

Migne, Jacques Paul

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS,

SEU BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, OECONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM,

SIVE LATINORUM, SIVE GRÆCORUM,

QUI AB ÆVO APOSTOLICO AD TEMPORA CONCILII TRIDENTINI (ANNO 1545) PRO LATINIS
ET CONCILII FLORENTINI (ANN. 1459) PRO GRÆCIS FLORUERUNT :

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER QUINDECIM PRIMA
ECCLESIAE SÆCULA ET AMPLIUS,

IUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS, PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA; DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS VARIISQUE LECTIONIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA; OMNIUM OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DERENTUR ABSOLUTAS DETECTIS, AUCTA; INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTORES ALICUIUS MOMENTI SUBSEQUENTIBUS, DONATA; CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA; OPERIBUS CUM DUBIIS, TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUCENTIS ET AMPLIUS LOCUPLETATA INDICIBUS AUCTORUM SICUT ET OPERUM, ALPHABETICIS, CHRONOLOGICIS, STATISTICIS, SYNTHETICIS, ANALYTICIS, ANALOGICIS, IN QUODQUE RELIGIONIS PUNCTUM DOGMATICUM, MORALE, LITURGICUM, CANONICUM, DISCIPLINARE, HISTORICUM, ET CUNCTA ALIA SINE ulla EXCEPTIONE; SED PRÆSERTIM DUOBUS INDICIBUS IMMENSIS ET GENERALIBUS, ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUID NON SOLUM TALIS TALISVE PATER, VERUM ETIAM UNUSQUISQUE PATRUM, NE UNO QUIDEM OMISSE, IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT, UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBIUM QUINAM PATRES ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM SCRIPTURÆ VERSUS, A PRIMO GENESEOS USQUE AD NOVISSIMUM APOCALYPSIS, COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR CHIARACTERUM NITIDITAS, CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM RECUSORUM TUM VARIETAS TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO PATROLOGIÆ DECURSU CONSTANTER SIMILIS, PRETTII EXIGUITAS, PRÆSENTINQUE ISTA COLLECTIO UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA, SREXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM, PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS ET MSS. AD OMNES ÆTATES, LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES GRÆCA POSTERIOR,

IN QUA PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIAE GRÆCÆ
AB ÆVO PHOTIANO USQUE AD CONCILII FLORENTINI TEMPORA;

ACCURANTE J.-P. MIGNE,

Bibliothecæ cleri universæ,

SIVE CURSUUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

PATROLOGIA, AD INSTAR IPSIUS ECCLESIAE, IN DUAS PARTES DIVIDITUR, ALIA NEMPE LATINA, ALIA GRÆCO-LATINA. LATINA, JAM PENITUS EXARATA, QUOAD PRIMAM SERIEM VIGINTI-QUINQUE ET DUCENTIS VOLUMINIBUS MOLE SIA STAT, MOXVE POST PERACTOS INDICES STABIT, AC QUINQUE-VIGINTI-CENTUM ET MILLE FRANCIS VENIT. GRÆCA DUPLICI EDITIONE TYPIS MANDATA EST. PRIOR GRÆCUM TEXTUM UNA CUM VERSIONE LATINA LATERALIS AMPLIFICITUR, ET AD NOVEN ET CENTUM VOLUMINA Pervenit, SED SINE INDICIBUS; POSTERIOR AUTEM HANC VERSIONEM TANTUM EXHIBET, IDEOQUE INTRA QUINQUE ET QUINQUAGINTA VOLUMINA RETINETUR. UTRAQUE VIGESIMA QUARTA DIE DECEMBRIS 1860 OMNINO APPARUERAT. UNUMQUODQUE VOLUMEN GRÆCO-LATINUM OCTO, UNUMQUODQUE NEMPE LATINUM QUINQUE FRANCIS SOLUMMODO ENITUR: UTROBIQUE VERO, UT PRETTII HUIUS BENEFICIO FROUATUR EMPTOR, COLLECTIONEM INTEGRAM, SIVE GRÆCAM SIVE LATINAM, 326 VOLUMINIBUS PRO AMPLIORI EDITIONE ET 372 PRO MINORI ABSQUE INDICIBUS CONSTANTEM, COMPARET NECESSE ERIT; SECUS ENIM CUJUSQUE VOLUMINIS AMPLI-TUDINEM NECNON ET DIFFICULTATES VARIA PRETTIA ÆQUABUNT. ATTAMEN, SI QUIS EMAT INTEGRE ET SEORSIM COLLECTIONEM GRÆCO-LATINAM, VEL EANDEM EX GRÆCO LATINE VERSAM, TUM QUODQUE VOLUMEN PRO NOVEN VEL PRO SEX FRANCIS OBTINERIT. ISTÆ CONDITIONES SERIEBUS PATROLOGIÆ NONDUM EXCUSIS APPLICANTUR.

PATROLOGIÆ GRÆCÆ TOMUS CXIII.

CONSTANTINUS IMPERATOR PORPHYROGENITUS. S. NICON IN CRETA.
THEODOSIUS DIACONUS. ROMANUS JUNIOR IMP.

EXCUDERBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE, EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM, SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MœNIA PARISIINA.

1864

18
10
1. 1. 1
2. 1. 3

TRADITIO CATHOLICA.

SÆCULUM X. ANNUS 959.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ,

ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ,

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΠΑΝΤΑ.

SAPIENTISSIMI IMPERATORIS

CONSTANTINI

PORPHYROGENITI

SCRIPTA QUÆ REPERIRI POTUERUNT OMNIA;

ACCEDUNT:

ROMANI JUNIORIS IMP. AUREA BULLA PRO MONASTERIO XEROPOTAMI IN MONTE ATHO; THEODOSII DIACONI ACROASES QUINQUE DE EXPUGNATIONE CRETÆ; S. NICONIS ARMENI MONACHI ACTA AB ABBATE MONASTERII S. NICONIS ANNO MCL SCRIPTA.

ACCURANTE ET DENUO RECOGNOSCENTE J.-P. MIGNE,

BIBLIOTHÈQUE CLERICI UNIVERSE,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS POSTERIOR.

VENEUNT DUO VOLUMINA 22 FRANCIS GALLICIS.

EXCUEBATUR ET VENIT APUD J.-P. MIGNE EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, OLIM PROPE PORTAM LUTETIÆ PARISIORUM VULGO D'ENFER
NOMINATAM. SEU PETIT-MONTROUGE, NUNC VERO INTRA MOENIA PARISINA.

1864

TRADITIO CATHOLICA.

SÆCULUM X. ANNUS 959.

ELENCHUS

AUCTORUM ET OPERUM QUI IN HOC TOMO CXIII CONTINENTUR.

CONSTANTINUS IMPERATOR PORPHYROGENITUS.

De thematibus Orientis et Occidentis, ex editione Anselmi Bandurii, Benedictini Monachi.	col. 63
(Præmittitur doctissimi viri Frid. Tafel, in Universitate Tubingensi professoris, dissertatio, anno 1847 edita, quæ libro De Thematibus non parum lucis affert.)	
<i>Hieroclis Grammatici Synecdemus.</i>	140
Liber de administrando imperio, ex editione Ans. Bandurii.	157
Vita Basilii Macedonis (memoratur tantum : exstat in tomo CIX Patrologiæ, col. 226.)	
Preces liturgicæ (Vide inter Opera Leonis Philosophi, tomo CVII, col. 299.)	
Narratio de translatione Constantinopolim imaginis Elessenæ, ex editione Andree Gallandii.	421
Delectus legum compendarius.	453
Novellæ Constitutiones.	549
Excerpta de Legationibus, ex Dexippo Atheniensi, Eunapio Sardonio, Petro Patricio et magistro, Prisco sophista, Marco Philadelphensi, Menandro Prolectore. Theophylacto Simocatta, Constantini Porphyrogeniti jussu collecta.	605
Constantini Proœmium, quomodo oportet legatos admittere aut legatos mittere.	635
Argumentum libri primi Constantini Porphyrogeniti de virtutibus et vitiis, ex Collectaneis ab Henr. Valesio editis.	951

S. NICON IN CRETA.

<i>Acta S. Niconis ab abbate monasterii S. Niconis anno 1150 scripta.</i>	975
---	-----

THEODOSIUS DIACONUS.

De expugnatione Cretæ acroases quinque, ad Nicephorum Phocam imp., ex editione Nic. Mariæ Foggini in Historiæ Byzantinæ Appendice nova Romæ 1777 edita.	982
ADDENDA	
Romanæ imperatoris imp. aurea bulla pro monasterio Xeropotami in monte Atho, cum interpretatione nostrâ	1069
Wesselingii Commentarius ad Hieroclis Synecdemum.	1073

Parisii. — Ex Typis J.-P. MIGNÉ.

CONSTANTINI IMP.
PORPHYROGENITI
DE THEMATIBUS ORIENTIS ET OCCIDENTIS
ET
DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

ACCEDIT

HIEROCLIS GRAMMATICI SYNECEDEMUS.

BONAV. VULCANII DEDICATIO LIBRI PRIMI DE THEMATIBUS.

NOBILISSIMIS AMPLISSIMISQUE VIRIS,

JANO DOUSÆ A NOORTWYCK, PAULO BUSIO, ABRAHAMO AB ALMONDA,
CURATORIBUS ACADEMIÆ LEYDENSIS S. D.

Immanis profecto tempestas bellica Belgicam nostram totos jam annos viginti concussit, jactavit, laceravit, nobilissimi amplissimi que viri; neque adhuc faustum aliquod sidus affulsit, quod nobis terram videndi tandem spem faciat: finem enim laborum tantorum optamus potius miseri quam speramus. Ex omnibus vero malis quæ catervatim secum traxit bellum hoc vere atrox, ad quorum recordationem merito exhorrescit animus, gravissimum propemodum censere soleo dissipationem bibliothecarum; quarum splendore ac multitudine Belgium nulli provinciarum totius orbis ante hos tumultus cedebat. Quid enim aliud ex bibliothecarum interitu quam barbaries et ignorantia, ex ignorantia confusio omnium rerum, ex confusione *πρωληθρία* est expectanda? Prudenter igitur munerique vestro convenienter facitis, curatores, qui, flagrante adhuc bello sævientibusque tumultibus publicis, quidquid vobis reipublicæ clavus, ad quem constanter fortiterque excubatis, otii relinquit, id omne academice promovendæ et bibliothecæ publicæ in ea instaurandæ impenditis, et laceras ex superiorum annorum naufragiis tabulas, inque extremos propæ orbis angulos ejectas, maximis vestris sumptibus conquiritis, collectas publicatis. De libro antiquarum per universam Europam inscriptionum loquor, quem vos ære vestro in usum publicum edendum curastis. Eximium certe opus, si quod unquam e typographicis prelis prodiit; cujus fama dudum ante editionem totum orbem pervagata incredibili eum sui expectatione erectum tenuit, quippe qui nunc tandem, exuto senio, pristinum vestro beneficio juventutis decus sit recuperaturus: quo quidem nomine immortales vobis, quamdiu stabit, gratias debet. Atque ut in præsentiarum de utilitate nihil dicam quæ ex hoc opere ad omnes antiquæ reconditæque doctrinæ studiosos est perventura, quæ est profecto maxima, excitabit, ino inflammabit illustri hac quam præluxistis face etiam alios, ut quidquid lacerarum ex hoc communi bibliothecarum Belgicarum naufragio tabularum ad ipsos pervenerit, pari alacritate in usum publicum conferant. Quorum in numero nomen meum libens profiteor. Simulatque enim consilii vestri rationem de operis hujus editione cognovi, continere me non potui quin testandi privati mei gaudii studii que erga rem litterariam causa Constantinum Porphyrogenetam *Περὶ θεμάτων*, auctorem nunquam antehac editum, primum e multis arriperem publicique juris facerem. Tres vero causæ fuerunt quibus adductus dignissimum eum judicavi qui uno eodemque tempore quo renatæ sunt orbis deliciae, hoc est inscriptiones vestræ, in clarissimam doctissimi hujus sæculi lucem amplissimi nominis vestri auspiciis prodiret. Prima quod imperator, Leonis illius filius; deinde quod optime de studiis litterarum meritis, quippe qui extinctas propemodum ac senisepultas sua ætate bonas artes ac scientias suscitavit et ab interitu vindicavit; tertia quod pari fere cum inscriptionibus vestris fortuna his captus, militarem furorem expertus, redemptus. Nam primum Mechliniæ apud medicum quemdam Anglum, Thomam Clementem, parum clementer habitus multos annos in bibliothecæ vel *βιβλιοπέδης* potius squalore et pulvere latuit; postea in

PATROL. GR. CXIII.

1

1380

altera miseræ illius urbis direptione αἰγμάλωτος, militari violentiæ obnoxius, perierat nisi perfisset : nescio enim quo bono suo fato mihi tandem, una cum Procopio de ædificiis Justiniani et Agathia, oblatum persolutis λύτροις servatus est. Cujus quidem imperatoris simul et scriptoris optimi prolixam apud vos laudationem instituere nihil attinet, cum et ad calcem hujus libri illustria aliquot historicorum illius ævi de eo testimonia congererim, et vos ipsi pro singulari vestra eruditione summaque judicii acrimonia facillime eas, veluti ex ungue, quod aiunt, leonem, sitis agniture scriptumque hoc rei litterariæ summopere utile judicaturi, cum totius fere Asiæ accuratam descriptionem agminaque militaria per eam distributa contineat, et præterquam quod multa contineat aliis geographis vel ignota vel ab eis silentio præterita, non pauca habeat præterea ad antiquitatis et historiæ cognitionem, adde etiam artis militaris peritiam conducibilia. Quarum quidem rerum gravitatem jucundis passim narrationibus et variis veterum poetarum auctoritatibus veluti condimentis quibusdam miscet, ut ejus lectio vel ter repetita nequaquam fatiget. Utitur vero interdum nominibus aliquot officiorum militarium remotis a consuetudine loquendi veterum Græcorum; quam ob causam notæ necessario mihi adjiciendæ fuerunt, per quas lucem aliquam iis ipsis vocabulis asserrem. In quibus si forsitan a scopo aberravi, veniam et peto et mereor, cum ea doctissimis etiam nostri ævi viris non exiguum negotium facessant (a). Accipite vero vos, nobilissimi amplissimique viri, Constantiam per me Ore ereptum lucique pariter et Latio donatum; accipite, inquam, ut testem ingentis gaudii, quod ego ex summa animi vestri ad juvanda studia alacritate, quam vos sumptuosissima harum inscriptionum editione luculentissime declarastis, intimo pectore concepi. Simulque vobis persuadeate me deinceps, vestro imprimis exemplo incitatum, daturum operam ut mihi nec voluntas neque (absit verbo invidia) facultas promovendæ rei litterariæ ornandæque vestræ academici defuisse videatur.

Valete, viri nobilissimi amplissimique, et rempublicam ejusque seminarium academiam feliciter curantes fremente furentique invidia perseverate.

D. V. addictissimus

Lugduni Batavorum A. D. 1588,
K. I. Martiis.

BONAVENTURA VULCANIUS.

FED. MORELLI DEDICATIO LIBRI SECUNDI DE THEMATIBUS.

ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO CARDINALI PERRONIO,

ARCHIEPISCOPO SENONENSI,

GERMANIÆ PRIMATI, CHRISTIANISSIMI REGIS FRANCIÆ ET NAVARRÆ ELEEMOSYNARCHÆ

FEDERICUS MORELLUS PROFESSOR REGIUS S. P.

Eu Constantini Porphyrogennetæ, cardinalis illustrissime, δλοπορφύρων ἀντάξει πολλῶν, commentarius de thematibus præfecturive occidentalis partis imperii Orientis, hactenus desideratus et ab ιστορικαιολογοφίλοις notitiæ Romanæ studiosis omnibus votis expetitus : nunc, si minus integer, δλοσχερής, at certe quantus quantus in unico veteri codice ms. Regiæ bibliothecæ recens a me, dextro Mercurio, comperitus est, descriptus, recognitus, utraqne lingua imperatorum editus notisque illustratus prodire et sub eximio cœlestis ingenii tui candore et ostri tui splendore apparere gestit. Quidni vero imperator φιλομουσότητος καὶ θεοσεβείας, in Porphyro palatio natus et extemplo purpura indutus, cardinaliciæ purpuræ tuæ decus et præsidium non ambiret? imo quidni imperator Porphyrogenitus, cujus majestas φιλολογία et scientia ἀρχιτεκτονική, quam tot βασιλικῶν voluminibus exaggeravit, magis quam pallio purpureo decorata est, hunc quoque masarum regiarum setum Minerivæ tuæ ætheræ peplo, hoc est, ἐγκυκλοπαιδείας, scientiarum ac virtutum orbe, includi perciperet? cum præsertim idem huic principi votum fuerit atque Alexandro magno, ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις μᾶλλον ἢ ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν. Hinc optimis curis pro salute patriæ animum semper exercuit et stilum, optimum dicendi magistrum, siquidem ad Romanum filium, qui regno paterno successit, et Hugonis Italiæ regis filiam Bertam, Eudoxiam postea dictam, uxorem duxit, librum gemmeum scripsit, in quo descripta fuerat summa totius Græci imperii, pacta omnia sociorum, et hostium vires; quem Veneti φιλόκαλοι velut thesaurum, Egnatio perhibente, in bibliotheca sua sedulo conservant. Idem Romano more noverat parcere subjectis et debellare superbos. Et ut in primis justitiam coluit legumque silentia rupit, ita Hesychia seu quiete ejus nata, quippe quæ φιλόφρων Δίκης θυγάτηρ a Pindaro celebratur, felicissime usus ac politus est, expertus etiam quam vere Pausanias dixerit, τὸ ἐκ Θεοῦ εὐμένεος ἐπὶ παντὶ ἐργάζεσθαι βρασιώνην. Non est igitur quod dubitem ne tanti imperatoris πολιτικὸν σύγγραμμα tibi sit καταθύμιον, gratum et acceptum; cujus divino ingenio consi-

(a) Quibus certe lucem non exiguam asserre potuisset codex ms. de officiis palatii sive αὐλῆς Ἐπολιτανæ, cujus cum ego ante annos circiter viginti cl. v. Joachimo Hoppero Belgico in Hispaniis præsidi copiam fecissem, perit mihi una cum optimo illo doctissimoque viro. Cum tamen ἀντίγραφον ejus li-

belli in bibliotheca Christianissimi Gallorum regis asservari intelligam, et aliud in bibliotheca Augustana exstare sciam, bona spes me habet fore aliquando ut aut mea aut, quod non invidèrim, alterius alicujus opera auctori simul et sibi hac in parte subveniatur. Vulcanius, ubi notis suis præfatur.

hique, felicissimis Henrici IV, regis Christianissimi, invictissimi, clementissim., auspiciis, nunc si ullo unquam ævo, apud Gallos sermonum stat honos et gratia vivax. Duret in longum generosa vis illa φιλολόγος καὶ εὐεργετική. Tibi, cardinalis illustrissime, de republica Christiana, patria, litteris optime merito Θεὸς δόξα δόξη καὶ, οὐ σὺ ἐρᾷς, τὸ τυχεῖν. Bene diuque vale, ἀρχιερεῦ ὁσιώτατε.

Lutetiæ Parisiorum Idibus Junii A. C. 1609.

MEURSII PRÆFATIO LIBRI DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

Benigne Lector,

Compellabo te hic in limine, sed paucis. Accipe Constantinum, et pro beneficio, si non gratiam, certe favorem reddere. Nihil præter istum pete; neque magis in proclivi quidquam tibi dare. Scias autem unde habeam. Descripsi ante quatuor annos ex codice qui est in bibliotheca Palatina et Joannis Baptistæ Egnatii olim fuisse perhibetur. Sed neque dissimulandum hic censeo quam multum hoc ipso nomine debeam viro amplissimo, Georgio Lingelshenio, serenissimi electoris consiliario, qui ut in litteras et litteratos tractandis et in me privatim egregie affectus est, omnem illam instructissimam bibliothecam pro arbitrio tractandi veniam mihi a principe suo impetravit. Quin accessit huc quoque comitas v. c. Jani Gruteri, ejus præfecti, per quem liber mihi quotidie ad eam accessus patuit. Quo beneficio adeo me quidem uterque sibi devinxit ut publice id hic profitendum existimaverim. Ago igitur gratias quas possum maximas; quas tu quoque agas licet, siquidem operis hujus editione gratiam a te ullam ego inivi. Hoc volebam nescius ne cesses. Vale et, quisquis es, æternitatem cogita.

EX BANDURII DE IMPERIO SUO ORIENTALI PRÆFATIONE.

Prima parte, in qua de divisione provinciarum Imperii Romani in themata, necnon de provinciis ac urbibus imperatori Cpolitano olim subjectis, continetur Constantini Porphyrogeniti liber unus de thematibus Orientis et alter de thematibus Occidentis, necnon Hieroclis Grammatici Synecdemus. His autem duobus libris Porphyrogenitus ita themata describit (olim quippe θέμα idem quod legio dicebatur; deinde θέματα appellatæ provinciæ, in quibus legiones in præsidii locatæ erant) ut terras in quibus locata fuerunt, adeoque populos quibus partim cognomina sua debuerunt, insertis antiquitatibus narrationibusque variis commemoret. Liber prior in Oriente, id est, in Asia cum minori tum etiam majori, posterior in Occidente, id est, in Europæ provinciis, Thracia, Macedonia, Hellade, Peloponneso et nonnullis aliis imperio Cpolitano subjectis locis, themata complectitur. Horum priorem Vulcanius primus publici juris fecit ex sua bibliotheca, Latina versione et notis brevioribus illustratum, Lugduni Batavorum, per Franciscum Raphelengium, A. 1588, in-8°. Iterum prodiit idem liber cum variis lectionibus, emendationibus ac supplementis ex ms. codice Regio, studio ac opera Federici Morelli, in operibus Constantini editis ibidem, ex officina Elzeviriana, A. 1617, in-8°. Alterum vero Porphyrogeniti librum, nimirum de thematibus Occidentis, idem Morellus primus edidit ex codice ms. bibliothecæ Regiæ cum Latina interpretatione ac notis, in operibus Constantini, laudato loco. Hunc autem utrumque Porphyrogeniti librum, ad illustrandam rem Byzantinam pernecessarium, collatum cum codice ms. Regio bonibycino n. 2451, ante quingentos annos circiter scripto, hic cum nostra Latina interpretatione et animadversionibus emendatum ac illustratum iterum proponimus, sperantes inde aliquid lucis et historicis et geographicis accessurum.

Parte autem secunda habetur imprimis liber Constantini Porphyrogeniti ad Romanum filium; qui quidem a Meursio titulo *De administrando imperio* donatur. In hoc autem opere, dum imperii prudenter administrandi rationem præscribit Porphyrogenitus, plurimarum gentium quæ Cpolitano imperio formidabiles erant, Patzinacitarum, Russorum, Bulgarorum, Turcarum, Saracenorum, Dalmatarum, Chrobatorum, Slavorum, Francorum, Italicorum et aliorum, terras, origines, mores et gesta describit, ita ut in eo summam totius imperii, sociorum omnium fœdera, hostium vires, rationes, consilia explicaverit; atque adeo operis hujus argumentum tam historicum quam politicum est, ut ipse in præmio docet Constantinus. Prodiit primum hoc opus Græce et Latine interprete Io. Meursio et cum ejus notis brevioribus, Lugdun Batavorum, Io. Balduini typis, Lud. Elzevirii impensis, A. 1617, in-8°. Quam autem ipse operam Constantino navaverim in hac nova editione, licet planum sit ei qui utramque invicem contulerit, breviter tamen exponam. Imprimis textum Græcum contuli cum codice ms. membranaceo bibliothecæ Regiæ optimæ notæ, n. 2661, quem annis abhinc circiter quingentis scriptum fuisse aiunt. Innumerabiles mendas, quibus Meursiana editio undique scatebat, sustulimus; loca corrupta ac mutila, quæ plurima erant in textu Græco edito, ex eodem ms. Regio sarcivimus. Præterea caput 23 de Iberia et 24 de Hispania, quæ Meursius utpote nimis corrupta, ut ipse in notis ait, sine interpretatione Latina reliquerat, Latina fecimus. Denique versionem totius libri multis in locis emendavimus, auximus, totumque opus animadversionibus illustravimus. Quanti autem faciendum sit hoc Porphyrogeniti opus, in quo plurima habentur historicis ac geographicis vel ignota vel ab eis silentio prætermissa, nemo vel mediocriter doctus ignorat.

MONITUM.

Libri De thematibus partis alterius recensio nova Tubingæ prodiit anno 1847 sub hoc titulo : *Constantinus Porphyrogenitus de provinciis regni Byzantini. Liber secundus. Europa. Accedit appendix aliorum libellorum, cum civilium, tum ecclesiasticorum, veterem geographiam cum media, imprimis Byzantina, illustrantium. Novis curis edidit epistolamque criticam præmisit Theophilus Luc. Fridericus Tafel, phil. Dr. litt. antiq. in reg. Universitate Tubingensi P. P. O., Monacensis Academicæ sodalis, Societati Geographicæ Francofurtensi ascriptus. Tubingæ in bibliopolio Henrici Laupp. MDCCCXLVII, 4°.* — Præfationem opusculo præmissam, quæ Constantini librum egregie illustrat, exhibemus. Jam superiori tomo observationes ejusdem ad usum nostrum derivavimus ubi de Stadiodromico Byzantino-Cretensi agitur (col. 1251).

Constantini thematum (provinciarum regni Byzantini) libellus duas habet partes, quarum posteriorem (Europam) novis curis in lucem publicam emittimus. Titulus opusculi est : Τοῦ σοφωτάτου βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου περὶ τῶν θεμάτων, τῶν ἀνηκόντων τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων, πόθεν ἔσχον τὰς ὀνομασίας, καὶ τί σηματοῦσαν αἱ τούτων προσηγορίαι, καὶ ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ἀρχαῖζουσι, τὰ δὲ νέαν ἐκτήσαντο τὴν προσηγορίαν.

Sequitur præfatio, in qua imperator se expositurum pollicetur, unde θέματος denominatio derivanda sit; quo eum promisso non stetisse videmus. Neque enim aliud narrat, nisi hoc: legiones Romanorum ab Julio Cæsare ad Theodosium usque et reliquos imperatores Christianos nomina e nationibus vel aliunde petita habuisse, cujus exempla afferuntur; istoque ævo imperatores curam belli ipsos administrasse. Ea immutata esse inde ab Heraclio imperatore. Eo tempore accidi fines imperii cœpisse; hinc ipsas quoque provincias contractas, et nomina Græca pro Latinis per affectationem electa; θέμα vero a voce θέσις descendere.

Id præfationis argumentum, non aliud. Quo enim θέματος vis et sensus tendat (legio ejusque ædes, i. e. provincia), hoc melius a Du Cangio s. v. edoceamur, quam ab ipso imperatore. Revera autem Constantinopolitani imperatores, Byzantini post Theodosium, non Latini, Græca lingua suo jure utebantur, talia incogitantur vel per adulationem improbane Laurentio Lydo, Græco scriptore, Justiniani I imp. cœvo, in libro *De magistratibus III*, 68; morem vero antiquiorem iidem non abjecerunt, et legionum suarum nomina e provinciis maxime hauscerunt, unde milites cogebantur, usum ævi sui recte sectantes, non prioris. Quid multa? Imperator orthodoxus carpit Heraclium, unum antecessorum, optime de regno orientali meritum, sed minus orthodoxum. De ipso libri argumento, id quod expectabamus, nec vola nec vestigium. Secunda scriptoris sociordia in eo versatur, quod parti suæ primæ (de Oriente s. Asia) titulum peculiarem non imposuit, secundo imposuit. Postremo nec ea quidem satis recta sunt, quæ de ambitu provinciarum a Barbaris acciso perhibentur. Imperatores Byzantini provinciarum nomina et nomina pro temporum ratione mutabant, non tantum bellorum eventibus moti. Et magis iste tractus Ciliciam inter et

Rhodum, hostibus expositus, quare uno themate circumscribitur, non multo pluribus? Ipseque Hierocles, Justiniano coævus, Asiam Minorem, a Barbaris nondum accisam, in provincias longe plures distinguit, quam scriptor noster purpuratus. Quid, quod tempore Manuelis imperatoris omnis ferme Thracia uno themate comprehensa esse videtur? Cæterum ipse liber primus, exceptis paucis, multo melius se habet, quam secundus; id quod omnis nostra tractatio in clarissima luce collocabit.

Liber primus, Oriens s. Asia. Enumerantur XVII provinciæ s. themata totidem capitibus. 1. Anatolicum. 2. Armeniacum. 3. Thracesium. 4. Opsicium. 5. Optimatum. 6. Bucellariorum. 7. Paphlagonia. 8. Chaldia. 9. Mesopotamia. 10. Colonia. 11. Sebastia. 12. Lycandus. 13. Selencia. 14. Cibyræotarum. 15. Cyprus. 16. Samus. 17. Mare Ægæum. Jamque de his capitibus eorumque argumento, quod multifariam illustratur libro *De administr. imp.*, cap. 50, ob solam maximopere comparationem, inter primam et secundam partem instituentem, inter primam et secundam partem instituentem, quædam exponenda et monenda esse videntur.

Primum thema, Anatolicum. Ita dici, imperator ait, respectu Europæ Byzantique; respectu Mesopotamiæ, Syriæ, etc., nuncupari Occidentale medium (τὸ ἀνατολικὸν μέσον) et Asiam Minorem. Initium habet (ita Constantinus) ab oppidulo Μηρός, et in longitudinem protenditur usque ad montes Isauriæ; in latitudinem a sinistra tangit Bucellariorum thema et Cappadociam, a dextra Isauriam et initium thematis Cibyræotarum. Complectitur quinque veterum provincias, quæ sunt: Phrygia Salutaris, Lycaonia, Isauria, Pamphylia, Pisidia. Deinde bona quædam intersperguntur de regimine et finibus hujus thematis ante Arcadium, item sub ipso; hinc post Mauricium, instante ævo Saracenorum. Adduntur quædam de Persarum ævo et Macedonum.

Secundum thema, Armeniacum. Denominatio est impropria, nec Heraclio imp. ejusque successoribus vetustior. Respondet Cappadociæ veterum, majori sc. minorique. Justiniani I aliusve imperatoris ævo Cappadocia tripartita esse cœpit; et superior parva dicebatur, media Charsianum, mæritina Armeniacum (ob Armeniæ viciniam). Varia ibi interponuntur de antiqua Cappadociæ historia. Hinc urbes potiores totius Cappadociæ et nobilium quorundam Cappadocum nomina memorantur.

Tertium thema, Thraciorum. Antea dicebatur *Asia Minor*. Nomen novitium traxit a Thracibus Mysiæ Europæ, eo translatis. Complectitur veterum Lydos, Mæones, Cares, Iones. In fine traduntur urbium XII hujus Asiæ (Thracisii) nomina, non plura.

Quartum thema, Opsicium (Obsequium). Latina vox eos significat, qui imperatori præeunt ordinis tuendi et honoris causa, sive ut vias ei et domicilia præparent. Unde non στρατηγός (prætor) illius provinciæ summus magistratus dicitur, sed comes solummodo. Ea regio Bithynos, Phryges, Dardanos (Trojanos) complectitur. Urbes enumerantur decem illustriores, non plures. Cæterum fines quatuor partium provinciæ haud indiligenter, ut nec alibi, distinguuntur. De Opsicio v. omnino Du Cangius s. v.

Quintum thema, Optimatum. Infimi ordinis thema dicit auctor, præsidemque ejus solum domesticum nuncupari; quibuscum Du Cangius conferatur s. v. Complectitur Bithynos, Tarsiatas, Thynos. Urbium quinque celebriores enumerantur. Memoratur quoque Sangarius fluvius, cum ponte Justiniano.

Sextum thema, Bucellarium, s. Bucellarium. Nec hæc provincia a gente quadam nomen habet, sed a bucellariis, i. e. qui commeatum militibus vebant, coll. etiam Du Cang. s. v. Describuntur fines provinciæ, enumerantur quinque urbes potiores. Incolæ Galatæ, Mariandyni, Bithyni.

Septimum thema, Paphlagonia. De antiquitate et infamia veterum Paphlagonum. Sex urbes interiores enumerantur et quatuor maritimæ.

Octavum thema, Chaldia. Trapezus metropolis. Interiora sunt Armeniæ minoris primordia. Trium aliarum urbium nomina, e. g. Celtzene, etc.

Nonum thema, Mesopotamia. Parva regio, nominis recentioris, potius clisura sine nomine, quam præfectura. Spectat Leonis imp. ævum.

Decimum thema, Colonia. Parva regio, cum ærce, unde nomen. Est initium Armeniæ minoris. Fines describuntur. Noto in fine, verba textus Bekkeriani (Βασίλειος — βασιλεύς) sic legere editionem Vulcanianam: ἡ ἐμὸς πάππος, κύριος Βασίλειος, ὁ τῶν, κ. τ. λ. Unde plane evincitur, hunc librum revera quidem imperatoris nostri scriptum esse, sed privatum, non publica auctoritate compositum atque editum; id quod etiam ex affectato veterum auctorum usu sequitur atque negligentia, qua utitur in urbium enumeratione, potiores memorans, non omnes; quod secus in indicibus episcopalibus, item in Hierocle, quamquam scriptore privato.

Undecimum thema, Seleucia. Id quoque Armeniæ minoris pars est. Sequuntur vulgaria et trita circa v. Cæsaris etymologia.

Duodecimum thema, Lycandus. Ea terra, Armeniæ pars, non multo ante thematis locum obtinuerat, sc. Leonis imp. Sapientis ævo. Quædam de historia urbis.

Decimum tertium thema, Seleucia. Dicit partem Isauriæ, finesque describit. Memorantur dehinc urbes potiores Ciliciæ, quod abesse poterat. Regio

autem Seleuciæ sola ante clisura erat; Romanus imp. eam fecit στρατηγίαν. Enumerantur nomina decem urbium, quæ tamen Ciliciæ potius erant, quam Isauriæ. V. quoque Leonis Sap. expositionem breviorum, ubi nostra Seleucia adeo Pamphylia ascribitur. Adde Hieroclem.

Decimum quartum thema, Cibyræotarum. Nomen provinciæ petitum ad ignominiam Cibyræ, ignobilis oppidi, cujus cives plus semel refractarii fuerant adversus imperatores. Fines permagni, sc. a Tauro Ciliciæ usque ad Miletum pertinentes. Ergo Ciliciæ partem, Pamphylia, Lyciam, Cariam continebat. In medio thematis Rhodus insula, cujus antiquitates tanguntur, aliunde plenius notæ. Præcipuæ thematis urbes cum singulis regionum finibus haud indiligenter enumerantur.

Decimum quintum thema, insula Cyprus. Ea ad verbum, exceptis paucis, ex Hierocle non memorato desumpta sunt, incogitanter repetita Hierocle capitis inscriptione. Adduntur quædam de historia insulæ. Auctoris nostri ævo Saracenis denuo parebat: quare igitur scriptor eam provinciis Byzantinis adnumerat? Basilii imp., nostri Cæsaris πάππος, teste Vulcaniana editione, Cyprum ad thema evexerat; id quod in textum, ut idem plane, quod in decimo themate legimus, recipere debebat J. Bekkerus, libelli nuperus editor.

Decimum sextum thema, Samus insula. De nomine Sami archæologica, quædam. Viri quidam veterum illustres enumerantur. Thematis fines (Ephesus — Adramyttium). Smyrna præfecti sedes; quod, ut alia, utinam in reliquis quoque thematibus significasset!

Decimum septimum thema, mare Ægæum. Archæologica de v. Αἰγαῖον πῆλαγος. Quinque Græcorum dialecti. Fines spatiosi: sunt enim hujus thematis Cyclades, Sporadum majores, Mitylene (Lesbus), Chius, Lemnus, ulteriora usque ad sinum Ciamum, Constantinopoli proximum.

Liber secundus, Occidentis Europa. Enumerantur XII provinciæ s. themata totidem capitibus. 1. Thracia. 2. Macedonia. 3. Strymon. 4. Thessalonica. 5. Hellas (Græcia). 6. Peloponnesus. 7. Cephalenia. 8. Nicopolis. 9. Dyrrachium. 10. Sicilia. 11. Longobardia. 12. Cherson. Horum quoque capitulum argumentum, ut libri primi, breviter exponam, maximopere ob instituendam (ut dixi) utriusque comparisonem.

Primum thema, Thracia. Byzantii laus. Thraciæ thema constitutum est tempore invasionis Bulgariæ. Ante Romanorum ævum, quo erant 53 urbes, duo regna habuit. Bulgari, nunc domini, Thraciam in minora territoria dividebant. Ante Bulgarios Thracia ab ipso Byzantino imperatore regebatur, non a prætore (στρατηγῷ), ut nunc. Bulgari quando regnum Byzantinum invaserint. Ex Hierocle quædam de Doloncis, quæ ibi non inveniuntur. Archæologica. Sequuntur quinque eparchiæ Thraciæ, ex Hierocle cum urbibus repetitæ (is habet VI), et

satis quidem indiligenter, imo confuse. In Europa A Thraciæ facti cum Hierocle; deinde vero Rhodopæ præter Maximianopolin et Trajanopolin (quæ istuc vere pertinebant) attribuit Parthicopolin, Heracleam Strymonis, Serras, Philippos, diversissimas a Rhodope, sc. veteris Macedoniae urbes. Id longe recius in Hierocle, quem vide. Hæmimonti eparchiam tertio loco ponit, Hierocles quarto; cæterum in urbibus consentit cum Hierocle. Jam sequitur insipidum illud Ἐπαρχία Θράκης.. κλίμα Μεσσιχὸν καὶ Ἀχόντισμα, Φιλιππούπολις, Βερόη, νῆσος Θάσος, νῆσος Ἑσμοθράκη. Verum hæc insulæ revera erant Rhodopes pars, vel (secundum Hieroclem) Macedoniae primæ, ubi idem suo loco habet κλίμα Μεσσιχὸν καὶ Ἀχόντισμα, quæquam illud κλίμα Μεσσιχὸν, mediis urbium nominibus interpositum, mihi etiam nunc vel spurium vel corruptum esse videtur; Philippi vero et Bercea Thraciæ (sensu stricto) apud Hieroclem recte occurrunt cum Diocletianopoli, Sebastopoli, Diospoli. Hierocles Mysiam omittit, in Scythia cum eo consentiens.

Secundum thêma, Macedonia. Notandum ante omnia videtur, hanc inter Thraciæ Strymonisque thêmata poni, et post Strymonem sequi Thessalonicam, i. e. Macedoniam veteris sensus; quam dein justo iterum ordine excipit Græcia, etc. E sensu igitur imperatoris hic Macedoniae titulus Macedoniae a vetere diversam significat, sc. eam Thraciæ partem, quæ inter Hebrum Pontumque Euxinum patet, non e Strymonis occidente; id quod, ut alibi, sc. in Asia facit, claris verbis significare debebat homo purpuratus librariusve ejus, in socordia a lectoribus insimulari volebat. Quid ergo horum loco tentat agitque? Promit compendium quoddam veteris Macedoniae (Thessalonice mediæ ævi), e Stephano Byzantino non epitomato (sic statim) desumptum. Post hæc, nullo transitu ab antecedentibus facto, Hieroclem exscribit de duplici Macedonia veteris sensus, et quidem ævi Diocletiani rell., stolidè inrudens Maroneam, Topirum, Nicopolin, Ithapolin (Neapolin?), Cereopyrgum (?), Diocletianopolin, Sebastopolin; quæ sunt partim Rhodopes, partim Thraciæ sensu stricto, ubi eas recte habet Hierocles, quem vide. Omittit quoque Larissam (Macedoniam sc.). In Macedonia secunda consentit cum Hierocle. Jam quid sequitur? Miraberis, imo stupebis. Thessalia (veteris sensus) sequitur, cum iisdem plane urbibus insulisque, quas Hierocles habet post Macedoniae utramque. Oblitus igitur, post thêma suum secundum (Macedoniam) venire Strymonis thêma, dein Thessalonice, somnolentus pergit in exscribendo Hierocle, qui suo justoque ordine post Macedoniae habet Thessalam, Græciam cum Peloponneso et insulis quibusdam; Cretam, etc. Figo noster scriptor post Thessaliæ urbes hæc in fine apponit: Ἔως ὧδε τὸ θέμα Μακεδονίας. Ubi forsitan ei singularis quidam mediæ ævi usus loquendi observabatur, qui Thessalam (veteris sensus) partem veteris

Macedoniae (Thessalonice s. Thessaliæ mediæ ævi) esse voluit.

Tertium thêma, Strymon. Breve capitulum et pene futile. Macedoniae junctum esse Strymonis thêma; nullibi thêmatis nomine occurrere, sed clisuræ. Scythas (Slavos) incolas habere, ab Justiniano Rhinotmeto in angustiis Strymonis sedes suas adeptos. Dicere debebat, prisco (Macedonum Romanorumque) tempore Macedoniae partem fuisse suam Strymonis thêma (i. συνετέτακτο pro συνετέτακται); peculiare autem provinciæ nomen isto ævo non habuisse, neque etiam ultimis ante Slavorum Bulgarorumque adventum sæculis, sed dictam solummodo clisurarchiam, i. e. ejus generis regionem, cujus momentum in sola constat angustiarum suarum custodia; id quod secus erat decimo sæculo, ubi non semel tantum occurrit στρατηγὸς Στρυμόνος. In istas autem angustias Slavorum rebellium Strymoniorum partem jussu imperatoris modo memorati a littore sinus Strymonii, ubi commercia impediunt, in loca magis edita et remota, angustias potissimum Strymonias, remotos fuisse. Atque id ultimum, non aliud, novi nomen meretur, quod unice, ni fallor, nostro capitulo debemus. Singulas autem hujus thêmatis urbes vetustiores, ut etiam Thessalonice Thessaliæque, supra præoccupavit loco inepto.

Quartum thêma, Thessalonica. Initium capituli curtatum esse apparet. Quis enim narrationem integram et singularem ita occipiet: Τὸ δὲ νῦν, κ. τ. λ.? Cæterum agnoscit, sui temporis Thessaloniam totius alicujus provinciæ nomen fuisse. Dehinc addere debebat, ipsam quoque, ut Strymonium thêma, veteris Macedoniae partem fuisse, pro insano isto μέρος τυγχάνει. Sequuntur archaeologica quædam, aliunde plenius meliusque nota.

Quintum thêma, Hellas (Græcia). Initio capituli trivialia habet de nomine Græciæ. Enimvero hujus borealia (Thessalam) ex Hierocle, ut vidimus, jam præoccupavit, quæquam is Thessalam neque Macedoniae (veteris sensus) jungit, neque Græciæ addit, potius ab utraque eam ut singularem terram distinguit. Fines autem Græciæ in Thermopylarum angustiis, per Leonidam claris, ponit, et Peloponnesum a Græcia separat, contra veteres, atque etiam Hieroclem, qui utramque jungit. Ipse tamen imprudenter caput suum ita claudit: Καὶ τὰς αὐτὰ μὲν ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸν Ἱεροκλέα. Incogitanter etiam Græciæ urbes LXXIX tribuit, quod non ipsius Græciæ convenit (ab ea Peloponnesum separat), sed Hierocles, ubi revera iste LXXIX urbium insularumque numerus recte legitur; quarum primas vii ex Hierocle repetit, addito per pigritiam post Ἀμφισσάν hoc solo, καὶ τὰς λοιπὰς. Mirum postremo, quod non Eubœam quoque obliviscitur, nec Cycladas Æginamque.

Sextum thêma, Peloponnesus. Eam in antecedentibus cum Græcia junxerat; jam vero (suo ævo obsequens) separat, ut singularem provinciam trac-

tans eique xi urbes tribuit, quarum aliquot (non plures) enumerat, Patras alteram peninsulae metropolin diccas, quod ævo magis medio convenit, coll. Hierocle, qui Corinthum totius Græciæ metropolin dicit, Spartam Laconicæ, Elidem Ætolicæ (imo Arcadiæ, sensu lato). Hinc loquitur de nominibus hujus terræ, de ejus facie, de vii insulis Peloponnesiacis, quas inter Hierocleas invenire licebit. Historiæ Peloponnesiacæ capita potiora, aliunde satis nota, sequuntur. Unum, quod memoratu dignum e medio ævo repetit, est Slavorum regnum Peloponnesiacum, initium capiens imperante Constantino Copronymo; ubi ἐσθλαδῶθη idem est, quod *in servitutem redacta*, non *slavinizata*, quod posterius aliunde notum est. Postremo in versiculo illo satyrico vocem γαρασδοιδῆς Kopitarinus (*Hesychius glossographus*, etc. Viindob. 1840, p. 63) e Russica lingua derivat, ut sit idem quod Gallicum *habile, droit*. *Anne vaser?* Mibi sc. poeta ille de facie nobilis cujusdam, vafritiem servilem (ἐσθλαδωμένην) præ se ferente, loqui videtur. De Slavica Peloponneso multo uberiora Noster tradit in libro *De adm. imp.*, cap. 50.

Septimum thema, Cephallenia. Græcum titulum spurium esse voluit editor, ob initium puto narrationis, ubi Cephallenia singulare thema esse negatur. Verum res longe se aliter habet, coll. auctore nostro in *Cerimoniis aul. Byz.* II, 52, ubi plus semel occurrit prætor Cephallenicæ (ὁ στρατηγὸς Κεφαλληνίας). Adde eundem *De adm. imp.*, cap. 50: Ἰστέον, ὅτι ἡ Κεφαλονίας (sic) στρατηγίς, ἤγουν τὰ νησία, τοῦρμα ἦν τὸ παλαιὸν τῆς στρατηγίδος Λογουχαρδίας (sic). Ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότητος γέγονε στρατηγίς. Ubi alterum nomen diminutivum (sc. τὰ νησία), vide ne opponatur themati orientali xvi (Samo, cum aliis insulis usque ad Cypolim), quod apud Hieroclem est ἐπαρχία τῶν νήσων. Postremo (ὁμοίως δὲ καὶ...) negligenter addit Zacynthum, Leucadem, Ithacam, alias minores insulas, Corcyram, incertum quo sensu. Post Elidem sc. insulas Cephalleniam, Panormium, Zacynthum, Cythera, Strophadiam, Græciæ adnumerat Hierocles (non Corcyram); hinc sua noster habet, male ea digerens. Quid multa? Capituli nostri facies hæc fere esse debet: prisco tempore Cephalleniam cum aliis insulis Peloponnesi partem effocisse (συμπεριελήπτο, pro συμπεριελήπται, coll. theu. Strymonio), post Calabriae; ultimo (Leonis Sap.) ævo ad thematis singularis honorem evectam fuisse, ejusque partes præter Cephalleniam has esse insulas: Zacynthum, etc. Respondebat igitur septinsulari h. t. Veneto-Græcorum reipublicæ, tuente s. imperitante Britannia.

Octavum thema, Nicopolis. Inscriptio Græca (ἐπαρχία τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου) Hieroclis est, addito τῆς Φωκικῆς, ὑφ' ἡγεμόνα — quod insanum esse unicuique videbitur. Qui enim Phocenses et vetus Epirus? Urbem quidem ista Epirus habuit, Φωτικὴν, satis claram; unde ego Φωτικῆς extudi.

Quoniam nec hoc probabitur. Pergit deinde: πόλεις δώδεκα, Νικόπολις μητρόπολις. Ultima ex Hierocle. Quare vero, mori suo adversaus, solam Nicopolin memorat, reliquas xi omittit? Trita dehinc narrat de nomine civitatis Nicopolitanæ, et Hesychii locum repetit de indictionibus. Jam mirifice pergit: Μητρόπολις δὲ τοῦ θέματος πόλις Δωδώνη. Aliam ergo metropolin, Dodonam, vetus Epirus habuit? Dodonam adhuc etiam Hierocles quidem agnoscit, ponitque post ipsam Nicopolin. Verum de metropolitana, non solum de fatidica Dodonæ dignitate nil aliunde compertum habemus. Iterum pergit insipide: Ἐκεῖσε γὰρ ἦν ἡ πηγὴ Κασταλίας ὄνομα ἔχουσα, κ. τ. λ. (hinc stolidum illud τῆς Φωκικῆς somnium). Nexum horum (γὰρ) cum antecedentibus nemo sanus extricabit. Acheloi deinde fontes ibidem (in Epiro) ponit; quoniam Achelous a Pindo Thessalico descendit. Dodona tamen Epiri erat, non Castalia fons cum Acheloo. Ergo mediam ut alibi geographiam cum vetere confundens, Epiro quædam assignat, quæ erant Nicopolitani Byzantinorum thematis, i. e. Acarnaniam, Ætoliam (Achelous), Phocensium (Castalia). Et hoc ultimum (de Phocensibus) unum est vere novum, quod discimus ex ista parte inscriptionis insana τῆς Φωκικῆς. Jam enim reapse fines habere videmur Nicopolitani Byzantinorum thematis, sc. Acarnaniam, Ætoliam, Phocida cum Delphis, quæ omnia medio ævo dicebantur *Vlachia minor*, apud cultiores *Arta*, etc.

Novum thema, Dyrrachium. Absque proæmio sic fere cum Hierocle incipit auctor: Δυρράχιον, ἡ ποτις Ἐπίδαμος, ὑπὸ κοινολιάρτου, πόλεις ix. Quæ melius apud Hieroclem sic: Ἐπαρχία νέας Ἠπείρου, ὑπὸ κοινολιάρτου, πόλεις ix: Δυρράχ., ἡ ποτις, κ. τ. λ. In ultimis quoque Noster variat, ante Lychnidum habens suspectum illud par vocum Λήστρων καὶ Σκαύπτων; quod est inverso ordine apud Hieroclem. Tum nullo statim sensu legitur: Ἐπαρχία Δακίας μεσογαίου... Ῥεμεσιάννα, ut in Hierocle; nisi quod in medio juxta vocem Ναϊσῶς additur: ἡ πατρις τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Jam alia sequuntur ex eodem Hierocle, sc. Epirus *vetus*, Dardania, Pannonia, additis urbium solis numeris, non earum nominibus. En scriptoris oscitantiam! *Veterem* Epirum jam in themate octavo habuerat, Nicopolitano. Neque vero hoc satis esse putat. Etenim post Pannoniam suam sic pergit: Καὶ ὡς μὲν ἐπαρχίας (i. ἐπαρχία) τῆς νέας Ἠπείρου, τοῦτ' ἐστὶ τοῦ Δυρράχιου, τοῦ πάλαι καλουμένου Ἐπιδάμου. Ubi vides, Dyrrachio uti pro Epiro *nova*, cujus quidem metropolis erat, nec tamen idem cum Epiro *nova*; id quod soli Byzantino usui convenit, qui Epirum novam dicere amabat *Dyrrachium*, coll. ipsa thematis nostri inscriptione: Ἐρρατορ θέμα Δυρράχιον. Quærere deinde licet, quare, cum h. t. Daciam mediterraneam cum urbibus suis ex Hierocle intrudat, satis habeat, Dardaniæ et Pannoniæ solum regimen cum urbium numero memorare,

nion etiam nomina urbium? Respondere in promptu est. Extravagatus erat, cum ex Hierocle Daciam mediterraneam cum urbibus repeteret, quod reapse melius conveniebat initio opusculi, quam fini; et Dardaniam fere cum themate suo Strymonio jungeri poterat, ut partem borealem. Jam vero, ad sanam mentem reversus, reliqua themata aggreditur, Siciliam, Longobardiam, Chersonem; de quibus vero nil apud Hieroclem. In altera capituli parte varia inculcat de antiquitatibus Dyrrachinis; de Constantino M., imperium Romanorum inter filios partiente; postremo de Dalmatia, Italiæ ascribenda, patria Diocletiani, impiæ memoriæ imperatoris, ibique aqua jucundissima.

Decimum thema, Sicilia. In hoc themate, ut in reliquis duobus, immunis est Noster Hierocleæ auctoritatis; quem scriptorem de his nil tradidisse existimo, aut perisse, quæ tradidit.

Ergo Siciliam ante papæ Romani imperium non Byzantinis paruisse ait, sed Romanis; postmodum Byzantinis, quibus omne istud mare pareat usque ad columnas Herculeas. De nominibus Siciliæ e Stephano (imo Hellenico Timæoque). Insulæ nostræ aliarumque magnitudo. Saraceni, ultimo ævo Siciliæ domini facti, Calabriam solam Christianis relinquunt, cujus στρατηγὸν Noster memorat, cum urbibus quibusdam, quarum nomina ibidem legimus (Rhegium, S. Cyriaca, S. Severina, Croton). Quare vero Siciliam thema sui ævi Byzantinum nuncupat, et στρατηγὸν memorat numerumque urbium 22? Postremo trita de Hierone et Dionysio tyrannis, item de Archimede Marcelloque.

Undecimum thema, Longobardia. Inferioris Italiæ Longobardiam, i. e. Calabriam, significari, præter alia ex antecedenti capite cognoscitur, ubi vetus Calabriæ nomen de eodem fere tractu occurrit. Jam de nomine hujus Longobardiæ etymologica quædam. Hinc alia insipida de Buthrenoto (sic), Neapoli, Besbio (sic) monte ibique Burcano (sic) Græcorum coloniis. Equidem significasse Beneventum puto, non Buthrenotum (Butrintum), quod est Æpiri, vel potius Hydruntum (Otrantum). Et Βεγθιον ὄρος est Vesuvius mons cum cratere suo (vulcano); Græcorum vero coloniæ sunt: Cuma et Parthenope (Neapolis), etc., non mons ille ignivomus. — Imperante Justiniano, imo (sic ipse se emendat) Zenone, Gothi Neapolin aliasque urbes capiunt. Narses, Francorum victor, Longobardiam illam Græcis subjicit. Imperantibus Theophilo, Michaelis filio, et Basilio Saraceni Afri partes Illyrici incassum adorti, Calabriam capiunt, e qua tamen Græci, socio Ladovico, Franco-Galliæ rege, usi, eos ejiunt. Calabria exinde Byzantinorum thema.

Duodecimum thema, Cherson. Hujus quoque capituli initium male se habet, scriptoris culpa. Dicere debebat, antiquiore tempore eam terram, quæ sæculo Christi decimo Cherson dicebatur, non Byzantini imperii partem fuisse, sed Bospori nomine suos re-

ges habuisse, eosque finitimorum quoque dominos existisse. Terram Bosporanam insequenti tempore Chersonem dictam a metropoli ejusdem nominis. Jam sequentibus, quæ agunt de antiqua Bospori historia, negligenter hæc præludunt: Ἐχει δὲ ἡ ἱστορία οὕτως. Statimque ea leguntur, quæ nota sunt e Stephano epitomato; quo pleniore usum fuisse, e reliquis patet, ubi testimonia affert Phlegontis, Strabonis, Phavorini, quæ antiquiora Bospori spectant. Græcum quoque epigramma de Chrysopoli e Stephano pleniore haustum puto. Ultima capituli manca esse constat, quæ sic e nostro Stephano resarciri poterunt: .. πολιορκούντος, καὶ διορύξαντος εἰσοδὸν κρυπτήν, ὅθεν ἀφανῶς οἱ ὀρύττοντες ἐμελλον τοῦ ὀρύγματος ἀναδύναι, καὶ (dele hanc Stephani particulam) Ἐκάτη φωσφῆρος οὔσα δῆδας ἐπόησε νύκτωρ τοῖς πολιταῖς φανῆναι, καὶ τὴν πολιορκίαν φυγόντες Φωσφῆριον τὴν τόπον ὠνόμασαν.

Et hæc quidem de utroque opusculi Constantinei libro sufficiant, præmissa scilicet, ut lis solido utamur judicii fundamento, quod jam de totius scripti consilio pretioque ferendum esse videtur.

Constantinus Porphyrogenitus duo scripta geographica exaravit, unum *De administrando imperio*. filio suo Romano inscriptum; alterum *De thematibus* (provinciis) imperii Byzantini. Jam de priore inter doctos satis constat, quanti revera æstimandum sit, magni scilicet. Habet quidem negligentiae varia vestigia, justumque in eo ordinem ac decursum narrandi frustra quæres. Imo sunt subitanæ notationes de populis quibusdam vicinis, sc. orientalibus, borealibus, occidentalibus, quarum, eæ potissimum quæ septentrionem illustrent, non uno tantum titulo valde laudandæ sunt. Etenim bona mediæ geographiæ pars, quatenus boream spectat, soli fere libro Constantineo innititur; qui num integer ad nos pervenerit, necne, id vero difficile dictu esse existimo. Habet etiam male digesta satis multa, scilicet varii generis sive notamina sive additamenta, antecedenti narrationi voce ἰστέον, x. τ. λ. agglutinari solita, more scholiastarum, cujus rei nauseam alius scriptor vitasset: aut alienus ea, per se non contemnenda, intrusit. Cæterum sui ævi geographiam, et quidem extraneam, illustrare voluit, minus ævi remotioris; de quo quæ forte adduntur, minoris ea momenti esse videntur. Namque totus liber sæculi decimi statum spectat, non remotiorem antiquitatem, de qua omnino penitioris eruditionis specimina vix edere poterat imperator, collato thematum libello. Cæterum speciem commentariorum, publica auctoritate munitorum, manifesto præ se fert noster Constantini liber: est enim Romano filio dedicatus, coll. inscriptione: Κωνσταντίνου, τοῦ ἐν Χριστῷ βασιλεῖ αἰωνίῳ βασιλέως Ῥωμαίων, πρὸς τὸν ἕβιον υἱὸν Ῥωμανὸν, τὸν θεοσεφεῆ καὶ πορφυρογέννητον βασιλέα. Postremo Græcum ejus titulum, unde argumentum cognosci possit, nondum equidem inveni; Latina vero inter-

pretium inscriptio, sc. *De administrando imperio*, neque argumento ipsius narrationis respondet, neque adeo præfationi: Ἰδοὺ ἐκτίθημί σοι διδασκαλίαν, ὥστε τῇ ἐκ ταύτης πείρῃ καὶ γνώσει συνεισθένα περὶ τὰς βελτίστας βουλὰς καὶ τὸ κοινῆ συμφέρον μὴ διαμαρτάνειν. Πρῶτα μὲν, ποῖον ἔθνος κατὰ τί μὲν ὠφελῆσαι δύναται Ῥωμαίους, κατὰ τί δὲ βλάψαι, [καὶ ποῖον] καὶ πῶς ἕκαστον τούτων, καὶ παρὰ ποίου δύναται ἔθνους καὶ πολεμῆσθαι καὶ ὑποτάσσασθαι· ἔπειτα περὶ τῆς ἀπλήστου καὶ ἀκορέστου αὐτῶν γνώμης, καὶ ὧν παραλόγως ἐξαιτοῦνται λαμβάνειν· εἶθ' οὕτως καὶ περὶ διαφορᾶς ἐτέρων ἔθνων, γενεαλογίας τε ἔθνων καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κράσεως τῆς κατοικουμένης παρ' αὐτῶν γῆς καὶ περιγηγῆσεως αὐτῆς, καὶ σταδισμοῦ πρὸς τούτους, καὶ περὶ τῶν ἐν τινι καιρῷ μεταξύ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἔθνων συμβεβηκότων, καὶ μετὰ ταῦτα ὅσα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κατὰ τινὰς χρόνους ἐκαινοτομήθη. Agit, ut dixi, de extranea sui ævi geographiā, interspersis hic ibi notulis atque admonitionibus de via ac ratione, quam belli pacisque commercia cum potioribus vicinorum genibus instituenda sequi omnino debeant. Cautius in his versatum video Jo. Bapt. Egnatium *De principibus Romanis* libro II (Hancke, *De Byz. rerum scriptoribus Græcis* p. 477): *Hic (Constantinus)... librum Romano filio reliquit, in quo summam totius imperii, sociorum omnium fœdera, hostium vires, rationes, consilia explicuit...* Ergo Egnatius, libri nis. possessor, non alium operis titulum norat, quam solam epistolæ inscriptionem.

Longe aliam faciem aliudque consilium a'terius libri esse, qui inscribitur *De provinciis*, id nunc maxime exponendum esse videtur. Jam hunc libellum Byzantinæ historiæ editores ita fere tractant, ut eum primo loco ponant, secundo librum, quem dicunt *De administrando imperio*. Quid vero, si inverso ordine uterentur? Nonne lectorum unusquisque, instructo ante alterum libro posteriore, qui agit de Byzantinorum geographiā mediæ ævi *externa*, thematum librum conspicatus, geographiam Byzantinorum ejusdem ævi *internam* expectaret? Id quod ipsæ quoque capitum *inscriptions* indubie suadent. Quid vero præstat thematum libellus? Non geographiam ipsius regni recentiorem, sed vetustiore, i. e. Justinianeam, servata tantummodo *novitia* provinciarum nomenclatura et divisione; quod quam molestum legentibus esse debeat, id equidem in antecedentibus satis superque monstratum et evictum esse existimo.

Ergo libelli consilium minime in obscuro versatur, collato Hierocle, qui ad verbum exscribitur, item Stephano Byzantino, ex quo fere solo antiquiora petita esse videntur. De usu quoque commentationis quotidiano s. vulgari vix dubitari potest. Etenim spectat studiosam antiquitatis juventutem, cui Hierocles commendatur cum similibus scriptoribus. Geographiā mediæ ævi summis labris tangi-

tur, quanquam non alienum erat a re, veterem statum provinciarum, præsertim nomina antiquiora, cum usu ævi novitii comparare, atque ita vitam quamdam inspirare imagunculis geographicis, quarum fines tantum lineasque externas conspiciamus, interiora desideramus. Id quod maxime cadit in librum secundum, incredibili socordia scriptum; aut meliora ejus fatorum iniquitas abstraxit, exceptis, ut dixi, ultimis capitibus, ubi scriptor immunis erat a recoctione Hieroclea.

His expositis, verum Constantinei libelli pretium facile ponderari posse videtur. Illud vero, quod miraberis, vix ad ultimam, si quid video, notam detrudi poterit. Primo enim istæ capitum inscriptiones unicum nobis, quod exstat, geographiæ Byzantinæ exemplar et formulam ob oculos ponunt, exiguam licet, me Hercule, neque tamen prorsus contemnendam; deinde liber ipse, maximo opere pars posterior, s. Europa, Hieroclei codicis manuscriptorum vice fungitur; postremo Constantinus Stephano pleniore usus est, qua de re ante alios adeundus Westermannus in præfatione optimæ frugis plena, quam editioni suæ Stephanianæ præmisit.

Atque de his quidem hactenus. Namque editionem librorum Constantini geographicorum minime equidem paro, sat habens, monuisse quædam, minus vel cognita vel pervestigata, unde commodus ad reliqua hujus epistolæ transitus institui posse videtur, quæ periculum geographiæ Byzantinæ, tandem aliquando condendæ, suscipere velle profitetur.

In Occidentis et Orientis distinctione Constantinum sequor, qui sua Europæ themata Occidentis tribuit, Asiæ themata Orienti. Prona, inquires, ea omnia sunt et aperta: namque Europa est Occidentis, Asia Orientis. Verum inspicimus alium ejusdem scriptoris librum, sc. *De ceremoniis* II, 52. Ibi enumerantur summæ imperii Byzantini dignitates, numero 60, regnante ipsius patre, Leone Sapiente, valentes. Classes earum sex erant: prima strategorum, quæ duas habebat partes, Orientis (τῶν Ἀνατολικῶν) et Occidentis (τῆς Δύσεως). In illa (Orientis, inquam,) post alios venit ὁ στρατηγὸς τῆς Θράκης· ὁ στρατηγὸς τῆς Μακεδονίας· ὁ στρατηγὸς τῆς Χαλδίας. Statimque sic pergitur: Αὗται οὖν αἱ στρατηγίαι [ἐν] τοῖς Ἀνατολικοῖς θέμασιν ἀριθμοῦνται. Αἱ δὲ τῆς Δύσεως εἰσιν αὗται· ὁ στρατηγὸς Πελοποννήσου· ὁ στρατηγὸς Νικοπόλεως· ὁ στρατηγὸς Κιβυρραιωτῶν· ὁ στρατηγὸς Ἑλλάδος... ὁ στρατηγὸς τῆς Σάμου· ὁ στρατηγὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ὁ στρατηγὸς Δαλματίας, x. τ. λ. En vero, quam tenax fuerit sæculum declinum, ino antiquiora, formæ pristinæ, quæ erat sæculi quarti. Namque de Constantino plane sic refert Zosimus II, 35 (p. 98 ed. Bonn.): Κωνσταντῖνος δὲ, τὰ καλῶς καθεστῶτα κινῶν, μίαν οὔσαν ἐς τέσσαρας διεῖλεν ἀρχάς. Ὑπάρχῃ γὰρ ἐν τὴν Αἴγυπτον ἅπασαν πρὸς τῇ Πενταπόλει Λιβύης καὶ τὴν ἐφ' ἄχρι Μεσοποταμίας καὶ προσέτι γε Κιλικίας καὶ Καππάδοκας

καὶ Ἀρμενίους καὶ τὴν παράλιον ἄπασαν ἀπὸ Παμ-
φύλλιας ἄχρι Τραπεζοῦντος καὶ τῶν παρὰ τὸν Φάσιν
φρουρίων παρέδωκε, τῷ αὐτῷ καὶ Θράκη ἐπιτρέ-
ψας Μυσίαν τε μέχρις Αἴμου καὶ Ῥοδόπης καὶ μέ-
χρι Δοδῆρου πόλεως ὀριζομένην, καὶ Κύπρον μέντοι
καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, δίγα Λήμνου καὶ Ἰμβρου
καὶ Σαμοθράκης· ἐτέρῳ δὲ Μακεδόνας καὶ Θεσσαλοὺς
καὶ Κρήτας καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς περὶ αὐτὴν
νήσους καὶ ἀμφοτέρας Ἠπειρούς καὶ πρὸς ταῦταις
Ἰλλυριοὺς καὶ Δάκκας καὶ Τριβαλλοὺς καὶ τοὺς ἄχρι
τῆς Βαλερίας Παίονας, καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν ἄνω
Μυσίαν. Postremo nec id negligendum esse videtur,
quod uterque scriptor (Zosimus et Constantinus)
terram Lazicam et Thraciam jungit.

Primum thema, Thracia. Secundum thema, Macedo-
nia.

Uno capite duas imperii provincias jungo, cu-
jus rei causa deinceps patebit. Earum situm ipse
nobis scriptor aperit, Thraciam primo loco collo-
cans, secundo Macedoniam, tertio Strymonem,
quarto Thessalonicam, quinto Græciam, etc. Igitur
e nostri Constantini mente Thracia ejus et Mace-
donia inter Pontum Euxinum et Hebrum quarerendæ
sunt; Strymon (terra Strymonia) inter Hebrum
et Strymonem flumina; Thessalonica (Macedonia
veteris sensus) inter Strymonem et Peneum flumina,
etc.; id quod ab aliis quoque scriptoribus coævis
plenissime confirmari statim demonstrabimus.

Jam primo urbium quarumdam hujus Macedoniae
nomina citabimus, quo non firmius nostræ senten-
tiæ fundamentum jacere possumus. Dein terræ
ipsius denominationem per longum sæculorum
ordinem persequemur. Postremo videbimus, quo-
modo factum sit, ut ista Thracia pars diceretur
Macedonia.

(a) In hoc Theophanis loco Strymon idem est quod
terra Strymonia, ex occidente Hebræ Philippopoli con-
tigua. Verum quid duplex illud Philippopolis et Phi-
lippi significant? Unam urbem, non duas, sc. Philippi-
popolim. Namque metum illum Bulgaricum Philippi-
pos quoque, a Philippopoli valde remotos, tetigisse,
Adrianopolin vicinam non tetigisse, quis sibi per-
suadebit? Sola, inquam, Philippopolis, Ebro supe-
riori apposita, significatur, collato totius loci con-
textu. Ea autem primitus Philippi dicebatur, coll.
Malcho in Exc. cap. 2, p. 234 ed. Bonn. (ad annum
473): Ὁ δὲ Θεοδέριχος . . τὸ μὲν τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ ἐς Φιλίππους ἐκπέμπει, τῷ δὲ προσεκάθητο
τὴν Ἀρχαδιοῦπολιν μηχανῇ πάση πολιορκῶν. Οἱ
δὲ ἐκπεμθέντες ἐπὶ Φιλίππους . . Adde Cedrenum
vol. II, p. 184 ed. Bonn. . . . Εἰς Φιλίππους αὐτοῦς
(μία δὲ αὐτῆ τῶν Μακεδονικῶν πόλεων) μετοικίσει,
εἶτα πάλιν ἐκείθεν εἰς Ἀδριανούπελιν. Ludii nugat-
urque Theophanes, ut alii popularium, in usu no-
minum, utens duobus pro uno; cujus rei testimonium
hæc proferre juvabit. Cedrenus ed. Bonn. vol. II,
p. 522: Τῆς ἄνω Ἀηθίας καὶ τῆς Ἀσπρακανίας;
quod posterius τῆς abest a C. Idem. p. 570: Τῆς
Μηθίας ἦτοι τοῦ Βασπρακάν. Idem p. 602: . .
συναθροίσας ὅφ' ἐν, Φράγγους φημί καὶ Βαράγ-
γους. Idem p. 606: . . καὶ τοὺς διεσπαρμένους
ἐν τε Χαλδίᾳ καὶ Ἰθρηῖα Φράγγους καὶ Βαράγγους.
Idem p. 543: Καὶ Τριβαλλοὺς καὶ Σέρβους. Ubi
deinceps recurrit simplex Τριβαλλοὺς, et simplex
Σέρβοι. Scylitzes p. 666 ed. Bonn. : Παρὰ τῶν Βα-

Nomina urbium. Stephanus Byz. : Βισάνθη,
πόλις Μακεδονίας κατὰ Θράκην Ἑλληνίς, ἀπικοῦς
Σαμίω. Cedrenus vol. II, p. 604, ed. Bonn. : . . .
οἱ Πατζινάκαι . . πᾶσαν . . τὴν ὀρμὴν ἐτρέποντο
κατὰ Μακεδονίας . . κατέτριχον τὰ ἐν Μακεδονίᾳ
χωρία . . Ὅπερ μαθόντες ὁ Βρυένιος καὶ ὁ Μιχαήλ . .
ἔρχονται εἰς Χαριούπολιν . . ὑποστρέψαντες ἔγγιστα
Χαριουπόλεως, κ. τ. λ. Luitpraudi Legatio ad Nice-
phorum Phocam (Muratori Scriptt. rerum Itali-
vol. II, p. 485; [Patrol. Lat. tom. CXXXVI, col.
927 C]): *Haud longe Constantinopoli in Macedo-*
nia. Menologium Basilianum ad diem 1 Sept.
(vol. I, p. 6): Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως τῆς Μακεδο-
νίας. Item Menologium ad 31 Oct. (ibid. p. 158):
Τῆς Ὀδυσσουπόλεως . . χώρας Μακεδονίας. *Idem*
Menol. ad 24 Apr. (vol. III, p. 68): Πόλεως Δορο-
στόλου τῆς Καππαδοκίας. Ubi Latinus interpres
recte sic, *in Macedonia.* Idem Menologium ad 28
Apr. (p. 75): Δοροστόλου τῆς Μακεδονίας. *Ibidem*
tamen, ad 28 Jul. (vol. III, p. 172). purius dicitur
Dorostolum Μυσίας τῆς Θράκης. Stephanus Byz. :
Φιλίππολις, πόλις Μακεδονίας, Φιλίππου τοῦ
Ἀρμόντου κτίσμα ἐν τῷ Ἔδρω. Cinnamus v, 2 (p.
203 ed. Bonn.): Βασιλεὺς δὲ (Manuel Comn.) ἐπὶ
τὴν Μακεδονικὴν ἐχώρει πόλιν Φιλίππου, τὰ πρὸς
τῇ Σερβικῇ καταστησόμενος πράγματα. Idem v, 5:
Ἐπὶ τὴν Φιλίππου. Ubi ut antea duce contextu
Philippopolis significatur. Theophanes p. 772 ed.
Bonn. (ad a. 812): Οἱ δὲ Βούλγαροι . . πλέον
κατέσχυσαν Θράκης καὶ Μακεδονίας. Τότε καὶ Ἀγ-
χιάλον καὶ Βερρόην ἀφέντες Χριστιανοὶ ἐφυγον . .
Νικιάν τε καὶ τὸ τοῦ Προβάτου κάστρον . . ὡσαύ-
τως καὶ τὴν Φιλίππούπολιν καὶ Φιλίππους καὶ τὴν
Στρυμόνα οἰκούντες μέτοιχοι . . ἐπανήλθον (a).
Cedrenus vol. II, ed. Bonn. p. 183: Καὶ εἰς τε α

ράγγων. Idem p. 614: . . στίφος στρατιωτικῶν.
Βαράγγους αὐτοὺς ἡ κοινὴ ὀνομάζει διάλεχος. Id.
p. 668: Πρὸς δὲ καὶ Φράγγων καὶ Βαράγγων. Id.
p. 727: Μετὰ Βαράγγων καὶ Φράγγων. Id. p. 728:
Φράγγους τε καὶ Μακεδόσι (omissa voce Βαράγ-
γους). Zonaras xvii, 21 (coll. 25 de Βασπρακανία):
Τριβαλλοὺς τε καὶ Σέρβους. Cinnamus II, 12 (p. 67
ed. Bonn.): Κελτοὶ γὰρ καὶ Γερμανοὶ καὶ τὸ Γα-
λατικὸν ἔθνος . . Βρίττιοι τε καὶ Βρετανοί, κ. τ. λ.
Tzetza chil. xi, 366, 979 (ed. Kiessl. p. 438): Ἴστρον
παρ' ἔχθρας καὶ Δανουβίου ῥέους. Idem chil. vii,
212, 600 (p. 306): Ἐκ τοῦ Ζεφύρου καὶ δυσμῶν.
Idem ibid. v, 630: Τὸ πρὸς τὴν μεσημέριαν δὲ καὶ
μέρη τὰ πρὸς νότον. G. Pachymeres in Mich. Pa-
læologoi, 25: Τὸ Κελτικὸν καὶ πελεκυφόρον. Idem
vero ibidem c. 8: Τὸ Κελτικὸν πελεκυφόρον. Idem in
Andronico Palæologo III, 25: τῶν Τριβαλλῶν . . τῷ
κράτῃ Σερβίας, Nicephorus Gregoras II, 4, 5: Κελτοὶ
τε ἤδη καὶ Γαλάται ἐκλήθησαν. iv, 7, 2: Γαλάτας
καὶ Κελτοὺς. vii, 5, 5: Ἀφρικτὴν καὶ Λιβύην . .
Γαλατίαν . . καὶ Κελτικὴν. xiv, 8, 5: Τῶν Κελτι-
κῶν τε καὶ Γαλατικῶν βαράθρων. xiv, 7, 2: Μασ-
σαλιανῶν καὶ Βογομίλων. viii, 14, 3: Πρὸς μεσημέ-
ριαν καὶ νότον ἄνεμον. Nicephorus Callisti in
Hist. eccles. xii, 20 (ed. Frontonis Ducæi): Γαλα-
τῶν Κελτῶν τε. Ducas cap. 8: Τριβαλλοὺς τε καὶ
Σέρβους. Laonicus Chalcondylas libro I, p. 29 ed.
Bonn.: Σέρβους δὲ ἐκαίνους καὶ Τριβαλλοὺς. Geor-
gius Phrantza III, 7 (p. 276 ed. Bonn.): Κελτοὺς
καὶ Κεατογαλάτας . . Μαυρητανίαν καὶ Μαυρου-

πολίτην τῆς Μακεδονίας, Νίκην ὀνομαζομένην, ἢ Sabuleti canales (sic lego) vi, 5, coll. ii, 11, ubi male Σαβουλὲν δὲ Μανάλιον; Salidapa, Acys, Scupius prope Odyssum vi, 2; Pistum, Zaldapa, Iatrum, Latareium, Novæ vii, 2, 7; Theodoropolis vii, 3; Nova viii, 4; Getarum reliquiæ prope Odyssum vii, 2; Curisca vii, 2 (Carisca viii, 6); Asima vii, 3 (Asema viii, 6); Constantioli vii, 10; Drizipera vii, 15; Pannonia vii, 7; Tomea (Tomis s. Tomeus viii, 3) vii, 13; Nicopolis, Zicidiba, Iatrus vii, 13; Iatrus flumen vii, 14; via Trajani viii, 4; Palastolum viii, 5, 6; Cataractæ Dardaniæ viii, 5.

Medii ævi Macedonia, inter Pontum Euxinum Rhodopenque sita.—Enumeratis urbium quarundam nominibus, ipsam terram lustrabimus, duce utentes Byzantina annorum fere octingentorum historia, cujus annales verba pro nobis commode deinceps facere posse videntur.

Scriptores sæculorum quarti, quinti, sexti non moramur, nimirum tenaces geographicæ veterum dictionis, tum revera nondum mutatae. Septimum quoque sæculum (Heraclii imperatoris) vix quidquam novasse video, cujus rei testimonium indubium denuntiat Theophylactus Simocatta, paucis, ut novi, lectus, multis tamen legendus, vir non ultimæ apud me auctoritatis, cum propter alia, tum eam ob causam, quod vita ejus bella Avarica vidit, sive initium pene exitii Byzantini; post quæ alia sæculorum multorum turba secuta, sc. Bulgarica, quæ totum reipublicæ statum (qui aliud?) non leviter affecit, cujus incommodi quotidianum quoque dicendi usum non prorsus immunem fuisse existimo. Jam ergo in geographicis quoque Byzantinis nova tum molitos statues? Nondum, inquam, licet prope aberant. Etenim Simocatta, qui imperante Heraclio (a. 612—640) scripsit, non alium dicendi usum geographicum tenet, quam antecessores, Scythias et Mysios habens i, 8; vi, 10; Illyricum i, 4; Gepidas vi, 10, viii, 3; Longobardos ibidem; Mysiam Thracicam vii, 13; Dardaniam viii, 5; Antas (sic legendum pro *Artas*) viii, 5; Thraciam viii, 5. Urbium, terrarum, populorum eadem nomina, qualia in itinerariis aliisque scriptoribus cœvis leguntur. Urbes fere sunt: Singilon i, 4; vii, 11 (quo loco posteriore bona de situ Singilonis); Vimliacium, Augusta i, 4; viii, 2; Rateria (l. *Ratiaria*), Bononia, Acys, Dorostolum, Salidapa, Pannasa, Marcianopolis, Tropæum i, 8; ii, 11; vii, 12; Heraclea (Perinthus) i, 11; vi, 1, 5; Mesembria (Μεσημβρία, non μεσημβρία) ii, 12; Apperia (l. *Appiaria*), Astica, Calvomontium, Libidurgum ii, 15, 16, 17; vii, 7; Philippopolis, Diocletianopolis, Βερέα ii, 16, 17; Sirmium i, 3; (non

σίαν. Celtogalatæ jam Stephanus Byz. habet sub v. Βοϊορ.

Et hæc quidem hactenus. Apud Theophanem igitur solam Philippopolin habemus, non etiam Philippus veteris Macedoniae. Namque omne id quod Theophanes narrat solam Thraciæ eam partem spectat, quæ erat inter Philippopolin, Nicaeam et Anchialum sita (τότε καὶ Ἀγγιῶλον καὶ Βερόην ἀφέντες Χριστιανοὶ ἐφυγον. . . Νικαίαν τε καὶ Προκάτου κάστρον καὶ ἄλλα τινὰ ὄχυράματα . . . καὶ τὴν Φιλιππούπολιν . . . οἰκοῦντες μέτοικοι (incolæ), προσφάσεις δραξάμενοι, ἐν τοῖς ἰδίοις φεύγοντες ἀπὸ τῆς πόλεως). In eam enim Thraciæ partem Nice, ho-

rus imperator magnam civium partem transposuerat, quasi coloniam militarem, Bulgaros repulsuram, teste Cedreno t. II, p. 37 (προσέταξε γὰρ τοὺς Χριστιανούς ἐκ παντὸς θέματος ἐπὶ τὰς Σλαβινίας μετακίτθουσαι). Ergo in suas illi patrias redibunt, a Bulgaris remotas et immunes, ut Philippi veteris Macedoniae. Ergo Strymonia quoque provincia, Theophani s. librario ejus memorata, excludetur? Omnino. Lectis Philippis, de Strymone cogitabat, cujus urbs tum Philippi. Verum Strymoniam provinciam Bulgari tum non infestabant, sed hæmum solummodo. Strymon igitur suspectus videtur.

Is est Theophylacti circa Europam usus geographicus, tum nondum per rerum vicissitudines mutatus; quod secus in scriptoribus mediæ ultimæque Græcitatatis, qui vetera rebus per affectionem nomina imponebant, ubi omnia diu ante novata fuerant.

Etiam Georgius Pisida, qui vixit circa annum 630, usum antiquum servat. Namque in *Bello Avarico* versu 175 (ed. Bonn. p. 54) vv. τῆς Θράκης ὅλης habet de omni terra inter Istrum Constantinopolinque sita; neque aliter τὰ Θράκης νέφη in *Heracleide* ii, 71 (p. 81).

Ea omnia mutata video sine ejusdem (septimi) sæculi initioque octavi, quantum id ex libris editis intelligi potest.

Horum scriptorum agmen ducat Stephanus Byzantinus, non quidem integer ille, quem jam non habemus (vixit autem Stephanus imperatore Justiniano I, sæculo sexto), sed epitomatus, scilicet per Hermolaum grammaticum, qui Justiniano II Rhinotmeto (a. 685 — 695, 705 — 711) suam epitomen inscripsit, coll. Westermanni præfatione p. v, vi. Ergo sequentia Stephani verba initio sæculi octavi scripta statuimus: Βισάνθη, πόλις Μακεδονίας κατὰ Θράκην Ἑλληνίς. . . Φιλιππόπολις, πόλις Μακεδονίας. Ea Stephanum integrum scribere vix potuisse, testimonia Theophylacti Simocattæ, uno sæculo posterioris, supra memorata satis mihi persuaserunt. Multo etiam minus ea scripsit, quæ habemus in epitomato: Ἄρεδος, πόλις Εὐβοίας. Ἡ δὲ Εὐβοία νῆσός ἐστι περιφανεστάτη τῆς Ἑλλάδος, ἢ λεγομένη Εὐβοίος. Eubœa medio ævo Euripus dicebatur, non sæculo sexto.

Theophanes, qui vixit a. 752 — 818. Is ad annum 750 (Constantini Copronymi a. 17) hæc habet

rus imperator magnam civium partem transposuerat, quasi coloniam militarem, Bulgaros repulsuram, teste Cedreno t. II, p. 37 (προσέταξε γὰρ τοὺς Χριστιανούς ἐκ παντὸς θέματος ἐπὶ τὰς Σλαβινίας μετακίτθουσαι). Ergo in suas illi patrias redibunt, a Bulgaris remotas et immunes, ut Philippi veteris Macedoniae. Ergo Strymonia quoque provincia, Theophani s. librario ejus memorata, excludetur? Omnino. Lectis Philippis, de Strymone cogitabat, cujus urbs tum Philippi. Verum Strymoniam provinciam Bulgari tum non infestabant, sed hæmum solummodo. Strymon igitur suspectus videtur.

νάμω; ἀρχηγούς ἐχούσας ἅπαντας Μακεδόνας. Ibid. A p. 616: Αὐτοκράτορα . . τῶν Μακεδονικῶν ταγμάτων. Ibid. p. 629: Καὶ μᾶλλον οἱ Μακεδόνες. Pag. 650: Στρατηλάτης . . τῆς Δύσεως καὶ πάντων τῶν Μακεδόνων ὡν ἐξοχώτατος. Scylitza ibidem p. 655: Ἐν πολλοῖς μέρεσι τὴν Βουλγαρίαν, ἤδη δὲ τὴν τε Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν συνέθλιβε (gens Uzorum). Ibid. p. 657: Καὶ χώραν λαβόντες (Uzi quidam debellati) δημοσίαν ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς. Ibid. p. 668 (in Romano Diogene): . . στρατὸν . . οἶον παρῆχεν ὁ καιρὸς ἐκ τε Μακεδόνων καὶ Βουλγάρων καὶ Καππαδοκῶν καὶ Οὐζῶν... καὶ Φράγγων καὶ Βαράγγων. Ibid. p. 717: Στράτευμα ἀξιόλογον, συγκείμενον ἐκ τε Μακεδόνων καὶ Φράγγων. Ib. p. 719: Τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος. Ibid.: Ληϊζεται δὲ (Nestor, ὁδοῦς τῶν Παριστρίων), τὴν τε Μακεδονίαν καὶ Θράκην καὶ τὰ παρακείμενα τῆς Βουλγαρίας Pag. 728: Ἐν Ἀδριανουπόλει συνήτησε Φράγγους τε καὶ Μακεδόσι καὶ τῷ λοιπῷ . . στρατεύματι. Ibid.: Πρός τινα τῶν Μακεδονικῶν πόλεων.

Leo Grammaticus (æc. xi, ut videtur, coll. Cramero in *Anecd. Græcis bibl. Paris. Vol II.*). Is terram nostram puro sermone Thraciam dicere solet, e. g. p. 155 ed. Bonn. Adde 159, 145, 151, 170 (μετὰ ταξωτικῶν ἐκ τῆς Θράκης), 178, 183, 185, 194, 293, 294. Idem vero p. 251: Ὁ αὐτὸς (Basilus Macedo) γεννᾶται ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν τοῖς χωρίοις Ἀδριανουπόλεως. Pag. 232: Ἀπογόντες οὖν οἱ Μακεδόνες (Adrianopolitani, a Bulgaris ad Danubium inferiorem abducti) . . Ibidem: Καταδιώκων αὐτοῦ; C οἱ Μακεδόνες . . ἕτεροι ὀνομαστοὶ τῶν Μακεδόνων. Pag. 255: Τῶν δὲ Βουλγάρων ἐπιδρομὰς; ποιούντων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, καὶ ληϊζομένων τὰ τοιαῦτα. Pag. 266: Παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Μακεδονίας. Pag. 273: Καὶ ἀπέστειλεν ἐν Μακεδονίᾳ . . ἀγαγὼν δὲ ἐκ Μακεδονίας Βασίλειον . . Pag. 310: Καὶ ληϊζεται μὲν Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν. Pag. 315: Ἐν τῷ τῶν Θρακικῶν θέματι. Pag. 316: Καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καταλαμβάνουσιν.

Michael Glycas (circa a. 1118). Is quoque puriore Thracie usum sequi solet p. 499, 507, 558, 681, ed. Bonn.; item Mysie p. 584. Alibi vero pro eadem habet Macedoniam, sc. pag. 570: Τὸν Μακεδόνα Βασίλειον. Ibidem p. 599: Ἐφθασε γὰρ ὁ Μονομάχος ἐκεῖσε διαπεράσας τὰς Μακεδονικὰς δυνάμεις· ἐν οἷς ἦν στρατηγὸς καὶ Βρυέννιος. Λόγος γὰρ παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐφέρετο, ὡς ὑπ' ἐκείνων καταλυθῆσονται, μεθ' ὧν ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς Πέρσας κατέλυσε. Pag. 620: Τῆνικαῦτα καὶ (initio imp. Alexii I Comneni) Πατζινάκων πλῆθος πολὺ τὴν Θρακίαν καὶ Μακεδονίαν ἐληϊζεν.

Joannes Zonaras (eodem sæculo) 16, v, 6: Βασίλειου τοῦ Μακεδόνα;... ὅς ἐκ Μακεδονίας μὲν ἦν. Ἐφ' οὗ δὲ πατέρων ἀσήμεων καὶ ἀφανῶν, εἰ καὶ τις τῶν τὰ περὶ αὐτοῦ ἐξιστορησάντων ἐκ τοῦ τῶν Ἀρσακιδῶν αὐτὸν γένους κατάγεισθαι τερατεύεται. xvi, 18: Συμπεῖν τὰ τε κατὰ Μακεδονίαν καὶ τὰ πρὸς Θράκην;... ἐληϊζετο. xvii, 1: Τὴν Θράκην ὅλην (puro sermone). Ibidem cap. 7, Thraciam habet de terra

A Strymonia. Ibid. vero c. 8: Τοῦ Σαμουὴλ δὲ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντος οὐ τὰ Θρακῶν, οὐδὲ τὰ Μακεδόνων μόνα ληϊζομένου, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτὴν δὲ γε τὴν Πελοπόννησον... Ibid. c. 25: Τὴν Ὀρεστιάδα οἰκῶν (οὕτω δὲ πάλοι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμονος), τοὺς Μακεδόνας εἶχε προσέχοντας αὐτῷ. Ibid.: Οἱ δὲ γε Μακεδόνες;... ἐς τὴν αὐτῶν μητρόπολιν ἄγουσιν αὐτὴν, τὴν Ἀδριανούπολιν. Ibid. c. 26: Ὡστε καὶ ἀδελῶς κατὰ πάσης τῆς Θράκης; καὶ Μακεδονίας σχεδάνυσθαι (Patzinacas). xviii, 2: Βρυέννιον... στρατηγούντα τῶν ἐκ Μακεδονίας δυνάμεων. Ibid. c. 9: Ὅθεν ὀρώμενοι (Uzi) τὴν τε Μακεδονίαν ἐληϊζοντο, καὶ μέχρις Ἑλλάδος προήεσαν. Ibid. c. 17: Τὰ Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων ληϊζεται. Ibid. c. 20: Σύμικτον πλῆθος, ἐκ Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων ἄλλων καὶ Βαρβάρων συνεστηκός. Ibid. c. 25: Πατζινάκων ἰόνους;... τὴν Θράκην πᾶσαν καὶ τὴν Μακεδονίαν ληϊζομένου.

Nicephorus Bryennius, eodem sæculo. Is 1, 3 (ed. Bonn.): Ὁ δὲ Ἰωάννης;... μνημεῖον ἄλυστον, τὰς αὐτοῦ πράξεις, κατέλιπε Θραξί τε καὶ Μακεδόσι καὶ μέντοι καὶ Ἰλλυριοῖς καὶ Βουλγάροις, ἀρχοῦσι τε καὶ ἀρχομένοις. Ibid. ii, 3: Οἱ τε μὴ Σκύθαι, πρὸς τοῦτοις συστασιάζαντες, Θράκην τε καὶ Μακεδονίαν κατέτρехον. iii, 8: Μακεδόνων τε γὰρ καὶ Θρακῶν τὰς τάξεις ἀπάσας εἶχε μεθ' αὐτοῦ. iv, 2: Ὁ δὲ Βρυέννιος ἐν Ὀδρυσόις διάγων;... τὸ Μακεδονικὸν καὶ Θρακικὸν στράτευμα συλλεξάμενος;... Ibid. Τὸν τε Μακεδόνων ἀρχοντα καὶ Θρακῶν στρατηγοῦς. Idem c. 3: Ἐν τῷ περὶ τὴν Θράκην χωρίῳ Δαμοκρανίας. Idem c. 5: Παρὰ ποταμὸν οὐκ οἶδ' ὅπως ἀρχῆθεν καλούμενον διὰ τὸ ἀμειψθῆναι τῶν ὀνομάτων τὰ πλείστα, τῶς δ' οὖν ἐκ τῶν Θρακικῶν ὀρών καταβρέοντα, καὶ Ἀλμυρὸν κατὰ (legit' παρὰ) ἐγγυρίων καλούμενον. Idem c. 6: Ἐπλήθρουν δὲ ταύτην τὴν φάλαγγα αἱ τῶν Μακεδόνων τε καὶ Θρακῶν Γαί. Ibidem: Τὸ δὲ μέσον τῆς φάλαγγος αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Βρυέννιος ἦγεν, ἐν ᾧ τὸ τε ἀρχοντικὸν ἐτάττετο ἅπαν καὶ Θρακῶν δὲ, Μακεδόνων καὶ τῆς Ἰππου τῶν Θεσσαλῶν, ὅσον ἐπιλεκτον. Idem ibid. c. 18: Ὁ Κομνηνὸς δὲ (Alexius I) διὰ Μακεδονίας καὶ Βουλεροῦ διελθὼν τὸν Στρυμόνα καταλαμβάνει, καὶ τοῦτον διαπεράσας;...

D Anna Comnena, Nicephori Bryennii conjux. Ea libro iv, 4 (p. 109, ed. Paris.; p. 198, vol. I, ed. Bonn.): Ἐξῆρχε μὲν οὖν τοῦ τῶν ἐξουσιῶν τάγματος Κωνσταντίνος ὁ Ὄππος, τῶν Μακεδόνων ὁ Ἀντιόχος, τῶν Θεσσαλῶν (Thessalonicensium) ὁ Καθασίλας· ὁ δὲ γε Τατίκιος;... τῶν περὶ Ἀχριδῶν οἰκούντων Τούρκων ἡγεμόνευε. Ubi Achrido mihi non est Lychnydus (Achris, Okri Bulgarorum), sed Rhodope mons, coll. meis Egnatianis (commentat. ii, p. 51). Eadem libro xiv (p. 452 ed. Paris., in descriptione Hæmi montis): Δωκῶν μὲν ὄντων βορειοτέρων καὶ τῶν Θρακῶν τε αὐτῶν τε καὶ Μακεδόνων;... (ubi tamen, collato apud Annam magno Hæmi ambitu, ipsa vetus Macedonia significari videtur).

Constantinus Manasses (eodem sæculo). Is versu

5190 sqq. (ed. Bonn. p. 221) : περι Βασιλείου... Α Κώμης μὲν οὖν ἐξώρμητο λυπρᾶς, προστεινοπούσης. Τῆ πρωτοπόλει, τῇ λαμπρᾷ τῶν Μακεδόνων πόλει. Idem v. 5927 : Τὸν πρωτόπαππον αὐτοῦ τὸν Μακεδόνα (Basilium).

Joannes Tzeiza (eodem ævo) chil. xi, 396, 948 sqq. (p. 457, ed. Kiessling.) : Μετὰ μεσημβρίαν (ἰεγε Μεσημβρίαν) μὲν ἡ Μουσῶν πόλις, ἢ Ἀγχιάλος, οὐ τῶν ἀσήμεων τις πόλις, Κάν τοις ὄρισμοῖς γῆς Μακεδόνων, ἔφην. Ubi alium emendo versum, sc. 918 (p. 456) : Σχοῦτοί τε καὶ Νάισσος, καὶ (lege Νάισσος, αὐ) Μουσῶν πόλις. In reliquis (ibid. p. 455 sq) Ptolemaicum snum sequitur.

Manuel Comnenus (a. 1143-1180) in novella II (Lennclavii jus Græco-Rom. t. I, p. 154) : Ἐν τῷ θέματι Θράκης καὶ Μακεδονίας.

Alexius Comnenus (a. 1180-82) in novella unica (Lennclav. ibid. p. 168) : Κατὰ τὸ θέμα Θράκης καὶ Μακεδονίας.

Joannes Cinnamus, sine ejusdem sæculi. Is lib. v, 2 (ed. Bonn.) : Τὴν Μακεδονικὴν... πόλιν Φιλίππου, τὰ πρὸς τῇ Σερβικῇ καταστησόμενος πράγματα, coll. cap. 5 : Εἰς τὴν πόλιν Φιλίππου. Atque vi, 6 : Τὴν Φιλίππου... πρέσβεισι..., ἐκ Παίδων. In reliquis geographicis, ut etiam in tota dicendi ratione, puritatis studiosissimus est Cinnamus. Sic Serbios i, 5, Dalmaticam gentem dicit, id est, ni fallor, cognatam cum Slavis Dalmaticis, Dalmatasque habet iii, 6, 7 ; iv, 24 ; v, 16. Naisum Daciæ metropolin nuncupat ii, 13. Sardicæ (Triaditzæ) vetus nomen habet ii, 13, Illyricoque assignat v, 14. Heracleam s. Pelagoniam (Bitoliam, superioris Macedoniæ urbem) Mysiæ (Bulgaricæ) assignat iii, 17. Sirmii vetus nomen semper tenet (i, 4 ; v, 8, 10 ; vi, 7). Idem v, 9 : Διγούρων, εἴτ' οὖν Λαμπάρων. Illyricum habet v, 7.

Nicetas (initio sæculi xiii) in Jo. Comneno (ed. Bonn.) cap. 2 : Μακεδόνα... τὸν Βρυέννιον οὕτω λέγων, ἐπεὶ καὶ ἐξ Ὀρεστιάδος (ex Adrianoi, coll. vita Andronici Comneni i, 1) ὤρμητο. Μία δ' αὐτῆ τῶν εὐδαίμωνων καὶ κρατίστων παρὰ Μακεδόσιν πόλεων. Idem ib. cap. 4 : Τὰ Θρακῶα μέρη... ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος, ὅτε εἶχετο (a barbaris Uzis) Θράκη, καὶ τὰ πλείστα τῆς Μακεδονίας ἠρήμωτο. Ibid. c. 6 : Ἐκ τοῦ τῶν Μακεδόνων τάγματος (sc. Eustratius quidam miles). Ibid. c. 8 : Εἰς μίαν μοῖραν τὸν Μακεδόνα (Macedonas) καθίστησιν... ἄλλην τὴν Σκυθικόν. Idem Philippopolitanam regionem ἐπαρχίαν dicit in Andronico ii, 1. Idem in Alexio, Isacii fratre, iii, 2 : Εἰ : τέσσαρα διαιρεθέντες, (Scythicæ) στρατεύματα, πᾶσαν τὴν Μακεδονίαν ἐπῆλθον... ὥστε καὶ τὸ Γάνος τὸ ὕρος διερευνησάμενοι πολλὰ φροντιστήρια (monasteria) ἐσκύλευσαν. Idem in urbe capta cap. 7 (p. 793, ed. Bonn.) : Ὅσπερ οἱ Θράκες πρότερον, οὕτω καὶ Μακεδόνες, τότε καὶ Θεταλοὶ, καὶ ὅσα ἐν Ἑλλάδα καθήκουσιν. Ubi tamen vetustior puriorque nominum vis obtinere videtur. Ibidem vero cap. 10 (p. 808-810) urbes Thracicæ et Macedonicæ terram Byzantio vicinam significant : Οἱ τῷ βασιλεῖ... συν-

αποδράντες Ῥωμαῖοι... πατρίδας τὰς ἐν Θράκῃ πόλεις αὐχοῦντες, ἤθελον συνείναι καὶ οὗτοι τῷ Μαρκεσίῳ, καὶ τὰ δυνατὰ ὑπουργεῖν... Ἐπανηκότες οὖν ἐς τὰ σφέτερα, τὰς τῶν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων πόλεις διαφιστώσι, συναιρομένων σφίσι τῶν Βλάχων... καὶ οἱ ἐν Ὀρεστιάδι μετανάσται γίνονται... τὴν ἐξ Ἀδριανοῦ τὴν κλησιν λαχούσαν (ubi occurrunt nomina Didymotichi, Bizya, Tzuruli, Arcadiopolis).

Georgius Acropolita (sine sæculi xiii) in Annalibus (ed. Bonn.) c. 13 : Ὡς γοῦν οἱ Ἴταλοὶ πᾶσαν τὴν τῆς Μακεδονίας χώραν ὑφ' ἑαυτοῦς ἐποίησαντο... καὶ πρὸς τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ διεμνηύσαντο, ὅπως ὑπ' αὐτοῦ γένηται... ἀπάρας γοῦν... ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων... πᾶσαν κατατρέχει Μακεδονίαν... κατ- ἐσκαψε γοῦν ἐκ βάρων αὐτῶν τὴν Φιλίππου πόλιν... τὴν Ἠράκλειαν, τὸ Πάνιον, τὴν Ραιδεστόν, Χαρούπολιν, Τραϊανούπολιν, Μάκρην, Κλαυδιούπολιν, Μουσίουπόλιν, Περιθεώριον, κ. τ. λ. E quibus tamen urbibus Trajanopolin, etc. Sygmonio themati assigno. Ibid. cap. 24 : Οἱ καὶ διαπεράσαντες τὸν Ἑλλησποντον καὶ διὰ τῆς Μακεδονίας διελθόντες, εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφίκοντο. Cap. 35 : Τὸ τῶν Σκουθῶν γένος... τοὺς τῆς Μακεδονίας χώρους κατέλαβον, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐβρον τὰ ἐκείσε πεδία .. ἐλήϊζον οὖν τὰ ἐν Μακεδονίᾳ πάντα... τῇ Ἀδριανούπολει, τῷ Διδυμοτείχῳ, τῇ Βιζύῃ, τῇ Καλλιούπολει. Cap. 40 : Καὶ τῆς Μακεδόνων ἀπέσπασε... ἐπεὶ δὲ παρήλθε τὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας χωρία, ἦδη δὲ καὶ τὴν Χριστούπολιν παρήμειψε καὶ τὸν Στρυμόνα .. Cap. 59 : Ἐκ τῆς Ἀδριανοῦ κινήσα:, ἀμάρας τε παμπόλλας συλλεγῆναι προστάξας ἀπὸ πανταχόθεν τῆς τῶν Μακεδόνων χώρας.

Ephraemius, eodem sæculo. Is scriptor (ed. Bonn.) versu 107 sq. : Πᾶσα δ' ἐφα τῷ Κωνσταντῆ λέγος, πρὸς τοῖσδε Θράκης, Μακεδονίας ὄροι, Σὺν τῇ πατρίδι καὶ Βασιλίδι πόλει. Id. v. 590 sq. : Στέφει Θεοδόσιον εἰ : βασιλέα Πάση. ἐφας Μακεδονίας, Θράκης. Id. 3213 sq. : Χώρας δ' ὁ Βασιλεὺς ἐξέφυ πάσαι Μακεδονίας, ἐξ ἀσήμεων πατέρων. Id. v. 3850 sq. : Καὶ Πατζινάκας, Σκυθικὸν πάλιν ἔθνος Θράκης ἐπήει Μακεδονίας ὄρους. Id. 3862 sq. : Πληθὺς ἀκρίδων ἐσπέρας πρὸς τὴν ἑω Διὰ τὴν Θράκης, Μακεδονίας ὄρων, τὴν ἀέρων κτήσιν ἐξεργασμένη. Id. v. 4245 . Θράκης ἐπελθεῖν Μακεδονίας ὄροις. Id. v. 7357 sq. : Τὰς τῶν Θρακῶν τε καὶ Μακεδόνων πόλεις Ἀφηνιάσαι δρῶσι Λατίων κράτους. Id. v. 1672 : Μακεδονίας καὶ μέρους τινὸς Θράκης (ubi tamen antiquior nominum vis obtinet, quod idem valet de vv. 8027-8029). Sed idem v. 8085 sq. : Τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν... Διδυμοτείχων... Θράκην, Μακεδονίαν ὄλην, Βολερόν. Id. v. 8227 sq. : Δι' Αἴμου καὶ Ρεδόπης Χύδην ἐπῆλθε Μακεδονίας τόποις. Καὶ τήνδ' ἐλήϊσαντο σὺν πάσῃ Θράκῃ. Id. v. 9181 sq. : Ὁ δούς στρατιάν ἐκ Μακεδόνων ἀναξ Εἰς ἐσπέραν πέπομφε κατὰ δισπότου. Id. v. 9850 : Περιουθεντῆς Θράκης, Μακεδονίας.

Georgius Pachymeres (sine sæculi xiii et initio xiv.) Is ergo in Michaelē Palæologo, iii, 18 (ed. Bonn.,

vol. I, p. 210) : Μέχρις οὖν Ὁρεισιδῶς ὀριζομένης τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ μόλις πρότερον, ὡς τῶν ἐκείθεν ὑπὸ Βουλγάρους δυνάτων... Ibid. cap. 25 : Μοιρὰ τις... δυστυχῆς Μακεδόσιν, εἶπω δὲ καὶ Θραξί... Ibid. v, 3 : Τοῖς κατὰ τὸν Αἴμον καὶ αὐτῇ γε Μακεδονίᾳ καὶ Θράκη. Idem in Andronico Palæologo I, 29 : Τὰ τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. iv, 16 : Ἐκ χωρῶν Θρακικῶν τε καὶ Μακεδονικῶν. vi, 32 : Τοὺς περὶ τὸν μέγαν περιμήτριον Μακεδόνας. Atque in his locis Pachymerianis usum medii ævi vigere ipse historiarum sensus nexusque sole clarius evincit; id quod de omnibus antecedentium scriptorum testimoniis valet.

Haud raro aliter sequentes auctores, in geographicis minime contemnendi, Nicephorus Gregoras et Cantacuzenus.

Nicephorus Gregoras (sæc. xiv). Is libro I, 4, 6 (ed. Bonn.) : ... Κυψέλλων καὶ Ἄπρων, φημί, ἀναλαδῶν ὁ βασιλεὺς (a. 1282) Μιχαὴλ τὰς Θρακικὰς τε καὶ Μακεδονικὰς δυνάμεις. Ibidem 6 : ... οἱ Τουρκόπουλοι μετὰ τῶν Μασσαγετῶν ἐπληρώσαντο τὸ δεξιὸν δ' οἱ τῶν Μακεδονικῶν τε καὶ Θρακικῶν ἐπιλεκτοί. Ibidem 11 (ad a. 1282) : Αἴμον τὸ δροσ, ὃ δὴ μεθόριον νῦν ἐστὶ Ῥωμαίους τε καὶ Βουλγάρους. Ibid. ix, 5, 5 : Ἰδὼν δὲ ὁ νέος βασιλεὺς (a. 1282)... τὰ κατὰ Μακεδονίαν καὶ Θράκην πάντα καταστησάμενος. Quamquam utroque loco vetus Thracia et Macedonia significatur, ut sequentibus ix, 5, 5 : Τὰ κατὰ Μακεδονίαν καὶ Θράκην πάντα καταστησάμενος. viii, 10; v, 6 : Ἐκ Βυζαντίου διὰ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἀπήγαγον ἄχρι Γαδεΐρων... κατατρέχειν τε Μακεδονίαν καὶ Θράκην. vii, 6, 5 : Τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ Ῥωμαίοις. viii, 14, 3 : Στρυμόνα ποταμὸν... μέγιστος... ἐπόσει Θράκην καὶ Μακεδονίαν τέμνοντες... (Strymonem)... ὀρίζοντα μὲν πρὸς μεσημβρίαν... Θράκην καὶ Μακεδονίαν, πρὸς δ' ἀρκτους τὰς τε Μυσῶν χώρας καὶ ποταμὸν τὸν Ἰστρον. viii, 11; ii, 3, 4 : Ἀποδοθήσεσθαι τὰ περὶ Θράκην καὶ Μακεδονίαν χωρία τοῖς προϋπάρχουσιν ἐς τὸν κληῖρον... μετὰ παντὸς τοῦ Θρακικοῦ στρατεύματος... ἐς Θεσσαλονίκην ἐπίτροπος... τῶν τῆς Μακεδονίας πραγμάτων... μετὰ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατεύματος. ix, 4, 3 : Τὰ Μακεδονικὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα. xi, 3, 1 : Τὸν Ἰστρον... κατέδραμον τὴν Ῥωμαϊκὴν Θράκην ἄχρι θαλάττης Ἑλλησποντίας... ληζονται Θράκην. Añle xi, 4, 11. Deinde xi, 9, 2 : Ἀπὸ Θράκης ἐς Μακεδονίαν... μεταβάς. xiii, 12, 1 : Ἐς τὴν Θράκην περαιούμενοι Τούρκοι. Et hæc quidem vere secundum usum dicendi classicum. Strymon enim cum Cavala Macedoniam et Thraciam olim dirimebat, coll. vii, 6, 3 : Τὸ περὶ τὴν Χριστοῦ πόλιν μακρὸν ἕκτισε ἄπειρος ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τῆς τοῦ παρακειμένου δρους ἀκρωνυχίας ὡς ἄβαστον εἶναι τὸ χωρίον καθάπαξ μὴ βουλομένῳ τῷ βασιλεὶ τοῖς τ' ἐκ Μακεδονίας ἐς Θράκην ἐθέλουσι διαβαίνειν, τοῖς τ' ἀπὸ Θράκης ἐς Μακεδονίαν. Ibid. vii, 8, 2 : Τὰ περὶ Χριστοῦ πόλιν... στενὰ... διεβίβασεν αὐτοὺς ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην ἄχρι τοῦ Ἑλλησπόντου. Ibid. viii, 6, 7 : Οἱ μέχρι Χριστοῦ πόλεως

Θράκης. Ibid. viii, 6, 9 : Τῆς Θράκης ὅσον τὸ ἀπὸ Χριστοῦ πόλεως ἄχρι τῶν περὶ Ῥήγιον προαυλιῶν καὶ προαστείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν τε Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς ἐπέκεινα τῆς Χριστοῦ πόλεως; λοιπὰς Μακεδονικὰς χώρας καὶ πόλεις.

Cantacuzenus (sæc. xiv) Est is, ut Nicephorus Gregoras, puritatis in dicendo admodum tenax, imo tenacior; in reliquis, si quis alius, fontes egregios geographiæ aperit tum sui ævi, tum maximopere remotissimi. Ex ejus copiis sequentia sufficient. Igitur libro I, 7 (p. 35, vol. I, ed. Bonn.) : Τὴν ἐν Ὀδρυσσοῖς ἐπώνυμον Ἀδριανῶν πόλιν... τὴν ἐν Θράκῃ Χριστοῦ πόλιν. Ibidem cap. 20 : Καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι κατὰ τὴν Θράκην ἄχρι Χριστοῦ πόλεως. Ibidem cap. 21 : Τῆς ἀνω Θράκης καὶ τῆς παραλίου μέχρι καὶ αὐτοῦ Βυζαντίου. Cap. 37 : Τὰ ἀνωτερικὰ μέχρι τῆς Θράκης... ἄχρι Βήρας. Idem ii, 3 : Τὰς ἀνω τῆς Θράκης... πόλεις. Idem I, 23 : Καὶ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ πόλεως Μακεδονικῶν τε καὶ ἑσπερίων ἐπιρχιῶν ἄχρις Ἐπιδάμνου καὶ Δαλματίας. Ibidem I, 52 : Ἐν Γρατζιανῶν πόλει, περὶ ἐκβολὰς (finis meridionales) τῆς Θράκης κειμένη... Δράμαν καὶ τὴν Φιλίππου, πόλεις Μακεδονικὰς. Idem I, 56 : Ἐπιτροπεύοντος τῆς Θράκης. Et ii, 3 : Τὰς ἀνω τῆς Θράκης πόλεις. Ibid. cap. 6 : Τὴν ἐκ Βυζαντίου καὶ Διδυμοστειχου καὶ Ἀδριανουπόλεως καὶ Θράκης... στρατιάν οὐ γὰρ ἐξῆν τὴν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς ἄλλης ἐσπέρας μετακαλεῖσθαι. De Sultano Ægypti, imperatore Byzantinum a. 1348 in litteris suis gladium Macedonia, regem Græciæ, etc., dicente (Cantacuz. I, 14), vide sequentia, ubi dispiciemus, quomodo factum sit, ut Thracia, inter Hebrum cum Rhodope et Pontum Euxinum sita, diceretur Macedonia.

Nicephorus Callisti (floruit a. 1353) in *Historia ecclesiastica* xviii, 38 (vol. II, p. 858 ed. Frontonis Ducæi) : Χαγᾶνός (Anavus) τε μὴν ἐξίων λαθραίως, καὶ τὴν τοῦ Μακεδόνα καταδραμῶν... In reliquis omnibus locis Thracia utitur sensus veteris, sc. ix, 4, 5, 7, 35, 44; x, 9; xi, 7, 29, 48, 50; xvi, 10, 25; xvii, 3, 28; xviii, 28, 37. Idem vero xi, 59 : Τὴν Θράκην παραμείψας (Thracia relicta), τὴν Ἀδριανῶν κατελάμβανεν, ἢ ἐν τοῖς ὄροις Μακεδονίας ἐστὶ. Ubi sermo est de imp. Valente, proficiscente contra Gothos. Imperator autem, egressus Cpoli, Barbaros juxta Adrianopolin assequitur, relicta Thracia, quæ in Macedonia finibus sita est. Ita scriptor Byzantinus. Adrianopolis igitur in meridie thematis Macedonici situm habuisse videtur.

Finem nisce testimoniis imponant Michael Ducas, Laonicus Chalcondylas, Georgius Phrantza, sæculo decimo quinto assignandi.

Michael Ducas (ex editione Bonn.). Is (ad a. 1351) cap. 5 : Ἐξεῖσι τῆς Κωνσταντινου, καὶ πρὸς Μακεδονίαν μεθίσταται... τὰς τῶν Μακεδόνων Ἰλας. Idem cap. 22 (p. 117, ed. cit.) : Καὶ διαβὰς τὸν πορθμὸν (Hellespontum) ἦκεν εἰς Ἀδριανουπόλιν... καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ Θράκην (i. e. ἀ. Θράκης) ἦλθεν εἰς Μακεδονίαν... πρὸς τὰ τῆς Θεσσαλίας μέρη κατέρ-

χονται... απαντηθέντα; ἔγγυς εἰς τὰ τῆς Θεσσαλονίχης μέρη... Ubi Thracia est Adrianopolitana regio; Macedonia vero nil aliud, quam meridies inter Constantinopolim et Hebrum flumen; Thessalia idem, quod Thessalonica mediæ ævi, Macedonia veterum. Idem cap. 25 (p. 132): Καὶ ὡς... καταστῆσαι τοῦτον ἄρχοντα Μακεδονίας καὶ Χερρόνησου καὶ πάσης Θράκης. In reliquis Macedonia utitur sensu veterum, e. gr. cap. 19 (p. 91, 92). De Thessaliâ hujus scriptoris posthac videbimus.

Laonicus Chalcondylas libro primo p. 33, ed. Bonn.: Ἀμουράτης..; ἐς τὴν Εὐρώπην διαβάς .. καὶ ἐπὶ Ἀδριανούπολιν Ἰάσας, τὰ βασιλεία οἱ αὐτοῦ ἐπιτίθεσται. Καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ἐληξίετο τὴν τῆς Μακεδονίας μεσσηγίον χώραν.

In reliquis Laonicus Macedonia utitur veterum sensu, item aliis terris. Est autem is ultimæ Græcitatæ scriptor minime contemnendus, tum propter ubertatem quamdam et elegantiam narrandi, tum maximopere ob sensum quemdam ethnographicum, cuius pauca apud antecessores vestigia equidem deprehendi.

Georgius Phrantza libro 1, 11 (p. 46 ed. Bonn.): Πέρασαντες οἱ Τούρκοι ἐν τῇ Εὐρώπῃ εἰς τὴν Χερρόνησον τῆς Θράκης... λοιπὸν ὁ Ἀμουράτης καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐγκρατῆς γενόμενος, καὶ πολὺ μέρος ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ Βουλγαρίας καὶ Σερβίας, κ. τ. λ. Item ibid. c. 26 (p. 80 ed. cit.): Ὑψὸς πρῶτος... ἐν τοῖς τῆς Εὐρώπης μέρεσι: πέρασας τὴν Καλλιούπολιν κατέλαβεν, εἶτα καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν. Ὁμοίως καὶ ἕτερον οὐκ ὀλίγον μέρος τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ἔλαβεν. Quæ omnino conferenda sunt cum Laonici Chalcondylæ verbis modo memoratis. Idem Phr. 17, 17 (p. 400 ed. cit.): Εἰς τὴν Θεοδόξαστον Κωνσταντινούπολιν, τὴν Σηλυμβρίαν, τὴν Ἡράκλειαν, τὸ Παϊδεστὸν, τὴν Καλλιούπολιν καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις [e bulla aurea imperatoris Andronici Palæologi sen., an. 1292 Monembasiotis data].

Ohe, jam satis superque! Quorsum attinet, tanta nos testimoniorum strue nisi obruere, tamen obnubilare? Ejus generis Vestras equidem voces dudum percipere mihi videor, *Factorum par colendisimum* (1). Regeram vero, quo me defendam. In re nondum pervestigata religionis et prohibitis esse constat, omnia suæ causæ argumenta in medium proferre, caute scilicet ponderata riteque disposita, unde judicantibus comodior intelligendi facultas procuretur: est autem eruditionis quoque probitas quædam et religio tenenda, non fori solummodo. Dein typographorum chartæ patientiores sunt ineptiarum ipsis impositarum atque illitarum, quam oculi unius alteriusve legentium; quare si mea *Vobis* testimoniorum silva justo spissior videbitur, en alii

(1) Leo Sapiens in suo ecclesiarum indice: Τῶν Ἡρακλείας (metropolitæ), Θράκης καὶ Μακεδονίας. Script. post Theophanem ed. Ven. p. 103: Μακεδονίας τῆς Θράκης. Ibidem pag. 225, ed. Bonn. (in

A posthac securem suam cædendi causa eidem salui inferent, eventu tamen, ut auguror, aliquanto minore, quam *Vestra* mihi rerum cognitio et decidendi dexteritas pridem spondit. Postremo *Thraciæ* geographiam post meas Thessalonicenses Egnetianasque lucubrationes nunc maxime iterato labore aggrediar.

Dixi in antecedentibus: *Jam primo urbium quarundam hujus Macedoniae nomina citabimus, quo non firmius nostræ sententiæ fundamentum jacere possumus. Dein terræ ipsius denominationem per longum sæculorum ordinem persequemur. Postremo videbimus quomodo factum sit ut ista Thraciæ pars diceretur Macedonia.*

B Egi igitur de nominibus urbium Macedoniae, inter Pontum Euxinum Rhodopenque sitæ; hinc de terra ipsa; uno capite duo imperii themata jungens, Thraciæ et Macedoniae. Quare vero non duo capita formavi, ut erant duo themata? Ejus rei causam brevissimis exponam. Nondum inveni, quinam fines utriusque thematis fuerint, id quod in reliquis thematibus commodius significari posse videtur; dubium quoque et anceps etiam nunc mihi manet, utrumque thema num duplex semper fuerit, an sæpius unum? Nam que ista Byzantinorum Thracia et Macedonia non erat reapse nisi Macedonia Thracica, (b) longe tamen alia a Thessalonicensi Macedonia (Thessalonica mediæ ævi). Nihilominus aliquid quoque laboris hisce quisquiliis impendam, ad graviora deinde properans, ea scilicet, quæ causam spectant, quare Thracia Hebrum inter Pontumque Euxinum sita diceretur Macedonia.

C Constantinum Porphyrogenitum primum Europæ suæ thema Thraciam dicere, secundum Macedoniam, tertium Strymonem, etc., inscriptiones libri Thematium posterioris demonstrant (p. 110 hujus editionis). Cerimoniarum ejusdem liber idem testatur lib. 11, cap. 52, ubi Thraciæ præses bis semel ante Macedoniae præsidem memoratur; postremo larga reliquorum testimoniorum seges ex eodem cap. et Hieroclis *Syncedemo*. Jamque in hac nostra quæstione maximopere attendendum videtur ad eum ordinem quo utriusque regionis nomina uno fere scriptorum ore citantur. Qui non alius est, quam hic: Θράκη καὶ Μακεδονία, sive Θράκεις τε καὶ Μακεδόνες. Inversionis exempla rarissima esse, antecedentia patefecerunt.

D Primum igitur thema Thracia, id est Byzantium, erit, cum agro vicino, cujus tamen fines nondum inveni; secundum Macedonia. De his vid. ipsum Constantinum (pag. 109 hujusce edit.): Τὸ τοῦτον θέμα τῆς Θράκης ἄρτι nuper τὴν θέσιν (institutionem) καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔλαχε ὀέματος, ἀφ' οὗ τὸ τῶν Βουλγάρων γένος τὸν Ἴστρον ποταμὸν διεπέ-

Basilio Macedone, cap. 91: Ἐκ Μακεδονίας τῆς Θράκης. De Thracia et Macedonia Cononis, imo Photii patriarchæ (Phot. Biblioth. p. 140. a. ed. Bekk.), vide Epimetrum Strabonianum.

(1) DD J. P. Falmerayer et P. J. Schafarik, [quibus opus suum nuncupavit auctor. Editr.

ρασαν, ἐπὶ πρότερον εἰς βασιλείας διττὰς (c) δι-
ήρητο. Καὶ μαρτυροῦσιν αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν πό-
λεων, ἢ τε Μεσημβρία καὶ ἡ Σηλυμβρία, βασιλείων
προσηγορίας ἔχουσαι πόλεις, πρὶν τὴν τῶν Ῥω-
μαίων βασιλείαν αὐξηθῆναι. . . Ἐπαρχία δὲ Θρά-
κης ὑφ' ἡγεμόνα ἐτέτακτο καὶ ὑπὸ τὸν λεγόμενον
κονσιλιάριον. Ταῦρος γὰρ. . . ἐκράτει τῆς Θράκης
ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔχων ὑφ' αὐτὸν
πόλεις ὑφ' ἡγεμόνα καὶ κονσιλιάριον 53. . . (d) Τὸ
δὲ τῆς Θράκης θέμα ὑπὸ τὸν βασιλέα Κωνσταντινου-
πόλεως ἐτέτακτο. . . καὶ οὐδέπω τις στρατηγὸς ἦν
αὐτῷ. Ἄψ' οὐ δὲ τὸ θεομίμητον (ε) τῶν Βουλγάρων
ἔθνος ἐπαρτώθη εἰς (dele hanc vocem) τὸν Ἰστρον. .
τότε. . . βασιλεὺς ἠναγκάσθη. . . εἰς θέματος τάξιν
ἀγαγεῖν αὐτὸ, καὶ στρατηγὸν ἐν αὐτῷ χειρο-
τονῆσαι.

Secundi (Macedonici) thematis fines aliquanto
commoedius desiniri poterunt. Ii sunt Pontus Euxi-
nus; e borea Danubii inferioris terra, scilicet Bul-
garia, Servix per Nissam contigua. Vide Hiero-
clem. Quæ mire quantum confirmat Laonicus Chal-
condylas de rébus Turcicis libro I, p. 36, ed. Bonn.
(capitum signa libris non addidit Bekkerus, ut in
Anna bene Schopenus fecit): Τὸς μέντοι Ἰουργά-
ρους (ita negligentissime Bekkerus, in lege Βουλ-
γάρους) οὗς κάτω Μυσίαν καλοῦσιν οἱ ἄμεινον Ἑλ-
ληνικῆς ἐπαίοντες φωνῆς, ἐπίσταμαι καθήκειν ἐπὶ
τὸν Ἰστρον ἀπὸ τῆς Βιδίνης (Vidinæ) πόλεως ἔστε
ἐπὶ (sic) Ἐδβεινον πόντον, ἐν Τρινάδω πόλει τὰ βασι-
λεια σφίσιν ἀποδεικνυμένους. Egregie sic Laonicus,
quocum hodierna provinciarum divisio apprime
consentit. Vid. tabulam Lapiei geographicam fol. 5.

Occidentales thematis limites vix invenio. Fuit,
puto Hebrus et Rhodope, vel ipse solusque Hebrus;
Adrianopolis vero metropolis. Idem, quanquam hoc quo-
que thema in minora divisum fuisse constat, coll.
Niceta in *Isaacio Angelo* III, 4, (p. 571, ed. Bonn.):
Περὶ τὸ λεγόμενον Νεοῦρζικον τόπος δὲ ἐστὶν οὗτος
διοριστικὸς τῶν ἐπαρχιῶν ἀμφοτέρων, τῆς Ἀδριανοῦ,
φημί, καὶ τῆς Φιλίππου (Philippopoleos).

Aliam quoque hujus thematis divisionem veteri-
bus placuisse video, ut scilicet diceretur *Macedonia*
intra jugum (Hæmum) *sita, et extra* (ὁ ἐντὸς, ὁ
ἐκτὸς ζυγός). Anna Comæna 8, 7 (ed. Bonn.):
Τὴν μέχρις αὐτοῦ τοῦ ζυγοῦ. Sic enim legendum,
non Ζυγοῦ. (f) Nicetas in *Isaacio Angelo* I, 5 (p.

(c) Thraciam primo ævo duo regna habuisse,
narrat Constantinus, quo nisus veterum testimonio?
An Taciti *Annal.* 2, 64? Urbes ab ipso memorate
nil faciunt ad rem. Thracia pro temporum rati-
one in numero regnorum variavit.

(d) Hieroclis sex primæ eparchiæ (infra col.
141) revera computum habent 53 urbium nostrarum.

(e) En Græculi Hæm! Idem plane purpuratus
scriptor hæc habet cerim. 2, 47 (T. 2, p. 681, ed.
Bonn.): Ὁ τῶν ἀπὸ Βουλγαρίας ἐρχομένων πρέ-
σβειων πρὸς τὸν βασιλέα χαιρετισμός. Interrogatio
legatorum Bulgaricorum: Πῶς ἔχει ὁ θεοσταφής
βασιλεὺς ὁ πνευματικὸς πάππος τοῦ ἐκ Θεοῦ ἀρχοντος
Βουλγαρίας, κ. τ. λ. Logothetæ Byz. ad eos inter-
rogatio: Πῶς ἔχει ὁ πνευματικὸς ἔκγονος τοῦ

A 486, ed. Bonn.): Κατὰ τῶν ἀποθῆν τοῦ Αἵμου κω-
μοπόλεων καὶ συγκατήσεων. Ubi codex Augustanus:
'Ἄλλῃ καὶ κατὰ τοῦ ἔξω λεγομένου ζυγοῦ (Slavice
dixeris *Zagoræ*). Georgius Pachymeres in *Michaelæ*
Palæologo 3, 18 (Opp. ed. Bonn. vol. 1, p. 210): . .
Φιλίππουπόλις. . . Σθενίμαχον (sic). . . καὶ ἅπας ὁ
ἔξω τοῦ Αἵμου ζυγός. Idem in *Andronico Palæo-
logo* 1, 29 (vol. II, p. 80): . . νέφος Σκυθῶν Παρι-
σιρῶν. . . διελθὼν τὴν Βουλγάρων γῆν. . . κατὰ τὸν
ἔξω ζυγὸν γίνεται (g). Et hæc quidem de *jugo ipso*,
et de *jugo extra sito*. Alterum *jugum, intra situm*,
nonnumquam inveni; quanquam ejus denominatio e
priori consequitur.

Venio ab ultimis, quod promisi, exponendum,
quomodo scilicet factum sit ut hæc Thracia dice-
retur Macedonia.

Jamque aliquis, *En vero, inquiet, tu Thraciam*
*Macedoniæ veteris Thraciamque Hæmi miscere vide-
ris. Namque illa ipsa quoque vetus et genuina Ma-
cedonia Thraciæ (occidentalis) pars fuit.* Scio equi-
dem cum pauculis, Macedoniam inter Peneum et
Stymonem sitam originetenus Thraciam vero
fuisse, non Macedoniam, quod multa mihi lectio
ut tot alia sole clarius patefecit. En igitur sola fere
Stephani Byzantini testimonia, ordine alphabetico
repetita, scriptoris tandem aliquando diligentius
legendi. Is igitur: Αἰόλιον, τῆς Θράκης Χερρό-
νήσου (sic) πόλις. Θεόπομπος ἐν Φιλιππηκῶν εἰκοστῇ
τρίτῃ εἰς πόλιν Αἰόλιον τῆς Ἀττικῆς
(lege Ἀκτῆς, ad Αἴθιο) μὲν εὔσαν, πολιτευομένην
δὲ μετὰ τῶν Καλιχιδέων. Idem: Ἄρνη. . . τα-
τάρτη τῆς Ἐρασιῶν (sc. χώρας) πρὸς τῇ Θράκη
(Ἀκτῇ?). Idem: Βέρρη, πόλις Θράκης πρὸς τῇ
Χερρόνήσῳ. Idem: Βέρης (sic), πόλις Θράκης, ἀπὸ
Βέρητος υἱοῦ Μακεδόνο. Idem: Βρίγες, ἔθνος Θρα-
κικόν. . . Βριγία ἡ Τρωϊκή, τουτέστιν ἡ Φρυγία, ἀπὸ
Βρίγου τοῦ κατοικήσαντος ἐν Μακεδονίᾳ. Adde
eundem in verbis Βρυγιάς, Βρύγιον, Βρύκης,
Βρύξ. Idem: Γιγώνος, πόλις Θράκης, προσεχῆς τῇ
Παλλήνῃ. Idem: Γρηστωνία, χώρα Θράκης πρὸς τῇ
Μακεδονίᾳ. Idem: Ἐορδαίται, δύο χῶραι Μυθῶνιας
(i. Μακεδονίας). Εἰσὶ καὶ ἄλλαι. . . ἡ δὲ Θράκης.
Idem: Εὐρωπὸς, πόλις Μακεδονίας, ἀπὸ Εὐρώπου
τοῦ Μακεδόνο, καὶ Ὀρειθυίας τῆς Κέκροπος.
Unde vides quænam Thraciæ pars significetur, in
quam Boreas (Herodotus 7, 189. *lat. Phædr.* 220)

βασιλέως ἡμῶν. . . ὁ ἐκ Θεοῦ ἀρχων Βουλγαρίας,
κ. τ. λ. Similis circa *Parani Romanum et Emirum*
(Sultanum) Ciliciæ vide ibidem pag. 680-682.
Veniunt autem primo honoris loco legati romæ
Romani, secundo Bulgarorum regis, tertio Turcæ
Cilicis. En trifolium!

(f) Non aliter intelligo Stephanum Byz.: Γότ-
θοι, ἔθνος πάλαι οἰκῆσαν ἐντὸς τῆς Μαυριταίας
ὑστερον δὲ εἰς τὴν ἐκτὸς Θράκην μετανέστησαν.
Erat ea Thracia inter Hæmum Pontumque Euxinum
sita.

(g) Eandem dictionem in rebus Moreoticis de-
prehendi. Georgius Phrantza II, 2 (p. 130 sq, ed.
Bonn.): Τοῦ ὑπερμεγέθους ἄρουρος τοῦ Ταυγέτου. . .
καὶ πάντα τὸν ἐκείνου ζυγὸν ἔχει καὶ τῆς Πύλου. . .
ἐκ δὲ τοῦ ἔξω ζυγοῦ τὸ κάστρον Ζαρνάτας. . .

Orithyiam, Atticam virginem, auerexit. Est Macedonia vetustissimi sensus Thracica, inter Penem Axiuimque sita (h). Idem : Κασάνδρεια, πόλις Μακεδονίας πρὸς τῇ Θράκη, ἢ ποτε Ποτίδαια λεγομένη. Idem : Κεκροπία χώρα . . ἔστι καὶ Κεκροπίς, χώρα Θράκης· ἔστι δὲ δῆμος Θεσσαλονίκης (i. e. pagus provinciarum Thessalonicarum medii ævi, h. e. Macedoniae veteris). Idem : Μαιδοί, ἔθνος Θράκης, πλησίον Μακεδονίας. Idem : Μεθώνη, πόλις Θράκης. Idem : Μίλωρος, Χαλκιδικῆ πόλις ἐν Θράκη. Idem : Μυθονία, μόρα Μακεδονίας τινὲς δὲ Μιλιούς αὐτοῦς φασιν. Idem : Ὀλόφυτος, πόλις ἐν Θράκη περὶ τὸν Ἄθω. Idem : Ὀλυθος, πόλις Θράκης πρὸς τῇ Σιθωνίᾳ τῆς Μακεδονίας. Idem : Παλλήνη, πόλις Θράκης, ἀπὸ Παλλήνης τῆς Σιθωνος, κ. τ. λ. Idem : Ποτίδαια, πόλις Θράκης. Idem : Σάνη, πόλις Θράκης μεταξύ Ἄθω καὶ Παλλήνης. Idem : Σιθωνία, μέρος Θράκης. Idem : Σχίθαι, πόλις Θράκης πλησίον Ποτίδαιας. Idem : Σκίωνη, πόλις Θράκης. Idem : Στράμβαι, πόλις Θράκης. Idem : Στάλος, πόλις μία τῶν ἐν Θράκη βαρβαρικῶν, ἃς μετένεγκαν ἐκ τῶν Ἠδωνῶν οἱ Χαλκιδικεῖς εἰς τὰς αὐτῶν πόλεις. Idem : Τράγιλος πόλις μία τῶν ἐπὶ Θράκης πρὸς τῇ Χερσονήσῳ (qualis peninsula?) καὶ Μακεδονίᾳ. Idem : Φλέγρα, πόλις Θράκης, ἣν Εὐδοξος μετὰ ταῦτα Παλλήνην φησὶ κληθῆναι. Idem : Χαλάστρα, πόλις Θράκης περὶ τὸν Θερμαῖον κόλπον. Addo : Idem : Θέρμη, πόλις Ἑλλήνων Θρητικῶν. Idem : Αἰσα, πόλις Θράκης, προσεχῆς τῇ Παλλήνῃ. Idem : Αἰσύμη, πόλις Θράκης Ὀμηρος (Iliad. viii, 304), κ. τ. λ. Idem : Ἀφύτη ἢ Ἀφύτις, πόλις πρὸς τῇ Παλλήνῃ Θράκης, ἀπὸ Ἀφύτου τινὸς ἐγγωρίου Ἔσχε (i. εἶχε) δὲ ἡ πόλις μαντεῖον Ἀμμωνος. Apollonius Rhod. i, 601. : Ἄθω . . κολώνη Θρητικῆ.

Et hæc quidem suffectura pro tempore, arbitror, alia datur in secunda fragmentorum Strabonianorum editione. Quid ergo ex his omnibus consequitur? Nil aliud, quam quod modo demonstravi : stricti sensus Macedoniam fere omnem originetenus fuisse Thracicam; quanquam in his doctorum quosdam a me dissensuros puto. Verum alia æva aliam dictionem sequuntur. Fuit enim medio ævo alia prorsus Macedonia, sc. inter Danubium inferiorem et Propontidem sita, nil commune habens cum ista genuina præter cognationem quamdam, a me jam nunc clarius patefaciendam.

Colonias suas, ut Asiæ, ita etiam Thraciæ, inter Rhodopen Pontumque Euxinum sitæ, Macedonum reges inde a Philippo, Alexandri Magni patre, imposuerunt. Videatur Stephanus Byzantinus : Καλύθη, πόλις Θράκης, ἀποικὸς Μακεδόνων. Idem : Φιλιππούπολις, πόλις Μακεδονίας, Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου

(h) Ad sinum Melanem, prope Hellespontum, hunc raptum transiit Apollonius Rhod. i, 211 ss. Σαρπηθονίην . . πέτρην . . ποταμοῦ παρὰ ῥόδον Ἐργίνοιο. Veteres similiter in sede Orphei Thracica variant.

(i) Stephani locus, qualis nunc habetur, sensu

κτισμα ἐν τῷ Ἐβρῷ. Idem : Πιάσται, ἔθνος πρὸς τῷ Πόντῳ. Βαρύνεται δὲ ὁμοίως τῷ Ὀρέσται. Ὅμοίως δὲ καὶ οἱ Διέσται. Μακεδονικὰ δὲ εἰσιν ἔθνη καὶ Πιάσται. Χρῆ δὲ εἶδέναι, ὅτι οὐ φησι, καὶ τοὺς Πιάστας Μακεδονικὸν ἔθνος εἶναι, ἀλλὰ συμβαρυνομένους τοῖς Διέσταις καὶ Ὀρέσταις. (i) Ergo Macedonicas gentes et colonias prope Pontum habemus *Diastas, Orestas, Piastas*. Primos puto a Dio, juxta sinum Thermæum sito, ad Hæmum transpositos fuisse. Piastas minus jam tango, magis vero *Orestas*. Hæcque omnes Macedonas Ponticos s. Thracicos fuisse, a veteribus didicerat Stephanus Byzantinus. Cæterum Piastas agnoscit Tabula quoque Peut. sect. VIII, scribens *Pehestii*. Sedebant e sinistra Tantzæ fluvii ora, quem male *Tontum* dicit eadem tabula.

En vero Orestarum historiam sequiorem, e tenebris Byzantinis tandem aliquando a me plenius narrandam. Ergo Leo Diaconus hist. viii, 2 (p. 130, ed. Bonn.) : . . τὴν Ἀδριανού (Adrianopolin) . . ἣν Ὀρέστην φασὶ πολλοὶ τὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτε τὸν πλάνον ὑπέστη μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Κλυταιμνήστρας, τῆς ἰδίας μητρός· ἐξ ἐκείνου τε Ὀρεστιάδας κεκλήσθαι τὸ πρότερον, Ἀδριανὸν δὲ Ἀδριανού ὀνομάσαι. Theophanes continuatus libro vi (in Constantino Porphyrog. cap. 8, pag. 387, ed. Bonn.) : . . τὴν Ἀδριανούπολιν . . ἦτις τὸ πρὶν μὲν Ὀρεστιάς ἐκαλεῖτο, ἐξ Ὀρέστου, υἱοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃς . . ταύτην (matrem Clytemnestram) . . ἀποκτείναντες λίαν ἐκμέμνηεν, καὶ ἐν τῇ συνελεύσει Ἐβρῶν,

Ἄρζου τε καὶ Ἀρτάκου τῶν τριῶν ποταμῶν γελουσάμενος, τῆς νόσου ἀπήλλακτο. Ἀδριανὸς δὲ Καίσαρ . . αὐτὴν μεγαλύναντες πόλιν Ἀδριανού μετακλήκεν. Αὕτη τρίτης ἡμέρας . . ἐν διόδῳ Φιλιππούπολεως σταδίαζεται, ἡγκαλισμένη τῷ ὄρει τῷ Αἴμῳ, παρ' ᾧ οἱ τρεῖς ποταμοὶ συμβάλλονται τὸ ὑμβριμὸν ὕδωρ. Idem plane narrat Symeon Magister in Basilio Macedone cap. 1 (l. c., pag. 686); ubi tamen pro fluvio Arzo et Artaco occurrunt Arxus et Artabus. Zonaras xvii, 23 : Τὴν Ὀρεστιάδα . . οὕτω πάλαι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ . . Ἀδριανού ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος. Anna Comnena ii, 6 (ed. Bonn. vol. i, p. 110) : Πλὴν τῶν κατὰ τὴν Ὀρεστιάδα. Nicephorus Bryennius, iii, 2 (p. 101, ed. Bonn.) : Ἐξ Ὀδρυσῶν. Id. cap. 5 (p. 105) : . . ἐν Ὀδρυσίαις ἐφοῖτα πρὸς τὴν πάλαι μὲν Ὀρεστιάδα καλουμένην, νυνὶ δὲ Ἀδριανούπολιν. Nicetas in Jo. Comneno cap. 2 : . . ἐξ Ὀρεστιάδος . . μία δὲ αὕτη τῶν εὐδαιμόνων . . παρὰ Μακεδόσιν πόλεων. Idem in urbe capta cap. 10 : . . καὶ οἱ ἐν Ὀρεστιάδι. Georgius Pachymeres in Michaele Palæologo ii, 8 Ed. Bonn. vol. I, p. 108) : Τῆς κατὰ τὴν Ὀρεστιάδα Ἀδριανού (sic) πόλεως. Ib. cap. 26 (p. 137) : . .

caret. Quid enim est : *Piastas quoque, ut reliquos, gentem Macedonicam esse negat : sed nomen eodem accentu grati legendum esse?* Anne legendum συμβαλλομένους, junctis sermone vulgari, i. e. non diversis ab illis? Alii de lacuna cogitabant.

Θράκη . . τὰ κατὰ τὴν Ὀρεστιάδα. Ibid. 4, 30 (p. A 522): Τὰ κατὰ τὴν Ὀρεστιάδα τε καὶ τὰ ἐνδότερα τοῦ Ἀζμου. Idem vi, 5: Ἐπ' Ὀρεστιάδος. Idem in Andronico Palaeologo, v, 28 (vol. II, p. 447): Πρὸς Ὀρεστιάδα, vi, 32: Καταλιπὼν τὴν Ὀρεστιάδα, περὶ τὴν Ἄπρω πλησίον κατασκηνοῖ. vii, 19: Ἐς Ὀρεστιάδα. Nicephorus Gregoras 1, II, 4. Τὰ τῆς Ὀρεστιάδος ἰππῆλατα (planitiis). vii; III, 3: Ἐν Ὀρεστιάδι. . . τῆς Θρακικῆς. viii, 4: vii . . τῆς μεσογείου . . ὁπόση τῆς Ὀρεστιάδος ἐστὶ περιτοκῆς. Ibid. vi, 7: Ἐξ Ὀρεστιάδος, viii: Τὴν Ὀρεστιάδα. II, 9: Ὀρεστιάδα καὶ Διδουμάτειχον ix, 13, 1: Ἄγρις Ὀρεστιάδος xii, 14, 2: Τῆς Ὀρεστιάδος. Ibid.: Ἐπ' Ὀρεστιάδα xii, 14, 3: Τοῦ παραβρέοντος τῆς Ὀρεστιάδος ποταμοῦ (Hebri), xiii, 5, 1: Εἰς Ὀρεστιάδα . . κατὰ Θράκην. xvi, 5; II, 3: Ἐς Ὀρεστιάδα . . ἐντὸς Ὀρεστιάδος, . . τῆς Ὀρεστιάδος. xvi, 7, 5: Ἐξ Ὀρεστιάδος . . τῆς Ὀρεστιάδος. xvi, 7, 5: Ἐξ Ὀρεστιάδος. Cantacuzenus Orestiade nunquam utitur, sed Adrianopoli. Idem tamen Odrysas non omittit i, 7; xxi, 39; II, 3 (ubi occurrit urbs Buceium); id quod eodem redit. Luonicus Chalcondylas libro 1, p. 31, ed. Bonn.: Ὀρεστιάδα, τὴν Ἀδριανούπολιν καλουμένην. Georgius Phrantza, i, 5 (Opp. ed. Bonn. p. xxix, 22): μετὰ τινῶν . . Ubi codex Paris.: . . μετὰ διακοσίων ἐν Ὀρεστιάδι ἔστα.

Et hæc quidem in memoriam huius Macedonum colonie Thracicæ, Adrianopoleos, inquam; (j) cujus origines heroicæ dlu ante Stephanum in medium protulit Ælius Lampridius in Heliogabalo, cap. 7: *Ei Orestem quidem ferunt non unum simulacrum Dianæ, nec uno in loco posuisse, sed multa in multis. Posteaquam se apud tria flumina circa Hebrum ex responso purificavit, etiam Orestam* (l. Orestiam condidit civitatem, quam sæpe cruentari hominum sanguine necesse est. *Ei Orestam* (l. Orestiam) quidem urbem Adrianus suo nomine (l. nomini) vindicari iussit, eo tempore, quo furere cœperat, ut ex responso, cum ei dictum esset, ut in furiosi alicujus domum vel nomen irreperet. Sic lego ultima loci, male sani, fere Orestei (k).

Philippopolin Thracicam, Philippi coloniam,

(j) Distinguuntur quatuor Orestiæ s. Orestiadæ, a veteribus ad Orestem, Agamemnonis filium, relatæ. Prima Peloponnesi Steph. Byz.: Μεγάλη πόλις Ἀρκαδία: ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ἕμισυ Ὀρεστία ἀπὸ τῆς τοῦ Ὀρέστου παρουσίας: οἱ δὲ πολῖται Ὀρέστιοι καὶ Μεγαλοπολίται. Cum his confer eumdem Stephanum: Ὀρεστία . . ἐστὶ καὶ ἄλλη ἐν Ἀρκαδίᾳ Ὀρεστία.— Secunda, Epiri Stephanus Byz.: Ὀρέστια, Μολοσσικὸν ἔθνος. Ἐκαταῖος Εὐρώπη fragm. 77; ed. Klausen.). Θεαγένης . . φησὶν, ὅτι, ἐπεὶ ἀπέθθη τῆς μανίας Ὀρέστης . . εἰς ταύτην ἦλθε τὴν γῆν, καὶ παῖδα ἔσχεν Ὀρέστην, οὗ ἀρξάντος ἐκλήθησαν Ὀρέστια. Αὐτὸς δὲ ὑπὸ ἐχθρῶν δαχθεῖ: θνήσκει εἰς χωρίον τῆς Ἀρκαδίας (i. e. morsus, venit in locum quemdam Arcadiæ, ubi moritur), τὸ λεγόμενον Ὀρέστιον. Strabo vii, 7, 8: . . Μολοστοὶ . . Ὀρέστια . . λέγεται δὲ τὴν Ὀρεστιάδα κατασχεῖν ποτὲ Ὀρέστης, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν χώραν κτεῖσαι δὲ καὶ πόλιν, καλεῖσθαι δ' αὐτὴν

supra vidimus p. xiv (l). En aliam, ut puto, Philippi Thracicam coloniam. Etymologicum M.: Βίτην, πόλις. Μέννηται ταύτης Ἡρόδοτος, καὶ φησιν ὠνομάσθαι, ὑπὸ Φιλίππου οἰκισθεῖσαν, ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῇ συνοικισθέντων μοιχῶν. Mæchos Philippus I, Macedo, mæchorum, furum, potiorum princeps, in Thraciam relegavit? Veteres tamen dixerunt, nō crediderunt. Eadem de Philippopoli quoque traduntur, item de Cabylo. Ergo de Philippis Michael Apostolius centuria III, 57: . . Ἔστι δὲ τις περὶ Θράκην Πονηρόπολις, ἣν Φιλίππων φασὶ συνοικίσαι, τοὺς ἐπὶ πονηρίας διαβαλλομένους αὐτόθι συναγαγόντα συκοφάντας καὶ ψευδομάρτυρας καὶ τοὺς συνηγόρους καὶ τοὺς ἄλλους πονηροὺς; ὡς διαχίλιους, ὡς Θεόπομπος ἐν ιγ' (13) τῶν Φιλιππικῶν φησὶ (fragm. 122 ed. Wichers.). *Philippopolin* in his signisficari, nota res est, coll. Plin. H. N. 4, 11, 18: *Hebrus amnis. Oppidum sub Rhodope, Poneropolis antea, mox a conditore Philippopolis; nunc a situ Trimontium.* Tzetza (ad calcem Chiliadum ed. Riessling. pag. 510): . . ὁ ῥήτωρ . . ὑπερορίας ἀξίους δεικνύς τοὺς τοιοῦτους φρούλους, καὶ μακαρίζων τὸν Φίλιππον, πάντας πονηροὺς καὶ μοιχοὺς εἰς Πονηρόπολιν συνοικίσαντα καὶ Μοιχόπολιν, ἢ Βινάρια καλεῖται. Verum Cabylo quoque colonia Philippus sede maleficorum usus est, teste Strabone vii, 6, p. 520: Τὸ τῶν Ἀσῶν ἔθνος, ἐν ᾧ πόλις Καλύθη (Καθύλη?), Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου τοὺς πονηροτάτους ἐνταῦθα ἰδρύσαντος. Quas Macedonum colonias Thracicas præter rationes militares metalla spectare puto, quæ a maleficis eo relegatis colebantur. Cabylen et Calyben cum Astis A. Pauuly leviter attigit in Encyclopædia reali s. v. De ea adde Harpocratem: Καθύλη Δημοσθένης ἐν ἡ' Φιλιππικῶν. Χωρίον ἐστὶ Θράκης, ὡς φησὶ Θεόπομπος τε ἐν μζ' καὶ Ἀναξιμένης ἐν ἡ' Φιλιππικῶν. Οὗτος δὲ φησὶν, αὐτὸ ἰδρῦσθαι πρὸς Τάξιον ποταμῶ κατὰ μέσον τῆς Θράκης. Ubi pro Τάξιον, quod est nihili, lege Τούνζιον, vel Ἄρζιον (cum Vornelio, de loco Ptolemæi geogr. III, 2, 12. Francof. ad M. 1845, p. 3, 5). De Calybe et Cabylo, item de Bine v. Nos in nova Fragmentorum Straboniano- rum editione.

D Ἄργος Ὀρεστικόν. - Tertia, Macedonia, nobilissima. Stephanus: Ὀρεστία, πόλις ἐν Ὀρέστιας, ἐν ἧρει ὑπερκειμένῃ τῆς Μακεδονικῆς γῆς. - Quarta, Hæmi (Thraciæ). - Postremo Orestem Perinthus quoque, Propontidis urbs, spectat, coll. Stephano Byz.: Πέρινθος, ἀπὸ Περίνθου Ἐπιδουρίου, τοῦ μετὰ Ὀρέστου στραταευαμένου. Ἔστι δὲ πόλις Θράκης.

(k) Lampridii locus Meletio (Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα. Ed. Anthimus Gazes. Ven. 1807, vol. III, p. 101) in urbis nostræ mentione observatus esse videtur. Obiter ejus res situmque tangit b. Wilkenius Kreuzzüge vol. IV, p. 88 seq. nol. 73). Meliora præstitit Turca Hadschi Chalfa (Rumeli und Bosna p. 1-15).

(l) Anonymus Canisii in exped. Frid. I. (Basnage, Thes. monumentorum cent. vol. III, pag. 310): *Est autem Philippopolis, urbs prædita, et sublimis metropolis, in capite Macedoniae sita.*

Venio ad alia vetustioris Macedoniæ nomina, uni alterique Thraciæ loco imposita. *Azius*. Eum fluvium exposui in Thessalonica urbe, p. 287-310. Sed fuit etiam Scythiæ minoris (Dobrudscha, e meridie Danubii ostiorum. coll. Strab. libro VII, p. 490) *Fluvius Azius*, teste *Æliano* l. a. XIV. 25. ed. Jacobs. Ibidemque urbs *Aziopolis* (*Ptolem. geogr.* III, 10. p. 152. ed. Wechel.); de qua omnino videndus *Wesselingius* ad *Itineraria* pag. 224. Adde *Mannertum geogr.* VII, 116. *Beroe*. Urbs Thraciæ, apud recentiores geographos neglectior (*Wesseling.* in *Indice rerum ad Itineraria*). De ea repeto, quæ scripsi in libro: *Real-Encyclop. der class. Alterthumswissenschaft.* Vol. I. p. 1100 sqq.: «Stadt im Innern Thraciens. Gehörte später, wie Philippopolis immer, zu den militärisch bedeutendsten Punkten des Landes (*Ammianus* XXVII, 4). Wenn nun erst das *Itin. Anton.* (S. 231. *Wess.*), *Ammianus* a. a. O. und *Herodes* S. 635. *Wess.*, nicht aber *Ptolemæus* (*Geogr.* III, 11.) sie nennt, so folgt daraus nichts gegen ihre viel frühere, vermuthlich schon den Macedoniern zu verdankende Gründung, von denen auch Philippopolis und viele andere dortige Anlagen urkundlich berrühren. Denn *Ptolemæus* gibt fast nur thrazische Küstenorte, und in der *Tab. Peut.* gehört der Ort *Berone*, statt *Beroe* (ganz an der Stelle des thrazischen *Berröa*), zu den unzähligen mittelalterlichen Schreibfehlern dieser alten Karte. Wenn *ferner Reichard* sagt, die Lage des Ortes sei noch nicht erwogen (und doch gibt er auf seiner Charte sie ziemlich richtig an), so hatte er *Wesseling* a. a. O. nicht gelesen. *Mannert*, der, wenn *Wesseling* widerspricht, meist irrt, setzt (VII. 276 ff.) den Ort zwischen Philippopolis und dem ägäischen Meer (also in das thrazische Bergland *Rhodope*, zwischen der *Maritza* und dem *Mesto*); ein Fehler, der davon kommt, dass er das in den *Acta S. Alexandri* c. 2. (*Wess.* a. a. O.) vorkommende *Philippi* für identisch hält mit dem ersten macedonischen (zwischen *Drama* und *Cavala*); während doch Philippopolis (an der *Maritza*), diese zweite Stiftung von Philipp. I., nicht selten auch *Philipp*; heist (*Malchus* cap. 2. S. 234. ed. Bonn. zum Jahr 475 n. Chr. u. a.). Ausserdem ist zwischen Macedonisch-Philippi und Thrazisch-*Berröa* ein viel grösserer Zwischenraum, als zwischen Thrazisch-*Berröa* und Thrazisch-Philippi (*Philippopolis*). Auch ist *Mannert's* Fluss *Arzus*, an den er dieses *Berröa* verlegt, 7 M. P. davon entfernt (*Wessel.* a. a. O.), und verschieden von der *Arda* der Türken, welche von der *Rhodope* (also westlich) kommt, und zwar reissend, aber von kurzem Laufe ist (*Hadschi-Chalfa* S. 12.); womit also die 87 M. P. des *Itin. Ant.*, welche dieses zwischen *Berröa* und *Adrianopel* zeichnet, abermals gar nicht stimm-

(m) Hanc fluvii formam diu ante habet *Apollonius Rhodius* l. 211 seqq.: *Σαρπηδονίην . . πέτρην . . ποταμόν . . Ἐργίνοιο*. Is igitur fluvius sinui *Melani* immittitur. *Pomponius Mela* II, 2, 6: *In Propontide Selymbria, Perinthos, Bithynis; amnesque, qui*

men. Berröa liegt vielmehr unterhalb Philippopolis in einem östlichen Seitenhale der *Maritza*, an einem Zufluss der *Tunscha*, welche, vom *Balkän* kommend, bei *Adrianopel*, wie die *Arda*, in die *Maritza* fällt. Es existirt noch u. d. Namen *Beria* (s. d. türk. Charten), d. h. *Βερόη* (*Veroj*) oder *Βέρροια*; denn beide Formen kommen für den Ort in den Urkunden vor (*Wessel.* a. a. O. S. 231. 635). Vorübergehend erhielt es im 8ten Jahrhundert durch die Kaiserin *Irene*, von der es restaurirt wurde, den Namen *Irenopolis* (*Wessel.* a. a. O. S. 635). Seine Bedeutung im Mittelalter schreibt sich von den Einfällen der Nordvölker her, denen es, mit Philippopolis und andern unzähligen Burgen des Balken, einen Damm entgegensetzen sollte. Bald nach dem Anfang des schwachen lateinischen Kaiserreichs wurde es von den Bulgaren beinahe ganz verwüestet (*Akropoliita* cap. 38). Im Allgemeinen. manusser *Wessel.* a. a. O.: *Catancsich* ad *Tab. Peut.* I. 726. *Schafarik* in den *Wiener Jahrb.* XLVI. 57. «E diutinis igitur tenebris hæc quoque urbs protracta esse videtur. — *Erigon. Superioris Macedoniæ fluvius. Axio* illa-bens ab occidente (*Thessalonica* p. 305 *Via Egnatia*, *Comment.* I. p. 41). Eumdem vero fluvium Thracia quoque meridionalis habet ex *Hebri oriente*. *Strabo* libro VII in fine secundum epitomen *Palatinam* §. 23. (*meæ* edit. p. 37): «Ὅτι ὁ νῦν ποταμὸς Ῥηγινία ἐν Θράκη καλούμενος (?) Ἐργίτων ἦν καλούμενος (?) Ubi *Wesselingius* (ad *Itineraria* p. 632) pro Ἐργίτων conjicit Ἐργίνοιο, byzantinam scriptionem ad antiquius ævum minus bene transferens, obsequente *Kramero* in *Vaticana* (*Strabonis epitome* p. 21. Tu retine Ἐργίτων. Veteres enim Macedones varia suæ terræ nomina in colonias transferre amabant, cujus rei multa exempla afferri cum possint, non debent. Age vero hujus fluvii historiam diligentius jam nunc attingamus, quanquam dissensus auctorum aliquem decernendi difficultatem afferre videtur. Ergo *Theophylactus Simocatta*, sæculi VII scriptor. *histor.* I, 7 (p. 46, ed. Bonn.): «Ἀφικνεῖται δὲ (dux Byzantini exercitus, *Commentiolus*) κατὰ τὸν Ἐργινίαν οὕτω καλούμενον ποταμόν. *Symeon Magister* (sec. X) in *Leone Armenio* cap. 9 (*Theophanes continuatus* pag. 614, ed. Bonn.): *Καὶ πιάσαντες* (*Bulgari, duce Chrumo*) τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως (*Copolis*), κατέκασαν τὰ ἐξωθεν τῆς *Χρυσῆς πόρτης* ἕως τοῦ Ῥηγίου. Ubi tamen Ῥηγίου legendum esse patet, de qua Thraciæ prope *Copolin* urbe ex occidente (sunt autem duplex) videndus *Ducangius* ad *Nicephorum Gregoram* IX, 2 (pag. 1236. ed., Bonn.). Idem vero *Symeon* ibidem cap. 10 (pag. 616) indubie de nostro fluvio loquitur his verbis: *Καὶ ἐλθόντες* (*Bulgari*) ἕως Ἀρχαδιοῦ πόλιν (sic, cum accusativo), καὶ παράσαντες τὸν Ῥηγίαν (ποταμὸς δὲ οὕτως ἐστὶ λεγόμε-

interuunt, Erginos et Athyras (hi igitur immittuntur Propontidi). *Plin.* N. H. IV, 11, 18: *At in ora* (*Propontidis*) *amnis Erginus; oppidum fuit Ganos, deseritur et Lysimachia, jam in Cherroneso.*

νος) ἤυρον λαβν, πολλὴν καὶ ἤχμαλώτευσαν αὐτόν. A Formam Ῥιγίαν nibili esse, unusquisque concedet. Lege, me suadente, Ῥιγίαν. Tagenonis descriptio expeditionis Asiaticæ Friderici I (Freher, scriptt. rerum Germ. vol. 1 p. 441) : *Kal. Mart. (1190) dux Sueviæ exiit Hadrianopoli cum suo agmine. Sequenti die dominus imp. cum suo exercitu & Non. Martii (& Mart., Dominica Lætare) transierunt Rima flumen cum magno labore, et eodem die cantabatur Lætare Jerusalem. Ubi legendum esse Riginiam unusquisque concedet. Groggius Acropolita (sec. XIII) annal. cap. 41 (pag. 153, ed. Bonn.) : Οἱ μὲν οὖν Σχῦθαι (Bulgari), τὴν Ἀδριανοῦ παραμεΐψαντες, τὰ περὶ τὸν ποταμὸν, οὗ Ῥηγίνα τοῦνομα, λειανέποιούντο, καὶ τὰ πέριξ τοῦ Διδυμοτολίου (sic, pro . . εἴχου) ἐσχύλευον . . . περὶ ποῦ τὰ μέρη τῆς Βιζύτης . . . ὁ βασιλεὺς (Byzantinorum) περὶ τὸν ποταμὸν, ὃς Ῥηγίνα καλεῖται, τὴν σκηνὴν ἐπέξε. Ephræmius in Cæsarr. v. 9079 : Πρὸς ποταμὸν Ῥηγίνα (hoc accentu). Idem v. 9195 : Τὸν ποταμὸν Ῥηγίνα. Hic Erigon vix alius esse poterit quam Agrianes Herodoti iv, 89. 90. In eum influunt Contadesus ; in hunc Tearus, teste Herodoto l. c., cujus verba memorabilia in eorum gratiam repetere lubet, qui istam quandoque regionem adibunt. Ergo pater historiarum : Δαρσίος δὲ, ὡς διέβη τὸν Βόσπορον κατὰ τὴν σχεδίην, ἐπορεύετο διὰ τῆς Θρηϊκῆς ἄπικόμενος δὲ ἐπὶ Τέαρου ποταμοῦ τὰς πηγὰς, ἐστρατοπεδεύσατο ἡμέρας τρεῖς. Ὁ δὲ Τέαρος λέγεται ὑπὸ τῶν περιοίκων εἶναι ποταμῶν δριστος, τὰ τε ἄλλα ἐς ἀκεοὶν φέροντα, καὶ δὴ καὶ ἀνδράει καὶ ἴπποισι ψώρην ἀκείσασθαι. Εἰοὶ δὲ αὐτοῦ αἱ πηγὰι θυῶν δέουσαι τεσσερῆκοντα, ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ρέουσαι· καὶ αἱ μὲν αὐτέων εἰσι ψυχραὶ, αἱ δὲ θερμαί. Ὁδὸς δ' ἐπ' αὐτάς ἐστι ἰσηλὴ Ἡραίου τοῦ πόλιος τῆς παρὰ Περίνθω, καὶ ἐξ Ἀπολλωνίης τῆς ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, θυῶν ἡμερέων ἑκατέρη. Ἐκδιδοῖ δὲ ὁ Τέαρος οὗτος ἐς τὸν Κονταδέσδον ποταμὸν, ὃ ἐκ Κονταδέσδου ἐς τὸν Ἀγριάνην, ὃ δὲ Ἀγριάνης ἐς τὸν Ἐβρον, ὃ δὲ ἐς θάλασσαν τὴν παρ' Αἰνῶ πόλι. Sequitur apud Herodotum c. 91 inscriptio Teari laudatoria, in cippo ibidem posita. Solus, ni fallor, Byzantinorum scriptorum Chalcocondylas (sæc. xv) memoriam Teari recolit, *Τεαρι* nomine, non *Τεωνარი* (ut male habet Latinum Chalcocondylæ Clauserianum) libro 1, p. 12 ed. Bonn. : . . . τὰ τε ἄλλα καὶ ἐς Ταταρον ἐμβάντα (Turcam Orthogrullem) ποταμὸν τὸν κατὰ τὴν Αἰνον ἐπὶ πολὺ τοῦ ποταμοῦ σὺν ταῖς ναυσὶ προελθεῖν. Ibid. p. 25 : Ἐπέδραμόν (Turcam) τε τὴν Θράκην ἐς τε ἐπὶ Ταταρον τὸν ποταμὸν. Ibid. p. 30 : Ὁ μὲν οὖν Σουλατμάνης ἔτυχε πολιτορχῶν πόλισμα, τὸ παρὰ Ταταρον ποταμὸν, διέχον ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως σταδίουσ ὡσεὶ ἑβδομήκοντα. Ibid. p. 31 : Παρὰ Ταταρον ποταμὸν, ὃς ὕδωρ κάλλιπτόν τε παρέχεται καὶ ὑγιεινόντατον· θέρους δὲ ἦν ὄρα, Ubi memoratur locus Kerμανόν. De Riginia fontibus (juxta Turcicum Burgas) ejusque ponte pulcherrimo, antequam in Maritzam (Hebrum) exit,*

A adi Hadschi-Chalfam in Rumelia et Bosnia p. 68 seq. Ejus igitur nominum ordo chronologicus is erit : *Agrianes, Erigon, Erginus, Erqinias, Riginias, Reginia, Erkene* (Turcice), Vidimus in unius fluvii nuncupatione magnam sæculorum mutationem, de qua in universum legendus Nicephorus Bryennius (sæc. XII) hist. iv, 5 (p. 134 seq. ed. Bonn.) : . . . παρὰ ποταμὸν, οὐκ οἷδ' ἔπωσ ἀρχήθεν καλούμενον, διὰ τὸ ἀμειφθῆναι τῶν ὀνομάτων τὰ πλεῖστα· τῶς δ' οὖν ἐκ τῶν Θρακικῶν ὀρῶν καταρρέοντα, καὶ Ἀλμυρὸν κατὰ ἐγχωρίων καλούμενον. Ἐν ᾧ καὶ φρούριον ἐπὶ λόφου ἴδρυται· Καλοβρύη τούτῳ τὸ ὄνομα. Indigenas significat Græcos Byzantinos, veteres autem Thracas, coll. castelli nomine semithracico. Halmyri nomen, quod a salso sapore cett. venisse puto, vetustioris ævi speciem præ se fert, quo Græcorum coloniarum Propontidis oram fere solæ tenebant. Est autem Halmyrus fluvius inter Selybriam et Heracleam (Perinthum) quaerendus, ubi in Propontidem exit, coll. Cantacuzeno hist. iii, 77 (ad an. 1344) : . . . παρὰ ποταμὸν προσαγορευόμενον Ἀλμυρὸν, μεταξὺ Σηλυβρίας καὶ Ἡρακλείας. Ubi simul occurrit locus Δαρσίδιον. Eundem diu ante (sæc. XIII) respexerat Ephræmius in Cæsarr. (in Theodoro Lascari) v. 7323 : Εἰς Ἀλμυρὸν δ' ἔσταλτο χῶρον ἐσπέρας. Quæ verba incredibile dictu quomodo vertat A. Majus (et repetat I. Bekkerus), sic nimirum : *Tum ad Hesperium salsi aeris locum mittitur*. Eū igitur novum post tot alia veteris geographiæ incrementum, soli Byzantinæ historiæ debitum. — *Curisca*. Theophylactus Simocatta hist. vii, 3 (pag. 274 ed. Bonn.) : Ἐπὶ τὴν Θεοδώρου πόλιν. . . ὑπὸ πρώτων δὲ ἔω ἐν τῇ λεγομένῃ Κουρίσκα (Curiscam) φοιτᾷ. Τρίτη δὲ ἡμέρα, καὶ ἐν Ἀσίμῳ τῇ πόλει τὰς ἐπαυλεις ποιῶνται. Eandem invenio ibidem libro viii, 6 (p. 383), ubi *Καρίσκα* nunc legitur et Ἀσημα. Nostra Curisca nomen Macedonicum esse videtur, unde locus tabulæ Peutingerianæ (sect. 7) *Curisto* s. *Euristo*, inter Lychnidum et Heracleam Pelagoniæ situs, medelam lectionis habebit : lego enim *Curisco* (n). — Sequitur *Nicæa*, ut antecedens inter Lychnidum et Heracleam sita (Via Egnatia, comment. 1, p. 38). Eandem terra Paristriana habuit, sive Bulgaria borealis, scilicet *Nicen* s. *Nicæam* (cf. supra col. 32), — *Perinthus* (Heraclea, Propontidi apposita. Eam Oresti tributam supra vidimus note (j). Eandemque Tzetza (chil. 3, 100, pag. 141, ed. Kiessling). Mygdonicam dicit, scilicet nomine Macedonico. — Scupi. Urbs Pæoniæ seu Dardaniæ meridionalis (veter. Macedoniæ borealis) nobilissima, Axii initiis apposita, de qua sufficiet ablegare ad P. Wesselingium (Itinerar. p. 655). Ejus vero nomen in Mæsia quoque inferiori haud semel occurrit. Stephanus : Σχοῦποι, πόλις Θράκης. Theophylactus Simocatta vii, 1 (p. 972 ed. Bonn.) : Τὰ γὰρ Ζαλδαπὰ καὶ Ἄχως καὶ Σκόπις καταπρονομεύσαντες (antea depopulati Slavi) : unde situs urbis satis cognoscitur, coll. ibidem Si-

(n) Ubi tamen alii de Cyrrho et regione Cyrrestice, ibidem positus, cogitabant.

mocatta p. 371 : Ἀπολιπὼν τε τὴν Ὀδησσὸν, ἐπὶ τὰ εὐώνυμα τῶν χώρων μεταφορετῶ, τῇ τε Μαρκιανῶ συγγενόμενος πόλει . . . Ergo hi -copi inter Axiopolin et Marcianopolin quæri debebunt. Eandemque diu ante, sæculi quarti fine, S. Paulinus habere videtur carmine 31 sc. de reditu Nicetæ episcopi in Daciam (Maxima Bibliotheca Patrum t. vi, p. 294). Alium tamen hujus vocis locum Thracia borealis et occidentalis habet, ab antecedenti, item Thracico, distinguendum. Procop. ædif. iv, 4 (Opp. ed. Bonn. tom. 5, pag. 289) : Ἰπὸ πόλιν Σαρδικὴν· Σκουπεῖον (sic), Στένης (l. Στενά), Μαρκίπετρα, etc. Hæc urbes è situ nomen traxisse videntur. Et hæc quidem Scupi urbs Sardicæ (Triaditzæ) vicina fuit, a scopis minoris Scythiæ longe diversa.

Sed videndum de itinere Nicetæ tribusque Scupis. Sic igitur S. Paulinus l. c. : *Tu per Philippeos Macedum (o) per agros, Per Tomitanam gradieris urbem, Ibis et Scupos patriæ propinquos Dardanus hospes (p).* Is Nicetas, natione (nomen talia prodere videtur) Græcus, erat Remesianæ Dardanicæ episcopus sæc. iv (Pagi, critica in Annales C. Baronii ad annum 396). Remesianæ autem situm inter Naissum (Nisch) et Sardicam (Triaditzam), isti tamen propius, quærendum esse, Tabula Peutingeriana docet fol. 7; neque etiam dubitandum de descriptione Remesiana, pro aliis scribendi variationibus, coll. Procop. ædif. iv, 4 (Opp. ed. Bonn. tom. iii, p. 284) : Ἐν χώρῃ Ῥεμισσιανῆσσι (l. Ῥεμισσιάνῃ)· Βριττουρα, κ. τ. λ; unde simul Remesianam non urbem tantummodo fuisse patet, sed etiam regionem. Dardanicam autem boreali Macedoniæ et Serviciæ meridionali sæculo secundo sqq. respondisse, testis est Ptolemæus geogr. iii, 9 (pag. 149 ed. Wechel.). Καὶ τῆς Δαρδανίας δὲ πόλεις· Ἀρρίδιάντιον, Νίσος (l. Ναισός), Οὐλίπανδόν, Σκουποῖ. Id igitur sanctus anno 398 e sede episcopali Remesiana, urbe patria, Italiam adierat cum urbe Nola. Qua digressus, ut in patriam

(o) *Macedum* edd. Monstrum grammaticum. E voce *Macedonum* (declinatione tertia) non descendit *Macedum*. Imo juxta vocem Μακεδών, etc., dicitur quoque Μακέτης, Μακέται, etc., unde istud latino-græcum *Macedum*. De his adi quoque Stephanum Byz. : Μακεδονία . . . λέγεται καὶ Μακέτης ἀρσενικῶς καὶ Μακέτις γυνή, καὶ Μάκεσσα ἐπιθετικῶς . . . καὶ Μάκεττα διὰ δύο τ καὶ δι' ἑνός τ. Ultimo ævo pro Μακεδών molliorem formam Μαγεδών placuisse vident. Georgius Pachymeres in *Michaelis Palæologo* iii, 16 (Opp. ed. Bonn. vol. I, p. 205) : Παραδοῦς καὶ καίτω, ὅσον ἦν ἐκ Μαγεδώνος Ῥωμαίων. (Idem ibid. iv, 27 (p. 310) : Ἦσαν ἐνθεν μὲν Θράκες, ἐκείθεν δὲ Φρύγες· ἐνθεν μὲν Μακεδόνες, ἐκείθεν δὲ Μυσοί, καὶ Κάρες ἄλλοι καὶ πολλοί. Τὸ ἐκ Μαγεδώνος καὶ γε τὸ Σκυθικὸν προσῆν, καὶ τὸ ξενικὸν Ἰταλικόν. Idem p. 311 : Ἀβαλά τε καὶ Κάστρου χώραι καὶ Μαγεδών καὶ ἡ περικύστος Καρία. Idem ibid. libro vi, 20 (p. 463) : Τὰ κατὰ Κάστρον καὶ Πριήνην . . . καὶ τὰ κατὰ Μίλητον, καὶ Μαγεδών. Ducas cap. 2 (p. 13 ed. Bonn.) : Μαγνησία μέχρι Περγάμου καὶ πάσης Μαγεδών (hoc accentu) ἐπαρχίας Ubi interpret alius (p. 351 ed. cit.) : *Tutta la eparchia de Magdon.*

(p) En ultimo ævo Macedonas Hyrcanos Taciti (Annal. ii, 47) reperimus, coll. ibi interpr. *Hospes*

rediret, Canusium Apulorum (q) attingit, in via Appia positum (Horat. sat. I, v, 91) : hinc eadem puto via publica utens, Lupias Calabrorum petiit, mox Hydruntum. (r) Ex Equo enim Tutico et Canusio Rubos puto venit, mari Adriatico appositos, hinc per Brundisium et Lupias (Antonini Itinerar. pag. 113) Hydruntum, ubi « Trajectus » in Epirum (Ant. Itin. ibid.). Hinc primo adiit duplicem Epirum (Paulinus l. c. : *Ibis Epiro gemina videndus, et per Ægæos penetrabis æstus Thessalonicen*) (s), ad quem locum Wesselingius (ad Itiner. pag. 636) : « Cui bono per geminam Epirum Thessalonicen Nicetum ablegat, cum brevius per Prævalitanam Dardaniamque provincias iter, in Tabula signatum, in Scupos et Remesianam versus pateret ? » Imprudenter, ut raro, sic P. Wesselingius. Nicetas enim duplicem Epirum adiit, hinc mari Ægæo usus Thessalonicam : in ipsam Græciam non exscendit, id quod verba modo memorata satis demonstrant. Cui itineri quare Batavus invidet ? Mercatorumne more, brevi (si juvat) utentium, pro longa, sumptus gratia ? Quamquam ab Apollonia vel Dyrrachio, Thessalonicam proficiscens, brevissima uti poterat per continentem Egnatia. Imo Epirum duplicem minime prætervectus est, sed eam adiit Sanctorum causa, ut alibi quoque sanctos adiit Thessalonicæ scilicet et Philippis Macedonum, quam posteriorem urbem nolis pro Macedonia simpliciter dictam putare ; antecessit enim istud poetæ : *Ibis Epiro gemina videndus, Et per Ægæos penetrabis æstus Thessalonicen.* Ergo ut Thessalonica, sic etiam Philippi pro urbe haberi debent, non pro terra Macedonica, ut quibusdam videtur, qui in Scupis offendunt, quos Macedoniæ assignant. Sunt enim alii quoque Scupi, præter Scupos Dardaniæ (Macedoniæ superioris) coll. antecedentibus. E Philippis autem Thracas Bessos petiit S. Nicetas, in summo Hæmo habitantes ; qua de re videantur fragmenta Straboniana (pag. 35 sq. mæz edit.) (t). Eos ad Jesum

sc. Scupensium, non Nolanorum.

(q) Paulinus l. c. : *Apulis sed nunc via prima terris Te vehet longo spatiosa plano. Qua Canusino medicata flagrant Vellera fuco.* Benevolent primo, ni fallor, petebat, per planum (planitiem), hinc per montes Canusium, ut Horatius l. c. Appia utens. Canusil fabricas tinctorias ex Nostro adde Horatianorum interpretum copiis qualibuscunque.

(r) Id est : *Ast ubi paulo via proferretur (sic) . . . levis spiret sine nube siccis Aura Calabris. Te per Hydruntum Lupiasque vectum . . . Ambient uno. Ore catervæ.* In his paulo dicit abusive. Calabria enim stricti sensus non incipit nisi in ea terra, quæ est inter Brundisium et Tarentum sita.

(s) Nil agunt, quibus istud *Epiro videndus* : idem est quod *videndus in prætervectione maritima* : Ergo fratrum legiones pro littore Epirotico stabant, Sanctum visuræ in mari Adriatico ! Attende quoque ad istud juxta positum : *per Ægæos æstus.*

(t) Paulinus l. c. : *Nam simul terris animisque duri, Et sua Bessi nive duriores, Nunc oves facti duce te gregantur Pacis in aulam . . . Nunc magis dives pretio laboris Bessus exultat. Quod humi manique Ante quærebat, modo mente cælo Colligit aurum.*

Christum sive Nicetas converterat, sive alius quisquam. Montes Rhiphæi, cum Borea ibidem memorati, geographiam mythicam seu poeticam spectant, non historicam, coll. Strabone vii, 3, 6. pag. 399. ed. Cas. Significantur summa Rhodopes Hæmiquæ. His superatis Ponti Euxini litora Nicetas adit, ubi Tomi, urbs nobilissima, cujus lectio minime in Stobos mutari debebat. Erat enim prima e quindecim Scythiæ (minoris), coll. Hierocle (pag. 11, hujus commentationis) Ovidii Nasonis exsilio famosa. Hinc itum ad vicinum Scuporum oppidum, inter Axiopolin Istri et Marcianopolin situm. Alius tamen de Scupio Procopii juxta Sardicam sito cogitabit, non omnino vituperandus. Erat enim hoc Scupium agri Remesiani locus, unde noster Nicetas ortum habuisse dicitur. Pessime vero de Scopia (Scupis) uno omnes consensu cogitant. Namque hæc Scopia non erat patriæ nostri Nicetæ, sc. Dardaniæ propinqua (u) sed, ipsius Dardaniæ metropolis, coll. Hierocle p. 13 hujus commentationis : « XVI. Ἐπαρχία Δαρδανίας .. πόλεις 3, Σκοῦποι μητρόπολις, κ. τ. λ. » Ergo Philippis relictis orientem petit, hinc occidentem, ubi patria ejus et sedes episcopalis, Remesiana.

Talia de Thraciæ nominibus Macedonicis, in eo colonis, coll. iis, quæ de ipsis Macedonum coloniis non dubitandis supra monstravi. Veteres enim, ubi suarum sedium nomina peregrinis locis imponebant, id non aliud agentes faciebant, sed suos reapse cives aliquam ob causam istic transponentes? id quod non minus clarum sit ex omni Macedonum historia, quam ex Romanorum, stirpium in his, ut alias, haudquam absimilium (v).

Pervestigavi vetus ævum, antiquas ibi Macedonum colonias tum ex ipsa historia monstrans, tum e larga nominum opportunitate.

Jamque ad ipsos Byzantinorum annales descendendum esse videtur, qui cum veterum traditione mirum quantum concordant. Byzantini imperatores non tantum hæreditatem, verum ipsum quoque nomen Macedonum imperii habebant, sive ipsi talia opinati, sive ab Orientalibus adepti. Orientales certe, ipsique puto Byzantini, Romanorum imperium colebant tanquam successorem in paterna Alexandri Magni domo; cujus rei testis Codinus est (de officiis sæulæ Byzantinæ cap. 6, ed. Bonn. pag. 35) : Καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος τῶν Μακεδόνων ἡ βασιλεὺς, ἡ δὲ Μακεδονία ὑπὸ τὴν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων χεῖρα εὐρίσκεται, τὰ μὲν ἔφα ἔθνη διδῶσι τὴν τιμὴν τῷ βασιλεὶ ὡς διαδόχῳ τοῦ πατρικοῦ οἴκου

(u) Paulinus I. c. : *Scupos patriæ propinquos Dardanus hospes*. In sine noto Wesselingium itineris Nicetani difficultates vidisse quidem, nec tamen vicisse. Namque in Scupis offendit, item in Tomis, Partes itineris Italicam et Epiroticam bene perspexit Coleti (Farlati, *Hyricum sacrum*, vol. viii, pag. 77).

(v) Hæc omnia, ut tot alia, insuper habuit Hegewischius in libro : *Ueber die griechischen Colonieen seit Alexander dem Grossen*. Altonæ, 1811, pag. 3 seqq.

(x) Eam epistolam, cujus initium (tituli) puro

Ἀλεξάνδρου, τὰ δ' αὐ ἐσπέρια ὡς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διαδόχῳ. Scripta hæc sæculo xv constat. Adscendo ad sæculum xiv. Cantacuzenus I, 14 (Opp, ed. Bonn. tom. iii, pag. 94) : Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἑλεούτου καὶ ἐλεήμονος. Μακρομερεῦσαι ὁ Θεός... τὰς ἡμέρας τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου, τοῦ εὐεργετικοῦ.. τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως.. τῶν Χριστιανῶν.. τῆς σπάθης τῶν Μακεδόνων, τοῦ Σαμφῶν, τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων, τῶν Ἀσάνων, τῶν Βλάχων, τῶν Ῥώσων καὶ τῶν Ἀλανῶν, τῆς τιμῆς τοῦ δόγματος τῶν Ἰβήρων καὶ τῶν Σύρων.. Ἀγγέλου Κομνηνοῦ Παλαιολόγου τοῦ Καντακουζηνῶ, κ. τ. λ. (x). Imperatori Byzantino hæc a 1348 scripsit sultanus Ægypti, Mohammedanus, unde de hac alloquendi formula edoctus? Ab ipsis mehercule Græculis, quorum imperatores sic plane vel similiter de se ad exterorum principes scripsisse putandi sunt, collato Anonymo Canisii. (Basnage, *Thes. inonumentorum*, etc., vol. I. p. 510) : *Isaacius, a Deo constitutus imperator sacratissimus, excellentissimus, sublimis moderator Romanorum, angelus totius orbis, hæres coronæ magni Constantini, dilecto fratri imperii sui, maximo principi Alemanniæ, gratiam suam, fraternam et puram dilectionem*. Hæc an. 1189 Isaacius Angelus, Græcorum imperator, Friderico I Suevo scripsit, recte istum vix angelicum Græculi fastum notante coævo quodam, Dietbaldo (Wilken, *Kreuzz.* vol. iv, p. 72. not. 47); cujus tamen episcopi verba (y) Wilkenium (l. c.) non intellexisse video. Namque Isaacius, ex Angelorum Byzantinorum gente, totius orbis angelum se nuncupat: quam dicendi arrogantium (z) ne monachis quidem concedi velim, quamquam talia, ut tot alia, Byzantii usu venisse video, coll. Eustathio a me edito (*Opusc.* pag. 240, 50, etc.), qui monachos II. cit. angelos terrestres dicit.

In reliquis tamen Macedonicis Byzantinorum imperatorum titulus speciem quamdam juris vetustioris revera præ se ferre videtur, scilicet geographici. Supra legimus coloniarum Thracicarum, condente Philippo I Macedone, nomina non addubitanda; habuimus quoque locorum Thracicorum nomina, quæ testimonium nobis deferebant Macedonicæ ibidem terrarum pristinæ dominationis.

Ex hac ulterioris antiquitatis memoria et traditione factum equidem puto, ut illa Thraciæ pars initio medii, quod dicunt, ævi, vel diu ante Mace-

sermone originetenus scriptum est, e lingua vulgari in puram convertendam curavit Pontanus, Cantacuzeni olim editor; male. Tenendum erat Græcum istius ævi vulgare, addenda vero interpretatio veteris idioma.

(y) « Rex Græcorum superbe et arroganter angelum Dei et originem nostræ fidei et Romanum imperatorem se appellat. »

(z) Byzantinorum de se magniloquentiam non deseruerunt Turcarum imperatores, coll. Schweiggeri popularis mei, *Neue Regsbeschreibung aus Teutschland nach Constantinopel*. Norimb. 1608, p. 143.

donia nuncuparetur. adeoque una quoque et altera A sibi arrogarent. Taceo scriptores, primum æra incoherentium familia, ex obscuris, ut fit, initiis ad regnum enixa, eundem nascenti titulum affectaret; cujus rei luculentissimum exemplum ea Byzantinorum imperatorum dynastia nobis proponit, quam sæculo nono Basilius, Macedonis nomine, condidisse fertur, coll. Incerto Theophanis continuatore (sæc. x) v, 1 (p. 212, ed. Bonn.): Αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὠρμήτο μὲν ἐκ τῆς Μακεδόνων γῆς, τὸ δὲ γένος εἶλεν ἐξ Ἀρμενίων ἔθνους Ἀρσακίων (l. Ἀρσακιδῶν). Neque aliter Genesius (eilem sæculo x assignandus) libro iv, p. 107, ed. Bonn.: Ὑπῆρχε δὲ Βασίλειος ἐκ γένους μὲν πρεσβυτάτου Πάρθου Ἀρσάκου αὐχῶν . . καθεξῆς δὲ καὶ Τηριδάτου (l. Τιριδάτου) τοῦ βασιλέως, τῆς αὐτῆς σαρδᾶς ἐξημέμου, ἀλλὰ μὲν (l. μὴν) καὶ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου . . ἐξείχετο. Ὁς Μακεδόσης (l. Μακίεστis vel Μακίτιδος) γῆς ἐκφυεῖς, γεννητόρων ἦν κατὰ γενεὰν οὐκ ἀσήμων. Quibuscum ea mirifice consentiunt, quæ narat Michael Glycas (claruit circa annum 1118) pag. 599, ed. Bonn.: Ἐφθασε γὰρ ὁ Μονομάχος imp. an. 1042-1054) ἐκεῖτε (in Asiam) διαπεράσας τὰς Μακεδονικὰς δυνάμεις . . λόγος γὰρ παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐφέρετο, ὡς ὅπ' ἐκεῖνων καταλυθήσονται, μεθ' ὧν ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς Πέρσας κατέλυσεν. Talia igitur sæculis ix, x, xi, credebantur, insequentibus, multo dynastiarum ordine, non item, collato Zonara (eiusdem cum Glyca sæculi sc. xii libro xvi, 5. 6, . . Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοσ. . ἔφω δὲ πατέρων ἀσήμων. . εἰ καὶ τις τῶν τὰ περὶ αὐτοῦ ἐξιστορησάντων ἐκ τοῦ τῶν Ἀρσακιδῶν αὐτὸν γένους καταγεσθαι τερατεύεται (fabulose mentitor). Constantinus Manasses (eiusdem sæculi) versu 5190 seqq. (pag. 221 ed. Bonn.): . . περὶ Βασιλείου . . κώμης μὲν οὖν ἐξώρμητο λυπρὰς, προσηγορούσης τῇ λαμπρᾷ τῶν Μακεδόνων πόλει. Epherzemijs (sæc. xiii) v. 3213 sq: Χώρας δ' ὁ Βασίλειος ἐξέφω πάλαι Μακεδονίας, ἐξ ἀσήμων πατέρων. Et habebant sane Thraces illi bellatores, sive indigenæ dicendi, sive αὐτόχθονες cum Græcis, Macedonibus, Latinis (a), Slavis Bulgarisque misti, quod laudem quamdam Macedonicæ virtutis

(a) Magnam Latinarum per Thraciam coloniarum copiam testantur Itineraria Romanorum cum Tabula Peutingeriana, Notitia Dignitatum Orientis et Occidentis, Procopius de æthiopicis libro iv, Theophylactus Simocatta, de quo scriptore adite supra columnam 29. Hi igitur cum Græcis et Thracibus, quos Strabo Vaticanus egregie illustravit, coaluisse videntur. Jamque intelliges famosissima Theophylacti Simocattæ verba ii, 15, pag. 99, ed. Bonn.: Μεγίστου δὲ συμπεσόντος τῷ στρατεύματι θρόλλου, θρόυς παρ' αὐτῶν πολὺς ἐπανίσταται, παλινοστέιν τὲ ἔδδα πᾶς γεγωνῶς διαπρύσιον, ἐπιχωρίω τε γλώττη εἰς τοῦπίσω τραπέσθαι ἄλλος ἄλλω προτέταττε, Πέτορρα, μετὰ μεγίστου παραῶου φεγγόμενοι, οἷα νυκτομαχίας τινὸς ἐνδημούσης ἀδοκίτως αὐτοῖς. Respicitur terror panicus, exercitum Comentioli, Byzantinorum ducis. Avaros in Astica regione sæculo vi debellantis, nullo tamen detrimento, invadens. Ergo milites illi, rustica sua Italorum lingua usi, clamitabant: *Retorna*, id est, terga verte. Nec minus fortiter Hæmi quoque urbes Avaris tum

Christianæ sæculum antegressos. En vero Strabonem. Is secundum Vaticanæ fragmenta libri septimi (p. 34 mæx Strabonianorum fragmentorum editionis): Παροκοῦσι δὲ τὸν Ἐθρον Κορπιλοῖ, καὶ Βρέναι ἐτι ἀνωτέρω, εἰτ' Ἐσχατοῖ Βεσσοῖ· μέχρι γὰρ δεῦρο ὁ ἀνάπλους. Ἄπαντα δὲ τὰ ἔθνη ληστρικὰ ταῦτα, μάλιστα δ' οἱ Βασοῖ, οὗς λέγει γειτονεῦειν Ὀδρύσαις καὶ Σαπαιοῖς. Ubi Βέναι pro Βρέναι legendum esse, alio tempore ostendam. Adde eundem ibidem: Ἐστὶ δ' ἡ Θράκη σύμπασα ἐκ δυοῖν καὶ εἰκοσι ἔθνων συνεστῶσα. Δύναται δὲ στέλλειν, καίπερ οὕσα περισσῶς ἐκπεποιημένη, μυρίους καὶ ε (15,000) ἰππέας, πεζῶν δὲ καὶ εἰκοσι μυριάδας (200,000). De Bessis egi ibidem p. 35 seq. Deinde Justinianus imp. novella 26: Ἐκεῖνο τῶν ὁμολογουμένων ἐστὶν, ὅτι περ εἰ τις τὴν Θρακῶν ὀνομάσειε χώραν, εὐθὺς συνεισέρχεται τῷ λόγῳ καὶ τις ἀνδρείας καὶ στρατιωτικῆς πλήθους καὶ πολέμων καὶ μάχης ἔννοια. Ταῦτα γὰρ ἐγγενῆ τε καὶ πάτρια τῇ χώρᾳ καθέστηκαν ἐκεῖνη. Eam virtutis laudem non amisit sæculi sexti sive Justiniani finis septimique initium, coll. nota (z) antecedentis paginæ. Viris vero fortibus ejusdem ævi jam Slavos quoque, Mæsis novos incolas, internistos fuisse, equidem non dubito, monstrare jam nequeo. Sequentia secula legionum Macedonicarum et Thraciarum mentionem habere non desistunt, coll. antecedentibus (supra col. 32). Eas puto ex earumdem fere terrarum incolis conscriptas fuisse, neque tamen e solis. Imperante enim Constantino Monomacho (an. 1042-1054) mercenarias Iberorum copias (Caucasias, Colchicas, etc.), numero 50,000 Cpoli habitas fuisse, Glycas testatur Annalium parte quarta pag. 598, ed. Bonn. Hac militia imperatorem Græcum præter indigenas usum existimo, non hominum urbis Byzantiæ, quos imbelles opifescas non milites, dicit Leo Diaconus iv, 6, vi, 10. (ed. Bonn.); Russos (Ῥῶς) vero longe fortiores (αἰμάτων ἀνδρῶς). Initio sæculi x Macedonum laudem recollit Italus Luitprandus, Hist. v, 10 (Muratori SS. rer. Ital. vol. ii. pag. 435) his verbis: *Non enim clam*

resistebant, coll. eodem Simocatta, ii, 15 (p. 100). Notandumque, barbaros illos rarius ipsum Hæmum (Balcanum) petisæ, cum Byzantium tenderent, sed inter Pontum Euxinum et Hæmum processisse, ut sæculi nostri decade tertia ὁ Ῥῶς (Russi): bono consilio. Namque Hæmi incolæ, favente natura cum munimentis (Nicetas in Isaacio Angelo, pag. 487, ed. Bonn.), strenue resistebant (Simocatta v, 16, pag. 233). Hæmum vero nec insequens Byzantinorum avum neglexit, testante Niceta in Isaacio Angelo secundum codicem B (p. 488): Ἐκεῖνο γὰρ (Basilius Bulgarocionus, sæc. x, xi), ὅτε τοῦτος (Blachos) εἰς τέλος διέφθειρε, διετάξατο, εἰπερ πάλιν εἰς ἀποστασίαν ποτὲ τραπῶσιν οἱ Βλάχοι, οὕτως ὀφείλει ὁ μέλλων καταπολεμήσειν αὐτοὺς ποιῆσαι τὰ αὐτοῦ (αὐτοῦ τὰ?) κατονοσῶντα (praesidia), καὶ εἰσελθεῖν εἰς αὐτοὺς. Quod ipsum sæculo xii insuper habuit Isaacijs Angelis, socors imperator (Nicetas l. c., p. 487). Septem inter Belegradam et Cpolin angustias enumeravit Hamnerus ad Hadschi-Chalfam in Rumelia p. 89 seq.

is (imperator) est, Macedones (militiam Byzantinorum) bello duras existere. Ubi significatur annus Christi 919, sive imperium Romani Lecapeni Militiam Byzantinorum attingi in Thessalonicensibus, pag. 515 seq.; cujus utinam diligentior expositio tandem aliquando a viris eruditioribus tentetur!

Pergo in expositione Vlachorum Bulgaricorum, inter Danubium et Propontidem sedentium. Bulgari, cum fine sæculi septimi istas terras occuparent, cæ incolas potissimum Thraco-Latinos habebant et Slavos, quibus victores, numero licet minores, suum nomen imponebant. Eo tempore (sæc. vii-xii) num victi inter se et cum victoribus concreverint, an suam quisque stirpem et originem tenuerint, id vero difficile dictu videtur. Recuperata libertate, quod post annum 1185 accidisse constat, Vlachorum nostrorum memoria nil frequentius in Byzantinorum annalibus, maximopere Nicetæ, cum Bulgarorum, olim dominorum, nomen multo rarius audiatur; unde istarum gentium numero validissimam tum Vlachorum fuisse existimabis. Hi hæmum maxime incolentes (Nicetas p. 482, 676 ed. Bonn.), a Græcis vexati defecere (Nic. pag. 482 seq.), aliquoties tamen fugati (Nic. ibid. p. 487, 515). Nomen eorum pro Bulgaria occurrit solet (Nic. p. 490, 516, 568, 572, 575, 589, 616, 617, 820, 832, 833). Alibi apud eandem cum Mysis, Scythiis, Cumanis memorantur, hi est cum Cumanis et Bulgaria (Nic. p. 485, 520, 569, 811, 837, al.). Linguam eorum non prætermittit Nicetas pag. 617. Ab iisdem Græcorum odium Bulgari didicerant (Nic. p. 831). Eorumque duces famosissimi, Joannes (Iwan, Ibancus), Asanus et Chrysus, non Bulgari erant, sed Vlachi, coll. Niceta non uno tantum loco. Postremo regionis quoque inter Cpolin et Bizyam, Astorum olim regiam, incolæ Vlachi erant, teste Georgio Pachymere in *Andronico Palæologo*, 1, 37 (Opp. ed. Bonn. vol. II, p. 106).

Verum hæc hactenus. Minus enim ethnographiam illarum terrarum scribimus, quam geographiam, quantum provinciarum nomina et limites spectat.

Tertium thema, Strymon. Brevitati jam studebitur, minus ob scribendi lædium, quam propter fontium penuriam, quibus tamen Edrisius Arabs jam accedat cum Pactis quibusdam Latinis, regnum Græcorum spectantibus inter annos Christi 1199 et 1204; multa vero in antecedentibus præoccupata video. Ejus provinciæ fines inter Hebrum et Strymonem quæro, licet claris hoc scriptorum verbis significatum non video. Illi fluvii orientem et occidentem cum meridie spectant, adversante tamen, ut videtur, *Muntaner Hispani chronico* (cap. 230, coll. capp. 224, 228) e versione B. Buchoni: *La cité de Christoble* (Cavala?) qui est à l'entrée du royaume de Salonique. Fines provinciæ boreales pro temporum ratione diversos fuisse puto, modo latiores, modo angustiores. Sæculo XII, quo cruciatæ, quas dicunt, expeditiones vigeant, eos urbem no-

(b) Marin, *S.or. civ. e volit. del commercio dei Veneziani*. t. III, p. 310 327.

vitiã Kostendil (Justinianam primam, Justiniani imp. patriam), juxta Strymonis initium vitam, non excessisse autumo, coll. Ansberti narratione de Friderico I. Suevo secundum codicem Pragensem (Wilken, *Kreuzzüge*, vol. IV, p. 104): *Fridericus, advocatus de Berge* (Philippopoli commorans), *invasit regionem opulentam, Flachiam dictam, non multum a Thessalonica distantem*, etc., ubi Thessaloniciæ provincia significatur. — Strategis Strymonii raro memorantur, coll. Constant. Porphyrogenito *De ceremoniis aulae Byz.* II, 52. Adde Jo. Comeniatam in narratione Thessaloniceusi cap. 20: Ἐπὶ τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος. Cap. 59: Τὸν στρατηγὸν Στρυμόνος (in Theophane continuato p. 514, 569 ed. Bonn.). Plurimas hujus thematis urbes cum agri parte exposui in *Via Egnatia Comment.* II, pag. 9-57. His vero jam ex Edrisio quædam addantur, bonæ frugis plena. Ea Thessalonice et Strymonium thema spectant. Celebrerrimus igitur Arabs in Macedonia superiori (Dardania) p. 31, 32, 35 hujus comment. locum habet *Cortos*, id est urbem *Corita* ejus privilegii, quod Venetis dedit Alexius III. a. 1199 (b). Ibidem locorum memorat urbem *Rhagoria* (l. *Zagoria* ejusdem privilegii): ibidemque *Drama* urbs, supra Philippos, occurrit (Arabs male *Rahna*). *Heraclæam Lyncei* (Pelagoniam) dicit *Tutuli*, pro quo lege *Butili*, Bulgarorum regiam (Bitoliam), coll. Cedreno ed Bonn. t. II, p. 460. Ibidem legitur *Budiana* (*Vodina*). Deinde pag. 32 occurrit urbs *Malsuda* (imo *Malsuba*, privilegii citati *Matesovo*). Et pag. 36, Arabs *Platamonem* habet civitatem, urbis *Lycostomii* flumen (Peneum), *Citrum*, Thessaloniceam, *Rendinam*, *Christopolin* (bis), a *Chrysopoli* eam discernens; *Cavalam*, quam *Calam* dicit, eam ab utraque (Christ. et Chrys.) ut nos (Thessalonice pag. 501) rite separans. Juxta Philippos memorat fluvium *Macropotamos* (l. *Mavropotamos*). Postremo *Rhusium* quoddam, Thaso insulæ oppositum, p. 35 agnoscere videtur; unde vera esse apparet notam Græci cujusdam marginalem ad Ptolemæum geogr. III, 11.

Quartum thema, Thessalonica. Ejus fines modo vidimus. Erant Strymon ex oriente, Peneus ab occidente cum meridie, et quidem per maximam ævi mediæ partem. Provincia satis magna, si Chalcidicem non prætermittas; nam hæc quoque pars ejus fuit. Versus boream raro Axii alveum medium, etiam *Tzernæ* (Erigonis) vallem superasse eam puto, certe non ante Manuelem Comnenum sæculi XII parte altera. Strategos ejus habes apud Porphyrog. lib. et cap. cit. Uberius hoc thema tractavi in Thessalonice mea, quam adi.

Quintum thema, Hellas. In describendis Byzantinorum provinciarum limitibus si terminos majorum metropoleon sequaris (nec video quare alia semper via utaris), ambitus hujus thematis facili opera definiri poterit. Habebimus quim eos Græciæ

veteris tractor, qui inter Olympum, Macedoniae montem, Isthmumque Corinthi patent, exclusis Ætolia et Acarnania, id est Nicopolitano ævi medii themate. Erit igitur Thessaliæ fluvius Peneus (nunc Saloniaria, apud Edrisium fluvius Lycostomii), limes borealis; montes Myricum Ætoliæque a Thessalia dirimentes occidentalis, coll. Georg. Pachymere in *Mich. Palæologo* III, 16 (t. I, pag. 326 ed. Bonn.): Τὰ τοῦ Πηνειοῦ πέραν, τὴν ἰδίως Ἑλλάδα λεγομένην.—Raro Helladis thema a veteribus memorari, multa me lectio edocuit. En igitur scriptorum, quotquot inveni, testimonia. Theophanes continuatus in *Basilio Maced.* c. 59, pag. 298. ed. Bonn.: Τοῦ δὲ στρατηγοῦ τῆς Ἑλλάδος. Idem in *Leone, Basilii Maced. β'ιο*, cap. 16, pag. 564 ed. cit.: Παρελήφθη δὲ ἡ πόλις Δημητριάζ, ἡ ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος, ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν. J. Comnenialis in carta Thessalonica cap. 14 (p. 506. ed. cit.): Δημητριάζ . . οὕτω καλουμένη, τῆς Ἑλλάδος ἑτέρα πόλις. Georgius Monachus in *Leone, Basilii β'ιο*, cap. 22 (p. 860, ed. cit.): Τὸ κάστρον Δημητριάζ ἐν τῷ θέματι τῆς Ἑλλάδος Quibus aide locus e Constantino Porphyrog. *De cerim. aulae Byz.* lib. II, c. p. 52 excitatos. Idem Constantinus ibid. II, 44 (p. 653 ed. Bonn.): Διὰ τοῦ θέματος Ἑλλάδος. Idem ibidem p. 657: Ὁ ἄρχων Χρήπου (l. Ἐγρίπου) ἐν τῷ θέματι Ἑλλάδος.—Jam quaerendum estiani videtur, minime provinciam hoc thema effecerit, an duas maiores? Posterius placet ob Leonem Sapientem *Patrologiæ tom. CVII*: « xxxv. Τῷ Ἀριστοῦ δευτέρως Ἑλλάδος » Ubi eodd. Paris. : « . . Δευτέρως Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος. » Idemque plane repetit Ordo metropolitanum etc. (*Sub Andronico Seniore*, tomo eodem *CVII*); quamquam πάσης Ἑλλάδος inspectionem Athenarum quoque metropolita habuit (l. c.) Quod tamen Leonis inscriptioni receptæ (deut. Ἑλλ.) minime repugnat. Etenim ex δευτέρω Θεσσαλίᾳ ad priorem quamdam Thessaliam concludere licet, sc. thema Thessalonice (Macedoniæ veteris), quod medio ævo juxta titulum suum publica auctoritate munitum vulgo simpliciterque nomen Thessaliæ habuit (Thessalonica p. 29 sqq.). Neque aliter ecclesia Byzantina habuit exarchos (visitatores) δευτέρως Ἀρμενίας, δ. Γαλιτίας, δ. Καππαδοκίας, δ. Παμφυλίας. — Præsidis (præsidium) sedem nondum iuveni. Erantne Larissa, Chalcis (Euripus), Athenæ, Lebasia; a qua urbe Græciam borealem ævo medio suum Livadiæ nomen traxisse constat? De singulis hujus provinciæ, in primis Thessaliæ, urbibus ad Edrisium modo citatum; Privilegium Alexii an. 1199. Venetis concessum (Marin., l. c.) et Divisionem regni Græci inter Latinos factam an. 1204 (Muratori, *Scriptt. rer. Itall.*, vol. XII, p. 524 sqq.)

Sextum thema, Peloponnesus. Hæc quoque regni Græci pars ante Latinorum terræ occupationem, an. 1204 sqq. factam, ubi sæpius Achaia et Peloponnesi nomine occurrit, thematis peculiaris nomine raro ab indigenis scriptoribus memoratur

A Inveni Græcorum sequentia testimonia, non plura. Constantinus Porphyrog. *De cerim.* II, 52 (vide toponymum superiorem). Idem ibid. II, 45 (t. I, p. 665, ed. Bonn.): Ἀπὸ τοῦ θέματος Πελοποννήσου. Ibidem: Ἀπὸ τῶν Μαρβαϊτῶν (Mirditis Albanicæ?), τῶν τῆς Δύσεως θεμάτων, Νικοπόλεως, Πελοποννήσου, Κεφαλληνίας. Idem, *De administr. cap.* 49 (t. III, ed. cit. pag. 217): Ἐν τῷ θέματι . . Πελοποννήσου. Idem ibid. cap. 50 (p. 220 sq.): Οἱ τοῦ θέματος Πελοποννήσου Σκλάβοι . . τοῦ θέματος Πελοποννήσου. Ibid.: Στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου . . στρατηγὸν ἐν Πελοποννήσῳ. Theophanes continuatus in *Basilio Macedone cap.* 62 (pag. 505 ed. Bonn.): Ὁ στρατηγὸς Πελοποννήσου. Georg. Monachus in *Basilio Maced. cap.* 20: Πάντων τῶν δυτικῶν θεμάτων, ἕντος . . ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τοῦ Ὀνιάτου. Zonaras xviii, 16: Ἐξ Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου. Nicetas in Alexio, Isaacii fr., III, 7 (pag. 708 ed. Bonn.): Τὴν Ἑλλάδα . . τὴν τοῦ Πέλοπος. Idem in *Urbe carta* (p. 810 ed. cit.): Τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ Πέλοπος; Ἰδαφος. Ephraemius in *Cæsarr. v.* 7235 (ed. Bonn.): Ἀριστοῦ, Ἑλλάδος τε . . τὴν Πέλοπος. V. 6391: Ἑλλάδα . . Πέλοπος κλίμα. V. 7367: Ἑλλάδα νῆσον τε Πέλοπος. Cantacuzenus, II, 38 (t. I, ed. Bonn., pag. 537): Θράκην . . καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίαν . . καὶ Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον. Georg. Phrantza, I, 37 (p. 76 ed. Bonn.): Ἐως τῆς Εὐβοίας . . τὴν Ἑλλάδα . . τῆς νήσου τοῦ Πέλοπος. Peloponnesum opulenta et urbibus ornatam dicit Edrisius, earum quasdam, plurimum maritimas, memorans nominibus intellectu difficilibus. Adde Privilegium Veneto-Græcum supra laudatum, et Divisionem regni Græci Latinam.

Septimum thema, Cephallenia. De eo, quæ memorari poterant, supra fere omnia notavi.

Octavum thema, Nicopolis. Partes ejus Ætolia et Acarnania fuerunt. En paucula veterum testimonia; plura enim non inveni. Georgius Cedrenus t. II pag. 312 ed. Bonn.: Ἐπῆλθον (Bulgari) ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις διὰ Μακεδονίας καὶ Στρομόνος καὶ Ἑλλάδος, καταλαβόντες τὴν Νικόπολιν. Idem ibid. p. 529. ed. cit.: Τότε δὲ καὶ τὸ θέμα τῶν Νικοπολιτῶν, πλὴν Ναυπάκτου, προσεβρύθη Βουλγάρους. Luitprandi legatio ad Nicephorum Phocam an. 968 (ad calcem Leonis Diaconi, p. 568 ed. Bonn.): *Naupactum veni, quæ est Nicopoleos civitas.* Catalogus episcopatum (*Bandurii regnum orientale* libro VII, pag. 236. ed. Paris.): Τῇ Ναυπάκτῳ Νικοπόλεως. Varios hujus thematis locos exposui in *Thessalonicensibus*, p. 481-486. Neque prætermittatur Edrisius et utrumque Pactum, regnum Græcorum spectans; cujus nomina propria mirifice corrupta alio tempore emendabo. Nostrum vero Nicopoleos thema invenisse mihi videor apud Stephanum Byz.: Ὀρωπὸς . . πέμπτη ἐν Θεσπρωτίᾳ, ἔχουσα ἐν Νικοπόλει, quod ultimum Byzantino episcopatori deberi poterit.

Novum thema, Dyrrachium. Thematis nomina

aliquoties hanc provinciam, non sæpius, occurrere A observavi. De eo vide Constantinum Porphyrogenitum *De Cerimoniis* lib. II, cap. 52. Plurima de hoc themate, ut de Strymonio et Thessalonicensi, tum alibi præoccupavi, tum in *Vla Egnatia Comment.* I, pag. 16 sqq. Alia non plane contemnendapræstat utrumque Pactum aliquoties a me memoratum, licet descriptione non leviter depravata. Arabs igitur mare Adriaticum verissime dicit Venetum; Dyrrachium ipsi est *Adrasso*, *Avlona* i. q. *Labluna*; *Chimara* (Chimerium) i. q. *Dachumara*. Et *Bendesa* apud illum pro Nicopoli occurrit, slavice *Bunditza*, non *Prevesa*, ut editoribus Franco-Gallis præplacet. Naupactum dicit *Nabacto*, Thebas vero *Astibas*, ut Benjamin Tudelitanus. Idem, tria B majora flumina, Adriæ immissa, ordine recto me-

morat: *Voïussan*, *Dabli* (Deabolis urbis fluvium). *Drinonem*. Pro *Canina* librarius ejus male habet *Cama*.

Decimum, undecimum, duodecimum themata: Sicilia, Longobardia, Cherson. Siciliam cum seq. leviter respicit thematum auctor, quem vide. Idemque Longobardiam omittit. Ego hæc duo themata attigi supra (col. 23) hujus Epistolæ. Bis habet Siciliam et Chersonem noster Constantinus in libro *De Cerim.* (lib. II, cap. 52). Siciliam egregie, ut novam suam patriam, illustravit cum Italia inferiore Arabs Edrisius. Chersonis (Crimeæ) urbes littorales, multo plures, quam alia scripta ævi melii, periplus Ponti Euxini octuplus enumerat. Adde *Hammerum*, virum illustrem, in *Wiener Lahrbb.* Vol. LXV, p. 6 sqq.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ (1)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΘΕΜΑΤΩΝ.

SAPIENTISSIMI IMPERATORIS

CONSTANTINI PORPHYROGENITI

DE THEMATIBUS.

(Ex Anselmi Bandurii *Imperio Orientali*, Parisiis, 1711, fol.)

LIBER PRIMUS.

DE THEMATIBUS IMPERII ORIENTALIS.

¶ De thematibus, quæ ad Romanum imperium C spectant, acturi, et unde appellationem duxerint, et hæ ipsæ appellationes quid significant, et quod nonnulla themata antiquum retineant nomen; ¶ alia vero novitum ac recens nacta sint; primum quidem, si videtur, thematis Anatolici cognominati mentionem faciemus.

Περὶ τῶν θεμάτων τῶν ἀντικόντων τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πόθεν ἔσχον (1) τὰς ὀνομασίας, καὶ τί σημαίνουν αἱ τούτων προσηγορίαι, καὶ ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ἀρχαῖοι, τὰ δὲ, νέαν ἔκτησαν τὴν προσηγορίαν, εἰ δοκεῖ, πρῶτον (3) τοῦ καλουμένου θέματος Ἀνατολικοῦ μνημονεύσωμεν.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(1) Titulus hic in codice Regio sic habetur; Φλοπόνημα Κωνσταντίνου υιοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, nimirum *Constantini filii imperatoris Leonis cognomine Sapientis opus elaboratum.*

(2) Sic ex MS. Reg.; nam in editis particula καὶ desideratur. Sic paulo infra perperam legitur in

editis ἀχαῖοι pro ἀρχαῖοι.

(3) Ita ms. codex; in editis vero, πρῶτον μὲν οὖν τοῦ καλουμένου Ἀνατολικοῦ, εἰ δοκεῖ, μνημονεύσωμεν. Ἐνταῦθα τῆς Ἀνατολῆς θέματα, ἦγον τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

Θέμα Α', τὸ καλεούμενον Ἀνατολικόν.

A

Thema I, Anatolicum appellatum.

Οὐ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόληψιν, ὡς ἔμοι καταφαίνεται, ἡ τῶν θεμάτων ἐγένετο προσηγορία. Οὐδὲ γὰρ παλαιὰ τίς ἐστιν, οὐδὲ τις τῶν ἱστορίας γραφάντων ἐμνήσθη τοιαύτης ὀνομασίας, ὡς λέγεται ἴνυν ἄλλὰ πρῶτην καὶ κατ' ἀρχάς, τάγματά τινα καὶ λεγεῶνες ὑπῆρχον ἀναγεγραμμένοι κατ' ἔθνος, ὡς ἡ λεγεὼν τεσσαράκοντα μαρτύρων ἐλέγετο Κεραινοβόλος (4), καὶ ἄλλη Μαρμαριτῶν (5), καὶ ἄλλη Πισιδική, καὶ ἑτέρα Θεσσαλική, καὶ ἄλλη ἄλλως ὀνομασμένη, ὑπὸ δούκα καὶ ἡγεμόνα τυγχάνουσα (6), πολλάκις δὲ καὶ πραιπόσιτον (7). Καὶ ταῦτα ποτὲ, ὅτε οἱ βασιλεῖς μετὰ τοῦ λαοῦ ἐπεστράτευσον, καὶ τοῖς ἀντιφύροις τὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς δουλείας ζυγὸν ἐπετίθεσαν· καὶ μικροῦ δεῖν, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπολιόρουσαν ἀτακτοῦσαν καὶ ἀντιλέγουσαν, ὡς ὁ Καῖσαρ Ἰούλιος, ὡς ὁ σεβαστὸς (8) Αὐγουστος, ὡς ὁ Τραϊανὸς ἐκεῖνος, ὁ περιδόχτος, ὡς ὁ μέγας ἐν βασιλεύσει Κωνσταντῖνος καὶ Θεοδοσίος, καὶ οἱ μετ' ἐκείνους τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὴν θεοσέβειαν ἀσπαζάμενοι. Οὐκ ἦν γὰρ εἰκὸς (9), βασιλέως ἐπὶ στρατοπέδου παρόντος, στρατηγὸν διατάττεσθαι. Ἐφ' ἡγεμόνας γὰρ καὶ ταξίάρχους ἐτέλουν, καὶ ὅλα τὰ τῶν πολεμίων πράγματα ἐπὶ τῆ τοῦ βασιλέως βουλῇ ἀπεκρίμαντο· καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς ἓνα (10) καὶ μόνον τὸν βασιλεῖα ἔωρα. Ὅτε δὲ τοῦ στρατεύειν οἱ βασιλεῖς ἀπακούσαντο, τότε οἱ στρατηγοὺς καὶ θέματα διωρίσαντο. Καὶ εἰς τοῦτο κατέληξεν (11) ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ μέχρι τῆς σήμερον. Νυνὶ δὲ στενωθεῖσης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς (12), ἦγουν τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας καὶ ἀκρωτηριασθείσης κατὰ τε ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Ἡρακλείου τοῦ Λιβύου, οἱ ἀπ' ἐκείνου κρατήσαντες οὐκ

ANSELMI BANDURI NOTÆ.

(4) Sic ex ms. In editis legitur, ὡς ἡ λεγῶν ἡ τῶν μ' μαρτύρων, καὶ ἄλλη Πισιδική, etc. Κεραινοβόλος autem interpretati sumus *fulminatritz*, id est, legio; quippe legionis fulminatricis mentio occurrit in quinque inscriptionibus, quas profert Janus Gruterus; quæ autem legio in hisce inscriptionibus, et etiam alibi dicitur *Fulminatritz*, in Notitia dignitatum imperii Orientis appellatur *Fulminea*; sic: *Præfectura legionis duodecimæ Fulmineæ, Melitenæ*. Unde Henricus Valesius, lib. v, cap. 5, Eusebii Ecclesiasticæ Historiæ λεγεῶνα Κεραινοβόλον, *legionem Fulmineam* interpretatur; monetque in annotationibus ad eundem Eusebii locum, Κεραινοβόλον, *Fulmineam*, interpretandum esse, non *Fulminatricem*, ut Onuphrius et Scaliger alique; sed falli Valesium hac in re nemo non videt; nam Gruterianæ inscriptiones omnino contrarium docent. Et Fulminea itaque et Fulminatritz legio illa duodecima ab Augusto instituta, et a Vespasiano imperatore in Cappadocia locata, nuncupata fuit. Cæterum quod ait Eusebium laudato loco, hanc legionem Κεραινοβόλον appellatam fuisse Marco Antonino imperante; quod cum adversus Germanos et Sarmatas pugnaturus ac eum instrueret, et siti cum exercitu conficeretur, precibus a Christo pluviam legio illa, quæ Christiana erat, impetravit, et fulminum jactu hostium copiæ in fugam versæ ac extinctæ fuere: jamdudum monuit Scaliger in animadversionibus Eusebianis, legionem Fulminatricem ab hoc miraculo nuncupatam non fuisse, quippe quæ diu ante tempora M. Antonini ita vocata fuerit. Docet id manifeste Dio

Thematum appellatio, ut mihi quidem videtur, nequaquam eam, quam multi opinantur, originem habet: siquidem neque antiqua est, neque quisquam eorum, qui historias condidere, ejusmodi appellationis, quæ nunc in usu est, mentionem facit. Olim vero et ab initio, turmæ quædam ac legiones per singulas provincias distributæ erant, quemadmodum legio quadraginta martyrum dicebatur Fulminatritz et alia Marmaritarum, alia Pisidica, alia Thessalica, aliæque aliter nuncupatæ; quæ ducibus et præfectis, sæpe etiam præpositis subditæ fuerunt. Atque hæc quidem olim, cum imperatores una cum populo expeditionis facerent; et in eos, qui Romanæ servitutis jugum detrectabant, copias ducerent; ac totum fere orbem terrarum renitentem reluctantemque subigerent; quemadmodum Julius Cæsar, ut venerabilis ille Augustus, ut celeberrimus ille Trajanus, ut magnus ille imperator Constantinus, et Theodosius; et qui post illos Christianam religionem ac divini Numinis cultum sunt amplexi. Neque enim par erat, ipso imperatore in exercitu versante, prætorem designari; siquidem sub ducibus et centurionibus debebant; omniaque bellica negotia ab imperatoris voluntate pendebant, et populi totius oculi in unum ac solum imperatorem erant conjecti. Cum vero imperatores expeditionibus interesse desierunt, tum domum prætores et themata constituta. Atque hanc quidem rationem Romanum imperium in bodiernum usque diem tenuit. Verum nunc, cum Romanorum principatus, seu Romanum imperium angustius

Cassius lib. lv, ubi legiones omnes enumerat: quod sane confirmatur ex inscriptionibus a Jano Grutero allatis. Neque audiendus Xiphilinus qui Κεραινοβόλον legionem illam appellatam esse ait ob miraculum illud quod paulo superius ex Eusebio retulimus, ut putant viri docti. Vide annotationes Valesianas in librum v Eusebii.

(5) Καὶ ἄλλη Μαρμαριτῶν, etc. In Notitia dignitatum imperii Orientalis habetur, *Cohors tertia Valeria Marmara*. Et sic fortassis scriptor noster confundit legionem cum cohorte, quæ Marmaræ debebat.

(6) Ms. codex habet, τυγχάνουσα.

(7) Particula καὶ ex ms. reponitur.

(8) Editi, ὡς ὁ θαυμαστός.

(9) Sic in ms. legitur.

(10) In editis desideratur præpositio εἰς.

(11) Sic ex ms. In edit. legitur, καὶ εἰς ταῦτα κατέληξεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ μέχρι καὶ σήμερον.

(12) Sic ex ms. cod. In editis legitur νυνὶ δὲ στενωθεῖσης κατὰ τε τὰς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας καὶ ἀκρωτηριασθείσης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς etc. Tot autem imperii calamitatibus originem Heraclium dedisse, provocata in se Numinis ira, dum Monothelitarum hæresim temere susceptam pertinacius tueretur, nemo ignorat; quippe ab Heraclii tempore Saraceni Maomethe dure caput extulere, et Romanum imperium, jam tum alioqui Persarum armis concussum, magnis cladibus affecerunt: Palestina, Syria atque Ægypto ipsomet Heraclio regnante subactis.

sit factum, et extremis aliquot provinciis tam orientem quam occasum versus sit mutilatum ab imperio Heraclii Libyici; qui post eum regnarunt, cum non haberent ubi aut quomodo potentiam dominatumque suum exercerent, in parvas aliquot partes imperium suum ac militum turmas secuerunt; at tunc maxime Græcum sermonem affectabant, patrium vero ac Romanum repudiabant; longinos quippe vocabant qui mille militibus, et centuriones qui centum præerant; et comites quos nunc strategos. Ipsum enim thematis nomen Græcum est, non Romanum ἀπὸ τῆς θέσεως, (hoc est) a positione sive locatione ita nuncupatum. Anatolicum igitur **3** thema appellatur, non quod superioris illius ac primi Orientis sit, unde sol oritur; sed quod nostrum, qui Byzantini habitamus, et totius Europæ respectu, Anatolicum, id est Orientale, dicatur: respectu vero eorum qui Mesopotamiam, Syriam, et magnam Asiam habitant, in qua degunt Indi, et Æthiopes et Ægyptii, dicitur Occidentale quod interfacet et Asia minor. Oriens quippe; ut diximus, Indorum est et Æthiopum, et Ægyptiorum et reliquorum, qui Orientem incolunt. At vero, ne prolixiores simus, et videamur nonnullis monstrosa dicere de thematum appellatione, breviter rei ipsius, ita ut sese habet, veritatem exponemus.

Anatolicum itaque thema, ut nunc appellatur, a quinque gentibus totum incolitur. Initium enim a comopoli, quæ dicitur Merus, sumit; et vocatur Phrygia Salutaris, Iconium usque. Finitima vero Isauris Taurum versus, appellantur Lycaonia; quæ vero ad mare, ad Austrum, et ad montes Frigidi cognominatos vergunt, Attaliam usque, Pamphylia nuncupatur. Ulteriora autem, et mediterranea, Pisidia dicuntur, quæ vero ab Acroino Amorium usque, Phrygia Capatiane vocatur. At quæ ad mare vergunt, et Cariam determinant, Lycia dicitur. Quæcunque igitur sunt mediterranea, et finitima Tauro, et ad montes Cappadociæ usque pertingunt, Anatolica nuncu-

Α έχοντες ἔποικαι καὶ ἔπως καταχρῆσονται τῇ αὐτῶν ἐξουσίᾳ, εἰς μικρὰ τινα μέρη κατέτεμον τὴν αὐτῶν ἀρχὴν, καὶ τὰ τῶν στρατιωτῶν τάγματα, μάλιστα καὶ Ἑλληνίζοντες, καὶ τὴν πάτριον καὶ Ῥωμαϊκὴν γλῶτταν ἀποβαλόντες. Λογγίνους γὰρ ἔλεγον (13) τοὺς χιλιάρχους, καὶ κενουρίωνας τοὺς ἑκατοντάρχους, καὶ κόμητας τοὺς νῦν στρατηγούς. Αὐτὸ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ θέματος, Ἑλληνικὸν ἐστὶ καὶ οὐ Ῥωμαϊκόν, ἀπὸ τῆς θέσεως ὀνομαζόμενον. Ἀνατολικὸν τοίνυν τὸ θέμα καλεῖται, οὐχ ὅτι τῆς ἄνω καὶ πρώτης ἀνατολῆς ἐστίν, εἶθεν ἀντίχει ὁ ἥλιος, ἀλλ' ὅτι πρὸς ἡμᾶς τοὺς κατοικοῦντας τὸ Βυζάντιον καὶ τὸν τῆς Εὐρώπης τόπον (14), λέγεται ἀνατολικόν. Πρὸς δὲ τοὺς κατοικοῦντας τὴν Μεσοποταμίαν, Συρίαν, καὶ τὴν μεγάλην Ἀσίαν, ἐν ἧ κατοικοῦσιν Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες, καὶ Αἰγύπτιοι, λέγεται δυτικὸν μέσον καὶ Ἀσία μικρά. Ἡ γὰρ Ἀνατολή, καθὼς περ ἐφημεν (15). Ἰδῶν ἐστὶ, καὶ Αἰθίοπων, καὶ Αἰγυπτίων, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τὴν Ἀνατολὴν κατοικοῦντων. Ὅμως, ἵνα μὴ μακρολογῶμεν, καὶ δοκῶμέν τισι τερατεύεσθαι περὶ τῆς τῶν θεμάτων ὀνομασίας, ἐν συντόμῳ (16) ἐροῦμεν ὡς ἔχει αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Β καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ κόμητας τοὺς νῦν στρατηγούς. Αὐτὸ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ θέματος, Ἑλληνικὸν ἐστὶ καὶ οὐ Ῥωμαϊκόν, ἀπὸ τῆς θέσεως ὀνομαζόμενον. Ἀνατολικὸν τοίνυν τὸ θέμα καλεῖται, οὐχ ὅτι τῆς ἄνω καὶ πρώτης ἀνατολῆς ἐστίν, εἶθεν ἀντίχει ὁ ἥλιος, ἀλλ' ὅτι πρὸς ἡμᾶς τοὺς κατοικοῦντας τὸ Βυζάντιον καὶ τὸν τῆς Εὐρώπης τόπον (14), λέγεται ἀνατολικόν. Πρὸς δὲ τοὺς κατοικοῦντας τὴν Μεσοποταμίαν, Συρίαν, καὶ τὴν μεγάλην Ἀσίαν, ἐν ἧ κατοικοῦσιν Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες, καὶ Αἰγύπτιοι, λέγεται δυτικὸν μέσον καὶ Ἀσία μικρά. Ἡ γὰρ Ἀνατολή, καθὼς περ ἐφημεν (15). Ἰδῶν ἐστὶ, καὶ Αἰθίοπων, καὶ Αἰγυπτίων, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τὴν Ἀνατολὴν κατοικοῦντων. Ὅμως, ἵνα μὴ μακρολογῶμεν, καὶ δοκῶμέν τισι τερατεύεσθαι περὶ τῆς τῶν θεμάτων ὀνομασίας, ἐν συντόμῳ (16) ἐροῦμεν ὡς ἔχει αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Τὸ τοίνυν ἀνατολικὸν θέμα, ὡς νῦν ὀνομάζεται, ἐκ πέντε ἐθνῶν τὴν ὅλην κατοικίαν ἐσχῆκεν. Ἀρχὴν γὰρ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κωμοπέλειος τῆς ὀνομαζομένης Μηροῦ πεποιήται, καὶ λέγεται Φρύγη Σαλουταρίας (17), ἕως τοῦ Ἰκονίου. Τὰ δὲ πρόσκινα τῶν Ἰσαύρων τὰ πρὸς τὸν Ταῦρον, καλεῖται Λυκαονία. Τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν, καὶ τὸν νότον, καὶ τὰ τοῦ καλομένου Ψυχροῦ ὄρη, καὶ ἕως αὐτῆς Ἀτταλείας (18), καλεῖται Παμφυλία. Τὰ δὲ ἄνω, καὶ μεσόγαια, καλεῖται Πισσιδία. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀκροῖνου (19) καὶ μέχρι τοῦ Ἀμωρίου, καλεῖται Φρυγία Κοπατιανῆς (20). Τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν νεύοντα καὶ διορίζοντα τὴν Καρίαν, καλεῖται Λυκία. Ὅσα μὲν οὖν εἰσι μεσόγαια καὶ πρόσκινα τῷ Ταύρῳ, καὶ διέχοντα

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(13) Longini appellationem pro eo qui mille viris præset non agnosco; nam qui mille militibus præerat Romanis tribunus, Græcis χιλιάρχος dicebatur, quemadmodum centurio et ἑκατόνταρχος qui centum viris præerat, Λογγίνο; autem, ut ait Ducangius, idem qui Λογγάρης, nimirum agminis seu λόγου ductor. Polybius episcopus in Vita Epiphani, πλοῖα ἔχων ἐξ ἰσα, ἐμισθώσατο καὶ ἄλλα πέντε, καὶ ὄσας λογγίνῳ τῷ πιστοτάτῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ γρήματα, ἀπέστειλε τε πρὸς τὸ πρῶτον αἶτον. Eustat in Anthologiæ lib. iv epigramma Κορηλίου Λογγίνου. Laudat item Ducangius, seu potius Meursius hunc Porphyrogeniti locum; sed ibi Constantinus λογγίνον cum χιλιάρχῳ confundit.

(14) Sic ms. codex.

(15) Sic ms. codex.

(16) Ita ms. codex. Editi συντομώτερον.

(17) Sic ms. codex. Editi Φρυγίας Σαλουταρίας. In Notitia dignitatum imperii Orientis, Φρυγία Σαλουταρίας; et quidem eadem Notitia imperii occurrit mentio cohortis primæ Salutaris inter Æliam et Hierichunta, et alæ primæ Juthungorum Salutaris. Sed vide Guidi Panciroli Com-

mentarios. Vide et Ortelium.

(18) Hanc urbem expugnavit Iconiensis sultanus an. 1212, ut est in Chronico Altissiod. Describitur vero a Tyrioli lib. 46, cap. 26. Vide Leunclavium Pand. cap. 480.

(19) Ita ms. codex. Editi, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Κροῖνου. At Ortelius ex Historia Miscella 21 refert Acronium locum sic dictum circa Phrygiam.

(20) In ms. legitur, Φρυγία καὶ Πατιανῆ, neque dubito quin in ms. codice, ex quo suam editionem adornavit Vulcanus, ita legeretur loco Καπατιανῆς. At in Notitia dignitatum imperii Orientis dicitur Phrygia Pacatiana. Ubi Pancirolus hæc habet: Minor Phrygia, postea Pacatiana, forte ab Ovino Pacatiano est dicta, qui sub Constantino procurator Orientis in ea diu resedit ac consul et præfectus urbis fuit, l. iv, c. de sponsali l. ii c. de advocat fisc. Ab oriente habet Cappadociam, ab occasu Phrygiam majorem seu Salutarem vocatam, a septentrione Galatiam, ab austro Lydiam, etc. Sic Pancirolus. Unde crederem hic etiam pro Pacatiane legendum Pacatiana.

μέχρι τῶν ὀρίων Καππαδοκίας, καλεῖται Ἀνατολικά (21)· μέρη γάρ εἰσι τοῦ Ἀνατολικοῦ θέματος. Ἐνταῦθα τοίνυν τὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ θέματος ἐστὶ πέρασ. Ἀρχὴν μὲν ἔχον ἀπὸ τῆς Μηροῦ, ἣ ἐστὶ τέλος τοῦ Ὀφικίου· τερματίζων δὲ μέχρι τῶν ὀρίων Ἰσαυρίας πρὸς μῆκος· πρὸς δὲ πλάτος, ἔχει μὲν ἐξ ἀριστερῶν, μέρη τινὰ τοῦ Βουκελλαρίου, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Καππαδοκίας· πρὸς δὲ δεξιάν, τὴν τε Ἰσαυρίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν μερῶν τοῦ Κιθυβραίου.

Ἰδοὺ τοίνυν τὸ θέμα τὸ Ἀνατολικόν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐκ ἦν οὕτως· ἀλλ' εἰς χιλιαρχίας καὶ πεντακοσιαρχίας, καὶ ἑκατοταρχίας, (22) καὶ πεντηκονταρχίας διήρητο τὸ τάγμα τὸ στρατιωτικόν. Εἰς δὲ τὴν ἀνθύπατος ἐκράτει τῶν ὄλων ταγματῶν, ὡς περ ἐπὶ τῶν κάτω χρόνων, καὶ ἕως Ἰουστινιανοῦ, μάλιστα εἰπέμπετο τοῖς τάγμασιν ἐξαρχός. Καὶ μάρτυς ὁ ἐν Σμύρῃ κείμενος τάφος Πουπλίου τινὸς ἀνθυπάτου γράφων οὕτως·

ΠΟΠΛΙΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ ΑΡΧΩΝ ΙΟΝΙΑΣ,
ΦΡΥΓΙΑΣ, ΔΙΟΛΙΑΟΣ, ΜΗΘΝΙΑΣ, ΛΥΔΙΑΣ,
ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΥ, ΜΥΣΙΑΣ, ΒΙΘΥΝΙΑΣ, ΤΑΡ-
ΣΙΑΣ, ΓΑΛΑΤΙΑΣ, ΜΑΡΥΑΝΔΥΝΩΝ, ΠΟΝ-
ΤΟΥ, ΠΑΦΛΑΓΟΝΙΑΣ, ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΜΙ-
ΚΡΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ, ΙΣΑΥΡΙΑΣ ΤΕ ΚΑΙ
ΛΥΚΑΟΝΙΑΣ, ΚΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥ
ΤΑΥΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ.

Ἰδοὺ ἀρχὴ ἐνὸς ἀνθυπάτου. Ἐγένετο δὲ ἐν τοῖς κάτω χρόνοις ἄλλος τις στρατηλάτης τὴν ἀξίαν πατρικίαν, τοῦνομα Ἰορδάνης, οὗτινός εἰσι τὰ ἀργὰ μινσοῦρια τὰ ἀνάγλυφα (23), ἅπερ κεῖται ἐν τῷ βασιλικῷ βεστιαρίῳ, ἐπιγραφὴν ἔχοντα τοιάνδε (24)·

ΙΟΡΔΑΝΟΥ ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑ-
ΤΟΛΗΣ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΘΝΩΝ ΤΩΝ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ.

Καὶ οὗτος γὰρ μονάρχος ἦν τῆς αὐτῆς Ἀνατολῆς (25), ἦνθι δὲ καὶ εὐδοκίμει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως. Ὡς οὖν προεἶπομεν, τὸ νῦν Ἀνατολικὸν καλούμενον θέμα ὑπὸ ἐθνῶν κατοικεῖται, Φρυγῶν, Λυκαόνων, Ἰσαύρων, Παμφύλων, Πισιδῶν. Κατ' ἔθνος οὖν αὐτῶν ἦν ἀρχηγός ὅτε ἦσαν ἐλευθεροί, καὶ πρὸ τοῦ τὸν ζυγὸν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπεσεῖν ἐπ' αὐτοὺς τὴν Ῥωμαϊκὴν. Ἐμπεσόντος δὲ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ζυγοῦ, καὶ αὐξηθείσης τῆς βασιλείας αὐτῶν, ἐδουλώθησαν ἅπαντες, καὶ ἐγένοντο συμμιγεῖς ὑπὸ μίαν ἀρχὴν. Διηρέθησαν δὲ, καὶ ἐγένοντο θέματα, ὅτε ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ παρὰ τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν ἤρξατο κολοβοῦσθαι, καὶ ἀκρωτηριάζεσθαι, καὶ συστέλλεσθαι κατὰ μικρόν· καὶ ἕως μὲν Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἦσαν ἅπαντες, καὶ τῆς Μαυρικίου βασιλείας· καὶ μάρτυς

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(21) In ms. legitur καλεῖται Ἀνατολικόν.

(22) Hæc in editis desiderantur.

(23) Nimirum, *cujus sunt albæ lances sculptiles*. Editi habent, οὗτινός εἰσι τὰ ἀργυρὰ μινσοῦρια, quæ Vulcanius interpretatur, *cujus sunt argenteæ tabellæ sculptiles*. At μινσοῦριον non tabellam,

A pantur; partes siquidem sunt Anatolici thematis. His igitur limitibus Anatolicum thema terminatur, initium quidem habens a Mero, qui est finis Obsequii; pertingens vero in longitudinem ad montes Isauriæ usque. Quod autem ad latitudinem attinet, habet quidem a sinistra partes quasdam Buccellarii, et initium Cappadociæ; ad dextram vero, Isauriam, et initium partium Cibyrhæoticæ thematis.

Habes itaque thema Anatolicum. Atque initio quidem res ita se non habuit; sed agmen militare dividebatur in præfecturas, quarum aliæ mille, aliæ quingentis, aliæ centum, aliæ vero quinquaginta capitibus constabant. Unus vero quidam proconsul præerat omnibus agminibus, quemadmodum posterioribus temporibus, etiam ad Justinianum usque, mittebatur magister agminum præfectus. Cujus rei fidem facit monumentum, quod Smyrnæ positum est Publio cuidam proconsuli, cum hac inscriptione:

PUBLIUS PROCOS. PRÆFECTUS IONIÆ,
PHRYGIÆ, ÆOLIDIS, MEONIÆ, LYDIÆ,
HELLESPONTI, MYSIÆ, BITHYNIÆ, TAR-
SIAE, GALATIÆ, MARIANDINORUM, & PON-
TI, PAPHLAGONIÆ. CAPPADOCIÆ MINORIS
ET MAJORIS, ISAURIÆ ET LYCAONIÆ,
ET USQUE AD MONTES TAURI ET MINORIS
ARMENIÆ.

Habes præfecturam unius proconsulis. Fuit autem posterioribus temporibus alius quidam dux agminum, dignitate patricius, nomine Jordanes, *cujus sunt albæ lances sculptiles*, quæ in regio vestiariorum asservantur, cum hac inscriptione:

JORDANI PRÆFECTI AGMINUM ORIENTIS
ET RELIQUARUM GENTIUM ASIÆ MINORIS.

Erat enim hic monarcha ipsius Orientis. Floruit autem et claruit temporibus Arcadii imperatoris. Anatolicum igitur thema, a quinque, ut diximus, gentibus incolitur, Phrygibus videlicet, Lycaonibus, Isauris, Pamphyliis, et Pisidis. Singulæ autem gentes suum habebant principem, dum adhuc liberæ essent, et priusquam jugo Romani imperii subderentur; at immisso iis Romanorum jugo, auctoque eorum imperio, omnes in servitutem redacti, et permisti sub uno imperio fuerunt. Divisæ vero sunt, factaque ex eis themata, cum imperium Romanum ab impiis Agarenis convelli, mutilari, et in angustum redigi cœpit. Et quidem ad Justiniani et Mauricii imperium usque omnes gentes sub uno imperio erant; cujus rei testis est Belisarius ipse, qui solus universi Orientis

sed *lancem* significat. Vide Ducangii Gloss. Græc. Ovidius, *cæcata lanæ*.

(24) Sic ms. *perperam* legitur in editis, ἐπιγραφὴν ἔχον τοιάνδε· nam refertur ad μινσοῦρια.

(25) Sic ms. Editi vero, καὶ οὗτος γὰρ μονάρχος ἦν τῆς Ἀνατολῆς, ἡγουν μικρὰς Ἀσίας.

tis imperator fuit. Cum vero Agareni Romanos bello infestare, eorumque vicos ac urbes devastare coeperunt, coacti fuere subsecuti imperatores unum imperium in exiguas portiones partiri atque hanc quidem tribuerunt praefecto cuidam, et vocarunt Anatolicam, quod, ut antea dixi, respectu nostrum, qui Byzantium incolimus, orientem versus sita sit. Olim vero singulae gentes suum habebant principem, et patriis legibus ac moribus regebantur; alii quidem populi democratiae, alii regiae administrationi subiecti. Verum a Romanis subacti in provincias divisi fuerunt, et in praefecturas, et ducatus, et in eos qui vocantur Consiliarii; hoc est βουλευταί, consultores. Erant porro etiam quidam eorum principes, uti in Actis sanctorum martyrum scriptum legitur; quin et scriinarii. Praefecti autem erant duorum generum; alii quidem praetiorum, alii vero urbium. Ac praefecti quidem praetiorum inserviebant imperatoribus expeditionem facientibus; commeatum exercitui prompte procurantes, et imperatoria tentoria componentes, et vias purgantes. Et haec quidem Romanorum. Quando vero Persae imperium obtinebant, et post hos Macedones, universa Asia in 5 satrapias divisa erat. Atque alius quidem erat satrapa Lydorum, alius Phrygum, alius Ionum, alius Pamphyliorum, alius Carum, alius Paphlagonum, alius Bithynorum, et, ut verho dicam, universa Asia, minor dicta, prout Persis visum erat, et postea Macedonibus, divisa administrataque fuit: atque alius quidem rebus civilibus praerant, alius vero militaribus. Atque haec quidem tractatus. Et hic finis esto de themate Anatolico. Caeterum qui dicti sunt Τυρμάρχαί, ad ministerium praefectorum instituti sunt. Significat vero ejuscemodi dignitas eum qui praest sagittariis quingentis, scutatis trecentis, stipatibus centum. Ita enim habetur in libro Joannis Philadelphensis, qui dictus est Lydus.

Thema II, dictum Armeniacum.

Armeniacum quod dicitur thema, propriam appellationem non habet. Neque enim vetusta est haec appellatio; sed eam a vicinis atque finitimis Armeniis accepit. Ino vero dixerim sub Heraclio imperatore hujuscemodi appellationem sumpsisse. Nam neque Strabo geographus ejus vocis mentionem fecit, Cappadox alioqui genere, ex Amasea urbe: neque Menippus, qui totius orbis terrarum per stadia dimensionem conscri-

ANSELMI BANDURII NOTAE.

- (26) Editi, καὶ διαφθείρειν τὰς χώρας.
 (26) Sic ms. Editi vero, ἄλλοι δὲ τυράννοις ὑπατεύουμενοι.
 (28) Sic ms. Perperam in Editis, ὡς ἐν τοῖς τῶν ἁγίων μαρτύροις διαγράφει. Sed optime Vulcanius ibidem ad marginem notat, ἴσως μαρτύροις διαγράφεται.
 (29) Sic ms. atque ita legendum εὐστόχως eruditus Vulcanius conjecerat. Quid vero Σκρινιάριος, vide Ducangii Gloss. Graec.

αὐτὸς Βελισσάριος. ἔς ἦν μονοστράτηγος ὅλης Ἀνατολῆς. Ἐπὶ δὲ ἤρξαντο οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐκστριτεύειν κατὰ Ῥωμαίων καὶ διαφθείρειν τὰς χώμας (26) καὶ πόλεις αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν οἱ κατὰ καιρὸν βασιλεῖς τέμνειν εἰς μικρὰ τὴν μίαν ἀρχήν. Καὶ τὸ μὲν ἀπένειμαν στρατηγῶν τι, καὶ ἐκάλεσαν Ἀνατολικὸν, διότι, ὡς προείπομεν, πρὸς ἡμᾶς τοὺς κατοικοῦντας τὸ Βυζάντιον, πρὸς ἀνατολὴν κεῖται. Τὸ δὲ παλαιὸν, κατὰ ἔθνος ἦν ἀρχηγός. Ἐπολιτεύοντο δὲ, ὡς ἦν ἔθος αὐτοῖς· ἄλλοι μὲν δημοκραταίαις, ἄλλοι δὲ τυράννοις ὑποταττόμενοι. Ἐπὶ δὲ τὴν τῶν (28) Ῥωμαίων βασιλείαν γενόμενοι, εἰς ἐπαρχίας διηρέθησαν, καὶ ἡγεμονίας καὶ δουκᾶτα, καὶ τοὺς καλουμένους κονσιλιάρους, τοῦτέστι βουλευτάς. Ἦσαν δὲ καὶ τινες αὐτῶν πρόηκιτες, ὡς ἐν τοῖς τῶν ἁγίων Μαρτύροις διαγράφει (28). Ἀλλὰ μὴν καὶ σκρινιάριοι (29). Ἐπαρχοὶ δὲ ἦσαν διττοί, ἕτεροι μὲν πραιτωρίων, ἕτεροι δὲ πόλεων· καὶ οἱ τῶν πραιτωρίων διηκόνουσι τοῖς βασιλεῦσι στρατεύουσι, καὶ τὰς τῶν στρατιωτῶν τροφὰς ἐξ ἐτοίμου παρέχοντες, τὰ τε τῶν βασιλέων ἀπληκτα διευθετοῦντες, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐκκαθαίροντες. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῶν Ῥωμαίων. Ὅτε δὲ Πέρσαι ἐκράτουν, καὶ μετ' αὐτοῦ Μακεδόνες, εἰς σατραπείας ἦν διηρημένη πᾶσα ἡ Ἀσία· καὶ σατράπης μὲν ἦν Λυδῶν, ἕτερος δὲ Φρυγῶν. Ἄλλος δὲ Ἴώνων, ἕτερος δὲ Παμφυλίων, ἄλλος δὲ Καρῶν, ἄλλος Παφλαγῶνων, ἄλλος δὲ Βιθυνῶν, καὶ ἀπλῶς πᾶσα ἡ Ἀσία μικρὰ καλουμένη, ὡς ἐδόκει πρὸ Πέρση, κάππειτα τοῖς Μακεδόσι, διημεμέριστό τε καὶ διετάρτετο. Καὶ ἄλλος μὲν τῶν δημοσίων πραγμάτων ἤρχεν, ἄλλος δὲ τῶν στρατιωτικῶν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον. Ἐνταῦθα τοῖνον ἔστω τὸ πέρας τοῦ τῆς Ἀνατολῆς θέματος. Οἱ δὲ λεγόμενοι Τυρμάρχαί, εἰς ὑπουργίαν τῶν στρατηγῶν ἐτάχθησαν· σημαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα, τὸν ἔχοντα ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας τοξοφόρους πεντακοσίου, καὶ πελταστὰς τριακοσίου, καὶ δεξιολάβους ἑκατόν (30). Οὕτως γὰρ κεῖται ἐν τῇ βίβλῳ Ἰωάννου Φιλαδέφει· τοῦ καλουμένου Λυδοῦ.

Thema B', τὸ καλούμενον Ἀρμενιακόν.

Τὸ θέμα τὸ καλούμενον Ἀρμενιακόν, οὐ κύριον ἔχει τὸ ὄνομα, οὐδὲ ἀρχαία τίς ἐστὶν ἡ τοῦτου προσσηγορία· ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὀμροῦντων καὶ συνοικούντων Ἀρμενίων τὴν προσσηγορίαν ἐκτήσατο. Δοκῶ δὲ εἰπεῖν ὅτι ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως καὶ τῶν κάτω χρόνων τὴν τοιαύτην προσσηγορίαν ἐκληρονόμησεν. Οὕτε γὰρ Στράβων ὁ γεωγράφος τῆς τοιαύτης ὀνομασίας ἐμνήσθη, καίτοι Καππαδόκης ὢν τὸ γένος, ἐξ Ἀμασειας τῆς πόλεως, οὕτε Μένιππος (31), ὁ

- (30) Haec vox occurrit etiam in Actis apostolorum, cap. xxiii, ubi vulgata versio habet *Lancearios*. Erasmus eo loco idem significare ait *dextros* et *pedites funditores* aut *jaculatores*. Suidas et auctor Etymologici παραφύλακα interpretantur. Theoplylactus Simocatta lib. iv Hist.: προστάται· δὲ καὶ δεξιολάβοις δυνάμειν ἰχνηλατεῖν, καὶ τὰς ἀτραποὺς πάσας κατασφαλίσασθαι.
 (31) Menippus iste, quem hic laudat Porphy-

τούς σταδιασμούς τῆς ὅλης οἰκουμένης ἀπογραφά-
 μενος, οὔτε μὴν Σκύλαξ ὁ Καρυανθηνὸς, οὔτε Παυ-
 σανίας (52) ὁ Δαμασκηνὸς, οὔτε ἄλλος τις τῶν ιστο-
 ρίας γεγραφότων· καὶ φαίνεται νεωτέρα ἢ τοιαύτη
 ὄνομασία· οὔτε γὰρ Προκόπιος, οὔτε μὴν Ἀγαθίας,
 οὔτε Μένανδρος (53), οὔτε Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος
 ἐμνημόνευσαν (54) τοῦ τοιούτου ὀνόματος, οἱ τὰ χρο-
 νικὰ συντάξαντες ἐπὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας.
 Τὴν γὰρ Καππαδοκίαν (55) οἱ παλαιοὶ εἰς τρία τέ-
 μνουσι μέρη· εἰς τε Καταονίαν (56), τὴν ἀπὸ Μελι-
 τηνῆς ἀρχομένην, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Ταύρου Ταυ-
 ρικήν ὀνομασμένην, καὶ αὐτὴν τὴν μεσόγειον, ἐν
 ἧ Καίσαρεια ἢ πόλις (57) τῶν Καππαδοκῶν μητρο-
 πολίς ἴσθραι. Καλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ μεγάλην τε
 καὶ μικρὰν Καππαδοκίαν. Μεγάλην μὲν τὴν ἀπὸ
 Καίσαρειας τε καὶ τοῦ Ταύρου, καὶ ἕως τῆς Πον-
 τικῆς θαλάσσης, ἣν διορίζει Ἄλυς μὲν ποταμὸς
 ἐκ δυσμῶν, Μελιτηνὴ δὲ ἐξ ἀνατολῶν. Καὶ αὕτη μὲν
 ἡ μεγάλη Καππαδοκία· καὶ τούτων μάρτυς Πολύβιος,
 ὁ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν γεγραφώς· ὃς διορίζει
 τὴν Καππαδοκίαν ἀπὸ τε Ταύρου καὶ Λυκαονίας,
 καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάττης. Καὶ αὕτη γὰρ ἡ
 Νεοκαίσαρεια, ἣ τε Κολώνεια (58) καὶ ἡ Μελιτηνὴ
 σύμπεσα, Καππαδοκία λέγεται. Ἔστι δὲ τὸ ὄνομα
 Περσικόν· Πέρσης γὰρ τις ἀνὴρ ἐν κυνηγίῳ Ἀρτα-
 ξέρῃ τῷ βασιλεῖ, ἢ οὐκ οἶδα ἄλλω τίνι, λέων προσ-
 απαντήσας, τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως ἐδράξατο· καὶ
 κατὰ τύχην εὐρεθεὶς ὁ Πέρσης ἐν τῷ τοῦ θηρῆς
 συναντήματι, τὸν ἀκινάκην σπασάμενος, ἐβρύσατο
 τὴν βασιλέα παρὰ μικρὸν κινδυνεύοντα, καὶ τὸν
 λέοντα ἐθανάτωσεν. Οὗτος οὖν ὁ Πέρσης ἐπὶ τινος
 δρους ὑψηλοτάτου ἀναβάς, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν περι-
 σκοπήσας, ὄσπν ὀφθαλμῶς ἀνθρώπινος περιβλέπει

A psit : neque Scylax Caryandenus : neque Pausa-
 nias Damascenus. Sed neque alius quisquam eo-
 rum qui historiam scripserunt. Atqui recentio-
 rem esse hanc appellationem ex eo colligi potest,
 quod neque Procopius, neque Agathias, neque
 Menander, neque Hesy chius Illustris, ullam
 hujus nominis mentionem faciant, licet ipsi hi-
 storiam Justiniano imperante conscripserint. Cap-
 padociam enim veteres in tres partes secuerunt,
 videlicet in Cataoniam, quæ a Melitena initium
 accipit, et in eam quæ a Tauro monte Taurica
 nuncupatur ; necnon in regionem ipsam mediter-
 raneanam, in qua et Cæsarea urbs est, Cappadociæ
 metropolis. Veteres autem majorem et minorem
 Cappadociam appellant ; ac majorem quidem a
 Cæsarea et Tauro, ad Ponticum mare usque ;
 quam terminat Halys quidem fluvius ab Occasu ;
 Melitene vero ab Oriente. Atque hæc quidem est
 major Cappadocia, ut testatur Polybius, qui
 Romanam historiam scripsit ; qui quidem termi-
 nat Cappadociam a Tauro et Lycaonia, ad Ponti-
 cum mare usque ; ipsa siquidem Neocæsaria et
 Colonea, et Melitene universæ, Cappadocia appella-
 tur. Est vero nomen Persicum ; nam cum 6 Ar-
 taxerxi regi, aut nescio an alteri cuidam, leo
 inter venandum occurrisset, ejusque equum in-
 vasisset, oblatu casu Persa quidam in hoc leonis
 occursu, stricto acinace, regem de vita pericli-
 tantem liberavit, et leonem interfecit. Hic itaque
 Persa cum altissimum quemdam montem conscen-
 disset, universamque regionem, quoad longissime
 humani oculi acies pertingere posset, circumspici-
 ens, tam orientem et occidentem, quam meri-

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

rogenitus, idem sane est qui Pergamenus, celebris
 ille Geographus, cujus mentio occurrit in Epitome
 Artemidori Ephesii, quæ cum Marciano Heracleota
 edita est. Menippi hujus periplus τῶν δύο πόντιων
 citat Stephanus in Ἐρμῶνασσα, Χαρίσιοι, et Χαλ-
 δία. Idem Stephanus ejus periplus Bithyniæ ad-
 vocat in Χαλκηδῶν· item periplus Paphlagoniæ
 in Τίος. Atque idem periplus signatur in Ἀρμένη,
 quippe quæ vicus Paphlagoniæ esse dicatur. Vide
 de Menippis Vossium.

(52) Sic ms. In editis hæc transposita ac in-
 versa habentur.

(53) At Menander iste protector non sub Jus-
 tiniano sed sub Mauricio floruit, ut ipse de se
 testatur apud Suidam ; narrat quippe inter cæ-
 lera, quomodo prius, non fratris sui Herodoti
 exemplo, legibus operam dederit, et eloquentiæ
 dedit regiam porticum frequentarit ; sed amarit
 equestris certamina, pantomimorum saltationes,
 ac palæstras, similesque nugas, donec Mauricius
 suscepisset imperium : tum se amore captum
 Musarum ; poemataque, et historias audiasse a vide ;
 magnam etiam noctis partem iis impendisse ; ani-
 mum quoque appulisse ad scribendam historiam,
 eamque aggressum ab obitu Agathiæ. Vide Sui-
 dam in verbo Μένανδρος. Cæterum ex hujusce
 Menandri historia luculenta habes fragmenta in
 legationum Eclogis ; quas e MSS. Codicibus pri-
 mus edidit David Hoeschelius Augustæ Vindel.
 anno Christi 1603.

(54) Sic ms. Perperam in editis ἐμνημόνευσεν.

PATROL. GR. CXIII.

(55) Cappadociam pluribus laudibus ornat Jus-
 tinianus imperator Novell. λ, atque inter alia ait :
 Γῆ τε αὐτοῖς ἐστὶ πολλή τε καὶ θαυμαστή, καὶ οὕτως
 ἀρέσασα τῇ βασιλείᾳ, ὡς καὶ ἀρχὴν ἐπιστησαί ταῖς
 ἐκεῖσε κτήσεσιν ἰδίαν, τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς οὐκ ἐλάτ-
 τω, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ μείζω.

(56) De Cataonia videndus præter Geographos
 Emilius Probus in *Datamene*.

(57) Justinianus imperator paulo superius citata
 Novella præclarum huic urbi simul et Cæsari elo-
 gium tribuit : Πολυανθρωποτάτη τε γὰρ καθέστηκε,
 inquit, de Cappadocia loquens, καὶ πόλιν τε παρ-
 ἔγεται μεγίστην, τὴν τοῦ φιλάτου Καίσαρος ἡμῶν
 ἐπώνυμον, τοῦ δόντος ἀρχὴν ἀγαθὴν τῇ καθ' ἡμᾶς
 μοναρχίᾳ. Δι' ὃν ἐν ἅπασιν τοῖς τῆς γῆς ἔθνεσιν ὀνο-
 μαστότάτον ἐστὶ τὸ τοῦ Καίσαρος ὄνομα, καὶ ὡς περ
 ἡμεῖς ἀντ' ἄλλου τινὸς τῶν τῆς βασιλείας συμβόλων
 σεμνυνόμεθα. Hanc civitatem, μίαν μὲν τῶν περιδῶν,
 διπλὴν δὲ ταῖς γνώμας, atque adeo totam Cappa-
 dociam, sub unum proconsulem redegit Justinianus ;
 penes quem esset potestas τῶν πολιτικῶν, τῶν
 στρατιωτικῶν, καὶ τῶν ταμειακῶν, quorum offi-
 ciorum distractio frequentes antea dissensiones
 excitabat. Sic Vulcanius in Notis ad eundem Por-
 phyrogeniti locum.

(58) De Colonea loquitur Porphyrogenitus infra
 themate decimo ; ubi ait, ab hoc castro inditum
 themati nomen. Vide Scylitzem p. 814. Taxara
 vero postmodum appellatum fuisse tradit Nicetas
 in Manuele, lib. 1, num. 2.

diem et septentrionem versus, omnem eam dono a rege accepit. Hæc porro narrat Polybius. Atque habitatur quidem Coloneam versus ab Armeniis : ad mediterranea vero, ubi est Amasea, et Dasymon qui dicitur, a Leucosyris. Omnes tamen Cappadoces, etiam usque ad mare Ponticum habitantes, Herodotus Leucosyros nuncupat, ad discrimen Syrorum qui ultra Taurum et Ciliciam incolunt, qui Melanosyri appellantur. Minor autem Cappadocia quæ nunc inter themata censetur, finitima est Lycaoniæ, et Cæsaream usque pertingit, ac extenditur ad initium thematis Buccellariorum usque; desinit vero ad orientem, Rodentum usque, et ad propugnaculum quod vocatur Luli, atque ad ipsam Podendum usque. Ulteriora autem sunt partes Ciliciæ, quarum præcipuæ urbes sunt Tarsus, Mompuestia et Adana. Et hæc quidem est minor Cappadocia, quæ non ita pridem thematis nomen nacta est. Superioribus vero temporibus, sive Justiniani, sive alterius cujusdam ex imperatoribus, Cappadocia in tres partes sceta, mediterranea pars Charsianum vocabatur; a Charsio quodam duce, qui tunc temporis in bello adversus Persas prospere gesto celebris erat; atque idcirco in thematis et præfecturæ ordinem in hunc usque diem relata est. Inferior vero pars, ad mare vergens, Armeniacum appellata est, quod sit regio Armeniis vicina. Superior autem pars, finitima Lycaoniis, et Tauro; Cappadocia minor; quæ nunc, ut diximus, thematis appellationem nacta, sub regum dominatu fuit usque ad Augustum Cæsarem; ante vero Romani imperii exerementum, sub Persica potestate erat. Sed et sui juris fuit, dum Ariaratha rex ibi regnaret; ex quo etiam lacus sales gignens, quem modo barbari Caratia appellant, Ariaratha nuncupabatur. Post autem Ariaratham regnavit in eadem Archelaus affinis Herodis regis Iudæorum. At postmodum cum desisset gubernatio regia, in præfecturam a Romanis forma administrationis est inmutata, et proconsul tributa ab ea colligebat, et ipsi præerat. Sunt autem in prima præfectura

Α κατά τε ἀνατολάς καὶ δυσμᾶς, ἀρχτον τε καὶ μεσημβριαν, δωρεάν παρὰ τοῦ βασιλέως πᾶσαν εὐληφ. Ταῦτα δὲ ἱστορεῖ Πολύβιος. Καὶ κατοικεῖται πρὸς μὲν Κολώνειαν, παρὰ Ἀρμενίων πρὸς δὲ τὴν μεσόγειον, ὅπου πέρ ἐστὶν ἡ Ἀμάσεια, καὶ ὁ λεγόμενος Δαζυμῶν, παρὰ τῶν καλουμένων Λευκοσύρων ὅμως πάντας τοὺς Καππαδόκας, καὶ τοὺς μέχρι θαλάττης τῆς Ποντικῆς κατοικοῦντας, Ἡρόδοτος Λευκοσύρους καλεῖ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν Σύρων τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου καὶ Κιλικίας οἰκούντων, Μελανόσρων προσαγορευομένων. Μικρὰ δὲ Καππαδοκία, ἡ νῦν χρηματίζουσα εἰς θέμα, ἥτις ὁμορὸς ἐστὶ Λυκαονίας, καὶ διαβαίνει μέχρις αὐτῆς Καισαρείας· πλατύνεται δὲ ἕως ἀρχῆς τῶν Βουκελλαρίων καταλήγει δὲ πρὸς ἀνατολάς, μέχρις αὐτῆς Ῥοδεντοῦ καὶ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου Λούλου (38), καὶ αὐτῆς Ποδενδοῦ (40). Τὰ δὲ ἐπέκεινα, τῆς Κιλικίας εἰσὶ μέρη, ὧν ἀπάρχεται ἡ Ταρσός, καὶ ἡ Μόμφου ἐστὶ, καὶ Ἀδανα (41). Καὶ ἦδε μὲν ἡ μικρὰ Καππαδοκία, ἡ ἀρτίως εἰς ὄνομα θέματος χρηματίζουσα. Ἐπὶ δὲ τῶν ἀνω χρόνων εἰς Ἰουστινιανῶ, εἰτε ἄλλου τινὸς τῶν βασιλέων τιμηθείσης τῆς Καππαδοκίας εἰς τρεῖς μέρη, τὸ μὲν μεσόγειον ἐκλήθη Χαρσιανόν, ἀπὸ Χαρσίου τινὸς ἀρχόντος τῷ τότε καιρῷ εὐδοκίμησαντος ἐν τῷ πρὸς Πέρσας πολέμῳ· καὶ διὰ τοῦτο εἰς θέματος τάξιν καὶ στρατηγίαν μέχρι τοῦ νῦν ἐχρημάτισε. Τὰ δὲ κάτω καὶ πρὸς θάλασσαν, ἐκλήθη Ἀρμενιανόν, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ πηλασιόχωρον τῶν Ἀρμενίων. Τὸ δὲ ἄνωθεν, καὶ ὁμοροῦν τοῖς Λυκαοῖς καὶ τῷ Ταύρῳ, Καππαδοκία μικρὰ ἡ νῦν, ὡς ἔφαμεν, εἰς ὄνομα θέματος χρηματίζουσα. Ἐδρασιεύετα δὲ μέχρις Αὐγούστου Καισαροῦ. Ἦν δὲ ὑπὸ τὴν Περσικὴν ἐξουσίαν, πρὶν ἢ τῶν Ῥωμαίων αὐξηθῆναι βασιλείαν· ἐγένετο δὲ καὶ αὐτόνομος ὅτε Ἀριάρθης ἤρχεν αὐτῆς ὁ βασιλεὺς, ἐξ οὗ καὶ ἡ λίμνη, ἡ τὸ ἄλλας τίχτουσα, ἦν ἀρτίως βαρβαρίζοντες Καρατίαν καλοῦσι, Ἀριάρθεια ἐπωνόμαστο. Μετὰ δὲ Ἀριάρθην, βασιλεύει αὐτῆς Ἀρχέλαος; ὁ κτῆστος, ἥτοι ὁ συμπενθερὸς Ἡρώδου (42) τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας. Μετὰ δὲ ταῦτα παυσαμένης τῆς βασιλείας, εἰς ἐπαρχίας παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὸ σχῆμα μετέβαλε, καὶ ἀνθύπατος

ANSELMI BANDURH NOTÆ.

(39) Occurrit etiam locus iste apud eundem Constantinum in Basilio cap. 32 et 35, et apud Ananiam Comnenam pag. 411. Scylitzæ δὲ ἄλλον castrum Tarso vicinum.

(40) Sic ms. Editi vero habent Σποδενδοῦ. Cedreno, Curopalata ac Zonaræ dicitur Ποδανδός, appellatur etiam a Porphyrogenito in Vita Basilii, cap. 1. editionis Combesianæ, Ποδανδός, atque hunc locum Tarso vicinum suisse statuit, necnon a nomine fluvii loco appellationem inditam scribit: Ταῦτα πρὸς θεὸν μετὰ συντριβῆς καρπῆς καὶ βακρῶν πολλῶν προσευξάμενος καὶ εἰπὼν, ἀπὸς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις, ἀπῆει κατὰ Ταρσοῦ. Καὶ δὴ κατὰ τὸν τόπον γενόμενος, ὃ λέγεται Ποδανδός, ἔνθα καὶ ὁ ὁμώνυμος βασιλεὺς ποταμός, etc. Hæc ad Deum contrita corde, multisque lacrymis compressatus atque locutus, assumptis Romanis cohortibus adversus Tarsum proficiscitur. Atque ubi ad locum venit, cui Podandus nomen, (ubi etiam recurrit fluvius

D ejusdem nominis) etc. Annæ Comnenæ dicitur θέμα τὸ Ποδανδόν.

(41) De Adana, Ciliciæ urbe loquuntur Anna Comnena p. 339; Scylitzes pag. 656; Zonatas in Romano Diog. pag. 226; Nicetas in Joanne. Athina dicitur Tudebodo pag. 784; Roberto Mon. pag. 44; Guiberto lib. 3, cap. 12; Adana Raimundio de Agiles p. 146. Adanum et Tarsum accurate describit Willebrandus ab Oldenborg. in Itiner. Vide Josephum Barbarum in Itiner. Persic. pag. 461 etc.

(42) Sic MS Codex. Et quidem non abs re, nam sic scriptor declarat, quænam affinitas fuerit inter Archelaum et Herodem; cujus quidem filius Alexander Glaphyram filiam regis Cappadocum in matrimonium duxerat. Συμπενθερὸς enim est affinitas inter duos ex filiorum vel filiarum nuptiis, sic ut uterque socer dicatur, hic quidem respectu nigrus, alter respectu generi.

ταύτην ἐδασμολόγει (43) τε καὶ διετάττετο. Εἰσὶ δὲ Ἀ πόλεις ἐπίσημοι κατὰ τὴν πρώτην ἐπαρχίαν τῆς σαρρες· Καισάρεια μητρόπολις, ἢ ἀπὸ τοῦ μεγάλου Καίσαρος· Ἰουλίου (44) ὀνομασθεῖσα, ἥτις πρότερον ἐκαλεῖτο Μάζακα, ἀπὸ Μοσῶχ τοῦ τῶν Καππαδόκων ἀρχηγόνου. Δευτέρα δὲ πόλις, Νύσσα· τρίτη Θερμά· τετάρτη Ῥεγεποδανδός. Τῆς δὲ δευτέρας Καππαδοκίας εἰσὶ πόλεις ὑπὸ ἡγεμόνα, ὀκτώ· Τύανα, Φαυστινούπολις, Κύβιστρα, Ναζιανζός, Ἐρύσιμα, Παρνασός, Ῥεγέδωρα, Μωκισατός, καὶ φρούριον τὸ καλούμενον Κόρον. Τῆς δὲ τρίτης (45) Καππαδοκίας ἡ νῦν ὀνομάζεται Ἀρμενιακὸν, εἰσὶ πόλεις ἑπτὰ· Ἀμάσεια, Ἰβώρα, Ζάλιχος, Ἄνδραπα (46), Ἄμινος, Νεοκαισάρεια, Σινώπη. Διαθεδῆται δὲ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ κακοροπία τὸ τῶν Καππαδόκων γένος, ὡς καὶ παροιμίαν περὶ αὐτῶν ἐξενεχθῆναι τοιαύτην· **Β** *Τρία κάππα κάκιστα· Καππαδοκία, Κρήτη καὶ Κιλικία.* Καὶ ἐν ἐπιγράμμασι·

*Καππαδόκαι, φαῦλοι (47) μὲν δέ· ζώνης δὲ τυ-
χόντες,
Φαυλότεροι κέρδους δ' εἰνεκα φαυλότατοι·
Ἦρ δ' ἄρα δις καὶ τρις μεγάλης δράξωνται ἀπή-
της,
Δὴ τότε γίγνονται φαυλεπιφαυλότατοι.
Καὶ ἄλλος·*

*Καππαδόκην (48) ποτ' ἐχιδνα κακὴ δάκεν· ἀλλὰ
καὶ αὐτῆ
Κάτθανε γευσάμενη αἵματος ἰοδόλου.*

Ἐκ δὲ ταύτης τὰ τοιαῦτα βλασφημουμένης, ἐβλάστησαν ἄνδρες, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, ἐξανέτειλαν ὥσπερ ἀστέρες πολύφωτοι, ἐπὶ σοφίᾳ διαδόητοι, ζηλωταὶ τῆς Χριστιανῶν πίστεως, Γρηγόριος ὁ θαυματουργός, ὁ Νεοκαισαρείας ἐπίσκοπος, Φαίδιμος τε ὁ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(43) Sic ms. codex. Perperam in editis legitur, ἔθεσμολόγει.

(44) At Suidas v. Καισάρεια, tradit Cæsaream, quæ antea Mazaca, sic appellatam fuisse a Tiberio Cæsare, postquam Archelao illam ademisset. Sotzomeneus vero lib. v Hist. Eccles. cap. 4, dicit Cæsaream a Claudio nomen accepisse. Et idem legitur in Histor. tripart. lib. vi cap. iv, Cæterum de Mazaca sic loquitur Solinus cap. xlvii: *Mazacum sub Argæo sitam Cappadoces matrem urbium nominant: qui Argæus nivalibus jugis arduus, ne æstivo quidem torrente pruinis caret: quemque indigenæ populi habitari Deo credunt.*

(45) Sic ms. codex. In editis desideratur τὸ, **D** *de plastro loqui.* Suidas. Ibi τὰ ἐκ τῶν ἀμαξῶν σκώμματα.

(46) Editi habent, Ἄνδραπα· At Ἄνδραπα dicitur et Ptolemæo.

(47) Hoc epigramma, quod hic Constantinus mutilum duobus ultimis versibus profert, integrum habetur in Anthologia lib. ii, cap. 43, tit. Εἰς πονήρους, hoc est, *In malos*: auctorque ipse dicitur Demodocus. In ms. Porphyrogeniti primus versus sic legitur: *Καππαδόκες, φαῦλοι μὲν δέ· ζώνης δ' εἰνεκα, etc.* At in editis et in Anthologia, *Καππαδόκαι, εἰς ζώνης δὲ τυχόντες*: ubi quidem Brodæus sic monet: *Milites ignavissimi sunt Cappadoces. Festus: Apud antiquos toti succincti pugnasce dicuntur. Servius: Omnes qui militanti sunt, aut certe inefficaces, ut contra præcinctos strenuos dicimus, unde et Græce ἐξώως, non qui bonam zonam habet (est enim ζώνη armorum apparatus Homero) sed qui est*

*urbes celebriores quatuor; 7 Cæsarea metropolis, a magno illo Cæsare Julio ita nuncupata; quæ antea vocabatur Mazaca, a Mosoch primo Cappadocum auctore. Altera urbs Nyssa: tertia, Therma: quarta Rhegedodandus. Secunda vero Cappadociæ præfectura urbes habet octo: Tyana, Faustiopolin, Cybistram, Nazianzum, Erysimia, Parnasum, Rhegedora, Mocissum et propugnaculum quod Corum dicitur. Tertiarum autem Cappadociæ quæ nunc appellatur Armeniacum, urbes sunt septem: Amasea, Ibora, Zalichus, Andrappa, Amisus, Neocæsarea, Sinope. Cæterum famosa apud omnes est ob nequitiam Cappadocum gens; adeo ut proverbium ejusmodi de illis feratur: *Tria cappa pessima, Cappadocia, Creta et Cilicia.* Et in Epigrammatibus:*

Cappadoces semper mali, cingulum vero nacti

Peiores: lucri vero gratia pessimi:

Cum vero bis aut ter magnum prehenderint

Tunc sane evadunt mali ter et amplius.

Et alius:

Cappadocem quondam echidna mala momordit.

Mortua est gustans sanguinem venena jaculan-

tem.

Ex hac autem adeo infami gente pullularunt, imo vero veluti fulgidæ quædam stellæ emicuerunt, vera sapientiæ laude celeberrimi, et Christianæ fidei propugnatores acerrimi, Gregorius ille thaumaturgus, Neocæsariensis episcopus, et

strenuus. Moschopulo; ἐλαφρός, καὶ μηδὲν περὶ τὴν ζώνην ἀχθος ἐπιφερόμενος. Atque ζώνουσαι eidem Iliad. Ἄ arma induere est. Pausanias. Τὸ δὲ ἐνδύσαι τὰ ὄπλα ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ ζώσασθαι. Ἀπέζωσεν quoque apud Herodianum pro exauctoravit, et cingulum amittere pro militia cedere comperi. Gregorius: *Οἶδα καὶ ζώνην ἄλλην, τὴν στρατιωτικὴν λέγω καὶ ἀνδρικήν, καθ' ἣν ἀζώνοι Συρίας καὶ μονόζωνοι τινες ὀνομάζονται.* An ζώνης ex Suida δυνάμειος καὶ ἀξιώματος τυχόντες enarrari potest? *μεγάλης δράξωνται ἀπήνης, si currum aut rheadam apprehenderint. Conviciari ac βερβαροδοῶν solere ait Demodocus Cappadoces, proverbium intuens, de plastro loqui.* Suidas. Ibi τὰ ἐκ τῶν ἀμαξῶν σκώμματα. Etymologici auctor in dictione ἀρμάτειον μέλος. *Φαυλεπιφαυλότατοι, mali ter et amplius. Ad servitutum natos Cappadoces fuisse prope liquet, quibus cum S. P. Q. R. ut sui juris liberique essent, concessisset, ut regem habere sibi liceret poposcerunt, negantes vivere gentem sine rege posse. Justinus et Strabo. Jure igitur Cappadoces servi sunt Persio satyr. 6, et Martialis. Quid te Cappadocum sææ quis esse juvat? At eorum fidem elevat satyr. 7, Juvenalis. nec obscura est paræmia, τρία κάππα κάκιστα, Cappadoces, Cretenses, Cilices. Eam nationem a Philippo Alexandri patre domitam tradunt Justinus et Orosius, quibus in hoc fidem nullam habeo. Isthæc Brodæus ad laudatum epigramma adnotaverat.*

(48) Hoc etiam epigramma habetur in Anthologia paulo superius laudato loco.

Phaedimus Amaseus, et Rex celeberrimus, qui sub Licinio martyrium pro fide Christiana subiit, et Basiliscus Comanensium archiepiscopus; qui etiam ipse martyrio obiit; et cum quo conditæ fuerunt reliquæ Joannis Chrysostomi: præterea Basilius magnus Cæsariensis episcopus, et Gregorius Theologus, qui fuit episcopus Nasianzenus, et nunc in æde Apostolorum una cum patriarchis hujus urbis a pio et Christianæ fidei studiosissimo imperatore Constantino positus jacet. Insuper fratres Basilii Magni, videlicet Petrus, Gregorius, et Naucratius; necnon Cæsarius Gregorii Theologi frater. Atque hæc quidem de Capadocia veluti compendio dicta sint.

Thema III, dictum Thraciesiorum.

Quod vero nunc Thraciesiorum thema appellatur, olim quidem et ab initio Asia minor dicebatur; et qui huic præerat proconsul præfectus Asiæ nuncupabatur. Et ne externos afferam, ipsemet testis est veritatis Lucas evangelista et apostolus, qui in Actis apostolorum idem asserit, ubi mentionem faciens Alexandri, qui tum temporis apud Ephesios primatum obtinebat, eum appellat præfectum Asiæ. Thraciesiorum vero appellatio hanc originem habet: Temporibus Alyatii, Lydorum regis, vir quidam cum uxore et liberis profectus ex Mysia, Thraciæ regione, (cujus etiam meminit Homerus, inquit sic:

*Mysorumque cominus pugnantium et illustrium
[Hippemolgorum,*

in eam Asiæ regionem venit, quæ Lydia dicitur, et prope Sardorum urbem habitavit. Rege itaque ad murum urbis considente, præterit Thracis uxor, urnam capite gestans, manibus vero cotum et fusum; a tergo autem equus zonæ alligatus; atque urna quidem, quam vertice gerebat, referta erat aqua; manibus vero nens colum et fusum exercebat: pone autem equus, quem adaquarat, cingulo annexus sequebatur. Hac conspecta rex vehementer admiratus est, et unde, quamnam, et ex qua urbe esset, interrogavit; quæ respondit Mysiam se natione esse; est vero id Thraciæ oppidulum. Rex itaque arrepta ex hac

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(49) Sic ms. Perperam in editis Παγκράτιος legitur; quippe Naucratius appellabatur, et non Pan-cratius unus ex decem fratribus sancti Basilii.

(50) Aliam Θρακησιῶν originem asserit Eustathius in Dionysium. De Thracum vero fortitudine præclare Justinianus novella κς'. 'Ἐκεῖνο τῶν ἀνωμολογημένων ἐστίν, ὅτι περ εἰς τῶν Θρακῶν ὀνομάσειε χώραν, εὐθὺς συνεισέρχεται: τῷ λόγῳ, καὶ τὴν ἀνδρεία, καὶ στρατιωτικῶν πλήθους, καὶ πολέμων, καὶ μάχης ἔννοια. Ταῦτα γὰρ ἐγγενῆ τε καὶ πάτρια τῇ χώρᾳ καθέστηκεν ἐκεῖνη.

(51) Sic in ms. Perperam legitur in editis, ἀνήρ τις μετὰ γυναῖκος καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων κατὰ Μυσίας τῆς τῶν, etc.

(52) Ælianus libro de Animalibus vii, cap. 12, aliter hanc historiam narrat, Pæoniis mulieribus eam laudem tribuens: Τῇ μὲν κεφαλῇ, inquit, φέρουσιν ὄδραν μεστὴν ὕδατος, καὶ τὸν αὐχένα

Ἀμασειας, καὶ βασιλεὺς ὁ αἰοίδιμος ὁ ἐπὶ Λικινίου μαρτυρήσας ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως· καὶ ὁ Βασιλίσκος, ὁ Κομάνων ἀρχιεπίσκοπος· ὃς καὶ αὐτὸς μαρτυρῶ ἐτελειώθη. Μεθ' οὗ κατετέθη τὸ λείψανον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Βασίλειος τε ὁ μέγας, ὁ Καισαρείας ἐπίσκοπος· καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὁ Ναζιανζοῦ τὴν ἐπισκοπὴν κληρωσάμενος· νοὺν δὲ ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων ναφῷ κατατεθείς μετὰ τῶν πατριαρχῶν ταύτης τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου. Οἱ τε ἀδελφοὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, Πέτρος τε καὶ Γρηγόριος, καὶ Ναυκράτιος (49), καὶ Καισάρης τε ὁ ἀδελφὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῆς Καππαδοκίας ὡς ἐν ἐπιτομῇ.

Θέμα Γ', τὸ τῶν Θρακησιῶν.

Τὸ δὲ νῦν καλούμενον Θρακησιῶν θέμα, πάλαι μὲν, καὶ κατ' ἀρχὰς Ἀσία μικρὰ ὀνομάζετο, καὶ ὁ ταύτης κρατῶν ἀνθύπατος, Ἀσιάρχης ἐλέγετο. Καὶ ἵνα μὴ λέγω τοὺς ἐξωθεν, αὐτὸς ὁ μάρτυς τῆς ἀληθείας Λουκάς ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ ἀπόστολος ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων τὸ αὐτὸ λέγει, μεμνημένος Ἀλεξάνδρου τοῦ τότε πρωτεύοντος τῶν Ἐφεσίων, Ἀσιάρχην αὐτὸν ἀποκαλῶν. Θρακησιοὶ δὲ ἐπεκλήθησαν (50) ἀπὸ τῆς τοιαύτης αἰτίας· Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἀλυάτου τοῦ τῶν Λυδῶν βασιλέως, ἀνὴρ τις μετὰ τῆς γυναικὸς (51) καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ἐκ Μυσίας τῆς τῶν Θρακῶν χώρας ὀρμώμενος (ἦς καὶ Ὀμηρὸς μνημονεύει λέγων οὕτως·

Μυσῶν τ' ἀρχεμέλων, καὶ ἀγαυῶν Ἰππημιολῶν),

διεπέρασεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀσίας εἰς χώραν τὴν λεγομένην Λυδίαν, καὶ κατώκησε πλησίον τῆς πόλεως Σάρδεων. Τοῦ οὖν βασιλέως πρὸς τῷ τῆς πόλεως τελεῖ καθεζομένου, διήρχετο ἡ γυνὴ τοῦ Θρακῆος (52), ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς βαπτίζουσα στάμνον· ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν, ἡλακᾶτην καὶ ἀτρακτον· ὀπισθεν δὲ πρὸς τὴν ζώνην, ἵππος τις προσεδέδετο· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κορυφῆς, ἡ στάμνος ἦν μεστὴ τοῦ ὕδατος (53)· ἐν δὲ ταῖς χειρῶν εἰργάζετο νήθουσα ἐκ τῆς ἡλακᾶτης τὸν ἀτρακτον. Ὅπισθεν δὲ πρὸς τὴν ζώνην, ἠκολούθει ὁ ἵππος ἀπὸ τῆς πηγῆς πεποτισμένος. Ταύτην ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, μεγάλως ἐθαύμασε, καὶ ἠρώτησε πόθεν, καὶ τίς, καὶ ποίας ἐστὶ

ἀνέστησαν, ὥστε αὐταῖς βαδίζούσαις, ἀτρακτὸν τε καὶ ἀκλινῆ διαμένειν τὴν ὄδραν. Ἐξαρτήσασαι δὲ τοῦ κόλπου θηλάζουσαι τὰ βρέφη· καὶ εἰς τὸν βραχίονα τὸν ρυτῆρα ἐνάψασαι, τὸν τοῦ γήμαντος ἵππου εἰς ἀρδίαν ἀγούσαι, καὶ ταῖς χερσὶ νήθουσαι ἕνον. *Quod uno tempore, partim capite urnam aquæ plenam ferant, illa cervicem erigentes, ut ipsis ingredientibus immota urna permanens, nulla inclinatione propendeat; partim infantem puerum e sinu suo appensum lactent, simul et brachio in habenam inserio mariti equum ad aquam ducant, simul et manibus linum neant.* Quo etiam loco adjicit Ælianus, Darium conspecta aliquando muliere Pæonia hoc apparatu instructa, ad subjungendos Pæonas accensum.

(53) Sic ms. In editis vero legitur, ὁ στάμνος ἦν μεστὸς ὕδατος. Dicitur ἡ στάμνος et in epistol. ad Hebr. cap. 9.

πόλεως. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, Μυσθὴ μὲν εἶναι τὸ γένος· Θράκης δ' ἐστὶν αὐτῆ τῆ πολίχθιον. Λαβὼν οὖν βασιλεὺς ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἀφορμῆν, πρᾶσθειαν πρὸς τὸν τῆς Θράκης βασιλέα ποιησάμενος, Κότυν ὀνομαζόμενον, ἐκείθεν ἔλαβεν ἀνδρας μετοίκους μετὰ γυναικῶν, καὶ τέκνων, ἕχλον ἱκανόν. Ἐκ τούτου τοῦ γένους ὀνομάσθησαν οἱ τὴν μικρὰν Ἀσίαν οἰκοῦντες, Θρακῆσιοι· διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐργασίους, ἐργώδεις τε καὶ χειρῶνακτας. Ὅλον δὲ τὸ τῶν Θρακῆσιων θέμα ἐκ γενῶν συνίσταται τοῦτωνδε, Λυδῶν, Μαιόνων, Καρῶν, Ἰώνων· καὶ Ἴωνες μὲν καλοῦνται οἱ κατοικοῦντες Μιλήτον (54) τε καὶ Ἐφεσον· οἱ δὲ τὸ μεσόγειον, Σαρδιανοί, Λυδοί τε καὶ Μαιόνες, καὶ Κᾶρες, καὶ οἱ τῆς μικρᾶς Φρυγίας οἰκῆτορες. Καὶ οὕτως μὲν οἱ Θρακῆσιοι. Ταύτην δὲ τὴν ἱστορίαν Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς γράφει· ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ αὐτοῦ βιβλίῳ, ὁ γεγονὼς ὑπογραφεὺς Ἡρώδου τοῦ βασιλέως. Ὀνομαζήθησαν δὲ Θρακῆσιοι, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐκ τῆς τῶν Θρακῶν γῆς, ὡσπερ εἶπομεν. Εἰσὶ δὲ πόλεις παρὰ τὴν Ἀσίαν κα' (55). Πρώτη μὲν, Ἐφεσος· δευτέρα δὲ, Σμύρνα· τρίτη, Σάρδει·· τετάρτη, Μιλήτος· πέμπτη, Πριήνη· ἕκτη, Κολοφών· ἑβδόμη, Θυάτειρα· ὄγδοη, τὸ Πέργαμον· ἑνάτη, Μαγνησία· δεκάτη, Τράλλις· ἑνδεκάτη, Ἱεράπολις· δωδεκάτη, Κολοσσαί, αἱ νῦν λεγόμεναι Χῶναι (56), οὗ ἐστὶ ναός·

A muliere occasione, missa ad regem Thracum Cotypn nuncupatum legatione, colonos inde cum uxoribus et liberis accepit, turbam satis numerosam. Ex hac natione appellati sunt Asiæ minoris incolæ Thracēsii, quod sint operosi, ac laboriosi, et opere manuario victum sibi queritantes. Universum vero Thracēsiorum thema hisce gentibus constat : Lydis, Mæonibus, Caribus, Ionibus. Atque Iones quidem nuncupantur, qui Miletum et Ephesum incolunt ; qui vero mediterranea habitant, Sardiani, Lydi, Mæones, et Cares, et minoris Phrygiæ incolæ. Atque ita quidem se habent Thracēsii. Hanc vero historiam scribit Nicolaus Damascenus decimo octavo Historiæ suæ libro ; qui quidem fuit scriba Herodis regis. B Thracēsii autem appellati sunt, quod ex Thracum regione orti essent. Cæterum in Asia habentur urbes viginti et una ; prima quidem Ephesus, altera Smyrna, tertia Sardis, quarta Miletus, quinta Priene, sexta Colophon, septima Thyatira, octava Pergamum, nona Magnesia, decima Trallis, undecima Hierapolis, duodecima Colossæ, quæ nunc Chonæ dicuntur, ubi visitur celeberrimum templum Michaelis archangeli, decima tertia Laodicea, decima quarta Nyssa, decima quinta Stra-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(54) Perperam in editis hic et infra legitur, Μηλιτον pro Μίλητον.

(55) Sic in ms. In editis vero, εἰσὶ δὲ πόλεις περὶ τὴν Ἀσίαν, εἴκοσι. At vigesima prima urbs Philadelphia in ms. dicitur.

(56) Chonæ olim, inquit Porphyrogenitus, Colossæ dicte, urbs episcopalis Laodiceno metropoli tano subjecta atque olim Palassæ appellata ut est apud Nicetam in Vita sancti Ignatii patriarchæ Constantinopolitani ob templum sancti Michaelis archangeli, magnitudine, pulchritudine, et mirabili artificio insigne celeberrima. Et quidem Chonæ olim Palassæ appellatæ dicuntur Nicetæ ipsi Choniates in Manuete lib. vi, n. 1, sed utrobique vitiose scriptum pro Colossæ mihi persuasero Sic ibi Choniates : Ἀρηνεῖται εἰς Χῶνας, πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην, πάλαι τὰς Παλάσσας, τὴν ἐμοῦ τοῦ συγγραφέως πατρίδα, καὶ τὸν Ἀρχαγγελικὸν νεῶν εἰπὼν μεγέθει καὶ κάλλει κάλλιστον ὄντα, καὶ θαυμασίας χειρὸς ἅπαντα ἔργον· ἐκείθεν ἐξελάσας. Meminit hujus celeberrimi templi Chonensis idem Nicetas et in Isaacio lib. ii, n. 11. Celeberrimum autem ac illustre fuit hoc templum ob miraculum in Archippo illius Mansionario patrum ; cujus quidem historia passim habetur apud Metaphrastem et alios. Cæterum libet hic exhibere binos catalogos urbium, quæ subsequenti ævo nomen mutarunt. Primus ex Baluziano codice recenti manu conscripto paululum diversus ab editis, qui sic habet :

Ὅσαι τῶν πόλεων μετωνομάσθησαν εἰς νῦν·

Ἐπίδαμνος, τὸ νῦν Διράχιον.
Τριβαλλίς, ἢ Ἀχρίδα.
Ἡράκλεια, ἢ νῦν Πελαγονία.
Σολάσφορος, ἢ νῦν Δεάβολις.
Ἰλλυρικόν, τὰ νῦν Κάνινα.
Ἐδεσσα, τὰ νῦν Μόγλαινα.
Ἀξιὸς ποταμὸς, ὁ νῦν Βαρδάριος.
Ἄργος Θεταλικόν, ἢ Λάρισσα.
Ἰπεία, ἢ νῦν Κορώνη.

Πήδαστος, ἢ νῦν Μεθώνη.

Ταύτης πλησίον ἐστὶ Χερρόνησος, ἣτις καλεῖται Πύλος, ἢ πατρὶς Νέστορος, νῦν δὲ καλεῖται Ἀδάρινος.

C Τρίκκη, τὰ νῦν Τρίκαλα.

Θεοῦπολις, ἢ νῦν Προῦσα.

Ἀπολλωνία, ἢ νῦν Ἱερισσός, ἢ πρὸς τῷ Ἄθῳ ἕρει κειμένη.

Ἀμφίπολις, ἢ νῦν Χρυσόπολις.

Ἄπρω, ἢ νῦν Θεοδοσιούπολις, παρὰ τοῦ Ἄπρου· πενθεροῦ Κάρου κτισθείσα.

Ὀρθαγορία καὶ Στάγειρα, ἢ νῦν Μάκρη.

Τόπειρος, τὸ νῦν Ρούσιον.

Περίνθος, ἢ νῦν Ἡράκλεια.

Τιβεριούπολις, ἢ νῦν Στρόνμιτζα.

Βελεντιούπολις, τὸ Βελεσβούδιον.

Δάρες, τὸ νῦν Ταῦρες.

Μαρτυρούπολις, τὸ νῦν Μερφεκή.

Βέρβοια, τὸ νῦν Χάλεπα.

Προποντίδες δύο, ἢ μὲν κατὰ τὴν Ἄβυδον, ἢ δὲ κατὰ τὸ Ἴερὸν καὶ Ψαμμάθιον.

Γερμανικία Συρίας, ἢ νῦν Τελεσαῦρα, Μόφου δὲ κρῆναι.

D Σπαρκεῖος ποταμὸς, ὁ νῦν Ἀγριομέλας.

Καστάβαλλα Κιλικίας, ἢ νῦν Μάμιστα.

Αἱ ἄνω Γαλλίαι καὶ τὰ ἐπέκεινα τῶν Ἄλπειν, εἰσὶ τὰ πρὸς Ἄσκανόν· οἷον Γαλατία, Ἰσπανία, Γερμανοὶ δὲ οἱ Φράγκοι.

Σύρμιον, ἢ νῦν Οὐγγρία καὶ Στρίλωμος· οἱ δὲ Οὐγγροὶ τὸ παλαιὸν ἐλέγοντο Γήπαιδες.

Δορύστολον, ἢ νῦν Δύστρα.

Ὀδρουσός καὶ Ὀρεστιάς, ἢ νῦν Ἀδρινούπολις.

Μαιώτις λίμνη, ἢ νῦν Γαλατία.

Ποτίδαια, ἢ Κασσάνδρεια.

Κολοσσός, ἢ Τύρος.

Ἀγαθα, ἢ νῦν Πάτρα.

Δαναοί, οἱ Ἕλληγες.

Ἀσία, ἢ Ἐφεσος.

Ἰωνία, ἢ περὶ Ἀσίαν.

Εὐβοία, ἢ Εὐριππος.

Βοιωτία, αἱ Θῆβαι.

Φύζα, ἢ Φαρσαλία.

ionicia, decima sexta Alabanda, decima septima Alinda, decima octava Myrina, decima nona Teos, vigesima Lebedos, vigesima prima Philadelphia, et aliæ nonnullæ. Atque hæc quidem de his.

§ Thema IV, dictum Obsequium.

Thema vero, quod Obsequium vocatur, omnibus appellatione ipsa notum est. Obsequium enim Latine dicitur id, quod Græcorum lingua appellantur ἡ, qui imperatori, ordinis tuendi et honoris causa, præeunt. Unde fit ut qui Obsequio præest, prætor non vocetur, sed comes et nomine et cognomine dicatur. Obsequii vero ambitus his populis atque gentibus circumscribitur; a mari quidem initium sumens, hoc est, a sinu Astaceno, et a promontorio Dasylio ad Tritonem usque, et montes Sigrianiæ, atque ipsam Præconesum, ad ipsam quoque Abydum, Cyzicum et Parium, se porrigit. Et quidem inferiorem ac maritimam oram ab Astaceno sinu incipientem, et a Pylis, quæ vocantur, usque ad Mediterranea Olympi, qui Mysius dicitur, et ad regionem Dagotthenorum dictam, et ad ipsam Prusiam usque Bithyni habitant, australem vero Olympi partem, ad fluvium Rhyndacum usque incolunt Mysii. Maritima autem et Cyzicum inhabitant Phryges et Græci, a Granico fluvio ita nuncupati, ubi Alexander Macedo primum prælium cum Persarum ducibus commisit. Ulterius vero ad Dorylæum, et ipsum Cotyæum usque, extenditur; ex qua quidem urbe prodiit celeberrimus ac vetustus ille Æsopus, qui fabularum usum primus in mundum invexit: et usque ad Comopolim Meri orientem versus. Ad occasum vero desinit in Abydum.

διαβόητος τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ· ἰγ', Λαοδίκεια· ἰδ', Νύσσα· ἰε', Στρατονίκεια· ἰς', Ἀλάβανδα· ἰζ', Ἀλίνδα· ἰη', Μύρινα· ἰθ', Τέως· κ', Λέβεδος· κα', Φιλαδέλφεια, καὶ ἄλλαι τινί. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

Θέμα Δ', τὸ καλούμενον Ὀψίκιον.

Τὸ δὲ θέμα τὸ καλούμενον Ὀψίκιον, πᾶσιν ἔχει γινώριμον τὴν προσηγορίαν. Ὀψίκιον γὰρ Ῥωμαῖσι λέγεται, ὅπερ σημαίνει τῇ Ἑλλήνων φωνῇ, τοὺς προπορευομένους ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἐπὶ εὐταξία καὶ τιμῇ. Ὅθεν οὐδὲ στρατηγὸς χρηματίζει ὁ τοῦ Ὀψικίου ἡγούμενος, ἀλλὰ κόμης καὶ τὴν ὀνομασίαν καὶ τὴν προσωνυμίαν προσαγορεύεται. Ἡ δὲ περιόχη τοῦ Ὀψικίου, ὑπὸ τούτων φυλῶν τε καὶ ἔθνων κατοικεῖται. Ἀπὸ μὲν θαλάσσης ἀρχόμενον, τούτῃ ἐστιν τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου, καὶ τοῦ Δασκυλίου ἀκρωτηρίου, καὶ μέχρι τοῦ Τρίτωνος, καὶ τῶν ὀρέων Σιγριανῆς, καὶ αὐτῆς Προικονήσου, καὶ ἕως αὐτῆς τῆς Ἀδύδου, Κυζίκου τε καὶ Παρίου. Καὶ τὰ μὲν κάτω καὶ παρὰ θάλασσαν ἀπὸ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου ἀρχόμενα, καὶ τῶν καλουμένων Πυλῶν (57), καὶ ἕως τῆς μεσογαίου τοῦ Μυσίου Ὀλύμπου προσαγορευομένου, καὶ τῆς χώρας τῶν καλουμένων Δαγοθθηνῶν (58), καὶ αὐτῆς Προυσιᾶδος κατοικοῦσι Βιθυνοί. Τὰ δὲ πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἕως τοῦ ποταμοῦ Ῥυνδακοῦ, κατοικοῦσι Μυσοί· τὰ δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν Κυζίκου, κατοικοῦσι Φρύγες τε καὶ Γραικοί, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Γρανικοῦ (59) τὴν ὀνομασίαν πλουτήσαντες· ἐν ᾧ ποταμῷ γέγονεν ἡ πρώτη μάχη πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Περσῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα· ἄνω δὲ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ Λορυλαίου καὶ αὐτοῦ Κοτυαίου, ἐξ ὧν ἐστὶν ὁ ὀνομαστότατος καὶ παλαιὸς ἐκεῖνος Αἰσωπος, ὁ τὴν μυ-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Νικόπολις, ἡ νῦν Πρέβεζα.

Αἰτωλία, τὰ Λεχώνια.

Κέρκυρα, ἡ Φαιακία.

Δωδώνη, ἡ Βόνδιτσα.

Ἡπειρος, τὸ Βοθρευτινόν.

Δελφοί, τὸ Χρυσὸς καὶ Σόλων.

Διόσπολις, τὸ Ῥάμπιλον.

Καισάρεια Φιλιππου ἢ Τονόπουργος, ἡ αὐτὴ καὶ Παναϊάς, ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ θροῦ Παναίου.

Σαρδική, ἡ νῦν Τριάδιτσα.

Λάρυμνα, ἡ Λαρούσα.

Θέρμη καὶ Ἡμαθία, ἡ Θεσσαλονίκη.

Κολασσαί, αἱ Χῶναι.

Ῥεδόπη, ἡ Φιλιππούπολις.

Ἰταλία, ἡ Λογγιβαρδία.

Μέμφη, τὸ νῦν Ταμιάθην.

Πέργη, τὸ νῦν Πυργίν.

Ἀδαίρα, τὸ νῦν Πολύσταϊλον.

Alter vero catalogus hujuscemodi urbium editus habetur ad calcem libri primi de thematibus, et sic habet:

Πόλεων ὀνόματα.

Ὅσαι τῶν πόλεων ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις μετωνομάσθησαν.

Ἐπίδαμνος, τὸ νῦν Δυρράχιον.

Ἀίπεια, ἡ νῦν Κορώνη.

Πίδασσος, ἡ νῦν Μεθώνη. Ταύτης δὲ πλησίον ἐστὶν Χερρόνησος μικρὰ, ἥτις τὸ μὲν παλαιὸν ἐλέγετο ἡ πατρὶς τοῦ Νέστορος τοῦ παρὰ τῷ Ὀμήρῳ ἄδομνου· νῦν δὲ καλεῖται Ἀθαρίνος.

Ποτίβαια, ἡ νῦν Βέρροια.

Πύδνα, τὸ νῦν Κίτρος.

Ἀπολλώνεια, ἡ νῦν Ἐρισσὸς ἢ πρὸς τῷ Ἄθῳ τῷ θρῆι κειμένη.

Τρίκη, τὰ νῦν Τρίκαλα.

Θερμοπύλαι, τὸ νῦν Σκέλος.

Σίτυλον θρος, ὁ νῦν Κουσινὰς.

Σωτηρόπολις, τὰ νῦν Πύθια.

Ἐμέσα τὸ παρὰ τοῖς Σαρακηνοῖς Χέμψ.

Ἰποπλάκιοι Θῆβαι, τὸ νῦν Ἀτραμυτινον.

Ἄργος Θετταλικόν, τὸ νῦν Λάρισσα.

Σίρμιον ἡ νῦν Οὐγγρία. Οἱ δὲ Οὐγροὶ οὗτοι ἐλέγοντο τὸ παλαιὸν Γῆπαιδες.

Σαρδική, ἡ νῦν Τριάδιτσα.

Δάρας, τὸ νῦν Ταυρές.

Μαρτυρόπολις, τὸ νῦν Μεφερκί.

Βέρροια, τὸ νῦν Ἀμαστρίς.

Τόπειρος, τὸ νῦν Ρούσιον.

Ἐφυρα, ἡ νῦν Κόρινθος.

Περίχθος, ἡ νῦν Ἡράκλεια πρὸς δύσιν.

Ἀμιδα, τὸ νῦν Ἐμετ.

Ὀδρυτὸς, ἡ νῦν Ἀδριανούπολις.

Δορόστολον, ἡ νῦν Δρηστρον.

Ἰστρος ποταμὸς, ὁ νῦν Δανουβίος.

Κολασσαί, αἱ νῦν Χῶναι.

(57) De hisce Pylis loquitur Theophanes ad annum 12 Heraclii, necnon auctor Chronici Alexandrini pag. 325.

(58) Ita ms Codex. Editi vero Γοτθηνῶν.

(59) Idem infra ubi de Dialectis Græcorum agit; et quinquam communi dialecti usi sint describit.

θηπεσαν πρώτος εἰς τὸν κόσμον εἰσνεγκῶν. Καὶ ἔω; A τῆς κωμοπόλεως Μητροῦ, κατὰ ἀνατολάς. Πρὸς δὲ τὰς δυεμάς, καταλήγει εἰς Ἄβυδον· πρὸς δὲ πλάτος, ἀπὸ τοῦ Πυνδακίου ποταμοῦ καὶ μέχρι τῆς κωμοπόλεως τοῦ λεγομένου Δοματηροῦ. Καὶ οὕτω μὲν τὸ Ὀψίκιον, καὶ τὴν ὀνομασίαν αὐτοῦ εἴπομεν, διὰ τὴν προπορεύεσθαι ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως, καὶ καταρτίζειν, καὶ διευθύνειν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ μονάς. Εἰσὶ δὲ ἔθνη τὰ συμπληροῦντα τὸ Ὀψίκιον, ταῦτα· Βιθυνοί, Μυσοί, Φρύγες, Δάρδανοι, οἱ καὶ Τρῶες λεγόμενοι. Ἔχει δὲ πόλεις ἐπισήμους τὸ θέμα τὸ καλούμενον Ὀψίκιον, τσσαύτας· πρώτην μὲν Νίκαιαν, τὴν μητροπόλιν χρηματίζουσαν· δευτέραν δὲ, Κοτύαιον· τρίτην, Δορύλαιον· τετάρτην, Μίθαιον (60)· πέμπτην, Ἀπάμειαν· ἕκτην, Μύρλειαν (61)· ἑβδόμην, Λάμψακον· ὄγδην, Πάρρον· ἑνάτην, Κύζικον· δεκάτην, Ἄβυδον.

Θέμα Ε', τὸ καλούμενον Ὀπτιμάτων.

Τὸ καλούμενον οὐκ οἷδ' ὅπως εἴπειν θέμα Ὀπτιματος, οὐδεμίαν ἔχει κοινωνίαν πρὸς θέματα. Εἰς γὰρ δουλείαν μόνην προσεληπται, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ οἰκτρίτατον, καὶ μήτε τοῦρμας, μήτε δροῦγγοῖς (62) τετιμημένον, ἀλλ' ἢ τὸν τούτου κρατοῦντα, δομέστικον μόνον ἀγορευόμενον. Εἰς γὰρ ὑπηρεσίαν ἐτέτακτο τῶν στρατιωτῶν, ὅτε οἱ βασιλεῖς τοῖς ἔθνεσι μετὰ τοῦ λαοῦ ἐπιστράτευον, στρατιωτῶν δὲ ἐκείνων τῶν ἐν τοῖς βασιλικοῖς τάγμασι τεταγμένων. Ὅσοι γὰρ ἐν ταῖς σχολαῖς, καὶ τοῖς ἱκανάτοις (63), καὶ τοῖς λοιποῖς τάγμασιν ἐστρατεύοντο, εἰς ὑπηρεσίαν, εἰς ἕκαστος αὐτῶν Ὀπτιμάτων (64) ἐκέκτετο. Ἔστι δὲ

In latitudine autem a Rhyndaco fluvio usque ad comopolim Domateri cognomine. Atque hæc quidem est ratio Obsequii, quam profecto appellationem ei inditam esse diximus, quod præirent imperatori, ut vias et domicilia ei præpararent atque concinnarent. Gentes vero ac populi, qui Obsequium constituunt sunt hi: Bithyni, Mysii, Phryges, Dardani, qui et Trojani dicuntur. Cæterum thema Obsequii urbes celebres hæc habet. Primam quidem Nicæam, quæ est metropolis, alteram Cotyæum, tertiam Dorylæum, quartam Midæum, quintam Apameam, sextam Myrleam, septimam Lampisacum, octavam Parium, nonam Cyzicum, decimam Abydum.

Λάμψακον· ὄγδην, Πάρρον· ἑνάτην, Κύζικον· δεκάτην, Ἄβυδον.

B Thema V, dictum Optimatum.

Id quod, nescio quo pacto, vocatum est thema Optimatum, nihil habet commune cum thematibus; servitii siquidem tantum causa assumptum est, utpote miserrimum, **IO** neque turmis, neque drungis cohonestatum, et qui huic præest, domesticus tantum nuncupatur: quippe ad ministeria militibus, cum imperatores una cum populis expeditionem aliquam facerent, præstandum, instituti fuerunt: iis inquam, qui in imperatoriis agminibus versabantur. Quotquot enim in Scholis, et Icanatis, reliquisque agminibus militabant, eorum singulis unus Optimatum, cujus ministerio uteretur, erat

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(60) Ita in ms. legitur. Editi, Μηδάσιον. Stephanus Μιδάσιον. Μηδάσιον vero Cedreno et aliis urbs isthæc dicitur.

(61) Idem quæ Apamea Bithyniæ, ut tradunt Suidas et Stephanus, Μύρλεια, πόλις Βιθυνίας, ἢ νῦν λεγομένη Ἀπάμεια.

(62) Drungi voce usus est Flavius Vopiscus in Probo, *Omnes, iniquiens, gentium Drungos usque ad quinquagesimos homines in triumphum duxit.* Δροῦγγος, *Caterva militum*: Leunclavius in Onomastico Turcico ita Græcis appellari ait *Baculum Tribuni*, quem instar sceptri gerit, et quem Itali *Baculum regiminis* vocant, a *Tranco*, forte. Leo in Tactlicis, cap. 14, § 9, et ex eo Glossæ Basilic. *Μοῖρα δὲ ἐστίν, ἧτοι δροῦγγος τὸ ἐκ ταγμάτων, ἧτοι ἀνδρῶν τῶν λεγομένων κομήτων συγκαίμενον πλῆθος, εἰ § 42, μοῖρας τὰς λεγομένας δροῦγγους.* S. Joannes Chrysostomus epist. 14: *Δροῦγγος μοναζόντων*· οὕτω γὰρ δεῖ εἰπεῖν, καὶ τῇ λέξει τὴν μανίαν αὐτῶν ἐνδείξασθαι. Vide Ducangii utrumque Glossarium.

(63) In voce ἱκανάτοις aqua mihi hæret, inquit Vulcanius. At ἱκανάτοι Scriptoribus Byzantiis milites selecti ad custodiam imperatoris vel palatii dicuntur. Hujus vocis meminit etiam idem Porphyrogenitus lib. de Adm. Imp. cap. 50: *Καὶ τὸν μὲν Παγκρατούσαν βασιλεὺς ἱκανάτον πεποιήκα, καὶ μετὰ τοῦτο στρατηγὸν εἰς τοὺς Βουκελλαρίους.* Præterea Leo Grammaticus, Symeon Logotheta, Anonymus Combellisianus, Cedrenus alique ex scriptoribus Byzantinis passim hujus vocis meminere. Sed qui Anonymo Combellisiano, num. 19, dicitur *ἀρχῶν τῶν ἱκανάτων*, aliis peculiari nomenclatura δομέστικος nuncupatur. Nicetas Paphlago in Vita Iguatii Patriarchæ CP. Νικήταν δὲ πρῶτον μὲν δεκάτην τυγχάνοντα, τῶν λεγομένων ἱκανάτων δομέστικον παρὰ Νικηφόρου φασὶ τοῦ πάππου προσε-

C δλησθαι, δι' ὃν ἐκείνοι τὸ πρῶτον καταστήσαι. Ex quibus postremis verbis, inquit Ducangius, vel Icanatorum scholam, vel dignitatem domesticorum ἱκανάτων, tum primum institutam a Nicephoro generali imp. pro Niceta ex filia nepote. Et certe ante hæc tempora ἱκανάτου mentionem fieri non advertimus, præterquam in Synaxariis 17 Feb. in S. Mena Callicelada: *Ὁ μακάριος Μηνᾶς μετὰ τῶν νεκτῶν ἐπιστὰς ἀνδρὶ τινι φιλοδότῃ λεγομένῳ, καὶ τῇ ἱκανάτων κατελεγεμένῳ σχολῇ*· quæ quidem referunt ad tempora Constantini M., sed hæc sunt sub lætæ fidei. Continuator Theophanis de eodem S. Ignatio: *Καὶ Νικήτας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὤν τὴν τῶν ἱκανάτων διεπέπεν ἀρχὴν, ἄτε δὴ φίλιος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπὸ τῶν διαγούσιν εἶναι τε θέλων.* Unde conjicere licet Icanatos milites fuisse ex Palatina militia, qui sub dio agebant, contra quam exhibitores. Protospatharii autem ac domestici τῶν ἱκανάτων mentio occurrit in synodo viii Constantinopol. Act. 1. *Orestes πρωτοσπαθάριος, καὶ δομέστικος τῶν ἱκανάτων.* Sed vide Ducangii Gloss. Græc.

(64) In editis legitur, αὐτῶν Ὀπτιμάτων. Sed quod hic narrat Constantinus de Optimatum themate, intelligendum eum loqui de Optimatum themate quomodo sua ætate erat; quippe prioribus sæculis in pretio fuit Optimatum militia, quod quidem vel hinc colligere est, quod cum suis protectoribus, quos *armatos* vocabant, perinde ac federati cum suis pueris militarent, et in τάγματα distributi, quibus præerant ταξίαρχοι et μοιράρχοι, in secunda acie constituerentur, ut velites et infirmiores in prima locatos tuerentur. Vide *Mauricium Strateg.* lib. 1, cap. 3 et 4; lib. II, cap. 5 et 10; lib. III, cap. 7. Cæterum Ὀπτιμάτοι in Historia Byzantina, uti optime docet et Ducangius; appellati

designatus. Porro appellatio ipsa tantum fere in se contumeliæ habet, atque vilium hominum, qui apud Romanos Cortelini vocantur; ideoque nec inter themata censetur; nec qui huic præest, prætor sive strategus appellatur, sed domesticus, prædicatori subditus, et dignitate longe inferior. Gentes vero, quæ adimplent, vel potius ministrando servilia hæc officia militibus, atque ipsi imperatori præstant, sunt hæ: Bithyni, Tharsiatæ, Thyni; sed et Phryges attingunt. Habent autem urbes celebres hæc: Primam quidem Nicomediam metropolim, alteram Helenopolim, tertiam Prænetum, quartam Astacum, quintam Parthenopolim. Cæterum fuit per Optimatum thema Sangarius fluvius junctus ponte visu dignissimo, quem struxit imperator Justinianus ille nunquam satis celebratus. In eo talis inscriptio est, in lapidum uno insculpta, istis verbis:

*Tu quoque post tumidam Hesperiam, Medosque
Barbaricumque gregem, quantus erat, domi-
Sangari prævalida fluctus modo sornice vincle
Induperatoris servitio premeris.
Invie namque olim ratibus, nullique subacte,
Jam rigida saxi compede vincle jaces.*

Atque hæc quidem de themate Optimatum.

II Thema VI, dictum Buccelliariorum.

Similiter et thema Buccelliariorum non a loco aliquo appellationem accepit, neque a gente aliqua, quæ ita vocaretur, sed quod militum assecleæ essent, et comæatam eis veherent. Buccellarius enim Latina lingua vocatur is, qui rei panariæ custodiam gerit; ut milites expediti, et ab omni onere liberi ad bellum essent. Buccellus quippe vocatur panis, circularem figuram præ se ferens; Cellarius vero, custos panis. Proprio autem, et

fuere Gotthi quos cum Rhodogaiso eorum duce devictos in Augustalem militiam ascivit Stilicho, ut scribit Olympiodorus in excerptis apud Photium: "Ὅτι τῶν Ῥοδογαίτου Γότθων οἱ κεφαλῶνται Ὀπτιμάτοι ἐκαλοῦντο, εἰς δώδεκα συντάζοντες χιλιάδας. Οὐς καταπολεμήσας Στειλίχων, Ῥοδογαίτον προσηταιρίσατο. Ἢ deinceps in provincias dispersit, ei potissimum Asiæ regioni nomen dederunt, in qua sunt Bithyni et reliquæ gentes quas recenset hoc capite Porphyrogenitus.

(65) Qui Porphyrogenito dicuntur *Cortelini*, in l. i, Cod. Th. de Cohortal. et l. iv, eodem Cod. de Diversis offic. appellantur *Cohortales*. Sic dicti primi officiales præfecti prætorio. Glossæ veteres: Cohortalinus, θυρωρὸς τοῦ πραιτωρίου. Hi præfecti prætorio Tentorium seu aulam servabant. Postmodum rectorum provinciarum officiales nuncupati fuere. *Apparitores Cohortales*, in l. ult. de Cohort. *Cohortalis militia*, l. i, hoc tit. *Cohortalini*, l. xxvi, xxviii, hoc tit. Edictum Valentiniani et Marciani contra Eutychen, in concilio Chalcedonensi part. iii, cap. 12: "Ἄλλ' οὐδέμιν μετιέναι στρατείας ἀνεχόμεθα, εἰ μὴ τι ἄρα τῶν κορταλίων, ἢ λιμιτανίων. Cæterum viles ii ac infimæ sortis homines habitii. Glossæ mss. κορταλίων, τῶν

ὀνομασία τῶν ἀτίμων Ἰσθν ἕθριν φέρουσα, τῶν παρὰ Ῥωμαίους λεγομένων Κορτελίων (65). Αἰδ οὐδὲ εἰς θέματος τάξιν λελόγισται, οὐδὲ ὁ στρατηγὸς ὁ τοῦτου ἄρχων κατονομάζεται, ἀλλὰ δομῆστικός, ὁ ὑπὸ χεῖρα ὦν στρατηγοῦ, καὶ τὴν ἀξίαν καταδείσσετος. Εἰσὶ δὲ ἔθνη τὰ συμπληροῦντα, μᾶλλον δὲ ὑπουργοῦντα, εἰς τὴν τοιαύτην δουλείαν τῶν στρατιωτῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, τοσαῦτα· Βιθυνοὶ, Ταρσιάται, Θυνοί. Προσάπτεται δὲ καὶ Φρυγῶν. Ἔχει δὲ πόλεις ἐπισήμους τοσαύτας· πρώτην μὲν Νικομήδειαν τὴν μητρόπολιν· δευτέραν δὲ, Ἐλενοῦπολιν (66)· τρίτην Πραίνετον· τετάρτην, Ἀστακόν· πέμπτην, Παρθενοῦπολιν. Ῥέει δὲ ἐν τῷ θέματι τῶν Ὀπτιμάτων ποταμὸς ὁ καλούμενος Σαγγάριος· ἐν ᾧ ἐστὶν ἀξιοθέατος γέφυρα, ἣν ἐποίησεν Ἰουστινιανὸς (67) ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ πολυύμνητος, ἐπιγραφὴν ἔχουσα τοιαύτην· ἦτις γέγραπται ἐν μιᾷ τῶν πλακῶν, οὕτως λέγουσα·

*Καὶ σὺ μὲθ' Ἐσπερίην ὑψαύχενα, καὶ μετὰ Μι-
Ἔθνεα, καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην,
Σαγγάριε, κρατεραῖσι βόας ἀψίσι πεδηθεῖς
Αὐτὸς ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ.
Ὅ κριν γὰρ σαφέςσιν ἀνέμβητος, ὁ κριν ἀτει-
Κκῖσαι λατρή σφιγκτὸς ἀλυκοπέδη.*

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ καλουμένου θέματος τῶν Ὀπτιμάτων.

Θέμα Γ', τὸ καλούμενον Βουκελλαρίων.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ θέμα τῶν Βουκελλαρίων οὐκ ἀπὸ τόπου τινὸς τὴν προσηγορίαν ἐκτήσατο· οὔτε μὴ ἀπὸ ἔθνους, οὕτω καλουμένου· ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπακολουθεῖν τοῖς στρατιώταις, καὶ τροφὰς αὐτῶν ἐπιφέρεισθαι. Βουκελλάριος γάρ, κατὰ Ῥωμαίων διάλεκτον, ὁ φύλαξ τοῦ ἄρτου καλεῖται. Ὅστε εἶναι τοὺς στρατιώτας ἐλαφροὺς, καὶ ἀβαρεῖς πρὸς τὸν πόλεμον. Βούκελλος γάρ τὸ κρικελαιδὲς ψωμίον (68) καλεῖται· κελλάριος δὲ ὁ φύλαξ τοῦ ἄρτου. Τὸ γὰρ οἰκεῖον ὀνο-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

εἰτελῶν. Glossæ Basilic. : Κορτελίνος, εὐτελής, θυρωρὸς τοῦ πραιτωρίου.

(66) Helenopolis Bithyniæ est urbs ad Draconis fluvii ostium, in Nicomediensi sinu. Drepanum olim dicta, et ab Helena Constantini Magni matre, quam in ea natam fuisse aiunt, nuncupata, ut est apud Cedrenum ad annum 20 Constant. Vide Procopium lib. v, de Ædif. Eusebium lib. iv, de Vita Constantini cap. 61. Philostorgium lib. ii, cap. 13. Socrat. Nicephor., etc.

(67) Vide Procopium de Ædif. lib. v, cap. 5. Sangaris autem fluvius Asiæ Minoris, seu Phrygiæ, de quo multa Philippus Maussacus in notis ad Plutarchum de fluminibus. Cæterum epigramma ponti huic ascriptum refertur etiam a Zonara lib. xvi, n. 7.

(68) Gloss. vet. *Buccella*, ψωμίον vocant. Joannes de Janua: *Buccella, morsella panis*. Regula magistri, cap. 27. *In quibus omnibus mensis in suos meros quis frater de suo pane ternas, non amplius, buccellas intingat*. Ῥωμαῖοι autem hic pro pane accipiunt, non vero pro quibuslibet cibariis, ut Meursius interpretatur. Quod vero ait Porphyrogenitus Buccellarios a *buccella*, hoc est, pane vocatos, convenit cum iis quæ habet Thalciæus ad

μα τοῦ ἔθνους, καὶ Ἑλληνικόν, Μαρνανδυνοὶ (69) ὀνομάζονται· ἐπεκλήθησαν δὲ Γαλάται (70). Ἔστι δὲ ἀρχὴ τοῦ θέματος ἀπὸ μὲν τῆς κομποπόλεως Μοδρηνῆς ἀρχόμενον, ἤγουν τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ὀπτιμάτου. Ἀναβαίνειν δὲ πρὸς τὴν μητροπόλιν Ἀγκύραν, καὶ παρεκτείνειν μέχρι τῶν ὀρίων Καππαδοκίας (71), καὶ αὐτοῦ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου Σανίανα, ἐν οἷς παρεκτείνεται τὸ τῶν Γαλατῶν ἔθνος. Οἱ δὲ Γαλάται ἀποικιοὶ εἰσι τῶν Φράγγων. Ἐγένετο δὲ ἡ τοῦτων ἀποικία ἐν ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς ἦν Ἄταλος ὁ Περγαμηνός, καὶ Νικομήδης ὁ τοῦ Ζεσιποῦτος υἱός. Τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν καὶ τὸν βορρᾶν, πλατύνεται πρὸς αὐτὸν τὸν πότον, καὶ τὴν καλουμένην πόλιν Ἡράκλειαν, καὶ μέχρι τοῦ Παρθενίου ποταμοῦ, καὶ αὐτὴν τὴν Τίον (72). Συμπεριλαμβάνει δὲ καὶ αὐτὴν Κλαυδιούπολιν, Κράτιάν τε καὶ αὐτὸ τὸ Βασιλαίον (73), καὶ ἕως τῶν ὀρίων Παφλαγονίας, καὶ μέχρι Ἄλλου ποταμοῦ. Καὶ ὧδε μὲν καταλήγει ὁ Βουκελλάριος. Εἰσὶ δὲ πόλεις αἱ συμπληρούσαι τὸ θέμα τῶν Βουκελλάρων, τοσαῦται· πρώτη μὲν Ἀγκύρα, μητροπόλις ἢ τῶν Γαλατῶν· δευτέρα δὲ Κλαυδιούπολις, καὶ αὕτη μητροπόλις τῶν Μαρνανδυνῶν· τρίτη, Ἡράκλεια· τετάρτη, Προυσίας· πέμπτη, τὸ Τήιον. Ἔθνη δὲ κατὰ μέρος ὀνομαζόμενα τοσαῦτα· Γαλάται, Μαρνανδυνοὶ, Βιθυνοὶ.

Θέμα Ζ', τὸ καλούμενον Παφλαγόνων.

Τὸ δὲ θέμα τὸ καλούμενον Παφλαγόνων, ἀρχαῖότατον ἔθνος ἐστὶ (74), καὶ ἐπιφογὸν ἐπὶ ἀναίσχυντία τε

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

lib. lx, Basilic. tit. 18, § 29 : Βουκελλάριοι λέγονται οἱ παραμένοντες στρατιῶται· ἐκ τοῦ βούκα, ὄνομα, ὃ ἐστὶν ἄρτος, ἐκλήθησαν βουκελλάριοι, οἱ τὸν ἄρτον τινὸς ἐσθιόντες ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ παραμένειν αὐτῷ. Sed hic *Buccellarii* dicuntur stationarii milites qui panem alicujus edunt, ut apud eum morentur. Hinc Gloss. Lat. ms. in cod. reg. 1012 : *Assecta, Buccellarius*. *Buccellarii* figurat etiam dicti fuere custodes corporis, stipatores, armigeri, domestici procerum, cujusmodi fuit *Occylla Buccellarius Aetii*; a quo occisus est Valentinianus III. Aug. apud Gregorium Turon. lib. II, Hist. cap. 8, quem cæsum ab *Armigeris* ejusdem Aetii tradit Prosper in Chronico. Ob hanc fortassis causam *Spatharios* et *Buccellarios*, ambulante exercitu, imperatorem immediate subsequi jubet Mauricius lib. II Strateg. cap. 9 : Ὅπισθεν δὲ αὐτοῦ εὐθύς τοὺς σπαθάρους, καὶ μετ' αὐτοῦ τοὺς βουκελλάρους. Ex quibus Mauricii verhis apparet *buccellarios* ab origine non fuisse tantum ad id officii exercitui præstandum destinatos. Idem etiam Mauricius lib. I, cap. 2 : Μάλιστα δὲ τοὺς τῶν μοιρῶν καὶ ταγμάτων ἀρχοντας, ἑκατοντάρχους, δεκάρχους, καὶ πεντάρχους, καὶ τετράρχους, βουκελλάρους, καὶ φοιδεράτους, etc. *Buccellariorum* autem nomen a *buccellato* dictum, et primum sub Honorio Augusto auditum scribit Olympiodorus apud Photium in Biblioth. pag. 179 : Ὅτι τὸ βουκελλάριος ὄνομα ἐν ταῖς ἡμέραις Ὀνωρίου ἐφέρετο κατὰ στρατιωτῶν οὐ μόνον Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ Γότθων τινῶν· ὡς δ' οὕτως καὶ τὸ φοιδεράτων, κατὰ διαφόρου καὶ συμμειγροῦς ἐφέρετο πλῆθους. Et paulo infra : Ὅτι τὸν ξηρὸν ἄρτον βουκελλάτων ὁ συγγριφεὺς καλεῖσθαι φησὶ· καὶ χλευάζει τὴν τῶν στρατιωτῶν ἐπιωνυμίαν, ὡς ἐκ τοῦτου βουκελλάρων ἐπικληθέντων. *Buccellariorum Juniorum* mentio etiam habetur in Notitia imperii Orientis, quam Arcadii Honorique temporibus concinnatam fuisse putant

A Græcico nomine populi illi Mariandyni nuncupantur, cognominati etiam Galatæ. Est autem initium hujus thematis a comopoli Modrenæ, sive a complemento Optimatum, atque ita ascendens ad metropolim Ancyram; et protendens se usque ad confinia Cappadociæ, et usque ad propugnaculum Saniana dictum, in quæ extenditur Galatarum natio. Sunt vero Galatæ, coloni Francorum. Deducta porro fuit hæc colonia temporibus Attali Pergameni, et Nicomedis Zepæti filii. Quæ vero ad mare et aquilonem, ad Pontum ipsum usque extenduntur, et ad urbem quæ Heraclea dicitur, et usque ad Parthenium fluvium, atque ipsam Tium. Comprehendit vero etiam ipsum Claudiopolum, et Cratiam, atque ipsum Basileum, ad confinia Paphlagoniæ usque, et usque ad Halyn fluvium. Atque hic quidem est terminus Buccellariorum. Sunt vero urbes, quæ thema Buccellariorum constituunt, hæc: Prima Ancyra, metropolis Galatarum, altera Claudiopolis, et ipsa metropolis Mariandynorum, tertia Heraclea, quarta Prusias, quinta Teium. Gentes autem, quæ sigillatim nominantur, hæc: Galatæ, Mariandyni, Bithyni.

Thema VII. dictum Paphlagonum.

Quod vero Paphlagonum thema dicitur, stolidissima et contemptissima gens est, impudentia et

C viri docti. Cæterum quid *Buccellatum*, vide utrumque Ducangii Glossarium; et quæ habet Turnebus de *buccellariis* lib. xxiv, cap. 16, et lib. xxvi, cap. 15. Rigaltii item Gloss. et Meursii.

(69) Sic scribitur apud Stephanum, Eustathium ad Perieg. et apud alios. Perperam in editis, et in mss. Porphyrogeniti Μαριανδυνολ. Mariandyna autem regio sic dicta fuit a quodam Mariandyno Æolensi, ut ait Stephanus. Eadem scribit et Eustathius ad Periegetæ versum 787. Scholiastes vero Apollonii Rhodii lib. II, v. 140, Mariandynos dictos ait ἀπὸ Μαρνανδυνοῦ υἱοῦ Κεμμερίου.

(70) Galatæ et Mariandyni Porphyrogeniti ævo dicti sunt *buccellarii* fortassis, quod huic ministerio potissimum addicti essent, seu, ut alii volunt, quod milites *buccellarii* olim in ea regione tuenda excubarent in præsidiis locati. Lexic. Græc. nris. Reg. cod. 2062 : Γαλογορακία, ἢ τῶν βουκελλάρων χώρα, οἱ αὐτοὶ καὶ Ἑλληνογαλάται γράφονται, ἢ ὀνομάζονται. Vide Suidam v. Βουκελλάριοι.

(71) Nimirum, usque ad confinia Cappadociæ. Perperam interpretatur Vulcanius, usque ad montes Cappadociæ.

(72) Paulo infra hanc ipsam urbem appellat Porphyrogenitus τὸ Τήιον. Sic apud Scriptores varie scribitur nomen hujus urbis, quippe Τίος, Τίον, Τίειον, Τήιος et Τήιον scribitur. Qui vero hanc urbem cum Amastri confundunt admodum errant; quippe Tius ab Amastri distat viginti stadiis, ut habet Stephanus Byzantius: Οἱ πάντες ἀπὸ Τίου εἰς Ἀμαστριν στάδιοι εἴκοσι. At Marcianus Heracleota in Periplo inde hæc videntur depremissa: Οἱ πάντες ἀπὸ Τίου εἰς Ἀμαστριν στάδια σκ'.

(73) Basilari episcopatus, sub sede Ancyrana metropoli mentio occurrit in constitutione Alexii imperatoris. Βασιλαίον autem an idem oppidum, quod Βασίλειαν apud Comnenam pag. 171.

(74) Hæc interpretatus sum cum Vulcanio, stoli-

nequitia famosa; ejus etiam Homerus in Catalogo A
navium meminit, quod auxiliares copias a filium
Priami urbem duxerint, ita scribens:

*Paphlagonες δὴν πηχτοὺς Πυλαμενίης ἰρτὺν
Ἐξ Ἐνετίης, ὅθεν μὲν τῶν γενεῶν ἀγροτεράων·
Οἱ δὲ Κύτωρον ἔχον, καὶ Σήσαμον ἀμφιπέμποντο.
Ἄμφι τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματα
[ταβάντι,
Cromnamque, Ægialumque et sublimes Erythinos.*

Quapropter et mulorum genus inde primum
ortum dicit, manifestum pravitate eorum, atque
nequitiae argumentum. Atque haec quidem Home-
rus de Paphlagonibus. Maritimae vero urbes, Si-
nope, et Amastra, et Teium, et quae dicitur Amin-
sus, Graecanicae sunt urbes, et Graecorum coloniae. B
Disternat autem Paphlagoniam Halys quidem
fluvius ab oriente, ad occasum vero Billaeus fluvius.
Atque haec quidem est Paphlagonia. Sunt autem
Paphlagonες Ægyptii genere, a Phineo, qui primus
Paphlagoniam habitavit; qui quidem filium habuit
Paphlagonem; a quo etiam regio appellationem ac-
cepit. Habet vero urbes illustres Paphlagonia 12
has: primam quidem metropolim Gangram, alte-
ram Amastram, tertiam Soram, quartam Dadibrum,
quintam Ionopolim, sextam Pompeiopolim. Sunt
enim πομπή, id est, ludibrium, probrum et vitu-
perium generis humani.

Thema VIII, dictum Chaldia.

Thema vero Chaldia nuncupatum, et metropolis C
quae dicitur Trapezus, Graecorum sunt coloniae;
quemadmodum et Xenophon in expeditione Cyri
tradit. Ulteriora vero, ac mediterranea, sunt mino-
ris Armeniae primordia; cujus quidem rei fidem fa-
ciunt ipsa nomina; Celtzene scilicet, et Sysperites,
et Gozanum; de quibus etiam sacra Scriptura tes-
tatur, quarto Regum libro. Assyrii enim, cum Sa-
mariae incolae captivos abduxissent, ad fluvium
Gozeanum eos transtulerunt. Quod vero Chaldia
dicta sit, a Persarum appellatione fluxit, et a patria
Chaldia, unde primam originem ducunt. Unde et
Chaldæi cognominati sunt.

Thema IX, Mesopotamia.

Thema vero Mesopotamiae vetustum non est,
neque vel magnum vel celebre quiddam erat; sed
obscurum quoddam, nominis atque appellationis
expers claustrum. Temporibus autem Leonis illius

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

*dissima et contemptissima gens est; verum archaio-
taton verti posset etiam vetustissima gens est;*
quippe de Paphlagonibus ita Justinianus Novella xlv.
Tὸ Παφλαγόνων ἔθνος ἀρχαίον τε καὶ οὐκ ἀνώθυ-
μον καθεστὸς, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὡς καὶ ἀποικία; μεγά-
λας ἐκπέμψαι, καὶ τὰς ἐν Ἰερουσολέμιν συνοικίσαι Βενε-
τία, ἐν αἷς δὴ καὶ Ἀκυλῆα πόλιν τῶν ἐπὶ τῆς
Ἑσπέριας μεγίστην κατοικήσεται, καὶ βασιλικὴν πολ-
λάκις δόξαι δεξάμενη.

(75) Sic ms. et apud Nicetam. In editis, Δάδου-
θραν. In authenticis haec eadem urbs dicitur, Δα-

καὶ κακοπραγία διαβαλλόμενον· καὶ Ὅμηρος αὐτοῦ
μνημονεύει ἐν τῷ τῶν νεῶν καταλόγῳ, ἐπικούρους
ἐλθόντας Πριάμου πρὸς τὴν πόλιν Ἴλιον, λέγων οὕ-
τως·

*Παφλαγόνων δ' ἠγεῖτο Πυλαμένεος λάσιον κῆρ
Ἐξ Ἐρετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων·
Οἱ δὲ Κύτωρον ἔχον, καὶ Σήσαμον ἀμφιπέμποντο.
Ἄμφι τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματα
[ἐναίων,
Κρωμῶν τ', Ἀγιάλων τε, καὶ ὑψηλοῦς Ἐρυθρί-
[τους.*

Διὸ καὶ τὸ τῶν ἡμιόνων γένος ἐκεῖθεν πρῶτον ἐκχῦ-
ναι λέγει· τεκμήριον τοῦτο τῆς αὐτῶν πονηρίας καὶ
μοχθηρίας δεικνύς. Καὶ ταῦτα μὲν Ὅμηρος περὶ Πα-
φλαγόνων. Αἱ δὲ παραθαλάσσιοι πόλεις, ἡ τε Σινώπη,
καὶ Ἀμάστρα, καὶ τὸ Τήιον, καὶ ἡ λεγομένη Ἀμι-
σός, Ἑλληνίδες εἰσὶ πόλεις, καὶ Ἑλλήνων ἀποικοί. B
Διορίζει δὲ τὴν Παφλαγονίαν, Ἄλυς μὲν ποταμὸς, ἐξ
ἀνατολῶν· πρὸς δὲ δυσμὰς ὁ καλούμενος Βίλλαιος.
Καὶ αὕτη μὲν ἡ Παφλαγονία. Εἰσὶ δὲ οἱ Παφλαγόνες
γένος Αἰγύπτιον, ἀπὸ Φινέως, τοῦ πρώτου τῆν Πα-
φλαγονίαν οἰκήσαντος· ὃς ἔσχεν υἱὸν Παφλαγόνα, ἐξ
οὗ καὶ ἡ χώρα τὴν προσσηγορίαν ἐκληρονόμησεν. Ἐχει
δὲ πόλεις ἐπιστήμους ἡ Παφλαγονία, τοσαύτας· πρῶ-
την μὲν μητρόπολιν, Γάγγραν· δευτέραν δὲ, Ἀμά-
στραν· τρίτην, Σώραν· τετάρτην, Δάδιθραν (75)·
πέμπτην, Ἰωνοῦπολιν· ἕκτην, Πομπηίουπολιν· πομπή
γὰρ εἰσι, καὶ θνεῖδος, καὶ ἐξουθένημα τοῦ ἀνορθω-
πέλου γένους.

Thema H, τὸ καλούμενον Χαλδία.

Τὸ δὲ καλούμενον θέμα Χαλδία, καὶ ἡ μητρόπολις
λεγομένη Τραπεζοῦς, Ἑλλήνων εἰσὶν ἀποικίαι· κα-
θὼς καὶ Ξενοφῶν ἐν τῇ ἀναβάσει Κύρου λέγει· τὰ δὲ
ἄνω καὶ μεσόγαια, τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας; εἰσὶ προί-
μια. Τοῦτο δὲ πιστεύεται ἐξ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων. Ἡ
τε γὰρ Κελτζηνὴ καλουμένη καὶ ὁ Συσπερίτης (76),
καὶ τὸ Γοιζάνον. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων ἡ
θεία Γραφή ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Βασιλειῶν. Τοὺς γὰρ
κατοικοῦντας τὴν Σαμάρειαν αἰχμαλώτους λαβόντες
Ἀσσύριοι, κατήκτισαν αὐτοὺς ἐν τῷ ποταμῷ Γοιζά-
νω (77). Ἐλαβε δὲ τὴν προσωνομίαν τοῦ καλεῖσθαι
Χαλδία, ἐκ τῆς τῶν Περσῶν προσσηγορίας, καὶ τῆς
αὐτῶν ἀρχαιογόνου πατριδος Χαλδίας. Ὅθεν καὶ Χαλ-
δαῖοι προσωνομάζονται.

Thema Θ, Μεσοποταμία.

Τὸ δὲ θέμα τῆς Μεσοποταμίας, οὐ πολυχρόνιον
ἔστιν· οὐδὲ μέγα τι ἦν, καὶ περιθρότον· ἀλλὰ κλει-
σοῦρα τις (78) ἀκνώμων καὶ ἀκατονόμαστος. Ἐπὶ
δὲ τῶν ἡμερῶν Λέοντος (79) τοῦ αὐοῖμου καὶ σωφω-

δύδρος.

(76) Lacunulam ms. codex explet, ubi perperam
scribitur Καλτζην pro Κελτζηνῇ et Συσπίτης pro
Συσπερίτης.

(77) Sic in ms. Codice. In editis Γοζιανῶ. At
Gozan fluvius circa Mediam dicitur IV Reg. xvii
et I Paralip. v. Eundem Gozen vocat Benjamin
Tudelensis.

(78) Vide Ducangii Gloss. Græc.

(79) Sic ms. E litigivono, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ
μακαρίου καὶ ἀγίου πατρὸς μου Λέοντος, etc.

τάτου ἐν βασιλευσί προσέφυγε Παγκρατούκας ἐκεί-
νο; ὁ Ἀρμένιος, καὶ Πουκρίκας, καὶ Ταυτούκας, οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ παρέδωκαν τὰ ἐκείσε καστέλλια,
καὶ ἐπλατύνθη ὁ τόπος, καὶ ἐγένετο εἰς ὄνομα στρα-
τηγίδος.

Θέμα I', Κολωνίας.

Ἡ δὲ Κολώνεια, κάστρον μὲν ἐστὶν ὀχυρώτατον
καὶ κρημνώδες· καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ πολιζματος ἔλαβεν
ἡ χώρα τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ καλεῖσθαι Κολώνεια.
Κολωνοὺς δὲ τοὺς ὕψηλους (80) καὶ ἐπηρμένους
τόπους ἐκάλουν Ἕλληνας. Ἀπαρχὴ δὲ ἐστὶ τῆς μι-
κρᾶς Ἀρμενίας, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ Νεοκαισαρείας
τῆς τοῦ θαυματουργοῦ Γρηγορίου πατρίδος, καὶ τοῦ
καλουμένου Φαλακροῦ ὄρους. Πλατυνομένη δὲ πρὸς
τὴν Ἀραβρακηνῶν πόλιν (81), τὴν τοῦ περιφανε-
στάτου καὶ μεγαλομάρτυρος Εὐστρατίου πατρίδα, καὶ
διήκουσα μέχρι Νικοπόλεως, καὶ τῆς καλουμένης
Τεφρικῆς, ἧς ἤρχε Χρυσόχειρ (82), ἐκείνος ὁ τῶν
Μανιχαίων περιβόητος ἀρχηγός, καὶ Καρβέας (83),
ὁ τοῦτου ἀνοσιώτερος· οὗς ἐξωλόθρευσε, καὶ πρὸς
τοὺς ἔξω κευθμῶνας ἀπέπεμψε Βασίλειος (84) ὁ φι-
λόχριστος βασιλεὺς, ὁ τῶν καθ' ἡμᾶς βασιλέων εὐ-
τυχῆς τε καὶ εὐσεβέστατος. Καὶ ὧδε μὲν ἡ Κολώνεια.
Ὡς δὲ προείπομεν, ἡ ἀρχαιογονία τοῦ θέματος, ἐκ
τῆς πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἀρχῆς κατὰγεται.

Θέμα IA', Σεβαστείας.

Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ θέμα τῆς Σεβαστείας, καὶ αὐτὸ
ἐκ τῆς δευτέρας Ἀρμενίας ἀπάρχεται. Τὸ δὲ τῆς
πόλεως ὄνομα ἐκ τοῦ σεβαστοῦ Καίσαρος Ἰουλοῦ
προσηλθῆκε, τὴν τοῦ Καίσαρος ἀρχὴν πρώτου κρα-
τουαμένου, καὶ μοναρχίαν τὴν πολυαρχίαν κατα-
σκευάσαντος. Καίσαρ δὲ ἐπεκλήθη, οὐκ ἐκ τῆς ἀξίας,
ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀνατομῆς τῆς μητέρος (85) αὐτοῦ. Τε-
λευτησάσης γὰρ αὐτῆς, ἔσπαιρε τὸ βρέφος, καὶ ἀπε-
ελάχιζε· καὶ διατηρηθείσης τῆς γαστρὸς αὐτῆς, ἐξῆλθε
βρυχώμενος, ὥσπερ τις σκύμνος λέοντος· τὴν δὲ
ἀνατομὴν, τζάισαι (86) καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. Ὅθεν
καὶ Καίσαρ ἐπωνομάσθη, διὰ τὴν ἀνατομὴν, ὥσπερ
εἶπομεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Σεβαστείας. Πᾶσαι οὖν
αἱ πόλεις, αἱ καλούμεναι Καισάρειαί, ἐκ τοῦδε τοῦ
φιλέτου Καίσαρος τὴν προσωνυμίαν ἐσχῆκασιν.

Θέμα IB', τὸ καλούμενον Λυκανδοῦ.

Ὁ δὲ Λυκανδὸς χθὲς, καὶ πρὸ μικροῦ εἰς τῆξιν
θέματος καὶ πόλεως (87) ἐχρημάτισεν, ἐπὶ τῶν χρῶ-

(80) In editis legitur, κολωνοὺς δὲ τοὺς ὕψηλους
καὶ ἐπηρμένους λόφους καλοῦσιν Ἕλληνας. Κολωνοὶ
autem, vel ut Eustathius vult κολῶναι, sunt τόποι
λήγοντες μὲν εἰς ὄξυ, μὴ ἀκριδῶς δὲ ἀπωξυμένοι,
παρὰ τὸ κολοῦσιν, ὃ ἐστὶ κολοβοῦν.

(81) Arabracis regionis, Armeniæ finitimæ, me-
minit Nicephorus Callisti, qui etiam tradit, Eustra-
tium martyrem ex ea fuisse oriundum.

(82) De Chrysochiro et ejus cæde vide Zona-
ram lib. xvi in Basilio, ubi Tephricem Agarenorum,
et Manichæorum Metropolitim appellat. Vide præ-
terea Scyllitzem, Glycam et alios.

(83) De Carbea Manichæo, duce bellicosissimo
consulendus continuator Porphyrogeniti pag. 105
et 110, ubi Tephricæ conditor dicitur: Ἐνθα καὶ
τὴν προμνημονευθέντα φασὶν ἀριστεῦσαι Καρβέαν

A præclari ac sapientissimi imperatoris profugit Pan-
cratucas ille Armenius et Pucricas, et Tautucas,
ejus fratres, et castella, quæ iis in locis erant, tra-
diderunt; et dilatata regio præturæ nomen ac-
cepit.

Thema X, Colonea.

Colonea verò est castrum munitissimum, ac præ-
ceps; atque ex hac parva urbe regio appellationem
accepit, ut vocetur Colonea. Κολωνοὺς enim ardua
ac editissima loca Græci appellaverunt. Initium au-
tem est minoris Armeniæ; incipiens quidem a Neo-
cæsarea, Gregorii Thaumaturgi patria, et a monte
Phalacro dicto. Extenditur vero ad Arabracenorum
urbem, clarissimi illius, celeberrimique martyris
Eustratii patriam, pertingens Nicopolim usque, et
oppidum quod Tephricæ vocatur, cui dominatus
est Chrysocher ille famosus Manichæorum prin-
ceps, et Carbeas, qui hunc ipsum impietate supe-
rabat; quos quidem disperdidit et ad infernales
lacus detrusit Basilius Christi studiosus imperator,
nostrorum imperatorum felicissimus pariter et piis-
simus. Atque ita quidem se habet Colonea. **13**
Prima vero, ut jam diximus, thematis origo a
primo Armeniorum initio deducitur.

Thema XI, Sebastea.

Similiter et Sebasteæ thema ex minore Armenia
initium habet. Urbs vero nomen suum ἐκ τοῦ σεβα-
στοῦ, id est ab Augusto Cæsare Julio accepit; qui
Cæsar imperium primus occupavit, et monarchiam
ex πολυαρχία, id est, multorum dominatione, con-
stituit. Cæsar autem cognominatus fuit, non a di-
gnitate, sed ab incisione uteri matris suæ: n. or-
tua siquidem ipsa, palpitabat infans, ac resilliebat,
quapropter cæso matris utero, erupit fremens in-
star catuli leonis. Incisionem vero Romani τζάι-
σαι vocant. Unde et Cæsar nuncupatus est, ob illam
sectionem, uti diximus. Atque hæc quidem de Se-
bastea. Omnes itaque urbes, quæ Cæsareæ dicuntur,
ab hoc charissimo Cæsare appellationem sumpse-
runt.

Thema XII, dictum Lycandi.

Lycandus non ita pridem inter themata ac ur-
bes censeri cœpit, temporibus nimirum Leonis illius

ANSELMII BANDOURII NOTÆ.

τὸν τὴν Τεφρικὴν οἰκοδομησάμενον, καὶ πολὺν οὐ
μόνον τοῦ χυδαίου φθόρον λαοῦ κατεργάσασθαι, ἀλλὰ
καὶ τῶν μεγάλων δὴ στρατηγῶν ζωγράφου λαβεῖν.
Illic Carbeæ (cujus supra mentionem fecimus, qui et
Tephricæ conditor fuit) egregie aiunt virtutem eni-
tuisse; ut non solum gregarios multos atque obscu-
ros interfecerit, verum magnos quoque duces vivos
ceperit.

(84) Editi habent, ἀπέπεμψεν, ὁ ἐμὸς πάππος,
κύριος Βασίλειος, ὁ τῶν, etc.

(85) Sic editi: ms. vero, ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀνατομῆς
τῆς γαστρὸς τῆς μητέρος αὐτοῦ. Editi etiam, τελευ-
τώσης γὰρ, etc.

(86) In ms. legitur, τζέισε, et paulo infra, τζέσαρ
ἐκλήθη.

(87) Sic ms. codex. Editi vero, εἰς τῆξιν θέματος

præclarii imperatoris; antea enim vacua ab incolis et inhabitata erat, tam ipsa quam Tzamandus, et universa Armeniæ finitima regio; neque eorum nomen ullo in pretio aut numero erat. Magnus vero ille, et giganti similis, Armenius, Angurines Lucastræ gener, longimanus ille, et ambidexter, quem Armeniorum lingua Azotum vocarunt: ille, inquam, cum ad Leonem illum celebrem imperatorem venisset, sive ut profugus, sive ut amicus, non satis scio, famulum habuit celebrem illum Meliam, qui non ita pridem e vivis decessit; qui etiam cum eodem imperatore expeditionem fecit infelici illo prælio, nimirum Bulgarico. Cum itaque in prædicto prælio, quod cum impiissimo illo Symeone Bulgaro commissum fuerat, profligatus esset Armenius; (erat enim præfectus imperatorii agminis, quod excubitorum dicitur;) in quo etiam Theodosius protovestiarius præclari illius imperatoris, desideratus, neque ultra visus est. Melias itaque, de quo modo diximus, ex hoc prælio salvus cum ad Armenios se contulisset, industrius alioqui, et ad barbaricam prædationem peridoneus, manu Armeniorum collecta, cum arcem etiam huius urbis, quam poterat optime munivisset, paulatim procedens, totius propemodum urbis ruinas instauravit; atque ita regio universa in veterem statum restituta, Armeniis fuit referta; quippe quæ **14** fertilis admodum, et pascendis equis ac pecori peraccommodata esset. Quocirca et thematis appellationem accepit, atque inter celebriores præaturas est relata, cura ac studio præfati Meliæ fortis ac prudentis. Urbis vero appellatio vetusta admodum est, ab ipsa Armeniorum gente et lingua ita dicta. Porro elegans quidam sermo de hac circumfertur, fabulæ propemodum affinis. Inscriptio vero in pristylis urbis expressa est ita habens:

QUID CONSTANTINOPOLIS
QUID LYCANDUS?
QUID THOMAS PROOECUS?
QUID IMPERATOR?

Causa vero huius inscriptionis hæc est: Magnus ille et celebratissimus imperator Justinianus, cum

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ καὶ πόλεως, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ μακαρίτου καὶ ἁγίου μου πατρὸς. Ἐρημος γὰρ ἦν τὸ πρῶτον, καὶ ἀοίκητος, κάκεινη, καὶ ἡ Τζαμανδός, καὶ τὰ, etc.

(88) Huius vocis meminuit etiam idem Porphyrogenitus lib. de Adm. imp. cap. 45.

(89) In editis legitur: Ἐκεῖνος γὰρ ἔλθων πρὸς τὸν μακαρίτην καὶ ἁγίον μου πατέρα, εἶτε ὡς προσφύξει τε ὡς φίλος, etc. Ubi nemo non videt Vulcanium perperam hæc postrema verba legisse.

(90) Leonis exercitus in Macedonia adversus Bulgargos, rege eorum Symeone pacem turbante, infelicitè pugnavit: sed eos subinde Turcarum auxilio devicit. Vide scriptores Byzantinos qui Leonis Philosophi gesta memoriæ prodiderunt.

(91) Sic in ms. Editi vero habent, πρὸς Συμεὼν τοῦ ἀθεώτατου Βουλγάρου. Et paulo infra pro τοῦ

νων Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως. Ἐρημος γὰρ ἦν τὸ πρότερον καὶ ἀοίκητος, κάκεινη καὶ ἡ καλούμενη Τζαμανδός, καὶ τὰ συμπαρακείμενα μέρη τῶν Ἀρμενίων καὶ οὐκ ἦν ὄνομα αὐτῶν, οὔτε ἐν λόγῳ, οὔτε ἐν ἀριθμῷ. Ὅτε δὲ ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ γιγαντοειδὴς Ἀρμένιος, ὁ τῆς Ἀγγουρίνης τῆς Λαικαστρίας γαμβρὸς, ὁ μακρόχειρ ἐκεῖνος, καὶ περιδέξιος, ὃν κατὰ τὴν τῶν Ἀρμενίων διάλεκτον Ἀζῶτον (88) ἐκάλουν ἐκεῖνος ἔλθων πρὸς Λέοντα (89) τὸν ἀοιδίμον βασιλέα, εἶτε ὡς πρόσφυξ, εἶτε ὡς φίλος, οὐκ οἶδα, ἐκεῖνος εἶχε θεράποντα, τὸν χθὲς καὶ πρὸ μικροῦ τελευτήσαντα, Μελίαν λέγω τὸν περιδόητον, ὃς καὶ συνεστράτευσεν αὐτῷ πρὸς τὸν δυστυχέστατον πόλεμον, τὸν τοῦ Βουλγάρου (90) λέγω. Τοῦ γοῦν Ἀρμενίου πεσόντος ἐν τῷ προλεχθέντι πολέμῳ πρὸς Συμεῶνα τὸν ἀθεώτατον Βούλγαρον (91) (ἦν γὰρ ἐξάρχων τοῦ βασιλικῆς τάγματος τῶν καλουμένων ἐξκουβίτων) ὅτε καὶ Θεοδόσιος ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως, ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ ἔφρατώθη, καὶ γέγονεν ἀδελός. Ὁ γοῦν προλεχθεὶς Μελίας ἐκ τούτου τοῦ πολέμου διασωθεὶς, καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἀρμενίων χώραν ἀπάρας, εὐφυῆς ὢν, καὶ πρὸς ληστοურγίαν βαρβαρικὴν ἐπιτήδειος, συμμορίαν τινὰ τῶν Ἀρμενίων ἀναλεξάμενος, καὶ ταυτησί τῆς πόλεως τὴν ἀκραν κατοχυρώσας, ὡς ἠθύνατο, καὶ κατὰ μικρὸν προῖων, ὄλην, ὡς εἶπειν, τὴν πόλιν τοῦ πτώματος ἤγειρε, καὶ προβαίνουσα ἐπὶ τὸ πρόσθεν πᾶσα ἡ χώρα, μεστὴ γέγονε τῶν Ἀρμενίων, κουροτρόφος οὕσα ἀγαθῆ τε καὶ ἱππόδοτος (92), καὶ παντοίων βοσκημάτων εἰς τροφήν ἐπιτήδειος. Διὸ καὶ θέμα κατωνομάσθη, καὶ εἰς στρατηγίδα περιδόητον ἀνήχθη σπουδῇ τούτου τοῦ Μελίου, τοῦ κραταιόφρονος. Ἡ δὲ ὀνομασία τῆς πόλεως, ἀρχαία τις καὶ παλαιά, ἀπὸ τῆς τῶν Ἀρμενίων γενεᾶς τε καὶ γλώττης ὀνόμαστο. Ἔστι δὲ λόγος τις περὶ αὐτοῦ, χαρῖεις τε καὶ πρὸς μυθοποιίαν οὐκ ἄμουςος. Γραφὴ γὰρ ἐν τῷ περιστύλῳ τῆς πόλεως (93) ἐντετύπεται, οὕτως ἀδιαγορεύουσα:

ΤΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ;
ΤΙ ΛΥΚΑΝΔΟΣ;
ΤΙ ΘΩΜΑΣ Ο ΠΡΟΟΙΚΟΣ;
ΤΙ ΒΑΣΙΛΕΥΣ;

Ἔστι δὲ ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς αὕτη. Ὁ μέγας ἐκεῖνος (94) καὶ περιδόητος βασιλεὺς Ἰουστινιανός,

ἀοιδίμου βασιλέως in editis legitur, τοῦ μακαρίου μου πατρὸς.

(92) Lycandus seu Lycandum olim Λάπαρα dicebatur ob pinguedinem et fertilitatem soli. Vide Ortelium.

(93) In editis legitur, ἐν τῷ περιδόλῳ τῆς πόλεως. Sed melius ἐν τῷ περιστύλῳ, quippe versus finem huius capituli ait hanc ipsam inscriptionem in sculptam fuisse ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως.

(94) Perperam hæc Vulcanius interpretatur sic: *Magnus ille et celebratissimus imperator Justinianus, cum Romano imperio potitus esset; patruus ejus Justinus, unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus est.* Non enim Justiniano imperante patruus ejus, unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus fuit; sed Justino Thrace imperante, avunculo Justiniani,

ὅτε τῶν σκήπτρων ἐκράτει τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ἅ ὅτουτο θεῖος Ἰουστίνος, μονοστράτηγος τῶν Ῥωμαίων ταγματῶν Καίσαρ ὧν ἐχρημάτισε. Καὶ διερχόμενος τὰ μέρη τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας, κατήντησε ἐν τῇ Λυκανδῷ. Ὁ γοῦν Θωμᾶς ἐκεῖνος, ὁ πρόκοκος (95) τῆς αὐτῆς πόλεως, τηλικούτος ἦν ἐπὶ βοσκήμασι πλούσιος, ὅσον τὸν μακάριον Ἰώβ ἡ θεόγραφος ἱστορία παρίστησι· προσήνεγκε δὲ τῷ Ἰουστινιανῷ δῶρον ἐν τάξει κανισκίου (96) θαυμασιώτατον, καὶ γραφῆς ἄξιον· μυριάδα πρόβατων ταῖς χροαῖς διαλάττουσαν· χίλια πρόβατα μέλανα, καὶ ἕτερα λευκότριχα χίλια, καὶ ἕτερα σποδοειδῆ χίλια, καὶ ἕτερα βαντὰ (97) τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν διασώζοντα, καὶ ἕτερα πικρὰς ἔχοντα τὰς ὄψεις χίλια, καὶ ἕτερα φατὰ ὠσαύτως, καὶ ἕτερα ξανθὰς ἔχοντα τὰς τρίχας, τὴν αὐτὴν ποσότητα φέροντα, καὶ ἕτερα περικνὰ τῆς αὐτῆς ὄντα ἰσότητος, καὶ ἕτερα φοινικότριχα χίλια· καὶ ἕτερα χρυσιζόντα, ἔχοντα τοὺς μαλῶς οἰνοῖ πινυνιότριχα (98), χίλια· ὅποσον φημίζουσι τὸ χρυσοῦν ἕβρας ἐκεῖνο τὸ περιβόητον Ἑλλήνης· καὶ ἀπλῶς, αἱ δέκα χιλιάδες ἑτερόχροιαί, καὶ παραηλαγμέναι τοῖς χρώμασι. Τοῦτο θαυμάσας ὁ Καίσαρ, καὶ τὸ δῶρον τοῦ Θωμᾶ προσαδεξάμενος, παύων ἐκέλευσε γραφῆναι ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, τουτοῖ τὸ ἐπίγραμμα, ὅπερ ἐν τοῖς ἀνωθεν ἔφημεν. Αὐτῆ ἡ πόλις ἐπὶ Λέοντος τοῦ αἰοιδίμου βασιλέως (99), διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ προλεχθέντος Μελλίου, μᾶλλον δὲ τοῦ σοφοῦ βασιλέως, τοῦ προμηθοῦς τὰ πράγματα διευθύνοντος, καὶ σκοποῦντος ἀνδρὸς ἀρετὴν, εἰς ὄνομα θέματος ἐχρημάτισε. Καὶ τσαῦτα μὲν περὶ Λυκανδοῦ καὶ τῆς ἐμόρου αὐτῆς Τζαμανδοῦ.

Θέμα ΙΓ', Σελευκείας.

Ἡ δὲ Σελεύκεια μέρος ἐστὶν Ἰσαυρίας· πρὸς μὲν δυσμᾶς ὀριζομένη ὑπὸ τοῦ Ταύρου, ἐν ᾧ κατοικοῦσι Ἰσαυροὶ· πρὸς δὲ τὰς ἀνατολάς ἀποκλείεται παρὰ τῶν Κιλικίας ὀρέων, ἐν οἷς εἰσι πόλεις παραθαλάσσιοι, πρώτη μὲν αὕτη Σελεύκεια, ἔπειτα Κώρυκος, καὶ τὸ Κωρύκιον ἄντρον (1), καὶ λειμῶν ὁ καλούμε-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Justinianus unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus fuit; ut facile etiam ex sequentibus videre est. Στρατηγὸν αὐτὸν Justinianum appellat in senatu Proclus quæstor apud Procopium lib. 1 de Bell. Pers. Cæsar vero idem Justinianus diu post salutatus fuit, ut tradit Procopius loco citato: Σίττας καὶ Βελισάριος νεανία μὲν καὶ πρῶτω ὑπηνήτα ἦσθη, Ἰουστινιανῷ δὲ στρατηγῷ δορυφόρω, ὃς χρόνῳ ὑστερον ἐν Ἰουστίνῳ τῷ θεῷ τὴν βασιλείαν ἔσχεν· *Sittas et Belisarius primæ lanuginis adolescentes satellites erant Justiniani militiæ magistri, qui diu post cum Justino avunculo habuit imperium* Justinianus itaque, antequam Cæsar appellatus esset, magister militiæ erat; unde corrigendus hæc in re Porphyrogenitus. Rem totam clarius refert Cyrillus Scythopolitanus Procopii æqualis: Ἰουστίνος Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφίδου ἀυτοκράτορα κατέστησε πατρίκιον, καὶ ὑπάτον ὄντα καὶ στρατηγόν. *Justinus Justinianum ex sorore nepotem suo loco imperatorem constituit, qui jam erat patricius, consul et magister militiæ*

(95) De hoc fortassis Thoma loquitur Justinianus imperator Novella 1a: Τούτων, ἠντικεινός, οὐδὲν ἦμιν διαταγμένων, κάκεῖνο προσδιορίσαι δι-

A Romano imperio potiretur avunculus ipsius Justinus, unicus prætor Romanorum agminum Cæsar existens appellatus fuit. Cum itaque omnes Asiæ minoris partes obiret, tandem Lycandum pervenit. Thomas igitur ille, Proæcus ejus urbis, adeo dives pecoris, atque a Deo conscripta historia beatum Jobum fuisse testatur, obtulit hic Justiniano donum instar sportulæ summiopere admirandum et memorabile; decem videlicet millia ovium, coloribus inter se discrepantia: mille nigras, alias albo villo mille, aliasque mille cinerei coloris, necnon sparsi coloris totidem: alias item mille rufum colorem referentes: alias mustellini coloris totidem; totidem flavas, totidem nigris maculis distinctas; totidem phœnicei coloris, totidem auri speciem referentes, et rutilanti vellere, cujusmodi fuisse aiunt Græci celeberrimum illud aureum vellus: et, ut verbo dicam, decem chiliades, diverso omnes inter se colore erant distinctæ. Quod quidem miratus Cæsar, accepto Thomæ dono, jocans jussit inscribi portæ urbis inscriptionem, cujus supra mentionem fecimus. Hæc urbs a Leone præclaro illic imperatore, ob fortitudinem Meliæ, cujus supra meminimus, ac potius ab illo sapiente imperatore, rem prudenter ordinante, et virtutem ejus viri considerante, theinatis appellatione donata fuit. Atque hæc quidem de Lycando, et finitima ei Tzamando.

Thema XIII, Seleucia.

Seleucia vero pars est Isauriæ, quæ ad occasum terminatur Tauro monte, quem incolunt Isauri. Ad orientem vero circumscribitur montibus Ciliciæ, in quibus sunt urbes maritimæ. Prima quidem 15 ipsa Seleucia, deinde Corycus, et Corycium antrum, et pratium Crociterum dictum. Præterea

καὶον ἐτι νομίζομεν, ἐφ' ᾧ προστεῖσαι τῆς τρίτης Ἀρμενίας ἀνδρα σεμνόν, ὑπουργηκότα τε ἡμῖν ἦδη, καὶ ἄξιον τοῦ τῆς ἀρχῆς ὄγκου καὶ προσχήματος. Ἐδρόντες τοῖνον Θωμᾶν τὸν μεγαλοπρεπέστατον, ἦδη μὲν ἀρχὰς ἐπὶ τῆς Ἀρμενίων ἀνύσαντα χώρας, καὶ τ' ἄλλα δὲ ἀνδρα χρηστὸν, καὶ γνησίως ἡμῖν ὑπηρετησάμενον τε καὶ ὑπηρετούμενον, αὐτὸν ἐπὶ τῇ τῆς ἀρχῆς ταύτης προβαλλόμεθα διοικῆσαι. Hunc Thomam πρόκοικον λυκανδοῦ a Constantino vocatum fuisse inquit Vulcanius, non alia fortassis ratione, quam quod eam olim, priusquam a Leone imperatore urbis appellationem dignitatemque accepisset, inhabitasset. Sed quid πρόκοικος significet apud scriptores Byzantinos videatur Gloss. Græc. Ducangii eodem verbo.

(96) Quid κανισκίον apud recentiores Græcos videntum Ducangii Gloss. Græc.

(97) Ist hæc ex nis. Codice reponimus.

(98) Vide notas Vulcanii ad eundem Porphyrogeniti locum; necnon Ducangii Gloss. Græc.

(99) Editi habent, τοῦ μακαρίου μου πατρός. Et paulo infra in editis legitur, μᾶλλον δὲ τοῦ ἐμοῦ πατρός, τοῦ προμηθοῦς τὰ πράγματα διακρίνοντος.

(1) Vide quæ de his habet Ortelius.

Soli et Ægææ, et Pompeiopolis et Aphrodisias, et Iassus, sinusque ejusdem appellationis, ubi strenuus ille ac celeberrimus Macedo, Alexander, inquam, Philippi filius, prælium cum Dario Persarum rege commisit. His vicina est Tarsus Pauli patria. Seleucia igitur primum neque thematis appellationem, neque præfecturæ nomen habuit; sed claustrum quoddam erat, et specula ob Sarracenorum e Tarso excursiones, quod nimirum arduo et difficilem aditum habente loco sita esset. Optimus vero imperator dominus Romanus, qui latitudinem quodammodo, et longitudinem magnitudinemque imperio Romano adjecit, præturam ex ea fecit. Nomen vero urbis, et quod vocata sit Seleucia, a conditore Seleuco, qui nuncupatus Nicenor, fluxit. Ulteriora autem Seleuciæ et mediterranea vocantur Decapolis, id est, decem urbes: quarum quidem prima est Germanicopolis, altera Titiopolis, tertia Domitriopolis, quarta Zenopolis, quinta Neapolis, sexta Claudiopolis, septima Irenopolis, octava Cæsarea, nona Lauzadus, decima Dalisandus, in qua clypeus seu scutum magni illius martyris sancti Theodori in trullo templi ipsius pendet. Atque hæc quidem de Seleucia.

Thema XIV, dictum Cibyrræotarum.

Thema vero Cibyrræotarum, ab ipsa Seleucia initium sumit, quæ ad mare orientis sita est. Desinit autem in longitudine occasum versus, ad ipsam usque urbem Miletum, et Jasum; et ad sinum Bargyliacum, sive eos qui Andanii nuncupantur, ubi sita est Mylassa, urbs celebris, et ipsa Bargylia, et Myndus, et quæ dicitur Strobilus, et Halicarnassus, Herodoti patria, et Artemisiæ urbs celeberrima, in qua nominatissimum Mausoli sepulcrum exstat. Si vero orientem versus tendas, reperies sinum, qui Ceramicus dicitur, et urbem ejusdem ac sinus appellationis. In extrema autem sinus ora Cnidiorum urbs habitatur; et celebre Veneris

υος Κροκοφόρος, Σόλοι τε καὶ Αἰγαῖαι (2), καὶ Πομπηίουπολις, καὶ Ἀφροδισιάς, ἢ τε Ἴσος, καὶ κόλπος ὁμώνυμος, ἐν ᾧ Μακεδῶν ἐκεῖνος ὁ γεννάδας τε καὶ περίκλυτος, Ἀλέξανδρον λέγω τὸν τοῦ Φιλίππου, τὸν πρὸς Δαρεῖον τὸν Πέρσην διηγωνίζατο πόλεμον. Σύνεγγυς δὲ τούτων, καὶ Ταρσός, ἡ Παύλου πατρὶς, καθίδρυται. Ἡ τοίνυν Σελεύκεια, οὐ θέμα τοπρὶν ἐχρημάτιζεν, οὐδὲ στρατηγίδος ἐκεκλήρωτο ὄνομα, ἀλλὰ κλεισούρα τις ἦν, καὶ φυλακὴ, διὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἐκ Ταρσοῦ προϊόντων Σαρβρακηνῶν, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον δυσπρόσοδον. Ὁ δὲ κύριος Ῥωμανός, ὁ καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς βασιλεὺς, ὡσεὶ πλάτος, μῆκος τε καὶ μέγεθος ἐπιτιθεὶς τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ, στρατηγίδα αὐτὴν ἀπέτέλεσε. Τὸ δὲ τῆς πόλεως ὄνομα, καὶ τὸ καλεῖσθαι Σελεύκεια, ἀπὸ τοῦ κτίστου Σελεύκου, τοῦ καλουμένου Νικάνορος, τὴν προσωυμίαν ἐπλούτησε. Τὰ δὲ ἄνω Σελευκείας, καὶ μεσόγαια, καλεῖται Δεκάπολις. Καὶ ἐστὶ πρώτη μὲν Γερμανικὴ πόλις· δευτέρα δὲ Τιτιοῦπολις· τρίτη, Δομητιοῦπολις· τετάρτη, Ζηνοῦπολις· πέμπτη, Νεάπολις· ἕκτη, Κλυδίουπολις· ἑβδόμη, Εἰρηνοῦπολις· ὀγδοή, Καισαρεία (3)· ἐνάτη, Λαύζαδος· δεκάτη, Δαλιανδὸς, ἐν ἣ ἡ ἀσπίς ἦγον τὸ σκουτάριον τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ἐν τῷ τροῦλιῳ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ἀποκρέματα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Σελευκείας.

Thema ID, τὸ καλούμενον Κιβυρραιωτῶν.

Τὸ δὲ θέμα τῶν Κιβυρραιωτῶν ἀπάρχεται μὲν ἀπ' αὐτῆς τῆς Σελευκείας τὰ πρὸς θάλασσαν τῆς ἀνατολῆς (4) κειμένης· καταλήγει δὲ πρὸς μῆκος ἐπὶ δυσμὰς ἕως αὐτῆς Μιλήτου (5) τῆς πόλεως, καὶ τῆς Ἰασοῦ (6), καὶ τοῦ Βαργυλιακοῦ κόλπου (7), ἦγον τῶν καλουμένων Ἀνδανίων (8), ἐν ᾧ κεῖται ἡ τε Μύλασσα, πόλις διάσημος, καὶ αὐτὰ τὰ Βαργύλια (9), ἡ τε Μύνδος (10), καὶ ἡ καλουμένη Στροβίλος (11), ἡ τε Ἀλικαρνασός, ἡ Ἡροδότου πατρὶς, ἡ τῆς Ἀρτεμισίας πόλις ἡ πολυθρόλλητος, ἐν ἣ ὁ Μαυσώλου τάφος ὁ περιδότης (12) ἴδρυται. Ἀνερχόμενος τοίνυν πρὸς ἀνατολὴν, εὐρήσεις τὸν Κεραμεῖκὸν κόλπον καλούμενον, καὶ πόλιν τῷ κόλπῳ ὁμώνυμον. Ἐπ'

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(2) In notitia provinciarum ms. Αἰγία dicitur. D Fortassis eadem quæ Αἰγείρα, inquit Holstenius in notis ad Stephanum in Αἰγείρα.

(3) In editis legitur, Διοκαισαρεία.

(4) In ms. legitur, τὰ πρὸς θάλασσαν πρὸς ἀνατολὴν κειμένην.

(5) Sic ms. Perperam editi, ὡς δυσμὰς ἕως αὐτῆς Μιλήτου.

(6) Editi habent, Καὶ τῆς Ἰασσοῦ. Hæc ipsa urbs Carixæ Stephano scribitur Ἰασός· apud Athenæum vero in Archestrati versibus lib. iii Ἰασός appellatur:

Ἦρ δὲ ποτ' εἰς Ἰασον Καρῶν πόλιν εἰσφεύξῃαι.

Si quando Jasum oppidum Carixæ veneris.

(7) Stephanus: Καὶ ἡ θάλασσα Βαργυλικὸς κόλπος. Melæ vero hic idem sinus Bargyliacus, sinus Jasius dicitur.

(8) Sic emendo. In editis et in mss. legitur Ἀντανίων. At Stephanus, Bargyla, inquit, urbs Carixæ,

quam Cares Andanum appellant.

(9) Perperam in editis legitur, καὶ αὐτὰ τὰ Μαργύλια. Vide Stephanum.

(10) Perperam legitur in editis Μένδος, et in ms. Μίνδος· nam Μύνδος scribendum docemur ex Strabone, Ptolemaeo et Stephano. Mindus dicitur Pomponio. Strabo lib. xiv habet: Εἴτ' εὐθύς ἡ Μύνδος, λιμένα Ἐχουσα· καὶ μετὰ ταύτην Βαργύλια, καὶ αὕτη πόλις.

(11) In ms. legitur, καὶ ἡ καλουμένη Στροβίλος. Quid Strobilus vide Ortelium, v. *Caucasus*.

(12) Sic ms. Codex. De hoc Mausoli sepulcro loquitur Strabo lib. xiv, pag. 451: Εἶθ' Ἀλικαρνασός, τὸ βασιλεῖον τῶν τῆς Καρίας δυναστῶν, Ζεφύρα καλουμένη πρότερον· ἐνταῦθα δ' ἐστὶν ὁ τε τοῦ Μαυσώλου τάφος, τῶν ἐπὶ θαυμάτων ἔργων, ὅπερ Ἀρτεμισία τῷ ἀνδρὶ κατεσκευάσατο. Deinde Halicarnassus, regia dominorum Carixæ, quondam Zephyradia. Ἰδὲ Mausoli sepulcrum est, unum c' seriem mirabilibus mundi spectaculis, quod marito suo Artemisia edificavit.

ἄκρων δὲ τοῦ κήλου ἢ τε πόλις Κνιδίων κατοικίται, **A** καὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης τέμενος περιβόητον, ἐν ᾧ περὶ ἤν τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἀγάλμα, μνημεῖον τῆς Πραξιτέλους τέχνης ἀπαραμίλητον. Ἀπαναθαίνονται δὲ πρὸς ἀνατολὰς, κόλπος ἐστὶν Οἶδημος ὄνομα, καὶ λιμὴν καλούμενος Λάρυμα· ὧν κατέναντι νῆσος ἡ Σύμη. Καὶ πρὸς τὸ πέλαγος, κατανηκρὺ τῆς Ῥοδίων περαίας καὶ ὀπλοθήκης, νῆσος ἡ Ῥόδος, αὕτη Πελαγία (13), ἐξήπλωται, πρὸς βορρᾶν τε καὶ νότον ἐναποθέλουσα. Διαβαίνων τε τὴν ἐφεξῆς θάλασσαν, εὐρήσεις πόλιν Τελμισσὸν (14) ἐκείνην τὴν περιώνυμον· ἔπειτα Πάταρα· εἶτα Σάνθον, τὴν πρωτογένου; ἐκεῖνου τοῦ ζωγράφου πατρίδα, ὅς τὸ Διονύσιον τὸ ἐν Ῥόδῳ τοῖς ζωγραφικοῖς καταλάμπρυνε πίναξιν. Εἶτα τὴν Λυκίων πόλιν, τὴν μυρίπνον τε καὶ τρισθλίον· ἐν ᾧ περὶ ὁ μέγας Νικόλαος, ὁ τοῦ Θεοῦ θεράπων, ἀναθύζει τὰ μύρα κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα. Εἶτα Φοινιξὸς ποταμὸς, καὶ πόλις ὀμώνυμος· εἶτα Φάσιλις (15) περίκλυτος· εἶτα ἡ Ἀττάλου τοῦ Περγαμηνοῦ πόλις ἐπώνυμος· εἶτα τὸ Σύλαιον· ἔπειτα Πέργη ἡ περιώνυμος· εἶτα Σίδη, τὸ τῶν πειρατῶν ἐργαστήριον· εἶτα Σέληγη ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἀποικίος· εἶτα τὸ Καστέλλιον ὄρος καλούμενον (16)· εἶτα τὸ καλούμενον Ἀνεμούριον· εἶτα Ἀντιόχεια ἡ μικρὰ· ἔπειτα Κιβύβρα (17) πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὸ θέμα τὴν ἐφύβριτον καὶ πονηρὰν ὀνομασίαν ἐκληρονόμησεν· εἶτα Σελινοῦς, μικρὸν πολισμάτιον καὶ τοταμὲν ὀμώνυμον ἔχουσα (18)· εἶτα Μέλας ὁ ψυχρὸς ποταμὸς· ἔπειτα τῆς Συκῆς πολισμάτιον· εἶτα λιμὴν, ὁ καλούμενος Παλαιός· εἶτα αὕτη ἡ Σελεύχεια· καὶ αὗται μὲν αἱ παραθαλάσσιοι πόλεις, ὅς τὸ τῶν Κιβυβραίων στρατηγὸς διανέμεται. Ἄνω δὲ πρὸς τὴν ἡπειρον, καὶ αὕτη τὴν μεσόγειον, ἐν ᾗ καταλήγει τὸ τῶν Θρακησίων καλούμενον θέμα, ἀπάρχεται μὲν ἀπὸ αὐτῆς; τῆς Μιλήτου (19), εἶτα διαβαίνει τὴν Στρατονικίαν, καὶ τὰ καλούμενα Μογυλά, καὶ τὴν πόλιν Πισύης· διεκτρέχει δὲ τὴν καλουμένην Ἀγίαν, καὶ παρέρχεται τὴν Ταυρόπολιν· συνάπτει δὲ πρὸς τὴν Τλώ καὶ Οἰνιάδα, εἶτα παρέρχεται Φιλήτα, καὶ αὕτη τὴν Ποδάλειαν· διεκτρέχει δὲ τὸ καλούμενον Ἀνεμότειχος, καὶ συνάπτει πρὸς τὴν πόλιν Σαγαλασσόν· εἶτα καταλήγει πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ταύρου, ἐν ᾧ τὸ τῶν Ἰσαύρων γένος κατοικίται. Καὶ τοσαύτη μὲν ἡ τοῦ Κιβυβραίου περιόχη. Ἐλαβε δὲ τὴν προσωνομίαν, ὡς περὶ ἔφαμεν, τοῦ καλεῖσθαι Κιβυβραίου τῆς, ἀπὸ Κιβύβρας, εὐτελοῦς καὶ ἀκατονομάστου πολισμάτος, πρὸς ὕβριν, οὐ πρὸς

templum, in quo erat et ejus simulacrum, Praxite-
lis monumentum, omnium citra controversiam
præstantissimum. Eunti vero orientem versus, si-
nus est Œdemus nomine; et portus, qui Laryma
dicitur; quorum ex adverso sita est insula Syme:
et versus mare, e regione transiitorialis Rhodiorum
oræ, et armamentarii, insula ipsa Rhodus, quæ
etiam Pelagia dicitur, extenditur, boream et au-
strum versus respiciens. Ulterius vero mare **16**
trajiciens, celebrem illam urbem Telmissum repe-
ries; deinde Patara, hinc Xanthum, Protogenis
illius pictorie patriam; qui Bacchi ædem apud Rhodios
pictoriis tabulis illustravit; deinde Lyciorum
urbem, unguenta spirantem, et valde beatam, in
qua magnus ille Nicolaus, Dei servus myra, id est
unguenta scaturit juxta urbis nomen. Hinc Phœnix
fluvius, et urbs ejusdem nominis cernitur; mox
Phasilis celeberrimum oppidum, deinde Attali Per-
gameni urbs, ab eo nomen habens. Inde Sylæum,
deinde Perge, celebris urbs, mox Side, piratarum
officina; exinde Selga urbs, Lacedæmoniorum colo-
nia. Inde mons Castellium cognominatus, hinc Ane-
murium, exinde Antiochia minor, ulterius Cibyrra
urbs, a qua et thema ignominiosam ac vilem ap-
pellationem accepit. Inde Selinus, parvum oppidu-
lum, et flumen ejusdem nominis; postea Melas
gelidus fluvius; deinde Syces oppidulum. Hinc por-
tus, dictus Antiquus; inde Seleucia ipsa. Atque hæc
quidem sunt maritimæ urbes, quas Cibyrræotarum
prætor administrat. Superius autem continentem
et mediterranea versus, ubi desinit thema, Thra-
cesiorum dictum, incipit quidem ab ipsa Mileto,
transit deinde Stratoniciam, et quæ vocantur Mo-
gola, et urbem Pisyam; percurrit etiam eam quæ
Hagia dicitur, et Tauropolim; pertingit vero etiam
Thon, et Œniadem usque. Transit deinde Phileto,
et ipsam Podaliam; pertransiensque id, quod Ane-
motichos dicitur, pertingit ad urbem Sagalassum.
Hinc desinit in partes Tauri, quas Isauri incolue-
runt. Atque hic quidem est thematis Cibyrræotici
ambitus. Cibyrræotæ autem appellatio a Cibyrra,
vili, et obscuri nominis, oppidulo, uti diximus,
fluxit: eaque appellatio ad ignominiam, non ad
laudem, indita est; quod frequenter res novas mo-
liti, et refractarios sese adversus imperatorum
mandata præbuerint. Rhodus autem insula, in me-
ditullio quidem hujus thematis sita est, ad boream

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(13) Sic ms. Codex. Editi habent, νῆσος ἡ Ῥόδος αὕτη πλαγία ἐξήπλωται. Quæ Vulcanius interpretatur: *insula Rhodus oblique extenditur*. At legendum esse Πελαγία et non πλαγία præterquam ex ms. docemur ex Antonino, qui insulam Rhodum Pelagiam etiam nuncupatam fuisse scribit.

(14) Sic ms. Editi πόλιν Τελμισσόν. Τελμησσός autem hæc urbs scribitur apud Ptolemæum et Plinium; Τελμισσός vero Straboni et Arriano; urbs Lyciæ.

(15) Ita ms. Perperam in editis legitur, Βασίλις. Apud Ptolemæum Φασίλις scribitur, Lyciæ oppi-

dum, apud vero Plinium et Stephanum, Pamphylia.

(16) Editi habent, εἶτα τὸ Κάλλιστον ὄρος καλούμενον. Castellium nomen loci circa Palæstinam in Vita sancti Sabæ apud Metaphrastem.

(17) Sic ms. Codex. Duæ hujus nominis urbes apud Strabonem habentur; alter Κίβρα magna haud procul a Mæandro flumine; altera vero minor haud procul a Mela fluvio: et de hac quidem secunda videtur hic loqui Porphyrogenitus.

(18) Hæc et sequentia ex ms. reponimus.

(19) In editis pro Μιλήτου ubique legitur Μηλι-
του.

pariter et austrum respiciens. Litteræ enim Δ speciem præ se fert, triangulari videlicet figura. Cæterum Doriensium colonia est, qui ex Peloponneso, Argivis et Lacedæmoniis ab Hercule genus ducunt; quemadmodum et ipse Homerus in catalogo navium de ea scribit:

κεδαιμονίων, τῶν ἀπὸ τῆς Ἡρακλέους γενεᾶς καταγομένων. Καθὼς καὶ αὐτὸς Ὅμηρος ἐν τῷ τῶν νεῶν καταλόγῳ περὶ αὐτῆς τάδε φησί·

*Quin et Tlepolemus satius Hercule, fortis et ingens,
Ipse Rhodo naves ter trinas duxit, onustas
Magnanimis Rhodiis; Rhodium enim triquetrum
[ordine cingunt*

Lindus, Ialysusque, atque argillosa Camirus.

Atque hæc quidem de Rhodo.

17 Thema XV, præfectura Cypri dictum.

Præfectura Cypri insulæ a consiliario administrata fuit: urbes in ea sunt quindecim: Constantia metropolis, Citium, Amathus, Cyrenea, Paphus, Arsinoe, Soli, Lapithus, Cernia, seu Leucusia, Cythærea, Tamasus, Curium, Nemevium, Trimythus, ex qua sanctus Spiridion, Carpasium. Cyprius itaque est magna et illustris insula, in sinu Pamphylia sita, quemadmodum scribit Dionysius Periegetes:

Pamphylia in ponto Cyprus se tendit ad ortum.

Appellationem vero suam accepit a Cypri, filia Cinyræ, vel Bibli, et Veneris, ut Philostephanus libro de insulis, et Istrus de coloniis Ægyptiorum, memoria prodiderunt. Multi autem ac diversi reges antea in ea regnarunt. Dissipata vero est regia ejus administratio sub Macedonibus, hoc est, Ptolemæis; nam ad Alexandrum regem Macedonum usque, regibus, sive tyrannis, paruit; a quibus tyrannis Anaxarchus philosophus sublatus est, post Alexandri obitum. Et Isocrates rhetor varias orationes ad Demonicum, in ea regnancem, conscripsit. Postquam vero Romani eam occuparunt, in præfecturam redacta, et in quindecim, ut diximus,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(20) Editi habent, πόλει δεκατρεῖς. Binæ urbes ex ms. adjiciuntur.

(21) Sic ex ms. Salamis etiam Constantia dicta fuit, ut scribit Stephanus: Κωνσταντία ἢ ἐν Κύπρῳ Σαλαμίς γίνεται ἀπὸ τῆς Κωνσταντος γενικῆς, etc. Ita habet et divus Hieronymus, qui etiam subjungit, eam Trajani imperatoris tempore a Judæis deletam, interfectis omnibus ejus incolis.

(22) In editis legitur, Κέρβεια, Κυθέρεια, etc.

(23) In editis legitur, Ταμασία. Apud Ptolemæum et Strabonem hæc ipsa Cypri urbs scribitur Ταμασσία.

(24) Binæ hæc urbes ex ms. adjiciuntur.

(25) In editis legitur, Κάροπασος. Apud Plinium Carpasium hæc urbs vocatur. Diodoro, Ptolemæo et Stephano, Καρπασία dicitur. Vide Notas Holstenii in Stephanum.

(26) Sic in ms. nisi quod pro Κινύρου, perperam legitur, Κίβρου. Stephanus quippe Cyprius insulam nomen accepisse ait a Cypri filia Cinyræ, vel a Cypri flore illic nascente: Κύπρος, νῆσος μεγάλη ἐν τῷ Παμφυλίῳ κόλπῳ ἀπὸ Κύπρου τῆς θυγατρὸς Κινύρου. ἢ ἀπὸ τοῦ φορέμενου ἄνθους κύπρου. Cinyras rex Cypri fuit, Cilicis filius, qui cum Myrrha

ἔπαινον, διὰ τὸ πολλάκις αὐθάδεις τε καὶ ὄβριστας γίνεσθαι πρὸς τὰς τῶν βασιλέων ἐπιταγὰς. Ἡ δὲ Ῥόδος ἢ νῆσος μέση μὲν κεῖται τοῦ θέματος· ἀποδλέπει δὲ πρὸς βορρᾶν τε καὶ νότον, δελτωτῆ τὸ σχῆμα, τὴν δὲ γραμμὴν τρίγωνος. Δωριέων δὲ ἐστὶν ἀποικοί, τῶν ἐκ Πελοποννήσου, Ἀργείων τε καὶ Λακεδαιμονίων, τῶν ἀπὸ τῆς Ἡρακλέους γενεᾶς καταγομένων. Καθὼς καὶ αὐτὸς Ὅμηρος ἐν τῷ τῶν νεῶν καταλόγῳ περὶ αὐτῆς τάδε φησί·

*Τληπόλεμος δ' Ἡρακλείδης ἠδὲ τε μέγας τε
Ἐκ Ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγει Ῥοδίων ἀφρώων,
Οἱ Ῥόδον ἀμφερέμοντο διάτριχα κοσμηθέντες,*

Λίνδον, Ἴηλυσσον τε καὶ ἀργινόντα Κάμειρον.
Καὶ ὧδε μὲν τὰ περὶ Ῥόδου.

B Thema IE, τὸ καλούμενον ἐπαρχία Κύπρου.

Ἐπαρχία τῆς νήσου Κύπρου ὑπὸ κομιστάριον, τούτεστι βουλευτὴν, πόλεις δεκαπέντε (20). Κωνσταντία (21) μητρόπολις, Κίτιον, Ἀμαθοῦς, Κυρήνεια, Πάφος, Ἀρσινόη, Σόλοι, Λάπιθος, Κέρμα, ἤτοι Λευκουσία (22), Κυθαίρεια, Τάμασος (23), Κούριον, Νέμεσος (24), Τρίμυθος, ὅθεν ὁ ἅγιος Σπυριδίων· Καρπάσιον (25). Ἡ μὲν οὖν Κύπρος ἢ νῆσος ἐστὶ μεγάλη καὶ ἐπιφανεστάτη, κειμένη ἐν τῷ Παμφυλίῳ κόλπῳ, καθὼς φησὶν ὁ Περιηγητὴς Διονύσιος·

Κύριος δ' εἰς αὐτὰς Παμφυλλίου ἐνδοθὶ πότιου.

Ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Κύπρου τῆς θυγατρὸς Κινύρου, ἢ τῆς Βίβλου (26) καὶ Ἀφροδίτης, ὡς Φιλοστέφανος ἐν τῷ περὶ νήσων (27), καὶ Ἴστρος, ἐν ἀποικίαις Αἰγυπτίων (28), ἱστορήσαν. Ἐβασιλεύετο δὲ πρότερον ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων βασιλέων. Κατελύθη δὲ ἡ αὐτῆς βασιλεία ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, τούτεστι τῶν Πτολεμαίων. Ἔως γὰρ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως Μακεδόνων ἐβασιλεύετο, ἤγουν ἐτυραννεῖτο, ὑφ' ὧν τυράννων Ἀνάξαρχος ὁ φιλόσοφος ἀναιρεῖται μετὰ τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου. Καὶ Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ πρὸς Δημόνικον, τὸν αὐτῆς βασιλεύοντα, λόγους διαφόρους πεποίηκε. Κρατήσαντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐπαρχία γέγονε, καὶ διηρέθη, ὡς

filia sua, nutricis astutia, ignarus concubuit, a quo illa Cynarcia dicta, ut scribit Ovidius Met. 10. Cur autem Philostephanus Cyprus dicatur filia Cinyræ, vel Bibli, et Veneris (ut legitur apud Porphyrogenitum in ms. codice regio) ignoro, nisi dixeris verba illa, ἢ τῆς Βίβλου addita fuisse a scriba indocto, qui Cinyram Cypri regem confundeat cum altero Phœnicis rege, cujus regia Byblos urbs fuit: et sic pro ἢ τῆς Βίβλου legendum esset τοῦ τῆς Βύβλου, subintelligendo κρατήσαντος. Cæterum Eust. in Dionys. Cyprium vocat filium Cinyræ, cum tamen Κύπρος muliebri nomen sit, quod in usu fuit apud Phœnices, ut docet Scaliger ad Eusebium pag. 149.

(27) Librum de *Insulis* quem Philostephanus scriptor noster ascribit, nec non Servius in *I. Æn.* juxta codicem Fuldensem, Heraclidi tribuit Stephanus in *Ἠλλάδος*. Vide Vossium de *Historicis Græcis*.

(28) Liber Istri de *Colontis Ægypti* laudatur a Stephano in *Αἰγιάδος*, et *Ἠλενος*, et a Clemente Alexandrino lib. 1 *Στωμάτ.* Quo tempore vixerit Istrus seu Ister, et quos libros scripserit, vide Vossium.

προέλεχται, εἰς πόλεις ις' (29). Τοῦ χρόνου δὲ παρα-
 θραμόντος, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὄπλων κακωθέντων
 ἐξ ἀμελείας, ἐκράτησαν αὐτῆς οἱ Σαρβρακηνοὶ, ἐπι-
 τῆς βασιλείας Ἡρακλείου. Καὶ πρῶτος ἐν αὐτῇ δια-
 περάσας Ἀδουδάχαρος (οὗ καὶ τῆς θυγατρὸς ἐν αὐτῇ
 τάφος φαίνεται) ταύτης ἐκράτησεν. Ὁ δὲ μακάριος,
 καὶ περιώνυμος καὶ αἰοιδίμος ἐν βασιλευσὶ, Βασίλειος,
 εἰς θέματος τάξιν ταύτην κατέστησε. Καὶ διεπέ-
 ρασεν ἐν αὐτῇ στρατηγὸν Ἀλέξιον (30) ἐκείνον τὸν
 περιβόητον, τὸ γένος Ἀρμένιον. Ὅς καὶ ἐπεκρά-
 τησεν αὐτῆς, χρόνους ἐπτά. Πάλιν δὲ ἀφῆρέθη ὑπὸ
 τῶν Σαρβρακηνῶν, καὶ ταύτην φορολογοῦσιν, ὡς καὶ
 πρότερον.

Thema IΓ, τὸ καλούμενον Σάμος νῆσος.

Ἡ νῆσος αὕτη ὀνομασίαν ἔσχε τοῦ καλεῖσθαι Σά-
 μος, ἀπὸ Αἰγαίου, καὶ Σαμίας τῆς Μαιάνδρου τοῦ
 ποταμοῦ θυγατρὸς, ἢ διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς νήσου (31)
 καὶ ἀπόκρημνον. Οἱ γὰρ παλαιοὶ Ἕλληες *σάμον*
 τὸν ὑψηλὸν ἐκάλουον τόπον. Ταύτης ἐκράτησε τῆς
 νήσου Πολυκράτης, ἐκείνος δὲ εὐτυχέστατος, οὗ καὶ
 Ἡρόδοτος μνείαν οὐ μικρὰν ἐποίησατο. Σοφοὶ δὲ γε-
 γόνασιν ἐξ αὐτῆς ἐξοχώτατοι, ὃ τε Πυθαγόρας ἐκείνος
 ὁ Σάμιος, ὁ Μνησάρχου υἱὸς, Ἐπίκουρος τε ὁ Νεόκλους,
 καὶ Μέλισσος, καὶ ἄλλοι πλείονες. Ὅτε οὖν ἐγένετο ὁ
 μερισμὸς τῶν θεμάτων, διὰ τὸ εἶναι ἐπιφανεστάτην
 τὴν νήσον, μητρόπολιν αὐτὴν, καὶ ἀρχὴν τοῦ θέμα-
 τος τῶν πλωιζομένων τεθείκασιν. Ἡ γὰρ μεσόγειος,
 καὶ ἡ καταντικρὺ ἄκρα τῆς Σάμου, αὐτὴ τε ἡ Ἐφε-
 σος, καὶ Μαγνησία, καὶ Τράλλις, ἢ τε Μύρινα, καὶ
 Τέως, καὶ Λέδεδος, καὶ ἕως τοῦ Ἀτραμυτιοῦ, τὰ
 ἄνω, καὶ πρόσγεια τῶν τῶν Θρακῆσιων στρατηγῶν,
 ἦγον τῶν ἡγουμένων τοῦ ἱππικοῦ τάγματος, ἐκείνων
 ἐκκληροδοτήθησαν. Διήρηται τὸ θέμα τῆς Σάμου εἰς
 τούρμας δύο· μίαν μὲν τὴν Ἐφέσιον, δευτέραν δὲ
 τὴν Ἀτραμυτινήν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τοῦ θέματος
 αὐτῆς ἔλαχε Σμύρναν τὴν πόλιν πραιτώριον. Καὶ
 ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θέματος Σάμου.

Thema ΙΖ, τὸ καλούμενον Αἰγαίον πέλαγος.

Τὸ δὲ καλούμενον Αἰγαίον πέλαγος, καὶ αὐτὸ χρη-
 ματίζον εἰς θέμα, ἀπὸ Αἰγέως τοῦ Ποσειδῶνος υἱοῦ
 τὴν προσωρυμίαν ἔλαχε, καθὼς φασιν οἱ τὸν Ὅμηρον
 σχολιογραφήσαντες. Οὐκ ἔστι δὲ νῦν χρεια τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς ἱστορίας, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ψεύδους μεμε-
 στωμένην. Στράβων δὲ ὁ γεωγράφος ἄλλως αὐτοῦ τὴν
 ὀνομασίαν ἀντέθεικεν. Ἀπὸ γὰρ τῆς ἄκρας Αἰολίδος,
 ἢ Αἶγα (32) οἱ ἐπιχώριοι ὀνομάζουσιν, ἔθεν ὁ Αἰ-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(29) In editis legitur εἰς πόλεις ιγ', sed ex ms. adjectæ sunt, uti supra monuimus, duæ urbes, nimirum Κούριον et Νέμευος.

(30) Sic ms., in editis legitur, Ἀλέξανδρον στρατηγόν. Fortassis quidam ex stirpe Alexii Moselis, nobilis Armenii, qui Cæsar a Theophilo creatus in matrimonium duxit Mariam Theophili natarum minorem natu.

(31) Nimirum, vel quod ipsa insula sublimis ac prærupta sit. Vulcanius hæc interpretatur, vel quod sublimi ac prærupto loco sita sit. Eamdem sententiam Sami etymologiam affert Eustathius in Homerum: Σάμος γὰρ, inquit, ὁ λόφος κατὰ γλῶτταν· καὶ ἀλλαγῶν προσηγορικῶς πᾶν ὕψος κατὰ γλῶτταν. Scribit etiam Strabo Samum insulam totam esse

ΠΑΤΡΟΛ. GR. CXIII.

A urbes fuit divisa. At successu temporis, enervatis per negligentiam armis Romanorum, in Sarracenorum potestatem venit, regnante Heraclio. Ac primus quidem in eam cum trajecisset Abubacharus (cujus pariter et filia sepulcrum ibi cernitur) in suam potestatem eam redegit. Beatus vero ac nobilis præclarusque imperator Basilius eam in numerum thematum redegit, trajecitque in eam Alexium præfectum, magni nominis virum, natione Armenium, qui et annis septem ei imperavit. Rursus autem a Sarracenis erepta est, quibus et tributum pendit, ut et antea.

Thema XVI, Samus insula.

Samus insula appellationem suam accepit ab Ægeō, et Samia, Mæandri fluminis filia; vel quod ipsa insula sublimis ac prærupta sit. Veteres enim Græci Σάμον sublimem locum nuncuparunt. Hæc insula imperavit Polycrates, ille felicissimus, cujus et Herodotus non exiguam mentionem fecit. Ex hac porro prodierunt viri sapientiæ laude insignes, Pythagoras nimirum ille Samius, Mnesarchi filius, et Epicurus Neoclis, et Melissus, aliique non pauci. Cum igitur thematum 18 partitio facta est, hanc, quod illustrissima insula esset, metropolim, et caput thematis navalis constituerunt. Mediterranea enim regio, et promontorium, quod e regione Sami est, ipsaque Ephesus, et Magnesia, et Tralles, et Myrina, et Teus, et Lebedus, et Atramyttium usque, ulteriora ac contigua Thraciesiorum præfecto, sive equestris agminis duci, ipsi themati attributa sunt. Divisum autem est thema Sami in turmas duas; unam quidem, Ephesiam, alteram Atramyttinensem. Præfectus vero thematis ipsam urbem Smyrnam prætorium habuit. Atque hæc quidem de themate Sami.

Thema XVII, Ægeum Pelagus.

Ægeum vero pelagus etiam ipsum inter themata relatum, ab Ægeō, Neptuni filio, appellationem suam accepit, ut aiunt ii qui scholia in Homerum scripserunt. Nullus autem nunc usus est historicæ Græcæ, quod mendacis sit referta. At Strabo geographus ejus appellationem aliunde derivat. Siquidem a promontorio Æolidis, quod incolæ Æga appellant, unde Ægeaticus sinus initium sumit, ita

montuosam: Καλεῖται μὲν οὖν καὶ ἄκρα τις Ἄμπελος βλέπουσά πως πρὸς τὸ τῆς Ἰκαρίας Ἀρέπανον· ἀλλὰ καὶ τὸ ὄρος ἅπαν, ὃ ποιεῖ τὴν ὄλην νήσον ὄρεινήν, ὁμωνύμως λέγεται.

(32) Strabo lib. xiii, pag. 423: Δεῖ δὲ μακρῶς τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν Αἶγαν, ὡς Ἀκτᾶν, καὶ Ἀρχᾶν. Corrupte apud Stephanum legitur, inquit Vulcanius, Αἶγάτης Αἰολίδος ἄκρα, cum procul dubio legendum sit Αἶγα, τῆς Αἰολίδος ἄκρα. Ita legendum monuit et Isaacus Casaubonus in Commentariis in lib. xiii Strabonis: In Stephani, inquit, verbis turpe mendum sustulimus, cum legitur Αἶγάτης Αἰολίδος pro Αἶγα τῆς Αἰολίδος, etc. Verum Holstenius legendum putat, Αἶγατῆς Αἰολίδος ἄκρα.

4

dictum est, communi cum animali appellatione. Eiusdem est ac Strabo sententiæ etiam Artemidorus. Promontorium quoddam est Æolidis, quod Æga incola appellat, a quo et Pelagus ejusmodi appellationem accepit. Æolidis autem dico, non gentis appellationem, sed linguæ proprietatem. Græcorum enim lingua in quinque dialectos divisa est. Primam quidem Atticam, alteram Ionicam, tertiam Æolicam, quartam Doricam, quintam communem, qua omnes utimur. Atqui a Mileto quidem Ephesus usque, et Smyrnam ipsam, et Colophonem, Ionum est sedes, et Colonia; qui quidem Ionum dialecto utuntur. A Colophone autem, usque ad Clazomenas, et trans Chium, atque ipsam Mitylenen, et Pergamum, Æolum est colonia; qui quidem Æolum dialecto utuntur. Ulteriora his a Lecto, et usque Abydum, et ipsam Propontidem, et Cyzicum, et flumen Graucum appellatum, omnes Græci vocantur, et communi utuntur dialecto, exceptis Byzantiis; quia Dorum est colonia. Pertinent autem ad Ægæi maris præfecturam et insulæ Cyclades nuncupatæ, et ex Sporadibus, quæ reliquas excellunt, Mitylene, et Chius, et ipsa Lemnus. Neque enim sunt hæc ex Cycladibus, sed ex iis quæ Sporades appellantur: Cyclades enim Delum insulam in orbem cingunt, ut ait Dionysius Periegetes:

19 Delum cinxerunt, et Cyclades appellantur.

Variis autem hæc, ac diversis appellantur nominibus; Lemnus, Scyrus, Melus, Amoligus, Thera, Therasia, et Blynea: neque tamen scio, an omnes Cycladum sint; quod ipsæ sint terræ proximæ, atque Helladi contiguæ. Est autem Ægæum mare navigatu, et trajectu, perquam difficile; ingentes enim, ac decumanos fluctus volvit, qui navigantibus montium instar assurgunt, vel ob densitatem, ac frequentiam insularum, vel propter Ponti in Abydum defluxum, qui magno impetu in has insulas fertur, eisque illiditur. A Lecto vero ad Propontidem usque, et Cyzicum, et Parium, atque adeo ipse Hellespontus, et Præconesus, ad Rhynjacum flumen usque, et ipsum Dascylium, et Cia-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(35) Strabo lib. xiii: Αὕτη δὲ μέχρι τῶν Ἀργινουσῶν διήκει καὶ ὑπερκειμένης ἄκρας ἦν Αἰγά τινες ὀνομάζουσιν ὀμωνύμω; τῷ ζῶφ. Hæc ita Xylander interpretatur: *Ea regio usque ad Arginusas pertinet, iisque imminens promontorium, quod Æga nonnulli appellant, quasi Caspam.* Cur enim, inquit Casaubonus, addidisset Strabo ὀμωνύμω; τῷ ζῶφ. Apud Stephanum lexius; Αἰγά τῆς Αἰολίδος ἄκρα ὧ; Στράβων, ἢ νῦν Κανὴ καὶ Καναὶ λέγεται. Ἀρτεμίδωρο; δὲ, Αἰγ, εἶπε τὴν εὐθείαν οὐκ ἀναλόγω; τὸ τοπικὸν Αἰγάτος καὶ τὸ πέλαγος

(34) At Strabo sub initium libri viii, quatuor tantum Græcorum dialectos recenset, easque ad duas præcipuas, Atticam scilicet et Æolicam Reddici posse ait: Ionicam enim ex Attica, Doricam

Ἀ γατικὸς ἀπάρχεται κόλπος, τὴν ὀνομασίαν εἴληφεν, ὀμωνύμω; τῷ ζῶφ (35). Ὅμοιος δὲ καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος τὰ αὐτὰ φησι τῷ Στράβωνι. Ἄκρα τίς ἐστὶν Αἰολίδος, ἦν Αἰγά οἱ ἐπιχώριοι ὀνομάζουσιν, ἀφ' ἧς, καὶ τὸ πέλαγος τὴν τοιαύτην ὀνομασίαν προσεἴληφεν. Αἰολίδος δὲ λέγω, οὐκ ἔθνους ὀνομασίαν, ἀλλὰ γλῶττης ἰδίωμα. Ἡ γὰρ τῶν Ἑλλήνων γλῶττα εἰς πέντε διαλέκτους διήρηται (34)· πρώτην μὲν, τὴν τῆς Ἀθίδος· δευτέραν, τὴν τῶν Ἰώνων· τρίτην δὲ, τὴν Αἰολέων· τετάρτην δὲ, τὴν Δωριέων· πέμπτην δὲ, τὴν κοινήν, ἣ πάντες χρώμεθα. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Μιλήτου μέχρι τῆς Ἐφείων πόλεως, καὶ αὐτῆς Σμύρνης, καὶ Κολοφῶνος, Ἰώνων ἐστὶ κατοικία· οἵτινες τῆ τῶν Ἰώνων διαλέκτῳ χρῶνται. Ἀπὸ δὲ Κολοφῶνος μέχρι Κλαζομενῶν, καὶ τῆς ἀντιπέρας τῆς Χίου γῆς, καὶ αὐτῆς τῆς Μιτυλήνης, καὶ τοῦ Περγάμου, Αἰολέων ἐστὶν ἀποικία· οἵτινες διαλέκτῳ χρῶνται τῶν Αἰολέων. Τὰ δὲ ἐπέκεινα τούτων, ἀπὸ τοῦ λεγομένου Λεκτοῦ (35) καὶ ἔως Ἀβύδου, καὶ αὐτῆς Προποντίδος, καὶ μέχρι Κυζίκου, καὶ τοῦ ποταμοῦ, τοῦ λεγομένου Γρανίκου, πάντες Γραικοὶ ὀνομάζονται, καὶ κοινήν διαλέκτῳ χρῶνται, πλὴν Βυζαντιῶν, ὅτι Δωριέων ἐστὶν ἀποικία. Προσφικέονται δὲ τῷ στρατηγῷ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, αἱ τε Κυκλάδες νῆσοι καλούμεναι, καὶ τῶν Σποράδων ὧν προέχουσιν ἢ τε Μιτυλήνη, καὶ Χίος, καὶ αὐτὴ ἡ Αἴημος. Οὐκ εἰσὶ δὲ τῶν Κυκλάδων, ἀλλὰ τῶν Σποράδων καλούμενων. Αἱ γὰρ Κυκλάδες Δῆλον τὴν νῆσον (36) ἐκύκλωσαν, ὧς φησὶν ὁ Περιηγητὴς Διονύσιος·

C Δῆλον ἐκύκλωσαντο καὶ ὄνομα Κυκλάδες εἰσιν.

Καλοῦνται δὲ διαφόροις ὀνόμασι· Αἴημος, Σκύρος, Μῆλος, Ἀμολγός (37), Θήρα, Θηρασία καὶ Ρήγεια. Οὐκ οἶδα δὲ, εἰ τῶν Κυκλάδων εἰσὶ πᾶσαι, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς προσγεύους, καὶ τῆ Ἑλλάδι συνομορούσας. Τὸ δὲ Αἰγαῖον πέλαγος βαρύπλουον ἐστὶ, καὶ δυσπέρατον, καὶ κύματα μακρὰ, καὶ ὄρεσιν εὐκίετα, προσανεγείρον τοῖς πλέουσιν· εἶτε διὰ τὸ πυκνὸν τῶν νήσων, εἶτε καὶ διὰ τὸ βεῦμα τοῦ πόντου, τὸ καταβαῖνον εἰς Ἀβυδον, καὶ προπαρασόμενον ταῖς νήσοι; μετὰ μεγάλου βοιζήματος. Ἀπὸ δὲ τοῦ Λεκτοῦ καὶ ἔως τῆς Προποντίδος, τῆς τε Κυζίκου, καὶ τοῦ Παρίου, καὶ αὐτὸς ὁ καλούμενος Ἑλλήσποντος, ἢ τε Προικόνησος, καὶ μέχρι τοῦ Ῥυνδακοῦ ποταμοῦ, καὶ ἔως αὐτοῦ τοῦ Δασκυλλοῦ, καὶ τοῦ Κιανοῦ κόλ-

D ex Æolica ortam fuisse scribit. Pindarus quoque, quem Dorice scripsisse constat, Æolice se scribere ait, ut Ode prima Olymp.

--- ἐμὲ δὲ στεφανῶσαι
Ἐκείνον ἱπτικῷ νόμῳ
Αἰολιτῆ; μολπᾶ,
Χρή.

(35) Sic ms. Perperam in editis scribitur, ἀπὸ τοῦ λεγομένου Σηστοῦ· sed optime Vulcanius Λεκτοῦ legendum scribit; nam a Lecto ad Canas Lesbos porrigitur, ut tradit Strabo. Ita etiam paulo infra legendum.

(36) Ita ex Codice ms.

(37) Hæc insula una ex Cycladibus quæ Porphyrogenito Ἀμολγός dicitur, Straboni et Heraclidi Ἀμοργός vocatur, et Ptolemæo Ἀμοργός.

που, τῷ τοῦ Αἰγαίου πελάγους κρατοῦντι προξεκι- A numi, sinum, Ægæi maris præfecto ascribuntur. κύρωντο. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Aique hæc quidem de themate Ægæi maris.

Τέλος τῶν θεμάτων τῆς Ἀνατολῆς.

Finis thematum Orientis.

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΘΕΜΑΤΩΝ (38) ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ, ΗΓΟΥΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΤΟ Β'.

CONSTANTINI IMPERATORIS

PORPHYROGENITI

LIBER II, DE THEMATIBUS OCCIDENTIS SIVE EUROPÆ.

Θέμα Α'.

Πρῶτον θέμα τὸ ἐπὶ τῆς δύσεως Εὐρώπης (39) κείμενον γῆς, τὸ ὀνομαζόμενον Θρακῶν· ἐν ᾧ τὸ Βυζάντιον ἱδρύεται, καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων βασιλείον (40). Δίκαιόν ἐστι προκατάρχειν τῆς Εὐρώπης γῆς τὸ Βυζάντιον, τὴν νῦν οὖσαν Κωνσταντινούπολιν· ἐπεὶ καὶ πόλις ἐστὶ βασιλεύουσα, τοῦ τε κόσμου πάντες ὑπερέχουσα, ὡς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ βασιλέως τὴν ἐπανομίαν κληρονομήσασα· ἀρχὴν δὲ τῆς Εὐρώπης ἐγὼ τίσθμι· ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον τῆς Θράκης ἐστὶ μέρος τὸ κάλλιστόν τε καὶ τιμιώτατον. Τὸ τοίνυν θέμα τῆς Θράκης, ἔρτι τὴν θέσιν, καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔλαχε θέματος, ἀφ' οὗ τὸ τῶν Βουλγάρων γένος τὸν Ἴστρον ποταμὸν δι-
 C ἐπέρασεν, ἐπεὶ πρότερον εἰς βασιλείας διττὰς δι-
 ἤρητο· καὶ μαρτυροῦσιν αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων ἢ τε Μεσημβρία, καὶ ἡ Σηλυμβρία (41), βασιλείων προσηγορίας ἔχουσαι πόλεις πρὶν ἢ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ἀξιεθῆναι τε καὶ διαδραμαίνει πάντα τὰ τοῦ κόσμου πληρώματα. Ἀφ' οὗ γὰρ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ τὴν ἑαυτῆς σαγήνην ἐξήπλωσεν εἰς πάντα τὰ τοῦ κόσμου τέρματα, πάντας, ὡς εἰπεῖν, διεσχέβασε, καὶ μετεσκέυασεν εἰς μίαν ἀρχὴν, καὶ ζυγὸν ἠνάγκασε ταλεῖν ἕνα πάντας. Ἀρξάμενης δὲ τῆς σαγήνης διασήπασθαι, καὶ διαρρήγνυσθαι, ἄλλως καὶ τὰ πράγματα, καὶ τὰ ὀνόματα, μετεποιήθησαν. Ἐπαρχία δὲ Θράκης ὅφ' ἡγεμόνα ἐτέτακτο, καὶ ὑπὸ τὸν λεγόμενον κωνσταντινόν, του-

B

20 Thema I.

Primum thema, quod ad occasum terræ Europæ situm, nominatur Thracium, in quo Byzantium conditum est, et Romanorum regia. Æquum est Byzantium, quæ nunc urbs Constantinopolis est, initium facere Europæ soli; quia et urbs imperatoria est, et universi orbis prærogativam tenet, quippe quæ Constantini Magni Imperatoris hæres est nominis. Principium autem Europæ idcirco eam statuo, quia ipsum Byzantium pars est Thraciæ pulcherrima atque honoratissima. Igitur Thraciæ thema nuper in numerum ac ordinem thematum positum fuit; ex quo nimirum tempore Bulgarorum gens Istrum fluvium traiecit; quandoquidem prius in duo regna divisa fuerat Thracia. Testantur id ipsa urbium nomina, tum Mesembria, tum Selymbria, quæ civitates a regibus appellationem habebant, priusquam Romanorum imperium auctum fuisset, et omnes terrarum fines percurrisset. Et enim ex quo Romanorum principatus sagenam suam ad omnes mundi limites expandit, cunctos, ut ita dicam, dispersit, et ad unum imperium reduxit, ac jugum unum subire omnes coegit. Verum cum sagena nimis fatiscere, ac perfringi cœpit, jam varie et res et nomina commutata sunt. Præfectura autem Thraciæ sub duce ac consiliarii potestate constituta est. Taurus quippe proconsul obtinebat Thraciam, temporibus Constantini Magni, tenens

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(38) In codice Regio ms. hæc tantum loco tituli D habentur: Ἐνεαῦθα τὰ τῆς Δύσεως.

(39) Eustathius in Dionysii περιηγήσεως v. 170. Europam ait vocari omnia ad occasum sita, ducto ab Hellesponto principio; antiquos vero Scriptores tradere, Vespasianum imperatorem Thraciam ab Europa direxisse.

(40) Urbis Constantinopolitanæ elogium præter ceteros scriptores adornavit Synesius in extremis Philadelphis. Vide item Dionem in Severo.

(41) Stephanus ex quo pleraque ad verbum, ut aiunt, exscripsit Porphyrogeinitus, sic habet: Μεσημβρία, πόλις Ποντικῆ (Νικόλαος πέμπτος), ἐκλήθη ἀπὸ Μέλσου. Ἐστὶ γὰρ τὴν πόλιν φασὶ Θράκης. Ὡς οὖν Σηλυμβρία ἡ τοῦ Σήλου πόλις, Πολυμβρία ἡ Πόλυτος, οὕτω Μεσημβρία ἡ Μέλσου πόλις· καὶ διὰ τὸ εὐφωνότερον λέγεται Μεσημβρία. Perperam in Editis et in ms. legitur Σηλυμβρία pro Σηλυμβρία. Herodoto quippe lib. iv, cap. 53 et Straboni, lib. vii, hæc ipsa urbs dicitur Σηλυμβρία.

sub ditione sua urbes tres et quinquaginta, a duce A et consiliario administratas. Sed cum sagesa, ut dixi, rimas fecisset, urbibus a barbaris expugnatis, ac dirutis, Thraciæ imperium in exigua segmenta divisum est. Etenim Bulgaria, et Ister fluvius, et mons percelebris, Hæmus nuncupatus, qui usque ad Pontum pertinet, Thraciæ partes fuerunt; nunc autem alienæ, ac sejunctæ existunt. Cæterum Thraciæ thema sub imperatore Constantinopolitano constitutum, atque ad ejus jura et ministeria redactum ¶¶¶¶¶ erat; nec ullus unquam prætor in ea fuerat: at ex quo infensa Deo Bulgarorum natio ad Istrum fluvium trajecit, tunc etiam imperator ipse coactus fuit, ob incursum et impressiones Scytharum, et ipsorum Bulgarorum, ad thematis ordinem Thraciam reducere; et prætorem in eo themate creare. Barbarorum autem transitus ad Istrum fluvium circa finem imperii Constantini Pogonati exstitit; unde eorum nomen inclaruit, ac pervagatum est; antea quippe Onogundurios eos appellabant. Thracia vero appellationem accepit a rege Thrace, qui olim illic e vivis excesserat; aut a Nympha Titanide, ex qua, et Saturno Dolonchus natus est; unde Dolonchorum natio primum nomen nacta est. Testis autem hujus rei est Hierocles Grammaticus, qui conscripsit Συνέκδημον, id est, commentarium Peregrinationis comitem, Dolonchorum gentem Thraciæ connumerans; cum ita loquitur: *Sunt omnes præfecturæ et urbes, quæ ab imperatore Romanorum Constantinopoli degente administrantur; præfecturæ quidem LXXIV, urbes autem DCCCCXXXV.* Quocirca principium Europæ imperatricem urbium, et mundi totius, novam Romanam ego constituo; ac propterea themata circa ipsam, quod appellatur Thracia, in Europæis partibus situm, thematum primum statuimus; quippe cum urbs ipsa olim Byzantis nuncupata, in Thracum regione stabilita sit. At tamen Byzantium ipsam Megarensium, et Lacedæmoniorum, ac Bæotorum, est colonia, Græcorum antiquissimorum: ideirco etiam Doriensium lingua utuntur scite et eleganter. Dicamus itaque, ut antiquus ordo obtinebat, et ipsarum præfecturarum nomina.

ἴστω βουλευτήν. Ταῦρος γὰρ ἀνθύπατος ἐκράτει τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔχων ὅφ' ἑαυτὸν πόλεις ὅφ' ἡγεμόνα καὶ κομισιάριον γγ' (42). Διασαπίση δὲ τῆς σαγήνης, ὡς εἴπομεν, καὶ τῶν βαρβάρων ἐκπορθησάντων τὰς πόλεις, εἰς μικρὰ τμήματα διηρέθη ἡ τῆς Θράκης ἀρχή· ἦ τε γὰρ Βουλγαρία, καὶ αὐτὸς ὁ Ἴστρος, καὶ τὸ περιώνυμον ὄρος, τὸ διήκον ἄχρι τοῦ Πόντου, τὸ καλούμενον Αἴμος, τῆς Θράκης εἰσὶ μέρη· νυνὶ δὲ ἀλλότρια χρηματίζουσι. Τὸ δὲ τῆς Θράκης θέμα ὑπὸ τὸν βασιλέα Κωνσταντίνου πόλεως ἐτέτακτο· καὶ εἰς ὕπουργίαν αὐτοῦ ἐχρημάτιζε· καὶ οὐδέπω τις στρατηγὸς ἦν ἐν αὐτῷ· ἀφ' οὗ δὲ τὸ θεομίμητον τῶν Βουλγάρων ἔθνος ἐπεραιώθη εἰς τὸν Ἴστρον ποταμὸν, τότε καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ἠγαγὰσθον διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Σκυθῶν, καὶ αὐτῶν τῶν Βουλγάρων εἰς θέματος τάξιν ἀγαγεῖν αὐτὸ, καὶ στρατηγὸν ἐν αὐτῷ χειροτονῆσαι. Ἐγένετο δὲ ἡ τῶν Βαρβάρων περαιώσις ἐπὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν εἰς τὰ τέλη τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου (43), ὅτε καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν φανερὸν ἐγένετο. Πρῶτον γὰρ Ὀνογουνδούρους (44) αὐτοὺς ἐκάλου· ἡ δὲ Θράκη ὀνομασίαν μὲν εἶχεν ἀπὸ Θρακῆς βασιλέως (45), τοῦ πάλαι ἐν αὐτοῖς τελευτήσαντος· ἡ ἀπὸ νύμφης Τιτανίδος, ἀφ' ἧς καὶ Κρόνου Δόλογχος· ἔθεν τὸ πρῶτον ἔθνος Δόλογοι (46) θνημάζονται. Μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ, καὶ Ἰεροκλῆς ὁ Γραμματικὸς ὁ γράψας τὸν Συνέκδημον, τὸ τῶν Δολόγων ἔθνος τῇ Θράκῃ συναριθμῶν, λέγων οὕτως· *Εἰσὶν αἱ πᾶσαι ἐπαρχίαι (47), καὶ πόλεις, αἱ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων διοικούμεναι, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπαρχίαι μὲν εἰς δ', πόλεις δὲ εἰς δ'* (48). Ἀρχὴν οὖν τῆς Εὐρώπης, τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, καὶ τοῦ κόσμου παντὸς, τὴν νέαν Ῥώμην Κωνσταντινούπολιν ἐγὼ τίθημι· διὰ τοῦτο καὶ τὸ περὶ αὐτὴν θέμα, τὸ καλούμενον Θράκη, τῶν ἐν τοῖς Εὐρώπης μέρεσι, θεμάτων πρῶτον τεθεύκαμεν. Ὡς καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τῆς πάλαι Βυζαντίδος καλουμένης ἐν τῇ τῶν Θρακῶν ἰδρυθείσης χώρα· αὐτὸ δὲ τὸ Βυζάντιον Μεγαρέων, καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ Βοιωτῶν ἐστὶν ἀποικία, τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλλήνων· διὸ καὶ τῆς τῶν Δωριέων γλώττης (49) ἐν ἐπιστήμῃ τυγχάνουσιν. Εἴπωμεν (50) τοίνυν, ὡς ἀρχαία τάξις ἐκράτει, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπαρχιῶν τὰ ὀνόματα.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(42) Nimirum, tenens sub ditione sua urbes tres et quinquaginta, etc. Perperam Morellus interpretatur, tres et quadraginta, etc.
 (43) De hac Bulgarorum impressione vide Theophanem ad annum imperii Constantini Pogonati.
 (44) Bulgaros Onogundurios quoque et Controgos dictos fuisse scribit diaconus: Onogundurios vero dicuntur in Hist. Miscella 49. Hos quidem Unnobundobulgaros et Contragos appellat Theophanes ad annum 41. Imperii Constantini Pogonati. Ἐν τούτῳ, inquit, τῷ χρόνῳ τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος ἐπέληθεν τῇ Θράκῃ. Ἀναγκαῖον δὲ εἶπαι καὶ περὶ τῆς ἀρχαιότητος τῶν Οὐνοβουνδοβουλγάρων καὶ Κοντράγων, etc. Sub id vero tempus Unnobundobulgarorum et Contragorum antiquitate nannihil hic delibare operæ pretium ducō.
 (45) Stephanus Thraciam appellatam fuisse scri-

bit a nympha Titanide tantum, ex qua et Saturno Dolonchus natus est: Θράκη, ἀπὸ νύμφης Τιτανίδος, ἀφ' ἧς καὶ Κρόνου Δόλογχος.
 (46) Nimirum, ex qua et Saturno Dolonchus natus est; unde Dolonchorum natio primum nomen nacta est. Lacunula, quæ in editis in textu Græco hic occurrit, expletur ex ms. codice.
 (47) Opus Hieroclis, quod hic et in sequentibus laudatur a Porphyrogenito integrum editum habes hic a nobis post libros Porphyrogeniti de Thematis; de quo quidem pluribus in præfatione agimus.
 (48) Nimirum, urbes autem DCCCCXXXV. Et sic legitur in ms. et in Hierocle. Perperam in editis habetur, πόλεις δὲ ὡς εἰς, urbes autem DCCCCXXXV.
 (49) Byzantios Doriensium dialecto usos fuisse nemo ignorat. Vide Demosthenis Orationem Περὶ στεφάνου.
 (50) Sic lego; nam perperam in ms. et in editis

Ἐπαρχία Θράκης, ἡγουρὲν Εὐρώπης (51). A

ὑπὸ κοινοῦ ἰαριῶν, τούτεστι βουλευτῶν, πόλεις εἰς (52)· Εὐδοξίουπολις (53), Ἡράκλεια, Ἀρκαδιούπολις (54), Βιζύη (55), Πάντιον (56), Ὀρνοι (57), Γάνος, Καλλίπολις, Μήριζος (58), Σαλιτική, Σαυάδα, Ἀφροδισία (59), Ἀπρως (60), Κοιλίξ (61). Ἐπαρχία Ῥοδόπης (62)· ὑπὸ τὴν αὐτὴν (63) πόλεις Ἰ· Παρθικόπολις (64), Ἡράκλεια Στρώμνου (65), Αἶνος, Μαξιμιανούπολις, Σέρραι, Φιλίπποι, Τραϊανούπολις. Ἐπαρχία Κριμόντου (66)· ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις εἰς (67)· Ἀδριανούπολις, Ἀγγιλαός, Δεβελτός (68), Πλουτινόπολις (69), Τζότδος (70). Ἐπαρχία Θρά-

Præfectura Thraciæ sive Europæ.

A consiliariis reguntur urbes quatuordecim, Eudoxiopolis nimirum, Heraclea, Arcadiopolis, Bizya, Panion, Orni, Ganos, Callipolis, Merizus, Saltice, Savada, Aphrodisia, Apros, Cœlia. Præfectura Rhodopes, sub eadem urbes septem, Parthicopolis, Heraclea Strymni, Ænus, Maximianopolis, Serræ, Philippi, Trajanopolis. Præfectura Mimonti, sub duce, sex urbes, Adrianopolis, Anchialus, Develtus, Plutinopolis, Tzoidus. Præfectura Thraciæ sub consiliario, urbes quinque, Clima, Mesticon, Acontisina, Philippopolis, Beroo, insula Thasus,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

habetur εἰρημὸν etc. Quæ sic Morellus interpretatur: *Diximus itaque, ut antiquus ordo obtinebat, et ipsarum præfecturarum nomina exposuimus.* At qui in sequentibus agit de præfecturis. Unde interpretatus sum: *Dicamus itaque, ut antiquus ordo obtinebat, et ipsarum præfecturarum nomina.*

(51) Hierocles habet, *Ἐπαρχία Θράκης Εὐρώπης*, etc.

(52) Ita et apud Carolum a S. P., sed quia Eudoxiopolis deerat in cod. Vaticano, ex quo ille Hieroclis opusculum seu potius fragmentum ediderat, ideo pro τῷ legendum monet γ.

(53) Perperam in editis legitur Εὐδοξία πόλις· sed optime Morellus ex conjectura emendat. Eudoxiopolis quippe eadem quæ Selybria, urbs episcopalis. Vide Ortelium, nam Morellus quæ ibi avertat ad verbum, ut aiunt, ex Ortelio excerpit.

(54) Arcadiopolis, Thraciæ urbs olim dicta Bergulium et Bergula, postea a Theodosio Magno instaurata, et Arcadii filii ipsius nomine nuncupata, ut scribit Cedrenus: *Ἐπίσης καὶ ἑτέραν πόλιν ἐπὶ δυνάμει τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοπρὶν Γερροῦλιον λεγομένην. Βεργούλη Πτολεμῆο et Antonino.*

(55) Stephanus, Βιζύη, πόλις Θράκης, τὸ τῶν ἀσπῶν βασιλείων. Urbs Bizya nobilitata est in Hist. Ecclesiastica, Eustathii Antiochenii exilio. Vide quoque de hac urbe habet Salmasius Exercit. in Solinum pag. 166.

(56) Hierocles apud Carolum a S. Paulo, Πανώνων habet, sed optime emendavit Carolus. Panium autem castrum est Suidæ circa littus in finibus Heracleæ. Panium item regio est in eadem Thracia super Hæmum montem Laonico 4.

(57) Sic et in Hierocle. At Morellus: De hac urbe, inquit, silent Geographi; quid si legus Ὀρεινός? pro oppido Montanorum Thraciæ pop. quos Ὀρεινός vocat Xenophon vñ Ἀραβόστας; ubi Gani quoque urbis meminit; ut Æschines in ea contra Ctesiph.

(58) Hierocles habet, Μόριζος. Morisenio. Plinio sunt populi Thraciæ circa Ponti littora. Et eidem Plinio Meritus Thraciæ mons dicitur, ubi fortassis urbs ejusdem nominis sita fuit.

(59) Ita igitur et apud Hieroclem; Ptolemæo autem. Plinio, Procopio et Agathiæ Ἀφροδισία; dicitur Thraciæ urbs ad Melam fluvium.

(60) Ἀπρως Hierocli et Stephano, urbs Thraciæ, quæ postmodum Theodosiopolis dicta fuit, ut scribit Cedrenus. Catalogus item urbium ms. quem laudat Holstenius in notis ad Stephanum habet; Ἀπρως, ἡ νῦν Θεοδοσιούπολις, παρὰ Ἀπρου τοῦ πενθεροῦ Κάρου κτισθεῖσα. Catalogus vero urbium, quæ nomina mutat, a nobis in notis ad librum I, de Them. editus sic habet: Θεοδοσιούπολις ἡ νῦν Ἀπρως, παρὰ τοῦ Ἀπρου πενθεροῦ Κάρου κτισθεῖσα. Verum hic mendum scribæ esse nemo non videt.

(61) Vide Ortelium, nam quæ hic notat Morellus, omnia. ad verbum, ut aiunt, ex Ortelio hausit.

(62) Hierocles habet, Ἐπαρχία Ῥοδόπης ὑπὸ ἡγεμόνα, etc. Urbes etiam septem ab ipso recensentur, sed diversis nominibus; nimirum Ænus, Maximianopolis, Trajanopolis, Marona sive Maronea, Pyrus nunc Rusium, sive Topyris, Nicopolis, et Coreopyrgus.

(63) Nimirum, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν. Sic imms., perperam in editis, ὑπὸ τῶν αὐτῶν.

(64) Hujus urbis meminit et Hierocles, eamque decimam octavam ponit in provincia Illyrica et Macedonia: nemo autem ex geographis, quod sciam, illius mentionem facit. Stephanus Parthenium tantum agnoscit in Thracia, et Phartenopolim in Macedonia.

(65) Legendum fortassis Strymes ab urbe Thraciæ ita nuncupata, de qua Herodotus, Stephanus alii loquuntur.

(66) Pro Κριμόντου legendum esse Αἰμιμόντου nemo non videt. Ita monet et Morellus. Hierocles tertiam provinciam seu potius præfecturam Thraciæ ponit; quartam vero Ἐμιμόντου, ubi pro Ἐμιμόντου legendum quidem est Αἰμιμόντου. In Thracia quippe fuit et Hæmimons et Hæmimonium; illud quidem Thraciæ montem, hoc vero Thraciæ regionem denotat. Hæc regio teste Ammiano habet Adrianopolim et Anchialon præter ceteras urbes. De præfectura Hæmimonti ita legit Jacobus Gujacijs: *Obser. 26, c. de appellat. et consult. l. xxiii. Cum appellatio interposita fuerit per Bithyniam, Paphlagoniam, Lydiam, Hellepontum; insulas etiam et Phrygiam salutarem, Europam et Rhodopen et Hæmimonium, præfecturæ hujus urbis judicium sacrum appellatur obseret.* Ad hujus quidem legis et aliarum ejusmodi mentem percipiendam, quis non videt, inquit Morellus, quantum facem præferat istud Constantini scriptum? Ceterum non me latet Mimantem montem quoque esse in Thracia, ut est apud Ovidium 2 Metamorphoseos, Suidam et Aristophanis Scholiastem in Nubibus, verum Mimanti aut Mimantis præfecturæ nullibi, quod sciam, mentio occurrit, unde pro Κριμόντου necessario legendum puto Αἰμιμόντου.

(67) At urbes quinque tantum recensentur: unde legendum est, ut apud Hieroclem, πόλεις ε', pro εξ.

(68) Perperam Hierocles apud Carolum a S. P. Διάρτιος, et apud Holstenium Διάρτιος habet pro Δεβελτός, et Ἀγγιλαός pro Ἀγγιλαός, uti optime idem Carolus notat. Vide Ortelium; nam quæ hic Morellus monet, ex eodem Ortelio excerpit.

(69) Ptolemæo et Antonino hæc eadem urbs dicitur Πλωτινόπολις.

(70) Hierocles Τζότδος habet. At urbis hujus nominis nulla, quod sciam, mentio apud Scriptores occurrit. Inauditum nomen inquit Morellus; nunquid Tzurulum vel Zurulum Thraciæ, aut Tutullus Suidæ? Ciorlo nunc dici Crusius contendit; Leunclavius Zolli.

insula Samothrace, Præfectura Mysiæ, sub duce, A κης (71), ὑπὸ κομιστῆς πόλεις ε'· Κλίμα (72), urbcs xiv: Tomis, Dionysopolis, Acræ, Callatis, Ister, Constantiana, Zelpa, Tropæus, Axiopolis, Capidava, Carpus, Trosmis, Noviodunum, Ægissus, Halmyris. 22 Huc usque Thraciæ thema, ut habetur in Hieroclis comite peregrinationis: postea vero Macedoniæ thema, quod sub Illyrico, et ejus descriptione locatur: sic ergo incipit:

Θέμα κατὰ τὸν Ἱεροκλέους *Συνέκδημον*. Καὶ μετὰ ταῦτα (81) τὸ τῆς Μακεδονίας θέμα, δὲ ὑπὸ τὸ Ἰλλυρικῶν, καὶ τὴν ἐκείσε τοποθεσίαν, τέτακται· ἀρχεται οὖν οὕτως·

Thema II, Macedonia.

Macedonia regio appellationem hanc accepit a Macedone Jovis filio ex Thyia Deucalionis, ut ait poeta Hesiodus:

*Illa satu Saturnigenæ genuisse tonantis
Natos, Magnetem atque Macedonia fertur, equestri
Arte insignes, Pierias ædesque colentes.*

Alii vero a Macedone, Æoli filio, ut auctor est Hellenicus lib. primo de sacris quæ in Argo: *Et ex Macedone Æoli filio, a quo nunc Macedones vocantur, soli cum Mysia tunc habitantes.* Macedoniæ autem portio Maceta dicitur, ut scribit Marsyas

Θέμα Β, Μακεδονίας.

Μακεδονία ἡ χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ Μακεδόνος, τοῦ Διὸς (82) καὶ Θυίας τῆς Δευκαλιῶνος, ὡς φησὶν Ἱσίοδος ὁ ποιητής (83)·

*Ἡ δ' ὑποκουσσαμένη Διὶ γαίρατο τερπικρατῶν
Υἱὸς δὴ Μάγνητα, Μακεδὼνα θ' ἱεροχάρμη,
Οἱ περὶ Πιερίην, καὶ Ὀλυμπον, δώματ' ἔπαιον.*

Ἄλλοι δ' ἀπὸ Μακεδόνος τοῦ Αἰόλου, ὡς Ἑλλάνικος, Ἐπιτῶν πρώτη τῶν ἐν Ἀργεῖ (84)· Καὶ Μακεδόνος Αἰόλου, οὗ νῦν Μακεδόνες καλοῦνται, μόνος μετὰ Μυσῶν τότε οἰκοῦντας. Λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μάκιστα (85), ὡς Μαρσύας (86) ἐν

ANSELM BANDURII NOTÆ.

(71) Ab Hierocle apud Carolum a S. P. urbes tantum quatuor recensentur: ex quibus duæ diversis nominibus; nimirum Philippopolis, Beron seu Beroe, Diocletianopolis, et Sebastopolis; quæ quidem duæ ultimæ non recensentur a Porphyrogenito; in Hierocle vero apud Holstenium additur quinta *Diopolis*. Cæterum Thracia hic, inquit Morellus, speciali nomine de Mœsia secunda accipitur.

(72) Hierocles in Provincia Illyrica I, Macedonia hanc urbem Κλίμα appellat; verum apud alios Scriptores ipsum nomen non legitur, quod sciam.

(73) Hierocles paulo superius citato loco hanc urbem videtur appellare Μεντικόν. At neque Mentic, neque Mentici alii Scriptores, quod sciam, meminere. Fortassis Νεστός, seu Νέστος, quæ apud Stephanum Thraciæ urbs est, legendum est pro Μεντικόν.

(74) Tres urbes sic dictas statuunt Geographi, sed inconstanti scriptura. Alii Βερόσα; sunt et qui uno R. *Beroea*; alii Βερόη, etc. Unam autem ex his in Syria ponunt, quæ Annæ et Cinnamo Καλίη, hodie *Aleppo* dicitur; alteram in Thracia Nicopolim Mœsiæ inter et Philippopolim Thraciæ oppida, ad Bermii montis radices sitam; de qua quidem hic loquitur Porphyrogenitus; tertiam denique in Macedonia themate, ut Porphyrogenitus capite sequenti habet, in Emathia regione, quam Irenopolim ab Irene imperatrice dictam scribit Cedrenus; et de qua etiam loquitur Anna Comnena pag. 18.

(75) Sic in ms. codice: in editis vero πόλεις ε'. Hierocles autem hanc appellat præfecturam Scythiæ, et in ea sub duce urbes quindecim recenset, et quatuordecim eadem sunt, quæ apud Porphyrogenitum, quinta decima vero quæ apud Porphyrogenitum desideratur est Constantiana. Præfectura autem hæc, quæ Mysiæ seu Mœsiæ, scriptori nostro dicitur, Hierocli Scythiæ, uti diximus, appellatur; quæ etiam Zozimo lib. vi, Scythia Thraocensis nuncupatur; qui in ea Tomin urbem sitam memorat; hanc tamen Ovidius vates, cujus exsilio nobilitata est, Miletida vocat I, de Trist. ix.

(76) Hanc urbem quintam decimam, quæ in Porphyrogenito desideratur, ex Hierocle reponimus; sed fortassis quispiam pro *Constantiana* legendum

putaret *Constantia*, quæ a Niceta in Thracia Rhodopei territorii recensetur.

(77) Hierocli Ζελδέπα et Ζεδέλπα. *Zelpa*, inquit Morellus, an *Zerinea* ex Theopompi Philippicor. iii.

(78) Tropæus, inquit Morellus, an eadem quæ *Topos* a Procopio dicitur, et *Toparam* lib. iv, de Ædif. Ptolemæus certe *Topirim* urbem in Thracia collocat, quæ in Concil. opere primæ Macedoniæ ascribitur: et *Pasio* vocatur a Sophiano. Δοθήρου, *Dobers* meminit Thucydides.

(79) Trosmis dicitur et Antonino, qui Legionem I Joviam Scythicam adjungit; cum Notitiæ lib. legionem II Herculanam ei tribuat. Ptolemæo Τροσμὶς appellatur inferioris Mysiæ oppidum.

(80) Halmyris, inquit Morellus, quin eadem civitas sit atque Halmydissus Melæ et Plinio, ac Σαλμυδισσὸς Xenophonti, et Salmondriæ Antonino, non est quod ἐπιεικῆς dubitet.

(81) Sic in ms.; in editis vero, καὶ κατὰ ταῦτα, etc. quod perperam Morellus interpretatur, et post illa *Macedoniæ thema, quod sub Illyrico, et locorum situ, qui inde observatur, collocatum est.*

(82) Perperam olim apud Stephanum Byzantium legebatur, ἀπὸ Μακεδονίας pro ἀπὸ Μακεδόνος, ut pridem viri docti animadverterunt.

(83) Versus quos hic laudat scriptor noster tanquam Hesiodi, in operibus quæ prostant ejusdem poetæ non reperiuntur.

(84) Perperam hæc interpretatur Meursius sic: *Ut auctor est Hellenicus, Hieron lib. primo eorum quibus in Argo: quippe idem Porphyrogenitus infra themate decimo laudat Stephani Grammatici, hoc est, Byzantii locum, qui in epitome quæ superest ejusdem Stephani non reperitur; Stephanus autem ibi loquens de Sicilia citat Hellenicum sic: ὡς φησὶν Ἑλλάνικος, Ἱερῶν τῆς Ἑρᾶς, β', ut Hellenicus ait, lib. ii, de Sacris Junonis. Passim autem Hellenicus a Stephano citatur. Vide de hoc scriptore Vossium de Historicis Græcis pag. 8, 440, et seqq.*

(85) His similia propemodum notantur ab Hesychio, et ab Eustathio in Dionysii *Περὶ Ἡγητοῦ* vers. 427: "Ὅτι Μακεδόνος

(86) Marsyas Pellæus præter alia libros decem rerum Macedonicarum edidit, ut scribit Suidas.

πρώτῃ Μακεδονιακῶν· Καὶ τὴν Ἡρέστειαν (87) δὲ Μακετάρ Λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ Μακεδόνοσ. Ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Μακεδονίαν Μακετιάν οἶδεν ὀνομαζομένην Κλειδήμος (88) ἐν πρώτοις Ἀθίδοσ· Καὶ ἐξφράσθησαν ὑπὲρ τὸν Αἰγιάλδον ἄνω τῆσ καλουμένησ Μακετίας. Οἱ δὲ τῆσ Μακεδονίας βασιλεύσαντεσ ἀπογόνουσ ἑαυτοῦσ· Ἡρακλέουσ ὀνομάζουσιν· Ἡρακλέουσ ἑκείνου τοῦ Βουφάγου, καὶ λεοντοφόνου τυγχάνοντοσ, οὗ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ μέγεθοσ, καὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν χαρακτήρα ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ (89) ὁ χαλκοῦσ ἀνδριὰσ ἀπεμάχτεο· ὅσ ἦν Ἀλκμήησ καὶ Ἀμφιτρώωνοσ υἱόσ, ὡσ Ἑλληγεσ ψευδολογοῦσι τοῖσ γράμματι· διδ καὶ ἀντὶ ταινίας, καὶ στέμματοσ, καὶ προφύρασ βασιλικῆσ τῷ δέρματι τῆσ κεφαλῆσ τοῦ λέοντοσ ἑαυτοῦσ ταινοῦσι· καὶ στέμμα τοῦτο καὶ κόσμον ἠγοῦνται, καὶ ὑπὲρ πάντα λίθον καὶ μάρμαρον τοῦτω ἐγκαλιπίζονται (90)· καὶ μάρτυσ ἀξίόπιστοσ αὐτὸ τὸ νόμισμα τοῦ Μακεδόνοσ· Ἀλεξάνδρου (91), τοιαύτη εἰκόνη καλλιωπιζόμενον. Εἰ ἐκράτησε δὲ ἡ βασιλεία τῶν Μακεδόνων ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ τρίτου υἱοῦ Ἡρακλέουσ Καραοῦ (92) προσαγορευόμενου· αὐξηθεῖσα δὲ ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρός Ἀλεξάνδρου· μεγαλυθεῖσα δὲ καὶ ὑπερφύησ γενομένη, καὶ τῶν ἄκρων τῆσ γῆσ αὐτῶν ἐπιφάσασα ἐπ' αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων· καταλήξασα δὲ εἰσ Περσεία (95) τὸν Φιλίππου, ὡσπερ καὶ αὐτὸ ἀποβαλεῖν τὸ τῆσ βασιλείασ ἀξίωμα· αἰχμάλωτοσ γάρ αὐτόσ ὁ Περσεύσ μετὰ γυναικῆσ, καὶ τέκνων, ἠττηθεῖσ ὑπὸ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Μακεδόνεσ λέγονται ἀπὸ Μακεδόνοσ τοῦ Αἰόσ· οἱ δὲ παῖδασ Αἰόλου δέκα παραδιδόασιν, ὧν εἷσ Μακεδῶν, φασιν, ἐξ οὗ ἡ Μακεδονία. Ἦν δὲ τισ μοῖρα Μακεδονίας, Μακίτα λεγομένη, ἐξ ἧσ καὶ ἡ Μακεδονία Μακετία ἐλέγετο. Gellius item l. ix. N. Att. c. 11. *Philippus Amyntæ, terræ Macetiæ rex, cujus virtute industriæque Macetiæ locupletissimo imperio aucti, gentium nationumque nullarum potiri cœperant.* Præterea Ausonius de clar. urb. Car. 11.

Et vos ite partes, Macetiumque attollite nomen.
De situ autem Macedonia et prisca Macedonum origine Marcianus Heracl. Περιγησως vers. 617, ita canit:

Ἦν τὰ Τέμπη εὐ ἐστὶν ἡ τῶν Μακεδόνων
Χώρα περὶ τὸν Ὀλυμπον ἐξῆσ κειμένη,
Ἦσ φασιν βασιλεῦσαι Μακεδόνασ γηγενεῖσ.
Tempre supra stat Macedonum Provincia.
Quæ circa Olympum ordine est collem sita,
Huic imperabant Macedones terra sati.

(87) In editis legitur Ἡριστέταν. Verum, inquit Morellus, Eristea ποῦ κεῖται? num præstaret Ἡρετρίαν reponere? Eretria Thucydidi, Polybio, Straboni urbs non alia ab Eretriis, quas Ptolemæus in Phthiotide recenset; nec procul distat a Milliacosini, qui Macedonia alluit. Sic laudatus Morellus. At ipse puto hic pro Ἡριστέταν, seu Ἡρεστειαν legendum fortassis esse Ἡμαθίαν· quippe regio illa Emathia antea dicebatur, ut est apud Plinium, Trogum, et alios scriptores.

(88) At non Clidemus, sed Clitodemus citatur a Pausanias in Phocicis, tanquam antiquissimus eorum, qui res Atticas conscripserunt: Κλειδήμοσ δὲ, ὁπσοῖ τὰ Ἀθηναίων ἐπιχώρια ἐγραψαν, ὁ ἀρχαιότατοσ. Clitodemus eorum, qui res Atticas tractarunt, vetustissimus auctor. Ab Harpocrate vero in Μελαντιππίου Clidemus laudatur tanquam rerum Atticarum scriptor, quemadmodum et ab A. Leuzo lib. vi. Verum viri docti non abs re ambi-

libro primo rerum Macedonicarum: Et Eresteam quoque appellant Macetam a Macedone. Verum totam quoque Macedonia nuncupavit Macetiam Clidemus in primis *Rerum Atticarum commentariis: Et emigrarunt trans Aegialum supra Macetiam nuncupatam.* Qui vero Macedonia reges exstiterunt, nepotes Herculis se vocarunt: Herculis, inquam, illius, qui Buphagus, et Leonicida dictus est; cujus quidem effigiem, staturam, et omnem characterem, in Hippodromo ænea statua expressit: hic Alcmenæ et Amphitryonis filius fuit, ut Græci fabulosis litteris consignantur: ideoque pro redimiculo, et corona, et purpura regia, Leonini capitibus exuvio se redimunt; atque hoc gestamen coronam et ornatum esse censent; eoque magis, quam pretiosis lapillis, et unionibus se decorari putant; ac testis hujus rei fide dignus est numerus Alexandri Macedonia, ejusmodi figura insignitus: siquidem regnum Macedonum florere ac vigere cœpit a tertio Herculis filio, qui Caranus vocabatur: auctum vero, propagatumque a Philippo, patre Alexandri; denique magnitudinem, ac splendorem admirabilem assecutum est, atque extremas terrarum oras attingit sub ipso Alexandro, ejusque successoribus; ac tandem decidit, ac desiit sub Perseo, Philippi filio, qui regiam quoque dignitatem amisit: etenim captus est ipse cum conjugē, et liberis ab Æmilio proconsule, et duce Romani exercitus, a-

gunt, an non ibi legatur Clitodemus, unde Clidemus fecerit librarius.

(89) Sic ex ms. codice. In editis legitur, περὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν χαρακτήρα, etc. Hanc autem statuam Herculis, quæ stabat in Hippodromo Constantinopolitano, pluribus describit Nicetas Choniates in tractatu de statutis Constantinopolitanis, quas Latini capta urbe in monetam conslaverunt; quem quidem tractatum habes lib. vi Antiquitatum CP. a nobis primum editum. Vide quæ ibi adnotavimus.

(90) Sic ex ms. codice. In editis locus hic mutilus in textu Græco; qui quidem passim lacunis plenus apparet ac mendis scatet.

(91) Ejusmodi nummi Alexandri magni obvii sunt.

(92) Marsyas Pellæus, cujus supra meminit scriptor noster, historiam rerum Macedonicarum a primo Macedonia rege Carano orditur, ac terminat Alexandri in Syriam ingressu, ut auctor est Suidas. Pausanias in Bœoticis tradit Caranum olim in Macedonia regnasse, et victoria de Cisseo finitimæ Provincie principe reportata, trophæum Argivorum more legibusque erexisse: quod postea leo ex Olympo egressus evertit ac dissipavit: eoque malo omine tum percussum regem sibi posterisque suis; Macedonia regibus præscripsisse, cavisque ne trophæum unquam erigerent; cujus quidem constitutionis Philippus Amyntæ et Alexander magnus observantissimi exstiterunt. Livius etiam lib. xlv. Caranum primum Macedonia regem asserit.

(93) Titus Livius lib. xlv. *Quadriennium, inquit, continuum bellatum fuit inter Romanos ac Persea: idemque belli finis et inclyti per Europam præteraque, atque Asiam omnem regni. Vicesimum ab Carano, qui primus regnavit, Persea numerabant. Perseus et Fulvio, L. Manlio Coss. regnum accepit: a senatu Rex est appellatus.*

quo victus fuerat, et mox Romam in vinculis adductus, et una cum eo omnia regni Macedonum insignia; ita ut a regio statu ad praefecturae formam Macedonia mutata fuerit; ac nunc in thematis et provinciae ordinem redacta. Praefectura **23** Macedoniae, sub consiliario, urbes xxxi, nimirum Thessalonice, Pelle, Europus, Dius, Berrhoea, Fordæi, Edessa, Celle, Almopia, Heraclea, Lacci, Antania, Gemindus, Nicedes, Dioburus, Hedomene, Bragylus, Pribana, Maronea, Amphipolis, Neapolis, Apollonia, Topirus Rhusium nunc dicta, Nicopolis, Ithapolis, Acanthus, Ceræopyrgus, Berpe, Aralus, Dioeletianopolis, Sebastopolis. Praefectura Macedoniae, sub duce, urbes octo: Stoli, Argos, Eustræum, Pelagonia, Bargala, Celænidium, Harmonia, Zapara. Praefectura Thessaliae, sub eodem duce urbes xvii. Larissa, Demetrias, Thebe, Echinoxus, Lamia, Trice, Gomphi, Apate, Metropolis, quæ nunc Novæ Patræ nuncupantur, Cæsarea, Pharsalus, Buraminsius, Saltus, Joannubius, insula Sciathus, insula Scæpila, insula Peparethus. Huc usque Macedoniae thema porrigitur.

Thema III, Strymonis.

Thema Strymonis Macedoniae conjunctum est, nullibi ejus mentio fit nomine thematis, sed in clausurae ordinem reputatum est; et Scythæ ipsum loco Macedonum depascuntur, postquam Justinianus Rhinotmetus eorum sedes in montibus Strymonis, seu in trajectu Clausurarum collocavit.

Thema IV, Thessalonice.

Thessalonice, quæ hoc tempore in thematis ordine existit, et ipsa Macedoniae pars est; et ne externos, et antiquos hujus rei testes proferam,

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(94) Perseus qui M. Junio, A. Manlio Coss. a senatu rex appellatus fuerat, victus deinde ac captus fuit ab Æmilio Paulo consule, ut scribit idem Livius non vero proconsule ἀνθυπάτου, ut ait hic Porphyrogenitus. Pauli autem concio ad suos coram Perseo in tabernaculum introducto habita, legitur apud laudatum Livium: *Exemptum insigne cernitis mutationis rerum humanarum: vobis hoc præcipue dico, juvenes; ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet; nec præsentii credere fortunæ, cum quid resper ferat incertum sit. Is demum vir erit, cujus animum nec prospera statu suo efferet, nec adversa infringet.*

(95) Perseus in catenis cum tribus filiis ante currum Æmilii Pauli victoris per urbem deductus est, ut tradit laudatus Livius.

(96) Victo ac capto Perseo Macedoniae regnum in provinciae formam redactum fuisse scribit idem Livius paulo superius citato loco.

(97) In mss. Hieroclis, legitur pro ὑπὸ κοινοῦ ἀρῶν, ὑπὸ κοινοῦ ἀρῶν et ὑπὸ κοινοῦ ἀρῶν nimirum sub consulari. At legendum ubique ὑπὸ κοινοῦ ἀρῶν, quippe Porphyrogenitus supra cum de Thraciæ praefectura, docet id expressis verbis inquires, ὑπὸ κοινοῦ ἀρῶν, τουτέστι βουλευτῶν.

(98) In ms. et in Hierocle legitur, πόλεις λβ' at urbes 31, tantum utrobique recensentur. Fortassis trigesima secunda Cassandria, quæ inter celeberrimas urbes fuit, olim Potidra dicta, numeranda

A Αἰμιλίου ἀνθυπάτου (94), καὶ στρατηγῶν τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὴν Ῥώμην ἀπήχθη (95) δέσμιος, καὶ πάντα τὰ τῆς βασιλείας τῶν Μακεδόνων ἐπίσημα, ὥστε ἀπὸ βασιλείας εἰς ἐπαρχίαν τὸ σχῆμα μεταβαλεῖν (96), καὶ νῦν εἰς θέματος τάξιν καὶ στρατηγίδος αὐτὴν καταλήξει. Ἐπαρχία Μακεδονίας ὑπὸ κοινοῦ ἀρῶν (97), πόλεις λβ' (98)· Θεσσαλονίκη, Πέλλα, Εὐρωπος, Δίος, Βερροία, Ἐορδαῖοι, Ἐβέσσα, Κέλλη, Ἀλμοπία, Ἡράκλεια, Λάκκου, Ἀντανία, Γέμινδος, Νικεδής, Διόβουρος, Ἡδομένη, Βράγυλος, Πρίβανα, Μαρώνεια, Ἀμφίπολις, Νεάπολις, Ἀπολλωνία· Τόπειρος, τῶν Ῥούσιον· Νικόπολις, Ἰθάπολις, Ἀκανθος, Κεραϊόπυργος, Βέρπη, Ἄραλος, Διοκλητιανούπολις, Σεβαστόπολις. Ἐπαρχία Μακεδονίας, ὑφ' ἡγεμόνα πόλεις η'· Στόλοι, Ἄργος, Εὐστραῖον, Πελαγονία, Βάργαλα, Κελαινίδιον, Ἀρμονία, Ζάπαρα. Ἐπαρχία Θεσσαλίας (99), ὑπὸ τὸν αὐτὸν, πόλεις ιζ'· Λάρισσα, Δημητριάς, Θῆβαι, Ἐχινάωδς, Λαμία, Τρίκη, Γόμφοι, Ἀπάτη, Μητρόπολις αἱ νῦν λεγόμεναι Νεαὶ Πάτραι, Καισάρεια, Φάρσαλος, Βουραμίνσιος, Σάλτος, Ἰωαννουδίου (1), νῆσος Σκίαθος, νῆσος Σκεππια, νῆσος Πεπάθηθος. Ἔως ὧδε τὸ θέμα Μακεδονίας.

Thema Γ', Στρυμόνος.

Τὸ δὲ θέμα τοῦ Στρυμόνος (2) τῆ Μακεδονίας συντέτακται, καὶ οὐδαμοῦ τούτου λόγος ἐστὶ περὶ θέματος, ἀλλ' εἰς κλειστούρας τάξιν λελόγισται· καὶ ἐκῶθαι αὐτὸ ἀντὶ Μακεδόνων διανέμονται, Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινομήτου ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Στρυμόνος, καὶ ταῖς διαβάθραις τῶν Κλεισούρων, τούτους ἐγκατοικίσαντος.

Thema Δ', Θεσσαλονίκη.

Τὸ δὲ νῦν εἰς θέματος τάξιν χρηματίζον Θεσσαλονίκη, καὶ αὐτὸ Μακεδονίας μέρος τυγχάνει. Καὶ ἵνα μὴ λέγω τοὺς ἐξωθεν καὶ παλαιούς (3), τοῦ

est; et hanc prætermisam puto potius librarii incuria, quam μνημονικῶ ἀυτοῦ ἀμαρτήματι. Urbes autem quæ hic recensentur conferendæ cum Hierocle, apud quem pleræque diversæ. Cæterum pleræque harum urbium reperiuntur apud Livium lib. xlv, ubi Amphipolis primæ regionis caput fuisse dicitur; Thessalonico, caput secundæ; Pelle, tertîæ; quartæ, Pelagonia.

(99) Sic ex ms. Codice. Perperam in editis habetur, πόλεις ιζ' quippe urbes decem et septem numerantur: totidem et Hierocles apud Holstenium recenset; apud vero Carolum a S. P. urbes decem et octo numerantur.

(1) Sic ms. codex. Editi habent, Βουραμίνσιος. Vide Hieroclem.

(2) Strymon fluvius, qui Macedoniam a Thracia dividit, ut scribit Scylax, pluribus a tranquillitate cursus laudatur a Basilio Magno in Epistola ad Gregorium Nazianzenum de solitudine Pontica: Ὡστε τὸ πεδῖον τοῦτο ἐφηπλώσθαι ταῖς ὄψεσι, καὶ ἐκ τοῦ μετώρου ἐξεῖναι, καὶ τὸν ποταμὸν περιβρέοντα καθορᾶν· οὐκ ἐλάττονα τέρψιν ἔμοιγς δοκεῖ παρεχόμενον, ἢ τοῖς ἐκ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν Στρυμόνα καταμανθάνουσιν. Ὁ μὲν γὰρ σχολαιοτέρῳ τῷ βέματι περιλιμνάζων μικροῦ δεῖν καὶ τὸ ποταμὸς εἶναι ὑπὸ τῆς ἡσυχίας ἀφῆρηται.

(3) Hic externos et antiquos appellat Porphyrogenitus, more sanctorum Patrum, gentiles seu ethnicos scriptores, nimirum Ptolemæum, Marcianum Heracii, Strabonem, etc.

τοιούτου μάρτυρας πράγματος, ἀξιόχρεως μάρτυς ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος Παῦλος (4), Μακεδονίαν ταύτην ἀποκαλῶν· γράφει δ' οὕτως· *Παρόντος ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως*. Ἡ γὰρ Θεσσαλονίκη μητρόπολις ἐστὶ τῆς Μακεδονίας. Ἀλλὰ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ Γραμματικὸς ἐν ταῖς Μακεδονικαῖς αὐτῆν τέθεικε πόλειςιν. Ἔχει δὲ τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας· Φίλιππος ὁ Ἀμύντου Θεσσαλοῦς ἐκεῖ νικήσας, τῇ θυγατρὶ, καὶ τῇ πόλει (5), ἰμωνύμω; τὸ ὄνομα ἔθετο.

Θέμα Ε' τῆς Εὐρώπης. Ἑλλάς.

Ἑλλάς ἡ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ Ἑλλῆνος τοῦ Δευκαλιωνος (6), δε δυναστεύσας τῆς Φθιώτιδος τοῦς ὑπάρχουσ ἐαυτῷ γενομένους ἀντὶ Γραικῶν Ἑλλήνας ἐκάλεσε· καὶ τότε πρῶτον Ἑλλάς ὀνομάσθη. Οὐκ ἦν δὲ τοῦτο παλαιὸν ὄνομα ἔθνους, ἀλλὰ φωνῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἰδίωμα, ὡς ὁ συγγραφεὺς Ἀλέξανδρος φησι, τὴν ὀνομασίαν νεωτερικὴν εἰδώς. Δοκεῖ δὲ μοι, οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦτο σύμπασά πως εἶχεν ἡ χώρα· οὐδ' ὁ ποιητὴς ἐμνήσθη Ἑλλήνων, Ἀργείους αὐτοῦς ἀποκαλῶν, ἀλλὰ Θεσσαλοῦς μόνον ἀποκαλῶν, καὶ Ἑλλάδα τὴν ὑπ' Ἀχιλλεῖ πόλιν, ὡς Ἀλέξανδρος φησιν ὁ Πολυίστωρ· οὐδαμοῦ τοῦς σύμπαντας ὀνόμασεν Ἑλλήνας, οὐδ' ἄλλους, ἢ τοῦς μετὰ Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος πρὸς τὴν Ἴλιον ἐκπεύσαντας. Ἔχει δὲ τὸ θέμα τῆς Ἑλλάδος πόλεις οὗ (7)· πρῶτην μὲν Σκαρφίαν (8), β' Ἐλευσίαν, γ' Δαυλίαν, δ' Χαερώνειαν, ε' Ναυπάκτον, ς' Δελφούς, ζ' Ἀμφισσαν, καὶ τὰς λοιπάς. Συναριθμεῖ δὲ ταύταις, καὶ νῆσον τὴν Εὐβοίαν, ἣν τινες Χάλκιον ἢ Χαλκίδα (9) ἐπονομάζουσιν· ἔχει δὲ μεθ' ἐαυτῆς καὶ τὰς καλούμενας νήσους Κυκλάδας, καὶ νῆσον τὴν Ἀγίαν, κάπαντα δὲ καὶ μέχρι Θερμοπυλῶν· ἐν ᾧ τόπων Λεωνίδα (10) ἐκείνος ὁ Λακεδαιμόνιος μετὰ τρια-

locuples testis est sanctus Christi apostolus Paulus, qui Macedoniam hanc appellat, dum ita scribit: *Perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi*. Etenim Thessalonice metropolis est Macedonia. Quinetiam Hierocles Grammaticus inter Macedoniae urbes eam collocavit. Appellationem autem ab ejusmodi causa obtinet: Philippus, Amyntæ filius, ibi victoria a Thessalis reportata, filiae et civitati idem nomen imposuit.

Thema V Europa, Hellas.

Hellas regio appellationem accepit ab Hellene, Deucalionis filio; qui cum dominatus esset Phthiotidi, subditos sibi incolas pro Græcis Hellenas nuncupavit; ac tunc primum Hellas nominata fuit: hoc vero nomen haud antiquum fuit gentis, sed Græcicæ vocis proprietas; ut Alexander historicus ait se compertum habuisse Helladis vocem recentiore 24 esse; quin etiam opinor universam regionem id nominis non obtinere; neque vero poeta Hellenum meminit, cum Argivos ipsos appellat: verum Thessalos solos et Helladem vocat urbem, quæ Achilli parebat, ut Alexander Polyhistor scribit. Nusquam universos Græcos Hellenas nuncupavit, neque alios, præter eos, qui cum Achille ex Phthiotide Ilium navigarunt. Cæterum thema Helladis urbes continet xxix: quarum prima est Scarphia, secunda Eleusin, tertia Daulium, quarta Chæronea, quinta Naupactum, sexta Delphi, septima Amphissa, et cæteræ; his adnumera etiam insulam Eubœam, quam nonnulli Chalin, vel Chalcida nuncupant. Hæc porro secum habet etiam insulas Cyclades cognominatas, et Æginam insulam, atque inferiora usque ad Thermopylas; ubi

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(4) Hæc habentur Act. 27, 2 non a divo Paulo, sed a sancto Luca scripta. Aristarchum autem iv, ad Coloss. appellat d. Paulus συνέδημον, συναχμάλιον, σύνεργον.

(5) Excerpta ex libro septimo Strabonis, hanc urbem instauratam fuisse perhibent a Cassandro Philippi socero, qui ab uxore Thessalonica Alexandri magni sorore nomen eidem urbi imposuit, cum antea Therme vocaretur: Ὅτι μετὰ τὸν Ἀεῖδὸν ποταμὸν, ἡ Θεσσαλονίκη ἐστὶ πόλις ἡ πρότερον Θέρμη ἐκαλεῖτο. Κτίσμα δ' ἐστὶ Κασσάνδρου, ὃς ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῆς ἐαυτοῦ γυναικὸς, παιδὸς δὲ Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου, ὀνόμασεν. *Pone flumen Azium, urbs est Thessalonice, antea Therme nuncupata; quam quidem instauravit Cassander, qui a nomine uxoris, filiae Philippi Amyntæ filii, eidem nomen imposuit.* Vide Diodorum lib. xix.

(6) Vide Strabonem lib. ix, Thucydidem lib. i, qui eadem ferme habent. Stephanus vero loquens de urbe ejusdem nominis ait, ἐκτίσθη ὑπὸ Ἑλλῆνος, οὗ τοῦ Δευκαλιωνος, ἀλλὰ τοῦ Φθίου, καὶ Χρυσίππη; τῆς Ἴρου.

(7) Hæ septuaginta novem urbes in provincia seu præfectura Helladis ὑπὸ ἀνθύπατον sub proconsule recensentur ab Hierocle, ut videre est apud eundem hic a nobis editum.

(8) Sic et laudatus Hierocles. Strabo lib. ix. Σκάρφην vocat: Eustathius vero Σκάρφειαν..

(9) De Eubœæ insulæ situ, gemina appellatione, urbibus et incolis sic Marcianus Heracl.

vers. 595.

Τὸν Σούνιον κάμψαντι δ' ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς Εὐβοία κείται νῆσος ἡ καλουμένη Διὰ τὴν φύσιν τὸ πρότερον, ὡς φησὶν Μάκρις Ἐπειτεν ἀπὸ τῆς Ἰστρομέτης Ἀσωπίδος Χρόνῳ λαβοῦσα τοῦνομα, Εὐβοία πάλιν. Πρῶτους δ' ἐν αὐτῇ φασὶν οἰκῆσαι προτοῦ Μιγάδας συνοίκους Ἀέλαγας, ἐκ τῆς δ' Ἀττικῆς τὸν Ἐρεχθῆως διαβάσαντα Πάνδωρον κτίσαν Πόλιν μεγίστην τῶν ἐν αὐτῇ Χαλκίδα, Αἰκλόν τ' Ἐρέτριάν τ' Ἀθηναίων γένει.

Flectenti ab Attica ad cacumen Sunii. Eubœa proposita vocatur insula Propter loci naturam, ut affirmat Macris. Posiidea ab Asopide vocata, temporis lapsu, retinuit nomen Eubœæ prius. Sedes in hac fixisse primos autumant Promiscuos Lelegas, ab oraque Attica Transisse Erechtheo satum Pandorum ibi Struxisse maximum oppidum, hoc est Chalcidam, Æclumque Eretriam Atheniensem origine.

Hæc apposite et consulto hic adjecit, inquit Morellus, ut ex hoc antiquissimo geographo constet Chalcida maximam Eubœæ urbem et quasi metropolin fuisse, ut nihil mirum sit nonnullos insulæ nomen ejus civitatis tribuisse, ut hic scribit imperator.

(10) Vide Herodotum lib. vii, Plutarchum in Lacon., Tullium i Tusc. quæst., Diodorum Bibl. ix.

Leonides ille Lacedæmonius eum trecentis militibus obstitit Xerxi Persarum regi. Atque hæc sunt, quæ continentur in Helladæ, ut scribit Hierocles.

Thema VI, Peloponnesus.

Corinthus, olim Ephyræ nuncupata, metropolis est totius Hellados, atque ipsius Peloponnesi, hoc est, Achaïæ. Nam Romani Peloponnesi incolas Achaïas appellant. Est autem universa insula sub uno prætore constituta, et urbes XI continet; ex quibus insignes, Corinthus metropolis, Sicyon, Argus, Lacedæmonia Laconicæ, quæ antea Sparta dicebatur. Alia metropolis Patræ nuncupata. Peloponnesus autem tres appellationes obtinet, ut Nicolaus Damascenus scribit in quarta historia. Itaque maxime inter illius temporis principes Peloponnesiæ pollebant; ac Peloponnesus ipsos spectabat, et ab ipsis nomen suum retinebat; cum tribus jam antea nominibus appellata fuisset; siquidem sub Apio, filio Phoronei, dicebatur Apia; sub Pelasgo indigena, Pelasgia; sub Argo etiam ipsa Argos dicebatur: denique sub Pelope, qui Ænomaum vicebat, Peloponnesus proprium hoc nomen vindicavit. Est autem cherronnesus vitis pampino figura persimilis: Dionysius tamen platani folio Peloponnesum comparat, hoc versu:

Persimilis platani folio, cui cuspis acuta est.

Circa hæc ipsa loca septem sunt insulæ, quæ Peloponnesiæ nuncupantur. Ac sic quidem Peloponnesus se habet. Olim quidem regio illa gubernabatur imperio ab Heraclidarum genere, donec Philippus Macedo eos devicit. Etenim cum Athenienses adversus Lacedæmonios de principatu contendissent, ex quo ab utrisque Persa victus est, Xerxes ille famosissimus pedestri prælio a Lacedæmoniiis superatus 25 est, tum cum Mardonius cum universis copiis concidit: navali vero expeditione ab Atheniensibus cladem accepit, tum cum Themistocles classi præfuit; pugna itaque inter utrosque commissa est de prærogativa, ac bellum utrinque per 27 annos productum est, ut percelebris Thucydides memoriæ prodit. Ergo profligatos a se invicem, et juventute prostrata, invasit Philippus, Alexandri pater, et utrosque servituti addixit; ita ut hoc carmen de ipso prolatum sit:

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Cæterum in hos trecentos Lacedæmonios, qui in Thermopylis occiderant, Simonides hoc epitaph. distichum scripsit:

*Ἦ ξείν', ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
Καίμυθα, τοῖς κείνων περὶθόμενοι νομίμοις.
Dic, hospes, Spartæ, nos te hic vidisse jacentes,
Dum sancis patriæ legibus obsequimur.*

(11) Peloponnesus quæ hodie *Morea* dicitur, olim scriptoribus Latinis Achaia vocabatur: sic Orosius I, cap. 2. Apuleius item 6 Asini: ubi Lacedæmonia nobilitem Achaïæ civitatem vocat, et 10 ejusdem, Corinthum ejus caput nuncupat. Peloponnesi autem situm pluribus describit Marcianus Heracl. vers. 510.

(12) Peloponnesus peninsula, non vero insula, ut nemo ignorat.

(13) Hierocles a nobis hic editus sub Corintho, quæ olim Ephyræ dicebatur, metropolis totius Hel-

λασίων στρατιωτῶν ἀντίστη Ξέρξη τῶ τῶν Περσῶν βασιλεῖ. Καὶ τοσαῦτα μὲν ἡ Ἑλλάς κατὰ τὸν Ἱεροκλέα.

Thema Γ', Πελοπόννησος.

Κόρινθος, ἡ ποτὲ Ἐφύρα, μητρόπολις πάσης Ἑλλάδος, καὶ αὐτῆς Πελοποννήσου, τουτέστιν Ἀχαΐας. Οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι τοὺς τὴν Πελοπόννησον οἰκοῦντας, Ἀχαιοὺς ὀνομάζουσιν (11). Ἔστι δὲ πᾶσα ἡ νῆσος (12) ὑπὸ ἐνὶ στρατηγῶ τεταγμένη, πόλεις ἔχουσα μ' (13): ἐξ ὧν εἰσὶν ἐπίσημοι, Κόρινθος μητρόπολις, Σικυῶν, Ἄργος, Λακεδαιμονία τῆς Λακωνικῆς, ἡ πρὶν Σπάρτη: ἑτέρα μητρόπολις αἰ λεγόμεναι Πάτραι. Ἡ δὲ Πελοπόννησος τρεῖς ἔχει ἑπωνυμίας, ὡς ὁ Νικόλαος ὁ Δαμασκηὸς γράφει ἐν τετάρτῃ ἱστορίᾳ. Μέγιστον οὖν τῶν τότε Ἰσχυοὶ οἱ Πελοπίδαι: καὶ ἡ Πελοπόννησος εἰς αὐτοὺς ἀρῶσα, καὶ αὐτὸ τοῦνομα ἔχουσα ἀπ' ἐκείνων, τρεῖς ἤδη πρότερον ἀλλάξασα τὰς ἑπωνυμίας. Ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀπίου, τοῦ Φορωνέως, ἐκαλεῖτο Ἀπίη. Ἐπὶ δὲ Πελασγοῦ τοῦ αὐτόχθονος, Πελασγία. Ἐπὶ δὲ Ἀργου, καὶ αὐτὴ ὁμωνύμως ἐκαλεῖτο Ἄργος. Ἐπὶ δὲ Πέλοπος, τοῦ τὸν Οἰνόμασον νίκησαντος, Πελοπόννησος ἔσχε τοῦτο τὸ κύριον ὄνομα. Ἔστι δὲ χερσόνησος ἀμπέλου φύλλῳ τῶ σχήματι παρεμφερῆς. Διονύσιος δὲ πλατάνου φύλλῳ (14) ἀπεικάζει, λέγων οὕτως:

Εἰδομένη πλατάνου μουρρίζοντι πετῆλω.

Περὶ δὲ τὴν τόπον αὐτὸν εἰσὶ νῆσοι ζ', Πελοποννήσιοι λεγόμεναι. Καὶ οὕτως μὲν ἡ Πελοπόννησος. Ἐβασιλεύετο τοπρὶν ἡ Πελοπόννησος (15) ἐκ τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους μέχρις Ἀνφίλιππος ὁ Μακεδῶν τούτων ἐκράτησε. Διενεχθέντων γὰρ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ πρωτείων, ἀπ' οὐπερ ὑπ' ἀμφοτέρων (16) ὁ Πέρσης ἠττήθη, Ξέρξης ἐκαίνο: ὁ περιδόητος, περὶ μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὅτε Μαρδόνιος (17) ἐκεῖνος σὺν παντὶ τῶ λαῷ ἐπεπτώκει: νηϊτῆ δὲ στόλῳ ὑπ' Ἀθηναίων, ὅτε Θεμιστοκλῆς ἐναύρχει τοῦ στόλου. Μάχη οὖν ἐκροτήθη πρὸς ἀμφοτέρων περὶ πρωτείων, καὶ διεκράτησεν ἐπ' ἀμφοτέροις ὁ πόλεμος ἔτη κζ', καθὼς Θουκυδίδης (18) ὁ περιώνυμος γράφει. Ἦπ' ἀλλήλων οὖν διαφθάρων, καὶ τῆς νεολαίας ἀπολλυμένης, εἰσῆλθε Φίλιππος, ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου πατὴρ, καὶ ἀμφοτέροις αὐτοὺς ἰδουλώσατο, ὥστε βῆθῆναι ἐπ' αὐτοῦ τουτοῦ τὸ λόγιον:

Dados urbes triginta tres recenset.

(14) Plinius et Mela Dionysio in hoc consentiunt; licet Plinius Tauricam Chersonesum hederæ folio similem esse scribat. Vide Morelli notas.

(15) Thucydides lib. I scribit Dores cum Heraclidis LXXX anno post excidium Trojæ Peloponnesum tenuisse, cum Dorienses altero oraculo moniti, per angustias Crisæi sinus adorti Heraclidas dominantes fugarunt: qui postea in Peloponnesum sunt reversi duce Carano.

(16) Hanc victoriam, quam de Persis Græci reportarunt, fuisse κοινὸν τὸ κατόρθωμα Ἑλλήνων scribit Plutarchus in Aristide.

(17) De Mardonii cæde constat ex eodem Plutarcho ab Arminesto Spartiata patratam esse, qui saxo caput Mardonii contrivit; ut ex Amphiarai oraculo præmonitum fuerat.

(18) Vide Thucydidem lib. V.

Ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς. A In dissidiis autem vel nequissimus principatum

Ἰστορικῶν δὲ πάλιν, τῶν Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων ἡττηθέντων, πᾶσα ἡ Ἑλλάς τε καὶ ἡ Πελοπόννησος ὑπὸ τὴν τῶν Ῥωμαίων σιγήν ἐγένετο, ὥστε δούλους ἀντ' ἐλευθέρων γενέσθαι. Ἐσθλαβώθῃ (19) δὲ πᾶσα ἡ χώρα, καὶ γέγονε βάρβαρος, ὅτε ὁ λοιμικὸς θάνατος (20) πᾶσαν ἐδόσκειτο τὴν οἰκουμένην· ὀπτηνίκα Κωνσταντῖνος, ὁ τῆς κοπρίας ἐπώνυμος (21), ἐκ σκήπτρα τῆς τῶν Ῥωμαίων διαίπεν ἀρχῆς. Ὡστε τινὰ τῶν ἐκ Πελοποννήσου μέγα φρονούντα ἐπὶ τῇ αὐτοῦ εὐγενείᾳ, ἵνα μὴ λέγω δυσγενείᾳ, Εὐφήμιον, ἔκλεινον τὸν περιβόητον γραμματικὸν, ἀποσκῶψαι εἰς αὐτὸν τοιοῦτο τὸ θυλλοῦμενον λαμβεῖον·

Γαλασδοειδῆς (22) δῆμις ἐσθλαβωμένη.

Ἦν δὲ οὗτος Νικητας, ὁ κηδεύσας (23) ἐπὶ θυγατρὶ Σοφίᾳ Χριστοφόρον τὸν υἱὸν τοῦ καλοῦ Ῥωμανοῦ καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως.

Θέμα Ζ', Κεφαλληνία.

Ἡ δὲ Κεφαλληνία συμπεριελήπται τῇ Πελοποννήσῳ· οὐδὲ ποτε γὰρ εἰς τάξιν ἐχρημάτιζε θέματος, οὐδὲ ὀνομαστός τις ἐκ ταύτης ἐγένετο, εἰ μὴ ὁ παρ' Ὀμήρῳ ἡ πολυθρόλλητος Ὀδυσσεύς. Ὁμοίως δὲ καὶ νῆσος ἡ Ζάκυνθος, ἢ τε Λευκάς, καὶ ἡ Ἰθάκη, ἢ τοῦ Ὀδυσσεῶς πατρίς, καὶ ἄλλα τινὰ νησιδία, καὶ αὐτὴ Κέρκυρα (24), ἢ τῶν Φαιάκων πόλις, τὸ τοῦ Ἀλκινόου βασιλεῖον (25), ὄνπερ Ὀμηρὸς ἐκθειάζει ὀπὲρ πάντας τοὺς τότε τινῶν ἀνδρῶν βασιλεύοντας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

Θέμα Η', Νικόπολις.

Ἐπαρχία τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου τῆς Φωκικῆς, ὅφ' ἤγεμόνα, πόλις δώδεκα (26)· Νικόπολις μητρόπολις· ἐκλήθη δὲ Νικόπολις δι' αἰτίαν τοιαύτην· Καίσαρ ἐπεινο· ὁ σεβαστὸς καὶ περιώνυμος Αὐγουστος πόλιμον ἔσχε μετὰ Κλεοπάτρας τῆς Αἰγυπτίας, καὶ Ἀντωνίου τοῦ ταύτης ἀνδρός· ὃς ἦν πρότερον ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Καίσαρος γαμβρός· ἀπέστη δὲ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς δι' ἔρωτα τῆς Κλεοπάτρας αὐτῆς, καὶ τῆς Αἰγυπτίων γῆς πάσης ἐκράτησεν. Ναυτικῶ οὖν στέλλω ἐπὶ ναυαὶ χιλίαι καὶ διακοσμίασι συνέβαλον μετὰ Καίσαρος ἐν πολέμῳ, ἐν αὐτῷ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Ἀκτίῳ· καὶ νικήσας ὁ Καίσαρ τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν (27) ἔκτισε πόλιν,

Postea autem, vice versa Macedonibus a Romanis superatis, omnis Græcia, et Peloponnesus Romanorum saganæ jugum subierunt, ita ut Græci servi pro liberis evaserint. Cæterum in servitutem redacta fuit universa regio, ac barbara effecta, quando pestilens morbus in omnem terrarum orbem grassatus est, quo tempore Constantinus Copronymus Romanorum imperii sceptrum rex. Itaque quempiam e Peloponneso oriundum de nobilitate sua, ne dicam ignobilitate, gloriantem, Euphemium, illustris ille Grammaticus, cavillatus salse fuit hoc trito, et pervagato senario :

Victa facies in servitutem redacta.

Hic autem fuit Nicetas, qui filiam suam Sophiam collocavit Christophoro, filio Romani, egregii ac probi imperatoris.

Thema VII, Cephallenia.

Cephallenia Peloponneso comprehensa est; nunquam enim ex numero thematum fuit, neque celebris quisquam ex ea oriundus erat, nisi clarissimus apud Homerum Ulysses: ac pariter etiam Zacynthus insula, et Leucas, et Ithaca, Ulyssis patria; et aliæ quædam parvæ insulæ, atque ipsa Corcyra, Phæacum civitas, Alcinoi regia; quem quidem Homerus divinis laudibus in cælum extollit supra cunctos principes, qui tunc in paucos dominabantur. Atque hæc quidem de his.

Thema VIII, Nicopolis.

Præfectura veteris Epiri Phocensis, sub duce, urbes duodecim: Nicopolis est metropolis. Vocata autem est Nicopolis ob ejusmodi causam: Cæsar ille Augustus, et fama super æthera notus, bellum gessit adversus Cleopatram Ægyptiam, et Antonium ejus virum, qui prius Cæsaris affinis ob sororem fuerat. Cæterum a Romanorum dominatu descivit ob amorem Cleopatras, et universam Ægyptiorum 26 terram obtinuit: itaque navali prælio, cum navibus mille ducentis, cum Cæsare in acie congressus, in ipso promontorio, quod Actium nuncupatur; et cum Cæsare Antonium et Cleopatram vicisset, urbem condidit, quam Nicopolin

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(19) Σθλαβόνειν et σθλαβόνειν, in *servitutem redigere*. Passim autem occurrit hæc vox apud scriptores Byzantinos; quæ quidem latebat Morellum, ut ipse ingenue in notis ad eundem Porphyrogeniti locum fatetur; sed quæ ibi ipse offert ad explanationem hujus vocis, una et risum et stomachum movent.

(20) De hac pestilentia, quæ Imperante Copronymo in omnem terrarum orbem grassata est, mentionem faciunt scriptores illius ævi, et imprimis sanctus Nicephorus patriarcha CP. in operibus miss., quæ propediem a nobis edentur.

(21) Zonaræ lib. xv, n. 4, Κοπρόνυμος dicitur.

(22) Γαλασδοειδῆς Græcis recentioribus fortassis pro γερωντοειδῆς. Terentius, *Vetus vietus teternus senex*.

(23) Quis fuerit, inquit Morellus, hic Nicetas Christophori socer compertum non habeo. At Ni-

cetæ hujus patricii, Christophori soceri præter Porphyrogenitum, meminit et Leo Grammaticus pag. 494.

(24) Dionysius Περιηγ. v. 494: καὶ λιπαρὰ Κόρυρα φησὶν πτόσον Ἀλκινόοιο. ubi Eustathius monent in antiquis codicibus ἀμριθῶως ἔχειν τὴν τῆς νήσου ταύτης γραφήν, ambigue scribi Cereyram et Corcyram, et quadrifariam vocari, Phæaciam, Scheriam, Drepanon et Argon.

(25) Hic Alcinous Homero appellatur βασιλεὺς θεοειδῆς, *Rex deiformis*.

(26) In præfectura veteris Epiri urbes item duodecim numerantur ab Hierocle hic a nobis edito, et singulæ ibi ab eodem recensentur.

(27) Navalis hæc ad Actium victoria contigit, ut Dio testatur, Cæsare tertium et Messala Coss. Urbis conditæ 723 Julianæ editionis 15. die 2 imo 3 Septembris.

nominavit, quod eo loci superatus esset Antonius. Jam vero a dicto promontorio Actio etiam vocari indicationes instituit; sic enim Hesychius Illustrius scribit: *Indictio, hoc est, Inactio, victoria scilicet circa Actium. Idcirco certe incipit indictio a prima, et desinit in decima quinta; et retro commeat; atque incipit a prima: quia Antonius collega fuerat Augusti Cæsaris usque ad decimum quintum annum, postea vero solus imperavit Augustus.* Cæterum thematis huius metropolis urbs est Dodone, in qua quercus erat, quæ dæmonum arcana et oracula edebat; cuius quidem meminit et Gregorius Theologus, sic inquitens:

*Aut Robertis Dodonæi aniles fabulæ,
Aut Castalia divina valde pocula.*

Nam eo loci fons erat Castaliæ nomen obtinens, a Nympha quadam sic nuncupata; et a fluvio, quem Homerus Acheloum appellat; cuius aqua dulcedine omnes fluminum liquorés superat. Atque hæc quidem de Nicopoli.

Thema IX. Dyrrhachium.

Dyrrhachium, olim Epidamnus, sub consiliario, urbes novem; Scampta, Apollonia, Bullis, Amantia, Pulcheriopolis, Aulon, Lestron, Scepton, Aleni-dus metropolis. Præfectura Daciæ mediterraneæ, sub consiliario, urbes quinque. Pantalía, Germanus, Naisus, patria Magni Constantini, Remesiana. Præfectura antiqua, sub consiliario, urbes quinque, præfectura Dardaniæ, sub duce, urbes tres.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(28) Quæ hic tradit Porphyrogenitus ex Hesychio de indicationibus nugæ sunt ac aniles fabulæ. Vide quæ de Indictionibus scripsimus lib. primo Comment. in Antiquitates CP. pag 473. nu. 21. De Hesychio Milesio autem ac ejus scriptis pluribus agit Joannes Meursius initio Notarum ad librum de Viris claris, auctore eodem Hesychio.

(29) Locus hic Nazianzeni laudatus a Porphyrogenito habetur in panegyrico ejusdem: *Εἰς τὰ ἄγια Φάρα τῶν ἐπιφανῶν*, non procul ab initio: ubi sic habet: *Ποθήσεις Ἐκάτης τὰ φοβερά καὶ σκοτεινὰ, φάσματα, καὶ Τροφονίου κατὰ γῆς παίγνια καὶ μαντεύματα; ἢ Δωδωναίας δρυὸς ληρήματα ἢ τρίποδος σοφίσματα; ἢ Κασταλίας μαντικὸν πόμα; τοῦτο μόνον οὐ μαντευσάμενα, τὴν αὐτῶν σωπὴν. Quo pones loco terribilem et caliginosam Hecates mostellariam; ac Trophomii subterranea ludicra et vaticinia; aut Dodonææ quercus deliramenta, aut Delphicæ tripodis captiosas voces; aut Ialidicum Castalii fontis haustum?* Græca, inquit Morellus, ita sunt ἔμμετρα, et posticis epithelis insignita, ut ἀποσπάσματα quædam tragicæ dramatis videantur: quin ultimum membrum, ut e codice Regio edidimus, senario iambico constat, ideoque primum trimetris iambicis Lat. vertere liberat.

(30) Scholiastes Græcus prædicti Panegyrici sancti Gregorii Nazianzeni sic habet: *Κασταλία πηγὴ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ἐν ἣ καὶ Ἀπόλλων ἐφορεύει. Μαντεία οὖν τις ἐξεφέρετο κατὰ τὴν τοιαύτην πηγὴν, ἢ τοῦ νάματος, οὐ κατὰ φωνὴν· οὐ γὰρ φωνὴ τις ἐξηγεῖτο, ἀλλ' ἀπλῶς ἤχου τινὸς καὶ πνεύματος ἀναδιδόμενῃ, καὶ ἐκροῆς· πρὸς δὲ τινες ἱστάμενοι, καὶ νοούντες τὰ συμβόλα ταῦτα, ἔλεγον ταῦτα.* Verum Castalius fons (qui et Caballinus et Libethris dicitur), de quo hic loquitur scriptor noster, est

καλέσας αὐτὴν Νικόπολιν, διὰ τὸ ἐκεῖσε ἡττηθῆναι τὸν Ἀντώνιον. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ καλουμένου Ἀκτίου, καὶ τὰς καλουμένας ἰνδικτιῶνας ἐκάλεσεν (28). Οὕτω γὰρ γράφει Ἡσύχιος ὁ Πλούστιος: *Ἰνδικτιῶν τοῦτ' ἐστὶν ἰνακτίων, ἢ περὶ τὸ Ἀκτίον νίκη· διὰ τοῦτο ἀρχεται μὲν ἰνδικτιῶν ἀπὸ πρώτης, καὶ καταλήγει μέχρι ἰε'· καὶ πάλιν ὀκιοστρέφει, καὶ ἀρχεται ἀπὸ πρώτης, διὰ τὸ τὸν Ἀντώνιον συνάρχοντα γενέσθαι Αὐτοῦτοφ τῷ Καίσαρι μέχρι τοῦ ἰε' χρόνου. Μετὰ δὲ ταῦτα μόνος ἐκράτησεν Ἀθροιστος. Μητρόπολις δὲ τοῦ θέματος πόλις Δωδώνη, ἐφ' ἧς ἡ δρυὶς ἡ φθεγγομένη τὰ τῶν δαιμόνων μυστήρια· ἧς μνημονεύει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, λέγων οὕτως (29).*

*Ἡ Δωδωναίας δρυὸς ληρήματα,
Ἡ Κασταλίας μαντικώτατον πόμα.*

Ἐκεῖσε γὰρ ἦν ἡ πηγὴ Κασταλίας (30) ὄνομα Ἰχουσα, ἀπὸ νόμφης τινὸς οὕτω καλουμένης, καὶ ποταμοῦ, ὃν Ὀμηρος Ἀχελῶν ὀνομάζει, οὗ τὸ ὕδωρ ὑπερβαίνει γλυκύτητος πάντα τὰ τῶν ποταμῶν νάματα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Νικοπόλεως.

Θέμα θ', Δυρράχιον.

Δυρράχιον, ἢ ποτε Ἐπίδαμος (31) ὑπὸ κονσιλιαρίου, πόλις θ'. Σκάμπα (32), Ἀπολλωνία, Βουλλίς, Ἀμαντία, Πουλχερίοποις, Ἀδλων, Λήστρων, Σκεύπτων (33), Ἀληνίδος μητρόπολις. Ἐπαρχία Δακίας μεσογαίου, ὑπὸ κονσιλιαρίου, πόλις πάντε (34) Πανταλία, Γερμανός, Νάισος (35), ἡ πατρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, Ῥεμεσιάνα (36). Ἐπαρχία τῆς παλαιᾶς (37) ὑπὸ κονσιλιαρίου, πόλις ε'. Ἐπαρχία

in radicibus Iarnassi Musis sacer, .ita dictus a virgine Castalia, quæ Apollinem fugiens præcipitata, et in fontem versa est.

(31) Hierocles habet: Ἐπαρχία τῆς νέας Ἡπειροῦ ὑπὸ κονσιλιάριον πόλις θ'. Δυρράχιον ἢ ποτε Ἐπίδαμος.

(32) In editis, Σκάμπα. In mss. Hieroclis, Σκάμπα et Σκάππα.

(33) Apud Hieroclem legitur Σκεπῶν.

(34) At urbes tantum quatuor numerantur apud Constantinum, ommissa fortassis quinta scribitur incuria, sed suppleri potest ex Hierocle; a quo quidem primo loco ponitur Σαρδικὴ μητρόπολις.

(35) Νάισος, Νάισος et Νάισός scribitur hoc nomen; at Νάισος per σ simplex scribendum ait Holstenius, quod in Hierocle ita scribatur, et gentiles Ναιστανοὶ dicantur. In nummo vel sigillo plumbeo, quod apud Equitem Gualdum Romæ viderat idem Holstenius. Quod vero ait Porphyrogenitus Naisum patriam Constantini Magni esse, id hausisse videtur ex Stephano Byzantio, qui eadem scribit: quamvis de patria Constantini Magni controversia sit inter scriptores: alii quippe eum natum fuisse aiunt Naisi oppido Daciæ, alii Trasi: alii Drepani Bithyniæ urbe ad Nicomediensem sinum; alii vero in Galliis; alii denique in Britannia.

(36) Sic ex Hierocle emendo. Perperam in editis et in ms. Constantini legitur Νεμεσιάνα· nam præter Hierocleum, habetur Nemisiana in Autonini Itinerario.

(37) Locus corruptus, ni fallor, et hic et apud Hieroclem, ubi sic legitur: Ἐπαρχία τῆς παρὰ... ὑπὸ κονσιλιάριον πόλις ε'. Quæ sic Holstenius interpretatur, ac emendat: *Provincia quæ est ad... (nuncup ripam Danubii, estque Dacia Ri-*

Δαρδανίας, ὅφ' ἡγεμόνα, πόλεις γ' (38). Ἐπαρχία Α Παννονίας, ὑπὸ τὸν αὐτὸν, πόλεις β' (39). Καὶ ὡδε μὲν ἐπαρχίας τῆς νέας Ἡπείρου, τοῦτ' ἐστὶ τοῦ Δυρράχου, τοῦ πάλαι καλουμένου Ἐπιδάμου. Ῥητόν δὲ παρὶ τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ, πῶθεν καλεῖται τὸ Δυρράχιον. Δυρράχιον πόλις Ἑλληνική (40), καὶ Ἐπιδάμος κληθεῖσα ὑπὸ Ἐπιδάμου τοῦ ἀρχαίου ἥρωος (41), τοῦτου θυγάτηρ Μελισσα (42), ἧς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος, ὁ Δυρράχιος (43). Ἄφ' ἧς ἐστὶ τόπος ἐν Ἐπι-

Præfectura Pannoniæ, sub eodem, urbes duæ. Atque ita se habent præfecturæ novæ Epiri, hoc est, Dyrrhachii, quod oppidum olim Epidamnus dicebatur : de cuius nominis ratione aliquid memorandum est. Dyrrhachium urbs Græcanica, et Epidamnus appellata, ab Epidamno heroe prisco ; huic erat filia, Melissa nomine, ex qua et Neptuno Dyrrhachus natus est ; a qua est locus Epidamni Melissonius dictus, ubi Neptunus cum Melissa rem

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

pensia) sub consulari. Urbes quinque, et ita fortassis legendum etiam hic. Urbes autem illæ quinque recensentur ab Hierocle ; et sunt Rhazaria metropolis, Benopia seu Monopia, Acænes, Castra Mariis, et Idæus seu Iscus.

(38) Nimirum, Scyrion, Merion, et Ulpiana, ut ait Hierocles.

(39) Scyrinam videlicet et Basiana, ut habetur apud eundem Hieroclem.

(40) Hic pro Ἑλληνική scribendum puto Ἰλλυρικῆ, ut habet Stephanus Byzantius, Δυρράχιον, πόλις Ἰλλυρικῆ, Dyrrhachium urbs Illyrica. Dyrrhachium autem urbem Illyricam fuisse et olim Epidamnium dictam scribit et Mela lib. 2. cap. 3. Urbium prima [Illyricarum] est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnus ante erat, Romani nomen mutaverunt, quia velut in damnum ituris, omen id visum est. De Dyrrhachii situ vide Joannis Vossii observationes ad Pomponium Melam, et Jacobi Palmerii descriptionem Illyrici, ubi, præter urbis situm, conditores etiam, ac memorabilia fusius commemorantur.

(41) Eadem ferme Dio Cassius lib. xli : Τὸ δὲ Δυρράχιον ἐν τῇ γῆ τῇ πρότερον μὲν Ἰλλυρικῶν τῶν Παρθινῶν, νῦν δὲ, καὶ τότε γὰρ, ἔδε Μακεδονία νεομισμένη καίεται ; καὶ ἐστὶν ἐπικαιρότατον, εἰς ὅν ἡ Ἐπιδάμος, καὶ ἡ τῶν Κερκυραίων εἴτε καὶ ἑτέρα τις οὔσα. Καὶ οἱ μὲν τοῦτο γράφοντες, τὴν τὰ κτίων αὐτῆς καὶ τὸ ὄνομα ἐς Δυρράχιον ἥρωα ἀναφέρουσιν. Dyrrhachium in terra Illyriorum Parthiorum (ita enim primum vocabatur, nunc, ut isto quoque tempore, Macedonia annumeratur) positum est, admodum opportuno situ ; sine ea, Epidamnus, urbeque Corcyrensiū sit, sive alia quædam. Qui enim Dyrrhachium ab Epidamno diversam faciunt urbem, ii illam conditam, nomenque duxisse a Dyrrachio quodam heroe asserunt. Appianus Alexandrinus lib. ii Civil. scribit, regem quemdam Barbarorum Epidamnium nuncupatum fuisse, ac eundem urbi nomen dedisse. Thucydides Dyrrhachium non noverat, cum de Epidamno pluribus loquatur lib. i, ubi tradit hanc urbem a Corcyrae missa colonia conditam :

Ἐπιδάμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὴν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικῶν ἔθνος. Ταύτην ἀπόρρισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, etc. Epidamnus est urbs sita ad dextram naviganti Ionium sinum ; juxta habitant Taulantii Barbari, gens Illyrica ; hanc Corcyrae quidem missa colonia condiderunt ; colonia vero dux fuit Phalius Eratocleides, Corinthius genere, ab Hercule oriundus, etc. Epidamnium a Corcyrae conditam scribit et Strabo lib. vii. Sed de hujus urbis conditore ac situ videndi sunt scriptores paulo superius citati.

(42) De hujus patre inter mythologos non convenit. Vide Apollod. lib. ii. et Pausan. in Corinthiacis.

(43) Sic ex Stephano emendamus ; ex cuius quidem opere integro hausit scriptor noster, quæ hic de Dyrrachio tradit. Perperam enim legitur hic in mss. Porphyrogeniti ; ἧς ἡράσθη Ποσειδῶν

ὁ Δυρράχιος, ὅφ' οἷς ἐστὶ τόπος, etc. At Thomas de Pinedo in Notis ad Stephanum, hunc Stephani locum emendare, aut potius corrumpere conatur Porphyrogeniti lectione, seu potius scribæ mendo. Quod autem scribit Stephanus, et ex eo Porphyrogenitus de Dyrrhachii appellatione, fabulas sapit. Potior fides adhibenda Plinio, qui lib. 3, cap. 23, ait Dyrrhachium propter inauspicatum nomen Epidamni a Romanis eo colonia deducta, nuncupatum fuisse. Eadem Livius et Strabo ; quia et Pomponius Mela, qui lib. ii, sic habet : Urbium prima est Oricum, secunda Dyrrhachium, Epidamnus ante erat. Romani nomen mutaverunt, quia velut in damnum ituris, omen id visum est. Ad hoc etiam videtur alludere Plautus in Menæchmis act. ii, scen. 1.

Propterea huic urbi nomen Epidamno inditum est. Quia nemo ferme huc sine damno divortitur.

ME. Ego istuc carebo : cedo dum mihi huc mar-

[supiam.

MES. Quid eo vis? ME. Jam abs te metuo de

[verbis tuis,

MES. Quid metuis? ME. Ne mihi damnum in

[Epidamno duis.

C His etiam assentitur Dio Cassius lib. xli, ita tamen ut subdubitet num duo diversa sint oppida ; quod quidem Appianus Alexandrinus lib. ii Civil. omnino affirmat, iniquens, Epidamnium paulum remotum a mari ; Dyrrhachium vero prope ipsum mare ; Epidamnique navale esse dicit ; additque hoc falso a quibusdam Epidamnium dictum. Postea tamen sic nominatum a Corcyrensisibus, quod Dyrrhachii nomen ominosum haberetur, vetustam autem appellationem vicisse, et Dyrrhachii nomen manere. Sic discrepat a cæteris omnibus Appianus ; ille quippe Dyrrhachii nomen ominosum, cæteri Epidamni faciunt ; ille nomini mutationem Corcyrensisibus, cæteri Romanis ascribunt. Præterea Dyrrhachium dictum fuisse nonnulli contendunt a nomine illius qui urbi portum adjecit. Alii Dyrrhachium appellarunt, ut Alexander in sua Europæ descriptione apud Stephanum :

Δυσραχίου τ' Ἐπιδάμνος ἐπ' ἀρχαίου χρόνου

[ἀκτῆς

Dyrrhachii que Epidamnus in maritima terræ ora

[sita est.

Eustathius item in Commentariis ad Dionysium de situ orbis inde etiam nominis etymologia dedit, iniquens : Παρὶ δ' (scilicet Κεραυνία θρη καίται καὶ ἡ τῆς νέας Ἡπείρου μητρόπολις, ἡ ποτὲ καλουμένη Ἐπιδάμος, ἧτοι τὸ Δυρράχιον) δηλοῦν ἐκ τῆς τοιαύτης κλήσεως τὴν τοῦ τόπου τραγύτητα. Δυσράχιον γὰρ ἐστὶν, ὃ ἐστὶ δυσάεχον. Γρέφαν δὲ τὸ σ εἰς ρ, σύφρονότερον καλεῖται Δυρράχιον. Καθὰ καὶ τὸ Τυρσηνός, Τυρρήνός, etc. Vide quæ hanc in rem habet Dion Nicæus lib. xli. Cæterum Holstenius in Notis ad Stephanum laudat Collectioneni nominum geograph. ex ms. cod. Vat. ubi sic de hujus nominis etymologia : Δυρράχιον πόλις καλουμένη πρότερον Ἐπιδάμος ὀνομάσθη δὲ Δυρράχιον ὅτι κατὰ τὸν τόπον προσοῦσης ἀκρας γεωλόφον τὸ κῦμα προσπίπτον καὶ σχιζόμενον βράχια ποιεῖ

δάμνη Μελισσώνιος· ἔθρα Ποσειδῶν αὐτῇ συνήλθε. Α
 Μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνικον Λισσός (44) ἐστὶ πόλις, καὶ
 Ἀκρόλισσος, καὶ Ἐπίδαμνος, Κερκυραίων κτίσμα,
 ἣ νῦν Δυρράχιον ὀμωνύμως τῇ Κερρώνησι (45) λεγο-
 μένη, ἐφ' ἧς Ἴδρυται, ὡς Φίλων γράφει. Δέξιππος ἐν
 Κερρώνικῳ δεκάτῳ (46), Μακεδονικὴν πόλιν αὐτὴν
 καλεῖ, γράφων οὕτως· Καὶ Μακεδόνων Ἐπίδα-
 μνον (47), δούστερον Δυρράχιον μετανομασθεῖ-
 σαν, πόλιν τῆς Μακεδονίας μεγάλην καὶ εὐδαί-
 μονα οὔσαν, κατακράτος αἰρούσιν. Ἔως ὧδε ὁ
 μερισμὸς τῆς βασιλείας ἐγένετο τοῦ κρατοῦντος βα-
 σιλέως τὸ Βυζάντιον. Τὰ δὲ ἀντίπερα, ἄπερ Ἰόνιος
 κόλπος, τῷ βασιλεύοντι τῆς Ῥώμης ὑπήκοα (48).
 Οὕτω γὰρ ἐμέρισεν ὁ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος
 τοῖς τρισὶν υἱαῖσιν αὐτοῦ, Κωνσταντῖνῳ, καὶ Κων-
 σταντῖνῳ, καὶ Κώνσταντι· τῷ μὲν πρώτῳ υἱῷ τὰς
 ἄνω Γαλλίας, καὶ τὰ ἐπέκεινα Ἀλπεων ἕως Ἐσπε-
 ρίου Ὀκεανοῦ, καὶ ἐς αὐτὴν πόλιν τὴν Κάνταβριν·
 τῷ δὲ Κώνσταντι τῷ ὑστάτῳ υἱῷ τὴν Ῥώμην, καὶ
 τὰς κάτω Γαλλίας τὴν τε νῆσον Σαρδίῳ, καὶ αὐτὴν
 Σικελίαν, καὶ τὴν ἀντίπερα Λιβύην, Καρχηδόνα τε,
 καὶ τὴν Ἀφρων μητρόπολιν, καὶ ἕως Κυρήνης αὐ-
 τῆς· τῷ δὲ Κωνσταντῖνῳ, τὰ ἀπὸ τοῦ Δυρράχίου, καὶ
 αὐτὸ τὸ Ἰλλυρικόν, τὴν Ἑλλάδα τε, καὶ τὰς ἐπέκει-
 να νήσους, τὰς τε Κυκλάδας, καὶ τὰς καλουμένας
 Σποράδας· καὶ ἕως Ἑλλησπόντου, τὴν τε καλουμέ-
 νην μικρὰν Ἀσίαν, ἀμφοτέρας τε καὶ Συρίας καὶ
 Παλαεστίνην, καὶ τὴν Κιλικίαν, καὶ αὐτὴν Αἴγυπτον·
 ἣ γὰρ Αἰθιοπία τῷ τῆς Ῥώμης ὑπέκειτο βασιλεύοντι.
 Καὶ οὕτως μὲν ὁ παλαιὸς τε καὶ ὁ πρῶτος μερισμὸς
 τῆς βασιλείας Ῥωμαίων· ἣ δὲ Δαλματία τῆς Ἰτα-
 λίας ἐστὶ χώρα (49)· ἐξ οὗπερ ἐβλάστησεν (50) ὁ

ANSELMI BANDURII NOTÆ

μεγάλην. Ὅθεν διὰ τὴν βαχίαν καὶ τὸ δύσσορον
 οὕτως ὀνομάσθη.

(44) Totidem verbis hæc habet Strabo lib. vii,
 nisi quod ibi legitur, μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνικον κόλ-
 πον· quod quidem in Constantino subintelligitur :
 unde aut hæc Philonem quem hic laudat Porphyro-
 rogenitus, hausisse ex Strabone dicendum est,
 aut Strabonem ex Philone ; sed quis iste Philo
 sit, et quo tempore vixerit, non liquet, cum
 plures fuerint Philones, ut plures ex Vossio de
 Historicis Græcis ; et hic quidem laudatur a
 Stephano Philo ἐν τοῖς Ἰατρικαῖς, medicus ille
 fortassis Tarsensis vetustissimus, qui a Galeno
 citatur. Et alibi passim laudatur ab eodem Ste-
 phano Philo Byblius, qui Trajani tempore vixit.
 Sed de Philonibus plura, ut dixi, Vossius. Cæ-
 terum quemadmodum dicitur Corinthus et Acro-
 corinthus, ita Lissus et Acrolissus, quippe ut
 Corintho Acrocorinthus, sic Lisso Acrolissus
 adjacet in alta rupe edificata. Polybius id docet
 lib. viii hisce verbis : Θεωρῶν δὲ τὸν τε τοῦ
 Λισσοῦ περίβολον, καὶ τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ,
 καὶ τὰ πρὸς τὴν μεσόγειον, ἠσφαλισμένον διαφερόν-
 τως καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τὸν τε παρακείμενον
 Ἀκρόλισσον αὐτῷ, καὶ διὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν,
 καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐρυμνότητα, τοιαύτην ἔχοντα φαν-
 τασίαν, ὥστε μηδ' ἂν ἐλπίσαι μηδένα κατὰ κράτος
 εἶναι, etc.

(45) Epidamnium in isthmo peninsulae cujusdam
 situm docet et Thucydides. Cæterum ex hoc Phi-
 lionis loco apparet etiam Dyrrhachium a loci
 asperitate, in quo situm est, nomen sum-
 pisse.

(46) Dexippi Herennii Atheniensis, qui, ut scri-

habuerat. Post Rizonicum autem sinum Lissus est
 urbs, et Acrolissus, et Epidamnus, a Corcyraeis con-
 dita, quæ nunc a peninsula, cui insidet, nomen Dyrr-
 rhachii tenet, ut scribit Philo. Dexippus in decimo
 Cherronico urbem ipsam Macedonicam vocat, sic
 inquit : *Et Macedonum Epidamnium, quæ postea
 Dyrrhachium nominata est, urbem Macedoniae ma-
 gnam ac beatam* 27 *vi capiunt* Hucusque imperii di-
 visio facta est, ut illa essent imperatoris, qui Byzan-
 tium tenet ; quæ vero ulterius sunt, et Ionico sinu
 continentur, imperatori Romæ obtemperabant. Sic
 enim Magnus Constantinus imperator partitus est
 imperium tribus suis liberis Constantino, Constan-
 tino, et Constanti : ac primo quidem, superiora
 Galliarum loca, et quæ trans Alpes sunt, usque ad Oc-
 ciduum Oceanum, atque urbem Cantabrigi ; Con-
 stanti vero, minimo natu, Romam, et inferiorem
 Galliam, atque insulam Sardiniam, ipsamque Scii-
 liam, et Africam ulteriorem, Carthaginemque
 Afrorum metropolim ad ipsam Cyrenem usque :
 Constantio denique, quæ citra Dyrrhachium, et
 Illyricum, Helladem, et insulas alteriores, et quæ
 Cyclades ac Sporades nuncupantur, usque ad Hel-
 lespontum, ac parvam Asiam dictam, utramque
 Syriam, ac Palæstinam, itemque Ciliciam, ipsam-
 que Ægyptum ; nam Libya Romano imperatori
 subdita fuit. Atque ejusmodi quidem fuit antiqua
 et prima Romani imperii divisio. Cæterum Dalmatia
 Italiae regio est, ex qua ortum habuit omnium,
 qui unquam fuerunt, hominum profligatissimus, ma-
 ximeque impius imperator Diocletianus, ab oppido
 oriundus, cui nomen erat Salonæ : unde tranat

bit Eunapius in Porphyrio, vixit circa Aureliani
 ac Probi tempora, crebra mentio occurrit apud
 scriptores, qui post illa tempora floruerunt. Vide
 quæ de eo ac ejus operibus scribit Vossius de
 historicis Græcis lib. ii, Cæterum licet etiam in
 ms. legatur ἐν Κερρώνικῳ δεκάτῳ, legendum puto
 cum Henrico Valesio ἐν Χρονικῶν δεκάτῳ cum
 idem liber decimus Chronicorum Dexippi ceterum
 etiam a Stephano in Σουγγατοῖς, et duodecimus
 in Ἐλουροῖς, etc.

(47) Perperam hæc Dexippi verba sic interpreta-
 tur Morellus : *Et Macedones Epidamnium, quæ postea
 Dyrrhachium nominata est, et Macedoniae magna
 ac beata civitas erat, capiunt*.

(48) De hac divisione imperii Romani pluribus
 scriptores.

(49) De Dalmatia ac ejus populis pluribus agit
 idem Constantius lib. de Adm. Imp. cap. xxix et
 seqq. Sed quod ait hic Dalmatiam Italiae regionem
 esse, id hausit ex Stephano Byzantio, ex quo et
 pleraque alia ad verbum, ut aiunt, exscripta, uti
 et alibi monuimus. Dalmatiam autem pro Italica
 regione hinc puto sumptam a scriptoribus By-
 zantinis, quod Dalmatia tum fuerit pars Italicae
 praefecturae. Vide quid hac de re Ortelius ; licet
 Berkelius in notis ad Stephanum id pro nugis
 habeat, quemadmodum et Hofstenius in suis
 Annotationibus ad Ortelium. Verum ipse puto
 Berkelium nugae etiam nugari, dum hunc Stephani
 locum explicare conatur.

(50) De patria Diocletiani imperatoris, de qua
 controversia est inter scriptores, pluribus alibi
 loquimur.

πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος, καὶ ἀσεβέστατος, βασιλεὺς Διοκλητιανός, ἀπὸ τίνος χωρίου καλουμένου Σαλῶνας, ἐν ᾧ ἔστιν ὕδωρ πότιμον καὶ γλυκύτατον ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα, ὧς φασιν οἱ γευσάμενοι.

Θέμα Γ, Σικελία.

Νῆσός ἐστι μέγιστη καὶ ἐπιφανεστάτη ἡ Σικελία. Οὐκ ἦν δὲ τὸ πρότερον ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε ἡ Ῥώμη ἐβασίλευε· νῦν δὲ ἐγένετο ἡ καινοτομία αὕτη διὰ τὸ τὴν Ῥώμην ἀποθέσθαι τὸ βασιλεῖον κράτος, καὶ ἰδιοκρατορίαν ἔχειν, καὶ δεσπόζεσθαι κυρίως παρὰ τίνος κατὰ καιρὸν Πάπα. Κρατεῖται δὲ νῦν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὸ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως θαλασσοκρατεῖν μέχρι τῶν Ἡρακλέους στηλῶν, καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς ὕδαθ θαλάσσης. Ἔσχε δὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ καλεῖσθαι Σικελία, ἀπὸ ἱστορίας τοιαύτης, καθὼς ὁ Γραμματικὸς Στέφανος γράφει (51)· *Σικελία ἡ νῆσος Σικανίᾳ πρότερον ὠνομάζετο· εἶτα Σικελία ἐκλήθη, ὡς φησὶν Ἑλλάντικος, Ἰερών τῆς Ἑρας β' (52). Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Ἄδσονες ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐξ Ἰταλίας ἀνέστησαν, ὧν ἦρχε Σικελός· καὶ διαβάντες εἰς τὴν νῆσον τὴν τε Σικανίαν καλουμένην περὶ τὴν Αἴτναν καθεζόμενοι, φησὶν αὐτοὶ τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Σικελός, βασιλείαν ἐγκαταστήσασκεν, καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενος ὁ Σικελός οὗτος, πάσης ἤδη τῆς νήσου τότε ταύτης Σικελίας καλουμένης ἀπὸ τοῦ Σικελοῦ τούτου· ὅς καὶ ἐν αὐτῇ ἐβασίλευσε. Καὶ Μένιππος δὲ ταῦτά φησιν· Ἐλθόντες εἰς Σικελίαν στρατὸς πολλὸς ἐξ Ἰταλίας, τοὺς τε Σικανοὺς κρατήσαντες μάχῃ, ἀπέστειλαν εἰς τὰ μεσημβρινὰ καὶ τὰ ἐσπέρια μέρη αὐτῆς, καὶ ἀπὸ τῆς Σικανίας τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι· καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς φησὶν ἔχοντες. Μέγιστη δὲ αὕτη μαρτυρεῖται τῶν ἐπιτά, καθά φησιν Ἀλέξιος ὁ κωμικός (53).*

*Τῶν ἐπιτά νήσων, ὅς δὲδειγερ ἡ φύσις
Θητοῖς μεγίστης, Σικελία μὲν, ὡς λέγος
Ἔστι, μεγάλη, καὶ δευτέρα Σαρδῶ· τρίτη
Κύρος· τετάρτη δὲ, ἡ Διὸς Κρήτη τροφός.
Ἐθῶνα πέμπτη στενοφυής· Ἑκτη Κύπρος.
Ἄσδος δὲ τὰξιν ἐξέθιμην λαχοῦς ἔχει.*

Τῶν δὲ νησιωτῶν οἱ μὲν Ἰθαγενεῖς, κάλοι Αἴγυες ἐξ Ἰταλίας, Σικελοὶ λέγονται. Οἱ δὲ ἐπιήλυδες, Ἑλληνεῖς εἶσι Σικελιώται, ὡς Ἰταλιῶται. Ἔχει δὲ πόλεις ἐπισημοὺς τὴν τε Συράκουσαν, καὶ τὸ καλούμενον Ταυρομένειον· καὶ αὐτὴν τὴν Ἀκράγαντα, καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις, τὰς μὲν ἡρημαμένας, τὰς δὲ κρατουμένας· παρὰ τῶν Σαρακηνῶν. Τὴν μὲν οὖν Συράκουσαν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως παρέλαβον οἱ Σαρακηνοί. Τὸ δὲ Ταυρομένειον, ἐπὶ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου βασιλέως. Ὅσα τοίνυν κατελείφθησαν κάστρα, παρὰ τῶν ἀθέων Σαρακηνῶν κρατοῦνται· μόνη δὲ ἀντιπέραν ἡ Καλαβρία κρατεῖται παρὰ τῶν

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(51) Hæc in epitome Stephani non exstant, et miror cur Berkelius qui et alia, quæ ex Stephani calamo profecta erant, et conservata sunt apud scriptoribus nostrum legitimo auctori restituit, hæc eidem non restituerit.

A aqua ad potum suavissima supra omnes aquas, ut asserunt, qui gustarunt.

Thema X, Sicilia.

Sicilia insula maxima et celeberrima est : hæc utique non fuit antea sub potestate imperatoris Constantinopolitani, quando Roma imperatori subiecta erat : nunc autem hæc innovatio facta est, quia Roma regium deposuit principatum, et propriam administrationem ac jurisdictionem obtinuit, eique proprie ac legitime dominatur qui suo tempore papa est. Nunc vero sub ditione est Constantinopolis, quia Constantinopolitanus imperator maris princeps est usque ad Herculis columnas, et nostri totius mediterranei. Fama autem est, Siciliam appellationem accepisse ab ejusmodi historia, ut scribit Stephanus Grammaticus : *Sicilia insula Sicania prius nominabatur, deinde Sicilia appellata est, ut ait Hellenicus lib. II De Sacris Junonis. Eodem tempore etiam Ausones ab Japygibus ex Italia detrusi sunt, quibus præerat Sicelus : et trajecta insula, Sicania dicta, circa Ætnam sedes stabilientes, et ipsi, et rex eorum Sicelus habitaverunt, ibi regno constituto : atque inde profectus Sicelus totam sibi mox subegit insulam, quæ tum ab hoc Sicelo Sicilia nuncupata est : qui in ipsa regnavit.* Hæc vero Menippus his verbis narrat : *Profecti in Siciliam cum ingenti exercitu ex Italia, Sicania prælio superatis, ad meridionales, et occiduas regionis partes eos delegarunt ; et ut pro Sicania Sicilia insula vocaretur effecerunt, uberrimamque soli regionem habitantes incoluerunt.* Maxima autem insula e septem esse probatur etiam Alexii Comici testimonio, cujus hi sunt versus :

*Ex insulis septem, indicavit quas parens
Natura terrigenis, Sicilia est maxima.
Ut fama fert : secunda Sardo : tertia
Cyrnus : Jovis quæ Creta nutrit quarta stat.
Eubœa quinta angusta : sexta Cyprus est :
At Lesbos ordinem est adepta septimum.*

Porro ex insularibus indigenæ quondam Ligures ex Italia, Siculi dicuntur : advenæ autem Græci sunt Siceliotæ, ut Italiotæ. Cæterum insignes urbes habet, Syracusas, et Tauromenium dictum, ipsamque Agrigentum, et cæteras civitates, partim desertas, partim a Saracenis occupatas. Syracusas certe sub Basilio illo præclaro imperatore ceperunt Saraceni ; Tauromenium vero sub Leone sapientissimo imperatore. Quotquot igitur deserta fuere oppida, hæc ab Impiis Saracenis detinentur, Sola vero trans mare Calabria a Christianis tenentur, in qua etiam Rhegium est, et oppidulum

(52) Citat eundem Hellenicum scriptor noster supra cum de Macedonia themate, ubi vide quæ de eo annotavimus.

(53) Hic poeta aliis scriptoribus Alexis dicitur. Vide Vossium de poetis Græcis.

sanatæ Cyriacæ, et Sanctæ Severinæ, et Croto, et alia quædam oppida, quibus dux Calabriae dominatur. Sunt autem sub Sicilia, et ejus duce, urbes viginti duæ. Cæterum hæc insula antiquitus dominatu tyrannico regebatur, ne dicam regio, ab Hierone, et Dionysio tyranno; Romani vero eam ceperunt cum magna classe, quando Marcellus ille exercitui imperabat, et navarchus classis Romanæ constitutus erat: tum cum Archimedes geometra, Syracusis manens, noctu expugnata urbe a milite quodam interfectus est; quem Marcellus usque adeo luxit, ut nullus abfuerit planctus ab ejus sepultura. Atque hæc quidem de Sicilia.

τοσοῦτον ἐθρήνησεν, ὡς μηδένα κοπετόν ἀπολειφθῆναι τῆς ἐκείνου ταφῆς. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ Σικελίας.

Thema XI, Longobardia.

Longobardia duobus nominibus est appellata: siquidem a nonnullis Longibarbia, a promissa barba indiarum dicta est; a quibusdam vero Lagobardia eadem origine. Terra autem, quam incolunt, et Bothrenotis, et Neapolis metropolis, et Vesavius mons, et, qui in ipso est, Pyrchanus, Græcorum sunt coloniae. Justiniani autem, seu potius Zenonis temporibus Gotthi ceperunt et Neapolim, et reliquas urbes adjacentes. His imperabat Butelinus, Francorum dux, quem Narses debellavit prope flumen Casulinum, et 29 interneccione delevit, ut epigramma narrat:

*Plena cadaveribus taboque infecta fluentia
Tusca Casulini caput arena rubens:
Cum Francos acies populos Romana cecidit,
Et quot parebant agmina Butilind.
Næ felix amnis, qui præfert signa trophæi,
Dum rubet æternum sanguine Barbarico.*

Igitur Franci subditi sunt tunc temporis, etiam Longobardis admisti: et exinde ad hodiernum usque diem Longobardia in ordinem thematis re-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(54) Postremis temporibus Longobardiæ nomine ea potissimum Italiæ pars a Græcis donata fuit, quæ in eorum imperio remansit, nimirum Calabria atque pars regni Neapolitani, ut manifesto apparet ex his quæ hic scribit Porphyrogenitus. Olim autem sub Carolo Magno Longobardiæ nomen tam late patuit, ut universa Italia hoc vocabulo intelligeretur, ut constat ex charta ejusdem Caroli Magni pro divisione imperii: *Italiam vero, quæ et Longobardia dicitur*, etc. Quænam vero Italiæ pars Longobardiæ nomine hodie donetur, nemo ignorat.

(55) Sic in ms. At morellus Οὐεσοῦδιον ἔρος; emendat. Sed vide Ortelium verbo, *Vesuvus*.

(56) *Ecquis hujus, inquit Morellus, meminit? nunquid Ætusz κρατῆροι πυριπνῶεις congruit? an Pausilypo, an Plano, an Taburno an Purgio, an Puteolis? an peregrina vox est, et ἀντὶ τοῦ Ἀδρῶνου loco Averni irrepsit? an osquequaque explodendum videtur a monte Vesuvio Πυρχάνου nomen, cujus etymon πῦρ ἐξ ἁσμά, hiatum ignis præ se fert? equidem ἐπὶ γῶ, cedo πόρον ἐν ἀπόρω.*

(57) De hac re pluribus Agathias Scholasticus lib. II. Historiæ de rebus gestis Justiniani imperatoris; qui quidem scriptor Butilinum hunc Francorum ducem vocat; eumque et fratrem ejus Leutherim antea cum Gotthis societatem iniisse ait, invito etiam Theodobaldo rege. Vide eundem Agathiam lib. I. Sigonius autem lib. XX de Oc-

Χριστιανῶν ἐν ἧ καὶ τὸ Ῥήγιόν ἐστι, καὶ τὸ πολι-
σμάτιον τῆς ἁγίας Κυριακῆς, τῆς τε ἁγίας Σευηρή-
νης, καὶ ὁ Κρότων, καὶ ἄλλα τινὰ, ὧν περὶ ὁ στρα-
τηγὸς Καλαβρίας κυριεύει· εἰσὶ δὲ αἱ ὑπὸ Σικελίαν,
καὶ τὸν ταύτης στρατηγὸν, πόλεις κβ'. Τὸ δὲ ἀρ-
χαῖον, αὕτη ἡ νῆσος ἐτυραννεῖτο, ἵνα μὴ λέγω, ἰθα-
σιλεύετο, ὑπὸ τε Ἴέρωνος καὶ Διονυσίου τοῦ τυ-
ράννου· παρέλαβον δὲ αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ στέ-
λου μεγάλου, ὅτε Μάρκελλος ἐκεῖνος ἐστρατήγει, καὶ
ναύαρχος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ ἐνεδεικνυτο· ὅτε
καὶ Ἀρχιμήδης ὁ γεωμέτρης ἐν αὐταῖς ταῖς Συρα-
κούσαις ὢν, νυκτὸς ἀλούσης τῆς πόλεως, ὑπὸ στρα-
τιώτου τινὸς ἀνηρέθη· ὃν ὁ Μάρκελλος ἐκεῖνος

Thema IA', Λογγιθαρδίας.

Ἡ δὲ Λογγιθαρδία (54) δισοῖσι ὀνόμασι κέκλη-
ται· παρὰ μὲν τισὶ Λογγιθαρδία, τοῦτ' ἐστὶ πολυ-
γένεια· παρὰ δὲ τισὶ Λαγοθαρδία, ὡς πολυγένεια·
ἢ δὲ γῆ, ἣν κατοικοῦσιν, ἣ τε Βοθρενοτὸς, καὶ Νεά-
πολις ἡ μητρόπολις, καὶ τὸ Λέσδιον (55) ἔρος, καὶ ὁ
ἐν αὐτῷ Πυρχάνος (56), Ἑλλήνων εἰσὶν ἀποικίαι·
καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἰουστινιανοῦ, μᾶλλον δὲ Ζήνω-
νος, παρέλαβον οἱ Γότθοι, τὴν τε Νεάπολιν, καὶ τὰς
λοιπὰς παρακειμένας πόλεις· ὧν ἦρχε Βουτελί-
νος (57), ὁ τῶν Φράγγων στρατηγὸς, ὃν κατεπολέ-
μησεν ὁ Ναρσῆς παρὰ τὸν ποταμὸν Κασουλίνου, καὶ
τελειῶς ἠφάνισε, καθὼς τὸ ἐπιγράμμα λέγει (58)·

*Ῥεῖθρα Κασουλίνου ποταμοῦ βεβαρημένα νεκροῖς
δέξαστο Τυρσηνῆς ἠίδνος κροκάλη.
Ἠρίκα Φραγκικὰ φύλα κατέκτανεν Ἀδσονὸς αἰχμῆ,
Ὅσπῳ δειλαῖω κελθετο Βουτελίω·
Ὅλιον ἀντὶ τοῦδε χεῦμα, καὶ ἔσσειται ἀντὶ τροπαίου
Αἵματι βαρβαρικῷ θειρὸν ἐρυσθόμενον.*

Ἐπατάγησαν οὖνοί Φράγγοι τῷ τότε χρόνῳ, ἔχοντες
καὶ Λαγοθάρδρους συμμικτούς· καὶ ἔκτοτε μέχρι
τῆς σήμερον χρηματίζει εἰς τάξιν θέματος ἡ καλου-

cid. imp. ducem hunc Bucellinum nuncupat, et hanc Francorum cladem in agro Campano contigisse scribit, ad Casilinum seu Casudinum fluvium: is idem videtur esse, inquit Morellus, cum Vulturno, qui nunc *Sanguino* ab hac fortasse strage indigitatur, et ex Apennino monte fluit.

(58) Epigramma quod hic Porphyrogenitus refert depravatum ac corruptum (quod quidem non dubito scribæ incitiam factum) habetur et apud Agathiam lib. I. De quo sic ille: Ἐμοὶ δὲ τίς τῶν ἐπιχωρίων, καὶ ἀλεγείδῳ τι ἐφη ἐς κύρβιν τινὰ λείβην ὑπὸ τοῦ γεγρά-
φαι ἀμφὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἰδρυμένην, ὠδέκη
ἔχον. *Mihi vero quidam ex indigenis retulit, carmen quoddam tabulæ saxeæ a quoriam inscriptum fuisse, ad ripas fluminis positæ; quod sic habet.* Cæterum visum est, textui Porphyrogeniti ascribere Epigramma illud emendatum ac integrum, quoinodo habetur apud Agathiam; et hic idem prout habetur in mss. Porphyrogeniti exhibere; sic igitur habet:

*Ῥεῖθρα Κασουλίνου ποταμοῦ βεβαρημένα νεκροῖς
δέξαστο Τυρσηνῆς αἰχῆ
Ὅσπῳ δειλαῖω κελθετο Βουτελίω·
Ὅλιον καὶ τοῦδε βεῦμα, καὶ ἔσσειται ἀντὶ τρο-
παίου*

Αἵματι βαρβαρικῷ θειρὸν ἐρυσθόμενον.

μένη Λογγιβαρδία (59). Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαήλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, ἀνήλθεν ἀπὸ Ἀφρικῆς στόλος κομπαρίων, ἔχων κεφαλὴν (60), τὸν τε Σολδανὸν, καὶ τὸν Σάμιν, καὶ τὸν Καλφούς. Καὶ ἐχειρώσαντο διαφόρους πόλεις τῆς Δαλματίας· καὶ τὴν τε Βούτοβαν, καὶ τὴν Ῥώσαν, καὶ τὰ κάτω Δεκάτερρα. Ἦλλον δὲ καὶ πρὸς τὴν τοῦτων μητρόπολιν, ἣ Ῥαούσιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν ἰκανόν. Οἱ δὲ τοῦ κάστρου Ῥαουσίου, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενοι διὰ στόλου βοήθειαν· τῶν δὲ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντων ἀνελθόντων, εἶρον ὑπὸ Θεοῦ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν Βασιλείου, τὸν αἰοδιμον βασιλέα, ἤδη λαβόντα, ὃς καὶ τὰ τῆς αὐτῶν πρεσβείας καὶ δεήσεως ἐπακούσας, καὶ στόλον ἰκανόν, καὶ δραστήριον ἄρχοντα, πρὸς τὴν τοῦτων βοήθειαν εὐθὺς ἐξαπέστειλε. Τοῦτο δὲ ἀπὸ αὐτομόλου μαθόντες οἱ Ἄφροι, καὶ περὶ τὴν πολιορκίαν ἀπρακτέσαντες, μᾶλλον δὲ πτήξαντες τὴν τοῦ βασιλικῆς στόλου κατ' αὐτῶν παρουσίαν, ἀνεπέρασαν ἐν Λογγιβαρδίᾳ, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρρης, ἕκκησαν ἐν αὐτῷ, παραλαβόντες πάντα τὰ κάστρα, καὶ τὴν πᾶσαν Λογγιβαρδίαν, καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα Καλαβρίας μέχρι Ῥώμης· ὧς εἶναι πάντα τὰ ὑπ' αὐτῶν πορθηθέντα κάστρα ρν'. Βασιλείου οὖν, ὁ αἰοδιμος βασιλεὺς, τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν παρὰ Θεοῦ εἰληφώς, καθὰ προεῖρηται, καὶ ταῦτα ἀνμαθῶν, προαπέστειλε μὲν στρατὸν καθαλαρικόν, καὶ πλοῖα ρ'· ἔγραψε δὲ πρὸς Λοδοῦχον τὸν ῤήγα Φραγγίας, καὶ τὸν Πάπα Ῥώμης, τοῦ συνεπαμῦναι τῷ αὐτοῦ στρατῷ. Οἱ δὲ ὑπείξιντες τῇ βασιλικῇ ἐντεύξει, καὶ ἀμφοτέροι ἐνωθέντες τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ, καθαλαρικῷ καὶ πλωμῷ, κατεπολέμησαν τοὺς ἀπὸ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὺς, καὶ ἐπόρθησαν τὸ κάστρον Βάρρης· δέσμιον λαβόντες καὶ τὸν Ἀμηρᾶν Σολδανόν· ἐν καὶ ἀναλαβόμενος μετὰ τῶν Σαρακηνῶν Λοδοῦχος ὁ ῤήξ Φραγγίας, οἰκασθε ἀπῆει. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατέσχε τὴν πᾶσαν Λογγιβαρδίαν, καθὼς καὶ σήμερον παρὰ τῶν Ῥωμαίων βασιλέων δεσπόζεται.

Thema IB, Χερσῶνος.

Ἡ δὲ Χερσῶν τὸ παλαιὸν οὐκ ἦν εἰς ὄνομα θέματος, οὐδὲ ἐν μητροπόλει σχήματι· ἀλλ' οἱ τοῦ Βοσπόρου κρατοῦντες, ἐκράτουν καὶ Χερσῶνος αὐτῆς, καὶ τῶν λοιπῶν κλιμάτων. Ὡστε καὶ βασιλεύειν τοὺς ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατοικοῦντας λέγεται. Ἐχει δὲ ἡ ἱστορία οὕτως· Βόσπορος πόλις Πόντου κατὰ τὸν Κιμμέριον κόλπον, καὶ πορθμὸς ἐμύνημος, ἀπὸ τοῦ τῆς Ἰνάχου καλούμενος, καθὼς Αἰσχύλος (61) ἐν τῷ Προμηθεὶ γράφει·

Ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσαεὶ λόγος μέγας
Τῆς σῆς πορείας. Βόσπορος δ' ἐπώνυμος
Κεκλήσεται.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(59) De Themate Longobardiæ, ejusque principatibus ac ducatus, pluribus agit Scriptor noster infra lib. de Adm. imp. cap. xxvii.

(60) De hac expeditione Saracenorum contra Dalmatiam et Italiam pluribus agit Porphyrogenitus infra lib. de Adm. imp. cap. xxix, ubi vide que adnotamus.

(61) Hi versus, inquit Morellus, quos emenda-

PATROL. GR. CXIII.

ducta fuit. Sub imperio autem Michaelis, filii Theophili, classis ab Africa ascendit triginta sex navigiorum, quæ Soldanum, et Samanum, et Calphum, duces habebant. Hi subegerunt sibi varias Dalmatiæ urbes, et Butoban, et Rosan, et inferiora Decatera : venerunt etiam ad eorum metropolim, quæ Ragusium dicebatur; eamque satis longo tempore obsederunt : urbis autem Ragusinae cives ad imperatorem legatos miserunt, qui auxiliarem classem exposcerent. Cum legati ad regiam venissent, invenerunt Basilium præclarum illum imperatorem Dei numine jam imperatoris dignitate ornatum, qui cum eorum legationis ac supplicationis capita audisset, et classem idoneam, et ductorem strenuum, ad suppetias ipsis ferendas extemplo misit : hoc autem cum per transfugam rescivissent Afri, et nihil in obsidione promoverent; imo etiam imperatoris classis adversus se impetum exhorrescerent, trajecerunt in Longobardiam; ubi castro Baris obsesso immorati sunt omnibus castellis expugnatis cum universa Longobardia, ac reliquis Calabriae oppidis Romam usque : ita ut omnium castrorum ab iis expugnantorum numerus esset centum quinquaginta. Basilium itaque ille præclarus imperator jam imperatoria dignitate a Deo accepta, ut paulo ante dictum est, simulatque id rescivit, exercitum præmisit equitum et naves centum. Scripsit etiam ad Ludovicum regem Franciæ, et papam Romæ, ut exercitui auxiliares manus præberent : hi imperatoris legationi faventes, et ambo juncti exercitui equestri et navali ab imperatore misso, Saracenos Afros debellarunt, et castrum Baris expugnarunt, captivum etiam Ameran Soldanum tenuerunt, quem cum Ludovicus rex Franciæ una cum Saracenis accepisset, ad suos rediit : imperator vero totam Longobardiam subditam habuit; ut etiam nunc imperator Romanus ei dominatur.

Thema XII, Chersonis.

30 Cherson antiquitus nomen thematis hanc usurpavit, neque in metropolis forma existit; sed, qui Bosporum occupabant, etiam Chersonem ipsam regebant, necnon reliquas regiones, adeo ut Bospori incolæ regnare dicerentur. Sic autem historia se habet. Bosporus, Ponti civitas, juxta Cimmericum sinum, et trajectus cognominis, ab Ione Inachi filia nominantur, velut Æschylus in Prometheus scribit :

Mortalibus dein sempiterna fama erit
Trajectionis, Bosporusque inde audies.

tiores quam in Codice Regio exarati sint, edidimus, enuntiantur a Prometheus vinculis astricto, apud Æschylum : idcirco in Græc. addidi τὸ δεσμότη, quod a Cod. Reg. aberat : sed fieri quoque potest, ut jam ipso Constantini nostri xvo Æschyli Prometheus λυόμενος, solutus, desideraretur; qui tamen a veteribus laudatur, ut a Strabone lib. i et Arriano in Periplus Ponti.

Strabo autem lib. x *Geographiæ* hæc scribit : Α Στράβων δὲ ἐν ἑνδεκάτῳ τῶν Γεωγραφικῶν τάδε Βοσπορι προκεῖται ὑπὸ τοῦ Βοσπόρου δυνάστητος ἡγεμονίᾳ. Τοῖς δὲ τοῦ Βοσπόρου δυνάστητος ἡγεμονίᾳ Βοσποριανοὶ πάντες καλοῦνται. Καὶ ἐστὶ τῶν μὲν Εὐρωπαϊῶν μητροπόλις τὸ Παρτικάπαιον (63)· τῶν δὲ Ἀσιατικῶν, τὸ Φαναγόρειον. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ Φλέγων (64) ἐν Ὀλυμπιάδι πεντεκαίδεκάτῃ, ὅτι ἐβασίλευε τὸ Βόσπορος Κότυς τῷ Βοσποριανῶ βασιλεῖ (65), ὃ καὶ διάδημα ἐκέλευσε φορεῖν ὁ Καῖσαρ, καὶ τὰς πόλεις αὐτῷ καθυπέταξεν, ἐν αἷς συναριθμεῖ καὶ αὐτὴν Χερσῶνα. Δύο δὲ εἰσι τόποι Βόσποροι καλούμενοι· εἷς μὲν, ὁ Κιμμέριος καλούμενος πλησίον Χερσῶνος, ἐν ᾧ καὶ τὸ βασιλεῖον τῶν Βοσποριανῶν ἦν. Ἄλλος δὲ, ἐν Βυζαντίῳ· καθὰ Φαθωρῆνος γράφει· Βυζαντίῳ λιμὴν Βόσπορος καλεῖται. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ ἐπίγραμμα (66) τοῦ κίονος τῆς ἀντιπέρας γῆς Χρυσοπόλεως, ἐν ᾧ μαρμαρινὴ δάμαλις ἴδρυται, φάσκων οὕτως·

*Inachia non sup bovis figura; nec a me
Vocatur adversum mare Bosporium;
Quippe hanc pridem ira gravis abegit Junonis
In Pharus, ast ego mortua sum Cecropis.
Uxor eram Charetis, comes illi facta navigationis,
Cum ille contra Philippi classem proficisceretur.
Buculae mihi nomen fuit, nunc vero Charetis
Conjux, utraque terra delector.*

Chares autem ille fuit dux exercitus Atheniensium. Cæterum indigenæ nomen depravantes, Phosphorium illud appellant, unde factum est, ut qui Origines Byzantinas scripsere, aliam adjunxerint fabulosam historiam : Philippo Macedone Byzantium obsidente.

Οὐκ εἶμι Ἰναχίης βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο
Κληῖται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαρος·
Κεῖνη γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χάλος ἤλασεν Ἥρης
Ἐς Φάρον· ἥδε δ' ἐγὼ Κόκροπις εἰμι νέκυς·
Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἐπλοῦν δ' ὅτε πλοῦν ἐκεῖνος·
Τῇ δὲ Φιλιππεῶν ἀντίπαλος σκαφέων·
Βοῦδιον ὄνυμα δ' ἦεν ἐμοὶ τότε, νῦν δὲ Χάρητος
Εὐνέτις, ἠπειροῖς τέρπομαι ἀμφοτέραις.

Ὁ δὲ Χάρης ἐκεῖνος ἦν στρατηγὸς Ἀθηναίων. Οἱ δὲ ἐγχώριοι Φωσφόριον αὐτὸ καλοῦσι παραγραμματίζοντες, ὅθεν οἱ τὰ πάτρια συγγεγραφότες τοῦ Βυζαντίου, ἄλλην ἐπιτιθέασιν μυθικὴν ἱστορίαν· ὅτι Φιλίππου τοῦ Μακεδόνοιο τὸ Βυζάντιον πολιορκούντος (67)...

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(62) At nihil tale apud hodiernum Strabonem lib x legitur; sed sic ille lib vii : Ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνάστητος ἡ τῶν Χερσονησιῶν πόλεις ὑπέχθησαν μέχρι νῦν ἔστι. *Ex eo tempore ad hunc usque diem Chersonesitarum civitas Bosporianis Dynastis, seu principibus, dicto fuit audiens* : post victoriam nimirum, qua Mithridates Eupathoris Chersoneso Bosporoque potitus est.

(65) Sic cum Morello ex Strabone et aliis emendamus : perperam quippe in ms. Constantinensi legitur Μαντικάπαιον pro Παρτικάπαιον.

(64) Perperam in Editis scribitur, ὁ Φλέγων cum articulo. De Phlegonte Tralliano, Hadriani, ut aiunt, liberto vide ex recentioribus Vossium, Meursium, Morellum, etc.

(65) Arrianus in Periplo Ponti Euxini, Cotyn βασιλέα τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου καλούμενου ab Adriano imperatore diadema et urbes plerasque accepisse narrat.

(66) Hoc ipsum epigramma habetur et apud Hesychium Milesium in Originibus CP. ac Anthologię lit. iii, tib. xii. de Mulieribus; necnon etiam apud Codinum in Originibus CP. Emendatum autem ex Hesychio textui inseruimus; quippe sic in MS. Constantini legitur :

*Ἰναχίης βοὸς οὐκ εἶμι τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο
Βοσπόριον ἀντωπὸν κληῖται πέλαρος.
Κεῖνη γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χάλος ἤλασεν Ἥρης
Ἐς Φάρον· ἥδε ἐγὼ Κόκροπις εἰμι νέκυς.
Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἐπλοῦν δὲ ὅτε πλοῦν ἐκεῖνος
Τῇ δὲ Φιλιππεῶν ἀντίπαλος σκαφέων.*

Βοῦδιον δὲ καλεῖται ἐγὼ, νῦν δὲ Χάρητος
Εὐνέτις, ἠπειροῖς τέρπομαι ἀμφοτέραις.

(67) Eusthatus, inquit Morellus, in Dionysii Περιηγήσεως v. 140. Τῇ δ' ἐπὶ Θρηκτικῷ στόμα Βοσπόρου. huic loco affinia tractat, et commentii lepidi lacunam, quæ lacrymam forteam quibusdam pareret, explet, cum ita scribit : Ὁ περὶ τὸ Βυζάντιον δὲ λιμὴν οὕτως ὕστερον ἐκλήθη, κατὰ παραγραμματισμὸν, ἢ μάλιστα κατὰ τὴν παρὰ τοῖς ῥήτορσι λεγομένην παραφθοράν, Φωσφόριον καλεῖσθαι, ὡς φασιν οἱ παλαιοί. Φιλίππου γὰρ ἐν πολιορκίᾳ δούσαντος εἰσοδὸν κρυπτήν, ὅθεν δρούσαντες ἐμελλον ἀφανῶς ἐξαναδύνασθαι τοῦ δρούγματος, ἢ Ἐκάρητος φωσφόρος οὖσα δᾶδας ἐκείθεν ἐφηγε τοῖς πόλιταις. Καὶ τὴν πολιορκίαν οὕτω φυγόντες, Φωσφόριον οἱ ἐγχώριοι τὸν τόπον ἐκάλεσαν. Quæ sic Latine redidit ad explendam versionem hujus thematis. *Portus circa Byzantium ita (nempe Bosporium) vocatus est per alliterationem, aut eam potius figuram, quam dicendi magistri depravationem nominant, cum Phosphorium quasi Luciferum appellari debuisset, ut veteres aiunt. Enim vero cum Philippus in obsidione urbis meatum occultum effodisset, quo iis qui fodiebant clam e fossa egredi liceret, Hecate quæ luciferu seu Lucina est, faces inde ostendit civibus : indigenæ vero sic evitata solutaque obsidione, Phosphorium hunc locum a facibus nuncuparunt. Hæc fere ad verbum translata reperitur in ἐπιτομῇ τῶν ἑθνικῶν Stephani Byzantii in Βόσπορος, ubi scribendum τοῦ δρούγματος ἀναδύνασθαι, vel ἐξαναδύνασθαι, ut apud Eusthatum, qui mox illustratur facula vocolæ νύκτωρ, in his Stephani, δᾶδας ἐποίησε νύκτωρ τοῖς; πόλιταις; φανήναι, etc.*

ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ.

ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ.

ΕΙΣΙΝ ΑΙ ΠΑΣΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΑΙ ΥΠΟ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ
ΤΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΕΔ', ΠΟΛΕΙΣ ΘΛΕ', ΩΣ ΥΠΟΤΕΤΑΚΤΑΙ.

HIEROCLIS GRAMMATICI

SYNECDEMUS.

SUNT HIC OMNES PROVINCIÆ ET CIVITATES QUÆ IMPERATORI ROMANORUM CP. SUBSUNT,
PROVINCIÆ LXIV, URBES CMXXXIV, UT SUBJICITUR.

Α'. *Ἐπαρχία Θράκης ἑνὲς ἑνὲς ὑπὸ κοινουλάριον, Α πόλεις ιδ'.*

Εὐδοξιούπολις, Ἡράκλεια, Ἀρχαδιούπολις, Βιζύη, Πανόνιον, Ὀρνοι, Γάνος¹, Καλλιπόλις, Μόριζος, Σιλτικὴ, Συναδία², Ἀφροδίσις, Ἀπρος, Κοιλία.

Β'. *Ἐπαρχία Ῥοδόπης ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ζ'.*

Αἶνος, Μαξιμιανούπολις, Τραϊανούπολις, Μαρώνα, τὸ Πυρὸς³ νῦν Ῥούσιον, Νικόπολις, Κερεόπυργος.

Γ'. *Ἐπαρχία Θράκης ὑπὸ κοινουλάριον, πόλεις ε'.*

Φιλιππούπολις, Βερὸν, Διοκλητιανούπολις, Σεβαστούπολις, [Διόπολις.]

Δ'. *Ἐπαρχία Ἐμιμόντου ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ε'.*

Ἀδριανούπολις, Ἀ[γ]χιάλος, Διρέρτιος, Πλουτινούπολις, Τζοῖδης.

Ε'. *Ἐπαρχία Μυσίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ζ'.*

Μαρκιανούπολις, Ὀδυσσός, Δοροστόλος, Νικόπολις, Νοβαί, Ἀππιαρία, Ἐβραϊτιος.

Ζ'. *Ἐπαρχία Σκυθίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιε'.*

Τόμις, Διονυσσόπολις, Ἀκραί, Καλαταίς⁴, Ἴστρος, Κωνσταντιάνη, Ζεδέλπας⁵, Τρόπαιος, Ἀξιούπολις, Καπιδάδρα⁶, Κάρσος, Τρόσμις, Νοβιοδοῦντος, Ἀγισσός⁷, Ἀλμυρίς.

Ζ'. *Ἐπαρχία Ἰλλυρικὴ⁸ α'. Μακεδονία ὑπὸ κοινουλάριον πόλεις λβ'.*

Θεσσαλονίκη, Πέλλη, Εὐρωπος, Δίος, Βερόεια, Ἐορδαία, Ἐδεσσα, Κόλλη⁹, Ἀλμοπία, Λάρισσα¹⁰, Ἡρακλείου¹¹ Λαόκου, Ἀνταγνία Γεμίνδου, Νικέδης, Διόβορος, Ἰδομένη, Δράγυλος¹², Τρίμουλα¹³, Παρθικόπολις, Ἡράκλεια Στρυμνοῦ, Σέβρι, Φιλιππος, Ἀμφίπους, Ἀπολωνία, Νεάπολις, Ἀκανθος, Βέργη,

Desunt quædam.

31 I. *Provincia Thraciæ Europæ sub consu. arf, urbes 14.*

Eudoxiopolis, Heraclea, Arcadiopolis, Bizya, Panonium, Orni, Ganus, Callipolis, Morizus, Siltica, Synadia, Aphrodisia, Aprus, Coelia.

II. *Provincia Rhodopes sub præside, urbes 7.*

Ænus, Maximianopolis, Trajanopolis, Marona, Pyrus, nunc Rusium, Nicopolis, Cereopyrgus.

III. *Provincia Thraciæ sub consulari, urbes 5.*

Philippopolis, Beron, Diocletianopolis, 32 Sebastopolis, Diopolis.

IV. *Provincia Emimonti sub præside, urbes 5.*

Adrianopolis, Achialus, Dirertius, Plutinopolis, B Tzoides.

V. *Provincia Mysiæ sub præside, urbes 7.*

Marcianopolis, Odysus, Dorostolus, Nicopolis, Novæ, Appiaria, Ebrættus.

VI. *Provincia Scythiæ sub præside, urbes 15.*

Tomis, Dionysopolis, Acræ, Calatæ, Istrus, Constantiana, Zedelpa, Tropæus, Axipolis, Capidaura, Carsus, Trosmis, Novio Odunus, Agissus, Almyris.

VII. *Provincia Illyrica I. Macedonia sub consulari urbes 32.*

Thessalonica, Pella, Europus, Dius, Beroea, Eordea, Edessa, Colla, Almœpia, Larissa, Heraclei Laoci, Antagnia Gemindi, Nicedes, 33 Dioborus, Idomene, Dragylus, Trimula, Parthicopolis, Heraclea Strymni, Serræ, Philippus, Amphipus, Apollonia, Neapolis, Acanthus, Berge, Aaurus, Clema, Men-

VARIÆ LECTIONES.

¹ Γάννος. ² Συναδία. ³ Πυρὸς. ⁴ Καλάτης. ⁵ Ζεδέλπα. ⁶ Καπιδάδα. ⁷ Αγισσός. ⁸ Ἰλλυρικὸν. ⁹ Κέλλη. ¹⁰ om. Const. ¹¹ Ἡράκλεια. ¹² Βράγυλος. ¹³ Πρίμουλα.

icon et Acontisma, insula Thasus, insula Samo- A Ἄραυρος, Κλήμα, Μεντικόν καὶ Ἀκόντισμα, νῆσος
thracæ. Θάσος, νῆσος Σαμοθράκης.

VIII. *Provincia Macedoniae secundæ sub præside,*
urbes 8.

Stoli, Argos, Eustraiion, Pelagonia, Bargala, Ce-
leniden, Harmonia, Zapara.

IX. *Provincia Thessaliæ sub præside, urbes 17.*

Larissa, Demetrias, Thebæ, Æchionio, Læmia,
Hypata metropolis, Trocæ, Gomphi, Cæparea, Dio-
cletianopolis, Pharsala, Sartoburamisium, Sato-
siobius, insula Scopelus, insula Sciathus, insula
Peparethus.

X. *Provincia Helladis Achaïæ sub proconsule,*
urbes 79.

Scarphia, 34 Elatina, Boe et Drimya, Daulia,
Cheronea, Naupactus, Delphi, Amphisa, Tithora,
Ambrosus, Anticyra, Lebadia, Corona Bœotix,
Steræ, Opus, Anastasius, Ecepsus, insula Eubœa,
Anthedon, Bumelita, Thespiæ, Hyttes Thystæ,
Thebæ metropolis Bœotix, Tanagra, Chalce in-
sula Eubœæ, Porthmus, Caristus, Plateæ, Ægo-
sthena, Athenæ metropolis Atticæ, Megara, Pagæ,
Emporium Cromon, Ægina insula, Pætausa, Cea,
Cytus, Delus, Adelus, Scyrus, Talameneme, Ther-
mopila, Corinthus, quæ aliquando Ephyra, me-
tropolis totius Hellados Nova Sicyon, Ægæ Ægion,
Methone, Arizæna, Pinaura, Hiera mione, Argus,
Tegea, 35 Tharpusa, Mantinea, Lacedæmon me-
tropolis Laconicæ quæ prius Sparta, Gerenthræ,
Pharæ, Asopolis, Acreæ, Phialæa, Mesene, Corona,
Asine, Mothone, Cyparisia, Elis metropolis Ætolix,
Insula Cephalenia, insula Panormus, insula Za-
cynthus, insula Cytheria, insula Mycon, insula
Strophadia, insula Molus, e regione Corynthis, in-
sula Dorusa, insula Lemnus, insula Imbrus.

XI. *Provincia Cretæ consulari sub præside, urbes 22.*

Metropolis Gortyna, Inatus, Bienna, Hiera Pydna,
Camara, Allyngus, Chersonesus, Lyctus, Arcadia,
Gnosus, Subritus, Axius, Eleuthera, Lampæ, Aptera,
Cydonea, Cisamus, Cantania, Elyrus, Lassus, Pliæ-
nece, Aradena, 36 insula Claudus.

XII. *Provincia veteris Epiri sub præside, urbes 12.*

Metropolis Nicopolis, Dodonæ, Eurœa, Acnii, Ha-
drianopolis, Arpon, Phœnice, Anchiasmus, Butri-
tus, Photice, Corcyra insula, Thraconesus.

H'. *Ἐπαρχία Μακεδονίας β' ὑπὸ ἡγεμόνα, πό-
λεις η'.*

Στόλοι, Ἄργος, Εὐστράϊον, Πελαγονία, Βάργαλα,
Κελενίδην, Ἄρμονία, Ζάπαρα.

Θ'. *Ἐπαρχία Θεσσαλίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιζ'.*

Λάρισα, Δημητριάς, Θῆβαι, Αἰχιονίον, Λαμία,
Ἵππата μητρόπολις, Τρόκαι¹⁹, Γόμφοι, Καίπα-
ρεία, Διοκλητιανούπολις, Φάρσαλα, Σαρτοβουραμί-
σιον¹⁴, Σατοσιόβιος¹⁵, νῆσος Σκόπελος, νῆσος Σκία-
θος, νῆσος Πεπάρηθος.

Ι'. *Ἐπαρχία Ἑλλάδος [ἡγουν] Ἀχαΐας ὑπὸ ἀνθ-
ύπατον, πόλεις οθ'.*

Β Σκαρφία, Ἡλατίνα¹⁶, Βοῦ καὶ, Δριμύα, Δαύλια,
Χερωνία, Ναύπακτος, Δελφοί, Ἄμφισα¹⁷, Τιθώρα,
Ἄμβροσος, Ἀντίκυρα, Λεβυδία, Κυρωνία Βοιω-
τίας, Στήραις, Ὀπούς, Ἀναστάσιος¹⁸, Ἐκαψος,
νῆσος Εὐβοία, Ἀνθηδών, Βουμέλιτα, Θέσπιαι,
Ἵττης Θύσθαι¹⁹, Θῆβαι μητρόπολις Βοιωτίας,
Τάναγρα, Χάλκη νῆσος Εὐβοίας, Πορθμός, Χά-
ριστος²⁰, Πλαταία, Αἰγόσθυνα, Ἀθῆναι μητρόπολις
Ἀττικῆς, Μέγαρο, Πάγαι, Ἐμπόριον Κρομμῶν,
Αἰγίνα νῆσος, Ποιτιοῦσα, Κέα Κύτνος, Δήλος,
Ἄθλος, Σκύρος, Ταλαμίνη με²¹, Θερμοπύλαι,
Κόρινθος, ἡ ποτὲ Ἐφυρος μητρόπολις πάσης
Ἑλλάδος, νέα Σικυῶν, Αἴγαι²² Αἰγιον, Μεθώνη²³,
Ἀριζαίνα²⁴, Πιναύρα²⁵, Ἱερὰ μίονη, Ἄργος,
Τέγαι, Θάρπουσα, Μαντινεία, Λακεδαίμων μητρό-
πολις τῆς Λακωνικῆς, ἡ πρὶν Σπάρτη, Γερῆνθροι,
Φάραι, Ἀσώπολις, Ἀκρεαί, Φιάλεια, Μεστῆνη,
Κορωνία, Ἀσίνη, Μεθώνη, Κυπαρισία, Ἥλις μη-
τρόπολις Αἰτωλίας, νῆσος Κεφαληνία, νῆσος Πάνορ-
μος, νῆσος Ζάκυνθος, νῆσος Κυθηρία, νῆσος
Μυκῶν, νῆσος Στροφάδια, νῆσος Μόλος, ἀντικρὺ
Κορίνθου, νῆσος Δωρούσα, νῆσος Λῆμνος, νῆσος
Ἴμβρος.

ΙΑ'. *Ἐπαρχία Κρήτης ὑπὸ ἡγεμόνα κορσουλά-
ριον, πόλεις κβ'.*

Μητρόπολις Γορτύνη, Ἴνατος, Βιέννα, Ἱερὰ
Πύδνα, Καμῶρα, Ἄλλυγγος, Χερσόνησος, Λύκτος,
Ἀρκαδία, Κνωσός, Σούβριτος, ὁ Ἀξιδός Ἐλευ-
θέρα^{26,27}, Λάμπαι, Ἄπτερη, Κυνωδέα, Κίσσμος,
D Καντανία, Ἐλυρος, Λάσσος²⁸, Φοινίκη, Ἀραδένα²⁹,
νῆσος Κλαῦδος.

ΙΒ'. *Ἐπαρχία παλαιῆς Ἠπείρου ὑπὸ ἡγεμόνα,
πόλεις ιβ'.*

Μητροπ. Νικόπολις, Δωδώναι³⁰, Εὐροία, Ἀκνίου,
Ἀδριανούπολις, Ἄπκων, Φοινίκη, Ἀγχιασμός,
Βούτριτος, Φωτική, Κέρκυρα νῆσος, ἡ Θρακῆ νῆ-
σος³¹.

VARIAE LECTIONES.

¹³ Τρίκαι. ¹⁴ Σαλτ. ¹⁵ Σαλτ. ¹⁶ ἡγουν. ¹⁷ Ἐλ. Αἰ Const. Porphyg. Ἐλευσίνα. ¹⁸ Ἀνά-
στασις. ¹⁹ Ἵττοι, Θίσθαις. sic ms. distinguit. ²⁰ Χάρυστος. ²¹ Sic ms. Legendum μέγρι Θερμοπυλῶν ex
Const. Porph. ²² Αἰγίηραι. ²³ Μεθῶνα. ²⁴ Τρυζένα. ²⁵ Πίλαυρα. ^{26,27} Ἐλευθέρα. ²⁸ Λίσσος. ²⁹ ms.
Φοινίκη ἦτοι Ἀραδένα. ³⁰ Δωδώναι. ³¹ Ἡ Θρακὴ νῆσος legend. Ἰθάκη νῆσος.

ΙΓ. Ἐπαρχία γνάς Ἠπείρου ὑπὸ κονσουλάριον, Δ XIII. *Provincia novæ Epiri sub consulari, urbes 9. πόλεις θ'.*

Δυρράχιον, ἡ ποτὲ Ἐπίδαμνος, Σκάπτα²¹, Ἀπολόνια, Βούλος²², Ἀμαντία, Πουλχεριούπολις, Αὐλών, Αὐληνίδος μητρόπολις, Λιστρῶν καὶ Σκεπῶν.

ΙΔ. Ἐπαρχία Δακίας μεσογαίου ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ε'.

Σαρδική μητρόπολις, Πανταλία, Γερμάη, Ναινσός²³, Ῥεμεσιάνα.

ΙΕ. Ἐπαρχία τῆ περὶ ὑπὸ κονσουλάριον πόλεις ε'.

Ῥαζάρια μητρόπολις, Βηνοπία²⁴, Ἀκοίνες, Κάστρα Μάρτις, Ἰδαός²⁵.

ΙϚ. Ἐπαρχία Δαρδανίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις γ'.

Σκούπο μητρόπολις, Μηρίων, Οὐλιπιάνα.

ΙΖ. Ἐπαρχία Πρεβάλεως²⁶ ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις γ'.

Σκόδραι, Λίσσος, Δωράκιον μητρόπολις.

ΙΗ. Ἐπαρχία Μυσιάς ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ε'.

Βιμέναιον μητρόπολις, Σιγγιδόνος, Γρατιανή, Πρικωρνία, Ὀρθεμάρχος.

ΙΘ. Ἐπαρχία Παννονίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις β'.

Σερμίον, Βασιανή.

Κ. Ἐπαρχία Ἀσίας ὑπὸ ἀνθυπάτου, πόλεις μγ'.

Ἐφεσος, Ἐνέα, Πριήνη, Μαγνησία Μεάνδρου, Τράλλεις, Νύσσα, Πριούλλα, Μάσταυρα, Ἀνίετα, Ἰγνητα, Ἀδριούπολις, Διὸς ἱεροῦ, Εὐαζα, Κολοσῆ²⁷, Ἀλγίζα, Νικόπολις, Παλαιὰ πόλις, Βαρέττα, Αὐλίου κόμη, Νεαύχη, Κολοφῶν μητρόπολις, Λέβεδος, Τίος, Σμύρνα, Κλαζομένη, Σατρώτη, Μαγνησιούπολις, Ἀπάη, Τέμνος, Φωκία, Μυρίνα, Μύκη, Πέργαμος, Ἐλαία, Πητάνη, Τιάναι, Θεοδοσιούπολις, Ἀδραμύττιον ἡ ποτὲ Λύρνησος, Ἀτανδρος, Γάδαρα, Ἄσσος.

ΚΑ. Ἐπαρχία Ἑλλησπόντου ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις λ'.

Κύζικος μητρόπολις, Προικόνησος, ἡ Ἐξορία, Βαρίσπη, Πάριον, Λάμψακος, Ἄδυδος, Δάρδανον, Ἰλίον, Τρωάς, Σκάμανδρος, Πολίγνα, Ποιμάνεντος, Ἀρτεμία, Ῥέκιτα, Βλάδος, Σκέλεντα, Μόλις, Γέρμαι, Ἀπταός, Κέργη, Σάγαρα, Ἀδριανοῦ καὶ Θῆραι, Ἡραι, Πιονία, Κονιοσίνη, Ἀργίζα, Εἰὸς Τράδος, Μανδακίδα, Ἐργαστήριον, Μάνδραι, Ἴπποι, ὁ Κισίθηρον, Σκέψις.

ΚΒ. Ἐπαρχία Φρυγίας Καίπατιανῆς ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις λθ'.

Λαοδικεα, Ἱεράπολις, Μόσυνα, Ἄττυδα, Τραπεζοῦπολις, Κολασαί, Κερετάπα, Θεμοσόνιος, Οὐαλέντια, Σάναος, Κονιοῦπολις, Σιτοῦπολις, Κράσος, Λοῦνδα, Μόλη, Εὐμεινεία, Σιβλία, Πέπουσα, Βριάννα,

Dyrrachium, quæ alias Epidamnus, Scappa, Apollonia, Bulus, Amantia, Pulcheriopolis, Aulon, Aulionidos Metropolis, Listron et Scepon.

XIV. *Provincia Daciæ mediterraneæ sub consulari, urbes 5.*

Sardica metropolis, Pantalía, Germae, Nænsus, Rhemesiana.

XV. *Provincia quæ est ad... (nempe ripam Danubii; estque Dacia Ripensis) sub consulari, urbes 5.*

Rhazaria metropolis, Benopia, Accenes, Castra Martis, Idaus.

XVI. *Provincia Dardaniæ sub præside, urbes 3.*

Scurpon metropolis, Merion, Ulpiana.

37 XVII. *Provincia Prevalis sub præside, urbes 3.*

Scodraë, Lissus, Doracion metropolis.

XVIII. *Provincia Mysiæ (intellige Mysiam primam) sub præside, urbes 5.*

Vimenacin metropolis, Singidonus, Gratiana, Pricornia, Orthemarchus.

XIX. *Provincia Pannoniæ, sub præside urbes 2.*

Sermium, Basiana.

XX. *Provincia Astæ sub proconsule, urbes 45.*

Ephesus, Enea, Priene, Magnesia Meandri, Trallis, Nyssa, Priulla, Mastaura, Anineta, Hypeta, Ardiopolis, Dios Hieron, seu Fanum Jovis, Evaza, Colose, Algiza, Nicopolis, Palæopolis, seu vetus Urbs, Baretta, Aulii Come, seu Vicus, Neauche, Colophon metropolis, Lebedus, Tius, Smyrna, Clazomene, Satrote, Magnesiapolis, Apae, Temnus, Plocea, 38 Myrina, Myce, Pergamus, Elæa, Pitane, Tianeæ, Theodosiopolis, Adramyttion, quæ alias Lyrnesus, Atandrus, Gadara, Assus.

XXI. *Provincia Hellesponti sub consulari, urbes 30.*

Cyzicus metropolis, Præconesus, Exoria, Baryse, Parium, Lampsacus, Abydus, Dardanum, Ilium, Troas, Scamandrus, Polichna, Pæmanentus, Artemea, Recita, Bladus, Scelenta, Molis, Germæ, Aptaus, Cerge, Sagara; Adriani et Theræ, Heræ, Pionia, Coniosine, Argiza, Xius Tradus, Mandacada, Ergasterion, Mandraë, Hippi, Cisideron, Scepsis.

XXII. *Provincia Phrygiæ Cæpatianæ sub consulari, urbes 39.*

Laodicea, 39 Hierapolis, Mosyna, Attyda, Trapezopolis, Colasæ, Ceretapa, Themosonius, Valentia, Sanaus, Coniopolis, Sitopolis, Crasus, Lunda, Molte, Eumenea, Siblia, Pepuza, Briana, Schaste,

VARIÆ LECTIONES.

²¹ Σκάπτα. ²² Βούλις. ²³ Νάισος. ²⁴ Μονοπία. ²⁵ Ἰσχος. ²⁶ Πρεβαλίων. ²⁷ Κολοασίς.

Huza, Acmona, Adii, Jachāratax, Dioelia, Aristium, Cidyssus, Apia, Eudocias, Azana, Tiberiopolis, Cadi, Theodosia, Ancyra, Synaos, Temenothyrae, Tanopolis, Puleherianopolis.

XXIII. *Provincia Lydiæ sub consulari, urbes 25.*

Sardis, Philadelphia, Tripolis, Thiatara, Sitæ, Mæonia, Julianopolis, Tralles, Aureliopolis, Attalia, Hermocapelia, 40 Ocrasus, Apollinis Fanum, Talaza, Bægia, Cerasemeso, Tymellus, Apollones, Hierocastellia, Mystine, Sataleon, Gordos, Mostina.

XXIV. *Provincia Pisidiæ sub consulari, urbes 26.*

Antiochia, Neapolis, Limenæ, Sabinæ, Atmenia, Pappa, Sinethandus, Laodicea exusta, Tyraium, Adrianopolis, Philomelium, Sozopolis, Tymandrus metropolis, Hopamia, Eudoxiopolis, Agalassus, Baris, Seleucia ferrea, Timbriadum, Themisonius, Justinianopolis, Mallus, Odada, Zorzila, Teityasos.

XXV. *Provincia Lycaoniæ sub consulari urbes 18.*

Iconium metropolis, Lystra, Misthea, Amblada, Vasada, Umanada, Lистра, Laranda, 41 Derbæ, Barate, Hyde, Isauropolis, Corna, Sabatra, Pterna, Carna, Glavama, Rignum.

XXVI. *Provincia Phrygiæ Salutaris sub consulari urbes 23.*

Eucarpia, Hierapolis, Ostrus, Sceptorium, Bruxus, Cleros Horines, Cleros Polemicos, Debalacia, Lysias, Synada, Prymnesus, Hipsos, Polygotus, Docinium metropolis, Merus, Nacolia, Doryllium, Medaium, Demu Libaon, seu Plebis Libaonum, Demu, seu Plebis Auracilia, Demu, seu Populi Alamassi, Demu, seu Populi Propniasa.

XXVII. *Provincia Pamphyliæ (intellige secundæ) sub consulari urbes 47.*

Perge Syllæum, Magydus, Attalia, Demu Uliambos, Tresena, Demu Canaura, Zobia, Thermesus et Eudocia, Demu Mendeneo, Demu Socla, Sinda, Berbe, 42 Sindaunda, Myodia Chori, Homylidica, Oibasa, Palæopolis, Lysenara, Comana, Colbasa, Cremna, Panemotichos, seu Panemi murus, Ariasus, Maximianopolis, Ctema, seu possessio Maximianopoleos, Regesalamara, Limobrama, Codrula, Demusia, Demu Sabaon, seu Plebis Sabaonum, Pastolerisus, Selpe, Trimopolis, Sodi, Serna, Lybre, Cassa, Cotana, Orymema, Ceracesium, Syedra, Caralia, Holybrusus.

XXVIII. *Provincia Lyciæ sub consulari urbes 34.*

Ρααυίτες, Anapus, Gaga, Acalisus, Elebesus,

Δ Σιδάστη, Ίλουζα, Ἀκμύνα, Ἀδιοί, Ίουχαρατάξ, Διόκλεια, Ἀρίστιον, Κίβυσσος, Ἀπία, Εὐδοκίης, Ἀζάνοι, Τιβεριούπολις, Κάδοι, Θεοδόσια⁴⁰, Ἀγκύρα, Σύνσας, Τεμένου θύραι, Τανούπολις, Πουλχεριανούπολις.

ΚΓ'. *Ἐπαρχία Λυδίας ὑπὸ κοσσυλάριον, πόλεις κγ'.*

Σάρδεις, Φιλαδέλφεια, Τρίπολις, Θυάτερα, Σίται, Μαιονία, Ἰουλιανούπολις, Τράλλεις, Ἀθηλιούπολις, Ἀττάλια, Ἐρμιοκαππλία, Ὀκρασό⁴¹, Ἀπόλλωνος ἱερὸν, Τάλαζα, Βάγις, Κήρασε Μεσο, Τύμελλος⁴², Ἀπολλώνης, Ἱεροκαστέλλεια, Μυσήγη, Σαταλέων, Γόρδος, Μοστίνα.

ΚΔ'. *Ἐπαρχία Πισιδίας ὑπὸ κοσσυλάριον, πόλεις κς'.*

Β Ἀντιόχεια, Νεὰ πόλις, Διμέναι, Σεβίται, Ἀτμενία, Πάππα, Σινθηανδός, Λαοδίκεια κεκαυμένη, Τυράϊον, Ἀδριανούπολις, Φιλομήλιον, Σωζόπολις, Τύμανδρος μητρόπολις, Ὀπάμια, Εὐδοξιοπούλις, Ἀγαλασσός, Βάρις, Σελεύκεια ἢ σιδηρὰ, ὁ Τιμβριάδων, Θεμισόνιος, Ἰουστινιανούπολις, Μάλλος, Ὀδάδα, Ζόρζιλα, Τειτουάσσος.

ΚΕ'. *Ἐπαρχία Λυκαονίας ὑπὸ κοσσυλάριον, πόλεις ιη'.*

Ἰκόνιον μητρόπολις, Λύστρα, Μισθία, Ἀμδαλάδα, Οὐάσαδα, Οὐμάναδα, Λίστρα, Λάρανδα, Δέρβαι, Βαρατή⁴³, Ὑδη, Ἰσαυρόπολις, Κόρνα, Σάβατρα, Πετέρνα, Κάρνα, Γλαύαμα, Ῥίγνον.

ΚΖ'. *Ἐπαρχία Φρυγίας Σαλουταρίας ὑπὸ κοσσυλάριον, πόλεις κγ'.*

Εὐκαρπία, Ἱεράπολις, Ὀστρουός, Σεκτόριον⁴⁴, Βροῦξος, Κλήρος Ὀρίνης, Κλήρος Πολεμηκός⁴⁵, Δεβαλικία, Λυσίας, Σύναδα, Πρύμνησος, Ἴφορ, Πολυγώτος, Δοκίμιον μητρόπολις, Μῆρος, Νακολία, Δορύλλιον⁴⁶, Μεδάϊον, Δήμου Λιθαῶν⁴⁷, Δήμου Αὐράκλεια, Δήμου Ἀλαμασσού, Δήμου Πρυπνιασα.

ΚΖ'. *Ἐπαρχία Παμφυλίας ὑπὸ κοσσυλάριον, πόλεις μζ'.*

Πέργη Σύλλαιον, Μάγυδος, Ἀττάλια, Δήμου Οὐλίμβος, Τρέσενα, Δήμου Καναύρα, Ζοβία, Θερμεσός καὶ Εὐδοκία, Δήμου Μενδενέω, Δήμου Σώκλα, Σίνδα, Βέρθη, Σινδαύνδα, Μυωδία Χωρι, Ὀμυλιάδικα⁴⁸, Ὀλδασα, Παλαιάπολις, Αὐσηναρα, Κομανά, Κόλδασα, Κρέμνα, Πανέμου ταίχος⁴⁹, Ἀρίαςος, Μαξιμιανούπολις κτήμα Μαξιμιανουπόλεως, Ῥεγησαλάμαρα, Λιμόδραμα, Κόδρουλα, Δεμουσία, Δήμου Σαδαῶν, Παστολήρισος, Σέλπη, Τριμούπολις, Σόδι, Σέρνα, Λύβρη, Κασσά, Κότανα, Ὀρύμενα⁵⁰, Κορακήσιον, Σιάδρα, Καράλια, Ὀλύδρασος.

ΚΗ'. *Ἐπαρχία Λυκίας ὑπὸ κοσσυλάριον, πόλεις λδ'.*

Φασούθης, ὁ Αἰάπος⁵¹, Γάγα, Ἀκαλιός, Ἐλεβε-

VARIAE LECTIONES.

⁴⁰ Θεοδοσιανὰ. ⁴¹ Ἀκρασόξ. ⁴² ms. sic distinguit. Κήρασε Μεσοτύμελλος. ⁴³ Βάραζα. ⁴⁴ Σεκτόριον. ⁴⁵ Πολιτικῆς. ⁴⁶ Δορύλλιον. ⁴⁷ Λυκαῶν. ⁴⁸ ms. distinguit sic : Μυωδία, Χωριουμυλιάδικα. ⁴⁹ Πανέμου. ⁵⁰ Ταίχος. ⁵¹ Ὀρυμνά. ⁵² ὁ Ἀναπος.

οδς, Αίμυρα, Ἀρύκανδα, Ποδάλια, Χῶμα, Ῥεγκυ-
λιάς, Μύρα μητρόπολις, Ἀρνέα¹⁹, Κυάνειαι, Ἀπερ-
λά²⁰, Φελλδς, Ἀντιφελδς, Κάνδυβα, Εὐδοκιάς Πά-
ταρα, Ξάνθος, Κόμδη, Μίσαι Πίναρα, Δίδωμα, πλῶ²¹,
Τελμισός, Καῦνος, Ἀραξα, Βουδῶν, Ἡνοάνδα, Βα-
λοῦρα, Κομιστάραος.

ΚΘ'. Ἐπαρχία Νήσων ὑπὸ ἡγεμόνα,
πόλεις κ'.

Ῥόδος, Κῶς, Σάμος, Χίος, Μιτυλήνη, Μέθυμνα,
Πέτελος, Τένεδος, Προσελήνη, Ἄνδρος, Τήνος, Νά-
ξος, Πάρος, Σύφνος, Μήλος, Ἴος, Θήρα, Ἀμουργός²²,
Ἀστυπαλαία.

Λ'. Ἐπαρχία Καρίας ὑπὸ κονσουλάριον,
πόλεις λς' [λ'].

Μήλιτος, Ἡρακλείας, Ὀγμοῦ²³, Ἀμυνδός, Ἀλι-
καρνασσός, Κνίδος, Κέραμος, Μύλασσα, Στρατονίκεια,
Ἄμιζῶν, Ἄλινδὰ, Ἀλάπανδα, Ὀρθοσίας, Ἀρπαζά,
Νεάπολις, Ὑλάρημα, Ἀντιόχεια, μητρόπολις Ἀφρο-
δισίας, Ἡρακλείας²⁴, Τάβας, Ἀπολλωνιάς, Σεβα-
στόπολις, Ἰασός, Ἐρεζος, [Μαρκιανούπολις,] Ἀνα-
στασιούπολις, Χώρα²⁵ Πατριμονία, Κιθύρα, Κοκκη-
μαλικαί.

ΛΔ'. Ἐπαρχία Ποντικῆς [α'] ὑπὸ κονσουλάριον,
πόλεις ις'.

Χαλκηδών, Νικομήδεια, Πρίντος, Ἐλενόπολις,
Νίκαια, Βασιλεινούπολις, Κίος, Ἀπάμεια, Προῦσα,
Καيسάρεια, Ἀπολλωνιάς, Δασκύλιον, Νεοκαισάρεια,
Ἄδριανοί, Ῥεγετατάτος, Ῥεγοδώριε.

ΛΕ'. Ἐπαρχία Ὀνωριάδος ὑπὸ ἡγεμόνα,
πόλεις ς'.

Κλαυδιούπολις, Προυσιάς, Ἡράκλεια, Τίος²⁶ Κρα-
τία, Ἄδριανούπολις.

ΛΓ'. Ἐπαρχία Παφλαγονίας ὑπὸ κορίκτορα,
πόλεις ς'.

Πάγρα²⁷, Πομπηίουπολις, Σόρα, Ἀμάστριον,
Ἰουπόλις, Δάδυβρα.

ΛΔ'. Ἐπαρχία Γαλατίας [α'] ὑπὸ κονσουλάριον,
πόλεις ζ'.

Ἄγγυρα μητρόπολις, Ταβία, Ἀσπονά, Κίνα,
Ῥεγαναγάλια, Ῥεγέμηνης, Ἡλιούπολις.

ΛΕ'. Ἐπαρχία Γαλατίας Σαλουταρίας ὑπὸ
ἡγεμόνα, πόλεις θ'.

Πισινοῦς, Μαυρέκιον²⁸, Πητινήσος, Αἰώριον, Κλά-
νεος, Ῥεγετνοκνάδη, Εὐδοξιάς, Μυρικιών, Γερ-
μία.

ΛΓ'. Ἐπαρχία Καππαδοκίας [α'] ὑπὸ
κονσουλάριον, πόλεις δ'.

Καيسάρεια, Νύσσα, τὰ Θέρμα, Ῥεγεποδανδός.

ΛΖ'. Ἐπαρχία Καππαδοκίας [β'] ὑπὸ
κονσουλάριον, πόλεις η'.

Τύανα, Φαυστινούπολις, Κυβίστρα, Ναζιανζός,
Σίσιμα, Παρνασός, Ῥεγεδοάρα, Ῥεγεμουκισός.

A Limyra, Arycanda, Podalia, Choma, Reacylias,
Mœra metropolis, Arnea, Cyaneæ, Aperla, Phellus,
Antiphellus, Candyba, 43 Eudocias, Patara, Xan-
thus, Combe, Misæ Pinara, Didoma, plo, Telnisus,
Caunus, Araxa, Bubon, Henoanda, Balura, Comi-
staraos.

XXIX. Provincia Insularum sub præside urbes 20.

Rhodus, Cos, Samus, Chius, Mitylene, Methymne,
Petelus, Tenedus, Proselene, Andros, Tenus, Na-
xus, Parus, Syphnus, Melus, Jus, Thera, Amurgus,
Astypalæa.

XXX. Provincia Cariæ sub consulari urbes 36.

B Melitus, Heracleas, Ogmi, Amyndus, Halicarnas-
sus, Cnidus, Ceramus, Mylasa, Stratonicia, Ami-
zon, Alinda, Alapanda, Orthosias, Arpasa, Neapo-
lis, 44 Hylarema, Antiochia, metropolis Aphro-
disias, Heraclea, Tabas, Apollonias, Sebastopolis,
Jasus, Erezus, Marcianopolis, Anastasiopolis,
Chora Patrimonia, Cibyra, Coctemaliciæ.

XXXI. Provincia Ponticæ [primæ] (Bithyniæ scili-
cet) sub consulari urbes 16.

Chalcedon, Nicomedia, Prinæus, Eleuopolis,
Nicæa, Basilinopolis, Cius, Aramea, Prusa, Cæsa-
rea, Apollonias, Dascyilion, Neocæsarea, Adriani,
Regetataios, Regodorie.

C XXXII. Provincia Honoriadis sub præside urbes 6.

Claudiopolis, Prusias, Heraclea, Tius, Cratia,
Adrianopolis.

XXXIII. Provincia Paphlagoniæ sub correctore ur-
bes 6.

Pagra, Pompeiopolis, Sora, Amastrium, Junopolis,
Dadybra.

XXXIV. Provincia Galatiæ (primæ) sub consulari
urbes 7.

Ancyra metropolis, 45 Tabia, Aspona, Cinna,
Reganagalia, Regemnezus, Heliopolis.

XXXV. Provincia Galatiæ Salutaris sub præside
urbes 9.

D Pisinus, Maurecium, Petinesus, Æorium, Cla-
neus, Regetnoenade, Eudoxias, Myracium, Ger-
mia.

XXXVI. Provincia Cappadociæ primæ sub consu-
lari urbes 4.

Cæsarea, Nyssa, Therma, Regepodandus.

XXXVII. Provincia Cappadociæ secundæ consulari
præside urbes 8.

Tyana, Faustinopolis, Cybistra, Nazianzus, Sa-
sima, Parnasus, Regedoara, Regecucusus.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ Ἀρναία. ²⁰ Ἀπερλαί. ²¹ Disting. Σίδιμα. Τλῶ. ²² Ἀμοργός. ²³ ms. conjungit. cum Ἡρακλ. ²⁴ Ἀλα-
δοκόνος in ms. Farnes. ²⁵ Χωρία. ²⁶ Πίος. ²⁷ Γάγγρα. ²⁸ Ῥεγεμαυρέκιον.

- XXXVIII. *Provincia Helenopolis sub consulari ur-* A ΛΗ'. *Ἐπαρχία Ἐλενοπόλειως* ⁸⁸ *ὑπὸ*
bes 7. *κοινοῦ ἀρχόντου, πόλεις ζ'.*
Amasia, Ibyra, Zela, Saltum, Zalichen, Andrapa,
Amisus, Sinope.
Ἄμασια, Ἰβύρα, Ζήλα, Σάλτον, Ζαλίχην, Ἄν-
δραπα, Ἄμισος, Σινώπη.
- XXXIX. *Provincia Ponti Polemoniaci urbes 5 sub*
præsidae. ΛΘ'. *Ἐπαρχία Πόντου Πολεμιακοῦ, πόλεις ε',*
ὑπὸ ἡγεμόνα.
Neocæsarea, Comana, Tolemonium, Cerasus,
Trapezus.
Νεοκαισάρεια, Κόμανα, Τολεμόνιον, Κερασούς,
Τραπεζοῦς.
- 46 XL *Provincia Armenia primæ sub consulari*
[præsidae] urbes 5. Μ'. *Ἐπαρχία Ἀρμενίας [α'] ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντου*
[ἡγεμόνα], πόλεις ε'.
Sebastea, Nicopolis, Colonia, Satala, Sebasto-
polis.
Σεβάστεια, Νικόπολις, Κολόνια, Σατάλα, Σεβα-
στούπολις.
- XLI. *Provincia Armenia secundæ sub præsidae ur-*
bes 6. ΜΑ'. *Ἐπαρχία Ἀρμενίας [β'] ὑπὸ ἡγεμόνα,*
πόλεις ς'.
Melitene, Arca, Arabysus, Cucusus, Comana, B
Ararasthia.
Μελετηνή, Ἄρκα, Ἀράβισος, Κουκουσός, Κομόνα,
Ἀραρασιθία.
- XLII. *Provincia Ciliciæ primæ sub consulari ur-*
bes 8. ΜΒ'. *Ἐπαρχία Κιλικίας [α'] ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντου,*
πόλεις η'.
Tarsus metropolis, Pompeiopolis, Sebaste, Co-
rycus, Adena, Agusia, Malchus, Zephyrium.
Ταρσὸς μητρόπολις, Πομπηίουπολις, Σεβάστη,
Κόρυκος, Ἄδανα, Ἀγουσία, Μάλχος, Ζεφύριον.
- XLIII. *Provincia Ciliciæ secundæ sub præsidae ur-*
bes 9. ΜΓ'. *Ἐπαρχία Κιλικίας [β'] ὑπὸ ἡγεμόνα,*
πόλεις θ'.
Anazarbus metropolis, Mopsuestia, Ægeæ, Epi-
phania, Alexandria, Rhosus, Irenopolis, Flavia,
Castaballa.
Ἀνάζαρβος μητρόπολις, Μοψουεστία, Ἄγλαι,
Ἐπιφάνια, Ἀλεξάνδρεια, Ῥώσος, Εἰρηνούπολις,
Φλαβία ⁸⁹, Κασταβάλλα.
- XLIV. *Provincia Cypri insulæ sub consulari ur-*
bes 15. ΜΔ'. *Ἐπαρχία Κύπρου τῆς γῆσου ὑπὸ*
κοινοῦ ἀρχόντου, πόλεις ιε' [ιγ'].
Constantia metropolis, Tamassus, Citium, Ama-
thusia, Coren, Paphus, Arsenoe, Soli, Lapithus, C
Cirroæa, Cythri, Carpasin, Cyrenia, 47 Trimit-
hunton, Leucusia.
Κωνσταντία μητρόπολις, Ταμασσός, Κίτιον, Ἀμα-
θυσία, Κόρην, Πάφος, Ἀρσενόη, Σόλοι, Λάπιθος,
Κιρροαία, Κύθροι, Καρπάσιν, Κυρηνία, Τριμιθούντων,
Λευκουσία ⁹⁰.
- XLV. *Provincia Isauriæ sub præsidae urbes 25.*
ME'. *Ἐπαρχία Ἰσαυρίας ὑπὸ ἡγεμόνα,*
πόλεις κγ'.
Seleucia metropolis, Celesdere, Anemurium, Tio-
tiopolis, Lamus, Antiochia, Juliosebaste, Cestri,
Selinus, Jotape, Diocæsarea, Olbe, Claudiopolis,
Hierapolis, Dalisandus, Germanicopolis, Irenopo-
lis, Philadelphia, Moledarasus, Zeede, Neapolis,
Lauzadæe.
Σελεύχεια μητρόπολις, Κελεσδέρη, Ἀνεμούριον,
Τιτιούπολις, Λάμος, Ἀντιόχεια, Ἰουλιουσεβαστή,
Κέστροι, Σελινούς, Ἰοτάπη, Διοκαισάρεια, Ὀλβή,
Κλαυδιούπολις, Ἰεράπολις, Δαλίσανδος, Γερμανικό-
πολις, Εἰρηνούπολις, Φιλαδέλφεια, Μωληθαρασός ⁹¹,
Ζεέδη, Νεάπολις, Λαυζαδαίε ⁹².
- XLVI. *Provincia Syriæ primæ sub consulari ur-*
bes 7. ΜΓ'. *Ἐπαρχία Συρίας [α'] ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντου,*
πόλεις ζ'.
Antiochia juxta Daphnem, Seleucia, Laodicia,
Gahala, Paltus, Beroea, Chalcis.
Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Δάφνην, Σελεύχεια, Λαοδίκεια,
Γάβαλα, Πάλτος, Βέροια, Χαλκίς.
- XLVII. *Provincia Syriæ secundæ sub præsidae ur-*
bes 8. D ΜΖ'. *Ἐπαρχία Συρίας [β'] ὑπὸ ἡγεμόνα,*
πόλεις η'.
Aramea Epiphania, Arethusa, Larissa, Ma-
riame, Balancea, Rephanæe, Seleucobelus.
Ἀράμεια, Ἐπιφάνεια, Ἀρέθουσα, Λάρισσα,
Μαριαμή, Βαλανέα, Ῥεφαναίε, Σελευκόβηλος.
- XLVIII. *Provincia Euphratensis sub præsidae ur-*
bes 12. ΜΗ'. *Ἐπαρχία Εὐφρατιτικῆς ὑπὸ ἡγεμόνα,*
πόλεις ιβ'.
Hierapolis, Cyrus, Samosata, Doliche, 48 Zen-
gma, Germanicia, Perrhe, Nicopolis, Scenarchæa,
Salgenoratixenum, Syrims, Europus.
Ἰεράπολις, Κύρος, Σαμόσατα, Δολίχη, Ζεῦγμα,
Γερμανικία, Περρή, Νικόπολις, Σκηναρχάα, Σαλγε-
νορατίξενον, Σύριμα, Εὐρώπος.

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ *Const. Porph.* Ἐλενοπόντου. ⁸⁹ Φλαβιάς. ⁹⁰ *Hæc duæ recentiori manu adjunctæ sunt ms. Farnes.*
⁹¹ *Disting. ms.* Μωλώη Δαρσός. ⁹² C. P. Λαύζαδος.

- ΜΘ'. Ἐπαρχία Ῥοσρώικεν ὕπὸ ἡγεμόνα, πόλεις θ'. A XLIX. *Provincia Rosroicen* [Osroenes], *sub praeside* urbes 9.
- Ἐδεσσα, Κωνσταντία, Θεοδοσιούπολις, Κάρρα, Batnae, Nova Valentia, Leontopolis, quæ et Callinice, BIRTHA.
- Ν'. Ἐπαρχία Μεσοποταμίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλιν α'. L. *Provincia Mesopotamiæ sub praeside urbem unam.*
- Ἄμιδα. Amida.
- ΝΑ'. Ἐπαρχία Φοινίκης ὑπὸ κοσουλάριον, πόλιν α' [πόλεις ιδ']. LI. *Provincia Phœnicia sub consulari urbem unam* [urbes 14.]
- Τύρος. Tyrus.
- Cætera ex Farnesiano codice.*
- Πτολεμαίς, Σιδών, Βηρυτὸς, Βίβλος, Βόστρυς, Τρίπολις, Ὀρχαί, Ὀρθοσιὰς. Ptolemais, Sidon, Berytus, Biblus, Bostrys, Tripolis, Orcaë, Orthosias.
- In eodem Barberino manu ejusdem. Holstenii habetur Supplementum Notitiæ Imperii Orientalis Hieroclis Grammatici ex ms. antiquissimo bibliothecæ Farnesianæ.*
- Τύρος, Πτολεμαίς, Σύδων, Βηρυτὸς, Βίβλος, Βόστρυς, Τρίπολις, Ὀρχαί, Ὀρθοσιὰς, Ἀραδος, Ἀντάρδος, Κωνσταντίνα, Πογωνάς, Παναίος. B Tyrus, Ptolemais, Sydon, Berytus, Biblus, Bostrys, Tripolis, Orcaë, Orthosias, 49 Aradus, Antaradus, Constantina, Pogonas, Paneas.
- ΝΒ'. Ἐπαρχία Φοινίκης Λιβανησίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ς'. LII. *Provincia Phœnicia Libani sub praeside* urbes 6.
- Ἐμισσα, Λαοδίχεια, Δαμασκός, Ἡλιούπολις, Ἀβίλλα, Πάλμυρα. Emissa, Laodicea, Damascus, Heliopolis, Abilla, Palmyra.
- ΝΓ'. Ἐπαρχία Παλαιστίνης ὑπὸ κοσουλάριον, πόλεις κβ'. C LIII. *Provincia Palæstina sub consulari urbes 22.*
- Καيسάρεια μητρόπολις, Δῶρα, Ἀντιπατρίς, Διόσπολις, Ἀζωτος παράλιος, Ἀζωτος μεσόγειος, Ἐλευθερόπολις, Ἡ Ἐλία καὶ Ἱερουσόλυμα, Νέα πόλις, Λιβιάς, Σεβάστη, Ἀνθηδών, Διοκλητιανούπολις, Συκαμάζων, Ὀνοῦς, Σώζουσα, Ἰόππη, Γάζα, Ῥαμφία, Ἀσκάλων, Ἀριζα, Βιτύλη. Cæsarea metropolis, Dora, Antipatris, Diospolis, Azotus maritima, Azotus mediterranea, Eleutheropolis, Elia, quæ et Jerusalem, Neapolis, Libias, Augusta Sebaste, Anthedon, Diocletianopolis. Sycamazon, Honus, Sozusa, Joppe, Gaza, Ramphia, Ascalon, Ariza, Bityle.
- ΝΔ'. Ἐπαρχία Παλαιστίνης β' ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ια'. LIV. *Provincia Palæstina secundæ sub praeside* urbes 11.
- Σκυθόπολις, Σέλλα, Γάδαρα, Ἀβίλα, Καπετωλιάς, Ἴππος, Τιβεριὰς, Ἐλένου πόλις, Διοκέσσα, Μαξιμιανού πόλις, Γάβα. Scythopolis, Sella, Gadara, Abila, Capetolia, Hippus, Tiberias, Elenopolis, Diocessa, Maximianopolis, Gabæ.
- ΝΕ'. Ἐπαρχία Παλαιστίνης γ' ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ι'. 50 LV. *Provincia Palæstinae tertiæ sub praeside* urbes 10.
- Πέτρα, Αὐγουστόπολις, Ἀρίνδηλα, Χαραγμούδα, Ἀρεόπολις, Ζοάρα, Μάμψις, Βιτάρους, Ἐλοῦσα, Σάλτων. Petra, Augustopolis, Arindila, Charagmuba, Areopolis, Zoara, Mampsis, Vitarus, Elusa, Salton.
- ΝΖ'. Ἐπαρχία Ἀραβίας ὑπὸ κοσουλάριον, πόλεις ιζ'. LV. *Provincia Arabiæ sub consulari urbes 17.*
- Βόστρα, Νιλακώμη, Ἄδρα, Δία, Ἐξακωμία κώμη, Μήδαβα, Γέρασα, Μαιουδός, Φιλαδέλφια, Νέα πόλις, Ἱεράπολις, Φιλιππόπολις, Φαίνα, Κωνσταντία, Διονυσιάς, Κανόθα, Ἄδρασσός. Bostra, Nilacome, Adra, Dia, Exacomia Vicus, Medava, Gerasa, Majudus, Philadelphia, Nova Civitas Neapolis, Hierapolis, Philippopolis, Phæna, Constantia, Dionysias, Canotha, Adrassus.
- ΝΖ'. Ἐπαρχία Αἰγυπτιακῆς ὑπὸ αὐγουστάλιον, πόλεις κγ'. LVI. *Provincia Ægyptiacæ sub augustali urbes 23.*
- Ἀλεξάνδρεια, Ἑρμούπολις, Μενελαίτης, Μελέτης, Βούτος, Καβασά, Σάης, Ναύκρατις, Ἀνδρών, Νικίου, Ζωῆς, Φραυήνης, Παχνεμόης, Διόσπολις, Σεθόντος, Ὀνούφης, Ταύα, Κλεοπάτρα, Κυνῶ, Βουσίρης, Ὠάσης, Ἐλεαρχία, Παράλιος. Alexandria, Hermopolis, Menelaites, Meletes, Vutos, Cabassa, Saes, Naucratis, Andron, Nicii, Zois, Phravynes, Pachnemoes, Diospolis, Sebonytus, Onuphis, Tava, 51 Cleopatra, Cyno, Busesires, Oases, Elearchia, Paralios.

VARIE LECTIONES.

- ἰ' Ὀτραφίης. ἰῖ' Ἀρχαί. ἰῖῖ' Ἐμέσα alii. ἰῖῖῖ' leg. Ῥαφφία. ἰῖῖῖῖ' leg. Φανῶ. ἰῖῖῖῖῖ' Μέτρηλις. ἰῖῖῖῖῖῖ' Ἐλίς. ἰῖῖῖῖῖῖῖ' leg. Πάραλιος.

LVIII. *Provincia Augusta prima* (Augustamnica) A NH'. 'Επαρχία Αύγουστα α' ὑπὸ κορρήκτορος, πόλεις ιγ'.

Rhinocorura, Ostranice, Cassium, Pentaschoron, Aphnaion, Gerrhas, Scenna, Pelusium, Sethraites, Hephæstus, Panithyos, Pannis, Thmuïs.

'Ρινοκόρουρα, 'Οστρανίκη ⁷¹, Κάσιον, Πεντάσχορον, 'Αφνάιον, Γέρρας, Σκέννα, Πηλούσιον, Σεθραίτης, 'Ηφαιστος, Πανίθυος ⁷², Πάννις ⁷³, Θμούις.

LIX. *Provincia Augusta secunda* (Augustamnica II) sub præside urbes 7.

Leonto, Athrides, Heliu, Bubastus, Pharzithus, Arabia, Clysma castrium.

NΘ'. 'Επαρχία Αύγουστα β' ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ζ'.

Λεοντώ, 'Αθρίδης ⁷⁴, 'Ηλίου, Βούστατος, Φάρζιθος, 'Αραβία, Κλύσμα κάστρον.

LX. *Provincia Arcadiæ* sub præside urbes 9.

Cyno, Oxyrynchus, Heracleus, Hercules, Arsenoites, Theodosiopolis, Nicopolis, Aphrodito, Pemphis, Littus.

Ξ'. 'Επαρχία 'Αρκαδίας ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις θ'.

Κυνώ, 'Οξύρυγχος, 'Ηρακλέως, 'Αρσενότητης, Θεοδοσιούπολις, Νικόπολις ⁷⁵, 'Αφροδίτω, Πέμφις ⁷⁶, Λίττους.

LXI. *Provincia Thebaidis proximæ* sub præside urbes 10.

Hermui, Theodosiopolis, Antino, Acnasa, Lycorum, **52** Hypsile, Apollon parvus, Antei, Pannius, Oases magna.

Β

ΞΑ'. 'Επαρχία Θηβαϊδος ἔγγιστα ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ι'.

'Ερμούη ⁷⁷, Θεοδοσιούπολις, 'Αντινώ, 'Ακούασα ⁷⁸, Λύκων, 'Υψιλή, 'Απόλλων μικρὸς, 'Αντέου, Πάνιος, 'Ὀασις μεγάλη.

LXII. *Provincia Thebaidis superioris* sub duca urbes 11.

Ptolemais, Diospolis, Tentrya, Maximianopolis, Coptus, Phicæ, Diocletianopolis, Eresbythus, Latorum, Apollonias, Ombri.

ΞΒ'. 'Επαρχία Θηβαϊδος τῆς ἄνω ὑπὸ δουκά, πόλεις ια'.

Πτολεμαίς, Διόσπολις, Τέντρυα, Μαξιμιανούπολις, Κώπτος, Φίκαι, Διοκλητιανούπολις, 'Ερέσδυθος, Λάττων, 'Απολλωνιάς, 'Ὀμβροί ⁷⁹.

LXIII. *Provincia Libyæ superioris* sub præside urbes 11.

Sozusa, Cyrene, Ptolemais, Teuchera, Adriane, Veronice.

ΞΓ'. 'Επαρχία Λιβύης τῆς ἄνω ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιβ'.

Σώζουσα, Κυρήνη, Πτολεμαίς, Τεύχηρα, 'Αδριανή, Βερονίκη.

LXIV. *Provincia Libyæ inferioris* sub præside urbes 6.

Parætonium, Zogrozagules, Pidonia, Antiphro, Darnes, Amoniace.

ΞΔ'. 'Επαρχία Λιβύης τῆς κάτω ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιγ'.

Παρατόνιον, Ζωγροζαγούλης, Πιδονία, 'Αντιφρώ, Δάρνης ⁸¹, 'Αμωνιακή.

Sunt Occidentales provinciæ sub Roma 7.

Italiæ, provincia Norici, provincia Galenorum, id est Gallorum, provincia Hispaniarum, provincia Brigamorum, id est Britannorum, provincia Pannoniarum, provincia Africae, provincia Siciliae, provincia Sardiniae, provincia Corsicae.

Εἰσὶν τῆς Δύσεως αἱ ἐπαρχίαι ὑπὸ Ῥώμην ζ'.

Ἰταλίας, ἐπαρχία Νωρίκου, ἐπαρχία Γαλήνων, ἐπαρχία Σπανίων, ἐπαρχία Βρισγάμων, ἐπαρχία Πανονίων, ἐπαρχία 'Αφρικῆς, ἐπαρχία Σικελίας ⁸², ἐπαρχία Σαρδηνίας, ἐπαρχία Κορσικῆς.

VARIÆ LECTIONES.

⁷¹ Leg. 'Οστρακίνη. ⁷² Πανίφυσος, Πανείφυσος, Παναίφυσος. ⁷³ Τάννις. ⁷⁴ 'Αθρίδης. ⁷⁵ Leg. Νειλόπολις. ⁷⁶ Leg. Μέμφις. ⁷⁷ 'Ερμάη. ⁷⁸ Leg. Φάκουσσα. *Alia not. ms. Κάτος sic legit.* ⁷⁹ 'Ὀμβοί. ⁸⁰ Basil. M. cp. 47. ⁸¹ Leg. Δάρνης. ⁸² Tres postremæ ad Italiam pertinent, et sic sunt 7.

CONSTANTINI IMP.

PORPHYROGENITI

DE ADMINISTRANDO IMPERIO

LIBER.

(*Ans. BANDURI, Imperium Orientale, tom. I.*)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΒΑΣΙΛΕΥΙ ΑΙΩΝΙΩ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΡΩΜΑΝΟΝ

ΤΟΝ ΘΕΟΣΤΕΦΗ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ.

CONSTANTINI

CHRISTI ÆTERNI REGIS, GRATIA IMPERATORIS ROMANORUM

AD ROMANUM FILIUM,

A DEO CORONATUM ET PORPHYROGENITUM IMPERATOREm.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Υἱὸς σοφῶς ἐδφραίνει πατέρα, καὶ πατὴρ φιλόστοργος ἐπὶ υἱῷ τέρπετα· φρονίμῳ. Κύριος γὰρ διδοῖσι νοῦν ἤντικα δεῖ εἰπεῖν, καὶ προστίθῃσιν οὐδ' τοῦ ἀκούειν· παρ' αὐτῷ θησαυρὸς σοφίας, καὶ ἐξ αὐτοῦ δίδοται πᾶν δῶρημα τέλειον· καθιστᾷ βασιλεῖς ἐπὶ θρόνου, καὶ κυρίαν τοῦ παντὸς δίδωσιν αὐτοῖς. Νῦν οὖν ἀκουσάν μου, υἱὲ, καὶ τήνδε μεμαθηκῶς τὴν διδαχὴν, ἔση σοφῶς παρὰ φρονίμοις, καὶ φρόνιμος παρὰ σοφοῖς λογισθήσῃ. Εὐλογήσουσί σε οἱ λαοί, καὶ μακαριοῦσί σε πλήθη ἔθνῳν. Διδάχθητι ἂ χρὴ σε πρὸ πάντων εἰδέναι, καὶ νουεχῶς τῶν τῆς βασιλείας οἰάκων ἀντιλαβοῦ. Περὶ τῶν ἐνεστῶτων μελέτησον, καὶ περὶ τῶν μελλόντων διδάχθητι, ἵνα πείραν μετ' εὐδουλίας ἀθροίσῃ, καὶ μεγαλεπήβολος ἔση περὶ τὰ πράγματα. Ἰδοῦ ἐκτίθημί σοι διδασκαλίαν, ὥστε τῇ ἐκ ταύτης πείρᾳ καὶ γνώσει συνετισθέντα περὶ τὰς βελτιστάς βουλὰς καὶ [τῷ] τὸ κοινῇ συμφέρον μὴ διαμαρτάνειν. Πρῶτα μὲν, ποῖον ἔθνος, κατὰ τί μὲν ὠφελῆσαι δύναται· Ῥωμαίους, κατὰ τί δὲ βλάψαι· καὶ ποῖον, καὶ πῶς ἕκαστον τούτων, καὶ παρὰ ποίου δύναται ἔθνοιο, καὶ πολεμεῖσθαι, καὶ ὑποτάσσεσθαι. Ἐπειτα, περὶ τῆς ἀπλήστου καὶ ἀχορέστου αὐτῶν γνώμης, καὶ ὧν παραλόγως ἐξαιτοῦνται λαμβάνειν. Εἶθ' οὕτως καὶ περὶ διαφορᾶς ἐτέρων ἔθνῳν, γενεολογίας τε ἔθνῳν, καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κρᾶσεως τῆς κατοικουμένης παρ' αὐτῶν γῆς καὶ

A

PROOEMIUM.

53 Filius sapiens lætificat patrem, et pater prolis amans in filio prudente delectatur. Dominus quippe est qui mentem induit quando loquendum est, et aurem ad audiendum impertit. Penes ipsum sapientiæ **54** thesaurus reconditur, et ab illo omne donum perfectum emanat. Reges in throno collocat, universique dominatum ipsis elargitur. Nunc ergo aurem præbe, filii, et hac imbutus doctrina, sapiens apud prudentes eris, et apud sapientes prudens censeberis. Benedicent tibi populi, et beatum prædicabunt multæ gentes. Disce quæ præ omnibus scitu opus sunt, et prudenter imperii gubernacula accipe. De præsentibus tecum cogita, futura edisce, ut una cum recto consilio experientiam colligas, et præclare res magnas agredi valebis. Ecce doctrinam tibi propono; ut ex ejus experientia et notitia ad optima consilia assuefactus, in publicæ utilitatis rebus ne aberres. Primum quidem tradam quæ gens in qua re prodesse Romanis possit, in qua obesse: item qualiter et quomodo singulæ se habeant, et a qua gente possint et bello impeti et subjugari. Deinde vero de inexplebili insatiabilique earum animo, ac de iniquis earumdem postulatis. Sub hæc de aliarum quoque gentium discrimine, origine, vivendi instituto, de situ, de conditione terræ quam incolunt;

insuper de circuitu et mensura terræ, ac de iis quæ vario tempore inter Romanos diversasque gentes acciderint : deinde de iis quæ penes nos, imo etiam in universo Romano imperio certis temporibus innovata sunt. Hæc mecum ex sapientiæ legibus considerata, tibi dilecto filio meo nota facere decrevi, ut singulorum discrimen apprime teneas, sciasque qua ratione istæ, vel tractandæ sive conciliandæ, vel debellandæ ac repellendæ sint. Te quippe ut magnanimum reformidabunt ; et abs te velut ab igne fugient. Labia eorum frænabuntur, verbisque tuis veluti telis confodientur. Ipsis aspectu terribilis eris, et a conspectu tuo tremor invadet illos, Deusque omnipotens te proteget, ac Creator tuus te prudentia instruet, gressus tuos diriget, atque in basi immobili constituet. Thronus tuus quasi sol erit coram ipso, oculi ejus te respicient, neque te res adversæ contingant, quoniam ipse te elegit, et ab utero matris segregavit, imperiumque suum tibi tanquam cæteris præcellenti tradidit, posuitque te quasi speculam in colle, ac veluti auream statuam in excelso, et veluti urbem in monte te exaltavit ; ut munera tibi ferant gentes, et adorent te habitatores terræ. Sed tu, Domine, Deus meus, cujus regnum incorruptibile æternum est, eum in via dirige qui per te ex me natus est, ipsi vultustui præsentia colluceat et auris tua ad preces ejus inclinetur. Protegat eum manus tua, regnet propter veritatem, deducat eum dextera tua, et dirigantur viæ ejus in 55 conspectu tuo, ut custodiat justificationes tuas, coram eo procedent hostes, et inimici ejus terram lingent. Adumbretur stirps ejus sæcundæ sobolis foliis, et umbra fructus ejus montes regio operiat, quia per te reges regnant, te celebrantes in sæcula.

στέλεχος τοῦ γένους αὐτοῦ πολυγονίας φύλλοις, καὶ ὅτι διὰ σοῦ βασιλεύουσι βασιλεῖς δοξάζοντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.

CAPUT PRIMUM.

De Patzinacitis, et quantum prosint imperatori Romano si pacem cum ipsis habeat.

Audi ergo, filii, quæ tibi non ignoranda existimo, et intelligens esto ut rectam gubernandi rationem assequaris. Siquidem vel subditis omnibus opportunitam esse scientiam dico, præcipue vero tibi, qui omnium salutem prospicere, ac mundi navem regere et gubernare debeas. Quod si perspicuo, trito, atque, ut par est, fluido, pedestri ac simplici loquendi genere utar, ad ea quæ proposui declaranda, ne mirere, filii. Non enim recte scribendi, neque Atticæ dictionis turgidæ ac sublimis speci-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(68) Meursius, ac si legeretur στασιασμοῦ pro σταδιασμοῦ, hæc ita interpretatur, *seditionis motu*, Verum in mss. Regiis et in Palatino non solum hic verum etiam cap. xiii. circa finem legitur σταδιασμοῦ, ubi Meursius perperam emendat σταδιασμοῦ pro σταδιασμοῦ : quippe idem Porphyrogenitus lib. i. de Them. ubi de Themate secundo Armeniaco, sic habet, οὔτε Μένιππος ὁ τοῦ σταδιασμοῦ τῆς ὅλης οἰκουμένης ἀπογραφάμενος, ubi

περιγῆσεως αὐτῆς, καὶ σταδιασμοῦ πρὸς τοῦτοις, καὶ περὶ τῶν ἐν τινι καιρῷ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅσα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κατὰ τινὰς χρόνους ἐκαινοτομήθη. Ταῦτα ἐσοφισάμην κατ' ἐμαυτὸν, καὶ εἶπα γνωστά σοι ποιῆσαι τῷ ἡγαπημένῳ μου υἱῷ, ἐν' ἐχθρῆς εἰδέ- ναι τὴν ἐκάστου τούτων διαφορὰν · καὶ πῶς, ἢ μεταχειρίζεσθαι ταῦτα καὶ οἰκειοῦσθαι · ἢ πολεμεῖν, καὶ ἀντιτάσσεσθαι. Πτοηθήσονται γὰρ σὺ ὡς μεγαλοφυῆ, καὶ ὡς ἀπὸ πυρὸς φεύζονται ἀπὸ σοῦ · φημιώθησονται τὰ χεῖλη αὐτῶν, καὶ ὡς ὑπὸ βελῶν τοῖς σὺς κατατρωθήσονται ῥήμασιν. Ὀφθήσῃ αὐτοῖς φοβερός, καὶ ἀπὸ προσώπου σου τρόμος λήψεται αὐτοῦς, καὶ σοῦ ὁ Παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ · καὶ συνετιεῖ σε ὁ πλάσας σε, κατευθυνεῖ σοὺ τὰ διαθήματα, καὶ ἐδράσει σε ἐπὶ βάσιν ἀσάλευτον. Ὁ θρόνος σου, ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἔσονται βλέποντες ἐπὶ σέ · καὶ οὐδὲν οὐ μὴ ἀψηταί σοὺ τῶν χαλεπῶν, καθότι αὐτός σε ἐξελέξατο, καὶ ἀπὸ μητρας ἀφώρισεν, καὶ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ὡς ἀγαθῷ ὑπὲρ πάντας σοὶ ἔδωκε, καὶ τέθεικεν ἵως σκοπὴν ἐπὶ βουνῷ, καὶ ὡς χρυσοῦν ἀνδριάντα ἐφ' ὑψηλοῦ, καὶ ὡς πόλιν ἐπ' ὄρους ἀνύψωσεν, ἵσπε δωροφορεῖσθαι ὑπ' ἐθνῶν, καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν κατοικούντων τὴν γῆν. Ἀλλὰ σὺ, Κύριε ὁ Θεός μου, οὗ ἡ βασιλεία ἀνώλεθρος καὶ αἰώνιος, εἴης κατενοῶν τὸν διὰ σοῦ ἐξ ἐμοῦ γεννηθέντα, καὶ ἔστω ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ προσώπου σου ἐπ' αὐτὸν, καὶ τὸ οὖς σου ἐπικλι- νέσθω ταῖς τούτου δεήσεσι, σχεπασάτω αὐτὸν ἡ χεὶρ σου, καὶ βασιλευέτω ἕνεκεν ἀληθείας, καὶ ὀδηγήσῃ αὐτὸν ἡ δεξιὰ σου, κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐνώπιόν σου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαίωματά σου · πρὸ προσώπου αὐτοῦ πεσοῦνται πολέμιοι, καὶ λείξουσι χοῦν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ. Κατασκιασθεῖη τὸ σκιά τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἐπικαλύψαι ὄρη βασιλεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν Πατζινακίων (69), καὶ πρὸς πόσα συμβάλλονται μετὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων εἰρηγεύοντες.

Ἄκουσον τοίνυν, υἱέ, ἃ μοι δοκεῖ σε μὴ ἀγνωεῖν, καὶ νοήμων γενεῶ, ἵνα κτήσῃ κυβέρνησιν. Φημί γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εἶναι καλὸν τῶν ὑποτεταγμένων τὴν μάθησιν, διαφερόντως δὲ σοὶ τῷ ὑπὲρ τῆς πάντων σωτηρίας ὀφειλοντι διαμεριμνῆν, καὶ τὴν κοσμικὴν ὁλκάδα πηδαλιουχεῖν τε καὶ κυβερνᾶν. Εἰ δὲ σαφεῖ καὶ κατημαξευμένῳ λόγῳ, καὶ οἶον εἰκῆ βέροντι περὶ καὶ ἀπλοῖκῳ πρὸς τὴν τῶν προκειμένων ἐχρησάμην δὴλωσιν μηδὲν θαυμάσης, υἱέ. Οὐ γὰρ ἐπίδειξιν καλλιγραφίας, ἢ φράσεως ἡττικισμένης,

Vulcanius σταδιασμὸν interpretatur dimensionem per stadia. Addatur itaque hæc vox Glossario Græco Ducanglii.

(69) De Patzinacitis Scythica gente qui etiam Patzinacæ aliis dicuntur, pluribus agit scriptor noster capitibus sequentibus, ubi de eorum regione, vitæ instituto, gentibus quæ ipsis conterminæ sunt multis loquitur. Vide quæ de ipsis habet Ortelius.

καὶ τὸ διηρμένον διογκούσης, καὶ ὑψηλοῦ ποιήσας. **A** μεν edere in animo habui; sed potius communis ac familiari sermone ea enuntiare destinati, quæ non ignota tibi esse debere putavi, quæque diuturno usu et experimento, intelligentiam tibi ac prudentiam facile conciliare possint. Arbitror autem te re imperatoris Romanorum esse, ut cum Patzinacitis pacem semper agat, amice cum illis paciscatur, et fœdera ineat, singulis annis Apocrisiarium cum donis genti competentibus ad illos mittat; inde vero obsides recipiat et Apocrisiarium qui in urbem hanc a Deo servatam cum administro convenient, ac condignis omnibus beneficiis honoribusque ab imperatore afficientur. Hæc quippe Patzinacitarum gens parti Chersonis finitima est, et nisi amice nobiscum sentiat, in Chersonem impressionem et excursiones facere valet, ipsamque Chersonem et regiones infestare ac depopulari.

καὶ τὸ διηρμένον διογκούσης, καὶ ὑψηλοῦ ποιήσας. **A** μεν edere in animo habui; sed potius communis ac familiari sermone ea enuntiare destinati, quæ non ignota tibi esse debere putavi, quæque diuturno usu et experimento, intelligentiam tibi ac prudentiam facile conciliare possint. Arbitror autem te re imperatoris Romanorum esse, ut cum Patzinacitis pacem semper agat, amice cum illis paciscatur, et fœdera ineat, singulis annis Apocrisiarium cum donis genti competentibus ad illos mittat; inde vero obsides recipiat et Apocrisiarium qui in urbem hanc a Deo servatam cum administro convenient, ac condignis omnibus beneficiis honoribusque ab imperatore afficientur. Hæc quippe Patzinacitarum gens parti Chersonis finitima est, et nisi amice nobiscum sentiat, in Chersonem impressionem et excursiones facere valet, ipsamque Chersonem et regiones infestare ac depopulari.

καὶ τὸ διηρμένον διογκούσης, καὶ ὑψηλοῦ ποιήσας. **A** μεν edere in animo habui; sed potius communis ac familiari sermone ea enuntiare destinati, quæ non ignota tibi esse debere putavi, quæque diuturno usu et experimento, intelligentiam tibi ac prudentiam facile conciliare possint. Arbitror autem te re imperatoris Romanorum esse, ut cum Patzinacitis pacem semper agat, amice cum illis paciscatur, et fœdera ineat, singulis annis Apocrisiarium cum donis genti competentibus ad illos mittat; inde vero obsides recipiat et Apocrisiarium qui in urbem hanc a Deo servatam cum administro convenient, ac condignis omnibus beneficiis honoribusque ab imperatore afficientur. Hæc quippe Patzinacitarum gens parti Chersonis finitima est, et nisi amice nobiscum sentiat, in Chersonem impressionem et excursiones facere valet, ipsamque Chersonem et regiones infestare ac depopulari.

καὶ τὸ διηρμένον διογκούσης, καὶ ὑψηλοῦ ποιήσας. **A** μεν edere in animo habui; sed potius communis ac familiari sermone ea enuntiare destinati, quæ non ignota tibi esse debere putavi, quæque diuturno usu et experimento, intelligentiam tibi ac prudentiam facile conciliare possint. Arbitror autem te re imperatoris Romanorum esse, ut cum Patzinacitis pacem semper agat, amice cum illis paciscatur, et fœdera ineat, singulis annis Apocrisiarium cum donis genti competentibus ad illos mittat; inde vero obsides recipiat et Apocrisiarium qui in urbem hanc a Deo servatam cum administro convenient, ac condignis omnibus beneficiis honoribusque ab imperatore afficientur. Hæc quippe Patzinacitarum gens parti Chersonis finitima est, et nisi amice nobiscum sentiat, in Chersonem impressionem et excursiones facere valet, ipsamque Chersonem et regiones infestare ac depopulari.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῶν Πατζινακίτων καὶ τῶν Ῥώσ.

"Ὅτι καὶ τοῖς Ῥώσ οἱ Πατζινακίται γείτονες (75) καὶ ὄμοροι καθεστῆκασι, καὶ πολλάκις ὅταν μὴ πρὸς ἀλλήλους εἰρηνεύουσι πραιδεύουσι τὴν Ῥωσίαν (76), καὶ ἱκανῶς αὐτὴν παραβάπτουσι καὶ λυμαίνονται. Ὅτι καὶ οἱ Ῥώσ διὰ σπουδῆς ἔχουσιν εἰρήνην ἔχειν μετὰ τῶν Πατζινακίτων. Ἀγοράζουσι γὰρ ἐξ αὐτῶν βόας, καὶ ἵππους, καὶ πρόβατα, καὶ ἐκ τούτων εὐμαρέστερον διαζῶσι καὶ τρυφερώτερον. **C** ἐπεὶ μὴδὲν τῶν προειρημένων ζώων ἐν τῇ Ῥωσίᾳ καθέστηκεν. Ἄλλ' οὐδὲ πρὸς ὑπερορίους πολέμους ἀπέργεσθαι δύνανται ὅλως οἱ Ῥώσ, εἰ μὴ μετὰ τῶν Πατζινακίτων εἰρηνεύοντες, διότι δύνανται ἐν τῷ ἐκείνων τῶν οἰκείων ὑποχωρεῖν, αὐτοὶ ἐπερχόμενοι τὰ ἐκείνων ἀφανίζουσιν τε καὶ λυμαίνεσθαι· διὰ μᾶλλον ἀεὶ σπουδῆν οἱ Ῥώσ τίθενται διὰ τε τὸ μὴ παραβλάπτεσθαι παρ' αὐτῶν, καὶ διὰ τὸ ἰσχυρὸν εἶναι τὸ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(70) Id est, Legatum; passim quidem hac significatione occurrit apud scriptores mediæ et infimæ Græcitatatis ac Latinitatis, vide Ducangii utrumque Glossarium; unde nostrates legatum Poclisar appellant. Incipit nomen et munus Constantini magni tempore, ut scribit Hincmarus epist. III, cap. XIII. Nec ab origine pro quovis legato sumebatur, sed qui **D** Ecclesiæ negotia tractabat legatus, Apocrisiarius dicebatur; posteriori autem ævo pro quovis legato indifferenter usurpatum est.

(71) Ὅψις multiplici significatione apud scriptores occurrit, quemadmodum etiam apud eundem Constantinum; hoc ipsomet quippe libro de Adm. imp. cap. 53, p. 149 ὄψις pro *visu* accipitur: Καὶ ἴδετε ὅτι ὁ Σαυρόματος τὰ νῶτα αὐτοῦ ἔχει πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὴν ὄψιν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἐγὼ δὲ τὴν ὄψιν μου πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὰ νῶτα πρὸς ἐναντίους. In Tacticis apud Mauricium ὄψις pro *exercitus fronte* usurpatur. At in presentiarum ὄψις est purum *putum Latinum, obses*: qua notione accipitur etiam cap. 7 ejusdem libri de Adm. imp. Καὶ ἐπιζητεῖν ὄψιδα; καὶ διασώστας necnon cap. 8 et 45.

(72) Ex illis quæ in sequentibus habet Scriptor noster facile eorum regionis limites dignosci possunt.

(73) Id est *cursare, prædari, excursiones facere*.

CAPUT II.

De Patzinacitis et Russis.

Russis Patzinacitæ vicini sunt et contermini: quare nisi pacem invicem colant, Russiam sæpe deprædantur ingentique damno afficiunt. Ideo Russi operam dant, ut pacem cum Patzinacitis habeant. Ab ipsis enim boves, equos et oves comparant, atque horum ope **56** facilius suaviusque vitam agunt: nullum quippe horum animalium in **C** Russia nascitur. Sed neque ad bella quæ extra fines geruntur, ire omnino Russi possunt, nisi cum Patzinacitis pacem servant: quoniam dum illi extra fines abscedunt, ipsi irrumpentes possunt terram eorum pessumdare et devastare. Ideoque Russi summopere satagunt ne damnium ab ista gente sibi importetur: et quia strenua illa et admodum bellicosa est, eam sibi ad belli consortium et auxilium pellicere curant, uti simul et ejus ini-

Hac notione sæpe occurrit apud Theophanem, et alios scriptores; necnon eundem Constantinum in Tacticis. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(74) Interpretatus sum *Regiones* exemplo edit. Lat. canonum Ecclesiæ Afric. can. 107, ἐν τῇ Χαλκηδόνι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δευτέρου κλήματος, in *Basilica Regionis secundæ*. Cæterum apud eundem Constantinum scribitur κλῆμα et κλίμα, cum η. cap. hoc primo; cum. cap. 37, et cap. 42. ejusdem libri de Adm. imp. et ita varie scriptum, eadem tamen notione passim reperitur apud Auctores.

(75) De Russis et Russia pluribus loquitur infra Scriptor noster. De Russis autem Symeon Logotheta in Chronico MS. sic loquitur: Ῥώσ δὲ οἱ καὶ Δρομίται, φερώνυμον, ἀπὸ Ῥώσ τινος σφοδροῦ διέδραμεν ἀπηχήματος τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυσίας τινός, καὶ ὑπερεχόντων αὐτοῦς, ἐπικέκληνται. Δρομίται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσήγετο: ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται.

(76) Id est, prædantur: hoc verbo utitur Constantinus etiam cap. 10, 13, 30, 32, 44, 45, et in Tacticis nonnunquam. Apud alios item scriptores Byzantinos passim occurrit hoc verbum eadem notione.

amicitiam devitent, et auxilio fruantur. Neque pos-
sunt item Russi imperatricem hanc Romanorum
urbem, sive belli, sive commercii causa petere, nisi
pacem cum Patzinacitis colant : nam ubi cum na-
vibus Russi ad loca fluminis prærupta devenerint,
cum non ultra procedere queant, nisi naviculas
suas flumine eductas humeris impositas transfo-
rant, tunc temporis illos Patzinacitæ invadunt, et
facile quia duplici labori ferendo pares non sunt,
in fugam vertunt et interficiunt.

τῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων βασιάζοντες διαθήσασιν · ἐπιτίθενται τότε αὐτοῖς οἱ τοῦ τοιοῦτου ἔθνους τῶν
Πατζινακιδῶν, καὶ ῥαδίως, ἕτε πρὸς δύο πόνους ἀντέχειν μὴ δύνανται, τροποῦνται καὶ κατασφάζονται.

CAPUT III.

De Patzinacitis et Turcis.

Turcarum gens memoratos Patzinacitas magno-
pere reformidat, quia frequenter in præliis ad iis
devicti et ad interneccionem fere cæsi sunt. Ideoque
Turcis Patzinacitæ semper formidolosi sunt, ab
iisque coercentur.

CAPUT IV.

De Patzinacitis, Russis et Turcis.

Si pacem cum Patzinacitis habeat Romanorum im-
perator, imperium Romanorum neque Russi, neque
Turcæ infestare possunt : neque item possunt a Roma-
nis pro redimenda pace magnam pecuniarum vim exi-
gere, imperatorem hujusce gentis subsidiis ac potentia
nikum pertimescentes. Dum enim illi in bellum contra
Romanos proficiscuntur, Patzinacitæ, sive amicitia
cum imperatore devincti, sive lteris ejus atque
muneribus plectti, facile Turcarum Russorumque
terram invadere, ac uxores liberosque illorum in
servitutem agere, regionemque devastare possunt.
τῆς χώρας τῶν τε Ῥώσ καὶ τῶν Τούρκων ἐπέρχεσθαι, καὶ ἐξανδραπεδίξεσθαι τὰ τούτων γυναῖκα, καὶ
παιδιάρια, καὶ ληΐζεσθαι τὴν χώραν αὐτῶν.

57 CAPUT V.

De Patzinacitis et Bulgaris.

Bulgaris quoque formidabilior Romanorum im-
perator videbitur, ipsosque ad pacem et quietem
adigere valet, si sit fœdere eum Patzinacitis junctus.
Siquidem memorati Patzinacitæ Bulgaris etiam
sunitimi sunt : et arbitrato suo, sive proprii quæstus
causa, sive ad ineundam cum Romano imperatore
gratiam, Bulgariam nullo negotio invadere possunt,
ac multitudine, roboreque suo ipsos devincere et
profligare. Quapropter Bulgari magnam pacis ac
concordiæ cum Patzinacitis servandæ curam, solli-
citudinemque gerunt. Nam frequenter ab iis de-
bellati atque vastati, experimento didicerunt,
quantum sibi conferat pacate cum illis semper
agere.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(77) Nimirum, ad loca fluminis prærupta. Per-
petam hæc interpretatur Meursius, in fluminis mu-
nimentis ; quippe in Danubio, Danapri et Danastri
fluminibus nulla munimenta arte facta, quæ navi-
gationem impediunt, reperiuntur ; loca vero præ-
rupta, seu rupes transversæ, quæ navigiis permeari

Α τοιοῦτον ἔθνος συμμαχίαν παρ' αὐτῶν λαμβάνειν.
καὶ ἔχειν αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, ὡς ἂν καὶ τῆς ἔχθρας
αὐτῶν ἀπαλλάττονται, καὶ τῆς βοηθείας καταπο-
λαύοιεν. Ὅτι οὐδὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην
τῶν Ῥωμαίων πόλιν οἱ Ῥῶς παραγίνεσθαι δύναν-
ται, εἰ μὴ μετὰ τῶν Πατζινακιδῶν εἰρηνεύοντες,
οὔτε καλέμου χάριν, οὔτε πραγματείας. Ἐπειδὴ ἐν
τῷ μετὰ τῶν πλοίων εἰς τοὺς φραγμοὺς τοῦ ποτα-
μοῦ (77) γίνεσθαι τοὺς Ῥῶς, καὶ μὴ δύνασθαι διελ-
θεῖν, εἰ μὴ ἐξαγάγῃσι τοῦ ποταμοῦ τὰ πλοῖα αὐ-
τοῖς, ἐπιτίθενται τότε αὐτοῖς οἱ τοῦ τοιοῦτου ἔθνους τῶν
Πατζινακιδῶν, καὶ ῥαδίως, ἕτε πρὸς δύο πόνους ἀντέχειν μὴ δύνανται, τροποῦνται καὶ κατασφάζονται.

|ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Περὶ τῶν Πατζινακιδῶν καὶ Τούρκων.

Ὅτι καὶ τὸ τῶν Τούρκων γένος μεγάλως πτωεῖται
καὶ δέδωκε τοὺς εἰρηνέμους Πατζινακιδῶν, διὰ τὸ πολ-
λάκις ἡττηθῆναι παρ' αὐτῶν, καὶ τελείως σχεδὸν
παραδοθῆναι ἀφανισμῷ. Καὶ διὰ τοῦτο αἰεὶ φοβεροὶ
τοῖς Τούρκοις οἱ Πατζινακιδῶν νομίζονται, καὶ συ-
στέλλονται ὅπ' αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Περὶ τῶν Πατζινακιδῶν, καὶ Ῥῶς, καὶ Τούρκων.

Ὅτι τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων μετὰ τῶν Πατζινα-
κιδῶν εἰρηνεύοντος, οὔτε Ῥῶς πολέμου νόμῳ κατὰ
τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας, οὔτε οἱ Τούρκοι δύναν-
ται ἐπελθεῖν · ἀλλ' οὔτε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης μεγάλο
καὶ ὑπέρογκα χρήματά τε καὶ πράγματα παρὰ τῶν
Ῥωμαίων δύνανται ἀπαιτεῖν, δεδιότες τὴν διὰ τοῦ
τοιοῦτου ἔθνους παρὰ τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν
ισχύϊν. Ἐν τῷ ἐκείνους κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρα-
τεῦσιν, οἱ Πατζινακιδῶν, καὶ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα φι-
λία συνδούμενοι, καὶ παρ' ἐκείνου διὰ γραμμάτων
καὶ δώρων ἀναπειθόμενοι, δύνανται ῥαδίως κατὰ
ἐξανδραπεδίξεσθαι τὰ τούτων γυναῖκα, καὶ
παιδιάρια, καὶ ληΐζεσθαι τὴν χώραν αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛ. Ε'.

Περὶ τῶν Πατζινακιδῶν καὶ Βουλγάρων.

Ὅτι καὶ τοῖς Βουλγάροις φοβερώτερος ἂν εἶναι
δόξειεν ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, καὶ ἀνάγκην ἡσυ-
χίας ἐπιτιθέναι τοῦτοις δύνανται, ἐκ τοῦ μετὰ τῶν
Πατζινακιδῶν εἰρηνεύειν · ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτοὺς
τοὺς Βουλγάρους οἱ εἰρηνέμοι Πατζινακιδῶν πλησιάζου-
σι · καὶ ἤνικα βουληθῶσι, ἢ δι' οἰκτεῖον κέρδος,
ἢ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων χάριτι, εὐχερῶς
δύνανται κατὰ Βουλγαρίας ἐκστρατεῦσιν, καὶ ἀπὸ
τοῦ περιόντος πλήθους καὶ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, ὑπερ-
νικῶν αὐτοὺς καὶ ἡττῶν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Βούλγαροι
ἀγῶνα καὶ σπουδὴν διηνεχῶς ἔχουσι τοῦ εἰρηνεύειν
καὶ ὁμονοεῖν μετὰ τῶν Πατζινακιδῶν. Ἐκ τοῦ γὰρ
πολλάκις ὅπ' αὐτῶν καταπολεμηθῆναι καὶ πραιδευ-
θῆναι, τῇ πείρᾳ ἐγκύχασιν καλὸν καὶ συμφέρον εἶναι
τὸ εἰρηνεύειν αἰεὶ πρὸς αὐτούς.

nequeant, frequentissimæ in laudatis fluvii occur-
runt. Nomina autem locorum præruptorum, quæ in
illis fluminibus reperiuntur, recensentur a Porphyro-
genito paulo infra cap. ix, ubi agit de Russis
a Russia Constantinopolim in litribus venien-
tibus.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

A

CAPUT VI.

Περὶ τῶν Πατζινακίων καὶ Χερσωνιτῶν.

Ὅτι καὶ ἕτερος λαὸς τῶν τοιούτων Πατζινακίων (78) τῷ μέρει τῆς Χερσῶνος παράκεινται, οἵτινες καὶ πραγματεύονται μετὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ ποιοῦσι τὰς δουλείας αὐτῶν τε καὶ τοῦ βασιλέως, εἰς τε τὴν Ῥωσίαν (79), καὶ Χαζαρίαν (80), καὶ τὴν Ζιχίαν (81), καὶ εἰς πάντα τὰ ἐκεῖθεν μέρη, δῆλον ὅτι λαμβάνοντες παρὰ τῶν Χερσωνιτῶν τὸν προσομπεφωρημένον μισθὸν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης διακονίας, κατὰ τὸ ἀνήκον τῆς δουλείας καὶ τοῦ κόπου αὐτῶν, οἷον βλαττία (82), πράνδια (83), χαρέρια (84), σήμεντα (85), πέπερι, δερμάτια ἀληθινὰ (86) πάρδιχα, καὶ ἕτερα εἶδη τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιζητούμενα, καθῶς ἀν' ἕκαστος Χερσωνιτῆς ἐκ-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(78) Vide quid de Patzinactis scribat idem Porphyrogenitus infra cap. xxxvii. Gens autem Patzinacitarum dividitur in xiii tribus, et est magna et populosa, cui nulla Scythica resistere potuit, ut scribit Cedrenus; qui quamdam harum tribuum *Belemarmim*, et aliam *Pagumanim* appellat. In horum vero Patzinacitarum sive Patzinacarum tractu inquit Ortelius, hodie Podolia et Moldavia visitur.

(79) De Russis ac Russia pluribus infra cap. ix. loquitur idem Scriptor: ubi vide quid observemus.

(80) De Chazaris et Chazaria vide quid Constantinus cap. x, xi, et xii, necnon alibi obiter. Perperam vero in editis scribitur *Χαζαρία*.

(81) Regio ad Pontum Euxinum. Pluribus de Zichia loquitur Porphyrogenitus infra cap. xlii. et Gyllius in Bosporo Thracio. Vide notas ad historiam Duce pag. 232. Xylander in notis ad Cedrenum nomen Suminis esse ait.

(82) *Blattia* vel *Blatta* est idem quod purpura in l. i. C. Quæ res venund. non poss. *Purpura*, quæ *blatta*, vel *oxyblatta*, atque *hyantina* dicitur. Hinc constat triplicis coloris fuisse blattam, purpuream nempe, quæ vero *Blattæ* vocabulo intelligitur, alteram intensioris et vividioris coloris, quam ὀξύβλατταν nuncupant; vel βλάτταν δέξυ, ut Cedrenus in Tiberio: tertiam denique violaceam, sive hyanthinam. Fuit olim in pretio *Blatta Neapolitana* et *Byantina* ut patet ex Anastasio Bibliothec. in Leone iii. et in Paschali. *Blattam* vero Tyriam commendat Sidonius carn. 5.

Pontus castorea, *blattam Tyrus*, *æra Corinthus*. Recentiores vero Græci, βλαττίον, pro serico usurpant. Vide Salmas. ad hist. Aug. item Ducangii utrumque Gloss.

(83) *Prandea* et *Brandea*, scriptum reperitur. *Brandeam* multiplici significatione apud scriptores occurrit: aliquando enim accipitur pro palla serica, vel lintea, qua divorum reliquæ, vel corpora involvi a Christianis solebant. Hincmarus in Vita S. Remigii: *Ipsium corpus sanctissimum, sicut in anteriori translatione, ab episcopis Remorum diocæcos integrum inventum est, et brandeo rubro involutum*. *Prandeam* seu *Brandeam* accipitur etiam pro zona, fascia, cingulo. Apud Isidorum in Glossis, *Prandeam genus zonarum* fuisse dicitur, ubi quidam temere *Brandeam* reponunt, ignorantes quod *Prandeam* scriptum reperitur apud plures scriptores Latinos eadem pariter notione qua Πράνδιον apud Græcos. Theoph. an. Justiniani 31. de Avāribus: Εἶλον γὰρ τὰς κόμας ἐπισθεν μακρὰς πάνυ δεδεµένας πρανδίοις καὶ πεπλεγµένας. Constantinus *Prandea* eadem significatione hic accipit, scilicet pro zona, fascia seu cingulo. Vide Ducangii utrumque Gloss. necnon Notas ad Theophanem pag. 597.

De Patzinactis et Chersonitis.

Patzinacitarum gens altera Chersonis parti contemina est, quæ etiam cum Chersonitis negotiationem exercet, et tam ipsis quam imperatori ministerium præbent in Russia, Chazaria, Zichia, atque in omnibus istis positis regionibus, pactam videlicet mercedem a Chersonitis accipientes, de qua pro tali ministerio mutuo convenerant, pro ratione susceptæ operæ et laboris. Ejusmodi porro merces exportant, *Blattas*, *Prandea*, *Pannos rariore*s, *Segmenta*, *Piper*, *Pelles Pardorum purpureas*, cæterasque rerum species quas exquirunt, prout inter Chersonitas singulos et *Patzinacitas* pactum fuit. *Liberi* enim et quasi sui juris cum

(84) Ita mss. omnes. At Meursius in Notis mendat, *χαρέρια* ut sint *armillæ*. Verum Zosimus Panopolita ms. de rotundandis *margaritis*, docet esse *pannum rariorem*: ἔστω δὲ ἡ τοιοῦτη ὅπη ἐσκαπαζμένη μετὰ πανίου ἀραιοῦ ἐπιλεγομένου χαρέρλου.

(85) Σήμεντον esse parum putum Latine. *Segmentum* scribit Meursius in Notis, nec dissetio; sed quid hic *segmentum* significet non aperit. *Segmentum* siquidem multiplici apud Latinos significatione gaudet. Ovidius arte amandi tertio:

Quid de veste loquar? nec enim segmenta requiro, Nec quæ de Tyrio murice lana rabet.

Hoc quidem loco *segmenta* et purpuream vestem eodem sensu Ovidius usurpat, quo Græci auctores χρυσὸν καὶ πορφύραν mulieres in luctu deposuisse scribunt. Ita etiam accipiendus Juvenalis lib. i. Sat. ii. de *Veste Gracchi*:

Segmenta et longos habitus et flammæ sumit. Quibus verbis muliebrem vestem designavit, quam Gracchus induerat, et quæ segmentis ad guttur ornata fuit, hoc est, aureis fasciis. *Segmentum* vero apud Valerium Maximum est ornamentum colli quod monile vocatur lib. 5. cap. 2, in Coriolani mentione; *Veturid mater et Volunnia uxor nefarium opus exsequi precibus suis passæ non sunt. In quarum honorem Senatus matronarum ordinem benignissimis decretis adornavit. Sanxit namque, etc. Permisit quoque his purpurea veste et aureis uti segmentis.* Eadem notione usurpavit Servius: *colloque monile: ornamentum gutturis, quod et segmentum dicunt.* Idem habet Isidorus. Et hac etiam significatione *segmenta* in præsentiarum accipiendum esse puto: hisce quoque temporibus illarum regionum feminæ collum pluribus monilibus exornant, digitos annulis complent. Cæterum recentiores Græci *segmenta*, σήμεντα, ut *pigmenta* πήμεντα, dixerunt.

(86) Corrupte scribitur in mss. ἀληθινὰ. Cæterum ἀληθινός; *Purpureus* Græcis; nonnunquam tamen apud scriptores Latinos eandem vocem usurpatam reperio eadem notione. Anastasius Biblioth. in S. Zacharia, *Simulque et vela serica alithina quatuor.* Occurrit passim apud eundem scriptorem. Alii vero auctores chlamydes purpureas *veri luminis* vocant. Sicuti enim Græci ἀληθινὸν χρώμα dixere pro purpureo vel coccineo, ita κατ' ἐξοχήν Latinis verus color est purpureus. Idcirco δερμάτια ἀληθινὰ πάρδιχα pelles Pardorum purpureas, interpretati sumus. Vide Salmasii notas in Trebellium Pollionem, et Ducangii utrumque Gloss.

(86') Codd. Regii, περὶ τῶν ἀπὸ Χερσῶνος ἀποστελλομένων βασιλικῶν ἐν Πατζινακίᾳ.

sint Patzinacitæ, operam sine mercede nullam A præbent.

CAPUT VII.

De Cæsarianis missis a Cherson in Patzinaciam.

Cum itaque talis ministerii causa Cæsarianus quispiam in Chersonem venerit, statim in Patzinaciam mittat, ac obsides, itinerisque duces petat oportet : qui cum venerint, obsides in castro Chersonis sub custodia relinquere, ipse vero cum itineris ducibus in Patzinaciam se conferre debet, ut jussa exsequatur. Patzinacitæ autem, utpote insatiabiles, eorumque, quæ rara apud ipsos percupididi, munera ab illis bene 58 multa exposcere non erubescunt; obsides quidem tum suo, tum uxorum nomine; itineris vero duces, pro suscepto sui equorumque labore. Postea cum Cæsarianus in ipsorum regionem ingressus est, imperatoris munera expetunt. Deinde cum homines ipsorum accipiunt, pro uxoribus et parentibus exigunt. Denique qui redeuntem in Chersonem comitantur, pro labore tum a se tum ab equis suscepto mercedem sibi postulant.

στρέφοντα πρὸς Χερσῶνα κατέλωσι μετ' αὐτοῦ, ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ προγευθῆναι, διὰ τὸν κόπον αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν.

CAPUT VIII.

De Cæsarianis ab urbe a Deo custodita missis in Patzinaciam cum chelandiis per Danubium, Danaprim et Danastrim flumina.

Bulgariam versus in partibus Danapri, et Danapri, reliquorumque illic fluviorum Patzinacitæ quoque sedes habent : ac Cæsarianus hinc cum chelandiis missus, non necesse habet Chersonem adire, sed potest illic nullo negotio, celeriterque Patzinacitas invenire : quos conveniens Cæsarianus dum ipse in chelandiis manet servans et custodiens res imperatoris, ipsis per famulum adventum

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(87) Βασιλικός, id est Cæsarianus. Sic interpretatus sum exemplo Cujacii, qui ad Nov. i. Justiniani Cæsarianum interpretatur, sive officialem Cæsaris. Divus vero Hieronymus in illo Joannis 4. v. 46. ἦν τις βασιλικός, interpretatur Erat quidam Palatinus. Ducangius, βασιλικός, inquit, iidem qui μανδάτωρες, qui scilicet, imperatoris mandata perferebant. Vide ejusdem Gloss. med. Græc. v. βασιλικός, necnon med. Lat. v. Basilicus.

(88) Id est, Duces tæ : ita et Meursius interpretatur. Sæpissime hac voce utuntur eadem notione Græci recentiores. Vide Snicerum in Διασώζειν, necnon Ducangii utrumque Gloss. v. Diasostes et conducere, etc.

(89) Ξανάλιον hic et cap. 43 ejusdem libri, idem significat, quod apud veteres Græcos, ξένιον. Cæterum perperam in mss. scribitur επιθυμείται pro επιθυμητά.

(90) Χελάνδιον, navigii species, cujus frequens mentio occurrit apud Byzantinos scriptores, necnon apud eundem Constantinum cap. 39, 41, et 51, ejusdem lib. de Adm. imp. Vide Ducangii Gloss. med. Lat. v. Chelandium.

(91) Non solum Porphyrogenito, verum etiam Cedreno pag. 464 Danaper et Danaster duo sunt

στον Πατζινακίτην πείση συμφωνῶν, ἢ πεισθῆ. Ἐλεύθεροι γὰρ ὄντες, καὶ οἷον αὐτόνομοι οἱ τοιοῦτοι Πατζινακίται οὐδεμίαν δουλείαν ἀνευ μισθοῦ ποιοῦσι πᾶσι.

ΚΕΦΑΛ. Ζ'.

Περὶ τῶν ἀποστελλομένων βασιλικῶν ἀπὸ Χερσῶνος ἐν Πατζινακίᾳ (86).

"Οτι ἦν ἕνα περὰση βασιλικός (87) εἰς Χερσῶνα ἕνεκα τῆς τοιαύτης διακονίας, ὀφείλει εὐθὺς ἀποστέλλειν εἰς Πατζινακίαν, καὶ ἐπιζητεῖν ἑψίδας παρ' αὐτῶν καὶ διασώστας (88), καὶ ἐρχομένων αὐτῶν, τοὺς μὲν ἑψίδας εἰς τὸ κάστρον Χερσῶνος κρατουμένους καταλιμπάνειν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν διασωστῶν πρὸς Πατζινακίαν ἀπέρχεσθαι, καὶ τὰ ἐντεταλμένα ἐπιτελεῖν. Οἱ δὲ τοιοῦτοι Πατζινακίται ἀπληστοὶ ὄντες, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς σπανίον ἐξεῖς ἐπιθυμητά, ἀναίδην ἐπιζητοῦσι ξανάλια (89) ἱκανά. Οἱ μὲν ἑψίδες, ἀλλὰ μὲν λόγῳ αὐτῶν, καὶ ἄλλα λόγῳ τῶν αὐτῶν γυναικῶν. Οἱ δὲ ἀποσῶσται τὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ κόπου αὐτῶν, τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ κόπου τῶν ἀλόγων αὐτῶν. Ἐἴτα εἰσερχομένου τοῦ βασιλικοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ζητοῦσι πρότερον τὰ τοῦ βασιλέως δῶρα· καὶ πάλιν ὅτε χωρήσουσι τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν, ζητοῦσι τὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ τῶν γονέων αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐν τῷ ἀποσῶζειν αὐτὸν ὑπο-

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς θεοφυλάκτου πόλεως ἀποστελλομένων βασιλικῶν μετὰ χελανδίων (90), διὰ τε τοῦ Δαυουβίου, καὶ Δανάπρι, καὶ Δανάστρι ποταμοῦ (91) ἐν Πατζινακίᾳ.

"Οτι καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς Βουλγαρίας καθέζεται λαὸς τῶν Πατζινακίτῶν ἐπὶ τὸ μέρος τοῦ Δανάπρι καὶ τοῦ Δανάστρι, καὶ τῶν ἐτέρων τῶν ἐκεῖσε ὄντων ποταμῶν. Καὶ βασιλικῶ ἀποστελλομένου ἐντεῦθεν μετὰ χελανδίων δύναται καὶ χωρὶς τοῦ εἰς Χερσῶνος ἀπελθεῖν, ἐνταῦθα συντόμως καὶ ταχέως εὐρίσκειν τοὺς αὐτοὺς Πατζινακίτας· οὗς καὶ εὐρῶν μηνύει διὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ (92) ὁ βασιλικός ἐντὸς τῶν χε-

lumina diversa ; et quidem Danaster fluvius idem qui Borysthenes, Sarmatiæ Europæ fluvius, qui etiam a Jornande Danaster appellatur ; unde Danaprium et Danastrum pro eodem flumine Geographi passim usurpant. Sed num Danaster idem qui Marcellino Danastus fluvius diversus a Borysthene, quem idem scriptor inter Danubium et Borysthenem ponit ? Martinus Cromerus autem de rebus Polonorum pag. 8. sic habet : Danaster vero, qui Jornandi Borysthenes est, ni fallor, aliis vero Tyras, qui e Sarmaticis montibus profluens, etiamnum Nester sive Dnester ab accolis dicitur, et ipse in Sarmatia est. Et pag. 11 : Ac si quidem Danaster Borysthenes est, ut Jornandes velle videtur, et nos ante diximus (quem nos Neprum seu Dneprum vocamus) Valuchi ac Podolii nunc ea loca tenent : sin Nester sive Denester, ut etiam nunc ab accolis Russis et Moldavis appellatur, qui veteribus Græcis et Latinis Tyras est, soli Valuchi ab eo ad Pontum ac Danubium extenduntur.

(92) Ἀνθρωπος hic pro famulo accipitur, ut apud Codinum de Offic. aulæ Constantinop. cap. 7, n. 15. et apud Joannem Glycan de Vanitate vitæ.

λανθίων μένων, και μεθ' ἑαυτοῦ τὰ βασιλικὰ ἐπιτε-
 ρόμενος και φυλάττων ἐν τοῖς χελανθίοις πράγματα.
 Και κατέρχονται πρὸς αὐτὸν, και ὅτε κατέλθωσι,
 δίδωσι πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλικὸς ἀνθρώπους αὐτοῦ
 ὄψιδας, και λαμβάνει και αὐτὸς ἀπὸ τῶν τοιούτων
 Πατζινακτιῶν ἑτέρους ὄψιδας, και κρατεῖ αὐτοὺς εἰς
 τὰ χελανθία, και τότε συμφωνεῖ μετ' αὐτῶν· και
 ἕτε ποιήσουσιν οἱ Πατζινακίται πρὸς τὸν βασιλικὸν
 τοὺς ὄρκους κατὰ τὰ ζάκανα (93) αὐτῶν, ἐπιδίδωσιν
 αὐτοῖς τὰς βασιλικὰς δωρεάς, και ἀναλαμβάνεται φι-
 λους ἐξ αὐτῶν ὄσους βούλεται, και ὅποστρέφει. Ὅ-
 τω δὲ χρῆ συμφωνεῖν μετ' αὐτῶν ὥστε ὅπου ἂν
 χρεωποιηθῆ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς, ποιήσωσι δουλείαν,
 εἴτε εἰς τοὺς Ῥῶς, εἴτε εἰς τοὺς Βουλγάρους, εἴτε
 και εἰς τοὺς Τούρκους. Εἰσὶ γὰρ δυνατοὶ τοῦ πάντα
 τοῦτους πολεμεῖν, και πολλάκις κατ' αὐτῶν ἐλθόν-
 τες φοβεροὶ νῦν καθεστήκασιν. Και τοῦτο δῆλον και
 ἐνευθέν ἐστιν. Τοῦ γὰρ Κληρικῶ Γαθρητῆ ποτὲ
 πρὸς τοὺς Τούρκους ἀποσταλάντος ἀπὸ κελύσεως
 βασιλικῆς, και πρὸς αὐτοὺς εἰπόντος, ὅτι Ὁ βασι-
 λεὺς ἐηλοποιεῖ ὑμᾶς ἀπελθεῖν και ἀποδιῶξαι τοὺς
 Πατζινακίτας ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτῶν, και καθεσθῆναι
 ὑμᾶς· ὑμεῖς γὰρ και πρότερον ἐκείσε ἐκχθίζεσθε,
 πρὸς τὸ εἶναι πλησίον τῆς βασιλείας μου, και ὅτε
 θέλω ἀποστῆλω, και ἐν τάχει εὐρίσκω ὑμᾶς· πάν-
 τες οἱ ἄρχοντες τῶν Τούρκων μὲν φωνῆ ἐξεβόησαν,
 ὅτι Ἡμεῖς μετὰ τοῦ Πατζινακίτας ἑαυτοὺς οὐ βάλ-
 λωμεν οὐ γὰρ δυνάμεθα πολεμεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὅτι
 και χώρα μεγάλη, και λαὸς πολὺς, και κακὰ παι-
 θία (94) εἰσὶ, και τοῦ λοιποῦ τὸν λόγον τοῦτον πρὸς ἡμᾶς μὴ εἴπης· οὐ γὰρ ἀγαπῶμεν αὐτόν. Ὅτι και οἱ
 Πατζινακίται ἐκείθεν τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ μετὰ τὸ ἐαρδίερχονται, και ἀεὶ ἐκείσε καλοκαίριζουσι (95).

ΚΕΦΑΛΑ. Θ'.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ῥωσίας ἐρχομένων Ῥῶς
 μετὰ τῶν μονοξύλων (96) ἐν Κωνσταντινουπό-
 λει.

Ὅτι τὰ ἀπὸ τῆς ἔξω Ῥωσίας μονόξυλα κατερχό-
 μανα ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰσὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Νε-
 μογαρδῆς (97), ἐν ᾧ Σφενδοσθλάθος (98) ὁ υἱὸς
 Ἰγγωρ τοῦ ἀρχοντος Ῥωσίας ἐκαθέζετο. Εἰσὶ δὲ και

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(93) Vox Illyrica corrupte scripta, uti passim
 apud Græcos recentiores voces occurrunt alieni-
 genæ; Zikon quippe in singulari numero, seu ut
 Nostrates scribunt Sakon vel Sacon *legem* signifi-
 cat tam scriptam, quam non scriptam, hoc est
legem et consuetudinem; et in plurali Zakona seu
 Sakona *leges et consuetudines*. Eadem voce utitur
 etiam cap. 38 ejusdem libri: Ὅν και ἀρχοντα,
 κατὰ τὸ τῶν Χαζάρων ἔθος και ζάκανον, πεποιήκασι,
 σηκώσαντες αὐτὸν εἰς σκουτάριον, ubi perperam in
 editis legitur ἴθνος pro ἴθος. Corrige Ducangii
 Gloss. Med. Græc. v. Ζάκανον.

(94) Interpretatus sum, et admodum pugnaces
 sunt; Meursius ad verbum, et mali pueri sunt. Sed
 perperam idem Meursius in notis ad hunc Por-
 phyrogeniti locum laudat Epimenidis versum, qui
 habetur apud D. Paulum, sic: Κρήτες δεῖ ψεύ-
 σται, κακὰ παιδία, γαστέρες ἀργαί. Nam ibi non
 κακὰ παιδία, sed κακὰ θηρία legitur.

(95) Καλοκαίριζειν significat *æstatem trans-
 izere*: καλοκαίριον quippe apud eundem cap. 29
 de Adm. imp. est *æstas*: Ἐχει και τὸ τοιοῦτον
 κάστρον κύκλον αὐτοῦ ὄρη ὑψηλὰ, ὥστε τῶ μόνω
 καλοκαίριω βλέπειν τὸν ἥλιον διὰ τὸ μεσουρανεῖν,
 τῶ δὲ χειμῶνι οὐδαμῶς. Vide Meursii Gloss. med.

PATROL. GR. CXIII.

renuntiat. Tum illi ipsum adeunt, qui advenienti-
 bus obsides e suis offert; ab iisque vicissim accipit,
 quos in chelandiis retinet, atque inde cum iis paci-
 scitur. Cum autem Patzinacitæ Cæsariano pro lege
 et consuetudine ipsorum sese juramento obstrinxer-
 rint, tum ille ipsels imperatoria munera elargitur,
 et amicos ex illis quotquot voluerit accipit, atque
 ita revertitur. Sic vero cum illis ineunda fœdera,
 ut ex pacto teneantur operam præbere ubicumque
 usus postulaverit, sive adversus Russos, sive con-
 tra Bulgaros vel Turcas. Siquidem hos omnes bello
 adoriri possunt, ac sæpe contra illos profecti, jam
 ipsis sunt perquam formidabiles: quod vel hoc uno
 exemplo palam erit. Cui aliquando Gabriel Cleri-
 cus jussu imperatoris ad Turcas legatus esset, sic
 que ipsos compellaret: Vobis imperator denuntiat,
 ut admoto exercitu Patzinacitas sedibus pellatis
 eorumque regionem obtineatis; nam istic olim ha-
 bitastis, ut imperio meo finitimi sitis, et mittere
 cum velim quam celeriter vos inveniam; omnes
 Turcarum principes uno ore clamaverunt: Nos Pat-
 zinacitis bellum non inferimus, neque enim illis
 oppugnandis pares sumus: siquidem illorum regio
 perampla, infinita populi multitudo, et 59 admo-
 dum pugnaces sunt. Ne igitur nobis in posterum
 tam ingrata verba facias: adde quod Patzinacitæ
 elapso vere ab ulterioribus Danapris partibus ve-
 nientes, trajectoque flumine, istic semper æstatem
 transigant.

CAPUT IX.

De Russis e Russia Constantinopolim in lintribus
 venientibus.

Lintres ab ulteriore Russia Constantinopolim ap-
 pellentes, a Nemogarda proficiunt, ubi Splendo-
 stklabus, Ingor Russiæ principis filius habitabat. Sunt
 etiam a Castro Milinisca, Teliutza, Tzernigoga et Ba-

Græc. necnon Ducangii.

(96) Μονόξυλα sunt lintres minores ex unico
 ligno connectæ. Vegetius lib. III, cap. 7, *scaphas
 de singulis trabibus excavatas* appellat. Unde a La-
 tinis *Trabariæ* dicte, quæ ex singulis trabibus ca-
 vantur, ut est apud Isidorum lib. XIX, Orig. cap. 1.
 Hæc propriæ erant Scytharum, Bulgarorum, Rus-
 sorum, cæterorumque ad Septentrionem populo-
 rum, quibus Istrum et majora flumina trajicie-
 bant. Claudianus in 4 Consul. Honorii:

*Ausi Danubium quondam transare Golithunni,
 In lintres fregere nemus, cum mille ruebant
 Per fluvium plenæ cunei immanibus alni.*

His quoque temporibus lintribus illarum regionum
 populi utuntur, quas patria lingua *Golitze* vocant,
 ut etiam et nostrates. Ejusmodi μονοξύλων frequens
 mentio occurrit apud scriptores Byzantinos, nec-
 non in Tacticis Leonis et Constantini imp. Vide
 Ducangii Gloss. med. Lat. in Linter, ac med.
 Græc. v. Μονόξυλα.

(97) Puto hic pro Nemogarda legendum Novo-
 gardia, quæ et Novogorod appellatur.

(98) Wencelaum ita efferunt Græci scriptores

segrade. Hæc itaque omnia secundo Danapri flumine descendunt, coeuntque ad castrum Cioba, cui cognomen Sembatas. Sclavi autem ipsorum tributarii, Cribetæni dicti et Lecaneni, necnon cæteri Sclavinii, in montibus suis monoxyla, sive lintres, hyemis tempore cædunt, ipsosque in aptam formam concinnatos, postquam sudo et sereno aere soluta glacies est, in proximas paludes deducunt. Postquam autem illos in Danaprim fluvium immiserunt, inde eodem flumine Cioba se conferunt, deinde monoxyla extrahunt atque suspendunt, Russisque venundant. Russi vero has tantum scaphulas emunt, ex veteribusque solutis, remos, scalmos, et reliquum apparatus conficiunt, easque omnibus ad usum instruunt. Tum mense Junio per flumen Danaprim navigantes ad Bitelzebe castrum sibi tributarium descendunt. Illic per duos tresve dies congregati, postquam omnia monoxyla convenerunt, postea movent ac per memoratum fluvium Danaprim descendunt. Ac primo quidem ad primum locum fluminis præruptum veniunt, qui Essupe cognominatur, quod Russorum Sclavorumque lingua valet, *Non dormire*. Ita vero locus prædictus angustus est, ut Tzycanisterii latitudinem non superet; in medio autem prærupta ac præalta saxa sunt, quæ eminus insularum speciem præferant. Ad hæc igitur allidens et intumescens aqua, deindeque cum magno strepitu præceps æta, metum incutit. Quapropter illac transire Russi non audent, sed haud procul exscensu facto,

A ἀπὸ τὸ κάστρον (99) τὴν Μελινίσκων, καὶ ἀπὸ Τελιούτζαν καὶ Τζερνιγύγαν (1), καὶ ἀπὸ τοῦ Βουσεγραδέ. Ταῦτα οὖν ἅπαντα διὰ τοῦ ποταμοῦ κατέρχονται Δανάπρωσ, καὶ ἐπισυνάγονται ἐπὶ τὸ κάστρον τὸ Κιοάβα (2), τὸ ἐπονομαζόμενον Σαμβατάς. Οἱ δὲ σκλάβοι οἱ πακτιῶται αὐτῶν (3), οἱ Κριθηταῖοι λεγόμενοι, καὶ οἱ Λενζανῆνοι, καὶ οἱ λοιποὶ Σκλαβῖνοι, εἰς τὰ ὄρη αὐτῶν κόπτουσι τὰ μονόξυλα ἐν τῇ τοῦ χειμῶνος καιρῷ, καὶ καταρτίζοντες αὐτῶν, τοῦ καιροῦ ἀνοικομένου, ἤνικα διαλυθῆ ὁ παγετὸς (4), εἰς τὰς πλησίον οὐσας λίμνας εἰσάγουσιν αὐτά. Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνα εἰσβάλλουσιν εἰς ποταμὸν τὸν Δανάπριν, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε οὗτοι εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν εἰσέρχονται καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ Κιοάβα (5), καὶ σύρουσιν εἰς τὴν ἐξάρτησιν, καὶ ἀπεμπωλοῦσιν αὐτὰ μὲς τοῦ Ῥῶς. Οἱ δὲ Ῥῶς σκαφίδια καὶ μόνα ταῦτα ἀγοράζοντες, τὰ παλαιὰ αὐτῶν μονόξυλα καταλύοντες, ἐξ αὐτῶν βάλλουσι καὶ πέλλας (6) καὶ σκαρμούς (7) εἰς αὐτά, καὶ λοιπὰς χρείας, ἐξοπλίζουσιν αὐτά. Καὶ Ἰουλίῳ μηνὸς διὰ τοῦ ποταμοῦ Δανάπρωσ ἀποκινούντες κατέρχονται εἰς τὴν Βιτετζέθη, ὅπερ ἐστὶ πακτιωτικὸν κάστρον τῶν Ῥῶς. Καὶ συναθροίζόμενοι ἐκεῖσε μέχρι δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, ἤνικα ἂν ἅπαντα ἀποσυναχθῶσι τὰ μονόξυλα, τότε ἀποκινούσι καὶ κατέρχονται διὰ τοῦ εἰρημένου Δανάπρωσ ποταμοῦ (8). Καὶ πρῶτον μὲν ἔρχονται εἰς τὸν πρῶτον φραγμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον Ἐσσοῦπῃ (9), ὃ ἐρμηνεύεται Ῥωσιεὶ, καὶ Σκλαβι-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Sphendostlabi hujus Russorum principis mentio occurrit apud Cedrenum pag. 660, 674, 675, 677, 682, et 683, necnon apud Zonaram pag. 245.

(99) Sic etiam in ms. pro ἀπὸ τοῦ κάστρον τῆς, etc.

(1) Czernichona oppidum in finibus Russiæ et Lithuanie celebre; quæ quidem ab incolis Czernichow nuncupatur.

(2) Et paulo infra hanc ipsam urbem Κιοάβα et Κλαβος vel Κλαβον appellat; quæ quidem aliis Κιοάβα dicitur, nimirum Κιωία, Russiæ olim metropolis, ad Borysthenem, cujus amplitudo pluribus describitur ac prædicatur a Ditmaro lib. 7 extremo, Adamo Bremensi cap. 66, Mathia Michovienso lib. II, cap. 18, Alex. Gaguino et aliis. Cæterum legendum εἰς τὸ κάστρον, ut in ms.

(3) Meursius πακτιῶται *caedati* interpretatur; Ducangius *tributarii*. Sic infra Porphyrogenitus; καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἳ τινὲς εἰσι πακτιῶται τῶν Ῥῶς.

(4) Sic ms. Veteribus autem hieme maria claudbantur, vere aperiebantur. Theodoretus de provident. Sermon. I: Τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος λήγοντος, καὶ τοῦ ἔαρος ὑπολάμποντος, ἤνικα πλείους τῶν ἀνθρώπων οἱ περὶ τὴν ἐργασίαν πόνοι, ὁδοιπορίαι τε καὶ ἐκδημίαι, καὶ ἀπὸ λιμένων ἀναγωγαί, καὶ θάλαττα ἐστορσεμένη, καὶ τῆς χειμερινῆς ἀπαλλαγμένη τραχύτητος, etc. Hieronymus in epistola ad Eustochium: *Tandemque exacta hieme, aperto mari, redeuntibus ad Ecclesias suas episcopis, et ipsa voio cum eis ac desiderio navigavit*. Claudbantur vero maria apud Græcos quidem sub occasum Pleiadum. Hesiodus lib. II:

Εἰ δὲ σε ναυτίλιος δυσπεφέλου ἡμερος αἰρεῖ,
Εὖτ' ἂν πλητῆδης σθένος ὄριμος Ἄριωρος
Φεῦρουσαι πίπτωσιν ἐς ἠέροιειδά πόρον,

C Δὴ τότε παρτοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται,
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἰνοπι πόρον,

et quæ sequuntur. Dicebaturque nautis id tempus πανδύσια. Proclus ad illum locum: Καὶ οἱ γε ναυτικοὶ πανδύσιαν καλοῦσι τοῦτον τὸν καιρὸν. Αρριεβαντὸς, Bacchanalibus. Patet ex Theophrasto in Characteribus ἀδόλοσχος. Καὶ τὴν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλώσιμον εἶναι. Et tunc Dianæ sacerdotibus rudem carinam deæ dedicabant, et comæatus primitias libabant. Apuleius Miles. XI, ex persona Dianæ: *Diem, qui dies ex ista nocte nascetur, æterna mihi nuncupavit religio; quo sedatis hibernis tempestatibus, et lenitis maris procellosis fluctibus, navigabili jam pelago, rudem dedicantes carinam primitias comæatus libant mei sacerdotes*. Apud Romanos claudbantur III Id. Novembr. et aperiebantur VI Id. Mart. Vegetius de re milit. lib. IV, cap. XXXIX: *Ex die igitur III Id. Novembr. usque in diem VI Id. Mart. maria clauduntur*. Et dies aperiendi itidem festus erat, solemnique certamine et publico spectaculo celebrari solebat, ut discimus ex eodem Vegetio ibidem. Isthæc Meursius in Notis ad eundem Porphyrogeniti locum.

(5) Sic ms. Editi vero, εἰσέρχονται εἰς τὸν Κιοάβα. Paulo superius hanc ipsam urbem Κιοάβα appellat idem Constantinus, uti monuimus.

(6) Πέλλα inter instrumenta navalia hic recensetur. Videntur intelligi *Palæ*, inquit Ducangius, quibus undæ ex navigiis subinde ejiuntur, nos etiamnum *Pelas* dicimus.

(7) Σκυρμός et σκαλμός Græcis recentioribus *Scalmus*, lignum quo alligatur remus. Nostratibus lingua patria etiamnum illud lignum *Scaram* appellant.

(8) Sic ex ms. codice.

(9) Hanc vocem Russorum Sclavorumque lingua

στί, *Μη κοιμάσαι*· ὁ δὲ τούτου φραγμὸς τοσοῦτόν Α ἔστι στενός, ὅσον τὸ πλάτος τοῦ Τζυκανιστηρίου (10)· μέσον δὲ αὐτοῦ πέτραι εἰσι ριζημαῖαι ὑψηλαὶ νησιῶν δίκην ἀποφαινόμεναι. Πρὸς αὐτὰς οὖν ἐρχόμενον τὸ ὕδωρ, καὶ πλημμυροῦν, κάκειθεν ἀποκρημιζόμενον πρὸς τὸ κάτω μέρος, ἦχον μέγαν καὶ φόβον ἀποτελεῖ. Καὶ διὰ τούτου μέσον αὐτῶν οὐ τολμῶσιν οἱ ῥῶς διελθεῖν, ἀλλὰ πλησίον σκαλώσαντες (11), καὶ τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐκβαλόντες εἰς τὴν ξηρὰν, τὰ δὲ λοιπὰ πράγματα ἐάσαντες εἰς τὰ μονόξυλα, εἰθ' οὕτως γυμνοὶ τοῖς ποσίν αὐτῶν ψηλαφοῦντες, ἵνα μὴ τιμι λίθω προσκρούσασιν. Τοῦτο δὲ ποιοῦσιν, οἱ μὲν μετὰ κονταρίων κοντοθευόμενοι (13), καὶ μετὰ ἐρώτων φραγμῶν, διὰ τῆς γωνίας καὶ τῆς ὄχθης τοῦ

Ἠνίκα δὲ διέλθωσι τὸν τοιοῦτον φραγμῶν, πάλιν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀναλαμβανόμενοι τοὺς λοιποὺς ἀποπλεύουσι, καὶ κατέρχονται εἰς τὸν ἕτερον φραγμῶν τὸν Β ἐπιλεγόμενον, ῥωσιστὶ μὲν, Οὐλθοροί, Σκλαβινιστὶ δὲ, Ὀστροβουνίπραχ (14)· ὅπερ ἐρμηνεύεται, *Τὸ νησίον τοῦ φραγμοῦ*. Ἔστι κάκεινος ὅμοιος τῷ πρώτῳ, χαλεπὸς τε καὶ δυσδιέξοδος. Καὶ πάλιν ἐκβαλόντες τὸν λαὸν διαδιδάξουσι τὰ μονόξυλα καθὼς καὶ πρότερον. Ὁμοίως δὲ ζιέρχονται καὶ τὸν τρίτον φραγμῶν τὸν λεγόμενον Γελανδρί· ὃ ἐρμηνεύεται Σκλαβινιστὶ, Ἐχας φραγμοῦ. Εἰθ' οὕτως τὸν τέταρτον φραγμῶν, τὸν μέγαν, τὸν ἐπιλεγόμενον ῥωσιστὶ μὲν, Ἀειφάρ, Σκλαβινιστὶ δὲ, Νεασήτ· διότι φωλεύουσιν οἱ πελεκάνοι εἰς τὰ λιθάρια τοῦ φραγμοῦ.

Ἐν τούτῳ οὖν τῷ φραγμῷ σκαλώουσιν (15) ἅπαντα εἰς τὴν γῆν ὀρθόπλωρα, καὶ ἐξέρχονται οἱ ὠρισμένοι ἄνδρες φυλάττειν τὴν βίγλαν μετ' αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται, καὶ τὰς βίγλας οὗτοι διὰ τοὺς Πατζινακίτας ἀγρύπνως φυλάττουσιν (16). Οἱ δὲ λοιποὶ τὰ πράγματα ὅπερ ἔχουσι εἰς τὰ μονόξυλα ἀναλαβόμενοι, τὰ ψυχάρια μετὰ τῶν ἀλύσεων (17) διὰ τοῦ ξηροῦ αὐτὰ διαδιδάξουσι, μῆλια ἕξ, ἕως ἂν διέλθωσι τὸν φραγμῶν. Εἰθ' οὕτως οἱ μὲν σύροντες, οἱ δὲ καὶ εἰς τοὺς ὤμους βασιτάζοντες τὰ αὐτῶν μονόξυλα, εἰς τὸ τοῦ φραγμοῦ ἐκεῖθεν μέρος διαδιδάξουσι· καὶ οὕτως ῥιπτοντες αὐτὰ εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ τὰ πετζιμέντα (18) αὐτῶν ἐμβλησόμενοι εἰσέρχονται, καὶ αὐθις ἐναποπλεύουσι. Ἀπερχόμενοι δὲ εἰς τὸν πέμπτον φραγμῶν τὸν ἐπονομαζόμενον ῥωσιστὶ μὲν Βαρουφόρος, Σκλαβινιστὶ δὲ, Βουλνηπράχ· διότι μεγάλην λίμνην ἀποτελεῖ· τάλιν εἰς τὰς τοῦ ποταμοῦ γωνίας τὰ αὐτῶν μονόξυλα διαδιδάσαντες, καθὼς καὶ εἰς τὸν πρῶτον φραγμῶν καὶ εἰς τὸν δεύτερον, D

eductis hominibus, rebusque cæteris in linte relictis, pedibus nudis vadum tentant, ne ad saxum aliquod offendant. Dum autem id faciunt, alii proram, alii mediani naviculæ, cæteri puppim contis impellunt: atque cum hac summa 60 cautela et sollicitudine, hanc primam munitionem per angulum et ripam fluminis transgrediuntur.

Superato hoc loco fluminis prærupto, reductis iis quos exposuerant cursum navigationis repetunt, et ad alium locum præruptum descendunt, qui Russis Ulborsi, Sclavis Ostrobuniprach dicitur, significatque *Insulam loci prærupti*. Hic porro priori similis est et haud facile transitum permittit. Rursus itaque eductis hominibus monoxyla, ut ante dictum est, traducunt. Parique modo tertium locum præruptum transmittunt, nuncupatum Gelandri, quem Sclavice *Sonum loci prærupti* interpretantur. Similique ratione quartam munitionem majorem, quam Russi Aiphar, Sclavi Neaset nuncupant: quoniam in saxis munitionis pellicani nidificant. Ad has itaque faucēs rectis proris appellantur: virique ad hoc destinati ad excubias servandas cum ipsis exscedunt, abeuntque. Excubias autem pervigiles hi agunt propter Patzinacitas: cæteri vero, eductis ex linte rebus suis, mancipia catenis constricta per terram ducunt, ad sex millia passuum, donec locum præruptum pertransierint: deinde lintres hi quidem trahentes, alii gestantes humeris, ultra locum præruptum deportant, coniectisque in flumen monoxylis, impedimenta et sarcinas reponunt, ipsique demum ingrediuntur, et navigare pergunt. At ubi ad quintum locum fluminis præruptum venererunt, quem Russi Baruphorum, Sclavi Bulneprach, quod paludem magnam efficiat, denominant, rursus pro more ad fluminis angulos navigia traducunt, ut in primo et secundo loco prærupto fecerant, et ad sextum perveniunt, a Russis Leandí, a Sclavis Berutze nominatum, quasi dicas *Aquæ Scaturigo*: quo etiam loco prærupto pari ratione superato, ad septimum navigant, qui Russorum lingua Strubus,

Superato hoc loco fluminis prærupto, reductis iis quos exposuerant cursum navigationis repetunt, et ad alium locum præruptum descendunt, qui Russis Ulborsi, Sclavis Ostrobuniprach dicitur, significatque *Insulam loci prærupti*. Hic porro priori similis est et haud facile transitum permittit. Rursus itaque eductis hominibus monoxyla, ut ante dictum est, traducunt. Parique modo tertium locum præruptum transmittunt, nuncupatum Gelandri, quem Sclavice *Sonum loci prærupti* interpretantur. Similique ratione quartam munitionem majorem, quam Russi Aiphar, Sclavi Neaset nuncupant: quoniam in saxis munitionis pellicani nidificant. Ad has itaque faucēs rectis proris appellantur: virique ad hoc destinati ad excubias servandas cum ipsis exscedunt, abeuntque. Excubias autem pervigiles hi agunt propter Patzinacitas: cæteri vero, eductis ex linte rebus suis, mancipia catenis constricta per terram ducunt, ad sex millia passuum, donec locum præruptum pertransierint: deinde lintres hi quidem trahentes, alii gestantes humeris, ultra locum præruptum deportant, coniectisque in flumen monoxylis, impedimenta et sarcinas reponunt, ipsique demum ingrediuntur, et navigare pergunt. At ubi ad quintum locum fluminis præruptum venererunt, quem Russi Baruphorum, Sclavi Bulneprach, quod paludem magnam efficiat, denominant, rursus pro more ad fluminis angulos navigia traducunt, ut in primo et secundo loco prærupto fecerant, et ad sextum perveniunt, a Russis Leandí, a Sclavis Berutze nominatum, quasi dicas *Aquæ Scaturigo*: quo etiam loco prærupto pari ratione superato, ad septimum navigant, qui Russorum lingua Strubus,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

inquit Constantinus significare, non dormire; unde pro εἰσοσπη scribendum esse puto Νεσοσπι, *Nesupi*, vel *Nesupi* quæ vox nostratibus significat non dormire. Cæterum perperam legitur in editis, ὃ ἐρμηνεύονται pro ἐρμηνεύεται, et paulo infra Σκλαβινιστικῆ pro Σκλαβινιστί.

(10) De tzycanisterio vide Cangii Glossarium.

(11) Σκαλώνειν, *exsistere* et *appellere* significat, inquit Meursius, et ex eo Ducangius. Hac voce utitur etiam paulo infra Constantinus eadem notione. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

(12) Πλώρα pro πρώρα, *prora*; Græci enim recentiores ρ et λ inter se confundere solent.

(13) Meursius ait scribendum κοντοβολούμενοι, vel certe κοντεύόμενοι. Nam κοντεύει, est, propter incedere, appropinquare. Glossæ Græcobarbaræ :

Ὁ πλησίον βαίνων. Ὅπου ἔρχεται σιμά· ὅπου κοντεύει. Iterum alibi, παραθαλάσσιος, ὅπου κοντεύει τῆς θαλάσσης. Occurrit illic pluries.

(14) Ostrobuniprag dicitur nostratibus *acutam collis timen*; nec dubito quin ita sit scribendum, quippe Græci exteras voces passim corruptas ac depravatas proferunt.

(15) Vide note 11.

(16) Sic. ms. Perperam in editis legitur ἀγρύπνους φυλάττουσιν.

(17) Ψυχάριον Græcis recentioribus *mancipium* significat. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

(18) Πετζιμέντον e Latino est, *impedimentum*; vox alibi nusquam neque Meursio neque Ducangio, ut ipsi fatentur, lecta.

Scavorum autem Napresi, vocatur, id est, *Exiguus locus præruptus*. Transeuntque ad trajectum Crarii, ubi e Russia Chersonitæ, et in Chersonem Patzinacitæ trajiciunt: qui trajectus hippodromi latitudinem habet; altitudinem vero ab inferiori parte quantum oculi perspicere possunt, quantumque jactus sagittæ pertingere potest. Quamobrem cum in locum descendunt Patzinacitæ ac cum Russis manus conserunt.

Χερσώνα, ἔχον τὸ αὐτὸ πέραμα, τὸ μὲν πλάτος ὅσον ῥακίουπτουσι οἱ ὀφθαλμοὶ (21-22), ὅσον καὶ φθάνειν τὸν τοιοῦτον τόπον κατέρχονται οἱ Πατζινακίται, καὶ

Hoc autem transmissio loco, ad Sancti Gregorii insulam appellunt, ubi propter ingentem quercum sacrificia obeunt, viventesque aves immolant. Circum autem sagittas defigunt, alii vero 61 panes, et carnes, aut alia prout cuique suppetit, id enim in more habent. Sortes item mittunt de avibus, nam edere, an occidere, an vivas illas dimittere debeant. Ab hac vero insula Patzinacitam Russi nullo modo metuunt, donec ad fluvium Selinam devenierint. Istinc porro moventes, quatuor diebus navigant, donec ad paludem fluminis ostium perveniant, ubi Sancti Ætherii insula cernitur: quam in insulam postquam appulerint, ibi duos treave dies in quiete transigunt, ac rursus monoxyla necessariis, si qua desunt, instruunt; puta, velis, malis, clavis, quæ secum deferunt. At quandoquidem fluminis hujus ostium hæc palus est, ut diximus, et porrigit se usque ad mare, ad quod etiam insula Sancti Ætherii sita est, inde ad Danaprim fluvium condescunt, quo cum salvi pervenerint, quiescere solent. Inde exscensu facto profecti, si tempus faveat, Album fluvium petunt: et illic similiter refecti rursus moventes, Selinam se conferunt, ad Danubii fluminis, ut vocant, Paracladium. Donec vero Selinam fluvium trajecterint, a latere currunt Patzinacitæ: et si, ut sæpe evenit, mare monoxyla ad terram projecerit, omnes exscendunt, ut conjunctim Patzinacitis obsistere valeant. Selinam fluvium prætergressi neminem formidant: sed ubi Bulgariam attingerunt, in Danubii ostium ingrediuntur. A Danubio Conopam trajiciunt, inde Constantiam ad flumen Varnas, a Varnis ad flumen Ditzinam proficiscuntur, quæ omnia ad Bulgariam regionem pertinent. A Ditzina fluvio Mesembriæ terram petunt. Atque hunc in modum huc usque difficilis illa,

καταλαμβάνουσι τὸν ἕκτον φραγμὸν, λεγόμενον μὲν Ῥωσισί, Λεάντι, Σκλαβινιστὶ δὲ, Βερούτζη, ὅ ἐστι *Βρόσμα νεροῦ* (19). Καὶ διαβαίνουσι καὶ αὐτὸν ὁμοίως· καὶ ἀπὸ τούτου ἀποπλεύουσι καὶ πρὸς τὸν ἑβδομον φραγμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον, Ῥωσισί μὲν, Στρούβου, Σκλαβινιστὶ δὲ, Ναπρεζή· ὃ ἐρμηνεύεται, *Μικρὸς φραγμὸς*. Καὶ διαβαίνονται (20) εἰς τὸ λεγόμενον πέραμα τοῦ κραρίου, ἐν ᾧ διαπερῶσιν ἀπὸ Ῥωσίας οἱ Χερσωνίται, καὶ οἱ Πατζινακίται ἐπὶ τοῦ ἵπποδρομίου, τὸ δὲ ὕψος ἀποκάτω ἔως· ὅτου πασαίτταν τοῦ τοξεύοντος ἔθεν ἐκεῖσε. Ὅθεν καὶ εἰς πολιοῦσι τοῦ· Ῥῶς.

Μετὰ δὲ τὸ διελθεῖν τὸν τοιοῦτον τόπον, τὴν νῆσον τὴν ἐπιλεγομένην ὁ ἅγιος Γρηγόριος καταλαμβάνουσιν, ἐν ἣ νήσῳ καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν ἐπιτελοῦσιν, διὰ τὸ ἐκεῖσε ἴστασθαι παμμεγέθη δρῦν· καὶ θύουσι πετεινοὺς ζῶντας. Πηγνύουσι δὲ καὶ σαγίττας γυρόθεν, ἄλλοι δὲ καὶ ψωμία καὶ κρέατα, καὶ ἐξ ὧν ἔχει ἕκαστος, ὡς τὸ ἔθος αὐτῶν ἐπικρατεῖ. Ῥίπτουσι γὰρ καὶ σκαρφία (23) περὶ τὸν πετεινόν, εἴτε καὶ φαγεῖν (24), εἴτε καὶ σφάζει αὐτούς, εἴτε καὶ ζῶντας ἔλασιν. Ἀπὸ δὲ τοῦ νησίου τούτου Πατζινακίτην οἱ Ῥῶς οὐ φοβοῦνται (25), ἔως ἂν φθάσωσιν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Σελινάν. Εἴθ' οὕτως ἀποκινῶντες ἐξ αὐτοῦ, μέχρι τεσσάρων ἡμερῶν ἀποπλεύουσιν, ἔως οὐ καταλάβωσιν εἰς τὴν λίμνην τοῦ ποταμοῦ στόμιον οὖσαν· ἐν ἣ ἐστὶ καὶ ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Αἰθερίου (26). Καταλαθόντες οὖν οὗτοι τὴν τοιαύτην νῆσον, προσαναπαύουσιν ἑαυτοὺς ἐκεῖσε ἔως δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, καὶ πάλιν τὰ ἑαυτῶν μονόξυλα ἐξ ὧν ἂν λείπονται χρεῖας περιποιῶνται, τὰ τε ἄρματα καὶ τὰ κατάρτια, καὶ τὰ αὐχίγια ἄπερ ἐπιφέρονται. Ἐπει δὲ τὸ στόμιον τοῦ τοιοῦτου ποταμοῦ ἐστὶν ἡ τοιαύτη λίμνη, καθὼς εἴρηται, καὶ κρατεῖ μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν κείται ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Αἰθερίου, ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται πρὸς τὸν Δανάπριν ποταμὸν, καὶ διασωθέντες ἐκεῖσε πάλιν ἀναπαύονται. Ἡνίκα δὲ γένηται καιρὸς ἐπιτήδειος, ἀποσκαλώσαντες ἔρχονται εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον Ἄσπρον (27)· καὶ ὁμοίως καὶ εἴτε ἀναπαυσάμενοι πάλιν ἀποκινῶντες ἔρχονται εἰς τὸν Σελινάν, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ λεγόμενον Παρακλάδιον (28). Καὶ ἔως οὐ διέλθωσι τὸν Σελινάν ποταμὸν παρατρέχουσιν αὐτοῖς οἱ Πατζινακίται. Καὶ ἐὰν πολλάκις ἡ θάλασσα μονόξυλα εἰς τὴν γῆν ἀπορρίψῃ, σκαλώνουσιν δια ἵνα τοῖς Πατζινακίταις ἀντιπαραταχθῶσιν ὁμοῦ, ἀπὸ δὲ τὸν Σελινάν οὐ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(19) *Nepón, aqua* Vide Meursium et Ducangium.

(20) Sic enim Meursio emendamus. In mss. legitur, καὶ διαβαίνοντας.

(21-22) Nimirum, quantum oculi perspicere possunt. In Editis et in mss. legitur φίλοι pro ὀφθαλμοί, sed non dubito quin hæc vox depravata fuerit a libraria. Meursius φίλοι legit, et sic interpretatur: *Altitudine vero, ab inferiori parte ad illum locum, ubi despicunt amici, quantum sagittæ jactus pertingere possit.* Cæterum σαγίττα vox Latina, qua passim Græci recentiores utuntur.

(23) Σκαρφίον, sors. Portius: Σκαρφία, sors, κλήρο; Σκαρφινά, habet Ulaccus. Sic Ducangius.

(24) In ms. εἴτε σφάζει αὐτούς, εἴτε καὶ φαγεῖν, εἴτε καὶ ζῶντας ἔλασιν αὐτούς.

(25) Sic. ms. Editi vero habent omnino contraria; ἀπὸ δὲ τοῦ νησίου τούτου Πατζινακίτην οἱ Ῥῶς φοβοῦνται.

(26) Sic paulo infra; et hic perperam habetur tūm in editis, cum in mss. Ἐθαίρου pro Αἰθερίου.

(27) Ἄσπρον Græcis recentioribus Album. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(28) Nihil aliud est παρακλάδιον, inquit Meursius, quam quod *Divergium* dixit Siculus Flaccus de condit. agror. et auctores De Limit. Ducangius vero inquit, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ παρακλάδιον id est, ubi Danubius in ramos finditur.

φοβούνται τινα, ἀλλὰ τὴν τῆς Βουλγαρίας γῆν ἐνδου-
σάμενοι, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου στόμιον ἔρχονται.
Ἐκ τῆς τοῦ Δανουβίου καταλαμβάνουσιν εἰς τὸν Κω-
νοπάν, καὶ ἀπὸ τοῦ Κωνοπάν εἰς Κωνσταντιανὴν εἰς
τὸν ποταμὸν Βάρνας, καὶ ἀπὸ Βάρνας ἔρχονται εἰς τὸν
ποταμὸν τῆν Διτζίναν, ἅπερ πάντα εἰσι γῆς τῆς Βουλ-
γαρίας, ἀπὸ δὲ τῆς Διτζίνης εἰς τὰ τῆς Μεσημβρίας
μέρη (29) καταλαμβάνουσι, καὶ οὕτω μέχρι τούτων
ὁ πολυώδυνος αὐτῶν καὶ περίφοδος, δυσδιέξοδος τε
καὶ χαλεπὸς ἀποπεραίνεται πλοῦς. Ἡ δὲ χειμέριος
τῶν αὐτῶν Ἔως καὶ σκληρὰ διαγωγή ἐστὶν αἰθερ.
Ἡνίκα δὲ Νοέμβριος μὴν εἰσέλθῃ, εὐθέως οἱ αὐτῶν
ἄρχοντες ἔξιρχονται μετὰ πάντων τῶν Ἔως ἀπὸ
τῶν Κίαβον, καὶ ἀπέρχονται (30) εἰς τὰ πολύδρια (31),
καὶ λέγεται Γύρα, ἣν εἰς τὰς Σκλαβινίας τῶν τε Βερβιάνων,
καὶ τῶν Σαρβίων, καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἵτινες εἰσι πακτιῶται τῶν Ἔως. Δι' ὧν δὲ τοῦ χειμῶνος ἐκείσε
διατρεφόμενοι, πάλιν ἀπὸ μηνὸς Ἀπριλλίου διαλυομένου τοῦ πάγου τοῦ Δανάπρωτος ποταμοῦ κατέρ-
χονται πρὸς τὸν Κίαβον. Καὶ εἰθ' οὕτως ἀπολαμβάνονται τὰ αὐτῶν μονόξυλα, καθὼς προείρηται, καὶ
ἐξοπλίζονται, καὶ πρὸς Ῥωμανίαν (32) κατέρχονται, ὅτι οἱ Οὐζοὶ (33) δύνανται τοῖς Παρξίναχταῖς πο-
λεμῆν.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

*Περὶ τῆς Χαζαρίας, πῶς δεῖ πολεμῆσθαι, καὶ
παρὰ τίτων.*

Ὅτι οἱ Οὐζοὶ δύνανται πολεμῆν τοὺς Χαζάρους
καὶ αὐτοῖς πλησιάζοντες. Ὅμοίως καὶ ὁ ἐξουσιοκρά-
τωρ Ἀλανίας· ὅτι τὰ ἐννέα κλήματα τῆς Χαζαρίας
τῆ Ἀλανίας (34) παράκεινται, καὶ δύνανται ὁ Ἀλα-
νός, εἰ ἄρα καὶ βούλεται, ταῦτα πραιδεῦειν, καὶ με-
γάλην βλάβην καὶ ἐνδειαν ἐνευθεῖν τοῖς Χαζάρους
ποιεῖν· ἐκ γὰρ τῶν ἐννέα κλημάτων τούτων ἡ πᾶσα
ζωὴ καὶ ἀφθονία τῆς Χαζαρίας καθέστηκεν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

*Περὶ τοῦ κάστρου Χερσῶνος, καὶ τοῦ κάστρου
Βοσπόρου.*

Ὅτι τοῦ ἐξουσιοκράτου Ἀλανίας μετὰ τῶν
Χαζάρων μὴ εἰρηνεύοντος, ἀλλὰ μᾶλλον προτιμωτέ-
ραν τιθεμένου τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων·
ἐάν οἱ Χαζάροι οὐ βούλωνται τὴν πρὸς τὸν βασιλέα
φιλίαν καὶ εἰρήνην τηρεῖν, δύνανται μεγάλως αὐτοὺς
κακοῦν, τὰς τε ὁδοὺς ἐνεδρεῦων, καὶ ἀφυλάκτως
αὐτοῖς ἐπιτιθέμενος ἐν τῷ διερχεσθαι πρὸς τε τὸ
Σάρκελ, καὶ τὰ κλήματα, καὶ τὴν Χερσῶνα. Καὶ εἰ
ποιήσεται σπουδὴν ὁ τοιοῦτος ἐξουσιοκράτωρ τοῦ κω-
λύειν αὐτοὺς, μεγάλης καὶ βαθείας εἰρήνης μετέχου-
σιν ἢ τε Χερσῶν καὶ τὰ κλήματα· φοβούμενοι γάρ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(29) Meursius, *ad partes meridionales*, interpre-
tatur.

(30) Sic passim Græci recentiores pro ἀπὸ τοῦ
Κιάβου. Perperam legitur in editis ἀπὸ τῶν Κίαβον
ποταμὸν· quippe vox ποταμὸν desideratur in ms. unde
puto, eam lein urbem, quam superius scriptor noster
Κιοάβα et Κιόβα appellavit, hic Κίαβον nuncupare;
quod quidem manifestè ex contextu liquet; nam
etiam paulo infra Κίαβον habet, neque sermo est
de flumine, sed de urbe Κιοβία; de qua vide quid
supra adnotavimus.

(31) Sic in ms. At Meursius πολύδρια legendum
monet. Πολύδρια legitur in Gloss. Gr. Lat. Phavo-
rius: πολίχνια, πολύδρια, πόλις.

(32) Perperam legitur in editis Ῥωμανίαν pro

A ærumnarum ac metus plena navigatio absolvitur.
Hyberna vero et aspera Russorum vivendi ratio
hæc est. Ineunte Novembri mense, quam primum
eorum principes cum universa Russorum gente
egrediuntur Ciabo, et in oppida proficiscuntur, quæ
Gyra appellantur, aut in Slavica loca Berbanio-
runi, Drungubitarum, Cribitarum, Serviorum,
reliquorumque Sclavorum, qui Russis tributarij
sunt. Illic vero peracta tota hyeme, rursus Aprilij
mense, soluta glacie Danapris fluvij, Ciabum descen-
dunt. Deinde receptis, uti supradictum est, mono-
xylis, iisdemque probe instructis Romaniam de-
scendunt, quoniam Uzi Patzinacitæ bello infestata
possunt.

Βερβιάνων, καὶ τῶν Δρουγουθιῶν καὶ Κριβιτζῶν,
καὶ τῶν Σαρβίων, καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἵτινες εἰσι πακτιῶται τῶν Ἔως. Δι' ὧν δὲ τοῦ χειμῶνος ἐκείσε
διατρεφόμενοι, πάλιν ἀπὸ μηνὸς Ἀπριλλίου διαλυομένου τοῦ πάγου τοῦ Δανάπρωτος ποταμοῦ κατέρ-
χονται πρὸς τὸν Κίαβον. Καὶ εἰθ' οὕτως ἀπολαμβάνονται τὰ αὐτῶν μονόξυλα, καθὼς προείρηται, καὶ
ἐξοπλίζονται, καὶ πρὸς Ῥωμανίαν (32) κατέρχονται, ὅτι οἱ Οὐζοὶ (33) δύνανται τοῖς Παρξίναχταῖς πο-
λεμῆν.

62. CAPUT X.

*De Chazaris, quomodo et quorum opera eam bello
impetere oporteat.*

Chazaris bellum inferre Uzi possunt, utpote con-
termini. Sic etiam princeps Alanis, quia novem
Chazaris regiones Alanis adjacent: possuntque
Alani, si velint, illos deprædaci, magnamque inde
Chazari damnum importare, atque eos rerum pe-
nuria premere. Ex illis quippe regionibus Chazaris
omnia ad victum necessaria suppeditantur.

CAPUT XI.

De castro Chersone et de castro Bosporo.

Alanis principe cum Chazaris pacem non ha-
bente, sed imperatoris Romani amicitiam potius
ducente; si illi in amicitia et pæce perseverare no-
lint, potest ille ingenti Chazaros damno afficere,
in viis excubando, et ex improvviso illos aggre-
diendo dum ad Sarcel et ad regiones Chersonemque
proficiscuntur. Quod si princeps ille operam ponat
ut illis aditum prohibeat, alta sane pax erit in
Chersone et in regionibus. Chazari quippe Alano-
rum irruptionem reformidantes, neque facultate
data, Chersonem et regiones cum exercitu inva-

Ῥωμανίαν. Romania apud Scriptores Græcos re-
centiores nonnunquam pro imperio Orientali est
interdum pro provinciis Asiaticis accipitur. Vide
Ducangii utrumque Glossarium.

(33) Vide quæ de Uzis et Uzis habet Porphyro-
genitus infra cap. xxxvii, et cap. xlii. Sunt autem
Uzi seu Usi, Scythici populi et Hunnici, Patzinacis
et generis præstantia et multitudine haud infe-
riores. Musi Raimondo de Agiles et Tudeboto lib.
ii, dicti. De his agunt Zonaras in Const. Duca et
Romano Diog. Scyllites in monomacho, alique
historiæ Byzantinæ scriptores.

(34) De Alanis et Chazaris pluribus scripserim
noster infra cap. xxviii, et cap. xlii.

deudi, quia simul utrisque bellum inferre nequeunt, in pace degere cogentur. Xερσῶνι καὶ τοῖς κλημασιν, ὡς μὴ πρὸς ἀμφοτέρους ἐν ταυτῷ πολεμεῖν ἐξισχύοντες, εἰρηνεύειν ἀναγκασθήσονται.

CAPUT XII.

De Nigra Bulgaria et Chazaria:

Bulgaria, quam Nigram vocant, potest Chazaros bello infestare.

CAPUT XIII.

De gentibus quæ Turcis finitimæ sunt.

Turcis hæ gentes conteminiæ sunt: ad occidentem Francia; ad septentrionem Patzinacitæ; ad meridiem magna Moravia, sive Sphendoploci regio, quæ omnino a Turcis vastata est, et ab ipsis jam obtinetur. Chrobati vero ad montes Turcis adjacent. Possunt autem Patzinacitæ Turcas bello impetere, 63 depopulari, magnamque prædam agere, ipsosque ingenti damno afficere, quemadmodum in eo quod de Patzinacitis institimus capite declaratum est. Intende, o fili, sermonibus meis oculos mentis tuæ, ac præcepta mea considera, atque opportune poteris divitiis prudentiæ quasi ex paternis thesauris proferre, magnamque prudentiam exhibere. Scito itaque borealibus omnibus populis quasi a natura insitam esse divitiarum cupidinem insatiabilem; quamobrem omnia quærunt, omnia expetunt, neque concupiscentiam termino ullo circumscriptam habent, sed plura semper cupiunt, ac pro exigua opera maximam mercedem referri postulant. Ideoque importunas illorum petitiones ac impudentes postulationes, suasionem ac prudenti excusatione subvertere atque inhibere oportet: quæ quidem quantum usu et experimento percepi, ut compendo dicam, hujusmodi futuræ sunt. Si quando sive Chazari, sive Turcæ, sive Russi, sive aliæ quæpiam boreales et Scythicæ gentes, ut plerumque accidit, imperiales vestes, coronas, aut stolas, eujusdam prælii ministerii causa, sibi transmitti postulent, ita te excusatum oportet: Hujusmodi stolæ et coronæ quæ nos camelauicia vocamus, neque hominum opera confecta, neque humana industria excogitata sunt. Sed ut ab historia veteri in libris arcanis scriptum reperimus, quando Deus Constantinum illum magnam imperatorem effecit, qui primus Christiano-

αὶ Χάζαροι τὴν τῶν Ἀλανῶν ἐπιθεσιν, καὶ μὴ ἐδρίσκοντες ἄδειαν μετὰ φοσσάτου (35) ἐπιτιθεσθαι τῇ Χερσῶνι καὶ τοῖς κλημασιν, ὡς μὴ πρὸς ἀμφοτέρους ἐν ταυτῷ πολεμεῖν ἐξισχύοντες, εἰρηνεύειν ἀναγκασθήσονται.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ΄.

Περὶ τῆς Μαύρης Βουλγαρίας, καὶ Χαζαρίας.

Ὅτι καὶ Μαύρη λεγομένη Βουλγαρία δύναται τοῖς Χαζάροις πολεμεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ΄.

Περὶ τῶν πλησιαζόντων ἔθνων τοῖς Τούρκοις.

Ὅτι τοῖς Τούρκοις τὰ τοιαῦτα ἔθνη παράκεινται: πρὸς μὲν τὸ δυτικώτερον μέρος αὐτῶν, ἡ Φραγγία (36) πρὸς δὲ τὸ βορειώτερον, οἱ Πατζινακίται: καὶ πρὸς τὸ μεσημερινὸν μέρος, ἡ μεγάλη Μορβία, ἣτοι ἡ χώρα τοῦ Σφενδοπλόκου: ἣτις καὶ παντελῶς ἠφανίσθη παρὰ τῶν τοιούτων Τούρκων, καὶ παρ' αὐτῶν κατεσχέθη. Οἱ δὲ Χρωδάτοι πρὸς τὰ δρῆ τοῖς Τούρκοις παράκεινται. Ὅτι δύναται καὶ οἱ Πατζινακίται τοῖς Τούρκοις ἐπιτιθεσθαι, καὶ μεγάλως πραιδεύειν καὶ παραβλάπτειν αὐτούς, καθὼς καὶ ἐν τῷ περὶ Πατζινακίτων κεφαλαίῳ προείρηται. Ἐπίστησον, υἱὲ, διανοίας ὄμμα τῆς σῆς λόγους ἔμοις, καὶ γνῶθι ἃ σοὶ ἐντέλλομαι, καὶ ἔξεις ἐν καιρῷ ὡς ἐκ πατριῶν θησαυρῶν προφέρειν πλοῦτον φρονήσεως, καὶ ἐπιδείκνυσθαι χῆμα συνέσεως. Ἴσθι οὖν ὅτι τοῖς βορείοις ἄπασι γένεσι φύσις ὥσπερ κινέστηκεν, τὸ ἐν χρήμασι λίχνον καὶ ἀπληστον, καὶ μηδέποτε κορεννύμενον, ὅθεν πάντα ἐπιζητεῖ, καὶ πάντων ἐφίεται, καὶ οὐκ ἔχει τὰς ἐπιθυμίας ὄρω περιγραφομένης, ἀλλ' αἶ τοῦ πλείονος ἐπιθυμεῖ, καὶ ἀντὶ μικρᾶς ὠφελείας μεγάλα κέρδη προσπορίζεσθαι βούλεται. Διὸ δεῖ τὰς τούτων ἀκαιροὺς αἰτήσεις καὶ παρβύσιαστικὰς ἀξιώσεις διὰ λόγων πεθανῶν καὶ φρονίμων, καὶ συνετῶν ἀπολογιῶν ἀνατρέπειν καὶ ἀνακρούεσθαι. Αἴτινες ὅσον ἀπὸ τῆς πείρας ἡμεῖς καταλαβείν ἠδυνήθημεν, ὡς ἐν τύπῳ περιλαβείν, τοιαῦταί τινες ἔσονται: Ἐὶ ἀξιώσοις ποτε καὶ αἰτήσονται, εἴτε Χάζαροι, εἴτε Τούρκοι, εἴτε καὶ Ρῶς, ἡ ἕτερόν τι ἔθνος τῶν βορείων καὶ Σκυθικῶν, οἷα πολλὰ συμβαίνει ἐκ τῶν βασιλείων ἐσθήτων, ἡ στεμμάτων (37), ἡ στολῶν, ἐνεκά τινος δουλείας καὶ ὑπουργίας αὐτῶν ἀποσταλῆναι αὐτοῖς, οὕτω χρῆ σε ἀπολογίσασθαι, ὅτι τοιαῦταί στολαὶ καὶ τὰ στέμματα, ἃ παρ' ἡμῶν καμελαύκια ὀνομάζονται (38),

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(35) Φοσσάτου, exercitus; qua significatione passim occurrit apud Scriptores Byzantinos, necnon apud Taclicos. Latini quoque recentiores fossatum pro exercitu dixerunt.

(36) De Francia, Moravia et Chrobatis pluribus infra agit idem Constantinus; de Sphendopluco autem Moraviæ principe cap. xxi, ubi vide quæ adnotamus. De hac Francia vide quæ observat Ducaugius in notis ad Chronicon Paschale pag. 548.

(37) Στέμμα hic pro coronâ sumitur; seu ut verius dicam pro Camelauicio illo Constantiniano, quo imperatores Constantinopolitani caput redimiti cernuntur, tum in eorum numismatibus, tum in eorum figuris.

(38) Ita ex contextu restituimus: in mss. corrupte legitur: ἄπὸ ὀμεις καμελαύκια λέγεται: in editis vero habetur λέγεται. Ex contextu, inquam, ita

emendavimus, paulo superius quippe habet, καὶ τὰ στέμματα ἃ παρ' ἡμῶν καμελαύκια ὀνομάζονται. Ubi perperam scribit Meursius παρ' ὀμῶν pro παρ' ἡμῶν. Nam quamplurimi populi ex illis gentibus Borealibus ac Scythicis, de quibus loquitur Porphyrogenitus laudato loco Illyrica lingua utebantur, nec alia ab illa, qua nostrates; et qua quidem Europæ haud minima pars nunc utitur. Igitur καμελαύκιον cum non sit vox Illyrica, ut liquet ex Suida: Καμελαύκιον, inquit ille, Ρωμαίων ἡ λέξις, ῥηθεῖ δ' ἂν καὶ Ἑλληνιστὶ, παρὰ τὸ καῦμα ἐλαύνειν, καμελαύκιον. Eadem habent Lexicon Cyrilli et Glossæ Basilic. Non videtur quidem scribendum παρ' ὀμῶν, sed utrobique παρ' ἡμῶν. Quid autem sit camelauicium paulo superius monuimus.

οὕτε παρὰ ἀνθρώπων κατασκευάσθησαν, οὕτε ἐξ ἀνθρωπίνων τεχνῶν ἐπενοήθησαν, ἢ ἐξεργάσθησαν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ παλαιᾶς ἱστορίας ἐν ἀπορήτοις λόγοις γεγραμμένον εὐρίσκομεν, ἦν ἡλικα ὁ Θεὸς βασιλέα ἐποίησεν Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον τὸν Μέγαν τὸν πρῶτον Χριστιανὸν βασιλεύσαντα, δι' ἀγγέλου αὐτῷ τὰς τοιαύτας στολὰς ἐξαπέστειλεν, καὶ τὰ στέμματα, ἃ παρ' ἡμῶν καμειλαύκια λέγεται, καὶ διωρίσατο αὐτῷ θεῖναι ταῦτα ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἐνουποστάτου σοφίας Θεοῦ Ἁγία Σοφία κατονομάζεται, καὶ μὴ καθ' ἐκάστην αὐτὰ ἀμφιέννυσθαι, ἀλλ' ὅτε δημοτελής (39) καὶ μεγάλη τυγχάνῃ δεσποτικῇ ἑορτῇ. Διὸ δὲ Θεοῦ προσταγμάτων ταῦτα ἀπέθετο, ἅτινα καὶ ἄνωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἀποκρέμαται, καὶ εἰς κόσμον τῆς ἐκκλησίας καθέστηκεν. Τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια, καὶ σαγία (40) βασιλικὰ τῆς ἱεράς ταύτης τραπέζης ἄνωθεν ἐπίκεινται ἐφαπλούμενα. Ἦν ἡλικα δὲ καταλάβῃ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτῇ, ἀναλαμβάνεται τὰ ἐκ τοιούτων στολῶν καὶ στεμμάτων τὰ πρὸς τὸν καιρὸν ἐπιτήδεια καὶ ἀρμόζοντα ὁ πατριάρχης, καὶ ἀποστέλλει πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀμφιέννυται αὐτὰ ἐκεῖνος ὡς ὑπρέτης Θεοῦ καὶ διάκονος ἐν τῇ προελύσει, καὶ μόνον. Καὶ πάλιν μετὰ τὴν χρεῖαν ἀντιστρέφει αὐτὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπόκεινται ἐν αὐτῇ. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου (41) ἐστὶν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ τραπέζῃ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐγγεγραμμένη, καθὼς αὐτῷ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἀγγέλου διωρίσατο. Ἴνα ἐκ βουληθῆ βασιλεὺς διὰ τινὰ χρεῖαν ἢ περιστάσιν, ἢ ἐπιθυμίαν ἀκαιρὸν ἐξ αὐτῶν ἐπάροι, καὶ ἢ αὐτὸς καταχρησασθαι, ἢ ἑτέροις χαρίσασθαι, ὡς πολέμιος καὶ τῶν τοῦ Θεοῦ προσταγμάτων ἐχθρὸς ἀναθεματίζηται, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρύττεται. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἕτερα ὅμοια καμειν βουληθῆ, ἵνα καὶ αὐτὰ ἢ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία ἀναλαμβάνηται, τῶν ἀρχιερέων πάντων εἰς ταῦτα παρῆρσιάζομένων, καὶ τῆς συγκλήτου· καὶ μὴ ἔχειν ἐξουσίαν μήτε τὸν βασιλέα, μήτε τὸν πατριάρχην, μήτε ἕτερόν τινα τὰς τοιαύτας ἀναλαμβάνεσθαι στολὰς, ἢ τὰ στέμματα, ἀπὸ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας· καὶ φόβος μέγας ἐκηρύττεται τοῖς βουλομένοις ἀνατρέπειν τι τῶν τοιούτων θεϊκῶν διατάξεων. Εἰς γὰρ τις τῶν βασιλέων, Λέων ὀνόματι, δὲ καὶ ἀπὸ Χαζαρίας γυναῖκα ἠγάγετο, ἀδούλῳ τὸλμῃ χρησάμενος ἐν τῶν τοιούτων ἀνελάβετο στεμμάτων δεσποτικῆς μὴ παρόσης ἑορτῆς, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατριάρχου, τοῦτο περιεβάλετο. Καὶ εὐθέως ἀνθρακα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκβαλὼν, καὶ ταῖς ἐκ τούτου ὀδύνας κατατρυχόμενος, κακινκάκως ἀπέβηξεν τὸ ζῆν (42), καὶ πρὸ καιροῦ τὸν θάνατον ἐπεσπάσατο. Καὶ τοῦ τοιούτου.

ANSELMi BANDURII NOTÆ.

(39) Vide Codinum de Offic. aulæ Constantinop.

(40) Sic in ms. Perperam in editis, τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια, σαγία, etc. Σαγιον, σάγη et σάγιν vox Latina, Sagum. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(41) Coronam autem hanc imperatoris lapillis ornata depositam fuisse in œde Sophiana, alii volunt, ab Heraclio, alii a Mauricio; alii denique ab ipso Constantino Magno, ut hic videtur innuere

scriptor noster.

(42) Sic in ms. Codice, nisi quod pro κακινκάκως scribitur κακὴν κάκος. At scribendum κακινκάκως docemur ex Vita sancti Stephani Junioris edita a doctissimo D. Bernardo de Montfaucon nostro, pag. 515: κακινκάκως παρεσθὺ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγεί et pag. 527: κακινκάκως τὸ ζῆν ἀπέβηξεν εἰς ἀτελεύτητον παραπεμφθεῖσα κόλασιν. Perperam autem in Editis legitur, κακὴν κακῶς ἀπέβηξεν τὸ ζῆν.

συντόμως ἐκδικηθέντος τολμήματος· ἔκτοτε τύπος ἐγένετο, ὥστε ἐν τῷ μέλλειν στέφεσθαι τὸν βασιλέα πρότερον ὀμνύειν καὶ ἀσφαλίσεσθαι, ὅτι οὐδὲν ἐναντίον τῶν προστεταγμένων, καὶ ἐκ παλαιοῦ φυλαττομένων τολμήσῃ ποιήσῃ, ἢ ἐννοήσασθαι, καὶ οὕτως ὑπὸ τοῦ πατριάρχου στέφεσθαι, καὶ τὰ ἀρμόζοντα τῇ καθεστῶσῃ ἐορτῇ ἐπιτελεῖν τε καὶ διαπράττεσθαι.

Ita quoque de Græco igne, qui per Siphones A
emittitur curam habeas et sollicitudinem oportet, ut si quando hunc petere audeant, ut a nobis plerumque petierunt, huiusmodi eos verbis repellere et amandare possis: Istud quoque per angelum, magno et primo Christiano imperatori sancto Constantino ostensum est, qui monita et præcepta gravia ea de re ab eodem angelo accepit; (quod a majoribus certo testimonio edidicimus) ut apud solos Christianos, et in imperatoria tantum urbe paretur, et non alibi: neque ad aliam quamcumque gentem transmittatur, vel tradatur. Quamobrem magnus idem imperator, ut hac de re successorum fidem obstringeret, in sacra Dei ecclesiæ mensa diras inscribi curavit; ut qui ex huiusmodi igne aliis gentibus dare præsumpserit, ne Christianus quidem vocetur, neque dignitate aliqua, vel magistratu dignus habeatur; sed et si quem teneat ab illo deiciatur, et in sæcula sæculorum anathemate feriat, et traducatur, sive imperator, sive patriarcha, sive alius quispiam, sive princeps, sive subditus **65** fuerit, qui tale præceptum violare aggressus fuerit: omnesque zelo et timore Dei instructos hortatus est, ut talem hominem tanquam hostem publicum, magnique huius præcepti transgressorem de medio tolli satagent, statimque dira morte afficiant. Accidit autem aliquando, (malitia semper locum inveniente) aliquem e ducibus nostris, acceptis gentiliam quorundam muneribus quamplurimis, hunc ipsis ignem tradidisse: at Deo hoc eccelus inultum non relinquente, cum sanctam Dei ecclesiam ingressurus esset, ignis cœlitus delapsus ipsum devoravit et absumpsit. Hinc metus tremorque magnus animos omnium invasit; et jam inde nemo, vel imperator, vel princeps, vel privatus, vel militiæ præfectus, vel alius quispiam mortaliū, quid simile in animum inducere, multoque minus rem aggredi aut perficere ausus est.

φυλαίς, καὶ οὐκέτι οὐδεὶς τοῦ λοιποῦ, οὔτε βασιλεὺς, οὔτε ἄρχων, οὔτε ἰδιώτης, οὔτε στοατηγός. οὔτε οἶος

Ἐταύτως χρῆσε καὶ περὶ τοῦ ὕγρου πυρός τοῦ διὰ τῶν σιφώνων (43) ἐκφερομένου μερικτῶν τε καὶ μελετῶν, ὡς εἴπερ ποτὲ τολμήσωσι τινες καὶ αὐτὸ ἐπιζητῆσαι, καθὼς καὶ παρ' ἡμῶν πολλάκις ἐζητήσαν, τοιοῦτοις αὐτοῦ ἔχοις ἀποκρούεσθαι καὶ ἀποπέμπεσθαι βήμασι, ὅτι Καὶ αὐτὸ δι' ἀγγέλου τῷ μεγάλῳ καὶ πρώτῳ βασιλεῖ Χριστιανῷ ἀγίῳ Κωνσταντίνῳ (44) ἐφανερῶθῃ καὶ ἐδιδάχθη. Παραγγελίας δὲ μεγάλας καὶ περὶ τοῦτου παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀγγέλου ἐδέξατο, ὡς παρὰ πατέρων καὶ πάππων πιστωθέντες πληροφορούμεθα, ἵνα ἐν μόνοις τοῖς Χριστιανοῖς καὶ τῇ ὑπ' αὐτῶν βασιλευομένῃ πόλει κατασκευάζεται, ἀλλαχθὸς δὲ μηδαμῶς· μήτε εἰς ἕτερον ἔθνος τὸ οἶον θήσεται παραπέμπηται, μήτε διδάσκηται. Ὅθεν καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς ἐξασφαλιζόμενος περὶ τοῦτου, ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἀράς ἐγγραφήναι πεποίηκεν, ἵνα ὁ ἐκ τοῦ τοιοῦτου πυρός εἰς ἕτερον ἔθνος δοῦναι τολμήσας, μήτε Χριστιανὸς ὀνομάζηται, μήτε ἀέτας τινὸς ἢ ἀρχῆς ἀξιούται· ἀλλ' εἴ τινα καὶ ἔχων τύχη, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐκβάλῃται, καὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνων ἀναθεματίζεται καὶ παραδειγματίζεται, εἴτε βασιλεὺς, εἴτε πατριάρχης, εἴτε τις ἄλλος οἶος οὐκ ἀνθρώπος, εἴτε ἄρχων, εἴτε ἀρχόμενος τυγχάνει, ὁ τὴν τοιαύτην ἐντολὴν παραβαίνειν πειρώμενος. Καὶ προὔτρεψατο πάντας τοὺς ζῆλον καὶ φόβον Θεοῦ ἔχοντας ὡς κοινὸν ἐχθρὸν καὶ παραβάτην τῆς μεγάλης ταύτης ἐντολῆς τὸν τοιοῦτο ἐπιχειροῦντα ποιεῖν ἀναρετῶν σπουδάσειν, καὶ ἐχθίστῳ τῷ χαλεπῷ (45) παραπέμπεσθαι θανάτῳ. Συνέβη δὲ ποτὲ τῆς κακίας αἰεὶ χώραν εὐρισκόσης, τινὰ τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν, δῶρα παρὰ τινῶν ἐθνικῶν ἀμύπολλα εἰληφότα, μεταδοῦναι αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιοῦτου πυρός, καὶ μὴ ἀνεχομένου τοῦ Θεοῦ ἀνεκδίχτητο καταλιπεῖν τὴν παράδασιν, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ εἰσεῖναι Ἐκκλησίᾳ, πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατελθὼν τοῦτον κατέφαγε, καὶ ἀνήλωσεν. Καὶ ἀπὸ τότε φόβος μέγας καὶ τρόμος ἐν ταῖς ἀπάντων ἐνετέθη

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Meursius legendum ait, κακὴν κακῶς ἀπεβήξατο ζωὴν. Quæ vero hic narrat Porphyrogenitus de morte Leonis Chazari, satis conveniunt cum iis, quæ de eo habent reliqui scriptores Byzantini. Verum fallitur Scriptor noster, dum huius uxorem a Chazaria fuisse paulo superius dixit, uti infra ostendemus, ubi Scriptor noster eadem tradit.

(43) De ejusmodi siphonibus, qui ignem Græcum ejaculabantur, pluribus agit Ducangius in notis ad Villharduinum, et ad Joinvillum, necnon in Gloss. Græc.

(44) Idem Porphyrogenitus infra cap. XLVIII, ait, ignem Græcum ejusque usum primum Callinicum quemdam Hio advenam Constantinopolitanos docuisse, temporibus Constantini Pogonati. Et Theophanes ad annum IV ejusdem Augusti sic de igne Græco loquitur: Ὁ δὲ προλεχθεὶς Κωνσταντι-

νος τὴν τοιαύτην τῶν θεομάχων κατὰ ΚΠ. ἔγνωκώς, κατασκευάσεν καὶ αὐτὸς διήρσει εὐμεγέθεις κακκαθοπορφύρους καὶ δρομῶνας σιφωνοφόρους· καὶ τοῦτοις προσομιῶσαι ἐκέλευσεν ἐν τῷ Προκλιανισίῳ τῶν Κατάρλιου λιμῆνι. Memoratus autem Constantinus comperto Dei adversarium in CP. proposito, hircemes etiam cacabos porphyreticos igne oppletos ferentes, et dromones siphonibus eundem ignem spirantes, ad Proclianisium Casarii portam in hostes impressionem facturos preparari jussit. Vide quid de igne Græco habet Nicetas in Isaacio Angelo lib. I.

(45) Sic in ms. Reg. ac fortassis legendum, καὶ ἐχθίστῳ καὶ χαλεπῷ, nimirum acerbissima ac dira morte. In ms. Pal. legitur, καὶ ἔκτος τῷ χαλεπῷ, etc. Meursius emendat, καὶ εὐθὺς τῷ χαλεπῷ, quam lectionem in versione sequimur.

οὐν ὅλως ἄνθρωπος κατετόλμησέ τι τοιοῦτον ἐνομηθῆναι, μήτι γε καὶ ἔργῳ ἐπιχειρῆσαι ποιῆσαι, ἢ διαπράξεισθαι.

Ἄλλὰ γε δὴ μετάβηθι, καὶ πρὸς ἕτερον εἶδος αἰτήσεως παραλόγου καὶ ἀπρεποῦς εὐπρεπεῖς καὶ ἀρμόζοντας λόγους ἀναζητήτι, καὶ ἀναμάνθανε. Εἰ γάρ ποτε ἔθνος τι ἀπὸ τῶν ἀπίστων τούτων καὶ ἀτίμων βορείων γενῶν αἰτήσεται συμπενθερίασαι μετὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ ἢ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς νόμφον λαβεῖν, ἢ ἐπιδοῦναι οἰκίαν θυγατέρα, (46) ἢ γυναῖκα χρηματίσαι βασιλέως, ἢ βασιλέως υἱοῦ, χρῆ σε τοιούτοις ῥήμασι, καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῶν παράλογον ἀποκρούσασθαι αἰτησιν, λέγοντα, ὅτι. Καὶ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ππραγγεῖα καὶ διάταξις φεβερά καὶ ἀπαραποίητος τοῦ Μεγάλου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐναπογγράπεται ἐν τῇ ἑραῇ τραπέζῃ τῆς καθολικῆς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Σοφίας. τοῦ μηδέποτε βασιλέα Ῥωμαίων συμπενθερίασαι μετὰ ἔθνους παρηλλαγμένους καὶ ξένοις ἦθεσι χρωμένους τῆς Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως· μάλιστα δὲ ἀλλοπίστου καὶ ἀθαπίστου, εἰ μὴ μετὰ μόνων τῶν Φράγγων· τούτους γὰρ μόνους ὑπεξέλιετο ὁ Μέγας ἑκαίνος ἀνὴρ Κωνσταντίνος ὁ ἅγιος· ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν γένεσιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔσχε μερῶν (47)· ὡς συγγενείας καὶ ἐπιμιξίας πολλῆς τυγχανούσης Φράγγους τε καὶ Ῥωμαίους· καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τούτων μόνων προετρέψατο συνιστᾶν γαμικὰ συναλλάγια τοῖς βασιλεῖς Ῥωμαίων, διὰ τὴν ἀνωθεν τῶν μερῶν ἑκαίνων καὶ γενῶν περιφάνειαν καὶ εὐγένειαν. Μετ' ἄλλου δὲ τοῦ οἴου δῆποτε ἔθνους μὴ δυναμένους τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' ὁ τοῦτο ποιῆσαι τολμήσας, ἵνα ὡς παραβίτης πατρικῶν εἰσηγήσεων, καὶ βασιλείων θεσμῶν, ἄλλοτριος κρινεῖτο τῶν Χριστιανῶν καταλόγων, καὶ τῷ ἀναθέματι παραδοῖτο. Ὁ δὲ προμνημονευθεὶς Ἄδων ἑκαίνος ὁ βασιλεὺς, ὁ καὶ τὸ στέμμα, καθὼς ἀνωτέρω προείρηται, παρανόμως καὶ τολμηρῶς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας δίχα γνώμης τοῦ τότε πατριάρχου τῶν λαβῶν καὶ περιθήμενος, καὶ τὴν δίχην συντόμως δούς ἀξίαν τῆς αὐτοῦ πονηρᾶς ἐγγειρήσεως, ἐτόλμησε καὶ τὴν τοιαύτην ἐντολὴν τοῦ ἁγίου βασιλέως ἑκαίνου, ἦτις, ὡς ἦδη δεδήλωται, ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἀναγεγραμμένη καθέστηκεν, παρὰ φαῦλον θέσθαι, καὶ ὡς μηδὲν λογίσασθαι, καὶ ὡς ἀπαξ ἔξω τοῦ θεοῦ φόβου καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πεποίηκεν ἑαυτὸν, συνεστήσατο καὶ μετὰ τοῦ Χαγάνου Χαζαρίας γαμικὴν συναλλάγην, καὶ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα ἐδέξατο (48), καὶ μέγα ἐκ τούτου δυνεῖδος

Verum ad aliam petitionis speciem transceas, sane irrationabilem et indecoram; ac congruentem honestamque responsionem excogites et ediscas. Si enim unquam natio quædam ex infidelibus et Inhonoratis borealibus, affinitatem cum Romano imperatore contrahere voluerit, et vel filiam ejus sponsam accipere, vel suam illi elocare, ita ut vel imperatoris vel filii ejus uxor sit: hujusmodi te verbis absurdam hanc petitionem propulsare oportet: Mac item de re interdictum, ac terribilis immutabilisque constitutio a Magnæ et sancto Constantino in sacra mensa catholicæ Christianorum ecclesiæ Sanctæ Sophiæ descripta est; ne unquam imperator Romanus affinitatem contrahat cum gente, quæ peregrinis et a Romano statu alienis moribus utatur, maximeque si alienæ fidei, et baptizata non sit, Francis tantum exceptis: hos quippe solos excepit Magnus ille et sanctus Constantinus, quia illis ex partibus originem duxerat; cognatio enim et commercia magna erant inter Francos et Romanos. Ideoque cum iis solis matrimonia inire Romanis imperatoribus permisit, propter antiquam gentium nationumque illarum claritatem nobilitatemque; cum alia vero quæcumque natione id agere vetuit; ita ut etiam si quis id facere ausus fuerit, tanquam pæternarum traditionum imperialiumque legum transgressor, Christianorum catalogo alienus censeatur dirisque deoveatur. Certe supra memoratus Leo imperator, qui coronam, ut jam diximus, improbe ac temere absque patriarchæ consensu ex ecclesia accepit sibi que imposuit, ac condignas subito sceleris pœnas dedit, ausus item hoc sancti illius imperatoris præceptum, quod, ut jam declaratum est, in sacra mensa descriptum erat vilipendere, et pro nihilo habere: ubi semel Dei legumque divinarum inetum omnem excusserat, cum Chazaræ Chagano matrimonialem contractum instituit, filiamque ipsius uxorem accepit, cum magno tam suo, quam imperii Romani opprobrio, quod avita præcepta violasset ac pro nihilo habuisset; præterquam quod ne Christianus quidem orthodoxus esset, sed hæreticus et imaginum hostis: ideo, harum scilicet impietatum causa, in sancta Dei ecclesia assidue

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(46) Sic cum Meursio lego. Perperam in ms. D habetur, χρῆσαι τοιούτοις ῥήμασιν, etc. Et paulo infra perperam in Editis legitur λέγονται pro λέγοντα; sed optime Meursius emendat.

(47) At dissentiunt alii historici; et quidem idem Porphyrogenitus secum ipse pugnare videtur; quippe lib. II de Them. cap. IX, Constantinum in urbe Naïso Daciæ natum fuisse scribit. Jul. Firmicus lib. II. Math. cap. II eum ortum fuisse ait Trasi. Nicephorus Callisti Drepani Bithyniæ urbe ad Nicomediensem Sium, quam postmodum urbem Helenopolim de matris nomine appellavit, ut tradunt Scriptor Chronicæ Alexandrini et Theophanes. Alii denique Constantinum in Britannia natum fuisse volunt hoc præscriptum sulti argumento, quod

dauctor Panegyrici Maximiano et Constantino dicti, hæc de Constantino dicat: *Liberavit ille Britannias servitute, tu etiam nobiles ille oriendo fecisti. At quod ait alibi Eumenius: O fortunata et nunc omnibus beatior terris Britannia, quæ Constantinum Cæsarem prima vidisti!* certe de Cæsaris dignitate Constantino, dum in Britannia moraretur collata probabilius intelligendum.

(48) Fallitur Porphyrogenitus, uti paulo superioris monuimus, dum Leoni Chazaro, Chazaris oriundam uxorem adscribit; quippe hic Chazarus cognominatus fuit propter maternam originem; Irene enim prima Copronymi uxor, Chazarorum Chagani filia fuit, quæ Christiana facta, Catholicam fidem, quoad vixit, incolumem servavit. Leo

excommunicatur et anathemate damnatur; utpote qui Dei et sancti magni imperatoris Constantini constitutionem violaverit et evertierit. Quomodo enim fas esse possit, Christianos cum infidelibus matrimonia inire affinitatesque contrahere, id canone prohibente, et universa Ecclesia indignum illud et a Christiano statu alienum esse arbitrante? Aut quis ex conspicuis, generosis et sapientibus imperatoribus Romanis rem hujusmodi admisit? Quod si reponant: Cur dominus Romanus imperator, cum Bulgari affinitate junctus est, neptemque propriam domino Petro Bulgaro elocavit? ita respondendum est: Quia dominus Romanus imperator vir indoctus et illiteratus erat, neque in regia educatus fuerat, neque a principio Romanis legibus et moribus obsecutus, neque ex imperatore et nobili genere ortus; ideo audacius et liberius multa peragebat: atque in hac re neque prohibenti Ecclesie morigerus fuit, neque Magni Constantini decreto obtemperavit; sed pro lubito et arbitrato suo, honesti ignarus, honestam et bonum respuens, paternasque traditiones vilipendens, id aggredi ausus est: hoc tantum usus rationabili obtentu, isto nempe modo ingentem captivorum Christianorum multitudinem liberari: Christianos item esse Bulgaros et ejusdem fidei: præterea neque vere principis et legitimi imperatoris filium esse; sed tertii postremi atque subjecti, qui nullam in rebus imperii potestatem haberet. Sed nihil referebat sive remotiore sive propinquiore cognatione ad imperatoriam stirpem illa accederet: nec referebat item summam hinc publicis rebus utilitatem obvenire; aut ultimum esse patrem, nec quidquam fere potestatis habere; quandoquidem contra ecclesiasticæ traditionis canonem ac magni sanctique Constantini decretum id agebat: nam multis, dum superstes esset, **67** idem dominus Romanus contumeliis oneratus est, et calumniæ atque odio obnoxius fuit, cum apud senatum, tum apud plebis multitudinem et ipsam Ecclesiam, quod tandem odium in apertum prorupit; ita ut etiam mortuus vilipendatur, traducatur et condemnatur, quod rem indecoram ac illustri Romanorum imperio indignam incœptaverit. Singulæ namque gentes, cum diversos mores, diversas item leges et constitutiones habeant, ea retinere debent, quæ

καὶ τῆ Ῥωμαίων ἀρχῆ καὶ ἐπιτοῦ προσηρψατο, ὡς τὰ προγονικὰ παραγγέλματα ἀκυρώσας, καὶ παρ' οὐδὲν λογισάμενος· πλὴν οὐδὲ δρθόδοξος Χριστιανὸς ἦν ἐκεῖνος, ἀλλ' αἰρετικὸς καὶ εἰκονομάχος. Διὸ χάριν τῶν τοιούτων αὐτοῦ παρανόμων ἀσεδημάτων ἐν τῆ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ διηνεκῶς ἀποκηρύττεται, καὶ ἀναθεματίζεται, ὡς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου διατάξεως παραβάτης καὶ ἀνατροπέυς. Πῶς γάρ ἐστι τῶν ἐνδεχομένων, Χριστιανούς μετὰ ἀπίστων γαμικῆς κοινωνίας ποιεῖν καὶ συμπευθεριάζειν, τοῦ κανόνος τοῦτο κωλύοντος, καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπάσης ἀλλότριον αὐτὸ λογιζομένης (49), καὶ ἐξω τῆς Χριστιανικῆς καταστάσεως; ἢ τίς τῶν ἐκκρίτων καὶ ἐυγενῶν καὶ σοφῶν βασιλέων Ῥωμαίων κατεδέξατο; Εἰ δὲ ἀντίπῳσιν, Πῶς ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς μετὰ Βουλγάρων συνεπευθερίασεν, καὶ τὴν ἰδίαν ἐγκόνην δέδωκεν τῷ κυρίῳ Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ (50); δεῖ ἀπολογῆσθαι, ὅτι Ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἰδιώτης καὶ ἀγράμματος ἄνθρωπος ἦν, καὶ οὕτε τῶν ἄνωθεν ἐν βασιλείῳις τετραμμένων οὕτε τῶν παρηκολουθηκότων ἐξ ἀρχῆς τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἔθιμοῖς, οὕτε ἀπὸ γένους βασιλείου καὶ ἐυγενεῶς, καὶ διὰ τοῦτο αὐθαδέστερον καὶ ἐξουσιαστικώτερον τὰ πολλὰ κατεπράττετο, καὶ ἐν τούτῳ οὕτε τῆ Ἐκκλησίᾳ ἀπιχορευοῦσα ὑπήκουσεν, οὕτε τῆ ἐντολῇ καὶ διαταγῇ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατηκολούθησεν, ἀλλ' ἐκ γνώμης αὐθάδους καὶ αὐτοβούλου καὶ τῶν καλῶν ἀμαθοῦς, καὶ μὴ βουλομένης ἔπεσθαι τῷ πρόποντι καὶ καλῷ μηδὲ ταῖς πατεροπαράδοσις στοιχεῖν (51) διατάξει τοῦτο ποιῆσαι τετόλμηκεν· ταύτην μόνην εὐλογον δηλονότι προβαλλόμενος πρόφασιν τοσοῦτον πλῆθος αἰχμαλώτων Χριστιανῶν διὰ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀναρρῦεσθαι, καὶ τὸ Χριστιανὸς εἶναι καὶ τοὺς Βουλγάρους ὁμοπίστους ἡμῶν. Ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐδὲ αὐτοκράτορος καὶ ἐνθέσμου βασιλέως θυγάτηρ ἡ ἐκδομένη ἐτύγχανεν, ἀλλὰ τρίτου, καὶ ἐσχάτου (52), καὶ ἐτι ὑποχειρίου, καὶ μηδεμίαν ἐξουσίαν ἐν τοῖς τῆς ἀρχῆς μετέχοντος πράγμασι· καὶ οὐδὲν διέφερεν τὸ τοιοῦτον τοῦ καὶ ἄλλην τινὰ τῶν βασιλικῶν συγγενίδων τῶν πορρωτέρῳ τε καὶ ἐγγύς τῆς βασιλείας ἐυγενείας τυγχανουσῶν, καὶ διὰ τινὰ κοινωφελῆ δουλείαν καὶ τοῦ ἐσχάτου καὶ μηδὲν σχεδὸν ἐξουσιάζοντος· ἐπιῖ ἐξω τοῦ κανόνος καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, καὶ τῆς τοῦ μεγάλου ἁγίου βασιλέως Κωνσταντίνου διαταγῆς τε καὶ ἐν-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

autem Copronymi filius Irenem Athenis oriundam in matrimonium duxit; quæ quidem post conjugis excessum, cum filio Constantino impubere imperium per annos decem administravit; qui suæ ætatis factus, matrem in ordinem redegit: at illa comprehenso filio, oculisque privato, totam rursus imperii auctoritatem in se transtulit; tandem a Nicophoro Generali comprehensa, imperio est exuta, et in insulam Proten, deinde in Lesbion deportata, ubi haud multo post fato functa est.

(49) Sic emendamus. Perperam in editis et in ms. legitur autē pro αὐτό· et paulo infra ἐκκρίτων pro ἐκκρίτων.

(50) Petrus Bulgariae rex, Symeonis filius, pace

cum Romanis composita, Constantinopolim venit, et a Romano Lecapeno perhonorifice exceptus, Mariam ex Christophoro Cæsaris filio neptem uxorem duxit.

(51) Sic emendo. In editis et in ms. legitur, τυχεῖν.

(52) Sic a principio imperii tertio loco Christophorus nominabatur; at ubi Christophorus, Stephanus et Constantinus Romani Lecapeni filii Augustali dignitate donati fuerunt, eo processit hominis impudentia, ut filium Christophorum Constantino in consessibus et acclamationibus publicis præponi voluerit, ut patet ex Luithp. lib. III, cap. 9. Scyl. pag. 626. Nov. Romani Senior.

τοῦτο πεποίηκεν, πολλὰ καὶ ζῶν ὠνείδισθη ὁ προφητὴς κύριος· Ῥωμαῖος, καὶ διεβλήθη, καὶ ἐμισθήθη παρὰ τὴν συγκλήτου βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου παντός, καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ μῖσος ἐπὶ τοῦ τέλους γενέσθαι καταφανές, καὶ μετὰ θάνατον ὁμοφῶς ἐξουθενεῖται, καὶ διαβάλλεται· καὶ ὑπὸ καταγνώμην τίθεται καὶ οὗτος, ἀνάξιον πρᾶγμα καὶ ἀπρεπές εἰς τὴν εὐγενῆ πολιτείαν Ῥωμαίων καινοτομήσας. Ἐκαστον γὰρ ἔθνος διάφορα ἔχον ἔθνη, καὶ διαλλάττοντας νόμους τε καὶ θεσμούς, ὁφείλει τὰ οἰκία κρατεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους τὰς πρὸς ἀνάγκαις βίου κοινωνίας ποιῆσαι καὶ ἐνεργεῖν. Ὅσπερ γὰρ ἕκαστον ζῶον μετὰ τῶν ὁμογενῶν τὰς μίξεις ἐργάζεται, οὕτως καὶ ἕκαστον ἔθνος οὐκ ἐξ ἀλλοφύλων καὶ ἀλλογλώσσων, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁμογενῶν τε καὶ ὁμοφώνων ἐξ συνοικίσεια τῶν γάμων ποιῆσαι καθέστηκε δίκαιον. Ἐνταῦθεν γὰρ καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ὁμοφροσύνη καὶ συνομιλία, καὶ προσφιλιῆς συνδιατριβὴ καὶ συμβίωσις· περιγίνεσθαι πέφυκε (53)· τὰ δὲ ἀλλότρια ἔθνη καὶ διαλλάττοντα νόμιμα ἀπεχθείας μᾶλλον, καὶ προσκρούσεις, καὶ μίση, καὶ στάσεις εἰσθεὶν ἀπογεννᾷν ἀπερ' οὐ φίλας καὶ κοινωνίας, ἀλλ' ἐχθρας καὶ διαστάσεις φιλεῖ ἀπεργάζεσθαι (54). Καὶ ὅτι μὴ καὶ τὰ κακῶς παρὰ τινῶν ἐξ ἀμαθείας ἢ αὐθαθείας καταπραχθέντα τοὺς ἐνόμους ἄρχειν βουλομένους μιμῆσθαι τε καὶ ζηλοῦν, ἀλλὰ τῶν ἐνόμους καὶ δικαίως βεβασιλευκότων τὰς ἀοιδίμους πράξεις ἔχειν ὡς ἐκδόνας ἀγαθὰς εἰς παράδειγμα προκειμένας μιμῆσεως, καὶ κατ' ἐκείνας πειρᾶσθαι καὶ αὐτὸν ἀπευθύνειν πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ ἐνεργούμενα, ἐπεὶ καὶ τὸ διὰ τὰς τοιαύτας αὐτοδούλους πράξεις αὐτοῦ ἐπελθὼν αὐτῷ τέλος (55), φημι δὲ τῷ κυρῷ Ῥωμαῖῳ, ἱκανὸν ἔστι πρὸς σωφρονισμὸν παράδειγμα τῷ βουλομένῳ τὰ κακῶς παρ' ἐκείνου πραχθέντα ζηλοῦν. Χρεὸν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτα σε γινώσκειν, οὐκ πολυέραστε; ἅτε τῆς τούτων γνώσεως μεγάλως σοὶ συμβαλέσθαι δυναμένης, καὶ θαυμαστότερον ἀποδείξει. Τὰ δὲ ἔστι περὶ διαφορᾶς πάλιν ἐτέρων ἔθνων, γενεαλογίας τε αὐτῶν καὶ ἔθων καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κράσεως τῆς παρ' αὐτῶν κατοικουμένης γῆς, καὶ περιηγήσεως αὐτῆς, καὶ σταδισμοῦ (56), καθὼς ἐξῆς πλατύτερον διερμηνεύεται.

ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'.

Περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ Μουχοῦμετ.

Γενεαλογεῖται ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀκάθαρτος Μουχοῦμετ, ὃν λέγουσιν οἱ Σαρακενοὶ προφήτην αὐτῶν εἶναι ἐκ φυλῆς γενικωτάτης Ἰσμαήλ υἱοῦ Ἀβραάμ καταγόμενον. Ζηναρὸς (57) γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαήλ ἀπόγονος πατὴρ αὐτῶν ἀναγορεύεται (58) πάντων. Οὗτος ὁν γεννᾷ υἱὸς δύο, Μούνδαρον καὶ Ῥαβείαν (59). Ὁ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(53) Sic in ms. In editis legitur, περιγίνεσθαι πέφυκε. Meursius legendum ait, περιγίνεσθαι πεφύκε.

(54) Sic in ms. In editis legitur, φιλεῖν ἀπεργάζεται. Meursius scribendum ait, φίλων ἀπεργάζεται.

(55) Quippe Romani in Porphyrogenitum perfidiam vindicavit Deus pari in ipsummet Stephani filii impietate, qui patrem imperio dejectum, et in monachum detonsam, in monasterium Protes inuase abiecit, ubi reliquum vitæ exegit Romanus, licet non omni abdicata recuperandæ potestatis spe, ut scribit Leo Grammaticus.

(56) Occurrit etiam cap. i hæc vox, ubi vide quæ annotauimus. Meursius hic legendum ait, σταδισμοῦ pro σταδισμῶ.

(57) Qui Porphyrogenito Ζηναρὸς dicitur, Theo-

sibi propria sunt, et ab ipsa gente pro conditione proprii status consortia inire. Quemadmodum enim singula animalia cum iis, quæ ejusdem sunt generis, commiscetur; sic et singulas gentes non ex alienigenis, neque ex diversæ linguæ nationibus, sed ex contribulibus et ejusdem linguæ connubiis jungere consentaneum est. Inde quippe mutua concordia, et amabilis consuetudo atque conuictus oriri solet: mores autem diversi, et diversæ leges, inimicitias potius, discordiam, odia et seditiones gignere solent; quæ non amicitias aut communionem, sed inimicitias ac divortia efficere consueverunt. Neque illos, qui legitime imperare volunt, ea quæ perperam a quibusdam sive ex inscitia, sive ex arrogantia peracta sunt imitari oportet, sed illos qui secundum leges et jus imperaverunt, laudabilia gesta veluti bonas imagines ad sequendum propositas habere, curareque, ut ad eas omnia facta sua dirigant: siquidem vel is, qui ipsum dominum Romanum propter illa ex libito perpetrata, oppressit exitus, ad exemplum iis, qui improbas ejus actiones imitari velint satis superque est. Hæc porro te, charissime filii, una cum aliis scire opus est, quorum notitia magno tibi usui esse et admirabilem te præbere possit. Hæc vero, quæ sequuntur, de discrimine aliarum gentium tractant, de genealogia earum, de moribus et vivendi instituto, de situ et temperie regionum quas inhabitant, item de finibus et dimensionibus earum, ut in sequentibus latius explicabitur.

CAPUT XIV.

De genealogia Mahometis.

Jam ad genealogiam improbi et impuri Mahometis veniatur, quem prophetam esse suum dicunt Saraceni, ex amplissima tribu Ismaelis, Abrahami filii deductum. Zenarus enim Ismaelis pronepos ipsorum omnium pater dicitur. **68** Hic igitur filios duos suscepit, Mundarium et Rhabiam. Mundarus autem

D phani, Anastasio, Cedreno, Landulpho Sagaci, et Anonymo in Saracenicis Νήζαρος, sive Νίζαρος vocatur. Quæ vero hic habet scriptor noster de Mahometis genealogia, fere omnia ad verbum, ut aiunt, ex Theophane exscriptis; unde isthæc confrenda iis, quæ de Mahomete habet idem Theophanes ad annum 21 imperii Heraclii Augusti; comparandus insuper scriptori nostro Abraham Echellensis.

(58) Theophanes, πατὴρ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται: sed perperam legitur in Cedreno, περὶ πάντων αὐτῶν ἀναγορεύεται. Nec dubito quin scriba indoctus pro πῆρ fecerit περὶ, uti optime monuit et Meursius.

(59) Ita habet et Anastasius Bibliothecarius: *Hic gignit filios duos, Mundarum scilicet, et Rhabiam*

Cusarum genuit, Caisum item, Thymimen, Asan-
dum et alios ejusdem nominis; qui sane Madia-
niticam solitudinem sortiti pastores agebant in
tentoriis habitantes. Interiores vero partes occu-
pant, non ex eadem tribu, sed ex Jectanis, qui
Homeritæ dicuntur, id est, Ananitæ. Isto autem
modo narratur. Cum pauper et orphanus esset
Mahomet, mulieri cuidam diviti et consanguineæ,
cui nomen Chadiga, operam suam locavit, ad
camelos agendos, negotiandumque cum alienigenis
in Ægypto et Palæstina. Deinde paulatim confi-
dentior evadens, mulieris, quæ vidua erat gratiam
captans, eam duxit uxorem. Palæstinam autem cum
frequentaret, ac cum Judæis et Christianis vive-
ret, sermones aliquot et solutiones Scripturæ in-
vestigavit. Cum autem comitiali morbo laboraret,
hinc dolor ingens uxori, quod illustris et opulenta
cum esset tali nupsisset viro, non solum egeno,
sed etiam epileptico; quam ut placaret dicebat se
angeli nomine Gabrielis terribilem visionem videre,
cujus spectaculum cum ferre non posset, desicere
se ac humi decidere. Huic vero fides habita est,
falsum testimonium addente Ariano quodam mo-
nachi nomen eminentem, turpis lucris gratia. Sic
decepta muliere, contribulisque suis prophetam ip-
sum esse deprædicante, hoc callidum mendacium

δὲ Μούνδαρος τίκει. Κούσαρον, καὶ Κάϊσον (60), καὶ
Θυμίμην (61), καὶ Ἄσανδον (62), καὶ ἄλλους τινὰς
ὁμωνύμους (63)· οἱ καὶ τὴν Μαδιαντίνην ἔρημον κλη-
ρωσάμενοι ἐκτηνοτρόφουν, ἐν σπηλαιῶν κατοικοῦντες.
Εἰσὶ δὲ καὶ ἐνδοτέροι τούτων οὐκ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῶν,
ἀλλὰ τοῦ Ἰεκτᾶν (64), οἱ λεγόμενοι Ὀμηρίται, τουτ-
έστιν Ἀμανίται. Ἀναδείκνυται δὲ οὕτως· Ἀπόρου
δύτος αὐτοῦ τοῦ Μουχοῦμετ καὶ ὄρφανου, ἔδοξεν
αὐτῷ μισθοδοτήσασθαι γυναικί τινι πλουσίᾳ καὶ συγ-
γενεὶ αὐτοῦ καλουμένην Χαδίγα (65), πρὸς τὸ καμη-
λεύειν καὶ πραγματεύεσθαι ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τῶν
ἄλλοφύλων, καὶ ἐν Παλαιστίνῃ. Ἐτα κατὰ μικρὰν
παρῶρησασάμενος καὶ ὑπελθὼν τῇ γυναικὶ χήρᾳ
οὖσῃ, λαμβάνει αὐτὴν εἰς γυναῖκα. Καὶ δὴ ἐπιχω-
ριάζων ἐν Παλαιστίνῃ, καὶ συνανα[σ]τρεφόμενος
Ἰουδαίοις τε καὶ Χριστιανοῖς, ἔδηρᾶτο λόγους καὶ
Γραφικὰς λύσεις τινὰς. Ἔχων δὲ τὸ πάθος τῆς ἐπι-
ληψίας ἐλυπεῖτο σφόδρα ἢ γυνὴ αὐτοῦ ὡς περιφανῆς
καὶ πλουσία, καὶ τῷ τοιούτῳ ἀνδρὶ συναφθεῖσα οὐ
μόνον ἀπόρου, ἀλλὰ καὶ ἐπιληπτικῷ· ἦν καὶ τροπω-
σάμενος φάσκων, ὅτι Φοδεράν ὄπτασιαν ἀγγέλου
θεωρῶ Γαβριὴλ ὀνόματι, καὶ μὴ ὑποφέρων αὐτοῦ τὴν
θέαν ὀλιγωρῶ, καὶ πίπτω, ἐπιστεῦθη, συμψευδομαρ-
τυροῦντος αὐτῷ Ἀρειανῶν τινος μοναχοῦ (66) ψευδ-
ωνύμου δι' αἰσχροκέρδειαν. Καὶ οὕτως ἢ γυνὴ
πλανηθεῖσα (67), καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Sed qui scriptori nostro, Theophani et aliis histo-
ricis dicitur *Mundarus*, Cedreno appellatur *Muda-
rus*, Landulpho Sagaci *Muhdar*; et fortassis idem
qui apud Abrahamum Ecchellensem *Massaras* nun-
cupatur. Qui autem Porphyrogenito, Anastasio et
Cedreno *Rhabia* dicitur, *Arabia* appellatur a Theo-
phane, Anonymo in Saracenicis, et Cyrillo in Epi-
tome chronica; apud vero Abrahamum Ecchellensem
Rabiha vocatur.

(60) Theophanes pro Κούσαρον habet Κούρασον·
Landulphus vero Sagax, *Ilies*. Sed perperam legi-
tur apud Theophanem, καὶ Ἰσον pro Κάϊσον, et
apud Cedrenum et Anonymum in Saracenicis Κάϊ-
τον. Apud Abrahamum Ecchellensem Caisus hic
appellatur. Cæterum Corasus, inquit Jacobus Goar
in Notis ad Theophanem, ille idem, me iudice, qui
Ecchellensi *Coraiscius*, a quo *Coraiscitiæ Mahometi
Pseudoprophetæ cognati, et hostes dicti sunt*: quo
fit satis admiranti unde Saracenus hic Catabas Ma-
hometi contribules prodiderit ad necem: hostis
enim Mahometici sanguinis exstitit infensissimus.

(61) Theophanes et Anonymus in Saracenicis
Θυμίμην· Cedrenus Θυμίμην· Anastasius vero et
Landulphus Sagax hunc *Theominem* appellant.

(62) Hunc Theophanes, Anastasius, et Anonymus
in Saracenicis *Asadam* appellant; Cedrenus *Assa-
dam*; Landulphus vero Sagax *Asydum*.

(63) Sic habetur etiam in ms. At legendum est,
καὶ ἄλλους τινὰς ὁμωνύμους, id est, et alios quorum
nomina non exstant, vel, et alios quorum nomen
ignoratur, ut est apud Cedrenum et Anonymum sæ-
pius a nobis laudatum. Theophanes habet, καὶ
ἄλλους ἀγνώστους. Ita et Landulphus dum scribit,
et alios ignotos.

(64) Landulphus lib. xviii: *Non sunt de tribu
ipsorum, sed ex Getham, videlicet hi qui vocantur
Amonitæ*. Theophanes et ex eo Cedrenus, οἱ λεγόμε-
νοι Ἀμανίται, τουτ'έστιν Ὀμηρίται. Homeritæ iidem
videntur qui Ecchellensi *Aumaritæ, qui relictis se-
dibus in Arabiam Felicem secesserunt, hacque de
causa ejus regionis incolis ipsorum posteri ascripti*

sunt. Homeritæ vero Ptolemæo et Plinio Arabia Fel-
licis populi. Procopio autem lib. i de Bello Persico
Anzomitæ appellantur.

(65) Anonymus in Saracenicis, εἰσῆλθε πρὸς τινα
γυναῖκα πλουσίαν, μισθωτεύσασα αὐτῇ συγγενεῖα
αὐτοῦ οὖσαν καλουμένην Χαδίγῃ, πρὸς τὸ καμηλεύ-
σαι καὶ πραγματεύεσθαι μετὰ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ.
Historia Longobardica: *Quædam autem matrona
nomine Cadigam, quæ præerat cuidam provincie, etc.*
Landulphus Sagax hanc ipsam matronam *Eadigam*
appellat.

(66) Anonymus in Saracenicis, hunc monachum
Arianum Constantinopoli e monasterio Callistrati
ob pravo in fide sensus ejectionem fuisse scribit:
Ἐπιστεῦθη δὲ, συνεπιμαρτυροῦντος αὐτῷ μοναχοῦ
τινος Ἀρειανῶν ψευδωνύμου, διὰ τὴν κακοπιστίαν
αὐτοῦ ἐξορισθέντος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως: ἐκ τῆς
μονῆς τοῦ Καλλιστράτου μετ' αἰσχύνῃς. Nomen huic
monacho Sergius fuit, ut testantur varis lectiones
Theophanis, et historia Longobardica: *Fuit quidam
monachus qui Mahometum instruxit, nomine Sergius,
qui in errorem Nestorii incidens, dum a monachis fuisset
expulsus, in Arabiam venit, et Mahometo adhaesit.*
Cæterum perperam scribitur in Chronico mo-
nachi Allissiodorensis *Selgi monachi pro Sergii
monachi*.

(67) Theophanes pluribus rem totam narrat, et
hæc ita habet: *Αὐτὴ δὲ πρώτη δεξαμένη τὸν λόγον
τοῦ ψευδαββά, ἐπίστευσεν αὐτῷ, καὶ ἐχθροῦεν ἄλ-
λαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις αὐτῆς προφήτην αὐτῶν
εἶναι. Καὶ οὕτως καὶ ἐκ γυναικῶν ἦλθεν, καὶ εἰς ἑρ-
δρας πρῶτον Ἀβουδάχαρον, ὃν καὶ διάδογον κατέλιπε.
Ipsa itaque cæteris prior pseudabbatis verbis credula
viro deinceps adhibuit fidem, ac inter alias feminas
contribules eum prophetam esse disseminavit: et hoc
pacto a feminis in viros res propagata est, ante alios
vero ad Abubacharum, quem ille postea successorem
reliquit. Cedrenus qui passim Theophanem ad ver-
bum, ut aiunt, exscribit, hic ab eodem in multis
differt, ut videre est ad annum 21 imperii Heraclii
Aug.*

κρύψασα προφήτην αὐτὸν εἶναι, προήλθε τὸ ψεῦδος ἅδ' ἀπάτης καὶ εἰς ἀνδρα φύλαρχον (68) τοῦνομα Βουδάχαρ (69). Ἡ οὖν γυνὴ θανούσα, καὶ τοῦτον δαδόχον καὶ κληρονόμον καταλείψασα τῶν αὐτῆς, ἐγένετο περιφανῆς καὶ ἀγαν ὑπερούσιος, καὶ κατέσχευεν ἡ κονηρὰ πλάνη (69) τε καὶ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίας, καὶ ἐδίδαξεν οὗτος ὁ παράφρων καὶ πεφανακισμένος τοὺς αὐτῷ πειθόμενους, ὅτι ὁ φονεὺς ἐχθρὸν, ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ φονευόμενος, εἰς τὸν κεράεισον εἰσέρχεται, καὶ ἄλλα ὅσα φλυαρεῖ Προσεύχονται δὲ καὶ εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄστρον (70), ὃ καλοῦσι Κουβάρ, καὶ ἀναφωνοῦσιν ἐν τῇ προσευχῇ αὐτῶν οὕτως· Ἀλλὰ οὐὰ κουβάρ, ὃ ἐστίν, Ὁ θεὸς καὶ Ἀφροδίτη (71). Τὸν γὰρ θεὸν Ἀλλῶ προσωνομάζουσι, τὸ δὲ οὐὰ ἀντὶ τῶν καὶ συνδέσμου τιθέασιν· καὶ τὸ Κουβάρ καλοῦσι τὸ ἄστρον· καὶ λέγουσιν οὕτως· Ἀλλῶ οὐὰ Κουβάρ.

ΚΕΦΑΛ. ΙΕ'.

Περὶ τοῦ γένους τῶν Φατεμιτῶν.

Ἰστίον ὅτι ἡ Φατέμ θυγάτηρ ἦν τοῦ Μουχούμπε, καὶ ἀπ' ἐκείνης γεννῶνται οἱ Φατεμίται. Οὐκ εἰσὶ δὲ οὗτοι ἐκ τοῦ Φατέμ ἀπὸ τῆς Αἰθιοπίας χώρας, ἀλλὰ κατοικοῦσι πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τοῦ Μέξε (72)

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(68) Ita lego cum Meursio, et ita habetur apud Anonymum in Saracenicis. In mss. legitur, εἰς ἀνδρα φύλαρχον. Φύλαρχοι autem recentioribus Græcis dicti fuere ut plurimum Saracenum principes : hi quippe divisi erant in tribus, quæ suos habebant Phylarchos, ut scribit Sozomenus lib. vi, cap. 38 edit. Procopius lib. i. de Bello Persico cap. 17 : Σαρακηνῶν ἡγούμενοι, οἱ φύλαρχοι ἐπικαλοῦνται. C. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(69) Varie hoc nomen scriptum reperi. Theophaanes Ἀβουδάχαρος· Anastasius et Cedrenus Ἀβουδάχαρ· Anonymus in Saracenicis Βουδάχαρ. Landolphus Eubæzer. (Æterum Theophaanes et Cedrenus hanc rem diverso modo narrant, καὶ οὕτως καὶ ἐκ γυναικῶν ἦλθεν, καὶ εἰς ἀνδρας πρώτων Ἀβουδάχαρον, ἕν καὶ δαδόχον κατέλιπε.

(70) Pluribus hac de re scriptor noster infra cap. 17, quæ quidem omnia ad verbum, ut aiunt, ex Theophaane excerpuit. Cedrenus vero impii Mahometis dogmata fusius exponit, ut videre est ad annum 24 Heraclii Augusti.

(71) Cedrenus rem pluribus exponit inquit : Ἐλέει μὲν γὰρ εἰδωλοατροῦντες, καὶ τῇ παρ' Ἐλεῖσιν Ἀφροδίτῃ λαγομένη, τοῦτέστι τῇ ἡβονῇ προσκυνῶντες, καὶ τὸν ἀστέρα ταύτης τὸν ἐωσφόρον εἶναι μυθολογοῦσιν, ἣν δὴ καὶ Κουβάρ τῇ αὐτῶν κκεκεμάρτῳ γλώσσῃ ἐπωνομάσαντες, ὅπερ ἐστὶ Μεγάλη, δέμειναν ἕως ἄρτι τὴν Ἀφροδίτην θεὸν ἠομαζόντες. Ἴνα δὲ μὴ δέξωμέν τισι ψευδολογεῖν, σαφηνίσωμιν τὸ μέγα αὐτῶν μυστήριον. Ἐχει δὲ ἡ λέξις τῆς μουσάρδης αὐτῶν καὶ παμδεβήλου προσευχῆς οὕτως· Ἀλλὰ, ἀλλὰ οὐὰ κουβάρ, ἀλλὰ. Καὶ τὸ μὲν ἀλλὰ, ἀλλὰ, ἐρμηνεύεται ὁ θεός, ὁ θεός, τὸ δὲ, οὐὰ, μήτηρ. Τὸ δὲ, κουβάρ, μεγάλη, ἦτοι σελήνη καὶ Ἀφροδίτη. Ὅπερ ἐστὶν οὕτως· Ὁ θεός, ὁ θεός, μέγαν, καὶ ἡ μεγάλη, εἴτ' οὖν Ἀφροδίτη θεός. Καὶ οὗτο σαφηνίξει ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ τελευταίου, ἀλλὰ ἄπερ ἀπαντα ἐκκεκερυμμένως τῇ ἰδιότητι τῇ αὐτῶν γλώττης λαλοῦσιν. Cum enim antiquitus falsa superstitione seducti Venerem Græcorum, id est, volupriatam, divinis honoribus coluerint, stellamque ejus Luciferum esse fabulati sint, quam etiam a magnitudine Kubar sua incepta lingua appellaverunt : in hunc usque diem Veneri nomen Dei tribuunt. Quod ne cui videamur fingere, explicabimus magnum eorum mysterium. Verba obscenæ eorum et profanis-

ad Phylarchum quemdam nomine Bubacharum emanavit. Cum porro mulier obiens, heredem ipsum instituisset, conspicuus admodum et carus fuit; nefariusque error ejus atque hæresis in partes Æthiopiæ propagata est : docebatque amens hic impostor credulos quosque, quod si quis aut inimicum occideret, aut ab eo occideretur, in paradisum ingressurus esset, et alias multas hujusmodi nugas. Veneris quoque sidus invocant, quod Cubar appellant, et inter orandum ita clamant : *Alla ova Cubar* ; id est, *Deus et Venus*. Deum enim *Alla* vocant, *ova* vero pro conjunctione, et, *ronunt* : *Cubar*, sidus denotat. Et ita dicunt : *Alla ova Cubar*.

69 CAPUT XV.

De genere Phatemitarum.

Sciendum est Phatem filiam fuisse Mahometis, et ab illa Phatemitas origine ducere : non autem a Phateme quæ Libyæ regio est ; siquidem boreales partes Mecæ ultra sepulcrum Mahometis ipsi

simæ precationis hæc sunt : *Alla, Alla, Va, Kubur, Alla, Alla, Alla* si interpreteris, est *Deus, Deus, Va, major, Kubar, magna, sive Luna et Venus*. Ita ergo habet : *Deus Deus major et magna, nimirum Venus Deus*. Atque hoc *Alla* in fine adjectum indicat ; quæ omnia proprietate sui sermonis occultata pronuntiant. Anonymus vero in Saracenicis inquit Mahometanos Veneris effigiem in magno lapide positam colere, credentes in eo Abraham cum Agar couisse, aut camelum ei alligasse, cum Isaac sacrificaturus esset : Ἐν ᾧ φασὶ κείσθαι λίθον μέγαν, ἐκτύπωμα τῆς Ἀφροδίτης ἔχοντα. Τιμᾶσθαι δὲ τοῦτον, ὡς ἐπάνωθεν αὐτοῦ τῇ Ἄγαρ ἐμιλήσαντος τοῦ Ἀβραάμ· ἢ ὡς αὐτῷ τὴν κάμηλον προσδήσαντος, ὅτε τὸν Ἰσαὰκ ἐμελλε θύειν. Eadem refert Euthymius Zigabenus Panopliæ tit. xxviii. Cætera autem quæ habentur in hoc capite conferenda sunt cum Cedreno, Euthymio Zigabeno, et Anonymo in Saracenicis.

(71) Sic lego cum Meursio. In mss. perperam legitur, ὁ θεός ἡ Ἀφροδίτη : nam infra statim dicit : τὸ δὲ, οὐὰ, ἀντὶ τοῦ καὶ συνδέσμου τιθέασιν.

(72) Meursius Méxe, inquit, sive Máxe, aut Máxeχ, vel Báxe quoque, locus erat, in quo domum orationis ab Abrahamo et Ismaele structam Mahomet fabulatur. Catechesis Saracenum : Ἀναθεματίζω τὴν μυθοποιίαν τοῦ Μωάμεθ, ἐν ᾗ φασὶ γενήσεσθαι τῷ θεῷ οἶκον προσευχῆς παρὰ τοῦ Ἀβραάμ καὶ τοῦ Ἰσμαὴλ εἰς τὸ Βάχε, ἦτοι τὸ Μάχε, ἢ Μάχεχ· ὃν ὀνομάζει προσκνητήριον τοῦ παρατηρήματος. Καὶ προστάσσει, ὅπου ἂν ὦσι καὶ εὐχονται, στρέψωσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν πρὸς τὸ μέρος ἐκείνο. Erant autem illic septem lapides qui a Saracenis jactabantur contra Christianos. Eadem Catechesis alibi : Ἀναθεματίζω καὶ αὐτὸ τὸ Μέχε, καὶ τὴν περιόχην αὐτοῦ πᾶσαν, καὶ τοὺς παρὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐκεῖ ριπτομένους ἐπὶ τὰ λίθους κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Historia Longobardica : *Semel autem per singulos annos causa recognitionis ad domum Dei, quæ est in Mecha, ire præcipiuntur, et ibi adorare, eamque inconsultibus tegumentis circumire, et lapides per media foramina pro diabolo lapidando jactare. Quam domum dicunt Adam construxisse, omnibusque filiis ejus et Abrahami et Ismaeli locum orationis fuisse. Demum Mahometum eam domum sibi cunctisque gentibus suis tradidisse affirmant*. Landolphus Sagax appellat locum blasphemie lib. xxii.

incolunt. Est autem gens Arabica conserendo prælio et bello admodum exercitata. Nam horum ope bellum gessit Mahomet, multasque urbes regionaque vastavit atque subegit; sunt enim robusti et bellatores; ita ut si vel mille in castris agant, huiusmodi castra inexpugnabilia et insuperabilia sint. Non equis vehuntur, sed camelis: et belli tempore non loricas vel clibania induunt, sed amicula corrugata: habentque hastas oblongas, et scuta quæ totum hominem obtegant, arcusque ligneos prægrandes, quos qui minoris staturæ sunt vix tendere valeant.

CAPUT XVI.

Ex canone, quem vaticinando ex astris posuit Stephanus mathematicus de Saracenorum expeditione, et quo anno ab orbe condito fuerit, et quo Romanorum imperatore.

Egressi sunt Saraceni die tertia mensis Septembris indictionis decimæ, anno Heraclii duodecimo, mundi 6150. Vaticinatio autem ex astris hæc de ipsis Saracenis facta fuit die tertra mensis Septembris, feria quinta. Hoc ipso tempore primus Arabum princeps fuit Muameth, quem ipsi Muchumet appellant, qui et propheta eorum exstitit; imperium Arabum tenuit annis novem.

CAPUT XVII.

Ex Chronico beati Theophanis.

Hoc ipso anno, id est, 6159, vita functus est Mahomet Saracenorum princeps et pseudopropheta, postquam in sui locum Abubacharum, qui etiam

βαθύτερα τάφου τοῦ Μουχούμετ. Εἰσι δὲ ἔθνος Ἀραβικὸν πρὸς πολέμους καὶ μάχας ἀκριβῶς ἐξησκημένον· μετὰ γὰρ τοῦ τοιοῦτου γένους ἐπολέμησεν ὁ Μουχούμετ, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἐπόρθησεν καὶ καθυπέταξεν. Εἰσι γὰρ ἠδρειωμένοι καὶ παλεμισταὶ· ὅτι εἰ εὐρεθῶσι μέχρι μίαις χιλιάδος εἰς φουσατόν, τὸ τοιοῦτον φουσατόν ἀήττητον καὶ ἀκαταμάχητον γίνεται. Οὐ καθάλλικεύουσι δὲ ἵππους, ἀλλὰ καμήλους· ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου οὐκ ἐνδύονται θώρακας, οὕτε κλιθάνια, ἀλλὰ περιβάλλονται δόρατα (75), καὶ ἔχουσι δόρατα μακρὰ, καὶ ἀσπίδας ἀνδρομήκεις, καὶ τόξα ἑλίνα παρμυγέθη σχεδὸν μὴ δυνάμενα τείνεσθαι παρ' ὀλίγων ἀνδρῶν.

ΚΕΦΑΛΑ. ΙΓ'.

Ἐκ τοῦ κανόνος ὃν ἐθεμάτισεν Στέφανος ὁ μαθηματικὸς (74) περὶ τῆς τῶν Σαρακηνῶν ἐξόδου, ἐν ποίῳ χρόνῳ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως ἐγένετο, καὶ τίς ἦν τότε ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων.

Ἐξῆλθον οἱ Σαρακηνοὶ μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τρίτῃ ἰνδικτιῶνος δεκάτης, εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος Ἡρακλείου, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5917 (75). Τὸ δὲ θεμάτιν (76) τῶν αὐτῶν Σαρακηνῶν ἐγένετο εἰς μῆνα Σεπτέμβριον τρίτην, ἡμέρᾳ πέμπτην. Εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους πρῶτος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Μουάμεθ, ὃν οἱ Ἀραβεῖς καλοῦσι Μουχούμετ (77), ὁ καὶ προφήτης αὐτῶν χρηματίσας, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων ἔτη ἑννέα.

ΚΕΦΑΛΑ. ΙΖ'.

Ἐκ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μακαρίου Θεοφάνους.

Τούτῳ τῷ ἔτει, ἦγον 5918, ἀπεβίω Μουάμεθ (78) ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς καὶ ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος ἀντ' αὐτοῦ Ἀβουδάχαρον τὸν καὶ Βου-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(73) Meursius legendam putat, περιβάλλαια βυτιδωτά, nimirum amicula corrugata.

(74) Stephanus hic Mathematicus Alexandrinus erat, teste Cedreno ad annum 12 imperii Heraclii, ubi rem pluribus narrat hisce verbis: Τῷ 18' ἔτει, ἦγον τῷ 5918 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ γ', ἡμέρᾳ ε', ἐγένετο θεμάτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τούτοις κανονίσαντος, κρατῆσαι ἐν ἰσχυρί μὲν ἔτη τθ'· ἐν δὲ συστροφῇ καὶ ἀκαταστασίᾳ καὶ συμφορᾷ, ἔτερα ἔτη ν5'· ὡς εἶναι τὴν διακράτησιν αὐτῶν ἅπασαν εὐτυχούσαν καὶ εὐατυχούσαν, ἔτη τξ'. Anno xii qui fuit ab initio mundi 6151, tertia die mensis Septembris, feria quinta, Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est, fore eorum potentiam ac dominationem validam per annos trecentos novem, inde alius lvi eam turbis, tumultibus ac calamitatibus vexatum iri: rerum itaque eos potituros annos in universum utraque fortuna 365. Quæ sequuntur in Cedreno mutila mihi ac depravata videntur. Cæterum perperam Meursius interpretatur hunc titulum sic: Excerptum canonis quem posuit Stephanus Mathematicus de Saracenorum exitu, quo tempore fuerit, et quo Romanorum imperatore. Nam hic ἐθεμάτισεν non posuit tantum significat, sed posuit vaticinando ex astris. Θεματίζειν, futura prænuntiare ex astris significat. Vetus Scheda a Seldeno edita lib. iii de Jure Gentium cap. 20: Ἐθεματίσθη ἡ Κωνσταντινίου πόλις παρὰ Οὐάλεντις ἀστρολόγου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἑγκαινίων αὐτῆς, etc. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(75) De Æra Arabum seu Mahometanorum, quos Hegira, hoc est διωγμοῦ persecutionis annos appellant, consulendi sunt Scaliger, Calvisius, Petavius,

Pagius, aliique. Quæ autem in editis hic statim sequuntur, nimirum νῦν δὲ ἔστιν 590' ἰνδικτιῶνος δεκάτης πέμπτης· ὡς εἶναι ἀπὸ τότε ἕως νῦν χρόνοι 591'. Nunc autem est 6870, Indictionis decima quinta; ita ut ab illo tempore ad hunc usque diem sint anni 740, verba nequaquam Constantini nostri sunt, sed potius glossæ, ut aiunt; quippe in codice Regio membranaceo, claracere duodecimi sæculi conscripto, prædicta verba non habentur in textu, sed ad marginem recenti admodum manu exarata. Unde ad locum hunc optime Meursius, qui non videns codicem illum Regium, sic monet: Aut numeri hic vitiosi sunt aut caput hoc insititium est, neque a nostro Constantino; quippe ad quem ab Heraclio usque anni tantum computantur plus minus trecenti. Atqui hic inveniuntur anni 740 ab ejus imperio, id est, plures 400 post Constantinum nostrum. Ergo manifestus error, et alterutrum verum quod censemus.

(76) Hic τὸ θεμάτιν pro θεμάτιον, ut habet Cedrenus ad annum 12 imperii Heraclii: Ἐγένετο θεμάτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως τούτοις κανονίσαντος, etc. ubi interpretor sic habet, Stephanus Alexandrinus Saracenis ex astris petita divinandi ratione vaticinatus est, etc. Quod autem θεμάτιον proprie significet pluribus monachis supra lib. v comment. pag. 783.

(77) Sic in cod. ms. legitur. Cedrenus ad annum 21 imperii Heraclii, οὗτος ὁ Μουάμεθ, ὁ καὶ Μουχούμετ, etc.

(78) Optime Constantinus Mahometi mortem hoc anno consignavit, qui fuit imperii Heraclii 22. Obiit quippe Mahomet die 17 Junii, feria secunda, mensis Rabie die 12, nono anno quam imperare cœpe-

τακτωρα συγγενῆ αὐτοῦ. Οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν εἶναι τοῦτον τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστὸν, ὡς καὶ τινὰς τῶν προχόντων αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν, καὶ καταλιπεῖν τὴν τοῦ θεόπτου Μωσέως (79). Θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἀπὸ καμήλου ἐσθίοντα, ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν ὃν ἐνόμισαν. Ἐδίδασκον (80) δὲ αὐτὸν ἀθέμιτα κατὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ διῆγον σὺν αὐτῷ. Οὗτοί εἰσιν αἱ διδάσκοντες αὐτὸν παραδέχασθαι μέρη τινὰ τοῦ νόμου τὴν τε περιτομὴν, καὶ ἄλλα τινὰ, ἅπερ παραφυλάττονται οἱ Σαρακηνοί. Πρῶτος οὖν Ἀβουβάχαρ ἠκολούθησεν αὐτὸν, καὶ προφήτην ἐκήρυξεν, διὸ καὶ διάδοχον αὐτὸν κατέλιπε. Ἐκράτησεν δὲ ἡ αἵρεσις αὐτοῦ (81) τὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίας, πρώην μὲν ἐν κρυπτῷ ἔτη δέκα, τὸ δὲ ἔσχατον διὰ πολέμου ὁμοίως ἔτη δέκα, καὶ φανερώς ἔτη ἑννέα. Ἐδίδαξε δὲ τοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους (82), ὅτι ὁ ἀποκτείνων ἐχθρὸν, ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ ἀποκτεινόμενος ἀκωλύτως εἰς τὴν παράδεισον εἰσέρχεται· τὸν δὲ παράδεισον σαρκικῆς βρώσεως καὶ πόσεως καὶ μίξεως γυναικῶν ἔλεγεν· ποταμὸν δὲ οἴνου καὶ μέλιτος καὶ γάλακτος καταβρεῖν καὶ γυναικῶν τὴν θρᾶσιν ἀσύγκριτον, οὗ τῶν καρπόντων, ἀλλ' ἄλλων· καὶ τὴν μίξιν πολυχρόνιον ἔφρασεν, καὶ διακριτικὴν ἦδονην (83). Καὶ ἄλλα τινὰ ἀσωτίας καὶ μωρίας ἔμπλεα. Συμπαθεῖν τε ἀλλήλοις, καὶ βοηθεῖν ἀδικουμένοις.

ΚΕΦΑΛ. ΙΗΨ.

Δεύτερος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Ἀβουβάχαρ ἔτη γ' (84).

Οὗτος ὁ Ἀβουβάχαρ πρῶτος λαμβάνει τὴν πόλιν Γάζαν (85) καὶ πᾶσαν αὐτῆς τὴν περιχωρὸν. Τελευτᾷ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

rat, cum vixisset annos Lunares sive Arabicos sexaginta tres. Theophanes autem Mahometi mortem ad annum 21 ejusdem Augusti refert. Sed comparandus huic Theophani Constantiniano Theophanes ipse editus typis Regiis pag. 276 et 277, ubi pluribus hæc omnia narrantur; unde isthæc excerpta tantum esse ex Theophane, non vero Theophanis ipsissima verba, ut nonnulli arbitrati sunt, manifeste apparet.

(79) In Theophane edito post hæc verba legitur: Ἦσαν δὲ τῷ ἀριθμῷ δέκα οἱ τοῦτο πεποικότες, καὶ σὺν αὐτῷ διῆγον ἄχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ. Erant numero decem, qui facinus hujusmodi perpetraverunt, qui ad cædis ejus diem ipsi adhæserunt. At puto hic pro ἄχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ legendum ἄχρι τῆς φαγῆς αὐτοῦ, et sic vertendus locus hic Theophanis: Er ut numero decem, qui facinus hujusmodi perpetraverunt; qui quidem ipsi adhæserunt donec ipsum comedentem viderunt. Φαγῆ quippe et φαγῆ, ut scribit Ducangius in Gloss. Græc., Græcis recentioribus, *edam*, seu *editum* significat; at hic φαγῆ pro ipso comedendi actu accipitur, ut ex sequentibus intelligi facile potest. Corrigendus etiam est Cedrenus, ac ipsius interpres; qui eadem ferme habet ad annum 21 Heraclii.

(80) Hæc mutila videntur et revera sunt si Theophanem spectes, qui sic habet: Ἐγνωσαν, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς, ὃν ἐνόμισαν, καὶ ἠπόρουσαν τί πρᾶξαι, καὶ ἀφήσασιν αὐτὸν τὴν θρησκείαν δειλιώντες οἱ τάλαντες, ἐδίδασκονται αὐτὸν ἀθέμιτα καθ' ἡμῶν Χριστιανῶν, καὶ διῆγον σὺν αὐτῷ. Cognoverunt non esse eum,

A Butactor nuncupatur, cognatum suum constituisset. Hebræi autem errore ducti initio adventus ejus, eum quem ipsi exspectabant, Christum esse arbitrabantur; ita ut etiam quidam ex optimatibus eorum ad ejus partes accederent, cultumque ejus amplecterentur, relicta Moysis qui Deum viderat, religione. Cum autem vidissent eum e camelo comedentem, cognoverunt non esse eum, quem putaverant. Docebant autem ipsum nefaria contra Christianos, et cum eo conversabantur. Hi sunt qui illi auctores fuerunt, ut partes quasdam legis acciperet, nempe circumcisionem, et alia quædam, quæ observant Saraceni. Primus igitur Abubachar secutus ipsum est, et prophetam 70 prædicavit, quamobrem ipsum sibi successorem reliquit. Secta porro ejus partes Æthiopi occupavit: primo quidem occulte serpens annis decem; postremo cum belli tumultu annis pariter decem, ac demum publice annis novem. Subditos vero suos edocuit, eum, qui vel hostem occidisset, vel ab hoste occisus esset, nullo obice in paradysum introire. Paradysum autem dicebat locum esse carnalis cibi et potus atque mulierum coitus: Quivium autem vini, mellis et lactis ibi manare, mulierumque speciem incomparabilem, non quales nunc sunt, sed aliarum: diuturnum coitum dicebat et voluptatem singularem: itemque alia nonnulla luxuriæ et amentię plenissima. Condolere item mutuo jussit, et injuria affectis opem ferre.

C

CAPUT XVIII.

Secundus Arabum princeps Abubachar annis tribus.

Hic Abubachar primus cepit urbem Gazam, universamque adjacentem regionem. Diem autem obiit

quem putarent: quid autem agerent, hærebant dubit: at cum ejus superstitionem deserere miselli viderentur, nefanda in Christianos moliri eum edocent: interim societatem cum eo tenuere. Deinde pergit Theophanes Mahometis genealogiam texere; ex qua quidem Theophanis narratione Porphyrogennitus caput 14. De genealogia Mahometis adornavit.

(81) Hinc corrigendus est Theophanes editus, qui perperam habet: καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθιοπίας διὰ πολέμου τὸ ἔσχατον· delendum quippe illud διὰ πολέμου τὸ ἔσχατον.

(82) Similita habet et Theophanes; at Cedrenus pluribus vesanam impii Mahometis doctrinam exponit.

(83) Theophanes habet, καὶ διαρκῆ τὴν ἦδονην.

(84) Sic in ms. codice titivius hic legitur. Abubacharus autem principatum Arabum tenuit annis duobus et dimidio, ut tradunt Theophanes, Cedrenus, Anastasius, alique. Perperam in Notis scribit Meursius, Theophanem Abubacharo biennium tantum assignare; quippe tabulæ Theophanis eidem annos tres adscribunt, et ad annum 24 Heraclii scribit idem Theophanes Abubacharam extinctum fuisse, postquam regnasset annis duobus et dimidio: Τούτῳ τῷ ἔτει Ἀβουβάχαρος τελευτᾷ ἀμνηστεύσας δύο ἔτη ἡμισυ.

(85) Anno secundo sui principatus, 23 Heraclii, misit Abubacharus duces quatuor qui Heram et universam Gazæ regionem cepere, ut scribit Theophanes eodem loco.

idem Abubachar, cum imperasset annis tribus; et hunc excepit Umar, qui Arabum principatum obtinuit annis duodecim.

CAPUT XIX.

Tertius Arabum princeps Umar.

Ipsæ igitur Umar expeditionem fecit in Palæstinam, ibique considens Jerosolymam biennio obsedit, doloque cepit. Sophronius vero Jerosolymorum episcopus divino promotus zelo et perspicacitate præstans, idem ab illo accepit eamque certissimam de conservandis totius Palæstinæ ecclesiis, ita ut nec diruerentur nec vastarentur. Hunc cum videret Sophronius dixit: Hæc profecto est abominatio desolationis, stans in loco sancto, prædicta a Daniele propheta. Hic templum Judæorum quæsitivè, a Salomone exstructum, ut blasphemias sue adorandæ locum efficeret, qui hodieque superest.

CAPUT XX.

Quartus Arabum princeps Uthman.

Hic bello Africam expugnavit, et pactione tributi cum Afris inita reversus est. Ejus militiæ præfectus Mavias dictus, Colossum Rhodium destruxit, Cypro insula cum universis ejus urbibus **71** devastata. Hic insuper Aradum insulam cepit, ejusque urbem incendit, et insulam in hodiernum usque diem habitatoribus desertam reddidit. Hic insula Rhodo capta, Colossus ejus sustulit, post mille trecentos sexaginta annos, quam erectus fuerat: quem Judæus quidam mercator Edessenus cum emisisset, nonagentos camelos are ipsius oneravit. Hic quoque Mavias contra Constantinopolim

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(86) Totidem Umario annos ascribit et Theophanes.

(87) Vide Theophanem anno 26 Heraclii, Umari principatus 2.

(88) Anno decimo sui principatus templum Hierosolymis restaurare aggressus est Umarus, ut tradit Theophanes eodem loco.

(89) Principatus Uthmani anno 2, Constantii vero imperii anno 6, Saraceni in Africam expeditione suscepta, ac pugna cum tyranno Gregorio commissa, eum in fugam verterunt, ejusque exercitum deleverunt, ac vectigalibus ex pacto Africae impositis reversi sunt. Vide Theophanem ad annum 6 ejusdem Augusti.

(90) Mavias armata classe mille et septingentis navigiis expeditionem in Cyprum suscepit; Constantiam civitatem cepit, universam subegit insulam, eamque magna clade affecit. Vide Theophanem anno 7 imperii Constantii; Uthmani vero principatus anno 3.

(91) Mavias bis Aradum obsidione cingit; primum anno 3 principatus Uthmani, sed frustra, nam conatibus licet strenuis cum nihil proficeret, et jam hyems instaret, irrita obsidione, Damascum se recepit; anno vero sequenti arma iterum adversus Aradum convertit; eamque ea conditione cepit, ut oppidani, ubi libuisset, habitare possent: urbem vero igne vastavit, mœnia evertit, et usque in hodiernum diem effecit insulam incolis omnibus dejectam. Vide Theophanem eodem loco.

δὲ ὁ αὐτὸς Ἀβουβάχαρ ἀμνηρεύσας ἔτη τρία, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν Οὐμαρ, καὶ κρατεῖ τῶν Ἀράβων ἔτη δώδεκα (86).

ΚΕΦΑΛ. ΙΘ'.

Τρίτος ἀρχηγὸς Ἀράβων Οὐμαρ.

Ὁ αὐτὸς οὖν Οὐμαρ ἐπιστράτευσεν κατὰ τῆς Παλαιστίνης, καὶ παρακαθίσας ἐν αὐτῇ ἐπολιόρκησεν τὴν Ἱερουσαλήμ διετῆ χρόνον, καὶ παρέλαβεν αὐτὴν δόλιφ. Σωφρόνιος γάρ ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος θείφ κινούμενος ζήλω, καὶ ἀγγινοῖα διαπρέπων, λόγον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ (87) ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πάσης Παλαιστίνης ἀσφαλέστατον, ὥστε ἀκαθαίρετους μείναι τὰς ἐκκλησίας καὶ ἀπορθήτους. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Σωφρόνιος ἔφη· Ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ βηθὲν διὰ Δαυιδ τοῦ προφήτου, ἔσθός ἐν τόπῳ ἀγίῳ. Οὗτος τὸν ναὸν ἐζήτησε τῶν Ἰουδαίων (88), ὃν ὠκισθόμηναι Σολομῶν, πρὸς τὸ ποιῆσαι αὐτὸν προσκυνητήριον τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. Καὶ ἔστιν ἕως τῆς σήμερον.

ΚΕΦΑΛ. Κ'.

Τέταρτος ἀρχηγὸς Ἀράβων Οὐθμάν.

Οὗτος λαμβάνει τὴν Ἀφρικὴν πολέμῳ, καὶ στοιχίσας φόρους μετὰ τῶν Ἀφρων ὑπέστρεψεν (89). Τοῦτου στρατηγὸς χρηματίζει Μαβίας, ὁ παραλύσας τὸν Κολοσσὸν Ῥόδου, καὶ πορθήσας Κύπρον τὴν νῆσον (90), καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῆς. Οὗτος παραλαμβάνει καὶ νῆσον τὴν Ἀραδὸν (91), καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς ἐνέπρησεν, καὶ τὴν νῆσον ἀόικητον κατέστησεν ἕως τοῦ νῦν. Οὗτος τὴν νῆσον Ῥόδον καταλαβὼν καθέλα τὸν ναυτῆς Κολοσσὸν μετὰ χίλια τ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως (92), ὃν Ἰουδαῖός τις ἔμπορος ὠνησάμενος Ἐδεσηνὸς ἐνναχοσίας καμήλους ἐφόρτωσεν αὐτοῦ τὸν χαλκόν (93). Οὗτος ὁ Μαβίας ἐπιστράτευσεν

(92) Rhodum occupant Saraceni, et Colossus evertunt anno xii imperii Constantii, Uthmani vero principatus anno viii, ut scribit Theophanes. Ex his autem, inquit Jacobus Goar, quando Colossus Rhodii fuerit erectus, collige. Anno a mundi conditu 5145, et a Christi ortu 645, æs quo conflatum erat pretio distractum fuit, annis post eundem erectum mille trecentis et sexaginta. Erectus est itaque anno a mundi conditu 4785, quo ex Georgii Syncelli (cujus continuator, Theophanes) computo Ezechias regni numerabat vicesimum. Rursum vero: Annus Abraham 2015 Christi natalitii apud Eusebium consecratur. His adde post ortum annos 645, occurret ab Abrahamo in lucem profecto annus 2660, detractis mox 1360, superest 1300, summa: quæ apud Eusebium inter Abrahami annos habet Ezechia quintum ac vicesimum sibi adjunctum. Aliter iterum: Anno post Christum 645, Colossus Rhodii æs vœnit 1360 annis postquam erectus est: annis itaque ante Christum 715, quibus apud Petavium de doct. Temp. lib. xiii, pag. 547, adnectitur Ezechia regnantis annus 13, cui septem aliis (quos Theophanis computo deesse contendi, de quo alibi) appositis, vicesimus Ezechia conurgit, qui jam ex Syncello collectus est. Summatim dico: circa Ezechia annum 20, vel proximum aliquem Colossus Rhodii portui impositus est.

(93) Sic ex Theophane et ex ms. Regio vetustiore, ubi non solum capite hoc, sed etiam sequenti, iam quo loquitur etiam de Colosso Rhodio, nota nume-

καὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐλυμήνατο τὴν Α καstra posuit, ac Ephesum, Halicarnassum, Smyrnam, et reliquas Ioniae urbes devastavit. Arabum item quintus princeps fuit post Uthmanis obitum : imperavitque annis viginti quatuor.

ἔτη εἴκοσι τέσσαρα (94).

ΚΕΦΑΛ. ΚΑ'.

Ἐκ τοῦ χρονικοῦ Θεοφάνους (95) ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου Ἱσρα'.

Ἰστέον δτι πρὸς τῇ τελευτῇ Μαρδαιτου τῶν Ἀράβων πεμπτοῦ ἀρχηγοῦ εἰσῆλθον οἱ Μαρδαῖται εἰς τὸν Λιβανον, καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας πόλεως· καὶ ἐχειρώσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιουσίας· καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αὐτόχθονες πρὸς αὐτοὺς κατέφυγον· ὥστε δι' ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. Καὶ τοῦτο μαθὼν Μαρδαιτου καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ, ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ ἀποστῆλλαι πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ζητῶν εἰρήνην. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ, τοῦ Πωγωνάτου (96), Ἰωάννης ὁ ἐπίκλην Πιτζεκαύδης. Τοῦτου δὲ καταλαθόντος ἐν Συρίᾳ, Μαρδαιτου ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ συνεφωνήθη πρὸς ἀμφοτέρους ἔγγραφον γενέσθαι εἰρήνης μετ' ἕρκου λόγον ἐπὶ συμφώνου ἔτησιού πάχτου, παρέχουσθαι τῷ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν χρυσίου χιλιάδας τρεῖς (97), καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ὡ (98), καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν' (99). Ἐπὶ τούτῳ διηρέθη ἡ τῶν Ἀράβων ἀρχὴ (1) εἰς μέρη δύο.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

ralis nongentorum 3 depravata videtur, et manu C recentiori nota interlinearis comparet, τριάκοντα χιλιάδας, hoc capite 20 : capite vero sequenti prima manu scriptum erat 2π', nimirum ἑνακιστίας καὶ ὀγδοήκοντα nongentos et octoginta ; postmodum vero manu recentiori nota numeralis nongentorum mutata fuit in λ. subscriptum ; quod quidem significat triginta millia, et ad marginem caractere recentiori legitur, τριάκοντα χιλιάδας καὶ ὀγδοήκοντα, nimirum triginta millia et octoginta. Cæterum φορῶντων Græcis recentioribus Onerare, seu Onus imponere significat. Vide Gloss. Græc. Ducangii ; cui addendus erit locus hic Constantini, necnon etiam ipsius Theophanis ; qui de hac re agit ad annum 12 Constantis.

(94) Sic ms. Perperam in editis legitur, ἔτη εἴκοσι δύο. Theophanes quippe Maviae annos viginti quatuor ascribit.

(95) De excursionem Mardaitarum in Libanum loquitur Theophanes anno 9 Constantini Pogonati : Τούτῳ τῷ ἔτει εἰσῆλθον Μαρδαῖται εἰς τὸν Λιβανον, etc., qui fuit annus ab orbe condito, prout Græci recentiores computant, 6184, unde manifeste liquet, numerum annorum ab orbe condito huic titulo appositum, corruptum ac depravatum esse a scriba inducto, et sic restituendum 6184. De Mardaitis autem sic Jacobus Goar : De his voce et scriptis desideratus Et chellensis pag. 156: *Cognatio Mardaitarum appellationis dignoscitur, ita dicta a Mahrado F. Cahlavi, quæ regionem Syriæ conterminam longe lateque habitat, et ad quam referendæ quæque sunt innumera propemodum hujus nominis familie, quæ plures Arabiæ felices occupant urbes et agros. Hi præ omnibus Arabibus genus armorum splendore ac virtute præclarum reddiderunt : sed magis magis Christiana religione, cujus propugnatores acerrimi fuerit. Ipse Ecchellensis Libanita Mardaitam se jactabat, et eo nomine ac Christiani gloriabatur.*

PATROL. GR. CXIII.

CAPUT XXI.

Ex Chronico Theophanis : anno ab orbe condito 6171.

Sciendum est, paulo ante obitum Maviae, quinti Arabum principis, Mardaitas in Libanum ingresses, et a Nigro monte usque ad sanctam urbem occupasse; omnesque Libani speculas cepisse, multosque servos et indigenas ad illos confugisse, ita ut exiguo tempore ad multa millia aucti sint. Re comperta Maviae ejusque consilarii timore magno percussi sunt, misitque ipse legatos ad imperatorem Constantinum pacis expetendæ gratia. Qua de causa ab imperatore Constantino Pogonato, orthodoxo filio, mittitur Joannes, cognomento Pizceaudes. Is cum in Syriam advenisset, perhonorifice a Mavia exceptus est, et de pace inter utroque convenit, per scriptam pactionem jurejurando confirmatam, Agarenos ex pacto imperatori quotannis daturus esse auri libras ter mille, captivos octingentos, et equos generosos quinquaginta. Tum divisus fuit Arabum principatus duas in partes sic : Æthribum quidem Ale, Ægyptum vero, Palæstinam et Damascum Maviae sub ditione habuit. Æthribi

(96) Sic in ms. legitur, nimirum ab imperatore Constantino Pogonato orthodoxo filio scilicet Constantis. In editis perperam habetur, παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ Πωγωνάτου· sed optime Meursius in Notis monet scribendum παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου τοῦ Πωγωνάτου· quippe hæc acciderunt non sub Pogonati filio, sed sub ipso Pogonato.

(97) Ita et Theophanes ad annum 9 Pogonati, cui etiam consentit et Landulphus ; Cedrenus vero habet, χρυσίου χιλιάδας τ', nimirum, auri millia decem. Scribit Jacobus Goar in Notis ad hunc Theophanis locum : Ed quid hæc ex tantis? Vide Peyrez. Codicem χιλιάδας τρεῖς, numerum recti tributi superius jam pensum pag. 288, ad annum Constantis 17 ; deinceps adhuc pendendum Constantini hujus anno 16, pag. 301.

(98) Cedrenus habet, καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ρ'. Peyrez. Codex ms. continens Chronographiam Theophanis, laudatus a Goaro, ὀκτώ χιλιάδας habet.

(99) De iis omnibus, quæ hucusque narravit scriptor noster, loquitur Theophanes anno 9 Pogonati, sed diversis verbis, et sane pluribus, ita ut isthæc non Theophanis verba, sed excerpta Constantini ex Theophane dici verius possint.

(1) Perperam Meursius hic ἐπὶ τούτῳ interpretatur interea ; quippe dissidium hoc inter Arabes, nimirum inter Alim et Maviam non Constantini Pogonati temporibus, sed Constantis ejus patris accidit. Sic de hoc dissidio habet Theophanes ad annum 14 ejusdem Constantis : Τούτῳ τῷ ἔτει ἐδόλοφονήθη Οὐθμάν ὁ τῶν Σαρακηνῶν στρατηγὸς ὑπὸ τῶν ἐν Ἐθρίβιαις ἀμυρεύσας ἔτη τ'. Γέγονεν δὲ ἀνασοδὴ μέσον αὐτῶν. Ὅσοι γὰρ κατὰ τὴν ἔρημον ὑπῆρχον τὴν Ἀλῆ ἤθελον ἀνεψιδῶν τοῦ Ἀλῆ γαμθρόν ὄντα τοῦ Μουαμέδ· οἱ δὲ κατὰ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, τὸν Μαύταν ἤθελον. Ὅς καὶ ἐνίκησεν καὶ ἐκράτησε ἔτη κδ'. Hoc anno Uthmanus Saracenorum dux amerae provincia decem annos junctus ab Æthribenibus dolo appetitus inter-

autem incolæ cum filiis Ale contra Maviam bellum moverunt. Mavias instructo adversum exercitu, prælium conseruit ad fluvium Euphratem, victaque pars Ale fuit, Æthribumque Mavias cum tota Syria cepit. Ejus porro posteritas annos septuaginta imperavit.

Εὐφράτην, καὶ ἠττήθη τὸ μέρος Ἀλῆ, καὶ παρέλαβεν ὁ Μαβίας τὴν Αἰθριβον καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Συρίας. Ἐκράτησε δὲ ἡ αὐτοῦ γενεὰ ἔτη σ' (3).

Postmodum vero ex Perside egressi sunt Maurophori, ut vocant, qui etiam hodie imperant, bellumque Maviæ posteritati intulerunt, ipsanique deleverunt, cæso Maruam ipsorum capite. Pauci autem ex gente Maviæ residui fuerunt, quos una cum unico Maviæ nepote in Africam usque insecuti sunt Maurophori. 72 Ille porro nepos Maviæ cum paucis asseclis in Hispaniam trajecit, temporibus Justiniani Rhinotmeti, non vero Pogonati. Id vero ab historicis nostris scripto consignatum non est. Ex quo enim a Gotthis capta magna Roma fuit, Romanorum res labefactari et minui cœperunt: nec quispiam historicorum Hispaniæ mentionem fecit, neque Maviæ posteros memoravit. Beati autem Theophanis historia sic habet. Exstinctus itaque est Mavias Saracenorum princeps, postquam exercitum duxerat annis viginti sex et Ameras fuerat annis viginti quatuor. Arabumque imperium tenuit filius ejus Izid annos 6. Quo mortuo tumultuati sunt Arabes Æthribi, atque insurgentes ducem sibi constituerunt Abdelam, filium Zuber. Quibus

Καὶ εἰς μὲν τὴν Αἰθριβον ἐκράτησε τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀλῆ· τὴν δὲ Αἰγυπτὸν καὶ Παλαιστίνην καὶ Δαμασκὸν ἐκράτει ὁ Μαβίας. Καὶ οἱ μὲν τὴν Αἰθριβον οἰκοῦντες μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλῆ ἐστράτευσαν κατὰ τοῦ Μαβίου. Ὁ δὲ Μαβίας ἀνθωπλίσατο κατ' αὐτῶν (2), καὶ συνῆψεν πόλεμον παρὰ τὸν ποταμὸν ὁ Μαβίας τὴν Αἰθριβον καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Συρίας.

Καὶ μετ' αὐτὸν ἐξῆλθον οἱ λεγόμενοι Μαυροφόροι ἀπὸ Περσίδος, οἱ κρατοῦντες ἕως τῆς σήμερον, καὶ ἐπέλεμψαν τὴν γενεάν τοῦ Μαβίου, καὶ ἠφάνισαν αὐτήν. Ἐσφαξαν δὲ καὶ Μαρουάμ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Ὑπελείφθησαν δὲ ὀλίγοι τοῦ Μαβίου, καὶ ἐδιώχθησαν παρὰ τῶν Μαυροφόρων ἕως τῆς Ἀφρικῆς μετὰ καὶ ἐνδὸς ἐκγόνου τοῦ Μαβίου. Ὁ δὲ αὐτὸς ἐκγονος τοῦ Μαβίου μετ' ὀλίγων τινῶν διεπέρασεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ἐπιτομήτου, οὐχὶ δὲ τοῦ Πωγωνάτου (4). Τοῦτο δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἱστορικοῖς οὐ γέγραπται. Ἀφ' οὗ γὰρ παρελήφθη ἡ μεγάλη Ῥώμη παρὰ τῶν Γότθων, ἤρξατο ἀκρωτηριάζεσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ πράγματα, καὶ οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν (5) τῶν τῆς Ἰσπανίας μερῶν ἐποίησατο μνησθῆναι, οὐτε τῆς γενεᾶς τοῦ Μαβίου. Ἐχει δὲ τοῦ Μακαρίου Θεοφάνους ἡ ἱστορία οὕτως. Ἀπεβίω οὖν ὁ Μαβίας (6) ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγός, γεγονόςι στρατηγός ἔτη κς' (7), ἀμυρεύσας δὲ ἔτη κδ'· καὶ ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων Ἰζίδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ς' (8). Τοῦτου τελευτήσαντος ἐταράχθησαν οἱ Ἀράβες τῆς Αἰθριβου (9), καὶ διε-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

iii. *Dissidium autem inter Arabes exortum est. Qui enim deserti locu tenuere Alim alterius Alim nepotem, Mamed generum, desiderabant principem: qui vero Syriam et Ægyptum incolere Maviam promovebant: cujus pars superior exstitit, et imperium obtinuit annos viginti quatuor.*

(2) De hoc bello inter Alim et Maviam sic scribit Theophanes anno 15 imperii Constantis: Τούτω τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μαυίας κατὰ Ἀλῆ· καὶ συν-αβρολίζονται ἀμφοτέροι ἀνάμμεσον Βαρβαλλισου, εἰς τὸ Καϊσάριον πλῆσιον τοῦ Εὐφράτου. Οἱ δὲ τοῦ Μαυίου ἐπικρατέστεροι γεγονότες τὸ ὕδωρ ἔλαβον· εἰς δὶψαν τε ἐλθόντες οἱ τοῦ Ἀλῆ ἐλειποτάχουν. Μαυίας δὲ οὐκ ἤθελεν πολυμῆσαι· ἀλλ' ἀπονητὶ τὴν νίκην ἤρατο. *Hoc anno Mavias bellum adversus Alim movit: et in media Barbalissi planitie ad Cæsarium juxta Euphratem uterque exercitum eduxit. Maviæ acies victoria superior effecta amnis fluente occupat: siti vero aciem Alis invadente, milites aquarum penuria virium et animi deliquium patiebantur. Mavias itaque prælium detrectans absque ullo labore victoriam tulit.*

(3) Optime convenit hic numerus annorum; nam a morte Maviæ, quæ accidit anno 11 imperii Constantini Pogonati, Christi 678 ad annum 8 Constantini Copronymi, Christi 748, quo Chorasani et Maurophori adversus Maruam expeditionem moverunt, anni intercedunt septuaginta: de qua quidem expeditione pluribus agit Theophanes ad annum 8 ejusdem Copronymi.

(4) Maruam a Maurophoris occiso, ejus filii ac reliqui affines calamitatibus superstites, ex Ægypto migraverunt in Africam; inde maris angusti fretum Libyam ab Europa juxta Oceanum distermi-nans trajicientes (Septe loco nomen factum est) Hispaniam Europæ partem ad hoc usque tempus tenuerunt; alii licet superstitionis ejusdem, et ex

eadem stirpe nati, quos nimirum navibus deportatos illuc exposuit Mavias, eam regionem prius incoluerunt. Sic Theophanes anno 9 imperii Constantini Copronymi: Οἱ δὲ περιωθέντες υἱοὶ τε καὶ συγγενεῖς τοῦ Μαρουάμ ἐλθόντες ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Ἀφρικὴν, κάκειθεν ἀντιπεράσαντες τὸ διορίζον μεταξὺ Αἰθίως καὶ Εὐρώπης τῆς κατὰ τὸν Ὀκεανὸν στενῆς θαλάσσης τὸ λεγόμενον Σέπται, τὴν τῆς Εὐρώπης Σπανικὴν ἤρξαν μὲχρι τοῦδε τοῦ χρόνου, ἔχοντές τινας προκατοικῆσαντας αὐτόθι, τῶν ἀπὸ Μαυίου διὰ πλοίων ἐπιφέντων ἐκείσε συγγενεῖς αὐτῶν, καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας. Ex quibus apparet scriptorem nostrum hic confundere expeditionem primam, quam Arabes in Africam fecere, cum hac secunda, quæ accidit interfecto Maruam a Maurophoris; de qua quidem loquitur Theophanes anno 9 imperii Constantini Copronymi.

(5) De Maviæ posteris, qui in Hispania regnarunt, vide Rodericum Toletanum in historia Arabum.

(6) Theophanes Maviæ mortem anno 9 Constantini Pogonati tradit: Τούτω τῷ ἔτει ἀπεβίω Μαυίας· τῶν Σαρακηνῶν πρῶτος βασιλεὺς μὴν Ἀρτεμισίω ς', Ἰνδικτιῶνι α'. Γέγονε δὲ στρατηγός ἔτη κ'. Καὶ ἡμῆρευσε ἔτη κδ'. *Hoc anno mensis Aprilis die sexto, indictione prima, Mavias primus Saracenorum rex letho exstinctus est. Gentis suæ ducem se gessit annos viginti, ameram se renuntiavit annos viginti quatuor.*

(7) Theophanes editus ex codice regio habet, ἔτη κ'. Ita et Miscella. Codices Theophanis, Palatini et Peyresiani habent ut scriptor noster, ἔτη κς'.

(8) Sic ms. Codex. Tabulæ Theophanis Izid annos tres ascribunt. Hic autem Izid Cedreno Ἐξήδ, et Landulpho Gizid dicitur.

(9) De hac re loquitur Theophanes anno 15 imperii Constantini Pogonati, sed diversis verbis.

γεθθέντες κατέστησαν ἑαυτοῖς ἀρχηγὸν Ἀβδελαῶν τὸν Αὐτὸν Ζουβέρ. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ τὴν Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην καὶ Δαμασκὸν κατοικοῦντες Ἀγαρηνοὶ ἔρχονται πρὸς Οὐσάν ἀμνηρὸν Παλαιστίνης, καὶ προβάλλονται Μαρουάμ, καὶ ἰστώσιν αὐτὸν ἀρχηγὸν, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς μῆνας θ'. Τοῦτου δὲ τελευτήσαντος, Ἀβιμελεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ διαδέχεται τὴν ἀρχήν, καὶ κρατεῖ ἔτη κβ', καὶ μῆνας ς'. Καὶ χειροῦται τοὺς τυράννους, καὶ ἀποκτείνει τὸν Ἀβδελαῶν υἱὸν Ζουβέρ καὶ διάδοχον. Ἐν τούτοις τελευτᾷ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Πρωγωνάτου (10), κρατήσας τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔτη ιζ'· καὶ ἐθασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ἰστέον ὅτι ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μασίας, πέμπτος ἀπὸ τοῦ Μουάμεθ, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων, οὐκ ἐκ τοῦ γένους ἦν τοῦ Μουάμεθ, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας φυλῆς (11). Καὶ πρῶτον μὲν ἐχειροτονήθη στρατηγὸς καὶ ναύαρχος παρὰ Οὐθμὸν (12) ἀρχηγοῦ τῶν Ἀράβων, καὶ ἀπεστάλη κατὰ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας μετὰ χειρὸς ἰσχυρᾶς καὶ καταφράκτου νηῶν ας' (13). Καὶ εἰσῆλθεν ἕως τῆς Ῥόδου, κάκειθεν ἐξοπλισάμενος ἀνήλθεν ἕως Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διατρέψας χρόνον ἰκανόν, ἦτοι ἔτη ζ', λεηλατήσας τε τὰ ἔξω τοῦ Βυζαντίου ὑπέστρεψεν ἀπρακτος. Ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ (14) καθέσθη τὸν Κολοσσὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἰστάμενον. Ἀγαλα δὲ ἦν τοῦ Ἥλιου χαλκοῦν (15) κεχρυσωμένων ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, ἔχον ὕψος πῆχεις κ' (16), καὶ πλάτος ἀναλόγως τοῦ ὕψους. Καθὼς μαρτυρεῖ τὸ ἐπιγράμμα τὸ πρὸς τὴν βᾶσιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ γεγραμμένον, ἔχον οὕτως:

*Τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν οκτάκις δέκα
Δάχης ἐποίησεν πηχέων ὁ Λίνδιος.*

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(10) Non inter hæc, sed annis ferme duobus post moritur Constantinus; non quidem filius Pogonati, sed Pogonatus ipse anno imperii sui decimo septimo. Unde hic et supra a scriba indocto adjunctum fuisse puto illud ὁ υἱὸς τοῦ Πρωγωνάτου. Lege igitur ὁ Πρωγωνάτος.

(11) Hæc in editis desiderantur, et ex ms. Regio suppleta sunt.

(12) Mavias primum ab Umaro, non vero ab Uihmano (quemadmodum tradit hic scriptor noster) creatus fuit dux et ameras Saracenorum. Auctor est Theophanes ad annum 28 Heraclii ubi sic ihe: Τούτῳ τῷ ἔτει παρέλαβον οἱ Ἀραβες τὴν Ἀντιόχειαν. Καὶ ἐπέμφθη Μάβιας ὑπὸ Οὐμάρου στρατηγός, καὶ ἀμνηρὸς πάσης τῆς ὑπὸ Σαρακηνῶν χώρας ἀπὸ Αἰγύπτου, ἕως τοῦ Εὐφράτου. Hoc anno Arabes Antiochiam armis expugnarunt. Mavias vero ab Umaro dux et ameras Saracenorum dittonis universæ ab Ægypte usque ad Euphratem protiensæ institutus est.

(13) Sic legitur in codice ms.

(14) De hac expeditione Mavias contra Rhodum et altera postmodum contra Constantinopolim loquitur etiam capite præcedenti scriptor noster. Sed Rhodium occupant Saraceni et Colossum Rhodium evertunt anno 12 imperii Constantis, ut tradit Theophanes eodem loco; Constantinopolitanæ vero urbis septennium obsidionem refert idem scriptor ad annum 5 Constantini Pogonati, ubi de hac pluribus agit.

(15) De hoc colosso Rhodio sic scribit Eudoxia Mactrembolitissa, uxor Diogenis Romani, in Ioniis mss. ejus quidem opus in Commentariis nostris passim laudamus, et præsertim lib. vi, ubi integrum indicium capitum quæ in eodem opere continentur, exhibe-

auditis ii, qui Phœnicem, Palæstinam et Damascus incolunt Agareni, veniunt ad Usam Palæstinæ Ameram, ac Maruam promovent, in exercitusque duces cooptant, qui imperium tenuit mensibus novem. Illo autem defuncto, Abimelech filius ejus imperium excipit, et obtinet annis viginti duobus, mensibus sex. Hic tyrannos capit, et occidit Abdelam, Zuberis filium et successorem. Inter hæc moritur Constantinus imperator, filius Pogonati, postquam Romanorum imperium tenuerat annis decem et septem, cui Justinianus filius successit. Sciendum autem Maviam Arabum principem, qui a Mahomete quintus imperium tenuit, non ex genere Mahometis fuisse, sed ex alia tribu. Et primo quidem dux exercitus et classis præfectus constitutus ab Uihmano Arabum principe, missus fuerat contra Romanos cum prævalida manu, et cataphractis navibus mille ducentis: et penetravit usque Rhodum, indeque cum copiarum apparatu Constantinopolim usque progressus est, ubi multo tempore, septem videlicet annis moratus, omni circa Constantinopolim agro devastato, re infecta reversus est. Rhodum autem cum venisset, Colossum illic stantem sustulit. Erat vero statua solis ænea deaurata a capite usque ad pedes, altitudine cubitorum 80 et latitudine congruenti, ut testificatur epigramma ad basim pedum ejus descriptum, quod sic habet:

*Rhodo colossum bis quater cubitis decem
Superbientem Lindius fecit Laches.*

mus: Ἡ Ῥόδος, inquit illa, ἄλλα τε ἔσχε θαυμαστά, καὶ τὸν τοῦ Ἥλιου δὲ κολοσσόν, Χάρητος ἔργον, ἀνδρὸς Λινδίου· ἡ δὲ Λίνδος πόλις ἐν Ῥόδῳ, Κερκάρου τοῦ Ἥλιου καὶ Κυδίκης τῆς Ὀρχίμου θυγατρὸς κτίσμα· πηχέων ἑβδομήκοντα, καὶ ἦν καὶ αὐτὸς ἐν τῶν ἐπὶ τὰ θεαμάτων. Ἐπὶ Σελεύκου καὶ γὰρ τοῦ Νικάνωρος οἱ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες, ἀνέστησαν τούτων τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα· ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν Κολοσσόν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ Κολοσσαεῖς ὀνομάσθησαν ὡς ἐκ μεγάλου παρασήμου. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντῶ ἐγγόνου Ἡρακλείου οἱ Σαρακηνοὶ τὴν ἀγίαν γῆν πάσαν, καὶ Δαμασκόν, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν τῆς Φοινίκης κατέσχον. Ἐπει οὖν περικρατεῖς γενόμενοι τῆς ἀγίας γῆς ἐκεῖνης, καὶ σφόδρα πλεονάζαντες καὶ ὑπερισχύσαντες, ἐξώπλισε πλοῖα πάμπολλα Μάβιας ὁ τούτων ἀρχηγός, καὶ τὴν Ῥόδον καταλαβὼν, τὸν Κολοσσὸν μετὰ αἰξ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσας, καθέσθη· ὃν Ἰουδαίος τις ἔμπορος ὠνησάμενος, ἑπτακοσίας καμήλους ἐφόρτωσε τὸν χαλκὸν Κολοσσού. Τινὰς δὲ φασιν κλασθέντα ἀπὸ τῶν γονάτων σεισμῷ πεπτωκέναι. Vide quæ de Colosso Rhodio paulo superius monuimus, et quæ adnotat Leo Allatius ad libellum de vii orbis miraculis.

(16) Sic et Cedrenus, sed inscriptionem paulo diversam adfert: Καὶ γὰρ οἱ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες, ἀνέστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦν τῷ Ἥλιῳ, πηχῶν κ', ὡς λέγει τὸ ἐν αὐτῷ ἐπιγράμμα.

*Τὸν ἐν Ῥόδῳ Κολοσσὸν οκτάκις δέκα
Δάχης ἐποίησεν πηχέων ὁ Λίνδιος*

Etenim Rhodii maris imperium obtinnetes, æream Soli statuam posuerunt altam cubitos LXXX; quæ inscriptio ejus docet:

*Qui stat Rhodi colossus, octies decem
Fecit Laches hunc altum cubitos Lindius.*

Æs autem, ex quo confectus erat, abstulit, tran- A sportavitque in Syriam, et cuilibet venale propo-
suit. Emit vero illud Hebræus quidam Emesenus,
qui a mari advehendum imposuit camelis nongentis
et octoginta.

Mortuo igitur Uthmane, Arabum principatum
73 suscepit Mavias; ac sub imperio suo habuit
sanctam urbem, Palæstinæ partes, Damascus, Anti-
ochiam, et omnes Ægypti urbes. Alim vero qui
Mahometis filiam Phatimen uxorem duxerat, tenuit
Æthribum et Arabiam Petræam universam. His ita-
que diebus de Syriæ imperio mutuo disceptantes
Alim et Mavias, in apertum bellum proruperunt;
atroxque prælium ad Euphratem conseruerunt;
durante conflictu, ac multis hinc inde cadentibus,
ex utraque Agarenorum parte conclamatum est:
Quare mutuam in cædem ruimus, genusque no-
strum ex hominibus tollitur? Verum duo senes deli-
gantur ex utraque parte, et is principatum obti-
neat, quem ipsi alteri prætulert. Placuit consilium
Alim et Maviæ, detractosque de manibus annulos
duobus senibus dederunt; quod quidem apud Aga-
renos principatus signum est, potestatemque suam
senum duorum voluntati commiserunt, sacramento
prius edito, se quemcumque senes deligerent, pro
domino ac principe omnium Saracenorum habitu-
ros. Senibusque ambobus in medium castrorum
progressis, et in spatio inter duas acies interposito
consistentibus; qui a partibus Alim stabat senex,
vir pius a Saracenis habebatur ex illorum numero,
quos ipsi Cades appellant, hoc est, ildeles et sanctos.
Maviæ autem senex habitu tantum pietatem
præferbat, ætetero dolosus contumaxque, mali-
tiaque mortalibus omnibus superior: qui Alemi
senem ita compellavit: Tu, inquit, prior sententiam
dicito, utpote prudens, pius ac me multis annis
provecior. Respondit senex Alemi: Ut Alim prin-
cipatu dejeci, cum anulum manu ejus extractum,
digito meo circumdedi; ita ejicio Alemi anulum e
digito meo, atque una ipsum e principatu. Cui re-
ponit senex Maviæ: Ut Maviam in principatum
introduxi, cum anulum ejus digito meo inserui;
ita anulum Maviæ in digitum ejus induco. Et tunc
ab invicem discesserunt. Assumit igitur Mavias
Syriæ principatum, quod Amiræi omnes jurassent
senum se dictis obsecuturos esse. Alim igitur cum
suis et tota cognatione in Æthribi partes abscessit,
ibique diem obiit supremum.

λου μου, συνεκβαλὼν αὐτὸν καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. Καὶ ἀνταπεκρίθη ὁ τοῦ Μαβίου γέρον, ὡς ὅτι εἰσή-
ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(17) Sic habetur etiam in ms. At capite præcedenti hunc ipsum Judæum Edessenum fuisse ait; et sic quidem legendum, nam hic Ἐδεσηνός dicitur et Theophani, uti ad laudatum locum monuimus.

(18) Sic scriptum erat prima manu in codice Regio vetustiori, uti ad caput antecedens pluribus monuimus.

(19) Vide Theophanem ad annum 14 imperii Constantis.

(20) De hoc dissidio inter Arabes, nimirum inter Alim et Maviam loquitur etiam supra scriptor no-

Ἐλαβε δὲ τὸν χαλκὸν αὐτοῦ καὶ διεπέρασεν ἐν τῇ Συρίᾳ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν εἰς ἀγορὰν παντὶ τῷ βουλομένῳ· ὠνήσατο δὲ αὐτὸν Ἑβραῖος ὁ Ἐμεσηνός (17) ἐπιφορτώσας αὐτὸν ἀπὸ θαλάσσης καμήλους ἑννακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα (18).

Τελευτήσαντος οὖν τοῦ Οὐθμάν, (19) διεδέξατο τὴν τῶν Ἀράβων ἀρχὴν ὁ Μαβίας. Ἐκράτησε δὲ τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τῶν τῆς Παλαιστίνης μερῶν, τὴν τε Δαμασκὸν, καὶ Ἀντιόχειαν, καὶ πάσας τὰς τῆς Αἰγύπτου πόλεις. Ὁ δὲ Ἀλήμ, ὃς ἦν γαμβρὸς τοῦ Μουάμεθ ἐπὶ θυγατρὶ τῇ καλουμένῃ Φατιμῇ, ἐκράτησε τῆς Αἰθρίβου, καὶ πάσης τῆς Τραχελίας Ἀραβίας. Ἐν ταύταις οὖν ταῖς ἡμέραις διηγέρθησαν πρὸς πόλεμον (20) κατ' ἀλλήλων ὁ τε Ἀλήμ καὶ ὁ Μαβίας, ἐρίζοντες περὶ τῆς ἀρχῆς, τίς αὐτῶν κυριεύσει πάσης Συρίας. Συνήχθησαν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ συνάπτουσι πόλεμον ἰσχυρὸν μετ' ἀλλήλων. Τοῦ δὲ πολέμου κρατοῦντος, καὶ πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων πιπτόντων, ἐκράξαν τὰ πλήθη τῶν Ἀγαρηνῶν ἀμφοτέρων τῶν δύο μερῶν· Τίνοι τρόπων σφάζομεν καὶ σφαζόμεθα, καὶ ἀφανίζεταί τὸ γένος ἡμῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων βιοτῆς; Ἀλλὰ χωρισθῆτωσαν δύο γέροντες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ ὃν ἂν προκρίνωσιν, ἐχέτω τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ἀλήμ καὶ ὁ Μαβίας ἠρέσθησαν ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτῶν· καὶ ἐκβάλλοντες ἐκ τῶν χειρῶν τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίουσ δεδωκασι τοῖς δύο γέροισι, ὅπερ ἐστὶ σημεῖον τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ παρέσχον τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν εἰς τὴν θέλησιν τῶν δύο γερόντων, τὸ πρᾶγμα ἐνορκον ποιησάμενοι, καὶ τοῦτο στοιχίσαντες, ἵνα ὃν ἂν προκρίνωσιν οἱ γέροντες, ἐκεῖνος ἔσται κύριος καὶ ἀρχηγὸς πάντων τῶν Σαρακηνῶν. Καὶ εἰσβλόντων τῶν δύο γερόντων ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς τοῦ πολέμου τῶν δύο μερῶν, καὶ σταθέντων ἐν τῷ μεταίχμιῳ τοῦ στρατοπέδου ἀντιπροσώπου, τοῦ μὲν Ἀλήμ ὁ γέρον ὑπῆρχε κατὰ τὸ τῶν Σαρακηνῶν ἔθνος εὐλαθῆς, οἷους ἐκεῖνοι λέγουσι καδῆς (21), τουτέστι πιστοὺς καὶ ἡγιασμένους· ὁ δὲ τοῦ Μαβίου γέρον ἐν σχήματι μόνῃ ἦν εὐλαθῆς, τὰ δ' ἔλλα δολερὸς καὶ αὐθάδης, καὶ πονηρὴ πάντας ὑπερβάλλων ἀνθρώπουσ. Εἶπε δὲ ὁ τοῦ Μαβίου γέρον πρὸς τὸν γέροντα τοῦ Ἀλήμ (22), ὅτι Σὺ πρῶτος εἶπε ὅπερ βούλη, ὥστε φρόνιμος (23) καὶ εὐλαθῆς, καὶ μακρὰ τοῖς ἔμοις χρόνοις ὑπερβαλλόμενος. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον τοῦ Ἀλήμ τοῦτο, ὅτι Ἐξέβαλον τὸν Ἀλήμ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὡς ἐξήγαγον τὸν δακτύλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸν ἐμὸν δάκτυλον, ἐκβάλλω καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ Ἀλήμ ἐκ τοῦ δακτύλου μου, συνεκβαλὼν αὐτὸν καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. Καὶ ἀνταπεκρίθη ὁ τοῦ Μαβίου γέρον, ὡς ὅτι εἰσή-

ster circa initium hujusce capituli, ubi vidiquæ adnotavimus.

(21) Καδῆς et Kadis apud Turcos *judex* significat, qui de causis litigantium aliquo in oppido vel urbe, vel provincia cognoscit, ut est apud Leunclævium in Pand. Turc. num. 29. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

(22) Sic ex ms. codice. In editis hæc mutila ac depravata sunt.

(23) Sic in ms. Perperam in editis legitur, ὡς ἔστε φρόνιμος; sed Meursius legendum ait, ὡσεὶ τε φρόνιμος.

ἤγαγον τὸν Μαβίαν εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡσπερ εἰσῆγαγον τὸν δακτύλιον αὐτοῦ εἰς τὸν δάκτυλόν μου, εἰσαγάγω καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ Μαβίου εἰς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ· καὶ τότε διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. Παραλαμβάνει οὖν ὁ Μαβίας τὴν ἐξουσίαν Συρίας, ἐπειδὴ ὁμομόχεσαν ἀλλήλοις οἱ ἀμνηραῖοι πάντες, ὡς Ὁ τὶ ἀν εἰπωσιν οἱ γέροντες, ἵνα ἐπώμαθα εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν. Ὁ γοῦν Ἀλήμ παραλαβὼν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη Αἰθιοπίου μετὰ πάσης τῆς συγγενείας αὐτοῦ, κάκειτε τελευτᾷ τὸν βίον.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλήμ, λῆρον ἤγησάμενοι οἱ τοῦτου υἱοὶ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν βουλήν, ἐπανάστησαν κατὰ τοῦ Μαβίου, καὶ συνήψαν πόλεμον ἰσχυρὸν μετὰ τοῦ Μαβίου, καὶ ἠττηθέντες ἔφυγον ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀποστειλάς Μαβίας ἀπέκτεινεν ἅπαντας. Καὶ ἔκτοτε ἦλθε πᾶσα ἡ ἀρχὴ τῶν Ἀράβων εἰς τὸν Μαβίαν. Ἰστέον δὲ ὅτι οὗτος ὁ Μαβίας ἔχγονος ἦν τοῦ Σοφιάμ. Ἐχγονος δὲ τοῦ Μαβίου ὑπῆρχεν ὁ Μάσαλμας, ὁ κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἐκστρατεύσας, οὗτινος καὶ δι' αἰτήσεως ἐκτίσθη τὸ τῶν Σαρακηνῶν μαγισδιον (24) ἐν τῷ βασιλικῷ πραιτωρίῳ. Οὐκ ἦν δὲ οὗτος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων, ἀλλὰ Σουλεημᾶν ὑπῆρχεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σαρακηνῶν, ὁ δὲ Μάσαλμας ἐν τάξει στρατηγῶν ἐχρημάτιζεν. Ἦλθε δὲ Σουλεημᾶν μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ κατὰ Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Μάσαλμας διὰ ξηρᾶς, καὶ διεπέρασεν ἐν Λαμψάκῳ ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Θράκης, ἀγων μεθ' ἑαυτοῦ στρατιώτας χιλιάδας π'· καὶ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ὄτε στόλος Σουλεημᾶν τοῦ ἀρχηγῶν τοῦ Ἀράβων, καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς τοῦ Μασάλμα ὑπέστρεψαν ἅπαντες μετ' αἰσχύνης, ἠττηθέντες καὶ καταπολεμηθέντες παρά τε τοῦ στόλου καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ βασιλέως· καὶ εἰρήνευσεν ἡ καθ' ἡμᾶς πολιτεία ἐπὶ μῆκιστον χρόνον, στρατηγούσης καὶ περιεπούσης τῆς Δεσποίνης ἡμῶν καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Θεοτόκου τήνδε τὴν πόλιν ἥς καὶ τὴν ἀχραντὸν καὶ ἀγίαν εἰκόνα καὶ αὐτὸς ὁ Σουλεημᾶν (25) ἠδέσθη καὶ ἐνετράπη, καὶ τοῦ ἵππου κατέπεσεν.

ΚΕΦΑΛ. ΚΒ'.

Ἐκ τοῦ χρονογράφου τοῦ μακαρίου Θεοφάνους περὶ τῶν αὐτῶν· καὶ περὶ Μαβίου, καὶ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ, ὅπως διεπέρασεν ἐν Ἰσκαρία, Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ὁ Πρώτος (26).

Αὕτη ἐστὶν ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ (27), καὶ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(24) Μαγισδιον et Masysidion, Moschea, Meschita, templum Saracenicum. Vide Ducangii Gloss. Græc. At fallitur idem Ducangius dnm lib. II CP. Christ. p. 184, sic habet: Constantinus Porphyrogenitus lib. de Adm. imp. cap. xxi, auctor est Saracenorū templum, seu sacellum ritui ac religioni Saracenicæ addictum, in urbe demum ædificatum, Michaele Balbo imperante, Masalmæ, præcipui Valid Sultani vel Chalyphæ copiarum ducis rogatu, qui en tempestate urbem obsidione cinxerat. Sic Ducangius profrens subinde hunc ipsum Constantini locum. Verum Constantinus loquitur hoc loco de obsidione urbis Constantinopolitanæ, quæ accidit sub Leone Isauro; de qua quidem re pluribus agit Theophanes ad annum primum ejusdem Augusti; unde non sub Michaele Balbo, sed multo tempore antea templum Saracenorū in urbe extructum fuit, teste ipso Porphyrogenito. Cæterum Saracenorū sacellum in Prætorio statuit et Nicetas Choniates, et in quadam seditione eversum, Alexin Angelo imperante, tradit idem scriptor in illius Vita III, n. v. Ἐπει δὲ τὰ Πραιτωρίῳ ἀνατρέψαντες πόλας ἄνεσιν τοῖς ἔνδοξοις διδάσκειν, σκυλεύουσι τε τὸν ἐκεῖσε Χριστιανικὸν ναὸν, τὸ δὲ τῶν Σαρακηνῶν συναγωγῶν ἀνασπῶσιν ἐκ βάρων αὐτῶν. Prætorii ju-

Post mortem Alim filii ejus consilium patris pro nugis et deliramentis habentes, bellum moverunt contra Maviam, atrocique conserto prælio, superati in fugam 74 se dederunt: misitque Mavias, qui eos internecone delerent. Exinde vero totum Arabum imperium Maviæ cessit. Sciendum autem est hunc Maviam nepotem fuisse Sophiani, Maviæ nepotem fuisse Masalman, qui adversus Constantinopolim exercitum duxit; cujusque rogatu Saracenorū sacellum in prætorio imperatoris structum est. Hic vero non erat princeps Arabum, sed Suleeman; Masalman vero ducis exercitus partes obtinebat. Suleeman autem classem contra Constantinopolim duxit: Masalmas terrestri itinere venit, et Lampsaco in partes Thraciæ trajecit, ducens secum militum millia octoginta: Deique providentia et classis Suleemanis Arabum principis, et exercitus Masalmæ pedestris a classe et militibus imperatoris superati ac debellati, cum pudore ac dedecore redierunt: imperiumque nostrum diuturno tempore pacem habuit, ductu et præsidio Dominæ nostræ et semper Virginis Mariæ Deiparæ hanc urbem protegentis: cujus inviolatam et sanctam imaginem, ipse etiam Suleeman reveritus et confusus, equo decidit.

CAPUT XXII.

Excerptum ex beato Theophane chronographo de iisdem: ac de Mavia, deque ejus prosvapia, et quomodo in Hispaniam trajecerit. Justinianus Rhinotmetus Romanorum imperator.

Hoc imperii ejus initium est: postea vero a Leon-

ribus effractis, et captivis libertate donatis, Christianorum quæ ibi stabat œdem spoliant, Saracenorū vero sacellum ab ipsis fundamentis evertunt.

(25) De hac Saracenorū strage pluribus loquitur Theophanes anno 2, imperii Leonis Isauri; quæ quidem accidit, ut idem scriptor tradit, mortuo Soleemane, et principatum Arabum jam Unaro obtinente. Unde verba illa postrema, nimirum; ἥς καὶ τὴν ἀχραντὸν καὶ ἀγίαν εἰκόνα καὶ αὐτὸς ὁ Σουλεημᾶν ἠδέσθη καὶ ἐνετράπη, καὶ τοῦ ἵππου κατέπεσεν, non esse Constantini puto, sed postmodum ab indocto scriba apposita. Vide Cedrenum eodem loco.

(26) Hæc scribenda videntur a linea, vel depravata sunt. Justinianus autem Rhinotmetus, qui et II, ac junior dicitur, a nonnullis Justinus III appellatur.

(27) Hæc ita intelligenda sunt, nimirum: Hoc imperii ejus initium est; mittit Abimelech ad Justinianum legatos, qui hac conditione firmam pacem stabilirent, etc.; quippe Theophanes, cujus hæc excerpta sunt, sic ad annum primum Justiniani incipit: Τούτῳ ἔτει ἀποστῆλλει Ἀβιμελεχ πρὸς; Ἰουστινιανόν, etc.

tio dejectus fuit; ac deinde iterum restitutus, dejectus Leontio et Apsimaro, quem utrumque in hippodromum triumphans duxit, et occidit. Hoc ipso anno mittit Abimelech ad Justinianum legatos, qui hac conditione firmam pacem stabilirent: Ut imperator Mardaitarum legionem in Libano monte compesceret, excursionsque illorum prohiberet; Abimelech vero quotidie Romanis daret uomismata mille, et equum generosum unum, Æthiopemque servum unum, essentque Cypri, Armeniæ et Iberiæ vectigalia communia. Misitque imperator ad Abimelech Paulum magistranium, qui pacta firmaret: quæ quidem adhibitibus testibus scripto firmata fuere: magistranium muneribus exornatus domum rediit. Missi itaque sunt ab imperatore, qui Mardaitarum duodecim millia sedibus abduxerunt; quæ res Romanam potentiam minuit et labefecit. Omnes enim terræ, quarum arces nunc **75** obtinent Arabes a Mopsuestia usque ad quartam Armeniam ob Mardaitarum incursionem invalidæ et desertæ erant: quibus inhibitis, atrocissima mala orientale imperium ab Arabibus ad hoc usque tempus perpressum est. Eodem autem anno Armeniam ingressus imperator, illic Mardaitas Libani suscepit, æneo muro destructo. Pacem quoque cum Bulgaris firmatam dissolvit, iis perturbatis quæ pater recte atque prudenter sanxerat. Imperante ipso adhuc Abimelech, Arabes admotis in Africam copiis eam subegerunt, et ex suo exercitu præsidium in ea posuerunt. Eodem vero tempore Justinianum Romano imperio deiecit Leontius, eoque in Chersonem relegato, imperium tenuit. Tiberio Apsimaro Leontii

μετὰ ταῦτα ἐξεβλήθη ὑπὸ Λεοντίου, καὶ πάλιν ἀντείσθηθεν ἐκβαλὼν τὸν Λεόντιον καὶ Ἀψίμαρον (28), καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἐν τῇ ἵπποδρομίᾳ θριαμβεύσας καὶ ἀποκτείνας (29). Τοῦτῳ τῷ ἔτει (30) ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰουστινιανὸν βεβαιῶσαι τὴν εἰρήνην οὕτως· ἵνα ὁ βασιλεὺς παύσῃ τὸ τῶν Μαρδαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου, καὶ διακωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτῶν, καὶ Ἀβιμέλεχ δώσῃ τοῖς Ῥωμαίοις καθ' ἑκάστην νομισματα χίλια, καὶ ἵππον εὐγενῆ ἕνα, καὶ Αἰθίοπα δούλον ἕνα (31), καὶ ἵνα ἔχωσι κοινὰ κατὰ τὸ ἴσον τοὺς φέρους τῆς Κύπρου καὶ Ἀρμενίας καὶ Ἰθρίας. Καὶ ἐπεμψεν ὁ βασιλεὺς Παῦλον τὸν μαγιστριανὸν πρὸς Ἀβιμέλεχ ἀσφαλίσασθαι τὰ στοιχηθέντα, καὶ γέγονεν ἔγγραφος ἀσφάλεια μετὰ μαρτύρων. Καὶ φιλοτιμηθεὶς ὁ μαγιστριανὸς ὑπέστρεψεν. Καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς προσελάβετο τοὺς Μαρδαίτας χιλιάδας εἴβ', τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριάσας. Πᾶσαι γὰρ νῦν αἱ οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων εἰς τὰς ἀκροπόλεις ἀπὸ Μομφουεστίας, καὶ ἕως τετάρτης Ἀρμενίας ἀνίσχυροι καὶ ἀόικητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν Μαρδαϊτῶν· ὧν (32) παρασταλέντων πάνδεινα κακὰ πέπονθεν ἡ Ῥωμανία (33) ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς (34) εἰς Ἀρμενίαν ἐκεῖ ἐδίεξο τοὺς ἐν τῷ Λιβάνῳ Μαρδαίτας (35) χάλκεον τεῖχος διαλύσας· παρέλυσεν δὲ καὶ τὴν μετὰ τῶν Βουλγάρων παγιωθεῖσαν εἰρήνην, διαταράξας τοὺς ὑπὸ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἐνορδίνως (36) γεγονότας τύπους. Ἐτι κρατούντος τοῦ Ἀβιμέλεχ (37) ἐπιστρέψουσιν οἱ Ἀραβες τῇ Ἀφρικῇ, καὶ ταύτην παρέλαθον, καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ταξάτωνα ἐν αὐτῇ κατέστησαν.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(28) Tiberius Apsimarus statim occupato imperio Leontium naribus mutilatum in Dalmati monasterium relegavit, non vero in Dalmatiam, ut perpetram scribunt recentes Historiarum scriptores. Vide Theophanem ad annum 3 ejusdem Leontii.

(29) Nimirum, et utrumque in Hippodromum triumphans duxit et occidit. Non in hippodromo occisi fuere, licet in triumphum ducti, sed in Cynegio capite plexi fuere. Sic Theophanes anno Justiniani secundo imperatoris: Τὸν δὲ Ἀψίμαρον καὶ Λεόντιον ἀλύσει δεδεμένους εἰς πᾶσαν πόλιν πομπεύσαι πεπολιχεν· καὶ τοῦ ἵππικου ἀγομένου, καὶ ἐν τῷ σένζῳ καθιζομένου ἤχθησαν συρόμενοι δημοσίᾳ, καὶ ἐβρίφησαν ὑποταγδὴν αὐτῶν. Καὶ ἐπάτησε τὸν τράχηλον αὐτῶν, ἀγρὶς ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βασιλῆος, τοῦ δήμου βοήσαντος, ὅτι Ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπάθη, καὶ ἐπάτησας λέοντα καὶ δράκοντα. Καὶ τοὺς ἀποστειλάς ἐν τῷ Κυνηγίῳ ἀπεκεφάλισεν. *Apsimarus autem et Leontium catenis vincetos per universas urbis regiones ignominiose traduci mandavit: et circensibus ludis celebratis, ipso propria sibi sede composito, illi publice cum dedecore tracti, ad pedes ejus prosternendi humili more projecti sunt. Inclinatorum et pronorum in terram cervicis pedibus terebat et calcabat Justinianus, donec circi munus primum exhiberetur, populo vociferante: Super aspidem et basilicum ambulasti, et conculeasti leonem et draconem. Demum in Cynegium missis caput amputari præcepit.*

(30) Sic in ms. codice legitur; editi vero habent, τοῦτῳ τῷ ἔτει 3ρη'. *Et ipso anno 6108. At numerus hic annorum ab orbe condito in ms. in textu non habetur, sed margini utrique, manu alia atque*

alia ascriptus est. Et quidem corruptus ac depravatus est numerus ille; vel igitur reponendus est ille quem ab orbe condito præserunt tabulæ Theophanis ad annum primum Justiniani Rhinotmeti, nimirum 3ρη'. vel hic alter quo Græci recentiores utuntur 3ρη', 6193, qui quadrat cum anno primo ejusdem Justiniani. Cæterum de hac legatione Abimelech ad Justinianum II pluribus agit Theophanes anno primo imperii ejusdem Augusti.

(31) In Editis hæc desiderantur. Theophanes vero habet, καὶ ἵππον, καὶ δούλον.

(32) Perperam in Theophane legitur, διὰ τὴν ἐφοδὸν τῶν Μαρδαϊτῶν τῶν παρασταλέντων πάνδεινα κακὰ, etc. Ex Scriptore nostro et textus Græcus Theophanis, et versio Latina emendari possunt.

(33) *Imperium Orientale*, et interdum *Provincia Asiaticæ*. Vide Ducangii utrumque Glossarium.

(34) Hæc 2 anno Justiniani Rhinotmeti refert Theophanes.

(35) Interpretatus sum hæc ad litteram, ut aiunt; sed melius fortassis Theophanis interpretis: *Imperator autem in Armeniam profectus Mardaitarum agmen, æreum illum imperii Romani murum in Libano prius consistentem, et a se eversum illic suscepit.*

(36) Ἐνορδίνως, ordinario interpretatur Ducangius; vid. ejusdem Gloss. Græc. v. Ὀρδίνω.

(37) Sic in ms. In editis legitur, ὅτι κρατούντος τοῦ Ἀβιμέλεχ, etc. Vide Theophanem ad annum 3 Leontii, qui fuit principatus Abimelech quintus decimus. Ταξάτωνν vero, *præsidium militare*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Λέοντιος δὲ ἦν τῷ τότε χρόνῳ ἐκβαλὼν τὸν Ἰουστινιανὸν (38) τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ ἐξορίσας αὐτὸν ἐν Χερσῶνι τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Ἀψιμίρου δὲ τοῦ Τιβερίου τὸν Λέοντιον διαδεξαμένου τῆς βασιλείας καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων σῆπτρα κράτησαντος, τέθνηκεν Ἀβιμέλεχ (39) ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός, καὶ ἐκράτησεν Οὐαλλὶδὸς υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἑννέα (40).

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πάλιν ὑπέστρεψεν Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ταύτην διακυβερνῶν, τῆς Ἀφρικῆς (41) ἐπεκράτησαν ὀλοσχερῶς οἱ Ἀγαρηνοί. Τότε ὁ τοῦ Μαβίου ἔγγονος (42) μετὰ ὀλιγοστού τινος λαοῦ (43) διεπέρασεν ἐν Ἰσπανίᾳ, καὶ ἐπασνάξας πάντας τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ ἐκράτησε τῆς Ἰσπανίας μέχρι τῆς σήμερον. Ὅθεν οἱ τὴν Ἰσπανίαν κατοικοῦντες Ἀγαρηνοὶ Μαβιάται κατονομάζονται. Τούτων ἀπόγονοι τυγχάνουσιν οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες Ἀγαρηνοί· ὅτε γὰρ Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπεκράτησεν, καὶ ἡ τοῦ Θωμᾶ ἀνταρσία ἐγένετο (44) μέχρι τριετοῦς χρόνου ἐπικρατήσασα, τότε τοῦ βασιλέως ἀσχολουμένου ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι πράγμασι, εὐρόντες διορίαν οἱ τὴν Ἰσπανίαν οἰκοῦντες Ἀγαρηνοί, στόλον ἱκανὸν ἐξαρτύσαντες καὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν τῆς Σικελίας μερῶν, πάσας τὰς Κυκλάδας νήσους ἠρήμωσαν, καὶ ἐλθόντες ἐν Κρήτῃ, καὶ ταύτην εὐκαιρον καὶ ἀνεμιμένην εὐρόντες, μηδενὸς ἀνταίρομένου ἢ μαχόμενου ταύτην παρέλαβον, καὶ διακρατοῦσιν ἕως τῆς σήμερον. Τὸν δὲ Οὐαλλίδ διαδέχεται ὁ Σουλημᾶν (45), καὶ κρατεῖ ἔτη τρία. Ἐπὶ τούτῳ ἐπεστράτευσεν Μάσαλμα; ὁ στρατηγὸς Σουλημᾶν μετὰ στρατοῦ διὰ ξηρᾶς, Οὐμαρο; δὲ διὰ θαλάττης, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ συνεργίᾳ ἀπρακτοὶ μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψαν. Τὸν δὲ Σουλημᾶν διαδέχεται Οὐμαρ, καὶ κρατεῖ τῆς τῶν Ἀράβων ἀρχῆς ἔτη δύο. Τὸν δὲ Οὐμαρ διαδέχεται Ἀζήδ (46), καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ ἑνιαυτοῦς τέσσαρας. Τοῦτον δὲ διαδέχεται Ἰσάμ, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη ἰθ'. Τοῦτου τελευταίως κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Μαρουάμ (47) ἔτη ἕξ. Μαρουάμ δὲ τελευταίως κρατεῖ τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται, καὶ

A successore imperium obtinente, mortuus est Abimelech Arabum princeps, post quem filius Valid imperavit annos novem.

Eodem ipso anno in imperium restitutus est Justinianus : quod cum negligenter ac supine administraret, Agareni universam Africam subjugarunt. Tunc Maviæ nepos cum exiguis copiis in Hispaniam trajecit, collectisque consanguineis omnibus Hispaniam ad hanc usque diem occupavit. Quamobrem Agareni Hispaniam incolentes Maviæ vocantur; ab his vero prognati sunt Agareni, qui Cretam incolunt. Cum enim Michael Balbus Romanorum imperium teneret, ac Thomæ rebellio ad usque triennium perseveraret, tum imperatore instantibus negotiis vacante, Agareni Hispaniæ incolæ occasionem nacti, valida instructa classe, a Siciliæ partibus initium facientes, Cycladas omnes insulas vastarunt, in Cretam appellentes opportunam et præsidii vacuum invenientes, nemine obsistente illam ditiosius suæ fecerunt, et ad hoc usque tempus occupant. Valid autem excipit Suleeman, et triennio imperat. Hoc principe Masalmas dux Suleemani terrestres copias, Umarus vero classem contra urbem duxerunt, Deoque opitulante re infecta cum dedecore reversi sunt. Suleemanum excipit Umar, qui Arabum principatum annis duobus tenuit. Umaro succedit Azed, et quadriennio regnat : huic Isam, qui annis novemdecim imperium tenet. Hoc defuncto Maruam annis sex principatum gessit. Mortuo Maruam imperium Arabum excipit Abdelas quidam, qui annis viginti uno regnavit. Post ejus obitum Arabum principatum capessit Madis, et regnat annos novem. Hunc excepit Aaron, qui Arabicæ ditionis imperium annos viginti tres occupavit. Hoc tempore, videlicet 76 imperantibus Irene et Con-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(38) Perperam Meursius interpretatur; quippe pro ἐκράτησεν lego ἐκράτει, et sic verto: Tunc autem Leontius, dejecto Justiniano, et in Chersonem relegato, imperium tenebat. Nam illa Arabum in Africam impressio accidit an. 3 Leontii.

(39) Anno nimirum septimo Apsimari, Christi 704, vel sequenti.

(40) Totidem huic annos attribuit et Theophanes.

(41) Nullam mentionem de hisce Arabum gestis in Africa, Justiniano Rhinotmeto secundo imperante, facit Theophanes.

(42) Eadem ferme capite præcedenti refert scriptor noster. Sed fallitur, nam id accidit non sub Justiniano Rhinotmeto, sed sub Constantino Copronymo. Vide Theophanem qui totam rem pluribus exponit anno 9 ejusdem Constantini.

(43) Sic ms. codex. Editi vero habent, μετὰ ὀλιγοστού στρατοῦ. Sed præferenda ms. lectio, nam, ut scribit Theophanes loco paulo superius citato, Maruam a Maurophoris occiso, ejus illi ac reliqui affines calamitatibus illis superstites, ex Ægypto migraverunt in Africam; inde vero in Hispaniam; quam ad hoc usque tempus tenuerunt.

(44) De expeditione Afrorum seu Arabum contra Cretam, et insulas Cycladas, Michael Balbo imperante, necnon de Thoma contra Michaelum imperium affectante, consule Leonem Grammaticum in Vita ejusdem Augusti, Cedrenum item ac Zonaram. Cæterum in hunc Thomam iambos scripsit Ignatius Diaconus, auctor Vitarum sanctorum Tarisii et Nicephori Patriarcharum CP. ut tradit Suidas: Ἰγνάτιος, διάκονος καὶ σκευοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, καὶ γεγονὼς μητροπολίτης Νικαίας, γραμματικὸς· ἔγραψε βίους Ἰαροῦ καὶ Νικηφόρου τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν· ἐπιτομῆς ἐλέγους, ἐπιτολὰς, ἰάμβους εἰς Θωμᾶν τὸν ἀντάρτην, ἅπερ ὀνομάζουσι, τὰ κατὰ Θωμᾶν, καὶ ἄλλα πολλά.

(45) Repetit hic scriptor noster ea, de quibus capite præcedenti circa finem egit; et prosequitur Arabum principum seriem.

(46) Hic Arabum princeps dicitur Theophani Ἰζίδ.

(47) Mortuo Isam Valid Arabum princeps nuncupatur a Theophane, qui annum unum eidem ascribit. Vide eundem Theophanem ad annum 3 Constantini Copronymi.

stantino, anno ab orbe condito 6288, eodem ipso anno Aaron Arabum princeps in interiore Persia, Chorasana nuncupata mortuus est : imperiumque suscepit Mahomet filius ejus, iners et ineptus omnino, contra quem Ahdelas ejus frater seditione mota, ex eadem regione Chorasana cum paternis viribus erumpens, civilis belli auctor fuit. Atque inde Syriæ, Ægypti et Libyæ populi in varios principatus divisi, rem publicam et sese mutuo cædibus, rapinis, omnisque generis flagitiis pessumdederunt, cum in se invicem, tum in subditos Christianos confuse desævientes. Hinc sane etiam templa circa urbem sanctam Christi Dei nostri, vastata et desolata sunt : monasteria item utriusque magnæ Lauræ SS. Charitonis et Cyriaci ac Sancti Sabæ, cæteraque cœnobia SS. Euthymii et Theodosii. Hujusmodi porro tumultus mutux cædes inter se et nobis illatæ annis quinque perdurarunt. Hucusque Arabum tempora in ordinem digessit sanctus Theophanes, qui monasterium Magni Agri dictum constituit; ipseque avunculus magni, pii, et Christianissimi imperatoris Constantini, Leonis sapientissimi optimique imperatoris Illii, Basilii autem Macedonis nepotis, cujus memoria ob præclare administratum Romanorum imperium celebratur.

α κρατεί ἔτη κα' (48). Τούτου τελευταύσαντος, Μαδὶς ἀρχηγός Ἀράβων γίνεται, καὶ κρατεί τῆς ἀρχῆς ἔτη ἑννέα (49). Τούτου παρελθόντος, Ἀαρῶν τις τῶν Ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται, καὶ κρατεί τῆς ἀρχῆς ἔτη κγ' (50). Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἦγουν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς Εἰρήνης καὶ Κωνσταντος, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ςσπη' (51), τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀαρῶν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός τέθηκεν εἰς τὴν ἐνδοτέραν Περσίδα τὴν καλουμένην Χωρασάν (52). Καὶ διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μωάμεθ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀφυῆς κατὰ πάντα καὶ ἀσυνάρτιστος ὑπάρχων· πρὸς δὲ Ἀδελὰς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ στασιάσας ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας τοῦ Χωρασάν ἕματα πατρικαῖς δυνάμεσιν ἐμφυλίου πολέμου γέγονεν αἴτιος. Κάντευθεν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν, καὶ Ἀίγυπτον, καὶ Αἰθίῴην εἰς διαφόρους κατατηθέντες ἀρχάς, τὰ τε δημόσια πράγματα, καὶ ἀλλήλους κατέστρεψαν, σφαγαῖς καὶ ἀρπαγαῖς, καὶ παντοιαῖς ἀτοπιαῖς, πρὸς τε ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς Χριστιανοὺς συγκεχυμένοι. Ἐνθα δὲ καὶ αἱ κατὰ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλεως ἐκκλησίαι ἠρήμωνται, τὰ τε μοναστήρια τῶν δύο μεγάλων Λαυρῶν (53), τοῦ ἐν ἁγίοις Χαρίτωνος (54) καὶ Κυριακοῦ (55), καὶ τοῦ ἁγίου Σάβα (56), καὶ τὰ λοιπὰ κοινῶς τῶν ἁγίων Εὐθυμίου (57) καὶ Θεοδοσίου (58). Ἐπεκράτησε δὲ τῆς τοιαύτης ἀναρχίας ἡ κατ' ἀλλήλων καὶ ἡμῶν μακροφονία ἔτη πέντε (59). Ἔως ὧδε ἐκανόνισε τοὺς χρόνους τῶν Ἀράβων ὁ ἐν ἁγίοις Θεοφάνης (60), ὁ τὴν μὴν συστήσας τοῦ καλουμένου Μεγάλου Ἀγροῦ,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(48) Theophanes post Maruam Muamed recenset eique annos quinque attribuit, ut patet ex iis, quæ habet idem scriptor ad annum 14 Constantini Copronymi. Perperam vero ejusdem Tabulæ ipsi Muamed annos 9 ascribit. Sed in Tabulis prædictis numeri annorum passim corrupti occurrunt; hinc fit, ut recentiores Historiarum scriptores dum tabulas illas tantum consulunt, et non Theophanis textum, passim in errorem deferantur. Cæterum Ahdelas hic frater fuit Muamed, ut scribit Theophanes paulo superius citato loco, eique annos principatus 21 assignat. Obiit is eodem mense quo impius Copronymus, ut tradit idem scriptor anno 35 ejusdem Augusti.

(49) Μαδὶς dicitur et Theophani, qui totidem ipsi annos attribuit. In Editis legitur, Μαδὶς.

(50) Anno 4 Irenes et Constantini obiit Madès, seu Madi, et ipsius filius Moses principatum obtinuit; qui cum imperasset annum circiter unum obiit, et in ejus locum Aaron frater suffectus est. Vide Theophanem anno 6 Constantini et Irenes.

(51) Sic in ms. codice legitur. Editi vero habent ita: Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἦγουν ςσπη', τῆς τῶν Ῥωμαίων, etc. Numerus autem hic primus annorum ab orbe condito in ms. habetur margini ascriptus alia manu et rubris litteris: habetur et interlinearis, sed manu admodum recenti. Atqui mors Aaronis Arabum principis, et dissidium illud inter Arabes neque sub Constantino et Irene, neque anno 6288, ab orbe condito accidit, sed anno 7 imperii Nicephori Generalis, Christi 808, ut habet Theophanes hoc ipso anno, qui rem totam iisdem ferme verbis refert: unde loco Irenes et Constantini, scribendum est Nicephori Generalis; et annus ab orbe condito reponendus, vel prout computat Theophanes, nimirum ςσα', 6301, vel ut numerant Græci recentiores ςςις', 6316.

(52) Sic ms. codex, necnon etiam Theophanes.

Editi habent, εἰς τὴν ἐνδοτέραν Περσίδα διὰ τὴν καλουμένην Χωρασάν. Subjungit Theophanes, μηνί Μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνι β'.

(53) Quid Lauræ, et quodnam discrimen inter Lauras et cœnobia, pluribus docet Ducangius in utroque Glossario.

(54) De Charitone monasteriorum et Laurarum conditore Pauli Eremitæ discipulo Menæum Septembris 28 in Anthologio Arcudii: Αὐτὸς δὲ τὸ σπήλαιον ἐκκλησίαν ποιήσας, καὶ πλῆθος μοναχῶν συναγαγὼν, εἰς μὴν ἀποκατέστησεν. Vixit hic Charito temporibus imperatoris Aureliani; hujusque Λαῦρα παλαιὰ citatur a Georgio Syncello in Chronica p. 107, eaque non longe a Bethleem et a Rachelis tumulto existitisse videtur: Ταύτης γὰρ τὴν λάρνακα τῆς γῆς ὑπερκειμένην πολλάκις ἐκεῖσε παραδεδύων ἐπὶ Βηθλεὲμ, καὶ τὴν παλαιὰν Λαῦραν τοῦ ὁσίου Χαρίτωνος ἐώρακα. Hujus ego tumulum terra exstantem, versus Bethleem et antiquam beati Charitonis Lauram iter faciens conspexi. De eadem agit præterea Vita ms. ejusdem sancti Charitonis Eremitæ: Διὰ ταῦτα καὶ ἐτέραν ἐκεῖσε κατεσκευάζεν Λαῦραν ὁ θαύμαστος οὗτος Χαρίτων, ἡνὲρ ἐνίοι μὲν τῆ Σύρι γλώττῃ Σουκάν ὀνομάζουσιν, ἄλλοι δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνῆν παλαιὰν λαῦραν ἀ[να]ποκαλοῦσιν.

(55) Nascitur Corinthi sub Theodosio magno, patre presbytero illius Ecclesiæ; anno ætatis 18, lector creatur, et postmodum Lauræ Charitonis præfuit aliquandiu. Vide Anthologium Arcudii.

(56) Vixit sub Theodosio juniore. Festus ei dies 5 Decembris. De hoc pluribus egimus lib. V Comment. in Antiquit. CP.

(57) Vixit sub Trajano. Vide Menæa Januarii.

(58) Dies ei consecratus 12 Januarii.

(59) In Theophane numerus annorum desideratur, ideoque hinc supplendus.

(60) Sic in ms. Perperam legitur in editis: Ἔως

μητρόθεος ευγχανών του μεγάλου (61) και εὐσεβοῦς και Χριστιανικωτάτου βασιλέως Κωνσταντίνου υλοῦ Λέοντος του σοφωτάτου και αγαθοῦ βασιλέως, ἐγγόνου δὲ Βασιλείου τοῦ ἐκ Μακεδονίας, τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ τὰ σκήπτρα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας κρατήσαντος.

ΚΕΦΑΛ. ΚΓ'.

Περὶ Ἰβηρίας, και Ἰσπανίας.

Ἰβηρία δύο· ἡ μὲν πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις (62), ἀπὸ Ἰβηρος ποταμοῦ, οὗ μέμνηται Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ Περὶ γῆς β' (63). Ἐντὸς δὲ Πυρηρίας Ἰβηρ ε' ἐστὶ μέγας ποταμὸς φερόμενος ἐνδοτέρω. Ταύτην δὲ εἰς πολλά (64) φασὶ ἔθνη διαιρεῖσθαι, καθάπερ Ἡρόδωρος ἐν τῇ δεκάτῃ (65) τῶν καθ' Ἡρακλέα γέγραπεν ἱστορίᾳ (66), οὕτως· Τὴ δὲ Ἰβηρικὸν γένος τοῦτο, ὅπερ φησὶ οὐκ εἶναι τὰ παράλια τοῦ διαπλου (67), διώρισται ὀνόμασιν, ἐν γένος ἕκαστον κατὰ φύλα. Πρῶτον μὲν οἱ ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις οὐκοῦντες τὰ πρὸς δυσμῶν (68) Κύνητες ὀνομάζονται. Ἀπ' ἐκείνων δὲ ἤδη πρὸς βορρῶν ἴσθμι Γλήτες, μετὰ δὲ Ταρτήσιοι, μετὰ δὲ Ἑλευσίνιοι (69), μετὰ δὲ Μασσηνοί, μετὰ δὲ Καλπιανοί (70), ἔπειτα δὲ ἤδη ὁ Ῥοδανός. Ἀρτεμιδωρος δὲ ἐν τῇ β' [τῶν Γεωγραφουμένων] οὕτω διαιρεῖσθαι φησὶν· Ἀπὸ δὲ τῶν Πυρηναίων ὄρων, ἕως τῶν κατὰ Γάδειρα τόπων ἐνδοτέρω, και συνωνύμως Ἰβηρία τε και Σπανία καλεῖται. Διήρηται δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς δύο ἐπαρχίας· [πρῶτη μὲν ἐπαρχία (71)] διατείνουσα ἀπὸ τῶν Πυρηναίων ὄρων ἅπαντα μέχρι τῆς Καινῆς Καρχηδόνας, και τῶν τοῦ Βαίτιος πηγῶν· τῆς δὲ

A

CAPUT XXIII.

De Iberia et Hispania.

Iberiae duae sunt. Altera circa columnas Herculeas, ab Ibero flumine sic dicta, cujus Apollodorus libro secundo Descriptionis terrae meminit: *Intra Pyrenaeos est Iberus magnus fluvius, qui in interiores fertur regiones.* Hanc in multas gentes divisam perhibet Herodorus libro suae historiae decimo quiam de Hercule consignavit, his verbis: *Gens haec Iberica, quam dico maritima trajecti habitare, quamvis una gens sit, diversis tamen nominibus, secundum tribus, distincta est. Primum quidem, qui ultimi versus occasum habitant, Cynetes appellantur. Ab his versus aquilonem tendenti, occurrunt Gletes, tunc Tartessii, deinde Elbysinii, post hos Mastieni, tum Calpiani, denique etiam Rhodanus.* Artemidorus vero libro secundo Geographicorum, ita divisam refert: *A Pyrenaeis montibus, usque ad mediterranea, quae sunt apud Gades, communi nomine Iberia et Spania nuncupatur. A Romanis in duas provincias 77 divisa est: prima se extendit universa a Pyrenaeis montibus, usque ad novam Carthaginem et fontes fluminis Bætis: secunda autem provincia occupat quod superest ad Gades et Lusitaniam usque.* Dicitur et Iberites. Parthenius in Leucadiis: *Na-*

B

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

ὅδε ἐκλονότος τοὺς χρόνους τῶν Ἀράβων ὁ ἐν ἀγίοις C Ἐπιφάνιος, etc. Quod autem legendum sit hic Θεοφάνης et non Ἐπιφάνιος, non est necesse pluribus probari, cum nemo ignoret, Theophanem Chronographum, ex quo plura capita ferme integra, quae ad historiam Arabum pertinent, hic exscripsit Porphyrogenitus, et praecipue caput praesens, condidisse monasterium Magni Agri dictum, in eoque repositum fuisse ipsius corpus. Vide Menæa mensis Martii die 12. Epiphanius autem scriptoris rerum Saracenicarum nemo ex scriptoribus meminit. Sed haec plus satis dicta sint de re tam manifesta. Caeterum corrigendus est Ducangius in Vita Leonis Philosophi, qui Zoen Carbonopsinam, quartam uxorem ejusdem Leonis, sororem fuisse scribit, ex Porphyrogenito, sancti Epiphanius Magni Agri abbatis.

(61) Μητρόθεος Avunculus interpretatus sum, ita ut Zoe Carbonopsina quarta Leonis Philosophi uxor soror sit Theophanis. Atqui id annorum spatium non patitur; cum Theophanes mortuus dicitur sub Leone Armeno circa finem ejus imperii. Unde μητρόθεος non solum avunculus fortassis dicitur, sed et magnus avunculus, ut vulgo appellatur, nimirum matris avunculus.

(62) Sic in epitome Stephani in Μασσηνοί, ἔθνος πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις· at in Ἰβηρίας legitur, πρὸς τὰς Ἡρακλείους στήλας.

(63) Sic ex ms. codice. Perperam in editis legitur, ἀπὸ λέδιο. Apollodori Geographi saepe meminit Stephanus in Ἀβούλλοι, Αὐγίλα, et in Γαυγάμηλα. De eodem videtur loqui Tzetzes chil. in Histor. c. Inquiens: Ἀπολλόδωρος φησὶ ταύτην τὴν ἱστορίαν, τῷ περὶ νήσων, πόλεων, και δῆμων, δὲ βέλτω. Apollodorus refert hanc historiam eo in libro, quem consignavit de insulis, urbibus, et populis. De Apollodoro vide Vossium de Historicis Graecis.

(64) Sic cum Berkelio emendamus: perperam quippe in editis et in ms., ταύτης δὲ πολλά, etc.

(65) Sic emendamus. Perperam in editis, et in ms. legitur Ἡρόδοτος· quippe hujus Herodori liber etiam decimus de Hercule citatur a Stephano in Κυνητικόν. Vide Vossium de Historicis Graecis lib. iii.

(66) Ita in ms. codice. Perperam in editis, γέγραπεν ἱστορία.

(67) Perperam in editis legitur, τὰ παράλια τοῦ διαροῦ.

(68) Sic legitur in ms. codice.

(69) Sic cum Berkelio emendamus. In mss. legitur, μετὰ δὲ, Ἑλευσίνιοι, μετὰ δὲ, Μασσηνοί, μετὰ δὲ Κελκιανοί· ἔπειτα δὲ ἡ Διορδοβανός. Liqueat ex hoc Herodori loco, inquit Berkelius, *Elbysinios* et *Mastienos*, qui etiam *Mastiani* vocantur ab aliis, gentes esse Iberiae. Philistus *Elbysinios* apud nostrum *Elbestios* Ἑλβεστίους vocat (si locus alioquin mendo careat, de quo vehementer ambigo) quos non in Hispania, sed simul cum *Mastienis* in Libya collocat. Et alio in loco Stephanus ex Hecataei Europa, *Mastianis* probe columnas Herculeas sedem assignat, adeo ut de his gentibus contraria statuere videatur. Verum, ut quod res est dicamus, tempore Hannibalis cum Africae securitati prospiceret, ex Hispania in Africam, et ex Africa in Hispaniam milites trajici solebant, ut sic fidem et amicitiam utrorumque populorum mutuo vinculo sanciret. Inter illos fuere *Thersites*, *Olcades*, *Mastiani* (et fortassis *Elbysinii* sive *Elbestii* eorum vicini) quos cum Philistus audiret in Africa praeclearum aliquid facinus edidisse existimavit indigenas esse, cum revera patriam et incunabula Hispaniae deberent. Videsis Polybium lib. iii, ubi refert, supra nominatos populos Hannibalis consilio in Africam transfretasse.

(70) An legendum Κέλται, quorum regionem subsequitur ea quam Rhodanus alluit?

(71) Haec ita proprio Marte restituit Berkelius, cum haec verba desint in editis et in ms.

signabit in littore Iberia (id est, *Iberico*). Altera vero *A* *deuteras eparchias ta mechi Gudispon kai Loutheria apud Persas sita est*. Gens ipsa Iberos vocatur, uti Pieres, Byzeres. Dionysius :
 ρια.ἰφ. Ἡ δὲ ἐτέρα Ἰβηρία πρὸς Πέρσας ἐστὶ (74), τὸ αἰος (75):

Prope columnas magnanimorum gens Iberorum.
 Et Aristophanes in *Triphalete* :

Ut cognoverunt Iberos illos, qui Aristarchi anti-
 [quitas.

Et rursum :

Iberos quos publico iudo exhibes, curriculo mihi
 [auxilio fuisse.

Et Artemidorus libro secundo operis Geographici : *Grammatica Italorum utuntur, qui ad mare habitant Iberi*. A genitivo Ἰβηρος deducitur femininum Ἰβηρίς. Menander in *Aspide* ait : Ἑλληνίς, οὐκ Ἰβηρίς : *Græca est, non Iberica*. Dicitur quoque Ibericus. Dionysius :

Pontus quidem primus Ibericus incipientibus.

Divisa autem fuit Iberia in duas provincias, nunc autem in tres, ut Marcianus in ejus Periplo perhibet : *Primum quidem Iberia in duas provincias divisa erat, at nunc in tres; in Hispaniam Bæticam, in Hispaniam Lusitaniam, et Tarraconesiam*. A genitivo Ἰβηρος casum rectum deducit Apollonius *Iberus*, uti a phylacis phylacus. In denominativis, inquit, casus recti a genitivis formantur. Iber quidem duas syllabas similes nominativo, quod ad accentum in penultima, et in simplici forma et in composito habet. Simplex quidem est martyr martyris, hic

deuteras eparchias ta mechi Gudispon kai Loutheria. Λέγεται δὲ καὶ Ἰβηρίτης (72). Παρθένος (73) ἐν *Λευκαδίαις* Ἰβηρίτη πλεύσειεν αἰ-

ἄρχου στηλάων μεγαθύμων ἔθνος Ἰβήρων.
 Καὶ Ἀριστοφάνης *Τριφάλητι* :

Μαρθάνοντες τοὺς Ἰβηρας τοὺς Ἀριστάρχου
 [παίλαι.

Καί :

Τοὺς Ἰβηρας οὐδὲ χορηγεῖς μοι βοηθῆσαι
 [δρόμω.

Καὶ Ἀρτεμίδωρος ἐν δευτέρῳ των *Γεωγραφουμένων* Ἰβηρίας δὲ χρῶνται (76) τῇ τῶν Ἰταλῶν οἱ παρὰ θάλατταν οἰκούντες τῶν Ἰβήρων. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰβηρος γενικῆς, Ἰβηρίς, τὸ θηλυκόν. Ἑλληνίς, οὐκ Ἰβηρίς, Μένανδρος *Ἀσπίδι*.
 Λέγεται καὶ Ἰβηρικὸς Διονύσιος :

Πόντος μὲν πρότιςτος (77) Ἰβηρικὸς ἀρχο-
 [μένουσι.

Διηρεῖτο δὲ Ἰβηρία εἰς δύο, νῦν δὲ εἰς τρεῖς, ὡς Μαρκιανὸς ἐν *Περίπλῳ* αὐτῆς Ἰβηρία εἰς δύο (78) διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νῦν δὲ εἰς τρεῖς, εἰς Σπανίαν Βαιτικὴν, Σπανίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ταρρακωνησίαν. Ἀπὸ τῆς γενικῆς Ἰβηρος εὐθείαν [παράγει (79)] Ἀπολλώνιος, ὡς τοῦ φύλακος, ὁ φύλακος. Ἐν τοῖς παρωνόμοις, φησὶν, ἀπὸ γενικῶν εὐθεῖαι παράγονται. Τὸ μὲν Ἰβηρ (80) δύο συλλαβὰς, ὁμοίως τῇ εὐθείᾳ, κατὰ τὸν τόνον παροξυσμένον, καὶ ἢ ἐν ἀπλῶ σχήματι, ἢ ἐν συνθετῶ. Ἀπλὸν μὲν οὖν μάρτυρ μάρτυρος ὁ μάρτυρος· γὰρ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(72) Sine dubio, inquit Berkellius, temporum diritate vel scriptorum negligentia hic locus mutilus ad nos pervenit, excidit enim, τὸ ἐθνικὸν Ἰβηρ. Quibus subnectendum optimo sensu. λέγεται καὶ Ἰβηρίτης.

(73) De Partheno et Artemidoro vide indicem Pinedi ad scriptores citatos in Stephano Byzantio.

(74) De hac Iberia pluribus agit infra Porphyrogenitus cap. 45 et 46. Hanc ponit Agathemerus lib. II Geog. inter Colchidem et Albaniam : Ὑπόκειται δὲ τῇ Σαρματία πρὸς μὲν τῷ Πόντῳ ἢ Κολχικῇ, πρὸς δὲ τῇ Κασπίᾳ ἢ Ἀλβανίᾳ, ἧς μεταξὺ καί ται ἡ Ἰβηρία. Vide Dionysium de situ Orbis et Strabonem lib. I et XI.

(75) Non est sequens versiculus, inquit Berkellius, desumptus ex Dionysio Alexandrino de situ orbis. Imo in illo versu non videtur mentio fieri de Iberis orientalibus, sed de occidentalibus, ἀρχοῦ στηλάων, *prope columnas Hercules* habitantibus. Verum versiculus mox secuturus, ex quo usum τοῦ Ἰβηρικὸς confirmat, ex Dionysio Alexand. transcripsit Stephanus noster.

(76) Strabo lib. III, narrat, Hispanorum doctissimos olim Turdetanos fuisse, qui præter grammaticæ usum, etiam conscripta servabant antiquitatis monumenta, poemata, et leges metris inclusas. Cæterum iisdem litteris quibus Itali utebantur. Vide Vossium de arte Grammatica.

(77) Sic ex Dionysio emendat Berkellius, nomen auctoris adiungens.

(78) Sic in ms. In editis vero : Πρῶτερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νῦν δὲ

εἰς τρεῖς, Βαιτικὴν, Σπανίαν, καὶ Ταρρακωνησίαν. At nescio unde Berkellius sic scribit : Πρῶτερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο ἐπαρχίας διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νῦν δὲ εἰς τρεῖς, εἰς Σπανίαν Βαιτικὴν, Σπανίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ταρρακωνησίαν, et hanc lectionem in versione expressimus. Salmasius vero in Plinianis Exercit. ait se in veteri codice hunc locum sic scriptum reperisse : Πρῶτερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νῦν δὲ εἰς τρεῖς, ὡς Μαρκιανὸς ἐν τῷ *Περίπλῳ* αὐτῆς, Βαιτικὴν, Λουσιτανίαν καὶ Ταρρακωνησίαν. Certum quidem est, prius Romanos Hispaniam in citeriorem et ulteriorem divisisse; de quo Plinius et alii : deinde vero cum tota regione essent partiti, in tres partiti sunt provincias. Marcianus quem hic Porphyrogenitus laudat sic habet in Periplo cap. de Iberia et Hispania : Πρῶτερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία διηρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς ἐπαρχίας δύο, νῦν δὲ εἰς τρεῖς, εἰς Ἰσπανίαν Βαιτικὴν, καὶ εἰς Ἰσπανίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ἰσπανίαν Ταρρακωνησίαν. Agathemerus lib. II, Hispanias item tres recenset : Ἰσπανίαι τρεῖς, ἃς Ἰβηρίας πρότερον ἐκάλου· καὶ ἔστιν ἡ μὲν Λουσιτανία πρὸς τῷ δυσμικῷ Ὀκεανῷ· ἡ δὲ Βαιτικὴ κατὰ τὴν ἐντὸς θάλασσαν, ὀλίγον τι καὶ τῆς ἔξω μετὰ τὸν πορθμὸν ἐπιλαμβάνουσα. Ἡ δὲ Ταρρακωνησία διήκει ἀπὸ τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς ἐκτὸς θαλάσσης ἐπὶ τὴν ἐντὸς θάλασσαν. Sic quidem ante Constantinum magnum, at post illum universa illa regio in sex provincias divisa fuit, ut patet ex scriptoribus.

(79) Deest hoc verbum in editis et in ms. et proprio Marte reponitur a Berkellio.

(80) Sic Berkellius, nescio unde. In editis et in ms. Porphyrogeniti legitur, τὸ μὲν ὕδωρ, etc.

ροφ, χάροπος, ὁ Χαροπόδ· Χαροποῖό τ' ἀνακτος (81). Α Τροίην, Τροίηνος, ὁ Τροίηνος, υἱὸς Τροίηνοιο. Ἴβηρ, Ἴβηρος, ὁ Ἴβηρος· ἀπ' οὗ παρὰ Κουαδράτω ἐν Ῥωμαϊκῆς Χιλιάδος ε' ἔστιν Ἴβήροισιν, οὕτως·

Καίτοι Δίγνοι θ' ἄμα καὶ Ἴβήροισι πολεμότες.

Τὸ αὐτὸ καὶ Ἄβρων ἐν παρωνύμοις φησί. Καὶ αὐτὸς Ἴβηρος τραγοπόγων ἐν Μάλθακοῖς εἰρηται Κρατίνου. Λέγονται οἱ Ἴβηρες ὕδροποτεῖν, ὡς Ἄθηναιος ἐν Δεικροσοφιστῶν β' (82) οὕτω· Φίλαρχος μὲν ἐν τῇ ζ' καὶ τοῦς· Ἴβηράς φησιν ὕδροποτεῖν πάντας, καίτοι πλουσιωτάτους πάντων ἀνθρώπων τυγχάνοντας. Κέκτηνται γὰρ ἀργυρον καὶ χρυσὸν πλείστον. Μονοσιτεῖν τε αὐτοῦς ἀεὶ λέγει διὰ μικρολογίαν, ἐσθῆτάς τε φορεῖν πολυτελεστάτας.

ΚΕΦΑΛ. ΚΔ'.

Περὶ Ἰσπανίας.

Πόθεν εἰρηται Ἰσπανία; Ἀπὸ Ἰσπανίου γίγαντος (83) οὕτω καλομένου. Ἰσπανίαι δύο τῆς Ἰταλίας ἐπαρχίαι (84)· ἡ μὲν μεγάλη, ἡ δὲ μικρά. Ταύτης ἐμνήσθη Χάραξ ἐν Ἱ Χρονικῶν (85)· Ἐν Ἰσπανίᾳ τῇ μικρᾷ τῇ ἔξω Λουσιτανῶν κάλιον ἀποστάτων ἐπέμψθη ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπ' αὐτοῦς Κόδιτος, ὁ αὐτὸς ὁμοῦ περὶ τῶν δύο Κόδιτος ὁ τῶν Ῥωμαίων πολέμαρχος ἐν ἀμφότεραῖς ταῖς Ἰσπανίαις. Ἠσώμενος δὲ ὑπὸ Θυριάθου (86) σκοπὸς πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο. Ταύτην κεκλήσθαι φησιν Ἰβηρίαν ἐν Ἑλληνικῶν γ' (87)· Τὴν δὲ Ἰσπανίαν Ἑλληνες τὰ πρῶτα Ἰβηρίαν ἐκάλεον, οὕτω Ἐύμαρτος τοῦ Ἰθροῦς τὴν προσηγορίαν μεμαθηκότας· ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῆς γῆς ὁ ἔστι πρὸς ποταμὸν Ἰβηρίαν, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὀνομάζονται τὴν πᾶσαν οὕτω καλοῦντες (88). Ὑστερον δὲ φασιν αὐτὴν μετακεκλήσθαι (89) Πανίαν.

martyrus : Charops Charopis, hic Charopus, venuti : Charopique regis. Træzen Træzenis, hic Træzenus, ut Træzeni filius ; similiter quoque Iber Iberis, hic Iberus : unde apud Quadratum libro quinto Romanæ Chliadis datus Iberis hisce verbis :

Cum Liguribus simul et Iberis belligerantes.

Idem Abro in denominativis tradit. Et apud Cratinum in Malthacis Iberus hircina barba appellatur. Dicuntur Iberes aquam potare apud Athenæum libro secundo Dipnosophistarum hisce verbis : *Philarchus libro septimo ait, Iberos omnes aquam potare, etiamsi ditissimi hominum sint : argenti quippe et auri plurimum possident ; semel vero in die tantum cibum eos sumere parcimoniam causa, ait, ac vestitu uti splendidissimo.*

78 CAPUT XXIV.

De Hispania.

Unde dicitur Hispania? Ab Hispano hujus nominis gigante Hispaniam duæ Italiæ provinciam ; una quidem magna, alia vero parva. Hujus nemiuit Charax lib. x *Chronicorum* : *In Hispaniam minorem exteriorem, Lusitanis rursus deficientibus, a Romanis exercitus dux missus est Quintus, qui simul in duabus Hispaniis belli præfecturam gereret. Is autem a Viriatho superatus, sædus cum illo iniit. Hanc vocari ait Iberiam [idem Charax] libro tertio rerum Hellenicarum sive Græcarum : Hispaniam vero Græci primum Iberiam nuncupabant, cum nondum totius gentis nomen edidicissent ; sed a tractu regionis Ibero fluminis adjacente, totam terram Iberiam nuncuparunt. Postremo autem aiunt illam Paniam appellatam esse.*

Υστερον δὲ φασιν αὐτὴν μετακεκλήσθαι (89) Πανίαν.

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(81) Χαροποῖό τ' ἀνακτος, sunt fragmenta verbum Homeri.

(82) Locus hic Philarchi apud Athenæum paulo diversus est. Sic ibi ille : Φησὶ δὲ τοῦς Ἴβηρας πάντας ὕδροποτεῖν, καίτοι πλουσιωτάτους ἀνθρώπων ἔντας· μονοσιτεῖν τε αὐτοῦς ἀεὶ λέγει διὰ μικρολογίαν, ἐσθῆτάς δὲ φορεῖν πολυτελεστάτας. Eadem refert Konstanthius ad Periagetæ v. 282.

(83) Hispania, quæ primum dicta fuit Iberia, ut ex præcedenti capite liquet, et deinde Hesperia ab Hespero stella lucidissima, quæ vespertino tempore in Occidente apparet, solem subsequens ; postmodum nuncupata est Hispalia ab Hispali, urbe ad fretum Atlanticum sita, quam hodie Sivilliam vocant ; unaque denique littera immutata Hispania appellata fuit.

(84) Divisa fuit olim a Romanis universa Hispania in ceteriorem et ulteriorem, uti ad caput præcedens adnotavimus.

(85) Χρονικά Characis Pergamæni passim citantur a Stephano. Vide Vossium de Hist. Græc. lib. III.

(86) Viriathus qui ex venatore latro, ex latrone subito dux atque imperator, Romanum exercitum non semel profugavit : primum Vetilium prætorem suis ejus copiis captivum trucidavit ; in cuius locum cum missus esset C. Lælius, egregie cum eo pugnavit. Deinde Q. Fabius Maximus Æmilianus proconsul restituta militari disciplina eundem devicit. Tum Q. Fabius Maximus Servilianus consul,

alterius frater, fuscum fugatumque in Lusitaniam compulsi anno U. C. 612. Sequenti vero cum a Viriatho circumventus opprimi posset, pacem præoptanti æquis conditionibus dedit. Et de hac quidem Viriathi contra Q. Fabium Maximum Servilianum expeditione videtur hic loqui Charax : nam Q. Servilius Cæpio anno 614, neglecto sædere, repente Viriathum adortus, corruptis ejus legatis, dolo illum sustulit, majore populi Romani dedecore, quam operæ pretio. Vide Livium de bello Viriathico, Florum, Appianum, etc.

(87) Sic in ms. codice. Perperam in editis : Ταύτην κεκλήσθαι φησιν Ἰβηρίαν. Ἐν δ' Ἑλληνικῶν γ'. Hoc autem intelligit de eodem Charace, qui, Suida teste, condidit historiæ Græcarum libros XI, in quorum secundo Augusti Cæsaris memoriam celebrat ; in secundo item Neronis, et successorum. Cæterum Characis librum secundum Ἑλληνικῶν citat Stephanus Byzantius in Ἀδράστειζ, et Ταύναρος. Unde facile crederem, et ex eo quod in Stephani epitome de Hispania habetur, Porphirogenitum hoc integrum caput de Hispania exscripsisse, quemadmodum et præcedens caput, ex Opere integro Stephani ; et miror cur Berkelius hæc item Stephano non reddiderit.

(88) Sic ex ms. codice. Locus mutilus in editis.

(89) Sic emendamus ; quippe in ms. Porphirogeniti ac Stephani corrupto legitur Ἰβηρία pro Ἰβηρὶς Esthencis enim lib. XIII Ibericorum apud

CAPUT XXV.

A

ΚΕΦΑΛΑ. ΚΕ'

*Ex historia sancti Theophanis Sigrinæ.**Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ὄσιου Θεοφάνους τῆς Συγγριανῆς (90).*

Hoc anno Valentinianus non modo Britanniam, Galliam et Hispaniam servare non valuit; quin etiam Lybiam occidentalem quæ Afrorum dicitur regio, amisit hoc pacto. Duces erant duo Aetius et Bonifacius: quos petente Valentiniano Romam miserat Theodosius. Bonifacio autem, qui occidentalis Libiæ præfecturam acceperat, invidens Aetius, calumniatur eum, quod rebellare et Libyam occupare meditaretur. Et hæc quidem Placidia dixit matri Valentiniani. Bonifacio autem litteris significavit, ne evocatus veniret: Criminis enim calumniam passus es, et te imperatores dolis comprehendere moliantur. His acceptis Bonifacius Aetio tanquam sincero amico fidem habens, accitus non venit. Tum vero cum fidem et benevolam imperatores habuerunt Aetium. Eodem autem tempore Gotthi et aliæ multæ ac copiosæ gentes in Hyperboreis locis usque ad Danubium habitabant; quarum præcipuæ erant Gotthi, Gepedes et Vandali, nullo alio, quam nominum appellatione a se invicem discretæ, et ubique una communi lingua utentes: omnes alioqui pravas Arii sectantur opiniones. Hi sub Arcadio et Honorio, transmissio Danubio in Romanorum terra sedes posuerunt. Et Gepedes quidem, ex quibus postea Longobardi et Avars segregati sunt, regionem 79 Singidoni et Sirmio proximam coluerunt. Wisigotthi autem cum Alaricho postquam Romam devastarunt, in Gallias profecti, eas sibi subegerunt. Gotthi vero, qui primo in Pannonia consederant, deinde anno Theodosii Junioris decimo nono,

Τούτω τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς οὐ μόνον Βρετανίαν, καὶ Γαλλίαν (91) καὶ Ἰσπανίαν ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυεν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑσπερίον Λιβύην, τῆς τῶν Ἄφρων καλουμένην χώραν προσαπέλευσε, τρόπῳ τοιῷδε. Δύο στρατηγοὶ ἦσαν, Ἀέτιος καὶ Βονιφάτιος, οὓς Θεοδόσιος κατὰ αἰτήσιν Οὐαλεντινιανοῦ εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν. Βονιφατίου δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑσπερίου Λιβύης λαβόντος (92), φθονήσας ὁ Ἀέτιος, διαβολὴν ποιεῖται κατ' αὐτοῦ, ὡς ἀναρσίαν μελετῶντος, καὶ τῆς Λιβύης κρατῆσαι σπεύδοντος. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς Πλακιδίαν εἶπε τὴν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ μητέρα. Γράφει δὲ καὶ Βονιφάτιῳ, ὅτι Ἐάν παραπεμφθῆς παραγενέσθαι μητέρισ (93)· διεβλήθη γάρ, καὶ δόλωσε οἱ βασιλεῖς βούλονται χειρώσασθαι. Ταῦτα δεξάμενος Βονιφάτιος, καὶ ὡς γνησίῳ φίλῳ Ἀετίῳ πιστεύσας, μεταπεμφθεὶς οὐ πρὸς ἄνετον. Τότε οἱ βασιλεῖς ὡς εὐνούστατον τὸν Ἀέτιον ἀπέδειξαντο. Ἦσαν δὲ τῷ τότε Γότθοι καὶ ἔθνη πολλὰ τε καὶ μέγιστα μέχρι τοῦ Δανουβίου (94) ἐν τοῖς ὑπερβωρείοις τόποις κατοικισμένα. Τούτων δὲ ἀξιολογώτερα εἶσι (95) Γότθοι, Γήπεδες, καὶ Οὐανδήλοι, ἐν ὀνόμασι μόνον καὶ οὐδὲν ἑτέρῳ διαλλάττοντες, μὴ διαλέκτῳ κεχρημένοι· πάντες δὲ τῆς Ἀρείου ὑπάρχουσι κακοπιστίας. Οὗτοι ἐπ' Ἀρκάδιου καὶ Ὀνορίου τὸν Δανουβίον διαβάντες ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων γῆ κατοικήθησαν. Καὶ οἱ μὲν Γήπεδες, ἐξ ὧν ὕστερον διηρέθησαν Λογγίβαροι καὶ Ἀδάρις, τὰ περὶ Συγγιδῶνα καὶ Σερμειὸν χωρῖα ἔκρησαν. Οἱ δὲ Ἰσχυοῖσι μετὰ Ἀλαρίχου (96) τὴν Ῥώμην πορθέσαν-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Plutarchum de fluminibus testatur Iberiam *Paniam* appellatam fuisse a Pane ejusdem regionis præfecto: Νικήσας δὲ καὶ Ἰβηρίαν, Πάναν κατέλειπεν ἐπιμελητὴν τῶν τόπων, ὃς τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Πανίαν μετωνόμασεν, ἣν οὐ μεταγενέστεροι παραγωγῶς Σπανίαν προσηγόρευσαν, καθὼς ἱστορεῖ Σωσθένης ἐν τῇ Ἰβηρικῶν. *Devicta Iberia Panem illorum locorum præsidem reliquit, qui regionem a se ipse Paniam nominavit, quam posterius secuti derivationem, Spaniam tandem appellarunt, ut refert Sosthenes libro XIII rerum Ibericarum.* Vide et Plinium lib. III, cap. I.

(90) Nimirum. *Ex historia sancti Theophanis Sigrinæ monachi.* Perperam hunc titulum interpretatur Meursius sic: *Ex historia sancti Theophanis Sigrinæ.* Nullam quippe historiam Sigrinam conscripsit Theophanes; sed Singrianæ montis monachus fuit, unde passim a scriptoribus dicitur τῆς Συγγριανῆς. Officium Theophanis, quod fronti ejusdem operum præfixit Combesius, sic habet: Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἰβ' τοῦ ὄσιου Πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ τῆς Συγγριανῆς. *Mensis [Martii] die 12 Sancti Patris nostri Theophanis confessoris Singrianæ monachi.*

(91) Sic in ms. codice, et in Theophane. In editis corrupta ac depravata sic habent: Τούτω τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς οὐ μόνον Βρετανίαν ἀλλὰ καὶ Γαλλίαν καὶ Ἰσπανίαν ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυεν, ἀλλὰ τὴν Ἑσπερίον Λιβύην προσαπέλευσεν τρόπῳ τοιῷδε. Theophanes hanc Vandalorum in Africam irruptionem refert anno 31 imperii Theodosii Junioris: scriptor vero Chronici Alexandrini, Prosper l'a:

tius aliique id ad annum 21 et 27 ejusdem Augusti assignant, nimirum coss. Fl. Tauro et Fl. Felice, anno Christi 428. Vide Procopium lib. I de bello Vandalico, unde Theophanes, quæ hic habet de Vandalorum in Africam irruptione, mutatus est; quæ quidem summam ab ipso collecta historice potius quam chronice ad annum 31 Theodosii Junioris referuntur.

(92) Sic ex Theophane. Perperam in ms. et in editis Constantini legitur, Βονιφάτιος δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑσπερίου Λιβύης λαβών, etc.

(93) Theophanes: Ἐάν μεταπεμφθῆς παραγενέσθαι μὴ θελήσης. *Si accersitus fueris, ne de reditu cogitato.*

(94) In Theophane legitur, πέραν τοῦ Δανουβίου.

(95) Theophanes sic habet: Τούτων δὲ ἀξιολογώτερα εἶσι τέσσαρα, Γότθοι, Ὑπόγοθοι, Γήπεδες, καὶ Οὐανδήλοι: ἐν ὀνόματι μόνον, etc. Sed alia lectio Theophanis pro Ὑπόγοθοι habet Ἰσχυοῖσι.

(96) In editis et in Theophane legitur μετὰ Ἀλαρίχου. Unde ejus interpretis sic vertit, *Wisigotthi post illatas ab Alaricho clades Roma devastata, in Galliam secedentes, varias obtinuerunt provincias.* Meursius legendum sic monet; Οἱ δὲ Οὐασιγόθοι μετὰ Ἀλαρίχου. In ms. scribitur Ἰσχυοῖσι, Ἰσχυοῖσι, et Ὑπόγοθοι. Cæterum quo anno a Gothis Roma capta fuerit, et quando ab iisdem Gallia occupata, pluribus narrat illius ævi scriptores; qui tamen tradunt, Gothos non cum Alaricho, sed cum Athaulfo ejus successore Gallias occupasse.

τες εἰς Γαλλίαν ἐχώρησαν, καὶ τῶν ἐκατ' ἐκράτησαν. Ἰσπανίαν ἔχοντες πρῶτον, ἔπειτα ἰθ' ἔπειτα τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ Νέου ἐπιτρέψαντος, τὰ τῆς Θράκης χωρία ἔκρησαν· καὶ ἐπὶ νη' χρόνους ἐν τῇ Θράκῃ διατρέψαντες (97), Θεουδερῖχου ἡγεμονεύοντος αὐτῶν πατρικίου καὶ ὑπάτου, Ζήνωνος αὐτοῖς ἐπιτρέψαντος, τῆς Ἑσπερίου Λιβύης βασιλείας ἐκράτησαν. Οἱ δὲ Οὐανδήλιοι Ἀλανοὺς ἐταιρισάμενοι, καὶ Γερμανοὺς, τοὺς νῦν καλουμένους Φράγγους, διαβάντες τὸν Ῥήνον ποταμὸν (98), ἡγούμενον ἔχοντες Γογιδίσκλον (99), κατέκρησαν ἐν Ἰσπανίᾳ πρώτην οὐσιν χώρην τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ Ἑσπερίου Ὠκεανοῦ. Βονιφάτιος δὲ, φοβηθεὶς τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς, περάσας ἀπὸ Λιβύης εἰς Ἰσπανίαν πρὸς τοὺς Οὐανδήλιους ἦλθεν· καὶ εὐρών τὸν μὲν Γογιδίσκλον τελευτήσαντα, τοὺς δὲ ἐκείνου παῖδας Γοτθάρων τε καὶ Γηζέριχον τὴν ἀρχὴν διέποντας, τούτους προτρεψάμενος τὴν Ἑσπερίον Λιβύην εἰς τρία μέρη διελὲν ὑπέσχετο. Ἐφ' ἑκάστου τοῦ τρίτου μέρους ἀρχεῖν σὺν αὐτῷ, κοινῇ δὲ ἀμύνεσθαι τὸν εἶον δὴποτε πολέμιον. Ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμιλογίαις Οὐανδήλιοι τὸν πορθμὸν διαβάντες, τὴν Λιβύην κατὰ Κυρήνην (1). Οἱ δὲ Ἰσίοι ἀναστάντες ἀπὸ

Τινὲς δὲ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων φίλοι Βονιφάτιου, τὴν τοῦ Ἀετίου ψευδοκατηγορίαν ἀνήγγειλαν τῇ Πλακιδίᾳ, ἐμφανῆ ποιήσαντες καὶ τὴν πρὸς Βονιφάτιον Ἀετίου ἐπιστολὴν, τοῦ Βονιφάτου ταύτην αὐτοῖς ἀποστειλαντος. Ἡ δὲ Πλακιδία ἐκπλαγεῖσα, τὸν μὲν Ἀέτιον οὐδὲν ἠδίκησεν, Βονιφάτιον δὲ λόγον προτρεπτικὸν μεθ' ὄρκων ἀπέστειλεν. Τοῦ δὲ Γοτθάρου τελευτήσαντος, Γηζέριχος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν αὐτοκράτωρ. Βονιφάτιος δὲ τὸν λόγον δεξάμενος, τῶν Οὐανδήλων καταστράτευσεν, στρατοῦ μεγάλου ἐλθόντος αὐτῷ ἀπὸ τε Ῥώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου, στρατηγούντος Ἀσπαρος. Πολέμου δὲ κροτηθέντος πρὸς Γηζέριχον, ἠττήθη ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατός. Καὶ οὕτω Βονιφάτιος μετὰ Ἀσπαρος εἰς Ῥώμην ἐλθὼν, τὴν ὑποψίαν διέλυσεν ἀποδείξας τὴν ἀλήθειαν ἢ δὲ Ἀφρικῇ ὑπ' Οὐανδήλοις γέγονε. Τότε καὶ Μαρκιανὸς στρατιώτης ὢν, καὶ δουλεύων τῷ Ἀσπαρι (2), ζῶν συνελήφθη ὑπὸ Γηζέριχου, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύσας.

Ἰστίον δὲ τρεῖς ἀμερμουμνῆς (3) εἰσὶν ἐν ὅλῃ τῇ

Thraciæ agros incoluere, eodem Augusto ita permittente : inque Thracia quinquaginta et octo annis commorati, Theuderico duce, patricio et consule, Zenone ipsis permittente occidentalis Libyæ regnum occuparunt. Vandali autem adjunctis sibi Alanis et Germanis, qui nunc Franci appellantur, trajecto Rheno flumine, duce Gogidisco in Hispania, quæ ab Oceano Occidentali prima Europæ regio est, sedem posuerunt. Bonifacius autem, Romanorum imperatorum metu, e Libyâ in Hispaniam trajiciens ad Vandalos se recepit. Cumque jam obiisset Gogidiscus, ipsius filios Gottharum et Gezerichum principatum tenentes offendit : hos pluribus hortatus Libyam occidentalem in tres partes se divisurum promisit, ut unusquisque secum tertiam partem obtineret : cunctique simul adversarium omnem quisquis ille foret, ulciscerentur. Hoc pacto sœdere, Vandali freto transmissis, Libyam occuparunt ab Oceano Tripolim usque, quæ est juxta Cyrenem. Wisigothi autem e Gallia moventes Hispaniam occuparunt.

κατέκρησαν ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι Τριπόλεως τῆς Γαλλίας ἐκράτησαν καὶ τὴν Ἰσπανίαν.

Senatores porro quidam Romani amici Bonifacii, falsam Aetii criminationem Placidia patrefecerunt, producta Aetii ad Bonifacium epistola, quæm ipsis Bonifacius miserat. Hac re percussa Placidia Aetium quidem nullatenus læsit, ad Bonifacium vero litteras cum jurejurando misit, quæ officium suaderent. Defuncto autem Gotthario, Gezerichus factus est Vandalorum imperator. Bonifacius accepta fide contra Vandalos exercitum movit, numerosissimis copiis Roma et Byzantio, duce Aspare, missis. Inita cum Gezericho pugna Romanorum exercitus superatus est. Atque ita cum Aspare, Romam veniens Bonifacius, rei veritate probata, conceptam de se suspicionem diluit. Africa vero Vandalis subdita mansit. Tunc etiam Marcianus, qui sub Aspare militem agebat domesticum, et postea imperium nactus, vivus a Gezerico captus est.

Sciendum est, tres Amermumnes in universa

ANSEIMI BANDURII NOTÆ.

(97) Sic habet ms. codex Theophanis Pal. In D ἔχοντες Μοδίγισκλον· et sic etiam Theophani paulo infra appellatur Μοδίγισκλος.
(1) Sic ex Theophane: In ms. et in editis Constantini legitur, μέχρι Τριπόλεως τῆς κατὰ Κυρήνης· Meursius interpretatur, Tripolim usque quæ est ex adverso Cyrenes.
(2) Sic ex Theophane. In ms. et in editis Constantini legitur, καὶ δουλεύων Ἀσπαρον. Quæ sic Meursius interpretatur : Tunc etiam Marcianus miles Aspari serviens, qui postea imperium nactus est, vivus a Gezericho captus fuit.
(3) Sic in ms. et in editis. At paulo infra scribitur ἀμερμουμνῆς, ideoque sic ubique scribebatur ait Meursius in notis. Verum apud scriptores Byzantinos varie hæc vox scripta reperitur ; quod quidem factum est librariorum inscitia, ut nemo dubitat. Cæterum ἀμερμουμνῆς dicti supremi apud Saracenos principes, ut patet ex iis quæ hoc capite docet scriptor noster.

(98) Sic ex Theophane. In ms. et in editis Constantini perperam legitur, τὸν Νίβον ποταμὸν.

(99) Sic ex ms. Perperam legitur in editis, ἡγούμενον Γογιδίσκλον. Theophanes habet, ἡγούμενον

Syria esse, id est, in Arabum principatu; quorum quidem primus residet in Bagdad, estque ex Muamethi sive Muchumeti progenie; secundus sedet in Africa et est ex prosapia Alim et Phalemæ filii Muamethi sive Muchumet, **80** unde etiam Phalemæ vocantur; tertius vero in Hispania sedes habet, et a Mavia originem ducit. Nec ignorandum est, a principio cum Saraceni totum Syriæ imperium obtinerent, Amermummem in Bagdad residere. Imperabat vero Persiæ universæ, Africæ, Ægypto et Arabiæ Felici; et ameradias magnas, sive præturas habuit hasce: prima ameradia erat Persia sive Chorossan; secunda erat Africa; tertia, Ægyptus; quarta, Philistim, sive Rhamble; quinta, Damascus; sexta, Chemps, sive Emessa; septima, Chalep; octava, Antiochia; nona, Charran; decima, Emet; undecima, Esibe; duodecima, Musel; decimatertia ameradia, Ticrit. Africa vero ab Amermummi Bagdadensis potestate avulsa, sui juris facta, et proprium sibi ameram constituyente, prima ameradia, quemadmodum solebat, fuit Persia; secunda, Ægyptus, et reliquæ deinceps, ut supra dictum est. Nuper vero cum Amermumnes Bagdadensis viribus impar esset, ameras Persiæ sive Chorossan sui juris et potestatis factus est, seæque Amermummem appellavit, gestans Alcoranum e collo per tabellas instar torquis pendentem: deque genere Alim oriundum se dicit. Ameras autem Arabiæ Felicis sub potestate ameræ Ægypti semper fuit. Verum hic quoque suæ dittonis effectus, Amermummem sese nuncupat, atque ad Alim originem refert.

πινακιδίων εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δίκην μανιακίου (8). Λέγει δὲ αὐτὸν εἶναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀλήμ. Ὁ δὲ ἀμῆρᾶς τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας ὑπῆρχεν ἀεὶ καὶ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀμῆρᾶ Αἰγύπτου. Γέγονε δὲ καὶ αὐτὸς ἰδιόρρυθμος, καὶ ἀπεκάλετεν καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀμερμουμνῆν· λέγει δὲ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν εἶναι ἐκ τῆς τοῦ Ἀλήμ γενεᾶς.

CAPUT XXVI.

Genealogia conspicui regis Hugonis.

Sciendum est, Italiæ regem, magnum Lotharium, conspicui regis Hugonis avum a Carolo magno originem ducere, qui a bellica fortitudine atque gestis admodum celebratur. Hic itaque Carolus unus omnibus regibus imperabat. Regnavit autem in magna Francia; ipsoque regnante, nemo alius sese regem appellare ausus est; sed sædus cum eo omnes pepigerant. Ille autem multis opibus, ingentique pecuniarum vi in Palæstinam transmissis, monasteria

(4) Sic ex ms. codice. In editis locus hic mutilus ac depravatus, ut optime animadvertent Meursius. Quæ vero hic narrat scriptor noster de divisione Saracenum imperii, conferri possunt cum iis, quæ in diversis locis suæ Chronographiæ scribit Theophanes.

(5) Sic ex ms. expletur lacunula, quæ comparat in editis.

(6) Sic emendamus cum Meursio. Perperam in ms. et in editis legitur, ἀναγορευσασα.

(7) Κυράν, Κουράνιον, et Κοράν, Curan, L'uncleavio in Onomast. Hist. ad Turc. Alcoranum Mahu-

Α Συρία, ἡγουν ἐν τῇ τῶν Ἀράδων ἀρχῇ. Ὁνὸ μὲν πρῶτος καθέζεται ἐν τῷ Βαγδάδ (4). Ἔστι δὲ ἐκ τῆς τοῦ Μουάμεθ γενεᾶς, ἡτοι τοῦ Μουχούμετ· ὁ δὲ β' καθέζεται ἐν Ἀφρικῇ, καὶ ἔστιν ἐκ τῆς τοῦ Ἀλήμ γενεᾶς, καὶ Φατιμῆ, τῆς θυγατρὸς Μουάμεθ, ἡτοι τοῦ Μουχούμετ· ἐξ οὗ καὶ Φατημῖται ὀνομάζονται. Ὁ δὲ τρίτος καθέζεται ἐν Ἰσπανίᾳ· ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Μαβίου. Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ κυριεῦσαι τοὺς Σαρακηνοὺς πάσης τῆς Συρίας ἐκαθίσθη ἀμερμουμνῆς εἰς τῷ Βαγδάδ. Ἐδίσποξε δὲ πάσης τῆς Περσίας, καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας. Καὶ εἶχεν ἀμῆραδίας μεγάλας, ἡτοι στρατηγῖδας, ταύτας· πρῶτην ἀμῆραδιαν τὴν Περσίαν, ἡγουν τὸ Χωρσσαν· δευτέραν ἀμῆραδιαν τὴν Ἀφρικῆν, τρίτην ἀμῆραδιαν τὴν Αἰγύπτου (5), τετάρτην ἀμῆραδιαν τὴν Φιλιστιμ, ἡτοι τὸ Ῥάμδλε· πέμπτην ἀμῆραδιαν τὴν Δαμασκόν, ἕκτην ἀμῆραδιαν τὸ Χάμψ, ἡτοι τὸ Ἐμεσσα· ἑβδόμην ἀμῆραδιαν τὸ Χάλεπ, ὀγδόην ἀμῆραδιαν τὴν Ἀντιόχσιαν, ἑνάτην ἀμῆραδιαν τὸ Χαρὰν, δεκάτην ἀμῆραδιαν, Ἐμετ, ἑνδεκάτην ἀμῆραδιαν τὴν Ἐσιδῆ, δωδεκάτην ἀμῆραδιαν τὸ Μούσελ, τρισεκάτην ἀμῆραδιαν τὸ Τιχρίτ. Τῆς δὲ Ἀφρικῆς ἀποσπαθείσης ἀπὸ τῆς τοῦ ἀμερμουμνῆ ἐν τῷ Βαγδάδ ἐξουσίας, καὶ ἰδιοκρατησάσης, καὶ ἀμῆρᾶν ἴδιον ἀναγορευσάσης (6), γέγονε, καθὼς καὶ προὔπηρχεν, πρῶτη ἀμῆραδία ἡ Περσία, δευτέρα ἡ Αἰγύπτου, καὶ καθεξῆς αἱ λοιπαὶ, καθὼς προείρηται. Ἀρτίως δὲ πάλιν τοῦ ἀμερμουμνῆ τοῦ ἐν τῷ Βαγδάδ ἀδυνατήσαντος γέγονεν ἰδιόρρυθμος ὁ τῆς Περσίας ἀμῆρᾶς, ἡγουν τὸ Χωρσσαν· καὶ ἀπεκάλεσεν ἑαυτὸν ἀμερμουμνῆν, φορῶν καὶ τὸ κουράν (7) διὰ

ΚΕΦΑΛΑ ΚΓ'.

Ἡ γενεαλογία τοῦ περιδλέπτου βῆγῆς Οὐγανος (9).

Ἰστέον ὅτι ὁ βῆξ Ἰταλίας ὁ μέγας Λωθάριος, ὁ πάππος τοῦ περιδλέπτου βῆγῆς Οὐγανος, ἀπὸ τῆς γενεᾶς μεγάλου Καρούλου κατήγετο, περὶ οὗ πολλὸς ἐπαινος ἐγκώμια τε καὶ διηγῆματα, καὶ περὶ πολέμους ἀνδραγαθήματα. Οὗτος οὖν Κάρουλος ἦν μονοκράτωρ πάντων τῶν βῆγάτων (10). Ἐβασίλευσε δὲ εἰς τὴν μεγάλην Φραγγίαν. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐδεὶς τῶν ὑπολοίπων βῆγῶν ἐτόλμησε βῆγα ἑαυτὸν καλέσαι, ἀλλὰ πάντας ὑπῆρχον ὑπόσπονδοι αὐτοῦ· ὅστις χρῆ-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

metanorum. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(8) Μανιάκιον, Μανιάκης, et Μανιάκι, Torques Monile. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(9) Sic ex ms. codice. Ugo iste ab Italis vocatus, ejecto Rodulpho, Italiæ regnum obtinuit, sed Franciæ rex, ut paulo infra a Porphyrogenito appellatur, nusquam fuit, sed comes tantum Provinciæ sive Arelatensis.

(10) Ῥηγάτων Græcis recentioribus, regnum ut εουκάτων, πριγκιπάτων, etc. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

ματα Ικανά και πλοῦτον ἄφθονον ἐν Παλαιστίνῃ Ἀ ἀποστειλας ἰδεῖματο μοναστήρια πάμπολλα. Ὁ τοῖνον Λωθάριος οὗτος (11) ἀναλαβόμενος τὰ βαυτοῦ στρατεύματα κατὰ Ῥώμης ἐκστρατεύσας ἀπὸ πολέμου ταύτην ἐκράτησε, και ἐστέφθη παρὰ τοῦ τότε πάπα· και ἤνικα ὑπέστρεφεν εἰς τὴν βαυτοῦ ἐξουσίαν, ἤγουν εἰς Παπίαν, κατήνησεν εἰς τὸ κάστρον Πλαζέντα, τὸ ἔν ἀπὸ τριάκοντα μιλίων τῆς Παπίας. Κάκειος μὲν οὗτος τελευταῖ. Ἐτεκεν δὲ υἱὸν ἑνώματι Ἀδέλδερτον, ὃς ἐγημε γυναῖκα τὴν μεγάλην Βέρταν, και ἐξ αὐτῆς τὸν προρόρηθέντα ῤῥηγ τὸν Οὐγωνα ἔτεκεν. Μετὰ δὲ τὸ τελευταῖσαι τὸν μέγαν Λωθάριον (12), Λοδόϊκος (13) ὁ ἴδιος τοῦ Λοδόικου ἀπὸ τῆς μεγάλης Φραγγίας ἐλθὼν ἐκράτησε τὴν Παπίαν. Καὶ ἦν μὲν ἄστυπος (14). Ὑστερον δὲ ἦλθεν εἰς Βερῶναν (15), εἰς τὸ κάστρον τὸ ἔν ἀπὸ ρκ' B μιλίων τῆς Παπίας, και ἐλθόντος αὐτοῦ ἐκείσε ἐπανάστησαν αὐτῷ οἱ τοῦ αὐτοῦ κάστρου, και κρατήσαντες ἐτύφλωσαν. Καὶ τότε ἐκράτησε Βεριγγέριος ὁ πάππος τοῦ νυνὶ Βεριγγέρι· και εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ ἐστέφθη (16). Καὶ μετὰ τοῦτο ἐδηλοποίησε λαὸς πολλὸς τῷ Ῥοδούλφῳ (17) εἰς Βεργῶνιαν ὄντι, λέγοντες, ὅτι Ἐλθὲ ἐνταῦθα, και παραδιδόμεν σοι τὸ ῤῥηγάτον, και ἀπακτανούμεν τὸν Βεριγγέριον. Ὁ δὲ ἦλθε ἀπὸ Βεργῶνιαν πρὸς τὰ μέρη τῆς Παπίας· και ὁ μὲν ἤμισυ λαὸς ἦν μετὰ τοῦ Βεριγγέρη, ὁ δὲ λοιπὸς μετὰ τοῦ Ῥοδούλφου· και πολεμήσαντες, ἐνίκησεν ὁ Βεριγγέρης τὸν πρῶτον πόλεμον, και πάλιν πολεμήσαντες, ἐνίκησεν ὁ Ῥοδούλφος. Καὶ ἐφυγεν ὁ λαὸς τοῦ Βεριγγέρη, και μόνος καταλειφθεὶς ὁ Βεριγγέρης,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(11) Lotharius hic Lotharii filius, Ludovici II C imperatoris, qui quartus a Carolo Magno imperator Occidentis numeratur, frater; ab eodem Ludovico contra Saracenos Africanos Italiam vastantes ad auxilium vocatus Romam adiiit anno Christi 869, mortuo jam ante biennium Nicolao pontifice, et ab ejus successore Adriano II, per fraudem ac mendaciam exorata venia; cum sub communionem Dominici corporis Waldrada se pellice post interdictum abstinuisse, et in potestate fuisse Nicolai pontificis jurasset, sacrilegii illius in reditu pœnas dedit Placentiæ lethali morbo confectus eodem anno, sexto Idus Augusti, ut scribunt nonnulli; alii vero Julio mense mortuum narrant, neque id ejus causa venerat, ab Adriano impetrasse.

(12) Diu post Lotharii obitum Ludovicus hic ab Adelberto Tusciæ Marchione excitus contra Berengarium in Italiam venit; quippe Lotharius e vivis excessit anno Christi 869, ut paulo superius diximus; Ludovicus vero hic in Italiam venit anno Christi 900 vel sequenti.

(13) Ludovicus hic, Bosonis filius, nascitur ex Hermingarde filia Ludovici junioris imperatoris.

(14) Ludovicus in fugam conjecto Berengario, Romæ a papa imperii donatus est insignibus anno Christi 901.

(15) Anno tertio imperii Ludovicus cum esset Veronæ, Adelberti Marchionis, a quo vocatus fuerat in Italiam, prodicione capitur a Berengario, et oculis atque imperio privatur Augusto mense anni Christi 901 ut ait Rhegino; etsi Gotfridus Viterb. et Otto Frisingensis sequenti anno id factum prodant.

(16) Berengarius sublato Ludovico rursus Italiæ occupat regnum; ac Romam cum exercitu adiens

quamplurima excitavit. Lotharius igitur iste, admo- tis exercitibus, adversus Romam expeditionem suscepit, quam bello subiecit: atque ab eo, qui tum sedebat, pontifice coronatus est. Cum autem in diionem suam, Papiam scilicet, revertiretur, in urbem Placentiam triginta a Papia milliariibus distantem S1 pervenit, ibique diem obiit. Filium vero habuit Adelbertum nomine, qui uxorem duxit magnam Bertam, et ex ea Hugonem regem, cujus supra mentionem fecimus, suscepit. Lothario autem magno satis functo, Ludovicus consanguineus Ludovici e magna Francia profectus Papiam occupavit non coronatus. Postea Veronam se contulit; quæ urbs centum viginti milliariibus Papia distat; quo cum venisset, insurgentes contra illum cives captum oculis orbauerunt. Tunc regnum adiiit Berengarius, Berengarii, qui nunc in vivis est avus, Romamque ingressus coronatus est. Hinc populi multi Rodulphum in Burgundia versantem, hisce verbis evocant: Huc accede, ut occiso Berengario, regnum tibi trademus. Hic ex Burgundia movit, versusque Papiam concessit: divisoquo populo, pars Berengarium sequebatur, residua vero pars Rodulpho hærebat: collatisque signis, primo Berengarius vicit; prælioque rursus inito, victor fuit Rodulphus, Berengarii que exercitus in fugam actus est. Ipse autem Berengarius, a suis desertus, se mortuum simulavit, mediisque inter cadavera collapsus, pelle cervina, quam ferebat, se contegens et operiens, pedem extra protensum habuit. Accedens autem quidam

coronam imperii a Joanne papa violenter extorsit, et Septembri mense anni 915 est inunctus, ut ex ejus diplomatibus ostendit Sigonius lib. vi, de Reg. Ital. Sed eo Roma recedente, idem pontifex Lambertus Augustus, qui a Formoso papa fuerat coronatus, Romam accersit, ubi habita episcoporum synodo, utriusque regis juribus examinatis, omnium Patrum sententia Joannes Berengarii coronationem tanquam vi extortam abrogavit, et Lamberti legitimam judicavit; quod quidem comprobatum etiam fuit in synodo Ravennate, paulo post ab eodem pontifice Romano ibi congregata.

(17) Adelbertus Eporediæ marchio alique Italiæ proceres Rodulphum Richardi filium, quem Flodoardus Galliæ Cisalpinæ regem, Luitprandus Burgundiæ principem nuncupant, ad Italiæ regnum capessendum vocant. Nec ille cunctatus anno 922, ut ait laudatus Flodoardus, eo contendit: ac Berengarii fuis copis, Italiæ rex appellatur. Berengarius Veronæ, quo se ex insidiis fuga receperat, Flamberti cujusdam insidiis occisus est anno Christi 924, sicque Berengarius dignas suscepit pœnas, quod fœdere cum Hunnis inito, eodem iterum majori agmine in Italiam intulisset in odium Rodulphi electi Francorum regis, a quo ante annum fuerat bello superatus, ut scribit idem Flodoardus, qui depopulationem Italiæ pluribus recenset. Cæterum de iis, quæ hic narrat Porphyrogenitus de iteratis ac variæ fortunæ præliis Rodulphi cum Berengario, deque divisione regni inter eos, ac de bellica expeditione trium marchionum e Burgundia contra Italiam, consulendi sunt scriptores illius ævi; quippe apud historicos recentiores res gestæ illis temporibus in Italia admodum obscuræ ac confusæ reperiuntur.

ex Rodulphi militibus, pedem ejus venabulo ferriit : at immotus ille mansit ; cumque ipsum abaque ullo motu miles cerneret , pro mortuo habuit ac reliquit. Rodulphi vero exercitus hunc Berengarium esse ignorabat. Prælium autem cum cessasset, surrexit Berengarius, solusque palatium suum adiit ; iterumque regno potitus , armis contra Rodulphum sumptis, eum superavit. Post hæc autem pacto fœdere, regnum inter se dividerunt , ita ut pars una uni, altera alteri cederet. Rodolphus tamen sub consilio et potestate Berengarii manebat. Venere postea ex Burgundia Papiam tres Marchiones, ut principes exturbarent, Hugo nimirum Taliapherni, Boso, et Hugo Bosonis frater, rex ille nobilissimus, cujus antea mentionem fecimus. Is porro magna stipatus multitudine accessit : quo comperto Berengarius, bellum instruxit, atque in occursum ejus venit, interceptoque comætu, famem exercitui ejus intulit, interdixitque suis ne quempiam occiderent ; sed quemcunque caperent, naso et duabus auriculis mutilarent, sicque dimitterent ; id vero factum est. Qua re conspecta tres memorati duces, nudis pedibus, divina Evangelia præ manibus tenentes Berengarium adierunt, veniam petentes, jurantesque, **82** se nunquam illo superstite isthuc venturos esse. Tunc sivit eos liberos in regionem redire. Deinde vero cum Veronam abiisset Berengarius, a Phalamberto compatre suo occisus est : et tunc toto regno potitus est Rodolphus. Sub hæc universæ regionis populus præfatum regem Hugonem ex Burgundia accersivit, oblato regionis suæ principatu, si accederet : cumque venisset, sustulit eum populus, et in palatium adduxit, regemque constituit : Rodulpho vero edixerunt , ut sive in regionem suam, sive quocunque vellet, sublatis opibus suis, abiret. Is in Burgundiam regionem suam se contulit, ibique satis amplæ multitudini imperavit. Mortuo Rodulpho, memo-

A ἐποίησεν ἑαυτὸν ὡς θευνῶτα, καὶ ἐπεσον μὲσον τῶν θευνῶτων, σχεπάσας αὐτὸν μετὰ τῆς δορκᾶς αὐτοῦ (18), τὸν δὲ πόδα αὐτοῦ εἶχεν ἔξω. Ἐλθὼν δὲ εἰς ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ῥοδούλου, δέδωκεν αὐτῷ μετὰ μεναύλου (19) εἰς τὸν πόδα· αὐτὸς δὲ τὸ σύνολον οὐκ ἔσαλευθῆ· τοῦ δὲ μὴ σαλευθέντος, ἀφίησιν αὐτὸν ὡς δῆθεν νεκρὸν ὄντα· ἠγγίσει δὲ ὁ τοῦ Ῥοδούλου λαὸς ὅτι ὁ Βεριγγέρης ἐστὶ. Καὶ παύσαντος τοῦ πολέμου, ἠγέρθη ὁ Βεριγγέρης, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ μόνος, καὶ πάλιν ἐκράτησε τῆς βασιλείας, καὶ ἐπολέμησε τὸν Ῥοδούλον, καὶ ἐνίκησεν αὐτόν. Μετὰ δὲ τοῦτο συνεδιδάσθησαν εἰς ἀλλήλους, καὶ ἐμερίσθησαν τὴν χώραν εἰς δύο· καὶ ὁ μὲν εἰς ἀνελάβετο τὸ ἐν μέρος τῆς χώρας· ὁ δὲ ἕτερος τὸ ἕτερον. Ἦν δὲ ὁ Ῥοδούλος ὑπὸ τὴν βουλὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ Βεριγγέρη. Καὶ μετὰ τοῦτο ἦλθεν ἀπὸ Βεργῶνια τρεῖς μαρκήσιοι (20) πρὸς Παπίαν τοῦ ἐκδιῶξαι τοὺς κρατοῦντας καὶ κρατῆσαι αὐτοὶ (21)· ἦσαν δὲ οὗτοι, Οὐγῶν ὁ Ταλιαφέρνου, καὶ Βόζων, καὶ Οὐγῶν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βόζου, ὁ προρηθεὶς εὐγενέστατος ῥήξ. Ἦλθε δὲ μετὰ λαοῦ Ἰκωνοῦ. Καὶ μαθὼν ὁ Βεριγγέρης, ἠτοιμάσθη, καὶ ἀπῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ πρὸς πόλεμον, καὶ παρακαθίσας ἐστενοχώρησεν αὐτοὺς ἀπὸ λιμοῦ, καὶ ὤρισε τὸν λαὸν αὐτοῦ μὴ φρονεῖν τινὰ, ἀλλ' ὅπου ἂν κρατήσῃσι τινα ἐξ αὐτῶν, κόπτωσι τὴν βίβαν αὐτοῦ καὶ τὰ δύο ὠτία, καὶ ἀπολύωσιν· ὁ δὲ καὶ ἐποιοῦν. Θεασάμενοι οὖν τοῦτο αἱ προβήθειαι τρεῖς κεφαλαί, ἀραντες ἀνυπόδοτοι τὰ θεῖα Εὐαγγέλια (22) εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἦλθον πρὸς τὸν Βεριγγέρην, αἰτούμενοι συγχώρησιν, καὶ ὀμνύοντες τοῦ μηκέτι ἐλθεῖν ἐνθάδε μέγρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ, καὶ τότε ἔασεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Ὑστερον δὲ τοῦ Βεριγγέρη ἀπελθόντος εἰς Βερρόναν, ἀπέκτεινεν αὐτὸν Φαλάμβερτος ὁ σύντεκνος αὐτοῦ (23), καὶ τότε ἐκράτησεν ὅλον τὸ ῥηγᾶτον Ῥοδούλος. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐμήνυσεν ὁ λαὸς (24) τῆς χώρας ὅλης εἰς Βεργῶνιαν τῷ Οὐγῶνι τῷ προβήθῃντι ῥηγῇ, λέγοντες, ὅτι Ἐλθε, καὶ παραδιδόμενοι τὴν χώραν. Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ, ἐπῆραν αὐτὸν

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(18) Interpretatus sum dubius, *pelle cervina, quam ferebat, se contegens*, quod apud Suidam *δορκῶν*, ἔλαφος exponatur, *Cervus* vel *Caprea*. Meursius, *pelle se sua texit*, interpretatur, quasi legisset *δοράς* pro *δορκᾶς*. Hesychius : *δορά, δέρμα*. Apud eundem, inquit Ducangius, *lego, δορκαί κόνιδες*. Fortè κωνοειδές, ut *Cassis* intelligatur : tametsi ita etiam scribitur apud Phavorinum. Cæterum hac voce utitur idem Porphyrogenitus etiam infra cap. 51, οἶον σκουτάρια, *δορκαί, κλιδάνια*, etc.

(19) *Μέναυλος*, *Μέναυλον*, et *Μεναύλιον*, *Spiculum*, *Venabulum*, *hastæ species*, εἶδος ἀκοντίου, in fragmentis post *Æliani* *Tactica*. Vide Ducangii *Gloss. Græc.*

(20) *Μαρκήσιος* et *Μαρκέσιος*, *Marchio* et Ital. *Marchese*. Vide Ducangii utrumque *Gloss.*

(21) Sic ex nis. In editis hæc depravata ac mutila ita leguntur, τοῦ ἐκδιῶξαι τοὺς κρατεῖσθαι αὐτοί.

(22) Observandus (inquit Meursius in notis ad eundem Porphyrogeniti locum) mos jurandi per sacrosancta Evangelia. Harmenopolus lib. 1, tit. 7 : Ὁ ἐκ δικαστικῆς ψήρου, ἡ ἐξ αἰτήσεως τοῦ ἀντιδ-

κου, ἔρχον ἐπέχων ἐπ' ἐκκλησίας, τῶν ἀρχόντων ἀπτόμενος Εὐαγγελίων, ἐπιπορεύειν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλεγχθεὶς, γλωσσοκοπιέσθω. Menander de *Leg.* : Παραχρῆμα οὖν ὁ τῆς Σιγγιδόνης πόλεως τὴν ἀρχιερωσύνην διέπων τὰς θεσπεσίας βίβλους αὐτῷ διὰ τῶν ἐν μέσῳ τὰς ἀγγελίας διακομιζόντων ἐνεχείρισε, καὶ ὡς δολερῶτατά πως ἐπικυρψάμενος τὸν νοῦν, ἀνίσταται τε ἐκ τῆς καθέδρας, καὶ σὺν φόβῳ δῆθεν πολλῷ καὶ σεβάσµατι ταῦτα προσποιησάμενος δεχέσθαι, καὶ προσκυνήσας προθυμώτατα, βσνυμι κατὰ τοῦ λαλήσαντος τὰ ἐν ταῖς ἀγίαις διαφθέραις ῥήματα Θεοῦ, μηδὲν εἰρημένον παρ' αὐτοῦ διαφεύσασθαι. Cantacuzenus *Histor. lib. II, cap. 15* : *Per sacra Evangelia et venerandas sanctorum imagines fideliter jurare jubes.*

(23) Interficitur Berengarius a Flamberto, uti supra diximus, anno Christi 924. Συντεκνος veru *Compter*, *Pater spiritualis*. Vide *Gloss. Græc. Ducangii.*

(24) Post Berengarii obitum, Rodolphus Italiae regnum haud diu retinuit ; quippe populorum conspiratione Hugoni Arelatensi seu Provinciae comiti regnum defertur anno Christi 926.

ὁ λαός, καὶ ἀπήγαγον εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ἀπεκατέστησαν αὐτὸν ῥήγα. Τὸν δὲ Ῥοδοῦλφον εἶπον, ὅτι Ἄπελθε μετὰ τοῦ πλοῦτου σου, θέλῃς εἰς τὴν χώραν σου, θέλῃς ἀλλάξαι. Ὁ δὲ ἀπῆλθεν εἰς Βεργωνίαν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ κατεῖχεν ἐκεῖσε λαὸν ἰκτωνόν. Καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ (25), ἀπῆλθεν Οὐγων ὁ προῤῥήθεις ῥῆξ εἰς Βεργωνίαν, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Ῥοδοῦλφου, ἣτις καὶ Βέρτα ὠνομάζετο, ἔλαβεν εἰς γυναῖκα. Τὴν δὲ θυγατέρα αὐτῆς ὀνόματι Ἀδέλεσαν (26), δέδωκεν Λωθαρίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, τῷ νυνὶ ὄντι Ἰταλίας ῥῆγι (27). Ἡ δὲ ἀγελθοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ συναφθεῖσα Ῥωμανῶ τῷ Πorphυρογεννήτῳ υἱῷ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, ἦτοι ἡ θυγάτηρ τοῦ αὐτοῦ περιβλέπτου ὄνομα τῆς μάμμης αὐτῆς τῆς μεγάλης Βέρτας ἡτις μετὰ θάνατον τοῦ Ἀδελθέρτου ἀνδρὸς αὐτῆς ἐθασίλευσεν ἐτη (29)... μετωνομάσθη δὲ Εὐδοκία (30), κατὰ τὸ ὄνομα τῆς τε μάμμης καὶ ἀδελφῆς Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη.

ΚΕΦΑΛ. ΚΖ'.

Περὶ τοῦ θέματος Λογουβαρδίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πριγκιπάτων καὶ ἀρχοντιῶν.

Ἵστὸν ὅτι ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις κατεκρατεῖτο ἡ πᾶσα ἐξουσία τῆς Ἰταλίας, ἢ τε Νεάπολις, καὶ Καπύη, καὶ ἡ Βενεβενδός, τὸ τε Σαλερῆνον, καὶ ἡ Ἀμάφη, καὶ Γαῖτη (31), καὶ πᾶσα ἡ Λογουβαρδία, παρὰ τῶν Ῥωμαίων δηλονότι βασιλευσμένων τῆς Ῥώμης. Μετὰ δὲ τὸ ἀνελεθῆναι τὸ βασίλειον ἐν Κωνσταντινουπόλει, διμερίσθησαν ταῦτα πάντα εἰς ἀρχὰς δύο. Ἐξ οὗ καὶ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεστῆλλοντο πατρικιοὶ δύο· καὶ ὁ μὲν εἰς πατρικίος ἐκράτει τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Καλαβρίαν, καὶ τὴν Νεάπολιν, καὶ Ἀμάφην· ὁ δὲ ἕτερος πατρικίος ἐκαθέζετο εἰς Βενεβενδόν, καὶ ἐκράτει τὴν Παπίαν, καὶ τὴν Κάπυαν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. Καὶ ἐτέλουν κατέτος τῶ βασιλεὶ τὰ νενομισμένα τῷ δημοσίῳ. Αὐταὶ δὲ πᾶσαι αἱ προῤῥήθεισαι χῶραι κατωκοῦντο παρὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἐν δὲ τοῖς καιροῖς Εἰρήνης τῆς βασιλίδος (32) ἀποσταλεῖς ὁ

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(25) Moritur Rodulphus anno Christi 937, ac primus Burgundiæ rex fuit, ut ait Sigebertus, sive Jurensis, ac Cisalpinæ Galliæ, ut Flodoardus in Chronico scribit.

(26) Hanc Adelesam Rodulphi filiam, quæ Lothario Ugonis filio nupserat, Adeleidem scriptores Latini appellant.

(27) Lotharius Ugonis filius consors sit regni paterni anno Christi 932. Regno privantur ambo a Berengario secundo anno 945, hac conditione, ut Hugo cum filio Lothario regis vocabulo contentus, regni usum, ac rerum summam Berengario permitteret. Sic Lothario filio in Italia relicto, in provinciam Hugo rediit anno 947, biennio vero post moritur Lotharius, et regis titulum assumpsit Berengarius una cum Adalberto filio, anno 950. Hinc ergo facile est cognoscere, quando isthæc Porphyrogenitus scribebat, dum ait: Δέδωκεν Λωθαρίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, τῷ νυνὶ ὄντι Ἰταλίας ῥῆγι.

(28) Bertha hæc quæ Romano Porphyrogeniti filio nupsit, Hugonis quidem Italiæ regis erat filia, sed notha et illegitima, quam ipse ex Bæpola concubina suscepit. Vide Luith. lib. iv cap. 6; et lib. v, cap. 5 et 9. Sed pudebat procul dubio Constantinum hanc suæ familiæ ignominiosam notam scripto consignare. Cæterum Bertha a Sigefrido Parmensi episcopo deducta fuit Constantinopolim

ΠΑΤΡΟΛ. GR. CXIII.

A ratus rex Hugo Burgundiam adiit, ac Rodulphi uxorem Bertam nomine matrimonio sibi copulavit, ejus vero filiam Adelesam nuptui dedit Lothario filio suo, qui nunc Italiæ rex est. Filia vero conspicui regis Hugonis Constantinopolim profecta, Romano Porphyrogenito Constantini Christi amantis imperatoris filio locata est. Hæc autem filia conspicui regis Hugonis Berta vocabatur de aviæ suæ magnæ Bertæ cognomine, quæ post Adelberti mariti sui obitum, regno præfuit annis... Illius vero nomen in Eudociam mutatum est, de nomine aviæ et sororis Constantini Christi amantis imperatoris.

ῥηγὸς Οὐγωνος (28), ἢ ὠνομάζετο Βέρτα, κατὰ τὸ ἦτις μετὰ θάνατον τοῦ Ἀδελθέρτου ἀνδρὸς αὐτῆς κατὰ τὸ ὄνομα τῆς τε μάμμης καὶ ἀδελφῆς Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη.

B

CAPUT XXVII.

De Longobardiæ themate, ejusque principatibus, ac ducatibus.

Sciendum est, antiquis temporibus omnem Italiæ ditionem, Neapolim, Capuam, Beneventum, Salernum, Amalphim, Gaietam, et universam Longobardiam, Romanis Romæ imperantibus subditam fuisse. Post translata vero Constantinopolim imperii sedem, hæc omnia in duos principatus divisa sunt. Ex eo tempore ab imperatore Constantinopolitano missi sunt patricii duo, quorum alter Siciliam, Ca'abriam, Neapolim, et Amalphim administrabat; alter vero Beneventi residebat, imperabatque Papiæ, Capuæ, et reliquis omnibus: qui ambo quotannis imperatoris fisco assignatam pecuniam pendebant. Hæc porro omnes, quas supra recensui regiones a Romanis habitabantur. Temporibus autem imperatricis Irenes missus Patricius Narses et Beneventum et Papiam administrabat; Romam vero papa Zacharias

sub annum 945, indict. 11. Romano Lacapeno imperii clavum adhuc obtinente, quo et nuptiæ celebratæ sunt in mense Septembri, cum nondum ætatis annum xiv attingisset Romanus.

(29) Numerus annorum, quibus Magna Bertha post Adelberti conjugis obitum regnavit, desideratur cum in editis, tum in mss.

(30) Berthæ nomen in Eudociam mutatum fuit a Græcis in aviæ et sororis Constantini memoriam, ut ipse scribit. Sed a quam uxore, cum quatuor habuerit Leo, filiam Eudociam suscepit, pluribus diximus lib. vi Comment. in Antiquit. Constantinop. num. 350, unde, ne actum agere videar, eo lectorem mitto. Hanc autem Eudociam pro Eudocia perperam appellat Luithpr. lib. v, cap. 9. Vixit vero Eudocia cum conjuge per annos quinque, obiitque intacta ac virgo, ut scribit Scytilizes.

(31) Male in mss. et in editis, Γαῖτη, sed optime Meursius legendum ait, Γαῖτη, vel Γαῖήτη.

(32) Sic habetur et in mss. At mendum hic esse oscitanter exscribentis librarii nemo non videt; quippe id accidit Justino imperante, ideoque Sophia tunc Augusta fuit, non Irene, ut et papa Joannes tertius, non Zacharias. Sunt autem qui hanc Longobardicæ irruptionis auctore Narses patricio spadone historiam inter fabulas rejiciant.

Atheniensis. Accidit autem ut in Papiæ partibus bella gererentur, Narsesque **83** Patricius fisco assignatas ex pacto pecunias in exercitus usum impenderet : et ordinarius ab illo reditus non tantum non mittebatur, sed contra se, potius illinc pecunias sibi missum iri, sperare significabat, quippe cum omnes reditus bellis ingruentibus impendisset, ac proinde non hinc aliquid esse quærendum. His auditis imperatrix Irene, ira accensa, fusum illi et colum misit, hisce verbis ad ipsum scribens : *Accipe hæc quæ tibi conve-*

A πατρίκιος; Ναρσῆς ἐκράτει τὴν Βενεβενδὸν καὶ τὴν Παπλίαν· καὶ Ζαχαρίας ὁ πάπας Ἀθηναῖος ἐκράτει τὴν Ῥώμην. Συνέβη δὲ πολέμου; γενέσθαι εἰ; τὰ τῆς Παπίας μέρη, καὶ ἐξωδίδιασεν ὁ πατρίκιος; Ναρσῆς εἰς τὸν στρατὸν τὰ εἰσχομιζόμενα πάντα (83) τῷ δημοσίῳ, καὶ οὐκ ἀπεστάλη ἡ κατὰ τύπον εἰσχομιδὴ παρ' αὐτοῦ· ὁ δὲ Ναρσῆς ἀντεμήνυσεν, ὅτι Ἀπὸ τῶν αὐτῶν; μᾶλλον ἐλπίζω μοι ἀποσταλῆναι χρήματα, ἐπειδὴ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῶν ὧδε εἰσχομιζομένην εἰσχομιδὴν εἰς τοὺς ἀνακλύψαντας πολέμου; κατηνάλωσα, καὶ μᾶλλον ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ὧδε ζητεῖτε εἰσχομιδᾶ;.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

In his est Eminentissimus cardinalis Baronius, sed venia quidem est dignus, non solum quia ætas unius hominis non est satis, ad singulas res sedulo perpendendas, verum etiam quia quamplurima monumenta antiqua post tanti viri obitum in lucem prodire Plurimi autem sunt qui hanc historiam Narsæti veram ac genuinam esse arbitrantur, et facile Baronii difficultates eliminant, cum plures Narsætes illis temporibus floruisse, ex historicis ostendant. Præter Petavium in Rationario temporum, pluribus veritatem hujus historiæ asserit Pagius ad annum Christi 567, cujus verba non abs re hic describere libet. Sic igitur ille : Paulus diaconus lib. II de Gestis Langobard. cap. 5. Anastasius in Vita Joannis ut papæ, Fredegarius in epitome cap. 65; Sigebertus, Marianus Scotus, Hermannus Contractus, alique Scriptores Latini scripsere, *Narsætem* a Sophia Augusta terribum, ut regredi ultra Constantinopolim non auderet, Langobardos, ut in Italiam venirent, invitasse. Baronius hoc inter fabulas rejicit, existimatque, *Narsætem* ante Justinianum imperium ex Italia a Justiniano revocatum fuisse, quod in Corippo legisset, ipso Justiniani initio Narsætem ducem celeberrimum Constantinopoli ejus inaugurationi interfuisse, et Cæsaropalem tunc fuisse, quæ summa Palatii dignitas haberi cœpit, ex quo Justinianus Justiniani nepos eam gessit. Verum imperante Justiniano tres Narsætes claruere, ique Persarum. De duobus prioribus loquitur Procopius lib. II de Bello Goth. cap. 15 : *Erat is, Narses spado, et sacrarum largitionum comes, etc. Justinus dux Illyricorum, et Narses alter, qui ex Armeniis Persæ subditis ad Romanos transfugerat olim cum Aratio fratre.* Primus, præfectus Italiæ fuerat, et de eo loquitur Marius citatus. Secundus, qui frater erat Aratii et Isacii, perijt in bello Persico, imperante Justiniano, gesto, ut refert Procopius lib. II de Bello Pers. cap. 25, qui et alibi sæpe ejus mentionem facit. Tertius, Narses ille est, de quo Corippus loquitur, et hæc a Baronio numero XI, recitata cecinit :

*Armiger interea, Domini vestigia lustrans
Eminet excelsus super omnia vertice Narses
Agmina, et Augustam cultu præfulgurat Aulam
Comptus cæsarie, formaque insignis et ore.*

At Narses iste, de quo loquitur poeta, non est is, qui tantas res in Italia gessit, quique in offensio-nem Sophiæ Augustæ incurrit. Neque enim Narses eunuchus forma insignis fuit et ore, neque etiam juvenis, sed senex. Narses itaque de quo Corippus, sub Mauricio dux militum fuit, et triginta circiter annis post priorem adhuc floruit, tantoque Persis terrori fuit, ut Persarum infantes audito solo Narsæti nomine tremarent. De eo fuse Theophylactus in Historia Mauriciana. Baronius anno LVIII, num. XIII et seq. de isto Narsæte loquitur, concluditque, se hanc suam opinionem considerandam potius proposuisse, quam histo-rica lege credendam. Dubitat ibidem cardinalis

doctissimus, an Narses ille, de quo loquitur Paulus lib. II, cap. 4, quem scribit, exsilio damnasse Vitalem episcopum Altinæ civitatis, diversus sit a Narsete Eunucho; sed certum est illum eundem esse : cum ibidem Paulus sermonem habeat de peste, quæ Narsæti tempore Italiam vastavit, ipso nempe sine imperii Justiniani, ut supra ostendimus. Præterea Narses, de quo Theophanes ad annum VI Justiniani Jun. scribit : *Hoc anno Narses cubicularius et protospatharius, qui Justiniano imp. adeo charus fuit, ut ejus gratia ludibriis respergeretur, domum Narsæti construxit, et Catharorum monasterium, Narses, inquam, iste, ille est de quo verba facit Corippus, qui cubicularius et eunuchis præsidebat; horum enim seriem et ministeria describit Corippus lib. III. Hunc etiam Narsætem protospatharium fuisse, seu Protectorum comitem, cuse armatum, turmæque sibi subdite signum gerentem, manifeste ostendunt versus Corippi lib. IV, quos recitat Baronius hoc anno num. 11, quorum initium est, *Necnon ensipotens membrorum robore constans, etc.* Cæterum an Narses Eunucho Langobardos in Italia arcersiverit, ab auctoribus Græcis discere non possumus, ex quibus nec Theophanes, nec Cedrenus, nec Zonaras, nequidem irruptionis Langobardorum in Italiam mentionem faciunt, cum contra plerique Historici Latini, apud quos res gesta, ejus discrete meminerint. Exstat in Bibliotheca Colbertina Melliti *Brevis temporum expositio* manuscripta, cujus initio profitetur hic auctor se in medium adducere, quæ ab antiquioribus scriptoribus accepit, et temporum summam ab exordio mundi usque ad Augusti Heraclii, vel Sisebuti regis principatum breviter notare. Is cum ad Justinum Minorem pervenit, ait : *Narsis patricius postquam sub Justiniano Augusto Tuttilam Gothorum regem in Italia superavit, Sophiæ Augustæ Justiniani conjugis minis perterritus Langobardos a Pannoniis invitavit, eosque in Italiam perducit.* Ita Mellitus de verbo ad verbum, qui testatur se opus suum absolvere anno Heraclii imp. 5 et 4 Sisebuti, anno scilicet Christi 614 aut insequenti : quem Hispanum fuisse, Sisebuti regis mentio in tam parvo chronico ostendit. Habemus itaque auctorem coævum, qui nihil scribit, quod ab antiquioribus non accepit. Codex ab octingentis circiter annis exaratus. Idem habet sanctus Isidorus Hispalensis episcopus, auctor etiam coætaneus in brevi suo chronico nuper a Schelstratio ex Bibliotheca Urbino-Vaticana publicato. Sic laudatus Pagius, qui tamen fallitur dum ait, neminem ex auctoribus Græcis hujus historiæ Narsæti mentionem facere, cum fuse de ea Porphyrogenitus loquatur, scriptor Græcus decimi sæculi fide dignissimus.*

(83) Πάκτον, *Tributum ex pacto indictum, quævis pensitatio.* Utitur frequenter hac voce eadem significatione scriptor noster. Reperitur et apud alios scriptores Byzantinos eadem significatione. Vide Ducangii Gloss. Græc.

Ταῦτα ἀκούσασα ἡ βασίλισσα Εἰρήνη, καὶ ὀργισθεῖσα, ἀπέστειλεν αὐτῷ ἄτρακτον καὶ ἡλακᾶτην, γράψασα πρὸς αὐτὸν, ὅτι *Λάβε ταῦτα, ἃ καὶ ἀρμόζει σοι. Νῆθειν σε γὰρ μᾶλλον ἐκρίναμεν δίκαιον, ἢ μετὰ ὀκλῶν ὡς ἄνδρα διεκδικεῖν καὶ διευθύνειν καὶ ὑπερπολεμεῖν Ῥωμαίων.* Ταῦτα ἀκούσας ὁ πατρίκιος Ναρσῆς, ἀντέγραψε πρὸς τὴν βασιλίδαν, ὅτι *Ἐπεὶ οὕτω παρ' ὑμῖν ἐνομίσθη γῆθειν καὶ κλωθεῖν καθάπερ γυνή, κλωσῶν ἔχω γήματα μετὰ τῆς ἀτράκτου καὶ ἡλακᾶτης, ἵνα μέχρις ἂν ζῶσιν οἱ Ῥωμαῖοι μὴ δυνηθῶσιν ἐξυφᾶναι ταῦτα. Οἱ δὲ Λογούβαρδοι τῷ τότε κατῴκιστον εἰς Πανωνίαν (34), ἐνθα ἀρτίως οἰκοῦσιν οἱ Τοῦρκοι. Καὶ ἀποστειλάς ὁ πατρίκιος Ναρσῆς πρὸς αὐτοὺς ὀπίσθρα παντοίας (35) ἐδηλοποίησεν αὐτοῖς, ὅτι *Δεῦτε ἐνταῦθα, καὶ θεάσασθε γῆν βέουσαν, κατὰ τὸ εἰρημέρον, μέλι καὶ γάλα, ἧς, ὡς οἶμαι, ὁ Θεὸς κρεῖττοτα οὐκ ἔχει· καὶ εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀρσιστὸν, κατοικήσατε ἐν αὐτῇ, ὅπως εἰς αἰῶνα αἰῶνος μακαρίσθε με.* Ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Λογούβαρδοι καὶ πεισθέντες, ἀναλαβόμενοι τὰς φαμίλιας αὐτῶν, ἦλθον εἰς Βενεβενδόν. Οἱ δὲ τοῦ κάστρου Βενεβενδοῦ οὐκ εἴασαν αὐτοὺς ἐνδοῦ τοῦ κάστρου εἰσελθεῖν, ἤκησαν δὲ ἐξωθεν τοῦ κάστρου πλησίον τοῦ τεύχους εἰς τὸν ποταμὸν, οἰκοδομήσαντες ἐκεῖσε κάστρον μικρὸν, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζεται Τζιθιτανόδα (36), τουτέστι Νεόκαστρον· ὃ καὶ μέχρι τῆς σήμερον συνίσταται. Εἰσῆρχοντο δὲ καὶ ἐνδοθεν τοῦ κάστρου καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ μηχανῆς κυριεύσαντες τοὺς οἰκήτορας τοῦ κάστρου Βενεβενδοῦ, ἀνέβλιν πάντας, καὶ κατέσχον τὸ κάστρον (37). Ἔσωθεν γὰρ διὰ τῶν βράδων αὐτῶν σπαθία βαστάζοντες, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπότροπον ποιήσαντες· ἐπὶ τὸ αὐτὸ μάχην, πάντας, ὡς εἴρηται, ἀπέκτειναν· καὶ ἔκτοτε ἐκστρατεύσαντες πᾶσαν τὴν γῆν ἐκείνην, ὑπέταξαν τοῦ τε θέματος Λογούβαρδίας καὶ Καλαβρίας, καὶ ἕως Παπίας, ἀνευ τῆς Ὑδρентοῦ, καὶ Καλλιπόλεως, καὶ τοῦ Ῥουσιάνου, καὶ τῆς Νεαπόλεως, καὶ τῆς Γαίτης καὶ Συρεντοῦ, καὶ Ἀμάφυης. Πρῶτον δὲ κάστρον ὑπέρχον ἀρχαῖον καὶ μέγα ἢ Κάπυα, δευτέρα ἢ Νεάπολις, τρίτη ἢ Βενεβενδός, τετάρτη ἢ Γαίτη, πέμπτη ἢ Ἀμάφη. Τὸ δὲ Σαλερινὸν ὑπέκτισθη ἐπὶ τοῦ Σικάρδου, ὅτε διεμέρισαν οἱ Λογούβαρδοι τὰ περιγικιπᾶτα. Εἰσὶ δὲ μέχρις τῆς σήμερον, ἧτις ἐστὶν Ἰνδικτιῶν ἑβδόμη, ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου 5207, ἀφ' οὗ ἐμερίσθη ἡ Λογούβαρδία ἔτη σ'. Ὑπέρχον δὲ ἀδελφοὶ δύο, ὁ Σίκων, καὶ ὁ Σικάρδος (38). Καὶ ὁ μὲν Σίκων ἐκράτησε τὴν Βενεβενδόν, καὶ τὰ μέρη*

niunt; nere enim te æquius iudicavimus, quam armis tanquam virum uti, ac pro Romanis pugmare. Quibus intellectis Narses patricius, rescripsit imperatrici hoc modo: *Postquam nere me rectius, et flum torquere videtur tibi, veluti feminam, telam me ordiri nosse scias, quam nunquam Romani detexant.* Tunc autem temporis Longobardi Pannoniam incolebant, quæ nunc Turcarum sedes est, et missis ad eos fructibus omnis generis Patricius, isthæc ipsis significavit: *Venite huc et videbitis, pro vetere verbo, terram mel et lac fluentem, et qua, ut puto, neque Deus meliorem habet: et si vos placuerit, hanc inhabitabitis, ut in perpetuum faustis me precatationibus ac benedictionibus prosequamini.* His vero auditis, persuasi Longobardi cum familiis Beneventum venerunt. Cives autem Beneventani cum intra urbem illos admittere nollent, extra eam prope murum ad flumen habitarunt, adificata urbe parva, quæ Civita nova, id est, nova civitas appellatur, exstatque etiam hodie. Intrabant vero etiam urbem, et ecclesiam, doloque superiores facti habitatoribus omnibus, eos universos occiderunt, urbemque occuparunt; gladiis enim intra fustes occultatis ecclesiam ingressi, pugna excitata, universos, ut supra dictum est, interemerunt. Et inde excursionem in omnem ditionem thematis Longobardiæ, et Calabriæ facta, subjecerunt eam usque ad Papiam, excepta Hydrunte, Callipoli, Rusiano, Neapoli, Gaieta, Surrento, et Amalphe. Prima vero urbs antiqua et magna erat Capua, secunda Neapolis, tertia Beneventum, quarta Gaieta, quinta Amalphe. Salernum autem habitatum fuit a Sicardo, cum principatus dividerent Longobardi. Et sunt in hodiernum usque diem, quæ septima Indictio est, anni a condito mundo 6457 (Christi 949) a divisa Longobardia anni 200. Erant autem fratres duo, Sico atque Sicardus. Et Sico quidem Benevento imperabat, ac Bareos, et Sipiendi partibus. Sicardus vero Salernum, Capuam, et partes Calabriæ possidebat. At Neapolis antiquum prætorium erat Patriciorum 84 qui mittebantur; et qui Neapoli imperabat, imperabat et Siciliæ: cumque Patricius Neapolim appelleret, dux Neapoleos in Siciliam abibat. Capua vero erat urbs ingens, captaque est a Vandalis sive Afris, et vastata: atque ita desolata cum jaceret, inhabitant eam Longobardi. Et mox Afris rursum

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(34) Habitarunt in Pannonia, inquit Meursius, Longobardi annos 42 nempe ab anno Christi 526 ad 568. Vide Diaconum De gest. Longob. lib. II, cap. VII.

(35) Paulus diaconus De gestis Longobar. lib. II, cap. V. *Itaque odio metuque exagitatus (Narses) in Neapolitanam civitatem secedens, legatos mox ad Longobardorum gentem dirigit, mandans ut paupertina Pannoniæ rura desererent, et ad Italianam cunctis refertam divitiis possidendam venirent. Similique multimoda pomorum genera, aliarumque rerum species, quorum Italia ferax est, mittit, qua-*

tenus eorum ad veniendum animos posset illicere. Et Anastasius Bibliothecarius in Joanne III: *Tunc egressus Narses de Roma venit Campaniam; et scripsit genti Longobardorum, ut venirent, et possiderent Italianam.*

(36) Sic ex ms. codice. It editis legitur, Τζιβά νόδα.

(37) Ita ms. Perperam editi habent, ἀνεβλιν πάντας, καὶ κατέχουν τὸ κάστρον.

(38) De Sico et Sicardo vide Camillum Pergrinum in historia principum Longobardorum.

ingruentibus, Landulphus episcopus ad pontem fluminis urbem ædificavit, quam Capantem nuncupavit; quæ quidem etiamnum superest. Ex quo autem hæc Capua constructa fuit, anni sunt 73. Cæterum Neapolis, Amalphe, et Surrentum Romano imperatori semper paruerunt. Sciendum, quod magister militum Romanorum lingua significat, præfectum exercitus. Sciendum, quod Veneti antequam trajicerent, inhabitarentque insulas, quas nunc inhabitant, Hænetici nuncupabantur, et incolebant in continenti has urbes, Concordiam, Justiniana, Nunum, et reliquas plerasque. Sciendum Venetos nunc appellatos, qui olim Hænetici dicebantur, cum trajecissent, munitam imprimis urbem condidisse, in qua hodie habitat dux Venetiarum, mari undique cinctam spatio circiter sex milliariis, quod induunt flumina xxvii. Sunt etiam insulæ versus orientem urbis, in quibus Veneti nunc appellati oppida ædificaverunt, puta Cogradum, ubi Metropolis magna est, in qua multæ sanctorum reliquiæ depositæ jacent: Rhibalenses, Lullianum, Apsanum, Rhomatina, Licentia, Pinetæ, sive Strobilus, Biniola, Boes, ubi templum sancti Petri Apostoli; Elitualba, Litu-mancerses, Bronium, Madaucum, Hebola, Pristena, Clugia, Brundum, Phosaon, Lauriton. Sciendum etiam alias esse insulas in Venetorum regione. Sciendum etiam in terra firma Italiæ regione etiam urbes Venetorum has existere, videlicet Capre, Neocastrum, Phines, Æculum, Aimanas, magnum emporium Tortzelorum, Muran, Rhibantum, quod significat locum valde excelsum; in quo residet dux Venetiarum, et

τῆς Βάρεως, καὶ τῆς Σικενδοῦ (39) · ὁ δὲ Σίκαρδος τὸ Σαλερινὸν καὶ τὴν Κάπυαν, καὶ τὰ μέρη τῆς Καλαβρίας. Ἡ δὲ Νεάπολις ἦν ἀρχαῖον πραιτόριον τῶν κατερχομένων πατρικίων, καὶ ὁ κρατῶν τὴν Νεάπολιν κατεῖχε καὶ τὴν Σικελίαν, καὶ ἤνικα κατέλαβεν ὁ πατρικίος· ἐν Νεαπόλει, ἀπήρχετο ὁ δοῦξ Νεαπόλεως ἐν Σικελίᾳ. Ἡ δὲ Κάπυα ἦν πόλις ὑπερμεγέθης, καὶ ἐάλω ὑπὸ τῶν Οὐανδήλων, ἧτοι τῶν Ἀφρικῶν, καὶ κατέλυσαν αὐτήν. Ἐρημοκράστρου δὲ οὕσης ἔχουν ἐν αὐτῇ Λογοῦθαροὶ. Καὶ πάλιν τῶν Ἀφρικῶν ἐπερχομένων (40) κατ' αὐτῶν, ἠκοδόμησεν ὁ ἐπίσκοπος Λανδοῦσφος κάστρον εἰς τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐπυθόμασεν αὐτὸ Καπαντὴν (41), καὶ νῦν οὖσαν. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκτίσθη ἡ αὐτὴ Κάπυα εἰσὶν ἑτη οἷ (42). Ἡ δὲ Νεάπολις, καὶ ἡ Ἀμάλφη, καὶ ἡ Συρεντὸς, ὑπῆρχον αἰεὶ ὑπὸ τῶν βασιλέα Ῥωμαίων. Ἰστέον ὅτι μαστρομήλης ἐρμηνεύεται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ κατεπάνω τοῦ στρατοῦ (43). Ἰστέον ὅτι πρὸ τοῦ περάσαι τοὺς Βενετικούς καὶ οἰκῆσαι εἰς τὰ νησιά εἰς ἃ νῦν οἰκοῦσι, ἐκαλοῦντο Ἐνετικοὶ (44), καὶ κατέχουν εἰς τὴν ξηρὰν εἰς αὐτὰ τὰ κάστρα· κάστρον Κόγκορδα, κάστρον Ἰουστινιάννα (45), κάστρον τοῦ Νέου (46), καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα. Ἰστέον ὅτι περασάντων τῶν νῦν καλουμένων Βενετικῶν, πρῶτον δὲ Ἐνετικῶν, ἔκτισαν ἐν πρώτοις κάστρον οὐχυρὸν, ἐν ᾧ καὶ σήμερον καθέζεται ὁ δοῦξ Βενετίας, ἔχον κύκλωθεν θάλασσαν ὡσεὶ μιλίων ἑξ· εἰς τὴν καὶ εἰσερχονται ποταμοὶ κ'. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ νῆσοι κατ' ἀνατολάς τοῦ αὐτοῦ. Ἐκτίσθη δὲ καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς νήσοις οἱ νῦν Βενετικοὶ καλούμενοι κάστρα· κάστρον Κογράδον (47), ἐν ᾧ καὶ μητρόπολις ἐστὶ μεγάλη (48), καὶ πολλὰ λείψανα ἀγίων ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται· κάστρον Ῥιδα-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(39) Non dubito quin hic pro *Sipendi* legendum sit *Siponti*. Sipontum quippe Apuliæ Dauniæ urbs est, et colonia Romana. Eadem Straboni Σηπιουός dicitur, Σηποιός Ptolemæo, et Σιποιός Stephano.

(40) Sic cum Meursio emendo; perperam quippe in mss. legitur, τὴν Ἀφρικὴν ἐπερχομένην.

(41) Sic legitur et in mss. sed perperam; quippe hæc urbs quam Landulphus episcopus ad pontem Casilinum fluminis Vulturini ædificaverat, appellatur a scriptoribus Latinis *Capua Nova*, unde hic legendum videtur pro Καπαντὴν, Κάπυαν Νέαν· nam et paulo infra hæc ipsa urbs a Landulpho episcopo constructa, dicitur eidem Porphyrogenito Κάπυα, ut ex mox dicendis patebit.

(42) Hæc Capua nova a Landulpho episcopo constructa fuit anno Christi 856, distatque a veteri duobus milliariis; ibi et Cathedralis ecclesiam ædificavit, ut videre est in convexo pariete Chori, musivo opere adornato. Et in eadem urbe nova idem Landulphus evasit comes anno 862. Vide Ughellum de episcopis Capuanis pag. 380. Ex verbis autem illis Porphyrogeniti: *Ex quo autem hæc Capua constructa fuit anni sunt 73*, colligitur Porphyrogenitum hæc scripsisse anno Christi 929, imperii sui 18, quippe Capua Nova constructa fuit a Landulpho anno 856, cui numero annorum si addantur anni 73, invenietur proculdubio annus 929.

(43) Μαστρομήλης et Μαστρομῆλιος, *Magister militum*. Ita appellabatur urbis Neapolis in Italia præfectus supremus, inquit Ducangius, citans hunc Porphyrogeniti locum. Venetiis item hæc

dignitas in usu erat: Andreas Dandulus in chronico ms., sic habet de prima magistri militum creatione: *Anno Domini mcccxxxvii, Leonis vero xii, Dominicus Leo magister militum præsidere cœpit, quia Veneti, occiso eorum duce, in novi ducis promotione discordes, annualem rectorem sibi præesse statuerunt, quem magistrum militum appellarunt; quæ quidem dignitas secundum Græcorum usum tribunatu major super eos, et cunctum populum potestatem obtinet.* De hac autem dignitate agit pluribus Ducangius cum in Gloss. Græc. tum in Glossario med. Lat. in v. *Magister militum*. Κατεπάνω autem *Capitaneus*, hoc est, *Præfectus exercitus*. Vide utrumque ejusdem viri doctissimi Glossarium.

(44) Sic cum Meursio emendamus; quippe in mss. legitur, Αἰτικίος· et paulo infra perperam, Αἰτικίων pro Ἐνετικῶν. Eustathius ad Dionysium: *Τὴν δὲ βῆθεισαν Ἐνετίαν νῦν μὲν Βενετίαν φασίν.* Et Arrianus: *Καὶ τῇ ἐπιχωρικῇ γλώττῃ Βενετοὶ εἰς τοῦτο ἔτι ἀνὰ Ἐνετίων κληίζονται.*

(45) Puto hic pro *Justiniana* legendum *Justinopolis*, quæ hodie Italis dicitur *Capo d'Istria*.

(46) Hodie *Nonum* vel *Ad Nonum*, teste Cluverio.

(47) Hic pro *Cogradum* Gradum legendum esse nemo non videt; Gradus quippe (vulgo *Grado* et Venetis *Grao*) insula est oræ seu ducatus Veneti confinium. Hujus autem insulæ celebre est nomen ob patriarchas Gradenses: sed de origine hujus patriarchatus multi multa tradunt.

(48) Sic in mss. legitur; et quidem recte; sed

λεσθής (49), κάστρον Λουλιανῶν (50), κάστρον Ἐψα- A Cabertzentza. Sciendum etiam emporia esse, et von, κάστρον Ῥωμανιὰ, κάστρον Λικεντζία, κά- castella.
 στρον Πίνεται, ὅπερ λέγεται Στρόβιλος, κάστρον Βινιόλα (51), κάστρον Βῆες, ἐν ᾧ ὑπάρχει ναὸς τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Πέτρου, κάστρον Ἡλιτουδάβα, κάστρον Βρόνιον (52), κάστρον Μαδαῦκον (53) κά-
 στρον Ἡβόλα, κάστρον Πριστῆνα, κάστρον Κλουγία (54), κάστρον Βροῦνδον (55), κάστρον Φοσαῶν (56),
 κάστρον Λαυριτῶν (57). Ἰστέον ὅτι καὶ εἰσὶν ἑτεραι νῆσοι ἐν τῇ αὐτῶν χώρᾳ Βενετίας. Ἰστέον ὅτι καὶ
 ἐν τῇ στερεᾷ εἰς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας ὑπάρχουσι κάστρα τῶν Βενετικῶν, αἵτινά εἰσι ταῦτα· κάστρον
 Κάπρε (58), κάστρον Νεόκαστρον, κάστρον Φινές, κάστρον Αἰκυλον (59), κάστρον Ἀειμάνας (60), ἐμ-
 πόριον μέγα Τορτζελῶν, κάστρον Μουράν (61), κάστρον Ῥίθαντον (62), ὃ ἐρμηνεύεται τόπος ὑψηλό-
 τατος, ἐν ᾧ καθέζεται ὁ δόρυς Βενετίας· κάστρον Καθερτζέντζης. Ἰστέον ὅτι καὶ ἐμπορία εἰσι καὶ
 κασιτέλλια.

ΚΕΦΑΛ. ΚΗ'.

Διήγησις πῶς κατεκρίθη ἡ νῦν καλουμένη
 Βενετία (63).

Ἰστέον ὅτι ἡ Βενετία τὸ μὲν παλαιὸν ἦν τόπος

CAPUT XXVIII.

Narratio, quomodo condita fuerint, quæ nunc
 Venetiæ nuncupantur.

Venetix olim quidem erant locus quispiam

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

perperam Meursius legit, ἀκρόπολις pro μητρόπολις· B
 quippe sequentia suadent μητρόπολιν ibi potius
 legendum, quam ἀκρόπολιν seu arcem, dum ait,
 καὶ πολλὰ λείψανα ἀγίων ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται, in
 qua multa sanctorum reliquiæ depositæ jacent.
 Μητρόπολις autem hic significat Ecclesiam Metro-
 politanam; in qua quidem asservari reliquias
 sanctorum verius dixeris, quam in Acropoli seu
 arce. Gradus autem civitas metropolitana facta a
 Carolo Magno, testibus Eginarcho et Rheginonc.
 Postmodum vero, anno Christi 967, Joannes XIII in
 concilio Romæ habito, Othone Magno præsentē,
 Venetis legatis petentibus, statuit Ecclesiam Gra-
 densē Venetiæ totius metropolim esse. Vide quæ
 de Gradensi patriarchatu, et patriarchis habet
 Ughellus, tom. V Italiæ sacræ pag. 1164 et seqq.

(49) Rhibalenses, fortassis *Ripaltenses* legendum.

(50) Lulianum, at puto scribendum *Sanctus Ju-
 lianus*.

(51) Biniola. Puto *Olivola* legendum ubi tem- C
 plum sancti Petri.

(52) Bronium, fortassis *Breonia* insula ad Polæ
 portum.

(53) Madaucum, *Metamacon* legendum.

(54) Clugia scriptoribus *Fossa Clodia* dicta.

(55) Brundum, fortassis *Brondola*.

(56) Phosaon, forsān *Foscellum* vel *Fossone
 flumen*.

(57) Lauriton, scriptoribus *Lauretum*.

(58) Capræ, fortassis *Capralæ*.

(59) Æculum, fortassis *Equitium*.

(60) Aimanas, *Ammianum* forsān scribendum.

(61) Muran, *Muranum* scriptoribus, sive *Mu-
 rianum*.

(62) Rhibantum, *Ripalta* sive *Rirus Altus*.

(63) Quomodo condita fuerint Venetiæ et quando,
 pluribus narrant, præter alios, scriptores Veneti:
 imprimis autem Andreas Dandulus serenissimus
 dux Venetiarum, qui quarto decimo sæculo et
 litteris et armis floruit; et ad quem exstant quam-
 plurimæ epistolæ cum editæ tum ineditæ a Fran-
 cisco Petrarcha, qui illa tempestate florebat, con-
 scriptæ. Hujus autem viri Chronicon Venetum
 cum ineditum sit, nec cuilibet obvium, libet ex eo
 hic exscribere ea, quæ ad originem Venetiarum
 pertinent. Sic igitur ille: « Post vero multa tem-
 pora imperante Honorio Augusto in Occidente,
 Theodosio vero in Oriente, anno Domini nostri
 Jesu Christi 404, die 23 mensis Martii, Primates
 et populi urbium Venetiæ provinciæ ex Barbaro-
 rum incursu exinaniti, et instantis invasionis per-
 territi, declinare ad maritimas civitates, et recep-
 tacula refugii construere decreverunt, Primus
 namque Galienus de Fontana, Simeon de Glanco-
 nibus, et Antonius Calicus de Luntanis consules
 Patavii, suæ urbis invasionis nec immemores, hoc

perficere statuentes, ad maritimam oram pervene-
 runt, et circa ostia fluminis Palti insulam sive
 tumbam ad opus meditatum satis habilem eligen-
 tes, felicis urbis Rivoalti nova fundamenta jactita-
 runt, decretumque est, ut quicumque operi vel
 exercitio navali utilis existeret, in hac urbe habi-
 tationem eligeret, immunitatibusque gauderet,
 exceptis servis, ac proditione vel falsitate damna-
 tis; in qua urbe post modicum vir quidam archi-
 tector nomine, natione Græcus, magister navium
 habitationem elegerat, de cujus domo ignis ema-
 nans mansiones quatuor et viginti concremavit,
 cumque inextinguibilis videretur, idem cum com-
 patriotis in oratione positus, Deo et B. Jacobo
 apostolo votum exhibuit, construendi in ejus
 nomine et gloria ecclesiam novam in loco incendii
 exorti, statimque ignis extinctus est: perfectoque
 voto ecclesia consecrata est per Severinum episco-
 pum Paduanum, secundum episcopum Tarvisi-
 num, Ambrosium episcopum Altinatum, et Epo-
 nem episcopum Opiterginum: Felixque presbyter
 vir catholicus pro sacramentis ecclesiasticis exhib-
 endis in ea deputatus est. »

*Populi Venetiæ provinciæ ad oram maritimam
 veniunt.*

« Montesilienses populi, et cæteri circa monta-
 neas degentes ob eandem cladem ad maritima
 venientes in littoribus Mathemauci Albiolam, Pa-
 lestinam et Clugiam pariter conducerunt. Eo tem-
 pore urbis Aquileiæ proceres ad Aquas veniunt
 Gradatas, et in litore castrum spectabile con-
 struxerunt, quod ab aquarum nomine appellatur;
 tandem metropolis novæ Venetiæ efficitur. »

De Aquileiensibus Gradum fugientibus timore Attilæ.

« Anno Domini 424, Aquileienses obsessi ab
 Attila Hunnorum rege, non valentes se defendere,
 muros civitatis suæ statuis munerunt, et sic
 decepto Attila et inadvertente, quasi omnes Gra-
 dum cum omnibus mulieribus, et parvulis ac suis
 bonis fugerunt, ibique perpetuo deinceps habitan-
 tes, Veneti quasi advenæ sunt nominati, unde
 inter Gradenses, qui priores fuerant habitatores
 ipsius loci, et Aquileienses de patriarchatu usque
 hodie controversia versatur. »

*De Altinensibus in diversa loca timore Attilæ
 fugientibus.*

« Post hæc Attila Altinum transit, quod prius
 vocabatur Antenoride, quia ab Antenore primo
 ædificatur; et ii similiter parvulos cum matribus
 et thesauris miserunt ad Insulas maris; tandem
 non valentes resistere noctu illinc fugerunt, civi-
 tasque præfata in solitudinem redacta est: erat
 enim civitas magna habens sex portas, quarum
 uniuscujusque incolæ insulam apprehendentes,

desertus, non habitatus, et palustris : qui autem A nunc Veneti appellantur Franci ab Aquileia, et cæteris Franciæ locis, et inhabitabant terram, 85 quæ e regione Venetiarum est. Cum autem venisset Attila Abarum rex, ac universam Franciam depopulatus esset, ac perdidisset, Franci omnes Aquileiam cum reliquis Franciæ urbibus deserere cœperunt, et ad Venetiarum insulas habitatoribus vacuas venerunt, et tuguria illic fecerunt, ob Attilæ regis metum. Illic autem Attila rex cum terram omnem devastasset, et Romam usque atque in Calabriam venisset, Venetiasque longe reliquisset, inventa securitate qui in insulas Venetiarum confugerant, et tanquam timore deposito omnes commemorari ibi stauerunt, et commorati sunt in hodiernum usque diem. Postquam vero Attila recessisset, nullis post annis venit rursus rex Pipinus, qui Papiam tunc et cætera regna tenebat. Habebat enim tres fratres Pipinus, qui Franciæ omni et Sclavoniæ imperabant. Cum autem contra Venetos proficisceretur rex Pipinus, ingentem militum multitudinem secum ducens, castrametatus est in continenti ex altera parte trajectus insularum Venetiarum, in loco cui nomen Aibolas. Videntes autem Veneti regem Pipinum contra se cum exercitu adventantem, et cum equis appulsurum esse ad insulam Madamauci, quæ continenti propinqua est, antennis jactis omnem trajectum muniverunt. Cum igitur videret Pipini exercitus nihil se efficere posse, quandoquidem trajectus alibi nullus esset, obsederunt eos in continenti per semestre, quotidie manum conserentes. Et Veneti quidem naves suas ingressi post antennas quas jecerant se tuebantur : rex vero Pipinus cum suo exercitu stabat in littore, quem Veneti cum sagittis et missilibus oppugnabant, ne in insulam trajiceret. Desperans igitur rex Pipinus ita Venetos compellavit : Subditi mei estis, siquidem a mea terra et

Ερημός τις άοικήτος και βαλτώδης (64). Οι δὲ νῦν καλούμενοι Βενέτικοι ὄπηρχον Φράγγοι (65) ἀπὸ Ἀκουηλείας, και ἀπὸ τῶν ἐτέρων τόπων τῆς Φραγγίας· και κατέχουν εἰς τὴν ξηρὰν ἀντικρὺ τῆς Βενετίας. Τοῦ δὲ Ἀτίλα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀδάρων ἐλθόντος, και πάσας τὰς Φραγγίας καταληϊσάμενου και ἀφανίσαντος, ἤρξαντο φεύγειν μὲν πάντες, οἱ Φράγγοι (66) ἀπὸ Ἀκουηλείας, και ἀπὸ τῶν ἐτέρων τῆς Φραγγίας κάστρων, ἔρχεσθαι δὲ πρὸς τὰς ἀοικήτους νήσους τῆς Βενετίας, και ποιεῖν ἐκεῖσε καλλίδια, διὰ τὴν τοῦ βασιλέως Ἀτίλα φόβον. Αὐτοῦ οὖν τοῦ βασιλέως Ἀτίλα ληϊσάμενου πᾶσαν τὴν χώραν τῆς ξηρᾶς, και μέχρι Πώμης και Καλαβρίας ἐλθόντος, και τὴν Βενετίαν μακρόθεν καταλιπόντος, ἄδειαν εὐρόντες οἱ προσπεφευγότες ἐν ταῖς νήσοις τῆς Βενετίας, και εἶον τὴν δειλίαν ἀποσεισάμενοι, ἅπαντες ἐβουλεύσαντο τοῦ κατοικῆσαι ἐκεῖσε, ὅπερ και ἐποίησαν, κατοικῆσαντες ἐκεῖσε μέχρι τῆς σήμερον. Μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι τὸν Ἀτίλαν. Μετὰ χρόνους πολλοὺς (67) πάλιν παρεγένετο Πιπίνος ὁ ῥήξ, ὃς ἤρχε τότε τῆς τε Παπίας και ἐτέρων ῥηγᾶτων. Εἶχεν γὰρ οὗτος ὁ Πιπίνος ἀδελφοὺς τρεῖς, οἷτινες ἤρχον πασῶν τῶν Φραγγίων και Σκλαβινίων. Τοῦ δὲ ῥηγῆς Πιπίνου ἐλθόντος κατὰ τῶν Βενετικῶν μετὰ δυνάμει, και λαοῦ πολλοῦ, παρεκάθισεν διὰ τῆς ξηρᾶς ἐκεῖθεν τοῦ περάματος τῶν νήσων τῆς Βενετίας, εἰς τόπον λεγόμενον Ἀειδόλας (68). Οι οὖν Βενέτικοι ἰδόντες τὴν ῥήγαν Πιπίνον μετὰ τῆς θαλάσσης δυνάμει, κατ' αὐτῶν ἐπερχόμενον, και μέλλοντα μετὰ τῶν ἱππῶν ἀποπλεῦσαι πρὸς τὴν νῆσον τοῦ Μαδαμαύκου (69) (ἔστι γὰρ αὕτη ἡ νῆσος πλησίον τῆς ξηρᾶς), βαλόντες κερατάρια ἅπαν τὸ πέραμα ἐναπέφραξαν. Εἰς ἀμνηχανίαν οὖν ἐλθὼν ὁ τοῦ ῥηγῆς Πιπίνου λαός (οὗδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν αὐτοὺς ἀλλάξαι περάσαι), παρεκάθισαν αὐτοὺς διὰ τῆς ξηρᾶς μῆνας ἕξ πολεμοῦντες καθ' ἐκάστην ἡμέραν μετ' αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν Βενέτικοι εἰσῆρχοντο εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν, και ἴσαντο ὀπισθεν τῶν παρ' αὐτῶν ῥιφέντων κερατάρων. Ὁ δὲ ῥήξ Πιπίνος ἴστατο μετὰ τοῦ λαοῦ

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

propriis portarum nominibus eas vocarunt, ut Torcelum, Maiorbium, Buranum, Amorianum, Constantinianum, et Arvianum. Aliqui ex hujus urbis cives cessante persecutione incolatum Paduæ et Tarvisii elegerunt, a quibus illarum porta quædam ubi degebant Altina vel Attilia nuncupata est. »

De rege, et civibus Paduanis timore Attilæ in Rivoalto et Mathemauco se reducentibus.

« Idem Attila transivit Paduam : rex vero civitatis jam miserat reginam cum filiis, mulieribus et parvulis, et omni thesauro in Rivoalto ; Attila autem urbem impugnans Paduam destruxit : cives vero qui evaserant, in Rivoalto et Mathemauco pervenerunt. Cum itaque tanta multitudine præfatæ insulæ non sufficerent, tumbam non longe ab eis exstare in ostio portus prospexerunt, in qua antiquissima mœnia videbantur affuisse : compertumque est hanc esse illam, in qua Trojani duce Antenore post Trojæ excidium in sinu Adriatico primitus habitaverunt, vocata prius Troja, postea vero Pagos, id est Castrum, Olivolos latine dicitur, quod plenum ubi non est dare vacuum ; et in eâ profugum pars

non minima sua firmavit domicilia : ecclesiæque sub vocabulo Sergii et Bacchi ibi postea constructa est per nobiles tribunos Venetos Strivacales nominatos, qui nunc Cavotorta dicuntur. »

(64) Βαλτώδης, *Palustris*. Hæc vox eadem significatione reperitur non semel apud Annam Comnenam. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(65) Vide quæ de Francis habet infra scriptor noster cap. 30 et sequentibus.

(66) Sic ex ms. In editis hæc corrupta ac mutila habentur.

(67) Pipinus Venetias obsidione cingit anno Christi 810.

(68) Locus hic qui a Porphyrogenito Aibola appellatur, Dandulo Albiola dicitur.

(69) Sic in ms. In editis legitur πρὸς τὴν νῆσον τοῦ Δαμαύκου. At Dandulus locum hunc Mathemaucum appellat, ut videre est ex iis, quæ de origine Venetiarum paulo superius ex Danduli Chronico ms. proposuimus. Κερατάρια, *Antennæ*, Græcis κέρατα, ut apud Hesychium : et κεράτια, scilicet τὸ ἐπάνω τοῦ ἴστου δεδεμένον πλάγιον ξύλον, οὗ ἐξάπτεται ἡ ὀδὸν, ut est apud Scholiastem Homeri Iliad. Σ. Vide Ducangii Gloss. Græc.

αὐτοῦ ἐν τῷ αἰγιαλῷ. Καὶ οἱ μὲν Βενέτικοι μετὰ A
τοξείας καὶ ῥιπταρίων (70) ἐπολέμουν, μὴ ἐώντες
αὐτοὺς πρὸς τὴν νῆσον διαπεράσαι. Ἀπορήσας οὖν
ὁ ῥήξ Πιπίνος εἶπε πρὸς τοὺς Βενετικούς, ὅτι Ἵπὸ
τὴν ἐμὴν χεῖρα καὶ πρόνοιαν γίνεσθε, ἐπειδὴ ἀπὸ
τῆς ἐμῆς χώρας καὶ ἐξουσίας ἐστέ. Οἱ δὲ Βενέτικοι
ἀντέλεγον αὐτῷ, ὅτι Ἕμεῖς δοῦλοι θέλομεν εἶναι τοῦ
βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ οὐχὶ σοῦ. Ἐπὶ πολὺ δὲ
βιασθέντες οἱ Βενέτικοι (71) ἀπὸ τῆς γενομένης ὀχλή-
σεως πρὸς αὐτοὺς, ἐποίησαντο εἰρηνικὰς σπονδὰς
πρὸς τὸν ῥήγα Πιπίνον, τοῦ παρέχειν αὐτῷ πλεῖστα
πάκτα. Ἐκτοτε δὲ καθ' ἕκαστον χρόνον ἠλάττωτο
τὸ πάκτον, ὅπερ καὶ μέχρι τῆς σήμερον διασώζεται.
Τελοῦσι γὰρ οἱ Βενέτικοι τῷ κατέχοντι τὸ ῥηγάτον
Ἰταλίας, ἦτοι Παπίας, διδάρια ἀσίμιν λίτρας λς' (72),
καθ' ἕκαστον χρόνον. Καὶ τοῦτῃ τῷ τρόπῳ ἔπαυσεν B
ὁ μεταξὺ Φράγγων καὶ Βενετικῶν πόλεμος. Ὅτε δὲ
ἤρξατο ἀποφεύγειν ὁ λαὸς πρὸς Βενετίαν καὶ ἀπο-
συνάγεσθαι, ὥστε πολλοὺς γίνεσθαι, ἀνηγόρευσαν
ἐντολὰς δοῦκα τὸν εὐγενεῖς τῶν ἄλλων διαφέροντα.
Ἐγεγόνει δὲ ὁ πρῶτος δοῦξ ἐν αὐτοῖς (73) πρινή ἐλ-
θεῖν κατ' αὐτῶν ὁ ῥήξ Πιπίνος. Ἦν δὲ τῷ τότε καιρῷ
τὸ δουκάτον εἰς τόπον λεγόμενον Τζιβιτὰ νόβα (74),
ὅπερ ἐρμηνεύεται *Νεόκαστρον*. Διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸ προειρημένον νησιῶν (75) πλησίον τῆς ἑρῆς, κοινῇ

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(70) Πιπτάριον, *Missile Spiculum*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(71) De belli hujus Pipini cum Venetis exitu varii varia prodiderunt, et præsertim Veneti scriptores: sed ut alios misso faciam, unius ex illis Andreæ Danduli Venetiarum ducis hac de re verba, maxime cum ejus chronicon non sit editum, libet hic proferre. Sic igitur ille: Anno Domini 809, Caroli vero VIII, Pipinus rex Italiæ jussu patris rupto fœdere cum exercitu ad Venetiæ provinciam subjugandam per littora venit, qui cum portas dividentes istorum insulas cum resistentia difficillima pertransisset, fugatis Brundulensibus, Clugensibus, et Pa-lestrinensibus ad locum quemdam qui Albiola vocatur in ripa Mathemaucensis portus tandem pervenit, et nulla ratione prævalere in antegressum valuit: putans tamen Venetos brevi tempore famis inedia posse arcere. Veneti vero hoc audientes, panum et paxinatum multitudine machinis projecta exercitum verberant, ne famis opinione omnino excludatur. Francorum tunc recalcensibus viribus, Veneti Mathemaucæ urbe relicta in Rivoalto venerunt; quos cum qualiter remittere posset rex Pipinus subtiliter indagaret, cujusdam vetulæ astutæ sanctus consilio, pontem ex lignaminibus, vasculis et viminibus con-nexis super aridas aquas construi fecit, putans absque obstaculo Rivoaltum introire. Statuta itaque hora equites cum fiducia pontem ascendunt. Tunc Veneti hujus consilii nec ignari, cum multis præparatis navigiis clandestine obviam exierunt in augmento aquarum, insultantes eos, de quibus, ex dissolutione lignaminum submersis fere omnibus qui pontem ascenderunt, victoriam optatam habuerant. Rex autem consternatus videns amodo intentum suum complere non posse, adjacentia quæ potuit loca vastavit, et usque ad ecclesiam S. Michaelis omnia comburendo percenit, et ut quidam scribunt, provinciam Nichiphoro Constantinopolitano Imperatori juxta fœdus cepit relinquendam, et non multo post Pipinus rex Mediolani moritur: Fallitur itaque scriptor indoc-tus libelli, cui titulus *Squitinio della Liberta Veneta*, dum ait, recentiores rerum Venetarum scriptores tantum, belli quod contra Venetos Pipinus gessit, a parte Venetorum stetisse victoriam asserere; quippe Andreas Dandulus quarto d. cimo sæculo flo-

ditione huc venistis. At illi responderunt: Romanorum imperatori subesse volumus, non tibi. Tandem vero crebris molestiis fatigati Veneti pacem cum Pipino rege vel inviti fecerunt, et tributâ plurimâ promiserunt. Ex illo vero tempore singulis annis minutum fuit tributum, quod etiam hodie obtinet: solvunt enim Veneti quotannis Italiæ sive Papiæ regnum tenenti divaria argenti non signati libras triginta sex. Atque hoc modo bellum inter Francos et Venetos cessavit. Cum vero fugere Venetias populus cœpisset, ibique congregari, adeo ut ingens esset multitudo, ducem sibi crearunt qui nobilitate cæteros antecelleret; factusque jam fuit primus dux inter ipsos antequam contra eos arma sumeret rex Pipinus. Erat tunc temporis Ducatus in loco qui dicebatur *Civita nova*, quod interpretantur, Civitas nova. Cum autem prædicta insula proxima continenti esset, de communi consilio Ducatum in aliam insulam transtulerunt, ubi etiamnum est; propterea quod tam longe a continente distet, quam quis hominem equo insidentem videre possit.

(75) πλησίον τῆς ἑρῆς, κοινῇ

rebat, unus ex primis rerum Venetarum scriptoribus, vir probus et litteris et armis conspicuus, uti testatur Franciscus Petrarcha, qui eodem ævo florebat, in suis epistolis, cum editis, tum ineditis, quæ in bibliotheca Regia et Colbertina asservantur; ex quibus sane quam plurimas eidem Dandulo Petrarcha conscripserat.

(72) Meursius pro διδάρια, διάρια legit, quod viæ probem, inquit Ducangius in Gloss. Neque enim Veneti, regi Italiæ 36 argenti libras in diaria regum pensitasse verisimile: tametsi fateor quid hæc vox sonet me penitus ignorare. Sic laudatus Ducangius. At fortassis quispiam putabit hic pro *diaria* legendum esse *divalia*.

(73) De institutione primi ducis Venetiarum sic habet Dandulus a nobis supra laudatus in suo Chronico ms.: Anno Domini 697, dum apud insularem Venetiam gentium multitudo copiosa in vico quolibet habitaret, tribuni, et omnes proceres, et plebei cum patriarcha, et universo clero in Heracleia his diebus pariter convenerunt, ut iminentibus damnis et periculis obviarent, et suæ provincie statui in melius providerent, et auferent. Cum igitur tribuni insularum discrepantes sibi, ad invicem deferre non velent, Longobardi absque resistentia eorum fines intraserunt; qua de re unanimiter sibi ducem præesse decreverunt, qui æquo moderamine populum sibi subditum gubernaret, et vim atque potestatem haberet in publicis causis generalem concionem advocandi; tribunos etiam et iudices constituendi, qui in privatis causis, exceptis mere spiritalibus, tam laicis quam clericis æqualiter jura tribuerent; ita tamen quod gravatis liceat quandocunque ducis remedium implorare, cujus jussione clericorum concilia et electiones prælatorum a clero et a populo debeant inchoare, et electi ab eo institutionem accipere, et ejus mandato inthronizari. His salubriter ordinatis, Christi nomine invocato Paulinum civem Heracleam sapientia præditum ac nobilitate conspicuum concorditer ducem constituerunt, et de regimine ducatus juste et æquanimitè exercendo ei sacrum præstiterunt, et in throno cum insignibus Ducibus posuerunt.

(74) Civita nova, Civitas Nova.

(75) Sic in ms. et ita legendum esse memini

βούλη μετέθηκαν τὸ δουκάτον εἰς ἕτερον νησίον (76), ἐν ᾧ καὶ νῦν ἐστὶ σήμερον, διὰ τὸ εἶναι μηκόθεν τῆς ἤρως, ὅσον βλέπει τις ἄνδρα ἵππῳ ἐφεζόμενον.

CAPUT XXIX.

De Dalmatia, et populis ei adjacentibus.

Diocletianus imperator summopere Dalmatiam amavit; quare etiam populi Romani colonias eo deduxit; populi que illi Romani quoque nuncupati sunt, quippe qui Roma illuc commigrassent; manetque iis cognomen istud ad hodiernum usque diem. Laudatus itaque imperator Diocletianus urbem illuc Aspalathum condidit, et in ea palatia omni descriptione majora extruxit, quorum etiamnum reliquæ supersunt veteris magnitudinis testes, quamvis diuturnitate temporum ea consumpta sint. Enimvero urbem quoque Diocleam quam nunc Diocletiani incolunt, ædificavit idem imperator: unde etiam Diocletianorum cognomen nacti sunt ejus regionis incolæ. Istorum autem Romanorum protendebantur termini ad flumen Danubium usque; quod cum aliquando transmississent discendi gratia quinam trans Danubium habitent, invenerunt Sclavinos, qui et Abari nuncupati, gentem inermem. Neque vero hi trans flumen habitare aliquos, neque cis flumen isti arbitrabantur. Quia autem inermes, atque ad bellum imparatos Abaros comperiebant Romani, debellantes eos prædam inde et captivos abducentes recesserunt. Et ex eo tempore permutationes duas instituentes Romani a Pascha ad Pascha suos permutabant, ita ut magno sanctoque Sabbato obviam sibi fierent et qui a mansionis suæ loco discederent, et qui in hanc servitatem succederent. Etenim prope mare sub hac ipsa urbe urbs

A

ΚΕΦΑΛ. ΚΘ΄.

Περὶ τῆς Δαλματίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ παρακειμένων ἐθνῶν.

Ὅτι Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς πάνυ τῆς χώρας Δελματίας (77) ἠράσθη, διὸ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥώμης λαὸν ἀγαγὼν (78) μετὰ τὰς φαμηλίας αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Δαλματίας χώρα τούτους κατεσκήνωσεν· οἱ καὶ Ῥωμάνοι προσηγορεύθησαν διὰ τὸ ἀπὸ Ῥώμης μετῴκισθῆναι, καὶ ταύτην μέχρη τῆς σήμερον τὴν ἐπωνυμίαν ἐναποφέρονται (79). Οὗτος οὖν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς καὶ τὸ τοῦ Ἀσπαλάθου κάστρον ἐκοδόμησε (80) καὶ ἐν αὐτῷ παλάτια ἐδείματο, λόγῳ καὶ γραφῆς ἀπάσης ἐπέκεινα, ὧν καὶ μέχρι τῆς σήμερον τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας λείψανα φέρονται, καὶ ὁ πολὺς χρόνος αὐτὰ κατηγάλωσεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον Διόκλεια (81) τὸ νῦν παρὰ τῶν Διοκλητιανῶν κατεχόμενον ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Διοκλητιανὸς ἐκοδόμησεν, ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Διοκλητιανοὶ ἐκείσθαι, οἱ τῆς ἐκεῖνης χώρας ἐναπειλήφασιν. Ἡ δὲ καὶ τῶν αὐτῶν Ῥωμάνων διακράτησις ἦν μέχρι τοῦ Δανούβειου ποταμοῦ· οἱ καὶ ποτε θελήσαντες τὸν ποταμὸν διαπεράσαι, καὶ καταμαθεῖν (82) τίνες κατοικοῦσιν ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ, διαπεράσαντες εὗρον ἔθνη Σκλαβινικά δοπλα ἕντα· ἅτινα καὶ Ἀβαροι ἐκαλοῦντο. Καὶ οὕτε οὗτοι ἠλπίζον ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ κατοικεῖν τινες, οὕτε ἐκείνοι ἐνθεν τοῦ ποταμοῦ. Διὰ οὖν τὸ ἀδόπλους εὐρεῖν αὐτοὺς τοὺς Ἀθάρους οἱ Ῥωμάνοι, καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαρασκευάστους, καὶ καταπολεμήσαντες ἀνελάβοντο πραιδαν, καὶ αἰχμάλωσίαν, καὶ ἀνεχώρησαν. Καὶ ἔκτοτε ποιήσαντες ἄλλαγμα δύο οἱ Ῥωμάνοι ἀπὸ Πάσχα ἕως Πάσχα τὸν λαὸν αὐτῶν ἐνήλλατσον, ὥστε τῷ μεγάλῳ καὶ ἀγίῳ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Meursius in notis, cum perperam in suo codice ms. legeretur σημεῖον pro νησίον.

(76) Func Veneti Mathemaucio urbe relicta ad Rivoaltum venerunt, ut scribit Dandulus ad annum Christi 809.

(77) Aliis scribitur *Dalmatia* per *a* in prima; at *Delmatia* scribendum docet Cassiodori geographia: item nummus Fl. Delmatii imperatoris, hoc tractu oriundi, quem historici omnes per *a* in prima scribunt, male. Sic Ortelius. Cujus quidem sententiæ suffragatur vetus inscriptio Patavina apud Sertorium Ursatum in Monum. Patav. pag. 270. Inscriptio autem hæc est:

IANO, PATRI
AUG. SACRUM
C. JULIUS. C. F. SER
ETOR. ÆD
DONATUS. AB. TI. CAES
AUG. F. AUGUSTO TORQ
MAIORE. BELLO. DELMA
TICO OB HONOREM
II VIRATUS CUM LIBERIS
SUIS POSUIT.

Verum *Dalmatia* et *Delmatia* dicitur scriptoribus cum Græcis tum Latinis. Vide notas Holstenii in Stephanum Byzantium, Velleium Longum lib. de Orthographia, et Laurentium Pignorium, in Comment. ad laudatam inscriptionem Patavinam pag. 270.

(78) Romanorum colonias in Dalmatiam ante

Diocletianum reipublicæ Romanæ tempore deductas patet cum ex scriptoribus, tum ex inscriptionibus antiquis ac aliis monumentis, quæ in Dalmatia adhuc supersunt. Vide Lucium de Regno Dalmatiæ ac Croatia lib. I.

(79) Dalmatas sicut et cæteros imperii Romani provinciales ab ipsis Barbaris, qui imperium occuparunt, Romanos dictos constat, præsertim ubi sedibus fixis Romanos conterminos habebant; nam ipsos non speciali provinciæ nomine, sed generali Romanorum nuncupabant; qua quidem ut plurimum distinctione, auctores post declinationem imperii usi sunt, ut a Barbaris distinguerent provinciales Romani imperii, ut constat de Gallis et Hispanis et hic etiam de Dalmatis apparet ex iis quæ toto hoc capite, et sequenti scribit Porphyrogenitus.

(80) De Spalato sive, ut Porphyrogenitus habet, Aspalatho, pluribus loquitur idem scriptor hoc ipso capite paulo infra; ubi et nos plura adnotabimus.

(81) Vide quæ de urbe Dioclea et Diocletianis habet infra cap. 35 Scriptor noster, et nostras ibidem Notas.

(82) Sic ex ms. codice; quippe in editis hæc depravata ac mutila habentur. De hac autem expeditione Romanorum, qui Dalmatiam incolabant in Sclavinos, quos hic Porphyrogenitus Abares sive Abaros appellat; et quomodo Dalmatia ab iisdem Sclavis occupata fuerit, pluribus Scriptor noster agit capite sequenti; ubi vide quæ adnotamus.

Σαββάτω ἀλλήλοις συναντῆν, τοὺς μὲν ἀποστρεφόμε- A
 νους ἀπὸ τοῦ παραμονίμου, τοὺς δὲ εἰς τὴν τοιαύτην
 δουλείαν ἀπερχομένους. Καὶ γὰρ πλησίον τῆς Θαλάσ-
 σης ὅπῃ τὸ αὐτὸ κάστρον, κάστρον ἐστὶ τὸ ἐπιλεγό-
 μενον Σαλώνα (83), μέγεθος ἔχον τὸ ἡμισυ Κωνσταν-
 τινουπόλεως, ἐν ᾧ πάντες οἱ Ῥωμάνοι συνήγοντο
 καὶ καθωπλιζόντο, καὶ προσαπεκίνοον ἐκ τῶν ἐκεῖσε,
 καὶ πρὸς τὴν κλεισοῦραν ἀπῆρχοντο τὴν ἀπὸ τοῦ
 αὐτοῦ κάστρου ὑπάρχουσαν μίλια τέσσαρα · ἤτις καὶ
 μέχρι τοῦ νῦν καλεῖται Κλεισα (84), διὰ τὸ συγκλείειν
 τοὺς διερχομένους ἐκεῖθεν. Καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀπῆρ-
 χοντο πρὸς τὸν ποταμόν. Τὸ οὖν τοιοῦτον ἀλλάγιον
 ἐπὶ πολλοῖς γινόμενον χρόνοις, οἱ ἐκεῖθεν τοῦ ποτα-
 μῶ Ἐκλάδοι, οἱ καὶ Ἄβαροι καλούμενοι, καθ' ἑαυ-
 τοὺς ἐσκόπησαν λέγοντες, ὅτι οὗτοι οἱ Ῥωμάνοι,
 ἐπεὶ ἐπέρασαν καὶ εὖρον παιῖδας, ἀπὸ τοῦ νῦν καθ' B
 ἡμῶν οὐ παύσονται διαπερῶντες · καὶ διὰ τοῦτο
 μηχανησώμεθα κατ' αὐτῶν. Οὕτως οὖν οἱ Ἐκλάδοι οἱ
 Ἄβαροι βουλευσάμενοι, καὶ διαπερασάντων ποτῶν
 Ῥωμάνων (85), ποιήσαντες οὗτοι ἐγκρύμματα, καὶ
 πολεμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ ἀναλαβόμενοι
 τὰ τε ὄπλα αὐτῶν καὶ τὰ φλάμουλα (86), καὶ τὰ
 λοιπὰ πολεμικὰ σημεῖα, διαπεράσαντες οἱ προειρη-
 μένοι Ἐκλάδοι τὸν ποταμὸν ἤλθον εἰς τὴν κλεισοῦραν.
 Οὗς καὶ ἰδόντες οἱ ἐκεῖσε ὄντες Ῥωμάνοι, θεασάμε-
 νοι δὲ τὰ φλάμουλα καὶ τὴν ἐξόπλισιν τῶν ὁμοφύλων
 αὐτῶν, τοὺς αὐτῶν ὁμοφύλους εἶναι νομίσαντες,
 ἤνικα κατέλαβον οἱ Ἐκλάδοι οἱ προρηθέντες εἰς τὴν
 κλεισοῦραν, παρεχώρησαν αὐτοῖς διελθεῖν. Διελθόν-
 τες δὲ εὐθὺς τοὺς Ῥωμάνους οὗτοι ἐξήλασαν, καὶ τὴν C
 Ἐκλάδων τὸ προειρημένον κάστρον ἐκράτησαν. Καὶ
 κατοικήσαντες ἐκεῖσε ἕκτοτε κατὰ μικρὸν ἀρξάμενο
 πραιδεύειν, τοὺς Ῥωμάνους τοὺς εἰς τοὺς κάμπους
 καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη κατοικοῦντας ἠφάνισαν, καὶ
 τοὺς τόπους αὐτῶν κατεκράτησαν. Οἱ δὲ λοιποὶ
 Ῥωμάνοι εἰς τὰ τῆς παραλίας κάστρα διεσώθησαν, καὶ
 μέχρι τοῦ νῦν κρατοῦσιν αὐτὰ · ἅτινά εἰσι τάδε
 κάστρα · τὸ Ῥαούσιον, τὸ Ἀσπάλαθον (87), τὸ Τετραγγοῦ-
 ριν, τὰ Διάδωρα, ἡ Ἄρθη, ἡ Βέκλα, καὶ τὰ
 Ὀψιρα · ὄντων καὶ οἰκήτορες μέχρι τοῦ νῦν οἱ
 Ῥωμάνοι καλοῦνται (88).

Ὅτι ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως
 Ῥωμαίων, καθ' ὃν μέλλει τρόπον ρηθῆσεσθαι ἐν τῇ
 τῶν Χρωδάτων καὶ Σέρβων συγγραφῇ, πᾶσα ἡ
 Δελματία (89), καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἔθνη, οἶον Χρω-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(83) Salon Colonia, navale Dalmatarum, urbs
 magna et antiqua : at hodie præter paucas casas,
 rudera quæ supersunt, sunt testes ejus magnitudi-
 nis. De ea loquuntur passim scriptores et Geo-
 graphi veteres, sed perperam nonnulli ex recen-
 tioribus scribunt, Diocletianum in ea condidisse pa-
 latia, et arcem Clissam ibidem esse, quippe Spa-
 latium sive Aspalathum, ubi erant palatia Diocletiani
 quatuor millia passuum distat a Salone, et decem
 millia passuum distat ab arce Clissa. Vide Joan-
 nem Lucium de Regno Dalmatiæ et Croatiæ, nec
 non Thomæ archidiaconi Spalatensis historiam
 Salonitanam, et Jacobi Sponii Itinerarium tom. I.
 pag. 106.

(84) Nimirum *Clissa*, non vero *Clusa*, ut Meur-
 sius perperam interpretatur. Olim dicta fuit *Ande-
 rium*, ut Joannes Lucius a nobis paulo superius
 laudatus opinatur. Hæc hodie Latinis *Clissa* dici-
 tur, et Slavis *Klis*. Distat a Salone quatuor millia-
 ribus, et decem a Spalato. Vide Jacobi Sponii Iti-
 nerarium tom. I, pag. 108, et seqq.

(85) Sic ex us. codice : in editis vero legitur,

est Salona nuncupata, dimidium habens ejus ma-
 gnitudinis quam Constantinopolis : in ea congre-
 gati omnes Romani arma sumebant, indeque
 discedentes ad clausuram pergebant quatuor millia
 passuum ab ipsa urbe Salona distantem, quæ in
 hodiernum usque diem Clissa nuncupatur, quod
 illac prætereuntes quasi concludat, atque inde ad
 flumen 87 proficiscebantur. Hac igitur permuta-
 tione multis annis facta, Sclavi qui trans flumen
 habitabant, qui et Abari dicti, re considerata
 dixerunt inter sese : Romani hi ex quo primum
 trajecerunt, prædamque nacti sunt, nunquam
 trajicere desinent ; itaque aliquid contra machine-
 mur. Hoc igitur consilio Sclavi sive Abari, cum
 Romani aliquando flumen transmisissent, positis
 insidiis illos adorti oppugnarunt, viceruntque ; ac
 sumptis eorum armis, vexillis et reliquis signis
 bellicis, trajecto prædicti Sclavi flumine ad clau-
 suram venere : quos ubi viderunt Romani, qui illic
 excubias agebant, conspectis vexillis et armatura
 gentilium suorum, gentiles eos esse suos arbitrati,
 cum ad clausuram præfati Sclavi accessissent,
 transitum illis permiserunt. Sed intromissi Ro-
 manos oppido expulerunt, necnon etiam laudatam
 urbem Salonam occuparunt : ibique sedibus posi-
 tis paulatim ex eo tempore incipientes prædari,
 Romanos in campis et in locis editioribus habi-
 tantes deleverunt, eorumque loca invaserunt.
 Cæteri vero Romani in oræ maritimæ oppidis
 servati sunt, eaque etiamnum tenent, et sunt ista :
 Rausium, Aspalathum, Tetrangurium, Diadora,
 Arbe, Becla, et Opsara : eorumque habitatores in
 hodiernum usque diem Romani nuncupantur.

Ab imperio autem Heraclii Romanorum impera-
 toris, uti, cum de Croatis et Serviis agemus,
 dicturi sumus universa Dalmatia, necnon finitimæ
 illi gentes, Croati, Servii, Zachlunitæ, Terbu-

καὶ διαπεράσαντες ποτῶν οἱ Ῥωμάνοι, ἐποίησαν οὗτοι
 ἐγκρύματα, etc.

(86) Φλάμουλον, *Flammulum*, *Vexillum Flammeum*
vexillum. Vide Ducangii utrumque Glossarium.

(87) De Rausio seu Ragusio et aliis Dalmatiæ ma-
 ritimis civitatibus, quæ a Slavis non fuerunt oc-
 cupatæ, pluribus loquitur in fine hujus capituli
 scriptor noster ; ubi vide quæ observamus.

(88) Incolæ illarum urbium Romani appellati
 sunt, quod Roma illic commigraverint, ut scribit
 idem Constantinus initio hujus capituli ; et quod
 Latinum Sermonem diu servaverint, ut tradit
 Willelmus Tyrius lib. II, cap. 27. Et quidem Ra-
 gusini cives ad undecimum sæculum usque linguæ
 Latina utebantur ; postmodum vero quia multæ
 familiæ Slavorum Ragusium commigrarunt, cives
 Ragusini paulatim, patria lingua posthabita, Sclava
 uti cœperunt.

(89) Interpretatio Meursii hic mutila ac deprava-
 ta comparet, quod quidem factum librarii incuria
 nemo non videt.

notæ, Canalitæ, Diocletiani, ac Arentani qui et Paganus nuncupati sunt, ditioni Romanæ se subtraxerunt; quippe cum Romanum imperium per imperantium tunc temporis ignaviam atque socordiam, maxime Michaelis Amoriensis Balbi, tantum non exspirasset, qui Dalmatiæ oppida incolebant, sui juris facti, neque Romano imperatori, neque cuiquam alteri subjecti. Ididem conterminæ illis gentes, Croati, Servii, Zachlumitæ, Terbuniotæ, Canalitæ, Diocletiani et Pagani, excussis Romani imperii habenis liberi, suisque non alienis legibus usi sunt. Principes vero, ut aiunt, hæ gentes non habent, præter Zupanos senes, quemadmodum etiam reliqui Sclavorum populi. Plurimi etiam ex his Sclavis non baptizabantur, imo diu baptismi expertes manserunt. Imperante autem piissimo imperatore Basilio, legatos miserunt potitum, ut qui ex ipsis baptizati nondum essent, baptizarentur, essentque veluti ab origine imperio Romano subjecti. Horum precibus auditis **88** beatus ille præclarusque imperator Casarianum una cum sacerdotibus misit, omnesque illos qui in prædictis gentibus nondum baptizati erant, baptizavit; baptizatis autem ipsis, tunc principes eis designavit, quos vellent, eligerentque, e stirpe quam maxime diligenter ac amarent. Atque ex eo tempore in hodiernum usque diem principes ipsis ex eadem stirpe, et non aliunde eliguntur. Pagani autem, qui et Arentani Romanorum lingua nuncupati sunt, in locis inaccessis atque præruptis baptismi expertes relinquebantur. Pagani quippe Sclavorum lingua non baptizati dicuntur. Deinceps vero etiam hi, missis ad eundem præclarum imperatorem legatis, petierunt baptizari; misit itaque, et baptizavit. Deinde vero, ut antea

δάτοι, Σέρβλοι, Ζαχλοῦμοι, Τερβουνιώται, Καναλιέται, Διοκλητιανοί, καὶ Ἀρεντανοί, καὶ οἱ Παγάνοι (90) προσαγορευόμενοι. Τῆς δὲ τῶν Ῥωμαίων βασιλείας διὰ τὴν τῶν τότε κρατούντων νοθρότητα καὶ ἀφέλειαν εἰς τὸ μὴδὲν παράπαν μικροῦ δεῖν ἐναπονευσάσης, καὶ μάλιστα δὲ ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Ἀμορίου (91) τοῦ Τραυλοῦ, οἱ τὰ τῆς Δαλματίας κάστρα οἰκούντες γεγόνασιν αὐτοκέφαλοι, μῆτε τῶν βασιλεῶν Ῥωμαίων, μῆτε ἐτέρῳ τινὶ ὑποκείμενοι· ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκεῖσε ἔθνη, οἱ τε Χρωδάτοι καὶ Σέρβλοι, καὶ Ζαχλουμεῖται (92), Τερβουνιώται καὶ Καναλιέται, καὶ Διοκλητιανοί, καὶ οἱ Παγάνοι τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀφηνιάσαντες (93) γεγόνασιν ἰδιόρρυθμοι καὶ αὐτοκέφαλοι, τινὲς μὴ ὑποκείμενοι. Ἀρχοντας δὲ, ὡς φασί, ταῦτα τὰ ἔθνη μὴ ἔχει, πλὴν Ζουπάνους (94) γέροντας, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ Σκλαβίναι ἔχουσι τύπον. Ἀλλὰ οἱ πλείονες τῶν τοιοῦτων Σκλάβων οὐδὲ δαπτιζόντο, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ ἔμενον ἀδάπτιστοι. Ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως (95) ἀπέστειλαν ἀποκρισιαρίους ἐξαιτούμενοι καὶ παρακαλοῦντες αὐτὸν τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀδαπτιστοὺς βαπτισθῆναι, καὶ εἶναι ὥστε ἐξ ἀρχῆς ὑποτεταγμένους τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων ὄντων εἰσακούσας· ὁ μακάριος ἐκεῖνος καὶ ἰοιδίμος βασιλεὺς, ἐξάπτεται βασιλικὸν μετὰ καὶ ἱερέων, καὶ ἐδάπτισεν αὐτοὺς πάντας τοὺς τῶν προῤῥηθέντων ἔθνων ἀδαπτιστοὺς συγγάνοντας· καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτοὺς, τότε προσβάλετο εἰς αὐτοὺς ἀρχοντας οὓς ἐκεῖνοι ἤθελον καὶ προέκρινον, ἀπὸ γενεᾶς ἧς ἐκεῖνοι ἡγάπων καὶ ἔστεργον. Καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν ἐκ τῶν αὐτῶν γενεῶν γίνονται ἀρχοντες εἰς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἐξ ἐτέρων. Οἱ δὲ Παγάνοι, οἱ καὶ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ (96) Ἀρεντανοὶ καλούμενοι, εἰς δυσδάτους τόπους καὶ κρημνώδεις κατελείφθησαν ἀδάπτιστοι. Καὶ γὰρ Παγάνοι κατὰ τὴν τῶν Σκλάβων γλῶσσαν (97)

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(90) Sic emendat et Meursius; quippe paulo infra scribitur, καὶ οἱ Παγάνοι, sed hic perperam legitur cum in mss, tum in editis, καὶ Ὑπαγάνοι. De his autem populis omnibus loquitur infra pluribus Scriptor noster.

(91) Perperam legitur cum in mss. tum in editis Σαμορίου pro Ἀμορίου. De hac defectione Dalmatarum sub Michaelis Balbo loquitur et continuator Combesianus Theophanis pag. 52: Ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀπέστη τότε βασιλείας, καὶ γεγόνασιν ἅπαντες ἰδιόρρυθμοί τε καὶ αὐτοκέφαλοι μέχρι τῆς τοῦ Βασιλείου τοῦ ἰοιδίμου βασιλείας· τότε γὰρ πάλιν οὗτοι Ῥωμαίους καθυπετάγησαν. Sed et omnis Dalmatia sub id tempus a Romano imperio defecit, cuique omnes juris ac sibi capita exsti erunt, quoadusque inclutus ille Basilius imperium regendum suscepit. Tunc enim Romanæ facti sunt ditionis. Verum urbs Ragusium nunquam Romano imperio paruit, sed ab ipsa sui origine semper libera suis legibus regebatur; quod quidem facile cognosci potest ex ipsomet Porphyrogenito.

(92) De his omnibus populis loquitur pluribus infra Scriptor noster.

(93) Perperam in editis, σφηνιάσαντες legitur sed optime Meursius emendat.

(94) Ζουπάνος Scriptoribus Latinis Zupanus, Zuppanus, et Jupanus, Dignitas apud Slavos. Vide Joannem Lucium de Reg. Dalmatiæ et Croa-

tia; necnon notas Ducangii in Alexiadem pag. 347.

(95) Plurimæ Slavorum gentes baptizantur, imperante Basilio Macedone. Vide scriptores qui res hujus imperatoris memorie prodiderunt, necnon libellum seu fragmentum de Russorum ad fidem Christi conversione, quod ex codice ms. Colbertino infra proferimus cum de Russis ac Russia agimus.

(96) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis, οἱ δὲ Παγάνοι, οἱ δὲ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ. Qui autem Porphyrogenito Ἀρεντανοὶ appellantur, a Cedreno Ῥεντανοὶ vocantur. De Arentanis pluribus agit scriptor noster infra cap. 36.

(97) Hanc ipsam rem repetit Porphyrogenitus pluribus infra cap. 36, ubi de Arentanis. At fallitur cum hic tum ibi dum ait Paganos Sclavorum seu Slavorum lingua non baptizatos intelligi; quippe Paganus Latinis scriptoribus Christianis dicitur Gentilis, seu Idololatra. Vide Gloss. med. et inf. Latinitatis Ducangii, ubi quamplurima loca prædictorum scriptorum in medium proferuntur: unde facile quispiam intelligere poterit vocem hanc Latinam, et non Slavam esse, maxime cum hac voce nostrates non utantur ad denotandos non baptizatos, neque quidquam apud ipsos significet. Verum locus hic Porphyrogeniti ambigendi occasionem Ducangio præbuit in notis ad Alexiadem, (ubi ait Anna Scythas Latinorum more, seu recepto apud Latinos idiomate et vocabulo Paganos appellabat.) Pagani vox, inquit, Savorumne pro-

ἀβάπτιστοι ἐρμηνεύονται (98). Μετὰ δὲ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ἀποστειλαντες εἰς τὸν αὐτὸν ἀσπίδων βασιλεῖα ἐξητήσαντο βαπτισθῆναι καὶ αὐτοί· καὶ ἀποστείλας ἐδάπτισε καὶ αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ, ὡς πρὸς φημεν (99), διὰ τὴν τῶν κρατούντων νοθεύματα καὶ ἀφέλειαν εἰς κατόπιν τὰ τῶν Ῥωμαίων ἦλθον πράγματα, καὶ οἱ τὰ τῆς Δαλματίας κάστρα οἰκοῦντες γεγονάσιν αὐτοκέφαλοι, μήτε τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, μήτε ἄλλω τινὶ ὑποκειμενοί. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ αἰοιδίμου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἐλθόντων Σαρακηνῶν (1) ἀπὸ Ἀφρικῆς τοῦ τε Σολδανοῦ καὶ τοῦ Σάβα καὶ τοῦ Κλαφούς μετὰ καραβίων λς' (2), κατέλαβον ἐν Δαλματίας, καὶ ἐπόρθησαν τὸ κάστρον τὰ Βούτοβα (3), καὶ τὸ κάστρον τὴν Ῥώσσαν (4), καὶ τὸ κάστρον τὰ Δεκάτερα τὸ κάτω (5). Καὶ ἦλθον καὶ εἰς τὸ κάστρον Ῥαουσίου (6), καὶ παρεκάθισαν αὐτῷ μῆνας δέκα πέντε. Τότε βιασθέντες οἱ Ῥαουσαῖοι ἐδηλοποίησαν Βασιλεῖ τῷ ἀειμνήστῳ βασιλεῖ Ῥωμαίων, λέγοντες αὐτῷ οὕτως· Ἐλήσων ἡμᾶς, καὶ μὴ ἐάσῃ· ἀπολέσθαι παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς ἀπέστειλε τὸν πατρικίον Νικήτα (7) δρουγγάριον τοῦ πλωτμοῦ, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ Ὀρύφας, μετὰ χελανδίων ἐκτόν. Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μαθόντες τὴν μετὰ τοῦ στόλου ἄφιξιν τοῦ πατρικίου δρουγγαρίου τοῦ πλωτμοῦ, ἔφυγον καταλιπόντες τὸ κάστρον Ῥαουσίου, καὶ ἀντεπέρασσαν ἐν Λογουβαρδία, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρεως (8), τοῦτο ἐπόρ-

A dixi, per imperantium ignaviam, atque socordiam retro lapsæ sunt res Romanorum, ac incolæ oppidorum Dalmatiæ sui juris facti, neque Romano imperatori, neque cuiquam alteri paruerunt. Post aliquod vero temporis, præclaro illo ac semper memorando Basilio fræna imperii moderante, venientes ab Africa Saraceni cum Soldano, Saba, et Calphone, navibusque xxxvi applicuerunt in Dalmatia; atque urbes Butoba, Rosa, et inferius Decatera expugnarunt: inde adversus Ragusium profecti eam urbem obsidione cinctam quindecim tenuere menses. Tum Ragusini cives in angustias adducti Basilio semper memorando Romanorum imperatori id significarunt, hisce verbis: Miserere nostri, neque nos permittas ab infidelibus pessundari: eaque re imperator motus Nicetam Patricium mittit drungarium rei navalis, Orypham cognominatum, cum chelandiis centur. At Saraceni ubi adfuturum mox cum classe Patricium, rei navalis drungarium, resciverunt, ab obsidione Ragusinae urbis discesserunt, et in Longobardiam trajicientes urbem Barium obsidione cinxerunt, expugnaruntque. Tunc Soldanus extructis ibi palatiis Longobardiam omnem Romanam usque annos quadraginta tenuit. Hac itaque de causa imperator ad Ludovicum Franciæ regem, et ad Papam Romanum, legatos misit petitum, ut exercitui a se misso auxilium ferant: qui

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

pria fuerit, an Latinorum, an vero eam Latini a C Slavis hauserint, jure controversi potest, cum longe ante Slavorum auditum nomen usurpent scriptores Christiani, etsi in confesso sit ante Constantinum Magnum, et Constantium vix usurpatum hac notione pro gentilibus et idololatriis, ut pridem observatum a Baronio in notis ad Martyrologium. Verum si Ducangius Sclavam linguam calluisset, et loca Scriptorum illa, quæ in pudato Glossario exhibet sedulo considerasset, procul dubio dixisset Porphyrogenitum hac in re errasse.

(98) Perperam hic in mss. et in editis legitur ἐρμηνεύεται, sed optime habetur in ms. Regio infra cap. 36, ἀβάπτιστοι ἐρμηνεύονται· qui quidem locus in editis depravatus ac mutilus est, ut suo loco dicemus.

(99) Nimirum ab Heraclii imperio, et maxime temporibus Michaelis Balbi Dalmatæ excusso Romani imperii jugo, sui juris facti sunt, ut paulo D superius ait.

(1) De hac Saracenorum expeditione in Dalmatiam loquitur etiam idem Porphyrogenitus lib. II. de Them. cap. 11 et in avi Basilii Vita n. 53, unde hausit quæ in hanc rem habet Cedrenus: Zonaras autem paulo diversa habet.

(2) Varie nomen horum ducum Saracenorum a Scriptoribus effertur: Porphyrogenitus hoc capite primum Saba appellat, ut et Cedrenus; at lib. II de Thematibus cap. 11 eundem Saman appellat, et in avi Basilii Vita Samban. Erchempertus in Hist. Langob. ipsum Seodam nuncupat; qui quidem Anonymo Casin. et Leoni Ost. Seodan: denique auctori Chronici S. Vincentii de Vulturno Sangdam vocatur. At quem hic Κλαφούς nuncupat Porphyrogenitus, eundem lib. II de Them. cap. 11 et in avi Basilii Vita Καλφούς appellat. Et quidem Calphon Soldani meminit etiam Leo Ost. lib. I, 27.

(3) Perperam hic legitur cum in mss. tum in editis, τὰ Βούτοβα; hanc quippe ipsam urbem Porphyrogenitus τὴν Βούτοβαν appellat, lib. II de Them. cap. 11, et in avi Basilii Vita eidem ἡ Βούτοβα dicitur; Cedreno vero Βούτοβα vocatur. Hæc autem ipsa urbs Plinio Butua dicitur; hodieque Budua appellatur.

(4) Eidem libro II de Them. cap. 11 et in avi Basilii Vita, Ῥώσσαν hæc urbs appellatur; hodieque etiam Rosa dicitur non longe ab Ascrivio seu Ascrivio posita.

(5) Aliis scriptoribus Græcis Δεκάταρα dicitur, hodie Catarum, Catharum et Cattara. Slavis vero Cotor; de qua quidem urbe pluribus Scriptor noster loquitur infra hoc ipso capite. Hæc autem urbs occupata fuit a Saracenis, excepta superiori tantum ipsius parte, in alto ac prærupto monte sita, ubi hodieque arx munitissima cernitur. Cæterum de urbe Catara sic habet Jacobus Luccari lib. I Degli Annali di Rausa pag. 9: Ora ruinato il regno di Vuladislau, i Bulgari passarono piu oltre, et abbrusciarono Onogoscie, Risano, e Catara. qual crebbe dalle ruine d'Ascrivio, e di Kotor di Bosna, la qual rocca Ru'ingero al 2 lib. della Cosmografia, chiama Vissikotor, ove naquero Nedor, Miroslau, e Vukascin, i quali aiutarono con le facoltà l.ro l'edificio di Catara.

(6) Interpretatio Meursii hic depravata ac mutila comparet. Quæ Ῥαούσιν et Ῥαούσιον dicitur Porphyrogenito et Cedreno, a Zonara appellatur Ῥαγούσιον.

(7) Perperam in Zonara scribitur, ὁ Ὀωρίφας pro Ὀρύφας vel Ὀρύφας, Hujus autem Nicetæ Patricii meminit Ludovicus II imperator in epistola ad Basilium Macedonem imperatorem, ubi Hadristici Servator dicitur.

(8) Erchempertus in Hist. Longob. cap. 20 Per

uterque petitioni ejus obsequentes cum magna manu jungunt se copiis ipsius una cum Chrobatibus, Servis, Zachlumis, Terbuniotis, Canalitis, et Ragusinis, cunctisque Dalmatiæ oppidorum incolis (nam hi omnes ex imperatoris mandato aderant), qui in Longobardiam trajicientes urbem Barin obsederunt expugnaruntque.

πάπας, ἤλθον ἀμφοτέροι μετὰ δυνάμειος πολλῆς, καὶ στρατῷ ἅμα τῷ Χρωδάτῳ, τῷ Σέρβῳ, καὶ Ζαχλούμῳ, καὶ Τερβουνιώταις, καὶ Καναλείταις, καὶ Ῥαουσιόις, μετὰ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς Δελματίας κάστρων (οἱτοὶ γὰρ πάντες βασιλικῆ κελύσει παρῆσαν), καὶ περασάντων ἐν Λογουβαρδίᾳ ἐκάθισαν τὸ κάστρον Βάρειος, καὶ ἐπόρθησαν αὐτό.

Sciendum autem est, quod Chrobatos, 89 reliquosque Sclavorum principes, Ragusini cives sui navibus in Longobardiam transmiserint. Et urbem quidem Barim, totamque regionem, ac prædam universam sibi habuit imperator Romanorum: Soldanum vero cum cæteris Saracenis rex Fran-

θησαν. Τότε ὁ Σολδανὸς κτίσας ἐκεῖσε παλάτια, κατεκράτησε πᾶσαν Λογουβαρδίαν μέχρι Ῥώμης (9) ἔτη τεσσαράκοντα. Ὁ οὖν βασιλεὺς διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἀπέστειλε πρὸς τε τὸν Λοδίχηρον τὸν ῥῆγα Φραγγίας (10) καὶ τὸν πάπα Ῥώμης, ἵνα συνεπαμύνηται τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ. Οἱ δὲ ὑπέλξαντες τῇ τοῦ βασιλέως αἰτήσει, ὁ τε ῥῆξ καὶ ὁ ἐνωθέντες τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ ἅμα τῷ Χρωδάτῳ, καὶ Τερβουνιώταις, καὶ Καναλείταις, καὶ Ῥαουσιόις, μετὰ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς Δελματίας κάστρων (οἱτοὶ γὰρ πάντες βασιλικῆ κελύσει παρῆσαν), καὶ περασάντων ἐν Λογουβαρδίᾳ ἐκάθισαν τὸ κάστρον Βάρειος, καὶ ἐπόρθησαν αὐτό.

Ἰστέον ὅτι τοὺς Χρωδάτους καὶ τοὺς λοιποὺς Σκλαβάρχοντας, οἱ τοῦ κάστρου Ῥαουσιόου οἰκίητορες μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν καραβίων (11) διεπέρασαν ἐν Λογουβαρδίᾳ. Καὶ τὸ μὲν κάστρον Βάρειος (12), καὶ τὴν χώραν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν ἀνέλαβετο ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων· τὸν δὲ Σολδανόν, καὶ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

idem tempus Agareni Barim insidentes cœperunt, devastantes stirpitibus, deprædare totam Apuliam, Calabriam, et pedetentim Salernum ac Beneventum depopulari initiarunt. Evocati autem Saraceni fuere a Radelgisio principe Beneventano in auxilium suum contra Capuanos, per Pandonem Castaldeum Barensem fidelem suum, ut habent Anonymus Casin. cap. 8. Leo Ost. lib. 1, cap. 27. et Chronicon S. Vincentii de Vulturno pag. 694. Sed cur dicatur Barium Rausiorum urbs Symeoni Logothetæ, causam apud alios scriptores non reperio. Sic ille ad annum 17 Imperii Basilii Macedonis: Σολδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγός, τὴν Βάρην κρατήσας, ἥτις ἐστὶν πόλις μεγάλη τῶν Ῥαουσιῶν, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικήσας, πολλὰς ἐτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελύρηνατο. Soldanus Agarenorum princeps, capto Bario, quæ Rausiorum urbs magna est, in eoque positus sedibus, multas alias urbes locaque diripiebat.

(9) Ut porro Saraceni in finitimas provincias effusi, imperium suum in Italia dilatarint, præter Porphyrogenitum, et alios scriptores Græcos, a nobis supra citatos, pluribus rem prosequitur Erchempertus cap. 19 ut et Leo Ost., lib. 1 cap. 32.

(10) Sic ex sequentibus emendo; quippe hic in ins., et in editis pro τὸν ῥῆγα legitur τὸν δούκα. Hæc autem paulo diversa a Zonara narratur; verum in hoc conveniunt omnes Græci scriptores, Basilium Macedonem non modo destinatum pro Dalmatis classem in Italorum subsidium misisse, sed et Romanum pontificem et Ludovicum Franciæ regem, ut suis copiis Italos adjuvant, per epistolas impulsisse. At scriptores Latini, Erchempertus nimirum et auctor Chronici S. Vincentii de Vulturno, evocatum produnt Ludovicum Franciæ regem a Capuanis et Beneventanis, Beneventi fines per Sram ingressum, Capuaque, cujus princeps rebellaverat, capta, anno sequenti multis fultum auxiliaribus Barim perrexisse, ac cum prædicto Sangdam Augustalem exercitum pugnam commisisse, fudisque Saracenos; deinde Materam ac Canusium expugnasse; reversum denique Beneventum, cum Saracenorum vires debilitatæ admodum essent, misso exercitu Barim cepisse, et in ea Sangdam cum aliis ejus satellitibus. Eadem ferme tradit et Leo Ostiensis lib. 1, cap. 28, qui sane Ludovici expeditionem in annum 866 conjicit, Barimque quatuor annis ab eo obsessam ait. At Lupus Protospatha et Anonymus Barenensis Barim a Ludovico captam fuisse scribunt die tertia mensis Februarii anni 868, ind. 1. Hinc videtur non optime congruere numerus quadraginta anno-

rum, quem ponit Porphyrogenitus a capta a Saracenis urbe Bario ad diem quia ex Italia pulsi fuere iidem Saraceni a Ludovico II imperatore, Lotharii imperatoris filio. Cæterum nomen Ludovici varie a Græcis scriptoribus effertur; Porphyrogenito hoc ipso capite, dicitur Λοδόγηος, et Δολόγηος, et libro II de Them. cap. 11, Λοδοῦχος, quod quidem scribæ insectia depravatam esse non dubito. In avi Basilii Vita eidem scribitur Λοδοῦχος, Cedreno vero Δολῆχος. At ubique legendum Λοδόγηος, vel Λοδοῦχος.

(11) Satis illustre est hoc Porphyrogeniti testimonium ad urbis Ragusiæ patriæ meæ antiquitatem comprobendam; quippe nono sæculo, Basilio Macedone imperante, Slavorum principum auxiliares copias ad Barium urbem recuperandam in Apuliam nostrates propriis navibus transportarunt, ut Porphyrogenitus adnotat: quas procul dubio non habuisset Ragusiua urbs nono sæculo, nisi jam ab aliquot sæculis fundata esset, et tunc magna esset ac florentissima, metropolis totius Romanæ gentis, quæ in Dalmatia erat, ut infra ex eodem Porphyrogenito dicemus. Originem autem ac progressum Ragusiæ reipublicæ, et quando maxime floruerit in re navali subsequentibus sæculis, facile quispiam intelligere poterit ex compendio Annalium Ragusinorum, edito ab Illustrissimo Jacobo Luccari patricio Ragusino, Italico idiomate, Venetiis 1605, et ex opere Mauri Orbini Ragusini, abbatis Melitensis, cui titulus *Il Regno degli Slavi*, edito Pisauri 1601.

(12) Quod ait hic Porphyrogenitus Barim, totamque regionem, ac prædam universam sibi habuisse imperatorem Romanum, Soldanum vero cum cæteris Saracenis abductum fuisse a Ludovico Franciæ rege Capuan ac Beneventum, in dubium revocant nonnulli, eo quod Erchempertus, auctor Chronici S. Vincentii de Vulturno et protospatha tradant, Græcos denum Barim post excessum Ludovici imperatoris ingressos, ut a Saracenis, quorum vires quotidie invalescebant, sese tutarentur. Erchempertus cap. 29 et Chronicon S. Vincentii: *Hoc audientes qui Bari residebant, Gregorium Bajulum imperatorem Græcorum, qui tunc in Ydronto degebat, cum multis exercitiibus ob Saracenorum metum Barim introduxerunt: qui statim apprehensum Castaldeum, illiusque primores Constantino-polim misit, quibus jurejurando fidem dederat.* Quod quidem in annum 875, ind. viii, rejiciunt Protospatha et Anonymus Barenensis, proinde post excessum Ludovici imperatoris, qui Ravennæ obiit die 13 mensis Augusti, anno 874.

τοὺς λοιποὺς Σαρακηνοὺς ἀνελάβετο Λοδότηχος ὁ ῥῆξ Φραγγία, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς ἐν τῷ κάστρῳ Καπύης, καὶ ἐν τῷ κάστρῳ Βενεθενδοῦ (13)· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν εἶδεν γελῶντα. Εἶπεν δὲ ὁ ῥῆξ, ὅτι Εἴ τίς μοι τὸν Σολδανὸν μετὰ ἀληθείας ἀναγγεῖλη ἢ ὑποδείξῃ γελῶντα, δώσω αὐτῷ χρήματα πολλὰ καὶ μετὰ τοῦτο εἶδέ τις αὐτὸν γελῶντα, καὶ τῷ ῥῆγι Λοδοτήχῳ ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ προσκαλεσάμενος τὸν Σολδανὸν ἠρώτησεν αὐτὸν ποίῳ τρόπῳ ἐγέλασεν. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἄμαξαν εἶδον, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τροχοὺς κυλιομένους, καὶ τούτου χάριν ἐγέλασα (14), ὅτι καὶ ἐγὼ ποτε κεφαλὴ ἤμην, καὶ ἀρτίως εἰμι ὑποκάτω πάντων, καὶ πάλιν δύναται ὁ Θεὸς ὑψῶσαί με. Καὶ ἀπὸ τότε προσεκαλεῖτο αὐτὸν ὁ Λοδοτήχος εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ, καὶ συνήθειεν αὐτῷ. Οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς Καπύης καὶ Βενεθενδοῦ ἤρχοντο πρὸς τὸν Σολδανὸν ἐρωτῶντες αὐτὸν περὶ ἰατρειῶν καὶ θεραπειᾶς ἀλόγων (15), καὶ λοιπῶν ὑποθέσεων, ὡς γέροντα καὶ πεπειραμένον. Ὁ δὲ Σολδανὸς πανοῦργος ὢν καὶ σχολιός, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι Πράγμα θέλω εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ δέδοικα τοῦ μὴ παρ' ὑμῶν καταδῆλον γενέσθαι πρὸς τὸν ῥῆγα (16), καὶ ἀπολίπω τὴν ἑμαυτοῦ ζωὴν. Οἱ δὲ ὤμωσαν αὐτῷ, καὶ θαρρήσας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι Ὁ ῥῆξ ἐξορίσαι θέλει πάντας ὑμᾶς ἐν τῇ μεγάλῃ Φραγγίᾳ, καὶ ἐὰν ἐπιστῆτε, ἐκδέξασθε μικρὸν, κἀγὼ πληροφορῶ ὑμᾶς. Καὶ ἀπελθὼν εἶπε πρὸς τὸν Λοδοτήχον, ὅτι Οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου κακοὶ εἰσι, καὶ σὺ οὐ δύνασαι κυριεῦσαι τὴν χώραν ταύτην, ἐὰν μὴ ἀφανίσῃς τοὺς δυνατοὺς τοὺς ἀντιπίπτοντάς σοι· ἀλλὰ δέσμευσον τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου, καὶ ἀπόστειλον αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν σου, καὶ τότε ὡς θέλῃς οἱ λοιποὶ ὑπαταγήσονται σοι. Καὶ ὅτε παρέπεισεν αὐτὸν ἵνα πλῆρωσῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ, καὶ ὤρισε γενέσθαι ἀλύσεις σιδηρᾶς εἰς τὸ ἐξορίσαι αὐτούς· ἀπῆλθεν ὁ Σολδανός καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὅτι Ἄκμην οὐ πιστεύετε ὅτι ὁ ῥῆξ ἐξορίσας ὑμᾶς ποιεῖ, καὶ πνυτελῶς ἐξ ἀνθρώπων γίνεται τὸ μνημόσυνον ὑμῶν· ὅμως εἰ θέλετε τελείως πληροφορηθῆναι, ἀπελθόντες θεάσασθε τί ἄρα ἐργάζονται πάντες οἱ χαλκεῖς τῇ προστάξει τοῦ ῥηγός· καὶ εἰ οὐχ εὗρητε αὐτοὺς ἐργαζομένους τὰς ἀλύσεις καὶ τὰ δεσμά, γινώσκετε ὅτι πάντα τὰ παρ' ἐμοῦ λαλούμενα ὑμῖν ἔστι ψευδῆ· εἰ δὲ ἀληθεύω, φροντίσατε τὴν σωτηρίαν ὑμῶν, καὶ ἐμὲ εὐσεργετήσατε τὸν τὰ χρήστὰ καὶ σωτήρια ὑμῖν

ciæ Ludovicus, et Capuam ac Beneventum ipsos abduxit. Et Soldanum quidem nemo unquam ridentem videbat; itaque multas ei pecunias rex pollicetur, qui vere ridentem ipsum aut ostendisset, aut nuntiasset. Evenit autem postea, ut quidam ridentem Soldanum videret, qui regi Ludovico significavit. Ille accersitum Soldanum interrogavit quamobrem risisset? Isque respondit: Currum cernebam, et vertentes in eo rotas, et hujus rei gratia risum edidi: nam ego quoque aliquando caput fui, nunc autem infra omnes sum; et potest me Deus rursus exaltare. Atque ex illo tempore ad mensam illum suam Ludovicus adhibuit. Principes vero Capuæ et Beneventi ventitabant ad Soldanum interrogantes eum de medicina ac cura equorum, B aliisque rebus, uti senem, et multo usu peritum. Ille autem vafer admodum et versutus cum esset, dixit ipsis: Est quod communicatum vobis velim, sed vereor ne per vos regi innotescat, et ego in periculum vitæ incidam: qui cum jurejurando se obstrinxissent, fidentior factus dixit iis: Rex vos omnes in magnam Franciam transportare statuit, et si non creditis, expectate paulisper, donec plenam vobis fidem faciam. Discedensque dixit Ludovico: Principes hujus loci improbi sunt, neque tu dominari huic regioni valebis, nisi potentioribus, qui tibi obsistunt, e medio sublatis. Sed primores urbis in vincula coniectos in tuam regionem mitte, et tunc pro arbitrio cæteri sese submittent. Cum autem persuasisset ipsi consilio suo obsequi, isque jam catenas ferreas faciendas decrevisset iis ablegandis, adiit Soldanus principes, inquit: Adhuc vos non creditis regem vos exterminaturum, et omnino ex hominibus eruendam memoriam vestri. At si omnino certiores rei fieri vultis, abite et videte quid ubique fabri mandato regis conflant: et nisi circa catenas ac vincula occupatos inveneritis, tunc me omnia falsa dixisse vobis judicate: sin autem vera dixero, curæ vobis sit propria salus, mibique qui utilia vobis et salutaria consilia dederim, beneficium reddite. Persuasi vero principes Soldani verbis, compedibus et vinculis conspectis, omnino id quod erat crediderunt, atque ex eo tempore de tollendo rege Ludovico consilium ceperunt. Rex autem 90 horum omnium

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(13) Sic ex ms. Codice

(14) Quæ de Soldani risu, et ut a Capuanis et Beneventanis libertatem adeptus fuerit Soldanus, tradit hic et in avi Basilii Vita Porphyrogenitus, eadem ferme Cedrenus ac Zonaras narrant. Cæterum his consimilij narrantur: a Theophylacto Simocatta lib. vi, cap. 11, et a Theophane anno 13. Mauricii imperatoris, de rege quodam a Sesostri Ægyptiorum rege captivo facto. Cum enim ex devictis regibus quatuor selegisset Sesostriis qui currum, quo triumphum agens vehebatur, equorum more traherent, unus ex iis cunctari visus est, dum crebro retro conversis oculis rotæ volubilitatem contempleretur. Rex vero toties respicientem compellans: Quid est, inquit, bone vir, quod oculos in tergum toties retorques? Quid ita rotas

aspectas? Quonam abire inhias? Cui ille respondit: Τεθαύμαχα τῶν τροχῶν τὰ κινήματα· ἀνώμαλον ἔχει τὴν κίνησιν· τὰ τόνων τούτων μέρη μεταωρούμενα, αὐθις καταθρόνια γίνεσθαι, καὶ ἐμπάλιν τὰ περιπέτεια μετὰ τοῦτο ἀπεωρίζεται. Tum ille, Minor, ait, tam varios rotarum motus: earum quippe partes in altum sublatae, rursus in humum descendunt, iterumque ascendunt, quæ descenderant. His auditis, narrant Sesostri ad molestiam correctum esse, mandasseque denuo junctis mulis, a collo regum juga demi.

(15) Ἄλογον, Equus. Vide Gloss. Græc. Ducan- gli.

(16) Sic ex præcedentibus et subsequentibus emendamus. In mss. et in editis legitur, πρὸς τὸν δοῦκα.

ignarus venatum egreditur; cumque revertere-
 tur, principes ipsius loci urbe occupata, intrare
 eum minime permiserunt. Rex itaque Ludovicus,
 insurgentes contra se principes videns, ad sua re-
 greditur. Principes vero Soldano dixere: Quid tibi
 vis faciamus pro eo quod nos servaveris? Ille vero
 dimitti ad suos voluit, eoque facto in Africam pro-
 fectus in propriam regionem se recepit. Pristinæ
 autem malitiæ minime oblitus, exercitu collecto
 cum magna manu ad obsidendas capiendasque ur-
 bes Capuam ac Beneventum venit. Capuani vero
 ac Beneventani legatos in Franciam ad regem Lu-
 dovicum mittunt, uti suppetias ipsis adversus Sol-
 danum et Afros ferret. At rex Ludovicus his cog-
 nitis, et quomodo egisset Soldanus, principibus
 persuadens regem compeditos in Franciam mit-
 tere voluisse, sic ipsis respondit: Pœnitet quidem
 me etiam eorum quæ antea vobis præstiti, cum
 vos ab hostibus servarim, pro quo beneficio mala
 mihi reposuistis; et quemadmodum ejectus ipse a
 vobis fui, ita nunc de vestro exitio gaudeo. Tunc
 ad summam angustiam redacti, a rege Ludovico
 ad Romanorum imperatorem legatos mittunt peti-
 tum, ut ipsis opitularetur, atque ab ejusmodi pe-
 riculo eos liberaret. Pollicetur opem imperator;
 sed legato ab urbe Constantinopolitana redeunte,
 atque læta suis nuntia afferente de auxilio ab im-
 peratore mittendo, priusquam in urbem se reci-
 pere posset, a Soldani excubiis captus fuit. Præ-
 sciverat quippe ille legationem factam ad impe-
 ratorem Romanum, et omni studio incubuit ut
 legatum caperet, quod et factum fuit. Comprehensio
 autem legato, intellexit quo defunctus fuerat offi-
 cio, et post paucos dies auxilia Romani imperatoris
 adtulera. Dicit itaque ei Soldanus: Quod si
 quæ dixero feceris, libertate, et maximis muneribus

Α βουλευσάμενον. Οἱ δὲ ἄρχοντες πεισθέντες τῷ τοῦ
 Σολδανοῦ λόγῳ, θεασάμενοι δὲ καὶ τὰς ἀλύσεις καὶ
 τὰ δεσμὰ, τελείαν πληροφορίαν ἔλαβον, καὶ ἔκτοτε
 ἐμελέτων τὴν ἀπώλειαν τοῦ ῥηγῶς Λοδοῦχου. Ὁ δὲ
 ῥήξ ταῦτα πάντα ἀγνοῶν ἐξῆλθε πρὸς τὸ κυνηγῆ-
 σαι· ὑποστρέψαντος δὲ, οἱ τοῦτου ἄρχοντες ἐκράτη-
 σαν τὸ κάστρον, μὴ ἔασαντες αὐτὸν εἰσελθεῖν (17).
 Ὁ δὲ ῥήξ Λοδοῦχος τὴν τῶν ἀρχόντων ἔνστασιν
 θεασάμενος, εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψεν. Οἱ δὲ
 ἄρχοντες εἶπον πρὸς τὸν Σολδανόν· Τί ἄρα βέλεις
 ἡμᾶς ποιῆσαι σοι περὶ τῆς γενομένης εἰς ἡμᾶς πα-
 ρὰ σοῦ σωτηρίας; Ὁ δὲ ἤτησατο ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ
 ἀπολύσαι αὐτόν· καὶ τοῦτου γενομένου ἀπῆλθεν ἐν
 Ἀφρικῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν. Μὴ ἐπιλαθόμε-
 νος δὲ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ κακίας ἐστρατοπέδευσε,
 καὶ ἦλθε μετὰ δυνάμειος ἐν Καπύῃ καὶ ἐν Βενεθέν-
 δω πρὸς τὸ πολιορκῆσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτούς. Οἱ
 δὲ τὰ τοιαῦτα κάστρα κρατοῦντες ἀπέστειλαν πρέ-
 σβεις πρὸς τὸν ῥήγα Λοδοῦχον ἐν Φραγγίᾳ, ἵνα ἐλ-
 θῶν συνεπαμύνηται αὐτοῖς κατὰ τοῦ Σολδανοῦ καὶ
 τῶν Ἀφρικῶν. Ὁ δὲ ῥήξ Λοδοῦχος ταῦτα μαθὼν,
 καὶ ὄνπερ ἐποίησε τρόπον ὁ Σολδανὸς πείσας καὶ
 τοὺς ἄρχοντας, ὅτι Δεσμίους μέλλει ὑμᾶς ὁ ῥήξ ἐν
 Φραγγίᾳ ἐξορῆσαι, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς, ὅτι· Καὶ
 ἄπερ ἐποίησα πρότερον εἰς ὑμᾶς μεταμεμέλημαι,
 ὅτι ἔσωσα ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ ἀντ-
 ἀπεδώκατέ μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν· καὶ καθὼς
 ἐδιώχθη παρ' ὑμῶν, ἀρτίως χαίρω ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ
 ὑμῶν. Τότε ἀπορήσαντες ἀπὸ τοῦ ῥηγῶς Λοδοῦχου
 ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων
 τοῦ δοῦναι αὐτοῖς βοήθειαν, καὶ λυτρώσασθαι τοῦ
 τοιοῦτου κινδύνου· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέσχετο βοηθῆ-
 σαι αὐτοῖς. Τοῦ δὲ ἀποκρισαρίου ἀπὸ τῆς πόλεως
 ὑποστρέψαντος, καὶ ἀγαθὰς ἀγγελίας τοῖς πέμψασιν
 αὐτὸν ἀποχομιζόντος, παρὶ τῆς τοῦ βασιλέως συμμα-
 χίας, μήπω τοῦτου ἀποσωθέντος ἐν τῷ κάστρῳ,

ANSELMI BANDURII NOTÆ

(17) Eadem ferme narrant Cedrenus et Zonaras, sed scriptoribus Latinis non conveniunt, qui Ludovicum custodiæ tunc mancipatum fuisse ab Adalgiso scribunt. Ita porro Erchempertus cap. 34: Quibus ita patrat, (capta scilicet Bari) videns diabolus suos eliminari, Christoque universa restaurari, et damna inferni dolens, suo instinctu ceperunt Galli graviter Beneventanos persequi, ac crudeliter vexare. Qua de re et Adalgisus princeps (Beneventanus) adversus Lodovicum Augustum erectus cum suis Beneventi infra mœnia degentem, ac secure quiescentem astu doloso sanctissimum virum, Salvatore scilicet Beneventanæ provinciæ cepit, et custodiis mancipavit, bonaque ejus diripiens, ditatus est, cunctosque viros exercitales exspoliavit, et fugere compulit. Iis consona tradunt Leo Ostiensis lib. 1, cap. 38, et auctor Chronici S. Vincentii, sæpe a nobis laudatus: qui Ludovicum custodiæ mancipatum fuisse ab Adalgiso narrant; a qua quidem infra quadraginta dies innumerabili Saracenorum exercitu ab Africa adveniente, dimissus est, ut scribit laudatus Leo Ostiensis. At scriptor Annalium Francorum mensium rem paulo aliter narrant an. 871: Adalgisus imperatorem destitutum suorum viribus cernens, jamdudum conceptam iniquitatem parturit, et cum suis fautoribus Palatium, in quo imperator meridie

quiescebat, occupare nititur. Imperator clamore irruentium excitatus, lecto desilit, arma corripit, et cum perpaucis corporis sui custodibus ad ostium domus turbatus procedit, aditumque ferro intercludens, hostem a liminibus arceat. Adalgisus sentiens non sine discrimine ostia domus esse penetranda, ab introitu pedem retrahit, palatiumque flammis exuri jubet. Interea imperator dexteras sibi dari petit, pacemque obnixè deposcit. Cui responsum est, non aliter petita impetraturum, nisi prius jurejurando promitteret, nunquam se diebus vitæ suæ Beneventi fines intraturum, neque pro calumnia, quam tunc patiebatur, vindictam aliquando exacturum. Allatis itaque sanctorum pignoribus, necessitate contractis, sacramentum quod ab eo exigebatur juravit, statinque postero die a Benevento exiit. Mox narrat ut anno sequenti Ludovicus imperator Roman venerit, et a Joanne papa absolutus a sacramento, Adalgisum tyrannum denuntiatum in Corsicam fugere compulerit, ac tandem Ludovicum anno 874, vitam sfinerit. Cæterum de Ludovici captione similia habet Leo Ostiensis lib. 1, cap. 38, ubi de Capua a Saracenis obsessa, et a Ludovico fuisi ibi Saracenis nonnulla, nihil tamen de legato Capuanorum ad Basilium misso, de quo Porphyrogenitus, Cedrenus ac Zonaras loquuntur.

ἐκρατίθη παρὰ τῶν βιγλῶν τοῦ Σολδανῶ· προεγνώκει γὰρ ὁ Σολδανὸς τὴν γενομένην ἀποστολὴν πρὸς ἱκεσίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ ἐπέκτεισε τούτον ἀποκρισιάριον αὐτῶν κρατῆσαι, ὅπερ καὶ γέγονε. Κρατηθέντος δὲ αὐτοῦ ἔμαθε τὴν ἀποτελεσθεῖσαν παρ' αὐτοῦ δουλείαν, καὶ ὅτι δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει ἡ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων βοήθεια. Ὁ δὲ Σολδανὸς εἶπε τῷ αὐτῷ ἀποκρισιάρῳ, ὅτι εἰ ποιήσεις; ὅπερ σοι εἶπω, εὐευθερίας καὶ δωρεῶν μεγίστων ἀξιώθησιν· εἰ δὲ μὴ, πονηρῶς θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀπολέσεις. Τοῦ δὲ ὑποσχομένου ἐκπληρῶσαι τὰ κελεύόμενα αὐτῷ, εἶπεν ὁ Σολδανὸς πρὸς αὐτὸν, ὅτι Καλεῖται στήναί σε πλησίον τοῦ τείχους, καὶ προσκαλεῖσθαι τοὺς ἀποστελλαντάς σε, καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ μὲν τὴν δουλείαν ἣν ὤφειλον ποιῆσαι ἐπέποιηκα, καὶ τὴν βασιλέα Ῥωμαίων περὶ ὑμῶν ἐδυσώπῃσα· πλὴν οὖν γινώσκετε, ὅτι εἰς κενὸν ἐγένετο ἡ ὁδός μου, καὶ ὁ βασιλεὺς πάμφανλον ἔθηκε τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην ἱκεσίαν, καὶ ἀπὸ τοῦ βασιλέως μὴ ἐλπίζετε βοήθειαν. Τοῦ δὲ ὑποσχομένου ταῦτα μετὰ χαρᾶς (18) ἐκπληρῶσαι, ἤγαγον αὐτὸν πλησίον τοῦ κάστρου, καὶ ἐν οὐδενὶ θέμενος τὰ παρὰ τοῦ Σολδανῶ βῆθέντα πάντα, μήτε τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ φοβηθεὶς, μήτε ταῖς ὑποσχέσεσιν αὐτοῦ πεισθεὶς, ἀλλὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ θέμενος διελογίσαστο ἐν ἑαυτῷ, ὅτι Συμφέρον ἐστὶν ἐμὲ μόνον ἀποθανεῖν, καὶ μὴ τοιαύτας ψυχὰς διὰ λόγου παγιδεῦσαι καὶ προδοῦναι εἰς θάνατον· καὶ ὅτῃ πλησίον τοῦ τείχους αὐτοῦ γενομένου, καὶ πάντας τοὺς ἀρχοντας προσκαλεσαμένου, εἶπε πρὸς τοὺς ἐξουσιασάστας τοῦ τοιοῦτου κάστρου· Ἐγὼ μὲν, κύριοί μου, τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, καὶ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων δηλωθέντα ὑμῖν ἀπαγγεῖλω· πλὴν ὀρκίζω ὑμᾶς εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν παντὸς τοῦ κάστρου, καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἵνα ἀντὶ ἐμοῦ εὐεργετήσητε τὰ τέκνα μου, καὶ τὴν ἐλπίζουσαν ἀπολαβεῖν με σύμβιδόν μου· ὡς γὰρ ποιήσητε μετὰ αὐτῶν, παρὰ τοῦ δικαίου καὶ μισθαποδότου ἀγαθοῦ Θεοῦ, μέλλοντος κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς, τὴν μισθὸν ἀπολήψεσθε. Καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεθάρρυνεν αὐτούς λέγων· Ἐγὼ μὲν ἀπὸ τοῦ Σολδανῶ ἀπολούμαι, καὶ περὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύω· ὑμεῖς δὲ στήτε ἔδραϊοι καὶ μὴ δειλανδρήσητε, ἀλλ' ὑπομείνατε μικρὸν, καὶ εἰς ὀλίγον ἡμερῶν φθάσει ἡ ἀποσταλεῖσα ὑμῖν σωτηρία παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, οἱ κατέχοντες αὐτὸν οἰκεῖοι τοῦ Σολδανῶ παρὰ προσδοκίαν τὰ παρ' αὐτοῦ λαληθέντα ἀκούσαντες, ἔβρουξαν ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας, καὶ εἰς τοῦ ἐτέρου προέτρεχον, τίς δὲρα τῆς αὐτοῦ σφαγῆς γένειεν αὐτουργός (19). Τοῦ δὲ παρ' αὐτῶν ἀναιρεθίντος, πτοηθεὶς ὁ Σολδανὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐρχομένην δυναστείαν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. Καὶ ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν καὶ οἱ τῆς Καπύης καὶ οἱ τῆς Βενεβενδοῦ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων εἰς τελείαν δούλωσιν καὶ ὑποταγῇ, διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην μεγάλην ταύτην εὐεργεσίαν.

Ἐπισημαίνεται ὅτι τὸ κάστρον τοῦ Ῥαουσίου οὐ καλεῖται Ῥαούση τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ, ἀλλ' ἐπεὶ ἐπάνω τῶν κρημνῶν ἱσταται, λέγεται Ῥωμαῖστὶ ὁ κρημνός, λαοῦ (20)· ἐκλήθησαν δὲ ἐκ τούτου Λαυσαῖοι, ἣγουν

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(18) Sic ex ms. codice.

(19) In ms. legitur, τίς δὲρα τῆς αὐτοῦ σφαγῆς γέγονε αὐτουργός.

A bus cohonestaberis: sin ante n, mala morte peribis. Cumque legatus facturum se mandata pollicitus esset, dixit ei Soldanus: Jubeo te proxime muros sistere ac eos, qui te miserunt advocare, ipsisque dicere: Ego quidem quod vobis officium debui præstiti, imperatoremque Romanum pro vobis oravi, verum notum vobis volo, frustra mihi susceptam hanc protectionem fuisse; et supplicationem vestram imperator rejecit, neque est quod opem ab illo ullam expectetis. Legatio autem hæc se exsecuturum cum lætitia promittente, ad urbem eum duxerunt. At speratis omnibus quæ Soldanus dixerat, neque minis ejus territus, neque pollicitationibus persuasus, sed Dei timorem in pectore **91** gestans, hæc in animo cogitavit: Satius est unum me mori, quam tot animas verbo compediri, et ad mortem prodi. Et sane cum proxime muros esset, omnesque principes advocasset, ita urbis primates allocutus est: Ego quidem, domini mei, officio meo defunctus sum, et quæ significari vobis Romanorum imperator jussit nuntiabo: at obtestor vos per Filium Dei, urbisque vestræ universæ, et animarum vestrarum salutem, uti pro me benefaciatis liberis meis, et quæ me amplecti sperat conjugi: quemadmodum enim illis feceritis, ita a justo et bonorum remuneratore Deo, qui judicaturus est vivos et mortuos, mercedem recipietis. Et hæc locutus animo illos bono esse jussit, inquit: Ego profecto de vita periclitor, et a Soldano interficiar: vos autem resistite fortiter, neque timeo, sed exspectate paulisper; post paucos quippe dies aderunt auxilia ab imperatore Romanorum vobis missa. Legatus vero cum hæc verba pronuntiasset, Soldani milites qui eum deduxerant, auditis quæ præter expectationem locutus erat, dentibus super eum stridebant, ac procurrentes certatim ipsum interficiunt. Eo autem occiso, Soldanus validissimum imperatoris exercitum qui adventabat metuens ad sua regreditur. Et ex illo tempore in hodiernum usque diem Capuani ac Beneventani sub potestate Romani imperatoris degunt, ipsique, propter ingens hoc in illos collatum beneficium, plene subiecti serviunt.

Urbs Rausium non appellatur Rausium Græca lingua, sed quia in locis præruptis posita est, præcipitium Græce vocatur Λαῦ, unde inhabitantes nuncupati sunt Lausæi, id est, præcipitium insi-

(20) Sic habetur et in mss. At Græcis λάας, τοῦ λάαος, vel λάας, τοῦ λάου, dicitur Λαπίς. Neque sola urbs Rausina, quod in loco prærupto sita fu-

dentis. Communis vero usus, qui sæpe litterarum A commutatione nomina corrumpit, commutato nomine Rausæos appellavit. Atque hi ipsi Rausæi olim tenuerunt urbem Epidaurum nuncupatam, at postea cum reliquæ urbes expugnatæ essent a Sclavis, qui in hoc themate sunt, hæc etiam urbs ab ipsis capta fuit : et civium alii quidem interfecti fuere ; alii vero in vinculis abducti. Qui autem fuga salutem invenire potuerunt, loca prærupta inhabitaverunt. Ubi nunc urbs est, primo exiguum illam ædificantes, et postea iterum majorem, mox rursum et quartum paulatim aucta multitudine pomæria protulerunt. Ex iis autem qui aliunde demigrarunt Ragusium, hi sunt : Gregorius, Arsaphius, Victorinus, Vitalius, Valentinus archidiaconus, Baentinus pater protospatharii Stephani. Ex quo

autem cives Salonitani Rausium demigrarunt, anni sunt D in hunc usque diem, 92 indictione VII, anni 6457. (Christi 949.) Cæterum in eadem urbe depositus fuit sanctus Pancratius in æde Sancti Stephani, quæ est in media urbe. Aspalathi urbem, rit, hoc nomen nacta est ; quippe urbs etiam Læconicæ aspero in loco sita Ad dicitur apud Lycophronem ; unde nomen sumpsere Λαπέρραι, Dioseuri. Et quemadmodum a principio urbs illa Rausium sive Lausium dicta fuit Græcis, quod in loco prærupto sita esset ; (qui quidem locus pars est hodie urbis occasum solis hybernum spectans ;) sic postmodum initio sæculi undecimi cum multi ex gente Slava Rausium venientem inhabitandum, pomæria urbis septentrionem versus protulerunt, domosque ibi exstruxerunt ; qui locus cum tunc esset sylvosus, et sylva Slavis dicitur *Dubrava*, urbs Rausium ab illa parte urbis tunc ædificata nomen sumpsit, Slavisque nuncupata est *Dubrovnik* : quod quidem nomen in hodiernum usque diem servat. Cæterum verba illa Porphyrogeniti sic interpretatus sum : *Urbs Rausium non appellatur Rausium Græca lingua, sed quia in locis præruptis posita est, præcipitium Græce vocatur, Δαῦ, unde inhabitantes nuncupati sunt Lausæi, id est, præcipitium insidentes.* At fortassis quispiam sic illa intelliget : *Urbs Rausium non appellatur Rausium Latina lingua, sed quia in locis præruptis posita est, præcipitium Græce vocatur Δαῦ, unde inhabitantes ;* etc. quasi diceret : Nomen urbis Ragusinae non est Romanum, seu non est a Latinis derivatum, sed a loco prærupto in quo sita est, nomen Græcum accepit ; quippe præcipitium Græce vocatur Δαῦ, Græci enim recentiores τῆ Ῥωμῶν διαλέκτῳ, et Ῥωμαῖσιν æque intelligunt Latinam et Græcam linguam.

(21) Hic pro Πίταυρα scribendum esse Ἐπίδαυρον nemo non videt ; ideoque in versione hanc vocem emendavimus. Urbem vero Epidaurum Dion et Mela in Parthinis Dalmatiæ populis, quos Plinius Parthenos nominat, ponit. Hæc autem ipsa urbs Epidaurus colonia ab eodem Plinio dicitur, et Legio IX hic ponitur in antiqua inscriptione, ut scribit Ortelius. Hujus incolæ non solum *Epidaurii*, sed etiam *Epitaurenses* vocabantur, ut liquet ex antiqua inscriptione Aquileiæ reperta, quæ exstat apud Gruterum.

(22) Quo tempore Epidaurus ac reliquæ urbes Dalmatiæ maritimæ ab Abaribus, seu Slavis eversæ fuerint, pluribus scribit Joannes Lucius Dalmatinus in Opere edito *De regno Dalmatiæ et Croatiae*, cap. 8 et 9.

(23) Sic ex ms. ; in editis vero legitur, μέχρι δ'

οὐ καθεζόμενοι εἰς τὸν κρημνόν. Ἢ δὲ κοινὴ συνήθεια, ἢ πολλάκις μεταφθεύουσα τὰ ὀνόματα τῆ ἐναλλαγῆ τῶν γραμμάτων, μεταβαλοῦσα τὴν κλήσιν, Ῥαουσαίους τούτους ἐκάλεσεν. Οἱ δὲ αὐτοὶ Ῥαουσαῖοι τὰ παλαιὴν ἐκράτουν τὸ κάστρον τὸ ἐπιλεγόμενον Πίταυρα (21) καὶ ἐπειδὴ ἤνικα τὰ λοιπὰ ἐκρατῆθησαν κάστρα παρὰ τῶν Σκλάβων τῶν δυνατῶν ἐν τῷ θέματι, ἐκρατῆθη καὶ τὸ τοιοῦτον κάστρον (22). Καὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ἤχμαλωτίζθησαν· οἱ δὲ δυναθέντες ἐκφυγεῖν καὶ διασωθῆναι, εἰς τοὺς ὑποκρημνοὺς τόπους κατέφυγον. Ἐν ᾧ ἐστὶν ἀρίως τὸ κάστρον, οἰκοδομήσαντες αὐτὸ πρότερον μικρὸν, καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα μείζον· καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν τὸ τεῖχος αὐτοῦ αὐξήσαντες μέχρι δ' ἔχειν (23) τὸ κάστρον διὰ τὸ πλατύνεσθαι αὐτοὺς κατ' ὀλίγον καὶ πληθύνεσθαι. Ἐκ δὲ τῶν μετοικησάντων εἰς τὸ Ῥαούσιον εἰσὶν οὗτοι (24)· Γρηγόριος, Ἀρσάφιος, Βικτωρίνος, Βιτάλιος, Βαλεντίνος ὁ ἀρχιδιάκων, Βαυεντίνος ὁ πατὴρ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου (25). Ἀφ' οὗ δὲ ἀπὸ Σαλώνα μετέφυγον εἰς Ῥαούσιον (26), εἰσὶν ἔτη φ'

χει, etc. Quomodo ampliata fuerit urbs Ragusina, narrat Ludovicus Tubero lib. V Comment. de temporibus suis.

(24) Sic ms. habet ; et ideo interpretati sumus : *Ex iis autem qui aliunde demigrarunt Ragusium, hi sunt.* In editis vero legitur ; ἐκ δὲ τῶν κατοικησάντων εἰς τὸ Ῥαούσιον, etc. Nimirum ; *Ex iis vero qui Rausium habitaverunt, hi sunt.*

(25) In ms. legitur, Βαυεντίνος, in editis vero Βαυεντίνος. At utrobique corruptam vocem hanc puto, et lego, Βαλεντίνος. Perperam item legitur in editis τοῦ ἀγίου pro τοῦ πρωτοσπαθαρίου. Nec dubito quin in ms., quo Meursius usus fuerat ad suam editionem Constantini adornandam, scriberetur hæc vox contracta, seu, ut vulgo dicitur, abbreviata, nimirum littera α cum θ superscripto ; quod quidem significat πρωτοσπαθάριον, uti infra in Notis ad cap. 42, pluribus demonstrabimus, et etiam in sequentibus, ubi hæc ipsa vox sæpius occurrit eodem modo contracta, nec a Meursio lecta.

(26) Sic ex ms., unde interpretatus sum ac si legeretur, ἀφ' οὗ δὲ οὐδὲ ἀπὸ Σαλώνα, etc. *Ex quo autem cives Salonitani Rausium demigrarunt, anni sunt D. in hunc usque diem, indictione VII, anni 6457 (Christi 949.)* Hinc manifesto liquet recensitos a Porphyrogenito paulo superius viros, qui Ragusium demigrarunt, fuisse cives Salonitanos, ibique optime legi in ms. ἐκ δὲ τῶν μετοικησάντων, etc., non vero κατοικησάντων, etc. ut habetur in editis, quemadmodum paulo superius adnotavimus. In editis vero hic legitur ἀφ' οὗ δὲ ἀπὸ Σαλώνα μετέφυγεν εἰς Ῥαούσιον, etc. Quod Meursius interpretatur : *Ex quo autem Salona transiit Ragusium anni sunt D. in hunc usque diem, indictione VII, anni, etc.* Quæ sequuntur in Meursii versione corrupta ac depravata sunt ; quod quidem factum puto librarii et non interpretis negligentia ac inscitia. Numerum autem hunc quingentorum annorum quem ponit Porphyrogenitus ab anno Christi 949, quo hæc scribebat, ad illud tempus quo Salonitani cives Rausium transierunt, corruptum fuisse a librario, vel perperam Constantinum supputasse, putat Joannes Lucius, de regno Dalmatiæ ; cum Salonæ eversio nullo modo ad Attiliæ tempora referenda sit, utpote quæ superstes fuit Justiniani tempore, maximaque commoda Justiniani ducibus bello Gothico præbuit.

μέγιστος τῆς ἡμέρας, ἥτις Ἰνδικτιώνος· ἑξῆδῳμης ἔτους A 75 75'. Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος Παγκράτιος· ἐν τῇ γὰρ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῆς δυνάμει μέσον τοῦ αὐτοῦ κάστρου (27). Ὅτι τοῦ Ἀσπαλάθου κάστρου (28), ὅπερ *παλάτιον μικρὸν* ἐρμηνεύεται, ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς τοῦτο ἔκτισεν· εἶχε δὲ αὐτὸ ὡς ἴδιον οἶκον, καὶ αὐτὴν οἰκοδομήσας ἐνόθευεν καὶ παλάτια, ἐξ ὧν τὰ πλείονα κατελύθησαν. Σώζεται δὲ μέχρι τοῦ νῦν ὀλίγα, ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ἐπισκοπεῖον τοῦ κάστρου (29), καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δόμνου (30), ἐν ᾧ κατὰκεῖται ὁ αὐτὸς ἅγιος Δόμνος, ἔπερ ἦν κοιτῶν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ. Ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ ὑπάρχουσαν εἰληματικὰ καμάραι (31), αἵτινες ὑπὲρ ἄλλων φυλακὰς ἐν αἷς τούτων παρ' αὐτοῦ βρασιζομένους ἁγίους ἐναπέκλειεν ἀπηνῶς. Ἀπόκειται δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κάστρῳ καὶ ὁ ἅγιος Β *Ἀναστάσιος*. Ὅτι τὸ τεῖχος τοῦ τοιοῦτου κάστρου (32) οὕτε ἀπὸ βησσίων ἐστὶν ἔκτισμένον, οὕτε ἀπὸ ἔγχωρῆγον (33), ἀλλ' ἀπὸ λίθων τετραπέδικων ἐχόντων εἰς μῆκος ἀνὰ ὄργυις α'. Πολλάκις

quæ parvum palatium significat, imperator Diocletianus condidit; habuit illam ut domum propriam, aulamque ibi exstruxit, et palatia, quorum pleraque perierunt: quæ autem etiamnum supersunt valde pauca sunt, ex quibus episcopium urbis, et templum Sancti Domni, ubi ille ipse sanctus depositus fuit; quod cubiculum erat ejusdem imperatoris Diocletiani. Subter illo sunt rotundi fornice, olim custodiæ, in quas sanctos immaniter a se cruciatis compingebat. In eadem vero urbe depositus etiam fuit sanctus Anastasius. Murus autem hujus urbis neque ex latere est, neque ex enchorego, sed ex lapidibus quadratis unius, et sæpe duarum ulnarum longitudine, et unius latitudinis, qui coagmentati inter se sunt vinctique ferro B in plumbum liquefactum impacto. In eadem autem urbe erectæ etiam visuntur columnæ complures, super quas cosmitæ, ubi idem imperator Diocletianus ædificaturus erat rotundos fornices, totamque urbem tecturus, et palatia sibi exstructu-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(27) Hanc ædem sancti Stephani ædificatam fuisse a Polymiro rege. in eaque reliquias Nerei, Achillæi et Pancratii martyrum, necnon Petronellæ ac Domitillæ virginum, ab eodem rege Roma asportatas, repositas fuisse, scribit Ludovicus Tubero lib. v Comment. de temporibus suis; cujus quidem verba hic libenter exscribam: *In medio fere oppidi, regionem hanc nunc incolæ Pusternam vocant, Polymirus divi Stephani protomartyris erigii templum, reliquiasque Nerei, Achillæi et Pancratii martyrum, Petronellæque et Domitillæ virginum, argento inclusas, secumque Roma asportatas ibi condidit: attributa templi cura quibusdam clientibus suis, e familia a Cruce denominata, quæ jam majorum ignavia pene extincta est. Templum autem hoc sancti Stephani cum aliis omnibus templis ac ædificiis urbis Ragusinæ eversum fuit illo horrendo terræmotu qui anno Christi 1667 accidit.*

(28) Urbs Spalatum sive Aspalatum, quæ olim Diocletiani palatium fuit, habitari cœpta est a Salonitanis civibus postquam Salona a Sclavis seu Gothis eversa fuit, ut scribit Thomas archidiaconus Spalatensis in historia Salonitana cap. 10. Vide et historiam Michæe Madii editam apud Lucium cap. 15.

(29) Ἐπισκοπεῖον hic non significat *Ædem sacram episcopalem*, ut Ducangii existimavit in Gloss. Græc. ubi laudat hunc Porphyrogeniti locum; sed *domum episcopalem*, quæ prius erat domicilium Severi Salonitani civis, qui, quod cæteris majore auctoritate polleret, Magnus Severus appellabatur, ut scribit Thomas archidiaconus in historia Salonitana cap. 10. Et idem scriptor cap. 11 sic de episcopo habet: *Tunc prænominatus Severus domicilium suum, quod in Spalato sortitus fuerat, quando de insulis redierunt, donavit Ecclesiæ cum Turri angulari et palatio, episcopium ibi fieri statuens. Ibiq̄ venerabilis præsul Joannes primitus habitare cœpit. De Æde vero sacra episcopali sic idem archidiaconus subjungit: Videns ergo populum in divini cultus amore succrescere, statim aggredi cœpit opus laudabile, et templum Jovis, quod in ipso Augustali ædificio excelioribus fuerat structuris erectum, ab Idolorum mundavit figmentis, januas in eo, seruasque constitutionis. Tunc solemnitate dedicationis iudicia, magnus undique populus coadunatus est. Fecit ergo ex sano illo ecclesiam, consecrans eam in magna devotione, et tripudio omnium, qui conveniant, ad honorem Dei, et gloriæ Virginis Mariæ;*

clerum autem ibi statuit, qui divini cultus obsequia diebus singulis exerceret.

(30) Corpus sancti Domni, seu Domnii et corpus sancti Anastasii martyris, de quo loquitur paulo infra scriptor noster, Salona translata fuerunt Spalatum, et in ecclesia Dei Genitrici sacra, quæ prius fuerat Jovis delubrum, reposita fuere, ut tradit laudatus archidiaconus cap. 12 Historiæ Salonitane: *Eodem tempore reverendus antistes cœpit tractare cum civibus, ut corpus B. Domnii pontificis, quod Salona remanserat, levaretur, translatumque in Ecclesia, quæ nuper dedicata fuerat, locaretur, et valde placuit omnibus; explorata itaque temporum vice, quando possent hoc commode attentare, abierunt Saloniam, ingredientesque Basilicam episcopii, confusa et dissipata omnia reppererunt: repletus enim erat locus ille ruinosis tectis, congestique incendio- rum cineres vepres jam, et virgulta prodixerunt; ita ut quamvis adhuc aliqui superessent, qui locum sciebant, tamen, quia tumba ipsius subterraneis fornicibus absconsa latuerat, non facile discerni poterat, unde corpus B. Domnii tolleretur; effodientes autem terram locumque discooperientes, arcam, quæ primo apparuit, levaverunt, et metuentes, ne forte impedi- rentur a Sclavis cum celeritate magna Spalatum detulerunt, quam aperientes non corpus B. Domnii, sed corpus B. Anastasii martyris invenerunt. Proti- nus ergo die sequenti reverentes Salonam de eodem loco sarcophagum B. Domnii effoderunt, et cum summa festinatione Spalatum transferentes devotione nimia amborum martyrum pignora pretiosa locaverunt in prænominata Dei Genitricis ecclesia, ubi dante Domino usque hodie requiescunt.*

(31) Εἰληματικός, Rotundus, Volubilis, Cameratus. Vide Ducangii Gloss. Græc. Hac autem voce utitur pluribus infra scriptor noster, eadem significa- tione.

(32) Sic ex ms. codice. Editi habent, τὸ αὐτὸ κάστρον, οὕτε, etc. Horum autem murorum, inquit Lucius cap. 10 de Regno Dalmatiæ et Croatia; pars major integra existans, magnificentiam Romanam testatur; ex hisdenique cognoscitur, quam facile a Sclavis Salonitanorum reliquiæ se defendere possent. Urbis vero Spalatensis descriptionem exhibuit Jacobus Sprengius in suo Itinerario.

(33) Βῆσαλον, later, ἐγχώρηγοι vero lapides sunt nativi, hoc est effossi ex ipsius soli fodinis, non vero peregrini, ut nonnulli putarunt, vel lateritium. Vide Ducange in Glossario.

rus, omnesque urbis ædes supra istos rotundos
 fœniceas, gemina aut triplici concameratione, ita
 ut non exiguam urbis partem cooperiret. Mœnia
 autem hujus urbis ambulatorum non habent, neque
 propugnacula, sed sublimes tantum muri sunt, in
 quibus fenestræ ad emittenda jacula. Urbs Tetran-
 gurium parva quædam in mari insula est, angu-
 stissima cervice, ponticuli instar, ad terram usque
 porrecta, qua ad oppidum transeunt incolæ. Te-
 traurium autem urbs illa vocatur, quod parva
 sit veluti cucumer. In eadem vero urbe depositus
 fuit sanctus martyr Laurentius archidiaconus.
 Urbs Decatera lingua Romanorum significat angu-
 statum, et percussum, quoniam mare ingreditur
 tanquam lingua coangustata, ad quindecim imo
 etia ad viginti usque millia passuum, estque urbs
 illa sita ad maris complementum. Habet vero cir-
 cum se urbs illa montes altos, ita ut æstate tantum
 solem videat, quod tunc in medio cœli sit, hieme
 vero nunquam. In hac autem urbe depositus fuit
 sanctus Tryphon, qui omnes omnino ægrotos san-
 nat, maxime eos qui ab impuris spiritibus vexan-
 tur: templum vero ipsius rotundum est. Diadora
 urbs Romanorum lingua est *Jam erat*, videlicet
 quod ante Romam hæc condita fuerit: est autem
 urbs hæc magna, et vulgariter Diadora nuncupat-
 ur. In eadem vero urbe sepultum est 93 corpus
 sanctæ Anastasiæ virginis filię Eustathii, qui illo
 tempore regnabat: item sanctus Chrysogonus mo-
 nachus et martyr, cujus et sacra catena illic asser-
 vatur. Templum autem Sanctæ Anastasiæ oblon-
 gum est, simile illi, quod in Chalcopratiis est, et
 columnas habet prasinas atque albas, totumque
 ornatum est figuris pictura vetusta elaboratis;
 pavementum vero ipsius mirifice ex opere tessella-
 to confectum. Juxta autem illud est aliud quo-
 que templum rotundum Sanctæ Trinitatis, et su-
 pra illud rursum aliud instar Catechumenorum,
 iidem rotundum, in quod cochlea ascenditur. In-

Α και ανά δύο, και τὸ πλάτος ἀνά ὀργυιᾶς μίᾳς, οἰτινὲς
 εἰσι συνηρμοσμένοι και συνδεδεμένοι εἰς ἀλλήλους
 μετὰ σδῆρων ἐν μολίβδῳ ἐγγυλιασμένων. Ἰστανται
 δὲ και εἰς τὸ τοιοῦτον κάστρον και κίονες πυκνοί
 ἔχοντες ἐπάνω κοσμίτας (34) ἐν οἷς ἐμελλεν ὁ αὐ-
 τὸς βασιλεὺς Διοκλητιανὸς εἰληματικᾶς ἐγεῖραι κα-
 μάρας, και σκεπάσαι τὸ κάστρον ὅλον, και ποιῆσαι
 τὰ παλάτια αὐτοῦ, και πάντα τὰ οἰκῆματα τοῦ κά-
 στρου (35) ἐπάνω τῶν εἰλημάτων ἐκείνων διόροφα
 και τριόροφα, ὥστε μὴ ὄλιγον ἐκ τῶ αὐτοῦ κάστρου
 ἐσκέπασε. Τοῦ δὲ τοιοῦτου κάστρου τὸ τεῖχος οὕτε
 περίπατον ἔχει, οὕτε προμαχῶνας, ἀλλὰ τοίχους μόνους
 ὑψηλοῦς, και τοξικᾶς φωταγωγῶς. Ὅτι τὸ
 κάστρον τὸ Τετραγοῦριν (36) μικρὸν ἐστὶ νησίον
 ἐν τῇ θαλάσῃ, ἔχον και τράχηλον ἕως τῆς γῆς στε-
 νώτατον δίκην γεφυρίου, ἐν ᾧ διέρχονται οἱ κατοι-
 κοῦντες εἰς τὸ αὐτὸ κάστρον. Τετραγοῦριν δὲ κα-
 λεῖται, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ μικρὸν δίκην ἀγγουρίου.
 Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ ἀπόκειται ὁ ἅγιος μάρτυρ
 Λαυρέντιος (37) ὁ ἀρχιδιάκων. Ὅτι τὸ κάστρον τῶν
 Δεκατέρων (38) ἐρμηνεύεται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ
 ἐστενωμένον και πεπληγμένον, διότι εἰσέρχεται ἡ
 θάλασσα ὥστερ γλῶσσα ἐστενωμένη μέχρι τῶν δε-
 καπέντε και εἴκοσι μιλίων, και εἰς τὸ τῆς θαλάσσης
 συμπλήρωμά ἐστὶ τὸ κάστρον. Ἐχει δὲ τὸ τοιοῦτον
 κάστρον κύκλον αὐτοῦ ὅρη ὑψηλά, ὥστε μόνῳ τῷ
 κλοκκιρίῳ βλέπειν τὸν ἥλιον διὰ τὸ μεσουρανεῖν,
 τῷ δὲ χειμῶνι οὐδαμῶς. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ
 κεῖται ὁ ἅγιος Τρύφων ἀκρατίως πᾶσαν νόσον λώμε-
 νος, μάλιστα τοὺς ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων τυ-
 ραννουμένους· ὁ δὲ ναὸς αὐτοῦ ἐστὶν εἰληματικὸς.
 Ὅτι τὸ κάστρον τῶν Διαδώρων καλεῖται τῇ Ῥω-
 μαίων διαλέκτῳ ἰὰμ ἔρατ (39) ὅπερ ἐρμηνεύεται,
 ἀπάρτι ἤτορ (40) δηλονότι ὅτε ἡ Ῥώμη ἐκτίσθη
 προεκτισμένον ἦν τὸ τοιοῦτον κάστρον· ἐστὶ δὲ τὸ
 κάστρον μέγα. Ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια καλεῖ αὐτὸ Διά-
 δωρα (41). Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ἐν σαρκὶ
 ἡ ἅγια Ἀναστασία ἡ παρθένος (42), θυγάτηρ γεγο-
 νῆτα Εὐσταθίου τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον βασι-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(34) Κοσμίτης, juxta Goarum ad Cedrenum, et
 ad Euchologium, architectis est *tota episteli com-
 pages ex Coronide, Zophoro, et ei subjecta trabe coag-
 mentata*, sic dicta quod columnarum ædificium
 κοσμητ, ornat. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(35) Sic ex ms. codice; hæc enim omnia, ὅλον,
 και ποιῆσαι τὰ παλάτια αὐτοῦ, και πάντα τὰ οἰκῆ-
 ματα τοῦ κάστρου desiderantur in textu Græco edito.

(36) Tetraurium et Tetraurigia, Plinio et Pto-
 lemæo *Tragurium*, et ita hodie appellatur; sed
 vulgo *Trau* dicitur. *Tragurium* vero, inquit Lucius,
 in peninsula tunc existens, tenui isthmo continenti
 jungebatur, ideo facile a parte continenti obversa
 muniri potuit, et ex proxima insula, Boa dicta,
 portum efficiente, ipsique supereminente defendi.
 Quando autem effosso isthmo in insulam redactum
 fuerit *Tragurium*, nulla memoria reperitur: tem-
 pore tamen, quo Bela IV, rex Ungariæ a Tartaris
 fugatus eodem secesserat, insulam fuisse testatur
 archidiaconus Spalatensis cap. 46. *Tragurium*
 Joannis Lucii patria, quam ille et scriptis et nata-
 libus illustravit.

(37) Reliquiæ sancti Laurentii martyris perpetuo
 in urbe Roma asservatæ fuerant, hodieque perma-
 nent.

(38) At idem Porphyrogenitus paulo superius hoc
 ipso capite hanc urbem τὸ κάστρον τὰ Δεκατέρα
 appellat. Vide quæ ibi adnotavimus. Cæterum hanc
 urbem alii *Ascrivium*, seu *Ascrvium* appellant;
 alii vero eam diversam ab *Ascrivio* esse arbitran-
 tur; sed ab *Ascrivii* ruinis hanc crevisse aiunt.

(39) *Jadera* et hodie *Jadra* urbs et Colonia anti-
 quissima: COL. CLAVDIA. AVGUSTA FELIX.
 IADERA, notat ex nummo Claudii Ligorius. Italis
 dicitur *Zara*; Slavis vero *Zadar*. Pluribus de hac
 urbe agit Lucius in tractatu eruditissimo de regno
 Dalmatiæ et Croatiae.

(40) Ἦτορ pro ἦν, occurrit sæpe apud anonymum
 de bello sacro, et Demetrium Zenum in *Batrachom*.

(41) Notandum quod hic ait Porphyrogenitus
 urbem hanc *Jaderam* seu *Jadram* vulgariter appel-
 lari *Diadoram*.

(42) Sic ex ms. codice.

λεύσαντος· και ὁ ἅγιος Χρυσόγονος μοναχὸς και μάρτυς, και ἡ ἅγια ἄλυσις αὐτοῦ. Ὁ δὲ ναὸς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας ἐστὶ θρομβικὸς, ὁμοίος τῷ Χαλκοπρατικῷ ναῷ (43), μετὰ κίωνων πρασίνων και λευκῶν, ὅλος εἰκονισμένος ἐξ ὀλογραφίας ἀρχαίας (44)· ὁ δὲ πάτος αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ συγκοπῆς θαυμαστῆς (45). Ἔστι δὲ και ἕτερος ναὸς πλησίον αὐτοῦ εἰληματικὸς, ἡ Ἁγία Τριάς· και ἐπάνω τοῦ ναοῦ αὐτοῦ πάλιν ἕτερος ναὸς δίκην κατηγουμένων, και αὐτὸς εἰληματικὸς, εἰς ὃν και ἀνέρχονται διὰ κοχλίας. Ὅτι εἰσὶ νησία ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῆς Δελματίας μέχρι Βενεβενδοῦ (46) πυκνά και πάμπολλα, ὥστε μηδέποτε φοβεῖσθαι κλύδωνα ἐκεῖσε τὰ πλοῖα. Ἐξ αὐτῶν τῶν νησιῶν ἐστὶ τὸ κάστρον ἡ Βέκλα (47), και εἰς ἕτερον νησίον ἡ Ἄρθη (48), και εἰς ἕτερον νησίον ἡ Ὀψαρὰ (49), και εἰς ἕτερον νησίον τὸ Λουμβρικῆτον (50), ἅτινα κατοικοῦνται

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(43) De æde Deiparæ sacra, quæ erat in Chalco-
pratiis pluribus egimus supra lib. II, Comment.
num. 76 (a).

(44) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis, ἐξ ἡλιγραφίας ἀρχαίας; ubi Meursius ex στηλογραφίας legendum ait, scilicet *scriptura vetusta*; et Salmasius ad Plinium pag. 1219. Ξυλογραφίας. Sed perperam uterque, cum legi debeat, ut in ms. cod. Regio habetur, ἐξ ὀλογραφίας ἀρχαίας. Recentiores quippe Scriptores ὀλογραφίαν pro κηρογραφίαν dixere, ut hanc distinguant a musivaria; duplicem enim picturam statuunt, alteram διὰ κηρογούτου ὕλης, id est cum cera et coloribus in quavis materia; alteram διὰ ψηφιδῶν, sive opere musivario. Theodosius episcopus Amorii in synoio VII, act. 4. Αἱ ἄγιοι και σεβάσμιαι εἰκόνες και ζωγραφίαι, και ὀλογραφίαι, και διὰ μουσιῶν, etc. Theophanes anno 27. Copronymi: Τῷ δ' αὐτῷ ἔτι Νικήτας ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης τὰς ἐν τῷ πατριαρχεῖν εἰκόνες τοῦ μικροῦ Σεκρέτου διὰ μουσιῶν οὕσας ἔξεσεν, και τοῦ μεγάλου Σεκρέτου τῆς τροπικῆς ἐξ ὀλογραφίας οὕσας ἔξεσεν. Ubi S. Nicephorus

B Constantinop. loco laudato habet ἐξ κηρογούτου ὕλης. Vide quæ habet Ducangius in Glog. Græc. v. Κηρογούτος γραφή, ubi de pictura, quæ sit resolutis igne ceris, cum penicello, pluribus agit.

(45) Perperam legitur in editis, ὁ δὲ πάτος αὐτῆς, etc. Συγκοπή, *Opus tessellatum* significat. Continuator Theophanis lib. III, num. 7. Ἐξ συγκοπῶν δὲ και διαφόρων χροῶν τὸ ἔδαφος πᾶν.

(46) Quasi Beneventum ad mare Adriaticum situm sit; verum trium ferme dierum itinere ab eo distat, et a Neapoli 42 milliariis.

(47) Quæ Porphyrogenito Becla appellatur, Οὐεγλα Ptolemæo dicitur; Plinio vero *Vegium*; *Vigia* hodie nuncupatur. Italis *Veglia*, Slavis *Kirk*.

(48) Arbum hodie nuncupatur, et Arba; Italis *Arbe*, Slavis *Rab*.

(49) Hodie Absarus vocatur. Dicta fuit olim hæc insula et urbs ejusdem nominis *Absorus* et *Absyrtium*. Italis *Osero* dicitur.

(50) Hodie Vergada nuncupatur, et a Slavis *Lauca* dicitur.

(a) Ubi hæc leguntur :

De hujus ædis conditore variæ sunt scriptorum sententiæ. Et quidem Theophanes secum ipse pugare videtur cum hanc Theodosio Juniori attribuat pag. 88. Τότε και τὴν τῶν Χαλκοπρατιῶν ἐκκλησίαν τῇ Θεοτόκῃ ἀνήγειρε συναγωγὴν Ἰουδαίων πρότερον οὖσαν. *Tunc et Chalcopratiurum ecclesiam Deiparæ sacram excitavit, cum antea synagoga esset Judæorum*. Sic etiam ex eo exscripsit et Cedrenus; cui quidem concinunt Glycas et Joelus. At idem Theophanes pag. 209, ad annum XII Justinii Junioris, eodem inquit anno Justinum, ademptam Judæis synagoga, ecclesiam sanctissimam Deiparæ, vicinam Magnæ ecclesiæ ædificasæ: Τούτῳ τῷ ἔτι Ἰουστινὸς βασιλεὺς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἑβραίων οὖσαν ἐν Χαλκοπρατίαις ἀποσπίσας ἐξ αὐτῶν, ἐποίησεν ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκης ἡμῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, κλησιάζουσαν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. *Hoc anno ademptam Judæis synagoga, quæ fuit in Chalcoprateis, Dominae nostræ sanctissimæ Deiparæ Justinus imperator fecit ecclesiam, vicinam Magnæ Ecclesiæ*. Cum prius, inquam, laudato loco idem Theophanes eandem hanc Deiparæ Chalcopratiurum ecclesiam Theodosio Juniori attribuerit. Quod vero Anastasius Bibliothecarius in *Hist. Eccl.* et Paulus Diaconus lib. XVI *Hist. Misc.* hujus ædis conditorem Justinum agnoscens, hoc ex prædicto Theophanis loco mutatos eos esse puto; verum non a Justino ædificatam, sed eum terræ motu collapsa esset, reædificatam censo, uti habet anonymus noster et Codinus. A Theophane cæteris dissentit auctor Chronici Alexandrin, qui Marciano et Pulcheriæ eam attribuit. Theodorus vero Lector et ex eo Nicephorus Call. lib. XI, cap. 2 evl 49, solam Pulcheriam conditricem agnoscit. Denique Justinianus nov. 5, cap. 1, a Verina Leonis M. uxore extractam scribit. Sed hæc ita conciliat Ducangius, scilicet a Theodosio inchoatam a Pulcheria confectam, a Verina postmodum et Justino de novo instauratam. Eandem etiam ædem Chalcopratiurum Deiparæ restauravit Basilios Macedo, ut auctor est Constantinus Porphyrogenitus in avi Vita cap. 62, ubi περὶ τῆς Ἁγίας Σοφοῦ agit. Ab officinis quidem ærariis vicum seu plateam Chalcopratia dictum exstitisse olim Constantinopoli testatur etiam et Codinus, necnon Leunclavius in *Pand. Turc.* cap. 248, qui etiam inquit, esse in urbe vicum *fabrorum ex ære vasorum quævis elaborantium*; qui quidem vicus, subjungit ille, in *historiis Græcorum recentioribus Cedreni et aliorum celeberrimis nominatur Χαλκοπρατία, nimirum a distractione vasorum ex ære factorum*. Verum secus censet Cujacius ad l. 7. Cod. de *Colleg. et Chartoprat.* lib. II, ubi contendit locum hunc perperam Chalcopratia a scriptoribus vocari, cum *Chartopratia* dicere debuissent, in quo scilicet erant officinæ, ubi chartæ vendebantur. At et Chalcopratia et Chartopratia exstitisse suo tempore Constantinopoli refert idem Leunclavius laudato loco, ubi de Chalcopratiis, deinde hæc de Chartopratibus subdit: *Ad unum hujus areæ latus incipiunt illorum tabernæ, qui Persicæ operis excellentis, et Turcicæ ibidem pictas, Græcas, et alias coloris nivei lævigatasque chartas vendunt: ideoque hæc λατοπρατία dicuntur*. Unde non dubito quin etiam Constantinopoli antequam a Turcis caperetur, fuerint et Chalcopratia et Chartopratia, ab officinis ærariis, necnon chartæcis loca sic nuncupata

μέχρι τοῦ νῦν· τὰ δὲ λοιπὰ εἰσι δοίκτηρα ἔχοντα ἐρημόκαστρα, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσιν οὕτω· Κατα-
 τρεβενῶ, Πιζύχ (51), Σελβῶ (52), Σκερδᾶ (53), Ἀλωήπ (54), Σκιρδάκισσα (55), Πυρότιμα, Μελε-
 τα (56), Ἐστειονήζ (57)· καὶ ἕτερα πάμπολλα ὧν τὰ ὀνόματα οὐ νοοῦνται. Τὰ δὲ λοιπὰ κάστρα τὰ
 ἄλλα εἰς τὴν ξηρὰν τοῦ θέματος, καὶ κρατηθέντα παρὰ τῶν εἰρημένων Σκλάβων (58) δοίκτηρα
 καὶ ἔρημα ἴστανται· μηδενὸς κατοικοῦντος ἐν αὐτοῖς.

CAPUT XXX.

A

De themate Dalmatiæ narratio.

Si pulchrum quid omnibus est cognitio, igitur nos quoque rerum notitiam comprehendentes non longe ab eo aberimus. Unde partim hæc, partim alia relatu digna ad posteros transmittemus, ut duplex inde bonum sequatur. Quamobrem de Dalmatia scire cupientibus, quomodo a Sclavicis nationibus capta fuerit, hinc discere licet. Sed primo situs ejus narrandus est. Antiquitus igitur Dalmatia incipiebat a confinibus Dyrrachii, sive ab Antibari, et ad Istriæ montes usque pertingebat; in latitudine vere ad Danubium flumen se extendebat: eratque omnis ille finitimus tractus sub Romanorum potestate, et præstantissimum thema omnium Occidentalium habebatur. Cæterum a Slavibus occupata fuit hoc modo. Prope Aspalathum urbs Salona est a Diocletiano imperatore condita, quemadmodum et Aspalathus, ubi palatium item ejus erat: Salonam vero magnates incolabant, et magna populi multitudo. Atque hæc urbs Dalmatiæ totius caput erat. Congregabantur itaque quotannis ex reliquis 94 Dalmatiæ urbibus equites, et mittebantur Salona usque ad ille ad flumen Danubium, ut ibi excubias contra Abares agerent. Ad illam enim Danubii partem Abares tunc commorabantur, ubi hodie Turcæ degunt, Nomadum instar viventes. Venientes autem quotannis Dalmatæ cum sæpe illic juventa hominesque

ΚΕΦΑΛ. Λ'.

Διήγησις περὶ τοῦ θέματος Δελματίας.

Εἰ πᾶσιν ἡ γνώσις καλὴν, καὶ ἡμεῖς ἄρα τῶν πραγμάτων τὴν γνῶσιν καταλαμβάνοντες οὐ πόρρω τούτου γινώμεθα. Ὅθεν καὶ πᾶσι φανερὰ ποιούμεν τῶν μεθ' ἡμᾶς πῆ μὲν τούτων τὴν δὴλωσιν, πῆ δὲ ἐτέρων τινῶν ἀξιολόγων, ἵνα διπλοῦν ἐπανακολουθῆ τὸ καλόν. Τοῖς οὖν καὶ τῆς Δελματίας τὴν παράληψιν ζητοῦσιν, ὅπως ἐλήφθη παρὰ τῶν Σκλαβινικῶν ἔθνων, ἐντεῦθεν ἔστι μαθεῖν· ἀλλὰ πρότερον τὴν θέσιν αὐτῆς διηγητέον. Ἐκ παλαιοῦ μὲν τοῖνον ἡ Δελματία (59) τὴν ἀρχὴν μὲν εἶχεν ἀπὸ τῶν συνδρωμῶν Δυρράχίου, ἤγουν ἀπὸ Ἀντιβάρως· καὶ παρετείνετο μὲν μέχρι τῶν τῆς Ἰστρίας ὄρων, ἐπλατύνετο δὲ μέχρι τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ. Ἦν δὲ ἅπασα τοιαύτη ἡ περίχωρος ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, καὶ ἐνδοξότερον τῶν ἄλλων ἐσπερίων θεμάτων τὸ τοιοῦτον θέμα ἐτύγχανεν· πλὴν παρελήφθη παρὰ τὴν Σκλαβινικῶν ἔθνων τρόπῳ τοιῷδε (60)· Κάστρον ἔστι πλησίον Ἀσπαλάθου, ὃ Σαλώνα λέγεται, ἔργον Διοκλητιανοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἡ μὲν Ἀσπάλαθος καὶ αὕτη παρὰ Διοκλητιανοῦ ἐκτίσθη, καὶ τὰ αὐτοῦ βασιλικὰ ἐκείσε ἐτύγχανον· εἰς δὲ Σαλώναν κατ' ὄψιν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ τῶν ὄχλων ἱκανοί. Ὑπῆρχε δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κεφαλὴ πάσης τῆς Δελματίας. Ἡθροίζοντο οὖν ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκ τῶν λοιπῶν κάστρων τῆς Δελματίας στρατιῶται ἐφιπποῖ, καὶ ἀπεστέλλοντο ἀπὸ τῆς Σαλώνης μέχρι τῶν χιλιῶν, καὶ ἐφύλαττον εἰς τὸν Δανουβίου ποταμὸν ἕνεκα τῶν

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

- (51) Nunc *Salæ* appellatam ait Lucius.
 (52) Selva hodie nuncupatur.
 (53) Sic in ms. codice. Perperam in editis, Σκερδᾶ, legitur. *Scherda* etiamnum appellatur, ut scribit Lucius.
 (54) Nunc Lucio appellatur.
 (55) Id est Scirda, nunc *Scherda* Cissa, nunc *Fagus*, inquit Lucius.
 (56) Hodie hanc *Meladam* dici scribit laudatus Lucius.
 (57) Nunc *Sestrum* nuncupatur.
 (58) Sic ex ms. codice.
 (58) Dalmatia hic a Porphyrogenito pro universo occidentali Illyrico, præter Noricos sumitur, ut optime animadvertit Lucius de regno Dalmatiæ et Croatiæ lib. 1, cap. 6, qui sane scriptor pluribus hoc ipso libro loquitur de Illyrico, Liburnia ac Dalmatio, et de variis terminis ac nominibus, quæ diversis temporibus obtinebant. Dalmatia autem maritima, inquit idem Lucius, sicut tempore monarchiæ Romanæ in Japidian, Liburniam, et Dalmatiam distinguebatur; Japidia ab Istria, Arsia; a Liburnia, Tedavio; Liburnia a Dalmatia, Titio; Dalmatia a Macedonia, Drino fluminibus determinatis; ita quando a Slavis occupata fuit, sublati sunt distinctionibus, ab oriente Dyrrachio, sive Drino flumine, ab occidente Istria, sive Arsia flumine, a septentrione Albio, Bebio et Ardio montibus, a meridie mari Adriatico, sive Dalmatico terminabatur. Postmodum vero cum ferme tota

- C Dalmatia occupata esset a Slavis, in Sclavoniam, sive Croatiam, Serviam, et ipsam Dalmatiam distincta fuit: posterioribus autem temporibus Servia in Ramiam, Rasciam, Bosnam, ipsamque Serviam divisa fuit, quæ singulæ, diversis tamen temporibus, Regio nomine decoratæ fuere. A recentioribus vero scriptoribus sicuti Savia, Sclavonia nuncupatur, ita apud Italos Dalmatiæ maritimæ nomen, cum Sclavonia confunditur, quæ, quomodo, quandoque secuta sint indagandum erit. Cæterum Dalmatiæ fines ac partitiones sic recenset Andreas Dandulus in chronico ms. anno 854, ubi de Snetopolo rege Dalmatiæ: *Est autem Dalmatia, inquit, prima provinciarum Græciæ, quæ habet ab oriente Macedoniam, ab occasu Istriam, a meridie mare Adriaticum et insulas Liburnicas, et a septentrione Pannoniam, quæ est pars Mysiæ. A plano itaque Dalmatiæ usque Istriam Croatiam Albam vocavit, et a dicto plano usque Dyrrachium Croatiam Rubeam, et versus montana a flumine Drino usque Macedoniam, Rasiam; et a dicto flumine circa, Bosnam nominavit. Et mox: Moderni autem maritimam totam vocant Dalmatiam: montana autem Croatiam.*

(60) Quomodo a Slavis occupata fuerit Dalmatia narrat et capite præcedenti, unde hæc cum illis conferenda sunt. Quando autem Salona ac reliquæ Dalmatiæ urbes a Slavis captæ fuerint, pluribus tradit Lucius de regno Dalmatiæ et Croatiæ lib. 1.

Ἀβάρων· οἱ γὰρ Ἀβάροις ἐκείθεν τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ τὰς διατριβὰς ἐποιοῦντο, ἐνθα ἀρτίως εἰσὶν οἱ Τοῦρκοι, νομάδα βίον ζῶντες (61). Ἀπερχόμενοι δὲ οἱ Δελματίαις κατ' ἔτος ἐβλεπον πολλάκις ἐκείθεν τοῦ ποταμοῦ τὰ τε κτήνη καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς κατὰ τινα χρόνον διαπεράσαι καὶ ἐρευνησαί, τίνες εἰσὶν οἱ ἐκεῖσε τὴν διαίτην ἔχοντες. Περᾶσαντες οὖν εὗρον τὰς γυναῖκας τῶν Ἀβάρων καὶ τὰ παῖδια μόνα, τοὺς ἀνδρας δὲ καὶ τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν ἐν ταξειδίῳ. Ἀφ' οὗ οὖν ἐπιπεσόντες ἠχμαλώτευσαν αὐτούς, καὶ ὑπέστρεψαν ἀταλαιπώρως, ἀποκομίσαντες τὴν τοιαύτην πραιδαν εἰς Σαλώνα. Ὡς οὖν ὑπέστρεψαν οἱ Ἀβάροις ἐκ τοῦ ταξειδίου, καὶ τὸ γενόμενον ἀφ' ὧν ἔπαθον Ἐμαθον, ἐπαράχθησαν μὲν, ἠγνόνου ἢ ὀπόθεν αὐτοῖς ἡ τοιαύτη πληγὴ προσεγένετο· ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς παραφυλάξαι τὸν καιρὸν, καὶ μαθεῖν τὸ πᾶν ἐξ αὐτοῦ. Ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸ σύνθημα αὐθις οἱ ταξιώται ἀπεστάλησαν ἀπὸ Σαλώνος, ἦσαν δὲ οὐκ ἐκεῖνοι ἀλλ' ἕτεροι, ταῦτα ἐκείνοις καὶ οὗτοι κατὰ βουλὰς ἔθεντο. Διεπέρσαν οὖν κατ' αὐτῶν· ἐντυχόντες δὲ αὐτοῖς συνηγμένοις ὁμοῦ, οὐχ ὡς τὸ πρότερον ἐσκορπισμένοις, οὐ μόνον οὐδὲν οὐκ ἐποίησαν (62), ἀλλὰ καὶ τὰ πάντων δεινότατα ἔπαθον. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐσφάγησαν· οἱ δὲ λοιποὶ χειρῶν ἔθεσαν ζῶντες, καὶ οὐδεις ἐκείνων τῶν χειρῶν ἐξέφυγεν. Ἐξετάσαντες δὲ αὐτούς τίνες καὶ ὅθεν εἰσι, καὶ ἀναμαθόντες ὅτι ἐξ αὐτῶν ἔπαθον τὴν εἰρημένην πληγὴν· ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς ποιότητος τοῦ τόπου αὐτῶν ἐρευνησαντες, καὶ ὅσον ἐξ ἀκοῆς ἐραθέντες, ἐκράτησαν τοὺς ζῶντας δεσμῶν καὶ ἐνεσθῶσαντο τὰ ἰμάτια αὐτῶν καθὰ ἐκείνοι, καὶ δὴ τοὺς ἵππους ἀναβάσαντες, ἐπὶ χεῖρας τὰ τε φλάμουλα καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα, ἃ ἐπεφέροντο μετ' αὐτῶν, ἀπῆραν πάντες φοστικῶς, καὶ κατὰ τῆς Σαλώνος ὤρμησαν. Ὡς οὖν καὶ τὸν καιρὸν ἔμαθον ζητήσαντες καθ' ὃν οἱ ταξιώται ἐκ τοῦ Δανουβίου ὑπέστρεπον (ἦν δὲ τὸ μέγε καὶ ἄγιον Σάββατον), ἦλθον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος ὅτε δήπου πλησίον ἐγένοντο τοῦ φοσσάτου ἀπεκρύθη· μέχρι δὲ τῶν χιλιῶν, οἷτινες τοὺς τε ἵππους καὶ τὰς στολὰς εἰς ἀπάντην ἐκέκτηνον τῶν Δελματινῶν, ἐξήλασαν. Ἀναγνωρίσαντες δὲ οἱ τοῦ κάστρου τὰ τε σημεῖα καὶ τὴν ἀμφίαισιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν ὡς ἔθους ὄντος αὐτοῖς τοῦ ὑποστρέφειν ἐν αὐτῇ, ἤνοιξαν τὰς πόρτας (63), καὶ ὑπεδέξαντο αὐτούς μετὰ περιχαρίας. Ἐκείνοι δὲ ἅμα τοῦ εἰσελθεῖν τὰς τε πόρτας ἐκράτησαν, καὶ δήλην διὰ σημείου τὴν πρᾶξιν τῷ φοσσάτῳ πεποιηκότες συνεισδραμεῖν καὶ συνεισελθεῖν παρεσκαύσαν. Κατέσφαξαν οὖν πάντας τοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἔκτοτε κατεκράτησαν πᾶσαν τὴν χώραν Δελματίας, καὶ κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ. Μόνα δὲ τὰ πρὸς θάλασσαν πολίχνη οὐ συνέδωκαν αὐτοῖς, ἀλλὰ κατεῖχοντο παρὰ τῶν Ῥωμαίων, διὰ τὸ

A viderent, trajicere illis aliquando visum fuit, et investigare quinam ibi degerent. Cum itaque trajicissent, Abarum feminas et pueros solos invenerunt, viris et juvenibus ad expeditionem bellicam profectis; unde subito ingruentes omnes ceperunt, nulloque accepto damno reversi sunt, præda hac Salonam abducta. Abares autem ex bellica expeditione reversi re cognita consternati quidem erant; at unde vulnus hoc ipsis inflictum esset, ignorabant, quamobrem observandum sibi tempus statuunt, et ab eo omnia discenda. Postquam igitur pro more rursus missi sunt Salona præsidiarii, et alii essent a primis, idem consilium et ipsi ceperunt, trajeceruntque contra Abares. Incidentes vero in illos non sparsos, ut antea, sed collectos, non solum nihil effecerunt, sed omnium gravissima passi sunt; quippe partim cæsi, partim capti fuere; neque quisquam fuit qui e manibus illorum evaderet. Percontati vero quinam et unde essent, intellectosque ab ipsis se mala supra commemorata perpessos esse, insuper de loci qualitate inquirentes, quasi ex auditu amore accensi, in vinculis eos tenuerunt, vestibis eorum sumptis, equisque conscensis, flammula et reliqua signa, quæ secum attulerant, tollentes more exercitus, Salonam petierunt. Cognito igitur tempore, quo a Danubio redire soliti erant præsidiarii, quod erat magnum Sabbatum, etiam eodem die venerunt. Multitudo autem omnis, cum urbi appropinquaret, sese occultavit; mille vero, qui equos et vestes Dalmatarum sumpserant, ut fallerent, ulterius perrexerunt. Oppidani cognitis signis suis, et vestitu præterea die, quo redire ipsis solenne, portis apertis, gratulabundi eos exceperunt. Illi vero statim ac intraissent, portas occupant, et signo reliquis, qui in insidiis erant, dato, currere ac ingredi jubent. Interfecerunt itaque omnes cives, et ex eo tempore Dalmatiam universam occuparunt, sedemque illic suam collocarunt, exceptis oppidulis mari adjacentibus, quæ sese ipsis non tradiderunt, sed in Romanorum potestate remanebant, eo quod 95 ex mari viclitarent. Videntes itaque Abares pulcherrimam esse hanc terram, sedes illic posuerunt. Chrobati vero tunc habitabant ultra Bagibaream, ubi nunc sunt Belochrobati. Una autem generatio, nempe quinque fratres, Clucas, Lobelus, Colentzes, Muchlo, Chrobatus, duæque sorores, Tuga et Buga, una cum suis populis discedens ab ipsis in Dalmatiam venit, ubi Abares incolas invenerunt, belloque per annos aliquot inter eos gesto vicerunt Chrobati; Abarumque alios quidem interfecerunt, alios vero parere sibi coegerunt: atque ex illo tempore a Chrobatis possessa hæc regio fuit, suntque etiamnum in Chro-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(61) *Hodie Unni seu Hungari. De Turcis autem pluribus Porphyrogenitus infra.*

(62) Sic ms.; editi habent, οὐ μόνον οὐδὲν οὐκ ἐκοπιζταν, etc.

(63) Πόρτα, purum putum Latinum est, *Porta*: et passim occurrit apud scriptores Græcos recentiores.

batia Abarum reliquæ, et Abares esse cognoscuntur. Cæteri vero Chrobati versus Franciam commorabantur, et appellantur hodie Belochrobati, sive Chrobati albi, qui proprio principi subjecti sunt. Parent autem Othoni Magno regi Franciæ, quæ et Saxoniz; baptismique expertes amicitiam cum Turcis, et amicitiam contrahunt. At a Chrobatis, qui in Dalmatiam venerunt, pars quædam secessit, et Illyricum atque Pannoniam occupavit: habebantque etiam ipsi principem supremum, qui ad Chrobatiz tantum principem amicitiz ergo legationem mittebat. Per aliquot vero annos etiam Dalmatiam incolentes Chrobati Francis subiciebantur, quemadmodum et antea dum in ipsorum terra degerent. Tanta autem in eos crudelitate utebantur Franci, ut lactentes adhuc eorum pueris occidentes canibus objicerent. Quæ res cum intolerabilis Chrobatis esset, facto dissidio, principes quos ex ipsis habebant, interemerunt, unde magnus contra eos exercitus movit e Francia, et post septem annorum bellum sægre tandem superiores facti Chrobati, omnes Francos, eorumque principem Cotzilin e medio sustulerunt. Et exinde liberi ac sui juris facti sacrum baptismum a Romano pontifice petierunt, missique episcopi ipsos baptizarunt, principatum tenente Porino. Divisa autem est eorum regio in Zupantias xi, quarum nomina Chlebiana, Tzentsena, Emota, Pleba, Pescata, Parathalassia, Brebera, Nona, Tzena, Sldruga, Nina; ipsorumque Banus tenent Cribasum, Litzam et Gutzecam. Et quidem prædicta Chrobatia cum reliquis Sclabiniis, ita sita est: Dioclea porro propinqua est Dyrrachii oppidis Elisso, Helcynio, et Antibari, extenditurque Decatera usque: montana autem Serviz finitima sunt. A Decateris vero incipit Terbuniz principatus, porrigiturque se Rausium usque, at versus montana 96 Serviz adjacent. A Rausio Zachlunorum principatus ini-

εἶναι τὸν πορὸν τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐκ τῆς θαλάσσης. Ἰδόντες οὖν οἱ Ἀθάροι καλλίστην οὖσαν τὴν τοιαύτην γῆν, κατεσχῆωσαν ἐν αὐτῇ. Οἱ δὲ Χρωδάτοι κατέφκουν τῆνικαῦτα ἐκείθεν Βαγιδαρίας (64), ἐνθα εἰσὶν ἀρτίως οἱ Βελοχρωδάτοι. Μία δὲ γενεὰ διαχωρισθεῖσα ἐξ αὐτῶν, ἤγουν ἀδελφοὶ πέντε, ὁ τε Κλουκᾶς, καὶ ὁ Ἀδέλος, καὶ ὁ Κοσέντζης, καὶ ὁ Μουχλῶ, καὶ ὁ Χρῶδατος· καὶ ἀδελφαὶ δύο, ἡ Τοῦγα καὶ ἡ Βοῦγα, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἦλθον εἰς Δελματίαν, καὶ εὗρον τοὺς Ἀθάροις κατέχοντας τὴν τοιαύτην γῆν. Ἐπὶ τινὰς οὖν χρόνους πολεμοῦντες ἀλλήλοις ὑπερίσχυσαν οἱ Χρωδάτοι· καὶ τοὺς μὲν τῶν Ἀθάρων κατέσφαξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποταγῆνσι κατηνάγκασαν. Ἐκτοτε οὖν κατεκρατήθη ἡ τοιαύτη χώρα παρὰ τῶν Χρωδάτων· καὶ εἰσὶν ἀκμὴν ἐν Χρωδατῆ ἐκ [τοῦς] τῶν Ἀθάρων (65), καὶ γινώσκονται Ἀθάροις ὄντες. Οἱ δὲ λοιποὶ Χρωδάτοι ἔμειναν πρὸς Φραγγίαν, καὶ λέγονται ἀρτίως Βελοχρωδάτοι (66), ἤγουν ἄσπροι Χρωδάτοι, ἔχοντες τὸν ἴδιον ἄρχοντα· ὑπόκεινται δὲ ὄτω τῇ Μεγάλῃ βῆγί Φραγγίας τῆς καὶ Σαξίας (67), καὶ ἀβάπτιστοι τυγχάνουσι, συμπενθερίας μετὰ τοὺς Τούρκους καὶ ἀγάπης ἔχοντες. Ἀπὸ δὲ Χρωδάτων τῶν ἐλθόντων ἐν Δελματίᾳ διεχωρίσθη μέρος τι, καὶ ἐκράτησε τὸ Ἰλλυρικὸν, καὶ τὴν Παννονίαν (68)· εἶχον δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρχοντα αὐτεξούσιον διαπεμπόμενον καὶ μόνον πρὸς τὴν ἄρχοντα Χρωδατίας κατὰ φιλίαν. Μῆχρι δε χρόνων τινῶν ὑπετάσσοντο καὶ οἱ ἐν Δελματίᾳ ὄντες Χρωδάτοι τοῖς Φράγγοις, καθὼς καὶ πρότερον ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν· τοσοῦτον δὲ ἐσκληρύνοντο οἱ Φράγγοι πρὸς αὐτοὺς, ὅτι τὰ ὑπομάσθια τῶν Χρωδάτων φονεύοντες προσέβριπτον αὐτὰ σκυλάει. Μὴ δυνάμενοι δὲ οἱ Χρωδάτοι ταῦτα παρὰ τῶν Φράγγων ὑφίστασθαι, διέστησαν ἀπ' αὐτῶν φονεύσαντες καὶ οὐς εἶχον ἄρχοντας ἐξ αὐτῶν· ὅθεν ἐστράτευσαν κατ' αὐτῶν ἀπὸ φραγγίας Φοσσάτον μέγα, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ χρόνους πολεμήσαντες ἀλλήλοις ὄψε καὶ μόγις ὑπερίσχυσαν οἱ Χρωδάτοι, καὶ ἀνέλιον τοὺς Φράγγους πάντας (69).

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(64) Βαγιδαρίας, seu Βαγιδαραία est Slavum vocabulum, Græce detortum; id est Βαββαρορία, id est Babii montes, Slave Babie Gore, videlicet Vetulæ, vel Vetularum montes, quo nomine Carpatii montes Poloniam ab Ungaria disternantes, ab aliquibus nuncupantur. Ex his apparet, Chrobatos a Sarmatia, nunc Polonia dicta, vel Bohemia venisse. Sed de Chrobatis, et terra quam illo tempore habitabant pluribus agit Porphyrogenitus capite sequenti; ubi vide quæ adnotamus.

(65) Locus corruptus, nisi pro ἐκ τοῦς τῶν Ἀθάρων legendum sit ἔθνος τῶν Ἀθάρων.

(66) Hic Franciam Porphyrogenitus pro hodierna Germania sumit, ut ad caput sequens adnotabimus. Belochrobatos autem, nimirum Albos Chrobatos ex Beli Hruati apte deducit, cum Beli vel Bili, sive ut nostrates, Bieli Slave Albos significet.

(67) Sic et in mss. habetur; at sunt qui hæc ita legenda putent, βῆγι Φραγγίας τε καὶ Σαξίας, nimirum regi Franciæ et Saxoniz.

(68) Ita emendamus. Perperam in editis et in mss. legitur, καὶ τὴν Παπωνίαν. Hic autem Porphyrogenitus, inquit Lucius, Illyricum a Pannonia sejungit, cum supra Dalmatiam usque ad Danubium extendendo, Pannonias in Dalmatia incluserit, ut

dictum est. Ideo hic Illyricum pro Dalmatia, Pannonia vero, pro Pannonia Savia, sumenda est, cum reliquis Pannonias tunc, et posterioribus temporibus Avares possederint, ut patebit; tuncque Croatis e Dalmatia recedentes, eam partem Pannoniz occupasse, quæ olim Savia, sive Interamnia dicebatur, inter flumina scilicet Sava, et Drava, nempeque regioni, a generali nomine Slavorum particulare Slavoniz indidisse censendum est, quod hodie etiam servant, et communi lingua utuntur.

(69) Hæc Porphyrogenitus, inquit Lucius, de Croatis jugum Francorum excipientibus et baptismum suscipientibus, tempore ejusdem Heraclii senioris, scripta reliquit; cum vero Francorum historici de Croatis mentionem non faciant, sed quædam tantum de Slavis scribant, tempore Heraclii gesta, ideo referenda sunt. Dagobertum enim Francorum Regem Avares et Slavos sua ditioni subegisse, regni ejus anno 7, gestorum ejus Scriptor tradit; sed sicuti Avares tunc Pannonias incoluisse constat, ita Slavos Francis in Germania a septentrione, in Illyrico vero ab oriente conterminos fuisse patet. De quibus autem Slavis hæc intelligi debeant, an de septentrionalibus, vel de orientalibus incertum est. Similiter ea, quæ

καὶ τὴν ἀρχοντα αὐτῶν Κοτζλιν καλούμενον. Ἐκ-
 τοτε δὲ μείναντες αὐτοδέσποτοι καὶ αὐτόνομοι, ἐξ-
 ἤγησαντο τὸ ἅγιον βάπτισμα παρὰ τοῦ Ῥώμης· καὶ
 ἀπεστάλησαν ἐπίσκοποι, καὶ ἐδάπτισαν αὐτοὺς (70),
 ἐπὶ Πορίνου τοῦ ἀρχοντος αὐτῶν. Διεμ-ρίσθη οὖν ἡ
 χώρα αὐτῶν εἰς Ζουπανίας (71) ἰα', ἔχουν ἡ Χλε-
 βιανα (72), ἡ Τζέντζηνα (73), τὰ Ἥμωτα (74), ἡ
 Πλέβα (75), ἡ Πεσέντα (76), ἡ Παραθαλασσία (77),
 ἡ Βρεδέρα (78), ἡ Νόνα (79), ἡ Τνήνα (80), ἡ Σί-
 δραγα (81), ἡ Νίνα (82)· καὶ ὁ Βοάνος (83) αὐτῶν
 κρατεῖ τὴν Κρίβασαν (84), τὴν Λίτζαν (85), καὶ τὴν
 Γουτζηκᾶ (86). Καὶ ἡ μὲν εἰρημένη Χρωδατία,

Atium habet, et protenditur ad Orontium flumen
 usque; oraque maritima Paganis, montana quæ ad
 Septentrionem, Chrobotis, quæ in fronte, Servix
 contermina est. Ab Orontio flumine Pagania inci-
 pit; et porrigitur usque ad Zentinum flumen et Zu-
 panias tres habet, Rastotza, Mocrum ac Dalen;
 et quidem duæ Zupanix, Rastotza ac Mocrum, ad
 mare sitæ sunt, et sagenas habent; Daleni vero
 Zupania procul mari sita est, et ejus incolæ ex
 agricultura vivunt. Habent quoque Pagani in pro-
 pinquo insulas quatuor, nimirum Meletam, Cur-
 curam, Bartzum, et Pharum, omnes pulcherrimas

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

idem auctor tradit, Longobardos ad solatium Da-
 goberti, 9 ejus anno hostiliter in Slavos perrexisse, B
 et victoriam obtinuisse, ad quos Slavos referenda
 sint, non constat: tamen de orientalibus, qui Longo-
 bardis proximi, Foro-Julienis eorum ducatu
 contermini erant, intelligi debere videtur; qui no-
 mine Carnuntum, sive Carantanorum nuncupati;
 nunc autem in Carnos, Stirios, et Carinthios dis-
 tincti sunt, quos subditos fuisse Francorum im-
 perio, et in regno Bajoarix comprehensa Wolf-
 gangus Lazius post alios tradit, quibus Croati
 addi possunt, quos ex Porphyrogenito tunc Francis
 subditos fuisse argui potest; sed ipsorum jugum
 excussisse, et baptismum suscepisse imperante
 eodem Heraclio, temporibus examinatis, evenire
 non potuit. At sicuti Heraclium expeditionibus
 Asiaticis impeditum in Illyrico aliquid egisse, nul-
 lus præter Porphyrogenitum scribit. Ita de Hera-
 clio Juniore ante ejus expulsionem Zonaras: *Cum*
Bulgaris fœdus rupit, naque tributum quod pater
Constantinus Pogonatus ignominiosum nomini Ro-
mano pepigerat, solvit; sed expeditione in plagas
occidentales suscepta, multas Slavicas gentes par-
tim in deditioe accepit, partim bello domuit, unde
novas legiones conscripsit, delectis fortissimorum
juvenum circiter 30 millibus, quos populum acquisi-
tum appellavit. Paucis verbis multa complectitur
Zonaras, sed clarius Cedrenus: Anno secundo pro-
fectus in Armeniam, recepit Mardaitas, in Libano
degentes, aheneum murum destruens. Pacem quoque
cum Bulgaris factam confudit, formam a patre con-
scriptam perturbans, et equestres exercitus in Thra-
ciam traduxit. Anno tertio Justinianus expeditio-
nem in Slavinos et Bulgaros suscepit, atque hos
quidem obviam sibi factos, cum pepulisset, excursio-
ne ad Thessalonicam usque facta, multas Slavinorum
multitudines partim ad se deficientes, partim bello
superatas subegit, inque Opsicianam regionem depor-
tavit, in reditu autem a Bulgaris intra fauces angu-
stiarum interceptus, multis suorum amissis ægre
erasit. Ideo si Heraclii Junioris tempore secutum
 D
 poneretur Croatorum baptismum, rectius tempori-
 bus congruerent, quæ idem Porphyrogenitus de
 Croatis Francorum jugum excutientibus, bap-
 tismumque suscipientibus, refert loco citato: quæ
 cum supra relatis ex Zonara et Cedreno convenire
 possunt: Croatosque, et Serbos primos ex Slavis
 fidem Christianam suscepisse conjectari potest.
 Roma autem accersitos sacerdotes, qui Croatos
 baptizarunt, ut Porphyrogenitus ait, Latinus ritus
 ipsorum demonstrat, et archiepiscopum ex ipsis
 constitutum fuisse concordat Porphyrogenitus cum
 archidiacono Spalatensi, qui Joannem legatum
 summi pontificis, patria Ravennatem, primum ele-
 ctum Spalati archiepiscopum tradit cap. 2, qui
 olim Salonitanus, Dalmatiæ totiusque Croatiæ
 Primas, ad hodiernum usque diem nuncupatur, ut
 clarius postea patebit; tempus autem non tradit;
 ideo si ad hæc tempora archiepiscopi electio pone-

retur, suppleretur, quod archidiacono simul, et
 Porphyrogenito deest: sed sicuti Roma accersitum
 archiepiscopum, ita e Dalmatia episcopum, et pre-
 sbyteros jam guaros linguæ Slavæ, Croatis datos
 fuisse, par est credere; Croatosque baptizatos
 inde mitiores redditos, ut Porphyrogenitus ait. Ad
 hæcque tempora connubia inter Slavos et Dalma-
 tas juncta dicendum est, ut Archidiaconus asserit
 de Spalato, quod ad reliquas quoque Dalmatarum
 civitates extendi debere, auctorum silentium suadet
 conjectari. Cæterum de Baptismo Croatorum
 pluribus agit capite sequenti Porphyrogenitus.

(70) Perperam in editis legitur. καὶ ἐδάπτισαν
 αὐτοὺς.

(71) Ζουπανία Slava vox Regionem significat; et
 a Zupa deducitur, quod populum, vel regionem all-
 quam habitatum significat. Hinc autem Zupanus,
 seu Jupanus, dignitas apud Servios, Hungaros, et
 universim apud Slavicam gentem: *Præfectus pro-*
vinciæ vel alicujus territorii, aut civitatis. Scriptor
 noster capite 29. Ἀρχοντας δὲ, ὡς φασί, ταῦτα τὰ
 C
 ἔθνη μὴ ἔχει, πλὴν Ζουπάνους γέροντας, καθὼς καὶ
 αἱ λοιπαὶ Σκλαβίνοι ἐχρῶσι τόπον. *Principes vero,*
ut aiunt, hæc gentes non habent, præter Zupanos
senes, quemadmodum etiam reliqui Sclavorum populi.
 Pactum Boemundi cum Alexio imperatore apud
 Annam Comnenam libro 1 subscribit Ζουπάνος ὁ
 Περής, alter e legatis regis Ungariæ. Dicitur et
 μέγας Ζουπάνος in Salut. epistol. pontif. qui
 ἀρχιζουπάνος; apud Nicetam in Manuele Comneno
 libro II, num. 7, et Joannem Cinnamum libro III,
 num. 7. *Magnus autem Zupanus appellatur Inno-*
centio III pap., libro 1 et II. Epistol. et in Actis
ejusdem. Ita porro appellatus Servix princeps.
 Vide Ducangii Glossarium med. Latinitatis necnon
 Græc. et Notas ejusdem ad Alexiadem p. 347.

(72) Chlebiana hodie Hliuno nuncupatur.

(73) Tzentzena hodie Cetina dicitur.

(74) Emota nunc Imota vocatur.

(75) Pleba, forsans Plieva in Bosna.

(76) Postea in Diocesi Tininien. inquit Lucius.

(77) Latine *Maritima*; Slave *Primorje*.

(78) Brebera hodie vulgo Bribir.

(79) Nona Slave *Nin*.

(80) Latine *Tinninium*, Slave *Kuin*.

(81) Postea in Diocesi Scardonem.

(82) Nina nisi sit idem ac Nona, et in duas Zupa-
 nias divisa, inquit Lucius De regno Dalmatiæ et
 Croatiæ.

(83) Latine *Banus* idem quod dux, Slave *Ban*.

(84) Cribasa Slave nuncupatur *Karbava*.

(85) Litzza Slave *Lika*.

(86) In ms. legitur, Γουτζηκᾶ. Postea in diocesi
 Signien. Cæterum in relatis Zupanis, inquit
 Lucius, maritimæ ut plurimum regiones numeran-
 tur, ideo vel duces, sive Bani a Porphyrogenito no-
 minati, maritimas tantum Croaticum possederunt,
 vel ipse in rebus orientalibus parum versatus,
 multa omisit.

fertilissimasque; oppida item deserta et paludes multas, in quibus habitant, et iumenta auint, unde victum parant. A Zentina autem fluvio Chrobatia incipit, extenditurque versus mare ad Istriæ usque confinia, sive Alburnum urbem; versus montana aliquatenus etiam supra Istriæ thema excurrit, ac versus Tzentina et Chlebensa Serviæ regionem attingit. Servia autem in fronte habet cæteras omnes regiones; ad septentrionem quidem Chrobatia propinqua est, ad meridiem vero Bulgaria. Ex quo vero dicti jam Sclavi inhabitarunt, finitima Dalmatiæ omnia occuparunt, urbesque Romanorum insulas colebant, ex iisque vivebant: at cum quotidie a Paganis captivi abducerentur, et exterminarentur, insulas deseruerunt, continentem colere volentes; verum a Chrobatis prohibebantur, cum nondum illis tributa penderent; nam ea quæ hodie Sclavis pendunt, tunc prætori exhibebant. Sed cum vitam tolerare non possent, ad Basilium illum præclarum imperatorem accesserunt, eumque res a nobis commemoratas edocuerunt: is itaque imperator auctor fuit, ut ea omnia quæ prætori solvebant, Sclavis darent pacis causa, et prætori exiguum aliquid penderent, ad ostendendam duntaxat Romanis imperatoribus, et ipsorum prætori debitam subjectionem ac servitutem. Atque ex illo tempore omnes istæ urbes Sclavorum tributariæ pacta ipsis solvunt; Aspalathus quidem urbs nomismata ducenta; Tetrangurium nomismata centum; Diadora centum et decem; Ospara centum; Atbe centum; Becla centum: ita ut universim essent nomismata septingenta et decem, excepto vino, et cæteris speciebus diversis, quas præter prædictam nomismatum summam exhibebant. Cæterum Ragusium urbs medium jacet inter has duas regiones, nimirum inter Zachlumorum regionem Terbuniamque; et habent Ragusini 97 cives in utraque hac regione etiam vineas suas, penduntque Zachlumorum quidem principi nomismata triginta sex; Terbuniarum vero principi totidem.

μενοι καὶ ἀφανιζόμενοι, κατέλιπον τὰς τοιαύτας νήσους βουλόμενοι εἰς τὴν ἡγεῖρον ἐργάζεσθαι. Ἐκωλύοντο δὲ παρὰ τῶν Χρωβάτων· οὕτω γὰρ ἐτέλουν αὐτοὶ φόρους, ἀλλὰ πάντα ἄπερ ἀρίτως παρέχουσι τοῖς Σκλάβοις, τῷ στρατηγῷ ταῦτα παρεῖχον. Ἀδυνάτως δὲ ἔχοντες τοῦ ζῆν, προσήλθον Βασιλείῳ τῷ αἰδιμῷ βασιλεῖ, ἀναδιόξαντες τὰ εἰρημένα πάντα. Ὁ οὖν αἰδιμὸς ἐκείνος βασιλεὺς Βασιλεῖος προετρέ-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(87) De Diocletianis, et eorum regione, de Terbuniatibus, Zachlumis et Paganis loquitur pluribus infra scriptor noster.

(88) Eadem fortassis quæ hodie Slave *Rat*, regio sub ditione reipublicæ Ragusinæ.

(89) Slave *Macro*.

(90) Eadem fortassis quæ Dalluntium Antonino, nisi ibi pro Dalluntium legendum sit Dalminium, ut Ortelius suspicatur.

(91) Σαγίνη et σαγίνη, *Sagena*, navigii genus. Occurrit pluries apud Porphyrogenitum hic et in lib. Them. *Sagena* hac significatione reperitur et apud scriptores Latinos recentiores. Ludovicus II, imperator in epistola ad Basilium Macedonem imp. Constantinop. Unde si capiuntur *sagena maxima ex parte Saraceni* — constringentur.

(92) Latine *Melita*, Slave *Mliet*

ἄλλα καὶ οἱ λοιποὶ Σκλαβῖνοι διάκεινται οὕτως· ἡ δὲ Διόκλεια (87) πλησιάζει πρὸς τὰ καστέλια τοῦ Δυραχίου, ἤγουν πρὸς τὸν Ἐλισσὸν, καὶ πρὸς τὸν Ἐλκύνιον, καὶ τὴν Ἀντίθωρον, καὶ ἔρχεται μέχρι τῶν Δεκατέρων· πρὸς τὰ ὄρεινά δὲ πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ κάστρου τῶν Δεκατέρων ἀρχεται ἡ ἀρχοντία Τερβουνίας, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ Ῥαουσίου, πρὸς δὲ τὰ ὄρεινά αὐτῆς πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥαουσίου ἀρχεται ἡ ἀρχοντία τῶν Ζαχλούμων καὶ παρεκτείνεται· μέχρι τοῦ Ὀροντίου ποταμοῦ· καὶ πρὸς μὲν τὴν παραθαλασσίαν πλησιάζει τοῖς Παγανοῖς, πρὸς δὲ τὰ ὄρεινά εἰς ἀρκτον μὲν πλησιάζει τοῖς Χρωβάτοις, εἰς κεφαλὴν δὲ τῇ Σερβλίᾳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ὀροντίου ποταμοῦ ἀρχεται ἡ Παγανία, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ ποταμοῦ τῆς Ζεντίνας, τρεῖς ἔχουσα Ζουπανίας, τὴν Ῥάστωτζαν (88), καὶ τὸ Μοκρὸν (89), καὶ τὸ Δαλέν (90). Καὶ αἱ μὲν δύο Ζουπανίαι, ἤγουν ἡ Ῥάστωτζα, καὶ ἡ τοῦ Μοκροῦ, πρόσκεινται τῇ Θαλάσσει· αἵτινες καὶ σαγίνας ἔχουσιν (91)· ἡ δὲ τοῦ Δαλενοῦ μήκοθεν ἐστὶ τῆς Θαλάσσης, καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας ζῶσι τῆς γῆς. Πλησιάζουσι δὲ αὐτοῖς νῆσοι τέσσαρες, τὰ Μέλετα (92), τὰ Κούρκουρα (93), ἡ Βάρτζω (94), καὶ ὁ Φάρος (95), κάλλιται καὶ εὐφορώταται, ἐρημόκαστρα ἔχουσαι καὶ ἐλώνας πολλούς· οἰκοῦσι δὲ ἐν αὐταῖς καὶ ἔχουσι τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν ζῶσιν. Ἀπὸ δὲ τῆς Ζεντίνας τοῦ ποταμοῦ ἀρχεται ἡ χώρα τῆς Χρωβατίας (96), καὶ παρεκτείνεται πρὸς μὲν τὴν παραθαλασσίαν μέχρι τῶν συνόρων Ἰστρίας, ἤγουν τοῦ κάστρου Ἄλβουνοῦ· πρὸς δὲ τὰ ὄρεινά καὶ ὑπέρεκτείνεται μέχρι τινὸς τῷ θέματι Ἰστρίας, πλησιάζει δὲ πρὸς τὴν Τζέντινα καὶ τὴν Χλέβενα τῇ χώρᾳ Σερβλίᾳ. Ἡ γὰρ χώρα Σερβλίᾳ εἰς κεφαλὴν μὲν ἐστὶ πασῶν τῶν λοιπῶν χωρῶν, πρὸς ἀρκτον δὲ πλησιάζει τῇ Χρωβατίᾳ, πρὸς μεσημβρίαν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ. Ἀφ' οὗ δὲ κατεσκήνωσαν οἱ εἰρημένοι Σκλάβοι, κατεκράτησαν πάντας τὴν περιχώρον Δελματίας· ἐργάζοντο δὲ τὰ κάστρα τῶν Ῥωμαίων τὰς νήσους, καὶ ἔζουσαν ἐξ αὐτῶν ὑπὸ δὲ τῶν Παγανῶν καθ' ἑκάστην ἐπιχειμαλωτικῶ-

(93) Hæc ipsa insula infra cap. 36, dicitur Porphyrogenito, ἡ Κούρκουρα, Latine *Corcira*, Slave *Karkar*; nostratibus vero *Corciula* appellatur.

(94) Eadem insula paulo superius citato loco vocatur ὁ Βράτζης Porphyrogenito. Latine autem *Brachia* dicitur, Slave *Brac*.

(95) Hanc insulam, τὸ Φάρα Porphyrogenitus vocat laudato loco. Latine dicitur *Phara*, Slave *Huar*.

(96) Hic describit Porphyrogenitus regionem Croatorum, qui in Dalmatiæ occidentali parte, tanquam maritima, quam mediterranea sedem suam fixere, et regioni illi Croatiæ sive Hruatiæ cognomen dederunt; quod etiamnum in parte retinet. Hos autem veros terminos Croatiæ fuisse ostendit Lucius lib. II de Regno Dalmatiæ et Croatiæ.

ψατο πάντα τὰ διδόμενα τῷ στρατηγῷ διδοσθαι παρ' αὐτῶν τοῖς Σκλάβοις, καὶ εἰρηνικῶς ζῆν μετ' αὐτῶν, καὶ βραχὺ τι διδοσθαι τῷ στρατηγῷ, ἵνα μόνον δεῖκνυται ἢ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων, καὶ πρὸς τὴν στρατηγὸν αὐτῶν ὑποταγῇ καὶ δουλείῳσι. Καὶ ἔκτοτε ἐγένοντο πάντα τὰ τοιαῦτα κάστρα ὑπόφρα τῶν Σκλάβων, καὶ τελοῦσιν αὐτοῖς πάντα, τὸ μὲν κάστρον ὁ Ἀσπάλαθος νομίσματα σ' (97) · τὸ κίστρον τὸ Τετραγγοῦριν νομίσματα ρ' · τὸ κάστρον τὰ Διάδωρα ρι' · τὸ κάστρον τὰ Ὄφαρα ρ' · τὸ κάστρον ἢ Ἀρβη ρ' · τὸ κάστρον ἢ Βέκλα ρ' · ὡς ὁμοῦ ι (98) ψι', ἐκτὸς οἴνου καὶ ἐτέρων διαφορῶν εἰδῶν · ταῦτα γὰρ πλεονά εἰσιν ὑπὲρ τὰ νομίσματα. Τὸ δὲ κάστρον τὸ Ῥαούσιον (99) μέσον τῶν δύο χωρῶν πρόκειται, τῶν τε Ζαχλούμων, καὶ τῆς Τερβουσίας· ἔχουσι δὲ καὶ τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν εἰς ἀμφοτέρωθεν τὰς χώρας, καὶ τελοῦσι πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα τῶν Ζαχλούμων ι. λς' · πρὸς δὲ τὸν ἄρχοντα Τερβουσίας, νονό λς'.

ΚΕΦΑΛ. ΑΑ'.

Περὶ τῶν Χρωδάτων καὶ ἧς γῆν οἰκοῦσι
χώρας.

Ὅτι οἱ Χρωδάτοι οἱ εἰς τὰ Δελματίας νῦν κατοικοῦντες μέρη, ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων Χρωδάτων καὶ τῶν Ἀσπρων ἐπονομαζομένων κατάγονται· οἰκίνας Τουρκίας μὲν ἐκεῖθεν, Φραγγίας δὲ πλησίον κατοικοῦσι, καὶ συνοροῦσι Σκλάβοις τοῖς ἀβαπτίστοις Σέρβοις. Τὸ δὲ, Χρωδάτοι, τῆ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ (1) ἐρμηνεύεται, τούτεστι, *οἱ τὴν πολλὴν χώραν κατέχοντες*. Οἱ δὲ αὐτοὶ Χρω-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(97) Sic in ms. In editis legitur, Ἀσπάλαθος νομίσματα ρ'.

(98) Sic in ms. codice et hæc quidem nota νομίσματα significat. Editi habent, ὡς ὁμοῦ λίτρας ψ. B

(99) At non longe post Porphyrogeniti tempora Ragusina Respublica a Servis principibus terras et insulas obtinens, territorium terra marique dilatavit, ut scribit Jacobus Luccari in Annalibus Ragusinis.

(1) Animadvertendum est, inquit Lucius, Porphyrogeniti Χρωδάτοι Græce *Hrouati* exprimi, Latina autem versione *Chrobati*, qui Slave *Hruati* indigitantur; et sicuti Græci asperitatem vitantes ω tantum addentes *Hrouati* pronuntiant, ita Latini cum χ non habeant, prout Græci, et Slavi loco ipsius *ch* ponentes, non recte aspiratione χ exprimant, ideo vox diversificatur, et eo magis quod β Græcum in *b* Latinum ut plurimum vertitur, quod hic in *u* verti deberet, ut cum Slavorum *Hruati* propria prolatione conveniret; sed commune est omnibus nationibus, ut altera, alterius voces in suam linguam vertendo, characteres addendo, minuendo, vel mutando, diversa a propria prolatione exprimat. Quod autem *Chrobati* dicantur lingua C Slavorum *terram multam possidentes*, dictio Slava *Hruati* nomen proprium nationis est, nihil aliud significans. Ex iis vero quæ supra cap. 30 referuntur, et appellantur hodie Βελοχρωδάτοι, ἡγοῦν Ἀσπροι Χρωδάτοι, *Belochrobati* sive *Albi Chrobati*; *Albos Chrobatos* ex *Beli Hruati* apte deducit cum *Beli*, vel *Bili* Slave *Albos* significet: ita idem verbum *Beli* *b* in *v* verso *Veli* magno significat: quod clarius se explicando Porphyrogenitus subdit c. 31 in fine: *Magna autem Chrobatia, quæ etiam Alba cognominatur*, et cap. 32 in principio: *Magna Chrobatia baptismi expers, et Alba quoque nuncupata*. Sic magno *Hruatos*, vel magnam *Hruatiam* pro *Sarmatia*, quæ amplissima provincia est, sumens, recte verbum *Veli* Slavi Græce appropriando, multas terras possidere *Chrobatos Sarmatas* scribit; ob id supra cap. 30 ait: *Chrobati vero tunc habitant ultra Βαγιδαρίας ubi nunc sunt Belochrobati*; *Bagibarias* enim vocabulum Slavi est, Græce detortum; id est *Βαγιδαρίας* (*babia oria*) id est *Babii montes*, Slave *Babie Gore* id est *Ventulæ*, vel *Ventularum montes*, quo nomine Carpatii mon-

A

CAPUT XXXI.

De Chrobatis, et terra, quam nunc incolunt.

Chrobati, qui *Dalmatiæ partes nunc inhabitant, a Chrobatis baptismi expertibus, qui et Albi appellantur, originem ducunt; qui sane ultra Turciam prope Franciam incolunt, et Sclavis contermini sunt non baptizati Servii. Chrobati autem dicuntur lingua Sclavorum, id est, terram multam possidentes. Atque hi ipsi Chrobati ad Romanorum imperatorem Heraclium confugerant, ante quam Servii*

*tes Poloniam ab Ungaria determinantes, ab aliquibus vocantur; et cum Porphyrogenitus Franciam pro hodierna Germania, et Turciam pro Ungaria sumat, Chrobatos a Sarmatia, nunc Polonia dicta, vel Bohemia venisse, innuere videtur: cui opitulantur Scriptores rerum Bohemicarum et Polonicarum, a Cromero relati. Tamen probabilior videtur opinio ejusdem Cromeri, qui Serbos ex Sarmatia Asiatica, cum Bulgaris vicinis in Europam transisse narrat, eo magis quod Slavorum, qui Bohemiam, Poloniam, Lithuaniam, Carinthiam, Stiriam et Carniolam habitant, dialectus diversa est ab iis, qui Slavoniam, Croatiam, Bosnam et Serviam incolunt, quorum sermo Bulgaris, cæterisque orientalibus Slavis similior est et purior, præsertim Bosnensium. Sed cum de origine nationum non inquiratur, ideo in his, prout in incertis, non est immorandum, neque expendendum, an ante Mauritiū tempora Slavi Illyricum utrumque, partemve habitaverint? Cum Cromerus ex diversitate nominum a Slavis inductorum circa Mauritiū tempora ex Oriente eos advenisse scribat: alii vero ex Jornande et aliis Slavos, aliis nominibus dictos, circa Istrum habitasse credunt, et sicuti Serbos in Sarmatia Asiatica prope Volgam ponit Ptolemæus, ex quibus Serbos, vel Servios Cromerus non improbabili conjectura cum vicinis Bulgaris, a Volga ita dictis, in Europam transisse scribit: ita cum *Crobizos* Herodotus lib. iv, Scymnus lib. vii, Strabo lib. v et Ptolemæus cap. 9 in *Alysia* ponant, citra Istrum; qui, an iidem cum nostris *Chrobatis* sint, et a Bulgaris suis sedibus pulsī, gradatim alios expellentes, simul cum Bessis regiones Croatia, et Bosne, quas hodie tenent occupaverint, cum nullus lucusque dixerit, non affirmatur, neque si aliquis assereret, negaretur; cum non videatur impossibile, Slavos aliis nominibus dictos, ab antiquo sicut ultra Istrum, ita etiam citra habitasse; neque Istrum impermeabile fuisse, vel tanta religione custoditum, ut pro temporum varietate eadem Nationes citra et ultra habitare non potuerint. Sed ne in incerta amplius vagetur, cum Croatos *Dalmatiæ* partem occupasse nomen hodiernum regionis comprobet, idque nullus Scriptor præter Porphyrogenitum referat, ipsi deferendum est, etiamsi multa æquivocare potuerit circa eorum originem, quæ ea auctorum inopia corrigi non possunt.*

confugissent ad eundem imperatorem Heraclium; quo tempore Abares arinis inde Romanos ejecerant; quos Roma adductos Diocletianus imperator illic habitare fecerat, unde et Romani nuncupati sunt, quod Roma venientes sedes posuissent in illis regionibus, nempe Chrobatia et Servia, uti nunc vocantur. Pulsis vero Romanis illis ab Abaribus, tempore ejusdem Romanorum imperatoris Heraclii, desolata eorum regio jacuit, quapropter jussu huius imperatoris iidem Chrobati armis arreptis Abares ex illis locis expulerunt, et in ipsorum terra, quam etiam hodie tenent, sedes collocarunt. Erat autem Chrobatis illis tunc temporis princeps Porgæ pater, Heracliusque imperator Roma per legatum sacerdotibus accersitis, constitutoque ex ipsis archiepiscopo, episcopo, presbyteris et diaconis, Chrobatos baptizavit. Et tunc quidem temporis Chrobatorum princeps erat Porga. Regio autem hæc quam incolerunt Chrobati, ab initio sub potestate erat Romanorum imperatoris; unde etiam in hodiernum usque diem Palatia ac hippodromus Diocletiani imperatoris supersunt in regione Chrobatorum, in urbe Salona, quæ est proxima urbi Aspalatho. Hi autem Chrobati baptizati extra limites propriæ terræ non libenter aliis bellum inferunt, idque quia oraculum quoddam sive statutum acceperunt a Romano pontifice, qui sub Heraclio Romanorum imperatore sacerdotibus misit, eosque baptizavit. Chrobati siquidem post acceptum baptismum pepigerunt, et chirographis propriis datis sancto Petro apostolo juraverunt, nunquam se alienam **¶** terram armis invasuros, sed pacem habituros cum omnibus volentibus, et imprecationem vicissim a Romano pontifice acceperunt; ut si quando aliæ gentes ipsorum Chrobatorum terram invaderent, belloque infestarent, pro iis pugnaret, vindexque esset eorum Deus, victoriam conciliante Petro Christi discipulo. Multis vero annis clapsis in diebus principis Terpemere, qui pater fuit principis Crasemere, e Francis, quæ inter Chrobatiam et Venetiam media est, veniens vir quidam Martinus nomine, maxime quidem pius, sed habitu sæculari; quem iidem quoque Chrobati miracula fecisse plurima dicunt; hic porro vir pius imbecillus admodum, et pedibus mutilatus, ita ut a quatuor bajulis quocumque vellet deferretur, illuc sanctissimi pontificis mandatum Chrobatis ad ultimum vitæ finem servandum esse itidem sanxit, eadem etiam illis, quæ antea pontifex imprecatus. Quapropter neque sagenæ ipsorum Chrobatorum, neque conduræ, unquam ad aliquem

δάτοι εις τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων Ἡράκλειον πρόσφυγες παρεγένοντο πρὸ τοῦ τοὺς Σέρβλους προσφυγεῖν εις τὸν αὐτὸν βασιλέα Ἡράκλειον, κατὰ τὸν καιρὸν ὃν οἱ Ἀδάρεις πολεμήσαντες ἀπ' ἐκεῖσε τοὺς Ῥωμάνους ἐναπεδίωξαν· οὗς ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς ἀπὸ Ῥώμης ἀγαγὼν, ἐκεῖσε κατεσκήνωσε, διὸ καὶ Ῥωμάνοι ἐκλήθησαν διὰ τὸ ἀπὸ Ῥώμης μετοίκους αὐτοὺς γενέσθαι ἐν ταῖς τοιαύταις χώραις, ἤγουν τῆς νῦν καλουμένης Χρωδατίας καὶ Σερβλίας. Παρὰ δὲ τῶν Ἀδάρων ἐκδιωχθέντες οἱ αὐτοὶ Ῥωμάνοι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Ῥωμαίων Ἡρακλείου, αἱ τούτων ἐρημοὶ καθιστήκασι χώραι. Προστάξει οὖν τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου (2) οἱ αὐτοὶ Χρωδάτοι καταπολεμήσαντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε τοὺς Ἀδάρους ἐκδιώξαντες, Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κελεύσει ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Ἀδάρων χώρα, εις ἣν νῦν οἰκοῦσι, κατεσκήνωσαν. Ἐἶγον δὲ οἱ αὐτοὶ Χρωδάτοι τῷ τότε καιρῷ ἄρχοντα τὸν πατέρα τοῦ Ποργά. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἡράκλειος ἀποστείλας καὶ ἀπὸ Ῥώμης ἀγαγὼν ἱερεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ποιήσας ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ἐπίσκοπον καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, τοὺς Χρωδάτους ἐδάπτισε· εἶχον δὲ τῷ τότε καιρῷ οἱ τοιοῦτοι Χρωδάτοι ἄρχοντα τὸν Ποργά (3). Ὅτι ἡ τοιαύτη χώρα εις ἣν οἱ Χρωδάτοι κατεσκήνωθησαν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἦν τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, ἐξ οὗ καὶ παλάτια καὶ ἱπποδρόμια τοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ ἐν τῇ τῶν αὐτῶν Χρωδάτων χώρᾳ μέχρι τῆς νῦν περισώζονται εις τὸ κάστρον Σαλώνας, πλησίον τοῦ κάστρου Ἀσπαλάθου. Ὅτι οὗτοι οἱ βαπτισμένοι Χρωδάτοι ἐξωθεν τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας πολεμεῖν ἄλλοτριῶς οὐ βούλονται· χρησμὸν γάρ τινα καὶ ὄρισμὸν ἔλαβον παρὰ τοῦ πάπα Ῥώμης τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἀποστειλαντος ἱερεῖς καὶ τούτους βαπτίσαντος. Καὶ γὰρ οὗτοι οἱ Χρωδάτοι, μετὰ τὸ αὐτοὺς βαπτισθῆναι, συνθήκας καὶ ἰδιόχειρα ἐποίησαντο, καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Πέτρον τὸν ἀπόστολον ὄρκους βεβαίους καὶ ἀσφαλεῖς, ἵνα μηδέποτε εις ἄλλοτριαν χώραν ἀπέλθωσι, καὶ πολεμήσωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰρηνεύειν μετὰ πάντων τῶν βουλομένων, λαβόντες καὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ πάπα Ῥώμης εὐχὴν τοιάνδε, ὡς εἰ τινες ἄλλοι ἔθνικοι κατὰ τῆς τῶν αὐτῶν Χρωδάτων χώρας ἐπέλθωσιν, καὶ πόλεμον ἐπενέγκωσιν, ἵνα ὁ τῶν Χρωδάτων θεὸς προσπολεμῇ καὶ προσταταὶ, καὶ νίκας αὐτοῖς (4) Πέτρος ὁ τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς προξενεῖ. Μετὰ δὲ χρόνους πολλοὺς ἐν ταῖς ἡμέραις Τερπημέρη τοῦ ἄρχοντος, τοῦ πατρὸς τοῦ ἄρχοντος Κρασμέρη (5), ἐλθὼν ἀπὸ Φραγγίας τῆς μεταξὺ Χρωδατίας καὶ Βενετίας ἀνήρ τις τῶν πάνυ μὲν εὐλαδῶν (6), Μαρτῖνος ὀνόματι, σχῆμα δὲ κοσμηδῶν

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(2) Quando Dalmatia ab Abaribus, vel Slavis occupata fuerit pluribus agit Lucius de Regno Dalmatiæ et Croatiæ lib. 1, cap. 9. De baptismo autem Croatorum diximus nonnulla supra ad cap. 30, et laudatus Lucius loquitur pluribus de eodem c. 11 citati libri.

(3) Sic ex ms. codice. Chrobati igitur sub Porino duce, Porgæ patre Abares ex Dalmatia expulerunt tempore Heraclii, ut Porphyrogenitus hic paulo

superius, et capite præcedenti narrat: deinde Porga eorum duce baptizatos eosdem Chrobatos fuisse ait.

(4) Sic ex ms. In editis legitur, καὶ νίκας αὐτῷ, etc.

(5) De Croatorum ducibus et eorum stirpe pluribus agit Lucius de Regno Dalmatiæ et Croatiæ lib. xi, cap. 1.

(6) Sic in ms. At Meursius pro εὐλαδῶν legendum

περιεβλημένος, ὃν καὶ λέγουσιν οἱ αὐτοὶ Χρωδάτοι θαύματα ἰκανὰ ποιῆσαι· ἀσθενὴς δὲ ὢν ὁ τοιοῦτος εὐλαβὴς ἀνὴρ, καὶ τοὺς πόδας ἠκρωτηριασμένος, ὥστε ὑπὸ τεσσάρων καὶ βαστάζεσθαι καὶ περιφέρεισθαι ὅπου δ' ἂν καὶ βούληται, τὴν τοιαύτην τοῦ ἀγιοτάτου πάπα ἐντολὴν τοῖς αὐτοῖς Χρωδάτοις διατηρεῖν μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῶν ἐπεθέσπισεν· ἐπευξάμενος δὲ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς τὴν ὁμοίαν τοῦ πάπα εὐχὴν. Διὰ τοῦτο οὕτε αἰ σαγῆναι τῶν τοιούτων Χρωδάτων, οὕτε αἰ κοντοῦραι (7), οὐδέποτε κατὰ τινος πρὸς πόλεμον ἀπέρχονται, εἰ μὴ ἄρα τις κατ' αὐτῶν ἐπέλθοι. Πλὴν διὰ τῶν τοιούτων πλοίων ἀπέρχονται οἱ βουλόμενοι τῶν Χρωδάτων διοικεῖν ἑμπόρια, ἀπὸ κάστρου εἰς κάστρον περιερχόμενοι, τὴν τε Παγανίαν, καὶ τὸν κόλπον τῆς Δελματίας (8), καὶ μέχρι Βενετίας. Ὅτι ἔδρων Χρωδατίας ἐξ ἀρχῆς, ἦγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, δουλικῶς ἐστὶν ὑποτεταγμένος τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, καὶ οὐδέποτε τῷ ἄρχει Βουλγαρίας καθυπετάγη. Ἄλλ' οὐδὲ Βούλγαρος ἀπῆλθε πρὸς πόλεμον κατὰ τῶν Χρωδάτων, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ ἄρχων Βουλγαρίας ὁ Βορώσης (9), ἀπελθὼν καὶ πολεμήσας αὐτοῖς, καὶ μηδὲν ἀνῦσαι δυναθεῖς, εἰρήνευσε, μετ' αὐτῶν ξενιάσας τοὺς Χρωδάτους καὶ ξενιασθεῖς παρὰ τῶν Χρωδάτων. Ἄλλ' οὐδὲ

A bello infestandum abeunt, nisi si quis eos adoriatur. Sed hujusmodi navigiis Chroboti, qui mercatus frequentant, ad emporia proficiscuntur, oppidatim circumeuntes Paganiam et sinum Dalmatiae Venetias usque. Chrobotiae autem princeps ab initio, id est, ab Heraclii imperatoris temporibus, Romano imperatori, non Bulgariae principi subditus erat. Neque Bulgarus cum Chrobotis bellum gessit, praeter Michaellem Borosen Bulgariae principem, qui sumptis armis, bellum ipsis intulit, sed cum nihil efficeret, muneribus datis et acceptis, pacem fecit. Neque Chroboti unquam Bulgariae tributum dederunt, sed alteri alteros saepe amicitiae ergo donis cohonestarunt. Baptizatae vero Chrobotiae urbes habitatae istae sunt; Nona, Belogradum, Belitzin, Scordona, Chlebena, Stolpum, Tenen, Cori, Claboca. Exhibetque equitum sexaginta millia, peditum centum millia; et sagenas octoginta, conduras centum; et sagenae quidem quadraginta viros habent; condurae vero viginti, nempe quae majores; nam minores decem viros tantum habent. Atque haec quidem Chrobotiae potentia et copia fuerunt usque ad principatum Crasemere; quo mortuo, cum Mirosthibabus filius,

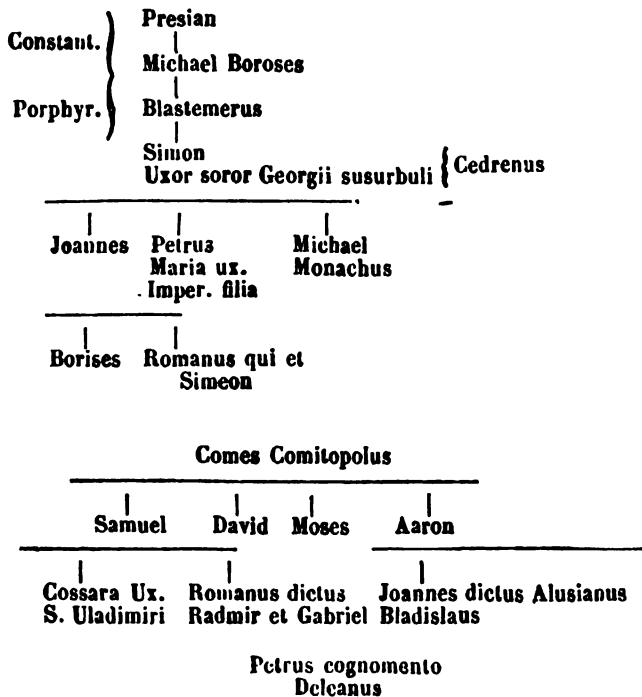
ANSELMI BANDURII NOTÆ

ait εὐσεβῶν; et paulo infra pro εὐλαβῆς, εὐσεβῆς· sed fallitur cum vox εὐλαβῆς apud scriptores Christianos eadem saepe significat, quae εὐσεβῆς, nimirum religiosum ac pium.

(7) Κοντοῦρα, et κονδοῦρα, Genus navigii apud Croatos, quod sagena minus est; quippe sagenae, ut scribit idem Porphyrogenitus paulo infra, quadraginta viros habent; condurae vero, seu conturae quae majores sunt, viginti viros habent, minores vero decem tantum. Nostratibus autem hoc navigii ge-

C nus etiamnum *Gundula* dicitur. (8) Maris Dalmatarum meminit idem Porphyrogenitus et in avi Vita. Quando autem mare Illyricum seu Adriaticum *Dalmatici* appellationem accepit docet Lucius cap. 6, lib. 1, de Regno Dalm. et Croatiae.

(9) Capite sequenti scribitur, Βορώσης; ab aliis vero appellatur Vorizes, vel Burichius. Libet autem hic Regum Bulgariae stemma ex Porphyrogenito et aliis scriptoribus Graecis exhibere.

postquam quadriennium genti præfuisset, a Pribunia Bano interfectus esset, plurimis obortis dissidiis ac factionibus equitum peditumque numerus valde imminutus est, item sagenarum, ac condurarum.

99 Et sagenas quidem nunc triginta habet, conduras magnas parvasque, et equitatum peditatumque. Magna autem Chrobotia, quæ etiam Alba cognominatur in hodiernum usque diem sine baptismo est, quemadmodum et finitimi Servii: equitem peditumque non habet tam numerosum quam baptizata Chrobotia; quippe frequentibus incursionibus infestata Francorum, Turcarum, Patzinacitarum: neque sagenas, neque conduras item, aut navigia ad mercaturam habet, utpote a mari remota; a quo quidem triginta dierum itinere distat. Mare autem, a quo totidem dierum itinere distat, illud est, quod Nigrum appellatur.

τος (22), καὶ διχονοιῶν καὶ πολλῶν διχοστασιῶν εἰς τὴν χώραν γενομένων, ἠλάττωται καὶ τὸ καθιλλαρικὸν, καὶ τὸ πεζικόν, καὶ αἱ σαγήναι, καὶ αἱ κονδοῦραι τῆς ἐξουσίας τῶν Χρωδαίων. Ἀρτίως δὲ ἔχει σαγήνας λ', κονδοῦρας μεγάλας καὶ μικράς, καὶ καθιλλαρικόν, καὶ πεζικόν (23). Ὅτι ἡ μεγάλη Χρωδατία καὶ ἡ Ἄσπρη ἐπονομαζομένη ἀβάπτιστος τυγχάνει μέχρι τῆς σήμερον, καθὼς καὶ οἱ πλησιάζοντες; αὐτὴν Σέρβλοι. Ὅλιγότερον καθιλλαρικόν ἐκβάλλουσιν ὁμοίως καὶ πεζικόν παρὰ τὴν βαπτισμένην Χρωδατίαν, ὡς συνεχέστερον πραιευόμενοι παρὰ τε τῶν Φράγγων, καὶ Τούρκων, καὶ Πατζινακίων. Ἄλλ' οὐδὲ σαγήνας κέκτηνται, οὔτε κονδοῦρας, οὔτε ἐμπορευτικὰ πλοῖα, ὡς μήκοθεν οὐσης τῆς θιλάσσης: ἀπὸ γὰρ τῶν ἐκεῖσε μέχρι τῆς θαλάσσης ὁδός ἐστιν ἡμερῶν λ'. Ἢ δὲ θάλασσα εἰς ἣν διὰ τῶν ἡμερῶν λ' κατέρχονται, ἐστὶν ἡ λεγομένη Σκοτεινή.

CAPUT XXXII.

De Serviis, et de regione quam nunc ipsi incolunt.

Sciendum est Servios orimdos esse a Serviis non baptizatis, qui etiam Albi cognominantur, et ulteriora Turcizæ incolunt in loco ab illis Boici

ΚΕΦΑΛΑ. ΑΒ'.

Περὶ τῶν Σέρβλων, καὶ τῆς νῦν οἰκοῦσας χώρας.

Ἰστέον ὅτι οἱ Σέρβλοι ἀπὸ τῶν ἀβαπτιστῶν Σέρβλων, τῶν καὶ Ἄσπρων ἐπονομαζομένων, κατὰ γονται, τῶν τῆς Τουρκίας ἐκεῖθεν κατοικοῦντων εἰς

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

- (10) Nona Slave nuncupatur *Nin*.
 (11) Beligradum Latine *Belgradum*, vel *Alba maris*, ad differentiam tam Albæ Ungariçæ, quæ regalis, quam Servizæ, quæ Græca dicebatur. Nautis autem *Zara vecchia* appellatur.
 (12) Belitzin forsân Belina in Bucoviza.
 (13) Scordona Latine dicitur *Scardona*, Slave *Scradin*.
 (14) Chlebena vel Chlebna Slave appellatur *Hliuno*.
 (15) Stolpum, forsân Stuba prope Bistrizam flumen Hliuni, inquit Lucius.
 (16) Tenen Latine Tininium, Slave *Knin*.
 (17) Cori Latine Corinium, Slave *Karin*.
 (18) Claboca forsân Klapaz prope fontes Unæ. Cæterum multa nomina civitatum, inquit Lucius, cum ipsis Zupaniarum nominibus conveniunt, cum in ipsis positæ, earumque caput existentes, commune cum ipsis nomen habuerint: Zupania enim a Zupa deducitur, quod populum, vel regionem aliquam populatam significat: sic in hac regionem et civitatum distributione Porphyrogenitus comprehendit occidentalem Dalmatiam maritimam, a Croatis tunc possessam, præter oppida maritima, quæ Romani, vel Dalmatæ tenebant.
 (19) Sicuti ex enumeratione civitatum apparet Porphyrogenitum hic describere tantum occidentalem Dalmatiam maritimam, a Croatis tunc possessam, præter oppida maritima, quæ Romani, vel Dalmatæ tenebant, ut paulo superius diximus, ita hic videtur vires integras totius regni Croatorum describere; quippe pars illa sola occidentalis Dal-

- matizæ neque tot equites ac pedites habere potuit; neque sola loca littoralia continentis sine insulis tot sagenas ac conduras habuisse probabile est.
 (20) Hic Cresimir appellatur et majoris cognomine donatur in Cresimiri regis abnepotis litteris, quæ editæ habentur apud Lucium pag. 76.
 (21) Hic ab aliis Dirciflavus appellatur; et eundem primum titulum Regium ab imperatore Constantinopolitano consecutum argui potest ex eo quod scribit archidiaconus Spalatensis cap. 13: *Martinus archiepiscopus fuit anno Domini nonagesimo septuagesimo tempore Theodosii imperatoris, et Dirciflavi regis; iste Martinus fuit Spalatensis natione; hic fecit Ecclesiæ unum calicem magnum cum sua patena de auro purissimo. Ab isto Dirciflavo cæteri successores ejus reges Dalmatiæ et Croatiae appellati sunt: recipiebant enim Regiæ dignitatis insignia ab imperatoribus Constantinopolitanis, et dicebantur eorum eparchi sive patricii; habebant namque ex successione suæ originis patrum et proavorum dominium regni Dalmatiæ, et Croatiae.* Sed fallitur hic Archidiaconus dum Theodosium anno Christi 970 imperasse scribit; quippe ille anuus fuit primus imperii Joannis Zimisceæ.
 (22) Sic in editis; in ms. vero legitur καὶ ὑπὸ τοῦ Πριθουνα Βοσάνου, etc. Hic Pribunia vel Pribunius idem fortassis qui in veteribus privilegiis Pribinna Gussichius appellatur. Vide Lucium p. 77 et sequentibus.
 (23) Sic in omnibus mss., at puto hic desse numerum condurarum, et equitatus peditatusque, ut optime et Meursius monuerat.

τὸν παρ' αὐτοῖς Βίσι: τόπον (24) ἐπονομαζόμενον, ἅντι τῆς πλησιάζει καὶ ἡ Φραγγία, ὁμοίως καὶ ἡ μεγάλη Χρωατία ἡ ἀβάπτιστος, ἡ καὶ Ἄσπρη προσ-
 αγορευομένη· ἐκείσε οὖν καὶ οὗτοι οἱ Σέρβλοι τὸ ἀπ' ἀρχῆς κατέχουσιν. Δύο δὲ ἀδελφῶν τὴν ἀρχὴν τῆς Σερβίας ἐκ τοῦ πατρὸς διαδεξαμένων, ὁ εἰς αὐτῶν τῶν λαοῦ ἀναλαβόμενος ἤμισυ εἰς Ἡράκλειον τὸν βασιλέα Ῥωμαίων προσέφυγεν, ὃν καὶ προσδεξάμενος ὁ αὐτὸς Ἡράκλειος βασιλεὺς, παρέσχε τόπον εἰς κατασκήνωσιν ἐν τῷ θέματι Θεσσαλονίκης καὶ Σέρβλια, ἃ ἔκτοτε τὴν τοιαύτην προσηγορίαν παρείληφε. Σέρβλοι δὲ τῇ τῶν Ῥωμαίων διαλέκτῳ (24) Δούλοι προσαγορεύονται· ὅθεν καὶ Σέρβουλα (25) ἡ κοινὴ συνήθεια τῶν δουλικῶς φησιν ὑποδήματα, καὶ Τζερβουλανούς τοὺς τὰ εὐτελῆ καὶ πενιχρὰ ὑποδήματα φοροῦντας. Ταύτην δὲ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχον οἱ Σέρβλοι διὰ τὸ δούλοι γενέσθαι τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ ἔδοξε τοὺς αὐτοὺς Σέρβλους εἰς τὰ ἴδια ἀπελθεῖν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς· ὅτε δὲ διεπέρασαν εἰς Δάνουθιν ποταμὸν μετάμειλοι γενόμενοι, ἐμήνυσαν Ἡρακλεῖ τῷ βασιλεῖ διὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ τότε τὸ Βελάγρην κρατοῦντος δοῦναι αὐτοῖς ἐτέραν γῆν εἰς κατασκήνωσιν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ νῦν Σερβλία καὶ Παχάνια, καὶ ἡ ὀνομαζομένη Ζαχλούμων χώρα (26), καὶ Τερβουνία, καὶ ἡ τῶν Καναλιτῶν

nuncupato, cui finitima Francia est, uti et magna Chrobatia baptismi expers, quæ etiam Alba cognominatur. Illic igitur initio Servii hi habitabant. Principatu autem Servix a patre ad duos fratres devoluto, alter sumpta populi parte dimidia ad Romanorum imperatorem Heraclium confugit, qui et excepto locum ad inhabitandum dedit in Thessalonixæ themate, qui ex eo tempore Servia nuncupatur. Serbli autem Romanorum lingua Servi dicuntur: unde Serbula vulgo servorum calceamenta appellantur; et Serbulianos illos vocamus, qui ita viliter ac pauperum in modum, sunt calceati. Servii autem inde sic cognominati sunt, quod Romanorum imperatori servirent. Aliquanto vero post, visum est Servii in terram suam redire, et dimisit quoque illos imperator; sed cum trajecissent Danubium flumen, pœnitentia ducti, per prætorem, qui tunc temporis Belegradum administrabat, ab Heraclio imperatore petierunt, aliam sibi terram ad inhabitandum assignare vellet. Cumque ea quæ nunc Servia dicitur, et Pagania, quæque Zachlumorum terra vocatur, item Terbunia, et Canalitarum regio, quæ imperatoris Romanorum ditionis erant, propter Abarum excursionses desertæ essent, expulsis inde Romanis, qui nunc Dalmatiam atque Dyrrachium incolunt,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(24) Ex iis quæ supra ait scriptor noster de magnæ Chrobatix, Turcix ac Francix situ facile cognosci poterit regio illa quam ab initio Serbli possederunt.

(24) Serviorum igitur vocabuli originem Græci a Latino sermone derivant, nimirum a servitute, ut ait hic Porphyrogenitus; ex quo quidem mutuatus est Willelmus Tyrius ea quæ scribit lib. xx, cap. 4. quando cum imperatore Emanuele in Servia præliato se venisse ait: *Detinebatur porro eo temporis articulo imperator in Servia, quæ regio montuosa, et nemoribus obsita difficilis habens auditus, inter Dalmatiam, et Ungariam, et Illyricum media jacet, rebellantibus Servii, et confidentibus de introitu ad se angustiis, et de imperia eorum regione. Habent vetustæ traditiones, hunc omnem populum ex deportatis, et deputatis exsilio, qui in partibus illis ad secunda marmora, et effodienda metalla damnati fuerant, originem habuisse, et inde etiam nomen traxisse servitutis. Est autem populus incultus absque disciplina, montium et sylvarum habitator, agriculturæ ignarus: gregibus et armentis copiosi, lacte, caseo, butyro, carnibus, melle, et cera uberius abundantes. Hi magistratus habent, quos Zuppanos vocant, et Domino Imperatori aliquando serviunt, aliquando de montibus et sylvis egredientes, omnem circa se regionem, ut sunt audaces et bellicosi viri, depopulantur.* Atqui in hac Serblorum nominis a servitute denominatione, inquit Lucius in notis ad Historiam Diocletis de Regno Slavorum, Græcos et ex eis Latinos hallucinatos sciunt, quicumque Slavum idioma callentes, contermini Serblianis sunt; nam quos Slavi *Srbgianos* dicunt, hos Græci asperitatem vitantes *Serbljos* sive *Serbulianos* vocant; terram autem quam habitant, Slavi *Srbska* vocant; quod cum Græcis difficile esset proferre, *Serviam* dixerunt, et sicut Constantino-poli post imperii declinationem Latinus sermo diu in usu fuit, ita denominationem Serviorum a servitute voce Latina promanasse commentum sumi. Cum in Servia inter asperitate Scardi montis

metallorum fodinæ existant, a servis ad metalla damnatis Servios originem traxisse, Willelmus a Græcis edoctus scripsit; sed prout *Srbgianos* nomen nationis Slavicæ est, et *Srbska* regionis eorumdem, ita eadem loca post imperii declinationem *Srbgianos* occupasse constat, prout ipsis contermini *Hruati* et *Bugri* itidem Slavicæ nationes quæ Croati et Bulgari dicuntur, effecere; et quamvis agrestis conditionis sint [quod commune est cum cæteris montana incolentibus], tamē eadem loca invitis Græcis occuparunt, quod imbecillitatem illorum indicat, et ab eodem Tyrio ignominia taxantur. Notandum etiam est, tempore Michaelis Servix, et Bodini Bulgariae regum, Epirum reliquaque loca, quæ Slavi possidebant, a Latinis Bulgariae nomine censita fuisse, ut abbas Gaufridus illorum temporum Northmannicus scriptor gesta Roberti et Boemundi in Epiro referens, pluribus in locis in Bulgaria, et apud Bulgaros eodem fuisse scribit, et Willelmus Tyrius lib. II, cap. 4: *Bulgarorum gens inculta a tractu septentrionali egressa, a Danubio usque ad urbem Regiam, et iterum ab eodem flumine ad mare Adriaticum universas occupaverat regiones, ita ut confusis provinciarum nominibus, et terminis, totus iste tractus, qui in longitudine habere dicitur iter dierum 50, in latitudine vero 10 vel amplius, Bulgaria dicatur, miseris Græcis ignorantibus, quod hoc ipsum nomen eorum protestetur ignominiam.* Quomodo autem successu temporum Bulgarianum nomen diminutum fuerit, et Vulachicum loco ipsius successerit, relatum est lib. VI, cap. ult. de Reg. Dal. et Croatiae, inquit laudatus Lucius loco paulo superius citato.

(25) Σέρβουλα, inquit Ducangius in Gloss. Græco, Tribalis et Servii, quos et Σέρβλους vocabant, dicuntur servorum calceamenta. Lexicon ms. ex cod. Reg. 1843. Τρίβαλος, ὁ Σέρβος.

(26) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis, Χλούμων χώρα· sed optime Meursius emendat.

regiones illas Serviis habitandas imperator dedit, A cui 100 etiam subjecti erant, a quo etiam baptizati fuere per presbyteros Roma accersitos, et pietatis opera edocti antiqua fide accepta. Cum autem sub Romanorum potestate esset Bulgaria, Serviorum principe, qui ad Imperatorem confugerat, vita functo, filius ipsius successit; mox nepos, et sic omnes qui ab eo descenderunt; ex quibus post annos aliquot fuit Boiesethlabus, a quo Rodosthlabus, a quo Prosegoes, a quo Blastemerus, ad cuius usque tempora pacem cum Bulgaris habuerunt Servii, utpote vicini ac confines inter sese amantes, servientes Romanis imperatoribus, et ab ipsis beneficiis ornati. Sed principatum tenente laudato Blastemero arma contra Servios movit Bulgariae princeps Presiam, subjicere sibi ipsos cupiens: verum post trium annorum bellum, non solum nihil effecit, sed plurimos e suis amisit. Post mortem autem Blastemeri, regionem inter se partiti, principatum Serviae exceperunt tres ejus filii Muntimerus, Stroemerus, et Goinicus. Hos aggressus est Michael Borises Bulgariae princeps, stragem, quam pater Presiam passus erat, vindicare cupiens; sed eum bellantem adeo affixerunt Servii, ut filium ejus Blastemerum in vinculis abducerent, una cum machinis grandibus duodecim. Tunc filii casu permotus Borises, quamlibet invitus, pacem cum Serviis fecit. In Bulgariam vero rediturus, et Serviorum in itinere insidias timens, Muntimeri principis filios, Borena et Stephanum, viae duces petiit, qui et indemnem usque ad Rase deduxerunt, et ingentia ab eo munera beneficii hujus nomine acceperunt, vicissim donantes xeniorum vice duo mancipia, duos falcones, duos canes, et pelles nonaginta; quod Bulgari pactum esse dicunt. Paulo autem post tres fratres Serviae principes contra se mutuo arma sumpserunt, superiorque factus unus ipsorum Muntimerus; qui cum vellet solus principatum tenere, captos duos in Bulgariam transmisit, solum Petrum, fratris Goinici filium, apud se retinens, et sedulam ejus curam gerens: qui fugiens in Chrobaitiam venit; sed de eo paulo post dicitur. Stroemerus vero frater, cujus supra mentionem fecimus, in Bulgaria filium habebat Cloni-

ὕπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ὑπήχον, ἐγένοντο δὲ αἱ τοιαῦτα: χῆραι ἔρημαι παρὰ τὸν Ἀδάρων (ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε γὰρ Ῥωμάνους τοὺς νῦν Δελματίαν καὶ τὸ Δυράχιον οἰκοῦντας ἀπέλασαν), καὶ κατεσκήνωσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς αὐτοὺς Σέρβλους ἐν ταῖς τοιαύταις χώραις, καὶ ἦσαν τῷ βασιλεὶ Ῥωμαίων ὑποτασσόμενοι· οὗτος ὁ βασιλεὺς, πρεσβύτης (27) ἀπὸ Ῥώμης ἀγαγὼν ἐδάπτισε, καὶ διδάξας αὐτοὺς τὰ τῆς εὐσεβείας τελεῖν καλῶς, αὐτοῖς τῶν χρόνων πίστιν ἐξέθετο. Ἐπει δὲ ἡ Βουλγαρία ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἦν τῶν Ῥωμαίων· αὐτοῦ οὖν ἄρχοντος τοῦ Σέρβλου τοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα προσφυγόντος τελευτήσαντος, κατὰ διαδοχὴν ἤρξεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ· καὶ πάλιν ὁ ἔγγων (28)· καὶ οὕτως ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ οἱ καθέξῃς ἄρχοντες. Μετὰ δὲ χρόνους τινὰς ἐγεννήθη ἐξ αὐτῶν ὁ Βοισέθλαβος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Ῥοδόσθλαβος, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὁ Προσηγός, καὶ ἐξ ἐκείνου ὁ Βλαστήμερος, καὶ μέχρι αὐτοῦ τοῦ Βλαστήμερου μετὰ τῶν Σέρβλων εἰρηνικῶς διετέλουν οἱ Βούλγαροι ὡς γείτονες καὶ συνορίται ἀγαπῶντες ἀλλήλους, ἔχοντες δὲ δούλωσιν καὶ ὑποταγῆν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων, καὶ εὐεργετούμενοι παρ' αὐτῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτοῦ Βλαστήμερου ἦλθεν μετὰ πολέμου Πρεσιῆμ ὁ ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ τῶν Σέρβλων θέλων αὐτοὺς ὑποτάξαι· ἀλλ' ἐπὶ τριετίαν πολεμήσας, οὐ μόνον οὐδὲν ἤνυσεν, ἀλλὰ καὶ λαθὼν αὐτοῦ πλείστον ἀπόλωσε. Μετὰ δὲ θάνατον Βλαστήμερου τοῦ ἄρχοντος διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν τῆς Σερβλίας οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ Μουντιμήρος καὶ ὁ Στροήμερος, καὶ ὁ Γοϊνικός, C μερισάμενοι τὴν χώραν. Ἐπὶ τούτων παρεγένετο ὁ τῆς Βουλγαρίας ἄρχων Μιχαήλ (29) ὁ Βορίσης θέλων ἐκδικῆσαι τὴν ἡτταν Πρεσιῆμ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ πολεμήσας εἰς τοσοῦτον αὐτὸν ἐπτόησαν οἱ Σέρβλοι, ὥστε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βλαστήμερον ἐκράτησαν δίσμιον μετὰ καὶ βολιάδων δώδεκα μεγάλων. Τότε δὲ τῇ τοῦ υἱοῦ θλίψει καὶ μὴ θέλων ὁ Βορίσης εἰρήνευσεν μετὰ τῶν Σέρβλων. Μέλλων δὲ ὑποστρέφειν ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ φοβηθεὶς μήποτε ἐνεδρεύσωσιν αὐτὸν οἱ Σέρβλοι καθ' ὁδοῦ, ἐπέζητησεν (30) εἰς διάσωσιν (30') αὐτοῦ τὰ τοῦ ἄρχοντος Μουντιμήρου παιδία τὴν Βόρνα καὶ τὸν Στέφανον· οἱ καὶ διέσωσαν αὐτὸν ἀδολογῆ μέχρι τῶν συνόρων ἕως τῆς Πάσης (31). Καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης χάριτος δέδωκεν αὐτοῖς Μιχαήλ ὁ Βορίσης δωρεὰς μεγάλας· καὶ ἐκεῖνοι ἀντίδωκαν αὐτῷ χάριν D ξενίων ψυχάρια δύο (32), φαλκῶνια δύο (33), σκυλλία

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

27) Πρεσβύτης, inquit Meursius, vocat hic, τοῦ πρεσβυτέρου.

(28) Ἐγγων Græcis recentioribus pro ἔγγωνος. Ex filio aut filia nepos. Martyrium SS. Alphii, Philadelphii et Cyrini num. 4. Ἐρασμος δὲ ἦν ἔγγων τοῦ Βιταλλίου ἐκ τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς γεννηθείς, etc.

(29) Sic ex ms. codice. Michael autem, qui hic ὁ Βορίσης dicitur, capite præcedenti ὁ Βορώσης eidem Porphyrogenito appellatur, ut ibi monuimus.

(30) Sic ex ms. codice. Corrupte in editis legitur, ἐπέζησεν.

(30') Διάσωσις Conductus proprie. Epistola Constantini Pogonati imp. ante act. i 6 synodi: καὶ καστελλάτους καρδάβους πρᾶτχετῆναι εἰς διάσωσιν

αὐτῶν πρὸς τὸ πάντῃ ἀδολογῆ καὶ ἀκινδύνου; ... ἀποκαταστῆναι πρὸς ἡμᾶς. Vide Ducangii Gloss. Græc., v. διασώζειν.

(31) Sic etiam mss. sed legendum fortassis usque ad Rasciam, non vero Rhasen, ut ait Meursius.

(32) Ψυχάριον, Mancipium significat. Idem Porphyrogenitus cap. 9 hujus libri: Τὰ Ψυχάρια μετὰ τῶν ἀλύσεων διὰ τοῦ ξηροῦ αὐτὰ διαβιβάζουσι. Idem imperator Nov. 5. Περὶ φυγῶν Ψυχάρων, καὶ ἀπολωλότων κτηνῶν. Exstat in cod. Reg. Novella Joannis Comneni περὶ κομερκίου τῶν ἀλωσίων ψυχάρων. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(33) Φάλκων εἰ φαλκῶνιον, Falco Σκυλλίον, σκυλλίον, εἰ σκύλη, Canis. Vide Gloss. Græc. Ducangii

δύο, καὶ γούνας ἑννεήκοντα (34) ὅπερ λέγουσιν οἱ Βούλγαροι εἶναι πάκτον. Μετὰ μικρὸν δὲ ἐγένοντο κατ' ἀλλήλων οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ οἱ ἄρχοντες Σερβίας· καὶ γενόμενος ἐπικρατέστερος ὁ εἰς αὐτῶν ὁ Μουντίμηρος, καὶ θέλων μόνος τὴν ἀρχὴν ἐπέχειν, κρατήσας παρέδωκε τοὺς δύο ἐν Βουλγαρίᾳ, μόνον τὸ παιδίον τοῦ ἐνὸς ἀδελφοῦ Γοϊνίκου Πέτρον ὀνόματι παρ' αὐτῷ κρατήσας καὶ ἐπιμελούμενος, ὅστις καὶ φυγὼν ἦλθεν εἰς Χρωατίαν, περὶ οὗ μετ' ὀλίγον ρηθήσεται. Ὁ δὲ προβήθητις ἀδελφὸς ἐν Βουλγαρίᾳ Στροήμερος εἶχεν υἱὸν τὸν Κλονίμηρον, ᾧ καὶ γυναῖκα παρέσχεν ὁ Βορίσης Βουλγάρων. Ἐξ αὐτοῦ γεννᾶται ἐν Βουλγαρίᾳ Τζεεσθλάδος. Ὁ δὲ Μουντίμηρος τοὺς δύο ἀδελφοὺς διώξας, καὶ τὴν ἀρχὴν δεξάμενος, γέννη υἱοὺς τρεῖς, τὴν Πριδέσθλαδον, καὶ τὸν Βράνον, καὶ τὸν Στέφανον· καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον διαδέχεται αὐτὸν ὁ πρῶτος υἱὸς ὁ Πριδέσθλαδος. Μετὰ οὖν χρόνον ἕνα ἐξελθὼν ἀπὸ Χρωατίας ὁ προσηρημένος Πέτρος ὁ υἱὸς τοῦ Γοϊνίκου, διώκει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ Πριδέσθλαδον μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν, κάκεινος τὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ἐκεῖνοι δὲ φυγόντες εἰσέρχονται ἐν Χρωατίᾳ. Μετὰ δὲ χρόνου τρεῖς ἔλθων ὁ Βράνος πρὸς τὸ πολεμῆσαι τὸν Πέτρον, καὶ ἠττηθεὶς, καὶ κρατηθεὶς παρ' αὐτοῦ, ἐτυφλώθη. Μετὰ δὲ χρόνου δύο φυγὼν καὶ Κλονίμηρος ἀπὸ Βουλγαρίας ὁ πατὴρ τοῦ Τζεεσθλάδου καταλαμβάνει καὶ αὐτὸς, καὶ εἰσέρχεται εἰς ἐν κάστρον τῆς Σερβίας τὴν Δοστινίκαν (35) μετὰ λαοῦ, πρὸς τὸ παραλαβεῖν τὴν ἀρχὴν. Τοῦτον οὖν πολεμήσας ὁ Πέτρος ἀπέκτεινεν, καὶ ἐκράτησεν ἕτερα ἑτη κ'. Ἀρξας ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀγίου βασιλέως, ἔχων ὑποταγὴν καὶ δουλίωσιν πρὸς αὐτόν. Εἰρήνευσε δὲ καὶ μετὰ Συμεῶν τοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας, ὥστε καὶ σύντεκνον αὐτὸν ἐποίησε. Μετὰ δὲ τὸν καιρὸν, ὃν αὐτὸς ὁ κύριος Λέων ἐδασίλευσε, παρεγένετο ὁ τότε εἰς τὸ Δυράχιον στρατηγὸν, ὁ πρωτοσπαθάριος (36) Λέων ὁ βαβδοῦχος, ὁ μετὰ τοῦτο μάχιτος τιμηθεὶς καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου, εἰς Παγανίαν τὴν τότε παρὰ τοῦ ἄρχοντος Σερβίας διακρατουμένην, πρὸς τῷ βουλευθῆναι καὶ συντυχεῖν τῷ αὐτῷ ἄρχοντι Πέτρῳ περὶ τινος δουλώσεως καὶ ὑποδύσεως. Ζηλοτυπήσας δὲ πρὸς τοῦτο Μιχαὴλ ὁ ἄρχων τῶν Ζαχλούμων, ἐμήνυσε Συμεῶν τῷ Βουλγάρων ἄρχοντι, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων δεξιούται διὰ δώρων τὸν ἄρχοντα Πέτρον πρὸς τὸ συνεπαρῆν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐπελθεῖν κατὰ Βουλγαρίας· ἐγένετο δὲ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ πόλεμος εἰς

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(34) Γούνα et γούνα, *Vestis pellicea*. Vide Ducangii utrumque Glossarium.

(35) Hanc ipsam urbem vocat Porphyrogenitus ad finem hujus capituli, τὸ Δοστινίκον.

(36) *Non possum*, inquit Meursius in notis ad eundem Porphyrogeniti locum, *divinare, quid sibi velit compendium hoc scribendi; itaque in versione mea asteriscum ejus loco posui. Occurrit autem pluries in hoc nostro. Occurrit quidem primum cap. 26, ubi perperam legerat idem Meursius τοῦ ἀγίου Στεφάνου, cum ibi legatur τοῦ ἁγίου Στεφάνου, id est, τοῦ πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου, quippe littera a cum θ superscripto πρωτοσπαθάριο; vocem intelligi ex iis quæ infra ad caput 42 dicturi sumus, manife-*

merum, cui uxorem Bulgaram dedit Borises, ex qua Tzeesthlabum in Bulgaria suscepit. At Mun- timerus utroque fratre expulso, principatu potius, filios tres genuit, Pribesthlabum, Branum, et Stephanum: eique mortuo successit maximus natus Pribesthlabus. Anno igitur sequente Chrobatia egressus Goinici filius Petrus, cujus 101 supra mentionem fecimus, patrualem Pribesthlabum cum duobus ejus fratribus principatu dejecit, atque ipse eum capessit: illi vero fuga sibi consulentes in Chrobatiam abeunt. Triennio autem post Branum, motis contra Petrum armis, victus captusque, oculis ab eo privatus est. Biennio vero post e Bulgaria fugiens quoque Clonimerus Tzeesthlabi pater, movet etiam ipse, urbemque Scrvie Dostinica cum exercitu ingreditur principatus occupandi causa; quem armis superatum Petrus occidit, et principatum rexit alios viginti annos, imperante beatissimo sanctoque imperatore Leone, cui subjectus erat. Pacem quoque habuit cum Symeone Bulgariæ principe, cujus etiam filium in baptismo suscepit. Post imperium autem domini Leonis, Dyrrachii tunc præfectus, protospatharius, Leo Rhabduchos, postea magister et logolheta cursus publici factus in Paganiam, quæ tunc temporis a Servie principe occupata erat, venit, sermonem consiliumque instituturus cum laudato Petro principe de aliquo negotio: invidia autem ob hanc rem motus Michael Zachlumorum princeps, Symeoni Bulgarorum principi significat: Romanum imperatorem Petrum principem muneribus colere, quo Turcarum copiis adjutus Bulgariam invadat: erat quippe id temporis bellum inter Romanos et Bulgaros ad Acheloum. Furens itaque quodammodo hoc nomine Symeon contra Servie principem Petrum, mittit cum exercitu Theodorum Sigrizten, et Marmaen, una cum Paulo Brani principis filio, quem Petrus Servie princeps excæcaverat. Dolo igitur Bulgari principem Servie aggressi, et prole in sacro lavacro suscepta, et dato juramento, nihil eum mali ab ipsis passurum, per fraudem exire persuasum, et in vincula e vestigio conjectum, in Bulgariam abduxerunt, ubi et in carcere vitam cum morte commutavit; in ejus autem locum successit Paulus Brani filius, D qui principatum triennio tenuit. Dominus vero Romanus imperator secum habens Pribesthlabi

sto constabit. Ὁ βαβδοῦχος autem Meursius vertit *Lictor*; ita et nonnulli alii ad Codinum putant hanc vocem Latine interpretandam, ubi inter dignitates aulæ Constantinopolitanæ βαβδοῦχο; recensetur. D. P. Goar p. 37. οἱ βαβδοῦχοι, *Satellites virgis armati* interpretatur; putatque idem Goarus Rhabduchos haud diversos fuisse a Manglabitiis, qui et βαβδοφόροι nonnunquam appellantur. Observo, inquit ille pag. 76 in notis ad Codinum, Bardaritas istos, de quibus sermo, βαβδοῦχο; a *justibus* gestatis dici apud Nicetam Andronici 2. οἱ τὰ ὑπὸ χειρὸς φοροῦντες οἱ βαβδοῦχοι: *Satellites justibus instructi, et rubris vestibus ornati.*

Serbiæ principis filium Zachariam, misit eum ut principatum Servie occuparet : sed illum venientem prælio superavit Paulus, captumque Bulgaris tradidit in vinculis asservandum. Deinde elapso triennio annorum spatio, Paulo Bulgaris hoste facto, Zachariam misit, quem dominus Romanus imperator antea miserat ; isque, Paulo dejecto, Serviorum principatum occupat, et illico memor beneficiorum quæ a Romano imperatore acceperat, Bulgaris se opposuit, malens potius Romano imperio **102** subsesse, quam Bulgaris. Quare cum exercitum contra ipsum misisset Symeon sub præfectis Marmaem, et Theodoro Sigritze, capitaneorum, atque arma imperatori Romano misit, viciorum partem signa ; adhuc enim bellum inter Bulgarios et Romanos erat : nec unquam subici Romano imperatori et parere desinebat, quemadmodum et priores principes, mittere ad ipsos soliti erant. Symeone vero iterum novas copias mittente contra Zachariam principem sub præfectis Cueno, Hemneco, ac Etziboclia, et misso simul Tzeesthlabo, metuens tunc sibi Zacharias, in Chrobotiam profugit. Bulgari autem Zupanis significarunt ut se convenirent, et principem Tzeesthlabum exciperent : juramentoque deceptos atque ad primum pagum adductos protinus in vincula conjicientes Serviam invaserunt, populumque omnem a minimo ad maximum in Bulgariam abduxerunt : quidam vero profugi in Chrobotiam se receperunt, mansitque regio desolata. Porro circa illud etiam tempus Chrobotiam cum Alogobotur armata manu ingressi Bulgari, omnes a Chrobotis interfecti sunt. Et post septem annos fuga deserens Bulgaros Tzeesthlabus cum aliis quatuor Presthlabo in Serviam venit. Non invenit autem in ea regione præter viros quinquaginta, sine uxoribus, liberisque, venatione victitantes : cum his regionem obtinens, per nuntios tutelam et auxilium ab imperatore Romanorum petiit, promittens obedientiam ejus jussibus se præstiturum, qualem et ante ipsum principes Romano imperatori exhibebant. Atque ex eo tempore multis illum beneficiis affecit imperator Romanorum, ita ut Servii, qui a Symeone dissipati in Chrobotia, Bulgaria, aliisque regionibus commorabantur, re audita ad ipsum undique gregatim convenirent : quin et in urbem Constantinopolitanam plurimi e Bulgaria fugientes venerunt, quos vestibus caterisque beneficiis ornatos imperator Romanorum ad Tzeesthlabum misit ;

A Ἀγελών (57) μεταξύ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Βουλγάρων. Ἐμμανῆς οὖν γενόμενος ἐν τούτῳ ὁ Συμεὼν κατὰ τοῦ ἀρχόντος Σεργίλιας Πέτρου ἀπέστειλε τὸν Σιγρίτζη Θεόδωρον, καὶ τὸν Μαρμαῆν ἐκείνον, μετὰ φροσάτου ἔχοντες καὶ ἀρχοντόπουλον Παῦλον (58) τὸν υἱὸν Βράνου, ὃν ὁ Πέτρος ὁ ἀρχὼν Σεργίλιας ἐτύφλωσε. Ἀλλῶ οὖν ἐπελθόντες οἱ Βούλγαροι πρὸς τὸν ἀρχοντα Σεργίλιας, καὶ συντεκνίαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενοι, καὶ ὄρκω βεβαιώσαντες μὴ παθεῖν τι παρ' αὐτῶν ἐναντίον, ἠπάτησαν αὐτὸν ἐξελεῖθαι πρὸς αὐτοῦς, ὃν καὶ πάραυτα δεσμήσαντες εἰσῆγαγον ἐν Βουλγάρια, καὶ ἀποθνήσκει ἐν φυλακῇ. Εἰσῆλθε δὲ ἀνε' αὐτοῦ Παῦλος ὁ υἱὸς Βράνου, καὶ ἐκράτησεν ἔτη τρία. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ κύριος Ῥωμανὸς ἔχων ἀρχοντόπουλον ἐν τῇ πόλει Ζαχαρίαν τὸν υἱὸν Πριβεσθλάδου τοῦ ἀρχόντος Σεργίλιας, ἀπέστειλε πρὸς τὸ γενέσθαι ἀρχοντα ἐν Σεργίλια ἄλλὰ ἀπελθὼν καὶ πολεμήσας ἠττήθη παρὰ τοῦ Παύλου κρατήσας γὰρ αὐτὸν παρέδωκε τοῖς Βουλγάροις, καὶ ἐκρατεῖτο δέσμιος. Εἶτα μετὰ χρόνους τρεῖς, τοῦ Παύλου ἐναντιωθέντος τοῖς Βουλγάροις, ἀπέστειλε τὸν Ζαχαρίαν τὸν πρότερον παρὰ τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντα, καὶ διώξας τὸν Παῦλον, ἐκράτησεν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν τῶν Σέρβλων ὅστις πάραυτα τῶν ἐνεργεσιῶν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἐπιμνησθεὶς ἐγένετο κατὰ τῶν Βουλγάρων, μηδ' ὄλιως θελήσας ὑποπαγεῖναι αὐτοῖς, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ βασιλέως μᾶλλον Ῥωμαίων δεσπόζεσθαι. Ὅστε καὶ τοῦ Συμεὼν φροσάτον κατ' αὐτοῦ ἀποστείλατος διὰ τοῦ Μαρμαῆ, καὶ τοῦ Σιγρίτζη Θεοδώρου (59), ὧν καὶ τὰς κεφαλὰς, καὶ ἄρματα ἐκ τοῦ πολέμου ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων ἐπιπέκλια ἔτι γὰρ μεταξύ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων μάχη ἦν οὐδέποτε δὲ ἐπαύσατο, καθὼς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀρχόντες ἀπέστειλλον πρὸς τοὺς βασιλεῖς Ῥωμαίων, καὶ ὑποτασσόμενος καὶ δουλεύων αὐτοῖς. Πάλιν δὲ ἀπέστειλεν ἔτερον φροσάτον ὁ Συμεὼν διὰ τοῦ Κνήνου καὶ τοῦ Ἰμνήκου καὶ τοῦ Πιζβόκλια κατὰ τοῦ ἀρχόντος Ζαχαρίου, συναποστειλάς μετ' αὐτῶν καὶ Τζεέσθλαδον. Τότε ὁ μὲν Ζαχαρίας φοβηθεὶς φεύγει ἐν Χρωβατίᾳ οἱ δὲ Βούλγαροι μηνύσαντες τοῖς ζουπάνοις ἐλθεῖν πρὸς αὐτοῖς καὶ παραλαβεῖν ἀρχοντα τὸν Τζεέσθλαδον, καὶ δι' ὄρκου τούτους ἀπατήσαντες καὶ ἐξαγαγόντες μέχρι τοῦ πρώτου χωρίου, καὶ πάραυτα δεσμήσαντες αὐτοῦς, εἰσῆλθον ἐν Σεργίλια, καὶ συνεπήραν τὸν Ἰπανταλάν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ εἰσῆγαγον εἰς Βουλγάριας : τινὲς δὲ ἀποδράσαντες εἰσῆλθον καὶ ἐν Χρωβατίᾳ, καὶ ἔμεινεν ἡ χώρα ἔρημος. Κατὰ τὴν καιρὸν οὖν ἐκείνον εἰσῆλθον οἱ αὐτοὶ Βούλγαροι εἰς

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

37) Sic ms. codex. In editis legitur, καὶ πόλεμος ἀγελών ubi Meursius hæc adnotat : *Quid hoc sit, non intelligo. Alius investiget, si potest. Malo ingenue confiteri, quam inepte aliquid proferre.* At Ἀγελῶς et Ἀγελών Bulgaria castellum reperitur apud Cedrenum, et apud anonymum Combelisianum pag. 240. Ἀγελῶς, flumen appellatur ; ad quod ait idem scriptor citato loco inter Romanos atque Bulgaros commissum fuisse prælium, et victoriam a parte Bulgarorum stetisse. Quod quidem accidit, die 20 Augusti Indictione 5, anno Christi 917 :

Μητὶ δὲ Ἀυγούστῳ εἰκάδι, Ἰνδ. κτιῶνος ε', ὁ πόλεμος μεταξύ Ῥωμαίων τε καὶ Βουλγάρων πρὸς τῷ Ἀγελῶ συγκροτῆται ποταμῷ, etc. De quo quidem bello videtur procul dubio loqui hic Porphyrogenitus.

(58) Ἀρχοντόπουλος, *filius principis vel magnatis.* Vide Ducangii Gloss. Græc.

(59) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis, καὶ τοῦ Σιγρίτζη, καὶ Θεοδώρου, etc. De Theodoro Sigritze loquitur et paulo superius Scriptor poster.

Χρωατίαν μετὰ τοῦ Ἀλογοβότουρ τοῦ πολεμῆσαι, Α και ἐσφάγησαν πάντες ἐκεῖσα παρὰ τῶν Χρωατίων. Μετὰ δὲ χρόνους ἑπτὰ ἀπὸ τῶν Βουλγάρων φυγῶν ὁ Τζεεσθλαβος μετὰ καὶ ἐτέρων τεσσάρων ἀπὸ Πρεσθλάδου, εἰσῆλθεν ἐν Σερβλίᾳ· οὐχ εὖρε δὲ εἰς τὴν χώραν εἰ μὴ πεντήκοντα μόνους ἀνδρας μῆτε γυναῖκας ἔχοντας μῆτε παῖδια, ἀλλὰ κυνηγοῦντας καὶ διατρεφομένους. Μετὰ τούτων κρατήσας τὴν χώραν, ἐμήνυσε πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων, τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν ἐπιζητῶν, ὑπιτιχνοῦμενος δουλεύειν καὶ ὑπέκειν τῇ προστάξει αὐτοῦ, καθὼς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἄρχοντες. Καὶ ἔκτοτε οὐ διέλιπεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων εὐεργετῶν αὐτὸν, ὥστε καὶ εἰς Χρωατίαν καὶ Βουλγαρίαν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις διάγοντες Σέρβλοι, οὓς ὁ Συμεὼν διεσκόρπισε, τοῦτο ἀκούσαντες συνήχθησαν εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πόλει πολλοὶ ἀπὸ Βουλγαρίας φυγόντες εἰσῆλθον· οὓς καὶ ἐνδύσας καὶ εὐεργετήσας ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Τζεεσθλαβον (40), καὶ ἀπὸ τῶν πλουσιῶν δωρεῶν τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων συστησάμενος καὶ ἐνοικήσας τὴν χώραν, ὡς τὸ πρότερον, ἔστιν ὑποτεταγμένος δουλοπρεπῶς τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων· καὶ διὰ τῆς τοῦ βασιλέως συνδρομῆς καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τὴν οἰαύτην χώραν συστήσας (41) καὶ ἄρχων ἐν αὐτῇ βεβαιωθείς. Ὅτι ὁ ἄρχων Σερβλίας ἐξ ἀρχῆς, ἦγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως δουρικῶς ἔστιν ὑποτεταγμένος (42) τῷ Ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ οὐδέποτε τῷ ἄρχοντι Βουλγαρίας καθυπετάγη. Ὅτι ἐν τῇ βαπτισμένη Σερβλίᾳ εἰσι κάστρα οἰκούμενα· τὸ Δεστινίκον (43), τὸ Τζερναβουσκῆ (44), τὸ Μεγυρέτους τὸ Δρεσνεῖχ (45), τὸ Λεσνήχ, τὸ Σαληνές· καὶ εἰς τὸ χωρίον Βόσωνα (46) τὸ Κάτερα, καὶ τὸ Δεσνήχ.

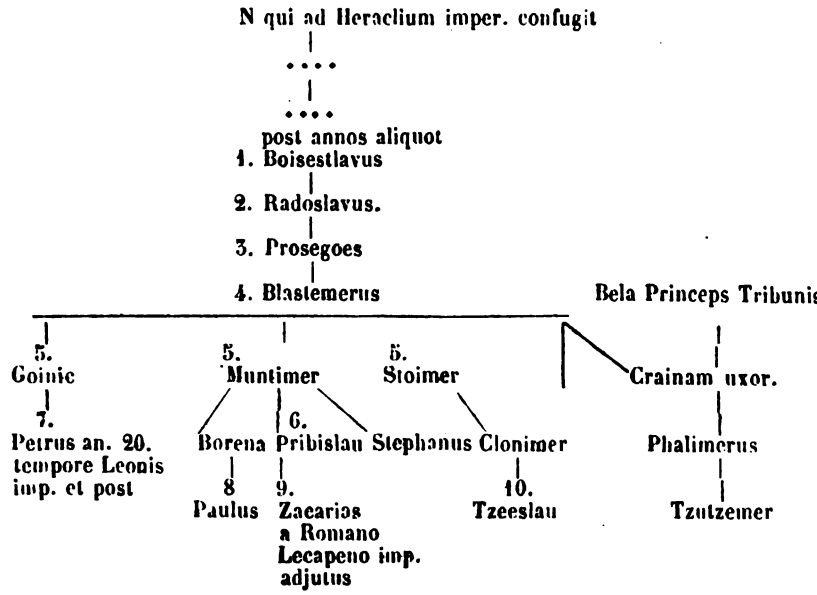
qui magnificis Romani imperatoris largitionibus regione constituta, et ad pristinam incolarum frequentiam reducta, totum se Romano imperio subiecit; quippe ipsius imperatoris auxilio, frequentibusque ejus beneficiis regione illa constituta, princeps quoque illic confirmatus est. Cæterum Servix princeps ab initio, id est, ab imperio Heraclii usque, Romanorum imperatori suberat, non Bulgarorum principi; suntque in baptizata Servia oppida, quæ habitantur, Destinicum, Tzerna-buscee, Megyretus, Dresnec, 103 Lesnec, Sale-nes; in agro vero Bosonæ Cætera et Desnec.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(40) Tzeesthlabus. Hic Servix princeps ea ferme qua Porphyrogenitus ætate vivebat, scilicet circa annum 950. Horum autem principum series longe alia est apud Diocleatem, nomina etiam, et ab iis acta prorsus diversa. Quod inde factum puto, quod Dalmatix continentis, et Dalmatix maritimæ, interdum etiam Croatia principes Diocleates confu-

derit; qui sane scriptor circa annum 1152 floruit. Ideoque hac in re multo majorem fidem meretur Porphyrogenitus, quam Diocleates, utpote qui longe ante ipsum vivebat. Horum autem principum Servix, quorum in præsentī libro mentionem facit Porphyrogenitus, libet hic ob oculos stemma proponere.

CONSTANTINI PORPHYROGENITI PRINCIPES SERBLIÆ.

(41) Sic ex ms. codice. In editis locus hic mutilus.
 (42) Sic in ms. codice. In editis vero habetur, ὑποτεταγμένος.
 (43) Hanc ipsam urbem idem Porphyrogenitus paulo superius τὴν Δοστινίκων appellat.

(44) Sic ms. codex. Editi, τὸ Τζερναβουσκῆν.
 (45) Sic in ms. codice. In editis legitur, τὸ Δρεσνεῖχ.
 (46) Bossena Cinnamo Βόσωνα appellatur. Hujus autem regni seu provincix principum seriem exhibet Ducangius in Familiis Dalmaticis.

CAPUT XXXIII.

A

ΚΕΦΑΛ. ΛΓ'.

*De Zachlumis, et ea, quam nunc incolunt, regione.**Περὶ τῶν Ζαχλούμων, καὶ ἧς τῶν οἰκιστῶν χώρας.*

Zachlunorum terræ Romani primum dominabantur; illi nimirum Romani, quos Diocletianus imperator Roma eo veluti in coloniam deduxit; quemadmodum et in Chrobatorum historia de iis dictum est. Romanorum igitur imperatori prius parebat Zachlunorum regio, sed ab Abaribus postea subjugata, et in vinculis abductis ipsius incolis tota hæc regio deserta fuit. Qui vero nunc illic habitant Zachlumi, Servii sunt, ab illo principe, qui ad Heraclium Romanorum imperatorem confugit: et Zachlumi dicti sunt, a monte Chlumo nuncupato: et alias Sclavorum dialecto Zachlumi dicuntur ii, qui post collem habitant; quandoquidem magnus inibi collis est, in cuius vertice urbes duæ sunt; Bona, et Chlum; retro autem hunc collem flumen Bona nuncupatum devehitur, quod Græcis καλὸν significat. Venit autem posteritas proconsulis et patricii Michaelis Busebutz Zachlunorum principis filii, a non baptizatis accolis fluminis Bislas, quod et Ditzice cognominatur, habitavitque ad flumen Zachluma nuncupatum: suntque in Zachlunorum territorio urbes habitatae, Stagnum, Moeriscic, Josle, Galumaenic, et Dobrisic.

CAPUT XXXIV.

C

ΚΕΦΑΛ. ΛΔ'.

*De Terbuniatis, et Canalitis, et de regione quam nunc incolunt.**Περὶ τῶν Τερβουνιατῶν, καὶ τῶν Καναλιτῶν, καὶ ἧς τῶν οἰκιστῶν χώρας.*

Terbuniarum, Canalitarumque eadem regio est; incolæ vero a non baptizatis Servii descendunt, qui illic habitant ab eo usque principe qui a Servia non baptizata ad Heraclium imperatorem confugit, usque ad Blastemerum Serviorum principem, qui filiae suæ maritum dedit Crainan, Belæe Terbuniæ zupani filium, cumque honoris

ἵτις ἡ τῶν Ζαχλούμων χώρα (47) παρὰ τῶν Ῥωμάνων πρότερον ἐκρατεῖτο Ῥωμάνων δὲ, φημί, οὓς ἀπὸ Ῥώμης Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς μετέφερε, καθὼς καὶ εἰς τὴν τῶν Χρωβάτων ἱστορίαν εἴρηται περὶ αὐτῶν. Ὑπὸ βασιλείᾳ δὲ Ῥωμαίων ἢ τῶν Ζαχλούμων αὐτῆς χώρα ὑπῆρχεν, ἀλλὰ παρὰ τῶν Ἀδάρων εἰχμαλωτισθεῖσα ἦ τε χώρα καὶ ὁ ταύτης λαὸς, τὸ παράπαν ἠρήμωται. Οἱ δὲ νῦν ἐκεῖσε οἰκοῦντες (48) Ζαχλούμοι Σέρβοι τυγχάνουσιν, ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀρχοντος τοῦ εἰς τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων Ἡράκλειον προσφυγόντος. Ζαχλούμοι δὲ ὀνομάσθησαν ἀπὸ βρους οὕτω καλούμενου Χλούμου· καὶ ἄλλως δὲ παρὰ τῆς τῶν Σκλάβων διαλέκτου ἐρμηνεύεται τὸ Ζαχλούμοι, ἦγον ὀπίσω τοῦ βουνοῦ (49), ἐπειδὴ ἐν τῷ τοιοῦτῳ χωρίῳ βουνὸς ἐστὶ μέγας, ἔχον ἀνωθεν αὐτοῦ δύο κάστρα, τὸ Βόνα, καὶ τὸ Χλούμ· ἐπισθεν δὲ τοῦ τοιοῦτου βουνοῦ διέρχεται ποταμὸς καλούμενος Βόνα, ὃ ἐρμηνεύεται καλὸν. Ὅτι ἡ γενεὰ τοῦ ἀνθυπάτου καὶ πατρικίου Μεγαλὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βουσεβούτζη τοῦ ἀρχοντος τῶν Ζαχλούμων ἦλθεν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἀβαπτίστων εἰς τὸν ποταμὸν Βίσλας, τὸν ἐπονομαζόμενον Διτζίχη, καὶ ἔρχησεν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον (50) Ζαχλούμα. Ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Ζαχλούμων εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα, τὸ Σταγνὸν (51), τὸ Μοερiscic, τὸ Ἰοσλή, τὸ Γαλουμαήνικ, τὸ Δοβρισic.

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(47) Zachlunorum regionis terminos describit Porphyrogenitus supra cap. 30, his verbis: Ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥαουσιῦ ἀρχεται ἡ ἀρχοντία τῶν Ζαχλούμων καὶ παρατείνεται μέχρι τοῦ Ὀροντιοῦ ποταμοῦ· καὶ πρὸς μὲν τὴν παραθαλάσσιον πλησιάζει τοῖς Παγανόις, πρὸς δὲ τὰ ὄρεϊνά εἰς ἀρκτον μὲν πλησιάζει τοῖς Χρωβάτοις, εἰς κεφαλὴν δὲ τῆς Σερβίας. A Raudio Zachlunorum principatus initium habet, et protenditur ad Orontium flumen usque; oraque maritima Paganis, montana quæ ad septentrionem, Chrobatis, quæ in fronte, Serbiæ contermina est.

(48) Quomodo Serbli Zachlunorum terram occuparint pluribus capite præcedenti narrat scriptor noster.

(49) Zachlumi dicti sunt, inquit Porphyrogenitus, a monte Chlumo nuncupato; et alias Sclavorum dialecto Zachlumi dicuntur ii, qui post collem habitant. Atqui si ita est, Sachlumi appellandi sunt potius quam Zachlumi, neque ita Sclavorum dialecto vocandi sunt omnes qui post collem habitant, sed tantum qui post montem Chlumum habitant; quippe sa Slave post significat, Chlumus vero nomen proprium montis est.

(50) Sic cum Meursio emendamus; perperam quippe in mss. legitur, τοὺς ἐπονομαζόμενους.

(51) Urbs episcopalis sub ditione reipublicæ Ragusinae: huic Ecclesiæ præest hodie illustrissimus antistes Franciscus Volanti, avunculus meus, vir et pietate et doctrina insignis.

(52) Eadem terram esse Terbuniarum et Canalitarum docet Porphyrogenitus et supra capite 30, ubi Terbuniæ principatus terminos describit his verbis: Ἀπὸ δὲ τοῦ κάστρου τῶν Δεκατέρων ἀρχεται ἡ ἀρχοντία Τερβουνίας, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ Ῥαουσιῦ πρὸς δὲ τὰ ὄρεϊνά αὐτῆς πλησιάζει τῆς Σερβίας. A Decateris vero incipit Terbuniæ principatus, porrigitque se Rauium usque; at versus montana Serbiæ adjacet. At hodie Terbuniæ principatus Turcis paret; episcopus vero Terbuniarum, unus e suffraganeis archiepiscopus Ragusini, eligitur a senatu Ragusino; fortassis quod Mercanensis episcopus cum Terbuniensi junctus esset, et Mercana sit sub ditione reipublicæ Ragusinae. Hodie autem Terbuniensem episcopatum obtinet illustrissimus Antonius Reghii consobrinus meus, vir a pietate et a studiis omnino laudabilis.

δρα Κρατῖαν τὸν υἱὸν Βελῆ τῷ ζουπάνου Τερβουνίας. Θέλων οὗτος τὸν ἴδιον γαμβρὸν δοξάσαι, ὠνόμασεν αὐτὸν ἄρχοντα, ποιήσας αὐτὸν αὐτεξούσιον. Ἐξ ἐκεῖνου δὲ ὁ Φαλιμέρης ἐγεννήθη, καὶ ἀπ' ἐκεῖνου ὁ Τζουτζημέρης. Ἦσαν δὲ οἱ τῆς Τερβουνίας ἄρχοντες ἀεὶ ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας. Τερβουνία δὲ τῆ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἐρμηνεύεται *ισχυρὸς τόπος*· ἡ γὰρ τοιαύτη χώρα ὀχυρώματα ἔχει πολλά. Ὅτι ἔστι καὶ ἑτέρα χώρα (53) ὑπὸ ταύτην τὴν χώραν Τερβουνίας, Καναλὴ προσαγορευομένη. Τὸ δὲ Καναλὴ ἐρμηνεύεται (54) τῆ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ *ἀμαξιά*· ἐπειδὴ, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον ἐπιπέδον, πάσας αὐτῶν τὰς δουλείας διὰ ἀμαξῶν ἐκτελοῦσιν. Ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ Τερβουνίας, καὶ τοῦ Ὀρμῆς, τὰ Ῥίσηνα, τὸ Λουκάθετε, τὸ Ζετλήδρη.

ΚΕΦΑΛ. ΔΕ'.

Peri τῶν Διοκλητιανῶν, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ Διοκλείας χώρα (55) καὶ αὐτὴ πρότερον πρὸς τῶν Ῥωμαίων ἐκρατεῖτο, οὐ; ἀπὸ Ῥώμης μετώκισεν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς, καθὼς καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν Χρωδάτων ἱστορίαν εἴρηται· ὑπὸ δὲ τὸν βασιλεῖα Ῥωμαίων ὑπῆρχε. Παρὰ δὲ τῶν Ἀδάρων καὶ αὐτὴ ἡ χώρα αἰχμαλωτισθεῖσα ἤρῳμωται, καὶ πάλιν ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐνωκίσθη (56), καθὼς καὶ ἡ Χρωδατία, καὶ ἡ Σερβλία, καὶ ἡ τῶν Ζαχλώμων, καὶ ἡ Τερβουνία, καὶ τοῦ Καναλῆ. Διόκληα δὲ ὀνομάζεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῆ τοιαύτη χώρα κάστρου, ὅπερ ἐκτίθεν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς (57)· νυνὶ δὲ ἔστιν ἐρημόκαστον (58), μέχρι τοῦ νῦν

ANSELMII BANDURI NOTÆ.

(53) Sic cum Meursio emendamus. Perperam legitur in mss. ἔστιν καὶ ἑτέρα χωρία.

(54) Canale seu Canalis sub dominio reipublicæ Ruginæ; olim ager Epidaurius; neque Canale seu Canalis regio illa dicta est, ut putat hic Porphyrogenitus, quod Canale Serblorum idiomate *viam plaustris* significet; nam, inquit ille, propter loci planitiem servitutes omnes plaustris præstant; cum nulla hodie ibi sint plaustra. Sed regio illa ab aquæ ductu lingua Epidauria Canalis appellatur, ut scribit Ludovicus Tubero noster, abbas Melitenensis lib. v. Comment. de Temporibus suis: *Isdem fere temporibus, inquit ille, ager Epidaurius addita Vitalia et tota regione quæ ab aquæ ductu lingua Epidauria Canalis appellatur, post sexingentos circiter annos ab excidio Epidauri, pretio quibusdam accolis regulis Bossinatibus soluto recuperatus est, vritimque inter cives magna veterum possessorum invidia atque contentione divisus. Quod autem Canalensis ager territorii Epidaurii fuerit, argumento est opus mirabili structura effectum, quo a vigesimo prope milliario, aqua in urbem perducta est, partim subterraneo rivo, partim substructione, partim opere arcuato. Cujus quidem operis a Sloviniis proculdubio eversi, adhuc exstant vestigia, atque quibusdam in locis inscriptiones Latinis litteris nomina Curatorum indicantes.*

(55) Diocleæ regionis terminos describit Porphyrogenitus supra capite 50, his verbis: Ἡ δὲ Διόκλεια πλησιάζει πρὸς τὰ καστῆλια τοῦ Δυραχίου, ἦγουν πρὸς τὸν Ἐλισσόν, καὶ πρὸς τὸν Ἐλικήνιον, καὶ τὴν Ἀντίβαριν, καὶ ἐρχεται μέχρι τῶν Δεκατέρων πρὸς τὰ Ἐρεινὰ δὲ πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. *Dioclea vero propinqua est Dyrrachii oppidis Elisso, Heleynio, Antibari, extenditurque usque Decatera; montana autem Serblia finitima sunt.*

A ergo principem appellavit, et ut sui juris esse effecit: atque ex illo Phalimeres natus est, ex quo Tutzemeres. Terbuniae vero principes semper Serviae principi parebant; et regio ipsa lingua Sclavorum *locum manitum* significat: quandoquidem multæ in eo munitiones sunt: estque sub ea alia adhuc regio, quæ 104 Canale nuncupatur, Canale vero *Viam plaustris* Sclavorum idiomate significat: nam propter loci planitiem servitutes omnes plaustris præstant. Habet autem tam Terbunia, quam Canale, oppida quæ habitantur, hæc, Terbuniam, Hormum, Rhisena, Lucabete, et Zetlebe.

Καναλῆ, εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα, ἡ Τερβουνία, τὸ

CAPUT XXXV.

De Diocletianis, et ea, quam nunc incolunt, regione.

Etiam Dioclea regio primitus occupata erat a Romanis, quos illuc Roma transtulerat Diocletianus imperator; quemadmodum et in Chrobatorum historia dictum est: et Romanorum imperatori erat subjecta; sed ab Abaribus hæc quoque regio subjugata ac vastata fuit; et sub Heraclii imperatoris temporibus habitari iterum cæpit, quemadmodum Chrobatia, Servia, Zachlumorum terra, Terbunia, et Canale. Dioclea autem nuncupata est illa regio ab urbe ibi condita a Diocletiano imperatore, quæ nunc habitatoribus vacua, in hodiernum usque diem Dioclea appellatur: suntque in ea

(56) Sub Heraclio imperatore a Serblis occupata fuit hæc regio, ut scribit supra Porphyrogenitus.

(57) Atqui longe ante Diocletianum imperatorem Dioclea urbs exstabat, cum hujus meminerint Ptolemæus et Plinius. Non igitur huic urbi nomen Diocletianus dedit; sed potius ille ab ea nomen accepit, quod in ea natus est, et a matre Dioclea pariter appellata, ut scribit Sext. Aurel. Victor: *Diocletianus Delmata, Anuini senatoris libertinus, matre pariter atque oppido nomine Dioclea, quorum vocabulis, donec imperium sumeret, Diocles appellatus, ubi orbis Romani potentiam cepit, Graium nomen in Romanum morem convertit, etc.* Similia habet et Paulus Diaconus lib. x. Diocles vero Diocletianus ante imperium dicitur et Lactantius, seu potius Lucio Cæcilio de Mortib. persecut. c. 9 et 19, ubi vide quæ hac de re doceat eruditissimus vir nostrique amantissimus Nicolaus Le Nourry scdalis noster.

(58) Dioclea seu Dioclea urbs eversa a fundamentis fuit circa finem decimi sæculi a Samuele Bulgarorum rege, ejusque vestigia ac ruinae marmoreæque monumenta sub aquis visuntur in lacu Lygnistri ad quem sita fuit, ut scribit Ludovicus Tubero lib. vii. Comment. de Temporibus suis: *Et quibus sane Maracius in justum pene auctus fluvium eo ipso accipitur lacu, quo Dioclea (quam et ipsum erumpentibus subito aquis absorptam esse credunt) vestigia ac ruinae, marmoreæque monumenta sub aquis visuntur.* Falluntur ergo scriptores illi, qui Diocleam hodie *Antibarim*, aut *Medon* aut *Catarum* appellant; cum primum destructa fuerit Dioclea a Slavis, deinde a Bulgaris, tandem erumpentibus subito aquis absorpta. Dioclea autem urbe a Bulgaris, uti jam diximus, eversa circa finem decimi sæculi Joannes archiepiscopus Diocleensis Ragu-

regione urbes habitatae magnae, Gradetae, Negrade et Lontodocla.

CAPUT XXXVI.

De Paganis, qui et Arentani appellantur, et de ea, quam nunc habitant, regione.

Regio etiam illa, quam nunc Pagani incolunt, primitus a Romanis tenebatur, quibus Roma deductus imperator Diocletianus in Dalmatia sedes assignavit. Et oriundi sunt etiam ipsi Pagani a Serviis non baptizatis, ab eo scilicet principe qui ad Heraclium imperatorem confugit. Capta vero itidem ab Abaribus et vastata haec regio, sub Heraclio imperatore rursus incolis frequentari coepit. Pagani autem dicuntur, quod baptismum non accepissent eo tempore, quo Servii omnes baptizati erant. Etenim Pagani Sclavorum lingua, baptismi

ἄνομαζόμενον Διοκλεία. Ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ Διοκλείας εἰσὶ μεγάλα κάστρα οἰκοῦμενα, τὸ Γράδετα, τὸ Νουγράδε (59), τὸ Λοντοδόκλα.

ΚΕΦΑΛ. ΛΓ΄.

Περὶ τῶν Παγανῶν, τῶν καὶ Ἀρεντανῶν καλουμένων, καὶ τῆς τῶν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ χώρα εἰς τὴν νῦν οἰκοῦσιν οἱ Παγανοὶ (60) καὶ αὕτη πρότερον παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκρατεῖτο, οὗς ἀπὸ Ῥώμης ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς μετακίσας ἐν Δελματίᾳ ἐνόκησε. Οἱ δὲ αὐτοὶ Παγανοὶ ἀπὸ τῶν ἀδαπτιστῶν Σέρβλων κατάγονται, ἐξ ἐκείνου τοῦ ἀρχόντος τοῦ πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἡράκλειον προσφυγόντος. Παρὰ δὲ τῶν Ἀδάρων καὶ αὕτη ἡ χώρα αἰχμαλωτισθεῖσα ἠρήμωται, καὶ πάλιν ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐνόκησθη. Παγανοὶ δὲ καλοῦνται, διὰ τὸ μὴ καταδείξασθαι αὐτοὺς τῷ τότε καιρῷ βαπτισθῆναι (61), ὅτε καὶ πάντες οἱ Σέρβοι ἐβαπτί-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

sium se contulit; atque ab eo tempore Ecclesia Ragusina archiepiscopalem dignitatem accepit a Benedicto V pontifice maximo, ut scribit Seraphinus Razzius Florentinus ordinis S. Dominici, in Historia archiepiscoporum Ragusinorum, quae Italico idiomate conscripta, asservatur manuscripta in bibliotheca S. Marci Florentinae: ejus quidem verba a nobis Latine facta hic proferre libet: *Devastato a Gothis atque fere a fundamentis everso circa annum nostrae salutis 404, Epidauru nobilissima Dalmatiae urbe, Joannes Epidaurius civis et archiepiscopus fuga sibi consulens Tribunium petiit, ibique translata sede atque titulo suae Ecclesiae diu commoratus est. At oppugnata Italia, subactaque Bosona cum finitimis ab infidelium schismaticorumque tyrannide, diu Ecclesia illa viduata mansit pastore. Anno vero 863, temporibus Nicolai papae I, cum ad fidem catholicam Bulgarorum imperator venisset, consensu pontificis Tribuniensis archiepiscopus Docteam transfertur. Denique anno circiter 980 propter eversionem quoque Doctae a Bulgaris et Graecis factam coactus fuit primam sedem repetere, atque scapulum Mercanense haud plus quatuor miliaribus ab Epidauru dissiitum, nec diu incoluit; illis quippe temporibus a Saracenis Adriatico mari infestato insulani atque maritimi in magno periculo versabantur; ratus itaque neque illic tutam sibi fore stationem, Ragusium novum mœnibus arceque munitum proficiscitur: ubi perurbane exceptus, ac Benedicti V pontificis maximi auctoritate, titulo sedeque illuc deportata; a Patribus decimae, aliique proventus, qui ad episcopum spectabant, illi attribuuntur, atque ab eodem pontifice suffraganei designantur, videlicet, Cattarenensis, Antiburensis, Dutcigenensis, Corcyrensis aliique; quamquam hodiernis temporibus Stagnensem atque Mercanensem duntaxat habeat. Et nescio quidem quo facto eventu, ut quemadmodum ultimus Epidaurius appellatus fuit Joannes, ita primus Ragusinus nuncuparetur. Joannes itaque primus archiepiscopus Ragusinus, patria Doctensis, sanctissimam suam rexit Ecclesiam annis fere triginta; ibique cum extremum diem obiisset, in Ecclesia Sancti Stephani protomartyris tumulatus fuit. Nec parum a vero aberrant qui eum Vitarum sanctorum martyrum Andreae, Petri et Laurentii auctorem faciunt, quorum corpora Ragusii asservantur, cum Joannem II archiepiscopum tertium decimum, patria Venetum, revera italicum auctorem existisse pro comperto habeatur.*

(59) Sic in ms. codice. In editis vero legitur, τὸ νῦν Γράδε.

(60) Terminos Paganiae describit Porphyrogenitus supra capite 30. Ab Orontio flumine, inquit, Paganiam

incipit, procurritque ad Zentynam flumen, etc. Ex quibus Porphyrogeniti verbis constat Narentanos, sive Paganos eam partem continentis Dalmatiae obtinuisse, quae a Cerina Naronem versus protenditur. Flumen, et Zupanias tres habet.

(61) Chrobati ac Serbli, uti supra ad caput 30 annotavimus, fidem Christi susceperunt Heraclio juniore imperante. Pagani vero sive Aretani baptizati fuere sub Basilio Macedone, ut idem Porphyrogenitus scribit supra cap. 29, quemadmodum etiam plures alii ex Sclavis, qui Dalmatiam incolabant, ut ipse tradit eodem loco, et in Vita Basilii num. 54 ex editione Regia. Quod quidem congruit cum Platina, qui Adriani secundi pontificis, et Suetopoli principis Dalmatiae Sclavos Christi fidem susceperisse ait in Vita Joannis XIII, quem pro XIV ponit. Haec autem Platina ex Blondo, Blondum vero ex Chronico ms. Andreae Danduli exscripsisse aiunt; ubi sic legitur: *Hujus autem B. Cyrilli praedicatione Sueropolis rex Dalmatiae, qui ab Odrillo germano Totillae regis Gothorum originem duxerat, cum toto suo populo fidem Catholicam suscepit.* Verum Dandulus haec sub Michaelae contigisse scribit. Platina vero sub Basilio Macedone. Neque soli Arentani ac nonnulli alii ex Sclavis Dalmatiae accolis sub Basilio Macedone baptismum susceperunt; verum et Bulgarios ad meliorem frugem revocavit idem imperator, Russisque persuasit, ut sacrum Baptisma susceperent, quemadmodum narrat laudatus Porphyrogenitus in avi Vita num. 95 et 96. De Russorum autem ad fidem Christi conversione libet hic proferre historiae, quae a principio mutila est; quam quidem reperi in codice ms. Colbertino recentis manu conscripto n. 4432, et Latinam lectimus. Sic igitur habet:

Et quae ad religionem eorum pertinent accurate ediscerent. Illi vero scientiam studio cupidum, Romam se conferunt: isticque omnia perscrutantur et exquirunt, ac curiosissime dispiciunt cum sanctorum templorum decorem tum sacerdotum et pontificum ordinem, imo etiam patriarcharum eorum, quem papam vocant, invisunt; a quo verbum et doctrinam utilitatem suam spectante instituti, rever-

Καὶ τὰ τοῦ σεβάσματος τούτων καλῶς καταμάθωσιν. Οἱ δὲ τὸ τοῦ λόγου εἰπεῖν σπερσῶσι [sic] γένόμενοι, τὴν Ῥώμην καταλαμβάνουσι, καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα ἐρευνοῦσι καὶ σκοποῦσι [sic] καὶ καλῶς περιεργάζονται τῶν τε θεῶν ναῶν τὴν εὐπρέπειαν, καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς. Οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν πατριάρχην αὐτὸν ὁρῶσι, τὸν καὶ πάπαν καλούμενον, καὶ λόγους ὡσεύειας παρ' αὐτοῦ πλείστους

σθησαν· καὶ γὰρ Παγανοὶ τῆ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ A expertes dicuntur; Romanorum vero dialecto regio eorum Arenta nuncupatur; unde ipsi a Roma-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

ἀκούουσιν· καὶ οὕτως σπουδαίως παλινορομοῦσι καὶ ἑαυτῶν καταλαμβάνουσι χώραν· καὶ πρὸς τὸν μέγαν βῆγαν ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσι· καὶ ἄπερ εἶδον καὶ ἤκουσαν κάκεισε καλῶς ἐξαγγέλλουσιν· εἶναι δὲ μέγαρα καὶ ἀληθῆ διεθεδαίουνο πάντῃ, καὶ οὐδὲν ἴσονται ἐτέρως τινὸς ἀναψηλαφήσεως καὶ ἐρῶν. Καὶ εἰ θελεῖς, ἔφησαν, λαμπρότατε καὶ ἐνδοξότατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ ἀρχον, τὴν τοῦτον πίστιν δεξασθαι, μῆνυτον αὐτοῖς, καὶ κλιῶς τὰ ἐκείνων μυθήσῃ. Ω; δὲ οἱ τὸν ἐκείνω ἀρχοντες πάντα ἤκουσαν· μᾶλλον δὲ οἴτεν καὶ πρῶτον αὐτῶ συνεδούλευσαν πάλιν πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐθις εἰρήκασι· οὐ καλῶν φαίνονται τοῦτο γενέσθαι πᾶσιν ἡμῖν, ἐὰν μὴ οἱ αὐτοὶ καὶ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως; καλῶς δοκιμάσωσι καὶ καταμάθωσιν. Ἐπειδὴ δὲ ταύτην πόλιν μεγάλην τινὰ καὶ κρείττονα τινὲς εἶναι διατημίζουσι, λοιπὸν δξιὸν ἔστιν ὅπως καὶ τούτῃ τὸ σῆμα; καὶ τὴν λατρίαν οἱ αὐτοὶ ἐρευνήσωσι καὶ ἀναψηλαφήσωσι, καὶ οὕτως ἀμφωπρίαν [sic] τὸ κρείττον ἐκλεξόμεθα. Ἦκουσε πάλιν καὶ τοῦτο ὁ ἐγγύφρων καὶ περιδόητος βῆγας ἐκείνων καὶ προσήκατο, καὶ καλῶς ἀπεδέχθητο. Αὐτὸ καὶ τοὺς δηλωθέντας πολλάκις τέσσαρας ἀδρας πῆλιν ἐκπέμπει καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ὡ; ἴνα καὶ τὰ ἐκείτε πάντα κατοπτέωσι καὶ ἀποπειράσωσι. Καὶ δὴ μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ ταύτην καταλαμβάνουσι, καὶ τῷ τότε τὰ Ῥωμαίων σκηπτρα ἰθὺνόντι, Βασίλειφ, φημί, τῷ ἐκ Μακεδονίας προσέρχονται, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς αὐτῶν ἀφίξεως ἀπαγγέλλουσιν. Ὁ δὲ ἄσμενος καὶ τρισάσμενος τούτους ἀποδεξάμενος, ἀρχοντάς τινας παρατά τῶν ἑλλογίμων αὐτοῖς; ἐπιδίδωσιν, ὅπως τὰ κάλλιστα πάντα τῆς πόλεως αὐτοῖς ἐπιδείξωσι, καὶ τῆς πύσεις αὐτῶν πάστα; καλῶς διευκρινήσωσι καὶ ἀπολογήσωσιν. Οἱ δὲ ἄδρας παραλαβόντες, καὶ πολλὰ ἐν τῇ πόλει

tuntur ac regionem suam repetunt, hinc sese magno regi sistunt; ipsique omnia quæ viderant et audierant sedulo recensent. Affirmabant porro, magna illa et verissima existere, nec ulteriori perquisitione et perscrutatione opus esse. Quod si velis, inquit, illustrissime et gloriosissime domine princepsque noster, ipsorum fidem amplecti, id ipsis significato, atque eorum mysteriis rite initiare. Quibus auditis proceres qui cum rege erant, maximeque illi, qui ipsi talis propositi auctoris fuerant, rursus ipsum ita compellant: Non videtur nobis id agendum esse, nisi primsidem ipsi Constantinopolitanos ritus explorent et ediscant. Fama quippe est eam urbem magnam, imo præstantiorem esse. Demumque e re fuerit, ut iidem hujus quoque religionem et cultum examinet ac experiantur: et sic postea ex his duabus meliorem deligemus. Tum rex ille prudens et conspicuus hoc consilium admisit et amplexus est. Quamobrem quatuor illos sæpe memoratos viros, Constantinopolim mittit, ut omnia quæ ad religionem spectabant explorarent ac experirentur. In hanc vero illi urbem nec sine magno labore concedunt, atque Basilio Macedoni, tunc Romanorum scepra moderanti se sistunt, ipsique tanti suscepti itineris causam renuntiant. Is vero ingenti gaudio hos excipiens, mox viros illis eruditos et præclaros adjungit, qui omnia in urbe pulcherrima monstrarent, quique rogata eorum recte intelligere possent, iisque satisfacere. Hi autem cum multa ipsis in urbe spectaculo digna ostendissent, in celebratissimum illud magnamque Sanctæ Sophiæ templum cum ipsis ingressi sunt. Atque ut vulgo fertur, tum magna solemnitas celebrabatur, sive sancti Chrysostomi, sive Dor-

ἀξιοθέατα ἐπιδείξαντες, εἰσῆλθον πρὸς τὸν περιβόητον καὶ μέγαν θεῖον ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Καὶ γὰρ, ὡς ὁ λόγος κρατεῖ, ὅτι καὶ ἑορτὴ μεγάλη τις πρὸς αὐτὸν ἐτελεῖτο τὸ τότε, εἶτε δὲ τοῦ Χρυσοβόρημονος, εἶτε ἢ κοιμητιῆς τῆς ὑπεραγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου μου, ἀκριβῶς λέγειν οὐκ ἔχω, πλὴν ἑορτὴ ἐτελεῖτο θαυμαστῆ καὶ μεγάλης. Καὶ οἱ τέσσαρες ἐκείνοι ἀνδρες, οἱ μετὰ τῶν ἀρχόντων ἡμῶν ὄντες τὸν ναὸν πάντα περιετκόπουν, καὶ τῆς τελουμένης ἑορτῆς τὰ πλείστα φῶτα βλέποντες, καὶ τὴν μελωδίαν τῶν ἁσμάτων ἀκούοντες, θαυμάζοντες διεπόρουν. Διαδιδάσαντες οὖν ἐκείσε τὸν ἔσπερινόν ὕμνον καὶ τὸν ὄρθρινόν, καὶ πολλὰ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες, φθάνει καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἱερᾶς καὶ θαλας λειτουργίας· καὶ πάλιν οἱ βηθέντες ἀνδρες μετὰ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως ἀρχόντων, εἰς τὸν σεβάσμιον καὶ μέγιστον ναὸν εἰσέρχονται, ὅπως τῆς ἀναιμάκτου καὶ θαλας μυσταγωγίας θεαταὶ γενήσονται. Ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος ἐκπλήτομαι τοῦ Θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν, τοῦ θέλοντος πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Καὶ γὰρ ἐπεὶ οἱ ἐθνικοὶ καὶ βάρβαροι ἀνδρες ἐκείνοι ἐν τῷ τριεμεγίστῳ ναῷ εἰσῆλθον, ὡς εἴρηται· κάκεισε ἰστάμενοι τὰ θρώμενα πάντα ἐν τῷ ναῷ ἐσκόπουν, καὶ ἀκριβῶς καταμάνθανον· πῶς πρότερον ἡ λεγομένη μικρὰ εἴσοδος γέγονεν· εἶτα καὶ ἡ μεγάλη ἡύτρεπιζέτο, καὶ οἱ ὑποδιάκοτοι καὶ οἱ διάκονοι ἐξεπορεύοντο τοῦ ἱεροῦ βήματος, μετὰ λαμπάδων καὶ βυβιδίων· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς πλείστοι καὶ ἀρχιερεῖς; κατὰ τὸ σύνθηθὲς μετὰ καὶ τῶν φρικτῶν καὶ θεῶν μυστηρίων, καὶ αὐτῶ; ὃ τὴν ἀρχιερωσύνην τότε ἔχων πατριάρχης, καὶ πάντες μὲν ἐπὶ ἐδάφους κατέπεσον οἱ

Matris Domini mei; id vero non recto dicere valeo: verum tamen est tunc fuisse mirabilem magnamque celebritatem. Quatuor porro viri qui cum proceribus nostris erant, totum templum circumspexerunt, necnon quæ ad celebritatem spectabant: luminaque cernentes, ac canticorum melodiam audientes, stupent attoniti. Cum istis autem vespertini et matutini hymni tempore venissent, multaque dixissent audivissentque, accedit sacræ et divinæ liturgiæ tempus: rursusque laudati viri cum proceribus illis ab imperatore missis in venerandum et maximum Templum ingrediuntur, ut incruenti et divini mysterii spectatores essent. Hinc dicto sermone, Dei erga homines amorem, qui vult omnes salvos fieri et ad cognitionem veritatis venire, stupens considero. Nam cum ethnici et barbari illi in termaximum, ut diximus, templum intrasent; stantesque omnia quæ ibi tum gerebantur considerarent, curiosaque sciscitarentur, cur primum quem parvum vocant, ingressus, deinde vero magnus fieret: quare subdiaconi et diaconi ex sacro beate, cum lucernis et flabellis egredierentur; imo etiam sacerdotum et pontificum, pro assueto more cum tremendis ac divinis mysteriis, necnon patriarcha qui tunc sedem obtinebat: ac turba in pavimento proceriter, preces effunderet clamantique, Domine, miserere. Illi vero quatuor gentiles soli intentis oculis sine reverentia hæc respiciebant: omnesque sacros ritus considerabant. Quare misericors ille et miserator Deus noster, iisdem viris oculos aperuit, ut quædam tremenda et mira-

(62) Sic ex ms. codice. In editis locus iste nullus ac depravatus est. Eadem vero hæc repetit supra cap. 29 Porphyrogenitus; ubi vide quæ annotavimus.

nis Arentani appellantur. Habet Paganía urbes ̑ διαλέκτω ἢ χώρα αὐτῶν Ἄρεντα καλεῖται (63), ἐξ habitatas, Mocrum, Berullia, Ostroc, et Labineiza : οὐ κάκεινοι παρά τῶν αὐτῶν Ῥωμαίων Ἄρεντάνοι

ANSELMI(BANDURII) NOTÆ.

hilia viderent, ac postea sciscitantes, rei veritatem ediscerent. Absoluto quippe divino illo et magno ingressu, cum signo vocati omnes surrexissent, quamprimum viri illi qui stupendam visionem conspexerant imperatoris proceres secum astantes, manibus arreptos sic alloquuntur: Tremenda et magna esse quæ hactenus videramus non distemur: quod autem nunc vidimus humanam naturam exsuperat: juvenes quippe quosdam conspeximus alatos specioso nec assueti amictu, qui pavimentum minime contingebant, sed per aera ferebantur psallentes Sanctus, sanctus, sanctus. Quod sane nos omnes plus quam cætera in stuporem magnamque admirationem conjecit. Quibus auditis imperatoris proceres ita respondunt: Et fortasse unnia Christianorum mysteria ignorantes, necscitis ipsos angelos de cælo descendere, et cum sacerdotibus nostris ministerium obire. Tum illi: Verissimum sane et manifestum est quod vos dicitis; nec alio argumento opus habet; omnia quippe ipsis oculis vidimus. Demum nos remittite ut no redeamus unde legati fuimus, quo principem nostrum de his quæ vidimus et probe didicimus, certiore faciamus. Quos illi tunc cum gaudio et lætitia magna dimiserunt. Reversi autem illi in regionem suam, clarissimo et magno regi se sistentes post solitum exhibitum obsequium, omnia quæ viderant et audierant ipsi renuntiaverunt, talia loquentes: Magna et splendida quædam nos Romæ nuper vidisse non negamus: at quæ Constantinopoli visis nobis sunt, humanam omnem mentem obstupesciunt; quæ illi minutatim recensuerunt. Magni vero principis rei veritatem ab ipsis edoctus, de eaque certior factus, nulla interposita mora, Constantinopolim ad piissimum

ἔκεισε ὄντες, καὶ εὐχὴν ἔζετοῦντο [sic] καὶ τὸ, Κύριε, ἐλέησον, ἔκραζον. μόνος δὲ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἐκείνοι οἱ ἐθνικοὶ ἀνασκαρδαμυκτοὶ καὶ ἀδεδωκῶς ἐνητένιζον, καὶ πάντων τελοῦμένων ἐσκόπων. διδὼ καὶ ὁ εὐσπλαγχνὸς ἡμῶν Θεὸς καὶ ἐλεημῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀνέωξε, καὶ εἶδον φοβερά τινα καὶ παράδοξα ἄπερ καὶ ἐρωτήσαντες τὴν ἀλήθειαν ἀκριβῶς ἔμαθον. Ὡς γὰρ ἢ θεὰ ἐκείνη καὶ μεγάλη ἐκδοδος τέλος ἔλαβε, καὶ ἐκ τῆς κατακλίσεως πάντες ἀνέστησαν παρεῦθι οἱ τῆν ξένην ἑπτασίαν ἐωραχότες ἄνδρες, τοὺς σύνεγγους αὐτοῖς ἀρχοντας τοῦ βασιλείως ἐπὶ χειρὰς λαθόμενοι, τοιαῦτα πρὸς αὐτοὺς ἔφησαν, ὅτι Φοβερά καὶ μεγὰλα μὲν ὑπῆρχον ἄπερ ἕως ἀρτί ἐδῆλοῦμεν πάντα οὐκ ἀρνούμεθα· τὸ δὲ νῦν ὄραθὲν ἡμῖν ὑπὲρ τὴν φύσιν ἐστὶ τὴν ἀνθρωπίνην. Νεανίσκους γὰρ τινὰς ἐωράκαμεν περρωτοὺς, στολὴν ξένην ὠραίαν ἐνδεδυμένους· οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ τὸ εἶδος τοῦ νοῦ ἐπάτου· ἄλλ' ὑπὸ ἀέρος ἔφερροντο ψάλλοντες· Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος· ὅπερ πάντας ἡμᾶς πλῆρον πάντων τῶν ἄλλων ἐξέπληξε καὶ εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν ἐθέβαλεν. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσαν οἱ τοῦ βασιλείως ἀρχόντες, πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίναντο λέγοντες· Καὶ τάχα πάντα ἀγνοεῖτε τὰ τῶν Χριστιανῶν μυστήρια, καὶ οὐ γινώσκετε ὅλως, ὅτι ἄγγελοι· ἐκ τῶν οὐρανῶν κατέρχονται καὶ λειτουργοῦσι μετὰ τῶν ἱερῶν ἡμῶν. Ἐκείνοι τοῦτο ἀκούσαντες εἶπον· Πανάλθες καὶ φανερόν ἐστι ὅπερ ἡμῖν λέγετε, καὶ ἐτέρας ἀποδείξεως οὐ δεῖται· αὐτοὶ γὰρ πάντα οἰκελοῖς ὀφθαλμοῖς ἑωράκαμεν. Λοιπὸν οὖν ἔασατε ἡμᾶς ὅπως εἶνα ταχέως ἀπέλωμεν ὅθεν καὶ ἐστάλημεν, ὅπως καὶ τὴν κατάρχοντα ἡμῶν καλῶς πληροφορησώμεν, καὶ βεβαιώσωμεν ἄπερ ἴδωμεν καὶ ἐμάθομεν καλῶς, ὁσπερ καὶ ἀπέπεψαν, μετὰ χαρῆς μεγάλης καὶ εὐφροσύνης πάλιν ἔκεισε· οἱ δὲ ἐπανακάμψαντες καὶ τὴν ἐπι-

imperatorem legatos mitit, qui episcopum peterent, ut innumeram ibi populi multitudinem doctrina imbueret et baptizaret. Tunc porro Basilius Macedo Romanorum scepra moderabatur; qui exceptis cum gaudio magno hujusmodi legatis, episcopum eo misit pietate et virtute clarum, cum comitibus duobus, Cyrillo et Athanasio: qui et ipsi virtute, eruditione et prudentia ornatissimi erant: neque solum divina Scripturæ noticia repleti; sed etiam in humanioribus litteris probe exercitati, ut eorum scripta testificarent. Eo profecti illi, omnes edocuerunt et baptizaverunt; et Christianæ pietatis rudimentis instituerunt. Cum autem gentem eam omnino barbaram et rudem cernerent; ac nullo modo possent doctissimi viri viginti quatuor Græcorum litteras ipsos edocere: ne rursus a pia religione deflecterent, triginta quinque litteras ab se inventas et exaratas iisdem tradiderunt, quarum nomina hæc sunt; *As, Mpuici, Beld, Glaod, Depro, Geesti, Zibit, Zelo, Zeplea, I, Sei, Caco, Ludia, Mi, Nas, On, Pocoli, Ritzii, Sihlobo, Netberdo, Ic, Pherot, Cher, Ot, Tzi, Tzerbi, Saa, Sihia, Geor, Geri, Ger, Geal, Giu, Geus, Geo*. Hæc sunt triginta quinque Russosorum litteræ, quas hactenus omnes ediscunt, atque rectam piæ religionis notitiam obtinent. Narrant autem quidam miraculum hujusmodi istis in partibus contigisse. Cum enim princeps ille, optimatesque, imo tota eorum natio, pristina adhuc superstitione teneretur: ac nuper invectum cultum, Christianorumque silem considerarent, episcopum qui non diu advenerat evocant: quem princeps ille interrogavit, quid contra religionem

τῶν καταλαβόντες χώραν, εὗρον τὴν λαμπρότατον καὶ μέγαν βῆγαν, καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ἄπερ εἶδον καὶ ἤκουσαν πάντα εἶπον καὶ διεσάφισαν τρανῶς λέγοντες καὶ τοῦτο· Ὅτι μὲν μεγάλα τινὰ καὶ λαμπρὰ πρῶην ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐθεύσασι γέμεθα, οὐκ ἀρνούμεθα· τὰ δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὀραθῆντα πάντα νοῦν ἀνθρώπινον καταπλήττουσι, καὶ ἐν καθ' ἑν λεπτομερῶς διεγῆσαντο. Ὅ δὲ μέγας ἐκείνων ἄρχων ὡς τὴν ἀλήθειαν παρ' ἐκείνων ἀκριβῶς ἀνέμαθε καὶ ἐθεβαιώθη, μηδὲν μελλήσας, ἀλλὰ παρατὰ, στέλλει πρὸς τὸν βασιλεῖα τὸν εὐσεβέστατον τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀρχιερεῖα αἰτεῖ· ὡς εἶνα τὸ ἐκείνη μαρτύριον ἔθνος διδάξῃ καὶ βαπτίσῃ· τὴν δὲ τότε βασιλεῖος ὁ ἐκ Μακεδονίας ὁ τὰ τῶν Ῥωμαίων σιχῆ ὀτρα διέπων· ὅς καὶ μετὰ χαρῆς μεγάλης τοὺς σταλέντας ἐκ τῶν ἐκείσε ἀνθρώπων δεξάμενος· ἀρχιερεῖα τινὰ αὐτοῖς ἐξέπεμψε, ἐπ' εὐλαβεία καὶ ἀρετῇ διαβόητον, καὶ σὺν αὐτῷ ἄνδρας δύο, Κύριλλον καὶ Ἀθανάσιον, ἐναρέτους καὶ αὐτοὺς ὄντας καὶ πᾶν λογισμῶν καὶ φρονιμῶν, καὶ οὐ μόνον τῆς θείας Γραφῆς ἦσαν ἐμπλοιοι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω καλῶς ἐνησκημένοι ὡς τὰ τε γενόμενα ὑπ' αὐτῶν γράμματα μαρτυροῦσι τοῦτο καλῶς. Οὗτοι δὲ ἐκείσε ἀπέλθόντες, πάντας ἐδίδασκον καὶ ἐβάπτιζον, καὶ πρὸς τὴν τῶν Χριστιανῶν εὐσεβείαν ἐνήγον, βάρβαρον δὲ πάντη καὶ σέλοικον βέποντες τὸ τοιοῦτον ἔθος, οὐκ εἶχον οἱ βῆθόντες λογισμῶν ἄνδρες ὅπως καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων εἶχοι τέσσαρα γράμματα αὐτοῖς διδάξαι, μήποτε πάλιν τῆς εὐσεβείας παρεκκλῖνωσι. Διδὼ καὶ τριάκοντα πέντε στοιχεῖα γραμμάτων αὐτοῖς ἐνεγράσαν καὶ ἐδίδαξαν. Ὡς περ καὶ ἡ κλήσις ὄνομάτων ἐστὶν αὐτῆ· *Ας, Μπούκη, Βέτδ, Γλαῶδ, Δοκρῶ, Γέεστι, Ζηβῆτ,*

(63) Hodie regio illa Narenta et populi illius Narentani dicuntur.

καλοῦνται. Ὅτι ἐν Παγανία εἰσι κάστρα οἰκούμενα, A possident item Arentani insulas magnas, unam τὸ Μόκρον (64), τὸ Βερούλλια, τὸ Ὀστρωκ (65), καὶ quæ Curcra, sive Cicer dicitur, in qua habetur et

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

Ζελῶ, Ζεπλέα, Ἡ, Ζεῆ, Κάκω, Λουδία, Μῆ, Νᾶς, Ὀρ, Ποχόη, Ριτ-
 Ζη, Σθλόδω, Νταθέρδω, Ήκ, Φέρωτ, Χέρ, Ὀτ, Τζη, Τζέρδη, Σάα, Σθία, Γέορ, Γερῆ, Γέρ, Γέατ, Γιου, Γέοις Γέα. Ταῦτα μὲν εἰσὶ τὰ λε' γράμματα τῶν Ῥώσων ἄπερ καὶ ἔω; τοῦ νῦν μανθάνουσι πάντες, καὶ καλῶς τὴν εὐσέβειαν γινώσκουσι. Λέγουσι δὲ καὶ τινες καὶ τοιοῦτόν τι θαῦμα γενέσθαι ἐν τῷς ἐκείσε. Ἐτι γὰρ τῇ δεισιδαιμονίᾳ καταχόμενος αὐτὸς τε ὁ ἄρχων, καὶ οἱ μεριστᾶνες αὐτοῦ καὶ ἅπαν τὸ ἔθνος, καὶ σκοπούμενοι περὶ τῆς πρώην αὐτῶν θρησκείας καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλοῦσι πρὸς αὐτοὺς τὸν ἄρτι φοιτήσαντα ἀρχιερέα, ὃν καὶ ἐπερώτησεν ὁ ἄρχων, τίνα τὰ κατ' αὐτῶν ἐπαγγελώμενα παρ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὰ τὰ διδάσκεισθαι μέλλοντα· τοῦ δὲ τὴν ἱερὸν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελίου προτείναντος βίβλον, καὶ τίνα θαύματα ἐξηγουμένου τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἐπιδημίᾳ τεραστουργηθέντων· εἰ μὴ τι τῶν ὁμοίων, τὸ πᾶθος ἔφη τῶν Ῥώσων, καὶ ἡμεῖς θεασώμεθα, καὶ μάλαστα ὁποῖον λέγεις, ἐν τῇ καρμίᾳ τῶν τριῶν παίδων γενέσθαι, οὐκ ἂν σοι ὄλως πιστεύσωμεν. Ὁ δὲ τῷ ἀψευδέ; πιστεύσας λόγῳ τοῦ εἰπόντος, δει· Ὁ δὲ ἀν-
 αἰτήσησθε ἐν τῷ ὀνόματι μου, λήψετε· καὶ Ὁ πιστεῦσας εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μέγιστα τούτων ποιήσει, ἔφη πρὸς αὐτούς· Εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν Κύριον τὸν Θεόν, ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσαθε ὅπερ βούλεσθε· καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τὴν αἰτήσιν ὑμῶν ὁ Θεός, κἂν ἡμεῖς ἐλάχιστοι καὶ ἀνάξιοι. Οἱ δὲ εὐθέως ἤτήσαν· τὴν τοῦ Εὐαγγελίου πυκνίδα, ἐν τῇ παρ' αὐτῶν ἀναφθεῖση ριφῆται πυρκαῖζ, καὶ εἰ ἀβλα-

suam dicendum haberet, et quænam ipse docturus esset. Illo autem sacrum divini Evangelii librum protendente, narranteque miracula quædam, a Deo in humano adventu suo patrata: Nisi quid simile, inquit Russorum turba, nos quoque videamus; maxime vero hiale narras in camino trium puerorum factum esse, nullo modo iis quæ dicturus es credemus. Ille vero fidem habens huic verissimo dicto: *Quodcumque petieritis in nomine meo, accipietis; et Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, imo majora eorum faciet; respondit illis: Etsi non liceat tentare Dominum Deum, attamen si ex animo ad Deum accedere decrevistis, petite quicquid volueritis: idque Deus petitioni vestræ obtemperans exsequetur, etiamsi nos quam minimi et indigni simus. Illi vero statim petierunt ut liber Evangeliorum in rogam ab se accusura mitteretur, et si hic illæsus servaretur, se ad Dei, quem prædicabant, cultum accessuros. Accepta conditio fuit. Sacerdoteque ad Deum oculos et manus erigente, ac dicente, Spiritum sanctum tuum glorifica, Jesu Christe Deus noster: in conspectu totius gentis liber sancti Evangelii in caminum conjectus est. Cumque horis non paucis arsisset caminus, hinc igne penitus extincto, sanctus ille liber illæsus integerque reper-*

τῆς ἐρρίφθης τὴν κάμινον ἢ τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου βίβλος. Ἐφ' ὧρας δὲ ἰκανὰς τῆς καμίνου ἐκκαυμένης, εἶτα καὶ τέλειον ἐκμαρανθείσης, εὐρέθη τὸ ἱερὸν πυκνίδιον διαμείναν ἀπαθὲς καὶ ἀλώβητον, μηδεμίαν ἀπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενον λύμην. Ὅπερ ἰδόντες οἱ Βάρβαροι καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγίντες τοῦ θαύματος, ἀνευδοιάστως πρὸς τὸ βᾶπτισμα ἠτόμολον, καὶ καθαιρόμενοι τὴν νουν τὴν Σωτῆρα ἐδόξαζον Κύριον· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Libet aliqua hic monere ad præfatam anonymi historiam de Russorum ad fidem Christi conversione. Et primo quod ait hic scriptor anonymus, Russos adhæsisse ritui Græcorum, propterea quod legati Romæ et Constantinopolim missi ad utrumque ritum contemplantum, ritum Græcum Romano prætulere; eadem ferme narratur a scriptoribus de conversione Wlodomiri Russorum ducis, qui fidem Christi suscepit, imperatoribus Basilio et Constantino, qui eidem duci sororem Annam in matrimonium dederunt; nam et ille ritui Græco adhæsit, propterea quod legati, quos ea causa Constantinopolim miserat, homines nimirum militares et adhuc semibarbari, eos vehementer commendassent, Latinorum vero ritus vel iidem, vel farinæ ejusdem alii nuntii, haud satis religiose peragi, ac templa parum esse ornata retulissent; nisi id postea Græci schismatis propugnatores conflinxerint, cum Wlodomirum ac filios plerosque constet Catholicæ fidei cum primis studiosos exstitisse, quorum duo David ac Romanus, sive Borissus ac Glebus, in catalogo sanctorum a Russis, etiam Romanæ Ecclesiæ nuntis recensentur. Quod autem ait de Cyrillo, is est ille episcopus et apostolus Slavorum, sancti Methodii Olomucii in Moravia episcopi, et Slavorum item apostoli frater; quorum quidem memoria colitur die 1x Martii. Sanctus Cyrillus vero Thessalonice natus est et prius dictus fuit Constantinus, qui propter mirabile ejus ingenium dictus fuit Philosophus; postmodum vero de consensu pontificis Cyrillus nuncupatus fuit, ut patet ex Vita eorumdem sanctorum Cyrilli et Methodii ex ms. Blaudurano, edita in Actis sanctorum die 9 Martii; quæ sic habet: *Tempore Michaelis imperatoris, fuit quidem vir genere nobilis, civitate Thessalonica ortus, nomine Constantinus, qui propter mirabile ejus ingenium dictus est Philosophus. Ille quinquagesimo die ante obitum suum, ex licentia summi pontificis imposuit sibi nomen Cyrillus, etc.* Eadem habentur et in alia ejusdem Vita ibidem edita: necnon in historia regni Slavorum presbyteri Diocleatis. Perperam autem in Breviario, quo hodie Bohemi, Moravi et Poloni utuntur, lect. i dicitur Cyrilli et Methodii pater fuisse Constantinus cognomento Philosophus; erat quippe hoc ipsius Cyrilli nomen, ut ex supra dictis patet, et ex assertionem Anastasii oculati testis in epistola ad Carolum Calvum Francorum regem anno 875 data, qua nuntiat corpus sancti Clementis papæ a Constantino Philosopho Romam allatum; atqui constat a Cyrillo id factum, Methodii fratre; quorum quidem pater fuit Leo patricius, ut scribit Diocleates pag. 288 ex editione Joannis Lucii: sed quæ ibi monet idem Lucius de Constantino Philosopho, Cyrillo et Methodio, futilla omnino sunt. Eadem quoque dicenda sunt de epistola Joannis VIII, papæ Suetoplucho comiti, ejusdem Cyrilli coævo scripta, in qua

(64) Mocrum Slave Mocrum nuncupatur.

(65) Slave Ostrog appellatur.

urbs : alteram, **105** quæ Meleta, sive Malozeata; A cujus in Actis apostolorum sanctus Lucas meminit, Melitem eam appellans : ubi et vipera divi Pauli digitum mordens, ab eo excussa igne conflagravit : tertiam insulam magnam, quæ Phara dicitur : quartam, quæ Bratzes. Sed et aliæ præterea insulæ sunt, quæ ad Paganos non pertinent, puta Choara, Ies, et Lastobon.

Φάρα (69) · νήσος ἑτέρα μεγάλη ὁ Βράτζης (70). Εἰσὶ δὲ καὶ ἑτεραι νῆσοι αἱ μὴ κρατούμεναι παρὰ τῶν αὐτῶν Παγανῶν · νήσος τὰ Χόαρα (71), νήσος Ἴης (72), νήσος τὸ Λάστοβον (73).

CAPUT XXXVII.

De Patzinacitarum gente.

Sciendum est Patzinacitas a principio ad Atel et Geech flumina habitasse, iisque conterminos fuisse populos illos qui Mazari atque Uzi cognominantur. Ante annos vero quinquaginta ii qui

ἡ Λαβίνετζα. Κρατοῦσι δὲ καὶ ταύτας τὰς νήσους · νήσος μεγάλη ἡ Κούρκρα (66), ἧτοι τὸ Κίκερ, ἐν ἧ ἔστι καὶ κάστρον · νήσος ἑτέρα μεγάλη τὰ Μίλετα, ἧτοι τὸ Μαλοζεάται (67) · ἦν ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων (68) ὁ ἅγιος Λουκᾶς μέμνηται, Μελίτην ταύτην προσαγορεύων · ἐν ἧ καὶ ἔχισ τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ τοῦ δακτύλου προσήψατο, ἦν καὶ τῷ πυρὶ ὁ ἅγιος Παῦλος κατέφλεξε. Νῆσος ἑτέρα μεγάλη τὸ

ΚΕΦΑΛ. ΑΖ'.

Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Πατζινακίτων.

Ἰστέον ὅτι οἱ Πατζινακίται τὸ ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ποταμὸν Ἀτῆλ (74) τὴν αὐτῶν εἶχον κατοικησιν · ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸν ποταμὸν Γεήχ, ἔχοντες τοὺς τε Μαζάρους (75) συνοροῦντας, καὶ τοὺς ἐπονομα-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

ait, Constantinum Philosophum fuisse inventorem B litterarum Slavonicarum : *Litteras*, inquit, *Slavonicas a Constantino quodam philosopho repertas, quibus Deo laudes debita resonant jure laudamus.* Anonymus quippe hic noster, Diocleates, Acta sancti Cyrilli ac reliqui scriptores Cyrillo, qui et Constantinus dictus fuit, uti supra demonstravimus, hoc attribuunt ; quin et perpetua apud nostrates traditio habetur, unum ex duobus alphabeticis Slavonicis *Kiurilizam* dictum ipsius Cyrilli esse, a *Kiurul* nomine Slavo, quod Cyrillum Latine sonat, denominatum : alterum vero *Bukuizam* appellatum divi Hieronymi.

Quid vero ipse de S. Hieronymi alphabeto, et versione sacræ Scripturæ ab ipso, ut aiunt, in Slavonicam linguam facta, sentiam, libenter fatebor. Nullibi in operibus divi Hieronymi ne quidem vestigium reperi linguæ Slavonicæ : quam quidem si callisset, in explanandis Scripturis, et pluries cum de nominibus Hebraicis, ea procul dubio usus esset. Ubi vero divus Hieronymus patrii sermonem appellat, aut nostratum linguam : id de lingua Latina, quæ tunc per universum Romanum orbem in usu erat intelligendum esse, nemo eruditus ignorat. Cæterum quod ait hic scriptor anonymus, Russos tandem miraculo libri Evangeliorum, qui cum in ignem conjectus esset, ibi illæsus ac integer repertus est, ad Christi fidem conversos fuisse, satis convenit cum iis quæ de eadem re habet Porphyrogenitus in avi Vita num. 96 ex editione Regia; quæ cum sint longiuscula, hic non exscribo.

(66) Curcra sive Cicer Latine *Corcira*, Slave *Karkar* dicitur.

(67) Meleta, sive Malozeatæ, Slave *Mliet* ; Latine vero dicitur *Melita* Plinio. Hinc catuli Melitæi, Callinacho auctore apud Plinium. Hujus autem insulæ supremum dominium hodie est penes rempublicam Ragusinam, utile vero, ut aiunt, dominium penes monasterium nostrum sanctæ Mariæ dictum. Sed quia de hac insula, et monasterio nostro alibi pluribus loquimur.

(68) Hæc habentur in Actibus apostolorum cap. 28. Sed num illud Pauli naufragium acciderit prope Melitam insulam, maris Africi non facile ex Actibus apostolorum cognosci potest ; et meo quidem judicio quæstio illa insolubilis videtur.

(69) Latine etiam Phara, Slave vero *Huar*.

(70) Bratzes Latine *Brachia*, Slave *Brac*.

(71) Antonini in Itinerario Cora dicitur.

(72) Ies Latine *Issa*, Slave vero *Uvis* nuncupatur.

(73) Lastobon Stephani Ladesta, Tab. Pent. Ladestris. Latine *Laudestina* dicitur, Slave vero *Lastovo* ; paretque reipublicæ Ragusinæ. Hæ autem quatuor magnæ insulæ Orientales, inquit Lucius, continenti Paganorum, seu Narentanorum proximiores, ab ipsis occupatæ, in eorumdem quoque nomen, simul cum possessione transivere, et inter Dalmaticas numerari desiere. Issam autem, et Ladestnam cum Choara ad Paganos seu Narentanos non pertinuisse Porphyrogenitus ait, ideo Dalmaticum nomen servasse, et simul cum Adriatici dominio, has quoque insulas in alto mari sitas, Romanos retinuisse ; harumque insularum comoditate navigationem Adriatici, et dominium reliquæ Dalmatiæ continuasse dicendum est.

(74) Patzinacitæ qui et Patzinacæ a principio incoluerunt antiquam magnamque Bulgariam circa flumen *Atel* dictum, quod Theophani *Atalis* dicitur, et *Edel* Tartarice ; a Rutenis vero *Volga* seu *Volga* appellatur, olim *Rha* Ptolemæo ; postmodum vero iidem Patzinacitæ trans Istrium planities incoluerunt a Borysthene fluvio ad Pannoniam usque porrectas. De hujus autem regionis incolis Patzinacitis, et gentibus ipsis conterminis pluribus agit scriptor noster in principio hujus operis, et infra cap. 42, ubi terminos illarum gentium assignat. Patzinacitæ vero quam plurima bella varia fortuna gesserunt tam cum Romanis, quam cum aliis nationibus ; tandem devicti fuere a Joanne Comneno, qui in hujus victoriæ memoriam diem festum instituit : quem quidem tunc τῶν Πατζινακίων τελετὴν nuncupavit, ut scribit Choniates in ejus Vita : Τοιαύτην νίκην περιφανῆ κατὰ Σκυθῶν ὁ Ἰωάννης ἀράμενος, καὶ ἡμέριστον στήσας τρόπαιον, τὰς εὐχὰς τῶ Θεῷ ἀποδίδωσι · τὴν τῶν Πατζινακίων λεγομένην ἐς ἡμᾶς τελετὴν εἰς ἀναμνηστῆρια προστάξας τῶν πεπραγμένων καὶ χαριστήρια. *Hac de Scythiis paria victoria, et illustri edito facinore, Joannes vota Deo persolvit : quod festum Patzinacarum nostro tempore dicitur, in rei gestæ monumentum, et grati animi testimonium.* Patzinacarum autem nomen ex Russico, vel Polonico *Pyeczini*gorum desumptum scribit Allatius, et ex eo Lucius de Regno Dalmatiæ et Croatiae lib. vi, cap. 5, ubi ait Patzinacas seu Patzinacitas postmodum *Vlahos* appellatos fuisse.

(75) Sic in mss. et in editis : sed sunt qui hic,

ζομένους Ούζ. Πρὸ ἐτῶν δὲ πεντήκοντα οἱ λεγόμενοι Ούζ μετὰ τῶν Χαζάρων ἁπονοήσαντες, καὶ πόλεμον συμβαλόντες πρὸς τοὺς Πατζινακίτας, ὑπερ-ίσχυσαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας αὐτοὺς ἐξεδίωξαν, καὶ κατέσχον αὐτὴν μέχρι τῆς σήμερον οἱ λεγόμενοι Ούζοί. Οἱ δὲ Πατζινακίται φυγόντες περιήρχοντο ἀναψλαφῶντες τόπον εἰς τὴν αὐτῶν κατασκήνωσιν· καταλαβόντες δὲ τὴν σήμερον παρ' αὐτῶν κρατουμένην γῆν, καὶ εὐρόντες τοὺς Τούρκους οἰκοῦντας ἐν αὐτῇ, πολέμου τρόπῳ τοῦτους νικήσαντες, καὶ ἐκβαλόντες ἐξεδίωξαν αὐτοὺς, καὶ κατεσχώνωσαν ἐν αὐτῇ, καὶ δεσπόζουσι τῆς τοιαύτης χώρας, ὡς εἶρηται, μέχρι τῆς σήμερον ἐτη πεντήκοντα πέντε. Ἰστέον οὖν πᾶσα ἡ Πατζινακία εἰς θέματα ὀκτώ διαιρεῖται (76), ἔχουσα καὶ μεγάλους ἄρχοντας τοσούτους· τὰ δὲ θέματα εἰσὶ ταῦτα· **B** ἄνομα τοῦ πρώτου θέματος Ἡρτήμ (77)· τοῦ δευτέρου Τζούρ· τοῦ τρίτου Γύλα· τοῦ τετάρτου Κουλπέη· τοῦ πέμπτου Χαροβόη· τοῦ ἕκτου Ταλμάτ· τοῦ ἑβδόμου Χοπόν· τοῦ ὄγδου Τζοπόν. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ὃν ἀπὸ τῶν ἰδίων τόπων (78) οἱ Πατζινακίται ἐξεδιώχθησαν, εἶχον ἄρχοντας εἰς μὲν τὸ θέμα Ἡρτήμ τὸν Ματζαν, εἰς δὲ τὸ Τζούρ τὸν Κούελ, εἰς δὲ τὸ Γύλα τὸν Κουρκοῦταν, εἰς δὲ τὸ Κουλπέη τὸν Ἰπαὸν, εἰς δὲ τὸ Χαροβόη τὸν Καϊδούμ, εἰς δὲ τὸ θέμα Ταλμάτ τὸν Κῶσαν· εἰς τὸ Χοπόν τὸν Γιαζή (79), εἰς δὲ τὸ θέμα Τζοπόν τὸν Βατάν. Μετὰ δὲ θάνατον αὐτῶν διεδέξαντο τὰς ἀρχὰς οἱ τούτων ἐξάδελφοι· νόμος γάρ ἐν αὐτοῖς καὶ τύπος ἐκράτησε παλαιῶς, μὴ ἔχειν ἐξουσίαν πρὸς παῖδας ἢ ἀδελφοὺς αὐτῶν μεταπέμπειν τὰ ἀξιώματα, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μόνον τοῖς κεκτημένοις τὸ καὶ μέχρι ζωῆς ἄρχειν αὐτοὺς· μετὰ δὲ θάνατον προχειρίζεσθαι ἢ ἐξάδελφον αὐτῶν, ἢ ἐξαδελφῶν παῖδας, πρὸς τὸ μὴ καθ' ὅλους εἰς ἓν μέρος γενεᾶς διατρέχειν τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκπλαγίους καὶ κληρονομεῖν καὶ ἀπεκδέχεσθαι τὴν τιμὴν· ἀπὸ ξένης δὲ γενεᾶς οὐχ ὑπεισέρχεται τις καὶ γίνεται ἄρχων. Τὰ δὲ ὀκτὼ θέματα διαιροῦνται εἰς τεσσαράκοντα μέρη, καὶ ἔχουσι καὶ ἐλάττονας ἄρχοντας.

A Uzi nuncupantur cum Chazaris conspirantes, et conjunctis armis Patzinacitas aggressi, superiores facti sedibus eos suis expulerunt, illasque tenuere in hodiernum usque diem Uzi. At Patzinacitæ qui fuga evaserant, circumeuntes quærebant ubinam sedes suas collocarent; venientesque in terram quam nunc incolunt, inventis illic Turcis incolis, debellatos ejecerunt, sedesque ipsi suas ibi posuerunt, tenentque jam hodie annum quinquagesimum quintum, uti dictum est. Et Patzinacia quidem universa in themata octo dividitur; quæ magnos quoque principes totidem habet: themata autem isthæc sunt. Primum est Ertem: secundum Tzur: tertium Gyla: quartum Culpee: quintum Charoboe: sextum Talmat: septimum Chopon: octavum Tzopon. Quo autem tempore suis ejecti sedibus Patzinacitæ fuerunt, principes erant; in themate quidem Ertem Maitzan, in Tzur Cuel, in Gyla Curcutan, in Culpee Ipaon, in Charoboe Caidum, in Talmat Costan, in Chopon Giaze, in Tzopon Batan. His autem mortuis in principatus successerunt eorum patruales; siquidem lex illis et antiqua consuetudo est, dignitates ad filios aut fratres non transmittere: sed contenti principes esse debent, quoad vivunt, principatum tenere; post mortem vero vel patruales, vel eorum filii promoventur, ne semper in eadem prosapiæ parte dignitas consistat, sed ut ad collaterales quoque ea hæreditate deferatur: alterius vero prosapiæ qui sit, nullus in principatum succedit. Hæc porro octo themata in partes distribuuntur quadraginta, quæ singulæ habent principes minores. Et quatuor quidem Patzinacitarum **106** nationes, sive themata, nimirum Cuartiztur, Syrucalee, Borotalmat, et Bulatzospon, ultra Danaprium flumen sitæ sunt, orientem septentrionemque spectantes, versus Uziam, Chazariam, Alaniam, Chersonem, et cæteras regiones: reliquæ vero quatuor nationes positæ sunt cis Danaprium flumen, ad partes occidentis septentrionisque; nimirum Thema Giachichopon Bulgariae finitimum est; inferius thema

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

pro Μαζάρους, Χαζάρους legendum putent, cum subjungat Porphyrogenitus, πρὸ ἐτῶν δὲ πεντήκοντα οἱ λεγόμενοι Ούζ μετὰ τῶν Χαζάρων ἁπονοήσαντες, etc. Ante annos vero quinquaginta ii qui **D** Uzi dicuntur cum Chazaris conspirantes, etc.

(76) Et paulo infra tradit scriptor, hæc octo Patzinacitarum themata dividi in partes quadraginta: Cedrenus vero, pag. 775, scribit Patzinacitarum gentem magnam ac populosam dividi in tredecim tribus: Τὸ ἔθνος τῶν Πατζινακίων, Σκυθικὸν ὑπάρχον, ὑπὸ τῶν λεγομένων Βασιλείων Σκυθῶν, μέγα τέ ἐστι καὶ πολυάνθρωπον, πρὸς δ' οὐδὲ ἐν αὐτῷ καθ' ἑαυτὸ Σκυθικὸν γένος ἀντιστῆναι δύναται· διήρηται δὲ εἰς τρισκαίδεκα γενεάς, αἵτινες καλοῦνται μὲν πᾶσαι τῷ κοινῷ ὀνόματι· ἔχουσι δὲ ἕκαστη καὶ ἴδιον ἀπὸ τοῦ αὐτῆς προγόνου καὶ ἀρχηγού, τὴν προσσηγορίαν κληρωσαμένη· νέμονται δὲ τὰς πέραν Ἰστρου ἀπὸ τοῦ Βορυσθέου ποταμοῦ καὶ μέχρι Παννονίας ἠπλωμένας πεδιάδας, νομάδες τε ὄντες, καὶ τὸν σκηνήτην διαπαντὸς ἀσπαζόμενοι βίον. Patzinacitarum gens Scythica est, eorum Scytharum qui Basilii dicuntur, magna et populosa, et cui nulla

alia gens Scythica resistere sola possit. Dividitur autem in tredecim tribus, quæ ut universæ commune Patzinacitarum nomen usurpant, ita quævis a suo generis principe atque auctore peculiarem sortita est appellationem. Incolunt trans Istrum plantities a Borysthene fluvio ad Pannoniam usque porrectas, incertis errantes sedibus, semperque in tabernaculis degentes. In hoc autem Patzinacitarum tractu hodie Podolia et Moldavia visuntur, ut scribit Ortelius.

(77) Omnia hæc themata paulo infra compositis nominibus insigniuntur, exceptis Gyla et Charoboe. Nec dubito quin plurima horum thematum nomina corrupta ac depravata sint, ut sæpe accidere solet scriptoribus Græcis, dum barbara nomina referunt.

(78) In ms. diversis verbis hæc habentur, ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας.

(79) Sic ms. codex; in editis vero, τὸν Γιαζή legitur. Et paulo infra idem thema Γιαζήχοντον appellatur a nomine ejusdem principis.

Gylæ Turciæ proximum est : Charoboe thema Russiae adjacet : Jabdiertim vero thema conterminum est tributariis pagis Russiae regionis, puta Ultinis, Derbleninis, Lenzeninis, reliquisque Sclavis. Distat autem Patzinacia ab Uzia et Chazaria itinere dierum quinque, ab Alania dierum sex, a Mordia dierum decem, a Russia unius diei, a Turcia dierum quatuor, a Bulgaria dimidii unius diei : propinqua est Chersoni, sed magis etiam Bosporo. δυτικώτερα καὶ ἀρκτικώτερα μέρη · τουτέστι τὸ θέμα Γιαζιχοπὸν (85) πλησιάζει τῇ Βουλγαρίᾳ, τὸ δὲ θέμα τοῦ κάτω Γύλα (86) πλησιάζει τῇ Τουρκίᾳ, τὸ δὲ θέμα Χαροβὴ πλησιάζει τῇ Ῥωσίᾳ, τὸ δὲ θέμα Ἰαβδιερτίμ (87) πλησιάζει τοῖς ὑποφόροις χωρίοις χώρας τῆς Ῥωσίας (88), τοῖς τε Οὐλτένιοις, καὶ Δερβλενίοις, καὶ Λενζενίοις, καὶ τοῖς λοιποῖς Σκλάβοις. Ἀπόκισται δὲ ἡ Πατζινακία ἐκ μὲν Οὐζίας καὶ Χαζαρίας ὀδὸν ἡμερῶν πέντε, ἐκ δὲ Ἄλανίας ἡμερῶν ἑξ, ἀπὸ δὲ Μορδίας (89) ὀδὸν ἡμερῶν δέκα, ἀπὸ δὲ Ῥωσίας ὀδὸν ἡμέρας μίας, ἀπὸ δὲ Τουρκίας ὀδὸν ἡμερῶν τεσσάρων, ἀπὸ δὲ Βουλγαρίας ὀδὸν ἡμέρας ἡμισυ · καὶ εἰς Χερσῶνα

Scilendum est, quo tempore expulsi sua regione Patzinacitæ fuere, nonnullos eorum sponte sua illic mansisse, et Uzis cobabitasse : suntque inter eos etiam nunc, ea habentes indicia, ut facile discerni possint, cognoscique quales sint, et quomodo avelli a suis contigerit : siquidem utuntur vestibibus decurtatis, et ad genua tantum pertinentibus, et manibus abscissis ; ea videlicet re inuenientes, a gentilibus se suis esse diremptos. Ultra vero Danaprim flumen, qua parte Bulgariam spectat, ad ejusdem fluminis trajectus urbes desertæ sunt : prima urbs quæ Patzinacitæ Aspron sive Alba dicitur, quod e saxo albicante constructa sit : secunda Tungatæ : tertia Cracnacatæ : quarta Salmacatæ : quinta Sacacatæ, sexta Giuicuatæ. Inveniuntur autem inter urbium collapsarum fabricas ecclesiarum indicia quædam, et cruces ex lapide tophino exsculptæ : unde quasi per traditionem credunt nonnulli, olim illic sedes habuisse Romanos. Porro Cangar quoque appellatur Patzinacitæ, non omnes quidem, sed trium tantum thematum incolæ, nimirum thematis Jabdierti, Cuartzituzur, et Chabuxingyla : tanquam qui cæteris

Ἰστέον ὅτι αἱ τέσσαρες τῶν Πατζινακτικῶν γενεῶν, ἤγουν τὸ θέμα Κουαρτζιτζούρ (80), καὶ τὸ θέμα Συρουκαλιπὴ (81), καὶ τὸ θέμα Βοροτάλματ, καὶ τὸ θέμα Βουλατζοσπὸν (82), κεῖνται πέρα τοῦ Δανάπρωτος (83) ποταμοῦ, πρὸς τὰ ἀνατολικώτερα καὶ βορειότερα μέρη ἀναποδλίποντα πρὸς τε Οὐζίαν, καὶ Χαζαρίαν, καὶ Ἄλανίαν, καὶ τὴν Χερσῶνα, καὶ τὰ λοιπὰ κλίματα · αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες γενεῶν κεῖνται ἐνθεν τοῦ Δανάπρωτος ποταμοῦ (84), πρὸς τὰ θέμα Γιαζιχοπὸν (85) πλησιάζει τῇ Βουλγαρίᾳ, τὸ δὲ θέμα Χαροβὴ πλησιάζει τῇ Ῥωσίᾳ, τὸ δὲ θέμα Ἰαβδιερτίμ (87) πλησιάζει τοῖς ὑποφόροις χωρίοις χώρας τῆς Ῥωσίας (88), τοῖς τε Οὐλτένιοις, καὶ Δερβλενίοις, καὶ Λενζενίοις, καὶ τοῖς λοιποῖς Σκλάβοις. Ἀπόκισται δὲ ἡ Πατζινακία ἐκ μὲν Οὐζίας καὶ Χαζαρίας ὀδὸν ἡμερῶν πέντε, ἐκ δὲ Ἄλανίας ἡμερῶν ἑξ, ἀπὸ δὲ Μορδίας (89) ὀδὸν ἡμερῶν δέκα, ἀπὸ δὲ Τουρκίας ὀδὸν ἡμερῶν τεσσάρων, ἀπὸ δὲ Βόσπορον πλησιέστερον.

Ἰστέον ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν ὃν οἱ Πατζινακίται ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας ἐξεδιχώθησαν, θελήσει τινὲς ἐξ αὐτῶν καλοικεῖν γνώμη ἐναπέμειναν ἐκεῖσε, καὶ τοῖς λεγομένοις Οὐζίοις συνώκησαν · καὶ μέχρι τοῦ νῦν εἰσιν ἐν αὐτοῖς, ἔχοντες τοιαῦτα γνωρίσματα ὥστε διαχωρίζεσθαι αὐτοῖς καὶ νοεῖσθαι τίνες τε ἦσαν, καὶ πῶς αὐτοὺς ἀποσπασθῆναι τῶν ἰδίων συνέδη · τὰ γὰρ ἱμάτια αὐτῶν εἰσι κόντουρα (90) μέχρι γονάτων, καὶ τὰ μανίκια (91) ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἀποκεκομμένα, ὡς δὴθεν ἐκ τούτου δεικνύντες, ὅτι ἀπὸ τῶν ἰδίων καὶ ὁμοφύλων ἀπεκόπησαν. Ἰστέον ὅτι ἐνθεν τοῦ Δανάπρωτος ποταμοῦ πρὸς τὸ ἀποδλίπον μέρος τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὰ περάματα τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ εἰσιν ἐρημόκατρα. Κάστρον πρῶτον, τὸ ὀνομασθὲν παρὰ τῶν Πατζινακτικῶν Ἄστρον, διὰ τὸ τοὺς λίθους αὐτοῦ φαίνεσθαι καταλεύκουσ · κάστρον δεύτερον, τὸ Τουγκάται · κάστρον τρίτον, τὸ Κρακνακάται · κάστρον τέταρτον, τὸ Σαλμακάται · κάστρον πέμπτον, τὸ Σακακάται · κάστρον ἕκτον, Γαιουκάται. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς τῶν παλαιοκάστρων κτίσμασιν εὕρισκονται καὶ ἐκκλησιῶν γνωρίσματα τινα, καὶ σταυροὶ λαξευτοὶ εἰς λίθους πορίνουσ (92) ὄθεν καὶ τινὲς παράδοσιν ἔχουσιν, ὡς Ῥωμαῖοι

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(80) Hoc nomen compositum est ex nomine thematis Τζούρ, et principis qui in eo tunc regnabat dum hæc scriberet Porphyrogenitus : nam, ut scribit Cedrenus paulo superius citato loco, præter commune Patzinacitarum nomen, quævis tribus a suo generis principe atque auctore peculiarem sortita est appellationem : Δήρηται δὲ εἰς τρισκαλιδάκα γενεάς, αἵτινες καλοῦνται μὲν πᾶσαι τῷ κοινῷ ὀνόματι ἔχουσι δὲ ἐκάστη καὶ ἴδιον, ἀπὸ τοῦ αὐτῆς προγόνου καὶ ἀρχηγοῦ τὴν προσηγορίαν κληρωσμένη.

(81) Sic et in mss. ; at fortassis legendum, ' Συρουκαλιπὴ, quippe paulo superius hoc thema Κουλιπὴ, et non Καλιπὴ appellatur.

(82) Thema hoc paulo superius Τζοπὸν, et non Τζοσπὸν vocatur.

(83) Ultra Danaprim flumen. In editis legitur παρ' αὐτοῦ Δανάπρωτος, ad Danaprim flumen.

(84) Sic in ms. Perperam in editis legitur, ὅθεν τοῦ Δανάπρωτος ποταμοῦ · quippe quatuor Patzinacitarum themata ultra Danaprim sita fuisse ait, quatuor vero cis Danaprim.

(85) Nomen compositum ex Χοπὸν thematis nomine, et Γιάζι seu Γιάζι principis nomine, qui in

eo themate regnabat, quo tempore Patzinacitæ suis sedibus ejecti fuere, ut ait paulo superius idem Porphyrogenitus.

(86) Circa finem hujus capituli hoc idem thema composito nomine insignitur, et Chabuxingyla dicitur.

(87) Nomen primi thematis compositum ; sed supra scribitur Ἡρτήμ, non vero Ἐρτήμ. Cæterum duarum tribuum Patzinacitarum, quarum una Belemarnis et altera Pagumanis vocabatur, meminit Cedrenus pag. 776.

(88) Sic in ms. codice. In editis legitur, πλησιάζει ταῖς ὑποφόροις χώραις τῆς Ῥωσίας.

(89) Sic ms. codex. Editi habent, ἀπὸ δὲ Μοδίας, sed Meursius hic pro Μοδίας legendum ait Μηδίας ; cui libenter subscribo.

(90) Κόντουροσ, idem quod Κοττός, Brevis, inquit Ducangius in suo Gloss. Græc.

(91) Μανίκιον, Manica. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

(92) Sic ms. codex. Editi habent, εἰς λίθους πορίνας, sed Meursius pro πορίνας legendum ait πορίτας.

ποτε τὰς κατοικίας εἶχον ἐκείσε. Ἰστέον ὅτι Κάγ- A
καρ ὀνομάζονται οἱ Πατζινακίται, ἀλλ' οὐχὶ πάντες, Cancar significat.
πλὴν ὁ τῶν τριῶν θεμάτων λαδς, τοῦ Ἰαβδιηρτί (93), καὶ τοῦ Κουαρτζιτζούρ (94), καὶ τοῦ Χαβουζιγγυλά,
ὡς ἀνδρείότεροι· καὶ εὐγενέστεροι τῶν λοιπῶν· τοῦτο γὰρ ὁλοῖ ἢ τοῦ Κάγκαρ προσηγορία.

ΚΕΦΑΛ. ΑΗΨ.

Περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ ἔθνους τῶν Τούρκων
καὶ ὅθεν κατάγονται.

Ἵτι τὸ τῶν Τούρκων ἔθνος πλησίον τῆς Χαζαρίας
τὸ παλαιὸν τὴν κατοικίαν ἐποιεῖτο εἰς τὸν τόπον
τὸν ἐπονομαζόμενον Λεβεδία ἀπὸ τῆς τοῦ πρώτου
βοεβόδου αὐτῶν ἐπωνυμίας, ὅστις Βοεβόδος (95) τὸ
μὲν τῆς κλήσεως ὄνομα Λεβεδίας προσαγορεύετο,
τὸ δὲ τῆς ἀξίας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτὸν, Βοε-
βόδος ἔκαλετο. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ τόπῳ τῷ προβή-
θηντι Λεβεδία· ποταμὸς ἐστὶ βέων Χιδμάς, ὁ καὶ
Χιγγυλὸς ἐπονομαζόμενος. Οὐκ ἐλέγοντο δὲ τῷ B
τότε χρόνῳ Τούρκοι, ἀλλὰ Σαβαρτοιάσφαλοι ἕκ
τινος αἰτίας ἐπονομάζοντο. Καὶ οἱ μὲν Τούρκοι γενεαὶ
ὑπῆρχον ἐπ' αὐτὰ, ἀρχοντα δὲ εἰς αὐτοὺς εἶτε ἴδιον εἶτε
ἀλλότριον ποτὲ οὐκ ἐκτήσαντο, ἀλλ' ὑπῆρχον ἐν
αὐτοῖς βοεβόδοι τινες, ὧν πρῶτος βοεβόδος ἦν ὁ
προβήθης Λεβεδίας. Συνώκησαν δὲ μετὰ τῶν Χαζά-
ρων ἐνιαυτοὺς τρεῖς, συμμαχοῦντες τοῖς Χαζάροις
ἐν πᾶσι τοῖς αὐτῶν πολέμοις. Ὁ δὲ Χαγάνος ἀρχὼν
Χαζαρίας διὰ τὴν αὐτῶν ἀνδρείαν καὶ συμμαχίαν,
τῷ πρώτῳ βοεβόδῳ τῶν Τούρκων Λεβεδία ἐπονομα-
ζομένη γυναῖκα δέδωκε πρὸς γάμον Χαζάραν εὐ-
γενῆ, διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ περιφημον, καὶ τὸ
τοῦ γένους περιφανές, ὅπως ἐξ αὐτοῦ τεκνώσῃ· ὁ δὲ
Λεβεδίας ἐκεῖνος ἕκ τινος τύχης μετὰ τῆς αὐτῆς C
Χαζάρου οὐκ ἐπαιδοποίησεν. Οἱ δὲ Πατζινακίται
ἢ πρότερον Κάγκαρ ἐπονομαζόμενοι· (τοῦτο γὰρ τὸ
Κάγκαρ ὄνομα ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ ἀνδρείᾳ ἐλέγετο
παρ' αὐτοῖς [96])· πρὸς Χαζάρους οὖν οὗτοι κινή-
σαντες πόλεμον, καὶ ἠττηθέντες, τὴν οἰκίαν γῆν
καταλείψαι, καὶ τὴν Τούρκων κατοικῆσαι κατηναγ-
κίσθησαν. Ἀναμεταξὺ δὲ τῶν Τούρκων συναφθέντος
πολέμου (97) καὶ τῶν Πατζινακιδῶν, τῶν τῆνικαῦτα
Κάγκαρ ἐπονομαζομένων, τὸ τῶν Τούρκων φασά-
τον ἠττήθη, καὶ εἰς δύο διηρέθη μέρη· καὶ τὴ
μὲν ἐν μέρος πρὸς ἀνατολὴν εἰς τὸ τῆς Περσίας
μέρος κατέκρησεν, οἱ καὶ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τὴν
τῶν Τούρκων ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν καλοῦνται Σα-
βαρτοιάσφαλοι· τὸ δὲ ἕτερον μέρος εἰς τὸ δυτικὸν
κατέκρησεν μέρος, ἅμα καὶ τῷ βοεβόδῳ αὐτῶν καὶ
ἀρχηγῷ Λεβεδία, εἰς τόπους τοὺς ἐπονομαζομένους D
Ἀτελκούζου, ἐν οἷς τόποις τὸ νῦν τῶν Πατζινακι-
τῶν ἔθνος κατοικεῖ. Ὀλίγου δὲ χρόνου διαδραμόντος,
ὁ Χαγάνος ἐκεῖνος ἀρχὼν Χαζαρίας τοῖς Τούρκοις
ἐμήνυσε τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλῆναι χελάνδια (98)

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(95) Sic in ms. Perperam vero in editis legitur,
τοῦ Διαυδιηρτί· quippe hujus thematis mentio
occurrit et supra.

(94) Compositum ex Τζούρ, thematis nomine, et
principis, ut paulo ante monuimus. In editis legitur,
Κρουαρτζιτζού.

(95) Latine *Vainoda*, dignitas apud Slavos. *Voē-
voda*. Idem quod apud Latinos, *Capitaneus*, *Tribu-
nus*. *Dux militum*.

(96) Sic ex ms. codice. De eadem re loquitur
scriptor noster et capite præcedenti.

107 CAPUT XXXVIII.

De Turcarum gentis genealogia, et unde ea gens
originem ducat.

Turcarum gens olim prope Chazariam habitabat,
in loco cui cognomen Lebedias a primo ipsorum
boebodo; qui nomine quidem Lebedias appellaba-
tur; dignitate vero, quemadmodum reliqui ejus
successores, boebodus vocabatur. In hoc igitur
loco, nimirum in prædicta Lebedia, fuit amnis
Chidmas, qui etiam Chingylus cognominatur. Et
quidem tunc temporis non Turcæ, sed Sabartœas-
phali quadam de causa dicebantur: erantque gen-
tes eorum septem, et principem vel indigenam
vel alienigenam habuerunt nunquam; sed erant
inter ipsos boebodi quidam, quorum primus is, cu-
jus supra mentionem fecimus, Lebedias. Habita-
runt autem cum Chazaris annos tres, omnibus
eorum in bellis adjutores: Chaganusque Chazaris
princeps primo Turcarum boebodo Lebediæ, for-
titudinis eorum ac commilitii causa, uxorem dedit
Chazaram nobilem, motus fortitudinis ejus fama,
et generis splendore, ut ex eo prolem tolleret: et
tamen casu factum est, ut ex Chazara illa liberos
non susciperet Lebedias. Patzinacitæ vero, qui
Cancar olim cognominabantur (nam hoc nomen
Cancar apud ipsos nobilitatem ac fortitudinem si-
gnificat) armis contra Chazaros sumptis victi, ter-
ram suam deserere, et Turcarum regionem incolere
coacti fuere. Bello autem inter Turcas et Patzina-
citas tunc temporis Cancar cognominatos, exorto,
Turcarum exercitus devictus fuit, atque in partes
duas divisus; et earum una quidem orientem
versus partem Persidis incoluit; et hi etiam in ho-
diernum diem de veteri Turcarum cognomine Sa-
bartœasphali nuncupantur: altera vero pars oc-
cidentem versus sedes posuit cum boebodo suo ac
duce Lebedia in locis Atelcusu nuncupatis, quæ
nunc Patzinacitarum gens incolit. Paulo vero post
Chaganus ille Chazaris princeps per legatos petiit
a Turcis ut ad se Chelandiam mittant primum
eorum boebodum: itaque ad Chaganum Chazaris
profectus Lebedias interrogavit, quæ ipsius vo-
candi causa esset? cui Chaganus, Ideo se eum
vocasse, ut, quandoquidem nobilis, prudens, stre-
nuus, primusque Turcarum esset, gentis suæ 108
principem faceret, eo pacto, ut sibi subesset:

(97) Sic ex ms. In editis locus hic corruptus ac
mutilus.

(98) Chelandia urbs hic est circa Bosporum,
non vero navigii genus, ut putavit Meursius, et
ideo hunc locum sic interpretati sumus: *Paulo
vero post Chaganus ille Chazaris princeps per lega-
tos petiit a Turcis, ut ad se Chelandiam mittant
primum eorum boebodum*. Meursius vero perperam
locum hunc sic vertit: *Paulo vero post Chazaris
princeps Chaganus per legatos mitti sibi a primo
Turcarum boebodo chelandia petiit*.

at ille respondit : Affectum tuum erga me, et voluntatem exosculor, gratiasque dignas dico; quando vero tali principatui non sufficio, parere non possum : sed est alter a me Boeobodus, Salmutzes nomine, qui et filium habet Arpadem nuncupatum : horum sive ipse Salmutzes, sive filius ejus Arpades princeps fiat, tibi que subjiciatur. Placuit itaque hæc oratio Chagano, virosque cum ipso ad Turcas misit, qui ubi cum iis sermonem communicassent, visum potius illis fuit Arpadem principem constituere, quam patrem Salmutzen, utroque digniorem, et prudentiam, consilio, ac fortitudine insignem, talique principatui parem : quem etiam solemniter Chazarorum more ac consuetudine in scuto erectum principem fecerunt. Et ante hunc Arpadem Turcæ principem alium nullum unquam habuerunt; ex cujus etiam posteris ad hunc usque diem princeps Turcæ constituitur. Post aliquot vero annos Turcas invadentes Patzinacitæ, eos cum principe Arpade persecuti sunt. Turcæ itaque profligati fugientes, et terram ad sedes collocandas quærentes, magnam Moraviam ingressi, incolas ejus expulerunt, ibique sedes suas posuerunt, tenentque etiam in hodiernum usque diem : et ex eo tempore bellum cum Patzinacitis Turcæ non habuerunt. Ad Turcas vero orientem versus in Persidis partibus habitantes, quorum supra mentionem fecimus, negotiatores suos mittunt etiamnum ii qui Occidentem incolunt prædicti Turcæ, invisuntque illos, et responsa sæpe ab ipsis per hos accipiunt. Cæterum Patzinacitarum locus, quem tunc inhabitabant Turcæ, a fluviiis, qui illic sunt, cognominatur; flumina autem isthæc sunt : primus fluvius Baruch appellatur; secundus Cubu; tertius Trullus; quartus Brutus; quintus denique Seretus nuncupatur.

εις τὴν γῆν αὐτῶν κατεσχῆνωσαν, εἰς τὴν νῦν οἱ Τούρκοι μέχρι τῆς σήμερον κατοικοῦσι· καὶ ἔκτοτε πῖνον οἱ Τούρκοι μετὰ τῶν Πατζινακτικῶν (5) οὐκ ἐποίησαν. Εἰς δὲ τὸ κατασκηνώσαν τὸ προρῆθὲν ἔθνος τῶν Τούρκων πρὸς τὴν ἀνατολὴν εἰς τὰ τῆς Περσίδος μέρη· μέχρι τοῦ νῦν πραγματευτὴς ἀποστῆλθουσιν οὗτοι οἱ πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος οἰκοῦντες προσηρημένοι Τούρκοι, καὶ βιάουσιν αὐτούς, καὶ ἀποκρίσεις παρ' αὐτῶν πρὸς αὐτούς πολλάκις ἀποκομίζουσιν. Ὅτι δὲ τῶν Πατζινακτικῶν τόπος, ἐν ᾧ τῷ τότε καιρῷ κατέκησαν οἱ Τούρκοι, καλεῖται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἐκεῖσε ὄντων ποταμῶν. Οἱ δὲ ποταμοὶ εἰσὶν οὗτοι· ποταμὸς πρῶτος ὁ καλούμενος Βαρούχ· ποταμὸς δευτέρος ὁ καλούμενος

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(99) Sic ex mss. Perperam vero legitur in editis D

Latinum *scutum*. Sed observandus est hic ritus, scuto impositum tollendi principem designatum; qui quidem communis erat tam Romanis quam Barbaris. Ammianus Marcellinus lib. xi, de Juliano a Gallicanis militibus principe renuntiato: *Impositusque scuto pedestri, et sublatius eminens, populo silente, Augustus renuntiat, jubebatur diadema proferre*, Zonaras in Justiniano, ubi de Hypatio a seditiosis in imperatorem electo: καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἔραντες, ἀναγορεύουσι βασιλέα, atque clypeo in sublime elatum, imperatorem consulant. Cæterum de hoc more eligendi principem pluribus egere Pithæus lib. ii Advers. cap. vi; Lipsius ad Tacitum, Demsterus ad Corippum, Valesius ad Ammianum, et alii quamplurimi.

(2) Perperam in editis et in mss. legitur εἰπερ, etc.

(3) Nimirum, quem etiam solemniter Chazarorum more ac consuetudine in scuto erectum principem fecerunt. Ζάχανον porro vox Illyrica seu Slava corrupte scripta videlicet Sakon, vel Sacon, et in plurali Sakona, legem et consuetudinem significat uti pluribus monuimus supra ad cap. 8 hujusce libri, ubi hic ipsa voce utitur scriptor noster. Cæterum perperam hæc legitur in editis, ἔθνος pro ἔθος.

(4) Σικόνειν, σικόνειν et σηκώνειν, sublevari, tollere et erigere significat; σκουτάριον autem est

τὸν πρῶτον αὐτῶν βοέβοδον. Ὁ Λεβεδία; τοῖνον πρὸς τὴν Χαγάνον Χαζαρία; ἀφικόμενος ἀνηρώτα τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν μετεπέμψατο· ὁ δὲ Χαγάνος εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι διὰ τοῦτό σε προσεκαλεσάμεθα, ἵνα ἐπειδὴ εὐγενῆς καὶ φρόνιμος καὶ ἠνδρειωμένος (99) ὑπάρχεις, καὶ πρῶτος τῶν Τούρκων, ἄρχοντά σε τοῦ ἔθνους σου προβαλώμεθα, καὶ ἵνα ὑπέκχης τῷ λόγῳ καὶ τῇ προστάξει τῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν Χαγάνον ἀντέφησεν, ὅτι τὴν περὶ ἐμέ σου σχέσιν τε καὶ προαίρεσιν μεγάλως ἐναποδέχομαι, καὶ τὴν εὐχαριστίαν ὁμολογῶ σοι προσήκουσαν· ἐπεὶ δὲ ἀδυνάτως ἔχω πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχὴν, ὑπακούσαι οὐ δύναμαι, ἀλλὰ μάλλον ἔστιν ἕτερος ἀπ' ἐμοῦ βοέβοδος, λεγόμενος Σαλμούτζης (1), καὶ υἱὸν κεκτημένος ὀνόματι Ἀρπαδῆν· ἐκ τούτων μάλλον εἴτε ἐκεῖνος Σαλμούτζης, εἴτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀρπαδῆς, ἵνα γένηται ἄρχων, καὶ ἔστιν ὑπὸ τοῦ λόγου ὑμῶν. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ λόγῳ ἀρῆσθεις ὁ Χαγάνος ἐκεῖνος, δέδωκεν ἀνθρώπους αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τοὺς Τούρκους ἀπέστειλεν, οἳ καὶ συλλαλήσαντες περὶ τούτου μετὰ τῶν Τούρκων, μάλλον οἱ Τούρκοι τὸν Ἀρπαδῆ γενέσθαι προέκριναν ἄρχοντα, ἥπερ Σαλμούτζη (2) τὸν αὐτοῦ πατέρα, ὡς ἀξιολογώτερον ὄντα καὶ περισπούδαστον ἐν τε φρονήσει καὶ βουλή καὶ ἀνδρείῳ, καὶ ἱκανὸν πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχὴν· ὃν καὶ ἄρχοντα κατὰ τὸ τῶν Χαζάρων ἔθος καὶ ζάχανον (3) πεποιήκασιν σηκώνσαντες αὐτὸν εἰς σκουτάριον (4). Πρὸ δὲ τοῦ Ἀρπαδῆ τούτου ἄρχοντα ἕτερον οἱ Τούρκοι οὐκ ἐκτίσαντο πώποτε· ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐκ τῆς τούτου γενεᾶς ἄρχων Τουρκίας καθίσταται.

Μετὰ δὲ τινὰς χρόνους τοῖς Τούρκοις ἐπιπεσόντες οἱ Πατζινακίται κατεδίωξαν αὐτούς μετὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν Ἀρπαδῆ. Οἱ οὖν Τούρκοι τραπέντες καὶ πρὸς κατοίκησιν γῆν ἐπιζητοῦντες, ἐλθόντες ἀπέδιωξαν οὗτοι τοὺς τὴν μεγάλην Μοραβίαν κατοικοῦντας, καὶ

(5) In mss. legitur. παρὰ τῶν Πατζινακτικῶν οὐκ ἐδῆξαντο.

Κουβού · ποταμὸς τρίτος ὁ καλούμενος Τροῦλλος · ποταμὸς τέταρτος ὁ καλούμενος Βροῦτος · ποταμὸς πέμπτος ὁ καλούμενος Σέρετος.

ΚΕΦΑΛ. ΑΘ'.

Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Καβάρων.

Ἰστέον ὅτι οἱ λεγόμενοι Κάβαροι (6) ἀπὸ τῆς τῶν Χαζάρων γενεᾶς ὑπήρχον · καὶ δὴ συμβᾶσαν τινα παρ' αὐτῶν ἀποστασίαν γενέσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, καὶ πολέμου ἐμφυλίου καθιστάντος, ἡ πρώτη ἀρχὴ αὐτῶν ὑπερίσχυεν · καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπεσφάγησαν (7), οἱ δὲ ἐξέφυγον, καὶ ἦλθον καὶ κτεσεκλήνωσαν μετὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν τῶν Πατζινακίτων γῆν, καὶ ἀλλήλοις συνεφιλώθησαν, καὶ Κάβαροι τινες ὠνομάσθησαν (8). Ὅθεν καὶ τὴν τῶν Χαζάρων γλῶσσαν αὐτοῖς τοῖς Τούρκοις ἐδίδαξαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν αὐτὴν διάλεκτον ἔχουσιν · ἔχουσι δὲ καὶ τὴν τῶν Τούρκων ἑτέραν γλῶτταν. Διὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς πολέμους ἰσχυρωτέρους καὶ ἀνδρειοτέρους δεῖκνυσθαι τῶν ὀκτῶ γενεῶν, καὶ προεξάρχειν τοῦ πολέμου προεκρίθησαν πρῶται γενεαί · εἰς γενεαῖς τῶν Καβάρων, ὅστις καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐστίν.

ΚΕΦΑΛ. Μ'.

Περὶ τῶν γενεῶν τῶν Καβάρων καὶ Τούρκων.

Πρώτη ἡ παρὰ τῶν Χαζάρων ἀποσπασθεῖσα αὕτη ἡ προβόρηθεῖσα τῶν Καβάρων γενεά, δευτέρα τοῦ Νέκη (9), τρίτη τοῦ Μεγέρη, τετάρτη τοῦ Κουρτυγερμάτου, πέμπτη τοῦ Ταριάνου, ἕκτη Γενάχ, ἑβδόμη Καρή, ὄγδοη Κασή. Καὶ οὕτως ἀλλήλοις συναφθέντες μετὰ τῶν Τούρκων οἱ Κάβαροι εἰς τὴν τῶν Πατζινακίτων κατοικήσαν γῆν. Μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ αὐτοκράτορος βασιλέως προσκληθέντες διεπέρασαν, καὶ τὸν Συμεὼν πολεμήσαντες (10) κατὰ κράτος αὐτὸν ἤττησαν · καὶ ἐξέλασαντες μέχρι τῆς Πρεσθλάβου (11) διεῖλον ἀποκλιθεῖσαντες αὐτὸν εἰς τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον Μουονδράγα, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν · τῷ δὲ τότε καιρῷ τὸν Λιούντικα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρπαδῆ εἶχον ἀρχοντα. Μετὰ δὲ τὸ πάλιν τὸν Συμεὼν μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων εἰρηνεύεσθαι, καὶ λαθεῖν ἄδειαν, διεπέμψατο πρὸς τοὺς Πατζινακίτας, καὶ μετ' αὐτῶν ὠμοφώνησε τοῦ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τοὺς Τούρκους. Καὶ ὅτε οἱ Τούρκοι πρὸς ταξείδιον ἀπῆλθον, οἱ Πατζινακίται μετὰ τοῦ Συμεὼν ἦλθον κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ τὰς αὐτῶν φαμηλίαις παντελῶς ἐξηφάνισαν, καὶ τοὺς εἰς φύλαξιν τῆς χώρας αὐτῶν Τούρκους ἀπέκεισε κακιν-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(6) Sic in omnibus codicibus mss. et ubique legitur. At Meursius pro Κάβαροι ubique legendum putat Ἀβαροι.

(7) Nimirum; *quique victi, pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas in Patzinacitarum terram se contulerunt, ibique sedes posuerunt, contractaque mutua amicitia Cabari appellati sunt.* Perperam Meursius hæc ita interpretatur: *quique victi, pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas Patzinacitasque se contulerunt, et in eorum terra sedes posuerunt, contractaque mutua amicitia Barbari appellati sunt.*

(8) Sic in ms. codice. In editis vero perperam legitur hic Βάρβαροι pro Κάβαροι.

(9) Sic ex ms. codice. In editis legitur, δευτέρα ἢ Νέκη.

A

CAPUT XXXIX.

De Cabarorum gente.

Cabari a Chazarorum gente descendunt. Fac'a autem inter eos secessionem, belloque orto civili, prior pars vicit: quique victi, pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas in Patzinacitarum terram se contulerunt, ibique sedes posuerunt, contractaque mutua amicitia 109 Cabari appellati sunt; unde et Chazarorum linguam ipsos Turcas docuerunt, habentque etiam hodie eandem dialectum; aliaque item Turcarum lingua utuntur. Quia vero fortitudine bellica et strenuitate octo aliis gentibus præstabant, iisque in præliis antecellebant, primum in tribus locum obtinuerunt; unusque in illis tribus Cabarorum populis princeps est ad hodiernum usque diem.

ἡ δὲ ἐστὶν ἀρχὼν ἐν αὐτοῖς, ἤγουν ἐν ταῖς τρισὶ ἐστίν.

CAPUT XL.

De Cabaris et Turcis.

Prima a Chazaris avulsa hæc Cabarorum gens est, quam dixi; secunda Nece; tertia Megere; quarta Curtugermati; quinta Tariani; sexta Genach; septima Care; octava Case. Atque sic connexi inter se Cabari cum Turcis Patzinacitarum terram incoluerunt. Postea vero a Leone illo Christi amante ac præclaro imperatore accersiti trajecerunt, bellumque Symeonis inferentes, victo eo fugatoque Presthlabum usque pervenerunt; et cum in urbe Mundraga eum inclusissent, domum redierunt, quo tempore Liuntica Arpadæ filium principem habebant. Postquam autem iterum cum Romanorum imperatore pacem Symeon fecisset, et opportunitatem nactus esset, ad Patzinacitas legatos misit, et sædus cum iis iniit ad oppugnandos delendosque Turcas. Cumque ad bellicam expeditionem abiissent Turca, contra eos Patzinacitæ cum Symeone profecti, familias ipsorum omnino perdidit, hinc misere pulsus qui ad regionis istius custodiam relictus erant. Itaque reversi Turcæ regionem suam desertam vastatamque invenientes, in ea terra, quam ad hodiernum usque incolunt, sedes posuerunt; in ea

(10) Quomodo Bulgari a Romanis et Turcis profligati fuere, imperante Leone Philosopho, et quomodo Turcæ postmodum a Bulgaris interneeione deleti fuere, pluribus narrat incertus continuator Theophanis in Vita Leonis imperatoris, necnon Symeon Magister in ejusdem Augusti Vita.

(11) Hæc eadem urbs alijs Περσθλάβα dicitur; et quidem Persthlavam Magnam, Bulgariae regum regiam, expugnavit Joannes Zimisceus, utramque Magnam et Parvam Basilius. Magnam ad Istrum statuit Anna; Zonaras et Scylitzes haud procul a Dorostolo. Ad Hemum montem ponitur a Niceta in Isaacio lib. 1, n. 5, quo loco eam describit. Vide quæ lib. 1 Comment. de ea monuimus.

nimirum regione, quam a fluminibus cognominatam esse supra diximus. Locus autem, quem primitus Turcæ occupabant, a fluvio interlabente nuncupatur Etel et Cuzu, in quo nunc Patzinacitæ commorantur; a quibus sane pulsæ Turcæ et profugientes, sedes posuerunt illic, ubi nunc habitant. In hoc autem loco antiqua quædam monumenta supersunt; inter quæ pons Trajani imperatoris ad initia Turciæ, et Belegrada, quæ trium dierum itinere ab ipso ponte distat, ubi turris est sancti ac magni Constantini imperatoris, et rursus ad cursum fluminis exstat Sirmium, quod Belegrada abest duorum dierum itinere: inde magna Moravia baptismo carens, quam Turcæ devastarunt, cuiusque princeps olim fuit Sphendoplocus. **110** Atque hæc quidem juxta Istrum flumen monumenta sunt, et cognomina. Ulteriora vero, quæ omnia Turcis habitantur, cognomina nunc habent a fluminibus transcurrentibus. Eorum primum Timeses est; alterum Tules; tertium Moreses; quartum Crisus; quinta Titza. Confines autem Turcis sunt orientem versus Bulgari; ubi eos Ister fluvius, qui et Danubius dicitur, separat: septentrionem versus Patzinacitæ; ad occidentem Franci; ad meridiem Chrobati. Octo vero hæ Turcarum gentes principibus suis subjectæ non sunt, sed singulæ, pro fluminibus, quibus distinguuntur, mutuo inter se contractu statuerunt quæcumque partem bello infestari contigerit, ei communiter omni studio et cura suppetias ferre. Habent autem primum ducem exercitus principem e prosapia Arpade, cum quo duo alii gylas et carchan, qui iudicium vicem obtinent. Et habet unaquæque gens peculiarem principem; suntque gylas et carchan non nomina propria, sed dignitates. Sciendum vero Arpadem magnum Turciæ principem filios genuisse quatuor, quorum primus Tarcatus; secundus Jelech; tertius Jutotzas; quartus Zaltan. Rursus Arpade primogenitus Tarcatus filium habuit Tebele; alter Jelech filium genuit Eaelech; tertius Jutotzas filium suscepit Phalitzin, qui nunc principatum tenet: quartus Zaltan filium habuit Taxin. Et omnes quidem Arpade filii mortui sunt, superstitibus tantum eorum nepotibus Phale et Tase cum patrueli eorum Taxi; Tebelesque moriens filium reliquit Termatzum, qui nuper in gratiam re-

A κάκως; (12) απέδωξαν. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ὑποστρέψαντες, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν οὕτως εὐρόντες ἔρημον καὶ κατηφανισμένην, κατεσκήνωσαν εἰς τὴν γῆν· εἰς ἣν καὶ σήμερον κατοικοῦσι, τὴν ἐπονομαζομένην κατὰ τὴν ἀνωτέρω (13), ὡς εἴρηται, τῶν ποταμῶν ἐπωνυμίαν. Ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ πρότερον οἱ Τοῦρκοι ὑπῆρχον, ὀνομάζεται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἐκεῖσε διερχομένου ποταμοῦ Ἐτέλ καὶ Κουζοῦ (14), ἐν ᾧ ἀρτίως οἱ Πατζινακίται κατοικοῦσιν· οἱ δὲ Τοῦρκοι παρὰ τῶν Πατζινακίτων διωχθέντες ἦλθον καὶ κατεσκήνωσαν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παλαιὰ τινὰ ἐστὶ γνωρίσματα· καὶ πρῶτον μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ βασιλέως Τραϊτανοῦ γέφυρα κατὰ τὴν τῆς Τουρκίας ἀρχὴν· ἔπειτα δὲ καὶ Βελάγραδα ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς αὐτῆς γεφύρας, ἐν ᾗ καὶ ὁ πύργος ἐστὶ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως· καὶ πάλιν κατὰ τὴν τοῦ ποταμοῦ ἐκδρομὴν ἐστὶ τὸ Σέρμιον ἐκεῖνο τὸ λεγόμενον, ἀπὸ τῆς Βελγράδας ἰδὸν ἔχον ἡμερῶν δύο· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἡ μεγάλη Μοραβία, ἡ ἀβάπτιστος, ἣν καὶ ἐξήλειψαν οἱ Τοῦρκοι (15), ἧς ἦρχε τὸ πρότερον ὁ Σφενδοπλόκος; (16). Ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸν Ἴστρον ποταμὸν γνωρίσματα τε καὶ ἐπωνυμίαι· τὰ δὲ ἀνωτέρα τούτων, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ πᾶσα τῆς Τουρκίας κατασκήνωσις, ἀρτίως ὀνομάζουσι κατὰ τὰς τούτων ἐκεῖσε ρεόντων ποταμῶν ἐπωνυμίας. Οἱ δὲ ποταμοὶ εἰσὶν οὗτοι· ποταμὸς πρῶτος ὁ Τιμήσης· ποταμὸς δεῦτερος Τούτης (17)· ποταμὸς γ' ὁ Μορήσης· δ' ὁ Κρίσος· καὶ πάλιν ἕτερος ποταμὸς ἡ Τιτζα. Πλησιάζουσι δὲ τοῖς Τοῦρκοις (18) πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος οἱ Βούλγαροι, ἐν ᾧ καὶ διαχωρίζει αὐτοὺς ὁ Ἴστρος, ὁ καὶ Δανούβιος λεγόμενος ποταμὸς· πρὸς δὲ τὸ βόρειον οἱ Πατζινακίται· πρὸς δὲ τὸ δυτικώτερον οἱ Φράγγοι· πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινὸν οἱ Χρῶβατοι. Αἱ δὲ ὀκτώ γενεαὶ τῶν Τοῦρκων αὐταὶ πρὸς τοὺς οἰκίους ἄρχοντας οὐχ ὑπακούουσιν, ἀλλ' ὁμόνοιαν ἔχουσιν εἰς τοὺς ποταμοὺς, εἰς οἷον μέρος προβάλλει πόλεμος συναγωνίζεσθαι μετὰ πάσης φροντίδος τε καὶ σπουδῆς. Ἐχρῶσι δὲ κεφαλὴν (19) πρῶτην τὸν ἄρχοντα ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀρπαδῆ κατὰ ἀκολοθίαν, καὶ δύο ἑτέρους, τὸν τε γυλάν, καὶ τὸν καρχάν, οἵτινες ἔχουσι τάξι·ν χριτοῦ· ἔχει δὲ ἐκάστη γενεὰ ἄρχοντα. Ἰστέον ὅτι ὁ γυλὰς καὶ ὁ καρχάν οὐκ εἰσὶν ὀνόματα κύρια, ἀλλὰ ἀξιώματα. Ἰστέον ὅτι ὁ Ἀρπαδῆς ὁ μέγας Τουρκίας ἄρχων ἐποίησε δ' υἱοὺς, πρῶτον τὸν Ταρκατζοῦν, δεῦτερον τὸν Ἰέλεχ, τρίτον τὸν Ἰουτοτζάν,

ANSELMI BANDURH NOTÆ.

(12) Sic in ms. codice. In editis legitur, κάκην κάκως. Vide quæ supra ad cap. 13, hac de re monuimus.

(13) Sic ex ms. Perperam legitur in editis, τὴν ἐπονομαζομένην καὶ τὴν ἀνωτέρω, etc. Sed optime Meursius emendat.

(14) Hoc flumen *Atel* dicitur Porphyrogenito cap. 37, sed *Edel* Tartarice vocatur, ut ibi monuimus.

(15) Ita in ms. legitur. Perperam vero in editis, ἣν καὶ ἐξήλειψαν οἱ Τοῦρκοι, quam Turcæ deseruerunt, imo potius occuparunt, ut ex sequentibus apparet.

(16) Sic in ms. hic et capite sequenti. In editis vero hic perperam legitur, σφενδοπλόκος.

(17) Sic ex ms. codice. In editis vero locus depravatus ac mutilus; duo quippe flumina ibi desiderantur.

(18) Hungariæ hodiernæ tum cum a Turcis occupata fuit, describuntur hic a Porphyrogenito limites.

(19) Κεφαλὴ, dux exercitus vel cohortis. Hac voce autem utitur etiam Porphyrogenitus eadem notione cap. 26 et infra cap. 51. Sed et plura alia exempla habes apud scriptores Byzantinos, necnon etiam apud tacticos.

τέταρτον τὸν Ζαλτάν. Ἰστέον ὅτι ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ Ἀρπαδῆ ὁ Ταρκατζοῦς ἐποίησεν υἱὸν τὸν Τεβέλη· ὁ δὲ δεῦτερος υἱὸς ὁ Ἰέλεχ ἐποίησεν υἱὸν τὸν Ἐζέλεχ (20)· ὁ δὲ τρίτος υἱὸς ὁ Ἰουτοτζῆς ἐποίησεν υἱὸν τὸν Φαλιτζιν τὸν νυνὶ ἄρχοντα· ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς Ζαλτᾶς ἐποίησεν υἱὸν Ταξίν. Ἰστέον ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀρπαδᾶ ἐτελεύτησαν· οἱ δὲ ἔγγοναι αὐτοῦ ὁ τε Φαλῆς καὶ Τασῆς, καὶ ὁ ἐξάδελφος αὐτῶν ὁ Τάξις ζῶσιν. Ἰστέον ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ Τεβέλης, καὶ ἔστιν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τερματζοῦς, ὁ ἀρτίως ἀνελλθὼν φίλος μετὰ τοῦ Βουλτζοῦ τοῦ τρίτου ἄρχοντος καὶ καρχᾶ Τουρκίας. Ἰστέον ὅτι ὁ Βουλτζοῦς ὁ καρχᾶς υἱὸς ἐστὶ τοῦ Καλή τοῦ καρχᾶ· καὶ ὅτι τὸ μὲν Καλή ἐστὶν ὄνομα κύριον, τὸ δὲ καρχᾶς ἐστὶν ἀξίωμα, ὡσπερ καὶ τὸ γυλάς, ὃ ἐστὶ μεῖζον τοῦ καρχᾶ.

ΚΕΦΑΛ. ΜΑ΄.

Peri τῆς χώρας τῆς Μωραβίας.

Ἰστέον ὅτι ὁ Μωραβίας ἄρχων ὁ Σφενδοπλόκος (21) ἀνδρείος καὶ φοβερός εἰς τὰ πλησιάζοντα αὐτῷ ἔθνη γέγονεν· ἔσχε δὲ ὁ αὐτὸς Σφενδοπλόκος τρεῖς υἱούς, καὶ τελευτῶν διεῖλεν εἰς τρία μέρη τὴν ἑαυτοῦ χώραν, καὶ τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἀνά μίαν μερίδος κατέλιπε, τὸν πρῶτον καταλείψας ἄρχοντα μέγαν, τοὺς δὲ ἑτέρους δύο τοῦ εἶναι ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ πρῶτου υἱοῦ (22)· παρήνεσε δὲ αὐτοὺς τοῦ μὴ εἰς διάστασιν καὶ κατ' ἀλλήλων γενέσθαι, παράδειγμα αὐτοῖς τοιοῦτον ὑποδείξας· ῥάβδους γὰρ τρεῖς ἐνεγκῶν καὶ συνδῆσας δέδωκε τῷ πρῶτῳ υἱῷ τοῦ ταύτας κλᾶσαι· τοῦ δὲ μὴ ἰσχύσαντος, πάλιν δέδωκε τῷ ἑτέρῳ, ὡσαύτως καὶ τῷ τρίτῳ· καὶ εἰθ' οὕτω διαιρῶν τὰς τρεῖς ῥάβδους δέδωκε τοῖς τρισὶν πρὸς μίαν· οἱ δὲ λαθόντες καὶ κελυσθέντες ταύτας κλᾶσαι, εὐθὺς αὐτὰς κατέκλασαν. Καὶ διὰ τοιοῦτου ὑποδείγματος παρήνεσεν αὐτοὺς εἰπὼν, ὅτι εἰ μὲν διαμένετε ἐν ὁμοψυχίᾳ καὶ ἀγάπῃ ἀδιαίρετοι, ἀκαταγώνιστοι παρὰ τῶν ἐναντιῶν καὶ ἀνάλωτοι γενήσεσθε· εἰ δὲ ἐν ὑμῖν γένηται ἔρις καὶ φιλονεικία, καὶ διαχωρισθῆτε εἰς τρεῖς ἄρχῆς, μὴ ὑποκείμενοι τῷ πρῶτῳ ἀδελφῷ, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀφανισθήσεσθε, καὶ ὑπὸ τῶν πλησιαζόντων ὑμῖν ἐχθρῶν παντελῶς ἐξολοθρευθήσεσθε. Μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐτοῦ Σφενδοπλόκου ἕνα χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελέσαντες, ἔριδος καὶ στάσεως ἐν αὐτοῖς ἐμπροσθοῦσης, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐμφύλιον πόλεμον ποιήσαντες, ἐλθόντες οἱ Τοῦρκοι τοὺτους παντελῶς ἐξολοθρευσαν, καὶ ἐκράτησαν τὴν αὐτῶν χώραν εἰς ἣν καὶ ἀρτίως οἰκοῦσι· καὶ οἱ ὑπολειφθέντες τοῦ λαοῦ δισκορπίσθησαν προσφυγόντες εἰς τὰ παρακείμενα ἔθνη, εἰς τε τοὺς Βουλγάρους, καὶ Τοῦρκους, καὶ Χρωβάτους, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη.

ΚΕΦΑΛ. ΜΒ΄.

Γεωγραφία ἀπὸ Θεσσαλονίκης (23) μέχρι τοῦ Δανούβειου ποταμοῦ, καὶ τοῦ κάστρου Βελεγγράδας, Τουρκίας τε καὶ Πατζινάκίας, μέχρι τοῦ Χαζαρκίου κάστρου Σάρκελ (24), τῆς Ρω-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(20) Locum hunc mutilum ac depravatum in D editis sic ex ms. restituimus.

(21) Sphendoplocus hic Porphyrogeniti idem qui Suetopolekus, seu ut Annales Francorum, Zuentibolikus; et in Epistola Joannis VIII ad eundem scripta, Suetopluchus. Hic a Methodio et Cyrillo una cum sua gente ad fidem Christi conversus est circa annum Christi 880. Vide Acta sanctorum Bollandi ad 9 Martii; Lucium de regno Dalmatiæ et Croatia pag. 68 et 439.

(22) Sic ex ms. Perperam legitur in editis,

CAPUT XLI.

De Moraviæ regione.

Moraviæ princeps Sphendoplocus fortis, terribilisque populis finitimis fuit, filiosque habuit tres, et fatis concedens, regionem suam in tres partes divisit, filiisque singulis suam portionem tradidit: maximum natu principem magnum faciens, reliquos vero duos sub ejus potestate constituens. Hortatus vero est eos, ne inter se mutuo dirimerentur, hoc exemplo: Virgis tribus allatis, ubi colligasset eas, primogenito confringendas tradidit; cumque ille id facere nequiret, secundo in manum dedit, et mox tertio: deinde dissolutas singulatim divisit tribus, qui acceptas frangere jussi, sine ullo id negotio confestim fecerunt. Quo facto, exemplo per occasionem hanc arrepto, ita eos admonens dixit: Si in concordia et amore manseritis conjuncti; nunquam vos hostes vestri superabunt, neque captivos abducent; si vero per contentionem ambitionemque principatum in tres partes dividetis, maximo fratri obedire recusantes, et a vobis ipsis vastabimini. Post hujus autem Sphendoploci mortem, anno uno in pace exacto, orto deinde dissidio et bello civili, invadentes Turcæ, funditus eos extirparunt, regionemque eorum occuparunt, quam in hodiernum usque diem incolunt: quæque supererat multitudo, dissipata confugit ad finitimas gentes, nimirum ad Bulgaros, Turcos, Chrobatos, et ad reliquas nationes.

CAPUT XLII.

Descriptio tractus a Thessalonica usque ad flumen Danubium, et urbem Belegrada; Turciæque, et Patzinaciæ usque ad Chazarorum urbem Sarcel, et Russiam, et Necropylas, quæ sunt ad Pontum,

ὑπὸ τοῦ λόγον, etc.

(23) In ms. eadem manu ad marginem scribitur: Περιήγησις γεωγραφικὴ τῆς Σκυθικῆς γῆς. Et quidem recte, cum capite hoc regiones Scytharum describat Porphyrogenitus, et singulis terminos assignet.

(24) Sic ex ms. codicis, et paulo infra, εἰς τὴν τοῦ Πόντου θάλασσαν· deinde ἐν οἷς τὰ κάστρα, pro ἐν ἤ. Perperam autem totum hunc titulum vertit Meursius.

prope Danaprim flumen; Chersonis item, atque A Bosphori, ubi citimatum seu regionum urbes sunt: deinde usque ad paludem Maotidem, quæ ob magnitudinem mare appellatur; et ad urbem Martarcha dictam. Præterea etiam Zichia, Papagia, Cazachia, Alania, et Abasgia, usque ad Soteriopolim.

A Thessalonica usque ad Danubium flumen, in quo urbs Belegrada, octo dierum iter est, si quis non festinanter, sed interquiescens proficiscatur. Et habitant quidem trans Danubium flumen Turcæ in terra Moravia, atque etiam ulterius inter Danubium et Sabam fluvios. Ab inferioribus vero partibus Danubii ex opposito Distræ procurrit Patzinacia, eaque extenditur ad Sarcel usque, quod Chazarorum oppidum est, 112 in quo præsidarii sunt, singulis annis permutari soliti. Significat autem Sarcel apud ipsos *Album hospitium*: quod ædificatum est a Petrona cognomine Camatero Spatharocandidato, Chazaris id a Theophilo imperatore petentibus. Chaganus enim iste, et Chazarix Pechus missis ad eundem imperatorem legatis, construi sibi oppidum Sarcel petierunt: quorum petitionibus imperator obsecundans Petronam Spatharocandidatum, cujus supra mentionem fecimus, nisi cum chelandiis imperialibus navigiis, et insuper chelandia capitanei Paphlagoniæ. Atque hic Petronas Chersona appellens, chelandia illic invenit, populoque navigiis onerariis imposito ad Tanaisid fluvii locum quemdam discessit, urbem illic conditurus. Cum vero eo loci lapides non essent structuræ idonei, caminis quibusdam factis, et latere in illis cocto, calceque ex minutissima quadam fluvii glarea concinnata, urbem ædificavit. Urbe itaque Sarcel condita, Petronas hic spatharocandidatus ad Theophilum imperatorem accedens dixit: Si plene Chersonis urbi, et locis circumpositis dominari cupis, et sub potestate tua ea tenere, proprium illic prætorum constitue, neque proteuentibus eorum aut principibus confide. Ad Theophilum enim imperatorem

σίας, καὶ μέχρι τῶν Νευροπόλων, τῶν ὄντων εἰς τὴν τοῦ Πόντου θάλασσαν, πλησίον τοῦ Δανάπρωτος ποταμοῦ, καὶ Χερσῶνος ἑμοῦ καὶ Βοσπόρου, ἐν οἷς τὰ κάστρα τῶν κλιμάτων εἰσίν. Ἐτα μέχρι λίμνης Μαιώτιδος, τῆς καὶ θαλάσσης διὰ τὸ μέγεθος καλουμένης καὶ μέχρι τοῦ κάστρου τοῦ Μάρχα λεγομένου· πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ Ζιχίας, καὶ Παπαγίας, καὶ Καζαχίας, καὶ Ἀλανίας, καὶ Ἀβασγίας, καὶ μέχρι τοῦ κάστρου Σωτηρίου πόλεως.

Ἰστέον ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι τοῦ ποταμοῦ Δανούθειας, ἐν ᾧ τὸ κάστρον ἐστὶ τὸ Βελέγραδα ἐπονομαζόμενον, ἐστὶν ὁδὸς ἡμερῶν ὀκτὼ, εἰ καὶ μὴ διὰ τάχους τις, ἀλλὰ μετὰ ἀναπαύσεως πορεύεται. Καὶ κατοικοῦσι μὲν οἱ Τούρκοι πέραθεν τοῦ Δανούθειας ποταμοῦ εἰς τὴν τῆς Μωραβίας γῆν, ἀλλὰ καὶ ἔθθεν μέσον τοῦ Δανούθειας καὶ τοῦ Σάβα ποταμοῦ· ἀπὸ δὲ κάτωθεν τῶν μερῶν Δανούθειας ποταμοῦ τῆς Δίστρας (25) ἀντίπερα ἡ Πατζινακία παρέρχεται, καὶ κατακρατεῖ τὴν κατοικίαν αὐτῶν μέχρι τοῦ Σάρκελ τοῦ τῶν Χαζάρων κάστρου, ἐν ᾧ ταξεῖται καθέξονται τὰ κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. Ἐρμηνεύεται δὲ παρὰ αὐτοῖς τὸ Σάρκελ ἄσπρον ὀσπίτιον (26)· ὅπερ ἐκτίσθη παρὰ σπαθαροκανδιδάτου Πετρωνᾶ, τοῦ ἐπονομαζομένου Καματηροῦ, τὸν βασιλεῖα Θεόφιλον πρὸς τὸ κτισθῆναι αὐτοῖς τὸ κάστρον τοῦτο τῶν Χαζάρων αἰτησάμενων. Ὁ γὰρ Χαγάνος ἐκεῖνος, ὁ καὶ Πέχ Χαζαρίας, εἰς τὸν αὐτὸν βασιλεῖα Θεόφιλον πρέσβεις ἀποστείλαντες κτισθῆναι αὐτοῖς τὸ κάστρον τὸ Σάρκελ ἤτησαντο· οἷς ὁ βασιλεὺς, τῇ τούτων αἰτήσῃ πεισθεὶς, τὸν προβήθέντα σπαθαροκανδιδάτον Πετρωνᾶ μετὰ χελανδίων βασιλικῶν πλωτῶν ἀπέστειλε, καὶ χελάνδια τοῦ κατεπάνω Παφλαγονίας. Καὶ δὴ ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς τὴν Χερσῶνα καταλαθὼν, τὰ μὲν χελάνδια εὔρεν ἐν Χερσῶνι, τὸν δὲ λαὸν εἰσαγαγὼν εἰς καματερά καράβια (27), ἀπῆλθεν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸ κάστρον ἐμελλε κτίσασθαι· καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος λίθους οὐκ εἶχε πρὸς κτίσιν τοῦ κάστρου ἐπιτηδείους, καμίνια τινα (28) ποιησάμενος, καὶ βήσαλον ἐν αὐτοῖς ἐγκαύσας, μετ' αὐτῶν τὴν τοῦ κάστρου κτίσιν ἐποιήσατο, ἐκ μικρῶν τινῶν τῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ καχλιδίων (29) ἄσβεστον ἐργατά-

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(25) Varie scribitur, Δίστρα, δρίστρα, δρίστρα et δρίστον, olim Dorostolum dicta, Mœsiæ inferioris urbis ad Istrum sita.

(26) Ὀσπίτιον est Latinum *hospitium*. Continuator Theophanis lib. iii, num. 28, ubi pluribus de castro Sarcel, et a quo et quando ædificatum, Ὅπερ, inquit, ἐρμηνεύεται μὲν, λευκὸν ὀσπίμα· ἐστὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν Τανάϊν ποταμὸν, ὃς τοὺς τε Πατζινακίτας ἐνευθεν, καὶ αὐτοὺς διεργεῖ τοὺς Χαζάρους ἐκείθεν, ἔθθα καὶ Χαζάρων ταξεῖται καθέξονται τριακόσιοι κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι, etc.

(27) Anonymus Combesianus in Romano n. 10, ὁρόμονες χίλιοι, καράβια καματηρά σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικά τριακόσια ἑπτὰ. *Navigia oneraria* interpres: Καματερός quippe pro Καματηρός, activus, laboriosus.

(28) Sic ex ms. Perperam legitur in editis,

καὶ μινία τινα, etc.; sed optime Meursius emendat.

(29) Sic ex ms. codice. In editis legitur. ἐκ μικρῶν τινῶν τῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ κοχλιδίων, sed perperam; quippe non ex parvis fluvii conchulæ calx concinnata fuit, sed ex glarea, seu calculis fluminis, ut scribit continuator Theophanis lib. iii, n. 28, ubi de structura castri Sarcel pluribus agit: Ἐπεὶ δὲ, inquit, λίθων ὁ τόπος ἠπόρει, ἐκ μὲν τῶν μικρῶν καχλῆων τοῦ ποταμοῦ ἄσβεστον, ἐκ δὲ τῆς ὑποκειμένης γῆς πηλὸν ἐγκαύσας διὰ καμίνων, καὶ βήσαλον ἐργασάμενος, τὴν ὀριζήσαν αὐτῷ δουλείαν μόγις μὲν, ἐπερατοῦ δὲ διὰ πολυχειρίας λαμπρῶς, καὶ πρὸς τὴν βασιλεῖουσαν ἐπανεστρεφεν. *Quia autem locus lapides non habebat, ex fluvii glarea calcem facit; exque subjecta humo lutum in lateres excoquens, ardua quidem molitione, laborantium tamen multitudine, magnifico perfecto opere domum redit.*

μενος. Οὗτος οὖν ὁ προῤῥηθεὶς σπαθαροκανδιδάτος Α Περωνᾶ; μετὰ τὸ κτίσαι τὸ κάστρον τὸ Σάρκελ πρὸς τὸν βασιλέα Θεόφιλον εἰσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, Εἰ θέλῃς ὄλωσ τὴν Χερσῶνος κάστρον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τόπους κυρίως ἐξουσιάζει, καὶ τούτους μὴ τῆς σῆς ἐκτὸς γενέσθαι χειρὸς (30), προβάλλου στρατηγὸν ἴδιον, καὶ μὴ τοῖς ἐκείνων καταπιστεύσης πρωτεύουσί τε καὶ ἄρχουσι· μέχρι γὰρ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως οὐκ ἦν στρατηγὸς ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν ἀποστελλόμενος, ἀλλ' ἦν ὁ τὰ πάντα διοικῶν, ὁ λεγόμενος Πρωτεύων (31), μετὰ τῶν ἐπονομαζομένων πατέρων τῆς πόλεως. Τοῦ οὖν βασιλέως Θεοφίλου πρὸς ταῦτα βουλευσαμένου τὸν ὁ δεῖνα ἐξαποστελεῖται στρατηγὸν ἦ τὸν ὁ δεῖνα, ὕστερον ἀποστελεῖται προέκρινε τὸν προῤῥηθέντα σπαθαροκανδιδάτον Περωνᾶ ὡς ἔμπειρον τοῦ τόπου γενόμενον, καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἀνεπιστήμονα· ὃν 32 (32) τιμήσας προεβάλλετο στρατηγὸν καὶ εἰς Χερσῶνα ἐξαπέστειλεν, ὀρίσας τὸν τότε πρωτεύοντα καὶ πάντας ὑπέκειν αὐτῷ· ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐπικράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. Ἄλλ' αὕτη μὲν ἡ κάστρου Σάρκελ κτίσις καθέστηκεν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δανούδεως ποταμοῦ μέχρι τοῦ προῤῥηθέντος κάστρου τοῦ Σάρκελ ὁδὸς ἐστὶν ἡμερῶν 9. Μέσον δὲ τῆς τοιαύτης γῆς ποταμοὶ μὲν εἰσι πολλοί· δύο δὲ μέγιστοι ἐξ αὐτῶν, ὃ τε Δάναστρις καὶ ὁ Δάναπρις. Εἰσι δὲ ἕτεροι ποταμοί, ὃ τε λεγόμενος Συγγοῦλ, καὶ ὁ Ὑβὺλ (33), ὁ Ἄλματαλ, καὶ ὁ Κούφις, καὶ ὁ Βογοῦ, καὶ ἕτεροι πολλοί. Εἰς δὲ τὰ ὑψηλότερα τοῦ Δανάπριως ποταμοῦ μέρη κατοικοῦσιν οἱ Ῥῶς· δι' οὗ ποταμοῦ ἀποπλέοντες πρὸς Ῥωμαίους ποιοῦνται τὴν ἄριξιν. Ἡ δὲ Πατζινακία πᾶσαν τὴν γῆν τῆς τε Ῥωσίας καὶ Βοσπόρου κατακρατεῖ, καὶ μέχρι Χερσῶνος, καὶ ἔως τὸ Σαρὰτ, Βουράτ, καὶ τῶν ἄλλων μερῶν (34). Τὸ δὲ τῆς παραλίας τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Δανούδεως ποταμοῦ διάστημα μέχρι τοῦ Δανάπριως ποταμοῦ, εἰσι μιλία ρκ'. Ἀπὸ δὲ τοῦ

usque non illuc prætor hinc mittebatur, sed omnia administrabat is, qui Proteuon dicebatur, cum urbis patribus, ut vocabant. Deliberante igitur Theophilo, quemnam illuc prætorem missurus esset, tandem visum est Petronam illum, cujus supra meminimus, Spatharocandidatum illuc destinare, utpote loci gnarum, rerumque non imperitum, quem et protospatharii honore afficiens prætorem in Chersona misit, proteuonte ejus temporis, cæterisque parere illi jussis: atque exiinde in hunc usque diem obtinuit, ut hinc prætores isthuc mittantur. Et hoc quidem modo urbs Sarcel condita fuit. A Danubio autem flumine ad urbem laudatam Sarcel usque iter est dierum sexaginta: interjacent vero complures fluvii, quorum B maximi duo, nimirum Danastris et Danapris; reliqui sunt Syngul, Hybul, Almatæ, Cuphis, Bogu, aliique quamplurimi. Et superiores Danapreos fluminis partes Russi accolunt, per quod navigantes ad Romanos proficiscuntur, Patzinacia autem Russiam universam et Bosporum complectitur usque Chersonem, 113 et usque Sarat, Burat, et triginta partes. Maritima vero ora a Danubio flumine ad Danaprim usque continet milliaria centum viginti. Danastris a Danapri distat milliaria octoginta; illudque aureum litus appellatur. Ab ostio fluminis Danapreos Adara occurrunt, ibique magnus sinus est, qui Necropyta nuncupatur; quem plane transire nemo potest. Et a Danapri Chersonem usque milliaria sunt trecenta, et in medio paludes ac portus, in quibus salem Chersonitæ conficiunt. A Chersone ad Bosporum climatum urbes sunt, distantque milliaria trecenta: et a Bosporo paludis Mæotidis ostium est, quæ et mare ab omnibus propter magnitudinem nuncupatur; influuntque in illam fluvii multi magnique. Ad septentrionem habet Danaprim fluvium, ex quo Russi proficiscuntur in nigram Bulgariam, Chaza-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(30) Sic in ms. codice: perperam vero in editis, τῆς σῆς αὐτὸς γενέσθαι χειρὸς, etc.; sed optime Meursius emendat.

(31) Πρωτεύων varie usurpari solet a scriptoribus, ut videre est in Gloss. Græc. Ducangii. Sed quæ scribit hic Porphyrogenitus, Chersonenses primum a Proteuontibus ex eadem gente delectis gubernatos suisse; idque factum ad usque imperium Theophili, confirmantur ex continuatore Theophanis, qui libro III, num. 28, eadem scribit: Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡμέτερός πω τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἐξαποστελλετο στρατηγός, ἀλλ' ὁ λεγόμενος πρωτεύων, μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα ἦν διοικῶν. *Hactenus enim nemo regionem procuratoris Constantinopolis præses mitti solebat; sed quem illi primatem vocant, una cum patribus civitatis cuncta gubernabat.*

(32) Ex hoc Porphyrogeniti loco palam est quid iustera a cum θ' superscripto significet; quæ quidem compendiosa scribendi formula passim occurrit in codicibus mss. qui hoc Porphyrogeniti Opus continent; his quidem supra, ni fallor, et in sequentibus capitibus passim; ubi Meursius cum ignoraret, quid sibi vellet illa scribendi formula, stellam apposuit, et ingenue, ut decet virum probum,

fatetur, significationem illarum litterarum sibi non constare. At ex hoc Porphyrogeniti loco litteris illis, πρωτοσπαθάριος vocem intelligi palam est, inquam; quippe continuator Theophanis loco superioris citato eandem rem enarrans, sic scribit: Ἐπεὶ τοῦτ' ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, οὐκ ἄλλον, ἀλλὰ τὸν εἰρημένον Περωνᾶν [quem prius σπαθαροκανδιδάτον, ut Constantinus appellarat] ὡς ἔμπειρον κρίνας τῶν τόπων, πρωτοσπαθάριον τε ἐτίμησεν, στρατηγὸν ἐξαπέστειλεν τὸν τε πρωτεύοντα καὶ τοὺς ἄλλους θεσπίσας ὑπέκειν ἀνευδοιάτως αὐτῷ· ἐξ οὗτερ, καὶ μέχρι ἡμῶν ἐκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. *Imperator Theophilus, approbato consilio, ipsum quem diximus Petronam, usu regionis peritum judicans, protospatharii dignitate auctum, præsidem mittit; primario ac reliquis civibus imperans, ut nulla tergiversatione misso præsidem obaudiant. Hincque percrebuit, ut præsidem Chersonæ præficiantur.* — Res sic manifeste comperta, superfluum erat hoc scripturæ compendium in sequentibus retinere. Edit.

(33) Sic in ms. codice; in editis vero legitur, Συγγοῦλ καὶ ὁ Ὑβὺλ.

(34) Nimirum, et triginta partes seu regiones; alibi quippe τὰ κλίματα appellat.

riam, et Syriam. Atque ille ipse Mæotidis sinus A pertingit e regione Necropylarum usque, quæ a Danapri absunt milliarum circiter quatuor, ibique miscetur, ubi veteres mare trajiciebant ducta fossa per mediam Chersonem, regiones et Bospori terram, quæ mille aut amplius milliarum occupabat : sed temporis tractu ea obruta in sylvam densam conversa est, et duas tantum vias habet, per quas in Chersonem, Bosporum, et regiones Patzinacitæ proficiscuntur. Ad orientaliorem vero Mæotidis paludis partem fluvii quamplurimi eam ingrediuntur, ut Tanais, qui a Sarcel venit, et Choracul, in quo oxiani piscis captura est : itemque alii fluvii, nimirum Bal, Burlic, Chader, atque alii complures. Sed est et Mæotidis paludis ostium, quod Burlic cognominatur, et in Pontum defluit; ubi Bosporus est, cui opposita urbs Tamatarcha nuncupata; prædictum autem ostium est trajectu octodecim milliarium, et in medio octodecim milliarium insula magna et depressa est, quæ Atech nuncupatur. A Tamatarcha octodecim aut viginti milliaribus fluvius est Ucruch appellatus, qui Zichiam et Tamatarcha separat. Ab Ucruch usque Nicopsin flumen, in quo etiam urbs ejusdem nominis habetur, Zichia est, ad spatium milliarium trecentorum : supra Zichiam Papagia regio jacet; supra Papagiam Casachia; supra Casachiam mons Caucasus; supra montem Caucasum Alania regio. Zichia autem ora maritima insulas habet, unam magnam, et tres parvas; intra quas et aliæ sunt insulæ a Zichis cultæ, habitataeque, 114 puta Turganerch et Tzarbagani, et præterea alia quædam, et ad portum fluminis alia, et ad Peleas alia, in quam Alanis invadentibus Zichi confugiunt. Quæ vero mari adjacet regio a complemento Zichia, sive Nicopsis fluvii, usque ad urbem Soteriopolim, Abasgia est : suntque milliarum trecenta.

ματο; τοῦ τοιοῦτου στομίου, ἔστι μίλια ιη'. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν αὐτῶν ιη' μιλίων (39), ἔστι νησίον μέγα χαμηλὸν τὸ λεγόμενον Ἀτέχ. Ἀπὸ τῆς Ταμάταρχα ἔστι ποταμὸς ἀπὸ μιλίων ιη' ἢ καὶ κ', λεγόμενος Οὐκροῦχ, ὁ διαχωρίζων τὴν Ζιχίαν, καὶ τὴν Ταμάταρχα ἀπὸ τοῦ Οὐκροῦχ μέχρι τοῦ Νικόψου; ποταμοῦ, ἐν ᾧ καὶ κάστρον ἔστιν ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, ἔστιν ἡ χώρα τῆς Ζιχίας· τὸ δὲ διάστημα ἔστι μίλια τ'. Ἄνωθεν τῆς Ζιχίας ἔστιν ἡ χώρα ἢ λεγομένη Παπαγία, καὶ ἄνωθεν τῆς Παπαγίας χόρως ἔστιν ἡ χώρα ἢ λεγομένη Κασαχία· ἄνωθεν δὲ τῆς Κασαχίας ὄρη τὰ Καυκάσια εἰσι, καὶ τῶν ὀρέων ἄνωθεν ἔστιν ἡ χώρα τῆς Ἀλανίας. Ἡ δὲ τῆς Ζιχίας παράλιος ἔχει νησία, τὸ μέγα νησίον, καὶ τὰ ἑπτὰ νησία· Ἐνδοθεν δὲ τούτων εἰσι καὶ ἕτερα νησία τὰ ἐπινοηθέντα, καὶ παρὰ τῶν Ζιχῶν κτισθέντα τὸ τε Τουργανήρχ, καὶ τὸ Τζαρβαγάνι, καὶ ἕτερον νησίον, καὶ εἰς τὸν τοῦ ποταμοῦ λιμένα ἕτερον νησίον, καὶ εἰς τὰς Πελεάς ἕτερον, ἐν ᾧ ἐν ταῖς τῶν Ἀλανῶν ἐπιδρομαῖς οἱ Ζιχοὶ καταφεύγουσι. Τὸ δὲ

ANSELMII BANDURII NOTÆ

(35) Sic ex ms. codice. In editis locus hic mutilus ac depravatus.

(36) Σούδα, Fossa, sed proprie Fossa sudibus munita., qua castra muniri solent. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

(37) Βερζήτικον seu βερζήτικον, Oxiani pisces kale conditi, seu qui ex ὄξω fluvio eruuntur, ut ait Ducangius in Gloss. Græc. Tzetzes Chil. 10, v. 93.

Ἄξιανὸς ἰχθύας μοι παρὶχος εἶναι ῥόει, Ὀλίπερ βαρβάρως καὶ κοινῶς βερζήτικα καλοῦνται.

Δανάστρεως ποταμοῦ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Δανάστρεως εἰσι μίλια π', ὁ χρυσὸς λεγόμενος αἰγιαλός. Ἀπὸ τῆς στόμιον ποταμοῦ τοῦ Δανάστρεως εἰσι τὰ Ἄδαρά, καὶ ἐκεῖσε κόλπος ἔστι μέγας, ὁ λεγόμενος τὰ Νεκροπούλα, ἐν ᾧ τις διελθεῖν ἀδυνατεῖ παντελῶς. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Δανάστρεως ποταμοῦ μέχρι Χερσῶνος, εἰσι μίλια τ' ἐν τῷ μέσῳ δὲ λίμναι καὶ λιμένες εἰσιν, ἐν αἷς Χερσωνίται· τὸ ἄλλας ἐργάζονται. Ἀπὸ δὲ Χερσῶνος μέχρι Βοσπόρου εἰσι τὰ κάστρα τῶν κλιμάτων, τὸ δὲ διάστημα μίλια τ'. Καὶ ἀπὸ Βοσπόρου τὸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης στόμιόν ἔστιν, ἥτις καὶ θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος παρὰ πάντων (35) ὀνομάζεται· εἰς δὲ τὴν αὐτὴν Μαιώτιδα θάλασσαν εἰσέρουσι ποταμοὶ πολλοὶ καὶ μεγάλοι. Πρὸς τὸ ἀρκτέρον αὐτῆς μέρος ὁ Δάναπρις ποταμὸς, ἐξ οὗ καὶ οἱ Ῥῶς διέρχονται πρὸς τε τὴν μαύρην Βουλγαρίαν, καὶ Χαζαρίαν, καὶ Συρίαν. Ὁ δὲ αὐτὸς κόλπος τῆς Μαιώτιδος ἔρχεται ἀντικρῶ τῶν Νεκροπούλων τῶν ὄντων πλησίον τοῦ Δανάστρεως ποταμοῦ ὡς ἀπὸ μιλίων δ', καὶ μίσγεται, ἐν ᾧ καὶ σοῦδα (36) οἱ παλαιοὶ ποιησάμενοι διεβίθασαν τὴν θάλασσαν μέσση ἀποκλείσαντες πᾶσαν τὴν Χερσῶνος γῆν, καὶ τῶν κλιμάτων, καὶ τὴν Βοσπόρου γῆν κρατοῦσαν μέχρι μιλίων ἢ καὶ πλείονων τινῶν· ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐτῶν κατεσχῆθη ἡ αὐτὴ σοῦδα, καὶ εἰς δάσος ἐγένετο πολλὴ, καὶ οὐκ εἰσὶν ἐν αὐτῷ πληρὴ δύο ὁδοὶ, ἐν αἷς οἱ Πιτζικανίται διέρχονται πρὸς τε Χερσῶνα καὶ Βόσπορον καὶ τὰ κλίματα. Εἰς δὲ τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τῆς Μαιώτιδος λίμνης εἰσέρχονται πολλοὶ τινες ποταμοὶ, ὅ τε Τάναϊς ποταμὸς, ὁ ἀπὸ τῆς κάστρον Σάρκαλ ἐρχόμενος, καὶ τὸ Χωράκουλ, ἐν ᾧ καὶ τὸ βερζήτικον ἀλιεῖται (37)· εἰσι δὲ καὶ ἕτεροι ποταμοὶ, ὁ Βάλ, καὶ ὁ Βουρλίχ, ὁ Καδῆρ, καὶ ἄλλοι πλείστοι ποταμοὶ. Ἐκ δὲ τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἐξέρχεται στόμιον τὸ Βουρλίχ ἐπονομαζόμενον, καὶ πρὸς τὴν τοῦ Πόντου θάλασσαν καταρεῖ, ἐν ᾧ ἔστιν ὁ Βόσπορος· ἀντικρῶ δὲ τοῦ Βοσπόρου τὸ Ταμάταρχα (38) λεγόμενον κάστρον ἔστι· τὸ δὲ διάστημα τοῦ περὶ-

Et Ptochoprodromus ms. contra Hegumenum : Γλύκνος ἐνιαλὸς πᾶρ εἰκοσι ἀπάκια βερζήτικου.
(38) Sic in ms. codice, hic, et etiam infra. At in editis Ταμάταρχα legitur; infra vero ut in ms. Verum cum in editis, tum in ms. in hujus capituli titulo nullo præposito articulo sic legitur : καὶ μέχρι τοῦ κάστρου τοῦ Μάταρχα λεγομένου.
(39) Ita ms. codex. Editi vero habent, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν αὐτῶν μιλίων, etc.

παραθαλάσσιον ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς Ζ·χίας, ἤτοι Νικόψεως ποταμοῦ, ἐστὶν ἡ τῆς Ἀβασγίας χώρα, μέχρι τοῦ κάστρου Σωτηριουπόλεως· εἰσι δὲ μίλια τ'.

ΚΕΦΑΛ. ΜΓ'.

A

Περὶ τῆς χώρας τοῦ Ταρῶν.

Ἄλλὰ μὲν περὶ τῶν βορείων Σκυθῶν ἱκανῶς σοι δεδήλωται, τέκνον ποδούμενον, ὧν ἡ γνώσις ἐπωφελεῖς τε καὶ εὐχρηστος ἐν καιρῷ σοι πάντως γενήσεται· δεῖ δὲ σε μηδὲ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἤλιον ἀγνοεῖν, ὅθεν ὑπήκοα πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο, ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον τῆς τούτων ἐπικρατείας ἐξέπεσον. Πρῶτος γὰρ ὁ Κρικορικίος ἐκεῖνος τοῦ Ταρῶν ἀρχὼν πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων ἑαυτὸν ὑπέκλινε καὶ ὑπέταξεν· ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐπαμφοτερίζων ἐφαίνετο, καὶ λόγῳ μὲν τὴν τοῦ βασιλέως φίλαν προσποιεῖτο τιμῶν (40), ἔργῳ δὲ τῶν Σαρακηνῶν κατάρχοντι τὰ καθ' ἡδονὴν διεπράττετο, καὶ διαφόρως ἡγεμῶν ἐχημάτισε τῶν ἀπὸ Συρίας ἐξερχομένων φοσσάτων κατὰ τῶν ὑπηκόων θεμάτων τῶ βασιλεῖ Ῥωμαίων καὶ πάντα τὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐν ἀπορόρητῳ μελετώμενα κατὰ τῶν ἀντιπάλων Σαρακηνῶν πρὸς Συρίαν ἀνεμήνυε, καὶ λάθρα περὶ τῶν παρ' ὑμῖν συμβαινόντων (41) ἀεὶ πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν διὰ γραμμάτων ἐδηλοποιεῖ καὶ δοκεῖν μὲν ἰδοῦσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονῶν, εὐρίσχετο δὲ μᾶλλον τὰ τῶν Σαρακηνῶν προκρίνων τε καὶ φρονῶν. Πλὴν ἀπέστειλεν ἀεὶ δῶρα, ἀπερ τοῖς ἐξείσοις Βαρβάροις δοκεῖ τίμια πρὸς τὸν ἐν βασιλεῦσιν ἀοιζιμον Λέοντα, καὶ ἀντελάμβανε πλεονά τε καὶ κρείττονα παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεῦστος. Ὅς καὶ πολλὰκις αὐτῷ προὔτρεψατο διὰ γραμμάτων πρὸς τὴν βασιλεῦσαν εἰσελεῖν καὶ τὸν βασιλέα θεάσασθαι, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ φιλοφρονήσεων καὶ τιμῶν μετασχεῖν. Ὅ δὲ δεδουκῶς μὴ πρὸς λύπην καὶ σκάνδαλον τοῦ ἀμερμουμνῆ γένηται τοῦτο, προφάσεις ἐπλάττετο, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἑαυτοῦ χῶραν ἐρημον τῆς ἐξ αὐτοῦ βοήθειας καταλιπεῖν, ἵνα μὴ ὑπὸ Σαρακηνῶν καταληισθῆ, κατὰ τὴν ἐσκέπτετο. Ὅ δὲ αὐτὸς ὄρων τοῦ Ταρῶν κρατήσας ἐν πολέμῳ ποτὲ τοῦ Ἀρχαίκα τοὺς παῖδας, ἤγουν Κρικορικῆ τοῦ πατρικίου τοῦ πατρὸς τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀσωτίου τοὺς ἐξαδέλφους, εἶχε παρ' ἑαυτῷ δεσμίους. Περὶ ὧν καὶ Συμβατίος ὁ τότε ἀρχὼν τῶν ἀρχόντων τὸν αὐτὸν μακαριώτατον βασιλέα διὰ γραμμάτων ἠξίωσε τοῦ ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν Ταρωνίτην ἀναλαβέσθαι σπουδάσαι τοὺς οἰκείους ἀνεψιούς, οἵτινες ἦσαν υἱοὶ τοῦ εἰρημένου Ἀρχαίκα, ἵνα μὴ πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆ ἀποσταλώσι· συγγενῆς γὰρ ἦν τοῦ Συμβατίου τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων Γρηγόριος ὁ πατρικίος (42). Ἐπακούσας δὲ τῆς τοιαύτης τοῦ Συμβατίου ἀξιώσεως Λέων ὁ μακαριώτατος βασιλεὺς, τὸν Σινούτην ἐκεῖνον τὸν εὐνοῦχον ἀπέστειλε χαρτουλάριον τῆνικαυτὰ τοῦ ὀξέως δρόμου (43) τυγχάνοντα πρὸς τε

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(40) Ita ex ms. codice. In editis locus hic mutilus; quemadmodum paulo infra καὶ διαφόρως ἐχημάτισε, pro καὶ διαφόρως ἡγεμῶν ἐχημάτισε, ut habetur in ms.

(41) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis, ἀ καὶ λάθρα περὶ τῶν παρ' ὑμῖν συμβαινόντων ἀεὶ, etc. Περὶ ὑμῖν vero, apud vos Romanos;

CAPUT XLIII.

De regione Taro.

Sed de septentrionalibusquidem Scythiis satis nunc diximus, filii delecte: eritque hæc cognitio omnino tibi utilis suo tempore, oportet vero neque ea quæ ad orientem sunt ignorare, quo pacto excusso semel Romanorum iugo, iterum mox sub illud venerint. Nam primus Cricoricus ille princeps Taronis, Romanorum se imperatori submitit; sed ab initio fidei dubiæ visus est, verbo quidem imperatoris amicitiam colens, re vero ipsa Saracenorum principi gratificans, et ducem se aliquoties præbens copiis in Syria contra themata Romano imperatori subjecta venientibus, cunctaque Romanis secreto cogitata adversus hostes Saracenos in Syria denuntiabat; atque de his, quæ apud vos contingebant, semper amermumnam clam per litteras certioram faciebat; cumque res Romanas curare videri vellet, inventus est Saracenis magis favere. Cæterum dona semper Leoni illi præclaro imperatori mittebat, quæ Barbaris illis pretiosa censentur, recipiebatque ab eodem imperatore et plura et præstantiora. Et sæpe per litteras invitatus, ut ad urbem regiam veniret, imperatoremque inviseret, benevolentiam et honorem reportaturus, metuens ne cum dolore et offensa amermumne id fieret, causas inanes prætexebat, non posse se terram suam opis suæ egentem relinquere, ne a Saracenis vastaretur. Cumque idem Taronis princeps in bello cepisset filios Arcaicæ, Cricoricii patricii protospatharii Asotii patris patruales, in vinculis eos apud se detinuit. Pro quibus etiam Symbatius, tunc principum princeps, beatissimum eundem imperatorem per litteras rogavit, ut ad Taronitem mitteret, nuntiaretque recipere se velle patruales suos. Arcaicæ memorati filios, ne ad Amermumnam mitterentur: siquidem Symbatii principum principis propinquus erat Gregorius patricius. Et Leo quidem ille beatissimus imperator, huic 115 Symbatii petitioni morem gerens. Sinutem illum eunuchum, qui tunc temporis chartularius cursus publici erat, misit et ad Taronis principem, hujus negotii causa, et ad Adranaser Iberiæ curopalatem, alterius cujusdam negotii causa, datis eidem muneribus deferendis utrique convenientibus. At Sinutem prædictum cum calumniis apud eundem præclarum imperatorem traduxisset Theodorus Armeniorum interpres, in locum ejus Cæsarianus subrogatus est protospatharius. Constantianus et domesticus inferiorum ministorum aulae Constantinopolitanæ, Libis filius, nunc proconsul,

sed fortassis legendum παρ' ἡμῖν, apud nos.

(42) Hic idem Gregorius paulo superius et infra Cricoricus appellatur. Vide quæ de Taronitarum gente scribit Ducangius in Familiis Byzantinis, pag. 172.

(43) Ita ms. codex. Perperam habetur in editis τοῦ ὀξέως δρόμου.

patricius, et magnus hetærnarcha, cum mandatis, ut ad Taronis principem Cricoricium cum muneribus ipse iret: Sinutem vero ad Adranaser Iberiæ europalatem proficisci juberet, prout imperatum illi erat. Taronem autem cum appulisset laudatus protospatharius, traditis Cricoricio, ab imperatore illi missis muneribus et litteris, Asotium nothum Taronitæ filium acceptum in urbem Constantinopolitanam duxit, eumque imperator protospatharii dignitate, et multis præterea beneficiis auctum ad patrem per eundem protospatharium remisit. Cunque Apoganem Cricoricii Taronis principis fratrem idem Constantinus accepisset, una cum duobus Arcaicæ filii ad beatum imperatorem adduxit, qui protospatharii dignitate donatum, et cæteroquin benigne habitum, rursus domum ad fratrem per eundem Constantinum remisit. Postea autem ille ipse Constantinus, tempore multo in Chaldia exacto, Taronem ire jussus est, adductoque principe Taronis Cricoricio in urbem Constantinopolim venire, quemadmodum etiam fecit. Cricoricius autem urbem a Deo custoditam ingressus, et magister Taronisque prætor factus, habitandam accepit domum Barbari cognominatam, quæ nunc est Basilii accubitoris. Decretumque ei est annuum stipendium auri librarum decem, et totidem miliariorum, ita ut in universum libræ essent viginti. Atque ad tempus aliquod in urbe versatus ab eodem protospathario Constantino in terram suam incolumis reductus est. Postea Apoganem quoque ad beatum imperatorem rursus accessit, et ad patriciatum ab eo promotus est, permissumque ei fuit uxorem sumere dicti Constantini filiam, atque ea occasione ædes quævisit, assignataque etiam ipsi Barbari domus fuit

τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρῶν τῆς τοιαύτης ἕνεκα ὑποθέσεως, καὶ πρὸς τὸν Ἀδρανασήρ τὸν κουροπαλάτην Ἰβηρίας διὰ τινὰς ἐτέρας ὑποθέσεις, δοῦς αὐτῷ καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ξενάλια τὰ ἀρμόζοντα. Διαβληθέντος δὲ τοῦ εἰρημένου Σινούτου παρὰ Θεοδώρου τοῦ τῶν Ἀρμενίων ἐρμηνευτοῦ (44) πρὸς τὸν εἰρημένον ἀοίδιμον βασιλέα, ἐξαπέστἀλη βασιλικὴ ἀντ' αὐτοῦ ὁ πρωτοσπαθάριος Κωνσταντῖνος καὶ δομέστικος τῆς ὑπουργίας ὁ τοῦ Λιθῶς (45), ὁ νῦν ἀνθύπατος, πατρῖκιος καὶ μέγας ἐταιρειάρχης, ἐνταλαμτικῶς ὀρισθεὶς τοῦ ἀναλαβέσθαι τὰ πρὸς τὸν ἄρχοντα (46) τοῦ Ταρῶν τὸν Κρικορικίον ἀποσταλέντα ξενάλια, καὶ αὐτὸς μὲν πρὸς τὸ Ταρῶν εἰσελθεῖν (47), τὸν δὲ Σινούτην προτρέψασθαι πρὸς τὸν Ἀδρανασήρ τὸν κουροπαλάτην Ἰβηρίας κατὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτῷ ἀπελθεῖν. Καταλαβὼν δὲ τὸ Ταρῶν ὁ εἰρημένος πρωτοσπαθάριος καὶ ἀποδοῦς Κρικορικίῳ τὰ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντα τοῦ βασιλέως δῶρα καὶ γράμματα, ἀνελάβετο τὸν νόθον τοῦ Ταρωνίτου υἱὸν, ὃς Ἀσώτιος ὠνομάζετο, καὶ εἰσήγαγε αὐτὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσάν ὃν ὁ βασιλεὺς τῆ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τιμῆσας ἀξίᾳ, καὶ ἰκανῶς φιλοφρονισάμενος, πρὸς τὸν Ἰδῶν πατέρα διὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀπέστειλεν. Ἀναλαβόμενος οὖν (48) ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος ἐκεῖνος Ἀπογάνεμ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κρικορικίου τοῦ ἄρχοντος τοῦ Ταρῶν, εἰσήγαγε πρὸς τὸν μακάριον βασιλέα, μετὰ καὶ τῶν δύο υἱῶν Ἀρκάικα ὃν καὶ τῆ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τιμῆσας ὁ βασιλεὺς (49), καὶ φιλοφρόνως πολλάκις δεξιωσάμενος ἀπέστειλεν αὐτοὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντῖνου εἰς τὴν οἰκίαν χώραν, καὶ πρὸς τὸν ἴδιον ἀδελφόν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν Χαλδίᾳ ὁ εἰρημένος Κωνσταντῖνος ἐπὶ χρόνον ἰκανὸν διατρίψας, ἐπετρέπη διὰ κελύσεως εἰσελθεῖν ἐν τῷ Ταρῶν, καὶ ἀναλαβέσθαι

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(44) Apud Eusebium lib. iv de Vita Constantini, cap. 52: Μεθερμηνευταί, Interpretēs variarum gentium ac linguarum dicuntur, ac sub dispositione magistrī officiorum olim erant, ut docet Notitia imperii Romani. Græcis autem recentioribus, δραγῶμανοι, δραγόμεανοι et δραγούμανοι dicuntur. διερμηνευταί Codino: Ὁ μέγας, inquit, διερμηνευτῆς πρῶτός ἐστι τῶν ἐρμηνέων, οὗς κοινῶς ὀνομάζουσι δραγονμένους.

(45) Sic in mss. Nimirum, Protospatharius Constantinus, et domesticus inferiorum ministrorum aulæ Constantinopolitanæ Libis filius vel Libis cognominatus, vel qui Libis monasterium condidit: quippe monasterium Libis nuncupatum, imperantibus Romano seniore et Constantino Porphyrogenito, ædificatum fuit a Libe patricio et drungario classis, ut scribit anonymus noster de Antiquitatibus CP., pag. 52. At Leo Grammaticus, qui hunc Libem Constantinum appellat, Leone Philosopio imperante monasterium Libis conditum fuisse ait: Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κωνσταντῖνου τοῦ Λιθῶς ἐν τῇ μονῇ τῇ αὐτῇ ὄσθη ἐν τῷ Μαρσοδαγάρῳ, τοῦ ποιῆσαι τὰ ἐγκαίνια, καὶ ἀριστῆσαι προσεκλήθη. Leo imperator a Constantino Libe evocatus est ad monasterium suum, quod est in Marsodagare cum ad celebranda encœnia, tum ad prandium. Scylitzes et anonymus Combesianus num. 25, id ipsum narrant, situmque hoc monasterium proximum Sanctos Apostolos aiunt: Ἰουνίῳ δὲ μὴν προσεκλήθη Λέων ὁ βασιλεὺς παρὰ Κων-

σταντῖνου τοῦ Λιθῶς εἰς τὴν καινούργηθεισαν παρ' αὐτοῦ μονήν, ἔγγυον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἐφ' ᾧ τὰ ἐγκαίνια, ἐπιτελέσαι καὶ ἀριστῆσαι. Junio mense evocatus est Leo imperator a Constantino Libe in instauratum a se de novo monasterium, proxime Sanctos Apostolos, ad celebranda encœnia et ad prandendum. At sunt nonnulli qui putant hunc Constantinum, cujus meminit Porphyrogenitus, fuisse Constantini Libis filium, monasterii Libis cognominati conditoris. Constantinus autem Libs perii in prælio contra Bulgaros eodem Porphyrogenito imperante, ut tradit laudatus Scylitzes. Cæterum ὑπουργία, ministerium, officium, seu officiales minores domus regiæ; qui scilicet in variis ministeriis subserviunt, ὑπουργοῦσι, quo modo hanc vocem etiam usurpat idem Porphyrogenitus in Novella 8, et Harmenopolus lib. i, tit. 5, § 3. Ejusmodi autem ministris præerat domesticus, qui δομέστικος τῆς ὑπουργίας dicebatur, ut docet hic scriptor noster. Sed de voce ὑπουργία vide Joannem Euchaitarium metropolitam pag. 70, et Chronicon Alexandrianum.

(46) Sic ex ins. codice. In editis vero locus hic inutilis.

(47) Sic ms. In editis vero habetur, πρὸς τὸ Ταρῶν ἐξελθεῖν.

(48) Sic in ms. codice. Perperam habetur in editis ἀνελάμενος οὖν, etc. Sed optime Meursius emendat.

(49) Ita ms. codex; perperam vero habetur in editis, τιμηθεὶς ὁ βασιλεὺς, etc.

Κρικoricιον τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρῶν, καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν, ὃ καὶ ἐποίησεν. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ αὐτοῦ Κρικoricίου ἐν τῇ θεοφυλάκτῃ πόλει, καὶ τῇ τοῦ μαγίστρου καὶ στρατηγῶν Ταρῶν ἀξιῶ τιμηθέντος, ἐδόθη αὐτῷ καὶ οἶκος εἰς κατοικίαν ὃ τοῦ Βαρβάρου λεγόμενος, ὃ νῦν Βασιλείου τοῦ παρακοιμημένου οἶκος (50). Ἐτιμήθη δὲ καὶ ἐτησίῳ ῥόγῃ, χρυσίου μὲν δέκα λίτρας, καὶ μιλιαρσιῶν ἐτέρας δέκα λίτρας, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν λίτρας εἴκοσι. Καὶ ἐπὶ χρόνον ἐν τῇ βασιλευσούσῃ ἐπιτρέψας, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίου Κωνσταντίνου πάλιν πρὸς τὴν οἰκίαν διασωθῆναι χώραν. Μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εἰσῆλθεν καὶ Ἀπογάνεμ πρὸς τὸν μακάριον βασιλέα, καὶ προειδέσθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρικίωτητα· ἐπετραπῆ δὲ καὶ εἰς γυναῖκα λαβεῖν τοῦ εἰρημένου Κωνσταντίνου θυγατέρα, καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ προφάσει καὶ οἶκον ἐπεζήτησεν, καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸν τοῦ Βαρβάρου οἶκον χρυσοβουλίου χωρὶς (51). Καὶ φιλοφρονηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως, τῷ τότε μὲν πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψε πρὸς τὸ πάλιν εἰσελθεῖν, καὶ τὰ τοῦ γάμου ἀπαρτίσασθαι· ἅμα δὲ τῷ εἰς τὴν οἰκίαν χώραν διασωθῆναι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. Ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς Κρικoricιος διὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐξητήσατο εἰσερχεσθαι εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἁγίου βασιλέως λαμβάνειν τὴν δεδομένην ῥόγαν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ χρόνον τινα ἐν τῇ θεοφυλάκτῃ διατρίβειν πόλει· καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν τῷ οἰκίῳ ἀδελφῷ προχωρισθέντα οἶκον εἰς κατοικίαν λαβεῖν ἤξιον, ὃν καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ ὁ μακάριος βασιλεὺς, διὰ τε τὸ νεωστὶ ὑποταγῆναι, καὶ διὰ τὸ καὶ ἄλλους ἄρχοντας τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν ὁμοίον ζῆλον τῆς πρὸς Ῥωμαίων ὑποταγῆς ἐκκαλέσασθαι· ἔγγραφον δὲ χρυσοβούλιον ἠωρεῖν τοῦ τοιοῦτου οἴκου πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐποίησε. Μετὰ δὲ χρόνους ἰκανοὺς, Ῥωμανοῦ τοῦ μακαρίου βασιλέως τῶν σκήπτρων τῆς βασιλείας Ῥωμαίων ἐπειλημμένου (52) ἀνήγαγεν ὁ αὐτὸς Κρικoricιος μὴ ἰσχύειν κρατεῖν τὸν τοῦ Βαρβάρου οἶκον, ἀλλ' ἤξιον λαβεῖν ἀντ' αὐτοῦ προάστειον ἐν Κελτσηνῇ, εἴτε τοῦ Πατζάτου, εἴτε ἄλλον οἶον καλεῖται ὁ βασιλεὺς· ἵνα ὅτε ἐπιδρομῇ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς χώρας αὐτοῦ γένηται, ἀποστέλλειν ἐκείσε ἔχη τὴν οἰκίαν συγγένειαν καὶ ὑπόστασιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων μὴ κεκτημένος, ἐλπίζων δὲ ἀπὸ βασιλικῶν χρυσοβουλίων τοῦ μακαρίου Λέοντος ἔχειν τὸν Ταρωνίτην τὸν τοῦ Βαρβάρου οἶκον, δέδωκεν αὐτῷ τὸ προάστειον τοῦ Γρηγοῦρᾶ ἐν Κελτσηνῇ, καὶ τὸν οἶκον δῆθεν ἀντέλαβε, χρυσοβούλιον δὲ οὐδὲ αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ προαστείῳ ἐποίησατο. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔγραψε πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα ὁ Ταρωνίτης ὁ τοῦ Ταρωνίτου ἀνεψιός, ὁ τοῦ Ἀπογάνεμ ἐκείνου υἱός, ὅτι τὸν οἶκον

A sine aurea bulla. Et benevole ab imperatore habitus, terram suam repetiit mox rediturus, et nuptias consummaturus: ac 116 domum cum rediisset paucis post diebus vita defunctus est. Frater vero ejus Cricoricus per litteras petiit, uti in urbem venire sibi, acceptoque ab imperatore stipendio commorari illic aliquandiu liceret; utque hanc in rem aedes fratri prius destinatae sibi ad habitandum concederentur; et sane id a beato imperatore impetravit, cum quia non ita pridem sese subjecisset, tum ut alios quoque Orientis princeps ad similem Romanis semet submitendi zelum provocaret; sed donationem hanc scripta bulla aurea non confirmavit. Post annos vero multos beato imperatore Romano principatus Romanorum sceptrā tenente, B ille ipse Cricoricus ostendit in domo Barbari habitare se non posse, et pro ea petiit vel suburbanum in Celtzene, vel Patzati, vel aliud quodcumque imperator jusserit; ut, facta Agarenorum in regionem suam excursionē, consanguineos suos facultatesque transmittere illuc posset. Imperator autem, rerum non admodum peritus, et Taronitem illas Barbari aedes a beato Leone cum bulla aurea habere credens, suburbanum ei Gregorae in Celtzeno dedit, sine aurea bulla etiam ipse; domum vero vicissim accepit. Post haec ad eundem imperatorem scripsit Tornices Taronitae nepos ex fratre, Apoganem illius filius, hunc in modum: Barbari aedes beatissimus imperator Leo patri meo dono dedit, post cujus obitum cum impubes et orphanus essem, C patruus meus pro auctoritate illas tenuit, semper mihi promittens, domum paternam, ubi puerum aetatem attingissem, me recepturum: at nunc, ut intelligo, tuae eam majestati dedit, accepto vice illius suburbano Gregorae in Celtzene. Ab hac vero imperiali munificentia invidia adversus Taronitem accensi sunt Cacicus princeps Basparacaca, Adranaser europalates Iberiae, et Asoticus principum princeps; qui obmurmurantes imperatori scripserunt: Quid causae esset, cur Taronites solus imperiali stipendio frueretur, ipsis omnibus nihil accipientibus? Nam, inquit, quae in re plus ille servitii praestat, aut Romanis utilior nobis est? D Unde oportet aut nos quoque stipendium, non secus atque ipsum accipere; aut neque ipsum, tali donofruī. Sed rescripsit beatus Romanus, illud Taronitae stipendium non a se esse, sed ab imperatore defuncto, ideoque nec in sua potestate esse id rescindere: neque justum esse priorum imperatorum acta 117 a posterioribus aboleri. Taronitae nihilominus per litteras significavit dictorum virorum dolorem et offensam; ille vero respondit, neque aurum, neque argentum

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(50) De Barbari domo quam sub Constantino Porphyrogenito possidebat Basilius cubili praepositus, vide quae lib. i Comment. monuimus. Hujus autem Basili accubitoris meminit etiam infra idem Porphyrogenitus cap. 50, et Zonaras in eodem Augusto lib. xvi, pag. 195.

(51) Bullae imperatorum Constantinopolitanorum

aureae, argenteae, aereae, ac plumbeae erant; sed de hac re pluribus Ducangius in Gloss. et etiam alii.

(52) Sic ex ms. codice. Perperam in editis, ἐπιλιμένον et paulo infra, pro τοῦ Πατζάτου in ms. legitur, τοῦ Τατζάτου.

dare se posse; promisit vero præter munera ex more mitti solita in vestibus et ære ad decem librarum æsimationem, deditque tres aut quatuor annos. Postea autem neque hoc se tributum exsolvere posse ostendit; stipendium vero, sive dotem postulabat, quemadmodum sub beatissimo imperatore Leone erat, aut hoc etiam aboleri volebat; quapropter etiam ne offendiculum esset Cacicio, et curopalatae, reliquisque, beatissimum, quem dixi, imperator Romanus hoc etiam abolevit. Ejusque rei ergo, velut in solamen, postea filium ejus Asotium, in urbem cum venisset, patricium creavit, inulloque in honore aliquandiu habitam in terram suam remisit. Mortuo autem magistro Cricorcio, Tornicius Apoganem filius desiderium ingens præ se tulit urbem et imperatorem videndi: quamobrem protospatharium Criniten et interpretem illuc misit imperator, qui cum in urbem adduceret, adductumque patricii honore auxit. Prætebat autem jus in domum Barbari, intelligensque accepto suburbanum in Celtzene patrum suum hanc tradidisse, paternam hæreditatem suam permutare eum potuisse negabat, volebatque aut domum accipere, aut suburbanum: nisi utraque imperatori cederent, ne ea patruales ipsius obtinerent. Itaque et suburbanum imperator accepit, quippe mortuo jam sene Taronite; neque domum pro eo vicariam dedit, cum nulla super iis, ut dictum est supra, aurea bulla confecta esset. Postea vero in urbem regiam venit Pancratius maximus filiorum magistri illius Cricorcii Taronitæ, evectusque est ab imperatore ad patriciorum dignitatem, creatusque prætor Taronis: cumque uxorem etiam cuperet ex sanguine imperiali accipere, data ei soror est Theophylacti magistri; et consummatis nuptiis testamentum fecit, in quo instituit, ut si liberi ex eo matrimonio nascerentur, universam ipsius regionem in hæreditatem paternam haberent; eoque nomine petiit ab imperatore dari sibi suburbanum Gregoræ, ut in eo patricia ejus uxor commoraretur, qua defuncta iterum ad majestatem suam rediret. Et huic quoque petitioni imperator annuit, ingentique munificentia eum complexus, cum uxore ad terram suam remisit. Magistri vero Cricorcii illi, tam ipse Pancratius patricius, quam **118** Asotius patricius, molestiam exhibebant, atque vim non exiguam inferebant patrueli suo Tornicio patricio: qui rem non ferens scripsit imperatori ut mitteret hominem fidum, qui terram suam acciperet, se vero, uxoremque, et filium ad eum perduceret. Misitque imperator protospatharium Crinitem et interpretem; qui, uti petierat, exciperet ipsum, et in urbem a Deo custoditam adduceret. Cum vero illuc apulisset Crinites, cum jam mortuum invenit, sed testamento ante mortem cavisse, ut tota ipsius terra Romanorum imperatori pareret, uxorque cum

Α τοῦ Βαρβάρου ὁ μακαριώτατος βασιλεὺς Ἀέων τῶ ἐμῷ πατρὶ ἐδωρήσατο· μετὰ δὲ τὸν τοῦ πατρὸς μου θάνατον, διὰ τὸ εἶναι ἀνήλικον καὶ ὄρφανόν τυγχάνειν ἐμὲ, κατ' ἐξουσίαν θεοῦ μου τὸν τοῦτον οἶκον κατεκράτησεν, ἀεὶ καθυπισχνουμένης μοι ὅταν εἰς τὸν τέλειον τῆς ἡλικίας ἔλθω χρόνον ἀπολαβεῖν τὸν οἶκον τὸν πατρικόν· καὶ νῦν, ὡς ἔμαθον, δέδωκε τὸν τοιοῦτον οἶκον ὁ ἐμὸς θεὸς τῇ βασιλείᾳ σου, καὶ ἔλαβεν εἰς ἀντιστήκωσιν αὐτοῦ τὸ προάστειον τοῦ Γρηγοροῦ ἐν Κελτζηνῇ. Ἀπὸ δὲ τῶν τοιοῦτων βασιλικῶν φιλοτιμιῶν τῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταριῶν φθόνος ὑπεφύη καὶ ἐδλάστησε πρὸς αὐτὸν παρὰ τε τοῦ Κακικίου (53) τοῦ ἄρχοντος Βασπαρακακά, καὶ Ἀδραναστήρ τοῦ κουροπαλάτου Ἰβηρίας καὶ Ἀσωτικίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων· οἵτινες ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα διαγογγύζοντες, δι' ἣν αἰτίαν ὁ Ταρωνίτης μόνος ῥόγας ἀπολαύει βασιλικῆς, αὐτῶν ἀπάντων λαμβανόντων οὐδέν. Τίνα γάρ, ἔλεγον, περισσοτέραν δουλείαν ἡμῶν ποιεῖται, ἢ τί πλέον ἡμῶν τοῦς Ῥωμαίους ἐπωφελεῖ; Ὅθεν χρῆ ἢ καὶ ἡμᾶς ὡς ἐκείνον βογεύεσθαι, ἢ μὴδ' ἐκείνον ἐνθὺς τῆς τοιαύτης τυγχάνειν δωρεᾶς. Ὁ δὲ μακάριος Ῥωμανὸς ἀντέγραψε πρὸς αὐτοὺς, μὴ παρ' αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῷ Ταρωνίτῃ γενέσθαι ῥόγαν, ἢ ἐπ' αὐτῷ κείνῃ καὶ ἡ ταύτης νῦν ἔκκοπή, ἀλλὰ παρὰ τοῦ μακαρίου βασιλέως· καὶ μὴ δίκαιον εἶναι τὴν τῶν προδεδασιλευκῶν παρὰ τῶν ὑστερον ἀνατρέπεσθαι. Ἐγραψε δ' ὁμοῦς πρὸς τὸν αὐτὸν Ταρωνίτην, δηλοποιῶν αὐτῷ τὴν τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν λύπην καὶ σκάνδαλον. Ὁ δὲ ἀνήγαγε, μῆτε χρυσὸν μῆτε ἄργυρον παρέχειν δύνασθαι· ὑπισχνεῖτο δὲ ἐξωθεν τῶν κατὰ τύπον ἀποσταλλομένων ξενίων διδόναι ἱμάτια καὶ χαλκώματα μέχρι τῶν δέκα λιτρῶν συντιμώμενα· ἃ καὶ δέδωκε μέχρι τριῶν ἢ τεσσαρῶν ἐνιαυτῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνήγαγε μὴ δύνασθαι παρέχειν τὸ τοιοῦτον πάκτον· τὴν δὲ ῥόγαν ἢ προῖκα λαμβάνειν ἤξιον, καθὼς ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου βασιλέως Ἀθόντος, ἢ ἔκκοπήναι αὐτὴν· ὅθεν διὰ τὸ μὴ εἰς σκάνδαλον εἶναι τοῦ Κακικίου, καὶ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ τῶν λοιπῶν ἐξέκοψε ταύτην ὁ εἰρημένος μακαριώτατος βασιλεὺς Ῥωμανός. Παραμυθούμενος δὲ ὡσπερ αὐτὸν, μετὰ ταῦτα τὸν τοῦτου υἱὸν Ἀσώτιον ἐν τῇ πόλει παραγεγόντα εἰς πατρικίους ἐτίμησε, καὶ φιλοφρονησάμενος αὐταρκῶς πρὸς τὰ ἴδια ἐξαπέστειλε. Τοῦ δὲ μαγίστρου τοῦ Κρικoricίου τὸν βίον ἀπολιπόντος, ἀνήγαγε Τορνίκιος ὁ τοῦ Ἀπογάνεμ υἱός· ἐρωτα ἔχειν ἑγκάρδιον εἰσελθεῖν, καὶ τὸν βασιλέα θεάσασθαι· ἐφ' ᾧ τὸν πρωτοσπαθάριον Κρινίτην καὶ ἐρμηνευτὴν ὁ βασιλεὺς ἐξαπέστειλεν, ὃς καὶ εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει τὸν εἰρημένον Τορνίκιον, καὶ προήγαγε τὸν αὐτὸν Τορνίκιον ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν τῶν πατρικίων τιμὴν. Προστεινέτο δὲ δικαιολογίας ἐπὶ τῷ τοῦ Βαρβάρου οἴκῳ· καὶ ἀκούσας ὅτι προάστειον λαβὼν ὁ θεὸς αὐτοῦ ἐν τῇ Κελτζηνῇ τὴν τοῦτου παρεχώρησεν ἐξουσίαν, ἔλεγε μὴ δύνασθαι τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἀνταλλαγῆν,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(53) Ita ms. codex Editi habent, παρὰ τε τοῦ Κικίου; et infra eodem modo, cum in mss. Κακικίου utrobique legatur

καὶ ἡξίου ἢ τὸν οἶκον λαβεῖν, ἢ τὸ προάστειον· εἰ δὲ ἄ
 μῆ καὶ ἀμφότερα προσεχέτω τῷ βασιλεῖ, πρὸς τὸ
 μὴ ἔχειν αὐτὰ τοῦς ἐξαδέλφους αὐτοῦ. Τούτου ἔνε-
 κεν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ ὁ γέρον ὁ Ταρωνίτης
 ἐτύγγανεν ἀποθανῶν, ἀνελάβετο τὸ προάστειον· καὶ
 οὐδὲ τὸν οἶκον ἀντέδωκεν, ἐπεὶ μὴδὲ χρυσοπούλλιον,
 καθὼς ἀνωτέρω προείρηται, ἐπὶ τινι τούτων ἐξετέθη.
 Μετὰ δὲ ταῦτα εἰσῆλθε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν Παγ-
 κράτιος ἐκεῖνος ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ μαγίστρου
 ἐκείνου Κρικωρικίου τοῦ Ταρωνίτου, καὶ προσεδά-
 σθη παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὸ τῶν πατρικίων ἀξίω-
 μα (54), καὶ γέγονε καὶ στρατηγὸς τοῦ Ταρῶν.
 ἠτήσατο δὲ γυναῖκα λαβεῖν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν συγ-
 γενέων, καὶ δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν τοῦ μα-
 γίστρου Θεοφυλάκτου ἀδελφὴν εἰς γυναῖκα, καὶ μετὰ
 τὸν γάμον διαθήκας ἐξέθετο, ἐν αἷς ἐξήλου, ὅτι Ἐάν
 μοι γένωνται παῖδες ἀπὸ τῆς τοιαύτης γυναικὸς, ἵνα
 ἔχωσι τὴν ἅπασάν μου χώραν εἰς κληρὸν προγονι-
 κόν· καὶ ἐπὶ τούτῳ ἠτήσατο βασιλέα δοθῆναι αὐτῷ
 πατρικίαν τὴν τούτου γυναῖκα καθέξασθαι (55)· μετὰ
 προάστειον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Καὶ ἐπένευσε καὶ
 τὸν δεξιῶσάμενος, μετὰ τῆς ἰδίας γυναικὸς ἐξαπέστειλεν
 εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. Οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ μαγί-
 στρου Κρικωρικίου, ὅ τε αὐτὸς Παγκράτιος ὁ πατρικίος, καὶ
 Ἀσώτιος ὁ πατρικίος, μεγάλως παρελύ-
 πουν καὶ ἐδιάζοντο τὸν οἶκον αὐτῶν ἐξάδελφον Τορνίκιον
 πατρικίον δὲ μὴ ὑποφέρων τὴν ἀπὸ τού-
 των ἐπίθεσιν, ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα ἀποστείλαι πίστον
 ἄνθρωπον, καὶ παραλαβεῖν τὴν χώραν αὐτοῦ,
 αὐτὸν δὲ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ παιδίον αὐτῶν (56)
 πρὸς τὸν βασιλέα εἰσαγαγεῖν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπ-
 ἔστειλε τὸν πρωτοσπαθᾶριον Κρινίτην καὶ ἔρμηνέα,
 πρὸς τὸ κατὰ τὴν ἀξίωσιν αὐτοῦ ἀναλαβέσθαι καὶ
 εἰσαγαγεῖν (57) αὐτὸν ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει.
 Ὅτε δὲ τὴν τοιαύτην χώραν ὁ Κρινίτης κατέλαθεν,
 εὗρεν (58) αὐτὸν, ἦδη τὸν βίον ἀπολιπόντα, διαταξάμενον
 πρὸς τῆς τελευτῆς εἶναι πᾶσαν τὴν χώραν αὐ-
 τοῦ ὑποκειμένην τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων· τὴν δὲ γυναῖκα,
 καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ εἰσελθεῖν πρὸς τὸν
 βασιλέα· ἢ καὶ δέδωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς κατοίκησιν
 εἰσελθούσης τοῦ πρωτοσπαθαρίου Μιχαὴλ τοῦ ποτε
 γεγονότος κομμερκιάρχου Καλδίας (59), καὶ τοῦ
 Ψωμάθεως τὴν μονήν (60). Καὶ πάλιν ἀπεστάλη ὁ
 εἰρημένος Κρινίτης παρὰ τοῦ βασιλέως πρὸς τὸ
 παραλαβεῖν τὴν χώραν τοῦ Ἀπογάνεμ, ἦτοι τὸ
 μέρος τοῦ πατρικίου Τορνικίου· ἀνταπέστειλαν δὲ
 ἐκεῖθεν τοῦ Ταρωνίτου υἱοὶ οἱ τοῦ ἀποθανόντος
 ἐξάδελφοι, ἀξιοῦντες δοῦναι τὸ Οὐλνούτην, καὶ
 ἔχειν τὴν χώραν τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῶν· μὴ γὰρ
 δύνασθαι ὄλωι αὐτούς ζῆν, εἰ τὴν τοῦ ἐξαδέλφου
 αὐτῶν χώραν ὡς οἰκίαν κατάσχη ὁ βασιλεὺς.
 Οἰκεία δὲ ἀγαθότητι ὑπέλαβε ὁ βασιλεὺς
 τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἐξεπλήρωσε, καὶ δέδωκεν
 αὐτοῖς μὲν τὴν χώραν τοῦ Ἀπογάνεμ τοῦ
 ἐξαδέλφου αὐτῶν, αὐτὸς δὲ ἀνελάβετο τὸ
 Οὐλνούτην μετὰ πάσης τῆς περιχώρου
 αὐτοῦ. Ἡ δὲ ὅλη τοῦ Ταρῶν χώρα (61)
 εἰς δύο διανεμηθεῖσα ἐτύγγανεν· εἰς [f. ἦς]
 τὴν μὲν ἡμισυ οἱ τοῦ μαγίστρου Κρικω-
 ρικίου εἶχον υἱοὶ, τὴν δὲ ἡμισυ τοῦ Ἀπογάνεμ
 τοῦ πατρικίου, οἱ τούτων ἐξάδελφοι.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(54) Editi habent, εἰς τοῦ πατρικίου ἀξίωμα ἐπὶ
 paulo infra, ὅτι ἐάν μῆ, pro ὅτι ἐάν μοι. Deinde,
 εἰς σκληρὸν, pro εἰς κληρὸν· sed optime Meursius
 emendat.

(55) Sic ex ms. codice. Editi habent, καὶ ἐν
 αὐτῷ τὴν πατρικίαν τὴν τούτου γυναῖκα καθέξασθαι.

(56) Editi habent, αὐτὸν δὲ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ
 τὸ παιδίον αὐτοῦ, etc.

(57) Sic ex ms. codice; in editis vero locus
 hic corruptus ac mutilus.

(58) Locus hic corruptus ac depravatus in
 editis sic legitur: Ὅτε δὲ τὴν τοιαύτην χώραν
 ὁ Κρινίτης κατέλαθεν ὑποκειμένην τῷ βασιλεῖ Ῥω-

μαίων. Τὴν δὲ γυναῖκα, καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ εὗρεν
 αὐτὸν ἦδη τὸν βίον ἀπολιπόντα, διαταξάμενον πρὸς
 τῆς τελευτῆς εἶναι πᾶσαν τὴν χώραν αὐτοῦ εἰσελθεῖν
 πρὸς τὸν βασιλέα, ἢ καὶ δέδωκεν, etc.

(59) Κομμερκιάρχος, *commerciorum seu tributorum
 conductor : publicanus*. Vide Gloss. Græc. Ducangii.

(60) Hoc monasterium Psomatheï videtur ita
 nuncupatum, quod steterit ad portam Psamati, vel
 Psamateam; de qua quidem pluribus supra lib. III
 Comment. in Antiquit. CP.

(61) Editi habent, ἡ δὲ ὅλη τοῦ Ταρῶν χώρα.

CAPUT XLIV.

A

ΚΕΦΑΛ. ΜΑ'.

De terra Apachunes, oppidoque Mantziciert, et Percri, et Chliat, et Chaliat, et Arzes, et Tibe, et Chert, et Salamas, et Tzermatzu.

Περὶ τῆς χώρας τῆς Ἀπαχουνῆς, καὶ τοῦ κάστρου τοῦ Μαντζικιέρτ (62), καὶ τοῦ Περκρί, καὶ τοῦ Χλιάτ (63), καὶ τοῦ Χαλιάτ, καὶ τοῦ Ἀρζες (64), καὶ τοῦ Τιβῆ (65), καὶ τοῦ Χέρτ, καὶ τοῦ Σαλαμάς, καὶ τοῦ Τζερματζού.

Ante Asotium principum principem, Symbatii item principum principis patrem, quem capitis supplicio affectit Persidis Ameras Aposatas, quique duos filios habuit, Asotium nimirum, qui post ipsum fuit principum princeps, et Apasacium, qui postea magistri honore auctus fuit : hæc tres urbes, Percri, Chaliat et Arzes, sub Persidis dominio erant. Principum princeps residebat in magna Armenia, in urbe Cars, tenebatque tres, quas dixi, urbes, Percri, **119** Chaliat, Arzes, et Tibe, et Chert, et Salamas. Apelcart tenebat Mantziciert, eratque subjectus principum principi Symbatii patri : deditque Apelbart idem Asotius principum princeps urbes Chliat, Arzes et Percri ; nam laudatus Asotius principum princeps, pater Symbatii item principum principis, omnes Orientis terras possidebat. Fatis functo autem Apelbart, successit ei Abelchamit filius, et huic ejus filius primogenitus Aposebatas. At Symbatio principum principe ab Aposata Persidis amera interfecto, solus quasi dominus supremus sui que juris tenuit Mantziciert, reliquasque urbes et terras : subjectique fuerunt Romanorum imperatori et ipse et duo fratres ejus Apolespluet et Aposelme, quod sæpenumcro urbes eorum terræque bello infestarentur, vastarenturque a domestico scholarum, tributa quoque harum nomine pendentes. Ab Asotio autem prædicto principum principe, Symbatii patre, Asotii vero secundi et Apasacii magistri avo, usque ad secundum Asotium principum principem, tres istæ urbes sub potestate erant principis principum, isque ex iis tributa accipiebat. Similiter Mantziciert, cum terra Apachunes, et Charca, et Core sub ejusdem principum principis potestate erat, ad id usque tempus

Ἰστίον ὅτι πρὸ τοῦ Ἀσωτίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων τοῦ πατρὸς τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, ὃν ἀπεκεφάλισεν ὁ ἀμνηρῆς Περσίδος ὁ Ἀποσάτας, ὃς καὶ ἐποίησε δύο υἱούς, τὸν τε Ἀσώτιον τὸν μετ' αὐτὸν γενόμενον ἄρχοντα τῶν ἀρχόντων, καὶ Ἀπασάκιον τὸν μετὰ ταῦτα μάλισταρον τιμηθέντα· τὰ τρία ταῦτα κάστρα, τὸ τε Περκρί, καὶ τὸ Χαλιάτ, καὶ τὸ Ἀρζες, ὑπὸ τὴν τῆς Περσίδος ἐπικράτειαν ἐτύγγανον (66). Ὅτι ὁ ἄρχων ἐκαθέζετο τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, εἰς τὸ κάστρον τὸ Κάρς (67), καὶ ἔπειθε καὶ τὰ τρία τὰ προγεγραμμένα κάστρα, τὸ τε Περκρί, τὸ Χαλιάτ, καὶ τὸ Ἀρζες, καὶ τὸ Τιβῆ, καὶ τὸ Χέρτ, καὶ τὸ Σαλαμάς. Ὅτι Ἀπελκάρτ ἐκράτει τὸ Μαντζικιέρτ, καὶ ἦν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν, [τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων] τοῦ πατρὸς τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων (68). Δίδωκε δὲ αὐτῷ Ἀπελθάרט ὁ αὐτὸς Ἀσώτιος ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων, καὶ τὸ κάστρον τὸ Χλιάτ, καὶ τὸ Ἀρζες, καὶ τὸ Περκρί· ὁ γὰρ προῤῥήθεις Ἀσώτιος ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων, ὁ πατήρ τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατείχε πάσας τὰς τῆς Ἀνατολῆς χώρας. Τελευτήσαντος δὲ Ἀπελθάרט (69), κατέσχε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ υἱὸς υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀβελχαμίτ, τοῦ δὲ Ἀβελχαμίτ τελευτήσαντος, ἐκράτησε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ πρῶτος υἱὸς αὐτοῦ Ἀποσεβατάς. Τοῦ δὲ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων παρὰ τοῦ Ἀποσάτα τοῦ ἀμνηρῆ Περσίδος ἀναιρεθέντος, ἐκράτησεν ἀθηνεῶς καὶ κυριῶς ὡς δεσπότης καὶ αὐτοκράτορ τὸ τε κάστρον τὸ Μαντζικιέρτ, καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα, καὶ τὰς χώρας, ὅστις καὶ ὑπετάγη τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν ἐτέρων δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ Ἀπολεσφοῦετ καὶ τοῦ Ἀποσέλημ, διὰ τὸ διαφόρως καταπολεμηθῆναι τὰ τε κάστρα, καὶ πραιδευθῆναι,

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(62) Pro Mantziciert curopalatæ dicitur Marziciert locus in Baaspracan; et Matzicier alio in loco apud eundem, Cedreno vero Μαυρτζιέρτ.

(63) Sic in ms. habetur, et ita legendum esse sequentia suadent. In editis legitur, καὶ τοῦ Περκρί, καὶ τοῦ Χαλιάτ, καὶ τοῦ Χαλιάτ, etc. Percris oppidum Babylonis proximum apud Cedrenum. Chliat vero oppidum circa Armeniam curopalatæ, et Cedreno Chleat.

(64) Ἀρτζη scribitur curopalatæ; hodieque Artzerum vocatur, et a Turcis Rum, ut scribit Leunclavius. Sitæ est inter Armeniæ et Cappadociæ fines.

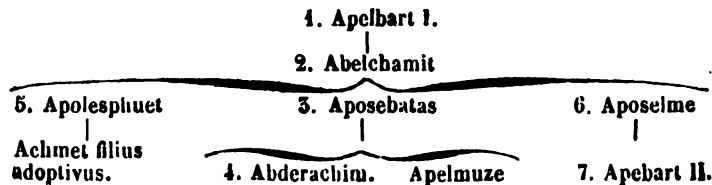
(65) Tibium oppidum circa Armeniam majorem videtur apud Cedrenum et Curopalatem.

(66) Sic ex ms. codice. In editis perperam legitur, καὶ τὴν τῆς Περσίδος ἐπικράτειαν ἐτύγγανον· ubi Meursius legendum ait, κατὰ τὴν τῆς Περσίδος, etc.

(67) Urbs Persarmeniæ. Cars Cedreno et curopalatæ. Nunc Cars, ut putat Leunclavius.

(68) Sic ex ms. Locus mutilus in editis.

(69) Ita etiam infra in ms. In editis utrobique legitur, Ἀπελκάρτ. Hic etiam tabellam genealogicam anerarum Mantziciert adjicere visum est, quo hoc Constantini caput illustretur.

καὶ ἀφανισθῆναι, καὶ τὰς χώρας αὐτῶν παρὰ τοῦ
 δευτέρου τῶν σχολῶν πρὸς τὸν βασιλεῖα
 Ῥωμαίων καὶ πάντα ὑπὲρ τῶν κάστρων καὶ τῶν
 χωρίων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ προῤῥηθέντος Ἀσωτίου
 τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων, τοῦ πατρὸς μὲν τοῦ
 Συμβατίου, πάππου δὲ τοῦ δευτέρου Ἀσωτίου, καὶ
 τοῦ μαγίστρου Ἀπασακίου (70), μέχρι ζωῆς τοῦ
 δευτέρου Ἀσωτίου ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων, ὑπῆρχον
 τὰ τοιαῦτα τρία κάστρα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρ-
 χόντος τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐλάμβανεν ἐξ αὐτῶν πάντα
 ὁ ἀρχὼν τῶν ἀρχόντων. Ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον τοῦ
 Μαντζικιέρτ, μετὰ τῆς χώρας τοῦ Ἀπαχουήης, καὶ
 τοῦ Χαρχά (71), καὶ τοῦ Κορη, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν
 καὶ ἐπικράτειαν τοῦ αὐτοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων
 ὑπῆρχεν, ἕως οὗτοῦ Ἀποσεβατὰς ὁ ἀμῆρᾶς τοῦ
 Μαντζικιέρτ μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ τε
 Ἀπολεσφοῦετ καὶ τοῦ Ἀποσέλμη ὑπετάγησαν τῷ
 βασιλεῖ, διδόντες καὶ πάντα ὑπὲρ τε τῶν κάστρων
 καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ ἀρχὼν τῶν ἀρχόντων
 δούλος τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων (72) τυγχάνει,
 ὡς παρ' αὐτοῦ προβαλλόμενος, καὶ τὸ τοιοῦτον δε-
 χόμενος ἐξίωμα· δηλονότι καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ δεσπο-
 ζόμενα κάστρα, καὶ πολιτεία, καὶ χωρία, τοῦ βασι-
 λέως τῶν Ῥωμαίων τυγχάνουσιν. Ὅτι τοῦ Συμβα-
 τίου τοῦ ἀρχόντος τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης Ἀρ-
 μενίας κρατηθέντος παρὰ τοῦ Ἀποσάτα τοῦ ἀμῆρᾶ
 Περσίδος (73), καὶ ἀποκεφαλισθέντος παρ' αὐτοῦ,
 ἐκράτησεν ὁ Ἀποσεβατὰς ὁ καλεζόμενος εἰς τὸ κά-
 στρον τὸ Μαντζικιέρτ, τὸ κάστρον τὸ Χαλιὰτ, καὶ
 τὸ κάστρον τὸ Περκρί, καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ Ἀρ-
 ζης. Ὅτι ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατὰ ὁ
 Ἀπολεσφοῦετ, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ πρόγονος ὁ
 Ἀχμέτ, ἐκράτησαν τὸ κάστρον τὸ Χλιὰτ, καὶ τὸ κά-
 στρον τὸ Ἀρζης, καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἀλτζικε· καὶ αὐτοὶ
 ὑπετάγησαν τῷ Ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ ἐγένοντο ὑπὸ
 τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, καὶ παρήγον καὶ πάντα καθὼς
 καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀποσεβατὰς (74) ὑπὲρ τε τῶν
 κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν. Ὅτι ὁ τρίτος ἀδελφὸς
 τοῦ Ἀποσεβατὰ καὶ τοῦ Ἀπολεσφοῦετ, ὁ Ἀποσέλμη
 ἐκράτει τὸ κάστρον τοῦ Τζεσματζοῦ μετὰ καὶ τῶν
 χωρίων αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὑπετάγη τῷ τῶν Ῥωμαίων
 βασιλεῖ, καὶ εἰδὸς πάντα καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐ-
 τοῦ ὁ Ἀποσεβατὰς, καὶ ὁ β' ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπο-
 λεσφοῦετ. Ὅτι τοῦ Ἀποσεβατὰ τελευτήσαντος ἐκρά-
 τησε τὸ Μαντζικιέρτ μετὰ τῶν χωρίων αὐτοῦ, καὶ
 τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ πάσης, ὁ Ἀβδηραχέμ ὁ υἱὸς
 τοῦ Ἀποσεβατὰ τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀβδηραχέμ,
 ἐκράτησεν ὁ Ἀπολεσφοῦετ, ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ
 Ἀποσεβατὰ, θεῖος δὲ τοῦ Ἀβδηραχέμ, τὸ κάστρον
 τὸ Μαντζικιέρτ, καὶ πάσας τὰς προῤῥηθείσας χώρας·
 καὶ αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἐκράτησεν ὁ τρίτος ἀδελ-
 φὸς, ἦγον τοῦ Ἀποσεβατὰ καὶ τοῦ Ἀπολεσφοῦετ,
 ὁ Ἀποσέλμη, τὸ τε Μαντζικιέρτ, καὶ πάσας τὰς
 προῤῥηθείσας χώρας. Ὅτι ὁ Ἀποσεβατὰς εἶχεν υἱὸν

A quo ameras Mantziciert Aposebatas una cum duo-
 bus; fratribus Apolesphuet et Aposelme, imperatori
 se submiserunt, tributa quoque solventes pro urbi-
 bus suis et terris; quandoquidem principum
 princeps Romano imperatori parebat, veluti ab eo
 designatus, dignitatemque ejusmodi adeptus: nec
 ipse tantum, sed urbes omnes quibus dominabatur,
 item respUBLICÆ, ac terræ Romano imperatori sub-
 erant. Symbatio principum principe magnæ Ar-
 meniæ capto ab Aposata Persidis amera, et capitæ
 mulctato, Aposebatas, qui in urbe Mantziciert regiam
 posuerat, obtinuit quoque urbes Chaliat, et Perceri;
 cum republica Arzes. Secundus Aposebatæ frater
 Apolesphuet, ejusque patruelis et privignus Achmet
 B tenuerunt urbes Chliat, Arzes, et Altzice; et ipsi
 se submiserunt Romano imperatori, et illi parebant,
 pendebantque tributa pro urbibus terrisque suis,
 quemadmodum 120 et frater Aposebatas. Tertius
 Aposebatæ et Apolesphuet frater Aposelmes pos-
 sidebat urbem Tzermatxu cum terris eo pertinen-
 tibus; et ipse quoque Romano imperatori subjectus
 erat; pendebatque tributa, quemadmodum et frater
 ipsius Aposebatas, necnon alter ejusdem frater
 Apolesphuet. Defuncto Aposebatæ, urbem Mantzici-
 ciert, cum territorio et ditone universa, tenuit
 filius ejus Abderachim; cui factis functo Apolesphuet
 successit, secundus Aposebatæ frater, patruus Ab-
 derachim: huic quoque defuncto tertius frater
 Aposelmes in principatu Mantziciert, et reliquarum,
 quas diximus, regionum successit. Aposebatas filios
 habuit Abderachim et Apelmuze: Apolesphuet
 habuit privignum et patruem Achmet: filios quippe
 non habuit; sed Achmet privignum et patruem
 adoptavit. Aposelmes filium habuit Apelbart, qui
 nunc temporis Mantziciert possidet. Aposebatas
 autem moriens Abderachim filium ameram reliquit;
 alter vero ipsius filius Apelmuze puer admodum
 erat, itaque a patris fratrisque ditone repulsus est.
 Aposebatas primus frater sedem habebat in urbe
 Mantziciert, possidebatque, ut dictum est, terras
 Apachunes, Core, et Charca, tributaque pro iis
 Romano imperatori exhibebat. Hoc defuncto, tenuit
 filius ejus Abderachim, et tributa eadem pendebat
 D propter infantiam extremam, ut dictum est, fratris
 Apelmuze. Mortuo Abderachim, Apelmuze fratre
 contempto, veluti puero, Mantziciert, ejusque ter-
 ritorium, in potestatem devenit prædicti Apolesphuet
 qui secundus Aposebatæ frater, patruus Abderachim
 et spreto ob infantiam Apelmuze. Apolesphuet de-
 functo, urbem Mantziciert cum prædictis locis
 obtinuit tertius Aposebatæ frater Aposelmes. Ach-
 met autem, quem diximus, patruelis et privignus
 Apolesphuet, eo conscio ac volente, possedit Chliat,
 Artzes, et Perceri. Apolesphuet enim, cum filium

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(70) Sic supra; at hic in editis et in mss. pro
 Ἀπασακίου legitur Ἀπασικίου.

(71) *Charca* locus circa Assyriam videtur, apud
 Arrianum.

(72) Ita ex ms. codice.

(73) Sic in mss. hic et supra etiam legitur; sed
 perperam hic in editis habetur, παρὰ τοῦ Ἀποσε-
 βάτα τοῦ ἀμῆρᾶ, etc.

(74) Ita ms. codex. In editis locus hic mu-
 tilus.

nullum haberet, ut diximus, hunc Achmet patru-
 leum et privignum omnium suæ ditionis urbium,
 regionumque hæredem reliquit. Post Aposelme
 obitum, filius ejus Apelbart possedit Mæntziciert, cum
 omni territorio. Achmet vero tenuit tres urbes
 illas, Chliat, Arzies et Altzice; sudditusque **121**
 etiam ipse erat imperatori, ut supra dictum est,
 præbens ei tributa tam pro se, quam pro patruo
 Apolesphuet. Interfectus autem fuit fraude doloque
 Apelbart, qui et tres urbes ejus, nimirum, Chliat,
 Arzies, et Altzice invasit, quas repetere imperator
 debet, ut suas. Et quidem omnes hæ urbes terræ-
 que, quarum mentionem fecimus, nunquam sub
 Persidis aut Amermumne potestate fuerunt; sed
 imperante domino Leone parebant Symbatio prin-
 cipum principi, quemadmodum supra dictum est;
 inde vero ad tres prædictos fratres ameradas per-
 veneerunt, Apocebatā nempe, Apolesphuet, et Apo-
 selme; illorumque temporibus subjectæ factæ sunt
 ac tributariæ Romanis imperatoribus. Tres autem
 hæ urbes, Chliat, Arzes, et Percri, si imperatori
 pareant, Persicus exercitus in Romaniam excurrere
 non potest, cum mediæ sint inter eam et Armeniam,
 et veluti serpes atque castra exercituum.

τὸν Ἀβδηραχειμ, καὶ τὸν Ἀπελμουζέ· ὅτι ὁ Ἀπο-
 λεσφοῦετ εἶχε πρόγονον καὶ ἀνεψιὸν τὸν Ἀχάμετ·
 υἱὸν γὰρ οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ τὸν Ἀχάμετ τὸν πρόγονον
 καὶ ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἶχεν ἀντὶ υἱοῦ. Ὅτι ὁ Ἀποσέ-
 λμης εἶχεν υἱὸν τὸν Ἀπελδάρτ, τὸν ἀρτίως κρατοῦντα
 τὸ Μαντζικιέρτ. Ὅτι ἀποθανόντος τοῦ Ἀποσεβατᾶ
 κατέλιπε τὸν Ἀβδηραχειμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀμυρᾶν·
 ὁ δὲ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπελμουζέ ἦν νήπιος· πά-
 νυ, διὰ καὶ καταφρονήθη ἐλθεῖν πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς
 καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐξουσίαν. Ὅτι ὁ Ἀποσεβα-
 τᾶς ὁ πρῶτος ἀδελφὸς ἐκαθίζετο (75) εἰς τὸ κάστρον
 τὸ Μαντζικιέρτ, καὶ ἐκράτει, καθὼς εἴρηται, ταύτας
 τὰς χώρας, τὸ τε Ἀπαχουνῆς, καὶ τὸ Κορη καὶ τὸ
 Χάρκα, καὶ ἐδίδου τὰ ὑπὲρ αὐτῶν πάντα τῶ Ῥω-
 μαίων βασιλεῖ· καὶ τοῦτο τελευτήσαντος, ἐκράτη-
 σεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀβδηραχειμ, καὶ ἐδίδου καὶ
 αὐτὸς τὰ προρρήθέντα πάντα, διὰ τὸ εἶναι, καθὼς
 προεἴρηται, νήπιον παντελῶς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 τὸν Ἀπελμουζέ. Ὅτι τοῦ Ἀβδηραχειμ τελευτήσαν-
 τος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀπελμουζέ ὡς νηπίου
 καταφρονηθέντος, ἐκράτησε τὸ κάστρον τὸ Μαντζι-
 κιέρτ, καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ προρρήθεισας χώρας, ὁ δεῦ-
 τερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ, ὁ προρρήθεις Ἀπο-
 λεσφοῦετ, θεὸς δὲ τοῦ Ἀβδηραχειμ, καὶ τοῦ διὰ
 Ἀπελμουζέ. Ὅτι τοῦ Ἀπολεσφοῦετ (76) τελευτή-
 σαντος, ἐκράτησεν ὁ τρίτος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ,
 ἦγουν ὁ Ἀποσέλμης, τὸ κάστρον τὸ Μαντζι-
 κιέρτ, κατὰ τῶν χωρίων τῶν προρρήθέντων. Ὁ δὲ
 προρρήθεις Ἀχάμετ, ὁ καὶ ἀνεψιὸς καὶ πρόγονος
 τοῦ Ἀπολεσφοῦετ, ἐκράτει εἰδήσει καὶ βουλήσει τοῦ
 Ἀπολεσφοῦετ τὸ τε Χλιὰτ, καὶ τὸ Ἀρζες, καὶ τὸ
 Περκρί· καὶ γὰρ ὁ Ἀπολεσφοῦετ υἱὸν μὴ ἔχων,
 καθὼς προεἴρηται, τοῦτον τὸν Ἀχάμετ τὸν τε
 ἀνεψιὸν καὶ πρόγονον αὐτοῦ εἶχε κληρονόμον
 πάσης αὐτοῦ τῆς ὑποστάσεως, καὶ τῶν κάστρον,
 καὶ τῶν χωρίων αὐτοῦ. Ὅτι τελευτήσαντος τοῦ
 Ἀποσέλμη ἐκράτησε τὸ κάστρον τὸ Μαντζικιέρτ
 ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπελδάρτ, μετὰ καὶ τῆς περιχώρου
 αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀχάμετ ἐκράτησε τὰ τρία κάστρα,
 τὸ τε κάστρον τὸ Χλιὰτ, τὸ κάστρον τὸ Ἀρζες,
 καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἀλτζικε. Ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ
 Ἀχάμετ δοῦλος ἦν τοῦ βασιλέως, καθὼς καὶ
 προεἴρηται, παρέχων καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ
 τὰ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τοῦ Ἀπολεσφοῦετ
 πάντα (77). Ὁ δὲ Ἀπελδάρτ μετὰ δόλου καὶ
 χλεύης αὐτὸν ἔσφαξε, καὶ ἀνελάβετο τὰ τρία
 αὐτοῦ κάστρα, τὸ τε κάστρον τὸ Χλιὰτ, καὶ
 τὸ κάστρον τὸ Ἀρζες, καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἀλτζικε·
 καὶ ταῦτα ὀφείλει ὁ βασιλεὺς ἀναλαβέσθαι,
 ὡς ἴδια αὐτοῦ τυγχάνοντα. Ὅτι ταῦτα πάντα
 τὰ προρρήθέντα κάστρα, καὶ αἱ προρρήθεισαι
 χώραι, οὐδέποτε γέγονασιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν
 τῆς Περσίδος, ἢ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ
 ἀμερμουμνῆ ἀλλ' ὑπῆρχον, καθὼς εἴρηται,
 ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κυροῦ Ἀέοντος βασιλέως,
 ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Συμβατίου τοῦ ἀρχοντος
 τῶν ἀρχόντων· καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένοντο ὑπὸ
 τὴν ἐξουσίαν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν προρρήθέντων
 ἀμυρᾶδων, τοῦ τε Ἀποσεβατᾶ, καὶ τοῦ Ἀπο-
 λεσφοῦετ, καὶ τοῦ Ἀποσέλμη· καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
 ραις αὐτῶν καὶ ἐπακτώθησαν καὶ ἐπακτώθησαν
 καὶ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων
 Ῥωμαίων. Ὅτι τὰ τρία ταῦτα κάστρα, τὸ
 τε Χλιὰτ, καὶ τὸ Ἀρζες, καὶ τὸ Περκρί, εἰ
 κρατεῖ ὁ βασιλεὺς, Περσικὸν φροσάτον
 κατὰ Ῥωμανίας (78) ἐξελεθεῖν οὐ δύναται·
 ἐπειδὴ μέσον τυγχάνουσι τῆς τε Ῥωμανίας
 καὶ Ἀρμενίας, καὶ εἰσὶ φραγμὸς καὶ ἀπληκτα
 τῶν φροσάτων.

CAPUT XLV.

De Iberibus.

Iberes europalatæ gloriantes originem se ducere
 dicunt ab uxore Uriæ, quam rex et propheta David
 adulteravit, siquidem ex liberis inde natis descen-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(75) In editis legitur, Ἀποσεβατᾶς ὁ πρῶτος
 ἀδελφὸς ἐκαθίζε, etc.

(76) Sic ex ms. codice. Perperam vero in editis
 legitur, ὅτι τοῦ Ἀβδηραχειμ, etc., quod quidem
 facile ex præcedentibus cognosci potest.

(77) Sic ex ms. Locus hic mutilus in editis. Et

C

ΚΕΦΑΛ. ΜΕ'.

Περὶ τῶν Ἰβήρων.

Ἰστίον ὅτι ἑαυτοὺς σεμνύνοντες οἱ Ἰβήρες, ἦγουν
 οἱ τοῦ κουροπαλάτου, λέγουσιν ἑαυτοὺς κατάγεσθαι
 ἀπὸ τῆς γυναικὸς Οὐρίου, τῆς παρὰ τοῦ Δαυὶδ τοῦ

notandum Apolesphuet, quem hic patrum Ach-
 met scriptor noster appellat, supra patruelum
 dici.

(78) Ῥωμανία apud scriptores Byzantinos ali-
 quando Imperium Orientale, aliquando vero Pro-
 vincias Asiaticas significat.

προφήτου και βασιλέως μοιγευθείσης· ἐκ γὰρ τῶν
 ἔξ αὐτῆς τεχθέντων παιδῶν τῷ Δαβὶδ ἑαυτοῦς λέ-
 ρουσι κατάγεσθαι, και συγγενεῖς εἶναι Δαβὶδ τοῦ προ-
 ρήτου και βασιλέως· και ὡς ἐκ τούτου και τῆς ὑπερ-
 χίας Θεοτόκου, διὰ τὸ ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ
 ταύτην κατάγεσθαι. Διὰ τοῦτο και οἱ μεγαίστανες
 τῶν Ἰδηρων ἀκωλύτως τὰς συγγενίδας αὐτῶν πρὸς
 γάμον ἄγουσι, τὴν παλαιὰν οἰόμενοι φυλάττειν νο-
 μοθεσίαν· ἐξ Ἱερουσαλήμ τε λέγουσιν εἶναι τὴν γέν-
 νησιν αὐτῶν, και ἐκ τῶν ἐκεῖσε κατ' ὄναρ μεταλ-
 θεῖν, και κατοικῆσαι πρὸς τὰ μέρη Περσίδος, ἦγουν
 εἰς τὴν χώραν εἰς τὴν οὐκ οἰκοῦσιν. Οἱ δὲ χρηματισθέν-
 τες και ἐξελεθόντες ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπάρχον ὁ τε
 Δαβὶδ ἑκείνος, και ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σπανδιάτης· ὅστις
 Σπανδιάτης ἦν ἐκ Θεοῦ λαθὼν χάρισμα, ὡς αὐτοὶ
 φάσκουσι, τοῦ μὴ ἐν πολέμῳ ἄπτεσθαι αὐτοῦ ξίφος
 εἰς οἷον δῆποτε μέλος τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀνευ τῆς
 καρδίας, ἦν και διὰ τινος περισκεπάζματος ἐν τοῖς
 πολέμοις περιεφρούρει. Διὰ τοῦτο και ἐπτοοῦντο τοῦ-
 τον και ἐδεδίδευσαν οἱ Πέρσαι· ὁ δὲ νενίκηκε αὐτοὺς και
 αὐτῶν κατεκράτησε, και τοὺς συγγενεῖς ἐνοίκισεν
 Ἰθραῖς εἰς τὰς δυσκολίας τὰς νῦν παρ' αὐτῶν κρα-
 τουμένας· ἐξ ὧν κατ' ὀλίγον ἐπλατύνθησαν και ἠὺ-
 ξάνθησαν, και εἰς μέγα ἔθνος ἐγένοντο. Εἰθ' οὕτω
 τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου κατὰ Περσίδος ἐκστρατεύ-
 σαντος, ἠνώθησαν και συνεταξίδευσαν αὐτῷ, και
 ἐκτοτε ὑπέταξαν τῷ φόβῳ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως
 Ῥωμαίων μάλλον, ἥπερ τῇ ἑαυτῶν ἰσχύϊ και δυνά-
 μει, πόλεις και χώρας ἱκανὰς τῶν Περσῶν. Ἄπαξ
 γὰρ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου τοὺς Πέρσας τροπω-
 σαμένου, και εἰς τὸ μηκέτι εἶναι τὴν τούτων ἀρχὴν
 περιστήσαντος, εὐάλωτοι και εὐχείρωτοι οὐ μόνον
 τοῖς Ἰδηρσιν, ἀλλὰ και τοῖς Σαρακηνοῖς οἱ Πέρσαι
 γηγόνασι. Διὰ δὲ τὸ κατάγεσθαι αὐτοὺς, ὡς αὐτοὶ
 λέγουσιν, ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ, διὰ τὸ μεγάλην πίστιν
 ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς, και ἐν τῷ τάφῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, και κατὰ τινὰς καιροὺς ἀφθόνως
 ἀποστέλλουσι χρήματα τῷ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πό-
 λεως, και τοῖς ἐκεῖσε Χριστιανοῖς. Ὁ δὲ προρῆθεις
 Δαβὶδ, ὁ τοῦ Σπανδιάτου ἀδελφός, ἐγέννησεν υἱὸν
 τὸν Παγκράτιον (77), και ὁ Παγκράτιος ἐγέννησεν
 υἱὸν τὸν Ἀσώτιον, και ὁ Ἀσώτιος ἐγέννησεν υἱὸν
 τὸν Ἀδρανασῆ, τὸν και κουροπαλάτην τιμηθέντα
 παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως Ῥωμαίων.
 Ὁ δὲ Σπανδιάτης ὁ ἀδελφός τοῦ προρῆθέντος Δα-
 βὶδ ἐτελεύτησεν ἄτεχνος. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐξ Ἱερουσα-
 λῆμ μετακίσεως αὐτῶν εἰς τὴν νῦν οἰκουμένην παρ'
 αὐτῶν χώραν, ἔτη υ', ἥ και φ', μέχρι τῆς σήμερον·
 ἦτις ἐστὶν Ἰνδικτιῶν ι', ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου
 558 (80), ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου και
 Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων και Πορφυρογεννήτων
 βασιλέων Ῥωμαίων. Ἰστέον δὲ ὁ φιλόχριστος και
 Πορφυρογεννήτης και ἀοιδίμος βασιλεὺς Λέων, ἀκού-
 σας ὅτι εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Φασιανὴν ἐλθόν-
 τες οἱ Σαρακηνοὶ τὰς ἐκεῖσε ἐκκλησίας ἐποίησαν

dere credi volunt, cognatique esse regis ac prophete
 Davidis, ac propterea etiam sanctissimæ Deiparæ,
 quod ex semine Davidis ea oriunda sit. Ea-
 propter etiam Iberum magnates inter eos sine ullo
 impedimento cognatas ducunt, veterem se legem
 observare existimantes: et Hierosolymis nationem
 suam ortum trahere dicunt, atque inde in somnia
 monitoæ inlgrasse, sedemque posuisse in parti-
 bus Persidis quas etiam in hodiernum usque
 diem incolunt. Qui autem Hierosolymis exces-
 serunt, David ille erat, et frater ipsius Span-
 diates; qui quidem Spandiates, ut ipsi narrant,
 gratiam a Deo accepit, ut gladio vulnerari in bello
 nullum ipsius membrum posset, excepto corde,
 quod etiam in præliis armatura quadam muniebat:
 unde et terribilis Persis erat, quos devicit, debel-
 lavitque, cognatosque Iberes in locis difficilibus-
 quæ nunc etiam temporis occupant, collocavit: ubi
 paulatim multiplicati auctique sunt, et in magnam
 gentem evaserunt. Deinde ita Heraclio imperatore
 cum armis contra Persidem proficiscente, icto fœde-
 re, 122 cum eo militarunt; ex eoque tempore metu
 magis Heraclii Romanorum imperatoris, quam suis
 viribus ac armis, multas urbes terrasque Persarum
 subjugarunt. Semel enim victi ac profligati ab Hera-
 clio imperatore Persæ, eorumque principatu deleti,
 facile non ab Iberibus tantum, sed et a Saracenis
 vinci in posterum potuerunt. Quia vero, uti dicunt,
 Hierosolymis originem ducunt, multumque fidei
 illis præstant, et sepulcro Domini nostri Jesu
 Christi, et temporibus quibusdam ubertim pecunias
 mittunt urbis sanctæ patriarchæ, quique in illa
 degunt Christianis. David autem ille, quem dixi,
 Spandiatæ frater, filium genuit Pancratium; isto
 Asotium habuit; Asotius vero genuit Adranasæ,
 qui curopalatæ dignitate auctus fuit a Leone Christi
 amante Romanorum imperatore. At Spandiates
 frater prædicti Davidis sine ullis liberis decessit.
 Ex quo autem Hierosolymis migrarunt in terram
 quam nunc incolunt, anni sunt quadringenti, vel
 quingenti hodie, quæ est Indictio decima; a con-
 dito vero mundo 6460, Constantino et Romano
 Christi amantibus ac Porphyrogenitis imperatori-
 bus. Christi autem amans Leo ille Porphyrogenitus
 ac præclarus imperator audiens Phasianes ecclesias
 a Saracenis invadentibus in castra conversas esse,
 Lalaconem patricium et Armeniacorum prætorem
 misit, una cum prætoribus Colonizæ, Mesopotamiæ,
 Chaldiæque, qui hujusmodi castra everterunt, ec-
 clesias liberarunt, totamque Phasianem, quam tunc
 temporis Saraceni tenebant, devastarunt. Postea
 rursus Catacalum magistrum et scholarum do-
 mesticum misit, qui cum urbem Theodosiopolim
 invasisset, omnem circum regionem populatus, et
 Phasianes terra urbibusque vicinis similiter per-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(79) Ita ex ms. codice.

(80) Nimirum, anno Christi 952, imperii Constantini Porphyrogeniti 41.

ditis, magno Saracenis hac re vulnere inflicto, domum rediit. Imperante vero domino Romano Joannes Curcuas magister contra Tibium urbem profisciscens in transitu omnem Phasianes regionem, u'pote Saracenorum ditioni subditam, vastavit, quemadmodum et ea ipsa de causa ante eum Joannis istius frater, Theophilus patricius, cum Chaldæ prætor esset. Quandiu enim res cum Theodosiopolitanis esset, in Phasianes regione nullus locus illæus constitit, ne ad urbem quidem Abnicum usque; Iberesque amicitiam semper colebant cum Theodosiopolitanis, Abnicotis, Mantziciertanis, et universa denique Perside; **123** sed in Phasiæ nihil terræ possidebant. Dominus autem Leo, et dominus Romanus imperatores, imperatrixque nostra sæpenuero Cetzeum urbem recipere, et præsiarios imponere studuerunt, ne amplius inde Theodosiopoli commeatus suppeditaretur: affirmantes curpalatæ ejusque fratribus, simul ac capti foret Theodosiopolis, illam se reddituros: sed Iheres hoc facere non sustinuerunt amore Theodosiopolitanorum, ne eorum urbs vastaretur, imperatorique Romano et imperatrici responderunt: Si hoc fecerimus, opprobrium erimus vicinis nostris, magistro et principi Abasgiæ, Basparacastæ, et gubernatoribus Armeniæ. Dicere item possent infidos imperatori Iheras esse, nimirum curpalatem ac ejus fratres, neque illis confidere, ideoque hanc ab illis urbem cepisse; quin potius mittat imperator Turmarcham aut Cæsarianum aliquem, qui in urbe Cetzeo resideat, et observet. Rescriptum autem receperunt in formam mandati; quid proderit, si Turmarcha, aut Cæsarianus mittatur? qui si veniant, cum decem aut duodecim ad summum viris intrare poterunt, et residere in diversorio quod vos iis assignaveritis. Et quandoquidem nullæ viæ sunt, quibus Theodosiopolim intrare licet, fieri non potest, ut ab urbe prospiciantur carvania Theodosiopolim ingredientia, quæ noctu intrare possunt, illis nihil tale cogitantibus, Iberes itaque, quia vastari Theodosiopolim nollent, sed potius commeatus suppeditari, non obedierunt, neque urbem Cetzeum tradiderunt: licet juramentum scriptum acceperint, capti Theodosiopoli se hanc urbem recepturos es-

A κάστρα, ἀπέστειλε τὸν πατρικίον καὶ στρατηγόντων Ἀρμενιακῶν τὸν Δαλάκωνα, μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κολωνείας, καὶ τοῦ στρατηγοῦ Μεσοποταμίας, καὶ τοῦ στρατηγοῦ Χαλδίας, καὶ κατέστρεψαν τὰ τοιαῦτα κάστρα, τὰς ἐκκλησίας ἐλευθερώσαντες, ληϊσάμενοι καὶ πᾶσαν τὴν Φασιανὴν τῷ τότε καιρῷ ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κρατουμένην. Καὶ εἶθ' οὕτω πάλιν ἀπέστειλεν τὸν μάγιστρον Κατακαλὸν, (81) καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν Ἰερῶν ἐν τῷ κάστρῳ Θεοδοσιουπόλεως, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς ληϊσάμενος, καὶ τὴν χώραν τῆς Φασιανῆς, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν κάστρα τῷ ὁμοίῳ ὀλίθρῳ παραδοὺς ὑπέστρεψε, μεγάλην πληγὴν ἐν τούτῳ δοὺς τοῖς Σαρακηνοῖς. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας κυροῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας (82) ἀπερχόμενος κατὰ τοῦ κάστρου Τιθίου εἰς τὴν διόδον αὐτοῦ ἠφάνισε τὴν πᾶσαν χώραν τῆς Φασιανῆς ὡς ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κρατουμένην· ἀλλὰ καὶ ὁ πατρικίος Θεόφιλος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προβῆθέντος μάγιστρον Ἰωάννου τῷ πρώτῳ αὐτοῦ στρατηγεύοντος ἐν Χαλδίᾳ, ἐπαίδευσεν τὴν τοιαύτην χώραν τῆς Φασιανῆς, ὡς καὶ τότε ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν δεσποζομένην. Μέχρι γὰρ τοῦ γεγονέναι τὸν λόγον μετὰ τοὺς Θεοδοσιουπόλτας, εἰς τὴν χώραν τῆς Φασιανῆς (83) χωρίον οὐ συνέστη, οὐδὲ εἰς τὸ κάστρον τοῦ Ἀβνίκου· καὶ οἱ Ἰθῆρες πάντοτε εἶχον ἀγάπην καὶ φιλίαν μετὰ τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν, καὶ τῶν Ἀβνικιωτῶν, καὶ μετὰ τῶν Μαντζικιερωτῶν, καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν Περσίδα, ἀλλ' ἐν Φασιανῇ οὐδέποτε ἐπεκτῆσαντο χωρία. Ὅτι πολλάκις ὁ κύριος Λέων ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ κύριος Ῥωμανὸς, καὶ αὐτὴ ἡ βασίλισσα ἡμῶν ἐπέζητησε τὸ κάστρον τὸ Κετζέον τοῦ ἀναλαδέσθαι αὐτὸ, καὶ εἰσαγαγεῖν ταξάτους, πρὸς τὴ μὴ ἐκείθεν σιταρχεῖσθαι τὴν Θεοδοσιούπολιν, ἐξασφαλιζόμενοι πρὸς τε τὸν κουροπαλάτην καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ, τοῦ μετὰ τὸ παραληφθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν ἀναλαδέσθαι αὐτοὺς τὸ τοιοῦτον κάστρον· ἀλλ' οὐκ ἠνέσχοντο οἱ Ἰθῆρες τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ πορθηθῆναι τὸ κάστρον Θεοδοσιούπολιν· ἀλλ' ἀντεδῆλωσαν τὸν κύριον Ῥωμανὸν καὶ τὴν βασίλισσαν ἡμῶν, λέγοντες, ὅτι εἰ τοῦτο ποιήσομεν, ἀτιμία ἔχομεν γενέσθαι εἰς τοὺς γείτονας ἡμῶν· οἷον εἰς τὸν μάγιστρον καὶ εἰς τὸν ἐξουσιαστήν Ἀθασίαν, καλεῖς τὸν Βασπαρακάντην, καὶ εἰς τοὺς ὑπερεξάρχοντας τῶν

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(81) Magistri Catacati, seu Catacacionis meminit Cedrenus in eodem Leone pag. 597. Vide quæ de Familia Catacalonum tradit Ducangius in Familiis Byzantinis pag. 178.

(82) Joannes hic Curcuas fuit domesticus scholarum annis 22 mensibus septem; ejusque res gestas descripsit Manuel protospatharius libris octo, qui non exstant. Cedrenus testis est: Ἐπὶ δυοῖν καὶ εἰκοσὶ χρόνοις καὶ μηνὶν ἑπτὰ ἀδιαδέχως τὴν τοῦ δομestίκου ἀρχὴν, ἰθύνοντα καὶ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, τὴν Συρίαν καταδραμόντα καὶ ταπεινῶσαντα. Οὕτω δὲ βουλητὸν τὰς ἐκείνου μαθεῖν ἀριστίας, ζητησάτω τὴν πονηθεῖσαν βίβλον παρὰ τινος Μανουῆλ πρωτοσπαθαρίου καὶ κριτοῦ (ἐν ὅκτῳ γὰρ βίβλοις ἐκείνος τὰ τοῦτου ἀνδραγαθήματα συνεγράψατο), καὶ ἐξ αὐτῆς εἴσεται οἷος ἦν ὁ ἀνὴρ τὰ πολεμικά. Gesserat id minus Curcuas continentiibus 22 annis et septem

mensibus, universamque prope Syriam pervagatus subegerat. Si quis præclara ejus facta scire desiderat, volumen a Manuele quodam protospathario atque judice compositum legat, (is enim octo libris res a Curcua præclare gestas descripsit) inde cognoscet, quantum hic vir belli rebus fuerit. Idem tradit Anonymus Combesianus in Romano Lacapeno num. xli. Is Krokodas dicitur Georgio monacho. Cæterum ad marginem ms. Porphyrogeniti, ubi loquitur de Joanne Curcua, scribitur eodem caractere, οὗτος δὲ ὁ Τζιμισχῆς ἐπικληθεὶς· sed fallitur quisquis illa scripsit, cum Joannes Curcuas diversus sit a Joanne Tzimisce, qui postmodum imperator fuit.

(83) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis, τὴν τοιαύτην χώραν αὐτῆς Φασιανῆς. Se. l. optime Meursius emendat.

Ἀρμενίων· καὶ εἰπεῖν ἔχουσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπί-
 στους ἔχει τοὺς Ἰθῆρας, τὸν τε κουροπαλάτην, καὶ
 τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ οὐ πιστεύει αὐτοῖς, καὶ διὰ
 τοῦτο ἀνελάβετο τὸ κάστρον ἐξ αὐτῶν· ἀλλὰ μᾶλλον
 ἄς ἀποστείλῃ (84) ὁ βασιλεὺς τουρμάρχην ἢ βασιλι-
 κὸν τινα, καὶ ἄς καθέξηται εἰς κάστρον τοῦ Κετζέου
 καὶ ἄς θεωρῇ. Καὶ ἐδέξαντο διὰ κελεύσεως, ὅτι Τί
 ὄφελος, ἢ τουρμάρχην, ἢ βασιλικὸν ἀποστείλαι; πάν-
 τως ἐὰν εἰσέλθῃ εἴτε τουρμάρχης, εἴτε βασιλικός,
 μετὰ δέκα ἢ δώδεκα ἀνθρώπων ἔχει εἰσελθεῖν, καὶ
 καθέζεσθαι ἔχει εἰς τὸ ἀπληκτον ὃ παρ' ὑμῖν λάθῃ·
 καὶ ἐπεὶ πολλαὶ εἰσιν ὁδοὶ αἰ εἰσάγουσαι· εἰς τὸ κά-
 στρον Θεοδοσιουπόλεως, οὐ δύναται ἀπὸ τοῦ κάστρου
 βλέπειν τὰ εἰσερχόμενα καρβάνια (85) εἰς τὸ κά-
 στρον Θεοδοσιουπόλεως· δύναται δὲ εἰσερχεσθαι
 καρβάνια ἐν Θεοδοσιουπόλει τῇ νυκτὶ ἐκείνων μηδὲν
 νοούτων. Ἄλλ' οὖν διὰ τὸ μὴ θέλειν τοὺς Ἰθῆρας
 πορθηθῆναι τὴν Θεοδοσιουπόλιν, ἀλλὰ μᾶλλον σιταρ-
 χεῖσθαι, τούτου ἕνεκα οὐχ ὑπήκουσαν καὶ δέδωκαν τὸ
 κάστρον τὸ Κετζέον· καίτοι καὶ ὄρκον ἐγγραφον
 δεχόμενοι, τοῦ μετὰ τὸ παραληφθῆναι τὴν Θεοδο-
 σιουπόλιν ἀποστραφῆναι αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον κάστρον·
 ὅτι οὐδέποτε ἐβουλήθησαν οἱ Ἰθῆρες πραιδεῦσαι ἢ
 αἰχμαλωτῖσαι τὰ περὶ τοῦ κάστρου Θεοδοσιουπόλεως,
 ἢ τὰ χωρία αὐτοῦ, ἢ εἰς τὸ κάστρον τοῦ Ἀβνίκου, ἢ
 τὰ περὶ αὐτὸ χωρία, ἢ εἰς τὸ κάστρον Μαντζικέρτ,
 καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπικράτειαν. Ὅτι καθὼς ἐνίσταται
 ὁ κουροπαλάτης περὶ τῶν χωρίων τῆς Φασιανῆς ἐπιζη-
 τῶν ὅλην τὴν Φασιανὴν καὶ τὸ κάστρον τοῦ Ἀβνίκου,
 προφασίζόμενος χρυσοβούλλια ἔχειν τοῦ μακαρίου βα-
 σιλέως τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ, καὶ τῆς ἡμετέρας βα-
 σιλείσης· ὧν καὶ τὰ ἴσα πρὸς ἡμᾶς ἀπέστειλε διὰ τοῦ
 Ζουρβανέλη πρωτοσπαθαρίου τοῦ ἀζάτου αὐτοῦ (86)
 ταῦτα ἐπιτεχεψάμενοι, εὖρομεν αὐτὸν μηδεμίαν
 βοήθειαν ἔχοντα. Τὸ μὲν γὰρ χρυσοβούλλιον τοῦ
 πενθεροῦ ἡμῶν περιέχει ὑποσχέσθαι τὸν αὐτὸν κου-
 ροπαλάτην, ὡς δι' ὄρκου ἐβεβαίωσεν αὐτὸν οἰκείᾳ
 χειρὶ ἐγγραψάμενος, τοῦ διαμεῖναι ἐν τῇ πίστει τῆς
 ἡμετέρας βασιλείας· καὶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἡμῶν
 ἀντιμάχεσθαι, τοῖς δὲ φίλοις ὑπερασπίζεσθαι, καὶ
 τὴν Ἀνατολὴν ὑπόσπονδον ποιῆσαι τῇ βασιλείᾳ
 ἡμῶν, καὶ κάστρα χειρῶσασθαι, καὶ μεγάλα πρὸς
 Θεραπειαν ἡμῶν ἔργα ποιήσασθαι· καὶ ὑπεσχέθη
 αὐτοῖς παρὰ τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν, ἵνα ἐὰν φυλάξῃ τὴν
 τοιαύτην πίστιν, δούλωσιν, καὶ εὐγνωμοσύνην, δια-
 μείνῃ ἀμετασάλευτος καὶ αὐτὸς καὶ οἱ τοῦ γένους
 αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἀοχῇ καὶ ἐξουσίᾳ· καὶ οὐ με-

sc. Nullo enim modo voluerunt Iberes loca Theo-
 dosiopolis circumjacentia vastari aut diripi, ut ne-
 que urbes Abnicum et Mantziciert, earumque ter-
 ritoria. Instabat quoque curopalates de regione
 Phasianes, eam totam cum urbe Abnico postulans,
 prætendensque aut eas se bullas habere a beato im-
 peratore domino Romano, et a nostra majestate;
 quarum item exemplaria ad nos misit per Zurbano-
 len protospatharium azatum suum: quibus con-
 sideratis nihil hæc juvare ipsum comperimus. Au-
 rea enim bulla soceri mei continet: spondere
 curopalatem, ut ipse scripto etiam propria manu
 juramento confirmavit, in fide se imperii nostri
 mansurum, amicos quoque et hostes eosdem **124**
 habiturum, Orientem nobis subjecturum, urbes ex-
 pugnaturum, et res pro nobis magnas gesturum;
 socerum autem meum respondere, si fidem ser-
 vet, si servitutum officiaque hæc præstet, et ipsum
 et ejus posteros principatum et auctoritatem hanc
 perpetuo habituros, dum ne ditionis suæ fines un-
 quam transferat, sed priorum imperatorum con-
 ventis acquiescat, neque ea transgrediatur, aut
 Theodosiopoleos eversionem impediatur, aut aliarum
 urbium hostilium, sive ab ipso solo eas obsideatur,
 sive ab exercitu nostro. Atque hæc quidem aurearum
 bullarum summa erant capta; quæ curopalata
 prodesse nihil possunt: nam quæ soceri
 nostri, ea sancit, ne antiquis ditionis suæ ter-
 minis eum dimoveamus; quodque Theodosiopolim
 et reliquas hostium urbes, vel solus, si possit,
 vel cum nostris militibus obsidebit subjugabitque,
 sed dominium ac proprietatem non retinet. No-
 stræ autem summa est, ut Agarenorum quæcunque
 loca vel ipse vel affinis ipsius magister Adranaso
 suis copiis subjicere sibi poterit, vel ab hoc usque
 die subjecerit, eorum et dominium et proprietatem
 habeat. Et quandoquidem neque suis copiis Theo-
 dosiopolim expugnavit, neque Abnicum, neque
 Mastatum, non debeat ea possidere, utpote quæ cis
 Erax flumen sint, sive Phasidem: tum etiam quia
 Abnicum ad hodiernum usque diem sui juris fuerit,
 proprioque domino parens, et ameran proprium
 habens, nostris sæpenumero illud populantibus.
 Verum etiam protospatharius Joannes, prætorque
 Arrhabonites, et Theophilus patricius paulo ante
 Theodosiopoleos prætor, reliquique prætores, præ-
 dam inde magnam et captivorum multitudinem

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(84) Ἄς pro ἵνα. Passim occurrit apud scripto-
 res, quos nobis exhibet in sua Turco-Græcia Cru-
 sius: et alibi etiam passim apud recentiores scri-
 ptiores.

(85) Καρβάνιον est Turcicum, *Carvania*. Signi-
 ficat ea vox multitudinem mercatorum, aliorumque
 peregrinantium, qui simul iter instituunt, ut
 tanto tutius commeent. Vide utrumque Gloss. Du-
 cangii.

(86) Ad marginem eadem manu scribitur, οὗτος
 δὲ Ζουρβανέλη ὁ πατήρ τοῦ Τορνίκη, τῆς Ἀβᾶ, τοῦ
 ἀρτίως συγκέλλου. Ἀζάτος autem vox Armenia est,
 ut scribit idem Porphyrogenitus lib. 1. Them. 12.

Ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ γιγαντοειδὴς Ἀρμένιος,
 τῆς Ἀγγουρίνης τῆς Λαικαστρίας γαμβρός, ὁ με-
 κρόχειρ ἐκεῖνος, καὶ περιόδετος, ὃν κατὰ τὴν τῶν
 Ἀρμενίων διάλεκτον Ἀζάτον ἐκάλουν. *Magnus vero
 ille et giganti similis Armenius, Angurines Læc-
 striæ gener, longimanus ille, et ambidexter, quem Ar-
 meniorum lingua Azatum vocarunt.* Meminit item
 hujus vocis et anonymus de Nuptiis Thesæi:

Καὶ τότες πάλι Παλαμῶν ἐφώναζεν ἀζάτωρ

Καὶ με τοιαύτην λαλλᾶν συνάτη τοὺς ἰδιους.

Cæterum Ἀζάτη apud Hesychium ἐλευθερία expru-
 nitur.

abduxerunt, incensis pagis ejus; quod nunquam a curopalate factum est. Hisque ita a nobis deletis venerunt Iberes, eaque ceperunt, urbem exinde tenere conati. Ameras vero crebro compellatus a Theophilo patricio et prætore, nullam sibi vitæ spem esse videns, imperio se nostro submitit, et filium obsidem dedit. Mastatum vero Theodosiopolitanorum erat; cumque Joannes magister Theodosiopolim per septem menses obsideret, neque expugnare valeret, misso milite Mastatum cepit, introducto illuc protospathario Petrona Bolla, qui tunc temporis Nicopoleos capitaneus erat. At Pancratius magister, qui una cum Joanne ante Theodosiopolim ordines duxerat, secessurus, urbem illam dari sibi ab eo petiit, scripto juramento affirmans, sibi perpetuo eam se asservaturum, **125** neque ullo pacto Saracenis traditurum. Pancratius autem laudatus quia erat Christianus, et imperii nostri subditus, fides juramento ipsius habita est, eique urbs concedita; at ille eam rursus Theodosiopolitanis restituit. Cumque Theodosiopolis capta esset, venientes Iberes eam tenuerunt; itaque neque urbis Mastati, neque Abnici repetendæ facultatem habent. Sed postquam curopalates fidus et integer servus ac amicus noster est, ad ipsius postulatiorem, fiat terminus Phasianes Erax fluvius, sive Phasis: et sinistras partes Illyrium versus Iberes teneant, dextræ vero versus Theodosiopolim tam urbes quam agri nostri imperii sint, flumine scilicet utraque determinante, quemadmodum etiam beatæ memoriæ Joannes Curcuas, cum viveret, interrogatus expedire pronuntiavit, ut flumen pro termino esset. Nam stricto jure nulla potestas curopalate competit neque in cetera fluminis, neque in ulteriora: siquidem omnis ille Theodosiopolitanorum tractus a nostro milite ferro igneque vastatus est, neque unquam sine eo Iberes egressi Theodosiopolim populati sunt, sed mutuam perpetuo amicitiam colentes negotia inter se exercebant: et verbo quidem deleri, Theodosiopolim volebant, re tamen ipsa nullo modo cupiebant ut ea caperetur. Sed nostra majestas, ut dictum est, propter affectum in curopalatem, terminum intermedium esse voluit fluvium Erax, sive Phasin; qua quidem possessione contenti esse, neque quidquam amplius petere debent.

Πετρωνῶν τὸν Βόλιαν, τὸν τότε ἕντα κατεπάνω Νικοπόλεως. Ὁ δὲ μάγιστρος Παγκράτιος συνταξιδεύσας τῷ αὐτῷ μαγίστρῳ ἐν Θεοδοσιουπόλει, ἤνικα ἐμελλεν ἀναχωρεῖν, παρεκάλεσεν ἵνα δώσῃ αὐτῷ τὸ τοιοῦτον κάστρον, ποιήσας ἐγγραφὸν ὄρκον πρὸς αὐτὸν τοῦ ἐπικρατεῖν αὐτὸ, καὶ μηδέποτε τοῦτο τοῖς Σαρακηνοῖς ἐπιδοῦναι. Καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ Χριστιανὸν καὶ δοῦλον τῆς βασιλείας ἡμῶν, πιστεύσας τῷ ὄρκῳ αὐτοῦ δέδωκεν αὐτὸ τῷ εἰρημένῳ Παγκρατίῳ· ὁ δὲ πάλιν ἀπεχαρίσατο αὐτὸ τοῖς Θεοδοσιουπολίταις. Καὶ ἤνικα παρελήφθη ἡ Θεοδοσιουπόλις, ὑπεισεληθόντες οἱ Ἰβηρες ἐκράτησαν αὐτό· διότι οὕτως τοιοῦτου κάστρου τοῦ Μαστάτου, οὔτε τοῦ Ἀθηνικοῦ ἔχουσιν ἐξουσίαν ἐπιζητεῖν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ κουροπαλάτης πιστὸς καὶ ὀρθὸς δοῦλος καὶ φίλος ἡμῶν ἐστὶ, διὰ τῆς αὐτοῦ παράκλησιν, ἵνα γένηται σύνορον τῆς Φασιατικῆς ὁ ποταμὸς ὁ Ἐραξ, ἦτοι ὁ Φάσις· καὶ τὰ μὲν ἀριστερὰ μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν κατέχουσιν οἱ Ἰβηρες, τὰ δὲ δεξιὰ ὅσα εἰσὶ πρὸς τὴν Θεοδοσιουπόλιν, καὶ τε κάστρα καὶ τε χωρία εἰσὶν, ὧσιν ὑπὸ τὴν βασι-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(87) Sic in ms. codice. Perperam in editis legitur, διδ τε τό, etc.

(88) Ita ex ms. codice.

ταστήσει τὰ ὄρια τῶν τόπων αὐτοῦ· ἀλλὰ κατὰ τῶν πρώων βασιλέων τὰ σύμφωνα στερῆση, καὶ περαιτέρω μὴ ὑπερβήσεται· καὶ ὅτι οὐδὲ κωλύσει αὐτὸν καταστρέφαι τὴν Θεοδοσιουπόλιν καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα τῶν ἐχθρῶν, καὶν τε διὰ τοῦ αὐτοῦ μόνου πολιορκηθήσονται, καὶν τε δι' αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν. Ταῦτα μὲν τὰ κεφάλαια περιέχουσι τὰ χρυσοβούλια, ἐξ ὧν οὐδεμίαν βοήθειαν ὁ κουροπαλάτης ἔχει· τὸ μὲν γὰρ τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν διαγορεύει, ὅτι οὐ παρασαλεύομεν αὐτὸν ἐκ τῶν παλαιῶν ὀρίων τῆς χώρας αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐὰν δυνηθῇ, εἴτε καὶ μόνος, εἴτε καὶ μετὰ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν, πολιορκήσει καὶ καταστρέψει τὴν Θεοδοσιουπόλιν, καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα τῶν ἐχθρῶν· οὐχὶ δὲ κατασχέειν αὐτὰ εἰς τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα. Τὸ δὲ τῆς βασιλείας ἡμῶν περιέχει, ἵνα ὅσους ἂν τόπους δυνηθῇ καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ μάγιστρος Ἀδρανασῆ, ἐξ οἰκείας δυνάμεως καθυποτάξαι τῶν Ἀγαρηνῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ νῦν καθυποτάξει, κατέχη ἐπὶ δεσποτείᾳ καὶ κυριότητι. Καὶ ἐπεὶ οὕτως ἐξ οἰκείας δυνάμεως τὴν Θεοδοσιουπόλιν καταστρέψατο, οὔτε τὸ Ἀθηνικόν, οὔτε τὸ Μαστάτον, οὐκ ὀφείλει ταῦτα κατέχειν ὡς ἕντα ἔνθεν τοῦ Ἐραξ ποταμοῦ, ἦτοι τοῦ Φάσιδος· διότι τὸ (87) μὲν κάστρον τοῦ Ἀθηνικοῦ μέχρι τοῦ νῦν ἦν αὐτεξούσιον καὶ αὐτοδέσποτον, ἔχον ἴδιον ἀμνηρῶν, καὶ πολλάκις ὁ λαὸς τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπραΐδευσεν αὐτό· ἀλλὰ καὶ ὁ πρωτοσπαθᾶριος Ἰωάννης καὶ στρατηγὸς ὁ Ἀρβαθονίτης, καὶ ὁ πατρικίος Θεόφιλος καὶ ἀρτίως στρατηγὸς Θεοδοσιουπόλεως, καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ, μεγάλην πραιδαν καὶ αἰχμαλωσίαν εἰς αὐτὸ εἰργάσαντο, κατακαύσαντες τὰ χωρία αὐτοῦ μηδέποτε τοῦ κουροπαλάτου πραιδεύσαντος αὐτό. Καὶ ἤνικα ἠφανίσθησαν τὰ τοῦτου χωρία παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν, ὑπεισηλθον οἱ Ἰβηρες, καὶ κατεκράτησαν αὐτὰ, πειρώμενοι ἐκ τούτου τὸ κάστρον κρατῆσαι. Ὁ δὲ ἀμνηρῶς πολλάκις μηνυθεὶς παρὰ τοῦ πατρικίου Θεοφίλου καὶ στρατηγοῦ, καὶ ἰδὼν ἔτι οὐδαμῶς ἔχει ἐλπίδα ζωῆς, ὑπετάγη, καὶ κατένευσε δοῦλος γενέσθαι τῆς βασιλείας ἡμῶν (88), δοῦς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄψιδα. Τὸ δὲ Μαστάτον ὑπῆρχε τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν· καὶ ἤνικα ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ἐπολιόρκησε τὴν Θεοδοσιουπόλιν ἐπὶ τὰ μῆνας, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι παραλαβεῖν αὐτήν, ἀποστειλάσας ἀνὰ παρέλαβε τὸ αὐτὸ κάστρον τὸ Μαστά-

τον· καὶ εἰσήγαγεν ἐν αὐτῷ τὸν πρωτοσπαθᾶριον

λείαν ἡμῶν, τοῦ ποταμοῦ δηλονότι σύνορον ἀμφοτέρων ὑπάρχοντος, καθὼς καὶ ζῶν ὁ μακρῖος Ἰωάννης Κουρκοῦας περὶ τούτου ἐρωτηθεὶς ἐξείπε συμφέρον εἶναι τὸν ποταμὸν σύνορον. Τὸ μὲν γὰρ ἀκριβὲς δίκαιον οὐδεμίαν ἐξουσίαν παρέχει τῷ κουροπαλάτῃ, εἴτε εἰς τὰ ἐνθὲν τοῦ ποταμοῦ, εἴτε εἰς τὰ ἐκείθεν διακράτησιν ἔχειν· διότι τὰ τοιαῦτα πάντα χωρὶα τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν τὰ στρατεύματα τῆς βασιλείας ἡμῶν ἠχμαλύτισαν, καὶ ἐπυρπόλησαν, καὶ οὐδέποτε χωρὶς ἡμετέρου λαοῦ Ἰβήρας ἐξῆλθον καὶ ἐπραΐδυσαν Θεοδοσιούπολιν, ἀλλ' ἀεὶ φίλους εἶχον αὐτοὺς, καὶ ἐπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν· καὶ τῷ μὲν στόματι ἠβελον πορθηθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν, τῇ δὲ καρδίᾳ οὐδαμῶς ἐβούλοντο παραληφθῆναι αὐτήν. Ἄλλ' ἡ βασιλεία ἡμῶν, ὡς εἴρηται, διὰ τὴν πρὸς τὸν κουροπαλάτην ἀγάπην, ἠθέλησε γενέσθαι τὸν ποταμὸν τὸν Ἐραξ, ἦτοι τὸν Φάσιν (89), σύνορον ἀμφοτέρων, καὶ ὀφείλουσιν ἀρχεισθαι εἰς τὴν τοιαύτην διακράτησιν, καὶ μηδὲν πλεόν ἐπιζητεῖν.

ΚΕΦΑΛ. ΜΓ'.

Περὶ τῆς γενεαλογίας τῶν Ἰβήρων, καὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου.

Ἰστέον ὅτι ὁ Παγκράτιος, καὶ ὁ Δαβίδ, καὶ ὁ Μάμπλις, ὃ ἐρμηνεύεται *παράγιος*, ὑπῆρχον υἱοὶ τοῦ μεγάλου Συμβατίου τοῦ Ἰβήρος. Καὶ ἔλαχε τὸ Ἀδρανούτζη εἰς κληρονομίαν τῷ Παγκρατίῳ· τῷ δὲ Δαβίδ ἔλαχεν ἑτέρα χώρα (90-91). Ὁ δὲ Παγκράτιος ἐποίησεν υἱοὺς τρεῖς, τὸν Ἀδρανάσερ, τὸν Κουρκένιον, καὶ τὸν πατρικίον Ἀσώτιον, τὸν καὶ Κισκάσην, καὶ διεμέρισεν αὐτοῖς τὴν χώραν αὐτοῦ· καὶ ἔλαχε τὸ Ἀδρανούτζη τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κουρκένιῳ, καὶ κείνου τελευταῖαντος ἀτέκνου, εἶασεν αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάσῃ· ὁ δὲ πατρικίος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάτης ἐπῆρε γαμβρὸν εἰς θυγατέρα αὐτοῦ τὸν Κουρκένιον ἔκλεινον τὸν μάγιστρον, ὅστις δυναστεύσας ἀφείλετο ἐκ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ἀσωτίου τὸ Ἀδρανούτζη κατὰ τυραννίδα· καὶ δέδωκεν αὐτῷ εἰς ἀντιστήκασιν τὸ τε Τυρόκαστρον, καὶ τὴν ποταμίαν τοῦ Ἀτζαρά, τὴν οὖσαν σύνορον τῆς Ῥωμανίας εἰς Κώλωριν. Εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ πατρικίος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης τὴν ἀδελφὴν τοῦ μάγιστρον Γεωργίου καὶ ἐξουσιαστοῦ Ἀδασγίας. Καὶ ὅτε ἐγένοντο κατ' ἀλλήλων ὃ τε μάγιστρος Κουρκένιος, καὶ ὁ μάγιστρος Γεώργιος καὶ ἐξουσιαστῆς Ἀδασγίας, διὰ τὸ συναγωνίζεσθαι τὸν πατρικίον Ἀσώτιον τοῦ ἐξουσιαστοῦ Ἀδασγίας, δυναθεῖς ὁ Κουρκένιος ἀφείλετο καὶ τὴν ἀντιστήκασιν ἣν δέδωκεν αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀδρανουτζίου, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀδασγίαν. Τελευταῖαντος δὲ τοῦ μάγιστρον Κουρκένιου, κατελείφθη τὸ Ἀδρανούτζη τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τῇ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ Κισκάση θυγατρὶ, ὡς πατρικὸν αὐτῆς. Ὅτε δὲ διεμέρισον τὴν χώραν τοῦ μάγιστρον Κουρκένιου μεθ' ὅπλων, ὃ τε Ἀσώτιος ὁ κουροπαλάτης, καὶ ὁ μάγιστρος Γεώργιος ὁ ἐξουσιαστῆς Ἀδασγίας, καὶ ὁ μάγιστρος Παγκράτιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προρρόθοντος κουροπαλάτου, ἦλθον εἰς συμβίθασιν, καὶ ἐπῆρην ἕκαστος τὸ πλησιάζον αὐτῷ. Τὸ δὲ Ἀδρανούτζην ἐπλησίαζε τῷ Συμβατίῳ τῷ τοῦ προρρόθοντος Δαβίδ υἱῷ· τότε ἐκράτησαν πάντες τὴν γυναικίαν τοῦ μάγιστρον Κουρκένιου, ἤγουν τὴν θυγατέρα τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση, λέγοντες, ὅτι Σὺ γυνὴ οὖσα οὐ δύνασαι κρατεῖν τὸ κάστρον. Τότε δέδωκεν ὁ Συμβατίος εἰς συνάντησιν τοῦ κάστρου χωρὶα τῇ γυναικὶ, καὶ ἀνελάβετο τὸ τοιοῦτο κάστρον τὸ Ἀδρανούτζην. Ἰστέον ὅτι ἡ συγ-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(89) Sic ex ms. codice. At in editis hic legitur τὸν Ἰέραξ pro Ἐραξ; sed supra ubique Ἐραξ.

A CAPUT XLVI.

De Iberum genealogia, et de oppido Adranutzio.

Sciendum est Pancratium, Davidem, et Mampalim, quod *sanctissimum* significat, filios fuisse magni Symbatii Iberis. Et Adranuze quidem in hæreditatem Pancratii obvenit; Davidi autem altera regio. Pancratius vero genuit filios tres, Adranaser, Curcenium, et Asotium patricium, qui etiam Ciscases nuncupatur: divisitque ipsis terras suas, et Adranuze Curcenii hæreditas fuit; qui sine Iberis cum decederet, fratri Asotio, qui et Ciscase id reliquit. At Asotius patricius, qui et Ciscases, generum sibi ascivit Curcenium illum magistrum, qui principatum accepto, socio Asotio Adranutze per vim ademptæ et compensationis vicem dedit Tyrocastrum, terramque, quam Atzara flumen alluit, confinem Romanis, ad Colorin. Uxor autem Asotio huic patricio, sive Ciscase, soror fuit Georgii 126 magistri et Abasgii principis. Cumque dissiderent inter se Curcenius magister, et Georgius magister et Abasgii princeps, quia Asotii patricii partibus favoreret Abasgii princeps, potentia ac viribus antecellens Curcenius eripuit etiam quod pro Adranutzio ei dederat, expulitque, et in Abasgiam profectus est. Mortuo vero Curcenio magistro Adranutzium accepit uxor ejus, Asotii patricii, sive Ciscase, filia tanquam patrimonium. At cum Asotius curopalates, Georgius magister Abasgii princeps, et Pancratius magister, jam dicti curopalatae frater, Curcenii terram armis dividerent, re inter se composita, unusquisque propinquas sibi partes cepit. Adranutzium vero Symbatio propinquum erat, Davidis, quem antea diximus, filio: itaque omnes, comprehensa Curcenii magistri uxore, Asotii patricii, sive Ciscase filia, dixerunt ei: Tu, cum mulier sis, habere illam urbem non potes: deditque ei Symbatius pro illa pagos quosdam, atque ita Adranutzium ipse accepit. Et Iberum quidem horum cognatio ita habet. Mater Davidis et Adranase curopalatae, patris Asotii pridem curopalatae, duorum fratrum filiae erant seu neptes. Symbatius autem Davidis filius uxorem habuit filiam Pancratii magistri, qui pater Adranase pridem magistri; eaque defuncta, Adranase sororem accepit Symbatii Davidis filii. Adranutzium vero munitum valde est, habetque vallum magnum instar magnæ urbis: et negotia Trapezuntis, Iberiæ, et Abasgii,

(90 91) Censeo, inquit Meursius, hic desiderari quæ de hæreditate Mampalis.

totiusque Armeniæ et Syriæ illic agitantur, unde A capit magnum vectigal. Territorium vero urbis Adranutzii, sive Arzen, amplum est et fertile, estque clavis Iberiæ, Abasgiæ et Mischiorum. Beatus autem imperator dominus Romanus misit Constantem patricium, et drungarium rei navalis, qui tunc temporis protospatharius et manglabita erat, deditque ei vestem magistri, ut Curcenium Iberem magistrum crearet; qui quidem Constans patricius, reique navalis drungarius cum Nicomediam usque progressus esset, accessit Agapius monachus Cymenæ filius, qui tunc temporis in urbe sancta fuerat voti causæ, transiensque Iberiam Adranutzium venit. Erat autem Azotio patricio, sive Ciscase, odium adversus generum Curcenium: **127** itaque Agapio monacho dixit: Adjuro te per Deum, et per virtutem honorandæ ac vivificæ crucis, ut in urbem abeas imperatorique nunties, aliquem ad me mittat, urbemque hanc meam accipiat, et in potestate sua habeat. Agapius autem monachus in urbem veniens imperatori narravit quæcunque ipsi Asotius patricius, qui et Ciscases, dixisset. Cumque Constans, quem diximus, patricius, et rei navalis drungarius Nicomediæ esset, ad præfatum magistrum Curcenium Iberis negotium deputatus, ex mandato imperatoris litteras accepit a patricio Symeone asecretis, quarum hæc summa: Jubet te sanctus noster imperator, relictis rebus omnibus, ad Asotium patricium, sive Ciscasen, e vestigio abire, et urbem Adranutzium ab eo accipere, quandoquidem per Agapium monachum sacræ imperatoris majestati significavit, uti aliquem e suis fidum mittat, et Adranutzium urbem ipsius accipiat; ubi autem in Chaldiam veneris, adijunge tibi principes utiles, quod fortes fidosque cognoveris, urbemque ingredi et cape. Cumque Constans patricius, et rei navalis drungarius, in Chaldiam profectus, ibique strenuis turmæ præfectis, principibusque et militibus assumptis trecentis, in Iberiam venisset, detinuit eum beatæ memoriæ David, Asotii pridem europalatae frater, interrogans, quoniam ab imperatore, et cujus rei causa missus, tantam secum multitudinem traheret. Timebant enim propter mortem Adranase europalatae, ne Curcenius ea dignitate ab imperatore ornaretur, quandoquidem inter Adranase europalatae filios, post patris eorum obitum, et eorum patriulem contentiones ortæ essent, et quia primum famulum cum ingenti munere ad imperatorem curcenius misisset, ad europalatae aut magistri honorem petendum, quatuor fratres, Adranase europalatae filii, suspicabantur ideo eum illuc venire, ut Curcenium europalatem faceret. At Constans patricius excusavit, dicens: Curcenium

γένεια τῶν τοιούτων Ἰβήρων τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· τοῦ Δαβὶδ ἡ μήτηρ, καὶ τοῦ Ἀδρανασῆ τοῦ κουροπαλάτου, τοῦ πατρὸς τοῦ ἀρτίως Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου, ὑπῆρχον δύο ἀδελφῶν παῖδια, ἦγον ἐξαδέλφαι. Ἔῤιχε δὲ Συμβάτιος ὁ τοῦ Δαβὶδ υἱὸς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ μαγίστρου Παγκρατίου τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀδρανασῆ τοῦ ἀρτίως μαγίστρου· καὶ τελευτησάσης ἔλαβεν ὁ Ἀδρανασῆ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Συμβατίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαβὶδ. Ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανοῦτζιν ὄχυρόν ἐστι πάνυ, ἔχει δὲ καὶ ῥαπάτιν μέγα ὡς χωρόπολιν (92)· καὶ αἱ πραγματεῖαι τῆς τε Τραπεζοῦντος, καὶ τῆς Ἰθηρίας, καὶ Ἀθασγίας, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆς Συρίας, ἐκεῖσε ἀφικνοῦνται· ἔχει δὲ καὶ κομμέριον (93) ἐκ τῶν τοιούτων πραγματειῶν ἀπειρον. Ἡ δὲ χώρα τοῦ κάστρου Ἀδρανοῦτζιου, ἦτοι τὸ Ἀρζήν, ἐστὶ καὶ πολλὴ καὶ εὐφορος, καὶ ὑπάρχει κλειδὸν τῆς τε Ἰθηρίας, καὶ Ἀθασγίας, καὶ τῶν Μισχιῶν (94). Ὅτι ὁ μακάριος βασιλεὺς ὁ κύρις Ῥωμανὸς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωῖμου, τῷ τότε καιρῷ πρωτοσπαθαρίου καὶ μαγγλαβίτου τυγχάνοντος, δεδωκῶς αὐτῷ καὶ ἱμάτιον μαγιστράτου πρὸς τὸ ποιῆσαι τὸν Κουρκένιον τὸν Ἰθηρα μάγιστρον. Μετὰ δὲ ἐξελεῖν τὸν πατρίκιον Κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωῖμου μέχρι Νικομηδείας, εἰσηλθὲν ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος ὁ τοῦ Κυμηνᾶ, ὃς ἦν τῷ τότε χρόνῳ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν εὐχῆς ἕνεκα· καὶ διερχομένου αὐτοῦ τὴν Ἰθηρίαν, κατήντησεν εἰς τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανοῦτζιν, καὶ εἶχεν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης καλούμενος· ἔχθραν μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ Κουρκένη, καὶ ἐλάλησεν εἰς τὸν μοναχὸν Ἀγάπιον, ὅτι Ἐνορκῶ σε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ, ἵνα ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει καὶ εἴπῃς τὸν βασιλέα, ἵνα ἀποστείλῃ, καὶ παραλάβῃ τὸ κάστρον μου, καὶ ἔξῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ μοναχὸς Ἀγάπιος εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει, διηγῆσατο τὸν βασιλέα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης. Τοῦ δὲ προβῆθέντος πατρίκιου Κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωῖμου ἐν Νικομηδείᾳ τυγχάνοντος διὰ τὴν προβῆθεισαν τῆς προβολῆς τοῦ μαγίστρου τοῦ Κουρκένη Ἰθηρος ὑπόθεσιν, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως ἔλαβε τὸ πιττάκιον τοῦ πατρίκιου Συμεῶν τοῦ ἀσηκρήτις, ὡς ὅτι Κελεῦει ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος καταλιπεῖν σε πάσας σου τὰς δουλείας, καὶ ἀπελθεῖν ἐν συντομίᾳ πρὸς τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην λεγόμενον, καὶ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ Ἀδρανοῦτζιν, ἐπειδὴ διὰ τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου ἐδηλοποίησε τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ ἀποστελεῖαι πιστὸν ἄνθρωπον, καὶ οἰκείον, τοῦ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ Ἀδρανοῦτζιν· καὶ ἀπερχομένου σου ἐν Χαλδίᾳ ἀναλαβοῦ ἄρχοντας

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(92) Nimirum, habetque vallum magnum instar magnæ urbis. Meursius vero aliter interpretatur, habetque territorium magnum instar regionis: ut pro χωρόπολιν scribendum ait χωρόπουλον, sive χωριόπουλον.

(93) Κομμέριον. Tributum vectigal pro mercibus exsolvi solitum. Vide Ducangii utrumque Gloss.

(94) Ita etiam habetur in mss.; verum pro Μισχιῶν scribendum puto cum Meursio Μισχιῶν.

χρησίμους, οὓς ἐπίστασαι εἶναι ἠνδρωμένους καὶ πιστοὺς, καὶ εἰσελθε καὶ κράτησον τὸ τοιοῦτον κάστρον. Τοῦ δὲ πατρικίου Κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωτμοῦ ἀπελθόντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ ἀναλαβομένου τουρμάρχας χρησίμους καὶ ἀρχοντας, καὶ λαὸν μέχρι τ', εἰσελθὲν ἐν Ἰβηρίᾳ, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ὁ μακάριος Δαβίδ, ὁ ἀδελφὸς Ἀσωτίου τοῦ ἀρτίως κουροπαλάτου, λέγων πρὸς αὐτόν· Πού ἀπιστάλης παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τίνα δουλείαν ὀφείλεις ἐκτελέσαι, ὅτι τοσοῦτον λαὸν ἐπιφέρει μετὰ σεαυτοῦ; Ἐσκέπτοντο γὰρ διὰ τοῦτο ἀποθανεῖν Ἀδρανασὲ, τὸν καὶ κουροπαλάτην· ὅτι μήπως ὁ βασιλεὺς τὸν Κουρκένιον ὀφείλῃ τιμῆσαι κουροπαλάτην, ἐπειδὴ ἀνὰ μεταξὺ οἱ τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου παῖδες τοῦ πατρὸς αὐτῶν τελευτήσαντος φιλονεικίας τινὰς ἔσχον μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου αὐτῶν, διὰ τὸ καὶ τὸν πρῶτον ἀνθρώπον ἀποστελεῖται μετὰ μεγάλου κανισκίου τὸν Κουρκένιον πρὸς τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενον τὸ κουροπαλατικὸν, ἢ τὸ μαγιστράτον, ὑπέλαθον οἱ τέσσαρες ἀδελφοί, ἦγουν τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου οἱ παῖδες, ὅτι διὰ τὸ ποιῆσαι τὸν Κουρκένιον κουροπαλάτην ἀπέρχεται ἔκεισε. Ὁ δὲ πατρικίος Κώνστας ἀπολογήσατο, ὅτι διὰ τὸ μέλλειν με τιμῆσαι τὸν Κουρκένιον μάγιστρον ἐπιφέρομαι καὶ τὸν τοσοῦτον λαόν· καὶ ἀποχαιρέτισας αὐτόν, ὅτι ἀπέρχομαι εἰς τὸν Δαβίδ τὸν μάγιστρον· εἶχε δὲ ὁ αὐτὸς πατρικίος Κώνστας καὶ πρὸς τὸν Δαβίδ κέλευσιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ξένια. Καὶ ἀπελθόντος τοῦ αὐτοῦ πατρικίου Κώνσταντος εἰς τὴν χώραν τοῦ Κουρκενίου ἐτίμησεν αὐτὸν μάγιστρον· καὶ εἰσελθὲν εἰς τὸ κάστρον τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου, τοῦ καὶ Κισκάση, εἰς τὸ Ἀδρανοῦτζιν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτόν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, οὐ περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανοῦτζίου περιέχουσαν τι, ἀλλὰ περὶ ἑτέρου ὑποθέσεων. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ πατρικίος Κώνστας, ὅτι· Κἂν μὲν ἡ κέλευσις οὐδὲν περιέχει περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανοῦτζίου, ἀλλ' οὖν τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντος, καὶ ἀναγγελλαντος αὐτὸν ὅσα καὶ παρηγγεῖλας αὐτόν (95) περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανοῦτζίου, διὰ τοῦτο καὶ ἀπέστειλέ με ὅπως παραλάβω τὸ κάστρον, καὶ εἰσαγάγω ἐν αὐτῷ ὄνπερ περιφέρομαι λαόν. Καὶ ἐπειδὴ, καθὰ προεῖρηται, εἶχεν ἔχθραν ὁ πατρικίος Ἀσώτιος ἔτι καὶ Κισκάσης μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ Κουρκένου, προεθυμήθη δοῦναι τὸ κάστρον αὐτοῦ μᾶλλον τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ πατρικίος Κώνστας εἶχε παρ' ἑαυτοῦ φλάμουλα, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάση· ὁ δὲ λαὸν αὐτὸν εἰς κοντάριον περιέβηκε, καὶ ἐπιδέδωκε (96) τῷ πατρικίῳ Κώνσταντι· εἰπὼν, ὅτι· Ἐπίστησον αὐτὸ ἀνωθεν εἰς τὸ τεῖχος, ἵνα γῶσι πάντες τοῦ βασιλέως εἶναι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ τοιοῦτον κάστρον. Καὶ τοῦτο ποιήσας ὁ πατρικίος Κώνστας (97), καὶ τὸ φλάμουλον ἐπίστησας ἀνωθεν τοῦ τείχους (98), καὶ τοὺς

A sibi magistrum creandum, eaque de causa cum tanto comitatu venire : atque ab illo discedentem iurum ad Davidem magistrum; quippe laudatus Constans patricius habebat etiam ad Davidem mandata ab imperatore, ac munera. Itaque abiens ad Curcenium prædictus patricius Constans, magistri honorem ei contulit : ingressusque patricii Asotii, sive Ciscase, urbem Adranutzium, dedit illi quæ mandata ab imperatore **128** habebat, non de Adranutzio, sed de aliis quibusdam rebus. Dixit autem ei Constans patricius : Quamvis de Adranutzio quidem nihil inmandatum hoc contineat, tamen quia Agapius monachus imperatorem conveniens retulit ea quæ ei de Adranutzio præcepisti, ideo me misit uti urbem acciperem, et hos, quos adduco, illi imponerem. Cumque, ut antea dictum est, inter Asotium patricium, sive Ciscasen, ejusque generum Curcenium inimicitia essent, urbem suam imperatori dare maluit. Habebat autem ad manum Constans patricius flammula, eaque patricio Asotio, sive Ciscase dedit, qui ea accipiens conto circumposuit, et Constanti patricio dedit, ut in muris ea collocaret, unde omnibus constaret ex illo die urbem illam ad imperatorem pertinere. Quod ubi Constans patricius fecisset flammulamque in muro posuisset, Romanorumque imperatores pro more faustis acclamationibus prosecutus esset, omnibus innotuit patricium Asotium, sive Ciscaseu imperatori urbem Adranutzium donasse. Magnus vero David terram C suam imperatori non dabat, quamvis finitima esset regioni Acampse et Murgule. Constans itaque patricius binas ad imperatores epistolas rerum suarum successum referentes misit, quarum una de Curcenio erat, quem magistrum creasset, et quomodo is eum honorem accepisset, imperatoremque faustis acclamationibus prosecutus esset : altera de Adranutzio narrabat, et quomodo illud ab Asotio patricio, sive Ciscase accepisset; magnum item dissidium, magnaque odia exercere inter sese Asotium patricium, et generum ejus Curcenium magistrum : item ut auxilia mitteret imperator, quæ urbi ei præsidio essent; veniretque cum iis, si fieri posset, Scholarum domesticus. Hæc cum viderent Iberes, magister Curcenius et magister David Asotii Curpalatæ frater, imperatori scripserunt hunc in modum : Si majestas tua hoc permittit, et in terram nostram veniat, obsequium omne deserentes cum Saracenis nos jungemus, quandoquidem prælia cum Romanis gerere cogimur, et per vim coacti contra Adranutzium, ejusque territorium, et ipsam adeo Romaniam exercitum ducere debemus. His intellectis cum per litteras prædictorum principum, tum per homines ab ipsis missos, veritus ne viribus cum Saracenis conjunctis Persiæ copias contra Romaniam educerent, Constanti Protospathario Manclabitæ de **129** urbe hac ejusque ditioe acci-

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(95) Ita ms. codex. Editi habent, καὶ παρηγγεῖλας αὐτόν.

(96) In ms. eadem diversis verbis, ὁ δὲ βαλὼν αὐτὸ εἰς κοντάριον ἐπιδέδωκε, etc.

(97) Sic in ms. In editis vero pro Κώνστας hic et infra semper legitur Κωνσταντίνος· sed superius Κώστας, ut in ms.

(98) Hujus porro in adeunda civitatum ac oppi-

pienda scripsisse se negabat, sed propria id imprudentia, ut ita dicam, eum fecisse. Et hæc quidem dicebat imperator omnino eos delinire cupiens; mandatumque ipse Constantinus Protospatharius et Manclabita accepit cum convitiis, et minis, cujusnam jussu hoc fecisset; quin potius urbe exiret, et Asotium defuncti Adranase Curopalatæ filium secum assumeret, atque in urbem adduceret, ut dignitate paterna curopalatæ augetur. Hæc ubi accepisset patricius Constantinus Asotium patricium, sive Ciscasen in urbe sua Adranutatio reliquit, adeoque egressus ad Davidem magnum profectus, cui mandata, quæ ad ipsum habebat, exposuit; et revertens in Iberiam venit, ubi congregatos super ea ipsa re magistrum Curcenium, magistrumque Davidem Asotii Curopalatæ fratrem invenit. Cœperuntque contendere, et convitari Constanti patricio, veluti homini versipelli et maligno, quod consilium suum de Adranutzio occupando ipsis non aperuisset, et quod non significasset id imperatori expedire. Sese quoque rem ad imperatorem retulisse, et comperisse, nihil illi de ea constare, sed ipsum hoc sua sponte fecisse in gratiam patricii Asotii sive Ciscase. Constantis vero Patricius ea pro sua defensione respondit quæ necessaria videbantur, et Asotium Adranase Curopalatæ filium assumptum in urbem duxit, ubi ab imperatore Curopalatæ dignitatem accepit. Scias autem etiam ea, quæ temporibus quibusdam inter Romanos et varias gentes acciderunt, nam æquum est, filii charissime, hæc te meminisse, ut in similibus casibus facilis tibi correctio sit ex præsentia.

πτοηθείς μήπως γίνονται μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐξαγάγῃσι τὰ τῆς Περσίας φοσσάτα κατὰ Ῥωμανίας, ἠρνήσατο λέγων, ὅτι οὐκ ἔγραψα τὸν πρωτοσπαθῆριον Κώνσταντρατὸν μαγγλαβίτην περὶ τοῦ τοιοῦτου κάστρου καὶ τῆς χώρας αὐτοῦ τοῦ παραλαβεῖν αὐτὴν· ἀλλ' ἐξ οικείας, ὡς εἶπεν, ἀφροσύνης τοῦτο ἐποίησε. Καὶ ταῦτα εἶπεν ὁ βασιλεὺς τελείως ἀποθεραπεῦσαι τούτους βουλόμενος· καὶ ἐδέξατο ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθῆριος Κώνστας καὶ μαγγλαβίτης κέλευσιν μετὰ ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν περιέχουσαν· Τίς διωρισάτο σοι τοῦτο ποιῆσαι; Ἄλλὰ μᾶλλον ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ κάστρου, καὶ ἀναλαβοῦ Ἀσώτιον τὸν υἱὸν τοῦ τετελευτηκότος Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ εἰσάγαγε αὐτὸν ἐνταῦθα, ὅπως τιμήσωμεν αὐτὸν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀξίαν τοῦ κουροπαλάτου. Ταῦτα δεξάμενος ὁ πατρικίος Κώνστας κατέλιπε τὸν πατρικίον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσῃν εἰς τὸ ἑαυτοῦ κάστρον τὸ Ἀδρανουτζίν, κάκεινος ἐξελθὼν ἀπήει πρὸς τὸν Δαβὶδ τὸν μέγαν, καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ ἦν περιεῖχε πρὸς αὐτὸν κέλευσιν, καὶ ὑπέστρεψε, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰβηρίαν, καὶ εὔρεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηθοροισμένους τὸν τε μάγιστρον Κουρκένιον, καὶ τὸν μάγιστρον Δαβὶδ τὸν ἀδελφὸν Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου· καὶ ἤρξαντο φιλονεικεῖν καὶ κατονείδιζειν τὸν πατρικίον Κώνσταντα, λέγοντες, ὅτι Κρυπτὸς ἄνθρωπος καὶ κακὸς τυγχάνεις, ὅτι οὐκ ἐφάνέρωσας ἡμᾶς περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου ὅτι μέλλεις τοῦτο κρατῆσαι καὶ ὅτι συμφέρει τοῦτο κρατεῖσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως· ἡμεῖς γὰρ καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἀνηγάγομεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδεξάμεθα μηδαμῶς γινώσκειν τὸν βασιλέα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀλλὰ σὲ τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάστη. Ὁ δὲ πατρικίος Κώνστας προσαπολογησάμενος τούτοις τὰ εἰκότα, ἀνελάβετο Ἀσώτιον τὸν υἱὸν Ἀδρανασῆ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ βασιλέως κουροπαλάτης.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

dorum possessione in turribus vexilla erigendi, in C adepti domini argumentum, moris, exemplum etiam habetur apud auctorem Chronicæ Alexandrini in Joviano pag. 299, ubi de metropoli Nesibenorum Persis reddita. De eadem re sic et Ammianus: *Postridie Bincses unus ex Persis, quem inter alios excellere diximus, mandata regis complere festinans, promissa flagitabat instanter, et principe permittente Romano, civitatem ingressus, gentis suæ signum ab arce extulit, submigrationem e patrii civibus nuntians lucuosam.*

Α βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐφημήσας, πᾶσιν ἐγένετο γνωστὸν, ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανουτζίν ἀπεχαρίσατο ὁ πατρικίος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσῃς τὸν βασιλέα. Ὁ οὖν Δαβὶδ ὁ μέγας τὴν ἑαυτοῦ χώραν οὐκ ἐδίδου τὸν βασιλέα (sic), καὶ τὰχα συνορῆ τὴν τούρμαν τοῦ Ἀκαμψῆ (99), καὶ τῆ Μουργούλη. Ὁ οὖν πατρικίος Κώνστας ἀνήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαποστειλάς δύο ἀναφοράς· τὴν μὲν μίαν περιέχουσαν, ὅπως ἐτίμησε τὸν Κουρκένιον μάγιστρον, καὶ ὅπως ὁ Κουρκένιος ἀπεδέξατο τὸ μαγιστράτον, καὶ εὐφήμησε τὸν βασιλέα· τὴν δὲ ἐτέραν περιέχουσαν περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, καὶ ὅπως τοῦτο παρέλαβε παρὰ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάστη· καὶ ὅτι μεγάλην διαφορὰν καὶ ἔχθραν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, ὅτε πατρικίος Ἀσώτιος μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ μάγιστρον Κουρκενίου· καὶ ἵνα ἀποστελῆ ὁ βασιλεὺς βοήθειαν τοῦ ταξατεύσαι τὸ τοιοῦτον κάστρον· καὶ ὅτι εἰ ἐνδέχεται ἔλθῃ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. Ταῦτα ἰδόντες οἱ Ἰβηρες, ὅτε μάγιστρον Κουρκένιος, καὶ ὁ μάγιστρον Δαβὶδ, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κουροπαλάτου Ἀσωτίου, ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι εἰ τοῦτο καταδέξῃται ἡ βασιλεία σου, καὶ εἰσέλθῃ μέσον τῆς χώρας ἡμῶν, ἐξερχόμεθα τῆς δουλώσεως τῆς βασιλείας σου, καὶ γινόμεθα μετὰ τῶν Σαρακηνῶν· ἐπειδὴ ἔχειν ἔχομεν (1) μετὰ τῶν Ῥωμαίων μάχας καὶ πολέμια, καὶ βιαζόμενοι κινῆσαι ἔχομεν φοσσάτον κατὰ τε τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, καὶ τῆς χώρας αὐτῶν, καὶ αὐτῆς τῆς Ῥωμανίας. Ταῦτα καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῶν προρρηθέντων ἀρχόντων ἀναμαθῶν, καὶ παρὰ τῶν ἀποσταλέτων παρ' αὐτῶν ἀνθρώπων ἀκηκῶς, καὶ

πορρηθέντων ἀρχόντων ἀναμαθῶν, καὶ παρὰ τῶν ἀποσταλέτων παρ' αὐτῶν ἀνθρώπων ἀκηκῶς, καὶ

(99) Τούρμα hic pro Regione; quippe provinciarum præfecturæ distinguebantur in τούρμας, Ταρμα vero eis βάνδα, seu τοποτηρησίας. Sic autem propterea appellatæ, quod ejusmodi militares Turmæ in præsiidiis essent in statis regionibus provinciarum. Et quidem hæc vox occurrit non semel eodem significatu apud scriptorem nostrum. (1) Nimirum, quandoquidem prælia cum Romanis gerere cogimur. Meursius vero hæc ita interpretatur, quandoquidem præliis cum Romanis geticis pares sumus.

Ἰσθί δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τισὶ καιροῖς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων· ἄξιον γὰρ, φιλοτατε υἱέ, μὴδὲ τὴν περὶ τούτων μνήμην διαφυγεῖν σε, ἐν ἐν ὁμοίοις καιροῖς, τῶν αὐτῶν προσηπιτούντων, εἴη σοὶ εὐχερὴς ἢ ἐπανόρθωσις διὰ τῆς προγνώσεως.

ΚΕΦΑΛ. ΜΖ'.

A

Περὶ τῆς τῶν Κυπρίων μεταναστάσεως ἔχει ἡ ἱστορία τάδε.

Τῆς νήσου ἀλωθείσης ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτεσιν ἀοικήτου μεινάσης, καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καταλαβόντος, ἐγένετο οἰκονομία παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ (2) ἐν τῇ ἀγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ, τοῦ τὴν Κύζικον παραλαβεῖν μετὰ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς νήσου, καὶ ποιῆσθαι καὶ χειροτονίας ἡνίκα ἂν λείψῃ ἐπίσκοπος, πρὸς τὸ μὴ διαπσεῖν τὴν αὐθεντίαν καὶ τὰ δίκαια τῆς Κύπρου, καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Κύπριος ἦν (3) κισθῶ; καὶ πρὸς τῶν πικλαιῶν Κυπρίων ὁ λόγος μέχρι τῆς σήμερον ἐπεκράτησεν· ὥστε καὶ ὠρίσθη ἐν τῇ ἀγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ χειροτονεῖν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου τὸν τῆς Κυζίκου πρόεδρον, κισθῶς ἐν τῷ 18^ῳ κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς ἀγίας ἕκτης συνόδου ἀναγέγραπται (4). Μετὰ δὲ ἑπτὰ ἔτη θελήσει Θεοῦ ἐκινήθη ὁ βασιλεὺς πάλιν οἰκῆσαι τὴν Κύπρον, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν τοῦ Βαγδάδ τρεῖς τῶν ἐνδόξων Κυπρίων, αὐτόχθονας τῆς αὐτῆς νήσου τυγχάνοντας, τοὺς λεγομένους Φαγγουμεις, μετὰ καὶ βασιλικὸν τινοῦ ἀγγίλου τε καὶ ἐνδόξου γράψας τῷ ἀμερμουμνῇ, ἵνα τὸν ἐν Συρίᾳ ὄντα λαὸν τῆς νήσου Κύπρου ἀπολύσει εἰς τὸν ἴδιον τόπον. Καὶ ὑπακούσας ὁ ἀμερμουμνῆς τῇ τοῦ βασιλέως γραφῇ, ἀπέστειλε κατὰ πάσης τῆς Συρίας ἐνδόξους Σαρακηνοὺς καὶ ἐπεσώρευσε πάντας τοὺς Κυπρίους, καὶ διεπέρασεν εἰς τὸν ἴδιον τόπον. Ἀπέστειλε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς βασιλικὴν, καὶ διεπέρασε καὶ τοὺς ἐν τῷ Κισθῶραιῶν, καὶ τῷ Θρακησίῳ, καὶ ἐνκλίσθη ἡ νῆσος.

ΚΕΦΑΛ. ΜΗ'.

C

Κεφάλαιον 18^{ον} τῆς ἀγίας ἕκτης συνόδου, τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ μεγάλου παλατίου γενομένης.

Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κυπρίου νήσου προέδρου, ἅμα τῷ οἰκίῳ λαῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλσπονδον (5) ἐπαρχίαν, διὰ τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους (6), διὰ τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ Χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημίνης μεταναστάντος νήσου, προνοίᾳ τοῦ φιλανθρωπικοῦ Θεοῦ, καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως· συνορώμεν, ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι (7) τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων Πατέρων τῷ θρόνῳ

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(2) Hæc et sequentia perperam Meursius interpretatur.

(3) Quod scribit hic Porphyrogenitus de patria Justiniani Rhinotineti, nemo, quod sciam ex scriptoribus prodit: sexta autem synodus contra Monothelitas Constantino patre adhuc vivente habita fuit.

(4) Sic ex titulo sequentis capitis emendamus. Perperam hic legitur in editis, et in ms. καθὼς ἐν τῷ 18^ῳ κεφαλαίῳ, etc.

CAPUT. XLVII.

De Cypriorum migratione Historia ita habet.

Insula a Saracenis capta, et per septem annos habitatoribus vacua, ac Joanne archiepiscopo cum suo populo Constantinopoli commorante, curavit Justinianus imperator in sancta sexta synodo, ut Cyzicum cum episcopis suis et cum populo suo occuparet, et ordinationes faceret, cum desceret episcopus, ne auctoritas et jura Cypri interciderent. Siquidem ipse Justinianus imperator Cyprius erat, quemadmodum a majoribus Cypriis traditum accepimus: ita ut etiam a sancta sexta Synodo **130** constitutum sit ut ordinaretur Cyzici præsul ab archiepiscopo Cypri, veluti in ejusdem sextæ synodi capite trigesimo nono descriptum est. Septennio vero post, Deo ita volente, animum induxit imperator iterum Cyprium habitatoribus frequentem facere, misitque ad amermummum Bagdad tres e primatibus Cypriis indigenas, Phangumes dictos, cum quodam Cæsariano prudenti et claro scribens ei, uti Cyprios in Syria agentes ad terram suam dimitteret. Et amermumnes petitioni imperatoris satisfaciens per totam Syriam claros Saracenos misit, qui Cyprios omnes undique coactos in terram suam trajicere curarent. Præterea Cæsarianum quoque imperator misit ad trajiciendum eos qui habitarent vel in Romania, vel Cyzici, vel inter Cibyrhæotas, vel in Thraciesio; atque ita habitari iterum insula cœpta est.

Ῥωμανίᾳ οἰκῆσαντας, ἤγουν ἐν τε τῇ Κυζίκῳ καὶ

CAPUT. XLVIII.

Caput xxxix sanctæ sextæ Synodi, in Trullo magni palatii habitæ.

Cum frater et comminister noster Joannes, insule Cypri præsul, una cum populo suo, et propter Barbarorum incursiones, et ut a gentilium servitute liberaretur, ac soli Christianissimi imperii sceptro subjiceretur, e dicta insula in Helleponticam provinciam migraverit; benigni Dei providentia, et labore Christum amantis ac pii imperatoris nostri, statuimus, ut quæ olim a Patribus divino numine afflatis Ephesinæ synodi, viri supra scripti sedi tributa sunt privilegia, ab omni innovatione libera conserventur: utque nova Justinia-

(5) Sic in mss. Meursius emendat ἐπὶ τὴν Ἑλλσπόντιον· et ita legitur apud Beveregium in eodem canone: et hanc genuinam lectionem esse puto.

(6) Sic in eodem canone: apud Porphyrogenitum vero διὰ τε τοῦ βαρβαρικοῦ ἐφόδους.

(7) Perperam legitur in editis, διαχθῆναι: sed optime Meursius emendat. In canone legitur, διατηρηθῆναι.

nopolis jus habeat Constantiensium civitatis; quique in illa constitutus est Dei amantissimus episcopus, præsint omnibus Hellesponticæ provinciae episcopis, et a suis episcopis antiqua consuetudine ordinetur. Consuetudines enim, quæ sunt in unaquaque Ecclesia, divini etiam nostri Patres servandas statuerunt, Cyzicenorū civitatis episcopo prædictæ Justinianopoleos præsulī subiecto existente, ad imitationem reliquorum omnium episcoporum, qui subsunt prædicto Dei amantissimo præsulī Joanni, a quo, cum usus postulaverit, etiam ipsius Cyzicenorū civitatis episcopus ordinabitur. Postquam vero ea quæ ad gentes pertinent studiose tibi ordinavimus, et supra exposuimus, æquum est **131** non solum eorum quæ in nostra republica, sed quoque in universo Romanorum imperio diversis temporibus innovata sunt, certam te cognitionem habere: ut rerum magis propin quarum et domesticarum notitia cæteris tibi magis inhærens, amabiliorem subditis te red-

A τού προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα πρόνοια· ὅστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν (8) τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινέων πόλεως (9), καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον, πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Τὰ γὰρ ἐν ἐκάστῃ Ἑκκλησίᾳ ἔθῃ (10), καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασιν, τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημνῆς Ἰουστινιανουπόλεως, μιμῆσει τῶν λοιπῶν ἀπάντων ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην· ἀφ' οὗ χρείας καλούσης καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ ἔθνων οὕτως ἀκριβῶς σοι διευτυώσαμεν, καὶ προεξεθέμεθα, δίκαιον μὴ μόνον περὶ τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς κατὰ τινὰς χρόνους καινοτομηθέντων σαφῆ κεκτῆσθαι σε τὴν εἰδησίην· ὡς ἂν ἡ περὶ τῶν ἑγγυτέρω καὶ οἰκείων

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

8) Cyprus, νέα Ἰουστινιανούπολις, ἐὶ δευτέρα Ἰουστινιανὰ dicebatur. Erant autem Justinianopolis, sive Justinianæ tres. Prima Achriss, secunda Cyprus, tertia Chalcedon. Codinus: Ἄλλα δὲ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, Ἀχρῖδος, καὶ πάσης Βουλγαρίας· ἐπεὶ δευτέρα Ἰουστινιανὴ ἔστιν ἡ Κύπρος, καὶ τρίτη ἡ Καρχηδών.

(9) Nimirum, utque nota Justinianopolis jus habeat Constantiensium civitatis sive Constantiæ. Sic in ms. Codice habetur; perperam vero in editis, τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Sic legitur et in eodem canone. Verum Beveregius in codice Amerbachiano scriptum etiam reperit, τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς τῶν Κωνσταντινέων πόλεως· et hanc veram ac genuinam lectionem esse hisce verbis demonstrat: Ita quidem, inquit Beveregius, (τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως) non modo in ms. nostro Bodleiano, verum etiam in plerisque aliis codicibus tam mss. quam impressis legitur. Zonaram etiam ita legisse ex ipsius horum verborum interpretatione constat. Sed codex Amerbachianus legit, τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς τῶν Κωνσταντινέων πόλεως. Constantinopolis autem τοῦ Κωνσταντινου quidem, sed non τῶν Κωνσταντινέων πόλις usquam, ut opinor, appellatur. Et haud veri sane cupiam simile videatur, ut novæ Justinianopolis, ipsius Constantinopolis privilegia concederentur. Etiam si enim ex hujus canonis præscripto novæ Justinianopolis episcopus αὐτοκέφαλος esse asseratur: patriarcha tamen non sit, neque iisdem propterea, quibus Constantinopolitanus, privilegiis gaudet. Ex altera autem lectione clarior sensus facile eliciatur. Enimvero synodus Ephesina antehac decreverat, ut nec Antiochenus, nec alius quivis episcopus in insula Cypro episcopalem aliquam vel metropolitanam potestatem exercere debeat: sed ut omnia Ecclesiastica negotia ibi emergentia a Metropolitano Constantiæ et synodo provinciae definirentur. Ista autem Cypri metropolis, quæ antea Constantia dicebatur, a Justiniano imperatore suo de nomine novo Justinianopolis dicta est. Ex Amerbachiana itaque hujus loci lectione Patres hoc canone sanxerunt, ut novæ hujus Justinianopolis præsul iisdem privilegiis frueretur, quæ eidem a synodo Ephesina confirmata fuerant, cum τῶν Κωνσταντινέων πόλις, Constantiensium civitas, sive Constantia dicebatur. Vel si altera cuiusvis lectionis magis arrideat, verba hoc modo explicentur. Cum Saraceni insulam Cyprum invaderent

Joannes urbis metropolitanæ novæ Justinianopolis, sive Constantiæ, præsul, cum plerisque in insula illius in eolis in Hellesponticam provinciam migrare cogebatur. Cum itaque Joannes episcopus suos et sacerdotes æque ac laicos secum ibi haberet, tempore quo hæc synodus agebatur, Patres in ejus gratiam constituunt, consentiente etiam imperatore, ut is privilegia throno suo antiquitus indulta etiam in Hellespontiorum provincia retineret, ut nemo præter ipsum in episcopos populosque suos potestatem haberet: atque insuper, ut ipsa etiam Hellespontiorum provincia, et Cyzicenus quoque episcopus, provinciæ illius metropolitanus, dicio Joanni subjiceretur. Hellespontica autem provincia throno Constantinopolitano tunc dierum suberat. Decernunt igitur hoc loco Patres, Joannem novæ Justinianopoleos præsulē istam Hellesponticam provinciam ita in posterum sibi subiectam habere, ut τὸ δίκαιον Κωνσταντινουπόλεως in eam totum transferatur; ut quodcumque ibi privilegium episcopus Constantinopolitanus antea vindicaverat, Constantiensis sive Justinianopolitanus postea exerceret. Hoc autem Patres dicio Joanni idcirco indulgisse videntur, quod ille provinciam suam, utpote a Saracenis sive Barbaris occupatam, jam amiserat. Neque enim rationi visum est consentaneum, ut qui metropolitanus, et quidem αὐτοκέφαλος fuerat, alieno postea metropolitaniano subesset, et omni Ecclesiastica potestate propter Barbarorum incursionem privaretur. Cautum est igitur hoc canone, ut Joannes eadem in Hellesponto retineret jura, quæ in Cypro antea habuerat. Et hanc sane veriore esse canonis hujus expositionem exinde quispiam suspicetur, quod egregium hoc privilegium Joanni Constantiensi indultum cum ipsius persona, vel saltem cum restitutione ejus ad Cypriam provinciam, extinctum fuit: utpote ex quo illud in ipsius solius gratiam indultum esse manifestum est. Porro hic sensus utrique lectioni aperte convenit. Nam Joannes in Hellesponto degens quatenus ad Episcopos Cyprios τὸ δίκαιον τῆς τῶν Κωνσταντινέων πόλεως, quatenus ad Hellesponticos τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δίκαιον habere potuit.— Sic Beveregius, sed nobis lectio codicis ms. magis probatur. Vide Zonaram et Balsamonem, etc. et quæ ibi adnotat laudatus Beveregius pag. 154.

(10) Sic emendamus ex ipso canone. Perperam in editis et in mss. legitur, ἔθνη pro ἔθῃ.

γνώσις πλέον τῶν ἄλλων ἐν σοὶ διαμένουσα, ποθεινότερον ἀναδείξῃ πρὸς τὸ ὑπῆκοον. Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Κωνσταντίου τοῦ καὶ Πωγωνάτου καλουμένου, Κελλίνικός τις ἀπὸ Ἡλιουπόλεως Ῥωμαίους προσφυγῶν, τὸ διὰ τῶν σιφῶνων ἐκφερόμενον πῦρ ὑγρὸν (11) κατεσκεύασε, δι' οὗ καὶ τὸν τῶν Σαρακηνῶν στόλον ἐν Κυζίκῳ Ῥωμαῖοι καταφλέξαντες, τὴν νίκην ἤρανον.

ΚΕΦΑΛ. ΜΘ.

Ὁ ζητῶν δαῶς τῇ τῶν Πατρῶν Ἐκκλησίᾳ οἱ Σκλάβοι δουλεύειν καὶ ὑποκεισθαι ἐτάχθησαν, ἐκ τῆς παρουσίας μαρθαρῆτω γραφῆς.

Νικηφόρος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκήπτρα ἐκράτει, καὶ οὗτοι ἐν τῷ θέματι ὄντες Πελοποννήσου ἀπόστασιν ἐνοήσαντες, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων οἰκίας τῶν Γραικῶν ἐξεπάρθουν, καὶ εἰς ἀρπαγὴν ἐτίθεντο· ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τῶν οἰκητόρων τῆς τῶν Πατρῶν ὀρμήσαντες πόλεως, τὰ πρὸ τοῦ τείχους πεδία κατεστρέφοντο, καὶ ταύτην ἐπολιόρκουν, μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντες καὶ Ἀφρικοὺς καὶ Σαρακηνούς. Ἐπεὶ δὲ χρόνος ἱκανὸς διῆλθε, καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων τοῖς ἐνδοθεν τοῦ τείχους γίνεσθαι ἤρξατο, ὑδατός τε καὶ τροφῶν, βουλὴν βουλευόνται εἰς συμβιβάσεις τε ἔλθειν, καὶ λόγους ἀπαθείας λαβεῖν, καὶ τηνικαῦτα τὴν πόλιν ὑποτάξαι αὐτοῖς. Ἐπεὶ οὖν ὁ τηνικαῦτα στρατηγὸς ὑπῆρχε πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ θέματος ἐν κάστρῳ Κορίνθου, καὶ προσδοκία ἦν τοῦ παραγενέσθαι αὐτὸν, καὶ καταπολεμῆσαι τὸ ἔθνος τῶν Σκλαδινῶν, ὡς καὶ πρῶτον καταμηνυθέντος αὐτοῦ περὶ τῆς καταδρομῆς αὐτῶν παρὰ τῶν ἀρχόντων, ἐβουλεύσαντο οἱ τοῦ κάστρου οἰκῆτορες, πρότερον ἀποσταλῆναι σκοπὸν εἰς τὰ ἀνατολικώτερα τῶν ὀρέων, καὶ ἀποσκοπεῦσαι καὶ γνῶναι εἰ ἄρα παραγίνεται ὁ στρατηγός, παραγγείλαντες καὶ σημείον δεδωκότες τῷ ἀπεσταλμένῳ, ἵνα εἰ μὲν ἴδοι ἐρχόμενον τὸν στρατηγὸν ἐν τῇ ὑποστροφῇ αὐτοῦ κλίνῃ τὸ φλάμουλον, ὅπως γνῶσι τὴν ἔλευσιν τοῦ στρατηγοῦ· εἰ δὲ μὴ γε, κατέχειν ὄρθον τὸ φλάμουλον, πρὸς τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς προσδοκίαν τοῦ λοιποῦ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν (12). Τοῦ οὖν σκοποῦ ἀπελθόντος, καὶ μαθόντος μὴ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν, ὑπέστρεφεν ὄρθον κατέχων τὸ φλάμουλον· καὶ δὴ τοῦ Θεοῦ εὐδοκήσαντος διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου, τοῦ ἵππου ὀλισθήσαντος, καὶ τοῦ ἐπιβήτου ὑποπεπτωκότος, ἔκλινε τὸ φλάμουλον, καὶ οἱ τοῦ κάστρου οἰκῆτορες ἰδόντες τὸ γεγονός σημεῖον, καὶ νομίσαντες ἐξ ἅπαντος παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν, ἤνοιξαν τὰς πύλας τοῦ κάστρου, καὶ ἐξῆλθον θαρσαλέοι κατὰ τῶν Σκλαδινῶν, καὶ εἶδον τὸν πρωτόκλητον ἀπόστολον ἐφθαλμοφανῶς ἵππῳ ἐπικαθήμενον, καὶ δρόμῳ ἐπερχόμενον κατὰ τῶν Βαρβάρων· καὶ δὴ τρέψας τούτους κατὰ κράτος, καὶ διασκορπίσας, καὶ ἀπελάσας πόρθῳ τοῦ κάστρου φυγάδας ἐποίησεν. Οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες καὶ καταπλεγέντες ἔκθαμβοι γεγονότες ἐπὶ

dat. Sciendum itaque sub Constantino Constantii filio Pogonato Callinicum quemdam ab urbe Heliopoleos ad Romanos profugisse, qui Græcum ignem siphonibus emitti solitum paravit: quo quidem igne incensa apud Cyzicum Saracenorum classe, victoriam Romani reportarunt.

CAPUT XLIX.

Qui scire volet, quomodo Patrensi Ecclesie subjecti fuerint Sclavi, hinc discat.

Romani imperii sceptrum Nicephorus tenebat; et hi in Peloponnesi themate cum essent defectionem cogitantes, primo quidem vicinorum Græcorum ædes vastabant, prædæque ac direptioni exponabant; deinde etiam in Patrenses cives irruentes, prædia eorum muris proxima evertabant, urbemque obsidione cingebant, adjuti ab Afris et Sarcenis. Idque cum aliquandiu durasset, jamque rerum necessariorum, maxime aquæ et ciborum penuria oppidanos premere cœpisset, consilium ineunt de paciscendo, et indemnitate accepta urbe illis subjicienda. Cum autem ejus temporis prætor esset in arce thematis in urbe Corintho, sperarentque eum adfuturum, et Sclavinios oppugnaturum, quia scilicet prius ipse a principibus admonitus fuerat de ipsorum excursionione, visum fuit oppidanis speculatorem prius mittere ad Orientaliores montium partes exploraturum an prætor adesset, speculatori signum dantes; ut, si venientem prætorem videret, in reditu flammulum inclinaret, unde adventum ejus cognoscerent: sin autem, rectum teneret, ne de cætero adfuturum eum sperarent. Cum itaque abiisset speculator, et non adesse prætorem intelligeret, rediit cum flammulo erecto, Deo vero ita volente propter intercessionem Sancti Andreæ apostoli, accidit ut equo cæspitante excussus vector flammulum inclinaret; quod videntes oppidani, veluti signo dato, existimantes omnino prætorem venisse, 132 portis urbis apertis contra Sclavinios strenue egressi sunt, videruntque clare apostolum primo vocatum equo insidentem, et in Barbaros ruentem, quos terga vertere ac dispersos in fugam se dare procul ab urbe coegit. Nam conspecto invicto bellatore contra se irruente, barbari percussi tam vehementi impetu insuperabilis ducis ac victoris primi vocati apostoli Andreæ, necnon supra modum ab eodem perterriti trepidantes ad venerandam ejus ædem confugerunt. Prætor autem cum triduo post advenisset, et apostoli victoriam intellexisset, Nicephoro imperatori significavit incursionem Sclaviniorum, item direptionem, captivorum numerum, vastationem, prædam, et quæcumque alia mala Achaïæ in partibus intulissent; item diurnam

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(11) De igne Græco loquitur etiam supra cap. 13 scriptor noster; sed vide quæ ibi adnotavimus. Vide item Cedrenum et Zonaram in Pogonato.

(12) Sic ex ms. In editis locus hic mutilus, ut optime animadvertit Meursius.

obaidionem, continuamque oppidanorum oppres-
sionem, deinde apostoli inpectionem, auxilium,
tropaeum, et integram victoriam, utque sub oculis
hominum visus esset hostes invadere, eosque
persequi, et in fugam convertere, adeo ut ipsi etiam
barbari ejus vires et suppetias nobis praestitas
persentiscerent, ideoque ad sacram ejus aedem
confugerent. His cognitis imperator jussit, post-
quam ab apostolo victoria contigisset, eique hos-
tium expeditio imputari deberet, omnia ei spolia
donari : et statuit ipsos quoque hostes cum omni
familia et cognatione, ac propinquis universis,
facultatibusque, attribui templo Apostoli quod in
Patrarum metropoli est, ubi primo vocatus Christi-
que discipulus pugnam hanc pugnasset : et sigil-
lum super hac re in metropoli illa dedit. Atque
haec quidem antiqui posteris suis sine scripto tra-
diderunt, ut, secundum prophetam, generatio ven-
tura sciret miraculum factum intercessione apo-
stoli, narraretque filiis suis uti ne obliviscerentur
beneficiorum quae Deus per ipsius intercessionem
contulisset. Ex illo autem tempore Sclavinii, qui
metropoli destinati fuere, praetores, Caesarianos,
et quoscumque gentium legatos veluti obsides
alunt, habentes structiores suos, coquosque, et
quicumque cibos apparant, metropoli quidem nihil
innovante, sed ipsi Sclavinii ex divisione, et
contributione universitatis suae res hujusmodi ne-
cessarias colligentibus. Dedit vero etiam sigillum
Leo semper memorandus ac praeclarus Imperator,

singillatim complectens, quid hi adscriptitii
Metropolitano praestare debeant; quod quidem
neque ipse aderare, neque quavis alia injusta ra-
tione damno eos afficere possit.

προσβύτεροι καὶ ἀρχαιότεροι ἀνήγγειλαν παραδόντες ἀγράφως χρόνῳ τε καὶ βίῳ τοῖς ὑστερον, ὅπως ἂν
κατὰ τὸν προφήτην, γυνὴ γενεὰ ἢ ἐρχομένη τὸ γεγονός θαῦμα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου, καὶ ἀνα-
στήσονται καὶ (15) ἀπαγγελοῦσιν αὐτὸ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπιλάβωνται τῶν εὐεργεσιῶν, ὧν
ἐπέφθηεν ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου. Ἐκτοτε δὲ οἱ ἀφορισθέντες Σκλαθηνοὶ ἐν τῇ μητρο-
πόλει καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς βασιλικούς, καὶ πάντας τοὺς ἐξ ἔθνῶν ἀποστελλομένους πρέσβεις ὡς
ἀμήρους διατρέφουσιν, ἔχοντες ἰδίους καὶ τραπεζοποιούς (16) καὶ μαγείρους καὶ πάντας τοὺς παρα-
σκευάζοντας τὰ τῆς τραπέζης βρώματα, τῆς μητροπόλεως εἰς ταῦτα μὴδὲν καινοτομουμένης, ἀλλ' αὐτοὶ
εἰ Σκλαθηνοὶ ἀπὸ διανομῆς καὶ συνδοσίας τῆς ὁμάδος αὐτῶν ἐπισυνάγουσι τὰς τοιαύτας χρῆσας. Ἐποίησε
δὲ καὶ σιγγίλιον Λέων ὁ ἀείμνηστος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς, λεπτομερῶς περιέχων τὸ τί ἐφελίωσι παρέ-
χειν οἱ αὐτοὶ ἐναπογραφόμενοι τῷ μητροπολίτῃ, καὶ μὴ ἀπαργυρίζεσθαι παρ' αὐτοῦ, ἢ ἄλλως πως κατ'
ἐπίνοιαν ἄδικον (17) ζημιουῦσθαι αὐτούς.

CAPUT L.

De Peloponnesi thematis Sclavis, Milengis, Exeritis, eorumque quae solvunt tributis. Item de habitatoribus urbis Maines, et eorum quae pendent tributis.

Sciendum est thematis Peloponnesi Sclavos

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(13) Sic ex ms. codicibus reponimus; quippe textus praesertim Graecus in editis passim depravatus ac mutilus compareret.

(14) Sic etiam paulo infra, ἐποίησε δὲ καὶ σιγγίλιον, etc.: σιγγίλιον, sigillum. Proprie vero sumitur pro diplomate aut charta sigillo munita, et hic quidem pro diplomate sumendum. Vide Ducangii utrumque Gloss.

(15) Ita ex ms. Locua mutilus in editis, ut vi-

τῇ κατ' αὐτῶν κραταιᾷ ἐπελεύσει τοῦ ἀητητοῦ καὶ ἀκαταγωνίστου ὀπλίτου καὶ στρατηγοῦ καὶ ταξιάρχου καὶ τροπαιοῦ καὶ νικηφόρου πρωτοκλήτου ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτούς, καὶ προσέφυγον εἰς τὸν πάνσεπτον ναὸν αὐτοῦ. Τοῦ οὖν στρατηγοῦ (13) μετὰ τὸ τρόπαιον ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καταλαβόντος, καὶ τὴν νίκην τοῦ ἀποστόλου μαθόντος, καταμήνυσε τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ τὴν τε ἐφοδὸν τῶν Σκλαθηνῶν, καὶ τὴν προνομήν, καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀφανισμόν, καὶ τὴν λεηλασίαν, καὶ τὰλλα θεινὰ ὅσα καταδραμόντες ἐποίησαν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀχαιᾶς· εἶ δὲ καὶ τὴν πολυήμερον πολιορκίαν, καὶ τῆς κατὰ τῶν οἰκητόρων τοῦ κάστρου διηνεκῆ ἐπιθεσίαν, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐπισκοπὴν καὶ συμμαχίαν καὶ τρόπαιον, καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκην τὴν γενομένην παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ ὡς ὀφθαλμοφανῶς ὠράθη ἐπιτρέχων καὶ διώκων τοὺς πολεμίους κατὰ νῦτον, καὶ τροπούμενος αὐτούς, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους αἰσθέσθαι τὴν τοῦ ἀποστόλου πρὸς ἡμᾶς ἐπισκοπὴν καὶ συμμαχίαν· καὶ διὰ τοῦτο προσφυγεῖν αὐτούς εἰς τὸν σεβάσμιον αὐτοῦ ναόν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀναμαθὼν, παρεκελεύσατο οὕτως· Ἐπεὶ καὶ τὸ τρόπαιον καὶ ἡ κατὰ κράτος νίκη παρὰ τοῦ ἀποστόλου γέγονεν, ὀφειλόμενον καθίστηται πᾶσαν τὴν ἐκστρατείαν τῶν πολεμίων καὶ τὰ λάφυρα καὶ τὰ σκεῦα αὐτῷ ἀποδοθῆναι. Καὶ διωρίσατο αὐτούς τε τοὺς πολεμίους μετὰ πάσης τῆς φιλίας καὶ συγγενείας καὶ πάντων τῶν προστηκόντων αὐτοῖς, εἶ δὲ καὶ πάσης τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἀφορισθῆναι εἰς τὸν ναόν τοῦ ἀποστόλου ἐν τῇ μητροπόλει Πατρῶν, ἐν ἣ ὁ πρωτόκλητος καὶ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ τὴν τῆς ἀθλήσεως διήνυσεν ἀγῶνα· δεδωκὼς περὶ αὐτῶν καὶ σιγγίλιον (14) ἐν τῇ αὐτῇ μητροπόλει. Ταῦτα οἱ

προσβύτεροι καὶ ἀρχαιότεροι ἀνήγγειλαν παραδόντες ἀγράφως χρόνῳ τε καὶ βίῳ τοῖς ὑστερον, ὅπως ἂν κατὰ τὸν προφήτην, γυνὴ γενεὰ ἢ ἐρχομένη τὸ γεγονός θαῦμα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου, καὶ ἀναστήσονται καὶ (15) ἀπαγγελοῦσιν αὐτὸ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπιλάβωνται τῶν εὐεργεσιῶν, ὧν ἐπέφθηεν ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου. Ἐκτοτε δὲ οἱ ἀφορισθέντες Σκλαθηνοὶ ἐν τῇ μητροπόλει καὶ τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς βασιλικούς, καὶ πάντας τοὺς ἐξ ἔθνῶν ἀποστελλομένους πρέσβεις ὡς ἀμήρους διατρέφουσιν, ἔχοντες ἰδίους καὶ τραπεζοποιούς (16) καὶ μαγείρους καὶ πάντας τοὺς παρασκευάζοντας τὰ τῆς τραπέζης βρώματα, τῆς μητροπόλεως εἰς ταῦτα μὴδὲν καινοτομουμένης, ἀλλ' αὐτοὶ εἰ Σκλαθηνοὶ ἀπὸ διανομῆς καὶ συνδοσίας τῆς ὁμάδος αὐτῶν ἐπισυνάγουσι τὰς τοιαύτας χρῆσας. Ἐποίησε δὲ καὶ σιγγίλιον Λέων ὁ ἀείμνηστος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς, λεπτομερῶς περιέχων τὸ τί ἐφελίωσι παρέχειν οἱ αὐτοὶ ἐναπογραφόμενοι τῷ μητροπολίτῃ, καὶ μὴ ἀπαργυρίζεσθαι παρ' αὐτοῦ, ἢ ἄλλως πως κατ' ἐπίνοιαν ἄδικον (17) ζημιουῦσθαι αὐτούς.

D

ΚΕΦΑΛΑΝ.

Περὶ τῶν ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου Σκλαθῶν, τῶν τε Μιληγγῶν καὶ Ἐξεριτῶν, καὶ περὶ τῶν τελομένων παρ' αὐτῶν πάκτων. Ὁμοίως καὶ περὶ τῶν οἰκητόρων τοῦ κάστρου τοῦ Μαινῆς (18), καὶ τῶν παρ' αὐτῶν τελομένων πάκτων.

Ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ θέματος Πελοποννήσου Σκλαθε-

dere est.

(16) Τραπεζοποιός, structor, infertor. Hesycho, ὁ τῆς πάσης περὶ τὰ συμπόσια παρασκευῆς ἐπιμελούμενος. Similia habet auctor Etymologici.

(17) Ita ms. codex. Editi vero habent, κατ' ἐπίνοιαν ζημιουῦσθαι αὐτούς.

(18) Μαῖνη Laconicæ urbis in Peloponneso sic appellata etiam a Gemisto; Pausaniæ vero et Ptolemæο Λεύκτρον dicitur: Nigro Maina.

ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως Θεοφίλου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μιχαῆλ ἀποστατήσαντες γεγόνασιν ἰδιόρρυθμοι, λεηλασίας καὶ ἀνδραποδισμούς καὶ πραιΐα; καὶ ἐμπρησμούς καὶ κλοπὰς ἐργαζόμενοι. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαῆλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου ἀπεστάλη ὁ πρωτοσπαθᾶριος Θεόκτιστος, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ τῶν Βροεινίων (19), στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου μετὰ δυνάμει; καὶ ἰσχύος πολλῆς, ἤγουν Θρακῶν καὶ Μακεδόνων, καὶ τῶν λοιπῶν δυτικῶν θεμάτων, τοῦ πολεμῆσαι καὶ καθυποτάξαι αὐτούς. Καὶ πάντας μὲν τοὺς Σκλάβους καὶ λοιποὺς ἀνυποτάκτους τοῦ θέματος Πελοποννήσου ὑπέταξε καὶ ἐχειρώσατο· μόνοι δὲ οἱ Ἐζερίται καὶ οἱ Μιληγγοὶ κατελείφθησαν ὑπὸ τὴν Λακεδαιμονίαν καὶ τὸ Ἔλος. Καὶ ἐπειδὴ ὄρος ἐστὶν ἐκεῖσε μέγα καὶ ὕψηλότατον, καλούμενον Πενταδάκτυλος, καὶ εἰσέρχεται ὡσπερ τράχηλος εἰς τὴν θάλασσαν ἕως πολλοῦ διαστήματος· διὰ δὲ εἶναι τὸν τόπον δύσκολον, κατώκησαν εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἐν μὲν τῷ ἐνὶ μέρει οἱ Μιληγγοὶ, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ οἱ Ἐζερίται. Καὶ ὁ μὲν προρῆθεις πρωτοσπαθᾶριος Θεόκτιστος καὶ στρατηγὸς Πελοποννήσου δυνήθεις καὶ τούτους καθυποτάξαι, ἐπέθετο (20) τοῖς μὲν Μιληγγοῖς ιε', τοῖς δὲ Ἐζερίταις ν'· τ' ἄτινα καὶ ἐτέλουν αὐτοῦ στρατηγούντος, καθὼς παρὰ τῶν ἐντοπίων διασώζεται μέχρι τῆς σήμερον ἡ τοιαύτη φήμη. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως, στρατηγῶν ὁ Ἰωάννης ὁ πρωτεύων ἐν τῷ αὐτῷ θέματι, ἀνήγαγε πρὸς τὸν αὐτὸν κύριον Ῥωμανὸν περὶ τῶν Μιληγγῶν καὶ τῶν Ἐζερίτων, ὅτι ἀποστατήσαντες οὐ κείθονται οὔτε τῷ στρατηγῷ, οὔτε βασιλικῇ κελεύσει· ὑπέκουσιν, ἀλλ' εἰσὶν ὡσπερ αὐτόνομοι καὶ αὐτοδέσποτοι· καὶ οὔτε παρὰ τοῦ στρατηγοῦ δέχονται ἀρχοντα, οὔτε συνταξιόδεύειν αὐτῷ ὑπέκουσιν, οὔτε ἄλλην τοῦ δημοσίου δουλείαν ἐκτελεῖν κείθονται. Καὶ μέχρι τοῦ ἀνελεῖν τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ, συνέδη προβληθῆναι τὸν πρωτοσπαθᾶριον Κρινίτην (21) τὸν Ἀροτραν στρατηγὸν ἐν Πελοποννήσῳ τῆς δὲ ἀναφορᾶς τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου καὶ στρατηγοῦ Πελοποννήσου τοῦ πρωτεύοντος καταλαβοῦσης, καὶ κατ' ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ ἀναγνώσθεισης, καὶ περιεχούσης τὴν ἀποστασίαν τῶν προρῆθέντων Σκλάβων, καὶ πρὸς τὰς βασιλικὰς προστάξεις δυσπειθειαν, ἢ μᾶλλον ἀπειθειαν, ἐδέξατο ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθᾶριος Κρινίτης, ἵνα ἐπεὶ εἰς τοσαύτην ἤλασαν ἀποστασίαν καὶ ἀπειθειαν ἐκ-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(19) Locus mutilus, inquit Meursius, et desideratur cognomen Theoclisti, quem Patricium et Logothetam cursus faciunt Cedrenus et Zonaras. At ipse locum integrum esse puto. Georgius Monachus in Vita Michaelis hujus Theoclisti meminit, et Canicleo præfectum fuisse ait; βουλὴν ποιούσι μετὰ Δαμιανοῦ τοῦ ἀνελεῖν Θεόκτιστον, τὸν οὕτω συνήθω; ἐπὶ τοῦ Κανικλείου λεγόμενον, etc. Theoclistus iste Michaelis tutor fuit, ut scribit Zonaras in eodem Augusto.

(20) In ms. legitur, ἐξέθετο, etc. ut infra.

(21) Floruit sub Theophili imperatore Alexius Moseles ex genere Crinitarum, cui filiam Mariam natu minimam imperator in matrimonium dedit, ac Cæsarem salutavit; sed postmodum coactus fuit

temporibus imperatoris Theophili ejusque filii Michaelis desciscientes, imperium excussisse, et suo libitu viventes direptiones, captivitates, prædæs, incendia, ac furta exercuisse. Imperante vero Michaeli Theophili filio missus fuit Protospatharius Theoclistus cognomento Bræniorum, prætor ad thema Peloponnesi cum magna manu Thracum, Macedonum, cæterorumque thematum Occidentaliūm, ad eos debellandos subjugandosque. Et omnes quidem Sclavos, reliquosque thematis Peloponnesi nondum subjectos vicit, ac subjugavit. Soli vero Ezeritæ et Milengi relinquebantur sub Lacedæmonia et Elos. Ac quandoquidem mons illic magnus est, et valde altus, Pentadactylus nomine, qui cervicis instar longe se in mare porrigit, propter loci difficultatem ad latera ejus sedes posuerunt hinc Milengi, inde Ezeritæ. Et prædictus quidem Protospatharius Theoclistus Peloponnesi prætor cum subjugare illos potuisset, imposuit Milengis quidem nomismata sexaginta; Ezeritis vero nomismata trecenta; quæ ipso prætore solvebantur, ut etiamnum constans fama est inter incolas. Imperante vero Domino Romano Joannes Protospatharius ejusdem thematis prætor ad imperatorem per litteras retulit Milengos et Ezeritas defecisse, neque aut prætori, aut imperiali mandato obedientiam ultra exhibere; sed quasi liberi ac sui juris essent, neque principem a prætore accipere, neque cum eo ad bellum proficisci, aut officium denique ultam fiscale præstare velle. Dum autem hæ litteræ in itinere essent, contigit ut Peloponnesi prætor destinaretur Protospatharius Crinites Arotres; eumque allatæ essent Protospatharii Joannis et Peloponnesi prætoris litteræ, et coram imperatore Romano lectæ, intellectumque **134** esset prædictos Sclavos defecisse; et imperialibus mandatis aut ægre aut omnino non parere, injunctum eidem Protospathario Crinitæ fuit, ut quandoquidem descivissent, atque ad inobedientiam devenissent, arma contra eos sumeret, oppugnaret, subjugaret, extirparetque. Bellum igitur auspicatus mense Martio, frugibus exustis, et agris eorum omnibus vastatis, repugnantes habuit usque ad mensem Novembrem: sed ex eo perniciem suam videntes, de subjectione convenire voluerunt, et præteritorum delictorum veniam postularunt. Itaque prædictus Protospatharius

ab eodem Augusto vitam monasticam profiteri. Vide Zonaram lib. xv, pag. 147. Hujus autem Alexii posteri ad extremam tandem redacti erant paupertatem sub Basilio Bulgaroctono, ut ex ejus novella, quæ habetur in jure Græco-Romano tom. II, pag. 175, docemur, ubi τοῦ μεγίστου Ῥωμανοῦ τοῦ Μουσαεὲ ἀγγόνους εἰς ἀπορίαν καὶ τελεσίαν ἐνδεταν pervenisse ait, cum illi patrimonium suum ab avo et parentibus relictum circa Philomilium possiderent. Cæterum Κρινίτην τὸν ἐπιφανῆ καὶ περίβλεπτον Græciæ prætorem, seu στρατηγόν, necio quem memorat anonymus in Vita sancti Lucæ Junioris pag. 996, et alium etiam anonymus Combesianus in Leone Philosopho num. IV.

Crinites et prætor tributa illis graviora imposuit, Milengis quidem ad sexaginta nomismata, quæ antea solvebant, alia quingenta et quadraginta, ita ut universum ipsorum tributum esset nomismatum sexcentorum : Ezeritis vero supra trecenta nomismata pristina alia trecenta, ut essent sexcenta; quæ exegit quoque idem Protospatharius Crinites, intulitque in sacrum cubiculum. Protospathario autem Crinite in Græciæ thema transposito, cum in Peloponneso successisset Protospatharius Bardas Platypus, et turbæ ac factio exortæ essent inter ipsum protospatharium Bardam Platypodem, aliosque ejus partis protospatharios atque principes, qui protospatharium Leonem Agelastum themate expulerant, protinus in Thema illud Sclabesianis irruentibus, miserunt illi ipsi Sclavi, Milengi et Ezeritæ ad dominum Romanum imperatorem, commiserationem petentes super auctis tributis, permetterenturque ea pendere qualia pridem pependerant. Imperator autem ob Sclabesianorum adventum veritus ne Sclavis conjuncti omnino eum themate Peloponnesi exuerent, auream illis bullam dedit, ut tributa tantum solverent quemadmodum primitus solebant, Milengi scilicet nomismata sexaginta, Ezeritæ vero nomismata trecenta. Atque hæc quidem causa fuit aucti imminutique rursus Milengorum et Ezeritarum tributis. Sciendum vero est habitatores urbis Maines a prædictis Sclavis originem non ducere, sed ab antiquioribus Romanis; qui in hodiernum usque diem ab incolis Græci appellantur, quod priscis temporibus idololatræ fuerint, ac idolorum cultores, veterum Græcorum ritu; qui quidem rempublicam Romanam administrante præclaro illo imperatore Basilio, cum baptismo Christianam fidem amplexi sunt. Locus vero, quem habitant, aquarum expers est, et inaccessus, sed olivifer, quo se consolantur. **135** Jacet autem hic locus in Malea promontorio ultra Ezerum versus oram maritimam. Et quandoquidem plane subjecti sunt, principemque a prætore accipiunt, cujus mandatis obtemperant, ex antiquissimo tempore tributum solvunt nomismata quadringenta. Cappadociæ prætura olim turma erat præturæ Anaticorum. Cephallenicæ prætura, sive insula, turma olim erat præturæ Longobardiæ, sed in præturam erecta fuit sub Christi amante imperatore Leone. Calabriæ prætura ducatus olim erat prætura Siciliæ. Charsiani prætura turma antiquitus erat Armeniacorum prætura. Sub Leone autem Christi amante imperatore a themate Buccellariorum in Cappadocum thema translata fuerunt hæc banda, vicariatus Baretas, Balbadonos, Asponas, et Acarcus : ex themate vero Anaticorum in thema Cappadocum isthæc quidem banda translata sunt, nimirum vicariatus Eudociadis, sancti Agapeti, et Aphrazicæ. Factaque sunt septem hæc banda, nempe Buccellariorum quatuor, et Anaticorum tria, turma una, quæ nunc Commata nuncupatur.

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(22) Ita nis. codex. Editi habent, ἀρξάμενος οὖν πολεμειν αὐτούς.

A στρατεύση κατ' αὐτῶν, καὶ καταπολεμήσῃ καὶ ὑποτάξῃ καὶ ἐξολοθρεύσῃ αὐτούς. Ἀρξάμενος οὖν πολεμειν αὐτούς (22) ἀπὸ μηνὸς Μαρτίου, καὶ κατακύσας τὰ θέρη αὐτῶν, καὶ ληϊσάμενος πῖσαν τὴν γῆν αὐτῶν, ἔσχεν αὐτούς ἀνθισταμένους καὶ ἀντέχοντας μέχρι μηνὸς Νοεμβρίου· ἀπὸ τότε δὲ ἰδόντες τὴν ἐαυτῶν ἐξολόθρευσιν, ἤτησαντο λόγον τοῦ ὑποταγῆναι αὐτοῖς, καὶ τυχεῖν συμπαθείας ὑπὲρ ὧν πρώην ἐπλημμέλησαν. Ὁ οὖν προβῆθεις πρωτοσπαθάριος καὶ στρατηγὸς ὁ Κρινίτης ἐξέθετο αὐτοῖς πάκτα πλείονα ὧν ἐτέλουν, τοῖς μὲν Μιληγγοῖς ἀπὸ τῶν ξ' ἢ ὧν πρότερον ἐτέλουν ἢ φμ'· ὡς εἶναι τὸ πᾶν πάκτον αὐτῶν ἢ χ'. Τοῖς δὲ Ἐζερίταις ἀπὸ τῶν τ' ἢ ν' ὧν πρότερον ἐτέλουν, ἕτερα ν' ἢ τ'· ὡς εἶναι τὸ πᾶν πάκτον αὐτῶν ν' ἢ χ'. Ἄτινα καὶ ἀπήτησε καὶ εἰσεκμίσειεν ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθάριος Κρινίτης ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ κοιτῶνι. Τοῦ δὲ πρωτοσπαθαρίου Κρινίτου ἐν τῷ θέματι μετατεθέντος Ἑλλάδος, καὶ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Βάρδα τοῦ Πλατυπόδη προβηθέντος στρατηγῶ ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ τῆς ἀταξίας γενομένης καὶ στάσεως παρὰ αὐτοῦ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Βάρδα τοῦ Πλατυπόδη, καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίων καὶ ἀρχόντων, καὶ τῶν πρωτοσπαθάριον Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον ἀποδιοξάντων ἀπὸ τοῦ θέματος, καὶ εὐθὺς γενομένης καὶ τῆς τῶν Σκλαβησιανῶν ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἀπέστειλαν οἱ αὐτοὶ Σκλάβοι, οἳ τε Μιληγγοί, καὶ οἱ Ἐζερίται πρὸς τὸν κύριον Ῥωμανόν τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενοι καὶ παρακαλοῦντες τοῦ συμπληθῆναι αὐτοῖς τὰς προσθήκας τῶν πάκτων, καὶ τελεῖν αὐτούς καθὼς καὶ πρότερον ἐτέλουν. Ἐπειδὴ καθὼς προεῖρηται, εἰσῆλθον οἱ Σκλαβησιανοὶ ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου, δεδιὼς ὁ βασιλεὺς ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ προστεθέντες τοῖς Σκλάβοις παντελῆ ἐξολοθρευσιν τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐργάσονται, ἐποίησεν αὐτοῖς χρυσοβούλλιον ἵνα τελῶσι τὰ πάκτα ὡς καὶ πρότερον, τοὺς μὲν Μιληγγοὺς ξ' ἢ, τοὺς δὲ Ἐζερίτας ν' ἢ τ'. Αὕτη οὖν ἐστίν ἡ αἰτία τῆς προσθήκης καὶ τῆς ἐκκοπῆς τῶν πάκτων τῶν Μιληγγῶν καὶ τῶν Ἐζερίτων. Ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ κάστρου Μαίνης οἰκῆτορες οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν προβηθέντων Σκλάβων, ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιωτέρων Ῥωμαίων, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τῶν ἐντοπίων Ἕλληνας προσαγορεύονται, διὰ τὸ ἐν τῆς προπαλαιῶς χρόνους εἰδωλωτάτρας εἶναι καὶ προσκυνητὰς τῶν εἰδώλων κατὰ τοὺς παλαιούς Ἕλληνας· οἳτινες ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου Βασιλείου βαπτισθέντες Χριστιανοὶ γεγόνασιν. Ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ οἰκοῦσιν, ἐστὶν ἀνυδρὸς καὶ ἀπρόσοδος, ἐλαιοφόρος δὲ· ὄθεν καὶ τὴν παραμυθίαν ἔχουσι. Διάκειται δὲ ὁ τοιοῦτος τόπος εἰς ἄκραν τοῦ Μαλαία, ἦγουν ἐκεῖθεν τοῦ Ἐζερού πρὸς τὴν παραθαλασσίαν. Διὰ δὲ τὸ τελείως ὑποταγαμένους εἶναι αὐτούς, καὶ ἀρχοντα παρὰ τοῦ στρατηγῶ δέχεσθαι, καὶ πειθαρχεῖν καὶ ὑπεῖκειν ταῖς τοῦ στρατηγῶ προσταξέσιν, παρέχουσι πάκτον ἐκ παλαιτάτου χρόνου ἢ υ'. Ἰστέον ὅτι ἡ τῆς Καππαδοκίας στρατηγίς τὸ παλαιὸν τοῦρμα ἦν τῆς

τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγίδος. Ἰστέον ὅτι ἡ Κεφα-
 λαίων τῆς στρατηγίδος Λογουβαρδίας· ἐπὶ δὲ Λέον-
 τος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότητος γέγονε στρατηγίς.
 Ἰστέον ὅτι ἡ Καλαβρίας στρατηγίς δουκάτον ἦν τὸ
 παλαιὸν τῆς στρατηγίδος Σικελίας. Ἰστέον ὅτι ἡ τοῦ
 Χαρσιανοῦ στρατηγίς (23) τοῦρμα ἦν τὸ παλαιὸν
 τῆς τῶν Ἀρμενικῶν στρατηγίδος. Ἰστέον ὅτι ἐπὶ
 Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότητος ἀπὸ τοῦ θέματος
 τῶν Βουκελαρίων εἰς τὸ Καππαδοκῶν θέμα μετετέ-
 θησαν ταῦτα τὰ βάνδα (24)· ἦτοι ἡ τοποτηρησία (25)
 Βίρετας, ἡ τοποτηρησία Βαλθαδῶνος, ἡ τοποτηρησία
 Ἀσπόνος, καὶ ἡ τοποτηρησία Ἀκαρχοῦς· καὶ ἀπὸ
 τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν εἰς τὸ Καππαδοκῶν
 θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα· ἦτοι ἡ τοποτη-
 ρησία τῆς Εὐδοκιάδος, ἡ τοποτηρησία τοῦ ἀγίου
 Ἀγαπητοῦ, ἡ τοποτηρησία Ἀφραζείας· καὶ ἐγί-
 νοντο ταῦτα τὰ ἑπτὰ βάνδα ἦτοι τὰ τῶν Βουκελλα-
 ρίων τέσσαρα, καὶ τρία τῶν Ἀνατολικῶν, τοῦρμα
 μία, ἡ νῦν τὰ Κόρματα λεγομένη. Ἰστέον ὅτι ἐπὶ
 Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότητος ἀπὸ τοῦ θέματος
 τῶν Βουκελαρίων εἰς τὸ θέμα Χαρσιανοῦ μετετέθη-
 σαν ταῦτα τὰ βάνδα· ἦτοι ἡ τοποτηρησία τοῦ Μυ-
 ριοκεφάλου, ἡ τοποτηρησία τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ
 ἡ τοποτηρησία Βερinouπόλειος· καὶ ἐγένοντο τοῦρμα
 ἡ νῦν Σανιάνα λεγομένη. Καὶ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν
 Ἀρμενικῶν εἰς τὸ τοῦ Χαρσιανοῦ θέμα μετετέ-
 θησαν ταῦτα τὰ βάνδα· ἦτοι ἡ τοῦ Κομοδρόμου
 τοποτηρησία, ἡ τοποτηρησία Ταβίας· καὶ εἰς τὴν
 τοῦρμα τοῦ Χαρσιανοῦ τὴν εἰρημένην προσετέθη-
 σαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Καππαδοκῶν εἰς τὸ τοῦ Χαρσιανοῦ
 θέμα ταῦτα τὰ βάνδα μετετέθησαν· ἦτοι ἡ τοῦρμα
 Κασῆς ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ ἡ τοποτηρησία Νύσσης
 μετὰ τῆς Καισαρείας. Ἰστέον ὅτι τοῖς παρελθούσι
 χρόνοις τὸ τοῦ Χοζάνου θέμα (26) ὑπὸ τῶν Σαρακην-
 ῶν ἦν, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ Ἀσμοσάτου θέμα καὶ
 αὐτὴ ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἦν. Τὸ δὲ Χανζίτ, καὶ ἡ
 Ῥωμανόπολις, κλεισοῦρα τῶν Μελιτινιατῶν (27)
 ὑπῆρχον. Καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Φατιλάνου πάντα
 τὰ ἐκεῖθεν τῶν Σαρακηνῶν ὑπῆρχεν. Τὴ δὲ Τεκῆς
 ἦν τοῦ Μανουήλ. Ἡ δὲ Κάμαχα ἡ τοῦρμα ἄκρα
 Κολωνίας ἦν· ἡ δὲ τῆς Κελτζινῆς τοῦρμα ὑπὸ τὴν
 Χαλδίαν ἦν. Ἡ δὲ Μεσοποταμία τῷ τότε καιρῷ
 θέμα οὐκ ἦν· Λέων δὲ ὁ φιλοχρίστος καὶ ἀσίδιμος
 βασιλεὺς τὸν Μανουήλ ἐκεῖθεν ἀπὸ τοῦ Τεκῆς μετὰ
 λόγου ἐξήγαγεν, καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἰσήγαγε, καὶ
 πρωτοσπαθῆριον πεποίηκεν. Ἔχει δὲ ὁ αὐτὸς Μαύ-
 νουήλιους τέσσαρας, τὸν Παγκρατούκαν, τὸν Ἰαχνού-
 καν, τὸν Μουδάφαρ, καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν μὲν
 Παγκρατούκαν (28) ὁ βασιλεὺς ἱκανάτον πεποίηκε,
 καὶ μετὰ τοῦτο στρατηγὸν εἰς τοὺς Βουκελαρίους·
 τὸν δὲ Ἰαχνούκιαν εἰς Νικόπολιν στρατηγὸν ἐποίησε.
 τὸν Μουδάφαρ καὶ τὸν Ἰωάννην ἐν Τραπεζοῦντι δ-

Porro sub eodem Christi amantissimo imperatore
 Leone themate Buccellariorum in Charsiani thema
 translata sunt hæc banda, vicariatus Myriocephali,
 venerandæ crucis, et Berinopoleos; factæque ex
 iis fuit turma, quæ nunc temporis Saniana appel-
 latur. Ab Armeniacorum vero themate in Charsiani
 thema hæc banda translata sunt; puta vicariatus
 Comodromi, et vicariatus Tabiæ; adjectique fuere
 prædictæ Charsiani turmæ. E Cappadocum autem
 themate in Charsiani itidem thema translata fuere
 hæc banda; universa nempe turma Cases, et Vica-
 riatius Nyssæ cum Cæsarea. Chozani vero thema
 olim erat sub Saracenis, quemadmodum et Asmo-
 sati. Chanzit vero, et Romanopolis clusuræ erant
 Melitiniatorum. Et a monte Phatilano, quæ ulte-
 rius jacent, sub Saracenis erant; Teces vero sub
 Manuele, At Camacha turma propugnaculum Colo-
 niæ erat, sicuti Celtzines turma ad Chaldiam per-
 tinebat; sed Mesopotamia tunc temporis thema
 non erat: at Leo ille Christi amans et præclarus
 imperator Manuelem illum securitate verbo data e
 Tece eductum in urbem Protospatharium creavit.
 Erant autem huic Manueli quatuor filii, nimirum
 Pancratucas, Jachnucas, Mudaphar, et Joannes:
 et Pancratucan quidem imperator Hicanatum crea-
 vit, et 136 deinde prætorem Buccellariorum;
 Jachnucan prætura Nicopoleos donavit; Muda-
 phar vero et Joanni imperialem terram in Trape-
 zunte dedit, dignitatibus omnes et beneficiis multis
 cohonestans. Et Mesopotamiam in thema redegit,
 ac Oresten illum Charsianitem prætorem designa-
 vit, turmasque Camachæ et Celtzines tunc tempo-
 ris sub themate Mesopotamiæ constituit. Hæc om-
 nia autem cum nuper sub dominio sint Romano-
 rum Romano imperante ad Mesopotamiæ themata ad-
 ditæ quoque fuerunt Romanopolis, et Chanzit.
 Sub Leone autem Christi amante imperatore La-
 rissa Sebastianæ turma erat, ut Cymbalæus Charsia-
 ni: at Symposium desertum erat ad Lycandi par-
 tes situm. Imperante autem eodem Christi amante
 Leone Eustathius Argyri ab exilio revocatus Char-
 siani prætor factus est; Melias vero adhuc in Me-
 litene exsulabat. Et Baasacius cum duobus fratri-
 bus Cricorice ac Pazune, item Ismael ille Arme-
 nius, et ad illum simul et ad Argyrum, quem dixi-
 mus, scripserunt, ut per bullam auream data sibi
 securitate exirent, et Baasacius quidem cum fra-
 tribus Larissæ sedes poneret, vocareturque Baasa-
 cius Larissæ Clisuriarcha; quod etiam factum est;
 Ismael autem Symposii Clisuriarcha; Melias vero
 Euphratiæ, Trypiorum, et deserti turmarcha foret;
 id quod factum est. Melitiniatis vero excursionem
 facientibus. Ismaeleque sublato, Symposium de-

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(23) Sic ex ms. codice. Locus in editis mutilus.
 (24) Βάνδος, *Cohors militaris, præsidium mili-
 tære*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(25) Τοποτηρησία hic *Vicariatus*. Idem Porphy-
 rogenitus lib. 1 de Them. cap. 16, ait στρατηγίδας
 seu *præfecturas*, divisas fuisse εἰς τοῦρμας, tur-
 mas vero εἰς βάνδα, ἦτοι τοποτηρησίας.

(26) Quod hic Χοζάνον est, Constantinus Γορζά-
 νον scribit lib. 1 de Them. cap. 8.

(27) Sic ms. Editi habent, τῶν Μηλητιαντῶν, etc.

(28) Idem Porphyrogenitus lib. 1, de Them.
 cap. 9, tres fratres commemorat tantum, et diver-
 sis nominibus, nimirum Pancratucan, Pucrican,
 et Tautucan.

sertum mansit, et Baasacio proditiōnis accusato, A ideoque relegato, iterum Sebastiae turma facta est Larissa, praetorque illuc missus fuit Leo Argyri Eustathii filius, qui magister postea, et Scholarum Domesticus creatus fuit. At Melias, qui Euphratiam habitabat, Constantino Charsiani duce designato, hinc discessit et Lycandum urbem antiquam occupavit, quam cum exaedificasset, muniissetque, sedem ipse ibi posuit, illaque ab imperatore Christi amante Leone Clusurae nomen accepit. Deinde Lycando in Tzamandi montem commigravit, ibique urbem, quae in hodiernum usque diem exstat, condidit, et similiter Clusura nuncupata est. Tenuit vero etiam Symposium, fecitque Turmarchatum. Constantino autem Christi amatissimo imperante una cum matre sua Zoe, tunc primum Lycandus praetura facta est, primusque ejus praetor appellatus est Melias patricius, tunc temporis illic Clisuriarcham agens, qui postea quoque propter insignem in Romanorum imperatorem fidem, et plurima ac praecelara **137** in Saracenos edita facinora, magistri honore ornatus est.

ἐξελεῖν· καὶ τὸν μὲν Βασάκιον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ εἰς Λάρισσαν καθεσθῆναι, καὶ ὀνομασθῆναι μὲν τὸν Βασάκιον Λαρίσης κλεισουριάρχην, ὅπερ καὶ γέγονε· τὸν δὲ Μελίαν εἰς Εὐφράτειαν εἰς τὴν Τρουπία εἰς τὴν ἔρημην γενέσθαι τουρμαρχὴν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἐξελεθόντων δὲ τῶν Μελιτινιατῶν, καὶ τὸν Ἰσμαὴλ ἐκείνων ἀνελόντων, ἔμεινε τὸ Συμπόσιον ἔρημον· τοῦ δὲ Βασακίου ὅτι προδοσίαν μελετᾷ (29) διαβληθέντος καὶ ἐξορισθέντος, πάλιν ὑπὸ τῆς Σεβαστείας ἢ Λάρισσα τοῦρμα ἐγένετο, στρατηγὸς προβληθέντος ἐκεῖσε τοῦ Ἀργυροῦ Λέοντος τοῦ υἱοῦ Εὐσταθίου, τοῦ μετὰ ταῦτα μαγίστρου γεγονότος καὶ δομestικού τῶν σχολῶν. Ὁ δὲ Μελίας εἰς Εὐφράτειαν καθεζόμενος, ὅποτε προβλήθη Κωνσταντίνος ὁ δευτὸς εἰς τὸ Χαρσιανὸν κατεβῆεν οὗτος ὁ προβλήθεις Μελίας, καὶ τὸ παλαιὸν κάστρον τὴν Λυκανδὸν ἐκράτησε, καὶ ἔκτισεν αὐτὸ καὶ ὠχυροποίησε, καὶ ἐκεῖσε ἐκαθέσθη, καὶ ὀνομάσθη παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως κλεισοῦρα. Καὶ μετὰ τοῦτο διεπέρασεν ἀπὸ Λυκανδοῦ εἰς τὸ ὄρος τῆς Τζαμανδοῦ, κάκεισε τὸ νῦν ὄν κάστρον ἔκτισε· καὶ ὡσαύτως κάκεινο κλεισοῦρα ἐκαλεῖτο. Ἐκράτησε δὲ καὶ τὸ Συμπόσιον ποιήσας αὐτὸ τουρμαρχάτον. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, τοῦτο πρῶτον, συνούσης αὐτῷ καὶ Ζωῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, γέγονεν ἡ Λυκανδὸς στρατηγίς, καὶ πρῶτος Λυκανδοῦ στρατηγὸς ὀνομάσθη ὁ πατρικίος Μελίας, δηλονότι τῷ τότε καιρῷ αὐτοῦ κλεισουριάρχου ἐν Λυκανδῷ τυγχάνοντος· Ὁ δὲ αὐτὸς Μελίας διὰ τε τὴν συνοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πίστιν, καὶ τὰς πολλὰς καὶ ἀπειροῦς αὐτοῦ κατὰ Σαρακηνῶν ἀνδραγαθίας, μετέπειτα μάγιστρος ἐτιμήθη.

Quod ab Abaram turmam attinet, ea sub Se-C bastiae themate erat; imperante vero Romano Clusura facta est. Statutum autem antiquitus fuit, ut Capitaneus Mardaitarum Attaliae ab imperatore designaretur; unde etiam a Leone beatissimo imperatore designatus fuit Stauracius cognomento Platys, qui aliquandiu quidem illic egit, sed tributa non recte ordinavit. Cum enim Eustathius prolospatharius et asecretis in Cibyrhæotarum thema Vicarius missus esset, æmulatio quædam et contentio inter ipsos exorta est: quippe Stauracius

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(29) Editi perperam habent, ὅτι προσοδίαν μελετᾷ, etc. sed optime Meursius emendat.

(30) Perperam hæc Meursius sic interpretatur; Cum enim Eustathius Ecprosopi F. Asecretis in Cibyrhæotarum thema mitteretur. Ex προσώπου quippe non est nomen proprium, ut putavit Meursius, sed sicuti Græcis recentioribus πρόσωπον nomen et persona dicitur, ita ex προσώπου, Qui vices alterius obit, Vicarius, Legatus. Scholiastes

δωκε γῆν βασιλικήν, ἅπαντας ἀξιώμασι τιμήσας, καὶ δοὺς αὐτοῖς εὐεργεσίας πολλὰς. Καὶ ἐποίησε θέμα τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ τὸν Ὀρέστην ἐκείνῳ τὸν Χαρσιανίτην στρατηγὸν προσέδωκε, καὶ τότε δέδωκε τὴν τῆς Καμάχας τοῦρμαν ὑπὸ τὸ θέμα εἶναι τῆς Μεσοποταμίας· εἶθ' οὕτως καὶ τὴν Κελτζινῆς τοῦρμαν ὑπὸ τὸ θέμα καὶ αὐτὴν τῆς Μεσοποταμίας ἐποίησεν. Ἀρτίως δὲ ταῦτα πάντα γεγονότα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων εἰς τὸ Μεσοποταμίας θέμα ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότη προσετέθη ἢ τε Ῥωμανόπολις καὶ τὸ Χανζίτι. Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη ἡ Λάρισσα τοῦρμα τῆς Σεβαστείας ἦν· τὸ δὲ Κυμβαλαῖδς ἦν τοῦρμα τοῦ Χαρσιανοῦ· τὸ δὲ Συμπόσιον ἦν ἔρημία πρὸς τὰ μέρη τῆς Λυκανδοῦ παρακείμενον. Καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη Εὐστάθιος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς εἰς τὴν Χαρσιανὸν στρατηγὸς ἐχωρίσθη· ὁ δὲ Μελίας εἰς τὴν Μελιτινήν ἔτι πρόσφυγος ἦν. Καὶ ὁ Βασάκιος μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ τε Κριχορίκη καὶ τοῦ Παζουνη, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰσμαὴλ ὁ Ἀρμένιος ἐκεῖνος, οἵτινες καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν προβλήθεντα Ἀργυρὸν ἔγραφαν διὰ τοῦ χρυσοδοῦλλου λόγον λαβεῖν καὶ

Ἰστέον ὅτι ἡ Ἄβαρα τοῦρμα ἦν ὑπὸ τὸ θέμα Σεβαστείας· ἐπὶ δὲ Ῥωμανοῦ δεσπότη γέγονε κλεισοῦρα. Ἰστέον ὅτι τύπος ἐκράτησε παλαιῶς, τὸν κατεπάνω Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας παρὰ τοῦ βασιλέως δηλονότι προσβάλλεσθαι· διὸ καὶ παρὰ Λέοντος τοῦ μακαριωτάτου βασιλέως κατεπάνω προβλήθη Σταυράκιος ὁ Πλατύς ἐπονομαζόμενος· ὅς χρόνους μὲν διέτριψεν ἱκανοὺς, οὐχὶ καλῶς δὲ καὶ τὰ τέλη διέθηκε. Τοῦ γὰρ πρωτοσπαθαρίου Εὐσταθίου καὶ ἀσηκρητίς ἐν τῷ τῶν Κιβυρραίων θέματι ἐκ προσώπου ἀποσταλέντος (30), φθῶνοι τινὲς ἀναμεταξὺ τούτων

Theophili Antecess. lib. 1, tit. 26, Ληγάτω, ἤγουν τῷ ἐκ προσώπου. Matthæus Blastares litt. E. cap. 2, Λεγάτους εἶχεν ὁ πάπας, οἷον ἐκ προσώπου αὐτοῦ· τοῦτο γὰρ καθ' Ἑλληνας ἡ λέξις δηλοῖ. Et sic passim alii scriptores Græci recentiores. Cæterum Eustathius hic Argyrus Leonis pater fuit, ut scribit paulo superius idem Porphyrogenitus, et Romani Argyri imperatoris avus.

καὶ μάχια γεγόνασιν· ὅτε γὰρ Σταυράκιος ὁ Πλατύς A καὶ τὸν πατρικίον Ἡμέριον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου θαρρῶν, ὡς ἄτε παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα μεσιτευθείς, τῷ ἐκ προσώπου Εὐσταθίῳ ἀντέπιπτε, καὶ μάλιστα ἐναντίως εἶχεν, ἐν οἷς αὐτὸν ἐώρα ἐξω τοῦ δέοντός τι διαπραττόμενον ἢ καὶ προστάττοντα. Ὅτε δὲ πάλιν ὁ ἐκ προσώπου Εὐστάθιος πρὸς τὸν Σταυράκιον διέκειτο ἐχθρῶδως, καὶ πολλὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεις καὶ μηχανὰς ἐπλάττετο. Ὅθεν αἰτίας ὁ προβήθηθις Εὐστάθιος κατὰ τοῦ Σταυρακίου ἀνήγαγεν, ὡς τὸ τῶν Κιβυρραίων θέμα δύο στρατηγούς ἔχειν οὐ δύναται, δηλονότι ἐμὲ καὶ τὸν Σταυράκιον καὶ κατεπάνω Μαρδαίτων· ἄλλα γὰρ ἐμοῦ προστάττοντος καὶ διοικεῖν ἐθέλοντος, ἄλλα B ποιεῖν ὁ κατεπάνω Μαρδαίτων βούλεται, καὶ αὐτεξούσιοι; ὧν τὰ αὐτῷ δοκούντα μανικῶς διαπράττεται. Ἀνήγαγε δὲ καὶ ἄλλας ψευδολογίας τινὰς, καὶ πολλὰς μηχανὰς κατ' αὐτοῦ συνεβράβητο, τὰς μὲν πιθανῶς συνθεῖς, τὰς δὲ συκοφαντικῶς τε καὶ μανικῶς ἀναπλασάμενος. Καὶ οὗτος δηλονότι τῷ πατρικίῳ Ἡμερίῳ καὶ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου θαρρῶν ταῦτα ἔγραψεν. Ἐπὶ δὲ τῷ τότε καιρῷ φίλος Εὐσταθίου μᾶλλον ἦν ὁ πατρικίος Ἡμέριος, ἥπερ Σταυρακίου, καὶ ὕστερον ἐχθρὰν θέντες ἀμφοτέροι ἐχθρὰς ἀνάμεστοι καὶ μανίας πλήρεις γεγόνασι. Τὴν οὖν τοιαύτην ἀναφορὰν Εὐσταθίου δεξάμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ πατρικίου Ἡμερίου πεισθείς, δέδωκε τὴν τοῦ τοιοῦτου κατεπάνω ἐξουσίαν τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Εὐσταθίῳ τῷ ἐκ προσώπου. Τῷ δὲ μακαρίῳ βασιλεὶ τὴν βίον ἀπὸ τῶν C κάτω (31) πρὸς τὰ ἄνω μετῆλλαχότος, Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἀρχῆς ἐγκρατῆς γεγονῶς, ὡς πάντας τοὺς ὑπὸ τοῦ μακαρίου βασιλέως καὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ προκληθέντας ἐν τισὶν ἀρχαῖς διεδέξατο, χαιρεκάκοις καὶ κακοβούλοις ἀνδράσι πεισθείς, οὕτω δὴ καὶ τὸν προβήθηθέντα Εὐστάθιον διεδέξατο, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πεποίηκεν ἔτερον. Ὅ γὰρ Χασὲ ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σαρακηνῶν τῷ γένει ὀρμώμενος, Σαρακηνὸς δὲ τῷ ὄντι τῇ γνώμῃ καὶ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ λατρείᾳ διατελῶν, ὁ τοῦ πατρικίου Δαμιανοῦ δούλος, ἐπεὶ πολλὴν παρβήσιν εἶχε τῷ τότε καιρῷ, ὁ πρωτοσπαθάριος οὗτος Χασὲ πρὸς τὸν κύριον Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα, ὡσαύτως καὶ ὁ πρωτοσπαθάριος Νικήτας ὁ ἀδελφὸς τοῦ Χασὲ, ὁ καὶ τῶν Κιβυρραίων στρατηγὸς γεγονῶς παρὰ τοῦ D αὐτοῦ κυροῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. Ὁ Νικήτας οὖν οὗτος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προβήθηθέντος Χασὲ τὸν βασιλέα ἤτησατο, ὅτι Ὡς ἀρχαῖόν σου φίλον εὐεργετῆν με πρέπον ἐστίν, ἐν δὲ πρὸς τὴν βασιλείαν σου ἀτζημα ἔχω, καὶ δίκαιόν ἐστιν εἰσακοῦσαι μου. Τοῦ δὲ βασιλέως διαπορουμένου καὶ ἀντερωτώντος, τί ἂν εἴη τοῦτο τὸ ἀτζημα, καὶ ὅπερ ἂν ἐστὶν ὑπακοῦσαι ὑποσχομένον (32), ὁ προβήθηθις Νικήτας ἤτη-

Platys Hemerio Praticio et Logothetæ cursus publici confidens, utpote quo intercedente imperatori conciliatus erat, Eustathio Vicario se opposuit, atque omnino ei contrarium se præbuit, ubi præter decorum committentem aut præcipientem aliquid videbat. Vicissim Eustathius Vicarius male erga Stauracium affectus multas adversus ipsum fraudes machinabatur, et querelas contra eum producebat, in Cibyrhæotarum themate duos prætores esse non posse, se videlicet et Stauracium Mardaitarum capitaneum; quippe cum alia ipse juberet, statueretque, alia Mardaitarum capitaneus facere vellet, et quasi sui juris esset ea quæ ipsi viderentur amenter peragere. Produxit item alia quædam mendacia, et multas contra eum fraudes excogitavit; quædam probabiliter quidem, quædam vero per calumniam amenter confingens. Atque hæc quidem Hemerio patricio et logothetæ cursus publici confisus scribebat. Et is sane tunc temporis Eustathio magis quam Stauracio favebat, etsi postea inimici ambo infestissimi fuerint. Ejusmodi igitur Eustathii relatione accepta imperator, et Hemerii patricii petitione persuasus, capitanei istius dignitatem protospathario Eustathio vicario dedit. Sed ad superiores elato beato illo imperatore, Alexander ejus frater imperio positus ferme omnes a fratre imperatore defuncto honoribus auctos in ordinem redegit, hominum malignorum pravis consiliis persuasus; et sic Eustathio, quem diximus, honorem non itidem prorogavit, sed alium ipsi substituit. Nam protospatharius Chase ille a Saracenis genus ducens, et re ipsa eorum quoque sententiam, mores, ac cultum retinens, Damiani patricii servus, plurimum tunc gratia valebat apud Alexandrum imperatorem, quemadmodum et protospatharius Nicetas ejus frater, qui etiam Cibyrhæotarum prætor ab eodem imperatore factus fuit. Hic 138 igitur Nicetas prædicti Chase frater imperatorem compellavit, oportere sibi ut amico veteri beneficium conferri, esse autem unum quod ab ejus majestate peteret, in quo exaudiri deberet: imperatore vero ambigente, interroganteque quidnam illud esset, et pollicente ipsum id, quidquid tandem esset, impetraturum esse, respondit: D Ut filius meus capitaneus Mardaitarum Attaliæ creetur; ejusque petitioni satisfaciens Imperator, Abercium Spatharocandidatum Nicetæ Protospatharii filium, in processu introductum in Triclinium aureum Mardaitarum Attaliæ capitaneum designavit; quemadmodum antea beatus Leo imperator Stauracium Platyn cognominatum. Et eo quidem ritu, ut initio dixi, antiquitus ab imperatore Mardaitarum capitaneus designabatur. Scien-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(31) Sic ex ms. codice. Et paulo infra ὅς pro ὡς perperam legitur in mss. et in editis; sed optime emendat Meursius; qui perperam tamen hunc locum interpretatur sic: qui omnes a fratre defuncto honoribus auctos continuavit, etc. Lege potius in

ordinem redegit; quod quidem facile et sequentia suadent.

(32) Ita ms. codex. In editis, perperam legitur, καὶ ὅπερ ἂν ἐστὶν ὑποσχομένον, etc.

dum autem sub Theophilo imperatore Accubitorem A fuisse Scholasticum Ostiarium, et sub Michaelae ejus filio Damianum patricium, et post eum sub eodem Basilius qui postea Christi amans imperator fuit. Sed sub Basilio Christi amante imperatore quoad usque regnavit nullus fuit accubitor; verum imperante Leone iterum hac dignitate ornatus est Samonas patricius, et post eum sub eodem imperatore Constantinus patricius. Alexandro autem imperium tenente accubitor creatus fuit Barbatus patricius; et sub Constantino Christi amante imperatore rursus Constantinus patricius fuit, cujus antea mentionem feci sub Domino Leone. Sub Romano imperatore hunc honorem tenuit Theophanes patricius; sub Constantino autem iterum Basilius patricius. Sub imperatore illo Christi amatissimo, et perpetua memoria digno Leone Ctenas ille vixit, clericus ætate gravis, et omnino dives, novæ Ecclesiæ domesticus, qui canendo omnes sui temporis antecellebat. Hic Samonæ patricio, qui tunc temporis accubitor erat, persuasit, uti pro se apud imperatorem intercederet, ut protospatharius fieret, et camasum ferret, ac in Lausiaco progrediretur, sederetque veluti protospatharius, rogamque acciperet libram unam, se hujus rei causa imperatori daturum libras quadraginta. At imperator recusabat, dicens fieri non posse, et majestate sua indignum, clericum fieri protospatharium. Quod cum ex Samona patricio idem ille Ctenas intellexisset, ad quadraginta libras inaurium par unum adjecit libris decem æstimatum; et mensulam cælatam ex argento non signato inauratam, et sculptam, cujus item pretium erat decem librarum. Persuasus **139** imperator Samonæ patricii et accubitoris precibus, libras illas auri quadraginta, et inaurium par accepit, et mensulam cælatam ex argento non signato inauratam; quod totum Ctenæ donum sexaginta librarum erat, fecitque eum protospatharium, et rogam dedit libræ unius. Vixit autem hic Ctenas post acceptum protospatharii honorem annos duos, et tunc obiit, cum singulis annis unius libræ rogam accepisset.

δὲ ὁ αὐτὸς Κτενᾶς παρὰ τοῦ πατρικίου Σαμωνᾶ ταῦτα, προσέθηκεν εἰς τὰς τεσσαράκοντα λίτρας καὶ σχολαρίκια (36) ζυγὴν μίαν ἐκτιμηθεῖσαν λίτρας δέκα, καὶ τραπεζίου ἀσήμεν ἐνζῶδον (37) διάχρυσον ἀνάγλυφον ἐκτιμηθὲν καὶ αὐτὸ λίτρας δέκα, καὶ δυσωπηθεὶς ὁ βασιλεὺς τῇ παρακλήσει τοῦ πατρικίου Σαμωνᾶ καὶ παρακοιμωμένου, ἀνελάβετο τὰς τεσσαράκοντα τοῦ χρυσοῦ λίτρας, καὶ τὴν ζυγὴν τὰ σχολαρίκια, καὶ τοῦ τραπεζίου τὸ ἀνάγλυφον καὶ διάχρυσον ἀσήμεν, ὡς γενέσθαι τὸ πᾶν δῶμα τοῦ αὐτοῦ Κτενᾶ λίτρας ἐξήκοντα. Τότε ἐποίησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πρωτοσπαθᾶριον, καὶ ἐρογεύθη τῷ

ατο, ὅτι τὸν υἱὸν μου αἰτοῦμαι ἵνα ποιῆσῃ ἡ βασι-
 λεῖα σου κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας· οὐ-
 τινος ὁ βασιλεὺς τῇ αἰτήσει πεισθεὶς, ἐπὶ προελεύ-
 σεως εἰσαγαγὼν ἐπὶ τοῦ Χρυσοτριχλίνου τὸν υἱὸν
 τοῦ πρωτοσπαθάρου Νικήτα τὸν Σπαθαροκανδιδάτον
 Ἀδέρκιον, προεβάλετο αὐτὸν κατεπάνω τῶν Μαρ-
 δαϊτῶν Ἀτταλίας, καθὼς καὶ ὁ μακάριος Λέων ὁ
 βασιλεὺς πρότερον Σταυράκιον τὸν Πλατὺν ἐπινο-
 μαζόμενον. Καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆθεν παλαιὸς ἔχων τύπος,
 καθὼς ἐν ἀρχαῖς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ βασιλέως προ-
 βάλλεσθαι τὸν κατεπάνω Μαρδαϊτῶν. Ἰστέον ὅτι
 ἐπὶ βασιλείᾳ τοῦ Θεοφίλου παρακοιμώμενος γέγονε
 σχολαστικὸς ὀστιάριος· ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ υἱοῦ Θεο-
 φίλου παρακοιμώμενος Δαμιανὸς πατρικίος· καὶ
 μετὰ τοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γέγονε παρακοιμώμενος
 Βασίλειος ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς. Ἐπὶ δὲ τοῦ Βα-
 σιλίου φιλοχρίστου δεσπότη παρακοιμώμενος οὐ
 γέγονε δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς βασιλείας. Ἐπὶ δὲ Λέοντος
 τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη παρακοιμώμενος γέγονε
 Σαμωνᾶς ὁ πατρικίος· καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐ-
 τοῦ βασιλέως γέγονε Κωνσταντῖνος ὁ πατρικίος.
 Ἐπὶ δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως γέγονε παρακοι-
 μώμενος πατρικίος Βαρβάτος. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντι-
 νου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη γέγονε πάλιν Κων-
 σταντῖνος πατρικίος ὁ προῤῥηθεὶς ἐπὶ Λέοντος δε-
 σπότη. Ἐπὶ δὲ Ῥωμανοῦ δεσπότη Θεοφάνης
 πατρικίος· ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τὸ δεύτερον γέγονε
 Βασίλειος πατρικίος. Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ
 φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἦν ὁ Κτενᾶς
 ἐκεῖνος γέρων κληρικὸς πᾶν πλούσιος, ὅστις ἦν καὶ
 δομέστικος εἰς τὴν Νέαν Ἐκκλησίαν· ὑπῆρχε δὲ τε-
 χνίτης εἰς τὸ ἄσμα, οἷος τῷ τότε καιρῷ ἕτερος οὐκ
 ἦν. Ὁ δὲ αὐτὸς Κτενᾶς τὸν πατρικίον Σαμωνᾶν (33)
 ἐδυσώπησε τῷ τότε καιρῷ παρακοιμωμένου αὐτοῦ
 ὄντος μεσιτεύσαι αὐτὸν εἰς τὸν βασιλεῖα τοῦ γενέσθαι
 πρωτοσπαθᾶριον, καὶ φορεῖν ἐπικουτζουλον (34),
 καὶ προέρχεσθαι εἰς τὸν Λαυσαϊκὸν, καὶ καθέζεσθαι
 ὡς πρωτοσπαθᾶριον, καὶ ῥογεύεσθαι αὐτὸν λίτραν
 μίαν, καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως εἶναι τῷ
 βασιλεῖ λίτρας τεσσαράκοντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ
 ἠθέλησε τοῦτο ποιῆσαι, λέγων (35) τῶν ἀδυνάτων
 τυγχάνειν, καὶ εἰς μεγάλην ἀδοξίαν τῆς βασιλείας
 μου κληρικὸν γενέσθαι πρωτοσπαθᾶριον. Ἀκούσας

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(33) Samonas hic erat Agarensis spado et Leoni D imperatori carus ob detectam Basilius conjuratio-
 nem; a quo etiam Protospatharii honore auctus
 fuit; ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐτιμήθη πρωτοσπαθᾶριος, καὶ
 ὡκειώθη τῷ βασιλεῖ, ut scribit Zonaras in eodem
 Augusto pag. 177. Meminit etiam hujus Samonæ
 Gregorius in Vita sancti Basilius Junioris n° 111.

(34) Camasus Vide Gloss. Græc. Ducangii v.
 Κοῦτζουλον. De Lausiaco autem palatio pluribus

egimus lib. i. Comment. in Antiquitates CP.

(35) Sic ex ms. codice. Perperam habetur in
 editis, τοῦτον ποιῆσαι λέγειν· sed optime Meursius
 emendat.

(36) Σχολαρίκιον, inauris. Vide Ducangii Gloss.
 Græc.

(37) Sic ex ms. Locus in editis mutilus. Ἀσήμεν
 autem et ἀσήμεν, Argentum non signatum. Vide
 Gloss. Græc. Ducangii.

καίρω ἐκείνῃ λίτραν μίαν. Ἐξῆσε δὲ ὁ αὐτὸς Κτενᾶς μετὰ τὸ τιμηθῆναι αὐτὸν πρωτοσπαθᾶριον ἔτη δύο, καὶ ἐτελεύτησεν· ἐρογέυθη δὲ τὰ δύο ἔτη ἀνὰ λίτραν μίαν (38).

ΚΕΦΑΛ. ΝΑ'.

A

CAPUT LI.

Περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ γέγονε τὸ βασιλικὸν δρομῶνιον· καὶ περὶ τῶν ἀκατάβωρων τοῦ αὐτοῦ δρομῶνιου· καὶ ὅσα περὶ τοῦ πρωτοσπαθᾶριου τῆς φιλίας.

Ἰστέον ὅτι μέχρι τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ αἰδίου καὶ σοφωτάτου βασιλέως οὐκ ἦν βασιλικὸν δρομῶνιον ἐν ᾧ εἰσῆρχετο ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' εἰς βούσιον ἀγρᾶριον (39) εἰσῆρχετο πλὴν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, ὅτε ἐπῆλθεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς εἰς τὰ Θέρμα τῆς Προύσης, καὶ πάλιν ὅτε ἀπῆλθε θεάσασθαι τὸ γεφύριον τοῦ Ῥηγίου, δηλονότι τῆ κελύσει αὐτοῦ καὶ προνοίᾳ κτιζόμενον, εἰς δρομῶνιον εἰσῆλθε, καὶ ἕτερον δρομῶνιον ἔχολούθει ἐπισθεν. Οἱ δὲ ἐν αὐτῷ εἰσελθόντες ἐλάται ὑπῆρχον ἀπὸ τοῦ βασιλικῷ ἀγρᾶριου, καὶ ἀπὸ τῶν Στενιτῶν πλωμῶν. Τὸ γὰρ παλαιὸν εἶχε τὸ Στενὸν (40) χελίνδια βασιλικά πλώϊμα μέχρι τῶν δέκα. Ἐπεὶ δὲ ὁ μακάριος βασιλεὺς ὅλα τὰ πλείονα αὐτοῦ μεταστάσιματα (41) εἰς τὰς Πηγὰς ἐποίησε, διὰ τὸ καὶ ὑπ' αὐτοῦ κτισθῆναι τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Ἐβδομον καὶ εἰς τὴν Ἱέρειαν, καὶ εἰς τὴν Βρύαν, εἰσῆρχετο εἰς τὸ ἀγρᾶριον κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον. Ὅτε δὲ εἰς μακρότερον ἀπῆει πρόκενσον, οἶον εἰς τὰ Θέρμα τῆς Προύσης, καὶ εἰς ἐπιτήρησιν τοῦ Ῥηγίου τῆς γεφύρας, εἰσῆει, καθὼς προεῖρηται, εἰς δρομῶνιον, καὶ ἔχολούθει ἕτερον δρομῶνιον, διότι καὶ πλείονας ἀρχοντας εἰσέρχασθαι μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς ὑπολοίπους εἰς τὸ δεύτερον δρομῶνιον. Ὁ δὲ αἰδιμὸς καὶ σοφώτατος Λέων ὁ βασιλεὺς φιλοτιμώτερον πως πρὸς τοὺς μαγίστρους καὶ πατρικίους καὶ οἰκείους συγκλητικὸς διακείμενος, καὶ θέλων ἀεὶ τοῦτο συγκαίρεσθαι, λογισάμενος μὴ ἐπαρκεῖν εἰς ὑποδοχὴν πλείονων ἀρχόντων τὸ ἀγρᾶριον, ἐποίησε δρομῶνιον, καὶ δὴ ἀπαύστως εἰσῆρχετο ἐν αὐτῷ ὅπουδ' ἂν ἐβούλετο ἀπελθεῖν. Συνήρχοντο δὲ μετὰ αὐτοῦ οἶους ἂν ἐβούλετο τῶν ἀρχόντων, ἀπὸ τε μαγίστρων καὶ πατρικίων· κατὰ τύπον γὰρ ἐν τῷ ἀγρᾶριῳ οὐδεὶς ἕτερος εἰσῆρχετο μετὰ τοῦ βασιλέως, εἰ μὴ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης, καὶ ὁ δρουγγάριος τοῦ πλωίμου, καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, καὶ ὁ ἐταιρειάρχης, καὶ ὁ μυστικὸς, καὶ ὁ τῶν δεξ-

De imperiali dromonio, quomodo factum sit, et de protocarabis ejus; item de protospathario phiale.

Sciendum est quod usque ad tempora Leonis præclari sapientissimique imperatoris dromonium imperiale, quo veheretur imperator, nullum erat; sed agrarium tantum russæum; præterquam sub Basilio Christi amante imperatore: quippe idem imperator cum ad Prusæ thermas, ac rursus ad Rhegii pontem videndum abiret, quem extrui ipse jusserat, dromonium conscendit, quod alterum dromonium sequebatur: remiges vero qui in eo, ex imperiali agrario erant, et ex nauis Stenitis. Ab antiquo enim in Steno chelandia imperialia navigationi instructa decem erant. Cum vero beatorum memoriarum imperator plerumque ad Pegana migraret, quod ea palatia ab eo ædificata essent, similiter in Hebdomum, in Hieriam, et in Bryantem, agrarium de more prisco ingrediebatur: at cum longiorein aliquam projectionem susciperet, veluti ad Prusæ thermas, et ad Rhegii pontem videndum, dromonium, ut antea dictum est, conscendebat; sequebaturque alterum dromonium, in quo reliquos comitatus esset, cum in priori una cum imperatore essent plerique principes. Sed Leo ille præclarus ac sapientissimus imperator benignius erga magistros, patricios, et consiliarios suos affectus, gratificarique eis hac in re cupiens, cum ad plerisque principes excipiendos non sufficere agrarium videret, dromonium fieri curavit, eoque semper usus est quocumque demum proficisci vellet: et comitabantur e principibus, magistris, patriciis, quoscumque vellet. In agrario enim ritu solito nemini cum eo esse licebat, nisi Drungario excubiarum, Drungario rei navalis, Logothetæ cursus publici, Hetæriarchæ mystico, magistro libellorum supplicum, domestico scholarum, si in urbe **140** esset, accubitori, protovestiarario, et e cubiculariis quos imperator jussisset. Hac itaque de causa Leo ille præclarus ac sapientissimus imperator dromo-

ANSELMII BANDURI NOTÆ.

(38) Sic ex ms. Perperam legitur in editis, ἀνὰ **D** λίτρας χιλίας.

(39) Ἀγρᾶριον imperatoris non solum tectum erat, uti describitur ab Anna Comnena, sed et purpureum, vel rubeum, ac velis et aulais ejusdem coloris pariter instructum, unde βούσιον appellatum; in quo quidem nemini esse licebat, præterquam Drungariis excubiarum, et rei navalis, et aliquot aliis ex primariis Palatii officialibus, quos imperator deligebat.

(40) Stenum nuncuparunt primum Græci totum illud maris fretum quod Byzantium inter et Pontum interjacet; quod quidem trecentis plus minus stadiis in longitudinem patet. Deinde vero scriptores recentiores Stenum pro ipso Steni littore passim usurparunt; proinde Europæanum illud litus, a capite Portus Ceratini, ubi exstitit monasterium Sancti Mamantis, ad ostia Ponti Euxini, Stenum

dictum fuit. Et hac quidem nomenclatura donatus potissimum maritimus tractus, qui supra Galatam, ad Freti caput urbi objacet. Cæterum a Steno Stenitas dictos nautas, qui supra Stenum chelandia, seu alia navigia ducebant tradit idem Porphyrogenitus.

(41) Ita ms. codex. Editi habent, μεταστάματα. Μεταστάσιμα, μεταστάσιμον, et μεταστάσεις dictæ solennes imperatorum *Processiones*, cum scilicet e magno palatio in alia palatia secedebant, cum omni imperatorio comitatu, ut auctor est Luitprandus in Legat. *His ergo tribus hebdomadibus habuit Nicephorus extra Constantinopolim μεταστάσιον, id est, stationem, in loco qui dicitur εἰς Πηγῆν, id est, ad Fontes, etc.* Vide quæ de Palatio Pegano, de Hebdomo, de Hieria, et de Bryantem adnotamus supra in Comment. in Antiquitates CP.

nium fecit; et aliquanto post alterum quoque dromonium fieri curavit, quod secundum appellatum semper nomen retinuit. Sæpe enim imperator hic longiora itinera instituebat, veluti Nicomediam, aut Olympum versus, et Pythia; quamobrem etiam hæc dromonia paravit in suum ac principum suorum usum, ac commodum. Frequenter vero cum non ita longe profecturus esset, partem unam in hippodromo relinquebat ad palatii custodiam, quia tibi jam ex antiquo more numeri cohors cum scholarum domestico in præsidio agere solebant; cumque in hippodromo manerent ritu solito, una cum imperatoribus in processum pergebant. Primitus vero etiam imperiale officium gerebat phialæ protospatharius, habebatque sub sua potestate remiges omnes agrariorum imperatoris tam russæorum quam nigrorum, exceptis iis quæ ad Augustam pertinebant; ista enim sive russæa, sive nigra, sub ipsius mensæ domestico erant. Sed cum sub Leone præclaro illo ac sapientissimo imperatore dromonia primum conficerentur, imperiali jussu, eorum etiam remiges protospatharii phialæ arbitrio subjecti fuere: isque quotidie ex veteri consuetudine sub vesperam descendens, considebat in phiala, unde et protospatharii phialæ nomen accepit, ac inter agrariorum dromoniorumque remiges sibi subjectos lites judicabat, atque jus dicebat administrabatque: et si quid præter decorum commisisset aliquem comperisset, aut injuriam cuiquam fecisset, vel officium suum deseruisse, eum flagris acriter excipiebat. Et, ut dictum est, omnes remiges dromoniorum agrariorumque imperialium, tam russæorum quam nigrorum, sub potestate erant ac cura protospatharii phialæ; sed Augustæ agraria sive russæa, sive nigra ad mensæ ipsius domesticum pertinebant, ita tamen ut ille muneris sui rationem non Augustæ redderet, sed imperatori. Sub Leone autem præclaro illo ac sapientissimo imperatore phialæ protospatharius erat Joannes cognomento Thalasson, post quem Podaron, cui successit Leo Armenius, Arsenii protospatharii et manclabitæ pater. Hi vero, nempe protospatharius Podaron, et Leo Armenius protelatæ fuerunt Nasar praticii, et rei navalis drungarii; et sub Basilio Christi amantissimo imperatore a re navali translati, protelatæ agrarii imperatorii effecti sunt; sub Leone vero **141** præclaro sapientissimoque imperatore, cum dromonia is fecisset, propter eorum fortitudinem, reique maritimæ peritiam, protocarabi facti sunt;

Α σων, καὶ ὅτε παρῆν ἐν τῇ πόλει καὶ ὁ δομῆστικός τῶν σχολῶν, καὶ ὁ παρακοιμώμενος, καὶ ὁ πρωτοβαστιάριος, καὶ ἐκ τῶν κοιτωνιτῶν οὗς ἂν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς. Δι' οὖν τὸν τρόπον τοῦτον ἐποίησε Λέων ὁ αἰδίμιος καὶ σοφώτατος βασιλεὺς τὸ δρομῶνιον, καὶ μετὰ τινα καιρὸν ἐποίησε καὶ ἕτερον δρομῶνιον, ὃ καὶ δεύτερον προσηγορεύθη, καὶ ἀκολούθως ὠνομάσθη. Καὶ γὰρ εἰς μακρόκενσα (42) ἀπέβη ὁ μακάριος οὗτος βασιλεὺς· ὅσον εἰς Νικομήθειαν, εἰς τὸν Ὀλυμπον, εἰς τὰ Πύθια· καὶ διὰ τοῦτο ἐπετηθεύσατο τὰ δύο δρομῶνια εἰς ὑπηρεσίαν καὶ ἀνάπαυσιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. Πολλὰκις γὰρ ἐξερχομένου αὐτοῦ εἰς τὰ πλησίον πρόκενσα, τὴν μίαν οὐσίαν κατελίμπανεν εἰς τὸν ἱππῶδρομον πρὸς φύλαξιν τοῦ παλατίου, διὰ τὸ τάγμα τοῦ ἀριθμοῦ (43) κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα παλαιὸν τύπον μετὰ τοῦ δομῆστικοῦ τῶν σχολῶν ταξιδεύειν, καὶ ἐναπομένοντες (44) εἰς τὸν ἱππῶδρομον συνεξιοῦσι κατὰ τύπον τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὰ πρόκενσα. Ὅτι ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν βασιλικὸν ὄφεικον ἦν τῷ πρωτοσπαθάρῳ τῆς φιάλης· οὗτος δὲ ὁ πρωτοσπαθᾶριος τῆς φιάλης ἐπεκράτει καὶ εἶχεν ὑπ' αὐτὸν πάντας τοὺς ἐλάτας τῶν βασιλικῶν ἀγρᾶριων βουσίων τε καὶ μαύρων, ἄνευ τῶν ἀγρᾶριων τῆς Αὐγούστης· τὰ γὰρ ἀγρᾶρια τῆς Αὐγούστης τὰ τε βούσια καὶ μαῦρα ἐπεκράτει καὶ ἐξουσίαζεν ὁ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ αἰδιδίμου καὶ σοφώτατου βασιλέως, καινουργηθέντα τὰ δρομῶνια κελεύσει βασιλικῇ εἶχεν ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθᾶριος τῆς φιάλης, καὶ τῶν τοιοῦτων δρομωνίων **C** τοὺς ἐλάτας ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν. Ὁ οὖν προβρήθεις πρωτοσπαθᾶριος τῆς φιάλης καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ καθ' ἐκάστην δεῖλην ἀπὸ παλαιῦ τύπου κατήρχετο καὶ ἐκαθέζετο ἐν τῇ φιάλῃ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐλέγετο πρωτοσπαθᾶριος τῆς φιάλης· καὶ τὰς ἀναμεταξὺ δίκας τῶν ἐλατῶν τῶν τε ἀγρᾶριων καὶ τῶν δρομωνίων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐξουσιαζομένων ἔκρινε, καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἐδίκαζε τε καὶ ἐδιοικε· καὶ ἡνίκα παρὰ τὸ δέον εὐρισκῆ τινα ἢ ἐργαζόμενον ἢ τινα ἀδικούντα, ἢ εἰς τὴν ἰδίαν δουλείαν βαγεύοντα (45), τοῦτον διὰ μαγκλαβίων σφοδρῶν ὑπέβηχετο. Καὶ καθ' ὃν εἶρηται τρόπον πάντες οἱ τῶν δρομωνίων ἐλάται, καὶ οἱ τῶν τοῦ βασιλέως ἀγρᾶριων, τῶν βουσίων καὶ τῶν μαύρων, ὑπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὴν θεωρίαν ὑπῆρχον τοῦ πρωτοσπαθαρίου τῆς φιάλης. Τὰ δὲ τῆς Αὐγούστης ἀγρᾶρια τὰ τε βούσια καὶ μαῦρα ὑπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἐφορίαν ὑπῆρχον τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης, δηλονότι τὸν λόγον τῶν ἀγρᾶριων τούτων ποιούντος τοῦ τῆς τραπέζης, οὐχὶ πρὸς τὴν Αὐγούστην, ἀλλὰ πρὸς τὸν βα-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(42) Μακρόκενσον, *Longior recessus*, quasi μακρὸν πρόκενσον, cum scilicet imperator in remotiora palatia cum toto comitatu proficiscebatur, ut in his moram ageret. Paulo supra aliis verbis, μακρότερον πρόκενσον, cui opponit τὸ πλησίον πρόκενσον.

(43) Ἀριθμός, *numerus, cohors militaris*. Vide Ducangii Gloss. Græc.

(44) Ita ex ms. codice. Perperam legitur in edi-

lis, κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον ἐπικρατήσαν μετὰ τοῦ δομῆστικοῦ τῶν σχολῶν ταξιδεύειν, καὶ ἐναπομένοντος, etc.

(45) Βαγεύειν, *vagari*. Suidas: Βαγεύειν, πλανητεύειν. Μαγκλαβίον autem *clava, baculus*, quo quis percutitur; unde et interdum pro flagello quo feriuntur rei accipitur. Vide Ducangii Gloss. Græc.

σιλέα. Ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ αἰοίδιμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως ἦν πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης ὁ Ἰωάννης, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ Θαλάσσιων, καὶ μετ' αὐτὸν γέγονεν ὁ πρωτοσπαθάριος ὁ Ποδάρων, καὶ μετ' ἐκείνον ὁ πρωτοσπαθάριος Λέων ὁ Ἀρμένης, ὁ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀρσενίου καὶ μαγκλαβίτου πατὴρ (46). Οὗτοι δὲ ὁ τε ὁ πρωτοσπαθάριος Ποδάρων, καὶ ὁ Λέων ὁ Ἀρμένης πρωτελάται γέγονασι τοῦ πατρικίου Νάσαρ καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωτμου· καὶ ἐπὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀνήξαν ἀπὸ τοῦ πλωτμου καὶ γεγόνασι πρωτελάται τοῦ ἀγγαρίου τοῦ βασιλέως· ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ αἰοίδιμου ἠποίησε, διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς θαλάσσης, ἠποίησεν αὐτοὺς πρωτοκαράβους· καὶ περιστάσεως γενομένης, εἰσῆγαγεν ὁ βασιλεὺς τῶν δύο δρομωνίων τοὺς ἐλάτας μετὰ τῶν δύο πρωτοκαράβων τοῦ πρώτου δρομωνίου εἰς χελάνδια πλώϊμα, δούς αὐτοῖς ἐξόπλισιν πολλὴν καὶ ἀναγκαίαν, ὅσον σκουτάρια, δόρυκας (47), κλιθάνια κάλλιστα, καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιδέονται πλώϊμοι στρατιῶται ἐπιφέρεισθαι· καὶ ἀνελάβετο αὐτοὺς ὁ πατρίκιος Εὐστάθιος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωτμου μετὰ τοῦ βασιλικοῦ στόλου, καὶ ἀπῆει κατὰ τῶν ἐναντίων. Τοῦτο δὲ ὄλον (48) ἠποίησεν ὁ βασιλεὺς διὰ τὸ ἀποβλέπειν τὸν πατρικίον Εὐστάθιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωτμου πρὸς πόλεμον τῶν ἐναντίων, καὶ ἀντ' ἐκείνων ἐκυβέρνα τὸ βασιλικὸν δρομώνιον Μιχαὴλ ὁ γέρων καὶ συνετὸς ἐκείνος ὄντων αὐτῶν τῷ τότε (49) καιρῷ πρωτελατῶν. Οἱ δὲ ἐλαύνοντες εἰς τὰ δρομῶνια ἕως τῆς ἐλευσεως τῶν βασιλικῶν ἐλατῶν ὑπῆρχον Στενίται ἐκ τῶν οὐσιῶν τοῦ Στενοῦ. Ὅτε δὲ ὑπέστρεψαν ἐκ τοῦ ταξιδίου, πάλιν ἦσαν εἰς τὴν ἰδίαν δουλείαν καθὼς καὶ προὔπῆρχον. Τότε οἰονεὶ φιλοτιμούμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πρωτοσπαθάριον τὸν Ποδάρωνα διὰ τὸ ἀνδραγαθῆσαι αὐτὸν καὶ εὐδοκιμῆσαι ὑπὲρ πάντας εἰς τὸν πόλεμον καὶ μαρτυρηθῆναι καὶ παρὰ τοῦ πατρικίου Εὐσταθίου καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωτμου (50) ἕτερον τοιοῦτον μὴ εἶναι εἰς τὸ πλώϊμον ἐπὶ τῆ ἀνδρείᾳ καὶ διεγέρσει καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς, καὶ μάλιστα τῇ πρὸς τὸν βασιλέα εὐνοίᾳ καὶ ὀρθῇ πίστει, δίδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρωτοσπαθαρίου τῆς φιάλης. Διὰ τε τὸ εἶναι αὐτὸν ἀγράμματον, προστάζει τοῦ βασιλέως κατήρχετο κριτῆς ἀπὸ τοῦ ἱπποδρόμου, καὶ συνεκαθέζετο μετὰ αὐτοῦ ἐν τῇ φιάλῃ καὶ ἐκρινε τοὺς ἐλάτας. Τὰ δὲ Αὐγουσθιακά ἀγράμια, καθὼς προεῖρηται, ἐπεκράτει ὁ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγουσθης. Μετὰ τοῦτο δὲ προεβάλετο ὁ βασιλεὺς τὸν τε Ποδάρωνα καὶ τὸν Λέοντα τὸν Ἀρμένην τοποτηρητὰς τοῦ βασιλικοῦ πλωτμου· πρωτοκαράβους δὲ τοῦ δρομωνίου αὐτοῦ προεβάλετο

A cum autem belli necessitas urgeret, utriusque dromonii remiges, cum duobus primi dromonii. protocarabis in chelandia imperator introduxit, data iis armatura multiplici et necessaria, ut sunt scuta, pelles cervinæ, clibana pulcherrima, et alia quibus adscitis Eustathius patricius, reique navalis drungarius cum classe imperatoria contra hostes profectus est. Fecitque totum hoc Imperator, quia Eustathius patricius, reique navalis drungarius bellum cum hostibus gerere cogitabat; et interea vice illorum dromonium imperiale gubernabat Michael ille senex ac peritissimus omnium illius ævi protelatarum. Qui autem dromonia agitabant, usque dum imperatoris remiges venirent, Stenitæ erant Steni incolæ. Cum vero ex bellica expeditione redirent, pristina iterum officia præstabant. Et tunc honoris ergo imperator protospathario Podaroni, propter rem præclarissime gestam præ omnibus in bello, et quia Eustathius patricius reique navalis drungarius hoc illi testimonium perhibuerat, non esse alium in tota classe majore fortitudine, vigilantia, et aliis virtutibus, maxime vero amore ac fide in imperatorem, potestatem protospatharii phialæ contulit. Cumque illiteratus esset, jussu imperatoris ex hippodromo iudex veniebat, qui cum eo in phiala sedebat, et remiges judicabat. At Augustæ agraria, ut dictum est, mensæ Augustæ domesticus curabat. Postea autem imperator Podaronem et Leonem Armenium classis suæ vicarios designavit; protocarabos vero dromonii sui fecit Michaellem illum senem, qui tunc temporis protelates dromonii erat, et ante in agrario Christi amantissimi imperatoris Basilii deuterocelates, et Michaellem alterum, Barcalan cognominatum, qui ante protelates in classe erat sub Eustathio patricio et drungario, cum contra Turcas proficisceretur, et Symeonem Bulgaricæ principem debellaret. Qui Symeon Bulgaricæ princeps cognito in flumen deductam esse classem, et Turcas contra se transmissuram, fites fecit, sive catenas firmas ac duras admodum, quibus impediret, quominus in ulteriorem ripam Turcæ exscendere possent; atque ita primum Turcæ exscensu cohibiti sunt. Quod cum ita esset, Michael, quem dixi, Barcalas, et cum eo duo alii nautæ classarii assumptis scutis et gladiis viriliter plane ac fortiter chelandio exsistentes, 142 funes sive catenas disciderunt, et transitum Turcis aperuerunt. Turcæ itaque ubi factum hoc egregium Barcalæ vidissent, nimirum eum solum duobus nautis classariis præeuntem primum catenas discidisse, cum summa admira-

ANSELMI BANDURI MOTÆ.

(46) Sic ex ms. codice. Locus mutilus in editis.

(47) Nimirum, pelles cervinas. Sic etiam supra cap. 26, ubi vide quæ adnotavimus.

(48) Nimirum, Fecitque totum hoc imperator, quia Eustathius patricius, reique navalis Drungarius bellum cum hostibus gerere cogitabat. Meursius vero sic interpretatur: Fecit totum hoc imperator, quia

is bellum spectabat.

(49) In editis legitur, αὐτῷ pro αὐτῶν, et ideo Meursius sic interpretatur hunc locum: cum interea illorum vicem cum remigum primis imperiale dromonium gubernaret senex ille prudensque Michael.

(50) Sic ex ms. codice. Perperam legitur in editis τοῦ πολέμου· sed optime Meursius emendat.

tlone dixerunt, hunc dignum esse, qui patricius fieret, et rei navali præficeretur; quamobrem etiam imperator, Barcalæ fortitudine ad ipsius aures delata, dromonii sui deuterocelatem creavit. Mox vero, Podarone et Leone vicariis constitutis, Michael ille senex, et hic Barcalas protocarabi dromonii facti sunt. Et prædictus quidem Leo Armenius protospatharii et manclabitæ Arsenii defuncti pater, diem obiit cum rei navalis vicarius esset: Podaron vero protospatharius quodam elapso tempore prætor creatus est thematis Cibyrhæotarum; qui cum vicarius factus esset, phialæ protospatharius creatus est protospatharius Theophylactus Bimbilides, consobrinus protospatharii Joannis Thalassonis cognominati, perseveravitque aliquot annis incuntis Imperii Christi amantissimi domini Constantini Porphyrogeniti. Hoc igitur mortuo, quia jam ætate confectus esset Michael ille senex, quem dixi, et protocarabi munus plurimos annos sustinisset, dignitate protospatharii ornatus est, factusque phialæ protospatharius; et cum imperator dromonii phialam ingrederetur, atque in processu sive alio iret, egregius ille senex, et ob rei navalis peritiam semper memorandus, stabat in medio dromonii, remiges exhortans, uti alacrius remis incumberent, simul etiam protocarabos docens, quomodo pro ratione ac vi ventorum navem imperatoris dirigerent. Eo defuncto propter pueritiam imperatoris, et fatuitatem Constantini patricii et accubitoris, protocarabus factus est Michaelis illius memorati senis gener, Theodotus, tunc temporis protelates, diversis temporibus creatus candidatus, strator, spatharius, spatharocandidatus, et postea protospatharius, atque phialæ protospatharius. Neque enim ab antiqua consuetudine protocarabus imperatoris fiebat protospatharius aut spatharocandidatus; sed vel candidatus, vel strator, vel sæpe etiam spatharius. Sub Leone autem præclaro illo ac sapientissimo imperatore solus hic Michael spatharius primo, mox item spatharocandidatus factus est. Igitur, ut dixi, propter imperatoris pueritiam, et Constantini patricii accubitorisque fatuitatem, protocarabi spatharocandidati facti sunt, et hic Michael protospatharius. Cum autem in palatium venisset Dominus Romanus 143 imperator, et imperio nescio quo pacto potitus esset, Theodotum propter benevolentiam erga dominum Constantinum Christi amantissimum imperatorem, non solum in ordinem redegit, sed cæsum tonsumque perpetuo exsilio damnavit in quo etiam mortuus est, relicto protocarabi munere Constantino illi Loricato qui cum ipso erat, quia per metum bene erga ipsum affectus esset; et Constantini imperatoris amicitiam ejurasset, syngrapha ad id data, quam sua manu subsignaverat: quem initio quidem spatharocandidatum creavit, mox autem principem protocarabum, deinde protospatharium phialæ, et paulo post protospatharii honore auxit. Et hic quidem per Joannem clericum, qui Deo per-

τὸν Μιχαὴλ ἐκείνον τὸν γέροντα πρωτελάτην τῷ τότε καιρῷ δρομωνίου τυγχάνοντα, δευτεροελάτην δὲ γεγονότα τοῦ ἀγγραρίου Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότη, καὶ τὸν ἕτερον Μιχαὴλ, οὗ τὸ ἐπίκλην Βαρκαλᾶς, ὅστις ἦν πρότερον εἰς τὸ πλώϊμον πρωτελάτης τοῦ δρουγγαρίου Εὐσταθίου καὶ πατρικίου, ὅτε ἐπέρασε τοὺς Τούρκους, καὶ κατεπολέμησε τὸν Συμεὼν τὸν ἀρχὸν Βουλγαρίας. Οὗτος οὖν ὁ Συμεὼν ὁ ἀρχὸν Βουλγαρίας μαθὼν τὴν τοῦ πλωϊμοῦ πρὸς τὸν ποταμὸν ἄφιξιν, καὶ ὅτι μέλλει τὸ πλώϊμον τοὺς Τούρκους κατ' αὐτοῦ περᾶσαι, ἐποίησε λέσας ἤτοι πλοκάς ἰσχυράς πάνυ καὶ στερεμνίους, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς Τούρκους ἀντιπερᾶν, δι' ἣν ἐπίνοιαν καὶ ἐκωλύθησαν οἱ Τούρκοι τὸ πρῶτον περᾶσαι. Ὁ οὖν προρῥήθεις Μιχαὴλ ὁ Βαρκαλᾶς μετὰ καὶ ἄλλων δύο πλωϊμων ἀναλαθόμενοι τὰ σκουτάρια καὶ σταθία αὐτῶν, ἀνδρείῳ καὶ ῥωμαλέῳ ὀρμήματι ἐκπηδήσαντες τοῦ χελανδίου, κατέκοψαν τὰς λέσας ἤτοι τοὺς πλοκοὺς, καὶ ἤνοιξαν τὸν πόνρον Τούρκους. Τοῦτον οὖν τὸν Βαρκαλᾶν οἱ Τούρκοι ἰδόντες, καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτοῦ ὑπερθαυμάσαντες, ὅτι μόνος τῶν δύο προπορευόμενος πλωϊμων πρῶτος κατέκοψε τὸν πλοκὸν, θαυμάσαντες εἶπον, ὅτι τοῦτον ἔπρεπε νομοῦν εἶσθαι πατρικίον, καὶ εἶναι κεφαλὴν τοῦ πλωϊμοῦ. Τὴν οὖν τοῦ Βαρκαλοῦ ἀνδρείότητα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐποίησεν αὐτὸν δευτεροελάτην εἰς τὸ δρομωνίον βασιλικόν. Εἶθ' οὕτως τοῦ Ποδάρωνος καὶ τοῦ Λέοντος γενομένων τοποτηρητῶν, προεδιέθη ὁ Μιχαὴλ ὁ γέρων, καὶ οὗτος ὁ Βαρκαλᾶς πρωτοκάραβοι τοῦ δρομωνίου. Ὅτι ὁ προρῥήθεις Λέων ὁ Ἀρμένιος ὁ πατὴρ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀρσενίου καὶ μαγλαβίτου τοῦ τελευτήσαντος τελευτᾷ τοποτηρητῆς ὦν εἰς τὸ πλώϊμον· ὁ δὲ πρωτοσπαθᾶριος ὁ Ποδάρων μετὰ τινος χρόνου προεδιέθη στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Κιβυρραίων. Ὅτι τοῦ Ποδάρωνος γεγονότος τοποτηρητοῦ προεδιέθη πρωτοσπαθᾶριος τῆς φιάλης ὁ πρωτοσπαθᾶριος Θεοφύλακτος ὁ Βιμβιλιδῆς ἀνεψιὸς τυγχάνων τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου, οὗ τὸ ἐπίκλην Θαλάσσω, καὶ διήρκεσεν ἐν ἑτασί τισι τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου καὶ φιλοχρίστου δεσπότη. Τοῦτου οὖν τελευτήσαντος διὰ τὸ ὑπεργηρᾶσαι τὸν προρῥήθენტα Μιχαὴλ τὸν γέροντα, καὶ εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους διατριψαί ἐν τῇ τοῦ πρωτοκάραβου ὑπουργίᾳ, ἐτιμήθη τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ καὶ προεδιέθη καὶ πρωτοσπαθᾶριος τῆς φιάλης. Καὶ εἰσερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν τῇ φιάλῃ ἐν τῷ δρομωνίῳ, καὶ ἀπίοντος εἶτε ἐν προκένσῳ, εἶτε ἀλλαχοῦ, ἴστατο ὁ καλὸς ἐκεῖνος γέρων καὶ ἀείμνηστος κατὰ τὴν τῆς θαλάσσης ἐμπειρίαν μέσον τοῦ δρομωνίου, προθυμοποιῶν καὶ προτρέπομενος τοὺς τοῦ δρομωνίου ἐλάτας γενναιότερον καὶ ἀνδρειότερον ἐλαύνειν τε καὶ κωπηλατεῖν, ἅμα δὲ καὶ τοῖς τότε πρωτοκάραβοις ὑποτιθέμενος, κατὰ τὴν δυσκρασίαν καὶ πνεῦσιν τῶν ἀνέμων τὴν βασιλείον ναῦν πηδαιλουχεῖν τε καὶ κυβερνᾶν. Τοῦτου οὖν τελευτήσαντος, διὰ τὸ νῆπιον τυγχάνειν τὴν βασιλείαν, καὶ τὸ ἀδιάκριτον τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ παρκοιμωμένου, γέγονεν ὁ Θεόδοτος ἐκεῖνος πρωτοκά-

ραβος, τῷ τότε καιρῷ πρωτελάτης ὦν, τιμηθεὶς ἀ
κατὰ διαφορῶν καιρῶν κανδιδατος, στρατῶρ, σπα
θάριος, σπαθαροκανδιδατος, καὶ μετὰ ταῦτα πρωτο
σπαθάριος καὶ πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης· ὅς ἦν
γαμβρὸς τοῦ προρόθηθέντος Μιχαήλ τοῦ γέροντος.
Οὐδὲ γὰρ ἀπὸ παλαιῶν τύπων ποτὲ ἐγεγόνει ἢ ἐτι
μήθη πρωτοκάρατος τοῦ βασιλέως πρωτοσπαθάριος,
ἀλλ' οὐδὲ σπαθαροκανδιδατος, ἀλλ' ἢ κανδιδατος, ἢ
στράτῶρ, ἢ τὸ πολὺ σπαθάριος. Ἐπὶ δὲ Λέοντος
τοῦ αὐοδίου καὶ σοφωτάτου βασιλέως οὗτος μόνος ὁ
Μιχαήλ ἐτιμήθη σπαθάριος, καὶ μετὰ ταῦτα σπαθα
ροκανδιδατος. Διὰ δὲ τὸ νήπιον τυγχάνει τὸν βασι
λέα, καθὼς εἴρηται, καὶ τὸ ἀδιάκριτον τοῦ πατρι
κίου Κωνσταντίνου παρακοιμωμένου, γεγόνασιν οἱ
πρωτοκάρατοι σπαθαροκανδιδατοι, καὶ οὗτος ὁ Μι
χαήλ πρωτοσπαθάριος. Τοῦ δὲ βασιλέως τοῦ κυροῦ Ῥω
μανοῦ ἀνελθόντος ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τῆς βασιλείας,
οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν ἐγκρατοῦς γενομένου, τὸν μὲν
Θεόδοτον διὰ τὴν πρὸς Κωνσταντίνον τὸν φιλόχριστον
δεσπότην καὶ βασιλέα εὐνοίαν, οὐ μόνον διεδέξατο,
ἀλλὰ καὶ τὴν διὰ δαρμοῦ (51) καὶ κουρᾶς ὑπεξήλαθε
τιμωρίαν, καὶ ἐν διηνεκεῖ παρέπεμπεν ἐξορίαν, ἐν ἣ
καὶ τῷ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο, ἕσας τὸν σὺν αὐτῷ
πρωτοκάρατον Κωνσταντίνον ἐκείνον τὸν Λαωρικόν, διὰ
τὸ διὰ φόβου εὐνοικῶς διακεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, καὶ
ὄρκῳ ἰδιοχείρῳ ἐξαρησάμενον τὴν πρὸς τὸν
βασίλεα Κωνσταντίνον εὐνοίαν καὶ ἀγάπην· ὃν
πρῶτον μὲν σπαθαροκανδιδατον ἐτίμησε, καὶ πρῶ
τον πρωτοκάρατον ποιήσας, καὶ πρωτοσπαθάριον
τῆς φιάλης προβαλόμενος, μετὰ ὀλίγον καὶ πρωτο
σπαθάριον ἐτίμησεν. Οὗτος οὖν δι' ὑπομνήσεως τοῦ
κληρικῶ Ἰωάννου καὶ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ βαί
κτωρος (52) γεγονότος, ὑπέθετο τῷ μακαρίτῳ βασι
λεῖ τῷ κυρῷ Ῥωμανῷ, ὅτι ὁ πρωτοσπαθάριος Θεο
φύλακτος καὶ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης, ἐπεὶ
προβολὴ καὶ ἀντιληψίς τῆς μητρὸς τοῦ βασιλέως
τυγχάνει καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἀνάγκη καὶ πρὸς τοὺς
ἰδίου δεσπότης καὶ εὐεργέτας προσπαθεῖν.
Καὶ τίς ἢ χρεῖα τὸν λαὸν τῶν ἀγρῶν τῆς φιάλης ἐν
δυσὶν ἐξουσίαις διαιρεῖσθαι; Δύναται γὰρ ὁ τῆς
τραπέζης τῆς Αὐγούστης, τῆ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ
τὴν Αὐγούστην εὐνοίαν κρατούμενος, ἐξαπατήσας
τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κρατούμενους Αὐγουστιατικοὺς ἀγρῶν
ἐλάτας, καὶ μελετήσασί τινα ἐπανάστασιν κατὰ τῆς
βασιλείας σου. Ταῦτα εἰπὼν πείθει τὸν κακὸν ἐκε
ῖνον καὶ σχολιδὸν βαίκτωρα, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν βασιλέα·
εὐχολὸν γὰρ ἢ κουφότες καὶ ἀδιάκριτος γνώμη πρὸς
ἄπαν τὸ κακούργως λεγόμενον καὶ ὑποτιθέμενον ἀπο
πλανᾶσθαι καὶ ἐκκυλεσθαι. Καὶ εἰπὼν πείθει,
καὶ πείσας δίδοται αὐτῷ καὶ ἡ τῶν Αὐγουστιατικῶν ἀγρῶν
ἐξουσία· καὶ ἔκτοτε ἐπακράτησε τὸ τὸν
πρωτοκάρατον (53) τοῦ βασιλικῶ δρομωνίου ἐπέχειν
καὶ ἐξουσιάζειν πάντας τοὺς ἐλάτας τῶν τε

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(51) Ms. codex sic. Editi vero, οὐ μόνον διεδέξατο, D
ἀλλά καὶ τὴν δαρμοῦ, etc. ubi Meursius legendum
ait, οὐ μόνον οὐ διεδέξατο, etc. sed fallitur, ut
nemo non videt.

(52) Joannes hic est ille monachus et presbyter,
cognomento Lazares, quem Alexander imperator
Constantino Porphyrogenito ex fratre nepoti tulo
rem dedit; cuius quidem meminit Leo Grammaticus
in Alexandro: Ἰωάννην παπᾶν, τὸν ἐπίκλην Λαζάρ
ων βαίκτωρα πεποίηκεν· et idem scriptor in Con
stantino pag. 497 et 505. Præterea hujus Joannis
mentionem faciunt anonymus Combellianus in
Alexandro num. 2, in Porphyrogenito num. 3, in
Lecapeno num. 28, Scylitzes pag. 607 et 623, et
Zonaras pag. 148. Παίκτωρ autem, rector, eldos

ἀξιώματος, ut scribit Suidas, sed qualis fuerit hæc
dignitas non declarat; attamen, cum solos clericos
hæc donatos fuisse legatur, ecclesiasticam digni
tatem fuisse non dubito; et hanc quidem dignita
tem cæteras præcessisse videtur Luit
prandus lib. 6, cap. 5, ubi de erogatione nomi
smatum agit, quæ ab imperatore principibus
palatii ante Dominicam Palmarum fieri solebat:
Quorum primus vocatus est rector domus, etc. Me
minit item rectoris idem Luitprandus et lib. III,
cap. 7: *Suæ parti parentes collocat; rectorem, ma
gistros, patricios, logothetam*, etc.

(53) Perperam legitur in editis, τὸ τῶν πρωτο
κάρων, etc., sed optime Meursius emendat,

δρομωνίων βασιλικῶν τε καὶ Αὐγουστατικῶν ἀγρῶν, καὶ εἶναι καὶ πρωτοσπαθῆριον τῆς φιλῆς. Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀειμνήστου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς Δύσεως θεμάτων λογαρίου ἀπαίτησις διὰ τοῦ πρωτοσπαθarioύ Λέοντος καὶ γεγονότος στρατηγού τοῦ Τζικάνη ἐκ τῶν αἰρουμένων μὴ ταξιδεύειν. Ἰστέον ὅτι καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου Λέοντος ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς Δύσεως θεμάτων λογαρίου ἀπαίτησις διὰ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου (54) τοῦ Ἑλαδᾶ, τῷ τότε πατρικίου αὐτοῦ ὄντος. Ἰστέον ὅτι καὶ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότη, βουλευθέντος ταξιδεύσαι τοὺς Πελοποννησίους ἐν Λογουβαρδίᾳ, τοῦ πρωτοσπαθarioύ τοῦ Ἰωάννου πρωτεύοντος ἐν Πελοποννήσῳ τότε στρατηγού, ἤρετίσαντο οἱ αὐτοὶ Πελοποννήσιοι μὴ ταξιδεύσαι, ἀλλὰ δοῦναι ἱππάρια χίλια ἐστρωμένα καὶ χαλινωμένα, καὶ λογάριον κεντηνάριον ἕν· ἅπερ μετὰ πολλῆς προθυμίας παρέσχον.

CAPUT LII.

Exactio equorum, quæ facta in themate Peloponnesi sub Romano imperatore, ut dictum est.

Corinthi metropolitanus exhibebat equos quatuor : Patrarum metropolitanus equos totidem : episcopi singuli thematis equos duos : protospatharii equos tres : spatharocandidati duos : spatharii stratoresque equum unum. Monasteria imperialia et patriarchalia equos duos : archiepiscoporum item monasteria, metropolitanorum, et episcoporum equos duos : indigentiora monasteria quæ essent, bina equum unum. Qui muneribus imperialibus fungebantur, nautæ classarii, conchyliarii, et chartarum confectores immunes erant. Præterea omnes Peloponnesi milites nomismata quinq̄ue pro immunitate a militia solvebant ; at qui pauperiores omnino, bini nomismata quinque pendebant. Unde constitit illud, de quo dixi, monetæ centenarium unum.

CAPUT LIII.

De castro Chersonis historia.

Imperante Romæ Diocletiano, apud Chersonitas vero principe ac proteuente Themisto, Themisti Sauromatæ filio, Criscon Bosphorianus Ori filius, collecta Sarmatarum ad Mæoticam paludem habitantium manu, adversus Romanos arma movit, cumque ad Lazorum terram pervenisset, bello infestatis incolis ad Halyn usque flumen progressus est. Diocletianus vero ubi rescivit Laziam Ponticamque vastari, exercitum contra Sarmatas misit sub duce Constante tribuno, qui cum ad Halyn flumen pervenisset una cum exercitu, illic substitit, et Sarmatas trajicere prohibuit. Cum autem opponere se illis non posset Constans, excogitavit alio quodammodo pellendos esse Sarmatas ; nimirum Bosphorianos, ac Mæoticæ paludis finitimos accolos adversus ipsos concitandos, qui familias eorum everterent, ut his auditis Sauromatæ domum reverti cogerentur. Et hæc quidem imperatori significat, ut mitteret ad Chersonitas, eosque tanquam vicinos ad bellum contra Sarmatas capessen-

A

ΚΕΦΑΛ. ΝΒ'.

Ἡ γενομένη ἀπαίτησις τῶν ἱππῶν ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότη, καθὼς προβίρηται.

Ὁ μητροπολίτης Κορίνθου ἱππάρια τέσσαρα· ὁ μητροπολίτης Πατρῶν ἱππάρια τέσσαρα· οἱ ἐπίσκοποι πάντες τοῦ θέματος ἀνὰ ἱππάρια δύο· οἱ πρωτοσπαθῆριοι ἀνὰ ἱππάρια τρία· οἱ σπαθαροκανδιῆται ἀνὰ ἱππάρια δύο· οἱ σπαθῆριοι, οἱ στρατορες ἀνὰ ἱππάρια ἑνός· τὰ βασιλικά καὶ πατριαρχικά μοναστήρια ἀνὰ ἱππάρια δύο· τὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων, μητροπόλεων καὶ ἐπισκόπων μοναστήρια ἀνὰ ἱππάρια δύο· τὰ ἄπορα μοναστήρια σὺν δύο ἱππάρια ἕν. Οἱ δὲ ἔχοντες βασιλικά ἀξιώματα, πλώτμοι, κογχυλευταὶ (55), χαρτοποιοὶ, ἱππάρια οὐ δεδώκασιν. Ἰστέον ὅτι καὶ πᾶς ὁ στρατὸς Πελοποννήσου ἀπητήθησαν ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ταξιδίου ἀνὰ ἡ· οἱ δὲ πινυτελῶς ἄποροι, σὺν δύο ἡ· Ἐξ ὧν συνέστη καὶ τὸ προβῆθῆν διὰ χαράγματος (56) κεντηνάριον ἕν.

B

ΚΕΦΑΛ. ΝΓ'.

Ἱστορία περὶ τοῦ κάστρου Χερσῶνος.

Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ ἐν Ῥώμῃ, ἐν δὲ τῇ Χερσωνιτῶν στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος Θεμιστοῦ, τοῦ Θεμιστοῦ Σαυρόματος, ὁ ἐκ τῶν Βοσποριανῶν Κρίσκων, ὄρου δὲ παῖς γενόμενος συναθροίσας Σαρμάτας τὴν Μαιώτιδα λίμνην οἰκοῦντας, ἐστρατ[οπεδ]εύσατο κατὰ Ῥωμαίων, καὶ καταλαβὼν τῶν Λαζῶν χώραν, καὶ πολεμήσας τοὺς ἐκεῖσε, φθάσει καὶ ἕως τοῦ Ἄλυος ποταμοῦ. Μιθῶν δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς πορθεῖσθαι τὴν τῶν Λαζῶν χώραν καὶ τὴν Ποντικὴν, ἀπέστειλεν ἐκεῖσε στρατὸν ἀντιπαρατάξασθαι Σαρμάταις βουλόμενος· ἦν δὲ ἑξαρχὸς τοῦ στρατοῦ Κώνστας τριδούνος· καὶ καταλαβὼν τὸν Ἄλυν ὁ Κώνστας σὺν τῷ στρατῷ, καθέσθη ἐκεῖσε κωλύων Σαρμάτας ἀντιπερῆσαι τὸν Ἄλυν. Καὶ μὴ δυναμένου αὐτοῦ ἀντιπαρατάξασθαι αὐτοῖς, ἐβουλεύετο καθ' ἑαυτὸν ὁ Κώνστας, μηδραμῶς ἄλλως δύνασθαι τοὺς Σαρμάτας ἐκδιώξαι, εἰ μὴ τι γὰρ ἐκ τῶν πλησιοχώρων τῆς Βοσποριανῶν καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης τινὰς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθῆναι εἰς πόλεμον, καὶ τὰς τούτων φαιμίλλας ἐκπορθεῖ-

C

ANSELM BANDURH NOTÆ.

(54) Ita ex ms. codice. In editis vero legitur διὰ τοῦ πρωτοσπαθarioύ Λέοντος καὶ γεγονότος στρατηγού τοῦ Τζικάνη ἐκ τῶν αἰρουμένων μὴ ταξιδεύειν. Ἰστέον, etc.

(55) Conchyliarii, Conchylioleguli, Murileguli, qui conchas seu purpuram conquirunt et piscan-

tur, cujus piscationis primam inventionem Heracli Tyrio ascribit Chronicon Alexandrinum. Vide Ducangii utrumque Gloss.

(56) Χάραγμα Græcis recentioribus. Pecunia moneta signata. Vide Ducangii Gloss. Græc.

σθαι, ὅπως ταῦτα ἀκούσας ὁ Σαυρομάτας ὑποστρέψῃ **A** dum incitaret, ut eversas ipsorum familias Sarmata ex τοῦ πολέμου· καὶ ταῦτα μὲν ἡσυχῇ τῷ βασιλεῖ, ἐφ' **audiens** quam ocysissime **145** ab armis discederet: ἣ τε ἀπέστειλε κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ τούτους διήγειρε κατὰ τῶν Σαρματῶν ὡς πλησιοχώρων αὐτῶν ὄντων, καὶ πολεμήσαι τὰς αὐτῶν φαμίλιας, πρὸς τὸ τὴν Σαυρομάταν ἀκούσαντα τὸ τάχος ὑποστρέφαι ἐκ τοῦ πολέμου.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς ταῦτα ἀκούσας, ἀπέστειλεν εὐθέως κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν προτραπέμενος συμμαχῆσαι αὐτῷ, καὶ ἀπελθόντες τὴν Βοσποριανῶν καὶ Σαρματῶν χώραν ἐκπορθῆσαι, καὶ τὰς τούτων φαμίλιας αἰχμαλωτίσαι. Στεφανηφοροῦντος δὲ τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνιτῶν χώρας Χρήστου τοῦ Παπίου, οἱ Χερσωνῖται τοῖς τοῦ βασιλέως ῥήμασιν ἀσμένως ὑπακούσαντες, ἐμηχανῶντο λοιπὸν ποίῃ τρόπῳ δυνηθεῖεν τὴν τε τοῦ Σαυρομάτου πάλιν Βόσπορον καὶ τὰ τῆς Μαιώτιδος καστέλλια **B** παραλαβεῖν καὶ συναθροίσαντες τοὺς τῶν πλησιοχώρων καστελλίων ἀνδρας, καὶ κατασκευάσαντες ἄρματα πολεμικὰ, καὶ ἐνθόντες ἐν αὐτοῖς τὰς λεγομένας χειροβολίστρας (57), παρεγένοντο κατὰ τὴν Βοσποριανῶν πόλιν· καὶ ποιήσαντες ἐγκρύμματα διὰ τῆς νυκτὸς ὀλίγιστοι προσήψαν τὸν πόλεμον τῇ πόλει, καὶ τεχομαχῆσαντες ἀπὸ δευτέρου ἕως ὥρας τρίτης ἐτεκμήραντο τοῦ φυγεῖν, μὴ προδίδξαντες τὰς ἐν τοῖς ἄρμασι κατεσκευασμένας χειροβολίστρας· καὶ δὴ τῶν ἐν τῇ Βοσπόρῳ νομισάντων ὡς δι' ὀλιγότητα ἠττημένους φεύγειν τοὺς Χερσωνίτας, καταθάρρῆσαντες ἐαυτῶν, ἐξήσαν πρὸς διώξιν αὐτῶν. Οἱ δὲ Χερσωνῖται ἤρμα, φησὶ, φεύγοντες, ταῖς χειροβολίστρας τοὺς διώκοντας ἀνήλσκον Βοσποριανούς, ἀναστάντες δὲ καὶ οἱ ἐνεδρεύοντες Χερσωνῖται, καὶ περικυκλώσαντες τοὺς Βοσποριανούς, πάντας αὐτοὺς κατέσφαξαν, καὶ ὑποστρέψαντες κατέλαβον τὴν Βόσπορον, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ πρὸς τὴν Μαιώτιδα λίμνην καστέλλια, καὶ πάσας τὰς φαμίλιας τῶν Σαυροματῶν, καὶ ἐκαθέζοντο ἐν τῇ Βοσπόρῳ μηδένα τοῦ λοιποῦ κατασφάζοντες πλὴν τῶν πολεμησάντων· καὶ ἐχόμενοι τὴν Βόσπορον ἐφύλαττον αὐτήν. Ἡμερῶν δὲ τινῶν διαγενομένων, λέγει Χρήστος ὁ τοῦ Παπίου ταῖς τῶν Σαυροματῶν γυναῖξιν, ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν χρεῖαν ὑμᾶς πολεμεῖν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σαυρομάτος ἀπῆλθε τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν πορθῆσαι, τούτου χάριν προτραπέμεντες ἡμεῖς παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, ὡς ὑπήκοοι αὐτοῦ ὄντες, ἐπολεμήσαμεν ὑμᾶς. Ἐὰν οὖν θέλητε ζῆσαι ἐν τῇ πόλει **D** ὑμῶν, δεῦτε ἀποστέλλωμεν πρέσβεις πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν Σαυρομάτον, ἐφ' ᾧ τε αὐτὸν ποιῆσαι εἰρήνην μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπ' ὀφείσει τῶν πρέσβων ἡμῶν, καὶ ἀναχωρήσει τῶν ἐκείσε, καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν ὑμᾶς, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ πόλει ἡμῶν. Οὕτω μέντοι προπέμποντος Σαυρομάτος ἐνταῦθα τοὺς πρέσβεις ἡμῶν, καὶ μετὰ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων μὲν ἡμῖν τὰ τῆς εἰρήνης, καὶ οὕτως ἀφίεμεν ὑμᾶς, καὶ ἀναχωροῦμεν· εἰ δὲ καὶ δοκιμάσῃ Σαυρομάτος ὁλόκληρον ἔρχεσθαι, ὡς νομίζω ἡμᾶς ἐνταῦθα συγχεῖσθαι καὶ πολεμήσαι (58), καὶ γινώμεν τοῦτο

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(57) Sic in ms. et etiam pau. o infra; at in editis hic legitur, τὰς λεγομένας βολίστρας. Χειροβολίστρα autem sunt machinæ bellicæ seu *ballistæ* species. Gloss. Gr. Lat. χειροβλήστρα, *Falatica*.

Quod cum ad Diocletianum imperatorem delatum esset, confestim ad Chersonitas misit, ut auxiliarentur sibi petens, et Bosporianorum Sarmatarumque familias deleret, ac subjugarent Chersonitæ vero, qui tunc temporis proteuentem habebant Chrestum Papiæ filium, imperatoris petitione benigne audita, de capienda Sauromatarum urbe Bosporo, ac occupandis Mæotidis paludis oppidis consilium ceperunt, collectaque a finitimis oppidis manu, fabricatis curribus bellicis, impositisque chirobolistris, ad Bosporianorum urbem accesserunt, positisque insidiis noctu pauci pugna inita, et muro oppugnato a mane ad horam usque tertiam fugæ signum dederunt, relictis in curribus chirobolistris. Bosporiani itaque rati propter paucitatem victos fugere Chersonitas, fidentiores facti ad persequendos egressi sunt. At Chersonitæ pedetentim fugientes chirobolistris suis insequentes Bosporianos conficiebant; surgentesque illi qui in insidiis, eosque circumdantes, ad unum omnes Bosporianos occiderunt, atque ita regressi Bosporum ceperunt, cunctaque quæ ad Mæotida paludem oppida, Sarmatarumque familias, et Bospori conlederunt, nemine de reliquo interfecto, nisi qui in armis deprehensus fuisset. Atque hoc quidem modo Bosphoro potiti cam servarunt. Diebus vero aliquot elapsis Chrestus Papiæ filius Sarmatarum uxoribus dixit: Nihil opus est nos bellum vobiscum gerere, sed Sauromato Romanorum terram vastante, jussum nobis fuit a Romanorum imperatore, ut tanquam ejus subditi arma contra vos sumeremus, et vos debellaremus. Si igitur in urbe vestra vivere velitis, agite ad dominum vestrum Sauromatum legatos mittamus, ut pacem cum Romanis faciat presentibus nostris legatis, atque illinc discedat, vosque a nobis in urbem nostram redituris dimittami. Et Sauromato legatos nostros remittente cum suis qui de pace significent, dimittemus vos, ac discedemus. Sed si voluerit Sauromatus dolo aliquo circumventos hic concludere, belloque infestare, nosque id per excubitores nostros cognoverimus, omnes vos a maximo ad minimum trucidabimus, atque ita hinc abibimus: neque quidquam porro Sauromato id proderit, familia omni et urbe amissa. His auditis Sauromati uxores **146** serio rem fieri curarunt, miseruntque Chersonitæ cum Bosporianis legatos quoque e suis quinque, qui rem ei totam exponerent; cumque juxta Halyn flumen ad Sauromatum venissent, quæcumque adversus Bosporianos gesta essent a Cherso-

Vide Salsasium De militia pag. 224.

(58) Sic ex ms. codice. In editis deest particula καί.

nitiis, annuntiarunt. Ille vero animi anxius, veluti A
reficere Chersonitarum legatos ab itinere fessos
cupiens, dixit ipsis : Cum fatigati sitis, vole re-
quiescere vos paucos dies, et deinde quæcunque
dixistis effecta reddam. Hinc autem discedite ad
Romanos, ab iisque discite, et persuadete vobis
veracem me esse, neque mentiri. Chersonitæ vero
ad Constantem profecti cum Sauromati legatis, de
iis quæ inter ipsos gesta sunt interrogantur, nu-
tiantque Constanti omnia quæ cum Bosphorianis
et Maotidis paludis accolis egissent, et quo pacto
Sauromati familias cepissent, isque hac necessitate
compulsus ad pacem veniret. Quibus auditis Cons-
tans admodum contristatus inquit Chersonitis :
Quid mihi prodest de reliquo auxilium vestrum,
quandoquidem pepigi me ipsis tantum auri datu-
rum ? Respondent ei Chersonitæ : Noli contristari,
domine, nam si vis dissolvemus pactum de pen-
denda pecunia. Eoque interrogante, qua id ratione
feri posset, dicunt ei Chersonitæ, significaret
Sauromato, etiam inter se pacta exstare, quando-
quidem ipsius causa expensas fecisset, damnaque
multa passus esset, exercitu Roma eo usque per-
ducto, itaque illa solveret, ipse vero familias
cunctas, urbemque suam reciperet. Lætus hac re
Constans consilium secutus Sauromato hæc den-
tiant. Quibus auditis, Sauromatus animo contri-
stus respondit, neque dare se quidquam, neque
accipere item velle : mitteret tantum Chersonitas,
ut ipse inde discederet. Inquiunt Constanti Cher-
sonitæ : Ne dimittas nos, antequam captivos om-
nes acceperis. Tum Constans Sauromato renun-
tiavit, sibi captivos omnes mitteret, tum se Cher-
sonitas dimissurum promittens. Quæ ubi audisset
Sauromatus omnes captivos quotquot essent vel
inventus dimisit. Quos cum accepisset Constans,
duobus Chersonitarum legatis apud se retentis,
cæteros ad Sauromatum misit, isque ad illorum
adventum e Lazorum regione quosdam una cum
suis destinavit, quibus Bosphorus familiæque tra-
derentur ; ipse vero cum exercitu iter ordinate
instituebat, 147 ut Chersonitæ familias confer-
tim traderent et postea recederent.

σφόδρα, μηνύει τῷ Κώνσταν λέγων, ὅτι Οὐ θέλω δοῦναι τί ποτ' οὖν οὐδὲ λαβεῖν (66)· ἀλλὰ μόνον ἀπό-
στειλὸν μοι τοὺς Χερσωνίτας, ἵνα τῶν ἐντεῦθεν ἀναχωρήσω. Λέγουσιν οἱ Χερσωνίται τῷ Κώνσταν· Μὴ
ἀπολύσης ἡμᾶς ἕως ἂν πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβῃς. Τότε μηνύει ὁ Κώνσταν τῷ Σαυρομάτῳ
λέγων, ὅτι 'Απόστειλὸν μοι πάντας οὓς ἂν ἔχεις αἰχμαλώτους, καὶ ἀπολύω τοὺς Χερσωνίτας. 'Ο δὲ
Σαυρόματος ταῦτα ἀκούσας, ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος ἀπέλυσεν ἅπαντας οὓς ἂν εἶχεν αἰχμαλώτους ἕως
ἐνός. 'Απολαβὼν οὖν ὁ Κώνσταν ἅπαντας τοὺς κραιδευθέντας, δύο τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις καταστῆκων
παρ' ἑαυτῷ, τοὺς ἄλλους ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σαυρόματον· ὅστις Σαυρόματος παραλαβὼν αὐτοὺς, προ-
ἀπέστειλεν ἐκ τῆς τῶν Λαζῶν χώρας μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων ποδὶς τὸ παραδοῦναι αὐτοῖς τὴν τε

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(59) Σκουλατόρες, *excubitores, vigiles*. Sic passim D συμμαχίας.
apud Mauricium, et Leonem in Tacticis.

(60) Ita ms. codex. Locus in editis mutilus.

(61) Perperam legitur in editis, ἐπειδὴ κοπώμε-
νοι ἐστί.

(62) In editis perperam habetur, ἐπέθοντο· et
paulo infra κατὰ τῶν pro κατὰ τὴν.

(63) Perperam habetur in editis, τῆς ἡμετέρας

διὰ τῶν σκουλατόρων (59) ἡμῶν, πάντας ὑμᾶς ἀπὸ
μικροῦ ἕως μεγάλου κατασφάξομεν, καὶ οὕτως ἀνα-
χωροῦμεν τῶν ἐντεῦθεν· καὶ τί τὸ λοιπὸν Σαυρο-
μάτῳ ὄφελος τῆς φαιμῆλας αὐτοῦ πάσης καὶ τῆς πό-
λεως ἀπολλυμένης ; Αἱ δὲ γυναῖκες Σαυρομάτου
ταῦτα ἀκούσασαι, σπουδαίως τοῦτο γενέσθαι παρ-
εσκεύασαν· καὶ δὴ ἀποστέλλουσιν οἱ Χερσωνίται
μετὰ Βοσποριανῶν καὶ ἰδίους πέντε πρέσβεις πρὸς
Σαυρόματον, μηνύοντες αὐτῷ τὰ γενόμενα καὶ λε-
χθέντα, καὶ δὴ τῶν πρέσβειων καταλαβόντων τὸν
Σαυρόματον κατὰ τοὺς τοῦ 'Αλυος ποταμοῦ τόπους,
ἀνήγγειλαν αὐτῷ πάντα τὰ γενόμενα κατὰ τῶν Βο-
σποριανῶν παρὰ τῶν Χερσωνιτῶν (60). 'Ο δὲ ἐν
πολλῇ στενώσει γενόμενος, ὡς δῆθεν, φησὶ, βουλό-
μενος τοὺς τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις ἐκ τῆς ἰδοι-
πορίας ἀναπῦσαι, λέγει αὐτοῖς· 'Επειδὴ κοπώμε-
νοι ἐστε (61), θέλω ὑμᾶς ὀλίγας ἡμέρας ἀναπαῆναι,
καὶ εἴθ' οὕτως πάντα τὰ ὑφ' ὑμῶν λεχθέντα ποιήσω·
ἐντεῦθεν ἀπέλθετε πρὸς τοὺς 'Ρώμης, καὶ μάθετε
παρ' αὐτῶν, καὶ πείθεσθε, ὅτι ἀληθεύω ὑμῖν, καὶ
μὴ ψεύδομαι. 'Τῶν δὲ Χερσωνιτῶν ἀπελθόντων πρὸς
Κώνσταντα μετὰ καὶ πρέσβειων τοῦ Σαυρομάτου,
ἐπέθοντο (62) τὰ μεταξὺ αὐτῶν γενόμενα, ἀνήγγει-
λαν δὲ τῷ Κώνσταν καὶ πάντα τὰ ὑφ' αὐτῶν κατὰ
τῶν Βοσποριανῶν καὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην γενό-
μενα· καὶ τὸ πῶς τὰς φαιμῆλας Σαυρομάτου παρέλα-
θον, καὶ ὅτι τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ εἰς εἰρήνην ἤλθεν ὁ
Σαυρόματος. 'Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ Κώνσταν πάν-
ου ἐλυπήθη, καὶ λέγει τοῖς Χερσωνίταις· Καὶ τί μοι τὸ
ὄφελος λοιπὸν τῆς ὑμετέρας συμμαχίας (63), ἂν ἦς
ἐγὼ ἐποίησα πάντα δοῦναι αὐτοῖς (64) χρυσίον το-
σοῦτον ; Λέγουσιν αὐτῷ οἱ Χερσωνίται· Μὴ λυπηθῆς,
δίσποτα, καὶ, ἐὰν θέλῃς, ἡμεῖς ἀναλύομεν τὸ περὶ
τῆς δόσεως πάκτον (65). Λέγει αὐτοῖς ὁ Κώνσταν·
Καὶ πῶς δυνατόν ; Λέγουσιν αὐτῷ οἱ Χερσωνίται·
Δήλωσον καὶ αὐτὸς τῷ Σαυρομάτῳ, ὅτι τὰ μὲν ἤδη
μεταξὺ ἡμῶν γενόμενα πάντα κεκράτηνται· ἐπεὶ
οὖν τῇ αἰτίᾳ τῇ σῆ καὶ γὰρ ἀναλώματα καὶ ζημίας
πολλὰς ἐποίησα σὺν τῷ στρατῷ ἀπὸ 'Ρώμης ἕως
ἔδε, δός μοι καὶ σὺ ταῦτα, καὶ γὰρ σοὶ ἀποδίδωμι τὰς
φαιμῆλας σου πάσας, καὶ τὴν πόλιν σου. Περιχαρῆς
δὲ γενόμενος ὁ Κώνσταν ἐμήνυσε ταῦτα τῷ Σαυρο-
μάτῳ. 'Ο δὲ Σαυρόματος ἀκούσας καὶ λυπηθεὶς

(64) Sic ex ms. In editis perperam legitur, πάντα
δοῦναι αὐτοῖς.

(65) Ita ex ms. codice. Perperam habetur in edi-
tis, τὸ περὶ τῆς δόσεως πάκτον.

(66) Sic ex ms. codice. Perperam in editis legi-
tur, ὅτι οὐ θέλω δοῦναι τί ποτ' οὖν λαβεῖν.

Βόσπορον καὶ τὰς φαιμιλίας αὐτῶν· αὐτὸς δὲ Σαυρομάτος· τὴν πορείαν μετὰ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἐν καταστάσει ἐποικεῖτο, πρὸς τὸ ἀθροίλους τοὺς Χερσωνίτας παραδοῦναι τὰς φαιμιλίας καὶ ἀναχωρῆσαι.

Οἱ δὲ Χερσωνίται τοὺς οἰκίους πρέσβεις ὑποδείξαντες ἐξήμενοι ἐν τῇ Βοσπόρῳ, καὶ μεμαθηκότες τὰ γενόμενα ἅπαντα ὑπὸ Κώνσταντος καὶ τοῦ Σαυρομάτου, παρέδωκαν τοῦ Σαυρομάτου ἀνθρώπων τὴν τε Βόσπορον (67) καὶ τὰ τῆς Μαιώτιδος καστέλλια, καὶ τὰς φαιμιλίας πάσας ἀδελφεῖς, καὶ κατέλαβον ἐν εἰρήρῃ τὴν Χερσωνιτῶν. Ὁ Κώνστας ἀναχωρήσας τοῦ Σαυρομάτου ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν τόπων, καὶ αὐτὸς ἀνέβη ἐπὶ τὴν Ῥώμην, καὶ ἀνήγγειλε πάντα τῷ βασιλεῖ τὰ ὑπὸ τῶν Χερσωνιτῶν γενόμενα, προσαγαγῶν καὶ τοὺς δύο αὐτῶν πρέσβεις, οὓσιν αὖθις ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοφρόνως ἀποδεξάμενος, καὶ τὰ μέγιστα εὐχαριστήσας εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέτετε παράσχω ὑμῖν τε καὶ τῇ πόλει ὑμῶν, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εὐνοίας τε καὶ συμμαχίας; Οἱ δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ, ὅτι Ἡμεῖς, δέσποτα (68), οὐδὲν ἕτερον θέλομεν, εἰ μὴ τί γε τοῦτο μόνον αἰτοῦμεν, ἐφ' ᾧ τε δεξιὰς ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας παρασχέσθαι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κράτους ὑμῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσμένως ὑποκύψας τῇ αἰτήσει αὐτῶν, ἀφόνως παρέσχεν αὐτοῖς τὰς τοιαύτας τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας δεξιὰς, ἀποστείλας αὐτοὺς μετὰ καὶ δώρων πλείστων κατὰ τὴν Χερσωνιτῶν, ὡς γνησίους ὄντας αὐτοῦς ὑπηκόους τῆς Ῥωμαίων βασιλείας. Ὁ δὲ Κώνστας μεγάλως καὶ αὐτὸς ὑπεδεχθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ ὡς ἀνδρείως παραταξάμενος κατὰ τὸν τῶν Σαυροματῶν πόλεμον, καὶ περιφανῆς καὶ ἔδοξος γενόμενος, μετ' ὀλίγον τινὰ χρόνον τῆς Ῥωμαίων ἀνεδέχθη βασιλείας, Διοκλητιανοῦ ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἐπαναγαγόντος. Κώνστας δὲ τελευτήσας (69) ἐν Ῥώμῃ ἐδασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ· καὶ ἐρχομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, ἀντιστάσεως αὐτῷ ὑπὸ τινῶν ἐν τῇ Σκυθίᾳ γενομένης, ὑπεμνήσθη τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κώνστας λεχθὲν περὶ τῆς τῶν Χερσωνιτῶν εὐνοίας τε καὶ συμμαχίας, καὶ ἀπέστειλε κατὰ τὴν τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις, ἐφ' ᾧ τε ἐλθεῖν κατὰ τὴν τῶν Σκυθῶν χώραν, καὶ μνηστῆσαι τοὺς ἀνθεστηκόσιν αὐτῷ. Στεφανηφοροῦντος δὲ τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνιτῶν Διογένους τοῦ Διογένους, οἱ Χερσωνίται τὴν κέλυσιν ἀσμένως πειθαρχήσαντες, πάσῃ σπουδῇ κατασκευάσαντες τὰ τε πολεμικὰ ἄρματα, καὶ τὰς χειροβολίστρας, καταλαμβάνουσι τὸν Ἰστρὸν ποταμὸν, καὶ τοῦτον περάσαντες ἀντιπαρετάξαντο τοὺς ἀνθεστηκόσιν, καὶ ἐτροπώσαντο αὐτούς. Μαθῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην τροπὴν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐνεγκαμένην ἀπιέναι· τοὺς δὲ τούτων πρωτεύοντας προσκαλεσάμενος κατὰ τοῦ Βυζαντίου, καὶ εὐχαριστήσας τὰ μέγιστα, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπειδὴ καὶ νῦν εὐνοικῶς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάμετε, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν εὐσεβῶν προγόνων τῆς

Chersonitæ vero legatis suis in urbe Bosporo receptis, intellectoque quid inter Constantem et Sauromatum actum esset, Bosporum, et Mæotidis paludis oppida, familiasque omnes illasas tradiderunt viris a Sauromato missis. Constans autem, ubi ex Romani imperii locis discessisset Sauromatus, ipse quoque Romam contendit, omniaque a Chersonitis acta imperatori indicavit, adductus item duobus legatis, quos cum vidisset imperator, benigne exceptis gratias maximas egit, inquit ipsi: Quid vultis vobis et civitati vestræ demum pro tali benevolentia et auxilio? Illi vero imperatori responderunt: Nihil aliud, domine, petimus, nisi ut liberi ac immunes simus a tributo. Imperator autem quam libenter eorum petitioni obsecundans liberos ac immunes a tributo fecit, multisque præterea muneribus cohonestatos ad Chersonitas remisit, veluti veros ac fideles imperii Romani subditos. At Constantius magnifice ipse quoque ab imperatore Diocletiano exceptus, veluti re contra Sauromatas præclare gesta, et illustris clarusque factus, paulo post in imperium Romanum successit, Diocletiano Nicomediam secedente. Constante autem mortuo imperator fuit filius ejus Constantinus. Qui cum Byzantium venisset, Scytharumque nonnulli rebellarent, revocatis in memoriam quæ a patre Constante audivisset de benevolentia et auxilio Chersonitarum, legatos illis misit, postulans ut contra Scythas arma caperent ac rebellatores subjugarent. Princeps autem ac protector Chersonitarum tunc temporis erat Diogenes Diogenis filius, et libenter mandato Chersonitæ obedientes omni studio curribus bellicis cum clirobolistris instructis ad Istrum flumen profecti trajecerunt, ac contra hostem tendentes eum superatum in fugam converterunt. Quibus cognitibus imperator domum eos redire jussit, proteuentibus autem Byzantium vocatis gratias maximas egit, dixitque ipsis: Quandoquidem etiam nunc benigne pro nobis laborastis, quemadmodum et pro piis majoribus divinitatis nostræ, ecce etiam nos datam vobis libertatem et a tributo immunitatem, per regiones Romani imperii confirmamus; præterea damus quoquo statuam auream cum chlamyde imperatoria, fibulatura, et corona aurea, ad ornatum 148 vestræ urbis; item syngrapham nostram super libertate et immunitate tam vestra, quam nautarum vestrorum: insuper propter benevolentiam vestræ sinceritatem annulos quoque damus aureos, in quibus expressa majestatis nostræ imago, ut iis relationibus vestris supplicationibusque

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(67) Ita ms. codex. Editi habent, ἀνέλιπον τὴν τε Βόσπορον, etc.

(68) Ita in ms. Perperam vero in editis, ὅτι οὐδεὶς, δέσποτα, etc.

(69) Κώνσταντος. Constantem vero hic appellat scriptor noster Constantium Chlorum, ut nemo non videt: et ita etiam a Zonara vocatur, et in Menæis 21 Maii.

signatis, quas per occasionem missuri estis, A ἡμετέρας θειότητος, ἰδοὺ καὶ ἡμεῖς ἐπικυροῦντες vestros nuntios dignoscere inde possimus. τὰς ἤδη ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ ἀτελείᾳ δοθείσας ὑμῖν ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκ τῆς ἡμετέρας βασιλείας δεξιᾶς, παρέχομεν ὑμῖν καὶ ἡμεῖς ἀνδριάντα χρυσοῦν μετὰ καὶ χλαμύδος βασιλικῆς, καὶ φιλατούρας (70), καὶ στέφανον χρυσοῦν, πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, μετὰ καὶ ἐγγράφου ἡμῶν ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας ὑμῶν τε καὶ τῶν πλωτῶν ὑμῶν· καὶ πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ὑμῶν εὐνοίας δίδομεν ὑμῖν καὶ δακτυλίους χρυσοῦς ἐκτυποῦντας τὰς ἡμετέρας εὐσεβεῖς εἰκόνας, δι' ὧν τὰς κατὰ καιρὸν μελλούσας ἀποστέλλεσθαι ἡμῖν παρ' ὑμῶν ἀναφορὰς τε καὶ δεήσεις σφραγίζοντες ταύτας, γνωρίμους ἡμῖν ἀποδείκνυτε τοὺς ἑαυτῶν πρέσβεις.

Præterea damus quoque singulis annis nervum, et lignum tenue, ferrum, et oleum, ad balistarum vestrarum confectionem : item in alimenta annonas mille, ut sitis balistarii ; quas annonas et cætera consueta quotannis vobis mittemus in Chersonem. Chersonitæ vero annonis huiusmodi acceptis, inter se liberosque suos divisione facta, numerum constituerunt ; propterea usque ad hodiernam diem ipsorum filii ad patrum suorum in exercitu complementum in numero militum recensentur. Atque hoc pacto tunc temporis Diogenes et qui cum ipso commeatu ac muneribus a Constantino Dei amatissimo imperatore instructi, in terram suam reversi sunt, divinos honores secum ferentes. Annis vero aliquot post, Sauromatus Sauromati Criscoroni, qui Lazicam bello infestaverat, nepos, collecto ad Mæotidem paludem milite contra Chersonitas movit, injuriam, ut inquebat, captivitatē avi sui, quæ Diocletiano imperante accidit, ulturus : qua re intellecta Chersonitæ, qui principem ac proteuentem tunc temporis habebant Byscum Supolichi filium, armis quoque ipsi sumptis obviam ei facti sunt in locis Capha nuncupatis, initoque prælio, Deo opitulante, Chersonitæ superiores facti Sauromatum in fugam converterunt, limitemque in eodem loco Capha nominato ubi victoria potiti sunt contra Sauromatum, posuerunt, in quo etiam Sauromatus, et qui cum ipso a prælio superstites erant, nunquam se cum cum armis transgressuros esse jurarunt ; sed propria utrosque assignataque sibi secundum præstitutos terminos loca habitaturos esse. Atque ita Bosporum Sauromatus, Chersonitæ terram suam repelierunt. Hisque ita gestis, rursus post aliquot annos alius Sauromatus cum militum manu ad Mæotidem paludem collecta surgens bellum contra Chersonitas cœpit, limitesque cum jurejurando in Capha a primo Sauromato positos, ut nemo contra Chersonitas belli gratia illos prætergrederetur, transgressus est, tanquam ablatam sibi per vim terram vindicantem recepturusque. Habebant autem principem ac proteuentem tunc 149 temporis Chersonitæ Pharnacum Pharnaci filium, armis quoque ipsi contra Sauromatum sumptis, ei obviam sibi mutuo facti in prædictis Capha

Προσπετιούτοις δὲ παρέχομεν ὑμῖν καθ' ἕκαστον ἔτος νεῦρόν τε καὶ κἀνάθον, σίδηρόν τε καὶ ἔλαιον, ὑπὲρ κατασκευῆς τῶν βαλιστρῶν ὑμῶν καὶ δίδομεν ὑμῖν πρὸς ἀποτροπὴν ὑμῶν χιλίας ἀννόνας, ἐφ' ἧς τε εἶναι ὑμᾶς βαλισταρίους λεγόμενον, ὡς τὰς τοιαύτας σιτήσεις τε καὶ συνθηλαίας πάσας καθ' ἕκαστον ἔτος τῶν ἐντεῦθεν μέλλομεν ὑμῖν ἀποστέλλειν κατὰ τὴν Χερσωνιτῶν. Οἱ δὲ Χερσωνῖται τὰς τοιαύτας εἰληφότες ἀννόνας, εἰς ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ τούτων τέκνα διαμερίσαντες τὸν ἀριθμὸν συνεστῆσαντο διὰ τὸ καὶ ἔως τοῦ νῦν τὰ τούτων τέκνα κατὰ τῶν γονέων τῆς στρατείας συμπλήρωσιν ἐν τῷ ἀριθμῷ κατατάσσονται. Ἐφοδοῖς δὲ καὶ δώροις πλείστοις τότε τιμηθέντων ὑπὸ τοῦ Θεοφιλοῦς βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ τε Διογένους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, κατέλαβον τὴν Χερσωνιτῶν ἀποκομίσαντες καὶ τὰς θαλαίας φιλοτιμίας. Μετὰ δὲ χρόνους τινὰς τοῦ ταῦτα γεγονέναι, Σαυρόματος ὁ ἕγγονος Σαυρομάτου τοῦ Κρισκορόνου (71) τοῦ πολεμήσαντος τὴν Λαζικήν, συνθροῦσας πλεμον ἐκ τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἐπανέστη τοῖς Χερσωνίταις, βουλόμενος, φησὶ, τὴν τῆς αἰχμάλωσις ὕδριν τοῦ οἴκελου πάππου ἐκδικῆσαι τὴν παρ' αὐτῶν ἐπὶ Διοκλητιανῷ τοῦ βασιλέως γενομένην. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ Χερσωνῖται, στεφανηφοροῦντος τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνῶν Βύσκου τοῦ Σουπολίχου, ἀντιπαρταξάμενοι καὶ αὐτοὶ ὑπήνησαν τῷ Σαυρομάτῳ ἔξω ἐν τοῖς τοῦ λεγομένου Καφᾶ τόποις, καὶ πολεμήσαντες μετὰ αὐτοῦ, τοῦ Θεοῦ τοῖς Χερσωνίταις βοηθοῦντος, ἐνίκησαν τὸν Σαυρόματον καὶ ἐδίωξαν, θήσαντες καὶ ὄροθεσίας ἐν τῷ αὐτῷ λεγομένῳ Καφᾶ ἐν ᾧ τόπῳ πολεμήσαντες τὸν Σαυρόματον ἐνίκησαν (72)· ἐν ᾧ καὶ ὄρκους ἐπέτέλεσαν ὁ αὐτὸς Σαυρόματος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὑπολειφθέντες, τοῦ μηκέτι αὐτοὺς χάριν πολέμου ὑπερβαίνειν τὰς μεταξὺ αὐτῶν θεθείσας ὄροθεσίας, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν τοὺς ἰδίους ἔχειν τόπους πρὸς τὰς θεθείσας ὄροθεσίας. Καὶ οὕτως ἀνχώρησεν ἐπὶ τὴν Βόσπορον ὁ Σαυρόματος, καὶ οἱ Χερσωνῖται εἰς τὰ ἴδια. Καὶ δὴ τούτων οὕτω γενομένων, πάλιν μετὰ χρόνους τινὰς ἕτερος Σαυρόματος ἀναστὰς καὶ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἀνδρῶν ἐκ τῆς Μαιώτιδος λίμνης παρετάξατο πόλεμον κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ παρελθὼν τὰς μετ' ὄρκου θεθείσας ὄροθεσίας ἐν τῷ Καφᾶ ὑπὸ τοῦ πρώτου γενομένου Σαυρομάτου, τοῦ μηδένα ποτὲ ἐπιχειρῆσαι τῶν Βοσποριανῶν πολέμου χάριν ταύτας ὑπερβῆναι, οὗτος ὁ Σαυρόματος ὑπερέβη, ὡς οἶα

ANSELMIBANDURII NOTÆ.

(70) Φιλατούραν dixit Porphyrogenitus, quod φιλατούριον Suidas, qui interpretatur κριβάτιον Περσικόν.

(71) Hic princeps Bosporianus initio huius ca-

pitis appellatur a scriptore nostro Κρίσκων Ὁροματῆς, Criscor Ori filius ; unde puto hic duo illa verba in unum ab indocto scriba conflata.

(72) Ms. colex sic. Locus in editis mutilus.

βουλόμενος τὴν μετὰ βίας αὐτῶ ἀφαιρεθεῖσιν γῆν A ἐκδικῆσαι καὶ ἀπολαβεῖν, καὶ δὴ ἐν τοῖς τότε καιρῶς στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνιτῶν Φαρνάκου τοῦ Φαρνάκου, ἀντιπαρετάξαντο καὶ οἱ Χερσωνῖται τῷ Σαυρομάτῳ, καὶ ἀπαντήσαντες ἀλλήλοισι ἐν τοῖς τοῦ προειρημένου Καφᾶ τόποις, ἐστησαν ἐκάτερα τὰ μέρη ἐν τοῖς ὄρεσιν. Ὁ δὲ Σαυρόματος ὢν μέγας τὴν ἡλικίαν ἐθάρρῃσεν ἑαυτῷ, καὶ ἐμεγαλαύχει, κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν φρουαττόμενος, θαρρῶν ἅμα καὶ ἐπὶ τῷ ἀπειρῷ πλήθει τῷ μετ' αὐτοῦ ὄντι· ὁ δὲ Φάρνακος μικρὸς ἦν τῇ ἡλικίᾳ κατὰ τὸν Σαυρόματον, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τοῦ Σαυρομάτου, ἐσκέφατο μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, ἐφ' ᾧ τε μονομαχῆσαι αὐτὸν μετὰ τοῦ Σαυρομάτου, καὶ μὴ ἄπειρον πλῆθος ἀπολέσθαι. Καὶ δὴ σκέψεως τοιαύτης γενομένης, δηλοῖ ὁ Φάρνακος τῷ πλήθει Σαυρομάτου λέγων, ὅτι Τίς χρεια ἐστὶ τοσοῦτου ὄχλου γενέσθαι ἀπώλειαν; Οὐ γὰρ ὑμεῖς οἰκείᾳ προαιρέσει πρὸς τὸν πόλεμον ἐτρέπητε, ἀλλὰ Σαυρομάτος ὑμᾶς προετρέφατο. Θελήσατε οὖν τοῦτον παρακαλέσαι τοῦ μονομαχῆσαι μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐὰν διὰ τοῦ Θεοῦ δυνηθῶ αὐτὸν, ὑμεῖς ἀναχωρεῖτε εἰς τὰ ἴδια ἀδελφῶς, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ πόλις αὐτοῦ ὑπέπεσάν μοι· εἰ δὲ καὶ δυνηθῆ με αὐτὸς, καὶ οὐτως ὑμεῖς ἀναχωρεῖτε εἰς τὰ ἴδια, καὶ αὐτὸς ἐπέθη ἐν τοῖς ἐμοῖς. Ὁ δὲ ὄχλος τῶν Σαυροματῶν ἠδέω; τοῦτο ἀποδεξάμενος προετρέφατο τὸν Σαυρόματον μονομαχῆσαι μετὰ τοῦ Φαρνάκου. Ὁ οὖν Σαυρόματος μαθὼν μικρὴν πᾶντα τῇ ἡλικίᾳ τὸν Φάρνακον, ἑαυτὸν δὲ ὑπερμυγέθη, ἐχάρη ἐπὶ τούτῳ πεποιθὼς τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, καὶ οἷς ἐκέχρητο ὄπλοις κατατεθωρακισμένος. Καὶ τούτων οὕτως δοξάντων, λέγει ὁ Φάρνακος τῷ ἰδίῳ στρατῷ, ὅτι Ὅταν κατέλθω διὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ μονομαχῆσαι, καὶ ἴδετε ὅτι ὁ Σαυρόματος τὰ νῦντα αὐτοῦ ἔχει πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὴν ὄψιν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἐγὼ δὲ τὴν ὄψιν μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὰ νῦντά μου πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἅπαντες ὑμεῖς βάλλετε μίαν κραυγὴν (73), καὶ μόνον λέγοντες τὸ, ἄ, ἄ, καὶ μὴ δευτερώσητε ἐπὶ τῇ κραυγῇ. Καὶ δὴ κατελθόντων αὐτῶν ἀμφοτέρων ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς τὴν μονομαχίαν, καὶ τρακτεῦσάντων ἑαυτοὺς, καὶ τοῦ Φαρνάκου γενομένου εἰς τὸ τοῦ Σαυρομάτου μέρος, καὶ Σαυρομάτου εἰς τὸ τοῦ Φαρνάκου. ἔδωκεν ὁ τοῦ Φαρνάκου στρατὸς μίαν φωνὴν τὸ, ἄ, ἄ. Ὁ δὲ Σαυρόματος τῆς

A locis, in montibus utrique constiterunt. Sauro-
matus vero, et corporis magnitudine et militum
multitudine fretus, insolenter Chersonitis insulta-
bat. At Pharnacus, statura exiguus præ Sauromato,
ejusque copias considerans, consilio cum suis
inito statuit, ne infinita multitudo periret, singulari
certamine cum Sauromato pugnare; reque con-
stituta militibus Sauromati nuntiat Pharnacus.
non opus esse ut tanta multitudo 'percat, neque
sponte illos sua, sed Sauromati impulsu ad bellum
venisse: mallent itaque ipsi auctores esse, ut ad
singulare certamen descenderet, et si Deo opitu-
lante eum vicero, vos domum incolumes repetetis,
ipse vero ac ejusdem urbs mihi subjicietur, et
e contrario 'si ipse me superaverit, vos etiam ita
domum redibitis, et ipse terram meam occupabit.
Hæc res cum grata Sauromatis esset, Sauromato
singulare certamen inire cum Pharnaco suaserunt.
Sauromatus itaque, cognito exiguæ staturæ Phar-
nacum esse, magnitudine sua, viribusque, et ar-
mis, quibus utebatur fretus, conditionem lætus
accepit. Pharnacus autem pugnaturus militibus
suis dixit: Ubi cum bono Deo singulare certa-
men ingressus fuero, Sauromatumque tergo vobis
obversum, facie vero suis videbitis, ego autem
faciem vobis, tergum hostibus obvertero, uno ore
omnes clamabitis A A; neque hunc clamorem
iterabitis. Cum itaque in campum ad singulare
certamen uterque venissent, interque se depugna-
rent, Pharnacusque Sauromati, et Sauromatus
Pharnaci partibus obversus esset, uno ore Phar-
naci miles exclamavit A A: quo clamore audito,
Sauromatus convertit se ut videret quisnam esset
hic clamor ad certamen compositus qui in Phar-
naci exercitu sublatus: dumque se converteret;
diducta paululum cassidis lamina, e vestigio
contō eum Pharnacus percussit, et occidit. Cum
autem Sauromatus cecidisset, equo descendens
Pharnacus caput ei amputavit. Victorque existens
Mæotidis paludis quidem populum dimisit, Bospor-
ianos vero in vinculis detinens, capta eorum
terra limites in Cybernico supra Chersonitas statuit,
quadraginta tantum milliarium terram ipsis relin-
quens, manentque isti limites in hodiernum usquo-

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(73) Et paulo infra idem Constantinus, μίαν D φωνὴν· Anna item Comnena lib. viii, pag. 292, μιᾶ φωνῇ· Ea quippe fuit et veterum tacticorum sententia, *hostes terreri si cum telorum jactu clamoris horror accesserit*, ut est apud Vegetium lib. iii, cap. 18, hisque consona tradit et Leo in Tact. cap. 20. § 114. Erat autem clamor iste permixtus exhortatione, quemadmodum ait Sallustius de Bello Jugurth. Unde παρακλεισμός dicitur Constantino Manassæ. Interdum ἀλαλαγμός, et λαλαγῆ Ἀρείκῃ; Ἐνυάλιος χέλαδος, Heliodoro lib. 1, Barditum vocabant Galli antiqui, ut scribit Tacitus. Ex quo autem in orbem Christiana religio invecita fuit, desierunt confusæ illæ et incertæ a militibus ad fiduciæ specimen, vel notam, proferri solitæ voces, subiitque in earum locum uno omnium ore in cælum missa divini auxilii deprecatio. Hujus autem

moris auctorem innuit Constantinum Magnum Eusebius lib. iv de Vita ejusdem Constantini cap. 19 et 20, et in Oratione de ipsius Angusti laudibus, dum scribit suis præcepisse militibus, ut in pugna præcinctu hæc oratione Deum sibi in præliis propitium conciliarent: Σε μόνον ὀδομεν Θεόν, σὲ βασιλέα γνωρίζομεν, σὲ βοηθὸν ἀνακαλούμεθα, παρὰ σοῦ τὰς νίκας ἡράμεθα, etc. Atque hinc quidem apud Christianos invaluisse putant nonnulli, ut prælia omnia a Dei invocatione auspiciarentur. Sed falluntur, quippe quilibet populus ab invocatione divina prælia auspiciabatur; populus electus ab invocatione veri Dei, ut passim sacræ Litteræ testantur: Græci vero pæanes duos canebant, alterum ante prælium Marti; alterum post prælium Apollini et Dianæ.

diem, cum priores illi, quos **150** dixi, in Capha A τοιαύτης φωνῆς ἀκούσας, περιστρέφῃ ἰδεῖν ἐναγώ-
sint. νιος τίς ἡ γενομένη κραυγή· ἐν δὲ τῷ περιστρέφῃαι
τὴν Σαυρόματον τὴν ἑαυτοῦ ἔβην εἰς τὰ ὀπίσω, διηνοήθη μικρὸν τὸ τοῦ κασιδίου αὐτοῦ πέταλον, καὶ
εὐθὺς ἐπιδραμῶν ὁ Φάρνακος ἔδωκε τῷ κόντι τὸν Σαυρόματον, καὶ ἀνέβλεν αὐτόν. Πεσόντος δὲ τοῦ
Σαυρομάτου, κατελθὼν ὁ Φάρνακος τοῦ Ἰππου ἀπεκεφάλισεν αὐτόν· καὶ γενόμενος ἐγκρατῆς τοῦ πο-
λέμου, τὸ μὲν πλῆθος τῆς Μαιώτιδος ἀπέλυσε, τοὺς δὲ τῆς Βοσπόρου αἰχμαλώτους λαβὼν, καὶ τὴν γῆν
αὐτῶν ἀφελόμενος, ἐν Κυβερνητικῇ ἄνω τῆς τῶν Κερσωνιτῶν ὀροσειᾶς ἔστησεν, ἄχρι τεσσαράκοντα καὶ
μόνον μιλίων γῆν αὐτοῖς ἔασας· αἷτινες ὀροσειαί· μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσι· αἱ δὲ εἰρημέναι πρῶται
ὀροσειαί· ἐν Καφᾷ εἰσιν ἀποκείμεναι.

Paucis vero Bosporianorum apud se retentis, agriculturæ causa, Pharnacus reliquos omnes B misericordia ductus ad sua redire permisit; qui reversi pro beneficio tali benevolentiaque statuam ei in Bosporo posuerunt. Atque ex eo tempore in posterum Sauromatæ Bospori imperium amiserunt. His ita gestis, principatum apud Chersonitas B tenente ac protenonte Lamacho, apud Bosporianos vero regnante Asandro, male omnino adversus Chersonitas affecti Bosporiani cum quiescere nequaquam posseut, semperque aliquo modo captivitates suas ulcisci studerent, cum intellexissent filiam Lamacho unicum esse Gyciam, filiosque haberet Asander, affinitatem contrahere meditati sunt, ut hoc nimirum pacto libere in Chersonitarum terram ingressi vindictam sumerent. Mittunt itaque legatos ad Chersonitas suasuros, quandoquidem vera amicitia inter ipsos esset, eamque sine dolo colerent, affinitatem secum contraherent, et vel Lamachi principis ipsorum filiam Asandri domini sui filio darent, vel eum apud se acciperent; sic enim cognitum iri, fidem inter ipsos constitutam esse, herili filio suo apud eos commorante. Responderunt vero Chersonitæ filiam se ipsis dare non posse; quod si autem aliquem ex Asandri regis sui filiis dare generum vellent, accepturos esse, illa quidem conditione, ut qui venturus esset, reditum ad Bosporianos tentaro nunquam posset invisendi compellandique patris sui causa: si id nihilominus tentaverit, ipsa hora moriatur. Hoc pacto dimissi legati, domumque reversi, cum quid actum esset significassent, iterum ad Chersonitas Asander misit inquiring: Quod si verum dicerent, atque bona fide agerent, Lamachusque filio majori suo filiam uxorem dare vellet, eum se illuc missurum esse. Erat autem illis temporibus Lamachus, ut ferebatur, dives admodum auro et argento, famulis, et ancillis, equis ac fundis quamplurimis, et in quatuor regionibus domum habebat in latitudine et longitudine usque infra Susa quæ dicebatur, ubi etiam in muro propriam januam habebat et quatuor portas magnas ad introitum et exitum cum aliis ostiis splendidis; ita ut pecoribus ejus in urbem venientibus, singuli armentorum greges, equorumque et equarum, boumque et buccularum, oviumque et asinorum, suas quique per portas introirent et ad proprium stabulum discederent.

τῶν λεγομένων Σουτῶν, ἐν οἷς καὶ ἰδίαν πύλην εἶχεν

Ὀλίγους δὲ τινὰς κατασχὼν παρ ἑαυτῷ τῶν Βοσποριανῶν ὁ Φάρνακος γεωργῶν ἕνεκα, τοὺς ἄλλους ἄπαντας οἴκτου ἀξίωσας, ἀπέλυσε κατὰ τῶν Βοσποριανῶν ἀπαλθεῖν· οἷτινες ἀπολυθέντες ὑπὸ τοῦ Φαρνάκου ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εὐεργεσίας καὶ φιλοanthropίας αὐτοῦ τῆς εἰς αὐτοὺς γενομένης, στήλην αὐτῷ ἤγειραν ἐν τῇ Βοσπόρῳ. Ἐκτοτε οὖν λοιπὸν ἡ τῶν Σαυροματῶν ἐν τῇ Βοσπόρῳ βασιλεία κατελύθη. Τοῦτων δὲ οὕτω γενομένων, Λαμάχου στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῆς τῶν Κερσωνιτῶν, Ἀσάνδρου δὲ τῆς Βοσποριανῶν βασιλεύοντος, κκιᾶ πολλῇ μεμεστωμένοι οἱ Βοσποριανοὶ κατὰ τῶν Κερσωνιτῶν, καὶ μηδαμῶς δυνάμενοι τῇ πονηρίᾳ ἡρεμεῖν, ἔσπευδον ἀεὶ τρόπῳ τινὶ τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν αἰχμαλωσιῶν τοῖς Κερσωνίταις ἀποδοῦναι· καὶ δὴ μεμαθηκότες ἔχειν θυγατέρα μονογενῆ τὴν Γυκίαν, ἔχοντος δὲ καὶ τοῦ Ἀσάνδρου υἱοῦς, ἐμηχανῶντο ἐπιγαμβρίαν ποιήσασθαι, ὅπως διὰ τούτου ἀδελῶς ἐπιθαίνοντες τῇ Κερσωνιτῶν ἀμύνασθαι. Καὶ δὴ ἀποστέλλουσι πρέσβεις κατὰ τὴν Κερσωνιτῶν παρακαλοῦντες· Ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀγάπη ἀληθῆς μεταξὺ ἡμῶν ἐστίν, καὶ ἀδόλιγος πρὸς ἀλλήλους ἔχομεν, ἐπιγαμβρεύσομεν ἑαυτοῖς· καὶ ὅτε ἡμῖν εἰς νύμφην τὴν θυγατέρα Λαμάχου τοῦ πρώτου ὡμῶν, ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ Ἀσάνδρου τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἢ λάβετε αὐτὸν αὐτόθι εἰς γαμβρὸν, καὶ οἴδαμεν ὅτι πιστὸ ἔχομεν εἰς ἀλλήλους, τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλεύοντος μεθ' ὡμῶν. Λέγουσιν αὐτοῖς οἱ Κερσωνίταις, ὅτι Ἡμεῖς πρὸς ὡμᾶς θυγατέρα ἡμῶν δοῦναι οὐκ ἀνεχόμεθα· εἰ δὲ ἐκ τῶν υἱῶν Ἀσάνδρου τοῦ βασιλέως ὡμῶν θέλετε δοῦναι ἡμῖν εἰς γαμβρὸν, δεχόμεθα· οὕτω μέντοι μὴ δυναμένου ἐτι τοῦ υἱοῦ Ἀσάνδρου τοῦ ἀρχομένου πρὸς ἡμᾶς ἐπιγαμβρεύσασθαι, καιρῶ ποτε ἢ χρόνῳ πειραθῆναι τοῦ ὑποστρέφῃαι κατὰ τὴν τῶν Βοσποριανῶν, χάριν ἐπισκέψεως ἢ προσηγορίας τοῦ οἰκείου πατρός· εἰ δὲ τοῦτο βούλει πάντως, ὅτι τῇ ὄρᾳ ἀποθνήσκει. Τῶν δὲ πρέσβων ἀπολυθέντων καὶ καταλαβόντων τὴν Βοσποριανῶν, καὶ ταῦτα ἀναγγελλόντων, ἀπέστειλε πάλιν ὁ Ἀσανδρος πρέσβεις λέγων τοῖς Κερσωνίταις, ὅτι Ἐὰν ἀληθῶς λέγετε, καὶ πιστοποιεῖτέ με, ὅτι Λάμαχος ἀνέχεται ζεῦξαι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ μειζοτέρῳ μου υἱῷ, ἀποσταλῶ ὡμῖν αὐτὸν ἐκεῖνον αὐτόθι ἐπιγαμβρεύσασθαι. Ἦν δὲ Λάμαχος τοῖς τότε καιροῖς, ὡς λόγος, πλοῦτῳ πολλῷ κομῶν ἐν τε χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, παισὶ τε καὶ παιδίσκαις, καὶ ἀλόγοις διαφόροις, καὶ κτήμασι πολλοῖς, καὶ τέσσαρσι δὲ βεγέωσι τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐπικρατεῖν ἐν πλάτει καὶ μήκει, ἕως κάτω ἐν τῷ τείχει, καὶ τέσσαρας πυλῶνας μεγάλους

εις την εἰσοδὸν καὶ τὴν ἐξοδὸν, οὐν ἐτέροις (74) δὲ παραπυλοῖς σεμοῖς· ὥστε εἰσερχομένων τῶν ἀλλογῶν αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκάστην ἀγέλην ζώων (75), ἵππων τε καὶ φορβάδων, βοῶν τε καὶ δαμάλων, προβάτων τε καὶ ὄνων, καὶ δι' ἰδίας πύλας εἰσιέναι, καὶ εἰς ἰδίαν στάσιν ἀπιέναι.

Παρεκάλεσαν οὖν οἱ Χερσωνῖται τὸν Λάμαχον, ἐφ' ᾧ ἂν ἐπιγαμβρεύσεσθαι αὐτὸν τὸν τοῦ Ἀσάνδρου υἱόν. Τοῦ δὲ Λαμάχου ἐπινεύσαντος τῇ παρακλήσει αὐτῶν, ἦλθεν ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱὸς ἐν τῇ Χερσῶνι, καὶ ἔγημε τὴν γυναῖκα, καὶ διετοῦς μικροῦ χρόνου διαγενομένου, ἐτελεύτησεν ὁ Λάμαχος· ἡ γὰρ μήτηρ τῆς Γυκίας προτελεύτησασα ἦν. Ἡ οὖν Γυκία μετὰ τὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ περὶ αὐτῶν τῆς τοῦ πατρὸς ταφῆς, τῆς ἐνιαυσιαίας ἡμέρας ἐνστάσης, τὴν μνήμην θελοῦσα φαιδρῦναι τοῦ ἰδίου πατρὸς, στεφανηφοροῦντος τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσῶνος Ζήθου τοῦ Ζήθονος, παρεκάλεσε τοὺς προύχουσι τῆς πόλεως ἐφ' ᾧτε ἀνευ ὕβρεως ἀναχθῆναι αὐτοὺς τοῦ λαθεῖν παρ' αὐτῆς σὺν παντὶ τῷ δήμῳ οἶνόν τε καὶ ἄρτους καὶ ἔλαιον, κρέα τε καὶ ὄρνεα καὶ ἔψα, καὶ εἴ τι ἕτερον πρὸς τὴν τῆς εὐφρασίας χρεῖαν, πρὸς τὸ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Λαμάχου ἀπαντας τοὺς πολίτας σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις καὶ πάσῃ τῇ φαμίλιᾳ αὐτῶν εὐφρανθῆναι καὶ ἀγάλλεσθαι ἕκαστον ἐν τῷ ἰδίῳ βεγεῶνι, καὶ δημοσίᾳ χορεύειν, καὶ ἔργου τινὸς τὸ σύνολον μὴ ἀψασθαι· συνταξαμένη τοῖς πολίταις ἐν ὄρκῳ, ἐφ' ᾧτε ἀπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς οὕτω τὰ τῆς εὐφρασίας καθ' ἕκαστον χρόνον διδόναι αὐτοῖς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Λαμάχου μνήμῃ. Τούτων δὲ οὕτω γενομένων ἐν ὄρκῳ ὅτι αὐτῆς παγιωθέντων, ὁ ταύτης ἀνὴρ ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱὸς ἔχων ἐν κρυπτῷ τὸν ὄβλον, καὶ ἐπιζητῶν καιρὸν προδοσίας, ἀκούσας ταῦτα τὰ παρὰ τῆς Γυκίας λεχθέντα, καὶ ἐν ὄρκῳ παγιωθέντα, ἐθαύμασε καὶ ἐπήνεσε τὴν Γυκίαν ἐπὶ τῇ ἐν ὄρκῳ συντάξει, ὡς γυναικῶς περὶ τοὺς γονεῖς ἔχουσαν· συνθέμενος δὲ καὶ αὐτὸς, φησὶ, χαίρειν καὶ σπένδειν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συντάξει. Καὶ μετὰ τοῦτο παρελθούσης τῆς μνήμης καὶ τῆς εὐφρασίας, δηλοῖ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ δι' οἰκείου παιδὸς λέγων αὐτοῖς, ὅτι Εὐρον μέθοδον δι' ἧς ἀκόπως τὴν Χερσῶνα μέλλομεν παραλαβεῖν· ὑμεῖς οὖν ἐκ διαλειμμάτων ἀποστελλετέ μοι δέκα ἢ δώδεκα νεωτέρους χρησίμους ἐκ τῶν ἐν τῷ καράδῳ ἔλαιονόντων, ὡς δῆθεν ξενία μοι πέμποντες· ἐν συμβόλῳ δὲ παραβαλλόντων τῶν ἐρχομένων καράδων ὁμῶν καὶ ἐκεῖ μενόντων· ἐμοῦ δὲ πέμποντος καὶ δι' ἵππων φέροντος τοῦ ἐρχομένου νεωτέρους ἐν τῇ πόλει, καὶ τὰ πεμπόμενα (76). Καὶ δὴ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐπὶ διετῆ χρόνον ἐκ τοῦ κατὰ μέρος ἐρχομένων τῶν Βοσποριανῶν μετὰ τῶν ξενίων, πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τῇ πόλει τὸν ὄβλον, ἔφερε μὲν αὐτοὺς περὶ τῶν ἐκ τοῦ συμβόλου ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱὸς, καὶ μετὰ ἡμέρας τινὰς πάλιν ἐπὶ πάντων πρὸς ἐσπέραν ἀπέλυεν αὐτοὺς, φησὶν, ἐπὶ τὰ ἔξω, ὡς δῆθεν βραδέστερον διὰ τὴν ὥραν. Οἱ δὲ ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς χώρας ἀχρι τριῶν μιλίων, σκοτίας βαθείας γενομένης ὑπέστρεφον καὶ ἤρχοντο ἐν τῷ λεγομένῳ λίμνῳ καὶ ἐκεῖθεν

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(74) Ita cod. Editi vero habent, καὶ τέσσαρσι πελεῶσι μεγάλοις εἰς τ. εἰσ. κ. τ. ἐξ. καὶ ἐτέροις, etc.
(75) Sic ex ins. Perperam in editis, ἀγγέλειν· sed

151 Adhortati igitur Lamachus sunt Chersonitar, ut Asandri filium generum ascisceret : quibus cum ille annuisset, Asandri filius Chersonem venit. Gysiamque duxit. Et exiguo biennii tempore elapso Lamachus diem obiit, cum jam Gyciæ mater antea mortua esset. Gycia autem finito anno a sepulto patre, annuo die instante, memoriamque patris sui celebrare cupiens, principatum tenente ac proteuente tunc temporis in Chersone Zetho Zethonis filio, primores urbis hortata est ne injuriam suam putarent, si et ipsi et populus universus ab ea acciperent vinum, panes, oleum, carnes, aves, pisces, et si quæ alia ad epulum necessaria, ut diem memoriæ Lamachi sacrum cives universi cum uxoribus, ac liberis, omnique familia publica lætitia celebrem agerent : cum choreis in propria regione singuli, ac feriatum haberent : promisitque civibus cum juramento quotannis dum viveret, hæc se omnia ad celebrandam diem in Lamachi memoriam iis suppeditaturam. Hæc cum ita jurando ab ipsa firmata essent, maritus ejus Asandri filius dolum animo occultum versans, et prodicionis tempus quærens, quæ a Gycia dicta juramentoque firmata essent audiens, admiratus laudavit eam, quod juramento stabilivisset, veluti præclare erga parentes affectam, adjiciens gaudere se quoque, et libere itidem velle. Cumque memoriæ dies et epulum præterisset Bosporianis per famulum suum indicavit, invenisse se quo pacto sine labore Chersonem capere possent ; mitterent itaque per intervalla decem aut duodecim juvenes præstantes præter caraborum remiges qui veluti xenia ipsi ferrent : qui autem appellent carabi in tali loco manebunt, ego vero equos mittam, quibus juvenes ac munera missa in urbem vehantur. Cumque per biennium hoc modo diversis temporibus in urbem Bosporiani cum xenii venissent, ne fraus a civibus agnosceretur, adducebat eos Asandri filius pedestri itinere ex loco constituto, et rursus post aliquot dies coram omnibus eos sub vesperam dimittebat ad campestria, quasi jam tardius esset ; qui egressi ad tria usque millia tenebris jam densis redibant et Limonem intrabant, unde carabo Susa devehantur, ubi per portam minorem, quam in muro habebat, in domum ab eo recipiebantur, nemine conscio, præter tres tantum famulos Bosporianos filios ; quorum unus ab locum statutum pergebat, et recedere carabos **152** nuntiabat : alter vero in Limonem Bosporianos reducebat : tertius denique Limone Susa carabo eos advehantur, et in Lamachi domum introducebat. Utebatur præterea his ad

optime Meursius emendat.

(76) Ms. codex sic; perperam in editis legitur, ἐν τῇ πόλει καταπεμπόμενα.

alimenta deferenda illis qui in locis abditis erant, ipsa quoque Gycia dolum ignorante. Expectabat autem, ut diximus, anniversario die Lamachi memoriae sacro, urbe tota epulante, ac somno sopita, ipse cum Bosporianis atque domesticis suis de nocte surgere, urbemque incendere, et omnes occidere. Cumque biennii tempore in Gyciæ domo congregati essent Bosporiani ducenti, instaretque jam celebranda Lamachi memoria, accidit ut puella Gyciæ cubicularia, quæ ei gratissima erat, propter offensam ab oculis ejus removeretur, secludereturque. Locus vero in quo concluderetur, subter quoque Bosporianos habebat, qui illic alebantur. Puella autem sedente, et filum torquente, contigit ut fusi verticillus decidens in foramen profundum prope parietem devolveretur: cumque surgeret tollendi causa, in foramen delapsum videt, unde cum extrahere propter profunditatem non posset, unum e pavimento prope parietem laterem extrahere coacta fuit; eoque facto per foramen in inferiore ædium parte absconditam illic hominum multitudinem videt. Quos cum vidisset, laterem in locum suum solerter reposuit, ne ab iis qui infra erant deprehenderetur, misitque clanculum puellarum aliquam ad dominam suam, quam venire ad se hortabatur, necessarium aliquid audire visuramque. Gycia vero Deo impellente puellam adiit: solaque ad eam ingressa, cum januam clausisset, ad pedes ejus provoluta puella, Potes, inquit, o domina, inutilem ancillam tractare pro arbitrio, attamen ostendam tibi rem novam et inopinatam. Quod cum secure facere eam Gycia jussisset, ad parietem adductæ, sublatoque solerter latere, dixit: Ecce, o domina, per foramen hoc absconditam inferius Bosporianorum multitudinem vides. Gycia cum eos vidisset, re tali consternata: Non frustra, inquit, hoc concilium susceptum est. Sciscitaturque puellam, quomodo id comperisset. Cui, Omnino, domina, respondit puella; quippe per Dei voluntatem fuso excidens verticillus in hoc foramen devolutus est, quem cum extrahere inde nequirem, laterem evellere coacta fui, atque tunc eos vidi. Illa vero puellam solerter reponere latere loco suo jussit; eamque amplexata benigne cum osculo: Nilil, inquit, metuas, Glia, condonatum tibi crimen **153** est, siquidem voluit te peccare Deus, ut dolum hunc nobis manifestum faceret. Vide igitur, quantum potes, uti totam hanc rem clam alios habeas, neque cuiquam quidquam concredas: sumpsitque eam ex eo tempore secum, habuitque benignius quam unquam antea, quia fidelem experta esset.

ἐκ θελήματος Θεοῦ ἔπεσε τὸ σφροντύλιον ἐκ τῆς

διὰ καράβου ἔφερον αὐτοὺς ἐν ταῖς Σώσαις, καὶ διὰ τοῦ παραπυλλοῦ, ὃ εἶχεν ἐν τῷ ταίχει, εἰσέφερον αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μηδενὸς εἰδότες, εἰ μὴ τί γε τρεῖς τῶν παιδῶν αὐτοῦ τῶν Βοσποριανῶν καὶ μόνον πιστῶν αὐτοῦ ὄντων· ἐνδὸς μὲν τοῦ ἐν συμβόλῳ ἀπερχομένου, καὶ μνηύοντος ἀναχωρεῖν τοὺς καράβους· ἄλλου δὲ τοῦ ὑποστρέφοντος τοὺς Βοσποριανούς καὶ φέροντος ἐν λειμῶνι· ἑτέρου δὲ, τοῦ ἐκ λειμῶνος μετὰ καράβου ἀποκομίζοντος ἐν ταῖς Σώσαις, καὶ ἀποκαθιστῶντος ἐν τῷ τοῦ Λαμάχου οἴκῳ· καὶ δι' ὧν ἀπέτρεφεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ, μήτε τῆς Γυκίας εἰδούσης τὸν δόλον· προσδοκῶν, καθὰ εἴρηται, κατὰ τὴν ἐνιαυσίαν ἡμέραν τῆς τοῦ Λαμάχου μνήμης, τῆς πόλεως πάσης εὐφραινομένης (77-78) τε καὶ ἀποκοιμωμένης, αὐτὴν τὴν νύκτα

Β ἐπανάστηναι μετὰ τῶν Βοσποριανῶν τε καὶ οἰκείων, καὶ ἐμπρῆσαι τὴν πόλιν, καὶ πάντα κατασφάζαι. Συναχθέντων δὲ ἐν τῷ διατεῖ χρόνῳ ἐν τῷ τῆς Γυκίας οἴκῳ ἄχρι σ' Βοσποριανῶν, καὶ τῆς μνήμης τοῦ Λαμάχου ἤδη λοιπὸν ἐγγιζούσης, ἐγένετο παιδίσκην τῆς Γυκίας κουδουκλαρίαν, πάνυ αὐτῇ οὖσαν προσφιλέστατον, πταίσασαν, ἀπὸ θυεως αὐτῆς γενέσθαι, καὶ ἀποκλεισθῆναι αὐτὴν. Ἐν ᾧ δὲ οἴκῳ ἀπεκλεισθῆ ἡ παιδίσκη, ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἦσαν οἱ Βοσποριανοὶ ἀποτρεφόμενοι. Τῆς δὲ παιδίσκης καθεξομένης, καὶ νηθούσης τὸ λίνον, ἐγένετο τὸ σφροντύλιον (79) τῆς ἀτράκτου πεσεῖν, καὶ κυλισθὲν εἰσελθεῖν εἰς βαθυτάτην ὄπην πρὸς τὸν τοίχον· ἡ δὲ ἀναστᾶσα πρὸς τὸ ἐπάραι αὐτὸ, ὄρᾳ αὐτὸ ἐν βαθυτάτῃ ὄπῃ ὄν· καὶ μὴ δυναμένης αὐτῆς ἐκσπᾶσαι αὐτὸ διὰ τὸ βάθος ἠγαγκάσθη ἐκ τοῦ πάτου πρὸς τὸν τοίχον ἀνασπᾶσαι ἕνα βήταλον πρὸς τὸ τοῦτο ἐπάραι· καὶ ὄρᾳ διὰ τῆς ὄπης κάτω ἐν τῷ ὑπεγέμῳ οἴκῳ τὸ πληθος τῶν ὄντων ἀνδρῶν. Καὶ ἰδοῦσα, εὐφρῶς πάλιν ἀπέθετο ἐν τῷ τόπῳ τὸ βήταλον πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τοῖς κάτω· καὶ λαθραίως ἀποστειλάσα μίαν τῶν παιδῶν προσεκαλεῖτο τὴν κυρίαν αὐτῆς τοῦ ἔλθειν πρὸς αὐτὴν ὀφελουσάν τε ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι καὶ ἰδεῖν. Ἡ δὲ Γυκία ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατανυγεῖσα ἀπῆλθε πρὸς τὴν παιδίσκην· καὶ εἰσελθούσης αὐτῆς κατὰ μόνας ἐν τῷ οἰκήματι, καὶ κλεισάσης τὴν θύραν, πεσοῦσα ἡ παιδίσκη πρὸς τοὺς πόδας αὐτῆς εἶπε· Δέσποινα, ἔξουσίαν ἔχεις (80) τὴν ἄχρειαν σου δοῦλην· πλὴν βούλομαι τῇ κυρίᾳ μου ξένον τι καὶ παράδοξον πρᾶγμα δεῖξαι· Ἡ δὲ Γυκία εἶπεν αὐτῇ· Ἀφόδως εἶπε, δεῖξον καὶ τί τὸ τοιοῦτον. Ἡ δὲ παιδίσκη ἀπαγαγούσα αὐτὴν πρὸς τὸν τοίχον, καὶ εὐφρῶς ἐπάρασα τὸ βήταλον, λέγει αὐτῇ· Ὅρᾳ διὰ τῆς ὄπης, δέσποινα, τὸν κάτω κρυπτόμενον ὄχλον τῶν Βοσποριανῶν. Ἡ δὲ Γυκία ἰδοῦσα, καὶ ἐκπλαγεῖσα ἐπὶ τῷ πράγματι, ἔφη· Οὐκ ἄργον τὸ σκέμμα τοῦτο· καὶ λέγει τῇ παιδίσκῃ· Πῶς εὔρες τὸ πρᾶγμα τοῦτο (81); Ἡ δὲ παιδίσκη λέγει· Πάντως, δέσποινα, ὅτι ἀτράκτου μου, καὶ κυλισθὲν εἰσῆλθεν ἐν τῇ ὄπῃ

ANSELMII BANDURII NOTÆ.

(77-78) Sic ex ms codice. Locus hic in editis depravatus ac mutilus.

(79) Σφροντύλιον pro σφρονδύλιον, Verticillus, Vide Ducangii Gloss. Græc.

(80) Locus inutilis, inquit Meursius.

(81) Sic ex ms codice. In editis desideratur hæc pericope.

ταύτη, καὶ μὴ δυναμένης μου ἐπιβραῖ αὐτὸ (82) ἠναγκάσθη τὸ βήσαλον ἀνασπᾶσαι, καὶ τότε εἶδον αὐτούς. Ἡ δὲ ἐκέλευσε τῇ παιδίσκῃ ἀποθέσθαι τὸ βήσαλον εὐφυῶς ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ· καὶ ἐπιλαβομένη αὐτῆς καὶ περιπλακείσα κατεφίλησε γυνσίω, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μηδὲν ποιοῦῃς, τέκνον, συγχεχώρηται σου τὸ παιῖσμα· ὁ γὰρ Θεὸς ἠθέλησέ σε παιᾶσαι, ἵνα τὸν δόλον ἡμῖν φανερώσῃ· βλέπε οὖν ἔση δυνάμει φυλάξαι τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ τολμήσῃς τιτὶ τὸ σύνολον τοῦτο θαρβῆσαι. Καὶ λοιπὸν εἶχεν αὐτὴν εἰς ὄλου μεθ' ἑαυτῆς πλέον τοῦ πρώτου ὡς πιστὴν αὐτὴν οὔσαν.

Καὶ προσκαλεσαμένη ἡ Γυκία δύο τινὰς τῶν συγγενῶν αὐτῆς πιστούς αὐτῇ ὄντας πάνυ, λέγει αὐτοῖς ἐν τοῖς ἰδιόζουσι· Ἀπελθόντες συνάγετε καθ' ἑαυτούς ἐν μυστηρίῳ τοὺς πρωτεύοντας καὶ εὐγενεῖς τῆς πόλεως, καὶ ἐκλεξάτωσαν τρεῖς ἀνδρας πιστοὺς δυναμένους φυλάξαι μυστήριον, καὶ πρᾶγμα ποιῆσαι· καὶ πιστοποιήσουσιν αὐτούς οἱ πάντες ἐν ὄρκῳ πρὸς τὸ καὶ αὐτούς ἐμὲ πληροφορῆσαι, ἐν οἷς μέλλω ἐπερωτᾶν αὐτούς, καὶ ἀποστειλάτωσαν αὐτούς πρὸς με ἐν μυστηρίῳ, καὶ ἔχω αὐτοῖς ἀναγκαῖόν τι καὶ ὠφέλιμον τῇ πόλει θαρβῆσαι· μόνον δὲ τάχους ποιήσατε ὃ λέγω ὑμῖν. Ἀπελθόντων δὲ τῶν συγγενῶν αὐτῆς, καὶ ἐν μυστηρίῳ ταῦτα τοῖς πρωτεύουσιν εἰρηκότων, εὐθέως ἐξελέξαντο τρεῖς ἀνδρας, οὓς ἤδεσαν αὐτοὶ πιστοὺς εἶναι· καὶ πιστοποιήσαντες αὐτούς πάντες ἐν ὄρκῳ, ὅτι εἰ τι συνθῶνται τῇ Γυκίᾳ εἴτε ποιῆσαι, εἴτε δοῦναι, μὴ ἀκυρῶσαι τοὺς λόγους αὐτῶν, ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν συνταττόμενα αὐτῇ. Τούτων δὲ πρὸς τὴν Γυκίαν ἐν μυστηρίῳ ἀπελθόντων, ἐδέξατο αὐτούς καὶ λέγει αὐτοῖς· Δύνασθέ με ἐν ὄρκῳ πληροφοροῦναι περὶ ὧν μέλλω ἐπερωτᾶν ὑμᾶς, ὅτι ποιεῖτε ταῦτα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῇ· Ναί, κυρία, ἐτοίμως ἔχομεν περὶ ὧν μέλλεις ἡμῖν ἐπιζητεῖν πληροφορῆσαι σε, ὅτι εἰς πέρας ἀγωνταὶ οἱ λόγοι σου. Τότε λέγει αὐτοῖς ἡ Γυκία· Πληροφορήσατέ με (83), ὅτι ἂν ἀποθάνω, ἐν μέσῳ τῆς πόλεως με θάπτετε, καὶ λέγω ὑμῖν τὸ μυστήριόν μου· Ἰδοὺ βαρὺ ὑμῖν τίποτε οὐκ ἐπιζητῶ. Οἱ δὲ ἀνδρες ἀκούσαντες τοῦτο μετὰ πάσης προθυμίας ἐπληροφόρησαν αὐτὴν ἐν ὄρκῳ λέγοντες, ὅτι Ἐὰν τελευτήσῃς, ἐν μέσῳ τῆς πόλεως σε θάψομεν, καὶ οὐκ ἐξέξομέν σε ἔξω τῶν τειχῶν. Ἡ δὲ Γυκία πεισθεῖσα τοῖς ὄρκοις αὐτῶν, λέγει αὐτοῖς· Ἐφ' οἷς ἐπληροφόρησατέ με, κάγω λοιπὸν ἐμφαίνω ὑμῖν τὸ μυστήριόν μου· Ἰδοὺ εἰδέναι ὑμᾶς θέλω, ὅτι ὁ ἀνὴρ μου τὸ ἐμφυτον κακὸν τῆς πόλεως αὐτοῦ ἔχων τὸ τοῦ δόλου καὶ φθόνου καθ' ἡμῶν, δόλον ἐκ τοῦ κατὰ μέρος Βοσποριανῶν ἐν κρυφῇ εἰσαγαγὼν ἐν τῷ οἴκῳ μου ἄχρις σ' ψυχῶν ἐνόπλων διατρέφει, ἐμοῦ μὴ εἰδυίας τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ὁ Θεὸς νῦν διὰ προφάσεως ἐφάνερως μοι αὐτό. Αὐτὸς οὖν ταύτην ἔχει τὴν σκέψιν, ἐφ' ᾧστε, φησὶν, εἰς τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς μου διδούσης μου τὴν εὐφρασίαν τῇ πόλει, καὶ εὐφρανθέντων ὑμῶν ἀποκοιμημένων, αὐτὴν τὴν νύκτα ἐπαναστῆναι, μετὰ τῶν συνόντων αὐτῇ Βοσποριανῶν τε καὶ οἰκείων, καὶ βαλεῖν ἐμπρησμὸν ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν, καὶ κατασφάζει πάντας ὑμᾶς. Ἰδοὺ λοιπὸν, φθάζει καὶ ἡ

Accitis autem Gycia duobus e consanguineis, quibus maxime sidebat, inquit eis seorsim, Abite et congregate apud vos clanculum primores et nobiles urbis, iique eligant viros tres fidos, arcanum qui custodire, et rem gerere possint, et quibus sacramento se omnes obstringent, ut plenam mihi fidem faciant in iis de quibus ipsos interrogatura sum. Mittant vero illos ad me clanculum, habeo enim necessarium aliquid, urbi que huic utile, quod ipsis committam : tantum maturate id quod vobis dico. Discendentibus igitur hoc pacto ejus consanguineis, cum illi hæc clam ad primates retulissent, e vestigio tres viros elegerunt, quos fidos esse cognoverant, fide ipsis cum juramento data ratum se habituros effecturosque quidquid cum Gycia acturi essent. Hi ubi clam ad Gyciam venissent, illa eos excepit, interrogavitque, ecquid promittere cum juramento possent facturos se quidquid commisisset? illis vero affirmantibus se omnia pro voto ejus facturos esse, respondet Gycia : Fidem date in urbe me, si moriar, sepeliendam esse, et arcanum meum narrabo vobis : neque grave est quod postulo. Quod cum audirent, libenter cum jurejurando promiserunt in urbe se eam, si moreretur, sepulturos, neque extra mœnia educturos. Itaque persuasa sacramento Gycia : Nunc, inquit, arcanum vobis, quod habeo, aperiam : ecce, maritus meus ex ingenito adversus urbem hanc odio atque invidia per dolum Bosporianos aliquot, in domum meam introductos cum armis usque ad ducentos nutrit, me inscicia ; verum rem hanc nunc Deus per occasionem mihi manifestam fecit. Hoc autem ille consilium agitat, ut ubi in patris mei memoriam urbi ego epulum dederò, vosque epulati dormitum iveritis, ipse de nocte cum Bosporianis atque domesticis surgat, ædibus vestris ignem immittat, vosque omnes contrucidet. Et ecce, instat nunc dies anniversarius memoriæ patris mei, oportetque me vobis ex juramento dare pro more meo, quæ ad epulum necessaria, et omnia præstare parata sum. Velitis itaque omnes læti accurrere, postulareque, et accipere omnia libenter, ne ullo ille pacto intelligat nos rem rescivisse, et subito intestinum aliquod bellum oriatur. Igitur publice, uti mos est, epulum celebrate, sed cum modo ; et choreas in plateis agite : unusquisque vere in ædibus vestris apparet ligna, sarcinas, ac tædas solidas, ut me epulum ac choreas detrectante, ad quietem vos abire existimet.

ANSELMI BAI. DURII NOTÆ.

(82) Ita ms. codex. Editi habent, ἐπιβραῖ τότε ; et παύσιονσφα κατέφισε pro κατεφίλησε.

(83) Ms. codex sic. Perperam in editis legitur, πληροφοροῦσατέ μὴ· sed optime Meursius emendat.

Me vero citius solito detrectante, ac fores meas obserari iubente, vos confestim cum multo silentio per famulos et aucillas vestros ex omnibus undecumque ædibus afferentes ligna, sarcinas, tædasque, ad januas meas, et vestibula apponite, imo circum totam domum et oleum lignis infundite, quo citius flammam concipiant. Cum autem ego egressa fuero, vobisque dixero, ocius ignem injicite, ac cum armis circumsistite, ut quos per fenestram exsilientes videbitis interficiatis. Abite igitur et arcanum hoc narrate, cunctaque quæ jussi apparate. Cives vero ubi rem intellexissent a tribus his viris, quam citissime omnia peragebant ex mandato Gyciæ. Cum itaque instaret dies memoriæ sacer, et Gycia læta ad cives urbis mitteret, hortareturque ut acciperent ad epulum quæ pertinerent, accurrit etiam maritus ejus, et plus vini solito dari jussit. Cives autem libenter omnia accipientes epulabantur uti jussi erant, et per totam diem choreas agitabant : sed ingruente vespera quasi epuli longioris pertæsi domum se suam quietvri receperunt. Epulabantur autem per omnes passim ædes ; Gycia vero in suis, largiter potare domesticos suos jubens, ut ebrii facti citius cubitum discederent, puellis tantum cubiculariis sobrietate indicta ; et ipsa quoque a vino abstinebat. Nam poculo purpureo invento puellæ cubiculariæ, quæ negotii conscia erat, id dedit, jussitque in eo aquam sibi miscere : quod cum maritus ejus videret, aquam illam bibere non suspicabatur : Ubi autem jam vespera venisset, civesque, uti jam dictum est, epulandi satietas cepisset, Gycia ad maritum inquit : Postquam epulati sumus, age etiam nos cubitum eamus ; quem ille sermonem libens audivit, et somno se dedit ; neque enim injicere ipse hoc poterat, ne uxori de dolo suspicandi causam præberet.

πανοικί. Καὶ ἡ Γυκία ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, προτρεπομένη πάντας τοὺς αὐτῆς ἀδεῶς πίνειν, πρὸς τὸ μεθυσθέντας αὐτοὺς τάχιον κοιμηθῆναι, μόνον ταῖς κουδικουλαρίαις αὐτῆς παρηγγεῖλε τοῦ νῆφειν, καὶ ἑαυτὴν τοῦ οἴνου ἐφύλαττεν. Εὐροῦσα γὰρ ποτήριον πορφυροῦν δέδωκε τῇ κουδικουλαρίᾳ αὐτῆς τῇ τὸ πρᾶγμα εἰδούσῃ, καὶ ἱπαρήγγειλεν αὐτῇ ἐν αὐτῷ αὐτὴν κερᾶν σὺν ὕδατι· ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς θεωρῶν τὸ πορφυροῦν ποτήριον οὐχ ὑπενόει σὺν ὕδατι αὐτὴν πίνειν. Τῆς δὲ ἐσπέρας φθασάσης, καὶ τῶν πολιτῶν, ὡς ἤδη εἶπον, μισοποιησάντων, λέγει τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἡ Γυκία· Εὐφρανθέντων ἡμῶν δεῦρο λοιπὸν ἀναπαυθῶμεν καὶ ἡμεῖς· ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς ἀκούσας μᾶλλον ἐχάρη, καὶ ἔπεσε τοῦ κοιμηθῆναι· οὐ γὰρ ἠδύνατο ἀφ' ἑαυτοῦ εἰπεῖν τοῦτο, μήπως ὑπόνοιαν δῶ τῇ γυναικὶ περὶ οὐ ἐβουλεύετο δόλου.

Mandat itaque Gycia januas omnes ac ostiola obserari, et afferri sibi pro more claves ; quod ubi factum esset, fidæ cubiculariæ doli gnaræ in aurem dixit : Abi cum reliquis cubiculariis, et solerter aufer omnia ornamenta mea, **155** aurumque, et quidquid utile in sinu asportare potestis, ac vos parate : ut, cum jussero, me sequamini. At illæ quidem, mandatis morem gerentes, paratæ erant ; maritus autem ejus cum cubitum se dedisset, paulisper dormiturus, ut ocius mox surgere rursum

μνήμη τοῦ πατρός μου· καὶ δεῖν μὲν ἐστὶ πρὸς τὸν ὄρκον μου δοῦναι ὑμῖν κατὰ τὸ ἔθος μου τὰ τῆς εὐφρασίας· πάντα γὰρ ἐτοιμῶς ἔχω· θελήσατε εὖν πάντες προσδραμεῖν χαίροντες καὶ ζητῆσαι καὶ λαθεῖν πάντα προθύμως, πρὸς τὸ μήπω νοῆσαι αὐτὸν ὅτι ἔγνωμεν τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀφνω ἐμφύλιος πόλεμος γένηται· θελήσατε οὖν καὶ δημοσίως κατὰ τὸ ἔθος εὐφραίνεσθαι, συμμετρῶς δὲ, καὶ χορεύειν ἐν ταῖς πλατείαις· ἐτοιμάσατε δὲ ἕκαστος ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν ξύλα τε, καὶ φορτία, καὶ δᾶδας στεγνὰς, πρὸς τὸ μισοποιούντων ἡμῶν τὰς εὐφρασίας καὶ τοῦ χοροῦς δόξασθαι πρὸς ἀνάπαυσιν ὑμῶν ἀπιέναι· καὶ ἐμοῦ δὴ ταχέστερον μισοποίησάσης, καὶ κελευούσης ἀσφαλισθῆναι τοὺς πυλεωνάς μου, ὑμεῖς εὐθέως ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ σὺν παισὶ καὶ παιδίσκαις (84) ὑμῶν πανοικί παρενεγκόντες τὰ ξύλα, καὶ φορτία, καὶ δᾶδας παράθετε ταῦτα ἐν τοῖς πυλεῶσι μου καὶ παραπυλλοῖς, καὶ κύκλῳ τῆς οἰκίας πάσης, ἐπιχέαντες καὶ ἑλαιον τοῖς ξύλοις πρὸς τὸ τάχιον ἀφθῆναι· καὶ ἡνίκα ἐξέλθω ἐγὼ, καὶ εἴπω ὑμῖν, εὐθέως λάβετε τὴν πυρᾶν· καὶ ὑμεῖς δὲ ἐν ὄπλοις παρεστήκατε κύκλῳ τῆς οἰκίας, ἵνα ὅπου τινὰς θεωρήσητε ἐκπηδῶντας ἐκ τοῦ οἴκου διὰ θυρίδος τοῦτου κατασφάζητε· ἀπελθόντες οὖν τὸ μυστήριον τοῦτο λαλήσατε, καὶ ἐτοιμάσατε πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. Οἱ δὲ πολλοὶ ταῦτα ἀκούσαντες ἀπὸ τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἐποίησαν πάντα ἐν συντομίᾳ κατὰ τὸν λόγον τῆς Γυκίας.

Ἐνστάσης δὲ τῆς μνημοσύνου ἡμέρας, ὡς δῆθεν χαίρομένη ἡ Γυκία μετεπέμψατο τοὺς τῆς πόλεως ἀνδρας προτρεπομένη τοῦ λαθεῖν αὐτοὺς τὰ τῆς εὐφρασίας· συνέτρεχε δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐπὶ τοῦτο, καὶ παρεκάλει πλεῖον οἴνον δοθῆναι αὐτοῦς ἐπὶ τῇ εὐφρασίᾳ. Οἱ δὲ πολλοὶ ἀσμένως πάντα δεξάμενοι ἠὲ φραίνοντο καθὼς παρηγγέλησαν, καὶ ἐχόρευον τὴν πᾶσαν ἡμέραν· φθασάσης δὲ τῆς ἐσπέρας, ἤρξαντο μισοποιεῖν οἱ πολλοὶ καὶ ἀπιέναι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν εἰς τὸ ἀναπαῆναι, ἠὲ φραίνοντο δὲ

Κελεύει οὖν ἡ Γυκία ἀσφαλισθῆναι τοὺς πυλεωνάς καὶ πάντα τὰ παραθύρια, καὶ ἐνεχθῆναι αὐτῇ τὰς κλειδὺς κατὰ τὸ ἔθος· καὶ τοῦτου γενομένου λέγει ἐν τῷ λεληθότι τῇ πιστῇ αὐτῆς κουδικουλαρίᾳ τῇ τὸν δόλον εἰδούσῃ, ὅτι θέλησον σὺν ταῖς λοιπαῖς κουδικουλαρίαις εὐφρῶς ἐπάραι πάντα τὰ κόσμητά μου, καὶ τὸ χρυσίον, καὶ εἴ τι χρήσιμον δύνασθε ἐγκολπίσασθαι (85), καὶ ἐτοιμάσατε ἑαυτὰς, ἵνα ὅταν εἴπω ὑμῖν, ἀκολουθήσατέ μοι. Αἱ δὲ ποιήσασαι κατὰ τὴν κέλευσιν αὐτῆς ἦσαν ἑτοιμαί. Τοῦ δὲ ἀνδρός

ANSELMI BANDURII NOTÆ.

(84) Sic emendamus. Perperam legitur in ms. et in editis, σὺν παιδῶν, καὶ παιδίσκαις.

(85) Sic cum Meursio emendamus. Perperam legitur in ms. ἐγκλωπίσασθαι.

αὐτῆς δῆθεν ἀνακλιθέντος τοῦ ἐκ συντόμου κοιμη-
 θῆναι διὰ τάχους αὐτὸν πάλιν ἀναστῆναι πρὸς ἐπι-
 βουλὴν τῆς πόλεως· ἡ δὲ Γυκία παρέσυρε τοῦ καθ-
 ευσθῆσαι ἕως ἂν πᾶσα ἡ φαρμία αὐτῶν ἐκοιμήθη·
 ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς ἐκ τοῦ πολλοῦ πόντου ἀφύπνωσεν.
 Ἡ δὲ Γυκία ἰδοῦσα τοῦτον κοιμηθέντα, εὐφρῶς τὸν
 κοιτῶνα τῷ κλειδίῳ ἠσφαλίσατο ἀποκλείσασα τὸν
 ἄνδρα, καὶ καταλθοῦσα ἐκ τοῦ οἴκου σὺν ταῖς κου-
 βικουλαρίαις αὐτῆς, ἐξελοῦσα τῶν παραπυλίων
 ἡσυχῶς, καὶ κλείσασα, εὐθέως ἐπέτρεψε τοῖς τῆς
 πόλεως διὰ τάχους ἐμβληθῆναι τὴν πύρ κύκλῳ τοῦ
 οἴκου. Βληθέντος δὲ τοῦ πυρός, καὶ τοῦ οἴκου ἀν-
 αφθέντος, εἶπου τις τῶν ἑσωθεν ὄντων ἐκπύδησαι ἔδω-
 νήθη, ἡ ἑαυτὸν βίβαι, ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατεσφάγη.
 Τοῦ δὲ οἴκου παντὸς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἕως ἐδάφους
 καταφλεχθέντων, διέσωσεν ὁ Θεὸς τὴν Χερσωνιτῶν
 πόλιν ἐκ τῶν ἐπιβούλων Βοσποριανῶν. Ἡ δὲ Γυκία
 βουλομένη τῶν πολιτῶν τὴν καταφλεχθεῖσαν αὐτῆς
 οἰκίαν ὀρῶσαι, καὶ καθάραι τὸν τόπον πρὸς οἰκοδο-
 μῆν, οὐκ εἶσεν· ἀλλὰ μᾶλλον ἐπέτρεψε πάση πόλει
 φέρειν ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἐκχέειν αὐτόθι τὴν πᾶσαν
 αὐτῶν κοπρίαν, πρὸς τὸ ἐν αὐτοῖς καταχωσθῆναι
 τὴν πᾶσαν αὐτῆς οἰκισιν, ὡς πρὸς ἐπιβουλὴν τῆς
 πόλεως γενομένην· διὸ καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος Λαμάχου
 Σκοπῆ ἕως τῆς σήμερον. Τούτων οὖν ἀπάντων γε-
 νομένων, ἰδόντες οἱ Χερσωνῖται τὴν τοιαύτην ἀπει-
 ρον ὑπὸ τῆς Γυκίας εἰς αὐτοὺς μετὰ Θεὸν γενομένην
 εὐεργεσίαν, καὶ ὅτι οὐδενὸς τῶν αὐτῆς τὸ σύνολον
 ἐφείσατο, ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως προετιμή-
 σατο, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης μισθαποδοσίας δύο χαλκοῦς
 ἀνδριάντας πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐν τῇ πλατεῖα τῆς
 πόλεως ἀνήγειραν, νεάζουσαν αὐτὴν τῇ ηλικίᾳ δεικνύοντες,
 καθ' ὃν καιρὸν ἦν τότε συμβαίνουσα, ἐν
 τούτοις δεικνύοντες καὶ τὴν αὐτῆς ἀφαιρῶσαν εὐεργεσίαν
 καὶ στοργὴν περὶ τοὺς πολίτας, ὅτι καὶ ἐν ἡλι-
 κίᾳ νέεσθαι οὕτως ἐφρόνησε τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ
 Θεὸν περισώσασαι.

Ἐν μὲν γὰρ τῇ μιᾷ στήλῃ σωφρόνως αὐτὴν κε-
 κάλλιπταιμένην στήσαντες, καὶ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς
 τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς τοῖς πολίταις ἐμφαίνουσαν· ἐν
 δὲ τῇ ἑτέρᾳ ἐναγώνιον αὐτὴν καὶ ἐπαμυνομένην
 κατὰ τῶν τῆς πόλεως ἐπιβούλων ἀποδεικνύοντες·
 ἐν οἷς καὶ ἐπέγραψαν ἐν τῇ τοῦ ἀνδριάντος αὐτῆς
 βάσει, ἅπασαν τὴν ὑπ' αὐτῆς μετὰ Θεὸν γενομένην
 τοῖς πολίταις εὐεργεσίαν. Ἐπερ μέλλει τις εἶναι
 φιλόκαλος, τῆς αὐτῆς συνεχῶς κατὰ καιρὸν τὴν βί-
 ασιν ἀποσμήχει, πρὸς τὴν τῶν ἐν αὐτῇ γενομένων
 ἀνάγκων τε καὶ ὑπόμνησιν τῶν ὑπ' αὐτῆς γενομέ-
 νων, ἔλεγχον δὲ τῶν ἐπιβούλων Βοσποριανῶν. Μετὰ
 δὲ χρόνους τινὰς στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος
 τῶν Χερσωνιτῶν Στρατοφίλου τοῦ Φιλομούσου, πάνυ
 σοφωτάτη οὖσα ἡ Γυκία, καὶ θέλουσα δοκιμάσαι τοὺς
 Χερσωνίτας, καὶ γινῶναι, εἰ ἄρα ἀληθῶς μέλλωσι
 τὴν τοῦ ὄρκου ὑπόσχεσιν ἐκπληροῦν, καὶ θάπτειν
 αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, συλλογισαμένη μετὰ τῶν
 παιδισκῶν αὐτῆς, ἐποίησεν ἑαυτὴν τινὰ ἀηδίζομένην
 καὶ ἀποθανοῦσαν· καὶ κηδεύσασαι αὐτὴν αἱ παιδι-
 σκαι, ἐμήνυσαν τοῖς πολίταις λέγουσαι, ὅτι· Ἡ κυ-
 ρία ἡμῶν ἐτελεύτησε, καὶ ἐν πόλει τόπῳ μέλλει
 θάπτεσθαι, ὑποδείξατε ἡμῖν. Οἱ δὲ Χερσωνῖται ἀκού-
 σαντες, ὅτι τέθνηκεν ἡ Γυκία, σχεψάμενοι καθ' ἑαυ-
 τοὺς, οὐκ ἔτι τὸ ἱκανὸν τοῦ ὄρκου ἐσπαυσαν ποιῆ-
 σαι, ὥστε ἐν μέσῳ τῆς πόλεως αὐτὴν ταφῆναι, ἀλλὰ
 ἄρραντες αὐτὴν ἐξήνεγκαν ἔξω τῆς πόλεως αὐτὴν

A posset ad urbem ex insidiis opprimendam, Gycia
 dormire distulit quoad familia tota somnum cepis-
 set; cumque maritum vino obrutum dormire vi-
 deret, obserato tacite cubiculo eum inclusit, disce-
 densque cum cubiliis suis placide egressa foribus
 cum eas clausisset, statim cives quam citissime
 undique domum incendere jussit. Igne vero in-
 jecto, et domo incensa, sicubi quispiam eorum qui
 intus erant prosiliret, a civibus occidebatur. Atque
 ita domo, cum omnibus qui in ea inclusi erant,
 solo tenus exusta, Chersonitarum urbem ab insi-
 diatoribus Bosporianis Deus servavit. Gycia autem,
 cum domum, quæ conflagraverat, restaurare cives
 vellent, non permisit; quin potius sordes ac ster-
 cora omnes illuc congregare jussit, ut tota iis
 obrueretur, utpote in qua positæ urbi insidiæ suis-
 sent; unde et in hunc usque diem Lamachi spe-
 cula, locus ille appellatur. His igitur omnibus sic
 gestis, videntes Chersonitæ infinitam Gyciæ post
 Deum in ipsos beneficentiam, quæ omnibus rebus
 suis salutem urbis potiolem habuerat, grati animi
 ergo duas ex ære statuas in honorem ejus in platea
 urbis posuerunt, juvenculam ætate repræsentantes
 cum hæc acciderent, ostendentesque hac re ineffa-
 bilem ejus beneficentiam amoremque erga cives,
 quæ in juvenili ætate constituta ita prudens fuerit,
 ut patriam suam post Deum conservaverit.

ἐφείσατο, ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως προετιμή-
 σατο, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης μισθαποδοσίας δύο χαλκοῦς
 ἀνδριάντας πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐν τῇ πλατεῖα τῆς
 πόλεως ἀνήγειραν, νεάζουσαν αὐτὴν τῇ ηλικίᾳ δεικνύοντες,
 καθ' ὃν καιρὸν ἦν τότε συμβαίνουσα, ἐν
 τούτοις δεικνύοντες καὶ τὴν αὐτῆς ἀφαιρῶσαν εὐεργεσίαν
 καὶ στοργὴν περὶ τοὺς πολίτας, ὅτι καὶ ἐν ἡλι-
 κίᾳ νέεσθαι οὕτως ἐφρόνησε τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ
 Θεὸν περισώσασαι.

C Ac in una quidem compositam eam ornatumque
 effluerunt, et mariti insidias civibus patefacien-
 tem; in altera vero, certantis habitu, insidiasque
 adversus cives vindicantis eam repræsentarunt: in
 basi autem totam beneficentiam ab ea civibus post
 Deum præstiti historiam inscripserunt. Et si quis
 honesti amantior haberi cupit, basin illam quan-
 doque purgat, ut legi possit, ad renovandam rei
 gestæ memoriam, et ostendendas Bosporianorum
 insidias. Aliquot vero annis post, principatum
 Chersonitarum tenente ac proteuente Stratophilo
 Philomusi filio, cum prudentissima omnino Gycia
 esset, et experiri Chersonitas vellet, ac scire an,
 156 quod cum juramento promiserant, facturi,
 ipsamque in medio urbis sepulturi essent, commu-
 nicato cum puellis suis consilio, veluti tristitia ex
 rebus quibusdam concepta mortuam se simulavit,
 et curato ejus funere puellæ civibus indicant
 obiisse dominam suam, itaque locum sepulturæ
 assignarent. Chersonitæ vero intellecta Gyciæ
 morte, cum inter se deliberassent, neglecto jura-
 mento; quo in media urbe sepeliendam promise-
 rant, extra urbem eam extulerunt, ut illic sepeli-
 rent. Cumque jam depositus esset ad monumentum
 lectulus, erigens se, civesque omnes circumspi-
 ciens, Hæcécine, inquit, vestra cum juramento data
 fides? ita in omnibus veraces estis? Hæc in poste-

rum ei qui civi Chersonitæ crediderit. At Chersonitæ deceptos se ab illa videntes, erubescens supra modum, quod fidem datam non observassent, rogarunt uti taceret, et delicti hujus veniam daret, neque ulterius exprobraret; atque iterato sacramento se obstrinxerunt, in media urbe, non extra eam, sepulcrum daturus, quod et fecerunt. Nam adhuc viventi, quem ipsa locum tumulo elegisset, eum dederunt, statuatque ex ære alteram erexerunt, quam inauratam juxta sepulcrum collocaverunt, ut plenior fidem facerent. Sciendum vero est extra urbem Tamatarcha multos esse fontes, qui bibentibus ulcera in summo ore excitent: sic quoque in Zichia ad locum qui Page dicitur, versus Papagiam, ubi Zichi habitant, novem fontes sunt, qui ulcera in summo ore faciunt: sed non eundem colorem habet novem horum fontium oleum; nam hoc rubrum est, illud flavum, istud subnigrum.

τὸν τόπον τῆς Πάγης τῆς οὐσῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀφθαν ἀναδίδουσαι· πλὴν οὐχ ὁμοχροῦσαι τῶν ἐννέα πηγῶν τὰ ἐλαια, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν εἰσιν ἐρυθρὰ, τὰ δὲ ξανθὰ, τὰ δὲ μελανώτερα.

In Zichia, in loco qui Papagi dicitur, cui vicinum est, quod Sapaxi appellatur, id est, pulvis, scaturigo est, quæ ulcera in summo ore excitet; exstatque altera etiam ibidem scaturigo ejusdem efficacitæ in agro nuncupato Chamuch, qui a Chamuch auctore suo nomen habet. Distant vero loca hæc a mari spatio quod uno quis die proprio equo conficere posset. In Derzenes quoque themate, prope pagum Sapicii dictum, et alterum Episcopii nuncupatum, itidem fons est ulcus excitans, ut et in themate Tziliapert in loco qui est pagi Srechiabarax. Sciendum vero, quod si aliquando Chersonitæ rebellionem tentent, aut imperatoris se jussis opponant, omnia eorum carabia, quæcunque inveniantur, cum oneribus in urbem introduci debent; nautæ vero vectoresque Chersonitæ in carcerem et in vincula conjici, 157 atque inde tres Cæsariani ablegari debent, unus versus oram maritimam thematis Armeniacorum, alter versus Paphlagoniæ, tertius versus Buccellariorum, qui Chersonitica carabia omnia comprehendant, et ea quidem simul cum oneribus in urbem adducant, homines vero vincetos in publicis carceribus concludant, ac de iis, et quomodo ceperint, referant. Præterea prædicti Cæsariani prohibeant, ne Paphlagonicæ, Buccellaricæ ac Ponticæ naves in Chersonem trajiciant

ταφῆναι. Ἀποτεθέντος δὲ τοῦ κραδάτου πρὸς τὸ μνήμα ἀνακαθίσασα ἡ Γυκία, καὶ περιβλεψαμένη πάντας τοὺς πολίτας, λέγει· Αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ μετὰ ὄρκου ὑπόσχεσις; οὕτως ἀληθεύετε περὶ πάντων; ἀθάλα (86) λοιπὸν τῷ πιστεύοντι Χερσωνίτη πολίτη. Οἱ δὲ Χερσωνῖται ἰδόντες τὴν ὑπ' αὐτῆς γενομένην αὐτῶν χλευήν, ἀσχυθέντες, μεγάλως ἐπὶ τῷ γεγονότι τῆς παραβάσεως πράγματι, παρεκάλουν αὐτὴν πολλὰ τοῦ ἡσυχάσαι, καὶ παραχωρήσαι αὐτοῖς τὸ πταίσμα, καὶ μὴ ἐπὶ πλείον ἐνειδίξειν αὐτοῖς. Λοιπὸν δευτέροις ὄρκοις αὐτὴν ἐπιστήσαντο, ὥστε μηκέτι ἐξω τῆς πόλεως θάψαι αὐτὴν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, ὃ δὴ καὶ ἐποίησαν. Καὶ γὰρ αὐτῆς ζώσῃ; ἐτι ἐν ᾧ τόπῳ ἡρετίσματο τὴν σορὸν αὐτῆς ἐστήσαντο, καὶ ἀνδριάντα χαλκῶν καὶ ἕτερον ἡγεῖραν, καὶ τοῦτον χρυσώσαντες ἐστήσαν πρὸς τῇ ταφῇ αὐτῆς πρὸς περισσοτέραν πίστωσιν. Ἰστέον ὅτι ἐξω τοῦ κάστρου Ταμάταρχα (87) πολλὰ πηγαὶ ὑπάρχουσι ἀφθαν ἀναδίδουσαι. Ἰστέον ὅτι ἐν Ζιχίᾳ πρὸς Παπαγίας, ἐν ᾧ κατοικοῦσι Ζηχοὶ ἐννέα πηγαὶ εἰσιν

Ἰστέον ὅτι ἐν Ζηχίᾳ ἐν τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ Πάπαγι, ἐν ᾧ καὶ πλησίον ἐστὶ χωρίον ἐπονομαζόμενον Σαπαζὶ (88), ὃ ἐρμηνεύεται κοριορτός, ἐστὶν ἐκεῖσε βρύσις ἀφθαν ἀναδίδουσα. Ἰστέον ὅτι καὶ ἑτέρα βρύσις ἐστὶν ἐκεῖσε ἀφθαν ἀναδίδουσα ἐν τῷ χωρίῳ τῷ καλουμένῳ Χαμοῦχ (89). Τὸ δὲ Χαμοῦχ ἐστὶν ὄνομα τοῦ συστήσαμένου ἀρχαίου ἀνδρός τὸ χωρίον· τὸ οὖν χωρίον ἐκεῖνο διὰ τοῦτο ἐκλήθη Χαμοῦχ. Ἀπέχουσι δὲ οἱ τοιοῦτοι τόποι ἀπὸ τῆς θιλάσσης ὁδὸν ἰδιοκαθάλλου ἡμέρας μιᾶς. Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ θέματι Δερζηνῆς, πλησίον τοῦ χωρίου τὰ Σαπικίου (90), καὶ τοῦ χωρίου τοῦ ὀνομαζομένου Ἐπισκοπίου, ἐστὶ πηγὴ ἀφθαν ἀναδίδουσα. Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ θέματι τοῦ Τζιλιάπερτ ὑπὸ τὸ χωρίον τὸ Σρεχιαδαράξ ἐστὶν ἐκεῖσε πηγὴ ἀφθαν ἀναδίδουσα. Ἰστέον ὅτι εἰ ἀντάρωσι ποτε οἱ τοῦ κάστρου Χερσῶνος; ἢ ἐναντία (91) τῶν βασιλικῶν κελύσεων βουληθῶσι διαπράξασθαι, ὀφείλουσι τηνικαῦτα ὅσα εὐρεθῶσιν ἐν τῇ πόλει Χερσωνιτικὰ καράβια μετὰ τοῦ γόμου αὐτῶν (92) εἰσκομίζεσθαι· οἱ δὲ ναῦται καὶ ἐπιθάται Χερσωνῖται, ἵνα δεσμεύωνται καὶ ἐναποκλείωνται εἰς τὰ ἐργαλεῖα, εἰθ' οὕτως ὀφείλουσιν ἀποσταλῆναι τρεῖς βασιλικοὶ· εἰς μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενικῶν, ἕτερος δὲ ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος Παφλαγονίας, καὶ ἄλλος ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος τῶν Βουκελλαρῶν, ἵνα

ANSEMI BANDURII NOTÆ.

(86) Vox non intellecta, inquit Meursius. At, ἀθάλα, vox indignationis, Vah. Heu: Lexicon ms. Cyrilli: Ἀθάλα, φεῦ, οὐαί μοι. Philemon in Lexico Technologico ms. οὕτως οὖν φασὶ καὶ ῥάβδος, σεσημειώται τὸ, ἀθάλα. Joannes Moschus in Limou. cap. 140, εἶπον πάλιν, Ἀθάλα, πόσα κλαύσωμεν, καὶ μετανοήσωμεν, ἐφ' οἷς νῦν οὐ μετανοοῦμεν! Vide Ducargii Gloss. Gr. et Notas Cotelerii tom. II. Monument. Eccl. Gr. p. 669.

(87) Ita in ms. et sic etiam legendum ait Meursius, cum perperam in ejus ms. legeretur, τὰ

Μάταρχα· idem quippe Porphyrogenitus loquitur de urbe Tamatarcha et supra cap. 42, eamque sitam ait in opposita parte Bosporo.

(88) Sic ms. codex. Editi habent, Ζαπαζὶ.

(89) Inclusa in editis desiderantur.

(90) Ms. codex sic. Editi vero, πλησίον τοῦ χωρίου Τασαπίου.

(91) Ita in ms. codice. In editis locus depravatus ac mutilus.

(92) Perperam in editis legitur μετὰ τοῦ γάμου, sed optime Meursius emendat.

παντα τὰ Χερσωνιτικὰ καράβια κρατῶσι, καὶ τὸν ἄν-
μὲν γόμον καὶ τὰ καράβια εἰσχομίζωσι, τοὺς δὲ ἀν-
θρώπους δεσμεύωσι καὶ ἐναποκλείωσιν εἰς δημο-
σίους φυλακὰς, καὶ ἀναγάγωσι περὶ τούτων καὶ ὡς
ἂν δόξωνται (95). Πρὸς τοῦτοις ἕνα οἱ τοιοῦτοι βσι-
λικὸν κωλυῶσι καὶ τὰ Παφλαγονικὰ καὶ Βουκελλαρικὰ
πίσια, καὶ πλαγιτικὰ τοῦ Πόντου, τοῦ μὴ διαπερῆν
ἐν Χερσῶνι μετὰ αἴτου, ἢ οἴνου, ἢ ὄλας δέποτε
χρείας, ἢ πράγματος. Εἴθ' οὕτως ὀφείλει δέξασθαι
καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ κόλφου καὶ τὰς δέκα λίτρας τὰς
διδόμενας ἀπὸ τοῦ δημοσίου εἰς τὸ κάστρον Χερσῶ-
νος, καὶ τὰς δύο τοῦ πάκτου, καὶ τῆνικαῦτα ἀναχωρῆσαι ἀπὸ Χερσῶνος τὸν στρατηγὸν, καὶ ἀπελθεῖν
ἐν ἑτέρῳ κάστρῳ, καὶ καθεσθῆναι ἐκεῖσε. Ὅτι ἐὰν οὐ ταξιδεύσωσιν οἱ Χερσωνῖται εἰς Ῥωμανίαν, κ. ἢ
πιπράσκωσι τὰ βυρσάρια, καὶ τὰ κηρία (94) ἄπερ ἀπὸ τῶν Πατζινακτικῶν πραγματεύονται, οὐ δύνανται
ζῆσαι. Ὅτι ἐὰν μὴ ἀπὸ Ἄμινσοῦ καὶ ἀπὸ Παφλαγονίας, καὶ τῶν Βουκελλαρίων, καὶ ἀπὸ τῶν πλαγιῶν
τῶν Ἀρμενικῶν περάσωσι γεννήματα, οὐ δύνανται ζῆσαι οἱ Χερσωνῖται.

cum frumento, vino, aut aliis denique rebus neces-
sariis. Deinde rescindet quoque prætor decem li-
bras quæ e fisco Chersonitis penduntur, et alias
duas quæ ex pacto dantur, et tunc Chersone disce-
dens in aliam se urbem conferet, illicque commo-
rabitur. Chersonitæ enim, nisi in Romania præstidia
agant, coriaque ac ceram vendant, quorum com-
mercia cum Patzinacitis habent; item nisi ab
Aminso, Paphlagonia, Buccellariis, atque ab iis qui
Armeniis objacent, commeatum advehant, vitam
tolerare nequeunt.

ANSELMI BANDURII NOTÆ

(93) Sic in Editis. Ms. codex habet, καὶ ὡς ἂν
δέξωνται.

(94) Κηρία, Græcis recentioribus *Cera*. Vide Du-
cangii Gloss. Græc.

*Constantini Porphyrogeniti Vita Basilii Macedonis et Leonis Sapientis exstat in tomo CIX
Patrologiæ nostræ, col. 226 sqq.; ejusdem preces liturgicæ, inter opera Leonis, tom. CVII,
col. 299.*

IN SUBSEQUENTEM NARRATIONEM

DE IMAGINE EDESSENA CP. TRANSLATA

MONITUM.

(GALLAND. *Œt. Patr. Biblioth.* XIV, Proleg. p. v, et p. 120.)

Varia Constantino scripta accepta feruntur, quæ recensent bibliographi. Nos representandam censuimus
Narrationem ejus de imagine Christi Edessena, quam edidit Combefisius in *Originibus CPtanis*, pag. 75.

De ejus tamen auctore ac parente non una est eruditorum sententia. Lipomannus et Baronius (a)
Constantino Romano, filio ejus, attribuunt: quos tamen refellunt Combefisius in sua ad illam præfa-
tione, Hanckius (b), et Pagius (c). Cæteri plerique omnes Constantino patri ferunt acceptam. Quid ipse
sentiam ex sequentibus animadversionibus meis planum fiet.

Auctor num. 22 scribit, anno 6452, amiram Edessenum statuisse tandem certis conditionibus ima-
ginem illam ad imperatorem CPLim transmittere. Erat is annus Christi 944, quo jam pridem Porphyrogen-
netes ex fide historiæ imperitabat. At numero 27 legimus, adventante jam imagine exclamasse energume-
num quemdam: *Recipe, Constantini urbs, claritatem et lætitiā: atque tu, Constantine Porphyrogenneta,
tuum imperium*. Quæ verba satis ostendunt, id accidisse ante annum 919, neque ita intelligi possunt,
quasi sensus sit, tollendum esse e medio Lecapenum, solumque debere imperitare Constantinum. Namque
num. 31 auctor ait, imaginem illam imperatorem in avitum et paternum solium extulisse. Quinimo
num. 28 asserit, in occursum imaginis juniores tantum exiisse imperatores: *senior enim, quod eum*

(a) Ad ann. 944, num. 14.
(b) De Script. Byzant.. p. 475.

(c) Ad ann. 944, num. 5.

vires defecerent, domi relictus fuerat. Itemque num. 27 ait, vaticinia energumeni brevi post eventum fuisse sortita.

Hæc porro abunde ostendunt contradictionem in ea narratione inextricabilem inveniri, nisi dixerimus, in anno 6452 mendum cubare. Quod si asseruerimus, jam non sub Constantino ipso imperium administrante per sese, sed sub patruo ejus Alexandro translatio contigerit : quamvis auctor certe scripserit sub Porphyrogenneta imperitante, ut patet ex eo quod num. 27 asserat, dictorum energumeni multos exsistere testes, et quod brevi post eventum fuerint sortita. Ex quo etiam infertur alium ab imperatore ipso esse narrationis auctorem : quod ex fine narrationis liquidius apparet : *Custodi eum, qui pie ac mansuete nobis imperat, tuique adventus memoriam celebrat.*

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΝ ΧΡΙΣΤῳ ΒΑΣΙΛΕΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

*ΔΙΗΓΗΣΙΣ ἀπὸ διαφόρων ἀθροισθεῖσα ἱστοριῶν, περὶ τῆς πρὸς Αὐγαρον ἀποστασίσεως ἀχειροποιη-
τον θεῖου εἰκόνοσ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Καὶ ὡς Ἐδέσσης μετακομισθῆ πρὸς τὴν πανευδαί-
μονα ταύτην καὶ βασιλῖδα τῶν πόλεων Κωνσταντινούπολιν.*

CONSTANTINI PORPHYROGENITI

CHRISTI GRATIA ROMANORUM IMPERATORIS

*NARRATIO diversis ex historiis collecta de divina Christi Dei nostri imagine non manufacta ad Augurum
missa ; exque Edessa in beatissimam hanc augustamque urbem Constantinopolim translata (1).*

I. Non solum ipse Patri coeternus Deus Ver- A
hum omni major comprehensione erat : verum
etiam ejus pleraque fere, vel etiam omnia opera,
cadem incomprehensionis caligine sunt contexta.
Neque ea solum, quæ rerum hujus universitatis
opificio condidit ; sed et quæ assumpta dispensa-
tionis munere nostræ concretionis massa, pro pri-
ma illa ac singulari suæ deitatis potentia præsta-
bat. Ac plane operæ pretium sit, ut qui se ipse non
ignorat, ac scit se nescire quæ pro illius altiora sunt
facultate, non in immensum gloriatur, nec stolidè
per inane gradiatur, ac vel omnia se scire conten-
dat, aut non esse quæ ejus vim comprehensionis
effugiant. Ad hanc igitur expressam Dei Hominis
formam quod attinet, quæ nullis coloribus nullo-
que penicillo, ejus qui edidit admirabili voluntate, B
eo in linteo eluxit, quod tunc quidem ad Augurum
ad sanitatem illi conciliandam missum, nunc au-
tem ex Edessa ad augustam hanc urbem, singulari
prorsus Dei indulgentia, ut ipsa incolumis tutaque

A'. Οὐκ ἄρα μόνος αὐτὸς ἀκατάληπτος ἦν ὁ συν-
αἰδιος τῷ Πατρὶ Θεὸς Λόγος, ἀλλὰ καὶ τὰ πλείω
σχεδόν, ἢ καὶ πάντα τῶν ἔργων αὐτοῦ, τῷ αὐτῷ
τῆς ἀκαταλήψιας γνώφῃ περικαλύπτεται : οὐ μόνον
ὅσα ὁ τὸ πᾶν τοῦτο δημιουργῶν ὑπεστήσατο, ἀλλὰ
καὶ ὅσα ἐν τῷ δι' οἰκονομίαν προσλήμματι τοῦ ἡμε-
τέρου φυράματος ὁμιλήσας ἡμῖν, κατὰ τὴν πρώτην
καὶ μίαν ἐκείνην ἐνήργει τῆς αὐτοῦ θεότητος δύνα-
μιν. Καὶ χρὴ πάντως τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀγνοοῦντα,
καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτὸν μὴ εἰδέναι γινώσκοντα, μὴ εἰς τὰ
ἄμετρα καυχᾶσθαι, μηδὲ κενεμβατεῖν ἀμαθῶς, καὶ
ἢ πάντα εἰδέναι φιλονεικεῖν, ἢ μὴ εἶναι ἄπερ αὐτὸς
οὐ κατέληφε. Τοῖνον καὶ περὶ τοῦ ἐκτυπώματος
τῆς θεανδρικῆς τούτου μορφῆς, ὃ ἀγράφως ἐνετυ-
πώθη τῷ ὑπερφυεῖ τοῦ δριόντος βουλήματι, ἧς τὸ
ὑποδεξάμενον ὕφασμα, καὶ τότε μὲν τῷ Αὐγάρῳ
ἀπεστάλη πρὸς Ἰασίν, νῦν δὲ ἐξ Ἐδέσσης πρὸς τὴν
βασιλεύουσαν ταύτην τῶν πόλεων οἰκονομῆσάντων
Θεοῦ, πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ φυλαχὴν μετενή-
εκται, ὡς ἂν μηδενὸς τῶν καλῶν ἐνδεῆς δοκῇ, ἐν

NOTÆ.

(1) Baronius et Surius hanc imaginem Romam translata ibi asservari docent ; Bzovius Genuæ inveniri docet in Annalibus.

πᾶσιν ὀφείλουσαν πάντων κρατεῖν. Οἶμαι δεῖν τὸν A εὐσεβῆ καὶ δίκαιον ἀκροατὴν τε καὶ θεατὴν, τὴν ἱστορίαν μὲν τῶν καθ' ἕκαστα ἀκριβῶς μαθεῖν καὶ τῆς ἀρχαιολογίας ἐλθεῖν ἀπαραποίητον τὴν γυνῶσιν λαβεῖν. Τὴν δὲ αἰτίαν τοῦ, πῶς ἐξ ἰκμάδος ὑγρᾶς δίχα χρωμάτων καὶ τέχνης τῆς γραφικῆς ἐναπεμορφώθη τὸ τοῦ προσώπου ἐν τῷ ἐκ λίνου ὑφάσματι· καὶ πῶς τὸ ἐξ ὕλης οὕτως εὐφθάρτου, τῷ χρόνῳ διαφθορὰν οὐκ ἐδέξατο· καὶ ὅσα ἄλλα ὀφυσικῶς δῆθεν ἐπιβάλλων τοῖς πράγμασιν, ἐπιστημόνως διερευνᾶν εἴωθε, τῷ ἀνεφίκτῳ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας παραχωρεῖν εἰδῶς, ὡς εἰ τις πάντα φιλονεικῆσθαι τῷ νῦν διαλαθεῖν ἀκριβῶς, εἰς τὴν παντελεῖ ἀγνωσίαν ὠσθεῖς, καὶ εἰς ἄβυσσον ἀκαταληψίας ἀποπεσὼν, κινδυνεύσει περὶ τὰ καίρια, ζημιωθείς τὰ μεγάλα, ἵνα μὴ δοξῆ (2) τὰ μικρὰ συγχωρεῖν. Ὅσοι οὖν τῶν περὶ B τὴν πίστιν ὀρθῶν, καὶ θερμότερων περὶ τὸν ζῆλον ἐνταῦθα συνελθούσθε, Δεῦτε, ἀκούσατε, καὶ διηγήσασθε ἡμῖν, ἅπερ τῇ θεοῦ βασιλείᾳ ἕκαστα πολυπραγμονήσασθε, καὶ οὐκ ἀταλαιπώρως περὶ τὴν τῆς ἀληθείας διαγενόμενος ζήτησιν, ἀπὸ τε τῶν ἱστορίας γραφάντων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκείθεν εἰς ἡμᾶς ἐλθόντων. Ἄ ὡς δὲ ἀποβρήτων τῇ μνήμῃ παρ' αὐτοῖς διασώζεσθαι ἔλεγον, ἀκριβῶσαι ἐξίσχουσα.

veritate inquirenda versato, tam ex iis qui historiarum monumenta scripserunt, quam qui illinc ac Syriae partibus ad nos accesserunt, cum apud ipsos arcana haec memoria exstare proflterentur, nancisci demum licuit ac doceri.

B. Τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῇ τοῦ γένους ἡμῶν ἀνορθώσει πρὸς ἡμᾶς ἐκδημήσαντος, ἦν κατὰ τοῦ προφήτου φωνῆν, πληθὸς εἰρήνης ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὸ πολυάρχον διεσκέδατο, ὡς περὶ ὑπὸ μιᾶς ζώνης, τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἀπάσης διαζωσθείσης τῆς οἰκουμένης, C καὶ ὑφ' ἐνὶ ταττομένης σημάτορι. Καὶ διὰ τοῦτο πᾶσαι πάντων καὶ πρὸς πάντας ἐπιμιξίαι ἐγένοντο ἀδελφῶν, καὶ οὐ μεμερισμένως τὴν γῆν οἰκεῖν ἐδόκουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὡς ἐνὸς Δεσπότητος κτήμα τυγχάνουσαν, ὡς καὶ ἐνὸς τὴν πᾶσαν οὖσαν δημιουργοῦ, τῷ πρώτῳ τὸν αὐχένα δούλω ὑποκλίναντες, πρὸς ἀλλήλους εἰρήνευσαν. Διὸ καὶ ὁ τῆς Ἑδέσης τὸ ἐπικραυῖα τοπάρχης Αὐγάρος, τῷ τῆς Αἰγύπτου ἐξηγουμένῳ φίλος καὶ γνώριμος ἦν· καὶ γὰρ ἀλλήλοις οἱ ἑκατέρων ἐφοίτων διάκονοι. Ὅθεν καὶ κατὰ τὸν κειρὸν ἐκείνον, καθ' ὃν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς τὸ Πατρικὸν βούλημα πληρῶν, τὴν σωτήριον διδασκαλίαν τοῖς ἀνθρώποις προὔτιθετο, καὶ διὰ τῶν D ὑπερφῶν, καὶ παραδόξων θαυμάτων εἰς τὴν περὶ αὐτὸν πίστιν τοὺς ἀνθρώπους ἐπέστρεψε, συνέθη τῶν τοῦ Αὐγάρου ὑπηρετῶν τινα Ἀνανίαν ὀνομαζόμενον, πρὸς τὴν Αἰγύπτου διὰ τῆς Παλαιστίνης ἰόντα περιτυχεῖν, καὶ πόρρωθεν θεάσασθαι τὸν Χριστὸν, τὰ πλήθη τοῖς λόγοις τῆς πλάνης· ἐξέκλοντα, καὶ τὰ τῶν θαυμάτων ἐπιτελοῦντα παράδοξα. Ὡς οὖν τὴν ἐπ' Αἰγύπτου πορείαν διήνυσσε, καὶ περὶ ὧν ἐπετέτραπτο διαλαθῶν, ἀνθυπέστρεφεν ἐπὶ τὸν Κύριον

consistat, translatum est; quo scilicet eorum quae pulchra sunt ac praecleara, nullo deficiatur, quam in omnibus dominari primasque obtinere concedat; operae pretium existimo, ut religiosus ac justus tenax auditor spectatorque, singularum rerum historiam diligenter discat, et ut antiquae narrationis sinceram omnique furore vacantem cognitionem accipere studeat: causam autem cur ex lumentis gutta, nullo colorum pigmento et artis pictura, impressa fuit in linteo vultus forma; quaque nihilominus ratione fragilis adeo materia tanto tempore nulli interitoni labique obnoxia; ac quae cuoque denique alia, quisquis res naturaliter aggredditur, diligenter scrutari solet, Dei sapientiae relinquat, quam nemo satis assequi queat: qui B nimirum sciat, si quis omnia mentis acie perfecte complecti connitatur, fore ut ignorantiae omnis mersus barathro, abyssoque incomprehensionis obrutus ac stuporis, eorum quae principaliora sunt nomine jacturam patiat, ne in his quae sunt minora videatur aliquid concedere. Quotquot igitur fide recti zeloque ferventiores huc convenistis, Venite, audite, et narrabo vobis ea quae convenienti examine singula quaeque scrutanti, nec sine labore in

II. Cum Dominus et Deus ac Salvator noster Jesus Christus, ad genus nostrum erigendum ad nos venisset, erat juxta prophetiae vocem *abundantia pacis* in terra, dissipatusque erat plurium principatus, cum imperium Romanum totum late orbem velut zona una constringeret, unusque gubernator ac rector subjecta quaeque teneret. Ideo erat omnium vicissim libera congressio, sicque homines sibi terram colere videbantur, ut non divise, sed tanquam unius rem domini ac possessionem colebant, quippe cum etiam uno ipso auctore condita esset: primoque servorum cervicem inclinantes, inter se pacem agitabant. Quamobrem etiam Edessae id temporis regulus Augarus, cum Aegypti praetori amicus notusque esset, eorum utrinque ministri confluebant. Quocirca etiam quo tempore Dominus noster ac Deus Paternam implens voluntatem, salutarem hominibus proponebat doctrinam, eximisque ac stupendis miraculis in suam fidem hominum corda cogebat, accidit, ut Augari ministrorum quidam Ananias nomine, dum in Aegyptum per Palaestinam iter haberet, in Christum incideret, eumque eminus doctrinae vi ab errore turbas revocantem, ac insolita omnique fide majora miracula patrantem conspiceret. Postquam ergo iter in Aegyptum confecerat, iisque perfunctus quae in mandatis acceperat, ad herum revertebatur. Cum longa cum morbi articularis tabe ex-

NOTE.

(2) Potius δοξῆ. Quae hic notamus, sphalmata videntur typographica, quorum tamen nonnulla ipsi emendavimus, cum certo huiusmodi essent.

cruciari, ac nigra lepra absumi intellexisset, duplicique affligi calamitate, seu potius multiplici ægritudine divexari, quod et articularum doloribus teneretur, et lepræ malis miserabilem vitam ageret. Accedebat et deformitatis pudor, cujus gratia ne vix quidem se in conspectu dabat; ac nedum lecto plerumque affixus desidebat, sed et invisentibus amicis præsentiam sui studio subducebat. Idcirco rursus cum esset reversurus, majori rem diligentia exquirat, quo certius hero nuntiet, ne et ille ejus forte curari medicina valeat. In iisdem igitur rursus Dominum offendit, nempe mortuos suscitantem, cæcos lucis usura donantem, claudis præstantem ut recta incederent: omnes denique quavis laborantes ægritudine, ad sanitatem roburque traducentem.

III. Certior ergo factus perspectoque, hæc palam Domini virtutum esse opera, ut patriam domumque se recepit, Augaro nuntiavit, ac pluribus quæ viderat omnia ac audierat, indicavit. Quocirca velut majus quid ipso negotii capite per ejus occasionem nactus, bonusque ac lætus hero adveniens nuntius, humanissime accipitur, inter servos longe benevolentissimos habitus. Quandoque ægra aliquis afflictaque valetudine, quidquid audiat, actutum semper rapit: exstimulante nuntio ac spe incitante, in rem Augarus venandam sibi que aucupandam cito citius incumbit, atque ad se talium auctorem sanitatum datis litteris accersit: nec mora, celebri fama ubique vulgatam illam Domino epistolam, in hæc fere se verba habentem, scribit:

IV. Augarus Edessæ princeps, Jesu Salvatori, qui bonus Hierosolymis medicus apparuit, salutem. Nuntiatum est mihi de te, et de curationibus, quas absque medicamentis et herbis operaris. Fama enim est, cæcis visum, claudis gressum abs te restitui, leprosos mundari, dæmonas et immundos spiritus expelli, diuturnis morbis oppressos sanari, mortuos denique suscitari. Quæ cum omnia de te audirem, sic in animum meum induxi: aut revera Deum esse, qui e cælo delapsus hæc efficias, aut certe Dei Filium. Proinde ad te scripsi, orans ut nos invisere, morbumque nostrum sanare non graveris. Audio enim Judæos tibi obrectare, et insidias in caput tuum struere. Est mihi civitas, parva quidem illa, sed ornata, quæ nostrum utrique, ut tranquille in ea degamus, sufficiat.

καὶ βούλονται κακῶσαι σε. Πόλις δὲ μικροτάτη σου κατοικεῖν ἐν εἰρήνῃ ἐν αὐτῇ.

V. Quod ergo Ananias suæ in herum benevolentia manifesta indicia dederat, ac viæ peritus erat, pingentique artem callebat: per eum talem ad Jesum misit epistolam, etiam atque etiam mandans, ut si litteris a Christo obtinere non posset, ut se ad ipsum conferret, ejus quidem certe for-

A αὐτοῦ, καὶ ἀρθρίτιδι: χρόνιῳ τυραννοῦμενον ἦδει, καὶ μελαίνῃ λέπρῃ ἐκδαπανώμενον, καὶ διπλὴν συμφορὰν, μᾶλλον δὲ πολλαπλὴν τὴν νόσον πονουόμενον, οἷς καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ἀρθρῶν ὀδύναις συνελεχτο, καὶ τοῖς (3) τῆς λέπρας ἐταλαιπώρει κακοῖς. Προσῆν δὲ καὶ ἡ τῆς ἀμορφίας ἀισχύνῃ, δι' ἣν οὐδὲ θεατὸς τοῖς ἀνθρώποις σχεδὸν ἦν. Ἄλλ' οὐδὲ μόνον κληνῆρης τὰ πολλὰ διετέλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπισκέψειν ἐρχομένους τῶν φίλων ὑπ' ἀισχύνης ἐναπεκρούπτετο. Διὰ τοῦτο πάλιν ἐν τῷ ὑποστρέφειν, ἀκριθέστερον περὶ τῶν αὐτῶν διαγινώσκειν ἐσπούδασεν, ἐν' ἔχοι βεβαίως ἐπαγγεῖλαι τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, ὡς ἂν ἰσως κάκεινος τῆς δι' αὐτοῦ ἰατρείας ἀξιοθῆ. Εὗρεν οὖν πάλιν τὸν Κύριον ἐπὶ τῶν αὐτῶν, νεκροὺς ἀνιστῶντα, τυφλοῖς τὸ βλέπειν δωροῦμενον, χωλοὺς ἀρτίους; δεικνύντα,

B καὶ πάντας τοὺς ὁτιοῦν ἀσθενοῦντας ῥωννύοντα.

Γ'. Ὡς οὖν ἐπιστώθη, καὶ ἔγνω ταῦτα φανερῶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου τελούμενα, τῷ Αὐγάρῳ ὑποστρέψας ἐγκώρισε, καὶ διὰ πλειόνων ἅ τε εἶδεν ἅ τε ἤκουσεν ἀνεδίβαξεν. Ὅθεν ὡς μεῖζον τοῦ ἔργου τὸ πάρεργον παρεμπορευσάμενος, καὶ ὡς εὐαγγελίων αὐτῷ καταγγελεὺς δεξιῶν, τῆς προσηκούσης ἀποδοχῆς κατηξίωτο, καὶ τῶν εὐνουστάτων εἰς ἐγνωρίζετο. Καὶ ἐπεὶ τὸ κάμνον αἶμα ὡς ἄρπαγμα ποιεῖται τὴν ἐπαγγελίαν, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐλπίδος περιαινούσης τὸν ἀνθρώπον, σπουδαίως περὶ τὴν θῆραν τοῦ μνησθέντος κείθει ὀρμῆν. Καὶ ὁ Αὐγάρος πρὸς τῷ διὰ γραφῆς μετακάλεσασθαι διανέστη τὸν ἰσθαῖ: τὰ τοιαῦτα λεγόμενον δύνασθαι. Καὶ παραχρῆμα τὴν πανταχοῦ περιφερομένην ταύτην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κύριον ἔγραψεν, οὕτως περιέχουσαν:

Δ'. Αὐγάρος τοπάρχης Ἐδέσσης (4), Ἰησοῦ Σωτῆρι ἀναφανέντι ἀγαθῷ ἰατρῷ ἐν πόλει Ἱερουσόλυμων, χαίρειν. Ἦκουσται μοι τὰ περὶ σοῦ, καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων, ὡς ἀνευ φαρμάκων καὶ βοτανῶν ὑπὸ σοῦ γινομένων. Ὡς γὰρ ὁ λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς, χωλοὺς περιπατεῖν, λεπροὺς καθαρῖζεις, καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα καὶ δαίμονας ἀπελαύνεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις, καὶ νεκροὺς ἐγείρεις. Καὶ ταῦτα πάντα ἀκούσας περὶ σοῦ, κατὰ νοῦν ἐθέμην τὸ ἔτερον τῶν δύο· ἡ δεῖ σὺ εἰ ὁ Θεός, καὶ καταβάς ἐξ οὐρανοῦ ποιεῖς ταῦτα, ἡ δὲ Ἰλίδς εἰ τοῦ Θεοῦ ποιῶν ταῦτα. Διὰ τοῦτο τοῖνυν γράψας, ἐδειθὴν σου σκυλῆναι, καὶ ἔλθειν πρὸς με, καὶ τὸ πάθος ὃ ἔχω θεραπεῦσαι. Καὶ γὰρ ἤκουσα, ὅτι καὶ Ἰουδαῖοι καταγογγύζουσι σου, μοι ἐστὶ καὶ σκμνῆ, ἥτις ἐξαρκεῖσι ἀμφοτέροις,

Ε'. Ἐπεὶ οὖν Ἀνανίας τῆς τε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ εὐνοίας σαφῆ παρεῖχε τεκμήρια, καὶ τῆς ὁδοῦ ἐτύγχανεν ἐμπειρός, καὶ τὴν γραφικὴν τέχνην ἠπίστατο, δι' αὐτοῦ τὴν τοιαύτην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐξαπέστειλεν, ἐπισκῆψας αὐτῷ, ὡς εἰ μὴ δυνηθεῖη πείσαι διὰ τοῦ γράμματος πρὸς αὐτὸν

NOTÆ.

(3) Puto οἷς.

(4) De hac et sequenti epistola confersis Eusebium

H. E. lib. I. cap. 13. Baronium ad ann. 31 § 58. et Gelasium Dist. xv. cap. 3. Sancta Romana.

ἐλθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ τὸ ὁμοίωμα τῆς μορφῆς αὐτοῦ μεταγραφάμενον ἀκριβῶς, ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ἐν ᾧ ἐν σκιᾷ γούν διδαχθείη, μὴ δι' ἀκοῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ὄψεως, οἷός ἐστιν ὁ τῶν μεγάλων τούτων τεραστίων δημιουργός. Καὶ δὴ τὴν Ἰουδαίαν καταλαβὼν ὁ ἀποσταλεὶς, εὗρε τὸν Κύριον ἐν ὑπαίθρῳ τῷ συρρέουσιν δὴμῳ διαλεγόμενον, καὶ τερατοργουῶντα τὰ τῶν θαυμάτων ἐξαισία. Διὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἄλλου κατ' ἄλλην χρεῖαν ἐληλυθότων, μὴ οἷός τε ὢν ὁ Ἀνανίας πλησιάσαι τῷ Ἰησοῦ, ἐπὶ τινα πέτραν μικρὸν ἀνεστηκυῖαν τῆς γῆς, οὐ πόρρω τῆς τοῦ Κυρίου διατριβῆς ἀπελθὼν ἐκαθίζετο. Καὶ ὡς ἦν αὐτῷ καταφανής ὁ Σωτήρ τοῦ πλῆθους ἀποκριμένος, καὶ ὑπερανέχων τῶν πολλῶν, εὐθὺς ἐκείνῳ μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς, τῷ δὲ χάρτη τὴν χεῖρα προσήρειδε, καὶ τὴν τοῦ φαινομένου μετέγραφεν ὁμοίωσιν.

Γ'. Ἐγὼ οὖν ταῦτα τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸν Θωμᾶν μετακαλεσάμενος, Ἄπελθε, φησὶν, πρὸς τόνδε τὸν τόπον, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς πέτρας καθεζόμενον ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἐμὴν μορφήν μεταγράφοντα, ἀγαγε πρὸς με, ἐπιφερόμενος καὶ ἦν οἴκοθεν ἦλθεν ἔχων ἐπιστολήν, ἵνα τὴν τοῦ ἀποστείλαντος αὐτὸν ἐκπληρώσῃ (5) διαταγήν. Ἄπελθὼν οὖν ὁ Θωμᾶς, καὶ τὸν Ἀνανίαν ἀπὸ τοῦ, ὃ ἤκουσεν εὐρεῖν διαπραττόμενον, ἐπιγνοὺς, ἤγαγε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Πρὸ δὲ τοῦ λαθεῖν τὴν ἐπιστολήν παρ' αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Χριστὸς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς παρουσίας, τῆς πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐπιστολῆς. Εἶτα λαβὼν ταύτην, καὶ διελθὼν, ἑτέραν ἐπιστολήν ἔλαβεν.

Ζ'. Μακάριος εἶ, Αὐγάρη, πιστεύσας ἐν ἐμοί, καὶ ἐμὴν μορφήν μεταγράφοντα, ἀγαγε πρὸς με, ἐπιφερόμενος καὶ ἦν οἴκοθεν ἦλθεν ἔχων ἐπιστολήν, ἵνα τὴν τοῦ ἀποστείλαντος αὐτὸν ἐκπληρώσῃ (5) διαταγήν. Ἄπελθὼν οὖν ὁ Θωμᾶς, καὶ τὸν Ἀνανίαν ἀπὸ τοῦ, ὃ ἤκουσεν εὐρεῖν διαπραττόμενον, ἐπιγνοὺς, ἤγαγε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Πρὸ δὲ τοῦ λαθεῖν τὴν ἐπιστολήν παρ' αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Χριστὸς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς παρουσίας, τῆς πρὸς αὐτὸν, καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐπιστολῆς. Εἶτα λαβὼν ταύτην, καὶ διελθὼν, ἑτέραν ἐπιστολήν ἔλαβεν.

Η'. Ἐπιδοὺς οὖν τῷ Ἀνανίᾳ τὴν τοιαύτην ἐπιστολήν ὁ Χριστὸς, ἐπὶ καὶ περὶ τοῦ τὴν ἑτέραν ἐντολήν τοῦ κυρίου αὐτοῦ εἰς πέρας ἀγαγεῖν ἐγὼ διαμεριμνῶντα αὐτὸν, καὶ φροντίζοντα· τουτέστι τὴν τοῦ εἶδους αὐτοῦ ὁμοίωσιν πρὸς ἐκεῖνον ἀπενεχεῖν, νυφάμενος ὕδατι τὸ πρόσωπον ὁ Σωτήρ, εἶτα τὴν ἀπὸ τούτου ἰκμάδα ἐν τῷ ἐπιδοθέντι αὐτῷ χειρομάκτρῳ ἀπομαζάμενος, ἐντυπωθῆναι τὸν αὐτῷ (7) χαρακτῆρα ἐν αὐτῷ ψυκνόμενος θεῖως καὶ ὑπὲρ λόγον, καὶ τοῦτο τῷ Ἀνανίᾳ ἐπιδοὺς, τῷ Αὐγάρῳ ἐπιδοθῆναι προσέταξεν, ὡς ἂν τοῦ τε πόθου παραμύ-

mae similitudinem accurate in tabella depictam, ad se afferret, ut velut in umbra saltem, non solo auditu, sed et visu, quisnam sit tantorum auctor miraculorum, condisceret. Cumque adeo qui missus erat in Judæam venisset, Dominum invenit in subdialibus cum populo qui confluxerat disserentem, eximiaque ac stuporis plena miracula patrantem : quodque ex conferta, aliorum alia necessaria ex causa, adeuntium multitudine, haud satis liberum esset Ananiæ propius ad Jesum accedere, in petram paulo a terra editiorem ascendens, haud procul a loco in quo Jesus versabatur, conседit : jamque seorsim a turba Christo illi conspicuo ipsique eminente, confestim defixis in eum oculis, ac manu chartæ adhibita, ejus quem coram

VI. Cognovit itaque Jesus spiritu, ac Thomam accersens : Vade, inquit, in eum locum, inque petra sedentem hominem, ac meam penicillo ducentem formam, ad me adducito, unaque quam ad me affert epistolam ; ut quod a mittente mandatum accepit, adimpleam. Abiit Thomas, exque signo operis quod audierat, agnitus hominem ad Jesum adduxit. Nequidquam ab eo accepta epistola adventus causam ad ipsum vimque epistolæ ei Christus edixit. Tumque ab eo ea accepta ac lecta, aliam vicissim ad Augarum ita se ad verbum habentem misit :

πρὸς Αὐγάρῳ ἀντεπέθηκεν ἐπὶ λέξεωσιν οὕτως ἔχουσαν·

VII. Beatus es, Augare, qui in me credideris, quem non vidisti. De me enim scriptum est, eos qui me viderunt non credituros in me, ut ii qui non viderant credant ac vivant. Quod vero ad me scribitis, ut ad te proficiscar, hic necesse habeo omnia implere propter quæ sum missus ; iisque demum absolutis, ad Patrem qui me misit, reverti. Cæterum eum primum ad eum me recepero, unum ex meis discipulis ad te mittam, qui et morbum tuum curet, et vitam æternam ac pacem tibi tuisque præstet ; tuæque cautionem civitati præbebit, ut adversus eam nulli hostes prævalere possint.

VIII. Hanc ubi Ananiæ Christus dedit epistolam, quod animi anxium sciret, ut et alterum heri sui præceptum impletet, nempe ut formæ ipsius similitudinem ad ipsum deferret : ipse aqua faciem lavans, tumque manantem inde humorem oblato mantili abstergens, divino vimque omnem rationis ac dicendi facultatem superante consilio, suam in eo figuram expressit, tradensque Ananiæ, Augaro ut daret præcepit, ut et amoris solatium haberet et morbi remedium. His onustus Ananias, ubi ad Hieropolitanum oppidum pervenit, quod Saraceno-

NOTÆ.

(5) Combesius legit ἐκπληρώσω.

(6) ἐστὶ.

(7) Forte, αὐτοῦ.

rum quidem lingua *Memnich*, Syrorum vero *Mabuc* dicitur, extra oppidum cum divertisset, illicque loci regularum recens coctarum cumulus congestus esset, in eis Ananias sacrum illud linteum abscondit. Ad mediam autem noctem, ingens incendii vis toto circum loco diffusa apparuit; visumque oppidanis omnia procul ardere, ut suis jam rebus diffisi, effusi mœnibus, de incendio cuius terrificæ species objecta fuerat perquirerent. Inter hæc inventum Ananiam, velut facinoris auctorem tenent, ac quid istud rei interrogant, quisve ipse sit ac quo vadat, et unde profectus sciscitantur.

τὸ περὶ τοῦ πράγματος, καὶ τίς τε εἴη αὐτός, καὶ ποῖ βαδίζοι, καὶ ὅθεν, διεπυθάνοντο.

IX. Anceps animi Ananias pro alienæ criminationis periculo, interim narrat unde sit, et unde veniat, quamve sarcinam ferat; aitque se in tegulis deposuisse, unde visum accendi incendium. Mox itaque rem ut vere esset noscendi avidi, locum scrutantes, non hoc solum offenderunt quod ab Anania illic conditum erat, sed et in una vicina tegula divinam illam expressam effigiem, inaudito modo, et ut nemo mente assequi queat, ex priore non manufacto linteo deformata imagine testæ impressam. Quod cum vidissent pleni stupore et admiratione, tum ejus rei nomine, tum quod ignis ardens nusquam occurrisset, sed ex fornix claritate visa esset flamma emicare; tegulam quidem, quæ divinam in se hauserat formam, velut sacrum ali-quod pignus ac pretiosum thesaurum, apud se retinuerunt, divinam hujus vim ex eo quod visum erat conjectantes: primum autem exemplar, et ejus ministrum veritatis retinere, ad Augurum miserunt. Hactenusque incolumis est, ac venerationem habet apud ejus oppiduli incolas, quæ in tegula forma expressa est; ejus quæ non picta est, ipsa non picta imago; ejus quæ non manufacta, ipsa non manufacta. Ananias autem, peracto quod propositum erat itinere, quæ interim gesta acciderant hero declaravit, ac quæ forebat salutaria symbola reddidit.

X. Et hæc quidem pervulgata opinio de ea Salvatoris forma non manufacta, quæ impressa linteo est. Fertur vero et alia de illa narratio, nec ipsa ab specie veri remotior, aut quæ probis testibus careat. Quamobrem etiam exponam, ne me aliquis existimet alterius ignorantia, alterius fidem quæ-rere. Nec prorsus mirum, tanto temporis spatio, haud raro falsi aliquid in historiam commisse. In eo quidem quod rei caput est, omnes perinde consentiunt; exque vultu Dominico, inaudio modo, impressam linteo formam asserunt: de rei autem aliquo accidenti (de tempore scilicet) est dissensio. Nihil tamen istud, quidquid est, veritati nocet, sive

θιον καὶ τῆς νόσου αὐτὸ σχῆ. Ὡς οὖν ὑποστρέφωμεν μετὰ τούτων Ἀνανίας, εἰς τὸ κάστρον Ἱεραπόλεως ἐφθασεν, ὃ τῆ μὲν Σαρακηνῶν φωνῇ Μεμμιχ λέγεται, τῆ δὲ τῶν Σύρων Μαβούκ, ἐξωθεν τοῦ τοιοῦτου καταλύσας πολιέματος, σωρείας κεράμων νεωστὶ κατασκευασθέντων ἐκεῖσε κειμένης, ἐνταῦθα τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο βράχος ὃ Ἀνανίας ἀπέκρυψε. Καὶ περὶ μέσης νυκτὸς πῦρ ἐφάνη πολὺ τῆ τοιοῦτον χωρίον περικυκλῶν, ὡς ἐντὸς τοῦ ἀστεος δοκεῖν πάντα τὰ πέριξ πυρὶ καταφλέγεσθαι, καὶ περὶ ἑαυτῶν ἤδη δεισαντας ὑπεξελθεῖν, καὶ διερευνᾶσθαι περὶ τῆς ὀρωμένης πυρκαϊᾶς. Ἐκεῖσε δὲ τὸν Ἀνανίαν εὐρεθέντα, συνείχον ὡς αὐτοουργὸν τοῦ τοιμήματος. Καὶ διερεῦνων

Β Ὁ. Ὡς δὲ τῶ ἀλλοκότητῃ τῆς αἰτήσεως ὃ Ἀνανίας διηπορεῖτο, τέως γε ὅθεν εἴη, καὶ πόθεν ἔρχεται, καὶ τί ἐπιφέρειται διεσάφησε, καὶ ἀποθέσθαι ἐν τοῖς κεράμοις ἐδήλωσε τὸ ἐπιφερόμενον, ὅθεν ἐδόκει ἀνάπτεσθαι καὶ ἡ φλόξ. Ἐὐθὺς δὲ ἐκείνοι τὴν τῶν λεγομένων βουληθέντες διαγῶναι ἀλήθειαν, τὸν τόπον διερευνητάμενοι, εὔρον οὐ μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀνανίου ἐκεῖσε ἀποτεθὲν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῶ πλησιάζοντι τῶν κεράμων ἐνὶ ἑτερον ἐκτύπωμα τοῦ θεοῦ ἀπεικονίσματος, παραδόξως καὶ ὑπὲρ νοῦν ἐπὶ τὸ ἑστρακον ἀπὸ τοῦ ὑφάσματος τῆς ἀγράφου μεταγραφείσης μορφῆς. Ὁ καὶ θεασάμενοι, καὶ θάμβος ὁμοῦ καὶ ἐκπλήξεως γενόμενοι ἐμπλεψ, διὰ τι τοῦτο, καὶ διὰ τὸ μηδαμῶ πῦρ εὐρεθῆναι καιόμενον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐν τῇ μορφῇ λαμπηθέντος δόξαι τὴν φλόγα ἐκπέμπεσθαι, τὸν μὲν κέραμον τὸν ἀπομαζάμενον ἐν ἑαυτῷ τὸ θεῖον ἐκτύπωμα, κατέσχον παρ' ἑαυτοῖς, ὥσπερ τι κειμήλιον ἱερὸν, καὶ πολύτιμον θησαυρὸν, ἀπὸ τοῦ ὁραθέντος τὴν περὶ αὐτὸ στοχασάμενοι θεῖαν ἐνέργειαν πρωτότυπον δὲ, καὶ τὸν τούτου διάκονον δεισαντες κατασελῆν, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ἀβγαρον. Καὶ νῦν ἐστὶ σωζομένη καὶ τιμωμένη παρὰ τοῖς τῆς τοιαύτης πολίτης οἰκήτορσιν, ἢ ἐν τῶ κεράμῳ μορφῇ, τῆς μορφῆς τῆς ἀγράφου ἢ ἀγραφος, καὶ τῆς ἀχειροτέυκτου ἢ ἀχειρότευκτος. Ὁ δὲ Ἀνανίας τὴν προκειμένην αὐτῷ πορείαν διηनुκῶς, τῷ κυρίῳ αὐτοῦ τὰ μεταξὺ διετράνωσεν, ἀποδοῦς καὶ ἃ ἐπεφέρετο σωτήρια σύμβολα.

Γ. Καὶ οὗτος μὲν ὃ παρὰ τῶν πλείωνων λεγόμενος λόγος, περὶ τῆς ἐν τῷ ὑφάσματι ταύτης ἀγράφου μορφῆς τοῦ Σωτήρος ἡμῶν. Λέγεται δὲ τις καὶ ἕτερος περὶ τούτου λόγος, οὔτε τὸ πιθανὸν ἐκφεύγων, οὔτε μαρτύρων χρηστῶν ἀπορίων. Διδὸν καὶ τοῦτον ἐκθῆσομαι, ἵνα μὴ τις ὑποτοπάζῃ ἐν τῷ ἀγνοεῖν τοῦτον, κριτύνειν τὸν ἕτερον. Καὶ πάντως οὐδὲν θαυμαστὸν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ πλανᾶσθαι πολλάκις τὴν ἱστορίαν. Περὶ μὲν τὸ καιρῖον τῆς ὑποθέσεως, ὁμοίως πάντες συμφέρονται, καὶ ὁμολογοῦσιν, ἀπὸ τοῦ Κυριακοῦ προσώπου τὴν ἐν τῷ ὑφάσματι ἐκτυπωθῆναι παραδόξως μορφῆν. Περὶ δὲ τῶν τοῦ πράγματος, ἤτοι τὸν (8) καιρὸν διαφέρονται. Ὁ

NOTÆ.

(8) Forte, τῶν καιρῶν.

οὐδὲν τῇ ἀληθείᾳ λυμáινεται, εἴτε πρότερον, εἴτε **A** prius sive postea factum est. Sic vero altera quod
 ὕστερον γέγονεν. Ἐχει δὲ οὕτως καὶ τῶν λόγων quae se narratio habet.
 ἕτερος.

IA'. Ἐν τῷ μέλλειν φασι τὸν Χριστὸν ἐπὶ τὸ ἐκού-
 σιον πάθος ἔλθειν, ἡνίκα τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν
 ἐνδεικνύμενος, ἀγωνιῶν ὠρᾶτο καὶ προσευχόμενος,
 ὅτε καὶ τοὺς ἰδρωτὰς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβους σταλάσ-
 σαι αἵματος ὁ τοῦ Εὐαγγελίου λόγος ὑποσημαίνει-
 ται· τριηκοντὰ φασιν ἀπὸ τινος τῶν μαθητῶν λαβόντα
 τὴν νῦν βλεπόμενον τοῦτο τεμάχιον τοῦ ὑφάσματος,
 τὰς τῶν ἰδρωτῶν λιθάδας ἐν αὐτῷ ἀπομάξασθαι· καὶ
 εὐθέως ἐντυπωθῆναι τὴν ὁρωμένην ταύτην τοῦ θεο-
 εἰδοῦς ἐκείνου εἰδούς ἐκτύπωσιν, ὃ τῷ Θωμᾷ παρα-
 θέμενος, μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς αὐτοῦ ἀνοδὸν, διὰ
 Θαδδαίου Αὐγάριον ἀποστείλαι προσέταξε, τὴν δὲ τῶν
 γραμμάτων ὑπόσχεσιν ἐκπληρῶν. Μετὰ οὖν τὸ ἀνα-
 ληφθῆναι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς τοὺς
 οὐρανοὺς, δοὺς ὁ Θωμᾶς τῷ Θαδδαίῳ τὴν ἀχειρῶ-
 γραφον τοῦ Κυριακοῦ προσώπου ἐκμόρφωσιν, πρὸς
 τὸν Αὐγαρον ἐξαπέστειλε.

IB'. Καταλαβὼν τοίνυν ὁ Θαδδαῖος τὴν Ἔδεσσαν,
 ἔμεινε πρῶτον παρὰ τινι τῶν αὐτόθι Ἰουδαίων·
 Τωβίας οὗτος ὠνόμαστο. Καὶ δὴ πρὸ τῶν λόγων, ἀπὸ
 τῶν ἔργων θέλων ἑαυτὸν γνωρίσαι τῷ Αὐγάρῳ ὃ
 τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς, τοὺς ἀσθενούντας τῆς πόλεως
 ἐπικλήσει μόνῃ Χριστοῦ ἰθεράπευσεν. Ὅθεν τοι τοῦ
 Χριστοῦ τῆς φήμης διαδοθείσης (ὅπερ ἐπὶ τῶν τοι-
 οῦτων συμβαίνειν φιλεῖ· τὰ γὰρ παράδοξα τῶν πρα-
 γμάτων πολλοὺς ἔχει τοὺς περὶ αὐτῶν ἀπαγγέλλον-
 τας), ἔφθασε καὶ πρὸς τὸν Αὐγαρον διὰ τινος τῶν
 αὐτοῦ δυναστῶν Ἀμδοῦ καλουμένου, ἡ περὶ τῆς
 ἐνδημίας τοῦ ἀποστόλου Χριστοῦ ἀκοή. Λοιγιάμενος
 οὖν εὐθέως ἐκ τῆς ὑποικουρούσης ἐν αὐτῷ ἐλπί-
 δος, τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι, ὃν ἀποστείλαι πρὸς αὐτὸν
 ὁ Ἰησοῦς διὰ τῆς γραφῆς ἐπηγγέλιετο· καὶ παρ' αὐ-
 τοῦ τελειότερον τὰ περὶ τοῦ Θαδδαίου μαθὼν, ἀγα-
 γεῖν αὐτὸν διωρίσατο. Ὁ οὖν Τωβίας ἔλθων, ἐγνώ-
 ρισε ταῦτα τῷ Ἀποστόλῳ κακίνοισ· ἐν δυνάμει πρὸς
 αὐτὸν ἀπεστάλθαι εἰπὼν, τὸ ἐξῆς πρὸς τὸν Αὐγαρον
 παρεγένετο. Ἐν δὲ τῷ μέλλειν κατὰ πρόσωπον αὐτῷ
 ἐμφανίζεσθαι, ἐπὶ τοῦ ἰδίου μετώπου οἶον ἀναστη-
 λώσας τὴν τοιαύτην ἐμφέρειαν, οὕτως εἰσῆει πρὸς
 Αὐγαρον. Ὁ δὲ πόρρωθεν αὐτὸν προσιδόντα ἰδὼν,
 κρεῖττον ὄψεως φῶς ἀκτινοβολοῦν ἀπὸ τῆς ὄψεως
 αὐτοῦ ἐξαλλόμενον ἐδόκει ὄρᾶν, ὃ τὸ ἐπιχειμε-
 νον ἀφίει ὁμοίωμα. Ὅθεν τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς
 ἀτραπτοῦσης λαμπηδόνος καταπλαγεῖς, καὶ ὥσπερ
 ἐν λήθῃ τῶν περὶ αὐτὸν συμπτωμάτων γενόμενος,
 καὶ τῆς πολυχρονίου παρέσεως τῶν μελῶν, τῆς
 κλίτης ἀθρόως ἀνέθορε (9), τρέχειν ἐξεβιάζετο.
 Ταυτὸ πάθος καὶ πρὸς ὑπαντήν τὰ παρειμένα μέλη
 παθῶν τρόπον ἕτερον τοῖς ἐν τῷ ὄρει Θαδῶρ τὴν
 ἀστράψασαν μορφὴν θεασαμένοις.

II'. Λαβὼν τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἀποστόλου τὸ τοιοῦτον
 ἰμοίωμα, καὶ σεβασμῶς αὐτὸ τῇ κεφαλῇ περιθεῖς,
 καὶ τοῖς χεῖλεσι, καὶ οὐδὲ τ' ἄλλα τῶν τοῦ σώματος
 μερῶν στερήσας τῆς τοιαύτης προσφάσεως, ἔγυω

XI. Cum Christus ad mortem sponte subeundam
 profecturus, humanam in se naturam, timoris an-
 gustia mortis comite, exhiberet, atque in preces
 effusus esset; quando etiam evangelicus sermo su-
 dorem ejus velut guttas sanguinis notat defluxisse:
 tunc aiunt lintei rescissam partem quam nunc vi-
 demus, cum ex quodam discipulorum accepisset,
 stillantes imbres eo abstersisse: moxque quam
 oculis usurpamus divinam hanc imaginem illi im-
 pressam effulsisse. Pignus Thomæ depositum; ac
 in mandatis datum, ut post Jesu in caelos ascen-
 sum, per Thaddæum, quo sic scripta promissio
 impleteretur, mitteret ad Augarum. Igitur Christo
 Domino in caelos recepto, dans Thomas Thaddæo
 non manufactam Dominici vultus effigiem, Augaro
 deferendam jussit.

XII. Veniens itaque Thaddæus Edessam, mansit
 primum apud quemdam ejus loci Judæum, Tobiam
 nomine. Necdum cum regulo conserto sermone,
 quippe cum is animo constitutum haberet, ut ex
 operibus Augaro innotesceret; quos civium ægro-
 tans offendit, actutum curavit solo Christi invocato
 nomine. Quocirca percrebrescente Christi fama,
 uti quidem in talibus solere accidere; res enim mi-
 rabiles et inauditæ, plures sui nuntios habent; ad
 Augarum quoque per unum quemdam ex proceri-
 bus, Amdu nomine, advenisse Christi apostolum
 rumor perlatus est. Mox itaque, ea spe quam ani-
 mo alebat, in mentem venit eum ipsum esse, quem
 ei se missurum per literas Jesus promississet. Igitur
 de Thaddæo plenius sciscitatus, cum didicisset, ad
 se virum adduci jubet. Tobias veniens, id quod
 jussus erat apostolo significavit, tum ille cum se
 ad illum in virtute missum dixisset, postridie ad
 eum profectus est. Itaque in procinctu ut se ejus
 coram oculis sisteret, eam sibi effigiem velut si-
 gnum in fronte ponens atque erigens, in hunc mo-
 dum ad Augarum ingressus est. Videns ille eminus
 venientem, lucem sibi ex ejus facie emicantem,
 quam nulla vis oculorum ferre posset ejaculante
 ipsa effigie, cernere visus est. Effulgorantis itaque
 lucis importabili radio attonitus ac stupens, mor-
 bique casuum ac diutinæ membrorum resolutionis
 velut oblitus, repente lecto excussus, resoluta
 membra in occursum cogit festinare. Eodem scilicet
 affectu, haud tamen eadem ratione ac ii, qui in
 monte Thabor lucis fulgoribus micantem formam
 conspexere.

XIII. Accepta itaque ab apostolo effigie, ac ve-
 nerantis specie capiti imposita, oculisque et mani-
 bus et labiis, ac corporis membris reliquis, nullo
 ejus numeris experte, adhibita, statim membra

NOTÆ.

(9) Forte deest xxi.

omnia roborari cognovit, ac meliore statu mutari : mundari lepram ac cedere, tametsi ejus quoddam vestigium ac residuum mansit in fronte. Ductus igitur ab apostolo paulo clarius veritatis doctrinam, deque inauditis Christi miraculis, divinisque passionibus, et sepultura, et resurrectione a mortuis, atque in caelos receptione institutus; cum Deum verum Christum confessus esset, de forma linteo expressa sciscitabatur; quod nimirum ea diligentius inspecta, nullis terrenis conflata coloribus cognoverat, ejusque stupebat virtutem, quod sic grandi miraculo ac insolito, lectulo exsilierat, ac incolumi sanitate gaudebat. Ad hæc Thaddæus, mortis timorem et angustias declarare, exque sudoribus nullo colorum pigmento expressam elligiem docere : Domini jussu ad eum accessisse, et alia quæcumque jam superior decurrit historia.

XIV. Postquam igitur ex his pariter, manuumque apostoli in nomine Jesu Christi impositione, dolorum vis sensusque aufergerat, membraque resoluta velut astringebantur, atque oris deformitas evanescebat, cunctaque ad sanitatem currebant : rei tantæ compendio undique Augarus admiratione defixus : Vere, inquit, Jesu Filii Dei discipulus es, qui curabat absque medicamentis et herbis. Ac ego tanta illi amoris vi ac fide devinctus sum, ut si per eminentem Romani imperii potestatem, per quam subditis nefas bello invicem lacerare, bellum movere liceret, in Judæos forte, qui Domino cruceem posuerunt, arma movissem, mihi que subegissem. Nunc autem quod et mortem sponte subiisse doceor, ac certus sum fore ut, nisi voluisset, nunquam sibi improba turba subijceret, nihil ultra quæro ac disputo. Solum divino baptisate lustrari rogo, ac cum tota familia Christi necessitudinis jura obire, necque illi addicere. Multis itaque ante patris miraculis, cunctisque quibus laborabant ægritudinibus sanatis, in quibus, qui proxime Augarum claritate ac potentia attingebat (10), ipse quoque podagra qua laborabat, sanatus, muneris præco erat; cum curasset Christi apostolus, divinæ Augarum piscinæ admovit : legitimisque in eo peracuis, ipsum ac uxorem liberosque cum tota familia tinxit; exiitque e divina hac expiationis unda mundus lotus ac sanus, lepra repente abolita, iisque ipsis paucis reliquiis, quibus viri frons inusta persisterat.

XV. Hinc factum ut regulus, qui ejus Dominicæ effigiei ac formæ modis omnibus venerator cultorque existeret, hoc quoque ad aliam ejus religionem adjiceret. Nempe, antiquis Edessæ civibus dei cujusdam Græcicæ superstitionis statua, pro publica urbis porta erecta erat, cui necesse cultum

A παρευθὺ τὰ μέλη πάντα θαυμασίως ἀναρρῶννύμενα, καὶ τὴν εἰς τὸ κρεῖττον μεταβολὴν εἰσεδεχόμενα. Καὶ τὴν λέπραν ἐκκαθαίρομένην καὶ ἀποφεύγουσαν, εἰ καὶ ἔτι ἐν τῷ μετώπῳ λειψάνον τι ταύτης μικρὸν ὑπαλείπετο. Διδαχθεὶς οὖν τὸν τῆς ἀληθείας λόγον τότε πρὸς τοῦ Ἀποστόλου τρανότερον, καὶ περὶ τῶν παραδόξων τοῦ Χριστοῦ θαυμάτων, τῶν καὶ θείων παθῶν, καὶ ταφῆς, καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ τῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναλήψεως· καὶ ὁμολογήσας ἀληθῆ θεὸν τὸν Χριστὸν, περὶ τῆς ἐν ἑθῶν ἐκτυπώσεως τῆς μορφῆς ἐπιυθάνετο, ἐπειπερ αὐτὴν, ἀκριβέστερον ἐπιστάς, ἐπεγίνωσκεν οὐ διὰ χρωμάτων ὑλικῶν τὴν σύστασιν ἔχουσαν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ κατεπλήττετο δύναμιν. ὕψ' ἧς παραδόξως ἐξανέστη τῆς κλίνης, καὶ συνηριθμεῖτο τοῖς ὑγιαίνουσι. Πρὸς ταῦτα ὁ Θεσσαλιὸς τὸν καιρὸν τῆς ἀγωνίας ἐδήλου, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἰδρώτων ἀχρωμάτιστον μόρφωσιν. Καὶ τὴν τῆς ἀφίξεως πρὸς αὐτὸν Κυρίου εἰσήγησιν, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τὸ φθάσαν τῆς ἱστορίας ἐδήλωσεν.

ΙΔ'. Ὡς οὖν ἀπὸ τε τῆς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ Θεσσαλιῶ τοῦ λυπῶντά τε ὑπεξίστατο, καὶ τὰ παρειμένα οἶον· συνεσφίγγετο, καὶ ἡ ἀμορφία διεσκεδάννυτο, καὶ πάντα πρὸς ὑγίαν ἔτρεχε, τῷ πανταχόθεν θάμβει ὁ Ἀύγαρος συνεχόμενος, Ἐπ' ἀληθείας, ἔζη, ἡγνήσιος εἰ μαθητῆς Ἰησοῦ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ οἶχα φαρμάκων καὶ βοτανῶν θεραπεύοντος. Καὶ ἐγὼ τοσοῦτον τῇ περὶ αὐτὸν στοργῇ καὶ πίστει συνδέδεμαι, ὥστε εἰ μὴ ἐδεδοίην τὸ ὑπερέχον τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως, οἷ τοὺς ὑπὸ σφᾶς οὐκ ἀνέχονται κατ' ἀλλήλων ὀπλιζέσθαι, τάχα ἂν κατὰ τῶν σταυρωσάντων τὸν Κύριον Ἰουδαίων ὄπλα ἐκίνησα, καὶ παρεστησάμην αὐτούς. Νῦν δὲ ἐπεὶ καὶ τὸ πάθος αὐτοῦ ἐδιδάχθην ἐκούσιον, καὶ πέπεισμαι ὡς οὐκ ἂν, μὴ βουληθέντος αὐτοῦ, κατίσχυσαν οἱ ἀγνώμονες κατ' αὐτοῦ, οὐδὲν προσπεριεργάζομαι. Δέομαι δὲ καὶ τοῦ θεοῦ βαπτίσεως ἀξιωθῆναι, καὶ πανοικί προσοικειωθῆναι, καὶ ἀναθεῖναι τῷ Δεσπότη Χριστῷ. Πολλὰ τοίνυν ἐπιτελέσας θαύματα πρότερον ὁ τοῦ Κυρίου ἀπόστολος, καὶ πάντας ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν ἰασάμενος, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ πρῶτος τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην τῷ Αὐγάρῳ ἀνεγκῶν, ὃν ποδαλγικοῦ παθήματος ἡλευθέρωσε, προσήγαγε τῇ θεῇ κολυμβήθρᾳ τὸν Αὐγαρον. Καὶ τὰ νενομισμένα ἐπ' αὐτῷ τελέσας, ἐβάπτισεν αὐτόν τε καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τούτου τῆς καθάρσεως ὕδατος, καθαρὸς ὅλος καὶ ὑγιής, ἀφανισθέντος ἀθρόως καὶ τοῦ ὑπολειφθέντος μικροῦ λειψάνου τῆς λέπρας ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ.

ΙΕ'. Ἐνεῦθεν πάντως τιμῶν καὶ σεβόμενος τὸ τοιοῦτον ὁμοίωμα τῆς τοῦ Κυρίου μορφῆς, καὶ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ὁ τοπάρχης προσέθηκεν. Ἐκ τῶν παλαιῶν τῆς Ἐδέσσης πολιτῶν τε καὶ οἰκιστῶν τῶν ἐπισήμων τινὸς [δὲ] Ἑλληνικῶν θεῶν ἀγαλμα πρὸ τῆς δημοσίας πύλης τῆς πόλεως ἀνιστήλωτο, ᾧ πάντα

NOTE.

(10) *Potius*, qui primus famam de illo ad Augarum attulerat

τὸν ἐν τῷ τοῦ Ἰστροῦ γενέσθαι βουλούμενον, ἀναγκαζόν τὴν προσκυνησάσαι, καὶ νενομισμένας τινὰς εὐχὰς ἀποδοῦναι, καὶ οὕτως ἔχουσθαι τῶν ἐν τῇ πόλει ἐδῶν τε καὶ ἀγυῶν. Τοῦτο οὖν τότε ὁ Αὐγαρος καθελὼν, καὶ ἀφανισμῷ παραδοὺς, εἰς τὸν τῆς ἐκείνου στάσεως τόπον, τὴν ἀχειροποίητον ταύτην εἰκόνα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ σανίδος κολλήσας, καὶ διὰ τοῦ νῦν φαινομένου χρυσοῦ καλλωπίσας, ἀνέστησεν, ἐπιγράφας ἐν τῷ χρυσοῦ ταῦτα τὰ βήματα· Χριστὲ ὁ Θεὸς, οἷς σε ἐκείνων οὐκ ἀποτυγχάνει ποτέ. Ἐθέσπισέ τε πάντα τὸν διὰ τῆς πύλης ἐκείνης διέρχουσαν· μέλλοντα, ἀντὶ τῆς παλαιᾶς ἐκείνης στήλης τῆς ἀρχήσους καὶ ἀνωφελούς, τὸ προσήκον σέβας, καὶ τὴν ὀφειλομένην προσκύνουσαν καὶ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πολυθαυμάστῳ θαυματουργῷ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνη, καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν Ἐδέσσης εἰσέρχουσαι. Καὶ διετηρήθη τοιοῦτον τῆς τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβείας ὡς προχάραγμα καὶ ἀνάθημα, μέχρι τῆς ἐν τῷ βίῳ παροικίας αὐτοῦ τε τοῦ Αὐγαροῦ, καὶ τοῦ τούτου υἱοῦ, ὃς τῆς βασιλείας καὶ τῆς εὐσεβείας τῆς πατρικῆς κατέστη διάδοχος. Ἄλλ' ὁ τούτων υἱὸς τε καὶ οἰωνός, τῆς μὲν πατρῴας καὶ παππῶας ἀρχῆς διάδοχος γέγονεν, οὐ μὴν καὶ τῆς εὐσεβείας κληρονόμος· ἐγένετο· ἀλλ' ἀπελάκτισεν, ὡς εἰπεῖν, τὴν εὐσεβείαν, καὶ πρὸς τοὺς δαίμονας, καὶ τὰ εἰδωλα αὐτομόλησε. Διὸ καὶ οἰωνὸν τὸ ἀνταπόδομα τοῖς δαίμοσιν ἀνταποδοῦς, ἐδουλήθη, ἐπεὶ ὁ πάππος αὐτοῦ τὴν εἰδωλικὴν ἐκείνην στήλην ἀφανισμῷ παραδέδωκε, τὴν αὐτὴν καταδίκην καὶ τῇ τοῦ Κυρίου εἰκόνι προσεαγαγείν. Ἄλλ' οὐκ ἐπέτυχε τῆς θήρας ὁ δόλιος. Ὁ γὰρ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου τούτου προγόνος, τὴν ἐνδεχομένην ἔθετο πρόνοιαν, καὶ ἐπεὶ ὁ τόπος, καθ' ὃν ἀνέκειτο ἡ εἰκὼν, κυλινοροσίδους ἡμισφαιρίου σχῆμα διέσωσεν, θρυαλίδα πρὸς τῆς εἰκόνης ἄψας, καὶ κέραμον ἐπιθεῖς, εἰτα ἐξωθεν τιτάνην καὶ πλίνθοις ὀπτὰς ἀποφράξας· τὸ ἐμβαδὸν, εἰς ὀμαλὸν ἐπιφάνειαν τὸ τεῖχος ἐπηύθυνε. Καὶ ἐν τῷ μὴ ὀραῖσθαι τὴν φθονομένην μορφήν, ἀπέστη τῆς ἐγχειρήσεως ἐκείνος ὁ δυσσεβής. Ὁ δὲ κέραμος διὰ τοῦτο, οἶμαι, πρὸς τῆς εἰκόνης· τεθῆναι πρὸς τοῦ ἱερέως διώριστο, ὡς ἂν μὴ τινα σῆψιν ἐκ τοῦ ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς εὐρώτος, καὶ τῆς ἐκ τοῦ τιτάνου νοτίδος ἐγγενέσθαι ἐν τῷ ὑποδοχεῖ

δίζηται. ΙΓ'. Ἐρῆβει τοίνυν ὁ χρόνος διὰ μέσου πολὺς, καὶ τῆς ἐξ ἀνθρώπων μνήμης ἀπερῆθη καὶ ἡ ἀναστήλωσις τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνης, καὶ ἡ ἀπόκρυψις. Ὡς οὖν ἐν τοῖς οἰκείοις καιροῖς Χοσρόης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς τὰς τῆς Ἀσίας πόλεις πορθῶν, καὶ πρὸς τὴν Ἐδεσσαν ἔφθασε, καὶ πρὸς ταύτης πηξάμενος χάρακα, πᾶσαν μηχανὴν ἐκίνει, καὶ πᾶν τὸ πρὸς ἄλλωσιν πόλει· ἐπιτίθειον ὄργανον ἐξηρτύετο, ἐτεκταίνετο δὲ πάντα τὰ πρὸς ἀφέσεις βελῶν, κατασεύσεις τεύχων, διατραύσεις (11) πυλῶν. Ἐν τοσούτῳ κινδύνῳ οἱ Ἐδεσσηνοὶ γεγονότες, ἐπενόουν μὲν τὰ δυνατὰ καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἀντιπαράταξιν, διεπρεσβύοντο δὲ περὶ βοήθειας καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίων

A adhibere, quisquis demum in urbem ingredi vellet, certaue simulacro vota reddere, ac tum libero aditu urbis vicos plateasque percurrere. Sustulit itaque eam Augarus ac abolevit, inque ejus basis loco ad asserem glutino compactam hancce non manufactam Domini nostri Jesu Christi imaginem, quo nunc auro conspicua est egregie ornatam, statuit, his illi auro inscriptis verbis: *Christe Deus, qui in te sperat, nunquam voto frustratus abit: sanxitque, ut quisquis per eam portam transiturus esset, pro veteri illo nullius frugis simulacro prorsusque inutili, convenientem cultum atque debitam adorationem honoremque, multiplici titulo admirandæ miraculorum effectrici Christi imagini redderet, sicque Edessam urbem amicus hospes intraret.* B Duravitque pietatis viri monumentum hoc ac sacra devotio, quamdiu tum ipse Augarus, tum filius vita superstes fuit; quippe qui paterni regni pariterque pietatis successor exstitit. Horum nihilominus filius neposque, fuit is quidem patris avique principatus successor, at nihil horum pietatis hæres. Quin in pietatem, ut sic dicam, calcibus insultavit, atque ad demones ac simulacra descendit. Velut itaque dæmonibus vicem redditurus, hoc secum statuit, ut sicut avus superstitiosum simulacrum illud aboleverat, sic ipse Dominicam imaginem eidem noxæ subjiceret. Haud tamen vir dolo confertus, prædæ compos effectus est. Loci namque episcopus, rei præscius, quantam licuit ipse curam adhibuit. Quodque locus ubi imago collocata erat, cylindri speciem referentis hemisphærii figuram retinebat; accensa ante imaginem lucerna, tegulaque imposita, ac tum deforis calce coctisque lateribus obstructo loci ambitu, quidquid ejus erat in planam superficiem redegit, ereptaque oculis forma invidiæ habita, a consilio ac molitione impius homo abstulit. Ideo autem, ut arbitror, ante imaginem testa sacerdoti collocata est, ne ex situ ædificii et calcis humore, cui impressa imago linteum putredinis aliquid contraheret, ac per longiores temporis moras damnum acciperet.

XVI. Multum interim temporis annorum longa serie fluxerat, exque memoria hominum et quod erecta sacra hæc imago, et quod occultata, effluerat. Ubi itaque suis Chosroes Persarum rex temporibus, Asiæ civitates diripiens, Edessam quoque petierat, valloqueposito nullam non movebat machinam, ac quidquid expugnandæ civitati videbatur, diligenter instruxerat; constructis nimirum omnis generis tormentis, quibus tela jaceret, muros quateret, portas effringeret; Edesseni in tantum adducti periculum, ipsi quoque qua se via tuerentur aciemque opponerent, serio cogitare. Missi legati et ad Romanorum duces, a quibus sociam

NOTÆ

(11) διαθραύσεις.

manere auxilia impetrarent. Romani tunc exercitus prætor Helio erat, ipseque a se, Persarum vi acie laborans, auxiliares copias sufficere Edessæ civibus non valebat, animos tamen scriptis litteris addebat, Dominique epistolam ac veram in ea sententiam, qua incolumis futura, nullaque hostium vi expugnanda civitas et ferretur et crederetur, in memoriam revocabat. Porro Persæ cum palam adoriebantur, tum ex insidiis structisque cuniculis civitatem tenebant. Procul igitur octepta scrobe, per subterraneos meatus sibi in urbem aditum struebant. Cumque jam perinde ac quidam urinatos intra muros ex cuniculis successissent, contigit insidias detegi per talem occasionem. Nimirum illa in urbis parte faber quidam ærarius intra muros ædes habebat, cujus vasa ænea in domo sublimia, Persis sub terra tudentibus ac pulverem egerentibus, sonitum emisissent. Itaque consilii inopes, et ad extremam cives desperationem redacti, ad Deum confugiunt, ipsumque cordis dolore ac lacrymis exquirunt. Porro noctu mulier quædam ornato habitu, gravique ac modesta specie, præstantior denique quam ut homo videretur, episcopo, Eulalio huic nomen erat, apparet, monetque arrepta non manufacta Christi imagine, cum ipsa supplicationem habeat; foreque omnino ut Dominus portenta sua ac miracula ostendat. Aiebat episcopus, nescire se prorsus, an omnino talis imago apud cives aliosve ullos exstaret. Tunc ad illum quæ muliebri habitu se conspicuam fecerat, super portam urbis tali loco per talem modum imaginem absconsam subjecit.

XVII. Mane igitur episcopus, aperta visione fretus, cum supplicatione ad locum conveniens, scrutansque, integram ac incolumem divinam offendit imaginem, lucernam quoque tot retro annis inextinctam: inque testa ante lucernam ejus conservandæ causa imposita, alteram imaginis expressam effigiem, quæ ipsa hactenus Edessæ incolumis est. Sumpta igitur in manus divina Christi Dei hominis effigie, præfidentior episcopus ad locum pergit, ubi Persæ ex vasorum ære sonantium tinnitu cuniculum struentes deprehensi erant: cumque cives et ipsi intus aggressi in alios alii incurrisent, in ignem ipsis in hostes paratum ex lucerna oleum stillantes, inque Persas in cuniculo repertos mittentes, omnes perdiderunt. Iisque demum liberati insidiis eodem molimine etiam machinas extra muros positas adorsi, has quoque repente combusserunt, pluresque in eis militares viros sustulerunt. Jamque adeo aucti fiducia, crebros etiam e muris mitentes lapides, eorum jactu ac rotatione, impuri exercitus duci aliisque non paucis necem consciverunt. Neque id modo, sed et extrinsecus a Persis adversus cives accensam pyram, quam olearum multarumque aliarum, quas immiserant arborum

στρατηγούς. Ἠλίω δὲ, ὁ τότε τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων πονούμενος, τοῖς ἐν Ἐδέσῃ συμμαχίαν πέμψαι οὐχ οὐδὲς τε ἦν. Διὰ γραμμάτων δὲ διεθάρρυνε, τῆς τοῦ Κυρίου ἀναμνηστικῶν ἐπιστολῆς, καὶ τῆς ἀψευδοῦς ἐν αὐτῇ ἀποφάσεως, δι' ἧς ἀπόρθητον τηρεῖσθαι τὴν πόλιν καὶ λέγεται καὶ πιστεύεται. Οἱ δὲ Πέρσαι μετὰ τῆς ἐμφανοῦς ἐπιθέσεως, καὶ τὰ ἀφανῶς ἐπενόουν ἐπιβουλεύματα. Καὶ πόρρωθεν ὀρύττειν ἀρξάμενοι, δι' ὑπονόμων ἔνδον γενέσθαι τῆς πόλεως ἐτεχνάζοντο. Ὡς δὲ ἦσαν οἶον ὑψυδροὶ κολυμηταὶ τοῦ τείχους ἐντὸς ὑπὸ γῆν, ἐκ τοιαύτης αἰτίας καταφανεῖς τοῖς ἔνδον τοῦ τείχους..... χαλκῆα οἰκεῖν, οὗ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αἰωρούμενα σκευὴ χαλκᾶ ἦγον ἀπετέλει, τῶν Περσῶν ὑπὸ γῆν κοπιόντων καὶ ἐκφορούντων τὸν χοῦν. Ἐν ἀμυχανίᾳ οὖν καὶ τῇ ἐσχάτῃ ἀπογνώσει οἱ τῆς πόλεως κατὰσάντες πρὸς τὸν Θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ δακρύων ἐξεζήτουν αὐτόν. Φαίνεται τοίνυν διὰ νυκτὸς τῷ ἐπισκόπῳ (Εὐλάλιος δὲ οὗτος ἦν) γυνὴ τις εὐσταλῆς καὶ σεβασμῖα, κρείττων ἢ κατ' ἀνθρώπον, ὑποτιθεμένη αὐτῷ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα λαβεῖν τοῦ Χριστοῦ, καὶ λιτανεῖαν μετ' αὐτῆς ποιήσασθαι πάντως δεῖξαι τὸν Κύριον τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος παντελῶς ἀγνοεῖν ἔλεγεν εἰ ἔστιν ὄλωσ, εἴτε παρ' αὐτοῖς, εἴτε παρ' ἄλλοις τισὶν ἢ εἰκῶν. Τότε λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ ἐν γυναικείῳ φαινομένη τῷ σχήματι, ὅτι ἐπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐν τῷ τόπῳ διὰ τόνδε τὸν τρόπον ἡ τοιαύτη εἰκὼν κέκρυπται.

IZ'. Ἐωθεν οὖν ὁ ἐπίσκοπος τῷ ἐναργεῖ τῆς δόξης πεποιθὼς, μετὰ λιτῆς πρὸς τὸν τόπον ἐλθὼν, καὶ διερευνησάμενος εὗρε τὴν θεῖαν ταύτην εἰκόνα ἀδελφώδητον, καὶ τὴν θρυσάλλειαν ἐν τοῖς τοσοῦτοις μὴ ἀποσβεσθεῖσαν ἔτεσι. Καὶ ἐν τῷ πρὸς φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεράμφῳ ἐπεκτυπωθὲν ἕτερον ὁμοίωμα τοῦ ὁμοιώματος, ὃ καὶ μίχρῳ τοῦ νῦν ἐν Ἐδέσῃ τυγχάνει σωζόμενον. Λαθῶν οὖν κατὰ χεῖρας τὸ θεῖον τοῦτο θεανθρώπου Χριστοῦ ἀπεικόνισμα, καὶ ἐπὶ κρείττονος ἐλπίδος γενόμενος, ἐρχεται κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον, καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διορύττοντες ἀπὸ τοῦ τῶν χαλκωμάτων ἦχου κατάφωροι καθεστήκεσαν. Καὶ ἀρξάμενοι ἔνδοθεν ὀρύττειν (12) τῶν τῆς πόλεως, ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγένοντο, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκεῖνης ἔλαιον ἐπιστάξαντες, εἰς τὸ κατὰ τῶν πολεμίων αὐτοῖς εὐτρεπισμένον πύρ, καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὑπονόμῳ Περσῶν ἀφέντες, πάντας ἀπώλεσαν. Καὶ τῆς ἐντεῦθεν ρυσθέντες ἐπιβουλῆς, πρὸς τὰ ἐκτὸς τοῦ τείχους μηχανὰς τὴν ὁμοίον πείραν προήνεγκαν, καὶ ταύτας ἀθρόως κατέφλεξαν. Καὶ πολλοὺς τῶν ἐν αὐταῖς πολεμίων ἀνάλωσαν. Ἦδη δὲ ἀναθεαθρῶντες, καὶ λίθων ἀφίσεις συχνῶν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐπεποίητο, ὕψ' ὧν καὶ τὸν στρατοπεδᾶρχην τοῦ μικροῦ στρατεύματος συνέθη πεσεῖν καὶ

NOTÆ.

(12) Locus fortasse non sanus.

ἄλλους πολλούς, σὺν αὐτῷ. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκθεσιν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀναρθείσαν κατὰ τῶν ἔνδον πυρᾶν, ἣν ἔπειρος ὕψι ἰσχυρῶν τε καὶ ἄλλων συγχῶν καταπετόντων, δένδρων ὑπέτρεψε, κατ' αὐτῶν γενέσθαι ἢ τῆς συμμάχου θείας εἰκόνας..... ὡς γὰρ ἀνορθῶν Εὐλάιος ταῖς οἰκειάς τοῦ τείχους ἐπακλώσας ταύτην παλάμαις τὴν πάλιν διώδευεν ἐξαίφνης, ὡς κατὰ τὴν τόκον τοῦτον ἐγένετο, βίαιος ἀνεμος ἐξεγερθεὶς, κατὰ τῶν ἀναρλεγόντων τὴν τοιαύτην καὶ ἐνεπίρρειεν, ὡς τοὺς Χαλδαίους τὸ πρῖν.

III'. Ταῦτα οὐκ ἀμάρτυρος ἐστὶ λόγος, εἰς ἥθον ἄποης ἢ ἀπάτην παρ' ἡμῶν συμπλασθεὶς, ἀλλὰ τρεῖς ἑμοῦ πατριάρχαι, Ἰωὴ Ἀλεξανδρείας, Χριστοφόρος Ἀντιοχείας, καὶ Βασίλειος Ἱεροσολύμων ἀνέγραψαν, καὶ οὕτως ἔχουν ταῦτα ἐγνωρίσαν, Θεοφίλω γράψαντες τῷ βασιλεῖ τὰς ἱερᾶς εἰκόνας ἐξυβριζόντι. Ὅτι δὲ πολλῶν ἀποδεικνύοντες τὸ τῶν θείων εἰκόνων ἱερῶν καὶ σεβάσιμων, καὶ περὶ τοῦτου διελάθον. Καὶ ἔξαστι βουλομένη τὴν κολύστιχον ἐκείνην ἐπιστολὴν ἀναλέξασθαι, καὶ περὶ τοῦτου μαθεῖν. Ἀλλὰ καὶ τῇ Εὐαγγελίου ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ εἰ τις φιλοπόνως ἐπέτυχεν, ἔγω πάντως οἶα περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνας κατὰ τὴν τέταρτον λόγον φησί.

169. Ἀναγράφει γὰρ, ὡς μετὰ τῶν ἄλλων ὁ Κοσρῆς καὶ τοῦτο πεποίηκε, θέλων περιφανῶς ἐλέγξει ψευδῆ τὴν παρὰ Χριστιανοῖς θυλλοῦμενον περὶ τῆς τοιαύτης πάλαι, λόγον, ὡς εἶη ἀπόρητος. Σύλων γὰρ τι μέγα χρῆμα, καὶ πλῆθος ἀπειρον, ἐν βραχεῖ τῇ τοῦ στρατεύματος πολυχειρίᾳ συναθροίσας ἐξ ἐπιτάγματος, καὶ ταῦτα κατὰ δύο τείχους πηξάμενος κύκλω τῆς πόλεως· εἶτα χοῦν κατὰ τὸ μέσον ἐπεμβάλων, καὶ ἀντιμέτωπον ἄλλο τεῖχος οἰκοδομῶν, ὑψηλότερος ἐγένετο τῶν τῆς Ἐδέσσης τειχῶν, καὶ ὡς ἐξ ὑπερδεξίων τὰ βέλη κατὰ τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως προσκινδυνεύοντων ὅσον οὐπω ἀπίσθαι ἔμελλεν. Ὅπερ οἱ Ἐδεσσηνοὶ ὡς ἄρα ἀντικρῦ τῶν τειχῶν ὁρῶντες ἐξεγερμένοι, δι' οὐ ὡς ἐκ τοῦ ἰσοπέδου τοὺς πολέμιους ἐπιβῆναι τοῦ ἀστεος ἔλπιζον· ἐν ἀμυχανίᾳ καίπερ ὄντες, ἀντιμηχανώμενοι δὲ ὁμοῦ τὰ δυνατὰ καὶ αὐτοὶ, διόρυγμα ἐπεχείρουν πρὸ τοῦ νεοστάτου ἐκείνου τείχους ὀρύξασθαι, ὡς ἂν εἰ δυναθεῖεν τὰ πρὸ τοῦ χώματος ὑπάψαι σπαυρώματα, πρὸς τὴν δ' ὠρυχα τὴν χοῦν ὑποσπάσωνται, καὶ οὕτως τὸ μέγα τεῖχος ἐκεῖνο οἷον ἐξ ὄναιρου ἀναπλασθὲν, θάπτον κατενεχθῆ καὶ διαρῦθῃ. Ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν ὄρυγμα διήλυστο, πῦρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐνιέντες τοῦ σκοποῦ διήμαρτον, καὶ δυναμένου τοῦ πυρὸς διὰ τὸ συμπεπιλημένον ἔνδον εἶναι τὸν χοῦν, καὶ τὰ ξύλα ἔτι χλωρὰ, καινοῦ τινος δίχα τῆς ὕλης ἐμπεριδράξασθαι, τὴν ἱερὰν ταύτην εἰκόνα εἰς τὴν νεότευκτον ἐκείνην τάφρον εἰσαγαγόντες, καὶ ὕδωρ ἐκ ταύτης καθαγιάσαντες, καὶ τοῦτο τῇ πυρᾷ καὶ τοῖς ξύλοις προσεπιβράναντες, ἐνεργὸν γενέσθαι τὸ πῦρ κατεπράξαντο. Καὶ τῇ πλείστῃ τῶν δεδρακότων τῆς θείας συνεπιλαβομένης δυναμείως, ὡς ἔλαιον τὸ ὕδωρ ἐγένετο τῷ πυρὶ, καὶ ἐξῆψε τὴν φλόγα, καὶ κατανάλωσεν ἅπαν τὴν προστυχόν. Τότε οὖν ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὴν ἄλωσιν

A infinita aggesta materia alebat, in ipsos qui accenderant, divinae virtus imaginis benigne opitulantis convertit. Cum enim eam e muro desuper suis ipse manibus Eulalius explicans civitatem obiret, ut a. l. eum locum successit, obortus repente ventus validus, in eos qui rogam accendebant, flammam convertit; hæc illos persecuta, haud secus ac olim Chaldæos, incendit.

πυρκαϊὴν τὴν φλόγα ἐπίστρεψε· καὶ ἐδίωξε τοὺτους,

XVIII. Non hæc aures mulcendi causa, aut veritati fucum faciendi, nullis testibus a nobis conficta narratio : quinimo tres simul patriarchæ, Job Alexandrinus, Christophorus Antiochenus, et Basilius Hierosolymitanus, ipsi scripserunt, atque hæc sic se habere, datis Theophilo imperatori litteris, qui sacrarum violator imaginum esset, palam fecerunt : tum nimirum cum longa dissertatione divinas imagines sanctas astruentes ac veneratione habendas, istud quoque tractarunt : ac licet nosse, si quis in multos versus fuscum eam epistolam ut legat in animum induxerit. Sed et Evagrii ecclesiasticam Historiam si quis attentius legerit, plane novit quanta ille de hac sacra imagine libro quarto scribit.

XIX. Refert enim, quod cum aliis de causis, tum ob eam potissimum rationem Chosroes exercitum duxerit, ut aperte ostenderet esse falsum, quod de Edessa civitate Christiani jactabant, eam nulla vi expugnari posse ac diripi. Cùm enim ingentem lignorum struem et pene infinitam conferta militum manu succedanea ope opus maturantium brevi coegisset, atque his fixo vallo duplici quasi muro civitatem cinxisset, tumque mediam arcam ingesta humo opplevisset, inde surgens oppositus murus alius, civitatis mœnibus altior effectus est, moxque futurum erat, ut e superioribus in præsidarios jaculorum imber deplueret. Vident itaque cives ex adverso murorum velut montem assurgere, per quem hostes, quasi ex plano haud incerto eventum in urbem ingressuri essent. Quanquam igitur vix noui consilii inopes, ipsi quoque quanta facultas, adverso molimine objectam novo illi muro fossam ducere; in cujus voraginem, si modo liceret communientes vallos succendere, detracto aggere, ea ratione velut in somnio repente enatum ingentem illum murum pessumderent ac solo æquarent. At ubi absoluta quidem fossa est, ignisque lignis immisus, nec ex voto res succedebat, quod humo constipata, ac cum ligna adhuc viridia essent, non poterat ignis absque novo pabulo vallum corripere; in fossam recenter ductam sacra hæc adducta imago, exque illa sanctificata aqua asperso rogo effectum est, ut flamma vivax atque efficax exiret, fuitque igni olei loco aqua, divina virtute his qui rem moliti erant propitia : indeque succensa flamma absumptum quidquid obvium erat. Tunc ergo Persarum rex urbis expugnandæ spe omissa, ac cum non lateret unde civibus corrogata auxili-

manere auxilia impetrarent. Romani tunc exercitus prætor Ililio erat, ipseque a se, Persarum vi acie laborans, auxiliares copias sufficere Edessæ civibus non valebat, animos tamen scriptis litteris addebat, Dominicque epistolam ac veram in ea sententiam, qua incolumis futura, nullaque hostium vi expugnanda civitas et ferretur et crederetur, in memoriam revocabat. Porro Persæ cum palam adoriebantur, tum ex insidiis structisque cuniculis civitatem tenebant. Procul igitur accepta scrobe, per subterraneos meatus sibi in urbem aditum struebant. Cumque jam perinde ac quidam urinatores intra muros ex cuniculis successissent, contigit insidias detegi per talem occasionem. Nimirum illa in urbis parte faber quidam ærarius intra muros ædes habebat, cujus vasa ænea in domo sublimia, Persis sub terra tundentibus ac pulverem egerentibus, sonitum emiserunt. Itaque consilii inopes, et ad extremam cives desperationem redacti, ad Deum confugiunt, ipsumque cordis dolore ac lacrimis exquirunt. Porro noctu mulier quædam ornato habitu, gravique ac modesta specie, præstantior denique quam ut homo videretur, episcopo, Eulalio huic nomen erat, apparet, monetque arripita non manufacta Christi imagine, cum ipsa supplicationem habeat; foreque omnino ut Dominus portenta sua ac miracula ostendat. Aiebat episcopus, nescire se prorsus, an omnino talis imago apud cives aliosve ullos exstaret. Tunc ad illum quæ muliebri habitu se conspicuam fecerat, super portam urbis tali loco per talem modum imaginem absconsam subjecit.

XVII. Mane igitur episcopus, aperta visione fretus, cum supplicatione ad locum conveniens, scrutansque, integram ac incolumem divinam offendit imaginem, lucernam quoque tot retro annis inextinctam: inque testa ante lucernam ejus conservandæ causa imposita, alteram imaginis expressam effigiem, quæ ipsa hactenus Edessæ incolumis est. Sumpta igitur in manus divina Christi Dei hominis effigie, præstantior episcopus ad locum pergit, ubi Persæ ex vasorum ære sonantium tinnitu cuniculum struentes deprehensi erant: cumque cives et ipsi intus aggressi in alios alii incurrissent, in ignem ipsis in hostes paratum ex lucerna oleum stillantes, inque Persas in cuniculo repositos mittentes, omnes perdidit. Iisque demum liberati insidiis eodem molimine etiam machinas extra muros positas adorsi, has quoque repente combusserunt, pluresque in eis militares viros sustulerunt. Jamque adeo aucti fiducia, crebros etiam e muris mitentes lapides, eorum jactu ac rotatione, impuri exercitus duci aliisque non paucis necem consciverunt. Neque id modo, sed et extrinsecus a Persis adversus cives accensam pyram, quam olearum multarumque aliarum, quas immiserant arborum

στρατηγούς. Ἡλίωv δὲ, ὁ τότε τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων πονούμενος, τοῖς ἐν Ἐδέσῃ συμμαχίαν πέμψαι οὐχ οἶός τε ἦν. Διὰ γραμμάτων δὲ διεθάρρυνε, τῆς τοῦ Κυρίου ἀναμνηστικῶν ἐπιστολῆς, καὶ τῆς ἀψευδοῦς ἐν αὐτῇ ἀποφάσεως, δι' ἧς ἀπέρθητον τηρεῖσθαι τὴν πόλιν καὶ λέγεται καὶ πιστεύεται. Οἱ δὲ Πέρσαι μετὰ τῆς ἐμφανοῦς ἐπιθέσεως, καὶ τὰ ἀφανῶς ἐπενόουν ἐπιβουλεύματα. Καὶ πόρρωθεν ὀρύττειν ἀρξάμενοι, δι' ὑπονόμων ἔνδον γενέσθαι τῆς πόλεως ἐτεχνάζοντο. Ὡς δὲ ἦσαν οἷον ὑψυδροὶ καλυμβηταὶ τοῦ τείχους ἐντὸς ὑπὸ γῆν, ἐκ τοιαύτης αἰτίας καταφανεῖς τοῖς ἔνδον τοῦ τείχους..... χαλκία οἰκεῖν, οὗ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αἰωρούμενα σκευὴ χαλκᾶ ἦχον ἀπετέλει, τῶν Περσῶν ὑπὸ γῆν κοπτόντων καὶ ἐκφορούντων τὸν χοῦν. Ἐν ἀμηχανίᾳ οὖν καὶ τῇ ἐσχάτῃ ἀπογῶσει οἱ τῆς πόλεως καταστάντες πρὸς τὸν Θεὸν καταφεύγουσι, καὶ μετ' ὀδύνης καρδίας καὶ θαυμάτων ἐξεζήτησαν αὐτόν. Φαίνεται τοίνυν διὰ νυκτὸς τῷ ἐπισκόπῳ (Εὐλάλιος δὲ οὗτος ἦν) γυνὴ τις εὐσταλῆς καὶ σεβασμία, κρείττων ἢ κατ' ἀνθρώπων, ὑποτιθεμένη αὐτῷ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα λαθεῖν τοῦ Χριστοῦ, καὶ λιτανεῖαν μετ' αὐτῆς ποιήσασθαι πάντως δεῖξαι τὸν Κύριον τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος παντελῶς ἀγνοεῖν ἔλεγεν εἰ ἔστιν ὧς, εἴτε παρ' αὐτοῖς, εἴτε παρ' ἄλλοις τισὶν ἢ εἰκῶν. Τότε λέγει πρὸς αὐτὸν ἢ ἐν γυναικείῳ φαινομένη τῷ σχήματι, ὅτι ἐπάνω τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐν τῷ τόπῳ διὰ τὸνδε τὴν τρόπον ἢ τοιαύτη εἰκῶν κέκρουται.

IZ'. Ἔωθεν οὖν ὁ ἐπίσκοπος τῷ ἐναργεῖ τῆς θύρας πεποιθὼς, μετὰ λιτῆς πρὸς τὸν τόπον ἐλθὼν, καὶ διερευνησάμενος εὗρε τὴν θείαν ταύτην εἰκόνα ἀδιὰλύθητον, καὶ τὴν θραυλλίδα ἐν τοῖς τοσοῦτοις μὴ ἀποσθεθεῖσαν ἔτεσι. Καὶ ἐν τῷ πρὸς φυλακὴν ἐπιτεθέντι πρὸ τοῦ λύχνου κεράμῳ ἐπεκτυπωθὲν ἕτερον ὁμοίωμα τοῦ ὁμοιώματος, ὃ καὶ μίχρη τοῦ νῦν ἐν Ἐδέσῃ τυγχάνει σωζόμενον. Λαθῶν οὖν κατὰ χεῖρας τὸ θεῖον τοῦτο θεανθρώπου Χριστοῦ ἀπεικόνισμα, καὶ ἐπὶ κρείττονος ἐλπίδος γενόμενος, ἔρχεται κατ' ἐκείνον τὸν τόπον, καθ' ὃν οἱ Πέρσαι διορύττοντες ἀπὸ τοῦ τῶν χαλκωμάτων ἤχου κατάφυροι καθεστήκεσαν. Καὶ ἀρξάμενοι ἔνδοθεν ὀρύττειν (12) τῶν τῆς πόλεως, ὡς ἐγγὺς ἀλλήλων ἐγένοντο, ἀπὸ τῆς λυχνίας ἐκείνης ἔλαιον ἐπιστάξαντες, εἰς τὸ κατὰ τῶν πολεμίων αὐτοῖς εὐτρεπισμένον πῦρ, καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὑπόνομῳ Περσῶν ἀφέντες, πάντας ἀπόωλεσαν. Καὶ τῆς ἐντεῦθεν βουθένης ἐπιβουλῆς, πρὸς τὰ ἐκτὸς τοῦ τείχους μηχανὰς τὴν ὁμοίον πείραν προήνεγκαν, καὶ ταύτας ἀθρόως κατέφλεξαν. Καὶ πολλοὺς τῶν ἐν αὐταῖς πολεμίων ἀνάλωσαν. Ἡδὴ δὲ ἀναθεαθρήχότες, καὶ λίθων ἀφέσεις συχῶν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐπεποίητο, ὅφ' ὧν καὶ τὸν στρατοπεδάρχην τοῦ μισοῦ στρατεύματος συνέβη πεσεῖν καὶ

NOTÆ.

(12) Locus fortasse non sanus.

ἄλλους πολλούς σὺν αὐτῷ. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὴν A
ἐξωθεν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀναφθεῖσαν κατὰ τῶν ἔνδον
πυρᾶν, ἣν ἀπειρος ὕλη ἐλαιῶν τε καὶ ἄλλων συχῶν
καταπερόντων δένδρων ὑπέτρεφε, κατ' αὐτῶν γενέ-
σθαι ἢ τῆς συμμάχου θείας εἰκόνας..... ὡς γὰρ
ἄνωθεν Εὐλάλιος ταῖς οἰκείαις τοῦ τείχους ἐφαπλώ-
σας ταύτην παλάμαις τὴν πόλιν διώδευεν ἐξαίφνης,
ὡς κατὰ τὴν τόπον τοῦτον ἐγένετο, βίαιος ἄνεμος
ἐξεγερθεὶς, κατὰ τῶν ἀναφλεγόντων τὴν τοιαύτην
καὶ ἐνεπύριζεν, ὡς τοὺς Χαλδαίους τὸ πρῖν.

III'. Ταῦτα οὐκ ἀμάρτυρός ἐστι λόγος, εἰς ἦθον
ἀκοῆς ἢ ἀπάτην παρ' ἡμῶν συμπλασθεὶς, ἀλλὰ τρεῖς
ὁμοῦ πατριάρχαι, Ἰωβ Ἀλεξανδρείας, Χριστοφόρος
'Αντιοχείας, καὶ Βασίλειος Ἱεροσολύμων ἀνέγραψαν,
καὶ οὕτως ἔχειν ταῦτα ἐγνώρισαν, Θεοφίλω γράψαν-
τες τῷ βασιλεῖ τὰς ἱερᾶς εἰκόνας ἐξυβριχότι. Ὅτε B
διὰ πολλῶν ἀποδεικνύοντες τὸ τῶν θείων εἰκόνων
ἱερὸν καὶ σεβάσιμον, καὶ περὶ τούτου διέλαθον. Καὶ
ἔξεστι βουλομένῳ τὴν πολὺστιχον ἐκείνην ἐπιστολὴν
ἀναλέξασθαι, καὶ περὶ τούτου μαθεῖν. Ἀλλὰ καὶ τῇ
Εὐαγγερίου ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ εἰ τις φιλοπόνως
ἐνέτυχεν, ἔγνω πάντως ὅσα περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης
εἰκόνας κατὰ τὸν τέταρτον λόγον φησί.

IV'. Ἀναγράφει γὰρ, ὡς μετὰ τῶν ἄλλων ὁ Χοσρόης
καὶ τοῦτο πεποίηκε, θέλων περιφανῶς ἐλέγξει ψευδῆ
τὸν παρὰ Χριστιανοῖς θυλλούμενον περὶ τῆς τοιαύ-
της πόλεως, λόγον, ὡς εἶη ἀπόρητος. Ξύλων γὰρ τι
μέγα χρῆμα, καὶ πλῆθος ἀπειρον, ἐν βραχεῖ τῇ τοῦ
στρατεύματος πολυχειρῆ συνδροίᾳ· ἐξ ἐπιτά- C
γματος, καὶ ταῦτα κατὰ δύο τείχους πηξάμενος κύ-
κλω τῆς πόλεως· εἴτα χοῦν κατὰ τὸ μέσον ἐπεμβα-
λῶν, καὶ ἀντιμέτωπον ἄλλο τεῖχος οἰκοδομῶν, ὕψη-
λότερος ἐγένετο τῶν τῆς Ἐδέσσης τειχῶν, καὶ ὡς ἐξ
ὑπερδεξίων τὰ βέλη κατὰ τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως προ-
κινουμένων ὅσον οὐπω ἀφίσθαι ἐμελλεν. Ὅπερ
οἱ Ἐδεσσηνοὶ ὡς ὄρος ἀντικρὺ τῶν τειχῶν ὁρῶντες
ἐξεγεγρόμενον, δι' οὐ ὡς ἐκ τοῦ ἰσοπέδου τοὺς πολε-
μίους ἐπιβῆναι τοῦ ἄστεος ἤλπίζον· ἐν ἀμηχανίᾳ
καίπερ ὄντες, ἀντιμηχανώμενοι δὲ ὁμοῦ τὰ δυνατὰ
καὶ αὐτοὶ, θόρυγμα ἐπεχείρουν πρὸ τοῦ νεοστάτου
ἐκείνου τεύχους ὀρύσσασθαι, ὡς ἂν εἰ δυνηθεῖεν τὰ
πρὸ τοῦ χώματος ὑφάψαι σταυρώματα, πρὸς τὴν
διώρυχα τὸν χοῦν ὑποσπάσωνται, καὶ οὕτως τὸ μέγα D
τείχος ἐκείνο οἶον ἐξ ὀνείρου ἀναπλασθῆν, θάπτον
κατενεχθῆ καὶ διαρῦθῆ. Ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν δρυγμα δι-
ήλυστο, πῦρ δὲ τοῖς ξύλοις ἐνιέντες τοῦ σκοποῦ δι-
ήμαρτον, καὶ δυναμένου τοῦ πυρὸς διὰ τὸ συμπεπι-
λημένον ἔνδον εἶναι τὸν χοῦν, καὶ τὰ ξύλα ἐτι χλωρὰ,
καινοῦ τινοῦ δίχα τῆς ὕλης ἐμπεριδράξασθαι, τὴν
ἱερὰν ταύτην εἰκόνα εἰς τὴν νεότευκτον ἐκείνην τά-
φρον εἰσαγαγόντες, καὶ ὕδωρ ἐκ ταύτης καθαγιάσαν-
τες, καὶ τοῦτο τῇ πυρᾷ καὶ τοῖς ξύλοις προσεπιρρά-
ναντες, ἐνεργὸν γενέσθαι τὸ πῦρ κατεπράξαντο. Καὶ
τῇ πίστει τῶν δεδρακότων τῆς θείας συνεπιλαβομέ-
νης δυνάμεως, ὡς ἔλαιον τὸ ὕδωρ ἐγένετο τῷ πυρὶ,
καὶ ἐξῆψε τὴν φλόγα, καὶ κατανάλωσεν ἅπαν τὸ
προστυχόν. Τότε σὺν ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὴν ἄλωσιν

A infinita aggesta materia alebat, in ipsos qui accen-
derant, divina virtus imaginis benigne opitulantis
converit. Cum enim eam e muro desuper suis ipse
manibus Eulalius explicans civitatem obiret, ut ad
eum locum successit, obortus repente ventus vali-
dus, in eos qui rogam accendebant, flammam con-
verit; hæc illos persecuta, haud secus ac olim
Chaldæos, incendit.

πυρκαϊὴν τὴν φλόγα ἐπέστρεψε· καὶ ἐδίωξε τούτους,

XVIII. Non hæc aures mulcendi causa, aut ve-
ritati fucum faciendi, nullis testibus a nobis con-
ficta narratio : quinimo tres simul patriarchæ,
Job Alexandrinus, Christophorus Antiochenus, et
Basilius Hierosolymitanus, ipsi scripserunt, atque
hæc sic se habere, datis Theophilo imperatori litte-
ris, qui sacrarum violator imaginum esset, palam
fecerunt : tum nimirum cum longa dissertatione
divinas imagines sanctas astruentes ac veneratione
habendas, istud quoque tractarunt : ac licet nosse,
si quis in multos versus fusam eam epistolam ut
legat in animum induxerit. Sed et Evagrii eccle-
siasticam Historiam si quis attentius legerit, plane
novit quanta ille de hac sacra imagine libro quarto
scribit.

XIX. Refert enim, quod cum aliis de causis,
tum ob eam potissimum rationem Chosroes exerci-
tum duxerit, ut aperte ostenderet esse falsum, quod
de Edessa civitate Christiani jactabant, eam nulla
vi expugnari posse ac diripi. Cdm enim ingentem
lignorum struem et pene infinitam conferta militum
manu succedanea ope opus maturantium brevi
coegisset, atque his fixo vallo duplici quasi muro
civitatem cinxisset, tumque mediam aream ingesta
humo opplevisset, inde surgens oppositus murus
alius, civitatis mœnibus altior effectus est, moxque
futurum erat, ut e superioribus in præsidariis
jaculorum imber deplueret. Vident itaque cives ex
adverso murorum velut montem assurgere, per
quem hostes, quasi ex plano haud incerto eventu
in urbem ingressuri essent. Quanquam igitur vix
non consilii inopes, ipsi quoque quanta facultas,
adverso molimine objectam novo illi muro fossam
ducere; in cujus voraginem, si modo liceret com-
municantes vallos succedere, detracto aggere, ca-
ratione velut insonnio repente enatum ingentem
illum murum pessundarent ac solo æquarent. At
ubi absoluta quidem fossa est, ignisque lignis im-
missus, nec ex voto res succedebat, quod humo
constipata, ac cum ligna adhuc viridia essent, non
poterat ignis absque novo pabulo vallum corripere;
in fossam recenter ductam sacra hæc adducta
imago, exque illa sanctificata aqua asperso rogo
effectum est, ut flamma vivax atque efficax exiret,
sicutque igni olei loco aqua, divina virtute his qui
rem moliti erant propitia : indeque successa
flamma absumptum quidquid obvium erat. Tunc
ergo Persarum rex urbis expugnandæ spe ommissa,
ac cum non lateret unde civibus corrogata auxi-

lia, ad conventiones adjecit animum, percussoque pacis fœdere, in suam regionem reversus est.

XX. Erat autem hic quoque haud ita post ab hac sacra imagine beneficium accepturus, hostes demerente, ejusque necessariorum hostibus exitium parante. Regis enim filia quam malus dæmon invaserat, mentisque statu qui ex natura est dejecerat, obsidentis afflatu dæmonis continue clamabat : Qui in puella domicilium habet spiritus, non egressurum, nisi imaginis non manufactæ Edessa adventu ac præsentia. Audivit rex, ac secum animo reputans quæ in obsidione gesta acciderant ; nec enim inaudita repente Edessenorum fortitudo audaciaque cum latuerat ; missi statim ad civitatis præsidem Eulaliūque metropolitam, ac civitatis ipsum commune litteris, divinam ad se citius summaque vi pollentem mitti petit imaginem, omnino rogans, ne preces cassæ eant. Illi autem, tum gentis infidos mores suspectos habentes, tum veriti ne Persarum rex hoc moliretur, ut ipsorum eis robur ac præsidium auferret : serioque cogitantes ne temere proderent, qua res illis in tuto positæ essent, ac unde beneficia affluerent ; cumque nihilominus ea occasione pacem dissolvere nollent, solers atque oppido utile consilium ineunt. Ex primo scilicet exemplari, aliam omnino æqualem, ac quam licuit similem ducentes imaginem, ex non picta, artis opera pictam, summa quadam possibili illius imitatione, ad regem qui poposcerat, ablegant. Vixque adeo sacræ sarcinæ bajuli Persarum ūnes intravrant, cum statim dæmon puellæ ore clamat, mox se adventantis virtute, exiturum ac hospitio migraturum, modo solum accersita imago reverteretur, ac neque ad regiam, neque ad Persarum civitatem accederet. Id dæmon a rege magnopere contendebat supplexque efflagitabat. Pollicetur rex : egressoque dæmone ac filia sanitati reddita, fidem Choroës liberaturus quam obstrinxerat dæmoni, atque promissum servaturus, sive etiam propter mala opera et impura, venientis potentiam veritus, ut in urbem unde exierat imago referatur jubet, ac præterea eos qui miserant, muneribus donat.

τῶν ἔργων καὶ μυσαρὸν, ἀποστείλας ὑποστρέψαι πρὸς τὴν ἐπέλευσε. Καὶ δῶρα προσθεῖς παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς τούτην ἐκπέμφαντας.

XXI. Erant ergo apud Edessenos pretiosæ hæc reliquiæ, inexhaustus thesaurus, imago illa primaria nullaque picturæ arte efficta, jugem illic venerationem habens, suosque vicissim clientes servans ac tuens. Postquam autem ad augustam hanc urbem optima quæque ac pulcherrima confluxerant, divinæque voluntatis erat, ut et hoc sacrum pignus cum reliquis ejus præclaris ornamentis in ea reconderetur ; qui imperii Romani clavum Romanus teneret ac rerum summa potiretur, in eam rem incumbit ac navat operam, suis ut curis urbs augusta felicitatis cumulo, id quoque nanciscatur. Sæpius enim aliis aliisque temporibus missis nun-

τῆς πόλεως ἀπογνοῦς, καὶ τὴν βοήθειαν ὅθεν ἔσχον μαθῶν, πρὸς συμβιβάσεις ἐχώρησε, καὶ σπονδὰς εἰρηνικὰς ποιησάμενος, πρὸς τὰ οἰκεία ἀνθυπενώστησεν.

K'. Ἐμελλε δὲ ἄρα καὶ οὗτος οὐκ εἰς μακρὰν εὐεργεσίας τυχεῖν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνης, τῆς τῶν πολεμίων αὐτοῦ εὐεργέτιδος, καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἀναιρέτιδος. Τὸ γὰρ τοῦτου θυγάτριον ὑπὸ δαιμονίου πνεύματος συσχεθὲν, καὶ τῆς κατὰ φύσιν ἐκστάν καταστάσεως, ἐβόα συνεχῶς δι' αὐτοῦ ἐνεργούμενον· Εἰ μὴ ἐξ Ἐδέσσης ἡ ἀχειροποίητος Ἐλληνικῶν εἰκῶν, ἐντεῦθεν τὸ ἐνοικον τοῦτου μὴ ἐξελεύσεται. Ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς πολιτορκίας λογισάμενος (οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτὸν ἡ παράδοξος ἐξαίφνης ἰσχύς, καὶ τὸ θάρσος διέλαθε τῶν Ἐδεσησίων), γράφει παραχρῆμα πρὸς τε τὸν τῆς πόλεως προεξάρχοντα, καὶ πρὸς τὸν μητροπολίτην Εὐλάλιον, καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως, ἀποσταλῆναι θάπτον αὐτῶ τὸ θεῖον καὶ πανσθενὲς ἀπεικόνισμα, προσθεῖς καὶ τὴν αἰτίαν, τὴν τῆς θυγατρὸς συμφορὰν. Καὶ παντοίως ἀξίων τε καὶ βιαζόμενος, μὴ ἀποτυχεῖν τῆς αἰτήσεως. Οἱ δὲ τό τε τοῦ Περσικοῦ ἤθους ἀπιστον ὑπονοοῦντες, καὶ ὑποπτεύοντες δόλῳ βούλεσθαι τὸν Πέρσην τὴν ἑαυτῶν ὑφελέσθαι ἰσχύον, καὶ μὴ προέσθαι τὴν προστάτιν καὶ εὐεργέτιδα προνοοῦμενοι, ἀλλὰ μὴδὲ τὴν εἰρήνην λῦσαι τῆς τοιαύτης προφάσεως ἕνεκα, βουλὴν βουλεύονται συνετὴν, καὶ λυσιτελοῦσάν αὐτοῖς. Μεταγράψαντες γὰρ ἴσην κατὰ πάντα καὶ ὁμοίαν, ὡς ἐνήν, εἰκόνα τῆς ἀγράφτου γραπτῆν, καὶ πρὸς τὸ ἐμπερὲς κατὰ τὸ δυνατόν ἀπεικάσαντες, πρὸς τὸν αἰτησάμενον ἀποστέλλουσιν. Ὡς δὲ ἐν τῶν τῶν Περσίδος ὄρειον ἐγένοντο οἱ τὴν εἰκόνα διακομίζοντες, ἐνθῆες διὰ τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς ὁ δαίμων ἀνέκραξε, θάπτον ἐξέρχεσθαι, καὶ διαμείβειν τὴν οἰκῆσιν τῆς τοῦ ἐρχομένου δυνάμεως ἕνεκα, μόνον εἰ τὸ μετακληθὲν ἀποστραφεῖ ὁμοίωμα, καὶ μὴ τοῖς βασιλείοις, μὴδὲ τῇ πόλει Περσῶν προσπελάσει. Καὶ πρὸς τοῦτο πολλὰ τοῦ βασιλέως ἐδίετο καὶ καθικέτευεν. Ὑποσχόμενος δὲ βασιλεύς, ἐξεληθόντος ἀπὸ τῆς κόρης τοῦ δαίμονος, καὶ ἐν ὑγειῇ καταστάσει γεγυνοῦσας τῆς βασιλείου παιδός, ὁ Χοσρὸς, εἶτε τὴν τοῦ αἰτησαμένου δαίμονος ἀξίωσιν ἐκπληρῶν, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἐμπεδῶν, εἶτε τὴν τοῦ ἐρχομένου δυνάμειν δεδιὼς, διὰ τὸ φαῦλον αὐτοῦ πρὸς τὴν, ἀπ' ἧς ἐξῆλθε, πόλιν τὴν τοιαύτην εἰκόνα ἐκπέμφαντας.

D KA'. Ἦν οὖν παρὰ τοῖς Ἐδεσησίοις ὁ πολύτιμος ἔλδος οὗτος, ὁ ἀκένωτος θησαυρὸς, ἡ εἰκὼν ἡ πρωτότυπος τε καὶ ἀγραφος, τιμωμένη ἀεὶ πρὸς αὐτῶν, καὶ ἀντιπρορουῶσα αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην τῶν πόλεων τὰ πανταχόθεν συνέρχον ἀγαθώτατά τε καὶ κάλλιστα ἦν δὲ ἄρα θεῖον τε βούλημα καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην εἰκόνα ἐνταῦθα μετὰ τῶν ἄλλων ἀποθησαυρισθῆναι καλῶν· ὁ τῆς Ῥωμαίων κυριεύων ἀρχῆς Ῥωμανός, σπούδασμα ποιεῖται δι' αὐτοῦ ταύτης κατεμμορῆσαι καὶ καταπλουτῆσαι τὴν βασιλεύουσαν. Καὶ δὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἀποστείλας πρὸς Ἐδεσσαν, ἤπειτο ταύτην αὐτῶ μετὰ τῆς αὐτογράφου τοῦ Κυρίου ἐκπεμφθῆναι

ἐπιστολῆς, καὶ ἀντιδιδόναι καθυπισχεῖτο αὐτοῖς εἰς ἀντιάλλαγμα, Σαρακηνοῦς τε μέχρι διπλῆς ἑκατοντάδος τῶν ἀριθμῶν, καὶ ἀργύρου ἐπιστήμου χιλιάδας δύο πρὸς μυριάδι μιᾶ. Οἱ δὲ τῆς Ἐδέσσης, μὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἔλεγον τὴν φύλακα καὶ φρουρὸν τῆς οἰκείας πόλεως ἀργυρίου καὶ θνητῶν ἀνθρώπων ἀλλάξασθαι.

ΚΒ'. Ὡς δὲ ὁ μὲν ἐπιτίκειτο (13) καὶ αὐτὸς αὐτῶν, οἱ δὲ πολλὰκις τὴν δέησιν παρεκρούοντο· τέλος κατὰ τοῦ ἑξακισχίλιστοῦ τετρακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ δευτέρου τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως ἔτους, ὁ τῆς Ἐδέσσης ἀπέστειλεν ἀμηράς, ἀξιῶν ἐγγράφῳ ἀσφαλεῖα διὰ σφραγίδος χρυσοῦς ἐχοῦσης τὸ βέβαιον, τὸν βασιλεῖα κατεγγυήσασθαι, τοῦ μὴ πολεμίους ἐπέχεσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα κατὰ τῶν τεσσάρων τούτων πόλεων, φημί δὲ, τοῦ Ῥοῦδν, ὅπερ τὴν Ἐδεσσαν ἢ βέρβαρος ὀνομάζει φωνή· τοῦ Χαράν, τοῦ Σαράτους, καὶ τῶν Σαμοσάτων. Μηδὲ ληξέσθαι τοὺς τούτων ἀγροὺς, ἢ τοὺς ἐν αὐτοῖς κατοικοῦντας ἀνδραποδίζεσθαι· ἀπολυθῆναι δὲ αὐτῷ καὶ τοὺς διακοσίους ἀπὸ τῶν ὁμοφύλων Σαρακηνοῦς, μετὰ τῆς προὔπεσχημένης τοῦ ἀργυρίου ποσότητος, καὶ ἀνταποδοῦναι αὐτὸν τὴν ἐπιζητούμενην εἰκόνα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Χριστοῦ.

ΚΓ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῇ ἐφέσει τοῦ τοιοῦτου καλοῦ πρὸς πάντα ὑπέβλεψε τὰ προβαλλόμενα, Ἀδράμιον τὸν θεοφιλῆ τοῦ Σαμοσάτου ἐπίσκοπον, ἐνταῦθα κατ' ἐκείνῳ καιροῦ ἐπιχωριάζοντα, ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῆς θείας εἰκόνης, καὶ τῆς ἐπιστολῆς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐξαπέστειλε. Σκοπῶν δὲ καὶ ὁ ἀποστείλας, καὶ ὁ διακονούμενος μὴ κατασοφισθῆναι περὶ τὴν ἀπόδοσιν, καὶ ἀντὶ τῆς ἀγράφου καὶ ἀληθοῦς, μεταγραφῆσα τότε διὰ τὴν Περσικὴν περίστασιν τούτῳ ἐπιδοθῆναι, ἀμφοτέρως ταύτας μετὰ καὶ ἐτέρας τῆς ἐν τῇ τῶν Νεστοριανῶν Ἐκκλησίᾳ τιμωμένης, πάλαι καὶ αὐτῆς, ὡς εἶκεν, ἀπὸ τῆς πρωτοτύπου μεταληφθείσης, ἐπιζητήσας, πρὸς πίστωσιν ἔλαθεν. Αἱ καὶ αὐτὲς ἀνταπεδόθησαν, μόνως ἐγκρατηθείσης τῆς κυρίας καὶ ἀληθοῦς.

ΚΔ'. Τοῦτο μὲν ὑστερον. Καὶ τότε δὲ στάσις παρὰ τῶν ἐν Ἐδέσσει πιστῶν διηγείρετο, καὶ θόρυβος τὴν πόλιν κατεῖχε συχνός, μὴ μεθιέντων ἀφαιρεθῆναι τὰ τιμιώτατα τῶν παρ' αὐτοῖς, καὶ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτῶν φυλακῆς, ἕως ὅ τῶν Σαρακηνῶν ἀφηγούμενος, τοὺς μὲν πείσας, τοὺς δὲ βιασάμενος, τοὺς δὲ καὶ ἀπειλαῖς σφαγῆς δεδιξάμενος, ἐπιδοθῆναι αὐτὴν κατεπράξατο. Βροντῶν δὲ καὶ ἀστραπῶν μεθ' ἑαυτοῦ λαβροτάτου κατὰ τινὰ τέχνην ἢ πρόνοιαν αἰφνιδίως καταβράγαιζων ἐν τῷ μέλλειν ἐξέρχεσθαι τῆς Ἐδέσσης τὴν εἰκόνα καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Χριστοῦ, πάλιν οἱ καὶ πρότερον ἀντεχόμενοι τούτων ἀνεκινούντο, καὶ τὸ θεῖον ἐπισημαίνεσθαι τὴν (15) ταῖς πραττομένοις διεθεβαίον, μὴ κατὰ θέαν βούλησιν γίνεσθαι τὴν ἐντεῦθεν τῶν ἀγιωτάτων τούτων μετάστασιν.

(13) Forte ἐπέκειτο.

(14) Calculo nostro, Christi 914.

liis. Edessa mittendam una cum epistola quam sua Dominus manu conscripserat, sacram imaginem rogaverat, ac vicissim ducentos Saracenos, argenteique signati duodecim millia commutationis jure daturum se pollicitus erat. Haud tamen Edesseni ex suis rationibus esse dicebant, quod suæ civitatis custodem ac conservatricem pecunia, ac mortalibus capitibus commutarent.

XXII. Repetitæ sæpius preces, sæpius repulsam passæ : donec tandem a mundi conditu sexies millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo (14), missis ameras Edessenus nuntiis, ut scripta cautione aureo signaculo firmata imperator sudejuberet, fore scilicet ut deinceps hostiles Romanorum copiarum hæc quatuor civitates non invaderent : Rochan, quam vox barbara Edessam vocat ; Charam, Sarate, et Samosata : neque eorum agros diriperent, aut ex incolis captivos abigerent ; ducentos quoque Saracenos ex contribulibus liberos abire sineret, ac quam ante promiserat, pecunie vim dependeret : Hæc si præstarentur, redditurum se quam flagitabat imaginem æ Christi epistolam.

XXIII. At imperator ejus boni desiderio ad omnia hæc proposita facilis, atque ea quæ petebantur munifice tribuens, religiosissimum Samosati episcopum Abramium tunc temporis Byzantii agentem, ad divinam imaginem, Christique Dei nostri epistolam recipendam misit. Cavens autem tum qui miserat, tum qui ministerio defungebatur, ne quid fraudis sacro pignore consignando obreperet, ac pro imagine non manufacta veraque, ea traderetur quæ ob ingruentem Persicam necessitatem ex illa tunc ducta fuerat ; ambas has necnon et tertiam aliam, quæ in Ecclesia Nestorianorum colebatur, quæ ipsa quoque, ut est verisimile, ex primo illo ducta exemplari fuerat, cum quæsiisset accepit, ad fidem rei astruendam, quæ rursus reddita sunt, ea solum retenta, quæ propria veraque erat.

XXIV. Sed hæc quidem postea. Tunc autem seditio Edessæ excitata seditio, frequensque erat civitatis commotio, cum sibi pretiosissima pignora, et quibus patriæ salus constabat ac incolumitas auferri non ferrent : donec Saracenorum dux alios suasionibus adducens, alios vi cogens, atque alios necis metu subigens, ut sibi illa traderentur effecit. Cum autem tonitrua et fulgura cum imbrum imensa vi, quadam sive arte sive providentia repente erupissent, quo ipso momento exportanda Edessa esset sacra imago et Christi epistola, rursus eorum orta commotio qui prius obsistebant, ejusque rei portento aiebant significare Numen, haud divinæ voluntatis esse, quod sanctissima hæc pignora inde commigrabant. Verum Saracenorum

NOTÆ.

(15) τὴν videtur redundare.

duce, penes quem omne arbitrium erat, standum esse conventis statuente, ac explenda promissa, egreditur e civitate effigies pretiosissima ac Christi manu scripta brevis epistola, hucque transferuntur.

XXV. Denique iter conficientes, ad Euphratis oram sacræ sarcinæ vectores advenerant; rursusque nullo priorum minor excitatus tumultus, conclamantibus Edessenis, nisi cœlitus signum aliquod exhibeatur, quidquid accidat, non dimissuros quibus eorum tuta salus esset et incolumitas. Datur itaque eis signum, qui infideles essent et tentarent. Navis enim cum qua constitutum ut Ephratem transirent, dum adhuc ad partes Syriæ in littore staret, ubi solum ingressi in cam episcopi divinam deferentes imaginem ac epistolam, cum adhuc scditiosos tempestas detineret, repente nullo remige aut gubernatore, seu etiam trabente, ad alteram ripam, divina duntaxat voluntate gubernante, profecta est appulitque. Quæ res quotquot aderant et viderant, stupore implevit et admiratione, fecitque ut sponte mittenda sacra pignora permitterent.

XXVI. Hinc Samosata perveniunt qui piæ sarcinæ ministri erant. Erant autem Samosatorum atque Edessæ episcopus, ejusque presbyterorum primus, aliique quidam religiosi Christiani, iisque comes una aderat Ameræ minister cognomento a Roma. Ibi dies aliquot cum egissent, nullis ad sacra pignora miraculis editis, iter proseguuntur. Rursus in prociectu itineris per sacram imaginem ac Christi epistolam innumera patrata miracula: cæci ex improvise visus facultate donati, claudi sani atque membris integris redditi; saliebant quos olim morbus lecto affixerat, ac quorum erant manus aridæ, vegeto robore exhibant. Et ut semel dicam, morbus omnis et languor fugabatur: ac qui sani evaserant, Deum glorificabant, atque ejus mirabilia laudabant.

XXVII. Jam pene confecta via, ad sanctæ Deiparæ monasterium veniunt, quod Eusebii ædes vocant, ac in Themate situm est, quod Optimatum appellant. In ejus monasterii templo pie religioseque deposita capsula est, quæ prodigiorum effectricem imaginem contegebat, multique sincere ex animo accedentes morbis curati. Quo etiam venit quidam obsessus a dæmone, quo ut organo usus spiritus nequam, in lautem imaginis ac epistolæ plura proloquebatur; quippe cum ejusdem generis olim spiritus Domino dicerent: *Scimus te quis sis, sanctus Israel*. Hic postremo illud vaticinio edidit: *Recipe, Constantini urbs, claritatem et lætitiā; atque tu, Constantine Porphyrogenneta, tuum imperium*. Quo dicto, homo curatus est, ac statim dæmonis vexatione solutus. Horum autem verborum multi

Ἀλλὰ τοῦ τῶν Σαρακηνῶν στρατηγῶ, ὅφ' ὅ τὸ πᾶν τῆς ἐξουσίας ἀνέκειτο, ἐμμένειν τοῖς ὠμολογημένοις κρίναντος δεῖν, καὶ ἐκπληροῦν τὴν ὑπόσχεσιν, ἐξήκει τῆς πόλεως τὸ τιμαλφρέστατον ἀπεικόνισμα, καὶ τὸ Χριστόγραφον ἐπιστόλιον, καὶ πρὸς τὰ ἐνταῦθα διεκομίζετο.

ΚΕ'. Καὶ δὴ τὴν ὁδὸν διανύοντες οἱ ταῦτα ἐπιφερόμενοι, τὸν Εὐφράτην κατέλαβον, καὶ πάλιν θόρυβος μηδενὸς τῶν προτέρων ἐλάττων ἐγείρεται, τῶν τῆς Ἐδέσσης λεγόντων, ὡς εἰ μὴ τι σημεῖον θεοῦ ἐδειχθῆ, οὐδ' ἂν εἰ τι γένηται, προσοντο (16) τὰ συνεκτικὰ τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν. Δέδοται τοίνυν σημεῖον αὐτοῖς ἀπίστοις οὖσι, καὶ ἐκπειράζουσιν. Ἢ γὰρ ναῦς, μεθ' ἧς τὸν Εὐφράτην περαιωθῆναι αὐτοῖς προὔκειτο, ἐτι πρὸς τὰ τῆς Συρίας ὀρμιζομένη μέρη, ὡς μόνον εἰσῆλθον ἐν αὐτῇ οἱ ἐπίσκοποι τὴν θείαν εἰκόνα καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐπικομίζόμενοι, ἐτι τοῦ σάλου τοὺς στασιώτας κατέχοντος, ἐξαίφνης χωρὶς ἑρετῶν, χωρὶς τοῦ κυβερνῶντος ἢ ἔλκοντος, πρὸς τὴν ἀντιπέραν κατῆρε γῆν, μόνῃ τῷ θεῷ κυβερνωμένη βουλήματι. Ὅ δὴ τοὺς προστυχόντας καὶ ἰδόντας ἅπαντας, θάμβους ἐπλήρωσε καὶ ἐκπλήξεως, καὶ ἐκόντας παραχωρῆσαι τὴν ἐκπεψὶν ἔπεισεν.

ΚΓ'. Ἐντεῦθεν καταλαμβάνουσι τὰ Σαμώσατα οἱ τῶν φερομένων διάκονοι. Ἦσαν δὲ, ὁ τῶν Σαμοσάτων καὶ τῆς Ἐδέσσης ἀρχιερεὺς, καὶ ὁ τούτου πρωτοπρεσβύτερος, καὶ ἕτεροὶ τινες τῶν εὐλαβεστέρων Χριστιανῶν, οἷς καὶ ὁ τοῦ ἀμυρᾶ ὑπηρετῆς συνῆν, ὃς ἀπὸ Ῥώμης κατονομάζετο. Ἐνταῦθα ἐτι τινὰς ἡμέρας χρονοτριβήσαντες, πολλῶν ἐκεῖσε θαυμαίων γεγονότων, εἶχοντο τῆς ὁδοῦ. Καὶ πάλιν ἀπειρα θαύματα ἐτελείτο ἐν τῇ ὁδῷ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς εἰκόνης καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Χριστοῦ. Τυφλοὶ γὰρ ἀπροόπτως ἀνέβλεπον, καὶ χωλοὶ ἐδείκνυντο ἄρτιοι. Κλινῆρεις τε πολυχρόνιοι ἦλαντο, καὶ οἱ ξηρὰς ἔχοντες τὰς χεῖρας ὑγιοῦντο. Καὶ συνελόντι φάναι, πᾶσα νόσος καὶ μαλακία ἐδραπετεύετο, καὶ ἐδόξαζον ὑγιαζόμενοι τὸν Θεόν, καὶ ἀνύμνουσαν αὐτοῦ τὰ θαυμάσια.

ΚΖ'. Ἦδη οὖν τὸ πολὺ τῆς ὁδοῦ διανύσαντες, φθάνουσιν εἰς τὴν τῆς Ἁγίας Θεοτόκου μονήν, ἣ τὰ Εὐσεβίου κατονομάζεται, ἐν τῷ τῶν Ὀπτιμάτων λεγόμενῳ τυγχάνουσιν θέματι. Ἐν τῷ ναῷ δὲ τοιοῦτου φροντιστηρίου ἀγιοπρεπῶς ἡ τὴν τερατουργῶν εἰκόνα κρύπτουσα θήκη ἐναποτίθεται. Καὶ πολλοὶ προσελθόντες ἐξ εἰλικρινοῦς διαθέσεως, ἀπὸ τῶν οικείων νόσων λάθησαν. Ἐνθα καὶ τις προσῆλθεν ὑπὸ δαιμονος ἐνοχλούμενος, ὃς καθάπερ ὀργάνῳ τὸ πονηρὸν ἀποχρώμενον πνεῦμα, καὶ πολλὰ τῶν εἰς ἔπαινον ἠκόντων τῆς εἰκόνης καὶ τῆς ἐπιστολῆς δι' αὐτοῦ ἐκφωνοῦν. Ἐπεὶ καὶ πάλαι· *Ὀιδάμην σε τίς εἶς, ἄγιος τοῦ Ἰσραὴλ*, πρὸς τὸν Κύριον ἔλεγον, οἱ τῆς ὁμοίας μερίδος αὐτοῦ. Τέλος, τὰδε οἶονε! ἀπεφροῖδαζεν, *Ἀπόλαβε, λέγων, ἡ Κωνσταντινούπολις, δόξαν καὶ χαρὰν καὶ σὺ, Κωνσταντίνε Πορφυρο-*

NOTE.

(16) Forte προσονται, vel προείπονται.

γένητε, τὴν βυσιλείαν σου. Καὶ τούτων βηθέντων, ἰάθη ἔ ἀνθρωπος, καὶ ἀπελύθη παραρρημα τῆς τοῦ δαίμονος ἐπιθέσεως. Τούτων δὲ πολλοὶ καθεστῆσαι μάρτυρες τῶν βημάτων. Τοῦ γὰρ βασιλέως εἰς τιμὴν καὶ ὑπάντησιν τοῦ ποθουμένου τοὺς πρώτους τῆς ἐν τέλει βουλῆς ἀποτείλαντος, καὶ τούτοις τῶν ἐκ τῆς δορυφόρου τάξεως συνεξελεθόντων πολλῶν, συνέθη μαγίστρους καὶ πατρικίους μετὰ τῶν ὑποβιθικῶν τάξεων εἶναι τοὺς ἀκουστάς τε καὶ μάρτυρας. Καὶ ἐπεὶ τὰ βηθέντα τὴν ἐκβασιν θάπτον ἐδέξαντο, ἀπορῆσαι ἄξιον πόθεν ἢ πρόγνωσις τῷ δαίμονι προσεγένετο. Οὐ γὰρ ἔχειν πιστεύονται ταύτην οἰκοθεν, τῆς θείας δόξης ἀπολιθῆσαντες, καὶ σκότος ἀντὶ φωτὸς χρηματίσαντες. Ἡ δὲ ἄλλον, ὅτι καθάπερ τῷ Βαλαάμ ἡ θεὰ δύναμις ἐχρήτο διακόνῳ τοῦ τότε προσαγορευμάτος, καὶ ἄλλοτε ἄλλοις οὐκ ἄξις πολ- λάκις τοῦ πράγματος, κατ' οἰκονομίαν πάντως τινὰ σοφὴν καὶ εὐμήχανον· οὕτω καὶ νῦν ἢ ἐν τῷ θεῷ ἀπεικονίσματι δύναμις, τῷ δαίμονι ἀπεχρήσατο. Καὶ διὰ τοῦτο τὰ μετ' ὀλίγον ἐκδησόμενα προεδήλωσεν. Ἄλλὰ τούτου μὲν οὕτως συμβάντος μεταξὺ, μνησθῆ- ναι ἴσω; οὐκ ἄκαιρον. Ἐπὶ δὲ τὰ ἐχόμενα τῆς διηγήσεως βαδιούμεθα.

KH'. Τῇ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου μηνὸς συνήθως τῶν βασιλέων τὴν ἑορτὴν ἀγόντων τῆς μεταστάσεως τῆς Ἀειπαρθένου καὶ Θεομήτορος ἐν τῷ πανσέπτῳ ταύτης κατὰ Βλαχέρναις ναῦ, περὶ δει- λῆς ὀφίας κατέλαβον ἐκεῖσε οἱ τῶν τιμῶν τούτων διάκονοι, καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ ὑπερφῶν εὐκτηρίῳ τοῦ τοιοῦτου θεοῦ ναοῦ ἢ ἔδον ἔχουσα τὴν εἰκόνα καὶ τὴν ἐπιστολὴν κιβωτός. Καὶ προσελθόντες οἱ βασι- λεῖς, ἔξωθεν ταύτην σεβασμίως ἠσπάσαντο προσκυ- νήσαντες. Εἶτα μετὰ τιμῆς καὶ δορυφορίας καὶ λαμ- πάδων συγχῶν πρὸς τὴν βασιλείον τρίτην ταύτην διακομίσαντες, σὺν αὐτῇ κατέλαβον τὰ βασιλεία. Καὶ ἐν τῷ θεῷ ἐκεῖσε ναῦ, ὃς Φάρος ὠνόμασται (ἴσως διὰ τὸ οἶον ἱμάτιον λαμπρὸν κεκαλλωπίσθαι αὐτὸ περιττῶς) ταύτην ἀπέθεντο. Τῇ ἰκνυμένη τῶν ἡμερῶν, ἥτις ἐκκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦν, μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας πάλιν τὸν ἀσπασμὸν καὶ τὴν προσκυ- νῆσιν ποιησάμενοι, καὶ λαβόντες αὐτὴν ἐκεῖθεν οἱ τε ἱερεῖς καὶ οἱ νεάζοντες βασιλεῖς (ὁ γὰρ γέρον οἰκουρὸς δι' ἀσθένειαν κατελείπετο), μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων, καὶ θαφιλοῦς τοῦ φωτὸς, διὰ τῆς πρὸς θάλασσαν καθόδου εἰς τὴν βασιλείον τρίτην αὐθις ἐνθήμενοι, τῆς πόλεως ἐν χρῶ σκεδὸν τὴν εἰρε- σίαν (17) ποιούμενοι, ἵνα τρόπον τινὰ διασώσῃ τὸ ἄστυ διὰ τῆς ἐν θαλάσῃ πορείας αὐτῆς, ἐκτὸς τοῦ πρὸς δύοσιν τείχους τῆς πόλεως προσωρμίσθησαν, ἐνθα τῆς νεῶς ἐκβάντες, πεζοποροῦντες οἱ τε βασι- λεῖς, καὶ πάντες οἱ τῆς γερουσίας βουλῆς, καὶ ὁ τῶν ἱερῶν κατάρχων μετὰ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος, τῇ προστηκούσῃ δορυφορίᾳ, ὡς ἄλλην κιβωτὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ταύτην, τὸ τῶν ἁγιω- τάτων καὶ τιμῶν φρουρὸν σκευὸς παρέπεμπον. Καὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ τείχους μέχρι τῆς Χρυσῆς διελθόντες πύλης, εἶτα ἐκεῖθεν ἐντὸς γεγονότες τοῦ ἄστεος, μετὰ μετεώρων ψαλμῶν καὶ ὕμνων καὶ ᾠδῶν πνευμα-

A testes existunt. Nam cum imperator primos quos- que fere senatus ac magistratus in desiderati pi- gnoris occursum obsequio misisset, unaque cum illis stipantium turba ingens exivisset, contigit ut Magistri et Patricii, ac qui inferioris ordinis erant, audirent ac testes essent. Cumque vaticinio dicta brevi post eventum sortita sint, jure merito dubita- ri possit, undenam præscientia dæmoni accessisset. Non enim a se creduntur illa præditi, qui a divina claritate prolapsi sunt, ac pro luce tenebræ effecti. Nam palam sicut divina virtus Balaam rei tum præ- dicandæ ministrum adhibuit, aliasque alios ea re sæpe indignos, prorsus sapienti quodam solertique consilio: ita nunc quoque in divina vis existens effligie, dæmone usa est, et ideo per eum quæ brevi post erant eventura ante manifestavit. Sed cum hoc interim evenisset, ejus meminisse haud forte importunum. Ad ea vero pergamus, quæ narranda sequuntur.

Ἄλλὰ τούτου μὲν οὕτως συμβάντος μεταξὺ, μνησθῆ- ναι ἴσω; οὐκ ἄκαιρον. Ἐπὶ δὲ τὰ ἐχόμενα τῆς διηγήσεως βαδιούμεθα.

XXVIII. Quintadecima die Augusti mensis, cum ex more festum migrationis semper virginis ac Dei matris Mariæ in ejus venerabili templo quod est in Blachernis, imperatoribus solemne ageretur: alto crepusculo sacrorum pignorum ministri illuc adve- nerunt, atque in ejusdem templi superiore Orato- rio, arcam in qua reposita imago ac epistola, collo- carunt. Accedentesque imperatores eam reverenter a foris fixo oculo adoravere. Deinde honorifice fre- quentique obsequio, ac luminum gestatione ad præ- toriam (18) detulerunt, eaque in regiam venerunt, atque in divino templo quod illic est, ac Phorus appellatur (propterea forte quod sicut vestis splen- dida id sit egregie ornatum) ipsam exposuerunt. Alteroque statim die, mensis scilicet sexto decimo, pie iterum ac reverenter oscula libantes, adora- tione perfuncti, atque inde tollentes, sacerdotes pariter atque juniores imperatores; senior enim, quod eum vires deficerent, domi relictus fuerat; cum psalmis et canticis ac copioso lumine, per descensum ad mare, ea rursus in pratoris im- posita, ad ipsam civitatis oram citimam navigantes, quo scilicet maris ipso itinere urbi incolumitatem præstaret, extra ejus murum, qui est ad occiden- tem appulerunt. Quo loco nave egressi, pedibus tum ipsi imperatores, tum senatus omnis atque sacrorum antistes, omnisque ecclesiæ cætus, eo quo par erat comitatu prosecuti, tanquam arcam aliam, seu potius rem arca superiorem, vas illud quo sanctissima ac venerabilia recondita pignora, deducebant. Emensoque extra muros ad Auream usque portam itinere, tumque inde in urbem sub- euntes, alto psalmorum et canticorum laudumque spiritualium sono atque tripudio, infinitoque lamp- dum lumine, plebis universæ concursu deductionem

NOTÆ.

(17) ἑρεσίαν.

(18) Triremem.

celebrantes, per mediam civitatem iter tenuerunt, A cum eo videlicet cultu impertiendam civitatem sanctitate ac præstantiore robore, incolumemque in ævum et inexpugnabilem servandam arbitrentur. Plebe autem urbana per lucis serias ad spectaculum concurrente, populoque undique ingentium fluctuum more glomerante ac confluyente, homo quidam jam olim paralyticus atque infirmus, suorum lacertis nixus servorum, videndæ causæ divinæ imaginis assurrexit: moxque ejus aspectu, novo inauditoque miraculo sanus effectus, ac pedum suorum bases consolidatas intelligens, ipse pedibus ambulans accurrit, atque imaginis cistellam exosculans, magnifice Deum prædicavit, narrans quod in se factum fuerat miraculum: eumque qui aderant omnes conspicati, ejusque auditis sermonibus, Deo qui est super omnia semperque mirabilia fecit ac stupenda, laudem submiserunt.

XXIX. Tanta porro præ gaudii magnitudine fusa lacrymarum vis, tam multæ ad Deum preces et gratiarum actiones, vota tanta ab omni civitate cum ipsa media (19) divina imago et venerabilis epistola transirent, ut nulla verborum vi representari possint; quod nimirum ipso longe aspectu auditus inferior sit. Res enim eximias videre quam audire præstat, quod oratio minoris quam pro rerum dignitate esse soleat. Cum ergo ad forum quod ante Augusteum est, venissent qui hujus duces pompæ erant, atque a recta paululum ad sinistram declinassent, ad celeberrimum Dei Sapientiæ sacrum delubrum veniunt, atque intra adytorum propitiatorum venerabilem imaginem ac epistolam deponunt.

XXX. Hic ubi adorasset ecclesiæ omnis cælus, ac quem par erat honorem cultumque adhibuissent; inde rursus egressi qui sacræ sarcinæ gestatione processum habebant, atque ad regiam venientes, in aureo quod vocant Triclinio, in throno regio, in quo de rebus maximis respondere consueverunt, divinam hactenus imaginem collocant: hoc nempe non immerito existimantes, imperatoris ipsum solium omnino ex ea sanctitate imbuendum, ac fore ut in eo sessuris justitiam simul et lenitatem abunde præstaret. Intensa vero proluxaque ex more oratione habita, atque ea completa, hinc rursus sublata divina imago, atque in eo quod diximus Phori templo, in dextera parte quæ vergit ad orientem, consecrata fuit ac reposita ad fidelium gloriam, ad custodiam imperatorum, totiusque civitatis ac Christianæ reipublicæ securitatem ac tutamen.

XXXI. Sed, o divina invariabilis Patris similitudinis similitudo ac effigies; o figura ejus qui figura est Paternæ substantiæ; o venerabile omnique honore prosequendum principis decoris Christi Dei nostri signaculum: velut enim cum re ani-

τικῶν, καὶ ἀπέριου λαμπάδων φωτὸς τὴν πάνδημον συγκροτοῦντες προπομπὴν, διὰ μέσης τῆς πόλεως τὴν πορείαν διήνουν· ἀγιασμοῦ μεταλαβεῖν καὶ κρείττονος σθένους τὴν πόλιν διὰ τοῦτο πιστεύοντες, καὶ ἀδλαθῆ καὶ ἀπόρρητον εἰς τὸν αἰῶνα συντηρηθῆσθαι. Τοῦ δὲ σχολάζοντος ὄχλου πρὸς τὴν θεῶν συντρέχοντος, καὶ ὡς περ κύματα μακρὰ, τοῦ δήμου πανταχόθεν κινουμένου τε καὶ συρρέοντος, ἀνθρωπῶς τις τὰς βάσεις παρεϊμένος, καὶ ἀσθενῆς ἀπὸ χρόνου μακροῦ, τοῖς εἰσιεῖσι διακόνους ἐπερειδόμενος διανέστη πρὸς τὸ τὴν θεῶν εἰκόνα διερχομένην ἰδεῖν. Καὶ ἄμα τῇ θεῶν παραδόξῳ ὑγιασθεῖς, καὶ γνοῖς ἰσχυροποιηθέντα τῶν βάσεων αὐτοῦ τὰ σφυρὰ, προσέδραμεν αὐτοποδὶ βαδίζων, καὶ κατησπάζετο τὴν τῆς εἰκόνης σφοδρὸν, καὶ ἐμεγάλυνε τὸν θεόν, τὸ θεῶμα τὸ ἐπ' αὐτῷ διηγουόμενος, ὃν οἱ συμπάροντες ἅπαντες θεασάμενοι, καὶ τῶν ῥημάτων αὐτοῦ ἐπακούσαντες, δόξαν ἀπέπεμφαν τῷ ἐπὶ πάντων θεῷ, τῷ ποιούντι αἰὲν θαυμάσια καὶ ἐξαισία.

ΚΘ. Τοσαύτη δὲ χύσις δακρύων ὑφ' ἡδονῆς, καὶ πρᾶξιαι καὶ δέησις πρὸς θεόν καὶ εὐχαριστία παρὰ πάσης τῆς πόλεως γέγονε, τῆς θεῶν εἰκόνης καὶ τῆς σεβασμίας ἐπιστολῆς διὰ μέσου διερχομένων τοῦ ἄττεος, ὁσηνοῦκ ἐνὶ λόγῳ ἐνδείξασθαι, ὡς ἠττωμένου τοῦ λόγου τῆς ὕψους. Τὰ γὰρ ὑπερβολὴν ἔχοντα τῶν πραγμάτων, ὅρῳ ἐστὶν μᾶλλον ἢ ἀκούειν, ἐπεὶ κατόπιν ὁ λόγος τῶν πραγμάτων εἰώθεν ἔρχεσθαι. Τὴν πρὸ τοῦ Αὐγουστείου τοίνυν φθάσαντες ἀγορὰν οἱ τῆς πανηγύρεως; ἔξαρχοι, καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ μικρὸν πρὸς τὰ λαῖα παρεκνεύσαντες, τὸ τῆς Σοφίας Θεοῦ ἐπόνυμον ἱερὸν καταλαμβάνουσι τέμενος, καὶ τῶν ἀδύτων τοῦ ἱερατοῦ ἐντὸς τὴν τιμίαν εἰκόνα καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀποτίθενται.

Α'. Ἐνταῦθα δὲ παντὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος προσκυνήσαντος, καὶ τὰ εἰκόνα τιμήσαντος, ἐξῆλθον πάλιν ἐκείθεν μετὰ τοῦ φόρτου τοῦ ἱεροῦ οἱ τελούντες τὴν πρόδον, καὶ τὰ τῶν βασιλείων καταλαβόντες ἀνάκτορα, ἐν τῷ κατ' ἐπωνυμίαν τρικλίνῳ χρυσῷ ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου, ἐν ᾧ περὶ τῶν μεγίστων χρηματίζειν εἰώθασιν, τὴν θεῶν εἰκόνα τέως ἰδρύουσιν· ἀγιασθῆναι πάντως καὶ τὴν ἀνακτορικὴν καθέδραν, καὶ δικαιοσύνης ὁμοῦ καὶ χρηστότητος ἐπικεικῶς μεταδοῦναι τοῖς ἐπὶ ταύτης ἐφεζομένοις, οὐκ ἀπεικόντως πιστεύσαντες. Ἐκτενοῦς δὲ συνήθως γενοῦσα; δεήσεως, ἤρθη μετὰ τὴν ταύτης συμπλήρωσιν ἐντεῦθεν πάλιν ἡ θεῶν εἰκὼν, καὶ ἐν τῷ προῤῥηθέντι τοῦ Φάρου ναῦ, ἐν τῷ δεξιῷ πρὸς ἀνατολὰς ἀφιερῶθη καὶ ἀνετέθη μέρει, εἰς δόξαν πιστῶν, εἰς φυλακὴν βασιλείων, καὶ εἰς ἀσφάλειαν ὅλης τῆς πόλεως, καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν καταστάσεως.

ΑΑ'. Ἄλλ', ὦ θεῶν ὁμοίωμα τοῦ ἀπαραλλάκτου Πατρὸς ὁμοιώματος! ὦ χαρακτήρ τοῦ χαρακτήρος τῆς Πατρικῆς ὑποστάσεως! ὦ σεπτὴ καὶ πάντιμος σφραγὶς τοῦ ἀρχετύπου κάλλους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν! (ὡς γὰρ ἐμφύχῳ σοι πιστῶς διαλέγομαι) ὡς

NOTÆ.

(19) Per mediam urbem.

καὶ φροῦρει ἀεὶ τὴν εὐσεβῆς καὶ πρᾶως ἡμῶν βασι-
λευόντα, καὶ τὴν τῆς σῆς ἐπιδημίας ἀνάμνησιν λαμ-
πρῶς ἐορτάζοντα ὃν τῇ παρουσίᾳ σου ἐπὶ τὴν πατ-
τῆρον καὶ πατρῶον ὀρόνον ἀνύψωσας. Φύλαττε τὸν
τούτου βλαστὸν εἰς διαδοχὴν τοῦ γένους, καὶ τῶν
σκήπτρων ἀνώλεθρον. Βράβευε τῇ πολιτείᾳ εἰρηναίαν
κατάστασιν. Τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν πόλεων ἀπο-
λιόρρητον διατήρησον. Καὶ ὁδὸς ἡμᾶς εὐαρεστοῦντας
τῷ ἀρχετύπῳ σου Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἐν τῇ ἔπου-
ρανίῳ εἰσδεχθῆναι βασιλείᾳ αὐτοῦ, δοξολογοῦντας
καὶ ἀνυμνοῦντας αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα καὶ
ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

A mata, fideli tecum mente loquor : serva et in
ævum custodi eum, qui pie ac mansuete nobis
imperat, tuique adventus memoriam splendide ce-
lebrat ; quem tui præsentia in avitum ac paternum
solum extulisti. Ejus prolem custodi incolumem
ad generis successionem, ac sceptrorum perpetui-
tatem. Pacem reipublicæ præbe et tranquillitatem.
Urbem augustam serva inexpugnabilem : ac præ-
sta, ut nos exemplari tuo Christo Deo nostro pla-
centes, in ejus cæleste regnum admittamur, ipsi
gloriam concinentes atque laudantes ; quoniam eum
deceat gloria et adoratio in sæcula sæculorum. Amen.

LEONIS ET CONSTANTINI

ROMANORUM IMPP.

DELECTUS LEGUM COMPENDIARIUS.

(Apud Joan. Leunclavium in *Jure Græco-Romano*, II, 79.)

MONITUM EDITORUM.

Delectus ille dicitur confectus anno mundi 6347 æræ Constantinopolitanæ, indictione nona. At error est manifestus. Ille annus respondet anno æræ vulgaris 839, quo neque Leo neque Constantinus nati erant, et indictioni secundæ. Anno 839 Theophilus Constantinopoli imperabat. Annus mundi 6447 æræ Constantinopolitanæ respondet anno æræ vulgaris 939, indictione duodecima, quo Constantinus Porphyrogenitus regnabat ; sed indictio non concordat. Sufficiat nobis mendum codicis indicasse.

ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΩ.

Γεωμέτρη παρὰ Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου τῶν
σοφῶν βασιλέων, ἀπὸ τῶν Ἰουστινιανῶν, καὶ
τῶν Διγέστων, καὶ τοῦ Κώδικος, καὶ τῶν Νεο-
ρῶν τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ διατάξεων καὶ
ἐπιδιόρθωσις εἰς τὸ φιλανθρωπότερον ἐκτιθεῖσα
μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδικτιῶνος θ', ἀπὸ κτίσεως
κόσμου ἕκτι 57μζ'.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ὁ Δεσπότης καὶ ποιητὴς τῶν ἀπάντων Θεὸς ἡ-
μῶν, ὁ κτίσας τὸν ἄνθρωπον, καὶ τιμήσας αὐτὸν τῇ
αὐτεξουσίᾳ, νόμον αὐτῷ, κατὰ τὸν προφητικῶς
εἰρημένον, δέδωκώς εἰς βοήθειαν, πάντα αὐτῷ τὰ τε
πρακτέα καὶ οὐ πρακτέα δι' αὐτοῦ κατέστησε γνῶριμα
καὶ τὰ μὲν ἐφίεσθαι, ὡς σωτηρίας ὑπάρχοντα πρόξε-
να τὰ δὲ ἀπωθεῖσθαι, ὡς κολάσεως αἴτια. Καὶ οὐδεὶς
τῶν τὰ αὐτοῦ φυλασσόντων, ἢ (ὅπερ ἀπέστω) ἀθε-
τοῦντων αὐτοῦ τὰ δικαίωματα, τῆς καταλλήλου τῶν

* Christi 839.

A DELECTUS LEGUM COMPEN- DIARIUS.

*Factus ab Leone, et Constantino, sapientibus Au-
gustis, ex Institutionibus, et Digestis, et Codice, et
novellis magni illius Justiniani constitutionibus : at-
que etiam correctio in id, quod æquius melius est :
edita mense Martio, indictione ix, anno ab orbe
condito vicio. CCCXLVII.*

PRÆFATIO.

Dominus et conditor ille omnium, Deus noster,
qui creavit hominem, et libertate plena decoravit,
eidem lege, quemadmodum propheta locutus est, in
auxilium data, per hanc tam agenda, quam non
agenda omnia patefecit ; ut appeteret illa, veluti
salutem conciliantia ; repelleret hæc, tanquam sup-
plicio causam præbentia. Nec quisquam eorum, qui
ab eo præcepta servant, aut (quod absit) ipsius jura
violant, conveniente quoque modo factis retribu-

ione frustrabitur. Quippe Deus est, qui prius utraque denuntiavit : cujus verborum vis ac potestas cum mutationem nullam admittat, et cujusvis operationi merita præmia remetiat, secundum illud Evangelii dictum, non transibit. Quoniam igitur imperio regio pro benigna voluntate sua nobis in manus tradito, id ipsum conjunctæ cum timore dilectionis erga se nostræ documentum esse voluit, dum secundum Petrum, apicem apostolorum summum, fidelissimum gregem suum pascere nos jussit : nihil ei prius aut majus æqua justaque gubernatione subditorum, ab ipso nobis commissorum vicissim referri posse agnoscimus ; ut inde nexus omnis injustitiæ solvatur, et violentorum contractuum tendicula dirumpantur, et impetus delinquentium retundatur, atque ita victoriis adversus hostes ab omnipotente manu ipsius multo pretiosius et honorificentius, quam diademate nobis circumposito coronemur, et imperium nobis pacificum, rei que publicæ administratio firma et stabilis efficiatur.

Unde crisis ejusmodi occupati, et ad inventionem gratorum Deo, publicæque rei conducibilium mentem insomnem componentes, et justitiam terrestribus universis anteponeutes, veluti cælestium conciliatricem, et illius virtute, qui per ipsam colitur, gladio quovis adversus hostes acutiorem ; cum leges ab imperatoribus ante nos regno politis latis, in multis libris descriptas sciremus, et aliquibus intellectu difficilem esse sensum, qui eis continetur, aliis prorsus ignotum, ac præsertim illis, qui extra custoditam hanc divinitus et regiam urbem nostram constituti sunt, nossemus : accessit Niceta, gloriosissimo patricio, et quæstore nostro, itemque gloriosissimis patriciis nostris, Niceta et Marino, cum gloriosissimis consulibus ac rectoribus, et reliquis Dei timore præditis, omnes eorum libros apud nos colligi jussimus ; et omnibus cum attentione diligenti examinatis, tam per ea, quæ in illis ipsis libris apte posita continebantur, quam per sancta rærens a nobis, sententias et judicia de frequentibus negotiis et contractibus, et convenientes delictis criminalibus pœnas in hoc libro tum manifestius, tum magis minute repeti debere congruum duximus ; ut intellectu faciliore vis ejusmodi parum legum percipi possit, et ipsa negotia majori perspicuitate decidi, ac justa executione delinquentes puniri, quique proclives ad peccandum essent, iam coerceri, quam corrigi. Qui vero ad tractandas legitimas causarum cognitiones ordinati sunt, eos monemus et hortamur, ut ab omnibus humanis affectibus abstineant, et ex sincera sanaque mente judicia veræ justitiæ proferant, ac neque pauperem contemnant, neque potentem injuste aliquid agentem relinquant irreprehensum, nec in speciem ac verbis nimiope justitiam et aequitatem admirentur, reapse vero injustitiam, et plus habendi cupiditatem præferant, veluti fructuosam : sed cum apud eos causa duorum agitur, quorum alter copius

Α ὀπωσοῦν πραττομένων διαφευθήσεται ἀντιδόσεως. Θεὸς γάρ, ὁ προαπηγγεϊλάμενος τὰ ἀμφοτέρω, οὐ τῶν λόγων ἡ δύναμις κεκτημένη τὸ ἀμετάθετον, καὶ τῇ ἐσχάτου ἐργασίᾳ ἀντιμετροῦσα τὰ ἄξια, κατὰ τὸ εὐαγγελικῶς εἰρημένον, οὐ παρελεύσεται. Ἐπεὶ οὖν τὸ κράτος τῆς βασιλείας ἡμῖν ἐγχειρίσας, ὡς τὸ ὀδοῦσε, δεῖγμα τοῦτο τῆς ἐν φόβῳ πρὸς αὐτὸν ἀγαπήσεως ἡμῶν ἐποιήσατο, κατὰ Πέτρον τὴν κορυφαϊοτάτην τῶν ἀποστόλων ἀκρότητα, ποιμαίνειν ἡμᾶς κελύσσας τὸ πιστότατον ποίμνιον, οὐδὲν αὐτῷ πρότερον ἢ μείζον τῆς ἐν κρίματι καὶ δικαιοσύνῃ τὸν ὑπ' αὐτοῦ καταπιστευθέντων ἡμῖν κυβερνήσεως εἰς ἀντίδοσιν εἶναι γινώσκομεν, ὡς ἐντεῦθεν πάσης ἀδικίας λύεσθαι σύνδεσμον, καὶ βιαίων συναλλαγμάτων στραγγαλιᾷ διαλύεσθαι, καὶ τὰς τῶν πλημμελούντων ὀρμὰς ἀνακόπτεσθαι, καὶ οὕτως ταῖς κατ' ἐχθρῶν νίκαις ὑπὸ τῆς αὐτοῦ παντοδυνάμου χειρὸς στεφανοῦσθαι ἡμᾶς, τοῦ περικειμένου διαθήματος πολυτέλειότερον τε καὶ τιμιώτερον, εἰρηναῖόν τε ἡμῖν ἀποκαθίστασθαι τὴν βασιλείαν, καὶ εὐσταθὲς τὸ πολίτευμα.

Ἔθεν ταῖς τοιαύταις μερίμναις ἐνασχολούμενοι, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἀρεσκόντων Θεῷ, καὶ τῷ κοινῷ συμφερόντων εὐρεσιν, ἀκοίμητον τὸν νοῦν καταστήσαντες, τὴν τε δικαιοσύνην πάντων τῶν ἐπιγείων προτιμήσαντες, ὡς πρόξενον τῶν οὐρανίων ὑπάρχουσαν, καὶ τομωτέραν παντὸς ξίφους τῇ τοῦ ἐπ' αὐτῇ θεραπευομένου δυνάμει, κατὰ τῶν πολεμίων τυγχάνουσαν, ἐν πολλαῖς βίβλοις τὰ ὑπὸ τῶν προεβασιλευκότων νενομοθετημένα γεγράφθαι γινώσκοντες, καὶ τοῖς μὲν δυσδιάγνωστον τὸν ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον νοῦν, τοῖς δὲ καὶ παντελῶς ἀδιάγνωστον, καὶ μάλιστα τοῖς ἔξω τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος ἡμῶν πόλεως, εἰδότες, τυγχάνοντα, μετακλεσσάμενοι Νικήταν τὸν ἐνδοξότατον πατρικίον καὶ κοιαιστῶρα ἡμῶν, τοὺς τε ἐνδοξοτάτους ἡμῶν πατρικίους, Νικήταν καὶ Μαρῖνον, τοὺς ἐνδοξοτάτους ὑπάτους καὶ ἀντιγραφεῖς, καὶ λοιποὺς τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἔχοντας, πάσας τὰς αὐτῶν βίβλους συναθροισθῆναι παρεκελεύσαμεν, καὶ πάντα μετ' ἐπιμελοῦς ἐπισχέσεως ἀνακρίναντες, διὰ τε τῶν ἐν ταῖς αὐταῖς βίβλοις εὐθέτως ἐμπερομένων, διὰ τε τῶν παρ' ἡμῶν νεαρῶς θεσπισθέντων, ἐπὶ συχῶν τῶν πραγμάτων [ἐπὶ συχναζόντων πραγμάτων] καὶ συναλλαγμάτων τὰς κρίσεις, καὶ τὰς καταλήλους τῶν ἐγκλημάτων ποινὰς ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ φανερωτέρας τε καὶ λεπτοτέρας ἀναληφθῆναι ἀρμόδιον ἡγησάμεθα, πρὸς εὐσύνοπτον τῆς τῶν τοιοῦτων εὐσεβῶν νόμων δυνάμει εἰδῆσιν, καὶ τὴν ἐν εὐκρινείᾳ τῶν πραγμάτων εὐλύτῳσιν, καὶ τὴν δικαίαν τῶν πλημμελούντων ἐπεξέλευσιν, καὶ τὴν τῶν ἐπιβρῆπως πρὸς τὸ πλημμελεῖν διακειμένων ἀναστολὴν καὶ διόρθωσιν. Τοὺς δὲ μετιέναι τεταγμένους τὰ νόμιμα, πάντων τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν παραινοῦμεν ἅμα καὶ παρεγγυῶμεν ἀπέχεσθαι, καὶ ἀπὸ ὑγιῶς διανοίας προφέρειν τῆς ἀληθοῦς δικαιοσύνης τὰ κρίματα, καὶ μῆτε πένητος καταφρονεῖν, μῆτε δυνάστην ἀδικούντα ἔαν ἀνεξέλεγκτον, μῆτε μὴν σχήματι μὲν καὶ λόγῳ τὴν δικαιοσύνην ὑπερβαυμάζειν καὶ τὴν ἰσότητα ἔργῳ

δὲ τὸν ἀδικὸν καὶ πλεονεκτικὸν προτιμᾶν, ὡς ὠφέλι-
 μον· ἀλλὰ δύο κρινομένων παρ' αὐτοῖς, τοῦ τε πλεον-
 εκτοῦντος, καὶ τοῦ τὸ ἕλαττον ἔχοντος, εἰς τὸ πρὸς
 ἀλλήλους ἴσον αὐτοὺς ἴστασθαι, καὶ τοσοῦτον ἀφελεῖν
 τοῦ ὑπερέχοντος, ὅσον ἕλαττοῦμενον εὐρωσι τηνι-
 καῦτα τὸν ἀδικούμενον. Οἱ γὰρ τὴν ἀληθῆ δικαιο-
 σύνην ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς προεναποκειμένην μὴ
 ἔχοντες, ἀλλ' ἢ χρήμασι διεφθαρμένοι, ἢ ἔχθραν
 ἀμυνομένοι, ἢ δυναστείαν δυσωπούμενοι κρίμα
 κατακυβύειν οὐ δύνανται, δεικνύντες ἐφ' ἑαυτοῖς
 τὴν Ψαλμικτὴν ἀληθεύοντα· « Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιο-
 σύνη λαλεῖται, εὐθείας κρίνατε τὰς κρίσεις, υἱοὶ
 τῶν ἀνθρώπων. Καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίας ἐργά-
 ζεσθε ἐν τῇ γῆ, ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέ-
 κουσιν. » Ὡσπερ καὶ ὁ Σολομῶν ὁ σοφὸς τὸ περὶ
 τὴν κρίσιν ἀνισὸν τῇ τῶν σταθμῶν προσηγορίᾳ
 παρωμοιακῶς [παροιμιακῶς] αἰνιττόμενος εἴρησε·
 « Σταθμὸν μέγα καὶ μικρὸν, βδελυκτὰ παρὰ Κυρίου. »
 Καὶ ταῦτα τοῖς νοοῦσι μὲν τὸ δίκαιον, παρατρέπουσι δὲ
 τὴν ἀληθειαν, παραινενικῶς ἅμα καὶ προμαρτυρικῶς
 παρ' ἡμῶν διατέτακται. Οἷς δὲ τοῦτο, διὰ τὴν περὶ
 τὴν φρόνησιν ἔλλειπὸς, ὑπάρχει δυσθήρατον, καὶ δια-
 νεύειται τὸ ἴσον ἐκάστη, παντελῶς ὑπάρχει ἀνεπίκτον,
 οὔτοι κατὰ τὸ ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Σιραχ λεγόμενον, μήτε
 παρὰ Κυρίου ἠγεμονεῖαν ζητεῖωσαν, μήτε παρὰ
 βασιλέως καθέδραν δόξης αἰτεῖτωσαν, μήτε γίνεσθαι
 κριταὶ προαιρέτωσαν, ἀδικίας οὐδαμῶς ἐξαιρεῖν
 ἰσχύοντες. Οἱ δὲ νοῦ καὶ φρονήσεως μέτοχοι, καὶ
 δικαιοσύνης ἀληθοῦς ἐναργῶς ἐπιστήμονες, ὁρᾷ
 περὶ τὰς κρίσεις βλέπτοσαν, καὶ ἀπαθῶς τὰ κατ'
 ἀξίαν ἐκάστην νεμέτωσαν. Οὕτω γὰρ καὶ ὁ Κύριος
 ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις καὶ
 σοφία, περισσοτέρως αὐτοῖς τὴν γνῶσιν τοῦ δικαίου
 χαρίζεται, καὶ ἀνακαλύπτει τῶν πραγμάτων τὰ
 δυσεξεύρητα· ὁ καὶ τὸν Σολομῶνα ἐκζητήσαντα
 τὸ δίκαιον ἀληθεῖα ἐσόφισε, καὶ τὴν περὶ τοῦ παιδίου
 κρίσιν ὁρθῶς καὶ εὐθυδολῶς ταῖς γυναῖξιν ἐξενεγ-
 κεῖν ἐχάρισατο. Ἐπειδὴ γὰρ ἀμάρτυρα ἦν τὰ παρ'
 ἑκατέρως λεγόμενα, ἐπὶ τὴν φύσιν χωρῆσαι τούτων
 ἐκέλευσε, καὶ δι' αὐτῆς εὐρεῖν τὸ ἀγνοούμενον παρ-
 εσκευάσεν· ὅτε μὲν ἡ ἄλλοτρία ἀπαθῶς τὸ περὶ τῆς
 ἀναιρέσεως τοῦ παιδὸς κατεδέξατο πρόσταγμα· ἡ δὲ
 ἀληθῶς μήτηρ οὐδὲ τὴν ἀκοὴν ὑποσχεῖν τῷ προσ-
 τάγματι, διὰ τὴν φυσικὴν φιλοστοργίαν, ἠνέσχετο.

Ταῦτα νοεῖτωσαν, ταῦτα φρονεῖτωσαν, ἐν τούτοις
 ἀναστραφῆτωσαν οἱ παρὰ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας
 κρίνειν τεταγμένοι τὰ πράγματα, καὶ τῶν εὐσεβῶν
 ἡμῶν νόμων ἐγκεχειρισμένοι τὰ δίκαια σταθμίζα.
 Ἐν τούτοις γὰρ τὸν τὰ σκήπτρα τῆς βασιλείας
 ἡμῶν ἐγχειρίσαντα Θεὸν θεραπεύειν σπουδάζομεν.
 Ἐν τούτοις τοῖς ὅπλοις, τῇ δυνάμει αὐτοῦ, εὐσθενῶς
 ἀντιτάσσεσθαι τοῖς πολεμίοις βουλόμεθα· ἐν τούτοις
 τῷ Χριστῷ σημειωτὸν, καὶ παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐξουσίας
 ὑποτεταγμένον τῇ ἡμετέρᾳ πράσσει ποιμνιον ἀβεῖν
 ἐπ' ἀγαθοῖς, καὶ προκόπτειν πιστεύομεν. Ἐν τούτοις
 ἀποκαθίστασθαι ἡμῖν τὴν ἀρχαίαν τοῦ πολιτεύματος
 δικαιοδοσίαν ἐπιζόμεν, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν

abundat, alter minus habet, ad æqualem erga æ
 statum eos redigant, et tantum eminentiori adi-
 mant, quanto inferiorem tunc invenerint eum, cui
 sit injuria. Qui enim justitiam veram in animis suis
 jam ante sitam non habent, sed vel pecuniis corru-
 pti sunt, vel inimicitias ulciscuntur, vel potentiores
 verentur ac reformidant; dirigere judicia nequeunt,
 verum illud de se verbum esse Psalmorum auctoris
 ostendentes: « Siquidem vere justitiam profertis,
 judicia, recta judicate, filii mortalium¹. Nam in
 corde vestro iniqua facinora peragetis in terris, et
 manus vestrae injustitiam uectunt. » Sic et sapiens
 ille Salomo inæqualitatem in judicando ponderam
 appellationibus comparando, per ænigmata dixit:
 « Pondus ibidem magnum et minus, apud Dominum
 abominabilia sunt². » Et hæc justitiam quidem
 intelligentibus, sed pervertentibus veritatem, tum
 monendi causa, tum protestandi, a nobis præcepta
 sunt. At quibus hoc, propter intelligentiæ pruden-
 tiæque defectum, inventu et pervestigatu est diffi-
 cile, quique prorsus illud assequi nequeunt, ut
 æqualia singulis tribuant; illi secundum id, quod a
 Sirachide Jesu profertur³, nec a Domino principa-
 tum requirant, nec a rege solium gloriæ postulent,
 nec judices fieri exspectant, cum tollere de medi-
 o facinora injusta nequaquam possint. Qui vero men-
 tis ac prudentiæ participes, et liquido veræ justitiæ
 periti sunt; ii recta considerent in Judiciis, et abs-
 que animorum affectu cuique pro meritis conve-
 nientia tribuant. Nam sic etiam Dominus noster
 Jesus Christus, Dei virtus et sapientia, multo ma-
 jore cum abundantia juris et æqui cognitionem eis
 largitur, et res inventu difficiles revelat; qui et
 Salomonem, cum justitiam requisivisset, sapien-
 tem revera fecit; et gratiam concessit, ut judicio recte
 ad scopum tendente sententiam de puero muliercu-
 lis proferret. Quod enim testimoniis ea carerent,
 quæ ab utraque dicebantur; ad ipsam naturam eum
 progredi jussit, et uti per hanc inveniret id, quod
 ignorabatur, effecit: quo quidem tempore mulier,
 ad quam puer non pertinebat, immisericorditer
 admisit Salomonis de necando puero mandatam;
 at quæ revera mater erat, ne quidem mandatum
 hoc audire, propter anioem naturalem sustinuit.

Hæc considerent, hæc in animis suis sentiant, in
 his versentur ii, qui a pietate nostra constituti sunt,
 ut lites et controversias cognoscant ac judicent, et
 quibus pondera justa religiosarum legum no-
 trarum tradita sunt et commendata. In his enim Drum il-
 lum, qui regni sceptra nobis in manum tradidit,
 omni studio colere nitimur. His armis, ipsius ad-
 juti virtute ac viribus, fortiter hostibus resistere
 volumus. Per hæc signatum Christo, et per ipsius
 potestatem subjectum mansuetudini nostræ gregem
 in bonis sumere incrementum, ac proficere credi-
 mus. His in integrum restituere nobis antiquam in
 administranda republica jurisdictionem posse nos

¹ Psal. LVII, 2-4. ² Prov. XX, 23. ³ Eccli. VII, 6.

speramus, cum dominus et Servator noster Jesus Christus dixerit : « Ne judicaveritis secundum speciem externam, sed judicium justum exercete ⁴. » Ab omni captatione munerum abstineri, justum et æquum est, cum scriptum sit : Væ illis, qui munerum causa justificant impium, et humilitium viam declinantes, justam justici causam ab eo tollunt. Horum radix instar pulveris erit, et flos eorum cineris instar ascendet propterea, quod Domini legem implere non voluerint ⁵. — « Munera et dona sapientum oculos excæcant ⁶. » Qua propter ejusmodi turpe lucrum coercere protinus studentes, ex sacro illic nostri sacculo statuimus gloriosissimo quaestori, rescriptoribus sive dictatoribus, et omnibus operas in causis judiciariis navantibus salaria præbenda esse in hunc finem ; ut a nulla cujuscunque generis persona, de cujus apud eos causa, cognoscitur, quidquam prorsus accipiant ; ne, quod a propheta dicitur, etiam in nobis impleatur : Argento jus venditum est ⁷. : et ne hinc divinam indignationem incurramus, veluti mandatorum ipsius transgressores facti.

TITULUS PRIMUS.

De legibus et justitia.

1. (L. 1 et 11, ff. De legibus.) Lex est commune præceptum, virorum prudentium consultum : delictorum quæ sponte, vel ignorantia contrahuntur exercitio, communis reipublicæ sponsio, præterea inventum Dei.

2. (L. 11, 3, 4, 5, et 6.) Leges constitui oportet, ex iis quæ ut plurimum, non quæ perraro accidunt, neque ex his quæ in uno aliquo casu accidere possunt. Prætereunt enim legislatores, quod semel aut bis tantum existit.

3. (L. VII.) Legis virtus est : imperare, vetare, permittere, punire.

4. (L. VIII.) Jura non de rebus singulis, sed generaliter constituuntur.

5. (L. X, ff. De justit. et jur.) Justitia est constans et perpetua voluntas, jus suum cuique tribuens.

6. (L. ead.) Justitiæ propria sunt hæc : honeste vivere, jus suum cuique tribuere.

7. (L. ead.) Jurisprudentia est divinarum atque humanarum rerum, justici atque injustici scientia.

TITULUS II.

De principe.

1. Princeps est, legitima præfectura, commune bonum omnium subditorum, neque ex odio puniens, neque ex affectione benefaciens : sed velut æquus quidam certaminis arbiter sua cuique præmia tribuens.

2. Scopus principi propositus est, vires, quas habet, clementia tueri et conservare, perditas indefessa cura recuperare, eas quas non habet pru-

⁴ Joan. VII, 24. ⁵ Isa. V, 23, 24. ⁶ Eccli. XX, 3, ⁷ Isa. XXIV, 5.

Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰρηκότος. « Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. » Πάσης δωροληψίας ἀπέχεσθαι, δίκαιον. Γέγραπται γάρ· « Οὐαὶ οἱ δικαιοῦντες τὸν ἀσεβῆ ἕνεκα δώρων, καὶ ὄδον ταπεινῶν ἐκκλίνοντες, τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου ἀφροντες· ἀπ' αὐτοῦ. Ὡς ἡ ῥίζα ὡς χροῦς ἔσται, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κοινορτὸς ἀναθήσεται, ἀνθ' ὧν τὸν νόμον Κυρίου πληροῦν οὐκ ἐθέλησαν. » — « Ξένια καὶ δῶρα ἐκτυφλοῦσι σοφῶν ὀφθαλμούς. » Ὅθεν τὴν τῆς τοιαύτης αἰσχροκερδεῖας ἀναστολὴν παντελῶς ποιήσασθαι σπουδάζοντες, ἐκ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν σακελλίου ὠρίσαμεν τῷ τε ἐνδοξοτάτῳ κοιαιστρωρι, τοῖς ἀντιγραφεῦσι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπὶ δικαστικοῖς κεφαλαίοις καθυπουργοῦσι, τοὺς μισθοὺς παρασχέσθαι, πρὸς τὸ ἐξ οἰουδήποτε προσώπου, παρ' αὐτοῖς κρινομένου, μηδὲν αὐτοῦ λαμβάνειν τὸ σύνολον· ἵνα μὴ τὸ ὑπὸ τοῦ προφήτου λεγόμενον, καὶ εἰς ἡμᾶς πληρωθῆσεται· « Ἀπέδοτο ἀργυρίῳ τὸ δίκαιον, » καὶ μέλλομεν ἐντεῦθεν θέλεις τυγχάνειν ἀγανακτήσεως, ὡς τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ παραβάται γενόμενοι.

TITAOΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Περὶ νόμου καὶ δικαιοσύνης.

α'. Νόμος ἐστὶ κοινὴν παράγγελμα, φρονίμων ἀνθρώπων δόγμα, ἐκουσίῳ καὶ ἀκουσίῳ ἀμαρτημάτων ἐπιστροφή, πόλεως συνθήκη κοινή, ἐστὶ δὲ καὶ θεῖον εὖρημα.

β'. Τοὺς νόμους ἀπὸ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαινόντων, οὐ μὴν τῶν σπανίως εἰσάγεσθαι δεῖ, οὐδὲ ἀπὸ τῶν δυναμένων ἐν ἐνὶ συμβῆναι θέματι· παρρωῶσι γὰρ οἱ νομοθέται τὸν ἀπαξ ἢ δίς.

γ'. Ἀρετὴ νόμου, τὸ κελεύειν, τὸ κωλύειν, τὸ ἐπιτρέπειν, τὸ τιμωρεῖσθαι.

δ'. Οὐ περὶ τῶν καθέκαστα, ἀλλὰ κοινῶς εἰ νόμοι διατίθενται.

ε'. Δικαιοσύνη ἐστὶ, σταθερὰ καὶ διηνεκὴς βούλησις, ἐκάστῳ τὸ ἴδιον ἀπονέμουσα δίκαιον.

ς'. Ἴδια δικαιοσύνης, τὸ κοσμίως ζῆν, καὶ ἐκάστῳ τὸ ἴδιον ἀπονέμειν δίκαιον.

ζ'. Σοφία δικαιοσύνης, τὸ εἰδέναι τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον.

TITAOΣ Β'.

Περὶ βασιλείας.

α'. Βασιλεὺς ἐστὶν, ἔννομος ἐπιστάσια, κοινὴν ἀγαθὸν πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις, μῆτε κατὰ ἀντιπάθειαν τιμωρῶν [κακοποιῶν], μῆτε κατὰ προσπάθειαν ἀγαθοποιῶν, ἀλλ' ἀνάλογός τις ἀγωνοθέτης, καὶ τὰ βραβεῖα ἐξ ἴσου παρεχόμενος.

β'. Σκοπὸς τῷ βασιλεῖ, τῶν τε θντων καὶ ὑπαρχόντων δυνάμεων, δι' ἀγαθότητος ἢ φυλακῆ καὶ ἀσφάλεια. καὶ τῶν ἀπολλωλῶτων δι' ἀγγρύπνου ἐπι-

μελείς, ἢ ἀνάληψις καὶ τῶν ἀπόντων διὰ σοφίας A dentia justisque victoriis et expeditionibus quaerere.

γ'. Τέλος τῷ βασιλεῖ, τὸ εὐεργετεῖν, διὸ καὶ εὐεργετῆς λέγεται, καὶ ἠνίκα τῆς εὐεργεσίας ἐξατονήσῃ, δοκεῖ κισθολεύειν κατὰ τοὺς παλαιούς, τὸν βασιλικὸν χαρακτῆρα.

δ'. Ὑπόκειται ἐκδικεῖν καὶ διατηρεῖν ὁ βασιλεὺς, πρῶτον μὲν, πάντα τὰ ἐν τῇ θεῇ Γραφῇ γεγραμμένα, ἐπὶ τὰδε, καὶ τὰ παρὰ τῶν ἑπτὰ ἀγίων συνόδων δογματισθέντα, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐγκυκλυμένους [ἐγκυκλιμένους] Ῥωμαϊκοὺς νόμους.

ε'. Ἐπιστημότατος ἐν ὀρθοδοξίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ ὀφείλει εἶναι ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐν ζήλῳ θεῷ διαδόχτος, ἐν τε τοῖς ὑπὲρ τῆς Τριάδος δογματισθεῖσιν. ἐν τε B τοῖς ὑπὲρ τῆς οἰκονομίας λαμπρότατα καὶ ἀσφαλέστατα διὰ τὴν κατὰ τὴν σάρκα οἰκονομίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρισθεῖσιν, τοῦτ' ἔστι τὸ ὁμοούσιον τῆς τρισυποστάτου θεότητος, ἀτμητον καὶ ἀσυναίρετον διατηρῶν, καὶ τὴν ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ τῶν δύο φύσεων καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν, ὡσαύτως ἀσύγχυτον καὶ ἀδιαίρετον, τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἀνθρώπον αὐτὸν, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμμενα, οἷον ἀπαθῆ καὶ παθητὸν, ἀφθαρτον καὶ φθαρτὸν, ἀόρατον καὶ ὄρατὸν, ἀναφῆ καὶ ἀπτὸν, ἀπερίγραπτον καὶ περιγραφτὸν, καὶ τὸ διττὸν τῶν θελήσεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν, χωρὶς ἐναντιότητος [καὶ τὸ ἀγραπτον καὶ τὸ γραπτόν].

ζ'. Τὰ τοῖς παλαιοῖς νομοθετηθέντα, τὸν βασιλέα C δεῖ ἐρμηνεύειν, καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων τέμνειν, τὰ περὶ ὧν οὐ κεῖται νόμος.

ζ'. Ἐν τῇ τῶν νόμων ἐρμηνείᾳ δεῖ καὶ τῇ συντηθεῖσιν προσέχειν τῆς πόλεως, τὸν δὲ παρὰ κανόνας εἰσαγόμενον, οὐ δεῖ λαμβάνειν παράδειγμα.

η'. Φιλαγάθως δεῖ τοὺς νόμους ἐρμηνεύειν τὸν βασιλέα· ἐν γὰρ τοῖς ἀμφιβόλοις, τὸν φιλόκαλον [φιλόανθρωπον] ἐρμηνεῖαν προσειμέμεθα.

θ'. Οὐ δεῖ μεταποιεῖν τὰ πρόδηλον ἐρμηνεῖαν ἔχοντα.

ι'. Περὶ ὧν ἔγγραφος οὐ κεῖται νόμος, παραφυλάττειν δεῖ τὸ ἔθος καὶ τὴν συνήθειαν· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐκλείπει, ἀκολουθεῖν δεῖ τοῖς παραπλήσιον ἔχουσι τῷ ζητουμένῳ· ἀν δὲ μηδὲ τοῦτο ἦ, τῶν συνετατέρων ἅμα καὶ πλειόνων ἢ γνώμη κρατεῖται· συγγενὲς γὰρ τοῦτο τῇ φύσει τοῦ νόμου.

ια'. Ὡσπερ ἡ θέσις τοῦ νόμου, ἡ ἔγγραφός ἐστιν ἡ ἀγραφός, οὕτω καὶ ἡ ἀναίρεσις αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐγγράφου γίνεται νόμος, ἡ δὲ ἀγράφου, τοῦτ' ἐστιν διὰ τῆς ἀρηρησίας. Ἀρηρησία δὲ ἐστὶ, οὐχ ἀπλῶς τὸ μὴ χρῆσασθαι τῷ νόμῳ· ἀλλὰ τὸ, καιροῦ· καλοῦντος τὸν δημόσια κρίνοντα, τούτῳ μὲν πολλάκις τῷ νόμῳ μὴ χρῆσασθαι καὶ χρόνῳ παριδεῖν· ἑτέραν δὲ ψῆφον ἀντὶ τούτου ἐξενεγκεῖν.

3. Finis principi propositus est omnibus benefacere quapropter et benefactoris nomine ornatur. Ita ut si quando de beneficentia quippiam remisit, ex antiquorum sententia, adulterari videatur principis nota et character.

4. Principis officium est judicare, et servare primum quæcunque divinis Scripturis consignata sunt, deinde et illa quæ a septem sanctis synodis constituta sunt, præterea et positas a Romanis leges.

5. Principem quam manifestissime convenit rectam de Deo opinionem et pietatem defendere, ut ab omnibus propter zelum et affectionem erga Deum prædicetur : tam in iis quæ de Trinitate constituta sunt, quam in iis quæ de incarnatione Domini nostri Jesu Christi quam certissime definita sunt, hoc est, de una essentia subsistentis in tribus divinitatis, inseparabilem et indivisam eam profitendo, et in uno Christo duarum naturarum unionem hypostaticam similiter inconfusam et indivisibilem, eundem et verum Deum et verum hominem, et quæcumque his consequentia sunt, velut impatibilem et passioni subjectum, incorruptibilem et corruptioni obnoxium, invisibilem et visibilem, intactibilem et tactui expositum, incircumscripsum et circumscripsum : item voluntates potentiasque duplices citra contrarietatem.

6. (D. ix, xi, et xii. C. de legib.) Quæ ab antiquis constituta sunt principem interpretari decet, (l. xii, ff. eod.) et de his quæ legibus comprehensa non sunt, ex similibus judicare.

7. (L. xxxvii.) In legibus interpretandis inspicienda est consuetudo civitatis, (l. xii.) quod vero contra rationem juris inductum est, non trahitur ad exemplum.

8. (L. xviii et ix. C. eod.) Benignius interpretandæ sunt leges a principe, (l. xiv, c. De fideicomm. libert. l. lvi, et clxviii, ff. De reg. jur.) in ambiguis enim humanior interpretatio accipienda est.

9. Minime sunt mutanda, quæ interpretationem certam habent.

10. (L. xxiii. ff. De legib. l. xxxii.) De quibus scripta lege nihil cautum est, id custodiri oportet, quod moribus et consuetudine introductum est, quod si et hoc defecerit, sequenda sunt ea quæ rei in questionem deductæ proxima sunt et consequentia : si vero ne id quidem iuveniatur, plurium simul et doctiorum sententia obtineat, id enim naturæ legis convenientissimum est.

11. Quemadmodum legis constitutio aut scripto constat aut non scripto ; sic ejusdem abrogatio aut scripto inducitur, aut non scripto, hoc est, desuetudine. Desuetudo autem est non simpliciter lege non uti ; verum eum qui jurisdictioni præest, ubi tempus exigit, ea lege non uti, et sensim negligere, et contrariam huic sententiam ferri.

42. (L. κκxiv.) Tunc utimur consuetudine civi-
tatis aut provinciae, cum in iudicio causa cognita
confirmata sit, quae autem longa consuetudine com-
probata sunt, ac per multos annos observata, non
minus quam ea quae scripta sunt jura servantur.

TITULUS III.

De patriarcha.

1. Patriarcha est Christi viva et animata effigies
verbis omnibus factisque exprimens veritatem.

2. Scopus patriarchae propositus est : primum qui-
dem pietate et vitae gravitate tenere quos a Deo
tuendos suscepit, deinde et omnes haereticos pro
virili ad rectam opinionem et Ecclesiae unionem
convertere. Haeretici autem et ex legibus et ex cano-
nibus ita vocantur, et illi qui a catholica Ecclesiae
communione exclusi sunt, et praeterea infideles,
quod ille manifesta et clara vitae sanctitate in sui
admirationem convertens, accendet ad fidei imita-
tionem.

3. Finis patriarchae propositus est, salus anima-
rum, quo ipsi conceditur : et vivere quidem Christo,
crucifigi autem mundo.

4. Propria patriarchae sunt, idoneum esse ad
docendum, aequalem se omnibus praebere et altio-
ris et humilioris fortunae hominibus ; et mitem
quidem esse in iudicando, inobedientibus vero aspe-
ram, praeterea pro veritate et sacrorum dogmatum
defensione coram principibus loqui, neque vrecun-
dari.

5. Quae ab antiquis constituta sunt, et a sanctis
Patribus definita, et a sanctis synodis exposita,
solum patriarcham interpretari decet.

6. Quae ab antiquis Patribus, in synodis, aut in
provinciis, specialiter vel universaliter facta vel
constituta sunt, patriarcham dijudicare decet.

7. Antiquiores canones etiam ad posteriores trahi
solent ; similiter et priores actiones ad posteriores
trahuntur obtinentque, in similibus videlicet per-
sonis et rebus.

8. Cum respublica ex partibus suis et membris
proportionem quadam ad hominem constituta sit,
maximae ejus et imprimis necessariae partes sunt
princeps et patriarcha : quapropter et subditorum
quies et felicitas, tam animalis quam corporalis,
consistit in consensione et concordia regni cum
summo pontificatu.

9. Sedes Constantinopolitana, quam regia exor-
nat, synodorum suffragiis praerogativam obtinet,
quibus divinae leges suffragantes controversias in
aliis sedibus motas ad hujus notionem referri praeci-
piunt.

10. Omnium metropolion et episcopatum, mag-
nasteriorumque et ecclesiarum cura et iudicium ad

β'. Τότε χρώμεθα τῇ συνηθείᾳ τινός πόλεως ἢ
ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσα ἐν δικαστηρίῳ βε-
βαιωθῆ, τὰ δὲ μακρὰ συνηθείᾳ δοκιμασθέντα, καὶ
ἐπὶ πολλοῖς ἐνιαυτοῖς φυλαχθέντα [βεβαιωθέντα] οὐχ
ἤττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι.

TITULOS Γ.

Περὶ πατριάρχου.

α'. Πατριάρχης ἐστὶν εἰκὼν ζῶσα Χριστοῦ καὶ
ἐμφυχὸς δι' ἔργων καὶ λόγων ἐν ἑαυτῇ χαρακτηρί-
ζουσα τὴν ἀλήθειαν.

β'. Σκοπὸς τῷ πατριάρχει πρῶτον μὲν, οὗς ἐκ
Θεοῦ παρέλαβεν, εὐσεβεῖα καὶ σεμνότητι βίου δια-
φυλάξαι, ἔπειτα δὲ καὶ πάντας τοὺς αἰρετικούς κατὰ
τὸν δυνατὸν αὐτῷ, πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν
ἑνωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστρέψαι, αἰρετικοὶ δὲ τοῖς
νόμοις καὶ τοῖς κανόσι καλοῦνται, καὶ οἱ τῇ καθο-
λικῇ μὴ κοινωνοῦντες Ἐκκλησίᾳ, ἐτι δὲ καὶ τοὺς
ἀπίστους διὰ τῆς λαμπρᾶς καὶ περιφανεστάτης καὶ
θαυμασίας αὐτοῦ πράξεως ἐκπλήττων, μιμητὰς
ποιῆσαι τῆς πίστεως.

γ'. Τέλος τῷ πατριάρχει, ἡ τῶν καταπεπιστευμέ-
νων αὐτῷ ψυχῶν σωτηρία, καὶ τὸ ζῆν μὲν Χριστῷ,
ἐσταυρῶσθαι δὲ τῷ κόσμῳ.

δ'. Ἴδια πατριάρχου, τὸ εἶναι διδακτικόν, τὸ
πρὸς πάντας ὑψηλοῦς τε καὶ ταπεινοῦς ἀστενογω-
ρήτως ἐξισοῦσθαι· καὶ πρῶτον μὲν εἶναι ἐν δικαιο-
σύνῃ, ἐλεγκτικὸν δὲ πρὸς τοὺς ἀπειθοῦντας· ὑπὲρ
δὲ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ δικαίου
καὶ τῆς εὐσεβείας, λαλεῖν ἐνώπιον βασιλέων, καὶ μὴ
αἰσχύνεσθαι.

ε'. Τὰ παρὰ τῶν παλαιῶν κανονισθέντα, καὶ
παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ὀρισθέντα, καὶ παρὰ τῶν
ἁγίων συνόδων ἐκτεθέντα τὸν πατριάρχην μόνον δεῖ
ἐρμηνεύειν.

ς'. Τὰ παρὰ τῶν ἀρχαίων Πατέρων ἐν συνόδοις,
ἢ ἐν ἐπαρχίαις, εἰδικῶς καὶ καθολικῶς πραχθέντα
καὶ οἰκονομηθέντα τὸν πατριάρχην δεῖ διατηρεῖν καὶ
διακρίνειν.

ζ'. Οἱ προγενέστεροι κανόνες, καὶ εἰς τοὺς μετα-
γενεστέρους ἔλκονται, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ προγε-
νέστεραι πράξεις, καὶ οἰκονομίαι, καὶ εἰς τοὺς με-
ταγενεστέρους ἔλκονται, καὶ κρατοῦσιν, ἐπὶ τῶν
ὁμοίων δηλονότι προσώπων τε καὶ πραγμάτων.

η'. Τῆς πολιτείας ἐκ μερῶν καὶ μορίων ἀναλόγως
τῷ ἀνθρώπῳ συνισταμένης, τὰ μέγιστα καὶ ἀναγκαιό-
τατα μέρη, βασιλεὺς ἐστὶ καὶ πατριάρχης· διὸ καὶ
ἡ κατὰ ψυχὴν καὶ σῶμα τῶν ὑπηκόων εἰρήνη, καὶ
εὐδαιμονία βασιλείας ἐστὶ καὶ ἀρχιεροσύνης ἐν πᾶ-
σιν ὁμοφροσύνη καὶ συμφωνία.

θ'. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως θρόνος, βασιλεῖα ἐπι-
κοσμηθεὶς, ταῖς συνοδικαῖς ψήφοις, πρῶτος ἀνηρέθη,
αἷς καὶ οἱ θεῖοι κατακλιθεῖντες νόμοι, καὶ τὰς
ὑπὸ τοὺς ἐτέρους θρόνους γινομένας ἀμφισβητήσεις,
ὑπὸ τὴν ἐκείνου, προστάττουσι διάγνωσιν ἀναφέρε-
σθαι καὶ κρίσιν.

ι'. Πασῶν τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπέων μον-
αστηρίων τε καὶ ἐκκλησιῶν, ἡ πρόνοια καὶ φρον-

τις, ἔτι δὲ καὶ κρίσεις καὶ κατάκρίσεις καὶ ἀθώωσις, τῷ οἰκείῳ πατριάρχει ἀνάκειται, τῷ δὲ Κωνσταντινουπόλεως προέδρῳ, ἔξεστι καὶ ἐν ταῖς τῶν ἄλλων θρόνων ἐνορίαις, ἐν οἷς οὐκ ἔστι προκαθιέρωσις, ναοῦ σταυροπήγια διδόναι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν τοῖς ἄλλοις θρόνοις γενομένας ἀμφισθητήσεις, ἐπιτηρεῖν καὶ διορθοῦσθαι, καὶ πέρας ἐπιτιθέναι ταῖς κρίσεσι.

ια'. Τῶν ψυχικῶν ἀπάντων ἡ πρόνοια, τῷ πατριάρχει ἀνάκειται, ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς ἐτέρους οἷς ἂν ἐκεῖνος ἀναφέρεσθαι δοκιμάσῃ, ὡσαύτως δὲ καὶ μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς, ἀπὸ τε ἁμαρτημάτων καὶ αἰρέσεων, αὐτὸς καὶ μόνος καθίσταται διαιτητὴς τε καὶ γνώμων, καὶ οὐδ' ἂν αὐτὸς ὄρισῃ· καὶ κατὰ τὰς μητροπόλεις δὲ καὶ ἐπισκοπὰς, τοῖς μητροπολίταις τε καὶ ἐπισκόποις ἡ αὐτὴ φυλάττεται τάξις καὶ ἐξουσία.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ τάξεως ἐπαρχοῦ πόλεως.

α'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος πάντα ζητεῖ τὰ ἐγκλήματα, καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει γινόμενα ἀκροᾷται.

β'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος, τῶν προσφευγόντων δούλων καὶ τῶν λεγόντων ἀργυρίῳ ἰδίῳ ἀγορασθῆναι ἐπὶ τῷ ἐλευθερωθῆναι αὐτοὺς ἀκροᾷται, καὶ τῶν πατρῶνων μάλιστα τῶν ἀπόρων, ἐπιζητούντων ἀποτραφῆναι παρὰ τῶν ἀπελευθέρων.

γ'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος, καὶ ἐξορίζει, καὶ περιορίζει, τοῦ βασιλέως τὴν νῆσον ἢ ἀπλῶς τὸν τόπον ὀρίζοντος.

δ'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος, ζητεῖ καὶ τὰ ἐντὸς ἐκατὸν μιλίων τῆς πόλεως πλημμυλούμενα, οὐ μὴν τὰ πορρωτέρω.

ε'. Παρὰ τῷ τῆς πόλεως ἐπαρχῷ παραπέμπονται καὶ οἱ κακῶς γινόμενοι κηδεμόνες, καὶ μείζονος ὑπεξελεύσεως χρῆζοντες, καὶ οἱ δεδωκότες χρήματα, ἐπὶ τὸ ἐπιτροπᾶσαι ἢ λαθόντες εἰς τὸ ἐμποδίσαι, γενέσθαι ἐπιτηδείους καὶ οἱ ἐπιτηδες ἠτόνως ἀπογραψάμενοι τὰ τοῦ νέου πράγματα, ἢ φανερώς κατὰ δόλον ἐκποιήσαντες.

ς'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος φροντίζει τοῦ μὴ προστῆναι ἐπὶ πορνείᾳ δημοσίᾳ, ἀνδράποδα καὶ τοῦ πιστῶς συναλλάσσειν τοὺς τραπεζίτας, καὶ ἀιέχσθαι τῶν κεκωλυμένων.

ζ'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος σφρονίζει καὶ τοὺς ἀπελευθέρους καταφρονούντας, ἢ ὀρίζοντας τοὺς πατρῶνας, ἢ τὰς γαμετάς, ἢ τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἀπειλῶν καὶ μαστιζῶν, ἢ ἄλλως πρὸς τὸ ἁμάρτημα ἐπεξιῶν· εἰ δὲ συκοφαντήσωσιν αὐτοὺς, ἢ τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν συμπεύσωσι, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι καὶ ἀναδουλούμενοι, ἀποδίδονται τοῖς συκοφαντηθεῖσι.

η'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος, φροντίζει καὶ τοῦ δικαίως τιμῆμασι τὸ κρέας πιπράσκεισθαι· καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς τῶν θεωριῶν καταστάσεως καὶ ἔχει στρατιώτας ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, καὶ ἐπὶ τὸ ἀναφέρειν αὐτῶν τὰ πονταχοῦ κινούμενα.

θ'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχος δύναται ἀπαγορεύειν

proprium patriarcham spectat; Constantinopolitano vero licet etiam in aliarum sedium territoriis, in quibus hæc prærogativa non est, crucium fixationes in templis concedere : neque hoc solum, sed et controversias in aliis scilibus exortas dirimere ac discutere potest.

11. Ad patriarcham spectat cura omnium rerum ad animæ salutem pertinentium, transfertur vero et ad alios quibus ipse mandaverit : similiter et poenitentiae, et conversionis a peccatis et hæresibus. Ipse autem solus constituitur disceptator et iudex, tum et ii quibus ipse mandaverit : sed et per metropoles et episcopatus, metropolitans et episcopis eadem potestas et prærogativa servatur.

TITULUS IV

De officio præfecti urbis.

1. (L. 1, in pr. ff. De offic. præfecti. urb.) Præfectus urbi omnia omnino crimina inquirat, et de omnibus quæ intra urbem admittuntur, cognoscit.

2. Præfectus urbi, servos, qui ad statuas conligerint, quique se sua pecunia emptos dixerint ut manumittantur, audiet, sed et patronos, maxime si egentes sint, desiderantque a libertis ali.

3. (L. ead.) Præfectus urbi et relegandi et deportandi in Insulam vel quemvis locum, quem imperator assignavit, licentiam habet.

4. (L. ead. § 1.) Præfectus urbi cognoscit de omnibus quæ intra centesimum miliarium admissa sunt, non de iis quæ ulterius.

5. (§ 2.) Ad præfectum urbis etiam remitti solent ii qui male tutelam administrarunt, et graviore animadversione indigent; quique tutelam datis nummis occuparunt, aut acceptis operam dederunt, ut non idoneus tutor alicui daretur, quique consulo circa edendum patrimonium quantitatem minuerunt, vel evidenti fraude pupilli bona alienarunt.

6. (§ 3.) Præfectus urbi curare debet ut mancipia tueatur ne prostituantur, præterea ut nummularii probe se gerant circa omne negotium suum, et temperent ab his quæ sunt prohibita.

7. (§ 4.) Præfectus urbi castigare solet etiam libertos, contemnentem aut contumelia afficientem patronos vel uxores liberos ve eorum, comminando scilicet aut flagellis cædendo, aut aliter pro qualitate delicti eum puniendo; si vero et detulerint ipsos, vel cum inimicis eorum conspiraverint, fustibus castigati et tonsura, inque servitutem iterum reducti, deduntur iis quos detulerunt.

8. (§ 5 et 6.) Præfectus urbi curare solet, ut et caro omnis justo pretio vendatur. sed et quies popularium et disciplina spectaculorum ad ipsum pertinet : et habere debet dispositos milites ad tuendam quietem, et ad referendum sibi quid ubique agatur.

9. § 7.) Præfectus urbi potest alicui urbe inter-

dicere, et parte aliqua urbis, et negociatione et spectaculis, et advocacionibus, et foro, et ad tempus et In perpetuum; et si quis quem releget, continere ipsum debet, et submovere etiam a provincia sua.

40. (L. x.) Apud præfectum urbis in pecuniariis causis et argentarii conveniunt, vel conveniuntur.

41. (L. III.) Præfectus urbi in urbe major omnibus est post principem; egressus autem terminos urbis, quod ad præfecturam attinet, potestatem non habet, nisi quod possit jubere indicare.

TITULUS V.

De quæstore.

1. Quæstor potestatem habet in eos, qui in hac magna urbe versantur, ex quacunq[ue] regione, aut cujuscunq[ue] sexus sint, sive clerici sive monachi, sive ascetrix, sive ex aliis urbibus convenæ, aut cujuscunq[ue] denique fortunæ aut dignitatis fuerint: inquirere enim debet curiose, quinam, unde, aut quo prætextu venerint; et circumspicere si qui ipsis injuriam faciant; tum etiam providere ut quam celerissime expediat illos difficultatibus, propter quas nec commorantur, ut primo quoque tempore remittantur eo unde venerunt, fruentes iis quæ ipsis debentur.

2. Quæstor agricolas vectigales, qui dominos habent et ab iis desiderant sibi debita exhibent, eos ubi in hanc regiam urbem venerint tueri potest, et dominos cogere ut quam primum ipsis solvant ea propter quæ venerunt, ut ubi jus suum consecuti fuerint, remittantur: si vero in litem cum dominis inciderint, ipsique controversiam moveant, siquidem multi fuerint, confestim eos ad agros suos remittere debet, duobus aut tribus relictis qui communem litem soli persequantur. Sed et ita curare debet quæstor ut primo quoque tempore finis imponatur, præcipue cum agricolæ sint, quorum præsentia in hac urbe supervacua, et otium ab agricultura et ipsis et dominis ipsorum detrimento est.

3. Quæstor peregrinam multitudinem quæ quidem rustica non sit, si cum aliis lites exerceant, diu morari in hac urbe ne permittat; sed quam maximo compendio poterit, controversias finiat, et ipsos expeditis negotiis remittat ad proprias regiones aut urbes colendas.

4. Quæstor si sæpius interpellatus invenerit dominos colonorum uti dilationibus, neque velle ut mature judicio liberentur, ipse sistens dominos coram petitoribus, gravius eos mulctet, et confestim disponat de iis propter quæ coloni hic morantur, remittatque unumquemque in patriam suam, vel in eam regionem unde venerunt, sublato in hoc negotio omni privilegio et fori præscriptione.

Α τινὶ τῆς πόλεως, καὶ μέρους αὐτῆς καὶ πραγματείας καὶ θέας, καὶ ἐπιτηδεύσεως, καὶ συνηγορίας φόρου, καὶ προσκαίρω, καὶ διηνεκῶς, καὶ ἐν ἐξορίῃ τίς τινα, εἴργειν αὐτὸν ἴφειλει, καὶ τῆς ἰδίας πατρίδος μὴ ἐξίσταῖν.

Ἱ. Παρὰ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, οἱ ἀργυροπράται, καὶ χρηματικῶς ἐνάγουσι καὶ ἐνάγονται.

ια'. Ὁ τῆς πόλεως ἐπαρχὸς ἐν τῇ πόλει μείζων πάντων ἐστὶ μετὰ τὸν βασιλέα, ἐξελθὼν δὲ τοὺς ὄρους τῆς πόλεως, ὅσον γε ἐπὶ τῇ ἐπαρχότητι ἐξουσίαν οὐκ ἔχει, πλὴν τοῦ κελεύειν καὶ δικάζειν.

TITULOS E'.

Περὶ τοῦ κοιαιστωρος.

Β α'. Ὁ κοιαιστωρ ἐξουσίαν ἔχει τοὺς ἐπὶ τῆς μεγάλῃς ταύτης ἐπιδημοῦντας πόλεως ἐξ ὅλας δημοσίων χώρας ἦτε ἀνδρας, ἢ γυναῖκας, ἢ κληρικούς, ἢ μοναχούς, ἢ ἀσκητρίδας [αἱ. ἀσκητὰς], εἴτε τῶν ἐξωπόλεων συνηγόντων, ἢ καὶ ἄλλης οἰαζοῦν τύχης τε καὶ ἀξίας, καὶ περιεργάζεσθαι τίνες τε εἴεν καὶ πόθεν ἦκοιεν καὶ ἐπὶ ποίῳ προφάσει, καὶ σκοπεῖν τίνες αὐτοὺς ἀδικοῦσι, καὶ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ συντόμως αὐτοὺς ἀπαλλάττειν τῶν δυσκόλων δι' ἄπερ ἐνταυθοῖ παραγεγόνασιν, καὶ ὅτι τάχιστα τοῦτοισι ὅθεν ἦκουσιν ἐκπέμπειν, τῶν προσηκόντων ἀπολαύσαντες.

β'. Ὁ κοιαιστωρ, τοὺς τελοῦντας γεωργοὺς ὑπὸ δεσπότας, καὶ δεομένους τῶν αὐτοῖς ἐξ αὐτῶν προσηκόντων, τοῦτους εἰς ταύτην παραγεγονότας τὴν βασιλίδα πόλιν, ἐπισκοπεῖν δύναται, καὶ ἀναγκάζειν τοὺς κεκτημένους, ὅσῃ αὐτοῖς ἀποδοῦναι τὰ ἐφ' οἷς ἀφίκοντο, καὶ ἐκπέμπειν αὐτίκα τυχόντας τῶν δικαίων· εἰ δὲ, ὡς εἰκός, εἰς ἐναντίωσιν τῶν κεκτημένων παραγένοιτο, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγοιεν δικας, πλήθος δὲ εἴησαν τοὺς μὲν πολλοὺς ἀποπέμπειν παραχρήμα εἰς τὴν χώραν δύο ἢ τριῶν καταλιμπανόμενων, ὅπερ καὶ τὴν τῶν συνδίκων δίχην ἀγωνιοῦνται, καὶ οὕτως αὐτὸν ἐπιμεληθῆναι, ὡς τάχιστα τέμνειν τὰς ὑποθέσεις, ἵνα μὴ μῆκος αὐτοῖς ἐγγίνοιο χρόνου, καὶ μάλιστα γεωργοῖς οὖσιν, ἢ ἐνταῦθα παρουσία περιττὴ, καὶ ἡ ἐκ τῆς γεωργίας σχολή, βλάβος αὐτοῖς τε καὶ τοῖς κεκτημένοις ποιεῖ.

γ'. Ὁ κοιαιστωρ τὸ ἐπιδημοῦν πλήθος, εἰ μὴ γεωργικὸν εἴη, ἀλλὰ τυχὸν τινὲς ἕτεροι, ἢ δικασμένοι πρὸς ἑτέρους, καὶ ἐνταῦθα χρονίζοιεν, ἢ ἐνδιδότω, ἀλλὰ πάση συντομίᾳ αὐτοὺς, τῶν ἀμφισβητουμένων ἀπαλλάττειν, καὶ τῶν δικῶν ἐλευθερουμένων ἐκπεμπέτω, ὥστε αὐτοὺς τὰς οἰκείας χώρας καὶ πόλεις οἰκεῖν.

δ'. Ὁ κοιαιστωρ εἰ πολλάκις ἐνοχλήσας τοὺς τῶν γεωργῶν κυρίους ἀναβαλλομένους εὖροι, καὶ μὴ ὅσῃ αὐτοὺς τῆς προσεδρείας ἀπαλλάξαι θέλοντας αὐτὸς παριστῶν τοὺς δεσπότας κατενώπιον τῶν δεομένων, ἐπιτιμάτω σφοδρότερον, καὶ ἐν τάχει διατιθέτω ἐφ' οἷς οἱ γεωργοὶ ἐπεδήμησαν, καὶ πρὸς τὰς οἰκείας πατρίδας ἐκπεμπέτω, ἢ ὅπως ἐξ ὧν ἦκουσι τόπων πάσης ἀνηρημένης πρὸς τοῦτο προνομίας τε καὶ φόρου παραγοαφῆς.

ε'. Ὁ κομιστωρ εἰ βίου πρόφασιν τινες; ἢ δίκης A αἰτίαν οὐκ ἔχοντες, ἐπὶ ταύτης εἰσὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὡς διαζῆν ἐκ τοῦ μεταίτειν, ὅποιοί τινές εἰσιν, ἐποπτεύεται, καὶ εἰ ἐρῶνται αὐτοῖς τὰ σώματα καὶ δυνατοὶ διαρκεῖν πρὸς πόνον εἰσιν, εἰ μὲν οἰκέται εἶεν, γυνωρίζομένων τῶν δεσποτῶν τούτους καὶ ἄκοντας τοῖς κακτημένοις ἐκπεπέτω, εἰ δὲ ἐλεύθεροι τύχην, τούτους ἐκπεπέτω εἰς τὰς ἐξ ὧν εἰσιν ἑπαρχίας, εἰ δὲ αὐτόχθονες εἶεν, παραδίδτω θάτον αὐτοὺς τοῖς τε τῶν ἔργων τῶν δημοσίων τεχνίταις, εἰς ὑπουργίαν, τοῖς τε προσετώσιν ἀρτοποιικῶν ἐργαστηρίων, ἢ τοῖς τοῦς κήπους ἐργαζομένοις, ἢ καὶ ἄλλας ἀπλῶς διαφόρους τέχνας καὶ ἐργασίας, πρὸς ἃς ἂν ἐπιτηδείως ἕκαστος ἔχη διακε- B μένον τὸ σῶμα, ἅμα μὲν ἀποτρέφεσθαι, ἅμα δὲ τὸν ἀργὸν καὶ ἔκλυτον εἰς τὸν ἐνεργὸν καὶ ἀμείνω μεταβάλλειν βίον· εἰ δὲ μὴ τινες βουληθῶσι προσεδρεύειν ταῖς ἐργασίαις αἷς παρεδόθησαν, τούτους ἀπελευνέτω τῆς βασιλίδος πόλεως. Φειδόμενοι γὰρ αὐτῶν ταῦτα νομοθετοῦμεν, ὅπως ἂν μὴ τῆς ἀργίας αὐτοῦς εἰς ἀτόπους πράξεις συνωθούσης, ἀνάγκη τῶν νόμων εἰς ποινὰς ἀρπαζόντων τοῖς ἄρχουσι τὰς δίκας ὑποσχεῖν, καὶ παραδίδωσθαι, καίτοι καὶ χωρὶς τούτου τὸ παρορᾶν τὰ τῶν ἀσθενῶν τοῦς ἐβρώμε- νους κατεσθίειν, δυναμένους ἴσως διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἄλλοις ἐπαρκεῖν, πῶς οὐκ ἀπρονοήτων;

ς'. Ὁ κομιστωρ τοὺς βεβλαμμένους τὸ σῶμα, ἢ τὰς βεβλαμμένας, ἢ τῇ πολιᾷ βαρεῖς, τούτους ἀνενοχλήτους ἕατω, ἐπὶ ταύτης τῆς βασιλίδος καὶ φι- C λανθρώπου, πόλεως παρὰ τῶν εὐσεβεῖν βουλομένων ἀποτρέφεσθαι, ἕως ἂν βούλωνται· εἰ δ' ἀποδημεῖν αἰροῖντο, ἐρωτάτω αὐτοὺς, τίνας παρεγένοντο χάριν, καὶ πυνθανόμενος τὰ εἰκότα ἐπ' αὐτοῖς πρᾶττέτω, ὥστε μὴ πονοῦντας ἐνταῦθα καθέζεσθαι. Εἰ δὲ τινες τῶν εἰρημέων, ἢ τῶν ἐπ' αὐτῆς οἰκούντων τῆς πό- λεως, ἢ καὶ τῶν ἐξωθεν παραγενομένων, μέμφονται τισιν ὡς παρ' αὐτῶν ἐπὶ τισὶ ζημιωθέντας, ἀγαγέ- τω τοὺς αἰτιαθέντας εἰς ζήτησιν ἀκριθεῖ, ὅποιας ἂν εἶεν ἀξίας τε καὶ στρατιᾶς, καὶ ὅψ' οἶαν οὖν τελοῖεν ἀρχὴν, καὶ μάλιστα εἰ περὶ τὰς λεγομένας συν- τηθείας ἔσχον τὴν αἰτίαν, ἢ τινας ἄλλας ἀρχοντικὰς προφάσεις, ἐν οἷς καὶ τῶν ἡμετέρων νόμων συντε- τοιμημένη καθορᾶται ἢ παράδοσις, καὶ τούτοις συλλαμβανέτω μὲν, μετὰ δὲ τοὺς ἀδεκάστους ἐλέγ- χους, τὰς ἠπειλημένας κατὰ τοὺς ἡμετέρους νό- D μους εἰσπραττέτω ποινὰς οὐδανὸς τῶν προσφῶρων αὐτοῖς ἀρχόντων, ἀντιποιεῖσθαι τούτων [ὑπερ- ασπίζειν αὐτῶν] δυναμένου, καὶ τοῖς ἡδικημένοις ἀποκαθίστατω τὸ ἀδίκημα· εἰ δὲ τις τοῖς ἡδικηκόσι καὶ ἄλλῃ ζημίᾳ παρὰ τῶν νόμων ἐπιβέβληται εἰς τὸ δημοσίον ἀρχεῖον ἀποβλέπουσα μετὰ τὴν ἀποκα- τάστασιν τοῦ ἀδικήματος, εἰς τὴν βασιλειῶν ἀρχὴν ἀνατιθέσθω τὸ χρηματικὸν ἐπιτίμιον.

ς'. Ὁ κομιστωρ, πάντα ὅσα μέμψιν λαμβάνει παραποιήσεως, ἢ τοῖς καλουμένης πλαστογραφίας, ἐν οἷῳ δήποτε τάγματα ταῦτα ἀναζητεῖτω, καὶ τοὺς ἐπὶ τούτοις προσαγγελλομένους κατεχέτω, καὶ ἐλεγ- χόμενους τιμωρεῖτω. Καὶ γὰρ καὶ τῆς τοιαύτης ἀκροάσεως δίδωμεν ἐξουσίαν αὐτῷ.

5. (L. 1, c. De valid. mendicant.) Quæstor si quos in hac urbe nostra invenerit, qui neque quamvis quo se sustentent habeant, neque litiis causa hic commorentur, ita ut victus ipsis mendicando quaerendus sit, qualescunque fuerint excutiat; et si corpore valido et sufficiente laboribus fuerint, si quidem servi sint scientibus dominis, etiam invitos dominis suis remittat; si autem liberi, in suas quemque regiones remittat; si vero indigenæ fuerint, confestim ipsos tradat publicorum operum artificibus ad operas præstandas, sive pistrini præfecti sint, sive in hortis excolendis laborent, sive cujuscunque denique officii ad quod corporis eorum constitutio videbitur idonea; idque eo sine, tum ut illi alantur, tum ut inertem et dissolutam vitam, occupata et meliore commutent. Si vero quipiam sint, qui assignatis sibi officiis nolint applicari, eos ex hac regia urbe expellat. Hæc enim eo sine a nobis sanciantur, ut ipsorum saluti consulamus: nam cum otium et inertia ad quævis facinora soleat impellere, necesse illis esset, legibus ad supplicium trabentibus graviores pœnas sufferre. Sed et alia ratione ferendum non videtur, ut ea quæ infirmis debentur, valentes homines consumant, qui manuum labore etiam aliis fortasse sufficere possint.

6. Quæstor molestiam non exhibeat iis, qui in corpore mutilati mutilatæ sunt: illisve qui senio graves in hac regia, et humana erga omnes urbe: sed nutrirī eos permittat ab iis qui pietatis officiis fungi volunt, donec ipsi voluerint: si vero ex urbe discedere malint, interroget ipsos cujus gratia venerint, eoque cognito faciat in ipsorum persona quod æquum erit, ne in inopia et labore viventes hic morentur. Si vero quispiam ex prædictis vel inquilinis vel aliunde venientibus, accusaverint aliquos, a quibus se injuria affectos dixerint, diligenti quæstioni subjiciet accusatos cujuscunque dignitatis aut militiæ fuerint, et maxime si præter dictas consuetudines aliquid commiserint, aut alia principalia edicta, in quibus etiam legum nostrarum despectus cognoscitur, et leges quidem nostras tueatur, et post incorruptas probationes pœnas, quæ legum nostrarum comminatione continentur, infligat, nemine competentium præsidium audente his contravenire. Et quidem iis qui injuria affecti sunt, restituatur quod eorum interest: si vero reis etiam alia pœna a legibus infligatur quæ ad publicum spectet, post restitutionem criminis ad principale imperium de ipsis referatur, et quanta principi videbitur pecuniaria multa in ipsos constituatur.

περὶ αὐτῶν ἀναφερέτω, καὶ ἐνθα ἂν αὐτῶν συνίδῃ

7. Quæstor omnia crimina, quæ adulterationis aut falsi dicuntur, excutiat, comprehendatque eos, qui talia commisisse deferuntur, et si quidem convicti fuerint, puniat. Damus enim illi etiam hujus audientie potestatem.

8. Quæstor et præcipue et perpetuo curam gerat, ut omnia puris manibus faciat, ministrosque habeat, non avaritiæ aut turpis lucri studiosos: oportet enim et ipsum sincere ac libere imperare, et si quid a ministris suis commissum inveniat, id ipsum punire, ut ipsorum exemplo ostendat animi sui firmitatem et moderationem.

9. Quæstori licentiam damus, etiam præsidēs provinciarum ad nos deferre; ipsumque domi curare quæ opus erunt, ne infirmitatem aut aliud aliquod impedimentum causatus iudicio nostro minor sibi ipsi videatur.

10. Quæstori licentiam damus, publicis epistolis uti ad præsidēs provinciarum, ut qui ab ipso in illorum provincias missi sunt, secure illic degere possint, et si quo legum auxilio indigeant, ne id ipsis denegetur, utque provideant inprimis, ne iterato ipsi molestia exhibeatur; si enim rursus in hac splendida et felici urbe deprehenderit quospiam frustra latitantes, his remissis iterum in proprias regiones et competentem coercionem imponat, et cum graviore pœna dimissos rursus expellat.

TITULUS VI.

De præsidibus in genere.

1. (*L. i, ff. De offic. præsid.*) Præsidis nomen generale est, et significat et exercitus ducem, et proconsulem, et omnes provincias regentes, licet senatores sint: proconsulis vero appellatio specialis est.

2. (*L. iii.*) Præses in sua tantum provincia imperium habet, nam extra illam privatus est.

3. (*L. iv.*) Præses in provincia sua majus imperium habet omnibus post principem.

4. (*L. v.*) Præses tutorem aut iudicem specialem alicui ipse se dare non potest.

5. (*L. vi, in prim.*) Præses prohibeat illicitas et violentas exactiones et extortas metu vel sine pretii numeratione venditiones, itemque iniqua lucra et damna: inprimis vero sequatur veritatem; veritas enim rebus per errorem aut metum gestis non vitatur.

6. (*L. ead. § 3.*) Præses examinet ea quæ a militaribus viris contra alios admissa sunt, et sub specie tributorum illicitas exactiones fieri prohibeat, (§ 5.) neve inopes sub prætextu adventus officiorum vel militum injuriis afficiantur providebit, (§ 4.) et licitas quidem negotiationes promoveat, prohibitas vero exerceri vetet.

7. (*L. x et xi.*) De quibuscunque causis præfecti qui in urbe sunt cognoscunt, de iisdem et præses cognoscit. Pertinent enim omnia ad officium ipsius.

8. (*L. xiii, in prim.*) Præses provinciæ suæ quietem procurat conquirendo sacrilegos, plagiarios, fures, receptatoresque eorum, et pro ut quisque deliquerit, in eum animadvertat.

η'. Ὁ κοιαίστωρ, μέγιστον πάντων, καὶ διηνεχὲς ἐχέτω τοῦτο σπούδασμα, τὸ καθαραῖς ταῖς χερσὶν ἅπαντα πράττειν, καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἔχειν, μὴ ρυπῶντας, μηδὲ αἰσχροῦ λήμματος ἐλάττους, ἀλλ' αὐτόν τε καθαρώς καὶ ἐλευθέρως ἄρχειν, καὶ εἴτι τοιοῦτο παρὰ τῶν ὑπηρετουμένων εὐροί, τοῦτο κολάζειν, καὶ ἐξ αὐτῶν πρῶτον δεικνύναι τὴν ἑαυτοῦ στεβρότητα τε ὁμοῦ καὶ σωφροσύνην.

θ'. Τῷ κοιαίστωρι δίδομεν παρῆρησιαν, καὶ ἄρχοντας ἐνοχλεῖν καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναφέρειν, καὶ οἰκῶθεν πράττειν τὰ προσήκοντα, ἵνα μὴ τε ἀσθένειαν, μήτε ἄλλο τι παντελῶς αἰτιώμενος, τῆς ἡμετέρας ἑαυτῷ κρίσεως ἐλάττων φανεῖη.

ι'. Τῷ κοιαίστωρι ἔδειαν δίδομεν, δημοσίαις ἐπιστολαῖς χρῆσθαι, πρὸς τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἡγουμένους, ὥστε τοὺς ἐκπεπομένους παρ' αὐτοῦ εἰς τὰς αὐτῶν χώρας, ἀπραγμόνως ἐκεῖσε διᾶξειν, καὶ εἴ τινος δέονται βοθηλαῖς νομικῆς, μὴ στερεῖσθαι ταύτης, προνοεῖν δὲ μάλιστα ὥστε μηδὲ περὶ τῶν αὐτῶν δις ἐνοχλεῖσθαι, καὶ δευτέρων αὐτῷ πραγμάτων παρέχειν ἀφορμὰς· εἰ γὰρ πάλιν ἐπὶ τῆς εὐδαίμονος ταύτης λάβοι πόλεως ἐμφωλεύοντας μάτην, τοὺς ἀπαλλαγέντας, καὶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν χώραν ἀποπεμφθέντας, τούτοις καὶ σιγῆρονισμὸν ἐπιτιθέτω πρόποντα, καὶ σφοδρότερον αὐθις ἐκπεμπέτω.

TITULUS Γ'.

Περὶ ἀπλῶς ἀρχόντων.

α'. Τὸ τοῦ ἀρχοντος ὄνομα, γενικόν ἐστι, καὶ σημαίνει καὶ στρατηγὸν, καὶ ἀνθύπατον, καὶ πάντας τοὺς ἐπαρχιῶν διοικητάς· εἰ καὶ συγκλητικοὶ ὄσιν, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθυπάτου, εἰδικόν ἐστίν.

β'. Ὁ ἀρχων, κατὰ μόνην τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν τὴν ἐξουσίαν ἔχει, ἔξω γὰρ ταύτης, ἰδιώτης ἐστίν.

γ'. Ὁ ἀρχων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, μείζω ἀπάντων ἐξουσίαν ἔχει μετὰ τὸν βασιλέα.

δ'. Ὁ ἀρχων ἐπίτροπον ἢ δικαστὴν τινεῖ εἰδικὸν ἑαυτὸν οὐ δίδωσιν.

ε'. Ὁ ἀρχων κωλύτω τὰς ἀθεμίτους καὶ βιαίας εἰσπράξεις, καὶ τὰς κατὰ φόβον ἢ χωρὶς τιμῶν πράξεις, καὶ τὰ ἄδικα κέρδη καὶ ζημιώματα· τὴν ἀλήθειαν δὲ σκοπεῖτω· τὸ γὰρ ἀληθὲς ἐκ τῶν κατὰ πλάνην ἢ βίαν γενομένων οὐ βλάπτεται.

ς'. Ὁ ἀρχων ἐκδικεῖτω τὰ παρὰ τῶν στρατευομένων κατὰ τινῶν πλημμελοῦμενα, καὶ κωλύτω ἐν προσήματι δημοσίων, εἰσπράξεις ἀθεμίτους γίνεσθαι, ἢ διὰ παρουσίαν ὀφφικίων, ἢ στρατιωτῶν ἀδικεῖσθαι τοὺς πένητας, ἐπιτρέπέτω δὲ τὰς θεμιτὰς ἐμπορίας, καὶ κωλύτω τὰς ἀπηγορευμένας.

ζ'. Ὁ ἀρχων, ὅσα διαγινώσκουσιν οἱ ἐν τῇ πόλει ἀρχόντες, καὶ αὐτὸς διαγινώσκει. Ἀνήκουσι γὰρ πάντα πρὸς τὸ ὀφφίκιον αὐτοῦ.

η'. Ὁ ἀρχων φροντίζειτω τῆς εἰρήνης, ζητῶν τοῦ ἐροσούλου, καὶ ἀνδραποδιστὰς καὶ κλέπτας καὶ ἀποδοχεῖς, καὶ πρὸς τὸ πλημμελεῖν ἐπεξιῶν αὐτούς.

θ'. Ὁ ἀρχων τοὺς μαινομένους ἐν εἰρκτῇ βαλλέτω [αἱ ἀσφαλιζέσθω], εἰ μὴ διὰ τῶν συγγενῶν φυλαχθῆναι δύνανται ἢ δεσμείτω· εἰ δὲ φονεύσωσι, δεῖ ζητεῖν μὴ ποτε προσεποιήσαντο μαινεσθαι, ἢ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀναλήψεως καὶ φρονήσεως ἐφόνευσαν καὶ τιμωροῦνται. Δεῖ δὲ καὶ τοὺς φύλακας αὐτῶν ἐφθονοῦντας ἐπεξιέναι· οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ μὴ αὐτοὺς βλαβῆναι φυλάττουσιν; ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μὴ βλάψαι ἄλλους.

· Ὁ ἀρχων μὴ ἐξίτω τῆς ἐπαρχίας, εἰ μὴ δι' εὐχὴν, καὶ τότε διανυκτερεύετω.

ια'. Ὁ ἀρχων εὐχερῆς ἔστω τοῖς προσιοῦσιν, καὶ ἀκαταφρόνητος, καὶ μὴ ἐξ Ἰσου συναναστρεφέσθω τοῖς ἀρχομένοις, καὶ μὴ δηλοῦτω τῇ ὄψει ἐλεῶν ἢ ὀργιζόμενος.

TITAOΣ Ζ'.

Περὶ τοῦ χωρὶς δόσεων γίνεσθαι τοὺς ἀρχοντας, καὶ μηδένα ἐν μηδενὶ διὰ χρημάτων κρίνειν, ἢ τοὺς ὑποκίπτορας τοῖς ἐγκλήμασι συγχωρεῖν.

α'. Οἱ ἀρχοντες τοὺς ἐξ οἴου δῆποτε δικαστηρίου, οὐκ ὀφείλουσιν συγχωρεῖν λαμβάνειν καθ' ὅσον δῆποτε τρόπον, οὐδ' ἐν ὀνόματι συνηθείας δωροδοκεῖσθαι λήμματα γινώσκοντες· ὡς εἰ τοῦτο βιβιωμένησαν, πᾶσαν ζημίαν ἐντεῦθεν τοῖς ἡμετέροις ὑποτελέσειν ἐπαγομένην αὐτοὶ καταθήσουσι· διδάμεν δὲ αὐτοῖς ἀδειαν, καὶ εἰ εὐροῖεν τινας διὰ τὴν τῆς ἀξίας ἢ τῆς ζώνης ὑπεροχὴν τοὺς ὑμετέρους ὑποτελεῖς ἀδικοῦντας, ἐξετάζειν τὰ τούτων ἀδικήματα, καὶ τοὺς ἐν αἰτίαις ἐδρισκομένους, ἀφαιρεῖσθαι τῆς ζώνης. Καὶ γὰρ τὴν ἡμετέραν τάξιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς ἀρχοῦσι παρέχομεν ἔχειν· καὶ ὡσπερ αὐτοὺς πᾶντὸς ἀδίκου κέρδους εἴργομεν, οὕτω καθαρώς ταῖς ἀρχαῖς κεχρημένους πάσης τιμῆς καὶ αἰδοῦς καὶ σεμνότητος ἀπολαύειν θεσπίζομεν.

β'. Τοὺς ἀρχοντας θεσπίζομεν παρόντος τοῦ τῆς πόλεως ἐπάρχου, καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν θείων ἡμῶν εἰσοδίων τοῦ τε ἐνδοξοτάτου κοιναίτωρος τοῦ θείου ἡμῶν παλατίου, τοῦ τε ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν ἀπανταχοῦ θείων ἡμῶν εἰδικῶν· παρόντος δὲ καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν μεγαλοπρεπεστάτου χαρτουλαρίου τῶν θείων ἡμῶν κοιτώνων, ἰδιόχειρον μὴ ποιεῖν μηδὲν παντελῶς, μηδὲ τι παρασχέειν, μήτε ὑποσχέσθαι δοῦναι, μήτε προστασίαν ἐπαγγεῖλασθαι, μήτε ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὁμολογῆσαι στέλλειν, μήτε τοῖς ἐνδοξοτάτοις ὑπάρχοις, μήτε τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσι, μήτε τοῖς περὶ αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς, μήτε ἐτέρῳ τινὶ· ἀλλ' ὡσπερ ἀμισθον λαμβάνει τὴν ἀρχὴν, προσλαμβάνει τε παρὰ τοῦ δημοσίου εἰς σιτήσεις (ταύτας γὰρ μόνως λαμβάνειν τοῦτον ἀφίεμεν)· οὕτως αὐτὴν καθαραῖς φυλάξαι χερσὶ θεῶν τε καὶ ἡμῶν ὑπὲρ αὐτῆς ὑφέξοντα λόγους φεῖλει. Ἰστωσαν οὖν οἱ τῶν θαρρήσειαν λαβεῖν κ' παρ' αὐτῶν εἰς τὰς εἰρημίνας ἀρχὰς παριόντων περαιτέρω τῶν προφάσει συνθηθειῶν παρ' ἡμῶν αὐτοῖς ὀρισμένων, ὡς οὐκ ἐν μικροῖς ἢ ποινῇ γενήσεται τούτοις· ἀλλ' οἱ μὲν μέγιστοι ἀρχοντες οἱ λα-

9. (*L. ead.* § 1.) Præses furiosos, si non possint per necessarios contineri, carcere continendos curet, aut vinculis eos cohibeat : si vero hominem occiderint, excutiendum erit, utrum simulato furore facinus admiserint, an vero intervallis quibusdam sensu saniore id fecerint, in hoc enim casu supplicio afficiendi erunt. Oportet autem et custodes, si negligentius eos habuerint castigare. Namque non ad hoc solum custodes adhibentur, ne quid furiosi perniciosius ipsi in se moliantur, sed ne aliis quoque noceant.

10. (*L. xxxv.*) Præses provinciæ suæ fines ne excedat, nisi voti solvendi causa : dum tamen ne abnoctet.

11. (*L. xviii.*) Præses in adeundo quidem facilem se præbeat, sed contemni non patiatur : neque æquali conversatione cum provincialibus utatur, neque vultu misericordiam ant excandescantiam prodatur.

TITULUS VII.

Ne præsides donis corrumpi se patiantur, neu quisquam ob judicandum pecuniam accipiat, neu sibi eam dari patiat ur a reis.

1. Præsides non debent permittere, ut ex quocunque judicio iudices pecunias capiant, ne si sub consuetudinis quidem prætextu largitionibus se corrumpi passi sint, ut si hoc neglexerint, cognoscant sibi mulctam quæ subditis nostris constituta est deponendam ; inquirent autem in horum crimina, et quos obnoxios culpæ invenerint cingulo spolient : in provinciis enim vicem nostram obtinere præsides volumus ; et ut ipsos ab omni turpi lucro arcemus, sic et illos qui incorrupte in imperiis versantur, omni honore et reverentia afficiendos decernimus.

2. Jubemus ut præsides, præsentis urbis nostræ præfecto, et gloriosissimo comite divinarum nostrarum largitionum, et gloriosissimo quæstore divinum nostrum palatii, et gloriosissimo comite divinarum ubicunque sint nostrarum rerum privatarum, præsentis etiam in tempore magnificentissimo chartulario divini nostri cubiculi, manu sua subscribant, nihil se cuiquam donaturos neque promissuros, neque patrocinium denuntiaturus, neque sponsuros ut extra provinciam mittant quippiam vel aliis præsidibus, vel iis quos circa se habent, vel cuiquam alii : sed ut imperium gratis acceperunt et gratuitas ex publico frumentationes (has enim solas ipsis accipere permittimus) ita id ipsum puris manibus administrare, et coram Deo, et coram nobis, quibus rationem reddere tenentur, debebunt. Sciant autem omnes quicunque aliquid a dictis provincialium præsidibus accipere audebunt, ultra consuetudinem receptam et a nobis definitam, non exiguam illis pœnam futuram, sed majores quidem præsides qui ab præsidibus aliquid accipere ausi fuerint, aut id fieri coi-

cesserint intra suam jurisdictionem, neque mandatum nostrum reveriti sint, non solum quadruplum eorum quæ acceperunt reddent, sed et indignationem nostram subibunt, et imperium amittendi periculum adibunt : eique quos circum se habent, quique ipsis parent, si quid amplius præter hæc a nobis concessa accipere conentur, et ipsi iisdem pœnis subjacebunt, et præterea quadruplum reddent, excidentque et substantia sua et cingulo spoliabuntur, præter alia supplicia quæ criminibus istis debentur.

3. Præsides qui gratis ad imperia pervenerunt, jubemus primum quidem curare, ut publicæ utilitati diligenter invigilent, et inobedientes quidem et refractarios omni severitate coerceant, nihil a justitia deflectentes, neque in ullo negotio lucrum spectantes, eosque qui probe se gesserint patrio more tractantes.

4. Jubemus ut præsides subditos nostros ab injuriis et contumeliis omnibus defendant, seque æquos in publicis seditionibus præbeant, coercentes delicta, et innocios quidem omnino ab injuria defendentes, obnoxios vero culpæ, afficientes pœna legibus tradita. Sicque subditis imperent, quemadmodum parentes liberis suis ; ut scilicet innocios diligant, culpam commertos coerceant puniantque, omnem justitiam ipsis, et in publicis et in privatis contractibus conservantes : neque ipsi solum id faciant, sed et talem sibi assessorem et consiliarium eligentes, aliosque qui circum ipsos sunt, ut ne videantur ipsi quidem citra culpam esse, per alios autem rapere et furari, quod multo etiam turpius est. Si quis contra hæc fecerit, et bonorum confiscationem, et exsilium patietur : cupimus enim puras esse præsidium manus, ut indemnes subditos conservemus.

καὶ δήμεσιν καὶ ἔξοριαν ὑποστήσεται, καὶ τὴν ἀπαιτούμεν εἶναι τῶν ἀρχόντων τὰς χεῖρας, ἵνα τοὺς

5. Jubemus provincialibus, hoc est, Dei amatissimo episcopo, aliisque qui in ea regione primas obtinent, si præses regionis quidpiam erga provinciam injuste fecerit, nobis supplicare, factamque supplicationem ad nos transmittere, in qua delicta præsidis continentur. Nos enim istis cognitis mitemus aliquem qui in ista inquirat, ut in qua regione commisit, ibi et pœnas commissi sui luat, ut alii hoc exemplo commonefacti similia tentare non audeant.

6. Jubemus ut præsides provinciarum omnimodo præ depositum imperium quinquaginta dies in provinciis commorentur, ut accusare ipsos volentibus respondeant. (*l. 1, c. Ut omn. judic. tom. c.*) Quod si vero contigerit quempiam ex ipsis ante completos quinquaginta dies de provincia excedere, jubemus omnes ab ipso damnorum passos, convenire

θεῖντι θαρρήσαντες παρὰ τῶν εἰς τὰς εἰρημένας ἀρχὰς παριόντων, ἢ συγχωροῦντες τῇ οἰκείᾳ τάξει τοιοῦτόν τι πράττειν καὶ προσαγγελοῦν οὐ θεραπεύοντες, οὐ μόνον τετραπλάσιον ἀποδώσουσι πᾶν ὅσον εὐλαθήσονται, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἀγανάκτησιν ὑποστήσονται, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ κίνδυνον εὐλαθηθήσονται· καὶ γε [*f. εἰ γε οἱ*] ἀμφ' αὐτοὺς ὄντες, καὶ ἡ πειθομένη τάξις αὐτοῖς πλεον τι τῶν παρ' ἡμῖν συγχωρηθέντων, ἐπιχειρήσασιν λαβεῖν, αὐτοὶ τε ὑποκεῖσονται τοῖς ἐξημιωμένοις, καὶ εἰς τὸ τετραπλάσιον ἀποδώσουσιν· ἐκπεσοῦνται δὲ καὶ οὐσίας [*f. ἀξίας*] καὶ ζώνης πρὸς τῷ καὶ τιμωρίαις ὑποβάλλεσθαι πρεπούσαις τοῖς πλημμελήμασιν.

γ'. Τοὺς ἀρχοντας τοὺς ἀμίσθως παραλαμβάνοντας τὰς ἀρχὰς, κελεύομεν πρῶτον σπούδασμα ἔχειν, τοῖς δημοσίοις ἀγρόπυως προσέχειν, καὶ τοὺς μὲν ἀγνωμονοῦντας καὶ ἀμελοῦντας ἐν τοῖς ἀναγκαίοις, μετὰ πάσης εἰσπράττειν τῆς σφοδρότητος, μηδὲν ὑποκατακλινομένους, μηδὲ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου κέρδος τι παντάπασιν ἐννοοῦντας, τοῖς δὲ εὐγνώμοσι πατρικῶς προσφερεσθαι.

δ'. Τοὺς ἀρχοντας κελεύομεν, τοὺς ἡμετέρους ὑπηκόους, φυλάττειν πανταχόθεν ἀνεπηρέαστους, οὐδ' ὅτι οὐκ αὐτῶν κομιζομένους, ἴσοι δὲ ἐν ταῖς δημώδεσι στάσεσιν ἔστωσαν ἐπεξιόντες τοῖς ἀμαρτήμασιν, καὶ τοὺς μὲν ἀνευθύνοους, πανταχόθεν φυλάττειντο καθαρούς, τοῖς δὲ ὑπευθύνοους, ἐπιτιθέντες τὴν κατὰ νόμους ποιήν, καὶ οὕτως ἀρχοντας τῶν ὑπηκόων, ὡσάν πατέρες υἱῶν ἔστωσαν, ἀγαπῶντες μὲν αὐτοὺς, ἀνευθύνοους ὄντας, ὑπευθύνοους δὲ φαινομένους, σωφρονίζοντές τε καὶ τιμωρούμενοι, καὶ πᾶσαν δικαιοσύνην, ἐν τε τοῖς δημοσίοις, ἐν τε τοῖς ἰδίοις συμβολαίοις, αὐτοῖς διατηροῦντες, καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον τοῦτο πράττοντες, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀεὶ παρεδρεύοντα, τοιοῦτον λαμβάνοντας, καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς ἅπαντας, ὡς μὴ δοκεῖν ἐκείνοους δὴθ' ἀνευθύνοους εἶναι, δι' ἐτέρων δὲ πλημμελεῖν τε καὶ κλέπτειν, ὅπερ εἶτι μᾶλλον αἰσχυρότερόν ἐστιν. Εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα πράξειεν, ἴστω ὅτι εἰς τὸ σῶμα βάσανόν τε καὶ τιμωρίαν· καθαρὰς γὰρ ἀρχομένους ἀζημίους φυλάξωμεν.

ε'. Κελεύομεν τοῖς ἐπαρχιώταις, τοῦτ' ἐστι, τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ πρωτεύουσιν, εἴτε [*f. εἴτι*] κατὰ τῆς ἐπαρχίας ἄδικον, ὁ τῆς χώρας ἀρχων διαπράξῃται, δεήσεις ποιεῖσθαι, καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναπέμπειν, καταλέγοντας τοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντος τὰ πλημμελήματα. Ἡμεῖς γὰρ ταῦτα μανθάνοντες στελοῦμεν τὸν ταῦτα ἐξετάσσοντα ἐφ' ἧτε αὐτὸν ἐνθα καὶ ἠδίκησεν, ἐκείσε καὶ τὰς ποινὰς ὑποσχεῖν τοῦ πλημμελήματος, ὡς μηδὲ ἐτερόν τινα τοιοῦτο πράξειαι θαρρήσαι πρὸς τὸ παράδειγμα βλέποντα.

ς'. Κελεύομεν τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχοντας, πᾶσι τρόποις μετὰ τὸ ἀποθέσθαι τὴν ἀρχὴν πεντήκοντα ἡμέρας ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διατρίβειν, καὶ τοῖς ἐνάγειν αὐτοῖς βουλομένοις, ἀποκρίνεσθαι. Εἰ δὲ συμβαίνει τινὰ ἐξ αὐτῶν πρὸ τοῦ πληρῶσαι τὰς πενήκοντα ἡμέρας, καταλιπεῖν τὴν χώραν, κελεύομεν πάντας τοὺς παρ' αὐτοῦ ζημίας τινὰς ὑπομείναντας,

συνείναι παρὰ τῷ ὁσιωτάτῳ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπῳ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων, ἓνα ἕκαστον αὐτῶν ἀπτόμενον τῶν ἀγίων Εὐαγγελίων, φανεροῦν τὰς ἐπαχθείσας αὐτῷ ζημίας, καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου περιουσίας καθ' οὗ τὰ τοιαῦτα συνέστη ὑπομνήματα, πᾶσαν ζημίαν τοῖς βλαβεραῖς ἀποκαθίστασθαι· εἰ δέ τις τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν μετακληθεῖ εἰς ἄλλην ἀρχήν, ἢ χρεῖαν [f. χώρην], κελεύομεν αὐτὸν νόμιμον ἐντολέα προβαλλόμενον τοῖς τὰς ἐναγωγὰς ὑπὲρ ζημιῶν προτιθεῖσιν ἀποκρίνεσθαι, ὅπερ εἰ μὴ πράξει, θεσπιζόμεν ὑπομνήματα παρὰ τῷ ὁσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, πράττεσθαι, καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ζημιῶν τῶν ἐπαχθεισῶν αὐτοῖς ὁμόσασι κατὰ τὴν τῶν πεπραγμένων δύναμιν, πᾶσαν ζημίαν ἀποδίδοσθαι, ὅτι μὴδενὸς χρόνου δυναμένοι παραγράφεσθαι, τῶν ἀδικημάτων τὴν εἰσπραξίν ἐφ' ὅσον ὁ ἀρχὸν τὴν ἀρχὴν διέπειν παρακεχώρηται.

ζ'. Κελεύομεν πάντας τοὺς ἀρχοντας, τοῦτο μὲν στρατιωτικούς, τοῦτο δὲ καὶ πολιτικούς δι' αὐτῶν ἀναζητεῖν, τοὺς ληστείας ἢ βίας ἢ ἀρπαγὰς πραγμάτων ἢ γυναικῶν ἢ ἄλλα ὅσα θήποτε ἀτοκήματα, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πλημμυλοῦντας, καὶ τιμωρίας αὐτοῖς νομίμους ἐπάγειν, καὶ μὴδὲ ὑπὲρ τούτων τῶν αἰτιῶν κομιζέσθαι τι συνηθειῶν ὀνόματι, ὥστε πανταχόθεν, τῶν ἡμετέρων ὑποτελεῖς ἀβλαβεῖς φυλάττεσθαι· εἰ δέ τις τῶν ἀρχόντων ταῦτα μὴ παραφυλάξῃ, γινωσκέτω μὴ μόνον τῆς καταπιστευθείσης αὐτῷ ἀρχῆς γυμνοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ δέκα χρυσίου λυτρῶν ποινήν καταβαλεῖν.

η'. Κελεύομεν μηδένα τῶν ἀρχόντων ἐξεῖναι χωρὶς ἀναγκαίας χρείας, ἀποδημίας ποιῆσθαι, ἢ τὰς λεγομένας γύρας· εἰ δέ τις ἀνάγκη καλέσει τοιοῦτό τι γενέσθαι, ἐκπληρῆσαι οἰκείους τοῦτο ποιείτωσαν, οἳ τε ἀρχοντες, καὶ οἱ προσήκοντες αὐτοῖς, καὶ ἡ πευδομένη αὐτοῖς τάξις, μήτε δὲ ἀγαρραῖαις, ἢ τοῖς καλούμενοις ἐπιδημητικοῖς ἢ ἑτέροις ὅσα θήποτε ζημία, βρῦνεν τοὺς ἡμετέρους ὑποτελεῖς, μήτε ἔξ συνηθείας ὀνομάζειν ἢ ζητεῖν, ὅσπερ τυχόν τινες τῶν προηγησαμένων, εἰς οἰκείον κέρδος, ἀδίκως ἐπενόησαν· τὰ γὰρ κακῶς ἐπινοούμενα, οὐδὲ ἐκ μακρᾶς συνηθείας βοθηεῖσθαι βουλόμεθα.

TITULUS H'.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ χειροτονιῶν καὶ προβολῶν ἐκκλησιαστικῶν παντοίων.

α'. Ἐπίσκοπος ἐστὶν καὶ ἐπιτηρητῆς καὶ ἐπιμελητῆς πασῶν τῶν ἐκκλησιαζομένων ψυχῶν, τῶν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ δύναμιν ἔχων τελετικὴν, πρεσβυτέρου καὶ διακόνου, καὶ ἀναγνώστου, καὶ ψάλτου, καὶ μοναχοῦ.

β'. Ἴδιον ἐπίσκοπου, τοῖς μὲν ταπεινοῖς συγκατέρχεσθαι, καταφρονεῖν δὲ τῶν ἐπαυρομένων, καὶ πρὸς ταπεινώσιν ἔργῳ καὶ λόγῳ τῶν ὑπερηφάνων τὸ φρόνημα καθέλκειν, καὶ προκινδυνεύειν τοῦ ποιμνίου, καὶ τὴν ἐκείνου στενοχωρίαν, οἰκτίαν ὀδύνην ποιείσθαι.

γ'. Κελεύομεν εἰ μέλλει ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, συναλεθροῦναι τοὺς κληρικούς, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπὶ τρισὶ πρόσωποις ψηφί-

A apud sanctissimum metropolcos ejusdem provincie episcopum, et in rei memoriam unumquemque eorum tactis sacris Evangeliiis, illata ipsis damna manifestare, et ex ejus potestate apud quem ista sunt, omne damnum illis qui læsi sunt restitui. Si quis vero præsidum provinciarum in aliam præfecturam aut locum vocetur, jubemus ut per legitimum procuratorem respondeat illis, qui damni dati actionem ipsi intentant; quod nisi fecerit, decernimus ut (quemadmodum supra dictum est) apud sanctissimum episcopum memorialia acta conficiantur, iisque, qui de damno ipsis illato juraverint, ablata restitui, nulla videlicet admissa temporis præscriptione ad criminum animadversionem, eousque scilicet dum præsidi permissum fuerit provinciam suam administrare.

7. Jubemus omnes præsides, tam militares quam togatos, inquirere in hærocinia et rapinas, raptusque mulierum, aut alia quæcumque crimina in provincia commissa, et legitimas noxiis pœnas infligere, neque quidquam ob has causas accipere sub consuetudinis prætextu: ut ubique subditi nostri ab injuriis immunes conserventur. Si quis vero præsidum hæc non servaverit, sciat se non solum provincia sibi credita privatum iri, et decem auri libras pœnæ nomine persoluturum.

C 8. Jubemus ne cuiquam præsidum liceat sine necessaria causa, egressionem ex provincia facere. Si quæ vero necessitas eum ad hoc faciendum compulerit, propriis sumptibus id faciant, tam ipse, quam necessarii ejus, quique circum ipsum sunt apparitores: sed neque angariis, neque illis quæ pro ingressu dantur, neque aliis ullis sumptibus gravare subditos nostros ei permittimus; neque quæret aut prætendet hac in re consuetudinem, quam forte decessores ejus privati commodi causa excogitarunt: quæ enim male introducta sunt, ne ex longa quidem consuetudine, adjuvari volumus.

TITULUS VIII.

De episcopis, et eorum creatione, et omni ecclesiastica nominatione.

D 1. Episcopus est animarum omnium quæ ipsi creditæ sunt curator et conservator, habens in episcopatu suo absolutam potentiam in presbyteros, diaconos, anagnostas, psaltas et monachos.

2. Proprium episcopi est, cum humilibus quidem conversari, despiciere autem eos qui animo elato sunt, tum etiam verbis factisque arrogantium superbiam ad humilitatem trahere. Quævis pericula pro grege suo subire, et illius angustias propriis doloribus deputare.

3. Jubemus ut si episcopus ordinandus sit, conveniant clerici, et in illa civitate primi, ut super tribus personis decreta faciant, et unusquisque

manu sua subscribat, quod neque pretio, neque A pollicitatione, neque amicitia, aut gratia, aut alio quovis affectu inducti sint, sed compertum habeant ipsos rectæ et catholicæ fidei vitæque inculpatæ, et jam tricesimum annum supergressos esse : scireque se quod neque uxorem neque liberos habeant, neque pellicem: aut liberos naturales; sed si quis ex ipsis prius uxorem habuit, eam unicam fuisse, eamque nec viduam, neque a viro dimissam, neque sanctis canonibus prohibitos, et ex tribus personis de quibus decretum factum est, optimus ordinetur. Adjiciatur præterea iudicio designantis, ut libello ab ipso facto cum propria subscriptione, continente testimonium de recta ejus fide, denuntiet et divinum adventum in sacra communionem factum, et precatorem in sacro baptismate, reliquasque pre- B cationes. Sed et ipse designatus propria manu subscribat, quod neque per se ipsum neque per aliam personam dederit aut promiserit, aut posthac daturus sit, vel illi qui eum designavit, vel illis qui suffragio suo eum juverunt, aut denique omnino cuiquam, pro designatione in ipsum facta.

4. Jubemus episcopos creatos, si quem laicum prædicta electione dignum censuerint, hunc talem una cum aliis tribus clericis aut monachis allegere : ita quidem ut laicus hac ratione in episcopum ad- C lectus non quidem episcopus creetur, sed primum clericis non minus quam trium mensium spatio adnumeretur, et sic sanctos canones sanctasque Ecclesiæ liturgias edoctus episcopus ordinetur : qui enim alios docturus est, non convenit eum post designationem ab aliis discere. Sed si quidem etiam dum laicis connumeraretur, jam sufficienter omnia edoctus fuerit, ad aliorum institutionem, in tali tempore præfinitum non servari, experientia sine periculo docuit.

5. Si is qui designandus est, tanquam non idoneus accusetur, differatur designatio et procedat inquisitio seu præsentis seu absente adversario, idque intra tres menses; et si designandus inveniatur obnoxius culpæ, vel ex legibus vel ex canonibus designari prohibeatur, si vero innocens inventus D sit, designetur. Quod si contra prædicta designatus fuerit, et ipse, et qui eum designavit, extra Ecclesiam ejiciuntur. Si vero adversarius præsens non ostenderit quæ affirmabat, aut deprehensus fuerit; si quidem clericus est, ex Ecclesia ejicitur, si vero laicus, competentem castigatur.

6. Si quis episcoporum, vel ante, vel post designationem suam, voluerit bona sua vel partem eorum, adjicere Ecclesiæ cujus episcopatum suscipit; non solum non prohibemus, liberamque jubemus esse ab omni accusatione et pœna præsentis legis, sed et ipsum omni laude dignum judicamus : quoniam hæc non est nundinatio, sed oblatio.

σματα ποιεῖν, καὶ ἕκαστον αὐτῶν χειρογραφεῖν ὁτιόνδε διάδοσιν [f. οὔτε δὲ διὰ ὁσίν], οὔτε ὑπόσχεσιν, ἢ φιλίαν, ἢ χάριν, ἢ ἄλλην οἴαν δήποτε προσπάθειαν, ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὁρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ τριακοστὸν ἔτος τοῦτους εἶναι ἐπελέξαντο, καὶ ὅτι οὐδὲ γαμετὰς οὐδὲ παῖδας ἴσασι τίνας ἐξ αὐτῶν ἔχειν, ἢ παλλακὴν ἢ παῖδας φυσικοὺς, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν εἶχεν καὶ αὐτὴν μίαν, καὶ οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀνδρὸς ἀποζευχθεῖσαν, οὐδὲ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένους, καὶ ἐκ τῶν τριῶν προσώπων τῶν ψηφισομένων, ὁ βελτίων χειροτονεῖσθω, ἐπιλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονούντος, λιβέλλου παρ' αὐτοῦ γινομένου μεθ' ὑπογραφῆς ἰδίας, περιέχοντος περὶ τῆς ὁρθῆς αὐτοῦ πίστεως, ἀπαγγέλλειν δὲ τοῦτον, καὶ τὴν θέαν προσκομιδὴν, τὴν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ κοινωνίᾳ γινομένην, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι εὐχὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐχὰς, ἰδιόχειρον δὲ ὑπέχειν, καὶ αὐτὸν τὸν χειροτονούμενον, ὡς οὔτε δι' ἑαυτοῦ, οὔτε δι' ἐτέρου προσώπου δέδωκεν ἢ ὑπέσχετο, οὐδὲ μετὰ ταῦτα δώσει, ἢ αὐτῷ τῷ χειροτονούντι αὐτὸν, ἢ τοῖς τὰ ψηφίσματα ποιησαμένοις, ἢ ἐτέρῳ τῶν πάντων τινὶ ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὸν γινομένης χειροτονίας.

δ. Κελεύομεν τοὺς ψηφισομένους, εἰ τίνα κοσμικὸν ἄξιον τῆς προεξηρημένης ἐπιλογῆς εἶναι νομίσωσι, τὸν τοιοῦτον ἅμα ἄλλοις τρισὶ κληρικοῖς ἢ μοναχοῖς ἐπιλέξασθαι, οὕτω μέντοι, ἵνα ὁ κοσμικὸς τοῦτω τῷ τρόπῳ εἰς ἐπίσκοπον ἐπιλεγεί, μὴ ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ, ἀλλὰ πρῶτον τοῖς κληρικοῖς οὐκ ἔλαττον τριῶν μηνῶν συναριθμηθῇ· καὶ οὕτω τοὺς ἁγίους κανόνας καὶ τὴν ἱεράν τῆς Ἐκκλησίας λειτουργίαν διδάχθῃς, ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ. Ὁ γὰρ ἄλλοις ὀφείλων διδάσκειν παρ' ἐτέρων μετὰ τὴν χειροτονίαν, διδάσκεισθαι οὐκ ὀφείλει. Εἰ μέντοι γε ἡθὴ διδακτικὸς ἐστὶ καὶ ἐν τῷ λαϊκῷ ἀριθμούμενος τάγματι, καὶ μηδὲν ἑλλείπων ὅσα γε εἰς ἐτέρων ὀφέλειαν καὶ καταρτισμὸν, ἐπ' αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον μὴ πικρατῆρεσθαι χρόνον, ἢ πείρα παρέσχειν ἀκίνδυνον.

ε. Ἐὰν κατηγορηθῇ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ὡς ἀνεπιτήδειος, ἀναβαλλέσθω τέως ἢ χειροτονία καὶ προβαίντω ἢ ἐξέτασις παρόντος τοῦ ἀντιδίκου ἢ ἀπόντος, ἐντὸς τριῶν μηνῶν, καὶ κωλυέσθω ἢ χειροτονία· καὶ εἰ εὐρεθῇ ὁ χειροτονούμενος ὑπαίτιος κατὰ νόμους ἢ κατὰ κανόνας, κωλυέσθω· εἰ δ' ἀνεύθυνος εὐρεθῇ, χειροτονεῖσθω· εἰ δὲ χειροτονηθῇ παρὰ τὰ εἰρημένα, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονῶν αὐτὸν, τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλονται. Ἐὰν δὲ ὁ κατηγορος παρῶν, μὴ δείξῃ ἢ διεβεβαιώσατο, ἢ ἀπολειφθῇ, εἰ μὲν κληρικὸς ἐστὶ, τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλεται· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, δεόντως σωφρονίζεται.

ς. Εἰ τις τῶν ἐπισκόπων, εἴτε πρὸ τῆς ἰδίας χειροτονίας, εἴτε μετὰ τὴν χειροτονίαν βουληθῇ τὰ ἴδια πράγματα ἢ μέρος ἐξ αὐτῶν προσαγαγεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢς τὴν ἱεροσύνῃν λαμβάνει, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν [f. κωλύομεν], καὶ πάσης καταδίκης καὶ ποινῆς τοῦ παρόντος νόμου ἐλευθέρον αὐτὸν εἶναι θεοπίστεμον, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιον κρίνομεν· ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἀγορασία, ἀλλὰ προσφορά.

ζ'. Πρεσβύτερος χειροτονείσθω, μὴ ἦττων τρι-
άκοντα χρόνων ἐν παρθενίᾳ μεμαρτυρημένος, ἢ μιᾶς
γυναικὸς ἀνήρ ὢν ἢ γεγονώς, καὶ ταύτης σεμνοτά-
της, καὶ τῶν ἄλλων ἀπηγορευμένων ἔργων ἡλευ-
θερωμένος, καὶ τῇ κανονικῇ ἀδώροδοκίᾳ μαρτυ-
ρίᾳ κατησφαλισμένος.

η'. Διάκονος ὀφείλει χειροτονεῖσθαι, μὴ ἦττων
τῶν εἰκοσιπέντε χρόνων καὶ αὐτὸς ἐν παρθενίᾳ με-
μαρτυρημένος, ἢ μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ ὢν ἢ γεγονώς,
καὶ ταύτης σεμνοτάτης, καὶ τῶν ἄλλων ἀπηγορευ-
μένων ἔργων ἡλευθερωμένος, καὶ τῇ κανονικῇ καὶ
ἀδώροδοκίᾳ μαρτυρίᾳ κατησφαλισμένος.

θ'. Ὑποδιάκονος χειροτονείσθω μὴ ἦττων τῶν
εἴκοσι χρόνων, κατὰ τὰς προειρημένας διατυπώ-
σεις. Ἀπαγορεύομεν δὲ τοῦ λοιποῦ τὰς ὑπὸ τὸν
ὄρον τοῦτον χειροτονίας· ἀτοπον γὰρ μετὰ τὴν χει-
ροτονίαν, πρὸς γαμικὰς ἐρχεσθαι συναφείας.

ι'. Ἀναγνώστης χειροτονείσθω, ἀφ' ὅτου οὖν
χρόνου δύναται καὶ ἐπίσταται ἀναγινώσκειν.

ια'. Ψάλτης χειροτονείσθω ἀφ' ὅτου οὖν χρόνου
καὶ αὐτὸς δύναται ψάλλειν.

ιβ'. Εἰ ἀναγνώστης δευτέραν γαμετὴν ἀγάγηται,
ἢ πρώτην μὲν, χήραν δὲ, ἢ διαζευχθεῖσαν ἀνδρὸς,
ἢ τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην,
μηκέτι εἰς ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν βαθμὸν προβαί-
νέτω.

ιγ'. Ὅσπερ κληρικὸν οἴου δὴποτε βαθμοῦ, ἐπι χρι-
μασι προβάλλεσθαι οὐκ ἀνεχόμεθα, οὕτως οὐδὲ ξενοδό-
χον, ἢ πτωχοτρόφον, ἢ νοσοκόμον, ἢ ἄλλου οἴου δὴποτε
εὐαγούσ οἴκου διοικητὴν, ἢ οἴου δὴποτε ἐκκλησιαστι-
κὸν φροντισμὰ χειρίζοντα. Εἰ δὲ τοῦτο γένηται ποτε,
καὶ ὁ διδοῦς, καὶ ὁ λαμβάνων, καὶ ὁ μεσίτης τῆς ἱερο-
σύνης, ἦτοι τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἴα· δὴποτε
διοικήσεως γυμνωθήσεται, τῶν δὲ δόμων [f. δεδομένων]
ἐκδικουμένων τῷ εὐαγεί τόπῳ, οὕτινος τὸ τοιοῦτο
πρόσωπον τὴν χειροτονίαν, ἢ φροντίδα, ἢ διοίκησιν
ἔλαβεν. Εἰ δὲ κοσμικὸς ἦ ὁ λαβὼν, ἢ μεσίτης γενόμε-
νος, τὸ δοθὲν διπλοῦν ἀπαιτηθήσεται, καὶ ἀποκατα-
σταθήσεται τῷ εὐαγεί τόπῳ οὗ τὸ τοιοῦτο πρόσωπον
τὴν χειροτονίαν ἢ τὴν φροντίδα ἔλαβεν.

ιδ'. Εἰ τις κληρικὸς οἴουδὴποτε βαθμοῦ, ἢ διοικητὴς
εὐαγούσ τόπου πρὸ τῆς χειροτονίας πιστευθείσης αὐτῷ
οἰασθήσασε διοικήσεως ἢ φροντίδος, ἢ μετὰ ταῦτα
βουληθῆτε τῶν ἰδίων πραγμάτων προσαγαγεῖν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ ἐν ἣ χειροτονεῖται, ἢ τῷ τόπῳ οὕτινος τὴν
διοίκησιν ἢ τὴν φροντίδα ἀναδέχεται, οὐ μόνον οὐ
κωλύομεν τοῦτο γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπιτρέ-
πομεν.

ιε'. Θεσπίζομεν ἐὰν ἐπίσκοπος μεσιτευόντων
τινῶν ἐν χρυσίῳ καταβολῇ χειροτονηθῇ, καὶ τὸν
διδόντα καὶ τὸν λαμβάνοντα, καὶ τὸν μεσιτευόντα
τῆς ἱεροσύνης ἢ τῆς τοῦ κλήρου τιμῆς κατὰ τοὺς
ἱεροὺς κανόνας ἀποκινεῖσθαι, τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς
αἰτίας δοθὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ ἐκδινεῖσθω ἢς ἡθου-
λήθη τὴν ἱεροσύνην ὠνήσασθαι· εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη
ὁ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας τι λαβὼν, ἢ μέσος τῶν

Α & 7. (Novell. 123, cap. 13.) Presbyter eligatur non
minor triginta annis, testatæ virginitatis, quoque
unius tantum mulieris vir, aut sit aut fuerit, ejus-
que integerrimæ modestissimæque : sitque immunis
a crimine omnis facti prohibiti, integrique et in-
corrupti pecuniis animi testimonio munitus.

8. Diaconius eligi debet non minor viginti quinque
annis, et ipse spectatæ virginitatis, quique unius
tantum mulieris, ejusque modestissimæ, vir sit aut
fuerit : sitque immunis a culpa omnis prohibiti
facti, integri præterea et incorrupti pecuniis animi
testimonio munitus.

9. Subdiaconus eligatur non minor viginti annis,
secundum prædictas constitutiones; prohibemus
vero in reliquum designationes intra hunc terminum
venire ad copulas nuptiales.

10. Lector designatur ab eo tempore, quo novit
et potest legere.

11. Psalter designatur ab eo tempore, quo canere
noverit.

12. Quod si lector secundam uxorem duxerit, aut
primam quidem, sed aut viduam aut a viro separa-
tam, aut aliquam denique cujus nuptiæ legibus, aut
sanctis canonibus prohibita sunt, nunquam postea
ad alium aliquem ecclesiasticum gradum promovetur.

13. Quemadmodum clericum cujuscumque gradus
sit non permittimus pecunia data designari; sic
neque xenodochum, aut ptochotrophum, aut noso-
comum, aut alicujus denique venerabilis loci præ-
fectum, aut quodcumque ecclesiasticum munus sus-
tinentem. Quod si vero id contigerit, et qui dedit
ei qui accepit pecuniam, et mediator sacerdotii, aut
quavis alia administratione ipsi concedita priva-
bitur, lis quæ data sunt venerabili loco vindicatis,
cujus talis persona, aut designationem, aut curam,
aut administrationem accepit. Si vero laicus sit
acceptor aut sequester pecuniæ, ejus quod datum
erit duplum repetetur; et restituetur venerabili loco,
cujus talis persona designationem aut curam ac-
cepit.

14. Si quis clericus cujuscumque gradus, sive ad-
ministratores venerabilis loci, vel ante designationem
vel conceditam ipsi qualemcumque administratio-
nem aut curam, vel postea voluerit aliquid ex pro-
priis facultatibus conferre in ecclesiam in qua de-
signatus est, aut locum cujus administrationem
aut curam suscepit; non solum non prohibemus id
fieri, sed etiam adhortamur.

15. Jubemus ut si episcopus mediantibus aliqui-
bus ad pecuniæ pensionem designatus sit, et is qui
dedit, et is qui accepit, et sequester removeantur
a sacerdotio, vel a clerici honore, secundum sanctos
canones. Quod autem talem ob causam datum est,
ecclesiæ illi vendicetur, cujus sacerdotium mercari
voluit. Si vero laicus sit, qui talem ob causam ali-
quid accepit, aut qui mediator in hoc negotio fuit,

pecuniæ datæ in duplum repetitionem esse volumus.

TITULUS IX.

De officio episcoporum, presbyterorum, diaconorum, et in genere omnium ecclesiasticorum et monachorum.

1. Deo amantissimos episcopos nulla ratione tutores aut curatores qualiscunque personæ fieri permittimus.

2. Presbyteros, et diaconos, et hypodiatonos solo agnationis jure ad tutelam aut curatelam vocatos liturgiam suscipere permittimus.

3. Episcopum aut œconomum, aut alium clericum cujuscunque gradus, aut monachum, conductorem exactoremve publicorum vectigalium, aut alienarum facultatum et domus curatorem, aut procuratorem in litem, ut sponsorem fieri non permittimus.

4. Amantissimos Deo episcopos, proprias relinquere ecclesias, et in aliorum provincias abire vetamus. Si vero necessitas aliqua id exegerit, non aliter quam cum litteris beatissimi ipsorum patriarchæ aut metropolitæ aut principali mandato id faciant, ita quidem, ut nec illis episcopis, qui sub beatissimo Constantinopolitano episcopo et patriarcha sunt, liceat sine ipsius permisso aut nostro jussu in regiam urbem venire: nam si etiam hoc modo episcopus qualiscunque fuerit, excesserit, non amplius uno anno ecclesiam suam relinquat, episcopus vero qui in regiam urbem (ita ut dictum est) venerit, ex quacunque fuerint diœcesi, ante omnia abire jubemus ad beatissimum Constantinopoleos archiepiscopum et patriarcham, atque ita ad nostram venire serenitatem. Quicumque autem contra constitutionem hanc nostram excesserint, aut supra definitum anni spatium, tempus aliquod extra propriam Ecclesiam fecerint, primum quidem non subministrari sumptus ab œconomis ejus Ecclesiæ ipsis volumus, deinde significari ipsis per litteras sacerdotum quibus parent, ut ad proprias Ecclesias redeant; et ipsi quidem episcopatu removeantur, sententia et judicio proprii archiepiscopi. Alii vero in ipsorum locum ex præsentis legis vi et potestate creentur: eadem hac lege obtinente et in clericis cujuscunque gradus fuerint aut ministerii.

ἀντ' αὐτῶν ἀμείνους χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν τοῦ κληρικῶν κρατοῦντος οἰουδήποτε βαθμοῦ εἶεν ἢ [f. oi] ἐν ὑπηρεσίᾳ.

5. Episcopus et presbyteros prohibemus, ne a sancta communione quempiam excludant, non probata causa propter quam ecclesiastici canones illud fieri jubent. Si quis autem contra prædicta, a sacra communione quempiam excludat, ille quidem quoniam injuste a communione exclusus est, solutus excommunicatione a superiore sacerdote, communione dignus habebitur: qui vero eum excommunicare ausus fuit, omnibus modis a sacerdote cui subest, excludetur a communione quanto tempore ipsi visum fuerit, ut quæ injuste fecit, juste erga se fieri

πράγματι γινόμενος, τὰ δοθέντα πράγματα ἐν δ.πλῶ ἀπαιτεῖσθαι αὐτὸν κελεύομεν.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ τῶν ἀρμοζόντων ἐπισκόποις, καὶ πρεσβυτέροις, καὶ διακόνοις, καὶ ἀπλῶς πᾶσιν ἐκκλησιαστικοῖς καὶ μοναχοῖς.

α'. Τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἐκ μηδενὸς νόμου ἐπιτρόπους ἢ κουράτορας οἴου δήποτε προσώπου γίνεσθαι συγχωροῦμεν.

β'. Τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους τῷ δικαίῳ καὶ μόνη τῆς συγγενείας εἰς ἐπιτροπὴν ἢ κουρατορίαν καλουμένους τὴν λειτουργίαν ὑποδέχεσθαι συγχωροῦμεν.

γ'. Ἐπίσκοπον ἢ οἰκονόμον, ἢ ἄλλον κληρικὸν οἴου δήποτε βαθμοῦ ἢ μοναχόν, ἐκλήπτωρα ἢ ἀπειτηνὴν δημοσίων συντελειῶν, ἢ μισθωτῶν τελῶν, ἢ ἀλλοτριῶν κτήσεων κουράτορα καὶ οἴκου ἢ ἐντολίᾳ δίκης, ἢ ἐγγυητὴν γίνεσθαι οὐ συγχωροῦμεν.

δ'. Τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις τὰς οἰκείας καταλιμπάνειν ἐκκλησίας, καὶ εἰς ἄλλων ἐπαρχίας παραγίνεσθαι ἀπαγορευόμεν· εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἀπαιτεῖ, μὴ ἄλλως ἢ μετὰ γραμμάτων τοῦ μακαριωτάτου αὐτῶν πατριάρχου ἢ μητροπολίτου ἢ κατὰ βασιλικὴν δηλαδὴ κέλευσιν, τοῦτο ποιείτωσαν, οὕτω μὲν τοι γέ, ἵνα μὴδὲ ἐκείνοις τοῖς ἐπισκόποις, οἷτινες ὑπὸ τὸν μακαριώτατον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχην εἰσὶν, ἐξείη ὀλίγα ἐπιτροπῆς αὐτοῦ ἢ ἡμετέρας κελεύσεως κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν ἐλθεῖν· εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐπίσκοπος οἷος δήποτε ἀποδημήσει, μὴ πλέον ἐνὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν καταλιμπανέτω Ἐκκλησίαν. Τοῖς δὲ ἐπισκόποις τοὺς κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν, ὡς εἴρηται, παραγενομένους, οἷας δήποτε εἶεν διακίχσεως, πρὸ πάντων ἀπιέναι πρὸς τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχην, καὶ οὕτως δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν εἰσιέναι γαληνότητα. Τοῖς δὲ παρὰ ταύτην ἡμῶν τὴν διατύπωσιν ἀποδημοῦσιν, ἢ ὑπὲρ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνου ἔξω τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας ποιούσιν, πρῶτον μὲν μὴ χορηγεῖσθαι παρὰ τῶν οἰκονόμων τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας δαπάνας, ἔπειτα δὲ ὑπομιμηθεσθαι αὐτοὺς διὰ γραμμάτων τῶν ἱερέων ὑφ' οὗς τελοῦσιν, ὥστε ἐπανελθεῖν εἰς τὰς ἰδίας ἐκκλησίας, ἐαυτοὺς μὲν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξωθεῖσθαι γνώμη καὶ κρίσει καὶ δοκιμασίᾳ τοῦ οἰκείου ἀρχιερέως· ἐτέρους δὲ παρόντος νόμου δύναμιν, τοῦτου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν

ε'. Τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, ἀπαγορεύομεν, μὴ χωρίζειν τινὰς τῆς ἁγίας κοινωνίας πρὶν ἢ αἰτία δευθεῖη δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γενέσθαι κελεύουσιν. Εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα τῆς ἁγίας κοινωνίας τινὰ χωρίσει, ἐκείνος μὲν ὡς ἀδικος [f. ἀδίκως] ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυόμενος τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μεζύονος ἱερέως τῆς ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας· ὁ δὲ χωρίσαι τολμήσας, πᾶσι τρόποις ὑπὸ τοῦ μεζύονος ἱερέως τῆς ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐκείνος συνίδοι ἵνα ὅπερ ἀδίκως ἐποίησεν, δικαίως ὑπομείνη. Θεοπίζομεν καὶ

τούς κληρικούς τούς ὑφ' ἐτέρᾳ ἐνορίᾳ τεταγμένους, ἢ μηδ' ἄλλω παρὰ γνῶμην τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου ἢ μητροπόλεως εἰς ἐτέραν ἐνορίαν μεταπίπτοντας, ἢ ἐν Ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι, ἢ χειροτονίαν ἀναδέχεσθαι. Ἐκ γὰρ τοῦ μὴ τὰ τοιαῦτα παραφυλάττεσθαι, πολλῆς ἀταξίας καὶ πλάνης πολλοὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπληρώθησαν. Εἰ δὲ τις φωραθεῖ τὴν παρούσαν διάταξιν ἀθετῶν, εἰ μὲν τὴν οἰκείαν ἐνορίαν ἀπολιπὼν ἐν ἐτέρᾳ μόνον καταλέγῃ Ἐκκλησίᾳ μὴδὲνα βαθμὸν χειροτονίας προσλαθῶν, ἐπαναστρέφεται τοῦτον εἰς τὸν οἰκείον ἐπίσκοπον, τῆς ὑπερορίου Ἐκκλησίας ἐν ἣ καὶ ἀπ' ἀρχῆς κατελέγη ἐλαυνόμενον· εἰ δὲ καὶ χειροτονίαν προσέληψε, τοῦτον ἐπὶ τριετίας τῆς λειτουργίας ἀργοῦντα μένειν, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῇ κρίσει τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου τὴν αὐτοῦ συγγνώμην καταλιμπάνεσθαι.

ζ'. Ὅσα πράγματα ἔσχεν ὁ ἐπίσκοπος πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς, δωρεῖται καὶ ἐκποιεῖται ὡς θέλει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διατίθεται εἰς αὐτά. Ὅσα δὲ ἐκτήσατο μετὰ τὴν ἐπισκοπήν, τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ διαφέρει, καὶ οὐδὲ διατίθεται εἰς αὐτὰ, εἰ μὲν ἄρα ἀπὸ γονέων ἢ θεῶν ἢ ἀδελφῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν περιῆλθον.

ζ'. Τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ἀναγνώστας, καὶ ψάλτας οὓς πάντας κληρικούς καλοῦμεν, πράγματα οἷω δὴποτε τρόπον εἰς τὴν αὐτῶν δεσποτείαν περιελθόντα, ἔχειν ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν προστάττομεν καθ' ὁμοιότητα τῶν ἰδιοκτητῶν πεκουλίω, καὶ δωρεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι, καὶ ὑπὸ τὴν τῶν γονέων εἰσὶν ἐξουσίαν, οὕτω μέντοι, ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ ὑπόντων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν, τὸ νόμιμον μέρος κομίζεσθαι.

η'. Ὁ μέλλων εἰσεῖναι ἐν μοναστηρίῳ, διατιθέσθω τὰ καθ' ἑαυτὸν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ, ἐπεὶ προσκυρῶνται τῷ μοναστηρίῳ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ μὴ βῆτις φήσειεν εἰσαγεῖν αὐτὰ, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται κατ' οὐδένα τρόπον κύριος αὐτῶν.

θ'. Ὁ ἐπὶ παισὶ μονάσαι, δύναται καὶ μετὰ τὸ μονάσαι, διελεῖν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις παισὶ, φυλάττων ἑαυτῷ ἐν μέρος, ὃ καὶ τῷ μοναστηρίῳ ἀρμόζει· ἐὰν δὲ ἀδιάθετος τελευτήσῃ, τότε οἱ μὲν παῖδες αὐτοῦ λήφονται τὸ ἐξ ἀδιαθέτου, τοῦτ' ἔστι τὸ Φαλκίδιον, καὶ τὸ λοιπὸν δίδεται τῷ μοναστηρίῳ.

ι'. Ἐὰν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ ἴδιον μοναστήριον καὶ εἰς ἄλλο ἔλθῃ, εἰ τινα πράγματα ἐν τῷ καιρῷ καθ' ὃν τὸ μοναστήριον καταλείπειν ἔχειν φανείη, τῷ πρώτῳ τῷ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐξάρχῃς εἰσῆλθε, ταῦτα διαφέρειν κελεύομεν.

ια'. Τοῖς εὐλαβεστάτοις πρεσβυτέροις καὶ διακόνους, εἰ εὐρεθῇ ἐν [f. εὐρεθεῖεν] ὑπὲρ χρηματικῆς αἰτίας ψευδομαρτυρήσαντες, μὴ μέντοι γε ὄρκω τὸ ψεῦδος βεβαιωσάμενοι, τούτους ἀρκέσει ἀντὶ βασάνων, ἐπὶ τρεῖς ἔνιαυτοὺς χωρίζεσθαι τῆς θείας ὑπηρεσίας, καὶ μοναστηρίοις παραδίδεσθαι· εἰ δὲ καὶ τοὺς ψεῦδη [f. τῷ ψεύδει] τὸν ὄρκον προσέθεσαν, ὃ κανὼν αὐτοὺς προσέξεοψε τῆς ἱεροσύνης· ἀλλ' οὕτω μὲν χρηματικῆς δίκης προκειμένης· Ὑπερ δὲ ἐγκλη-

A patiat. Jubemus etiam, ne clerici sub alio territorio collocati contra voluntatem proprii episcopi aut metropolitæ in aliud territorium venientes, aut in Ecclesiam allegantur, aut suffragia accipiant. Namque propter, hæc non observata multæ Ecclesiæ confusionibus et erroribus impletæ sunt. Si quis vero deprehensus fuerit hanc constitutionem violasse, siquidem proprium territorium relinquens, in aliam tantum Ecclesiam allectus fuerit, nullum adhuc gradum suffragiis adeptus, ad proprium episcopum redire debet, expulsus et Ecclesia in quam initio allectus fuerat. Si vero et suffragium aliquod accepit, hunc per triennium a liturgia vacare, et in reliquum pro judicio episcopi sui ipsius veniam exspectare jubemus.

B 6. Quacunque quidem bona episcopus habuit ante episcopatum, ea et donare, et alienare, et de iis disponere, prout velit potest. Quacunque autem acquisivit post episcopatum, ea in Ecclesiam confert, neque disponere potest, siquidem a parentibus aut patris aut fratribus ipsius ad ipsum devoluta sunt.

7. Presbyteros, et diaconos, et lectores, et psaltas, quos omnes clericos vocamus, bono quæ qualicunque modo ad ipsorum dominium pervenerunt, habere ipsos in propria potestate decernimus ad similitudinem privatorum peculiorum, eaque donare secundum leges, et de iis disponere, quamvis in parentum potestate sint, possint: ita quidem ut ipsorum liberi, aut illis non exstantibus, parentes illorum legitimam partem auferant.

8. Monasterium intraturus, de omnibus rebus suis ante introitum disponat, quia monasterio dedicatus omnia sua, tametsi id verbis non expressum fuerit, secum infert, neque amplius ulla ratione existit dominus illorum.

9. Monachus factus, qui liberos habet, potest etiam postquam factus est, facultates suas dividere filiis suis, reservans sibi unam partem, quæ et monasterio competit. Si vero intestatus decesserit, tunc quidem liberi ejus ab intestato capient nimirum Falcidiam, et reliquum dabitur monasterio.

D 10. Si monachus relicto proprio monasterio in aliud se contulerit, si quæ bona illo tempore, quo monasterium reliquerit, habuisse compertus fuerit, ea monasterio, in quo initio fuit tradi jubemus.

11. Religiosissimis presbyterorum et diaconorum, siquidem inventi fuerint in pecuniaria causa falsum testimonium dixisse, mendacium tamen jurejurando non confirmantes, pro pœna sufficet, in triennium divino ministerio prohiberi, et in monasterium includi: quod si mendacio jurejurandum adjunxerint, canon ipsos sacerdotio privat, idque si proposita causa pecuniaria fuerit, obtinebit. Si vero in criminalibus causis falsum testimonium

8. Quæstor et præcipue et perpetuo curam gerat, ut omnia puris manibus faciat, ministrosque habeat, non avaritiæ aut turpis lucri studiosos: oportet enim et ipsum sincere ac libere imperare, et si quid a ministris suis commissum inveniat, id ipsum punire, ut ipsorum exemplo ostendat animi sui firmitatem et moderationem.

9. Quæstori licentiam damus, etiam præsides provinciarum ad nos deferre; ipsumque domi curare quæ opus erunt, ne infirmitatem aut aliud aliquod impedimentum causatus iudicio nostro minor sibi ipsi videatur.

10. Quæstori licentiam damus, publicis epistolis uti ad præsides provinciarum, ut qui ab ipso in illorum provincias missi sunt, secure illic degere possint, et si quo legum auxilio indigeant, ne id ipsis denegetur, utque provideant inprimis, ne iterato ipsi molestia exhibeatur; si enim rursus in hac splendida et felici urbe deprehenderit quospiam frustra latitantes, his remisissis iterum in proprias regiones et competentem coercionem imponat, et cum graviore poena dimissos rursus expellat.

TITULUS VI.

De præsidibus in genere.

1. (L. 1, ff. De offic. præsid.) Præsidis nomen generale est, et significat et exercitus ducem, et proconsulem, et omnes provincias regentes, licet senatores sint: proconsulis vero appellatio specialis est.

2. (L. 111.) Præses in sua tantum provinciâ imperium habet, nam extra illam privatus est.

3. (L. 1v.) Præses in provincia sua majus imperium habet omnibus post principem.

4. (L. v.) Præses tutorem aut iudicem specialem alicui ipse se dare non potest.

5. (L. vi, in prim.) Præses prohibeat illicitas et violentas exactiones et extortas metu vel sine pretii numeratione venditiones, itemque iniqua lucra et damna: inprimis vero sequatur veritatem; veritas enim rebus per errorem aut metum gestis non vitatur.

6. (L. ead. § 3.) Præses examinet ea quæ a militibus viris contra alios admissa sunt, et sub specie tributorum illicitas exactiones fieri prohibeat, (§ 5.) neve inopes sub prætextu adventus officiorum vel militum injuriis afficiantur providebit, (§ 4.) et licitas quidem negotiationes promoveat, prohibitas vero exerceri vetet.

7. (L. x et xi.) De quibuscunque causis præfecti qui in urbe sunt cognoscunt, de iisdem et præses cognoscit. Pertinent enim omnia ad officium ipsius.

8. (L. xiii, in prim.) Præses provinciæ suæ quietem procurat conquirendo sacrilegos, plagiarios, fures, receptatoresque eorum, et pro ut quisque deliquerit, in eum animadvertat.

η'. Ὁ κοιαίστωρ, μέγιστον πάντων, καὶ διηνεχὲς ἐχέτω τοῦτο σπούδασμα, τὸ καθαραῖς ταῖς χερσὶν ἅπαντα πράττειν, καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἔχειν, μὴ ῥυπῶντας, μηδὲ αἰσχροῦ λήμματος ἐλάττους, ἀλλ' αὐτόν τε καθαρῶς καὶ ἐλευθέρως ἄρχειν, καὶ εἴτι τοιοῦτο παρὰ τῶν ὑπηρετουμένων εὐροί, τοῦτο κολάζειν, καὶ ἐξ αὐτῶν πρῶτον δεικνύναι τὴν ἑαυτοῦ στερβρότητα τε ὁμοῦ καὶ σωφροσύνην.

θ'. Τῷ κοιαίστωρι δίδομεν παρῆρησιαν, καὶ ἄρχοντας ἐνοχλεῖν καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναφέρειν, καὶ οἰκοθὲν πράττειν τὰ προσήκοντα, ἵνα μὴ τε ἀσθένειαν, μήτε ἄλλο τι παντελῶς αἰτιώμενος, τῆς ἡμετέρας ἑαυτοῦ κρίσεως ἐλάττων φανεῖη.

ι'. Τῷ κοιαίστωρι: ἄδειαν δίδομεν, δημοσίαις ἐπιστολαῖς χρῆσθαι, πρὸς τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἡγουμένους, ὥστε τοὺς ἐκπεμπομένους παρ' αὐτοῦ εἰς τὰς αὐτῶν χώρας, ἀπραγμόνως ἐκεῖσε διάξειν, καὶ εἴ τινας δέονται βοήθειας νομικῆς, μὴ στερεῖσθαι ταύτης, προνοεῖν δὲ μάλιστα ὥστε μηδὲ περὶ τῶν αὐτῶν δις ἐνοχλεῖσθαι, καὶ δευτέρων αὐτῷ πραγμάτων παρέχειν ἀφορμὰς· εἰ γὰρ πάλιν ἐπὶ τῆς εὐδαίμονος ταύτης λάθοι πόλεως ἐμφωλεύοντας μάτην, τοὺς ἀπαλλαγέντας, καὶ ἐπὶ τὴν οἰκείαν χώραν ἀποπεμφθέντας, τοῦτοις καὶ σωφρονισμὸν ἐπιτιθέτω πρέποντα, καὶ σφοδρότερον αὐθις ἐκπεπέτω.

TITULOS Γ'.

Περὶ ἀπλῶς ἀρχόντων.

α'. Τὸ τοῦ ἀρχοντος ὄνομα, γενικόν ἐστί, καὶ σημαίνει καὶ στρατηγόν, καὶ ἀνθυπάτον, καὶ πάντα τοὺς ἐπαρχιῶν διοικητάς· εἰ καὶ συγκλητικοὶ ὄσιν, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθυπάτου, εἰδικόν ἐστί.

β'. Ὁ ἀρχων, κατὰ μόνην τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν τὴν ἐξουσίαν ἔχει, ἐξω γὰρ ταύτης, ἰδιώτης ἐστίν.

γ'. Ὁ ἀρχων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, μείζω ἀπάντων ἐξουσίαν ἔχει μετὰ τὸν βασιλέα.

δ'. Ὁ ἀρχων ἐπίτροπον ἢ δικαστὴν τινι εἰδικόν ἑαυτὸν οὐ δίδωσιν.

ε'. Ὁ ἀρχων κωλύτω τὰς ἀθεμίτους καὶ βίαιας εἰσπράξεις, καὶ τὰς κατὰ φόβον ἢ χωρὶς τιμῶν πράξεις, καὶ τὰ ἀδίκῃ κέρδη καὶ ζημιώματα· τὴν ἀλήθειαν δὲ σκοπεῖτω· τὸ γὰρ ἀληθὲς ἐκ τῶν κατὰ πλάνην ἢ βίαν γενομένων οὐ βλάπτεται.

ς'. Ὁ ἀρχων ἐκδικεῖτω τὰ παρὰ τῶν στρατευομένων κατὰ τινῶν πλημμελοῦμενα, καὶ κωλύτω ἐν προσήματι δημοσίων, εἰσπράξεις ἀθεμίτους γίνεσθαι, ἢ διὰ παρουσίαν ὀφφικίων, ἢ στρατιωτῶν ἀδικεῖσθαι τοὺς πένητας, ἐπιτρέπετω δὲ τὰς θεμιτὰς ἐμπορίας, καὶ κωλύτω τὰς ἀπηγορευμένας.

ζ'. Ὁ ἀρχων, ὅσα διαγινώσκουσιν οἱ ἐν τῇ πόλει ἀρχόντες, καὶ αὐτὸς διαγινώσκει. Ἀνήκουσι γὰρ πάντα πρὸς τὸ ὀφφίκιον αὐτοῦ.

η'. Ὁ ἀρχων φρονιζέτω τῆς εἰρήνης, ζητῶν τοῦ ἱεροσώλου, καὶ ἀνδραποδιστὰς καὶ κλέπτας καὶ ἀποδοχεῖς, καὶ πρὸς τὸ πλημμέλημα ἐπεξιών αὐτούς.

θ'. Ὁ ἀρχων τοὺς μαινομένους ἐν εἰρκτῇ βαλλέτω [αἰ. ἀσφαλιζέσθω], εἰ μὴ διὰ τῶν συγγενῶν φυλαχθῆναι δύνανται ἢ δεσμεύωσι· εἰ δὲ φονεύσωσι, δεῖ ζητεῖν μὴ ποτε προσεποιήσαντο μαινεσθαι, ἢ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀναλήψεως καὶ φρονήσεως ἐφόνευσαν καὶ τιμωροῦνται. Δεῖ δὲ καὶ τοὺς φύλακας αὐτῶν ἐφθουμοῦντας ἐπαξιέναι· οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ μὴ αὐτοὺς βλαθῆναι φυλάττουσιν; ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μὴ βλάψαι ἄλλους.

ι'. Ὁ ἀρχων μὴ ἐξίτω τῆς ἐπαρχίας, εἰ μὴ δι' εὐχῆν, καὶ τότε διανυκτερεύετω.

ια'. Ὁ ἀρχὼν εὐχερῆς ἔστω τοῖς προσιοῦσιν, καὶ ἀκαταφρόνητος, καὶ μὴ ἐξ Ἰσου συναναστρεφέσθω τοῖς ἀρχομένοις, καὶ μὴ δηλοῦτω τῇ ὄψει ἐλεῶν ἢ ὀργιζόμενος.

TITAOΣ Ζ'.

Περὶ τοῦ χωρὶς δόσεων γίνεσθαι τοὺς ἀρχοντας, καὶ μηδένα ἐν μηδεὶ διὰ χρημάτων κρίνειν, ἢ τοὺς ὑποκλιπτοτάς τοῖς ἐγκλήμασι συγχωρεῖν.

α'. Οἱ ἀρχοντες τοὺς ἐξ οἴου δῆποτε δικαστηρίου, οὐκ ὀφείλουσιν συγχωρεῖν λαμβάνειν καθ' ὅσον δῆποτε τρόπον, οὐδ' ἐν ὄνοματι συνθηλας δωροδοκεῖσθαι λήμματα γινώσκοντας· ὡς εἰ τοῦτο βραθυμῆσαι, πᾶσαν ζημίαν ἐντεῦθεν τοῖς ἡμετέροις ὑποτελέσειν ἐπαγομένην αὐτοὶ καταθήσουσι· διδόμενοι δὲ αὐτοῖς ἀδειαν, καὶ εἰ εὐροῖεν τινὰς διὰ τὴν τῆς ἀξίας ἢ τῆς ζώνης ὑπεροχὴν τοὺς ὑμετέρους ὑποτελεῖς ἀδικούντας, ἐξετάζειν τὰ τούτων ἀδικήματα, καὶ τοὺς ἐν αἰτίαις εὐρισκομένους, ἀφαιρεῖσθαι τῆς ζώνης. Καὶ γὰρ τὴν ἡμετέραν τάξιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς ἀρχοῦσι παρέχομεν ἔχειν· καὶ ὡσπερ αὐτοὺς παντὸς ἀδίκου κέρδους εἴργομεν, οὕτω καθαρῶς ταῖς ἀρχαῖς κεχρημένους πάσης τιμῆς καὶ αἰδοῦς καὶ σεμνότητος ἀπολαύειν θεσπιζόμεν.

β'. Τοὺς ἀρχοντας θεσπιζόμεν παρόντος τοῦ τῆς πύλων ἐπάρχου, καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν θείων ἡμῶν εισοδίων τοῦ τε ἐνδοξοτάτου κοιμιστῶρος τοῦ θεοῦ ἡμῶν παλατίου, τοῦ τε ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν ἀπανταχοῦ θείων ἡμῶν εἰδικῶν· παρόντος δὲ καὶ τοῦ κατὰ καιρὸν μεγαλοπρεπεστάτου χαρτουλαρίου τῶν θείων ἡμῶν κοιτῶνων, ἰδιόχειρον μὴ ποιεῖν μηδὲν παντελῶς, μηδέ τι παρασχεῖν, μῆτε ὑποσχέσθαι δοῦναι, μῆτε προστασίαν ἐπαγγεῖλασθαι, μῆτε ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὁμολογήσαι στέλλειν, μῆτε τοῖς ἐνδοξοτάτοις ὑπάρχοις, μῆτε τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσι, μῆτε τοῖς περὶ αὐτοὺς καθεστῶσι, μῆτε ἐτέρῳ τινί· ἀλλ' ὡσπερ ἀμισθονλαμβάνει τὴν ἀρχὴν, προσλαμβάνει τε παρὰ τοῦ δημοσίου εἰς οὐσίαις (ταύτας γὰρ μόνως λαμβάνειν τοῦτον ἀφιέμεν)· οὕτως αὐτὴν καθαραῖς φυλάξαι χερσὶ θεῶν τε καὶ ἡμῶν τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς ὑφέξοντα λόγους λφείλει. Ἰστῶσαν οὖν οἱ τινες θαρβήσαιαν λαβεῖν ἐκ παρ' αὐτῶν εἰς τὰς εἰρημένας ἀρχὰς παριόντων πραιτέρῳ τῶν προφάσει συνθητῶν παρ' ἡμῶν αὐτοῖς ὠρισμένων, ὡς οὐκ ἐν μικροῖς ἢ ποιῆθαι γενήσεται τούτοις· ἀλλ' οἱ μὲν μέγιστοι· ἀρχοντες οἱ λα-

9. (*L. ead. § 1.*) Præses furiosos, si non possint per necessarios contineri, carcere continendos curet, aut vinculis eos cohibeat : si vero hominem excutiendum erit, utrum simulato furore facinus admiserint, an vero intervallis quibusdam sensu saniore id fecerint, in hoc enim casu supplicio afficiendi erunt. Oportet autem et custodes, si negligentius eos habuerint castigare. Namque non ad hoc solum custodes adhibentur, ne quid furiosi perniciosius ipsi in se moliantur, sed ne alii quoque noceant.

10. (*L. xxxv.*) Præses provinciæ suæ fines ne excedat, nisi voti solvendi causa : dum tamen ne abnoctet.

11. (*L. xviii.*) Præses in adeundo quidem facilem se præbeat, sed contemni non patiatur : neque aequali conversatione cum provincialibus utatur, neque vultu misericordiam aut excaescentiam prodatur.

TITULUS VII.

Ne præsidēs donis corrumpi se patiantur, neu quisquam ob iudicandum pecuniam accipiat, neu sibi eam dari patiatur a reis.

1. Præsides non debent permittere. ut ex quocunque iudicio iudices pecunias capiant, ne si sub consuetudinis quidem prætextu largitionibus se corrumpi passi sint, ut si hoc neglexerint, cognoscant sibi mulctam quæ subditis nostris constituta est deponendam ; inquirent autem in horum crimina, et quos obnoxios culpæ invenerint cingulo spolient : in provinciis enim vicem nostram obtinere præsides volumus ; et ut ipsos ab omni turpi lucro arcemus, sic et illos qui incorrupte in imperiis versantur, omni honore et reverentia afficiendos decernimus.

2. Jubemus ut præsidēs, præsentē urbis nostræ præfecto, et gloriosissimo comite divinarum nostrarum largitionum, et gloriosissimo quæstore divini nostri palatii, et gloriosissimo comite divinarum ubicunq; sint nostrarum rerum privatarum, præsentē etiam in tempore magnificentissimo chartulario divini nostri cubiculi, manu sua subscribant, nihil se cuiquam donaturos neque promissuros, neque patrociniū denuntiaturōs, neque sponsuros ut extra provinciam mittant quippiam vel aliis præsidibus, vel iis quos circa se habent, vel cuiquam alii : sed ut imperium gratis acceperunt et gratuitas ex publico frumentationes (has enim solas ipsis accipere permittimus) ita id ipsum puris manibus administrare, et coram Deo, et coram nobis, quibus rationem reddere tenentur, debebunt. Sciant autem omnes quicunque aliquid a dictis provincialium præsidibus accipere audebunt, ultra consuetudinem receptam et a nobis definitam, non exiguam illis pœnam futuram, sed majores quidem præsidēs qui ab præsidibus aliquid accipere ausi fuerint, aut id fieri coi-

cesserint intra suam jurisdictionem, neque mandatum nostrum reveriti sint, non solum quadruplum eorum quæ acceperunt reddent, sed et indignationem nostram subibunt, et imperium amittendi periculum adibunt: eique quos circum se habent, quique ipsis parent, si quid amplius præter hæc a nobis concessa accipere conentur, et ipsi iisdem pœnis subiacent, et præterea quadruplum reddent, excidentque et substantia sua et cingulo spoliabuntur, præter alia supplicia quæ criminibus istis debentur.

3. Præsides qui gratis ad imperia pervenerunt, jubemus primum quidem curare, ut publicæ utilitati diligenter invigilent, et inobedientes quidem et refractarios omni severitate coerceant, nihil a justitia deflectentes, neque in ullo negotio lucrum spectantes, eosque qui probe se gesserint patrio more tractantes.

4. Jubemus ut præsides subditos nostros ab injuriis et contumeliis omnibus defendant, seque æquos in publicis seditionibus præbeant, coercentes delicta, et innoxios quidem omnino ab injuria defendentes, obnoxios vero culpæ, afficientes pœna legis tradita. Sicque subditos imperent, quemadmodum parentes liberis suis; ut scilicet innoxios diligant, culpam committentes coerceant puniantque, omnem justitiam ipsis, et in publicis et in privatis contractibus conservantes: neque ipsi solum id faciant, sed et talem sibi assessorem et consiliarium eligentes, aliosque qui circum ipsos sunt, ut ne videantur ipsi quidem citra culpam esse, per alios autem rapere et furari, quod multo etiam turpius est. Si quis contra hæc fecerit, et honorum confiscationem, et exsilium patietur: cupimus enim puras esse præsidium manus, ut indemnes subditos conservemus.

καὶ δήμευσιν καὶ ἔξορίαν ὑποστήσεται, καὶ τὴν ἀπαιτούμεν εἶναι τῶν ἀρχόντων τὰς χεῖρας, ἵνα τοὺς

5. Jubemus provincialibus, hoc est, Dei amatissimo episcopo, allisque qui in ea regione primas obtinent, si præsides regionis quidpiam erga provinciam injuste fecerit, nobis supplicare, factamque supplicationem ad nos transmittere, in qua delicta præsidis contineantur. Nos enim istis cognitis mittemus aliquem qui in ista inquirat, ut in qua regione commisit, ibi et pœnas commissi sui luat, ut alii hoc exemplo commonefacti similia tentare non audeant.

6. Jubemus ut præsides provinciarum omnimodo prius depositum imperium quinquaginta dies in provinciis commorentur, ut accusare ipsos volentibus respondeant. (l. 1, e Ut omn. judic. tom. c.) Quod si vero contigerit quempiam ex ipsis ante completos quinquaginta dies de provincia excedere, jubemus omnes ab ipso damnum passos, convenire

θεῖντι θαρβήσαντες παρὰ τῶν εἰς τὰς εἰρημνίας ἀρχὰς παριόντων, ἢ συγχωροῦντες τῇ οἰκείᾳ τάξει τοιοῦτόν τι πράττειν καὶ προσαγγελοῦν οὐ θαρραύοντες, οὐ μόνον τετραπλάσιον ἀποδώσουσι πᾶν ὅσον εἰλήφασιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἀγανάκτησιν ὑποστήσονται, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ κίνδυνον εὐλαθηθήσονται· καὶ γὰρ [f. εἰ γὰρ οἱ] ἀμφ' αὐτοὺς ὄντες, καὶ ἡ πειθομένη τάξις αὐτοῖς πλέον τι τῶν παρ' ἡμῖν συγκεχωρημένων, ἐπιχειρήσασιν λαβεῖν, αὐτοὶ τε ὑποκείσονται τοῖς ἐζημιωμένοις, καὶ εἰς τὸ τετραπλάσιον ἀποδώσουσιν· ἐκπεσοῦνται δὲ καὶ οὐσίας [f. ἀξίας] καὶ ζώνης πρὸς τῷ καὶ τιμωρίαις ὑποβάλλεσθαι πρεπούσαις τοῖς πλημμελήμασιν.

γ'. Τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἀμίσθως παραλαμβάνοντας τὰς ἀρχὰς, κελεύομεν πρῶτον σπούδασμα εἶχειν, τοῖς δημοσίοις ἀγρόπῳως προσέχειν, καὶ τοὺς μὲν ἀγνωμονοῦντας καὶ ἀμελοῦντας ἐν τοῖς ἀναγκαίοις, μετὰ πάσης εἰσπράττειν τῆς σφοδρότητος, μηδὲν ὑποκατακλινομένους, μηδὲ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου κέρδος τι παντάσῃ ἐννοοῦντας, τοῖς δὲ εὐγνώμοσι πατρικῶς προσφερεσθαι.

δ'. Τοὺς ἄρχοντας κελεύομεν, τοὺς ἡμετέρους ὑπηκόους, φυλάττειν πανταχόθεν ἀνεπηρέαστους, οὐδ' ὅτιοῦν παρ' οὐδενὸς αὐτῶν κομιζομένους, ἴσοι δὲ ἐν ταῖς δημόδεσι στάσεσιν ἔστωσαν ἐπεξιόντες τοῖς ἁμαρτήμασιν, καὶ τοὺς μὲν ἀνευθύνοῦς, πανταχόθεν φυλάττειν καθαροῦς, τοῖς δὲ ὑπευθύνουσι, ἐπιτιθέμενοι τὴν κατὰ νόμον ποιήν, καὶ οὕτως ἄρχοντας τῶν ὑπηκόων, ὡσάν πατέρες υἱῶν ἔστωσαν, ἀγαπῶντες μὲν αὐτοὺς, ἀνευθύνοῦς ὄντας, ὑπευθύνους δὲ φαινομένους, σωφρονίζοντές τε καὶ τιμωροῦμενοι, καὶ πᾶσαν δικαιοσύνην, ἐν τε τοῖς δημοσίοις, ἐν τε τοῖς ἰδίοις συμβολαίοις, αὐτοῖς διατηροῦντες, καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνον τοῦτο πράττοντες, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀεὶ παρεδρεύοντα, τοιοῦτον λαμβάνοντες, καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς ἅπαντας, ὡς μὴ δοκεῖν ἐκείνους δῆθ' ἀνευθύνοῦς εἶναι, δι' ἐτέρων δὲ πλημμελεῖν τε καὶ κλέπτειν, ὅπερ εἶτι μᾶλλον αἰσχυρότερον ἔστιν. Εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα πράξῃ, ἔστω ὅτι εἰς τὸ σῶμα βᾶσανόν τε καὶ τιμωρίαν· καθαρὰς γὰρ ἀρχομένους ἀξιολογῶν φυλάξωμεν.

ε'. Κελεύομεν τοῖς ἐπαρχιώταις, τοῦτ' ἔστι, τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ πρωτεύουσιν, εἴτε [f. εἴτι] κατὰ τῆς ἐπαρχίας ἄδικον, ὁ δὲ τῆς χώρας ἄρχων διαπράξῃται, δεήσεις ποιεῖσθαι, καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναπέμπειν, καταλέγοντας τοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντος τὰ πλημμελήματα. Ἡμεῖς γὰρ ταῦτα μανθάνοντες στελοῦμεν τὸν ταῦτα ἐξετάσοντα ἐφ' ᾧτε αὐτὸν ἐνθα καὶ ἠδίκησεν, ἐκαίσε καὶ τὰς ποινὰς ὑποστρεῖν τοῦ πλημμελήματος, ὡς μηδὲ ἕτερόν τινα τοιοῦτο πράξαι θαρβήσαι πρὸς τὸ παράδειγμα βλέποντα.

ς'. Κελεύομεν τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἄρχοντας, πᾶσι τρόποις μετὰ τὸ ἀποθέσθαι τὴν ἀρχὴν πεντήκοντα ἡμέρας ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διατρίβειν, καὶ τοῖς ἐνάγειν αὐτοῖς βουλομένοις, ἀποκρίνεσθαι. Εἰ δὲ συμβαίνει τινὰ ἐξ αὐτῶν πρὸ τοῦ πληρῶσαι τὰς πεντήκοντα ἡμέρας, καταλιπεῖν τὴν χώραν, κελεύομεν πάντας τοὺς παρ' αὐτοῦ ζημίας τινὰς ὑπομείναντας,

συνέσαι παρὰ τῷ ὀσιωτάτῳ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπῳ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων, ἓνα ἕκαστον αὐτῶν ἀπτόμενον τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, φανεροῦν τὰς ἐπαχθείσας αὐτῷ ζημίας, καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου περιουσίας καθ' οὗ τὰ τοιαῦτα συνέστη ὑπομνήματα, πᾶσαν ζημίαν τοῖς βλαβεραῖς ἀποκαθίστασθαι· εἰ δέ τις τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν μετακληθεῖ εἰς ἄλλην ἀρχὴν, ἢ χρεῖαν [ἢ. χώραν], κελεύομεν αὐτὸν νόμιμον ἐντολέα προβαλλόμενον τοῖς τὰς ἐναγωγὰς ὑπὲρ ζημιῶν προτιθεῖσιν ἀποκρίνεσθαι, ὅπερ εἰ μὴ πράξει, θεσπιζόμενον ὑπομνήματα παρὰ τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, πράττεσθαι, καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ζημιῶν τῶν ἐπαχθεισῶν αὐτοῖς ὁμόσας· κατὰ τὴν τῶν πεπραγμένων δύναμιν, πᾶσαν ζημίαν ἀποδίδοσθαι, δῆλον ὅτι μηδενὸς χρόνου δυναμένοι παραγράφεσθαι, τῶν ἀδικημάτων τὴν εἰσπραξίν ἐφ' ὅσον ὁ ἀρχὼν τὴν ἀρχὴν διέπειν παρακεχώρηται.

ζ'. Κελεύομεν πάντας τοὺς ἀρχοντας, τοῦτο μὲν στρατιωτικούς, τοῦτο δὲ καὶ πολιτικούς δι' ἐαυτῶν ἀναζητεῖν, τοὺς ληστείας ἢ βίας ἢ ἀρπαγὰς πραγμάτων ἢ γυναικῶν ἢ ἄλλα ὅσα δήποτε ἀτοκήματα, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πλημμελοῦντας, καὶ τιμωρίας αὐτοῖς νομίμους ἐπάγειν, καὶ μὴδὲ ὑπὲρ τούτων τῶν αἰτιῶν κομίζεσθαι τι συνηθειῶν ὄνοματι, ὥστε πανταχόθεν, τῶν ἡμετέρων ὑποτελεῖς ἀβλαβεῖς φυλάττεσθαι· εἰ δέ τις τῶν ἀρχόντων ταῦτα μὴ παραφυλάξῃ, γινωσκέτω μὴ μόνον τῆς καταπιστευθείσης αὐτῷ ἀρχῆς γυμνοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ δέκα χρυσίου λυτρῶν ποινὴν καταβαλεῖν.

η'. Κελεύομεν μηδένα τῶν ἀρχόντων ἐξεῖναι χωρὶς ἀναγκαίας χρείας, ἀποδημίας ποιεῖσθαι, ἢ τὰς λεγομένας γύρας· εἰ δέ τις ἀνάγκη καλέσει τοιοῦτό τι γενέσθαι, δαπανήμασιν οἰκείοις τοῦτο ποιεῖτωσαν, οἳ τε ἀρχοντες, καὶ οἳ προσήκοντες αὐτοῖς, καὶ ἡ περὶ αὐτοὺς τάξις, μὴτε δὲ ἀγγαρείαις, ἢ τοῖς καλουμένοις ἐπιδημητικοῖς ἢ ἐτέρῳ ὅσῳ δήποτε ζημίᾳ, βαρύνειν τοὺς ἡμετέρους ὑποτελεῖς, μὴτε ἐξ συνηθείας ἐνομάζειν ἢ ζητεῖν, ὅπερ τυχόντινες τῶν προηγησαμένων, εἰς οἰκείον κέρδος, ἀδίκως ἐπεινόησαν· τὰ γὰρ κακῶς ἐπινοούμενα, οὐδὲ ἐκ μακρᾶς συνηθείας βοηθεῖσθαι βουλόμεθα.

TITULUS H.

Peri episcoporum kai χειροτονιῶν καὶ προβολῶν ἐκκλησιαστικῶν παρτολῶν.

α'. Ἐπίσκοπος ἐστὶν καὶ ἐπιτηρητῆς καὶ ἐπιμελητῆς πασῶν τῶν ἐκκλησιαζομένων ψυχῶν, τῶν ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ δύναμιν ἔχων τελετικὴν, πρεσβυτέρου καὶ διακόνου, καὶ ἀναγνώστου, καὶ ψάλτου, καὶ μοναχοῦ.

β'. Ἴδιον ἐπισκόπου, τοῖς μὲν ταπεινοῖς συγκατέρχεσθαι, καταρρονεῖν δὲ τῶν ἐπαιρομένων, καὶ πρὸς ταπεινώσειν ἔργῳ καὶ λόγῳ τῶν ὑπερηφάνων τὸ φρόνημα καθέλκειν, καὶ προκινδυνεύειν τοῦ ποιμνίου, καὶ τὴν ἐκείνου στενοχωρίαν, οἰκίαν ὀδύνην ποιεῖσθαι.

γ'. Κελεύομεν εἰ μέλλει ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθαι, συνελθῆναι τοὺς κληρικούς, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπὶ τρισὶ προσώμοις ψηφί-

apud sanctissimum metropoleos ejusdem provincie episcopum, et in rei memoriam unumquemque eorum tactis sacris Evangeliiis, illata ipsis damna manifestare, et ex ejus potestate apud quem ista sunt, omne damnum illis qui læsi sunt restitui. Si quis vero præsidum provinciarum in aliam præfecturam aut locum vocetur, jubemus ut per legitimum procuratorem respondeat illis, qui damni dati actionem ipsi intentant; quod nisi fecerit, decernimus ut (quemadmodum supra dictum est) apud sanctissimum episcopum memorialia acta conscribantur, iisque, qui de damno ipsis illato juraverint, ablata restitui, nulla videlicet admissa temporis præscriptione ad criminum animadversionem, eoque scilicet dum præsidi permissum fuerit provinciam suam administrare.

7. Jubemus omnes præsides, tam militares quam togatos, inquirere in hircocinia et rapinas, raptusque mulierum, aut alia quæcumque crimina in provincia commissa, et legitimas noxiis pœnas infligere, neque quidquam ob has causas accipere sub consuetudinis prætextu: ut ubique subditi nostri ab injuriis imunes conserventur. Si quis vero præsidum hæc non servaverit, sciat se non solum provincia sibi credita privatam iri, et decem auri libras pœnæ nomine persoluturum.

8. Jubemus ne cuiquam præsidum liceat sine necessaria causa, egressionem ex provincia facere. Si quæ vero necessitas eum ad hoc faciendum compulerit, propriis sumptibus id faciant, tam ipse, quam necessarii ejus, quique circum ipsum sunt apparitores: sed neque angariis, neque illis quæ pro ingressu dantur, neque aliis ullis sumptibus gravare subditos nostros ei permittimus; neque quæret aut prætendet hac in re consuetudinem, quam forte decessores ejus privati commodi causa excogitarunt: quæ enim male introducta sunt, ne ex longa quidem consuetudine, adjuvari volumus.

TITULUS VIII.

De episcopis, et eorum creatione, et omni ecclesiastica nominatione.

1. Episcopus est animarum omnium quæ ipsi creditæ sunt curator et conservator, habens in episcopatu suo absolutam potentiam in presbyteros, diaconos, anagnostas, psaltas et monachos.

2. Proprium episcopi est, cum humilibus quidem conversari, despiciere autem eos qui animo elato sunt, tum etiam verbis factisque arrogantium superbiam ad humilitatem trahere. Quævis pericula pro grege suo subire, et illius angustias propriis doloribus deputare.

3. Jubemus ut si episcopus ordinandus sit, conveniant clerici, et in illa civitate primi, ut super tribus personis decreta faciant, et unusquisque

manu sua subscribat, quod neque pretio, neque pollicitatione, neque amicitia, aut gratia, aut alio quovis affectu inducti sint, sed compertum habeant ipsos rectæ et catholicæ fidei vitæque inculpatæ, et jam tricesimum annum supergressos esse : scireque se quod neque uxorem neque liberos habeant, neque pellicem aut liberos naturales; sed si quis ex ipsis prius uxorem habuit, eam unicam fuisse, camque nec viduam, neque a viro dimissam, neque sanctis canonibus prohibitos, et ex tribus personis de quibus decretum factum est, optimus ordinetur. Adjiciatur præterea iudicio designantis, ut libello ab ipso facto cum propria subscriptione, continente testimonium de recta ejus fide, denuntiet et divinum adventum in sacra communione factum, et precationem in sacro baptismate, reliquasque preces. Sed et ipse designatus propria manu subscribat, quod neque per se ipsum neque per aliam personam dederit aut promiserit, aut posthac daturus sit, vel illi qui eum designavit, vel illis qui suffragio suo eum juverunt, aut denique omnino cuiquam, pro designatione in ipsum facta.

4. Jubemus episcopos creatos, si quem laicum prædicta electione dignum censuerint, hunc talem una cum aliis tribus clericis aut monachis allegere : ita quidem ut laicus hac ratione in episcopum adfectus non quidem episcopus creetur, sed primum clericis non minus quam trium mensium spatio adnumeretur, et sic sanctos canones sanctasque Ecclesiæ liturgias edoctus episcopus ordinetur : qui enim alios docturus est, non convenit eum post designationem ab aliis discere. Sed si quidem etiam dum laicis connumeraretur, jam sufficienter omnia edoctus fuerit, ad aliorum institutionem, in tali tempore præfinitum non servari, experientia sine periculo docuit.

5. Si is qui designandus est, tanquam non idoneus accusetur, differatur designatio et procedat inquisitio seu præsentis seu absente adversario, idque intra tres menses; et si designandus invenitur obnoxius culpæ, vel ex legibus vel ex canonibus designari prohibeatur, si vero innocens inventus sit, designetur. Quod si contra prædicta designatus fuerit, et ipse, et qui eum designavit, extra Ecclesiam ejiciuntur. Si vero adversarius præsens non ostenderit quæ affirmabat, aut deprehensus fuerit; si quidem clericus est, ex Ecclesia ejicitur, si vero laicus, competenter castigatur.

6. Si quis episcoporum, vel ante, vel post designationem suam, voluerit bona sua vel partem eorum, adjicere Ecclesiæ cuius episcopatum suscipit; non solum non prohibemus, liberumque jubemus esse ab omni accusatione et pœna præsentis legis, sed et ipsum omni laude dignum judicamus : quoniam hæc non est nundinatio, sed oblatio.

σμάτα ποιεῖν, καὶ ἕκαστον αὐτῶν χειρογραφεῖν ὁτιονδε διάδοσιν [f. οὔτε δὲ διὰ δόσιν], οὔτε ὑπόσχεσιν, ἢ φιλίαν, ἢ χάριν, ἢ ἄλλην οἶαν δὴποτε προσπάθειαν, ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ τριακοστὸν ἔτος τούτους εἶναι ἐπελέξαντο, καὶ ὅτι οὐδὲ γαμετὰς οὐδὲ παῖδας Ἰσασὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν ἔχειν, ἢ παλλακὴν ἢ παῖδας φυσικοὺς, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν εἶχεν καὶ αὐτὴν μίαν, καὶ οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀνδρὸς ἀποζευχθεῖσαν, οὐδὲ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένους, καὶ ἐκ τῶν τριῶν προσώπων τῶν ψηφισομένων, ὁ βελτίων χειροτονεῖσθω, ἐπιλογῆ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονουόντος, λιθέλλου παρ' αὐτοῦ γινομένου μεθ' ὑπογραφῆς ἰδίας, περιέχοντος περὶ τῆς ὀρθῆς αὐτοῦ πίστεως, ἀπαγγέλλειν δὲ τοῦτον, καὶ τὴν θέαν προσκομιδὴν, τὴν ἐπὶ τῇ ἀγία κοινωσίᾳ γινομένην, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι εὐχὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐχὰς, ἰδιόχειρον δὲ ὑπέχειν, καὶ αὐτὸν τὸν χειροτονούμενον, ὡς οὔτε δι' ἑαυτοῦ, οὔτε δι' ἑτέρου προσώπου δέδωκεν ἢ ὑπέσχετο, οὐδὲ μετὰ ταῦτα δώσει, ἢ αὐτῷ τῷ χειροτονουόντι αὐτὸν, ἢ τοῖς τὰ ψηφίσματα ποιησαμένοις, ἢ ἑτέρῳ τῶν πάντων τινὶ ὑπὲρ τῆς εἰς αὐτὸν γινομένης χειροτονίας.

δ. Κελεύομεν τοὺς ψηφισομένους, εἰ τινα κοσμικὸν ἀξίον τῆς προεξημένης ἐπιλογῆς εἶναι νομήσωσι, τὸν τοιοῦτον ἅμα ἄλλοις τρισὶ κληρικοῖς ἢ μοναχοῖς ἐπιλέξασθαι, οὕτω μέντοι, ἵνα ὁ κοσμικὸς τούτῳ τῷ τρόπῳ εἰς ἐπίσκοπον ἐπιλεγεί, μὴ ἐπίσκοπος χειροτονηθῆ, ἀλλὰ πρῶτον τοῖς κληρικοῖς οὐκ ἔλαττον τριῶν μηνῶν συναριθμηθῆ. καὶ οὕτω τοὺς ἀγίους κανόνας καὶ τὴν ἱεράν τῆς Ἐκκλησίας λειτουργίαν διδάσκει, ἐπίσκοπος χειροτονηθῆ. Ὅ γὰρ ἄλλοις ὀφείλων διδάσκειν παρ' ἑτέρων μετὰ τὴν χειροτονίαν, διδάσκεισθαι οὐκ ὀφείλει. Εἰ μέντοι γε ἤδη διδακτικὸς ἐστὶ καὶ ἐν τῷ λαϊκῷ ἀριθμούμενος τάγματι, καὶ μηδὲν ἐλλείπων ὅσα γε εἰς ἑτέρων ὀφέλειαν καὶ καταρτισμὸν, ἐπ' αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον μὴ παρατηρεῖσθαι χρόνον, ἢ πείρα παρέσχεν ἀκίνδυνον.

ε. Ἐὰν κατηγορηθῆ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ὡς ἀνεπιτήδειος, ἀναβαλλέσθω τέως ἡ χειροτονία καὶ προβαίνέτω ἡ ἐξέτασις παρόντος τοῦ ἀντιδίκου ἢ ἀπόντος, ἐντὸς τριῶν μηνῶν, καὶ κωλύεσθω ἡ χειροτονία καὶ εἰ εὐρεθῆ ὁ χειροτονούμενος ὑπαίτιος κατὰ νόμους ἢ κατὰ κανόνας, κωλύεσθω. Ἐὰν ἀνεύθυνος εὐρεθῆ, χειροτονεῖσθω· εἰ δὲ χειροτονηθῆ παρὰ τὰ εἰρημένα, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονῶν αὐτὸν, τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλονται. Ἐὰν δὲ ὁ κατηγορος παρών, μὴ δείξη ἃ διεβεβαίωσατο, ἢ ἀπολειφθῆ, εἰ μὲν κληρικὸς ἐστὶ, τῆς Ἐκκλησίας ἐκβάλλεται· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, δεόντως σωφρονίζετα.

ς. Εἰ τις τῶν ἐπισκόπων, εἴτε πρὸ τῆς ἰδίας χειροτονίας, εἴτε μετὰ τὴν χειροτονίαν βουληθῆ τὰ ἴδια πράγματα ἢ μέρος ἐξ αὐτῶν προσαγαγεῖν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ τὴν ἱεροσύνην λαμβάνειν, οὐ μόνον οὐ κωλύμενον [f. κωλύομεν], καὶ πάσης καταδίκης καὶ ποινῆς τοῦ παρόντος νόμου ἐλεύθερον αὐτὸν εἶναι θεσπίσαμεν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαίνου ἀξίον κρίνομεν· ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἀγορασία, ἀλλὰ προσφορά.

ζ'. Πρεσβύτερος χειροτονείσθω, μὴ ἦττων τρι-
 ἀκοντα χρόνων ἐν παρθενίᾳ μεμαρτυρημένος, ἢ μιᾶς
 γυναικὸς ἀνὴρ ὢν ἢ γεγονώς, καὶ ταύτης σεμνοτά-
 τής, καὶ τῶν ἄλλων ἀπηγορευμένων ἔργων ἡλευ-
 θερωμένος, καὶ τῇ κανονικῇ ἀδώροδοκίᾳ μαρτυ-
 ρία κατησφαλισμένος.

η'. Διάκονος ὀφείλει χειροτονεῖσθαι, μὴ ἦττων
 τῶν εἰκοσιπέντε χρόνων καὶ αὐτὸς ἐν παρθενίᾳ με-
 μαρτυρημένος, ἢ μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ ὢν ἢ γεγονώς,
 καὶ ταύτης σεμνοτάτης, καὶ τῶν ἄλλων ἀπηγορευ-
 μένων ἔργων ἡλευθερωμένος, καὶ τῇ κανονικῇ καὶ
 ἀδώροδοκίᾳ μαρτυρία κατησφαλισμένος.

θ'. Ὑποδιάκονος χειροτονείσθω μὴ ἦττων τῶν
 εἴκοσι χρόνων, κατὰ τὰς προειρημένας διατυπώ-
 σεις. Ἀπαγορεύομεν δὲ τοῦ λοιποῦ τὰς ὑπὸ τὸν
 ὄρον τοῦτον χειροτονίας· ἄτοπον γάρ μετὰ τὴν χει-
 ροτονίαν, πρὸς γαμικὰς ἐρχεσθαι συναφείας.

ι'. Ἀναγνώστης χειροτονείσθω, ἀφ' οὗτου οὖν
 χρόνου δύναται καὶ ἐπίσταται ἀναγινώσκειν.

ια'. Ψάλτης χειροτονείσθω ἀφ' οὗτου οὖν χρόνου
 καὶ αὐτὸς δύναται ψάλλειν.

ιβ'. Εἰ ἀναγνώστης δευτέραν γαμετὴν ἀγάγηται,
 ἢ πρώτην μὲν, χήραν δὲ, ἢ διαζευχθεῖσαν ἀνδρὸς,
 ἢ τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην,
 μηκέτι εἰς ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν βαθμὸν προβαί-
 νέτω.

ιγ'. Ὅσπερ κληρικὸν οἶον δῆποτε βαθμοῦ, ἐπι χρή-
 μασι προβάλλεσθαι οὐκ ἀνεχόμεθα, οὕτως οὐδὲ ξενοδό-
 χον, ἢ πτωχοτρόφον, ἢ νοσοκόμον, ἢ ἄλλου οἶου δῆποτε
 εὐαγοῦς οἴκου διοικητὴν, ἢ οἶον δῆποτε ἐκκλησιαστι-
 κὸν φροντισμὰ χειρίζοντα. Εἰ δὲ τοῦτο γένηται ποτε,
 καὶ ὁ διδούς, καὶ ὁ λαμβάνων, καὶ ὁ μεσίτης τῆς ἱερο-
 σύνης, ἦτοι τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἴας δῆποτε
 διοικήσεως γυμνωθήσεται, τῶν δὲ δόμων [f. δεδομένων]
 ἐκδικουμένων τῷ εὐαγεί τόπῳ, οὗτινος τὸ τοιοῦτο
 πρόσωπον τὴν χειροτονίαν, ἢ φροντίδα, ἢ διοίκησιν
 ἔλαβεν. Εἰ δὲ κοσμικὸς ἦ ὁ λαβὼν, ἢ μεσίτης γενόμε-
 νος, τὸ δοθὲν διπλοῦν ἀπαιτηθήσεται, καὶ ἀποκατα-
 σταθήσεται τῷ εὐαγεί τόπῳ οὗ τὸ τοιοῦτο πρόσωπον
 τὴν χειροτονίαν ἢ τὴν φροντίδα ἔλαβεν.

ιδ'. Εἰ τις κληρικὸς οἰουδῆποτε βαθμοῦ, ἢ διοικητὴς
 εὐαγοῦς τόπου πρὸ τῆς χειροτονίας πιστευθείσης αὐτῷ
 οἰασθῆποτε διοικήσεως ἢ φροντίδος, ἢ μετὰ ταῦτα
 βουλευθῆτε τῶν ἰδίων πραγμάτων προσαγαγεῖν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ ἐν ἣ χειροτονεῖται, ἢ τῷ τόπῳ οὗτινος τὴν
 διοίκησιν ἢ τὴν φροντίδα ἀναδέχεται, οὐ μόνον οὐ
 κωλύομεν τοῦτο γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μάλλον ἐπιτρέ-
 πομεν.

ιε'. Θεσπίζομεν ἐὰν ἐπίσκοπος μεσιτευόντων
 τινῶν ἐν χρυσίῳ καταβολῇ χειροτονηθῇ, καὶ τὸν
 δίδοντα καὶ τὸν λαμβάνοντα, καὶ τὸν μεσιτευόντα
 τῆς ἱεροσύνης ἢ τῆς τοῦ κλήρου τιμῆς κατὰ τοὺς
 ἱεροὺς κανόνας ἀποκινεῖσθαι, τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς
 αἰτίας δοθὲν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ ἐκδικεῖσθω ἢς ἡθου-
 λῆθη τὴν ἱεροσύνην ὠνήσασθαι· εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη
 ὁ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας τι λαβὼν, ἢ μέτρος τῶν

A 4 7. (Novell. 123, cap. 15.) Presbyter eligatur non
 minor triginta annis, testatæ virginitatis, quoque
 unius tantum mulieris vir, aut sit aut fuerit, ejus-
 que integerrimæ modestissimæque : sitque immunis
 a crimine omnis facti prohibiti, integrique et in-
 corrupti pecuniis animi testimonio munitus.

8. Diaconus eligi debet non minor viginti quinque
 annis, et ipse spectatæ virginitatis, quique unius
 tantum mulieris, ejusque modestissimæ, vir sit aut
 fuerit : sitque immunis a culpa omnis prohibiti
 facti, integri præterea et incorrupti pecuniis animi
 testimonio munitus.

9. Subdiaconus eligatur non minor viginti annis,
 secundum prædictas constitutiones; prohibemus
 vero in reliquum designationes intra hunc terminum
 venire ad copulas nuptiales.

10. Lector designetur ab eo tempore, quo novit
 et potest legere.

11. Psaltes designetur ab eo tempore, quo canere
 noverit.

12. Quod si lector secundam uxorem duxerit, aut
 primam quidem, sed aut viduam aut a viro separa-
 tam, aut aliquam denique cujus nuptiæ legibus, aut
 sanctis canonibus prohibitiæ sunt, nunquam postea
 ad alium aliquem ecclesiasticum gradum promovetur.

13. Quemadmodum clericum cujuscumque gradus
 sit non permittimus pecunia data designari; sic
 neque xenodochum, aut ptochotrophum, aut noso-
 comum, aut alicujus denique venerabilis loci præ-
 fectum, aut quodcunque ecclesiasticum munus sus-
 tinentem. Quod si vero id contigerit, et qui dedit
 ei qui accepit pecuniam, et mediator sacerdotii, aut
 quavis alia administratione ipsi concedita priva-
 bitur, iis quæ data sunt venerabili loco vindicatis,
 cujus talis persona, aut designationem, aut curam,
 aut administrationem accepit. Si vero laicus sit
 acceptor aut sequester pecuniæ, ejus quod datum
 erit duplum repetetur; et restituetur venerabili loco,
 cujus talis persona designationem aut curam ac-
 cepit.

14. Si quis clericus cujuscumque gradus, sive ad-
 ministrator venerabilis loci, vel ante designationem
 vel conceditam ipsi qualemcunque administratio-
 nem aut curam, vel postea voluerit aliquid ex pro-
 priis facultatibus conferre in ecclesiam in qua de-
 signatus est, aut locum cujus administrationem
 aut curam suscepit; non solum non prohibemus id
 fieri, sed etiam adhortamur.

15. Jubemus ut si episcopus mediantibus aliqui-
 bus ad pecuniæ pensionem designatus sit, et is qui
 dedit, et is qui accepit, et sequester removeantur
 a sacerdotio, vel a clerici honore, secundum sanctos
 canones. Quod autem talem ob causam datum est,
 ecclesiæ illi vindicetur, cujus sacerdotium mercari
 voluit. Si vero laicus sit, qui talem ob causam ali-
 quid accepit, aut qui mediator in hoc negotio fuit,

pecuniæ datæ in duplum repetitionem esse volumus.

TITULUS IX.

De officio episcoporum, presbyterorum, diaconorum, et in genere omnium ecclesiasticorum et monachorum.

1. Deo amantissimos episcopos nulla ratione tutores aut curatores qualiscunque personæ fieri permittimus.

2. Presbyteros, et diaconos, et hypodiatonos solo agnationis jure ad tutelam aut curatelam vocatos liturgiam suscipere permittimus.

3. Episcopum aut œconomum, aut alium clericum cujuscunque gradus, aut monachum, conductorem exactoremve publicorum vectigalium, aut alienarum facultatum et domus curatorem, aut procuratorem in litem, ut sponsorem fieri non permittimus.

4. Anantissimos Deo episcopos, proprias relinquere ecclesias, et in aliorum provincias abire volumus. Si vero necessitas aliqua id exegerit, non aliter quam cum litteris beatissimi ipsorum patriarchæ aut metropolitæ aut principali mandato id faciant, ita quidem, ut nec illis episcopis, qui sub beatissimo Constantinopolitano episcopo et patriarcha sunt, liceat sine ipsius permisso aut nostro jussu in regiam urbem venire: nam si etiam hoc modo episcopus qualiscunque fuerit, excesserit, non amplius uno anno ecclesiam suam relinquat, episcopus vero qui in regiam urbem (ita ut dictum est) venerint, ex quacunque fuerint diœcesi, ante omnia abire jubemus ad beatissimum Constantinopoleos archiepiscopum et patriarcham, atque ita ad nostram venire serenitatem. Quicumque autem contra constitutionem hanc nostram excesserint, aut supra definitum anni spatium, tempus aliquod extra propriam Ecclesiam fecerint, primum quidem non subministrari sumptus ab œconomis ejus Ecclesiæ ipsis volumus, deinde significari ipsis per litteras sacerdotum quibus parent, ut ad proprias Ecclesias redeant; et ipsi quidem episcopatu removeantur, sententia et judicio proprii archiepiscopi. Alii vero in ipsorum locum ex præsentis legis vi et potestate creentur: eadem hac lege obtinente et in clericos cujuscunque gradus fuerint aut ministerii.

ἀντ' αὐτῶν ἀμείνους χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν τοῦ κληρικῶν κρατοῦντος οἰουδὲποτε βαθμοῦ εἶναι ἢ [f. oi] ἐν ὑπηρεσίᾳ.

5. Episcopus et presbyteros prohibemus, ne a sancta communionem quempiam excludant, non probata causa propter quam ecclesiastici canones illud fieri jubent. Si quis autem contra prædicta, a sacra communionem quempiam excludat, ille quidem quoniam injuste a communionem exclusus est, solutus excommunicationem a superiore sacerdote, communionem dignum habebitur: qui vero eum excommunicare ausus fuit, omnibus modis a sacerdote cui subest, excludetur a communionem quanto tempore ipsi visum fuerit, ut quæ injuste fecit, juste erga se fieri

πράγματι γενόμενος, τὰ δοθέντα πράγματα ἐν δ. πλὴρ ἀπαιτεῖσθαι αὐτὸν κελεύομεν.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ τῶν ἀρμοζόντων ἐπισκόποις, καὶ πρεσβυτέροις, καὶ διακόνοις, καὶ ἀπλῶς πᾶσιν ἐκκλησιαστικοῖς καὶ μοναχοῖς.

α'. Τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἐκ μηδενὸς νόμου ἐπιτρόπους ἢ κουράτορας οἴου δὴποτε προσώπου γίνεσθαι συγχωροῦμεν.

β'. Τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους τῷ δικαίῳ καὶ μόνῳ τῆς συγγενείας εἰς ἐπιτροπήν ἢ κουρατορίαν καλουμένους τὴν λειτουργίαν ὑποδέχεσθαι συγχωροῦμεν.

γ'. Ἐπίσκοπον ἢ οἰκονόμον, ἢ ἄλλον κληρικὸν οἴου δὴποτε βαθμοῦ ἢ μοναχὸν, ἐκλήπτορα ἢ ἀπειτηνὴν δημοσίων συντελειῶν, ἢ μισθωτῆν τελῶν, ἢ ἀλλοτριῶν κτήσεων κουράτορα καὶ οἴκου ἢ ἐντολιᾶ δίκης, ἢ ἐγγυητὴν γίνεσθαι οὐ συγχωροῦμεν.

δ'. Τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις τὰς οἰκείας καταλιμπάνειν ἐκκλησίας, καὶ εἰς ἄλλων ἐπαρχίας παραγίνεσθαι ἀπαγορεύομεν· εἰ δὲ ἀνάγκη τις ἀπαιτεῖ, μὴ ἄλλως ἢ μετὰ γραμμάτων τοῦ μακαριωτάτου αὐτῶν πατριάρχου ἢ μητροπολίτου ἢ κατὰ βασιλικὴν δηλαδὴ κέλευσιν, τοῦτο ποιείτωσαν, οὕτω μὲντοι γε, ἵνα μηδὲ ἐκείνοις τοῖς ἐπισκόποις, οἳτινες ὑπὸ τὸν μακαριώτατον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχην εἰσὶν, ἐξεῖναι οἶκα ἐπιτροπῆς αὐτοῦ ἢ ἡμετέρας κελεύσεως κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν ἔλθειν· εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐπίσκοπος οἷος δὴποτε ἀποδημήσει, μὴ πλέον ἐνὸς ἔνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν καταλιμπανέτω Ἐκκλησίαν. Τοῖς δὲ ἐπισκόποις τοὺς κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν, ὡς εἴρηται, παραγενομένους, οἷας δὴποτε εἶεν διοικήσεως, πρὸ πάντων ἀπιέναι πρὸς τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχην, καὶ οὕτως δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν εἰσιέναι γαληνότητα. Τοῖς δὲ παρὰ ταύτην ἡμῶν τὴν διατύπωσιν ἀποδημῶσιν, ἢ ὑπὲρ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἔνιαυτοῦ χρόνου ἔξω τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας ποιούσιν, πρῶτον μὲν μὴ χορηγεῖσθαι παρὰ τῶν οἰκονόμων τῆς ἰδίας Ἐκκλησίας δαπάνας, ἔπειτα δὲ ὑπομιμητοκεσθαι αὐτοὺς διὰ γραμμάτων τῶν ἱερέων ὑφ' οὓς τελοῦσιν, ὥστε ἐπανελθεῖν εἰς τὰς ἰδίας ἐκκλησίας, ἑαυτοὺς μὲν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξωθεῖσθαι γνώμῃ καὶ κρίσει καὶ δοκιμασίᾳ τοῦ οἰκείου ἀρχιερέως· ἑτέρους δὲ παρόντος νόμου δύναμιν, τοῦτου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν

ε'. Τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, ἀπαγορεύομεν, μὴ χωρίζειν τινὰς τῆς ἁγίας κοινωνίας πρὶν ἢ αἰτία δευχθεῖν δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γενέσθαι κελεύουσιν. Εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα τῆς ἁγίας κοινωνίας τινὰ χωρίσει, ἐκεῖνος μὲν ὡς ἀδικῶς [f. ἀδίκως] ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυόμενος τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως τῆς ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας· ὁ δὲ χωρίσει τολμήσας, πᾶσι τρόποις ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως τῆς ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐκεῖνος συνίδει ἵνα ὁπερ ἀδικῶς ἐποίησεν, δικαίως ὑπομείη. Θεοπίστομον καὶ

τοὺς κληρικούς τοὺς ὑφ' ἑτέρα ἐνορίᾳ τεταγμένους, μηδαμῶς παρὰ γνώμην τοῦ οικείου ἐπισκόπου ἢ μητροπολίτου εἰς ἑτέραν ἐνορίαν μεταπίπτοντας, ἢ ἐν Ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι, ἢ χειροτονίαν ἀναδέχεσθαι. Ἐκ γὰρ τοῦ μὴ τὰ τοιαῦτα παραφυλάττεσθαι, πολλῆς ἀταξίας καὶ πλάνης πολλὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπληρώθησαν. Εἰ δὲ τις φωραθεῖ τὴν παρούσαν διάταξιν ἀθετῶν, εἰ μὲν τὴν οικίαν ἐνορίαν ἀπολιπὼν ἐν ἑτέρᾳ μόνον καταλέγῃ Ἐκκλησίᾳ μὴδένα βαθμὸν χειροτονίας προσλαβὼν, ἐπαναστρέφεται τοῦτον εἰς τὸν οικεῖον ἐπίσκοπον, τῆς ὑπερορίου Ἐκκλησίας ἐν ἣ καὶ ἀπ' ἀρχῆς κατελέγῃ ἐλαυνόμενος· εἰ δὲ καὶ χειροτονίαν προσέληψε, τοῦτον ἐπὶ τριετίας τῆς λειτουργίας ἀργούντα μένειν, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τῇ κρίσει τοῦ οικείου ἐπισκόπου τὴν αὐτοῦ συγγνώμην καταλιμπάνεσθαι.

ς'. Ὅσα πράγματα ἔσχεν ὁ ἐπίσκοπος πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς, δωρεῖται καὶ ἐκποιεῖται ὡς θέλει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διατίθεται εἰς αὐτά. Ὅσα δὲ ἐκτήσατο μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν, τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ διαφέρει, καὶ οὐδὲ διατίθεται εἰς αὐτά, εἰ μὲν ἄρα ἀπὸ γονέων ἢ θείων ἢ ἀδελφῶν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν περιήλθον.

ζ'. Τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ἀναγνώστας, καὶ ψάλτας οὖς πάντας κληρικούς καλοῦμεν, πράγματα οἷω δὴποτε τρόπῳ εἰς τὴν αὐτῶν δεσποτείαν περιελθόντα, ἔχειν ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν προστάττομεν καθ' ὁμοιότητα τῶν ἰδιοκτητῶν πεκουλιῶν, καὶ δωρεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι, κἂν ὑπὸ τὴν τῶν γονέων εἰσὶν ἐξουσίαν, οὕτω μὲντοι, ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ ὑπόπτων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν, τὸ νόμιμον μέρος κομίζεσθαι.

η'. Ὁ μέλλων εἰσιεῖν ἐν μοναστηρίῳ, διατίθεσθαι τὰ καθ' ἑαυτὸν πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ, ἐπεὶ προσκυρῶνται τῷ μοναστηρίῳ πάντα τὰ αὐτοῦ, κἂν μὴ βητικῶς φήσειεν εἰσαγεῖν αὐτά, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται κατ' οὐδένα τρόπον κύριος αὐτῶν.

θ'. Ὁ ἐπὶ παιδὶ μονάσας, δύναται καὶ μετὰ τὸ μονάσαι, εἰλεῖν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοῖς ἰδίοις παισὶ, φυλάττων ἑαυτῷ ἐν μέρος, ὃ καὶ τῷ μοναστηρίῳ ἀρμόζει· ἐὰν δὲ ἀδιάθετος τελευτήσῃ, τότε οἱ μὲν παῖδες αὐτοῦ λήφονται τὸ ἐξ ἀδιαθέτου, τοῦτ' ἔστι τὸ Φαλκίδιον, καὶ τὸ λοιπὸν δίδεται τῷ μοναστηρίῳ.

ι'. Ἐὰν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ ἴδιον μοναστήριον καὶ εἰς ἄλλο ἔλθῃ, εἰ τινα πράγματα ἐν τῷ καιρῷ καθ' ὃν τὸ μοναστήριον καταλείοιπεν ἔχειν φανεῖν, τῷ πρώτῳ τῷ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐξαρχῆς εἰσῆλθε, ταῦτα διαφέρειν κελεύομεν.

ια'. Τοῖς εὐλαβεστάτοις πρεσβυτέροις καὶ διακόνους, εἰ εὐρεθῇ ἐν [f. εὐρεθεῖεν] ὑπὲρ χρηματικῆς αἰτίας ψευδομαρτυρήσαντες, μὴ μὲντοι γε ὄρκῳ τὸ ψεῦδος βεβαιωσάμενοι, τούτους ἀρκέσει ἀντὶ βασάνων, ἐπὶ τρεῖς ἔνιαυτοὺς χωρίζεσθαι τῆς θείας ὑπηρεσίας, καὶ μοναστηρίοις παραδίδεσθαι· εἰ δὲ καὶ τὸς ψεῦδη [f. τῷ ψεῦδει] τὸν ὄρκον προσέθεσαν, ὃ κανὼν αὐτοὺς προεξέκοψε τῆς ἱεροσύνης· ἀλλ' οὕτω μὲν χρηματικῆς δίκης προκειμένης· Ὑπὲρ δὲ ἐγκλη-

A patiat. Jubemus etiam, ne clerici sub alio territorio collocati contra voluntatem proprii episcopi aut metropolitæ in aliud territorium venientes, aut in Ecclesiam allegantur, aut suffragia accipiant. Namque propter, hæc non observata multæ Ecclesiæ confusionibus et erroribus impletæ sunt. Si quis vero deprehensus fuerit hanc constitutionem violasse, siquidem proprium territorium relinquens, in aliam tantum Ecclesiam allectus fuerit, nullum adhuc gradum suffragiis adeptus, ad proprium episcopum redire debet, expulsus et Ecclesia in quam initio allectus fuerat. Si vero et suffragium aliquod accepit, hunc per triennium a liturgia vacare, et in reliquum pro iudicio episcopi sui ipsius veniam exspectare jubemus.

6. Quæcunque quidem bona episcopus habuit ante episcopatum, ea et donare, et alienare, et de iis disponere, prout velit potest. Quæcunque autem acquisivit post episcopatum, ea in Ecclesiam confert, neque disponere potest, siquidem a parentibus aut patris aut fratribus ipsius ad ipsum devoluta sunt.

7. Presbyteros, et diaconos, et lectores, et psaltas, quos omnes clericos vocamus, bono quæ qualicunque modo ad ipsorum dominium pervenerunt, habere ipsos in propria potestate decernimus ad similitudinem privatorum peculiarium, eaque donare secundum leges, et de iis disponere, quamvis in parentum potestate sint, possint: ita quidem ut ipsorum liberi, aut illis non exstantibus, parentes illorum legitimam partem auferant.

8. Monasterium intraturus, de omnibus rebus suis ante introitum disponat, quia monasterio dedicatus omnia sua, tametsi id verbis non expressum fuerit, secum infert, neque amplius ulla ratione existit dominus illorum.

9. Monachus factus, qui liberos habet, potest etiam postquam factus est, facultates suas dividere filiis suis, reservans sibi unam partem, quæ et monasterio competit. Si vero intestatus decesserit, tunc quidem liberi ejus ab intestato capient nimirum Falcidiam, et reliquum dabitur monasterio.

10. Si monachus relicto proprio monasterio in aliud se contulerit, si quæ bona illo tempore, quo monasterium reliquerit, habuisse compertus fuerit, ea monasterio, in quo initio fuit tradi jubemus.

11. Religiosissimis presbyterorum et diaconorum, siquidem inventi fuerint in pecuniaria causa falsum testimonium dixisse, mendacium tamen jurejurando non confirmantes, pro pœna sufficiet, in triennium divino ministerio prohiberi, et in monasterium includi: quod si mendacio jurejurandum adjunxerint, canon ipsos sacerdotio privat, idque si proposita causa pecuniaria fuerit, obtinebit. Si vero in criminalibus causis falsum testimonium

dixerint, manifestum est eos, uti divinis canonibus A
definitum est, omnino a clero excludi.

12. Gentiles, Judæi, et hæretici, neque militare, neque ullum in republica munus obire possunt; sed extrema infamia afficiuntur.

13. In clerum allecti, et monachico habitu assumpto, si postea ordinem suum desererint, et se in laicos reformaverint; neque militare, neque publicum obire possunt, sed simili cum prædictis contumelia afficiuntur.

14. Qui solitariam et monasticam vitam elegerunt, neque tutelam gerunt, neque causas aliorum agunt, ne quidem si necessarii fuerint, neque nisi propriam causam eamque unicam agere possunt, idque consensu ejus cui subsunt.

15. Monasteria et ecclesiæ ac præterea metropoles et episcopatus, non subjacent aut privatæ servituti aut publicæ: sunt enim ex omnibus selecti Deo, quemadmodum Levitica tribus juxta legem mosaicam ab omni ministerio exempta erat. Si quæ vero inevitabilis et publice conducens necessitas coegerit, quæ et hos propriæ salutis causa ad ministerium aliquod vocet; per ejus loci episcopos, et non per laicos omnino hoc ministerium subire cogentur.

16. Quod si quis dum divina mysteria aliaque sacra ministeria celebrantur, sanctam intrans ecclesiam vel episcopis vel clericis aliisque ministris ecclesiæ aliquid inferat injuriæ, jubemus ipsum tormentis subjici et in exilium mitti: si vero et ipsa divina mysteria cultumque turbaverit, vel celebrare prohibuerit, capite puniatur. Idem est et in litaniiis, in quibus episcopi aut clerici inveniuntur: nam si injuriam tantum fecerit, verberatus exsilio tradatur: si vero eas concusserit, capite plectatur. ποιήσει, βασάνους καὶ ἐξορίαν παραδοθῆ· εἰ δὲ καὶ τὸν ὄπομείνη.

17. Omnibus laicis interdiximus litanias facere sine sanctissimis episcopis, et religiosissimis clericis. Qualis enim est litania, in qua sacerdotes non inveniuntur, neque consuetas preces faciunt. Sed et venerandas cruces, cum quibus in litaniiis egrediuntur non alibi quam in venerabilibus locis deponi volumus, et si quando necessitas exegerit, ut litanix perficiantur, tunc solum illas venerabiles cruces capere eos qui solent illas ferre, et cum episcopo ac clericis litanias perficere jubemus.

19. Œconomos, xenodochos, nosocomos, et ptochotrophos aliosque venerabilium locorum administratores, aliosque omnes clericos, jubemus de administrationibus ipsis creditis, apud proprium episcopum cui subjacent, respondere, rationesque administrationis suæ ex animi sui sententia conficere, prout exiguntur.

ματικῶν αἰτιῶν εἰ ψευδομαρτυρίαν εἴποιεν ἐγγροψάμενοι, δῆλον ὅτι, ὡς τοῖς θεοῖς ὠρίσται κανόνι, τοῦ κλήρου ἀπογυμνοῦνται.

ιβ'. Ἕλληνας, καὶ Ἰουδαίους, καὶ αἰρετικοὺς, οὐτε στρατεύονται, οὐτε πολιτεύονται, ἀλλ' ἐσχάτως ἀτιμῶνται.

ιγ'. Οἱ τῷ κλήρῳ κατειλεγμένοι, καὶ τῷ μοναχικῷ σχήματι τελειωθέντες, εἶτα τὴν οἰκείαν τάξιν λιπόντες, καὶ εἰς λαϊκοὺς μετασχηματισθέντες, οὐτε στρατεύονται οὐτε πολιτεύονται, ἀλλὰ τοῖς προσεσημένοις ὁμοίως ἀτιμῶνται.

ιδ'. Οἱ τὸν μονήρην βίον ἐπανηρημένοι, οὐτε ἐπιτροπεύουσιν, οὐτε δίκας ἐτέρων λέγουσιν, οἷδ' ἂν συγγενεῖς εἴεν, οἱ τὰς δίκας ἔχοντες, πλὴν ὑπὲρ τῆς ἰδίας καὶ μόνον μονῆς, καὶ τότε συνέσει τοῦ ἡγουμένου.

ιε'. Τὰ μοναστήρια καὶ αἱ ἐκκλησίαι καὶ πρὸς τούτων αἱ μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπαὶ, οὐχ ὑπόκεινται οὐτε ἰδιωτικῇ ἀγγραείᾳ, ἤτοι δουλείᾳ, οὐτε δημοσίᾳ· ἀφαίρημα γάρ εἰσιν ἐκ πάντων οὗτοι τῷ Θεῷ, καθάπερ ἡ Λευίτις φυλὴ κατὰ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, πάσης ἀτελῆς ἦν λειτουργίας. Εἰ δὲ τις ἀπαραίτητος καὶ κοινωφελὴς χρεῖα κατεπέιγη, καὶ τούτους διὰ τὴν οἰκείαν σωτηρίαν πρὸς λειτουργίαν τινὰ καλοῦσα, διὰ τῶν κατὰ τὸν τόπον ἐπισκόπων, ἀλλ' οὐ διὰ λαϊκῶν ὄλως τὴν τοιαύτην δουλείαν τελέσουσιν.

ις'. Εἰ τις τῶν θείων μυστηρίων, ἢ τῶν ἄλλων ἁγίων λειτουργιῶν ἐπιτελουμένων, ἐν ἀγίᾳ εἰσελεύσιν ἐκκλησίᾳ, ἢ τῷ ἐπιτόκῳ ἢ τοῖς κληρικοῖς, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑπηρεταῖς τῆς ἐκκλησίας ὑβρεῶς τι ἐπάγοι, κελεύομεν τοῦτον βασάνους ὑπομείναι, καὶ εἰς ἐξορίαν πεμφθῆναι. Εἰ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ θεῖα μυστήρια καὶ τὰς θείας λειτουργίας ταραξοί, ἢ ἐπιτελεῖσθαι κωλύσοι, κεφαλικῶς τιμωρησῶ· τούτου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς λιταῖς, ἐν αἷς ἐπίσκοποι ἢ κληρικοὶ εὐρίσκονται, φυλαττομένου· ἵνα εἰ μὲν ὑβριν τις μόνον λίτον [f. λιτήν] διασκεδάσει κεφαλικὸν κίνδυνον

ιζ'. Πᾶσι τοῖς λαϊκοῖς ἀπαγορευόμεν, λιτάς ποιεῖν, δίχα τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς εὐλαβεστάτων κληρικῶν. Ποία γὰρ ἐστὶ λιτή ἐν ἣ ἱερεῖς οὐχ εὐρίσκονται, καὶ τὰς συνήθεις οὐ τελοῦσιν εὐχὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς τιμίους σταυροὺς μεθ' ὧν ἐν ταῖς λιταῖς ἐξέρχονται, μὴ ἀλλαγῶσε πλὴν εἰ μὴ εὐαγέσει τόποις ἀποτίθεσθαι, καὶ εἴποτε χρεῖα καλέσει λιτάς ἐπιτελεῖσθαι, τότε μόνον τοὺς αὐτοὺς τιμίους σταυροὺς λαμβάνειν τοὺς εἰωθότας φέρειν αὐτοὺς, καὶ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν κληρικῶν τὰς λιτάς ἐπιτελεῖσθαι.

ιη'. Τοὺς οἰκονόμους, καὶ ξηνοδόχους, καὶ νοσοκόμους καὶ πτωχοτρόφους, καὶ τοὺς τῶν ἄλλων εὐαγῶν οἰκων διοικητάς, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας κληρικοὺς, κελεύομεν ὑπὲρ τῶν ἐμπιστευθεισῶν αὐτοῖς διοικήσεων, παρὰ τῷ ἰδίῳ ἐπιτόκῳ ᾧ ὑπόκεινται, ἀποκρίνεσθαι, καὶ τοὺς λογισμοὺς τῆς καρδίας [f. οικείας] διοικήσεως πληροῦσθαι καὶ εἰσπράττεσθαι.

ΤΙΤΛΟΣ Γ.

Α

Περὶ τάξεως καὶ κριτηρίων.

α'. Θεσπίζομεν κατὰ τάξιν τὰ κριτήρια γνωρίζεσθαι καὶ διὰ τάξεως συνίστασθαι. Ὡς περ γὰρ οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο ἐν αἰσθητοῖς καὶ ἐγκοσμοῖς ἄνευ ποσότητος καὶ ποιότητος, οὕτως οὐδὲ κριτήριόν ἐστὶν ἄνευ τούτων τῶν δύο γενῶν. Τῇ γὰρ ποσότητι ἡ τάξις τῶν προσώπων· ἡ δὲ ποιότης τὴν ἄλλην τοῦ δικαίου ἐμφανίζει δύναμιν. Ὄταν δὲ τάξις καὶ δικαιοσύνη ἡρμοσται καὶ ἐξ ἀμφοῖν περαιωθῇ ἡ ἀλήθεια, δικαίως λέγεται τὸ δίκαιον ἀποδοθῆναι. Ὄταν δὲ χωρὶς τάξεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐπιτύχη, οὐ δικαίως τὸ δίκαιον λέγεται ἀποδοθῆναι.

β'. Πᾶν κριτήριον συνίσταται ἐκ τε προκαθεζομένων καὶ συγκαθεζομένων, καὶ ἐκ τῶν προϊσταμένων, καὶ τῶν δικαζομένων, ἢ δι' ἑαυτῶν ἢ δι' ἐντολῶν, οἷς ὁ νόμος δίδωσι τὴν ἐξουσίαν.

γ'. Διαφορὰ δὲ τῶν κριτηρίων δύο· τὸ μὲν γὰρ διὰ μόνων τῶν νόμων πρόεισι, τὸ δὲ διὰ κανόνων· ἔστι δὲ καὶ τρίτη διαφορὰ, τὸ ἐξ ἀμφοῖν, ἐκ τε τοῦ νόμου καὶ τοῦ κανόνος, φημί, συνιστώσα καὶ διορίζουσα.

δ'. Ἐκκλητός ἐστὶν ἐγκλησίς· τινος τῶν κριθέντων, κατὰ τινος κρίνοντος ὡς μὴ καλῶς κριθέντος, καὶ πᾶσα μὲν ἐκκλητός, καὶ ἐγκλησίς, οὐ πᾶσα δὲ ἐγκλησίς καὶ ἐκκλητός. Διαιρεῖται γὰρ τὸ τῆς ἐγκλήσεως ὄνομα, εἰς τε τὴν λεγομένην ἐκκλητόν, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἔχουσαν ἐγκλησίαν.

ε'. Τὸ αὐτοκρατορικὸν καὶ βασιλικὸν κριτήριον ἐκκλητικὸν οὐχ ὑπόκειται, οὐδὲ ἀναψηλαφᾶται ὑπὸ ἐτέρου ἄλλ' ὑφ' ἑαυτοῦ ἀεὶ ἐπανακρίνεται, καθὰ καὶ ὁ θεόπηγς Μωϋσῆς τὸ ἐπανακρίνειν τὰς κρίσεις εἰς νόμον ἔθετο.

ς'. Τὸ τοῦ πατριάρχου κριτήριον ἐκκλητικὸν οὐχ ὑπόκειται, οὐδὲ ἀναψηλαφᾶται ὑφ' ἐτέρου ὡς ἀρχὴ καὶ αὐτὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κριτηρίων. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ κριτήρια καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλύει καὶ ἀναστρέφεται· αὐτὸ δὲ οὕτε ἐκ τινος, οὕτε πρὸς ἕτερον· τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀρχὴ, ἐπανακρίνεται δὲ πνευματικῶς καὶ αὐτὸ ὑφ' ἑαυτοῦ.

ζ'. Ἡ τοῦ ἐπίσπου ψήφος ἐκκλητικὸν οὐχ ὑπόκειται, πλὴν ὑπὸ μόνου τοῦ βασιλέως.

η'. Ἡ τοῦ κοιλάστου ψήφος, ἐκκλητικὸν οὐχ ὑπόκειται, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ βασιλέως μόνου σκοπεῖται· εἰ γὰρ καὶ τῇ τάξει πρότερον τὸ τοῦ ἐπίσπου κριτήριον, ἀλλ' οὐδὲν ἄτοπον τὰ ἐκ μίαις ἀρχῆς προερχόμενα, τάξει μὲν ἀλλήλων προέχειν, μὴ δεῖσθαι δὲ ἕτερον ἐτέρου πρὸς διορθώσιν.

θ'. Τὰ γὰρ ἀρχοντικὰ κριτήρια ἐκκλητικὰ ὑπόκειται, καὶ ἀναψηλαφᾶται ὑπὸ τε τοῦ βασιλέως, ὑπὸ τε τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπίσπου καὶ τοῦ κοιλάστου· ὅσον γὰρ πύρρῳ ἀφίστανται τῆς ἀρχῆς, τοσοῦτον πλείονος καὶ τῆς βοήθειας, καὶ πλείονων τῶν διορθουμένων καὶ ἀναψηλαφώντων δέονται.

ι'. Θεσπίζομεν τοὺς περιφανεστάτους ἡμῶν πατρικίους, καὶ δὴ καὶ τοὺς μεγαλοπρεπεῖς πρωτοσπαθάρους, δι' ἐντολῆς τὰς χρηματικὰς ἀγωνίζεσθαι

PATROL. GR. CXIII.

TITULUS X.

De iudiciorum ordine, et iudiciis.

1. Decernimus ut ordine iudicia procedant et constituentur : namque ut in rebus sensibilibus nihil sine quantitate et qualitate creatum est, sic neque iudicium sine duobus his consistit ; quantitati enim tribuitur ordo personarum ; qualitas vero iustitiæ potentiam ostendit. Quotiescunque autem iustitia cum ordine conjuncta est, et ex utrisque veritas definitur, merito juste jus redditum dicitur : si vero sine ordine processerit, tametsi a veritate non aberraverit, non dicitur juste jus redditum.

2. Omne iudicium constat ex præsidibus, assessoribus, circumstantibus et litigantibus, vel per se vel per procuratores quibus facultas jure tributa est.

3. Iudiciorum differentiarum duæ sunt : quoddam enim solis legibus regitur, quoddam canonibus : est et tertium genus quod ex utrisque et legibus et canonibus constituitur.

4. Appellatio est provocatio alius de quo iudicium latum est contra aliquem iudicium, tanquam non bene iudicaverit. Et omnis quidem appellatio est provocatio, non omnis vero provocatio est appellatio. Dividitur enim provocationis vocabulum et in illam quæ dicitur appellatio, et in magistratum habentem provocationem.

5. (L. 1. § 1. ff. a. quib. app. non licet.) Imperialis et principalis sententia appellationi non subjacet, neque ab alio retractatur nisi a se ipso : quemadmodum et sacer Moses, retractandi iudicia potestatem ad legem retulit.

6. Patriarchæ sententia appellationi non subjacet, neque retractatur ab alio ; utpote Ecclesiastici iudicii princeps : ex ipsa enim omnia ecclesiastica iudicia, et in ipsam resolvuntur et revertuntur : ipsa vero neque ab aliquo, neque ad aliquem refertur, ipsa est enim princeps ; retractatur vero spiritualiter ipsa a se ipsa.

7. (L. un. ff. de off. præf. præf. et l. viii. C. de episc. audientia.) A præfecti prætorio sententia non appellatur, nisi ad solum principem.

8. Quæstoris sententia appellationi non subjacet, sed et ipsa a solo imperatore examinatur : tametsi enim ordine prior præfecti sententia, nihil tamen absurdi fuerit, ea quæ ab uno principio profiscuntur, ordine quidem alterum ab altero procedi, non indigere autem alterum alterius correctione.

9. Præsidales sententiæ appellationi subjacent, retractanturque et a principe, et a patriarcha, sed et a præfecto et quæstore : quanto enim longius absunt a principe, tanto majore auxilio et plurium correctione retractioneque indigent.

10. Decernimus et clarissimos nostros patricios, et magnificos protospatharios, per procuratorem pecuniarias quidem causas agere posse, non autem

16

criminales, sive ipsi aliis sive alii ipsis controversiam movere velint. Atque illud etiam despicimus, non solum ne cum iudicantibus præsilibus sedere ipsis liceat, quando ipsorum causa examinatur, sed ne quidem astare : utrinque enim periculosa res est, ab altera quidem parte sublimitas dignitatis contumelia afficitur, ab altera autem parte iudicium parum decora inæqualitate contaminabitur : vel astante illa cujus causa agitur, vel in consessu iudicium sedente, ut potior esse videatur. Post magnificentiſsimos autem protospaliarios, licentia sit omnibus vel per se ipsos, vel per procuratores causam suam agere.

11. Neminem in ecclesiastico aliquo gradu constitutum, vel episcopum, vel presbyterum, vel diaconum, vel quemvis alium ex catalogo sacerdotali volentem vel invitum, sæcularibus iudiciis sisti sustinemus. Si enim quis aliquem ecclesiasticorum invitum ad sæculare iudicium trahat, a nostra serenitate competentem sustinebit coercionem. Si vero aliquis sacerdotum sæculari iudicio se stiterit, aut etiam prior ipse sententiam illic latam ecclesiastico auditorio prætulit; tametsi sibi jus inde reddi putet, a sacris canonibus condemnatur : ubi enim dignus esset consequi quæ desiderat, qui ab initio controversiæ a divinis decretis contumelia dignus iudicatus sit.

12. Amantissimos Deo episcopos nemo præsidium cogat ad iudicium venire, ut testimonium dicant : sed iudex mittat ad ipsos aliquos ex personis qui in ipsis ministerio sunt, ut, prout sacerdotes decet, coram Deo dicant quæ noverunt.

13. Amantissimos Deo episcopos in nulla pecuniaria causa ad civilem præsidem aut militarem invitos venire principali iussione concedimus. Sed præsidem qui id vel scripto vel sine scripto mandare ausus fuerit post cinguli aut dignitatis utique privationem viginti auri multari iubemus, darique eas Ecclesiæ, cujus episcopus ad ipsum venire coactus fuit.

14. Accusationem sacerdotis nemo laicorum præsidium instituat, nisi majestatis crimen accusatio contineat.

TITULUS XI.

De contrahendis et dirimendis sponsalibus, deque pupillis sponsalia contrahentibus, ac deinde prænitentibus.

1. Sponsalia Christianorum contrahuntur ab iis qui primæ sunt ætatis, post annum septimum, et deinceps; tam contrahentium voluntate, quam parentum et propinquorum consensu : siquidem legitime contraxerint, nec sint ex earum personarum numero, quæ prohibitiæ sunt : hoc est, contrahuntur per arrhas, sive per hypobola (1), sive per scripturas.

(1) Id est, incrementa dotis, ante nuptias promissa.

δικας, ἀλλ' οὐχὶ τὰς ἐγκληματικὰς, εἴτε κατ' αὐτῶν, παρ' ἐτέρων ἄγονται, εἴτε καὶ καθ' ἐτέρων αὐτοὶ κινεῖν βούλονται, καὶ τοῦτο δὲ αὐτοῖς ἀφορίζομεν, τὸ μῆτε συγκαθῆσθαι τοῖς δικάζουσιν ἄρχουσιν, ἢ νῆκα ἢ αὐτῶν ἐξετάζεται δίκη, ἀλλὰ μὴδὲ παρεστάναι πάλιν· ἐκατέρωθεν γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐστὶν ἐπισηφές. Διὰ μὲν γὰρ θατέρου, τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα ἐνυβρίζεται, διὰ δὲ τοῦ ἐτέρου, τὸ δικαστήριον εἰς ἀσχημοσύνην ἀνισότητος περιστάται, τοῦ μὲν τῶν δικαζομένων παρεστῶτος, τοῦ δὲ τῆ τῶν κριτῶν συνεδρῆ τὸ πλεόν ἔχειν ἐνδεδικνυμένου, μετὰ δὲ τοὺς μεγαλοπρεπεστάτους πρωτοσπαθαρῖους, ἅπασιν ἀδεια ἐστὶν βουλομένοις καὶ δι' ἑαυτῶν δικάζεσθαι, καὶ ἐντολέας προβάλλεσθαι.

ια'. Οὐδένα τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ ἀπλῶς τινὰ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, ἄκοντα ἢ ἐκόντα κριτηρίου κοσμικοῦ παρίστασθαι ἀνεχόμεθα. Εἰ γὰρ ἄκοντά τις ἄγοι τιτὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πρὸς κριτήριον κοσμικόν, παρὰ τῆς ἡμετέρας γαληνότητος τὴν πρόπουσαν ὑποστήσεται παιδεύσειν· εἰ δὲ ἐκὼν ὁ ἱερατικὸς τῷ κοσμικῷ κριτηρίῳ παραστή, ἢ καὶ πρῶτος τὴν ἐκείθεν κρίσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀκροατηρίου προτιμήσεται, οὗτος κἂν ἐκείθεν νομίση τὸ δίκαιον λαθεῖν, ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καταδικάζεται· ποῦ γὰρ ἄξιον τυχεῖν ὧν ζητεῖ, ὁ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος ἀπὸ τῆς τῶν θεῶν θεσμῶν καταβαλλόμενος ὕδρωσ.

ιβ'. Τοὺς θεοφιλεστάτους, οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων ἀναγκάσει εἰς δικαστήριον παραγενέσθαι, δεῦναι μαρτυρίαν, ἀλλ' ὁ δικαστὴς πεμπέτω πρὸς αὐτοῦς τινὰς ἐκ τῶν προσώπων τῶν ὑπηρετούμενων αὐτῷ, ἵνα κατὰ τὸ πρέπον ἱερεῦσιν ἐνώπιον Θεοῦ εἴπωσιν ἃ γινώσκουσιν.

ιγ'. Τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ὑπὲρ οὐδεμιᾶς χρηματικῆς αἰτίας πρὸς ἄρχοντα πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν ἄκοντα παραγενέσθαι ἢ παρίστασθαι διὰ βασιλικῆς κελεύσεως συγχωροῦμεν· ἀλλὰ τὴν ἀρχοντα τὸν εἴτε ἐγγράφως εἴτε ἀγράφως· τοῦτο προσταξάσαι τολμήσαντα μετὰ τὴν τῆς ζώνης ἦτοι τοῦ ἀξιώματος· τὴν ἀφαίρεσιν εἰκοσι χρυσίου λιτρῶν ποινήν καταβάλλειν κελεύομεν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ ὁ ἐπίσκοπος, ἀχθῆναι ἢ παραστήναι προστετάχθη.

ιδ'. Κατηγορίαν ἱερέως οὐδεὶς τῶν ἐν τῷ λαϊκῷ κατελεγεμένων ἀρχόντων οὐδεμίαν δικάζειν πλὴν εἰ καθοσιώσεως ἐγκλημα ἢ κατηγορίαν περιέχει.

TITULUS IA'.

Περὶ συστάσεως μνηστείας, καὶ λύσεως αὐτῆς, καὶ περὶ ὄρφανῶν μνηστευομένων, καὶ μεταμελουμένων.

α'. Συνίσταται μνηστεία Χριστιανῶν ἐπὶ τοῖς ἐν πρώτῃ ἡλικίᾳ ἀπὸ ἑπταετοῦς χρόνου, καὶ εἰς τὸν ἑξῆς, ἐκ τε τῆς τῶν μνηστευομένων ἀρεσκείας, καὶ τῆς ἐκ γονέων καὶ συγγενῶν αὐτῶν συναιρέσεως, ἐὰν οἱ συναλλάσσοντες νομίμως συναλλάσσωσι, καὶ μὴ ὦσιν ἐκ τῶν κεκωλυμένων, τουτέστι, δι' ἀρραβῶνων, ἦγουν ὑποβάλλων, ἢ δι' ἐγγράφων.

β'. Εἰ δὲ δόξη τὸν δίδοντα τὸν ἀρραβῶνα διαστρέψαι, καὶ μὴ συναλλάξαι, ἀπόλλειν αὐτὸν τὸν ἀρραβῶνα.

γ'. Εἰ δὲ τὸ μέρος τῆς κόρης θελήσῃ διαστρέψαι, καὶ μὴ συναλλάξαι, παρεχέτω διπλοῦν τὸν ἀρραβῶνα, τουτέστιν αὐτὸν τὸν ἀρραβῶνα, καὶ ἄλλο τοσοῦτον.

δ'. Εἰ δὲ ἐγγράφως στιχῆσαι τις, καὶ δόξῃ διαστρέψαι, κατὰ τὸ ἔγγραφον αὐτοῦ ἀπολογῆσεται τῇ κόρῃ.

ε'. Εἰ δὲ τὸ μέρος τῆς κόρης χωρὶς αἰτίας νόμῳ γυρωζομένης δοκιμάξῃ διαστρέψαι, τὸ αὐτὸ μέτρον, ὅπερ ἐγγράφως ἐκεῖνος ὠμολόγησε, παρεχέτω τῷ μνηστευσαμένῳ, μετὰ καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ γενομένης ὁμολογίας, καὶ ἀπαλλασσέτω.

ς'. Εἰ δὲ τις ὀρμάσῃται κόρην, καὶ ἴσως διὰ μίσος, ἢ τρόπον τὸν οἰονδήποτε, ὑπερτίθεται ποιῆσαι τὸν γάμον, ἕως δύο ἐτῶν ὑποκείσθαι τὴν κόρην ἐκδέχασθαι αὐτὸν, καὶ μετὰ τοῦτο ἵνα διαμαρτύρηται αὐτῷ τὸ μέρος τῆς κόρης, ποιῆσαι τὸν γάμον. Καὶ εἰ μὲν καταδέξεται· ἀπειτοίγε ἄδειαν ἔχειν τὴν κόρην ζευχθῆναι ὧσιν βούλεται, ἐγκρατοῦσαν καὶ ἄπερ ἐλαθεῖν ἐκ τοῦ μνηστευθέντος αὐτῆς.

ζ'. Εἰ δὲ εἶσι παῖδες μὴ ἔχοντες γονεῖς, εἴτε παλικάριον, εἴτε κοράσιον, καὶ ἐξ ὑποβολῆς τινῶν ἐποίησαν μνηστείαν, καὶ ὕστερον μετενόησαν, ἕως τοῦ πεντεκαίδεκάτου χρόνου ἄδειαν ἔχειν ἀναλῦσαι τὸ συνάλλαγμα ἀζημίως, ὡς ὄρφανῶν αὐτῶν ὄντων, καὶ μὴ γνωσκόντων τὰ συμφέροντα αὐτοῖς. Εἰ δὲ εἰς ἡλικίαν ἔλθωσιν, ὡς φρόνησιν ἔχοντες, εἴ τι ποιήσωσιν, οὐκ ἔχουσιν ἄδειαν τοῦ λοιποῦ διαστρέψαι.

TITULUS IB'.

Περὶ γάμων ἐπιτετραμμένων καὶ κεκωλυμένων, πρώτου καὶ δευτέρου, ἔγγραφου καὶ ἀγγράφου.

α'. Συνίσταται γάμος Χριστιανῶν εἴτε ἐγγράφως, εἴτε ἀγγράφως, μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναίκος, τοῦ εἶναι τὴν ἡλικίαν πρὸς συνάφειαν ἡρμοσμένην, τοῦ μὲν ἀνδρὸς, ἀπὸ πεντεκαίδεκαετοῦς χρόνου· τῆς δὲ γυναίκος, ἀπὸ τρισκαίδεκαετοῦς χρόνου, ἀμφοτέρων ἑλόντων, καὶ τῆς τῶν γονέων συναινέσεως προηγουμένης.

β'. Κεκώλυνται δὲ, ὅσοι ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος ἀλλήλοις προσηνώθησαν· τουτέστιν, ἀνάδοχος ἐκ τῆς τοιαύτης θυγατρὸς, καὶ τῆς ταύτης μητρὸς. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ αὐτοῦ υἱός, ἐκ τῆς τοιαύτης μητρὸς. Καὶ ὅσοι ἐξ αἵματος συγγενεῖς [αἱ συγγενεῖαι:] ἀλλήλοις γνωρίζονται, τουτέστι γονεῖς πρὸς τέκνα, ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφάς, καὶ τὰ τούτων τέκνα, οἱ λεγόμενοι ἐξ ἀδελφοί, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἐκτόμενοι παῖδες καὶ μόνον. Καὶ ὅσοι ἐξ ἐπιγαμίας γνωρίζονται συγγενεῖς, πατρῶς εἰς προγόνην, πενθερὸς πρὸς σύμφην, πρόγονος εἰς μητρειάν, ἀδελφὸς πρὸς σύμφην, ἤγουν γυναῖκα ἀδελφοῦ. Ὁμοίως πατὴρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, δύο ἀδελφοὶ εἰς δύο ἀδελφάς. Ἔτι δὲ καὶ ὅσοι ἐξ ἐνδὸς ἀναδόχου διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀνεγεννήθησαν

2. Quod si visum fuerit ei, qui arrham dedit, divertere, nec perficere contractum, arrham ipse amittat.

3. Sin puellæ pars divertere, nec contrahere voluerit, arrham duplam præstet, hoc est, arrham ipsam, et alterum tantum.

4. Quod si quis interveniente scriptura rem peregerit, et divertere visum fuerit: secundum id quod scriptura continetur, puellæ satisfaciet.

5. At si puellæ pars absque causa lege cognita divertendum statuit, eandem summam, cujus ille nomine per scripturam cavit, sponso præstet, una cum cautione ab ipso exposita, et a contractu cedat.

6. Si quis autem puellam petierit, et fortassis ex odio, vel alio quocunque modo nuptias exsequi supersederit: ad biennium puella tenetur, hominem ut exspectet, quo decurso, testationem puellæ pars interponat, ut nuptias exsequatur. Ac siquidem paruerit, recte est: sin autem, puellæ facultas esto nubendi cui volet, ea quoque retinenti, quæ a sponso consecuta fuit.

7. Quod si pueri sunt parentibus orbat, sive masculus, sive puella, et hortatu ac suggestione quorundam sponsalia contraxerunt, quorum postea pœnituit: ad decimum quintum annum usque licentiam habeant citra pœnam rescindendi contractum, ut qui pupilli sint, nec quid ipsis expediat, intelligant. Ad pubertatem vero si pervenerint, et aliquid peregerint: tanquam intelligentia præditi, nullam ex eo tempore divertendi facultatem habeant.

TITULUS XII.

De nuptiis concessis et prohibitis, primis ac secundis, interveniente scriptura, vel non interveniente contractis.

1. Nuptiæ Christianorum vel interveniente scriptura vel citra scripturam contrahuntur inter virum et mulierem, ita ut ætas apta sit ad copulationem; viri quidem, ab anno quintodecimo; mulieris autem, ab anno decimotertio: utrisque volentibus, et parentum consensu præcedente.

2. Contrahere prohibiti sunt, quotquot ex sacro et salutari baptismate sibi invicem conjuncti sunt: hoc est, susceptor arcetur ab ejusmodi filia et ipsius matre. Similiter et filius ipsius, ab ejusmodi matre. Tum quotquot ratione sanguinis esse inter se propinquos agnoscuntur, hoc est, parentes cum liberis, fratres cum sororibus, et horum liberi, qui fratrum liberi dicuntur, et qui ex his dumtaxat agnoscuntur liberi; tum quotquot ex affinitate cognati agnoscuntur: vitricus cum privigna, socer cum nuru, privignus cum noverca, frater cum fratria, id est, uxore fratris. Similiter pater et filius cum matre. ac filia, duo fratres cum duabus sororibus. Præterea qui per unum susceptorem ex sancto baptismate renati sunt fratres spirituales, hoc est, masculus

et puella. In omnibus hisce modis nec sponsalia A contrahantur.

3. Interveniēte scriptura nuptiæ contrahuntur, per comprehensum scripto dotale instrumentum, factum sub tribus fide dignis testibus, secundum ea, quæ recens a nobis pie sanciantur : ita ut in eo maritus de accepta dote integra caveat, deque certa et omnis imminutionis experte dotis custodia sive conservatione; una cum ea summa, quæ forte illi dotis augendæ nomine ab ipso data est : ascribendo denique in hoc instrumento, quod ab eo exponitur, liberorum non exstantium casu.

Scolium.

Casus non exstantium liberorum, est pars quarta B dotalis hypoboli, sive dotis auctæ. Exempli causa. Dos mulieris viginti libræ sunt. Pronissam mulieri a marito hypobolum vel incrementum dotis, libræ decem. Utraque permista sunt libræ triginta. Harum triginta librarum pars quarta sunt libræ septem semis. Igitur a marito præter hypobolum, hæ quoque libræ septem semis exiguntur.

Quo fiet, ut inter eos instrumenta tria conficiantur: duo quidem pro dotis sygraphis, tenoris ejusdem ; tertium vero, quod uxori a marito exponitur. Nec stipulato promittetur aut conscribetur a marito donatio propter nuptias, quæ dotis ad ipsum allatæ summam æquet.

4. Quod si fato mulier absque liberis ante maritum defuncta fuerit, quartam ille dumtaxat partem totius (ut dictum est) ab se cautæ dotis lucri sui nomine retinet, ac reliquam ejusmodi dotis partem C quartam cum semisse vel ex suprema voluntate mulieris hæredibus restituat, vel aliis ejus hæredibus, qui ad successionem ab intestato vocantur, reddat.

5. Sin maritus ante conjugem suam sine liberis decesserit, consimiliter illa præter integram cautæ sibi dotis restitutionem, etiam partem quartam dotis ipsius ex relictis a marito suo omnis generis rebus sive bonis nomine casus non exstantium liberorum pro lucro suo capiet : et omne, quodcumque superest, patrimonium ejus, vel ad hæredes ex suprema ipsius voluntate, vel ad eos, qui ab intestato ei succedunt, perveniet.

6. Quod si liberis exstantibus, ante conjugem suam maritus decesserit : uxor, id est, eorumdem liberorum mater, in potestate sua tam dotem ipsam, quam universum mariti patrimonium retineat, et universam domus ipsa curam et administrationem gerat, ubi palam descriptionem publicam fecerit, hoc est, inventarium totius, quod a marito suo relinquatur, patrimonii ; et omnis generis facultatum, adjectis eidem descriptioni vel inventario cunctis etiam bonis suis dotalibus, et iis, quæ in rebus extra dotem constitutis habet : quæ quidem extradotalia demonstrare per efficaces probationes debet, ea se scilicet in viri sui domum attulisse, jamque post mortem illius exstare ; non habentibus ejus li-

ἀδελφοὶ πνευματικοί, τουτέστι: παλικάριον καὶ κοράσιον. Ἐπὶ τούτοις πᾶσι τρόποις [αἱ τόποις] μὴδὲ μνηστῆρα γενέσθω.

γ'. Ἐγγραφός [αἱ ἐγγράφως] γάμος συνίσταται δι' ἐγγράφου προικίου συμβολαίου, ὑπὸ τριῶν αξιοπίστων μαρτύρων, κατὰ τὰ παρ' ἡμῶν ἀρτίως εὐσεβῶς νομοθετούμενα· ὥστε ἐν αὐτῷ ὁμολογεῖν τὸν ἄνδρα τὴν τε ἐντελῆ τῆς προικὸς οἰκείωσιν, καὶ ἀδιάπτωτον καὶ ἀμείωτον αὐτῆς παραφυλακὴν καὶ συντήρησιν, μετὰ καὶ τῆς, ὡς εἰκός, παρ' αὐτοῦ ἐν ἐπαυξήσει ἀποχαρισθείσης αὐτῇ ποσότητος, ἐγγραφομένου ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ ἐκτιθεμένῳ συμβολαίῳ κάσσου ἐξ ἀπαιδίας.

Σχόλιον.

Τὸ ἐξ ἀπαιδίας κάσσον, τέταρτον μέρος τοῦ προικίου ὑποβόλου ἐστίν. Ὡς ἐν ὑποθέσει λέγομεν· Ἔστιν ἡ προίξ τῆς γυναίκος, λίτραι κ'· τὸ δὲ ὑπογεθὲν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τῇ γυναικὶ ὑπόβολον, λίτραι ι'. Ἀμφότερα μιγνύμενα γίνονται λίτραι λ'. Τὸ τέταρτον τῶν τριάκοντα γίνονται λίτραι ἑπτὰ ἡμισυ. Ἀπαιτεῖται ὁ ἀνὴρ ἐξωθεν τοῦ ὑποβόλου καὶ ταύτας τὰς ἑπτὰ ἡμισυ λίτρας·.

Τριῶν δηλονότι συμβολαίων μεταξὺ αὐτῶν προερχομένων· δύο μὲν ἀντὶ συγγράφων τῆς προικὸς ἰσοδυνάμων· τοῦ δὲ ἐτέρου παρὰ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκτιθεμένου. Καὶ μὴ ἐπερωτᾶσθαι ἢ καταγράφεσθαι παρὰ τοῦ ἀνδρὸς; ἰσόμετρον τῆς εἰσαγομένης αὐτῷ προικὸς προγαμιαίαν δωρεάν.

δ'. Καὶ εἰ δεήσει τὴν γυναῖκα παίδων ἀνευ πρὸ τοῦ ἀνδρὸς τελευτῆσαι, τετάρτην μοῖραν καὶ μόνον ἐκ πάσης, ὡς εἴρηται, ὁμολογηθείσης παρ' αὐτοῦ προικὸς εἰς ἴδιον κέρδος ἐγκρατεῖν αὐτὸν, καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἡμισυτέταρτον μέρος τῆς τοιαύτης προικὸς ἢ εἰς τοὺς ἐκ τελευταίας αὐτῆς βουλήσεως κληρονόμους ἀποκαθίστασθαι, ἢ εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου καλουμένους αὐτῆς κληρονόμους ἀποδίδοσθαι.

ε'. Εἰ δὲ ὁ ἀνὴρ πρὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς παίδων ἐκτὸς ἀποβιώσει, ὁμοίως πρὸς τῇ ἐντελεῖ ἀποκαταστάσει τῆς ὁμολογηθείσης αὐτῇ προικὸς, καὶ τέταρτον μέρος τῆς τοιαύτης προικὸς ἐκ τῶν ἐγκαταλειφθέντων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς παντοίων πραγμάτων ἐπ' ὀνόματι κάσσου εἰς κέρδος οἰκείου λαμβάνειν αὐτήν, καὶ τὴν περιττευομένην ἀνδρῶσαν [αἱ αὐτοῦ] ἀπασαν ὑπαρξίν ἢ εἰς τοὺς ἐκ τελευταίας αὐτοῦ βουλῆσεως, ἢ εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου αὐτοῦ κληρονόμους περιέρχεσθαι.

ς'. Εἰ δὲ παίδων ὑπόντων ὁ ἀνὴρ πρὸ τῆς οἰκείας γαμετῆς τελευτῆσει, τὴν γυναῖκα, ἢ γοῦν τὴν τῶν αὐτῶν τέκνων μητέρα, ἐγκάτοχον τῆς τε προικὸς αὐτῆς καὶ ἀνδρῶσας ἀπάσης ὑπαρξέως εἶναι, καὶ αὐτὴν τὴν πᾶσαν τοῦ οἴκου ποιεῖσθαι φροντίδα τε καὶ διοικήσιν, προδῆλως δημοσίαν ἀναγραφὴν ποιουμένης αὐτῆς, ἢ τοι ἰμβέντων πάσης τῆς καταλιμπανομένης ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς παντοίας ὑπαρξέως τε καὶ περιουσίας, συγχειμένων ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀναγραφῇ καὶ τῶν προικιμαίων αὐτῆς πραγμάτων, καὶ ἂ ὑπαισιν αὐτῇ καὶ ἐν ἐξωπροίκους, ὀφειλοῦσης αὐτῆς τὰ ἐξώπροικα δεῖξαι δι' ἐνεργῶν συστάσεων, ὡς ταῦτα εἰσήγαγεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ φαίνονται μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν, μὴ δυναμένων

τῶν αὐτῆς τέκνων ἀντικαθίστασθαι αὐτῇ, ἢ ἐπιζητεῖν παρ' αὐτῆς πατρῶαν ὑπόστασιν· τούναντίον μὲν οὖν καὶ πᾶσαν τιμὴν, καὶ ὑπακοήν, κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐντολήν, προσαγόντων αὐτῇ ὡς μητρὶ· προδῆλως ὀφειλοῦσθαι αὐτῆς, καθὼς πρέπει γονεῦσι, τὰ τέκνα, ἐκπαιδεύειν τε, καὶ γαμοστολεῖν, καὶ προῖκα ἐπιιδόναι, καθὼς ἂν βουληθεῖη.

ζ'. Εἰ δὲ συμβῇ αὐτὴν εἰς ἕτερον περιελθεῖν συν-οικέσιον, ἄδειαν ἔχειν τὰ τέκνα αὐτῆς παρεῖν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ πατρῶα αὐτῶν πράγματα ἀνελλιπῶς κομίζεσθαι, τὴν εἰσενεχθεῖσαν παρ' αὐτῆς τῷ πατρὶ αὐτῶν προῖκα καὶ μόνον, σὺν τῇ ἀποχαρισθείσῃ παρ' αὐτοῦ ἐν ἐπαυξήσει τῆς προικῆς αὐτῆς ὄψεσθαι, παρ-έχοντας αὐτῇ.

η'. Εἰ δὲ παῖδων ὑπόντων ἢ γυνὴ πρὸ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς τελευτήσῃ, τὸν ἀνδρα αὐτῆς, ἢ γονεῖν τὸν πατέρα, τῶν τέκνων αὐτῶν, ἐγκάτοχον τῆς τε προικῆς αὐτῆς, καὶ τῆς ἐν ἐξωπροίκῳ πάσης αὐτῆς ὑπάρξεως εἶναι, ὡς ὑπεξουσίῳ αὐτῶν τυγχανόντων, καὶ αὐτὸν τὴν πᾶσαν τοῦ οἴκου ποιεῖσθαι φροντίδα τε καὶ διοίκησιν, μὴ δυναμένων τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀντικαθίστασθαι αὐτῷ, ἢ ἐπιζητεῖν παρ' αὐτοῦ μητρῶαν ὑπόστασιν· τούναντίον μὲν οὖν καὶ πᾶσαν τιμὴν, καὶ ὑπακοήν, καθὼς ἀρμόζει γονεῦσι, προσαγαγόντων αὐτῷ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· « Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα ἐπλήθῃ σοι εὐχὴ παρ' αὐτῶν. » Εὐχὴ γὰρ πατρός σπριζεῖ οἶκον τέκνων, κατὰρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ τὰ θεμέλια. Δι' αὐτῶν γὰρ ἐγεννήθησαν, καὶ τί ἀνταποδώσουσιν αὐτοῖς, καθὼς αὐτοὶ ἐκεί-
νοῖς ; Ταῦτα γὰρ καὶ Παῦλος ὁ ἀπόστολος βεβαιῶν, ἔφη· « Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. Οἱ γονεῖς, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νόμῳ [αἰ. νομοθεσίᾳ] Κυρίου. »

θ'. Εἰ δὲ συμβῇ καὶ τοῦτον εἰς ἕτερον περιελθεῖν [αἰ. συμβῇ αὐτὸν εἰς ἕτερον ἐλθεῖν] συνοικέσιον, τῶν τέκνων αὐτοῦ ἀνηλικίων τυγχανόντων, ἀμείωτα παρ' αὐτοῦ τὰ μητρῶα, φυλάττεσθαι πράγματα.

ι'. Εἰ δὲ τῆς ἐννόμου ἡλικίας ταῦτα ὑπάρχουσιν, εἰ θέλωσιν, ἀδιασκέπτως τὰ τοιαῦτα αὐτῶν πράγματα παρέχεσθαι αὐτοῖς.

ια'. Εἰ δὲ θελήσῃ ἐκ τοῦ ἀνδρογύνου εἶτε ὁ ἀνὴρ, εἶτε ἡ γυνὴ, χωρὶς δευτερογαμίας ἐκ τῶν ἰδίων τέκνων ἀπαναχωρῆσαι, ἀνηλικίων αὐτῶν τυγχανόντων, μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἄδειαν τοῦτο πράξει, ἀλλὰ τὴν τούτων ποιεῖσθαι φροντίδα τε καὶ διοίκησιν, καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι· « Χήρα ἔχουσα τέκνα ἢ ἔγγονα, μανθανέτω πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν. Τοῦτο γάρ ἐστιν ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. »

ιβ'. Εἰ δὲ τῶν ἐντελῶν εἰσι τὰ τέκνα, καὶ εἰς βίον περιήλθον, καὶ δύνανται τὴν ἰδίαν διοίκησιν ποιεῖν, καὶ θελήσῃ τις ἐκ τῶν γονέων ἀπαναχωρῆσαι ἐξ αὐτῶν, ἐπ' ἀδείας ἔχειν τὸ τοιοῦτον πρόσωπον μετὰ τὴν τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐγκράτησιν, καὶ ἐνὸς παιδὸς μοῖραν λαμβάνειν αὐτὸν, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν τέκνων.

beris, in quo resistent, vel paternam ab ea substantiam repossant : sed potius e contrario nullum non honorem et obedientiam, juxta Dei præceptum, ei tanquam matri deferentibus : cum interim haud dubie debeat ipsa, veluti parentes decet, educare liberos, et collocare nuptum, et dotem constituere, prout ipsa voluerit.

7. Jam si contigerit ad aliud eam matrimonium transire, facultatem liberi ejus habeant, eam dimittendi, et omnia paterna bona sua, nullis deficientibus, recipiendi : modo solam dotem ab ipsa patri eorum allatam, una cum donatione, quam in eam dotis augendæ causa contulit, matri præsent.

8. Si vero liberis exstantibus, ante maritum suum mulier decesserit : maritus ejus, hoc est, ipsorum liberorum pater, tam dotem, quam omnia bona in rebus extra dotem positis constituta, sua in potestate retinebit, cum et illi patris adhuc in potestate sint : qui curam domus, et administrationem universam geret, nullam liberis facultatem habentibus adversandi patri, vel maternam ab eo substantiam repossandi : sed e contrario potius omnem honorem et obedientiam, sicuti parentibus convenit, ei tam verbis, quam ipsa re deferentibus, secundum id, quod perscriptum legitimus : « Tam facto, quam verbis honora patrem tuum, matremque tuam : ut ab eis votum super te veniat. » Quippe votum patris liberorum familias fulcit, et execratio matris fundamenta earum radicibus evertit. Nam eorum procreati sunt opera, et quid eis reddent ejusmodi, quale consecuti sunt ab ipsis ? Hæc enim et Paulus apostolus confirmans, dixit : Vos, liberi, parentibus vestris obedite. Nam hoc fieri par et æquum est. Vos, parentes, ne provocate liberos vestros ad iram, sed eos in doctrina et lege [a. monitiis] Domini educate. »

9. Quod si usuverit ut hic etiam ad alterum matrimonium progrediatur liberis adhuc impuberibus, materna illorum bona citra decrementum et imminutionem ab eo custodiantur.

10. Sin ætatem legitimam attigerunt, citra deliberationem ipsis ea bona, si quidem ita voluerint, exhibeantur.

11. Quod si conjugum alteruter, sive maritus, sive uxor, absque secundo matrimonio suis a liberis secedere voluerit, iis necdum adultis : nullam id agendi licentiam habeat, sed eorum curam et administrationem suscipiat, quemadmodum Apostolus ille dixit : « Vidua, quæ liberos aut nepotes habet, primum discat in propriam domum pietatem exercere. Nam id acceptum est coram Deo. »

12. Si vero liberi plenam et perfectam ad ætatem pervenerunt, et ad tractanda vitæ negotia se contulerunt, jamque suæ administrationi obeundæ sufficiunt, et parentum alteruter ab eis secedere voluerit : ejusmodi persona licentiam habeat, ut præter rerum suarum retentionem, etiam unius ex liberis portionem, pro numero liberorum, accipiat.

13. Si vero quis ob arctam rerum suarum conditionem, vel humilitatem, cum existimatione quadam, et interveniente scriptura, nuptias exsequi nequeat : etiam citra scripturam matrimonium contrahitur sine dolo malo, contrahentium personarum et parentum earum consensu : sive hoc in ecclesia per benedictionem, sive coram quinque amicis notum fiat. Sed et quilibet mulierem liberam in domum suam deducens, et administrationem ei familiae suae committens, et in carnale cum ea complexus veniens, citra scripturam matrimonium cum ea contrahit.

14. Quod si nullis ex ea liberis susceptis, eam expellere conatus fuerit e contubernio suo, sine causa legibus approbata : praeter restitutionem earum rerum quas ipsa, ceu credi par est, ad eum attulit ; quartam quoque bonorum suorum partem ei dabit.

15. Quod si quis inopi mulieri matrimonio legitimo conjunctus fuerit, et maritus absque liberis et intestatus decesserit : accipiet uxor de mariti bonis, nomine casus liberorum non exstantium, partem quartam, pro mariti facultatibus, ad decem usque libras. Quod si mariti facultates eam sint ut quarta pars decem libras excedat, nullam ea licentiam habeat amplius capiendi quam illas decem libras, ut ante diximus : et quae reliqua sunt, ad mariti haeredes ab intestato ; vel, iis non exstantibus, ad fiscum pervenient.

16. Secundae nuptiae contrahuntur a personis non prohibitis, sive in scriptis, sive citra scripturam, in hunc modum. Siquidem liberis careant, citra disceptationem juxta modos superius expositos contrahant.

17. Sin persona secundas nuptias contrahens, liberos habet ; non liceat ei secundae personae plus, quam unius ex liberis de priori matrimonio suscepti portionem, ex bonis suis quocumque largitionis modo, donare. Consimiliter et in muliere, quae secundo se nuptium colloeat, idem hoc observetur : nimirum ea duodecim mensium tempus, a morte prioris mariti, servante.

18. Quod si hoc tempore necdum finito secundas ad nuptias transierit, infamis erit : nec a marito priori quidquam ullo modo lucrabitur. At vero si praestitutum, ceu diximus, temporis spatium servet : dotem suam accipiet, una cum donatis ei forte rebus dotis augendae gratia. Eodem modo maritus quoque secundas ad nuptias sese conferens, nihil ab uxore priori consequatur. Quod si exstent impuberes liberi, tantisper eorum res ipse custodiet, donec adulti facti fuerint.

19. Sin jam adoloverunt, ab eo ipso tempore statim eis in solidum bona materna tradantur.

20. Quod si subolem ex altera conjugis suscep-

A ιγ'. Εἰ δὲ κατὰ στένωσιν ἢ διὰ ταπεινώσιν μὴ δυνηθῆ τις εὐπρολήπτως καὶ ἐγγράφως ποιῆσαι γάμον, καὶ ἀγράφως [al. ἀγραφως] συνίσταται γάμος ἀδόλως, συναινέσει τῶν συναλλασσόντων προσώπων, καὶ τῶν τούτων γονέων, εἴτε ἐν ἐκκλησίᾳ τούτου δι' εὐλογίας, ἢ καὶ ἐπὶ φίλων πέντε γνωρισθείη [al. γνωρισθῆ]. Ἄλλὰ καὶ οἰοσθήποτε εἰσοικιζόμενος γυναῖκα ἐλευθέραν, καὶ καταπιστεύων αὐτῇ τὴν τοῦ ἰδίου διοικήσιν, καὶ ταύτῃ σαρκικῶς συμπλεκόμενος [al. συγκοιταζόμενος], ἀγραφον συναλλάσσει πρὸς αὐτὴν γάμον.

ιδ'. Ἐὰν δὲ ἐξ αὐτῆς μὴ παιδοποιήσας πειραθείη ἐκδιώξει αὐτὴν ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν συνοικίσεως [al. συνοικεσίας], αἰτίας νόμῳ ἐγνωσμένης ἐκτὸς, διδόναι αὐτῇ πρὸς τῇ ἀποκαταστάσει τῶν, ὡς εἰκὸς, εἰσενεχθέντων παρ' αὐτῆς πραγμάτων, καὶ τέταρτον μέρος τῆς αὐτοῦ περιουσίας.

ιε'. Εἰ δὲ ἀπὸρῳ γυναῖκί πρὸς νόμιμον γάμον συναφθῆ τις, καὶ τελευτήσει ὁ ἀνὴρ παίδων καὶ διαθήκης χωρὶς, κομιζέσθαι τὴν γυναῖκα ἐκ τῆς ἀνδρῶς ὑποστάσεως ὑπὲρ ἐξ ἀπαιδίας κάσσου μέρος τέταρτον, κατὰ τὴν εὐπορίαν τοῦ ἀνδρῶς, ἕως τῶν δέκα λιτρῶν. Εἰ δὲ ἐπάνω τῶν δέκα λιτρῶν εὐπορεῖ ὁ ἀνὴρ, μὴ ἔχειν αὐτὴν ἀδαιαν, ἕτερόν τι κομιζέσθαι, πλὴν τῶν δέκα λιτρῶν, ὡς προειρήκαμεν, καὶ τὰ ὑπόλοιπα περιέχεσθαι εἰς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου αὐτοῦ κληρονόμους, ἢ μὴ ὑπόντων κληρονόμων, εἰς τὸ μέρος τοῦ δημοσίου.

ις'. Δευτερογαμία συνίσταται ἐπὶ τοῖς μὴ κεκαλυμένοις προσώποις, εἴτε ἐγγράφως, εἴτε ἀγράφως, οὕτως. Εἰ μὲν παίδων χωρὶς, ἀπεριέργως συναλλάσσειν κατὰ τοὺς ἀνωτέρω δηλουμένους [al. διεκλημμένους] τρόπους.

ιζ'. Εἰ δὲ παῖδες εἰσι τῷ δευτερογαμοῦντι προσώπῳ, μὴ ἔχειν αὐτὸν ἀδαιαν χαρίζεσθαι τῇ δευτέρᾳ γυναῖκί πλείω ἐνὸς παιδὸς μοῖραν [μοίρας], τοῦ ἐκ προτέρων αὐτοῦ γάμων, ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας, καθ' οἷαν δῆποτε φιλοτιμίαν. Ὀμοίως δὲ τὸ αὐτὸ παραφυλάττεσθαι [παραφυλάττεσθαι] καὶ ἐπὶ τῆς δευτερογαμοῦσης γυναίκος, προδήλως ταύτης τὸν ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τελευτῆς τοῦ πρώτου ἀνδρῶς παραφυλάττους δωδεκαμηνιαῖον χρόνον.

ιη'. Εἰ δὲ μὴ περατωθέντος τοῦ καιροῦ τούτου δευτερογαμήσει [al. διγαμήσει], ἄτιμος ἔσται, μηδὲν ἐκ τοῦ προτέρου [al. πρώτου] ἀνδρῶς κερδαίνουσα καθ' οἷον δῆποτε τρόπον. Παραφυλάττους δὲ αὐτῆς, ὡς εἴρηται, τὸν ὄρισμένον χρόνον, κομιζέσθαι αὐτὴν τὴν ἰδίαν προίκα, μετὰ καὶ τῶν, ὡς εἰκὸς, ἀποχαρισθέντων αὐτῇ ἐν ἐπαυξήσει τῆς προικὸς αὐτῆς. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ἀνδρα εἰς ἕτερον περιερχόμενον συνοικέσιον, μηδὲν ἐκ τῆς προτέρας αὐτοῦ γυναίκος λαμβάνειν. Εἰ δὲ ὑπάρχουσιν ἀνήλικοι παῖδες, τὰ τούτων πράγματα παραφυλάττειν αὐτὸν, μέχρις ἂν τῶν ἐντελῶν γένωνται.

ιθ'. Εἰ δὲ καὶ τῶν ἐντελῶν εἰσι, παρέχεσθαι αὐτοῖς ἀπεντεῦθεν ἤδη τὰ μητρῶα αὐτῶν ἐντελῶ ; πράγματα.

κ'. Εἰ δὲ καὶ τεκνοποιήσει ἐκ τῆς δευτέρας γυναι-

κός, και συμβῆ αὐτὸν τελευτῆσαι, ἄδειαν ἔχειν καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ δευτέρα τέκνα τὸν ἴδιον κληρονομεῖν πατέρα, ὁμοίως καὶ τὴν μητέρα.

κα'. Ἡ δευτερογαμοῦσα γυνή, ἔχουσα ἐκ τοῦ πρώτου γάμου παῖδας, αἰτείτω πρὸ τοῦ συναλλάγματος τοῦ δευτέρου γάμου ἐπιτρόπους τοῖς παισὶν αὐτῆς, καὶ οὕτως συναλλάσσει. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο γένηται, ὑπεύθυνα τὰ αὐτῆς εἶσι, καὶ τοῦ δευτέρου αὐτῆς ἀνδρὸς πράγματα γενήσονται ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει τῶν ἀνηκόντων τοῖς νέοις πατρικῶν αὐτῶν πραγμάτων.

TITAOΣ ΙΓ'.

Περὶ τῆς λύσεως τοῦ γάμου.

α'. Τῆς ἀδιαλύτου τῶν γαμικῶς ἐν Κυρίῳ συμβιούντων ἐνώσεως ἡ τοῦ Κτίστου καὶ Δημιουργοῦ τῶν πάντων Θεοῦ σοφία ὑπάρχει διδάσκαλος. Αὐτὸς γὰρ εἰς τὸ εἶναι παραγαγὼν ἐξ οὐκ ὄντων τὸν ἄνθρωπον, οὐ τὸν αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκα πλάσαι τρόπον ἠθέλησε, καίπερ δυνάμενος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ταύτην ἐδημιούργησεν, ἵνα τῆς ἡνωμένης σοφῶς μιᾶς ἐν δυάδι προσώπων σαρκὸς τῆς συζυγίας νομοθετήσῃ τὸ ἀδιάζευκτον. Ὅθεν οὐδὲ τὴν γυναῖκα τῇ ὑποθήκῃ τοῦ ὄψεως τῆς πικρᾶς τῷ ἀνδρὶ κατάρξασαν γεύσεως, ἀπὸ τούτου ἐχώρισεν· οὐδ' αὖ τὸν ἄνδρα τῆς Δεσποτικῆς ἐντολῆς τὴν παρὰ θάσιν τῇ ὁμοζύγῳ συνεργασάμενον, ταύτης διέζευξεν· ἀλλὰ τὴν μὲν ἀμαρτιῶν ἐκόλασε, τὴν δὲ συζυγίαν οὐκ ἔλυσε. Ταύτη τοίνυν τῇ ἐνεργείᾳ νομοθεσίᾳ αἰθίς καὶ λόγῳ κυρωθεῖσα παρὰ τοῦ Κτίσαντος, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν Φαρισαίων πρὸς αὐτὸν ἐρωτήσεως, εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ἀπολύειν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθέντος, τοὺς ὑπὸ Θεοῦ ζευχθέντας μηδαμῶς ὑπὸ ἀνθρώπου παρεκτός λόγου πορνείας χωρίζεσθαι, ἐξακολουθοῦντές τε καὶ πειθόμενοι, οὐδ' ἡμεῖς ἔτερόν τι νομοθετεῖν ὑπὲρ τούτου βουλόμεθα. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ τῆς κακίας εἶδος ἐπιμελῶς τοῖς πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐμπολιτεύεται, καὶ ἐντεῦθεν ἀγαπητικῶς πρὸς ἀλλήλους μὴ διακείμενοι, κατὰ πολλὰς αἰτίας, καί ποτε μὴ οὐσας τοιαύτας, ποιοῦνται τῆς ἐαυτῶν συμβιώσεως τὴν διάζευξιν, ῥητῶς ἐνθελίνοι [α]. τὴν διάταξιν, ἐκτός ἐνθελίνοι] τῇ παρουσίᾳ νομοθεσίᾳ, δι' ὧν τὰ συνοικέσια λύονται, τῶν δεόντων ἐκρίναμεν.

β'. Λύεται ὁ ἀνὴρ ἀπὸ γυναικὸς διὰ τοιαύτας αἰτίας· Ἐάν ἡ γυνὴ αὐτοῦ πορνεύσῃ. Ἐάν ἐπιβουλεύσῃ οἰψοδῆποτε τρόπῳ τῆ ζωῆ αὐτοῦ, ἢ ἐπισταμένη ἑτέρους ἐπιβουλεύοντας, μὴ καταμηνύσῃ αὐτῷ. Ἐάν λωβὴ ἔστιν.

γ'. Ὅμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς διὰ τοιαύτας αἰτίας χωρίζεται· Ἐάν ἀδυνατήσῃ ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τριετία ἀπὸ καιροῦ τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος τῆ οἰκείᾳ μεγῆναι γυναικί. Ἐάν ἐπιβουλεύσῃ οἰψοδῆποτε τρόπῳ τῆ ζωῆ αὐτῆς, ἢ ἐπιστάμενος ἄλλους ἐπιβουλεύτας [α]. ἐπιβουλεύοντας], μὴ καταμηνύσῃ αὐτῇ. Καὶ ἐάν λωβός ἔστιν.

δ'. Εἰ δὲ συμβῆ ἔξ αὐτῶν ἕνα μετὰ τὸν γάμον ὑπὸ δαίμονος κυριευθῆναι [α]. κρουσθῆναι], καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης αἰτίας ἀπ' ἀλλήλων μὴ χωρίζεσθαι. Ἄνευ

rit, et ipsum decedere contigerit : facultas esto tam primis, quam secundis liberis, patri suo succedendi ; eodemque modo et matri.

21. Mulier secundas nuptias contrahens, quæ de priori conjugio liberos habet, ante secundi matrimonii contractum liberis suis tutores petat, et ita contrahat. Quippe si hoc factum non fuerit, et sunt ipsius, et erunt secundi mariti bona obligata nomine restitutionis earum rerum, quæ ad uniores ex successione paterna pertinent,

TITULUS XIII.

De solutione matrimonii.

1. Indissolubilem eorum, qui sub lege matrimonii una vivunt in Domino, conjunctionem esse : ipsa nos Opificis et Creatoris omnium Dei sapientia docuit. Is enim, quum hominem de nihilo rerum in naturam produxisset : non ad eundem modum et mulierem iungere voluit, quamvis id facere posset : verum hanc e viro condidit, ut unitæ copulæque sapienter unius in personis duabus carnis inseparabilem conjunctionem sanciret. Quamobrem nec mulierem, quæ suggestionem serpentis, illius amaræ viro degustationis occasionem præbuerat, ab eo separavit : nec vicissim virum, qui herile mandatum una cum conjugate violare fuerat ausus, ab ea sejunxit : sed peccatum novit, conjugium minime dissolvit. Huic ergo nos efficaci, et rursus ipsius Conditoris pronuntiatio confirmatæ legi, quum a Pharisæis interrogaretur, an homini qualibet ex causa suam uxorem repudiare liceat, et ipse responderet, a Deo conjunctos nequaquam ab homine separandos, extra causam scortationis : huic ergo nos et insistentes, et obtemperantes, nequaquam aliud quidpiam de hoc statuere volumus. Sed enim cum ipsa malitiæ species nimio opere se pluribus hominibus ingerat, eaque de causa quoties parum amanter erga se invicem affecti sunt, ex variis causis, quæ nonnunquam ita comparatæ non sunt, consuetudinem vitæ mutuam dirimat : deserit inseri huic legum promulgationi, quibus ex causis matrimonia solvantur, necessarium duximus.

2. Maritus ab uxore propter hasce causas dirimitur : Si uxor ejus scortata fuerit. Si quocunque modo insidiata fuerit ejus vitæ, vel alios insidiari sciens, idipsum ei non detexerit. Si leprosa sit.

3. Similiter et uxor a marito propter hasce causas separatur : Si maritus a tempore matrimonialis contractus cum uxore sua triennio coire nequiverit. Si quocunque modo vitæ uxoris insidias struxerit, vel quum alios struere sciret, idipsum ei non indicaverit. Si denique leprosus sit.

4. At si contigerit, ut alteruter eorum post initum matrimonium occupetur a malo genio : non possunt ex hujusmodi causa a se invicem separari.

Absque his vero causis cognitis, viri mulierisque consortium dirimi non potest, secundum id, quod scriptum est : « Quos Deus conjunxit, homo ne separet. »

TITULUS XIV.

De dote scripta, et non numerata, deque jure dotis.

1. Qui cavet in scriptis, vel sine scriptura, se dotem accepisse, si ea non solvatur, major annis viginti quinque licentiam habet, eam post nuptias ad quinquennium usque duntaxat petendi, et in solidum accipiendi, quum puellæ parentes promissa præstandi facultatem habent.

2. Si hoc non fecerit, et impleri promissa neglexerit, mulieris parti tenetur, juxta vim cautionis, quam exposuit. Quod si minor est, post completos viginti quinque annos, et aliud præterea quinquennium, petere promissam sibi dotem potest, secundum cautionem ipsius. Nam integre finito illo temporis determinato spatio, licentiam non habet agendi de non numerata dotis illius cautæ pecunia : sed tenetur, uti dictum est, parti mulieris, prout ipse cavit.

3. Quum mulier marito suo dotem affert, si adverso quodam casu accidat, ut damnis maritus afficiatur, vel æs alienum contrahat, sive erga fiscum, sive aliam erga personam, at vivendi finem faciat, nec fiscus, nec quisquam alius licentiam habeat invadendi domum ejus, et aliquid auferendi, donec ipsi mulieri dotis suæ nomine satisfactum sit. Qua soluta, quæ supersunt, pro rata creditores inter se partiantur

TITULUS XV.

De simplicibus donationibus, hoc est, cum statim usus et proprietas rerum, vel proprietas earum duntaxat; aut post mortem alicui relinquuntur : deque causis ex quibus donationes hujusmodi rescindantur.

1. Citra scripturam simplex sit donatio, cum qui maturam ætatem attigit, apud quinque testes, vel apud tres, tibi quædam suis ex rebus donaverit. Quinque quidem testes sunt, in locis recte constitutis, et ubi reperiuntur homines : tres vero, in locis solitariis, et ubi numerus quinque hominum non invenitur.

2. Per scripturam simplex donatio fit, quum ab eo, qui perfectam ætatem agit, subscriptio composita fuerit ; eademque juxta prædictum modum apud quinque tresve testes, ad hoc vocatos, testimoniis comprobata, et absoluta.

3. At si quis donationem in aliquem hac lege fecerit, ut is post obitum ipsius res sibi donatas capiat ; et confestim proprietatem duntaxat ei donaverit : hæc quoque donatio, scriptura interveniente, apud testes quinque, vel tres fiat : secundum eos modos, qui antea sunt expositi.

4. Quæ propter expectationem mortis sit donatio

Α δὲ τῶν αἰτιῶν τούτων τῶν γνωριζομένων, μὴ δύνασθαι ἀνδρόγυνον διαλύεσθαι, κατὰ τὸ γεγραμμένον · « Ὅτι οὗς ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἀνθρώπος μὴ χωριζέτω. »

TITAOΣ ΙΔ'.

Περὶ τῆς καταγραφῆς προικῶς, καὶ ἐπιδοθείσης, καὶ περὶ δικαίου προικῶς.

α'. Ὁ ὁμολογῶν ἐγγράφως ἢ ἀγράφως ὑποδέξασθαι προίκα, μὴ πληρουμένης αὐτῆς, μείζων τῶν κε' ἐτῶν ἄδειαν ἔχει μετὰ τὸν γάμον μέχρι πενταετοῦς χρόνου καὶ μόνον ταύτην ἐπιζητεῖν, καὶ ἐντελῶς κομίζεσθαι, εὐπορούντων τῶν γονέων τῆς κόρης τὰ ὑποσχεθέντα αὐτῷ ἀποπληρῶσαι.

β'. Εἰ δὲ τοῦτο μὴ ποιῆσῃ, καὶ ἀμελήσῃ ταῦτα ἀποπληρωθῆναι, ὑποκεῖσθαι αὐτὸν τῷ μέρει τῆς γυναίκος, κατὰ τὴν δύναμιν τῶν παρ' αὐτοῦ ὁμολογηθέντων. Ἦτιων δὲ ὑπάρχων, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν κε' ἐνιαυτῶν, καὶ ἐτέρων πέντε χρόνων, δύναται ἐπιζητεῖν τὴν ὑποσχεθείσαν αὐτῷ προίκα, κατὰ τὴν αὐτοῦ ὁμολογίαν. Περαιουμένης γὰρ κατὰ τὸν ἐντελῆ χρόνον τῆς ὀρισθείσης προθεσμίας, μὴ ἔχειν αὐτὸν ἄδειαν κινεῖν περὶ τῆς ἀναργυρίας [περὶ τὴν ἀναργυρίαν] τῆς τοιαύτης ὁμολογηθείσης προικῶς. Ἄλλὰ ὑποκεῖσθαι αὐτὸν, καθὰ εἴρηται, τῷ μέρει τῆς γυναίκος, κατὰ τὰ παρ' αὐτοῦ ὁμολογηθέντα.

γ'. Ἡ γυνὴ εἰσάγουσα προίκα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, εἰ συμβῆ ἀπὸ συμφορᾶς τινος τὸν ἀνδρα ὑποπέσειν εἰς ζημίαν, ἢ εἰς χρέη, εἴτε τῷ δημοσίῳ, ἢ ἐτέρῳ προσώπῳ, καὶ τελευτήσῃ · μὴ ἔχειν ἄδειαν μῆτε τὸν δημόσιον, μῆτε ἕτερον ἀνθρώπον ἐπιθεῖναι εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐπάραι τι, μέχρις ὅτου ἡ γυνὴ τὴν ἰδίαν αὐτῆς προίκα ἀποπληρωθῆ. Μετὰ δὲ τὴν ταύτης πλήρωσιν, τὰ περισευόμενα κατὰ ἀνομορίαν [ἀναλογίαν] οἱ χρεωφειλέται μερίζεσθωσαν.

TITAOΣ ΙΕ'.

Περὶ δωρεῶν ἀπλῶν, ἧγουν ἀπερτεῦθεν ἤδη χρήσεως καὶ δεσποτείας πραγμάτων, ἢ δεσποτείας αὐτῶν μόνον, ἢ μετὰ θάνατον τινὶ καταλιμνωμένων · καὶ περὶ αἰτίων, ἐξ ὧν αὐ τοιαῦται δωρεὰ ἀνατρέπονται.

α'. Ἀγράφως [ἄγραφος] ἀπλῆ δωρεὰ συνίσταται, ὅτε τις τῶν ἐντελῶν ὑπάρχων χρόνων, ἐπὶ πέντε, ἢ καὶ τριῶν μαρτύρων, δωρήσῃται σοὶ τινα τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων · πέντε μὲν μαρτύρων, εἰς τόπους συνισταμένους, καὶ εὐρισκομένων ἀνθρώπων · τριῶν δὲ εἰς τόπους ἐρήμους, καὶ μὴ εὐρισκομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πέντε.

β'. Ἐγγράφως ἀπλῆ δωρεὰ συνίσταται, ὅτε ὑπὸ τοῦ τέλειον ἄγοντος ἡλικίαν συνταγῆ ὑπογραφῆ, καὶ κατὰ τὸν προσηρημένον τρόπον, ἐπὶ πέντε ἢ τριῶν μαρτύρων, ἐπὶ τοῦτο προσκληθέντων, ἐγγράφως μαρτυρηθῆ καὶ ἀπολυθῆ.

γ'. Εἰ δὲ τις ποιῆσῃ δωρεὰν εἰς τινα, πρὸς τὴ μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ λαθεῖν τὰ δωρηθέντα αὐτῷ πράγματα, καὶ ἀπερτεῦθεν ἤδη τὴν δεσποτέλαν καὶ μόνον δωρήσῃται αὐτῷ · καὶ τὴν τοιαύτην δωρεὰν ἐγγράφως ἐπὶ πέντε ἢ τριῶν μαρτύρων γίνεσθαι, κατὰ τοῦ προσηρημένου τρόπου.

δ'. Ἡ διὰ προσδοκίαν θανάτου δωρεὰ, ἦτοι μετὰ

ἀποδίδωσιν τοῦ δωρουμένου τὴν σύστασιν ἔχουσα, γίνεται καὶ αὐτῇ, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται, διὰ τε τοῦ δωρουμένου, καὶ πέντε ἢ τριῶν μαρτύρων ὑπογραφῆς πληρουμένη.

ε'. Εἰ δὲ αὐτὸς ὁ δωρούμενος διατάξῃται ἐγγράφως ἐν τῇ αὐτῇ δωρεᾷ αὐτοῦ μεταμεληθῆναι ἢ διαστρέψαι τὴν τοιαύτην δωρεάν· ταύτην εἶναι κεκυρωμένην, μόνον ἵνα δηλωθῇ ἡ διάταξις αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ὕφει, καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ αὐτοῦ.

ς'. Πᾶσα δωρεὰ ἀνατρέπεται διὰ τοιαύτας αἰτίας· Εἰ ὁ τὴν δωρεάν λαδὼν ἀχάριστος περὶ τὸν δωρησάμενον εὐρεθῇ. Εἰ τραχείας ὕβρεις ἐπαγάγῃ αὐτῷ· ἢ τῦψῃ αὐτόν· ἢ μεγίστην ζημίαν ἐπενέγκῃ αὐτῷ· ἢ ἐπιβουλεύσῃται τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ἢ τὰ συμφωνηθέντα, ἐφ' οἷς ἡ δωρεὰ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως ἐγένετο, μὴ πληρωθῇ. Μιᾶς γὰρ ἐκ τούτων τῶν αἰτιῶν ἐν δικαστηρίῳ ἀποδεικνυμένης, ὡς εἴρηται, ἀνατρέπεται.

TITULUS IΓ'.

Peri tōn kekyluménōn diatíthēsthai prosōpōn, kai peri diathikōn éγγράφων kai ἀγράφων.

α'. Κωλύονται [κεκώλυνται] διατίθεσθαι, οἱ ἐκ νοσήματός τινος ἐν παραφορᾷ ὄντες, καὶ οἱ δνῆλικοι· καὶ οἱ μὲν ἄρβενες ἤττονες τῶν δεκαπέντε ἐτῶν, αἱ δὲ θήλειαι ἤττονες τῶν ιγ' οὔσαι.

β'. Οἱ διαπαντὸς μαινόμενοι, καὶ οἱ ὑπεξούσιοι, ἄνευ τῶν ἰδιοκτῆτων πραγμάτων. Εἰς δὲ τὰ ἐκ τῶν γονέων ἐπιδοθέντα αὐτοῖς ὀνόματι προικῶς, μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἄδειαν τοῦ διατίθεσθαι.

γ'. Οἱ ἐν αἰχμαλωσίᾳ ὄντες· ὁ ἐκ γεννητῆς κωφός καὶ ἄλλος. Οἱ δὲ ἐκ τινος ἀσθενείας τοιοῦτοι νοσήμασι περιπίπτοντες, γράμματα γινώσκοντες, ὑπογράφοντες ἰδιοχείρως διατιθέσθωσαν.

δ'. Ἐγγράφος γίνεται διαθήκη ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καιρῷ ὑπὸ ἑπτὰ ἀξιόπιστων μαρτύρων, ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντων, καὶ κατὰ ταυτὸν ὑπογραφόντων καὶ σφραγιζόντων· τοῦ διατιθεμένου ὀφελοντος διὰ τῆς ἰδίας ὑπογραφῆς, ἢ διὰ χειροχρίστου, τὸ ὄνομα τοῦ κληρονόμου ἐν αὐτῇ ἀποδηλώσασθαι, μὴ ἐμφαίνοντος τοῖς μάρτυσιν, εἰ καὶ βούλεται [ἢ καὶ βούλεται], τὰ τῆς διατυπώσεως αὐτοῦ.

ε'. Ἄγραφος συνίσταται διαθήκη, ὅτε ἐπὶ ἑπτὰ μαρτύρων ἅμα εὐρισκομένων τὴν αὐτοῦ ὁ διατιθέμενος πεποιήται βούλησιν.

ς'. Εἰ δὲ ἐν ᾧ τις διατίθεται τρόπῳ, ἢ ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως, ἑπτὰ μὴ εὐρίσκονται μάρτυρες, καὶ ἐπὶ πέντε, καὶ ἐπὶ τριῶν διατιθέσθωσαν τὰ καθ' ἑαυτοῦς. Εἰ δὲ καὶ παρὰ τῶν τριῶν εὐρεθῶσιν, ἄκυρον τοῦ διατιθεμένου ὑπάρχειν τὴν βούλησιν.

ζ'. Τῆς διαθήκης, καθὰ εἴρηται, ἐντελῶς γενομένης, εἰ οἱ γονεῖς τὰ ἑαυτῶν τέκνα, ἢ καὶ ἐν αὐτῶν ἐάσωσιν ἀμνημόνευτον· τηρήτωσαν οἱ ἄκροαταί· καὶ εἰ πολλὰκις εὐρεθῶσιν ἐνουθρίσαντα τοὺς γονεῖς, ἢ καὶ ἑτερόν τι πρὸς πλῆξιν αὐτῶν ἐνδειξάμενα, μενέτω ἀπαρασάλευτος τῶν γονέων ἡ διατύπωσις.

η'. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν τῆς διαθήκης ποιήσιν ἐπιγεννηθῇ αὐτοῖς βρέφος ἐγκυμονούμενον, αἱ μὲν

(2) Nuncupativa nostri vocant.

litio, sive quæ post excessum donantis ex hac vita robur habet, etiam ipsa perinde sit, ut superius est indicatum : perque donatoris et quinque vel trium testium subscriptionem, perficitur.

5. Quod si donator ipse per scripturam in eadem donatione sua disposuerit ut pœnitere possit, vel ejusmodi donationem revocare : rata sit ipsa conditio, tantummodo ut exprimat hęc ejus dispositio tam in contextu, quam ipsius suscriptione.

6. Omnis donatio propter causas hujusmodi rescinditur : Si is, cui fit donatio, ingratus erga donatorem inventus fuerit ; si atroces illi injurias intulerit, aut eum verberaverit, aut maximo damno affecerit, aut vitæ ipsius fuerit insidiatus, aut si pactis conventis, ob quæ donatio, vel in scriptis, vel citra scripturam, facta fuit, satisfactum non erit. Nam si harum causarum vel una in judicio probetur, uti dictum est, donatio rescinditur.

TITULUS XVI.

De personis testari prohibitis, et de testamentis tam in scriptis, quam citra scripturam (2).

1. Testari prohibentur, qui ex morbo quodam in alienatione mentis constituti sunt, et nondum adulti. Ac mares quidem, qui minores sunt annis quindecim, feminæ vero, tredecim annis minores.

2. Qui semper furiosi sunt, et in potestate constituti, peculii tamen rebus exceptis. De iis vero, quæ data sunt ipsis ac parentibus dotis nomine, testandi licentiam non habent.

3. Qui sunt in captivitate, qui a nativitate surdus et mutus est. At qui ex infirmitate quadam in hos morbos incidunt, si litteras norint, manu propria subscribendo testamentum condant.

4. Testamentum in scriptis sit uno eodemque tempore, coram septem fide dignis testibus, ad hoc vocatis, et eodem tempore subscribentibus et subsignantibus ; cum interim testator per subscriptionem suam, aut per signum crucis Christi manu expressum, hæredis in eo nomen indicare debeat, non tamen testibus ostendens, quæ dispositionis ipsius sententia sit.

5. Testamentum circa scripturam conditur, cum coram septem testibus, una constitutis, testator voluntatem suam conficit.

6. Quod si eo in loco, quo loco quis aut in scriptis testatur, aut circa scripturam, testes septem non inveniantur : etiam coram quinque, ac tribus, testantur. Sin pauciores tribus inventi fuerint, irrita testatoris voluntas esto.

7. Testamento, ceu dictum est, plene facto ; si parentes liberos suos, aut unum ex eis, præterierint : animum advertant judices ; ac si quidem liberi sæpius deprehensi sunt conviciati parentibus, vel aliud quidpiam ad ipsorum terrorem designasse : inconcussa maneat parentum dispositio.

8. Sin etiam post testamenti factionem agnatus eis fuerit posthumus, libertates quidem et legata so-

conditum hujusce testamenti vim rata sunt: agnatus vero posthumus, cum reliquis hæreditatem adeat, et una succedat.

9. Si quis unum habeat nativum filium, qui ad terrorem parentum quædam fecerit, et ipsos in senectute cura sua destitutos relinquat: alia vero persona quævis accurrat, et ipsis ministret; ideoque velut ab hoc beneficiis affecti, eum hæredem relinquere bonorum suorum voluerint: rata et firma voluntas ipsorum esto.

10. Omnis hæres ex testamento vel scripto, vel non scripto, qui dilationem interponit usque ad anni spatium, et supremam voluntatem non exsequitur, si defuncti filius aut nepos est, debitam sibi legitimam portioem duntaxat accipit. Si legitima portio ad quatuor usque liberos extenditur, partem illi capiunt patrimonii quartam: quinque liberi et ulterius, semissem accipiunt.

11. Sin alius quispiam propinquus est, testatoris omnino bonis excidat, eaque in relictos ipsi cohæredes, legatarios, vel alios propinquos perveniant.

12. Sin hæres extranea persona est, qui voluntatem dispositionis illius non implet, universa a possessione spoliatur.

13. Si quis in pugna vulneratus, vel iter conficiens, a morte non procul absit, neque rebus suis disponere voluerit; verum utroque casu nullus jurisperitus, vel alius quispiam reperitur qui litteras norit: per septem, aut quinque, tresve testes, voluntatem suam condat: atque etiam coram duobus, si reperiantur quorum scilicet a iudicibus approbata sit existimatio.

TITULUS XVII.

De bonis acquisitiis, de quibus testari quis potest aut etiam testari prohibetur.

1. Acquisitiia bona castrensia sunt, quæ milites in patris et avi potestate constituti, ex re sua castrensi acquisiverint, et de quibus testari possunt, etiam cum suis in stationibus degunt, videlicet cum prius relata de perfectis testamentis observatione. Quod si de horum militum voluntate res isthæc acquisitiia expendatur, hæredes ejus inde legitimam portionem petere nequeunt: sed in ipsorum est potestate, huic aut illi donare, vel per supremam voluntatem suam in solidum rem acquisitiivam relinquere. Quin etiam post mortem parentum, non veluti bona paterna in collationem veniunt, aut dividuntur: sed exempta, specialiter agnoscuntur ad ipsius militis pertinere personam.

2. Quod si relictis fuerint fratres post obitum parentum ipsorum, et ex eis quispiam militaverit, alter domi manserit, si pacta quædam inter se fecerint, rata sunt de quibus inter ipsos convenerit.

3. Sin hoc absque ulla conventionem fecerint, et usque ad decennium ab eo tempore, quo unus ex eis militiæ se addidit, in ea societate vixerint: omnia,

λευθερίαι καὶ τὰ λεγάτα κατὰ τὴν τῆς τοιαύτης διαθήκης κρατείωσαν δύναμιν· τὸ δὲ γεννώμενον συνεισερχέσθω τοῖς λοιποῖς, καὶ συγκληρονομείτω.

θ'. Ἐάν τις ἔχων ἐν γνήσιον τέκνον, ὃ πρὸς πληξίν τῶν γονέων ἐργάσεται, καὶ ἐν τῷ γήρει ἀπρονοήτους ἔων αὐτοῦς, προσδράμη δὲ ἕτερον πρόσωπον οἰονοῦν, ὑπηρετοῦν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντας κληρονόμον ἐγκαταλιπεῖν αὐτὸ τῆς οἰκείας θελήσωσιν ὑποστάτως ἐβρωμένην αὐτῶν ὑπάρχειν τὴν βούλησιν.

ι'. Πᾶς κληρονόμος ἐξ ἐγγράφου ἢ καὶ ἀγράφου διατυπώσεως ὑπέρθεσιν μέχρις ἐνιαυτοῦ ποιῶν, καὶ τὰ τῆς βουλήσεως μὴ πληρῶν, εἰ μὲν τέκνον ἢ ἐγγονον τοῦ τετελευτηκότος ὑπάρχει, τὴν ἐποφειλομένην αὐτῷ νόμιμον καὶ μόνον κομίζεται μοῖραν. Εἰ δὲ νόμιμος μοῖρα ἕως τεσσάρων παιδῶν, τὸ τρίτον μέρος τῆς ὑποστάσεως· ἀπὸ δὲ πέντε καὶ ἄνω, τῆς ἡμισυ.

ια'. Εἰ δὲ ἕτερός τις συγγενῆς ἐστί, τῆς τοῦ διατιθεμένου παντελῶς ἐκπιπέτω περιουσίας, καὶ ταῦτα εἰς τοὺς ἐαθέντας αὐτῷ συγκληρονόμοις, λεγαταρίους, ἢ καὶ ἐτέρους συγγενεῖς περιερχέσθω.

ιβ'. Εἰ δὲ ξένον πρόσωπόν ἐστιν ὁ κληρονόμος, ὃ τὰ τῆς τοιαύτης διατυπώσεως μὴ πληρῶν, τῆς ἀπάσης διακατοχῆς γινέσθω ἀλλότριος.

ιγ'. Ἐάν τις ἐν πολέμῳ πληγείης, ἢ καὶ ἐν ὁδῷ περιπατῶν, πρὸς τὸ θανεῖν ἐγγίσει, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν βουληθῆ διατυπῶσαι· ἐπ' ἀμφοτέρους δὲ νομικῶς, ἢ ἕτερός τις μὴ εὐρεθῆ, ἐπιστάμενος γράμματα δι' ἑπτὰ, ἢ πέντε, ἢ τριῶν μαρτύρων τὴν οἰκείαν ποιείτω βούλησιν· ἐπὶ καὶ δύο, ἐάν εὐρεθῶσιν· τῆς τούτων δηλονότι ὑπὸ ἀκρατῶν δεδοκίμασμένης προλήψεως.

TITAOΣ ΙΖ'.

Περὶ ἰδιοκτητῶν πραγμάτων, εἰς ἃ διατίθεσθαι δύναται τις, ἢ καὶ κωλύεται.

α'. Στρατιωτικὰ ἰδιοκτῆτα πράγματα εἰσιν, ἅπερ οἱ στρατιῶται ὑπεξούσιοι ὄντες πατρὶ τε καὶ πάππῳ ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτῶν πράγματος ἐπικτήσονται, εἰς ἃ διατίθεσθαι δύνανται, καὶ ἐν σεδέτοις διάγοντες, δηλονότι μετὰ τῆς προαναφερομένης περὶ τῶν ἐντελῶν διαθηκῶν παρατηρήσεως. Δαπανωμένου δὲ διὰ τῆς βουλήσεως αὐτῶν τοῦ τοιοῦτου ἰδιοκτητοῦ πράγματος, μὴ δύνασθαι τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ τὴν νόμιμον μοῖραν ἀπαιτεῖν· ἀλλὰ ἐν ἐξουσίᾳ αὐτῶν εἶναι τῷ τοιοῦτῳ ὤρεσθαι, ἢ καὶ διὰ βουλήσεως αὐτοῦ καταλιμπάνειν ἐντελῶς ἰδιοκτῆτον πρᾶγμα. Καὶ μετὰ τελευτῆν δὲ τῶν αὐτοῦ γονέων μὴ ὡς πατρῶα αὐτοῦ συνιστάγεσθαι, ἢ διαρεῖσθαι· ἀλλ' ἐξαιρέτως τῷ ἰδικῷ αὐτοῦ καὶ μόνῳ γνωρίζεσθαι προσώπῳ.

β'. Εἰ δὲ καταλειφθῶσιν ἀδελφοὶ κατὰ τελευτῆν τῶν γονέων αὐτῶν, καὶ τις ἐξ αὐτῶν στρατευθῆ, ὃ δὲ ἕτερος μείνη ἐν τῷ οἴκῳ· εἰ μὲν σύμφωνα πειθήσῃ μετ' ἀλλήλων, τὰ μεταξὺ αὐτῶν στοιχισθέντα κρατείωσαν.

γ'. Εἰ δὲ ἀστοιχίστως τοῦτο ποιήσῃ, καὶ μέχρι δεκαετίας, μετὰ τὸ στρατευθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν, συζήσουσιν· ἅπαντα τὰ ἐπικτηθέντα αὐτοῖς, εἴτε

ἀπὸ ῥογῶν, εἴτε ἀπὸ καμάτων τοῦ κοινοῦ αὐτῶν ἄκου, καὶ σπουδῆς τοῦ ἐν τῷ οἴκῳ μείναντος ἀδελφοῦ, ἢ ἀδελφῶν, ἐξ ἴσης καὶ ἐπ' ἴσης μοίρας κομίζεσθαι αὐτούς.

δ'. Μετὰ δὲ τὴν δεκαετίαν ἕως ἐτέρων τριῶν χρόνων συζώντων αὐτῶν μετ' ἀλλήλων, εἰ μετὰ ταῦτα συμβῆ αὐτούς ἀπ' ἀλλήλων διαιρεθῆναι, ἐπαίρειν τὸν στρατιώτην ἐξαιρέτως τὸ ἱππάριον αὐτοῦ, σὺν τῷ σελλοχαλίῳ, καὶ τὸ ἄρμα αὐτοῦ, καὶ ἑάν, ὡς εἰκός, ἐπεκτῆσατο λωρίκην καὶ μόνον. Τὰ δὲ λοιπὰ πάντα μερίζεσθαι αὐτούς ἀδελφικῶς ἐπ' ἴσης καὶ ἐξ ἴσης μοίρας.

ε'. Εἰ δὲ καὶ ἐπέκεινα τῶν δέκα τριῶν χρόνων συζῆσσι μετ' ἀλλήλων, καὶ εὐρεθῆ τί ποτε ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ῥογῶν αὐτοῖς [αὐτοῦ] ἐπικτησάμενος, καὶ σώζεται· καὶ τοῦτο κομίζεσθαι αὐτόν· τὰ δὲ προνοία Θεοῦ ἐπικτηθέντα αὐτῷ ἐκ τρώπης ἡμέρας τοῦ αὐτὸν στρατευθῆναι, ἀπὸ τε σκύλων καὶ φιλοσιμιῶν, καὶ σώζεται, καὶ ταῦτα ὁμολῶς ἔχειν αὐτὸν ἐξαιρέτως.

ς'. Κληρικοί δὲ, καὶ χαρτουλάριοι, ἢ καὶ ἕτεροί τινες ἐκ γονικῆς στρατευόμενοι ὑποστάσεως, εἰ μὲν τελευτῶντες οἱ γονεῖς αὐτῶν δι' ἀγάπην καὶ εὐχαριστίαν τὸ δοθὲν ὑπὲρ τῆς τούτων στρατείας θελήσῃσι τῷ στρατευθέντι ἀποχαρῖσασθαι, κυρούσθω τούτων ἢ βούλησις.

ζ'. Εἰ δὲ μηδὲν περὶ τούτου εἰπόντες τελευτήσῃσι, καὶ τὴν περὶ τῆς τοιαύτης ποσότητος κίνησιν ποιήσῃσι τῷ στρατευθέντι οἱ συγκληρονόμοι αὐτοῦ· λογίζεσθαι αὐτούς τὰ ἀπὸ τῆς τοιαύτης στρατείας περιελθόντα εἰς τὸν αὐτῶν πατέρα, καὶ τὰ περιτεύοντα ἐκ τῆς δοθείσης ποσότητος εἰς τὸ τοιοῦτον στράτευμα συνεισφέρεισθαι τῇ λοιπῇ ὑποστάσει, καὶ συνδιαιρεῖσθαι.

η'. Εἰ δὲ, ὡς εἰκός, ἐπληρώθη διὰ τοῦ τοιούτου στρατεύματος ἡ δοθείσα ποσότης, μὴ ἔχειν ἄδειαν τοὺς συγκληρονόμους τὸ τοιοῦτο στράτευμα, ἔχοντι προσώπῳ ἐπιζητεῖν ἕνεκεν τῆς γενομένης ἐξόδου ὑπὲρ αὐτοῦ· ἢ τοιοῦν [ὄτιον], διὰ τὸ, ὡς εἴρηται, ἀντεσαγωγῆν ἐκ τοῦ τοιούτου στρατεύματος γενέσθαι.

θ'. ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν στρατευομένων, ὅσα ἐκ βασιλικῆς ῥόγας, ἀνόνων τε, καὶ σωλεμνίων τούτοις προσενεμήθησαν, καὶ τουτέστιν ἀξιωματικοῖς, λοιποῖς ἅπασι, κομιζόμενοις ἀπὸ βασιλικῆς ῥόγας, ἢ καὶ ἀπὸ δημοσίου ἀννόνας καὶ συνηθείας· οὗτοι μὲν ἅπαντες, ἀνευ μέντοι τῶν στρατιωτῶν, ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις πεκουλλοῖς διατιθέμενοι, παῖδας μὲν ἔχοντες μέχρι τεσσαρῶν τῶν ἀριθμῶν, τὴν νόμιμον, ἡγουν τὴν τρίτην μοῖραν τοῦ αὐτῶν πεκουλλοῦ καταλιμπανέτωσαν. Εἰ δὲ καὶ πέντε, καὶ ἐπέκεινα, τὸ ἡμισυ μέρος.

ι'. Εἰ δὲ παῖδας οὐκ ἔχουσιν, ὑπείσι δὲ αὐτοῖς γονεῖς, τὴν εἰρημένην τρίτην μοῖραν καταλιμπανέτωσαν· εἰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον μέτρον τοῦ αὐτῶν πεκουλλοῦ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς διατιθέσθωσαν. Παγανικά δὲ πεκουλλία τῶν ὑπεξουσιῶν εἰσιν, ὅσα παρὰ τῶν γυνέων αὐτῶν πρὸς κόσμον καὶ τιμὴν ἐδόθη αὐτοῖς, ἢ ἐπεκτῆθησαν· ἅτινα καὶ ὡς γυνέων γνω-

quæ ab eis acquisita sunt, sive ex stipendiis militariibus, sive ex laboribus communis ipsorum domus, et per industriam fratris aut fratrum, qui domi manserunt ex æqua et in æqua portione accipiant.

4. Ipsi autem post illud decennium usque ad alios tres annos inter se una viventibus, si deinde contigerit eis ab se invicem disjungi, miles velut exemptum quiddam, equum suum auferat cum sella et fræno, itemque currum suum, et loricam dumtaxat, si quidem hanc ceu credi par est, acquisivit. Reliqua omnia fraterne in æqua et ex æqua portione inter se partiantur.

5. Quod si etiam ultra illos 13 annos inter se convixerint, et deprehensus fuerit aliquid aliquando ex numeratis postea stipendiis acquisivisse, quod adhuc supersit : hoc ipsum quoque sibi habeat. Et quæ per Dei providentiam inde usque a primo die militiæ suæ acquisivit, tam ex spoliis, quam principum largitionibus, etiam nunc exstantia ; similiter velut eximia retinebit.

6. Clericos vero et Chartularios, vel etiam alios quosdam, ex patrimonio paterno militantes, quod attinet ; si decedentes eorum parentes charitatis et gratiarum actionis ergo, quod solverunt illorum militiæ causa condonare voluerint militiam secuto : rata voluntas eorum esto.

7. Quod si nulla hujus mentione facta decesserint, et actionem de hujusmodi summa, militiam secuto cohæredes moverint : computare debent, quæ ex hac militia pervenerunt ad patrem ipsorum, et residua summæ ad hujusmodi militiam datæ cum reliquo patrimonio conferant atque ita cum aliis dividant.

8. Si vero, ceu credi par est, data est per hujusmodi militiam summa plene soluta fuerit : cohæredes nullam licentiam habent a persona, quæ hujusmodi militiam gerit, quidquam repetendi nomine factæ pro ipso expensæ : propterea quod, uti dictum est, tantumdem ex hujusmodi militia illatum fuerit.

9. In reliquis militantibus, quæcumque ex imperatorio stipendio, et annonis, et solemnibus, eis attributa sunt, nimirum in dignitate constitutis et aliis omnibus, qui ab imperatore stipendia vel annonas et consuetudines a fisco accipiunt : de iis hi universi, militibus tamen exceptis, veluti de pecuniis suis testantes, si liberos habeant numero quatuor, legitimam, id est, tertiam peculii sui partem eis relinquunt : sin quinque, ac ulterius, senissem.

10. Sin nullos habent liberos, parentibus tamen superstilibus, dictam eis tertiam partem relinquunt, deque reliquo modo peculii sui, prout ipsis visum fuerit, testantur. Paganica vero peculia filiorumfamilias sunt, quæcumque a parentibus eorum, ad ornatum et honestatem ipsis data sunt, aut acquisita : quæ et parentum esse agnoscuntur, et post obitum

parentum reliquis eorum bonis conjunguntur et dividuntur, sicut et illa quæ de pecunia rebusque patris acquisita sunt filio, pro paternis bonis agnoscuntur, iisque conjunguntur. Nam de maternis ipsorum rebus, quæ per sudores et labores, vel ex hæreditate ad ipsos pervenerunt, testantur illi quidem: sed usum eorum dumtaxat habent illi quorum in potestate sunt; proprietate talium honorum ipsis reservata.

TITULUS XVIII.

De successione ab intestato, deque legatis: et de his qui ea per ingratitudinem amittunt.

1. Si quis intestatus decesserit, exstantibus liberis aut nepotibus, hi succedunt.

2. Sin defuncto superstitibus sunt pater et mater, avus et avia, vel etiam ultiores, hi exstantibus liberis et nepotibus, succedere non possunt.

3. Quod si nulli sunt liberi, nulli nepotes, pater tamen exstat et mater et avus et avia propiores succedunt.

4. Si filius et filia parentibus visis decesserint absque liberis et intestati, fratres et sorores ex eodem patre ac matre habentes, hæreditas eorum parentibus defertur, nec licentiam fratres et sorores habent in hoc contradicendi.

5. Si vero nulli parentes exstant, avo tamen et avia superstitibus, ii cum fratribus consanguineis una succedant.

6. Sin nec avus, nec avia, nec eodem patre ac matre nati fratres exstant defuncto, tunc ex uno dumtaxat parente fratres in hæreditatem succedat.

7. Si vero, sicut dictum est, non exstant fratres, at propinqui sint, propiores succedunt.

8. Quod si nulli etiam propinqui sunt, at uxor defuncti superest: in semissem totius illa patrimonii succedat, altero semisse fisco inferendò.

9. Si defuncti ne uxor quidem exstat, tunc univsum ejus patrimonium, veluti cujus nullus exstat hæres, fisco (ceu diximus) infertur.

10. Si quis moriens legata destinavit ad certam quamdam expensam, præstari debent: nec hæres licentiam habet, relictum hoc legatum in aliam causam expendendi, sed cui relictum est, restituat.

11. Si hæres relictus sibi patrimonii notitiam habet, ac debita novit præcedere: coram fide dignis testibus patrimonium ipsum describat, et quanti sit, manifestator. Ac primum quidem creditoribus satisfiat, atque ita deinceps id, quod superest, hæres sibi retineat.

12. Si vero contumaciter et temere succedens, idem patrimonium attigerit, et constiterit, eum particulariter debita quædam solvisse: obligatus esto

ρίζονται, και μετά τελευτήν τῶν γονέων τῇ λοιπῇ αὐτῶν ὑποστάσει ἐνοῦνται και διαιροῦνται, ὡπερ και τὰ ἀπό χρημάτων ἢ πραγμάτων τοῦ πατρὸς ἐπικτηθέντα τῷ υἱῷ, τῇ πατρίδι ὑποστάσει γνωρίζονται, και αὐτῇ συνενοῦνται· ἐπὶ γὰρ τοῖς μητρώοις αὐτῶν, ἐξ ἰδρώτων, και καμάτων, ἢ κληρονομίας περιλαχθεῖσιν εἰς αὐτοὺς πράγμασιν, ἐπ' αὐτοῖς μὲν αὐτοὶ διατίθενται· τὴν δὲ χρῆσιν αὐτῶν και μόνον ἔχουσιν οἱ τοῦτους ἔχοντες ὑπ' ἐξουσίαν, τὴν δεσποτείαν τῶν τοιούτων πραγμάτων φυλάττοντες αὐτοῖς.

TITAOΣ IΗ.

Περὶ τῶν ἐξ ἀδιάρθετου κληρονομῶν, και λεγάτων, και περὶ τῶν ἐξ ἀχαριστίας ἐκπιπτόντων.

α'. Ἐάν τις ἀδιάρθετος τελευτήσῃ, και ὑπείσιν αὐτῷ τέκνα ἢ ἔγγονα, ταῦτα κληρονομήσωσαν.

β'. Εἰ δὲ ὑπάρχῃ τῷ τελευτήσαντι πατήρ και μήτηρ, πάππος και μάμμη, ἢ και ἐπέκεινα· οὗτοι κληρονομεῖν τῶν τέκνων και ἔγγονων ὑπόντων οὐ δύνανται.

γ'. Εἰ δὲ και οὐκ εἰσὶ τέκνα, εἴτε ἔγγονα, ἐστὶ δὲ πατήρ και μήτηρ, και πάππος και μάμμη, οἱ ἔγγυτεροι κληρονομήσωσαν.

δ'. Ἐάν υἱὸς και θυγάτηρ τῶν γονέων ζώντων τελευτήσωσιν ἀτεκνοὶ και ἀδιάρθετοι, και ἀδελφοὺς και ἀδελφὰς ὁμοπατέριους και ὁμομητέριους ἔχοντες· τὴν τούτων, κληρονομίαν ἐπὶ τοῖς γονεῖς ἐπαγάγεσθαι, και μὴ ἔχειν ἀδειαν τὰ ἀδελφία ἐπὶ τούτου λέγειν τι.

ε'. Εἰ δὲ γονεῖς οὐκ ὑπείσιν, ἐστὶ δὲ πάππος και μάμμη, ἅμα τοῖς ὁμοπατέροις ἀδελφοῖς κληρονομήσωσαν.

ς'. Εἰ δὲ οὔτε πάππος, οὔτε μάμμη, οὔτε ὁμοπατέριοι, οὔτε ὁμομήτεριοι ἀδελφοὶ ὑπείσιν τῷ τελευτήσαντι· τότε οἱ ἐξ ἐνὸς γονέως ἀδελφοὶ τῇ κληρονομίᾳ ὑπείσερχέσθωσαν.

ζ'. Εἰ δὲ, καθὰ εἴρηται, οὐκ ὑπείσιν ἀδελφοί, εἴεν δὲ συγγενεῖς, οἱ ἔγγυτεροι κληρονομήσωσαν.

η'. Εἰ δὲ οὔτε συγγενεῖς εἰσιν, ἐστὶ δὲ γυνὴ τοῦ τελευτήσαντος, τῇ μὲν ἡμισυ μέρος ἀπάσης αὐτοῦ τῆς περιουσίας ἐκείνη κληρονομεῖται· τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ μέρος τῷ δημοσίῳ εἰσχομιζέσθω.

θ'. Εἰ δὲ οὔτε γυνὴ τῷ τελευτήσαντι ὑπείσιν, τότε τὴν ἅπασαν τούτου περιουσίαν, ὡς ἀκληρονόμητον, τῷ δημοσίῳ, ὡς εἴρηται, εἰσχομιζέσθαι.

ι'. Ἐάν τις τελευτῶν ὀρίσῃ λεγάτα εἰς τινα βῆτην ἔξοδον, ταῦτα διδόντωσαν· και μὴ ἔχειν ἀδειαν τὸν κληρονόμον εἰς ἕτεραν πρόφασιν τὸ ἐαθὲν λεγάτον ἐξοδιάζειν, ἀλλὰ τούτο ἀποκαθιστᾶν τῷ λεγατεθέντι.

ια'. Ἐάν ὁ κληρονόμος εἰδῶσιν τῆς ἐγκαταλιμπανομένης αὐτῷ ὑποστάσεως ἔχει, και οἶδεν χρέη προηγεῖσθαι· ἐπὶ ἀξιοπίστων μαρτύρων τὴν τοιαύτην ἀναγραφέτω ὑπόστασιν, και φανερούσθω ταύτης ἡ δύναμις. Καὶ πρῶτον μὲν πληρούσθωσαν οἱ χρεωφειλέται, και εἰθ' οὕτως τὸ περιττεῦον ἔχεται ὁ κληρονόμος.

ιβ'. Εἰ δὲ αὐθαδῶς και ὡς ἔτυχεν ὑπείσερχόμενος τῆς αὐτῆς ὑπάφῃται ὑποστάσεως, και φανῇ μερικῶς τινὰ τῶν χρεῶν ἀποδοῦς· ὑποκείσθω πληροῦν και

τοὺς λοιποὺς, ὡς διὰ προσφόρου ἀναγραφῆς τῆς τοιαύτης ὑποστάσεως μὴ γνωρίσας κατὰληψιν.

γ'. Εἰ δὲ ἐσχάτως ἀναφῶσι τὰ χρέη, τοῦ κληρονόμου τὴν περὶ τοῦτου ἀγνοίαν κεκτημένου διὰ μαρτύρων, ἢ καὶ διὰ ὄρκου· τὸ εὐρεθὲν τῆς ὑποστάσεως, καὶ περιελθὸν εἰς αὐτὸν, παριστᾶν αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτῷ ἀποκοπέτω τὰ τῶν χρεωφειλετῶν αὐτοῦ, καὶ μηδὲν περαιτέρω τοῦτον ἀπαιτεῖσθαι.

δ'. Εἰ κληρονόμος ἢ λεγατάριος οἰοσθήποτε φανῆ ἀποκρούσας τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ διαθήκην, καὶ ἐν ὑστέρω αὕτη παρ' αὐτῷ εὐρεθῆ, ἐκπιπέτω ὁ μὲν κληρονόμος, τῆς κληρονομίας· ὁ δὲ λεγατάριος, τοῦ λεγάτου.

ε'. Εἰ δὲ τις τελευτῶν τῷ οικείῳ κληρονόμῳ ἀγράφως καὶ χωρὶς μαρτύρων τὴν ἰδίαν καταλείψῃ ὑπόστασιν, καὶ τὴν ταύτης ἐντελῆ διοίκησιν, καὶ ἀναφῆ τις ἐγκλιῶν, λεγάτου αὐτῷ ἐαθῆναι παρὰ τοῦ τελευτήσαντος, παραστήσῃ δὲ διὰ μαρτύρων ἢ καὶ ἐτέρως πως, ἀληθείας τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα ἔχεισθαι, οὐ δύνανται· διδῶσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κληρονόμου.

ς'. Ἐκπίπτουσι δὲ τῆς νομίμου κληρονομίας δι' ἀχαριστίαν, οἱ μὲν παῖδες, εἰ τοὺς ἰδίους τύψωσι γονεῖς, εἰ βαρέως αὐτοὺς ὑβρίσωσιν, ἢ ἐγκλήματα κατηγορήσωσιν αὐτοὺς, ἢ καὶ συκοφαντήσωσιν· εἰ φαρμάκοις ὡς φαρμάκοις τις αὐτῶν συναναστρέφει· εἰ ἐπιβουλεύσωσιν οἷον [οἰσθήποτε] τρόπῳ τῇ ζωῇ αὐτῶν· εἰ τῇ μητρικῇ ἢ παλλακῇ τοῦ πατρὸς αὐτῶν σωματικῶς τις αὐτῶν μιγῆ· εἰ τοὺς γονεῖς φυλακισομένους οἱ ἄρρενες παῖδες προτραπέντες μὴ ἀντιφωνήσωσιν· εἰ ἡ θυγάτηρ μὴ ἐλείπεται νομίμως ζευχθῆναι βουλομένων τῶν γονέων, ἀλλ' ἀισχυρῶς διάγειν· εἰ μαινομένων τῶν γονέων μὴ ἔλυνται οἱ παῖδες ἀντιλαβέσθαι αὐτῶν.

TITULUS 18.

Περὶ κουρατόρων.

α'. Εἰ ἐκ τινῶν ὄρφανοι καταλειφθῶσι, καὶ νήπιοι, καὶ ὑπεσι τοῦτοις ὑπόστασις, εἰ μὲν οἱ γονεῖς αὐτῶν τελευτῶντες ἐγγράφως κουράτορα τοῦτοις παρέασαν, φυλαττέσθω τοῦτων ἢ βούλησις· εἰ δὲ καὶ μὴ, οἱ εὐαγεῖς οἴκοι τὴν τοῦτων κουρατορίαν ἐχέτωσαν, ἐν μὲν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ πόλει, τὸ ὄρφανοτροφεῖον, καὶ οἱ λοιποὶ εὐαγεῖς οἴκοι, καὶ αἱ γεγνωρισμένα ἐκκλησία· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τὰ ἐπισκοπεῖα, τὰ μοναστήρια, καὶ αἱ ἐκκλησίαι, μέχρις ὅτου πρὸς γάμου καίρῳ κατανῶντες· οἱ κληρονόμοι ζευχθῶσιν.

β'. Εἰ δὲ καὶ πρὸς γάμον ἔλθειν οἱ τοιοῦτοι οὐ βούλονται, μέχρις εἰκοσαετοῦς χρόνου τοὺς αὐτοὺς εὐαγεῖς οἴκους, τὰ μοναστήρια, καὶ τὰς ἐκκλησίας, τὰς τοιαύτας ὑποστάσεις παραφυλάττειν, καὶ εἰθ' οὕτως ἀνελλιπῶς ταύτας τοῖς εἰρημένους κληρονόμοις ἀποδιδόναι. Οὐ γὰρ ἀρκετὸν τῷ Θεῷ ἔστι, τὸ καθάπερ μέχρι τοῦ νῦν κουράτορας ἐτέρους προβάλλεσθαι, καὶ τὰ τῶν ὄρφανῶν κατεσθῆναι, ἀκάκεινους προσαιτεῖν. Οἱ γὰρ εὐαγεῖς οἴκοι, καὶ αἱ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαι, οἱ καὶ τῶν ἄλλων προϊστάμενοι, καὶ τοὺς ξένους, ὡς ἰδίους, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ξενοδοχοῦν-

reliquis etiam satisfacere, veluti qui per inventarium competens res patrimonio comprehensas cognoscere non studuerit.

13. Quod si debita in infinitum emergerint, hærede per testes, aut etiam per jusjurandum, ignorantiam probante: quidquid in patrimonio repertum est, et ad eum pervenit, exhibeat: et secundum id debita creditorum decidat, nec quidquam ulterius ab eo exigatur.

14. Si vel hæredem, vel quemcunque legatarium paruerit occultare relictum sibi testamentum, et ad extremum illud apud ipsum repertum fuerit, hæres successione cadat, legatarius legato.

15. Si vero moriens quispiam hæredi suo citra scripturam et absque testibus, bona sua reliquerit, cum eorum administratione plena: et aliquis emergerit, qui queratur a defuncto legatum sibi relictum esse, verum per testes, aut alio quo modo probare nequeat esse vera quæ dixerit, hæredis discretionis traditor.

16. Amittunt hæreditatem legitimam propter ingratitude, filii quidem, si parentes suos verberaverint, si graves eis injurias fecerint, si criminaliter eos accusaverint, aut calumniati fuerint: si quis eorum cum veneficis, tanquam veneficis, conversatur: si vitæ ipsorum quocumque modo insidias struxerint, si quis eorum cum noverca, vel concubina patris, carnaliter coierit: si pro parentibus, qui carceribus detinentur, rogati eo nomine liberi maseculi, non intervenerint: si filia legitimis nuptiis copulari nolit, parentibus id volentibus: sed turpem vitam agere malit: si parentibus furore correptis, liberi curam eorum suscipere nolint.

TITULUS XIX.

De curatoribus.

1. Si ab aliquibus relictis pupilli fuerint, et infantes, qui patrimonium aliquod habent, siquidem parentes eorum decedentes, in scriptis curatorem ipsis relinquerunt, voluntas ipsorum servator: sin autem, venerabiles domus eorum curatoriam suscipiunt, in custodia quidem divinitus hac urbe, ipsum orphanotrophium, et cæteræ domus religiosæ, et ecclesiæ notæ: in provinciis vero, episcopia, monasteria et ecclesiæ, quousque nuptiarum ad tempus hæredes propius accedentes, matrimonio copulentur.

2. Sin illi se ad matrimonium conferre nolint, usque ad annum vigesimum eadem domus religiosæ, monasteria, et ecclesiæ, ejusmodi patrimonia custodiant, atque ita deinde sine defectu ea dictis hæredibus restituant. Non enim acceptum est Deo, curatores alios constitui, quemadmodum in hunc usque diem factum fuit, qui pupillorum bona deberent, ipsis mendicantibus. Quippe venerabiles domus, et ecclesiæ Dei, quæ aliis etiam præsumi, et alienos, tanquam suos, juxta Domini mandatum hospitibus excipiunt, multo magis bona pupillorum

custodient, eorumque restitutionem suo tempore A
facient.

TITULUS XX.

De libertatibus.

1. Libertatem consequitur servus, cum domino suo liber esse publicatus fuerit in ecclesia, vel etiam coram septem, aut quinque, aut tribus amicis, ad hoc convocatis, ac subscribentibus, et id quod norunt, ad gestorum monumenta deponentibus.

2. Vel etiam per epistolam domini sui, quinque testium, vel trium, ceu dictum, subscriptiones hoc nomine habentem; quæ testamento inscripta, seruo datur.

3. Idem quum de voluntate defuncti, vel permissu hæredis servus in capite lintcum gestans, B
defuncti funus secutus fuerit.

4. Et cum subjectum sibi servum personæ liberæ dominus conjunxerit.

5. Aut rursum si dominus ejus, aut domina, aut eorum liberi, scitu ac permissione parentum de sacro et salutari lavacro eum susceperint.

6. Si scientibus ac volentibus dominis suis clerici vel monachi facti fuerint, ac dicte libertates statim exinde, vel etiam sub conditione, a dominis eorum conceduntur.

7. Si quis autem aliquo ex his modis libertate donatus, in servitute detinetur, ad sacram sanctam C
Dei Ecclesiam accedat, et ad magistratus competentes et apud eos concessam sibi libertatem probet, eamque accipiat.

8. Servus ab hostibus captus, si pro republica damnum et cladem quamdam eis inferat, atque ita vicissim revertatur, confestim manumittitur.

9. Qui vero captus, rursum aufugerit, damno eis pro republica non illato, sed ita tamen revertitur: is domino suo quinquennium serviat, atque ita deinde liber esto.

10. Qui ad hostes sponte sua procurrit, rursusque facti pœnitentia ductus, si ab eis aufugiens revertetur, is propterea, quod omnino transfuga factus ad eos se contulerit, toto vitæ suæ tempore D
servus esto.

11. Servus domini sui eadem indicans, præmii loco libertatem consequitur.

12. Servus sciente domino suo militans libertatem accipit.

13. Dominus qui servum suum vel ancillam, quasi liberam per nuptias personæ liberæ copulat, vel in nuptias consentit, vel de industria tacet, is neque matrimonium dissolvit, atque etiam illorum dominio excidit.

14. Qui ab hostibus hominem liberum captivum redimit, et in domum suam restituit; siquidem eas ille facultates habet, ut pretium, de quo inter ipsos convenit, integrum perolvere possit, liberum dimittat.

τες και ὑποδεχόμενοι, πολλῶν πλέον τὰ τῶν ὄρφανῶν φυλάξουσι, και τούτων τὴν ἀποκατάστασιν καιρῶ τῶ ἰδίῳ ποιήσουσιν.

TITAOΣ Κ'.

Περὶ ἐλευθεριῶν.

α'. Ἐπιτίθεται ὁ οἰκέτης ἐλευθερίᾳ, ὅποταν παρὰ τοῦ ἰδίου κυρίου δημοσιευθῇ [δημος εὐρεθῆ] ἐν ἐκκλησίᾳ, εἴτε ἐπὶ ἑπτὰ, ἢ πέντε, ἢ και τριῶν φίλων, ἐπὶ τοῦτο προσκληθέντων, και ὑπογραφομένων και ἀποτιθεμένων ἐπὶ πράξεως ὑπομνημάτων τὴν οἰκίαν εἰδῶσιν.

β'. Εἴτε δι' ἐπιστολῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ε' μαρτύρων, ἢ και γ', ὡς εἴρηται, ὑπογραφῆς ἐπὶ τοῦτο ἐχούσης, ἢ ἐν διαθήκῃ ἐγγραφομένη οἰκέτῃ δίδεται.

γ'. Ἀλλὰ και ὅταν βουλήσει τοῦ τελευτήσαντος, ἢ και παραχωρήσει τοῦ κληρονόμου ὁ οἰκέτης; ἐν τῇ κεφαλῇ παννίν * [παννίν] φορέσας τῇ τοῦ τελευτήσαντος κηδεῖα ἐπακολουθήσει.

δ'. Καὶ ἐὰν ὁ κύριος τὸν ὑποκαίμενον αὐτοῦ [* αὐτῶ] δοῦλον ἐλευθέρῳ ζεύξει προσώπῳ.

ε'. Ἡ' πάλιν, ἐὰν ὁ κύριος αὐτοῦ, ἢ ἡ τοῦτου κυρία, ἢ τὰ αὐτῶν τέκνα, εἰδῶσιν και ἐπιτροπῇ τῶν γονέων, ἐκ τοῦ ἀγίου και σωτηριώδους βαπτίσματος αὐτὸν ἀναδέξωνται.

ς'. Ἐὰν εἰδῶσιν τῶν κυρίων αὐτῶν κληρικοὶ ἢ μοναχοὶ γένωνται. Αἱ δὲ εἰρημέναι ἐλευθερίαι ἀπευτεῦθεν ἦδη, ἢ και ὑπὸ ὄρον παρὰ τῶν κυρίων αὐτῶν δίδονται.

ζ'. Εἰ δὲ τις ἐκ τούτων τῶν τρόπων ἐλευθερίᾳ τιμηθεῖς, ἐν δουλείᾳ κατέχεται, προσερχέσθω τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ, και τοῖς προσφύροις ἄρχουσι, και παρ' αὐτοῖς τὰ τῆς ἐπιτεθείσης αὐτῷ ἐλευθερίας ἀποδεικνύτω, και ταύτην ἀπολαβέτω.

η'. Ὁ ὑπὸ τῶν πολεμίων αἰχμαλωτιζόμενος οἰκέτης, και κλάσμα τι ὑπὲρ τῆς πολιτείας εἰς αὐτοῦς ἐνδεικνύμενος, και οὕτως ἀνθυποστρέφων, παραχρῆμα ἐλευθεροῦται.

θ'. Ὁ δὲ αἰχμαλωτισθεὶς, και πάλιν ἀποφυγὼν, κλάσμα εἰς αὐτοῦς ὑπὲρ τῆς πολιτείας μὴ ποιησάμενος, ἀλλ' οὕτως ἀνθυποστρέφων, πενταετίαν τῇ ἰδίᾳ δεσποτεῖα δουλευσάτω, και εἰθ' οὕτως ἐλευθεροῦσθω.

ι'. Ὁ αὐτοπροαιρέτως ἔχθροῖς προστρέχων, και πάλιν μεταμεληθεὶς, εἰ φυγὼν ὑποστρέψει, δι' ὧν ὅλως αὐτομολήσας τούτοις προσέδραμεν, ἕως τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἔστω δοῦλος.

ια'. Δοῦλος ὁ μηνύων τὸν φόνον τοῦ ἰδίου κυρίου, τὴν ἐλευθερίαν ἐχέτω ἑπαθλον.

ιβ'. Δοῦλος ὁ στρατευόμενος εἰδῶσι τοῦ οἰκείου δεσπότητος, ἐλευθεροῦται.

ιγ'. Δεσπότης τὸν ἴδιον δοῦλον, ἢ τὴν θεραπεῖν ὡς ἐλευθέρῳ συνάπτων πρὸς γάμον ἐλευθέρῳ προσώπῳ, ἢ συναινῶν τοῖς γάμοις, ἢ ἐπίτηδες σιωπῶν, οὐδὲ λύει τὸν γάμον, ἀλλὰ και τῆς ἐπ' αὐτῶν δεσποτείας ἐκπίπτει.

ιδ'. Ὁ ἐκ τῶν ἔχθρῶν ἐλευθέρῳ ἀγοράζων αἰχμαλωτον, και ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἀποκαθιστῶν αὐτὸν, εἰ μὲν εὐπορεῖ τὰς στιχηθείσας [στοιχηθείσας] μεταξὺ αὐτῶν πληρῶσαι τιμὰς, ἀπολύει τὸν ἐλευθέρῳ.

ιε'. Εἰ δὲ ἀπορεῖ, ἐχέτω αὐτὸν ὁ ἀγοράσας μίσθιον, μέχρις ἂν πληρωθῆ, ἅπερ ἐστίχησεν· ὀριζομένου δηλονότι ὑπὸ ἀκροατοῦ τοῦ ὀφειλοντος ἐκάστῳ ἔτει ὑπὲρ μισθοῦ τῷ ἀγοραστῆντι λογίζεσθαι.

ις'. Τὸν εἰς προῖκα γραφόμενον οἰκέτην οὐκ ἔχουσιν ἄδειαν τὰ τέκνα, οὔτε ὁ ἀνὴρ, ἐλευθεροῦν αὐτόν.

ιζ'. Εἰ δὲ καὶ πληρώσει ὁ ἀνὴρ τὴν προῖκα τῆς ἰδίας γαμετῆς, εἴτε προσφέρει πράγματα, ἢ παιδας, τὴν πᾶσαν δεσποτεῖαν, ὡς κεφαλῆ, κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐντολὴν αὐτὸς ἐχέτω.

ιη'. Εἰ δὲ μὴ ἔχη τις πράγματα πρὸ τοῦ συναλλαγματος, καὶ μετὰ τὸ συναφθῆναι, τὰ ἐκ Θεοῦ προνοίας ἐπικτηθέντα ἀμφοτέροι ἐχέτωσαν.

ιβ'. Ἐὰν δύο ἀπόγρφοι διαφόρου δεσποτείας συνέλθωσι πρὸς γάμον, εἰ μὲν δύο παιδας ποιήσωσι, πρὸς λαχμὸν μερίζονται· εἰ δὲ τρεῖς, τὰ δύο τῆς μητρὸς ἔστωσαν, καὶ τὸ ἓν τῆ τοῦ πατρὸς ἐπακολουθήσει δεσποτεία· εἰ δὲ εἰς τεχθῆ, τῆ μητρὶ ἔσται.

ικ'. Τὰ ἐξ ἐλευθέρας γαστρὸς τικτόμενα, ἐλεύθερά ἐστιν, εἰ καὶ δοῦλός ἐστιν ὁ πατὴρ αὐτῶν.

ικα'. Ὁ ἐκ δούλης τεχθεὶς, δοῦλός ἐστιν· εἰ καὶ ὁ πατὴρ δεσπότης ἐραστῆ τῆς οἰκείας θεραπένης.

ικβ'. Ἐὰν κοινός ἐστί δοῦλος, καὶ βούλεται τις ἐλευθερώσαι αὐτόν, τὸ ἀξίμιον ποιεῖτω τοῖς ἄλλοις, καὶ μὴ θελότων αὐτῶν, ἐλευθερώσει αὐτόν.

ικγ'. Οἱ ἀπελεύθεροι, κἂν στρατευόμενοι ᾖσιν, ἐξ ἀχαριστιῶν τοιοῦτων καταδουλοῦνται [περὶ ἀναδουλώσεως], ἐὰν τοὺς κυρίους τοὺς ἐλευθερωτὰς αὐτῶν, ἢ τοὺς παιδας αὐτῶν τύψωσιν, ἢ ὕβρισωσιν, ἢ ἐκ τινος ὑπερηφανείας κατ' αὐτῶν τραχηλιάσωσιν· ἢ μετὰ τὸ ταφῆναι τὸν ἑαυτοῦ κύριον ἐρχόμενος μὴ πτωσῶν προσκυνήσῃ τὸν τάφον, ἢ ὄλω; οὐ μικρὰν τινα πρόσκρουσιν αὐτοῖς παράσχη, ἢ ζημιώσῃ, ἢ ἐπιδουλεύσῃ αὐτοῖς, καὶ ἔν ἐξ αὐτῶν παρὰ τῷ ἔργοντι ἀποδειχθῆ, ἀναδουλοῦνται. Ἄλλὰ καὶ πενόμενοι τὸν πάτρωνα ἀναγκάζεται τρέφειν ὁ ἀπελεύθερος.

Ἐκ τῶν νεαρῶν διατάξεων περὶ τοῦ ἐλευθεροῦντος ἀλλότριον οἰκέτην.

ικδ'. Καθὼς ὑπεσχόμεθα, καιρὸς ἐστὶ διαλαβεῖν περὶ τοῦ πενταπλασιαζομένου θέματος. Ἔστι δὲ τοιοῦτον· Ὁ μὴ ὢν δεσπότης, καὶ τὸν ἀλλότριον δοῦλον ὡς ἴδιον ἐλευθερώσας, ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς ἐλευθερίας ἀνατρεπομένης, διαναγκάζεται ὁ ἐλευθερώσας παρέχειν πέντε οἰκέτας ἀνεὶ τοῦ ἐλευθερωθέντος· δῆθεν καθ' ἡλικίαν, καὶ κατὰ φύσιν, καὶ κατὰ τρέπον, καὶ κατὰ τέχνην ὁμοίους· δύο μὲν τῷ δεσπότη τῷ ἐλευθερωθέντος, τρεῖς δὲ τῷ δημοσίῳ· τότε δὲ τιμωρεῖται ὁ ἐλευθερώσας τῇ προειρημένῃ ποινῇ, ὅτε ἡλευθέρωσε τὸν ἀλλότριον δοῦλον, ἀγνοοῦντος τοῦ δεσπότη αὐτοῦ.

TITULUS KA'.

Περὶ πράσεως καὶ ἀγοράσεως

α'. Ἐγγράφως καὶ ἀγράφως πρᾶσις καὶ ἀγορασία ἐπὶ οἰκιδήποτε εἶδει καὶ πράγματι τῆς τιμῆς σι-

15. Si vero solvendo non est, retineat eum emptor seu mercenarium, donec impleverit, quæ pactus est: ita tamen, ut a cognitore causæ definiatur i. i., quod anno quolibet nomine mercedis computari pro redempto debet.

16. Servum doti adscriptum neque liberis, neque marito manumittere licet.

17. Sin doti uxoris suæ vir satisfecerit, sive res afferat, seu mancipia; dominium totum ipse, tanquam caput, juxta Dei mandatum habeat.

18. Si vero ante contractum matrimonium res ipse nullas habeat, atque etiam post conjunctionem nuptiarum; quæ acquisita Dei providentia fuerint, utrinque possideant.

19. Si duo adscriptitii diversorum dominorum in matrimonium coierint, siquidem liberos duos procreaverint, sorte dividantur: si tres, duo matris sunt, tertius patris dominum sequitur: si unus natus fuerit, matris esto.

20. Quæ nascuntur e ventre libero, libera sunt, etiamsi pater eorum servus sit.

21. Ex ancilla natus, servus est, etiamsi dominus ipse suam ancillam adamaverit.

22. Si servus communis sit, et aliquis eum manumittere velit, socios indemnes præstet; atque ita vel nolentibus ipsis, eum manumittet.

23. Liberti, licet militent, in servitutem ex causis ingratitude hujusmodi retrahuntur: Si dominus a quibus manumissi sunt, aut eorum liberos percusserint, vel injuriis affecerint, vel ex superbia quadam in eos cervicibus erexerint: vel si quis domino suo jam sepulto veniens, non prolapsus in terram sepulcrum summisserit veneratus fuerit, vel non omnino leviter eos offenderit, aut si damnum dederit, aut insidias fecerit, eorumque vel unum aliquod, apud prætorem probatum fuerit, in servitutem revocantur. Quin etiam libertus patronum egeutem alere cogitur.

Ex constitutionibus novellis de manumittente servum alienum.

24. Sicut promisimus, tempus est, ut de casu rei quintuplicandæ disseramus. Is vero hujusmodi est. Qui non est dominus, et servum alienum, tanquam suum manumisit, apud imperatorem rescissa manumissione, cogitur hic ipse manumittens loco manumissi quinque servos alios præstare: nimirum et ætate, et sexu, et indole, et artesimiles; duos manumissi domino, tres fisco. Tunc autem is, qui manumisit, pœna prædicta multatur; cum servo alieno libertatem, inscio ipsius domino dedit.

TITULUS XXI.

De venditione ac emptione

1. Tam per scripturam, quam sine scriptura contrahitur venditio et emptio citra dolum malum in

quacunque specie, ac re, interveniente pretii pactio-
ne. Cum igitur rei pretium ab emptore datum fuerit,
non licet ejusmodi venditionem pœnitentibus ipsis
rescindere.

2. Nam debet emptor ante contractum et examinare
rem et accurate inquirere atque ita contrahere.

3. Si vero deinceps, ut fieri solet, venditum
corpus inventum fuerit esse liberum, vel lymphaticum,
venditori redhibetur.

4. Si arrha data fuerit in quocumque contractu,
quum non impletus fuerit contractus illius culpa,
qui arrham dedit, lucretur arrham is, qui accepit :
sin ejus negligentia, qui arrham accepit, res
perfecta non fuerit, reddat eam illi, qui dedit, cum
altero tanto.

5. Si servus venditus aut diem obierit, aut parte
corporis læsus fuerit, nimirum pede, vel manu, vel
oculo : aut si domus distracta sit, aut pars ejus, vel
tota igne absumpta fuerit : aut ager vi fluminis to-
tus, aut aliqua parte pereat, aut arbor a vento de-
jecta sit : in his omnibus damnum emptorem
spectat.

6. Si servus meus agri venditi terminos osten-
dere jussus, plus ostenderit, idque vel dolo malo,
vel per ignorantiam, non ipse condemnor. Idem va-
let etiam in traditione, cum incipit possessio.

7. Si ante traditionem servus venditus aufugerit,
aut ita furto subtractus ab aliquo fuerit, ut dolus
malus aut culpa in his probari nequeat, hoc modo
inquiri debet, an venditoris hoc damno sit. Quippe
si venditor in se custodiam servi venditi receperit,
ipse damnum hinc emergens agnoscat : sin eam in
se non recepit, securus erit. Idem et in animalibus
cæteris, ut equo, camelo, et quicumque sunt ejus
generis. Prorsus autem venditor emptori de dominio
et evictione tenetur.

8. Si qu. rem communem habentes inter se pacti
fuerint, ut neutri liceat absque altero rem eam dis-
trahere : quum unus partem suam vendere voluerit,
ei attestationem ad alterum de venditione vel em-
ptione interponit, absque impedimento deinde cujus
eam vendit.

9. Nam in genere scias, si absque dolo malo aut
culpa venditoris res hæc acciderit, aut aliud ejus-
modi, securum fore venditorem.

10. Sicut enim fortuitum detrimentum, vel amis-
sio rei venditæ, ad emptorem pertinet, ita quoque si
lucrum accesserit emptori cedet.

11. Unde si per alluvionem fluminis, aut terræ ag-
gestionem post venditionem factam ager creverit,
emptor lucro fruatur.

12. Si aurum ab aliquo repositum in domo ven-
dita per errorem manserit, et in ea repertum
fuerit, manet ejus, qui priorem dominus ejus
erat.

Α χουμένης συνίσταται ἀδύλως. Ἡνίκα οὖν ἡ τιμὴ
τοῦ πράγματος τῷ ἡγοραστῷ δοθῆ, τὴν τοιαύτην
πράξιν ἐκ μεταμελευμένων αὐτῶν μὴ ἀνατρέ-
πεσθαι.

β'. Δεῖ γὰρ τὸν ἀγοραστὴν πρὸ τοῦ συναλλάγμα-
τος δι' ἐρεύνης γενέσθαι, καὶ ἀκριβοῦν [διερευρῶν
ἐν ἀκριθείᾳ], καὶ οὕτω συναλάσσειν.

γ'. Εἰ δὲ, ὡς εἰκός, μετὰ τοῦτο εὐρεθῆ τὸ πρᾶθὲν
[κατὰ τὴν πρᾶξιν], σῶμα ἐλεύθερον, ἢ καὶ δαιμο-
νῶν, τοῦτο ἀναδίδοσθαι.

δ'. Ἐὰν ἀρραβῶν δοθῆ ἐν οἰσθήποτε συναλλά-
γματι, ὡς ἀτελοῦς ὄντος τοῦ συναλλάγματος, ἐξ
ἀγνωμοσύνης μὲν τοῦ δεδωκότος, ἐν κέρδει γενέσθαι ὁ
ἀρραβῶν τοῦ λαθόντος. Εἰ δὲ ἐξ ἀμελείας τοῦ λαθόν-
τος οὐ πρᾶχθῆ τὸ ἔργον εἰς τέλος, ἀναδίδοσθαι μετὰ
καὶ ἄλλου τοσοῦτου τῷ δεδωκότι αὐτόν.

ε'. Ὁ πεπραμένος οἰκέτης εἰ καὶ τελευτήσῃ, ἢ
μέρος τι βλαθῆ τοῦ σώματος, πόδα, ἢ χεῖρα, ἢ
ὄφθαλμόν· ἢ οἰκία ἐστὶν ἢ πεπραμένη, καὶ μέρος,
ἢ πᾶσα πυρὶ δαπανηθῆ· ἢ ἀγρὸς βίᾳ ποταμοῦ ὄλος,
ἢ μέρος ἀπολλύται, ἢ δένδρον ἐξ ἀνέμου καταπεσόν·
ἐπὶ τούτων πάντων ἡ ζημία τὸν ἀγοραστὴν ὀρᾷ.

ς'. Ἐὰν κελευσθεὶς ὁ δοῦλός μου τοὺς ὄρους ὑπο-
δείξαι τοῦ πρᾶθέντος ἀγροῦ, πλέον ὑποδείξῃ, ἢ κατὰ
ὄλον, ἢ κατ' ἀνοιαν, εὐ καταδικάζομαι. Τὸ αὐτὸ
καὶ ἐπὶ παραδόσεως, νομῆς ἀρχούσης.

ζ'. Εἰ πρὸ παραδόσεως φύγῃ ὁ πρᾶθεὶς δοῦλος, ἢ
καὶ κλαπῆ ὑπὸ τινος, ὡς μὴ ὄλον ἢ βίβθυμίαν ἐλέγ-
χεσθαι περὶ ταῦτα, εἰ τοῦ πρᾶτου τὸ ζημιουῦσθαι,
δεῖ οὕτως ζητῆσαι. Εἰ μὲν εἰς ἑαυτὸν ὁ πρᾶτης
ἀνεδέξατο τὴν τοῦ πεπραμένου οἰκέτου φυλακὴν,
καὶ αὐτὸς ἐπιγνώσεται τὴν ἐντεῦθεν ζημίαν· εἰ δὲ
μὴ ἀνεδέξατο εἰς ἑαυτὸν, ἔξει τὸ ἀμέριμον. Τὸ
αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ζώων, οἶον ἴππου, καὶ
καμήλου, καὶ ὅσα τοιαῦτά ἐστι. Πάντως δὲ χρεωστῆ
ὁ πρᾶτης τῷ ἀγοραστῇ τὴν διαυθέντισιν καὶ ἐκδι-
κῆσιν.

η'. Ἐὰν τινες ἐπὶ κοινῶν πράγμα ἔχοντες συμφω-
νήσωσι, μηδετέρῳ αὐτῶν ἐξείναι ἄνευ ἑτέρου πω-
λεῖν τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ὁ εἷς θελήσῃ τὸ μέρος αὐτοῦ
πωλεῖν, καὶ διαμαρτύρεται τὸν ἕτερον περὶ τοῦ ἢ
πωλῆσαι, ἢ ἀγοράσαι, ἀκωλύτως πωλεῖ τῷ τυ-
χόντι.

θ'. Καθόλου γὰρ ἴσθαι, ὅτι εἰ δίχα ὄλου ἢ βίβθυ-
μίας τοῦ πρᾶτου συμβῆ τὸ πρᾶγμα, ἢ τι τοιούτου,
ἔξει τὸ ἀμέριμον ὁ πρᾶτης.

ι'. Ὅσπερ γὰρ ἡ ἐκ τύχης ἐλάττωσις ἦτο· ἀπ-
ώλεια τοῦ πεπραμένου πράγματος εἰς τὸν ἀγοραστὴν
ἀνατρέχει, οὕτως καὶ εἰ τι γέγονε κέρδος τὸν ἀγο-
ραστὴν ὠφελήσῃ.

ια'. Ὅθεν εἰ καὶ διὰ προσκλύσεως ἢ προσχώσεως
ποταμοῦ μείζων γέγονεν ὁ ἀγρὸς μετὰ τὴν πρᾶξιν,
τὸ κέρδος ὁ ἀγοραστῆς ἀπολαύσει.

ιβ'. Ἐὰν ἐν τῷ πρᾶθέντι οἴκῳ τὸ ἀποτιθέμενον
[ἀποτεθειμένον] ὑπὸ τινος χρυσίον κατὰ πλάνην κατα-
μείνῃ, καὶ ἐν αὐτῷ εὐρεθῆ, μένει τοῦ πᾶλαι δεσπο-
ζόντος.

ιγ'. Ὁ βλέπων πιπρασκόμενον ὑπὸ ἑτέρου ἴδιον αὐτοῦ πρᾶγμα, καὶ μὴ ἀντιλέγων, αὐτὸς δοκεῖ πιπράσκειν αὐτό.

ιδ'. Ὁ πιπράσκων δοῦλον, καὶ γινώσκων αὐτὸν κλέπτῃν, ἢ μαινόμενον, ἢ δαιμονιώντα, προσφωνεῖται περὶ τούτου τὸν ἀγοραστήν. Εἰ γὰρ τοῦτο μὴ ποιήσῃ, αὐτὸς μὲν λήψεται τὸν δοῦλον, τὸ δὲ τίμημα διπλοῦν ἀποδώσει τῷ ἡγορακῶτι ἀπαιτούμενος, καὶ εἰ τινα ζημίαν εἰργάσατο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ ἡγορακῶτος.

ιε'. Ὁ ἐξ οὗ ἐγχειρίζεται τι θοφικίον δημοσίων, ἀγοράσας τι πρᾶγμα ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ παρενθέτου προσώπου, οὐ μόνον τὸ τίμημα ἀπολεῖ, ἀλλὰ καὶ τετραπλοῦν τῷ δημοσίῳ δίδωσιν.

ισ'. Ὁ ἀγοράζων βητῶς κεράμους οἴνου ἐπὶ μέτρον, δῆλον ὅτι εἰ μὴ ποιήσῃ ὑπέρθεσιν λαβεῖν τὴν μέτρησιν, οὐ ζημιούται, κἂν ἀπολεσθῇ ὁ οἶνος.

ιζ'. Εἰ δὲ ὑφὲν οἴνον τις ἀγοράσει, μὴ συμφωνῶν μετρησά, αὐτὸς κινδυνεύει.

ιη'. Ταυτὰ δὲ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ἐλαίου, καὶ σίτου, καὶ τῶν τοιούτων· ὅτι τὸ κέρδος τοῦ πραθέντος οἴνου, καὶ ἡ ζημία, τὸν ἀγοραστήν ὀρᾷ.

ιθ'. Ὁ πωλῶν τι ἐν εἰδήσει ἐπίφογον, οὐ μόνον εἰς τὸ τίμημα, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν τὴν ἐκ τούτου ζημίαν κατέχεται.

κ'. Τὰ κατὰ ἀγνοίαν πιπρασκόμενα παρὰ τῶν κληρονόμων ἀνατρέπονται.

κβ'. Ὁ πρᾶτης παραδοῦς τὸ πρᾶγμα, οὐ δύναται τὴν πρᾶσιν ἀνατρέψαι, κἂν μεταμεληθῇ.

κγ'. Τὸν πεπραμένον ἀγρὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς οὐ δύναται ἐκδικεῖν οὔτε ὁ υἱός, οὔτε ὁ κληρονόμος.

κδ'. Ὁ παραγγελλθεὶς παρὰ τοῦ δεσπότη τοῦ πρᾶγματος, μὴ ἀγοράσαι αὐτό, καὶ ἀγοράσας, ἀναδίδωσιν αὐτὸ μετὰ τῶν καρπῶν.

κε'. Ὁ πωλῶν τὸν δεσπότην αὐτοῦ, κεφαλικῶς τιμωρεῖται.

κς'. Ὁ πωλῶν καὶ χαρίζων, τῶν ἰδίων ἀφίσταται.

κζ'. Ὁ ἐπίτροπος οὐ δύναται ὀρφανικὸν πρᾶγμα ἀγρεύσαι· τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων, κουράτωρος καὶ προκουράτωρος.

κς'. Ὁ κατὰ νόμους πεκούλιον, ἢ ἰδικὸν κτήμα ἔχειν παραχωρούμενος ὑπεξούσιος, καλῶς ἀγοράζει παρὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς.

TITULUS KB'.

Peri darelou, kai enexirion, kai koinwtias.

α'. Ἐάν τις ἐγγράφως ἢ ἀγράφως λογάριον, ἢ ἀργύριον, ἢ ἑτερόν τι εἶδος ἐν θαλάσῃ δανεῖσθαι, κατὰ τὸ σίχημα, καὶ τὴν μεταξὺ ἀλλήλων προθεσίαν, ἀπολαμβάνεντω ὁ δανειστής τὰ ἴδια, μὴ ἔχοντος ἄδειαν τοῦ δανεισαμένου ἐχθρικήν ἐπιδρομήν, ναυάγιον θαλάσσης, ἢ ἑτέραν τινὰ ἀφορμὴν ἢ ἀγωγὴν προῖθεσθαι τῷ δανεῖσαντι.

β'. Ἐάν ὁ δανεισάμενος ἐνέχυρα τέθηκεν, καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν τοῦ χρέους ἀποπλήρωσιν ἀνελλιπῶς ἀπολαμβάνεντω τὰ ἴδια, μὴ δυναμένου τοῦ ταυτὰ

ΠΑΤΡΟΛ. GR. CXIII.

13. Qui rem suam ab alio distrali videt, ac non contradicit, ipsemet eam vendere videtur.

14. Qui servum vendit, quem scit esse furem, aut fariosum, aut limphaticum, de hoc emptorem adloquitur. Quippe ni hoc fecerit, ipse servum recipiet, ac pretium duplum emptori repenti solvet, cum eo damno, si quod in emptoris domo ab eo factum fuerit.

15. Qui ex eo tempore, quo publicum aliquod officium traditum ei fuerit, rem aliquam vel per seipsum, vel interpositam personam emerit, non modo pretium perdit, sed etiam quadruplum fisco solvit.

16. Qui vini amphoras ad mensuram emit expresse, nisi moram fecerit in accipienda mensura, nullum haud dubie damnum facit, etiamsi vinum perierit.

17. Si vero summatim vinum aliquis emerit, nihil de mensura pactus, periculum ad ipsum pertinet.

18. Eadem obtinent et in oleo et frumento, et aliis talibus: quod lucrum, et damnum olei venditi spectat emptorem.

19. Qui sciens aliquid vitiosum vendit, non tantum pretii nomine, sed etiam totius hinc emergentis damni tenetur.

20. Venditiones ab hæredibus per ignorantiam factæ rescinduntur.

21. Venditor, re tradita, venditionem rescindere nequit, etiamsi factæ pœnituerit.

22. Fundum a patre venditum nec filius, nec hæres evincere potest.

23. Cui nuntiatum est a rei domino, ne illam emit, si emerit, cum fructibus eam restituit.

24. Qui dominum suum vendit, supplicio capitis punitur.

25. Qui vendit ac donat, rebus suis cedit.

26. Tutor rem pupillarem nequit emere. Idem obtinet etiam in similibus, ut in curatore ac procuratore.

27. Qui est in alterius potestate, si secundum leges ei peculium, vel possessionem aliquam suam habere permittatur, recte aliquid etiam a patre suo emit.

TITULUS XXII.

De mutuo, et pigneribus, et societate.

1. Si quis interveniente scriptura vel absque scriptura pecuniam, vel argentum, vel aliam quamdam speciem profectioe trajecticia mutuatus fuerit, secundum ipsum pactum et conventionem mutuam, sua creditor accipiat; non habente licentiam eo, qui mutuo sumpsit, ut incursum hostilem, naufragium maritimum, vel aliam causam actionemve quampiam creditori opponat.

2. Si pignera dedit is, qui mutuo cepit, etiam ipse post integram debiti solutionem absque defectu sua recipiat: et ita quidem, ut is, qui ea tenuit, dicere

nequeat, ab se illa perdita, vel aliam causam proferre : nisi forte probatum ab eo fuerit, ut fieri solet, casum adversum intervenisse, cumque suis aliena quoque perisise, de quo deinceps causarum cognitores id observent, quod observari oportet.

3. Si quis mutuum alicui dederit, ac secundum confessionem suam debitor ad diem statutum non satisfecerit, hortetur hunc ex prætorio creditor, ac si post duas et tres exhortationes et adestationes debitor comparere noluerit, aut solutionem facere ; potestatem habeat is qui pignora tenet, ut sub accurata æstimatione publica per tabularios aut defensores in scriptis sub-signata, pignora distrahat, deque pretio, quæ sibi debentur, retineat ; reliquum debitori restituat.

4. Sin justa pignorum distractio ad integram debiti solutionem non sufficiat, a debitore reliquum exigat.

5. Creditor, cum acceperit pignora, si liberos etiam debitorum abstulerit, et ad serviles operas elocaverit ; debito cadat, ac detento, vel ejus parentibus, alteram tantam summam solvat.

6. Res loco pignorum obligatas personaliter requirunt debitores.

7. Fructus fundi computantur in debitum, non tantum quos creditor accepit ; verum etiam quos accipere potuit.

8. Quod si fundo quoque damnum dedit, etiam hoc nomine convenitur.

9. Quippe creditori non licet absque pacto, et jussu prætorio res, quas pignoris causa detinet, distrahere.

10. Qui usuræ causa fundum acceperunt, ad annos eo septem utuntur, fruuntur. Post septennium vero, et ulterius, dimidiam partem ejus, quod efferunt, in ipsas sortes paciscuntur.

11. Si mutuum quis sumpserit, et æri alieno solvendo non sit : uxor ejus haud tenetur, ut ea de dote sua creditori præstet ; nisi forte fuerit inventum, eam in illud debitum cum viro suo promittendo consensisse.

12. Fructus ex pignere percepti computantur in debitum, ac siquidem integrum debitum æquant, tam obligatio solvitur, quam pignus redditur. Sin fructus summam debiti superant, superflui restituntur.

13. Operæ servorum, et obligatarum ædium pensiones, in debitum computantur : ac siquidem multum est id, quod cogitur, exspirat actio.

14. Si creditor non culpa sua pignus perdiderit, non tenetur. Sed probandum est ei, quod amisit. Quippe casus fortuiti non periculo sunt creditoris, sed potestis re fortuito amissa, summam sibi debitam repetere. Si vero sic convenerit inter contrahentes, ut amissio pignorum debitorem liberet, ratum hoc esto.

κατ'εσχηκότο· λέγειν, ἢ ὅτι ἀπώλεσα αὐτὰ, ἢ ἑτέραν τινὰ προσφέρειν πρόφασιν· εἰ μὴ πως ἀποδειχθῆ αὐτῷ, ὡς εἰκός, ἐπελθεῖν συμφορὰν, καὶ σὺν τῷ ἰδίῳ ἀπολεσθῆναι καὶ τὰ ἀλλότρια· καὶ καθὼς δεῖ λοιπὸν περὶ τούτου τηρεῖτωσαν οἱ ἀκροαταί.

γ'. Ἐάν τις δανείσῃ τι, καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν ὁμολόγησιν ἐκ προθεσμίας ὁ χρεώστης μὴ ἐκπληρώσῃ, προτρεπέσθω τούτον ἐκ διαβασίμου ὁ χρεωστούμενος· καὶ ἐάν μετὰ δύο καὶ τρεῖς προτροπὰς καὶ διαμαρτυρίας μὴ θελήσῃ ὁ χρεωστῶν παρουσιασθῆναι, ἢ τὸ ἀπόχρεον ποιῆσαι, αὐθεντίαν ἐχέτω ὁ τὰ ἐνέχυρα κατέχων, ὑπὸ ἀκριβοῦς δημοσίαν ἐκτίμησιν, ἐγγράφως διὰ ταβουλαρίων ἢ καὶ ἐκδίκου ὑποσημειωμένην, ταῦτα διαπιπράσκειν, καὶ ἐκ τῶν τιμημάτων τὰ χρεωστούμενα αὐτῷ παρακρατεῖν, καὶ τὸ περιττεῦον ἀποκαθιστῆναι τῷ χρεωστοῦντι.

δ'. Εἰ δὲ τῶν ἐνεχύρων δικαία πρᾶσις οὐ σώσει τὴν ἐντελῆ τοῦ χρέους ἀπόδωσιν, ἀπαιτεῖτω τὸν χρεώστην τὸ λειπαζόμενον.

ε'. Ὁ δανειστής, ἐν ἐνέχυρα λάβῃ, εἰ καὶ ἐπάρῃ τὰ τέκνα τῶν ἰδίων χρεωφειλετῶν, καὶ εἰς δουλικὴν ὑπηρεσίαν ταῦτα μισθώσῃται, ἐκπιπέτω τοῦ χρέους, καὶ ἄλλην τσοσάτην ποσότητα τῷ κρατηθέντι, εἰ καὶ τοῖς τούτου γονεῦσι καταβαλλέτω.

ς'. Τὰ ὑποτεθέντα πράγματα εἰς ἐνέχυρα ζητοῦσι προσωπικῶς οἱ χρεῶσταί.

ζ'. Οἱ καρποὶ τοῦ ἀγροῦ ψηφίζονται εἰς τὸ χρέος, οὐ μόνον οὓς ἔλαβεν ὁ δανειστής, ἀλλὰ καὶ οὓς ἤδυνάτο λαβεῖν.

η'. Εἰ δὲ καὶ ἔβλαψεν τὸν ἀγρὸν, ἐνάγεται καὶ περὶ τούτου.

θ'. Οὐδὲ γὰρ ἔξεστι τῷ δανειστῇ χωρὶς συμφωνῶν καὶ ἀρχικῆς κελεύσεως πιπράσκειν τὰ εἰς αἰτίαν ἐνεχύρου κατεχόμενα πράγματα.

ι'. Οἱ τόκου χάριν λαβόντες ἀγρὸν, μέχρι ἑπταχρόνων καρπιζέτωσαν αὐτόν· ἀπὸ τῆς ἑπταετηθείας, καὶ ἄνω, τὴν ἡμίσειαν ἐκφορὰν στιχιστάτωσαν εἰς κεφάλαια.

ια'. Ἐάν τις δανείσῃται, καὶ μὴ εὐπορῇ τὴν τοῦ χρέους ποιήσασθαι ἀπόδοσιν, ἀνέγκλητος ἔστω ἡ γυνὴ αὐτοῦ, τοῦ ταῦτα ἐκ τῆς προικὸς αὐτῆς παρασχεῖν τῷ δανείσαντι· εἰ μὴ πως εὐρέθῃ ἐν τῷ τοιοῦτον χρεῖσι συνομολογήσασα τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

ιβ'. Οἱ ἐκ τοῦ ἐνεχύρου ληφθέντες καρποὶ ψηφίζονται εἰς τὸ χρέος, καὶ ἐάν ἱκανοὶ γένωνται πρὸς τὸ ὅλον χρέος, λύεται ἡ ἀγωγή, καὶ ἀποδίδονται τὰ ἐνέχυρον. Εἰ δὲ πλείονες ὡς τοῦ χρέους οἱ καρποὶ ἀποδίδονται οἱ περιττεύοντες.

ιγ'. Τῶν δούλων οἱ κάματοι, καὶ τὰ ἐνοίκια τῶν ὑποτεθέντων οἰκημάτων, εἰς τὸ χρέος λογίζονται· καὶ ἐάν πολὺ ἔστω τὸ συναγόμενον, λύεται ἡ ἀγωγή.

ιδ'. Ἐάν ὁ δανειστής μὴ παρ' ἰδίων αἰτίαν ἀπολέσει τὸ ἐνέχυρον, οὐκ ἐγκαλεῖται. Χρὴ δὲ αὐτὸν ἀποδείξαι, ὅτι ἀπώλεσε, τὰ γὰρ τυχηρὰ οὐ κινδυνεύεται τῷ δανειστῇ, ἀλλὰ δύνανται κατὰ τύχην ἀπολέσασθαι τὸ πρᾶγμα, ἀπαιτεῖν τὸ αὐτῷ χρεωστούμενον. Ἐάν δὲ μεταξὺ τῶν συναλλασσόντων ἤρῃσεν, ἵνα ἡ ἀπώλεια τῶν ἐνεχύρων ἐλευθερώσει τὸν χρεώστην, τοῦτο ἰσχύον ἔχει.

ιε'. Ὁ τὴν ἰδίαν συγγραφήν, ἢ τὴν ἐπ' αὐτῷ ἄ-
γνομένην καταβολὴν ἀρνούμενος, τὸ διπλάσιον μετ'
ἐλέγχου καταθήσει. Ὁ δὲ πάραυτα τοῦ ἀρνήσασθαι,
ἐξ ἐπιφορᾶς ὄρκου τὴν ἀλήθειαν φανερῶν, ἐκφεύ-
ξεται τὴν καταδίκην τοῦ διπλασίου. Ὁ δὲ βραδέως
ὁμολογῶν, καταθήσει τὰς δαπάνας τῆς δίκης ὄρκου
τοῦ ἀντιδίκου.

ις'. Οὐτε ὁ δανειστής, οὔτε ὁ τοῦ δανείου [δα-
νειστοῦ] κληρονόμος, τῷ χρεώστῃ μετὰ τὴν τοῦ
χρέους καταβολὴν, ἕνεκεν τοῦ ἐνεχύρου δύναται
χρόνου παραγραφῆν προσενεγκεῖν.

ιζ'. Ὁ χρεώστης ἀρνούμενος τὸ χρέος, οὐ δύναται
μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῇ καταβολῇ προσφέρειν ἀποδείξεις.

Τῷ ἀρνούμενῳ χρεώστῃ οὐ λογισθῆσονται αἱ
μετὰ ταῦτα προσφερόμεναι τῶν καταβολῶν ἀποδεί-
ξεις, ἀλλὰ καὶ τὸ πᾶν ἀπαιτεῖται.

ιη'. Ὁ δανειστής τὰς οἰκείας ἀρνησάμενος ἀπο-
δείξεις, διπλάσιον τὸ περιεχόμενον αὐτοῖς ποσὸν
μετ' ἐλέγχου καταλογίζεται τῷ χρεώστῃ.

ιθ'. [Περὶ κοινωνίας.] Συνίσταται κοινωνία ἐγγρά-
φως καὶ ἀγράφως, μεταξύ δύο ἢ καὶ πλείονων,
ὅπταν ἕκαστος αὐτῶν ἐξ ἰσότητος καὶ ἐλάττονος
τὴν οἰκίαν μοῖραν εἰς ἐνόηκην εἰσαγαγεῖ· ἢ τινῶν
μὲν ἐνόηκην, ἑτέρων δὲ τοὺς οἰκείους μόχθους καὶ
ὀπώρας [ὑπηρεσίας] καταβαλλομένων. Τὸ δὲ περι-
ποιούμενον αὐτοῖς κέρδος, μεθ' ὑφαίρεσιν δηλονότι
τῶν κεφαλαίων, κατὰ τὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν στιχτηθὲν
ἐπιμερζέσθωσαν.

κ'. Εἰ δὲ συμβῆ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ κοινωνίᾳ προσγι-
νεσθαι τῇ ἐνόηκῃ ζημίαν, ἕκαστον κοινωνῶν κατὰ
τὴν τοῦ κέρδους μοῖραν καὶ ταύτην ἐπιγινώσκειν.

κα'. Συνίσταται κοινωνία ἢ ἕως οὗ ζῶσιν οἱ κοι-
νωνοῦντες, ἢ πρὸς καιρὸν, ἢ ἀπὸ καιροῦ, ἢ ὑπὸ
αἵρεσιν.

κβ'. Τὰ τυχερὰ ὁ κοινωνὸς οὐκ ἐπιγινώσκει.
Ὅθεν τὰ δοθέντα διατετιμημένα θρέμματα, εἰ μὲν
ὑπὸ ληστῶν ἀφαιρεθῶσι, κοινὴ γίνεται ἡ ζημία·
εἰ δὲ κλαπῶσι, μόνος ὁ ἐσχηκὸς αὐτὰ ζημιούται.
Χρεωστὴ γὰρ ἀκριβοστάτην ἀσφάλειαν ὁ δεξάμενος
διατετιμημένα· καὶ ἀρμόζει ἐπὶ κοινωνίας ἀγωγῇ,
ἐὰν ἐπὶ κοινωνίᾳ ἐδόθησαν βώσκεισθαι, εἰ καὶ τὰ
μάλιστα διατετιμημένα.

κγ'. [Περὶ ἐνεχύρων.] Ἐάν τις διὰ οἰανδήποτε
πρόφασιν, ἢ φόβον, παραθήκην παρατίθεται τινί,
καὶ συμβῆ τὸν ταύτην παραλαβόντα ἀπαρνήτασθαι,
ζητουμένου τοῦ κεφαλαίου, καὶ ἀποδεικνυμένου
αὐτοῦ ψεύστου, κατὰ διπλοῦν ἀποδιδότω αὐτὰ τῷ
παραθεμένῳ.

κδ'. Εἰ δὲ καὶ συμφορᾶ τινὶ ἀπὸ πυρκαϊας, ἢ ἀπὸ
κλοπῆς, ἐπέλθῃ αὐτῷ καὶ σὺν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ἀπολε-
σθῆναι κάκεινα, τηρεῖτωσαν οἱ ἀκροαταί, καὶ ἀνέγκ-
κλητον τὸν τὴν τοιαύτην παρακαταθήκην ἐσχηκότα
φυλαττέσθωσαν, ὡς ἀκουσίως αὐτὰ ἀπόλεσαντα.

TITULUS KG.

Περὶ παρακαταθήκης.

κε'. Τῆς παρακαταθήκης καὶ οἱ καρποὶ, καὶ οἱ το-
κτοὶ, καὶ πᾶν πρᾶγμα ἀπαιτεῖται.

κς'. Δουλὸς σου παρέθετό μοι χρήματα, ἐπὶ τὸ

15. Qui sygrapham propriam, vel factam sibi so-
lutionem infitiando negat, duplam probationibus
subsecutis deponet. Qui vero statim atque negave-
rit, juramento sibi delato veritatem patefacit, con-
demnationem in duplum effugiet. At qui tarde con-
fitemur, impensas litis ex adversarii juramento
deponet.

16. Nec creditor, nec creditoris hæres, post de-
biti solutionem pigneris nomine debitori temporis
exceptionem opponere potest.

17. Debitor infitiando debitum negans, non potest
deinceps probationes factæ solutionis producere.

Debitum neganti debitori non admittentur solu-
tionum probationes, quas deinceps producit, sed in
B solidum exigitur.

18. Creditor, qui probationes suas infitatus est,
summam, quæ continetur eis, post convictiones se-
cutas, debitori duplam rationibus iniis refundit.

19. De societate. — Contrahitur societas per scri-
pturam, et absque scriptura, inter duos aut plures;
quum eorum quilibet ex æquo, et ex minori partem
suam ad res illatas addit: aut aliquibus merces,
aliis labores et operas conferentibus. Lucrum vero,
quod ab eis acquiritur, post detractionem sortis
scilicet, prout inter eos conventum fuerit, divi-
duntur.

20. Si vero in hujusmodi societate damnum mer-
cibus accidere contigerit, quilibet ex sociis hoc
etiam pro parte lucri adgnoscat.

21. Contrahitur societas vel donec societatem
ineuntes vivunt vel ad tempus, vel a tempore, vel
sub conditione.

22. Socius fortuitos casus non agnoscit. Unde
traditæ pecudes æstimatæ, siquidem a prædonibus
ablatae fuerint, communi sunt damno: sin furto
perierint, solus is damno afficitur, qui eas habuit.
Nam qui recepit æstimatas, accuratissimam custo-
diam debet. Competit et societatis actio, si nomine
societatis ad pascendum traditæ fuerint, etiam æsti-
mate.

23. De pigneribus — Si quis ex quacumque causa,
vel metu, rem quamdam apud aliquem deponit: et
contigerit, ut qui eam accepit, infitiando negaverit;
causa inquisita, si mendax ille probetur, rei depo-
sitæ duplum illi, qui deposuit, solvat.

24. Sin casu quodam adverso acciderit, ut incen-
dio, vel furto, cum rebus suis et illas amittat: ob-
servent hoc causarum cognitores, et extra culpam
ponant eum, qui apud se depositum ejusmodi habuit,
veluti qui amiserit invitus.

TITULUS XXIII.

De deposito.

25. In deposito et fructus, et partus, et tota causa
petuntur.

26. Servus tuus apud me pecuniam deposuit, ut

ea tibi daretur, quo illum manmitteres. Si ex ista fecit usuram sciens, quæ te comitaretur; aliter ego non teneor, nisi quod obligatus sum id, quod mihi tradidit, tanquam depositum reddere. Depositum est inter eas res, quæ ad deponentem pertinent. Unde is et fructus, et partus, et causam totam petit.

17. Si quis depositum ab se receptum infitians negaverit, et testes in hoc producti fuerint, idque depositum inventum fuerit eo tempore, quo ille juraverit, aut per scripturam renuntiaverit: duplum ejus depositi solvet, ac præterea perjurii poenam sustineat.

28. Omne depositum ex infitiatione duplatur.

TITULUS XXIV.

De emphyteusi.

1. Emphyteusis perpetua jurium immobilium sit cum conditione pensionis annuæ, de qua expresse convenitur, addita mentione diligentis ac correctionis eorum, quæ locantur.

2. Si quis vero curatorum, chartulariorum, reliquorumque militantium, ad detrimentum vel circumscriptionem domini principalis aliquid facere visus fuerit, is militia sua festim excidat, et irrita sit ejusmodi locatio.

3. Qui emphyteusim perpetuam accepit, pensionem annuam sine tergiversatione solvere debet: et qui juris immobilis in statu suo conservandi et excolendi causa virium contentionem adhibet, ab ejusmodi conductione non removeatur: sed liceat et jus talis emphyteusis hæredibus suis relinquere, donare, in dotem dare, vel alio modo quopiam hoc alii cedere, ac vendere: modo scilicet prælationis causa, per adestationem domino principali ante venditionem emendum hujusmodi jus exhibeat. Illo vero emptionem recusante, sine ullo impedimento post menses duos ab exhortatione ad illum facta, personis non prohibitis et meliorationes, et emphyteusis ejusmodi jus ipse vendat.

4. Res immobiles sacrarum ecclesiarum, religiosarum domorum, aut monasteriorum, aut collegiorum, (quibus rebus annumerantur et rustica mancipia) itemque structuræ urbanæ, nullo modo a quoquam alienentur; imperatore solo excepto, propter usus necessarios.

Fiat, inquit, immobilium rerum sacrarum emphyteusis temporaria, usque ad tempus vitæ illius, qui conduxerit, et liberorum ipsius, et nepotum, atque etiam uxoris ejus, siquidem ita convenerit expresse: cum conditione sextæ partis pristini redditus solvendæ.

5. Ecclesiarum, et venerabilium domorum suburbanarum, non ad proventus eos locentur, qui adhuc supersunt: sed oportet, eorum æstimatione facta, quantum suburbani æstimatione redditum colligere potest, in annos XX divisa, tantum ut proventus is stipuletur, qui emphyteusim ejus accepturus est:

A δοῦναί σοι, ὑπὲρ τοῦ ἐλευθερῶσαι αὐτόν. Εἰ μὲν δὲ ἐποίησατο τοκετὸν, τὸν σε παρακολουθήσοντα ἐν εἰδήσει, οὐκ ἐνέχομαι, εἰ μὴ ὁ μοι διαδέδωκε, ὑπόκειμαι διδόναι ὡς παρακαταθήκην. Ἡ παρακαταθήκη τῶν διαφερόντων τῷ παρακαταθεμένῳ ἐστίν. Ὅθεν καὶ καρποὺς, καὶ τοκετοὺς, καὶ πᾶσαν αἰτίαν ἀπαιτεῖ.

κζ'. Ἐάν τις δεξιόμενος παρακαταθήκην, ἀρνήσῃται αὐτήν, καὶ μαρτυρηθῇ ἐν αὐτῷ, καὶ εὐρεθῇ ἐν καιρῷ αὐτοῦ ὁμώσαντος, ἢ ἐγγράφως ἀποταξαμένου, δ:πλᾶν ταύτην ἀποδώσει, καὶ τῆς ἐπιτοκίας τὴν τιμορίαν ὑπομένετω.

κη'. Πᾶσα παρακαταθήκη ἐξ ἀρνήσεως διπλασιάζεται.

ΤΙΤΑΟΣ ΚΑ'.

Περὶ ἐμφυτεύσεως.

α'. Διγενεῆς ἐμφυτεύσεις ἀκινήτων δικαίων γίνονται ἐπὶ τελέσματι ἐνιαυσιαίῳ ῥητῶς συμφωνουμένῳ, καὶ ἐπιμέλειά τε καὶ διορθώσει τῶν ἐκδιδομένων.

β'. Εἰ δὲ τις ἐκ τῶν φροντιστῶν, χαρτουλαρίων, καὶ λοιπῶν [στρατιωτῶν] πρὸς βλάβην ἢ παραγραφὴν τῆς πρωτοτύπου δεσποτείας φανῇ ἀπεργασόμενος, οὗτος μὲν παρευθὺ ἐκπεπέτω τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ, ἀκυρούσθω δὲ καὶ ἡ τοιαύτη ἐκδοσις.

γ'. Τὸν διγενεῆς ἐμφυτευσάμενον δεῖν τὸ ἐνιαυσιαῖον ἀδιαστρόφως καταβάλλειν τέλος, καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀκινήτου δικαίου ἀγωνιῶντα σύστασιν τε καὶ ἐπιμέλειαν, μὴ ἀποκινεῖσθαι ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκδόσεως, ἀλλ' ἐξεῖναι αὐτῷ τὸ δικαίον τῆς τοιαύτης ἐμφυτεύσεως κληρονόμοις καταλιμπάνειν, δωρεῖσθαι, καὶ ἐμπερίως [ἐν προικί] ἐπιδιδόναι, ἢ καὶ ἕτερον τρόπον μετεκχωρεῖν, καὶ διαπιπράσκειν, διὰ προτίμησιν ἐκ διαμαρτυρίας δηλονότι τῷ πρωτοτύπῳ δεσπότη πρὸς διαπράξεως παρέχοντι αὐτὸ τοιοῦτον ὠνήσασθαι δίκαιον. Ἐκέλευσε δὲ μὴ βουλομένου, ἀπαρρητοδοῦντος μετὰ δύο μῆνας τῆς τούτου προσηπῆς πιπράσκειν αὐτὸν τῶν μὴ κεκωλυμένων προσώποις τὰ τε ἐμποιήματα καὶ τὸ τῆς τοιαύτης ἐμφυτεύσεως δικαίον.

δ'. Τὰ ἀκίνητα τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν, εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων, ἢ συστημάτων πράγματα, οἷς συναριθμεῖται καὶ τὰ γεωργικὰ ἀνδράποδα, καὶ τὰς πολιτικὰς ἐπικτίσεις, κατ' οὐδένα τρόπον ἐκποιεῖσθαι, πλὴν μόνῳ βασιλεῖ, δι' ἀναγκαίας χρείας.

Γενέσθω, φησὶν, ἀκινήτων ἱερατικῶν πραγμάτων πρότκαρος ἐμφυτεύσεις μέχρι τῆς ζωῆς τοῦ ἐμφυτευσάμενου, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ ἐγγόνων, ἀλλὰ μὴν καὶ γαμετῆς ἀνδρὸς, εἰ ῥητῶς τοῦτο συμφώνησαν, τῆς ἑκτῆς μοίρας κομιζομένης τῆς ἀρχαίας προσόδου.

ε'. Τὰ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ σεπτῶν οἰκῶν προάστεια, μὴ πρὸς τὴν σωζομένην ἐκδιδοῦσθωσαν πρόσδοον, ἀλλὰ δεῖ τῆς τιμῆσεως τούτων γινόμενης, ὅσην συνάγειν δύναται πρόσδοον ἢ ἀποτίμησις τοῦ προαστείου, εἰς εἰκοστὸν ἔτος διαρουμένη, τοσαύτην ὁ μέλλων αὐτῷ [αὐτῷ] ἐμφυτεῦσθαι ἐπερωτᾶσθαι

πρόσοδον, τούτεστι τὸ εἰκοστὸν μέρος τῆς γινομένης Α διατιμήσεως τοῦ προαστείου προσομολογεῖται ὁ ἐμφυτευτῆς εἰς ἐτησίαν παρέχειν πρόσοδον.

ζ'. Ὁ τολμήσας ἀκίνητον ἱερατικὸν πρᾶγμα ἀγοράσαι, τῶν τιμημάτων καὶ τοῦ πράγματος ἀποστρεφίται, ἀναδιδούς καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ μέσου χρόνου τῶν πιπρασκόντων οἰκονόμων τε, καὶ διοικητῶν, τὰς ποινὰς ὑποβαλλομένων τῆς διατάξεως Λέοντος.

ζ'. Ὁ κατὰ δωρεάν λαθῶν, πρὸς τῷ μὴ ἀπολαῦσαι τοῦ δωρηθέντος, καὶ ἕτερον παραπλήσιον ἀποδώσει. Ὁ κατ' ἐναλλαγὴν κτησάμενος, καὶ ὁ ἑλαθεν ἀποδώσει, καὶ τοῦ δοθέντος ἐκπαισείται.

TITULUS KE'.

Περὶ μισθώσεων.

α'. Αἱ μισθώσεις ἔγγραφοί τε καὶ ἄγραφοι ἐπὶ ὀνομαστῶ ἐνιαυσιαίῳ συμφωνουμένῳ τέλοςματι καὶ αὐταὶ γενέσθωσαν, παρ' ἑτέρων [περαιτέρω] τῶν κθ χρόνων μὴ ἐκτεινόμεναι, εἴτε ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν, εἴτε τοῦ μέρους τοῦ δημοσίου, ἢ βασιλικοῦ οἴκου, ἢ εὐαγοῦς τόπου, κτημάτων, χωρίων, ἀγρῶν, ἢ ἐπὶ λοιπῶν αἰ τοιαῦται ἐκδόσεις γίνονται, καὶ πρὸς τὸ συμφωνηθῆν ἐκ τοῦ ἐκλαμβανομένου καὶ ὁμολογηθῆν ἐνιαυσιαῖον μισθωτικὸν τέλοςμα παρὰ τοῦ ἐκδοδωκότος. Ὅστε τοῦ ἐκλαμβανομένου μεταμελοῦντος, τὴν μίσθωσιν ἐντὸς ἐνιαυτοῦ προστίθεσθαι, ἐὰν ἐκ συμφώνου περὶ τούτου ὀνομαστὶ ἀπετάξαντο.

β'. Ἐὰν συμφωνηθῇ, τοὺς μισθωσαμένους οἶκον ἀδολογῶς ἔχειν πῦρ, καὶ τυχηρὰ γένηται καύσις, οὐκ ἐνέχεται ὁ μισθωσάμενος· εἰ δὲ κατὰ βραθυμίαν αὐτοῦ συνέθῃ, ἐνέχεται.

γ'. Ὁ μισθωσάμενος ἀγέλην, ἐὰν δειχθῇ, δεῖ χωρὶς αὐτοῦ λησθαι αὐτὴν ἀφελόντο, οὐκ ἐνέχεται· ἀλλὰ λαμβάνει τοὺς μισθοὺς τοῦ λειπομένου χρόνου.

δ'. Ἐὰν εὐρεθῇ ποιμὴν μισθωτὸς ἀμέλγων τὰ βροσκήματα λάθρα τῶν κυρίων αὐτοῦ, τυπτόμενος τῶν μισθῶν αὐτῶν στερείσθω.

ε'. Ὁ ποιμὴν, καὶ ὁ βράτης, καὶ ὁ γναφεὺς, ἀπὸ βραθυμίας ἐνέχεται.

ς'. Ἐὰν μυσθωρῶτα γίνωνται, ἢ κολύσια [σκωληκώδρωτα], ἢ ἕτερον τοῦ ἑτέρου παρασχισθῇ, ὡσαύτως. Καὶ ὁ γναφεὺς, ἐὰν συμφωνηθῇ μὴ ἔχειν πῦρ, καὶ σχῆ, ἐνέχεται.

ζ'. Ἐὰν λάθῃ τις ἐπὶ τὸ ἐγκλεῖσαι, ἢ γλύψαι ἢ λιθέαν, καὶ κλασθῇ, εἰ μὲν ἐξ ἀπειρίας τοῦ τεχνίτου, ἐνέχεται· εἰ δὲ ἀπὸ αἰτίας τῆς ὕλης, οὐκ ἐνέχεται, εἰ μὴ τὸν κίνδυνον ἀνεδέξατο.

η'. Ἐὰν τις μισθώσῃται κίονα, ἢ πίθον, ἢ ξύλον, ἢ ἄλλο πρᾶγμα, εἰς τὸ μετακομίσει, καὶ κλασθῇ ἐν τῷ κουφίξεσθαι, ἢ ἐν τῷ ἀποτιθεσθαι, οὐκ ἐνέχεται, εἰ μὴ ἀπὸ βραθυμίας οἰκείας, ἢ τῶν ὑπουργούντων αὐτῷ.

θ'. Ἐὰν παριόντων στρατιωτῶν, παραχωρήσει ὁ μισθωσάμενος, καὶ οἱ στρατιῶται τὰς θυρίδας [μυριάδας], ἢ ἕτερόν τι ἀφελόνται, εἴγε δυνάμενος οὐκ ἀπήγγειλε τῷ δεσπότῃ, ἢ δυνάμενος οὐκ ἀντέστη, ἐνέχεται.

ι'. Ὁ μισθωσάμενος ἄλλογον εἰς τὸ βλάσαι τι

A hoc est, promittit emphyteuta, se vicesimam partem ejus pretii, quo suburbanum aestimatur, reditus annui nomine praestaturum.

6. Qui emere fuerit ausus rem sacram immolilem, tam pretio, quam ipsa re privatur, etiam temporis intermedii fructus reddens : vendentibus eam tam aconomis, quam administratoribus, constitutionis Leoninae pœnis subjiciendis.

7. Qui titulo donationis eandem acceperit, præterquam quod re donata non fructur, etiam aliud quiddam paris aestimationis solvet. Qui nomine permutationis adquisiverit, tam quod acceperit, reddet, quam eo, quod dederit, excidet.

TITULUS XXV.

De locationibus et conductionibus.

1. Locationes tam in scriptis, quam citra scripturam et ipsæ sub expressa nominatim pensione annua, de qua convenerit, fiant, ultra XXIX annos se non extendentes, sive in rerum ecclesiasticarum, seu fisci, seu domus augustalis, seu loci religiosi possessionibus, prædiis, fundis, aut in aliis hujusmodi locationes et conductiones fiant, ad stipulatam a conductore, locatorisque consensu approbatam pensionem annuam conductionem : ita quidem, ut si conductorem ejus pœniteat, intra spatium anni conductionem resignet, molo de hoc inter se nominatim ex pacto convenerint.

2. Si convenerit, ut domus conductores ignem damni expertem habeant, et fortuitum incendium exstiterit, conductor non tenetur : sin negligentia ipsius acciderit, tenetur.

3. Qui gregem pascendum conduxerit, si probatum fuerit, eum absque hoc a latronibus abreptum, non tenetur ; sed mercedem reliqui temporis accipit.

4. Si conductitius pastor deprehensus fuerit clam dominis suis mulgere pecudes, verberibus cæsus, etiam ipse mercede privatior.

5. Pastor, et sarcinator, et fullo, negligentia nomine tenentur.

6. Si a muribus arrodantur, aut a vermibus, aut alterum ab altero discindatur, perinde fullo tenetur. Idem fullo, si convenerit, ut ignem non habeat, et habuerit, tenetur.

7. Si gemmam quis acceperit, ut eam includat aut sculpat, si fracta fuerit artificis imperitia, tenetur : sin materiæ vitio, non tenetur, nisi periculum in se receperit.

8. Si cui columna locata fuerit, aut dolium, aut lignum, aliave res aliquo transportanda, fractaque fuerit inter sublevandum, vel deponendum, non tenetur, nisi ex sua, vel operas sibi navantium negligentia.

9. Si militibus transeuntibus, conductoris permissu fenestras, aut aliquid aliud milites abstulerint siquidem, cum posset, id domino non nuntiavit, aut eis non restitit, cum posset, tenetur.

10. Qui jumentum conduxit ad oneris certum gas-

rationem, si quid æquo gravius imposuerit, quo jumento læditur, eo nomine tenetur.

11. Similiter et is, qui conduxit ad locum definitum, et ulterius pergit.

12. Qui bovem alicujus operæ causa conduxit, si moriatur in eo labore, ad quem illum petiit, indemnis esto: sin extinctus in alio fuerit opere, solvet eum in solidum.

13. Qui agrum conduxerit, et tempore necdum finito absque causa reliquerit, pensionem totius temporis solvit.

14. Qui rei custodiendi causa mercedem accepit, custodia periculum in se recipit.

15. Qui finito tempore conductionis, rem non restituit, et ipsam rem, et æstimationem ejus solvat.

16. Omnis redemptor, vel artifex, qui opus cepit, et non absolvit, damnum integrum præstet, cum scilicet mercedem suam accipit.

17. Sin pauper est, et damnum præstare nequit, verberibus cæsus, relegator.

18. Si cænaculum in annum conduxit, pensionem integram solvo. Quod si corruerit, etiam circa mensem sextum, reliquum pensionis recipio.

19. Si ceptum opus a terræ motu concussum fuerit, periculo id locantis est.

20. Qui servum ab se locatum furto subtrahit, forti tenetur.

21. Si ante factum periculum corruerit... siquidem soli vitio, vel ex terræ motu, locantis damno est: sin operis vitio, conductoris.

22. Si quis a vicino jumentum petierit, idque fuerit adritum, vel captum, vel mortuum, domino non præsentate, solvet: sin dominus adsit, non solvet. Si conductitius aliquis fuerit, sit ei loco mercedis.

TITULUS XXVI.

De testibus.

1. In testibus requiritur dignitas, et fides, et mores, et gravitas. Testes fide digni sunt, non sedentarii et sordidi quidam, nec humiles, nec omnino obscuro: sed oportet eos existimationis esse bonæ propter dignitatem, aut militiam, aut facultates, aut professionem.

2. Sin ignoti sunt, et circulatorum, examinent eorum testimonia iudices, et per quæstiones ad eos accedant, ut perceptionem veritatis inveniant.

3. Parentes, et liberi, contra se testimonia dicentes, non admittuntur: ac neque pro domino, neque contra dominum servus aut libertus testimonium dicit.

4. Pater, et filius familias, et duo fratres filii familias, in eodem negotio testes esse possunt.

5. Cum testes apud iudices contra testes producuntur, primum absque juramento in duobus aut tribus examinibus sibi cognita proferant: ac si de

δῆλον, εἰ βαρύτερον ἐπιθήσει, βλαπτομένου αὐτοῦ ἐνέχεται.

ια'. Ὅμοίως καὶ εἰς ὠρισμένον τόπον, καὶ ὑπερβαίνων.

ιβ'. Ὁ λαβὼν βοῦν πρὸς ἐργασίαν, εἰ ἀποθάνῃ ἐν ᾧ ἔργῳ ἐζήτησεν αὐτὸν, ἀζήμιος ἔστω· εἰ δ' ἐπ' ἄλλῳ ἔργῳ ἀπέθανε, δώσει αὐτὸν ὀλοκλήρως.

ιγ'. Ὁ μισθωσάμενος ἀγρὸν, καὶ χωρὶς αἰτίας πρὸ τοῦ συμπληρώματος τοῦ χρόνου καταλιπὼν, δίδωσιν ὅλου τοῦ χρόνου τὸν μισθόν.

ιδ'. Ὁ λαβὼν μισθὸν ἐπὶ φυλακῇ πράγματος, ἐκκινδυνεύει περὶ τὴν αὐτοῦ φυλακὴν.

ιε'. Ὁ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν μὴ ἀποκαθιστῶν τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀποδίδῶν, καὶ τὴν διατίμησιν αὐτοῦ.

ις'. Πᾶς ἐργολάβος, ἢ τεχνίτης, ἀψάμενος ἔργου, καὶ μὴ πληρῶν αὐτὸ, δίδῶν τὴν σύμπασαν αὐτοῦ ζημίαν, δηλονότι λαμβάνων τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

ιζ'. Εἰ δὲ πένης ἔστι, καὶ μὴ ἀρκῶν πρὸς καταβολὴν τῆς ζημίας, τυπτεύσῃ καὶ ἐξοριζέσῃ.

ιη'. Ἐὰν διαίταν εἰς ἐνιαυτὸν ἐμισθωσάμεν, ὅλον παράσχῃ τὸν μισθόν· εἰ δὲ καὶ πένση, κάμφῃ τῷ ἔκτῳ μηνί, ἀναλαμβάνῃ τὸ λοιπόν.

ιβ'. Ἐὰν τὸ γινόμενον ἔργον ἀπὸ σεισμοῦ παρασλευθῇ, τοῦ μισθωσάντος ἔστιν ὁ κίνδυνος.

κ'. Ὁ κλέπτων τὸν μισθωθέντα αὐτοῦ δοῦλον, ἐνέχεται ὡς κλέπτης.

κα'. Ἐὰν πρὸ δοκιμασίας πένση τὸ βεῖθρον, εἰ μὲν ἀπὸ αἰτίας τοῦ ἐδάφους, ἢ ἀπὸ σεισμοῦ, ὁ μισθωσας ζημιούται· εἰ δὲ ἐξ ἐλαττώματος τοῦ ἔργου, ὁ μισθωσάμενος.

κβ'. Ἐὰν αἰτήσῃ τις παρὰ τοῦ πλησίον κτήνος, καὶ συντριβῇ, ἢ αἰχμάλωτον γένηται, ἢ ἀποθάνῃ, ὁ δὲ κύριος μὴ ἦ μετ' αὐτοῦ, ἀποτίσει· ἐὰν δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ᾖ, οὐκ ἀποτίσει· ἐὰν δὲ μισθωτὸς ᾖ, ἔστω αὐτῷ ἀντὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

TITULUS KCΓ.

Περὶ μαρτύρων.

α'. Ἐπὶ τῶν μαρτύρων ζητεῖται ἡ ἀξία, καὶ ἡ πίστις, καὶ τὰ ἦθη, καὶ ἡ στερότης. Ἀξιώπιστοι ἔστωσαν οἱ μάρτυρες, μὴ τινες ἐπίδοφροι, μηδὲ χαμπεπεῖς, μηδὲ παντοίως ἀστημοὶ, ἀλλ' εὐπολήπτους εἶναι δεῖ διὰ τὴν ἀξίαν ἢ στρατηγίαν [στρατείας], ἢ εὐπορίαν, ἢ ἐπιτήδευσιν.

β'. Εἰ δὲ εἰσιν ἀγνωστοὶ καὶ ἀμφιτιστά, τὰ τῆς αὐτῶν μαρτυρίας κακονιζέσθωσαν οἱ δικασταί, καὶ διὰ βασάνων ἐρχέσθωσαν πρὸς αὐτοὺς, ὥπως τὴν τῆς ἀληθείας κατάληψιν εὕρωσιν.

γ'. Οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα κατ' ἀλλήλων λέγοντες μὴ προσδεχέσθωσαν· μήτε ὑπὲρ δεσπότου, μήτε κατὰ δεσπότου, δοῦλος ἢ ἀπελεύθερος μαρτυρεῖται.

δ'. Πατήρ, καὶ υἱὸς ὑπεξούσιος, καὶ δύο ἀδελφοὶ ὑπεξούσιοι, μαρτυροῦνται ἐν ἐνὶ πράγματι.

ε'. Οἱ μάρτυρες ἐπὶ τῶν δικαστῶν εἰς μάρτυρας ἀγόμενοι, πρῶτον ἀνευ ὄρκου ἐπὶ δυοῖν ἢ τρισὶν ἀνακρίσει τὰ τῆς εἰδήσεως αὐτῶν λεγέτωσαν· καὶ

ἐὰν περὶ τοῦ ζητουμένου εὐρεθῶσι λέγοντες τί ποτε, τότε ὁμνέτωσαν.

ζ'. Οἱ μακρὰν διάγοντες μάρτυρες ἐν ταῖς χρηματικαῖς ὑποθέσεσι· κατὰ τὸν τόπον μὴ ἀναγκαζέσθωσαν παραγενέσθαι, ἀλλὰ δι' ἐντολῶν πρὸς αὐτοὺς σταλλομένων τὰ τῆς εἰδήσεως αὐτῶν μαρτυρεῖτωσαν.

ζ'. Ἐν ἐκμαρτυρίῳ μὴ πιστευέτω ταβουλάρως.

η'. Οἱ μάρτυρες, ὅσοι δὴποτε ἀριθμῶ ὦσι, μέχρι τεσσάρων ταξιδίων καὶ μόνον ἀγέσθωσαν, ἐκάστης παραγωγῆς μίαν ἡμέραν.

θ'. Εἰς μάρτυς μαρτυρῶν οὐ πιστεύεται, ἀλλ' ἐκβαλλέσθω.

ι'. Ἐὰν δὲ τοιοῦτόν ἐστι τὸ πρᾶγμα, ὥστε δέξασθαι μαρτυροῦντα ἓνα, ἢ κληρὸν, ἢ τοὺς ὁμοίους, χωρὶς βασάνων οὐ πιστεύεται.

ια'. Οἱ πένητες, οἱ μὴ ἔχοντες πεντήκοντα νομισμάτων περιουσίαν, οὐ μαρτυροῦσιν.

ιβ'. Οἱ μάρτυρες ἢ ἀξίαν, ἢ στρατιάν [στρατείαν], ἢ ἐπιτηδεύματα, ἢ ἐμπορίαν [εὐπορίαν] ἔχοντες, κατὰ πρόληψιν δεκταῖοι τυγχάνουσιν.

ιγ'. Ὁ καταδικασθεὶς περὶ μοιχείας, οὐ δέχεται εἰς μαρτυρίαν.

ιδ'. Ὁ ἡττων τῶν εἰκοσι ἐτῶν, οὐ μαρτυρεῖ.

ιε'. Ὁ δοῦλος, καὶ ὁ κωφός, καὶ ὁ μαινόμενος, οὐ μαρτυρεῖ.

ισ'. Ὁ τὴν οἰκίαν ἰδιόχειρον τοῦ χρέους συγγραφήν ἀρνούμενος, ἢ τὰ οἰκεία γράμματα ἐπιθέμενος, ἀρνούμενος δὲ τὴν καταβολὴν τῆς ποσότητος, μετὰ ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, διπλῆ ποσότητι ὁ ἀρνησάμενος τὸ χρέος καταδικάζεται.

ιζ'. Εἰ δὲ τις ἀρνήθῃ τὸ ἐκμαρτύριον αὐτοῦ ἰδιόχειρον, ὄρκος ἐπαγέσθω τῷ λεγομένῳ [λέγοντι] ταῦτα μὴ χειρογραφῆται.

ιη'. Ὁ θέλων ἐπισχεῖν τοὺς μάρτυρας, δαπάνας αὐτοῖς διδόντω.

ιβ'. Οὐκ ἀπαιτεῖ ὁ ἐναγόμενος φέρειν καθ' ἑαυτοῦ δικαίωματα πρὸς ἀπόδειξιν. Ὁ γὰρ ἐνάγων ὀφείλει δεῖξαι, καὶ εἰ μὴ δείξῃ, νικᾷ ὁ ἐναγόμενος.

κ'. Ὁ ἐπιφέρων τιὸν ὄρκον, πρὸ τοῦ δέξασθαι τὸν ὄρκον δύναται μετὰ τοῦτο [μετὰ τῷ] τραπῆναι εἰς ἀπόδειξιν. Ὁ διαβεβαιούται [δις βεβαιώσας] οὐ δύναται ἐπὶ τὸν ὄρκον ἐπανελεῖν.

κα'. Ὁ ὁμόσας ἴδιον εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἀπαιτεῖ τε καρποὺς καὶ τοκετὸν θρεμμάτων.

κβ'. Ὁ ὄρκος δύναμιν ἀποφάσεως ἔχει. Ὁ γὰρ ἐπιφέρων ὄρκον, τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ δοκεῖ δικαστὴν αὐτὸν ποιεῖν.

κγ'. Οἱ ἄγνωστοι τῶν μαρτύρων καὶ βασανιζέσθωσαν, εἰ δεήσει.

κδ'. Ἐν ταῖς παραγραφαῖς ὁ ἐναγόμενος βαρεῖται τῇ ἀποδείξει.

κε'. Ὅταν οἱ μάρτυρες ἑαυτοῖς ἐναντιοῦνται, ἢ ἄλλως οἱ μάρτυρες, ἢ πλαστῶς μαρτυροῦσι, τότε δεχέσθω ὁ δικαστὴς τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀξιοπιστοτέρους, καὶ κολαζέσθω τοὺς ὑπόπτους, εἴπερ ἐπίτηδες φάσκειν κακοῦργοῦντες.

(3) Hoc est, qui decertat in arena vel theatro.

re, quæ inquiritur, inventi fuerint aliquid dicere, tunc jusjurandum præstent.

6. Qui procul degunt testes, in causis pecuniariis ad ipsum locum se conferre non coguntur, sed per mandatores, ad eos missos, quantum norint testantur.

7. In testimonii dictione fides tabulario non habetur.

8. Testes, quotcumque tandem numero fuerint, ad quatuor dumtaxat accessiones producuntur, ad unum diem productione qualibet.

9. Uni testi, testimonium dicenti, fides non habetur, sed rejicitur.

10. Si vero tale negotium sit, ut admittatur testis unus, vel arenarius (3), vel his similes, sine quæstionibus eis fides non habetur.

11. Pauperes, qui nummos quinquaginta in bonis non habent, testes esse nequeunt.

12. Qui testes aut dignitatem habent, aut militiam, aut professionem, aut facultates idoneas, per præsumptionem admittuntur.

13. Damnatus in judicio adulterii, non admittitur ad dicendum testimonium.

14. Minor annis viginti testis esse non potest.

15. Servus et surdus, et furiosus, non sunt testes.

16. Qui scriptam manu sua synggrapham debiti negat, aut suam quidem edit scripturam, sed solutionem summæ inflitando negat; probatione veritatis secuta, in duplam summam condemnatur.

17. At si quis testimonium suum manus propriæ negaverit, tunc juramentum illi defertur, qui se illa manu propria non scripsisse dicit.

18. Qui testes retinere vult, det eis impensas.

19. Reus instrumenta contra se proferri ad probandum non petit. Nam actor probare debet, ac nisi probaverit, vincit reus.

20. Qui juramentum alicui defert, is antequam juramentum admittatur, ad probandum convertere se potest. Qui bis aliquid asseveravit, ad juramentum redire nequit.

21. Qui rem suam esse juravit, et fructus et scæduram pecudum petit.

22. Juramentum sententiæ vim obtinet. Nam qui juramentum defert, adversarii sui judicem se facere videtur.

23. Ignoti testes etiam quæstionibus subjiciuntur, si opus fuerit.

24. In exceptionibus reus oneratur probatione.

25. Cum testes sibi ipsis adversantur, vel diversa, vel ficta testimonia proferunt: tunc judex fide digniores ex eis admittat, et suspectos puniat, si data opera improbe agere visi fuerint.

26. Qui advocatus in aliqua causa fuit, in eadem non est testis.

27. Prohibetur esse testis impubes, servus, surdus, et mutus, aut furiosus, aut filius familias prodigus, cum pater ejus ab alio scriptus fuerit hæres.

TITULUS XXVII.

De transactione.

Transactio per scripturam, cum trium testium subscriptione, fiat. Si quis annos ætatis plenæ nondum habens, cum aliquo transegerit, et propter imperfectionem annorum fortasse contemptus, et affectus damno fuerit, ac plene deinceps viginti et quinque natus annos, damnum sibi prius illatum intellexerit; potestatem habeat agendi hanc causam apud iudices, ac veritate probata, jus ei suum servator.

TITULUS XXVIII.

Pœnalis criminalium.

1. Nemo confugientem ad ecclesiam, vi abstrahito: sed confugæ causam episcopo manifestam facito, et ab eo, cautionibus intervenientibus, confugientem ad ecclesiam accipiat, ut de intentato illi capite legitime queratur et agatur. Quod si cui potius visum fuerit, quemcunque confugam manu ab ecclesia auferre: is allacta (flagra) duodecim accipiat, quo facto, causa confugæ, ceu decet examinetur.

2. Ei, qui de sententia iudicis, vel dicendi testimonii causa producitur, vel adversariis urgentibus sacra Dei Evangelia tangit, et jusjurandum præstat, ac deinde perjurus esse probatur, lingua præciditur.

3. Qui adversus imperatorem turbas concitat, vel insidias struit, vel conjurationes adversus eum, vel adversus rempublicam Christianam molitur, ejusmodi hominem par quidem erat, illa ipsa hora morte affici, veluti qui destructionem rerum universalem ineditatus fuerit. Verum ne qui erga quosdam plerumque hostiliter affecti, nullo interveniente iudicio interficiant, satisfactiones extremo conatu afferentes, quam multa scilicet illi contra majestatem principis locuti sint: oportet lune hominem eo loco sub firma haberi custodia, et ipsius molitiones ad imperatorem referri, ac quemadmodum ille deinceps rem examinarit et consularit, facere.

4. De homicidis. — Qui volens occidit, cujuscunque ætatis est, gladio punitor. Si vero percussus non decesserit, manus ei, qui vulnus infixit, amputator: quod omnino gladio hominem ferire fuerit ausus.

5. Si quis servum loris aut fustibus cæciderit, atque ille decesserit, dominus ejus ut homicida condemnatur. Sin eum immodice tormentis subjecit, aut veneno sustulit, vel adussit, plectitur, uti qui cædem admiserit.

6. Si rixa in quosdam excitata, mors quorundam

κς'. Ὁ συνηγορήσας ἐν ὑποθέσει, οὐ μαρτυρεῖ ἐν αὐτῇ.

κζ'. Κωλύεται μαρτυρεῖν ὁ ἀνηθός, οἰκέτης, κωφός, καὶ ἀλαλός, ἢ μαινόμενος, ἢ ἄσωτος υἱὸς ὑπερβύσιος, ὅτε ὁ πατὴρ αὐτοῦ παρ' ἄλλου γραφῆ κληρονόμος.

TITULOS KZ'.

Περὶ διαλύσεως.

Ἡ διάλυσις ἐγγράφως, δι' ὑπογραφῆς τριῶν μαρτύρων, γενέσθω. Ἐάν τις τῶν χρόνων μὴ ὦν διάλυσιν ποιῆσῃ πρὸς τινα, καὶ διὰ τὴν τῶν χρόνων ἀτέλειαν ἴσως καταφρονήσῃ, καὶ βλάβῃ, καὶ εἰς τὴν τῶν εἰκοσιπέντε χρόνων ἐντέλειαν διαγνῶ τὴν προγενομένην αὐτῷ βλάβην, ἄδειαν ἐχέτω παρὰ δικασταῖς κινεῖν τὰ τῆς ὑποθέσεως, καὶ τῆς ἀληθείας ἀποδεικνυμένης, φυλαττέσθω αὐτοῦ τὸ δίκαιον.

TITULOS KH'.

Ποινάριος τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

α'. Μηδεὶς τὸν ἐκκλησίαν προσφεύγοντα βία ἀφαιρέσθω, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν τοῦ πρόσφυγος δηλοποιήτω τῷ ἱερεῖ, καὶ παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀσφαλῶν [ἀσφαλειῶν] παραλαμβανέτω τὸν προσφεύγοντα, τοῦ νομίμως ζητηθῆναι καὶ διοικηθῆναι: τὸ κατ' αὐτοῦ κεφάλαιον. Εἰ τις δοκιμάσει χειρὶ ἀπὸ ἐκκλησίας πρόσφυγα ἐπάραι τὸν οἰονδήποτε, ὁ τοιοῦτος δώδεκα ἀλλακτὰ λαμβανέτω, καὶ τότε κατὰ τὸ πρέπον τὸ τοῦ αὐτοῦ πρόσφυγος ζητεῖσθω κεφάλαιον.

β'. Ὁ ἐκ δικαστικῆς ψήφου, ἢ καὶ ἐπὶ μαρτυρίᾳ παραγόμενος, ἢ ἐξ ἐπαγωγῆς ἀντιδίκων ἐφαπτόμενος τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίων, καὶ ὀμνύμενος, ἐπιτορκος δὲ μετὰ ταῦτα ἀποδεικνύμενος, γλωσσοκοπέσθω.

γ'. Ὁ κατὰ βασιλείας φατριζῶν [φατριάζων], ἢ ἐπιβουλεύμενος, ἢ συνομοσίας κατ' αὐτοῦ, ἢ τῆς πολιτείας τῶν Χριστιανῶν ποιῶν, τὸν μὲν τοιοῦτον ἤρμοζε κατὰ τὴν ὥραν θανατοῦσθαι, ὡς τὴν τοῦ παντὸς κατάλυσιν μελετήσαντα. Ἄλλ' ἵνα μὴ τινες καὶ ἐχθρῶδῶς πολλάκις διακείμενοι πρὸς τινας, ἀκρίτως φονεύσωσιν, ἀπολογίας ἐσχάτως προσφέροντες, ὅσα κατὰ τῆς βασιλείας ἐλάλησαν, δέον τὸν τοιοῦτον κατὰ τὸν τόπον ὑπὸ στερεᾶν φυλακὴν γίνεσθαι, καὶ τὰ περὶ τοῦτου βᾶσιλεῖ ἀναφέρεσθαι, καὶ καθὼς λοιπὸν αὐτὸς ἀνακρινεῖ καὶ βουλεύσεται, ποιεῖν.

δ'. Περὶ φονέων. — Ὁ φονεύων ἑκουσίως, οἰασθήποτε ἡλικίας ἐστὶ, ξίφει τιμωρεῖσθω· εἰ δὲ οὐκ ἀποθάνῃ ὁ πληγείς, χειροκοπέσθω ὁ δεδικωός, δι' ὧν ὄλωσ μετὰ ξίφους δοῦναι ἐτόλμησεν.

ε'. Ἐάν τις τὴν ἴδιον οἰκέτην λώρως ἢ ῥάβδοις τύψῃ, καὶ ἀποθάνῃ, κατακρίνεται ὁ δεσπότης αὐτοῦ, ὡς ἀνδροφόνος. Εἰ δὲ ἀμέτρως αὐτὸν ἐβασάνισεν, ἢ φαρμάκῳ ἀνείλεν, ἢ προσέκαυσεν, ὡς φόνον πεποιηκώς τιμωρεῖσθω.

ς'. Ἐάν μάχης μετὰ τινῶν γινυμένης συμβῇ

θάνατον προελθεῖν, συγκρινέτωσαν οἱ ἀκροαταὶ καὶ Ἀ τηρεῖτωσαν τὰ ὄργανα, δι' ὧν κατειργάσθη ὁ θάνατος. Καὶ εἰ εὐρωσι διὰ ξύλων τελείων, ἢ λίθων μεγάλων, ἢ λακτέων τὸν φόνον γενέσθαι, ὁ τοῦτο ποιῶν, χειροκοπέσθω.

ζ'. Εἰ δὲ δι' ἐλαφρῶν τινων συμβῆ γενέσθαι τὸν θάνατον, τύπτεσθαι αὐτὸν καὶ ἐφορίζεσθαι.

η'. Ὁ ἐν μάχῃ μετὰ χειρὸς τύπτων καὶ φονεύων, τυπτέσθω καὶ ἐφορίζεσθω, ὡς ἀκουσίως φονεύων.

θ'. *Περὶ μοιχῶν.* — Ὁ εἰς γυναῖκα ὑπανδρον μοιχεύων, βινοκοπέσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ἡ μοιχαλῆς, ὡς ἐντεῦθεν χωρισμοῦ γινομένου, καὶ ἀπωλείας τέκνων προσερχομένης, καὶ τοῦ Κυριακοῦ λόγου μὴ φυλαττομένου, τοῦ διδάσκοντος, ὅτι ὁ θεὸς εἰς σάρκα μίαν τούτους συνήνωσε· μετὰ δὲ τὸ βινοκοπηθῆναι τὴν μοιχαλίδα, λαμβάνειν αὐτὴν τὰ ἴδια αὐτῆς πράγματα, ἅπερ εἰσήγαγε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ μὴδὲν ἕτερον· τὸν δὲ μοιχὸν ἐκ τῆς ἰδίας γυναικὸς μὴ χωρίζεσθαι, εἰ καὶ ἐβινοκοπήθη. Μετὰ πολλῆς δὲ ἀκριβείας τὸ περὶ μοιχείας ζητεῖσθω κεφάλαιον, καὶ ἐπιτηρεῖτωσαν οἱ ἀκροαταὶ τοὺς κατηγοροῦντας τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Καὶ εἰ μὲν ἐστὶν ἴδιος ἀνὴρ, ἢ ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἢ ὁ ἀδελφός, ἢ θεῖος ὁ κατηγορῶν, εὐπιστοτέρα ἡ πρόφασις τῆς ζητήσεως γίνεται· εἰ δὲ ξένοι εἰσὶν οἱ κατηγοροῦντες, δεόν κανονίζεσθαι τὰ πρόσωπα, ποίας πολιτείας εἰσὶ, καὶ τούτους κατασφαλίζεσθαι, καὶ ἀπαιτεῖν αὐτοὺς τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν. Καὶ εἰ μὲν ἀποδείξωσι τὴν μοιχείαν, βινοκοπέσθωσαν, ὅ τε μοιχὸς, καὶ ἡ μοιχαλῆς· εἰ δὲ οὐκ ἀποδείξωσιν, ἀλλὰ εἰ ἔχθραν τινὰ τὴν κατηγορίαν ἐποίησαν, τὴν ταυτοπάθειαν οἱ συκοφάνται ὑπομένετωσαν.

ι'. *Περὶ φθορῶν.* — Ὁ βιαζόμενος κόρην καὶ φθείρων αὐτὴν, βινοκοπέσθω.

ια'. Ὁ τὴν ἀλλοτρίαν μνήστην φθείρων, εἰ καὶ προαιρέσει τῆς κόρης τοῦτο ἐγένετο, βινοκοπέσθω.

ιβ'. Ὁ φθείρων κόρην πρὸ τῆς ἡμέρας, ἢ γοῦν πρὸ τοῦ τρισκαίδεκατοῦ χρόνου, βινοκοπέσθω· καὶ τὸ ἡμισυ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ παρεχέτω τῇ φθάρεισθαι κόρῃ.

ιγ'. Ὁ ἀρπάζων μοναστηριῶν ἢ παρθένων βιωτικῶν ἐξ οὐοδῆποτε, ἐὰν φθείρῃ αὐτὴν, βινοκοπέσθω· οἱ δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀρπαγὴν συντρέχοντες, ἐφορίζεσθωσαν.

ιδ'. *Περὶ αἱμομικτῶν.* — Οἱ αἱμομικταί, ἢ γονεῖς πρὸς τέκνα, ἢ τέκνα πρὸς γονεῖς, ἢ ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφάς, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν· οἱ δὲ πρὸς ἄλλην συγγένειαν συμφθειρόμενοι, τουτέστι πατὴρ εἰς γυναῖκα υἱοῦ, υἱὸς πρὸς γυναῖκα πατρὸς, ἢ γοῦν πρὸς μητρειάν, ἢ πατρῶς εἰς προγόνην, ἢ ἀδελφὸς εἰς γυναῖκα ἀδελφοῦ, ἢ θεῖος εἰς ἀνεψιάν, ἢ ἀνεψιὸς εἰς θεῖον, βινοκοπέσθωσαν. Ὁμοίως καὶ ὁ εἰς δύο ἀδελφάς εἰδήσει μιγνύμενος.

ιε'. Ἐὰν γυνὴ πορνεύσῃ, καὶ γένηται ἔγκυος, καὶ

successerit, conferant inter se iudices, et instrumenta considerent, per quæ cædes perpetrata fuit. Ac si quidem deprehenderint, fustibus solidis, aut magnis lapidibus, aut calcib. cædem admissam, auctori cædis manus amputator.

7. Sin levibus quibusdam instrumentis cædem fieri contigerit, auctor ejus verberator, et in exsilium mittitor.

8. Qui in rixa manu percutit, et occidit, verberator et relegator, ut involuntarius homicida.

9. *De adulteris.* — Qui adulterium cum muliere maritata committit, tam ipse, quam adultera nares amittat : cum ex eo facto, divortium sequatur, et internecio liberorum proveniat, et Dominicum illud verbum non servetur, quo docemur, Deum in unam carnem hos conjunxisse. Posteaquam vero nares adulteræ præcisæ fuerint, res ipsa suas accipiat quas ad virum suum attulit, nec aliud quidquam : adulter autem ab uxore sua non separetur, tametsi nares ei præcisæ sint. Magna vero cum accuratione adulterii caput examinatur, et accusatores in ea causa iudices considerent. Ac si quidem vir ipsius est, aut pater mulieris, aut frater, aut patruus avunculusve, qui accusat : fide dignior sit examinis causa. Sin extranei sunt, qui accusationem instituant, velut ad regulam quamdam explorandæ sunt personæ, qualem vitam agant, et cautiones ab iis, cum probationibus de admisso adulterio, exigendæ. Qui si commissum adulterium probaverint, tam adultero, quam adulteræ, nares præciduntur. Si non probaverint, sed ex inimicitia quadam accusationem instituerint, easdem pœnas ipsi calumniatores sustinento.

10. *De stupratoribus.* — Ei qui puellæ vim adfert, eamque stuprat, nares abscinduntur.

11. Ei qui sponsam alienam stuprat, licet hoc puella volente factum sit, nares abscinduntur.

12. Ei qui vitiat puellam ante pubertatem, hoc est, ante decimum tertium annum, nares abscinduntur, et semissem ille bonorum suorum violatæ puellæ præstato.

13. Ei qui monastriam, vel mundanam virginem, cujuscumque sit, rapit ac stuprat, nares abscinduntur : et qui hac in rapina concurrerint, relegantur.

14. *De proprio sanguini se miscentibus.* — Qui cum proprio sanguine se commiscet, sive parentes cum liberis, sive liberi cum parentibus, vel fratres cum sororibus, gladio puniuntur. Eis vero, qui ex alio cognationis gradu invicem sibi stuprum intulerint, veluti pater nurui vel filius uxori patris, sive novercæ, vel vitricus privignæ, vel frater uxori fratris, vel patruus avunculusve filix fratris aut sororis, amitæ aut materteræ, nares abscinduntur. Similiter et illi, qui cum duabus sororibus sciens coiverit.

15. Si mulier scortata fuerit, et gravida facta

ventri suo struxerit insidias, ut abortiat, verberata A ἐπιβουλεύσῃ τῇ ἰδίᾳ γαστρὶ πρὸς τὸ ἐκτρώσαι, τυπτομένη ἐξοριζέσθω.

16. Qui cum puella virgine coivit, ea consentiente, parentibus ignorantibus, tandem re cognita, si velit eam uxorem ducere, parentibus virginis idem volentibus, matrimonium contrahitor. Sin una partium nolit, et stuprator locuples sit, violatæ puellæ auri libram unam; si egentior, semissem patrimonii sui præstato. Si omnino sit pauper et inops, verberatus et tonsus relegator.

τὸ ἡμισυ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ. Εἰ δὲ παντελῶς ὑπάρχη πένης καὶ ἀνεύπορος, τυπτόμενος καὶ κουρευόμενος ἐξοριζέσθω.

17. Qui non habet uxorem, et scortatur, sex allactis verberator.

18. Qui legitimam uxorem habet, ac in scortatione deprehenditur: veluti qui dictum illud Domini contemnit, quo docetur, Non scortaberis, allactis castigationis causa duodecim verberator.

Scholium. — Qui scortatur, inquit, si habet uxorem, duodecim allactis, hoc est, plagis, sive manclavils, ut vulgo loquuntur, castigatur.

19. Si quis uxorem habens, cum ancilla sua consueverit, re cognita, auferri ea debet a præside loci, et extra provinciam ab illo distrahi: pretio in fiscum inferendo.

20. Qui cum aliena ancilla scortatur, si sit honestior [at. locuples], huiusmodi delicti nomine domino ancillæ triginta sex solidos præstet: humilior autem, verberator, et in quantum potest, pro rata solidorum triginta sex solvat.

21. De pædiconibus. — Pædicones, tam is qui facit, quam qui patitur, gladio puniuntur. Sin is, qui patitur, minor annis duodecim inventus fuerit, ignoscitur ei: cum ætas ipsa sit iudicio, non eum scire, quid patiatur.

22. De ineuntibus jumenta. — Eis, qui cum brutis consuescunt, hoc est, qui jumenta ineunt, penis abscinditur.

23. De sycophantis. — Calumniatores, in quacumque causa calumniati fuerint, iisdem pœnis tenentur.

24. De veneficis. — Magi et venefici, qui ut hominibus noccant, dæmones alloquuntur, gladio puniuntur.

25. Qui amuleta conficiunt, specie tenuis ad hominum utilitatem, turpis lucri sui causa, publicatis bonis relegantur.

26. Sive servus, sive ingenuus, qui quocumque prætextu potum dare deprehenditur, aut marito mulier, aut mulieri maritus, aut ancilla dominæ; atque hac occasione qui potum sumpsit exhibitum ab illo sibi, si cadat in mörbum, quasi que defluat, et moriatur, gladio plectitur.

27. Ei qui cum monastria scortatur, tamquam Ecclesiam Dei contumelia afficiendi, nares abscinduntur propterea, quod etiam ipse adulterium commiserit, illa ab Ecclesia alienata: eadem executione adversus ipsam quoque servanda.

ἰς'. Ὁ συγγενόμενος κόρη παρθένῳ, προαιρέσει μὲν τῆς κόρης, ἀγνώμῃ [ἀγνοίᾳ] δὲ τῶν αὐτῆς γονέων, ἐν ὑστέρω τούτων διαγινωσκόντων [τούτου διαγινωσκομένου], εἰ μὲν θελήσει λαβεῖν αὐτήν, καὶ θελήσῃ καὶ οἱ γονεῖς αὐτῆς, γινέσθω τὸν συνάλλαγμα. Εἰ δὲ ἐν τῶν μερῶν μὴ θελήσῃ, εἰ μὲν ἔστιν εὐπορος ὁ φθορεὺς, δίδωτω τῇ κόρῃ τῇ φθαρεῖσιν χρυσοῦ λίτραν μίαν· εἰ δὲ ἔστιν ἐνδεέστερος, δίδωτω

ἰζ'. Ὁ μὴ ἔχων γυναῖκα, καὶ πορνεύων, τυπτέσθω ἀλλακτὰ ἕξ.

ἱη'. Ὁ γυναῖκα νομίμως ἔχων, καὶ εἰς πορνεῖαν εὐρισκόμενος, ὡς τὸ ῥήμα τοῦ Κυρίου καταφρονῶν, τὸ διδάσκον, Μὴ πορνεύσῃς, τυπτέσθω ἀλλακτὰ πρὸς σωφρονισμὸν δώδεκα.

Σχόλιον. — Ὁ πορνεύων, φησὶν, εἰ ἔχει γυναῖκα, διὰ ἰβ' ἀλλακτῶν, τουτέστι δαρμῶν, ἢ παρὰ τοῖς κοινοῖς λεγομένων μαγκλαδίων, σωφρονιζέσθω.

ἱθ'. Ὁ ἔχων γυναῖκα, καὶ τῇ ἰδίᾳ συγγενόμενος δούλῃ, διαγινωσκομένου τοῦ πράγματος, ταύτην ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν τόπον ἀρχοντος ἐπαίρεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ ἐπαρχίαν πιπράσκεσθαι· τῶν τιμῶν αὐτῆς εἰσκομιζομένων ἐν τῷ μέρει τοῦ δημοσίου.

κ'. Ὁ πορνεύων εἰς δούλην ἀλλοτρίαν, ἐντιμῶς [ἄλλ. καὶ εὐπορος] ὧν παρεχέτω ὑπὲρ τοῦ τοιούτου πταίσματος τῷ αὐθέντῃ τῆς δούλης νομίματα τριάκοντα ἕξ. Εὐτέλης δὲ ὧν τυπτέσθω, καὶ εἰς ὃ εὐπορεῖ, πρὸς ἀναλογίαν τῶν λς' νομισμάτων δίδωτω.

κα'. *Περὶ ἀσελγῶν.* Οἱ ἀσελγεῖς, ὃ τε ποιῶν, καὶ ὃ ὑπομένων, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν. Εἰ δὲ ὃ ὑπομένων ἦττων τῶν ἰβ' ἐτῶν εὐρεθῇ, συγχωρεῖσθω· ὡς τῆς ἡλικίας δηλούσης, μὴ εἰδέναι αὐτὸν τὸ τί ὑπομένει.

κβ'. *Περὶ κτηνοδοτῶν.* — Οἱ ἀλογευόμενοι, ἡγρουν κτηνοδάται, καυλοκοπέσθωσαν.

κγ'. *Περὶ συκοφαντῶν.* — Οἱ συκοφάνται ἐν οἵᾳ δ' ἂν αἰτία συκοφαντήσῃσι, τῇ ταυτοπαθείᾳ ὑποκείσθωσαν.

κδ'. *Περὶ φαρμακῶν.* — Οἱ γόητες καὶ οἱ φαρμακοί, οἱ ἐπιβλάδῃ ἀνθρώπων προσλαλοῦντες τοῖς δαίμοσι, D ξίφει τιμωρεῖσθωσαν.

κε'. Οἱ δὲ ποιῶντες φυλακτὰ τοῦ δοκεῖν ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων, διὰ ἰδίαν αἰσχροκέρδειαν, δημευόμενοι ἐξοριζέσθωσαν.

κς'. Ὁ εὐρισκόμενος, εἴτε δούλος, εἴτε ἐλεύθερος, ἐπὶ προφάσει οἰδήποτε διδοῦς ποτὸν, εἴτε γυνῆ ἀνδρὶ, εἴτε ἀνὴρ γυναικί, εἴτε δούλῃ τῇ αὐθεντρῖᾳ, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης προφάσεως ἀσθελεῖα περιπέτοι ὁ λαθὼν τ' ἐν ὑπὸ τούτου ποτὸν, καὶ συμβῇ αὐτὸν καταρεῦσαι καὶ ἀποθανεῖν, ξίφει τιμωρεῖσθω.

κζ'. Ὁ πορνεύων εἰς μονάστριαν, ὡς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καθυβρίζων, ῥινοκοπέσθω· δίδωτω κλεινὸς μοιχείαν εἰργάσατο, τῆς Ἐκκλησίας αὐτὴν ἀλλοτριώσας· τῆς ὁμοίας καὶ ἐπ' αὐτῇ φυλαττομένης ἐπεξελύσεως.

κη'. Ὁ ἀλλοτριῶν μητρὶ καὶ τῇ αὐτῆς θυγατρὶ σαρκικῶς ἐν εἰδήσει μιγνύμενος, βινοκοπέσθω· τῇ αὐτῇ ποινη καὶ τῆς ἐν εἰδήσει πλημμελησάσης αὐτῷ ὑποκειμένης.

κθ'. Ὁ δύο γαμετὰς ἔχων, τυπτέσθω· ἐκδιωκομένου τοῦ ἐπιστάκτου γυναίου μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς τεχθέντων τέκνων.

λ'. Ὁ ἀλλοτρίως ἀγέλης τῆς οἰασθῆποτε ἀπελασίαν ποιούμενος, ἐν μὲν πρώτοις τοῦτο ποιῶν, τυπτέσθω· δευτέρον δὲ, ἐξορίξ παραπεμπέσθω· τρίτον δὲ, χειροκοπέσθω· ὀφειλόντων δηλονότι τῶν παρ' αὐτοῦ ἀπολλυμένων τῇ ἰδίᾳ ἀποκαθίστασθαι δεσποτεία.

λα'. Ὁ ληστεύων, καὶ ἐνέδρας ποιῶν, καὶ φονεύων, ἐν ᾧ κράτεϊται τόπῳ, φουρικίζέσθω.

לב'. Ὁ πρᾶγμα ἔχων μετὰ τινος, καὶ μὴ τῇ ἀρχῇ προσφωνῶν, ἀλλ' αὐτοδούλως εἶτε κατ' ἐξουσίαν, ἢ καὶ τινὰ δυναστείαν χειρὶ ἐπιβαίνων καὶ ἐπαίρων τὸ εἰτιοῦν· εἰ μὲν κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἴδιον ζητῶν τοῦτο ἐποίησεν, ἐκπιπτεύω τοῦ ἰδίου πράγματος, καὶ ἀναδίδωμι τῷ ἐτέρῳ. Εἰ δὲ καὶ ἀλλότριόν τι ἐπῆρεν, ὑπὸ μὲν τοῦ κατὰ τὸν τόπον ἀρχοντος δερέσθω, ὡς μὴ ἀρχόμενος, καὶ αὐτοῦ γενόμενος ἐκδικος, καὶ οὕτως τὴν ἀποκατάστασιν ποιεῖσθαι οὐπερ ἀφαιλετο.

λγ'. Ὁ ἱερέα εἶτε ἐν ἐκκλησίᾳ, εἶτε ἐν λιτῇ ἐπιχειρῶν, τυπτόμενος ἐξορίζέσθω.

λδ'. Ὁ εἰσερχόμενος ἐν θυσιαστηρίῳ, ἐν ἡμέρᾳ ἢ καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ τι τῶν ἱερῶν ἀφελόμενος, τυφλούσθω. Ὁ δὲ ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου ἐπαίρων τι ἐκ τοῦ ναοῦ, δερέσθω ὡς ἀσεβῆς, καὶ κουρευόμενος ἐξορίζέσθω.

λε'. Οἱ διὰ τινὰς ἐχθράς ἢ ἀρπαγὰς πραγμάτων, ἢ ἐμπρησμῶν ἐν πόλει ποιούντες, πυρὶ παραδίδωσθωσαν. Εἰ δὲ ἔξω πόλεως χωρία, ἢ ἀγροὺς, ἢ οἰκίας ἀγρῶν ἐξεπίτηδες ἐμπρήσωσι, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν. Εἰ δὲ τις τὴν καλὰμην τοῦ ἰδίου χωραφίου, ἢ τὰς ἀκάθας βουλόμενος καῦσαι, ἐνέβαλε πῦρ κατ' αὐτῶν, τὸ δὲ πῦρ καὶ περαιτέρω προῆλθε, καὶ ἔκαυσε τὰ ἀλλότρια χωράφια, ἢ τὸν ἀλλότριον ἀμπελῶνα· δεῖ περιεργάζεσθαι τὸν ἀκροατὴν, καὶ εἰ μὲν κατὰ ἀπειρίαν ἢ ῥαθυμίαν τοῦ βαλόντος τὸ πῦρ τοῦτο γέγονε, τὸ ἀζήμιον τῷ βλαβέντι ποιεῖται· εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ ἀνεμον πολὺν ἐχούση τὸ πῦρ ἔβαλεν, ἢ καὶ μὴ παρεφύλαξε [παρεφύλαξατο] τὸ μὴ προελθεῖν τὸ πῦρ περαιτέρω, ὡς ἀμελήσας καὶ ῥαθυμῆσας καταδικάζεται. Εἰ δὲ καὶ πάντα μὲν παρεφύλαξατο, ἀθρόον δὲ πνεῦμα βλαίον ἐνέπνευσε, καὶ διὰ τοῦτο πορρωτέρω προῆλθε τὸ πῦρ, οὐ καταδικάζεται. Ἐὰν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ἐμπυρισμοῦ ἐμπρησθῇ οἶκος τινος, καὶ ἔκαυθῶσι τινὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πραγμάτων, καὶ ἐχθράμην τὸ πῦρ, καὶ ἐμπρήσει τινὰ τῶν παρακειμένων αὐτῷ οἰκημάτων, ἀνέγκλητος ἔστω, ὡς ἀκουσίως τοῦ τοιοῦτου ἐμπρησμοῦ γενομένου.

λς'. Οἱ τοὺς νεκροὺς ἐν τοῖς τάφοις ἐκδύοντες, χειροκοπέσθωσαν.

λζ'. Ὁ σῶμα ἐλεύθερον κλέπτων καὶ πιπράσκων, χειροκοπέσθω.

λη'. Ὁ ὑπονοθεύων, καὶ κρύπτων, καὶ ἀφανῆ τοιῶν ἀλλότριον οἰκέτην, πρὸς τῇ ἀποκατάστασει τοῦ

28. Ei qui cum extranea matre, ac illius filia, sciens carnaliter se commiscet, nares abscinduntur: eidem poena illa quoque subjienda, quæ sciens cum illo delictum hoc admisit.

29. Qui duas uxores habet, verberator: ejicienda muliercula illa extranea, cum natis ex ipsa liberis.

30. Abigeus, qui quemcunque gregem alienum abigit, si prima id vice faciat, verberator: si secunda, in exsilium mittitur: si tertia, manus ei abscinditur: iis scilicet, quæ ipsius culpa perduntur, domino suo restituendis.

31. Qui latrocinatur, et insidias locat, et cædes admittit, quo in loco capitur, ibidem furca suspenditor.

32. Qui cum aliquo negotium habet, nec magistratum compellat, sed proprio consilio, sive potestate, sive potentia quadam fretus, manu invadit et quidvis aufert: siquidem re ipsa quod suum est quaerens, id fecit; re sua cadat, eamque alteri restituat. Sin alienum quid abstulit, a præside loci flagris cæditur, veluti qui, cum magistratum non gereret, suimetipsius se vindicem fecerit, atque ita quod abstulit, restituat.

33. Qui sacerdotem sive in ecclesia, sive in litania aggreditur, verberatus relegatur.

34. Qui sacrarium ingressus, interdium vel noctu, sacrorum aliquid inde aufert, excæcatur. Qui vero extra sacrarium e templo quid aufert, flagris ut impius cæditur, et tonsus exsilio mulcatur.

35. Qui propter inimicitias quasdam, in urbe rerum direptiones aut incendium faciunt, igni traduntur. Sin extra urbem fundos, aut agros, aut agrorum ædificia, data opera incenderint, gladio puniuntur. Si quis autem stipulas agri sui, vel sentes exurere volens, ignem in eas injecerit, et ignis ille ulterius serpsit, atque alienos fundos, aut vineam alienam exusserit: judex eam rem curiose perquirere debet, ac siquidem per imperitiam vel culpam ejus, qui ignem illum injecit, hoc factum fuit: damnum hic datum illi, qui passus est, compenset. Nam si die, quo ventus flabat vehemens, ignem immisit: aut si non cavit, ne latius ignis serperet: veluti negligens et lætæ culpæ adfinis condemnatur. Sin cum sibi cavisset in omnibus, subito ventus impetuusus irruit, eaque de causa latius ignis serpsit: non condemnatur. Si cum ignem in alicujus domo accendi contigisset, ea domus igne correpta fuerit, et ipsiusmet domini res quædam exustæ: deinde progressus ignis, ædificia quædam contigua flammis corripuerit, extra culpam esto, veluti quo invito incendium illud acciderit.

36. Eis, qui mortuos in sepulcris exuunt, manus abscinditor.

37. Ei, qui corpus liberum furatur ac distrahit, manus abscinditor.

38. Qui sollicitat, et celat, et nusquam apparere facit alienum servum, præter ejus servi restitutio-

nem, etiam alium domino servum, vel pretium ejus A præstet.

39. Qui furatur in fossato, sive in expeditione, si arma, verberator : si jumentum, manus ei abscinditor.

40. At vero qui alio in loco reipublicæ furatur, cum id prima vice facit, siquidem liber est, et locuples, præter restitutionem furtivæ rei, duplum deinde pretium ejus præstat : sin inops, verberator et in exsilium mittitor. Secunda vero vice, manus ei abscinditor.

41. Servi furis dominus, si servum ejusmodi retinere vult, damnum datum illi, qui passus est, compenset : at si servum eundem nolit habere, tradat eum in proprietatem solidam illi, qui furtum passus est.

42. Manichæi et Montanistæ, gladio puniuntur.

43. Qui specie tenus uxorem ducit eam, quæ ex sacro et salutari baptismate facta est ipsi commater, vel cum ea sine nuptiis carnales in complexu venit, hoc ergo qui facinus admittit, post amborum a se invicem diremptum, adulterorum pœnæ subijcitur, hoc est, tam ipsi, quam illi nares abscinduntur.

44. Si quis in maritalam commatrem suam hujusmodi quid admittere deprehensus fuerit, tam ipse, quam illa, præter narium præcisionem, etiam acriter verberantur.

45. Qui a die præsentis matrimonio junguntur liberi fratrum, et horum liberi dumtaxat : vel etiam pater et filius cum matre ac filia, vel duo fratres cum duabus sororibus : præter separationem, etiam verberantur.

46. Falsariis monetæ, manus amputator.

47. Qui in hostium manus venerunt, et inculpata fidem nostram Christianam abnegarunt, post livinio revertentes, ad ecclesiam remittuntur.

48. Qui uxori suæ condonat et permittit adulterium, verberatus relegatur : adulteræ vero et adulteræ nares amputantur.

49. Qui alienam in silvam ignem immisit, vel arbores ex ea cædit, in duplum condemnatur.

50. Qui aliena pecora inclusit, et fame corrumpit, vel alio quo modo necavit, in duplum condemnatur.

51. Si arietes aut boves congressi fuerint, et prior aggressus mortem oppetiverit, dominus illius, a quo mors est illata, non convenitur. Si vero moriatur id, quod invasum fuit, interfecti dominus convenitur, et dat animal id, quod alterum occidit; vel ei, qui damnum accepit, indemnitate præstat.

52. Si quis equum commodato ceperit usque ad certum locum, et ultra locum illum determinatum secum abduxerit, aut miserit : damnum ei forte datum, vel mors, ad eum spectat, qui commodato cepit, et indemnitas equi domino præstari debet.

τοιούτου δούλου καὶ ἕτερον τῷ κυρίῳ αὐτοῦ οἰκέτην, ἢ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ τιμὰς δίδωτω.

λθ'. Ὁ κλέπτων ἐν φουσατίῳ, ἦτοι ἐν ἐξπεδίῳ, εἰ μὲν ὄπλα, τυπτέσθω· εἰ δὲ ἄλογον, χειροκοπέσθω.

μα'. Ὁ κλέπτων ἐν ἐτέρῳ τόπῳ τῆς πολιτείας, ἐν πρώτοις μὲν τοῦτο ποιῶν, ἐὰν ἐλεύθερός ἐστι, καὶ εὐπορεῖ, πρὸς τῇ ἀποκαταστάσει τοῦ κλαπέντος, μετὰ τοῦτο διπλὴν τὴν τοῦ κλαπέντος τιμὴν παρεχέτω· εἰ δὲ ἀπορος, τυπτέσθω καὶ ἐξοριζέσθω. Δεύτερον δὲ, χειροκοπέσθω.

μα'. Ὁ τοῦ κλέπτου δούλου κύριος, εἰ μὲν βούλεται ἔχειν τὸν τοιοῦτον οἰκέτην, τὸ ἀζήμιον ποιεῖτω τῷ κλαπέντι· μὴ βουλόμενος δὲ ἔχειν τὸν αὐτὸν οἰκέτην, τοῦτον ἀποδιζότω εἰς τελείαν δεσποτείαν τῷ τῆν κλοπὴν ὑπομείναντι.

μβ'. Οἱ Μανιχαῖοι καὶ οἱ Μωντάνοι, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν.

μγ'. Ὁ πρὸς γάμον τῷ δοκεῖν ἀγόμενος τὴν ἐκ τοῦ ἀγίου καὶ σωτηριώδους βαπτίσματος γενομένην αὐτῷ σύντεκνον, ἢ καὶ σαρκικῶς ταύτη ἀνευ γάμου συμπλεκόμενος, ὁ τοῦτο πλημμελῶν, μετὰ τὸ ἀποδιωχθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τῇ τῶν μοιχῶν ποινῇ καθυποβαλλέσθω, ἦγουν αὐτὸς κάκεινθ βινοκοπέσθω.

μδ'. Εἰ τις εἰς ὑπανδρον σύντεκνον αὐτοῦ τι τοιοῦτον εὐρεθῆ ποιῶν, καὶ αὐτὸν καὶ ταύτην πρὸς τῇ ἐκτομῇ τῆς ρινὸς καὶ σφῶδρα τύπτεσθαι.

με'. Οἱ ἀπὸ τοῦ παρόντος πρὸς γάμον συναπτόμενοι ἐξάδελφοι, καὶ τὰ τούτων τέκνα καὶ μόνον, ἢ καὶ πατήρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς δύο ἀδελφάς, πρὸς τῷ χωρισμῷ καὶ τυπτέσθωσαν.

μς'. Οἱ παραχαράχται μονήτας, χειροκοπέσθωσαν.

μζ'. Οἱ ὑπὸ τῶν πολεμίων χειρωθέντες, καὶ τὴν ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν ἀπαρνησάμενοι, ὑποστρέφοντες ἐν τῇ πολιτείᾳ, τῇ ἐκκλησίᾳ παραπεμπέσθωσαν.

μη'. Ὁ τῇ ἰδίᾳ γαμετῇ μοιχείαν ἦν γινώσκων [συγγινώσκων], καὶ παραχωρῶν, τυπτόμενος ἐξοριζέσθω· ἢ δὲ μοιχαλὶς καὶ ὁ μοιχὸς βινοκοπέσθωσαν.

μθ'. Ὁ πῦρ ἐμβαλὼν ἐν ἀλλοτρίᾳ ὕλῃ, ἢ κόπτιων ἐξ αὐτῆς δένδρα, εἰς τὸ διπλάσιον καταδικάζεται.

ν'. Ὁ ἀποκλείσας ἀλλότρια θρέμματα, καὶ λιμῷ διαφθείρας, ἢ ἄλλως πως ἀνελὼν, εἰς τὸ διπλάσιον καταδικάζεται.

να'. Ἐάν κριοὶ ἢ βόες συνέλθωσιν, εἰ μὲν ὁ πρῶτος ἐπελθὼν ἐφονεύθη, οὐκ ἐνάγεται ὁ κύριος τοῦ φονεύσαντος· εἰ δὲ καθ' οὐ ἐπῆλθεν ἀποθάνη, ἐνάγεται ὁ κύριος τοῦ φονεύσαντος, καὶ ἐκδίδωσι τὸ ζῶον τὸ φονεύσαν, ἢ τὸ ἀζήμιον τῷ βλαθέντι ποιεῖτω.

νβ'. Ἐὰν χρῆσται τις ἵππον ἕως ὠρισμένου τόπου, ὑπὲρ δὲ τὸν ὀρισθέντα τόπον τοῦτον ἀπενέγκῃ ἢ πέμψῃ, τὴν, ὡς εἰκόσ, γενομένην βλάβην ἐπ' αὐτῷ, ἢ θάνατον, τὸν χρῆσάμενον ὀρεῖν, καὶ τὸ ἀζήμιον περιποιεῖσθαι τῷ κυρίῳ τοῦ ἵππου.

γγ'. Οι αὐτόμολοι, ἤτοι εἰς τοὺς πολέμους προσ- A
τρέχοντες, ξίφει τιμωρεῖσθωσαν.

Τῷ ΑΝΑΓΝΩΣΤῆ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἐνταῦθα τέλος ἔσχε τὸ ἐν τῶν ἀντιγράφων τῆς
ἐπανορθώσεως τῶν νόμων Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου.
Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ ἔπονται πλεῖστα ὅσα ἔκ τινος ἄλλου
συντάγματος νομικοῦ, ἀπερ' ἄρα μὴ εἶναι τῆς εἰρη-
μένης ἐπανορθώσεως, δῆλόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν τοῦ τεύ-
χους τίτλων, οὓς ἐνθάδε ὑπεστρώσαμεν.

Τίτ. αθ'. Περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ
περὶ ἐπισκόπων, καὶ μοναχῶν, καὶ κληρικῶν.

Τίτ. λ'. Περὶ μνηστείας καὶ ἀρραθῶν.

Τίτ. λα'. Περὶ δωρεῶν μνηστείας.

Τίτ. λβ'. Περὶ κεκωλυμένων γάμων.

Τίτ. λγ'. Περὶ ὕρου καὶ διαθέσεως γάμου.

Τίτ. λδ'. Περὶ τοῦ, διαλυομένων συνοικεσιῶν, ἢ
πρὸς κατὰ πῶλον τρόπον ἀπαιτεῖται· καὶ περὶ δια-
ειμήσεως αὐτῆς.

Τίτ. λε'. Περὶ δωρεῶν μεταξὺ ἀνδρῶς καὶ γυναι-
κός.

Τίτ. λς'. Περὶ ἐκδικήσεως προικῶς, καὶ περὶ πά-
κτου, καὶ δικαίου προικῶς, καὶ τῶν βαρῶν αὐτῆς.

Τίτ. λζ'. Περὶ λύσεως γάμου, καὶ τῶν αἰτίων αὐ-
τῆς· καὶ περὶ παίδων νόθων, καὶ ἀθεμιτογαμίας.

Τίτ. λη'. Περὶ δωρεῶν, καὶ περὶ ἀνατροπῆς δω-
ρεῶν.

Τίτ. λθ'. Περὶ Φαλκιδίου νόμου, καὶ μέτρον δω-
ρεῶν.

Τίτ. μ'. Περὶ κληρονομιῶν καὶ Φαλκιδίου.

Τίτ. μα'. Περὶ κληρονομῶν καὶ ἀποκληρῶν.

Τίτ. μβ'. Περὶ συνεισφορᾶς.

Τίτ. μγ'. Περὶ ἀποκαταστάσεως.

Τίτ. μδ'. Περὶ τοῦ δύνασθαι τὰς παῖδας κατὰ τῶν
ἐπιτροπευόντων γονέων ἀποκαθίστασθαι.

Τίτ. με'. Περὶ κωδικέλλου.

Τίτ. μς'. Περὶ τοῦ τὰς ἀποκαταστάσεις μέχρι
ἐκὸς βαθμοῦ κρατεῖν.

Τίτ. μζ'. Περὶ ἐλευθερώσεων.

Τίτ. μη'. Περὶ ἀρχόντων, καὶ δικαστῶν, καὶ τῆς
φήφου αὐτῶν· καὶ περὶ συνηγόρων, καὶ περὶ προσ-
τίμων.

Τίτ. μθ'. Περὶ δημοσίων πραγμάτων, καὶ ὑποτε-
λῶν, καὶ ἐξισωτῶν.

Τίτ. ν'. Περὶ νόμου φυσικοῦ, ἔθνηκοῦ, καὶ πολιτι-
κοῦ

Τίτ. να'. Περὶ τῆς νόμου καὶ φάκτου ἀγνοίας, καὶ
περὶ ἀμφιβαλλομένων.

Τίτ. νβ'. Περὶ παίδων κυφορομένων, καὶ περὶ
μαινομένων.

Τίτ. νγ'. Περὶ νομῆς, καὶ χρήσεως νομῆς, καὶ χρή-
σεως καρπῶν.

Τίτ. νδ'. Περὶ διαθήκης αὐτεξουσίων καὶ ὑπεξου-
σιῶν.

Τίτ. νε'. Περὶ διαθήκης ἀπελευθέρων.

Τίτ. νς'. Περὶ ἀνατροπῆς διαθήκης.

Τίτ. νζ'. Περὶ ἐλευθεριῶν.

Τίτ. νη'. Περὶ ληγαταρίου.

Τίτ. νθ'. Περὶ ἐπιτρόπων.

53. Transfugæ, sive qui ad hostes se conferunt,
gladio plectuntor.

LECTORI SALUTEM.

Hic finem habebat unum exemplar correctionis
legum Leonis et Constantini. Sed in altero plurima
sane sequuntur ex alio quodam de jure commentario,
quæ non pertinere ad dictam correctionem mani-
festum est ex ipsis operis ejus titulis, quos hoc loco
subjecimus.

Tit. 29. De rebus ecclesiasticis, et de episcopis,
et monachis, et clericis.

Tit. 30. De sponsalibus et arrhis.

Tit. 31. De donationibus sponsalitiis.

Tit. 32. De nuptiis prohibitis.

B Tit. 33. De conditione et dispositione dotali.

Tit. 34. Quomodo solutis matrimonii dos petatur,
et de dotis æstimatione.

Tit. 35. De donationibus inter virum et uxorem.

Tit. 36. De evictione dotis, et de pacto, et jure
dotis, et oneribus ejus.

Tit. 37. De nuptiis solventis, et causis solutio-
nis, deque liberis illegitimis, et incestu.

Tit. 38. De donationibus, et iisdem rescindendis.

Tit. 39. De lege Falcidia, et modo donationum.

Tit. 40. De hæreditatibus, et Falcidia.

Tit. 41. De hæreditibus et exhæredatis.

Tit. 42. De collatione.

Tit. 43. De in integrum restitutione.

Tit. 44. Quod liberi contra parentes tutores in
integrum restitui possint.

Tit. 45. De codicillo.

Tit. 46. Quod in integrum restitutiones ad unum
usque gradum valere debeant.

Tit. 47. De manumissionibus.

Tit. 48. De magistratibus, et iudicibus, et eorum
sententia : et de advocatis, deque pœnis pecunia-
riis.

Tit. 49. De publicis rebus, et vectigalibus, et per-
ceptoribus.

Tit. 50. De jure naturali, gentium, et civili.

Tit. 51. De juris et facti ignorantia, et de ambi-
guis.

Tit. 52. De liberis, qui adhuc in ventre gestan-
tur, et de furiosis.

Tit. 53. De possessione, et usu possessionis, et de
usufructu.

Tit. 54. De testamento eorum, qui sui, et qui
alieni juris sunt.

Tit. 55. De testamento libertorum.

Tit. 56. De testamento rescindendo.

Tit. 57. De libertatibus.

Tit. 58. De legatorio.

Tit. 59. De tutoribus.

Tit. 60. Quando creditores agere debeant adversus hæredes defunctorum.

Tit. 61. Quod reliquæ (4) Christianorum injuriis a creditoribus affici non debeant.

Tit. 62. De novis operibus.

Tit. 63. De pœnis.

Tit. 64. De spoliis dividendis.

Tit. 65. De vi, et raptu rerum et agris, et incendiis, et sepulcris.

Tit. 66. De his, quæ in fiscum publicantur, et de inquirendis, et deportandis.

Tit. 67. De injuriis.

Tit. 68. De liberorum servorumque delictis.

Tit. 69. De calumniatoribus, et accusatoribus, et delatoribus, deque falso, et de thesauro.

Tit. 70. De furibus, et receptatoribus, et sacrilegis, et plagiaris.

Tit. 71. De pœnis militaribus, ex Rufo, et de legibus ordinum militarium.

Tit. 72. De societate contrahenda, et solvenda.

Tit. 73. De pacto, et convento, et transactione, et de iis, quæ patrocinii nomine dantur.

TITULUS. . . .

De spoliis dividendis.

Qui in hostem pugnandi causa egrediuntur, cavere debent ab omni dicto et facio pravo, mentemque suam et precationem ad solum Deum directam habere, consilioque adhibito prælium committere. Nam auxilium, cum corde consilii pleno, a Deo datur. Non enim in multitudine copiarum victoria belli posita est, sed a Deo victoriam concedente proficiscitur.

2. Sextam partem spoliiorum fisco consecrari oportet, et quidquid omnino superat, id populum universum ex æqua et in æquam portionem partiri, sive quis magnus, sive parvus sit. Sufficit enim præfectis incrementum stipendiorum suorum. Quod si reperti quidam præfecti fuerint, qui viriliter in hostem serantur: eis prætor exercitus aliquid de iudicata sexta parte fisci largiatur, et ipsos ex ratione decori sustentet. Cæterum pro ratione portionis eorum, qui pugnae intersunt, erit et illorum portio qui ad iudiciorum sive impedimentorum custodiam sese conferunt.

TITULUS. . . .

De militibus, qui generi sunt, et socerorum domos ingrediuntur, et inferunt stipendia sua, laboresque sustinent.

Statuerunt pii et amantes justitiæ imperatores nostri, juxta religiosas leges, ut omnes quis species et res, quas in ejusmodi domum intulit, sic auferat, ut nihil ex iis desit; tum quidquid eam consulerit ex largitionibus imperatoriis, et gladio suo

(4) Id est, cadavera.

(5) Incertum cujus operis hoc fragmentum sit.

Tit. 69. Περὶ τοῦ πότε δεῖ ἀνάγειν τοὺς δανειστὰς κατὰ τῶν κληρονόμων τῶν τελευταίωντων.

Tit. 70. Περὶ τοῦ μὴ ἐνουβρίζεσθαι τὰ τῶν Χριστιανῶν λείψανα παρὰ τῶν δανειστῶν.

Tit. 71. Περὶ καινοτομιῶν.

Tit. 72. Περὶ ποινῶν.

Tit. 73. Περὶ διαμερισμοῦ σκύλων.

Tit. 74. Περὶ βίας καὶ ἀρπαγῆς πραγμάτων, καὶ ἀγρῶν, καὶ περὶ ἐμπρησμῶν, καὶ τάφων.

Tit. 75. Περὶ τῶν δημευομένων ἐν τῷ φίσκῳ, καὶ περὶ ἀναζητουμένων, καὶ δεπορτατευομένων.

Tit. 76. Περὶ ὕδρευον.

Tit. 77. Περὶ ἀμαρτημάτων τῶν ἐλευθέρων τε καὶ δούλων.

Tit. 78. Περὶ συκοφαντῶν, καὶ κατηγόρων, καὶ δηλατόρων, καὶ περὶ πλαστοῦ, καὶ περὶ θησαυροῦ.

Tit. 79. Περὶ κλεπτῶν, καὶ ὑποδεκτῶν, καὶ ιεροσύλων, καὶ ἐξανθραποδιστῶν.

Tit. 80. Περὶ στρατιωτικῶν ἐπιτιμιῶν, ἐκ τοῦ Ρούφου, καὶ τῶν τακτικῶν

Tit. 81. Περὶ συστάσεως κοινωνίας, καὶ λύσεως αὐτῆς.

Tit. 82. Περὶ πάκτου, καὶ συμφώνου, καὶ διελύσεως, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ προστασίᾳ δεδομένων.

TITULOS (5). . . .

Περὶ μερισμοῦ σκύλων.

α'. Τοὺς ἐξερχομένους εἰς ἐχθροὺς ἐπὶ πολέμῳ, φυλάξαι δεῖ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ βήματος καὶ πράγματος, καὶ πρὸς μόνον τὸν Θεὸν τὸν νοῦν αὐτῶν ἔχειν καὶ τὴν δέησιν, καὶ μετὰ συμβουλίας ποιῆσαι τὸν πόλεμον. Βοήθεια γὰρ ἐκ Θεοῦ δίδεται μετὰ καρδίας βουλευτικῆς. Οὐκ ἐν πλῆθει γὰρ δυνάμει νίκη πολέμου, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ παρέχοντος νίκην.

β'. Τὸ ἕκτον μέρος ἀφιερῶσθαι δεῖ τῷ δημοσίῳ, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν μέτρον πάντας τοὺς λαοὺς ἐξ ἴσης καὶ ἐπ' ἴσης μοίρας μερίζεσθαι, τὸν μέγαν, καὶ τὸν μικρόν. Ἄρκει γὰρ τοῖς ἀρχουσιν ἡ προσθήκη τῶν βολῶν αὐτῶν. Εἰ δὲ εὐρεθῶσι τινες ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχόντων ἀνδρείως φερόμενοι, ὁ εὐρισκόμενος στρατηγὸς ἐκ τοῦ εἰρημένου ἕκτου μέρους τοῦ δημοσίου ἵνα παράσχη, καὶ κατὰ τὸ πρέπον συγκροτήσῃ αὐτούς. Κατὰ δὲ τὴν μερίδα τοῦ εὐρισκομένου εἰς τὸν πόλεμον, οὕτως ἔστω καὶ ἡ μερίδα τῶν ἐν τοῖς τοῦδὸις [τοῦδὸις] ἀπερχομένων.

TITULOS. . . .

Περὶ γαμβρῶν στρατιωτῶν, εἰσερχομένων εἰς οἶκους, καὶ εἰσφερόντων τὰς βότρυς αὐτῶν, καὶ καμᾶτους ποιοῦντων.

Ἐκρίναν οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλοδίκαιοι ἡμῶν βασιλεῖς κατὰ τοὺς εὐσεβεῖς νόμους, ἵνα πάντα τις, ἅπερ εἰσῆγαγεν εἰς οἶκον καὶ πράγματα ἐν τῷ τοιοῦτῳ οἴκῳ, ἐπάρῃ ἀνελλειπῶς, καὶ ἐκτεπερ φανῇ ἰσχυρῶς ἀπὸ βασιλικῶν δωρημάτων, καὶ ἐκ τοῦ σταβίου αὐτοῦ,

Differunt hæc quidem ab iis, quæ titulo LVI libri, cujus et alios hic titulos dedimus, leguntur.

καὶ ἄσπερ φαίνεται εἰσαγαγὼν ἐν τῷ τοιοῦτῳ οἴκῳ ἅρα αὐτοῦ· προδήλως τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ καταγραφόμενου ἄσπερ ἐποίησεν εἰς αὐτὸν ἐξόδους, τοῦ ἐστὶν εἰς στρατιωτικὴν ἐξόπλισιν, εἰς δαπάνην αὐτοῦ, καὶ εἰς φορεσίαν, καὶ ἁπλῶς, εἴ τι δυνήθῃ παραστήσαι δωδεκάνα εἰς ἀγορασίαν καὶ ἐξόδους αὐτοῦ.

A adquisisae : cum stipendiis suis, quæ constat eum in illiusmodi domum intulisse : nimirum socero ipsius describente quascumque fecit in illam expensas, hoc est, in armaturam militarem, in ipsius sumptum, et vestitum : ac denique simpliciter, si quid probare potuerit se illi dedisse, unde aliquid emeret, et expensas faceret.

CONSTANTINI IMP. PORPHYROGENITI NOVELLÆ CONSTITUTIONES.

(LEWENKLAV. Jus Græco Romanum. Francofurti 1596 fol.)

MONITUM EDITORUM. — Non secus ac Novellæ Constitutiones Leonis Sapientis, Novellæ Constitutiones Constantini Porphyrogeniti fere omnes de rebus ecclesiasticis tractant; exempli gratia, de Patriarcha, de episcopo, de sponsalibus, de monasteriis, de pauperibus et similibus argumentis. Eadem de causa supra edidimus *Delectum legum*, qui ad jus civile ecclesiasticum manifeste pertinet.

Α'.

Περὶ ἐκποίησης (1) κτημάτων, καὶ προτιμήσεως συγγενῶν καὶ κοινωτῶν καὶ ἀναμειγμένων καὶ συμπαρακειμένων ὁμοτελῶς καὶ συναπτῶς ἡνωμένων, καὶ τῶν νοουμένων ὁμοτελῶν, χωρίων καὶ ἀγρῶν, καὶ κωλύσεως δυνατῶν προσώπων, καὶ ἐκποίησης στρατιωτικῶν κτημάτων.

Παλαιὸς νόμος ἐστὶν ἵνα μηδεὶς παρὰ συγγενῶν ἢ κοινωτῶν ἐμποδίζηται πωλεῖν οἷς ἂν ἐβλήσειεν, ἐπιτρέπων καὶ συγγενεῖς καὶ κοινωτοὺς πωλεῖν ἄνω-

(1) Hanc novellam illustrat commentariolus, qui in cod. Paris. Reg. Gr. 1555 fol. 1 sq. habetur, quemque hic subijcere lubet. Est autem hujusmodi : Ἡ περὶ προτιμήσεως νεαρὰ κυροῦ Ῥωμῶν τοῦ Λακαπυνοῦ. Γίνωσκε δὲ τι περὶ προτιμήσεως νεαρὰ εἰς βαθμοὺς ἐθετο τῆς προτιμήσεως τοιούτους· ὅταν, φησὶ, πωλεῖται ἀκίνητον πρᾶγμα ὅσον ὁσπῆτιον ἢ ἀμπελῶν ἢ χωράφιον ἢ ἐλαιῶν ἢ προάστειον ἢ τι τοιοῦτον, ὁ πωλὼν ὀφείλει προσκαλεῖσθαι εἰς τὴν τοῦτο ἀγορὰν πρῶτον τοὺς ἀναμειγμένους συγγενεῖς. Τίνας δὲ εἰσὶν οἱ ἀναμειγμένοι συγγενεῖς, μάθανε· ὅσον ὁ ἐμὸς καὶ ὁ πατὴρ ἐτελεύτησεν ἀδιάθετος, καὶ οἱ γονεῖς ἡμῶν οὐκ ἐφθασαν διαίρησαι τὴν γονικὴν καὶ πατρῴαν αὐτῶν ὑπόστασιν. Ἡμεῖς δὲ πάλιν ἐμείναμεν ἀδιαίρητοι καὶ ἀναμειγμένοι καὶ ἐπικοινωνοῦντες ταύτην κατέχοντες, ὅσον τὰ οἰκήματα, τὸν ἀμπελῶνα καὶ τὰ τοιαῦτα. Καὶ ποτὲ μὲν ἐσπειρον ἐγὼ τοῦτο τὸ χωράφιον καὶ σὺ τὸ ἕτερον, ποτὲ δὲ ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ παρὰ σοῦ σπέρην, σὺ δὲ τὸ παρ' ἐμοῦ, ἢ καὶ τὸ αὐτὸ κοινῶς καὶ ἀναμειγμένως· ἐσπείραμεν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῷ ἀμπελῶνι ἢ τοῖς οἰκήμασιν. Ἡμεῖς οὖν εἰδότες τὰ τοιαῦτα ἀκίνητα πρᾶγματα ἀναμειγμένως νεμόμεθα καὶ δεσπόζομεν. Καὶ ὅταν τις ἡμῶν τῶν οὕτω κατεχόντων βούληται τὸ μέρος αὐτοῦ ἀδιαίρητως πωλεῖν, ὁ ἕτερος, παντὸς ἀνθρώπου οἷος ἂν

Ι.

De alienatione fundorum, ac praelatione propinquorum, et consortium, et permistorum, et sub eodem titulo collationis adjacentium, et contiguo unitorum : deque prædiis et agris, qui sub eodem titulo pendere vectigal intelliguntur : et de cohibendis personis potentibus, ac militarium fundorum alienatione.

Antiqua lex est, (l. 14 C. de contrah. empt. et vend.), ne quis a propinquis vel consortibus impediatur, quo minus vendat, quibus velit : permit-

καὶ εἴη προτιμᾶται ἰεῖς τὴν ἐξώνησιν τοῦ τοιοῦτου ἀκινήτου μέρους εἴτε χωραφίου εἴτε ἀμπελῶνος εἴτε οἰκήματος. Οὗτοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ ἀναμειγμένοι συγγενεῖς. Οἱ γὰρ λέγοντες τὸ ἀναμειγμένον εἰς τὴν συγγένειαν εἶναι, ἢ ἐξ ἀγκωσίας λέγουσι καὶ ἀμαθείας ἢ ὡς χρησιμεῖον αὐτοὺς μὴ αἰσχυρόμενοι διὰ τὸ θέλημα αὐτῶν τὴν τοσαύτην χωρικίαν. Τίς γάρ ποτε γράμματα μαθῶν καὶ τῆς ἡμέτερας διλέκτου γινώσκων τὴν ἐννοίαν τοσαύτου βαρβαρικῶς νοήσει τὸν τὴν νεαρὰν ἐκδόντα σοφώτατον νομοθέτην καὶ ὑπογραφεῖα τοῦ βασιλέως ὅτι συμπλεγεμένους ἐκάλεσεν ἢ ἀναμειγμένους τοὺς συγγενεῖς διὰ τὴν ἀναμιγνῆν τοῦ αἵματος. Πᾶς γάρ ἀνθρώπος ἴδιον αἷμα ἔχει καὶ ὁ συγγενὴς πρὸς τὸν συγγενῆ οὐ λέγεται ἔχειν ἀναμειγμένον αἷμα· εἴθε δὲ μηδὲ καταδέξηται Χριστιανὸς ἵνα ἀναμιγῇ τὸ αἷμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ αἵματος τοῦ συγγενούς αὐτοῦ. Τοῦτο γάρ οἱ ποιοῦντες καὶ αἰμομίκται εἰσὶ καὶ χολάζονται. Ἀναμιγνύουσι δὲ αἵματα αὐτῶν ὁ ξένος· ἀνὴρ πρὸς ξένον κόρη. Ταῦτα μὲν οὖν εἰσὶ τὰ τοῦ πρώτου βαθμοῦ. Ὁ δὲ δεύτερος βαθμὸς τῆς προτιμήσεως εἰσὶν οἱ συμπλεγεμένοι συγγενεῖς· οὕτως, ὅσον νοσησωμεν τοῦτο ἐπὶ παραδείγματος τοιοῦτου. Οἱ δύο ἐκεῖνοι πρῶτοι ἐξάδελφοι εἰς· προεγράψαμεν ἠθέλησαν ἐκουσίως καὶ μέρος τῆς κοινῆς· ἐκεῖνός τις κληρονομίας ἀδιαιρέτως· ἐπώλεσαν, ὅσον τὸ τρίτον τῆς

tens, ut tam propinqui, quam consortes, ulla sine prohibitione vendant sua quibuslibet, tam divise, quam ex indiviso. Alia vero lex (l. un. C. non licere habitat. lib. xi.) e diverso vetat, ne cui liceat alteri vendere, quam metrocopiae suae dentaxat habitatoribus. Nos autem pariter et de tributariis subditisque nostris, et de vectigalibus publicis, et de reliqua militari et civili functione collationeque multum solliciti, quod in his sibi contrarium et necdum esse definitum videtur, per sacram hanc constitutionem nostram oratione perspicua et compendiarie corrigentes.

1. Sancimus ex hoc tempore in quavis civitate, loco, provincia, ut si qui forte velut ex cognatione,

λύτως οἷοισι βούλονται, καὶ διηρημένω; καὶ ἐξ ἀδιαιρέτου τὰ ἴδια. Ἐτεροῦ δὲ νόμος ἀντικρυς ἀπαγορεύει, μὴ ἐξεῖναι τινι πιπράσκειν ἕτερω, ἢ μόνον τοῖς τῆς ἰδίας μητροκωμίας οἰκῆτορσιν. Ἡμεῖς δὲ τῶν ἡμετέρων ὑποτελιῶν ἅμα καὶ τῶν δημοσίων φόρων, τῆς τε ἄλλης στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς λειτουργίας καὶ συντελείας πολλὴν τιθέμενοι πρόνοιαν, τὸ ἐναντιοφανὲς αὐτῶν καὶ ἀδιόριστον διὰ ταύτης ἡμῶν τῆς θείας διατάξεως σαφεῖ καὶ συντόμω λόγῳ ἐπανορθοῦντες.

α'. Θεσπίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρα καὶ ἐπαρχίᾳ, ἵνα εἰ τινες τυχόν ὡς ἀπὸ συγ-

τοιαύτης ὑποστάσεως πρὸς τινὰς δύο ἢ τρεῖς ξένους κοινωνούς, καὶ ἐποίησαν αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπόστασιν ταύτην κοινωνούς καὶ ἐνέμοντο καὶ ἐδέσποζον καὶ κείνοι σὺν τοῖς ἐξάδέλφοις οὕτως τὴν ὑπόστασιν ὡς περ ἐκαίνοι. Τί δὲ ἐστὶ τὸ οὕτως ἦγουν συμπλεγμαμένοι καὶ ἀναμειγμένοι ὡς οἱ ἐξάδελφοι; Ἐὰν οὖν πωλεῖται χωράφιόν τι ἢ ἀμπελῶν τῆς τοιαύτης ὑποστάσεως ἢ ἄλλο ἀκίνητον προτιμότερος ἐστὶν ὁ συγγενὴς αὐτοῦ ὁ οὕτως ἀναμειγμένος εἰς τὸ μέρος τοῦ συγγενοῦς ἦγουν ὁ συμπλεγμένος. Τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ οὕτως ἀναμειγμένος ἦγουν συμπλεγμένος. Καὶ μόνος ἵνα ἀγοράσῃ τοῦτο ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, οὐ μὴν καὶ ὁ ξένος ὁ ἀναμειγμένος ὁμοίως. Διότι ὁ ἐξάδελφος ἔχει δύο δίκαια τῆς τῆς συγγενείας καὶ τὸ τῆς ἀναμιγῆς, ὁ δὲ ξένος μόνον τῆς ἀναμιγῆς δίκαιον. Εἰ δὲ κληθεῖς ὁ ἐξάδελφος εἰς τὴν ἀγορὴν παραιτήσῃται ἐνώπιον ἀξιολόγων μαρτύρων, τότε κατὰ δευτέραν τάξιν καλεῖται ὁ ξένος ἐκείνος ὁ μόνον ἀναμειγμένος οὕτως ἀπὸ τοῦ κατὰ ἀναμιγῆν, καὶ προτιμότερος ἐστὶ τοῦ ἄλλου τοῦ ὄντος τρίτου βαθμοῦ, ὅς μόνον ἀναμειγμένος, ἀλλ' οὐκ ἔστι καὶ κοινωνός. Οἶον πάλιν ὡς ἐπὶ παραδείγματος· ἐπωλεῖτο χωράφια παρά τιος καὶ ἀμπελώνες καὶ ἐλαιῶνες ἢ καὶ οἰκῆματα. Δύο γοῦν ποιήσαντες κοινωνίαν ἠγόρασαν συμπλεγμένον καὶ ἀναμειγμένον τὸ διμοῖρον τοῦ προαστείου ἀδιαιρέτως κοινῶς, ἵνα ὡς κοινῶν ὡς πολλοὶ πραγματευτὰ ποιούσι κοινωνίαν· τὸ δὲ ἄλλο τρίτον μέρος τὸ μέιναν ἠγόρασαν ἄλλος ἀδιαιρέτως καὶ ἀναμειγμένος μόνος καὶ συμπλεγμένος. Ὅταν οὖν εἰς τῶν δύο κοινωνῶν πωλῆ τὸ μέρος αὐτοῦ, ὁ κοινωνός ἐστὶ προτιμότερος εἰς τὴν ἀγορὰν, οὐ μὴν ὁ ἄλλος ὁ μὴ ὢν κοινωνός. Ὁ μὲν γὰρ κοινωνός δύο ἔχει δίκαια τῆς ἀναμιγῆς καὶ τῆς κοινωνίας. Ὁ δὲ μὴ ὢν κοινωνός ἐν ἔχει δίκαιον μόνον τῆς ἀναμιγῆς. Καὶ λοιπὸν ὅταν παραιτήσῃται ὁ κοινωνός, τότε ὁ μόνον ἀναμειγμένος καλεῖται, κἄν ξένος ἐστὶν ἦγουν οὔτε συγγενὴς οὔτε κοινωνός. Ἐὰν δὲ καὶ οὗτος ὁ τοῦ τρίτου βαθμοῦ παραιτήσῃται ὁ μόνον ἀναμειγμένος καὶ ξένος ὢν καὶ μῆτε συγγενὴς μῆτε κοινωνός, τότε καλεῖται ὁ τοῦ τετάρτου βαθμοῦ. Τίς δὲ πάλιν οὗτος ἐστὶν, ἀκούσον· ὁ συμπαρακείμενος ὁμοτελής· οἶον παράδειγμα τοῦτο ἐστὶ τὸ τοιοῦτον· ἐκεῖνο τὸ πραθὲν προάστειον, ὅπερ ἠγόρασαν. Οἱ οὖν κοινωνοὶ ἅμα καὶ ἄλλος μόνος, πλην καὶ οἱ τρεῖς ἀδιαιρέτοι καὶ ἀναμειγμένοι, τοῦτο ἔχει γείτονά τινα σύνορα ἔχοντα συμπαρακείμενα πρὸς τὸ σύνορα τοῦ τοιοῦτου προαστείου, καὶ εἰδὲ τὰ χωράφια τυχόν ἐκεῖνου ἦγουν οἱ ἀμπελώνες συνοροῦντες, πλην καὶ τελούσιν ὑπὸ ἓνα δεσπότην, καὶ ἐκεῖνο τὸ προάστειον καὶ τοῦτο, οἶον ὑπὸ μίαν ἀρχιεπισκοπὴν, ἢ κλιόνται εἰς ἐν τυχόν χωρίον ὅπερ χωρίον περικλείει ἐντὸς πολλὰ προάστεια. Ἐὰν οὖν πωλητὰς ἐκεῖνο τὸ προγραφὲν προάστειον ἢ μέρος ἀπ' αὐτοῦ, ὁ συμπλεγμένος καὶ ἀναμειγμένος συγγενὴς πρῶτος ἐστὶ πάντων· εἰ δὲ ἐκεῖνος παραιτήσῃται, δεύτερός ἐστὶν ὁ ἀναμειγμένος συγγενός· εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος οὐ θέλει, τρίτος ἐστὶν ὁ μόνον ἀναμειγμένος κἄν ξένος

πάντῃ ἐστὶν καὶ μῆτε συγγενὴς μῆτε κοινωνός. Εἰ δὲ καὶ οὗτος οὐ βούλεται ὁ τρίτος, τότε καλεῖται ὁ τέταρτος ὁ ὑπὸ τὸ αὐτὸ χωρίον τελῶν καὶ συμπαρακείμενα ἔχων τόπια ἢ οἰκῆματα ἢ ἀμπελώνας τῷ πωλουμένῳ καὶ ὁμοροῦντα. Οὗτος γὰρ ὁ τέταρτος προτιμότερος ἐστὶ τοῦ πέμπτου, τοῦ μὴ ὄντος ὁμοτελοῦς, ἀλλὰ μόνον ἔνωσιν καὶ συνάφειαν ἔχοντος ἔν τινι μέρει τοῦ πωλουμένου προαστείου, διότι δύο δίκαια ἔχει καὶ τὴν συμπάρθεσιν καὶ τὴν ὁμοτέλειαν, ὁ δὲ πέμπτος μόνον τὴν ἔνωσιν· ἐνὶ γὰρ ὑπὸ ἄλλο χωρίον περικλειόμενον τὸ προάστειον αὐτοῦ ἢ ὑπὸ ἄλλον δεσπότην διδοῦς τέλος. Τί δὲ ἐστὶν συμπάρθεσις καὶ τί ἔνωσις; ἔνωσις μὲν γὰρ ἔστιν, ὅταν τὰ ἄκρα τῶν δύο τοπίων ἐνούνηται. Παράθεσις δὲ ἐστὶν, ὅταν οὐχ ἦνωνηται μὲν τὰ ἄκρα ἀλλὰ μέσον ἐνὶ τὸ διαιρούμεν ταῦτα ἀλλήλων μικρὸν καὶ ὀλίγον τι, οἶον ῥύμη στενὴ ἢ πάροδος τοπικὴ καὶ χωριτικὴ, οὐ μὴν δημοσία ὁδός. Εἰ γὰρ εὐρέθῃ δημοσία καὶ πλατεῖα ὁδός, τότε οἱ συμπαρακείμενοι ὡδε οὐκ ἔχουσι προτιμήσιν εἰς τὸ ἐκείως μέρος ὡς τῆς δημοσίας ὁδοῦ χωρίζουσι αὐτούς. — Ἐν τῇ προτιμήσει ε' βαθμούς εἶναι μεμαθήκαμεν. Τοῦτέστιν ἵνα πρῶτον κληθῶσιν οἱ ἀναμιγῆς συγκείμενοι συγγενεῖς, εἶτα οἱ οὕτω συμπλεγμένοι κοινωνοὶ, μεθ' οὓς οἱ μόνον ἀναμειγμένοι εἰ καὶ ξένον πάντῃ τῷ ἐκχωροῦντι τυγχάνουσιν, ἔπειτα οἱ συμπαρακείμενοι ὁμοτελεῖς, μετέπειτα οἱ ἀπλῶς ἐν τινι μέρει συναπτῶς ἠνωμένοι. Ἄλλ' ἐπεὶ διχονοοῦσι τινες ἐκ τοῦ πρώτου βαθμοῦ, λέγοντες ὅτι οἱ ἀναμιγῆς συγγενεῖς ὑπάρχουσιν οἱ ἀναμειγμένοι εἰς τὴν συγγένειαν, καλῶς εἰδότες ἐλεγχθῆτωσαν ὑπὸ πολλῶν τεκμηρίων καὶ ὑποθέσεων. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπ' αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ βήματος, ὅτι οὐχ ἀπλῶς λέγει ἀναμιγῆς συγγενεῖς, ἀλλὰ οἱ συγκείμενοι ἀναμιγῆς συγγενεῖς, ἦγουν οἱ ἀναμειγμένως συγκείμενοι τῷ πράγματι συγγενεῖς. Καὶ πάλιν ὅτι ἐπεὶ συγγενεῖς ὀνομάζει ὁ νόμος περὶ τὸν τῆν μῆξιν πάλιν εἰπεῖν· ἢ γὰρ συγγένεια αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν γινώσκειται καὶ χαρακτηριστίζεται ὑπὸ τῆς συνθέσεως τῶν δύο τοῦ λόγου μερῶν, ἦτοι τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ γένους ὀνόματος, ὡς καὶ

Β κατα τὸν νόμον μέχρι τοῦ ἐδόδμου βαθμοῦ πρέπει. Καὶ ἵνα τὸ σαφέστερον εἴπωμεν, σιγάτωσαν ἄνω μικρὸν εἰς τὸ περὶ προτιμήσεως νομοθέτημα καὶ ἀναγινώσκοντες καὶ ὑπερνοοῦντες ἐκείθεν τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἀντλησάτωσαν, εἰ δ' οὖν παρ' ἄλλων τῶν εἰδῶτων τὰ συνοίσοντα διδαχθῆτωσαν. Λέγει γὰρ· οἱ μὲν ἐκ συγγενείας, οἱ δὲ ἐξ ἐπικτησεως ἐπὶ κοινῶν οἰκίαν ἢ ἀμπελῶνα ἢ ἕτερον τὸ οἰκονοῦν ἀκίνητον ἔχοντες, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ εἰ μὲν ἡ συγγένεια μόνῃ ἦρκει εἰς τὴν προτιμήσιν καθὼς ἄρα τινὲς τῶν ἀμύητων δοξάζουσιν, ἀνόνητος καὶ περιττὴ ἢ τοῦ ἐπικονοῦ ἀνάμνησις. Διὰ τοῦτο παρὰ πολλῶν καὶ ἐντεῦθεν βεβαιότερον μανθάνετωσαν, ὅτι οἱ ἀναμιγῆς συγκείμενοι συγγενεῖς οὐ τὸ πρᾶγμα ἀναμειγμένον ἔχουσιν. Εἰ δὲ καὶ ἐγγύτεροι τῶν ἄλλων εἰσὶν οὗτοι, τῶν πάντων προτιμώσθησαν, ὡς παρὰ τοῦ νόμου τὴν προτέραν τάξιν ἐσχῆκότες· καὶ βαθμὸν τὸν ἐγγύτερον.

γενεας διηρημένως ἢ ἀδιαιρέτως, ἢ ὡς ἐκ κοινῆς ἀγορασίας ἢ ἄλλης τοιουτοτρόπου κτήσεως, ἢ οἱ μὲν ἐκ συγγενείας, οἱ δὲ ἐξ ἐπικτησεως, ἐπίκοινον οἰκίαν ἢ ἀγρὸν ἢ ἀμπελώνα ἢ ἕτερον τὸ οἰνοῦν ἀκίνητον ἔχοντες, ἢ ἄλλως καὶ οὐχ ὡς ἐξ ἐπικούου τοῖς ἐγγίζουσι κτήμασι κατὰ τι μέρος ἀναμεμιγμένοι ἢ συμπαρακείμενοι ὁμοτελεῖς ἢ ἀπλῶς πλησιάζοντες, βουληθεῖεν ἐκποιῆσαι τὰ ἴδια κατὰ πράσιν ἢ ἐμφύτευσιν ἢ μίσθωσιν, μὴ πρότερον ἐτέρῳ τινὶ ταῦτα ἐκποιήτωσαν, εἰ μὴ πρὸς ἐκείνους διαμαρτύρῳνται, οὐδ' ἀποδοῦναι κατὰ τάξιν πρὸς τὴν προτίμησιν. Ἔνα πρῶτοι κληθῶσιν οἱ ἀναμὶξ συγκείμενοι συγγενεῖς· εἶτα οἱ οὕτως συμπεπλεγμένοι κοινῶν· μεθ' οὗς οἱ μόνον ἀναμεμιγμένοι, εἰ καὶ ξένοι πάντῃ τῷ ἐκχωροῦντι τυγχάνοιεν. Ἐπειτα καὶ οἱ συμπαρακείμενοι ὁμοτελεῖς· μετέπειτα οἱ ἀπλῶς ἐν τινὶ μέρει συναπτῶς ἠνωμένοι. Ὅμοτελεῖς δὲ φαμεν πάντας τοὺς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὑποτεταγμένον ἀναγραφομένους, κἂν ἐν διαφόροις τόποις τὰ ἴδια τελέσματα καταδάλωνται. Πολλῶν δὲ περίξ τοῦ ἐκχωρουμένου κτήματος ὁμορῶντων, κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν ἐκάστῳ ἢ προτίμησις διὰ μαρτυρίας τελεσθῶ, ἕνα τῶν προτιμωμένων ἰσως παραιτουμένων, οἱ ἐφεξῆς καλούμενοι, εἴγε βούλοιντο, συναλλάξαιεν. Εἰ μὲντοι πάντες ἐκ τῶν ἰσῶν ἔρχονται προνομίῳ, ὥστε κατὰ μὴθὲν ἀλλήλων προκεκρίσθαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ προκλήσει, ἢ αὐτὴ πᾶσιν ὁμοίως γινέσθω προφώνησις, ἕνα ἐν τῷ ἡμερῶν τὸ δέξιον τίμημα ἢ ὅπερ ἀρβυδιουργήτως ὁ ἀληθὴς δίδωσιν ἀγοραστής, αὐτοὶ ἀνυπερθετως καταβαλόντες ἀναλόγως ἀπ' αὐτῶν ἢ ἐκ τινος ἀρχῆς τοῦτο ἐπιμερίσονται. Ὅσοι δὲ μὴ ἐμπροθέμῳ τὴν ἐπιβάλλουσαν αὐτοῖς παράσχοιεν ἀποτίμησιν, οὐκέτι δίκαιον ἔξουσι προτιμήσεως, πλὴν εἰ μὴ τις αὐτῶν αἰχμάλωτός· ἔστιν ἢ περικωρισμένος ἢ ἐξόριστος, ἢ ἐν δημοσίαις ἢ καὶ ἰδίαις χρεῖαις ἀδύλως ἀπολιμπάνεται, ἢ οὕτω τὸν κε' χρόνον τῆς ἰδίας ἠνυσεν ἡλικίας. Τούτων γὰρ οἱ τὴν διοίκησιν τῶν προσόντων αὐτοῖς ἀναδεδεγμένοι ἐντὸς δ' μηνῶν μετὰ τῶν συμπαρακείμενων νέων ἀγοραστῶν πρὸς ἀναλογοῦν συνεισέρχονται, ἀναπληροῦντες αὐτοῖς τὸ ἀνήκον τίμημα μετὰ τοῦ νομίμου τόκου καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀναλωμάτων· τοὺς δὲ ξένους ἀγοραστὰς ἀπωθοῦνται τελείως, τὸ τίμημα μετὰ τῶν αὐτῶν τόκων τε καὶ δαπανημάτων ἀναδιδόντες αὐτοῖς. Εἰ δὲ οἱ τῶν εἰρημένων προσώπων διοικηταὶ ὑφορῶνται, μὴ πως τὸ παρ' αὐτῶν πραχθὲν ἐκείνοι δεκτὸν οὐχ ἠγῆσονται, μετ' ἐγγράφου νομικῆς διαγνώσεως ἢ ἀποβαλλέσθωσαν ἢ καταδεχέσθωσαν τὸ συνάλλαγμα. Εἰ δὲ καὶ πρὸς τοῦτο βραθυμήσουσιν, οἴκοθεν αὐτοῖς παρεχέτωσαν πᾶν κέρδος καὶ πᾶσαν ὠφέλειαν, ἣν ἐμελλον ἔξειν ἐκείνοι, εἴπερ ἔσπευσαν οὗτοι πρὸς τὸ συνάλλαγμα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ συγγενῶν, καὶ κοινῶν, καὶ ὁμοτελῶν, καὶ τῶν ἄλλων παρακείμενων. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς θμᾶδος τῶν καλουμένων χωρίων ἢ ἀγριδίων πολλῶ μᾶλλον κρατεῖτω, ἕνα καὶ οἱ κτήτορες αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἔχωσι τὴν προτίμησιν. Εἰ δὲ πάντες παραιτήσονται οἷς δίδεται ἢ προτίμησις, ἢ δείκνυνται ἀκτιοὶ χρηματικῆς ζημίας ἢ σωματικῆς ἐπιβουλῆς τε καὶ ἀτιμίας τρα-

PATROL. GR. CXIII.

divise vel indivise, vel tanquam ex emptione communi, vel alio quodam ejusmodi dominii titulo, aut acquirendi modo vel partim ex cognatione, partim extranea comparatione, domum, aut fundum, aut vineam, aut aliam quamcumque rem soli communem habentes; aut si qui aliter, quam jure consortii, vicinis fundis aliqua ex parte permisti, vel adjacentes, qui sub eodem titulo vectigal pensant, vel simpliciter proximi, alienare sua vel distrabendo, vel per emphyteusin, vel locationem voluerint; ne prius hæc in alium quemquam transferant, quam ad eos testationem fecerint, quos ad prælationem ordine vocamus: ut primi scilicet vocentur promiscue conjuncti cognati, deinde consortes inter se connexi, post quos ii qui tantum permisti sunt, licet ei qui rem alienat, omnino sint extranei; deinceps adjacentes, hisdem pensationibus obnoxii; secundum quos ii, qui simpliciter ex aliqua parte [rei alienandæ] contigue juncti sunt. hisdem vero pensationibus obnoxios dicimus, quotquot sub eodem censitore descripti sunt, licet diversis in locis tributa sua solvant. Cum autem circumcirca plures et quod distrahitur, adjacent, aut fundi alienandi fines attigant, cunctis eodem ordine, sua cuique de prærogativa testatio insinuetur, ut forte repndiantibus iis, qui jure præferuntur; qui deinceps vocantur, siquidem velint, contrahant. Quod si paribus omnes freti privilegio accedant, ut in hujusmodi prælatione nihil sibi præjudicent invicem, eadem rursus denuntiatio fiat ut ab eis intra diem trigesimum justo pretio, vel quod citra fraudem verus emptor præstaret sine mora soluto, pro rata vel per se, vel magistratus alicujus opera rem partiantur. Quoquot autem non intra diem præstitutum pro rata parte pretium præstiterint, nullam prælationis jus amplius habebunt extra quam si quis eorum in hostium potestatem venerit, aut deportatus sit, aut relegatus, aut publicorum suorumve negotiorum causa citra dolum manum absit, aut nondum vigesimum quintum ætatis annum impleverit. Nam qui horum facultates administrandas susceperunt, intra quatuor menses cum adjacentibus novis emptoribus prorata portione admittuntur, exsoluto convenienti pretio, cum usuris legitimis, et necessariis impensis: emptores autem extraneos in universum submovent, pretium eis cum iisdem usuris et impensis restituentes. Quod si personarum indicatarum actores ve-reantur, ne forte quod ab se gestum fuerit, illæ ratum non habeant; cum legitima cognitione, quæ interveniente scriptura fiat, aut omittant contractum, aut acceptent. Qua in re si negligentes sese gesserint, de suo præsent eis omne lucrum et omne commodum, quod illi habituri fuerant, si mature contractum hi celebrare perrexissent. Atque hæc quidem in propinquis, et consortibus, et sub eodem titulo vectigal pensitantibus, cæterisque vicinis possessoribus. Quin et in universitate viciorum, qui dicuntur, aut agrorum, multo magis obti-

18

neat, ut et illorum habitatores et possessores inter se jus prælationis habeant. At si repudiarint omnes quibus est concessa prærogativa, vel probatum fuerit eos pecuniarii damni, vel insidiarum corpori structurarum, vel atrocis infamiæ auctores illi extitisse, qui rem alienat, ejusque familiæ, nec id fortuito, sed data opera, per se, vel per homines ad se pertinentes : tales eo invito, qui ejusmodi perpressus est, nullo modo ad ipsius prædium pervenire volumus. Ex causa tamen dotis, aut donationis propter nuptias, aut simplicis mortisve causa donationis, aut ex testamento vel permutazione, vel transactione, tam propinqui omnes, quam extranei, alienare possunt : modo ne quis per simulationem re clam iis vendita vel locata, qui nullum prælationis jus habent, palam se donare, vel legare, vel quid aliud eorum, quæ commemorata sunt, præ se ferat. Nam propterea qui privilegium prælationis habent, tam a dante, quam ab accipiente, jusjurandum exigere possunt. Si vero qui alienant, in fraudem legis nostræ aliud quid agere fuerint ausi, et aliud aperte præ se tulerint : siquidem post jusjurandum convicti fuerint, tam ipsi, quam qui adeo fraudulenter tum eis contraxerunt, et perjurii pœnas sustinebunt, et alter fundo, alter pretio clam numerato excidet ; utrisque fisco inferendis, ut a fisco res iis, qui proximi sunt, venundetur. Sin ante præstitum jusjurandum tale quid egisse deprehensi fuerint, et quod actum erit irritum erit, et qui semel fundum nequiter alienare conatus est, vel invitus eum cogetur iis vendere, quibus jus prærogativæ concessimus.

2. Potentibus autem personis de cætero interdicimus, ne per modum adoptionis, aut simplicis, aut mortis causa donationis, aut ex testamento, aut nomine solius usufructus, aut alicujus patrocini vel auxilii, quidquam ab humilioribus accipiant nisi forte propinqui eorum fuerint. Nec item novas emptiones, aut locationes, aut permutationes in vicis, aut agris, in quibus proprios fundos nullos habent cum eorundem possessoribus instituunt. Quod si non horum stationes sunt, sed ad personas alias suburbana, quæ distrahuntur, pertinent ; sive a fisco locata, quæ tributaria dicuntur, aliave prædia ipsius alienantur : similiter iidem possessores præferantur. At his sponte sua repudiantibus, etiam potentibus contrahere fas est. Potentes autem intelligantur, qui, tametsi non per seipsos, tamen per aliorum potentiam, quibus cum fiducia et libertate quadam familiares sunt, satis virium ad terrendos alienantes habent, vel ad efficiendum, ut de beneficio sibi promisso certi sint. Si qua vero ex personis potentibus aliquid ejusmodi perpetrare conata fuerit, et fundo spoliabitur, et ejusdem pretium ab ea fisco exiget. Post decennium tamen attestatione nulla interruptum, adversus eos, qui quocunque modo contraxerunt, aut donationes consecuti sunt, aut ex testamento quid acquisiverunt : ab eorum nemine, qui prælationis hinc jus habent, nec item a fisco ulla controversia movebitur.

3. Præter hæc jubemus ut omnes fundi militares qui quocunque modo intra spatium annorum : tri-

χαιας τῶ ἐκποιῶντι καὶ τῇ αὐτοῦ γαμίῳ, οὐ κατὰ τύχην, ἀλλ' ἐκ προνοίας, δι' ἑαυτῶν ἢ διὰ τῶν προσήκόντων αὐτοῖς γεγονότες, τοὺς τοιοῦτους ἀκοντος τοῦ πεπονθότος κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὴν ἐκείνου κτῆσιν εἰσενεχθῆναι βουλόµεθα. Κατὰ πρόφασιν μέντοι προικὸς ἢ προγαμιαίας δωρεᾶς ἢ ἀπλῆς ἢ θανάτου αἰτία δωρεᾶς ἢ ἐκ διαθήκης ἢ ἀνταλλαγῆς ἢ διαλύσεως καὶ οἰκεῖοι καὶ ἐξωτικοὶ ἅπαντες ἐκποιεῖν δύνανται· μόνον ἵνα μὴ τις κατὰ σκῆψιν λάθρα πωλήσας ἢ μισθώσας τοῖς μὴ προτιμωμένοις, ἐν τῷ φανερῷ δωρεῖσθαι ἢ λεγατεῖναι ἢ τι τῶν εἰρημένων προσποιήσεται. Διὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὄρκον τοῦ τε δίδόντος καὶ τοῦ λαμβάνοντος οἱ τὸ προνόμιον τῆς προτιμῆσεως ἔχοντες δύνανται ἀπαιτεῖν. Εἰ δέ γε οἱ ἐκποιῶντες πρὸς περιγραφὴν τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας ἄλλο τι πρᾶξι τολμήσουσι καὶ ἄλλο τι ἐκ τοῦ φανεροῦ προσποιήσονται, εἰ μὲν μετὰ τὸν ὄρκον ἐλεγθῶσιν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ οὕτω δολερῶς αὐτοῖς συναλλάξαντες τὰς τε τῆς ἐπιτορκίας ποινὰς ὑφέξουσιν, καὶ ὁ μὲν τοῦ κτήματος, ὁ δὲ τοῦ λάθρα καταβλήθέντος τιμήματος ἐκπεσεῖται, καὶ ἀμρότερα τῷ δημοσίῳ εἰσχομισθῆσονται, ἵνα ἐκ τοῦ δημοσίου εἰς τοὺς πλησιάζοντας διαπραθῆ. Εἰ δὲ πρὸ τοῦ ὄρκου φωραδῆεν τοιοῦτόν τι διαπραζόμενοι, καὶ τὸ πραχθὲν ἄκυρον ἔσται, καὶ τὸ κτῆμα ὁ ἅπας πειραθεὶς κακῶς ἐκποιῆσαι καὶ ἄκων ἀπεμπολῆσαι ἀναγκασθήσεται εἰς ἐκείνους, οἷς δεδώκαμεν τὴν προτιμῆσιν.

β'. Τοῖς δὲ δυνατοῖς ἀπαγορεύομεν τοῦ λοιποῦ υἱοθεσίας τρόπον ἢ δωρεᾶς ἀπλῆς ἢ θανάτου αἰτία ἢ ἐκ διαθήκης ἢ κατὰ μόνην χρῆσιν ἢ ὡς ἐπὶ τινι προστασίᾳ καὶ συνδρομῇ λαμβάνειν τι παρὰ τῶν εὐτελεστέρων, εἰ μὴ ἄρα συγγενεῖς αὐτῶν εἴεν. Ἄλλὰ μηδὲ νέας ἀγορασίας ποιεῖσθαι ἢ μισθώσεις ἢ ἀνταλλαγὰς ἐν τισὶ χωρίοις ἢ ἀγριδοῖς, ἐν οἷς οὐκ ἔχουσιν ἴδια κτήματα, ἐκ τῶν κτητόρων αὐτῶν. Εἰ δὲ μὴ τούτων αἰστάσεις, ἀλλ' ἐτέρων προσώπων εἰσι τὰ διαπιπρασκόμενα προάστεια, εἴτε ἐκ τοῦ δημοσίου οἱ λεγόμενοι κλασματικοὶ τόποι ἢ καὶ ἄλλη κτῆσις ἀνήκουσα αὐτῷ ἐκποιεῖται, καὶ ὡσαύτως εἰ αὐτοὶ κτήτορες προτιμῆσθωσαν. Τούτων δὲ ἐκουσίως ἀποτασσόμενων, τότε καὶ τοῖς δυνατοῖς ἕξει συναλλάττειν. Ἐκεῖνοι δὲ νοεῖσθωσαν δυνατοὶ, οἷτινες καὶ μὴ δι' ἑαυτῶν, ἀλλ' οὖν διὰ τῆς ἐτέρων δυναστείας, πρὸς οὓς πεπαρῆρησασμένως ψκείωνται, ἵκανοὶ εἰσιν ἐκφοθῆσαι τοὺς ἐκποιῶντας, ἢ πρὸς εὐεργεσίας ὑπόσχεσιν τὴν πληροφορίαν αὐτοῖς παρασχέιν. Εἰ δὲ τις ἐκ τῶν δυνατῶν προσώπων τοιοῦτόν τι ἐγγειρήσει διαπράξασθαι, καὶ τοῦ κτήματος στερηθήσεται καὶ τὴν ἀποτίμησιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου εἰσπραχθήσεται. Μετὰ μέντοι δεκαετίαν ἀνεπιφώνητον κατὰ τῶν ὀπωσοῦν συναλλαζάντων ἢ δωρεὰς δεξαμένων ἢ ἐκ διαθήκης τι κτησαμένων οὐδεμία παρ' οὐδενὸς τῶν ἐντεῦθεν προτιμωμένων, ἢ καὶ ὡς ἐκ τοῦ δημοσίου ζήτησις ἔσται.

γ'. Πρὸς τούτοις δὲ κελεύομεν, ὥστε πάντα τὰ στρατιωτικὰ κτήματα, ὅσα ἐντὸς τριακονταετίας

καθ' ολονδήποτε τρόπον εξεποιήθησαν, ἢ μετὰ ταῦτα μέλλουσιν ἐκποιεῖσθαι, ἀναγκύτως εἰς τὴν τῆς ἰδίας στρατείας ἐνοχλῆν καὶ ὑπηρεσίαν πάλιν ἐπανακάμψαι, εἰ μὴ ἄρα καὶ μετὰ τὴν ἐκποίησιν τοσοῦτον τῷ στρατιωτῇ περιλιμπάνεται, ὅσον τῷ στρατευομένῳ πρὸς τὴν τῆς νέας στρατείας σύστασιν ἐξαρκεῖ. Καθ' ὅσον γὰρ ἐλλείπει, κατὰ τοσοῦτον ἢ ἐκποίησις ἀναιρεῖται.

A ginta sunt alienati, vel deinceps alienabuntur, nullo refuso pretio rursus ad obligationem atque ministerium militiæ suæ revertantur, nisi fortassis etiam post alienationem factam, militi tantum supersit, quantum militanti ad novam militiam constituendam satis est. Qua enim tenus aliqui deest, eatenus alienatio rescinditur.

II.

Imp. Romani Senioris aurea bulla pro monasterio Xeropotami in monte Atho. (Anno 924.)
Exstat ad calcem hujusce voluminis.

II'.

Aurea bulla imp. Romani, Christophori et Constantini confirmans decretum synodale, ut episcopatus Rhiasi, licet in archiepiscopatum promotus, metropolitæ Neo-Cæsariensi subditus maneat (3). Inter (920 et 926.)

Non exstat.

III.

Aurea bulla imp. Romani, Christophori et Constantini de archiepiscopatu Patrensi in metropolin promotu (4). (Inter 920 et 926.)

Non exstat.

A.

Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος ἡ γεὰρὰ, περὶ τῶν ὑπισ-
εργουμένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενή-
των, εἰργουσα αὐτοῦς ἐξωρήσεις εἰς χωρίων
ἐμάδα ποιεῖν ὑπηγόρευσε Κοσμάς μάρτυρος,
Ἰνδικτιῶνος α' ἔτους 926.

Τὰ κεφάλαια τῆς διατάξεως.

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος η' ἔτους ἀπὸ κτί-
σεως κόσμου 926 Ῥωμανὸς Κωνσταντῖνος Στέ-
φανος καὶ Κωνσταντῖνος πιστοὶ ἐν Θεῷ βασιλεῖς
Ῥωμαίων.

α'. Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς προῤῥήθισης Ἰνδικτιῶνος
καὶ ἔτους καλυομένων προσώπων κατὰ πράσιν ἢ
δωρεῶν ἢ κληρονομίαν ἢ ἄλλω τινὶ τρόπῳ κτήσασθαι
τινα δεσποσίαν ἐν ἀγρῷ ἢ χωρίῳ, καὶ τίς ἢ χρη-
ματικὴ τιμωρία αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν οἰτινες προ-
μῶνται εἰς τὴν τῶν τοιούτων τοπίων ἀνάληψιν.

β'. Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης Ἰνδι-
κτιῶνος· μέχρι τῆς ἐνεστώσης ἐκδιωκομένων προσ-
ώπων κατὰ διαφόρους τρόπους ἀπὸ τῶν χωρίων καὶ
ἀγρῶν ὧν ἐπεκτήσαντο. Καὶ περὶ τῆς τοῦ τιμήματος
ἀναστροφῆς καὶ τῶν καλλιεργημάτων καὶ τῆς προ-
τιμῆσεως τῶν προσώπων.

γ'. Περὶ τῶν κατὰ πολλοὺς τρόπους εἰς κρεῖττονα
μετασκευασθέντων τύχην, μένειν καὶ αὐτοὺς ἐν οἷς
εἶχον πρὸ τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος καὶ μόνον.

δ'. Περὶ τῶν ἐκδιωκομένων προσώπων καὶ πρὸ τῆς
παραλθούσης πρώτης Ἰνδικτιῶνος καὶ φορτικῶν καὶ
ἐπαχθῶν καὶ βρείας τινὰς ἢ συνεχεῖς προξενούτων
βλάβδας τοῖς πλησίον αὐτῶν πένησι.

(5) Hujus chrysobulli mentio fit in epistola patriarchæ Nicolai ad imp. Alexium Comnenum in JGR. I p. 281 et in Coll. can. ed. Rhalli V p. 75.

(4) Laudatur l. I. in JGR. l. p. 279 et in Coll. can. ed. Rhalli I p. 72.

(5) Quo tempore hæc Novella promulgata sit, non satis in aprico est. Anno sive 929 (ind. II) sive 935 (ind. VII) vindicari potest. Sed in textu Novellæ passim ind. I vocatur ἢ παρελθοῦσα πρώτη Ἰνδικτιῶν, quæ simplicius ἢ παρελθοῦσα Ἰνδ. vocari potuisset, si ind. II lex lata fuisset: adeoque in fine capituli I sermo est de χρόνους post ind. I insecutis, adque longius intervallum inter ind. I et annum, quo

B

Romani majoris novella de potentibus in consortia pauperum succedentibus; arcens eos, quominus emptiones in universitate prædiorum faciant. Dictavit Cosmas magister, indictione prima, anni vicio cccc xliiii.

Capita constitutionis.

Mense septembri, prima indictione, anni a condito mundo vicio cccc xliiii Romanus senior, Constantinus, Stephanus, et alius Constantinus, fideles in Deo Romanorum imperatores erant.

1. De personis, quæ a prædicta indictione ac anno prohibentur per venditionem, aut donationem, aut hæreditatem, aut alio quo modo dominium quoddam in agro vel fundo acquirere: tum quæ pecuniaria sit horum pœna: deque iis qui præferantur in ejus modi locorum receptione.

2. De personis, quæ a præterita indictione prima, usque ad præsentem, diversis modis expelluntur a prædiis et fundis quos acquisiverunt: et de pretii refusione, deque melliorationibus, et personarum prælatione.

3. De his qui variis modis ad fortunam mellorem traducti sunt, ut et ipsi maneant in his duntaxat, quæ ante primam indictionem habebant.

4. De personis, quæ etiam ante præteritam primam indictionem expelluntur, ut onerosæ, ac molestæ, ac gravia quædam et continua damna pauperibus sibi vicinis conciliantes.

lex promulgata est, intercessisse demonstrat. Profunde non ind. II anno 929, sed potius ind. VII anno 935 editam esse crediderim. Scilicet cum Nov. II c. 2 decenni præscriptione potentium acquisitiones ab omni controversia liberæ esse voluisset, circa a. 935 periculum imminabat, ne potentium in prædia rusticorum irruptiones a. 928, i. e. tempore famis factæ decenni lapsu confirmarentur: ideo imperatores hoc demum tempore antiquiorē illam legem ita de novo proposuerunt, ut præscriptioni illi non esset locus. Cæterum Georgius Monachus in *Novis imp.* ed. Paris, p. 585, ind. VII famem illam tribuere videtur. ZACH. A LINGENTHAL.

5. De concesso triennii tempore propter refusionem pretii, utque statim juvetur inops ad prædii recuperationem, una cum cæteris, quibus hac lege prælatio concessa est.

6. De venditis post indictionem primam usque ad octavam, æstimationem duplo majorem habentibus, ut absque pretio reddantur.

7. De condemnatione illorum, qui emerunt intra prædictum tempus minore pretio, quam justo.

8. Ut monasteria prædiorum, quæ ipsis titulo renuntiationis mundo factæ dantur, æstimationes et pretia, non ipsos fundos accipiant.

Hominibus iis, qui vafre manus et fraudulentæ solertiam, eximium et augustum quiddam ducunt atque nuncupant, magni hoc æstimatur, et studio singulari expellitur; ut ad illius primi deceptoris imitationem, habitum animorum suorum comparent. Quibus autem hoc magnum ac fortunatum pulatur, iis sane nihil aliud ante oculos positum est, quam ut et creationis, et iudicii doctrinam insipientur: nec aliud restat, quam ut esse hoc institutum animi sui declarent, ut vitam omnem in terris percipiant, et in hoc orbe duntaxat ex voto suo vivant. Hinc ingens illa confusio rerum, hinc illa magna nefariorum facinorum illavies, hinc gravis et diuturna pauperum calamitas, et ærumna, frequensque gemilus inopum, quorum causa Dominus exurgit, ut dicitur: *Propter ærumnam pauperum, et inopum genitum, nunc exurgo, dicit Dominus*¹. Si Deus ad vindictam exurgit, qui et sinxit nos, et salutem restituit, et regnat: quo pacto a nobis ea negligetur, et oblivioni perpetuæ tradetur? cum solos imperatoris oculos pauper ad consolationem sui præstoletur. Quapropter ad horum vindictam, non quod de recens in eos admissis designatisque sanandis dispexerimus, verum ut et publice perdurantem rei medicinam faceremus, præsentem hanc legem promulgavimus; confectam a nobis, ut sit velut expulsio quædam et expurgatio cupiditatis insatiabilis: ne jam quis amplius rebus suis spoliatur, ne per potentiam pauper opprimatur: quam legem et publice conducibilem, et acceptam Deo, et commodam fore fisco, et reipublicæ fructuosam utilitatem allaturam perspeximus. Quanquam non ignoremus hanc causam olim quoque convenienti studio, diligentiaque tractatam: cum propter eam sententiæ decretaque judiciaria, quibus improbitas animorum coerceretur, omnes subjectas nobis ditiones ac provincias sint pervagata. Sed quia malitia versutum quiddam est, et valde varium, idque eum de vitiis omnibus, tum non minime de avaritia, vel magis potius, quam de cæteris, verum est; ita quidem, ut etiam molialur sanctionis lege pro-

¹ Psal. xi, 6.

(6) Fortasse leg.: Περὶ τοῦ μονασάντων κτήσεως μὴ λαμβάνειν τὰ μοναστήρια, ἀλλ' ὑπὲρ ἀποταγῆς τῶν δ:δ. κτλ.

α'. Περὶ τοῦ δοθέντος τριετοῦς χρόνου ἔνεκεν τῆς ἀναστροφῆς τοῦ τιμήματος, καὶ τῆς ἀπεντεῦθεν ἤδη παραδόσεως τοῦ κτήματος βοήθειαν τῷ ἀπόρῳ πράττειν καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς ἀπὸ τοῦδε τοῦ νόμου προτιμηθεῖσι.

ς'. Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος μέχρι τῆς ὀγδόης πραθέντων, ἀξίων ὄντων ἐπέκεινα τοῦ διπλασίου, ἀναστρέφονται ἀναργύρως

ζ'. Περὶ τῆς καταδίκης τῶν ἀγορασάντων ἔνδοθεν τοῦ προῤῥηθέντος χρόνου ἔλαττον τῆς δικαίας τιμῆς.

η'. Περὶ τοῦ λαθεῖν (6), ἀλλὰ καὶ λαμβάνειν τὰ μοναστήρια τῶν ὑπὲρ ἀποταγῆς διδομένων τοπίων τὰς τιμὰς, καὶ οὐ τὸν τόπον.

Ἀνθρώποις ἐστὶ ζηλωτῶν καὶ περισπούδαστον, οἷς μέγα καὶ σεβάσιμον τὸ τῆς πανουργοῦ χειρὸς νομίζεσθαι τε καὶ ὀνομάζεσθαι φιλοτέχνημα, τὸ πρὸς τὴν τοῦ παραγαγόντος μίμησιν τὴν ψυχικὴν παρασκευάζειν διάθεσιν· οἷς δὲ μὴ μέγα τοῦτο μὴδὲ μακάριον λελόγισται, τούτοις ἄρα μετὰ τῆς πλάσεως καὶ ὁ τῆς κρίσεως ἐφαρνεῖσθαι πρόκειται λόγος, καὶ ὑπολέλειπται ὡς ἐν γῆ τὸ πᾶν ἀναδεξαμένοις τῆς βιώσεως καὶ μόνῃς ἐπὶ τῆς γῆς βιοτεύειν αἰρουμένοις τὸ τῆς οἰκείας ἐπιδεικνυσθαι προαιρέσεως. Ἐντεῦθεν ἡ πολλὴ τῶν πραγμάτων σύγχυσις, ἐντεῦθεν ἡ μεγάλῃ τῶν ἀδικημάτων ἐπιφορὰ, ἐντεῦθεν ἡ μεγάλῃ καὶ μακρὰ τῶν πτωχῶν ταλαιπωρία, καὶ ὁ πολὺς στεναγμὸς τῶν πενήτων, δι' οὓς ἀνίσταται Κύριος. Ἐνεκα γάρ, φησὶ, τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀνίστησομαι, λέγει Κύριος. Εἰ Θεὸς εἰς ἐκδίκησιν διανίσταται ὁ καὶ πλάσας ἡμᾶς καὶ σώσας καὶ βασιλεύσας, πῶς ἡμῖν ὑπεροφθίζεται καὶ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται; ἐπεὶ μόνους τοὺς τῆς βασιλείας ὀφθαλμοὺς εἰς παράκλησιν ὁ πένθης προσδέχεται. Διὰ ταῦτα εἰς τὴν τούτων ἐκδίκησιν οὐ τὰ πρὸς αὐτοὺς μόνον ἐναγχοῦς τελεσθέντα τε ἢ τολμώμενα ἐξιδῆσθαι διασκοπήσαντες, ἀλλὰ καὶ κοινήν καὶ διαμένουσαν τῷ πράγματι θεραπείαν ἐπιτιθέμενοι, τὸν παρόντα νόμον ἐξεθέμεθα, οἷον εἰ τινα ἐκβολὴν καὶ καθαρμὸν τῆς ἀπλήστου γνώμης τοῦτον ἐπισκευάσαντες, ὡς μηκέτι τινὰ τῶν οἰκείων ἀλλοτριῶσθαι νῦν, ὡς μὴ καταδυναστεύεσθαι πένθητα, ὡς κοινῇ λυσιτελοῦσαν, καὶ Θεῷ εὐαπίδεκτον καὶ τῷ δημοσίῳ πρόσφορον καὶ τῇ πολιτείᾳ χρήσιμον, τὴν χρεῖαν ἔχειν διασκευάμενοι. Οὐδὲ πάσαι μὲν λαθούσης ἢ τῆς μὴ προσηκούσης τυχούσης ἐπιμελείας τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως· δι' ἣν καὶ ψῆφοι καὶ κρίσεις, τὸ κακοῦργον τῆς γνώμης ἀναστέλλουσαι καὶ τὴν τῆς πλεονεκτικῆς χειρὸς ἔκτασιν καταστέλλουσαι, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὑφ' ἡμᾶς τεταγμέναις ἀρχαῖς καταπεφοιτήκασιν. Ἄλλ' ἐπεὶ πολύτροπον ἡ κακία καὶ πολυποικιλώτατον, καὶ ἄπασαι μὲν, οὐχ ἡκιστα δὲ πλεονεξία, εἰ μὴ γε καὶ μᾶλλον, ὡς νόμων καὶ θεοπισμάτων λαβὴς διαδιδράσκειν μηχανᾶσθαι καὶ τὸν ἀλάθητον παρ'

οὐδὲν τῆς θείας δίκης τίθεσθαι ὀφθαλμῶν, διὰ ταῦτα ἄσφαλεστέρας καὶ ἐπιμελεστέρας ἀναγραφῆς ἡξίωται ταῦτα, τῆς τῶν κακουργούντων βουλήσεως τὰ σοφίσματα ρίπτοντά τε καὶ ἀποτέμνοντα. Θεσπίζομεν τοιγαροῦν, τοὺς ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ πολιτείᾳ, ἢν μετὰ Θεοῦ ἢ ὕφ' ἡμῶν διέπει ἀρχή, διάγοντας ἐλευθέρων καὶ ἀνενόχλητον τὴν λαχοῦσαν ἔχειν κατοικήσιν. Ἄλλ' εἰ μὲν τοῦτο μένει φυλάττων ὁ χρόνος, ἔστω τῆς τῶν τέκνων ἢ συγγενῶν κληροδοσίας τὸ ἐπίκτημα ἢ τῆς τοῦ κατέχοντος προαιρέσεως τὸ βούλημα συμπληρούμενον. Εἰ δὲ, οἷα τῆς ἀνθρωπίνης βιώσεως καὶ τῆς τοῦ χρόνου παλιρροίας, ἀνάγκης ἢ χρείας ἐπιχειμένης, ἢ καὶ θελήσεως τυχὸν μόνης ὑποτιθεμένης, τὴν τῶν οἰκείων τόπων ὑπεισάγει ἢ μερικῶς ἢ καθόλου ἐκποίησιν, τοῖς τῶν αὐτῶν ἢ καὶ τῶν ὁμορούντων ἀγρῶν ἢ χωρίων οἰκήτορα ἢ ἐξώνησις προκαίσθω. Οὐ μίσει δὲ καὶ φθόνῳ τῶν ἰσχυροτέρων ταῦτα θεσμοθετοῦμεν, ἀλλ' εὐνοίᾳ καὶ προστασίᾳ τῶν πενήτων καὶ κοινῇ σωτηρίᾳ τοῦτο διορίζομεθα. Ἄνθ' ὧν γὰρ ἐχρῆν τοὺς ἀρχεῖν ἐκ Θεοῦ λαχόντας, τοὺς δόξῃ καὶ πλοῦτι τῶν πολλῶν ὑπερανεστηκότας, περὶ πολλοῦ τὴν τῶν πενήτων ποιεῖσθαι προμήθειαν, οὗτοι κατάδρωμα τοίτους ἔχοντες ὅτι μὴ τάχιον ταῦτα κατέχουσι δυσχεραίνουσιν. Εἰ δὲ καὶ μὴ πάντων τὸ τοιοῦτον ἀνοσιούργημα, ἀλλ' ἔστω πᾶσι κοινὸν τὸ τοῦ νόμου συντήρημα, ὡς ἂν μὴ λάθῃ τῷ σίτῳ συνεισφερόμενον τὸ ζιζάνιον. Quod si non in omnes imperium adeo facinus cadit, ut latenter una cum tritico lolium colligatur.

α'. Μηδέεις οὖν μηκέτι μήτε τῶν περιφανῶν μαγίστρων ἢ πατρικίων, μήτε τῶν ἀρχαῖς ἢ στρατηγίαις ἢ πολιτικοῖς ἢ στρατιωτικοῖς ἀξιώμασι τετιμημένων, μήτε μὴν ὄλιως τῶν εἰς συγκλήτου βουλὴν ἀπειριθμημένων, μήτε τῶν θεματικῶν ἀρχόντων ἢ ἀπαρχόντων, μήτε τῶν θεοφιλεστάτων μητροπολιτῶν ἢ ἀρχιεπισκόπων ἢ ἐπισκόπων ἢ ἡγουμένων ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων ἢ τῶν τὴν προστασίαν καὶ ἐπικράτειαν τῶν εὐαγῶν ἢ βασιλικῶν οἰκῶν ἐχόντων, ἢ εἰς οἰκίον πρόσωπον ἢ τῆς βασιλικῆς περιουσίας ἢ τῆς Ἐκκλησίας, ἢ δι' ἑαυτῶν ἢ διὰ παρενθέτου προσώπου τολμήσει μηκέτι εἶτε εἰς χωρίον ἢ εἰς ἀγρὸν, ἢ καθόλου ἢ μερικῶς ὑπεισελεθεῖν ἢ ἀγορᾶς ἢ δωρεᾶς ἢ κληροδοσίας ἢ ἄλλης οἰασοῦν προφάσεως αἰτία, ὡς ἀνισχύρου μὲν διορισθείσης τῆς τοιαύτης προσκτήσεως, ἀναργύρωσ δὲ τῶν ἐπικτωμένων μετὰ τῆς προσγινομένης καλλιέργιας πρὸς τοὺς κατέχοντας, ἢ τούτων ἢ συγγενῶν αὐτῶν μὴ προσόντων πρὸς τοὺς τῶν χωρίων ἢ ἀγρῶν οἰκήτορας χωρεῖν διακελευθέντων. Ἡ γὰρ τῶν τοιούτων ἐπικράτεια προσώπων καὶ τῶν πενήτων τὴν πολλὴν ἐπηύξησε ταλιπωρίαν, τῷ πλήθει τῶν οἰκετῶν, τῶν μισθαρουόντων, τῶν ἄλλως ἐπιτερχόντων καὶ συνόντων τὰς ἐπαναστάσεις, τὰς διώξεις, τὰς ἀγγραφείας ἐπάγουσα, τὰς ἄλλως ἐπακολουθοῦσας θλίψεις καὶ στενοχωρίας, καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ διαφθορὰν τοῖς συνορῶν δυναμένοις οὐ μικρὰν, εἰ μὴ προφθάσας ὁ παρῶν ἀναστελεῖ νόμος, προσέξῃσεν. Ἡ γὰρ τῶν πολλῶν κατοικήσις πολλὴν δείκνυσι τῆς χρείας τὴν ὠφέλειαν, τὴν τῶν ἐημερῶν συνεισφορὰν, τὴν τῶν στρατιωτικῶν λει-

mulgatæ vincula pervadere, atque oculum adeo vindictæ divinæ, quem nihil latet, flocci faciat: idcirco nunc operam dedimus, ut hæc longe tam cautius et certius, quam diligentius perscriberentur; qua perscriptione commenta libidinis fraudulentè agentium rescentur et explodantur. Sancimus igitur, ut quotquot in universa ditione ac republica, quam secundum Deum, nostrum regit imperium, degunt, domicilium, quod ipsis obtigit, libere quieteque possideant. Nimirum si temporis ea commoditas est, ut suum sibi prædium quisque servet, succedant in eo liberi aut cognati, vel possessoris de eo statuentis voluntas impleatur. Si vero quis locorum suorum vel particularem, vel universam alienationem insituat, puta sic humano consilio, vel orta de vicissitudine temporis necessitate urgente, vel etiam sola voluntate suggerente: prædiorum vel agrorum eorumdem, aut etiam confinium habitatoribus permessa sit emptio, non quod hoc vel ad odium, vel invidiam potentiorum statuamus; sed ad favorem et patrocinium pauperum, saltemque publicam, ita definiamus. Quippe pro eo, quod illos, qui divinitus magistratum gerendi potestatem consecuti sunt, quique tam gloria, quam opibus reliquos antecellunt, valde de pauperibus esse sollicitos oportebat; ipsi eos pro esca sua ducentes, permolestè ferunt, eorum se bona citius non possidere. at legis hujus observatio communis omnibus esse:

1. Nullus igitur in posterum nec illustrium magistrorum, aut patriciorum, nec magistratibus, aut prætoribus, aut civilibus militaribusve dignitatibus honoratorum, nec eorum omnino, qui senatorum numero censentur, nec provincialium præsidum, vel expræsidum, nec amantissimorum Dei metropolitānorum, vel archiepiscoporum, vel episcoporum, vel abbatum, sive priorum, vel ecclesiasticorum præsidum, vel eorum, qui religiosis ædibus aut augustis alicui domui cum potestate præsunt, in persona sua, vel nomine patrimonii principis, vel ecclesiæ, per se, vel per subjectam personam, audeat amplius in prædium vel agrum in solidum aut ex parte succedere, vel emptionis, vel donationis, vel hæreditatis, vel occasionis alterius cujuscunque titulo: cum hujusmodi acquisitio nullius esse momenti declarata sit, et absque pretii restitutione res acquisitas una cum expolitione [*hoc est, cum emponematis*], quæ accessit, ad possessores, aut possessoribus eorumve propinquis non exstantibus, ad habitatores vicorum vel agrorum pervenire, merito statutum sit. Nam ejusmodi personarum potestas magnam illam pauperum miseriam adauxit, ipsa multitudine famulorum, mercenariorum, et alias accurrentium atque cum eis degentium, insulatus, et persecutiones, et angarias inferens, atque comitantes alias afflictiones, et angustias, et rei communis exitium confinibus non exiguum gignens: nisi lex præsens, hæc anticipando, coerceat. Quippe plurium incolarum frequentia magis commodum.

perceptionis indicium est, et præstationes eorum, quæ fisci sunt, et collationis functionum militarium. Quæ omnia plane defectura sunt, ubi multitudo incolarum defecerit. Oportet autem eos, qui securitatis reipublicæ studiosi sunt, et turbarum fomitem amoliri, et removere noxia, et utilitatem reipublicæ stabilire. Atque hæc sibi securum deinceps habeat ævum, pro communi commodo et statu subditorum nostrorum. Neque vero futuris duntaxat rebus, verum etiam iis, quæ jam præterierunt, adhibenda est medicina necessaria. Nam plerique ad occasionem sese collocupletandi arripientes inopiam pauperum, quam ferens omnia tempus secum attulit, aut quam potius multitudo delictorum nostrorum, divinæ lenitati vim adhibens, peperit; humanitatis, commiserationis, benignitatis loco, cum fame pressos inopes vident, alii quidem argento, aureo alii, alii frumento, aliis alii suppeditationibus, perquam vili pretio possessiones infelicium comparant; ipsamet urgente necessitate violentiores, et qui sequenti tempore miseris vicorum habitatoribus lætar pestilentis ejuadam morborum illuviei sunt, in morem gangrænæ prædiorum corpori se ingerentis, et interiectionem eis parantis ac struentis.

2. Quotquot igitur ex personis illustribus, quas ætæri traditum est superius hac lege, ab elapsa prima indictione, vel a tempore famis, quæ incidit, agros aut prædia consecuti, vel particulatim vel universe possessiones in eis adepti sunt: ii solum ab se pretium recipientes, exigantur inde vel a principalibus dominis, vel ab eorum hæreditibus aut propinquis; aut illi si pauperes sint, ab iis, qui cæteris qui collatione præstant, vel ab universitate: pretii solutione locum habente. Pro illis autem, quæ in eis factæ sunt expositiones, si jam indictæ personæ locupletes sint, atque ita velint, conveniens pretium solvant: si fuerint inopes, aut nolint, materias suas alteri recipientes abeant, siquidem de suis eas expensis adjecerint, ac non probentur hæc quoque de bonis et opera pauperum esse profecta. Atque hæc quidem de acquisitione, quæ verisimiliter esse justa videtur, cum ex empto sit.

3. Donationes autem, vel hæreditates, vel alias ejusdem generis et lucratas acquisitiones, aut rapinas, nullius esse momenti, tam præteriti, quam præsentis temporis ratione, statuimus: nec earum nomine quidquam homines illi fraudulentè petere poterunt, sed sine pretio suis prædia dominis reddantur: aut illis ex hominum vita forte sublatis, eorum liberis, aut propinquis: aut si et illi defecerint, contributariis præsententur.

4. Quod si qui sunt, quos benignius divina Providentia respexit, aut ob alias quasdam rationes incomprehensibiles meliorem ad conditionem atque statum hujus vitæ traduxit, ex humiliori fortuna ereptos, et evectos ad sublimiorem: hos ipsos etiam in ea tum portione, tum conditione manere, quam ob initio nacti erant, æquum censuimus; nec

τουρημάτων συντέλειαν· ἃ πάντως ἀπολείπει τοῦ πλήθους ἐκλελοιπότης. Καὶ χρῆ τοὺς τῆς πολιτικῆς ἀσφαλείας ἐχομένους καὶ τὸ ταρακτικὸν ἀποτρίβεισθαι, καὶ τὸ βλαβερὸν ἀπωθεῖσθαι καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ συνιστῆν ὠφέλειαν. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ μετὰ ταῦτα ἔχτω καιρὸς ὑπὲρ κοινῆς ὠφελείας καὶ καταστάσεως τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων. Δεῖ δὲ οὐκ ἐπὶ τοῖς μέλλουσι μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς φθάσαι τὴν ἐνδεχομένην ἐπιεσάγειν θεραπείαν. Πολλοὶ γὰρ ἀφορμὴν ἐμπορίας τὴν τῶν πενήτων λαβόμενοι ἀπορίαν, ἢ ὁ πάντα φέρων χρόνος ἤνεγκε, μᾶλλον δὲ ἢ τῶν ἡμετέρων πληθῆς· ἀμαρτημάτων τὴν θείαν ἐκδραζομένην φιλανθρωπίαν προεξένησεν, ἀντὶ φιλανθρωπίας, ἀντὶ οἴκτου, ἀντὶ χρηστότητος, λιμῶ πιεζομένους ὀρῶντες τοὺς πένητας, οἱ μὲν ἀργυρίῳ οἱ δὲ χρυσίῳ οἱ δὲ σίτῳ ἢ ἄλλαις τισὶν ἐπιδόσειν, εὐώνως τὰς τῶν ἀτυχούντων πενήτων ἐξωνήσαντο κτήσεις, βιαίότεροι τῆς προκειμένης ἀνάγκης, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις τοῖς ἀθλοῖς τῶν χωρίων οἰκήτορσι γινόμενοι ὥσπερ τις λοιμικὴ νοσημάτων ἐπιφορὰ, ἢ γαγγραίνης δίκην τῶν τῶν χωρίων ἐπιεσφρήσαντες, σώματι καὶ τὴν πανωλεθρίαν ἐπισκαυαζόμενοι.

β'. Ὅσοι τοίνυν ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος, ἦτοι τοῦ λιμοῦ καταλαβόντος ἢ παρελθόντος, ἀγρῶν ἢ χωρίων ἐγκρατεῖς γεγόνασιν ἢ μερικῶς ἢ καθόλου ἐν αὐτοῖς κτήσεις προσελάβοντο τῶν περιφανῶν, οὓς ἀνωθεν κωλύεσθαι ἢ παρούσα συγγραφή γράφει, τούτους ἀπολαμβάνοντας τὸ παρ' αὐτῶν καταβλήθην τίμημα ἐκείθεν ἐξευθεῖν, ἢ παρὰ τῶν πρωτοτύπων δεσποτῶν ἢ παρὰ τῶν κληρονόμων αὐτῶν ἢ συγγενῶν, ἢ τούτων ἀπορούντων, παρὰ τῶν ἄλλως συντελούντων, ἢ καὶ παρὰ τῆς ὁμάδος τῆς τοῦ τίμηματος ἐπιδόσεως προβαίνουσας. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐκ' αὐτοῖς καλλιεργημάτων, εὐπορούντων μὲν καὶ βουλομένων τῶν εἰρημένων προσώπων καταβαλλομένων τὸ ἀνήκον, ἀπορούντων δὲ καὶ μὴ βουλομένων, τὰς ὕλας ἐπαναλαμβανόμενους ἐπαναχωρεῖν, εἴπερ ἐξ οἰκείων ἐξόδων ταύτας προσέθεντο, καὶ μὴ καὶ αὐταὶ τῆς τῶν πενήτων καὶ περιουσίας καὶ ἐργασίας ἐπιδείκνυνται. Ἄλλα ταῦτα μὲν περὶ τῆς, ὡς εἶκός, δοκούσης δικαίας ὡς ἐξ ἀγορασίας κτήσεως.

γ'. Δωρεάς δὲ ἢ κληροδοσίας, ἢ ἄλλας τοιούτοτρόπους καὶ σεσοφισμένας ἐπικτήσεις ἢ ἀρπαγὰς, ἀνισχύρους εἶναι καὶ πάλαι καὶ νῦν διοριζόμεθα, μηδὲν ὑπὲρ αὐτῶν τῶν κακομηχάνων ἐπιζητεῖν δυναμένων, ἀλλὰ προῖκα τοῖς ἰδίῳ ἀναδίδεσθαι ταῦτα δεσπότηται, ἢ τυχὸν τούτων ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντων, τέκνοισι ἢ συγγενέσιν, ἢ καὶ τούτων ἀπολλυμένων, τοῖς συντελεσταῖς παρέχεσθαι.

δ'. Εἰ δὲ καὶ τινὰς εὐνοικώτερον τὰ τῆς θείας ἐπειθε προνοίας ἢ ἄλλοις τισὶν ἀκαταλήπτοις λόγοις πρὸς κρείττονα μετεσχευάσατο τῆς παρουσίας βιώσεως κατάστασιν, τῆς ταπεινοτέρας ἀφαρπάσατο τύχης καὶ πρὸς ὑψηλοτέραν μετεωρίσατο, μείνειν καὶ αὐτοὺς ἐφ' ἧς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον κληροδοσίας καὶ κατασχέσεως δικαιοῦμεν, καὶ μὴ τὸ μέτρον τῆς οἰ-

καίας παρεκτεινομένους τύχης ἀτυχεστέρους τοὺς πλησιοχώρους λεηλατοῦντας ἀπεργάζεσθαι. Τοῦτο γὰρ τῶν ἐν ὕψει καὶ δόξῃ βιωτικῆς λαμπρότητος γαυρουμένων πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους τῶν συναλλαγμάτων ἀρμοδιώτερον ἐπίκλημα· τῆς τῶν προσώπων διαφορᾶς ὡς μὴ κοινὴν καὶ συμφέρουσαν καὶ σύμφωνον τὴν πραγματείαν, οὐ λογισμῶν μόνον προλήψει, ἀλλὰ γὰρ καὶ πραγμάτων ἀκολουθίᾳ, ἐν πολλοῖς ὁσμῆραι ὑποτυπούμενης τε καὶ τραυολογούσης. Οἷς πλέον ἐχρῆν ἀνασκοπούμενοις τὰ τῆς θείας πρὸς αὐτοὺς εὐμελείας πρὸς τὸ ὁμόχωρον εὐνοϊκώτερον διατίθεσθαι, [καὶ τὸ ἀδύλον τῆς τύχης ὑπολογιζομένους καὶ τὸ τῆς κρίσεως ἀφυκτον μὴ ἀπραγμα (6')] τίθεσθαι τὰς τῶν πλησίον περιουσίας, εἴπερ μὴ κρίματι.

ε'. Τοὺς δὲ πρὸ τῶν ὠρισμένων χρόνων ἐν κατασχίσει τοιοῦτων κτημάτων γεγονότας, εἴπερ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐνορῶνται μένοντες καταστάσεως, μένειν καὶ αὐτοὺς συγχωροῦμεν, τῆς τοῦ πλησίον κτήσεως ἐπίσης τοῖς ἄλλοις τὴν κώλυσιν ἐπιφερομένους. Εἰ δὲ φορτικὸι τινες καὶ ἐπαχθεῖς πρὸς τοὺς πλησίον διαδείκνυνται, βαρείας τινὰς ἢ συνεχεῖς προξενούσας βλάβας τοῖς πένθησιν, ἐξωθεῖσθαι τούτους καὶ ἀπελευθεροῦσθαι, μίσθωμα τῆς χαλεπῆς καὶ ἀπλήστου προαιρέσεως τὴν τῶν οἰκείων ἐκπτώσιν ἀπολαμβάνοντα.

ς'. Ἡ δὲ τῶν τιμημάτων ἀνάδοσις ἀνωτέρω εἰρημίνῃ ἐμμελεστέρας δεομένη καὶ λεπτοτέρας ζητήσεως, οὐ φαύλης καὶ ἀλόγιστου ἔτυχε διακρίσεως. Ἐλευθέρας γὰρ καὶ ἀδιάστου συντελεσθείσης τῆς πράξεως καὶ δικαίας ἐνορωμένης τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος, δικαίως καὶ ὁ τῆς ἀναστροφῆς φυλαχθήσεται λόγος μικρᾶ τινι παρενθήκῃ θεσπίσματος τὸ τῆς πένιας ἀπορον ἀνακτώμενος, τὸ παρευθὺ μὲν τὴν τῶν τόπων ἀναστροφήν καὶ ἀπόδοσιν γίνεσθαι πρὸς τοὺς πεπρακτότας ἢ κληρονόμους αὐτῶν ἢ συγγεεῖς, τούτων δὲ μὴ ὄντων πρὸς τοὺς συντελεστάς· καὶ εὐπόρων μὲν ὄντων αὐτῶν ἀναποδιδόναι τὸ ἐξ ἀρχῆς καταβληθὲν τίμημα, ἀπορούντων δὲ πρὸς τὸ ταχὺ τῆς ἀναδόσεως μὴ προσεκδιδέσθαι, ὡς μὴ φορτικώτερον αὐτοῖς ὀφθῆναι· καὶ δυσσαχθεστέραν τῆς πρὸς τὸ μέλλον ἐλπίζομένης ὠφελείας καὶ ἀσφαλείας τὴν νῦν ἐπιβαρυνομένην εἰσπραξιν. Ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ περιεργον καὶ ἀνελεύθερον τῆς τῶν πολλῶν γνώμης διὰ τῆς ταχείας εἰσπράξεως οὐκ ἐρυθριάσει μὴ οὐκ ἀπαράθραυστον μένειν τὴν τῶν ὑποτυποθέντων ἔκβασιν διαμηχανήσασθαι. Τοῖς γὰρ ἀπληστίας πάθει καὶ ψυχικῇ πένιᾳ πρὸς τοσοῦτον πορισμὸν προστετηκόσι καὶ μηδὲν αἰσχροῦν τῶν εἰς χρηματισμὸν συντελούντων ὑπολογιζομένοις καὶ τοσαύτης πολυπραγμοσύνης ἐφόδιον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφορτιζομένοις οὐδὲν ἀτόλμητον, οὐδὲν ἀνεπιχείρητον περιλειφθήσεται εἰς τὴν τῆς οἰκείας συμβαλλόμενον προθέσεως συντέλειαν. Ἄλλ' εἰς κώλυσιν τῶν καινῶν ἐφευρημάτων καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν διορισθέντων ὁ τῆς τριετίας εἰς ἀναμονὴν προκείσθω χρόνος, καὶ τῷ ἀπόρῳ τὴν εὐπορίαν φέρειν δυνάμενος καὶ τὴν ἀπό-

A fortunæ suæ modum excedentes, finitimos prædando miseriores reddere. Nam hæc contractuum, quos ineunt cum humilioribus, qui in sublimitate gloriae splendoris hujus vitæ superbiunt, aptior est appellatio : cum ipsum discrimen personarum hæc negotiationem publice nec conducibilem, et inconvenientem esse, non rationum modo præsumptione, verum etiam ex rerum ipsarum serie, in multis quotidie declaret, ac diserte loquatur. Atque hos sane magis oportebat, divinam erga se clementiam considerantes, patrimonia vicinorum iis concedere, qui simul prædia possident ; si non et ipsi iudicio imminenti subijci vellent.

μη βούλοιντο καὶ αὐτοὶ τῷ προκειμένῳ δικαιούσθαι.

B 5. Eos autem, qui ante tempora jam definita hujusmodi prædiorum possessione fuerunt, siquidem in eodem manere statu conspiciuntur ; nos quoque manere permittimus, eadem eis imposita prohibitione cum cæteris, qua vicinorum a prædiis arceantur. At si compertum fuerit, eos vicinis graves et onerosos esse, puta qui gravia continuæque damna pauperibus inferant : expellantur et exigantur, illisque molesti et inexplebilis animi mercedem ferant, bonorum scilicet suorum amissionem.

6. Cæterum pretii redditio, de qua supra dictum est, diligentioris et subtilioris examinis ogens, non pravam nec alienam a ratione dijudicationem namata est. Quippe cum libera et vis expers venditio celebrata est, justaque pretii solutio facta conspicitur : non abs re ratio restitutionis etiam habebitur, modica quadam appendice sanctionis inopiani pauperum sublevans : nimirum ut statim ipsa loca redendantur, et revertantur ad eos, qui vendiderunt ; vel ad eorum hæredes, aut propinquos ; vel iis non exstantibus, ad illos, qui sub eodem titulo vecigal pendunt. Qui sane si locupletes sunt, solummodo ab initio pretium vicissim præstent : at si solvendo non sunt, ad celerem pretii refusionem, vi non cogantur : ut ne majori sit eis oneri, molestiaque superet exactio, quæ tunc gravantur, id commodum, quod in posterum sperant. Præsertim cum cæteris qui futurum sit, ut subdola improbitas et illiberalitas in multorum animis per acceleratam exactio-nem pretii non erubescat moliri, ne quid in peracta semel distractione innovetur. Etenim qui morbo avaritiæ inexplebilis, et animi paupertate, tantum ad quæstum contabescunt, ac nihil eorum turpe ducunt, quæ ad cogendam pecuniæ copiam faciunt, et libertatem, tanti viaticum laboris et operæ, gravant : iis vero nihil inausum, nec intentatum reliquetur, quod ad ipsorum instituti consummationem aliquid adjumenti afferat. Sed enim ut commenta nova coercentur, et quæ statuta sunt, impleantur : triennii tempus ad expectandum conceditur, quod

(6') Verba καὶ τὸ — ἀπραγμα, apud Leuncl. Zach. a Lingenthal V. C.

ob homœoteleton ommissa, restituimus ex edit

et inopi iustitiam solvendi, adferre poterit; et efficere, quo pretii citra molestiam præstatio fiat. Oportet enim cum eo, quod iustum et utile est, humanitatem quoque conjungi, eique locum ab iis dari, qui leges condunt: præsertim enim et alioqui mora quædam temporis introducta sit. Nam cum sententia de his semel promulgata fuerit, non insolens, nec alienum foret eos, qui mandatis non obtemperare deprehensi sunt, digna factis suis præmia consequi, et quidquid habebant juris, amittere. Verum enimvero semper juris stricti severitatem leni quadam sententia temperantes, pro hac amissione, quæ locum habere debebat, triennii dilationem statuimus: modice quidem punientes eos, qui deliquerunt; pauperes vero dignos, qui commiserationem impetrent, ipsa (cui dignum est) dilatione benigne foventes et consolantes; adeoque convenientem utrisque medicinam adhibentes et expedientes.

7. Quoniam vero nonnullos ad tantam opum cupiditatem progressos accepimus, ut instituant etiam vili pretio pauperum possessiones, emere dicam, an potius hianti ore deglutire? ipsum animi factique discrimen effecit, ut et dissimilis hac in parte sententia sit ab iis, quæ præcessere. Quamobrem si reperitur iusta rerum venditarum æstimatio, dati pretii duplum excedere: nullo pretio reddito, emptores expellantur. Si vero non in tantum, sed tanquam in fraudem damnique venditorum et iam hæc provenientis e fundo redditus pretii dati summam æquavit: nihil emptores præterea requirere debent. Sin aliquid eis adhuc desit, reliquum ab iis capiant, quibus prædiorum suorum recuperatio jure conceditur.

8. Quin nec prætextu alicujus, qui monasticam vitam amplexus, vel amplecti velit, ei possessionem suam sacræ meditantium scholæ adlaxerit, recte jam decretis quidquam confusionis inferatur: sed quantum satis est emolumentum de hac nostra constitutione percipientes, iustum fundi pretium sumant; siquidem hoc reapse salutis causa, non dolo malo, non fraude, non fucata vafricia factum est. Atque hoc non minus ad utilitatem sacrarum domuum, quam pauperum fieri reputabitur, quod et alitibus, et contentione, et libertatis experte possessionis dominio liberentur, simulque devitent ac minime incurrant in lucra et possessiones ejusmodi, quæ lapsuum causas iis præbent, qui et homines sunt, et carni adhuc alligati, nec tantum sibi fidunt, ut se immunes a lapsibus humanis esse credant.

Sedem hæc perhumane saucita sunt, quæ et acquirendi libidinem insatiabilem cum moderatione coercent, et quod expedit publice, suadent: ut nemo nec spectabilium magistrorum aut patriciorum, nec magistratibus, aut potestatibus, aut principalibus omnino dignitatibus honoratorum, vel civilium, vel militarium, vel provincialium præsidum, vel expræsidum, vel metropolitanorum, vel archiepiscoporum, vel episcoporum, vel abbatum, vel eorum qui religiosis domibus præsunt, aut alium denique mundanum honorem consecuti sunt, emptionis,

δουιν ἀλύπως παρέχειν ταμειυόμενος. Δεῖ γὰρ μετὰ τοῦ συμφέροντος καὶ τὸ φιλόνηρον συνεξυφαίνεσθαι τοῖς θεσμοθετουμένοις καὶ συνεισφέρεισθαι, καὶ ἄλλως δὲ τοῦ χρόνου ὑπερθέσεως εἰσαχθείσης. Ἐπει γὰρ τῆς περὶ τούτων ἀποφάσεως ἐξενεχθείσης, τοὺς παρακοῆ τῶν προστεταγμένων ἐαλωκότας οὐ ξένον οὐδὲ νόμων ἀλλότριον τῶν εἰκείων ἐπαπολαύειν πόνων τὰ ἐπιχειρεῖν καὶ τῶν προσόντων ἀλλοτριουῖσθαι δίκαιωμάτων. Ἄλλὰ γὰρ δεῖ φιλονήρον τὸ αὐστηρὸν τῆς ἀκριβείας κεραινύντε, γνώμη, ἀντὶ τῆς προσήκουσης ἐκπτώσεως τῆς τριετίας ἀναβολὴν διωρισάμεθα, μετρίως μὲν τοὺς ἐξημαρτηκότας κολάζοντες, ἀξίως δὲ καὶ τοὺς ἐλέους τυχεῖν ἀξίους πένητας τῇ ἀναβολῇ ἀγαθύνοντες τε καὶ παρηγορούμενοι, καὶ σύμμετρον ἑκατέροις τὴν θεραπείαν προσφέροντες τε καὶ ἀφοσιούμενοι.

9. Ἐπει δὲ καὶ τινες πρὸς τοσαύτην χρηματισμῶν ἐληλακότας πόθησιν ἀκηκόαμεν, ὡς εὐώνως τὰς τῶν πνήτων, ἀλλὰ γὰρ πῶς εἴπω ἐξωνήσασθαι καὶ μὴ χανθὸν καταπιεῖν; κτήσεις προελθεῖν τὸ τῆς γνώμης καὶ τῆς πράξεως διάφορον οὐχ ὅμοιον τῶν προλαβόντων τὴν διάκρισιν ἐξεργάσατο. Εἴπερ οὖν εὐρίσκειται ὑπὲρ τὸ διπλάσιον ἢ δικαία τῶν πεπραγμένων ἀποτίμησις, ἀναργύτως τοὺς ἀγοράσαντας ἀπελαύνεσθαι. Εἰ δὲ καὶ μὴ πρὸς τοσοῦτον, ὅμως δὲ εἰς περιγραφὴν καὶ βλάβην τῶν πεπραγμένων, ἐφθάσε δὲ τῆς ἐκεῖθεν προσόδου τὸ κέρδος ἐξισωθῆναι τῇ καταβολῇ τοῦ τιμήματος, μηδὲν αὐτοὺς ἕτερον ἐπιζητεῖν. Ἐλαττουμένου δὲ, τὸ λείπον ἀπολαμβάνειν παρὰ τῶν δικαιομένων εἰς τὴν τῶν τόπων ἀπόληψιν.

10. Ἄλλὰ μηδὲ προφάσει μονάσαντός τινος ἢ μονάσαι βουλομένου καὶ τὴν ἰδίαν προσκυρώσαντος τῶν ἐπιφροντιστηρίων κτήσεις τὰ καλῶς νῦν διέξαντα σύγχυσιν τινα δεχέσθω, ἱκανὴν ἐκ τῆς παρούσης διακρίσεως εὐμοιροῦντα τὴν ὠφελίαν, τὸ τὴν δικαίαν τιμὴν τοῦ κτήματος ἀπολαμβάνειν, εἰ ἀληθῶς σωτηρίας ἕνεκα τοῦτο καὶ μὴ ὄφλι καὶ περιεργία καὶ σσοφισμένη διαπέπρακται περιποίησις. Τοῦτο δὲ οὐχ ἤτερον εἰς λυσιτέλειαν τῶν ἐπιφρονιστικῶν ἢ τῶν πνήτων λογισθήσεται, ἀπαλλαττομένων μὲν ἐριδος καὶ φιλονεικῶν καὶ ἀνελευθέρου κτήσεως, φευγόντων δὲ καὶ οὐκ ἐπιτρεχόντων πτωμάτων αἰτίους εὐρέσεις καὶ κατασχέσεις, ἀνθρώποις τε οὔσι καὶ ἐπι σαρκὶ συνδεδεμένοις καὶ οὐκ ἀναλώτοις μένειν πεπιστευμένοις τοῖς ἀνθρωπίνους ἐπιστήμασι.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν φιλονήρον πότερον διωρίσθη, καὶ τὸ τῆς φιλοκτημοσύνης ἀκόρεστον μετριώτερον ἐπιτιμώμενα, καὶ τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν εἰσηγούμενα, ὡς μηδένα μηκέτι μήτε τῶν περιδιδέπων μαγίστρων ἢ πατρικίων, μήτε τῶν ἀρχαῖς ἢ ἐξουσιαῖς ἢ ὄλιως βασιλικῶς ἐξιώμασι τετιμημένων, ἢ πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ἢ θεματικῶν ἀρχόντων ἢ ἀπαρχόντων, μήτε μητροπολιτῶν ἢ ἀρχιεπισκόπων ἢ ἐπισκόπων ἢ ἡγουμένων ἢ τῶν εὐαγῶν τόπων προσεστώτων, ἢ τῶν ἄλλως κοσμητικῶν ἢ ἱερατικῶν ὁδῶν τυγχάνοντων, ἢ ἀγορᾶς ἢ δωρεᾶς ἢ ἄλλω πινὶ τρόπῳ ὑπεισέρχα-

σθαι εἰς χωρίων ἢ ἀγρῶν κτήσεις. Τοὺς γὰρ μετὰ τὴν παροῦσαν διάταξιν τοιοῦτόν τι κατατολμῆσαι βουληθέντας καὶ ἀναργύρως ἐκαίθεν ἐξελαύνεσθαι κελεύομεν, καὶ τῶν οἰκείων ἐμπονημάτων καὶ καλλιεργημάτων ἀποστερεῖσθαι, καὶ τῷ δημοσίῳ, περιφανεῖς μὲν ὄντας, τὴν τοῦ ἐπικτημάτου τιμὴν καταβάλλεσθαι (οὐκ ὠφελείας ἢ συνεισφορᾶς ἔνεκεν τοῦ δημοσίου, — οἱ γὰρ τὸ τῶν ἄλλων ἀκόρεστον τῆς φιλοκτημοσύνης ἀναστέλλειν σπουδάζοντες πῶς ἂν εἰς οἰκείον κέρδος τοῦτο ἀνευθριάστως διορισαίμεθα, οὐ κοινήν ὠφέλειαν ἀλλ' ἰδίαν ποιεῖσθαι ἐξελεγχόμενοι; — ἀλλὰ τῆς τῶν πενήτων ἔνεκα προμηθείας) τῶν εὐτελεστέρων δὲ καὶ ἀναργύρως ἐκδιωκόμενων, καὶ διὰ τῆς προσήκουσης τιμωρίας σωφρονιζομένων. Ταῦτα κρατεῖν ὑπὲρ τῆς τῶν ὑπὸ τῆς σωτηρίας βουλήμεθα, ὑπὲρ τῶν πολλῆ καὶ διηνεκῆς ἡμῶν πρόκειται πρόνοια. Εἰ γὰρ τοσαύτην ἐθέμεθα τῶν ὑπὸ χεῖρα πρόνοια, ὡς μηδενὸς φείσασθαι τῶν συντελούντων εἰς ἐλευθερίαν, δι' ἃ καὶ χῶραι καὶ κῶμαι καὶ πόλεις Θεοῦ συνεργούντος ἡμῶν προσεγένοντο τῶν ὑπεναντίων, αἱ μὲν ἔργον πολέμου γενόμεναι, αἱ δὲ ἡμῶν τούτων ὑποδείγματι καὶ τῷ τῆς ἀλώσεως καὶ πρὸς τῆς πολεμικῆς ἀλοῦσα φόβῳ σάλπιγγο; προσρueῖσαι, καὶ τοσαύτην τοῖς ὑπηκόοις παρασχεθῆναι τῆς πολεμικῆς ἐφόδου τὴν ἐλευθερίαν Θεοῦ συνεργούντος διηγωνισάμεθα, εὐχῆς καὶ σπουδῆς ἔργον προθέμενοι· οἱ τοῖνον πρὸς τὴν τῶν ἐξωθεν ἐχθρῶν ἐπιφορᾶν τοσαῦτα καρτεργασάμενοι, τοὺς οἰκείους καὶ ἐνδοθεν ὄντας ἐχθροὺς τῆς φύσεως, τῆς πλάσεως, τῆς ἐνόμιας πῶς οὐκ ἀποτριψόμεθα τῷ δικαίῳ τῆς ἐλευθερίας βουλήματι, τῷ τμητικῷ τῆς παρούσης νομοθεσίας καὶ ἐλευθερίας ξίφει, δυσχεραίνοντες καὶ βαρυνόμενοι τὸ ἀκόρεστον, τὴν πλεονεκτικὴν ἀποτέμνοντες προαίρεσιν, καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς τυραννικῆς καὶ βαρείας καὶ χειρὸς καὶ γνώμης ἀπαυχενίζοντες τὸ ὑπήκοον; ταῦτα ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν διηνεκῶς μένειν ἰσχύος ἕκαστος τῶν δικάζειν λαχόντων παρασκευάζετω, εἰς Θεοῦ θεραπείαν καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ βασιλείας ἡμῶν, εἰς κοινήν λυσιτέλειαν καὶ ὠφέλειαν.

E.

Νεαρὰ τοῦ κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως τοῦ Πορφυρογεννήτου περὶ τῶν εἰσερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων.

Παρὰ πολλῶν ἀνέμαθεν ἡ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν, ὡς οἱ ἐν τῷ θέματι τῶν θρακησίων δυνατοὶ καὶ ὑπερέχοντες, καταφρονήσαντες καὶ τῆς βασιλικῆς νομοθεσίας καὶ αὐτοῦ τοῦ φύσει δικαίου καὶ τῆς ἡμετέρας προστάξεως, οὐ παύονται ἐπιεσερχόμενοι ἐν τοῖς χωρίοις ἔνεκεν ἀγορῶν καὶ δωρεῶν καὶ κληρονομιῶν, καὶ τῇ τοιαύτῃ προφάσει τοὺς ἐλεεινοὺς τυραννοῦντες πτωχοὺς καὶ τῶν ἰδίων ποιοῦντες μετανάστας· διὰ τοῦτο ἐκ κοινῆς διασκέψεως νόμον καὶ δόγμα κοινὸν ἐκτιθέμεθα καὶ ἐκτυπώμεθα ἐν ὅλοις ἡμῶν τοῖς θέμασιν, οὕτως·

(7) Hoc est, Bithynorum Asiæ.

A aut donationis, aut alio quovis titulo, in prædiorum vel agrorum possessiones succedat. Eos enim, qui post hanc constitutionem, tale quid audere voluerint: et pretio non restituto prædiis ejici jubemus, et operis impensisque suis, quas ad rem pretiosiorum faciendam et ornandam contulerunt, fraudari; et æstimationem acquisiti prædii, siquidem illustres viri sint, fisco applicari; non propter commodum aliquod aut redditum fisci (nam qui avaritiam inexplibilem in aliis coercere studemus, quoniam modo id lucri nostri causa citra pudorem ullum statueremus, nosque declararemus non publicam, sed privatim nostram utilitatem quærere?) sed ut pauperibus prospiciatur: humilioribus absque pretii refusione pellendis, et merito præterea supplicio castigandis. Hæc nos pro salute subditorum esse rata volumus, quorum causa nobis ingens et perpetua sollicitudo incumbit. Nam si tantopere subjecti nostri curæ nobis fuerunt, ut nulli eorum pepercerimus, quæ ad libertatem illorum conducunt; qua propter et hostium dititionibus, et vicis, et oppidis, Deo nobis opitulante, potiti sumus, aliis belli jure captis, aliis et priorum, et ipsius adeo captivitatis exemplo metuque deditis antequam martia tuba clangeret; tantamque subditis ab impressione bellica liberationem, adjutore Deo, summa contentione virium confecimus, proposito nobis voti studiique singularis opere: qui ergo adversus extraneorum hostium impetum talia tantaque perfecimus, non etiam domesticos et internos hostes naturæ, creationis, legum æquitatis, justo libertatis decreto ejiceremus? acuto scilicet legis hujusmodi gladio, cum permolestè ac graviter cupiditatem illam inexplibilem seramus, avarum propositum resecantes, simulque subditorum nostrorum cervices a jugo tyrannicæ, perque gravis tum manus, tum mentis, liberantes. Atque hæc uti perpetuo in eodem robore maneat, quilibet eorum, qui judicium officiis funguntur, tam ad ipsius Dei cultum, quam ad imperii nobis ab ipso concessi durationem, commodum, et utilitatem, efficiat.

D

Constantini imperatoris Porphyrogeniti novella de potentibus in prædia pauperum succedentibus. (Anno 947.)

Ex multis cognovit divinitus constituta majestas nostra, potentes et locupletiores in provincia Thraceiorum (7), contempta imperiali lege, ipsoque jure naturali, et mandato nostro, non desinere in prædia succedere titulo emptionum, et donationum, et hæreditatum: atque occasione hujusmodi miseris per tyrannidem opprimere pauperes, et sedibus suis expellere. Propterea de communi deliberatione legem atque decretum commune hanc in sententiam in omnibus provinciis nostris ferimus ac promulgamus.

V.

1. Nam licet imperiali constitutione arcerentur A tam personæ, quam domus, augustæ pariter et religiosæ, quominus emerent a vicorum universitate, vel a personis singulis, et aliter quidem de iis, quæ ante constitutionem latam a præterita prima indictione contigerant, statueretur; gravius autem post legem promulgatam: tamen, ne sic quidem plerique potentiorum a perniciosissimis contractibus cum egenis abstinerebant, ita ut etiam iudices necessitate potius, quam voluntate coacti, alias alia decreta sententiasque proferrent, quibus hæc moderarentur. Quamobrem publicum de his decretum cum imperiali determinatione nostra factum est, ut citra dubitationem et moram omnes expellantur, qui a lata constitutione, quam diximus, emere prohibentur; ita quidem, ut nec impensarum repetitionem habeant, quotquot scilicet ab imperialis nostræ renuntiationis (8) die in vicos, aut agros, aut prædia pauperum succedere fuerunt ausi.

2. De iis autem, quæ acciderunt a prima indictione, sive a tempore famis, usque ad diem nostræ renuntiationis: citra discrimen, unum et idem decretum hic sancitum valeat, ita ut omnis donatio, et hæreditas, et ad legis huiusce fraudem excogitata confirmatoria, atque transactiones inter personas jam prohibitas cessent, ac ne quidem profactis habeantur: non metuentibus iis, qui vendiderunt, ullam eorum, quæ hoc nomine soluta sunt, repetitionem vel exactionem. Præterea factæ permutationes rescindantur, recipiente quolibet id, quod ante ipsius erat nisi forte nolit id fieri pauperior, ut cui prius sit cum altero consortium, qui que non tantum possessionem suam seorsum segregaverit quietis causa, verum etiam potiorem partem receperit.

3. Quod ad distractiones attinet, hæc quoque rescindantur, et venditæ res statim venditoribus restituantur, itidemque cohæredibus, et sub eodem titulo vectigal pendentibus, juxta primam constitutionem. Pretia quod attinet, tam personæ, quam res ipsa considerentur. Ac si quidem ex potentibus erat emptor, aut familiaritate conjunctus alicui potenti, sive politico, sive ecclesiastico, puta episcopo; venditor autem adeo inops est, ut ne quinquaginta quidem aureos habeat in bonis: pretii restitutio locum non habet. Sin amplius, quam quinquaginta solidos, habet; sane post præstitutum triennii spatium haud gravate pretium restituet, iisdem cum universitate privilegiis fruens; licet scholaris sit, aut secretis inserviat. Quod si distractio facta sit ab universitate, cui pretium ob inopiam restituere difficile sit: tot annorum spatium ad solutionem habeat, quot annis iudex de futuris fructibus pretium facile restitui posse, computatione facta collegerit. Quod si venditor, aut venditores prudent, in venditione quocumque modo vim dolive malum intercessisse, vel ante venditionem fac-

α'. Τῶν γὰρ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς νομοθεσίας εἰργομένων ἀγοράζειν προσώπων καὶ οἰκῶν, βασιλικῶν τε καὶ εὐαγῶν, ἀπὸ τῆς τῶν χωρίων ὀμάδος ἢ τοῦ καθέκαστον, καὶ ἄλλως μὲν τῶν πρὸς τῆς νομοθεσίας ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος προκριμένων, βαρυτέρως δὲ μετὰ τὴν νομοθεσίαν· οὐδὲ οὕτως οἱ πλείονες τῶν δυνατωτέρων ἀπέσχοντο τῶν πρὸς τοὺς πένητας ὀλεθριωτάτων συναλλαγμάτων, ὡς καὶ τοὺς δικαστάς, ἀνάγκη μᾶλλον ἀλλὰ μὴ προκαίρει ἐκδισσθέντας, ἄλλοτε ἄλλας περὶ τούτων κατ' οἰκονομίαν ἐκφέρειν τὰς ἀποφάσεις. Ὅθεν κοινὴ περὶ τῶν τοιούτων ἀπόφασις μετὰ βασιλικῆς ἡμῶν ἐπικρίσεως γέγονεν, ὥστε ἀναμφιβόλως καὶ ἀνυπερθέτως πάντας ἀπελαθῆναι τοὺς ἀπὸ τῆς εἰρημένης νομοθεσίας ἀγοράζειν κωλυμένους, μηδένα λόγον μηδὲ περὶ δαπανημάτων ἀπαιτήσεως ἔχοντας, ὅσοι δηλαδὴ ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν ἀναρρήσεως κατετόλμησαν ὑπεισελθεῖν ἐν χωρίοις ἢ ἀγρίοις, ἢ εἰς κτήσιν πενήτων ἀκίνητων.

β'. Περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος ἦτοι ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ μέχρις ἡμέρας τῆς ἡμετέρας ἀναγορεύσεως, ἀδιαφόρως μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν ἐν ταῦθα δ'ωριμισμένην ἐνεργεῖν, ὥστε πᾶσαν δωρεάν καὶ κληρονομίαν καὶ τὰς ἐπινενημένους πρὸς περιγραφὴν τούτου τοῦ νόμου ἐπικυρωτικὰς τε καὶ διαλύσεις μεταξὺ τῶν ἤδη κεκωλυμένων ἀργεῖν καὶ ἀντὶ μηδὲ γενομένων νομίζεσθαι, μηδὲ τῶν ἐπὶ ταύταις καταβληθέντων οἰανδήποτε εἰσπραξίν τῶν πεπρακτότων εὐλαθομένων· ἐτι δὲ καὶ τὰς ἀνταλλαγὰς ἀνατρέπεσθαι, ἀναλαμβάνοντος ἐκάστου τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἴδιον, εἰ μὴ τι ἔπρα τοῦτο οὐ βούλεται ὁ πτωχὸς, ἅτε πρὶν ἀνακεκοινωμένους ὦν, καὶ οὐ μόνον ἴδια τὴν ἑαυτοῦ κατάσχεσιν ἀφορίσας διὰ τὸ ἀνεῶχλητον, ἀλλὰ καὶ τὸ κρεῖττον ἀντιλαθῶν.

γ'. Περὶ δὲ τῶν διαπράξεων, ἀντιτρέπεσθαι μὲν καὶ ταύτας, παραχρῆμα τῶν διαπραθέντων πρὸς τοὺς πεπρακτοτάς ἀναδιδομένων, ἐτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς συγκληρονόμους καὶ συντελεστάς κατὰ τὴν πρώτην νομοθεσίαν. Περὶ δὲ τῶν τιμημάτων, σκοπεῖσθαι τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα· καὶ εἰ μὲν δυνατὸς ἦν ἢ προσωπειωμένος δυνατῷ ὁ ἡγορακῶς, εἴτε πολιτικῷ εἴτε ἐκκλησιαστικῷ, τυχὸν ἐπισκόπων, ὁ δὲ πωλήσας τῶν ἀπὸρων ἐστίν, ὡς μηδὲ ὡς νομισμάτων εὐπορεῖν, σχολάζειν τὴν ἀπόδοσιν τοῦ τιμήματος. Εἰ δὲ ὑπὲρ τὰ ὡς νομισματα εὐπορεῖ, καὶ οὕτως ἀνεξικακῶς μετὰ προθεσμίαν τριετίας ἀποδώσει τὸ τίμημα, τῶν αὐτῶν ἀπολαύων μετὰ τῆς ὀμάδος προνομίαν, καὶ σχολαρίδι· ἐστίν ἢ σεκρέτοις ὑπηρετούμενος. Εἰ δὲ ὀμὰς ἦν ἢ πωλήσας, ἀπορεῖ δὲ πρὸς τὴν ἀνάδυσιν, ἐχέτω πρὸς τοῦτο τοσοῦτων χρόνων προθεσμίαν, δι' ὧν ἂν ὁ δικάζων ἀπὸ τῶν μελλόντων καρπῶν συλλογίστηται δύνασθαι εὐλυτῶσθαι τὸ τίμημα. Εἰ δὲ ὀπωσῶν δαίκεται ὁ πωλήσας ἢ οἱ πωλήσαντες ἐν τῇ πράξει βίαν ἢ ὄλον ὑποστάντες, ἢ πρὸς τῆς πράξεως ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ ἢ τῆς φαμίλιας αὐτοῦ ἀδικοῦμενοι καὶ καταδυναστευόμενοι, μηδὲν ἀναδι-

(8) Hoc est, ab indictione xv præterita.

δότησαν, κᾶν ὁ ἀγοραστής οὐκ ἦν τῶν δυνατωτέ-
ρων.

δ'. Τὰ δὲ εὐτελέστερα τῶν μοναστηρίων, καὶ ὅσοι ἀπὸ σπαθαρίων τῶν ἐν τῇ Θεοφυλάκτι πόλει δια-
τριβόντων καὶ κατωτέρων ἀρχόντων ἔτυχον ἀγορά-
σαντες χωρὶς οἰασθήποτε βίας καὶ ἀδικίας, μηδὲ
προστασίαις δυνατωτέρων διζεντευόμενοι, μὴ μόνον
τὰς τιμὰς ἀναλαμβάνετωσαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπικερ-
δεῖς δαπάνας, ὅσον εἰς ἀμπελῶνων καταφυτεύσεις
καὶ ὑδρομύλων κατασκευὴν· δύνασθαι δὲ καὶ τὰς
ἕλας τῶν ἰδίων οἰκημάτων περιαιρεῖν μετὰ τοῦ μὴ
βλάψαι τὴν προτέραν κατάστασιν, εἰ μὴ τὴν ὑπὲρ
τούτων δαπάνην λαμβάνουσιν.

ε'. Ἀπορίας δὲ οὐσης πρὸς τὴν ἀναστροφὴν τῶν
χρεωστούμενων, μεσεγγυᾶσθαι τὰ προεκποιηθέντα
ἐπὶ τοσοῦτων διάστημα χρόνων, μέχρις οὗ ἀπὸ τῆς
μελλούσης καθαρᾶς ἐπικαρπίας· τὸ θρειλόμενον τι-
μημα ἢ τὸ εἰρημένον ἀνάλωμα δύναται ἐπισυν-
άγεσθαι· ἢ μᾶλλον κατέχεσθαι μὲν τὸ κτήμα παρὰ
τοῦ ἐκποιησαμένου, εἰς δὲ τὴν συγκομιδὴν τῶν
καρπῶν γίνεσθαι πρόνοιαν καὶ παραφυλακὴν πρὸς
τὸ περίσθῃναι αὐτοὺς εἰς ἀποπλήρωσιν τοῦ συναλ-
λάξαντος, ἐξουσίαν ἔχοντος· καὶ αὐτοῦ τούτων προ-
νοεῖσθαι εἰς τὸ μὴ ἀποβάλλεσθαι τοὺς καρπούς.
Καὶ εἰ μὲν εὐπορεῖ ἐτέρωθεν ὁ ἐκποιησάμενος
διοικεῖσθαι, πάντα· ἀναδίδεσθαι πρὸς τὸν συναλλά-
ξαντα· εἰ δὲ μὴ, τὸ ἀνήκον ἐξ αὐτῶν πρὸς τὴν
ἀναγκαίαν χρεῖαν καὶ γεωργίαν τοῦ ἀγροῦ παρα-
κρατεῖσθαι παρὰ τοῦ ἐκποιησαμένου, τὸ δὲ λοιπὸν
ἅπαν εἰς τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλάξαντα ἀποκτε-
ῖσθαι.

ς'. Εἰ δὲ ἐκ τῶν περιφανεστέρων τῆς ὁμάδος
πρὸς Ἰσοὺς ἢ ὀλίγον ὑποδεηχότας ἐν ἀξιώμασι,
τυχὸν σχολαρίων πρὸς στρατιώτας, ἢ ἐκ τῶν εὐτε-
λεστέρων πρὸς τοὺς μικρόν τι ὑπερέχοντας, ὅσον
ἀπὸ τῶν ἀστρατεύτων πολιτῶν πρὸς σχολαρίους ἢ
σεκρετικούς, ἐκποιήσεις γέγονεν ἢ γενήσεται, μενέτω
ἀπαρασάλευτος.

ζ'. Ὅμοιος δὲ κᾶν δι' ἀνάγκην ἐπικειμένην ἐκ
τοῦ δημοσίου ἢ τυχὸν διὰ τὸ ἐν ἄλλῳ τόπῳ βού-
λεσθαι προικεῖσθαι θυγατέρα ἰδίαν ἐτέρωθεν οὐκ ἔχει
τις ἀποδοῦναι τὸ πρὸς τὸν δημόσιον ὄφλημα ἢ τὸ
ἐπιτεθὲν βᾶρος ἢ τὴν ὑποσχεθεῖσαν προῖκα ἐν κί-
νητοῖς, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν δύνασθαι ἐκποιή-
σιν γενέσθαι ἐκ τῶν ἀκινήτων, μόνον μέντοι πρὸς
τοὺς συγχωρίτας, ἢ ἐξ ἀνάγκης πρὸς τὰ ὑπὸ τὴν
αὐτὴν μητροκωμίαν χωρὶς ἢ τοὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κω-
μητούρην.

η'. Διὰ τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον, καὶ δυνατοῦ προ-
σώπου πιπράσκοντος ἢ ἄλλως ἐκποιουμένου, συν-
εωράθη προτιμᾶσθαι τοὺς χωρίτας, ἐν οἷς εἰσιν
ἀνακεκοινωμένοι, ἢ χωρὶς τῆς ἐκείνου ἰνομῆς ἢ
τῶν υἰάτων ἢ τῶν ὀρέων οὐ δύναται διοικεῖσθαι.
Ἵπὲρ δὲ τοῦ ἀγοραστοῦ νοεῖται, ἐν' ἐὰν θλίψῃ
τοῦτο μόνον παρακρατεῖν, τῶν δὲ ἀνακεκοινωμένων
ἐκστῆναι, ἔχῃ ἐξουσίαν. Εἰ δὲ ἐκ τοῦ ἐκποιουμένου
κτῆματο; ἔστι τι καὶ ἰδιοσύστατον, ἢ τὸ ὅλον ἀνα-
γκάζονται ἀγοράσαι ἢ τοῦ ὅλου ἐξίστασθαι. Ἐχέτω-

A tam, emptore vel ejus familia se per injuriam læsos,
et oppressos potentia : nihil restituant, licet emp-
tor ex numero potentiorum non erat.

4. Humiliora vero monasteria, et quicumque a
spathariis degentibus in hac urbe, quæ divinitus
custoditur, itemque a magistratibus inferioribus
quid emerint absque vi et injuria quacunque, nec
patrociniiis potentiorum defensi, non pretia dun-
taxat recipiunt, verum etiam lucrativas impensas.
Putæ quæ factæ sunt in consitiones vinearum, et
ædificationem aquariorum molarum. Poterunt et
materias ædificiorum suorum tollere, modone sta-
tum priorem lædant : nisi forte pro iis impensam
factam recipiunt.

5. Quod si ob inopiam reddi eis, quæ debentur,
nequeant : ad tot annorum spætiū sequestrentur
ea, quæ alienata sunt : donec ex futurorum liqui-
dorum fructuum perceptione debitum pretium, vel
impensa facta, ceu dictum est, colligi possit. Vel
ipsum prædium potius ab eo possideatur, qui alio-
navit : verum in collectione fructuum cura simul
et cautio adhibeatur, ut ipsi fructus ad satisfacien-
dum ei qui contraxit serventur. Atque hac in
parte facultatem habeat, ut et ipse provideat, ne
fructus amittantur. ac siquidem is, qui alienavit,
aliunde sibi prospicere potest ; universi fructus illi
tradantur, quocum contractum fuit. Sin autem,
retineatur ab eo, qui alienavit, quantum ad usum
ipsius necessarium, agrique cultionem requiritur :
reliquum totum restituatur illi, qui cum eo contraxit.

6. Quod si ab illustrioribus universitatis ad pa-
res, vel paulo dignitatibus inferiores, velut a scho-
laribus ad milites, vel ab humilioribus ad paulo
superiores, velut ab expertibus militiæ municipi-
bus ad scholares, vel secretis inservientes, alie-
natio facta, vel adhuc futura sit ; inconcussa ma-
neat.

7. Similiter et si ob incumbentem a fisco neces-
sitatem, aut quod fortassis alio in loco dotem filio
suxæ constituere velit, aliunde quis solvere nequeat,
quod fisco debet, aut quod impositum ei onus est,
aut promissam in rebus soli dotem : hac ipsa quo-
que de causa fieri alienatio poterit earum rerum,
quæ soli sunt : sed duntaxat ad convicaneos, aut
necessario ad ea prædia, quæ sub eadem metroco-
mia sunt, id est, sub eadem vicaneitate.

8. Quapropter eodem modo et potenti persona
vendente, vel aliter alienante, optimum factu visum
est, præferri vicaneos in iis, in quibus consortes
sunt, sicut pascuis ejus, aut aquis, aut montibus
carere non possunt. Ac pro emptore quidem hoc
intelligitur, ut si certum duntaxat aliquid retinere
velit, et ea, quæ consortii sunt, alienare : potes-
tatem hoc agendi habeat. Licet autem prædii, quod
alienatur, aliqua pars ab alië separata seorsum
exsistat : emptores tamen aut totum emere cogun-

tur, aut toto cedere. Cæterum quatuor mensium A diem habeant ad collectionem pretii, quantum quidem alius daret, vel potius quanti sit æstimatio; siquidem hoc pauperes, qui emunt, optaverint.

His in hunc modum a majestate nostra decretis atque constitutis, præcipimus tibi, ut omnibus provincialibus hujusmodi promulgationem legemque nostram, a personis potentibus ad extremum et ultimum usque, legi cures: ac prout in ea continetur, juxtaque vim cujus, de pauperibus atque potentibus inquiras et ordines. Sancita mense Martio, indicione v.

VI.

Ejusdem novella constitutio, quam dictavit Theophilus patricius et quæstor. De sportulis, de aperiendis testamentis, et de eo, quod certus, ac B definitus consuetudinum modus esse debeat.

Quandoquidem consuetudinis, ususque auctoritas in tantum non valet, ut aut rationem, aut legem vincere possit; idcirco avaram, et superfluum omnem exactionem, licet ex longa consuetudine obtinuerit, certo, ac definito modo corrigentes, sic constituimus.

1. Ut judices provinciales in qualibet auri libra non ultra solidos tres accipiant, nimirum ab iis, qui locupletes sunt (olim enim, qui dicti sunt pedanei judices, solidos duos in exordio litis, rursumque duos solidos in fine ejusdem, præter stipendia publica, ab utraque parte acceperunt); quos quidem tres solidos percipient pro suis necessitatibus, C suorumque hominum, sed et eorum, qui ex officio subserviunt ipsis, utpote qui nihil aliud peculiariter pro rebus judicatis exigere possunt. Nunquam autem supra centum libras sportularum nomine exigant, licet bonæ, quæ petuntur, centum libras excedant; eo excepto, quod cibariorum, et itineris nomine, dum peregre abest, exsecutor impendit. Rustica vero plebs, alique pauperes, sive adversus se ipsos agant eorum nomine, quæ communiter ad ipsos spectant, sive privatim singuli contra singulos, aut adversus homines potentiores et locupletes; de libra qualibet, pro solidis tribus, unum modo præstent. Quo si causa nullam juris ambiguitatem et controversiam habuit, neque res digna lite fuit, sed forte contemptus improbus jus dicentis, vel præda, D vel rapina, vel quid ejusmodi fuit admissum; auctores horum facinorum, siquidem illustres sunt, pro iis, quæ in judicium sunt deducta, de qualibet libra statutos tres solidos præstent; humiliores vero, singuli solidum unum; præterquam quod, et statutam legibus pecuniariam, vel corporalem poenam exsolvent. Itidem ab eis, et usuraræ, sive fructus, in quibus licet, exigantur. Possessione autem in solutum data, si quidem ratione pauperum nihil;

(8') Ex his manifestum est a Constantino abrogatum esse Justiniani et prædecessorum constitutiones, quibus permissum erat pedaneis judicibus, χαμαδικασταῖς sive δαιτηταῖς sive δαιτηταῖς κληρω-

σαν δὲ καὶ προθεσμίαν μηνῶν δ' εἰς ἐπισύναξιν τοῦ τιμήματος, ὅπόσον ἕτερος δίδωσιν, ἢ μᾶλλον ὀπίσσω διατιμᾶται, εἴπερ τοῦτο οἱ ἐξωνοῦμενοι πένητες ἐπιλέξωνται.

Τούτων οὕτως παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν δογματισθέντων καὶ νομοθετηθέντων, καλεούμεν σοι ὑπαναγῶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῷ θέματι τὴν τοιαύτην ἡμῶν ἐκφώνησιν καὶ νομοθεσίαν, ἀπὸ τε δυνατῶν προσώπων καὶ ἕως ἐσχάτου καὶ τελευταίου· καὶ κατὰ τὴν ταύτης περιοχὴν καὶ δύναμιν καὶ ἐξετάζειν καὶ διοικεῖν περὶ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν δυνατῶν.

Γ'.

Νεαρὰ νομοθεσία τοῦ αὐτοῦ, ἣν ὑπεγράψεν ὁ Θεόφιλος πατρίκιος καὶ κοιμιστῶρ περὶ ἑκταγιατικῶν, καὶ περὶ ἀνοξέως διαθηκῶν, καὶ περὶ τοῦ ὀρισμένου εἶναι τὸ μέτρον τῶν συνηθειῶν ἐν παντὶ δικαστηρίῳ.

Ἐπειδὴ τῆς συνηθείας καὶ τῆς χρήσεως ἡ αὐθεντία οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἰσχύει, ὡς καὶ τὸν λογισμὸν καὶ τὸν νόμον ὑπερνικᾶν, διὰ τοῦτο πᾶσαν ἀπληστον περισσοπραξίαν, κἂν ἐκ μακρᾶς συνηθείας ἐκράτησεν, ὀρισμένῳ μέτρῳ συστειλάντες, οὕτω διατυπούμεν.

α' Ὅστε τοὺς θεματικούς δικαστὰς ἐφ' ἑκάστη τοῦ χρυσοῦ λίτρα μὴ περαιτέρω τριῶν νομισμάτων λαμβάνειν, δηλονότι ἐπὶ τῶν εὐπορούμενων (καὶ τὸ παλαιὸν γὰρ οἱ καλούμενοι (8') διαιτηταὶ ἀνὰ δύο νομίσματα ἐν ἀρχῇ τῆς δίκης καὶ ἀνὰ δύο ἐν τῷ τέλει ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἐλάμβανον, ἔξωθεν τῶν ἐκ τοῦ δημοσίου σιτήσεων), ἅτινα τρία νομίσματα ἔξουσιν ὑπὲρ ἰδίας χρείας; καὶ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς τάξεως ὑπηρετουμένων αὐτοῖς, ὡς μηδὲν ἕτερον δυναμένων ἰδιαζόντως ἐκ τῶν δικαζομένων προσαιτεῖν· μηδέποτε δὲ ὑπὲρ τὰ ρ' νομίσματα λόγῳ ἑκταγῆς ἀπαίτεσθαι, κἂν ὑπερβαίνει τὰς ρ' λίτρας τὰ ἀπαίτούμενα, εἰ μὴ καθ' ἕσον ὑπὲρ τροφῆς καὶ ὀδοπορίας ἐπιξενούμενος ὁ ἐκδικαστὴς ἑδαπάνησε. Τὸ δὲ ἀγροικικὸν πλῆθος καὶ οἱ λοιποὶ πένητες, εἴτε κατ' ἀλλήλων ἐνάγουσιν ὑπὲρ τῶν κοινῇ διαφερόντων αὐτοῖς ἢ καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καθ' ἑτέρου, ἢ κατὰ τῶν δυνατωτέρων καὶ εὐπόρων ἀνθρώπων, καθ' ἑκάστην λίτραν ἀντὶ τριῶν ἂν μόνον παρεχέτωσαν νόμισμα. Εἰ δὲ μηδεμίαν εἴχε νομικὴν ἀμφισβησίαν ἢ δίκην, μηδὲ τὸ πρᾶγμα δίκης ἄξιον ἦν, D ἀλλὰ τυχὸν ἀναίσχυντος ἀναρχία ἢ πραιδα ἢ ἀρπαγή ἢ τι τῶν τοιούτων ἐπράχθη, αὐτοὶ οἱ ταῦτα διαπραξάμενοι, εἴπερ εἰσὶ τῶν ἐμφανεστέρων, ὑπὲρ τῶν δικαιοθέντων παρεχέτωσαν τὰ ἐφ' ἑκάστη λίτρα ὀρισμένα τρία νομίσματα· εὐτελέστεροι δὲ ὄντες, ἀνὰ νόμισμα ἓν, πρὸς τῷ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν νόμων χρηματικὴν ποινὴν ἢ σωματικὴν ἐκτινύουσι. Ἐπὶ νομῆ δὲ γενομένης τῆς ἀποδόσεως, εἰ μὲν πρὸς πένητας, οὐδέν· εἰ δὲ πρὸς ἐμφανεστέρους, ἐπὶ τῇ λίτρᾳ τὸ ἡμισυ τοῦ νομίσματος. Ἡνίκα δὲ προ-

τοῖς, δικαστικῶν ἕνεκεν.... duos quidem aureos in contestatione litis et duos in fine negotii ab utraque parte accipere. Justiniani verba existant in c. 9 Nov. 92. ZACH. A LINGENTHAL.

πετώσ τοῦ ἀντιδίκου ἀποληφθέντος ἐπὶ νομῇ πεμ-
φθῆ τὸ ἕτερον μέρος, οὐδὲ ὄλως χρή πρὸ πέρατος
τῆς δίκης ἀποκατάστασιν γίνεσθαι, οὐδὲ τῆδε κά-
κεισε τὰ πράγματα μεταφερόμενα διαφθείρεσθαι
ἀπὸ τῆς ἐναλλαγῆς τῶν προσώπων ἢ τῆς θατέρου
τούτων ἐπιβουλῆς, τυχὸν δυσμενῶς πρὸς τὸν ἀντίδι-
κον ἔχοντος ἢ καὶ συνειδότες μὴ καλῶς ἀγωνίζεσθαι.
Αὗται δὲ αἱ συνήθειαι κατὰ τὴν προκειμένην διά-
στιξιν καὶ ἐπὶ τῶν ὑπηρετουμένων ἀπαιτητῶν ἦτοι
ἐκδιδακτῶν ἅπασιν τοῖς πολιτικοῖς δικασταῖς ἔστω-
σαν, καὶ μηδὲν περαιτέρω· τούτοις γὰρ ἀναγκαῖόν
ἔστι, μὴ μόνον καθαραῖς ταῖς χερσὶν ἄρχειν, ἀλλὰ
καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἔχειν παντὸς αἰσχροῦ λήμ-
ματος ἀνωτέρως. Περὶ δὲ τῶν ὑπουργούντων ἐν
ταῖς γραφαῖς τοῖς ἔξω δικάζουσιν ἢ καὶ τοῖς
ἐνταῦθα δικαστηρίοις, αὐτοτελοῦς ἀπολυομένης
κρίσεως, ἐπὶ μὲν τῶν εὐτελεστέρων ὑποθέσεων
ἄχρι λίτρας μιᾶς ἢ καὶ ἐπέκεινα μέχρις ἐνὸς νομί-
σματος δίδεσθαι· ἐλάττωτος δὲ οὐσης, ὑφαίρειν
πρὸς ἀναλογίαν ἐκ τοῦ νομίσματος· ὡσπερ αὐξάνειν
πάλιν ἐπὶ τῶν ὑπερβαίνουσῶν τὰς τρεῖς λίτρας δικῶν
ἄχρι δύο ἢ καὶ τριῶν νομισμάτων· μηδέποτε δὲ ἀπὸ
πενήτων πολιτικῶν, ἢ ἀγροικῶν μηδὲ μεγίστης
οὐσης τῆς ὑποθέσεως, γραφῆς χάριν πλέον παρ-
έχεσθαι τοῦ νομίσματος. Ἐπὶ δὲ ταῖς ἀπολυομέναις
ψήφοις κατὰ κέλευσιν πρὸς τοὺς ἔξω δικάζοντας τὸ
ὠδεκάκτον, πολλάκις δὲ καὶ μέχρι ἔκτου δίδεσθαι τοὺς
εὐπορωτέρους· τοὺς δὲ ἀπόρους πρὸς τὸ ἀναλογεῖν
τῆς γραφῆς καὶ τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ἢ ψήφου
προβαίνει, ἔσθ' ὅτε καὶ πλέον τοῦ νομίσματος μετὰ
διγνώσεως τοῦ δικάζοντος. Εἰ δὲ γε παρόντων
ἀμφιτέρων τῶν μερῶν ἀπὸ κρίσεως ἔγγραφος ἀπό-
φασις ἀπολυθῆ, τῷ μέλλοντι δικάζειν ἐπὶ τοῦ τόπου,
εὐπύρου δηλαδὴ περιουσίας ὑποδεικνυμένης, δυνα-
τὴν κατὰ διάγνωσιν καὶ ἔως δύοῖν νομισμάτων ἀνα-
διδάξεσθαι τὸ μισθῶμα.

β'. Ἐπειδὴ δὲ αἱ διαθήκαι παρὰ τῷ κοιαιστωρι
ἀνοίγονται, τοῖς ὑπουργοῦσιν ἐν τῇ ἀνοίξει καγγε-
λαρίοις ἐπὶ τε τῇ συναγωγῇ τῶν μαρτύρων καὶ τῶν
ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμων ἢ καὶ λεγαταρίων καὶ τῶν
δι' ἐτέρας χρείας ὀφειλόντων παρίστασθαι παρέχειν
νόμισμα ἓν, τῷ δὲ πρώτῳ καγγελαρίῳ ἕτερον νόμι-
σμα ἓν, καὶ τοῖς δυοῖν νοταρίοις ἀνά ἡμισυ τοῦ νομί-
σματος. Ἐλάττωτος δὲ τῶν δύο λιτρῶν ἀριθμουμένης
τῆς ὑποστάσεως, ὑπεξαιρουμένης μέντοι τῆς τιμῆς
τῶν ἰσως ἐλευθερουμένων, πᾶσι τούτοις παρέχεται
νόμισμα ἓν. Ἐν δὲ τὰ ἑκατὸν νομίσματα μόνον ἀπο-
συνάγεται, μηδὲν δίδεσθαι. Διὰ δὲ ταῦτα, καὶ ὑπὲρ
τὰς τρεῖς λίτρας ἔχει τὰ τῆς περιουσίας, ὧς δὲ τὰ
κληρονομοῦντα πρόσωπα ἀτελοῦς ἡλικίας, ἢ καὶ
χῆρα μήτηρ ἢ μάμμη συγκληρονομοῦσα, ὅσοι τού-
των ἐλαττον ἑκατὸν νομισμάτων ἐκ τοῦ κλήρου
ἀποφέρονται, μηδὲν αὐτοὺς συντελεῖν εἰς τὴν τε-
τωπωμένην συνήθειαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀλλαχοῦ ἐπου-
δήποτε ἀφορισθείσης περιουσίας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν
νομίσματα συναγομένης τὸ προδιορισθὲν ποσὸν ἀνα-
λόγως κατὰ τὴν προγεγραμμένην ὑποτύπωσιν κα-
ταβάλλεσθαι. Ὅ δὲ περισσύτερον τῶν διωρισμένων
λόγῳ ἐκδιδακτικῶν ἀπαιτῶν, τὸ τριπλοῦν ἀποδώσει.

A sin illustrium, de libra dimidius solidus præstetur.
Si cum adversarius contumaciter iudicium descruis-
set, pars altera fuerit in possessionem missa; nullo
modo ante litem finitam restitutio fiat; neque res
ab una parte ad alteram translata corrumpantur
mutatione hominum, vel forte insidiatione horum
alterutrius, male erga adversarium affecti, et
conscii de non recta litigandi ratione. Eædem vero
consuetudines secundum propositam distinctionem
omnibus iudicibus urbanis, sive civilibus sunt, ra-
tione exactorum, sive exsecutorum, qui subser-
viant, et nihil amplius. Hos enim non solum puris
manibus magistratum exercere, verum etiam appa-
ritores, qui turpia lucra contemnunt, habere oportet.
Iis autem, qui iudicibus extraneis, aut tribu-
nalicibus urbanis, in scripturis serviunt, si definitiva
sententia promulgetur, ad unum usque solidum
sportulæ dentur, in causis quidem tenuioribus, quæ
ad onam usque libram, et paulo amplius se porri-
gunt. Sin minor est summa, pro rata de solido de-
tractio fiat; sicuti rursus adjectio facienda, in
causis tres libras excedentibus, ad duos, aut tres
usque solidos. Nunquam a municipibus, et rusticis,
qui pauperes sunt, ne si quidem maxima causa sit,
scripturæ nomine plus uno solido præstetur. In
sententiis, quas jussu principis ad iudices extraneos
remittuntur, locupletiores quidem decumam, sæpe-
numero sextam quoque partem præstant; inopes
autem, pro ratione inventarii, et ipsius rei, de qua
sententia fertur. Nonnunquam et plus uno solido
datur, interveniente cognitione iudicis. Si vero
ambabus paribus præsentibus, ex deliberatione ju-
diciaria, sententia in scriptis remissa fuerit ad
illum, qui jus dicturus est in re præsentis; si locu-
ples esse patrimonium pareat, potest interveniente
iudicis cognitione salarium quoque ad duos usque
solidos augeri.

2. Quoniam testamenta apud quæstorem aperiuntur,
in eorum apertione cancellariis suas exhiben-
tibus operas, tam colligendis testibus, et hæredibus,
ab intestato succedentibus, aut etiam legatariis,
quam cæteris, qui ob alias causas adesse debent,
solidus unus præstabitur; primo autem cancellario,
unus item solidus, et duobus notariis, dimidius soli-
dus. Quod si patrimonii summa minor sit duabus
libris, excepto tamen pretio mancipiorum, quæ
forte manumittuntur; omnibus hisce solidus unus
præstabitur. Si vero centum duntaxat solidorum
summa cogitur, nihil detur. Quapropter etiamsi
patrimonium supra tres libras contineat, ac hæredes
ætatis necdum adultæ sint, et mater vidua, vel avia,
simul hæreditatem adeant; quicunque horum minus
centum solidis ex hæreditate perceperunt, ii nihil
sanctæ consuetudinis nomine conferant; sed ex
destinatis alio bonis, quocumque tandem id fuerit;
quæ summam solidorum centum superant, quanti-
tas illa prius definita, pro rata parte, secundum
formam antea descriptam, solvetur. Quod si quis
amplius, quam statutum est, sportularum nomine
exigat, triplum solvet.

3. Quoniam scriba non est vere iudex, sed ordine tam provincialibus iudicibus, quam ipsis etiam rescriptoribus inferior, ac prope modum omnis minorum cura, periculumque de rebus eorum, ad ipsum ex lata culpa spectat; oportet eum quoque cum officialibus suis, in causis absolutis, et ad finem perductis, sive in divisionibus, et petitionibus, consimiliter in singulas libras solidos binos accipere; nisi forte minus centum solidis, quemadmodum antea diximus, in bonis, et patrimonio quis habeat. Nam de his omnino nec hunc, nec alium quemquam, quidquam accipere debere statuimus, sicuti nec ex inventariis. Nam ea carere salario debent, nisi forte locuples sit patrimonium. Tunc enim pro rata portione tam ipsius scribæ, quam officialium ei ministrantium, modicum quoddam salarium acquirant.

4. Ne quis iudicium civilium quidquam, quocunque titulo, vel occasione capiat, sed manus puras habeat, et aurum omne contemnat.

5. Iusuper et hoc constituere nobis antiquas leges sequentibus visum est, ut reus in iudicium aliter non trabatur, quam si promiserit actor, se persecutorum litem institutam per se, vel per legitimum procuratorem. Quod si deinde probatum fuerit, injuste litem ab eo motam; impensarum, sumptuumque nomine decimam partem quantitatis in lite comprehensæ victori præstabit. Si autem actor pauper existens, deprehendatur injustam litem per calumniam exercuisse; nullum quidem sportularum, vel impensarum ratione damnum sentiet; sed majori pœnæ, nimirum corporali subicietur. Nam verbera graviora sunt, quam condemnatio pecuniaria. Si semel actor mota lite, postea moram in persequenda causa faciat, et ne quidem intra tres menses comparaverit, iudex alterius anni diem ei præstituat. Verum si ne ita quidem semet exhibuerit, nec alium suo loco miserit, qui rem persequi debeat; facultas esto iudici etiam ipso absente partis ejus, quæ convenitur, allegationes secundum leges examinandi, et veritate diligenter indagata, legitimam sententiam ferendi. Eadem et in reo similiter valeant, si post litis contestationem abfuerit, et concessæ dilationes exspiraverint, ac ne sic quidem comparere vel per se, vel per alium velit. Si igitur, ut dictum est, alterutra partium post litis contestationem abfuerit, nec intra tres menses redierit, interim parti non deserenti, res possidenda tradatur. Post annum vero, probationes etiam una duntaxat parte præsentate ab eo productæ, qui se iudicio stitit, admittantur, et legitima, iustaque sententia liti finis imponatur.

VII.

Novella constitutio ejusdem de militaribus fundis: quam dictavit Theodorus patricius et quæstor Decapoleos. (Anno 945-959.)

Quale quiddam in corpore caput, tale quid est

γ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σκρίβας οὐκ ἐστὶ τέλειος δικαστής, ἀλλὰ καὶ τῶν θεματικῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιγραφῶν ὑποβέθηκε, σχεδὸν δὲ ἡ πᾶσα φροντίς τῶν ἀφηλίκων καὶ ὁ περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν κίνδυνος ἐκ μεγάλης ἀμελείας εἰς αὐτὸν ἀφορᾷ, δεῖ καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἐν ταῖς αὐτοτελείαις καὶ ἀπηρτισμέναις ὑποθέσεσιν ἦτοι μερισμοῖς καὶ ἀπαιτήσεσι καθ' ἐκάστην λίτραν ὁμοίως ἀνὰ δύο νομίματα λαμβάνειν, εἰ μὴ ἄρα ἐπ' ἑλαττον τῶν ἐκατὸν νομισμάτων, καθ' ὃν προσιρήκαμεν τρόπον, ἔχει τὰ τῆς περιουσίας. Ἐκ τούτων γὰρ παντελῶς οὐδὲ αὐτὸν οὐδὲ ἕτερόν τινα λαμβάνειν ὀρίζομεν. Ὡς περ οὐδὲ ἐν ταῖς ἀπογραφαῖς ἁμισθοὶ γὰρ καὶ αὐταὶ ὀφειλοῦσιν εἶναι, εἰ μὴ ἄρα εὐπορία ἐστὶ. Τηνικαῦτα γὰρ δεῖ πρὸς ἀναλογίαν τοῦ γραφέως καὶ τῶν ὑπηρετούτων ταξιωτῶν μέτριόν τινα πορίζεσθαι τὸν μισθόν.

δ'. Μηδένα τῶν πολιτικῶν δικαστῶν μηδὲ ὑπὲρ αἰασθήποτε ἀφορμῆς τι λαμβάνειν, ἀλλὰ καθαρὰς ἔχειν τὰς χεῖρας καὶ παντὸς χρυσίου ὑπερφρονεῖν.

ε'. Ἐτι δὲ καὶ τοῦτο τοῖς ἀρχαίοις νόμοις ἀκολουθοῦντες διατυπῶσαι συνείδομεν, ὥστε μὴ ἄλλως τὸν ἐναγόμενον εἰς δικαστήριον ἔλκεσθαι, εἰ μὴ ὁμολογήσει ὁ ἐνάγων, ὅτι προσεδρεύει τῇ κινουμένῃ δίκῃ δι' ἑαυτοῦ ἢ διὰ νομίμου ἐντολέως, καὶ εἰ μετὰ ταῦτα δειχθῆ ἄδίκως τὴν δίκην κινήσας, ὀνόματι ἀναλωμάτων ἢ δαπανημάτων δέκατον μέρος τῆς ἐν τῇ δίκῃ ποσότητος παρέχει τῷ δικαιουμένῳ. Εἰ δὲ ἄπορος ὢν ὁ ἐνάγων εὐρίσκειται κατὰ συκοφαντίαν ἄδικον δίκην ἀγωνιζόμενος, μηδὲν μὲν αὐτὸν ζημιουῖσθαι λόγῳ συνηθειῶν ἢ ἀναλωμάτων, μείζονι δὲ τιμωρίᾳ διὰ τῶν εἰς σῶμα πληγῶν καθυποβάλλεσθαι· καὶ γὰρ αἱ πληγαὶ μείζους εἰσὶ τῆς χρηματικῆς καταδίκης. Εἰ δὲ ἄπαξ κινήσας ὁ ἐνάγων ὑπερὸν ὑπερίθεται ἐπιξελθεῖν τοῦ πράγματος, καὶ μηδὲ ἐντὸς τριῶν μηνῶν παραγένηται, δίδοσθαι αὐτῷ ἕτερου ἐνιαυτοῦ προθεσμίαν. Ἐὶν δὲ μηδὲ οὕτως ἑαυτὸν ἐμφανίσῃ, μηδὲ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ πέμψῃ τὸν ὀφειλοντα τῷ πράγματι ἐπιξελθεῖν, ἀδειαν εἶναι τῷ δικαστῇ, καὶ ἀπόντος αὐτοῦ τὸς τοῦ ἐναγομένου μέρος δικαιολογίας κατὰ τοὺς νόμους ἐξετάζειν, καὶ τῆς ἀληθείας ἀκριβῶς ζητουμένης νόμιμον προφέρειν τὴν ψῆφον. Ταῦτα δὲ ὁμοίως κρατεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναγομένου, εἴπερ μετὰ προκάρξιν ἀπολειφθῆ καὶ αἱ δεδομένα προθεσμίας παρέλθωσι, καὶ οὐδὲ οὕτως ἀπαντῆσαι ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου βούλοιο. Προπετώσ οὖν, ὡς εἴρηται, θατέρου τῶν μερῶν ἀπολειφθέντος μετὰ προκάρξιν, καὶ μὴ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ὑποστρέφοντος, τὴν ἀποκατάστασιν τέως τῷ προσεδρεύοντι μέρει γίνεσθαι ἐπὶ νομῇ· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν καὶ τὰς ἀποδείξεις προβαίνειν μονομερῶς παρὰ τοῦ προσκαρτερουμένου, καὶ νομίμῳ δικαίῳ τὴν δίκην διευλυτοῦσθαι.

Ζ'.

Νεὰρ νομοθεσία τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν στρατιωτῶν, ἣν ὑπηγόρευσε Θεόδωρος πατρικιος καὶ κοιαστῶρ ὁ Δεκαπολίτης.

Ὡς περ ἐν σῶματι κεφαλῇ, οὕτως ἐν πολιτείᾳ

στράτευμα, ὃν οὕτως ἢ ἐτέρως ἐχόντων ἀνάγκη καὶ τὸ πᾶν συμμεταβάλλεσθαι, καὶ ὅς μὴ ταῦτα ὑπὸ πολλὴν τίθεται πρόνοιαν, περὶ τὴν οἰκειάν σφάλ- λεται σωτηρίαν, εἴπερ οἰκειάν οἰεσθαι χρὴ τὸ κοινόν. Καὶ ἐπειδὴ τῷ χρόνῳ τὰ τῶν στρατιωτῶν ἀρρωστήσαντα, ὄθεν αὐτοῖς καὶ ἡ τοῦ εἶναι καὶ ζῆν προσῆν ἀφορμὴ, πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἐναπέκλινον, ἢ ἐκ Θεοῦ βασιλεία ἡμῶν πρὸς τὸ εὐεκτοῦν καὶ ἀμει- νότερον ταῦτα μετήνεγκε, κοινήν τῷ παντὶ χαρισσα- μένη τὴν λυσιτέλειαν.

α'. Θεσπίζομεν τοίνυν αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὅπερ ἡ συνήθεια ἀγράφως πρῶν ἐκύρωσε, μὴ ἐξεῖναι τοῖς στρατιώταις τὰ ἐξ ὧν αἱ στρατεῖαι ὑπηρετοῦνται κτήματα διαπωλεῖν, συντηρεῖσθαι δὲ εἰς ἐκάστην στρατείαν, ἰκπέων μὲν ἀκίνητον κτήσιν δ' λιτρῶν ὑπαρξίν· οἷς ἀριθμεῖσθαι κελεύομεν καὶ τοὺς ἐπὶ τὸν στόλον ἀποτεταγμένους πλωτῶν τοῦ τε Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Σάμου καὶ τῶν Κιβυρραίων· αὐτόστολοι γὰρ καὶ οὗτοι καὶ αὐτερέται βαρεῖα μετιᾶσι τὰς ὑπηρεσίας. Τοῖς δὲ τὰ βασιλικά πλωτῆμα ἐπὶ βόγαις ὑπηρετοῦμένοις καὶ τοῖς λοιποῖς πλωτῆμοις ἤδη νῦν ἐκράτησεν ἐκ συνήθειας· δύο λιτρῶν εἰς ἐκάστην στρατείαν ἀκίνητον διασώζεσθαι κτή- σιν, ὃ καὶ ἡμῖν ἀρκούντως ἔχειν δοκεῖ. Εἰ μὲν οὖν ἐν τοσαύτῃ ἀκινήτῳ κτήσει εἶεν οἱ ἐν ἐκατέραις στρα- τεῖαις κατελειγμένοι, καὶ σώζοιεν ταύτην συντη- ροῦντες ἀνεκποίητον, καὶ παραπέμποιν ἐς τοὺς φυσικοῦς κληρονόμους καὶ ὃν ἂν βούλοιντο νόμιμον τρόπον, μετὰ τοῦ οἰκείου μέντοιγε βάρους, εἴτε C κατιόντες εἶεν πρὸς οὓς παραπέμπονται, εἴτε ἀνιόν- τες, εἴτε ἐκ πλαγίου, εἴτε ἐξ ἀδιαθέτου ἰσοκληρία τισὶν ἀρμόζει, εἴτε ἀπὸ διαθήκης ἐξ ἀνίστων μερῶν εἰκότως κληθεῖεν, γνήσιοι ἢ φυσικοὶ ἢ ἐξωτικοὶ παγανοὶ κληρονόμοι (τοὺς ἀξίωματικούς γὰρ παντὶ τρόπῳ ἀποκλείομεν πρὸς τὰς τοιαύτας διαδοχάς), καὶ κατὰ ἀναλογίαν τοῦ κέρδους τῆς κληρονομίας ἐπεσθαι ὀριζόμεθα καὶ τὸ βᾶρος τῆς συντελείας. Κινητὴν δὲ οὐ περιεργαζόμεθα ὑπαρξίν, ἀλλ' ἐν ἐξουσίᾳ αὐτῆ κεῖσθαι τοῦ κεκτημένου, εἰ μὴ ποῦ κατὰ πολὺ ἢ ἀκίνητος ἐλαττοῦται· δεόν γὰρ τότε ἀνδρῶς ἀγαθοῦ δοκιμασία τὸ ἐλλιπέος τῆς ἀκινήτου ἐκ τῶν κινήτων ἀναπληροῦσθαι. Εἰ δὲ ἐν περιουσίᾳ πολλῶν ἀκινήτων ὁ στρατιώτης καθεστήκοι, ὥστε κατὰ πολὺ τὴν δικαίαν ὑπερβαίνειν ποσότητα, εἰ D μὲν ἅπαντα ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς κώδιξιν ἀπογρά- φονται, μὴ δύνασθαι μήτε ταῦτα μήτε ἐκ τούτων τὸν στρατιώτην διαπωλεῖν, κἂν μείζονος· εἶεν ἡξιωμένα τιμῆς τὰ περιλιμπανόμενα· μάλλον δὲ μὴ δύνασθαι τινὰ ἐκ τούτων ἀγοράζειν, καὶ μάλιστα περιβλεπτον ἢ ἀξίωματικὸν ἢ μητροπολίτην ἢ ἐπίσκοπον ἢ μονα- στήριον ἢ ἕτερον τὸν οἰονδήποτε εὐαγῆ οἶκον ἢ δύναστην μὲχρι σχολαρίου, εἰδόμενος, ὡς οὐκ ἔσται αὐτοῖς περὶ τῶν τιμημάτων ἀγωγή, ἀλλ' οὐδὲ ὁ περὶ τῶν διαπανμάτων λόγος, κἂν εἰ τύχοιεν πολλὰ κα- αναλωχότες εἰς φιλοπολίαν τῶν ἡγορασμένων· λήψονται μὲντοιγε τὰς ὕλας αὐτῶν, μετὰ τοῦ μὴ βλάψαι τὴν προτέραν κατάστασιν. Εἰ δ' οὐ πάντα ἀπογεγραμμένα εἶσιν, ἀλλ' ἔχει εἰκότως ὁ στρατιώτης κτήμα ἰδιοσπε-

A exercitus in republica. Quæ duo si recte, vel scius affecta sint: necesse est cum eis mutari omnia. Atque his qui magna cura non prospicit, de salute sua periclitatur: si modo suum existimare debet, quod publicum est. Et quoniam paulatim res mili- tum laborantes, una scilicet ipsis et existendi et victitandi suppetebat opportunitas, in deteriorem ac difficiliorum conditionem deflexerunt: constituta divinitus majestas nostra ad statum hæc recte com- paratum et meliorem, publico ipsam rempublicam commodo afficiens, traduxit.

1. Sancimus igitur id, quod ipsa consuetudo jamdudum citra scripturam confirmavit, ne mili- tibus ea prædia, de quibus militiæ functiones exhibentur, distrahere liceat; sed ad quamlibet mili- tiam, equitum quidem possessio in rebus soli con- stituta, ejusmodi conservetur, ut quatuor libras æquet. Quibus annumerari jubemus et classarios, ad classem ordinatos, tam Ægæi maris, quam Sani, et Cibyrrhæotarum. Nam cum hi et personaliter adesse classi, et remiges ipsimet esse cogantur: functiones sane quam graves obeunt. At in iis, qui stipendiis acceptis, operas imperatoris classibus exhibent, et in classariis cæteris, ex consuetudine jam pridem obtinuit, ut in singulas functiones mili- tares servetur in rebus soli constituta duarum li- brarum possessio, quod nobis etiam satis esse videtur. Quantum sane in rebus soli si possideant, qui alterutram harum militiam obeunt, idque sibi servent citra ullam alienationem, et ad hæredes natu- rales transmittant, quocumque modo legitimo volue- rint, cum onere tamen suo; sive liberi ac descen- dentes sint, ad quos transmittunt, sive parentes et ascendentes sive ex transverso; sive ab intestato quibusdam portiones æquales competant, sive for- tassis ab inæqualibus portionibus ex testamento vocentur, sui, vel naturales, vel extranei paganici hæredes: (nam in dignitate constitutos omni modo ab hujusmodi successionebus excludimus) ut pro rata lucri, ex hæreditate provenientis, etiam func- tionis onus sequatur. De bonis autem mobilibus nihil curiose statuimus, sed erunt hæc in potestate possidentis: nisi forte accidat, ut rerum soli magna facta sit imminutio. Tunc enim arbitrio viri boni quod in rebus soli constituta possessioni deest, de mobilibus supplendum erit. Sin autem multis soli rebus abundet miles, ita ut longe justam quantita- tem excedant: siquidem omnia descripta sunt in codicibus militaribus, neque poterit hæc, neque de his quidquam distrahere miles, quantumvis multo majoris æstimentur quæ supersunt. Vel potius nemo quidquam horum emere poterit, præsertim spectabilis, aut in dignitate constitutus, aut metropolitanus, aut episcopus, vel monasterium, vel alia quæcumque religiosa domus, vel potens, ad scholarem usque: scituri se nullam de pretiis actionem habituros. Quin nec impensarum habebit- ur ratio, quamvis in excolendas res emptas nullam expenderit. Materias tamen suas ita recipient, ut

statum priorem non lædant. Quod si omnia descripta non sunt, sed forte possessionem miles seorsum suis inclusam terminis habet, nec ulli militiæ servituti obnoxiam : facultatem habeat ejus alienandæ, quocunque modo volet : tantum ut descripta in rebus soli possessio ejus ad exhibendam functionem militarem sufficiat. Quippe si quid desit, cogatur is, qui a milite prædium ex aliqua causa nactus est, quod deficit per illas ipsas res soli supplere. Sin res soli, quas miles possidet, prorsus descriptæ non sunt : quæ magis fertiles sunt, ad quatuor usque libras tacite sint obligatæ. Quo quidem illæ privilegio ex providentia nostra munitæ sunt. Eorum autem, quæ reliqua sunt, permissa sit eis alienatio. Ac si quidem usuvenerit, ut unus fertiliora prius emat, alius minus utilia posterius ; et ex privilegio jam exposito, fertiliora fuerint evicta : jura prioritatis adversus posteriorem anterior habeat. Quod si possessiones in rebus soli plures et pretiosas admodum habentes, eam quæ descripta fuit, alienaverint ; posteaque ut descriptam evincere voluerint : evictionis subsidium eis damus, et ut aliis ex possessionibus emptori satisfaciat, cum scilicet ultra quatuor quidem libras equites, classarii vero ultra duas in bonis habent. Quod si partem functionis militaris aliquis exhibet, pro rata partis ejus etiam de eo, quod in bonis habere debet, statuendam erit. Non aliter autem dominium prædiorum militarium iis acquiratur, qui ea quocunque titulo possident ; nisi annorum quadraginta tempus attestatione nulla interveniente effuxerit. Propemodum enim malæ fidei possessoribus hos olim quoque consuetudo numerabat : nisi quod ex contractu possidentes, nullum fructuum damnum sentiebant : malæ vero fidei possessores, et fructus et redditus, et omne detrimentum solvebant : id quod nobis quoque placet. Milites vero existimandos statuimus, non eos modo qui sacris militum legionibus sunt devoti : sed et hos, qui ex injuria quadam fortunæ inopes facti, per edictum immunitatem consecuti sunt : quos iisdem cum illis cui privilegiis æquum censemus, non concedentes, ut vel ab ipsis ea distraherentur, de quibus functiones militares exhibentur ; multo minus a fisco. Nam si vere proprieque dominis interminantur ob id, quod expedit publice : quoniam fisco distrahere permittemus : et non scriptam illam veterem iniquitatem, legis obtinere videri concedemus ? quam quidem ubique terrarum et in insulis expulsam oportuit, ut quæ maxime belluina sit et immanissima. Nam equidem arbitror ipsos hanc introduxerunt, eandem cum ursis naturam reipublicæ tribuisse. Quippe vulgo perhibetur, solas ex feris ursas fame pressas digitos suos sugendo circumlambere : licet qui recte rem æstimaverit, fortean potius manus totius reipublicæ, quam digitos esse milites arbitretur

5. Atque hæc secuturis temporibus plene simul et utiliter, de nostra quidem sententia, statuimus. Quod adinet præterita, jam olim quidem obtinet rudis et simplex consuetudo, ut citra pretii restitu-

Α ρύριστον, καὶ τῇ στρατείᾳ ἀκαταδούλων, ἐξουσίαν ἔχεται ᾧ δὴ βούλοιο τρόπῳ τοῦτο ἐκποιεῖν, ἐν ᾧ μόντοιγε ἡ ἀπογεγραμμένη ἀκίνητος κτήσις αὐτοῦ ἱκανὴ ἐστὶν ὑπηρετεῖσθαι τῇ στρατείᾳ· εἰ γὰρ ἀπολείπεται, ἀνάγκην ἔξει ὁ παρὰ τοῦ στρατιώτου λαβῶν ἐκ τινος αἰτίας τὸ κτήμα, τὸ ἐλλιπὲς δι' ἀκινήτων ἀναπληρῶσαι. Εἰ δ' οὐδὲν ἀπογεγραμμένα εἰσὶ τὰ τοῦ στρατιώτου ἀκίνητα, τὰ εὐχρηστότερα σιωπηρῶς ὑποκείσθωσαν ἕως δ' λιτρῶν, καὶ τοῦτω τῷ προνομίῳ ἐξ ἡμετέρας προνοίας· συγχροτεῖσθωσαν· τὰ δὲ περιττὰ ἐφεῖσθαι τοῦτοις ἐκποιεῖσθαι. Καὶ εἴπερ συμβῆ τὸν μὲν τὰ εὐχρηστότερα ἀγοράσει πρότερον, τὸν δὲ τὰ ἀχρηστότερα ὕστερον, ἐκνικηθῆ δὲ ἐκ τοῦ προτεθειμένου τούτου προνομίου τὰ εὐχρηστοτα, ἔχεται τὰ τῆς προγεσεσίας δίκαια κατὰ τὸ μεταγενεστέρου ὁ προγενέστερος. Εἰ δὲ πολλὰς ἔχοντες ἀκινήτους κτήσεις καὶ πολυτίμους τὴν ἀπογεγραμμένην ἐκποιήσαιεν, ἐκνικῆσαι δὲ βουλευθεῖεν ὕστερον ἅτε ἀπογεγραμμένην, δίδωσθαι μὲν αὐτοῖς τὴν βοήθειαν τῆς ἐκνικήσεως, ἐκ τῆς ἄλλης δὲ τούτων οὐσίας τῷ ἀγοραστῇ τὸ ἱκανὸν περιποιεῖσθαι, ὅτε δ' ἁλθῆ εὐποροῖεν ὑπὲρ τὰς τέσσαρας λίτρας μὲν οἱ ἱππεῖς, ὑπὲρ τὰς δύο δὲ οἱ πλωτῆρες. Εἰ δὲ μέρει στρατείας ὑπηρετεῖται τις, κατὰ ἀναλογίαν τοῦ μέρους αὐτοῦ καὶ τὴν εὐπορίαν τυποῦσθαι. Μὴ ἄλλως δὲ κυριεύεσθαι τὰ στρατιωτικὰ τοῖς ταῦτα οἰκλήτινι τρόπῳ κτωμένοσι, εἰ μὴ ὁ τῆς τεσσαρακονταετίας ἀνεπιφώνητος διαρρέουσι χρόνος. Σχεδὸν γὰρ τοῖς κακῇ πίστει νομεῦσιν ἠρίθμει τούτους καὶ πάλοι ἡ συνήθεια· πλὴν ἔστιν οἱ μὲν ἐκ συναλλάγματος νεμηθέντες τὴν τῶν καρπῶν ζημίαν διέφυγον, οἱ δὲ πίστει κακῇ νεμόμενοι καὶ καρποὺς καὶ προσόδους καὶ πάσαν βλάβην κατατίθενται· ὁ καὶ ἡμῖν ἀρέσκει. Στρατιώτας δὲ νομίζεσθαι διατυπούμεν, οὗ τοὺς καθοσιωμένους μόνον ταῖς ἱεραῖς λεγεῶσι τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ γὰρ δὴ καὶ τούτους, οἱ διὰ τινα τύχης ἐπήρειαν ἐπίδειξις ὀφθέντες ἀδωρείας ἐνδίκως τετυχήκασιν. Τῶν αὐτῶν γὰρ καὶ τούτους ἀπολαβεῖν δικαιοῦμεν προνομίων, οὐ συγχωροῦντες οὔτε παρ' ἐκείνων πιπράσκεισθαι τὰ ἐξ ὧν αἱ στρατεῖαι ὑπηρετοῦνται· καὶ πολλῷ πλὴν παρὰ τοῦ δημοσίου. Εἰ γὰρ τοῖς κυρίως δεσπόταις ἐπιτιμῶμεν τοῦ κοινῆ συμφέροντος ἕνεκεν, πῶς ἂν τῷ δημοσίῳ πιπράσκειν ἐπιτρέψωμεν, καὶ τὴν πάλοι ἀγραφον ἀδικίαν ἐκείνην νόμου τάξιν ἔχειν μεθήσομεν ; ἣν ἐχρῆν γῆς τε ἀπάσης ἐξελαύνεσθαι καὶ θαλάσσης ὡς οὖσαν θηριωδεστάτην καὶ ἀπνησεστάτην. Οἴμαι γὰρ, ὡς οἱ ταύτην εἰσαγαγόντες τὴν αὐτὴν ταῖς ἀρκοῖσι φύσιν τῇ πολιτείᾳ προσέμενον· λόγος γὰρ ἔχει, μόνας θηρίων τὰς ἀρκτοῦς λιμῷ πιεζομένας τοὺς δακτύλους περιλιχιάσθαι· καὶ που καλῶς τις εἰδὼς χεῖρας ἂν μάλλον ὅλης τῆς πολιτείας, ἀλλ' οὐχὶ δακτύλους τοῦ στρατιώτας εἶναι δοκοίη.

γ. Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις ἐντελῶς ἔμα καὶ λυσιτελῶς κατὰ τὸ ἡμῖν δοκοῦν διατυπούμεν. Ἐπὶ δὲ τοῖς προλαβοῦσι, πάλοι μὲν ἐπικρατεῖ ἀδαιτήτος καὶ παχυμερῆς συνήθεια, ἀναρ-

γύρωσ τοὺς ἀγοραστὰς τῶν στρατιωτικῶν ἐξωθεῖσθαι. Ἡ δὲ λεπτομερὴς τῶν κατὰ μέρος διοικήσεις, ἄλλοτε ἄλλως ἐν οἷσπερ ἂν αὐτὴν μετῆγον οἱ τῆς ψήφου κύριοι μεταφερομένη, πολλήν τινα λώβην παρῆχε τοῖς πράγμασι καὶ πᾶσαν ἀσάφειαν. Ἡμεῖς οὖν ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω τοὺς περὶ τῶν συμφερόντων στρέφοντες ἀναλογισμοὺς, τὰς κεχυμένας ἐκεῖνας καὶ ποικιλοτρόπους ἀποδιαπομπούμενοι πράξεις, ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ τὴν ἐν ἅπασι διοίκησιν περιστέλλοντες θεσπιζόμεν· εἰ μὲν εἴεν κληρονόμοι αὐτοῖς τοῖς ἀπογεγραμμένοις στρατιώταις, κατιόντες τυχὸν ἢ ἀνιόντες ἢ ἐκ πλαγίου μέχρις ἑκτου βαθμοῦ, τούτους πάντως προσδέχεσθαι κατὰ τὴν τῶν βαθμῶν ἐγγύτητα προτιμωμένους εἰς τὸ ἐκδικεῖν τὰ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἐκποιηθέντα κακῶς ἢ παρὰ δύναστος βία κατασχεθέντα. Τῶν ἐγγυτέρου δὲ βαθμοῦ συγγενῶν μὴ βουλομένων ἢ μὴ δυναμένων, καὶ τοὺς πορρωτέρους εἰσδέχεσθαι συγγενεῖς. Συγγενῶν δὲ οὐκ ὑπόντων, ἢ τῶν ἀπὸ νόμου καλουμένων ἀγχιστῶν, τοὺς συνδέτας καὶ συναίχμους αὐτῶν ἀκούεσθαι προσερχομένους. Τούτων δὲ οὐκ ὄντων, τοὺς συντελεστάς ἀπορωτέρους στρατιώτας, ἐν ἑξ ἐκεῖνων αὐτοὶ τὸ ἐνδέον τῆς ἀπορίας ἀνασώζοντες ἐπικοδομηθεῖεν πρὸς ἰσχὺν ἱκανότητος. Εἰ δὲ καὶ οὗτοι οὐκ εἴεν, ἀνάγκη καὶ τοὺς πολιτικοὺς συντελεστάς εἰσακούεσθαι πρὸς τὸ μὴ διαπίπτειν τὸν ἐκ τοῦ κήσους φόρον. Εἰ δὲ γε στρατιώτης στρατιώτου ἑτέρου κτήσιν ἠγόρασεν, εἰ μὲν ὁ εὐπορος ἐξ ἀπόρου, τὴν αὐτὴν ὑφέξει τοῖς δυνατοῖς ποιήν, ἀναργύρως ἐκπίπτων τῶν ἠγορασμένων· εἰ δὲ ἀπορος ἐξ εὐπόρου, τὸ ἀγορασθὲν ἔξει πάντως ἢ τὸ τίμημα λήφεται. Εἰ δὲ ἀμφοῖν ἀπορία εὐρίσκειται, τῷ ζημιουμένῳ μέρει προσδοθηθεῖσθαι κελεύομεν, τὴν ἀγαθὴν πίστιν ἐνταῦθα τηροῦντες, ἢ τίς οὐκ ἐφ' εἰ τινα κερδαίνειν ἐκ τῆς ἄλλου ζημίας.

8. Ταῦτα περὶ στρατιωτικῶν κτήσεων ἃ μὲν εὐρηκότες ἃ δὲ ἐξευρηκότες, δεῖν φήθημεν μεταδῆναι καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν στρατιωτικῶν προσώπων, καὶ τὰ συμπεσόντα τούτοις μικρὸν ἀνωθεν ἀναγορεῦσαι. Ἦν ὅτε ἦν ὀλοσχερὴς τῶν πραγμάτων ἀνατροπὴ καὶ φορὰ ἐλέθρου δυσκάθεκτος, καὶ πᾶς τις τῶν ἐν δόξῃ κραταιῶν πασσοῦδ' ἡ χώρας ἀπεριγράπτους ἀποτεμνόμενος, ἐν ἀνδραπέδων λόγῳ τοὺς ἀθλίους ἐνέταττε κτήτορας, σχέτλια ποιεῖν οὐκ ἠγούμενος, πάσχειν δὲ μᾶλλον, εἰ τις ἕτερος ὑπέρτερος τούτου ἐν πλεονεξίᾳ ὑφείη. Καὶ ἦν ἔλοσχερὴς ἅμιλλα κακῶν. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ μέχρι τῶν δυνατῶν ἔστη τὸ δεινὸν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξάμενον καὶ εἰς τοὺς ὀλιγοσθενεῖς ἐτελεύτησεν· αἱ γὰρ τῶν ὑπερεχόντων ἕξεις διαδόσιμοι ὡς ἐπίπαν τῷ πλήθει γίνονται. Καὶ οὕτως οἱ ἀρχεῖν τοῦ στρατοῦ λαχόντες, ὡσπερ ὄντο· νόμου τοιοῦτου εἶναι τὸν στρατηγὸν, ἅπαντες ἦγον ἄνω τε καὶ κάτω τοὺς στρατιώτας, καὶ δῶρα λαμβάνοντες ἀντιδίδοσαν αὐτοῖς ἀστρατεῖαν. Ἄνθρωποι ὄνιοι, ἀμελεῖς, ἀπόλεμοι, μυρμηκῶν ἀγενέστεροι καὶ λύκων ἀπακτικώτεροι· δι' ὧν τοὺς ἐχθροὺς δασμολογεῖν οὐκ ἔχοντες, ἠργυρολόγουν τοὺς ὑπηκόους. Ὅθεν οὐκ ἐδεήθησαν χρόνου πρὸς τὸ πᾶν ἀνατρέψαι, ἀλλ' ἐκ τῆς σφῶν καταφορᾶς εἰς ἔσχατον κινδύνου τὴν τῶν Ῥωμαίων ἔλασαν ἀρχήν. Ὅσην μὲν οὖν τὴν σπου-

PATROL. GR. CXIII.

tionem prædiis militaribus emptores ejiciantur. At particularis singulorum administratio, quæ alias aliter immutabatur, prout eam inflectebant illi, qui judiciis præerant, magnam quamdam rebus perniciem, ac nullam non obscuritatem attulit. Idcirco nos tam in anteriora, quam posteriora, cogitationes de iis, quæ expediunt, convertentes, et confusa illas atque varias actiones ablegant, et administrationem in rebus omnibus ordine quodam ac ratione munientes, sancimus, ut siquidem hæredes exsistent descriptis militibus, descendentes puta, vel ascendentes, vel ex transverso, ad sextum usque gradum; ii prorsus admittantur, juxta graduum propinquitatem aliis alii prælati, ad evictionem eorum, quæ male a militibus alienata sunt, aut a potente per vim detenta et possessa. Quod si gradus prioris cognati nolint aut non possint, etiam cognati remotiores admittentur. Nullis autem cognatis exstantibus, aut affinibus, qui ex lege vocantur, accedentes ejusdem militiæ collationisque participes, audiantur; qui si nulli sint, milites inopes, eadem sustinentes onera; ut ex his scientes id, quod eorum inopiæ deest, eo usque proficiant, ut satis habeant. Quod si ne illi quidem exsistent, municipales quoque collatores audiri necesse est, ut ne vectigal census intercidat. Si vero miles possessionem militis alterius emit, siquidem locuples ab inope, eandem cum potentibus pœnam sustinebit, citra restitutionem pretii res amittens. Sin inops a locuplete, omnino rem emptam habebit, aut pretium recipiet. Quod si ambo reperiantur inopes, parti damno affectæ subveniri jubemus, bonæ fidei rationem in hoc habentes, quæ neminem cum alterius detrimento lucrum facere sinit.

4. His de possessionibus militaribus partim ita repertis, partim a nobis excogitatis: ad ipsas quoque personas militares transeundum existimavimus, et quæ his contigerunt, altius paulo repetenda. Erat aliquando id tempus, cum plena rerum eversio vigeret, ac infrenis impetus exitii: cum quivis eorum, qui gloria præstabant, passim fundos citra modum abscindens, loco mancipiorum uniseros possessores haberet; iniqui se nihil existimans facere, sed perpeti potius, dum alius ipsum avaritia superaret: ita malorum plenum quoddam certamen erat. Neque vero in potentibus insistebat hoc malum, sed ab ipsis exorsum, in minus valentes desinebat, nam superiorum affectiones in vulgus plerumque propagantur. Adeoque qui in exercitu militibus præsumi, quasi lex aliqua talem esse ducem jubeat, omnes sursum deorsumque milites agunt, acceptisque muneribus et donis immunitatem illis a militia rependunt, homines venales, negligentes, minime bellicosi, formicis ignobiliores et lupis rapaciores! Quapropter unum ab hostibus exigere tributa non possent, a subditis pecunias exigebant. Itaque non longo eis ad evertendam rempublicam spatio temporis opus fuit, sed præcipitatione sua Romanum imperium ad extremum periculum impulerunt. In

19

horum ergo repressione quantum studii posuerimus, multi boni moderatique viri prædicaturi sunt. Vel multitudo potius eorum, qui ad patrium solum reversi sunt, recens servitute liberati, clamabit. Celebrabunt etiam, opinor, aliæ res in melius relictæ, quarum curis assiduo cruciamur, ipso cum somno bellum gerentes: ne futilis et evanida sit a nobis excogitata rerum, quæ vitiose feruntur, correctio; quam in edicto præsentis, quantum ejus fieri potuit, accurately institutum, et ævo securito ad duratiorem æternam tradentes, sancimus; ut si quis militem coloni loco detinere deprehensus fuerit, siquidem is ipse fundos etiam, de quibus functiones militares exhibentur, raptos habeat, triginta sex solidos aureos multæ loco solvat, quorum dimidiam quidem partem miles accipiet ad recuperationem restitutionis in integrum suæ; dimidiam vero fiscus, ejus servitutis nomine, qua spoliatus est. Quod si cum prædia militaria non rapuisse, sed emisse compertum fuerit, fisco quidem viginti tres solidos solvet, adversus militem vero actionem de pretio nullam habebit. Si vero suis bonis ab aliis expulsos, vel per semetipsos cessione usos, alii miseriti receperunt, vel uti colonorum obeant munera, vel uti pro mercede serviant; extra culpam sunt. Si qui autem milites idoneos ad exhibenda ministeria sua, fossatis subreptos habere fuerint ausi; pro quolibet eorum ab excussore sive discussore publico, solidi sex singulis vicibus exigentur, quos fiscus sibi vindicabit: nisi forte ab ipsis ducibus, aliisque magistratibus eos acceperint, ipsique milites ex eorum sint numero, qui ministerio ducis aut magistratum destinantur. Nam si extranei sint et gregarii, non liberabitur qui eos detinet, tametsi probare non difficulter possit, a duce vel magistratu potestatem sibi factam, ut eis utatur.

VIII.

Ejusdem novella constitutio, quam dictavit Theodosius patricius et quæstor Decapoleos, de sportulis. Hæc promulgata est abrogata priori constitutione, quia permetteret iudicibus provincialibus, et scribæ sportulas accipere, vel, ut quædam exemplaria habent, iudicare.

Injustam contra nostros tributarios nuper excogitatam pensionem hæc præsentis lege emendandam esse credidimus, putamus enim, quod nullum fugit, qualem confusionem, et implicationem dictarum sportularum causa introduxit; deprehensi namque, quod fieri non debuit, uni ex iudicibus lucrum facientes ex alieno damno, sic probationes eludunt, ut sæpenumero partes exhibere sese non valeant. Ante siquidem necessariam probationem, et audientiam possessionem transferentes præveniunt; interim sæpe contingit ex frequentium iudicium viatico, et crebra profectio ambitionem, sive pecuniam iudicibus corrupendis datam superare rerum de quibus agitur æstimationem. Idcirco Serenitas nostra, consulens iis quæ occurrunt, nec

A δὴν περὶ τῶν τούτων ἀναστύλην κατεβαλλόμεθα, πολλοὶ τῶν χρηστῶν καὶ μετρίων ἀναφωνήσουσιν, ἢ μάλλον ἢ πλεονεξίας τῶν εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος ἐπινοστούντων βοήσεται, ἀρτίτης δουλείας ἀπηλλαγμένων ἀναγγελοῦσι δὲ, οἶμαι, καὶ αἱ τῶν ἄλλων πραγμάτων πρὸς τὰ κρείττω μεταβολαί, αἷς προσταλαίπωρούμεθα ταῖς φροντίσιν ὑπονομαχοῦντες, ἵνα μὴ κωφή τις ἢ καὶ διαπεφορημένη ἢ ἐπινοηθεῖσα τῶν πλημμελῶς φερομένων διόρθωσις, ἣν ἐν τῷ παρόντι ἐδίκτω ὡς οἶόν τέ ἐστιν ἀκριβῶς ἀνεστοιχειώσαμεν, καὶ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ εἰς διαμονὴν αἰδίων παραδιδόντες θεσπίζομεν οὕτως· εἰ τις στρατιώτην ἐν παροίκου λόγῳ εὐρεθείη κατέχων, εἰ μὲν αὐτὸς ἐκεῖνος καὶ τὰ ἐξ ὧν ἡ στρατεία ὑπηρετεῖται κτήματα ἀρπάσας ἔχει, τριάκοντα ἑξ χρυσοῦ νομίσματα πονηρῶς ἐνεκεν ἀποπέσει, ἐξ ὧν τὰ ἡμίσεια μὲν ὁ στρατιώτης λήψεται πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ, τὰ ἡμίσεια δὲ ὁ δημόσιος ἕως χάριν ἐστερηθῆ δουλείας. Εἰ δὲ οὐκ ἀρπάσας, ἀλλ' ἀγοράσας εὐρεθῆ τὰ στρατιωτικά, πρὸς μὲν τὸν δημόσιον κ' χρυσοῦ νομίσματα καταθήσει, πρὸς δὲ τὸν στρατιώτην ἀγωγὴν ὑπὲρ τοῦ τιμήματος οὐκ ἔξει. Εἰ δὲ ἐτέρων ἐξελασάντων αὐτοὺς ἐκ τῶν οἰκείων ἢ αὐτῶν ἐκεῖνων ἐκτασίῳ χρησαμένων, ἄλλοι τούτους κατοικτεῖραντες εἰδέξαντο, εἴτε παροικεῖν εἴτε ὑπηρετεῖν, ἀνεύθουνοι ἔστωσαν. Ὅσοι δὲ στρατιώτας ἰκανοὺς εἰς ἰδίας ὑπηρεσίας κατετόλμησαν ἔχειν τῶν φορσάτων τούτους ἀποστερήσαντες, εἰς ἕκαστον ἐν ἑκάστῳ χρόνῳ, ἑξ νομίσματα ὁ ἐξουσιασθεὶς εἰσπραχθήσεται, καὶ ταῦτα ὁ δημόσιος οἰκειώσεται, εἰ μὴ ποῦ ἀπὸ στρατηγῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀρχόντων τούτους ἔτυχον δεδεγμένοι, καὶ οὗτοι ἐκ τῶν ἀποτεταγμένων εἰς ὑπηρεσίαν τῶν στρατηγῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀρχόντων καθειστήκεσαν. Εἰ γὰρ ἐκ τῶν ἐξωθεν καὶ τῆς κοινότητος εἰσιν, οὐκ ἀθωωθήσεται ὁ τούτους ἔχων, εἰ καὶ δεικνύειν ἐτοίμως ἔχει, παρὰ στρατηγοῦ ἢ ἀρχοντος ἐπιτραπῆναι κεχρηθῆαι αὐτοῖς.

H'.

Nepara romothesia tou autou, hn uphgorous theodoros patricios kai koiastwr o dekapolites, peri ektagiaticwn. Tis gar pro tutes romothesias apodoximas theosis, dia to periechein tes thematikous kritas kai ton skriben dikastika lambanein, h, ws enia ton antigraphon exei, dikazein, enomotheithi auti.

Ἐκτισίν τινα παράλογον ἀρτί πρὸ βραχέος κατὰ τῶν ἡμετέρων ἐπινοηθεῖσαν ὑποτελῶν δεῖν φήθημεν διὰ τοῦ παρόντος ἐπανορθώσασθαι διαγγέλματος. Οἶμαι γάρ, ὡς οὐδένα διαπέφευγεν, οἷαν σύγχυσι καὶ ἐπιπλοκῆν ἢ τῶν λεγομένων ἐκταγιατικῶν ὑπόθεσις παρεισήγαγε. Θηρώμενοι γάρ ὡς οὐκ ὤζελον ἐν τῶν δικαστῶν κέρδος ποιεῖν ἐκ τῆς ἐτέρου ζτημίας, οὕτω κατασχίζουσι τὰς ἀποδείξεις, ὡς πολλάκις μὲν τῶν μερῶν παράστασις ὑπομένειν. Πρὸ γὰρ τῆς δεούσης δοκιμασίας καὶ ἀκράσεως φθάνουσι τὴν μεταγωγὴν δρώμενοι τῆς νομῆς· ἐν οἷς πολλάκις συμβαίνει, ἐκ τῆς τῶν συνεχῶν δικαστῶν ἐφόδου καὶ τῆς ἀλλεπαλλήλου μεταφορᾶς τῶν ὑποκειμένων διατίμησιν τὸν δεκασημῶν ὑπερακοντίσαι. Διὰ τοιαῦτα ἡ ἡμετέρα Γαληνότης πολλῶν

ποιουμένη των ὑπὸ χεῖρα τὴν πρόνοιαν, οὐ νέαν ἀ τινὰ ἐπεισάγουσα νομοθεσίαν, ἀλλὰ τὴν παλαιὰν καὶ ἀδέκαστον ἀνακτωμένη συνθήθειαν, συντόμῳ λόγῳ τὰ περὶ τούτων διατυποῖ.

α'. Περιζῆσθαι μὲν οὖν κατ' οὐδένα λόγον βουλόμεθα τοὺς δικαστὰς κέρδος ἐκ τῶν τοιούτων, οὐδὲ τῇ προφάσει τῶν νοταρίων ἢ ἀνθρώπων αὐτῶν. Οὐδὲ γὰρ, οὐδὲ τοὺτους μεριστὰς εἶναι τῶν ἐκταγιατικῶν συγχωροῦμεν, ἀλλὰ μόνους τοῖς ὑπηρετουμένοις ταῖς τάξεσι τῶν κριτῶν προελευσιμαίους κατὰ τὴν ὑποκειμένην οἰκονομίαν συμμέτρως ἐπιτρέπομεν τὴν τούτων λῆψιν. Ἰκανοῦσθαι δὲ τῷ μὲν κριτῇ διακελευόμεθα ἐν ἐκείνοις τοῖς ἐκ τῆς βασιλικῆς εὐσεβοῦς χειρὸς καὶ τῆς τοῦ προσοδίου αὐτοῦ παροχῆς· τοῖς δὲ τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ὑποτεταγμένοις, νοταρίοις τε καὶ ὑπουργοῖς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν ἐγγράφων κρίσεων λαμβάνουσιν παρ' ἐκείνων, εἴ τὴν νικῶσαν ἀποφερόμενοι ψῆφον κρίσεις ἐγγράφοις κατοχυρώσασθαι ταύτην προφῆρηται. Οὕτω γὰρ καλὸ κριτῆς ἐπιπονώτερον πρὸς τελείαν ἀπόφασιν τῶν ζητουμένων διαναστήσεται, καὶ οἱ προσήκοντες αὐτῷ ὑπηρετῆται πρὸς τοῦτο διοικήσεως ἐποτρυνῶσιν αὐτὸν καὶ παρακαλέσουσι· καὶ προθυμότερον θεραπεύουσιν, εἰδότες ὡς οὐκ ἔσται ἄλλοθεν αὐτοῖς πορισμὸς εἰ μὴ ὁ ἀπὸ συντελείας τῆς δίκης, εἰ δ' ἂν μίαν ἀπόφασιν ἐφ' ἐκάστη ἡμέρᾳ καὶ κοίσειν ποιήσεται, ὑπὲρ τὰ τριακῶσια νομίσματα πάντως δι' ἔλου τοῦ ἐνιαυτοῦ κομιῶνται κέρδος.

β'. Πλὴν ἀλλ' οὐδὲ ἐν τούτοις διακεχυμένην αὐτοῖς καὶ ἀδιάστικτον παρέχονεν ἀδειαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῆς δίκης ποσότητα καὶ τὸν μισθὸν διατυποῦμεν τῆς ἐγγράφου κρίσεως. Ἐπὶ ὑποθέσει τοίνυν ἰς νομισμάτων ἐξ μιλιάρησια τὴν δικαιούμενον καὶ κρίσιν ἐγγράφον λαμβάνοντα κατατίθεσθαι κελευόμεθα· ἐπὶ δὲ μιᾷ λίτρας ἢ δυοῖν ἢ τριῶν, νόμισμα ἓν· ἐπὶ δὲ τεσσάρων ἢ πέντε ἢ ἑξ, νομίσματα δύο· ἐπὶ δὲ ζ' ἢ η' ἢ θ', νομίσματα τρία· ἐπὶ δὲ ι' ἢ ια' ἢ ιβ', νομίσματα δ'· ἐπὶ δὲ ποσότητος πλεονος ὅση δ' ἂν ἔστι μέχρι κεντηναρίου, νομίσματα ε' καὶ μὴ περαιτέρω. Ταῦτα ἐν κρίσεισιν, ὅπου μερισταὶ πολλάκις ἢ ἀποδόσεις ἐπακολουθοῦσιν. Ἐν οἷς δὲ μεριστοὶ μερισμοὶ ἢ ἐντάλματα ἢ σημειώσεις καταθέσεων τινων εἰκότως ἢ, διαγνώσεων, ἀτελῶν μέντοι γε, ἐν τοῖς τοιούτοις μὴ πλέον τοῦ νομίσματος παρέχεσθαι ἐπὶ ιβ' λιτρῶν ποσότητι καὶ ἐπέκεινα κἂν ὑπὲρ κεντηναρίου ἢ, ἤττον δὲ τοῦ νομίσματος μᾶλλον κατ' ἀναλογίαν τῆς ὑποκειμένης ποσότητος, ὡς λογίζεσθαι μιλιάρησιον ἐφ' ἐκάστη λίτρα, καὶ τὸ ἐκ τούτων ἀποσυναγόμενον ἱκανὸν εἶναι τοῖς νοταρίοις καὶ τοῖς τοῦ κριτοῦ ὑπουργοῖς.

γ'. Τοῖς δὲ προελευσιμαίοις ἐφίεμεν μετὰ τῆς ἄλλης ἢ ἀπολαύουσιν ἐξκουσείας, φοσάτων τε καὶ πολέμων ἀπηλλαγμένοις ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἐκταγιατικῶν, ἴν' ἐκ τούτων τὰ διαρκῆ πορίζομενοι μὴ βαρύνωσιν ἐν τοῖς ἀπλήκτοις τοῖς εὐαγεῖς οἴκους, μηδὲ προστιθῶνται καὶ οὗτοι εἰς μέζονα καινοτομίαν τῶν τὴν ὑποδοχὴν ποιουμένων, ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ἐξ ὧν κερδαίνουσιν ὠνοῦνται τὴν χρεῖαν, οἱ δὲ κριταὶ ἀφθονον ἔχειεν τὴν τῶν ἀναγκαίων παροχῆν. Συμμετρεῖσθαι

novam aliquam constitutionem introducens, sed veterem incorruptam consuetudinem renovans, breviter hæc de his constituit.

1. Nulla igitur ratione volumus iudices ex his lucrum facere, nec prætextu notariorum, vel suorum hominum; neque permittimus, ipsos sportularum participes esse; sed iis duntaxat, qui iudicibus subserviunt in faciendis itineribus, pro dispensationis hic subjectæ modo, perceptionem harum concedimus. Iudicem igitur contentum iis esse iubemus, quæ ab imperatoris pia manu accipit, adeoque redditus sui præstatione; subditos autem ministerio ipsius, tam notarios, quam apparitores; iis, quæ pro iudiciis in scripta redactis ab illis accipiunt, qui sententiam victricem consecuti, scriptis iudiciis, munire eam cupiunt. Sic enim, et iudex laboriosus ad definitivam sententiam in rebus controversis properabit, et illius apparitores ipsum ad hoc agendum incitabunt, et invitabunt, alacriorique animo inservient, scientes aliunde fructum capere se non posse, quam ex consummatione litis. Quod si sententiam unam quolibet die protulerit de trecentis amplius solidis, omnino lucrum anno toto nullum capiet.

2. Verumtamen neque confusam in his, et indistinctam licentiam ipsis concedimus, sed pro quantitate litis, etiam salarium iudicii scriptura comprehensi constituimus. Quapropter in causa triginta sex solidorum, sex millia, sive mala litis victorem, qui sententiam in scriptis accipit, solve-re iubemus. In una vero libra, vel duabus, vel tribus, solidum unum. In libris quatuor, vel quinque, vel sex solidos duos. In septem, vel octo, vel novem libris, solidos tres. In libris decem, vel undecim, vel duodecim, solidos quatuor. In maiore summa, quantacunquo fuerit usque ad centenarium, solidos quinque, non amplius. Atque hæc in iudiciis, ubi partitiones sæpenumero, vel solutiones sequuntur. In quibus autem particulares divisiones, vel mandata, vel notationes, quarundam forte depositionum, aut causæ cognitionum versantur, quæ tamen ad minores spectent; in talibus non amplius uno solido præstetur in duodecim librarum summa, et ultra, licet centenarium excedat. Quin potius etiam minus solido pro ratione summæ propositæ; ut in libra qualibet millia apparitoribus iudicis sufficiat.

3. Officialibus autem, qui iudicibus subserviunt in itineribus faciendis, permittimus cum alia immunitate, qua fruuntur, a fossatis, et militia excusati, et immunes, sportularum quoque commoda percipere, ut ex iis quantum satis est acquirentes hospitibus venerabiles domos non gravent, nec ipsi quoque cæteris accedant, ad eos novo quodam more magis onerandos, quorum est hospitia præbere; sed ipsi quidem suis ex lucris, quæ faciunt, victum

comparent; iudices autem ubere necessariorum rerum suppeditatione fruantur. Cæterum perceptionis molus sportularum statuatur his, non pro quantitate prædiorum, vel rerum, quæ redduntur, aut restituntur, sed pro ratione laboris, et moratum temporis, tum ipsius itineris. Quippe si, verbi causa, semel missus decem librarum solutionem vel in prædiis, vel aliis rebus procuret; sufficit ei, si solidum unum accipiat. Sin autem decies profectus, multas molestias pertulit, itinere longo confectio; nequaquam hoc onerosum est, eum in viginti quatuor solidis unum solidum accipere. Ad hæc autem, quæ de hoc servari debent, delinienda, forte longo sermone opus esset. Sed quoniam iudicibus hinc lucrum venire omnino prohibitum est, bona fide committimus ipsis, ut pro modo laboris eorum, qui mittuntur, sportularum æstimationes faciant. Attamen si causa quædam gravis, et laboriosa esse comperta fuerit, usque ad tres solidos in una libra nomine sportularum exigi posse sanctimus; ita tamen, ut sportularum præstatio viginti quatuor solidos non excedat, licet exactio maxime laboriosa sit, et quæ solvantur, summam centum librarum superent. In minori vero summa permittimus iudicibus, ut salarium cum labore trahant, et apparitoribus itinera facientibus vel unum, vel duos, vel tres solidos, pro difficultate causæ concedant. Atque hæc in iis, in quibus plena solutio de iudicis sententiâ sequitur. At propter immissiones in possessionem, nihil in universum sportularum nomine præstari iubemus. Quod si semel, aut bis officialis itineribus faciendis inserviens in eum locum iverit, non amplius uno solido, vel ut plurimum, duobus numeretur, licet id, quod solvitur, magnæ summæ sit.

IX.

Ejusdem constitutio de his qui cædes sponte committunt, et ad Ecclesiam confugiunt; ut non admittantur.

Lex Mosis¹ adversus homicidam decernit, eum a sacrario abripiendum esse. Hujus legis vestigiis tam Romana (9), quam nostra lex insistens expresse mandat: ut adulteris, et virginum raptoribus, et homicidis, et furibus, quo confugiant, nullus pro asylo sit locus. Quippe templorum securitas affectis injuria, non injuriam inferentibus est tributa. Quia vero legis hujus auctor, inclutus ille princeps Justinianus, qui Majoris Ecclesiæ Dei templum illud admirabile condidit, eidem sacro fano privilegium concessit, ut asyli locum habeat: verisimile non est eum ab se decreta rescindere vicissim voluisse. Postquam enim sancivisset ut adulteris et homicidis et virginum raptoribus pro asylo nullus esset locus, nihil huic adversum deinceps protulit, cum dixit, hujusmodi personas in condito ab se templo asyli locum habere: sed arbitrari equidem, si pie quis, et religiose causam propositam considerans, ipsam legem scriptam, et sanctionem de asyli jure, disqui-

¹ Deuter. xix.

(9) Novel. 17, cap. 7, quæ et l. 2 est, C. de mand. prin.

(10) Quod habetur in Leuncl. JGR. I, pag. 72.

A δὲ τοῦτοις τὴν τῶν ἐκταγιατικῶν λήψιν οὐ πρὸς τὴν ποσότητα τῶν ἀποδιδόμενων κτημάτων ἢ πραγμάτων, ἀλλὰ πρὸς τὸν κόπον καὶ τὴν τριβὴν τοῦ τε χρόνου καὶ τῆς ὁδοπορίας. Εἰ γὰρ λόγου χάριν ἀπαξ πεμφθεὶς δέκα λιτρῶν ἀπόδοσιν ἐποίησατο κτημάτων ἢ πραγμάτων, ἐν νόμισμα λήψεσθαι τοῦτον ἔκων ὑπάρχει. Εἰ δὲ δεκάκις ἀπελθὼν πολλὰ συνετριβὴ τῆς ὁδοπορίας μακρᾶς οὕτης, οὐκέτι φορτικὸν τὸ ἐν νομίμασιν εἶκοσι καὶ τέσσαρσιν ἐν νόμισμα λαβεῖν αὐτόν. Ὅρισασθαι μὲν οὖν τὰ περὶ τοῦτου πολλοῦ ἂν εἴη λόγου. Ἄλλ' ἐπεὶ ταῦτα εἰς κέρδος τῶν κριτῶν ἐρχεσθαι ἀπαξ ἀπηγορεύθη, πιστεύομεν ἀγαθῇ χάριτι τοῦτοις τυποῦσθαι πρὸς ἀναλογίαν τοῦ κόπου τῶν προελευσιμαίων τὰς τῶν ἐκταγιατικῶν τιμήσεις. Πλὴν εἰ μὲν δυσχερῆς τις ὑπόθεσις καὶ ἐπίκοπος ἐποφθεῖη, θεσπίζομεν ἄχρι τῶν τριῶν νομισμάτων ἐπὶ τῇ λίτρᾳ ἐκταγιατικὸν ἀπαιτεῖσθαι· μὴ ὑπερβαίνουσης μέντοι τὰ κ' νομίματα τῆς τοῦ ἐκταγιατικοῦ παροχής, κἂν εἰ τὰ μάλιστα ἢ εἰσπραξὶς πολύμοχθος εἴη καὶ τὰ ἀποδιδόμενα ὑπὲρ τὰ ρ' τυγχάνουσι λίτρας. Ἐν ἤττονι δὲ ποσότητι τοὺς τὰς χρίσεις λαχοῦσιν ἐφιμεν σταθμάσθαι τῷ κόπῳ τὴν λήψιν, ὥστε ἢ ἐν ἢ δύο ἢ τρία νομίματα πρὸς τὴν τῆς ὑπόθεσεως δυσχέρειαν προσεφίεναι τοῖς προελευσιμαίοις. Καὶ ταῦτα, ἐν οἷς ἡ ἀπόδοσις κελεύει ἐξ ἀποφάσεως ἐπακολουθεῖ. Ἐπὶ γὰρ ταῖς ἐπὶ νομῆ παραθέσει, μὴδὲν καθόλου ὑπὲρ ἐκταγιατικοῦ παρέχεσθαι κελεύομεν. Εἰ δὲ ἀπαξ ἢ δις ὁ προελευσιματος εἰς τὸν τόπον ἀφίκετο, μὴ πλέον τοῦ νομίματος, ἢ τὸ πολὺ δύο διδοσθαι αὐτῷ, κἂν πολλῆς

C ποσότητος εἴη τὸ ἀποδιδόμενον.

C ποσότητος εἴη τὸ ἀποδιδόμενον.

Θ'.

Τοῦ αὐτοῦ νομοθεσία περὶ τῶν ἐκουσίως φανερότων καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ προσφευγόντων, ὥστε αὐτοὺς μὴ δέχεσθαι.

Ἡ τοῦ Μωσέως νομοθεσία κατὰ τοῦ ἀνδροφόνου ἀποφαίνεται, ὅτι ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λήψῃ αὐτόν. Τοῦτω γοῦν τῷ νόμῳ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ ἡμέτερος κατακολουθῶν τρανῶς ἐγκυλεύεται· μοιχοῖς, καὶ παρθένων ἄρπαξι, καὶ ἀνδροφόνοις, καὶ φωρσὶ τόπον ἀσυλλας; πρὸς καταφυγὴν μὴ εἶναι· ἢ γὰρ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια τοῖς ἀδικουμένοις, οὐχὶ τοῖς ἀδικοῦσι δίδεται. Ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦτο νομοθετήσας ἐν βασιλευσὶν αἰδιδμος Ἰουστινιανὸς, ὁ καὶ τὸν πανθαύμαστον τῆς τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κατασκευάσας ναδόν, δέδωκε προνόμιον (10) αὐτῷ δὴ τῷ ἱερῷ ταμένει τόπον ἀσυλλας εἶναι, οὐ πάντως αὐτὸς τὰ ἑαυτοῦ δι' ἀλλήλων ἀνατρέπεσθαι παρεσκεύασε. Νομοθετήσας γὰρ μοιχοῖς, καὶ ἀνδροφόνοις, καὶ παρθένων ἄρπαξι τόπον ἀσυλλας μὴ εἶναι, οὐδὲν ἐναντίον ὑστερον εἶπη, τοῖς τοιοῦτοις προσώποις εἶναι τόπον εἰπῶν ἀσυλλας ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ κατασκευασθέντι ναφ' ἄλλ' οἶμαι, ὡς εἰ τις τῶν εὐσεβῶς καὶ φιλοθεῶς ἐπισκοποῦντων τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν αὐτόν τε τὸν γεγραμμένον

νόμον καὶ τὸν διορισμὸν περὶ τῆς ἀσυλίας, πρόσφο-
ρον ποιούμενος τὴν ζήτησιν, συμβιβάσεις, τὴν ἀρ-
μόδιον ἂν εὐροὶ πρὸς τὰ συμπίπτοντα τῶν πραγμά-
των ἀπόφασιν· καὶ συντηρήσει μὲν τὴν ἀσυλίαν, ἐν
αἷς ὑποθέσει κακωνόμισται, παρόφεται δὲ ταύτην,
ἐνθα μὴ δίκαιον εἶναι τόπον ἀσυλίας. Ἐπεὶ δὲ πολυ-
σχιδῆς καθίσταται τις ὁ τῆς μισαιφονίας τρόπος (ἢ
γὰρ ἐκουσίως καὶ ἀπὸ προνοίας καὶ παρασκευῆς
ἀμαρτάνει τις, ὡς ὁ εὐτρεπίζων ξίφος εἰς τὸ φονεῦ-
σαι ἄνθρωπον· ἢ ἀπὸ θυμοῦ, ὡς ἐν ἐφόδῳ, ὅτε σκο-
πεῖται καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπιπερόμενον ὄπλον καὶ ἢ
ἐγγεῖρησις· ἢ κατὰ τύχην, ὡς ἐν κυνηγεσίῳ βίβας
μὲν κατὰ θηρὸς τὸ βέλος, ἄνθρωπον δὲ ἀναίρησας ἐξ
ἀγνοίας· ἢ ἐν μάχῃ μετὰ χειρὸς πλήξας, ἢ ἀπὸ μέ-
θης· τινὰ φονεύσας, ὅστις καὶ ἐπὶ πενταετίαν ἐξορι-
ζεται), πρὸς τὰς τοιαύτας διαιρέσεις καὶ τὰς κατὰ
μέρος αἰτίας ἔχομεν σαφῶς καὶ κατὰ τὸ προσήκον
καὶ τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἀπόφασιν. Καὶ ὁ μὲν κατὰ
ἀγνοίαν φονεῶν οὐτε τὸν κατὰ τῶν ἀνδροφόνων δέδοικε
νόμον οὐτε ἀσυλίας χρῆζει· ὥσπερ καὶ ὁ ἀπὸ τρυ-
φῆς ἀνελών, καὶ ὁ μὴ ἐσχικῶς γνώμην τοῦ φονεῦσαι
ἔαν φονεύσῃ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις περιστα-
ται· ἐκεῖνο δὲ ἐστὶ τὸ πολυθρόλλον ζήτημα τὸ
περὶ τοῦ ἐκουσίου καὶ ἐκ προαιρέσεως καὶ προθέ-
σεως φόνου. Τοῦτον γὰρ τὸν ἐκουσίον φόνον οὐτε ἡ
Μωσαίως νομοθεσία συγχωρεῖσθαι ἀξιοῖ οὐτε ἡ
Ρωμαϊκὴ ἢ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀποδεχθεῖσα,
ὅστε τις εὐσεβῆς λογισμὸς ἀνέχεται τὸν κατὰ τοσοῦ-
τον ἀδικήσαντα, ἵνα καὶ ξίφος εὐτρεπίσῃ καὶ διαμε-
λετήσῃ τὸν τοῦ πλησίον θάνατον καὶ τοῦτον τελείῃ·
χρησασθαι τῇ ἐκ τοῦ ἱεροῦ βοηθείᾳ. Οὐκ ἐστὶ τοῦτο,
οὐκ ἐστὶ τῶν εὐσεβῶς διανοουμένων· ἀλλὰ δυνατόν,
ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς νόμους τηρηθῆναι καὶ φυλαχθῆ-
ναι τὸ τῆς Ἐκκλησίας προνόμιον. Ἦνίκα γὰρ ἂν ἄν-
θρωπος ἐκ τῆς θείας Προνοίας ἐγκαταλειφθεὶς ἄν-
θρώπου διαμελετήσῃ θάνατον καὶ τοῦτον ἀπαρτίσει,
καὶ ἀφανῆς καὶ ἀνέγκλητος γένηται ὁ παρ' αὐτοῦ
καταρτισθεὶς φόνος, εἰς ἑαυτὸν δὲ γενόμενος μετρή-
σει τὸ μέγεθος τοῦ τολμηθέντος πτώματος καὶ πρὸς
ἐξαγόρευσιν ὀρμήσει, λογίζεται δὴ πού, ποίῳ τρόπῳ
ταύτην ἀσφαλῶς ποιήσεται· καὶ λογισόμενος εὐρί-
σκει πάντως, ὅτι τοῦ ἐρευνημένου ἀφανοῦς θανάτου
παρ' αὐτοῦ ἐξαγγελλομένου φωρᾶται, καὶ φωραθεὶς
ὡς ἀνδροφόνος ἐκ τοῦ νόμου καὶ τοῦ προσφόρου ἔρ-
χοντος ἢ συλλαμβάνεται ἢ ... (11). Καὶ διὰ ταῦτα εἰς
τὸ ἱερὸν εἰσερχόμενος καὶ τῷ ἱερεὶ προσερχόμενος,
καὶ πανταχόθεν ἔχων τὸ ἀσφαλῆς ποιεῖται τὴν ἐξαγό-
ρευσιν, τυχὸν οἴῳ τρόπῳ καὶ οἴῳ μηχανῇ τὴν τοῦ
φονευθέντος κατήρτισεν ἀγνοουμένην σφαγὴν, καὶ
ἐπιτυγχάνει τῆς ἀφέσεως. Αὕτη γὰρ καὶ ἐστὶν ἀλη-
θῶς καὶ λέγεται ἐξομολόγησις, ἢ τοῦ κεκρυμμένου
παραπτώματος ἀυθαίρετος δήλωσις. Ἡ δὲ περὶ τῆς
φανερᾶς καὶ προδήλου πράξεως καὶ μισαιφονίας συγ-
κατάθεσις πῶς καὶ λεχθήσεται ὅπως ἐξομολόγησις;
Ἐκ τοῦ τοιούτου οὖν συνάγεται καὶ τηρεῖται καὶ ἡ
τοῦ νόμου ἀπόφασιν καὶ ἡ τοῦ ἱεροῦ ἀσφάλεια. Εἰ δὲ
αὕτη [μὴ] (12) οὕτω διορισθεῖ, μάχεται πάντως

(11) Desunt nonnulla.

(12) Negatio desideratur in editione Leunclavii : recte eam addidit Rhallis.

sitionem convenientem instituens, inter se concilia-
verit, eum sententiam ad res coincidentes aptam
inventurum, et ipsum quidem asyli jus in his cau-
sis quæ canonibus definitæ sunt, conservabit : at in
aliis idem negliget, ubi non justum nec æquum fue-
rit, asyli locum concedi. Et quoniam multis ac va-
riis modis homicidium committitur (aut enim sponte
sua quispiam, et consulto dataque opera instructus
peccat, ut is, qui gladium necandi hominis causa
apparat ; aut ex iracundia, velut in impetu quodam,
ubi considerantur et arma quæ gestabat, et ipse co-
natus ; aut fortuito, ut in venatu, si telum in feram
conjecerit, et hominem ignoranter occiderit ; aut in
rixa, si manu percusserit, vel ex temulentia quem ne-
caverit, qui quidem ad quinquennium relegatur), se-
cundum hujusmodi divisiones, et expositas particula-
tim causas, etiam manifesto planeque convenienti
ratione, legis sententiam habemus. Et is quidem,
qui cædem ignoranter admittit ; nec latam in ho-
micidas legem metuit, nec asylo indiget : quemad-
modum et is, qui per ludum ac jocum necaverit, et
qui animum occidendi non habuit, si occiderit. Et
hæc quidem in his consistunt. Illa vero pervulgata
quæstio est, de homicidio, quod sponte committitur
et ex animi arbitratu atque proposito. Nam cædem
illam spontaneam nec Mosæica lex concedi vult, nec
Romana, sanctis a Patribus approbata ; plus denique
ferre nequit animus, ut qui tam injustus fuit, ut
etiam gladium præpararet, ac proximi sui mortem
meditaretur, eamque perficeret, auxilio et ope tem-
pli fruatur. Non est hoc, non est animorum ple
cogitantium : sed fieri potest, ceu dictum est, ut et
leges observentur, et privilegium Ecclesiæ salvum
sit. Quippe cum homo desertus a divina Providentia,
cædem hominis animo conceperit, eamque perfec-
rit, atque illa cædes ab eo commissa, cognitionem et
accusationem hominum effugerit, ipse vero ductus
intra se, lapsus sui magnitudinem perpenderit, et
ad confessionem ejus sese contulerit : sane secum
ipse cogitat, quoniam pacto possit eam tuto instituere,
idque cogitans, omnino futurum intelligit, ut si
cædem incognitam, quæ investigatur, enuntiet, de-
prehendatur : ac deprehensus, velut homicida legis
auctoritate, magistratusque competentis, aut com-
prehendatur, aut eam ipsam ob causam templum
ingrediens, et ad sacerdotem accedens, atque un-
decunque securitati suæ consulens, confessionem
instituat ; verbi gratia, quo pacto, et quanam arte
ignotam occisi cædem commiserit, ac veniam impe-
tret. Hæc enim et est reapse, et dicitur confessio, de-
licti scilicet occulti spontanea enuntiatio. Certi vero
manifestique facti, et cædis depositio, quoniam plane
pacto confessio nuncupabitur ? Ex hoc ergo tam col-
ligitur, quam conservatur, ut legis sententia, sic etiam
templi securitas. Quæ quidem si definita in hunc
modum non fuerit, omnino secum ipse pugnat qui
leges congressit atque promulgavit Justinianus : cum

comparent; iudices autem ubere necessariorum rerum suppeditatione fruantur. Cæterum perceptionis molus sportularum statuatur his, non pro quantitate prædiorum, vel rerum, quæ redduntur, aut restituntur, sed pro ratione laboris, et moratum temporis, tum ipsius itineris. Quippe si, verbi causa, semel missus decem librarum solutionem vel in prædiis, vel aliis rebus procuret; sufficit ei, si solidum unum accipiat. Sin autem decies profectus, multas molestias pertulit, itinere longo confecto; nequaquam hoc onerosum est, eum in viginti quatuor solidis unum solidum accipere. Ad hæc autem, quæ de hoc servari debent, delinienda, forte longo sermone opus esset. Sed quoniam iudicibus hinc lucrum venire omnino prohibitum est, bona fide committimus ipsis, ut pro modo laboris eorum, qui mittuntur, sportularum æstimationes faciant. Attamen si causa quædam gravis, et laboriosa esse comperta fuerit, usque ad tres solidos in una libra nomine sportularum exigi posse sanctimus; ita tamen, ut sportularum præstatio viginti quatuor solidos non excedat, licet exactio maxime laboriosa sit, et quæ solvantur, summam centum librarum superent. In minori vero summa permittimus iudicibus, ut salarium cum labore trahant, et apparitoribus itinera facientibus vel unum, vel duos, vel tres solidos, pro difficultate causæ concedant. Atque hæc in iis, in quibus plena solutio de iudicis sententia sequitur. At propter immissiones in possessionem, nihil in universoni sportularum nomine præstari iubemus. Quod si semel, aut bis officialis itineribus faciendis inserviens in eum locum iverit, non amplius uno solido, vel ut plurimum, duobus numeretur, licet id, quod solvitur, magnæ summæ sit.

IX.

Ejusdem constitutio de his qui cædes sponte committunt, et ad Ecclesiam confugiunt; ut non admittantur.

Lex Mosis¹ adversus homicidam decernit, eum e sacrario abripiendum esse. Hujus legis vestigiis tam Romana (9), quam nostra lex insistens expresse mandat: ut adulteris, et virginum raptoribus, et homicidis, et furibus, quo confugiant, nullus pro asylo sit locus. Quippe templorum securitas affectis injuria, non injuriam inferentibus est tributa. Quia vero legis hujus auctor, inclytus ille princeps Justinianus, qui Majoris Ecclesiæ Dei templum illud admirabile condidit, eidem sacro fano privilegium concessit, ut asyli locum habeat: verisimile non est eum ab se decreta rescindere vicissim voluisse. Postquam enim sancivisset ut adulteris et homicidis et virginum raptoribus pro asylo nullus esset locus, nihil huic adversum deinceps protulit, cum dixit, hujusmodi personas in condito ab se templo asyli locum habere: sed arbitror equidem, si pie quis, et religiose causam propositam considerans, ipsam legem scriptam, et sanctionem de asyli jure, disqui-

¹ Deuter. xix.

(9) Novel. 17, cap. 7, quæ et l. 2 est, C. de mand. prin.

(10) Quod habetur in Leuncl. JGR. I, pag. 72.

Α δὲ τοῦτοις τὴν τῶν ἐκταγιατικῶν λήψιν οὐ πρὸς τὴν ποσότητα τῶν ἀποδιδόμενων κτημάτων ἢ πραγμάτων, ἀλλὰ πρὸς τὸν κόπον καὶ τὴν τριβὴν τοῦ τε χρόνου καὶ τῆς ὁδοπορίας. Εἰ γὰρ λόγου χάριν ἀπαξ πεμφθεὶς δέκα λιτρῶν ἀπόδοσιν ἐποίησατο κτημάτων ἢ πραγμάτων, ἐν νόμισμα λήψεσθαι τοῦτον ἔκων ὑπάρχει. Εἰ δὲ δεκάκις ἀπελθὼν πολλὰ συνετριβὴ τῆς ὁδοπορίας μακρᾶς οὐσης, οὐκέτι φορτικὸν τὸ ἐν νομίμασιν εἶκοσι καὶ τέσσαρσιν ἐν νόμισμα λαβεῖν αὐτόν. Ὅρισασθαι μὲν οὖν τὰ περὶ τοῦτου πολλοῦ ἂν εἴη λόγου. Ἄλλ' ἐπεὶ ταῦτα εἰς κέρδος τῶν κριτῶν ἐρχεσθαι ἀπαξ ἀπηγορεύθη, πιστεύομεν ἀγαθῇ χάριτι τοῦτοις τυποῦσθαι πρὸς ἀναλογίαν τοῦ κόπου τῶν προελευσιμαίων τὰς τῶν ἐκταγιατικῶν τιμήσεις. Πλὴν εἰ μὲν δυσχερὴς τις ὑπόθεσις καὶ ἐπίκοπος ἐποφθαίη, θεσπιζόμεν ἄχρι τῶν τριῶν νομισμάτων ἐπὶ τῇ λίτρᾳ ἐκταγιατικὸν ἀπαιτεῖσθαι· μὴ ὑπερβαίνουσης μέντοι τὰ κ' νομίματα τῆς τοῦ ἐκταγιατικοῦ παροχῆς, κἂν εἰ τὰ μάλιστα ἢ εἰσπραξὶς πολύμοχος εἴη καὶ τὰ ἀποδιδόμενα ὑπὲρ τὰ ρ' τυγχάνουσι λίτρας. Ἐν ἤττονι δὲ ποσότητι τοῖς τὰς κρίσεις λαχοῦσιν ἐφέμεν σταθμᾶσθαι τῷ κόπῳ τὴν λήψιν, ὥστε ἢ ἐν ἢ δύο ἢ τρία νομίματα πρὸς τὴν τῆς ὑποθέσεως δυσχέρειαν προσεφίεσθαι τοῖς προελευσιμαίοις. Καὶ ταῦτα, ἐν οἷς ἡ ἀπόδοσις ψελεῖα ἐξ ἀποφάσεως ἐπακολουθεῖ. Ἐπὶ γὰρ ταῖς ἐπὶ νομῇ παραθήσεσι, μὴδὲν καθόλου ὑπὲρ ἐκταγιατικοῦ παρέχεσθαι κελεύομεν. Εἰ δὲ ἀπαξ ἢ δις ὁ προελευσιμαῖος εἰς τὸν τόπον ἀφίκετο, μὴ πλέον τοῦ νομίματος, ἢ τὸ πολὺ δύο δίδεσθαι αὐτῷ, κἂν πολλῆς

Β ποσότητος εἴη τὸ ἀποδιδόμενον.

Γ ποσότητος εἴη τὸ ἀποδιδόμενον.

Θ'.

Τοῦ αὐτοῦ νομοθεσία περὶ τῶν ἐκουσίως φρονεόντων καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ προσφειγόντων, ὥστε αὐτοὺς μὴ δέχεσθαι.

Ἡ τοῦ Μωσέως νομοθεσία κατὰ τοῦ ἀνδροφόνου ἀποφαίνεται, ὅτι ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λήψῃ αὐτόν. Τοῦτω γοῦν τῷ νόμῳ καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς καὶ ἡμέτερος κατακολουθῶν τρανῶς ἐγκελεύεται· μοιχοῖς, καὶ παρθένων ἄρπαξι, καὶ ἀνδροφόνοις, καὶ φρωσι τόπον ἀσυλλας πρὸς καταφυγὴν μὴ εἶναι· ἢ γὰρ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια τοῖς ἀδικουμένοις, οὐχὶ τοῖς ἀδικούσι δίδεται. Ἐπεὶ δὲ ὁ τοῦτο νομοθετήσας ἐν βασιλεῦσιν ἀοιδίμος Ἰουστινιανὸς, ὁ καὶ τὸν πανθαύμαστον τῆς τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κατασκευάσας ναὸν, δέδωκε πρόνομον (10) αὐτῷ δὴ τῷ ἱερῷ τεμένει τόπον ἀσυλλας εἶναι, οὐ πάντως αὐτὸς τὰ ἑαυτοῦ δι' ἀλλήλων ἀνατρέπεσθαι παρεσκεύασε. Νομοθετήσας γὰρ μοιχοῖς, καὶ ἀνδροφόνοις, καὶ παρθένων ἄρπαξι τόπον ἀσυλλας μὴ εἶναι, οὐδὲν ἐναντίον ὑστερον εἶπη, τοῖς τοιοῦτοις προσώποις εἶναι τόπον εἰπῶν ἀσυλλας ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ κατασκευασθέντι ναῷ· ἀλλ' οἶμαι, ὡς εἰ τις τῶν εὐσεβῶς καὶ φιλοθέως ἐπισκοποῦντων τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν αὐτόν τε τὸν γεγραμμένον

νόμον καὶ τὸν διορισμὸν περὶ τῆς ἀσυλίας, πρόσφορον ποιούμενος τὴν ζήτησιν, συμβιβάσει, τὴν ἀρμόδιον ἂν εὐροὶ πρὸς τὰ συμπίπτοντα τῶν πραγμάτων ἀπόφασιν· καὶ συντηρήσει μὲν τὴν ἀσυλίαν, ἐν αἷς ὑποθέσει κεκατόνισται, παρόφεται δὲ ταύτην, ἐνθα μὴ δίκαιον εἶναι τόπον ἀσυλίας. Ἐπεὶ δὲ πολυσχιδῆς καθίσταται τις ὁ τῆς μισοφονίας τρόπος (ἢ γὰρ ἐκουσίως καὶ ἀπὸ προνοίας καὶ παρασκευῆς ἀμαρτάνει τις, ὡς ὁ εὐτρεπίζων ξίφος εἰς τὸ φονεῦσαι ἀνθρώπον· ἢ ἀπὸ θυμοῦ, ὡς ἐν ἐφόδῳ, ὅτε σκοπεῖται καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπιφερόμενον ὄπλον καὶ ἡ ἐγχείρησις· ἢ κατὰ τύχην, ὡς ἐν κυνηγεσίῳ ρίψας μὲν κατὰ θηρὸς τὸ βέλος, ἀνθρώπον δὲ ἀναρῆσας ἐξ ἀγνοίας· ἢ ἐν μάχῃ μετὰ χειρὸς πλήξας, ἢ ἀπὸ μέθης· τινὰ φονεύσας, ὅστις καὶ ἐπὶ πενταετίαν ἐξορίζεται), πρὸς τὰς τοιαύτας διαιρέσεις καὶ τὰς κατὰ μέρος αἰτίας ἔχοντες σαφῶς καὶ κατὰ τὸ προσήκον καὶ τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἀπόφασιν. Καὶ ὁ μὲν κατὰ ἀγνοίαν φονεύων οὐτε τὸν κατὰ τῶν ἀνδροφόνων δέδοικε νόμον οὐτε ἀσυλίας χρῆζει· ὥσπερ καὶ ὁ ἀπὸ τρυφῆς ἀνελών, καὶ ὁ μὴ ἐσχικῶς γνώμην τοῦ φονεῦσαι ἐὰν φονεύσῃ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις περιίσταται· ἐκεῖνο δὲ ἐστὶ τὸ πολυθρόλλητον ζήτημα τὸ περὶ τοῦ ἐκουσίου καὶ ἐκ προαιρέσεως καὶ προθέσεως φόνου. Τούτου γὰρ τὸν ἐκουσίον φόνον οὐτε ἡ Μωσαίως νομοθεσία συγχωρεῖσθαι ἀξιοί οὐτε ἡ Ῥωμαϊκῆ ἢ παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀποδεχθεῖσα, οὐτε τις εὐσεβῆς λογισμὸς ἀνέχεται τὸν κατὰ τοσοῦτον ἀδικήσαντα, ἵνα καὶ ξίφος εὐτρεπίση καὶ διαμελετήσῃ τὸν τοῦ πλησίον θάνατον καὶ τοῦτον τελείῃ, χρῆσασθαι τῇ ἐκ τοῦ ἱεροῦ βοηθείᾳ. Οὐκ ἐστὶ τοῦτο, οὐκ ἐστὶ τῶν εὐσεβῶς διανοουμένων· ἀλλὰ δυνατὸν, ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς νόμους τηρηθῆναι καὶ φυλαχθῆναι τὸ τῆς Ἐκκλησίας προνόμιον. Ἦντινα γὰρ ἂν ἀνθρώπου ἐκ τῆς θείας Προνοίας ἐγκαταλειφθεὶς ἀνθρώπου διαμελετήσῃ θάνατον καὶ τοῦτον ἀπαρτίσει, καὶ ἀφανῆς καὶ ἀνέγκλητος γένηται ὁ παρ' αὐτοῦ καταρτισθεὶς φόνος, εἰς ἑαυτὸν δὲ γενόμενος μετρήσει τὸ μέγεθος τοῦ τολμηθέντος πτώματος καὶ πρὸς ἐξαγόρευσιν ὁρμήσει, λογίζεται δὴ πού, ποίῳ τρόπῳ ταύτην ἀσφαλῶς ποιήσεται· καὶ λογιζόμενος εὐρίσκει πάντως, ὅτι τοῦ ἐρευνημένου ἀφανοῦς θανάτου παρ' αὐτοῦ ἐξαγγελλομένου φωρᾶται, καὶ φωραθεὶς ὡς ἀνδροφόνος ἐκ τοῦ νόμου καὶ τοῦ προσφόρου ἄρχοντος ἢ συλλαμβάνεται ἢ ... (11). Καὶ διὰ ταῦτα εἰς τὸ ἱερὸν εἰσερχόμενος καὶ τῷ ἱερῷ προσερχόμενος, καὶ πανταχόθεν ἔχων τὸ ἀσφαλῆς ποιεῖται τὴν ἐξαγόρευσιν, τυχὸν οἴῳ τρόπῳ καὶ οἴῳ μηχανῇ τὴν τοῦ φονευθέντος κατήρτισεν ἀγνοουμένην σφαγὴν, καὶ ἐπιτυχάνει τῆς ἀφέσεως. Αὕτη γὰρ καὶ ἐστὶν ἀληθῶς καὶ λέγεται ἐξομολόγησις, ἢ τοῦ κεκρυμμένου παραπτώματος ἀυθαίρετος δήλωσις. Ἡ δὲ περὶ τῆς φανεράς καὶ προδήλου πράξεως καὶ μισοφονίας συγκατάθεσις πῶς καὶ λεχθήσεται ὁλως ἐξομολόγησις; Ἐκ τοῦ τοιοῦτου οὖν συνάγεται καὶ τηρεῖται καὶ ἡ τοῦ νόμου ἀπόφασιν; καὶ ἡ τοῦ ἱεροῦ ἀσφάλεια. Εἰ δὲ αὕτη [μὴ] (12) οὕτω διορισθεῖη, μάχεται πάντως

(11) Desunt nonnulla.

(12) Negatio desideratur in editione Leunclavii: recte eam addidit Rhallis.

sitionem convenientem instituens, inter se conciliaverit, eum sententiam ad res coincidentes aptam iuventurum, et ipsum quidem asyli jus in his causis quæ canonibus definitæ sunt, conservabit: at in aliis idem negliget, ubi non justum nec æquum fuerit, asyli locum concedi. Et quoniam multis ac variis modis homicidium committitur (aut enim sponte sua quispiam, et consulto dataque opera instructus peccat, ut is, qui gladium necandi hominis causa apparat; aut ex iracundia, velut in impetu quodam, ubi considerantur et arma quæ gestabat, et ipse conatus; aut fortuito, ut in venatu, si telum in feram conjecerit, et hominem ignoranter occiderit; aut in rixa, si manu percusserit, vel ex temulentia quem necaverit, qui quidem ad quinquennium relegatur), secundum hujusmodi divisiones, et expositas particulatim causas, etiam manifesto planeque convenienti ratione, legis sententiam habemus. Et is quidem, qui cædem ignoranter admittit; nec latam in homicidas legem metuit, nec asylo indiget: quemadmodum et is, qui per ludum ac jocum necaverit, et qui animum occidendi non habuit, si occiderit. Et hæc quidem in his consistunt. Illa vero pervulgata quæstio est, de homicidio, quod sponte committitur et ex animi arbitratu atque proposito. Nam cædem illam spontaneam nec Mosaica lex concedi vult, nec Romana, sanctis a Patribus approbata; pius denique ferre nequit animus, ut qui tam injustus fuit, ut etiam gladium præpararet, ac proximi sui mortem meditaretur, eamque perficeret, auxilio et ope templi fruatur. Non est hoc, non est animorum ple cogitantium: sed fieri potest, ceu dictum est, ut et leges observentur, et privilegium Ecclesiæ salvum sit. Quippe cum homo desertus a divina Providentia, cædem hominis animo conceperit, eamque perfecit, atque illa cædes ab eo commissa, cognitionem et accusationem hominum effugerit, ipse vero ductus intra se, lapsus sui magnitudinem perpenderit, et ad confessionem ejus sese contulerit: sane secum ipse cogitat, quonam pacto possit eam tuto instituire, idque cogitans, omnino futurum intelligit, ut si cædem incognitam, quæ investigatur, enuntiet, deprehendatur: ac deprehensus, velut homicida legis auctoritate, magistratusque competentis, aut comprehendatur, aut eam ipsam ob causam templum ingrediens, et ad sacerdotem accedens, atque undecunque securitati suæ consulens, confessionem instituat; verbi gratia, quo pacto, et quam arte ignotam occisi cædem commiserit, ac veniam impetret. Hæc enim et est reapse, et dicitur confessio, delicti scilicet occulti spontanea enuntiatio. Certi vero manifestique facti, et cædis depositio, quonam plane pacto confessio nuncupabitur? Ex hoc ergo tam colligitur, quam conservatur, ut legis sententia, sic etiam templi securitas. Quæ quidem si definita in hunc modum non fuerit, omnino secum ipse pugnat qui leges congressit atque promulgavit Justinianus: cum

edicto sanxerit, ne homicidis locus asyli pateat; nihilque minus voluerit, ut homicidæ in condito abs se templo jus asyli haberent.

X.

De his, qui sponte cædes committunt, lex altera, recipiens quidem eos ex commiseratione, præter sententiam prioris; verum exsilio perpetuo, bonorumque amissione, multans.

Hæc jam sancire decrevimus, prioris quidem legis severitatem cum benigniore decretorum ecclesiasticorum censura commutantes, dissolutionem vero licentiamque delinquentium, quæ illam ipsam ob causam facilem imitationem habet, non pœnarum sicut taxat vinculo sanantes, verum etiam patrimonii prope totius ademptione, quod homicida possidet; ipsis quidem homicidis, de salute reipublicæ vero, ne quis simili quodam fervore rapiatur, utili consilio prospicientes, ut utraque ratione tum jus ipsum salvum sit, tum ecclesiarum eximium sacramque privilegium conservetur, adeoque, cautionibus amborum, imitationis frequentia coerceatur.

1. Quod igitur attinet vitæ rationem, quam agere homicida debet, ita ordinari hæc jubemus, uti canones accurate statuunt. Nos autem hac eum consuetudine perpetuo damnatum exsilio pellimus eo loco quo piacularis illius cædis facinus admissum fuit: partim ut hoc exsilio puniatur is qui deliquit, partim ut efficiatur, ne tristitiæ, ac doloris incrementum occisi propinquis accidat, quod utrinque fortassis haud est inutile, ne unquam ejus assiduo conspectu, qui dolorem attulit, et vita defuncti memoria, sponte concitati ad ultionem necessarii, malum malo sanare conentur, et casum homicidii duplicem faciant. Quapropter omnino damnatus illic homicida perpetuum exsulet, nec unquam istic vegetur, aut in ea terra domicilium habeat, quæ oris rictu diducto fratris injuste necati sanguinem excipit. Atque hanc adeo primam secundum illam ecclesiasticam censuram condemnationem ferat.

2. Præterea vero facultatum suarum amissionem sustineat, quæ tamen fisco non addicentur. Nam si uxor sit homicidæ, non dotem illa solum, cum rebus suis omnibus, auferet; verum etiam donationem propter nuptias. Quod si thetetrum quoque promissum ei forte fuerit, aliudve quiddam, etiam illius omnino recuperationem et proprietatem habeat, si liberi nulli existent. Iis vero exstantibus, nuptialium lucrorum usufructum percipiat, observatis in hoc omnibus legum præscriptis: cum interim liberi reliquorum paternorum bonorum in trientem hæredes sint. Ac si quidem homicida motu proprio, vel ipsum in viam revocantium consilio et approbatione, commisso prius scelere deposito, monasticam ad vitam transierit, tertiam bonorum ejus partem monasterium accipiet, reliquo triente uxori et liberis

Α εαυτῷ ὁ τοὺς νόμους ἀθροίσας καὶ γράψας Ἰουστινιανὸς, νομοθετήσας μὲν ἀνδροφόνους μὴ εἶναι ἀσυλλαν, ἐν δὲ τῷ περὶ αὐτοῦ συστάντι ἱερῷ ἀσυλλαν ἔχειν λοιπὸν τοὺς ἀνδροφόνους.

I.

Τοῦ αὐτοῦ δευτέρα νομοθεσία περὶ τῶν ἐκουσίως φονευόντων, δεχομένη μὲν αὐτοὺς κατὰ συμπάθειαν, παρὰ δὴν δυνάμιν τῆς πρώτης, ἀειφυγία δὲ καὶ περιουσίας ἐκπτώσει καταδικάζουσα.

Ταῦτα νομοθετεῖν προηρήμεθα νῦν τὸ μὲν αὐστηρὸν τῆς περὶ ταύτης νομοθεσίας τῆ φιλανθρώπων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἐπιτιμήσει μεταβάλλοντες, τὸ ἀπόλυτον δὲ καὶ ἀνετον τῶν ἐξαμαρτανόντων καὶ διὰ τοῦτο καὶ πρὸς μίμησιν εὐκολον οὐ μόνον τῷ καταδέσμῳ τῶν ἐπιτιμίων ἐξιώμενοι, ἀλλὰ καὶ τῆς προσούσης τῷ φονευτῇ περιουσίας μικροῦ δεῖν ἐκπτώσει· τοῖς μὲν ἀνδροφόνους αὐτοῖς σωτηρίαν, τῷ κοινῷ δὲ τῆς πολιτείας τὸ μὴ πρὸς τὸν ὁμιόν τινα ζῆλον ἔλθειν κατὰ τὸ λυσिताεὺς προμηθοῦμενοι, ὡς ἂν δι' ἀμφοτέρων καὶ τὸ δίκαιον σώζῃται καὶ τὸ τῶν ἐκκλησιῶν μέγα καὶ θεῖον συντηρηῆται προνόμιον, καὶ τὸ πολλὴ τῆς μιμήσεως ἀναστέλλῃται ταῖς τούτων ἀσφαλείαις.

α'. Τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς τοῦ φονεῦς διαγωγῆς καὶ τῆς εἰσέτι βιώσεως, καθὼς ἡ κανονικὴ ἀκριβεία τυπώσει, διοικεῖσθαι κελεύομεν. Ἀειφυγία δὲ αὐτὸν διὰ τῆσδε τῆς νομοθεσίας καταδικάζομεν τοῦ τόπου, καθ' ὃν γέγονεν ἡ πλημμέλεια τοῦ φονικῆς μιάσματος, τοῦτο μὲν κολαζούση τὸν ἀμαρτήσαντα, τοῦτο δὲ μὴ πλεονα τῆς ἀνίας καὶ τοῦ ἀλγήματος αὐξήσιν τοῖς τῷ πεφονευμένῳ διαφέρουσι κατεργαζομένη· ἰσῶς δὲ καὶ ἀμφοτέρων οὐκ ἀσυμφῶως, ὡς ἂν μὴ ποτε τοῦ λελυπηκότος συνεχεῖ ὁράσει καὶ τῆ τοῦ προαποθεθιωκότος μνήμη εἰς αὐθαίρετον ἐκδίκησιν οἱ προσήκοντες αὐτῷ παρορμώμενοι κακῷ τὸ κακὸν ἐξιδάσασθαι πειραθῶσι, καὶ διπλοῦν ἐργάσωνται τὸ πτώμα τῆς μαιφονίας. Ἔστω μὲν οὖν ἀειφυγία πάντως ὁ φονεὺς ἐκεῖθεν καταδικαζόμενος, καὶ μηδέποτε περιουσιῶν ἐκεῖ καὶ αὐλιζόμενος ἐν τῇ γῆ, ἢ ἔχανε τὸ τοῦ ἀδίκως ἀναιρεθέντος ἀδελφοῦ ὑποδέξασθαι αἶμα. Καὶ τοῦτο πρῶτον μετὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτίμησιν τὸ κατάκριμα δεχέσθω.

β'. Πρὸς τούτῳ δὲ καὶ τῆς οἰκείας ἐκπτώσιν ὑφιστάσθω περιουσίας, οὐ τῷ δημοσίῳ προακυρομένης. Εἰ γὰρ ὕπεστι γαμετῆ τῷ φονευτῇ, τὴν τε προῖκα δεῖ καὶ τὰ οἰκεῖα πάντα κομίζεσθαι ταύτην, καὶ εἰ τὴν περὶ τοῦ γάμου δωρεάν· εἰ τύχη δὲ καὶ θεώρητρον ὑποσχεθεῖσα ἢ ἄλλο τι, καὶ τούτου πάντως ἔχειν τὴν ἀνάληψιν, καὶ τὴν κυριότητα, παίδων μὴ ὑπόντων. Εἰ δὲ ὕπαισι παῖδες, τῆς χρήσεως τῶν γαμικῶν κερδῶν ἀπολαύειν αὐτὴν πατρῶν τῶν ἐπὶ τούτοις νομικῶν παρατηρήσεων συντηρουμένων· τῶν δὲ παίδων ἐκ τῆς ἄλλης πατρῶας περιουσίας τῷ τρίτῳ κληροδοτουμένων. Καὶ εἰ μὲν ὁ φονεὺς οἰκειζ προθέσει ἢ τῆ τῶν κανονιζόντων αὐτὸν συμβουλία καὶ δοκιμασίᾳ πρὸς τὸν μοναχικὸν, τὸ πρότερον ἀποσκευαζόμενος μῦθος, μετέλθοι βίον, λαμβάνειν τὸ μοναστῆριον τὸ τρίτον μέρος τῆς αὐτοῦ περιουσίας,

τοῦ λοιποῦ τρίτου μέρους τῆ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις ἂν φυλαττομένου τοῦ τελευτήσαντος εἰς μικρὰν παραμυθίαν τῆς ἑαυτῶν δυσκλήριδος· εἰ δὲ οὐχ ὕπαισι τῶν πεφονευμένων παῖδες, τῆ γυναικὶ καὶ τοῖς ἀνιούσιν ἐξ Ἰσοῦ διατριουμένου τοῦ τοιοῦτου τρίτου· γυναικὸς δὲ τοῦ βίου προαπελούσης, καὶ παίδων ὄντων, τοῦτους προτιμᾶσθαι τῶν ἀνιόντων· εἰ δὲ μήτε παῖδες, μήτε γυνή, μήτε ἀνιόντες εἰσι τῶν ἀναιρουμένων, τοὺς ἄλλους· ἐκ τοῦ νόμου καλουμένους συγγενεῖς καὶ πρὸς τὴν δῆλωσιν μὴ ῥαθυμῆσαντας τοῦ ἀδικήσαντος λαμβάνειν τὸ τρίτον. Εἰ δὲ πρὸς τὸν μοναχικὸν ὁ φονεὺς μὴ μετέλθοι βίον, οὐ τὸ τρίτον, ἀλλὰ τὸ διμοῖρον τῆς ἐλευθέρως αὐτοῦ περιουσίας κατὰ τὴν εἰρημένην διάταξιν τῶν τοῦ πεφονευμένου κληροδοτεῖσθαι μέρει.

γ. Καὶ πρὸς τούτῳ μηδέποτε μηδένα τοιοῦτον ἐγκλήματι ἐαλωκότα ἢ πολιτικὴν ἢ ἄλλην τὴν ὀλιγοῦν ἀρχὴν ἢ πρᾶξιν μεταχειρίζεσθαι, μηδὲ θείας ἀντιγραφῆς ἀξιούμενον. Ἄλλ' εἶναι παντοίως ἀτίμους, οἷς καὶ τὸ ζῆν μόνον φιλανθρωπῶς συγκεχώρηται. Πλὴν τοὺς μὲν περιουσία κακίας μελέτην θεμένους τὴν τοῦ πλησίον σφαγὴν καὶ αὐτὸ τοῦτο προεὔτρεπισαμένους καὶ παρασκευασμένους ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς εἰς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον, πάντως ἀποκείρεσθαι καὶ μοναχοῖς ἐγκαταλέγεσθαι· καὶ οὐ μόνον τὸν ἐπ' αὐτοῖς δοκιμασθέντα χρόνον τῆς μετανοίας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν μοναστηρίῳ διοικονομεῖσθαι. Τοὺς δὲ ἄλλως ἐκουσίως μὲν ἀνηρηκότας, προπετεῖα δὲ καὶ συναρπαγῆ ἀλογίστου θυμοῦ, οὐ μελέτη καὶ προπαρασκευῆ καὶ προβουλίαις τὰ τῆς μαιφονείας ἐπιδεικνύμενους, τὴν μὲν ἀειφυγίαν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἄλλους ὑφίστασθαι, οὐ μέντοι γε τὸν μὴ ῥη βίον αἰρεῖσθαι καταναγκάζεσθαι.

δ. Οἱ (13) τόποι δὲ τῆς στρατείας, ἦτοι αἱ ὑπὲρ τοῦ στρατεύειν οἰκονομίαι, πρὸς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ παραπεμπέσθωσαν. Εἰ δὲ μὴ ἔχει ὁ φονεὺς κληρονόμους, ἕτεροι τοὺς τῆς στρατείας τόπους λαμβάνοντες καὶ εἰς τὴν στρατείαν ὑπηρετήσουσιν.

I A.

Νεαρά τοῦ βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου περὶ τῶν ἀδιαθέτως τελευτώντων χωρὶς παίδων, ὥστε μὴ τὸ πᾶν τῆς περιουσίας τοῖς ἐκ νόμων καλουμένοις συγγενεῖσι τυχόν, ἢ καὶ τούτων μὴ προσόντων τῶν δημοσίων προσκυροῦσθαι, ἀλλὰ τούτοις μὲν τὸ διμοῖρον, τὸ δὲ τρίτον τῶν θεῶν ἀφοσιοῦσθαι· ὧν συνεισάγονται καὶ οἱ δοῦλοι, ἀξιούμενοι ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἐλευθερίας (14).

Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πόλεις συστησάμενων, καὶ νόμους καθ' οὓς προσήκει διαζῆν ὀρισσάμενων, ὅτι τοῖς τῶν ἀποικομένων συγγενέσιν, ἔσθ' ὅτε καὶ μηδὲν εἰς ὄνησιν αὐτοῖς περιούσιον εἰσενεγκάμενοις καὶ τοῖς ἐνθένδε ἀπιούσι παρασχεῖν δυναμένοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσιν, οἷς δὴ τάχα ὁ ἐκδοὺς οὐδ'

(13) Hæc quæ sequuntur unde Leunclavius JGR. sumpserit nondum enucleavi. Ipse notat : « Hæc de veteri libro exscripsimus, in aliis ommissa. » Interim cf. Harm. ed. Heimb. pag. 753 not. 14, et Nov. XVIII

interfecti, ad exiguum calamitatis eorum solatium, reservato. Quod si nulli sint interfecto liberi, pars hæc tertia bonorum uxori et ascendentibus ex æquo dividetur. Uxore vero jam ante vita defuncta, liberis exstantibus, ascendentibus illi præferantur. Quod si nec liberi, nec uxor, nec parentes interempto superstites sint, cognati cæteri, qui ex lege vocantur ad successionem, nec in detegendo cædis auctore negligentes fuerunt, trientem bonorum ejus capiant. Si vero monasticam vitam homicida non fuerit amplexus, non triens, sed bes puræ ipsius substantiæ, secundum indicatam constitutionem, parti ejus qui occisus est tribuatur.

B

3. Præterea nullus unquam hujusmodi criminis convictus vel civilem vel alium quemcumque magistratum actumve gerat et obeat, nequidem si sacrum rescriptum impetraverit, sed infames omnino sint, veluti quibus vita duntaxat benigne condonata fuerit. Ii tamen, qui ex abundantia quadam malitiæ proximi cædem animo meditato perpetrarunt, et in hoc ipsum instructi, paratiq; adeo fuerunt in necem fratris, ipso cum animæ suæ detrimento atque pernicie, citra exceptionem tondeantur, et monachorum cœtibus aggregentur, neque tantum ad tempus poenitentiae præstitutum, verum et per omnem vitam suam in monasterio gubernentur. At vero qui aliter cædem admiserunt, sponte quidem illi, sed temeritate quadam, et iracundiæ ratione carentis obreptione, quique non meditati, non prius instructi, non deliberationibus ante habitis homicidium perpetrarunt, perpetuo quidem exsilio præter alia subjicientur, solitariam tamen vitam non cogentur amplecti.

4. Loca vero militiæ sive militiæ nomine constitutæ administrationes, ad hæredes ejus transmittuntur. Sin hæredibus homicida caret, alii loca militiæ ipsius accipientes, etiam militiæ munera præstabunt.

XI.

Novella imperatoris domini Constantini Porphyrogeniti, de his qui intestati sine liberis vita funguntur, ne totalitas bonorum his qui ex lege vocati sunt cognati eveniens, vel, cum isti desunt, publico ærario attribuat, sed ut his quidem duæ partes, tertia vero Deo consecretur : in quo comprehenduntur etiam servi, libertate per præsentem novellam donati.

Sæpius admiratus sum urbium conditores, et legum juxta quas vivere convenit institutores, quod vita functorum cognatis, cum aliquoties nihil ad utilitatem illis viventibus contulerint, neque illis cum hinc abierunt præbere possint, præsertim regibus, quibus forte vita functus non in ultimis volun-

c. 2 infra. Spuria crediderim, nisi Mich. Attalensis Epitome quasi confirmata sint. ZACH. & LINGENTHAL.

(14) Ex C. Gust. Ern. Heimbach. *Anecdotis*, ed. Witte. Lipsiæ 1858. In-4. Latine vertimus. EDIT.

taibus obsequiosus fuit, his nempe, si quis intestatus mortuus fuerit, bonorum hæreditatem tanquam multum de illo bene meritis attribuerint, Deo autem omnium Creatori et regi, a quo oritur quidquid optimi inter homines est, qui nobis omnia largitus est, ita ut, quod omnino mentem superat, cohæredes Christi, et ipsius hæredes per Christum nos instituerit, ne minimam quidem partem contulerint, tanquam exhæredem illum per oblivionem amoventes. Sed homines quidem, si oportet eos qui suum Factorem non reverentur ita vocare, de his talia decrevisse si stultum et insipiens est, verum non extraneum et inopinatum erit semel ab officio aberrantes ad consequentem principio exitum properare. Homines autem, quibus in cælis est conversatio (ut dicit divinus Apostolus,) et hæreditas pollicetur cælorum regnum, Christi amici, et fratres, et (o Domini benignitatis immensitatem!) cohæredes qui sint et vocentur digni habiti, quam dementiæ, quantamque insanix notam incurrunt, si tantorum bonorum participes, quasi nullo fruentes, illum qui nos inter fratres annumerat et cohæredes efficit, non minori in parte successionis cognatis evenientis lege decernimus exhæredem fieri? Quod est absurdum merito, quemdam esse in brutis futuri sensum et providentiam, nos vero ratione ornatos tantum presenti vitæ incumbere et adhærere, ut non in alienis (id nempe facillimum omnibus est) futuri parvam saltem ob nos ipsos et eos qui inopinate moriuntur exhibere providentiam, sed, ut jam diximus, præterituro et mox destruendo regi hæreditatem assignare, ei autem qui æternum regnat, et ad quem vadit mortuus vitæ terrestri rationem redditurus, nihil ejus bonorum a legum potestate consecrari:

τῆς ἐπιγείου λόγον ὑφέξων ζωῆς, μηδὲν τῆς αὐτοῦ περιουσίας ἐκ νομικῆς ἀφαιρῆσαι κυριότητος.

4. Quamobrem congruentem circa id regulam a nostris antecessoribus nescio quo modo neglectam, instituendam arbitrati sumus, ut præsentis vitæ et posteris utilitas ab illa conferatur, et iis qui e tumultu vitæ migraverunt antequam de superstitibus rebus ut voluntas eorum tulerit disposuerint, iis igitur præparetur requies de qua inter homines degentes audierant, ceu quoddam tutamen omnium civium societati hancce legem et communem directionem statuentes, per quam decernimus, his quæ ab antecessoribus nostris, de hæreditate bonorum eorum qui intestati decesserunt, præceperint immotis manentibus, illud solum quod nondum hactenus a lege mandatum cognovimus jubentes, tertiam successionis derelictæ partem ab eo qui absque ultima voluntate decessit, sive assignetur successio his qui ab intestato ad hæreditatem vocantur, sive cognatis absentibus ærario publico defertatur, duabus partibus vel cognatis vel ærario publico reservatis, ut diximus, tertiam partem Deo universorum et regi ob ipsius animam defuncti donari: cui scilicet parti annumerabitur æstimatio ærarium qui de more invenientur, et isti liberi

ἐν ἐσχάταις ἡν ὑπηρεσίαις ἐναρθῆμιος, ὅτι δὴ τοῦτοιο ἀδιαθέτου τινὸς τελευτήσαντος τὸν κληρὸν τῆς περιουσίας ὡς δὴ τι μέγα προσεχαρισμένοις ἐχαρίσαντο, Θεῷ δὲ τῷ πάντων πλάστῃ καὶ βασιλεῖ, παρ' οὗ πᾶν ὁ τι κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις, τῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζομένῳ, ὥστε καὶ, ὃ πάντα νοῦν ὑπεραίρει, συγκληρονόμους Χριστοῦ, κληρονόμους δ' αὐτοῦ ἐνστήσασθαι διὰ Χριστοῦ, οὐδὲ τὸ πολλοστὸν γούν ἀπονενεμήκασι μέρος, ὡς περ ἀπόκληρον αὐτὸν δι' ἀμνημοσύνης ἀφέμενοι. Ἄλλὰ τὸ μὲν ἀνθρώπους, εἴ γε δεῖ τοὺς μὴ τὸν ἑαυτῶν ἐπεγνώκωτας ποιητῆν τοῦτο εἰπεῖν, περὶ τούτων οὕτως ἐκθέσθαι, εἴ καὶ μωμητὸν καὶ ἀλόγιστον, ἀλλὰ καινὸν οὐδὲν οὐδ' ἀδόκητον, ἀπαξ ἀποσφαλέντας τοῦ καθήκοντος πρὸς τὸ τῆ ἀρχῆ ἀκόλουθον ἐπισπεύδειν κατάλυμα. Ἄνθρωποι δὲ, οἳς ἐστὶν ἐν οὐρανοῖς (ἢ φησὶν ὁ θεὸς Ἄποστολος) τὸ πολίτευμα καὶ κληρὸς ἡ τῶν οὐρανῶν ἐπήγγελται βασιλεία, οἱ Χριστοῦ φίλοι καὶ ἀδελφοὶ καὶ (ὡ δεσπότου φιλανθρωπίας ὑπερβολῆς) συγκληρονόμοι εἶναι τε καὶ λογίζεσθαι ἱξιωμένοι, τίνα μὲν ἀνοίας, ποίαν δὲ ἀλογίας ὑπερβολὴν ὑπολείπονται, εἰ τοσούτων τετυχηκότες, ὡς οὐδενὸς ἀπολελευκότες τῷ εἰς ἀδελφούς ἡμᾶς ἀναγράφαντι καὶ συγκληρονόμοις τελέσαντι μηδὲ τὴν ἐλάττονα γε μοῖραν τῆς προχωρούσης τοῖς συγγενέσι νομοθετοῦμεν ἀποκληροῦν; ὡς ἐστὶν ἀτοπον ἐπιεικῶς, εἶναι μὲν τίνα παρὰ ἀλόγοις τοῦ μέλλοντος ἀσθησῖν τε καὶ πρόνοιαν, ἡμᾶς δὲ λόγῳ τετιμημένους τοσούτον τῆ παρούσης προσετηκέναι καὶ προστηλῶσθαι ζωῆ, ὡς μηδ' ἐν τοῖς ἄλλοτριῶσι (τοῦτο δὴ τὸ ῥᾶστον ἅπασιν) τοῦ μέλλοντος μικρὰν γούν ὑπὲρ τε ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνεπισκέπτως τελευτώντων) ἐπιδείξασθαι πρόνοιαν, ἀλλ' ὃ καὶ εἰρηκότες ἐφθῆμεν, ἀπολειφθησομένῳ μὲν καὶ ὅσον οὐπω φθαρσησόμενῳ βασιλεῖ καταλιμπάνεσθαι, τῷ δ' αἰωνίως βασιλεύοντι καὶ πρὸς ὃν ἅπασιν ὁ τελευτῶν

α'. Διὰ ταῦτα δὴ τὸν περὶ τούτου προσήκοντα τύπον τοῖς πρὸ ἡμῶν οὐκ οἶδ' ὅπως παρεωραμένον, εἰσγγήσασθαι τε αὐτὸν ἡγησάμεθα δεῖν, καὶ τῷ τε παρόντι βίῳ καὶ τοῖς ἔπειτα δοῦναι τὴν ἐξ αὐτοῦ ὑφέλειαν, καὶ τοῖς ἀθρόον τοῦ βίου μεθισταμένοις πρὶν τι περὶ τῶν προσόντων καὶ ὡς ἡ βούλησις αὐτοῖς διαθέσθαι, καὶ τούτοις δὴ ἄρα τὴν ὡς ἐν ἀνθρώποις ἤκουσαν ἐνοῆσαι παραψυχῆν, οἶδόν τινα κηδεμόνα τῷ παντὶ πολιτεύματι τόνδε τὸν νόμον καὶ κοινὸν ἐφειτῶντες ἐπίτροπον, δι' οὗ θεσπίζομεν, τῶν ὅσα τοῖς πρὸ ἡμῶν ἐπὶ τῆ κληρονομίᾳ τῆς τῶν ἀδιαθέτως τελευτώντων ὄρισται περιουσίας ἀσαλεύτων τηρουμένων, τοῦτο μόνον ὅπερ οὐπω καὶ νῦν ἔγνωμεν θεσμοθετηθὲν προσθέντες, τὸ τρίτον τῆς ἐπιλαχνοῦσης μοίρας τοῦ τελευταίας βουλῆσεως τετελευτηκότος χωρὶς, τοῦτο μὲν τῆς τοῖς ἐξ ἀδιαθέτου καλούμενοι εἰς κληρονομίαν προσποριζομένης, τοῦτο δὲ τῆς τῷ δημοσίῳ συγγενῶν οὐχ ὑπόντων εἰσχομιζομένης, — τοῦ διμοίρου ἢ τοῖς συγγενέσι ἢ τῷ δημοσίῳ τηρουμένου ὡς ἐφημεν, — τὸ τρίτον τῷ πάντων Θεῷ καὶ βασιλεῖ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ τοῦ τελευτῶντος; δωρεῖσθαι ψυχῆς· τοῦτι δηλαδὴ τῷ μέρει συναριθμουμένης καὶ τῆς τῶν ὡς εἰκὸς εὐρισκομένης.

νων οικειῶν διατιμῆσεως, καὶ αὐτῶν ἐλευθερουμένων. **A** Οὐ γὰρ ὅσιον οὐδὲ βασιλικῆς προνοίας, ἀλλ' οὐδ' ἀνθρωπίνης ἀπλῶς γνώμης ἐστὶν ἄξιον, ἐλευσίνως τοῦ ἐκθιοῦντος τῶν ἀνθρωπίνων ἀρπασθέντος, μὴδὲ τῷ τοῦ δεσπότου θανάτῳ τὸν τῆς δουλείας διαβράχῃναι τοῖς δουλωθεῖσι ζυγὸν, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῶν συμφορᾶς καὶ τοὺς κληρονομοῦντας συγγενεῖς τὴν ἑαυτῶν θεραπείαν ἐπιζητεῖν καὶ τὴν βασιλείαν τῷ ταμίῳ προσδοῦς ἐπινοεῖν. Διὸ δὴ πάλιν ἐπαναλαμβάνοντές φάμεν· εἴ τις ἀδιθέτος τελευτήσῃ καὶ παίδων οὐχ ὑπόπτων ἢ οἱ τοῦτου συγγενεῖς ἢ μὴδὲ τούτων ὄντων ὁ δημόσιος καλοῖτο εἰς κληρονομίαν, τῆς συγκεφαλαίουμένης ἐνταῦθεν ἀπάσης ὑποστάσεως τὸ μὲν διμοῖρον τῷ ἐκ νόμων διαδόχῳ, συγγενεῖ τυχόν ἢ δημοσίῳ, τὸ δὲ τρίτον ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ ἀδιαθέτως τελευτήσαντος ἀνεῖσθω Θεῷ, τῆς διατιμῆσεως ἐν **B** βεβαίῳ τῶν ἐλευθερουμένων οικειῶν τῷ συγκληρουμένῳ μέρει τῷ Θεῷ συλλογιζομένης.

β'. Εἰ μέντοι γε ὡς εἰκῆς συμβαίῃ, τῆς προσούσης τῷ ἀποικομένῳ περιουσίας τὸ πλεῖστον ἢ καὶ τὸ πᾶν εἶναι ἐν θεράποισι, καὶ τοῦτοι διορίσαι φιλανθρώπως ἅμα καὶ συμπαθῶς ᾤθημεν δεῖν, ὥστε μὴ τοὺς μὲν τοῦ τῆς δουλείας ἀνεῖσθαι ζυγοῦ, τοὺς δὲ ἐνταλαιπωρεῖσθαι τούτῳ καὶ κατατρώχεσθαι· ἀλλ' ὅσους ὁ χαλεπὸς τε καὶ βραχὺς τῆς δουλείας ἐκάκου τε καὶ κατωδύνα κλοῆς, τούτοις ἅπασιν ὁ παρῶν ἡμῶν ἐλευθερίαν διδοῦς· εὐφραίνεται θεσμός, καὶ τῶν δουλικῶν ἀπάντων θεσμῶν ὁμοίως ἀπίτωσαν ἐλευθεροί.

Οὕτω γὰρ καὶ τοῖς ἐκ νόμου τῷ ἀδιαθέτῳ κληρομένοις τὸ δέον συνορᾶν βουλομένοις οὐκ ἐπιζητήσιον, καὶ τοῖς οἰκέταις καὶ τοῖς ἀποικομένοις σωτήριζ, καὶ Θεῷ τῷ καὶ ἐκ σμικρῶν ἀφορμῶν τὴν σωτηρίαν ἀνθρώποις οἰκονομοῦντι· τὰ ὅσα ἀποπληρώσομεν. Καὶ μηδεὶς πρὸς τὸν παρόντα νόμον τοῦ τελευτῶντος ἢ συγγενῆς ἢ βασιλεὺς ὡς τοῦ καθήκοντος ἀποστερούμενος ἀποδυσπετεῖτω· ἀλλ' ἐν νῷ πᾶς τις βαλὼν καὶ ἰδιώτης καὶ βασιλεὺς, ὡς ἅπασιν ὁ θάνατος ἀνθρώποις ἄδηλον ἐπίσης καὶ φοβερὸν καὶ οὐκ ἐστὶν ὅπως τις περὶ τοῦ τέλους βουλευσῆται ἀσφαλῶς, τόνδε τὸν παρόντα νόμον τῆς ἀπαραιτήτου πορείας ἐκείνης λογιζέσθω ἐφοδιαστήν, καὶ μὴ τὴν ἐτέραν μόνον οὐσίαν χανδὸν ἐπειγέσθω καταπιεῖν· προσενοεῖτω δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸν ἴσως (τὸ τε ἀθρόον τῶν ἀνθρωπίνων) ἢ τοῦ θανάτου θερίσει **D** ἰρεπᾶν καὶ πολλῆς ἐκείσε τῆς βοηθείας δεήσεται, καὶ εἰ μὴ τῆς τοῦ παρόντος νόμου ἀπολαύσειε χάριτος, οὐδὲ τῆς τυχούσης ἐκεῖ ἐπιτεύξεται παρακλήσεως· οὐ γὰρ σμικρὸν εἰς παρηγορίαν τῷ ἐκβεβηκότι ἢ εὐπροσφύετος, ὡς ἂν τις φαίῃ καὶ σμικρὰ αὕτη δωρεὰ τῷ Θεῷ καὶ φιλανθρώπῳ δεσπότῃ, πολυτρόπως τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἐκ σμικρᾶς οἰκονομοῦντι φιλοτιμουμένης προφάσεως. Ταῦτα τῷ παρόντι ἡμῶν πᾶς τις ἐννοεῖτω ἐντυγχάνων θεσπισματι, καὶ τὸν παρόντα νόμον οἶδ' ἂν τινα βοηθὸν καὶ τό γε κρεῖττον εἰπεῖν τῆς ἑαυτοῦ ῥαθυμίας διορθωτὴν, οἷς ἐνδημῶν τῷ βίῳ τὰ τῆς ἐκδημίας οὐ λυσιτελεῖ αὐτῷ· δεχέσθω ἀσμένως, σωτήριον ὡς γε οἰόμεθα τοῖς τελευταίας χωρὶς τελευτῶσι βουλήσεως, καὶ Θεῷ τῷ πάντων βασιλεῖ οὐκ ἀπόδητον, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ

sient. Non enim sanctum est, neque regiae mentis, imo neque humanæ omnino cogitationis dignum, cum miserabiliter defunctus rebus humanis ereptus fuerit, non servis abrupti domini sui morte servitutis jugum, sed ex eorum calamitate vocatos ad hæreditatem cognatos suam utilitatem exquirere, et regiam potestatem thesauro publico vel redditus assignare. Ideo iterum resumentes dicimus: si quis intestatus decesserit, et liberis absentibus, vel ejus cognati, vel nullo illorum existente, ærarium publicum vocentur ad hæreditatem, tota ejus substantia in summam coacta, duæ partes legali successori, cognato nempe vel ærario publico, tertia vero ob salutem ejus qui intestatus decessit Deo attribuat, æstimatione in solido servorum libertate donatorum parti Deo obvenienti assignata.

2. Si ergo, ut verisimile est, evenit, partem substantiæ a defuncto derelictæ majorem vel etiam totalitatem in servis constare, id quoque decernendum benigne simul et compatienter putavimus, non ut alii a servitutis jugo eximantur, alii vero sub illo misere patiantur et crucientur, sed ut quantos durum et grave servitutis jugum torquebat et angebat, his omnibus præsens nostrum decretum libertatem donans gaudeat, et hi cunctis serviis vinculis similiter liberati evadant.

Ita enim et his qui ex lege intestato succedunt, si quod decet considerare volumus, nullum damnium, et servis et vita defunctis salutem, et Deo e parvis principis salutem hominibus disponenti consecrationem simul conferimus. Et nullus de præsentem lege sive defuncti cognatus, sive rex tanquam proprio suo destitutus queratur; sed in animo quicumque reputans, sive privatus sive rex, omnibus mortem hominibus incertam pariter esse ac timendam, et nulli licere ut de sine suo certissime prævideat, præsentem hanc legem tanquam inevitabilis hujus itineris viaticum arbitretur, et ne aliorum solum substantiam largis haustibus haurire festinet; sed recogitet se ipsum pariter (talis est humanarum rerum inconstantia!) mortis falce secandum, et magno sibi illic auxilio opus fore, et nisi hujus præsentis legis gratiam fruatur, nullum se illic obtenturum esse solatium: non enim parum ad levamen confert vita defuncto hæc bonæ voluntatis, ut dicenda est, vel exigua oblatio, Deo benigno nempe Domino, multis modis salutem nostram e parvis occasionibus procuranti, donata. Hæc quicumque præsentem in nostro decreto invenire reputet, et præsentem hanc legem ceu quoddam auxilium, et ut melius dicam, suæ desidæ reparatricem, quisquis in vita degens quæ sui transitus erant non salubriter disposuit, cum gaudio excipiat; tanquam salutarem cam reputamus his qui absque ultima voluntate decesserunt, et Deo universorum regi non despiciendam, sed etiam ipsi civium societati utilissimam, et a nostra quæ ex Deo est

regia potestate Domino universorum regi consecra-
tam.

XII.

*Constantini novella quinta, quæ in sacella recluditur.
De fugis mancipiorum, et de jumentis perditis.*

1. Pro mancipio perduto, et in eadem provincia reperto, solidum unum, millia quatuor dominus præstat. Si vero in ulteriori provincia reperitur, solidos duos, millia quatuor. Quod si duas aut tres provincias peragraverit, et captum fuerit, solidos tres, millia quatuor. Ac prius quidem, quam menses duodecim præterierint, alibi mancipium distrahi non fas est, sed tantisper et servari, et custodiri, adhibita cautione, debet. Si vero duodecim mensibus elapsis, mancipium deperditum a domino suo requisitum non fuerit, liceat ei qui reperit notæque personæ vendere, pro solidis sex, milliis quatuor. Propterea vero tam vili pretio distrahendum erit, quod ejus possessor non sit perpetuus; sed quo l rursus in potestate domini sit, re comperta, totidem solidos præstare, cum quatuor milliis, ac servum suum recipere.

2. Pro jumentis autem perditis, siquidem majora sive grandiora sint, puta pro bobus, et equis, et mulis, quatuor millia dominus præstet, ac jumenta recipiat. In minoribus vero, id est, ovibus et porcis, in dominorum duntaxat arbitrio sit, ut quod volunt, præsentent.

3. At nomine vulnere in capite, vel injuriarum atrocium, vel scortationis, vel adulterii, vel furti, nihil omnino exigatur. Furtiva si reperiantur, dominis salva sunt. Quod si nulli existent domini, fisco inferantur.

4. Constituliter si qui moriantur intestati, et ne sexti quidem gradus cognatos habeant, eorum facultates atque bona fisco inferantur. Sin testamentum quis fecerit, licet nulli cognati et necessarii reperiantur ad indicatum usque gradum; testamenti tamen tabulæ custodiantur.

5. Idem si defunctus decesserit intestatus, et cognati reperiantur, ad illos ipsos bona patrimonii transmittuntur. Quod si neque testatus sit, neque cognatos habeat, qui defunctus est: tunc pars bonorum ejus tertias pro redimendis ipsius peccatis, fratribus Christianis datur: et quod prætere superat, fisco inferitur.

Α πολιτεία λυσιτελέστατον παρά τῆς ἐκ Θεοῦ βασιλείας ἡμῶν Κυρίῳ τῷ ἡμῶν βασιλεύοντι ἀνατιθέμενον.

IB'.

Νεαρά ε' Κωνσταντίνου ἡ ἀποκειμένη ἐν τῇ σακέλλῃ. Περὶ φυγῶν ψυχάρτων καὶ ἀπολωλότων κτηνῶν (15).

α'. Ὑπὲρ ἀπολωλότος ψυχάρτου καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέμῃτι εὐρεθέντος παρέχει ὁ δεσπότης νόμισμα ἐν μιλια (16) τέσσαρα. Εἰ δὲ ὑπερθεματίσαν εὐρεθῆ, νομίσματα δύο μιλια τέσσαρα. Εἰ δὲ δύο ἢ τρία θέματα διεθόν κρατηθῆ, νομίσματα τρία μιλια τέσσαρα. Καὶ πρὸ μὲν τοῦ παρελθεῖν τὸν δωδεκαμηνιαῖον χρόνον μὴ ἐξεῖναι διαπιπράσκειν αὐτὸ ἄλλαχοῦ, ἀλλὰ συντηρεῖν καὶ φυλάττειν ἐν ἀσφαλείᾳ. Εἰ δὲ

Β καὶ τῶν δώδεκα μηνῶν παρελθόντων οὐκ ἀναζητηθῆ τὸ ἀπολωλὸς ψυχάριον παρά τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, τότε ἐξεῖναι τῷ εὐρηκῷ διαπιπράσκειν αὐτὸ εἰς ἔμφανές πρόσωπον ἐπὶ καταβολῇ νομισμάτων ἕξ καὶ μιλίων τεσσάρων. Διὰ τοῦτο δὲ οὕτως εὐώνως διαπιπράσκειν, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν δεσπότην διηνεκῆ, ἀλλὰ πάλιν ἐπ' ἐξουσίας ἔχειν τὸν κύριον αὐτοῦ, ὅταν διαγνῶ, παρέχειν τὰ τοιαῦτα ἕξ νομίσματα μετὰ τῶν τεσσάρων μιλίων, καὶ τὸν ἴδιον ἀπολαμβάνειν οἰκέτην.

β'. Ὑπὲρ δὲ κτηνῶν ἀπολωλότων, ἐπὶ μὲν τοῖς μείζοσι καὶ ἀδροτέροις, οἰνοὶ βουσί, καὶ ἵπποις, καὶ ἡμίνοις, παρέχειν τὸν ἴδιον αὐθέντην μιλια τέσσαρα καὶ λαμβάνειν αὐτά. Ἐπὶ δὲ τοῖς μικροτέροις, τουτέστι προβάτοις καὶ χοίροις, μόνοις κείσθω τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἢ βούλονται παρέχειν.

γ'. Χάριν δὲ τῶν ἐπὶ κεφαλῇ τραυματίων εἴτ' οὖν ἐκτραχωμάτων ἢ πορνείας ἢ μοιχείας ἢ κλοπῆς μὴδ' ὀτιοῦν ἀπατεῖν. Τὰ δὲ κλοπιμαῖα εὐρισκόμενα ἀνασώζεσθαι τοῖς ἰδίοις δεσπότηταις. Δεσποτῶν δὲ μὴ ὄντων, τῷ δημοσίῳ εἰσχομίζεσθαι.

δ'. Ὡσαύτως δὲ καὶ τελευτώντων τινῶν ἀδιαιθέτως, καὶ μὴδὲ συγγενεῖς ἔχόντων ἕκτου βαθμοῦ, τὰ διαφέροντα αὐτοῖς τῷ δημοσίῳ εἰσχομίζεσθαι. Διαθεμένου δὲ, κἂν συγγενεῖς μὴ εὐρίσκονται καὶ ἴδιοι μέχρι τοῦ εἰρημένου βαθμοῦ, φυλάττεσθαι τὰ τῆς διαθήκης.

ε'. Ὡσαύτως δὲ ἀδιαιθέτου τετελευτηκότος καὶ συγγενῶν εὐρισκομένων, πρὸς ἐκείνους τὰ τῆς κτήσεως μεταπέμπεσθαι. Εἰ δὲ μῆτε διάθεοιο μῆτε συγγενεῖς ἔχοι ὁ τετελευτηκῶς, τότε τὸ μὲν τρίτον μέρος τῆς αὐτοῦ κτήσεως δίδεσθαι ὑπὲρ λύτρου τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ τοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς· τὸ δὲ περιττεῦον τῷ δημοσίῳ εἰσχομίζεσθαι.

XIII.

*Imp. Constantini Porphyrogeniti rescriptum de restitutione prædiorum a potentibus comparatorum (17).
Non exstat.*

(15) Novellam ipsam non esse, quivis intelligit: deperditæ Novellæ epitome sit, dubitari potest. Nonnulli capita 4 et 5 ex Novella XII, quæ præcessit, epitomata esse putaverunt: minus recte, cum cap. 4 cum illa nihil commune habeat, et cap. 5 aliud quam illa statuatur. Ad successionem cognatorum usque ad sextum gradum conferas supra Nov. VIII, c. 2. ZACH. & LING.

(16) Hic et infra μιλιάρησια scribendum esse crediderim. Quanquam Leuncl. ad v. μιλια notat: « Μονητæ nomen, quæ et μιλιάρησιο: pars scilicet aurei duodecima, ut Suidas, sive siliquæ (hoc est, κέραια) duas, ut Cedrenus tradit, qui et siliquam aut obolos xi continere. » Id.

(17) Hujus Novellæ mentio fit in Nov. XIV.

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ

EXCERPTA

DE LEGATIONIBUS

Ex Dexippo Atheniensi, Eunapio Sardiano, Petro patricio et magistro, Prisco sophista, Marco Philadelphensi, Menandro protectore, Theophylacto Simocatta,
Post Davidis Hæschelii et Philippi Labbei curas, Bonnæ anno 1828 typis denuo mandata
opera et studio B. G. Niebuhrii C. F.

PRÆFATIO EDITORUM BONNENSIIUM.

Parisinam historicorum Byzantinorum editionem non eo animo ab initio institutam esse ut integrum scriptorum corpus complecteretur, inspectis voluminibus quæ ante editum a Philippo Labbeo protrepticon prodierant, facile apparet. Labbeus autem, tam historiae cognitione quam ingenio iudiciiue sanitate egregie instructus, simul ac sese operi exsequendo dederat, corporis, quod deinceps paulatim crevit, imaginem sibi informavit, ejusque perficiendi animosam spem concepit; qua ductus indicem futuri syntagmatis proposuit; singulis, quæ tunc cognita erant, scriptis in eo locum numerumque assignavit.

Primum in hoc indice volumen, servata serie rerum gestarum, ita componebat, ut ejus fundum faceret eclogas de legationibus a Davide Hæschelio editas; quippe quæ, uno excepto Menandro, ad tempora Justiniano imperante, Procopioque scriptore, antiquiora spectarent: Menandrum autem ab eo propter easdem rationes hoc loco retentum esse arbitror, quæ mihi quoque ne eum inde dimoverem suaserunt: scilicet ut nimia voluminis exilitas vitaretur. Cui potius augendo cum curam adhiberet, factum esse censeo, ut non solum eclogas, quas Photius ex Olympiodoro Candidoque et Theophane conscripsit, subjungeret; verum excerpta quoque Constantiniana de legationibus ex Theophylacto, licet eodem tempore hujus historia integra in eodem typographico prelo subjecta esset; tum vero Hesychie opusculum de originibus Byzantii; denique e Suida collecta quæ ad universam historiam Byzantinam, publicam pariter atque ecclesiasticam, pertinere viderentur. Quibus compositis, subiecit diversissimæ indolis annotationes in eclogas de legationibus: admirandas Henrici Valesii, viri pene singularis, et stolidas Cantocleri: tum ad ea quæ ex Photio descripta sunt, suas ipsius commentationes; prolixiores illas quidem quam satis esset, sed admodum utiles et bonæ frugis plenas: universæ autem collectioni præmisit, quod *Protrepticon* inscripsit, valde festinatum opusculum; quo, præter conspectum operis, de quo superius mentionem feci, catalogus imperatorum patriarcharumque continetur; addito indice ad litterarum ordinem disposito, quo cuncti enumerantur quorum ad hanc historiae partem spectantia scripta, aut saltem eorum memoria exstabat.

Ego vero, cum in eo res esset ut editio Bonnensis eclogas de legationibus exhiberet, quomodo in cæteris, quæ Labbeus iis adjunxit, versarer non parum hæsitavi. Neque enim immemor sum promissionis, qua Weberus sese obstrinxit: nihil prorsus ex his, quæ in editione Parisina continentur, omissum iri: — quod quidem minime obstabat, ne Hesychie opusculum aptiori, imo proprio suo loco reservaretur; ac ne omissis quidem excerptis ex Theophylacto, quarum nulla omnino utilitas est, nisi ut inde variæ lectiones ad crisiem integri operis petantur. De reliquis in utramque partem disputari poterat. Attamen in Suida perlustrando sive Labbeus sive alius, cui hunc laborem demandavit, negligentissime versatus est; ut, si revera quæ ibi ad historiam Byzantinam reposita exstant collecta dare velis, labor adhibendus esset, cui impertiendo hoc quidem tempore neque mihi otium est neque amicis, qui mea causa etiam ingratis suscipere parati sunt. Ex his autem quæ apud Labbeum collecta leguntur non pauca ad ecclesiasticam historiam pertinent: e reliquis quæcumque majoris momenti sunt aut discrete sub alienis et seviris, quorum reliquias cum maxime edimus, nomine afferuntur, aut ad unum ex iis jam diu, præsertim Valesii acuminis, relata sunt, cætera levia fere videntur ac parvi pretii. Quæ cum ita sint, illa, quorum primo loco mentionem feci, prorsus omitto, ne, dum historiam ecclesiasticam attingo, in immensum excreseat opus jam per se nimis amplum: — ea vero quæ Suidam ex aliis Constantinianarum eclogarum titulis sumpsisse apparet, sæpe emendatiora, adjectis non adeo paucis ejusdem generis, subjunxi reliquiis unius-ejusque scriptoris: cætera nunc quidem non exhibeo, non tamen ut illa in perpetuum excludam, sed eo consilio ut, si aliquando otium fuerit Suidæ accurate excutiendi, tunc amplo incremento locupletata omnia simul proponam. — Cantocleri annotationes, quæ versionem Latinam spectant, aliquando errores corrigunt, quos Classenus sustulit; nonnunquam novis illos cumulant; quæ ad Græca referuntur, ple-

rumque cum incredibili ignorantia conjunctam stoliditatem exhibent; cujusmodi flagitia pro mea parte propagare nefas habeo. Aliquando quidem in hoc sterquilinio res non contemnendas invenias; ubi vitia textus Hæscheliani conjiciendo sanata aut certe probabiliter tentata sunt: quæ hominem absurdi ingenii excogitasse nemo sibi persuadebit: verum, cuicumque auctori ista debentur, eorum rationem in scholiis criticis ita habui ut Cantoclaro pro iis honorem exhiberem. — Labbeum equidem minime sperno: sed qui ejus Protrepticon jamdiu oblivioni traditum iterum in hominum notitiam proferet, is gloriæ viri male consulat: adeo manca, persæpe autem errorum plena, sunt quæ de scriptoribus hujus historiæ tradit, ita ut vix illo ævo ferri potuerint, post Fabricium nemo ferat. Imperatorum chronologiam nunc vel pueri e libris ubique obviis petere poterunt, saltem non minus accuratam; de patriarchis, si cui quærere libet, apud Bandurium, cujus synopsis in hoc corpore exhibere non negligemus, pleniora accuratioraque inveniet.

Hæc omittendo emptoribus eo magis consulendum erat quod editio nostra amplis accessionibus aucta est. Etenim ad Dexippum, Eunapium et Menandrum excerpta de sententiis addebam, quæ e palimpsesto Vaticano edidit ill. Maius: tum fragmenta, e Suida fere, aut jam collecta, aut saltem indicata: deinde, ut Fabricius fieri jussit, eclogas e Nonnosio (a); porro panegyricos Anastasii a Procopio et Prisciano dictos; denique indicem, ex instituto quod in Agathia edendo secutus sum, duplicem.

Jam vero quam præclara sint quæ in horum sevirorum reliquiis ad historiæ cognitionem pertinent, norunt lectores Gibboni: neque vero quisquam sani iudicii vir adeo unice Atticis delectabitur ut, verbi gratia, Prisci narrationem de legatione ad Attilam fastidiat. Itaque scriptorum honoris causa, simul autem ornandi operis, cui nomen meum præscripsi, quærebam, si cui illustri in re critica artifice persuadere possem, ut ejus primæ partis recensendæ susciperet officium. Tunc subito menti occurrebat Bekkerus, non minus propter amicitiam qua tenemur, quam propter unicam vim atque celeritatem, quam in recensendis Græcorum libris cum eruditionis ingenique lumine conjunctam exhibet. Ac certe ei laudi qua Politianns locum pictorem ornat, « Plus neminem potuissæ pingere nec melius, » parem omnino in nostro litterarum genere Bekkeri tribuendam esse, nemo, credo, ambiget. Rogavi eum igitur, sed timide; quippe non nescius eum hactenus nonnisi collatis codicibus innixum libros recensendos suscepisse: at in his legationum excerptis codicum subsidium aderat nullum: nam Monacensem ab Hæschelio accuratissime exactiptum esse constat, Vaticani autem variæ lectiones ab ill. Maio prolatae pene absolutum cum illo consensum probant: neque ullus præter hos, sublato ex hominum notitia Schottano, superesse videtur. Sed, quod quidem speraveram, deflexit Bekkerus mea causa de more suo; acceptisque Hæschelianæ Maianæque editionum exemplis, quorum margini conjecturas mihi natas, Valesiique emendationes ascripseram, ipse universis hisce reliquiis emendandis se dedit. Et quod ad illas quidem attinet, Parisiensis editionis exemplar, Maianæque eclogarum de sententiis, plurimis locis correctis, remisit; verum ita ut arbitrio meo relinqueret si quid addere aut mutare vellem. Quo equidem ita usus sum, ut plurimas præsertim Bekkeri emendationes quæ certissimæ viderentur in ordinem sermonis inferrem: adderem etiam subinde quæ iterato examine in mentem mihi venirent: ex his autem quæ a me proposita Bekkeri, cujus auctoritati in sermonis cognitione omnia, mihi nihil fere tribuo, displicuisse videbam, nihil reduxi, præter perquam pauca quæ ex historia dijudicanda essent. Usque adeo autem Bekkeri obsequi mearum partium esse duxi, ut, etiamsi subinde suspicabar scriptorum potius vitia, quorum sermo sæculi sui labe contactus esset, quam scribarum sphaemata tolli, impudens tamen mihi visus essem, si contra quam ille statuisset, deciderem. Ad hoc genus illud pertinet, ut exempla proferam, quod sæpe pro aoristo primo futurum reponit, aut, ubi apud Priscum, Malchum, Menandrum, articulus desideratur, quem certe non minus rationis quam sanæ consuetudinis leges flagitant, eum inserit, vel casus obliquis pronominum ὅς et ὅςτος cum iisdem qui a τοῦδε et τοῦτοῦ formantur, mutat. Chronographiam, quam editio nostra in margine exhibet, ad excerpta de legationibus non levi labore stabiliveram.

His peractis typhothæ opus tradi poterat, nisi exosum versionis Latinæ onus incumberet. Quod cum depellere non liceret, Cantoclaranam, qua pejorem nullam in universo hoc litterarum genere inveniri in vulgus notum est, sine operis dedecore intactam servari non posse apparebat: verum qui se ingrato corrigendi labori daret, inveniebam neminem; nisi Classeno, quanquam continuis occupationibus implicito, pietas, qua me parentis loco colit, persuasisset. In quo negotio quantum tædii exhaustum fuerit, nemo nisi expertus animo concipiet: illud autem molestissimum erat, quod sublatis innumeris vitiis tamen id solum perfici poterat ut a fœdissimis sordibus liberaretur oratio: id minime, ut pulchra fieret, grataque legentibus. Idem Classenus meus complures præclare excogitatas emendationes suppeditavit; singulorum scriptorum reliquiis argumenta addidit, chronographiam excerptis de sententiis ex Eunapio et Menandro; indicesque, in quos utilissimum laborem insumpsit, confecit; ut leviora alia omittam, quæ in hoc volumen contulit. Quæ consideranti apparebit longe operosissimum ejus in eo ornando fuisse laborem.

Superest ut de panegyricis Anastasio dictis, quos postremo loco adjecti, quæ huc pertinent doceam. Oratione Procopii Gazæi (b) reliquis monumentis quæ hic collecta exstant adjungenda, eruditorum gratiam me meruisse certe scio, qui eam semel tantum in Villoisonis anecdotorum collectione editam esse norunt: quotus enim quisque in Germania illam possidet? Mæa opera in illius repetitione non longius processit quam ut subinde codicis lectionem a viro egregio Villoisone immutatam revocarem: versione latina, ar-

(a) Excerpta de sententiis Dexippi, Eunapii et Menandri, eclogas e Nonnosio, fragmenta ex Suida, ut ab instituto nostro aliena, omisimus. Edit. Paris.

(b) Exstat apud nos inter opera ipsius Procopii, tomi LXXXVII parte III, col. 2795. Ib.

gumentoque eam instruxit a me rogatus Franc. Ritterus, Phil. D. qui nuperrime operam suam ad explicandas in hac litterarum universitate disciplinas philologicas proferri statuit. Editoris annotationes quæ ad explicandas res Anastasii tantum conferunt, ut vel ad Latinum Panegyricum interpretandum quodammodo sufficere possint, fere integras repetii: quo consilio honos habetur manibus Villosionis: neque ei aliunde ulla obstat ratio, extinctis dudum et scriptore et bibliopolarum, quorum sumptibus Anecdota edita sunt, negotio. Contra autem minime licere visum est in meæ editionis ornamentum convertere, quæ illi, Maius ad eclogas, aut Endlicher, v. cl., ad pagegyricum Prisciani, quem, diu a philologis expetitum cum in bibliotheca Cæsarea Vindobonensi superesse innotuisset, anno præterito edidit, ita annotavit ut nihil quod addi possit aliis relinqueret. Ipsum grammatici carmen Bobiensibus membranis eruditè et diligenter scriptum, ab editore adeo accurate expressum est, ut vix ullus emendationibus in eo locus sit.

Parisiensis editio circa operarum errores eadem flagitiosa negligentia curata est qua reliquæ post Cantacuzenum, antequam Cangius operis curam in se susciperet; inutiles et fallaci typorum splendore ornatae. Sphalnata hujus generis ope Hoescheliana sustulimus plurima; restituto, ut de minoribus taceam, versu integro qui exciderat; sed de his singulatim monere Bekkerus veluit. Ubiunque igitur ejusmodi mentio invenitur, id propter peculiarem quandam rationem factum est, quæ tamen fortasse non semper apparebit.

Quæ Suidas servavit non attigit Bekkerus; in his quoque nonnulla correxi. Photium dedi, ut a Bekkero editus est; nisi quod in rebus quæ ex historia pendent, varias Labbei, semel autem vel his meas ipsius emendationes receperim: plures fortasse locos tentaturus, nisi mihi constaret Photium in scribendis nominibus sæpe errasse; a quibus corrigendis editori abstinendum est. Versiones, Porti non sæpe, Schotti nunquam correxi.

Ex his cognita editorum opera, vix opus est explicare, quæcunque in scholiis criticis litteris *B.* et *N.* distinguuntur, emendationes esse quæ Bekkerum, neque habeant auctores: Classenum quibus duæ litteræ *Cl.* additæ sunt. Vulgatam (*vulg.*) eam dixi lectionem quæ ab Hoescheliana editione per Parisinam atque Venetam propagata est. Quoties nihil præter illud *vulg.* ad rejectam lectionem ascribitur, hoc significamus: emendationem, sive Bekkerus eam a me invenisset propositam, sive eam concipere, ut sæpe sit, oblitus esse, ita manifestam videri ut ab unoquoque non admodum incurioso aut indocto inveniri deberet. Signa \dagger et \ddagger , antiquo more reducto, apposui quo indicarem locum corruptum, cui medendo probabilem conjecturam viderem nullam, non typhotæ vitio laborare, sed plane ita ab Hoeschelio editum esse. Ac sunt certe plura quam vellem loca etiam in his eclogis, quæ editor a licentia mutandi alienus ut sunt mendosa relinquere cogitur, illud tamen vere prædicare possum hac editione perfectum esse ut utilissimæ, magna ex parte egregiorum scriptorum reliquiæ, quæ antehac in singulis paginis innumera vitiorum multitudine legentes impediebant, jam longè maxima ex parte faciles evaserint atque apertæ ad intelligendum. Cum igitur, quæ hæcenus neglecta jacebant, sine dubio multo pluribus quam antea innotescant, oblata est occasio, præclaris ingeniis haud indigna, ubi vis divina se exercent et bene cœpta longius producat. Ex emendationibus quas receperimus, multæ Hoeschelium habent auctorem, in margine editionis ejus propositæ: quas, sive nobis probarentur sive minus, designavi sigla *H.* Idem Hoeschelium ubi geminum codicem edidit, et Schotti et Bavaricum, quoties hi inter se variant, diversitatem itidem in margine indicavit, præfixa sigla *al.* Has varietates *mg. H.* designavi: pro quo *var. H.* scribere certe præstitisset; verum in re tam levi reprehensionem vix metuo. Gravius est quod aliquando ubi plagulas inspicere domesticis curis impeditus fueram *mg. H.* ponitur, cum tamen conjectura designanda esset.

Scrib. Bonnæ postr. Non. Oct. MDCCCXXIX.

DE HISTORICIS QUORUM RELIQUÆ HIC PRODEUNT.

PUBLIUS HERENNIUS DEXIPPUS (1), Ptolemæi f. (2), Atheniensis, Pago Hermensis, e Cerycum gente (3), summus in civitate honores adeptus est, rex creatus atque archon eponymus; splendideque agonothetæ munere Panathenæis functus; clarus orator atque historiarum scriptor; propter quas fortunæ simul atque industriæ dotes statuæ honore ornatus est, cujus basis cum titulo exstat. Sed longe præclariorem sæculorumque memoria dignum honorem sibi comparavit quo tempore, effusus in Græciam per Propontidis claustra Herulis, captisque Athenis, cives secum in saltus invios ex urbis clade profugos confirmavit; bellique ab iis dux constitutus, advectæ in Atticæ oram Romanæ

A classi, cui Cleodamus præerat, conjunctus, ultionem de Barbaris aliquam sumpsit, tribus millibus ex ipsorum numero per occasionem interfectis (4). Quo facto vir eximius post quingentos annos Athenienses armis desuetos ad rem gloriamque militarem revocavit: Mithridatico enim bello non sua neque sponte arma moverat infelix civitas. Cum igitur de hac Dexippi gloria titulus statuæ sileat, creditum est prius positam esse quam illam adipisceretur: cui opinioni facile accederem, si historia ævi, et quam partim ex libris, partim e vita hauserit, et ut epigramma prædicat, diversa esse posset ab illa omnis ævi, cujus notitiam ex Eunapio et Photio habemus. Ea in primo Claudii Gothici

(1) Nomen integrum exhibet inscr. 380 corp. inscr. græc.

(2) Sic inscriptio: nam Suidas s. v. Δέξιππος, Dexippum patrem illi tribuit.

(3) Vid. Boeckh. ad. Inscr.

(4) Hanc rei gestæ seriem, paululum ab illa diversam, quam Gibbonus nunquam sine honoris præfatione nominandus excogitavit, nunc demum, editis ab ill. Maio excerptis de sententiis constituere licet.

Aug. anno desinebat; Athenarum autem cladem Syncellus, qui hoc Dexippi opus legebat, sub Gallieno contigisse refert: neque si eam cum continuatore Dionis (5), quem Zonaras sequitur, biennio serius accidisse statuamus, ut illo ipso Claudii anno primo 269 acciderit, difficultas expediretur. Ita aut fingendum erit priorem exstitisse editionem, de qua nemo quidquam tradidit, aut concedendum, lævam hominum in honoribus æstimandis mentem eum, quo ad majorum gloriam elatus est, propterea neglexisse, quia, tumultuarie a congregata multitudine collatus, nullum in fastis urbanis locum haberet: librorum famam extulisse, res fortiter gestas silentio transmisisse: — rem, propter ejus ævi pravitatem, plane non incredibilem.

Vitam usque ad Probi principatum perduxit, cum jam sub Valeriano claruisset (6).

Dexippi opera, quæ ad historiam pertinebant, tria legit Photius (7); de quibus singulis agendum est.

I. Τὰ μετὰ Ἀλέξανδρον, libris quatuor comprehensa; ex quibus notissimam satrapiarum divisionem recitat Photius; scriptoremque in universum cum Arriano consentire docet. Ad hanc Macedonicam historiam referenda esse quæ ill. Maius inventa in codicis palimpsesti paginis 81, 82, 100, 101, edidit uno verbo monuisse ad probandum sufficit: siquidem oratio Hyperidis, sive assumpta sive ficta, belli Lamiaci tempus spectat. Dicit fortasse aliquis, a Romana, non dicam Byzantina historia, aliena non debuisset collectioni nostræ inseri: quod quidem factum primum mole exigua horum fragmentorum defendam, quæ per parvum sibi locum postulant; cum tamen vel ideo quod Hyperidis nomen præ se ferunt philologorum notitiam merentur; denique, si aliter facerem reprehensionem non effugissem; cum in editione Romana cæteris quæ e Dexippo supersunt adhærent. Quo enim modo iis, qui eam non vidissent, constare posset me non temere indicasse?

II. Χρονικὴν ἱστορίαν, sive annales (8), quam Photius σύντομον ἱστορικόν vocat, per Olympiadas, archontumque et consulum fastos ab historiæ initii, omissis tamen fabulosis primordiis, usque ad Claudii Gothici annum primum deducti, præcipua circa temporum rationem cura adhibita. Horum duodecimus liber a Stephano ethnicographo citatur (9); ubi Herulorum mentio certissime comprobatur locum de quo agitur non multum ab operis fine abfuisse: constat igitur scriptorem his duodecim chartis omne ævum explicuisse. Ex hisce analibus Syncellum quæcumque e Dexippo habet petiisse arbitror; at Constantiniana excerpta illis prorsus aliena sunt: neque enim prolixas orationes

capere potuisset breviloquens annalium ratio, qui fere singulis libris sæculum comprehendebant; unde Trebellius Pollio (10) Dexippum omnia breviter persecutum esse, scripsit.

III. Has igitur eclogas de legationibus ad Σκυθικά pertinere jam Vossius perspexit (11), eademque earum ratio est quas ex titulo de sententiis edidit ill. Maius. Σκυθικά, de bello Scythico vertere debebam; quoniam illud intelligitur, quod, cœptum sub Decio, usque ad Aureliani pacem duravit. Atque hic quidem leviter circa verba lapsus sum; in eo vereor ne gravius erraverim, quod quæ a p. 22, l. 20, ad p. 26, l. 4, habentur, Dexippo ipsi tribuerem, quasi orationem ad cives suos habitam, qui temerario consilio muris egredi et cum hostibus confingere cuperent. Non attenderam ill. Maii opinionem (12), epistolam esse: cui ut aliquid de meo adjiciam, dicam, a magistratu Romano missam videri; imo ab ipso fortasse imperatore, eum se cum copiis nox ad futurum nuntiare (p. 25, l. 17 seqq.) lectanque esse in concione (p. 22, l. 18). De his, si forte aliquando codicis pagina 324 plenius e litura erui potuerit, liquido constabit: ac tunc fortasse expeditur de quo tandem oppido quibusque civibus sermo sit. Nunc in id sententia inclinat ut hæc ad primum Gothorum adventum sub Decio pertinere credam, cujus nomen in oblitterata illa pagina conspicitur; id quod eo confirmari videtur quod de rebus ad Nicopolim Mœsiæ gestis mentio injicitur (p. 25, l. 22, cf. Syncellum p. 705, l. 12). Quod si ita sit, Philippopolitani fuerint oppidani a Barbaris circumsessi. Non tamen silendum est etiam sub Claudio Aug. ad Nicopolim prospere adversus Barbaros pugnatum esse (13); quo tempore, quantum in tanta narrationum perturbatione colligi potest, Thessalonica eorum impetum fortiter sustinuit.

Orationem Dexippi, scribendæque genus, ingenti laude effert Photius, eo usque ut *Thucydidem perspicue loquentem* dicat; quæ mira est viri prudentis a vero aberratio. Nemo enim in eo quidquam præter inanem degeneris ævi rhetorem agnosceret, ut mirum sit qui tam puerilia sectetur, inter res arduas positum, magna gessisse.

Quæ de Dexippo exstant testimonia sequentia fere sunt:

INSCRIPTIO IN CORPore Bæckii n. 380.

Κατὰ τὸ ἐπερώτημα τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλής καὶ τῆς βουλῆς τῶν ψν' καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, τὸν ἄρξαντα τὴν τοῦ βασιλέως ἐν Θεσσοθέταις ἀρχὴν, καὶ ἄρξαντα τὴν ἐπόνυμον ἀρχὴν, καὶ πανηγυριαρχήσαντα καὶ ἀγωνοθετήσαντα τῶν μεγάλων Παναθηναίων, οἰκοθεν ἱερέα παναγῆ, Πό-

(5) In eclogis quas ill. Maius edidit: coll. Vat. II, p. 240.

(6) Eunapius vita Porphyrii in f.

(7) Cod. 82.

(8) Eunapius, p. 58, l. 5. Idem, vita Porph., l. 1.

(9) S. v. Ἐλουροί.

(10) Gordian. 2.

(11) De histor. Græc., p. 242.

(12) Præf. ad coll. Vatic. II, p. xxviii.

(13) Trebell. Pollio, Claud. 12.

πλιον Ἐρέννιον Δέξιππον Πτολεμαίου Ἐρμειον τὸν Ἀρήτορα καὶ συγγραφέα, ἀρετῆς ἕνεκα οἱ παῖδες.

Ἄλκῃ καὶ μύθοισι καὶ ἐν βουλαῖσι κρατίστους

Ἄνδρας ἀγακλειτοὺς γείνατο Κεκροπίη.

Ὡν ἓνα καὶ Δέξιππον, ὃ ἱστορίην ἐσαθρήσας

Αἰῶνος δολιχὴν ἀτρεκέως ἔφρασαν.

Καὶ τὰ μὲν αὐτὸς ἐπέιδε, τὰ δ' ἐκ βιβλίων ἀναλέξας

Εὐρατο παντοίην ἱστορίης ἀτραπὸν.

Ἦ μέγα κλεινὸς ἀνὴρ, ὃς νοῦ ἀπο μυρίον ὄμμα

Ἐκτείνας, χρονίους πρήξιας ἐξέμαθεν.

Φῆμη μὲν περίθωτος ἂν Ἑλλάδα, τὴν ὁ νεανθῆς

Αἶνος Δέξιππῳ δῶκεν ἐφ' ἱστορίη.

Τούνεκα δὴ καὶ παῖδες ἀγακλειτὸν γενετῆρα

Μορφήντα λίθον θήσαν ἀμειβόμενοι.

PHOTIUS, cod. 82: Ἀνεγνώσθη Δέξιππου τὰ μετὰ

Ἀλέξανδρον, ἐν λόγοις τέσσαρσιν: Ἀνεγνώσθη

δὲ αὐτοῦ καὶ ἕτερον σύντομον ἱστορικόν, μέγχι

τῆς Κλαυδίου ἐπιτρέχον τὰς κεφαλαῖώδεις πράξεις

Β βασιλείας. Ἀνεγνώσθη δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ Σκυθικά,

ἐν οἷς αἱ Ῥωμαίων αὐτῷ καὶ Σκυθῶν ἀναγρά-

φονται πρὸς ἀλλήλους μάχαι τε καὶ ἀξιόλογοι πρά-

Ξεις. Ἔστι δὲ τὴν φράσιν ἀπείριττός τε καὶ ὄγκω

καὶ ἀξιῶμαι χαιρῶν, καὶ, ὡς ἂν τις εἴποι, ἄλλος μετὰ

τινος σαφηνείας Θουκυδίδης, μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς

Σκυθικαῖς ἱστορίαις.

EUNAPIUS quæ de Chronicis Dexippi docet, quære

infra p. 56. seqq.

IDEM, in Vita Porphyrii, sub finem: Τοῦς χρόνους

(τοῦ Πορφυρίου βίου) ἐς Γαλλικὸν καὶ Κλαυδίον

εἰκάζειν συνέβαινε, Τάκτιόν τε καὶ Αὐρηλιανὸν

καὶ Πρόβον καθ' οὗς ἦν καὶ Δέξιππος ὁ τὴν χρο-

νικὴν ἱστορίαν συγγράψας, ἀνὴρ ἀπάσης παιδείας

τε καὶ δυνάμειος λογικῆς ἀνάπλεως.

EVAGRIUS, Hist. eccl. V, 24: Καὶ Δέξιππῳ δὲ πλεῖ-

στα περὶ τούτων πεπόνθηται, ἀπὸ μυθικῶν ἀρξα-

μένω, καὶ λήξαντι ἐς τὴν Κλαυδίου τοῦ μετὰ Γα-

λλικὸν βασιλείαν ᾧ συναείληπται περὶ ὧν Κάρποι

καὶ ἕτερα βάρβαρα ἔθνη κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Θρά-

κη καὶ Ἰωνίαν διαπολεμοῦντες ἔπραξαν. (Scythica

hic innuere videtur, non Chronicorum partem.)

SJIDAS, s. v. Δέξιππος, Δέξιππου, ὁ Ἐρέννιος,

χρηματίας, Ἀθηναῖος ῥήτωρ, γεγονώς ἐπὶ Βαλε-

ριανοῦ, Γαλλικοῦ, καὶ Κλαυδίου δευτέρου, καὶ Αὐ-

ρηλιανοῦ, τῶν βασιλέων Ῥωμαίων.

THEBELLIIUS POLLIO, in Gallieno, 14: « Gothi Cyzi-

cum et Asiam, deinceps Achaïam omnem, vastaverunt, et ab Atheniensibus, duce Dexippo, scripto: e

ris in illo tempore fecisse quo S. Joannes Chry-
sostomus in exsilium pulsus est, an. Chr. 404 Pho-
tius docet (16). Cui repugnare quidem videntur
eclogæ, in quibus (p. 96, n. 70) de Pulcheriæ Au-
gustæ avaritia sermo est, quæ mulier demum
a. 414, imperium capessivit: minime tamen inde
colligere licet Eunapium continenti narratione expo-
suisse: quin potius illuc degressum esse apparet,
ut referendo quomodo Hierax, æmulo qui vel ipsum
nequitia superaret per Augustæ avaritiam traditus,
pro nece Fravitæ seras pœnas, veruntamen pœnas
dederit, se solaretur. Accedit, quod deinde de
Stilichone loquitur, qui diu ante Pulcheriæ impe-
rium occisus est.

Cum duplicem editionem historiæ Photius vi-
disset, Constantinianæ eclogæ, ut inscriptio docet,
e secunda sumptæ sunt, ubi loci plurimi, in quibus
scriptor rabido adversus Christianos odio effrenate
indulserat, ita recisi essent, ut, Photio iudice, hi-
ntes lacunæ apparerent, et sequentia plurima labo-
rarent obscuritate. Cujus vitii culpam Photius in
Eunapium ipsum confert: conjecturane ductus an
testimonio, non constat. Scriptorem mutilatum
opus ita reliquisset ut in his quæ manebant sensus
laboraret, sane non probabile est. Ac fieri certe
potest, ut non ipse scriptor, sed bibliopola, indocti
amanuensis opera, libros ab iis locis qui vendenti-
bus periculum crearent liberare animum induxerit:
qualia sunt expurgata, quæ vocant, exemplaria,
quæ in regionibus ubi decreta concilii Tridentini
recepta fuerunt non raro occurrunt.

Eunapii vita, ab Hadr. Junio conscripta, in edi-
tione cl. Boissonadi legitur. Insanum hominis in
rem Christianam odium cujus in his quæ ill. Maius
edidit iniquum de magno Theodosio iudicium no-
vum exhibet specimen, deliransque superstitio in
somnia religionis quam sectæ cui addictus erat
asseclæ sibi inxerant, notissima sunt: notum
etiam dictionis genus molestum et salebrosum, de
quo nimis clementer judicat Photius; quem de Eu-
napii historia disserentem jam audiamus (cod. 77).

Ἀνεγνώσθη Εὐναπίου Χρονικῆς ἱστορίας τῆς
μετὰ Δέξιππον, νέας ἐκδόσεως, ἐν βιβλίῳ τεσσα-
ρεσκαίδεκα. Ἀρχεται μὲν τῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς
Κλαυδίου βασιλείας, ἐς δὲ Δέξιππῳ ἡ ἱστορία κατα-
λήγει, ἀποτελεῦσθ δὲ εἰς τὴν Ὀυριῶν καὶ Ἀρκα-
δίου τῶν Θεοδοσίου παίδων βασιλείαν, ἐκείνων τὸν
χρόνον τέλος τῆς ἱστορίας ποιητάμενος, ἐν Ἀρσά-
κιο, μὲν τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἐκκλησίας στόματος Ἰωάν-
νου ἀπελαθέντος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν ὀρόνον ἀνηγ-
μένος ἐράτευεν, ἡ δὲ τοῦ βασιλεύοντος Ἀρκαδίου
γυνὴ κατὰ γαστρός ἔχουσα καὶ ἀμβλώσασα τὸν βίον
ἀπέλιπεν. Οὗτος ὁ Εὐνάπιος Σαρδιανὸς μὲν γένος
ἐστὶ (τὰς γὰρ ἐν Λυδία Σάρδεις ἔσχε πατρίδα).

(14) Teste Photio, et inscriptione eclogarum de
sententiis.

(15) Eunapius, infra, p. 61.

(16) V. infra in testimoniis.

δυσσεβής δὲ τὴν ὀρθοκλαίαν ὧν (τὰ Ἑλλήνων γὰρ ἔτιμα) τοὺς μὲν εὐσεβεῖς τὴν βασιλείαν κοσμήσαντας παντὶ τρόπῳ καὶ ἀνέδην κακίζων διασύρει, καὶ μάλιστα γὰρ τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον, ἐξαίρει δὲ τοὺς δυσσεβεῖς, καὶ τῶν ἄλλων πλέον Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην, καὶ σχεδὸν τι τὸ τῆς ἱστορίας αὐτῷ εἰς τὸ ἐκείνου ἐγκώμιον συντεθὲν ἐξεπονήθη. Ἔστι δὲ καλλιπῆς τὴν φράσιν, εἰ περιέλοι τις αὐτῷ τῶν λόγων τὸ ἀλεκτρονῶδες καὶ ἐλαφωδέστερον, καὶ συωδέστερον καὶ δέκα [I. καὶ δὴ καὶ N.] τοὺς ἱερακῶδεις, καὶ κορακῶδεις, καὶ πιθηκῶδεις, καὶ τὸ ποταμῶδες δάκρυον, καὶ τὰ ὅμοια· τούτοις γὰρ καὶ τὴν ἄλλην τῶν ὀνομάτων περιλυμαίνεται καὶ διανοθεύει εὐγένειαν. Καὶ τροπαῖς μὲν κέχρηται παραδόλως, ὅπερ ὁ τῆς ἱστορίας οὐκ ἐθέλει νόμος, ἀφαιρείται δὲ τὸ λυποῦν ἢ τῆς λείψως ἔμφασις τὰ πολλὰ καὶ ἀσειείτης. Τῇ συνθήκῃ δὲ καὶ τῷ σαφεῖ πρὸς ἱστορίαν καὶ ταῖς περιόδους συμμέτρως καὶ οἰκείως ἔχει. Πλὴν ἐνιαχοῦ δικανικώτερον μᾶλλον ἢ ἱστορικώτερον μεστοὶ καὶ περιβάλλει τὸν λόγον. Νεωτερίζει δ' οὐκ ὀλίγα καὶ περὶ τὰς συντάξεις, πλὴν οὐκ εἰς τὸ ἀχαρι, οὐδ' εἰς τὸ ταῖς μεθόδοις λαβὴν ἐπιδοῦναι.

Αὐτὸ δὲ πραγματείας τὴν αὐτὴν περιεχούσας ἱστορίαν συνεγράφατο, πρώτην καὶ δευτέραν. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πολλὴν κατὰ τῆς καθαρᾶς ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως κατασπείρει βλασφημίαν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἀποσεμνύει δεισιδαιμονίαν, πολλὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων καθαπτόμενος· ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ, ἣν καὶ *Νέαν ἔκδοσιν* ἐπιγράφει, τὴν μὲν πολλὴν ὕβριν καὶ ἀσέλγειαν, ἣν κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐσκέδαζεν, ὑποτέμνεται, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς συγγραφῆς σῶμα συνείρας, *Νέαν ἔκδοσιν*, ὡς ἐφημεν, ἐπιγράφει ἐτι πολλὰ τῆς ἐκείσε λύσεως ὑποφαίνουσας. Ἀμφοῖν δὲ ταῖς ἐκδόσεσιν ἐν παλαιῶς ἐνετύχονεν βιβλίοις, ἰδίως ἐκατέραν ἐν ἐτέρῳ τεύχει καὶ ἐτέρῳ συνταγμένην· ἐξ ὧν αὐτῶν καὶ τὴν διαφορὰν ἀναλεξάμενοι ἐγνωμεν. Συμβαίνει οὖν ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει πολλὰ τῶν χωρίων διὰ τὰς γεγενημένας τῶν ῥητῶν περικοπὰς ἀσαφῶς ἐκκαῖσθαι, καίτοι φροντιστῆς ἐστὶ τοῦ σαφοῦς· ἀλλ' ὅτι τρόπῳ λέγειν οὐκ ἔχω, μὴ καλῶς κατὰ τὰς περικοπὰς ἀρμόσας τοὺς λόγους ἐν τῇ δευτέρῃ ἐκδόσει τὸν νοῦν λυμαίνεται τῶν ἀναγνωσκομένων. Ἐν οἷς καὶ τὸ τέλος.

Petrus, qui a dignitatibus magistri et patricii cognomina hæserunt, Thessaloniciæ natus, a Procopio Illyrius dicitur (17) : non quod natione ad

(17) Goth. I. 3, p. 316, ed. Par.

(18) Ibid. — Menander, infra, p. 429, 19, 20.

(19) Procop. Goth. I. 6, p. 322.

(20) Ibid. I. 7, p. 325.

(21) De magisterio officiorum legendi sunt Joannes Lydus de magistr. II, 10, 25, 26; III, 40, et Valesius ad Amm. Marc. XXVI, 5. Ex diversissimorum negotiorum procuracione, pro nostra opinione ridicule coagmentata, confiatum, complectebatur, ut nostro sermone potius quam Pannonica latinitate utar : *Das Ministerium der auswärtigen Angelegenheiten, die Aemter des Hofmarschalls, Ceremonienmeisters und Generalpostmeisters, und die Direction der Gewerfabriken.*

(22) Patricius a Constantini M. ætate eum lo-

Illyricam gentem pertineret (nam quis illo ævo veteres Illyrios ab aliis gentibus, qui istas regiones incolabant, distinxisset ?) ; sed quia diocesis Macedonia sub dispositione præfecti prætorio per Illyricum erat. Hic causis agendis Constantinopoli occupatus, cum propter singularem eloquentiam persuasionisque vim celebraretur (18), a Justiniano imp. an. 534, legatus ad Amalasuinthum destinatus, quia interim Theodahadus regnum arripuerat, Aulonæ substituit, et anno demum sequente cum imperatoris mandatis Ravennam pervenit : tunc vero, ignavia et timore hominis callide usus, Theodahado persuasit ut se Augusti fidei permitteret, Italiaque universa concederet (19). Quæ cum ipse Constantinopolim renuntiasset, iterum cum Athanasio Ravennam missus est, ut illis agentibus quæ rex Gothus promiserat ad exitum perducerentur : verum is, Mundo interim cum exercitu in Dalmatis cæso, spretis quæ convenissent, violataque legationum sanctitate, illos in custodiam dedit (20), neque prius redeundi facultas concessa est quam a Vitige fere post tres annos, circa finem anni 538. Sed hoc incommodum Petro insigni honore repensatum est, collata dignitate magistri officiorum (21). Postea anno fere 550, jam ad patriciam evectus (22) legatus in Orientem missus est ad inducias cum Chosroe componendas (23), unde tamen re infecta rediit : mox, an. 552 (24), delectus est ut cum Vigilio Papa, qui Chalcedone detinebatur, de negotio trium capitulorum ageret. Vigilius, ubi, quæ tunc acta sunt, narrat, Petrum exconsulem, patricium et magistrum vocat, mox magnificentum virum et referendarium ; qui tunc exconsul dicebatur, erat quem imperator consulatus codicillis ornaverat ; eum postea in Byzantino imperio, rei dignitate paulatim imminuta, consulem et hypatum dixerunt. Decem deinde annis interjectis, an. 562, pacis negotium cum Persis iterum, ac feliciore quidem exitu, suscepit, ignominiosa quidem, sed pro exhaustis imperii viribus necessaria, pace in quinquaginta annos composita (25). Ubi cum a legato Persico super Suania, quam Petrus repetebat, fallaci spe proposita, ad regem Chosroem rejectus esset, anno proximo hunc adit : verum frustra. Ex qua legatione Byzantium reversus, haud multo post obiit (26), 28 fere annis post primam legationem Italicam ; relicto filio Theodoro, qui jam an. 565

cum in aula obtinebat ut Britannorum lingua apposite a *privy Counsellor* diceretur. Hic dignitatis gradus conjungebatur cum eo officio in quo aliquis alias constitutus erat : ac Petrum quidem nostrum usque ad mortem in magisterio permansisse constat.

(23) Procopius Goth. IV, 12, p. 591.

(24) De anno quo nuntii imperatoris cum Vigilio egerunt cl. Gieselerus a me consultus, respondit se plane Mansio assentiri, qui illud an. 551 contigisse statuat, corrigendumque in subscriptione epistolæ encyclicæ censeat : P. C. Basilii XI.

(25) Menander, p. 316 sqq. ed. B.

(26) Ibid. p. 373, 17.

dignitatem patris obtinebat; mox comes largitionum factus atque a. 576, ad Persas missus est (27). Christianum fuisse Petrum dubio caret: quippe qui in legatione Persica ut natalem Christi Domini Epiphaniamque celebraret, substituerit (28), atque cum Vigilio Papa de rebus quæ ad dogmata pertinent egerit.

Hic Petrus inter cœvos incredibili quadam floruit laude et gloria: cujus rei testimonia infra posui. Præter eloquentiam, atque unicam in persuadendo vim, summam in rebus tractandis solertiam, diligentiam iadefessam, legum cognitionem accuratissimam, eruditionem omnigenam, ei tribuunt; tum vero amœnum ingenium, mitemque animum: in quo cum unico cujus verba ad nos pervenerunt obrectatore (29) ita consentit Petri cliens Joannes Lydus, ut hoc certe constet benevolum fuisse, liberumque ab omni arrogantia. Etiam post mortem a Corippo boni cognomine insignitur (30), ut olim Rex Ancus. Quæ tamen virtutes non obstant quominus vere Procopius ei exprobrare potuerit furcissimum fuisse, atque inexplebili divitiarum cupiditate incensum (31): avaritia enim apud Orientis populos, ad servitutem prolapsos, persæpe etiam virorum minime malorum animos invadit: quorum bonitas eo tantum elucet, quod neque crudeliter agunt nummorum causa, neque jus violant: quales sunt fere si qui inter Turcas viri boni dicuntur. In quo genere illustre exemplum erat memoria mea Mohammedes senex, Algeriæ satrapa. Nihil hoc viro mitius, ejusque fide data nihil sanctius: at idem non solum nisi pacem ab eo redemisses, piraticam exercebat; violataque, sine sua culpa, pace, gavisum esse credo; verum etiam quotidie per vesperam aureis numerandis se delectabat. Prædivitem certe fuisse Petrum inde colligimus, quod insula Aconitis, in qua cotis sodinæ exercebantur, integra pro fundo ad eum pertinebat (32). Eadem servitutis miseria viros quamvis bonos immanissima principis jussa pro numinis oraculis exsequi cogit, quasi nihil arbitrio suo relictum sit: itaque asseverare non audeo calumniam esse Procopii narrantis Theodahadum a Petro ad Amalasinthæ necem incitatum esse (33): nisi causa quam affert cur Theodora exitum infelicis reginæ machinata esset tam parum credibilis foret, ut hoc quoque crimen maledictis vesanæ impudentiæ accenseri posse confidam.

Petro Patricio Suidas *τετοπίας* tribuit: unde

(27) Vide Valesium ad p. 319, 8, ed. B.

(28) Ibid. p. 364, 21, seq., qui locus, ab ill. Maio animadversus, Fabricii diligentiam fugerat. Sed nomen Petri ad rem probandam parum efficeret: Joannes enim Lydus vix nomine tenus Christianus fuit; neque eo magis Joannes Stobæus: Jacobum medicum, natione Achivum, paganum religione fuisse, diserte narrat Marcellinus in Chron. sub. a. 462.

(29) Procopius Anecd. 24, p. 70: Πρῶτος ἦν καὶ ὡς ἥμισυ ὑβρίζετον εἰδώς.

(30) Corippus *De laud. Just.* l. 1, 24.

(31) Procop. l. 1.

(32) Hermolaus in Ethnicis Stephani s. v. Ἀχόναι.

A petitec eclogæ in utroque titulo de legationibus existant: quarum prima ad imperium Tiberii, ultima ad res a Juliano, adhuc Cæsare, sub auspiciis Constantii in Gallia gestas pertinet. Quod si ulterius progressus esset, is qui eclogas confecit non magis in Petro quam in cæteris ultimam operis partem neglexisset. Itaque eam finem fecisse ubi Eunapius res plene narrare incipiebat non dubito. Verum in quo tempore historiæ suæ initium constituerit, ea quæstio non æque certe expediri potest: regum tamen liberique populi Romani tempora tractasse non crediderim; cum propter eclogarum ex universo hoc tempore defectum, tum quia non video quid hominem Byzantinum impellere potuerit ad scribenda quæ, ut quisque prolixius aut brevius narrata quæreret, vulgo inveniebantur. Non tamen a Tiberio incepisse, — id quod per se omni careret probabilitate, — sed jam de Augusto, triumviratusque tempore egisse, probant fragmenta quæ in libello Seguieriano de syntaxi inveni (34). Ex his alterum apud Dionem Cassium iisdem prope verbis legitur (35), quod de fr. 4, 5, p. 123, ed. B., collata legat. LII, p. 401 Ursini, observavit Valesius: unde conjectura certa oritur Petrum nihil aliud quam Dionis breviarium confecisse quatenus hujus historia pateret. Jam vero cum continuator Dionis, cujus eclogas ill. Maius in titulo de sententiis invenit, quantum spatia metiri licet, non multum infra Constantinum M. descenderit, non temeraria harriolatione mihi persuasi eam non diversum a Petro esse: ad quam firmendam nonnihil accederet, si exploratum esset imperatorum nomina quibus ista apud Maium pro lemmatis distinguuntur in codice sic posita esse: nam eadem ratione grammaticus ille qui de syntaxi scripsit, Petri opus in partes distinctum invenit: certe non librorum numeris; quos, ut semper alias, posuisset.

Præterea idem Suidas Petro opus *Περὶ πολιτικῆς καταστάσεως* ascribit: quod ill. Maius illos anonymi scriptoris de re publica dialogos esse conjicit, quorum Photius cod. 37 meminit, ipse autem e palimpsesto Vaticano ampla edidit fragmenta *Περὶ πολιτικῆς ἐπιστήμης* inscripta. Equidem inscriptionis diversitatem omittam, neque negabo Petro placere potuisse ut libros sine nomine ederet: attamen vix credibile videtur rem Suidæ comperitam docto curiosoque Photio non innotuisse; aut contra, Suidam silentio transiisse illud opus quo

(33) Anecd. 16, p. 47.

(34) Ea posita sunt infra, col. 673.

(35) Petrus: Ἀπεῖπε τοῖς βουλευταῖς ἐκδημεῖν ἔξω Ἰταλίας. Dio LII, 41, p. 693, 34, ed. R. Καὶ προσάπειπε [l. καὶ πρὸς ἀπειπε] πᾶσι τοῖς βουλευτοῦσι μὴ ἐκδημεῖν ἔξω τῆς Ἰταλίας. Hunc locum adjumento indicis Reimariani indagare potui; is qui aliter fragmento respondet, nisi casu oblatum, haud facile invenietur. Quotus enim quisque adeo indefessus, otioque instructus est, ut quatuor vocabula per tot libros quærere sustineat? cum ne illud quidem constet certum esse Antonii nomen non errore positum pro Antonini. Verbo quidem θεωπεύειν sæpe utitur Dio.

Petrus Lydo teste de magisterio officiorum exposuit (36) : cum id tamen in hominum manibus versaretur decimo sæculo. Etenim manifesto hujus partes sunt quæcunque e Petro magistro exstant inserta Cæremoniali Constantini Porphyrogeni : habent autem eum auctorem non solum capita primi libri 84 et 85, quibus ejus nomen præfixum diserte legitur, verum etiam decem quæ continuo sequuntur, usque ad 95 ; ubi sæpe, v. gr. 86, 87, 95 de Justiniano tanquam imperante cum ista scriberentur, sermo est. Petita autem esse hæc omnia e libro *De officio magistri* sacris inde colligitur quod auctor præcipue id agit, ut doceat quæ partes magistri sint in rebus quas tractat ; magistrorumque nomina ponit, qui in ea dignitate fuerint quo tempore Leonis, avus et nepos, Anastasius et Justinus imperium susceperunt.

Utrum hoc in volumine an alibi Petrus exposuerit quæ cum Chosroe de pace componenda locutus esset (37), pro incomperito relinquo. Sermonis rusticitatem in eo reprehendit Menander, quam se verbis Atticis mutasse ait cum colloquia ista referret : justamque esse reprehensionem ei facile credimus : nam in capitulis quæ in Cæremoniali exstant græcitas ad barbariam, vulgaremque sermonem manifesto inclinata, imo jam in hunc conversam, conspicitur ; neque eclogæ ex historia ab ista labe immunes sunt. At, quæ e libris *Περὶ πολιτικῆς ἐπιστήμης* in luminis oras reduxit Maius, summa elegantia, et pene intemerato Attico sermone scripta sunt. Cum autem Petrus sui ævi hominibus, qui ea fere lingua utebantur quæ nunc apud Græcos obtinet, loqueretur, non veteribus Atticis, sermo ejus, pro grammaticorum sententia vitiosus, non impediēbat quominus, si vis persuadendi ei inesset, hominum mentes oratione flecteret. De qua viri eloquentia, cæterisque dotibus, testimonia quæ hic subjungo loquuntur.

JOANNES LYDUS, *De magistratibus*, II, 25, 26 : Τοῖς δὲ ἱμερομένοις τοὺς ἐφεξῆς μὴ ἀγνοῆσαι μαγίστρον ἄχρις ἡμῶν, ἀρκέσει πρὸς διδασκαλίαν Πέτρος ὁ πάντα μεγαλόφρων, καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας ἀσφαλῆς διδάσκαλος, δι' ὧν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ λεγομένου μαγιστηρίου ἀνεγράφητο. Προῆλθεν οὖν ἡ δύναμις ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχῆς· οὐ μόνον γὰρ τὰς τῶν ἔθνῶν πρεσβείας ὑφ' αὐτῷ τελούσας ὁ μάγιστρος ἔχειν πιστεύεται, τὸν τε δημόσιον δρόμον, καὶ πλήθος ἐμβριθῆς τῶν πάσαι μὲν φρουμενταρίων, νῦν δὲ μαγιστριαῶν, τὴν τε τῶν ὀπλῶν κατασκευὴν καὶ ἐξουσίαν, ἀλλ' ἐτι καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων καὶ διαφερόντως Πέτρος οὗτος, ὁ πολὺς, ὁ μηδὲν ταῖς ἀρεταῖς κατὰ μηδὲν δεύτερος. Διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρουρεῖ τὴν αὐλήν, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλειότητα, ἣν ἐγγὺς ἀπολομένην ἀβελτερίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ, ὅλα σοφὸς καὶ διὰ παντὸς τοῖς βιβλίοις προσανέχων, ἀποκαθίστησι. Τοὺς δὲ νόμους εἰδῶς, εἴπερ τις ἄλλος, οἷς ἐξ ἀπαλῶν ὀνόχων ἀν-

(36) Infra in testimoniis.

ετράφη [i. ἐνετρ. N.] συνηγορῶν τοῖς δεομένοις, ἀρχῶν τε μέγιστος, καὶ ἀξίαν ὄφρῶν τῆς ἐξουσίας ἀνατείνων ἐδείχθη, καὶ δικαστῆς ὄξύς, καὶ τὸ δίκαιον κρίνειν εὐκρινῶς ἐπιστάμενος, κατὰ μηδὲν αὐτὸν ὑπταζούσης τῆς τύχης. Πρῶτος μὲν γὰρ ἐστι καὶ μειλίχιος· ἀλλ' οὐκ εὐχερῆς, οὐδὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἐξω τοῦ νόμου καμπτόμενος· ἀσφαλῆς δὲ ὁμοῦ, καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προσιδόντων· μηδένα καιρὸν ταῖς βῆθυσιν παραχωρῶν· τὴν μὲν νύκτα τοῖς βιβλίοις, τὴν δὲ ἡμέραν τοῖς πράγμασι ἐγχείμενος, μηδὲ αὐτὴν τὴν μέχρι τῆς ἐκ αὐτῆς τῆς οἰκίας ἐν ὁμιλίαις διασυρίζων ἀπλῶς, ζητήμασι δὲ λογικοῖς, καὶ ἀφηγήσει πραγμάτων ἀρχαιοτέρων μετὰ τῶν περὶ ταῦτα σχολαζόντων εἰλούμενος. Καὶ καιρὸς οὐδεὶς αὐτῷ διδαγμάτων ἐστὶν ἀμέριμος· ὡς τοὺς τῶν λόγων ἐξηγητὰς δεδιέναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντυχίαν· πράγμασι γὰρ αὐτοὺς καὶ στροφαῖς περιβάλλει, μετρίως ὑπελέγχων, ὡς λέγοντο μόνον, οὐκ εἰσι δὲ τοιοῦτοι ὁποῖος αὐτοὺς ἡ φήμη διαθρῦλλει, ἐμοὶ δὲ μάλιστα σκοτοδινίας οὐ μικρὰς ἀνέκινει ἡ πρὸς αὐτὸν συνήθεια. Χαίρω γὰρ αὐτῷ, ὅτι καλὸς ἔμα καὶ ἐλεύθερος, καὶ τύφου καὶ κορούζης ἐκτῆς, ἀστείος τε καὶ κοινός· ἀλλ' ἐπιστεῖται μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ μικρὰς, μηδὲν ὧν ἐπίστασθαι δοκῶ προτείνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παντελῶς ἡγνοημένα παρεισάγων· ὥστε με τὰς πασῶν ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετῆν, μηδεμίαν αὐτὸν ἄδατον ἐμῶ, ὡς περ εἰωθεν, ἐπιροίζησαι θεωρίαν.

PROCORIUS, *Goth.* I, 3, in f. : Ὁ βασιλεὺς Πέτρον, Ἰλλυριὸν τὸ γένος, ἐκ Θεσσαλονίκης ὀρμώμενον, ἐς τὴν Ἰταλίαν εὐθύς ἐστειλεν, ἕνα μὲν ὄντα τῶν ἐν Βυζαντίῳ βητόρων, ἄλλως δὲ ξυνετόν τε καὶ πρῶτον καὶ ἐς τὸ πείθειν ἱκανὸν πεφυκότα.

IDEM, *Anedoct.* 24 : Πέτρος τὸν ἅπαντα χρόνον ἤνικα τὴν τοῦ μαγίστρον καλουμένην εἶχεν ἀρχὴν, ἀεὶ καθήμερον αὐτοὺς (τοὺς σχολαρίους) κλοπαῖς· ἀμυθῆτοις ἀπέκναιε. Πρῶτος μὲν γὰρ ἦν, καὶ ὡς ἥκιστα ὑβρίζειν εἰδῶς, κλεπτιστατος δὲ ἀνθρώπων ἅπαντων, καὶ [τ]ρόπου αἰσχροῦ ἀτεχνῶς ἐμπλεως.

SUIDAS s. v. Πέτρος, ὁ βήτωρ, ὁ καὶ μάγιστρος καὶ ἱστορικὸς, πρεσβευτῆς ὡς Χοσρόην σταλείς, ἐμῶν ἐμβριθῆς τε ἦν καὶ ἀνάλωτος ἐν τῷ βήτωρ· ἡμῶν, τῷ καταμαλίσσει φρονήματα βαρβαρικὰ, σκληρὰ τε καὶ ὀγκώδη. Ἐγραψεν ἱστορίας, καὶ περὶ πολιτικῆς καταστάσεως. Quæ signis inclusi Menandri verba sunt, servata in eclogis de sententiis, pag. 429. 19—21. ed. B.)

MENANDER, p. 346, 22. ed. B. : Πέτρος — ἀποχρώντως ἔχων τῆς τε ἄλλης παιδείας, καὶ τῆς τῶν νόμων.

IDEM, p. 368, 1, Chosroes ad Petrum : Οὐδὲ αὐτὸς σε, ὦ Ῥωμαίων πρεσβευτὰ, ὡς περ εἰκὸς ἐν τῷ ταύτῃ φιλοσοφίᾳ τεθραμμένον, ἢ περιεῖναι τοῖς βήμασι μεμάθηκας, μεμφθῆναι — μὴ πείθειν μαθῶν.

IDEM, p. 376. 12. Joannes legatus : Πέτρος, —

(37) Menander, p. 429.

ἐμπειρία λόγων καὶ δεινότητι πειθοῦς — οἷος ἐγγέ- A
νετο παρακρούσασθαι.

ΙΔΕΜ, p. 428, 20 : Τὸ χθαμαλώτερόν πως ἔστιν
ἢ τῶν λόγων — μετέφρασα ἐς τὸ Ἀττικώτερον.

CASSIODORUS, *Variarum* X, 19, nomine *Theodahadi regis* : vir eloquentissimus Petrus legatus serenitatis vestrae, et doctrina summus, et conscientiae claritate præcipuus.

Ibid. X, 22, *eiusdem nomine* : per virum disertissimum Petrum.

Ibid. X, 2, nomine *Gundelinæ reginæ* : veniente viro sapientissimo Petro.

HERMOLAUS, *epitomator Stephani De urbibus*, s. v. Ἀκόναι : Ἀκονίτις — νῆσος διαφέρουσα τῷ πανεφῆμῳ πατρικῶν καὶ τῷ [l. τὰ N.] πάντα σοφιστάτω μογιστῶ Πέτρῳ, κειμένη καταντικρὺ — Χαλκιδόνος. Ἐπικέκληται δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ πρὸς ἀκόνας πεποιημένων λίθων.

CORRIPPUS, *De laudibus Justini*, I, 24, 25.

Successorque boni, redivivaque gloria Petri
Hic Theodorus adest, patria gravitate magister.

Panium, unde PRISCUS, quem alii minus debite Thracem vocant (38), Pauia dicitur, oppidum erat Europæ, unius e sex provinciis diocæses Thraciæ, quæ Chersonesum continebat, atque in Propontidis ora inter Heracleam, olim Perinthum, provinciæ metropolim, et Selymbriam terminabatur (39) : incertis, ubi in mediterranea porrigebatur, sinibus; Aenum, quæque ab illa versus occidentem jacent oppida, ad Rhodopam provinciam pertinuisse compertum est. Panium ipsum in litore (Propontidis) prope Heracleam (Perinthum), itaque inter illam et Rhædestum situm fuisse, Suidas docet (40) : apud geographos veteres, ipsumque Ptolemæum, ejus mentionem frustra quæsi- C

Priscus, teste Suida (41), de historia Byzantina rebusque Attilæ (42) (*Ἱστορίαν Βυζαντικὴν καὶ, [τὰ] κατὰ Ἀττήλας*) octo libros scripsit : quæ verba quæstionem moverunt geminumne an simplex fuerit opus; equidem non dubito unum fuisse. Verum etsi duo fuerint, ad utrumque certe pertinerent eclogæ de legationibus, quorum inscriptionem *historiæ Gothicæ* retinere debui : nemo enim dubitabit eclogarii codicem ita inscriptum fuisse. Suspicio autem, ut Procopianæ historiæ, ita hujus partibus diversos titulos fuisse inditos : aliam inscriptionem fuisse *τὰ κατὰ Ἀττήλας*, aliam *Γοθικὴν*, idque ab imperito homine ad universum opus translatum esse. A quo tempore historiam inceperit Priscus, expediri non potest ; sed nullius rei quæ ante annum 433 gesta sit mentio ex eo affertur. Aspatis, filiorumque eadem, quæ a. 471, Leonis imp. 15,

(38) V. Fabricii, *Bibl. gr.* VII, p. 539.

(39) Cf. Constantinum *De cæremontis*, II, 54, p. 795, ed. R., et Ammian. Marcell. XXVII, 4.

(40) S. v. Πάνιον.

(41) S. v. Πρίσκος.

(42) Vitium in Suidæ et Endocixæ libris κατὰ

patrata est, a Prisco narratam esse, Evagrius docet (43) : unde colligimus, cum Malchus annum 474, Leonis 17, historiæ suæ initium fecerit, Priscum ad eum substitisse. Unde patet quam absurde Suidas cum sub Theodosio Juniore scripsisse tradat.

Longe optimus omnium sequioris ævi historico- rum; ingenio, fide, sapientia, nulli vel optimorum temporum posthabendus; elegans quoque et sermone satis puro usus, laudem atque gloriam cum apud cœvos, tum inter posteros merito adeptus est; cui etiam a Valesio et Gibbono, summis viris, laudari contigit. Rhetor dicitur, at idem sophista (44); unde colligimus non causidicum Constantinopoli egisse, sed oratoriam artem ibi docuisse. Cæterum de ejus vita hoc tantum comperimus : receptum in amicitiam Maximini, viri illo ævo primarii, cum eo ad Attilam, et postea, Marciano imperante, in Arabiam Ægyptumque profectum esse (45). Qui Maximinus cum absque dubio paganus esset (Christianus enim nunquam animum induxisset ut Blemis de sacris in Philarum insula celebrandis concederet, fœderisque tabulam in illo templo figeret), conjectura jam per se valde probabilis, Priscum quoque antiquis sacris addictum fuisse, magis adhuc confirmatur.

Eidem Prisco Suidas præterea tribuit Declamationes et Epistolas.

Testimonia de Prisco :

SUIDAS, s. v. : Πρίσκος Πανίτης, σοφιστής, γεγονώς ἐπὶ τῶν χρόνων Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. Ἐγραψεν Ἱστορίαν Βυζαντικὴν καὶ [ins. τὰ] κατὰ Ἀτταλον [Ἀττήλας] ἐν βιβλίοις; οὐκὼ, μελέτα; τε ρητορικὰς καὶ ἐπιστολάς.

EVAGRIUS, *Hist. eccl.*, I, 17 : Ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ὁ πολὺς τῷ λόγῳ πόλεμος ἐκεκίνητο Ἀττίλα τοῦ τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἐν περιέργῳ καὶ ἐς τὰ μάλιστα λογίως Πρίσκος ὁ ῥήτωρ γράφει, μετὰ πολλῆς τῆς κομψείας διηγούμενος ὅπως τε κατὰ τῶν ἐφῶν καὶ ἑσπερίων ἐπεστράτευε μερῶν, οὐκὼς τε καὶ ὄσας πόλεις ἐλὼν κατήγαγε, καὶ ὄσα πεπραχὸς τῶν ἐντεῦθεν μετέστη.

ΙΔΕΜ, V, 16 : Ἐκ πρεσβείας δὲ τῶν ἑσπερίων Ῥωμαίων Ἀνθέμιος βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἐκπέμπεται, ᾧ Μαρκιανὸς ὁ πρῶν βεβασιλευκῶς τὴν οἰκίαν κατηγγύησε παῖδα. Ἐκπέμπεται δὲ στρατηγὸς κατὰ Γιζερύχου Βασιλίσκος, ὁ τῆς Λέοντος γυναικὸς Βηρίνης ἀδελφὸς, μετὰ στρατεύματος ἀριστίνδην συνειλεγμένου. Ἀπερ ἀκριδέστατα Πρίσκῳ τῷ ῥήτορι πενόνηται ὅπως τε δόλῳ περιελθὼν ὁ Λέων, μισθὸν ὡσπερ ἀποδιδούς τῆς ἐς αὐτὸν προαγωγῆς, ἀναίρει Ἀσπαρα τὴν ἀρχὴν αὐτῷ περιθέντα, παῖδάς τε αὐτοῦ Ἀρθαβούριον καὶ Πατρικιον, ἐν

Ἀτταλον pro Ἀττήλαν jamdiu animadversum & corrigi jussum est.

(43) *Hist. Eccl.* II, 16.

(44) Suidas et Evagrius, infra.

(45) Priscus, infra, cap. 11.

Καίσαρα πεποίητο πρότερον, ἵνα τὴν Ἀσπαρος εὐνοίαν κτήσεται.

MALCHUS, Philadelphiensis, ex illa Philadelphia quæ in Palæstina est, ut recte e nomine viri Syriaco, cum plura ἴτα vocarentur oppida, infert Fabricius, sophistam Constantinopoli egit (46). Ejus historiam, qua Priscam continuavit, ab a. 474, decimo septimo Leonis imp., usque ad mortem Nepotidis (47), qui a. 480 occisus est, septem annorum res totidem libris, quos *Bυζαντιακὰ* inscripsit, persecutam Photius legit: atque intra hoc temporis spatium eclogæ de legationibus, quasque ex aliis titulis Suidas servavit, comprehenduntur: ut certum sit litteratas Constantini Porphyrogeniti operas nihil *ἄπλιος* habuisse. Monet tamen Photius, his libris opus ad terminum quem auctor sibi proposuisset perductum non esse; ipsum innuere plura se additum si vita suppetat. Cum igitur Suidas Malchi historiam usque ad Anastasium deductam esse scribat, non contradicam, si quis sibi persuaserit ultima parte truncatam ad Photium Constantinumque pervenisse; integram ei innotuisse qui paulo post Justinianum imp. lexicon de scriptoribus composuit: quod Suidas compilavit. Edidit certe Malchus mortuo demum Zenone, cujus ignaviam probraque mansuræ infamiae tradidit: ac tanta quidem cum libertate ut etiam sub mlti Anastasii imperio mirandum sit majestatis pœnam evasisse qui talia contra decessorem principis, præsertim qui Augustæ maritus fuerat, auderet. Verum non unicum hoc est sub imperatoribus Byzantinis miranda in scribendo libertatis exemplum, fortasse a contemptu litterarum ortum: nam Tiberius, valde in his versatus, quæcunque edebantur anxie scrutabatur, crudeliterque vindicabat. Magis etiam miramur Eunapium non morte pœnas dedisse pro his quæ quemvis Christianum non minus quam principes læderent. Malchum non maledicentiæ, sed veritati stucuisse cernimus. Difficilior ad expediendum inde oritur quæstio quod Malchus historiam a Constantino M. inchoasse a Suida dicitur: in quod tam disertum testimonium suspicio erroris eo minus cadit quod Photius e primi libri initio constare docet, alios ejusdem auctoris atque argumenti præcessisse. Casus autem efficere non potuit ut pars superstes operis initio ac sine truncati inciperet ubi Priscus substiterat: itaque necesse est aut partem quæ præcederet ab aliquo qui catenam historię conficiebat, cujusmodi plures exstitisse constat, recisam; aut res a Constantino M. usque ad Prisci finem diverso opere comprehensas fuisse.

Ingenio et eloquentia infra Priscum, a Photio quidem, qui enim canonis historię instar esse ait, ultra veritatem laudibus elatus, tamen inter valde bonos historię auctores numerandus est. A Christiana religione non alienum fuisse, Photius per-

(46) Suida, s. v. Μάλχος.

A libet: quod per se parum est; verum id ipsum, ut a Classeno inter confabulationem mihi observatum fuit, plus quam in ullum cadere videtur quæ Pamprepio tam aperte laveat.

Suidas, s. v.: Μάλχος, Βυζάντιος σοφιστής· ἐγράψεν ἱστορίαν ἀπὸ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, καὶ ἔως Ἀναστασίου, ἐν ᾗ τὰ κατὰ Ζήνωνα καὶ Βασιλίσκου, καὶ τὸν ἐμπρησμόν τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης, καὶ τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Αὐγουστείου, καὶ ἄλλα τινὰ διεξέρχεται μάλα σεμνῶς, καὶ τραγωδίας δίκην ἀποθρηνῶν αὐτά.

PHOTIUS, cod. 78: Ἀνεγνώσθη Μάλχου σοφιστοῦ *Βυζαντιακὰ*, ἐν βιβλίοις ἑπτὰ. Ἀρχεται μὲν ἐξ οὗ Λέοντα τὸν βασιλέα ἡ νόσος ἐπέεζε, τοῦτ' ἐστὶ τῆς βασιλείας ἔτος ἑπτακαίδεκάτον παρατέλετο· διέρχεται δὲ τὴν τε Ζήνωνος ἀνάβρῃσιν, καὶ τὴν ὑπερῶριον τῆς βασιλείου δόξης διατριβὴν, καὶ τὴν Βασιλίσκου ἀνάβρῃσιν, καὶ τὴν τῆς ἀλουργίδος ἀπόθεσιν, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ πάλιν κάθοδον Ζήωνος, τὴν τε τοῦ προειρημένου βασιλίσκου διὰ ξίφους ἀναίρεσιν, ἧ; καὶ γυνὴ καὶ τέκνα παρανόμῳ κρίσει ἐκοινώνησαν. Καὶ ὅτι Ἀρμάτος ὁ Ζήνωνα κατάγων τοιαύτης ἀντιμισθίας ἀπώνατο, διὰ Ὀνούλφου δεξάμενος τὴν σφαγὴν. Διαλαμβάνει δὲ καὶ τὴν Θεουδερύχου τοῦ Ὀτριάριου [Tr.] στάσιν, καὶ τὴν Θεουδερύχου τοῦ Μαλαμείρου [Bal.] φιλίαν, καὶ τὸν πρὸς τὸν τοῦ Ὀτριάριου [Tr.] Θεουδερύχου πόλεμον, καὶ τὴν κατὰ Ζήνωνος πάλιν στάσιν, καὶ τὴν Μαρκιανοῦ ἐπανάστασιν, καὶ πρὸ γε τούτου τὴν τῆς πενθερᾶς Βηρίνης ἐπιβουλήν, καὶ τὴν διὰ τοῦτο φυγαδεΐαν τὴν αἰδίον, καὶ τὴν κατὰ Ἰλλου πρότερον ἐπιβουλήν Βηρίνης συσκευασθεΐσαν, καὶ τὴν Ἐπιδάμνου ὑπὸ Θεουδερύχου τοῦ Μαλαμείρου [Bal.] ἐν δόλῳ κατάσχεσιν. Ταῦτα διεξιών διεξείσει καὶ τὰ ἐπὶ Ῥώμῃς, καὶ τέλος τοῦ ἑβδόμου λόγου ποιεῖται τὸν Νέπωτος θάνατον, ὃς ἐκβαλὼν τῆς ἀρχῆς Γλυκέριον τὴν τε Ῥωμαϊκὴν ἰσχὺν περιβάλετο, καὶ εἰς σῆμα κείρας κληρικῶ ἀντὶ βασιλείως ἀρχιερέα κατέστησεν· ὕφ' οὗ καὶ ἐπιβουλευθεὶς ἀνήρηται. Οὗτοι οἱ ἑπτὰ τῆς ἱστορίας λόγοι καὶ προηγουμένοι; ὑποφαίνουσιν αὐτῶ λόγους ἄλλους διαπεπονησθαι — καὶ ἡ ἀπαρχὴ δὲ τῶν ἑπτὰ τοῦ πρώτου λόγου τοῦτο παραδηλοῖ· οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ ἐπομένους, εἰ τὸ ζῆν προσῆν τῶ συγγραφεὶ, ὡς τοῦ ἑβδόμου λόγου τὸ πέρασ ἐνδείκνυσιν.

Ἔστι δ' ὁ συγγραφεὺς Φιλαδελφεὺς, εἰ τις ἄλλος, κατὰ συγγραφὴν ἱστορίας ἀριστος· καθαρὸς, ἀπίριτος, εὐκρινὴς [καὶ εὐκρινὴς? N.], λέξων ταῖς ἀνθρωπότηταις καὶ εὐσήμοις καὶ εἰς ὄγκον τινὰ ἀνηγμέναις χρώμενος· καὶ οὐδὲ αἱ καινοπρεπεῖς αὐτῶ, ὅσαι τὸ ἐμφατικὸν καὶ εὐχητικὸν καὶ μεγαλείον ἔχουσι, παραβλέπονται, ὡς περ..... τὸ..... καὶ τοιαῦτ' ἐνταῦθα· καὶ ὅλως κανὼν ἔστιν ἱστορικῶ λόγου· σοφιστῆς δ' ἦν τὸ ἐπιτετευμα, καὶ ῥητορικῆς εἰς ἄκρον ἐληλακῶς, καὶ τὴν θρησκείαν οὐκ ἐξω τοῦ Χριστιανικῶ ὁράτου.

MENANDER, Euphratæ f., Constantinopolitanus,

(47) Photius, cod. 78.

in juventute legum studio sese dederat : sed quoniam a causidicorum munere animus abhorrebat, ad legnitiam delapsus, in circo factionumque furoribus patrimonium effudit; tandem vero, necessitate ad meliora compulsus, cum a Mauricio imperatore litteratos homines splendidis præmiis ornari videret, se in hoc genere experiri statuit. Itaque historiam Agathiae continuare sibi proposuit : quod ab adventu Cotrigurorum Hunnorum in Thraciam, quos Belisarius repressit, annoque 558 usque ad excessum Tiberii imp., a. 582, perfecit. De rebus anni 575 (48) agebat libro VIII. Protectoris cognomen, quo ab illustri poeta Attico discriminetur, in-

dicat eum cohortibus prætorii imperatoris ascriptum fuisse (49) : quæ tamen illo ævo æque ac scholarii fectam tantummodo exercebant militiam (50). In scribendi genere prorsus simia Agathiae est ; ridendus quoties sententiarum acumine aut verborum elegantia se ostentare cupit : verumtamen in rebus gestis referendis bonus auctor ; circa populorum mores, terrarumque longin quarum situm, et peregrinantium itinera admodum curiosus et fide dignus. Ejusdem Agathiae imitatione, etiam epigrammata componere tentavit. Quæ supra de ejus origine atque juventute dixi, ea omnia ipse in præmiis historiæ tradiderat, quod Suidas servavit.

Excerptorum de legationibus, quæ grammaticis, quibus rei cura a Constantino Porphyrogenito mandata est, *Περὶ πρέσβειων*, non *Περὶ πρεσβειών*, inscribere placuit, rationem explicare, neque alienum erit a præmio hujus voluminis, cujus pars longe maxima ex illis constat : neque otiosum ; cum, nescio quo casu, a nemine, quantum mihi quidem innotuit, plene perspecta sit.

Ista excerpta edidit Hæschelius e duobus codicibus : Schotti, quem nunc nullibi comparere dixi supra ; et Bavarico, quem Boicum vocat, qui in Monacensi bibliotheca regia exstat, a Schweighæusero, v. cl., ad Appianum Polybiumque adhibitus : eorum autem hæc invicem ratio erat, ut Schottanus quidem omnia complecteretur, a Bavarico præfatio, atque illa abessent quæ editor tantum e Schotti codice se dare, in elencho quem post dedicationem posuit, profiteretur. Sunt autem illa non additamentorum loco, ut codiceam Bavaricum librarii desidia tot capitulis mutilatum fuisse credere possis, verum ab his quæ ille habet separata, eodem ordine a libri initio ad ejus finem progrediuntur ; atque hoc inter se differunt quod, quæ in Bavarico exstant, de legationibus ad Romanos missis agunt, quæ ab illo absunt, de iis quas Romani ad Barbaros miserunt. Quapropter codex ille *Περὶ πρέσβειων ἑθνῶν* (vel *ἑθνικῶν*) *πρὸς Ῥωμαίους* inscribitur (51), præfatio autem quæ illa respicit quæ Schotti codex solus præbuit, titulum XXVII, ejusque rubricam *Περὶ πρέσβειων Ῥωμαίων πρὸς ἑθνικῶν* exhibet : atque in elencho, qui ei subjicitur, de severis e quorum libris eclogas de legationibus Hæschelius edidit, omittit Dexippum et Eunapium. Scilicet, ex his nihil in tomum eclogarum de legationibus Romanorum ad gentes illatum erat.

His expositis non opus erit pluribus verbis probare, geminum fuisse eclogarum de legationibus titulum, quorum alter, XXVII e numerorum ordine, integer cum præfatione exstat, alterius præfatio abest, qua amissa ejus numerus ignoratur ; quem tamen aut XXVI aut XXVIII fuisse ratio rei cogit : denique, quæ ex utroque supersunt in Schottano codice conjuncta exstitisse. Jam vero perspicitur qua ratione evenit, ut etiam in Polybianis plurimæ eclogæ ex earum numero quas Ursinus edidit a Bavarico absint (52) : agitur enim ibi de legationibus quas Romani miserant ; idemque, si quis de Dionis Appianique eclogis quæret, inveniat necesse est. Itaque a reprehensione liberatur summus Casaubonus, qui, cum in bibliotheca Thuani primum harum eclogarum tomum exstare scriberet, quo tamen earum quæ e Polybio petita sint non nisi pars contineretur (53), minime errabat. Ac fieri potest ut cum alii Theodosium τὸν μικρόν, Ursinus autem Joannem Constantinopolitanum, hanc collectionem concinnasse tradiderint, illius labori legationes ad Romanos, hujus titulus XXVII in codicibus tributus sit. Vereor tamen ne de Theodosio illo error sit, cum Θεοδοῖος ὁ μικρὸς Græcis Byzantinis Theodosium Minorem imperatorem significet.

Ut omnis in posterum errandi occasio tollatur, utramque collectionem, per singulos auctores divisam, suo inscripto titulo, distinxit.

Itaque non tres, sed quatuor e collectaneis Constantini Porphyrogeniti habemus titulos, postquam ill. Majus, in lucem prolata maxima tituli de sententiis parte, immortalibus suis de re litteraria publicis meritis cumulum adjecit.

(48) Menand, p. 397, 30 in ejus ed. Brissonii.

(49) V. Heineccium s. v. *Protectores*.

(50) Procop. *Anecd.* 24, p. 71.

(51) Schweigh. præf. ad t. II Polybii, p. xvi.

(52) Earum recensum præbet Schweigh. p. xxvii.

(53) Ibid. p. xxii.

DEDICATIO HÆSCHELII.

Nobilissimo amplissimoque viro Joanni Matthæo Wackero, a Wackenfelsa, equiti, S. Cæs. Majest. a consiliis imp. aulicis, domino et patrono in primis honorando, S. P. D. David Hæschelius Aug.

Constantinus Porphyrogenneta, ut a Theodosio proditum invenio, non contentus ex omnibus terrarum orbis partibus libros quosque optimos cura summa conquirere, id etiam operæ publice utilis navari voluit, ut pro rerum discrimine auctorum quorumque scripta in certas classes, quæ LIII fuerunt, tributa congererentur : ut quæ de re, si tempus postularet, exemplorum hypotheses in promptu essent. Illarum prima *Περὶ βασιλέων ἀναγορεύσεως* erat, vicesima septima *Περὶ πρέσβων*. Cæterarum, neque nisi paucarum, præter τὸ ἐπώνυμον scitur nihil, idque ex margine libri legationum calamo exarati, ubi lector argumentum, quod alias aliud attingitur obiter, ζητεῖν jubetur ἐν τῷ περὶ ἐπιθεῶν, ἐν τῷ περὶ κυνηγεσίας, ἐν τῷ περὶ στρατηγημάτων, τῶν στρατῶν, ἐν τῷ περὶ νίκης, περὶ δημηγοριῶν, ἐπιστολῶν, ἐθῶν. Hæc igitur, injuriane temporis sint amissæ, an alicubi serventur, nondum liquet. Ejus vero, quæ de legatis agit, partem Fulvius Ursinus, vir præclarissime de omni antiquitate meritis, magno eruditorum applausu ante annos aliquot quam multos edidit ; partem ex serenissimi Maximiliani, Boiorum ducis, et cl. viri Andræ Schotti bibliotheca, quæ nemini rem publicam juvare cupienti non patet, nos jam evulgamus ; hancque eo nobiliorem, quod eorum historicorum fragmenta suppeditat, quorum nihil fere hactenus præter nomen existit. His corollarium addidimus, eclogas librorum Diodori Siculi amissorum, quas e codice Ludovici Alemanni Florentini doctiss. R. Thomson Anglus mecum amice communicavit. Hæc veterum monumenta, vir amplissime, tibi, tantæ dignitatis tantæque eruditionis, dicare non fuisset ausus, nisi nobiliss. Marcus Velserus, duumvir noster, amicus tuus, me confirmasset ; cujus liberalitati editio hæc debetur. Ac sane jucundam fore horum tibi lectionem arbitramur, cognituro cum alia observatu perquam digna, tum exempla (quæ potior operis pars) ejus muneris, quod singulari fide, cura et prudentia, de gravissimis rebus, qua per Germaniam et Sarmatiam, qua per Italiam, a maximo Cæsare ad summos principes missus, obiisti ; jucundior, quia lingua Græca isthæc prodeunt : cujus is est amor tuus, ea peritia, ut locos scias auctorum restituere illos, ad quos ab aliis conelamatum est. Nihil dicam de beneficio, quo me in Reip. litterariæ commodum ornasti maximo. Pro quo grati et memoris animi testimonium hoc esse ali-quod patiaris, meque porro commendatum habere digneris, etiam atque etiam oro. Bene vale, præsidium ac decus Musarum.

Augustæ Vindelic. postridie Non. Aprilis, A. S. N. MDCIII.

DEDICATIO EDITIONIS PARISINÆ.

Eminentissimo S. R. E. cardinali Julio Mazarino.

Quintus annus agitur, eminentissime Cardinalis, ex quo Ludovicus princeps fortissimus de rebus abiit, majore Galliæ damno quam suo. Ejus enim excessus universam Galliam perculit, et pene dixerim, exanimavit, quasi unius extincti spiritus pridem tota vixisset, et omnium animas idem secum traxisset. Hostes autem externos tot pugnis adversis fractos in spem erexit, et refovit. Quis enim tam intrepidus, tamque securus casuum fuit, ut crepto rebus humanis rege, et in novo principatu res durius casuras non metueret ? Princeps juvenis admodum, nec armorum peritus, quique flagrante bello nondum exercitum in prælium posset educere, nec principem per ætatem exercere, multorum injuriis obnoxius videbatur. Hostilis autem exercitus etiam adversum casum recens expertus altiores spiritus gerebat, novas res in dies expectantibus his, quibus semper studium fuit cunctando et diem ex die prolatando pacem eludere, et Gallos magis ad civile bellum impellere, turbare omnia ac permiscere, quam bello aggredi, et palam manum conserere. Verum nunquam certius approbatum est, justum piisque, et favente Deo bellum susceptum : ut inconcusso manente regni statu, et tot prosperis confluentibus regiæ majestati devoti metu soluti sint, et hostes Gallici nominis spe vana tumentes statim animos, quos sustulerant, demiserint ; nuntio malæ pugnæ ad Rocrovinum consternati. O diem nobis albo notandum lapillo ! o diem infaustum hostibus tam fœda clade ! quidquid enim Hispanis in Flandria virium fuerat, illa dimicatione prostratum est. Hac Gallus pugna edita posteriori temporis securitatem concepit : Hispanus autem pridem fiduciæ ac spei plenus animum posuit præferocem, tanti dedecoris indignitate perculsus. Hoc autem omnium regnator Deus percipit : cujus etiam providentia. Princeps sagacissimus cum ad finem mortalitatis accederet, et virum Richello, qui rerum gestarum gloria et animi magnitudinæ humanum fastigium excesserat, similem non

proximum, in partibus reipublicæ gubernandis quæreret, tibi, Cardinalis eminentissime, summam rerum permisit: ex quo enim curam imperii Gallici summa principum consensione sustinuisti, palam factum est, Deus bellorum rem Gallicam tueri ac regere: et te non modo de regni finibus tutandis, sed etiam de proferendo plura aut majora in dies destinare. Sed neque belli cura terra marique animum invictum obruit, nec cogitationibus tuis de litteris propagandis obstat. Hæc pacis ornamenta colunt etiam qui se belli gloriæ devoverunt. Licet enim fama prospera laudibus eos in cœlum efferat, diuturna tamen esse non potest, nisi sint qui nomen eorum posteritati commendent. Hinc spem certissimam conceperunt qui principum indulgentiam ingenio merentur, te Mæcenate non defuturos eximiæ doctrinæ viros, quorum studio non senescet claritudo operum tuorum. Esse autem plures publice quoque interest: nec enim virtutibus tuis enarrandis nisi plures suffecerint. Equidem hoc unum dicam, nullum hactenus majore fide, constantia et prudentia regni ministrum egisse; ut omnes gloria vel æquasse, vel excessisse videaris: et ut epistolæ compendium faciam, natura quid efficere posset experiri cupiens, in te, Cardinalis eminentissime, gloriæ materiam, quam quærebat, invenit. Deum veneror, ut prospere semper res tibi cedant, seramque immortalitatem precor, ut tam felix, quam diuturna vita sit; quam si ex honorum omnium voto tibi Deus indulerit, pacem, quam pertinax odium in Gallos moratur, vel optimis conditionibus parabis, vel saluberrimis consiliis tuis efficies, ut hostium internecione justæ iræ parentetur. Da veniam quod laboriosis occupationibus tuis abuti videar. Non possum tamen mihi temperare, quoniam gratias hic tibi agam, quod offerenti Cedrenum et Nicetam tam benignum te mihi exhibueris, ut magnitudinem tuam vinceres: et quoniam aliter referre non possum, in testimonium devotæ tibi mentis hoc opus qualecunque est, domini tuo dedico consecroque.

Eminentissimæ Tuæ devotissimus
CAROLUS ANNIBAL FABROTUS.

LABBEI PRÆFATIO.

Historiæ Constantinopolitanæ curiosis indagatoribus S. P.

Byzantinam historiam multitudinem rerum mirabilem, varietate jucundam, diuturnitate temporis spectabilem ac veteri Romanæ tantum non parem; ut amant coluntque studiosi omnes, ita libros, quibus illa continetur, avidè ambiunt exoptantque. Sed frustra jamdudum illos vacui fere omnes bibliothecarum fori expectant. Cum enim maxima pars nobilium illorum historicorum cum blattis adhuc tenebris luctetur in pulvere et situ manuscriptorum codicum; qui vero hactenus publicati sunt, vel Latine tantum, vel Græcè tantum apparuerint, et si qui Græcè simul ac Latine excusi sunt, dispari admodum forma, e characteribus dissimili, diversis distictisque a se invicem locis temporibusque prodierint; inde factum est magno litterarum incommodo, dicam et litteratorum damno, in tanta penuria, quæque indidem orta est, talium mercium caritate maxima, ut beatus ille merito censendus sit, non qui omnes, sed qui quam plurimos, eosque deformes ac mancos, quovis pretio summaque diligentia potuerit sibi comparare. Eam ob causam pluresque alias, quas quisvis facile conjicere poterit, cum regis typis eademque omnino voluminis forma omnes, quotquot usquam gentium hactenus editi sunt, et in bibliothecis Vaticana, Regia, Barberina, Mazarina, Segueriana, Memmiana, Thuana, Puteana, Petaviana, Collegii Parisiensis Societatis Jesu, aliisque quam plurimis privatis publicisque nostro doctorumque virorum studio reperiri potuerunt, publicam in lucem emittere decreverimus, nobisque quædam etiamnum desint ad perfectam omnique ex parte absolutam Byzantinæ historiæ editionem, operæ pretium visum fuit brevem consilii nostri atque apparatus indiculum texere, neque tantum Excerptis legationum, veterum historicorum Eclogis, Theophylacti Simocattæ historiæ libris octo, ac Nicephori, Constantinopolitani patriarchæ, breviario Chronico (quæ omnia uno simul volumine compacta, ac variis eruditorum virorum annotationibus observationibusque de novo illustrata, modo prodeunt in publicum), veluti galeatum quemdam Prologum præferre, sed etiam seorsim vulgare, ac undequaque per universam maxime Europam orbemque Christianum dispergere, ut qui in dissitis a Gallia regnis remotisque provinciis habitant, neque facile res nostras conatusque rescire possunt, hoc veluti dato signo intelligant, quos ad hanc usque diem Constantinopolitanæ historiæ scriptores Luparæis characteribus ediderimus, quos sub prælo habeamus, quosque propitio Numine, et aspirantibus favore suo atque humanitate bonis omnibus, emissuri deinceps simus. Agitedum, viri per orbem universum litterati litterarumque amantes ac gloriæ, expromite quidquid apud vos laetè ἐν κειμήλοις, excutite pluteos bibliothecarum, angulos scrutamini, musæa circumspicite, amicos familiaresque vestros monete, urgete, impellite: et si forte quid ad institutum nostrum accommodatum nacti estis, aut mittite illico, si tam propensa in vobis efflorescit humanitas ac de litteris bene merendi voluntas, aut saltem scriptis in hanc urbem litteris ad Sebastianum Cramoisy, architypographum regium et typographiæ regiæ curatorem, aliosve vobis notos ac familiares, consilii vestri liberalitatisque rationem significate. Hoc enim possumus nolliceri, tanti beneficii benefactique memoriam, regis typis expressam, toto orbe

vulgandam, et apud posteros omnes quovis marmore atque ære pereunius duraturam. Neque enim permittemus unquam, ut ullius nomen oblivioni detur, qui laudabiles conatus nostros, totique reipublicæ literariæ perhonorificos juxta ac salutare promovere vel leviter tentaverit. Valet.

Lutetiæ Parisiorum, e collegio Claromontano Societatis Jesu, Calendis Januariis anni æræ Christianæ MDCXLVIII.

Omnium servus in Christo obsequentissimus

PHILIPPUS LABBE Soc. Jesu.

DEDICATIO EDITIONIS VENETÆ.

Philippo V, Hispaniarum regi, catholicæ religionis assertori.

Si quod opus litterarium est, Philippe rex maxime, quod regis auspiciis dignum videatur, una est Historia Byzantina, quæ magnitudine molis et rerum præstantia non liber, sed bibliotheca dici potest. Itaque nemo mirabitur, me, qui rem tantam aggredior, quantam ne ipsæ quidem ad hunc diem typographorum societates longe ditissimæ ausæ sunt, conatui parem quæsisse auspicem. Sentio enimvero regie majestatis celsitudinem; sed non tam me illa deterret, quam indulgentia allicit, quæ magnos reges semper comitata est. Quicumque autem ego sim, non me quidem, sed magnam hanc scriptorum nobilissimorum catervam spectare debes; quæ olim, cum primum prodiret, Ludovici Magni, avi tui, præsidio feliciter usa, nunc eo sublato, qui supra mortalitatem positus videbatur, ad nepotem, tantarum virtutum hæredem, sua vota convertit. A Gallo porro ad Hispanum transit fortunam amplificatura, non mutatura. Tu enim is es, qui duas has florentissimas nationes gloriæ contentione jamdiu certantes, et, quod consequitur, ingenii studiisque dispares, incredibili quadam ac prope divina prudentia conciliasti; et in tot tantisque longissimi ac periculosissimi belli vicissitudinibus effecisti, ut nec Galli nisi de Hispanis, nec Hispani nisi de Gallis solliciti essent. Nunc rebus vel compositis, vel pene compositis, et immutabili pace firmatis, quid est reliquum, nisi ut artes ac disciplinas ad populorum tuorum felicitatem promoveas? Regno tam longe lateque fuso nunquam deerunt opes: sed, quod opes ipsas regere potest et ad humani generis usum accommodare, rectum de rebus omnibus judicium, a litterarum studiis proficiaci debet, litterarum studia a librorum et librariorum tutela. Debes hoc divinæ providentiæ, quæ domum tuam supra reliquos Europæ principes pulcherrima prole fortunare voluit; ut jam non modo Hispano regno in seram posteritatem successura videatur, sed aliarum quoque provinciarum spem et expectationem commoveat. Non potes ingenti huic Dei opt. max. beneficio aptius respondere, quam si tu quoque, exemplo ejus, mortalibus benefacias; in eoque maxime benefacias, in quo appareat, quantopere privatorum tenuitati regia amplitudo præcellat. Ars hæc nostra, philosophiæ, theologiæ, sacri civilisque juris totiusque sapientiæ administra, privatis opibus et consitiis stare nequit: nec vero ego tam ingens opus movere ausus essem, si de me tantummodo cogitasset. In humanarum rerum fastigia oculos mentemque conjeci; et quod in primis mihi præfulgere visum est, eo tanquam sidere, quod faustum fortunatumque esset, moliri cœpi. Ades igitur homini (ut veterum Hispanorum more loquar) devoto numini majestatique tuæ; industriamque meam in re tam gravi occupatam regio nomine tege, auspicio fove, præsidio sustenta.

BARTHOLOMÆUS JAVARINA, Typographus Venetus.

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ

ΥΣ ΕΔΕΞΑΝΤΟ ΠΡΕΣΒΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΕΘΝΙΚΟΙ, ΚΑΙ ΠΟΙΩ ΣΧΗΜΑΤΙ ΤΟΥΤΟΥΣ
ΕΔΕΞΑΝΤΟ, ΚΑΙ ΜΕΘ' ΟΥΟΙΑΣ ΔΟΧΗΣ.

DE LEGATIS ROMANORUM

AD GENTES

LEGATOS IMPERATORUM ROMANORUM GENTES ADMISERINT, QUA FORMA EOS EXCEPERINT,
ET QUÆ IN ILLIS ADMITTENDIS OBSERVARINT.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

οι τῶν πάλαι ποτὲ βασιλείων τε καὶ ἰδιωτῶν
ν νοῦν παρεσύρησαν ἡδοναῖς ἢ κατεμαλακί-
ν, ἀλλὰ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς ἀκηλίδωτον
συνετήρησαν, οὗτοι δὴ, οὗτοι καὶ πόνοις ἐν-
ίρησαν καὶ λόγοις ἐνησχολήθησαν, καὶ ἄλλοι
ε, τῶν ὅσοι λογικώτερον. ἵ ἐπέβιωσαν, παι-
δρασαί γεγονότες σπουδαιότερόν τινα συν-
πνευ, τοῦτο μὲν τῆς σφῶν αὐτῶν πολυμαθίας
ἰθναργὲς τοῖς μετέπειτα καταλιπεῖν ἱμεῖρόμε-
ῖπο δὲ καὶ εὐκλειαν ἀεὶ μνηστον. Ἐκ τῶν ἐντυ-
πων καρπώσασθαι μνώμενοι. Ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς
υποῦτων ἐτῶν περιδρομῆς ἀπλετόν τι χρῆμα
αργμάτων ἐγίγνετο καὶ λόγων ἐπλέκετο, ἐπ'
ἦν τε καὶ ἀμήχανον ἢ τῆς ἱστορίας εὐρύνητο
ουκ, ἴδει δὲ ἐπιβρεπέστερον πρὸς τὰ χεῖρω
ἦν ἀνθρώπων προαίρεσιν μετατίθεσθαι χρόνους
ἦν, καὶ ὀλιγώρως ἔχειν πρὸς τὰ καλὰ, καὶ
θερον διακεῖσθαι πρὸς τὴν τῶν φθασάντων
αι κατάληψιν, κατόπιν γινομένης τῆς ἀλη-
πειτεύσεως, ὡς ἐντεῦθεν ἀδηλίᾳ σκιάζεσθαι
ς ἱστορίας ἐφεύρεσιν, πῆ μὲν σπᾶνει βίβλων
λῶν, πῆ δὲ πρὸς τὴν ἐκτάδην πολυλογίαν δει-
των καὶ κατοβρωδούντων· ὁ τῆς πορφύρας
ιος Κωνσταντῖνος, ὁ ὀρθοδοξότατος καὶ Χρι-
ώτατος τῶν πώποτε βεβασιλευκότων, ὄξυ-
ιρον πρὸς τὴν τῶν καλῶν κατανόησιν διακει-
καὶ δραστήριον ἐσχηκῶς νοῦν, ἔκρινε βέλτι-
και καὶ κοινωφελές, τῷ τε βίω ὀνησιφόρον,
ον μὲν ζητητικῇ διεγέρσει ἢ βίβλους ἀλλοθεν
ἰξ ἀπάσης ἐκασταχοῦ οἰκουμένης συλλέξασθαι,
απῆς καὶ πολυειδοῦς ἐπιστήμης ἐγκύμονας·
τὸ τῆς πλατυπειᾶς μέγεθος καὶ ἀκοῆς
ἰῶν, ἄλλως τε καὶ ὀχληρὸν καὶ φορτικὸν φα-
ν τοῖς πολλοῖς, δεῖν ὤθη καταμερῆσαι τοῦτο
πομέρειαν, ἀνεπιφθόνως τε προθεῖναι κοινῇ

A

PROOEMIUM.

1 Quicunque olim reges aut privati mentem vo-
luptatibus non depravarunt aut emolliuerunt, sed
innatam ingenii vim, nulla labe aspersam, integram
virtuti reseruarunt, illi, illi, inquam, labores per-
tulerunt et arti dicendi studium et operam nava-
verunt, et eorum, qui litteris reliquam vitam im-
pendebant, cum doctrinæ cupidi et amantes existi-
tissent, accuratius quædam alius alia conscripserunt,
partim suæ variæ et multiplicis eruditionis illustre
monumentum posteris relinquere cupientes, partim
ut inter suos æquales nominis celebritatem adepti,
immortali gloria fruerentur. Postquam vero in tam
longo annorum decursu infinitæ res et evenerunt et
litteris sunt comprehensæ, in immensum quoque
historiæ textura, ut minime comprehendi posset,
est extensa et dilatata. Sed posterioribus sæculis
in pejus hominum naturam proclivius mutari ne-
cesse erat. Itaque cum honestum nihili ducerent,
postposita 2 veritatis commentatione, negligentio-
res fuisse oportuit, quam ut res præclare gestas
scriptis comprehenderent. Unde factum est modo
librorum utilium penuria, modo propterea quod pro-
lixam et ingentem scriptorum molem homines hor-
rerent et aversarentur, ut historiæ investigatio,
quoniam vaga et incerta erat, in tenebris jaceret.
Quamobrem Constantinus Porphyrogenitus, prin-
ceps omnium, qui ante se imperium tenuerunt,
Christianissimus et maxime orthodoxus, cum accu-
ratius in rerum honestarum cognitionem incumbere-
ret, vir prompto et acri ingenio, optimum esse ju-
dicavit et ex utilitate publica, vitæ etiam humanæ
fructuosum et commodum, primum quidem dili-
genti perquisitione alios aliunde libros omnis generis
scientia refertos per universum terrarum orbem
colligere. Deinde cum immensa et confusa verborum

VARIÆ LECTIONES.

γώτερον conj. Cantocl. ἵ διηγῆσαι Par.

congeries, quæ auditum fatigabat, multis gravis et molesta videretur, existimavit oportere historiarum commentarios in breviores partes contrahere, et sine ulla invidia in commune percipiendam eam, quæ ex his libris oritur, utilitatem proponere. Ad hæc, ut ex hac collectione attentius et facilius præstantissimi loci inveniri iisque elegantia orationis subtilius excoli posset, ingeniose et solerter eos in varia argumenta digerenda esse censebat, in quinquaginta nempe et tria, quibus tota historiarum moles continetur. Neque ulla materia est quæ effugiat harum classium et hypotheseon dispositionem. Neque omnino ista per communes notiones et locos facta distinctio quidquam de perpetuo operis tenore et continuatione detrahit: sed integram eam conservat et suo quodque argumento attribuit hæc non tam dividendi, quam in propriam sedem redigendi ratio. Inter istorum locorum communium et hypotheseon capitula caput inscriptum: *De legatis Romanorum ad ethnicos* erat ordine vicesimum septimum; primum vero: *De imperatorum proclamatione*. Declarat autem hoc proœmium, quos patres et auctores hi sermones habeant et laudent, et unde isti partus edidit in lucem prodierint, ne sint ulla capta istarum hypotheseum, nullo citato auctore, non genuina, sed fictitia et supposititia. Sunt vero desumpta ex his chronicis, quæ subjiciuntur. 1. Ex Petro Patricio et magistro; 2. ex *Chronico Georgii monachi*; 3. ex Joanne Antiocheno; 4. ex Dionysio Halicarnassensi *De antiquitatibus Romanis*; 5 et 6. ex Polybio Megalopolitano et Appiano; 7. ex Zosimo Ascalonita; 8. ex Josepho *De antiquitate Judaica*; 9. ex Diodoro Siculo; 10. ex Dione Cocceiano; 11. ex Procopio Cæsariensi; 12. ex Prisco Rhetore; 13. ex Malcho Sophista; 14. ex Menandro Protectore; 15. ex Theophylacto exconsule et contra-

scriba Simocatta. τὴν ἐκ τούτων ἀναφουομένην ὠφέλειαν ὡς ἐκ μὲν τῆς ἐκλογῆς προσεκτικωτέρας καὶ ἐνδελεχέστερον κατεντυγχάνειν εἰς τοὺς τροφίμους τῶν λόγων, καὶ μονιμώτερον ἐντυποῦσθαι τούτοις τὴν τῶν λόγων εὐφράδειαν μεγαλοφυῶς τε καὶ εὐεπηδῶλως πρὸς ἐπὶ τούτοις καταμερίσαι εἰς ὑποθέσεις διαφόρους, τρεῖς ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν οὖσας ἐν αἷς καὶ ὕφ' αἷς ἅπασα ἱστορικὴ μεγαλοῦργία συγκλείεται, οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν ἐγκειμένων, ὃ διαφεύεται τὴν τοιαύτην τῶν ὑποθέσεων ἀπαριθμῆσιν, οὐδὲν τὸ παράπαν ἀφαιρουμένης τῆς τοῦ λόγου ἀκολουθίας τῇ διαιρέσει τῶν ἐνοσιῶν, ἀλλὰ σύσσωμον σωζομένης καὶ ἐκάστη ὑποθίσει προσαρμοζομένης τῆς τηλικαύτης οὐ συνόψεως, ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν οἰκειώσεως. Ὡν κεφαλαιωδῶν ὑποθέσεων ἡ προκειμένη αὕτη καὶ ἐπιγραφομένη, *Περὶ πρέσβων Ῥωμαίων πρὸς Ἐθνικούς* ἑπιγραφάνει οὖσα ἐβδόμη ἐπὶ τοῖς εἰκοσι, τῆς πρώτης τὸ ἐπώνυμον λαχούσης *Περὶ βασιλέων ἀναγορευέσεως*. Ἐμφαίνει δὲ τοῦτ' ἐν τῷ προοίμιον, τίνας οἱ λόγοι κατέρας κέκτηνται καὶ ὅθεν ἀποκλισκονται, ὡς ἂν μὴ ὦσιν αἱ κεφαλαιώδεις ὑποθέσεις ἀκατονόμαστοι καὶ μὴ γνήσιοι, ἀλλὰ νόθοι τε καὶ ψευδώνυμοι. Εἰσι δὲ ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων χρονικῶν α', Πέτρου πατρικίου καὶ μαγίστρου β', Γεωργίου μοναχοῦ Χρονικῆς γ', Ἰωάννου Ἀντιοχείου δ', Διονυσίου Ἀλικαρνασσεῖος Ῥωματικῆς ἀρχαιολογίας ε', ζ', Πολυβίου Μεγαλοπολίτου καὶ Ἀππιανοῦ ζ', Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου η', Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας θ', Διοδώρου Σικελιώτου ι', Δίωνος Κοκκιανοῦ ια', Προκοπίου Καισαρέως ιβ', Πρίσκου βήτορος ιγ', Μάλχου σοφιστοῦ ιδ', Μενάνδρου προτικτορος ιε', Θεοφυλάκτου ἀπ' ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφῆς τοῦ Σιμοκάττου.

Quomodo oportet legatos admittere aut legatos mittere.

4. Legati aut a nobis, aut ad nos mittuntur. Quando igitur ad nos mittuntur, oportet eos honorifice et liberaliter excipere. Omnes enim ipsos honorant. Cum eorum ministris tute cauteque agere, ne quid ab ullo interrogantes discant. Et si gentium longo a nobis intervallo distantium legati sint, ita ut inter nos et ipsos sint aliæ gentes, his nostrorum quæ et qualla videbitur, ostendere licet. Idem quoque de his, qui nobis vicini sunt, modo viribus et potentia sint inferiores. Sin autem longo nobis præstant sive multitudine hominum, sive virtute: non oportet illis ostentare neque opes, neque nostrarum mulierum pulchritudinem: sed hominum abundantiam et armorum pulchre constitutum apparatus et murorum propugnacula. Si a nobis legati mittuntur, oportet viros esse probos, pietate in-

Πῶς δεῖ Πρεσβεύεσθαι καὶ πρεσβεύειν.

Πρέσβεις ἢ παρ' ἡμῶν ἢ πρὸς ἡμᾶς ἀποστέλλονται. Ἐὰν μὲν οὖν πρὸς ἡμᾶς ἀποστέλλωνται, χρὴ φιλοτίμως τε καὶ θαυσιπῶς τούτους ὑποδέχεσθαι (καὶ γὰρ τιμῶσι πάντες αὐτούς), τοὺς δὲ ὑπηρετοῦντας αὐτοῖς δι' ἀσφαλείας ἔχειν εἰς τὸ μηδενότι δίδασκειν ἐπερωτωμένους αὐτούς. Καὶ μὲν τῶν λίαν ἀφεστηχότων οἱ πρέσβεις εἶεν, ὥστε μεταξὺ ἐκείνων τε καὶ ἡμῶν εἶναι τινα τῶν ἐθνῶν, ἐμφανίζειν αὐτοῖς τῶν ἡμετέρων ὁπόσα καὶ οἷα βουλόμεθα. Ὁμοίως δὲ εἰ καὶ πλησιόχωροι μὲν ἡμῶν καθιεστήκεσαν, ἐνδεῶς δὲ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἔχουσι δύναμιν. Εἰ δὲ κατὰ πολὺ ἡμῶν διενηνόχασιν, εἴτε πλήθει στρατοῦ, εἴτε ἀνδρείᾳ, χρὴ μήτε πλοῦτον, μήτε γυναικῶν κάλλη ἐμφανίζειν αὐτοῖς, πλήθη δὲ ἀνδρῶν καὶ ὀπλων εὐχοσμίαν καὶ τειχῶν ὑψώματα. Εἰ δὲ παρ' ἡμῶν πρέσβεις ἀποστέλλονται, χρὴ τούτους

VARIÆ LECTIONES.

* ἐπὶ incl. H. ἰθὺν πρὸς Ῥωμαίους Hæschelii mg. * μηδενότι: N., μηδενί τι vulg.

αρωτων μὲν εὐσεβείᾳ γνωρίζεσθαι, καὶ μὴ ἐπ' ἀγλήμασι κατηγορηθέντας ποτὲ δημοσίᾳ κατακριθῆναι, εἶναι δὲ φρονίμους τὴν φύσιν, εὖνους τὰ κοινὰ, ὡς καὶ προκινδυνεύειν τῶν ἰδίων, καθάπερ Ῥήγουλος*, καὶ τὴν ἀποστολὴν προθύμους, ἀλλ' οὐ βεβιασμένους, καθάπερ ὁ Αἰγύπτιος ἱατρός. Ὡς δὲ μὲν παρὰ Καρχηδονίοις δέσμιος ὢν, καὶ πρὸς Ῥωμαίους περὶ εἰρήνης πρεσθεύσων ἀπεσταλμένος, ἔμνησιν ἐπανελεῖν πρὸς αὐτοὺς, τῶν Ῥωμαίων τὴν εἰρήνην οὐ καταδεχομένων· ἐπεὶ δὲ εἰς Ῥωμαίους ἀφίκετο, ἀπαγορεύει μὲν Ῥωμαίοις τὴν εἰρήνην ἀσύμφορον αὐτοῖς οὖσαν, πείθει δὲ αὐτοὺς ἐπανελεῖν αὐτὸν πρὸς Καρχηδονίους, τῷ ὄρκῳ φειδόμενος· ὁ δὲ κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου τὸν Πέρσων κινήσας, τὰ Αἰγυπτίων διόλωλε†. Χρὴ δὲ τοὺς πρέσβεις παραγενομένους πρὸς οὐδ' ἀποστέλλονται, φαίνεσθαι ἐπιχαρεῖς, μεγαλοφύχους, εὐεργετικούς τὰ εἰς δύναμιν, ἀμφοῦν, τὰ τε οἰκεία, τὰ τε τῶν πολεμίων, ἐν ἐπαίνῳ ποιούμενοι, ἀλλὰ μὴ τὰ ἐκείνων ἐνδιαβάλλοντες. Οἰκονομεῖν δὲ δεῖ τοὺς πρέσβεις, καὶ τοῖς καιροῖς ἐπακολουθεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀνάγκης πράττειν τὰ κελευόμενα, εἰ μὴ τι πρᾶξαι πᾶσι τρόποις παρεκελεύσθησαν. Οἷον ἀπεστάλη τις ὡς φίλος δῶρα τοῖς γείτοσιν ἐπιχομιζόμενος· ὁ δὲ τοῦτους καταλαβὼν τὰ τῶν ἐχθρῶν πράττοντας τὰ μὲν δῶρα σὺν τῷ γράμματι παρακατέτρεχε, λόγους δὲ φίλας ἀντὶ δῶρων ἐπεχομίσατο. Ἐπεὶ γὰρ τις εἰκότως, ὡς ἐχθρὸν μᾶλλον ἐπιδοῦναι τὰ δῶρα, καθημεροῦντα τῶν πολεμίων τὸ ἄγριον· ἢ τὰ μὲν τιμιώτερα παρακατασεῖν, τὰ δὲ ἄλλα ἐπιδοῦναι, ἀλλὰ μὴ πάντα κρατεῖν, ὡς μήτε τοὺς ἐχθροὺς πλουτεῖν ἐθέλειν, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἐχθρας ὑποτέμνειν τῶν πολεμίων. Δοκιμάζεται δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸ τῆς ἀποστολῆς, ὅποτιθέμενων αὐτῷ τῶν κεφαλαίων, καὶ ἐρωτώμενος, ὅπως περὶ ἐκάστου αὐτῶν οἰκονομήσειεν, οὕτως ἢ ἑτέρως αὐτῷ τῶν πραγμάτων ἐπισυμβαίνόντων.

A signes, neque publicorum iudiciorum crimine damnatos, prudentes indole, qui charam remp. habeant, ut pro ea capitis fortunarumque suarum periculum adire non recusent, sicut Regulus : qui prompto animo legationem obeant, non inviti, sicut Ægyptius medicus. Horum primus apud Carthaginienses captivus et ad Romanos legatus pro pace missus, iuravit se reversurum, si Romani pacem nollent. Ubi ad Romanos venit, pacem dehortatur tanquam eorum cominodis contrariam, et iuramento servato suadet, ut se ad Carthaginienses remittant. Alter vero cum Persarum regem in Ægypti regem concitaret, res Ægyptiorum possumdedit. Oportet autem legatos, ubi ad eos, ad quos mittuntur, venerint, sese humanos et benignos exhibere, magnanimos et liberales, quantum eorum facultates ferre possunt, æque sua et hostium laudare, neque eorum, apud quos legati sunt, res parvi pendere. Oportet etiam legatos res cum summa moderatione administrare et temporibus servire, neque vi imperata perficere, nisi forte quibusvis modis ad finem pervenire jussi sint. Ut videlicet, est aliquis missus ad dona ferenda § vicinis, tanquam amicis, et eos reprehendit hostilia facientes : munera cum litteris retinuit, sermones benevolos pro donis protulit. Dicit aliquis, neque id immerito, oportuisse legatum magis dona tradere, quibus inimicorum hostilem animum placaret et leniret : vel pretiosiora quidem retinere, alia vero dare, sed non omnia in sua potestate penes se retinere debuisse, cum hoc temperamento, ut velit quidem hostium malevolentiam compescere et resecare, sed non eos auctiores et validiores opibus reddere. Probatur vero legatus, antequam mittatur, si illi proponantur capita legationis et interrogetur, quomodo singula sit gesturus, an ita, an aliter, prout res illi acciderint.

VARIÆ LECTIONES.

* Ῥήγουλος II., Ῥιβούλος cod. † Fort. διολώλεκεν.

ΔΕΞΙΠΠΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

ΕΚ ΤΩΝ ΣΚΥΘΙΚΩΝ (1)

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

E LIBRIS

DEXIPPI ATHENIENSIS

DE BELLIS SCYTHICIS

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS GENTIUM AD ROMANOS.

ARGUMENTUM.—Legati Juthungorum Scytharum ab Aureliano imperatore foedus et tributum petentes infecta re revertuntur (1). Pax et foedus cum Vandalis componitur (2).

6-7 (A. C. 270, Aurel. I. 1.) Imperator Aurelianus, cum Juthungos Seythas acie deviciisset, et multos eorum in ipso Istri trajectu fugientes interemisisset, reliqui bellum foedere finire voluerunt, et legatos miserunt. Neque tamen cum nimio timore nimisque perturbatione, quasi clade sua percussis pacem sibi petendam esse ducebant, ne tributo, quod antea Romani penderant, hostibus ab omni metu solutis, in posterum privarentur. Sed Romanorum imperator Aurelianus, ut Juthungorum legatos advenisse intellexit, cum dixisset, se cum his postridie acturum de his, § quorum causa legati venerant, hujusmodi hostibus terroris injiciendi gratia militum aciem conducta die tanquam ad pugnam instruxit. Ut illi recte se habere visa est exercitus dispositio, altum suggestum sublimis, purpura indutus, ascendit, et omnem exercitum, qui ipsum circumstabat, in formam lunæ disposuit. Aderant et ex his, qui in exercitu imperia habuerant, omnes ab equis. A tergo imperatoris erant signa coadunati exercitus. Hæc vero erant aquilæ aureæ et imagines imperatorum, et eorum, qui militiæ nomina dederant, catalogi et enumerationes, aureis litteris perscriptæ. Quæ omnia explicata et illustri loco posita in hastis argenteis conspicua erant. His ita præparatis Juthungos jussit adesse. Ut hæc viderunt, obstupefacti longo tempore silentium tenuerunt. Postquam ab imperatore illis dicendi facultas data est, ita per interpretem locuti sunt: « Neque quia adversa fortuna, quæ nobis hoc tempore contigit, ultra modum

α'. Ὅτι Δῶρηλιανὸς κατὰ κράτος νικήσας τοὺς Ἰουθούγγους Σκύθας, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἰστρου περαιώσιν ¹ ἐς τὴν ἀποφυγὴν πολλοὺς τούτων ἀνελῶν ², οἱ λειπόμεινοι ἐς σπονδὰς ἤκον καὶ προσεβίαν ἐστείλαντο. Τὴν δὲ αἰτησὶν τῆς εἰρήνης ἰδοὺ κεὶ ³ μὴ σὺν τῷ ἄγαν περιδεεῖ καὶ καταπεπληγότε ἐκ τῆς ἤτης ποιεῖσθαι, ὡς ἂν ὑπάρχοι σφίσι καὶ τῶν πρόσθεν φοιτῶντων χρημάτων παρὰ Ῥωμαίων ἢ ἀποδοχῇ, μὴ ἐς τὸ ἀδέει πάντη τῶν ἐναντίων καθισταμένων. Ὁ δὲ Ῥωμαίων βασιλεὺς Δῶρηλιανὸς ὡς ἐπέθετο ⁴ ἀφιγμένην τὴν Ἰουθούγγων προσεβίαν, ἐς τὴν ὑστεραίαν φήσας χρηματιεῖν περὶ ἑν ἡκουσι, διέταττε τοὺς στρατιώτας ὡς ἐς μάχην, ἐκπλήξεως εἶνεκα τῶν ⁵ ἐναντίων. Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν αὐτῷ ἡ διακόσμησις, ἐπὶ ὑψηλοῦ βήματος μετέωρος βέβηκε, καὶ ἀλουργίδα ἀμπέχων, τὴν πᾶσαν τάξιν ἐποίησε ἀμφ' αὐτὸν ⁶ μνηοειδῆ. Παρεστήσαντο δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει ὅσοι ἀρχὰς τινὰς ἐπιτετραμμένοι, σύμπαντες ἐφ' ἵππων. Κατόπιν δὲ βασιλέως τὰ σήματα ἦν τῆς ἐπιλέκτου στρατιᾶς. Τὰ δὲ εἰσιν ἀετοὶ χρυσοὶ καὶ εἰκόνες βασιλικοὶ καὶ στρατοπέδων κατάλογοι γράμμασι χρυσοῖς δηλούμενοι· ἃ δὲ σύμπαντα ἀνατεταμένα προφάνητο ἐπὶ ξυστῶν ἡργυμένων. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὡδε διακοσμηθεῖσιν Ἰουθούγγους ἤξιον [παρελθεῖν ⁷]. Τοὺς δὲ συνέδη θαμβήσασθαι ⁸ ἰδόντας καὶ ἐπὶ πολὺ σιγῇ ἔχειν. Ἐπεὶ δὲ σφίσι ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπεδόθη λέγειν, διὰ τινος ἑρμηνέως Ἐλεξαν τοιαύδε· «Ὀυτε τῆ ἐπὶ καιροῦ συμβάσει κακοπραγίᾳ ⁹ ἡμῶν παρὰ τὸ εἰκὸς καταπεπληγότες, οὐτε δυνάμει ἐνδεῶς ἔχοντες ἢ καὶ πολέμων

VARIE LECTIONES.

¹ περαιώσιν N., περαιώσας vulg. ² ἀνελῶν H., ἀνελθῶν vulg. ³ ἰδοὺ H. ⁴ ἐπέθετο] ἐπέθετο vulg. ⁵ τῶν N., τούτων vulg. ⁶ ἀμφ' αὐτὸν H., ἀμφαυσον ed. H., ἀμφαυστον ed. Par. ⁷ ἀφ' cod. Vat. ⁸ παρελθεῖν add. N. ⁹ θαμβήσασθαι N., θαμβήσασθαι vulg. ¹⁰ τῆ — συμβάσει κακοπραγίᾳ Vat., τῆς — συμβάσει κακοπραγίᾳ vulg.

ἀπειροὶ καθεστῆκότες, ἀσθενείας εὐπρεπέια κατὰ τὸ A
 ἡμῖν ¹⁰ αὐτοῖς μόνοις συμφέρον ἐς τὴν εἰρήνην
 σκευδόμεν ¹⁰· ἀλλὰ περίεστι μὲν ἡμῖν τοσοῦτον τῆς
 ἐν τοῖς πολέμοις περιουσίας πλήθους ¹¹ εἵνεκα καὶ
 ἰσχύος, ὥστε μέρει ἐλαχίστω τὰς πρὸς Ἴστρω πό-
 λεις ἐπελθόντες Ἰταλίαν μικροῦ πᾶσαν κτειλήφα-
 μεν, ἰππικῶ μὲν στρατεύσαντες ἐς μυριάδας δ', καὶ
 τούτων οὐ μιγάδων οὐδὲ ἀσθενῶν, ἀλλὰ Ἰουθούγγων
 καθαρῶς, ὧν πολὺς ἐφ' ἰππομαχίᾳ ¹² λόγος. Ἀσπίδα
 δὲ ἄγομεν διπλάσιαν δυνάμει τῆς ἰππικῆς, οὐδ'
 ἐν τούτοις ταῖς ἐτέρων ἐπιμιξίαις ἐπισκιάζοντες τοῦ
 σφετέρου στρατοῦ τὸ ἀνανταγώνιστον ¹³. Ἐχόντες
 δὲ καὶ οὗτω παρασκευῆς διακρίνεσθαι, οὐ διαγινώ-
 σκομεν ἐς ἀντιλογίαν ἤκειν τῆς συμφορᾶς πέρι· οὐ
 δεῖ τὸ μὴ κατὰ κράτος νενικῆσθαι, κατὰ δὲ τὸ
 ἀδύηλον τοῦ ἐκδησομένου εἰρήνην πολέμου προτιμῶ-
 μεν, εἰκάζοντες καὶ ὑμῖν ὡς γένοιτ' ἂν διὰ γνώμης
 πρὸς Ἰουθούγγους εὐπαρασχὸν τῆς πρόσθεν διαφο-
 ρᾶς συμβῆναι, οἷα δὲ ὑπόψης καὶ παλαιᾶς ἀμφοῖν
 τοῖν γενοῖν πρὸς ἄλληλα πίστεως ἐς τὸ ἡσυχάζειν,
 δι' ἣν χρὴ τὴν ἐπὶ καιροῦ διαφορὰν ἀπερίσκεπτον
 ἐν τῷ παρόντι καταλύσαντας πρὸς τὸ παλαιότερον
 καὶ λυσιτελοῦν μετατίθεσθαι ἑκατέρους. Ἐν τε τῷ
 πολέμῳ οὐκ ἐπὶ πλείστον ταῖς καταδρομαῖς ληϊζό-
 μενοι, ἀλλ' ὅσον ἐς ἀφορμὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀγα-
 πῶντες τὴν ἀθροισιν, μέχρι τῆς γενομένης μάχης
 ἡσυχίᾳ τὸν καιρὸν διετρίβομεν, ὡς τοῖς ἐπιούσιν
 ὑμῖν σὺν τῇ ὑμέτερᾳ δυνάμει τὸ καθ' αὐτοῦ ἀντι-
 τάξαντες ¹⁴. Ὅ δὲ καὶ νῦν ποιεῖν παρεσκευάσμεθα,
 καὶ τὸ τε ὑμέτερον πρὸς πάντα κίνδυνον ἐκ τούτου
 ἀβείστερον ἔξει, καὶ τῶν μεγίστων στρατοπέδων συν-
 ελθόντων οὐδ' ἠτίσῃ ¹⁵ ἐτέρα χεὶρ ἀξιόμαχος ἡμῖν
 νομισθήσεται. Εἰ δὲ τις τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ πολέμου
 ἐπαιρόμενος δλίγῳ ἔστι πρὸς τὴν σύμβασιν,
 γνώτω οὐ βεβαίῳ πράγματι θρασυμόνος, καὶ ὅτι
 ἐπὶ παντὶ φέρον ¹⁶ τῆς δοκῆς εὐπραγίας ἡτη-
 θέντας καὶ πρὸς τὴν παρούσαν τῆς τύχης ἀκμήν
 ἀποκλίναντας τῶν ἀμεινόνων ἐξηρτησθαι μόνων ἐλ-
 πῶν, καὶ ὑπὸ τοιαύταις ἀνομίαις ¹⁷ τῆς τε πρὸς
 θάτερον μεταβολῆς ὑπεριδεῖν καὶ συμμαχίαν εὐκαι-
 ρον δεδομένην παραιτήσασθαι. Πεύκασί τε αἱ μεί-
 ζους στρατιαί, παρὰ μὲν τὴν πρώτην θάρσει οἰκείας
 δυνάμει ἐπαιρόμεναι καὶ ἐλαχίστη προμηθεῖα
 χρώμεναι, σὺν καταφρονήσει τῶν ἀντιπολεμούντων
 ἐπὶ τὰς μάχας πορεύεσθαι καὶ κατὰ τὸ ἀφύλακτον
 ὧς ἐπὶ πολὺ τὸ ἥττον ἔχειν, αἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καὶ
 παρ' ἐλπίδα χωρήσαντι ¹⁸, λογισμῶ τε ἀσφαλεῖ καὶ
 περιουσίᾳ δυνάμει βεβαίως χρῆσάμεναι, δυσμαχώ-
 τατοι τοῖς ἀντιπάλοις γίνεσθαι. Σὺν δὲ τοιαύτῃ ἐλ-
 πίδι καὶ ἡμεῖς διχῆ τὴν δύναμιν διελόντες τὸ πρῶ-
 τον, καὶ ¹⁹ ἐν τῷ ποταμῷ τὰ πολλὰ τύχη μᾶλλον
 ἢ ἀρετῇ ὑμέτερά σφαλόντες, οὐκ ἀπροσδόκητοί
 ἐσμεν, ἀλλὰ νῦν, ἅμα τῷ τοῦ μέλλοντος προμη-
 θεῖ, οὐκ ὑπόστατοι ὑμῖν γενέσθαι. Κράτιστον δὲ

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἡμῖν ed. Par., ὑμῖν ed. H. ¹⁰ σκευδόμεν Val., κατασκευδόμεν vulg. ¹¹ πλήθους H. mg., πλείθη
 edd. ¹² ἰππομαχίῳ Val. ¹³ ἀνανταγώνιστον] ἀνταγώνιστον vulg. ¹⁴ Fort. ἀντιτάζοντες N. ¹⁵ οὐδ' ἠτίσ-
 οῦν ed. Par., οὐδ' εἰ τις σὺν ed. H. ¹⁶ φέρον] σφαλερὸν N. ¹⁷ Fort. ἀνομίαις B. ¹⁸ F. excidit διδραχθεῖσαι
 post χωρήσαντι N. ¹⁹ καὶ] καὶ ἐν γῆ καὶ N.

ad fluvium, fortuna potius, quam vestra virtute vobis cladem intuleritis, haud spe destituti sumus, diligentiore posthac nostris rebus cautione adhibita, fore, ut nos sustinere minime valeatis. Itaque potius est, ut vos commoda, quæ ex pace proveniunt, percipiatis, et junctis nobiscum bellicis viribus, nostris auxiliis confirmati, superiores vestris hostibus, si qui vos adoriantur, evadatis. Quod si ita fieri debere judicaveritis, quod auri facti vel infecti vel etiam argenti a vobis antea nobis redibat, ad amicitiae confirmationem vos præstare æquum est. Si id denegaveritis, vos qua hostes ulciscemur, et quantum in nobis erit, bello perssequemur. » Ad hæc Romanorum imperator hæc dixit: « Siquidem aperte et dilucide vestram sententiam, exponentes, ea, de quibus legati estis, nos docuissetis, nobis, qui vestrum sermonem excepimus, ad eum minime dubia aut difficilis præbita esset responsio: sed quoniam ea, quæ dicta sunt, decorum quid et honestum præ se ferunt, re ipsa vero secus se habent, quum modo pacis mentionem faciatis, modo rursus bellum minemini et intendatis, quorum utrumque in utroque confundere et involvere videmini, dubitationem nobis attulistis, cui primum debeamus respondere, ne in aliquo offendamus. Sed aliquid tamen etiam in præsentia considerare licet. **¶** Oportet enim, divisa duplici vestra oratione, in utramque partem occurrere. Si enim pure et sincere pacem denuntiaretis, quid attinuit pecuniarum exactionis meminisse, etiamsi victoribus non satis constaret, an denegarent aut concederent, quod ab illis petitur? Si vero pacem commodis vestris et expectatis belli lucris obesse opinamini, et quamquam vicini quasi tributa a nobis petitis, nihil magis nos amplecti et persequi, quam voluptatem ex otio, quod pax tribuit, existimantes: eandem vos quam antea superbiam ostenditis tantumque abestis, ut beneficii loco belli cessationem habeatis, ut etiam mercedem pacis postulatis, et venalem, non spontaneam adhortationem ad amicitiam, quam nunc proponitis, faciatis. Non enim nos tanquam bellorum rudes et imperitos magnitudine tantarum, quas vos jactatis, virium perterrefacietis. Neque vero spoliis Italicarum opum ovusti impune domum revertetis: vestra pedestres copiarum nobis sunt nota, neque equestres ignota, quibus quantum in nobis erit quacunque via resistemus. Audeamus enim cum securitate, recedimus cum providentia, et in omnibus rebus prudentia ducem utentes, quæ plurimum valet, usu et rei militaris peritia præstamus. Vos cum ardore et promptitudine

Α τούτων είνεκα δι' εἰρήνης αἰρεῖσθαι ὑμᾶς τὰς ἐκ τῆς ὁμονομίας ὠφελείας καὶ τὰ ²⁰ τοῦ πολέμου πράγματα σὺν ἡμῖν τίθεσθαι, τῇ τε παρ' ἡμῖν συμμαχίᾳ βρωσθέντας πλέον ἔχειν πρὸς τοὺς ἐπιόντας. Εἰ δὲ ταῦτα ποιεῖν ὧδε κρίνοιτε, ὑπάρχειν ἡμῖν δίκαιον καὶ ὅσα ἐν χρυσοῦ ἀσήμευ τε καὶ ἐπισήμου δόσεσι καὶ ἀργύρου παρ' ὑμῶν ἐφοῖτα ἐπὶ φιλίας βεβαιώτητι. Ἀπειπαμένων γάρ, ὅσα ἐχθροὺς ἀμυνόμενοι, καθότι δυνατὸν πολεμήσομεν ²¹. » Πρὸς ταῦτα ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔλεξεν ὧδε: « Εἰ μὲν ²² ἐς ἀφανὲς καθέντες τὴν γνώμην ὑμῶν, περὶ ὧν πρεσβεύεσθε, ἐδιδάσκετε, οὐθ' ἡμῖν τοὺς ἐκδεξαμένους τὸν λόγον χαλεπὴν παρῆχεν ²³ ἂν τὴν ἀπόκρισιν. Ἐπεὶ δὲ τὰ εἰρημένα ἐς μὲν εὐπρέπειαν σύγκειται, ἔργω δὲ ἐναντίως ἔχει, πῆ μὲν εἰρήνης μνημονεύοντων, ὅτι ²⁴ δ' αὐθις πόλεμον ἐπανατεινομένων ὑμῶν, ὧν συγγεῖν εἰσκατε ἐκάτερον ἐκ θατέρου, ἀμφίβολον καὶ ἡμῖν καθίσταται πρὸς ὃ τε χρῆ πρῶτον ἀποκριναμένους μὴ ἀμαρτάνειν. Λέλειπται δὲ τι καὶ ἐκ τῶν παρόντων βουλευσασθαι· χρῆ γὰρ τῷ διττῷ τούτῳ λόγῳ ²⁵ διελόντας ἀπαντᾶν πρὸς ἀμφω. Εἰ μὲν γὰρ καθαρῶς εἰρήνην ἐπαγγέλλεσθε, τί δεῖ μεμνησθαι χρημάτων αἰτήσεως; καίτοι κἀν τούτῳ οὐ σὺν τῷ προχείρῳ ἢ βουλή τοῖς νενικηκόσιν πρὸς τὴν ἀρνησιν ἢ τὴν καταίνεσιν ²⁶. Εἰ δὲ ἐπισκοπεῖν ²⁷ ὅμιν πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου πλεονεξίας ἡγεῖσθε τὴν σύμβασιν, καὶ ἠττηθέντες ὡσπερ δασμοὺς παρ' ἡμῶν ἀπαιτήσοντες ἦκατε, τῆς βραδύτης τὸ τερπνόν, ὅσον εἰρήνην δίδωσιν, ἐκ παντὸς μεταδιώκειν ἡμᾶς νομίζοντες, ἔχεσθε τῆς ὁμοίας τῇ ²⁸ πρόσθεν ἐπιχειρήσεω;, μὴδ' εἰς ²⁹ εὐεργεσίας λόγον ³⁰ προϊσχύμενοι ³¹ τοῦ πολέμου τὴν κατάλυσιν αἰτεῖτε μισθὸν τῆς συγχωρήσεως, ὦνητην καὶ οὐκ ἐθελοῦσιον ποιούμενοι τὴν παρούσαν ἐς τὴν φιλίαν πρόσκλησιν. Οὐ γὰρ δὴ πολέμων ἀπέιρους ὄντας ἡμᾶς τῷ πλήθει τῆς πολλᾶ δὴ κομπασθείσης ὑφ' ὑμῶν δυνάμειως ἐκπλήξετε· οὐδὲ πλούτῳ ³² λαφύρων Ἰταλικῶν ἐπικομιζόμενοι ³³, ἀδιδῶς ἐπ' οἴκου πορεύεσθε· ἀλλὰ δεῖ μὲν ὑμῶν αἰ περὶ παρασκευαίαι, οὐκ ἀδηλοὶ δὲ αἰ τῶν ἱππέων, πρὸς ἅς ἐς τρόπον ³⁴ τὸν δυνατὸν ἀντιστησόμεθα. Τολμῶμέν τε γὰρ μετ' ἀσφαλείας, καὶ ἀναχωροῦμεν σὺν προμηθείᾳ, οἷα δὴ λογισμῷ ἡγεμόνι ἐς πάντα χρώμενοι, οἷς ἡ ἰσχυρὸς βεβαιότητι, καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῶν ἔργων διαφέροντως ἔχοντες. Ὑμεῖς δὲ μετὰ τε τοῦ προχείρου ἔπιτε ³⁵, καὶ διαμαρτάνοντες τῶν ἔργων διὰ τὸ μὴ προσκέψασθαι ἐφ' ἃ δεῖ ἐλθεῖν, πείρα τὴν βλάβην τοῦ προπετοῦς φερόμενοι μεταγινώσκετε. Τοῖς γὰρ ζῆσει ἐς τὰς πράξεις μὴ ³⁶ συμφορομένοις ἀνάγκη τοῦ βελτίστου ἀμαρτάνειν. Καὶ ταχεῖαι μὲν ὅμιν αἰ ἐπιχειρήσεις, δι' ὀλίγου δὲ αἰ μεταμέλειαι. Καὶ τὸ σύμπαν, κατὰ τὸ εἶδος, θαύματος ἀπήλλακται,

VARIAE LECTIONES.

²⁰ τὰ add. N. ²¹ πολεμήσομεν H., πολεμησόμενοι vel πολεμισσόμενοι codd. ²² μὲν] imo μὲν μὴ B. ²³ παρῆχεν] ἂν τὴν N., παρῆχε ταύτην vulg. ²⁴ τῷ διττῷ τούτῳ λόγῳ vulg. ²⁵ καταίνεσιν] κατάνευσιν conj. Cantocl., κατίνεσιν edd. ²⁶ ἐπισκοπεῖν] F. ἔτι σκοπεῖν B., ἐπισκοπεῖν Cl. ²⁷ τῇ B., τῆς vulg. ²⁸ μὴδ' εἰς — λόγον Valesius, μὴδεῖς — λόγων vulg. ²⁹ προϊσχύμενος H. mg. ³⁰ ἐθελοῦσιον N., ἐθέλουσιν vulg. ³¹ πλούτων H. ³² ἐπικομιζόμενοι N. ³³ τρόπου vulg. ³⁴ ἔπιτε B., ἔπειτα vulg. ³⁵ μὴ om. ed. gr. Haud dubie locus corruptus est.

ἀντιπάλους ἡμῖν τυχόντας καὶ ἡθῶν ἀνομοίων καὶ ἄποπεποιηκῶς³⁶, καὶ ὑμᾶς μὲν ἀμαθία, ἡμᾶς δὲ λόγῳ συνείναι, σὺν ᾧ μάλιστα καὶ τὸ κρατεῖν τοὺς ἡσσοὺς³⁷ τῶν πλείωνων περιγίνεται, συνέσει πρὸς³⁸ δυνάμει πιστεύοντας. Τοὺς τε πλείονας σὺν τῷ ἀλογίστῳ διὰ μάχης ἰόντας κάκιον ἀμανᾶσθαι³⁹, ἔργου πείρα μᾶλλον ἢ λόγου κομπωδεστέρι προσποιήσει διδάτκεσθε, βλέψαντες⁴⁰ ἐς τὰ Σκυθῶν πάθη μετὰ σαφεισάτων γὰρ τεκμηρίων καὶ οὐκ ἀμάρτυρα λέξομεν. Οὗτοι δὲ τριάκοντα μυριάσι στρατοῦ ἐφ' ἑκατέρας τὰς ἡπείρους σχεδασθέντες πάσῃ τῇ δυνάμει ἠττήθησαν πρὸς ἡμῶν, καὶ λαμπρὰ τοῖς νενικηκόσιν ὑπέλιποντο τῆς οἰκείας ἀρετῆς ὑπομήματα, ὧν τὴν εὐκλειαν ἐς τὸ παντελὲς ἐξομεν νῦν τε καὶ ἔπειτα, τῷ χρόνῳ συμπαρθέουσιν⁴¹. Τὰς τε Ἰλαμανῶν⁴² συμφορὰς ἀγειν σφᾶς τοῦ προχείρου ἐπ' ἀναβρίφθεντι τῆς ἐπιχειρήσεως ταχυτέραν καὶ δι' ὀλίγου ἔθεντο τὴν μετὰ γνωσιν. Ἡμεῖς τε ἐπὶ ταῖς πλημμελείαις ὑμῶν, αἷς εἰς ἡμᾶς ἐπλημμελήσατε, οὐκ ἀποχρῆν ἡγούμεθα ἦν⁴³ ἐπάθετε τιμωρίαν, εἰ μὴ καὶ τὸν Ἴστρον ὑπερβάντες ἐν ὄροις τοῖς ὑμετέροις τὴν ὄργην ὡς προαδικήσαντας ὑμᾶς⁴⁴ ἀποπλήσαιμεν⁴⁵. Πόλεμον γὰρ ἐπὶ σπονδαῖς ἀκήρυκτον ἐφ' ἡμᾶς ἡγείρατε, ἐγκλήματα μὲν ὧς εἰς προαδικήσαντας⁴⁶ εἰπεῖν οὐκ ἔχοντες, ἐπιθυμίας δὲ τισι καὶ ἐλπίσι κουφισθέντες, σὺν αἷς ὁμιλος ἀλόγιστος ἐπαίρεται, στρατιᾶς καὶ πολέμου ἀνλαμβάνεσθε. Ὅθεν οὐκ ἔξω προσδοκίας ἀγομεν καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἔσσεσθαι ἡμῖν ἀρωγὰ, οἷα δὲ ἡμῶν μὲν θεσμῶν τὸν ἐπὶ σπονδαῖς οὐκ ἀτιμασάντων, Ἰουθοῦγγων δὲ ἀδικον ὁδόν τε ἐφ' ἡμᾶς ἐλθόντων, καὶ ὄρκους καὶ πᾶσαν πίστει βεβαιότητα παρὰ φαῦλον τιθεμένων. Τοῖς τε αὖ φθάνουσι κατορθώμασιν τὸ μέλλον λαμβάνοντες, καὶ περὶ τῶν ἐσομένων οὐκ ἀπεικόντως πρὸς τοῖς εἰρημένοις χρηστὰ δοξάζομεν. Ἢ μὲν γὰρ ἐπ' εὐπραγίᾳ ἐλπίς θάρσος φέρει, φόβον⁴⁷ δὲ ἢ ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ. Λογισμῶν τε ἡγεμόνι πρὸς τὰς πράξεις χρώμενοι, τὰς τε δόξας τῶν συμβησομένων οὐκ ἀβασανίστως προσιέμεθα, κἂν τοῖς παρούσιν, οἷα ἄνδρες ἀθληταὶ κινδύων τῶν ἀρίστων, οὐκ ἐκπλητόμεθα ταῖς τοῦ πολέμου χαλεπότησιν, ἐξ ὧν τὸ ἐλπιδόμενον κέρδος οὐκ ἀσθενὲς καὶ περιττότερον τῆς ἀχθιδόνης. Τὸ γὰρ πλῆθος ὑμῶν σώμασι τε ἥκιστα ἰσχύει καὶ φρονήμασιν. Ἀπειλήπηται⁴⁸ γὰρ Ῥοδανῶν μὲν εἰσω καὶ τῶν ἡμετέρων ὄρων σπανίῳ δὲ ἀγορᾷ συνεχόμενον καὶ τῇ ἄλλῃ τάλαιπωρήσει, τοῖς ἀλγεινοῖς τοῖς μὲν ἤδη σύνεστι, τοῖς δὲ μέλλει. Καὶ προκαμὸν ἐν τῷ ἀεὶ μοχθεῖν ἀτολμότερον ἔσται καὶ χρῆσθαι αὐτῷ παρέξει ἀμαχεῖ ὅτι ἂν βουλώμεθα, ὧς ἂν πρὸς τὴν χρόνιον διατριβὴν ἀπειρηκῶσι. Ὅθεν ὑμῖν τε τὸ πᾶν περιφανῶς κινδυνεύεται, καὶ ἡ τῆς εἰρήνης ὑμῶν αἵτησις ἐπ' εὐπρεπείᾳ

VARIÆ LECTIONES.

³⁶ ἀποπεποιηκῶς] ἀπεικός H. ³⁷ ἡσσοὺς] ἡττους ed. R., ἴσους vulg. ³⁸ πρὸς N., πρὸς vulg. ³⁹ ἀμανᾶσθαι] ἀπαλλάττεσθαι conj. B. ἀμύνασθαι H. ⁴⁰ βλέψοντες vulg. ⁴¹ συμπαρθέουσιν. τὰς Valesius, συμπαρθούσαντας codd. ⁴² Ἰλαμανῶν N., γαλιμιῶνων codd. ⁴³ ἦν B., ὧν vulg. ⁴⁴ ὡς πρ. ὑμᾶς ὧν προηδικήσατε ἡμᾶς B. ⁴⁵ ἀποπλήσαιμεν N., ἀποπλευσαιμεν vulg. ⁴⁶ προαδικήσαντας H., προαδικήσαν vulg. ⁴⁷ φόβον et τῷ ἐναντίῳ B., φόβου et τοῦ ἐναντίου vulg. ⁴⁸ ἐπειλήπηται vulg.

quibus non levia commoda, sed laboribus longe majora comparantur. Nam vulgus vestram neque corporis neque animi viribus pollet. Inclusi enim inter Rhodanum et nostros fines alimentorum penuria aliisque incommodis laborans, multis malis hoc ipso tempore premitur, aliis mox premetur. Fractum et debilitatum, quia sine intermissione laborat, minus audet et timidus est. Itaque diuturnioris tum studii tum operæ nescium sese nobis sine prælio præbebit paratum subire, quidquid de eo statuerimus : ex quo omnes vestrae res in apertum discrimen adducuntur. Tota autem vestra pacis petitio nihil est nisi decorum timoris prætextum, quo metum vestrum tegere cupitis. Quam cur accipiamus, data nobis occasione vos undique ab reditu exclusos et quasi intra claustra coercitos bene aut male habendi, utcumque nobis pro animi nostri erga vos affectu videbitur? His ab imperatore dictis, Juthungi valde sunt consternati, cumque minime negotium, ut speraverant, conficissent, sed omnino foederis repulsam tulissent, ad sua redierunt.

2. (A. C. 271, Aurel. I. 2.) Sub Aureliano Vandali a Romanis acie superati sunt. Itaque legationem ad Romanos decreverant, quæ de bello pacificatione finiundo ageret. Et cum multa inter se imperator et barbari disseruissent, solutum est colloquium. Postridie multitudo militum Romanorum rursus convenit, et cum eos imperator interrogasset, quid illis optimam esse videretur, cum statuerent præsentem prosperitatem tueri et rerum, quibus potiebantur, fructuioni prospici oportere, suam de ea re voluntatem voce significaverunt et universi in sententiam finiendi belli iverunt. Sic igitur inter illos convenit. Itaque Barbarorum reges et principes venerunt, et ut illis erat præceptum, ex suis obsides qui non in secundis partibus fortunæ et dignitatis hærebant, dederunt; uterque enim rex et proximi dignitate una cum ipsis sine mora filios suos pro obsidibus tradiderunt. His legibus ad pacta et conventiones ventum est, et foedera sunt iuncta: Vandali Romanis duo mille equites auxiliosos ex foedere suppeditabant, quorum nonnulli ex tota exercitus multitudine deducti et in belli societatem ascripti, alii spontaneam militiam subeuntes nomina dederunt. Reliquus Vandalorum exercitus, salvus et incolumis conservatus, Romanorum imperatore vitæ necessaria usque ad Istrum iis præbente, domum rediit. Sed quicumque ab exercitu violatis foederibus, ad prædandum et rapinas faciendas longius excesserunt, omnes a duce exterarum copiarum (erant autem non minus quam quingenti) sunt cæsi et perempti. Hi enim specie amicitiae, fiducia pacis cum Romanis factæ elati, nullo servato ordine, venia a suo duce impetrata, in repentinas quasdam incursiones eruperant et non pauca regionum loca, qua iter habuerant, vastaverant et damnis affecerant. At ille, qui tantum facinus admisit, est ab eorum rege jaculis confectus. Reliqui Vandalorum separati domos suas repetierunt. Romanorum vero impe-

Α τοῦ φόβου σύγκειται, ὅπως ἂν τὸ σφέτερον διὰς ἐπηλυγάζησθε. Ἦν τι δεῖ προσεῖσθαι⁶⁰, καλῶς ὑπάρχον πανταχόθεν ἀποκλεισθεῖσιν ὑμῖν τῆς οἰκίας περιείας καὶ οἶον εἶσω πλῶν ἀπειλημμένοις χρῆσθαι εὐτα καὶ μὴ, ὅπως ἂν ἔχωμεν πρὸς ὑμᾶς διανοίας; Ἐπὶ τούτοις λεχθεῖσιν ἐκ τοῦ βασιλέως κατεπλάγγσαν τε Ἰουθούγγοι· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς κατὰ⁶¹ τὰς ἐλπίδας ἐπράττετο, παντελῶς τῶν σπονδῶν ἀπογνώσει ἐχόμενοι παρὰ τοὺς σφετέρους ἀπεχώρησαν.

Β β'. Ὅτι ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ οἱ Βανδῆλοι κατὰ κράτος ἠτηθέντες παρὰ Ῥωμαίων πρεσβείαν ἐποίησαντο πρὸς Ῥωμαίους· περὶ διαλύσεως πολέμου καὶ συμβάσεως. Καὶ πολλὰ ἀναματαξὺ εἰπόντων ἀλλήλων, τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν βαρβάρων, διελύθη μὲν ὁ σύλλογος, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τό τε πλῆθος τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν αὐθις ἠήροισθη, καὶ ἐρομένου βασιλέως, ὃ τί σφισι περὶ τῶν παρόντων λῶν⁶² εἶναι δοκεῖ, κρίνοντες τὴν εὐτυχίαν τὴν ὑπάρχουσαν προμηθεῖα τῆς ὑπὲρ τῶν ὄντων ἀσφαλείας διασώσασθαι, καὶ βοῆ τὸ βουλόμενον σημαίνοντες, σύμπαντες ἐς τὴν κατάλυσιν τοῦ πολέμου ἐχώρησαν. Καὶ οἷδε μὲν ὧδε συνήνεθησαν γνῶμη· οἱ δὲ τῶν Βαρβάρων βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ἤκοντες καθότι σφισι προσηρημένοι, ἔδοσαν ὀμήρους σφῶν αὐτῶν, οὐ τὰ δευτέρα ἀξιώσεως καὶ τύχης. Οἱ τε γὰρ βασιλεῖς τοῦ παῖδας ἐκάτεροι διδόντες ἐς τὴν ὀμηρείαν, ἐκδοίαντες⁶³ οὐδὲν, καὶ ἔτεροι ἅμα αὐτοῖς οὐ μάλᾳ πόρρω ἀξιώσεως. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐχώρησαν τε πρὸς σύμβασιν, καὶ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. Συνεμάχουν δὲ ἀπὸ τῆσδε Ῥωμαίους⁶⁴ Βανδῆλων ἵππεις εἰς δισχιλίους, οἱ μὲν τινες αἰρετοὶ ἐκ τοῦ πλείθους ἐς τὴν συμμαχίαν καταλεχθέντες, οἱ δὲ καὶ ἰθέλοντες ἐκούσιον στρατιάν ὑποδύμενοι⁶⁵. Ὁ δὲ λοιπὸς Βανδῆλων ὄμιλος ἐπ' οἴκου ἐκομίζετο, παρέχοντος τοῦ Ῥωμαίων ἄρχοντος· ἀγορὰν ἔσπε ἐπὶ τὸν Ἰστρον. Καὶ τὸ μὲν πλείστον αὐτοῦ ἀπαθὲς διεσώθη· ἔσοι δὲ παραβάσει τῶν σπονδῶν ἐπὶ λείας συλλογὴν ἀφθόνως ἀπεσκεδάσθησαν, ἀνηρέθησαν σύμπαντες ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῶν ξενικῶν στρατοπέδων, οὐ μείους γενόμενοι πεντακοσίων. Οἷα⁶⁶ γὰρ δὴ διὰ φιλίας τῆς χώρας πορευόμενοι, καὶ θάρσει τῆς γενομένης πρὸς Ῥωμαίους εἰρήνης ἐπαρθέντες, τῆς πάσης τάξεως προεξείροντες κατὰ τινὰς αἰφνιδίους ἐπιδρομὰς προσέβαλλον γνῶμη τοῦ ἄρχοντος, καὶ οὐκ ὀλίγα τῆς χώρας ἐκακούργουν. Καὶ τὸ ἐργὸν τοῦτο τὸν ἐργασάμενον παρὰ τῷ βασιλεῖ κατατοξευθῆναι. Οἱ δὲ λοιποὶ Βανδῆλων διεσκεδάσθησαν καὶ ἀπενόστησαν ἐπ' οἴκου. Βασιλεὺς δὲ Ῥωμαίων τὴν πλείστην δυνάμειος τῆς περικτῆς καὶ

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ ἦν τι δεῖ προσεῖσθαι B., ἦν τι δεῖ προσεῖσθε vulg. ⁶¹ κατὰ add. N. ⁶² λῶν B., λαῶν vulg. ⁶³ ἐκδοίαντες vulg. ⁶⁴ Ῥωμαίους H., Ῥωμαίων codd. ⁶⁵ ὑποδύμενοι ed. R., ἀποδύμενοι codd. ⁶⁶ οἷα B., οἱ vulg.

Ἰππικῆς ἐκπέμπει ἐπ' Ἰταλίαν. Καὶ διαλιπὼν οὐ μάλ' αὐτὸν τάξιν ἑταιρικὴν, καὶ ὅση δορυφορία τοῦ ἄρχοντος, τῶν τε συμμάχων ὅσοι ἦσαν Βανδήλων, καὶ τοὺς ὁμηρεῦειν αὐτῷ δοθέντας παῖδας ἐπαγόμενος, καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ἰταλίαν ἐξήλαυε σπουδῆ διὰ τὴν τῶν Ἰουθούγγων αἰθρῆς περισσίαν.

A rator, præmissa majore parte suarum copiarum, sive pedestrium, sive equestrium, non longo post est eas subsecutus intervallo, et secum cohortem auxiliariarum retinens, omnes hastatos qui ejus custodiam agebant, una cum Vandalis, quotquot illi auxiliarii aderant, et pueris, qui illi obsides dati erant, magna celeritate in Italiam contendit, in quam Juthungi denuo irruerant.

ΕΥΝΑΠΙΟΥ ΣΑΡΔΙΑΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ

THE META ΔΕΞΙΠΠΟΝ ΝΕΑΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

E NOVA EDITIONE HISTORIÆ

EUNAPII SARDIANI

QUA DEXIPPUM CONTINUAVIT

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS GENTIUM

AD ROMANOS.

ARGUMENTUM. — 1. Julianus pacem init cum victis Chamavis, obside retento filio regis captivo. 2. Badomarius, Germanorum princeps, captivos Romanorum Juliano restituere recusat. 3. Eunapius rhetor, legatus Lydorum, benigne ab imperatore exceptus. 4. Valentinianus in Bithynia imperator salutatus. 5. Belli Gothici sub Valente initia. 6. Gothi in fines Romanos Valentis jussu admissi, ruptis foederibus Thraciam late vastant. 7. Conjuratio principum Gothorum, Theodosio regnante, a Fravitla suppressa.

α'. Ὅτι τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐς τὴν πολεμίαν χωροῦν-
τος, καὶ τῶν Χαμάθων ἰκετευόντων φείδεσθαι καὶ
ταύτης ὡς οὐκείας, ὁ Ἰουλιανὸς συνεχώρει, καὶ τὸν
βασιλέα σφῶν προελθεῖν κελεύσας, ἐπειδὴ προῆλθε
καὶ ἐπὶ τῆς ὁχθῆς εἶδεν ἐστηκότα, ἐπιβάς πλοίου,
τὸ πλοῖον οὖν⁸⁶ ἔχων τοξεύματος, ἐρμηγέα ἔχων
διελέγετο τοῖς Βαρβάρους. Ἐκείνων δὲ πάντα ποιεῖν
ὄντων ἐτοιμῶν, ὄρων εὐπρόσωπόν τε ἄμα καὶ ἀναγ-
καίαν αὐτῷ τὴν εἰρήνην (Χαμάθων γὰρ μὴ βουλο-
μένων ἀδύνατόν ἐστι τὴν τῆς Βρεττανικῆς νήσου σιτο-
πομίαν ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ φρούρια διαπέμπεσθαι),
καμπτόμενος ὑπὸ τῆς χρείας χαρίζεται τὴν εἰρήνην,
καὶ ὁμηρα ἦγει λαβεῖν πίστεως ἕνεκεν. Τῶν δὲ ἰκα-
νοῦς εἶναι αἰχμαλώτους λεγόντων, ἐκείνους ἔφη τὸν
πόλεμον αὐτῷ δεδωκέναι· καθ' ὁμολογίαν γὰρ μὴ

1. (A. C. 358, ind. 1. Const. I. 22, Julian. C. 4)
15 Cum Julianus in terram hostilem irrupisset, et
Chamavi supplicarent, ut genti, tanquam quæ sua
esset, parceret, assensus est, et eorum regem ad
se venire jussit. Ut venit et eum ad ripam stan-
tem vidit, navem ascendens (erat autem navis
extra telli jactum), per interpretem cum Barbaris
dissertuit: cum vero illi parati essent imperata fa-
cere, et videret pacem peropportunam esse et neces-
sariam, (etenim Chamavis invitis, e Britannia insula
Romanis coloniis commeatu immitti nequeunt), uti-
litate abductus, pacem indulsit, et fidei firmandæ gra-
tia obsides petiit. Cum dicerent, idoneos esse eos, qui
in bello capti erant: hos bellum dixit sibi tradidisse,
ex fœdere minime sumpsisse; nunc autem nobilio-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ τὸ πλοῖον οὖν] καὶ τὸ πλοῖον ἐκτὸς Ν.

PAROL. GR. CXIII.

21

res postulare, nisi quid doli in pace convenienda excogitarent. Cum supplices orarent et eum obtestarentur, ut palam faceret, quos vellet : iterum cum his sermone congregiens, ipsorum regis filium petit, quem captivum in sua potestate habebat, Angens tanquam non haberet. Ad quæ Barbarorum rex et Barbari, ad pedes jacentes, fletu largo et **16** ejulatu usi, precibus contenderunt, ne quid imperaret, quod præstare nequirent. Nec enim se posse eos, qui periissent, in vitam revocare, et eos, qui mortui essent, obsides dare. Silentio facto, Barbarorum rex voce quam maxima potuit exclamavit : « Utinam viveret filius meus, ut tibi traditus obses, o Cæsar, feliciorum regno meo apud te servitutem serviret. Sed tuis armis eecidit, fortasse etiam a vobis non cognitus. Belli enim periculis suum corpus juvenis objecit, quem idoneum pacis vadem censes et tu nunc eum, o imperator, tanquam vivat, exproscis. Ego vero miser nunc primum lamentari incipio, quandoquidem qualem non habeam, nunc demum intelligo. Filium enim unicum lugens, et paci communem una cum filio perdidit. Si meas miseras tantas esse, quantæ sunt, credideris, id consolationis habebit dolor, quod pro omnium salute hunc casum subierim : sin fidem abrogaris, et pater infelix, et rex conspiciat. Nam non solum aliis mea mala commiserationem non movebunt, quæ omnibus debetur ejusmodi doloribus afflictis ; sed accedent etiam publicæ calamitates : neque cæteros a miseriis defendam, sed communicabo meas cum multis, in hoc tantum regia potestate fruens quod mihi soli non licet infelicem esse. » Hæc ubi imperator audivit, apud animam suam summo mœrore est affectus, et eorum, quæ dicta erant, commiseratione punctus tenere illacrymavit. Et quemadmodum in comœdiis, quando res involutæ et perplexæ, ad ambigua et explicatu difficilia vergunt, deus qui vocatur ex machina in medium trahitur, qui omnia componit et tristitia lætis mutat : ita Julianus, ubi res in magna difficultate versabantur, cum omnes cum fletu pacem peterent, neque obsidem, quem peteret, se habere testarentur, in medium adolescentem adductum omnium conspectui atque oculis subjecit, regie apud se educatum. Cumque eum disserere cum patre quæ volebat jussisset, ad ea, quæ deinceps agenda erant advertit. Quæ sunt consecuta, his consentanea fuerunt. Non protulit sol diem qualis illa fuit, quam tunc videre et intueri his, qui aderant, licuit. Barbari enim a mœrore et lamentis stupore et admiratione correpti immobiles et fixi steterunt, tanquam Julianus illis exhibuisset non adolescentem, sed falsam imaginem adolescentis. At imperator, ubi silentium altius, quam in mysteriis solitum, factum erat, graviter in medio loquens : **17** « Hunc qui-

λαβεῖν · νυνὶ δὲ ζητεῖν παρ' αὐτῶν τοὺς ἀρίστους, εἰ μὴ τεχνάζουσι περὶ τὴν εἰρήνην. Τῶν δὲ ἱκετευόντων καὶ ἀξιοῦντων εἰπεῖν οὐκ βούλεται, μεταλαβὼν αὐτοὺς τὸν τοῦ βασιλέως αὐτῶν αἰτεῖται παῖδα, πλαττόμενος, ὃν εἶχεν αἰχμάλωτον, ὡσπερ οὐκ ἔχων. Ἐνταῦθα ὁ τε βασιλεὺς αὐτῶν καὶ οἱ Βάρβαροι πρηνεῖς ἐκταθέντες, οἰμωγῇ τε ἀφθόνῃ καὶ ὀλοφύρσει προσεκέχρηντο, δεόμενοι μηδὲν ἀδύνατον ἐπιτάττεσθαι · ἀδύνατον δὲ αὐτοῖς εἶναι καὶ τοὺς τετελευτηκότας ἀναστῆσαι καὶ ὁμήρους δοῦναι τοὺς τετελευτηκότας. Γενομένης δὲ σιωπῆς, ὁ τῶν Βαρβάρων βασιλεὺς ἀναβοήσας μέγιστον ὄσον, « Εἶθε ἔζη μοι, ἔφη, ὁ παῖς, ἵνα σοι δοθεὶς ὁμηρος, ὡ Καῖσαρ, δουλείαν ἠτύχει τῆς ἐμῆς βασιλείας εὐδαιμονεστέραν. Ἄλλ' ὅπῃ σοῦ τέθνηκεν, ἀτυχήσας ἴσως καὶ τὸ ἀγνοηθῆναι. Πολέμῳ γὰρ ἐπίστευσε τὸ σῶμα νέος ὢν, ὃν σὺ μόνον ἀντάξιον εἰρήνης ὑπολαμβάνεις. Καὶ νῦν, ὡ βασιλεῦ, σὺ μὲν ἐξαιτεῖς ὡς ὄντα, ἐγὼ δ' ἀρχομαι θρηνεῖν, συνορῶν τίνα οὐκ ἔχω. Παῖδα γὰρ ὀδυρόμενος ἕνα, καὶ κοινὴν εἰρήνην τῷ παιδί συναπολώλεκα. Κἂν μὲν πιστεύσης τοῖς ἐμοῖς ἀτυχήμασι, παραμυθίαν ἔχει μοι τὸ πάθος ὡς ὑπερ᾿ ἀπάντων ἠτυχηκότι · ἂν δὲ ἀπιστήσης, καὶ πατήρ ἀτυχῆς καὶ βασιλεὺς ὀφθήσομαι. Τοῖς γὰρ ἐμοῖς κακοῖς οὐκ ἀκολουθήσει μὲν ὁ παρὰ τῶν ἄλλων ἔλεος, ὡσπερ ἅπασιν ὀφείλεται τοῖς ἐν τούτοις ⁵⁷ καθιστηκόσι, προσκείσονται δὲ αἱ κοινὰ συμφοραί. Καὶ οὐ παραιτήσομαι τοὺς ἄλλους ἀτυχῶν ⁵⁸, ἀλλὰ κοινωεῖν ἐμοὶ τῶν δεινῶν ἀναγκάσω ⁵⁹, τοσούτον ἀπολαύων τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ὄσον ἀτυχεῖν μόνος μὴ δύνασθαι. » Τούτων ἀκούων ὁ βασιλεὺς τῆν τε ψυχὴν ἐπάθε, καὶ τοῖς λεγομένοις εὐπιθῶς ⁶⁰ ἐξεδάκρυσε. Καὶ καθάπερ ἐν τοῖς δράμασιν, ὅταν εἰς ἄπορον καὶ δύσλυτον αἰ τῶν ὑποκειμένων ἔργων πλοκαὶ τελευτήσωσιν, ὁ καλούμενος ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ ἐπεισόδιος εἰς μέσον ἔλκεται, πάντα συμπεραίνων καὶ καταστρέφων ἐπὶ τὸ σαφέστερον καὶ εὐκριντον · οὕτω καὶ αὐτὸς ἐπὶ πράγμασιν ἀμηχανοῖς καὶ δυσεξόδοις, μετ' οἰμωγῆς ἀπάντων ⁶¹ τὴν μὲν εἰρήνην αἰτοῦντων, τὸν δὲ ἐπιζητούμενον ὁμηρον ἀπαγορευόντων μὴ ἔχειν, τὸν τε νεανίσκον παραγαγὼν ἅπασιν ἔδειξε βασιλικῶς παρ' αὐτοῦ διαιτώμενον, καὶ διαλεχθῆναι τῷ πατρὶ κελεύσας ὅσα ἐβούλετο, περιεσχόπει τὸ πραχθησόμενον. Τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις ἦν ἄξια τούτων. Οὐκ ἔσκεν ὁ ἥλιος τοιαύτην ἡμέραν, ὅταν τότε ἔξῃν τοῖς περὶ οὐρανὸν ὄρα καὶ ἰστορεῖν. Οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ θορύβου καὶ ῥήνων ἐκπλήξει καὶ θάμβει συνδεθέντες ἐς τὸ ἀκίνητον ἐπάγρσαν, ὡσπερ Ἰουλιανοῦ δείξαντος ⁶² αὐτοῖς οὐ τὸν νεανίσκον, ἀλλ' εἶδωλον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἠσυχία μυστηρίων ἀπάντων ἐγένετο σταθερωτέρα, βαρὺ φειγόμενος εἰς μέσον, « Τοῦτον, εἶπεν, ὁ μὲν ὑμέτερος, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, πόλεμος ἀπολώλεκε, θεὸς δὲ ἴσως καὶ τὸ Ῥωμαίων σέσωκε ⁶³ φίλανθρωπον. Ἐξω δὲ αὐτὸν ὁμηρον, οὐ παρ' ὑμῶν καθ'

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁷ τοιούτοις conj. N. ⁵⁸ τοὺς ἄλλους ἀτυχῶν N., τοῖς ἄλλοις ἀτυχῶν vulg. ⁵⁹ ἀναγκάσω N., ἀναγκάσαι vulg. ⁶⁰ εὐπιθῶς Cantocl., ἀπαθῶς vulg. ⁶¹ ἀπάντων Boissonadus, ἀπαντῶν vulg. ⁶² δείξαντος Com-melinus, πείξαντος cod., πορίζοντος vulg. ⁶³ σέσωκε B., δέδωκε vulg.

ὁμολογίαν, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πολέμου λαβὸν καὶ τῷ A κρατεῖν ἀρκούμενος. Καὶ οὗτος μὲν οὐδενὸς ἀτυχῆσει τῶν καλλίστων ἐμοὶ ξυγών. Ὑμεῖς δὲ πειρώμενοι παραθαίνειν τὰς συνθήκας ἀποτεύξεσθε πάντων. Φημί δὲ οὐχ ὅτι κολάσομαι τὸν ἄμνηρον, ὃν οὐτε ἐνέχυρον παρ' ὑμῶν εἴληφα τῆς εἰρήνης, ἀλλ' ἀνδρείας ἀπόδειξιν καθ' ὑμῶν ἔχω· δ⁶⁶ καὶ ἄλλως θύισον καὶ θεομισέες, τοῦς οὐδὲν ἀδικούντας ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων δάκνειν καὶ σπαράττειν, ὡσπερ τὰ θηρία τοῦς ἀπαντῶντας, ὅταν ὑφ' ἐτέρων διώκηται. Ἄλλ' ὅτι πρῶτον μὲν ἀρξέτε⁶⁷ χειρῶν ἀδίκων, οὐ μείζων βλάβος οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις, κἂν δοκῶσι πρὸς τὸ βραχὺ καὶ παρὸν ἐπιτυγχάνειν· δεῦτερον δὲ ὅτι πρὸς Ῥωμαίους ὑμῖν ὁ λόγος ἔσται κἀμὲ τὸν ἀρχοντα τούτων, ὃν οὐτε πολεμοῦντες οὐτε εἰρήνην αἰτοῦντες ἐνίκησατε. Προσεκύνησαν ἐπὶ B τοῦτοις ἀπαντες καὶ ἀνευφήμουν, θεόν τινα ἐπὶ τοῖς λόγοις ἠγούμενοι. Σπείσάμενος γοῦν καὶ τὴν τοῦ Νεβισγάστου μητέρα μόνον αἰτήσας, ἐκείνων ὁμολογούντων τε θῆμα καὶ δόντων, ἀνέξευξεν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς πράξεσι, μετοπώρου τε ἐστειχότος καὶ χειμῶνος ἤδη συνισταμένου καὶ διαψύχοντος.

Illos sermones deum aliquem esse existimantes, illi fecit, et solam Nebisgasti matrem petit, quam confectis, autumno ad finem vergente, et hieme

β. Ὅτι Βαδομάριος τις δυνάμει καὶ τόλμῃ προσέιχε⁶⁸ Γερμανῶν, καὶ ἐς τοῦτο ὑπετύφετο μεγαλαυχίας, ὥστε ἐτύχανε μὲν ἄμνηρον τὸν ἑαυτοῦ δεδοκῶς υἱὸν, ἔω· ἂν ἀποδῶ τοῦς αἰχμαλώτους, οὓς ἐκ τῆς καταδρομῆς εἶχε συνηρασμένους, τοῦτους δὲ οὐκ ἀποδιδούς ἀπῆτει τὸν ἄμνηρον, πολλὰ ἀπειλῶν, εἰ μὴ λάθοι. Ἀποπέμπει δὴ τούτον Ἰουλιανὸς αὐτῷ, τασσῶτον ἐπιθεὶς, ὡς οὐκ ἔστιν ἀξιόπιστος ἐν μειράκιον ὑπὲρ πολλῶν εὐγενεστέρων⁶⁹ ὁμηρεῖον παρ' αὐτῷ· ἀλλ' ἢ τοῦς αἰχμαλώτους ἀποδιδόναι προσῆκον, ὄντας ὑπὲρ τρισχιλίου, τοῖς αὐτίκα ἤξουσι πρέσβειν, ἢ ἀδικούντα εἰδέναι. Ταῦτα ἔγραφε τε καὶ τὴν πρεσβείαν ἐστειλλε. Καὶ αὐτὸς εἶπετο τῇ πρεσβείᾳ ἀπὸ Νεμέτων ἄρας ἐπὶ τὸν Ῥῆνον. Ἡδὴ τε ἦν πρὸς τοῖς Ῥαυράκοις, ὃ ἔστι φρούριον.

γ. Ὅτι μετὰ τὴν Ἰουλιανοῦ τῆς βασιλείας ἀναγόμενον πρεσβεῖαι πανταχόθεν συνέβαινον, καὶ στέφανοι πολλοὶ χρυσοὶ [οἱ] αὐτῷ παρὰ τῶν ἐθνῶν ἀνεκομίζοντο. Ἐνταῦθα καὶ οἱ τὴν Ἰωνίαν οἰκοῦντες ἔτυχον ὅσων ἐδεήθησαν, καὶ πλειόνων καὶ⁷⁰ ἐλασσόνων⁷¹. Λυδοὶ δὲ καὶ εὐχῆς κρείττον ἐπραττον, Ἐθναπίου μὲν τοῦ ῥήτορος ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύοντος, εὐμερῆσαντος δὲ οὗτω κατὰ τὴν πρεσβείαν ὥστε καὶ δίκην τινὲ περιμαχῆται συνειπεῖν, ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἐκέλευεν. Ὁ δὲ ἐνίκα καὶ τὴν δίκην. Καὶ ἐκ Κλαζομενῶν⁷² δὲ Πείσων εὐδοκίμει λέγων.

dem, inquit, ut vos existimatis, vestrum bellum perdiderat : sed Deus fortasse et Romanorum benignitas restituit. Habebo ego ipsum obsidem, neque eum a vobis ex conventione, sed a bello ipso, contentus vicisse, et illum quidem amplissima quæque non deficient, dum mea consuetudine fruetur. Quod si conabimini a foedere discedere, omnium jacturam faciētis. Hoc dico, non quod sæviam in obsidem, quem apud me habeo, non tanquam pignus pacis, sed meæ erga vos virtutis documentum. Est enim impium et minime Deo gratum, eos qui nihil commuerunt, pro his qui deliquerunt morsu appetere et laniare, ut seræ bestię, quidquid occurrit et obvium est, si quis eos persequitur. Sed primum quia a vobis initium injurię faciendę orietur, qua re nulla est capitalior pestis pernicięque hominibus etiam si videantur ad breve tempus, et quantum ad præsens attinet ad optata pervenire. Deinde, quia vobis res est cum Romanis et mecum qui sum eorum imperator, quem neque bellum gerentes, neque pacem facientes unquam superavistis. Procubuerunt his dictis omnes et post fausta feliciaque omnia sunt precati. Pacem igitur Barbari foedus approbantes statim dederunt. His ineunte (jam enim frigebat), profectus est.

2. (A. C. 359, ind. 2, Con. I. 23, Jul. C. 5.) Badomarius inter Germanos potentia et auctoritate excellit, quæ res eum ad tantam superbiam extulit, ut, proprio filio, dum captivos redderet, quos per excursiones ceperat, obside dato, cum minime captivos restitueret, nihilominus obsidem sibi restitui postulavit, multa mala minatus, si non reciperet. Hunc vero Julianus ad ipsum remisit, hoc adjiciens, unum adolescentem non esse idoneum apud se pro multis nobilioribus obsidem. Sed aut captivos, qui ad tria millia in ejus potestate erant eum restituere oportere, aut injurię pœnas se soluturum esse sciret. Hæc scripsit et legationem misit, quem non multo post ipse subsecutus est, a Nemetibus ad Rhenum movens, jam enim apud Rauracos erat, quæ est Romanorum colonia.

3. (A. C. 360, ind. 3, Con. I. 24, Jul. A. 1.) Post Juliani ad imperium evectioem honorificæ ad eum legationes convenerunt, et coronas aureas a barbaris attulerunt. Ioniam habitantes ab eo et magna et parva, quæ petebant, sunt consecuti. Lydi quoque, Eunapio rhetore, eorum legato, pro his verba faciente, 18 multo ampliora, quam precibus suis complexi fuerant, obtinuerunt. Quæ legatio tam prospere legato successit, ut legatum quoque imperator juberet causam quamdam valde intricatam agere. Qua in lite et ipse superior evasit, et Piso quidam Clazomenius magna cum laude verba fecit.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ δ] ὃν Boissonadus. ⁶⁷ ἀρξέτε Boissonadus, ἤρξατε vulg., ἀρξήτα: codd. ⁶⁸ προσέιχε Boisson., προσέιχε vulg. ⁶⁹ εὐγενεστέρων N., εὐγενέστερον vulg. ⁷⁰ καὶ ante ἐλασ. N., ἢ vulg. ⁷¹ ἐλασσόνων H., ἐλασσων vulg. ⁷² ἐκ Κλαζομενῶν δὲ Πείσων] ἐκκλαζόμενον δὲ πείσων ed. pr. et Par., ἐκκλησιαζόμενων vel ἐκκλησιαζόμενον H.

4. (A. C. 364, ind. 7 Valent. I. 1) Valentinianus apud Nicæam Bithyniæ imperator est appellatus : illuc multæ legationes advenerunt, quæ coronas aureas ad ipsum afferebant. In his recipiendis minime se præposterum aut festinantem exhibuit, sed omnibus quamprimum se satisfacturum esse promisit.

5. (A. C. 366, ind. 9, Valent. et Val. I. 3). Valentinianus cum otium ageret ab externis et domesticis bellis, nuntiatum est, collectum Scytharum exercitum prope jam adesse. Hi vero erant, quos Procopius in suum auxilium a Scytharum rege impetraverat. Hos aliebant magno cum fastu et arrogantia incedere et omnia quæ se eorum conspectui obtulissent despiciere, propterea quod quidquid injuriæ inferebant, id impune faciebant, et arroganter et superbe se cum omnibus gerebant. Hos imperator intra breve tempus interclusos in Scythiam reditu, quasi retribus captos continui et arma tradere jussit : et vero tradiderunt, etiam motu capillorum mentis ferociam indicantes. Hos igitur per urbes dispersos in libera custodia habuit, et contemptum eorum excitavit his, qui viderunt eorum corpora, in nimiam proceritatem surgentia, graviora, quam ut pedes ferrent, et circa mediam partem exsilia, qualia Aristoteles insecta dicit. At urbium incolæ cum Scythas in suas domos admisissent, ubi eorum virium imbecillitatis periculum fecerunt, suum errorem irridere coacti sunt. Hos igitur tam præclaros Scytharum rex repetiit. Erat hoc negotium arduum et hujusmodi, quod non facile posset ad justitiam etiam expendi. Dicebat enim se hos fide juramento habita ad supplicia imperatori misisse. Valentinianus vero negabat eum ad quem miserat imperatorem fuisse, neque se jurasse : ille Julianum in medium adducebat, seque propter illius cum hoc consanguinitatem dedisse. Legatorum etiam dignitatem obtendebat : imperator contra disserebat, etiam legatos jure teneri, et eos, qui præsentibus erant, hostium numero habere, quandoquidem hostibus auxilium latum venissent. Ex his causis Scythicum excitatum est bellum, quod et dignitate gentium, quæ coierunt, et magnitudine apparatus magnam **19** variorum casuum et incertæ fortunæ expectationem movebat, sed acumine iudicii imperatoris et providentia ad firmum et tutum exitum perductum est.

6. (A. C. 376, ind. 4, Valentis imp. 13.) Scythis victis et ab Hunnis cæsis et ad internecionem usque deletis, omnes qui capti erant cum mulieribus et eorum filiis interempti sunt, cum nullis crudelitatis et cædium esset modus ; qui autem collecti effugerant non minus quam hominum ducenta millia, ad bellum apti et ætate florentes, conveniunt. Itaque profecti et ad ripam stantes, manus

δ'. Ὅτι Βαλεντινιανοῦ ἀνάβρῃσις ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας γίνεται, πρεσβεῖται τε, δεσπ. συνεπεφοιτήκεσαν ἐπὶ τοῦτον τοὺς χρυσοὺς ἔχουσαι στεφάνους, πρὸς ἐκείνον ἀνεφέροντο. Καὶ πρὸς πάσας ἀπεφαινετο μὲν οὐδὲν, ἐπιτρέχων βραδίως οὕτως καὶ συντόμως, ἐπηγγέλλετο ¹⁰ δὲ ἅπασιν ὡς ποιήσων αὐτίκα μάλα.

ε'. Ὅτι τῷ βασιλεῖ Οὐάλεντι, ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν οὐκείων καὶ τῶν ὀθνείων ἄγοντι, τὸ ἐπιλεκτον ἀγγέλλεται τῶν Σκυθῶν στρατεύματα πληστον ἤδη που τυγχάνειν, οὓς ὁ Προκόπιος εἰς συμμαχίαν ἐξεκεκλήκει παρὰ τοῦ Σκυθῶν βασιλέως. Γαύρους εἶναι τὰ φρονήματα ἔλεγον τοὺς προσιόντας καὶ περιφρονητικούς τῶν ὀρωμένων ¹¹, ὀλιγώρους τε πρὸς τὸ ἀκόλαστον μεθ' ὕβρεως, καὶ πολὺ τὸ ἀγέρωχον καὶ θερμὸν ἐπὶ πᾶσιν ἔχοντας. Ὁ δὲ βασιλεὺς συντόμως αὐτοὺς ἀποταμῶν τῆς ἐπὶ Σκυθίας ὑποστροφῆς κατεῖχεν ἐντὸς ἀρκύων, καὶ τὰ ἔπλα παραδοῦναι κελεύσας. Οἱ δὲ ἔδοσαν, τὴν τῆς γνώμης ὑπεροψίαν μέχρι τοῦ κινήσαι ¹² τὰς κόμας ἐπιδειξάμενοι. Διασπείρας οὖν αὐτοὺς κατὰ τὰς πόλεις ἐν ἀδέσμῳ κατεῖχε φρουρᾷ, καὶ καταφρόνησαι ἐνεποιεῖτο τοῖς θεωμένοις αὐτῶν τὰ σώματα πρὸς τε μήκος ἀχρεῖον ἐλαυνόμενα, καὶ βαρύτερα τοῖς ποσὶ, κατὰ τε τὸ μέσον διεσφιγμένα, ἥπερ φησὶν Ἀριστοτέλης τὰ ἔντομα. Δεχόμενοι ¹³ δ' οὖν αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκίας οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες καὶ πειρούμενοι τῆς ἀσθενείας, τὴν ἑαυτῶν ἐξαπάτην γελᾶν ἠναγκάζοντο. Τούτους ἀπῆτει τοὺς γενναίους ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς. Καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα δριμύ καὶ πρὸς τὸν τοῦ δικαίου λόγον οὐκ εὐδίαττον. Ὁ μὲν γὰρ ἔφασκε βασιλεῖ δεδωκέναι κατὰ συμμαχίαν καὶ ὄρκους · ὁ δὲ ἀπέφασκε βασιλέα μὴ τυγχάνειν καὶ αὐτὸν οὐκ ὁμωμοκέναι. Ἐκείνου δὲ προστιθέντος ¹⁴ τὸν Ἰουλιανόν, καὶ ὅτι διὰ τὴν ἐκείνου δεδώκει συγγένειαν, καὶ τὰ τῶν πρέσβων ἀξιώματα προστιθέντος, ὁ βασιλεὺς ἀντεφώνει, τοὺς τε πρέσβεις ἔχειν τὴν δίκην καὶ τοὺς παρόντας ὡς πολεμίους κατέχεσθαι, πολεμῶ πρὸς συμμαχίαν ἤκοντας. Ἐκ τούτων δὲ τῶν προφάσεων ὁ Σκυθικὸς ἀνεγίρεται πόλεμος, τῷ μὲν ἀξιώματι τῶν συνιόντων ἔθνων καὶ τοῖς μεγέθεσι τῶν παρασκευῶν ἐπὶ μέγα προθήσεσθαι καὶ χωρήσειν πολυτρόπων συμφορῶν καὶ ἀτεκμάρτου τύχης προσδοκηθεῖς, τῇ δὲ τοῦ βασιλέως ὀξύτητι καὶ προνομίᾳ κατενεχθεῖς ἐπὶ τὸ σταθερὸν καὶ ἀσφαλέστερον.

ς'. Ὅτι τῶν Σκυθῶν ἡττηθέντων καὶ ὑπὸ τῶν Ὀυννων ἀναιρεθέντων καὶ ἄρδην ἀπολλυμένων τὸ πλῆθος, οἱ μὲν ἐγκαταλαμβανόμενοι σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις διεφθείροντο, καὶ οὐδεμία φειδῶ τῆς περὶ τοὺς φόνους ἦν ὠμότητος. Τὸ δὲ συναλισθῆν καὶ πρὸς φυγὴν ὀρμήσαν πλῆθος μὲν οὐ πολὺ τῶν εἰκοσιμυριάδων ἀποδέουσαι συνῆλθον ἐς τὸ μάχιμον ἀκμαζούσας. Κινηθέντες ¹⁵ καὶ ταῖς δχθαῖς ἐπιστάντες

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ἐπηγγέλλετο N., ἐπηγγέλλέ τι vulg. ¹¹ ὀρωμένων] Ῥωμαίων B. ¹² κινήσαι] κομήσαι conj. Cantocl. ¹³ δεχόμενοι δ' οὖν Valesius ap. Boisson. p. 192, δεχόμενα δοῦναι vulg. ¹⁴ προστιθέντος vulg. ¹⁵ κινήθέντες] νικηθέντες II.

χειράς τε ὤρεγον πύρρῳθεν μετ' ὀλοφυρῶν καὶ βοῆς, καὶ προτίεινον ἰκετηρίας, ἐπιτραπῆναι τὴν διάβασιν παρακαλοῦντες, καὶ τὴν σφῶν συμφορὰν ἄδυρόμενοι, καὶ προσθήκην τῇ συμμαχίᾳ παρέξειν ἐπαγγελλόμενοι ⁷⁶. Οἱ δὲ ταῖς ὀχθαῖς ἐπιτεταγμένοι Ῥωμαίων οὐδὲν ἔφασαν πράξειν ἄνευ βασιλέως γνώμης. Ἐντεῦθεν ἀναφέρεται μὲν ἐπὶ τὸν βασιλεῖα ἡ γνώμη· πολλῆς δὲ ἀντιλογίας γενομένης, καὶ πολλῶν ἐφ' ἑκάτερα γνώμων ἐν τῷ βασιλικῷ συλλόγῳ ῥηθειῶν, ἔδοξε τῷ βασιλεῖ. Καὶ γὰρ ὑπ' ἀντιζηλοτυπίας αὐτῷ πρὸς τοὺς συμβασιλεύοντας, οἱ παῖδες μὲν ἦσαν ἀδελφοῦ (καὶ γέγραπται οὕτω πρότερον), τὴν βασιλείαν δὲ διηρῆσαι κατὰ σφᾶς ἰδούκουν, τὴν διακομὴν οὐκ ἐνεγκόντες ἐπὶ τὸν θεῖον. Τούτων δὲ ἕνεκα, καὶ ὡς μεγάλη προσθήκη τὸ Ῥωμαϊκὸν αὐξήσῃ ⁷⁷, δεχθῆναι κελεύει τοὺς ἄνδρας, τὰ ὄπλα καταθεμένους. Πρὶν δὲ τὴν διάβασιν ⁷⁸ ἐκ βασιλέως ἐπιτραπῆναι, Σκυθῶν οἱ τολμηρότατοι καὶ αὐθάδεις βιάσασθαι τὸν πόρον ἔγνωσαν, καὶ βιαζόμενοι κατεκόπησαν. Οἱ δὲ διαφθειραντες τὸν ἀπόδασμον τοῦτον τῆς τε ἀρχῆς παρελύθησαν καὶ περὶ τοῖς σώμασιν ἐκινδύνευσαν, οἱ πολεμίους διέφθειραν. Οἱ τε παραδυναστεύοντες βασιλεῖ καὶ δυνάμενοι μέγιστον κατεγέλων αὐτῶν τὸ φιλοπόλεμον καὶ στρατηγικὸν, πολιτικὸς δὲ οὐκ ἔφασαν εἶναι. Ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς ἐξ Ἀντιοχείας ἐπέτρεπεν αὐτοῖς τὴν ἀρχαῖαν ἡλικίαν πρῶτον ὑποδεξαμένους καὶ παραπέμφασιν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, καὶ ταύτην εἰς ὀμηρεῖαν ἀσφαλῶς κατέχουσιν, ἐπιστῆναι ⁷⁹ ταῖς ὀχθαῖς, καὶ μὴ πρότερον τοὺς μαχίμους δεξασθαι διαβαίνοντας, μηδὲ τὰ ὄπλα παρασχεῖν εἰς τὴν περὶ αἰχμάλωτων, εἰ μὴ τὰ ὄπλα καταθέμενοι γυμνοὶ διαβαίνουσιν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐπιτραπέντες, ὁ μὲν ἐκ τῶν διαβεβηκότων ἦρα παιδαρίου τινὸς λευκοῦ καὶ χαρίεντος τὴν ἡψιν, ὁ δὲ ἠλέει γυναικὸς εὐπροσώπου τῶν αἰχμαλώτων, ὃς δὲ ἦν αἰχμάλωτος ὑπὸ παρθένου, τοὺς δὲ τὸ μέγεθος κατεῖχε τῶν δώρων, τὰ τε λιναῖα ὕφασματα καὶ τὸ τῶν στρωμάτων ἐπ' ἀμφοτέρα θυσανοειδέες (3)· ἕκαστος δὲ ἀπλῶς αὐτῶν ὑπελάμβανε καὶ τὴν οἰκίαν ⁸⁰ καταπλήσειν οἰκετῶν καὶ τὰ χωρία βοηλατῶν καὶ τὴν ἐρωτικὴν λύσαν τῆς περὶ ταῦτα ἐξουσίας. Νικηθέντες δὲ ὑπὸ τούτων νίκην αἰσχίστην καὶ παρανομοτάτην, ὥσπερ τινὰς εὐεργέτας καὶ σωτήρας παλαιούς μετὰ τῶν ὄπλων ἐδέξαντο. Οἱ δὲ τοσοῦτον ἀκονεῖ πρᾶγμα διαπεπραγμένοι καὶ τὴν οἰκὸν συμφορὰν εὐτυχήσαντες, σὺ γὰρ ἀντι τῆς Σκυθῶν ἐρημίας καὶ τοῦ βαρᾶθρου τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν ἀπελάμβανον ⁸¹, εὐθὺς πολὺ τι βάρβαρον ἐν τῷ παρασπόνδῳ καὶ ἀπίστῳ διέφαινον. Ἡ μὲν γὰρ ἀχρηστος ἡλικία προλαβοῦσα κατὰ τὴν διάβασιν μετὰ βαθείας σπουδῆς καὶ φροντίδος τῶν ταῦτα βεβουλευμένων εἰς τὰ ἔθνη κατεγείτο καὶ διεσπείρετο. Οἰκεταὶ δὲ καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ἐκείνων, οἱ μὲν βασιλικὰ παρᾶσθημα ἔχοντες, τὰς δὲ ἦν ἀβροτέρας ὕφην ἢ κατὰ αἰχμάλωτων. Παῖδες δὲ αὐτῶν καὶ τὸ οἰκετικὸν πρὸς τε τὴν εὐκρασίαν τῶν ἀέρων ἀνέδρα-

A e longinquo porrigebant, et preces cum fletu et vociferatione emittebant, trajectionem sibi concedi flagitantes, suam cladem deplorabant, et se illis præbituros auxilii accessionem spondebant. At Romani, qui ripis præerant, nihil se nisi imperatoris jussu facturos responderunt. Quamobrem hujus rei cognitio est ad imperatorem delata. Cum res in magna varietate versaretur in utramque partem in consilio principis dicta essent, tandem assensus est, maxime propter emulationem, quam habebat cum his, qui imperium cum eo tenebant. Erant autem filii fratris, quemadmodum et supra dictum est, sed illi imperatoriam potestatem inter se dividendam statuerant, non patrii arbitrio permessa divisione. His causis B impulsus, tum etiam quia maxima accessio potentiae foret Romanis, jussit Scythas admitti, modo arma deponerent. Antequam trajectus esset ab imperatore concessus, Scytharum audaciores et elatiores transitum sibi vi aperire constituerunt, sed vi repulsi deleti sunt. At illi qui eam Scytharum exercitus partem oppressam confecerant, magistratu privati sunt et capitis periculum adierunt, quia hostes trucidaverant. Qui autem apud imperatorem primas partes gratiae occupabant et plurimum apud ipsum valebant, eos irridebant, tanquam homines militares, et bello quidem aptos, sed prorsus rerum civilium rudes esse dicebant. Præceperat enim imperator ab Antiochia C ut primum imbellem et nulli usui aptam susciperent ætatem et per Romanorum ditionis terras dimitterent, et tanquam obsides tuto loco haberent; neque eo secius ad ripas consisterent, ut turbas pugnae aptas minime transgredi sinerent, neque navigia illis ad trajectionem præberent, priusquam arma deposuissent, quo nudos transmitterent. 20 Eorum autem, qui ista mandata exceperunt, exarsit hic amore pueri alicujus candidi et vultu grati ex his qui trajecti fuerant, alter misertus est uxoris formosæ unius ex captivis. Ille captus est virgine formosa, alios magnitudo munerum cepit, linea vestimenta et stragula ab utraque parte sibi. Plane unusquisque ipsorum hoc propositi habuit, ut suas domos servis, villas pastoribus et insanum amoris furorem quavis licentia implerent. Itaque victi a Scythis victoria lætissimum et dissolutissimum, eos tanquam benefactores et servatores priscos cum armis exceperunt. At illi tantam rem sine ullo labore adepti, ex clade, quam domi acceperant, suam comparaverunt prosperitatem. Nam pro desertis Scythiæ locis et barathro in Romanum invaserunt imperium. Atque imperium adeo jam tum barbara eorum natura et perfida ex eo, quod sœdera pro nihilo ducebant, apparuit. Etenim ætas inutilis, in traiectione suscepta magno studio et cura eorum, qui hoc consilii dederant,

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁶ ἐπαγγ. Commelinus, ἀπαγγ. vulg. ⁷⁷ αὐξήσῃ N., αὐξήσαν vulg. ⁷⁸ διάβασιν Boisson, διάβασιν vulg. ⁷⁹ ἐπιστᾶναι vulg. ⁸⁰ οἰκίαν H., οἰκίαν vulg. ⁸¹ ὑπελάμβανον vulg.

per gentes et nationes, ut habitaret, est dispersa. **A** μον καὶ παρὰ τὴν ἤλικίαν ἤδησαν, καὶ πολὺ τὸ ἐπι-
 Servi, uxores, filii, hi quidem signa regia gerebant, φούμενον ἦν πολέμιον γένος. Οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ
 illas autem conspiceret erat mollius et venustius, μῦθοι λέγουσι περὶ τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Κολχίδα,
 quam captivas decebat, vestitas. At captivorum filii δρακοντείων ὀδόντων κατασπαρέντων, ἐν ὄπλοις ἄμα
 et quidquid illis fuit mancipiorum, aeris temperie τῷ σπόρῳ τοὺς ἀνδράς ἀναπάλλεσθαι· ὁ δὲ καθ'
 in alium se sustulerunt, et praeter aetatem pubue- ἡμᾶς χρόνος καὶ τὸν μῦθον τοῦτον εἰς φῶς καὶ ἔργον
 runt et in immonsam multitudinem succrevit et συνήγαγε καὶ ὄφθῆναι κατηνάγκασεν. Οὐ γὰρ ἐφθα-
 auctum est hostium genus. Ferunt priscae fabulae σαν τοῦ Σκυθικοῦ γένους εἰς τὴν ἐπικράτειαν τὴν
 per Bæotiam et Colchida, ex draconum dentibus Ῥωμαϊκὴν οἱ παῖδες ὡσπερ ὀδόντες διασπαρέντες,
 seminatis homines cum armis simul cum semine καὶ πάντα ἦν μεστὰ⁸⁸ θυμοῦ καὶ μανίας καὶ φόνων,
 prosiliisse. Nostra autem aetas hanc fabulam re et ἀνελθόντων αὐτῶν εἰς ἤλικίαν μάχιμον παρὰ τὸν
 eventu vram esse declaravit et oculis subjecit. χρόνον. Τὸ δὲ ἀκμάζον τῆς Σκυθικῆς ἀλκῆς καὶ γεν-
 Haud secus enim contigit, ut Scythici generis filii, ναϊότητος⁸⁹, τοῖς ὑποδεξαμένοις ἀντὶ τῶν ἐκβεβλη-
 per Romanorum ditionis terras, tanquam dentes, κῶτων ἐς ἐπανάστασιν εὐθύς ἐγερθέν⁹⁰ καὶ μαχό-
 dispersi simul atque praeter solitum tempus ad μενον πολὺ δεινότερα καὶ τραγικώτερα συνετόλη-
 aetatem, qua arma ferre potuerunt, progressi, σαν ὧν ἔπαθεν. Ἡ μὲν γὰρ Θράκη πᾶσα καὶ ἡ
 omnia iracundia, furore et caedibus impleverunt. συνεχῆς αὐτῇ χώρα Μακεδονία καὶ Θεσσαλία τοιαύτη
 Itaque flos Scythici roboris et nobilitatis non contra τίς ἐστὶ καὶ οὕτω πολυύμνητος, ὥστε οὐδὲ εἰς κατὰ
 expulsos, sed contra eos, qui ipsos exceperant, ταῦτα ἀναγράφειν ἢ λόγος ἦν. Τοσαύτην δὲ οὖσαν
 se convertit, et longe graviora et atrociora, quam αὐτὴν καὶ οὕτω πολυάνθρωπον, εὐδαίμονά τε ἄμα
 passi fuerant, sunt ausi. Omnis enim Thracia et καὶ εὐάνδρον, ἡ τῶν Σκυθῶν ἀπιστος καὶ παράλογος
 continens regio Macedonia et Thessalia talis est ἐπανάστασις ἐξαπιναιῶς καὶ παραχρῆμα τῆς διαβά-
 et tam multis carminibus celebrata, ut nulla σεως συντολημθεῖσα καὶ ἀνοιδήσασα κατεστόρεσεν
 oratione earum praestantia exprimi possit. Haec ἐς τοσόνδε καὶ καθημάξευσε ταῖς συμφοραῖς, ὥστε
 talem tam populosam, beatam simul et a tam χρυσὸν ἀποδειχθῆναι πρὸς τὰ Θράκεια πάθη τὴν Μυ-
 strenuis et fortibus viris habitatam et cultam σσῶν παροιμιώδη λείαν. Δόξαν αὐτοῖς στασιάζειν,
 Scytharum infidelis et insana rebellio, quam subito ἀξιομάχου μὴ παρούσης δυνάμεως εἰς ἄμυναν, τῷ τε
 et statim post trajectionem susceperunt et in πλήθει πρὸς ἀνθρώπους ἀφυλάκτους καὶ ἀνόπλους
 majus auxerunt, in eum contemptum adduxit, et ἐφάνησαν φοβερώτατοι, καὶ τῷ φονικωτάτῳ πρὸς τὸ
 et usque eo spoliavit, ut praehac Thraciae calamitate κρατούμενον πάντα ἀνδρῶν ἐχρήρωσαν. Περιειστήκει
 aurum esse videretur Mysica illa, quae proverbio δὲ ἐς ἔσον λόγον καὶ Σκυθίας Οὐννων μὴ φέρειν δοῦμα
 fertur, praedatio. Visum autem est illis seditionem καὶ Ῥωμαίους Σκυθῶν. Πόλις γοῦν εὐαριθμητοὶ καὶ
 excitare, cum nullae² copiae adessent, quae pugnare ὀλίγα τινὲς διεσώθησαν καὶ εἰσι σῶζονται τειχῶν ἐνε-
 et illis resistere possent. Et multitudine quidem κεν καὶ οἰκοδομημάτων· ἡ δὲ χώρα καὶ τὸ πλεῖ-
 sua hominibus incautis et sine armis erant terrori στον ἀπανάλωται, καὶ ἐστὶν ἀοίκητος καὶ ἄδατος διὰ
 et in caedes erga devictos effusi, omnia late τὸν πόλεμον. Βασιλεὺς δὲ ἐπειδὴ τούτων ἐπιβέτο
 mortalibus nudarunt. Inde factum est, ut Romani τῶν ἀδιηγήτων κακῶν, πρὸς μὲν τοὺς Πέρσας ἀναγ-
 Scytharum nomen non minus reformidarent, quam κίαν εἰρήνην συνθέμενος, ἑαυτῷ δὲ πολεμήσας
 Scythae nomen Hunnorum. Ex civitatibus paucae ἐπὶ μεταγνώσει· τῆς ὑποδοχῆς, τῷ θυμῷ τε ὑπερ-
 moenibus et propugnaculis tutae, quas facile est ἐξεσε, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἐντείνων⁹¹ ἑαυτὸν προ-
 enumerare, integrae et illaesae permanserunt et καταπέμπει τὸ Σαρακηνῶν ἱππικὸν ὡς ἀντιστήσον
 adhuc permanent. Sed regio ipsa plurimum est τοῖς Βαρβάρους. Ἡδὲ γὰρ καὶ τὴν Κωνσταντινίου
 vastata, et inculta et deserta jacet ex hoc bello. πόλιν κατέτρεχον, καὶ τοῖς τείχεσιν ἠνόχλουν περι-
 Imperator autem ut de tot tantisque malis, quae καθήμενοι, πολέμιόν τε οὐδὲν ὀρώντες ἐς ἀντίπαλον
 narrari non possunt, factus est certior se ipsum, D μάχην, καὶ τοῖς φρονήμασιν εἰς πᾶσαν ὕβριν ὠλι-
 quod illos receperit, accusans, pacem cum Persis σθηκότες. Ὁ δὲ⁹² καὶ περιφανῶς ἐδοξε κάλλιστα
 necessario facere est coactus. Itaque ira flagrans στρατηγῆσαι κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἡ τύχη.

7. (A. C. 592, ind. 5, Theodos. imp. 14.) Sub
 Theodosio primis ejus imperii annis Scytharum gens
 sedibus suis excita et ab Hunnis expulsa, una cum
 suarum tribuum ducibus et aliis, qui genere et

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁸ μεστὰ Casaubonus ap. Boisson. p. 273. μετὰ vulg. ⁸⁹ γενναϊότατον H. ⁹⁰ ἐγερθέν Boisson., ἐγερε-
 θῆναι vulg. ⁹¹ ἐντύνων conj. B. ⁹² ὁ δὲ] ὄθεν H.

ταῖς τιμαῖς τοῦ βασιλέως ἐξωγκωμένοι καὶ πάντα ἐφ' ἑαυτοὺς ὀρῶντες κείμενα, στάσις ἐν ἀλλήλοις οὐ μικρὰν ἤγειραν, οἱ μὲν ἀγαπῶν καὶ δέχεσθαι τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν κελεύοντες, οἱ δὲ τὸν οἶκον γεγονότα φυλάττειν ὄρκον αὐτοῖς καὶ μὴ παραβαίνειν ἐκείνας τὰς συνθήκας. Αὐταὶ δὲ ἦσαν ἀσεβέσταται καὶ βαρβαρικὸν ἦθος εἰς ὠμότητα παρατρέχουσαι, παντὶ τρέπω Ῥωμαίοις ἐπιβουλεύειν καὶ πάσῃ μηχανῇ καὶ δόλῳ τοὺς ὑποδεξαμένους ἀδικεῖν, κὰν τὰ μέγιστα ὑπ' αὐτῶν εὖ πάσχωσιν, ὡς ἀν τῆς ἐκείνων ἀπάσης χώρας ἐγκρατεῖ; γένωνται. Περὶ τοῦτου μὲν οὖν ἦν αὐτοῖς ἡ στάσις, καὶ διανεμηθέντες ἀπερβάρησαν, οἱ μὲν τὰ χεῖρω προθέμνοι τῆς βουλῆς, οἱ δὲ τὰ εὐσεβέστερα, ἐπικρύπτοντες δὲ ἐκατέρα στάσις τὴν πρόφασιν τῆς ὀργῆς ἔδωκεν. Καὶ ὁ βασιλεὺς τιμῶν οὐκ ἔληγεν, ἀλλ' ὁμοτραπέζους εἶχε καὶ ἑμοσκήνους, καὶ πολὺ τὸ φιλόδωρον ἐς αὐτοὺς ἦν· οὐδαμοῦ γὰρ ἐξεφέρετο καὶ παρεγυμνοῦντο τὰ τῆς φιλονεικίας. Ἦν δὲ ἡγεμῶν τῆς μὲν θεοφιλῶς καὶ θείας μερίδος Φράβιθος, ἀνὴρ νέος μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν, γεγονώς δὲ εἰς ἀρετὴν καὶ ἀλήθειαν ἀπάντων ἀνθρώπων κάλλιστος. Θεοῦς τε γὰρ ὠμολόγει θεραπεύειν κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἔθρονον, καὶ οὐδεμίαν ὑπέστη πλάσιν ἐς ἀπάτην καὶ διακράτησιν ⁸⁷, ἀλλὰ γυμνὴν καὶ καθαρὰν διέφαινε τὴν ψυχὴν περὶ τοῦ βίου, ἐχθρὸν ὑπολαμβάνων ποροσιν κολεῖν ἐπιπέσει, περὶ ἧς ἰλλοῦς ἰνερατ δολοσ. Non illo quidquam per fraudem et malitiam fingebat, quo sibi potentiam compareret, sed puro

nobilitate præstabant, trajecerunt, et honoribus ab imperatore delatis arrogantiores facti et omnia in se posita conspicientes, inter se non parvam seditionem excitarunt, cum alii hortarentur, ut contenti præsentis prosperitate fruerentur, alii ut jusjurandum, quod domi præstiterant, servarent, neque pacta migrarent. Illa autem pacta erant immanissima, et crudelitate ipsum barbarorum morem excedebant, ut omni ratione Romanis insidias tenderent et omni arte et fraude illos, quorum summa in eos constabant merita, aggredierentur et circumvenirent, neque quiescerent, donec omni illorum regione potiti essent. De hoc igitur erat inter Scythias seditio, et inter se dissidentes, in duas contrarias partes lati sunt. Alii in benigniorum sententiam vergabant, utraque tamen pars seditionis causam occultabat. Nihilominus imperator illos honoribus ornare non desistebat, et modo suæ mensæ participes, modo sub eodem tentorio degentes admittebat et omni benevolentia eos prosequabatur. Nusquam enim prava eorum consilia apparebant et detegebantur. Erat autem sanctioris et Dei charæ partis dux Fravitta, ætate quidem juvenis, sed qui, cum virtutem excoluisset et veritati studuisset, omnium hominum præstantissimus ⁸⁸ evaserat. Deos ille sibi ad antiquum

ὁμῶς Ἀἰδαο κύλησιν
 Ὅς ἕτερον μὲν κεύθεθ' ⁸⁹ ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἰπῆ.
 Γυναίκα οὖν ἤτησε Ῥωμαῖαν εὐθύς, ἵνα μὴ δὴν ὑβρίξῃ διὰ σώματος ἀνάγκην. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπέτρεψε τὸν γάμον, καὶ ὁ πατὴρ τῆς κόρης (ἐτρέφετο γὰρ ὑπὸ πατρὶ) καὶ τὸ πρᾶγμα ἐθαύμασε, μακάριον ἑαυτὴν ὑπολαμβάνων, εἰ τοιοῦτον ἔξει γαμβρόν. Τῶν μὲν οὖν ὁμοφύλων ἄλλοι οἱ τινὲς τὴν εὐσεβίαν καὶ ἀρετὴν ἀγαθόντες τοῦ νεανίσκου, πρὸς τὴν ἐκείνου γνώμην ἐχώρησαν καὶ συνεστήκεσαν, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ δυνατώτεροι τῶν δεδογμένων ἐξ ἀρχῆς ἀπρὶξ εἶχοντο, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν τῆς ἐπιβουλῆς σφαδάζοντες ἐμεμήνεσαν· ὧν ἦρχεν Ἐριούλφος, ἀνὴρ ἡμιμανῆς καὶ τῶν ἄλλων λυσσώδέστερος. Συμπόσιον δὲ προτεθέντος αὐτοῖς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀδρότερου καὶ πολυτελεστέρου, τὴν παροιμίαν ἀποδείξαντες ἀληθῆ τὴν λέγουσαν, *Ὀἶνος καὶ ἀλήθεια*, τοῦ Διονύσου καὶ τότε ῥήξαντος αὐτοῖς παρὰ πότον τὴν ἐπικρυπτομένην στάσις, διαλύεται μὲν τὸ συμπόσιον ἀτάκτως, καὶ διὰ θυρῶν ἐχώρουν τεθορυθημένοι καὶ παρακακηνήκοτες ⁹⁰. ὁ δὲ Φράβιθος δι' ἀρετῆς ὑπερβολὴν τὸ καλὸν καὶ δικαῖον κάλλιον ἅμα καὶ θεοφιλέστερον ὀφθησεσθαι νομίζων, εἰ προσθεῖη ⁹¹ τάχος, οὐ περιμείνας ἕτερον καιρὸν, ἀλλὰ σπασάμενος τὸ ξίφος τῆς πλευρᾶς Ἐριούλφου διήλασε. Καὶ ὁ μὲν ἔκειτο πασῶν, ὄντιστολῆσας τὴν ἀδικὸν ἐπιβουλὴν· οἱ δὲ . . .

Pejorem portis infernorum eum esse ducebat, Qui aliud in pectore versabat, aliud ore proferebat. Uxorem Romanam expelivit, ne propter corporis necessitatem injuriosus esse cogereetur. Et imperator secundum parentis arbitrium dedit jus nuptiarum, etenim puella sub patre nutriebatur. Is cum rem esset admiratus, beatum se ducebat, quod talem generum nactus esset. Ex eo factum est, ut nonnulli, sed admodum pauci, adolescentis virtutem et pietatem reveriti, ad ejus causam se adjunxerint. Multo vero plures et hi potentiores, quæ semel ab initio decreverant, tuenda sibi ducere, et conceptas insidias parturientes, insanire et furere. Horum princeps erat Eriulfus, vir impotens et furibundus. Cum autem illos imperator convivio lautiore excessisset, verum esse illud antiquum proverbium apparuit, in vino veritatem esse. Nam ejus ope in apertum erupit seditio. Solvitur igitur convivium incondite, et magna cum commotione et confusione convivæ tumultuantes foras prosiliunt. At Fravitta, quæ erat ejus virtutis magnitudo, si statim prosilieret, pulchrius et justius se facturum existimavit. Itaque non expectato alio tempore, ense educto latus Eriulfus confodit: et ille quidem occubuit, cum ante in somniis violentam et injustam aggressionem prævidisset; illi vero...

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ διακράτησιν conj. Cl. ⁸⁸ κεύθει vulg. ⁸⁹ παρρηγιώτε; conj. Cl. ⁹⁰ προσεῖη N.

ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΗ.

EX HISTORIA

PETRI PATRICII ET MAGISTRI

EXCERPTA

DE LEGATIONIBUS ROMANORUM AD GENTES.

ARGUMENTUM. — Tiridates a Tiberio in Parthorum regno constitutus ab Artabano expellitur (1). Cotys pro Mithridate fratre rex Iberorum factus (2). Decebalus, Dacorum regis, superbia (3). Idem supplex legatus ad Trajanum mittit (4). Nova ejusdem legatio ad Trajanum (5). Longobardi Istrum transgressi, pacem petunt (6). Quadis data pax a Marco Antonio (7). Astingi Romanis auxilio ventunt (8). Monophilus, Moesiae praefectus, Carpos superbe tributum postulantes repudiat (9). Sapore, Persarum rex, re male gesta adversus Odenathum, in regnum suum revertitur (10). Vandali pacem ab Aureliano impetrant (11). Aphauban legatus a Narsæo victo ad Galerium missus (12). Mestrianus, Licinii legatus ad Constantinum (13). Legatio a Magnentio ad Constantinum de pace missa (14). Persarum legatio ad Constantium (15). Julianus cum Chamavis de pace agit (16).

23 1. (A. C. 35 Tiber. 22). Parthi petierunt a Tiberio, ut sibi regem ex obsidibus daret, et dedit ipsis Phrahatem, Phrahatis filium. Cum autem in itinere vitam morte commutasset, Tiberius misit Tiridatem ex genere regio. Et quo facilius regnum capesseret, scripsit Mithridati, Iberorum regi, ut in Armeniam incursionem faceret, quo se Artabanus conferret suppetias filio laturus. Et Tiridates quidem regnum obtinuit. Sed non diu regnavit. Nam Artabanus Scythas assumens, minime negotio eum regno expulit. Et hæc de Parthis.

2. (A. C. 47 Claud. 8). Mithridates, Iberorum rex, novas res tentavit, et se ad bellum Romanis inferendum præparavit. Huic mater contradixit, et quoniam non persuadebat, fugere voluit. At ille quamvis in apparatu esset, volebat tegere, quod susceperat. Itaque Cotyn fratrem mittit legatum ad Claudium, qui gratulationes deferret, sed non ex fide legationem obiit, et omnia, quæ frater animo volverat, enuntiavit, et rex Iberiæ Mithridatis loco constituitur.

3. (A. C. 86 Domit. 6) Decebalus, Dacorum rex, legationem pacis causa ad Domitianum misit. **24** Quo facto Domitianus Fuscum misit cum magna manu. Hoc ubi Decebalus didicit, ad eum rursus

α'. Ὅτι οἱ Πάρθοι πρὸς Τιθέριον ἐπρεσβεύοντο²¹, βασίλεια σφίσιν ἐκ τῶν ὀμηρευόντων δοῦναι. Καὶ δέδωκεν αὐτοῖς Φραάτην τὸν τοῦ Φραάτου υἱόν. Ἐκεῖνου δὲ κατὰ τῆς ὁδοῦ²² τελευτήσαντος, Τιριδάτην ἐκ τοῦ βασιλικῆς γένους ἐπέμψε, καὶ ὅπως ῥᾶον τὴν βασιλείαν παραλάβοι, ἔγραψε Μιθριδάτῃ²³ τῷ Ἰβήρων βασιλεῖ εἰς τὴν Ἀρμενίαν εἰσβαλεῖν, ἵνα ὁ Ἀρτάβανος τῷ υἱῷ βοηθῶν ἀπὸ τῆς οἰκείας²⁴ παρῆ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ Τιριδάτης τὴν βασιλείαν κατέσχεν. Οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ἐβασίλευσεν· ὁ γὰρ Ἀρτάβανος Σκύθας προσλαβὼν οὐ χαλεπῶς αὐτὸν ἐξήλασε. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατὰ Πάρθους.

β'. Ὅτι Μιθριδάτης ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς ἐνεωτέρισε, καὶ παρεσκευάζετο εἰς τὸν κατὰ τῶν Ῥωμαίων πόλεμον. Τῆς δὲ μητρὸς ἀντιλεγούσης, καὶ φυγεῖν, ἐπειδὴ μὴ πείθειν αὐτὸν ἠδύνατο, βουλευθείσης, βουλόμενος ἐπικαλύψαι τὸ σπουδαζόμενον, αὐτὸς μὲν παρεσκευάζετο, πέμπει δὲ Κότυν τὸν ἀδελφὸν εἰς πρεσβείαν, φίλους λόγους τῷ Κλαυδίῳ κομίζοντα. Ὁ δὲ παραπρεσβεύσας πάντα αὐτῷ κατέμνησε, καὶ βασιλεὺς Ἰβηρίας ἀντὶ Μιθριδάτου γίγνεται.

γ'. Ὅτι Δεκέβαλος ὁ Δακῶν βασιλεὺς ἐπεκρυκεύετο πρὸς Δομετιανὸν (5), εἰρήνην ὑπισχυόμενος· ἐφ' οὗ ἐπέμψε Δομετιανὸς Φοῦσκον μετὰ πολλῆς δυνάμεως. Ὅπερ μαθὼν ὁ Δεκέβαλος ἐπέμψε πρὸς αὐ-

VARIÆ LECTIONES.

²¹ ἐπρεσβεύοντο N., ἐπορευόντο vulg. ²² κατὰ τὴν ὁδὸν vel πρὸ τῆς καθόδου eonj. B. ²³ Τιριδάτῃ mg. H. ²⁴ οἰκείας vulg.

τὸν πρεσβείαν αὐθις ἐν χλευασμῷ, λέγων, ὡς, εἰ εἴλοιο ἕκαστος Ῥωμαίων δύο ὄβολους Δεκεδάλω ἕκαστου ἔτους τελεῖν, εἰρήνην πρὸς αὐτὸν τίθεσθαι· εἰ δὲ μὴ τοῦτο εἴλοιο, πολεμήσειν καὶ μέγαρα αὐτοῖς προστρίψασθαι⁹⁸ κακά.

δ'. Ὅτι Δεκεδάλος πρὸς Τραϊανὸν πρέσβεις ἐπεμψε πλοφόρους· οὗτοι γὰρ εἰσι παρ' αὐτοῖς οἱ τιμιώτεροι. Πρώτερον γὰρ κομήτας⁹⁶ ἐπεμπεν, εὐτελεστέρους δοκοῦντας παρ' αὐτοῖς εἶναι. Ἐκεῖνοι δὲ ἐλθόντες ἐπὶ τοῦ Τραϊανοῦ ἔβριψαν καὶ τὰ⁹⁷ ὄπλα, καὶ τὰς χεῖρας ὀπισθεν δῆσαντες ἐν αἰχμαλώτων τάξει ἐδέοντο τοῦ Τραϊανοῦ εἰς λόγους ἐλθεῖν Δεκεδάλω⁹⁹.

ε'. Ὅτι πάλιν ὁ Δεκεδάλος πρεσβείαν ἐπεμψε πρὸς Τραϊανὸν, τῶν παρόντων ἀνακωχὴν κομιζόμενος⁹⁸. Ὑπισχνεῖτο δὲ τὰ τε ὄπλα πάντα καὶ τὰ μηχανήματα παραδίδόναι τῷ Τραϊανῷ καὶ τοὺς μηχανοποιούς τοὺς Ῥωμαίους τοὺς παρ' αὐτῷ ὄντας, καὶ τοὺς αὐτομόλους, καὶ τὰ ἐρύματα πάντα ὅσα κατασκεύασε καθαιρεῖν, παραχωρεῖν δὲ καὶ τῆς γῆς, ἣν ἐκράτησεν ὁ Τραϊανός, καὶ τοὺς ἔχθρους αὐτοῦ καὶ τῶν Ῥωμαίων οἰκείους ἔχθρους νομίζειν, καὶ αὐτομόλους¹ μὴ ὑποδέχεσθαι, μηδὲ στρατιώτην Ῥωμαίων ἔχειν ἔγγυς ἑαυτοῦ. Προσεδέξατο οὖν τὴν πρεσβείαν ὁ Τραϊανός ἐπὶ ταύταις ταῖς συνθήκαις. Ὁ δὲ Δεκεδάλος τὰ ὄπλα ἔβριψεν ἐπὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν γῆν πεσοὺν προσεκυνησε καὶ εἰς Ῥώμην πρέσβεις ἐπεμψε, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τὰς χεῖρας ἔδησαν ὡς ἐν αἰχμαλώτων τάξει.

ς'. Ὅτι Λαγγιδάρδων καὶ Ὀθίων ἑξακισχιλίων Ἴστρον περαιωθέντων, τῶν περὶ Βίνδιχα ἱππέων² ἑξαλασάντων καὶ τῶν ἀμφὶ Κάνδιδον πεζῶν ἐπιφθασάντων, εἰς παντελῆ φυγὴν οἱ Βάρβαροι ἐτρέποντο. Ἐφ' οἷς οὕτω πραχθεῖσιν ἐν δέει καταστάντες ἐκ πρώτης ἐπιχειρήσεως οἱ Βάρβαροι, πρέσβεις παρὰ Ἀλιον Βάσσον τὴν Παιονίαν³, διέποντα στέλλουσι, Βαλλομάριον τε τὸν βασιλέα Μαρκομάννων⁴ καὶ ἑτέρους δέκα, κατ' ἔθνος ἐπιλεξάμενοι ἕνα. Καὶ ὄρκους τὴν εἰρήνην οἱ πρέσβεις πιστωτάμενοι οἰκάδε χωροῦσιν.

ζ'. Ὅτι Κούαδοι πρέσβεις ἐπεμψαν πρὸς Μάρκον εἰρήνην αἰτούμενοι, καὶ ἔτυχον. Καὶ πολλοὺς μὲν ἵππους, πολλοὺς δὲ βόας δεδώκασι, καὶ αἰχμαλώτους τότε μὲν μυρίους καὶ τρισχιλίους, ὕστερον δὲ καὶ ἑτέρους πλείστους ἀπέλυσαν.

η'. Ὅτι ἤλθον καὶ Ἀστιγγοὶ καὶ Λακρυγγοὶ εἰς βοήθειαν τοῦ Μάρκου.

θ'. Ὅτι Κάρποι τὸ ἔθνος φθονοῦντες τοῖς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τελοῦμένοις τοῖς Γόθοις, ἐπεμψαν πρὸς Τούλλιον⁵ Μηνόφιλον πρεσβείαν μεθ' ὑπερηφανείας ἀπαιτοῦντες χρήματα. Οὗτος δὲ δοῦξ ἦν Μυσίας, καὶ καθ' ἑκαστὴν ἡμέραν τὸν στρατὸν ἐγύμναζε, καὶ προμαθῶν τὴν ὑπερηφάνειαν αὐτῶν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας οὐκ ἐδέξατο αὐτοὺς, δίδου⁶ αὐτοῖς δδειαν ὄραν τοὺς στρατιώτας γυμναζομένους. Καὶ ἵνα τῷ παρελκυσμῷ καθέλοι αὐτῶν τὰ φρονήματα, καθίστας ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ καὶ παραστήσας τοὺς

A legatum misit, qui cum irrisione illi diceret, se pacem facturum, si unusquisque Romanorum vellet illi quotannis pendere duos obolos, sin minus, bellum et magna mala se illis illaturum.

4. (A. C. 103, Trajan. 6.) Decebalus misit ad Trajanum legatos ex his, 'qui pileos ferunt : hi enim apud Dacos sunt honoratiores. Prius autem comatos miserat, qui apud eos viliores habentur. Ili cum ad Trajanum venissent, abjecerunt arma et, manibus post terga vinculis captivorum instar, Trajanum orarunt, ut cum Decebalo in colloquium veniret.

5. Rursus Decebalus legationem ad Trajanum misit, quæ belli finem peteret. Pollicebatur se omnia arma et bellica instrumenta Trajano traditurum et Romanos machinarum fabricatores et transfugas qui apud ipsum essent, et omnia præsidia et castella, quæ extruxisset, diruturum. Cessurum quoque omni terra, qua Trajanus positus esset, et ejus et Romanorum hostes pro suis hostibus habiturum, neque posthac ullos transfugas admissurum, neque ullum militem Romanorum retenturum. His conditionibus hanc legationem Trajanus accepit. At Decebalus in conspectu Trajani arma abjecit, et in terram cadens eum salutavit. Legatos etiam Romam misit, qui captivorum more erant manibus vinciti.

6. (A. C. 167? Marc. 8?) Sex millia Longobardorum et Obiorum Istrum trajecerunt, in quos Vindicis equites, et pedites, quorum dux erat Candidus, irruerunt et in fugam verterunt. Prima statim invasione terrore Barbari perculsi, legatos ad Ælium Bassum, qui Pannoniam provinciam obtinebat, mittunt Ballomarium, regem Marcomannorum, una cum aliis decem, ex unaquaque gente uno electo. Sic pace jurejurando firmata, legati domum redierunt.

7. (A. C. 175, Marc. 16.) Quadi legatos miserunt ad Marcum pacem petituros, et consecuti sunt. Itaque multos equos et multas boves dederunt : et tredecim millia captivorum, et plures etiam postea libertati restituerunt.

D 8. Venerunt et Astingi et Lacoragi in auxilium Marci.

9. (c. A. C. 230, Alex: Sev. imp. 9.) Carporum gens invidia flagrabat, quod Gothi stipendia a Romanis accipiebant. Itaque legationem miserunt ad Tullium Menophilum, et arroganter pecunias ab illo petierunt. Erat ille dux Mæsiæ et singulis 25 diebus exercitum ad bellum exercebat : et cum Carpos insolentes et superbos esse accepisset, per plures dies eos non admisit, sed tamen potestatem eis fecit, cum exercitus exercebatur, ut milites conspicerent : et cum satis prorogatione temporis diem

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁸ προστριψασθαι vulg. ⁹⁶ κόμητας vulg. ⁹⁷ καὶ τὰ τε τὰ B. ⁹⁸ Δεκεδάλου vulg. ⁹⁹ κομισόμενος N. ¹ αὐτόμολον II. ² Πανονίαν Par. ³ Μαρκομάννη ing. II. ⁴ Ἰούλιον N.

de die ducens superbus illorum spiritus frogisset et retidisset, sedens in alto suggestu, primarios totius exercitus viros circa se adhibuit, et Carpos excepit, nullaque illorum habita ratione in medio militum, dum legationem suam exponerent, tanquam aliud agens et longe sibi essent graviora negotia, sermone cum aliis habebat. At illi despectui habiti nihil aliud dixerunt nisi : « Quia Gothi, inquit, a vobis stipendium accipiunt, cur nos quoque non accipimus? » Quibus Menophilus : « Cum imperator noster multarum pecuniarum sit dominus, liberalitatem suam exercet erga eos, qui, ut sibi gratificetur, suppliciter petunt. » Tum illi : « Nos quoque supplicantium numero habeat, et nobis eadem largiatur. Sumus enim Gothis prastantiores. » Ridens Menophilus : « Meum est, ait, de his ad imperatorem referre. Redite igitur intra quatuor menses in hunc eundem locum, et responsum accipietis. » Et simul illinc abiit et milites exercuit. Post quatuor menses Carpi redierunt. In quibus admittendis cum eadem forma, qua prius usus fuisset et rationem negotium in alios tres menses rejiciendi reperisset, cum tandem iterum eos, ut prius, coram alio exercitu excepisset, illis hoc responsum dedit : « Nihil prorsus imperator vobis ex conventionione dabit. Sed si gratificatione indigetis, accedite ad eum, et ad ejus pedes procumbite et ei supplicate, At illi indignati recesserunt et per tres annos, quibus Menophilus in provincia cum imperio fuit, quieverunt.

10. (c. A. C. 261, Gallicen. 9.) Sapore, Persarum C rex, ut cum suis est Euphratem transgressus... sese amanter amplexi, sibi invicem gratulati sunt, quod imminens periculum effugissent, et ad eos, qui Edessæ stipendia faciebant, mittit, qui promitterent, se illis daturum omnes quos secum portaret, Syrios nummos, ut sine ulla molestia ipsum iter pergere sinerent, neque se ipsos in dubiam periculi aleam conjicerent, sibi moram et negotium facessentes. Neque vero se, tanquam ipsos timeret, hæc daturum esse dixit, sed domum festinare, ut festum ageret et minime cupere ullam moram suo itineri interponi. Milites autem satius duxerunt pericula evitare et eos sinere transire et aurum accipere.

11. (c. A. C. 270, Aurel. 1.) Vandali victi miserunt legationem ad Aurelianum, pacem poscentes, Aurelianus 26 libenti animo eos excepit, et pacatione pacis cum ipsis facta, rediit.

12. (A. C. 297, Diocl. 14.) Appharbau cum amicissimus Narsao, Persarum regi, esset missus ad legationem, supplex Galerio occurrit. Is, data potestate loquendi, dixit, Romanum et Persicum imperium esse tanquam duo luminaria; et oportere alterum alterius, sicut oculos, luce et splendore

A μεγίστους τοῦ στρατοπέδου ἐδέξατο αὐτοὺς, μηδένα λόγον αὐτῶν ποιούμενος, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ λεγόντων αὐτῶν τὴν πρεσβειαν συνεχῶς ἔτεροις διελέγετο, ὡς δὴ ἄλλα τιμιώτερα πράγματα ἔχων. Οἱ δὲ περιδεεῖς γενόμενοι οὐδὲν ἄλλο εἰρήκασιν, εἰ μὴ, ὅτι ἔτι οἱ Γόθοι τοσαῦτα χρήματα παρ' ὁμῶν λαμβάνουσιν, καὶ ἡμεῖς οὐ λαμβάνομεν; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι ἔτι οἱ Αὐτοκράτωρ πολλῶν χρημάτων κύριός ἐστι, καὶ τοῖς δεομένοις αὐτοῦ χαρίζεται. Οἱ δὲ ἐπήγαγον, ὅτι ἔτι ἡμεῖς ἐχέτω εἰς τοὺς δεομένους, καὶ δότω ἡμῖν τοσαῦτα· ἡμεῖς γὰρ κρείττονες ἐκείνων ἐσμέν. Καὶ γελάσας ὁ Μηνόφιλος εἶπε· Καὶ περὶ τούτων μηνῶσαι δέμαί τῳ αὐτοκράτορι· Καὶ μετὰ τέσσαρας μῆνας δεῦτε εἰς τόνδε τὸν τόπον, καὶ λαμβάνετε ἀπόκρισιν. Καὶ μετῆλθεν ἐκεῖ, καὶ πάλιν τοὺς στρατιώτας ἐγύμναζε. Καὶ ἦλθον οἱ Κάρποι μετὰ τοὺς τέσσαρας μῆνας, καὶ τὸ ὁμοιον σχῆμα ποιήσας αὐτοῖς ἔτερον εὔρεν ἀναβολὴν τριῶν μηνῶν. Καὶ πάλιν εἰς ἕτερον στρατόπεδον ἐδέξατο αὐτοὺς ὁμοίως, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀπόκρισιν, ὅτι ἔτι ὅσον ἐξ ὑποσχέσεως οὐδὲν ὁμῖν παντελῶς δίδωσιν ὁ βασιλεύς. Εἰ δὲ θέεσθε συγχροτήσεως, ἀπελθόντες ῥίψατε ἑαυτοὺς πρηνεῖς καὶ δεήθητε αὐτοῦ· καὶ εἰκόσ ἐστι συγχροτηθῆναι ὁμῶς. Οἱ δὲ μετὰ ἀγανακτήσεως ἀνεχώρησαν, καὶ τὴν τοῦ Μηνοφίλου ἀρχὴν εἰς τρία ἔτη ἀνυσθεῖσαν ἡσυχίαν ἔσχον.

B et verisimile est, cum vestras preces admissurum.

1'. Ὅτι Σαπῶρης ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὸν Εὐφράτην διαθὰς μετὰ τοῦ οἰκείου στρατοπέδου, ἡσπάζοντο ἀλλήλους καὶ ἔχαιρον ὡς ἀπαγγέμενο⁹ κινδύνου φυγόντες. Πρὸς δὲ τοὺς ἐν Ἐδέσση στρατιώτας ἐπεμπε⁹, ὑποσχόμενος αὐτοῖς δίδναι πᾶν τὸ Σύριον νόμισμα τὸ ἔν παρ' αὐτῷ¹⁰, ἵν' ἀνερόλητον αὐτὸν συγχωρήσωσι παρελθεῖν, καὶ μὴ ἔλωνται κίνδυνον εἰς ἀμφιβολίαν αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἀσχολίαν αὐτῷ περιποιῆσαι καὶ βραδυτήτα. Οὐ γὰρ δεδιώς αὐτοῦ; ταῦτα ἐπιδιδόναι ἔφη, ἀλλ' ἐπειγόμενος τὴν ἐορτὴν εἰς τὰ οἰκεῖα ποιῆσαι, καὶ μὴ βουλόμενος τριβὴν καὶ ὑπέρθειν γενέσθαι τῇ ὁδοπορίᾳ αὐτοῦ. Καὶ εἶλοντο οἱ στρατιώται λαβεῖν τὸ χρυσίον ἀκινδύνως καὶ παραχωρήσαι αὐτοῖς παρελθεῖν.

D 1α'. Ὅτι Οὐανδαλοὶ ἤττηθέντες ἐπεμψαν πρεσβειαν πρὸς Αὐρηλιανόν, παρακαλοῦντες εἰρήνην. Αὐρηλιανὸς δὲ ἀσμένως ἐδέξατο, καὶ πακτεύσας πρὸς αὐτοὺς ἀνεχώρησεν¹¹.

1β'. Ὅτι Ἀφφαρβᾶν, φίλτατος ὢν ὡς μάλιστα τῷ Ναρσαίῳ τῳ Περσῶν βασιλεῖ, εἰς πρεσβειαν πεμφθεὶς σὺν ἱκετείᾳ τῳ Γαλερίῳ ὑπέστησεν. Ὅστι; ἄδειαν τοῦ λέγειν λαθῶν εἶπε· Ἐφανερὸν ἐστὶ τῳ γένει τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ὡσπερ ἀνελ¹² δύο λαμπτήρες εἰσιν ἡ τε Ῥωμαϊκὴ καὶ Περσικὴ βασιλεία· καὶ

VARIÆ LECTIONES

⁹ ὁ post ὁμῖν expuncti N. ⁶ καὶ κατὰ τὴν conj. Val. ⁷ οἱ μὲν στρατιώται excedisse susp. N. ⁸ ἀποδιωχομένου H. ⁹ ἐπεμπε N, πέμπειν vulg. ¹⁰ αὐτῷ N., αὐτῶν vulg. ¹¹ ἀνεχώρησεν N., ἀνεχώρησαν vulg. ¹² ὡσπερ ἀνελ H., ὡσπερ ἀν εἰη vulg.

χρη καθάπερ ὄφθαλμούς τὴν ἑτέραν τῆς ἑτέρας· ἀπομαρτυροῦνται λαμπρότητα, καὶ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν ἑαυτῶν ἀμοιβᾶδων μέχρι παντὸς χαλεπαίνειν. Τοῦτο γὰρ οὐκ ἀρετὴ μᾶλλον, ἀλλὰ κουφότης νομίζεται ἢ μαλακία· τοὺς γὰρ μεταγενεστέρους οὐκ ὀνομαζόμενοι μὴ δύνασθαι ἑαυτοῖς βοηθεῖν σπουδάζουσι τοὺς ἀντιτεταγμένους, ἀνελεῖν. Μὴ χρῆναι μέντοι μηδὲ Ναρσαίων ἀσθενέστερον πάντων τῶν ἄλλων βασιλέων νομίζεσθαι· ἀλλὰ τοσοῦτον τῶν ἄλλων βασιλέων Γαλέριον ὑπερέχειν, ὥστε αὐτὸν τοῦτω μόνῳ δικαίως Ναρσαίων ἡτῆσθαι, καίτοι τῆς τῶν οἰκείων προγόνων ἀξίας καταδεέστερον οὐ γενόμενον. » Πρὸς τοῦτους ἔλεγεν ὁ Ἀφφαρβάδ᾽ ἐντετάλαθαι αὐτῷ παρὰ Ναρσαίου, ὡς ἔχοντες¹² ἐπιείκειαν, τὸ τῆς οἰκείας βασιλείας δίκαιον τῆ Ῥωμαίων ἐπιτρέψαι φιλάνθρωπία. Τοιγαροῦν μηδὲ τοὺς ὄρκους κομίζεσθαι, ἐφ' οἷς χρὴ γίνεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τὸ ὅλον τῆ γνώμη τοῦ βασιλέως διδόναι. Πλὴν ὅτι παρακαλεῖ τοὺς παῖδας μόνον καὶ τὰς γαμετάς αὐτῷ ἀποδοθῆναι, διὰ τῆς τούτων ἀποδόσεως πλείον εὐεργεσίας ἔνοχος εἶναι λέγων ἢ ὅπλοις περιῶν¹³· οὐδὲ νῦν δύνασθαι κατ' ἀξίαν χάριτας ὁμολογεῖν, ὅτι ἐν αἰχμαλωσίᾳ γενόμενοι τῆς ἐντεῦθεν οὐκ ἐπειράθησαν ὑβρεως, ἀλλ' οὕτω μετεχειρίσθησαν ὡς τῆ οἰκείᾳ εὐγενείᾳ ὅσον οὐπω ἀποδοθησόμενοι. Ἐν τούτοις εἰς μνήμην ἦγε καὶ τὸ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων εὐμετάβλητον (6). Ὁ δὲ Γαλέριος πρὸς ταῦτα δέξας ὀργίζεσθαι, συγκινήσας τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, ἀπεκρίνατο λέγων, οὐ καλῶς Πέρσαι ἀξιοῦν τῆς μεταβολῆς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐτέρους μεμνησθαι, ὅποτε αὐτοὶ καιροῦ ἐπιλαμβανόμενοι οὐ παύονται ταῖς τῶν ἀνθρώπων συμφοραῖς ἐπιχειροῦναι. « Καλῶς γὰρ καὶ ἐπὶ Βαλεριανοῦ¹⁴ τὸ μέτρον τῆς νίκης ἐφυλάξατε, οἵτινες ὀλοῖς αὐτὸν ἀπατήσαντες κατέσχετε καὶ μέχρι γήρων ἐσχάτου καὶ τελευτῆς ἀτίμου οὐκ ἀπέλυσατε, εἶτα μετὰ θάνατον μισαρᾶ τινὲ τέχνην τὸ δέρμα αὐτοῦ φυλάξαντες θνητῷ σώματι ἀθάνατον ὄδρον ἐπιγάγετε. » Ταῦτα διεξελλῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰπὼν ἑαυτὸν ἐπικαμφοθῆναι οὐχ οἷς Πέρσαι διὰ τῆς πρεσβείας ὑπέμνησαν, ὡς δέον πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἀφορᾶν τύχας (διὰ τοῦτο γὰρ μᾶλλον καὶ πρὸς ὀργὴν προσήκειν¹⁵ κινεῖσθαι, εἰ τις πρὸς ἃ Πέρσαι πεπράχασιν ἀποβλέψειεν¹⁷), ἀλλὰ τοῖς τῶν οἰκείων προγόνων ἔχουσιν ἀκολουθεῖν, οἷς ἔθος φεῖδεσθαι μὲν τῶν ὑπηκόων, καταγωνίζεσθαι δὲ τῶν ἀντιταττομένων, ἐκέλευσε τῷ πρεσβευομένῳ τῷ ἰδίῳ βασιλεῖ ἀπαγγεῖλαι τὴν Ῥωμαίων καλοκαγαθίαν, ὣν τῆς ἀρετῆς ἐπειράθη, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον προσελπίζειν παρ' αὐτὸν ἀφιζομένους κατὰ γνώμην τοῦ βασιλέως.

17. Ὅτι Λικίνιος πέμπει πρεσβευτὴν πρὸς Κωνσταντίνον Μεσσηριανὸν κόμητα. Ἐλθόντα δὲ τὸν Μεσσηριανὸν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τινὰ χρόνον διέαυρε. Μετὰ ταῦτα δὲ πρὸς τε τὸ ἀγῆλον τοῦ πολέμου ἀποβλέπων, ἴμα δὲ καὶ ὅτι οἱ τοῦ Λικίνιου ἐφόδῳ λαθανούσῃ χρησάμενοι τὴν βαστάγην αὐτοῦ μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας κατέσχον, δέχεται αὐτόν. Ὁ δὲ τοῖς δυσὶ

¹² ἔχοντες N. ¹³ περιῶν Valesius, περιῶν vulg. vulg. ¹⁷ ἀποβλέπειεν H., ἀποβλέπειν vulg.

illustrari, neque ad extinctionem et everisionem invicem sibi molestos et graves esse. Hoc enim non victus, sed magis levitas et mollities censeretur. Nam qui inferiores nihil sibi prodesse posse putant, conantur eos, qui sibi adversantur, tollere et evertere. Non oportere autem Narsæum omnibus aliis regibus imbecilliorum existimare; sed Galerium tanto reliquis regibus superiorem esse, ut ab eo solo merito Narsæus victus sit, tametsi ne Narsæus quidem a suorum majorum virtute absit. Præterea dixit Appharban mandatum sibi fuisse a Narsæo, omnia proprii regni jura Romanorum humanitati committi, ipsum æquum esse ducere: neque ideo conditiones, quibus pacem fieri vellet, ipsum ferre, sed id omne imperatoris arbitrio permittere. Hoc solum ipsum hortari, ut sibi uxorem et filios redderet, quos si reciperet, multo devinctiorem se illi fore beneficiis, quam si armis vicisset; non nunc quidem satis pro merito gratias agere posse, quod captivi haud quinquam contumeliæ passi sint, sed ita habiti, ut pristinae suæ nobilitati primo quoque tempore se restitutum iri sperarent. Hic legatus Persarum in memoriam revocavit rerum humanarum inconstantiam. Ad quæ visus est Galerius subirasci, et toto corpore commotus, « non recte Persas ait petere, ut alii varietatis et inconstantia rerum humanarum meminissent, quippe qui ipsi, cum secundæ res illis contigerint, hominum calamitatibus ultro instare non desisterent. « Belle scilicet adversus Valerianum moderationem in victoria tenuistis. Nam dolo eum cepistis, et usque ad extremam senectutem et mortem turpem et sædam non dimisistis. Etiam post mortem nefaria arte cutem ejus custodientes, mortali corpori immortalis ignominiam inussistis. » In i-ta digressus est imperator, et dixit, se quidem flecti non his, quorum Persæ in legatione mentionem fecerant, oportere in rerum humanarum varietatem intueri (ob hoc enim si quis ad ea, quæ Persæ commiserint, **27** advertat, oportere in iram ferri), sed se vestigiis majorum insistere, quibus mos fuerit parcere subjectis et debellare superbos. Itaque jussit eum, qui legatione fungebatur, regi suo Romanorum mansuetudinem et clementiam, quorum virtutis periculum fecisset, renuntiare, et spem facere, non multo post fore, ut, impetrata ab imperatore venia, captivi ad ipsum redirent.

15. (A. C. 314, Const. 9.) Licinnius legatum ad Constantinum Mesirianum comitem mittit, quem Constantinus, cum ad se venisset, longo tempore detinuit. Tandem cum ad incertos belli casus animam adjiceret, quia manus militum Licinii jumenta sarcinalia cum regia suppellectili ad se tendentem clandestina incursione interceperat, legatum admi-

VARIÆ LECTIOES.

¹⁴ Βαλεριανῷ N., Γαλεριανῷ vulg. ¹⁶ προσήκει

sit. Ille vero de pace inter utrumque imperatorem componenda agens dicebat, non oportere cum, qui de civibus suis vicioriam reportasset, iis irasci. Quidquid enim intereat, victori, non victo interire, et si nunc uni pacem denegaverit, multorum bellorum civilium causam fore et auctorem. At imperator et vultu et motu corporis acerbitatem iræ suæ demonstrans, et ægre vocem emittens dixit : « Non ita nos ad hoc usque tempus gessimus, neque ideo ab Oceano huc bellum gerentes et vincentes pervenimus, ut generum nostram propter nefaria flagitia a societate regni excludamus et affinitatem ejus dissolvamus, et vile mancipium cum ipso in imperium introducamus. » Jussit igitur Mestrianum, hac legationis parte omissa, si quid aliud vellet promerere. Et visum est Valentem ab imperio dejicere.

14. (A. C. 350, Const. 14.) Magnentius et Vetranio mittunt legatos ad Constantium. Mittuntur autem Rufinus et Marcellinus, hic præfectus prætorio; ille alterius agminis ductor, et Nunechius senatus princeps, et Maximus cum ipsis, qui adhortarentur Constantium, ut ab armis abstineret, et primum honoris gradum in imperio obtineret; Magnentius Constantio filiam desponderet, et ipse uxorem acciperet Constantiam, Constantii sororem. Itaque imperator Constantius admisit Vetranionis et Magnentii legatos, quorum unus, Nunechius, initio statim Magnentium pacem petere præfatus est, et Constantium, quo in statu res in præsentia essent, movit dicens, non oportere ipsum incosiderate, præsertim cum bellis jam confectus esset, duos contra se imperatores, rei militaris peritos et inter se concordes et integris viribus, ad bellum provocare. Qui, nisi nunc de pace inter eos conveniret, **28** quales quantique in bello civili futuri essent, sive unus solus, sive uterque simul, non aliunde ipsi discedendum esse, quam ex egregiis facinoribus, quæ ante edidissent, quando ipsi et generi ejus prospere rebus gestis triumphos peperissent. Cum hanc legationem audisset imperator, magnam illi ea res curam et sollicitudinem attulit. Itaque ad somnum conversus, vidit in somnis patrem tanquam ex alto descendentem. In manu tenebat Constantem a Magnentio peremptum, quem Constantio ostendens hæc illi dicere visus est : « Constanti, ecce Constans, multorum regum progenies, meus filius et frater tuus nefarie necatus; neque imperium labefactatum, neque rempublicam eversam negligas, neque si quis tibi minetur, terrore afficiaris, sed gloriam, quæ inde te manet, cuicumque oppugnationi præponas, neque inultum fratrem tuum

βασιλεῦσι τὴν εἰρήνην ἐπρεσβεύετο, μὴ χρῆνα λέγων τὸν τοῦς ἐμοφύλους νενικηχότα κατ' αὐτῶν ¹⁸ χαλεπαίνειν. Ὅτι γὰρ ἂν ἀπόλοιτο, τοῦτο λοιπὸν τῷ νενικηχότι, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς ἡττωμένοις ἀπόλλυσθαι· καὶ ὅτι ὁ ἐνὶ τῇν εἰρήνην ἀρνούμενος πολλῶν ἐμφυλίων πολέμων γίνεται αἰτίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ τε προσώπῳ καὶ τῇ τοῦ σώματος κινήσει τὸ μέγεθος τῆς ¹⁹ ὀργῆς δηλῶν, καὶ μόλις φωνὴν ἀφείς, εἶπεν· « Οὐχ οὕτω μέχρι τοῦ παρόντος διεγενόμεθα ²⁰, οὐδὲ διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ Ἰουλιανοῦ μέχρι τῶν ἐνταῦθα πολεμοῦντες καὶ νικῶντες ἀφικόμεθα, ὥστε μὴ ἐθέλειν τὸν οἰκεῖον γαμβρὸν (7) κοινῶν ἔχειν διὰ τὰ μύση αὐτοῦ καὶ τὴν ἀγχιστελίαν ἀπαγορεύειν, εὐτέλης δὲ ἀνδράποδον μετ' αὐτοῦ εἰς τὰ βασίλεια προσδέξασθαι. » Ἐκέλευσεν οὖν τὸν Μεστριανὸν τούτου τοῦ μέρους τῆς πρεσβείας σχολάζοντα ²¹, εἰ τι ἕτερον αἰτεῖν βούλοιο, λέγειν· καὶ ἔδοξε τὸν Βάλεντα ἐκδιθῆναι τῆς βασιλείας.

ἰδ'. Ὅτι Μαγνέντιος καὶ Βετρανίων ²² πέμπουσι πρέσβεις πρὸς Κωνσταντίον. Πέμπονται δὲ Ῥουφίνος καὶ Μαρχελλίνος, ὁ μὲν ὑπαρχος ὢν τῶν πραιτωρίων, ὁ δὲ ἕτερος στρατηλάτης, καὶ Νουνέχιος συγκλητικὸς ὑπαρχος, καὶ Μάξιμος πρὸς τούτοις, ὑπομνήσοντες τὸν Κωνσταντίον ὅπως ἀποσχέσθαι καὶ πρῶτον ἔχειν ἐν τῇ βασιλείᾳ τιμῆν. Ὁ δὲ Μαγνέντιος δι' αὐτῶν τὴν ἰδίαν θυγατέρα τῷ Κωνσταντίῳ ὑπισχνεῖτο διδόναι γαμετὴν ἐπὶ τῷ καὶ αὐτὸς τὴν Κωνσταντίαν λαβεῖν τὴν ἀδελφὴν τοῦ Κωνσταντίου. Ἐδέξατο οὖν ὁ βασιλεὺς τοὺς Βετρανίωνος ²³ καὶ Μαγνεντίου πρέσβεις, ἐν οἷς ὁ Νουνέχιος ²⁴ εὐθύς ἔφη τῷ προσιμίῳ εἰρήνην αἰτεῖν τὸν Μαγνέντιον, καὶ πολλάκις τῆς περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων καταστάσεως τὸν Κωνσταντίον ὑπεμίμνησκε, φάσκων μὴ χρῆναι αὐτὸν ἀπροόπτως καὶ ²⁵ κεκημηχότα ἦδη τοῖς πολέμοις ²⁶ δύο κατ' αὐτὸν ²⁷ βασιλεῖς, στρατιωτικῆς τε ἐπιστήμης ἐμπειροῦς καὶ ὁμοσοῦσθαι ἀλλήλοις καὶ ἔτι ἀκεραίους ὄντας, εἰς πόλεμον προκαλεῖσθαι· οὔτινες, εἰ μὴ περὶ εἰρήνης συνδόξαιεν, [ὡς ²⁸] ὅποιοι καὶ πηλικοὶ κατὰ τὸν ἐμοφύλιον πόλεμον ἔσονται παραταττόμενοι, εἴτε εἰς ἄλλους, εἴτε ἑαυτοῦ ἀμφοῦ παραγένοιτο, μὴ θέλειν αὐτὸν ἐτέρωθεν μαθεῖν ἢ ἐκ τῶν ἦδη πεπραγμένων αὐτοῖς, ὅτι ταῖς ἐκείνων παρατάξεσιν αὐτῷ τε καὶ τῷ γένει αὐτοῦ θρίαμβοι κατωρθοῦντο. Ταύτης τῆς πρεσβείας ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐν φροντίσει πολλὰς ἦν. Καὶ εἰς ὕπνον τραπεῖς εἶδεν ὄψιν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὡσπερ ἐξ ὕψους κατιῶν καὶ τῇ χειρὶ κατέχων τὸν Κωνσταντα, ἔν ἀνεῖλε Μαγνέντιος, τούτον αὐτῷ προσφέρων ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἔδοκει τὰ ῥήματα φθέγγεσθαι· « Κωνσταντίε, ἰδοὺ Κωνσταντὸς ὁ πολλῶν βασιλείων ἀπόγονος, ὁ ἐμὸς υἱὸς καὶ σὸς ἀδελφός, τυραννικῶς ἀπολύμενος ²⁹. Μῆτε οὖν τὴν βασιλείαν διακοπτομένην, μῆτε τὴν πολιτείαν ἀνατρεπομένην περιίθης, μῆτε

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ αὐτὸν vulg. ¹⁹ τῆς om. vulg. ²⁰ διαγεγενημέθα conj. B. ²¹ σχολάζοντος vulg. ²² Βετρανίων N., Βρεττανίων vulg. ²³ Βρεττανίωνος vulg. ²⁴ ὁ Νουνέχιος — τὸν Μαγνέντιον, καὶ] hæc verba, quæ vulgo perperam infra post voc. κατωρθοῦντο legebantur in locum suum reduxit Cl., particula καὶ ab initio in finem transposita. ²⁵ καὶ N., μὴ vulg. ²⁶ πολέμοις B., πολεμοῖς vulg. ²⁷ αὐτοῦ conj. B. ²⁸ ὡς uncis inclusit B. ²⁹ ἀπολύμενος conj. B.

εὐλαβηθῆς ἄπειλās, ἀλλὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐσομένην σοι **A** relinquant. » Hoc ostento viso, est expergefactus et δόξαν πάσης ἐκβάσεως προτίμησον, καὶ μὴ ἴθης legatos præter Ruffinum in vincula conjecit. ἀνεκδίκητον ἀδελοφόν. » Μετὰ ταύτην τὴν ὕψιν ἀφυπνισθεὶς ὁ Κωνσταντίος, τῶν πρέσβων πλὴν 'Ρουφίνου φυλακῇ παραδοθέντων.....

α'. Ὅτι ἐπὶ Κωνσταντινίου πρέσβεις ἦλθον Περσῶν. Ὁ δὲ τῆς πρεσβείας ἡγεμῶν Ναρσῆς τὸ τραχὺ τῶν γραμμάτων ὧν ἐπεφέρετο τῇ τῶν οἰκείων ἡμεροῦσιν τρόπων συγκεράσας, ἔδωκε πρὸς ἀνάγνωσιν.

α'. Ὅτι οἱ Βάρβαροι ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Πορσάβου εἰρήνην ἤθουν· ὁ δὲ ἤλθεν εἰς τὸ σπείσασθαι αὐτοῖς, καὶ ἐζῆτει ὁμήρους λαβεῖν. Οἱ δὲ Βάρβαροι πᾶν πολλοὺς ἔλεγον ἔχειν ²⁰ πολέμῳ, ἀλλ' οὐ παρ' ἐκείνων δεδομένους· νῦν δὲ ζητεῖν εἰρήνης ἐνέχυρα, εἰ **B** εἰνες εἰεν πρὸς τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἐπιτήδαιοι. Ἐκείνων δὲ οὐδὲν ἀπαρνούμενων, ἀλλὰ δώσειν συντιθεμένων οὓς ἂν αὐτὸς ἐπιλέξειτο, τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν ἡξίου λαβεῖν ὡς ἀντὶ πολλῶν μόνον ἀρχοῦντα, ἂν εἶχεν αἰχμάλωτον. Οἱ δὲ Βάρβαροι ἤδη τεθνήσκει αὐτὸν ὑπολαμβάνοντες, μετὰ τοῦ σφῶν βασιλέως ὀδυρόμενοί τε καὶ στένοντες, ἐδέοντο τοῦ Καίσαρος ἀδύνατα μὴ ζητεῖν, ἀπαιτοῦντα τοὺς ἤδη τεθνεῶτας ὁμήρους· τοῦτο δὲ τεκμήριον εἶναι τοῦ σπονδᾶς αὐτὸν μὴ ἐθέλειν ποιήσασθαι.

15. (A. C. 358, Const. 22, Jul. C. 4.) Sub Constantio legati a Persis venire, cujus legationis princeps Narses asperitatem litterarum, quas affererat, lenitate morum suorum temperavit, easque legendas tradidit.

16. Barbari sub Juliano Apostata pacem petierunt, ille vero profectus est, ut cum illis transigeret, et obsides sibi dari petiit. Barbari responderunt, multos jam in ejus potestate esse. Tum ille hos belli jure, non ab ipsis traditos habere se dixit; nunc quærere pacis pignora: viderent, si qui essent apud ipsos huic rei apti et idonei. Cum nihil abnuerent, sed daturus se promitterent, quos elegisset, regis filium poscit, quem unum pro multis obsidem detineret; is autem jam inter captivos a Romanis custodiebatur. Sed Barbari ipsum periisse existimantes, ad luctum et mœrorem una cum rege conversi, obtestati sunt Cæsarem, ne a se ea, quæ præstare non possent, peteret: quod faceret, cum eos, qui jam fato functi erant, sibi dari postularet, quo satis se fœdera facere nolle indicaret.

ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ ΚΑΙ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΩΣ.

EX HISTORIA

PETRI PATRICII ET MAGISTRI

EXCERPTA

DE LEGATIONIBUS GENTIUM AD ROMANOS.

ARGUMENTUM. — Valerianus frustra a Sapore pacem petit (1). Sapores Odenathi legatos et dona superbe remittit (2). Conditions pacis inter Diocletianum et Narsæum composita (3).

α'. Ὅτι Βαλεριανὸς εὐλαβηθεὶς τὴν ἐφοδὸν τῶν Περσῶν (ἐλίμωξε γὰρ τὸ στράτευμα αὐτοῦ, καὶ μάλλον οἱ Μαυρούσιοι), χρυσίον ἀφατον συναγαγὼν ἐπεμψε πρέσβεις πρὸς Σαπώρη, ἐπὶ μεγάλας δόσεις τὸν πόλεμον καταλύσαι βουλόμενος. Ὁ δὲ τότε περὶ τοῦ λιμοῦ μαθὼν, τῇ τε παρακλήσει Βαλε-

29 1. (A. C. 260, Valer. 8.) Valerianus, ne a Persis oppugnaretur timens (fame enim ejus exercitus laborabat, et maxime Maurusii), ingentem aurivim accumulans, misit legatos ad Saporem, et magnis largitionibus bellum solvere voluit. Sed Sapores inopia Romanorum laud ignarus et precibus

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ ἔχειν. πολέμῳ μὲν ἔφη, ἀλλ' Boissonad. Eunap. 1, p. 459, — ἔχειν αὐτὸν αἰχμαλώτους. καὶ ἐκείνος ἀπεκρίνατο τούτους ἔχειν πολέμῳ, ἀλλ' N.

Valeriani eatus, legatos distinet, deinde re infecta A dimittit, eosque subsecquitur.

2. (A. C. 261, Gall. 9.) Odenathus Saporem, tanquam longe Romanis præstantiorem, multum coluit et observavit, et cupiens eum sibi devincere, dona magnifica camelis imponens earum rerum, quarum Persis non erat ferax, ad eum mittit cum litteris, quibus cum multis precibus se nihil unquam contrarium Persarum rationibus fecisse testabatur. At ille jussit servos suos, postquam recepissent munera, ea in proximum fluentem projicere, et ejus litteras laceratas pedibus conculcare. Hæc quoque palam protulit : « Quis et unde iste est, qui eo temeritatis devenit, ut audeat ad suum dominum scribere. Nunc si velit leviori pœna affici, manibus a tergo revinctis, prosternat se ante me. Si non faciat, sciat me illum et omne ejus genus perditurum et exstincturum. »

3. (A. C. Diocl. 14.) Galerius et Diocletianus Nisibi convenerunt. Ibi communicato consilio, mittunt legatum in Persidem Sicorium Probum, magistrum memoriae. Hunc Narsæus, quia ex his, quæ sibi nuntiata fuerant, spem se optata consecuturum conceperat, benigne et comiter excepit. Antea tamen callide moras nectebat. Cum enim speraret, se legatos longo itinere fessos facilius sibi conciliaturum esse, eo usque Sicorium, qui consilii ipsius non ignarus erat, circa Asprudum, Mediæ fluvium, detinuit, donec milites, qui hic illic per bellum dispersi erant, **30** convenissent. Tum in interiori conclavi regis admittis, reliquis omnibus abire jussis, contentus præsentia Appharbæ et Archapeti et Barsaborsi, quorum alter erat præfectus prætorio, alter Sumii dignitatem obtinebat, jussit Probo suam legationem referre. Erant autem capita legationis hæc, ut Romani in Oriente haberent Intilenei cum Sopheno, Arzaneni cum Carduene et Zabdicene, et Tigris fluvius utriusque imperii limes esset : ut Zintha castellum, in confiniis Mediæ situm, Armeniam terminaret, rex Iberiæ regni sui insignia a Romanis accepta susciperet; commerciorum locus Nisibi esset, ad Tigrim amnem sita. Quæ ubi audivit Narsæus, quandoquidem, quæ erat ejus fortuna, nihil quidquam eorum licebat illi denegare, consensit et approbavit, præterquam quod, ne ista omnia videretur necessitate coactus facere, solummodo abnuvit, commerciorum locum esse Nisibim. Sed Sicorius hoc quoque ab illo concedendum esse dixit; neque enim legatos libera auctoritate instructos esse, neque imperatores quidquam de hac re præcepisse. His igitur conditionibus acceptis, Narsæo restituta sunt ejus uxores et liberi, debita erga illas temperantia cum summa imperatorum fide observata.

ριανού πλέον ἐπαρθείς, τοὺς πρέσβεις παρεκλύσας ²¹, ἀπράκτους αὐτοὺς ἀπολύσας, εὐθύς ἐπιτολοῦθησεν.

β'. Ὅτι Ὀδενάθος (8) ²² τὸν Σαπόρην πολὺ θεράπευεν ὡς ὑπερβεθηκότα κατὰ πολὺ τοὺς Ῥωμαίους. Βουλόμενος δὲ αὐτὸν ὑπαγαγέσθαι, πέμπει δῶρα μεγαλοπρεπῆ καὶ ἄλλα ἀγώγιμα, ὧν ἡ Περσίς οὐκ ἦν εὐφορὸς, καμηλοῖς ἐπιθείς. Καὶ γράμματα πέμπει δεήσεως δύνάμιν ἔχοντα, καὶ ὅτι οὐδὲν Πέρσαις ὑπεναντίον αὐτοῦ εἰργάσατο. Ὁ δὲ τοὺς οἰκέτας ὑπέτασσε δεξαμένους τὰ δῶρα ῥίπτειν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ τὰς ἐπιστολὰς διαβρῆξας συνέτριψε, καὶ ἐδήλωσε : « Τίς ὧν καὶ πόθεν ἐτόλμησε πρὸς τὸν οἰκίον δεσπότην γράψαι; καὶ νῦν εἰ βούλεται ἐλαφροτέρως κολάσεως τυχεῖν, ὀπίσω τὰς χεῖρας δέσας προσπεσέτω. Εἰ δὲ μή, ἴστω ὡς καὶ αὐτὸν καὶ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα ἀπολώ. »

γ'. Ὅτι Γαλέριος καὶ Διοκλητιανὸς εἰς Νίσιβιν συνῆλθον, ἐνθα κοινῇ βουλευσάμενοι στέλλουσιν εἰς Περσίδα πρεσβευτὴν Σικόριον Πρόβον ἀντιγραφῆα τῆς μνήμης. Τοῦτον ὁ Ναρσαῖος τῇ τῶν ἐπαγγελθέντων ἐλπίδι φιλοφρόνως ἐδέξατο. Χρηταὶ δὲ καὶ τινὶ ἀναβολῇ ὁ Ναρσαῖος. Ὡς γὰρ βουλόμενος δῆθεν τοὺς περὶ Σικόριον πρέσβεις, οἳ αὖθις κεκοπωμένους, ἀνακτῆσθαι, μέχρι τοσοῦτον περὶ τὸν Ἀσπροῦδιν ποταμὸν τῆς Μηδικῆς τὸν Σικόριον παρεῖλκυσεν, οὐκ ἀγνοοῦντα ²³ μέντοι τὸ γινόμενον, ἕως οἱ τῆδε κάλειε διατὸν πόλεμον σκορπισθέντες συνελέγησαν. Καὶ τηλικαῦτα ἐν τοῖς ἐνδοτέρω τῶν βασιλείων ²⁴ πάντας τοὺς ἄλλους χωρίους, καὶ ἄρκεσθαι τῇ παρουσίᾳ Ἀφφάρβα καὶ Ἀρχαπέτου καὶ Βαρσαδῶρσου, ὧν ὁ μὲν ἕτερος ὑπαρχὸς ἦν πραιτωρίων, ὁ δὲ ἕτερος τὴν τοῦ Συμίου εἶχεν ἀρχὴν, ἐπέτρεψε τῷ Πρόβῳ τὴν πρεσβείαν διεξιῖναι. Ἦν δὲ τὰ κεφάλαια τῆς πρεσβείας ταῦτα, ὥστε κατὰ τὸ ἀνατολικὸν κλίμα τὴν Ἰντηληνὴν μετὰ Σοφηνῆς καὶ Ἀρζανηνῆν ²⁵ μετὰ Καρδοουηνῶν καὶ Ζαβδικηνῆς Ῥωμαίους ἔχειν, καὶ τὸν Τίγριν ποταμὸν ἑκατέρας πολιτείας ὁροθέσιον εἶναι, Ἀρμενίαν δὲ Ζίνθα τὸ κάστρον ἐν μεθορίῳ τῆς Μηδικῆς κείμενον ὀρίζειν, τὸν δὲ Ἰβηρίας βασιλεῖα τῆς οἰκείας βασιλείας τὰ σύμβολα Ῥωμαίους ὀφείλειν, εἶναι δὲ τόπον τῶν συναλλαγμάτων Νίσιβιν τὴν πόλιν παρακειμένην τῷ Τίγριδι. Τούτων ὁ Ναρσαῖος ἀκούσας, ἐπειδὴ πρὸς μὲν τούτων ἡ παρούσα τύχη ἀρνεῖσθαι αὐτὸν συνεχώρει, συνέθετο τούτοις ἅπασιν· πλὴν ἵνα μὴ δόξη ἀνάγκη πάντα ποιεῖν, διηρνήσατο μόνον τὸ τόπον εἶναι τῶν συναλλαγμάτων τὴν Νίσιβιν. Ὁ δὲ Σικόριος, « Ἐνδεωκέναι χρὴ πρὸς τοῦτο. Οὐτε γὰρ αὐτοκράτωρ ἢ ²⁶ πρεσβεία, καὶ περὶ τοῦτου ἐκ τῶν αὐτοκρατῶρων οὐδὲν ἐπέτετραπτο. » Τούτων οὖν συνεθέτων, ἀπεδόθησαν τῷ Ναρσαίῳ αἱ τε γαμεταὶ καὶ οἱ παῖδες, μετὰ φιλοτιμίας τῶν βασιλείων τῆς σωφροσύνης αὐταῖς καθαράς ²⁷ φυλαχθείσης.

VARIAE LECTIONES.

²¹ παρεκλύσας H., παρεκλύσας vulg. ²² Ὀδενάθος Val., ὁ Δένατος vulg. ²³ ἀγνοοῦντα Cl., ἔγνω οὖν τὰ vulg. ²⁴ τῶν βασιλείων N., τῶν βασιλεί vulg. ²⁵ Ἀρζανηνῆν et Καρδοουηνῶν N., Ἀρζανηνῆν et Καρδοουηνῶν vulg. ²⁶ οὐτε γὰρ αὐτοκράτωρ ἢ B., τίς γὰρ αὐτοκράτωρ; vulg. ²⁷ καθαράς vulg.

ΠΡΙΣΚΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΚΑΙ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΚΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

EX HISTORIA BYZANTINA

PRISCI RHETORIS ET SOPHISTÆ

EXCERPTA

DE LEGATIONIBUS GENTIUM AD ROMANOS.

ΔΑΟΥΜΚΕΤΟΜ. — Margus oppidum episcopi fraude a Scythis capitur (1). Attilas, Scytharum transfugis incassum a Theodosio repetitis, in fines Romanos irrumptit (2). Duræ pacis a Romanis cum Hunnis initæ conditiones: pactæ pecuniæ severe per imperium Romanum exiguntur. Asimuntit ad pacem accipiendam ab Hunnis adiguntur (3). Attilas Romanos vanis legationibus fatigat (4). Chrysaphius eunuchus consilium iuit Attilæ per Edeconeme ejus legatum interimendi (5). Compertis insidiis, Attilas Chrysaphium ad supplicium exposcit (6). Idem bellum parat adversus Occidentem (7). Belli inter Attilam et Aetium coorti causæ (8). Attilas Orienti bellum minatur (9). Ardiaburius bellum gerit cum Saraceis (10). Maximinus cum Bemmyis et Nubadibus pacem componit, quæ post mortem ejus solvitur (11). Gobazes, Colchidis rex, Byzantium vocatur (12). Majorianus in Africam trajicere constituit (13). Marcellinus in Gallia cum Gothis bella gerit. Genserichus Siciliam et Italiam vastat. Legatio Saragurorum ad Leonem (14.) Persarum ad Leonem legati de injuriis Romanorum queruntur. Tatianus legatus ad Vandalos mittitur (15). Gobazes benigne a Leone excipitur (16). Sciri auxilia petunt a Romanis adversus Gothos (17). Attila filii societatem cum Leone inire frustra conantur (18). Fines Persarum a Saraguris aliisque gentibus infestantur (19). Dengizich bellum contra Romanos movetur (20). Gothi a duclibus Romanis in deditionem accepti trucidantur (21). Suani a Persis vexati Romanos auxilium poseunt (22).

α'. Ὅτι τῶν Σκυθῶν κατὰ τὴν τῆς πανηγύρεως Ἀ
καίρῳ καταστρατηγησάντων Ῥωμαίους καὶ πολλοὺς
ἀνελόντων, οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέστειλλον πρὸς τοὺς Σκύ-
θας, ἐν αἰτίᾳ ποιούμενοι τῆς τοῦ φρουρίου αἰρέσεως
ἕνεκεν καὶ τῆς τῶν σπονδῶν ὀλιγωρίας. Οἱ δὲ ἀπ-
εκρίναντο, ὡς οὐκ ἀρξάμενοι, ἀλλ' ἀμυνόμενοι ταῦτα
θράσειαν· τὸν γὰρ τῆς Μάργου ἐπίσκοπον εἰς αὐτῶν
ἀναβεβηκότα γῆν καὶ διερευνησάμενον τὰς παρὰ
σφίσι βασιλείους θήκας, σεσυληκέναι τοὺς ἀποκει-
μένους θησαυροὺς· καὶ εἰ μὴ τοῦτον ἐκδοῖεν, ἐκ-
δοῖεν δὲ καὶ τοὺς φυγάδας κατὰ τὰ ὑποκείμενα
(εἶναι γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις κλειστοὺς), τὸν πόλεμον
ἐπιξείν. Ῥωμαίων δὲ τὴν αἰτίαν οὐκ ἀληθῆ φημέ-
νων εἶναι, ἐν τοῖς σφετέροις λόγοις τὸ πιστὸν οἱ
βάρβαροι θέμενοι κρίσεως μὲν τῶν ἀμφιβόλων κατ-
ωλιγώρουν, πρὸς πόλεμον δὲ ἐτρέπησαν, καὶ περαιω-
θέντες τὸν Ἰστρον πόλεις καὶ φρούρια πλεῖστα ἐπὶ τῷ
ποταμῷ ἐκάκωσαν. Ἐν οἷς καὶ τὸ Βιμινάκιον εἶλον·
πόλις δὲ αὕτη τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς Μυσῶν. Ὡν γινόμε-
νων, καὶ τιμῶν λογοποιούντων, ὡς ὁ ἐπίσκοπος
ἐκδοθεῖ, ὥστε μὴ ἐνδὸς ἀνδρὸς περὶ τῷ παντὶ Ῥω-
μαίων τὴν ἐκ τοῦ πολέμου ἐπαχθῆναι κίνδυνον, ὑπο-
τοπήσα· ὁ ἀνθρωπος ἐκδοθήσεσθαι, λαθὼν τοὺς ἐν
τῷ ἄσπε· πρὸς τοὺς πολεμίους παραγίνεται, καὶ αὐ-
τοῖς παραδώσειν ὑπισχνεῖται τὴν πόλιν, εἴγε ἐπεικέ-
ς τε οἱ τῶν Σκυθῶν βουλευσάιντο βασιλεῖς. Οἱ δὲ ἔφα-
σαν πάντα ποιήσειν τὰ ἀγαθὰ, εἰ τὴν αὐτοῦ ἄγοι ἐς

31-33 1. (A. C. 442, ind. 10, Theod. 35.) Scythiæ,
quo tempore mercatus Scytharum et Romanorum
frequenti multitudine celebrabatur, Romanos cum
exercitu sunt adorti, et multos occiderunt. Romani
ad Scythas miserunt, qui de præsidii expugnatione
et fœderum contemptu cum eis expostularent. Ili
vero se non ultro bellum inferentes, sed factas inju-
rias ulciscentes, hæc fecisse responderunt. Margi
enim episcopum in suos fines transgressum, fiscum
regium et reconditos thesauros indagatum expulasse.
Hunc nisi dederent una cum transfugis, ut fœderi-
bus convenerit (esse enim apud eos plures), bellum
illaturos. Quæ eam Romani vera esse negarent,
barbari vero in eorum, quæ in contentione posita
erant, subire minime voluerunt, sed ad bellum con-
versi sunt. Itaque transmisso Istro, oppidis et ca-
stellis ad ripam sitis plurima damna intulerunt, et
inter cætera Viminacium, quæ Mœsorum urbs est in
Illyrico, ceperunt. His gestis, cum multi in sermo-
nibus dicitarent, episcopum dedit oportere, ne unius
hominis causa universa Romanorum respublica
belli periculum sustineret: ille se deditum 34 iri
auspicatus, clam omnibus civitatem incolentibus ad
hostes effugit, et urbem traditurum, si sibi Scytharum
reges liberalitate sua consulerent, pollicitus est.
Ad ea cum beneficium omni ratione se repensuros
promitterent, si rem ad exitum perduceret, datis

dextris et dictis jurejurando utrinque præstito firmatis, ille cum magna barbarorum multitudine in fines Romanorum est reversus. Eam multitudinem cum ex adverso ripæ in insidiis collocasset, nocte dato signo exsiliit, et urbem in manus hostium traduxit. Et ab eo tempore Barbarorum res in diem auctiores melioresque fuerunt.

2. Sub Theodosio Juniore imperatore, Atilas, Hunnorum rex, delectum ex suis habuit, et litteras ad imperatorem scripsit de transfugis et de tributis, ut, quæcunque occasione hujus belli reddita non essent, quam citissime ad se mitterentur, de tributis autem in posterum pendendis legati secum acturi ad se venirent: nam si cunctarentur aut bellum pararent, ne se ipsum quidem Scythiarum multitudinem diutius contenturum. His litteris lectis imperator nequaquam Scythas, qui ad se confugissent, traditurum dixit, sed una cum illis in animo sibi esse, belli eventum expectare. Cæterum se legatos missurum, qui controversias dirimerent. Ea sicuti Romani decreverant, ubi Atilas rescivit ira cominotus Romanorum fines vastavit, et castellis quibusdam dirutis, in Ratiariam urbem magnam et populi multitudine abundantem irruptionem fecit.

3. (A. C. 457, ind. 15, Theod. 40.) Post pugnam in Chersoneso commissam, Romani cum Hunnis pacem per Anatolium legatum fecerunt, et in has condiciones convenerunt: profugos Hunnis reddi, sex millia auri librarum pro præteritis stipendiis solvi; duo millia et centum in posterum singulis annis tributi nomine pendi. Pro unoquoque captivo Romano, qui in Romanorum fines, non solum redemptio- nis pretio, evasisset, duodecim aureorum multam inferri. Quæ si non solveretur, qui captivum recepisset, restituere teneri. Romanos neminem ex Barbaris ad se confugientem admittere. In has quidem fœderum leges Romani sponte consensisse videri volebant: sed necessitate coacti, superante metu, qui Romanorum ducum mentes occupaverat, quantumvis duras et iniquas condiciones sibi impositas summo pacis consequendæ studio ducti libentibus animis susceperunt, et gravissimum tributum pendere non recusabant, quanquam opes imperii et regii thesauri non ad necessarios usus, sed in absurda spectacula, in vanos honorum ambitus, in immodicas voluptates et largitiones consumptæ fuerant, quales nemo sanæ mentis vel in maxime affluentibus divitiarum copiis sustineret, nedom Romani isti, qui rei militaris studium adeo neglexerant, ut non solum Scythiis, sed et reliquis Barbaris, qui proximas imperii Romani regiones incolabant, vectigales facti essent. Itaque tributa et pecunias, quas ad Hunnos deferri oportebat, imperator omnes conferre coegit: nulla etiam eorum immu-

A ἔργον ὑπότχεσιν. Δεξιῶν τε καὶ ἔρκων ἐπὶ τοῖς εἰρη- μένοις δοθέντων, μετὰ βαρβαρικῆς πολυπληθίας ἐς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπέανεισι ³⁸ γῆν, καὶ ταύτην προλο- χίσας ἀντικρὺ τῆς θχθῆς συκτῆς διανίστησιν ἐκ συν- θήματος, καὶ ὑπὸ τοῖς ἀντιπάλοις τὴν πόλιν ποιεῖ. Δηρωθείσης δὲ τῆς Μάργου τὸν τρόπον τοῦτον, ἐπὶ μεῖζον ἠύξθη τὰ τῶν Βαρβάρων πράγματα.

β'. Ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ βασιλέως Ἀτ- τήλας ὁ τῶν Οὐννων βασιλεὺς τὸν οἰκεῖον στρατὸν ἀγείρας γράμματα πέμπει παρὰ τὸν βασιλέα τῶν τε φυγάδων καὶ τῶν φόρων περὶ, ὅσοι προφάσει τοῦδε τοῦ πολέμου οὐκ ἐδέδοντο, τὴν ταχίστην οἱ ἐκπέμ- πεσθαι παρακελεύόμενος· συντάξεως δὲ ἕνεκα μέλ- λοντος φόρου παρ' αὐτὸν πρέσβεις τοὺς διαλεξαμέ- νους ³⁹ ἀφικνεῖσθαι, ὡς, εἰ μελλήσειαν ⁴⁰ ἢ πρὸς πόλεμον ὀρμήσειαν, οὐδὲ αὐτὸν ἐτι ἐθέλοντα τὸ Σκυ- θικὸν ἐφέξειν πλῆθος. Ταῦτα ἀναγνόντες οἱ ἀμφὶ τὰ βασιλεια οὐδαμῶς τοὺς παρὰ σφᾶς καταφυγόντας ἐκδώσειν ἔφασαν, ἀλλὰ σὺν ἐκείνοις τὸν πόλεμον ὑποστήσεσθαι, πέμψειν δὲ πρέσβεις τοὺς διάφορα λύσοντας. Ὡς δὲ πῶ Ἀττήλα τὰ δεδογμένα Ῥω- μαίοις ἠγγέλλετο, ἐν ὀργῇ τὸ πρᾶγμα ποιούμενος τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐδήου γῆν, καὶ φρούρια τινὰ καθελὼν τῇ Ῥατιαρίᾳ προσέβαλλε μεγίστη καὶ πολυαν- θρώπῳ.

γ'. Ὅτι μετὰ τὴν ἐν Χερρόνησῳ μάχην Ῥωμαίων πρὸς Οὐννους ἐγένοντο καὶ αἱ συμβάσεις, Ἀνατολίου πρεσβευσσαμένου. Καὶ ἐπὶ τοῖσδε ἐσπένδοντο, ὅπως ἐκδοθεῖεν μὲν ἂν τοῖς Οὐννοις οἱ φυγάδες, καὶ ἐξ χιλιάδες χρυσοῦ λίτρων ὑπὲρ τῶν πάλαι συντάξεων δοθεῖεν αὐτοῖς. Φόρον δὲ ἕτους ἐκάστου δισχιλίας καὶ ἑκατὸν λίτρας χρυσοῦ σφίσι τεταγμένον εἶναι. Ὑπὲρ δὲ αἰχμαλώτου Ῥωμαίου φεύγοντος καὶ ἐς τὴν σφε- τέραν γῆν ἀνευ λύτρων διαβαίνοντος δώδεκα χρυσοῦς εἶναι ἀποτίμησιν· μὴ καταβάλλοντας δὲ τοὺς ὑπο- δεχομένους ἐκδιδόναι τὸν φεύγοντα. Μηδένα δὲ Βάρ- βαρον Ῥωμαίους κατὰ σφᾶς ⁴¹ φεύγοντα δέχεσθαι. Ταύτας προσεποιούοντο μὲν ἐθέλοντα Ῥωμαῖοι τὰς συνθήκας τίθεσθαι (9)· ἀνάγκη δὲ ὑπερβάλλοντι ⁴² δεῖν, ὅπερ κατεῖχε τοὺς σφῶν ἔρχοντας, πᾶν ἐπί- ταγμα καίπερ ἂν χαλεπὸν, τυχεῖν τῆς εἰρήνης ἐσπουδακότες, ἡσμένιζον, καὶ τὴν τῶν φόρων σύντα- ξιν βαρυτάτην οὐσαν προσέεντο, τῶν χρημάτων αὐ- τοῖς καὶ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν οὐκ εἰς δέον ἐκδε- δαπανημένων, ἀλλὰ περὶ θείας ἀτόπους καὶ φιλοτι- μίας οὐκ εὐλόγους καὶ ἠδονὰς καὶ δαπάνας ἀνειμέ- νας, ἃς οὐδεὶς τῶν εὐ φρονούντων οὐδὲ ἐν εὐπραγίαις ὑποσταίη, μὴ τί γε δὴ οἱ τῶν ὀπλων ὀλιγωρήσαντες, ὥστε μὴ μόνον Σκυθίαις, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῖς λοιποῖς Βαρβάροις τοῖς παροικούσιν τὴν Ῥωμαίων ὑπα- κούειν εἰς φόρου ἀπαγωγῆν. Τοῦτων τῶν συντάξεων καὶ τῶν χρημάτων περὶ, ὅπερ ἐδεῖ τοῖς Οὐννοις ἐκπέμπεσθαι, συνεισφέρειν πάντας ἠνάγκασε ⁴³, δασμὸν εἰσπραττομένους καὶ τοὺς κατὰ χρόνον τινὰ τὴν βαρυτάτην κουφισθέντας τῆς γῆς ἀποτίμησιν

VARIÆ LECTIONES.

³⁸ ἐπ' ἀνήσει vulg. ³⁹ διαλεξαμένους vulg. ⁴⁰ μελλήσειαν ἢ Β, μελλήσειεν vulg. ⁴¹ πρὸς σφᾶς conj. B. ⁴² δὲ καὶ ὑπερβ. N. ⁴³ ἠνάγκασαν conj. N.

εἴτε δικαστῶν κρίσει, εἴτε βασιλέων φιλοτιμίαις. A Συνεισέφερον δὲ ἄ ῥητὸν χρυσίον καὶ οἱ ἐν τῇ γε-
ρουσίᾳ ἀναγεγραμμένοι ἄ ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἀξίας.
Καὶ ἦν πολλοῖς ἡ λαμπρὰ τύχη βίου μεταβολὴ ἔσ-
επράττοντο γὰρ μετὰ αἰκισμῶν ἄπερ ἕκαστον ἀπ-
εγράψαντο οἱ παρὰ βασιλέως τοῦτο ποιεῖν ἐπιτετα-
γμένοι, ὥστε τὸν κόσμον τῶν γυναικῶν καὶ τὰ ἐπι-
πλα τοὺς πάλαι εὐδαίμονας προτιθένα ἐν ἀγορᾷ.
Τοῦτο μὲν μετὰ τὸν πόλεμον τὸ κακὸν Ῥωμαίους
εἰδίζατο, ὥστε πολλοὺς ἡ ἀποκαρτερήσαντας ἡ βρῶ-
χον ἀφαιμένους τὸν βίον ἀπολιπεῖν. Τότε δὲ ἐκ τοῦ
παραχρῆμα τῶν θησαυρῶν ἐξαντληθέντων, τὸ τε
χρυσίον καὶ οἱ φυγάδες ἐπέμποντο, Σκόττα ἐπὶ ταύ-
την τὴν ἄ ῥαξίν ἀφιγμένου ὧν πλείστους Ῥωμαῖοι
ἀπέκτειναν ἀπειθούοντας πρὸς τὴν ἐκδοσιν. Ἐν οἷς B
καὶ τῶν βασιλικῶν ὑπῆρχον ἄ Σκυθῶν, οἱ ὑπὸ Ἄτ-
τῆλα τάττεσθαι ἀνηγάμενοι παρὰ Ῥωμαίους ἀφίκνο-
το. Τοῖς δὲ αὐτοῦ ὁ Ἄττῆλας προστιθείς ἐπιτάγμα-
σι, καὶ Ἀσημουτίους ἐκέλευσεν ἐκιδόναι ἕσους
αἰχμαλώτους ὑπῆρχον ἔχοντες, εἴτε Ῥωμαίους, εἴτε
Βαρβάρους. Ἀσημοῦς δὲ ἐστὶ φρούριον καρτερὸν, οὐ
πολὺ μὲν ἀπέχον τῆς Ἰλλυρίας, τῷ δὲ Θρακίῳ προσ-
κείμενον μέρει ἔπερ οἱ ἔνοικούντες ἄνδρες πολλὰ
δεινὰ τοὺς ἐχθροὺς εἰργάσαντο, οὐκ ἀπὸ τειχῶν ἀμυ-
νόμενοι, ἀλλ' ἔξω τῆς τάφρου μάχα; ὑφιστάμενοι
πρὸς τε ἄπειρον πλῆθος καὶ στρατηγούς μέγιστον
παρὰ Σκύθαις ἔχοντας ἄ κλῆος, ὥστε τοὺς μὲν Οὐν-
νοὺς ἀπορῆσαντας ἄ τοῦ φρουρίου ὑπαναχωρήσαι,
τοὺς δὲ ἐπεκτρέχοντας καὶ περαιτέρω τῶν οἰκείων
γινόμενους, ἡνίκα ἀπήγγελλον αὐτοῖς οἱ σκοποὶ διέ- C
να τοὺς πολεμίους λείαν Ῥωμαϊκὴν ἀπάγοντας,
ἀδοκῆτοις τε ἐμπέπτειν καὶ σφέτερα τὰ ἐκείνων
ποιεῖσθαι λάφυρα, πλήθει μὲν λειπομένους τῶν ἀν-
τιπολεμούντων, ἀρετῇ δὲ καὶ βίῳμῃ διαφέροντας.
Πλείστους τοίνυν οἱ Ἀσημουτίοι ἐν τῷδε τῷ πολέ-
μῳ Σκύθας μὲν ἀπέκτειναν, Ῥωμαίους δὲ ἡλευθέρ-
ωσαν, τοὺς δὲ καὶ ἀποδράσαντες τῶν ἐναντιῶν
εἰδίζαντο ἄ οὐκ ἀπάγειν οὐν ἔφη ὁ Ἄττῆλας στρατὸν ἄ,
οὐδὲ ἐπικυροῦν τὰς τῆς εἰρήνης συνθήκας, εἰ μὴ ἐκ-
δοθεῖεν ἄ οἱ παρ' ἐκείνους καταφυγόντες Ῥωμαῖοι,
καὶ ἄ ὑπὲρ αὐτῶν δοθεῖεν ἀποτιμήσεις, ἀφειθησαν
δὲ καὶ οἱ παρὰ Ἀσημουτιῶν ἀπαχθέντες αἰχμάλω-
τοι Βάρβαροι. Ἀντιλέγειν δὲ αὐτῷ ὡς οὐχ οἶός τε ἦν
οὔτε Ἀνατόλιος πρεσβεύμενος, οὔτε Θεόδουλος ὁ
τῶν στρατιωτικῶν ἄ κατὰ τὸ Θράκιον ταγμάτων D
ἡγούμενος (οὔτε γὰρ ἐπειθον, οὔτε τὰ εὐλογα προ-
τείνοντες, τοῦ μὲν [γὰρ ἄ] βαρβάρου τεθαβρήκτος
καὶ προχειρῶς ἐς τὰ ὄπλα ὀρμῶντος, αὐτῶν δὲ κα-
τεπτηχότων διὰ τὰ προὑπάρξαντα), γράμματα παρὰ
τοῦς Ἀσημουτίους ἔστολλον ἡ ἐκιδόναι τοὺς παρ'
αὐτοὺς καταφυγόντας αἰχμαλώτους Ῥωμαίους, ἡ
ὑπὲρ ἕκαστου δώδεκα τιθένα: χρυσοῦς ἄ, διαφεθῆ-
ναι δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Οὐννοὺς. Οἱ δὲ τὰ αὐ-
τοῖς ἐπεσταλμένα ἀναγνόντες, ἔφασαν τοὺς μὲν παρ'

nitatis habita ratione, qui terræ onere, tanquam
nimis gravi ad tempus, sive imperatorum benigni-
tate, seu judicum sententia, levati erant. Confere-
bant etiam aurum indictum qui in Senatum ascripti
erant, ultra quam facultates ferre poterant, et
multis splendida et illustris fortuna vitæ commu-
tationem attulit. Conficiebantur enim pecuniæ,
quæ unicuique imperatæ erant, cum acerbitate et
contumelia ab iis, quibus hujus rei cura ab impe-
ratore erat demandata. Ex quo, qui a majoribus
acceptas divitias possidebant, ornamenta uxorum
et pretiosam suam suppellectilem in foro venum ex-
ponebant. Ab hoc bello tam atrox et acerba calami-
tas Romanos excepit, ut multi aut abstinentia cibi,
aut aptato collo laqueo vitam finierint. Tunc igitur,
parvo temporis momento exhaustis thesauris, au-
rum et exsules (nam Scotta, qui susciperet, advenerat),
ad Scythas missi sunt. Romani vero multos ex
profugis, qui dedi reluctabantur, trucidarunt, inter
quos aliqui fuerunt e regibus Scythis, qui militare
sub Attila renuerant et Romanis se adjunxerant.
Præter has pacis condiciones Attilas Asimuntius
quoque imperavit, ut captivos, quos penes se habe-
bant, sive Romanos, sive barbaros, redderent. Est
autem Asimus oppidum validum, non multum ab Il-
lyrico distans, quod parti Thraciæ adjacet, cujus
incolæ gravibus damnis hostes effecerunt. Non illi
quidem se mœnium ambitu tuebantur, sed extra
propugnacula certamina sustinebant contra infini-
tam Scytharum multitudinem et duces magni apud
eos nominis et existimationis. Itaque Hunni omnia
spe ab oppugnando oppido destiterunt. Illi autem
vagantes et a suis longius aberrantes, si quando
hostes exisse et prædas ex Romanis egisse, explo-
ratores denuntiabant, inopinantes aggressi parta ab
eis spolia sibi vindicabant, numero quidem inferiores
adversariis, 36 sed robore et virtute præstantes.
Itaque Asimuntii plurimos ex Scythis in hoc bello
necaverunt, et multos Romanorum in libertatem as-
seruerunt, et hostium transfugas receperunt. Quam-
obrem Attilas, se exercitum non ante moturum,
aut sæderis condiciones ratas habiturum professus
est, quam Romani, qui ad Asimuntios pervenissent,
redderentur, aut pro his multa conventa solveretur,
et liberarentur abducti in servitutem barbari. Cum,
quæ contra ea dissereret, non haberet Anatolius
legatus, neque Theodulus, præsidiariorum Thraciæ
militum dux (nihil enim rationibus suis Barbarum
movebant, qui recenti victoria elatus, prompte ad
arma forebatur, ipsi contra propter recens acceptam
cladem animis ceciderant), Asimuntius per litteras
significavit, ut Romanos captivos, qui ad se per-
fugissent, restituerent, aut pro unoquoque captivo
duodecim aureos penderent, et Hunnos captivos li-

VARIE LECTIONES.

ἄ δὲ B., καὶ vulg. ἄ ἀναγεγραμμένοι Val., ἀνω γεγραμμένοι vulg. ἄ τὴν add. B. ἄ ὑπαρχον Par.
ἄ ἔχοντες vulg. ἄ ἀπορῆσαντας N., ἀπορῆσαντας vulg. ἄ τὸν στρ. N. ἄ ἐκδοθεῖεν H., ἐκποθεῖεν
vulg. ἄ ἡ conj. B. pro καὶ. ἄ στρατιωτικῶν vulg. ἄ vno uncis inclusimus. ἄ ὡς ἡ ἐκδ. — χρυσοῦς δαί,
ἀφειθ. conj. N.

berarent. Quibus litteris lectis, Romanos, qui ad se confugissent, liberos se abire sivisse, Scythas vero, quotquot in suas manus venissent, trucidasse responderunt. Duos autem captivos retinere, propterea quod hostes, obsidione ommissa, in insidiis collocati, nonnullos pueros, qui ante munitiones greges pascebant, rapuissent, quos nisi reciperent, captivos jure belli sibi acquisitos, minime restituros. Hæc renuntiarunt qui ad Asimuntios missi fuerant. Quibus auditis, Scytharum regi et Romanis principibus placuit exquiri pueros, quos Asimuntii captos esse querebantur. Sed nemine reperto, Barbari ab Asimuntiiis capti sunt dimissi, prius tamen fide a Scythis accepta, non esse apud ipsos pueros. Juraverunt etiam Asimuntii, se Romanos, qui ad se effugissent, libertate donasse, quamvis adhuc multos in sua potestate haberent. Nec enim sibi pejerasse videbantur, modo suos a Barbarorum servitute salvos et incolumes præstarent.

4. Pace facta, Attilas rursus legatos ad Romanos orientales misit, qui transfugas repeterent. At illi legatos plurimis donis ornatos, cum nullos perfugas apud se esse asseverassent, dimiserunt. Misit et iterum Attilas alios, quibus non minus amplis muneribus ditatis, tertia ab eo, post illam itidem quarta legatio advenit. Ille enim Romanorum liberalitatem, qua utebantur, veriti, ne a sæderibus Barbari discederent, **37** ludibrio habens, novas subinde causas ingebat, et vanas occasiones legatorum mittendorum excogitabat, et ad suos necessarios, quos liberalitate ornare volebat, eas legationes deferrebat. Romani vero in omnibus rebus Attilæ dicto audientes erant, et quæ præcipiebat, domini jussa ducebant. Non solum enim a bello contra eum suscipiendo eorum rationes abhorrebant, sed et Parthos, qui bellum apparabant, et Vandalos, qui maritimas oras vexabant, et Isauros, qui prædis et rapinis grassabantur, et Saracenos, qui regiones ad Orientem excursionibus vastabant, mutuebant. Præterea gentes Æthiopum in armis erant: Itaque Romani animis fracti Attilam colebant, sed cæteris gentibus resistere conabantur, dum exercitus comparabant, et duces sortiebantur.

5. (A. C. 448, Ind. 4, Theod. 41.) Edecon, vir Scythæ, qui maximas res in bello gesserat, venit iterum legatus cum Oreste. Hic genere Romanus Pæoniam regionem, ad Saum flumen sitam, incolebat, quæ ex sædere inito cum Aetio, Romanorum occidentalium duce, barbaro parebat. Itaque Edecon in palatium admissus, imperatori litteras Attilæ tradidit, in quibus de transfugis non redditus querebatur, qui nisi redderentur, et Romani a colenda terra abstinerent, quam bello captam suæ ditioni adjecerat, ad arma se iturum minabatur. Ea vero secundum Istrum a Pæonibus ad Novas usque in Thracia sitas in longitudinem extendebatur. Latitudo autem erat quinque

α αὐτοὺς ³⁶ καταφυγόντας Ῥωμαίους ἀφεῖναι ἐπ' ἐλευθερίᾳ, Σκύθας δὲ ὅσους αἰχμαλώτους ἔλαβον ἀνηρηκέναι, δύο δὲ συλλαβόντας ἔχειν διὰ τὸ καὶ τοὺς περὶ μετὰ τὴν γενομένην ἐπὶ χρόνον πολιορκίαν ἐξ ἐνέδρας ἐπιθεμένους τῶν πρὸ τοῦ φρουρίου νεμόντων παίδων ἀρπάσαι τινὰς, οὐς εἰ μὴ ἀπολάβοιεν, οὐδὲ τοὺς νόμῳ πολέμου κτηθέντας ἀποδώσειν, Ταῦτα ἀπαγγειλάντων τῶν παρὰ τοὺς Ἀσημουτίους ἀφικμένων, τῷ τε Σκυθῶν βασιλεῖ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἀρχουσιν ἐδόκει μὲν ἀναζητεῖσθαι οὐς οἱ Ἀσημούντιοι ἔφασαν ἠρπάσθαι παῖδας, οὐδενὸς δὲ φανέντος, οἱ παρὰ τοῖς Ἀσημουτίοις Βάρβαροι ἀπέδωκαν. πιστεύει τῶν Σκυθῶν δόξῃν ὡς παρ' αὐτοῖς οἱ παῖδες οὐκ εἴσαν ³⁷. Ἐπώμυνον ³⁸ δὲ καὶ οἱ Ἀσημούντιοι, ὡς οἱ παρὰ σφῶν καταφυγόντες Ῥωμαῖοι ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἀφείθησαν. Ὀμνυον δὲ, καίτερον παρὰ σφίσι δυνῶν Ῥωμαίων· οὐ γὰρ ἐπίσκορον ὄντων ὄρκον ὁμνύουσι ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἐκ τοῦ σφετέρου γένους ἀνδρῶν.

δ. Ὅτι γενομένων τῶν σπονδῶν, Ἀττήλας αὐθις παρὰ τοὺς ἐφους ἐπεμψε πρέσβεις, φυγάδας αἰτῶν. Οἱ δὲ τοὺς πρεσβευομένους δεξάμενοι καὶ πλειστοὺς δώροις θεραπεύσαντες ἀπέπεμψαν, φυγάδας μὴ ἔχειν φήσαντες. Πάλιν ἑτέρους ἐπεμψε, χρηματισαμένων δὲ καὶ αὐτῶν, τρίτη παρεγένετο πρεσβεία, καὶ τετάρτη μετ' αὐτήν. Ὅ γὰρ ἐς τὴν Ῥωμαίων ἀφορῶν φιλοτιμίαν, ἣν ἐποιούνητο εὐλαβεῖα τοῦ μὴ παραδοθῆναι τὰς σπονδὰς, ὅσους τῶν ἐπιτηθειῶν εὖ ποιεῖν ἐβούλετο, ἐπεμπε παρ' αὐτοῦ, αἰτίας τε ἀναπλάττων καὶ προφάσεις ἐφευρίσκων κενάς. Οἱ δὲ παντὶ ὑπήκουον ³⁹ ἐπιτάγματι, καὶ δεσπότην ἡγούνητο τὸ πρόσταγμα, ὅπερ ἂν ἐκεῖνος ⁴⁰ παρακελεύσασατο ⁴¹. Οὐ γὰρ μόνον τὸν πρὸς αὐτὸν ἀνελέσθαι πόλεμον εὐλαδοῦτο, ἀλλὰ καὶ Παρθυαίους ἐν παρασκευῇ τυγχάνοντας ἐδεδίσαν, καὶ Βανδήλους τὰ κατὰ θάλατταν ταράττοντας, καὶ Ἰσαύρους πρὸς τὴν ληστείαν διανισταμένους, καὶ Σαρακηνοὺς τῆς αὐτῶν ἐπικρατείας τὴν ἐν κατατρέχοντας, καὶ τὰ Αἰθιοπικὰ ἔθνη συνιστάμενα. Διὸ δὴ τεταπεινωμένοι τὸν μὲν Ἀττήλαν ἐθεράπευσον, πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ ἔθνη ἐπειρωῶντο παρατάττεσθαι, δυνάμεις τε ἀθροίζοντες καὶ στρατηγούς χειροτονούντες.

ε. Ὅτι καὶ αὐθις Ἐδέκων ⁴² ἦκε πρέσβυς, ἀντὶρ Σκύθης, μέγιστα κατὰ πόλεμον ἔργα διαπραξάμενος, σὺν Ὀρέστη, ὃς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ γένους ὦν ἔκει τὴν πρὸς τῷ Σάφ ποταμῷ Παϊόνων χώραν, τῷ βαρβάρῳ κατὰ τὰς Ἀετίου στρατηγῶν τῶν ἐσπερίων Ῥωμαίων συνθήκας ὑπακούουσαν. Οὗτος δὲ Ἐδέκων ἐς τὰ βασίλεια παρελθὼν ἀπεδίδου τὰ παρὰ Ἀττήλα γράμματα, ἐν οἷς ἐποιεῖτο τοὺς Ῥωμαίους ἐν αἰτίᾳ τῶν φυγάδων πέρι· ἀνθ' ὧν ἠπειλεῖ ἐπὶ τὰ ὅπλα χωρεῖν, εἰ μὴ ἀποδοθῆεν αὐτῷ καὶ ἀφέξονται Ῥωμαῖοι τὴν δορυάλωτον ἀρῶντες. Εἶναι δὲ μήκος μὲν αὐτῆς κατὰ τὸ βεῦμα τοῦ Ἰστρου ἀπὸ τῆς Παϊόνων ἄχρι Νοβῶν τῶν Θρακίων, τὸ δὲ βάθος πέντε ἡμερῶν

VARIE LECTIONES.

³⁶ αὐτοῖς vulg. ³⁷ εἴσαν vulg., εἴσιν conj. H. ³⁸ ἐπωμύνοντο vulg. ³⁹ ὑπήκουον Val., ὑπήκουον vulg. ⁴⁰ ἐκεῖνος H., ἐκεῖνο vulg. ⁴¹ παρακελεύσασατο B., παρεκελεύσατο vulg. ⁴² alibi rectius Ἐδέκων

ὁδόν. Καὶ τὴν ἀγορὰν τὴν ἐν Ἰλλυριοῖς μὴ πρὸς τῇ Ἀ
 δὲ ἄλλ' ἐν Ναϊσσῷ, ἦν ὄριον, ὡς ἐπ' αὐτοῦ δρω-
 θεῖσαν, τῆς Σκυθῶν καὶ Ῥωμαίων ἐτίθετο γῆς,
 πέντε ἡμερῶν ὁδὸν εὐζώνῳ ἀνδρὶ τοῦ Ἰστρου ἀπ-
 ἔχουσαν ποταμοῦ. Πρῶτος δὲ ἐκίλευσε πρὸς αὐτὸν
 ἀφικνεῖσθαι τοὺς περὶ τῶν ἀμφιπόλων διαλεξομέ-
 νους, οὐ τῶν ἐπιτυχόντων, ἀλλὰ τῶν ὑπατικῶν ἀν-
 δρῶν τοὺς μέγιστους· οὗς εἰ ἐκπέμπειν εὐλαθεθεῖεν,
 αὐτὸν δεξάμενον⁶³ σφᾶς ἐς τὴν Σαρδικὴν διαθήσεσ-
 ται. Τούτων ἀναγνωσθέντων βασιλεὶ τῶν γραμμᾶ-
 των, ὡς ὑπεξῆλθεν ὁ Ἐδήκων σὺν τῷ Βιγίλᾳ ἐρμη-
 νεύσαντι ὅσα περὶ ὁ βάρβαρος ἀπὸ στόματος ἔφρασε
 τῶν Ἀττήλα δεδογμένων, καὶ ἐς ἐτέρους οἴκους παρ-
 εγένετο ὥστε αὐτὸν Χρυσάφιῳ τοῦ βασιλέως ὑπα-
 σπιστῆ, οἷα θῆ τὰ μέγιστα δυναμένῳ, ἐς ὕψιν ἔλθειν, B
 ἀπεθαύμασε τὴν τῶν βασιλείων οἰκῶν περιφάνειαν.
 Βιγίλας δὲ, ὡς τῷ Χρυσάφιῳ ἐς λόγους ἦλθεν ὁ Βάρ-
 βαρος, ἔλεγεν ἐρμηνεύων, ὡς ἐπαινοῖ ὁ Ἐδήκων
 τὰ βασιλεία καὶ τὸν παρὰ σφίσι μακαρίζοι πλοῦτον.
 Ὁ δὲ Χρυσάφιος ἔφρασκεν ἐξεσθαι καὶ αὐτὸν οἰκῶν
 τε χρυσοστῆγυν καὶ πλοῦτου κύριον, εἰ γε περιδοί-
 μὴν τὰ παρὰ Σκυθαίς, ἔλοιτο δὲ τὰ Ῥωμαίων. Τοῦ
 δὲ ἀποκριναμένου, ὡς τὸν ἐτέρου δεσπότης θερά-
 ποντα ἀνευ τοῦ κυρίου οὐ θέμις τοῦτο ποιεῖν, ἐπυ-
 θάνετο ὁ εὐνούχος, εἰ γε ἀκώλυτος αὐτῷ ἢ παρὰ τὸν
 Ἀττήλαν εἴη εἰσοδος, καὶ δύναμιν παρὰ Σκυθαίς
 ἔχει⁶⁴ τινά. Τοῦ δὲ ἀποκριναμένου, ὡς καὶ ἐπιτή-
 δειος εἴη τῷ Ἀττήλᾳ καὶ τὴν αὐτοῦ ἅμα τοῖς εἰς
 τοῦτο ἀποκεκριμένοις λογάσι ἐμπιστεύεται φυλα-
 κῆν (ἐκ διαδοχῆς γὰρ κατὰ ῥητάς ἡμέρας ἕκαστον
 αὐτῶν ἔλεγε μεθ' ὀπλων φυλάττειν τὸν Ἀττήλαν),
 ἔφρασκεν ὁ εὐνούχος, εἴπερ πίστεις δέξοιτο, μέγιστα
 αὐτῷ εἶναι ἀγαθὰ· δεῖσθαι δὲ σχολῆς· ταύτην δὲ
 αὐτῷ ὑπάρχειν, εἴγε παρ' αὐτὸν ἐπὶ δεῖπνον ἔλθοι
 χωρὶς Ὀρίστου καὶ τῶν ἄλλων συμπροσθευτῶν.
 Ὑποσχόμενος δὲ τοῦτο ποιεῖν, ἐπὶ τὴν ἐστίασιν πρὸς
 τὸν εὐνούχον παραγενόμενος καὶ ὑπὸ τῷ Βιγίλᾳ ἐρ-
 μηνεὶ δεξιὰς καὶ ὄρκους ἔδοσαν, ὁ μὲν εὐνούχος, ὡς
 οὐκ ἐπὶ κακῷ τῷ Ἐδήκωνι, ἀλλ' ἐπὶ μεγέτοις ἀγα-
 θοῖς τοὺς λόγους ποιήσοιτο, ὁ δὲ, ὡς οὐκ ἐξείποι τὰ
 αὐτῷ βηθησόμενα, εἰ καὶ μὴ πέρατος κυρήσοι. Τότε
 θῆ ὁ εὐνούχος ἔλεγε τῷ Ἐδήκωνι, εἰ διαβάς ἐς τὴν
 Σκυθηκὴν ἀνέλοι τὸν Ἀττήλαν καὶ παρὰ Ῥωμαίους
 ἔξει, ἔσεσθαι αὐτῷ βίον εὐδαίμονα καὶ πλοῦτον μέ-
 γιστον. Τοῦ δὲ ὑποσχομένου καὶ φήσαντος ἐπὶ τῇ
 πράξει δεῖσθαι χρημάτων, οὐ πολλῶν⁶⁵ δὲ, ἀλλὰ
 πενήκοντα λίτρων χρυσοῦ, δοθησομένων τῷ ὑπ'
 αὐτὸν πλῆθει, ὥστε αὐτῷ τελείως συνεργῆσαι πρὸς
 τὴν ἐπίθεισιν, καὶ τοῦ εὐνούχου τὸ χρυσὸν παρα-
 χρῆμα δώσειν ὑποσχομένου, ἔλεγεν ὁ Βάρβαρος ἀπο-
 πέμπεσθαι μὲν αὐτὸν ἀπαγγελοῦντα τῷ Ἀττήλᾳ
 περὶ τῆς προσθείας, συμπέμπεσθαι δ' αὐτῷ Βιγίλαν
 τὴν παρὰ τοῦ Ἀττήλα ἐπὶ τοῖς φυγάσι ἀπόκρισιν
 δεξάμενον⁶⁶. Δι' αὐτοῦ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοῦ χρυσοῦ
 μηνύσειν, καὶ ὃν τρόπον τοῦτο ἐκπεμφθήσεται.

A dierum itinere. Neque vero forum celebrari, ut
 olim, ad ripam Istri volebat, sed in Naisso, quam
 urbem a se captam et dirutam quinque dierum iti-
 nere expedito homini ab Istro distantem, Scytharum
 et Romanorum ditionis limitem constituiebat.
 Legatos quoque ad se venire jussit controversa
 disceptaturos, non ex quolibet hominum genere et
 ordine, sed ex consularibus illustriores, quos si mit-
 tere intermiserint, se ipsum ad eos accedendo in
 Sardicam descensuram. His litteris lectis, digresso ab
 imperatore Edecone, cum Bigila, qui ea, quæ Attilas
 verbis imperator denuntiari voluit, interpretatus erat,
 cum reliquas quoque domos obiret, ut in conspectum
 Chrysaphii spatharii imperatoris veniret, qui pluri-
 mum auctoritate et gratia apud imperatorem vale-
 bat, admirabatur Barbarus regiarum domuum
 magnificentiam. Bigilas autem, simulatque Barbarus
 in colloquium venit cum Chrysaphio, interpretans
 retulit, quantopere laudasset imperatorias ædes, et
 Romanos beatos duceret propter affluentes diviti-
 um copias. Tum Edeconi Chrysaphius dixit, fore
 eum hujusmodi domuum, quæ aureis tectis præful-
 gerent, compotem et opibus abundaturum, 38 si,
 relicta Scythia, ad Romanos se conferret. Sed
 alterius domini servum, Edecon ait, nefas est eo
 invito tantum facinus in se admittere. Quæsit ex
 eo eunuchus, an facilis illi ad Attilam pateret ad-
 itus, et num qua potestate apud Scythas esset. Ille
 sibi necessitudinem intercedere cum Attila, respon-
 dit, et decretam sibi cum nonnullis aliis Scythiæ
 primoribus ejus custodiam: nam per vices unum-
 quemque eorum præscriptis diebus cum armis circa
 Attilam excubias agere. Tum eunuchus, si fide in-
 terposita se obstringeret, inquit, se maximorum ho-
 norum illi auctorem futurum. Cui rei tractandæ
 otio opus esse. Hoc vero sibi fore, si ad cœnam re-
 diret sine Oreste et reliquis legationis comitibus.
 Facturum se pollicitus Barbarus cœnæ tempore ad
 eunuchum perguit. Tum per Bigilam interpretem
 datis dextris et jurejurando utrinque præstito, ab
 eunuchō, se de rebus, quæ Edeconi minime damno,
 sed fructui et commodo essent, verba facturum, ab
 Edecone, se, quæ sibi crederentur, non enuntiaturum,
 etiamsi exsequi nollet. Tunc eunuchus Ede-
 conī dixit, si in Scythiam rediens Attilam sustulerit,
 et Romanorum partibus accesserit, vitam in magnis
 opibus beate traducturum. Eunuchō Edecon assensu
 est. Ad hanc rem peragendam opus esse
 pecuniis, non quidem multis, sed quinquaginta auri
 libris, quas militibus, quibus præset, qui sibi ad
 rem impigre exsequendam adjumento essent, divi-
 deret. Cum eunuchus, nulla mora interposita, dare
 vellet, dixit Barbarus, se prius ad renuntiandam
 legationem dimitti oportere, et una secum Bigilam,
 qui Attilæ de transfugis responsum acciperet; per
 eum enim se illi, qua ratione aurum sibi mitteret,

VARIE LECTIONES.

⁶³ δεξόμενον conj. B. ⁶⁴ ἔχειν vulg. ⁶⁵ πολλῶν H., πολλῷ vulg. ⁶⁶ δεξόμενον conj. B.

indicaturum. Etenim Attilam se, simul atque redierit, percunctaturum, ut reliquos omnes, quæ munera sibi et quantæ pecuniæ a Romanis dono datæ sint. Neque id celare per collegas et comites licitum fore. Visus est eunucho Barbarus recta sentire, et ejus est amplexus sententiam. Itaque eo a cœna dimisso, ad imperatorem consilium initum detulit, qui Martialium, magistri officiorum munere fungentem, ad se venire jussum docuit conventionem cum barbaro factam: id enim illi credi et committi jure magistratus, quem gerebat, necesse fuit. Nam omnium imperatoris consiliorum magister est particeps, sub cujus cura sunt tabellarii, interpretes et milites, qui palatii custodiæ deputati sunt. Imperatore autem et Martialio de tota re consultantibus placuit, non solum Bigilam, sed et Maximinum legatum mittere ad Attilam.

39 6. (A. C. 449, Ind. 2, Theod. 42.) Bigila insidiarum in Attilam manifeste convicto, Attilas, ablatiis ab eo centum auri libris, quas a Chrysaphio acceperat, extemplo Orestem et Eslam Constantinopolim misit, jussitque Orestem, crumena, in quam Bigilas aurum, quod Edeconi daretur, conjecerat, collo imposita, in conspectum imperatoris venire atque eunuchum interrogare, num hanc crumenam uosset; deinde Eslam hæc verba proferre, Theodosium quidem clari patris et nobilis esse filium, Attilam quoque nobilis parentis esse stirpem, et patrem ejus Mundiuchum acceptam a patre nobilitatem integram conservasse, sed Theodosium tradita a patre nobilitate excidisse, quod tributum sibi pendendo suus servus esset factus. Non igitur justam rem facere eum, qui præstantiori et ei, quem fortuna dominum ipsi dederit, tanquam servus improbus clandestinas insidias paret. Neque se prius criminari illum eo nomine destitutum, quam eunuchus ad supplicium sit traditus. Atque hi quidem cum his mandatis Constantinopolim pervenerunt. Eodem quoque tempore accidit, ut Chrysaphius a Zenone ad pœnam deposceretur. Maximinus enim renuntiaverat, Attilam dicere, decere imperatorem promissis stare, et Constantio uxorem, quam promiserit, dare, hanc enim, invito imperatore, nemini fas fuisse desponderi: aut enim eum, qui contra ausus fuisset, pœnas daturum fuisse, aut eo imperatoris res deductas esse, ut ne servos quidem suos coercere posset, contra quos, si vellet, se auxilium ferre paratum. Sed Theodosius iracundiam suam palam fecit, cum bona puellæ in publicum rededit.

7. (A. C. 450, Ind. 3, Marcian. 1.) Cum primum Attilæ nuntiatum est, Martianum post Theodosii mortem ad imperium pervenisse, et quæ Honoriz accidissent, ad eum, qui in Occidente rerum potiebatur, misit, qui contenderent Honoriam nihil se

Ἀπεληλυθότα γὰρ, ὡς περ καὶ τοὺς ἄλλους, πολυπραγμονῆσαι τὸν Ἀττήλαν, τίς τε αὐτῷ ἔωρεσθαι καὶ ὅποσα παρὰ Ῥωμαίων δέδοται χρήματα· μὴ οἶδόν τε δὲ ταῦτα ἀποκρύπτειν διὰ τοὺς συμπορευομένους. Ἐδοξε δὲ τῷ εὐνούχῳ εὐ λέγειν, καὶ τῆς γνώμης τὸν Βάρβαρον ἀποδεξάμενος ἀποπέμπει μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἐπὶ βασιλείᾳ φέρει τὴν βουλήν. Ὁ Μαρκιανὸν τὴν τοῦ μαγίστρου διέποντα ἀρχὴν προσμεταπεμφάμενος ἔλεγε τὰς πρὸς τὸν Βάρβαρον συνθήκας. Ἀνάγκη δὲ ἐθάρρει τὸ τῆς ἀρχῆ-πασῶν γὰρ τῶν βασιλέως βουλῶν ὁ μάγιστρος κοινῶνδς, οἷα δὲ τῶν τε ἀγγελιαφόρων καὶ ἐρμηνέων καὶ στρατιωτῶν τῶν ἄμφι τὴν βασιλείαν φυλακὴν ὑπ' αὐτὸν κατασθέντων (12). Ἐδόκει δὲ αὐτοῖς; βουλευσαμένοις τῶν προκειμένων περὶ μὴ μόνον Βιγίλαν, ἀλλὰ γὰρ καὶ Μαξιμίνον ἐκπέμπειν πρεσβευόμενον παρὰ τὸν Ἀττήλαν.

ζ'. Ὅτι φωραθέντα τὸν Βιγίλαν ἐπιβουλεύομενον τῷ Ἀττήλῳ καὶ τοῦ χρυσοῦ τὰς ἑκατὸν λίτρας τὰς παρὰ τοῦ Χρυσάφου τοῦ εὐνούχου σταλεῖσας ἀφελόμενον, πρὸς ἐπεμπεύειν Ὀρέστην καὶ Ἡσλάν ὁ Ἀττήλας ἐς τὴν Κωνσταντινίου, ἐντειλάμενος τὸν μὲν Ὀρέστην τὸ βαλάντιον, ἐν ᾧ περ ἐμβεβλήκει Βιγίλας τὸ χρυσίον Ἐδῆκωνι δοθησόμενον, τῷ σφετέρῳ περιθέντα τραχήλῳ ἔλθειν τε παρὰ βασιλέα, καὶ αὐτῷ ἐπιδείξαντα καὶ τῷ εὐνούχῳ, ἀνερωτῆσθαι εἰ αὐτὸ ἐπιγνώσκουσιν· τὸν δὲ Ἡσλάν λέγειν ἀπὸ στόματος, εὐ μὲν γεγονότος εἶναι πατρὸς τὸν Θεοδοσίον παῖδα, εὐ δὲ καὶ αὐτὸν φύντα καὶ τὸν πατέρα Μουνδιούχον διαδεξάμενον διαφυλάξει τὴν εὐγένειαν· ταύτης δὲ τὸν Θεοδοσίον ἐκπεπτωκότα δουλεύειν αὐτῷ τὴν τοῦ φόρου ἀπαγωγὴν ὑπιστάμενον· οὐ δίκαιον οὖν ποιεῖ τῷ βελτίονι καὶ ὃν αὐτῷ ἡ τύχη δεσπότην ἀνέδειξεν, ὡς πονηρὸς οἰκέτης λαθροδίκως ἐπιτιθέμενος· οὐ λύσειν οὖν τὴν αἰτίαν ἔφη τῶν ἐς αὐτὸν ἡμαρτημένων, εἰ μὴ γε τὸν εὐνούχον ἐκπέμψοι πρὸς κόλασιν. Καὶ οὗτοι μὲν ἐπὶ τοῖσδε ἐς τὴν Κωνσταντινίου παρεγένοντο· συνηνέχθη δὲ τὸν Χρυσάφιον ἐξαιτεῖσθαι καὶ παρὰ Ζήνωνος. Μαξιμίνου γὰρ εἰρηκέναι τὸν Ἀττήλαν ἀπαγγέλλαντο; χρῆναι βασιλέα πληροῦν τὴν ὑπόσχεσιν, καὶ τῷ Κωνσταντίῳ τὴν γυναῖκα δίδόναι, ἣν οὐδαμῶς παρὰ τὴν ἐκείνου βουλήν ἑτέρῳ κατεγγυηθῆναι οἶδόν τε ἦν. Ἡ γὰρ ὁ τολμήσας ἐκδεδώκει δίκαιος, ἢ τοιαῦτα τὰ βασιλέως ἐστίν, ὥστε μὴδὲ τῶν σφετέρων κρατεῖν οἰκετῶν, καθ' ὧν συμμαχίαν, εἰ γε βούλοιο, εἰσιμον εἶναι παρασχεῖν. Ἐδήχθη δὲ τὸ Θεοδοσίος τὸν θυμὸν, καὶ δημοσίαν τὴν τῆς κόρης οὐσίαν ποιεῖ.

ζ'. Ὅτι ὡς ἠγγέλθη τῷ Ἀττήλῳ, τὸν Μαρκιανὸν ἐς τὰ κατὰ τὴν ἑω Ῥωμαϊκὰ παρεληλυθέναι βασιλεία μετὰ τὴν Θεοδοσίου τελευτήν, ἠγγέλθη δὲ αὐτῷ καὶ τὰ τῆς Ὀνωρίας περὶ γεγεννημένα, πρὸς μὲν τὸν κρατοῦντα τῶν Ἑσπερίων Ῥωμαίων Ἑστελλε

VARIÆ LECTIONES.

67 πολυπραγμονῆσαι conj. B. 68 ἐθάρρει τὸ B., ἐθαρρέιτο τῆς vulg. 69 οἷα B., διὰ vulg. 70 τῶν om. vulg. 71 ἀφελόμενος; Cl. 72 ἀπέδειξεν conj. B. 73 ἦν εἶναι conj. B. 74 ἐκδεδώκει] ἐκδοῦναι δώσει conj. B. 75 ἐδήχθη Val., ἐδείχθη vulg. 76 τι ed. Par. 77 δημοσίαν mg. H., δημοσίον vulg.

τούς διαλεγομένους ⁷⁸ μὴδὲν Ὀνωρίαν πλημμελεῖσθαι, ἣν ἑαυτῷ πρὸς γάμον κατενεγγύησε· τιμωρῆσαι γὰρ αὐτῇ, εἰ μὴ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἀπολάβῃ σκῆπτρα. Ἐπεμπε δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐφους Ῥωμαίους τῶν ταχθέντων φόρων ἕνεκα. Ἀπράκτων δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν αὐτοῦ ἐπανεληθόντων πρέσβων·— οἱ μὲν γὰρ τῆς Ἑσπερίας ἀπεκρίναντο, Ὀνωρίαν αὐτῷ ἐς γάμον ἐλθεῖν μῆτε δύνασθαι, ἐκδομένην ἀνδρὶ· σκῆπτρον δὲ αὐτῇ μὴ ὀφείλεσθαι· οὐ γὰρ θηλειῶν, ἀλλ' ἀρρένων ἢ τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ἀρχῆ· οἱ δὲ τῆς ἔω ἔφασαν οὐχ ὑποστήσεσθαι τὴν τοῦ φόρου ἀπαγωγὴν, ἣν ὁ Θεοδοσίος ἔταξε· καὶ ἔσυχάζοντι μὲν δῶρα δώσειν, πόλεμον δὲ ἀπειλοῦντι ἔπλα καὶ ἄνδρας ἐπάξειν τῆς αὐτοῦ μὴ λειπομένους δυνάμει· ἐμριζέτο οὖν τὴν γνώμην, καὶ διηπόρει ποῖος πρότερον ἐπιθήσεται, καὶ ἔχειν αὐτῷ ἐδόκει καλῶς τῶς ἐπὶ τὸν μείζονα τρέπεσθαι πόλεμον καὶ ἐς τὴν ἐσπέραν στρατεύεσθαι, τῆς μάχης αὐτῷ μὴ μόνον πρὸς Ἰταλιώτας, ἀλλὰ καὶ πρὸς Γότθους καὶ Φράγγους ἐσομένης· πρὸς μὲν Ἰταλιώτας ὥστε τὴν Ὀνωρίαν μετὰ τῶν χρημάτων λαβεῖν, πρὸς δὲ Γότθους χάριν Γεζερύχου κατατιθέμενον.

η'. Ὅτι τῷ Ἀττήλῳ ἦν τοῦ πρὸς Φράγγους πολέμου πρόφασις ἢ τοῦ σφῶν βασιλέως τελευτῆ καὶ ἢ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐκείνου παίδων διαφορά, τοῦ πρεσβυτέρου μὲν Ἀττήλαν, τοῦ δὲ νεωτέρου Ἀέτιον ἐπὶ συμμαχίᾳ ἐπάγεισθαι ἐγνωκότος· οὐ κατὰ τὴν Ῥώμην εἶδομεν πρεσβεύμενον ⁷⁹, μῆπω ἰούλου ἀρχόμενον, ξανθὸν τὴν κόμην τοῖς αὐτοῦ περιεχυμένον ⁸⁰ διὰ μέγεθος ὤμοις. Θετὸν δὲ αὐτὸν ὁ Ἀέτιος ποιησάμενος παῖδα καὶ πλεῖστα δῶρα θεοῦ ἔματῷ βασιλεύοντι ἐπὶ φιλῆ τε καὶ ὁμαιχμίᾳ ἀπέπιμψε. Τούτων ἕνεκα ὁ Ἀττήλας τὴν ἐκστράτειαν πρὸσφύμενος, αὐθις τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἀνδρῶν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐπεμπεν, ὥστε τὴν Ὀνωρίαν ἐκδοῦναι· εἶναι γὰρ αὐτῷ ἠρμολομένην πρὸς γάμον, τεκμήριον ποιούμενος τὸν παρ' αὐτῆς πεμφθέντα δακτύλιον, ὃν καὶ ἐπιδειχθῆσόμενον ἐστάλαξε, παραχωρεῖν δὲ αὐτῷ τὸν Βαλεντινιανὸν καὶ τοῦ ἡμίσεως τῆς βασιλείας μέρος, ὡς καὶ τῆς Ὀνωρίας διαδεξαμένης μὲν παρὰ πατρὸς τὴν ἀρχὴν, ταύτης δὲ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ἀφαιρεθείσαν πλεονεξίᾳ. Ὡς δὲ οἱ ἐσπέρησι Ῥωμαῖοι τῆς προτέρας ἐχόμενοι γνώμης πρὸς οὐδὲν τῶν αὐτῷ δεδογμένων ὑπήκουον, εἶχετο μᾶλλον τῆς τοῦ πολέμου παρασκευῆς, πᾶν τὸ τῶν μαχίμων ἀγείρων πλῆθος (13).

θ'. Ὅτι ὁ Ἀττήλας (14) μετὰ τὸ τὴν Ἰταλίαν ἀνδραποδίσασθαι ἐπὶ τὰ σφέτερα ἀναζεύξας ⁸¹, τοῖς κρατοῦσιν τῶν Ἑφῶν Ῥωμαίων πόλεμον καὶ ἀνδραποδισμὸν τῆς χώρας κατήγγελλεν, ὡς μὴ ἐκπεμφθέντος τοῦ παρὰ Θεοδοσίου τεταγμένου φόρου.

ι'. Ὅτι Ἀρδαβούριος ὁ τοῦ Ἀσπαρος Σαρακηνοῖς ἐπολέμει κατὰ τὴν Δαμασκὸν· καὶ ἐκεῖσε παραγενομένου Μαξιμίνου τοῦ στρατηγῶ καὶ Πρίσκου τοῦ συγγραφέως, εὗρον αὐτὸν τοῖς Σαρακηνῶν πρέσβεισι περὶ εἰρήνης διαλεγόμενον.

A indignum admisisse, quam matrimonio suo destinasset; seque illi auxilium laturum, nisi summa quoque imperii ei deferretur. Misit et ad Romanos Orientales tributorum constitutorum gratia. Sed re infecta legati utrinque sunt reversi. Etenim qui Occidentis imperio præerat, respondit Honoriam illi nubere non posse, quod jam alii nupsisset. Neque imperium Honoriam deberi. Virorum enim, non mulierum, Romanum imperium esse. Qui in Oriente imperabat, se minime ratam habere tributum illationem, quam Theodosius consensisset: quiescenti munera largiturum; bellum minanti viros et arma obiecturum ipsius opibus non inferiora. Itaque Attilas in varias distrahebatur sententias, **40** et illi in dubio hærebatur animus, quos primum aggrediretur. Tandem melius visum est ad periculosius bellum prius sese convertere, et in Occidentem exercitum educere. Illic enim sibi rem fore non solum cum Italis, sed etiam cum Gothis et Francis: cum Italis, ut Honoriam cum ingentibus divitiis secum abduceret: cum Gothis, ut Genserichi gratiam promereretur.

8. (A. C. 451, Ind. 4, Marcian. 2.) Et Francos quidem bello lacessendi illi causa fuit regum ipsorum obitus et de regno inter liberos controversia, cum major natu Attilam auxilio vocasset, Aetium minor, quem Romæ vidimus legationem obeuntem, nondum lanugine efflorescente, flava coma, et capillis propter densitatem et magnitudinem super humeros effusis. Hunc etiam Aetius filii loco adoptaverat, et plurimis donis ornatum ad imperatorem, ut amicitiam et societatem cum eo faceret, miserat. Quam obrem Attilas antequam in eam expeditionem ingrederetur, rursus legatos in Italiam misit, qui Honoriam poscerent; eam enim secum matrimonium pepigisse: cujus rei ut fidem faceret, anulum ab ea ad se missum per legatos, quibus traderat, exhiberi mandavit. Etiam dimidiam imperii partem sibi Valentinianum debere, cum ad Honoriam jure paternum regnum pertineret, quo injusta fratris cupiditate privata esset. Sed cum Romani Occidentales in prima sententia persisterent et Attilæ mandata rejicerent, ipse, toto exercitu convocato, majore vi bellum paravit.

9. (A. C. 452, Ind. 5, Marcian. 3.) Attilas, vastata Italia, ad sua se retulit, et Romanorum imperatoribus in Oriente bellum et populationem denuntiavit, propterea quod tributum sibi a Theodosio constitutum non solveretur.

10. (P. A. C. 453, Marcian. 4.) Ardaburius, Asparis filius, ad Damascum Saracenos debellavit. Eo Maximino duce, et Prisco, hujus historiae scriptore, advenientibus, offenderunt Ardaburium cum Saracenorū legatis de pace tractantem.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁸ διαλεγομένους vulg. ⁷⁹ πρεσβευομένον conj. N. ⁸⁰ περιεχυμένον conj. B. ⁸¹ ἀναζεύξας H., ἀναζεύξας vulg.

11. (P. A. C. 455.) Blemmyes et Nubades, a Romanis victi, legatos ex utraque gente ad Maximinum pacis exorandæ gratia miserunt, quam se servaturos spondebant, quoad usque Maximinus in Thebanorum regione commoraretur. Illo vero ad id tempus abnuente foedus icere, subjecerunt se, quamdiu Maximino vita suppeteret, in officio futuros nec moturos arma. Hac quoque conditione, quam legati offerebant, rejecta, centum annorum inducias fecerunt. His foederibus placuit captivos Romanos, qui et hoc, et superiore prælio capti erant, sine ullo redemptionis pretio liberos dimitti: **¶** pecora tunc abacta reddi, et sumptuum æstimationem restitui; ad firmandam fidem foederis obsides ex nobilioribus dari. Liberam esse ipsa secundam antiquam legem ad templum Isis traiectionem, dum Ægyptii curam cymbæ fluminis haberent, in qua signum Deæ impositum transveheretur. Certo enim tempore barbari statuam Deæ e templo, in quo est collocata, domum importantes trajiciunt, et oraculis ab ea samptis, rursus in insulam reducunt. Hanc pactionem Philis in templo affigi Maximino visum est, et ad eam rem missi ex ejus necessariis nonnulli. Adfuerunt etiam ex Blemmys et Nubadibus qui foedera in insula deponerent. Foedere præscripto et obsidibus traditis (erant autem ex his, qui dominatum exercuerant, aut ex filiis eorum, quod in hoc bello minime adhuc contigerat, neque unquam antea Nubadum aut Blemmyorum filii obsides apud Romanos fuerant), Maximinus in morbum incidit, et mortuus est. Postquam vero de ejus obitu Barbaris nuntiatum est, vi obsides eripuerunt, et regionem excursionibus vastarunt.

ταλευτήν μαθόντες οἱ Βάρβαροι, τοὺς τε ὀμήρους μὲν (17).

12. (A. C. 456, Ind. 6, Marcian. 7.) Gobazes legatos misit ad Romanos, quibus Romani responderunt, se a bello cessaturos, si regnum aut ipse deponeret, aut filio adimeret. Nec enim fas esse secundum antiquam regionis legem, duos simul dominari. Itaque oportere aut ipsam Gobazem, aut ejus filium regnare in Colchide, atque ita bellum solutum iri. Hæc Euphemius illis suaserat, qui magistri officiorum dignitatem adeptus, prudentia et eloquentia clarus, sub Marciano imperatore reipublicæ administrationem gerebat, et reatorum optimorum consiliorum auctor illi fuit. Hic quoque Priscum hujus historiae scriptorem assensorem sibi adjunxit. Gobazes igitur, sibi delata optione, regni insignia deposuit, et regnum filio cedere constituit. Tum ad imperatorem misit quandoquidem uni solum jam pareret Colchidis regia, uti non amplius illi usque ea succenseret, ut etiam arma inferret. Imperator vero jussit Gobazem in Romanorum regionem transgredi, ut eorum, quæ sibi facienda statuisset, rationem

α'. Ὅτι Βλέμμυες καὶ Νουβάδες (15) ἠτηθέντες ὑπὸ Ῥωμαίων πρέσβεις παρὰ τὸν Μαξιμίνον ἔπεμπον ἐξ ἀμφοτέρων ἐθνῶν, εἰρήνης περὶ βουλευόμενοι σπένδεσθαι· καὶ ταύτην διατηρῆσαι ἔφασαν, ἐφ' ὅσον ὁ Μαξιμίνος τὴν Θηβαίων ἐγκαταμένους χώραν. Τοῦ δὲ μὴ προσδεξαμένου ἐπὶ χρόνῳ σπένδεσθαι τοσοῦτον, ἔλεγον ἄχρι τῆς αὐτοῦ ζωῆς μὴ κινήσειν ὄπλα. Ἄς δὲ οὐδὲ τοὺς δευτέρους τῆς πρεσβείας προσέτετο λόγους, ἑκατοντούτεις ἔθεντο ⁸⁵ σπονδὰς· ἐν αἷς ἔδδοκει Ῥωμαίων μὲν ἀχμαλώτους ⁸⁶ ἀνευ λύτρων ἀφείσθαι, εἴτε κατ' ἐκείνην, εἴτε καθ' ἑτέραν ἐφοδοῦν ἤλωσαν ⁸⁷, τὰ δὲ τότε ἀπαχθέντα ἀποδοθῆναι βουκλήματα, καὶ τῶν δαπανηθέντων κατατίθεσθαι τὴν ἀποτίμησιν· ὀμήρους δὲ τοὺς ⁸⁸ εὖ γεγονότας παρὰ σφίσι δίδοσθαι πίστεων ⁸⁹ ἕνεκα τῶν σπονδῶν. εἶναι δὲ αὐτοῖς κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἀκώλυτον τὴν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἴσιδος διάβασιν, τοῦ ποταμοῦ σκάφους Αἰγυπτίων ἐχόντων τὴν ἐπιμέλειαν, ἐν ᾧ περ τὸ ἄγαλμα τῆς Θεοῦ ἐντιθέμενον διαπορθμεύεται. Ἐν ῥητῷ γὰρ οἱ Βάρβαροι χρόνῳ ἐς τὴν οἰκίαν διακομιζόντες τὸ ξόανον, πάλιν αὐτῷ χρηστηριασάμενοι ἐς τὴν νῆσον ἀποσώζουσιν. Ἐμπεδωθῆναι τοῖσιν ἐν τῷ ἐν ⁹¹ Φιλαις (16) ἱερῷ τὰς συνθήκας ἔδδοκει τῷ Μαξιμίνῳ ἐπιτήθειον εἶναι. ἐπέμποντο μετεξέτεροι. Παρεγίνοντο δὲ καὶ τῶν Βλεμμύων καὶ Νουβάδων οἱ τὰς σπονδὰς ἐν τῇ νήσῳ τιθέμενοι. Ἐγγραφέντων δὲ τῶν συνδοξάντων καὶ τῶν ὀμηρῶν παραδοθέντων, (ἦσαν δὲ τῶν τε τυραννησάντων καὶ ὑπὸ τυράννων γεγονότων, ὅπερ οὐδὲ πώποτε ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο· οὐποτε γὰρ Νουβάδων καὶ Βλεμμύων παρὰ Ῥωμαίοις ὀμήρευσαν παῖδες), συνήνεχθη δὲ τὸν Μαξιμίνον ἀνωμάλως διατεθῆναι τὸ σῶμα καὶ ἀποθανεῖν. Τὴν δὲ τοῦ Μαξιμίνου ἀφείλοντο βιασάμενοι, καὶ τὴν χώραν κατέδρα-

ιβ'. Ὅτι Γωδάξης (18) πρεσβεύεται παρὰ Ῥωμαίους. Ῥωμαῖοι δὲ ἀπεκρίναντο τοῖς παρὰ Γωδάξου σταλαῖσι πρέσβειαι, ὡς ἀπέχονται τοῦ πολέμου, εἴγε ἢ αὐτὸς Γωδάξης ἀπόθοιτο τὴν ἀρχήν, ἢ τὸν ⁹² παῖδα τῆς βασιλείας ἀφάλοιτο· οὐ γὰρ θέμις τῆς χώρας ἀμφοτέρους ἡγεμονεύειν παρὰ τὴν παλαιὸν θεσμόν. Ὄστε δὲ ⁹³ θάτερον βασιλεύσειν, Γωδάξην ἢ τὸν αὐτοῦ παῖδα, τῆς Καλιχίδος, καὶ τῆδε λυθῆναι τὸν πόλεμον, Εὐφῆμιος ἐσηγγήσατο, τὴν τοῦ μεγίστου διέπων ἀρχήν· ὅς ἐπὶ συνέσει καὶ λόγων ἀρετῇ δόξαν ἔχων Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως τὴν τῶν πραγμάτων ἔλαχεν ἐπιτροπήν, καὶ πλείστων τῶν εὖ βουλευθέντων ἐκείνῳ καθηγγητῆς ἐγένετο· ὃς καὶ Πρίσκον τὸν συγγραφεὰ τῶν τῆς ἀρχῆς φροντίδων ἰδέξαστο κοινῶν. Τῆς δὲ αἰρέσεως τῆς αὐτῷ δοθείσης· ὁ Γωδάξης εἶλετο τῆς βασιλείας παραχωρῆσαι τῷ παιδί, αὐτὸς τὰ σύμβολα ἀποθέμενος τῆς ἀρχῆς. Καὶ παρὰ τὸν κρατοῦντα Ῥωμαίων τοὺς δεησμένους ἐπέμπευ, ὡς, ἐνὸς Κόλχου ⁹⁴ ἡγεμονεύοντος, ὠκείτι δι' αὐτὸν χαλεπαίνοντα ἐπὶ τὰ ὄπλα χωρεῖν. Βασιλεὺς δὲ διαβαίνειν αὐτὸν ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐκέ-

VARIAE LECTIONES.

⁸⁵ ἔθεντο vulg. ⁸⁶ ἀχμαλώτων vulg. ⁸⁷ ἤλω vulg. ⁸⁸ τοὺς] τριακοσίους susp. N. ⁸⁹ πίστεων Cl. ὅστε ὦν vulg. ⁹⁰ ἐν ante φ. add. Val. ⁹¹ τὸν N., γοῦν vulg. ⁹² δὲ] δέον II. ⁹³ Κόλχων conj. N.

λίμνη, καὶ τῶν αὐτῶν δεδογμένων διδόναι λόγον. Ὅς ἂν δὲ τὴν μὲν ἀφίξιον οὐκ ἠρνήσατο, Διονύσιον ⁹¹ δὲ τὸν ἐς τὴν Κολχίδα πάλαι διαπεμφθέντα τῆς τε αὐτοῦ Γωδάζου διαφορᾶς ἕνεκα πίστιν δώσοντα ἤτησεν, ὡς οὐδὲν ὑποσταίη ἀνήκεστον. Διὸ δὴ ἐς τὴν Κολχίδα Διονύσιος ἐστέλλετο, καὶ περὶ τῶν διαφορῶν συνέβησαν.

γ'. Ὅτι ὁ Μαϊοριανὸς ὁ τῶν Ἑσπερίων Ῥωμαίων βασιλεὺς, ὡς αὐτῶν οἱ ἐν Γαλατίᾳ Γότθοι σύμμαχοι κατέστησαν, καὶ τὰ παροικοῦντα τὴν αὐτοῦ ἐπιχράτειον ἔθνη τὰ μὲν ὀπλοῖς, τὰ δὲ λόγοις παρεστήσατο ⁹², καὶ ἐπὶ τὴν Λιβύην σὺν πολλῇ διαβαίνειν ἐπειράτο δυνάμει, νηῶν ἀμφὶ τῆς τριακοσίας ἡθροισμένων αὐτῶν· πρέσβεις μὲν πρότερον παρ' αὐτὸν ὁ τῶν Βανδῆλων ἡγούμενος ἔπεμπε, λύειν τὰ διάφορα λόγοις βουλούμενος. Ὅς δὲ οὐκ ἔπειθε, τὴν Μαυρου- ^B σίον γῆν, ἐς ἣν τοὺς ἀμφὶ τὸν Μαϊοριανὸν ἀπὸ τῆς Ἰβηρίας ἀποβαίνειν ἐχρῆν, πᾶσαν ἐδήλωσε, καὶ ἐκάκωσε καὶ τὰ ὕδατα (19).

δ'. Ὅτι οἱ Ἑσπέριοι Ῥωμαῖοι ἐς θεός ἐλθόντες περὶ Μαρκελλίνου, μήποτε ἀξαναομένης αὐτῶ τῆς δυνάμεως καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγοι τὸν πόλεμον, διαφορῶς ταραττομένων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, τοῦτο μὲν ἐκ Βανδῆλων, τοῦτο δὲ καὶ Αἰγυπτίου ⁹³, ἀνδρῶς ἐκ Γαλατῶν μὲν τῶν πρὸς τῇ ἐσπέρᾳ ὀρμωμένου, τῷ δὲ Μαϊοριανῷ συστρατευσάμενου ⁹⁴, καὶ πλείστην ἀμφ' αὐτὸν ἔχοντος δύναμιν, καὶ χαλεπαίνοντος διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἀναρρεσιν· ὃν τοῦ πρὸς Ἰταλιώτας ^C τῶς ἀπήγαγε πολέμου ἢ πρὸς Γότθους τοὺς ⁹⁵ ἐν Γαλατίᾳ διαφορᾶ. Περὶ γὰρ τῆς ὁμόρου πρὸς ἐκεῖνους διαφιλονεικῶν γῆς καρτερῶς ἐμάχετο, καὶ ἀνδρῶς ἔργα μέγιστα ἐν ἐκείνῳ ἐπεδείξατο τῷ πολέμῳ. Τούτων δὴ ἕνεκα οἱ ⁹⁶ Ἑσπέριοι Ῥωμαῖοι παρὰ τοὺς ἑφῶν πρέσβεις ἔστειλαν, ὥστε αὐτοῖς καὶ τὸν Μαρκελλίνον καὶ τοὺς Βανδῆλους διαλλάξαι. Πρὸς μὲν τὸν Μαρκελλίνον Φύλαρχος σταλείς ἔπεισε κατὰ Ῥωμαίων ὄπλα μὴ κινεῖν. Ὁ δὲ παρὰ τοὺς Βανδῆλους διαδᾶς ἀπρακτος ἀνεχώρει, τοῦ Γεζεριχοῦ μὴ ἄλλως τὸν πόλεμον καταθήσειν ἀπειλοῦντος, εἰ μὴ γε αὐτῷ τοῦ ⁹⁷ Βαλεντινιανοῦ καὶ Ἀετίου περιουσία δοθῆ. Καὶ γὰρ καὶ παρὰ τῶν ἑφῶν Ῥωμαίων ἐκεχόμεστο μοῖραν τῆς Βαλεντινιανοῦ περιουσίας ὀνόματι Εὐδοκίας τῆς τῷ Ὀνωρίχῳ γεγαμημένης. Διὸ δι' ⁹⁸ ἔτους ἐκάστου ταύτην τοῦ πολέμου πρόφασιν ποιούμενος, ^D εὐθύς ἦρος ἀρχομένου σὺν στόλῳ τὴν ἐκστρατείαν ἐποιεῖτο ἐπὶ τὴ Σικελίαν καὶ τὰς Ἰταλίας. Καὶ ταῖς μὲν πόλεσιν, ἐν αἷς μάχιμον δύναμιν τῶν Ἰταλιωτῶν εἶναι συνέβαινεν, οὐ βραδίως προσεφέρετο· καταλαμβάνων δὲ χωρία, ἐν οἷς μὴ ἔτυχεν οὐσα ἀντίπαλος δύναμις, ἐδήθη τε καὶ ἠνδραποδίζετο. Οὐ γὰρ πρὸς πάντα τὰ προσδάσιμα ⁹⁹ τοῖς Βανδῆλοις μέρη οἱ Ἰταλιῶται ἀρχεῖν ἐδύναντο, πλήθει τῶν πολεμίων βιαζόμενοι καὶ τῷ μὴ παρῆναι σφισι ναυτικὴν δύναμιν, ἣν παρὰ τῶν ἑφῶν αἰτοῦντες οὐκ ἐτύγχανον

redderet. Ille autem profectioem minime abnuū; sed petiit ut Dionysius, qui jam olim Gobazis discordiarum causa in Colchidem missus erat, ad fidem præstandam ad se veniret, se nihil iniqui passurum esse. Eo igitur in Colchidem profecto, de rebus dubiis convenerunt.

42 13. (A. C. 460. Ind. 13. Leon. 4. P. 42, Majoriano, Romanorum Occidentalium imperatori, Gotthi, qui in Gallia erant, socii confœderatique facti sunt, et gentes ditionis Romanorum accolas partim armis, partim verbis ad deditioem compulsi. Hic etiam in Libyam, trecentis fere navibus coactis, cum magno exercitū trajicere tentavit. Sed Vandalorum dux prius legatos misit, qui illum, si quæ essent inter eos controversa, amice transigere paratum esse dicerent. Quod ubi obtinere non potuit, Maurusiorum terram, in quam ex Iberia Majoriani navales copię appulsuræ erant, omnem igni ferroque vastavit, et aquas quoquæ infecit.

14. (P. A. C. 461 ante 465.) Romanis Occidentalibus in suspicionem venit Marcellinus, ne, si copiis augetur, iu eos bellum transferret. Erant enim tunc temporis Romanorum res variis modis afflictæ et perturbatæ, hinc Vandalis, illinc Ægidio imminente. Hic vir ex Gallia Occidentali oriundus, qui in Hispania cum Majoriano militaverat, et magnum exercitum habebat, ob eadem imperatoris erat illis infensus. Sed a bello appetendis Italis avocavit eum ortum cum Gothis in Gallia dissidium. De contermina enim regione cum illis certans, fortiter bellum gerebat, in quo multa viri strenui et magnanimi opera edidit. Hæc in causa fuerunt, ut Romani Occidentales legatos ad Orientales mitterent, ut Marcellinum et Vandalos secum in gratiam reducerent. Et ad Marcellinum quidem Phylarchus missus, ei persuasit, ne in Romanos moveret arma. Hinc ad Vandalos deflectens, nihil quidquam profecit, et rediit. Gensericus enim se non alias bellum positurum iminatus est, nisi sibi Valentiniani et Aetii bona traderentur. Etenim ab Orientalibus quoque partem honorum Valentiniani obtinuerat Eudociæ nomine, quæ Honoricho, ejus filio, nupserat. Atque hanc belli renovandi occasionem singulis annis usurpabat. Itaque statim veris initio infesto exercitū Siciliam et Italiam invasit, et urbes quidem Italicorum præsidii firmatas non facile expugnavit, sed oppida militibus, qui resisterent, destituta facile capta evertit et diripuit. Nec enim ad omnia, quæ Vandalorum invasioni patebant, tuenda sufficere poterant Itali, propterea quod hostium multitudine opprimebantur. Denique copiis navalibus carebant, quas cum a Romanis Orientalibus petiissent, non impetrarunt, quia fœdus cum Gensericis fecerant. Ea res divisa

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ Διονύσιον N., Διονύσιος vulg. ⁹² παρεστήσατο N. παρεστήσαντο vulg. ⁹³ Νιγυπίου vulg. ⁹⁴ ὀρμωμένου et συστρατευσάμενου Cantoel., ὀρμωμένων et συστρατευσάμενων vulg. ⁹⁵ τοῦ vulg. ⁹⁶ οἱ add. B. ⁹⁷ τοῦ | ἢ conj. B. ⁹⁸ δι' Val., δη vulg. ⁹⁹ προσδάσ. vulg.

scilicet imperii administrandi ratio, magno detrimento Romanorum Occidentalium rebus fuit. Circa id tempus legatos ad Orientales Romanos miserunt Saraguri, Urogi et Onoguri. Hæ gentes propriis sedibus ejectæ, commissa pugna cum Sabiris, quos expulerant Abares, et ipsi quoque extorres facti a gentibus, quæ Oceani litus accolebant, sed sedes suas reliquerant propter ingentes nebulas ex maris vaporibus ortas et propter magnam ingruentium gryphorum multitudinem, quos non prius recessuros esse fama erat, quam genus humanum devorassent: quibus calamitatibus excitati in finitimorum sedes irruerunt. Et omnes quidem, qui violentum eorum impetum sustinere non poterant, cesserunt, sicuti et Saraguri, qui ad novas sedes quærendas coorti ad Punnos Acatiros, pervenerunt et multis præliis initis, gentem devicerant, et demum ad Romanos nanciscendæ eorum societatis cupidi se contulerunt. Itaque imperator legatos benigne excepit, et muneribus affectos remisit.

15. (A. C. 465. Ind. 3. Leon. 9.) Dum gentes patria profugæ cum Romanis in Oriente dissident, legatio ab Italis advenit, quæ doceret res Italis stare non posse, nisi sibi Vandalos reconciliarent. Venit et legatio a Persarum rege, quæ multos e Perside ad Romanos confugere querebatur, et quod Romani magos, qui jam inde a priscis temporibus eorum finium incolæ essent, a patris moribus et institutis et antiquo religionis cultu abducturi, quavis ratione vexarent, et ignem, qui apud eos vocaretur *æxstinguibilis*, in perpetuum ardere secundum legem non sinerent. Addebant, æquum videri, Romanos castellum Ierouach, ad portas Caspias siti, curam habere, et pecunias ad illud conservandum conferre, neque se solos sumptibus et arcis custodia gravari. Si enim cesserint, non solum in Persarum, sed etiam in Romanorum terras a finitimiis gentibus facile vastationes inferri posse. Oportere etiam se jvari pecuniis ad bellum contra Hunnos Cidaritas gerendum, ex quo Romani quoque essent utilitatem reportaturi si ea gens a finibus ipsorum arceretur. Romani responderunt, se quamprimum legatos misuros, hæc omnia cum Parthorum rege disceptaturos: neque enim ullos apud se esse fugitivos, neque magos in suæ religionis cultu impediri. Cum autem ipsi custodiam castelli Ierouach et bellum contra Hunnos Cidaritas in se receperint, minime juste eos ab ipsis pecuniam petere. Legationem ad Vandalos suscepit Tatianus, patriciatus dignitate ornatus: ad Persas vero Constantius, qui ter præfectus

διὰ τὰς πρὸς Γεζέριχον ἐκείνους ταθείσας σπονδὰς· ὅπερ ἔτι μάλιστα ἐκάκωσε τὰ ἐν τῇ Ἑσπέρᾳ Ῥωμαίων πράγματα διὰ τὸ διηρηθῆαι τὴν βασιλείαν. Ἐπρεσβεύσαντο δὲ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον κατὰ τοὺς Ἐφόους Ῥωμαίους Σαράγουροι καὶ Οὐρωγοὶ καὶ Ὀνόγουροι, ἔθνη ἐξαναστάντα τῶν οἰκείων ἡθῶν^α, Σαβίρων ἐς μάχην σφισίν ἐληλυθότων, οὗς ἐξήλασαν Ἀδάρεις^β, μετανάσται γενόμενοι ὑπὸ ἔθνων οἰκούντων μὲν τὴν παρωκεανίτην ἀκτὴν^γ, τὴν δὲ χώραν^δ ἀπολιπόντων διὰ τὸ ἐξ ἀναχύσεως τοῦ ὠκεανοῦ ἐμυλῶδες γενόμενον, καὶ γρυπῶν δὲ πλήθος ἀναφανέν· ὅπερ ἦν λόγος μὴ πρότερον παύσασθαι, πρὶν ἢ νόρᾶν ποιήσασθαι· τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· διὸ δὴ ὑπὸ τῶνδε ἐλαυνόμενοι τῶν δεινῶν τοῖς πλησιοχώροις ἐνέβαλον, καὶ τῶν ἐπιθεόντων δυνατωτέρων ὄντων οἱ τὴν ἐφοδὸν οὐχ ὑφιστάμενοι μετανίσταντο· ὥσπερ καὶ οἱ Σαράγουροι ἐλαθέντες κατὰ ζήτησιν γῆς πρὸς τοῖς Ἀκατίροις Οὐνοις ἐγένοντο, καὶ μάχης πρὸς ἐκείνους πολλὰς συστησάμενοι τό τε φύλον κατηγωνίσαντο καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἀφίκοντο, τυχεῖν τῆς αὐτῶν βουλόμενοι ἐπιτηδειότητος. Βασιλεὺς αὖν καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν εὐλοφρονησάμενοι καὶ δῶρα δόντες αὐτοῖς ἀπέπεμψαν.

εἰ. Ὅτι στασιασάντων τῶν φυγάδων ἔθνων κατὰ τοὺς κατὰ τὴν Ἑὼ Ῥωμαίους, παρὰ τῶν Ἰταλῶν πρεσβεῖα ἀφίκετο λέγουσα, ὡς οὐχ ὑποστήσονται, εἰ μὴ γέ σφισι τοὺς Βανδήλους διαλλάξοιεν. Ἀφίκετο δὲ καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν μονάρχου, τῶν τε παρ' αὐτοῦ καταφευγόντων ἐκ τοῦ σφετέρου ἔθνους αἰτίαν ἔχουσα, καὶ τῶν Μάγων τῶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γῇ (20) ἐκ παλαιῶν οἰκούντων χρόνων, ὡς ἀπάγειν αὐτοὺς τῶν πατρῶων ἔθων καὶ νόμων ἐθέλοντες^ε καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον ἀγιστείας, παρενοχλοῦσι τε ἴσαι καὶ ἀνακαίεσθαι κατὰ τὸν θεομῶν οὐ συγχωροῦσι τὰ παρ' αὐτοῖς ἄσβεστον καλούμενον πῦρ. Καὶ ὡς χρὴ τοῦ Ἰουροειπαῆ^ς φρουρίου ἐπὶ τῶν Κασπίων κειμένου πυλῶν χρήματα χορηγοῦντας Ῥωμαίους ποιεῖσθαι ἐπιμέλειαν, ἣ γοῦν τοὺς φρουρήσαντας αὐτὸ στρατιώτας στέλλειν, καὶ μὴ μόνως δαπάνη καὶ φυλακῇ τοῦ χωρίου βαρύνεσθαι· εἰ γὰρ ἐνδολεν, οὐκ εἰς Πέρσας μόνους^ζ, ἀλλὰ καὶ εἰς Ῥωμαίους τὰ ἐκ τῶν παροικούντων ἔθνων κακὰ βλάβως ἀφικέσθαι. Χρῆναι δὲ αὐτοὺς ἔλεγον καὶ χρήμασιν ἐπικουρεῖν ἐπὶ τῇ πρὸς Οὐννοὺς πολέμῳ τοὺς Κιδάριτας λεγομένους· ἔσεσθαι γὰρ σφισιν αὐτῶν νικούντων ὄνησιν, μὴ συγχωρομένου τοῦ ἔθνους καὶ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν διαβαίνειν ἐπικράτειαν. Πάντων δὲ ἐνεκα Ῥωμαίων ἀποκρινάμενων στέλλειν τὸν διαλεξιόμενον τῷ Παρθουαίῳ^η μονάρχη· μήτε γὰρ φυγάδας εἶναι· παρὰ σφισι, μήτε παρενοχλεῖσθαι τοὺς Μάγους τῆς θρησκείας περὶ τὴν φυλακὴν δὲ τοῦ Ἰουροειπαῆ φρουρίου καὶ πόλεμον τὸν πρὸς τοὺς Οὐννοὺς ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἀναδεγεμένους· μὴ δικαίως χρή-

VARIE LECTIONES.

^α ἡθῶν Cantoch., ἔθνων vulg. ^β Ἀδάρεις] Ἀδάρις Suid. s. v., Ἀδαροι vulg. ^γ ἀκτὴν Suid. s. v. Ἀδάρις, αὐτὴν vulg. ^δ τὴν δὲ χώραν — μετανίσταντο. Omnia hæc, ommissa in excerptis, e Suida s. v. Ἀδάρις restituit Cl. In his ουχ add. N. ^ε τῶν ἐν Vales., καὶ τῶν ἐν vulg. ^ς ἐθέλοντες et μοχ παρενοχλοῦσι τε N., ἐθέλοντας et παραχωροῦσι δὲ vulg. ^ζ ἴσαι καὶ B., καὶ ἴσαι vulg. ^η Ἰουροειπαῆ mg. H. h. l. et vulg. infra lin. 21 et pag. 161, lin. 21. Οὐροεισᾶχ vulg. ^η μόνους] μόνους σφᾶ; conj. B. ^θ Παρθουαίων conj. N.

ματα αἰτεῖν παρ' αὐτῶν. Ἐπρεσβεύατο δὲ παρὰ A urbi fuerat, et ad consulatus patriciatusque honorem
μὲν Βανδύλους * ὑπὲρ Ἰταλῶν Τατιανὸς ἐν τῇ τῶν
πατρικίων ἀξίᾳ καταλεγόμενος, παρὰ δὲ Πέρσας Κωνσταντῖος ¹⁰, τρίτον μὲν τὴν ὑπαρχὸν λαχὼν
ἀρχὴν, πρὸς δὲ τῇ ὑπατικῇ ἀξίᾳ καὶ τῆς πατρικιότητος τυχὼν.

ις'. Ὅτι μετὰ τὸν ἐμπρησμὸν τῆς πόλεως τὸν ἐπὶ
Λέοντος ἦκεν ὁ Γωδάξης σὺν Διονυσίῳ ἐς τὴν Κων-
σταντινου, Περσικὴν ἔχων στολὴν καὶ τῷ Μηδικῷ
δρρυφορούμενος τρόπῳ. Ὅν οἱ ἀμφὶ τὰ βασιλεία δε-
ξάμενοι πρότερον μὲν τοῦ νεωτερισμοῦ κατεμέμ-
ψαντο, ἔπειτα δὲ φιλοφρονησάμενοι ἀπέπεμψαν. Ἐίπε
γάρ αὐτοὺς τῇ τε θωπείᾳ τῶν λόγων, καὶ τὰ τῶν
Χριστιανῶν ἐπιφερζόμενος σύμβολα.

ιγ'. Ὅτι Σκίροι ¹¹ καὶ Γότθοι εἰς πόλεμον συνελ-
θόντες καὶ διαχωρισθέντες ἀμφοτέροι πρὸς συμμά-
χων μετὰ κλησιν παρεσκευάζοντο. Ἐν οἷς καὶ παρὰ
τοῖς Ἐφόους ἦλθον. Καὶ Ἄσπαρ ¹² μὲν ἡγεῖτο μηδετέ-
ρους συμμαχεῖν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Λέων ἐβούλετο
Σκίροις ἐπικουρεῖν. Καὶ δὴ γράμματα πρὸς τὸν ἐν
Ίλλυριοῖς στρατηγὸν ἔπεμπεν, ἐντελλόμενος σφίσι
κατὰ τῶν Γότθων βοήθειαν τὴν προσήκουσαν πέμ-
πειν.

ιη'. Ὅτι ἦκε κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον παρὰ τῶν
Ἀττήλα παίδων ὡς τὸν βασιλέα Λέοντα πρεσβεῖα,
τὰς αἰτίας διαλύουσα τῆς προὔπαρξάσης διαφορᾶς,
καὶ ὡς χρὴ αὐτοὺς ἐπὶ εἰρήνῃ σπένδεσθαι, καὶ κατὰ
τὸ παλαιὸν ἔθος παρὰ τὸν Ἴστρον ἐς ταύτην ἰόντας
Ῥωμαίοις προτιθέσθαι ἀγορὰν, καὶ ἀντιλαμβάνειν ὧν
ἀν δέχομενοι τύχοιεν. Καὶ ἡ μὲν σφῶν αὐτῶν πρεσ-
βεῖα ἐν τοῖς δε οὔσα ἀπρακτος ἐπανήγει· οὐ γὰρ ἐδόκει
τῷ βασιλεύοντι Οὐννοῦς τῶν Ῥωμαϊκῶν συμβολαίων
μετέχειν πολλὰ τὴν αὐτοῦ κακώσαντα· γῆν. Οἱ δὲ
τοῦ Ἀττήλα παίδος τὴν ἐπὶ τῇ πρεσβεῖᾳ ἀκόχρισιν
διεξάμενοι πρὸς σφᾶς διεφέροντο. Ὁ μὲν γὰρ Δεγγι-
ζιχ, ἀπράκτως ἐπανελθόντων τῶν πρέσβεων, πόλε-
μον Ῥωμαίοις ἐπάγειν ἐβούλετο, ὁ δὲ Ἡρνάχ πρὸς
ταύτην ἀπηγόρευε τὴν παρασκευὴν, ὡς τῶν κατὰ
χώρων ἀπαγόντων αὐτὸν πολέμων ¹³.

ιδ'. Ὅτι Σαράγουροι Ἀκαθίροι καὶ ἄλλοις ἔθνε-
σιν ἐπιθέμενοι ἐπὶ Πέρσας ἐστράτευσον. Καὶ πρότε-
ρον μὲν ἐπὶ Κασπία παρεγένοντο πύλας· καὶ φρου-
ρὴν Περσικὴν ἐν αὐταῖς ἐγκαθεστῶσαν εὐρόντες
ἐτέραν ὁδὸν ἐτράποντο, δι' ἧς ἐπὶ τοῖς Ἰθῆρας ἐλ-
θόντας τὴν τε αὐτῶν ἐδῆον καὶ τὰ Ἀρμενίων χωρῖα
κατέτρεχον, ὥστε Πέρσας πρὸς τῷ πολέμῳ τῶν Κιδα-
ριτῶν τῷ πάλαι αὐτοῖς συστάντι· καὶ ταύτην εὐλα-
δομένους ἔφερον παρὰ Ῥωμαίους πρεσβεύεσθαι,
καὶ αἰτεῖν χρήματα σφίσι αὐτοῖς δίδοσθαι ἢ ἄνδρας
πρὸς φυλακὴν τοῦ Ἰουροειπαχῆ φρουρίου, καὶ λέγειν
ἅπερ αὐτοῖς· πολλάκις εἰρητὸ πρεσβευομένοις, ὅτι ¹⁴,
αὐτῶν ὑφισταμένων τὰς μάχας καὶ μὴ συγχωρούν-
των τὰ ἐπίοντα ἔθνη βάρβαρα πάροδον ἔχειν, ἢ τῶν
Ῥωμαίων ἀδῆλωτος διαμένει χώρα. Τῶν δὲ ἀποκρι-
νόμενων, ὡς ἕκαστον ἀνάγκη τῆς οἰκείας ὑπερμα-
χούοντα γῆς τῆς σφετέρως φρουρᾶς ἐπιμελεῖσθαι,
καὶ ἄλλιν ἀπρακτοῖς ἐπανέζευξαν.

16. (A. C. 465, Ind. 3, Leon. 9.) Post incendium
civitatis, quod accidit sub Leone, Gobazes venit
Constantinopolim cum Dionysio, stola Persica
indutus, et Medorum in morem satellitibus stipatus.
Hunc imperator excepit, et primum quidem ob
novarum rerum studium vituperavit, ~~44~~ deinde
comiter eum amplexus dimisit. Gobazes enim
Christianorum symbola ostentans, blanda oratione
cum cepit.

17. (c. A. C. 467, Ind. 5, Leon. ii.) Sciri et
Gothi acie decertantes, et a pugna utrique rece-
dentes, ad accersenda auxilia animum adjecerunt.
Qua de re Romanos Orientales adierunt. Aspir
quidem censuit neutris opitulandum esse. Sed
imperator Leo statuit Sciris opem ferr. Itaque
litteras ad praefectum Illyrici misit, jussitque quoad
necesse esset, auxiliares copias Sciris adversus
Gothos praebere.

18. (c. A. C. 468, Ind. 6, Leon. 12.) Eodem
tempore venit et ad Leonem imperatorem legatio
a filii Attilae, ut omnibus omnino praeteritorum
dissidiorum causis resecatis, pacem inirent, et
inter se, ut olim erat in more positum, ad Istrum
convenientes, mercatum celebrarent, ex quo in-
vicem ea, quae sibi opus essent, desumerent. Et ea
quidem legatio, quae circa haec versabatur, re-
infecta rediit. Nec enim imperator commercium
Romanorum cum Hunnis, qui eos tot damnis
et cladibus affecerant, concedendum esse duxit.
At vero Attilae filii, renuntiata legatione, inter
se dissenserunt. Etenim Dengisich, legatis nulla re
impetrata reversis, bellum Romanis inferre volebat.
Cui consilio Irnach repugnabat, quod in praesentia
multa a bello avocarent.

19. (Eod. fere an.) Saraguri cum Acatiribus aliis-
que gentibus conjuncti in Persas exercitum duxerunt.
Primum quidem ad portas Caspiae accesserunt,
ubi cum praesidium Persicum offensus, ad aliam
viam deflexerunt, qua ad Iberos conversi, regionem
vastarunt, et excursions in oppida Armeniorum
fecerunt. At Persae, qui jam superiore bello cum
Cidaritis hunc aditum communierant, legatos ad
Romanos miserunt, qui ab illis pecunias aut milites
ad custodiam arcis Ieronach peterent, et quod jam
saepe per legatos egissent, docerent, si ipsi certa-
mina sustinerent et barbaros aggredientes ab aditu
prohiberent, tutos fore Romanorum fines. Illis vero
respondentibus, rationi consentaneum esse, unum-
quemque sua tueri et defendere, et de suis arcibus
sollicitum esse, rursus re non obtenta, legati ad
suos revertere.

VARIÆ LECTIONES.

* Hic et supra p. 146 et 158. Βανδύλους pro Βανδύλους scripsi, constantiae causa. N. ¹⁰ Κωνσταντῖος Val. Κωνσταντῖος vulg. ¹¹ Σκίροι Cant., Σχύβαι vulg. ¹² Ἄσπαρ Cant., ἅπερ vulg. ¹³ πολέμων Val. πόλε-
μον vulg. ¹⁴ ὅτι et mox μή om. vulg. Negationem (οὐ) addi jubebat Val.

20. (A. C. 469, Ind. 7, Leon. 13.) Dengisich bellum Romanis intulit, et Istro potiri institit. Quod ubi Oruigiseli filius comperit (is in ea parte Thraciæ, quæ ad Istrum est, custodiæ ripæ fluminis præfectus erat), per suos ex eo quæsitit, an acie decertare vellet. **45** Sed Dengisich Anagastum contemnens, ab eo missos re infecta dimisit, et per legatos imperatori denuntiavit, se bellum illaturum, nisi sibi suisque terram et pecunias subministraret. Legatis in regiam introductis et mandata exponentibus imperator respondit, se omnia paratum esse facere, si suo imperio obsequi vellent. Sibi enim pergratum et jucundum esse, si quando inimici in fœdus societatemque transirent.

21. (A. C. 470, Ind. 8, Leon. 14.) Anagastus, Basiliscus et Ostrys et alii quidam duces Romani in locum abruptum et concavum Gothos inclusos obsederunt. Sibi Scythæ victuum inopia laborantes, Romanos missis legatis certiores fecerunt, se, facta deditione, omnibus, quæ statuerint, parituros, modo sibi terram ad inhabitandum concedant. Romani responderunt se ad imperatorem eorum postulata delaturos. At Scythæ propter famem, quæ eos premebat, transigere velle dixerunt, neque longiores moras ferre posse. Tum Romanis ordinibus præpositi, habito consilio, tantisper dum imperator aliter statueret, alimenta se præbituros polliciti sunt, si Scythæ Romanorum more exercitus in partes se ipsos dividerent. Sic enim facilius eos, cum singuli ordines, non universi simul respiciendi essent, a ducibus curari posse, quippe qui cura et diligentia inter se sint certaturi. Itaque Scythæ his, quæ legati renuntiarunt, paruerunt, seque in totidem ordines distribuerunt, in quos Romani erant distributi. Quo facto Chelchal, genere Hunnus, qui secundum ab Aspare imperii gradum in eos, qui sub eo ordines ducebant, tenebat, Barbarorum, quæ suis ordinibus accesserat, cohortem obiens, in qua erant plures numero Gothi, quam reliqui, accitis primoribus hujusmodi orationem habere cœpit: Terram quidem imperatore ad inhabitandum daturum, quæ non illis fructui et commodo futura esset, sed cujus utilitas ad solos Hunnos redundaret. Hos enim terræ cultum negligere, et luporum more bona Gothorum invadentes diripere, qui ipsi servorum conditione habitati ad victum illis comparandum laborare coacti essent: quamvis nullum unquam fœdus inter utramque gentem sancitum sit, et majores jurejurando eos obstrinxerint, ut Hunnorum societatem fugerent. Quare non tantum suis eos privari, sed etiam patria sacramenta negligere. Se quidem **46** genere Hunnum, quo maxime gloriatur, sed civitate motum hæc illis dicere, ut, quæ facienda essent, viderent. His dictis Gothi commoti, et hæc

κ'. Ὅτι Δεγγίσιχ πόλεμον ἐπὶ Ῥωμαίους ἐπενεγκόντος καὶ τῆ τοῦ Ἰστρου προσκαρτεροῦντος¹⁵, τοῦτο μαθὼν ὁ Ὀρνιγίσκλου (25) (αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν πρὸς τῷ Θρηκίῳ μέρει τοῦ ποταμοῦ φυλακὴν), ἐκ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐκπέμψας ἐπυνθάνετο ὃ τι βουλόμενοι πρὸς μάχην παρασκευάζονται. Ὁ δὲ Δεγγίσιχ τοῦ Ἀναγάστου κατολιγορήσας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ πεμφθέντας ἀπράκτους ἤφει, παρὰ-δὲ τὸν βασιλέα τοῦ διαλεξομένου εἰστελλεν, ὡς, εἰ μὴ γῆν καὶ χρήματα αὐτῷ καὶ τῷ¹⁶ ἐπομένῳ δῶν στρατῷ, πόλεμόν ἐπάξει. Τῶν δὲ παρ' ἐκείνου πρέσβων ἐς τὰ βασίλεια ἀφικομένων καὶ τὰ αὐτοῖς ἐνταλθέντα ἀπαγγελλάντων, ἀπεκρίνατο βασιλεὺς ἑτοίμως ἔχειν πάντα ποιεῖν, εἴγε ὑπακουσόμενοι αὐτῷ παραγένωνται· χαίρειν γὰρ τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθρων ἐπὶ συμμαχίᾳ ἀφικνουμένοις.

κα'. Ὅτι Ἀναγάστου καὶ Βασιλίσκου καὶ Ὀστρύου¹⁷ καὶ ἄλλων τινῶν στρατηγῶν Ῥωμαίων τοὺς Γότθους ἐς τινα κοῖλον χῶρον συγκλείσαντων καὶ πολιορκούντων, λιμῷ τε πιεζομένων τῶν Σκυθῶν σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, πρεσβείαν παρὰ τοὺς Ῥωμαίους ποιήσασθαι, ὥστε αὐτοὺς ἐνδιδοῦσαι νεμομένους γῆν ὑπακούειν αὐτῶν ἐς ὃ τι ἀν θέλοιεν. Τῶν δὲ ἐπὶ βασιλέα τὴν ἐκείνων φέρειν ἀποκριναμένων πρεσβείαν, καὶ τῶν Βαρθάρων τοῦ λιμοῦ περὶ σφᾶς θέσθαι ἐθέλειν τὰς συμβάσεις φαιμένων, καὶ μὴ οἷους τε εἶναι μακρὸς ποιεῖσθαι ἀναχωχᾶς, βουλευόμενοι οἱ τὰς Ῥωμαϊκὰς τάξεις διέποντες, τροφᾶς χορηγήσειν αὐτοὺς ὑπέσχεοντο ἄχρι τῆς βασιλείας ἐπιτροπῆς, εἴ γε σφᾶς αὐτοὺς διέλοιεν ὡσπερ καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν διακέκριται πλήθος· εἰσεσθαι γὰρ αὐτῶν ῥαδίως οὕτως ἐπιμέλειαν, ἐς τοὺς κληρουμένους καὶ οὐκ εἰς πάντας ἀποθλεπόντων τῶν στρατηγῶν, οἵπερ ἐς φιλοτιμίαν ὄρωντες πρὸς τὴν αὐτῶν πάντως ἀμιλληθήσονται¹⁸ κομιδῆν. Τῶν δὲ Σκυθῶν τοὺς ἀπαγγελλθέντας διὰ τῶν πρέσβων προσδεξαμένων λόγους καὶ ἐς τοσαύτας σφᾶς αὐτοὺς ταξάντων μοίρας, ἐς ὅσασπερ¹⁹ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διεκέκριτο, Χελχᾶλ, τοῦ Οὐννων γένους ἀνὴρ καὶ ὑποστράτηγος τῶν διεπόντων τὰ Ἀσπαροῦ τάγματα, παρὰ τὴν ἐπιλαχοῦσαν αὐτοῖς βαρβαρικὴν μοῖραν ἔλθων, καὶ τῶν²⁰ Γότθων (πλείους δὲ τῶν ἄλλων ὑπῆρχον) μεταπεμφόμενος τοὺς λογάδας τοιῶνδε ἐποίησατο λόγων ἀρχὴν, ὡς δώσει μὲν αὐτοῖς γῆν ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἰς σφετέραν δὲ αὐτῶν ἔνησιν, ἀλλὰ τοῖς ἐν σφίσιν Οὐννοις. Τούτους γὰρ ὀλιγώφως²¹ γεηπονίας ἔχοντας δίκην λύκων τὰς αὐτῶν ἐπιόντας διαρπάξασθαι τροφᾶς, ὥστε θεραπόντων τὰς ἐπέχοντας τῆς ἐκείνων ἕνεκα ταλαιπωρεῖσθαι τροφῆς, καίπερ ἐς αἰεὶ ποτε τοῖς Οὐννοις τοῦ Γότθων γένους ἀπένδου διαμειναντος, καὶ ἐκ προγόνων τὴν αὐτῶν ἀποφυγεῖν ὀμαιχμίαν ὀμοσαμένων, ἐφ' ᾧ καὶ ὄρκων πατρῶν πρὸς τῆ τῶν οἰκείων στερήσει καταφρονεῖν. Αὐτὸν δὲ, εἰ καὶ τὸ Οὐννων αὐγεῖ γένος, δικαιοσύνης πόθῳ τὰδε πρὸς αὐτοὺς εἰπόντα δεδωκέναι περὶ τοῦ πρακτέου βουλῆν. Ἐπὶ τούτοις οἱ Γότθοι διαταραχθέντες, καὶ εὐνοία τῇ πρὸς αὐτοὺς ταῦτα τὸν Χελχᾶλ

VARIE LECTIONES.

¹⁵ Post προσκ. excidit f. ἔχθη N. ¹⁶ καὶ τῷ add. N. ἀμεληθήσονται conj. Cantocl. ¹⁷ ὄσας ἀσπερ vulg.

¹⁸ Ὀστρύου N., Ὀστρουῦ vulg. ¹⁹ ἀμιλληθήσονται; ²⁰ τῶν Γ. B., αὐτῶν Γ. vulg. ²¹ ὀλιγώφους vulg.

ειρηκέναι νομίσαντες, τοὺς ἐν αὐτοῖς Οὐννοὺς [ὡς²³] συστάτα διεχειρίζοντο· καὶ μάχη καρτερὰ ἀφοστέρων συνίστατο τῶν ἐθνῶν ἐκ συνθήματος. Ὁ Ἄσπαρ πυθόμενος²⁴, ἀλλὰ γὰρ καὶ οἱ τῶν λοιπῶν στρατοπέδων ἡγεμόνες μετὰ τῶν οικείων παραταξάμενοι τὸν ἐπιτυχόντα τῶν Βαρβάρων ἀνήρουν. Τοῦ δὲ ὄλου καὶ τῆς ἀπάτης οἱ Σκύθαι λαθόντες ἐννοίαν σφᾶς τε ἀνεκαλοῦντο, καὶ ἐς χεῖρας τοῖς Ῥωμαίοις ἐχώρουν. Ἄλλ' οἱ μὲν Ἄσπαρος τὴν σφισιν ἐπιλαχοῦσαν ἐφθασαν ἀναλώσαντες μοῖραν· τοῖς δὲ λοιποῖς στρατηγῶς οὐκ ἀκίνδυνος ἡ μάχη ἐγένετο, τῶν Βαρβάρων καρτερῶς ἀγωνισαμένων, ὥστε τοὺς ἐξ αὐτῶν ὑπαιφθέντας²⁵ τὰς τε Ῥωμαϊκὰς τάξεις διώσασθαι²⁶ καὶ τῆς τὴν πολιορκίαν διαφυγεῖν.

κβ'. Ὅτι μεγίστη πρὸς τὸ Σουάννων ἔθνος Ῥωμαίοις τε καὶ Λαζοῖς ὑπαρχούσης διαφορᾶς, καὶ σφῆδρα ἐς τὴν τοῦ σήματος τῶν Σουάννων συνισταμένων μάχην²⁷, καὶ Περσῶν δὲ ἐθελόντων αὐτῷ πολεμεῖν διὰ τὰ φρούρια, ἅπερ ὑπὸ²⁸ τῶν Σουάννων ἀφήρητο, πρεσβείαν ἐστέλλεν, ἐπικούρους αὐτῷ διαπεμφθῆναι παρὰ βασιλέως αἰτῶν ἐκ τῶν παραφυλαττότων στρατευτῶν τὰ Ἀρμενίων ὄρια τῶν Ῥωμαίοις ὑποτελῶν, ἐφ' ᾧ προσχώρων ὄντων ἐτοιμίην ἔχειν βοήθειαν, καὶ μὴ κινδυνεύειν τοὺς πόρρωθεν ἀπεκδεχόμενον, ἢ παραγενομένων ἐπιτρέσθαι δαπάνη, τοῦ πολέμου, ἀν οὕτω τύχη, διαβαλλομένου²⁹, καθάπερ ἤδη πρότερον ἐγεγόνει. Τῆς γὰρ σὺν Ἡρακλείῳ ἀπεσταλμένης βοήθειας, καὶ Περσῶν καὶ Ἰθῆρων τῶν αὐτῷ ἐπαγόντων τὸν πόλεμον πρὸς ἐτέρων ἐθνῶν τότε ἀπαστοληθέντων μάχην, τὴν συμμαχίαν ἀπέπεμψεν ἀσχάλλων ἐπὶ τῇ τῶν τροφῶν χορηγίᾳ, ὥστε, αὐθις τῶν Πάρθων ἐπ' αὐτὸν ἀναξευξάντων, Ῥωμαίους ἐπικαλίσασθαι. Τῶν δὲ στείλαι τὴν βοήθειαν ἐπαγγελαμένων καὶ ἀνδρα τὸν αὐτῆς ἡγησόμενον³⁰, παρεγένετο καὶ Περσῶν πρεσβεία ἀγγέλλουσα, τοὺς Κιδαρίτας Οὐννοὺς ὑπ' αὐτῶν κατηγωνίσθαι³¹, καὶ Βαλαάμ πόλιν αὐτῶν ἐκπεπολιορκηκέναι. Ἐμῆνυον δὲ τὴν νίκην καὶ Βαρβαρικῶς ἐπεκόμπαζον³², τὴν παρούσαν αὐτοῖς μεγίστην δύναμιν ἀποφαίνειν ἐθέλοντες. Ἀλλὰ αὐτοῖς παραυτίκα, τούτων³³ ἀγγελθέντων, ἀπέπεμπε βασιλεὺς, ἐν μείζονι φροντίδι τὰ ἐν Σικελίᾳ συνενεχθέντα ποιούμενος.

VARIAE LECTIONES.

²³ ὡς del. N. ²⁴ δ Ἄσπαρ πυθόμενος B. οἳ ἀπερ πειθόμενοι vulg. ²⁵ ὑποληφθέντας vulg. ²⁶ διώσασθαι N., θρώσασθαι vulg. ²⁷ Μάχην nomen ducis Suanorum esse videtur Classeno. ²⁸ ὑπὸ add. B. ²⁹ ἀναξευξάντων conj. B. ³⁰ ἡγησόμενον vulg. ³¹ κατηγωνίσασθαι vulg. ³² ἐπεκόμπαζον N., ἀπεκόμπαζον vulg. ³³ τούτων H., τῶν vulg.

A Chelchalem pro benevolentia, qua ipsos prosequeretur, suggestisse rati, Hunnos sibi immistos trucidarunt. Deinde quasi ex compacto ingens pugna inter utramque gentem est commissa. Quod cum Aspari nuntiatum esset, ipse et reliqui duces acies suorum instruxerunt, et obvium quemque Barbarorum occiderunt. Scythæ, cognito dolo et fraude perspecta, sese collegerunt, et manus cum Romanis conseruerunt. Sed illi, qui sub Aspare stipendia faciebant, omnem Barbarorum cohortem, quæ illis obvenerat, ad internecionem usque ceciderunt: Reliquis ducibus non incruenta pugna fuit, Barbaris strenue et fortiter pugnam capessentibus. Ex qua pugna qui superstites ex Scythis fuerunt, perruptis Romanis legionibus, evaserunt.

B 22. (c. A. C. 472, Ind. 10, Leon. 16.) Maxima intercedente Romanis et Lazis cum Suanorum gente controversia, Persas quoque cupido belligerandi incessit propter oppida, quæ Suanis eriperant. Itaque ad Romanum imperatorem legationem misit, sibi auxilia mitti postulans ex militibus, qui Armeniæ oram Romanis subjectam tuebantur, ut, quia proximi erant, præsto essent, ne, dum longinqua auxilia expectant, periculum incurrant, aut, si advenerint, sumptibus atterantur, producto ob eam causam bello, sicut jam antea evenerat. Missam enim cum Heraclio validam auxiliariorum manum, Persis et Iberis, quibuscum nunc illi bellum erat, alio bello tum adversus alias gentes occupatis, cum grave illi et molestum esset exercitum alere, remisit. Sed rursus in eum Parthis redeuntibus, Romanos revocavit. Legati vero retulerunt, Romanos missuros ad eos auxilia et ducem. Quo tempore advenit etiam legatio a Persis nuntians, Hunnos Cidaritas ab ipsis devictos, et Balaam, Hunnorum urbem, expugnatam. Nuntiaverunt igitur legati victoriam, quam Persæ obtinuerant et Barbarorum in morem magnificis verbis extulerunt, maximas, quæ illis adessent, copias ostentaturi. Sed legatos statim peractis mandatis imperator dimisit. Nam illi res Siculæ longe majori curæ erant.

ΠΡΙΣΚΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ

ΚΑΙ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΟΤΘΙΚΗΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ.

EX HISTORIA GOTHICA

PRISCI RHETORIS

ET SOPHISTÆ

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS ROMANORUM AD GENTES.

ARGUMENTUM. — Legati Romanorum cum Attila post mortem Ruæ de pace conveniunt (1). Altera legatio a Theodosio ad Attilam missa (2). Accurata narratio de legatione Maximini ad Attilam, cui Priscus comitem se adjunxerat, in qua Chrysaphii insidiæ contra regem Hunnorum structæ aperiantur. Prisci colloquia cum quodam Romano apud Hunnos captivo de statu imperii Romani, et cum legatis Romanorum Occidentalium de bellicis Hunnorum opibus. Descriptio cœnæ regiæ (5). Nomus et Anatolius ad Attilam mittuntur ad iram ejus in Chrysaphium placandam (4). Felix ejus legationis eventus (5). Apollonius tributî causa ad Attilam mittitur (6). Gensericus nullis neque Marciani, neque Aviti legationibus ab Italia et Sicilia vastandis retinetur (7). Romani bellum parant contra Lazos (8). Leo imperator Balamerum a vastatione finium Romanorum dehortatur (9). Marcellini et Recimeri in Sicilia discordiæ Gensericus denuo Italiam invadit (10). Tulliani ad Vandalos, Constantii ad Persas legatio (11). Bella inter Persas et Hunnos Cidaritas paulum intermissa renovantur (12). Gensericus pacis conditiones a Leone oblatas rejicit (13).

47 1. (A. C. 433, Ind. 4, Theod. 26.) Cum Rua, A Hunnorum rex, statuisset cum Amalsuris, Itimaris, Tonosuribus, Boiscis cæterisque gentibus, quæ Istrum accolunt, quod ad armorum societatem cum Romanis jungendam confugissent, bello decertare, Eslam componendis Romanorum et Hunnorum controversiis adhiberi solitum misit, qui Romanis denuntiaret, se a fœdere, quod sibi cum illis esset, recessurum, nisi omnes Scythas, qui ad eos se contulissent, redderent. Romanis vero consilium de mittendis ad Hunnos legatis capientibus, Plinthas et Dionysius, hic ex Thracia, ille ex Scythia oriundus ambo exercituum duces, et qui consulatus dignitatem apud Romanos gesserant, hanc legationem obire voluerunt. Ut vero visum est non ante legatos proficisci, quam Eslas ad Ruam rediisset, Plinthas una cum Esla misit Singulachum, unum ex suis necessariis, qui Ruæ persuaderet cum nullo alio Romanorum, quam cum ipso, colloquium inire. Cum autem, Rua mortuo, Hunnorum regnum ad Attilam pervenisset, Senatus decrevit Plintham legationem ad Attilam exsequi. Quo S. C. Imperatoris suffragio comprobato, Plintham cupido incessit, Epigenem, qui sapientiæ laude celebris erat et quæsturæ dignitatem obtinebat, socium legationis

α'. Ὅτι Ῥούα βασιλεύοντος Οὐννων, Ἀμιλζούριος καὶ Ἰτιμάριος (24) καὶ Τονώσουρσι καὶ Βοίσκοις καὶ ἑτέροις ἔθνεσι προσκοικοῦσι τὸν Ἴστρον, καὶ ἐς τὴν Ῥωμαίων ἑταιρίαν καταφυγάνουσιν, ἐς μάχην ἔλθειν προηρημένος, ἐκπέμπει Ἡσλαν²³, εἰωθότα τοῖς διαφόροις αὐτῷ τε καὶ Ῥωμαίοις διακονεῖσθαι, λύειν τὴν προὔπαρχουσαν εἰρήνην ἀπειλῶν, εἰ μὴ γὰρ πάντα τοὺς παρὰ σφῶς καταφυγόντας ἐκδοῖεν. Βουλευομένων δὲ Ῥωμαίων στείλαι πρεσβεῖαν παρὰ τοὺς Οὐννους, πρεσβεύειν μὲν ἤθελον Πλίνθας καὶ Διονύσιος, Πλίνθας μὲν τοῦ Σκυθικοῦ, Διονύσιος δὲ τοῦ Θρακικοῦ γένους, ἀμφοτέροι δὲ στρατοπέδων ἡγούμενοι, καὶ ὄρξαντες τὴν ὑπατον παρὰ Ῥωμαίοις ἀρχὴν. Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει Ἡσλαν παρὰ τὸν Ῥούαν ἀφικνεῖσθαι πρότερον τῆς ἐκπεμπούσης μὲνης πρεσβεῖας, συνεκπέμπει Πλίνθας Σηγγίλαχον, ἄνδρα τῶν ἐπιτηδείων, πείσαι τὸν Ῥούαν αὐτῷ καὶ μὴ ἑτέροις Ῥωμαίων ἐς λόγους ἐλθεῖν. Τελευτήσαντος δὲ Ῥούα καὶ περιστάσης τῆς Οὐννων βασιλείας ἐς Ἀττήλαν²⁴ ἐδόκει τῇ Ῥωμαίων βουλῇ Πλίνθαν πρεσβεύεσθαι παρ' αὐτούς. Καὶ κυρωθείσης ἐπ' αὐτῷ παρὰ βασιλέως ψήφου, ἐβούλετο καὶ Ἐπιγένην ὁ Πλίνθας συμπρεσβεύειν αὐτῷ ὡς μεγίστην ἐπὶ σοφίᾳ δόξαν ἐπιφερόμενον καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα τοῦ κοιαιέτορος. Χειροτονίας δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ

VARIÆ LECTIONES.

²³ Ἡσλαν vulg. ²⁴ Ἀττήλαν] καὶ Βλήδαν add. N.

γενομένης, ἀμρω ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἐξώρμησαν, ἀ καὶ παραγίνονται ἐς Μάργον. Ἡ δὲ πόλις ἴων ἐν Ἰλλυρῖα Μυσοῦν ³⁵ πρὸς τῷ Ἰστρῷ κειμένη ποταμῷ ἀντικρὺ Κωνσταντίας φρουρίου κατὰ τὴν ἐτέραν δ' ὄθην διακειμένου, εἰς τὴν καὶ οἱ βασιλῆες συνήεσαν ³⁶ Σκύθαι. ³⁷ Καὶ τὴν σύνοδον ἐξω τῆς πόλεως ἐποιούνητο, ἐπιθετηχότες ἴππων· οὐ γὰρ ἔδοκει τοῖς Βαρβάρους ἀποδοῖσι λογοποιεῖσθαι, ὥστε καὶ τοὺς Ῥωμαίων ³⁸ πρέσβεις τῆς σφῶν αὐτῶν ἀξίας προνοούμενους ἀπὸ τῆς αὐτῆς προαιρέσεως ἐς ταῦτον τοῖς Σκύθαις ἐλθεῖν, πρὸς τὸ μὴ τοὺς μὲν ἀφ' ἴππων, τοὺς δὲ πεζοὺς διαλέγεσθαι ³⁹... τοὺς ἀπὸ τῆς Σκυθικῆς καταφεύγοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη πεφευγότες, σὺν καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις Ῥωμαίοις τοῖς ἀνευ λύτρων ἐς τὰ σφέτερα ἀφιγμένοις ἐκδοῖσθαι, εἰ μὴ γε ὑπὲρ ἐκάστου πεφευγότες τοῖς κατὰ πόλεμον κτησαμένοις ὀκτῶ δοθεῖν χρυσοῖ. Ἔθνει δὲ Βαρβάρῳ μὴ συμμαχεῖν Ῥωμαίους πρὸς Οὐννοὺς αἰρομένους ⁴⁰ πόλεμον (25). Εἶναι δὲ καὶ τὰς πανηγύρεις ἰσονόμους καὶ ἀκινδύνους Ῥωμαίοις τε καὶ Οὐννοῖς. Φυλάττεσθαι δὲ καὶ διαμένειν τὰς συνθήκας ἐπτακοσίων λιτρῶν χρυσοῦ ἑτοῦς ἐκάστου τελουμένων παρὰ Ῥωμαίων τοῖς βασιλείοις Σκύθαις. Πρῶτον δὲ πεντήκοντα καὶ τριακόσιν αἱ τοῦ τέλους ἐτύγγανον οὖσαι. Ἐπὶ τοῦτοις ἐσπένδοντο Ῥωμαῖοι τε καὶ Οὐννοὶ, καὶ πάτριον ὄρκον ὁμόσαντες ἐς τὰ ὁμόφρονα ⁴¹ ἐπανήεσαν. Οἱ δὲ παρὰ Ῥωμαίους καταφυγόντες ἐξεδόθησαν Βαρβάρους, ἐν οἷς καὶ παῖδες Μάμα καὶ Ἀτακάμ τοῦ βασιλείου γένους, οὗς ἐν Καρσῷ φρουρίῳ Θρακίῳ οἱ παρειληφότες ἐσταύρωσαν, δίκας αὐτοὺς πραττόμενοι τῆς φυγῆς. Οἱ δὲ περὶ Ἀττίλαν καὶ Βλήσαν τὴν εἰρήνην πρὸς Ῥωμαίους θέμενοι διεξήεσαν τὰ ἐν τῇ Σκυθικῇ ἔθνη χειρούμενοι, καὶ πόλεμον πρὸς Σορόσγους συνεστήσαντο.

β'. Ὅτι Θεοδοσίος ἔπεμπε Σηνάτορα, ἄνδρα ὑπατικὸν παρὰ τὸν Ἀττίλαν πρεσβευσόμενον. Ὁς οὐδὲ τὸ τοῦ πρεσβευτοῦ ἔχων ὄνομα ἐθάδρησε πεζὸς παρὰ τοὺς Οὐννοὺς ἀφικέσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Πόντον καὶ τὴν Ὀδησσηῶν ⁴² ἐπλευσε πόλιν, ἐν ἣ καὶ Θεόδουλος στρατηγὸς ἐκπεμφθεὶς διέτριβεν.

γ'. Ὅτι τοῦ Χρυσάφιου τοῦ εὐνούχου παραινέσαντος Ἐδέκωνι ⁴³ ἀνελεῖν τὸν Ἀττίλαν, ἔδοκει τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ καὶ τῷ μαγίστρῳ Μαρτυαλίῳ βουλευομένοις τῶν προκειμένων περὶ μὴ μόνον Βιγίλαν, ἀλλὰ Μαξιμίον ἐκπέμπειν πρεσβευσόμενον παρὰ τὸν Ἀττίλαν, καὶ Βιγίλαν μὲν τῷ φαινομένῳ τὴν τοῦ ἐρμηνεύως ἐπέχοντα τάξιν πράττειν ἅπερ Ἐδέκωνι ⁴⁴ δοκεῖ, τὸν δὲ Μαξιμίον μηδὲν τῶν αὐτοῖς βουλευθέντων ἐπιστάμενον τὰ βασιλέως ἀποδιδόναι γράμματα. Ἐνεγέγραπτο ⁴⁵ δὲ τῶν πρεσβευσόμενων ἀνδρῶν ἕνεκα, ὡς ὁ μὲν Βιγίλας ἐρμηνεύς, ὁ δὲ Μαξι-

sibi asciscere. Qua de re lato quoque suffragio ambo in eam legationem profecti sunt, et Margum pervenerunt. Est autem Margus urbs in Illyrico Mysorum ad Istrum sita, ex adverso Constantiæ arcis, ad alteram fluminis ripam collocatæ, quo et regii Scythiæ convenerant. Extra civitatem equis insidentes utrique congressi sunt. Nec enim barbaris de plano verba facere placuit, et legati Romani suæ dignitatis memores eodem quoque apparatu in Scythiarum conspectum venire statuerunt, ne sibi peditibus cum equitibus disserendum foret. *Itaque placuit*, profugos omnes, etiam qui multo ⁴⁸ ante profugerant, una cum captivis Romanis, qui non soluto redemptionis pretio ad sua redierant, dedit: aut pro unoquoque captivo Romano his, qui eum bello ceperant, octo aureos dari, Romanos belli societatem cum barbara gente, quæ bellum cum Hunnis gerat, non facere. *Conventus ad mercatus paribus legibus celebrari*, et in tuto Romanos et Hunnos esse. *Fœdera rata manere et observari*, si quoque anno septingentiæ auri libræ tributis nomine Scythiis regiis a Romanis penderentur, cum antea tributum annuum non fuisset nisi trecentarum quinquaginta librarum. His conditionibus pacem Romani et Hunni pepigerunt, qua jurejurando patrio ritu utrinque præstito firmata, utrique ad sua redierunt. *Itaque qui ex Barbaris ad Romanos transierant redditi sunt*, de quorum numero erant filii Mama et Attacam ex regio genere, quos Scythiæ receptos in Carso, Thraciæ castello, crucis supplicio affecerunt, et hanc ab his fugæ pœnam exegerunt. *Pace cum Romanis facta*, Attilas et Bleda ad subigendas gentes Scythicas profecti sunt, et contra Sorosogos bellum moverunt.

2. (A. G. 441, Ind. 9 Theod. 34.) Theodosius misit Senatorem, virum consularem, ad Attilam legationem obiturum. Et ille quidem quamvis legati nomen adeptus esset, minime tamen est ausus terrestri itinere Hunnos adire: sed iter per Pontum Euxinum instituit, et in Odessenorum civitatem navigavit, in qua Theodulus dux commorabatur.

3. (A. C. 448, Ind. 1. Theod. 41.) Chrysaphius eunuchus suavit Edeconi Attilam de medio tollere. Super ea re, habito ab imperatore Theodosio cum Martialio magistro consilio, decreverunt non solum Bigilam, sed et Maximinum legatum ad Attilam ire, et Bigilam quidem specie interpretis, quo munereungebatur, quæ Edeconi viderentur, executurum; Maximinum vero, qui minime eorum, quæ in consilio imperatoris agitata erant, conscius esset, litteras ab eo Attilæ redditurum. Scripserat enim imperator legatorum causa, Bigilam interpre-

VARIÆ LECTIONES.

³⁵ βυσῶν vulg. ³⁶ συνήεσαν N., συνῆσαν vulg. ³⁷ Σκύθαις vulg. ³⁸ Ῥωμαίων H., Ῥωμαίους vulg. ³⁹ Quæ exciderunt partim ita suppl. N.... Ῥωμαίους οὐ μόνον εἰς τὸ μέλλον μὴ δέχεσθαι τ. α. τ. Σ. ⁴⁰ αἰρουμένους vulg., αἰρομένῳ N. ⁴¹ ἀμφοτέρα | σφέτερα vel σφέτερα ἀμφοτέροι conj. B. ⁴² Ὀδυσσηῶν vulg. ⁴³ Ἐδέκωνι H., Ἐδέκωνα vulg. ⁴⁴ Ἐδέκωνι H., Ἐδέκων vulg. ⁴⁵ ἐνεγέγρα. B., ἀναγ. vulg.

is manus obiturum, et Maximinum legatum mitti, qui quidem Bigilam dignitate superaret, et genere illustris et sibi valde familiaris esset; ad hæc minime decere Attilam fœdera transgredientem Romanorum regionem invadere; et antea quidem ad eum plures, nunc vero decem et septem transfugas mittere: nec enim plures apud se esse. Et hæc quidem litteris continebantur. Coram autem Maximinum suis verbis jusserat Attilæ dicere, ne postularet majoris dignitatis viros ad se legatos transire. Hoc enim neque ipsius majoribus datum esse, neque cæteris Scythiæ regibus, sed quemlibet militem **49** aut alium nuntium legationis munus obisse.

Cæterum ab ea, quæ inter ipsos in dubietate versabantur, dijudicanda sibi videri, Onegesium mitti debere. Qui enim fieri posset, ut in Serdicam, quæ **B** diruta esset, Attilas cum viro consulari conveniret? In hac legatione Maximinus precibus mihi persuasit, ut illi comes essem. Atque ita cum Barbaris iter facere cœpimus, et in Serdicam pervenimus trium et decem dierum itinere expedito homini a Constantinopoli distantem. Ibi commorantes ad cibum nobiscum sumendum Edecona et cæteros Barbaros invitandos duximus. Bobus igitur et ovibus, quas incolæ nobis suppeditaverant, jugulatis, instructo convivio epulati sumus. Inter epulas Barbari Attilam, nos imperatorem admirari et extollere. Ad quæ Bigilas dixit, minime justum esse, Deum cum homine comparare, hominem Attilam, deum Theodosium vocans. Id ægre tulerunt Hunni, et sensim ira accensi exasperabantur. Nos vero alio sermone detorquere, eorum iram blandis verbis lenire. A cœna ut surreximus, Maximinus Edeconem et Orestem donis conciliaturus, sericis vestibus et gemmis Indicis donavit. Orestes deinde præstolatus Edeconis discessum verba faciens cum Maximino, sibi quidem, ait, illum probum et prudentem videri, qui non ut alii ministri regii peccasset. Etenim nonnulli, spreto Oreste, Edeconem ad cœnam invitaverant et donis coluerant. Nos autem harum omnium rerum ignari, quo pertinerent Orestis verba, non satis percipientes, cum ex eo sciscitaremur, quomodo et qua in re despectui esset habitus et Edecon honore affectus, nihil respondit, et discessit. Postridie cum iter faceremus, Bigilæ, quæ **D** Orestes dixerat, retulimus. Ille vero ait: Orestem non debere iniquo animo ferre, si eadem quæ Edecon, minime esset consecutus. Orestem enim comitem et scribam Attilæ, Edeconem vero bello clarissimum, ut in gente Hunnorum, longe illum dignitate antecellere. Quæ cum loqueretur, patrio sermone Edeconem affatus, non multo post nobis confirmavit, seu vera profferret, seu fingeret, se Edeconi ea, quæ prius illi dixeramus, exposuisse, et ægre iram ejus ob dicta Orestis lenivisse. Venimus Naissum, quæ ab hostibus fuerat eversa et solo

μῖνο; μείζονος, ἤπερ **49** ὁ Βιγίλας, ἀξίας, γένους τε περιφανοῦς, καὶ ἐπιτηδεύς ἐς τὰ μάλιστα βασιλεῖ. Ἐπειτα ὡς οὐ δεῖ παρασαλεύοντα τὰς σπονδὰς τῆ Ῥωμαίων ἐμβατεύειν γῆ. Φυγάδας δὲ μετὰ τοῖς ἤδη ἐκδοθέντας ἑπτακαίδεκα ἀπέσταλκά **47** σοι, ὡς ἐτέρων οὐκ ὄντων. Καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἐν τοῖς γράμμασι, φράζειν δὲ τὸν Μαξιμῖνον ἀπὸ στόματος τῆ Ἀττίλας, μὴ χρῆναι αἰτεῖν πρέσβεις μεγίστης ἀξίας παρ' αὐτὴν διαβῆναι· τοῦτο γὰρ οὐδὲ ἐπὶ τῶν αὐτοῦ προγόνων, οὐδὲ ἐπὶ ἐτέρων τῶν ἀρξάντων τῆς Σκυθικῆς γενέσθαι, ἀλλὰ πρεσβεύσασθαι τὸν τε ἐπιτυχόντα στρατιώτην καὶ ἀγγελιαφόρον. Εἰς δὲ τὸ διευκρινῆσαι τὰ ἀμφιβαλλόμενα ἐδδοκεῖ πέμπειν Ὀνηγῆσιον παρὰ Ῥωμαίους· μὴ οἶδόν τε γὰρ αὐτὸν, Σερδικῆς δηωθείσης, σὺν ὑπατικῷ ἀνδρὶ ἐς αὐτὴν προῖέναι. Ἐπὶ ταύτην τὴν πρεσβείαν ἐκλιπαρήσας παῖθει με Μαξιμῖνος αὐτῷ συναπαρῆαι **48**. Καὶ δεῖτα ἅμα τοῖς Βαρβάροις ἐχόμενοι τῆς ὁδοῦ ἐς Σερδικὴν ἀφικνούμεθα, τρισκαίδεκα ὁδὸν ἀνδρὶ εὐζώνῳ τῆς Κωνσταντίνου ἀπέχουσιν. Ἐν ἧ καταλύσαντες καλῶς ἔχειν ἠγησάμεθα ἐπὶ ἐστίαν Ἐδέκωνα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ Βαρβάρους καλεῖν. Πρόβατα οὖν καὶ βόας ἀποδομένων τῶν ἐπιχωρίων ἡμῖν, κατασφάξαντες ἀριστοποιούμεθα. Καὶ παρὰ τὸν τοῦ συμποσίου καιρὸν τῶν μὲν Βαρβάρων τὸν Ἀττίλαν, ἡμῶν δὲ τὸν βασιλέα θαυμάζόντων, ὁ Βιγίλας ἔφη, ὡς οὐκ εἴη θεὸν καὶ ἀνθρώπων δίκαια συγκρίνειν, ἀνθρώπων μὲν τὸν Ἀττίλαν, θεὸν δὲ τὸν Θεοδοσίον λέγων. Ἡσαχάλον οὖν οἱ Οὐννοὶ, καὶ κατὰ μικρὸν ὑποθερμαινόμενοι ἐγαλέπαινον. Ἠμῶν δὲ ἐς ἕτερα τρεψάντων τὴν λόγον καὶ φιλοφροσύνῃ τὸν σφῶν αὐτῶν καταπραῦνόντων θυμῶν, μετὰ τὸ δεῖπνον ὡς διανέστημεν, δώροις ὁ Μαξιμῖνος Ἐδέκωνα καὶ Ὀρέστην ἐθεράπευσε, σηρικὸς ἐσθήμασι καὶ λίθοις Ἰνδικοῖς. Ἀναμείνας δὲ τὴν Ἐδέκωνος Ὀρέστης ἀναχώρησιν, πρὸς τὸν Μαξιμῖνον φράζει, ὡς σοφός τε εἴη καὶ ἄριστος, μὴ ὁμοία σὺν τοῖς ἀμφὶ τὰ βασιλεία πλημμυλῆσας· χωρὶς γὰρ αὐτοῦ ἐπὶ δεῖπνον τὸν Ἐδέκωνα καλοῦντες δώροις ἐτίμων. Ἀπόρου δὲ τοῦ λόγου ὡς μὴδὲν ἐπισταμῆναι φανέντος, καὶ ἀνερωτήσασιν ὅπως καὶ κατὰ ποῖον καιρὸν περιώπται μὲν αὐτὸς, τετίμηται δὲ ὁ Ἐδέκων, οὐδὲν ἀποκρινόμενος ἐξῆλθε. Τῇ δὲ ὑστερατῆ ὡς ἐθαδίζομεν, φέρομεν ἐπὶ Βιγίλαν ἄπερ ἡμῖν Ὀρέστης εἰρήκει. Ὅς δὲ, ἐκεῖνον μὴ δεῖν χαλεπαίνειν ὡς τῶν αὐτῶν Ἐδέκωνι **49** μὴ τυγχάνοντα· αὐτὸν μὲν γὰρ ὁπάονά τε καὶ ὑπογραφεά εἶναι Ἀττίλας, Ἐδέκωνα δὲ τὰ κατὰ πόλεμον ἄριστον, ὡς τοῦ Οὐννου γένους, ἀναβεθῆκέναι τὸν Ὀρέστην πολὺ. Ταῦτα εἰπὼν **50** καὶ τῷ Ἐδέκωνι ἰδιολογησάμενος ἐφασκεν ὑστερον πρὸς ἡμᾶς, εἴτε ἀληθιζόμενος, εἴτε ὑποκρινόμενος, ὡς εἶποι **51** μὲν αὐτῷ τὰ εἰρημένα, μόγις δὲ αὐτὸν καταπραῦσαι τραπέζαντα ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσιν εἰς ὄργην. Ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ναῖσσον ἐρημον μὲν εὐρομεν ἀνθρώπων τὴν πόλιν, ὡς ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀνατραπέισαν· ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς καταλύμασι τῶν ὑπὸ νόσων

VARIE LECTIONES.

47 εἴπερ vulg. **47** ἀπέσταλκέ vulg., ἀπέσταλκέν οἱ Val. **48** συναπαρῆαι N., συνεπαρῆαι vulg. **49** Ἐδέκων vulg. **50** εἰπὼν H., εἰπέην vulg. **51** εἶποι μὲν Cantocel., εἶποιμεν vulg.

κατεχομένων τινὲς ἐτύγχανον οὐκ εἶς. Μικρὸν δὲ ἄνω A
τοῦ ποταμοῦ ἐν καθαρῷ ⁵⁵ καταλύσαντες (σύμπαντα
γὰρ τὰ ἐπὶ τὴν ὄχθην ὄστέων ἦν πλεονάζων ἐν πο-
λέμῳ ἀναρθεύτων), τῇ ἐπαύριον πρὸς Ἀγίνθειον
τῶν ⁵⁶ ἐν Ἰλλυριοῖς ταγματῶν ἡγούμενον ἀφικόμεθα,
οὐ πόρρω ὄντα τῆς Ναισσοῦ, ἐφ' ᾧ τὰ παρὰ βασι-
λέως ἀγγεῖλαι καὶ τοὺς φυγάδας παραλαβεῖν· τοὺς
γὰρ ε' τῶν ιζ', περὶ ὧν Ἀττήλα ἐγγράπτου, αὐτὸν
ἔδει παραδιδόναι. Ἠλθομεν οὖν ἐς λόγους, καὶ τοὺς
ε' φυγάδας παραδοῦναι αὐτὸν τοῖς Οὐννοῖς παρ-
εσκευάσαμεν· οὓς φιλοφρονησάμενος σὺν ἡμῖν ἀπ-
έπεμψε. Διανυκτερεύσαντες δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὀρίων
τῆς Ναισσοῦ τὴν πορείαν ποιησάμενοι ἐπὶ τὴν
Ἰστρον ποταμὸν, ἐς τι χωρίον ἐσβάλλομεν συνηρε-
φές, καμπάς δὲ καὶ ἐλιγμούς καὶ περιαιωγὰς πολ-
λὰς ἔχον. Ἐν ᾧπερ τῆς ἡμέρας διαφανούσης ⁵⁷, B
οἰομένοις ἐπὶ δυσμὰς πορεύεσθαι τοῦ ἡλίου ἀνατολῆ
κατεναντίον ὤφθη, ὥστε τοὺς ἀπείρως ἔχοντας τῆς
τοῦ χωρίου θέσεως ἀναδοῆσαι, οἷα δὴ τοῦ ἡλίου τὴν
ἐναντίαν ποιούμενου ⁵⁸ πορείαν καὶ ἕτερα παρὰ ⁵⁹
τὰ καθεστῶτα σημαίνοντος. Ὑπὸ δὲ τῆς τοῦ τόπου
ἀνωμαλίας ἐπὶ ἀνατολὰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐβλεπε
τῆς ὁδοῦ. Μετὰ δὲ τὴν δυσχωρίαν ἐν πεδίῳ καὶ
αὐτῷ ὕλῳδαι παραγινόμεθα. Ἐντεῦθεν βάρβαροι
πορθμεῖς ἐν σκάφει μονοξύλοις, ἅπερ αὐτοὶ δένδρα
ἐκτέμνοντες καὶ διαγλύφοντες κατασκευάζουσι, ἐ-
δέχοντο ἡμᾶς καὶ διεπύρρθευον τὸν ποταμὸν, οὐχ
ἡμῶν ἕνεκα παρασκευασάμενοι, ἀλλὰ διαπορθμεύ-
σαντες πλῆθος βαρβαρικόν, ὅπερ ἡμῖν κατὰ τὴν ὁδὸν
ἀπηντήκει, οἷα δὴ βουλομένου ⁶⁰ ὡς ἐπὶ θήραν C
Ἀττήλα διαβαίνειν ἐς τὴν Ῥωμαίων γῆν. Τοῦτο
δὲ ἦν πολέμου παρασκευὴν ποιούμενον ⁶¹ τῷ βα-
σιλεῖ Σκύθῃ, προφάσει τοῦ μὴ πάντας αὐτῷ τοὺς
φυγάδας δεδόνθαι. Περαιωθέντες δὲ τὸν Ἰστρον καὶ
σὺν τοῖς Βαρβάροις ὡς ὁ πορευθέντες σταδίου, ἐν
πεδίῳ τιμὴ ἐπιμένειν ἠναγκάσθημεν, ὥστε τοὺς ἀμφὶ
τὸν Ἐδέκωνα τῷ Ἀττήλῃ γενέσθαι τῆς ἡμετέρας
ἀφίξεως μηνυτάς. Καταμεινάντων δὲ σὺν ἡμῖν καὶ
τῶν ξεναγησάντων ἡμᾶς ⁶² Βαρβάρων, ἀμφὶ δεῖπνον
ὄψιαν δεῖπνον ἡμῶν αἰρουμένων, κρότος ἵππων ὡς
ἡμᾶς ἐρχομένων ἤκούετο. Καὶ δὴ ἄνδρες δύο Σκύθαι
παρεγίνοντο ὡς τὸν Ἀττήλαν ἡμᾶς ἀπιέναι παρα-
κλυόμενοι. Ἡμῶν δὲ πρότερον ἐπὶ τῷ δεῖπνον
αὐτοὺς ἐλθεῖν αἰτησάντων, ἀποθάντες τῶν ἵππων
εὐωχῆθησαν, καὶ ἡμῖν τῆς ὁδοῦ τῇ ὑστεραίᾳ ἠγγί-
σαντο. Παραγενομένων δὲ ἐς τὰς ⁶³ Ἀττήλα σκηναῶν
ἀμφὶ θ' τῆς ἡμέρας ὥρξ (πολλὰ δὲ αὐτῷ ⁶⁴ ἐτύγ-
χανον οὕτως), ἐπὶ τε λόφου τινὸς σκηνοποιῆσαι
βουληθέντων, οἱ ἐπιτυχόντες διεκώλυσαν Βάρβαροι,
ὡς τῆς Ἀττήλα ἐν χθαμαλῷ ὑπαρχούσης σκηνῆς.
Καταλυσάντων δὲ ὅπου τοῖς Σκύθαις ἐδόκει, Ἐδέ-
κων καὶ Ὀρέστης καὶ Σκόττας καὶ ἕτεροι τῶν ἐν
αὐτοῖς λογάδων ἦσαν ἀνερωτῶντες ⁶⁵ τίνων τυχεῖν
ἐσπουδακότες τὴν πρέσβειαν ποιούμεθα. Ἡμῶν δὲ

aquata : itaque, cum desertam hominibus offendi-
mus, præterquam quod in ruderibus sacrarum
ædium erant quidam ægroti. Paulo longius a flumī-
ne ad vacua loca divertentes (omnia enim circa
ripam erant plena ossibus ⁵⁰ eorum, qui bello ce-
ciderant), postridie ad Agintheum, copiarum in
Illyrico ducem, qui non longe a Naisso habitabat,
accessimus, ut, traditis imperatoris mandatis, re-
ciperemus ab eo quinque transfugas, qui septem-
decim numerum, de quibus ad Attilam scripserat,
explerent. Hominem igitur convenimus, et quinque
profugos Hunnos tradere præcepimus, quos verbis
consolatus, nobiscum dimisit. Nocte transacta, a
montibus Naissi Istrum versus pergentes, in angu-
stam convallem per obliquos inflexus et circuitus
multos deferimur. Hic cum in ea opinione esse-
mus, ut in occasum iter tendere existimaremus,
simul atque illuxit, sol exoriens sese ex adverso
oculis nostris objecit. Itaque qui loci situm ignora-
bant, exclamare, tanquam sol contrarium solito
cursum conficeret, et abhorrentia a constituto re-
rum ordine designaret : sed propter loci inæqua-
litate via ea parte ad Orientem spectat. Ex illo
difficili et arduo loco ad plana et uliginosa deveni-
mus. Illic nos Barbari portitores in scaphis unico li-
gno constantibus, quas arboribus secis et cavatis
adornant, exceperunt, et flumen transmiserunt. Et
lembi quidem minime ad nos traducendos, sed ad
multitudinem Barbarorum trajiciendam erant præ-
parati, quæ nobis in via occurreret, quia Attilas
ad venationem in Romanorum fines transgredi vole-
bat. Revera autem bellum contra Romanos para-
vit, cujus gerendi occasionem sumebat, quod trans-
fugæ non redderentur. Transmisso Istro, septua-
ginta fere stadiorum iter cum Barbaris emensi in
campo quodam subsistere coacti sumus, tantisper
dum Edecon Attilam nostri adventus certiore fac-
ceret, manentibus interea nobiscum ex Barbaris,
qui nos erant deducturi. Circa vesperam nobis cœ-
nantibus, auditus est strepitus equorum ad nos
venientium. Et duo viri Scythæ advenerunt, qui
nos ad Attilam venire jusserunt. Nobis vero prius
eos ad cœnam accedere rogantibus, de equis de-
scendentes una convivium inierunt, et postridie viam
D præeuntes demonstrarunt. Qua die hora fere nona
ad Attilæ tentoria pervenimus : nam erant ei plu-
rima. Et cum in colle quodam tentoria figere velle-
mus, obvii Barbari prohibuerunt, quoniam Attilæ
tentorium esset in planitie positum. Quamobrem ad
Barbarorum arbitrium locum tentorii collocandi
cepimus. Huc Edecon, Orestes, Scotta et alii ex
Scythia primores mox advenerunt, et ex nobis
quæsierunt, quarum rerum consequendarum gratia
hanc legationem suscepissemus. Nos vero invicem

VARIE LECTIONES.

⁵⁵ καθαρῷ Cantocl., καθαρῷ vulg. ⁵⁶ τῶν B., ν vulg. ⁵⁷ διαφαν. vulg. ἡ τοῦ ἡλ. conj. B. ⁵⁸ κατ-
εναντίον ὤφθη post ποιούμενου iterat vulg. ⁵⁹ παραγεν. vulg. ⁶⁰ βουλόμενον vulg. ⁶¹ παρασκευὴ ποιου-
μενῆ conj. B. ⁶² ὁμῶς vulg. ⁶³ τὰς B., τοῦ vulg. ⁶⁴ αὐτῷ B., αὐτῶν vulg. ⁶⁵ ἀνερωτῶντες Cl., ἀνερω-
τῆς vulg.

tuari, et tam ineptam percunctationem admirari. Illi nihilominus perseverare, et nobis, ut responderemus, instabant. At cum soli Attilæ, non aliis imperatorem mandata exponere jussisse respondissemus, Scotta offensus, hoc sibi a suo duce præceptum esse dixit, neque sua sponte se ad nos venisse.

51 Nos vero obtestari, nusquam hanc legem legatis impositam, ut per alios mandata edant et palam faciant, antequam eos, ad quos missi sint, adierint, et in conspectum eorum venerint; neque hoc Scythas nescire, qui sæpenumero legatos ad imperatorem miserint: idem et nobis contingere par esse, neque saliter nos mandata esse dicturos. Quibus auditis ad Attilam perrexerunt, unde non multo post sine Edecone reversi, omnia, quæ cum illis agere in mandatis habebamus, dixerunt, consentimque, nisi quid aliud nobis cum illis rei esset, discedere jusserunt. Quæ ubi audivimus, animis dubii suspensique hæsimus. Nec enim satis intelligere poteramus, qua ratione occulta imperatoris consilia patefacta essent. Quamobrem potius esse duximus, nihil quidquam de mandatis nostris efferre, priusquam nobis Attilam adeundi potestas fieret: itaque respondimus: Sive ea, quæ Scythæ modo protulerunt, sive alia nuntiaturi venerimus, neminem nisi duce vestrum quærere decet, neque de his cum aliis ullo pacto disserere constituimus. Illi vero nos quam primum abire jusserunt. Dum redditum parabamus, Bigilas nos propter responsionem Scythis factam increpavit: longe enim potius fuisse in mendacio deprehendi, quam re infecta domum reverti. « Si enim, inquit, cum Attila collocutus fuisset, facile illi a contentione cum Romanis discedere persuasissem, quippe qui antea familiaritatem cum illo in legatione cum Anatolio suscepta contraxi. » Atque inde Edeconem quoque bene sibi velle dixit, ideoque specie legationis et eorum, quæ vere aut falso dicturi essent, ope viam se inventuros esse speravit, qua compositas in Attilam insidias exsequerentur, et aurum, quo Edecon sibi ad eam rem opus esse eunucho dixerat, afferretur, quod certis hominibus divideretur. Sed Bigilam latebat, se proditum: Edecon enim, sive simulate cum eunucho pactus, sive ut ab Oreste sibi caveret, ne ob eam causam, quæ in Serdica inter cœnandum nobis indicaverat, iratus ad Attilam deferret, quod sine se secretos sermones cum imperatore et eunucho habuisset, Attilæ comparatam in ipsum conjurationem aperuit, et auri summani, quam in eam rem mitti convenerat, simul et ea, quæ per nos in ista **52** legatione tractanda erant, enuntiavit. Jumentis jam adornatis et necessitate ad iter tempore noctis carpendum adacti, occurrere ex Barbaris, qui dicerent, Attilam jubere nos pro-

την ἀλογον ἀποθουμαζόντων ἐρώτησιν καὶ ἐς ἀλλήλους ὀρώντων, διετέλουν πρὸς ἄλλου τῆς ἀποκρίσεως ἕνεκα γινόμενοι ⁶². Εἰπόντων δὲ, Ἄττιλα, καὶ οὐχ ἑτέροις λέγειν βασιλέα παρακελεύσασθαι, χαλεπίνης ὁ Σκόττας ἀπεκρίνατο τοῦ σφῶν αὐτῶν ἡγουμένῳ ἐπίταγμα εἶναι· οὐ γὰρ ἂν πολυπραγμοσύνη σφετέρῃ παρ' ἡμᾶς ἐληλυθέναι. Φησάντων δὲ μὴ τοῦτον ἐπὶ τοῖς πρέσβεσι κείσθαι τὸν νόμον, ὥστε μὴ ἐντυγχάνοντα, μηδὲ ἐς ὄψιν ἐρχομένους παρ' οὓς ἐστάλησαν, δι' ἑτέρων ἀνακρίνεσθαι ὧν ἕνεκὰ πρεσβεύοιτο, καὶ τοῦτο μὴδὲ αὐτοὺς ἀγορεύειν Σκύθαις θαμινὰ παρὰ βασιλέα πρεσβευομένους· χρεῖνα δὲ τῶν ἰσῶν κυρεῖν, μὴ γὰρ ἄλλως τὰ τῆς πρεσβείας εἶρεῖν ὡς τὴν Ἄττιλαν ἀνέζησαν, καὶ αὐθις ἐπανῆκον Ἐδέκωνο; χωρὶς, καὶ ἅπαντα, περὶ ὧν ἐπρεσβεύμεθα, ἔλεγον, προστάττοντες τὴν ταχίστην ἀπίναί, εἰ μὴ ἕτερα φράζειν ἔχοιμεν. Ἐπὶ δὲ τοῖς λεχθεῖσι πλέον ἐτι ἀπορούντες ⁶³ (οὐ γὰρ ἦν ἐφικτὸν γινώσκειν ὅπως ἐκδήλα ἐγεγόνει τὰ θεῶν παραδύστα ⁶⁴ δεδομένα βασιλεῖ), συμφέρεῖν ἡγούμεθα μὴδὲν περὶ τῆς πρεσβείας ἀποκρίνεσθαι, εἰ μὴ τῆς παρὰ τὸν Ἄττιλαν εἰσόδου τύχοιμεν. Διδὲ ἐξάσκημεν, εἴτε τὰ εἰρημένα τοῖς Σκύθαις, εἴτε καὶ ἕτερα ἤκοιμεν πρεσβεύμενοι, τοῦ σφῶν αὐτῶν ἡγουμένου τὴν πᾶσιν εἶναι, καὶ μηδαμῶς ἄλλοις τούτου χάριν διαλεχθῆσεσθαι. Οἱ δὲ ἡμᾶς παραχρημα ἀναχωρεῖν προσέτατον. Ἐν παρασκευῇ δὲ τῆς ἰδοῦ γενομένου τῆς ἀποκρίσεως ἡμᾶς ὁ Βιγίλας κατεμέμφετο, ἐπὶ ψεύδει ⁶⁵ ἀλῶναι ἄμεινον λέγων ἢ ἀπράκτους ἀναχωρεῖν. « Εἰ γὰρ ἐς λόγους τῷ Ἄττιλα ἔτυχον, φησὶν, ἐληλυθῶς, ἐπεπέθειν ῥαδίως ἂν αὐτὸν τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἀποστῆναι διαφορᾶς, οἷα δὴ ἐπιτήδειος αὐτῷ ἐν τῇ κατὰ Ἀνατόλιον πρεσβείᾳ γενόμενος. » Ταῦτα ⁶⁷ εὖνον αὐτῷ τὸν Ἐδέκωνα ὑπάρχειν ὥστε λόγῳ τῆς πρεσβείας καὶ τῶν ὅπως οὖν, εἴτε ἀληθῶς, εἴτε ψευδῶς, ῥηθησομένων προφάσεως τυχεῖν ἐπὶ τῷ βουλευσασθαι περὶ τῶν αὐτοῖς κατ' Ἄττιλα δεδογμένων, καὶ ὅπως τὸ χρυσίον, οὐπερ ἔφρασκε δεῖσθαι ὁ Ἐδέκων, κομίσαι τὸ ⁶⁸ διανεμητὸς ἰσόμενον ταττομένοις ἀνδράσι. Προδομένος ⁶⁹ δὲ ἐλελήθει ⁷⁰. Ὁ γὰρ Ἐδέκων, εἴτε ὄλῳ ὑποσχόμενος, εἴτε καὶ τὸν Ὀρέστην εὐλαβηθεῖς, μὴ ἐς τὸν Ἄττιλαν ἀγάγοι ἄπερ ἡμῖν ἐν τῇ Σερδικῇ μετὰ τὴν ἐπίστασιν εἰρήκει, ἐν αἰτίᾳ ⁷¹ ποιούμενος τὸ χωρὶς αὐτοῦ βασιλεῖ καὶ τῷ εὐνοῦχῳ ἐς λόγους αὐτὸν ἐληλυθέναι, καταμηνύει τὴν μελετηθεῖσαν αὐτῷ ἐπιβουλήν καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἐκπεμφθησομένου χρυσίου, ἐκλέγει δὲ καὶ ἐφ' οἷς τὴν πρεσβείαν ἐποιούμεθα. Τῶν δὲ φορτίων ἤδη τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιτεθέντων, καὶ ἀνάγκη τὴν πορείαν κατὰ τὸν τῆς νυκτὸς καιρὸν ποιεῖσθαι πειρώμενοι, μετεξέτεροι τῶν Βαρβάρων παραγενόμενοι ἐπιμεῖναι ἡμᾶς τοῦ καιροῦ χάριν παρακελεύσασθαι τὸν Ἄττιλαν ἔλεγον. Ἐν αὐτῷ οὖν τῷ χωρίῳ, ὅθεν καὶ διανέστημεν, ἦκον ἡμῖν

VARIE LECTIONES.

⁶² γινόμενοι vulg. ⁶³ ἐτι ἀπορούντες B., ἐκαπορούντες vulg. ⁶⁴ τὰ ἐν παραδύστῳ N., πρὸ τὰ θεῶν παρὰ δ. ⁶⁵ ψεύδει Cl., ψευδῇ vulg. ⁶⁷ διὰ ταῦτα H., ταῦτα [δ' ἔλεγεν ἐλπίζων] εὖνον conj. B. ⁶⁸ κομίσαι το διαν. Vales. male, διανεμ. [τοῖς ὑπ' αὐτῶν] ταττ. conj. B. ⁶⁹ προδομένος Vales., προσδομένος vulg. ⁷⁰ ἐλελήθει B., ἐλελύθει vulg. ⁷¹ ἐν αἰτίᾳ Cantoel., ἐναντία vulg.

βούν ἀγοντές τινες καὶ ποταμίους ἰχθύας παρὰ τοῦ Ἀττήλα διαπεμφθέντας. Δειπνήσαντες οὖν ἐς ὕπνον ἐτρέπημεν. Ἡμέρας δὲ γενομένης φόμεθα μὲν ἡμέρον τι καὶ πρῶτον παρὰ τοῦ Βαρβάρου μηνυθήσεσθαι ὁ δὲ πάλιν τοὺς αὐτοὺς ἔπεμπε, παρακελυόμενος ἀπιέναι, εἰ μὴ ἔχοιμὲν τι παρὰ τὰ αὐτοῖς ἐγνωσμένα λέγειν. Οὐδὲν οὖν ἀποκρινάμενοι πρὸς τὴν ὁδὸν παρασκευαζόμεθα, καίπερ τοῦ Βιγίλα διαφιλονεκούντος λέγειν εἶναι καὶ ἕτερα ἡμῖν βηθησόμενα. Ἐν πολλῇ δὲ κατηφέει τὸν Μαξιμίνον ἰδὼν, παραλαβὸν Ῥουστίκιον ἐξεπιστάμενον τὴν Βαρβάρων φωνὴν, ὃς σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὴν Σκυθικὴν ἐληλύθει — οὐ τῆς πρεσβείας ἕνεκα ἀλλὰ κατὰ πρᾶξιν τινα πρὸς Κωνσταντίον, ὃν Ἰταλιώτην ὄντα ὑπογράψαι Ἀττήλα ἀπεστάλκει Ἀέτιος ὁ τῶν ἑσπερίων Ῥωμαίων στρατηγός, — παρὰ τὸν Σκότταν ἀφικνούμενος (οὐ γὰρ Ὀνηγήσιος τηλικαῦτα παρῆν), καὶ αὐτὸν προσεπιπὼν ὑφ' ἑρμηνεῖ τῷ Ῥουστίκῳ ἔλεγον δῶρα πλείεστα παρὰ τοῦ Μαξιμίνου λήψεσθαι, εἴπερ αὐτὸν τῆς παρὰ τὸν Ἀττήλαν ⁷² εἰσόδου παρασκευάσοι τυχεῖν. Τιν γὰρ αὐτοῦ πρεσβείαν οὐ μόνον Ῥωμαίοις καὶ Ὀύννοις ξυνοίσειν, ἀλλὰ καὶ Ὀνηγησίῳ, ὃν παρ' αὐτὸν βασιλέα ⁷³ εἶναι βούλεται καὶ τὰ τοῖς ἔθνεσι διευκρινήσαι ἀμφίβολα · ἀφικόμενον δὲ μεγίστων τεύξεσθαι δωρεῶν. Χρῆναι οὖν μὴ παρόντος Ὀνηγησίου ἡμῖν, μάλλον δὲ τὰδελεφῶ ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ συναγωνίζεσθαι πρᾶξι. Πείθεσθαι δὲ καὶ αὐτῶν τὸν Ἀττήλαν μεμαθηκένα· ἔλεγον · οὐκ ἐν ἀκοῇ δὲ ἔσσεσθαι βεβαίως τὰ κατ' αὐτὸν, εἰ μὴ γε πείρα τὴν αὐτοῦ γνοίη ⁷⁴ δύναμιν. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν μηκέτι ἀμφίβολουσ εἶναι ἔφη τοῦ καὶ αὐτὸν ἴσα τῷ ἀδελφῷ παρὰ Ἀττήλα ⁷⁵ λέγειν τε καὶ πράττειν. Καὶ παραχρῆμα τὸν ἵππον ἀναβάς ἐπὶ τὴν Ἀττήλα διήλασε σκηπὴν. Πρὸς δὲ τὸν Μαξιμίνον ἐπανελθὼν ἀλύοντα ἅμα τῷ Βιγίλα καὶ διαπορούμενον ἐπὶ τοῖς καθεστῶσιν ἔλεγον ἅ τε τῷ Σκόττα διείλεγμαί καὶ ἄπερ παρ' αὐτοῦ ἠκηκόειν, καὶ ὡς δεῖ τὰ τῷ βαρβάρῳ δοθησόμενα παρασκευάζειν δῶρα καὶ τὰ αὐτῷ παρ' ἡμῶν βηθησόμενα ἀναλογίζεσθαι. Ἀμφότεροι οὖν ἀναπηδήσαντες (ἐπὶ γὰρ τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς πῶας κείσθαι σφᾶς συνέβαινε), ἐπήνεσάν τε τὴν πρᾶξιν, καὶ τοὺς ἤδη μετὰ τῶν ὑποζυγίων ἐξορμήσαντας ἀνεκάλουν, καὶ διεσκέψαντο ὅπως τε προσείποιεν τὸν Ἀττήλαν, καὶ ὅπως αὐτῷ τὰ τε βασιλέως δῶρα δοῖεν καὶ ἄπερ αὐτῷ ὁ Μαξιμίνος ἐχομίζεν. Ἀμφὶ δὲ ταῦτα πονουμένους διὰ τοῦ Σκόττα ὁ Ἀττήλας μετέπεμψατο ⁷⁶, καὶ δῆτα ἐς τὴν ἐκείνου παραγινόμεθα ⁷⁷, ὑπὸ βαρβαρικοῦ κύκλω ⁷⁸ πεφρουρημένην πλῆθους. Ὡς δὲ εἰσόδου ἐτύχομεν, εὐρομεν ἐπὶ ξυλλίνου δίφρου τὸν Ἀττήλαν καθήμενον. Στάντων δὲ ἡμῶν μικρὸν ἀπωτέρω τοῦ ὀρόνου, προσελθὼν ὁ Μαξιμίνος ἱστάσατο τὸν Βάρβαρον, τὰ τε παρὰ βασιλέως γράμματα δοὺς ἔλεγεν, ὡς σῶν εἶναι αὐτὸν καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν εὐχεται βασιλεύς ⁷⁹. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ἔσεσθαι Ῥωμαίοις ἄπερ αὐτῷ βού-

pter tempus noctis intempestivum remanere. In eundem igitur locum, unde proficiscebamus, praesto fuere, qui bovem agebant et pisces fluvialites nobis ab Attila missos afferebant. Conati nos dormitum contulimus. Luce orta in spem adducebamur, Attilam se ad lenitatem daturum, et aliquod mite responsum ad nos ab ipso emanaturum. Ille vero denuo eosdem misit, jussitque abire, si nihil aliud negotii, nisi quod jam omnibus cognitum erat, nobis cum illo intercederet. Nullo dato responso ad iter nos accinximus, etsi Bigilas omni ope contenderet, ut responderemus nos alia dicenda habere. Ego vero cum Maximinum mærore confici viderem, assumpto Rusticio, qui Barbarorum linguam peritus erat, et nobiscum in Scythiam venerat, non legationis, sed privatae rei causa, ad Constantium ex Italia oriundum, quem ad Attilam Aetius, Occidentalium Romanorum dux, ut illi ab epistolis esset, miserat, Scottam adii (nec enim aderat Onegesius), et cum illo per Rusticium interpretem collocutus, eum plurima dona a Maximino laturum dixi, si illi aditus ad Attilam copiam faceret: legatum enim venire de rebus, quæ non solum Romanis et Hunnis maximam essent utilitatem allaturæ, sed etiam ipsi Onegiesio. Imperatorem enim postulare, illum ad se legatum ab Attila mitti, qui dijudicaret controversias inter utramque gentem, unde nonnisi ingentibus donis cumulatus esset rediturus. Oportere igitur illum, cum Onegesius non adsit, in tam præclara actione nos aut potius fratrem ipsum adjuvare. Et ipsi quoque Attilam plurimum fidere dixi me accepisse; sed non satis firma esse audita, nisi re ipsa notum faceret quantum illi Attila tribueret. Atque ille: « Ne amplius, inquit, dubii sitis. Æque ac frater apud Attilam valco auctoritate, seu verbis, seu facto opus est. » Et ascenso equo, ad Attilæ tentorium contendit. Ego vero ad Maximinum rediens, qui una cum Bigila angebatur animo, et incertus erat quid constituendum esset, narravi sermones, quos habueram cum Scotta, et quæ ab ipso audieram. Atque adeo illum excitavi ad præparanda munera, quibus Scottam remuneraretur, et præmeditandum, quibus verbis Attilam affaretur. Surrexerunt igitur (offenderam enim illos in solo herbido jacentes), et operam a me egregie navatam laudaruunt, et eos, qui se jam cum jumentis itineri accinxerant, **53** revocarunt. Tum etiam qua oratione Attilam aggredierentur, et quo modo dona imperatoris, et quæ Maximinus ipse afferebat, traderent, inter se agitarunt. Dum in harum rerum cura versabamur, Attilas nos per Scottam arcessivit: itaque ad ejus tentorium iter direximus, quod Barbarorum multitudinem, qui in orbem excubias agebant, erat circumdatum: Introducti Attilam sedentem in sella lignea invenimus. Stetimus paulo

VARIÆ LECTIONES.

⁷² τοῦ Ἀττήλα vulg. ⁷³ βασιλεύς N. Aut βούλεσθαι B. ⁷⁴ γνοίημεν conj. Cl. ⁷⁵ Ἀττήλαν vulg. ⁷⁶ μετεπέμψατο B., μετέπεμψε τε vulg. ⁷⁷ παραγεν. vulg. ⁷⁸ κύκλου vulg. ⁷⁹ βασιλεῦσιν vulg.

remotius ab ejus solio : mox processit Maximinus et salutavit Barbarum. Et imperatoris litteras tradens dixit, salvum et incolumem illum suosque precari imperatorem. Et Barbarus, « Sit et Romanis quemadmodum et mihi cupiunt, » inquit. Statimque ad Bigilam convertit orationem, feram impudentem vocans, quærensque, qua re impulsus ad ipsum venisset, cum sibi eorum, quæ et ipse et Anatolius de pace sensissent, conscius esset : non enim prius ad se legatos accedere debuisset, quam omnes profugi, qui apud Romanos exstarent, redditi essent. Bigila vero respondente nullum amplius apud Romanos reperiri transfugam Scythici generis; omnes enim redditos esse; magis exasperatus Attilas, in eum multa probra et convicia ingressit. Et cum clamore dixit, se illum in crucem acturum et prædam vulturibus præbiturum fuisse, nisi leges legationis hac impudentis ejus orationis et temeritatis poena offendere vereretur. Etenim restare adhuc apud Romanos plures transfugas, quorum nomina, ut erant in charta descripta, jussit scribas recitare. Hi ubi omnia legerant, Attilas Bigilam una cum Esila sine mora proficisci jussit Romanis denuntiatum, ut omnes transfugas Scythicæ nationis, quotquot in eorum potestate essent, redderent, a tempore Carpilionis, filii Aetii, Romanorum Occidentalium ducis, qui obses apud eum fuerat. Non enim se servos suos secum manus conserere passurum esse, quantum ne iis quidem, qui suæ ditionis custodiam illis commiserint, prodesse possint. Quæ enim urbs, quod castellum ab illis possit defendi, quod evertere aut diruere apud se constitutum habuerit? Postquam exposuerint a se de transfugis decreta, redire eos quamprimum jussit renuntiatum, utrum transfugas reddere, an bellum eo nomine malint suscipere. Non multo ante Maximinum paulum expectare jusserat, dum ad ea, quæ imperator scripserat, per se responsum daret; munera petiit. Quæ postquam dedimus, in tentorium nostrum nos recepimus, et de singulis, 54 quæ dicta fuerant, inter nos disseruimus. Cum autem Bigilas admiraretur, qui fieret, ut Attilas, qui sibi jam pridem, cum legatus ad illum veniret, comis et perhumanus visus esset, tunc se acerbis contumeliis affecisset, dixi, vererime, ne qui ex Barbaris, qui in Serdica nobiscum epulati erant, Attilam infensum nobis reddidissent, et Bigilam Romanorum imperatorem deum, Attilam vero hominem appellasse, retulissent. Quam orationem Maximinus ut verisimilem est amplexus, quia conjurationis in Attilam ab eunucho initæ particeps non fuerat. Sed Bigilas ambiguus animi erat, neque causam suspicari posse videbatur, quare Attilas eum tam acerbis conviciis insectatus esset. Nec enim in animum suum inducere poterat,

λοιντο. Καὶ ἐπὶ τὸν Βιγίλαν εὐθὺς τρέπει τὸν λόγον, θηρίον ἀναιδὲς ἀποκαλῶν, οὗ χάριν παρ' αὐτὸν ἔλθειν ἠθέλησεν ἐπιστάμενος τὰ τε αὐτῷ καὶ Ἀνατολίῳ ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ δόξαντα, ὡς εἰρητο μὴ πρότερον πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἔλθειν, πρὶν ἢ πάντες οἱ φυγάδες ἐκδοθεῖεν Βαρβάρους. Τοῦ δὲ φήσαντος, ὡς ἐκ Σκυθικοῦ γένους παρὰ Ῥωμαίοις ⁸⁰ οὐκ εἴη φυγάς (τοὺς γὰρ ὄντας ἐκδεῖσθαι), χαλεπήνας μᾶλλον καὶ αὐτῷ πλεῖστα λοιδορησάμενος μετὰ βοῆς ἔλεγεν, ὡς αὐτὸν ἀνασκολοπίσας πρὸς βορᾶν ⁸¹ οἰωνοῖς ἐδεῖσθαι ἂν, εἰ μὴ γε τῷ τῆς πρεσβείας θεσμῷ ⁸² λυμάλνεσθαι ἐδόκει καὶ ⁸³ ταύτην αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἀναιδείᾳ καὶ τῇ τῶν λόγων ἰταμότητι ἐπιθεῖναι δίκην· φυγάδας γὰρ τοῦ σφετέρου ἔθνους παρὰ Ῥωμαίοις εἶναι πολλοὺς, ὧν ἐκέλευε τὰ ὀνόματα ἐγγεγραμμένα χάρτη τούτου ὑπογραφέας ἀναγινώσκειν. Ὡς δὲ διεξῆλθον ἅπαντας ⁸⁴, προσέταττε μηδὲν μελλήσαντα ἀπιέναι· συμπέμψειν δὲ αὐτῷ καὶ Ἡσλῶν Ῥωμαίοις λέγοντα ⁸⁵, πάντας τοὺς παρὰ σφίσι καταφυγόντας Βαρβάρους ἀπὸ τῶν Καρπιλιόνοιο χρόνων, ὃς ὠμῆρευσεν παρ' αὐτῷ παῖς ὧν Ἀετίου τοῦ ἐν τῇ Ἑσπέρῃ Ῥωμαίων στρατηγοῦ, ἐκπέμψαι παρ' αὐτόν. Καὶ γὰρ οὐ ⁸⁶ συγχωρήσειν τοὺς σφετέρους θεράποντας ἀντίον αὐτοῦ ἐς μάχην ἵεναι, καί περ μὴ δυναμένους ὠφελεῖν τοὺς τὴν φυλακὴν αὐτοῖς τῆς οἰκείας ἐπιτρέψαντας γῆς. Τίνα γὰρ πόλιν ἢ ποῖον φρούριον σεσῶσθαι, ἔλεγεν, ὅπ' ἐκείνων, οὐ περ αὐτὸς ποιῆσαι τὴν αἴρῃσιν ὤρμησεν; Ἀπαγγεῖλαντας ⁸⁷ δὲ τὰ αὐτῷ περὶ τῶν φυγάδων δεδογμένα, αὐθις ἐπαρήκειν μηνύοντας πότερον αὐτοὺς ἐκδιδοῖναι βούλονται ἢ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέχονται πόλεμον. Παρακλευσάμενος δὲ πρότερον καὶ τὸν Μαξιμίον ἐπιμένειν, ὡς δι' αὐτοῦ περὶ τῶν γεγραμμένων ἀποκρινόμενος βασιλεῖ, ἐπέτρεπε τὰ δῶρα. Δόντες τοίνυν καὶ ἐπανιόντες ἐς τὴν σκηνὴν, ἐκάστου τῶν λεχθέντων πέρι ἰδιολογούμεθα. Καὶ Βιγίλα θαυμάζοντος ὅπως πάλαι αὐτῷ πρεσβευομένῳ ἠτιδὲς τε καὶ πρῶτος νομισθεὶς τότε χαλεπῶς ἐλοιδορήσατο, ἔλεγεν, μὴ ποτὲ τινες τῶν Βαρβάρων τῶν ἐν Σερδικῇ ἐστιαθέντων ⁸⁸ σὺν ἡμῖν δυσμενῆ αὐτῷ τὴν Ἀττήλαν παρεσκεύασαν, ἀπαγγεῖλαντες, ὡς θεὸν μὲν τὸν Ῥωμαίων ἐκάλεϊ βασιλέα, ἀνθρωπον δὲ τὸν Ἀττήλαν. Τοῦτον τὸν λόγον ὁ Μαξιμίνοιο ὡς πιθάνον ἐδέχετο, οἷα δὲ ἀμέτοχος ⁸⁹ ὧν τῆς συνωμοσίας ἦν κατὰ τοῦ Βαρβάρου ὁ εὐνοῦχος; ἐποίησατο. Ὁ δὲ Βιγίλας ἀμφίβολός τε ἦν, καὶ ἐμοὶ ἐδόκει προφάσεως ἀπορεῖν, δι' ἣν αὐτῷ ὁ Ἀττήλας ἐλοιδορήσατο· οὔτε γὰρ τὰ ἐν Σερδικῇ, ὡς ὑστερον ἡμῖν διηγείτο, οὔτε τὰ τῆς ἐπιβουλῆς εἰρησθαι τῷ Ἀττήλῃ ἐνόμιζεν, μηδενὸς μὲν ἐτέρου τῶν ἐκ τοῦ πλήθους διὰ τὸν ἐπικρατοῦντα κατὰ πάντων φόβον ἐς λόγους αὐτῷ ⁹⁰ θαρρόντος ἔλθειν, Ἐδέκωνος ⁹¹ δὲ πάντως ἐχημυθῆσοντος διὰ τε τοὺς ὄρκους καὶ τὴν ἀδελφίαν τοῦ πράγματος, μὴ ποτε καὶ αὐτὸς, ὡς τοιοῦτων

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁰ Ῥωμαίους vulg. ⁸¹ βορᾶν Val., βορῶν vulg. ⁸² θεσμῷ Val., θερμῷ vulg. ⁸³ τῷ pro καὶ conj. Cl. ⁸⁴ ἅπαντας N., ἀπόντας vulg. ⁸⁵ λέξαντα vulg. ⁸⁶ οὐ add. N. ⁸⁷ ἀπαγγεῖλαντες vulg. ⁸⁸ ἐστιαθέντων Cl., αἰτιαθέντων vulg. ⁸⁹ ἀμέτοχος Val., μέτοχος vulg. ⁹⁰ αὐτοῦ vulg. ⁹¹ Ἐδέκωνος Val., Ἐδέκων vulg.

μέτοχος λόγων, ἐπιτηδεῖος νομισθεῖς, θάνατον ὑφ-
 ἔξει ζημίαν. Ἐν τοιαύτῃ οὖν ἀμφιβολίᾳ τυγχάνουσιν
 ἐπιστὰς Ἐδέκων, καὶ τὸν Βιγίλαν ἔξω τῆς ἡμετέ-
 ρας ἀπαγαγῶν συνόδου, ὑποκρινάμενός τε ἀληθίζε-
 σθαι τῶν αὐτοῖς βεβουλευμένων ἕνεκα, καὶ τὸ χρυ-
 σιον κομισθῆναι παρακλευσάμενος· τὸ δοθησόμενον
 τοῖς ἅμα αὐτῷ περὶ τὴν πρᾶξιν ἐλευσομένοις, ἀν-
 εχῶρει. Πολυπραγμονοῦντα δὲ τίνες οἱ τοῦ Ἐδέκωνος
 πρὸς αὐτὸν λόγοι, ἀπατῶν ἔσπευδεν, ἠπατημένος αὐ-
 τός, καὶ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν ἀποκρυψάμενος ἔφασκε
 παρ' αὐτοῦ Ἐδέκωνος εἰρησθαι, ὡς καὶ αὐτῷ ὁ
 Ἀττήλας περὶ τῶν φυγάδων χαλεπαίνει· ἔδει γὰρ ἢ
 πάντας ἀπολαβεῖν, ἢ πρέσβεις ἐκ τῆς μεγίστης ἐξου-
 σίας ἀφικέσθαι πρὸς αὐτόν. Ταῦτα διαλεγομένοις πα-
 ραγενόμενοι τίνες τῶν ἑστῶν Ἀττήλας ἔλεγον, μήτε Βι-
 γίλαν, μήτε ἡμᾶς Ῥωμαίων ἀιχμάλωτον ἢ βάρβα-
 ρον ἀνδράποδον ἢ Ἴππους ἢ ἑτερόν τι πλὴν τῶν εἰς
 τροφὴν ὠνεῖσθαι, ἀχρις οὗτου τὰ μεταξὺ Ῥωμαίων
 καὶ Οὐννων ἀμφίβολα διακριθεῖη. Σεσοφισμένως δὲ
 ταῦτα καὶ κατὰ τέχνην ἐγένετο τῷ Βαρβάρῳ, ὥστε
 τὸν μὲν Βιγίλαν βράδως ἐπὶ τῇ κατ' αὐτοῦ ἀλώναι
 πράξει ἀποροῦντα αἰτίας, ἐφ' ἧπερ τὸ χρυσίον κομι-
 ζοι, ἡμᾶς δὲ προφάσει ἀποκρίσεως ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ
 δοθησομένης Ὀνηγήσιον ἀπεκδέξασθαι, τὰ δῶρα κο-
 μιούμενον ἄπερ ἡμεῖς τε διδόναι ἐβουλόμεθα καὶ
 βασιλεὺς ἀπεστάλκει. Συνέβαινε γὰρ αὐτὸν σὺν τῷ
 πρεσβυτέρῳ τῶν Ἀττήλα παιδῶν ἐς τὸ τῶν Ἀκα-
 τζίρων ἔθνος ἐστάλθαι, ὃ ἐστὶ Σχυθικὸν ἔθνος, παρ-
 ἔσθη δὲ τῷ Ἀττήλα ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Πολλῶν κατὰ
 φύλα καὶ γένη ἀρχόντων τοῦ ἔθνους, Θεοδόσιος ὁ
 βασιλεὺς ἐκπέμπει δῶρα, ὥστε ὁμοῦλα σφετέρᾳ
 ἀπαγορευοῦσαι μὲν τῇ τοῦ Ἀττήλα συμμαχίᾳ, τὴν δὲ
 πρὸς Ῥωμαίους [συμμαχίαν] ἀσπάξασθαι. Ὁ δὲ
 τὰ δῶρα ἀποκομίζων οὐ κατὰ τάξιν ἐκάστω τῶν
 βασιλέων τοῦ ἔθνους δίδωσιν, ὥστε τὸν Κουρίδαχον
 πρεσβύτερον ὄντα τῇ ἀρχῇ, τὰ δῶρα δεξάμενον δεύ-
 τερον, οἷα δὴ περιουθέντα καὶ τῶν σφετέρων στε-
 ρηθέντα γερῶν, ἐπικαλέσασθαι τὸν Ἀττήλαν κατὰ
 τῶν συμβασιλευόντων, τὸν δὲ μὴ μελλήσαντα πολ-
 λὴν ἐκπέμψαι δύναμιν, καὶ τοὺς μὲν ἀνελόντα, τοὺς
 δὲ παραστησάμενον καλεῖν τὸν Κουρίδαχον τῶν νι-
 κητηρίων μεθέξοντα. Τὸν δὲ ἐπιβουλήν ὑποση-
 σαντα εἰπεῖν, ὡς χαλεπὸν ἀνθρώπῳ ἔλθειν ἐς θεῶν
 Θεοῦ· εἰ γὰρ οὐδὲ τὸν τοῦ ἡλίου δίσκον ἀτενῶς
 ἔστιν ἰδεῖν, πῶς τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἀπαθῶς
 τις ὄψοιτο; Οὕτως ἔστι μὲν ὁ Κουρίδαχος ἐμεινεν ἐπὶ
 τοῖς σφετέροις καὶ διεφύλαξε τὴν ἀρχήν, τοῦ λοι-
 ποῦ παντὸς τοῦ Ἀκατζίρων ἔθνους τῷ Ἀττήλα πα-
 ραστάντος· οὐπερ ἔθνους βασιλέα τὸν πρεσβύτερον
 τῶν παιδῶν καταστήσαι βουλόμενος Ὀνηγήσιον ἐπὶ
 ταύτῃ ἐκπέμπει τὴν πρᾶξιν. Διδὸν δὲ καὶ ἡμᾶς, ὡς
 εἴρηται, ἐπιμείναι παρακλευσάμενος, τὸν Βιγίλαν
 διαφίκεν ἅμα Ἡστία προφάσει μὲν τῶν φυγάδων ἐς
 τὴν Ῥωμαίων διαθησόμενον, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῷ
 Ἐδέκωνι τὸ χρυσίον κομιούντα.

ut nobis postea retulit, enuntiata fuisse, quæ in con-
 vivio in Sertica dicta fuerant, nec conjurationem
 in Attilam detectam, cum nemo ex omni multitu-
 dine, quæ Attilam circumstabat, exsepto Edecone,
 præ metu, qui omnium mentes pervaserat, cum
 Attila sermonem instituere auderet, Edeconem au-
 tem studiose operam daturum censeret, omnia si-
 lentio transigere, tum propter falsurandum, tum
 propter negotii gravitatem; ne, quia clandestinis
 in Attilam consiliis interfuerat, reus judicatus,
 poena mortis afficeretur. Hæc cum ambigua mente
 volveremus, Edecon supervenit, et abducto a nostro
 cætu Bigila (fingerat enim velle vere et serio de
 præmeditatis inter eos insidiis agere), ubi aurum
 afferri præcepit, quod his daretur, qui exsequendo
 facinori operam navaturi essent, discessit. Ego vero
 cum Bigilam curiosius inquirerem, quos sermones
 secum Edecon habuisset, decipere conatus est, de-
 ceptus et ipse, et veram causam occultans com-
 mentus est sibi Edeconem dixisse, Attilam illi
 quoque propter transfugas succensusse. Oportuisse
 enim aut omnes restitui, aut legatos summa aucto-
 ritate præditos ad illum venire. Hæc dum loqueba-
 mur, advenere ab Attila, qui Bigilam et nos probi-
 berent, captivum Romanum, aut barbarum mancipium,
 aut equos, aut quidquam aliud emere, præ-
 terquam quæ ad victum necessaria erant, donec
 inter Romanos et Hunnos de rebus controversis con-
 venisset. Hæc callide et præmeditato consilio Bar-
 barus faciebat, quo facilius Bigilam in consilio con-
 tra se exsequendo deprehenderet, cum nullam satis
 idoneam causam comminisci posset, cur aurum af-
 ferret. Nos quoque præterita causa responsi, quod
 ad legationem editurus erat, Onegesium opperiri
 coegit, ut munera, quæ ad eum imperator miserat,
 et tradere volebamus, acciperet. Etenim tum forte
 Onegesius una cum seniore ex Attilæ liberis ad
 Acatziros missus fuerat. Ea gens est Scythica,
 quæ in potestatem Attilæ hac de causa venit. In
 eam gentem plures secundum populos et gentes
 imperium exercebant, quos imperator Theodosius,
 firmata inter eos concordia, ab Attilæ societate ad
 colendam cum Romanis pacem et societatem mune-
 ribus, traducere conatus est. Qui ea munera attule-
 rat non pro cuiusque gentis regis merito et gradu
 ea distribuere. Caridachus enim secundo loco ac-
 ceperat, qui regum antiquior, primus accipere de-
 buerat. Ille, tanquam contemptus et sibi debitis
 præmiis frustratus, Attilam contra cæteros reges
 auxilio vocaverat. Is nihil cunctatus, magno exer-
 citu emissio eorum alios sustulit, alios ad deditionem
 compulit. Deinde Caridachum ad se vocat, tanquam
 illi victoriam, et quæ ex victoria consecutus fuerat
 impertiturus. Sed iste dolum et insidias suspicatus,
 difficile et grave esse homini respondit, in dei con-
 spectum venire. Si enim immotis oculis solis orbem intueri nemo potest, quomodo quis sine sensu

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τῶν Β., τοῦ vulg. ἡ Ἀκατζίρων Val., ἀκατζίρων vulg. ἡ συμμαχίαν εἰρήνην H. mg. ἡ ἐκά-
 στου vulg. ὁ ὕτως Cantocl., οὗτος vulg.

doloris cum deorum maximo congregiatur? Atque ita Carigachus regnum suaque omnia salva sibi et integra conservavit, et reliqua omnis Acatzitorum regio in jus ditionemque Attilæ concessit. Ei genti cum seniore ex filiis regem Attilas constituere decrevisset, ad hanc rem conficiendam Onegesium miserat. Itaque nos expectare, ut dictum est, jubens, Bigilam cum Esla ad Romanos amandavit, specie quidem transfugarum repetendorum, sed revera, ut aurum Edeconi promissum afferret.

Post Bigilæ discessum unum tantum diem in his locis commorati, postmodum una cum Attila ad loca magis ad septentrionem vergentia profecti sumus. Haud longum viæ spatium cum Barbaris progressi, alio iter vertimus, Scythiis, qui viam ducebant nos id facere iubentibus. Attilas interea in quodam vico substitit, in quo filiam Escam uxorem, etsi plures alias haberet, Scytharum legibus id permittentibus, ducere voluit. Illinc facili et æquali via, per planitiem iter fecimus, et in multos fluvios navigabiles incidimus. Quorum post Istrum maximi sunt Drecon dictus, et Tigas, et Tiphisas. Et hos quidem naviculis unico ligno confectis, quas in quotidiano usu habent qui ad flumina habitant, reliquos lembis ex propinquo desumptis, quos Barbari curribus imponunt, et per loca stagnantia important, trajecimus. Congerebantur vero nobis ex vicis commeatus, pro frumento milium, pro vino medus; sic enim locorum incolæ vocant. Servi quoque, qui nos comitabantur, milium secum portabant, potionem ex hordeo præbentes, quam camum **56** Barbari appellant. Longa via confecta, die ad noctem inclinante, ad paludem quamdam, ad quam aquatium (erat enim ejus aqua potui apta) proximi vici incolæ ibant, tentoria fiximus. Ingens ventus et procella repente exorta cum tonitru et crebris fulguribus et multo imbri tentorium nostrum disjecit, et omnia nostra utensilia in proximam paludem volvit. Turbinibus in aere excitatis, et casu, qui contigerat, perierat, locum illum deseruimus, et dissociati, huc illuc palantes, viam unusquisque nostrum, quam sibi commodam duxit, sub tenebris et imbris est persecutus. Tandem tuguria vici subeantes (illuc enim divisis itineribus omnes divertentibus), convenimus, et ea, quæ nobis deerant, cum clamore perquisivimus. Ad quem strepitum Scythiæ exsistentes, calamos, quibus ad ignem utuntur, usserunt: et accenso lumine, interrogarunt, quid nobis vellemus, qui tantos clamores ederemus. Barbari, qui nos comitabantur, responderunt nos tempestate percussos turbari. Itaque nos liberaliter invitatos hospitio exceperunt, et calamis siccis ignem accenderunt. Vici domina una ex Bledæ uxoris erat. Hæc nobis cibaria et mulieres formosæ, cum quibus amori indulgeremus (hoc enim apud Scythas honori ducitur), suppeditavit. Mulieribus pro cibis præbitis gratias egimus, et sub lectis nostris somnum capientes, ab earum consuetudine abstinuimus. Simul atque illuxit, ad ea, quæ ex nostra suppellectile desiderantur, perquirenda curam convertimus. Hæc partim in eo loco, ubi pridie consederamus,

Τοῦ δὲ Βιγίλα ἐξορμήσαντος, μίαν μετὰ τὴν ἐκεῖνου ἀναχώρησιν ἡμέραν ἐπιμένοντες, τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ τὰ ἀρκτικώτερα τῆς χώρας σὺν Ἀττίλᾳ ἐπορεύθημεν. Καὶ ἄχρι τινὸς τῷ Βαρβάρῳ συμπροσθλόντες ἐτέραν ὁδὸν ἐτράπημεν, τῶν ξεναγόντων ἡμᾶς Σκυθῶν τοῦτο ποιεῖν παρακελευσαμένων, ὡς τοῦ Ἀττίλα ἐς κώμην τινα παρεσομένου, ἐν ἣ γαμὲν θυγατέρα Ἑσκᾶ ἐβούλετο, πλείστας μὲν ἔχον γαμετὰς, ἀγόμενος δὲ καὶ ταύτην κατὰ νόμον τὸν Σκυθικόν. Ἐνθὲν δὲ ἐπορευόμεθα ὁδὸν ὁμαλὴν, ἐν πεδίῳ κειμένην, ναυσιπόροις τε προσεβόλομεν ποταμοῖς, ὧν οἱ μέγιστοι μετὰ τὸν Ἰστρον ὁ τε Δρήκειον λεγόμενος καὶ ὁ Τίγας καὶ ὁ Τίφισσος γινώσκονται. Καὶ τούτους μὲν ἐπεραιώθημεν τοῖς μονοξύλοις πλοίοις, οἷς οἱ προσοικουῦντες τοὺς ποταμοὺς κέχρηται· τοὺς δὲ λοιποὺς ταῖς σχεδίαις διεπλεύσαμεν, ἃς ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν οἱ Βάρβαροι διὰ τοὺς λιμνάζοντας φέρουσι τόπους. Ἐχορηγοῦντο δὲ ἡμῖν κατὰ κώμας τροφαί, ἀντὶ μὲν σίτου κέγχρος, ἀντὶ δὲ οἴνου ὁ μέδος ἐπιχωρίως καλούμενος. Ἐχομίζοντο δὲ καὶ οἱ ἐπίμενοι ἡμῖν ὑπηρέται κέγχρον καὶ τὸ ἐκ κριθῶν χορηγούμενον πόμα· κάμων οἱ Βάρβαροι καλοῦσιν αὐτό. Μακρὰν δὲ ἀνύσαντες ὁδὸν περὶ δειλὴν ὄβριαν κατεσκηνώσαμεν πρὸς λίμνην τινὴν, πότιμον ὕδωρ ἔχουσα, ὅπερ οἱ τῆς πλησίον ὕδρευόντο κώμης. Πνεῦμα δὲ καὶ θύελλα ἐξαπίνης διαναστάσα μετὰ βροντῶν καὶ συχῶν ἀστραπῶν καὶ θρόνου πολλοῦ οὐ μόνον ἡμῶν ἀνέτρεψε τὴν σκητὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατασκευὴν σύμπασαν ἐς τὸ ὕδωρ ἐκύλισε τῆς λίμνης. Ἐπὶ δὲ τῆς κρατούσης τὸν ἀέρα ταραχῆς καὶ τοῦ συμβάντος δειματοθέντος τὸ χωρίον ἀπελείπομεν καὶ ἀλλήλων ἐχωρίζομεθα, ὡς ἐν σκοτίῳ καὶ ὑετῷ, τραπέντες ὁδὸν ἣν αὐτῷ ῥαδίαν ἔλαστος ἔσεσθαι ᾔετο. Ἐς δὲ τὰς καλύδας τῆς κώμης παραγενόμενοι (τὴν αὐτὴν δὲ πάντες διαφόρως ἐτράπημεν), ἐς ταυτὸν συνηίμεν, καὶ τῶν ἀπολειπομένων σὺν βοῇ τὴν ζήτησιν ἐποιούμεθα. Ἐκπῆδησαντες δὲ οἱ Σκύθαι διὰ τὸν θόρυβον, τοὺς καλάμους οἷς πρὸς τῷ πυρὶ κέχρηται ἀνέκαιον, φῶς ἐργαζόμενοι, καὶ ἀνηρώτων ὁ τι βουλόμενοι κεκράγαμεν. Τῶν δὲ σὺν ἡμῖν Βαρβάρων ἀποκριναμένων, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα διαταραττόμεθα, πρὸς σφᾶς τε αὐτοὺς καλοῦντες ὑπεδέχοντο, καὶ ἄλεαν παρῆχον καλάμους πλείστους ἐναύδοντες. Τῆς δὲ ἐν τῇ κώμῃ ἀρχούσης γυναικὸς (μία δὲ αὕτη τῶν Βλήδα γυναικῶν ἐγεγονέει) τροφὰς ἡμῖν διαπεμφάμενη· καὶ ἐπὶ συνουσίᾳ γυναικῶν εὐπρεπεῖς (Σκυθικῆς δὲ αὕτη τιμὴ), τὰς μὲν γυναῖκας ἐκ τῶν προκειμένων ἐδωδόμεον φιλοφρονησάμενοι τῇ πρὸς αὐτὰς ὁμιλίᾳ ἀπηγορεύσαμεν ἵνα ἐγκαταμείναντες δὲ ταῖς καλύδαις ἅμα ἡμέρᾳ ἐς τὴν τῶν σκευῶν ἐτράπημεν ἀναστῆσαι, καὶ σύμπαντα εὐρηκότες, τὰ μὲν ἐν τῷ

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁷ μετὰ Β., κατὰ vulg. ⁵⁸ ξεναγόντων vulg. ⁵⁹ ἀνέτρεψε Ν., ἔτρεψε vulg. ⁶⁰ ἀπηγορεύσαμεν Η., ἀπαγορεύσαντες vulg.

χωρίφ, οὐ περ ἐν τῇ προτεραία καταλύσαντες ἐτύχομεν, ἅ τὰ δὲ καὶ πρὸς τῇ ὄχθῃ τῆς λίμνης, τὰ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι, ἀνελάθομεν. Καὶ ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ κώμῃ ἰδιετρέψαμεν ἅπαντα διατεροαίνοντες· ὁ τε γὰρ χειμῶν ἐπέπαυτο καὶ λαμπρὸς ἦλθε· ἦν. Ἐπιμεληθέντες δὲ καὶ τῶν ἱππῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὑποζυγίων παρὰ τὴν βασιλῖδα ἀφικόμεθα, καὶ αὐτὴν ἀσπασάμενοι καὶ δώροις ἀμειψόμενοι, τρισὶ τε ἀργυραῖς φιάλας καὶ ἐρυθροῖς δέσμασι καὶ τῷ ἔξ Ἰνδίας πεπέρει· καὶ τῷ καρπῷ τῶν φοινίκων καὶ ἐτέροις τραγήμασι· ὁ δὲ τὸ μὴ ἐπιχωριάζειν τοῖς Βαρβάροις οὐσι τιμίοις, ὑπέξιμεν, εὐξάμενοι αὐτῇ ἀγαθὰ τῆς ξενίας πέρι. Ἡμερῶν δὲ ζ' ὄδῳ ἀνύσαντες ἐν κώμῃ τινὶ ἐπεμείναμεν, τῶν ξεναγούτων παρακελευσαμένων Σκυθῶν, οἳ δὴ τοῦ Ἀττήλα ἐς αὐτὴν ἐμβαλοῦντος τὴν ὄδον καὶ ἡμῶν κατόπιν αὐτοῦ πορεύεσθαι ὀφειλότων. Ἐνθα δὲ ἐνετυγχάνομεν· ἀνδράσι τῶν ἑσπερίων Ῥωμαίων καὶ αὐτοῖς παρὰ τὸν Ἀττήλαν πρεσβευομένοις· ὧν Ῥωμύλος ἦν, ἀνὴρ τῇ τοῦ κόμητος ἀξία τετιμημένος, καὶ Πριμούτος· τῆς Νωρίκων ἄρχων χώρας, καὶ Ῥωμαῖος στρατιωτικῷ τάγματι ἡγεμῶν. Συνῆν δὲ αὐτοῖς Κωνσταντίος, ὃν ἀπεστάλκει Ἀέτιος παρὰ τὸν Ἀττήλαν ὑπογραφῆως χάριν, καὶ Τατούλος ὁ Ὀρέστου πατὴρ τοῦ μετὰ Ἐδέκωνος, οὗ τῆς πρεσβείας ἕνεκα, ἀλλὰ οἰκειότητος χάριν ἅμα σπρίσιν αὐτοῖς τὴν πορείαν ποιούμενοι, Κωνσταντίος μὲν διὰ τὴν ἐν ταῖς Ἰταλίαις προὔπαρξασαν πρὸς τοὺς ἄνδρας γυνῶσιν, Τατούλος δὲ διὰ συγγένειαν. Ὁ γὰρ αὐτοῦ παῖς Ὀρέστης Ῥωμύλου θυγατέρα ἐγεγαμήκει, ἀπὸ Πανταθίωτος τῆς ἐν Νωρίκῳ πόλεως. . . . ἐπρεσβεύοντο ἐκμειλιττόμενοι· τὸν Ἀττήλαν, ἐκδοθῆναι αὐτῷ βουλόμενον· Σιλθανὸν, Ἀρμίον· τραπέζης κατὰ τὴν Ῥώμην προεστῶτα, ὡς φιάλας χρυσᾶς παρὰ Κωνσταντίου δεξάμενον, ὃς ἐκ Γαλατῶν μὲν τῶν ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ ὠρμάτο, ἀπέσταλτο δὲ καὶ αὐτὸς παρὰ Ἀττήλαν τε καὶ Βλήδαν, ὡσπερ ὁ μετ' αὐτὸν Κωνσταντίος, ὑπογραφῆως χάριν. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον ἐν ᾧ ὑπὸ Σκυθῶν ἐν τῇ Παιόνῳ ἐπολιορκεῖτο τὸ Σίρμιον, τὰς φιάλας παρὰ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου ἐδέξατο ἐφ' ᾧ αὐτὸν λύσασθαι, εἴ γε περιόντος· αὐτοῦ ἀλῶναι τὴν πόλιν συμβαίη, ἢ ἀνααιρεθέντος ὀνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους ἀπαγομένους τῶν ἀστῶν. Ὁ δὲ Κωνσταντίος μετὰ τὴν τῆς πόλεως ἀνδραποδισμόν ὀλιγορήσας τῶν συνθηκῶν· ἐς τὴν Ῥώμην κατὰ πρᾶξιν τινα παραγίνεται, καὶ κομίζεται παρὰ τοῦ Σιλθανοῦ χρυσίον τὰς φιάλας δοῦς, ὡστε βῆτου χρόνου ἐντὸς ἢ ἀποδόντα τὸ ἐκδανεισθὲν χρυσίον ἀναλαβεῖν τὰ ἐνέχυρα, ἢ αὐτοῖς τὸν Σιλθανὸν ἐς ὃ τι βούλοιο χρήσασθαι. Τοῦτον δὲ τὸν Κωνσταντίον ἐν ὑποψίᾳ προδοσίας ποιησάμενοι Ἀττήλας τε καὶ Βλήδας ἀνεσταύρωσαν· μετὰ δὲ χρόνον τῷ Ἀττήλα ὡς τὰ περὶ τῶν φιάλων ἐμνηύθη, ἐκδοθῆναι αὐτῷ

A partim in ripa paludis, partim in ipsa palude recepinus. In his desiccandis totum diem in illo vico (tempestas enim desierat, et clarus sol apparebat) contrivimus. Deinde curatis equis et reliquis jumentis, reginam salutatum ivimus. Hanc vicissim donis remunerati sumus tribus pateris argenteis, velleribus rubris, pipere Indico, palmulis et variis cupediis, quæ omnia a Barbaris, ut ignota, magni æstimantur. Nec multo post omnia fausta feliciaque illi hospitalitatis ergo precati, discesimus. Septem dierum itinere emenso, Scythæ, qui nos ducebant, in quodam vico nos consistere jusserunt, quia post Attilam, qui hac via proficisceretur, iter nobis faciendum esset. Hic obvius habuimus legatos a Romanis occidentalibus etiam ad Attilam missos. Erant autem præcipuî Romulus comitis dignitate decoratus, 57 et Primutus, Noricæ regionis præfectus, et Romanus, militaris ordinis ductor. Illis aderat Constantius, quem Aetius ad Attilam, ut illi in conscribendis epistolis deserviret, miserat, et Tatullus, Orestis ejus, qui cum Edecone erat, pater, non legationis causa, sed privati officii et familiaritatis ergo. Constantio enim in Italiis agenti magnus cum illis usus intercesserat: Tatullum affinitas movebat. Orestes enim, ejus filius, Romuli filiam e Patavione, Norici civitate, uxorem duxerat. Legati autem veniebant, ut Attilam lenirent, qui sibi Sylvanum. Armii menæ Romæ præfectum, tradi postulabat, propterea quod pateras aureas a Constantio quodam acceperat. Illic Constantius, ex Galliis Occidentalibus ortus, ad Attilam et Bledam, ut illis in conscribendis epistolis operam daret, quemadmodum et post illum alter Constantius, missus fuerat. Ille vero, qui tempore Sirmium oppidum, in Pæonia situm, Scythæ obsidebant, aurea vasa a civitatis episcopo acceperat, ut ex eorum pretio, si se superstiti urbem capi contigisset, quoad satis esset, pro sua libertate solveretur: sin periisset, cives in servitutem abducti redimerentur. Sed Constantius post urbis excidium de pacto illo parum sollicitus, Romam cujusdam negotii causa profectus, vasa ad Sylvanum detulit, et aurum ab eo accepit, convenitque, ut si intra tempus præfinitum aurum mutuo sumptum redderet, vasa reciperet: si fecisset, Sylvanus vasa sibi haberet et his pro arbitrio uteretur. Hunc Constantium Attilas et Bleda, cum illis proditionis nomine suspectus esset, in crucem egerunt. Ex quo, ut de poculis aureis indicium ad Attilam est delatum, sibi tradi Sylvanum, tanquam furem eorum, quæ sua essent, flagitavit. Legati igitur ab Aetio et Romanorum Occidentalium imperatore venerant, qui dicerent Sylvanum Constantii creditorem vasa aurea pro credito oppi-

VARIÆ LECTIONES.

¹ τραγήμασι H., τρυγήμασι vulg. ² ἐνετυγχάνομεν H., τυγχάνομεν vulg. ³ Πριμούτος, qui infra p. 198, lin. 17, Προμούτος appellatur. Paulo rectius, puto: sc. *Promotus*. N. ⁴ τὴν ἐν add. N. ⁵ ἐκμειλιττόμενοι H., ἐκμειλιττόμενοι vulg. ⁶ βουλόμενοι vulg. ⁷ Ἀρμίον] ἀργυρίου Val. ⁸ τῇ N., τῷ vulg. ⁹ περιόντος H., πενόντος vulg. ¹⁰ συνθηκῶν N., Σκυθικῶν vulg.

generata, non furto ablata, penes se habuisse, quæ sacerdotibus, qui primi se obtulissent, nummis argenteis permulasset. Nec enim fas esse hominibus pocula Deo consecrata propriis usibus applicare. Itaque nisi tam justa causa aut divini numinis reverentia a petendis poculis dimoveatur, retento Sylvano, aurum se pro pateris præbiturum. Hominem enim, qui nihil deliquerit, minime se dediturum esse. Hæc erat igitur horum virorum legationis causa, qui Barbarum sequebantur, ut responsum ferrent, et dimitterentur. **58** Cum vero nobis eadem via eundem esset, qua Attila incedebat, parumper morati, dum præcederet, non multo post secuti, cum reliqua multitudine, trajectis quibusdam amnibus, ad quemdam magnum vicum pervenimus. Hic erant Attilæ ædes, quæ reliquis omnibus ubicunque locorum præstantiores esse ferebantur. Erant hæc ex lignis et tabulis eximie politis constructæ et ambitu ligneo circumdatæ, non ad munimentum, sed ad ornatum comparato. Proxima regis erat Onegesii domus, et ipsa quoque ambitu ligneo constans, non tamen æque, ac Attilæ, turribus insignis. Haud longo intervallo a circuitu domus distabat balneum, quod Onegesius, qui secundum Attilam plurimum apud Scythas opibus valebat, lapidibus ex Pæonia advectis ædificaverat. Nec enim apud eos, qui in ea parte Scythiæ habitant, ullus est aut lapis, aut arbor, sed materia aliunde advecta utuntur. Hujus autem balnei architectus, e Sirmio captivus abductus, mercedem operis sui libertatem se consecuturum sperans, falsus sua spe, cum nihil minus cogitaret, in longe duriorum apud Scythas incidit servitutem. Balneatorem enim eum Onegesius instituit, ut sibi totique suæ familiæ, cum lavarentur, operas præstaret. In hunc vicum adventanti Attilæ puellæ obviam prodierunt, quæ per series incedebant, sub linteis tenuibus et candidis, quam maxime in longitudinem extensis, ita ut sub unoquoque linteo, manibus mulierum ab utraque parte in altum sublato, septem puellæ aut etiam plures progredientes (erant autem multi hujusmodi mulierum sub illis linteis ordines), Scythica carmina canerent. Jam proxime Onegesii domum accesserat (per ipsam enim via ducebat ad regiam), cum foras prosiliret Onegesii uxor, magna ancillarum comitata multitudine, quæ obsonia et vinum ferebant, qui maximus est apud Scythas honos. Hæc Attilam salutavit rogavitque, ut ex cibis desumeret, quos cum summa testificatione suæ erga illum voluntatis attulerat. Itaque uxori hominis sibi necessarii gratificaturus, comedit, equo insidens, Barbaris, qui in ejus comitatu erant, suspensam tabulam (erat autem argentea) attollentibus. Deinde degustato calice, qui illi fuerat oblatum, in regiam se recepit. Erat autem illa reliquis consp-

τὸν Σιλβανὸν, ὅσα δὴ φῶρα ¹² τῶν αὐτοῦ γενόμενον ¹³, εἰδούλετο. Πρέσβεις τοίνυν παρὰ Ἀετίου καὶ τοῦ βασιλεύοντος τῶν ἑσπερίων Ῥωμαίων ἐστάλησαν ἐροῦντες ¹⁴, ὡς χρήστης Σιλβανὸς Κωνσταντίου γενόμενος τὰς φιάλας ἐνέχυρα καὶ οὐ φῶρια λαθῶν ἔχοι, καὶ ὡς ταύτας ἀργυρίου χάριν ἱερεῦσι καὶ τοῖς ¹⁵ ἐπιτυχούσιν ἀπέδοτο· οὔτε γὰρ θέμις ἀνθρώποις εἰς σφετέραν διακονίαν κεχρησθῆαι ἐκπώματιν ἀναθεῖσι Θεῷ. Εἰ οὖν μὴ ¹⁶ τῆς εὐλόγου προφάσεως καὶ εὐλαβείᾳ τοῦ Θεοῦ ἀποσταίῃ τοῦ τὰς φιάλας αἰτεῖν, ἐκπέμπειν τὸ ὑπὲρ αὐτῶν χρυσίον, τὸν Σιλβανὸν παραιτούμενους ¹⁷· οὐ γὰρ ἐκδώσειν ¹⁷ ἀνθρώπων ἀδικούντα οὐθέν. Καὶ αὕτη μὲν αἰτία τῆς τῶν ἀνδρῶν πρεσβείας, καὶ παρείποντο ὅ τι καὶ ἀποκρινόμενος ἀποπέμψοι σφᾶς ὁ Βάρβαρος. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὖν δόξῃ γενόμενοι, προπορευθῆναι αὐτὸν ἀναμεινάντες, σὺν τῷ παντὶ ἐπηκολουθήσαμεν πλήθει. Καὶ ποταμούς τινας διαβάσαντες ἐν μεγίστῃ παρεγινόμεθα κώμῃ, ἐν ἧ τὰ τοῦ Ἀττήλα οἰκήματα περιφανέστερα τῶν ἀπανταχοῦ εἶναι ἐλέγετο, ξύλοις τε καὶ σανίσιν εὐξέστοις ἡρμοσμένα καὶ περιδόλῳ ξυλίνῳ κυκλούμενα, οὐ πρὸς ἀσφάλειαν, ἀλλὰ πρὸς εὐπρέπειαν συλλαμβάνοντι. Μετὰ δὲ τὰ τοῦ βασιλέως ἦν τὰ τοῦ Ὀνηγησίου διαπρεπῆ, καὶ περιδολὸν μὲν ἐκ ξύλων καὶ αὐτὰ ἔχοντα, οὐχ ὁμοίως δὲ ὡσπερ ὁ Ἀττήλα πύργους ἐκοσμεῖτο. Βαλανεῖον δὲ ἦν οὐ πόρρω τοῦ περιδολοῦ, ὅπερ Ὀνηγησίου μετὰ τὸν Ἀττήλαν παρὰ Σκύθαις ἰσχύων μέγα ὑποκόμει, λίθους ἐκ τῆς Παιόνων διακομίσας γῆς· οὐδὲ γὰρ λίθος, οὐ δένδρον παρὰ τοῖς ἐκεῖνο τὸ μέρος οἰκοῦσι Βαρβάροις ἐστίν, ἀλλὰ ^C ἐπεισάκτω τῇ ὕλῃ κέχρηται ταύτῃ. Ὁ δὲ ἀρχιτέκτων τοῦ βαλανεῖου ἀπὸ τοῦ Σιρμίου αἰχμάλωτος ἀχθεῖς, μισθὸν τοῦ εὐρέματος ἐλευθερίαν λήψεσθαι προσδοκῶν, ἔλαθε μείζονι πόνῳ περιπεσὼν τῆς παρὰ Σκύθαις δουλείας· βαλανεῖα γὰρ αὐτὸν Ὀνηγησίου κατέστησε, καὶ λουομένῳ αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν διηκονεῖτο. Ἐν ταύτῃ τῇ κώμῃ εἰσιόντα τὸν Ἀττήλαν ἀπήντων κόραι· στοιχηθὲν προπορευόμεναι ὑπ' ὀθόνας λεπταῖς τε καὶ λευκαῖς, ἐπὶ πολὺ ἐς μῆκος παρατεινούσας, ὥστε ὑπὸ μᾶ ἐκάστη ὀδόνη ἀνεχομένη ταῖς χερσὶ τῶν παρ' ἐκάτερα γυναικῶν κόρας ἐπτά ἢ καὶ πλείους βαδίζουσας ¹⁸ (ἦσαν δὲ πολλὰι τοιαῦται τῶν γυναικῶν ὑπὸ ταῖς ὀθόνας τάξεις) ᾄδειν ᾄσματα Σκυθικά. Πλησίον δὲ τῶν Ὀνηγησίου οἰκημάτων γενόμενον (δι' αὐτῶν γὰρ ἢ ἐπὶ τὰ βασιλεια ἦγεν ὁδὸς), ὑπεξελθοῦσα ἡ τοῦ Ὀνηγησίου γαμετὴ μετὰ πλήθους θεραπόντων, τῶν μὲν ὄψα, τῶν δὲ καὶ οἶνον φερόντων (μεγίστη δὲ αὕτη παρὰ Σκύθαις ἐστὶ τιμὴ), ἠσπάζετό τε καὶ ἤξίου μεταλαθεῖν ὧν αὐτῷ φιλοφρονουμένη ἐκόμισεν. Ὅς δὲ ἐπιτηδεῖου ἀνδρὸς χαριζόμενος γαμετῇ ἦσθιεν ἐπὶ τοῦ ἵππου ἤμενος, τῶν παρεπομένων τὸν πίνακα (ἀργύρεος δὲ ἦν οὗτος· ἐς ὕψος ἀράντων Βαρβάρων). Ἀπογευσάμενος δὲ καὶ τῆς προσεγεχθείσης αὐτῷ κύλικος ἐς τὰ βασιλεια ἐχώρει, ὄντα τῶν ἄλλων ὑπέρτερα καὶ ἐν ὑψηλῷ δια-

VARIAE LECTIONES.

¹² φῶρα H., φῶτα vulg. ¹³ γενόμενον H., γενόμενοι vulg. ¹⁴ ἐρώντες vulg. ¹⁵ καὶ τοῖς] καὶ οὐ τοῖς conj. B. ¹⁶ μετὰ pro μὴ conj. N. ¹⁷ παραιτούμενοι conj. B. ¹⁸ ἐκδώσειν Val., ἐκδώσεις vulg. ¹⁹ βαδίζουσα; H., βαδίζούσαις vulg.

καίμενα χωρίω. Ἡμεῖς δὲ ἐν τοῖς Ὀνηγησίου, ἐκείνου παρακελευσαμένου, ἐγκατεμίναμεν· ἐπανεληλύθει γὰρ σὺν τῷ Ἀττήλα παιδί. Καὶ ἡριστοποιήσαμεθα, δεξιωσαμένης ἡμᾶς τῆς τε γαμετῆς καὶ τῶν κατὰ γένος αὐτῷ διαφερόντων· αὐτὸς γὰρ τῷ Ἀττήλα μετὰ τὴν ἐπάνοδον τότε πρῶτον ἐς ἔβιν ἐλθὼν, καὶ αὐτῷ τὰ ἐπὶ τῇ πράξει, ἐφ' ἣν ἔσταλτο, ἀπαγγέλλων, καὶ τὸ πάθος τὸ τῷ Ἀττήλα παιδί συνεχθὲν (τὴν γὰρ δεξιὰν χεῖρα ἐξολισθήσας κατέαξεν), συνευχεῖσθαι ἡμῖν οὐκ ἤγε σχολήν. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἀπολιπόντες τὰ τοῦ Ὀνηγησίου οἰκήματα πλῆστον τῶν Ἀττήλα ἰκατεσκηνώσαμεν, ἣ ¹⁹ παρὰ τὸν Ἀττήλαν ἐπιέναι ²⁰ τὸν Μαξιμίον, ἦγον καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐς λόγους ἵνα ὀφείλοντα, μὴ πολλῶ κεχωρίσθαι διαστήματι. Διαγαγόντων ²¹ δὲ ἡμῶν ἐκείνην τὴν νύκτα ἐν ᾧπερ κατελύσαμεν χωρίω, ὑποφαινούσης ἡμέρας ὁ Μαξιμίος στέλλει με παρὰ τὸν Ὀνηγησίον τὰ δῶρα δῶσόντα, ἃ τε αὐτὸς ἰδίδου, ἃ τε βασιλεὺς ἀπεστάλκει, καὶ ὅπως γνοίη, εἰ ²² βούλεται ²³ αὐτῷ, καὶ ὅποτε, ἐς λόγους ἐλθεῖν. Παραγενώμενος δὲ ἅμα τοῖς κομιζουσιν αὐτὰ ²⁴ ὑπῆρέταις προσεκαρτέρον, ἔτι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ἄχρις ὅτου τις ὑπεξέλθων τὴν ἡμετέραν μηνύσειεν ἄφιξιν.

Διατρίβοντι δὲ μοι καὶ περιπάτους ποιουμένων πρὸ τοῦ περιθόλου τῶν οἰκημάτων, προσελθὼν τις ²⁵, ὃν Βάρβαρον ἐκ τῆς Σκυθικῆς ψήθηον εἶναι στολής, Ἑλληνικῆ ἀσπάζεται με φωνῇ, « Χαῖρε, » προσεπιῶν, ὥστε με θαυμάζειν, ὅτι γε δὴ ἑλληνίζει Σκυθῆς ἀνὴρ. Ξύγκλυδες γὰρ ὄντες πρὸς τῇ σφετέρᾳ βαρβάρῳ γλώσση ζηλοῦσιν ἣ ²⁶ τὴν Ὀύννων ἣ τὴν Γότθων, ἣ καὶ τὴν Αὔσονίων, ὅσοις αὐτῶν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιμιξία· καὶ οὐ βῆδιως τις σφῶν ἑλληνίζει τῇ φωνῇ, πλὴν ὧν ἀπήγαγον ἀλχημαλῶτων ἀπὸ τῆς Θρακίας καὶ Ἰλλυρίδος παραλλοῦ. Ἄλλ' ἐκείνοι μὲν γνώριμοι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐτύγγανον ἐκ τε τῶν διεβρωγῶτων ἐνδυμάτων καὶ τοῦ αὐχμοῦ τῆς κεφαλῆς, εἰς ²⁷ τὴν χεῖρονα μεταπεσόντες τύχην· οὗτος δὲ τρυφῶντι ἐφίκει Σκύθη εὐείμων τε ὧν καὶ ἀποκειράμενος τὴν κεφαλὴν περιτρέγαλα. Ἀντασπασάμενος δὲ ἀνηρώτων τις ὧν καὶ πόθεν ἐς τὴν βάρβαρον παρῆλθε γῆν καὶ βίον ἀναιρεῖται Σκυθικόν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι βουλόμενος ταῦτα γνῶνα· ἐσπούδακα, ἐγὼ δὲ ἐφην αἰτίαν πολυπραγμοσύνης εἶναι μοι τὴν ²⁸ Ἑλλήνων φωνήν. Τότε δὴ γελάσας ἐφῆ Γραικὸς μὲν εἶναι τὸ γένος, κατ' ἐμπορίαν δὲ ἐς τὸ Βιμινάκιον ἐληλυθέναι τὴν πρὸς τῷ Ἰστρῷ Μυσῶν πόλιν. Πλείστον δὲ ἐν αὐτῇ διατρίβει χρόνον, καὶ γυναῖκα γήμασθαι ζάπλουτον. Τὴν δὲ ἐντεῦθεν εὐπραγίαν ἐκδύσασθαι, ὑπὸ τοῖς Βαρβάροις τῆς πόλεως γενομένης, καὶ διὰ τὸν ὑπάρξαντα πλοῦτον αὐτῷ Ὀνηγησίῳ ἐν τῇ τῶν λαφύρων προκρίθηναι διανομῇ· τοὺς γὰρ ἀλόντας ἀπὸ τῶν εὐπόρων μετὰ τὸν Ἀττήλαν ἐκκρίτους εἶχον οἱ τῶν Σκυθῶν λογάδες διὰ τὸ ἐπὶ πλείστοις διατίθεσθαι. Ἀριστεύσαντα δὲ ἐν ταῖς ὑστερον πρὸς Ῥωμαίους

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ ἦ] ὥστε conj. B., ἦ conj. N. ²⁰ εἰσέναι N. ²¹ διαγαγόντων B., διαγόντων vulg. ²² εἰ B., οἷ vulg. ²³ βούλεται Val., βουλευταὶ vulg. ²⁴ αὐτῷ vulg. ²⁵ προσελθὼν τις H., προσελθόντες vulg. ²⁶ ἣ Val., οὐ vulg. ²⁷ εἰς B., ὧς vulg. ²⁸ τὴν B., τῶν vulg.

Actior et in altiori loco sita. Nos vero in ædibus Onegesii (sic ille præceperat; redierat enim cum Attilæ filio) remansimus. Illic cœnam sumpsimus, excipiente nos ejus uxore comitata illustrioribus, qui eum genere contingebant. Illi enim animum nobiscum convivio exhilarare per otium minime licuit; **59** quia quæ gesserat in negotio, ad quod missus fuerat, et adversum, qui filio Attilæ contigerat, casum (dextram enim delapsus fregerat) renuntiaturus, tum primum a reditu in Attilæ conspectum venerat. Post cœnam, ædibus Onegesii relictis, propius Attilæ ædes tentoria posuimus, ut Maximinus, quem Attilam conventire, et cum his, qui ei a consiliis erant colloquia facere oportebat, minime longo ab Attila distaret intervallo. Illic igitur, quo primum Jeventimus, noctem transegimus. Luce orta misit me Maximinus ad Onegesium, ut illi tum quæ ipse dabat, tum ab imperatore missa munera traderem, et ut ipse cognosceret, an illi secum et quo tempore colloquium inire luberet. Perrexii igitur ad Onegesium cum famulis, qui dona portabant: cum januæ clausæ essent, exspectavi, donec aperirentur, et aliquis exiret, qui eum mei adventus certiolem faceret.

Itaque tempus mihi terenti et circa murorum ambitum domus Onegesii ambulanti, progressus nescio quis, quem Barbarum ex Scythico vestitu esse rebar, Græca voce me salutavit dicens « Χαῖρε. » Mirari ego, qui fieret, ut Græce loqueretur vir Scythæ: etenim ex variis gentibus commisti, barbaricam linguam colunt, sive Hunnorum, sive Gothorum, aut etiam Romanam, hi scilicet, quibus cum Romanis frequentius est commercium; neque quisquam eorum facile loquitur Græce, nisi si qui sint captivi e Thracia aut Illyrico maritimo. Sed illi ab obvio quoque dignosci possunt et a vestibus laceris et capitis squalore, tanquam qui in miseram inciderint fortunam. Hic vero opulenti Scythæ speciem præ se ferebat: erat enim bene et eleganter vestitus, capite in rotundum raso. Hunc resalutans interrogavi, quis esset, et unde in terram barbaram veniens, vitæ Scythicæ institutum sequi delegisset. Ille quam ob causam hoc ex ipso quærerem, rogavit. « Mihi vero, inquam, hæc a te ut sciscitarer, causa fuit, quod Græce locutus es. » Tum ridens ait se Græcum esse genere, ad mercaturam faciendam Viminacium, Mysorum ad Istrum urbem, accessisse, in ea domicilium longo tempore habuisse, uxorem quoque divitem duxisse; parta illic felicitate capta urbe exutum fuisse, et propterea quod dives erat, se suaque omnia in prædæ divisione Onesio cecidisse. Etenim esso apud eos in more positum, ut præcipui ab Attila Scythicæ principes captivos ditiores sibi seponant, quoniam plurimum auctoritate valent. Postea ubi

adversus Romanos et Acatziornm gentem fortissime dimicasset, libertatem se ex more Scythiarum, **60** omnibus, quæ bello acquisierat, barbaro domino traditis, recuperasse. Uxorem quoque barbaram duxisse, et ex ea liberos sustulisse, et Onegesii mensæ participem, hoc vitæ genus longe potius priore ducere. « Qui enim apud Scythas degunt, inquit, tolerato bellorum labore, sine ulla sollicitudine vitam peragunt. Tum unusquisque bonis, quæ sibi fortuna indulsit, fruitur, neque quisquam illi ulla in re molestus est. Qui vero sub Romanis ætatem agunt, facile in bello pereunt. Hos enim in aliis sui conservandi spem collocare necesse est, quandoquidem per tyrannos minime licet arma, quibus unusquisque se tueatur, gestare. Atque adeo his, quibus id jure licet, valde est perniciose ducum **B** ignavia, qui bellum minime graviter gerunt. At in pace longe acerbiora sunt, quæ accidunt, quam calamitates, quæ ex bello proveniunt et propter duram exactionem tributorum, et propter improborum vexationes, cum leges non in omnes valeant. Si quis dives aut potens eas sit transgressus, ille quidem iniquitatis suæ pœnas non læet : sin aliquis inops, qui negotia gerere nesciat, hunc pœna a legibus statuta manet : nisi forte cum priusquam sententia feratur, longo in litibus continuato tempore, multis præterea exhaustis opibus, vita defecerit. At mercæde et pretio, quod legum et juris est obtinere, omnium iniquissimum est. Nec enim injuria affecto quisquam fori judicialis potestatem faciet, priusquam pecuniam judicis et ejus ministro- **C** rum commodo cessuram deponat. » Hæc atque hujusmodi multa cum in medium proferret, ego precatus, ut quod sentirem, patienter et benigne audiret, respondi, reipublicæ Romanæ auctores, sapientes et optimos viros, ne quidquam temere ageretur, alios legum custodes fecisse, aliis armorum curam commisisse, ut, ad nullam aliam rem intenti, quam ut se ad pugnam præpararent, militaria opera exercerent, et propulsata per assiduum belli meditationem omni formidine, consueta militiæ exercitatione, animis firmati, in aciem descenderent. « Alios, inquam, qui agris colendis et culturæ terræ operam darent, annonæ militari ab his exacta ; eos alere voluerunt, quo pro sua salute dimicarent. Constituerunt quoque, qui injuria affectis prospicerent, et jura eorum, qui propter naturæ infirmitatem sibi ipsi consulere non valerent, tuerentur, quique jure dicendo, quæ leges juberent, servarent. **61** Neque vero sua providentia destitutos reliquerunt eos, qui iudicibus adsunt, sed horum esse partes prospicere, qua ratione jus assequatur, qui sententia iudicium obtinuit, et in- **D**

μάχαις καὶ τὸ τῶν Ἀκατζίρων ἔθνος, δόντα τῷ βαρβάρῳ δεσπότῃ κατὰ τὸν παρὰ Σκύθαις νόμον τὰ κατὰ τὸν πόλεμον αὐτῷ κτηθέντα, ἐλευθερίας τυχεῖν. Γυναῖκα δὲ γήμασθαι βάρβαρον, εἶναι τε αὐτῷ παῖδας· καὶ Ὀνηγησίῳ τραπέζης κοινωνοῦντα, ἀμεινονα τοῦ προτέρου τὸν παρόντα ἠγεῖσθαι ³⁰. Τοὺς μὲν γὰρ παρὰ Σκύθαις μετὰ τὸν πόλεμον ἐν ἀπραγμοσύνῃ διατελεῖν, ἐκάστου τῶν παρόντων ἀπολαύοντας καὶ οὐδαμῶς ἢ ὀλίγα ἐνοχλοῦμένους ³¹. τοὺς μὲντοι παρὰ Ῥωμαίοις ἐν μὲν πολέμῳ βραδίως ἀναλλίσκεσθαι, εἰς ἑτέρους τὰς τῆς σωτηρίας ἐλπίδας ἔχοντας, ὡς πάντων διὰ τοὺς τυράννους μὴ χρωμένων ὄπλοις. Καὶ τῶν χρωμένων δὲ σφαλερωτέρω ἢ τῶν στρατηγῶν κακία, μὴ ὑφισταμένων τὸν πόλεμον. Ἐν δὲ εἰρήνῃ ὀδυνηρότερα ὑπάρχειν τὰ συμβαίνοντα τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν διὰ τε τὴν βαρυτάτην εἰσπραξίν τῶν δασμῶν καὶ τὰς ἐκ τῶν πονηρῶν βλάβας, τῶν νόμων οὐ κατὰ πάντων κειμένων, ἀλλ' εἰ μὲν ὁ παραβαίνων τὸν θεσμὸν τῶν πλουτούντων εἴη, ἔστι ³² τῆς ἀδικίας αὐτὸν μὴ διδόναι δίκας· εἰ δὲ πένης εἴη, οὐκ ἐπιστάμενος χρῆσθαι πράγμασιν, ὑπομένει ³³ τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου ζημίαν, εἴπερ μὴ πρὸ τῆς κρίσεως ἀπολείποι τὸν βίον, μακροῦ ³⁴ ἐπὶ ταῖς δίκαις παρατεινομένου χρόνου καὶ πλείστων ἐκδαπανωμένων χρημάτων. Ὅπερ τῶν πάντων ἀνιερῶτατον ³⁵ εἴη, ἐπὶ μισθῷ τῶν ἀπὸ τοῦ νόμου τυγχάνειν. Οὐδὲ γὰρ τῷ ἀδικουμένῳ τις ³⁶ δικαστήριον παραδώσει, εἰ μὴ τι ἀργύριον τῷ τε ³⁷ δικαστῇ καὶ τοῖς ἐκεῖνῳ διακονομένοις κατὰθοιτο. Τοιαῦτα καὶ πλείστα ἕτερα προτιθέντος, ὑπολαθῶν ἔφασκον πρῶτος αὐτὸν καὶ τὰ ἐξ ἐμοῦ ἀκούειν· καὶ δὴ ἔλεγον, ὡς οἱ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας εὐρεταὶ σοφοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες, ὥστε ³⁸ τὰ πράγματα τὴν ἄλλως ³⁹ φέρεσθαι, τοὺς μὲν τῶν νόμων εἶναι φύλακας, τοὺς δὲ ποιεῖσθαι τῶν ὄπλων ἐπιμέλειαν ἔταξαν καὶ τὰς πολεμικὰς μελέτας ἀσκεῖν, πρὸς μηδὲν ἕτερον ἐπαγομένους· ἢ ὥστε εἶναι πρὸς μάχην ἐτοίμους καὶ ὡς ἐπὶ τὴν συνήθη γυμνασίαν θαρβροῦντας ἐπὶ τὸν πόλεμον ἰέναι, προαναλωθέντος ⁴⁰ αὐτοῖς διὰ τῆς μελέτης τοῦ φόβου, τοὺς δὲ προσκειμένους ⁴¹ τῇ γειρωγίᾳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς γῆς ἑαυτούς τε καὶ ⁴² τοὺς ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἀγωνιζομένους τρέφειν ἔταξαν ⁴³, τὸ στρατιωτικὸν εἰσπρατομένους σιτηρέσιον· ἄλλους δὲ τῶν ἀδικουμένων προνοεῖν, καὶ τοὺς μὲν τοῦ δικαίου προϊστασθαι ὑπὲρ τῶν δι' ἀσθένειαν φύσεως μὴ ὄλων τε θντων τὰ σφέτερα προϊτχεσθαι δίκαια, τοὺς δὲ δικάζοντας φυλάττειν ἅπερ ὁ νόμος βούλεται· μὴ ἑστερηθῆαι δὲ φροντίδος μηδὲ τῶν παραστάντων τοῖς δικασταῖς (15), ἀλλὰ κάκεινων εἶναι τοὺς πρόνοιαν ποιησομένους, ὅπως τοῦ τε δικαίου τεύξοιτο ὁ τῆς τῶν δικαστῶν τυχῶν κρίσεως, καὶ ὁ ἀδικεῖν ⁴⁴ νομισθεὶς μὴ εἰσπραχθεῖη πλέον ἢ περ ἢ δικαστικῆ βούλεται ψῆφος. Εἰ γὰρ μὴ ὑπῆρχον οἱ ταῦτα ἐν φροντίδι ποιούμενοι, ἐκ τῆς

VARIÆ LECTIONES.

³⁰ ἠγεῖσθαι| βίον add. B. ³¹ ἀπολαύοντας εἰ ἐνοχλοῦμένους B., ἀπολαύοντας εἰ ἐνοχλοῦμένου vulg. ³² ἔστι B., ἐπὶ vulg. ³³ ὑπομένει vulg. ³⁴ μακροῦ N., μακρὸν vulg. ³⁵ ἀνιερῶτατον vulg. ³⁶ τις N., εἰς vulg. ³⁷ τῷ τε δικ. H., τότε vulg. ³⁸ ὥστε| ὄγε ἰδόντας conj. H. ³⁹ μὴ τὴν ἄλλ. conj. Cl. ⁴⁰ προαναλωθέντος H., προαν. vulg. ⁴¹ προσκειμ. H., προκειμ. vulg. ⁴² ἑαυτούς τε καὶ τοὺς ὑπὲρ, ommissis μοx δὲ καὶ τοὺς, B., ἑαυτούς ὑπὲρ vulg. ⁴³ Post ἔταξαν inser. vulg. δὲ καὶ τοὺς. ⁴⁴ ἀδικῶν vulg.

αὐτῆς αἰτίας ἑτέρας δίκης ἐγένετο ἂν πρόφασις, ἢ τοῦ νενηκῆτος χαλεπώτερον ἐπεξιώντος, ἢ τῆ τοῦ χείρονο; ⁴⁴ ἀπενεγκαμένου τῆ ἀδικίᾳ ἐπιμένοντος γνώμη. Εἶναι δὲ καὶ τοῦτοις τεταγμένον ἀργύριον παρὰ τῶν τὰς δίκας ἀγωνιζομένων, ὡς παρὰ τῶν γεωργῶν τοῖς ὀπλίταις. Ἡ οὐχ ὅσιον τὸν ἐπικουροῦντα τρέφειν καὶ τῆς εὐνοίας ἀμείβεσθαι; ὡσπερ ἀγαθὸν ἵππεϊ μὲν ἢ τοῦ ἵππου κομιδῆ, ἀγαθὸν δὲ βουκόλῳ ἢ τῶν βοῶν καὶ θηρατῆ ἢ τῶν κυνῶν ἐπιμέλεια, καὶ τῶν ἄλλων, ὧν πρὸς σφετέρᾳ φυλακῆν τε καὶ ὠφέλειαν ἔχουσιν ἄνθρωποι, ὅποτε τὴν δαπάνην τὴν ἐπὶ τῆ δίκῃ γενομένην ἀλόγως ἐκτίνοσιν, ἀνατιθέντες ⁴⁵ ἀδικία σφετέρᾳ καὶ οὐχ ἑτέρῳ τὴν βλάβην. Τὸν δὲ ἐπὶ ταῖς δίκαις μακρότερον, ἂν οὕτω τύχοι, χρόνον, τῆς τοῦ δικαίου προνοίας γίνεσθαι χάριν, ὥστε μὴ σχεδιάζοντας τοὺς δικαστὰς τῆς ἀκριβείας διαμαρτεῖν, **B** λογιζομένους ἀμεινὸν εἶναι ὀφὲ πέρας ἐπιτεθῆναι δίκῃ, ἢ ἐσπουδακότες μὴ μόνον ἄνθρωπον ἀδικεῖν, ἀλλὰ εἰς τὸν ⁴⁶ τοῦ δικαίου εὐρετὴν θεὸν πλημμελεῖν. Κεῖσθαι δὲ τοὺς νόμους κατὰ πάντων, ὥστε αὐτοῖς καὶ βασιλεῖα πείθεσθαι, καὶ οὐχ ὡς ⁴⁷ τῆ αὐτοῦ ἐνεσι: κατηγορεῖ, ὅτι γε δὴ οἱ εὐποροὶ τοὺς πεινήτας ἀκινδύνως βιάζονται, εἰ μὴ γε διαλαθῶν τις φύγοι τὴν δίκην: ὅπερ οὐκ ἐπὶ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ πεινήτων εὐροὶ τις ἂν: πλημμελοῦντες γὰρ οὐδὲ αὐτοὶ ἀπορία ἐλέγχων δοῖεν δίκας. Καὶ τοῦτο παρὰ πᾶσι, καὶ οὐ παρὰ Ῥωμαίοις μόνον συμβαῖνόν ἐστι. Χάριν δὲ ὁμολογεῖν τῆ τύχῃ ἐπὶ τῆ αὐτῷ ὑπαρξάσῃ ἐλευθερίᾳ, καὶ μὴ τῷ ἐπὶ πόλεμον ἐξάγοντι δεσπότη, ὥστε αὐτὸν δι' ἀπειρίαν ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναίρεθῆναι, ἢ φεύγοντα ὑπὸ τοῦ κτησαμένου κολάζεσθαι. **C** Ἀμεινὸν δὲ καὶ τοῖς οἰκέταις διατελοῦσι Ῥωμαῖοι χρώμενοι. Πατέρων γὰρ ἢ διδασκάλων ἐς αὐτοὺς ἐργα ἐπιδεικνύντες ⁴⁸, ἐφ' ᾧ τῶν φαύλων ἀπεχρυσμένους μετιέναι ἄπερ αὐτοῖς κατὰ νενόμισται, σωφρονίζουσι σφᾶς ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήματιν, ὡσπερ τοὺς οἰκέτους παῖδας. Οὐ δὴ γὰρ οὐδὲ αὐτοῖς θάνατον, ὡσπερ Σκύθαις, ἐπάγειν θέμις. Ἐλευθερίας δὲ τρέποι παρ' αὐτοῖς πλείστοι, ἢ οὐ μόνον περιόντες, ἀλλὰ καὶ τελευτώντες χαρίζονται, διατάττοντες κατὰ τῆς περιουσίας ἢν βούλονται τρέπον. Καὶ νόμος ἐστὶν ὅπερ ἕκαστος τελευτῶν περὶ τῶν προσηκόντων βουλεύσοιτο. **B** Καὶ δὲ δακρύσας ἐφη, ὡς οἱ μὲν νόμοι καλοὶ καὶ ἡ πολιτεία Ῥωμαίων ἀγαθῆ, οἱ δ' ἄρχοντες οὐχ ὅμοια τοῖς πάλαι φρονούντες αὐτὴν διαλυμαίνονται.

excedunt, libertatem tribuere possunt, cum de bonis suis, ut cuique placeat, statuere liceat, et quodcumque quis moriens de rebus domesticis jusserit, lex sit. **B** Tum ille plorans inquit, leges apud Romanos bonas et rempublicam præclare constitutam esse, sed magistratus, qui non æque ac prisca prohi et prudentes sunt, eam labefactant et pervertunt.

Таῦτα διαλεγόμενων ἡμῶν, προσελθὼν τις τῶν **D** ἐνδοθεν ἀνοίγει τὰς θύρας τοῦ περιδόλου. Ἐγὼ δὲ πρεσβραμῶν ἐπιθόμην ὅ τι πράττων Ὀνηγήσιος τυγχάνοι: ἀπαγγεῖλαι γὰρ αὐτῷ με βούλεσθαι τι παρὰ ⁴⁹ τοῦ Ῥωμαίων ἡκοντος πρεσβευτοῦ. Ὅς δὲ ἀπεκρίνατο, αὐτῷ μοι ἐντεῦξεσθαι μικρὸν ἀναμεί-

jurius judicatus, id solum, quod judicii calculus fert, et nihil præterea, facere cogatur. Si enim non essent huic rei præpositi, aut victore insolentius insurgente, aut eo, qui adversam sententiam reportavit, in perversa mente perstante, ex una lite alterius litis nasceretur exordium. Est autem his constitutum argentum ab illis qui litibus certant, ut militibus ab agricolis. Quid enim æquius, quam eum, qui opituletur et auxilium ferat, alere et officium mutuo officio rependere? quemadmodum equiti emolumento est equi, pastori boum et venatori canum cura, et reliquorum animantium, quæ homines custodiæ et utilitatis causa alunt. Cum enim sumptus in litem factos qui causa cadunt solvant, damnum nulli alii rei, quam suæ iniquitatis impudent oportet. Quod ad longum tempus attinet, quod in litibus consumitur, si quando id evenit, id juris providentius dicendi gratia sit, ne iudices properantes ab accurata judicandi ratione aberrant. Sic enim judicant melius esse, tardius finem litibus imponere, quam festinantes non solum iniquum jus in hominem statuere, verum etiam in Deum, justitiæ inventorem, peccare. Leges autem in omnes positæ sunt, ut illis etiam ipse imperator pareat. Neque, id quod tua accusatione continetur, potentiores si tenuioribus vim inferant, id illis est impune, nisi quis forte latens pœnam effugerit; quod non solum divitibus, sed etiam inopibus plerumque usu venit: nam hi quoque, si argumenta deficiunt, peccatorum pœnas non solvunt. Quod non solum apud Romanos, sed etiam ubique gentium accidit. Gratiam vero plurimam ipsam pro recepta libertate fortunæ debere, neque eam domino acceptam referre. Cum enim eum in bellum eduxerit, potuisse ab hostibus propter rei militaris imperitiam occidi, aut si fugisset, ab eo, in cujus dominio erat, puniri. Longe autem Romani benignius servis consuluerunt. Patrum enim aut præceptorum affectum erga eos exhibent, et ut a malis absterneant, curant, et eorum, quæ honesta ducunt, participes efficiunt. Denique corrigunt eos in his, quæ delinquant, sicut et suos liberos. Nec enim servos morte afficere, sicut apud Scythas, fas est. Libertatis vero adipiscendæ plures sunt modi. Non enim

62 solum qui vita fruuntur, sed etiam qui e vivis bonis suis, ut cuique placeat, statuere liceat, et tum ille plorans inquit, leges apud Romanos bonas et rempublicam præclare constitutam esse, sed magistratus, qui non æque ac prisca prohi et prudentes sunt, eam labefactant et pervertunt. **Hæc inter nos disserentibus aliquis ex domesticis Onegesii septorum domus fores aperuit. Ego statim accurrere et quærere, quas res ageret Onegesius; me enim habere a Maximino, qui legatus a Romanis venisset, quod illi dicerem. Ille vero Onegesium mihi sui facturum copiam respondit, si paulum op-**

VARIE LECTIONES.

⁴⁴ ἢ τοῦ τὸ χεῖρον ἀπ. N. ⁴⁵ ἀνατιθέντων Val. ⁴⁶ τὸν om. vulg. ⁴⁷ ὡς Val., ὁ B., ὁς vulg. ⁴⁸ ἐπιδεικνύντες Cl., ἐπιδεικνύνται vulg. ⁴⁹ παρὰ ante Ῥωμαίων excidisse, aut τοῦ παρὰ scribendum esse putat B.

perirer; exiturum enim esse. Nec multo temporis spatio interjecto, ut ipsum exeuntem vidi, progressus dixi: « Te Romanorum legatus salutat, et dona tibi ab ipso una cum auro ab imperatore misso affero. » Et cum maxime ille eum convenire cuperet, ubi et quando vellet colloqui, quæsi. Ille suos, qui aderant, jussit aurum et munera recipere, et me Maximino renuntiare, se protinus ad eum accedere. Reverti igitur ad Maximinum, et renuntiavi, Onegesium ad eum venturum esse: nec mora, in tentorium nostrum advenit, et Maximinum affatus dixit, se Imperatori et illi pro muneribus gratias agere, et percunctatus est, quandoquidem se accessisset, quid esset, quod illum vellet: tum Maximinus, instare tempus, ait, quo posset majorem gloriam apud homines adipisci, si ad imperatorem accedens, quæ sunt inter Romanos et Hunnos controversa, sua prudentia componeret, et inter utramque gentem concordiam stabiliret: quæ res non solum, utilitati utriusque gentis esset cessura, sed etiam ejus domui tanta bona præbitura, ut ipse una cum suis liberis in posterum imperatori totique imperatorio generi in perpetuum devinctus foret. Tum Onegesus dixit, qua in re gratificaretur imperatori, et per se contentiones dirimeret. Maximinus respondit, si in rem præsentem descendens, imperatori gratiam referret, et dissidiorum causas sedulo perscrutans, de rebus controversis secundum conditiones fœderibus ascriptas judicium suum interponeret. Tum Onegesus dixit se imperatori et iis, qui ei a consiliis essent, ea dicturum esse, quæ Attilas sibi præciperet. « An Romani existimant, inquit, se ullis precibus exorari posse, ut prodat dominum suum, et nihili faciat educationem apud Scythas, uxores et liberos suos, neque potiorum ducat apud Attilam servitutem, quam apud Romanos ingentes opes? » 63 Cæterum se domi remanentem majori eorum rebus adjumento futurum, quippe qui domini iram placaret, si quibus in rebus Romanis irascere-tur, quam si ad eos accedens criminationi se objiceret, si forte quid contra quam Attilæ rationibus commodum videretur faceret. Quæ cum dixisset et mihi veniam dedisset, eum de his, quæ ex ipso intelligere cuperemus, adeundi (Maximino enim in dignitate constituto parum decorus erat continuus congressus), abiit. Postridie ad domum Attilæ interiora septa me contuli dona ferens ejus uxori, quæ Cerca vocabatur. Ex ea tres illi liberi, quorum maximus natus jam tum Acatzirorum et reliquarum gentium, qua Scythia ad Pontum patet, regnum tenebat. Intra illa septa erant multa ædificia, partim ex tabulis sculptis et eleganter compactis, partim ex trabibus opere puro et in rectitudinem affabre dolatis, in quibus ligna in circulos curvata im-

ναντι· μέλλειν γὰρ αὐτὸν ὑπεξίναται. Καὶ δὴ οὐ πολ-
λοῦ διαγενομένου χρόνου, ὡς προϊόντα εἶδον, προσ-
ελθὼν ἔλεγον, ὡς ὁ Ῥωμαίων αὐτὸν ἀπάξεται
προσδευτής, καὶ δῶρα ἐξ αὐτοῦ ἦκω φέρων σὺν καὶ
τῷ παρὰ βασιλέως πεμφθέντι χρυσίῳ. Ἐσπουδακότε
δὲ ἐξ λόγου ἐλθεῖν ᾧ⁶³ καὶ τότε βούλεται διαλέγε-
σθαι. Καὶ ὃς⁶⁴ τὸ τε χρυσίον, τὰ τε δῶρα ἐκέλευσε
τοὺς προσήκοντας δέξασθαι, ἐμὲ δὲ ἀπαγγέλλειν
Μαξιμίῳ, ὡς ἤξοι αὐτίκα παρ' αὐτόν. Ἐμῆλυον
τοῖνον ἐπανελθὼν, τὸν Ὀνηγήσιον παραγίνεσθαι·
καὶ εὐθύς ἤκειν ἐς τὴν σκηνήν. Προσειπὼν δὲ τὸν
Μαξιμίον ἔφασκε χάριν ὁμολογεῖν ὑπὲρ τῶν δῶρων
αὐτῷ τε καὶ βασιλεῖ, καὶ ἀνηρώτα ὁ τι λέγειν βου-
λόμενος αὐτὸν μετεπέμψατο. Ὁ δὲ ἔφασκεν ἦκειν
καιρὸν, ὥστε Ὀνηγήσιον μείζον ἐν ἀνθρώποις
ἔξειν⁶⁵ κλέος, εἴπερ παρὰ βασιλέα ἐλθὼν διευκριν-
ήσει τὰ ἀμφίβολα τῇ σφετέρᾳ συνέσει καὶ ὁμόνοιαν
Ῥωμαίοις καὶ Οὐνοῖς καταστήσεται. ἸΓενήσεται
γὰρ ἐνθὲνδὲ οὐ μόνον τοῖς ἔθνεσιν ἀμφοτέροις συμ-
φέρον· ἀλλὰ καὶ τῷ σφετέρῳ οἴκῳ ἀγαθὰ παρέξει
πολλὰ, ἐπιτήδειος ἐσσεὶ αὐτός τε καὶ οἱ αὐτοῦ παῖ-
δες βασιλεῖ τε καὶ τῷ ἐκείνου ἐσόμενοι⁶⁶ γένει. Ὁ
δὲ Ὀνηγήσιος ἔφη· Καὶ τί ποιῶντες κεχαρισμένως
βασιλεῖ, ἢ ὅπως παρ' αὐτοῦ τὰ ἀμφίβολα λυθῆι;
Ἀποκριναμένου δὲ, ὡς διαβὰς μὲν εἰς τὴν Ῥωμαίων
βασιλεῖ τὴν χάριν καταθήσει, διευκρινήσει δὲ τὰ
ἀμφίβολα τὰς αἰτίας διερευνῶν καὶ ταύτας κατὰ τῆς
εἰρήνης λύων θεσμὸν, ἔφασκεν ἐκεῖνα ἐρεῖν βασιλεῖ
τε καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, ἅπερ Ἀττήλας βούλεται. Ἡ
οἴεσθαι ἔφη Ῥωμαίους, τοσοῦτον ἐκλιπαρήσειν αὐ-
τὴν, ὥστε καταπροδοῦναι δεσπότην καὶ ἀνατροφῆς
τῆς παρὰ Σκύθαις καὶ γαμετῶν καὶ παίδων κατολι-
γωρήσειν⁶⁷, μὴ μείζονα δὲ ἡγεῖσθαι τὴν παρ' Ἀτ-
τήλα δουλείαν τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις πλοῦτου; συνοί-
σειν δὲ ἐπιμένοντα τῇ οἰκειᾷ (τὸν γὰρ⁶⁸ τοῦ δεσπό-
του καταπραυνεῖν θυμὸν, ἐφ' οἷς αὐτὸν ὀργίζεσθαι
κατὰ Ῥωμαίων συμβαίνει), ἢ παρὰ σφᾶς ἐλθόντα
αἰτία ὑπάγεσθαι⁶⁹, ἔτερα ἢ περ ἐκείνῳ δοκεῖ δια-
πραξίμενον. Ταῦτα εἰρηκῶς, καὶ μὲ ποιεῖσθαι τὴν
πρὸς αὐτὸν ἡγησάμενος ἐνταυθὶν περὶ ὧν πυνθάνε-
σθαι αὐτοῦ βουλόμεθα (οὐ γὰρ τῷ Μαξιμίῳ, ὡς
ἐν ἀξίᾳ τελούντι, συνεχῆς πρόσδοδος ἦν εὐπρεπῆς⁷⁰),
ἀνεχώρει. Ἐγὼ δὲ τῇ ὑστεραῖα εἰς τὸν Ἀττήλα
περιβόλον ἀφικνοῦμαι, δῶρα τῇ αὐτοῦ κομιζῶν γα-
μετῇ· Κρέα δὲ δνομα αὐτῇ, ἐξ ἧς; αὐτῷ παῖδες
ἔγεγονεσιν τρεῖς, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἦρχε τῶν
Ἀχαζίρων καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν νεμομένων τῇ
πρὸς τὸν Πόντον Σκυθικήν. Ἐνδον δὲ τοῦ περιβόλου
πλεῖστα ἐτύγγανεν οἰκήματα, τὰ μὲν ἐκ σανίδων
ἐγγύφων καὶ ἡρμοσμένων εἰς εὐπρέπειαν, τὰ δὲ ἐν
δοκῶν⁷¹ κεκαθαρμένων καὶ πρὸς εὐθύτητα ἐπεξε-
σμένων, ἐμβεβλημένων δὲ ξύλοις⁷² ἀποτελοῦσιν. Οἱ
δὲ κύκλοι ἐκ τοῦ ἐδάφους ἀρχόμενοι ἐς ὕψος ἀν-
έβαινον μετρίως. Ἐνταῦθα τῆς Ἀττήλα ἐνδιατωμέ-

VARIÆ LECTIONES.

⁶³ ᾧ] οἱ Val., ποῦ B. ⁶⁴ καὶ ὃς B., ὃς καὶ vulg. ⁶⁵ μείζον ἐν ἀνθρ. ἔξειν H., μείζονα ἀνθρ. ἔξην vulg. ⁶⁶ ἐσόμενοι B., ἐσομένῳ vulg. ⁶⁷ κατολιγωρήσειν H., κατολιγωρήσειε vulg. ⁶⁸ γὰρ] παρὰ conj. B., sublata interpunctione ante τὸν. ⁶⁹ ὑπάγ. B., ἐπάγ. vulg. ⁷⁰ εὐπρεπῶς H., εὐπρεπεῖς vulg. ⁷¹ δοκῶν Cantocl., λόγων vulg. ⁷² ξύλοις κύκλους ἀποτελοῦσιν conj. B.

νης γαμετῆς, διὰ τῶν πρὸς τῆ θύρα Βαρβάρων ἐτυ-
 χον εἰσόδου, καὶ αὐτὴν ἐπὶ στρώματος μαλακοῦ κει-
 μένην κατέλαβον, τοὺς ἐκ τῆς ἐρέας πικυτοὺς τοῦ
 ἐδάφους σκεπομένου, ὥστε ἐπ' αὐτῶν βαδίζειν. Πε-
 ριεῖπε δὲ αὐτὴν θεραπόντων πλῆθος κύκλῳ· καὶ
 θεράπαινοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀντικρὺ αὐτῆς καθήμε-
 ναι θόνας χρώμασι διεποικίλλον, ἐπιβληθησομένας
 πρὸς κόσμον ἐσθημάτων βαρβαρικῶν. Προσελθὼν
 τοῖνον καὶ τὰ δῶρα μετὰ τὸν ἀσπασμὸν δοῦς ὑπε-
 εξῆεν, καὶ ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐβάδιζον οἰκήματα, ἐν οἷς
 διατρίθειν τὸν Ἀττήλαν ἐτύγχανεν, ἀπεκδεχόμε-
 νος ⁶⁰ ὅποτε ἐπεξέλθοι Ὀνηγήσιος· ἤδη γὰρ ἀπὸ τῶν
 αὐτοῦ οἰκημάτων ἐξεληλύθει καὶ ἔνδον ἦν. Μεταξὺ
 δὲ τοῦ παντὸς ἰστάμενος πλῆθος (γνώριμός τε γάρ
 ὦν τοῖς Ἀττήλα φρουραῖς καὶ τοῖς παρεπομένοις·
 αὐτῷ Βαρβάρους ὑπ' οὐδενὸς διεκωλυόμεν), εἶδον
 κλήθος πορευόμενον καὶ θροῦν καὶ θόρυβον περὶ τὸν
 τόπον γενόμενον ⁶¹, ὡς τοῦ Ἀττήλα ὑπεξιδόντος.
 Προῆει δὲ τῷ οἰκήματος βαδίζων σοβαρῶς, τῆδε
 κάκει περιθελόμενος. Ὡς δὲ ὑπεξελθὼν σὺν τῷ
 Ὀνηγησίῳ ἔστη πρὸ τοῦ οἰκήματος, πολλοὶ δὲ τῶν
 ἀμφισθητῆσαι πρὸς ἀλλήλους ἐχόντων προσήσαν
 καὶ τὴν αὐτοῦ κρίσιν ἐδέχοντο· εἶτα ἐπανῆει ὡς τὸ
 οἶκημα, καὶ πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἤκοντας Βαρβά-
 ρους ἐδέχετο.

Ἐμοὶ δὲ ἀπεκδεχομένην τὸν Ὀνηγήσιον Ῥωμύλος
 καὶ Προμοῦτος καὶ Ῥωμαῖνος οἱ ἐξ Ἰταλίας ἐλθόν-
 τες παρὰ τὸν Ἀττήλαν πρέσβεις τῶν φιλῶν ἕνεκα
 τῶν χρυσῶν, συμπάροντος αὐτοῖς καὶ Ῥουστικίου
 τοῦ κατὰ Κωνσταντίου, καὶ Κωνσταντιῶλου, ἀνδρῶς·
 ἐκ τῆς Παιόνων χώρας τῆς ὑπὸ Ἀττήλα ταττομέ-
 νης, ἐς λόγους ἤλθον, καὶ ἀνηρώτων πότερον διηφεί-
 θημεν, ἢ ὑπομένειν ἀναγκαζόμεθα. Καὶ ἐμοῦ φη-
 σαντος, ὡς τοῦτου χάριν πευσόμενος τοῦ Ὀνηγησίου
 τοὺς περιθόλους προσκαρτερῶ, καὶ ἀντερωτήσαντος
 εἰ ⁶² αὐτοῖς ὁ Ἀττήλας ἡμερὸν τι ⁶³ καὶ πρῶτον περὶ
 πρεσβείας ἀπεκρίνατο, ἔλεγον μηδαμῶς μετατρέπε-
 σθαι τῆς γνώμης, ἀλλὰ πόλεμον καταγγέλλειν, εἰ
 μὴ γε αὐτῷ Σιλβανὸς ἢ τὰ ἐκπώματα πεμφθῆι.
 Ἀποθανουμάζοντων δὲ ἡμῶν τῆς ἀπονοίας τὸν Βάρ-
 βαρον, ὑπολαβὼν ὁ Ῥωμύλος, πρεσβευτῆς ἀνὴρ καὶ
 πολλῶν πραγμάτων ἐμπειρος, ἔλεγε τὴν αὐτοῦ με-
 γίστην τύχην καὶ τὴν ἐκ τῆς τύχης δύναμιν ἐξαιρεῖν
 αὐτὸν, ὥστε μὴ ἀνέχεσθαι δικαίων λόγων, εἰ μὴ πρὸς
 αὐτοῦ ⁶⁴ νομίση ὑπάρχειν αὐτούς. Οὐδενὶ ⁶⁵ γὰρ τῶν
 πώποτε τῆς Σκυθικῆς ἢ καὶ ἑτέρας ἀρξάντων γῆς
 τοσαῦτα ἐν ὀλίγῳ καταπεπράχθαι ⁶⁶, ὥστε καὶ τῶν
 ἐν τῷ Ὀκεανῷ νήσων ἀρχειν, καὶ πρὸς πάση τῇ Σκυ-
 θικῇ καὶ Ῥωμαίους ἔχειν ἐς φόρου ἀπαγωγῆν. Ἐφιέ-
 μενον δὲ πρὸς τοῖς παροῦσι πλείονων καὶ ἐπὶ με-
 ζον αὐξοῦσα τὴν ἀρχήν, καὶ ἐς Πέρσας ἀπιέναι βού-
 λεσθαι. Τῶν δὲ ἐν ἡμῖν τινος πυθομένου ποίαν ἴδον
 τραπέις ἐς Πέρσας ἐλθεῖν δυνήσεται, ἔλεγεν ὁ Ῥω-
 μύλος, μὴ πολλῶν διαστήματι τὴν Μήδων ἀφεστάναι

A posita erant. Circuli autem a solo incipientes pau-
 latim in altum assurgebant. Hic habitabat Attilæ
 uxor, ad quam a Barbaris, qui circa januas erant,
 nactus aditum, ipsam deprehendi in molli stragula
 jacentem. Erat autem pavementum laneis tapetibus
 stratum, in quibus constitimus. Eam famulorum
 multitudo in orbem circumstabat, et ancillæ ex ad-
 verso humi sedentes telas coloribus variegabant,
 quæ vestibus Barbarorum ad ornatum superinjiciun-
 tur. Cerca salutata, et muneribus traditis, egressus,
 exspectans dum Onegesius regia exiret (jam enim
 e domo sua illuc venerat), ad reliqua ædificia, ubi
 Attilas commorabatur, processi. Hic dum ego sta-
 rem cum reliqua multitudine (nec enim accessu
 ullius loci prohibebar, quippe qui Attilæ custodibus
 et Barbaris, qui eum assectabantur, eram notus),
 vidi magnam turbam, qua prodibat, currentem, ta-
 multum et strepitum excitantem. Attilas domo egres-
 sus, gravi vultu, omnium oculis quæqua versus in
 eum conversis, incedens cum Onegesio, præiudibus
 substitit. Hic eum multi, quibus erant litæ, adie-
 runt, et ejus iudicium exceperunt. Deinde domum
 repetiit, et barbararum gentium legatos, qui ad se
 venerant, admisit.

Me vero, dum Onesium exspectabam, Romulus,
 Promutus et Romanus, legati de vasis aureis ex Ita-
 lia ad Attilam missi. una cum Rusticio, qui in comi-
 tatu Constantii erat, et Constantiolo ex Pæonium
 regione, quæ Attilæ parebat, me sunt sermone
 adorti, et interrogaverunt, **64** utrum dimissi, an
 manere coacti essemus. « Id ipsum, inquam, ut
 sciam ex Onesio, intra ista septa opperier. « Tum
 ego illos vicissim percunctari, an aliquod mite re-
 sponsum ad ea, de quibus legati venerant, ab At-
 tilla tulissent. Nequaquam aiunt illum deduci a sen-
 tentia, sed bellum minari et denunciare, ni Sylva-
 nus aut pocula dedantur. Nos vero cum Barbari
 miraremur animi impotentiam, Romulus, vir multis
 honorificentissimis legationibus functus et multo-
 rerum usu præditus, ait, secunda fortuna et poten-
 tia inde collecta adeo illum efferrî, ut justis sermo-
 nibus nullum apud se locum relinqueret, nisi eos
 ex re sua esse censeret. Nemo unquam eorum, qui
 in Scythia, vel alibi regnarunt, tantas res tam brevi
 tempore gessit. Totius Scythiæ dominatum sibi
 comparavit, et ad Oceani insulas usque imperium
 suum extendit, ut etiam a Romanis tributa exigat.
 Nec his contentus, ad longe majora animum adje-
 cit, et latius imperii sui fines protendere et Persas
 bello aggredi cogitat. Uno ex nobis quærente, qua
 via e Scythia in Persas tendere posset, Romulus
 dixit, non longo locorum intervallo Medos dissitos
 esse a Scythiis, neque Hunnos hanc viam nescire,

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁰ ἐτύγχανεν, ἀπεκδεχόμενος H., ἐτύγχανον, ἀπεκδεχόμενοι vulg., συνέβαινεν, ἀπεκδ B. ⁶¹ γινόμενον
 conj. B. ⁶² εἰ add. B., πότερον add. H. ⁶³ τι N., τε vulg. ⁶⁴ αὐτοῦ N., αὐτὸν vulg. ⁶⁵ οὐδενὶ N.,
 οὐπω vulg. ⁶⁶ καταπεπράχθαι B., κατεπράχθη vulg.

sed oliui, fame per eorum regionem grassante, cum Romani propter bellum, quod tunc temporis gerebant, minime cum illis prælio decertarent, hac irrupisse, et ad Medos usque Bazicum et Corsicum, duces ipsorum, e regiis Scythiis oriundos, penetrasse, qui postea cum magna hominum multitudine Romam ad contrahendam armorum societatem venissent. Hos narrasse, per quamdam desertam regionem illis iter fuisse, et paludem trajecisse, quam Romulus existimabat esse Mæotidem: deinde, quindecim diebus elapsis, per montes quosdam, quos superassent, in Mediam descendisse. Ibi prædas agentibus et excursionibus agros vastantibus Persicum agmen superveniens telis aera replevisse. Itaque imminentis periculi metu retro abscessisse, et per montes regressos, paucillum prædæ abegisse. Magnam enim partem Medos extorsisse: ipsos autem, ut persequentium hostium impetum evitarent, ad aliam viam deflexisse. Et per loca, ubi ex petra maritima flamma ardet, illinc profectos, ... dierum itinere in sedes suas revertisse. Atque ex eo satis vidisse, non magno intervallo Scythiam a Medis distare. Quamobrem si Attilam cupido ceperit Medos invadendi, non multum operæ et laboris in eam invasionem **65** consumpturum, neque magnis itineribus defatigatum iri, ut Medos, Parthos et Persas adoriatur, et cogat tributum illationi se submittere. Adesse enim illi magnas copias, quas nulla gens sustinere possit. Nobis vero optantibus, ut Persis arma inferret, et a nobis in illos belli molem averteret: « Verendum est, inquit Constantiolus, ne, Persis facile devictis, non jam amplius amicus, sed dominus in nos revertatur. » Nunc enim auro accepto pro dignitate eum contentum esse. Quod si Medos, Parthos et Persas domuerit, minime eum Romanorum a suo se junctum regnum passurum, sed eos manifesto servos suos [reputantem, gravia illis et intolerabilia imperaturum esse. Dignitas autem, cujus mentionem Constantiolus fecit, erat Romanorum exercituum ducis, quam Attilas ab imperatore acceperat, et stipendia ejus, qui exercitus regibat, missa sibi non recusabat. Innuerat igitur, Attilam, Medis, Parthis et Persis subactis, hoc nomen, quo Romanis illum vocare lubet et dignitatem, quam illi ornamenti loco esse existimant, repudiaturum, et pro duce coacturum eos se regem appellare. Jam tum enim indignatus dicebat, illis servos esse exercituum duces, sibi vero viros imperatoribus Romanis dignitate pares. Et brevi quidem sibi potentiae accessionem fore, quod et deus, Martis ense in lucem protracto, portenderit. Hic tanquam sacer et deo bellorum præsidi dedicatus, a Scythiarum regibus olim colebatur, et multis [sæculis non visus, bovis ministerio fuerat tunc temporis erutus.

τῆς Σκυθικῆς, οὐδὲ Οὐνους ἀπείρους τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶναι, ἀλλὰ πάσαι ἐς αὐτὴν ἐμβεδηκέναι, λιμοῦ τε τὴν χώραν κρατήσαντος, καὶ Ῥωμαίων εἰς τὸν τότε συνιστάμενον πόλεμον μὴ συμβαλλόντων. Παρεληλυθέναι δὲ ἐς τὴν Μῆδων τὸν τε Βασίχ καὶ Κουρσίχ τοὺς ὕστερον ἐς τὴν Ῥώμην ἐληλυθότας εἰς ὀμαιχμίαν, ἀνδρας τῶν βασιλείων Σκυθῶν καὶ πολλοῦ πλήθους ἄρχοντας. Καὶ τοὺς διαβεβηκότας λέγειν, ὡς ἔρημον ἐπελθόντες, χώραν καὶ λίμνην τινα περαιωθέντες, ἦν ὁ Ῥωμύλος τὴν Μαιώτιν εἶναι φέρετο, πέντε καὶ δέκα διαγενομένων ἡμερῶν ὄρη τινα ὑπερβάντες ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσέβαλον. Ληζόμενοι δὲ καὶ τὴν γῆν κατατρέχουσι πλήθος Περσικῶν ἐπελθὼν τὸν σφῶν ὑπερχειόμενον ἀέρα πλήσαι βελῶν, ὥστε σφᾶς δεῖε τοῦ κατασχόντος κινδύνου ἀναχωρηθῆαι εἰς τοῦπίσω καὶ τὰ ὄρη ὑπέξελεθῆναι. ὀλίγην ἄγοντας λείαν· ἡ γὰρ πλείστη ὑπὸ τῶν Μῆδων ἀφήρητο. Εὐλαθουμένους δὲ τὴν τῶν πολεμίων διώξιν ἐτέραν τραπήναι ὁδὸν, καὶ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ὑφάλου πέτρας ἀναφερομένην ⁶⁶ φλόγα ἐκεῖθεν πορευθέντας... ἡμερῶν ὁδὸν ἐς τὰ οικεῖα ἀφικέσθαι, καὶ γινῶναι, οὐ πολλῶ διαστήματι τῶν Μῆδων ἀφαστάσαι τὴν ⁶⁷ Σκυθικὴν. Τὸν οὖν Ἀττίλαν ἐπ' αὐτὴν ⁶⁸ ἰέναι βουλόμενον οὐ πονήσειν πολλά, οὔτε μακρὰν ἀνύσειν ὁδὸν, ὥστε καὶ Μῆδους καὶ Πάρθους καὶ Πέρσας παραστήσεσθαι ⁶⁹ καὶ ἀναγκάσειν ἐλθεῖν ἐς φόρου ἀπαγωγὴν· παρεῖναι γὰρ αὐτῷ μάχιμον δύναιμι, ἦν οὐδὲν ἔθνος ὑποστήσεται. Ἡμῶν δὲ κατὰ Περσῶν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπευξαμένον καὶ ἐπ' ἐκείνους τρέψαι τὸν πόλεμον, ὁ Κωνσταντιόλος ⁷⁰ εὐλεγε δεδιέναι μὴ ποτε καὶ Πέρσας ῥαδίως παραστήσάμενος ἀντὶ φίλου δεσπότης ἐπανήξει. Νῦν μὲν γὰρ τὸ χρυσίον κομιζέσθαι παρ' αὐτῶν ⁷¹ τῆς ἀξίας ἕνεκα· εἰ δὲ καὶ Πάρθους καὶ Μῆδους καὶ Πέρσας παραστήσοιτο, οὐκέτι Ῥωμαίων ἀνέξεσθαι τὴν αὐτοῦ νοσφιζομένων ἀρχὴν, ἀλλὰ θεράποντας περιφανῶς ἡγησάμενον χαλεπώτερα ἐπιτάξειν καὶ οὐκ ἀνεκτὰ ἐκείνοις ἐπιτάγματα. Ἦν δὲ ἀξία, ἥς ὁ Κωνσταντιόλος ἐπεμνήσθη, στρατηγῶ Ῥωμαίων, ἥς χάριν ὁ Ἀττίλας παρὰ βασιλέως ἐδέδεκτο τοῦ ⁷² τοῖς στρατηγῶσι χορηγουμένου τὰς συντάξεις ἐκπέμπεσθαι. Ἐλεγεν οὖν μετὰ Μῆδους καὶ Πάρθους καὶ Πέρσας τοῦτο τὸ δῶνομα, ὅπερ αὐτὸν βούλονται Ῥωμαῖοι καλεῖν, καὶ τὴν ἀξίαν, ἣ αὐτὸν τετιμηκέναι νομίζουσι, ἀποσεισάμενον ἀναγκάσειν ⁷³ σφᾶς ἀντὶ στρατηγῶ βασιλέα προσαγορεύειν. Ἦδη γὰρ καὶ χαλεπαίνοντα εἶπεῖν, ὡς ἐκείνῳ μὲν οἱ αὐτοῦ θεράποντές εἰσι στρατηγῶ, αὐτῷ δὲ οἱ τοῖς ⁷⁴ βασιλεύουσι Ῥωμαίων ὁμότιμοι. Ἔσεσθαι δὲ οὐκ εἰς μακρὰν τῆς παρουσίας αὐτῷ δυνάμει ἀύξειν· σημαίνειν ⁷⁵ καὶ ⁷⁶ τοῦτο τὸν θεὸν τὸ τοῦ Ἄρεος ἀναφάναντα ξίφος, ὅπερ ὄν ἱερὸν καὶ παρὰ τῶν Σκυθικῶν βασιλέων τιμώμενον, οἷα δὴ τῷ ἐφόρῳ τῶν πολέμων ἀνακείμενον, ἐν τοῖς πάλαι ἀφανισθῆναι χρόνοις, εἶτα διὰ βοδὸς εὐρεθῆναι.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἀναφερ. N., ἀναφλεγ. vulg., ἀναπεμπ. H. ⁶⁷ τὴν M. — τῆς Σκυθικῆς conj. N. ⁶⁸ αὐτοὺς vel. ⁶⁹ παραστήσεσθαι vulg. ⁷⁰ αὐτῶν N., αὐτῷ vulg. ⁷¹ τοῦ N., τὸ τοῦ vulg. ⁷² ἀναγκάσειν N., ἀναγκάσας vulg. ⁷³ οἱ τοῖς βασ. B., οὐ τοῖς βασ. vulg. ⁷⁴ σημαίνειν — ἀναφάναντα B., συμβαίνειν — ἀναφάναντος vulg. ⁷⁵ δὲ pro καὶ conj. N.

Καὶ ἐκάστου λέγειν τι περὶ τῶν καθεστῶτων βουλομένου, Ὀνηγησίου ὑπεξελλόντος, παρ' αὐτὸν ἤλοθον, καὶ ἐπειρώμεθα περὶ τῶν ἐσπουδασμένων μανθάνειν. Ὁ δὲ τισι πρότερον Βαρβάρους διαλεχθεὶς, πυθέσθαι με παρὰ Μαξιμίνου ἐπέτρεπε τίνα Ῥωμαῖοι ἄνδρα τῶν ὑπατικῶν παρὰ τὸν Ἀττήλαν πρεσβευόμενον στέλλουσιν. Ὡς δὲ πρὸς τὸν εἰρηθῆναι εἰς τὴν σκηνὴν ἐφραζον, ἄπερ εἰρηθῆ μοι, καὶ ὁ τι δεῖ λέγειν ὧν χάριν ὁ Βάρβαρος ἡμῶν ἐπύθετο ἅμα τῷ Μαξιμίνῳ βουλευσάμενος ἐπανήλθον ὡς τὸν Ὀνηγησίον, λέγων, ὡς ἐθέλουσι μὲν Ῥωμαῖοι αὐτὸν ἴσως παρὰ σφᾶς ἐλθόντα τῶν ἀμφιβόλων ἕνεκα διαλέγεσθαι, εἰ δὲ τούτου διαμάρτοιεν, ἐκπέμψειν βασιλέαν βούλεται πρεσβευσόμενον. Καὶ εὐθὺς μετίναι με τὸν Μαξιμίνον παρεκελεύσατο, καὶ ἤκοντα αὐτὸν ἤγε παρὰ τὸν Ἀττήλαν. Καὶ μικρὸν ὕστερον ὑπεξελλὼν ὁ Μαξιμίνος ἔλεγεν, ἐθέλειν τὸν Βάρβαρον Νόμον ἢ Ἀνατόλιον ἢ Σενάτορα πρεσβεύεσθαι· μὴ γὰρ ἂν ἄλλον παρὰ τοὺς εἰρημένους δέξασθαι. Καὶ ὡς αὐτοῦ ἀποκρινάμενος μὴ χρῆναι ἐπὶ τὴν πρεσβείαν τοὺς ἄνδρας καλοῦντα ὑπόπτους καθιστᾶν βασιλεῖ, εἰρηκέναι τὸν Ἀττήλαν, εἰ μὴ ἔλοιτο ποιεῖν, ἃ βούλεται, ὅπλοισι τὰ ἀμφιβόλα διακριθῆσθαι. Ἐπανελθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὴν σκηνὴν, ὁ τοῦ Ὀρέστου πατήρ ἤκε λέγων, ὡς Ἀμφοτέρους ὑμᾶς ἴσως Ἀττήλας ἐπὶ τὸ συμπόσιον παρακαλεῖ, γενήσεσθαι δὲ αὐτὸ περὶ θ' τῆς ἡμέρας. Ὡς δὲ τὸν καιρὸν ἐφύλαξεν καὶ ἐπὶ τὸ δεῖπνον κληθέντες παρεγενόμεθα ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἄπὸ τῶν ἐσπερίων Ῥωμαίων πρέσβεις, ἔστημεν ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἀντὶ Ἀττήλα. Καὶ κύλικα ἴσως οἱ οἰνοχόοι κατὰ τὸ ἐπιχώριον ἐπέδωκαν ἕως, ὡς καὶ ἡμᾶς πρὸ τῆς ἕδρας ἐπέδωκαν. Οὗ δὴ γενομένου, τῆς κύλικος ἀπογευσάμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους ἤλοθον, οὗ ἔδει καθεσθῆναι δεῖπνεῖν. Πρὸς δὲ τοῖς τοίχοις τοῦ οἰκῆματος πάντες ὑπῆρχον οἱ δίφροι ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς. Ἐν μεσσησάτω δὲ ἦστο ἐπὶ κλίνης ὁ Ἀττήλας, ἑτέρας ἐξόπισθεν κλίνης ὑπαρχούσης αὐτῷ, μεθ' ἣν βαθμοί τινες ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀνήγον εὐνήν, καλυπτομένην ὀθόνας καὶ ποικίλοις παραπετάσμασι κόσμου χάριν, καθάπερ ἐπὶ τῶν γαμουμένων Ἑλληνέσι τε καὶ Ῥωμαῖοι κατασκευάζουσι. Καὶ πρώτην μὲν ἐνόμιζον τῶν δεῖπνον τῶν τάξιν τὴν ἐν δεξιᾷ τοῦ Ἀττήλα, δευτέραν δὲ τὴν εὐώνυμον, ἐν ἣ ἐτυγχάνομεν ὄντες, προκαθεσθῆναι ἡμῶν Βερίχου, παρὰ Σκύθαις εὐγεγονότος ἀνδρός· ὁ γὰρ Ὀνηγησίος ἐπὶ δίφρου ἦστο ἐν δεξιᾷ τῆς τοῦ βασιλέως κλίνης. Ἀντικρῶ δὲ τοῦ Ὀνηγησίου ἐπὶ δίφρου ἐκαθίζοντο δύο τῶν Ἀττήλα παιδῶν· ὁ γὰρ πρεσβύτερος ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἦστο κλίνης, οὐκ ἐγγύς, ἀλλ' ἐπ' ἄκρου, αἰδοῦ τοῦ πατρὸς βλέπων εἰς γῆν. Πάντων δὲ ἐν κόσμῳ καθεστῶτων, παρελθὼν οἰνοχόος τῷ Ἀττήλα οἴνου κισσύβιον ἐπέδιδωκε. Δεξάμενος δὲ τὸν τῆ τάξιν πρῶτον ἠσπάζετο. Ὁ δὲ τῷ ἀσπασμῷ τιμηθεὶς διανίστατο· καὶ οὐ πρότερον ἰσθῆσαι θέμις ἦν, πρὶν ἢ τῷ οἰνοχόῳ ἀπογευσάμενος ἢ καὶ ἐκπιῶν ἀπέδωκε

A Dum ita de praesenti rerum statu confabulamur, Onegesius foras prodiit, ad quem, ut ex eo disceremus, quae nostrae curae commissa fuerant, accessimus. Illo vero prius cum nescio quibus Barbaris collocutus, quaerere me ex Maximino jussit, quem Romani ex consularibus legatum ad Attilam essent missuri. Ut in tentorium veni, et Maximino, quae mihi Onegesius dixerat, rectuli, habita de eo, quod Barbaris respondendum esset, deliberatione, redii, dixique Onesio, Romanos magnopere desiderare, illum suarum cum Attila controversiarum disceptatorem ad se accedere. Qua spe si exciderint, imperatorem, quem sibi libuerit, legatum missurum. Extemplo me Maximinum arcessere jussit, quem, ut venit, ad Attilam deduxit. Unde non multo post Maximinus reversus, narravit, Barbarum velle, imperatorem ad se mittere legatos aut Nomum, aut Anatolium, aut Senatorem, neque ullos alios praeter hos admissurum. Et cum Maximinus **66** objiceret, minime convenire legatos, qui ad se mittantur, designando suspectos imperatori reddere, Attilam respondisse, si haec abnuerint, armis se controversias disceptaturum. Reversis nobis in tentorium, ecce ad nos Orestis pater: « Vos ambos, inquit, ad convivium invitat Attilas, sicut vero illud ad nonam diei horam. « Tempore condicto observato, ut venimus, et una quoque Romanorum Occidentalium legati, stetitimus in limine coenaculi coram Attila. Hic pincernae, ut mos est in illis regionibus, calicem tradiderunt, ut ante accubitus vota faceremus. Quo facto, et calice degustato, ipsa solia, in quibus nos sedentes coenare oportebat, ascendimus. Omnia sedilia circa parietes cubiculi ab utraque parte disposita erant: medius in lecto sedebat Attilas, altero lecto a tergo strato, pone quem erant quidam gradus, qui ad ejus cubile ferebant, linteis candidis et variis tapetibus ornatus gratia contactum, simile cubilibus, quae Romani et Graeci nubentibus adornare pro more habent. Et primum quidem convivarum locum ejus habebant, qui ad Attilam dextram sedebat, secundum ejus, qui ad laevam: in quo nos et Berichus, vir apud Scythas nobilis, sed Berichus superiore loco. Nam Onegesius in sella ad dextram regii tori, et e regione Onesii duo ex Attilae filiis **D** sedebant. Senior enim in eodem, quo pater, throno, non prope, sed multum infra accumbat, oculis praepudore propter patris praesentiam semper in terram coniectis. Omnibus ordine sedentibus, qui Attilae erat a poculis ingrediens pateram vini tradit. Hanc ubi suscepit, proximum ordine salutavit, qui salutatione honoratus surrexit, neque prius eum sedere fas erat, quam merum degustans, aut etiam ebibens, poculum pocillatori redderet. Sedenti autem Attilae eodem modo, qui convivio intererant, pocula suscipientes et post salutationem degustantes, honorem exhibebant. Uniuicque vero unus pocillator

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ αὐτὸν N., τὸν vulg. ¹⁷ δέξασθαι vulg. ¹⁸ ἡμᾶς conj. B. ¹⁹ κύλικα H., ἐπύλικα vulg.

aderat quem, cum pincerna Attilæ exiret, introire suo ordine oportuit. Secundo et reliquis deinceps ad hunc modum honore affectis, Attilas nos quoque eodem modo salutavit secundum ordinem sellarum. Tum omnibus salutationis honore delato, pincernæ recesserunt. Mensæ vero juxta Attilæ mensam erant erectæ, excipiendis tribus et quatuor, aut etiam pluribus convivis idoneæ, quorum unusquisque poterat minime transgressus sedium ordines ex ferculis, quod sibi libitum erat, desumere. Deinde primus in medium accessit Attilæ minister, patinam carnibus plenam ferens. Post ipsum qui panem ministrabant **67** et obsonia mensis apposuerunt. Sed cæteris quidem Barbaris et nobis lautissima cæna præparata erat et in discis argenteis reposita, Attilæ in quadra lignea, et nihil præter carnes. Moderatum pariter in reliquis omnibus sese præbebat. Convivis aurea et argentea pocula suppeditabantur, Attilæ poculum erat ligneum. Simplex admodum illius vestis nulla re, nisi munditie, ornata erat. Neque ejus ensis, neque calceorum barbarorum ligamina, neque ejus equi frena, ut reliquorum Scytharum, auro aut lapidibus aut alia quacunque re pretiosa erant ornata. Ut obsonia primorum ferculorum fuere [consumpta, surreximus, neque prius quisquam nostrum ad sedem suam est reversus, quam sibi traditam pateram vini plenam, servato prioris ordine, Attilam saluum et incolumem precatus, ebibisset. Eo ad hunc modum honore culto, sedimus. Tum nova fercula cuique mensæ sunt illata, quæ alia continebant **caeculenta**, ex quibus ubi omnes, quoad satis esset, comedissent, eodem modo surreximus, et epoto calice rursus consedimus. Adveniente vespere, facibusque accensis, duo Scythæ coram Attila prodierunt, et versus a se factos, quibus ejus viciorias et bellicas virtutes canebant, recitarunt. In quos convivæ oculos deflexerunt; et alii quidem versibus delectabantur, aliis bellorum recordatio animos excitabat, aliis manabant lacrymæ, quorum corpus ætate debilitatum erat, et vigor animi quiescere cogebatur. Post cantus et carmina Scythæ nescio quis mente captus absurda et inepta nec sani quidquam habentia effundens risum omnibus commovit. Postremo Zercon Maurusius introivit. Edecon enim illi persuaserat, ut ad Attilam veniret, omnem operam et studium pollicitus, quo uxorem recuperaret. Hanc enim, cum illi Bleda faveret, in Barbarorum regione acceperat, eamque in Scythia, ab Attila ad Aetium dono missus, reliquerat. Sed hac spe frustratus est, quia Attilas illi succensuit, quod ad sua remigrasset. Itaque tunc arrepta festivitatis occasione progressus, et forma et habitu et pronuntiatione et verbis confuse ab eo prolatis, Romanæ Hunnorum et Gothorum linguam interniscens, omnes lætitia implevit et effecit, ut in vche-

Α τὸ κισσῦδιον. Καθεσθέντα δὲ αὐτὸν τῷ τρόπῳ ⁶⁶ οἱ παρόντες ἐτίμων, δεχόμενοι τὰς κύλικας καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἀπογεύμενοι. Ἐκάστῳ δὲ εἰς οἰνοχόος παρῆν, ὃν ἔδει κατὰ στοίχον εἰσιναί, τοῦ Ἀττίλα δινοχόου ὑπεξιδόντος. Τιμηθέντος δὲ καὶ τοῦ δευτέρου καὶ τῶν ἐξῆς, καὶ ἡμᾶς τοῖς ἰσοῖς ὁ Ἀττίλας ἐδεξιώσατο κατὰ τὴν τῶν θάκων ⁶¹ τάξιν. Ὡς δὲ ἄσπασμῷ πάντων τιμηθέντων, ὑπεξήσαν μὲν οἱ οἰνοχόοι, τράπεζαι δὲ μετὰ τὴν τοῦ Ἀττίλα παρετίθεντο κατὰ τρεῖς καὶ τέτταρας ἀνδρας ἢ καὶ πλείους· ὅθεν ἕκαστος οἶός τε ἦν τῶν τῆ μαγίδι [τοδὶ ⁶²] ἐπιτιθεμένων μεταλαβεῖν μὴ ὑπεξιδὼν τῆς τῶν θρόνων τάξεως. Καὶ πρῶτος εἰσῆει ὁ τοῦ Ἀττίλα ὑπηρέτης, κρεῶν πλήρη πίνακα φέρων, καὶ οἱ πᾶσι διακονούμενοι μετ' αὐτὸν σίτον καὶ ὄψα ταῖς τραπέζαις ἐπέθεσαν. Ἀλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις βαρβαροῖς καὶ ἡμῖν πολυτελεῖ δειπῶν ⁶³ κατεσκεύαστο, κύκλοις ἐπικείμενα ἀργυροῖς· τῷ δὲ Ἀττίλα ἐπὶ τοῦ ξυλίνου πίνακος ἦν οὐδὲν πλέον κρεῶν. Μέτριον δὲ ἑαυτὸν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐδείκνυ. Τοῖς γὰρ τῆς εὐωχίας ἀνδράσι κύλικες χρυσαὶ τε καὶ ἀργυραὶ ἐπεδίδοντο, τὸ δὲ αὐτοῦ ἔκπωμα ξυλινὸν ἦν. Λιτὴ δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἐσθῆς ἐτύγγανεν οὔσα, μηδὲν τῶν ἄλλων πλην τοῦ καθαρὰ εἶναι διαφυλάττουσα· καὶ οὔτε τὸ παρηρηρημένον αὐτῷ ξίφος, οὔτε οἱ τῶν βαρβαρικῶν ὑποδημάτων δεσμοὶ, οὔτε τοῦ ἵππου ὁ χαλινός, ὥσπερ τῶν ἄλλων Σκυθῶν, χρυσοῦ ἢ λίθους ἢ τινα τῶν τιμῶν ἐκοσμεῖτο. Τῶν δὲ ὄψων τῶν ἐν τοῖς πρώτοις πίναξιν ἐπιτεθέντων ἀναλωθέντων, πάντες διανέστημεν, καὶ οὐ πρότερον ἐπὶ τὴν δίφρον ἀναστὰς ἦλθε, πρὶν ἢ κατὰ τὴν προτέραν ⁶⁴ τάξιν ἕκαστος τὴν ἐπιτιδομένην αὐτῷ οἴνου πλήρη ἐξέπιε κύλικα, τὸν Ἀττίλαν σὼν εἶναι ἐπευξάμενος. Καὶ τοῦτον τιμηθέντος αὐτοῦ τὴν τρόπον ἐκαθέσθημεν, καὶ δεύτερος ἐκάστη τραπέζῃ ἐπετίθετο πίναξ ἕτερα ἔχων ἐδώδιμα. Ὡς δὲ καὶ αὐτοῦ οἱ πάντες μετέλαβον, καὶ τῷ αὐτῷ ἐξαναστάντες τρόπῳ, αὐθις ἐκπιόντες ἐκαθέσθημεν. Ἐπιγενομένης δὲ ἐσπέρας δῆδες ἀνίφθησαν, δύο δὲ ἀντικρὺ τοῦ Ἀττίλα παρελθόντες βαρβαροὶ ἄσματα πεποιημένα ἔλεγον, νίκας αὐτοῦ καὶ τὰς κατὰ πόλεμον ἀδοντες ἀρετὰς ἐς οὐς οἱ τῆς εὐωχίας ἀπέβλεπον, καὶ οἱ μὲν ᾔδοντο τοῖς ποιήμασιν, οἱ δὲ τῶν πολέμων ἀναμιμνησκόμενοι διηγεῖροντο τοῖς φρονήμασιν. Ἄλλοι δὲ ἐχώρουν ἐς δάκρυα, ὧν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἠσθένει τὸ σῶμα καὶ ἡσυχάζειν ὁ θυμὸς ἠναγκάζετο. Μετὰ δὲ τὰ ἄσματα Σκύθης τις παρελθὼν φρενοβλαθῆς, ἀλλόκοτα καὶ παράσημα καὶ οὐδὲν ὑγιᾶς φθειγγόμενος, ἐς γέλωτα πάντας παρεσκεύασε παρελθεῖν. Μεθ' ὧν ⁶⁵ ὑπεισῆλθε Ζέρκων ὁ Μαυρούσιος (16)· ὁ γὰρ Ἐδέκων αὐτὸν παρὰ τὸν Ἀττίλαν ἔλθειν παρέπεισεν, ὡς τῆ ἐκείνου σπουδῇ τὴν γαμετὴν ἀποληψόμενον, ἦν κατὰ τὴν τῶν Βαρβάρων εἰλήφει χώραν, τῷ Βλῆδα περισπούδατος ὢν. Ἀπκλελοῖπει δὲ αὐτὴν ἐν τῇ Σκυθικῇ παρὰ τοῦ Ἀττίλα δῶρον Ἀετίῳ πεμφθεῖς. Ἀλλὰ

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ τῷ αὐτῷ τρ. conj. B. ⁶¹ θάκων Val., Ἰσθῶν vulg. ⁶² Litteras τοδὶ uncis inclusimus, ἰδίξ Val. ⁶³ δεῖπνον vulg. ⁶⁴ προτέρου vulg. ⁶⁵ ὧν B., ὧν vulg.

τῆς μὲν τοιαύτης διήμαρτεν ἐλπίδος, τοῦ Ἀττήλα **A** χαλεπήναντος, ὅτι γε δὴ ἐς τὴν αὐτοῦ ἐπανήλαθε. Ἔτε δὲ διὰ τὴν τῆς εὐωχίας καιρὸν παρελθὼν τῷ τε εἶδει καὶ τοῖς ἐσθήμασι καὶ τῇ φωνῇ καὶ τοῖς συγκεχυμένως παρ' αὐτοῦ προφερομένοις ῥήμασι· τῇ γὰρ Ἀύσονίων τὴν τῶν Ὀβύνων καὶ τὴν τῶν Γότθων παραμιγνύς γλῶτταν πάντας διέχεεν καὶ ἐς ἕσπεστον ὀρμήσαι γέλωτα παρεσκεύασε, πλὴν Ἀττήλα. Αὐτὸς γὰρ ἔμενεν ἀστεμφῆς καὶ τὸ εἶδος ἀμετάτρεπτος, καὶ οὐδὲν οὔτε λέγων, οὔτε ποιῶν γέλωτος ἐχόμενον ἐφαίνετο, πλὴν ὅτι τὸν νεώτατον τῶν παίδων (Ἡρνᾶς δὲ ὄνομα τούτῳ) εἰσιόντα καὶ παρεστῶτα εἶλε τῆς παρεΐας, γαληνοῖς ἀποβλέπων ὄμμασι πρὸς αὐτόν. Ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντο· ὅπως τῶν μὲν ἄλλων παίδων ὀλιγοροῖη, πρὸς δὲ ἐκείνων ἔχει τὸν νοῦν, ὃ παρακαθήμενος Βάρβαρος, **B** συνιεις τῆς Αύσονίων φωνῆς καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ μοι ῥηθησομένων μηδὲν ἐκλέγειν προκειτῶν, ἔφασκε τοὺς μάντις τῷ Ἀττήλα προηγορευέμεναι, τὸ μὲν αὐτοῦ πεσεῖσθαι γένος, ὑπὸ δὲ τοῦ παιδὸς ἀναστήσεσθαι τούτου. Ὡς δὲ ἐν τῷ συμποσίῳ εἶλκον τὴν νύκτα, ὑπεξήλομεν, ἐπὶ πολὺ μὴ βουλευθέντες τῷ πότῳ προσκαρτερεῖν.

Ἡμέρας δὲ γενομένης ἐπὶ τὸν Ὀνηγήσιον ἤλθομεν, χρῆναι ἡμᾶς διαφεθῆναι λέγοντες καὶ μὴ τηνᾶλλως τρίβειν τὸν χρόνον. Καὶ ὃς ἔφη ἐθέλειν καὶ τὸν Ἀττήλαν ἀποπέμπειν ἡμᾶς. Καὶ μικρὸν διαλιπὼν ἅμα τοῖς λογάσιιν ἐβουλεύετο περὶ τῶν Ἀττήλας δεδογμένων, καὶ τὰ βασιλεῖ ἀποδοθησόμενα συνέταττε γράμματα, ὑπογραφῶν αὐτῷ παρόντων καὶ Ῥουσιτικίου, ἀνδρὸς ὀρμωμένου μὲν ἐκ τῆς ἄνω Μυσίας, ἀλόγος δὲ ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ διὰ λόγων ἀρετὴν τῷ Βαρβάρῳ ἐπὶ τῶν γραμμᾶτων διαπρονούμενου συντάξει. Ὡς δὲ ἐκ τῆς συνόδου διανέστη, ἐδεθήμεν αὐτοῦ περὶ λύσεως τῆς Σύλλου γαμετῆς καὶ τῶν ἐκείνης παίδων, ἐν τῇ Ῥατιαρίας ἀνδραποδισθέντων ἀλώσει. Καὶ πρὸς μὲν τὴν αὐτῶν οὐκ ἀπηγόρευσε λύσιν, ἐπὶ πολλοῖς δὲ σφᾶς ἐβούλετο χρήμασιν ἀπεμπολᾶν. Ἡμῶν δὲ ἔλασιν αὐτοῖς τῆς τύχης ἰκετευσάντων, τὴν προτέραν εὐδαιμονίαν λογιζόμενον, διέβη, τε πρὸς τὸν Ἀττήλαν, καὶ τὴν μὲν γυναῖκα ἐπὶ πεντακοσίοις διαφῆκε χρυσοῖς, τοὺς δὲ παῖδας δῶρον ἔπεμπε βασιλεῖ. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ Ῥέξαν ⁶⁶ ἡ τοῦ Ἀττήλα γαμετῆ παρὰ Ἀδάμει τῶν αὐτῆς πραγμάτων τὴν ἐπιτροπὴν ἔχοντι δειπνεῖν ἡμᾶς παρεκάλει. Καὶ παρ' αὐτόν ἐλθόντες ἅμα τισὶ τῶν ἐκ τοῦ ἔθνους λογάδων φιλοφροσύνης ἐτύχομεν. Ἐδεξιούτο δὲ **D** ἡμᾶς μελιχοῖς τε λόγοις καὶ τῇ τῶν ἐδωδύμων παρασκευῇ. Καὶ ἕκαστος τῶν παρόντων Σκυθικῇ φιλοτιμίᾳ κύλικα ἡμῖν πλήρη διανιστάμενος εἶδιδου, καὶ τὸν ἐκπιόντα περιβαλὼν καὶ φιλήσας ταύτην ἐδέχετο. Μετὰ δὲ τὸ δειπνον ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἐλθόντες ἐς ὕπνον ἐτρέπημεν. Τῇ δὲ ὕστερα ἐπὶ συμπόσιον αὐθις ἡμᾶς Ἀττήλας ἐκάλει, καὶ τῷ προτέρῳ τρόπῳ παρὰ τε αὐτόν εἰσῆλθομεν καὶ ἐς τὴν εὐωχίαν ἐτρέπημεν. Συνέβαινε δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης ἅμα αὐτῷ μὴ τὸν πρεσβύτερον τῶν παίδων ἴσθαι, ἀλλὰ γὰρ Ὀηδάρσιον, θεῖον αὐτῷ τυγχάνοντα πρὸς πατρός. Παρὰ πᾶν δὲ τὸ συμπόσιον

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ Ῥέξαν supra col. 732 D Κρέξα nominata est.

mentem risum prorumperent. Sed Attilas semper eodem vultu, **68** omnis mutationis expertus, et immotus permansit, neque quidquam facere, aut dicere, quod jocum, aut hilaritatem præ se ferret, conspectus est : præter quam quod juniorem ex illiis introentem et adventantem, nomine Irnach, placidis et lætis oculis est intuitus, et eum gena traxit. Ego vero cum admirarer, Attilam reliquos suos liberos parvi facere, ad hunc solum animum adjicere, unus ex Barbaris, qui prope me sedebat et Latinæ linguæ usum habebat, sive prius accepta, me nihil eorum, quæ dicerentur, evulgaturum, dixit, vates Attilæ vaticinatos esse, ejus genus, quod alioquin interitum erat, ab hoc puero restauratum iri. Ut vero convivium ad multam noctem protraxerunt, non diutius nobis comotationi indulgendum esse rati exivimus.

Die exorto, Onegesium advimus, dicentes nos dimitti oportere, neque nobis diutius tempus terendum esse. Ille, Attilam quoque in ea esse voluntate, et nos dimittere constituisse, respondit. Itaque non multo post consilium procerum de his, quæ imperatori redderentur, digessit. Aderant quoque, quorum cura erat Pistolæ scribere incumberebat, inter quos erat Rusticius, vir e superiore Mysia ortus, qui ab hostibus captus, cum dicendi facultate valeret, Barbaro operam in conscribendis epistolis navabat. Dimisso consilio, ab Onegeso precibus contendimus, ut Syllæ uxori et ejus liberis, qui in expugnatione urbis Ratiaræ una cum matre in servitute redacti erant, libertatem restitueret. Et vero ab his liberandis minime abhorrebat, sed eorum libertatem magna pecuniæ summa a nobis emptam volebat. Itaque nos eum supplices orare et obtestari, ut, habita eorum pristinae fortunæ ratione, præsentis calamitatis commiseratione moveretur. Ille, ut Attilam adiit, mulierem pro quingentis aureis liberam dimisit, et ejus filios dono ad imperatorem misit. Interea Reran, Attilæ uxor, in ædes Adamis, qui ejus res domesticas curabat, nos ad cœnam invitavit. Ab eo una cum pluribus Scythiæ principibus comiter excepti sumus et jucundis sermonibus et magnifico epularum apparatu. Tum unusquisque eorum, qui aderant, surgens, Scythica comitate poculum nobis porrexit, et eum, qui ante se liberat, amplexus et exosculatus, illud excepit. A cœna nos in tentorium nostrum recipientes, somnum cepimus. Postridie iterum nos Attilas ad cœnam invitavit, et eodem, quo prius, ritu ad eum accessimus et ad hilaritatem nos convertimus. Tum autem non senior **69** ex illiis Attilæ in ejus toro una cum ipso accumbebat, sed Oebarsius, ejus patruus. Per totum convivii tempus nos blandis sermonibus

appellans imperatori dicere jussit, ut Constantio, quem ad eum Aetius, ut ab epistolis esset, miserat uxorem daret eam, quam illi promisisset. Etenim, Constantius una cum Attilæ legatis ad Theodosium venerat, et se operam daturum, ut pax longo tempore inter Romanos et Hunnos servaretur, dixerat, modo sibi uxorem locupletem matrimonio copularet. Huic petitioni imperator annuerat, et Saturnini filiam, viri et opibus et genere clari et ornati, se illi nupti daturum promiserat. Saturninum autem interemerat Athenais seu Eudocia (utroque enim nomine vocabatur), neque imperatori ad exitum perducere, quod promiserat, per Zenonem, virum consularem, licuit. Is enim olim magna Isaurorum multitudine stipatus, urbi Constantiupoli, quæ bello premebatur, præsidio fuerat. Qui cum Orientalium exercituum dux esset, puellam custodia eduxit, et Ruso cuidam, uni ex suis necessariis, despondit. Hac puella sibi subtracta, Constantius Barbarum orabat, ne sibi factam contumeliam negligeret, sed perficeret, ut sibi uxor daretur, aut ea, quæ subrepta fuerat, aut etiam alia, quæ dotem afferret. Quamobrem per cœnæ tempus Barbarus Maximinum imperatori dicere jussit, non oportere Constantium spe ab ipso excitata falli, et ab imperatoris dignitate alienum videri, mendacem esse. Hæc Attilas Maximino mandavit, propterea quod Constantius illi ingentem pecuniæ summam pollicitus erat, si uxorem e Romanis puellis locupletem duceret. Sub nocte a cœna discessimus.

Tribus deinde diebus elapsis, muneribus donati dimissi sumus. Attilas quoque Berichum, virum e Scythiæ primoribus, multorum vicorum in Scythia dominum, et qui in convivio superiore loco sederat, noliscum legatum ad imperatorem misit. Hunc enim et alias Romani pro legato admiserant. Nobis autem iter conficiendum et in vico quodam commorantibus, captus est vir Scythia, qui a Romanis explorandi gratia in barbaram regionem descenderat, quem crucis supplicio afflicti Attilas præcepit. Postridie etiam dum per alios vicus progredieremur, duo, qui apud Scythas serviebant, manibus vincti post terga trahebantur, quod his, quos belli casus dominos fecisset, vitam eripuissent. Hos, immixtis inter duo ligna unciis prædita 70 capitibus, in cruce necarunt. Berichus vero, quando Scythiam peragravimus, eadem via nobiscum iverat, at placidus et amicus visus erat. Ut Istrum trajecimus, propter quasdam vanas causas, a servis ortas, nos inimicorum loco habuit. Et primum quidem equum, quem Maximino dono dederat, ad se revocavit. Etenim Attilas omnes Scythiæ principes, qui in ipsius comitatu erant, donis Maximinum ornare jusserat, et unusquisque certatim illi equum miserat, inter quos et Berichus.

Α λόγους φιλοφρονούμενος φράζειν ἡμᾶς βασιλεῖ παρακαλεῖτο τῷ Κωνσταντίῳ, ὅς αὐτῷ παρὰ Ἄετίου ἀπέσταλτο ὑπογραφίως χάριν, διδόναι τὴν αὐτῷ γυναῖκα καὶ ὑπέσχετο. Παρὰ γὰρ τὸν βασιλέα Θεοδοσίον ἅμα τοῖς ἑταλείοις παρὰ τοῦ Ἀττίλα πρέσβεισιν ἀφικόμενος ὁ Κωνσταντίος τὴν εἰρήνην Ῥωμαίοις καὶ Σκυθαῖς ἔφησε ἐπὶ μακρὸν φυλάττεσθαι χρόνον παρασκευάσειν ⁸⁷, ἂν αὐτῷ γυναῖκα εὐπορον δοίη. Καὶ πρὸς τοῦτο ἐπένευσε βασιλεῖς, καὶ Σατορνίλου παρουσίᾳ καὶ γένει κοσμουμένου θυγατέρα εἰρήκει δώσειν. Τὸν δὲ Σατορνίλον ἀνηγήκει Ἀθηναῖς ἢ καὶ Εὐδοκίᾳ ἀμφοτέροις γὰρ ἐκαλεῖτο τοῖς ὀνόμασιν. Ἐς ἔργον δὲ τὴν αὐτοῦ οὐ συνεχώρησεν ἀχθῆναι ὑπόσχεσιν Ζήνων, ὑπαιτικῆς ἀνὴρ καὶ πολλὴν ἀμφ' αὐτὸν ἔχων Ἰσαύρων δυνάμιν, μεθ' ἧς καὶ τὴν Κωνσταντίνου κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν φυλάττειν ἐπετέτραπτο. Τότε δὴ τῶν ἐν τῇ Ἐφ' στρατιωτικῶν ἀρχῶν ταγματῶν ὑπεξάγει τοῦ φρουρίου τὴν κίρην, καὶ Ῥούφῳ τινὶ, ἐνὶ τῶν ἐπιτηδίων, κατεγγυᾷ. Ταύτης δὲ ἀφῆρημένης, ὁ Κωνσταντίος ἐδεῖτο τοῦ Βαρβάρου, ἐνυβρισμένον αὐτὸν μὴ περιορᾶσθαι, ἀλλ' ἢ τὴν ἀφαιρηθεῖσαν ἢ καὶ ἄλλην αὐτῷ δίδοσθαι γαμετήν φερνὴν εἰσοίσουσαν. Παρὰ τὸν τοῦ δειπνοῦ τοῖνον καιρὸν ὁ Βάρβαρος λέγειν τῷ βασιλεύοντι τὸν Μαξιμῖνον ἐκέλευε, μὴ χρῆναι τῆς ἐξ αὐτοῦ τὸν Κωνσταντίον ἐλπίδος διαμαρτεῖν· οὐτε γὰρ βασιλεῖ ⁸⁸ τὸ ψεῦδεσθαι ⁸⁹. Ταῦτα δὲ ὁ Ἀττίλας ἐνετέλλετο, ὑποσχομένου Κωνσταντίου χρήματα δώσειν, εἰ τῶν ζαπλοῦτων αὐτῷ παρὰ Ῥωμαίοις κατεγγυηθεῖ γυνή.

Τοῦ δὲ συμποσίου ὑπεξελλόντες, μετὰ τὴν νύκτα ἡμερῶν διαγενομένων τριῶν, διηφιθήμεν δώροις τοῖς προσήκουσι τιμηθέντες· ἔτεμπε δὲ ὁ Ἀττίλας καὶ Βέριχον τὸν ἡμῶν ἐν τῷ συμποσίῳ προκαθεσθέντα, ἄνδρα τῶν λογάδων καὶ πολλῶν ἐν τῇ Σκυθικῇ κωμῶν ἀρχοντα, παρὰ βασιλέα πρεσβευόμενον, ἄλλως τε καὶ αὐτὸν οἶα δὴ πρέσβυν παρὰ Ῥωμαίων δέξασθαι. Ποιομένων δὲ ἡμῶν τὴν πορείαν καὶ πρὸς κώμη καταλυσάντων τινὶ, ἦλω Σκυθῆς ἀνὴρ κατασκοπῆς ἕνεκα ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἐς τὴν Βάρβαρον διαβεθηκῶς χώραν· καὶ αὐτὸν Ἀττίλας ἀνασκοπισθῆναι παρεκελεύσατο. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ δι' ἐτέρων κωμῶν πορευομένων ἡμῶν, ἄνδρες δύο τῶν παρὰ Σκυθῆαις δουλευόντων ἦγοντο, ὅπισθω τῷ χεῖρε δεδεμένοι, ὡς τοὺς κατὰ πόλεμον ἀελόντες δεσπότης· καὶ ἐπὶ ξύλων δυοῖν κεραίας ἐχόντων ἀμφοῖν τὰς κεφαλὰς ἐμβαλόντες ἀνεσταύρωσαν. Ἐφ' ὅσον δὲ τὴν Σκυθικὴν διεξήκειμεν, ὁ Βέριχος ἐκοινωνεῖ τῆς ἡμῶν ὁδοῦ, καὶ ἡσυχῆς τις καὶ ἐπιτήδειος ἐνομιζέτο. Ὡς δὲ τὸν Ἰστρὸν ἐπεραιώθημεν, ἐν ἐχθροῦ ἡμῶν ἐγένετο μοῖρα διὰ τινος ἐώλους προφάσεως ἐκ τῶν θεραπεύοντων συνενεχθείσας. Καὶ πρότερον μὲν τὸν ἵππον ἀφείλετο, ὃ τὸν Μαξιμῖνον δωρησάμενος ἦν. Ὁ γὰρ Ἀττίλας πάντας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν λογάδας παρεκε-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ παρασκευάσειν, ἂν H., παρασκευάσειεν ἂν vulg. ⁸⁸ βασιλικὸν conj. B. ⁸⁹ πρέπειν add. N. ἢ ψεῦδεσθαι.

λεύσατο δώροις τὸν Μαξιμίον φιλοφρονήσασθαι, καὶ ἕκαστος ἐπεπόμφει, ἵππον αὐτῷ, μεθ' ὧν καὶ ὁ Βέριχος. Ὀλίγους δὲ λαβὼν τοὺς ἄλλους ἀπέπεμπε, τὸ σῶφρον δηλώσαι ἐκ τῆς μετριότητος ἐσπουδαχώς. Τοῦτον οὖν ἀφείλετο τὸν ἵππον, καὶ οὕτε συνοδοιπορεῖν, οὕτε συνεστῆσθαι ἠνέσχετο· ὥστε ἡμῖν ἐν τῇ βαρβάρων χώρᾳ γενομένου συμβόλου, ἐς τοῦτο προελθεῖν. Καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς Φιλίππου ἐπὶ τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν τὴν πορείαν ἐποιήσαμεθα. Ἐν ἣ διαναπαυσάμενοι ἐς λόγους ἤλθομεν τῷ Βερίχῳ, καὶ αὐτὸν τῆς πρὸς ἡμᾶς σιωπῆς κατεμεμψάμεθα, ὅτι γε δὴ ὀργίζεται οὐκ ἀδικούσιν οὐδέν. Θεραπεύσαντες οὖν αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἐστίασιν καλέσαντες ἐξωρμήσαμεν. Καὶ τῷ Βιγίλῳ ἐν τῇ ὁδῷ ἀπαντήσαντες ἐπὶ τὴν Σκυθικὴν ἐπαναζευγύντι καὶ τὰ παρὰ Ἀττήλα ἡμῖν τῆς ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ ἀποκρίσεως εἰρημμένα ἀφηγησάμενοι, τῆς ἐπανόδοῦ εἰχόμεθα. Ὡς δὲ ἐς τὴν Κωνσταντινίου παρεγενόμεθα, μεταβιβῆσθαι μὲν ὤμομεθα τὸν Βέριχον τῆς ὀργῆς· ὅς δὲ τῆς ἀγρίας οὐκ ἐπελέληστο φύσεως, ἀλλ' ἐς διαφορὰς ἐχώρει, καὶ ἐν κατηγορίᾳ ἐποιεῖτο τὸν Μαξιμίον, ὡς ἐφῆσεν εἰς τὴν Σκυθικὴν διαβὰς τὸν Ἀρεδίνδον⁹⁰ καὶ τὸν Ἀσπαρα, ἄνδρας στρατηγούς, μηδεμίαν παρὰ βασιλεῖ ἔχειν μοῖραν, καὶ ὡς ἐν ὀλιγωρίᾳ τὰ κατ' αὐτοὺς ἐποιήσατο, τὴν βαρβαρικὴν ἐλέγξας κουφότητα.

Ἀναζεύσαντα δὲ τὸν Βιγίλαν καὶ ἐν οἷς τὸν Ἀττήλαν τόποις διατρίβειν συνέβαινεν ἀφικόμενον περιεστάντας εἶχον⁹¹ οἱ πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένοι Βάρβαροι, καὶ τὰ χρήματα, ἅπερ τῷ Ἐδέκῳ ἐκόμιζεν, ἀφείλοντο. Ὡς δὲ καὶ αὐτὸν παρὰ τὸν Ἀττήλαν ἦγον, καὶ ἀνηρωτῶτο οὗτο χάριν τοσοῦτον φέροι χρυσίον, ἔφη οἰκείας τε καὶ τῶν παρεπομένων προνοίας ἔνεκα, ὥστε μὴ ἐνδεία τροφῶν ἢ ἵππων σπάνει, ἢ καὶ τῶν φορητῶν ὑποζυγίων ὑπὸ τῆς μακρᾶς ἐκδοπανθηθέντων ὁδοῦ, διαμαρτεῖν τῆς περὶ τῆς πρεσβείας σπουδῆς· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτῷ καὶ ἐς αἰχμαλώτων ὠνήν, πολλῶν κατὰ τὴν Ῥωμαίων θετηθέντων αὐτοῦ, τοὺς σφίσι προσήκοντας λύσασθαι, καὶ ὁ Ἀττήλας· Ἐἴθε οἱ, ἢ ἔφη, σὺ ἐπονηρὸν θηρίον, ἢ τὸν Βιγίλαν λέγων, ἐ τὴν δίκην σοφισζόμενος λήσεις,⁹² οὐδὲ ἔσται σοι πρόφασις ἰκανὴ εἰς τὸ τὴν κόλασιν διαφυγεῖν, μείζονος μὲν τῆς σῆς δαπάνης παρασκευῆς σοι⁹³ χρημάτων ὑπαρχούσης, καὶ τῶν ὑπὸ σοῦ ἵππων καὶ ὑποζυγίων ὠνηθησομένων, καὶ τῆς τῶν αἰχμαλώτων λύσεως, ἣν σὺν Μαξιμίῳ παρ' ἐμὲ ἀφικόμενῳ ποιεῖν ἀπηγόρευσα. Ταῦτα εἰπὼν τὸν υἱὸν (ἦν δὲ καὶ τῷ Βιγίλῳ τότε πρῶτον ἐς τὴν Βαρβάρων ἠκολουθηχῶς χώραν) ξίφει καταβληθῆναι παρεκελεύσατο, εἰ μὴ φθάσας εἴποι ὅτι τὰ χρήματα καὶ δι' ἣν αἰτίαν κομίζεις. Ὁ δὲ ὡς ἐθεάσατο τὸν πατέρα ἐπὶ θάνατον στείχοντα, ἐς δάκρυά τε καὶ ὀλοφυρμούς ἐτράπη, καὶ ἀνεβόα τὴν δίκην ἐπ' αὐτὸν φέρειν τὸ ξίφος, οὐκ ἐπὶ τὸν νέον τὸν ἀδικούντα οὐδέν. Καὶ μηδὲν μελλήσας τὰ τε αὐτῷ καὶ Ἐδέκῳ καὶ τῷ εὐνούχῳ καὶ τῷ βασιλεῖ μελετηθέντα ἔλεγε,

A At ille cum moderationis gloriam sibi compararet studeret, ex equis oblatis paucos acceperat, reliquos rejecerat. Berichus igitur equum, quem Maximino dederat, ademittit, neque deinceps eadem via ire aut cœnari nobiscum voluit. Itaque hospitalitatis tessera, in barbara regione contracta, eo usque progressa est. Hinc per Philippopolim ad Adrianopolim nobis iter fuit. In hac civitate quiescentes, Berichum rursus allocuti cum eo, quod tamdiu erga nos silentium tenuisset, expostulavimus. Nec enim ullam fuisse causam cur nobis irasceretur, quandoquidem in nulla re eum offenderamus. Itaque eo placato et ad cœnam invitato, ab Adrianopoli movimus. In itinere Bigilam, qui in Scythiam revertebatur, obvium habuimus: quo edocto, quæ Attilas ad legationem nostram responderat, cœptum iter continuavimus. Ut Constantinopolim venimus, Berichum existimabamus iram abjecisse, sed agrestis et feræ suæ naturæ minime est oblitus. Nam Maximinum insinulavit dixisse, cum in Scythiam transisset, Areobindi et Asparis, exercituum ducum, auctoritatem apud imperatorem nullius esse ponderis, et cum Barbarorum levitatem et inconstantiam notasset, eorum gesta in nullo pretio habuisse.

Reversum Bigilam, cum in iis locis advenisset ubi tum Attilas commorabatur, circumstantes Barbari **71** ad id præparati comprehenderunt, et manus in pecunias, quas Edeconi afferebat, injecerunt. Cum ipsum ad Attilam adduxissent, is ex eo quæsivit, cujus rei gratia tantum auri asportasset. Ille respondit, ut suis et comitum suorum necessitatibus provideret, ne rerum necessariorum inopia, aut equorum, aut aliorum animalium vecturæ aptorum penuria, quæ per longa itinera deperierant, a studio obeundarum legationum avocaretur. Præterea ad redemptionem captivorum pecuniam paratam esse. Multos enim ex Romanis a se magnopere petiisse, ut propinquos suos redimeret. Cui Attilas: Sed neque jam, o turpis bestia, Bigilam appellans, ullum tibi tuis cavillationibus iudicii subeundi patebit effugium: neque ulla satis idonea causa erit, qua meritum supplicium evitare possis. Longe enim major summa est, quam qua tibi sit opus ad sustentandam familiam, vel etiam quam impendas in emptionem equorum vel jumentorum, vel liberationem captivorum, quam jamdudum Maximino, cum huc veniebat, interdixi. Hæc dicens, filium Bigilæ (is tum primum patrem secutus in barbaram regionem venerat) ense occidi jubet, nisi pater, quem in usum et quam ob causam tantum auri advexisset, aperiret. Ille ut vidit filium morti addictum, ad lacrymas conversus, jus implorare, et ense in se mitti debere, non in filium, qui nihil commeruisset. Nec cunctatus omnia

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ Ἀρεδίνδον et infra διατριβὴν vulg. ⁹¹ συνεῖχον N. ⁹² λήσεις B., λύσεις vulg. ⁹³ σο: B., οἷα vulg.

clandestina consilia, quæ a se, ab Edecone, ab eunucho et imperatore in Attilam composita fuerant, aperuit, et ad preces prolapsus, orare et obtestari, ut se occideret, et filium nihil promeritum liberaret. Cum autem Attilas ex his, quæ Edecon sibi detexerat, Bigilam nihil mentitum perspiceret, in vincula duci præcepit, e quibus non prius eum exsolutorum minatus est, quam ejus filius in eam rem dimissus alias quinquaginta auri libras pro utriusque liberatione exsolvisset, et Bigilas quidem in vincula est coniectus, filius autem ad Romanos rediit. Misit etiam Attilas

4. (A. C. 449, ind. II. Theod. 42.) Hinc Attilas, hinc Zeno Chrysaphium ad pœnam deposcebant. Omnium autem in eum animis et studiis inclinatis, visum est ad Attilam legatos mittere Anatolium et Nomum: Anatolium quidem magistrum militum præsentalem, et qui pacis cum Barbaro initæ conditiones proposuerat: Nomum vero magistri dignitatem gerentem, et in numerum patriciorum una cum Anatolio allectum, quæ dignitas cæteris omnibus antecellit. Missus vero est cum Anatolio Nomus non solum propter dignitatis ampliitudinem, sed etiam quia erat benevolus in Chrysaphium animo, et apud Barbarum gratia et auctoritate plurimum valebat. Nam si quid perficiendum sibi proposuerat, minime pecuniis parcendum esse censebat. Et illi quidem mittebantur, quo Attilam ab ira dimoverent et pacis conditiones observare persuaderent, illud quoque dicturi, Constantio nuptum datum iri puellam minime Saturnini filia genere et opibus inferiorem. Illam enim minime gratum hujusmodi matrimonium habuisse: itaque secundum legem alteri nupsisse. Nec enim apud Romanos fas esse **72** mulierem invitam viro collocare, Misit et eunuchus aurum ad Barbarum, quo mollitus ab ira deduceretur.

5. Anatolius et Nomus, Istro transmissis, ad Drenconem fluvium usque (sic enim appellant) in Scythiam penetrarunt. Illic Attilas reverentia tantorum virorum motus, ne longioribus itineribus defatigaretur, cum illis convenit. Initio quidem multa superbe et insolenter disserens, tandem magnitudine munerum æquior factus est, et blanda legatorum oratione delinatus, se pacem servaturum secundum conventiones, juravit; se quoque omni regione trans Istrum, tanquam Romanorum juris diuisionisque cedere, neque porro imperatori de profugis reddendis molestum futurum, modo Romani in posterum a transfugis admittendis temperarent. Liberavit et Bigilam, numeratis quinquaginta auri libris, quas Bigilæ filius cum legatis in Scythiam veniens attulerat. Tum et Anatolio et Nomo gratificans, quamplurimos captivos illis sine ullo pretio concessit. Postremo donatos equis et ferarum pellibus, quibus Scythæ

Α συνεχῶς δὲ ἐς ἰκεσίαν τρεπόμενος, ὥστε αὐτὸν μὲν ἀναρεθῆναι, διαφεθῆναι δὲ τὸν παῖδα. Γνοὺς δὲ ὁ Ἀττίλας ἀπὸ τῶν Ἐδέκωνι εἰρημένων μηδὲν δεφεῦσθαι τὸν Βιγίλαν, ἐν δεσμοῖς εἶναι προστάτταν, οὐ πρότερον λύσειν ἀπειλήσας πρὶν ἢ τὸν παῖδα ἐκπέμψας ἑτέρας αὐτῷ πενήτηχοντα χρυσίου λίτρας ὑπὲρ τῶν σφετέρων κομίσει λύτρων. Καὶ ὁ μὲν ἐδέδετο, ὁ δὲ ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐπανήει. Ἐπεμπε δὲ καὶ Ὀρέστην καὶ Ἥσλαν ὁ Ἀττίλας ἐς τὴν Κωνσταντίου (29).

Orestem et Esclam Constantinopolim.

δ'. Ὅτι ὑπ' ἀμφοτέρων (39), Ἀττίλα τε καὶ Ζήνωνος, αἰτούμενος ὁ Χρυσάφιος ἐν ἀγωνίᾳ καθεστῆκε. Πάντων δὲ αὐτῷ εὐνοίαν τε καὶ σπουδὴν συνεισφέροντων, ἐδίδκει παρὰ τὸν Ἀττίλαν πρεσβεύεσθαι Ἀνατόλιον καὶ Νόμον, τὸν μὲν Ἀνατόλιον (31) τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀρχοντα τελῶν καὶ τὰς συνθήκας τῆς ἐκείνου εἰρήνης προθέμενον, τὸν δὲ Νόμον τὴν τοῦ μαγίστρου τιμὴν ⁹⁹ ἔρξαντα καὶ ἐν τοῖς πατρικίοις σὺν ἐκείνῳ καταλεγόμενον, οἱ δὲ τὰς ἀρχὰς ἀναβέβηκασιν πάσας. Συνεπέμπετο δὲ Ἀνατολίῳ Νόμος οὐ διὰ μέγεθος τῆς τύχης μόνον, ἀλλὰ ὡς καὶ τῷ Χρυσάφῳ εὐνοῦς ὢν καὶ φιλοτιμίᾳ τοῦ Βαρδάρου περιεσόμενος: ὅτι γὰρ μάλιστα προσῆν αὐτῷ τὸ μὴ φειδεσθαι χρημάτων, τὸ παρὸν διαθεῖναι ἐσπουδαχότι. Καὶ οὗτοι μὲν ἐστέλλοντο τὸν Ἀττίλαν ἀπάζοντες τῆς ὀργῆς καὶ τὴν εἰρήνην ἐπὶ ταῖς συντάξεσι διαφυλάττειν πείσοντες, λέγοντες δὲ καὶ, ὡς τῷ Κωνσταντίῳ κατεγγυηθήσεται γυνὴ οὐ μείων τῆς Σατορνίλου γένει τε καὶ περιουσίᾳ. Ἐκείνην γὰρ μὴ βεβουλησθαι, ἀλλ' ἑτέρῳ κατὰ νόμον γήμασθαι: οὐ γὰρ θέμις παρὰ Ῥωμαίοις ἀκουσαν γυναῖκα κατεγγυᾶσθαι ἀνδρὶ. Ἐπεμπε δὲ καὶ ὁ εὐνοῦχος τῷ Βαρδάρῳ χρυσίον, ὥστε αὐτὸν μειλιχθέντα ἀπαχθῆναι τοῦ θυμοῦ.

ε'. Ὅτι οἱ ἀμφὶ τὸν Ἀνατόλιον καὶ Νόμον τὴν Ἴστρον περαιωθέντες ἀχρὶς τοῦ Δρέγκωνος λεγομένου ποταμοῦ ἐς τὴν Σκυθικὴν διέβησαν: αἰδοὶ γὰρ τῶν ἀνδρῶν ὁ Ἀττίλας, ὥστε μὴ τῷ τῆς ὁδοῦ ἐπιτρέβεσθαι διαστήματι, ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ πρὸς αὐτοῦς ἐποιήσατο ἔντευξιν. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπερηφάνως διαλεχθεὶς ὑπήχθη τῷ πλήθει τῶν δώρων, καὶ λόγοις προσηνέσι μαλαχθεὶς φυλάττειν τὴν εἰρήνην ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ἐπώμυτο συνθήκαις, ἀναχωρεῖν δὲ καὶ τῆς τῷ Ἴστρον ὀριζομένης Ῥωμαίων γῆς καὶ τοῦ πράγματα ἐτι παρέχειν περὶ φυγάδων βασιλεῖ, εἰ μὴ γε Ῥωμαῖοι αὐθις ἑτέρους καταφεύγοντας παρ' αὐτοῦ δέξονται. Ἦφιει δὲ καὶ Βιγίλαν, τὰς πενήτηχοντα τοῦ χρυσοῦ λίτρας δεξάμενος (ταύτας γὰρ αὐτῷ ἐκεκομίκει ὁ παῖς σὺν τοῖς πρέσβεσιν ἐς τὴν Σκυθικὴν ⁹⁹ διαβὰς), καὶ αἰχμαλώτους ἀνευ λύτρων ἀφῆκε πλείστους, Ἀνατολίῳ καὶ Νόμῳ χαριζόμενος. Δωρησάμενος δὲ καὶ ἵππους αὐτοῖς καὶ θηρίων δορὰς, αἷς οἱ βασιλῆες κοσμοῦνται Σκυθαί.

VARIE LECTIONES.

⁹⁹ τιμὴν] ἀρχὴν marg. II. ⁹⁹ Σκυθικὴν Val., συνθήκην vulg.

ἀπέπεμπε, συμπέμφας καὶ τὸν Κωνσταντῖον ὥστε αὐτῷ βασιλεῖα εἰς ἔργον ἀγαγεῖν τὴν ὑπόσχεσιν. Ὡς δὲ ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις, καὶ ἅπαντα τὰ τε παρ' αὐτῶν, τὰ τε παρὰ τοῦ Βαρβάρου διεξήλθον, κατεγγυᾶται τῷ Κωνσταντίῳ γυνὴ γαμετὴ Ἀρματίου** γενομένη, παιδὸς Πλίνθου τοῦ παρὰ Ῥωμαίοις στρατηγισάντος καὶ τὴν ὑπατον ἀρχὴν ἀρξάντος. Συνεβεβήκει δὲ τὸν Ἀρμάτιον εἰς τὴν Λιβύων διαδάντα ἐπὶ τῇ πρὸς Αὐσοριανούς μάχῃ εὐημερήσει μὲν ἐν τῷ πρὸς ἐκείνους πολέμῳ, νοσήσαντα δὲ τελευτήσασαι τὸν βίον. Οὐ δὴ τὴν γαμετὴν, καὶ γένει καὶ περιουσίᾳ διαπρέπουσαν, ἔπεισεν ὁ βασιλεὺς τῷ Κωνσταντίῳ γῆμασθαι. Οὕτω καὶ τῶν πρὸς Ἀττήλαν λυθέντων διαφορῶν, ὁ Θεοδότος ἐδεδίει, μήποτε καὶ Ζήνων τυραννίδι ἐπιθήσεται (32).

ζ'. Ὅτι τοῦ Ἀττήλα (33) τὸν** παρὰ Θεοδοσίου τεταγμένον φόρον ζητοῦντος ἡ πόλεμον ἀπειλοῦντος, τῶν Ῥωμαίων στέλλειν παρ' αὐτὸν πρέσβεις ἀποκριναμένων, Ἀπολλώνιος ἐπέμπετο, οὐ περ ἀδελφὸς τὴν Σατορνίλου γεγαμηκεὶ θυγατέρα, ἣν ὁ Θεοδόσιος ἐβούλετο Κωνσταντίῳ κατεγγυᾶν, Ζήνων δὲ Πούφῳ ἐδίδωκε πρὸς γάμον· τότε δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἐγεγόνει. Τοῦ Ζήνωνος οὖν τῶν ἐπιτηδίων ὁ Ἀπολλώνιος γεγονῶς καὶ τὴν στρατηγίδά λαχὼν ἀρχὴν, παρὰ τὸν Ἀττήλαν ἐπέμπετο πρεσβευσόμενος. Καὶ τὸν μὲν Ἰστρον ἐπεραιούτο, οὐκ ἔτυχε δὲ τῆς πρὸς τὸν Βάρβαρον προσόδου**. Ἐν ὀργῇ γὰρ ἐκεῖνος ποιούμενος τὸ μὴ κεκομισθαι τοὺς φόρους, οὐς ἔλεγεν αὐτῷ παρὰ τῶν βελτιόνων καὶ βασιλικωτέρων τετάχθαι, οὐδὲ τὸν πρεσβευσόμενον ἐδέχετο, τοῦ πέμψαντος καταλιγερῶν. Ὁ δὲ Ἀπολλώνιος ἀνδρὸς ἔργον κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν φαίνεται διαπραξάμενος. Τοῦ γὰρ Ἀττήλα μὴ προσιεμένου** τὴν αὐτοῦ πρεσβείαν, μηδὲ εἰς λόγους αὐτῷ ἔλθειν βουλομένου, παρακλυσομένου δὲ πέμπειν ἅπερ αὐτῷ ἐκ βασιλέως δῶρα ἐκόμισε, καὶ θάνατον ἀπειλοῦντος, εἰ μὴ δοίη, ἔφησεν· « Οὐκ αἰτεῖν προσήκει σκύθαις ἅπερ αὐτοὶ ἔξειναι ἢ δῶρα ἢ σκύλα λαβεῖν· » παραδηλῶν δῶρα μὲν αὐτοῖς δοθήσεσθαι, εἰ αὐτὸν προσδέξοιντο πρεσβευσόμενον, σκύλα δὲ, εἰ ἀνελόντες ἀφέλοιντο. Οὕτω μὲν οὖν ἀπρακτος ἐπανῆει (24).

ζ'. Ὅτι Γεζερίχου τὴν Ῥώμην πορθήσαντος, καὶ βασιλεύοντος Ἀβίτου, Μαρκιανὸς ὁ τῶν τῆς Ἑω Ῥωμαίων βασιλεὺς παρὰ τὸν Γεζερίχον τὸν τῶν Βανδήλων ἀρχοντα πρέσβεις ἐσταλέν, ὥστε τῆς Ἰταλῶν ἀπέχεσθαι γῆς καὶ τὰς βασιλείους ἐκπέμπειν γυναῖκας αἰχμαλώτους ἀγομένας, τὴν τε Βιλεντινιανοῦ γαμετὴν καὶ τὰς αὐτῆς θυγατέρας. Καὶ οἱ πρέσβεις εἰς τὴν Ἑω ἀπρακτοὶ ἐπανῆσαν· οὐδενὶ γὰρ τῶν ἐπεσταλμένων¹ παρὰ τοῦ Μαρκιανοῦ ὁ Γεζερίχος ὑπήκουσεν, οὐδὲ μὴν λύειν τὰς γυναῖκας ἐβούλετο. Ὁ δὲ Μαρκιανὸς ἕτερα πρὸς αὐτὸν διέπεμπε γράμματα καὶ τὸν πρεσβευσόμενον Βλήδαν· ἦν δὲ τῆς τοῦ Γεζερίχου αἰρέσεως ἐπίσκοπος· τῆς γὰρ τῶν Χριστιανῶν θρησκείας καὶ τοὺς Βανδήλους εἶναι συμ-

regii ad ornatum utuntur, diuisit. Comitem illis addidit Constantium, ut imperator ipsi re confirmaret, quæ verbis promiserat. Ut legati redierunt, et cum Attila ultro citroque acta retulerunt, Constantio nuptui datur quondam uxor Armatii, filii Plinthæ, qui apud Romanos exercituum dux fuerat et consulatum inierat. Ille in Libyam profectus acie cum Ausorianis decertauerat et prospere pugnarat: mox morbo correptus vitam finierat. Ejus uxori, genere et diuitiis conspicuæ, post mariti obitum imperator nubere Constantio persuaserat. Sed sopitis omnibus ad hunc modum cum Attila controversiis, Theodosium novus timor occupavit, ne Zeno tyrannidem invaderet.

6. (P. A. C. 450 Ind. 3 Marc. 1.) Cum Attilas tributum cum Theodosio conventum peteret, aut bellum minaretur, et Romani se illi per legatos satisfacturos respondissent, missus est Apollonius. Hic erat frater ejus, qui Saturnini filiam duxerat uxorem, quam Theodosius Constantio promiserat, Zeno vero Rufo collocarat, qui tunc in vivis esse desierat. Itaque Apollonius inter familiares Zenonis, et ducis dignitate auctus, legatione functurus ad Attilam missus erat. Sed transmisso Istro, minime aditum ad Attilam nactus est. Etenim Attilas ira æstuans, quod sibi tributum, quod ab optimis et nobilissimis viris sibi constitutum esse dixit, non solveretur, **73** legatum minime admisit, contemptu ejus a quo missus erat. Quo tempore Apollonius magnanimi viri facinus ausus esse dicitur. Etenim, quamvis Attilas minime ratam haberet ejus legationem, neque sui conveniendi potestatem facere vellet, nihilo secius dona, quæ ad eum ab imperatore Apollonius attulerat, sibi tradi postulabat, ni daret, mortem illatum minahatur. Apollonius autem respondit, non decere Scythas ea precibus expetere, quæ aut pro donis aut tanquam spolia sibi sumere liceret: indicans dona iis cessura, si se tanquam legatum admitterent, spolia, si interfecto sibi eriperent. Et sic infecta re rediit.

7. (A. C. 456, Ind. 9, Mart. 7.) Martianus, Romanorum orientalium imperator, ad Gensericum post Romam ab eo, Avito imperante, dirutam legatos misit, qui juberent eum ab Italia vastanda abstinere, et uxorem Valentiniani et ejus filias in captivitate abductas libertati restituere. Sed legati, re infecta, in Orientem reversi sunt. Nam nihil eorum, quæ a Martino imperata fuerant, facere, neque liberare mulieres voluit. Quamobrem Martianus iterum litteras ad Gensericum scripsit per Bledam legatum. Erat autem Bleda episcopus hæreseos Gensericus. Vandali enim Christianorum cultum et religionem amplexi fuerant. Illic ubi ad Gensericum accessit, atque alienum a sua legatione perspexit,

VARIÆ LECTIONES.

** Ἀρμάτου conj. H. ** τὸν add. B. ** προσόδου H., προόδου vulg. ** προσιεμένου H., προιεμένου vulg. ¹ τῶν ἐπεσταλμένων N., ἀπεσταλμένων vulg.

In verba superbiora erupit. Non bene cessurum illi, si in praesentia rebus secundis elatus bellum cum orientalium quoque Romanorum imperatore contraheret, regis mulieribus non in libertatem restituis. Sed neque ulla verborum lenitas prius a legato usurpata, neque incussus timor illum ad ullam animi moderationem pertrahere potuerunt. Nam Bledam irrita legatione dimisit, et rursus in Siciliam et proxima Italiae loca exercitum immittens, omnem regionem vastavit. Avitus quoque, Romanorum occidentalium imperator, ad eum legatos misit, qui monerent, ut foederum pridem cum illo initorum meminisset, sin minus, se, et domestico exercitu, et auxiliariis copiis fretum, bellum paraturum. Et misit sane Recimerum patricium cum exercitu in Siciliam.

8. Romani in Colchidem profecti bello adversus Lazos decertant, nec multo post Romanorum exercitus ad sua rediit. Cum autem imperator denuo bellum repetere praepararet, consilium habuit, an eadem via insistens, an per Armeniam Persarum regno confinem, sive prius ab Parthorum rege accepta, bellum inferret. **74** Etenim cum Colchidibus ora esset importuosa, neque loca vadosa praeternavigare posset, mare sibi undequaque infestum existimabat. Gobazes quoque legatos misit ad Parthos et ad imperatorem Romanorum. Et Parthorum quidem rex, quia bellum illi erat cum Hunnis, quos Cidaritas vocabant, Lazos ad se confugientes rejectit. **75** Etenim cum Colchidibus ora esset importuosa, neque loca vadosa praeternavigare posset, mare sibi undequaque infestum existimabat. Gobazes quoque legatos misit ad Parthos et ad imperatorem Romanorum. Et Parthorum quidem rex, quia bellum illi erat cum Hunnis, quos Cidaritas vocabant, Lazos ad se confugientes rejectit. **76** Etenim cum Colchidibus ora esset importuosa, neque loca vadosa praeternavigare posset, mare sibi undequaque infestum existimabat. Gobazes quoque legatos misit ad Parthos et ad imperatorem Romanorum. Et Parthorum quidem rex, quia bellum illi erat cum Hunnis, quos Cidaritas vocabant, Lazos ad se confugientes rejectit.

9. (P. A. C. 456. Leon. imp. ¹init.) Cum Balamerus Scythia foedera violaret et Romanorum regiones depopularetur, et multas urbes everteret, Romani ad eum legatos miserunt, qui de pace violata quererentur. Et ut deinceps a vexanda incursionibus Romanorum regione abstineret, trecentas auri libras illi quotannis solvi constituerunt. Dicebat enim suae gentis multitudinem rerum necessariorum inopia ad bellum se convertisse.

10. (C. A. C. 565, Ind. 3, Leon. 9.) Gensericus, cum non amplius foederibus cum Majoriano pactis stare constituisset, Vandalorum et Maurusiorum multitudinem ad vastationem Italiae et Siciliae immisit. Marcellinus enim, jam ante insula cesserat, propterea quod Recimerus, qui ejus imperium in se trahere studebat, militibus ejus pecunias largitus erat, (erant autem fere omnes Scythae,) quo illis persuaderet a Marcellino deficere. Itaque Marcellinus Sicilia excesserat, veritus insidias, quia opibus cum Recimero minime certare poterat. Missa est igitur ad Gensericum legatio: tum a Recimero, ne foedera violaret: tum ab eo, qui apud Romanos in

βαίνει. Ὅς ἐπειδὴ παρ' αὐτὸν ἀφίκετο καὶ ἔγνω τῆ αὐτοῦ μὴ ὑπακούοντα πρεσβεῖα, ἀθάδεστέρων λόγων ἤπτετο, καὶ ἔφη μὴ συνοίσειν αὐτῷ, εἴπερ ὑπὸ τῆς παρούσης εὐημερίας ἀρθείς καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑω Ῥωμαίων βασιλέα πρὸς πόλεμον αὐτῷ ἀναστήναι παρασκευάσει, τὰς βασιλείους μὴ λύων γυναῖκας. Ἄλλ' οὔτε τῶν προηγησαμένων ἐπὶ τῆ πρεσβείᾳ ῥημάτων ἐπιείκεια, οὔτε ἀπειληθεὶς φόδος μέτρια τὸν Γεζέριχόν φρονεῖν ἠνάγκασεν· ἀπρακτὸν γὰρ καὶ τὸν Βλήδην ἀπέπεμπε, καὶ ἐς τὴν Σικελίαν αὐθις καὶ ἐς τὴν πρόσσιον αὐτῆ Ἰταλίαν δύναμιν διαπεμφάμενος πᾶσαν ἐδῆου. Ὁ δὲ Ἄβιτος ὁ τῶν ἑσπερίων Ῥωμαίων βασιλεὺς ἐπρεσβεύετο καὶ αὐτὸς παρὰ τὸν Γεζέριχον, τῶν πάλαι αὐτὸν ὑπομιμνήσκων σπονδῶν, ἃς εἰ μὴ φυλάττειν ἔλοιτο, καὶ αὐτὸν παρασκευάσασθαι, πλήθει τε οἰκείῳ πίσυνον καὶ τῆ τῶν συμμάχων ἐπικουρίᾳ. Ἐπεμπε δὲ καὶ τὸν πατρίχιον ² Ρεκίμερ ἐς τὴν Σικελίαν σὺν στρατῷ.

ἦ. Ὅτι τῶν Ῥωμαίων ἐς Κόλχους ἐλθόντων καὶ συμβαλόντων ³ πόλεμον πρὸς Λαζοὺς, ὁ μὲν Ῥωμαϊκὸς στρατὸς ἐς τὰ σφέτερα ἐπανέζηυξεν, καὶ οἱ ἀμφὶ τὰ βασιλεία πρὸς τὴν ἐτέραν μάχην παρασκευάζοντο, βουλευόμενοι πότερον τὴν αὐτὴν ἢ τὴν δι' Ἀρμενίας τῆς Περσῶν χώρας πρόσσιον πορευθέντες ἔδδον τὸν πόλεμον ἐπάξουσι, πρότερον πρεσβεῖα τὸν μόναρχον τῶν Παρθυαίων πείσαντες· κατὰ γὰρ θάλατταν ἀπορος αὐτοῖς πᾶν ⁴ ἐνομιζέτο τὰς δυσχωρίας παραπλεῖν, ἀλιμένου τῆς Κόλχου τυγχανούσης. Ὁ δὲ Γωδάξης ἐπρεσβεύετο μὲν καὶ αὐτὸς παρὰ τοὺς Παρθυαίους, ἐπρεσβεύετο δὲ καὶ παρὰ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων. Καὶ ὁ μὲν τῶν Πάρθων μόναρχος, ὡς Κιδαρίτας καλουμένους, ἀπεσείσατο παρ' αὐτὸν τοὺς

ἄ. Ὅτι τοῦ Βαλάμερος τοῦ Σκύθου παρασπονδήσαντος καὶ πολλὰς πόλεις δηλωσαμένου καὶ χώρας Ῥωμαϊκᾶς, ἔπεμπον παρ' αὐτὸν οἱ Ῥωμαῖοι πρεσβεῖς, οἱ αὐτῷ τοῦ νεωτερισμοῦ κατεμέμφοντο, καὶ, ὥστε μὴ αὐθις τὴν χώραν καταδραμεῖν, τριακοσίας λίτρας φέρειν αὐτῷ ἐκάστου ἔτους ἑταξαν· σπάνει γὰρ τῶν ἀναγκαίων ἔφραζε πρὸς πόλεμον τὸ οἰκείον διαναστήναι πλήθος.

ε'. Ὅτι ὁ Γεζέριχος οὐκέτι ταῖς πρὸς Μαίτορανδον θεθείσας σπονδαῖς ἐμμένων Βανδήλων καὶ Μαυρουσίων πλήθος ἐπὶ δηώσει τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας ἔπεμπε, Μαρχελλίνου ἦδη πρότερον τῆς νήσου ἀναχωρήσαντος διὰ τὸ Ῥεκίμερα παρελέσθαι αὐτὸν τῆς δυνάμεως ἐβελήσαντα, τοὺς παρεπομένους αὐτῷ Σκίθας (ἦσαν δὲ ἐν πλείστοις ἀνδράσι) παραπειθεῖν χρήμασιν, ὥστε ἐκείνον μὲν ἀπολιπεῖν, ἀφικέσθαι ⁵... εὐλαθῆθέντα τὴν ἐπιβουλὴν (οὐ γὰρ ἀντιφίλοι: μείσθαι τῷ Ῥεκίμερος ἐδύνατο πλοῦτι) τῆς Σικελίας ὑπονοστήσαι. Ἐστέλλετο οὖν καὶ παρὰ τὸν Γεζέριχον πρεσβεῖα, τοῦτο μὲν παρὰ τοῦ Ῥεκίμερος, ὡς οὐ δεῖ κατολιγωρεῖν αὐτὸν ⁶ τῶν σπονδῶν, τοῦτο δὲ καὶ

VARIÆ LECTIOES.

¹ τὸν πατρίχιον N., παρὰ τὸν vulg. ² συμβαλόντων vulg. ³ ἀπορος αὐτοῖς πᾶν] ἀπορον αὐτοῖς εἶναι conj. N. ⁴ ἀφικέσθαι δὲ πρὸς αὐτόν. τοῦτ' ἐποίησε τὸν Μαρχελλίνον εὐλαβ. N. ⁵ αὐτὸν H., αὐτῶν vulg.

παρὰ τοῦ κρατοῦντος τῶν ἐν τῇ Ἑφ' Ῥωμαίων, ἐφ' ᾧ Ἄ
τῆς Σικελίας καὶ τῆς Ἰταλίας ἀπέχεσθαι καὶ τὰς
βασιλείους ἐκπέμπειν γυναίκας. Γεζέριχος δὲ, πολλῶν
πρὸς αὐτὸν πρεσβευτῶν κατὰ διαφόρους σταλάντων
χρόνους¹, τὰς γυναίκας οὐ πρότερον διαφῆκε πρὶν
ἢ τὴν πρεσβυτέρα τῶν Βαλεντινιανοῦ θυγατέρων
(Εὐδοκία δὲ ἦν ὄνομα αὐτῇ) Ὀνορίχῳ τῷ ἑαυτοῦ παιδί
κατενεγγύησε. Τότε γὰρ καὶ τὴν Εὐδοξίαν τὴν Θεοδο-
σίου θυγατέρα ἀπέπεμπε σὺν Πλακιδίᾳ τῇ ἐτέρᾳ αὐ-
τῆς θυγατρὶ, ἣν ἔγεγαμήκει Ὀλύβριος. Τοῦ δὲ τὰς
Ἰταλίας καὶ Σικελίας δηοῦν ὁ Γεζέριχος οὐκ ἀπέστη,
ἀλλὰ μάλλον αὐτὰς ἐξομώρθει, μετὰ τὸν Μαϊοριανὸν
βουληθεὶς βασιλεύειν τῶν ἐν τῇ Ἑσπέρω Ῥωμαίων
Ὀλύβριον² διὰ τὴν ἐξ ἐπιγαμίας συγγένειαν.

ια'. Ὅτι ἐπὶ Λέοντος βασιλέως Ῥωμαίων ἐπρε-
σβεύετο παρὰ μὲν Βανδήλους ὑπὲρ Ἰταλῶν Τατιανός,
ἐν τῇ τῶν πατρικίων ἀξία καταλεγόμενος, παρὰ δὲ
Πέρσας Κωνσταντίος, τρίτον μὲν τὴν³ ἔπαρχον⁴
λαδῶν ἀρχὴν, πρὸς δὲ τῇ ὑπατικῇ ἀξίᾳ καὶ τῆς πα-
τρικιότητος τυχών. Καὶ Τατιανὸς μὲν ἐκ Βανδήλων
εὐθύς ἀπρακτὸς ἀνεχώρησε, τῶν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Γε-
ζερίχου μὴ παραδεχθέντων λόγων· ὁ δὲ Κωνσταν-
τίος τῇ Ἐδέσσει, Ῥωμαϊκῇ πόλει, προσοίχῳ δὲ τῇ
Περσῶν χώρας, ἐγκατέμεινε, ἐσδέξασθαι αὐτὸν ἐπὶ
πολὺ διαναβαλλομένου τοῦ Παρθυαλοῦ μονάρχου.

ιβ'. Ὅτι τὸν Κωνσταντίον τὸν πρεσβευτὴν ἐν τῇ Ἐ-
δέσει χρόνον ἐπιμείναντα, ὡς εἰρηταί μοι, τῆς πρε-
σβείας πέρι, τότε ἐδέξατο ὁ Περσῶν μονάρχος ἐς τὴν
σφετέραν, καὶ παρ' αὐτὸν ἀφικέσθαι προσέταξεν, οὐκ ἐν
τιζὶ πόλεσιν, ἀλλὰ γὰρ ἐν τοῖς μεθορίοις αὐτῶν τε καὶ
Θύννων τῶν Κιδαριτῶν τὰς διατριβὰς ποιούμενος⁵.
αὐτῷ συνίστατο αἰτίαν ἔχων, ὡς τοὺς φόρους τῶν
Θύννων μὴ κομιζομένων, οὐς οἱ πάλαι μὲν τῶν Περ-
σῶν καὶ Πάρθων βασιλεύοντες ἔθεντο. Ὡν ὁ πατήρ
[τὴν τοῦ φόρου] ἀπαρησάμενος ἀπαγωγὴν τὸν πό-
λεμον ὑπέδεξατο, καὶ τοῦτον μετὰ τῆς βασιλείας
παρέπεμψε τῷ παιδί, ὥστε ταῖς μάχαις ἐπιτριβο-
μένους τοὺς Πέρσας ἀπάτη ἐθελῆσαι τὴν τῶν Θύν-
νων λύσαι διαφορὰν, καὶ δῆτα διαπέψασθαι τὸν
Πειρώζην (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ τότε Περσῶν βα-
σιλεύοντι) πρὸς τὸν Κούγχαν τὸν Θύννων ἡγούμενον,
ὡς τὴν πρὸς αὐτὸν⁶ ἀσμενίζων εἰρήνην ἐπὶ τε
συμμαχίᾳ σπένδεσθαι βούλοιο, καὶ τὴν αὐτοῦ κατε-
νεγγυᾶ ἀδελφὴν. Νεώτατον γὰρ αὐτὸν εἶναι συν-
έθεινε, καὶ μηδέπω παίδων εἶναι πατέρα. Τὸν δὲ
προσδεξάμενον τοὺς λόγους γήμασθαι οὐ τοῦ Πει-
ρώζου ἀδελφὴν, ἀλλ' ἐτέραν γυναίκα βασιλικῶς
διακοσμηθεῖσαν, ἣν ὁ Περσῶν μονάρχος ἐξέπεμψε,
παρεγγυήσας, ὡς οὐδὲν μὲν ἀνακαλύπτουσα τῶν
ἐσχηματισμένων βασιλείας καὶ εὐδαιμονίας μεθέξει,
ἐκλέγουσα δὲ τὴν ὑπόκρισιν θάνατον ἔξει ζημίαν·
οὐ γὰρ ἀνέξασθαι⁷ τὸν Κιδαριτῶν ἀρχοντα θερά-
πειαν ἔχειν γαμετὴν ἀντὶ τῆς εὐγενομένης. Τοῦτου
χάριν σπεισάμενος ὁ Πειρώζης πρὸς τὸν τῶν Θύννων
ἡγούμενον οὐκ ἐπὶ πολὺ τῆς ἀπάτης ἀπάνωτο· εὐ-

Oriente rerum potiebatur, ut ab Italia et Sicilia ab-
stineret et regias mulieres redderet. Gensericus
vero, multis ad eum ex diversis partibus legatis
missis, non ante mulieres liberavit, quam majorem
natu filiarum Valentiniani, Eudociam nomine, Ho-
noriche filio desponderet. Tunc enim Eudociam,
Theodosii filiam, remisit cum Placidia, ejus sorore,
quam duxit Olybrius. Neque eo secius Italiam et Si-
ciliam Gensericus vastare destitit, sed multo magis
sæviebat post mortem Majoriani, cum Olybrium ad
imperium Occidentis proveherè propter affinitatem
ex nuptiis cogitaret.

11. Sub Leone, Romanorum imperatore, legatus
pro Italis ad Vandalos profectus est Tatianus, in-
patriciorum numerum conscriptus, ad Persas vero
Constantius, tertium præfectus, et una cum consu-
latu patriciatus dignitate sortitus. Et Tatianus
quidem a Vandalis intra breve tempus, re infecta,
reversus est repudiatus a Gensericis pacis conditioni-
bus. Constantius vero Edessæ, quæ urbs est in Ro-
manorum ditione posita et Persis contermina, sub-
sistit, in qua longo tempore commoratus est, cum
diu eum 75 admittere Parthorum rex differret.

12. Tandem Persarum rex Constantium legatum,
qui longo tempore, ut diximus, legationis causa
Edessæ substiterat, in suam regionem admisit et ad
se venire jussit. Et rex quidem tunc temporis non in-
urbibus, sed in confiniis regionis suæ et Hunnorum
Cidaritarum moratus cum Hunnorum rege bellum
gerebat, propterea quod Hunni minime tributum in-
ferebant, quod illis olim Persarum et Parthorum
reges imposuerant. Et regis Hunnorum pater tributi
illationem renuens, bellum exceperat, quod quidem
una cum regno ad filium transmiserat: donec Persis
longiori bello defatigatis venit in mentem bellum
cum Hunnis fraude finire. Itaque Peroses (sic enim
Persarum rex vocabatur) ad Concham, Hunnorum
regem, misit, tanquam vellet cum illis pacem firmare
et armorum societatem jungere et illi suam
sororem dare uxorem. Ille enim erat tum forte ad-
huc junior, neque dum liberos ullos sustulerat. Qui-
bus sermonibus cum Conchas esset assensus, non
tamen Perosis sororem in matrimonium duxit, sed
aliam mulierem regio cultu adornatam. Hanc autem
Persarum rex misit, ut, si nihil eorum quæ sînges-
bantur, enuntiatet, regis felicitatis participem fu-
turam: sin minus, et simulata detegeret, mortis
supplicium subituram. Non enim passurum Cidari-
tarum regem, uxorem se habere servilis conditionis
pro ingenua et nobili. Cum igitur his conditionibus
Peroses pacem cum Hunnorum rege sanxisset, non
illi diu sua fraus utilitati et fructui fuit. Mulier
enim, timens ne si forte per alios de sua conditione

VARIÆ LECTIONES.

¹ χρόνων vulg. ² Ὀλύβριον N., Ὀλύβριος vulg. ³ τὴν om. vulg. ⁴ ἔπαρχον Val., ἕπατον
vulg. ⁵ πρὸς οὐς πόλεμος αὐτῷ con. N. ⁶ αὐτὸν H., αὐτῶν vulg. ⁷ ἀνέξασθαι N., ἐξασθαι
vulg. ἔξεστι H.

certior fieret, pessima se morte mulcetur, commentum indicavit. Conchas vero mulierem ob veritatem detectam laudans, eam in matrimonio habere persistit, sed dolum sibi factum ulturus, contra finitimos bellum se gerere simulavit, in quo sibi viris opus esse, non quidem ad militiam aptis, (infinitam enim horum sibi adesse multitudinem,) sed his, qui bellum sibi administrarent. Peroses vero trecentos principum ad eum misit, quorum alios Cidaritarum rex trucidavit, alios truncatos ad Perosem remisit, qui renuntiarent, has illos commissæ ab eo fraudis pœnas luisse. Itaque inter ipsos multo acrius, quam antea, bellum est excitatum, et omnibus viribus depugnantur. In Gorga igitur, (hoc enim erat loco nomen, in quo tunc forte Persæ castra habebant,) Constantium Peroses *excepit. Quem postquam per quosdam dies laute tractasset, nullo idoneo ad legationem dato 76 responso, dimisit.

45. (A. C. 467, Ind. 5, Leon. 11.) Leo imperator Gensericum per Phylarchum legatum de Anthemii imperio certiore fecit, eique bellum indixit, nisi Italia cederet, et imperium ipse appetere desisteret. Rediit autem nuntius, et retulit, nolle ipsum denuntiationi parere, imo eo magis bellum apparare, quod Romani orientales fœdera transgressi essent.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ χαλεπῶ N., χαλεπῶς vulg. ¹⁵ μυρίων vulg. ¹⁶ βασιλείας] Σικελίας conj. B. ¹⁷ πρὸς εἶναι vulg. ¹⁸ ἔφων B., νέων vulg.

λαθηθεῖσα γὰρ ἡ γυνή, μήποτε ὁ ἄρχων τοῦ ἔθνους ὑπὸ ἐτέρων πυθόμενος τὴν αὐτῆς τύχην χαλεπῶ ¹⁴ αὐτὴν ὑφέξει θανάτῳ, μηνύει τὸ μελετηθῆναι. Ὁ δὲ Κούργας ἐπαίνεσας τὴν γυναῖκα τῆς ἀληθείας αὐτὴν μὲν ἔμεινεν ἔχων γαμετὴν, τίσασθαι δὲ τοῦ δόλου Πειρώζην ἐθέλων πόλεμον πρὸς τοὺς ὁμόρους ἔχειν ὑπεκρίνετο, δεῖσθαι τε ἀνδρῶν οὐ τῶν πρὸς μάχην ἐπιτηδείων (μυρίων ¹⁵ γὰρ αὐτῶ παραῖναι πλῆθος). ἀλλὰ τῶν στρατηγησόντων αὐτῶ τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ τ' αὐτῶ τῶν λογάδιων ἐξέπεμψε. Καὶ τοὺς μὲν ὁ τῶν Κιδαριτῶν ἄρχων ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λωθησάμενος παρὰ τὸν Πειρώζην ἀπέπεμψε ἀπαγγελοῦντας, ὡς τῆς ἀπάτης ταύτην ἔδωκε δίκην. Οὕτως αὖθις αὐτοῖς ὁ πόλεμος ἀνεζωπυρώθη, καὶ ἐμάχοντο καρτερῶς. Ἐν Γόργα τοίνυν (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῶ χωρίῳ, ἐν ᾧ περ συνέβαινε τοὺς Πέρσας στρατοπεδεύεσθαι) τὸν Κωνσταντῖον ὁ Πειρώζης ἐδέχετο, καὶ τινὰς ἡμέρας φιλοφρονησάμενος διαφῆκεν, δεξιὸν οὐδὲν περὶ τῆς πρεσβείας ἀποκρινάμενος.

γ'. Ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς στέλλει πρὸς τὸν Γεζέριχον Φύλαρχον τὴν τοῦ Ἀνθεμίου βασιλείαν μηνύσων καὶ πόλεμον ἀπειλήσων, εἰ μὴ γε τῆς Ἰταλίας καὶ βασιλείας ¹⁶ ἀφέξειτο. Ἐπανῆκε δὲ ἀγγέλλων, μὴ ἐθέλειν αὐτὸν τοὺς τοῦ βασιλέως προσέσθαι ¹⁷ λόγους, ἀλλὰ ἐν πολέμῳ εἶναι παρασκευῆ, ὡς ὑπὸ τῶν ἔφων ¹⁸ Ῥωμαίων παρασπονδούμενον.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΛΧΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΗ.

EX HISTORIA

MALCHI RHETORIS

PHILADELPHIENSIS

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS ROMANORUM AD GENTES.

ARGUMENTUM. — Adamantius legatus ad Theuderichum, Valamiri filium, in Epirum missus, finibus Romanorum eum decedere jubet: Sabinianus magnum barbarorum exercitum fugat et cædit (1). Theuderichus, Triarii filius, magnis muneribus impensis, a Byzantio oppugnando revocatur (2). Severus, a Zenone in Africam ad Vandalos missus, multos captivos pretio redimit (3). Heraclius a Zenone ex captivitate solutus, in itinere a Gothis interficitur (4, 5). Pecuniæ summa, quam præfectus Ægypti muneris obtinendi causa solvebat (6). Zeno, fœdere frustra Theudericho oblato, magna opera bellum parat (7). Theuderichus, Valamiri filius, Romanorum auxilio destitutus, eum aliter Theudericho pacem inquit (8). Zeno cum filio Triarii pacem et fœdus contra Valamiri, filium componit (9).

77-78 1. (A. C. 479, Ind. 2, Zenon. 6.) Theuderichus, Valamiri filius, multis suorum a Romanis ducibus cæsis, non parum iracundiæ ob acceptam cladem

α'. Ὅτι ὁ Βαλαμήρου ¹⁸ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων στρατηγῶν πολλοὺς ¹⁹ τῶν ἰδίων ἀποβαλῶν, οὐ μικρὰν ἔχων ὀργὴν τῷ ¹⁹ πάθει ἀπέδραμεν, ἀφειδῶς ὅ τι ἐν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ Βαλάμηρος vulg. ¹⁹ πολλοὺς II., πολλῶν vulg. ¹⁹ τῷ] ἐπὶ τῷ N.

ποσὶν εὐροὶ καίων τε καὶ φονεύων, καὶ τὴν πρώτην τῆς Μακεδονίας πόλιν, τοὺς Στόβους ²⁰, ἐπόρθησε, καὶ τῶν γε στρατιωτῶν τῶν ταύτῃ ἐμψυροῦντων τοὺς ἀντιστάνας ἀπέκτεινε. Ὡς δὲ τῇ Θεσσαλονίκῃ ἐγγύθεν ἐφεδρεύων ἠγγέλθη ὁ Βάρβαρος, αὐτίκα οἱ πολεῖται νομίσαντες ἐκ θόλου τὰ ἐν τῇ προτετραίφ ἀνεγνώσθαι γράμματα καὶ τὴν πόλιν βούλεσθαι Ζήνωνά τε καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ παραδοῦναι, συστραφέντες ἐν σφίσι αὐτοῖς τοῦ Ζήωνος στήλας καθάλλουσι πάσας, καὶ αὐτὸν ὀρμήσαντες τὸν ὑπαρχον ^{20*} ἔτοιμοι διασπάσαι ἦσαν. Οἱ δὲ κομισάμενοι πῦρ ἐπὶ τὸ ἀρχεῖον ἐμπυρπρίνατι ἐμελλον, εἰ μὴ ὑποφθάσαντες τὰ τε ἱερὰ γένη καὶ οἱ ἐν ταῖς ἀξίαις ἐξήρπασάν τε αὐτὸν τῆς ὀργῆς τῆς τοῦ δήμου, καὶ τὸ ἀτακτοῦν λόγοις πράξει κατέστειλαν λέγοντες, οὔτε αὐτὸν αἴτιον εἶναι τούτου, οὔτε τὸν βασιλέα τῇ πλίει τι δυσχερὲς ἢ κακὸν βεβουλεύσθαι, τῆς τε ἰσθμίου χρεῖναι ποιήσασθαι φυλακῆν, ὅτῳ ἂν ἐθέλωσι καὶ ἂν ἡγοῦνται πιστὸν ἐπιτρέποντες ταύτην. Οἱ δὲ τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν ἐκ τοῦ ὑπάρχου λαβόντες τῷ ἀρχιερεῖ ἔδοσαν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐνόνητων φρουρᾶν ἐπενόησαν, ὡς ἠδύνατο, κλεῖστην, καὶ τὸν στρατηγὸν ἔστεργον.

Ἐν δὲ τούτῳ ὁ Ζήνων πυθόμενος τὸν κατέχοντα κίνδυνον, καὶ ἰδὼν, ὡς, οὐδενὸς βουλομένου μάχεσθαι, ἄριστον εἶη σπονδαῖς ὡς ἐν κακοῖς μετρίαις τῆς τῶν πόλεων φθορᾶς ἐπισχεῖν τὸν Βάρβαρον, Ἄρτεμιδώρον πέμπει καὶ Φωκᾶν τὸν ὄτε ἦν στρατηγὸς γραμματεῖα αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ὄντα. Οἱ ἐλθόντες ἔλεγον, ὅτι ἡ Σὰ ὁ βασιλεὺς φίλον ἐποίησατο, καὶ ἀξίαις, αἱ εἰσι λαμπρόταται Ῥωμαίοις, σεμνῶς ἐπεκόμεναι, καὶ ἀρχεῖον τῶν μεγίστων ταγμάτων ἐποίησαν, οὐδὲν οἴαπερ ἀνδρὶ ἀπιστήσας βαρβάρῳ. Σὺ δὲ, οὐκ ἴσμεν ὅπως, ταῖς τῶν κοινῶν δυσμενῶν ἀπάταις ὑπαχθεὶς τὰ τε ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ διέφθειρας, καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς σῆς ἄλλον ἐποίησας, ὡς οὐκ ἴδεις ²¹, κύριον. Οὐκ ἂν δίκαιος εἴης τῷ βασιλεῖ ἐγκαλῶν, ὧν εἰς ἑαυτὸν ἅμα καὶ εἰς ἐκείνον ἐξήμαρτες. Νῦν οὖν ἐπειδὴ σαυτὸν εἰς τοῦτο κατέστησας, ὑπόλοιπόν σοι ἐστὶν ἐκ τῆς παρουσίας τύχης τῆς τε κατὰ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων βλάβης ἐπισχεῖν οἶόν ²² τε, πέμποντα δὲ πρεσβείαν πειρᾶσθαι τι μέτριον παρὰ τοῦ βασιλέως ἀγαθοῦ ὄντος εὐρίσκεισθαι. Ὁ δὲ κεισθεὶς, ἄνδρας μὲν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον σὺν αὐτοῖς ἀποπέμπει, αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν καλεῖν ἢ φονεύειν τοὺς ἀνθρώπους ἀνείργει τὸ στρατεύμα, οὐ μέντοι ἐδύνατο πάντων ὄντας ²³ ἀπόρους τὰ γούν ἐπιτήδεια ἐκπορίσαι κωλύειν. Καὶ δὴ προῖων ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἡράκλειαν τὴν ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλὰ καὶ παντοδαπὰ τῇ ²⁴ στρατιᾷ καὶ αὐτῷ ἀποστελλαντος δῶρα, τὴν τε χώραν ἀπαθῆ πάσαν διεφύλαξε, καὶ οὐδὲν τοὺς οἰκοῦντας ἐνταῦθα παραλυτῶν ²⁵ ἐκ τῶν ταύτη μόνων ²⁶ τὸ πλῆθος ἐπεικῶς ἐπειρᾶτο διάγειν.

copias suas ex relicto hujus regionis alere operam dedit.

VARIAE LECTIONES.

²⁰ Στόβους N., τόβους vulg. ^{20*} ὑπαρχον N., ἑπαρχον vulg. ²¹ ἔδεις Val., ἔδεις B. ²² οἶόν] ὡς οἶόν τε conj. N. ²³ ὄντων vulg. ²⁴ τῇ ante πόλεια dd. B. ²⁵ παραλυτῶν H., παραλιπῶν vul. ²⁶ μόνων] φόνων conj. N., μερῶν H.

A animo concevit, et fugiens quidquid ante pedes suos offendit, ussit et necavit, et primam, quæ illi obvia fuit, Macedoniæ urbem, Stobes, evertit, et militum, qui illic in præsiidiis, erant, omnes, qui resistere audebant, interfecit. Ut vero nuntiatum est, Barbarum Thessalonicem petere, statim urbis incolæ ad fraudem faciendam litteras pridie recitatas esse suspicati, et Zenonem ipsumque præfectum habere in animo urbem Barbaro tradere, seditione facta, ejus statuas dejiciunt, et præfectum aggressi, ad ipsum mulctandum parati erant, et prætorium, igne illato, incendissent, nisi ordo sacra procurantium et magistratus prævenientes, populi iræ præfectum subduxissent et furorẽ plebis blandis verbis compressuissent. Dicebant enim, eum non esse horum malorum causam, neque imperatorem male consultum civitati velle, aut illi adversa cupere. **79** Oportere sane diligentem custodiam civitatis agere, eamque committere cui voluerint quemque sibi fidum esse cognoverint. Itaque claves civitatis a præfecto acceperunt, et archiepiscopo tradiderunt, tum ex his opibus, quæ sibi tum temporis suppetebant, quam diligentissimam potuerunt custodiam instituerunt et duces elegerunt.

Interea Zeno cum audiret imminens periculum, et videret optimum esse, quandoquidem nemo pugnare volebat, conditionibus ut in dubiis rebus æquissimis Barbarum ab urbium ruinis et excidiis avertere, Artemidorum mittit et Phocam, qui Zenonis, cum dux erat, scriba fuerat. Hi progressi tali sunt oratione usi: « Te imperator amicum conciliavit, et dignitatibus, quæ sunt apud Romanos clarissimæ, magnifice ornavit, etiam imperare maximis exercitibus dedit, tibi, homini licet Barbaro, minime diffidens. Tu vero, nescimus quomodo, communium inimicorum fraude et dolo inductus, in discrimen te fortunamque tuas conjecisti et eas ad alium, ad quem non debebas, detulisti. Et vero haudquaquam jure imperatori imputes ea, quæ in te ipsum et in illum deliquisti. Nunc igitur, quoniam eo te redegisti, hoc tibi quantum ad præsentem fortunam reliqui est, ut ab injuria et damnis urbibus et gentibus inferendis, quantum in te erit, temperes, et legationem mittas, qua apud imperatorem, qui bonus est, moderatum quid et æquum obtinere coneris. » Ille vero persuasus, viros quosdam una cum ipsis Byzantium mittit. Et ipse quidem exercitum suum urere et occidere homines vetuit, etsi suos, cum omnium rerum essent egeni, quominus res necessarias sibi compararent, prohibere non potuit. Hinc movens ad Heracleam Macedoniæ pervenit. Hujus urbis archiepiscopus, cum quamplurima et diversi generis munera ad eum et ejus exercitum misisset, omnem regionem a direptione illasam conservavit, neque quidquam molestiæ exhibens locorum incolis,

certior fieret, pessima se morte mulctaret, commentum indicavit. Conchas vero mulierem ob veritatem detectam laudans, eam in matrimonio habere permisit, sed dolum sibi factum ulturus, contra finitimos bellum se gerere simulavit, in quo sibi viris opus esse, non quidem ad militiam aptis, (infinitam enim horum sibi adesse multitudinem,) sed his, qui bellum sibi administrarent. Peroses vero trecentos principum ad eum misit, quorum alios Cidaritarum rex trucidavit, alios truncatos ad Perosum remisit, qui renuntiarent, has illos commissæ ab eo fraudis pœnas luisse. Itaque inter ipsos multo acrius, quam antea, bellum est excitatum, et omnibus viribus depugnarunt. In Gorga igitur, (hoc enim erat loco nomen, in quo tunc forte Persæ castra habebant,) Constantium Peroses excepit. Quem postquam per quosdam dies laute tractasset, nullo idoneo ad legationem dato **76** responso, dimisit.

45. (A. C. 467, Ind. 5, Leon. 11.) Leo imperator Gensericum per Phylarchum legatum de Anthemii imperio certiores fecit, eique bellum indixit, nisi Italia cederet, et imperium ipse appetere desisteret. Rediit autem nuntius, et retulit, nolle ipsum denuntiationi parere, imo eo magis bellum apparare, quod Romani orientales fœdera transgressi essent.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁴ χαλεπῶ N., χαλεπῶς vulg. ¹⁵ μυρίων vulg. ¹⁶ βασιλείας] Σικελίας conj. B. ¹⁷ προλεσθαι vulg. ¹⁸ ἐφῶν B., νέων vulg.

Α λαβθεῖσα γὰρ ἡ γυνή, μήποτε ὁ ἄρχων τοῦ ἔθνους ὑπὸ ἐτέρων πυθόμενος τὴν αὐτῆς τύχην χαλεπῶ ¹⁴ αὐτὴν ὑφέξει θανάτῳ, μηνύει τὸ μελετηθέν. Ὁ δὲ Κούγγας ἐπαινέσας τὴν γυναῖκα τῆς ἀληθείας αὐτὴν μὲν ἐμεινεν ἔχων γαμέτην, τίσασθαι δὲ τοῦ ὄλλου Πειρώζην ἐθέλων πόλεμον πρὸς τοὺς ὁμόρους ἔχειν ὑπεκρίνετο, δεῖσθαι τε ἀνδρῶν οὐ τῶν πρὸς μάχην ἐπιτηδείων (μυρίων ¹⁵ γὰρ αὐτῶ παρῆναι πλήθος). ἀλλὰ τῶν στρατηγησόντων αὐτῶ τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ ᾿ αὐτῶ τῶν λογάδων ἐξέπεμψε. Καὶ τοὺς μὲν ὁ τῶν Κιδαριτῶν ἄρχων ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λυθησάμενος παρὰ τὸν Πειρώζην ἀπέπεμψεν ἀπαγγελοῦντας, ὡς τῆς ἀπάτης ταύτην ἔδωκε δίκην. Οὕτως αὖθις αὐτοῖς ὁ πόλεμος ἀνεζωπυρώθη, καὶ ἐμάχοντο καρτερώς. Ἐν Γόργα τοίνυν (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῶ χωρίῳ, ἐν ᾧ περ συνέβαινε τοὺς Πέρσας στρατοπεδεύεσθαι) τὸν Κωνσταντῖον ὁ Πειρώζης ἐδέχετο, καὶ τινὰς ἡμέρας φιλοφρονησάμενος διαφῆκεν, δεξιὸν οὐδὲν περὶ τῆς πρεσβείας ἀποκρινάμενος.

ιγ'. Ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς στέλλει πρὸς τὸν Γεζέριχον Φύλαρχον τῆν τοῦ Ἀνθεμίου βασιλείαν μηνύων καὶ πόλεμον ἀπειλήσων, εἰ μὴ γε τῆς Ἰταλίας καὶ βασιλείας ¹⁶ ἀφέξειτο. Ἐπανήκε δὲ ἀγγέλλων, μὴ ἐθέλειν αὐτὸν τοὺς τοῦ βασιλέως προσέειπαι ¹⁷ λόγους, ἀλλὰ ἐν πολέμου εἶναι παρασκευῆ, ὡς ὑπὸ τῶν ἐφῶν ¹⁸ Ῥωμαίων παρασπονδούμενον.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΛΧΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΗ.

EX HISTORIA

MALCHI RHETORIS

PHILADELPHIENSIS

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS ROMANORUM AD GENTES.

ARGUMENTUM. — Adamantius legatus ad Theuderichum, Valamiri filium, in Epirum missus, snibus Romanorum eum decedere jubet: Sabinianus magnum barbarorum exercitum fugat et cædit (1). Theuderichus, Triarii filius, magnis muneribus impensis, a Byzantio oppugnando revocatur (2). Severus, a Zenone in Africam ad Vandalos missus, multos captivos pretio redimit (3). Heraclius a Zenone ex captivitate solutus, in itinere a Gothis interficitur (4, 5). Pecuniæ summa, quam præfectus Ægypti muneris obtinendi causa solvebat (6). Zeno, federe frustra Theudericho oblato, magna opera bellum parat (7). Theuderichus, Valamiri filius, Romanorum auxilio destitutus, cum altero Theudericho pacem init (8). Zeno cum filio Triarii pacem et fœdus contra Valamiri, filium componit (9).

77-78 1. (A. C. 479, Ind. 2, Zenon. 6.) Theuderichus, Valamiri filius, multis suorum a Romanis ducibus cæsis, non parum iracundiæ ob acceptam cladem

α'. Ὅτι ὁ Βαλαμήρου ¹⁸ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων στρατηγῶν πολλοὺς ¹⁹ τῶν ἰδίων ἀποβαλῶν, οὐ μικρὰν ἔχων ὀργὴν τῶ ¹⁹ πάθει ἀπέδραμεν, ἀφειδῶς ὅ τι ἐν

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ Βαλαμήρος vulg. ¹⁹ πολλοὺς II., πολλῶν vulg. ¹⁹ τῶ] ἐπὶ τῶ N.

ποσὶν εὐροὶ καίων τε καὶ φονεύων, καὶ τὴν πρώτην τῆς Μακεδονίας πόλιν, τοὺς Στόβους ²⁰, ἐπόρθησε, καὶ τῶν γε στρατιωτῶν τῶν ταύτῃ ἐμφορρουντων τοὺς ἀντιστάντας ἀπέκτεινεν. Ὡς δὲ τῇ Θεσσαλονικῇ ἐγγύθεν ἐφεδρεύων ἠγγέλθη ὁ Βάρβαρος, αὐτίκα οἱ πολλοὶ νομίσαντες ἐκ θόλου τὰ ἐν τῇ προτραίῳ ἀνεγνώσθαι γράμματα καὶ τὴν πόλιν βούλεσθαι Ζήνωνά τε καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ παραδοῦναι, συστραφέντες ἐν σφίσιν αὐτοῖς τοῦ Ζήωνος στήλας καθάλλουσι πάσας, καὶ αὐτὸν ὀρμήσαντες τὸν ὑπαρχον ²⁰ ἔτοιμοι διασπάσαι ἦσαν. Οἱ δὲ κομισάμενοι πῦρ ἐπὶ τὸ ἀρχεῖον ἐμπυρπράναι ἐμελλον, εἰ μὴ ὑποφθάσαντες τὰ τε ἱερὰ γένη καὶ οἱ ἐν ταῖς ἀξίαις ἐξήρπασάν τε αὐτὸν τῆς ὀργῆς τῆς τοῦ δήμου, καὶ τὸ ἀτακτοῦν λόγους πράξις· κατέστειλαν λέγοντες, οὔτε αὐτὸν αἴτιον εἶναι τούτου, οὔτε τὸν βασιλέα τῇ πόλει τι δυσχερὲς ἢ κακὸν βεβουλεύσθαι, τῆς τε πόλεως χρῆναι ποιήσασθαι φυλακὴν, ὅπῃ ἂν ἐθέλωσι καὶ ὅν ἡγοῦνται πιστὸν ἐπιτρέποντες ταύτην. Οἱ δὲ τὰς κλεῖς τῶν πυλῶν ἐκ τοῦ ὑπάρχου λαβόντες τῷ ἀρχιερεῖ ἔδοσαν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐνόνητων φρουρᾶν ἐπενόησαν, ὡς ἠδύναντο, κλεῖστην, καὶ τὸν στρατηγὸν ἔστεργον.

Ἐν δὲ τούτῳ ὁ Ζήνων πυθόμενος τὸν κατέχοντα κίνδυνον, καὶ ἰδὼν, ὡς, οὐδενὸς βουλομένου μάχεσθαι, ἄριστον εἶη σπονδαῖς ὡς ἐν κακοῖς μετρίαις τῆς τῶν πόλεων φθορᾶς ἐπισχεῖν τὸν Βάρβαρον, Ἄρτεμίδωρον πέμπει καὶ Φωκᾶν τὸν ὄτε ἦν στρατηγὸς γραμματεῖα αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ὄντα. Οἱ ἐλθόντες ἔλεγον, ὅτι ἡ Σὲ ὁ βασιλεὺς φίλον ἐποίησατο, καὶ ἀξίαις, αἱ εἰσι λαμπρόταται Ῥωμαίοις, σεμνῶς ἐπεκόμεναι, καὶ ἀργεῖν τῶν μεγίστων ταγμάτων ἐποίησαν, οὐδὲν οἴαπερ ἀνδρὶ ἀπιστήσας βαρβάρῳ. Σὺ δὲ, οὐκ ἴσμεν ὅπως, ταῖς τῶν κοινῶν δυσμενῶν ἀπάταις ὑπαχθεὶς τὰ τε ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ διέφθειρας, καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς σῆς ἄλλον ἐποίησας, ὡς οὐκ ἴδεις ²¹, κύριον. Οὐκ ἂν δίκαιος εἴης τῷ βασιλεῖ ἐγκαλῶν, ὧν εἰς ἑαυτὸν ἅμα καὶ εἰς ἐκείνον ἐξήμαρτες. Νῦν οὖν ἐπειδὴ σαυτὸν εἰς τοῦτο κατέστησας, ὑπόλοιπόν σοι ἔστιν ἐκ τῆς παρουσίας τύχης τῆς τε κατὰ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων βλάβης ἐπισχεῖν οἶόν ²² τε, πέμποντα δὲ πρεσβείαν πειρᾶσθαι τι μέτριον παρὰ τοῦ βασιλέως ἀγαθοῦ ὄντος εὐρίσκεισθαι. Ὁ δὲ πεισθεὶς, ἀνδρας μὲν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον σὺν αὐτοῖς ἀποπέμπει, αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν καίεν ἢ φονεύει τοὺς ἀνθρώπους ἀνείργει τὸ στρατεύμα, οὐ μέντοι ἐδύνατο πάντων ὄντας ²³ ἀπόρους τὰ γούν ἐπιτήδεια ἐκπορίσαι κωλύειν. Καὶ ὁ πρῶτος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἡράκλειαν τὴν ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλὰ καὶ παντοδαπὰ τῇ ²⁴ στρατιᾷ καὶ αὐτῷ ἀποστελλαντος δῶρα, τὴν τε χώραν ἀπαθῆ πάσαν διεφύλαξε, καὶ οὐδὲν τοὺς οἰκοῦντας ἐνταῦθα παραλυτῶν ²⁵ ἐκ τῶν ταύτη μύρων ²⁶ τὸ πλῆθος ἐπιεικῶς ἐπειρᾶτο διάγειν.

copias suas ex relicto hujus regionis alere operam dedit.

VARIE LECTIONES.

²⁰ Στόβους N., τόβους vulg. ²¹ ὄδεις Val., ἔδει σε B. ²² οἶόν] ὡς οἶόν τε conj. N. ²³ ὄντων vulg. ²⁴ τῇ ante πόλεια dd. B. ²⁵ παραλυτῶν H., παραλιπῶν vul. ²⁶ μύρων] φόρων conj. N., μερῶν H.

A animo conscivit, et fugiens quidquid ante pedes suos offendit, ussit et necavit, et primam, quæ illi obvia fuit, Maceloniz urbem, Stobos, evertit, et militum, qui illic in præsidii, erant, omnes, qui resistere audebant, interfecit. Ut vero nuntiatum est, Barbarum Thessaloniceim petere, statim urbis incolæ ad fraudem faciendam litteras pridie recitatas esse suspicati, et Zenonem ipsumque præfectum habere in animo urbem Barbaro tradere, seditione facta, ejus statuas dejiciunt, et præfectum aggressi, ad ipsum multandum parati erant, et prætorium, igne illato, incendissent, nisi ordo sacra procurantium et magistratus prævenientes, populi iræ præfectum subduxissent et furorem plebis blandis verbis compescuissent. Dicebant enim, eum non esse horum malorum causam, neque imperatorem male consultum civitati velle, aut illi adversa cupere. **79** Opertere sane diligentem custodiam civitatis agere, eamque committere cui voluerint quemque sibi fidum esse cognoverint. Itaque claves civitatis a præfecto acceperunt, et archiepiscopo tradiderunt, tum ex his opibus, quæ sibi tum temporis suppetebant, quam diligentissimam potuerunt custodiam instituerunt et duces elegerunt.

Interea Zeno cum audiret imminens periculum, et videret optimum esse, quandoquidem nemo pugnare volebat, conditionibus ut in dubiis rebus æquissimis Barbarum ab urbium ruinis et excidiis avertere, Artemidorum mittit et Phocam, qui Zenonis, cum dux erat, scriba fuerat. Hi progressi tali sunt oratione usi : « Te imperator amicum conciliavit, et dignitatibus, quæ sunt apud Romanos clarissimæ, magnifice ornavit, etiam imperare maximis exercitibus dedit, tibi, homini licet Barbaro, minime infidens. Tu vero, nescinus quomodo, communium inimicorum fraude et dolo inductus, in discrimen fortunæ tuas conjecisti et eas ad alium, ad quem non debebas, detulisti. Et vero haudquaquam jure imperatori imputes ea, quæ in te ipsum et in illum deliquisti. Nunc igitur, quoniam eo te redegisti, hoc tibi quantum ad præsentem fortunam reliqui est, ut ab injuria et damnis urbibus et gentibus inferendis, quantum in te erit, temperes, et legationem mittas, qua apud imperatorem, qui bonus est, moderatum quid et æquum obtinere coneris. » Ille vero persuasus, viros quosdam una cum ipsis Byzantium mittit. Et ipse quidem exercitum suum urere et occidere homines vetuit, etsi suos, cum omnium rerum essent egeni, quominus res necessarias sibi compararent, prohibere non potuit. Hinc movens ad Heracleam Macedoniae pervenit. Hujus urbis archiepiscopus, cum quamplurima et diversi generis munera ad eum et ejus exercitum misisset, omnem regionem a direptione illasam conservavit, neque quidquam molestiæ exhibens locorum incolis,

Legati autem ab eo missi simul atque Byzantium accesserunt, imperatorem monuerunt, oportere quam celerrime fieri posset, legatum mittere idonea auctoritate instructum. Nec enim in ejus potestate esse, longo tempore tantam militum turbam a damnis pro libidine inferendis continere. Quamobrem imperator misit Adamantium, Viviani filium, patricium et olim urbi praefectum, quem etiam dignitate consulari auxit, jussitque regionem in Pautalia illi assignare, quae Illyricae partis est provincia non longo intervallo distans ab ingressu Thraciae. Quod eo consilio faciebat, ut, si qua Theuderichus, Triarii filius, se commovere susciperet, illum adversarium huic oppositum sciret, atque etiam, si alter pacta violare et pacem turbare vellet, cum inter duos exercitus, Illyricum et Thracium, degeret, eum facilius opprimere posset. Quodsi hoc anno exercitum suum inopia laborare Theuderichus diceret, propterea quod nullum semen terris mandatum esset, neque ultimam spem percipiendorum in Pautalia fructuum haberet, dedit Adamantio proficienscenti ducentas auri libras, quas jussit regionis illius praefecto tradere, ut eas ad convehendos in Pautalam commentus, qui illis alendis satis essent, impenderet. Cum legatus adhuc esset Byzantii, milites, qui Thessalonicae in praesidiis erant, Joannem sunt. Huic negotio finem imposuit Adamantius ex

Dum haec Thessalonicae gerebantur, Theuderichus, Yalamiri filius, circa Heracleam commoratus, in Epirum ad Sidimundum mittit. Is, ex eodem genere et majoribus ortus, tunc temporis credebatur Romanorum amicus esse. Etenim regionem circa Epidamnum incolebat, quae illi ex haereditate opulenta obvenerat, et sub imperatore stipendia merebat. Erat hic Aedoingi patruelis, qui valde familiariter Berina utebatur, et eos, qui domestici vocantur, regibat, quae dignitas magnam habet in regia auctoritatem. Ad hunc igitur misit, antiquam cognationem in memoriam revocabat, et orabat ut viam reperiret et efficeret, qua Epidamno et reliquae Epiri dominatu potiretur, ubi post tot errores consistere posset, et suis rebus urbe et moenibus firmatis, casus quos fortuna daret, exspectaret. Ut Sidimundus haec ab illo accepit, Barbarus cum Barbaro conjungi, quam cum Romanis, satius esse duxit. Itaque Epidamnum venit, et privatim unumquemque civium circumiens, tanquam ipsorum salutis providens, consilium dedit, ut omnia, quae quisque haberet, exportaret, et se suaque omnia in insulas, aut in aliquam aliam urbem conferret: Barbarum enim quam primum Epidamnum invasurum: sic enim imperatorem decrevisse, qui ad eam rem exsequendam Adamantium miserit. Itaque melius esse per otium, dum nondum adesset, rebus suis pro-

Eis δὲ τὸ Βυζάντιον ὡς ἦλθον οἱ παρ' αὐτοῦ σταντες πρόσβεις, ἔλεγον, ὅτι δύο ταχέως περὶ πάντων αὐτοκράτορα αὐτῷ πρεσβευτὴν ἀποστείλαι, ὅς οὐχ οἴω τε ²⁷ πλῆθος ἀπειρον εἶργειν ἐπὶ πλείονα χρόνον τῆς ἀφ' ὧν ἂν δύναιτο ²⁸ βλάβης. Ὁ δὲ Ἀδαμάντιον τὸν Βιθιανῶν παῖδα, πατρικίον τε ὄντα καὶ πολιάρχῆσαντα, προσθεὶς αὐτῷ καὶ τιμὴν ὑπατικῆν, ἐπεμψε παραγγέλλας, χώραν μὲν αὐτῷ δοῦναι ἐν Πανταλίᾳ ²⁹, ἣ τῆς μὲν Ἰλλυρικῆς μοίρας ἐστὶν ἐπαρχία, οὐ πολὺ δὲ ἀπέχουσα τῶν εἰσβολῶν τῆς Θράκης, ὅπως, εἴτε Θεουδέριχος ὁ Τριαρίου ἐγχειροῖ τι κινεῖν ἐφεδρον ἔχοι αὐτὸν ἐγγύθεν κατ' ἐκείνου, εἴτε αὐτὸς ταράττειν τὰ συγκείμενα θέλοι, ἐν μέσῳ αὐτὸν ἔχων τῶν τε Ἰλλυρικῶν καὶ τῶν Θρακίων δυνάμεων εὐκολώτερον αὐτοῦ περιεῖναι δύναιτο. Εἰ δὲ τροφῶν ἀπορεῖν τῷ στρατεύματι λέγοι τὸν παρόντα ἐνιαυτὸν, ἄτε μήτε ἐν σπόροις ³⁰ μήτε καρποῦ ἐλπίδα ἔχων ἐν Πανταλίᾳ, ἔδωκε λίτρας χρυσοῦ ἀπὸντι διακοσίας, ἃς ἐκέλευε δόντα τῷ ὑπάρχῳ τῷ ἐκεῖ ποιῆσαι τὴν δαπάνην αὐτοῖς εἰς Πανταλίαν χορηγήσασιν τὴν ἐπαρχοῦσαν. Ἔτι δὲ τοῦ πρεσβευτοῦ ὄντος, ἐν Βυζαντίῳ, στρατιῶται συστάντες ἐν τῇ Θεσσαλονικῇ τὸν ὑπαρχον Ἰωάννην προϊόντα φυλάξαντες ξιφῆρεις ὤρμησαν· καὶ ὠρίσθη παρὰ τῶν ³¹ Ζήνωνος Ἀδαμάντιος, καὶ ταῦτα κατέστησεν.

praefectum, qua exiret, observantes gladiis aggressi praescripto Zenonis et haec pacavit.

Ὁ δὲ Βαλαμήρου ³², ἐν ᾧ τὰ τῆς Θεσσαλονικῆς ἐγένετο, περὶ Ἡράκλειαν ἔμενον, καὶ ἐπὶ τὴν Ἡπειρον πέμπει πρὸς Σιδιμουῦνον, ἐκ μὲν τῆς αὐτῆς φυλῆς τὸ ἀνέκαθεν ὄντα, δοκοῦντα δὲ τότε εἶναι Ῥωμαίοις ὑπόσπονδον, καὶ ἐν τῇ κατ' Ἐπίδαμον Ἡπειρῳ χώραν τε νεμόμενον καὶ εὐδαίμονα κληρὸν, καὶ παρὰ βασιλέως δεχόμενον συντάξεις. Ἀνεψίδος δὲ ἦν οὗτος Αἰδογγου, Βηρίνης ³³ τε μάλιστα ὄντος οἰκιστοῦ καὶ τὴν τῶν λεγομένων δομεστίκων ἀρχὴν ἄρχοντος, μεγάλην τιμὰ οὔσαν τῶν περὶ βασιλέα. Πρὸς τοῦτον οὖν ἐπεμπε, τῆς τε παλαιᾶς αὐτὸν συγγενείας ἀναμνησκων, καὶ ἀξίων ἐξευρεῖν καὶ συμπράξει τρόπον, δι' οὗ τῆς τε ³⁴ Ἐπιδάμου καὶ τῆς ἄλλης Ἡπειρου δυνηθείη κρατήσας στήναι τῆς πολλῆς πλάνης, καὶ ἰδρύσας ἑαυτὸν ἐν πόλει καὶ τελεῖσιν ἐντεῦθεν ὡς ἂν διδῶν δεχέσθαι τὸ συμβαῖνον. Σιδιμουῦνος δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῦ δεξάμενος, καὶ Βάρβαρος Βαρβάρῳ συνοικεῖν ἢ Ῥωμαίοις ἡγησάμενος κρεῖττον, ἐλθὼν εἰς Ἐπίδαμον καὶ ἰδίᾳ μετῶν τῶν πολιτῶν ἕκαστον ὡς δῆθεν κατ' εὐνοίαν συνεβούλευεν αὐτοῖς, ἃ τε ἕκαστος ἔχει, θάττον ὑπεκτίθεσθαι, καὶ αὐτοῖς ἢ εἰς νήσους ἢ πόλιν ποιῶσθαι λέγων, ὡς Βάρβαρος ἐπὶ ταύτην ὤρμηται, καὶ ὅτι τῷ βασιλεὶ ταῦτα δοκοῦντά ἐστι, καὶ ὡς Ἀδαμάντιος ἐπὶ ταῦτα πεμφθείη· κρεῖττον οὖν εἶναι αὐτοῖς, ἕως ³⁵ ἔτι ἀπεστίν, κατὰ πλείονα σχολὴν τὰ κατ' αὐτοῖς διοικήσασθαι. Ταῦτα καὶ τοῖς

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ οἴω τε N., οἴοι τε vulg. ²⁸ δύναιτο] δύναιτο ὠφελείσθαι et μοχ ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀδ. conj. N. ²⁹ Πανταλίᾳ vulg. ³⁰ σπόροις H., σπείροις vulg. ³¹ τοῦ Ζ. conj. B. ³² Βαλαμήρου Val. τὸν Βαλαμήρου vulg. ³³ Βηρίνης Val. Γηρήνης vulg. ³⁴ τε B. τοῦ vulg. ³⁵ ἕως Val., εὔ vulg.

στρατιώταις τοῖς³⁶ ἐκεῖ φυλάττουσιν, οἷσιν ὡς δισχι-
 λίοις, οἳ καὶ ἀμύνασθαι ἐπιόντα πρὸς γε τὸ παρα-
 χρημα βραδύως ἠδύναντο, ἐπεισεν ὁμοῦ πάντας ἐκλι-
 παῖν Ἐπίδαμνον, καὶ λέγων καὶ ταράττων, καὶ
 φήμην αἰὲν καιρὴν πειρώμενος ἐμβάλλειν, καὶ ὅτι
 βασιλεῖ ἀπεχθήσονται μᾶλλον ἀντιστῆναι θέλοντες,
 καὶ πρὸς τὸν Βαλαμήρου εὐθέως ἐπέστελλεν, ὡς τά-
 χος ἐπέιγεσθαι. Ὁ δὲ τὸ τοῦ Σιδιμούδου ἐπέμπε
 δῆλωμα, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀδελφὴν νόσῳ κατεχομένην,
 ἐξ ἧς ἐτελεύτησε. Φανερὰν μὲντοι τῆς καθέδρας πρό-
 φανιν ἐποιεῖτο τὴν τοῦ πρεσβευτοῦ παρὰ Ζήνωνος
 ἀφιξίν καὶ τὸ βούλεσθαι μαθεῖν ὅπως πρὸς αὐτὸν
 ἔχει τὰ ἐκ τοῦ βασιλείως. Ἐπεὶ δὲ τὴν ἀδελφὴν μὲν
 ἀποθανούσαν ἔθαψεν, τὰ δὲ παρὰ Σιδιμούδου ἀπῆν-
 τησε καλοῦντα, πρὸς τοῦς Ἡρακλειώτας ἐκλιπόντας
 μὲν τὴν πόλιν, ἐς φρούριον δὲ ἰσχυρὸν ἀνασκευασαμέ-
 νους, πέμψας ἀπῆται σίτον πολὺν τινα καὶ οἶνον, ὅπως
 τῷ στρατῷ ἔχοι ἀπιῶν ἐφόδια. Οἱ δὲ οὐδὲν ἔφασαν αὐτῷ
 δύνασθαι.... ἐν τοσαύταις ἡμέραις λέγοντες, ὅσον
 εἶχον ἐπὶ φρουρίῳ γε μικρῷ δεδαπανῆσθαι. Ὁ δὲ
 πρὸς ὄργην τὰ πλείστα τῆς πόλεως ἐμπρήσας, ἀν-
 ὄρων ὄσσης ἐρήμου, εὐθύς ἀπανίσταται. Καὶ κατὰ
 τὴν δῦσοδον καὶ στενήν ὁδὸν τὴν ἐπὶ³⁷ τὴν νέαν
 λεγομένην Ἡπειρον ἀπάγουσαν ἀναστήσας ἤλαυνε,
 καὶ προπέμπει τοὺς ἰππεῖς τὰ ἄκρα τῆς στρατιᾶς
 προκαταληψομένους, καὶ ἕως ἀνέλπιστοι εἰσι κατ'
 ἐκεῖνα³⁸ χωρήσειν, ἐξ ἐφόδου ἀθρόα ἐκκρούσοντας
 τὴν φυλακὴν, ἧτις ἦν αὐτόθι. Οἱ δὲ ὡς ἀνέβησαν, οἱ
 ἐπὶ τῷ τειχεῖ³⁹ φρουροῦντες στρατιῶται τό τε
 πλῆθος ἰδόντες καὶ πρὸς τὸ αἰφνίδιον αὐτῶν κατα-
 πλαγέντες οὔτε ἐς ἀλκὴν⁴⁰ ἔτι τραπέσθαι ὑπέμειναν,
 οὔτε λογισμὸν ἔσχον ἀποζευξαι τὸ τεῖχοςμα, ἀλλ'
 ὠρμησαν φεύγειν, ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως ἀπεριόπτοι
 πάντων τῶν εἰς τὸν τότε καιρὸν ὠφελῆσαι δυνα-
 μένων. Οἱ δὲ κατὰ πολλὴν⁴¹ ἐρημίαν προϊόντες
 ἔχουρον, ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῶν ὁ Θευδέριχος,
 Σόας δὲ ὁ μέγιστος τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατηγῶν κατὰ
 τὸ μέσον εἶχε, Θευδιμούδος δὲ ὁ ἕτερος τῶν Βαλα-
 μήρου παίδων ἐπὶ τῆς οὐραγίας. Θευδέριχος μὲν
 οὖν προκαταβάς καὶ θαρσῶν, ὡς οὐδεὶς ἦν αὐτοῖς
 ἐφεσόμενος, τοῖς ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν καὶ τοῖς ἄλλοις
 σκευοφόροις εἶπεν προχωρεῖν· αὐτὸς δὲ ἠπείγετο
 φθάσαι προκαταλαβὼν ἦν ἀν δύναίτο πόλιν. Καὶ πρὸς
 μὲν τὴν Λυχνιδὸν ἐπελθὼν ἀπεκρούσθη, ἐπὶ ὄχυροῦ
 κειμένην καὶ πηγῶν ἔνδον πλήρη, καὶ σίτου προ-
 ενόντος⁴². Ἀναστὰς δὲ ἐκεῖθεν τὴν τε Σκαμπίαν⁴³
 αἰρεῖ, τῶν οἰκητόρων αὐτὴν πάλαι ἐκλελοιπότην, καὶ
 ἐξ αὐτῆς ὀρμήσας Ἐπίδαμνον λαμβάνει.

Ἄδαμάντιος δὲ ταῦτα πυθόμενος προπέμπει τῶν
 ἰππέων τῶν βασιλείων τινὰ, οὓς μαγιστριανοὺς κα-
 λούσι, μεμφομένους τε αὐτῷ παρὰ τὴν ὑπόσχεσιν
 τῆς πρεσβείας ποιοῦντι, καὶ κελεύων ἠρεμεῖν καὶ
 μήτε πλοῖα λαβεῖν, μήτε ἄλλο τι τῶν παρόντων πλεόν

A spicere. Erant quoque in ea urbe in praesidiis mili-
 tum duo millia, qui Barbari primum impetum repe-
 lere potuissent. **§1** His quoque multum dicendo et
 terrorem injiciendo et quotidie novos rumores spar-
 gendo persuasit, ut urbem Epidamnum desertam
 relinquerent. Aiebat enim, eos, si resistere aude-
 rent, magis imperatoris voluntati adversaturos. Mox
 quo celerius Theuderichus accederet, ad eum misit:
 is circa Heracleam conederat, et quid sibi nun-
 ti a Sidimundo veniret, et propter morbum sororis,
 quæ paulo post decessit, expectabat. Sua autem
 moræ causam palam legatum esse simulavit, quem
 ad eum Zeno miserat, quia ex eo, quo animo in se
 esset imperator, intelligere cuperet. Nec multo post,
 cum sororem suam mortuam efferret, a Sidimundo
 nuntius occurrit, qui eum accesseret. Tum ad Hera-
 cleotias, qui urbem reliquerant et se in arcem mu-
 nitissimam receperant, misit qui peterent magnam
 frumenti vim et vini, ut discedens vlticum, quod
 alendo exercitui sufficeret, haberet. Illi autem re-
 sponderunt, nihil sibi restare commeatum, quos
 largiri possent, etenim quos habuissent tot diebus in
 parvo castello consumpsisse. Ille ira exarsit, et ur-
 bis, quæ ab hominibus vacua erat, quamplurima
 loca incendit, et confestim motis castris, via ardua
 et angusta, quæ ad novam Epirum ducebat, perrexit.
 Tum equites præmittit, qui juga montium prius oc-
 cuparent, ut, cum nemo suspicari posset, eos per
 ea loca progressuros, praesidia, si qua essent, impetu
 derepente facio depellerent. Qui pro mœnibus urbis
 praesidia agebant, ut multitudinem hostium con-
 spexerunt, subito casu perterriti, neque resistere
 ausi sunt, neque illis tantum animi et prudentiæ
 fuit, ut propugnaculum occluderent, sed in fugam
 conversi præ pavore nihil, quod illis utile esset, at-
 tenderunt. Hostes autem per loca hominibus vacua
 et deserta progrediebantur. Theuderichus erat inter
 primos, Soas a Theudericho secundum in exercitu
 gradum tenebat, et medium ægmen ducebat, Theu-
 demundus, alter ex Valamiri filiis, extremum.
 Theuderichus valde audax et confidens, ut neminem,
 qui sibi resisteret, obviam fieri vidit, eos, qui apud
 currus et cætera impedimenta erant, procedere jus-
 sit. Ipse præibat, ut quancunque posset urbem præ-
 veniendo caperet. Ad Lychnidum accedens est re-
 pulsus. Erat enim difficili loco sita et fontium sca-
 turigine plena, et convectio prius frumento abunda-
 bat. Hinc movens, Scampiam, quam jam dudum in-
 colæ reliquerant, diruit, et inde progressus impetu
 facto Epidamnum occupat.

§2 Quod ubi cognovit Adamantius, mittit unum
 ex equitibus imperatoris, qui cum eo expostularet,
 quod contra id, quod missa legatione promiserat,
 faceret, et juberet ab incepto desistere neque nave-
 sumere, aut quidquam aliud novarum rerum tentare,

VARIAE LECTIONES.

³⁶ στρατ. λέγων τοῖς conij. N. ³⁷ ἐπὶ N., ὑπὸ vulg. ³⁸ ἐκεῖνα vel. ἐκεῖνων N., ἐκεῖνω vulg. ³⁹ τοῖς τειχεῖ
 vulg. ⁴⁰ ἀλκὴν N., ἀλλήν vulg. ⁴¹ πολλὴν Val., πολὺ vulg. ⁴² παρόντος conij. H. ⁴³ Σκαμπίαν N.,
 καρπίαν vulg.

donec adventaret: denique virum ad se mittere, qui sibi tuti post peractam legationem reditus et reliquæ securitatis fidem præstaret. Hæc cum ad eum Adamantius mandata dedisset, ipse, Thessalonica relicta, Edessam venit et una cum eo Philoxenus. Erat Edessæ Sabinianus, cui litteras imperatoris reddiderunt, quemque ducem crearunt cæteraque omnia ordine administrarunt. Sed Barbaros recedentes persequi minime tutum visum est. Sabiniano enim pauci milites mercenarii ex ejus domesticis et familiaribus aderant. Nam qui publice merebant et ordinariis legionibus adscripti stipendia faciebant, cum per urbes dispersi, tum Onulfum, ducem suum, secuti, abierant. Itaque visum est edicta, quibus milites undique evocarentur, proponere, et ducem legatum, qui ea promulgaret, præmittere. Eo ipso tempore eques ab Adamantio missus reversus, una secum adducens Barbarorum sacerdotem, quem Christiani presbyterum vocant, qui tuto Adamantium ad Barbarum accedere fide sua interposita juberet, advenerat. Quem Sabinianus et Adamantius secum ducentes protinus discedunt et Lychnidum veniunt. Erat hæc urbs jam olim opulenta et divitiis abundans: cujus magistratus et alii cives obviam illis prodierunt, et eos in eam introduxerunt. Hinc Adamantius denuo Epidaurum mittit, petitque ut Theuderichus ad se circa Lychnidum cum paucis veniret, et de rebus, de quibus ad eum missus erat, secum colloqueretur, aut si illi videretur, ipsum Epidaurum accessurum, modo Soam, ipsius ducem, et Dagisthem obsides Lychnidum mitteret, qui illic asservarentur, dum salvus et incolumis remitteretur. Hos quidem Barbarus mittit, sed Scampix subsistere et hominem ad Sabinianum præmittere jussit, qui Sabinianum jurejurando adigeret, si salvus et incolumis Adamantius rediret, se quodque salvos et incolumes obsides dimissurum. Sed Sabinianus negavit se juraturum. Nec enim ulla de re antea se jurasse, neque opinionem apud animum suum a tam longo tempore inveteratam depositurum. Cum Adamantius diceret, necesse esse temporari cedere aut legationem irritam fore: nec enim se profecturum, nisi prius aliquid vitæ et salutis suæ pignus accepisset: Sabinianus tamen nihil movebatur. Et illum quidem ait scire, quid sibi **83** factum opus sit, se quidem nihil quidquam contra legem, quam colat, commissurum. Hic cum Adamantius in dubio hæreret, assumptis ducentis militibus, per ripas inaccessas et viam multis incognitam neque antea initam, et quæ tunc primum equites admisisse dicitur, sub vesperam profectus circummeundo pervenit ad castellum Epidaurum proximum, in prærupto tumulo situm, cui suberat fossa profunda, in quam altus fluvius infuebat. Illuc Theuderichum accessit; et ille quidem obtemperans venit, et instructo longe

ανωτέρω, ἕως ἂν αὐτὸς εἴθῃ ἀποστείλαι δὲ καὶ ἄνδρα, ὅστις τὰ πιστὰ δώσει τῆς μετὰ τὴν πρεσβείαν αὐθις ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ὀλης ἀδείας. Ταῦτά τε πρὸς ἐκεῖνον ἐπέστειλε, καὶ αὐτὸς ἄρα ἀπὸ ⁸⁴ Θεσσαλονίκης ἔρχεται εἰς Ἐδεσσαν, ὅπου ἦν Σαβινιανὸς, σὺν δὲ αὐτῷ καὶ Φιλόξενος. Καὶ τὰς τε δέλτους αὐτῷ παρέχουσι, καὶ στρατηγὸν ἀποφαινόμενοι, καὶ περὶ τῶν παρόντων εὖ διεβουλευόντο. Καὶ τὸ μὲν ἐπιχειρεῖν τοῖς Βαρβάροις πορευομένοις οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοκει, ὀλίγων μὲν συνόντων αὐτῷ Σαβινιανῷμισθοφόρων οἰκειῶν, τῆς δὲ δημοσίας στρατιᾶς καὶ τῶν κοινῶν ταγμάτων τῶν μὲν θεῖσπαρμένων κατὰ πόλεις, τῶν δὲ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Ὀνούλφου ⁸⁵ ἀκολουθούτων. Ἐδόκει δὲ πέμπειν ἀπανταχοῦ προστατάματα συγκαλοῦντα τοὺς στρατιώτας, καὶ τὸν στρατηγὸν δηλοῦντα προπέμπειν τὸν πρεσβευτήν. Ἡδὲ δὲ ὀρμωμένοις ὁ παρὰ τοῦ Ἀδαμαντίου προαπεσταλμένος ἱππεὺς ἀπαντᾷ ⁸⁶, τὸν τῶν Βαρβάρων ἔχων ἱερέα, ὃν οἱ Χριστιανοὶ καλοῦσι πρεσβύτερον, ὡς πιστὸν τῆς ἀδείας αὐτῷ ἐπιθήσοντα. Ἐχόντες ⁸⁷ σὺν αὐτὴν σὺν αὐτοῖς ἠπειγόντο, καὶ ἀφικνοῦνται εἰς Λυχνιδόν. Τῶν δὲ ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἐν ταῖς ἀΐταις (παλαιόπλουτος τε γὰρ αὕτη, καὶ εὐδαίμων ἡ πόλις;) καὶ τῶν ἄλλων ἀπαντησάντων, εἰσέρχονται ἐνταῦθα. Καὶ ἀποστέλλει πάλιν Ἀδαμάντιος εἰς Ἐπίδαμνον, κελεύων ἢ αὐτὸν τὸν Θεοδέριχον εἰς τι τῶν περὶ Λυχνιδὸν χωρίων ἀπαντῆσαι μετ' ὀλίγων διαλεξιμένου αὐτῷ περὶ ὧν ἀπέσταλτο, ἢ εἰ βούλοιοτο, αὐτὸν ἔλθειν εἰς Ἐπίδαμνον, πέμψαι ὀμήρους εἰς Λυχνιδὸν Σόαν τε τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν καὶ Δαγίσθεον, φυλαχθησομένους ἕως ἂν αὐτὸς ἐπανέλθῃ. Ὁ δὲ πέμπει μὲν τούτους, ἐκέλευσε δὲ αὐτοὺς περιμεῖναι ἐν Σκαμπία ⁸⁸ καὶ προαποστείλαι ⁸⁹ ἄνδρα, ὃς τὸν Σαβινιανὸν ὀρκώσει, ἢ μὴ ἐπανιόντος σώου τοῦ Ἀδαμαντίου καὶ αὐτὸν τοὺς ὀμήρους ἀπαθείς ἀποπέμψαι. Ὁ δὲ Σαβινιανὸς οὐκ ἂν ἔφη ὁμοῦσθαι ⁹⁰: οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ ὁμομοκέσαι ἐπ' οὐδὲν πράγματι, καὶ τὸ πάλαι αὐτῷ δόξαν οὐκ ἂν νῦν καταλύσειν. Καὶ τοῦ Ἀδαμαντίου λέγοντος, ὡς ἀνάγκη συχωρῆσαι τῷ καιρῷ ἢ ἀπρακτὸν εἶναι τὴν πρεσβείαν (οὐ γὰρ αὐτὸν ἀπελθεῖν μὴ τι καὶ ἐνέχυρον τοῦ σώματος λαθόντα), οὐδὲν μᾶλλον ἐπέισθη, ἀλλ' ἐκείνων μὲν ἔφη εἰδέναι τὸ αὐτῷ πρακτέον, αὐτὸν ⁹¹ ὅτι οὐδὲν ποιήσειν παρὰ τὸν αὐτοῦ νόμον. Ἐνταῦθα Ἀδαμάντιος καταστὰς εἰς ἄπορον, λαθῶν στρατιώτας διακοσίους, δι' ἔχθων τε ἀδάτων καὶ ὁδοῦ ἀήλου μὲν τοῖς πολλοῖς, στενῆς δὲ καὶ ἀτριβοῦς καὶ τότε πρώτον ἱππους, ὡς ἐλέγετο, δεξαμένης, ἀφ' ἐσπέρας ἔρμησας καὶ κύκλῳ περιελθὼν ἔρχεται εἰς φρούριον Ἐπιδάμνου πλησίον ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ κείμενον καὶ ἄλλως ἄμαχον, ἧ φάραγξ ὑπέκειτο βαθεῖα, καὶ παρὰ τὴν φάραγγα ποταμὸς βαθὺς ἔρρει. Ἐνταῦθα μετὰπέμπεται τὸν Θεοδέριχον. Καὶ ὁ μὲν ὑπακούσας ἔρχεται, καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν πόρῳ καταστῆσας σὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι πρὸς τὸν ποταμὸν ἀφικνεῖται.

VARIE LECTIONES.

⁸³ ἐπὶ vulg. ⁸⁴ Ὀνούλφου Val., ὁ Εὐδούλφου vulg. ⁸⁵ ἀπαντᾷ H., ἀπαντα vulg. ⁸⁶ ἔχοντες B., ἄγοντες Val., λέγοντες vulg. ⁸⁷ Σκαμπία Val., καμπία vulg. ⁸⁸ προαποστείλαι vulg. ⁸⁹ ὁμοῦσθαι B. ⁹⁰ αὐτὸν H., αὐτοῦ vulg.

Ἀδαμάντιος δὲ κύκλῳ περὶ ⁸¹ τὸν λόφον τάξας Ἀ στρατιώτας, ὅπως μὴ κύκλωσις παρ' ἐκείνου γένηται, ὑποκαταβάς εἰς πέτραν, ἀφ' ἧς ἦν ἀκουστὸν, καὶ κελεύσας κάκεινῳ τοὺς ἄλλους ἀποπέμψαι, μὴ ὡς διελέγετο μόνῳ. Καὶ καταστάς ὁ Θευδέριχος κατηγορεῖ Ῥωμαίων, ὡς ἐδόκει, δίκαια, λέγων, ὅτι « Ἐγὼ μὲν ἔξω τῆς ἄλλης Θράκης διατρέβειν ἡροῦμην, πόρρω πρὸς τὴν Σκυθίαν, ὅπου μένων οὐτε ἐνοχλεῖν ἐνόμιζον οὐδένα, ἐτοίμως δὲ βασιλεῖ ὑπακούεσθαι ἐντεῦθεν ἐς ὃ τι προστάξειεν. Ὑμεῖς δὲ καλέσαντες ὡς ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Θευδέριχον, πρώτον μὲν ὑπέσχεσθε τὸν τῆς Θράκης στρατηγὸν μετὰ τῆς δυνάμεως εὐθύς μοι παρέσεσθαι, ὃς οὐδαμῶς ἐφάνη, ἔπειτα καὶ Κλαύδιον τὸν τοῦ Γοτθικοῦ ταμίαν σὺν τῷ ξενικῷ ἤξουν, ὃν οὐδὲ αὐτὸν εἶδον, τρίτον καὶ ἡγεμόνας ὁδῶν μοι δεδώκατε, οἱ τὰς εὐπορωτέρας τῶν ὁδῶν ἐάσαντες τὰς εἰς τοὺς πολεμῆεις φερούσας ἀπήγαγον δι' ὀρθίας ἀτραπῶν καὶ κρημνῶν ἀμφιῤῥέπων, ἐν οἷς παρὰ μικρὸν ἤλθον, εὖν ἰππεῦσιν τε ἰὼν ⁸², ὡς εἰκός, καὶ ἀμάξαις καὶ στρατοπέδων κατασκευῇ, ἐπιθεμένων ἡμῖν ἄφρων τῶν πολεμίων ἅμα τῷ ἐμῷ πληθεῖ παντὶ ἀπολέσθαι καθάπαξ. Ἐνταῦθα ἀναγκαίαν ἐβιάσθη σύμβασιν πρὸς αὐτοὺς ποιήσασθαι· οἷς χρὴ πολλὴν χάριν ἔχειν, ὅτι ὑφ' ὑμῶν προδοθέντα δυνάμενοι καὶ διαφθεῖραι διεσώσαν γε ὁμῶς. » Ἀδαμάντιος δὲ τῶν τε τοῦ βασιλέως τιμῶν αὐτὸν ἀνεμίμησε, καὶ ὅτι πατρικίον καὶ στρατηγὸν ποιήσας, ἃ τοῖς πλείστοις καμνοῦσι παρὰ Ῥωμαίοις γέρα ἐστὶ, καὶ τῶν ἄλλων δωρεῶν καὶ πλοῦτου ἐνέπλησεν, ἀπὸ ὧν εἶδει μὴδέποτε πρὸς αὐτὸν ἄλλῳ; ⁸³ πῶς ἢ πρὸς πατέρα φρονεῖν τε καὶ διατίθεσθαι. Καὶ τὰ τῶν παρ' αὐτοῦ ἐγκλήσεων (ἦν γὰρ οἶμαι ἀληθῆ) διακρούεσθαι ἐπειράτο. Καὶ ὅτι οὐκ ἀνεκτὰ ποιήσειεν ἐν προσέλειας ἐλπίδι καταλαβῶν ⁸⁴ τὰ Ῥωμαίων, οἱ καὶ ἀποκεκλεισμένον ἐν Θράκῃ ἔχοντες ὄρεσι καὶ ποταμοῖς καὶ περιβολῇ στρατοπέδων, ὁμῶς συνεχώρησαν ἐκόντες διεξελθεῖν· οὐ γὰρ ἂν μὴ βουλομένων αὐτὸν ἐκεῖθεν κινήθησθαι, οὐδέ εἰ δεκαπλασίαν εἶχε δύναμιν τῆς παρούσης. Νῦν τε συμβουλεύειν αὐτῷ μετριώτερον ἑαυτὸν τῷ βασιλεῖ παρέχειν· οὐ γὰρ ἂν δυνηθῆναι τὴν Ῥωμαίων εἰς τέλος ὑπερβάλλειν χεῖρα πανταχόθεν ἐφεστηκότων. Δεῖν οὖν, εἰ αὐτῷ πείθοιτο, ἐκλιπεῖν μὲν τὴν Ἠπειρὸν καὶ τὰς αὐτόθι πόλεις (οὐδεὶς γὰρ εἶναι φορητὸν πόλεις οὕτω μεγάλας, τῶν οἰκητόρων ἐκβληθέντων ⁸⁵, ὑπ' αὐτοῦ κατέχεσθαι), ἐλθεῖν δὲ εἰς τὴν Δαρδανίαν, ἐν ἣ χώραν εἶναι πολλὴν παρὰ τὰ οἰκούμενα, καλὴν μὲν καὶ εὐγειον, ἐνδεδεμένη δὲ οἰκητόρων, ἣν δύναται γεωργῶν ἐν πᾶσιν ἀφρόνοις αὐτοῦ τὴν στρατείαν διάγειν. Ὁ δὲ Θευδέριχος αὐτὸς μὲν ἐπώμυσε ταῦτα βούλεσθαι, οὐ μὲντοι ἀνέξεσθαι αὐτοῦ τὸ πλῆθος, πολλὰ μὲν προτεταλαιπωρηκός, μόλις δὲ ἀναπαύσεως νῦν ἐπιλαβόμενον· οὗς οὐ δύνασθαι μήπω ἀναπνεύσαντας ἄγειν μακρὰν οὕτω πορείαν. Ἀλλὰ νῦν μὲν αὐτοὺς ἔῃν αὐτοῦ ἐπιχειμά-

a tergo caetero exercitu, cum paucis equitibus ad fluvium accessit. Adamantius autem, ne ullæ insidiæ tentarentur, undique in orbem circa collem milites collocavit, et descendens in saxum, unde exaudiri posset, et iubens Barbarum omnes alios dimittere, solus cum solo est collocutus. Hic cum Theuderichus constitisset, Romanos jure, ut videbatur, accusat. « Ego quidem, » inquit, « extra Thraciæ fines Scythiam versus vitam transigere constitueram. Hic mihi manenti et imperatori in omnibus obtemperare parato neminem vexare in mentem veniebat. Vos me ad bellum contra Theudericum, Triarii filium, evocastis, et primum quidem Thraciæ ducem cum exercitu mihi præsto futurum promistis : is nullibi gentium apparuit : deinde Claudium, procuratorem stipendii Gothici, cum extero milite adventurum, quem quoque nusquam vidi. Tertio mihi viarum duces dedistis, qui, tutis et expeditis omissis, per eas, quæ ad hostem ferebant, per prærupta et præcipitia loca me deduxerunt, in quibus parum abfuit, cum equitibus et curribus et alio castorum apparatu impeditus iter facerem et hostes in me derepente irruerent, quin cum toto exercitu meo funditus interirem. Ex quo necessariam cum illis pactonem facere sum coactus, quibus magnam gratiam habere oportet, quod me, a vobis proditum, eum occidere possent, tamen servarunt. » Ad hæc Adamantius illi in memoriam revocavit, quibus illum imperator honoribus affecisset, ut patricium et ducem creasset, quæ essent apud Romanos præmia his, qui strenuam reipublicæ navaverint operam, constituta amplissima, ut eum multis donis et muneribus cumulasset, pro quibus decuerat imperatorem haud secus, quam patrem, colere et revereri. Cæterum ea de quibus imperatorem insimulabat, (et erant opinor vera,) diluere et refutare conatus est. Sane minime toleranda commisisse, qui per speciem legationis Romani imperii partem invaserit et occupaverit, præsertim cum illi, tametsi copiæ ejus ⁸⁴ in Thracia montibus et fluviis inclusæ et militum manu septæ tenerentur, tamen libere exire concesserint. Etenim si noluisset et restitissent, etiamsi ejus copiæ decies numero superassent cas, quas nunc haberet; nunquam tamen inde pedem referre potuissent. Nunc igitur se illi suadere, ut se summissus erga imperatorem gerat. Nec enim tandem in ejus potestate fore Romanorum, qui illi undique imminerent, manus effugere. Oportere igitur, si se audiat, Epiro et ejus regionis urbibus cedere. Nec enim ullo modo ferendum, tam magnas urbes, expulsis incolis, eum tenere. Abeat igitur in Dardanium, ubi regio sit, præter eam quæ habitatur, ampla, amœna et fertilis, quæ incolis indigeat; quam si colat, omnium rerum abundantia exercitum suum alere et sustentare possit. Theuderichus jure-

VARIE LECTIONES.

⁸¹ παρὰ vulg. ⁸² ἰὼν Val., ἰώνων vulg. ⁸³ ἄλλως πῶς Val., ἀλλ' ὡς πῶς vulg. ⁸⁴ καταλαβῶν τὰ Val. καταλαβόντα vulg. ⁸⁵ ἐκβληθέντων B., ἐκλυθέντων vulg.

jurando affirmavit, id quidem sibi cordi esse : sed exercitum suum reluctatum esse, qui tot mala perpressus, vix nunc quiete frueretur. Fieri enim non posse, ut milites, nondum a laboribus respirantes, tantum itineris ducerentur. Sed oportere ipsos sinere in his locis hiemare ea conditione, ut non ultra in tentandis urbibus aliis, quam quas haberent, aut populationibus faciendis progredierentur. Quibus ita compositis, ab imperatore petiit, ut in eunte vere virum, qui eos in Dardanium deduceret, mitteret; ipsos enim eum libenter secuturos esse. Adidit, se omnem suum apparatus bellicum et omnem imbellem turbam paratum esse in ea urbe, quam imperator præscripserit, relinquere. Quin, matre quoque et sorore ad fidem confirmandam obsidibus datis, se ipsum Thraciam cum sex hominum fortissimorum millibus quam celerrime petiturum. Cum his et Illyricis militibus et aliis, quos imperatori mittere placuerit, se tota Thracia Gothos exterminaturum polliceri. Quæ si exsecutus fuerit, petere, ut dux loco Theuderichi creetur, et civitate donetur et Romanorum more rempublicam sibi administrare liceat. Ino si imperator jussert, paratum esse et in Dalmatiam ire, ut inde Nepotem expellat. Adamantius respondit, non sibi mandatum quidquam cum illo pacisci, quandiu in ea regione maneret; imperatori hæc omnia esse probanda. Quare se illi hæc relaturum et expectaturum esse, dum ejus sententiam compererit. Post hæc discesserunt.

Interea dum hæc gerebat Adamantius, complures milites Lychnidum ad edictum ducis convenerant, et ad officium redierant. Quo tempore nescio quis Sabiniano nuntiavit, Barbaros securos soluto agmine a Candavia descendere, **85** cum his impedimenta et plerosque currus, et extremum exercitus agmen, in quo Theudemundus, Theuderichi frater, et mater eorum versaretur. Spem esse horum maxima parte potiundi. Sabinianus equites, quos habebat, certo loco disposuit, et pedites non paucos per montem quem circummeundo superarent, immisit, tum, quando et ubi apparere oporteret, præmonuit. Ut cœnaverat, cum exercitu suo sub vesperam movet, et prima luce hostium agmen invadit. Theudemundus autem et ejus mater, ut in se impetum fieri viderunt, celeriter in planitiem elapsi et pontem, cui suberat fossa ingenti profunditate, transgressi sunt, quo dissoluto persecutionem eorum, qui in alteram ripam pervenerant, hostibus intercluserunt; reliquis autem suorum a ponte exclusis fugam impeditam reddiderunt. At illi præ desperatione, cum pauci essent, in Romanos equites irruerunt, sed ubi Romanorum pedites ex composito proruperunt, ita hostes terga verterunt, ut partim in equites, partim in pedites inciderent et trucidarentur. Sabinianus currum duo, captivorum plus quam quinque millia cepit, et non parum prædæ. Carribus tamen aliquot quos difficile fuisset per tot prærupta loca agere, in

σαι, μήτε πρόσω χωρούντας ὧν⁸⁵ ἔχουσι πόλεων, μήτε ἐπιφθειρόντας⁸⁷ συνθέμενον⁸⁸ δὲ περὶ πάντων ἐπὶ τούτοις ἅμα τῷ ἤρι πέμψαι τὸν ἄξοντα ἐπὶ τὴν Δαρδανίαν, ἔμβως⁸⁹ ἐπακολουθήσοντα⁹⁰. Ἔλεγε δὲ, ὡς ἔτοιμος⁹¹ εἶη τὴν αὐτοῦ κατασκευὴν καὶ τὸ ἄμαχον πλῆθος καταθέμενος ἐν πόλει, ἢ βούλοιο βασιλεὺς, καὶ ὁμήρους παρασχῶν τῆς ἀπάσης πίστεως τὴν τε μητέρα καὶ ἀδελφὴν, μετὰ ἐξακισχιλίων τῶν μάλιστα μαχίμων ἐλθεῖν ὡς τάχιστα εἰς Θράκην· καὶ ὑπισχεῖσθαι σὺν τούτοις καὶ τοῖς Ἰλλυροῖς στρατιώταις καὶ ἄλλοις, ὁπόσους ἂν βασιλεὺς ἀποστείλῃ, τοὺς ἐν τῇ Θράκῃ Γότθους ἀναλώσειν ἅπαντας, ἐφ' ᾧτε, εἰ τοῦτο ποιήσοι, αὐτόν τε ἀντιθευδερίχου στρατηγὸν γενέσθαι, καὶ εἰσοδεχθῆναι εἰς τὴν πόλιν τὸν Ῥωμαϊκὸν πολιτεύοντα τρόπον· ἔτοιμος δὲ, εἰ προστάξει βασιλεὺς, καὶ εἰς Δαλματίαν ἀπελθεῖν, ὡς Νέπωτα κατὰξω. Ἀδαμάντιος δὲ οὐκ ἔφη κύριος εἶναι οὐδὲν αὐτῷ συνθέσθαι μένοντι ἐν τῇ χώρᾳ, ἀλλὰ δεῖν βασιλέα πρῶτον περὶ τούτων πείθεσθαι⁹¹. Ἄνοισειν οὖν ἐκείνῳ, καὶ αὐτὸς ἀπομενεῖν, ἕως τῆς τοῦ κρατοῦντος διαπύθῃται γνώμῃ. Ἐπὶ τούτοις διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐν ὅσῳ δὲ Ἀδαμάντιος ἀμφὶ ταῦτα ἦν, συναηλύθει μὲν πολλὰ τῶν ταγμάτων εἰς τὴν Λυχνυδὴν κατὰ τὴν τοῦ στρατηγοῦ ἀγγελίαν, λέγει δὲ τις τῷ Σαβινιανῷ, ὡς οἱ Βάρβαροι καταφρονήσαντες σχολαιτέρου κατὰσιν ἀπὸ τῆς Κανδαβείας⁹², οἱ τε σκευοφόροι αὐτῶν καὶ τῶν ἀμαξῶν αἱ πλείους καὶ οἱ ἐπὶ τῆς οὐραγίας, ἐν οἷς καὶ Θευδιμουῦδος ἦν ὁ τοῦ Θευδερίχου ἀδελφός, καὶ ἡ μήτηρ ἡ τούτων, καὶ οἱ ἔστιν ἐλπίς τῶν πλείωνων κρατήσεων. Ὅ δὲ τό τε ἱπτικὸν μεθ' ἑαυτοῦ συντάξας καὶ πεζοὺς οὐκ ὀλίγους κύκλῳ διὰ τῶν ὁρῶν περιπέμφας καὶ προειπῶν ὁπότε δεῖ καὶ πόθεν ἐκφανῆναι, δειπνήσας καὶ ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα ἐφ' ἑσπέρας ἐχώρει. Καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ἐπιτίθεται ἡδὴ πρηνεῖς. Καὶ ὁ μὲν Θευδιμουῦδος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ὡς εἶδον τὴν ἔφοδον, ταχὺ διεκπεσόντες ὑπέφυγον εἰς τὸ πεδίον, καὶ τὴν γέφυραν, καθ' ἣν ὑπερέβησαν, εὐθέως ἀνελόντες⁹³, ἢ φάραγγι βαθεῖα ἐπέσεικτο⁹⁴, μέσης οὐσῆς τῆς ὁδοῦ, τὴν δίωξιν ἐκείνοις ἐπὶ τοὺς καταβάοντας ἐποίησαν ἄπορον, καὶ μέντοι καὶ τοῖς ἑαυτῶν ἀδύνατον τὴν φυγὴν, ὥστε πρὸς ἀπάνοιαν ὀλίγοι ὄντες ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσιν ἐχώρουν. Ὡς δὲ ὑπὲρ κεφαλῆς οἱ πεζοὶ ἐφάνησαν κατὰ τὸ συγκείμενον, οὕτω διεισέδρανον, καὶ οἱ μὲν εἰς τοὺς ἱππεῖς, οἱ δὲ εἰς τοὺς ὀπλίτας ἐμπέπτοντες ἔθνησκον. Καὶ τὰς ἀμάξας αὐτῶν λαβὼν Σαβινιανὸς, οὐσας ὡς δισχιλίους, αἰχμαλώτους τε⁹⁵ πλείους ἢ πεντακισχιλίους καὶ λείαν οὐκ ὀλίγην, τινὰς δὲ τῶν ἀμαξῶν καὶ κατακαύσας ἐν τῷ ὄρει,

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁵ ὧν add. N. ⁸⁷ μήτε τι φθείρ. N. ⁸⁸ συνθέμενος vulg. ⁸⁹ pro ἔμβως ἐπιτικῶς N.; cf. 247, ἐκ ποδῶς Schopenus. ⁹⁰ ἐπακολουθήσαντας vulg. ⁹¹ ἔτοιμος conj. B. ⁹² πηθεῖσθαι conj. Val. ⁹³ Κανδαβείας Val., Κανδαμείας vulg. ⁹⁴ ἀναλόντες conj. N. ⁹⁵ ἐπέσεικτο N., ἐπέσεικτο vulg. ⁹⁶ τε add. N.

ἔς τὴν ἔργον ἐλκύσαι διὰ κρημνῶν τοσοῦτων, ἐς τὴν Λαυνηθὸν ἀφικνεῖται. Καὶ εὕρισκει Ἀδαμάντιον ἐκ τῆς πρὸς Θεουδέριχον συνουσίας ἐπανελθόντα· οὐ γάρ πω⁶⁶ Θεουδέριχος ἐπέπυστο οὐδὲν⁶⁷ τῶν ὑπὸ Σαβινιανοῦ ἐν τῷ ὄρει πραχθέντων. Τοὺς μὲν οὖν αἰχμαλώτους τοὺς εὖ γεγονότας ἐν φυλακῇ ποιεῖται, τοὺς δὲ ἄλλους μετὰ τῆς λείας δίδωκε τοῖς στρατιώταις. Ἀμάξας μέντοι πολλὰς κελεύσας ταῖς πόλεσι πρὸς τὰς τοῦ στρατοπέδου κατασκευάσαι χρεῖας, ὡς ἐλήφθησαν αὐται, ἀπέειπε ταῖς πόλεσι μηδὲν ἐνοχλεῖσθαι, ὡς τὰς ἀρκούσας ἔχων.

Μετὰ δὲ ταῦτα γράφει μὲν Ἀδαμάντιος τῷ βασιλεῖ, ὡς ὑπέσχετο, τὰ πρὸς Θεουδέριχον αὐτῷ διελεγμένα· γράφει δὲ καὶ Σαβινιανὸς καὶ Ἰωάννης ὁ ὑπαρχος τὰ γεγενημένα ἐπὶ μείζον ὄγκουντες καὶ λέγοντες, μὴ χρῆναι τι τῷ Βαρβάρῳ συνθέσθαι, ὡς ἐλπίδος οὕσης ἢ κατὰ κράτος αὐτὸν ἐξελάσειν τῆς χώρας ἢ αὐτοῦ μένοντα κατατρίψειν. Ταῦτα διεξάμενος βασιλεὺς καὶ νομισας, πόλεμον εἰρήνης αἰσχροῦ εἶναι βελτίω, πέμψας ἀνεκάλεσε τὸν πρεσβευτὴν, κελεύσας μηδὲν εἶτι πρὸς ἐκεῖνον συνθέσθαι, ἀλλ' εἰπεῖν Σαβινιανῷ καὶ Γέντονι, Γότῳ μὲν ὄντι ἀνδρὶ, γυναῖκα δὲ Ῥωμαίων τῶν περὶ τὴν Ἥπειρον γεγενηκότι καὶ δύναντι ἔχοντι, ἔχουσι τοῦ πολέμου πάση χειρὶ, ὡς οὐδὲν βασιλέως πρὸς ἐκεῖνους συνθησομένου. Καὶ συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Ἀδαμάντιος ἐπήνεσε αὐτοὺς τῆς προθυμίας, καὶ ἐκέλευσε γενναίως, ὡσπερ πάτριον αὐτοῖς, ἔχουσι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ ἐκ βασιλέως ἐπανεγγνωπρόσταγμα. Ταῖς τ' ἐλπίσιν αὐτοὺς μετεώρους ποιήσας, ὡς βασιλέως αἰετῶσι τὴν προθυμίαν οὐκ ἀκαρπὸν ἔωντος, εὐφημίας ἔτυχε καὶ μετὰ τιμῆς παρεπέμφθη. Καὶ ὁ μὲν ἀπὸ τῆς μὴδὲν πλέον ποιήσας.

β'. Ὅτι ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως στάσεως γενομένης παρὰ Μαρκανοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, Θεουδέριχος ὁ Τριαρίου μαθὼν τὰ γεγονότα, καὶ ὑπολαβὼν καιρὸν νῦν αὐτῷ παρεστάναι τῇ πόλει ἐπιθέσθαι καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῷ, πᾶν εὐθύς ἀναστήσας τὸ βραχὺ κρημνὸν ἔχε, δῆθεν μὲν ὡς βουλόμενος αὐτῷ τε τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ πόλει ἀμύναι, πρόδηλος δὲ ὡν πᾶσιν ἐφ' ὅτῳ ἴπείγετο. Βασιλεὺς δὲ ἀκούσας ἰππέα ἐξέπεμψε καὶ βασιλεία γράμματα, τῆς μὲν προθυμίας αὐτὸν ἐπαινῶν, κελεύων δὲ ἀπελθεῖν, ὡς οὐκέτι οὕσης χρεῖας, μὴ μόλις καταστᾶσαν ἐκ τοιοῦτου σάλου τὴν πόλιν αὐθις εἰς ὑπόνοιαν ἐμβαλόντες ἐτέραν τὸ θορυβεῖσθαι φιλοῦν εἰς χεῖρω καὶ μείζονα ἔκταράξωσι στάσιν⁶⁸. Ὁ δὲ αὐτὸς μὲν ἔφη τῷ βασιλεῖ πείθεσθαι, τὸ δὲ πλῆθος οὐκέτι δύνασθαι ἀναστρέφειν, τοσοῦτον τε συλλεγὲν καὶ μέρος τι οὐ βραχὺ διαναπαύων⁶⁹. Ὑπὲρ τε γὰρ τειχῶν οὐδένα ἐνόμιζεν αὐτῷ ἀντιστήσεσθαι, μήτε ἐπάλλεως μηδεμιᾶς μήτε πύργου ἐστώτος, καὶ εἰσελθόντι πάντα τὸν ὄγκον προσέσεσθαι τῇ τῶν Ἰσαύρων ἀπερχομένη. Ἄ δὲ καὶ φοβούμενος Ζήνων ἐκπέμπει Πελάγιον χρήματα ἔχοντα πολλά· τὰ μὲν⁷⁰ αὐτῷ Θεουδέριχῳ, τὰ δὲ καὶ τῷ Γοθικῷ τῷ παντὶ διδάσαι⁷¹, καὶ

A monte incensis, Lychnidum revertitur : hic Adamantium reperit, qui a colloquio cum Theudericō redierat. Nondum enim Theudericus, quæ in monte a Sabiniano gesta erant, cognoverat. Captivorum autem nobiliores custodiæ tradidit, reliquos militibus cum præda distribuit. Et cum non multo ante per civitates ad usum exercitus currus præparandos imperasset, ut istis est potitus, vetuit civitates amplius de curribus laborare, quia quod satis erat habebat.

B His ita gestis, scribit Adamantius imperatori, ut Theudericō promiserat, sermones, quos cum eo habuerat. Scribunt et Sabinianus et Joannes præfectus res a se gestas, et omnia in majus extollentes, suadebant ut pacem cum Barbaro non faceret. Spem enim esse vi eum regione depelli, aut si manserit, opprimi posse. Hæc ubi imperator rescivit, bellum turpi pace potius ducens, misit qui legatum redire, neque quidquam rei amplius cum Barbaro contrahere juberet, sed verbis suis Sabiniano diceret et Gentoni, 86 (is erat vir Gothus, et mulieri Romanæ in Epiro nupserat, et copias ducebat,) ut cum omnibus copiis, quæ ipsis adessent, bellum gererent, nec enim sibi ulla in re cum Barbaro convenire. At Adamantius, convocatis militibus, eorum fortitudinem laudavit, et ut fortes esse pergerent, ut mos patrius ferret, hortatus est. Tum imperatoris mandatum illis recitavit, et in magnas spes eos erexit, imperatorem fortitudinem et navitatem eorum non sine magnis præmiis esse prætermisurum. Hæc illum magno cum plausu locutum honorifice milites prosecuti sunt. Et sic quidem, legatione haud feliciter peracta, discessit.

C 2. (A. C. 481, Ind. 4, Zenon. 8.) Zenone imperante Marcianus et alii nonnulli seditionem moverunt. Ubi ea res ad Theudericum Triarii fil. est delata, sibi oblatam occasionem urbem et imperatorem ipsum adoriendi existimans, magnam Barbarorum manum coegit, simulans se ad imperatorem et urbem a periculo liberandum accedere; sed manifestum erat omnibus, qua de causa accederet. Itaque imperator, ubi hoc audivit, ad eum cum litteris rogiis equitem mittit, animum et voluntatem erga se laudat, sed jubet eum recedere, quia illo non amplius sibi opus esset, ne civitatem vix a tanto æstu liberatam homines novarum rerum cupidi in aliam perturbationem et suspicionem conjicerent et longe perniciosiorem et majorem priore excitarent seditionem. Ille vero respondit, se imperatori obsecurum neque tamen posse exercitum reducere tantum et maximam partem dicto suo parum audientem. Sperabat enim, neminem, qui resisteret pro mœnibus, quæ nullo propugnaculo aut turre munita erant, sibi occurrurum, et ad se in urbem ingredientem omnem popularem turbam defecturam propter odium quo Isauros prosequeretur. Idem Zeno veritus mil-

VARIE LECTIONES.

⁶⁶ που vulg. ⁶⁷ οὐδενὶ vulg. ⁶⁸ ἔκταράξωσι στάσιν H., ἔκταράξω σύστασιν vulg. ⁶⁹ διαναπαύων] λίαν ἀπειθεῖς conj. N. ⁷⁰ καὶ ante τὰ μὲν ins. H. ⁷¹ διδόναι conj. N.

ut Pelagium cum multis pecuniis, quas partim Theoderico, partim Gothis, in universum divideret, et alia non parva munera se daturum sponderet. Itaque ut Pelagius venit, partim minis, partim promissis, partim ingentibus pecuniis Barbaros, insitam eorum avaritiam abortus, ad recedendum commovit. Ex quo existimatus est non parvo metu civitatem levasse. Nam, Theoderico in civitatem introducto, nihil aliud, quam bellum intestinum et universum incendium, expectare oportebat. Statutum enim apud animum suum Isauri habebant, si vi cogerentur, haud placide urbe cedere. Itaque contos prægrandes præparaverant, quorum in extrema parte linum cum sulphure admigaverant, et si sibi vis inferretur, mitorum auxilio, quos sibi consociaverant, urbem incendio cremare constituerant. Et ita Theuderichus discessit. **87** Procopium vero et Busalium sæpius a Theudericho sibi tradi petebat, ut in hoc suam erga se benevolentiam et obsequium declararet. Sed ille respondit, se quidem in omnibus dicto audientem fore imperatori, tamen nefas esse Gothiis, sicut et cæteris mortalibus, supplices et eos qui salutem precentur, his, qui eos comprehendere velint, prodere. Eos igitur ut omitteret, orabat, præsertim cum nulla re, nisi quod viverent, essent molesti futuri, et illi quidem apud Theuderichum, quod reliquum vitæ fuit, modicum agrum colentes, transegerant.

3. (A. C. 475, Ind. 13, Zenon. 2.) Cum multi undique tumultus exorti essent, Zenoni, homini admodum imbelli, venit in mentem ad Vandalum legationem Carthaginem mittere, et Severum ex senatu legatum deligit, virum, qui temperantia et justitia præstare existimabatur: itaque, ut legationis dignitati majus decus adderet, patricium eum creavit. Et ille quidem navigavit. Sed Vandalus, ubi didicit legationem ad se venire, prius cum classe trajecit, et Nicopolim cepit. Severus autem legatus, solvens a Sicilia, Carthaginem venit, et magnopere questus est cum Vandalo, quod classe transisisset. Ille vero dixit, se hæc ut hostem fecisse. Nunc cum de pace ad se legatus missus sit, conditiones ejus se excipere. Severi autem vitam frugi et modestam admiratus, ejus consuetudine et colloquio delectabatur, quippe qui ejus justitiæ quotidie periculum faceret, ex quo omnia exsequi, quæ proponebat, paratus erat. Maxime illi visus est justus esse in eo, quod, cum ei Barbarus pecunias largiretur et munera legato debita daturus esset, omnia rejecit dicens, nullum donum viro legato dignius et convenientius, quam captivos in libertatem vindicare. At Barbarus, humanitate ejus collaudata: « Omnes, inquit, captivos, qui mihi et filiis meis sorte obtigerunt, tibi permitto; reliquos vero inter exercitum sorte divisos per me tibi licet, ut lubet, ab his, qui eos possident, si modo consenserint, redimere. Nec enim possem eos, quorum dominio cesserunt, invitos cogere. Itaque Severus eos, quos Vandalus possi-

Α ἄλλας ὑποσχέσεις δωρεῶν οὐκ ὀλίγας. Ἐλθὼν δὲ Πελάγιος καὶ τὰ μὲν ἀπειλήσας, τὰ δὲ ὑποσχόμενος, τὰ δὲ καὶ τοῖς χρήμασιν οὐκ ὀλίγοις [τε ¹⁵] οὔσι τὸ φύσει φιλάργυρον τοῦ τρόπου μεταλθῶν, διαπέμπει. Καὶ ἔδοξε δὴ τοῦτο τοῦ φόβου τοῦ πλείονος ἀναφέρειν τὴν πόλιν. Οὐδὲν γὰρ ἦν ἐλπίζειν ¹⁶ εἰσιδόντος ἢ πόλεμόν τε ἔνδον καὶ τοῦ παντός ἐμπρησιν. Οὐδὲ γὰρ οἱ Ἰσαυροὶ ἀπλῶς ἀναχωρῆσαι βιαζόμενοι ἐπενόουν, ἀλλὰ κοντοὺς ὑψηλοὺς προπαρασκευάσαντες, λίνον ἐπ' ἄκροις αὐτοῖς προσδήσαντες καὶ θεῖον, πολλοὺς εἶχον ἐτοιμοὺς, εἰ ποτε βιασθεῖεν, ἅπαντα ὑφάψαι τὴν πόλιν. Καὶ ὁ μὲν Θεουδέριχος οὕτως ἀπεχώρησε, τοὺς δὲ περὶ Προκόπιον καὶ Βούσαλδον πολλὰ κίς ἀποστέλλων παρὰ Θεουδέριχου ἐξήτει ¹⁷, ἔνδειγμα τῆς εὐνοίας καὶ εὐπειθείας αὐτὸν τοῦτο ἀξίῳ παρασχέσθαι. Ὁ δὲ πάντα μὲν ἔλεγε πείθεσθαι τῷ βασιλεῖ, μὴ μέντοι ὄσιον Γόθοις, ὥσπερ οὐδὲ ἄλλοις ἀνθρώποις, ἰκέτας καὶ σωτηρίας δεομένους ἀνθρώπους τοῖς λαβεῖν βουλομένοις ἐκδιδόναι προχείρως. Ἐξῆν ¹⁸ οὖν αὐτοὺς ἔξιου, μηδενὶ πλὴν ἢ ὅσα ζῆν ἀχληροὺς ἐσομένους. Καὶ οἱ μὲν οὕτω βραχὺ τι γήδιον νεμόμενοι παρὰ Θεουδέριχον διήγον.

velint, prodere. Eos igitur ut omitteret, orabat, præsertim cum nulla re, nisi quod viverent, essent molesti futuri, et illi quidem apud Theuderichum, quod reliquum vitæ fuit, modicum agrum colentes, transegerant.

γ. Ὅτι Ζήνων ἀνὴρ ὦν ἀπόλεμος ἄγαν, καὶ πολλῆς πανταχόθεν ταραχῆς ἐφεστώσης, ἔργον πρὸς τὸν Βάνδηλον εἰς Καρχηδόνα πρεσβεύσασθαι. Καὶ Σευῆρον ἐκ τῆς βουλῆς πρεσβευτὴν αἰρεῖται, ἄνδρα καὶ σωφροσύνη διαφέρειν δοκοῦντα καὶ τῷ ¹⁹ ἐθέλειν τὰ δίκαια. Καὶ πατρικίον αὐτὸν ποιήσας ἀποπέμπει, ὅπως ἐκ τῆς ἀξίας τῆς πρεσβείας τὸ σχῆμα κατασκευάσει σεμνότερον. Καὶ ὁ μὲν ἐξέπλευσεν, ὁ δὲ Βάνδηλος μαθὼν, ὅτι ἔξει πρεσβεία, φθάσας ἐκπλουν ποιεῖται, καὶ Νικόπολιν εἶλεν. Ὁ δὲ πρεσβευτῆς Σευῆρος διαβάς ἀπὸ Σικελίας εἰς Καρχηδόνα ἀφίκετο, καὶ πολλὰ διὰ τὸν ἐκπλουν ἐμέμψετο τὸν Βάνδηλον. Ὁ δὲ τὰ μὲν ἔλεγεν ὡς πολέμιος πρᾶξα: ²⁰ τὸν δὲ περὶ τῆς εἰρήνης, ἐπειδὴ πρεσβεύοιτο, νῦν ἔφη λόγον ²¹ προσδέχεσθαι. Τοῦ δὲ Σευῆρου τὸ τε σῶφρον τοῦ βίου θαυμάσιος καὶ τῶν λόγων ἠγάσθη, καὶ τῆς δικαιοσύνης αἰετὴν πείραν λαμβάνων πᾶν ἔτοιμος ἦν ποιεῖν, ὅπερ ἐκεῖνος προβάλλοιτο. Μάλιστα δὲ ἔδοξεν αὐτῷ δίκαιος εἶναι, ὅτι, τὰ χρήματα αὐτῷ τοῦ Βαρβάρου δόδοιτο: καὶ τὰ πρόποντα δῶρα πρεσβευτῆ δωρούμενος, ἀπεσεύσατο ²² πάντα, εἰπὼν ὡς ἀντὶ τούτων δῶρόν ἐστιν εὐσχημον πρεσβεύοντι ἀνθρώπων τοὺς αἰχμαλώτους κομίσασθαι. Ὁ δὲ τῆς διανοίας ἐπαινέσας τὸν ἄνδρα: « Οὐδὲ μὲν, » ἔφησε, « σὺν τοῖς ἐμοῖς υἱέσι τῶν αἰχμαλώτων ἀπέλαχον, τούτους σοι πάντας ἀφιμίμην: ἦν δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ²³ κατενεύματο μοῖραν, τούτους σοὶ μὲν ἐξέσται παρ' ἐκόντων, εἰ βούλει, πρίασθαι τῶν ἐχόντων, αὐτὸς δ' ἂν οὐ δυναίμην οὐκ ἐθέλοντα; ταῦτα τοὺς ελληφτότας βιάσασθαι. »

VARIAE LECTIONES.

¹⁵ τε uncis inclusimus. ¹⁶ ἐλπίζας vulg. ¹⁷ ἐξήτει B., ἐζήτει vulg. ¹⁸ ἐξῆν N., ἐάν vulg. ¹⁹ τῷ H., τὸ vulg. ²⁰ πρᾶξαι vulg. ²¹ λόγους vulg. ²² ἀπεσεύσατο H., ἀπεσώσατο vulg. ²³ αὐτῶν N., αὐτῶν vulg. ²⁴ προσρέχουσι vulg.

Ἐνταῦθα ὁ Σευήρος ἀπέλυσε μὲν προίκα οὓς αὐτὸς εἶχεν ὁ Βάνηλος· ἃ δὲ εἶχε χρήματα, καὶ ἐσθῆτα καὶ ἐκεῖν ἅπαντα ὑπὸ κήρυκι δημοσίᾳ πωλήσας, τοῦτοις ὄσους ἰσχυος τῶν αἰχμαλώτων ἐπρίατο.

δ'. Ὅτι Ζήνων ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Γότθων προσδευσάμενος περὶ Ἡρακλείου τοῦ στρατηγού τοῦ κρατηθέντος παρὰ τῶν Γότθων, ὑπέσχετο ἐπὶ λύτροις ἀφήσειν, καὶ τὰ λύτρα ἑκατὸν συνωμολόγησε τάλαντα. Ταῦτα τοὺς προσήκοντας Ἡρακλεῖν Ζήνων ἐκέλευσε παρασχεῖν, ἵνα μὴ δοκοῖη λελυμένος ὑπ' ἄλλων ἐν δούλου γενέσθαι σχήματι. Πέμπεται δὲ εἰς Θράκην τοῖς Γότθοις τὰ χρήματα. Οἱ δὲ ἐδέξαντο μὲν, καὶ δῆθεν ἐκ τῆς φρουρᾶς ἀνίσχιν Ἡρακλείου· προϊόντι δὲ αὐτῷ ἐν Ἀρκαδίῳ πόλει προστρέχουσι⁸¹ τινες Γότθοι, καὶ βαδίζοντι τῷ Ἡρακλεῖ τινεσ ἐκ τῶν Γότθων βίβη τὸν ὤμων⁸² ἔκαισε. Τῶν δὲ περὶ τῶν Ἡρακλείου τινεσ ἐπέπληξε⁸³ τῷ Γότθῳ, καὶ πωσ, εἶπεν· «Ὅτε σαυτὸν οἶδας, ἄνθρωπε, οὔτε γινώσκεις ὃν ἐπληξας.» Ὁ δὲ πᾶνυ γινώσκων ἐφη τὸν ὑπ' αὐτοῦ κάκιστα ἀπολούμενον· καὶ ἅμα σπασάμενοι ὁ μὲν τινεσ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἡρακλείου, ὁ δὲ τὰσ χεῖρας ἀπέτεμε. Καὶ φασιν, ὅτι κατὰ ἀνταπόδοσιν ἔπαθεν Ἡρακλείου· ἐλέγετο γάρ τινασ τῶν ὑπ' αὐτῷ τελούτων στρατιωτῶν, δόξαντάσ τι πλημμελεῖν οὐκ ἄξιον θανάτου, εἰς βόθρον καταβαλὼν πᾶν τὸ στράτευμα ἀναγκάσαι αὐτοὺσ καταλεῦσαι. Ἐκτοτε οὖν ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγανάκτησισ εἰσ αὐτὸν ἐτηρεῖτο.

ε'. Ὅτι⁸⁴ φεύγειν τε καὶ πλανᾶσθαι καὶ μηδαμῶσ δύνασθαι τῶν κακῶν ἀναπνεῦσαι, παρ' οἷσ μοι τοῦ πατρίσματος ἠλπίζων εἶναι παραψυχῆν.

ς'. Ὅτι τὸν ἀρχοντα Αἰγύπτου ἐπὶ μόλισ χρυσοῦ λίτραισ ὕπεκπεμπόμενον, ὡσπερ εὐδαιμονοστέρας γενομένησ ἡ πρόσθεν, ἐπὶ πεντακοσίοισ ὁμοῦ λίτραισ ἀπέστειλεν.

ζ'. Ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ὁ Ζήνων αἰσθόμενος, ὡσ τὰ μὲν Θεουδερίχου τοῦ παιδὸσ Βαλαμήρου ἀεὶ ἀσθενέστερα καὶ ἐλάττονα γίνοιοντο, ὁ δὲ τοῦ Τριαρῶν ἔθνη τε συναθροίζεσ καὶ συστρέφει δυνάμεισ, ἐνόμισε βέλτιον ἐπὶ μετρίοισ αὐτῷ, εἰ συμδῆναι βούλοιο, καταλεῦσαι τὴν ἔχθραν. Καὶ πρέσβεισ ἀποστέλλασ ἤξιου τὸν τε υἱὸν παραδοῦναι ὄμηρον, ὡσ πάλαι προῦκαλεῖτο, καὶ ἰδιώτην ὄντα ἐν τοῖσ ἑαυτοῦ μένειν, μὴδὲν ἐνοχλούμενον, ὡσπερ ἦτησε⁸⁵ ὅτε, λαθεῖν τε τὴν οὐσίαν ὀπίσσης ἀφήρητο, καὶ τᾶλλα ἡσυχάζειν, οὐδὲν ἔχοντα κακὸν οὐδὲ ἐτέρῳ πρέχοντα. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι οὔτε⁸⁶ τὸν υἱὸν ἐτι ὄμηρον δώσοι, οὔτε δύνασθαι ἐτι ἐκ μόνησ τῆσ οὐσίασ ἰδιώτησ διάγειν. Ἔωσ μὲν γάρ ἦν μόνου, μῆπω ἔθνη τοσαῦτα περὶ αὐτὸν ἔχων, μόνην ἂν τὴν οὐσίαν σφόδρα συστελλομένην⁸⁷ ἴσως ἂν ἐπαρκέσαι· νῦν δὲ, ἐπεὶ περ αὐτὸν ἐσ ἀνάγκησ τοῦ ἔθνη συλλέξεισ κατέστησαν, ἐκ τῆσ ἀνάγκησ εἶναι ἡ τρέφειν τοὺσ ἐλθόντασ ἡ σὺν αὐτοῖσ πολεμεῖν, ἔωσ παθῶν ἡ δράσασ ἐν ἀναμφισβήτητον τῷ παντὶ πέρασ

debat, sine pretio in libertatem restituit, et pecunia omni, quam habebat quamque ex vestibis et supellectile publice a praecone venditis solvebat, captivos quoscunque potuit redemit.

4. Zeno imperator per legatos summum Gothorum ducem rogavit, ut Heraclium ducem, qui in hostium erat potestate, soluto redemptionis pretio, liberaret, et pro redemptione pollicitus est se daturum centum talenta. Ea Zeno Heraclio propinquitate conjunctos persolvere jussit, **88** ne ab aliis redemptus, servi loco haberetur. Missae sunt igitur pecuniae Gothi in Thraciam, quas receperunt, et Heraclium e custodia liberum abire siverunt. In hunc, cum iter Arcadiopolin tenderet, incurunt nonnulli Gothi, quorum unus Heraclium humero vulneravit. Quamobrem aliquis ex his, qui cum Heraclio erant, in Gothum inductus: « Et quid tibi vis? ait; satin' tu te ipsum nosti et eum quem vulnerasti? » At Gothus, probe se nosse eum dixit, quem male perditurus esset. Et simul Gothi enses stringentes, unus caput, alter manus Heraclio abscidit. Et illi quidem aiunt, ea, quae meruisset, repensa. Fertur enim quosdam, qui sub eo stipendia faciebant, judicatos, aliquod facinus, non tamen morte dignum, commisisse, in foveam conjectos lapidibus ab omni exercitu obrui jussisse; ex eo Dei iram in eum commotam fuisse, observatum est.

5. In perpetua fuga fui et erravi, neque unquam a malis respirare mihi datum est, ne quidem apud eos, apud quos malorum me consolationem reperiturum sperabam.

6. Praefecto Aegypti, qui vix quinquaginta auri libras conficere solebat, tanquam uberiore facta provincia, quingentas tribuit.

7. (C. A. C. 477, Ind. 15, Zenon. 4.) Eodem tempore cum Zeno imperator praesentiret Theuderichum, Valamiri filium, opibus et potentia labi et minui, contra Theuderichum Triarii varias gentes sibi conciliare et copias suas colligere, inimicitias aequis conditionibus, si convenire vellet, deponere melius esse, existimavit. Itaque per legatos, quos misit, petiit, ut filium, quod jam pridem poposcerat, obsidem daret, ut privatam vitam ageret, et sine ulla molestia in sua potestate maneret; ut omnia, quae rapuerat, sibi haberet, caeterum quiesceret, a nemine mala passurus, nemini quoque inferret. At ille, se neque filium obsidem daturum, respondit, neque privatam vitam agentem, solis suis opibus casus suos sustentare. Cum enim solus neque tanta multitudo circumseptus fuerit, bona quidem, quae tunc possidebat, si ea diligenti ratione administrasset, privato fortasse suffecissent. Nunc quoniam in ea se necessitate constituerint, ut milites colligeret, necesse esse, ut aut omnes, qui ad se venerint, ale-

VARIAE LECTIONES.

⁸¹ τῶν ὤμων ἔκαισε H., τῶν ὤμων ἔπεισε vulg. ⁸² ἐπέπληξε H., ἐπληξε vulg. ⁸³ ὅτι] συμστάνει μοι add. N. ⁸⁴ οὔτε add. Val. ⁸⁵ συστελλομένη Val., συστελλόμενον vulg.

ret, aut una cum ipsis bellum gereret, dum victus aut victor certum denique rei finem imponeret. Hæc ubi nuntiata sunt, censuit imperator bellum omni cura et diligentia apparandum. Itaque omnes legiones, quæ erant circa Pontum **89** et quas ad Asiam et Orientis partes collocarat, quanta potuit celeritate evocavit, et undique præsto fuit non parva multitudo. Comparabantur currus, qui veherent utensilia, et boves emebantur et frumentum et quæcumque necessaria erant alendo exercitui, ea omnia præparabantur diligenter, quoniam illus ipse intra breve tempus copias educturus erat.

8. (A. C. 478, Ind. 4, Zenon. 5.) Cum exercitus, Martiniano duce creato, in magnam licentiam incidisset, Zeno ad Theuderichum, Valamiri filium, mittit, qui dicerent, non jam amplius oportere differre pugnam, sed tempus esse prælio decertandi et expectationem, quam excitasset, cum ducis Romanorum dignitate decoratus esset, explendi. His cognitis, Valamiri filius mittit quoque Byzantium legatos, qui dicerent, illum non prius id operis aggressurum, quam imperator et senatus juramento fidem dedissent, nunquam se in gratiam redituros cum Theudericho, Triarii filio. Itaque senatores et duces sacramenta dixerunt, nunquam se in gratiam cum illo, nisi imperator voluerit, redituros. Et imperator, se nunquam a fœdere recessurum, nisi prius ea ipse esset transgressus. His juramentis præstitis, Theuderichum movere cum omnibus copiis, quas ad Martianopolim in castris habebat, et ulterius progredi iussit: ubi ad portas Hæmi montis pervenisset, Thraciæ præfectum cum duobus equitum millibus et decem millibus gravis armaturæ se illi conjuncturum esse; Hæmum transgresso alias illi copias ab Hebro flumine et Adrianopoli obviam ituros, peditum viginti, equitum sex millia. Cæterum Heracleæ et in aliis civitatibus et locis munitis circa Byzantium dicebant esse alias copias, si opus foret, ita ut nulla re, quæ ad felicem eventum sperandum faceret, destitueretur. Hæc Zeno promittens legatis, statim eos dimisit. Itaque Theuderichus movens cum suo exercitu, ut convenerat, ad fauces Hæmi montis venit. Cum illuc accessisset, neque dux Thraciæ obvius fuit, neque hi qui ab Hebro venturi dicebantur. Interea percurrens deserta, quæ in medio erant, ad loca circa Sondin pervenit. Est autem Sondis mons altus et præruptus, qui ascendi minime potest, si quis sit, qui ex alto impediatur. In eo Theuderichus, Triarii filius, castra posuerat, ibique levibus præliis inter se, cum pabulatum ibant, congregantes, armenta, equos et aliam prædam mutuo sibi eripiebant. Sed Triarii filius crebro obequitans circa castra alterius exercitus, eum contumeliose insectabatur, et multa convicia in eum jaciebat, perjurum eum vocans, puerum, dementem et sui generis **90** hostem et proditorem, qui Ro-

α ἐξήρσιεν. Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλη, ἔδοξεν εἰς ἀκρῶς κατασκευάζεσθαι πόλεμον. Καὶ τάγματα μὲν πάντα, ὅσα τε πρὸς τῷ Πόντῳ καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ ὅσα τοῖς ἑσίοις ἐνὶ δρυτο μέρεσι, κατὰ τάχος ἐκάλει. Καὶ παρῆν πανταχόθεν οὐκ ὀλίγον τι πλῆθος. Κατεσκευάζοντο δὲ ἀμαξαὶ σκευοφόροι, καὶ βόες ἐνωοῦντο, καὶ αἰτός τε καὶ ὅσα χρήσιμα στρατοπέδῳ πάντα ἐγένετο ἑτοιμα, ὡς αὐτοῦ γε μέλλοντος Ἰλλοῦ ἐξίεναι.

η'. Ὅτι ὁ Ζήνων Μαρτινιανὸν προβαλλόμενος **89** στρατηγὸν, καὶ τοῦ στρατοῦ ἐς ἀταξίαν ἐλθόντος, ὡς ταῦτα καλῶς ἔχειν ἐδόκει, πέμπει ἀνδρας αὐτίκα παρὰ τὸν Βαλαμῆρου λέγοντας, ὅτι οὐ δεῖ τρέβειν ἐτι τὴν μάχην, ἀλλ' ἔργου νῦν ἔχεσθαι καὶ πληροῦν τὰς ἐλπίδας, ἐφ' αἷς τῆς στρατηγίας ἱξίωθη Ῥωμαίων. Ὁ δὲ ἀκούσας ἀντιπέμπει καὶ αὐτὸς ἐς Βυζάντιον πρέσβεις, λέγων, ὡς οὐ πρότερον ἐγγιήσῃσι τῷ ἔργῳ, εἰ μὴ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ σύγκλητος αὐτῷ ἐπομάσῃτο πᾶσα, ὡς οὐδέποτε ἐπι **90** τῷ Τριαρίου συμβήσονται. Οἱ μὲν οὖν ἀπὸ βουλῆς καὶ οἱ ἀρχόντες ὡμοσαν μὴ συμβαίνειν, εἰ μὴ βασιλεὺς θέλοι· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς μηδὲν ἀποστήσεσθαι τῶν ἤδη συγκειμένων, εἰ μὴ πρῶτον ἐκείνον παραβαίνοντα ἴδοι. Τούτων δὲ ὁμοθέντων, αὐτὸν μὲν Θεουδέριχον ἔδοξε κινήσαντα τὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἐν Μαρκανοῦ πόλει τὴν πασαν ἰδρυμένην, εἰς τὸ εἰσω ελαύνειν· ἐπειδὴν δὲ γένηται πρὸς ταῖς πύλας τοῦ Αἰμου, τότε τὸν τῆς Θράκης στρατηγὸν δισχιλίους ἰππεῦσαι καὶ ὀπλίταις μυριοῖς ἀπαντῶντα συμμίξει· ὑπερβάντι δὲ Αἶμον ἄλλην ἀπαντήσεσθαι **90** δύναμιν πρὸς τῷ Ἐβρω καὶ Ἀδριανοῦ πόλει, πεζοῦς μὲν δισμυριοῖς, ἑξακισχιλίους δὲ μετὰ τούτων ἰππέας. Ἀπὸ δὲ Ἡρακλείας καὶ τῶν πρὸς Βυζαντίῳ πόλεων καὶ φρουρίων ἄλλην ἔλεγον εἶναι δύναμιν, εἰ δεήσει, ὥστε μηδὲν ἐλλείπειν τῶν ἐς ἐλπίδα χρηστὴν συντελούντων τῷ ἔργῳ. Ταῦτα ὑποσχόμενος ὁ Ζήνων τοῖς πρέσβεσι κατὰ τάχος ἐπέμπει. Ἄρα δὲ ὁ Θεουδέριχος τῷ αὐτοῦ στρατεύματι ἦει ἐπὶ τὰς πύλας, καθάπερ συνέκειτο. Ἐρχομένῳ δὲ αὐτῷ οὔτε ὁ στρατηγὸς τῆς Θράκης ἀπήντα, οὔτε οἱ πρὸς τῷ Ἐβρω **90** ὑποκαθῆσθαι λεγόμενοι, ἀλλὰ δι' ἑρημίας **91** διελεύων τὰ ἐν μέσῳ εἰς τοὺς περὶ Σονδίν **92** παραγίνεται χώρους. Ὅρος δὲ ἐστὶ τοῦτο ὑψηλὸν τε καὶ μέγα καὶ ἀπυρρον ἐπελθεῖν, εἴ τις ἀνω κωλύει· ἐν τῷ στρατοπεδεύων ὁ Τριαρίου **92** ἐτύχχανε. Κάντεῦθεν προσβάλλοντες ἐξ ἐφθδων ἀλλήλοις ποίμνιά τε καὶ ἴππους καὶ λέϊαν ἄλλην ἀφήρπαζον. Ὅδὲ τοῦ Τριαρίου συνεχῶς προσιππεύων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ἐκείνου, ὕβριζε καὶ ὠνεῖδιζε πλεῖστα, ἐπιτοκόν τε καλῶν καὶ παιδῶ καὶ ἀφρονα καὶ τοῦ γένους τοῦ κοινοῦ ἐχθρόν τε καὶ προδότην, ὅστις οὐ συνήσει τῆς γνώμης τῆς Ῥωμαίων, μηδὲ ὄρᾳ τὴν σκέψιν **94**, ὅτι αὐτοὶ βούλονται καθήμενοι ἡσυχῇ αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς κατατρίψαι τοὺς Γότθους, ἐΚάκεινο. **95** μὲν

VARIE LECTIONES.

89 προβαλλόμενος vulg. **90** ἐτι conj. B., **90** ἀπαντήσεσθαι vulg. **90** Ἐβρω Val., εβρω vulg. **91** ἡρημίας Val. **92** Σουκιν Val. **92** Τριάριος vulg. **94** σκέψιν mg. H., ἔψιν vulg. **95** κάκεινο vulg.

νίκην ἀκονεῖν ἔχουσιν, ὁπότεροι πέσοιμεν· ἡμῶν⁶⁶ ἃ ὁπότεροι τοὺς ἑτέρους φθείρουσι, τὴν τοῦ λόγου Καδμείαν⁶⁷ ἀποφέρονται νίκην, ἐλάττους λειπόμενοι πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐπιβουλήν. Νῦν γοῦν σὲ καλέσαντες καὶ ἐπαγγειλάμενοι παρέσεσθαι καὶ αὐτοὶ⁶⁸ καὶ κοινῇ συστρατεύειν, οὔτε ἐνταῦθα παρ- εῖσιν, οὔτε ἐπὶ τὰς πόλεις ἀπήνησαν, ὡς εἶπον, μόνον δὲ⁶⁹ ἀπέλειπον ἀπολέσθαι κάκιστα καὶ τῆς γε θρασυτήτος δοῦναι δίκην ἀξίαν ᾧ προέδωκας⁷⁰ γέ- νει. » Ταῦτα ἐπακούσαντες πολλοὶ τοῦ⁷¹ αὐτοῦ πλήθους συνῆδον τοῖς λόγοις, καὶ τῷ σφετέρῳ αὐ- τῶν στρατηγῷ προσιόντες ἔλεγον, ὡς εἰκότα ὄνει- διζοι ἔκεινος, καὶ ὅτι οὐ προσήκει φθείρεσθαι πε- ραιτέρῳ, οὐδὲ τῆς συγγενείας τῆς κοινῆς ἀμελοῦντα τοῖς προδοῦσι προσέχειν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πάλιν ἀναβάς Θευδέριχος ἐπὶ τινα γῆλοπον ὑπὲρ τοῦ στρα- τοπέδου τοῦ ἐκεινῶν ἐβόα· « Τί τοὺς ἐμούς συγγε- νεῖς, ὧ κάκιστε, ἀπόλλυς; τί τοσαύτας γυναῖκας ἐποίησας χηρεῦειν; ποῦ δὲ οἱ τούτων ἄνδρες; ἢ πῶς ἐξαπλώλε πάντων ἡ εὐπορία, ἣν ἔχοντες οἰ- κοθεν συνεστράτευσάν σοι; καὶ σύνδυο καὶ σύντριες ἕκαστος ἵππους ἔχων, νῦν ἀνιπποὶ χωροῦσι καὶ πεζοὶ, καὶ διὰ θράκης ὡσπερ ἐν ἀνδραπόδων ἐπό- μενοι μερῖδι· ἀλλὰ κ' ἐλεύθεροί τε καὶ γένους οὐ χηρόνος, ἢ μεδίμνη χρυσίου ἐλθόντες ἀπομετρή- σονται⁷²; » Ταῦτα ὡς ἐπήκουσε τὸ στρατόπεδον ἅπαν, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ὁμοῦ πάντες ἤεσαν⁷³ ἐπὶ τὸν Θευδέριχον τὸν αὐτῶν ἡγεμόνα, κραυγῇ τε καὶ θορύβῳ ἀξιοῦντες συμβαίνειν· εἰ δὲ μὴ, ἀπο- λείψειν αὐτὸν ἔφασαν πάντες, ἐς τὸ συμφέρον χωρή- σαντες. Ἐνταῦθα ἀποστέλλει πρὸς Θευδέριχον πρέσβεις, καὶ συνέρχονται ἀμφω παρὰ ποταμόν τινα ἐφ' ἑκατέρας ὁχθῆς. Μέσον δὲ ποιησάμενοι τὸν ποταμόν διελέγοντο, καὶ ποιοῦνται συνθήκας, μὴ πολεμεῖν ἀλλήλοις καὶ⁷⁴ ὅσα ἤγγητο συμφέροντα. Καὶ ταῦτα ὁμόσσαντες πέμπουσιν ἀμφω πρέσβεις ἐπὶ τὸ Βυζάντιον.

gunt ad fluvium quemdam, ab utraque ripa. Deinde amplius bellum se gesturos, et quidquid utile sibi videbatur. Hæc ubi uterque juravit, mittunt legatos Byzantium.

θ'. Ὅτι Ζήνων, ἐπεὶ διέλυσε τὴν στρατιάν, πέμ- πει πρὸς Θευδέριχον, τὴν εἰρήνην συνθέσθαι πρὸς αὐτὸν, ὅπως καὶ δύναται. Ἐν δὲ τούτῳ συστρέψας τὴν αὐτοῦ δύναμιν ὁ παῖς ὁ Βαλαμήρου ἐπὶ τὰ πρὸς Ῥοδόπην παραγίγεται μέρος, καὶ κατατεινάμε- νος⁷⁵ τὰ κάλλιστα τῆς χώρας τῶν Θρακῶν ἅπαντα, καὶ εἰ τι ἦν κτηνικὸν ἀφαρπάζει. Ἐξέτριψε δὲ ἅπαν τὸ αὐτόθι γεωργοῦν, κτείνων τε καὶ εἰσπράττων⁷⁶, ὅσα μὴ φέρειν ἠδύνατο. Θευδέριχος δὲ ταῦτα ἀκούσας γινόμενα, ἤδεσθαι μὲν ἔλεγεν, ὅτι φίλος αὐτῶν καὶ υἱὸς λεγόμενος ταῦτα αὐτοῦς δρῶν, ἀχθεσθαι μέντοι, ὅτι τῆς ἐκεινῶν ἀνοίας ἐν τοῖς γεωργοῖς βλέπει γινομένην τὴν δίκην, ὧν οὐδὲ⁷⁷ φθειρομένων Ζήωνά γε ἢ Βηρίναν οὐδ' ὅπως οὖν

manorum mentem non nosset, neque quo tenderen eorum consilia, videret. « Etenim volunt, inquit, ipsi otiosi efficere, ut Gothi per Gothos deleantur et conficiantur, quo sine ullo labore, utrivis nostrum ceciderint, victores existant. Quicumque nostrum adversarios oppresserint, Cadmeam, quam dicunt, victoriam reportabunt, ipsi scilicet, viribus attritis, Romanorum insidiis magis obnoxii. Nunc postquam te advocarunt, et se ipsos quoque venturos et, ut cum tuo exercitu conjunctos, bellum gesturos esse promiserunt, neque quisquam hic adfuit, neque ad urbes, sicuti dixerant, occurrerunt, teque solum, ut male perires et pœnas temeritatis tuæ his, quos prodidisti, dares, reliquerunt. » Hæc ubi audierunt, plures ex multitudine, quæ cum Theudericho erat, ea, quæ dicta erant, probarunt, et adversus suum ducem insurgentes dixerunt, merito hunc illi convicia dicere, nec oportere diutius in mutuam perniciem armatos pergere, et nulla habita cognationis ratione, se ad eorum causam, qui ipsos proderent, adjungere. Postridie iterum ascendens Theuderichus collem hostium castris imminens, clamabat et « Cur, pessime, meos cognatos perditum isti? cur tot mulieres viduas effecisti? ubinam locorum sunt eorum viri? quomodo consumptæ sunt facultates, quas habuerunt, cum domo ad militandum sub te profecti sunt? Unusquisque eorum duos aut tres equos habebat, nunc equis destituti pedites incedunt, et te per Thraciam mancipiorum instar sequuntur, quamvis liberi sint neque deteriore genere, quam tu; et venerint, ut aurum modio admetiantur. » Hæc ubi totus exercitus audivit, tam viri, quam mulieres, Theuderichum, ducem suum, adie- runt, et cum tumultu et vociferatione oraverunt, ut paci studeret; sin minus, se quod sibi utile erit amplexuros et eum deserturos. Ob eam causam mittit ad Theuderichum legatos, et ambo convene- runt medio interjecto flumine, collocuti statuunt, non

O. (A. C. 479, Ind. 2, Zenon. 6.) Zeno, exercitu misso facto, mittit ad Theuderichum, ut pacem inter se, quomodo possent, facerent. Inter hæc Valamiri filius, contractis copiis suis ad Rhodopen montem processit, et fertilissima quæque Thracia loca vastans, omnia pecora rapuit; agricolas agris suis expulit, occidens et exigens, quæ præstare non poterant. Hæc ubi facta 91 Theuderichus audivit, se quidem lætari dixit, eum, qui amicus et filius ab iis appellaretur, talia in ipsos perpetrare; tamen moleste ferre, quod videret agricolas ob illorum demeritiam plecti et pœnas dare, quos in summam calamitatem redigi nihil morari Zenonem aut Verinam. Ut vero legati venerunt, pacem fecerant: ut

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἡμῶν vulg. ⁶⁷ Καδμείαν Val., καὶ εἰς μίαν vulg. ⁶⁸ αὐτοὶ Val., αὐτῷ vulg. ⁶⁹ δὲ B., τε vulg. ⁷⁰ προσέδ. Val., προσέδ. vulg. ⁷¹ τοῦ B., τῶν vulg. ⁷² οἱ μεδίμνη χρυσίου ἐλθ. ἀπομετρήσαντο conj. H. ⁷³ ἤεσαν N., ἔεσαν vulg. ⁷⁴ καὶ ante ὅσα add. N. ⁷⁵ κατασινάμενος conj. Val. ⁷⁶ σπαράττων — ἠδύνατο conj. B. ⁷⁷ οὐδὲ — γε B. οὐδὲν — δὲ vulg., ὡς — τε Val.

tredecim hominum millibus, quos Theuderichus A vellet, imperator stipendia et commeatus præberet; duabus scholis ipse dux præficeretur: ut omnes facultates, quas prius habuerat, illi restituerentur; et ut alterum ex duobus exercitibus, qui circa imperatorem sunt, acciperet, et easdem dignitates, quas sub Basilisco obtinuerat, recuperaret. De affnibus, si mortui essent, ut Zeno diceret, nihil amplius negotii esse; si superstites, omnia bona, quæ eorum fuissent, eos recuperaturos, et eam civitatem, quam Zeno arbitratus fuerit, habitaturos esse. Hæc ubi conventa sunt, imperator, abrogato Theudericho, filio Valamiri, magistratu, in ejus locum suffecit Theuderichum, Triarii filium. Et pecunias misit, quæ confestim debebant distribui Gothis.

ἐπιστρέφεισθαι. Ὡς δὲ ἦλθον οἱ πρέσβεις, τίθενται τὴν εἰρήνην ἐφ' ᾧτε μυρίοις μὲν καὶ τρισχιλίαις ἀνδράσιν, οἷς θέλοι Θεουδέριχος, συντάξεις τε καὶ τροφὴν χορηγεῖν βασιλείᾳ, δυσὶν δὲ αὐτὸν σχολαῖν προβάλλεσθαι ἄρχοντα, ἀπολαβεῖν δὲ αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, ὅσην πρότερον εἶχεν, λαβεῖν δὲ τὴν ἐτέραν τῶν δύο στρατηγιῶν τῶν περὶ βασιλείᾳ, καὶ ἔχειν τὰς ἀξίας, εἰς ἃς ἤδη προήκτο ὑπὸ τοῦ Βασιλίσκου. Περὶ δὲ τῶν κηδεστῶν, εἰ μὲν ἐτελεύτησαν, ὡς ἔλεγεν ὁ Ζήνων, μηδὲν εἶναι οἱ πράγμα· εἰ δὲ ζῶσι, λαβόντας ἤνπερ εἶχον οὐσίαν, οἰκεῖν πόλιν, ἣν αὐτὸς δοκιμάσειε Ζήνων. Ταῦτα ὡς συνέδοξε, παύσας τὸν Βαλαμῆρου τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς στρατηγὸν ἀν' ἐκείνου Θεουδέριχον ποιεῖται, καὶ χρήματα ἔπεμψεν, ὅσα ἔδει αὐτίκα διανεῖμαι τοῖς Γόθοις.

VARIE LECTIONES.

ᾧ προσήκτο vulg.

EK THS ISTOPIAS
MALCHOY RHETOROS
PHILADELPHEOS

EKΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

EX HISTORIA

MALCHI RHETORIS
PHILADELPHENSIS

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS GENTIUM AD ROMANOS.

ARGUMENTUM. — Amorcesus Byzantium vocatus a Leone Arabiae parti præficitur (1). Theuderichus, Arcadiopolim in deditionem accepta, pacem et foedus cum Leone componit (2). Odoacer et Nepos, legationibus eodem tempore Byzantium missis, Zenonis amicitiam ambiunt (3). Legati Theuderichi tributum a Romanis petentes cum indignatione remittuntur (4). Honorichus legatos de pace mittit ad Zenonem (5). Utrouque Theudericho cadere inter se conjunctis, Zeno bellum acriter contra eos susceptum brevi omittit (6).

4. (A. C. 473, Ind. 14, Leon. 17.) Septimo decimo imperii Leonis Macelli anno, cum ingens undique rerum perturbatio esse videretur, advenit quidam Arabum scenitarum, quos vocant Saracenos, sacerdos eorum, qui sunt apud eos Christiani; ejus adventus hæc fuit causa. Cum tempore Theodosii exortum esset inter Persas et Romanos maximum bellum, foedere rem transegerunt. Eo foedere cavebatur, ne alterutri admitterent Saracenos, qui in eorum fide et ditione essent, si forte quis deficiens res novas moliri tentaret. Apud Persas erat Amorcesus genere Nocalius: is, sive quod nullo honore apud eos haberetur, sive Romanorum regionem incolere potius duceret, Persidem relinquens,

α'. Ὅτι ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μακέλλη, πάντων πανταχόθεν τεταράχθαι δοκούντων, ἀφικνεῖται τις τῶν σκηνιτῶν Ἀράβων, οὗς καλοῦσι Σαρακηνοὺς, ἱερεὺς τῶν παρ' ἐκείνοις Χριστιανῶν, ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Πέρσαι καὶ Ῥωμαῖοι σπονδὰς ἐποίησαντο, ὅτε ὁ μέγιστος πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ Θεοδοσίου συνερράγη πόλεμος, μὴ προσδέχεσθαι τοὺς ὑποσπόνδους Σαρακηνοὺς, εἰ τις ἐς ἀπόστασιν νεωτερίσαι προέλοιτο. Ἐν δὲ τοῖς Πέρσαις ἦν ὁ Ἀμόρκεσος τοῦ Νοκαλίου γένους· καὶ εἴτε τιμῆς οὐ τυγχάνων ἐν τῇ Περσίδι γῆ, ἢ ἄλλως τὴν Ῥωμαίων χώραν βελτίως νενομικῶς, ἐκλιπὼν τὴν Περσίδα εἰς τὴν γείτονα Πέρσαις Ἀραβίαν ἐλάμβανει. Κάντεῦθεν ὀρμώμενος προνομὰς ἐποιεῖτο καὶ

πολέμους Ῥωμαίων μὲν οὐδενί, τοῖς δὲ αἰεὶ ἐν πο-
 A ἰν εὐρισκομένοις Σαρακηνοῖς. Ἄφ' ¹⁰ ὧν καὶ τὴν
 δύναμιν αὐξῶν προήει κατὰ μικρόν. Μίαν δὲ τῶν
 Ῥωμαίων παρεσπάσατο νῆσον Ἰωτάβην ὄνομα, καὶ
 τοὺς δεκατηλόγους ἐκβαλὼν τῶν Ῥωμαίων αὐτὸς
 ἔσχε τὴν νῆσον, καὶ τὰ τέλη ταύτης λαμβάνων χρη-
 μάτων εὐπόρησεν οὐκ ὀλίγων ἐντειύθεν. Καὶ ἄλλας
 δὲ ὁ αὐτὸς Ἀμόρκεσος τῶν πλησίον ἀφελόμενος
 κωμῶν, ἐπεθύμει Ῥωμαίοις ὑπόσπονδος γενέσθαι
 καὶ φύλαρχος τῶν κατὰ ¹¹ Πετραίαν ὑπὸ Ῥωμαίοις
 ὄντων Σαρακηῶν. Πέμπει οὖν πρὸς Λέοντα τὸν βα-
 σιλέα Ῥωμαίων Πέτρον ἐπίσκοπον τῆς φυλῆς τῆς
 αὐτοῦ, εἰ πως δύναται ταῦτα πείσας ποτὲ διαπρά-
 ξασθαι. Ὡς δ' ἀφίκετο καὶ διελέχθη τῷ βασιλεῖ,
 δέχεται τοὺς λόγους ὁ βασιλεὺς, καὶ μετὰ πεμπτον
 εὐθύς ποιεῖται τὸν Ἀμόρκεσον ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν,
 B ἀδουλότατα τοῦτο διανοησάμενος καὶ ποιήσας. Εἰ
 γὰρ δὴ καὶ φύλαρχον χειροτονῆσαι προήρητο, ἔδει
 πῶρρωθεν ὄντι τῷ Ἀμορκέσῳ τοῦτο προστάξαι, ἕως
 καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐνόμιζε φοβερὰ, καὶ τοῖς ἄρχουσιν
 αἰεὶ τοῖς τυχοῦσι Ῥωμαίων ἐμελλεν ἤκειν ὑποπε-
 πτηγῶς, καὶ τὴν γε προσηγορίαν βασιλέως ἀκούων
 αὐτήν. Καὶ γὰρ διὰ ¹² πολλοῦ κρεῖττόν τι τῶν ἀν-
 θρώπων εἶναι τῶν ἄλλων ἐνόμιζε. Νῦν δὲ πρῶτον
 μὲν αὐτὸν διὰ πόλεων ἤγεν, ἃς ἐμελλεν εἴσεσθαι
 τρυφῆς μόνον γεμούσας, ἔπλοιοι δὲ οὐ χρωμένας.
 Ἐπειτα δὲ, ὡς ἀνήλθεν ἐς Βυζάντιον, δέχεται παρὰ
 τοῦ βασιλέως ἀσμένως, καὶ τραπέζης κοινωνῶν βα-
 C σιλικῆς ἐποιήσατο, καὶ ¹³ βουλῆς προκειμένης
 μετὰ τῆς γερουσίας συμπαραεῖναι ἐποίησε. Καὶ τό γε
 δὴ αἰσχιστον ὄνειδος τῶν Ῥωμαίων, ὅτι καθέδραν
 αὐτῷ τὴν πρωτοπατρικίαν ἀποδοθῆναι ἐκέλευσε
 σχηματισάμενος ὁ βασιλεὺς, ὅτι δὴ Χριστιανὸς ἀν-
 κεισθῆ γενέσθαι· καὶ τέλος ἀπέπεμψεν αὐτὸν, ἰδίᾳ ¹⁴
 μὲν παρ' αὐτοῦ εἰκόνα τινὰ χρυστῆν καὶ κατάλειθον
 λαβῶν ¹⁵, σφόδρα τε οὖσαν πολυτελεῖ, καὶ τῶν ἄλ-
 λων κελύσας ἕκαστον εἰσενεγκεῖν, ὅσοι ἐτέλειον ἐς
 τὴν βουλῆν. Τὴν δὲ νῆσον ἐκείνην, ἧς ἐμνήσθημεν
 πρῶθεν, οὐ μόνον κατέλιπεν αὐτῷ ἔχειν βεβαίως,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλας αὐτῷ [κώμας προσέθηκε πλείονας.
 Ταῦτα παρασχὼν Ἀμορκέσῳ ὁ Λέων καὶ τῶν φυ-
 λῶν ἄρχοντα, ὧν ἤθελε, ποιήσας, ἀπέπεμψεν ὄψη-
 λην, καὶ ὅσος οὐκ ἐμελλε τοῖς δεξιμένοις λυσιτελεῖν.

β'. Ὅτι ὁ αὐτὸς Λέων βασιλεὺς ἀπέστειλε πρὸς
 D τοὺς ἐν τῇ Θράκῃ Βαρβάρους πρεσβευτὴν Τελό-
 γιον ¹⁶ τὸν σιλεντιάριον. Οἱ δὲ Βάρβαροι τοῦτον
 ἀσμένως δεξάμενοι ἀντιπέμπουσι πρέσβεις πρὸς
 τὸν βασιλέα, φίλοι Ῥωμαίων εἶναι βουλόμενοι. Ἡτή-
 σαντο δὲ τρία· πρῶτον Θεουδέριχον ¹⁷ τὸν κατάρ-
 χοντα αὐτῶν τὴν κληρονομίαν ἀπολαβεῖν, ἣν ἀφ-
 ἦκεν αὐτῷ Ἀσπαρ, δεύτερον νέμεσθαι τὴν Θράκην
 συγχωρηθῆναι αὐτῷ, τρίτον καὶ στρατηλάτην γε-
 νέσθαι τῶν ταγμάτων, ὧν περ καὶ Ἀσπαρ ἡγήσατο.
 Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς πρὸς τὰ δύο παντελῶς ἀπέ-
 πατο, μόνον δὲ περὶ τῆς στρατηγίας κατένευσεν,

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ ἀφ' B. ἐφ' vulg. ¹¹ κατὰ B., ἐπὶ Val., ὑπὸ vulg. ¹² διὰ] δὴ conj. Val. ¹³ Ante καὶ inser. ἕς N.
¹⁴ ἰδίᾳ B., ἰδίαν vulg. ¹⁵ λαβόντα conj. N. ¹⁶ Τελόγιον] Πελάγιον vel Εὐλόγιον conj. N. ¹⁷ πρῶτον] ἕνα
 Θεοῦ. vulg.

A in vicinam Persis Arabiam migravit. Hinc excur-
 rens, rapinas et cætera hostilia exercebat in Roma-
 norum ⁹² quidem neminem, sed in Saracenos,
 quos passim ante pedes suos offendebat. Sic poten-
 tiam suam augens, paulatim crevit, et unam ex
 insulis, quæ Romanis parebant, sibi subiecit Jota-
 bem nomine, qua, expulsis decimarum exactoribus,
 positus est. Itaque tributa colligens, cum etiam ex
 proximis vicis multas prædas egisset, non parvam
 pecuniarum summam sibi paravit. Deinde Romano-
 rum confœderatus et Saracenorū, qui in Arabia
 Petra sub Romanis degunt, princeps esse magno-
 rem cupiebat. Quamobrem ad Leonem imperato-
 rem mittit Petrum, ejus gentis episcopum, qui, si
 qua ratione posset, ab imperatore hæc impetraret.
 B Ut venit, et cum imperatore verba fecit, sermones
 ejus imperator excipit, et Amorcesum statim ad se
 vocat. Quæ sane inconsultissime et sensit et fecit.
 Etenim, si ipsum ejus gentis principem creare con-
 stituisset, oportuerat eum e longinquo hoc mandare,
 ut Romanorum imperium illi semper formidini es-
 set, et ad solum nomen imperatoris, quibuslibet
 Romanorum magistratibus ad se accedentibus, tre-
 meret. Nam remotiora homines et potentiora ha-
 bere solent. At ille hominem per urbes circumduxit,
 quas visurus erat armis vacuas et deliciis plenas.
 Hunc, ut Byzantium venit, imperator benigne ex-
 cipit, et regniæ mensæ participem fecit. Senatui quo-
 que, quem indixit, interesse, et illi, quod scædissi-
 mum Romanorum probrum fuit, sellam juxta se
 C poni ante omnes patricios jussit, ficta causa, quod
 Christianus fieri persuasus esset. Postremo dimisit
 eum, postquam ipse imaginem auream, magnificæ
 gemmis exornatam, ei donaverat, et in eum etiam
 omnes, qui in senatum erant ascripti, alia munera
 conferre jussit. Insulam vero, cujus supra mentio-
 nem fecimus, non solum ejus potestati permisit,
 ut eam sine controversia possideret : sed et plures
 alios vicos adjecit. Cum his illum beneficiis orna-
 set et phylarchum, ut optaverat, constituisset, ela-
 tum et superbientem et talem, qui non esset illa,
 qui benigne eum exceperant, profuturus, dimisit.

2. Leo imperator misit Pelagium silentiarium
 D legatum ad Barbaros, qui in Thracia erant. At Bar-
 bari lubenti animo legatum exceperunt, et legatos
 quoque ad imperatorem, Romanorum amici esse cu-
 pientes, miserunt, per quos tria ab eo petierunt :
 primum ut Theuderichus, eorum dux, omni heredi-
 tate, quam illi reliquerat Aspar, frueretur : secun-
 dum, ut liceret ⁹³ illi in Thracia habitare : tertium,
 ut et eorum ordinum, quorum Aspar fuerat, dux
 esset. Prima duo omnino denegavit imperator.
 Solum tertium, ut dux fieret, dummodo sine fraude
 ejus amicus esset, concessit, et ita legatos dimisit.

tredecim hominum millibus, quos Theuderichus A vellet, imperator stipendia et commeatus præberet; duabus scholis ipse dux præficeretur: ut omnes facultates, quas prius habuerat, illi restituerentur; et ut alterum ex duobus exercitiis, qui circa imperatorem sunt, acciperet, et easdem dignitates, quas sub Basilisco obtinuerat, recuperaret. De affinibus, si mortui essent, ut Zeno diceret, nihil amplius negotii esse; si superstites, omnia bona, quæ eorum fuissent, eos recuperaturos, et eam civitatem, quam Zeno arbitratus fuerit, habitaturos esse. Hæc ubi conventa sunt, imperator, abrogato Theudericho, filio Valamiri, magistratu, in ejus locum suffecit Theuderichum, Triarii filium. Et pecunias misit, quæ confestim debebant distribui Gothis.

ἐπιστρέφονται. Ὡς δὲ ἦλθον οἱ πρέσβεις, τίθενται τὴν εἰρήνην ἐφ' ᾧτε μισθοῖς μὲν καὶ τρισχιλλοῖς ἀνδράσιν, οἷς θέλοι Θεουδέριχος, συντάξεις τε καὶ τροφὴν χορηγεῖν βασιλεῖα, δυοῖν δὲ αὐτὸν σχολαῖν προβάλλεσθαι ἄρχοντα, ἀπολαβεῖν δὲ αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, ὅσην πρότερον εἶχεν, λαβεῖν δὲ τὴν ἐτέραν τῶν δύο στρατηγιῶν τῶν περὶ βασιλεῖα, καὶ ἔχειν τὰς ἀξίας, εἰς ἃς ἤδη προῆκτο ὑπὸ τοῦ Βασιλίσκου. Περὶ δὲ τῶν κηδεστῶν, εἰ μὲν ἐτελεύτησαν, ὡς ἔλεγεν ὁ Ζήνων, μηδὲν εἶναι οἱ πράγμα· εἰ δὲ ζῶσι, λαβόντας ἤνπερ εἶχον οὐσίαν, οἰκίαν πόλιν, ἣν αὐτὸς δοκιμάσειε Ζήνων. Ταῦτα ὡς συνέδοξε, παύσας τὸν Βαλαμφρου τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς στρατηγὸν ἀντ' ἐκείνου Θεουδέριχον ποιεῖται, καὶ χρήματα ἔπεμψεν, ὅσα εἶδε αὐτίκα διανεῖμαι τοῖς Γόθοις.

VARIAE LECTIONES.

¹ προσῆκτο vulg.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΛΧΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

EX HISTORIA

MALCHI RHETORIS
PHILADELPHENSIS

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS GENTIUM AD ROMANOS.

ARGUMENTUM. — Amorcesus Byzantium vocatus a Leone Arabis parti præficitur (1). Theuderichus, Arcadiopolin in deditionem accepta, pacem et fœdus cum Leone componit (2). Odoacer et Nepos, legationibus eodem tempore Byzantium missis, Zenonis amicitiam ambiunt (3). Legati Theuderichi tributum a Romanis petentes cum indignatione remittuntur (4). Honorichus legatos de pace mittit ad Zenonem (5). Utroque Theudericho fœdere inter se conjunctis, Zeno bellum acriter contra eos susceptum brevi omittit (6).

4. (A. C. 473, Ind. 11, Leon. 17.) Septimo decimo imperii Leonis Macelli anno, cum ingens undique rerum perturbatio esse videretur, advenit quidam Arabum scenitarum, quos vocant Saracenos, sacerdos eorum, qui sunt apud eos Christiani; ejus adventus hæc fuit causa. Cum tempore Theodosii exortum esset inter Persas et Romanos maximum bellum, fœdere rem transegerunt. Eo fœdere cavebatur, ne alterutri admitterent Saracenos, qui in eorum fide et ditione essent, si forte quis desiciens res novas moliri tentaret. Apud Persas erat Amorcesus genere Nocalius: is, sive quod nullo honore apud eos haberetur, sive Romanorum regionem incolere potius duceret, Persidem relinquens,

α'. Ὅτι ἐν τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μακέλλη, πάντων πανταχόθεν τεταράχθαι δοκούντων, ἀφικνεῖται τις τῶν σκηνητῶν Ἀράβων, οὗς καλοῦσι Σαρακηνοὺς, ἱερεὺς τῶν παρ' ἐκείνοις Χριστιανῶν, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Πέρσαι καὶ Ῥωμαῖοι ἐπονδῶς ἐποίησαντο, ὅτε ὁ μέγιστος πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ Θεοδοσίου συνεβράγη πόλεμος, μὴ προσδέχεσθαι τοὺς ὑποσπόνδους Σαρακηνοὺς, εἰ τις ἐς ἀπόστασιν νεωτερίσῃ προέλοιτο. Ἐν δὲ τοῖς Πέρσαις ἦν ὁ Ἀμόρκεσος τοῦ Νοκαλίου γένους· καὶ εἴτε τιμῆς οὐ τυγχάνων ἐν τῇ Περσίδι γῆ, ἢ ἄλλως τὴν Ῥωμαίων χώραν βελτίω νενομικῶς, ἐκλιπὼν τὴν Περσίδα εἰς τὴν γείτονα Πέρσαις Ἀραβίαν ἐλάυναι. Κάντεῦθεν ὀρμώμενος προνομῶς ἐποιεῖτο καὶ

πολέμους Ῥωμαίων μὲν οὐδενί, τοῖς δὲ αἰεὶ ἐν πο-
 σὶν εὐρισκομένοις Σαρακηνοῖς. Ἄφ' ¹⁰ ὧν καὶ τὴν
 δύναμιν αὐξῶν προφηεὶ κατὰ μικρὸν. Μίαν δὲ τῶν
 Ῥωμαίων παρεσπάσατο νῆσον Ἰωτάθην ὄνομα, καὶ
 τοὺς δεκατηλόγους ἐκβαλὼν τῶν Ῥωμαίων αὐτὸς
 ἔσχε τὴν νῆσον, καὶ τὰ τέλη ταύτης λαμβάνων χρη-
 μάτων εὐπόρησεν οὐκ ὀλίγων ἐντεῦθεν. Καὶ ἄλλας
 δὲ ὁ αὐτὸς Ἀμόρκεσος τῶν πλησίον ἀφελόμενος
 κωμῶν, ἐπεθύμει Ῥωμαίοις ὑπόσπονδος γενέσθαι
 καὶ φύλαρχος τῶν κατὰ ¹¹ Πετραίαν ὑπὸ Ῥωμαίοις
 ὄντων Σαρακηνῶν. Πέμπει οὖν πρὸς Λέοντα τὸν βα-
 σιλέα Ῥωμαίων Πέτρον ἐπίσκοπον τῆς φυλῆς τῆς
 αὐτοῦ, εἰ πως δύναίτο ταῦτα πείσας ποτὲ διαπρά-
 ξασθαι. Ὡς δ' ἀφίκετο καὶ διελέχθη τῷ βασιλεῖ,
 δέχεται τοὺς λόγους ὁ βασιλεὺς, καὶ μετὰπεμπτον
 εὐθύς ποιεῖται τὸν Ἀμόρκεσον ἔλθειν πρὸς αὐτὸν,
 ἀβουλότατα τοῦτο διανοησάμενος καὶ ποιήσας. Εἰ
 γὰρ δὴ καὶ φύλαρχον χειροτονῆσαι προήρητο, ἔδει
 πῶρόθωθεν ὄντι τῷ Ἀμορκέσῳ τοῦτο προστάξαι, ἕως
 καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐνόμιζε φοβερά, καὶ τοῖς ἄρχουσιν
 αἰεὶ τοῖς τυχοῦσι Ῥωμαίων ἐμελλεν ἦκειν ὑποπε-
 πτηχῶς, καὶ τὴν γε προσηγορίαν βασιλέως ἀκούων
 αὐτήν. Καὶ γὰρ διὰ ¹² πολλοῦ κρείττονι τι τῶν ἀν-
 θρώπων εἶναι τῶν ἄλλων ἐνόμιζε. Νῦν δὲ πρῶτον
 μὲν αὐτὸν διὰ πόλεων ἦγεν, ἃς ἐμελλεν εὐφραίνειν
 τρυφῆς μόνον γεμούσας, ὅπλοισι δὲ οὐ χρωμένας.
 Ἐπειτα δὲ, ὡς ἀνήλθεν ἐς Βυζάντιον, δέχεται παρὰ
 τοῦ βασιλέως ἀσμένως, καὶ τραπέζης κοινωνῶν βα-
 σιλικῆς ἐποιήσατο, καὶ ¹³ βουλῆς προκειμένης
 μετὰ τῆς γερουσίας συμπαρεῖναι ἐποίησε. Καὶ τό γε
 δὴ αἰσχιστον δυνεῖδος τῶν Ῥωμαίων, ὅτι καθέδραν
 αὐτῷ τὴν πρωτοπατρικίαν ἀποδοθῆναι ἐκέλευσε
 σχηματισάμενος ὁ βασιλεὺς, ὅτι δὴ Χριστιανὸς ἀν-
 ἐπίσθη γενέσθαι· καὶ τέλος ἀπέπεμφεν αὐτὸν, ἰδίᾳ ¹⁴
 μὲν παρ' αὐτοῦ εἰκόνα τινα χρυσοῦν καὶ κατάλιθον
 λαβῶν ¹⁵, σφόδρα τε οὖσαν πολυτελεῆ, καὶ τῶν ἄλ-
 λων κελεύσας ἕκαστον εἰσνεγκεῖν, ὅσοι ἐτέλουν ἐς
 τὴν βουλῆν. Τὴν δὲ νῆσον ἐκείνην, ἣς ἐμνήσθημεν
 πρῶσθεν, οὐ μόνον κατέλιπεν αὐτῷ ἔχειν βεβαίως,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλας αὐτῷ [κώμας προσέθηκε πλείονας.
 Ταῦτα παρασχὼν Ἀμορκέσῳ ὁ Λέων καὶ τῶν φυ-
 λῶν ἄρχοντα, ὧν ἤθελε, ποιήσας, ἀπέπεμφεν ὕψη-
 λόν, καὶ ὅσος οὐκ ἐμελλε τοῖς δεξαμένοις λυσιτελεῖν.

β'. Ὅτι ὁ αὐτὸς Λέων βασιλεὺς ἀπέστειλε πρὸς
 τοὺς ἐν τῇ Θράκῃ Βαρβάρους πρεσβευτὴν Τελό-
 γιον ¹⁶ τὸν σιλεντιάριον. Οἱ δὲ Βάρβαροι τοῦτον
 ἀσμένως δεξάμενοι ἀντιπέμποσι πρέσβεις πρὸς
 τὸν βασιλέα, φίλοι Ῥωμαίων εἶναι βουλόμενοι. Ἡτή-
 σαντο δὲ τρία· πρῶτον Θευδέριχον ¹⁷ τὸν κατάρ-
 χοντα αὐτῶν τὴν κληρονομίαν ἀπολαβεῖν, ἣν ἀφ-
 ἦκεν αὐτῷ Ἀσπαρ, δεύτερον νέμεσθαι τὴν Θράκην
 συγχωρηθῆναι αὐτῷ, τρίτον καὶ στρατηλάτην γε-
 νέσθαι τῶν ταγματῶν, ὧνπερ καὶ Ἀσπαρ ἠγήσατο.
 Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς πρὸς τὰ δύο παντελῶς ἀπέ-
 πατο, μόνον δὲ περὶ τῆς στρατηγίας κατένευσεν,

A in vicinam Persis Arabiam migravit. Hinc excur-
 rens, rapinas et cætera hostilia exercebat in Roma-
 norum ⁹² quidem neminem, sed in Saracenos,
 quos passim ante pedes suos offendebat. Sic poten-
 tiam suam augens, paulatim crevit, et unam ex
 insulis, quæ Romanis parebant, sibi subjecit Jota-
 hem nomine, qua, expulsis decimarum exactoribus,
 potitus est. Itaque tributa colligens, cum etiam ex
 proximis vicis multas prædas egisset, non parvam
 pecuniarum summam sibi paravit. Deinde Romano-
 rum confœderatus et Saracenorū, qui in Arabia
 Petra sub Romanis degunt, princeps esse magno-
 pere cupiebat. Quamobrem ad Leonem imperato-
 rem mittit Petrum, ejus gentis episcopum, qui, si
 qua ratione posset, ab imperatore hæc impetraret.

B Ut venit, et cum imperatore verba fecit, sermones
 ejus imperator excipit, et Amorscesum statim ad se
 vocat. Quæ sane inconsultissime et sensit et fecit.
 Etenim, si ipsum ejus gentis principem creare con-
 stituisset, oportuerat eum e longinquo hoc mandare,
 ut Romanorum imperium illi semper formidini es-
 set, et ad solum nomen imperatoris, quibuslibet
 Romanorum magistratibus ad se accedentibus, tre-
 meret. Nam remotiora homines et potentiora ha-
 bere solent. At ille hominem per urbes circumduxit,
 quas visurus erat arnis vacuas et deliciis plenas.
 Hunc, ut Byzantium venit, imperator benigne ex-
 cipit, et regis mensæ participem fecit. Senatui quo-
 que, quem indixit, interesse, et illi, quod fœdissimū
 Romanorum probum fuit, sellam juxta se
 poni ante omnes patricios jussit, ficta causa, quod
 Christianus fieri persuasus esset. Postremo dimisit
 eum, postquam ipse imaginem auream, magnifice
 gemmis exornatam, ei donaverat, et in eum etiam
 omnes, qui in senatum erant ascripti, alia munera
 conferre jussit. Insulam vero, cujus supra mentio-
 nem fecimus, non solum ejus potestati permisit,
 ut eam sine controversia possideret : sed et plures
 alios vicos adjecit. Cum his illum beneficiis orna-
 set et phylarchum, ut optaverat, constituisset, ela-
 tum et superbientem et talem, qui non esset hic,
 qui benigne eum exceperant, profuturus, dimisit.

2. Leo imperator misit Pelagium silentiarium
 D legatum ad Barbaros, qui in Thracia erant. At Bar-
 bari lubenti animo legatum exceperunt, et legatos
 quoque ad imperatorem, Romanorum amici esse cu-
 pientes, miserunt, per quos tria ab eo petierunt :
 primum ut Theuderichus, eorum dux, omni heredi-
 tate, quam illi reliquerat Aspar, frueretur : secundum,
 ut liceret ⁹³ illi in Thracia habitare : tertium,
 ut et eorum ordinum, quorum Aspar fuerat, dux
 esset. Prima duo omnino denegavit imperator.
 Solum tertium, ut dux fieret, dummodo sine fraude
 ejus amicus esset, concessit, et ita legatos dimisit.

VARIE LECTIONES.

¹⁰ ἀφ' B. ἐφ' vulg. ¹¹ κατὰ B., ἐπὶ Val., ὑπὸ vulg. ¹² διὰ] δὴ conj. Val. ¹³ Ante καὶ inser. δς N.
¹⁴ ἰδίᾳ B., ἰδίαν vulg. ¹⁵ λαβόντα conj. N. ¹⁶ Τελόγιον] Πελάγιον vel Εὐλόγιον conj. N. ¹⁷ πρῶτον ἵνα
 Θεοδ. vulg.

Sed Theuderichus, Barbarorum princeps, ubi legatos suos ab imperatore re infecta reversos excepit, suarum copiarum partem Philippos misit : cum altera parte Arcadiopolim omni apparatu oppugnaturus obsedit. Neque tamen eam armis cepit, sed fame, quæ oppidanos adeo premebat, ut equis et aliis iumentis et mortuorum corporibus, exspectantes, si qua ex parte auxilium adveniret, vescerentur. Quo non adveniente, in extremam desperationem adducti deditionem fecerunt. Qui vero missi erant Philippos solum ea, quæ circa urbem erant, contusserunt, neque quidquam præterea atrox aut grave commiserunt. Illis ita in Thracia grassantibus, nihil secius ipsi Barbari fame coacti legatos ad imperatorem miserunt, qui de pace agerent, quæ his conditionibus est facta, ut duo millia librarum auri Gothicis singulis annis penderentur : Theuderichus magister equitum et peditum præsentis militiæ constitueretur, quæ dignitas maxima habetur, ipsorumque rex Gothorum esset, neque quisquam eorum, qui ab eo deficere voluerint, ab imperatore in regionem suam admitteretur ; denique ut contra quemcunque voluerit imperator, exceptis Vandalis, a parte imperatoris pugnaret.

3. (A. C. 476, Ind. 14, Zenon. 3.) Augustus, Orestis filius, ut audivit, Zenonem iterum Orientis imperium, expulso Basilisco, recuperasse, senatum veteris Romæ legationem ad Zenonem mittere coegit, quæ illi significaret, proprio imperatore se non indigere. Unum imperatorem sufficere, qui utriusque imperii fines tueretur : Odoacrum se elegisse, qui hanc partem tutam præstaret. Hunc enim et scientia reipublicæ administrandæ et rei militaris peritia præstare. Itaque orare, ut illum Zeno patriciatus dignitate ornaret, et Italiam regendam ei committat. Profecti sunt igitur ex senatu Romano viri, qui hos sermones Byzantium deferrent. Iisdem diebus venerunt et a Nepote nuntii, qui Zenoni restitutum imperium gratularentur, et ipsum obtestarentur, ut omni opera et studio illum, qui eodem tempore, eodem quo ipse, casu afflictus esset, in recipiendo imperio adjuvaret, et pecunias et exercitus et alia, quæ opus forent, suppeditaret, quo illi reditum ad pristinam fortunam pararet. Hæc qui dicerent, Nepos misit. At Zeno his, qui venerant, hæc responsa dedit : senatoribus, illos ex duobus quos ab Oriente accepissent, imperatoribus unum expulisse, et Anthemium occidisse. Nunc quid sibi facto opus esset, ipsos dixit perspicere. Imperatore enim superstite non aliam debere valere sententiam, quam ut illum redeuntem exciperent. Ad ea vero, quæ Barbarus nuntiarat, recte et juste facturum, si a Nepote imperatorej Odoacer patri-

Α εἰ φίλος αὐτοῦ γένηται ἀδόλως¹⁸. Καὶ οὕτω τοὺς πρέσβεις ἀπέπεμψεν. Ὁ δὲ Θεουδέριχος ὁ τῶν Βαρβάρων ἀρχηγός, τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ δεξάμενος ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπράκτους, τὸ μὲν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐς Φιλίππους ἐκπέμπει, τῷ δὲ προσεκάθητο τὴν Ἀρχαδιούπολιν μηχανῇ πάσῃ πολιτορκῶν. Καὶ ταύτην παραλαμβάνει οὐχ ὄπλοις, ἀλλὰ λιμῷ τοὺς ἔνδον τοῦ ἄστεως ἰσχυρῶς στενοχωρήσαντι. Καὶ γὰρ καὶ ἵππων καὶ ὑποζυγίων καὶ νεκρῶν σωματίων ἤψαντο, καρτεροῦντες εἰ ποθεν αὐτοῖς εἶθαι βοήθεια. Τῆς δὲ μὴ παρουσίας, ἀπήλπισαν καὶ ἐνέδωκαν¹⁹. Οἱ δὲ ἐκπεμφθέντες ἐπὶ Φιλίππους τὰ πρὸ τοῦ ἄστεως ἐνέπρησαν μόνον, οὐδὲν δὲ ἄλλο δεινὸν εἰργάσαντο. Καὶ τούτων οὕτω λυμαινομένων τὴν Θράκην, ὅμως καὶ αὐτοὶ οἱ Βάρβαροι ὑπὸ τοῦ λιμοῦ συνεχόμενοι πρεσβείαν πέμπουσι περὶ εἰρήνης πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ γίνεται ἡ σύμβασις τῶν ὄρκων ἐπὶ τούτοις, τοῖς μὲν Γόθοις δίδοσθαι κατ' ἔτος χρυσίου λίτρας δισχιλίας, τὸν δὲ Θεουδέριχον καθίστασθαι στρατηγὸν δύο στρατηγιῶν τῶν ἀμφὶ βασιλέα, αἵπερ εἰσι μέγιστα εἰς τὴν ἑτέραν γῆν²⁰· αὐτῶν²¹ δὲ τῶν Γόθων αὐτοκράτορα εἶναι, καὶ μηδένας ἐξ αὐτῶν ἀποστῆναι θέλοντας τὸν βασιλέα δέχεσθαι, συμμαχεῖν δὲ τῷ βασιλεὶ εἰς πᾶν, ὃ τι κελεύει, πλὴν ἐπὶ μόνων τῶν Βανδήλων.

Γ. Ὅτι ὁ Αὐγουστος²² ὁ τοῦ Ὀρέστου υἱὸς ἀκούσας Ζήνωνα πάλιν τὴν βασιλείαν ἀνακεκτήσθαι τῆς Ἑω, τὸν Βασιλίσκον ἐλάσαντα, ἠνόγκασε τὴν βουλὴν ἀποστεῖλαι πρεσβείαν Ζήνωνι σημαίνουσαν, ὡς ἰδίας μὲν αὐτοῖς βασιλείας οὐ δεῖσι, κοινὸς δὲ ἀποχρήσει μόνος ὢν αὐτοκράτωρ ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς πέρασιν. Τὸν μὲντοι Ὀδοάκρον ὑπ' αὐτῶν προβεβλησθαι ἱκανὸν ὄντα σώζειν τὰ παρ' αὐτοῖς πράγματα, πολιτικῆν ἔχοντα σύνεσιν ὁμοῦ καὶ μάχιμον²³· καὶ δεῖσθαι τοῦ Ζήωνος πατρικίου τε²⁴ αὐτῷ ἀποστεῖλαι ἀξίαν, καὶ τῶν Ἰταλῶν τούτῳ ἐφεῖναι διοίκησιν. Ἀφικνουῦνται δὲ ἄνδρες τῆς βουλῆς τῆς ἐν Ῥώμῃ τούτους ἐς Βυζάντιον κομίζοντες τοὺς λόγους, καὶ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἐκ τοῦ Νέπωτος ἀγγελοὶ, τῶν τε γεγενημένων συνηθησόμενοι²⁵ τῷ Ζήωνι (36), καὶ δεόμενοι ἅμα ταῖς ἰσῆς τῷ Νέπωτι συμφοραῖς χρησαμένῳ συσπουδάσαι προθύμως βασιλείας ἀνάκτησιν, χρήματά τε καὶ στρατὸν ἐπὶ ταῦτα δίδόντα, καὶ τοῖς ἄλλοις, οἷς δεῖσι, συνεκπονοῦντα τὴν κάθοδον. Ταῦτά τε λέξοντας ὁ Νέπωτος ἀπέστειλεν. Ζήνων δὲ τοῖς ἴχουσι, τοῖς μὲν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀπεκρίνατο ταῦτα, ὡς δύο ἐκ τῆς Ἑω βασιλείας λαβόντες τὸν μὲν ἐξηλάκασιν, Ἀνθέμιον δὲ ἀπέκτειναν· καὶ νῦν τὸ ποιητέον αὐτοῖς ἐφη γινώσκειν· οὐ γὰρ ἂν βασιλέως ἐτι ὄντος ἑτέραν ἠγήσασθαι²⁶ γνώμην ἢ κατιόντα²⁷ προσδέχεσθαι. Τοῖς δὲ ἐκ τοῦ Βαρβάρου ὅτι καλῶς πράξοι²⁸ παρὰ τοῦ βασιλέως Νέπωτος τὴν ἀξίαν τοῦ πατρικίου δεξάμενος Ὀδοάκρος, Ἐκπέμψεν γὰρ αὐτὸν, εἰ μὴ Νέπωτος ἐπεφθάκει. Ἐπαινεῖν δὲ, ὡς ἀρχὴν ἐπι-

VARIAE LECTIONES.

¹⁸ ἀδόλως B., ἀδολος vulg. ¹⁹ ἐνέδωκαν N., συνέδωκαν vulg. ²⁰ εἰς τὴν ἑτέραν γῆν] εἰς τὴν σφετέραν γῆν Val., ἰδίῃ post θέλοντας. ²¹ αὐτῶν vulg. ²² ὁ Αὐγ. ὁ τ. Ὁ. υἱ. male, culpa eelogarii, pro Οδοάκρο. N. ²³ μάχιμον] ὄντα add. N. ²⁴ τε B., δὲ vulg. ²⁵ συνηθησόμενοι Cantoci. συνηθησόμενοι vulg. ²⁶ εἰσηγήσασθαι conj. B. ²⁷ κατιόντα Val. κατιόντι vulg. ²⁸ πράξοις vulg.

δέδεικται ταύτην τοῦ τὸν κόσμον φυλάττειν τὸν τοῖς Ῥωμαίοις προσήκοντα· καὶ πιστεύειν ἐντευθεν, ὡς καὶ τὸν βασιλέα τὸν ταῦτα τιμήσαντα καταδέξοιτο θάπτον, εἰ ποιεῖν θέλοι τὰ δίκαια. Καὶ βασιλεῖον γράμμα περὶ ὧν ἠδοῦλετο πέμπων τῷ Ὀδοάκρῳ, πατρίκιον ἐν τούτῳ τῷ γράμματι ἐπωνόμασε. Ταῦτα δὲ συνεσπούδαζε τῷ Νέπωτι· ὁ Ζήνων ἐκ τῶν ἑαυτοῦ κακῶν τὰ ἐκείνου οἰκτεῖρων καὶ τό γε²⁹ κοινὸν τῆς τύχης εἰς ὑπόθεσιν ἔχων τῷ δυστυχούντι συνάχθεσθαι. Ἄμα δὲ καὶ Βηρίνα συνεπώτρυνε τοῦτον, τῇ Νέπωτος γυναίκα συγγενεὶ οὕσῃ συσπεύδουσα.

δ. Ὅτι ἐν τῷ ἐξῆς ἔτει ἐπὶ Ζήνωνος πρέσβεις ἦλθον ἐκ Θράκης τῶν ὑποσπόνδων Γόθων, οὓς δὴ καὶ φοιδεράτους οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, ἀξιούντες Ζήνωνα Θευδερῖχῳ σπείσασθαι τῷ παιδί Τριαρίου³⁰, ἤσυχον ἐθέλοντι διεξάγειν^{30*} τὸν βίον καὶ μηδένα πόλεμον τοῖς κοινοῖς ἀρεσθαι πράγμασιν. Ἡξίουσι δὲ καὶ σκοπεῖν, ὅσα πολέμιος ὧν κατέδραψέ Ῥωμαίους, καὶ ὅσα Θευδερῖχος ὁ τοῦ Βαλαμήρου παῖς στρατηγὸς ὧν καὶ φίλος ταῖς πόλεσιν ἐλυμήνατο, καὶ μὴ νῦν ἀπεχθείας παλαιὰς ὄρεν μᾶλλον, ἢ ὅπως τὴν κοινῶν γένοιτο παντελῶς ὠφέλιμον. Εὐθύς οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν βουλήν συγκαλέσας γνώμην αὐτοῖς προῦθηκεν, ὅτι δεῖ ποιῆσαι. Οἱ δὲ ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἔφασαν ἰκανὸν τὸ δημόσιον εἶναι συντάξεις τε καὶ μισθὸν ἐπαρκέσαι προχείρως, ὅποτε γε μηδὲ αὐτοῖς μόνοις τοῖς στρατιώταις ἀμέμπτους ὑποτελεῖν τὰς χορηγίας δυνάμεθα. Ὄπότερον δὲ αὐτῶν δεῖ φίλον προελέσθαι, τοῦτου κύριον αὐτὸν βασιλέα καθίστασθαι³¹. Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν αὐλήν τοὺς τε κατὰ τὴν πόλιν στρατιώτας κελύσας³² καὶ τὰς σχολὰς ἀπάσας, ἀναβὰς ἐπὶ βῆμα πολλὰ τοῦ Θευδερῖχου κατηγόρει, ἐν τούτοις ὅπως τε τοῖς Ῥωμαίοις ἐχθρὸς ἀνωθεν εἴη, καὶ ὡς ἐλυμήνατο τοῖς τὴν Θράκην οἰκοῦσι, χεῖράς τε ἀποτέμνων ἅμα τῷ Ἀρματίῳ καὶ τὸ γεωργοῦν³² ἅπαν ποιήσας ἀνάστατον· ὅπως τε τυραννίδα πάλιν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς τὴν Βασιλίσκου ἐπιήγειρε, καὶ ὡς τοὺς στρατιώτας ἐκείνον ἀνέπεισεν ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι, ὡς τῶν Γόθων ἀρκούντων. Καὶ νῦν δὴ πρεσβεύεσθαι οὐκ εἰρήνης γε μᾶλλον, ἢ στρατηγίας δεόμενον. « Ἦν οὖν ἔχετε γνώμην καὶ ὑμεῖς περὶ τούτων, ταύτην, ἔφη, παρ' ὑμῶν ἀκούσαι βουλόμενος νυνὶ παρεκάλεσα, εἰδὼς τῶν βασιλέων τούτους ἀσφαλῶς πράττειν, οἷ ἂν τὰ βουλευμάτα τοῖς στρατιώταις κοινώσουσιν. » Οἱ δὲ ἤς κατέτεινε κατηγορίας ἀκούσαντες καὶ ἐκ αὐτῆς διδοχθέντες ὁ χρῆν ἀποκρίνασθαι, πάντες ἀνεβόησαν, ἐχθρὸν εἶναι Ῥωμαίοις Θευδερῖχον καὶ πάντας εἰ τις ἐκείνῳ συνέστηκεν. Οὐ μέντοι τοῖς πρέσβεσι ταύτην εὐθύς ἔδωκεν ἀπόκρισιν ὁ Ζήνων, ἀλλ' ἐπέειχεν, ἕως τὸ πλέον ἀκούσει τῶν ἐξωθεν. Ἐν τούτῳ δὲ γράφοντας τὰ ἔνδον γινόμενα τῶν ἐν τῇ πόλει τινῶν τῷ Θευδερῖχῳ ἐάλωσαν, Ἄνθιμὸς τε ἱατρὸς καὶ Μαρκελλῖνος καὶ Στέφανος. Καὶ οὐ μόνον ἑαυτῶν ἐπιστολάς

ciatus dignitatem susciperet. Eam se illi missurum, nisi Nepos prævenerit. Laudare se eum, quod jam morem Romanis convenientem servare inceperit ideoque confidere, fore, ut imperatorem, qui illum hoc honore affecerit, si quidem justa facere vellet, quam primum reciperet. Et in litteris regiis, quibus Odoacro voluntatem suam significaret, eum patricium nominavit. Quæ Zeno Nepotis causa instituit, propter sua Nepotis malorum misertus, et communem hominum sortem reputans ad aliorum commiserationem adductus. Eo quoque illum impulit Verina, quæ Nepotis uxori, cujus erat consanguinea, favebat.

4. (A. C. 477, Ind. 15, Zenon. 4.) Insequenti anno Zenonem legati a Gothis adierunt, qui in Thracia consederant et fœdera cum Romanis juncti erant : hos fœderatos Romani vocant. Orabant, ut reconciliari vellet Theudericho, Friarii filio, cui nihil esset optatius, quam tranquillam et quietam vitam ducere, neque armis rempublicam vexare. Illud etiam eum considerare jusserunt, quanta mala ipse, cum hostis exstisset, Romanorum rebus attulisset, et quot urbes Theuderichus, Balameri filius, qui dux et amicus appellatus esset, evertisset; neque tam veterem inimiciam respiciendam esse, quam communem omnium utilitatem. Confestim igitur imperator senatum convocavit, et hæc illis proposuit, ut sibi consilium darent, quid facto opus esset. Senatores vero dixerunt, redditus publicos minime sufficere ad stipendia prompte utrisque suppeditanda, cum ne tum quidem militibus victus commode præstari posset. Cum quo vero ex duobus amicitiam instituere præstaret, id in solius imperatoris arbitrio consistere. In aulam quoque convocatis militibus et omnibus scholis, ascenso suggestu, multa de Theudericho questus est, maxime quod jampridem Romanorum hostis exstisset, quod Thraciæ incolæ deprædatus fuisset, quod Harmatio manus amputasset; quod omne agricolarum genus sedibus suis expulisset, quod Basilisci tyrannidem in rempublicam invexisset, deinde ad ejusdem cædem milites instigasset, **95** tanquam soli Gothi sufficerent. Et nunc legatos ad se mittere, non tam ut pacem, quam ut exercitus imperium postularet. « Nunc igitur, inquit, quam sententiam super his dicturi sitis, audire cupiens, vos huc convocavi : scio enim, eos imperatores tuto suas res agere, qui sua consilia cum exercitibus communicant. » At illi, accusationibus, quas in Theuderichum imperator intenderat, auditis, satis ex ipsa accusatione, quid sibi respondendum esset, percipientes, acclamaverunt omnes, Romanorum hostem esse Theuderichum et omnes, qui illi faverent et ad ejus causam se adjungerent. Et hoc quidem responsum Zeno non e vestigio legatis dedit, sed exspectabat, donec exploratus, quomodo se haberent ea, quæ foris

VARIE LECTIONES.

²⁹ τό γε Ν., καὶ τὸ Val., τὸν τε vulg. ^{30*} Τριαρίου vulg. ^{30*} διεξάγειν Β., διεπάγειν vulg. ³¹ καθίστασθαι Η., καθίστασθαι vulg. ³² καλέσας Val. ³² γεωργοῦν Η., γεωργὸν vulg.

geriebantur, sciret. Interea comprehensi sunt qui ea, quæ in urbe facta erant, ad Theuderichum scripserant, Anihimus medicus, Marcellinus et Stephanus, et non solum quas ipsorum litteras, sed etiam magistratuum quorundam supposititias ad eum miserunt, quibus iubebant illum bono animo esse, tanquam multos suarum partium fautores intra urbem esset habiturus. Tres ex senatu præsentem magistrum de his quæstionem habuerunt, quos multis illatis supplicis Zeno et cædibus abstinere videri volebat.

5. (Eod. A. C. vel 478, Ind. 1, Zenon. 5.) Eodem quoque anno legati a Carthagine Byzantium venerunt, quos Alexander, uxoris Olybrii procurator, ducebat, qui jam olim a Zenone, Placidia consentiente, missus fuerat. Dicebant vero legati, Honorichum velle cum imperatore sine fraude amicitiam contrahere et Romanorum partes amplecti. Quæ antea repetiisset de rebus et pecuniis uxoris suæ, quæ Leo ipsi præripuisset, quæque mercatoribus Carthaginiensibus per bellum, quod nuper fuerat, rapta et ablata essent, et in universum ea, de quibus pater ejus cum Romanis litigasset, remittere et condonare. Firmani et stabilem pacem petere, neque quidquam suspicionis Romanis relinquere statuisse, quominus pax et fœdus sine fraude componeretur: multam quoque gratiam habere imperatori, quod Olybrii uxorem honore affecerit, quod quia intellexerit, adduci, ut omnia, quæ imperator voluerit, facere paratus sit. Ista vero ad speciem tantum conficta erant: revera enim quamvis belli occasionem timebant. Etenim post mortem Genserici in omnem mollitiem devenerant; neque pristina fortitudine ad bella gerenda vigeabant, neque eosdem exercitus aiebant, quos Gensericus ad omnes occasiones instructos habebat, ut semper celeritate exsequendi **96** aliorum consilia præveniret et anteverteret. Legatos Zeno liberaliter excepit et honore debito est prosecutus, et muneribus pro merito ornatos dimisit, et Alexandrum comitem privatarum rerum fecit.

6. (A. C. 479, Ind. 2, Zenon. 6.) Theuderichus, Triarii, et Theuderichus, Balameri filius, Gothi, fœdere caverunt, ne inter se bellum gererent, et legatos Byzantium mittunt. Balameri filius imperatorem accusabat, quod se prodidisset, et quia nihil fidei inesse his, quæ promiserat, reperisset, id causæ fuisse, ut cum Theudericho conveniret. Petere autem regionem sibi, in qua commoretur, dari, et frumentum suppeditari, quod alendo exercitui usque ad messem satis esset. Ut etiam redituum imperii coactores, quos domesticos Romani vocant, quam primum mittat, qui rationem redderent eorum, quæ receperint. Ni ea Romani fecerint, in sua potestate non esse tam magnam turbam continere, quin rapinas et prædas agant, ex quibus suam ino-

πεμπον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει πλαττόμενοι γράμματα ἐκείνῳ ἐπέστελλον⁹⁶, θαρσύνειν βουλόμενοι, ὡς ἱκανοὺς ἔχοντα τοὺς συμπράττοντας ἔνδον. Καὶ τρεῖς τῶν ἀπὸ βουλῆς, τοῦ μαγίστρου παρόντος, ἐξετάσαντες ταῦτα, καὶ πληγὰς τὰ σώματα πολλὰς⁹⁷ ἐπιθέμενοι, φυγὴν εἰσάπαξ ἐπέθηκαν. Δῆθεν γὰρ ἀπέχεσθαι θανάτου καὶ σφαγῶν δοκεῖν ὁ Ζήνων ἐβούλετο.

plagis perpetuo exsilio condemnarunt. Quippe sup-

ε'. Ὅτι τῷ αὐτῷ ἔτει πρέσβεις ἐκ Καρχηδόνας ἐς Βυζάντιον ἦλθον, οὓς Ἀλέξανδρος ἤγεν ὁ τῆς Ὀλυβρίου⁹⁸ γυναικὸς ἐπίτροπος· ὃς ἐτύχχανε πεμφθεὶς ὑπὸ Ζήνωνος πάλαι, συνθελοῦσης καὶ αὐτῆς τοῦτο τῆς Πλακιδίας. Ἐλεγον δὲ οἱ πρέσβεις, ὅτι Ὀνώριχος φίλος τε τῷ βασιλεῖ καθεστῆκοι ἀδόλω, καὶ στέργοι τὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀφίρει πάντα, ἃ πρόσθεν ἐνεκάλει περὶ τε τῶν προσέδων καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ἃ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς προεἰλήφει ὁ Λέων, καὶ ὅσα τῶν ἐμπόρων τῶν ἐκ τῆς Καρχηδόνας ἄρτι καθισταμένου τοῦ πολέμου ἐλήφθη, καὶ εἰ τι ἄλλο πάλαι ὁ πατήρ πρὸς Ῥωμαίους ὀπωσοῦν ἔσχεν αἰτίαν· τὴν τε εἰρήνην ἔχειν ἀξιόη βεβαίαν, καὶ μηδὲν εἶναι λοιπὸν τοῖς Ῥωμαίοις ὑποπτος τῷ μὴ οὐχὶ γνησίως τὰς σπονδὰς ἐμπαδύσειν⁹⁹, καὶ ὅσα ἤδη συνέκειτο. Εἰδέναι γὰρ χάριν, ὅτι τὴν Ὀλυβρίου τετιμῆκοι γυναῖκα καὶ ταῦτα πυθόμενος πάντα ἔτοιμος ἦν βασιλεῖ πράττειν, ἃ¹⁰⁰ βούλοιο. Ἦν δὲ τοῦτο πρόσχημα εὐπρεπὲς¹⁰¹ τῷ λόγῳ, ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς πᾶσαν ἐδεδοίκεσαν ὑπόψαν πολέμου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον Γινζιρίχου πεσόντες ἐς πᾶσαν μαλακίαν οὔτε τὴν αὐτὴν βίωμην ἐς πράγματα ἔσχον, οὔτε τὰς αὐτὰς ἔτι συνέχον παρασκευὰς, ἃς ἔκεινος πρὸς πᾶσαν πρᾶξιν εἶχεν ἐφόρμους, ὡς θάττον αἰεὶ πράττειν, ἢ ὡς ἂν ἄλλος βουλευσαίτο¹⁰². Δεξιόμενος δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως ὁ Ζήνων, τιμῆς μὲν ἤξλωσε δεούσης τοῦ πρέσβεις, καὶ δώροισι ἀπέπεμψε τοῖς πρέπουσι κοσμήσας, Ἀλέξανδρον δὲ ποιεῖ τῶν πριβάτων κόμητα.

ς'. Ὅτι συνθήκας πρὸς ἀλλήλους ποιησάμενοι Θεουδέρικος καὶ ὁ Τριαρίου¹⁰³ οἱ Γότθοι μὴ πολεμεῖν ἀλλήλοις, πέμπουσιν ἄμφω πρέσβεις ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, ὁ μὲν τοῦ Βαλαμήρου τῷ βασιλεῖ ἐγκαλῶν, ὅτι προεδομένος ὑπὲρ ἐκείνου τυγχάνει, καὶ ὡς τῶν συντεθέντων οὐδὲν εὐρὼν ἀληθὲς Θεουδέρικῳ συμβαίη, αἰτῶν δὲ χώραν αὐτῷ, ἐν ἣ μένοι, δοθῆναι, καὶ σίτον, ὅστις αὐτῷ καὶ μέχρι καρποῦ τὸν στρατὸν ἐξαρκέσει διάγειν, καὶ τοὺς προαγωγέας τῶν λημμάτων τῆς ἀρχῆς, οὓς δομestικούς καλοῦσι Ῥωμαῖοι, ἐκπέμπειν ὡς τάχιστα, λόγον διδόντας ὡν ἔλαθον· ἢ¹⁰⁴ μὴ ταῦτα ποιουμένων πρὸς αὐτὸν τῶν Ῥωμαίων, οὐ δυνήσεσθαι αὐτὸς πολὺν ὄχλον κατέχειν τοῦ¹⁰⁵ μὴ ὅθεν δύναιτο δι' ἀρπαγῆς ἑαυτοῖς ἐπανορθοῦσθαι

VARIE LECTIONES.

⁹⁶ ἀπέστελλον conj. B. ⁹⁷ πολλὰς B., πολλοὺς vulg. ⁹⁸ Ὀλυβρίου Val., ἀλυβρίου vulg. ⁹⁹ ἐκπεδύσειν εἰ πειθόμενος vulg. ¹⁰⁰ ἃ H., ὅ vulg. ¹⁰¹ εὐπρεπὲς Val., εὐπρεπεῖ vulg. ¹⁰² ἄλλος βουλευσαίτο B., ἄλλοι βουλευσαίτο Val., ἄλλοις βουλευσαίτο vulg. ¹⁰³ Τριαρίου vulg. ¹⁰⁴ ἢ Val., εἰ vulg. ¹⁰⁵ τοῦ N., τῷ vulg.

τὴν ἔνδειαν. Ταῦτα μὲν ὁ ἑτερος Θεουδέριχος ἔλεγεν, ὁ μὲντοι Τριαρίου τὰ τε ἐπὶ Λέοντος συντεθέντα ἡξίου αὐτῷ πάντως γενέσθαι, καὶ τῶν προτέρων χρόνων τὰς συντάξεις λαμβάνειν, τοὺς τε κηδεστάς αὐτῷ ζῶντας ἀποδοῆναι· εἰ δὲ καὶ ἄρα τεθνήκασι, τὸν Ἰλλοῦν περὶ τούτων ἐπομόσαι καὶ ἄλλους, οἷς αὐτὸς ἐπὶ τούτων τῶν Ἰσαύρων πιστεύει. Ζήνων δὲ πυθόμενος, πρὸς μὲν τὸν Βαλαμήρου ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτὸς εἰη προδότης καὶ πάντα ἐναντία οἷς ὑπέσχετο δράσας, ὅστις διαπολεμῆν ὑποσχόμενος μόνος εἶτα καὶ βοήθειαν προσκαλέσεται ἄλλην, πάλιν δὲ τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων καλέσας κρύφα πρὸς Θεουδέριχον πράττει περὶ φιλίας· οὗ δὲ καὶ αἰσθόμενον τὸν στρατηγὸν τῆς Θράκης καὶ τοὺς ἄλλους, ὅποσοι τὰ Ῥωμαίων φρονοῦσι, μήτε ἀπνητηκῆναι, μήτε συμβάλλειν αὐτῷ τὰς δυνάμεις θαρσῆσαι, φοβουμένους ἐνέδραν. Νῦν τε εἰ θελήσαι πρὸς αὐτὸν πολεμήσαι, ἐπαγγέλλεσθαι αὐτῷ ταῦτα δώσειν νικῶντι· χρυσοῖον λίτρας χιλίας, μυριάδας δ' ἄργυρου, πρόσθον τε πρὸς τοῦτοις νομισμάτων μυρίων· καὶ γὰρ αὐτῷ δώσειν τῆς Ὀλυθρίου παιδὸς ἢ ἄλλης τῶν ἐνδύζων γυναικῶν ἐν τῇ πόλει. Ταῦτά τε ἅμα λέγων τῶν τε ἀποσταλέτων παρ' αὐτοῦ τοὺς πλείονας ἀξίαις ἐτίμησε⁴¹, καὶ πρέσβεις ἀπέστειλε πρῶτον μὲν Φιλόξενον, εἶτα Ἰουλιανόν, εἰ πως ἄρα δύναιντο μεταπεῖσαι ἑυβράγῃναι ἐκεῖνον. Ὡς δὲ οὐδὲν ἐπειθε, πέμψας τοὺς στρατιώτας ἐς τὸν πόλεμον ὄρμα, καὶ παρεκάλει θαρσεῖν ὡς αὐτὸς ἐκστρατεύσων καὶ κοινήσιν ἐκείνοις ὅτι ἂν δέοι πεισόμενος. Οἱ δὲ ὡς ἐπήκουσαν, ὅτι αὐτὸς βασιλεὺς ἐξάγειν ἐθέλοι, οὕτως

C ἕκαστος αὐτῶν ἠπέλειγετο ἑαυτὸν ἐπιβεῖξαι βασιλεῖ πολλοῦ ἀξίου ὄντα, ὥστε καὶ οἱ πρότερον τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῶν, ἐφ' ᾗ μὴ στρατεύοιτο, ἀργύριον⁴² διδόντες πάλιν εἰς τὸ μετέχειν τῆς ἐξόδου παρεῖχον. Καὶ πάντες ἀνθήπτοντο τοῦ⁴³ πολέμου ὀργῶντας· καὶ τοὺς τε κατασκόπους τοὺς παρὰ Θεουδέριχου πεμφθέντας ἐξώγρησαν, καὶ τῆς τοῦ Βαλαμήρου φυλακῆς μοῖραν ἔλθοῦσαν ἐπὶ τὸ μακρὸν τεῖχος οἱ ἐκεῖ φυλάττοντες διαπρεπῶς ἀπεκρούσαντο. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ φερόμενος ὁ Ζήνων ἀνεχώρησε φύσιν, καὶ ὑπὸ τῆς συμφύτου ἀπεσθέσθη δειλίας, ἐνταῦθα ὀργίζονται καὶ χαλεπῶς ἔφερον, κατὰ συστάσεις τε γινόμενοι ἐμέμφοντο ἀλλήλους τῆς ὀλης ἀτολμίας, εἰ⁴⁴ χεῖράς τε ἔχοντες καὶ βαστάζοντες ὄπλα μαλακίας τοιαύτης ἀκούειν ἀνέχονται, δι' ἧς πόλεις ἀπασαι καὶ ἡ πᾶσα Ῥωμαίων ἰσχὺς ἐξαπόλωλε, πάντων ἐπ' ἐξουσίας περικοπτόντων, ἃ βούλονται. Τοῦτον ὁ Μαρτιανὸς συνελόμενος τὸν θροῦν, πέμπει Ζήνωνι λέγων, ὅτι δεῖ τὸ στρατόπεδον ὡς τάχιστα διαλύειν, μὴ τι καὶ νεώτερον συνεστηκότες ἐργάζωνται. Πέμψας οὖν ἐκέλευεν ἀπιέναι ἐκάστους ἐπὶ τὰ χεῖμάδια, ὡς πρὸς τὸν Θεουδέριχον ἐσομένης εἰρήνης. Οἱ δὲ⁴⁵ τὸν χάρακα ἔλυσαν· καὶ ἀπῆλθον οἱ πλείους τῇ διαλύσει ἀχθόμενοι, καὶ ὅτι θάπτον αὐτοῖς χωρισθῆναι συνέβη, πρὶν ἄνδρα σκεφασμένους τοῖς

A riam possint sublevere. Hæc quidem alter proposuit : alter Theuderichus, Triarii, postulabat, ut omnia sibi a Leone promissa præstarentur, et præteritorum annorum stipendia solverentur, et affines sui superstites sibi redderentur ; de his autem, qui mortui essent, illum et ex Isauris alios, quorum curæ et custodiae commissi fuerant, jurare jussit. Hæc ubi Zeno audivit, Theudericho Balamiri responsum dedit, eum esse proditorem, qui omnia contra, quam promiserat, fecisset ; qui cum se solum bellum gesturum fidem dedisset, aliunde auxilia sibi accessisset : et cum Romanorum copias, quæ suppetias ferrent, accivisset, clam, et illis insciis, cum Theudericho amicitiam contraxisset ; quæ cum dux Thraciæ et alii, quicunque a Romanorum partibus starent, vidissent, veritos insidias ad illum accedere aut suas copias ejus copiis conjungere ausos non esse. Nunc etiam, si velit cum Theudericho bellum facere, se polliceri hæc, si victoriam reportarit, illi daturum auri mille, argenti quadraginta millia librarum, et reditum decem millium aurcorum et nuptum illi collocaturum Olybrii filiam, aut aliam ex illustrioribus mulieribus civitatis. Quæ cum dixisset, plerosque eorum, qui missi erant, dignitatibus ornavit, et ipse legatos misit primum quidem Philoxenum, deinde etiam Julianum, si qua ratione possent eum adducere, ut fœdus cum Theudericho solveret. Cum nihil eum moveret; evocatis militibus bellum suscepit, quos hortatus est, ut bono animo essent. Se enim communiter cum illis belli pericula, ubi opus fuerit, aditurum. Hæc cum milites audiissent, imperatorem huic bello interesse statuisse, ita se ad hoc comparant, ut **97** talem se unusquisque ostendere studeret, quem imperator merito suo plurimi faceret. Et tam ardentibus animis ad pugnandum profecti sunt, ut qui antea militiæ vacationem a ducibus pecunia redemerant, pecunias, ut sibi in hostes exeundi potestatem facerent, numerarent. Itaque et exploratores, a Theudericho præmissos, vivos ceperunt, et cohortent; quæ Balamiri filii custodiam agebat, et usque ad longos muros progressa erat, opporrtune depulerunt. Sed non multo tempore res steterunt, quin Zeno ad pristinam naturam rediret, et ad insitam ignaviam delaberetur. Ex quo milites indignati, per turbas coeuntes, sese invicem ignaviæ accusabant, quod manus habentes et arma gestantes tantæ molliciti, quæ omnes civitates et omnes Romanorum vires pessumdaret, obsequi sustinerent, neque quisquam omnis generis contumeliis abstinuit. Hunc motum cum Martianus intellexisset, ad Zenonem mittit suadens, ut quam citissime fieri posset, exercitum, ne quid novarum rerum moliretur, dissolveret. Ad quem Zeno remisit, et jussit, ut unusquisque militum, tanquam cum Theudericho pax futura esset,

VARIAE LECTIONES.

⁴¹ ὁ N., δὲ vulg. ⁴² ἀξίαις ἐτίμησε N, ἀξίας ἠτίμησε vulg. ⁴³ ἀργύριον H., ἀργυρίου vulg. ⁴⁴ τοῦ N., τοῦτο vulg., τοῦτε H. ⁴⁵ εἰ N., εἰς vulg. ⁴⁶ δὲ add. N.

In hiberna concederet. Itaque castra solverunt, ἅ κοινῶς ἐπιστῆσαι, ὃς τῆς παρουσίας λύμης ἀνακτιδ-
quam castrorum solutionem plerique iniquo animo σθαί. ἡ τὴν πολιτείαν ὀπωσοῦν δυνήσεται.
ferentes abierunt : maxime quod discedere cogentur, antequam virum summæ rerum præfecis-
sent, qui rempublicam ab eversione et interitu vindicare posset.

VARIÆ LECTIONES.

ἡ ἀνακτιδῶσαι vulg.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΠΡΟΤΙΚΤΟΡΟΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

96 EX HISTORIA

MENANDRI PROTECTORIS

EXCERPTA

DE LEGATIONIBUS BARBARORUM AD ROMANOS.

Ἀνομοκρίτων. — Avaris a Justiniano sedes petunt infra fines imperii Romani (1). Idem a Justiniano instigati bella gerunt cum Hunnicis gentibus (2). Mezamirus, Antarum ad Avaris legatus, ab his interimitur (3). Legati Avarum ad novas sedes petendas missi Byzantii detinentur (4). Justinus Avarum condiciones superbe respuit (5). Post mortem Zichi, Persarum legati, Mebodes Byzantium mittitur : neque ipse nec Saracenorum legati, quorum causam apud imperatorem agit, quæ cupiunt, impetrant (6). Turcorum legati a Persis sprete Byzantium profiscuntur ad commercia cum Romanis petenda (7). Zemarchus a legatione ad Turcos rediens magnis itineris difficultatibus et periculis laborat (8. 9). Avaris et Franci fœdus ineunt (10). Longobardorum legati Avaris contra Gepidas et Romanos sollicitant (11). Longobardi nunc ab Avaribus, nunc a Romanis auxilia petunt (12). Bajanus, Avarum Chaganus, legatus Romanorum in vincula conjicit (13). Idem post multas disceptationes cum Bono, Romanorum duce, iratus ab obsidione Sirmii recedit (14). Superba Targitii postulata a Justino cum contemptu repudiantur (15). Turci Justinum ad bellum cum Persis renovandum incitant (16). Justinus nullas Avarum condiciones admittit (17). Pax componitur inter Romanos et Avaris (18). Avarum legati a latronibus expilati res suas a Tiberio repetunt (19). Sebochthes legatus a Chosroe ad Justinum missus ad fœdus inter Persas et Romanos instaurandum (20). Jacobus insolentem Chosrois epistolam Tiberio et Sophiæ Augustæ tradit (21). Sabirum et Alanorum legati de pace agunt cum Tiberio Cæsare (22). Romanorum et Persarum legati in confiniis utriusque imperii conveniunt (23). Zacharias et Mebodes de pace inter Romanos et Persas restituenda agunt : Romani Persarmenia et Iberia cedunt, sed Daras oppidum a Persis sibi reddi postulant. Scлавini in Thraciam irrumpunt (24). Tiberius Cæsar pecuniam ad aliquos e principibus Longobardorum conciliandos mittit (25). Persæ ex improvviso castellum Romanorum expugnant (26). Tanchosdro in fines imperii incursionem facit (27). Mauricius Chlomarum, Persarum oppidum, obsidione premit (28). Tiberius, ut Italiam adversus Longobardos tueatur, multos eorum donis in partes suas traducit (29.) Bajanus, rex Avarum, usque ad Sirmium progressus, Savum trajicere conatur, bellum contra Scлавinos prætendens (30). Idem a Tiberio, ut Sirmiam sibi concedat, postulat (31). Theognis, dux Romanorum, Sirmium fortiter obtinet (32).

96 1. (p. A. C. 558, Ind. 6, Justin. 32.) Avaris B a. [Περὶ Ἀδάρων.] Ὡς πολλὰ περινοστήσαντες
cum diu multumque incerti errassent, tandem ad ἦγον ἐς Ἀλανούς, καὶ ἐκεῖται ἐγένοντο Σαρσάου
Alanos accesserunt, et Sarosium, eorum ducem, τοῦ Ἀλανῶν ἡγουμένου, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ γνώριμοι
suppliciter, orarunt, ut per eum in notitiam et εἶποντο Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Ἰουστίνου τῷ Γερμανοῦ,
amicitiam Romanorum venirent. Is Justino, Ger- κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ἐν Λαζικῇ καταλόγων ἐξ-
mani filio, qui tunc temporis militibus, qui in Λαζικοῦ ἡγουμένῳ, τῶν Ἀδάρων περὶ ἐδήλωσεν, ὃ δὲ Ἰου-
zico in præsiidiis erant, præerat, eam rem nuntia- σίνος Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ. Καὶ δὴ ἐνεκελεύσατο
vit, et Justinus ad Justinianum retulit, qui illi man- ὁ βασιλεὺς τῷ στρατηγῷ στέλλειν ἐς Βυζάντιον τὴν
davit, ut ejus gentis legatos ad se Byzantium trans- πρεσβείαν τοῦ ἔθνους. Καὶ οὖν Κανδὶχ ὀνομα τὴν
mitteret. Electus vero fuit ab ea gente quidam ἡρέθη πρεσβευσόμενος ἡ ὑπὲρ Ἀδάρων πρῶτος, ὃς
Candich nomine, qui cum primus legatus ad impe- ἐσφοιτήσας. Ἐλεξε τῷ αὐτοκράτορι, ὡς πάρεστι τῷ

VARIÆ LECTIONES.

ἡ τῶν Ν., τῷ vulg. ἡ πρεσβευσόμενος vulg. ἡ ἐς ἐσφοιτήσας Η., ἐσφοιτήσας vulg.

μέγιστόν τε καὶ ἀλκιμώτατον τῶν ἰθύνων, καὶ ὡς τὸ ἄντι-
φύλον οἱ Ἄβαροι ἀκαταμάχητοί τε εἰσι καὶ τὸ ἀντι-
στατοῦν οἷοί τε βραδίως ἀπόσασθαι τε καὶ διαφθει-
ρειν, καὶ ὡς προσήκον ἐστὶ τῷ βασιλεῖ ἐς ὀμαιχιμῶν
σφᾶς ἐταιρίσασθαι, ἀλεξητηρᾶς τε ἔχειν ἀγαθοῦς,
καὶ ⁸⁶ ὡς οὐκ ἄλλως εὐνοῦστατοι ἔσονται τῇ Ῥω-
μαϊκῇ πολιτείᾳ, ἢ δώροις ἐς τὰ μάλιστα τιμιωτάτοις
καὶ χρήμασιν ἐτησίοις καὶ γῆς εὐφορωτάτης οἰκήσει.
Ταῦτα τῷ αὐτοκράτορι ἐπειδὴ ἤγγειλεν ὁ Κανδίχ,
αὐτίκα—οὐ ⁸⁷ γὰρ ἐσφρίγα οἱ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἤκμα-
ζεν ἡ ἀλκή, ὡσπερ ἀμέλει, ἤνικα Γελίμερά τε τὸν
Βάνδηλον καὶ Οὐττιγιν τὸν Γότθον ἀμφω ἐτι νεάζων
ἔθετο δορυάλωτον· ἀλλ' ἦδη γηραλέος τε ἦν, καὶ
τὸ ἀνδρῆϊον ἐκεῖνο φρόνημα καὶ φιλοπόλεμον με-
τεβέβητο ἐς τὸ βραθυμότερον ταῦτα ἔγνω ἐτέρῳ τρό-
πῳ καὶ οὐχὶ πολέμῳ τὴν βαρβαρικὴν ἀποκρούσα-
σθαι δύναμιν· καὶ κατηγωνίστατο ἂν καὶ ἀρδην
ἠφάνισεν, εἰ καὶ μὴ πολέμῳ, ἀλλ' οὖν εὐβουλίᾳ, εἴ
γε μὴ τῷ ὀφειλομένῳ τέλει πρότερον ἠφανίσθη αὐ-
τός· οὐ γὰρ πολλῷ ὑστερον ἦρχετο ἐκεῖσε. Ἐπεὶ οὖν
ἤκιστα ἦν οἶός τε περιεῖναι, τὴν ἐτέραν ἐτρέπετο.

β'. Ὅτι δημηγορήσας ὁ βασιλεὺς, τοῦ τε ἱεροῦ
συλλόγου τὸ ἀγγίζον τε καὶ βουλευτικὸν τοῦ Φασι-
λέως ἐπαινέσαντος, παραχρῆμα τὰ τε δῶρα ἔστειλε,
σειράς τε χρυσῶ διαπεποικιλμένας καὶ κλίνας,
ἔσθητάς τε σηρικὰς καὶ ἕτερα πλείστα ἐκμαλθακῶσαι
οἷά τε ὄντα ἀλαζονείας ἀνάπλεα φρονήματα ⁸⁸, πρὸς
τοῖς καὶ πρεσβευσόμενον Βαλεντίνον (εἰς δὴ οὗτος
τῶν βασιλικῶν μαχαίροφόρων), καὶ ⁸⁹ προὔτρεπετο
τὸ φύλον ὀμαιχιμῶν ἐσάγειν Ῥωμαίοις καὶ κατὰ
τῶν ἀντιπάλων ὀπλιζεσθαι, ἐμφορονέστατα, οἷμαι,
προμηθευσάμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς ἡ νικῶντες οἱ Ἄ-
βαροι ἢ καὶ ἡσώμενοι ἐξ ἀμφοῖν περιθῶσι ⁹⁰ Ῥω-
μαίοις τὸ συνοῖσον. Τοῦ δὲ Βαλεντίνου ἐκεῖσε ἀφίκο-
μένου καὶ τὰ δῶρα παρασχομένου, καὶ ὅσα ἐσημνην
ὁ βασιλεὺς ἐξειπόντος, πρῶτον μὲν ἐξεπολεμήθησαν
Οὐττιγούροις ⁹¹, εἶτα Ζάλωις, Οὐννικῷ φύλῳ· καὶ
Σαβείροις δὲ καθέλιον.

γ'. Ὅτι ἐπεὶ οἱ ἄρχοντες Ἀντῶν ⁹² ἀθλίως διετέ-
θησαν καὶ παρὰ τὴν σφῶν αὐτῶν ἐλπίδα ἐπεπτώκε-
σαν, αὐτίκα οἱ Ἄβαροι ἐκεῖρον τε τὴν γῆν καὶ ἐληί-
ζοντο τὴν χώραν. Πιεζόμενοι δ' οὖν ταῖς τῶν πολε-
μίων ἐπιδρομαῖς ὡς οἷόν τε ⁹³, ἐπρεσβεύσαντο ὡς
αὐτοῦς Μεζάμηρον τὸν Ἰδαρίζλου, Κελαγαστοῦ ἀδελ-
φόν, ἐπὶ τὴν πρεσβείαν χειροτονήσαντες· ἐδέοντό τε
πρίσθαι τῶν τινᾶς τοῦ οἴκελου φύλου δορυαλώτων.
Καὶ τοῖνον Μεζάμηρος ὁ πρεσβευτῆς, στωμύλος τε
ὦν καὶ ὑψαγόρας, ὡς Ἀδάρους ἀφικόμενος ἀπέβ-
ρυψε ῥήματα ὑπερήφανά τε καὶ θρασύτερά πως.
Ταῦτά τοι ὁ Κοτράγγιος ⁹⁴ ἐκεῖνος, ὁ τοῖς Ἀβάροις
ἐπιτήθειος ὁ κατ' Ἀντῶν ⁹⁵ τὰ ἔχθιστα βουλευσάμε-
νος. ἐπεὶ ὁ Μεζάμηρος ὑψηλότερον ἢ κατὰ πρεσβευτὴν

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ καὶ add. B. ⁸⁷ οὐ Val., ὁ vulg. ⁸⁸ φρονήματα N., φρονήματος vulg. ⁸⁹ καὶ deest vulg. ⁹⁰ περιθῶσι N.,
παραθῶσι H., περὶ δῶσι vulg. ⁹¹ Οὐττιγούροις vulg. ⁹² Ἀντῶν Val., τῶν vulg. ⁹³ ὡς οἷόν τε B.,
οἷοντα vulg. ⁹⁴ Κοτρίγυρος conj. N. ⁹⁵ et infra Ἀντῶν Val., αὐτῶν vulg.

A ratorem venisset, dixit, adesse gentem omnium
maximam et fortissimam, Avares, genus hominum
invictum, qui ejus omnes hostes repellere et fun-
ditus extinguere possent. Illius rationibus valde
conducere cum eis armorum societatem facere et
auxiliarios optimos sibi asciscere; qui tamen non
alia conditione Romano imperio servirent, quam si
donis pretiosis, annuis etiam stipendiis et fertili
regione, quam habitarent, donarentur. Hæc Can-
dich **100** Imperatori. Erat ea tempestate impera-
tor effæto corpore: non eadem illi vis animi, qua
floreat, cum juvenis adhuc Gellimerem Vandalum
et Vittigem Gothum captivos fecit. Itaque jam se-
nex exacta ætate, cum animi robur et belli amo-
rem desidia et otio commutasset, Barbarorum exer-
citurum non bello, sed alia ratione a sinibus imperii
depellere constituit. Et sane vicisset eum et penitus
extinxisset, si minus præliis, at prudentia et con-
silio, nisi ipse debito sine prius extinctus esset.
Etenim non multo post ex vita migravit. Cum
igitur vi Barbaros superare non posset, aliam
viam ingressus est.

2. De ea re imperator concionem apud sacrum
senatum habuit, qui ejus prudentiam et in rebus
gerendis consilii vim et acerrimum judicium valde
collaudavit. Hic facto statim imperator dona ad
legatos misit, catenas auro variegatas et lectos et
sericas vestes et alia quam plurima, quibus leniret
et demulceret animos superbie et insolentiae ple-
nos. Misit quoque legatum Valentinum (is erat
unus ex imperatoris satellitibus), cui præcepit, ut
gentem Romanis societate conjungeret et efficeret,
ut suos inimicos bello aggredierentur. Sic enim
valde prudenter, opinor, imperator sentiebat, sive
Avares vincerent, sive vincerentur, in utramque
partem, et ut res cecidisset, ea, quæ evenirent,
suo commodo cessura. Cum igitur Valentinus ad
eos profectus esset et munera præbuisset et man-
data imperatoris exposuisset, primum quidem Uti-
guros, tum Salos, Hunnicam gentem, debellarunt,
et Sabiros everterunt.

3. Cum duces Antarum parum prospere res ges-
sissent et spe sua excidissent, confestim Avares
hostium terram vastarunt, et regionem sunt depu-
lati. Hi vero inimicorum excursionibus vexati ad
Avares legationem miserunt, ad quam gerendam
Mezamirom, Idarisii filium, Celagasti fratrem, suf-
fragio elegerunt, et ab eo petierunt, ut captivorum
aliquos gentis suæ redimeret. Mezamiros igitur
legatus, vir vanus et magniloquus, ubi ad Avares
pervenit, in verba superbiora et arrogantiora pro-
rupit. Cotragegus autem ille, Avarum perquam fa-
miliaris et necessarius, cum Mezamiros insolentius,
quam legatum decebat, esset locutus, Chagano
dixit: « Vir ille magnæ est apud Antas auctori-

tatis, et in quoscunque voluerit inimicos vim parare potest. Oportet igitur ipsum de medio tollere, deinde intrepide in regionem inimicam excursiones facere. » Ab illo adducti Auares, spreta ea, quæ legatis debetur, reverentia, nulla habita juris ratione, **101** Meزامirum necant. Et ab eo tempore latius et liberius depopulari Antarum terram cœperunt, neque captivos aut prædas agere cessaverunt.

4. (A. C. 562, Ind. 10, Justin. 36.) Justinianus legatos ab Avaribus excepit, qui postulabant, ut illis liceret circumspicere terram, in qua eorum gens sedes et domicilia poneret. Et imperator quidem, Justino duce suadente, in ea terra, ubi prius habitabant Heruli, quæ secunda Pannonia vocatur, eos collocare animum induxit, et, si illis placuisset, ipse non esset adversatus. Sed Auares Scythia sibi exeundum non censuerunt, quasi hujus desiderio valde tenerentur. Hoc igitur etsi irritum cecidit, tamen Justinus legatos misit Byzantium et imperatorem eos aliquandiu custodia retinere jussit. Justinus enim sibi conciliaverat unum ex legatis, **OE**cu-nimonem nomine, qui secreto eum monuit, Auares aliud in ore habere et aliud sentire. Eos blanda quam maxime oratione uti et suæ fraudi obtendere simulatam erga Romanos benevolentiam, tantisper dum Istrum trajiciant, sed longe aliter id, quod in mente gerant, se habere. Etenim simul atque Istrum transmiserint, omnibus copiis eos in bellum erupturos. Quæ cum cognovisset Justinus, eorum omnium imperatorem certiore fecit, ut legatos Avarum Byzantii, quamdiu posset, retineret: nec enim Auares Istrum prius trajecturos, quam legati dimissi essent. Ea cum Justinus mandaret, non minus curæ et operæ impendebat, quo Auares fluvii traiectione prohiberet. Bonum enim, domesticarum copiarum ducem, fluminis custodiæ præfecit. At vero Avarum legati, ubi nihil profecerunt eorum, quæ ab imperatore petitum venerant, munera, ut consuetum erat, acceperunt, et ea, quæ sibi opus erant, compararunt, arma etiam emerunt, et ita dimissi sunt. Verum imperator secreto mandavit Justino, ut quacunque ratione et via posset, in reditu arma illis eriperet. Itaque dux cum legatos exciperet, imperatoris mandata est executus. Hinc cœperunt inter Romanos et Auares inimicitia multas antea ex causis accensæ: maxime, quod non statim legati eorum dimissi essent. Præcepit enim Bajanus, ut quamprimum redirent. Sed imperator cum sciret, quid cogitarent, varia identidem tentaverat, ut aliquandiu eos in urbe detineret.

ἰενος ὁ βασιλεὺς ἄλλοτε ⁷⁴ ἄλλως διετίθει τὸ παρὸν, ὅπως ἐς τὴν βασιλίδα πόλιν ἐγκαθειργμένοι εἶεν ⁷⁸.

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Ἄνταις Val., α ταῖς vulg. ⁶⁷ ἢ πρότερον H., τε πρότερον vulg. ⁶⁸ καὶ ἀντι ἄγοντές om. vulg. ⁶⁹ Ἐρούλων et mox Ἐρούλοι N., Ἐλούρων et Ἐλούροι vulg. ⁷⁰ ἂν post κατένευσεν pos. B., ἐγ. ἂν x. κτ. vulg. ⁷¹ ἐφιλοποιήσατο Cant. ἐφιλοποιήσαντο vulg. ⁷² δούλου vulg. ⁷³ ὄπλων] πλήθος ahd. N. ⁷⁴ ἄλλοτε B., ἄλλο vulg. ⁷⁵ εἶεν Val., εἶναι vulg.

διελέγετο, εἶπεν ὡς τὸν Χάγανον· « Οὗτος ὁ ἀνὴρ μεγίστην ἐστί περιβέβληται δύναμιν ἐν Ἄνταις ⁶⁶, οὐδὲ τε πέφυγε κατὰ τῶν ὀπισσῶν αὐτῷ πολεμίων ἀντιτάττεσθαι. Δεῖ τοιγαροῦν ἀποκτανθῆναι τοῦτον, καὶ τὸ λοιπὸν ἀδεῶς ἐπιδραμεῖσθαι τὴν ἄλλοτριαν. » Τούτῳ πεισθέντες οἱ Ἄβαροι παρωσάμενοι τὴν τῶν πρέσβειων αἰδῶ, ἐν οὐδενί τε λόγῳ θέμενοι τὴν δίκην, ἀναιροῦσι τὸν Μεζάμηρον. Ἐξ ἐκείνου πλέον, ἢ πρότερον ⁶⁷, ἔτεμον τὴν γῆν τῶν Ἄντων, καὶ οὐκ ἀνίσταν ἀνδραποδιζόμενοι καὶ ⁶⁸ ἄγοντές τε καὶ φέροντες.

δ. Ὅτι ἐδέξατο Ἰουστινιανὸς παρὰ Ἀδάρων πρέσβεις, ἐφ' ᾧ σφᾶς περιβρῆσαι γῆν, ὅποι τὸ φύλλον θήσονται τὰς οἰκήσεις. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς, Ἰουστίνου τοῦ στρατηγῶ ἠμῆναντός οἱ, ἐν βουλῇ ἐποίησατο ἐς τὴν Ἐρούλων ⁶⁹ χώραν κατοικίσει τὸ ἔθνος, ἐνθα προτοῦ ἔρχοντο οἱ Ἐρούλοι· δευτέρα δὲ προσαγορεύεται Παιονία· καὶ εἰ γε θυμῆρες αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ κατένευσεν ἂν ⁷⁰ ὁ βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐκεῖνοι Σκυθίας οὐ τι φροντο δεῖν εἶσεσθαι ἐκτός· αὐτῆς γὰρ δῆπουθεν ἐστί ἐφιέντο. Τοῦτο μὲν οὖν οὐ προὔθη, ἔστειλε δὲ ὁμοῦ Ἰουστίνος ὁ στρατηγὸς τοὺς πρέσβεις ἐς τὸ Βυζάντιον, ἐδήλωσέ τε τῷ βασιλεῖ, ὡς ἂν αὐτοῦ ἐν κατοχῇ ἔσοιντο ἐπὶ πολὺ. Ἐφιλοποιήσατο ⁷¹ γὰρ τῶν πρέσβειων ἕνα ὄνομα Οἰκουνίμων· ἐν ἀπορρήτῳ τε οἱ ἔλεγεν ὁ Οἰκουνίμων, ὡς ἕτερα διαλεγόμενοι ἕτερα γνωματεύουσι, καὶ ὡς λόγοις μὲν ἐς τὰ μάλιστα μετριοῖς χρῶνται καὶ [ὡς] τὴν ἐπιείκειαν παραπέτασμα προβάλλοντα τοῦ δόλου ⁷², τῷ ἐμπεδῶσαι δῆθεν τὸ εὖνον ὡς τοὺς Ῥωμαίους, ὡς ἂν ταύτῃ διαπεραιωθεῖεν τὸν Ἰστρον, τὸ δὲ γε βουλόμενον αὐτοῖς τῆς γνώμης ἔχει ἐτέρως, καὶ ὡς, εἴγε διέλθοιεν τὸν ποταμὸν, βούλονται πανστρατεῖ ἐπιθέσθαι. Τούτων οὖν Ἰουστίνος ἐγνωσμένων, αὐτῷ τῷ βασιλεῖ ἐσήμηνεν, ὡς ἂν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀδάρων ἐγκαθειργμένοι ὦσιν ἐν Βυζαντίῳ· ταύτῃ γὰρ οὐκ ἀνέξοιντο διελεῖν τὸ ρεῖθρον, πρὶν ἢ ἀφελῶσιν οἱ πρέσβεις. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπρασεν ὁ Ἰουστίνος, οὐχ ἦττον παρεσκευάζετο ἄμα φυλάξιν τὰς διαβάσεις τοῦ ποταμοῦ. Βῶνον γὰρ τὸν πρωτοστάτην τοῦ θητικῆ καὶ οἰκειτικῆ τῆ τοῦ ποταμοῦ ἀπένειμε φυλακῆ. Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ἀδάρων ἐπεὶ οὐδὲν τι ὦνησαν ὦνπερ αἰτοῦντες πρὸς βασιλέα ἀφίκοντο, δῶρα, ὡς περ σὺνηθες ἦν αὐτοῖς, παρ' αὐτοῦ εἰληφότες, καὶ μὲν οὖν ὦνησάμενοι τὰ ὅσα χρεῶν, τοῦτο δὲ καὶ ὄπλων ⁷³, ἀφῆθησαν μὲν· ὁμοῦ δὲ οὖν Ἰουστίνῳ λάθρα ἐνεκελεύσατο ὁ βασιλεὺς τρόπῳ τῷ τὰ ὄπλα ἀφελῆσθαι παρὰ σφῶν. Καὶ οὖν ὁ στρατηγὸς ἐπεὶ ἐδέξατό γε αὐτοῖς ἐπανιόντας τοὺς πρέσβεις, κατὰ ταῦτα ἐποίησε. Ἐντεῦθεν ἤρξατο ἡ δυσμένεια Ῥωμαίων τε καὶ Ἀδάρων, ἥδη· ἐκ πολλοῦ ὑποτυφόμενη, καὶ μάλιστα τῷ μὴ ὡς θάπτον ἀφῆθαι τοὺς πρέσβεις. Συνεχέστατα γὰρ ἐσήμηνεν ὁ Βαϊανός, ὡς ἂν ἐπανεῖλοισιν· τὸ μελετώμενον δὲ σάφα ἐπιστά-

ε'. Ὅτι ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Νέου οἱ τῶν Ἀδάρων πρέσβεις παρεγένοντο ἐν Βυζαντίῳ, τὰ συνήθη δῶρα ληψόμενοι, ἅπερ τῷ κατ' αὐτοῦ ἔθνεϊ Ἰουστινιανῶς ὁ πρὸ τοῦ βασιλεὺς ἐδίδου· ἦσαν δὲ καλωδία τε χρυσοῦ διαπεποικιμένα, ἐς τὸ εἶργειν τι τῶν ἀποδιδρασκόντων ἐπινηνομήνα, καὶ κλίνας ὁμοίως καὶ ἄλλα τινὰ ἐς τὸ ἀδρότερον ἀνειμένα. Τότε δὴ οὖν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀδάρων ἐς πείραν ἴδαν τοῦ βασιλεὺς ἐβούλοντο, εἶγε οὐκ ἄλλως ἢ δῶρα λαμβάνειν αὐτοῖς, καὶ τῇ Ῥωμαίων βραθυμίᾳ ἐπαντροφῆν, καὶ τὸ ἀμελὲς αὐτῶν οἰκεῖον τίθεσθαι κέρδος. Καὶ δὴ παρὰ βασιλέα φοιτᾶν ἤξισον. Καὶ οὖν τοῦτο ἐφειμένον αὐτοῖς, ἔτι γε μὴν καὶ διὰ τῶν ἐρμηνέων οἱ βούλονται λέγειν, τοιοῖσδε ἐχρήσαντο λόγοις·

« Χρῆς, ὦ βασιλεῦ, κληρονομοῦντά σε τῆς πατρῴας ἀρχῆς, καὶ τοὺς πατρῴους φίλους οὐκ ἄλλως, ἢ περὶ ὁ πατήρ ὁ σὸς, εὖ ποιεῖν, καὶ ταύτη φαίνεσθαι μᾶλλον διάδοχον εἶναι τετελευτηκότος τῷ μηδὲν ἐναλλάττειν ὧν ἐκεῖνος ἔπραττε περιῶν. Οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς ἀνθεξόμεθα γνώμης, καὶ οὐκ ἤτων τῆς ἐβεργείας βῆνομα μεταθήσομεν, εἰ σὲ καὶ μετ' ἐκεῖνον εὐεργέτην ἀποκαλέσοιμεν· πρὸς γε καὶ αἰσχυνθήσομεθα τῷ πεπονηθῆναι καλῶς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι τὸν δεδρακότα. Καὶ γὰρ πατέρα τὸν σὸν δῶροις ἡμεῖς φιλοφρονούμενον ἀντεδωρούμεθα τῷ, καὶ δυνάμενοι, μὴ κατατρέχειν τὴν Ῥωμαϊκὴν, ἀλλὰ πλεόν ἐνδείκνυσθαι τι· τοὺς γὰρ ἐκ γειτόνων ὁμῖν Βαρβάρους, τὴν Θρακίαν ἀεὶ περικόπτοντας, ἠφανίσασμεν ἀθρόον, καὶ οὐδεὶς ὁστισοῦν αὐτῶν περιλείπειται τὰ Θρακῶν ὀρίσματα καταδραμούμενος· δεδίασι γὰρ τῶν Ἀδάρων τὴν δύναμιν φιλικῶς ἔχουσαν πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν. Πεισισμαθα δὴ οὖν, ὡς ἐν τοῦτω μόνῳ καινοτομήσεις ἡμεῖς, τῷ πλεόν παρέχειν ἡμῖν, ἢ ὁ σὸς ἐδίδου πατήρ· ἀνθ' ὧν καὶ ἡμεῖς ἢ περ ἐκεῖνῳ γενησόμεθα σοι κατὰ τὸ πλεόν ὑπεύθυνοι, καὶ μείζονας ἐποφλήσομέν σοι τὰς χάριτας. Πάρεσμεν οὖν ληψόμενοι τὰ κατὰ τὸ εἰωθός. Ἰνώθι γὰρ, ὦ; ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατόν τὸν κατ' ἡμᾶς ἠγεμόνα σοὶ τε καὶ τῇ Ῥωμαίων εὐνοῦστατον ἔσεσθαι πολιτεία, εἰ γε μὴ ἐγχειρισθῆι πρότερον αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς οὐ κινεῖν ὄπλα κατὰ Ῥωμαίων ἔγω. » Οἱ μὲν τῶν Ἀδάρων πρέσβεις τοιαῦτα διεξήλθον ἐπαμφοτερίζοντες τῇ γνώμῃ· τοῦτο μὲν γὰρ ἔδδκουν ἰκετεύειν, τοῦτο δὲ ἀπειλεῖν. ὦνοντο γὰρ, ὡς ταύτη δεδιζονταί ὅτι τε καὶ ἐκφοβήσουσι τὸν βασιλέα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναγκασθήσονται Ῥωμαῖοι ὡς περ ὑπόφοροι εἶναι Ἀδάρων. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδὲν ἕτερον ἢ ψόφον ἠγγελάμενος τῶν Ἀδάρων ῥήματα, ἀντέλεξεν οὕτω· « Προβαλλομένων ὑμῶν σὺν ἰκετείᾳ τὴν μεγαληγορίαν, οἰομένων τε τῇ συγκράσει ταύτῃ τῶν λόγων τὸ σπουδαζόμενον ὑμῖν ἀνύσειν, ἀμφοτέρας, ὡς εἰπεῖν, ἐκπαπτώκατε τῆς ἐλπίδος· οὐδὲ γὰρ ὑποθωπεύοντες ἡμεῖς ἀπατήσετε, οὐδὲ μὴν ἀπειλοῦντες ἐκφοβήσετε. Πλεονα δὲ θμῖν ἐγὼ παρέξω τοῦ ἡμετέρου πατρὸς τὸ πέρα τοῦ δέοντος ἐπηρμένους ὑμᾶς τῷ πρόποντι σωφρονίζειν·

5. (A. C. 566 ind. 14, Justin 2.) Justino Junio imperante Avarum legati Byzantium venerunt, ut consueta munera acciperent, quæ Justinianus, qui ante eum imperium tenuerat, conferre erat solitus; erant autem catellæ auro variegatæ, quasi ad vinciendos fugientes comparatæ, lecti, et alia quædam ad delicatiorum cultum spectantia. Tunc Avarum voluntatis imperatoris periculum facere statuerunt, an forte ampliora munera capere et, inertia Romanorum decepta, sua sibi commoda inde comparare possent. Itaque imperatoris adeundi sibi potestatem fieri petierunt, quod illis est permissum, quin et per interpretem, quidquid libitum esset, proponere. Ilac vero usi sunt oratione: « Oportet, o imperator, te, qui imperium paternum hæreditate suscepisti, paternos quoque amicos æque, ac ille, beneficiis augere, teque in eo maxime patris successorem præbere, si nihil eorum, quæ vivus statuit, eo mortuo immutes. Ita fiet, ut nos eamdem erga te voluntatem conservemus, neque minus in te beneficentiæ nomen transferamus, te post ipsum auctorem nostrarum fortunarum nuncupantes. Et sane erubesceremus, si a te commodis ornati non eadem tibi retribuere. Sic enim patrem tuum, qui in nos liberalis et munificus fuerat, remunerati sumus. Etenim cum ejus regiones vastare possemus, non modo abstinuimus, verum etiam, quo nos propensiores erga ipsum ostenderemus, vicinos Barbaros Thraciam invadentes uno impetu delevimus, neque quisquam eorum postea est inventus, qui Thraciæ sine populationibus vexaret. Metuebant enim Avarum potentiam, qui amicitiam colebant cum Romanis. Persuasum igitur habemus, te nulla alia in re ab iis, quæ a patre statuta sunt, discessurum, nisi in eo, quod nobis majora largiturus sis, quam pater largitus est. Pro quibus et nos multo tibi, quam patri, devinctiores erimus, et tibi multo quoque majores gratias retribuimus. Adsumus igitur, qui consueta munera accipiamus. Sed scito, non aliter fieri posse, ut noster dux tibi et Romanorum reipublicæ sit amicus, quam si ea acceperit, quibus receptis contra Romanos arma non movere constituit. » Hæc Avarum legati disseruerunt, et modo se in hanc, modo in aliam partem vertebant: modo precibus agebant, modo minas ingerebant. Existimabant enim, se imperatorem perterrefacturos, et ex eo coactum iri Romanos illis quasi tributarios esse. Verum imperator cum nihil aliud, quam vanos clamores, Avarum orationem esse existimaret, sic respondit: « Vos quidem humiles preces magna cum arrogantia in medium profertis et in spem adducimini, hac sermonis commistione facilius quod cupitis consequi. Sed ex utraque spe, ut verum aperte dicam, excidistis. Nam neque blandimentis me decipietis, neque minis terrebitis. Atque ego multo

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ κλίνας vulg. ⁷⁷ οὐκ ἄλλως] οὐδαμῶς ἐξέστατ conj. N. ⁷⁸ σὲ Cantocl. δὲ vulg. ⁷⁹ ὑμᾶς vulg. ⁸⁰ ὡς ἄλλως H., ἐς ἄλλως vulg. ⁸¹ δεδιζονταί: H., δεδειζονταί vulg. ⁸² ψόφον B., ψόγον vulg. ⁸³ ἡμῶν vulg.

tredecim hominum millibus, quos Theuderichus A vellet, imperator stipendia et commeatus præberet; duabus scholis ipse dux prædiceretur: ut omnes facultates, quas prius habuerat, illi restituerentur; et ut alterum ex duobus exercitibus, qui circa imperatorem sunt, acciperet, et easdem dignitates, quas sub Basilisco obtinuerat, recuperaret. De affinitibus, si mortui essent, ut Zeno diceret, nihil amplius negotii esse; si superstites, omnia bona, quæ eorum fuissent, eos recuperaturos, et eam civitatem, quam Zeno arbitratus fuerit, habitaturos esse. Hæc ubi conventa sunt, imperator, abrogato Theudericho, filio Valamiri, magistratu, in ejus locum suffecit Theuderichum, Triarii filium. Et pecunias misit, quæ confestim debebant distribui Gothis.

Ἐπιστρέφασθαι. Ὡς δὲ ἤλθον οἱ πρέσβεις, τίθενται τὴν εἰρήνην ἐφ' ἣτε μισοῖς μὲν καὶ τρισχιλοῖς ἀνδράσιν, οἷς θέλοι Θεουδέριχος, συντάξεις τε καὶ τροφὴν χορηγεῖν βασιλέα, δυοῖν δὲ αὐτὸν σχολαῖν προσάλλεσθαι ἄρχοντα, ἀπολαθεῖν δὲ αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, ὅσην πρότερον εἶχεν, λαθεῖν δὲ τὴν ἐτέραν τῶν δύο στρατηγιῶν τῶν περὶ βασιλέα, καὶ ἔχειν τὰς ἀξίας, εἰς ἃς ἤδη προῆκτο ὑπὸ τοῦ Βασιλίσκου. Περὶ δὲ τῶν κτερεσῶν, εἰ μὲν ἐτελεύτησαν, ὡς ἔλεγεν ὁ Ζήνων, μηδὲν εἶναι οἱ πράγμα· εἰ δὲ ζῶσι, λαθόντας ἦνπερ εἶχον οὐσίαν, οἰκεῖν πόλιν, ἣν αὐτὸς δοκιμάσει Ζήνων. Ταῦτα ὡς συνέδοξε, παύσας τὸν Βαλαμῆρου τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς στρατηγὸν ἀν' ἐκείνου Θεουδέριχον ποιεῖται, καὶ χρήματα ἐπέμψεν, ὅσα ἔδει αὐτίκα διανεῖμαι τοῖς Γόθοις.

VARIÆ LECTIONES.

⁹ προσῆκτο vulg.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΛΧΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΕΚΔΟΓΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

EX HISTORIA

MALCHI RHETORIS

PHILADELPHENSIS

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS GENTIUM AD ROMANOS.

ARGUMENTUM. — Amorcesus Byzantium vocatus a Leone Arabiæ parti præficitur (1). Theuderichus, Arcadiopolim in deditiōnem accepta, pacem et fœdus cum Leone componit (2). Odoacer et Nepos, legationibus eodem tempore Byzantium missis, Zenonis amicitiam ambiunt (3). Legati Theuderichi tributum a Romanis petentes cum indignatione remittuntur (4). Honorichus legatos de pace mittit ad Zenonem (5). Utrouque Theudericho fœdere inter se conjunctis, Zeno bellum acriter contra eos susceptum brevi omittit (6).

4. (A. C. 473, Ind. 11, Leon. 17.) Septimo decimo imperii Leonis Maccelli anno, cum ingens undique rerum perturbatio esse videretur, advenit quidam Arabum scenitarum, quos vocant Saracenos, sacerdos eorum, qui sunt apud eos Christiani; ejus adventus hæc fuit causa. Cum tempore Theodosii exortum esset inter Persas et Romanos maximum bellum, fœdere rem transegerunt. Eo fœdere cavebatur, ne alterutri admitterent Saracenos, qui in eorum fide et ditione essent, si forte quis deficiens res novas moliri tentaret. Apud Persas erat Amorcesus genere Nocalius: is, sive quod nullo honore apud eos haberetur, sive Romanorum regionem incolere potius duceret, Persidem relinquentis,

α'. Ὅτι ἐν τῷ ἑπτακαίδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Μακέλλη, πάντων πανταχόθεν τεταράχθαι δοκούντων, ἀφικνεῖται τις τῶν σκηνητῶν Ἀράβων, οὗς καλοῦσι Σαρακηνοῦς, ἱερεὺς τῶν παρ' ἐκείνους Χριστιανῶν, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Πέρσαι καὶ Ῥωμαῖοι σπονδὰς ἐποίησαντο, ὅτε ὁ μέγιστος πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ Θεοδοσίου συνερῆρα γῆρας πόλεμος, μὴ προσδέχεσθαι τοὺς ὑποσπόνδους Σαρακηνοῦς, εἰ τις ἐς ἀπόστασιν νεωτερίσαι προέλοιτο. Ἐν δὲ τοῖς Πέρσαις ἦν ὁ Ἀμόρκεσος τοῦ Νοκαλίου γένους· καὶ εἴτε τιμῆς οὐ τυγχάνων ἐν τῇ Περσίδι γῆ, ἢ ἄλλως τὴν Ῥωμαίων χώραν βελτίω νενομικῶς, ἐκλιπὼν τὴν Περσίδα εἰς τὴν γείτονα Πέρσαις Ἀραβίαν ἐλάττει. Κάντεῦθεν ὁρμώμενος προνομὰς ἐποιεῖτο καὶ

πολέμους Ῥωμαίων μὲν οὐδενί, τοῖς δὲ αἰεὶ ἐν πο- A
 σίν εὐρισκομένοις Σαρακηνοῖς. Ἄφ' ¹⁰ ὧν καὶ τὴν
 δύναμιν αὖθις προΐει κατὰ μικρόν. Μίαν δὲ τῶν
 Ῥωμαίων παρεσπάσατο νῆσον Ἰωτάβην ὄνομα, καὶ
 τοὺς δεκατηλόγους ἐκβαλὼν τῶν Ῥωμαίων αὐτὸς
 ἔσχε τὴν νῆσον, καὶ τὰ τέλη ταύτης λαμβάνων χρη-
 μάτων εὐπόρησεν οὐκ ὀλίγων ἐντεῦθεν. Καὶ ἄλλας
 δὲ ὁ αὐτὸς Ἀμόρκεσος τῶν πλησίον ἀφελόμενος
 κωμῶν, ἐπεθύμει Ῥωμαίοις ὑπόσπονδος γενέσθαι
 καὶ φύλαρχος τῶν κατὰ ¹¹ Πετραίαν ὑπὸ Ῥωμαίοις
 ὄντων Σαρακηῶν. Πέμπει οὖν πρὸς Λέοντα τὸν βα-
 σιλέα Ῥωμαίων Πέτρον ἐπίσκοπον τῆς φυλῆς τῆς
 αὐτοῦ, εἰ πως δύναίτο ταῦτα πείσας ποτὲ διαπρά-
 ξασθαι. Ὡς δ' ἀφίκετο καὶ διελέχθη τῷ βασιλεῖ,
 δέχεται τοὺς λόγους ὁ βασιλεὺς, καὶ μετὰ πεμπτον
 εὐθὺς ποιεῖται τὸν Ἀμόρκεσον ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν, B
 ἀβουλότατα τοῦτο διανοησάμενος καὶ ποιήσας. Εἰ
 γὰρ δὴ καὶ φύλαρχον χειροτονῆσαι προήρητο, ἔδει
 πόρρωθεν ὄντι τῷ Ἀμορκέσῳ τοῦτο προστάξαι, ἕως
 καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐνόμιζε φοβερά, καὶ τοῖς ἄρχουσιν
 αἰεὶ τοῖς τυχοῦσι Ῥωμαίων ἔμελλον ἦκειν ὑποπε-
 πτηγῶς, καὶ τὴν γε προσγορίαν βασιλέως ἀκούων
 αὐτήν. Καὶ γὰρ διὰ ¹² πολλοῦ κρεῖττόν τι τῶν ἀν-
 θρώπων εἶναι τῶν ἄλλων ἐνόμιζε. Νῦν δὲ πρῶτον
 μὲν αὐτὸν διὰ πόλεων ἦγεν, ἃς ἔμελλον ὄψεσθαι
 τρυφῆς μόνον γεμούσας, ὅπλοισι δὲ οὐ χρωμένας.
 Ἐπειτα δὲ, ὡς ἀνήλθεν ἐς Βυζάντιον, δέχεται παρὰ
 τοῦ βασιλέως ἀσμένως, καὶ τραπέζης κοινωνὸν βα-
 σιλικῆς ἐποιήσατο, καὶ ¹³ βουλῆς προκειμένης
 μετὰ τῆς γερουσίας συμπαραεῖναι ἐποίησε. Καὶ τό γε
 δὴ αἰσχιστον ὄνειδος τῶν Ῥωμαίων, ὅτι καθέδραν C
 αὐτῷ τὴν πρωτοπατρικίαν ἀποδοθῆναι ἐκέλευσε
 σχηματισάμενος ὁ βασιλεὺς, ὅτι δὴ Χριστιανὸς ἀν-
 επείσθη γενέσθαι· καὶ τέλος ἀπέπεμψεν αὐτὸν, ἰδίᾳ ¹⁴
 μὲν παρ' αὐτοῦ εἰκόνα τινὰ χρυσοῦν καὶ κατάλιθον
 λαβῶν ¹⁵, σφόδρα τε οὖσαν πολυτελεῖ, καὶ τῶν ἄλ-
 λων κελύουσας ἕκαστον εἰσενεγκεῖν, ὅσοι ἐτέλουν ἐς
 τὴν βουλὴν. Τὴν δὲ νῆσον ἐκείνην, ἧς ἐμνήσθημεν
 πρόσθεν, οὐ μόνον κατέλιπεν αὐτῷ ἔχειν βεβαίως,
 ἀλλὰ καὶ ἄλλας αὐτῷ ἰχώμας προσέθηκε πλειονάς.
 Ταῦτα παρασχὼν Ἀμορκέσῳ ὁ Λέων καὶ τῶν φυ-
 λῶν ἄρχοντα, ὧν ἤθελε, ποιήσας, ἀπέπεμψεν ὑψη-
 λὸν, καὶ ὅσος οὐκ ἔμελλε τοῖς δεξαμένοις λυσιτελεῖν.

β'. Ὅτι ὁ αὐτὸς Λέων βασιλεὺς ἀπέστειλε πρὸς D
 τοὺς ἐν τῇ Θράκῃ Βαρβάρους πρεσβευτὴν Τελό-
 γιον ¹⁶ τὸν σιλεντιάριον. Οἱ δὲ Βάρβαροι τοῦτον
 ἀσμένως δεξάμενοι ἀντιπέμπουσιν πρέσβει· πρὸς
 τὸν βασιλέα, φίλοι Ῥωμαίων εἶναι βουλόμενοι. Ἡτή-
 σαντο δὲ τρία· πρῶτον Θεοδέρχον ¹⁷ τὸν κατάρ-
 χοντα αὐτῶν τὴν κληρονομίαν ἀπολαβεῖν, ἣν ἀφ-
 ῆκεν αὐτῷ Ἀσπαρ, δεύτερον νέμεσθαι τὴν Θράκην
 συγχωρηθῆναι αὐτῷ, τρίτον καὶ στρατηλάτην γε-
 νέσθαι τῶν ταγμάτων, ὧν περ καὶ Ἀσπαρ ἠγήσατο.
 Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς πρὸς τὰ δύο παντελῶς ἀπέ-
 πατο, μόνον δὲ περὶ τῆς στρατηγίας κατένευσεν,

VARIAE LECTIOES.

¹⁰ ἀφ' B. ἐφ' vulg. ¹¹ κατὰ B., ἐπὶ Val., ὑπὸ vulg. ¹² διὰ] δὴ conj. Val. ¹³ Ante καὶ inser. ὁς N.
¹⁴ ἰδίᾳ B., ἰδίαν vulg. ¹⁵ λαβόντα conj. N. ¹⁶ Τελόγιον] Πελάγιον vel Εὐλόγιον conj. N. ¹⁷ πρῶτον] ἴνα
 Θεοδ. vulg.

in vicinam Persis Arabiam migravit. Hinc excur-
 rens, rapinas et cætera hostilia exercebat in Roma-
 norum ⁹² quidem neminem, sed in Saracenos,
 quos passim ante pedes suos offendebat. Sic poten-
 tiam suam augens, paulatim crevit, et unam ex
 insulis, quæ Romanis parebant, sibi subjecit Jota-
 beam nomine, qua, expulsis decimarum exactoribus,
 potitus est. Itaque tributa colligens, cum etiam ex
 proximis vicis multas prædas egisset, non parvam
 pecuniarum summam sibi paravit. Deinde Romano-
 rum confœderatus et Saracenorum, qui in Arabia
 Petraea sub Romanis degunt, princeps esse magno-
 pere cupiebat. Quamobrem ad Leonem imperato-
 rem mittit Petrum, ejus gentis episcopum, qui, si
 qua ratione posset, ab imperatore hæc impetraret.
 B Ut venit, et cum imperatore verba fecit, sermones
 ejus imperator excipit, et Amorceum statim ad se
 vocat. Quæ sane inconsultissime et sensit et fecit.
 Etenim, si ipsum ejus gentis principem creare con-
 stituisset, oportuerat eum e longinquo hoc mandare,
 ut Romanorum imperium illi semper formidini es-
 set, et ad solum nomen imperatoris, quibuslibet
 Romanorum magistratibus ad se accedentibus, tre-
 meret. Nam remotiora homines et potentiora ha-
 bere solent. At ille hominem per urbes circumduxit,
 quas visurus erat armis vacuas et deliciis plenas.
 Hunc, ut Byzantium venit, imperator benigne ex-
 cipit, et regis mensæ participem fecit. Senatui quo-
 que, quem indixit, interesse, et illi, quod fœdissim-
 um Romanorum probrum fuit, sellam juxta se
 poni ante omnes patricios jussit, ficta causa, quod
 Christianus fieri persuasus esset. Postremo dimisit
 eum, postquam ipse imaginem auream, magnificæ
 gemmis exornatam, ei donaverat, et in eum etiam
 omnes, qui in senatum erant ascripti, alia munera
 conferre jussit. Insulam vero, cujus supra mentio-
 nem fecimus, non solum ejus potestati permisit,
 ut eam sine controversia possideret : sed et plures
 alios vicos adjecit. Cum his illum beneficiis ornas-
 set et phylarchum, ut optaverat, constituisset, ela-
 tum et superbientem et talem, qui non esset illis,
 qui benigne eum exceperant, profuturus, dimisit.

2. Leo imperator misit Pelagium silentiarium
 D legatum ad Barbaros, qui in Thracia erant. At Bar-
 bari lubenti animo legatum exceperunt, et legatos
 quoque ad imperatorem, Romanorum amici esse cu-
 pientes, miserunt, per quos tria ab eo petierunt :
 primum ut Theuderichus, eorum dux, omni heredi-
 tate, quam illi reliquerat Aspar, frueretur : secundum,
 ut liceret ⁹³ illi in Thracia habitare : tertium,
 ut et eorum ordinum, quorum Aspar fuerat, dux
 esset. Prima duo omnino denegavit imperator.
 Solum tertium, ut dux fieret, dummodo sine fraude
 ejus amicus esset, concessit, et ita legatos dimisit.

Sed Theuderichus, Barbarorum princeps, ubi legatos suos ab imperatore re infecta reversos excepit, suarum copiarum partem Philippos misit : cum altera parte Arcadiopolim omni apparatu oppugnaturus obsedit. Neque tamen eam armis cepit, sed fame, quæ oppidanos adeo premebat, ut equis et aliis iumentis et mortuorum corporibus, expectantes, si qua ex parte auxilium adveniret, vescerentur. Quo non adveniente, in extremam desperationem adducti deditionem fecerunt. Qui vero missi erant Philippos solum ea, quæ circa urbem erant, conbuserunt, neque quidquam præterea atrox aut grave commiserunt. Illis ita in Thracia grassantibus, nihilo secius ipsi Barbari fame coacti legatos ad imperatorem miserunt, qui de pace agerent, quæ his conditionibus est facta, ut duo millia librarum auri Gothis singulis annis penderentur: Theuderichus magister equitum et peditum præsentis militiæ constitueretur, quæ dignitas maxima habetur, ipsorumque rex Gothorum esset, neque quisquam eorum, qui ab eo deficere voluerint, ab imperatore in regionem suam admitteretur; denique ut contra quemcumque voluerit imperator, exceptis Vandalis, a parte imperatoris pugnaret.

3. (A. C. 476, Ind. 14, Zenon. 3.) Augustus, Orestis filius, ut audivit, Zenonem iterum Orientis imperium, expulso Basilisco, recuperasse, senatum veteris Romæ legationem ad Zenonem mittere coegit, quæ illi significaret, proprio imperatore se non indigere. Unum imperatorem sufficere, qui utriusque imperii fines tueretur : Odoacrum se elegisse, qui hanc partem tutam præstaret. Hunc enim et scientia reipublicæ administrandæ et rei militaris peritia præstare. Itaque orare, ut illum Zeno patriciatus dignitate ornaret, et Italiam regendam ei committat. Profecti sunt igitur ex senatu Romano viri, qui hos sermones Byzantium deferrent. Iisdem diebus venerunt et a Nepote nuntii, qui Zenoni restitutum imperium gratularentur, et ipsum obviarentur, ut omni opera et studio illum, qui eodem tempore, eodem quo ipse, casu afflictus esset, in recipiendo imperio adjuvaret, et pecunias et exercitus et alia, quæ opus forent, suppeditaret, quo illi reditum ad pristinam fortunam **94** pararet. Hæc qui dicerent, Nepos misit. At Zeno his, qui venerant, hæc responsa dedit : senatoribus, illos ex duobus quos ab Oriente acceperant, imperatoribus unum expulisse, et Anthemium occidisse. Nunc quid sibi facto opus esset, ipsos dixit perspicere. Imperatore enim superstite non aliam debere valere sententiam, quam ut illum redeuntem exciperent. Ad ea vero, quæ Barbarus nuntiabat, recte et juste facturum, si a Nepote imperatorej Odoacer patri-

A εὐ φίλος αὐτοῦ γένηται ἀδόλως ¹⁰. Καὶ οὕτω τοῖς πρέσβεις ἀπέπεμψεν. Ὁ δὲ Θεουδέριχος ὁ τῶν Βαρβάρων ἀρχηγός, τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ δεξάμενος ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπράκτους, τὸ μὲν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐς Φιλίππους ἐκπέμπει, τῷ δὲ προσεκάθητο τὴν Ἀρκαδιούπολιν μηχανῇ πάσῃ πολιορκῶν. Καὶ ταύτην παραλαμβάνει οὐχ ὄπλοις, ἀλλὰ λιμῷ τοῖς ἔνδοι τοῦ ἄστεως ἰσχυρῶς στενοχωρήσαντι. Καὶ γὰρ καὶ ἱππων καὶ ὑποζυγίων καὶ νεκρῶν σωματῶν ἤψαντο, καρτεροῦντες εἰ ποθεν αὐτοῖς εἶθαι βόθητα. Τῆς δὲ μὴ παρουσίας, ἀπήλιπσαν καὶ ἐνέδωκαν ¹¹. Οἱ δὲ ἐκπεμφθέντες ἐπὶ Φιλίππους τὰ πρὸ τοῦ ἄστεως ἐνέπρησαν μόνον, οὐδὲν δὲ ἄλλο δεινὸν ἐργάσαντο. Καὶ τούτων οὕτω λυμαιομένων τὴν Θράκην, ὅμως καὶ αὐτοὶ οἱ Βάρβαροι ὑπὸ τοῦ λιμοῦ συνεχόμενοι πρὸς βασιλέα πεμπουσι περὶ εἰρήνης πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ γίνεται ἡ σύμβασις τῶν ὄρκων ἐπὶ τούτοις, τοῖς μὲν Γότθοις δίδοσθαι κατ' ἔτος χρυσίου λίτρας διασχίλιας, τὸν δὲ Θεουδέριχον καθίστασθαι στρατηγὸν δύο στρατηγιῶν τῶν ἀμφὶ βασιλέα, αἵπερ εἰσὶ μέγισται εἰς τὴν ἑτέραν γῆν ¹²· αὐτῶν ¹³ δὲ τῶν Γότθων αὐτοκράτορα εἶναι, καὶ μηδένας ἐξ αὐτῶν ἀποστήναι θέλοντας τὸν βασιλέα δεχέσθαι, συμμαχεῖν δὲ τῷ βασιλεὶ εἰς πᾶν, ὃ τι κελεύει, πλὴν ἐπὶ μόνων τῶν Βανδήλων.

Γ. Ὅτι ὁ Αὐγουστος ¹⁴ ὁ τοῦ Ὀρέστου υἱὸς ἀκούσας Ζήνωνα πάλιν τὴν βασιλείαν ἀνακεκτήσθαι τῆς Ἑω, τὸν Βασίλισκον ἐλάσαντα, ἠγόγγασε τὴν βουλήν ἀποστελεῖν πρὸς βασιλέα Ζήνωνι σημαίνουσαν, ὡς ἰδίας μὲν αὐτοῖς βασιλείας οὐ δεῖο, κοινὸς δὲ ἀποχρήσει μόνος ὢν αὐτοκράτωρ ἐπ' ἀμφοτέρους τοῖς πέρασιν. Τὸν μὲντοι Ὀδοάκρον ὑπ' αὐτῶν προβεβλήσθαι ἱκανὸν ὄντα σώζειν τὰ παρ' αὐτοῖς πράγματα, πολιτικῆν ἔχοντα σύνεσιν ὁμοῦ καὶ μάχιμον ¹⁵· καὶ δεῖσθαι τοῦ Ζήωνος πατρικίου τε ¹⁶ αὐτῷ ἀποστελεῖν ἀξίαν, καὶ τὴν τῶν Ἰταλῶν τούτῳ ἐφεῖναι διοίκησιν. Ἀφικνουῦνται δὲ ἄνδρες τῆς βουλῆς τῆς ἐν Ῥώμῃ τούτους ἐς Βυζάντιον κομίζοντες τοὺς λόγους, καὶ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ἐκ τοῦ Νέπωτος ἀγγελοὶ, τῶν τε γεγενημένων συνηθησόμενοι ¹⁷ τῷ Ζήνωνι (56), καὶ δεόμενοι ἕμα ταῖς ἰσῆς τῷ Νέπωτι συμφοραῖς χρησαμένῳ συσπουδάσαι προθύμως βασιλείας ἀνάκτησιν, χρήματά τε καὶ στρατὸν ἐπὶ ταῦτα δίδόντα, καὶ τοῖς ἄλλοις, οἷς δεῖο, συνεκπονοῦντα τὴν κάθοδον. Ταῦτά τε λέγοντας ὁ Νέπωτος ἀπέστειλεν. Ζήνων δὲ τοῖς ἤκουσι, τοῖς μὲν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀπεκρίνατο ταῦτα, ὡς δύο ἐκ τῆς Ἑω βασιλείας λαβόντες τὸν μὲν ἐξηλάκασιν, Ἀνθέμιον δὲ ἀπέκτειναν· καὶ νῦν τὸ ποιητέον αὐτοῖς ἐφη γινώσκειν· οὐ γὰρ ἂν βασιλέως ἐτι ὄντος ἑτέραν ἡγήσεσθαι ¹⁸ γνῶμην ἢ κατιόντα ¹⁹ προσδέχεσθαι. Τοῖς δὲ ἐκ τοῦ Βαρβάρου ἐτι καλῶς πρᾶξοι· ²⁰ παρὰ τοῦ βασιλέως Νέπωτος τὴν ἀξίαν τοῦ πατρικίου δεξάμενος Ὀδοάκρος. Ἐκπέμψειν γὰρ αὐτὸν, εἰ μὴ Νέπωτος ἐπεφθάκει. Ἐπαινεῖν δὲ, ὡς ἀρχὴν ἐπι-

VARIAE LECTIONES.

¹⁰ ἀδόλως B., ἀδολος vulg. ¹¹ ἐνέδωκαν N., συνέδωκαν vulg. ¹² εἰς τὴν ἑτέραν γῆν] εἰς τὴν σφετέραν γῆν Val., idque post θέλοντας. ¹³ αὐτῶν vulg. ¹⁴ ὁ Αὐγ. ὁ τ. Ὁ. υἱ. male, culpa eclogarii, pro Οδοάκρο. N. ¹⁵ μάχιμον] ὄντα add. N. ¹⁶ τε B., δὲ vulg. ¹⁷ συνηθησόμενοι Cantoci. συνησόμενοι vulg. ¹⁸ εἰσ-ηγῆσεσθαι conj. B. ¹⁹ κατιόντα Val. κατιόντι vulg. ²⁰ πρᾶξοις vulg.

δέδεικται ταύτην τοῦ τὸν κόσμον φυλάττειν τὸν τοῖς Ῥωμαίοις προσήκοντα· καὶ πιστεύειν ἐντεῦθεν, ὡς καὶ τὸν βασιλέα τὸν ταῦτα τιμήσαντα καταδέξοιτο θάττον, εἰ ποιεῖν θέλοι τὰ δίκαια. Καὶ βασιλείου γράμμα περὶ ὧν ἠβούλετο πέμπων τῷ Ὀδοάκρῳ, πατρίκιον ἐν τούτῳ τῷ γράμματι ἐπωνόμασε. Ταῦτα δὲ συνεσπούδαζε τῷ Νέπωτι ὁ Ζήνων ἐκ τῶν αὐτοῦ κακῶν τὰ ἐκείνου οἰκτείρων καὶ τό γε²⁹ κοινὸν τῆς τύχης εἰς ὑπόθεσιν ἔχων τῷ δυστυχούντι συνάχθεσθαι. Ἄμα δὲ καὶ Βηρίνα συνεπώτρυνε τοῦτον, τῇ Νέπωτος γυναίκα συγγενεὶ οὖση συσπεύδουσα.

δ. Ὅτι ἐν τῷ ἐξῆς ἔτει ἐπὶ Ζήνωνος πρέσβεις ἦλθον ἐκ Θράκης τῶν ὑποσπόνδων Γόθων, οὓς δὴ καὶ φοιδεράτους οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν, ἀξιοῦντες Ζήωνα Θευδέρχῳ σπείσασθαι τῷ παιδὶ Τριαρίῳ³⁰, ἡσυχον ἐθέλοντι διεξάγειν³¹ τὸν βίον καὶ μηδένα πόλεμον τοῖς κοινοῖς αἰρεσθαι πράγμασιν. Ἠξίουσαν δὲ καὶ σκοπεῖν, ὅσα πολέμιος ὧν κατέδραψε Ῥωμαίους, καὶ ὅσα Θευδέριχος ὁ τοῦ Βαλαμῆρου παῖς στρατηγὸς ὧν καὶ φίλος ταῖς πόλεσιν ἔλυμῆνατο, καὶ μὴ νῦν ἀπεχθείας παλαιὰς ὄραν μᾶλλον, ἢ ὅπως τι τῷ κοινῷ γένοιτο παντελῶς ὠφέλιμον. Εὐθύς οὖν ὁ βασιλεὺς τὴν βουλήν συγκαλέσας γνώμην αὐτοῖς προῦθηκεν, ὅτι δέοι ποιῆσαι. Οἱ δὲ ἀμφοτέροις μὲν οὐκ ἔφασαν ἰκανὸν τὸ δημόσιον εἶναι συντάξεις τε καὶ μισθὸν ἐπαρκέσαι προχείρω, ὅποτε γε μηδὲ αὐτοῖς μόνοις τοῖς στρατιώταις ἀμέμπτους ὑποτελεῖν τὰς χρηγίας δυνάμεθα. Ὅποτερον δὲ αὐτῶν δεῖ φίλον προελέσθαι, τοῦτου κύριον αὐτὸν βασιλέα καθίστασθαι³². Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν αὐλήν τοὺς τε κατὰ τὴν πόλιν στρατιώτας κελεύσας³³ καὶ τὰς σχολὰς ἀπάσας, ἀνάβας ἐπὶ βῆμα πολλὰ τοῦ Θευδέρχῳ κατηγορεῖ, ἐν τούτοις ὅπως τε τοῖς Ῥωμαίοις ἐχθρὸς ἀνωθεν εἴη, καὶ ὡς ἔλυμῆνατο τοῖς τὴν Θράκην οἰκοῦσι, χεῖράς τε ἀποτέμνων ἅμα τῷ Ἀρματίῳ καὶ τὸ γεωργῶν³⁴ ἅπαν ποιήσας ἀνάστατον· ὅπως τε τυραννίδα πάλιν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς τὴν Βασιλίσκου ἐπήγειρε, καὶ ὡς τοὺς στρατιώτας ἐκείνον ἀνέπεισεν ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι, ὡς τῶν Γόθων ἀρχούντων. Καὶ νῦν δὴ πρεσβεύεσθαι οὐκ εἰρήνης γε μᾶλλον, ἢ στρατηγίας δεόμενον. « Ἦν οὖν ἔχετε γνώμην καὶ ὑμεῖς περὶ τούτων, ταύτην, ἔφη, παρ' ὑμῶν ἀκούσαι βουλόμενος νυνὶ παρεκάλεσα, εἰδὼς τῶν βασιλέων τούτους ἀσφαλῶς πράττειν, οἳ ἂν τὰ βουλευμάτα τοῖς στρατιώταις κοινώσουσιν. » Οἱ δὲ ἤς κατέτεινε κατηγορίας ἀκούσαντες καὶ ἐκ ταύτης διδαχθέντες ὁ χρῆν ἀποκρίνασθαι, πάντες ἀνεβόησαν, ἐχθρὸν εἶναι Ῥωμαίοις Θευδέριχον καὶ πάντας εἰ τις ἐκείνῳ συνέστηκεν. Οὐ μέντοι τοῖς πρέσβεσι ταύτην εὐθύς ἔδωκεν ἀποκρίσιν ὁ Ζήνων, ἀλλ' ἐπέιχεν, ἕως τὸ πλέον ἀκούσει τῶν ἐξωθεν. Ἐν τούτῳ δὲ γράφοντες τὰ ἔνδον γινόμενα τῶν ἐν τῇ πόλει τινὲς τῷ Θευδέρχῳ ἐάλωσαν, Ἄνθιμὸς τε ἱατρὸς καὶ Μαρχελλῖνος καὶ Στέφανος. Καὶ οὐ μόνον αὐτῶν ἐπιστολάς

ciatus dignitatem susciperet. Eam se illi missurum, nisi Nepos prævenerit. Laudare se eum, quod jam morem Romanis convenientem servare inceperit ideoque confidere, fore, ut imperatorem, qui illum hoc honore affecerit, si quidem justa facere vellet, quam primum reciperet. Et in litteris regiis, quibus Odoacro voluntatem suam significaret, eum patricium nominavit. Quæ Zeno Nepotis causa instituit, propter sua Nepotis malorum misertus, et communem hominum sortem reputans ad aliorum commiserationem adductus. Eo quoque illum impulsi Verina, quæ Nepotis uxori, cuius erat consanguinea, favebat.

4. (A. C. 477, Ind. 15, Zenon. 4.) Insequenti anno Zenonem legati a Gothis adierunt, qui in Thracia consederant et fœdere cum Romanis conjuncti erant: hos fœderatos Romani vocant. Orabant, ut reconciliari vellet Theudericho, Friarii filio, cui nihil esset optatius, quam tranquillam et quietam vitam ducere, neque armis rempublicam vexare. Illud etiam eum considerare iusserunt, quanta mala ipse, cum hostis exstitisset, Romanorum rebus attulisset, et quot urbes Theuderichus, Balameri filius, qui dux et amicus appellatus esset, evertisset; neque tam veterem inimiciam respiciendam esse, quam communem omnium utilitatem. Confestim igitur imperator senatum convocavit, et hæc illis proposuit, ut sibi consilium darent, quid facto opus esset. Senatores vero dixerunt, reditus publicos minime sufficere ad stipendia prompte utrisque suppeditanda, cum ne tum quidem militibus victus commode præstari posset. Cum quo vero ex duobus amicitiam instituere præstaret, id in solius imperatoris arbitrio consistere. In aulam quoque convocatis militibus et omnibus scholis, ascenso suggestu, multa de Theudericho questus est, maxime quod jam pridem Romanorum hostis exstitisset, quod Thraciæ incolæ deprædati fuisset, quod Harmatio manus amputasset; quod omne agricolarum genus sedibus suis expulisset, quod Basilisci tyrannidem in rempublicam invexisset, deinde ad ejusdem cædem milites instigasset, 95 tanquam soli Gothi sufficerent. Et nunc legatos ad se mittere, non tam ut pacem, quam ut exercitus imperium postularet. « Nunc igitur, inquit, quam sententiam super his dicturi sitis, audire cupiens, vos huc convocavi: scio enim, eos imperatores tuto suas res agere, qui sua consilia cum exercitibus communicant. » At illi, accusationibus, quas in Theuderichum imperator intenderat, auditis, satis ex ipsa accusatione, quid sibi respondendum esset, percipientes, acclamaverunt omnes, Romanorum hostem esse Theuderichum et omnes, qui illi faverent et ad ejus causam se adjungerent. Et hoc quidem responsum Zeno non e vestigio legatis dedit, sed expectabat, donec exploratius, quomodo se haberent ea, quæ foris

VARIAE LECTIONES.

²⁹ τό γε N., καὶ τὸ Val., τὸν τε vulg. ³⁰ Τριαρίου vulg. ³¹ διεξάγειν B., διεπάγειν vulg. ³² καθίστασθαι H., καθίστασθαι vulg. ³³ καλέσας Val. ³⁴ γεωργῶν H., γεωργὸν vulg.

gerabantur, sciret. Interea comprehensi sunt qui ea, quæ in urbe facta erant, ad Theuderichum scripserant, Anihimus medicus, Marcellinus et Stephanus, et non solum quas ipsorum litteras, sed etiam magistratuum quorundam supposititias ad eum miserunt, quibus iubebant illum bono animo esse, tanquam multos suarum partium fautores intra urbem esset habiturus. Tres ex senatu præsentem magistro de his quæstionem habuerunt, quos multis illatis supplicibus Zeno et cædibus abstinere videri volebat.

5. (Eod. A. C. vel 478, Ind. 1, Zenon. 5.) Eodem quoque anno legati a Carthagine Byzantium venerunt, quos Alexander, uxoris Olybrii procurator, ducebat, qui jam olim a Zenone, Placidia consentiente, missus fuerat. Dicebant vero legati, Honorichum velle cum imperatore sine fraude amicitiam contrahere et Romanorum partes amplecti. Quæ antea repetiisset de rebus et pecuniis uxoris suæ, quæ Leo ipsi præripuisset, quæque mercatoribus Carthaginiensibus per bellum, quod nuper fuerat, rapta et ablata essent, et in univsum ea, de quibus pater ejus cum Romanis litigasset, remittere et condonare. Firmam et stabilem pacem petere, neque quidquam suspicionis Romanis relinquere statuisse, quominus pax et foedus sine fraude componeretur: multam quoque gratiam habere imperatori, quod Olybrii uxorem honore affecerit, quod quia intellexerit, adduci, ut omnia, quæ imperator voluerit, facere paratus sit. Ista vero ad speciem tantum conficta erant: revera enim quamvis belli occasionem timebant. Etenim post mortem Genserici in omnem mollitiem devenerant; neque pristina fortitudine ad bella gerenda vigeabant, neque eosdem exercitus alebant, quos Gensericus ad omnes occasiones instructos habebat, ut semper celeritate exsequendi **96** aliorum consilia præveniret et anteverteret. Legatos Zeno liberaliter excepit et honore debito est prosecutus, et muneribus pro merito ornatos dimisit, et Alexandrum comitem privatarum rerum fecit.

6. (A. C. 479, Ind. 2, Zenon. 6.) Theuderichus, Triarii, et Theuderichus, Balameri filius, Gothi, foedere caverunt, ne inter se bellum gererent, et legatos Byzantium mittunt. Balameri filius imperatorem accusabat, quod se prodidisset, et quia nihil fidei inesse his, quæ promiserat, reperisset, id causæ fuisse, ut cum Theudericho conveniret. Petere autem regionem sibi, in qua commoretur, dari, et frumentum suppeditari, quod alendo exercitui usque ad messem satis esset. Ut etiam redituum imperii coactores, quos domesticos Romani vocant, quam primum mittat, qui rationem redderent eorum, quæ receperint. Ni ea Romani fecerint, in sua potestate non esse tam magnam turbam continere, quin rapinas et prædas agant, ex quibus suam ino-

πεμπον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει πλαττόμενοι γράμματα ἐκείνῳ ἐπέστελλον²⁶, θαρσύνειν βουλόμενοι, ὡς ἱκανοὺς ἔχοντα τοὺς συμπράττοντας ἑνδόν. Καὶ τρεῖς τῶν ἀπὸ βουλῆς, τοῦ μεγίστου παρόντος, ἐξετάσαντες ταῦτα, καὶ πληγὰς τὰ σώματα πολλὰς²⁷ ἐπιθέμενοι, φυγὴν εἰσάπαξ ἐπέθηκαν. Δῆθεν γὰρ ἀπέχεσθαι θανάτου καὶ σφαγῶν δοκεῖν ὁ Ζήνων ἐβούλετο.

plagis perpetuo exsilio condemnarunt. Quippe sup-

ε'. Ὅτι τῷ αὐτῷ ἔτι πρόσβεις ἐκ Καρχηδόνας ἐς Βυζάντιον ἦλθον, οὓς Ἀλέξανδρος ἤγεν ὁ τῆς Ὀλυβρίου²⁸ γυναικὸς ἐπίτροπος· ὃς ἐτύγχανε πεμφθεὶς ὑπὸ Ζήνωνος πάλαι, συνθελοῦσης καὶ αὐτῆς τοῦτο τῆς Πλακιδίας. Ἐλεγον δὲ οἱ πρόσβεις, ὅτι Ὀνώργος φίλος τε τῷ βασιλεὶ καθεστῆκοι ἀδόλω, καὶ στέργοι τὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀφίρει πάντα, ἃ πρόσθεν ἐνεκάλει περὶ τε τῶν προσέδων καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ἃ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς προειλήφει ὁ Λέων, καὶ ὅσα τῶν ἐμπόρων τῶν ἐκ τῆς Καρχηδόνας ἄρτι καθισταμένου τοῦ πολέμου ἐλήφθη, καὶ εἰ τι ἄλλο πάλαι ὁ πατήρ πρὸς Ῥωμαίους ὁπωσοῦν ἔσχεν αἰτίαν· τὴν τε εἰρήνην ἔχειν ἀξιολίη βεβαίαν, καὶ μὴδὲν εἶναι λοιπὸν τοῖς Ῥωμαίοις ὑποπτος τῷ μὴ οὐχὶ γνησίως τὰς σπονδὰς ἐμπαδύσειν²⁹, καὶ ὅσα ἤδη συνέκειται. Εἰδέναι γὰρ χάριν, ὅτι τὴν Ὀλυβρίου τετιμηκοι γυναικῶν καὶ ταῦτα πυθόμενος πάντα ἔτοιμος ἦν βασιλεὶ πράττειν, ἃ³⁰ βούλοιο. Ἦν δὲ τοῦτο πρῶτον εὐπρεπὲς³¹ τῷ λόγῳ, ἐπεὶ τό γε ἀληθὲς πᾶσαν ἐδεδοίκεσαν ὑπόψιν πολέμου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον Γινζιρίχου πεσόντες ἐς πᾶσαν μαλακίαν οὔτε τὴν αὐτὴν βύμην ἐς πράγματα ἔσχον, οὔτε τὰς αὐτὰς ἔτι συνέχον παρασκευὰς, ἃς ἐκείνοι πρὸς πᾶσαν πρᾶξιν εἶχον ἐφόρους, ὡς θάπτον αἰεὶ πράττειν, ἢ ὡς ἂν ἄλλος βουλευσαίτο³². Δεξιόμενος δὲ αὐτοὺς φιλοφρόνως ὁ Ζήνων, τιμῆς μὲν ἤξιωσε δεούσης τοῦ πρόσβεις, καὶ δώροις ἀπέπεμψε τοῖς πρέπουσι κοσμήσας, Ἀλέξανδρον δὲ ποιεῖ τῶν περιβάτων κόμητα.

ς'. Ὅτι συνθήκας πρὸς ἀλλήλους ποιησάμενοι Θεουδέριχος καὶ ὁ Τριαρίου³³ οἱ Γότθοι μὴ πολεμεῖν ἀλλήλοις, πέμπουσιν ἄμφω πρόσβεις ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, ὁ μὲν τοῦ Βαλαμῆρου τῷ βασιλεὶ ἐγκαλῶν, ὅτι προδομένος ὑπ' ἐκείνου τυγχάνει, καὶ ὡς τῶν συντεθέντων οὐδὲν εὐρῶν ἀληθὲς Θεουδέριχῳ συμβαίη, αἰτῶν δὲ χώραν αὐτῷ, ἐν ἧ μένοι, δοθῆναι, καὶ σίτον, ὅστις αὐτῷ καὶ μέχρι καρποῦ τὸν στρατὸν ἐξαρκίσει διάγειν, καὶ τοὺς προαγωγὰς τῶν λημμάτων τῆς ἀρχῆς, οὓς δομestikous καλοῦσι Ῥωμαῖοι, ἐκπέμπειν ὡς τάχιστα, λόγον διδόντας ὡς Ἰλαθον· ἢ³⁴ μὴ ταῦτα ποιουμένων πρὸς αὐτὸν τῶν Ῥωμαίων, οὐ δυνήσεσθαι αὐτὸς πολὺν ὄχλον κατέχειν τοῦ³⁵ μὴ ἔσθαι δύναιτο δι' ἀρπαγῆς ἑαυτοῖς ἐπανορθοῦσθαι

VARIAE LECTIONES.

²⁶ ἀπέστελλον conj. B. ²⁷ πολλὰς B., πολλοὺς vulg. ²⁸ Ὀλυβρίου Val., ἄλυαρίου vulg. ²⁹ ἐκπεδύσειν et περιθόμενος vulg. ³⁰ ἃ H., ὅ vulg. ³¹ εὐπρεπὲς Val., εὐπρεπεῖ vulg. ³² ἄλλος βουλευσαίτο B., ἄλλοι βουλευσαίτο Val., ἄλλοις βουλευσαίτο vulg. ³³ Τριαρίου vulg. ³⁴ ἢ Val., εἰ vulg. ³⁵ τοῦ N., τῷ vulg.

τῆν Ἐνδειαν. Ταῦτα μὲν ὁ ἔστρος Θεουδέριχος ἔλεγεν, ὁ μὲντοι Τριαρίου τά τε ἐπὶ Λέοντος συντεθέντα ἤξειον αὐτῷ πάντως γενέσθαι, καὶ τῶν προτέρων χρόνων τὰς συντάξεις λαμβάνειν, τοὺς τε κηδεστάς αὐτῷ ζῶντας ἀποδοθῆναι· εἰ δὲ καὶ ἄρα τεθνήκασιν, τὸν Ἰλλοῦν περὶ τούτων ἐπομόσαι καὶ ἄλλους, οἷς αὐτὸς ἐπὶ τούτων τῶν Ἰσαύρων πιστεύει. Ζήνων δὲ πυθόμενος, πρὸς μὲν τὸν Βαλαμήρου ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτὸς εἴη προδότης καὶ πάντα ἐναντία οἷς ὑπέσχετο δράσας, ὅστις διαπολεμῆν ὑποσχόμενος μόνος εἶτα καὶ βοήθειαν προσκαλέσεται ἄλλην, πάλιν δὲ τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων καλέσας κρύφα πρὸς Θεουδέριχον πράττει περὶ φιλίας· οὐ δὴ καὶ αἰσθόμενον τὸν στρατηγὸν τῆς Θράκης καὶ τοὺς ἄλλους, ὅποσοι τὰ Ῥωμαίων φρονοῦσι, μήτε ἀπηγηχέναι, μήτε συμβάλλειν αὐτῷ τὰς δυνάμεις θαρσῆσαι, φοδουμ-
 B
 νους ἐνέδραν. Νῦν τε εἰ θελήσαι πρὸς αὐτὸν πολεμήσαι, ἐπαγγέλλεσθαι αὐτῷ ταῦτα δώσειν νικῶντι· χρυσοῦ λίτρας χίλιας, μυριάδας δ' ⁴⁵ ἀργυρίου, πρῶτον τε πρὸς τούτοις νομισμάτων μυρίων· καὶ γάμον αὐτῷ δώσειν τῆς Ὀλυθρίου παιδὸς ἢ ἄλλης τῶν ἐνδύξων γυναικῶν ἐν τῇ πόλει. Ταῦτά τε ἅμα λέγων τῶν τε ἀποσταλέντων παρ' αὐτοῦ τοὺς πλείονας ἀξίαις ἐτίμησε ⁴⁶, καὶ πρέσβεις ἀπέστειλε πρῶτον μὲν Φιλόξενον, εἶτα Ἰουλιανὸν, εἰ πως ἄρα δύναιντο μεταπαῖσαι ξυρραγῆναι ἐκεῖνω. Ὡς δὲ οὐδὲν ἐπειθε, πέμψας τοὺς στρατιώτας ἐς τὸν πόλεμον ὄρμα, καὶ παρεκάλει θαρσεῖν ὡς αὐτὸς ἐκστρατεύσων καὶ κοινήσιν ἐκείνοις ὅ τι ἂν δέοι πεισόμενος. Οἱ δὲ ὡς ἐπ-
 C
 ἤκουσαν, ὅτι αὐτὸς βασιλεὺς ἐξάγειν ἐθέλοι, οὕτως ἕκαστος αὐτῶν ἠπείγετο ἑαυτὸν ἐπιβεῖξαι βασιλεῖ πολλοῦ ἀξίον ὄντα, ὥστε καὶ οἱ πρότερον τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῶν, ἐφ' ᾧ μὴ στρατεύοιντο, ἀργύριον ⁴⁷ διδόντες πάλιν εἰς τὸ μετέχειν τῆς ἐξόδου παρεῖχον. Καὶ πάντας ἀνθήπτοντο τοῦ ⁴⁸ πολέμου ὀργῶντες· καὶ τοὺς τε κατασκόπους τοὺς παρὰ Θεουδέριχου πεμψθέντας ἐζώγησαν, καὶ τῆς τοῦ Βαλαμήρου φυλακῆς μοῖραν ἐλθοῦσαν ἐπὶ τὸ μακρὸν τεῖχος οἱ ἐκεῖ φυλάττοντες διαπρεπῶς ἀπεκρούσαντο. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ φερόμενος ὁ Ζήνων ἀνεχώρησε φύ-
 D
 σιν, καὶ ὑπὸ τῆς συμφύτου ἀπεσθέσθη δειλίας, ἐν-
 τὺθα ὀργίζονται καὶ χαλεπῶς ἔφερον, κατὰ συστάσεις τε γινόμενοι ἐμέμφοντο ἀλλήλους τῆς ὀλης ἀτολμίας, εἰ ⁴⁹ χεῖρας τε ἔχοντες καὶ βαστάζοντες ὄπλα μαλακίας τοιαύτης ἀκούειν ἀνέχονται, δι' ἧς πόλεις ἀπασαὶ καὶ ἡ πᾶσα Ῥωμαίων ἰσχύς ἐξαπό-
 λωλε, πάντων ἐπ' ἐξουσίας περικοπτόντων, ἃ βού-
 λονται. Τοῦτον ὁ Μαρτιανὸς συνελόμενος τὸν θροῦν, πέμπει Ζήνωνι λέγων, ὅτι δεῖ τὸ στρατόπεδον ὡς τάχιστα διαλύειν, μὴ τι καὶ νεώτερον συνεστηχότες ἐργάζωνται. Πέμψας οὖν ἐκέλευεν ἀπιέναι ἐκάστους ἐπὶ τὰ χεῖμάδια, ὡς πρὸς τὸν Θεουδέριχον ἐσομένης εἰρήνης. Οἱ δὲ ⁵⁰ τὸν χάρακα ἔλυσαν· καὶ ἀπῆλθον οἱ πλείους τῇ διαλύσει ἀχθόμενοι, καὶ ὅτι θάπτον αὐτοῖς χωρισθῆναι συνέβη, πρὶν ἄνδρα σχεψαμένους τοῖς

Amiam possint sublevare. Hæc quidem alter proposuit : alter Theuderichus, Triarii, postulabat, ut omnia sibi a Leone promissa præstarentur, et præteritorum annorum stipendia solverentur, et affines sui superstites sibi redderentur ; de his autem, qui mortui essent, illum et ex Isauris alios, quorum curæ et custodiæ commissi fuerant, jurare jussit. Hæc ubi Zeno audivit, Theudericho Balamiri responsum dedit, eum esse proditorem, qui omnia contra, quam promiserat, fecisset ; qui cum se solum bellum gesturum fidem dedisset, aliunde auxilia sibi accessisset : et cum Romanorum copias, quæ suppetias ferrent, accivisset, clam, et illis insciis, cum Theudericho amicitiam contraxisset ; quæ cum dux Thraciæ et alii, quicumque a Romanorum partibus starent, vidissent, veritos insidias ad illum accedere aut suas copias ejus copiis conjungere ausos non esse. Nunc etiam, si velit cum Theudericho bellum facere, se polliceri hæc, si victoriam reportarit, illi daturum auri mille, argenti quadraginta millia librarum, et redditum decem millium aurcorum et nuptum illi collocaturum Olybrii filiam, aut aliam ex illustrioribus mulieribus civitatis. Quæ cum dixisset, plerosque eorum, qui missi erant, dignitatibus ornavit, et ipse legatos misit primum quidem Philoxenum, deinde etiam Julianum, si qua ratione possent eum adducere, ut fœdus cum Theudericho solveret. Cum nihil eum moveret ; evocatis militibus bellum suscepit, quos hortatus est, ut bono animo essent. Se enim communiter cum illis belli pericula, ubi opus fuerit, aditurum. Hæc cum milites audissent, imperatorem huic bello interesse statuisse, ita se ad hoc comparant, ut **97** talem se unusquisque ostendere studeret, quem imperator merito suo plurimi faceret. Et tam ardentibus animis ad pugnandum profecti sunt, ut qui antea militiæ vacationem a ducibus pecunia redemerant, pecunias, ut sibi in hostes exeundi potestatem facerent, numerarent. Itaque et exploratores, a Theudericho præmissos, vivos ceperunt, et cohortem, quæ Balamiri filii custodiam agebat, et usque ad longos muros progressa erat, opporrtune depulerunt. Sed non multo tempore res steterunt, quin Zeno ad pristinam naturam rediret, et ad insitam ignaviam delaberetur. Ex quo milites indignati, per turbas coeuntes, sese invicem ignaviæ arcusabant, quod manus habentes et arma gestantes tantæ molliciti, quæ omnes civitates et omnes Romanorum vires pessumdaret, obsequi sustinerent, neque quisquam omnis generis contumeliis abstinuit. Hunc motum cum Martianus intellexisset, ad Zenonem inittit suadens, ut quam citissime fieri posset, exercitum, ne quid novarum rerum inoliretur, dissolveret. Ad quem Zeno remisit, et jussit, ut unusquisque militum, tanquam cum Theudericho pax futura esset,

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ δ' N., δὲ vulg. ⁴⁶ ἀξίαις ἐτίμησε N., ἀξίας ἠτίμησε vulg. ⁴⁷ ἀργύριον II., ἀργυρίου vulg. ⁴⁸ τοῦ N., τοῦτο vulg., τοῦτε II. ⁴⁹ εἰ N., εἰς vulg. ⁵⁰ δὲ add. N.

In hiberna concederet. Itaque castra solverunt, ἅ κοινῶς ἐπιστῆσαι, ὅς τῆς παρούσης λύμης ἀνακτᾶ-
quam castrorum solutionem plerique iniquo animo θῆαι⁹⁹ τὴν πολιτείαν ὀπωσοῦν δυνήσεται.
ferentes abierunt : maxime quod discedere cogentur, antequam virum summæ rerum præfecis-
sent, qui rempublicam ab eversione et interitu vindicare posset.

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ ἀνακτᾶσθαι vulg.

EK THS ISTOPIAS
MENANDPOY ΠΡΟΤΙΚΤΟΡΟΣ

ΕΚΑΟΓΑΙ

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

98 EX HISTORIA

MENANDRI PROTECTORIS

EXCERPTA

DE LEGATIONIBUS BARBARORUM AD ROMANOS.

Ἀνομοκρίτων. — Avaris a Justiniano sedes petunt infra fines imperii Romani (1). Idem a Justiniano instigati bella gerunt cum Hunnicis gentibus (2). Mezamirus, Antarum ad Avaris legatus, ab his interimitur (3). Legati Avarum ad novas sedes petendas missi Byzantii detinentur (4). Justinus Avarum condiciones superbe respuit (5). Post mortem Zichi, Persarum legati, Mebodes Byzantium mittitur : neque ipse nec Saracenorum legati, quorum causam apud imperatorem agit, quæ cupiant, impetrant (6). Turcorum legati a Persis sprete Byzantium profiscuntur ad commercia cum Romanis petenda (7). Zemarchus a legatione ad Turcos rediens magnis itineris difficultatibus et periculis laborat (8. 9). Avaris et Franci fœdus ineunt (10). Longobardorum legati Avaris contra Gepidas et Romanos sollicitant (11). Longobardi nunc ab Avaribus, nunc a Romanis auxilia petunt (12). Bajanus, Avarum Chaganus, legatus Romanorum in vincula conjicit (13). Idem post multas disceptationes cum Bono, Romanorum duce, iratus ab obsidione Sirmii recedit (14). Superba Targitii postulata a Justino cum contemptu repudiantur (15). Turci Justinum ad bellum cum Persis renovandum incitant (16). Justinus nullas Avarum condiciones admittit (17). Pax componitur inter Romanos et Avaris (18). Avarum legati a latronibus expilati res suas a Tiberio repetunt (19). Sebochthes legatus a Chosroe ad Justinum missus ad fœdus inter Persas et Romanos instaurandum (20). Jacobus insolentem Chosrois epistolam Tiberio et Sophiæ Augustæ tradit (21). Sabirum et Alanorum legati de pace agunt cum Tiberio Cæsare (22). Romanorum et Persarum legati in confiniis utriusque imperii conveniunt (23). Zacharias et Mebodes de pace inter Romanos et Persas restituenda agunt : Romani Persarmenia et Iberia cedunt, sed Daras oppidum a Persis sibi reddi postulant. Sclavini in Thraciam irumpunt (24). Tiberius Cæsar pecunias ad aliquos e principibus Longobardorum conciliandos mittit (25). Persæ ex improvviso castellum Romanorum expugnant (26). Tanchosdro in fines imperii incursionem facit (27). Mauricius Chlomarum, Persarum oppidum, obsidione premit (28). Tiberius, ut Italiam adversus Longobardos tueatur, multos eorum donis in partes suas traducit (29.) Bajanus, rex Avarum, usque ad Sirmium progressus, Savum trajicere conatur, bellum contra Sclavinos præterdens (30). Idem a Tiberio, ut Sirmium sibi concedat, postulat (31). Theognis, dux Romanorum, Sirmium fortiter obtinet (32).

99 1. (p. A. C. 558, Ind. 6, Justin. 32.) Avaris B cum diu multumque incerti errassent, tandem ad Alanos accesserunt, et Sarosium, eorum ducem, suppliciter, orarunt, ut per eum in notitiam et amicitiam Romanorum venirent. Is Justino, Germani filio, qui tunc temporis militibus, qui in Lazico in præsiidiis erant, præerat, eam rem nuntiavit, et Justinus ad Justinianum retulit, qui illi mandavit, ut ejus gentis legatos ad se Byzantium transmiseret. Electus vero fuit ab ea gente quidam Candich nomine, qui cum primus legatus ad impe-

α. [Περὶ Ἀδάρων.] Ὡς πολλὰ περινοστήσαντες ἦγον ἐς Ἀλανούς, καὶ ἰκέται ἐγένοντο Σαρωσίου τοῦ Ἀλανῶν ἡγουμένου, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ γνώριμοι ἔσονται Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Ἰουστίνῳ τῷ Γερμανοῦ, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῶν ἐν Λαζικῇ καταλόγων ἐξ-ηγουμένων, τῶν⁹⁹ Ἀδάρων περὶ ἐδήλωσεν, ὅ δὲ Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ. Καὶ δὴ ἐνεκελεύσατο ὁ βασιλεὺς τῷ στρατηγῷ στέλλειν ἐς Βυζάντιον τὴν πρεσβείαν τοῦ ἔθνους. Καὶ οὖν Κανδὶχ βνομά τίς ἡρέθη πρεσβευσόμενος⁹⁹ ὑπὲρ Ἀδάρων πρῶτος, ὅς ἐσφοιτήσας⁹⁹ ἔλεξε τῷ αὐτοκράτορι, ὡς πάρεστι τὸ

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ τῶν N., τῷ vulg. ⁹⁹ πρεσβευόμενος vulg. ⁹⁹ ἐς ἐσφοιτήσας H., ἐσφοιτήσας vulg.

ε

μέγιστόν τε καὶ ἀλκιμώτατον τῶν ἰθῶν, καὶ ὡς τὸ A
 φύλον οἱ Ἄβαροι ἀκαταμάχητοί τε εἰσι καὶ τὸ ἀντι-
 στατοῦν οἳοί τε βραδύως ἀπόσασθαι τε καὶ διαφθει-
 ρειν, καὶ ὡς προσήκον ἐστὶ τῷ βασιλεῖ ἐς ὀμαιχιμῶν
 σφᾶς ἐταιρῆσθαι, ἀλεξητηρᾶς τε ἔχειν ἀγαθοῦς,
 καὶ ⁸⁶ ὡς οὐκ ἄλλως εὐνοῦσταιτο ἔσονται τῇ Ῥω-
 ματικῇ πολιτείᾳ, ἢ δῶροις ἐς τὰ μάλιστα τιμιωτάτοις
 καὶ χρήμασιν ἐτησίοις καὶ γῆς εὐφορωτάτης οἰκήσει.
 Ταῦτα τῷ αὐτοκράτορι ἐπειδὴ ἤγγειλεν ὁ Κανδιχ,
 αὐτίκα—οὐ ⁸⁷ γὰρ ἐσφρίγα οἱ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἤκμα-
 ζεν ἡ ἀλκή, ὡσπερ ἀμέλει, ἤνικα Γελίμερᾶ τε τὸν
 Βάνδηλον καὶ Οὐττιγίν τὸν Γότθον ἀμφω ἐτι νεάζων
 ἔθετο δορυάλωτον· ἀλλ' ἤδη γηραλέος τε ἦν, καὶ
 τὸ ἀνδρῆϊον ἐκεῖνο φρόνημα καὶ φιλοπόλεμον μετ-
 εβέβλητο ἐς τὸ βραθυμώτερον ταῦτα ἔργω ἐτέρῳ τρέ-
 πῳ καὶ οὐχὶ πολέμῳ τὴν βαρβαρικὴν ἀποκρούσα-
 σθαι δύναμιν· καὶ κατηγωνίσαστο ἂν καὶ ἀρδην
 ἠφάνισεν, εἰ καὶ μὴ πολέμῳ, ἀλλ' οὖν εὐβουλίᾳ, εἴ
 γε μὴ τῷ ὀφειλομένῳ τέλει πρότερον ἠφανίσθη αὐ-
 τός· οὐ γὰρ πολλῶ ὕστερον ἦρχετο ἐκεῖσε. Ἐπεὶ οὖν
 ἤριστο ἦν οἶός τε περιεῖναι, τὴν ἐτέραν ἐτράπετο.

β'. Ὅτι δημηγορήσας ὁ βασιλεὺς, τοῦ τε ἱεροῦ
 συλλόγου τὸ ἀγγίζον τε καὶ βουλευτικὸν τοῦ βασι-
 λέως ἐπαινέσαντος, παραχρῆμα τὰ τε δῶρα ἐστολε,
 σειράς τε χρυσῶ διαπεποικιλμένας καὶ κλίνας,
 ἐσθητάς τε σηρικὰς καὶ ἕτερα πλείεστα ἐκμαλθακῶσαι
 οἷά τε ἄνα ἀλαζονείας ἀνάπλεα φρονήματα ⁸⁸, πρὸς
 τοῖς καὶ πρεσβευσόμενον Βαλεντίνον (εἰς δὲ οὗτος
 τῶν βασιλικῶν μαχαίροφόρων), καὶ ⁸⁹ προὔτρεπετο C
 τὸ φύλον ὀμαιχιμῶν ἐσάγειν Ῥωμαίοις καὶ κατὰ
 τῶν ἀντιπάλων ὀπλιζέσθαι, ἐμφορῆστατα, οἶμαι,
 προμηθευσάμενος ὁ βασιλεὺς, ὡς ἡ νικῶντες οἱ Ἄ-
 βαροι ἢ καὶ ἠσώμενοι ἐξ ἀμφοῖν περιθῶσι ⁹⁰ Ῥω-
 μαίοις τὸ συνοῖσον. Τοῦ δὲ Βαλεντίνου ἐκεῖσε ἀφικο-
 μένου καὶ τὰ δῶρα παρασχομένου, καὶ ὅσα ἐσήμηνεν
 ὁ βασιλεὺς ἐξειπόντος, πρῶτον μὲν ἐξεπολεμήθησαν
 Οὐττιγούροις ⁹¹, εἶτα Ζάλοις, Οὐννικῶ φύλῳ· καὶ
 Σαβείρους δὲ καθείλον.

γ'. Ὅτι ἐπεὶ οἱ ἄρχοντες Ἄντων ⁹² ἀθλίως διέτέ-
 θησαν καὶ παρὰ τὴν σφῶν αὐτῶν ἐλπίδα ἐπεπτώκε-
 σαν, αὐτίκα οἱ Ἄβαροι ἐκεῖρον τε τὴν γῆν καὶ ἐλη-
 ζοντο τὴν χώραν. Πιεζόμενοι δ' οὖν ταῖς τῶν πολε-
 μίων ἐπιδρομαῖς ὡς οἶόν τε ⁹³, ἐπρεσβεύσαντο ὡς
 αὐτοῦς Μεζάμηρον τὸν Ἰδαρίζου, Κελαγαστοῦ ἀδελ-
 φόν, ἐπὶ τὴν πρεσβείαν χειροτονήσαντες· ἐδέοντό τε
 πρίσθαι τῶν τινας τοῦ οἰκείου φύλου δορυαλώτων.
 Καὶ τοίνυν Μεζάμηρος ὁ πρεσβευτῆς, στωμύλος τε
 ὢν καὶ ὑφαγόρας, ὡς Ἄδαρους ἀφικόμενος ἀπέ-
 ριψε ῥήματα ὑπερήφανα τε καὶ θρασύτερά πως.
 Ταῦτά τοι ὁ Κοτράγγητος ⁹⁴ ἐκεῖνος, ὁ τοῖς Ἄδαροις
 ἐπιτήθειος ὁ κατ' Ἄντων ⁹⁵ τὰ ἔχθιστα βουλευσάμε-
 νος. ἐπεὶ ὁ Μεζάμηρος ὑψηλότερον ἢ κατὰ πρεσβευτὴν

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ καὶ add. B. ⁸⁷ οὐ Val., ὁ vulg. ⁸⁸ φρονήματα N., φρονήματος vulg. ⁸⁹ καὶ deest vulg. ⁹⁰ περιθῶσι N.,
 παραδῶσι H., περὶ δῶσι vulg. ⁹¹ Οὐττιγούροις vulg. ⁹² Ἄντων Val., τῶν vulg. ⁹³ ὡς οἶόν τε B.,
 οἶονται vulg. ⁹⁴ Κοτρίγγουρος conj. N. ⁹⁵ et infra Ἄντων Val., αὐτῶν vulg.

A ratorem venisset, dixit, adesse gentem omnium
 maximam et fortissimam, Avares, genus hominum
 invictum, qui ejus omnes hostes repellere et fun-
 ditus extinguere possent. Illius rationibus valde
 conducere cum eis armorum societatem facere et
 auxilios optimos sibi asciscere; qui tamen non
 alia conditione Romano imperio servirent, quam si
 donis pretiosis, annuis etiam stipendiis et fertili
 regione, quam habitarent, donarentur. Hæc Can-
 dich **100** Imperatori. Erat ea tempestate impera-
 tor effueto corpore: non eadem illi vis animi, qua
 florebat, cum juvenis adhuc Gelimerem Vandalum
 et Vittigem Gothum captivos fecit. Itaque jam se-
 nex exacta ætate, cum animi robur et belli amo-
 rem desidia et otio commutasset, Barbarorum exer-
 citum non bello, sed alia ratione a sinibus imperii
 depellere constituit. Et sane vicisset eum et penitus
 exstinxisset, si minus præliis, at prudentia et con-
 silio, nisi ipse debito sine prius exstinctus esset.
 Etenim non multo post ex vita migravit. Cum
 igitur vi Barbaros superare non posset, aliam
 viam ingressus est.

2. De ea re imperator concionem apud sacrum
 senatum habuit, qui ejus prudentiam et in rebus
 gerendis consilii vim et acerrimum judicium valde
 collaudavit. Hinc factis statim imperator dona ad
 legatos misit, catenas auro variegatas et lectos et
 sericas vestes et alia quam plurima, quibus leniret
 et demulceret animos superbie et insolentiae ple-
 nos. Misit quoque legatum Valentinum (is erat
 unus ex imperatoris satellitibus), cui præcepit, ut
 gentem Romanis societate conjungeret et efficeret,
 ut suos inimicos bello aggredierentur. Sic enim
 valde prudenter, opinor, imperator sentiebat, sive
 Avares vincerent, sive vincerentur, in utramque
 partem, et ut res cecidisset, ea, quæ evenirent,
 suo commodo cessura. Cum igitur Valentinus ad
 eos profectus esset et munera præbuisset et man-
 data imperatoris exposuisset, primum quidem Uti-
 guros, tum Salos, Hunnicam gentem, debellarunt,
 et Sabiros everterunt.

3. Cum duces Antarum parum prospere res ges-
 sissent et spe sua excidissent, confestim Avares
 hostium terram vastarunt, et regionem sunt depu-
 lant. Hi vero inimicorum excursionibus vexati ad
 Avares legationem miserunt, ad quam gerendam
 Mezamirum, Idarisii filium, Celagasti fratrem, suf-
 fragio elegerunt, et ab eo petierant, ut captivorum
 aliquos gentis suæ redimeret. Mezamirus igitur
 legatus, vir vanus et magniloquus, ubi ad Avares
 pervenit, in verba superbiora et arrogantiora pro-
 rupit. Cotragegus autem ille, Avarum perquam fa-
 miliaris et necessarius, cum Mezamirus insolentius,
 quam legatum decebat, esset locutus, Chagano
 dixit: « Vir ille magnæ est apud Antas auctori-

tatis, et in quoscunque voluerit inimicos vim parare potest. Oportet igitur ipsum de medio tollere, deinde intrepide in regionem inimicam excursiones facere. » Ab illo adducti Auares, spreta ea, quæ legatis debetur, reverentia, nulla habita juris ratione, **101** Mezamirum necant. Et ab eo tempore latius et liberius depopulari Antaram terram cœperunt, neque captivos aut prædas ægere cessaverunt.

4. (A. C. 562, Ind. 10, Justin. 36.) Justinianus legatos ab Avaribus excepit, qui postulabant, ut illis liceret circumspicere terram, in qua eorum gens sedes et domicilia poneret. Et imperator quidem, Justino duce suadente, in ea terra, ubi prius habitabant Heruli, quæ secunda Pannonia vocatur, eos collocare animum induxit, et, si illis placuisset, ipse non esset adversatus. Sed Auares Scythia sibi exœundum non censuerunt, quasi hujus desiderio valde tenerentur. Hoc igitur etsi irritum cecidit, tamen Justinus legatos misit Byzantium et imperatorem eos aliquandiu custodia retinere jussit. Justinus enim sibi conciliaverat unum ex legatis, Oecunimonem nomine, qui secreto eum monuit, Auares aliud in ore habere et aliud sentire. Eos blanda quam maxime oratione uti et suæ fraudi obtendere simulatam erga Romanos benevolentiam, tantisper dum Istrum trajiciant, sed longe aliter id, quod in mente gerant, se habere. Etenim simul atque Istrum transmiserint, omnibus copiis eos in bellum erupturos. Quæ cum cognovisset Justinus, eorum omnium imperatorem certiore fecit, ut legatos Avarum Byzantii, quamdiu posset, retineret: nec enim Auares Istrum prius trajecturos, quam legati dimissi essent. Ea cum Justinus mandaret, non minus curæ et operæ impendebat, quo Auares fluvii traiectione prohiberet. Bonum enim, domesticarum copiarum ducem, fluminis custodiæ præfecit. At vero Avarum legati, ubi nihil profecerunt eorum, quæ ab imperatore petitum venerant, munera, ut consuetum erat, acceperunt, et ea, quæ sibi opus erant, compararunt, arma etiam emerunt, et ita dimissi sunt. Verum imperator secreto mandavit Justino, ut quacunque ratione et via posset, in reditu arma illis eriperet. Itaque dux cum legatos exciperet, imperatoris mandata est executus. Hinc cœperunt inter Romanos et Auares inimicitie multis antea ex causis accensæ: maxime, quod non statim legati eorum dimissi essent. Præceperat enim Bajanus, ut quamprimum redirent. Sed imperator cum sciret, quid cogitarent, varia identidem tentaverat, ut aliquandiu eos in urbe detineret.

ἴσνος ὁ βασιλεὺς ἄλλοτε ⁷⁴ ἄλλως διετίθει τὸ παρὸν, ὅπως ἐς τὴν βασιλίδα πόλιν ἐγκαθειργγμένοι εἶεν ⁷⁵.

VARIAE LECTIONES.

⁶⁶ Ἄνταις Val., α ταῖς vulg. ⁶⁷ ἢ πρότερον II., τε πρότερον vulg. ⁶⁸ καὶ ante ἄγοντές om. vulg. ⁶⁹ Ἐρούλων et mox Ἐρούλοι N., Ἐλούρων et Ἐλούροι vulg. ⁷⁰ ἐν post κατένευσεν pos. B., ἐγ. ἂν x. κατ. vulg. ⁷¹ ἐφιλοποιήσατο Cant. ἐφιλοποιήσαντο vulg. ⁷² δούλου vulg. ⁷³ ὄπλων] πλήθος add. N. ⁷⁴ ἄλλοτε B., ἄλλο vulg. ⁷⁵ εἶεν Val., εἶναι vulg.

διελέγετο, εἶπεν ὡς τὸν Χάγανον· « Οὗτος ὁ ἀνὴρ μεγίστην ἐσὶ περιβέβηται δύναμιν ἐν Ἄνταις ⁶⁶, οἷός τε πέφυκε κατὰ τῶν ὀπωσοῦν αὐτῷ πολεμίων ἀντιτάττεσθαι. Δεῖ τοιγαροῦν ἀποκτανθῆναι τοῦτον, καὶ τὸ λοιπὸν ἀδεῶς ἐπιδραμεῖσθαι τὴν ἀλλοτρίαν. » Τούτῳ πεισθέντες οἱ Ἄβαροι παρωσάμενοι τὴν τῶν πρέσβων αἰδῶ, ἐν οὐδενί τε λόγῳ θέμενοι τὴν δίκην, ἀναιροῦσι τὸν Μεζάμηρον. Ἐξ ἐκείνου πλέον, ἢ πρότερον ⁶⁷, ἔτεμον τὴν γῆν τῶν Ἄντων, καὶ οὐκ ἀνίσσαν ἀνδραποδιζόμενοι καὶ ⁶⁸ ἄγοντές τε καὶ φέροντες.

δ. Ὅτι ἐδέξατο Ἰουστινιανὸς παρὰ Ἀβάρων πρέσβεις, ἐφ' ᾧ σφᾶς περιαθρῆσαι γῆν, ὅποι τὸ φύλλον θήσονται τὰς οἰκῆσεις. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς, Ἰουστίνου τοῦ στρατηγοῦ σημήναντός οἱ, ἐν βουλῇ ἐποίησατο ἐς τὴν Ἐρούλων ⁶⁹ χώραν κατοικίσαι τὸ ἔθνος, ἐνθα προτοῦ ἔρχοντο οἱ Ἐρούλοι· δευτέρα δὲ προσαγορεύεται Παιονία· καὶ εἰ γε θυμῆρες αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ κατένευσεν ἂν ⁷⁰ ὁ βασιλεὺς. Ἄλλ' ἐκεῖνοι Σκυθίας οὐ τι φοντο δεῖν ἔσεσθαι ἐκτός· αὐτῆς γὰρ δῆκουθεν ἐσὶ ἐφίετο. Τοῦτο μὲν οὖν οὐ προῦθη, ἔστειλε δὲ ὁμοῦ Ἰουστίνος ὁ στρατηγὸς τοὺς πρέσβεις ἐς τὸ Βυζάντιον, ἐδήλωσέ τε τῷ βασιλεῖ, ὡς ἂν αὐτοῦ ἐν κατοχῇ ἔσονται ἐπὶ πολὺ. Ἐφιλοποιήσατο ⁷¹ γὰρ τῶν πρέσβων ἓνα ὄνομα Οἰκουνίμων· ἐν ἀπορρήτῳ τέ οἱ ἔλεγεν ὁ Οἰκουνίμων, ὡς ἕτερα διαλεγόμενοι ἕτερα γνωματεύουσι, καὶ ὡς λόγοις μὲν ἐς τὰ μάλιστα μετρίοις χρώνται καὶ [ὡς] τὴν ἐπιείκειαν παραπέτασμα προβάλλονται τοῦ δόλου ⁷², τῷ ἐμπεδῶσαι δῆθεν τὸ εὖνον ὡς τοὺς Ῥωμαίους, ὡς ἂν ταύτη διαπεραιωθεῖεν τὸν Ἴστρον, τὸ δὲ γε βουλόμενον αὐτοῖς τῆς γνώμης ἔχει ἐτέρως, καὶ ὡς, εἴγε διέλθοιεν τὸν ποταμὸν, βούλονται πανστρατεῖ ἐπιθέσθαι. Τούτων οὖν Ἰουστίνος ἐγνωστῶν, αὐτῷ τῷ βασιλεῖ ἐσήμηεν, ὡς ἂν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀβάρων ἐγκαθειργγμένοι ὦσιν ἐν Βυζαντίῳ· ταύτη γὰρ οὐκ ἀνέξοινο διελθεῖν τὸ ρεῖθρον, πρὶν ἢ ἀφθεῶσιν οἱ πρέσβεις. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐπρασσατο ὁ Ἰουστίνος, οὐχ ἤττον παρσκευάζετο ἅμα φυλάξων τὰς διαβάσεις τοῦ ποταμοῦ. Βῶνον γὰρ τὸν πρωτοστάτην τοῦ θητικῆ καὶ οἰκειτικῆ τῆ τοῦ ποταμοῦ ἀπένειμε φυλακῆ. Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ἀβάρων ἐπεὶ οὐδὲν τι ὦνησαν ὦνπερ αἰτοῦντες πρὸς βασιλίαν ἀφίκοντο, δῶρα, ὡςπερ σύνηθες ἦν αὐτοῖς, παρ' αὐτοῦ εἰληφότες, καὶ μὲν οὖν ὦνησάμενοι τὰ ὄσα χρεῶν, τοῦτο δὲ καὶ ὄπλων ⁷³, ἀφέθησαν μὲν· ὁμοῦ δὲ οὖν Ἰουστίνῳ λάθρα ἐνεκελεύσατο ὁ βασιλεὺς τρόπῳ τῷ τὰ ὄπλα ἀφελῆσθαι παρὰ σφῶν. Καὶ οὖν ὁ στρατηγὸς ἐπὶ ἐδέξατό γε αὐθις ἐπανόντας τοὺς πρέσβεις, κατὰ ταῦτα ἐποίησε. Ἐντεῦθεν ἤρξατο ἡ δυσμένεια Ῥωμαίων τε καὶ Ἀβάρων, ἥδη ἐκ πολλοῦ ὑποτυφόμενη, καὶ μάλιστα τῷ μὴ ὡς θάττον ἀφεθῆναι τοὺς πρέσβεις. Συνεχέστατα γὰρ ἐσήμηεν ὁ Βαϊανός, ὡς ἂν ἐπανελέθοιεν· τὸ μελετώμενον δὲ σάφα ἐπιστά-

ε'. Ὅτι ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Νέου οἱ τῶν Ἀθάρων A 5. (A. C. 566 ind. 14, Justini 2.) Justinio Junio imperante Avarum legati Byzantium venerunt, ut consueti munera acciperent, quæ Justinianus, qui ante eum imperium tenuerat, **102** conferre erat solitus; erant autem catellæ auro variegatæ, quasi ad vinciendo fugientes comparatæ, lecti, et alia quædam ad deliciae cultum spectantia. Tunc Avars voluntatis imperatoris periculum facere statuerunt, an forte ampliora munera capere et, inertia Romanorum decepta, sua sibi commoda inde comparare possent. Itaque imperatoris adeundi sibi potestatem fieri petierunt, quod illis est permissum, quin et per interpretem, quidquid libitum esset, proponere. Hac vero usi sunt oratione: « Oportet, o imperator, te, qui imperium paternum hæreditate suscepisti, paternos quoque amicos æque, ac ille, beneficiis augere, teque in eo maxime patris successorem præbere, si nihil eorum, quæ vivus statuit, eo mortuo immutes. Ita fiet, ut nos eamdem erga te voluntatem conservemus, neque minus in te beneficentiæ nomen transferamus, te post ipsum auctorem nostrarum fortunarum nuncupantes. Et sane erubesceremus, si a te commodis ornati non eadem tibi retribuere. Sic enim patrem tuum, qui in nos liberalis et munificus fuerat, remunerati sumus. Etenim cum ejus regiones vastare possemus, non modo abstinuimus, verum etiam, quo nos propensiores erga ipsum ostenderemus, vicinos Barbaros Thraciam invadentes uno impetu delevimus, neque quisquam eorum postea est inventus, qui Thraciæ fines populationibus vexaret. Metuebant enim Avarum potentiam, qui amicitiam colebant cum Romanis. Persuasum igitur habemus, te nulla alia in re ab iis, quæ a patre statuta sunt, discessurum, nisi in eo, quod nobis majora largiturus sis, quam pater largitus est. Pro quibus et nos multo tibi, quam patri, devinctiores erimus, et tibi multo quoque majores gratias retribuimus. Adsumus igitur, qui consueti munera accipiamus. Sed scito, non aliter fieri posse, ut noster dux tibi et Romanorum reipublicæ sit amicus, quam si ea acceperit, quibus receptis contra Romanos arma non movere constituit. » Hæc Avarum legati disseruerunt, et modo se in hanc, modo in aliam partem vertebant: modo precibus agebant, modo minas ingerebant. Existimabant enim, se imperatorem perterrefacturos, et ex eo coactum iri Romanos illis quasi tributarios esse. Verum imperator cum nihil aliud, quam vanos clamores, Avarum orationem esse existimaret, sic respondit: « Vos quidem humiles preces magna cum arrogantia in medium profertis et in spem adducimini, hac sermonis **103** commistione facilius quod cupitis consequi. Sed ex utraque spe, ut verum aperte dicam, excidistis. Nam neque blandimentis me decipietis, neque minis terrebitis. Atque ego multo

VARIAE LECTIONES.

¹⁶ κλίνας vulg. ¹⁷ οὐκ ἄλλως] οὐδαμῶς ἐξέσται conj. N. ¹⁸ σὲ Cantocl. δὲ vulg. ¹⁹ ὑμᾶς vulg. ²⁰ ὡς ἄλλως II., ἐς ἄλλως vulg. ²¹ δεδιζονται II., δεδειζονται vulg. ²² ψόφον B., ψόγον vulg. ²³ ἡμῶν vulg.

plura vobis tribuam, quam pater meus : etenim vos ad majores, quam par est, spiritus sublatis ad æquitatem et saniora consilia reducam. Qui enim hominum in exitium voluntarium ruentium turbatos affectus cohibet et obediens rationi facit, beneficentior est eo, qui sumptus in delicias præbet, et amare videtur, sed minima captata occasione, eum, quem beneficio affecti, statim perdit et tollit. Abite igitur, qui magni pretii rem a nobis obtinetis, quod vobis salvis licet vitam peragere, et pecuniarum loco, quas a Romanis accipere vultis, nostri timorem ad salutem vestram reportate. Neque enim nos vestro egebimus auxilio, neque quidquam a nobis accipietis. Inisi quantum nobis visum fuerit, idque tanquam mercedem servitutis, non pro tributo, ut vos falso existimatis. » Postquam imperator tantum sui terrorem legatis Avaram incussit, et cognoverunt ex his, quæ dixerat, minime eum superbiam ipsorum toleraturum, neque quidquam eorum, quæ prius accipere consueverant, daturum, nec vero ipsos impune posthac incursiones in fines Romanos facturos, in magnam animi anxietatem inciderunt, et secum cogitarunt, quo tandem res casuræ essent, et quis futurus esset earum exitus. Nec enim Byzantii, quandoquidem nihil proficere poterant, manendum diutius statuebant, neque re infecta discedere volebant. Tutius tamen visum illis est a Romanis discedere et ad suos se recipere.

Sic illi imperatoris responsum admirati conjuncti cum suis in Francorum regionem abierunt.

6. Justino nuntiatum est a Persarum imperio, Zichum legatum ad se missum esse, qui de Suanis ageret, Persarumque erga imperatorem benevolentiam testificaretur, et ea, de quibus Romani quærentur, amice componeret. Justinus vero, aut minime legationem admittere, aut, si admitteret, Zicho significare constituit, nequaquam rem optatum exitum habituram. Et accedente senatus auctoritate censuit, ut Joannes per litteras Zicho adhuc iter peragenti palam faceret, imperatorem in nullo eorum, quæ speraret, assensurum. Quo facto Timotheo, ex numero eorum, qui jam antea cum Joanne in Perside fuerant, litteræ traditæ sunt. Jusserat imperator Timotheo, ut regi 104 Persarum ob significationem in se benevolentiae gratias ageret, litteras vero Joannis legato, quem obvium in itinere, sicut itineris ratio ferebat, habiturus esset, traderet, ut Zichus exploratam perspectamque imperatoris voluntatem haberet. Hæc ubi Timotheo sunt imperata, ad limites contendit. Illic cum cognovisset nondum advenisse Persarum legatum, confestim ad Chosroem est profectus. Forte enim conzigerat, ut Zichus alia via Nisibim diverteret, ibique valetudinis causa detineretur. Interea Timotheus a Persarum rege dimissus rediens, Nisibi Zichum adhuc ægrotantem assecutus, ei Joannis litteras tradidit. Is cum intellexisset, iter suum laud prospere cedere, neque ex voto legationem

Α ὁ γὰρ μεταρβύθμιζων τοὺς ἀτάκτους τῶν λογισμῶν. καὶ ὡσπερ παιδεύων τε καὶ ἀνακόπτων τῆς ἐπ' ὀλίθω τῶν ἀυθαδιζομένων ὀρμῆς, ὀφθῆσται κατὰ τὴ μᾶλλον εὐεργέτης ἢ περὶ ὁ χορηγὸς τῆς τρυφῆς, ἐς φιλεῖν μὲν δοκεῖ, προφάσεως δὲ μικρῆς ἐπιλαβόμενος τὸν δῆθεν εὐεργετούμενον ἠφάνισεν εὐθὺς. Ἄπιτε τοιγαροῦν πλεῖστον πριάμενοι παρ' ἡμῶν κἂν γοῦν ἐν ζῶσι τελεῖν, καὶ ἀντὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρημάτων τὸν καθ' ἡμᾶς φόβον εἰς σωτηρίαν εἰληφότες. Οὐτε γὰρ δεηθεῖν ποτὲ τῆς καθ' ὁμᾶς συμμαχίας, οὐτε τι λήψεσθε παρ' ἡμῶν ἢ καθόσον ἡμῖν δοκεῖ, ὡσπερ δουλείας ἔρανον, καὶ οὐχ ὡς οἰεσθε, φορολογίαν τινά. » Τοιοῦτον ἐπισείσαντος φόβον τοῦ βασιλέως τοῖς πρέσβεισι τῶν Ἀδάρων, κατεγνωκότες ἐκ τῶν εἰρημένων οἱ Βάρβαροι, ὡς οὐκ ἀνέξεται σφῶν τῆς πλεονείας, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐτι δοθήσεται ὡς ἂν ἐκομιζόντο προτοῦ, καὶ ὡς τὸ λοιπὸν ἀδεῶς οὐκ ἐπιδραμοῦνται τὴν Ῥωμαϊκὴν, ἐν δυσθυμίᾳ τε ἐτύγχανον πολλῇ, καὶ ἀναλογιζόμενοι ἦσαν ὅποι τὰ παρόντα ἐκδήσεται καὶ ὅποι τύχης αὐτοῖς χωρήσει τὰ πράγματα · οὐδὲ γὰρ μένειν ἐν Βυζαντίῳ ἀνόνητα ἦθελον, οὐτε μὴν ἀπρακτοὶ ἀπίεναί ἐθεύλοντο. Ὅμως δ' οὖν τῶν κακῶν αὐτοῖς αἰρετώτερον ὑπῆρχεν ἀπονοστήσαι ὡς τοὺς ὁμοφύλους· καὶ τοῦτοις ἐνωθέντες ἐς τὴν τῶν Φράγγων χώραν ἀφίκοντο, τοῦ βασιλέως τὴν ἀπολογίαν θαυμάσαντες.

cum suis in Francorum regionem abierunt.

ς'. Ὅτι ἠγγέλθη Ἰουστίνῳ, ὡς ἐκ τῆς Περσῶν ἐπικρατείας ἐξώρμησαν ὁ Ζιχ πρεσβευσόμενός τε καὶ διαλεχθισόμενος περὶ Σουάνων ἐν ταυτῷ καὶ φιλοφροσύνης ῥήματα ἀποκομιῶν βασιλεῖ, ἐτι τε καὶ τὰ ἐφ' οἷς Ῥωμαῖοι προσεγκαλοῦσιν εὐ διαθησόμενος. Ὁ δὲ Ἰουστίνος ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο ἢ μὴ προσδέσθαι τὴν πρεσβείαν, ἢ προσδεχόμενον εἰδέναι τὸν Ζιχ, ὡς τὰ κατὰ νοῦν αὐτῷ ἀνοσθήσεται οὐδαμῶς. Καὶ δὴ ξυγκροτηθείσης αὐτῷ ἐκκλησίας, δοκεῖ καταδῆλον γενέσθαι ἐτι ὁδοιποροῦντι τῷ Ζιχ διὰ συλλαβῶν Ἰωάννου, ὡς τὸ παράπαν οὐδὲν τῶν δοκηθέντων προσδέξαιτο ὁ βασιλεὺς. Τοῦτου γενομένου ὅτι, τὸ γράμμα ἐνεχειρίσθη Τιμοθέῳ τῶν ἀμὰ Ἰωάννη γενομένων ἐνὶ κατὰ δὴ τὴν Περσῶν προτοῦ. Καὶ οὖν Τιμοθέῳ ἐνεκελεύσατο βασιλεὺς ῥήματα μὲν δῆθεν τῆς ἐς Ῥωμαίους φιλίας ἀποκομίσαι βασιλεῖ τῶν Περσῶν, ὑπαντιάζοντι δὲ, ὡσπερ εἰκός, τῷ πρεσβευτῇ ἐπιδείξει τὴν Ἰωάννου ἐπιστολὴν, ὡς ἂν ἐσοίτο ἐξεπιστάμενος ὁ Ζιχ καὶ σαρφέστατα προγινώσκων τὴν βασιλέως βουλήν. Τιμόθεος οὖν, τοῦτο ἐπιτετραμμένον αὐτῷ παρεγένετο ἐν τοῖς ὁρίοις. Ἰνοῦς δὲ, ὡς οὕτω πάρεστιν ὁ Περσῶν πρεσβευτής, ἐπορεύετο ὄγε αὐτίκα πρὸς Χοσρόην. Συμβάν δὲ οὕτω, τοῦ Ζιχ δι' ἐτέρας ἀτραπῶν ἐς τὴν Νισίβιν ἀφικομένου, ἐκαί τε διασπρίψαντος τῷ διατεθῆναι τὸ σῶμα ἀρρώστως, ἐν τοσοῦτῳ Τιμόθεος πρὸς τῶν Περσῶν βασιλέως ἀφελθείς, ἐπεὶ κατέλαθε τὸν Ζιχ ἐπανερχόμενος κατὰ δὴ

VARLE LECTIONES.

²⁴ ἡμᾶς vulg. ²⁵ ἐτι δοθήσεται B. ἐκδοθήσεται vulg. ²⁶ Σουάνων vulg. ²⁷ τῶν — γενομένων ἐνὶ κατὰ δὴ τὴν Val., τῷ — γενομένῳ ἐνὶ κατὰ δὴ τὴν vulg., ἐνὶ κατὰ γὰρ τὴν H. ²⁸ οὕτω B., αὐτῷ vulg. τῷ Z. vulg.

τὴν Νίσαιδιν ἔτι νοσῶδη⁹⁰ τὰ τε γραφέντα οἱ πρὸς Ἰωάννου ἐνεχείρισεν. Ὁ δὲ καταμαθὼν, ὡς ἐς τούναντιον αὐτῷ τῶν ἐλπισθέντων ἡ ὁδὸς γίνεται καὶ ὡς οὐκ αἰσίως οἱ προβήσεται τὰ τῆς πρεσβείας, δυσθυμῆα περιπεσὼν καὶ τῇ νόσῳ κάτοχος ὢν κατέστρεψε τὸν βίον. Καὶ μὲν δὴ καὶ Ἰωάννην αὐτίκα συνέθη τεθνάναι. Μετὰ ταῦτα ἀγγέλλεται ἐν Βυζαντίῳ, ὡς ἕτερος ἦξει πρεσβευτῆς ὁ προσαγορευόμενος Μεθώδης. Οὗτος ἐς τὴν βασιλίδα ἐπορεύετο ἐξογκούμενος⁹¹ καὶ μάλα βρενθυόμενος, καὶ ἐλπίδα ἔχων, ὡς περὶ Σουανίας αὐτῷ κινήσονται λόγοι, καὶ ὅτι Πέρσας ἀρέσκουσαι γενήσονται ξυνηθῆαι. Τοιαύτη⁹² διανοίᾳ ἐπηρμένος ἐν Βυζαντίῳ ἦει, αὐθαδέστερον ἢ κατὰ πρεσβευτὴν θέμενος τοῖς κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν. Παραγενομένου δὲ (βασιλεὺς γὰρ ἤδη ἐπέπυστο Μεθώδου τῆς ἀλαζονείας πέρι, καὶ ὅποια ἄλλα ἐλπίζων τὴν ἀφίξιν ἐποιήσατο), τὰς μὲν ἐκ βασιλέως Περσῶν ἔδοξε δάχεσθαι προσήσεις κατὰ τὸν εἰωθότα θεσμόν, περιεφρόνησε δὲ ὅμως τὸν Μεθώδη καὶ ἀπεφλαύριζε μὴδὲ τὴν οἰανοῦν συνοσίαν ὡς αὐτὸν ποιούμενος. Ὡς δὲ ἐς τούναντιον, ἤπερ ἔβούλετο, τὰ τῆς πρεσβείας οἱ ἐχώρει, καὶ τὸ παράπαν οὐδὲν αὐτῷ ἔλεξε περὶ Σουανίας ὁ βασιλεὺς, ἔπειτα ἐξελιπάρει ὁ Μεθώδης τοὺς ἅμα οἱ Σαρακηνούς ἐς λόγους ἵέναι τῷ αὐτοκράτορι. Εἶποντο γὰρ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα οἰκείῳ τιμὴν πρεσβευτῆ τατόμενοι. Ὁ γὰρ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος Ἀμβρος ἐκπέμφας ὑπῆρχε καὶ ὁ γε ξὺν τῷ Μεθώδῃ πρεσβείαν διαλέχθησομένους περὶ ὧν χρημάτων πρὸς Ἰουστινιανὸν ἐκομίζοντο. Μεθώδης οὖν τοῦ σκοποῦ τοῦ περὶ Σουανίας ἀμαρτῶν, ὡς ἂν μὴ πάντῃ ἀπρακτος ἀναχωρήσοι, ἐπιμελέστατά πως ἠντιβόλει τῆς ὡς βασιλέα τυχεῖν εἰσόδου τοὺς Σαρακηνούς. Καὶ τοῖσιν ὑπολαβὼν ὁ αὐτοκράτωρ, « Τί γὰρ δῆτα, ἔφη, βούλονται οἱ καθ' ἑμᾶς⁹³ Σαρακηνοί; » Ὡς δὲ ἐγκείμενον ἑώρα, κατένευσε μόνῳ εἰσέναι τῷ ἐκείνων πρεσβευτῇ. Ἠπίστατο γὰρ, ὡς ἀπαυθαδιαζόμενος οὐκ ἂν ἔλοιτο ἀνευ τῶν ἐπομένων ὡς βασιλέα φοιτῆσαι, ἀλλ' ὡσπερ ἠνίκα παρὰ Ἰουστινιανὸν ξὺν ἅπασιν τοῖς ἅμα αὐτοῖς τῶν Σαρακηνῶν οἱ πρέσβεις ἐγίνοντο, καὶ τὸν⁹⁴ οὕτω βούλεσθαι τὸ σύνθεσι διασώζοντα ποιῆσειν. Ἐντεῦθεν τε εὐπρόσωπον ᾤετο ξεῖν αἰτίαν, ὡς αὐτὸς μὲν τὰ ἀρμόδια βασιλεὶ διεπράξατο, ὁ δὲ Σαρακηνὸς ἥμισυ ἐγνώ τὰ δέοντα· εἶτα κατὰ δὴ τοῦ Βαρβάρου ἀντιστραφήσεται τὸ ἐπίκλημα. Καὶ οὐκ [ἂν] ἄλλως ἀπέθη, ἢ⁹⁵ βασιλεὺς ἐστοχάσατο. Ὁ γὰρ δὴ Σαρακηνὸς ἀπρεπὲς εἶναι τὸ παρῆναι οἱ μόνῳ ὡς βασιλέα ὑποτοπήσας, καὶ τὸ⁹⁶ κρατήσαν δῆθεν καταλύειν οὐχ αἰρετέον αὐτῷ, ἀπηνήνατο τὴν ἐς βασιλέα πάροdon. Τότε ὁ βασιλεὺς τὸν μὲν Σαρακηνὸν τελεώτατα περιεφρόνησεν, ὁ δὲ ἐς τὸν Μεθώδη παρήγαγε τὰς αἰτίας. Ὁ δὲ τῶν Περσῶν πρεσβευτῆς, « Ὁ δέσποτα, ἔλεξεν, οὐ πάρεμιμ συνοπαμύμων, εἴγε ὁ Σαρακηνὸς ἐπλημμέλησέ τι, ἄλλως δὲ ἀκουσόμενος, ὅπως, εἰ μὲν ἀρμόδια τῷ δικαίῳ λέγοι, μὴ περιόψομαι, εἰ δὲ γε ἐς τούναντιον

A peractum iri, animo cecidit, et ex morbo, quo detinebatur, vitam morte commutavit. Nec multo post Joannes quoque mortuus est. Post hæc Byzantium nuntiatum advenire alium legatum, Mebodem nomine. Is vana confidentia inflatus in regiam pervenit, magnam spem habens, sermonem motum iri de Suania, seque scodus ex Persarum sententia facturum. Hac cogitatione elatus, dum Byzantium iter habet, arrogantius, quam legatum decebat, erga omnes, quibuscum convenit, se gessit. Ut venit, imperator, qui hominis arrogantiam et importunitatem, et quorum obtinendorum spe iter instituisset, jam didicerat, gratulationes a Persarum rege benigne, ut mos erat, excepit. Sed Mebodem imperator contemptui habuit, neque illi ullum familiaritatis signum exhibuit. Sic illi præter spem legatio cessit, neque ullum omnino verbum imperator de Suania fecit. Deinde Mebodes magnopere petiit, ut Saracenis, qui cum eo erant, imperatorem adeundi potestas esset. Erant enim in ejus comitatu circiter quadraginta proprio legato parentes. Miserat autem cum Mebode Ambrus, Saracenorum phylarchus, et ipse legatos, qui de pecuniis, quas a Justiniano impetraverant, agerent. Itaque cum Mebodes, quantum ad Suaniam attinebat, spe sua excidisset, ne nulla re obtenta discederet, cura omni contendit, ut Saracenorum legati aditum ad imperatorem nanciscerentur. De ea re cum Mebodus orationem imperator excepisset, « Quid nobis volunt, inquit, Saraceni? » Ut instantem vidit, concessit eorum legato, ut solus ad se accederet. Neque enim legatum, qui superior erat, toleratum existimabat, ut remotis comitibus in imperatoris conspectum veniret: sed quem admodum quondam imperatorem Justinianum eorum legati cum omnibus comitibus suis adissent, hunc quoque pertinacius in eo perstiturum esse, ut mos solitus observaretur. Qua in re imperator se optimi juris speciem præ se laturum esse speravit, quod ipse quæ imperatorem decerent, fecisset, Saracenus autem minime, quæ fieri oportuisset, intellexisset: se igitur omnem culpam in Barbarum conjecturum. Neque aliter res cecidit, quam suspicatus fuerat imperator. Etenim Saracenus haud decorum sibi esse existimans, solum sine ullo comitatu ad imperatorem accedere, neque a more, qui jamdudum obtinuerat, sibi recedendum esse ratus, imperatoris aditum renuit. Tunc imperator valde despexit Saracenum, de qua re cum apud Mebodem questus esset, Persarum legatus imperatori dixit: « Ego quidem, domine, adsum, haud defensionem suscepturus Saraceni, si in aliquo deliquerit, sed rem cogniturus, ut, si verum ad me detulerit, causam ejus non deseram, sin injuria accusasse apparebit, ego ipsum condemnem. » Cui imperator mordens: « Venisti igitur non legatio-

VARIÆ LECTIONES.

⁹⁰ νοσώδης vulg. ⁹¹ ἐξογκώμενος vulg. ⁹² τοιαύτη B., ταύτη vulg. ⁹³ ἡμᾶς vulg. ⁹⁴ καὶ τόνδε H. ⁹⁵ ἢ N., τι vulg., ἢ ὁ τι H. ⁹⁶ τὸ H., τῷ vulg.

nis munus obiturus, sed iudicis officio functurus. » **A** At Mebodes acerba et mordaci imperatoris responsione confusus erubuit vultu, atque confestim imperatore, sicut fas erat, salutato, recessit. Paucis post diebus iterum Mebodes imperatorem adiit, et suppliciter postulavit, Saracenum ad eum introduci, et imperatore abnuente, minime justum esse, dixit Mebodes, sibi non eadem perficere licere, quæ Zichus ante se legatus perfecisset. « Nam nostra memoria, inquit, Saraceni ad imperatorem una cum ipso accesserunt. Itaque oportet me iisdem frui, quibus ille, ne in aliquo inter Romanos et Persas induciæ sint quodammodo violatæ. » Ad quæ imperator iracundia percitus: « Si igitur Zichus in adulterio, aut aliquo alio gravi crimine deprehensus esset, tu illius vestigiis tibi insistentium putares? Annon sentis, te cum Romanorum imperatore et Justino sermonem habere? » Tum consternatus Mebodes præ pavore pronus in terram se ad ejus pedes prostravit et ad mendacia confugiens negavit, a se talia prolata fuisse. Qua excusatione cum uteretur, imperator fidem habere videbatur, et dixit: « Videtur igitur interpretes nobis alia pro aliis suggestisse. Itaque si nihil a te dictum est officio et decoro alienum, scito te crimen purgasse. » Ad hunc modum imperator sponte ea, quæ dicta fuerant, cum eorum ignorationem simularet, dissimulatione transegit, et ad animi æquitatem est delapsus, ne forte Mebodes **106** in posterum fieret audacior, aut verbis elatior, cum recordaretur imperatorem sermonis ejus impudentiam animadvertisse. Itaque cum sic imperator quod sensit, repressisset, Mebodes exclamavit: « Abeant in malam rem et Saracenicæ gentes omnes et Ambrus ipse et legatio eorum: mihi vero de ipsis silentium sit neque quidquam in posterum dicam. » Quæ cum dixisset, imperator quoque maledicta in Saracenum conjecit, eumque insitorem et cauponem appellavit. Ad hæc dixit, se silentio præterire non posse, qua de causa imperatoris congressum tantopere concupisset. « Scilicet dicit, se a nobis solitas pecunias accipere velle, pro quibus calamitates, opinor, scelestus et improbus feret. Ridiculum enim esset, si nos Romani tributum Saracenicis gentibus iisque nomadibus penderemus. » Tum Mebodes, « Esto, inquit, o domine; at tu illum, licet re infecta, dimitte. » Et imperator: « Quamvis melius non venisset, quantum in me est, abeat tamen. » — « Et me quoque jube, inquit Mebodes, cum ipso abire. » In his finivit legatio. Itaque Persarum legatum et Saracenos ad sua redituros imperator dimisit. Atque ita Imperatoris prudentia pacata sunt et emendata omnia quæ Joannes in sua legatione perperam egerat. Ut vero Saraceni domum

ἄρθήσεται ἀδίκως ἐπεγκαλῶν, αὐτὸς ἐγὼ καταδιαι-
τήσω τοῦ Σαρακηνοῦ. Ὁ βασιλεὺς ἐπιτωλόζων,
« Ἦκεις »⁹⁷, ὡς εἶκεν, οὐχὶ πρῶτον προσβουόμενος, ἀλλὰ δι-
κάσων. » Ὁ Μεβώδης αὐτίκα ὃ γε τῷ πληκτικῷ τοῦ
λόγου συγγέας τὸ πρόσωπον ἐφρονίττετο. Τοιγαρῶν
παρχρῆμα τὸν αὐτοκράτορα προσειπὼν ἤπερ ἡμεῖς,
οὕτως ἀνεχώρησεν. Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις αὐ-
θις ἐς τὰ βασίλεια παρελθὼν παρητήτο λιπαρῶς
περὶ τῆς τῶν Σαρακηνῶν εἰσόδου. Τοῦ δὲ βασιλέως
ἀνανεύοντος, οὐχ ὅσιον ἔφασκεν εἶναι μὴ τὰ⁹⁸ ὅσα
ἐπετέλει πρὸ τοῦ παρὰ Ῥωμαίους προσβουόμενος
ὁ Ζιχ, καὶ ἐμὲ αὐθις ἐπιτελεῖν. Οἱ γὰρ καθ' ἡμᾶς
Σαρακηνοὶ ἅμα αὐτῷ παρὰ βασίλεια ἐγίνοντο. Δεῖ
οὖν καὶ ἐμὲ τῶν Ἰσων ἐκείνῳ ἀπολαύειν, ὡς ἂν μὴ
ὡσπερ λελωθῆμεναι ὡσιν αἱ μεταξὺ Ῥωμαίων τε
καὶ Περσῶν συνθήκαι. Ὁ βασιλεὺς πρὸς ταῦτα ὀρ-
γίλως ἔχων: « Τί οὖν, εἰ καὶ πεφύραται ὁ Ζιχ ἐπὶ
μοιχείᾳ καὶ ἐτέρῳ ὅτῳ πλημμελήματι τῶν ἀνηκέ-
στων ἀλόους, καὶ σοὶ κατ' ἔχονος ἐκείνῳ ἰτέα; ἢ οὐ
ξυνοισθάνῃ βασιλεῖ Ῥωμαίων καὶ Ἰουστίνῳ δια-
λεγόμενος; » Ὅτε κατορθώθησεν ὁ Μεβώδης, περὶ
δεῖς τε γενόμενος, πρηνῆς ἔκειτο ἐπ' ἐδάφους, πρὸς
ἀρνησίαν τε καταφεύγων καὶ ἀνανόμος εἰρησθεῖ
οἱ τὰ τοιαῦτα. Τοιαύτη⁹⁹ ἀπολογία χρωμένου, ὁ αὐ-
τοκράτωρ ἔδοξεν ὑπάγεσθαι τῇ πειθοῖ, ἔλεξέ τε·
« Ἔοικεν οὖν ὁ ἐρμηνεὺς ἡμῖν ἕτερα ἀνθ' ἐτέρων
φράσαι. Εἰ τοίνυν οὐδὲν ἄλλο σοὶ παρὰ τὸ προσ-
ῆκον, ἴσθι τὸ ἐπίκλημα ἀπονεψάμενος. » Οὕτως ὁ βασι-
λεὺς ἐκοντὶ ἀποπροσποιησάμενος τὰ λεχθέντα πρὸς
αὐτοῦ εἰδέναι, τῶν εἰρημένων τὴν ἀγνοίαν ὑπεκρίνετο,
καὶ δὴ ἐς τὸ ἡπιώτερον μετηνέχθη, ὡς ἂν μὴ θρα-
σευρὸς τε καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ὑψαγόρας ἔσοιτο ὁ
Μεβώδης τῷ ἐς ἔννοιαν ἔχειν συνειδέναι τὸν αὐτο-
κράτορα τῇ βήματων τραχύτητι. Οὕτω δὴ οὖν τοῦ
βασιλέως παρχρυσταμένον τὴν ὑπόνοιαν, « Οἰμω-
ζέτω, ἢ δὲ ὁ Μεβώδης, καὶ τὰ Σαρακηνικὰ φῦλα
ἅπαντα καὶ Ἄμβρος αὐτὸς καὶ ἡ πρῆσθαι ἡ κατ'
αὐτοῦς: ἐμοὶ γὰρ σιγῇ ἔσοιτο ἑκατὶ τε αὐτῶν, οὐδ'
εἴποιμί τι λοιπόν. » Τοῦτων οὕτω κεινημένων,
πλεῖστα μὲν καὶ ἄλλα ὁ βασιλεὺς τὸν Σαρακηνὸν
εἶπε κακῶς, καὶ ὡς μεταβολεὺς τε καὶ καλιγκά-
πηλος ἦκει. Πρὸς τοῖς δ' ἔφασκεν, ὡσὺχ οἶός τε
πέφυκε λῆσειν, ὅτου ἕνεκα βασιλεῖ ἐντευξόμενος
ἀφίκετο. « Φησὶ γὰρ, ὡς θέλει τὰ συνήθη χρήματα
χομίσασθαι πρὸς ἡμῶν, ἀνθ' ὧν, οἶμαι, κομίζεται ξυμ-
φορὰς ὁ κατάρτος τε καὶ ἀπολούμενος. » Γελοιώδης
γὰρ, εἰ Σαρακηνῶν ἔθνη, καὶ ταῦτα νομάδων¹, Ῥω-
μαῖοι γε ὄντες τεταξόμεθα ἐς φόρων ἀπαγωγὴν. » Ὁ
Μεβώδης, « Εἶεν, ἔφη, ὦ δέσποτα: εἰ καὶ ἀπρακτον,
ὅμως ἀπόπεμψον² αὐτόν. » Ὁ βασιλεὺς: « Καὶ εἰ μὴ
πρῆσθέντο, ὅσον τό γε ἐφ' ἡμῖν, ἀλλ' οὖν ἀπίτω. »
Καὶ ἐμὲ ξὺν αὐτῷ κέλευσον, ἢ δὲ³ ὁ Μεβώδης: —
« Εἰς τέλος ἐλθούσης τῆς πρῆσθείας ἐν τούτοις, τὸν τε
Περσῶν πρῆσθευτήν καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς ὁ βασι-
λεὺς ἅμα ἀφῆκεν ἐς τὰ πάτρια ἤθη ἀπονοστήσον.

VARIAE LECTIONES.

⁹⁷ ἦκεις N., ἦκειν vulg. ⁹⁸ μὴ τὰ Val., μετὰ vulg. ⁹⁹ τοιαύτη B., ταύτη vulg. ¹ ἢ δὲ B., ξέη vulg. ² ἀπολύμενος vulg. ³ τούτω καὶ v. vulg. ⁴ ἀπρακτον εἰ ἀπόπεμψον B., ἀπρακτοι εἰ ἀποπέμψειν vulg. ⁵ ἢ δὲ N., ἢδε vulg.

τας. Οὕτω δὲ ἀπεισιγθήθη ἅπαντα τῆ τοῦ αὐτοκράτο-
ρος νουνεχεία τὰ ὅσα Ἰωάννης ἐπὶ τῆ πρεσβείᾳ
διεπράξατο οὐ κατὰ τὸ προσήκον. Ὡς δὲ οἱ Σαρακη-
νοὶ ἔνδον τῆς ἑαυτῶν ἐγένοντο, ἀπήγγειλάν τε τῷ
Ἀμβροῦ τὴν τοῦ βασιλέως βουλὴν περὶ τοὺς μηδί-
ζοντας τῶν Σαρακηνῶν, τότε ὁ Ἀμβροῦ Καμβύση *
τῷ ἀδελφῷ, ὃς Ἀλαμουνδάρῳ τῷ τῶν ὑπὸ Ῥω-
μαίου Σαρακηνῶν ἡγουμένῳ ἀντικαθιστάμενος ἦν,
ἠδὲ δὲ ἡ γῆ ὑπὸ Ἀραβίαν τελεί.

ζ. Ὅτι ἀρχομένου τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς Ἰου-
στίνου βασιλείας πρεσβεία τῶν Τούρκων ἀφίκετο ἐν
Βυζαντίῳ. Ὡς γὰρ τὰ τῶν Τούρκων ἐπὶ μέγα κήθη,
οἱ Σογδαῖται οἱ προτοῦ μὲν Ἐφθαλιτῶν, τῆνκαῦτα
δὲ Τούρκων κατήκοι, τοῦ σφῶν βασιλέως ἐδέοντο
πρεσβεῖαν στείλαι ὡς Πέρσας, ὡς ἂν ἐκεῖσε ἀπὸν-
τες οἱ Σοδαῖται ὄνιον παράσχοιντο τὴν μέταξαν τοῖς
Μήδοις. Καὶ οὖν πείθεται ὁ Διζάβουλος, ἀφίησι τε
πρεσβευσομένους Σογδαῖτας. Ἐξηγείται δὲ τῆς
πρεσβείας Μανιάχ. Ἀφικόμενοι δὲ οὖν παρὰ βασι-
λέα Περσῶν ἐδέοντο τῆς μετάξης πέρι, ὅπως ἀνε-
τινὸς κωλύμενος αὐτοῖς προέλθοι ἐπ' αὐτῆ τὰ τῆς ἐμ-
πορίας. Ὁ δὲ Περσῶν βασιλεὺς (οὐδαμῶς γὰρ αὐτῷ
ἤρασε τὰ τοιάδε, ὡς ἂν μὴ ἐνθύνει ἀδεια εἰσοίτο
Τούρκους ἢ τοῖς Περσῶν ἐμβατεύειν ὄρτοις) ἀνεβά-
λετο ἐς τὸ αὐριον. Καὶ μὲν οὖν αὐθις ἀναβολῆ ἐχρήτο
πάλιν ἐτέρᾳ. Ὡς δὲ ἄλλοτε ἄλλως τὸ * παρὸν ἀπ-
εκρούετο, τῶν Σογδαῖτῶν ἐκλιπαρούντων τε καὶ
ἐγκειμένων, τότε Χοσρόης ἐκκλησιάσας * ἀνελογί-
ζετο. Καὶ οὖν ὁ Κἀτούλφος ἐκεῖνος ὁ Ἐφθαλίτης,
ὃς διὰ τὴν ἐκ τοῦ κατ' αὐτὸν βασιλέως γεγεννημένην
βιαίαν μίξιν τῆ γυναικὶ προῦδωκε τὸ ὁμόφυλον τοῖς
Τούρκους, οὕτος ¹⁰ γούν (μετανάστης γὰρ ἐν τῷ με-
ταξὺ ἐγεγόνει τοῦ χρόνου καὶ ἐμῆδιζεν ἤδη) παρ-
ήνεσε βασιλεὶ τῶν Περσῶν τὴν μέταξαν οὐδαμῶς
ἀποπέψασθαι, ἀλλὰ γὰρ καὶ ὠνήσασθαι καὶ τὰ
ὑπὲρ αὐτῆς μὲν καταθέσθαι τιμήματα, θεωμένων
δὲ αὐτῶν ¹¹ τῶν πρέσβων ταύτην ἀφανίσαι πυρὶ,
ὡς ἂν μῆτε ἀδικεῖν ¹² δόξῃ, μῆτε μὴν βούλεσθαι
χρῆσθαι τῆ ἐκ Τούρκων μετάξῃ. Καὶ ἡ μὲν μέταξα
ἐπυρπολήθη· αὐτοὶ δὲ ἐς τὰ πάτρια κῆθη ἀνεχώρη-
σαν, τῷ γεγεννημένῳ ἤκιστα χαίροντες. Ἐπειδὴ δὲ
τῷ Διζαβούλῳ τὰ ξυγκυρήσαντα ἔφρασαν, αὐτίκα
ὁ γε καὶ ἐτέρᾳ πρεσβείᾳ ἐχρήτο ὡς Πέρσας, φιλο-
ποιήσασθαι τὴν κατὰ σφᾶς πολιτείαν βουλόμενος.
Ἐπεὶ δὲ ἡ Τούρκων πρεσβεία αὐθις ἀφίκετο, ὁ βα-
σιλεὺς ἅμα τοῖς ἐν τέλει Περσῶν καὶ τῷ Κατούλφῳ
ἐγνωμάτευε, πάντη ἀξύμφορον εἶναι Πέρσαις φιλίαν
θεῖσθαι ὡς Τούρκους· τὸ γὰρ Σκυθικὸν εἶναι παλιμ-
κόλον. Ταύτη τοι καὶ παρενεγγύησε δηλητηρίῳ
φαρμάκῳ ἐνίοις διαφθαρῆναι τῶν πρέσβων, ὅπως
ἀπίποιεν τῆς ἐκεῖσε μετέπειτα παρουσίας. Καὶ δὲ
οἱ πλείστοι τῶν πρεσβευσμένων Τούρκων τῆ περὶ
τὴν ἔδωδὴν μίξιν τῶν ἀναιρετικῶν ¹³ φαρμάκων αὐ-
τοῦ που τὸν βίον κατέλευσαν, πλὴν τριῶν ἧ τεσσάρων.
Ἐροῦς δὲ ἐφοίτησε Πέρσαις, ὡς διώλοντο τῷ πνι-

A reverterunt, consilium imperatoris de Sarace-
nis, qui Medorum partibus adhærebant, Ambro-
retulerunt. Tunc Ambrus Camboso fratri, qui Ala-
manduro, Saracenorum partes Romanas foventium
duci, erat oppositus, mandavit, ut Alamanduri ter-
ram, quæ Arabiæ cōntermina erat, excursionibus
vexaret.

σημαίνει καταδραμεῖν τὴν Ἀλαμουνδάρου γῆν.

(A. C. 568, Ind. 1, Justini 4.) Initio quarti anni
imperii Justinii legatio Turcorum Byzantium acces-
sit. Ut enim Turci opibus et potentia creverunt,
Sogdaitæ, qui prius quidem Ephthalitarum, tunc
vero Turcorum subditi erant, a rege suo precibus
contenderunt, ut legationem ad Persas mitteret,
quo Sogdaitis eo proficiscentibus sericum venum
exponere apud Medos liceret. Disabulus eorum
precibus obtemperans permisit Sogdaitis legatio-
nem mittere, cujus princeps fuit Maniach. Profecti
igitur ad Persarum regem precati sunt, ut liberum
illis esset sine ullo impedimento apud ipsos serici
commercium. At Persarum rex, cū minime hoc
gratum erat, ne impune illis esset Persarum fins
ingredi, responsum distulit in crastinum, deinde
alia atque alia dilatione iterum usus est. Cum diem
ex die traxisset, et obnixè Sogdaitæ peterent **107**
et urgerent, Chosroes, consilio convocato,
deliberavit. Catulfus autem ille Ephthalites, qui
propter stuprum, a rege uxori suæ per vim illa-
tum, gentem Turcis prodiderat et deinde ad Medo-
rum partes transierat, hortatus est Persarum re-
gem, ut sericum minime pratermitteret, sed empto
eo, pretium traderet; tum autem ante oculos lega-
torum illud in ignem injiceret, ne injuste agere,
neve Turcorum serico uti velle videretur. Et se-
ricum quidem igni crematum est, legati vero haud
læti ad proprias sedes remearunt. Deinde cum
Disabulo, quæ decreta fuerant, renuntiassent, is
confestini alia legatione ad Persas usus est, qua
reipublicæ suæ eos conciliare studebat. Uti vero
iterum legatio a Turcis advenit, Persarum rex una
cum primoribus Persarum et Catulfo censuit, mi-
nime e re Persarum esse, amicitiam jungere cum
Turcis. Omne enim Scythicum genus perfidum et
mutabile. Quin etiam jussit, veneficio tolli non-
nullos legatorum, ut in posterum aversarentur ad
suas regiones accessum. Sic evenit, ut fere omnes
legati, exceptis tribus aut quatuor, misto cibus
lethali veneno, sint perempti. Rumor ex eo inter
Persas dissipatus est. Turcorum legatos nimis ca-
lido et sicco terræ Persidis situ periisse: quia,
cum Turcorum regio crebris nivibus contacta sit,
nonnisi in frigida aeris temperie vivere possent.
Quin et illi, qui insidias evaserant, quamvis aliter
suspiciarentur, eamdem, quæ per Persidem percre-

VARIÆ LECTIONES.

* Καβύση mg. H. ἢ Τούρκους B., τούτοις vulg. * ἄλλοι τε vulg. * ἐκκλησιάσας B., ἐκκλησιάσαι
vulg. ¹⁰ οὕτος: H., οὕτως vulg. ¹¹ αὐτῶν N., ἄλλων vulg. ¹² ἀδικεῖν H., ἀδικῆ ἐν vulg. ¹³ ἀναιρετικῶν
Val., αἰρετικῶν vulg.

buerat, famam quoque apud suos divulgavit. Sed Disabulus, homo callidus et versutus, quæ patrata erant, non ignorabat. Credebat enim, sicut erat, legatos dolo necatos esse. Hinc inimicitia Turcorum et Persarum originem ceperunt. Et hanc occasionem Maniach, qui Sogdaitis præerat, arripens, Disabulo persuasit, utilius esse Turcis Romanos colere, et eorum amicitiam amplecti, et ad illos serici commercium transferre, qui illud in frequentiori usu haberent, quam reliqui homines, seque paratissimum esse dicebat Maniach, una cum legatis Turcorum ad eam legationem proficisci, ut Romani et Turci hac conditione fierent amici. His verbis Disabulus assensus mittit ipsum et quosdam alios, qui legationem obirent apud imperatorem Romanum, eique gratulationes et dona serici non parvi pretii una cum litteris deferrent. **108** Hanc epistolam ferens Maniach in viam se dedit. Cum longum itineris spatium confecisset multasque regiones peragrasset, montes præruptos et undique nivibus coopertos, loca plana et silvosa, paludes et flumina, deinde Caucasum superasset, Byzantium pervenit, et in regiam introductus ad imperatorem accessit. Hic omnia exsecutus est, quæ inter socias gentes observari solent, et litteras et dona in manus tradidit eorum, quorum hoc officium erat, et precatus est, ne sibi irriti fierent tam longi itineris sudores. Imperator autem, ubi legit per interpretem litteras Scythice scriptas, legationem lubenti animo admisit. Itaque legatos percunctatus est de Turcorum principatu et regione: illi vero responderunt, quatuor apud eos præfecturas, sed summum totius gentis imperium penes solum Disabulum esse. Ad hæc dixerunt subegisse Ephthalitas eosque tributum pendere coegisse. « Omnis igitur, inquit imperator, a vobis est eversa Ephthalitarum potentia? » Annuentibus legatis, imperator rogavit: « Utrum in urbibus, an vicatim habitabant Ephthalitæ? » — « Gens, o domine, urbes colit. » — « Ergo, subjecit imperator, manifestum est, vos omnium urbium, quæ illorum fuerunt, factos esse dominos. » — « Sic est, imperator, » dixerunt. « Sed nos docete, quanta sit Avarum multitudo, quæ vestri imperii frenum excussit, et nunquam pars etiamnum vobis subiecta sit. » — « Sunt qui nostro imperio adhuc pareant. Qui vero a nobis defecerunt, arbitror esse circiter viginti millia. » Postremo imperatori dinumerarunt gentes Turcis subditas. Deinde ab eo, ut pax et armorum societas Romanis et Turcis esset, petierunt. Addiderunt, se paratissimos esse, pugnare contra omnes, qui Romanæ dominationi infestati, eos prope ipsorum fines bello appeterent. Hæc simul atque pronuntiarunt, Maniach, manibus in cælum sublatis, et qui cum ipso erant, jureju-

γῆρῶ τῶν Περσῶν ἀρχῶν τῶν Τούρκων οἱ πρέσβεις, ἄτε τῆς αὐτῶν χώρας θαμὰ νικητῆρ παλυνομένης, καὶ ἀδύνατον ἦν αὐτοῖς ἀνευ κρυμώδους καταστήματος βιοτεύειν ¹⁴. Ταύτη τοι καὶ ἄλλως ὑποποτήσαντες, οἱ γὰρ τὴν ἐπιβουλὴν διέφυγον, οὕτω ξυμβάν, εἰς τὴν πατρίαν ἐπανελθόντες τὰ ἄπερ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ διεψιθύρισαν ταῦτα. Ὅμως ὁ Διζάβουλος (ἀγγίλους γὰρ τις καὶ δεῖνός) οὐκ ἠγνόησε τὸ πραχθὲν, ὡς ἦν δὲ, ὅπερ καὶ ἦν, ὡς ἐδολοφονήθησαν οἱ πρέσβεις. Ἐνθεν τοιγαροῦν ἡ δυσμείνεια ἤρξατο Περσῶν τε καὶ Τούρκων. Καὶ λαβόμενος ὁ Μανιάχ, ὁ τῶν Σογδαῖτῶν προεστῆκει, τοιοῦδε ¹⁵ καιροῦ συμβουλεύει τῷ Διζαβούλῳ, ἀμεινον εἶναι Τούρκους ἀσπάζασθαι τὰ Ῥωμαίων, καὶ παρ' αὐτοῦς ὄνιον ἀποκομίζειν τὴν μέταξαν, ὡς γὰρ ¹⁶ καὶ κατὰ τὸ πλέον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων χωρήμενος, ἐτοιμότατα δὲ ¹⁷ ἔχειν ἐφη ὁ Μανιάχ καὶ αὐτὸς συναπαίρειν ¹⁸ τοῖς πρέσβεσιν τῶν Τούρκων· καὶ ὡς ταύτη φιλοῖ εἶσονται Ῥωμαῖοι τε καὶ Τούρκοι. Τούτοις δὴπου κατανεύσας τοῖς ῥήμασιν ὁ Διζάβουλος ἐκπέμπει αὐτὸν τε καὶ ἑτέρους τινὰς ὡς φασιλία Ῥωμαίων πρεσβευσόμενος ¹⁹, προσήρσεις τε ἀποκομιούντας καὶ δῶρα μετάξης, οὐκ ὀλίγον τι χρῆμα, καὶ συλλαβάς τινάς. Τοιάσδε τινὰς ἐπιστολάς ἐπιπερόμενος ὁ Μανιάχ ἀπήρξατο τῆς ὁδοπορίας. Καὶ δὴ ἐς τὰ μάλιστα πολλὴν διανύσας ἀτραπὸν, χώρους τε διεληθὼν ἐστί πλείστους, ὄρη τε μέγιστα καὶ ἀγγινεφῆ καὶ πεδία καὶ νάπας, λίμνας τε καὶ ποταμούς, εἶτα τὸν Καύκασον αὐτὸν ²⁰ τὸ ὄρος ὑπερελθὼν, τὸ τελευταῖον ἀφίκετο ἐς Βυζάντιον. Καὶ τοίνυν εἰς τὰ βασιλεία παρελθὼν καὶ παρὰ βασιλέα γενόμενος ἅπαντα ἐπραξε τὰ ὅσα ἐπεταί τῷ τῆς φιλίας θεσμῷ, τὸ τε γράμμα καὶ τὰ δῶρα ἐνεχείρισε τοῖς ἐς τοῦτο ἀνειμένοις, καὶ ἐδεῖτο μὴ ἀνοήτους αὐτῷ γενέσθαι τοὺς τῆς ὁδοπορίας ἰδρωτάς. Ἄτάρ ὁ βασιλεὺς ἀναλεξάμενος διὰ τῶν ἐρμηθένων τὸ γράμμα τὸ Σκυθικὸν ἀσμενέστατα προσήκατο τὴν πρεσβείαν. Τοιγαροῦν ἤρετο τοὺς πρέσβεις περὶ τῆς τῶν Τούρκων ἡγεμονίας τε καὶ χώρας. Οἱ δὲ γὰρ ἔφασαν τέτταρας αὐτοῖς εἶναι ἡγεμονίας· τὸ δὲ γὰρ κράτος τοῦ ξυμπαντος ἔθνους ἀνεῖσθαι μόνῳ τῷ Διζαβούλῳ. Πρὸς γὰρ ἔλεξαν, ὡς παρεστήσαντο καὶ Ἐφθαλίτας μέχρι καὶ ἐς φόρου ἀπαγωγῆν. « Πᾶσαν οὖν, ἐφη ὁ αὐτοκράτωρ, τὴν τῶν Ἐφθαλιτῶν ἐκποιήσασθαι ²¹ δύναμιν. » — « Πάνυ μὲν οὖν, » ἔλεξαν οἱ πρέσβεις. Ἀῤῥθις ὁ βασιλεὺς· « Κατὰ πόλεις ἢ που ἄρα κατὰ κώμας ²² ἔχουν οἱ Ἐφθαλίται; » Οἱ πρέσβεις· « Ἀστικοί, ὡ δέσποτα, τὸ φύλον. » — « Εὐθὺλον οὖν, ἢ δὲ ²³ ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐκεῖνων δὴπου τῶν πόλεων κύριοι καθεστήκατε. » — « Καὶ μάλα, » ἔφασαν. Ὁ βασιλεὺς· « Ἄρα ἡμᾶς ἀναδιδάξατε ὅση ²⁴ τῶν Ἀδάρων πληθὺς τῆς τῶν Τούρκων ἀφηνίασεν ἐπικρατείας ²⁵, καὶ εἰ τινες εἰσι παρ' ὑμῖν; » — « Εἰσὶ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἱ γὰρ τὰ ἡμέτερα στέργουσιν εἰσι· τοὺς δὲ δὴπουθεν ἀποδράσαντας

VARIAE LECTIONES.

¹⁴ βιοτεύειν H., βιοτεύων vulg. ¹⁵ τοιοῦδε B., τοῦδε vulg. ¹⁶ ὡς γὰρ B., ὡστε vulg. ¹⁷ δὲ B., καὶ vulg. ¹⁸ αὐτὸς συναπαίρειν B., αὐτὸν οὖν ἀπαίρειν vulg. ¹⁹ πρεσβευσόμενος ed. Par. ²⁰ αὐτὸν B., αὐτὸ vulg. ²¹ ἰδιοποιήσασθε αὐτὸν ὡκείωσασθε conj. B. ²² κατὰ κώμας Val., κατὰ κώμας vulg., καὶ τὰ x. mg. H. ²³ ἢ δὲ B., ἢ δὲ vulg. ²⁴ ὅση B., ὡς ἡ vulg. ²⁵ ἀφηνίας ἐν ἐπικρατείᾳ vulg., Val. em. ὑμῶν vulg.

οἶμαι ἀμφὶ τὰς εἰκοσιν εἶναι χιλιάδας. Ἐἶτα ἀπαριθμησάμενοι οἱ πρέσβεις ἔθνη κατῆκοι Τούρκων, τὸ λοιπὸν ἠντιδόλων αὐτοκράτορα εἰρήνην τε ξυνεστάναι καὶ θμαιοχμίαν Ῥωμαίους τε καὶ Τούρκους. Προσετίθεσαν δὲ, ὡς καὶ ἐτοιμώτατα ἔχουσι καταπολεμησαί τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας τὸ δυσμενές, ὅπουσον ἐς τὴν κατ' αὐτοὺς ²⁰ ἀγελάζονται ἡπειρον. Ἐπὶ τούτοις ἅμα τῷ λέξει τῷ χειρὶ ὑφοῦ ἀνατείνας ὁ Μανιάχ οἱ τε ²¹ ξὺν αὐτῷ ὄρκω ἐπιστώσαντο μεγίστω, ἥ μὴν ὀρθογνώμονι διανοίῃ ταῦτα εἰρησθαι. Πρὸς γε καὶ κατέχεον ἀράς σφίσι αὐτοῖς, ἔτι γε μὴν καὶ τῷ Διζαβούλῳ, ἀλλὰ γὰρ καὶ παντὶ τῷ ἔθνεϊ, εἰ γε οὐχὶ τὰ ἐπηγγελμένα ἀληθῆ τε εἴη καὶ πρακτέα. Οὕτω μὲν οὖν τὸ φύλον οἱ Τούρκοι φίλοι ἐγένοντο Ῥωμαίους, καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς οὐχὶ ἄλλως ἐφοίτησαν πολιτεία.

η'. Ὅτι διαθρολληθὲν κατὰ τὴν Τουρκίαν, ὅσοι ἀγγιθουροὶ ἦσαν, ὡς Ῥωμαίων ἐνδημοῦσι ²² πρέσβεις, καὶ ὡς πορεύονται τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἕμα ^B πρεσβεῖα Τούρκων, ὁ τῶν ἐκεῖνη ²³ ἐθνῶν ἡγεμῶν ἐδήλωσε τῷ Διζαβούλῳ ξὺν ἰκετεία, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ σφετέρου τινὰς ἀποστείλαι ἔθνοισ ἐπὶ θεῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας. Καὶ τοίνυν ὁ Διζαβούλος ἐφίετο ²⁴. Καὶ ἕτεροι ²⁵ δὲ προσετώτες ἐθνῶν ταῦτα ἐζήτουν· ὁ δὲ οὐδενὶ ξυνεχώρησε τῶν πάντων, ἡ μόνον τῷ τῶν Χλιατῶν ἡγεμόνι. Καὶ οὖν καὶ τούτον παρελιφότες οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦ λεγομένου ποταμοῦ Ἰήχ, καὶ ἀτραπὸν διανύσαντες οὐδαμῶς ὀλιγῆν, ἐγένοντο κατὰ δὴ τὴν λίμνην τὴν ἄπλετον ἐκεῖνην καὶ εὐρείαν ²⁶. Ἐνταῦθα ὁ Ζήμαρχος ²⁷ ἐνδιαιτρίψας ἡμέρας τρεῖς, στέλλει Γεώργιον, ὃς ἀνίστο ἐς τὴν τῶν ἐπιτομωτέρων συλλαβῶν ἀπαγγέλλαν, προδηλώσοντα τῷ βασιλεῖ τὴν σφῶν αὐτῶν ἐκ Τούρκων ἐκάνοδον. Καὶ οὖν ὁ Γεώργιος ἅμα Τούρκους δέκα ^C πρὸς τοὺς δύο ἀπήρξατο τῆς ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ὁδοῦ, ἀνύδρου τε μᾶλα ὑσσης καὶ πάντῃ ἐρήμου, ὅμως δ' οὖν ἐπιτομωτέρας. Ὁ δὲ Ζήμαρχος κατὰ δὴ τὸ ψαμαθῶδες τῆς λίμνης· παροδεύων ἐπὶ ἡμέρας δέκα καὶ δύο, δυσθάτους τέ τινας χώρους παραμειψάμενος, ἐγένετο κατὰ τὰ βεῖθρα τοῦ Ἰήχ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν Δαίχ ²⁸, καὶ διὰ ²⁹ λιμνῶν ἐτέρων αὐθις ἐς τὴν Ἀττίλαν· πάλιν ὡς Οὐγούρους ³⁰, οἱ δὲ καὶ σφίσι ἀπήγγειλαν, ὡς εἰς τὰ περὶ τὸν Κωφῆνα ποταμὸν ἐς τὰ λάσια τέσσαρες χιλιάδες Περσῶν ἐπιτηροῦσι προλελοχισμένοι, ὡς ἂν χειρώσωνται παρίοντας ³¹ αὐτούς. Ταύτη τοι ὁ ³² τῶν Οὐγούρων ἡγούμενος, ὃς διέσωζεν ἐκεῖσε τοῦ Διζαβούλου τὸ κράτος, πληρώσας ὕδατος ἀσκούς παρέσχετο τοῖς περὶ Ζήμαρχον, ὡς ἂν ἔχοιεν ὄθεν ὑδρεύσονται διὰ ^D τῆς ἀνύδρου ἰόντες. Εὐρον δὲ καὶ λίμνην, καὶ παραμειψάμενοι τὸ μέγα τοῦτο ὕδροστάσιον ἀφίκοντο ἐς ἐκεῖνας τὰς λίμνας, ἐν αἷς ἐπιμιγνύμενος ἀπόλλυται ὁ Κωφῆν ποταμός. Ἐξ ἐκεῖνου δὴ τοῦ χώρου πέμπουσι διοπτῆρας προδιασκεψομένους, εἴγε ὡς ἀληθῶς οἱ Πέρσαι ἐνεδρεύουσιν· οἱ δὲ ἀνιχνεύσαντες ἀπήγγειλαν μηδένα ἰδεῖν. Ὅμως ξὺν μεγίστῳ φόβῳ ἀφίκοντο ἐς Ἀλανίαν, κατὰ τὸ μᾶλλον δεδιότες τὸ φύλον τῶν Ὀρομοσχῶν.

θ'. Ὅτι γενόμενοι ἐν Ἀλανίᾳ παρὰ Σαρῳδιον τὸν ἐκείνων ἡγεμόνα, καὶ ἅμα τοῖς ἐπομένοις Τούρκοις

A rando maximo, sese ex animi sui sententia bona fide hæc omnia dicere et promittere affirmarunt; ni ea vera essent, aut si scientes fallerent, neque ei observarent, sibi ipsis et ipsi Disabulo totique genti diras sunt imprecasi. Ad hunc modum gens Turcica Romanis amica est facta.

Ἐπὶ τούτοις ἅμα τῷ λέξει τῷ χειρὶ ὑφοῦ ἀνατείνας ὁ Μανιάχ οἱ τε ξὺν αὐτῷ ὄρκω ἐπιστώσαντο μεγίστω, ἥ μὴν ὀρθογνώμονι διανοίῃ ταῦτα εἰρησθαι. Πρὸς γε καὶ κατέχεον ἀράς σφίσι αὐτοῖς, ἔτι γε μὴν καὶ τῷ Διζαβούλῳ, ἀλλὰ γὰρ καὶ παντὶ τῷ ἔθνεϊ, εἰ γε οὐχὶ τὰ ἐπηγγελμένα ἀληθῆ τε εἴη καὶ πρακτέα. Οὕτω μὲν οὖν τὸ φύλον οἱ Τούρκοι φίλοι ἐγένοντο Ῥωμαίους, καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς οὐχὶ ἄλλως ἐφοίτησαν πολιτεία.

8. (A. C. 569 Ind. 2 Justini 5.) Postquam fama ad finitimas Turcicæ gentes pervenerat, legatos Romanorum advenisse, eosque una cum Turcorum legatis Byzantium redire, ejus regionis dux Disabulu n **109** supplex oravit, ut reipublicæ Romanæ visendæ gratia sibi quoque legatos mittere liceret. Quod Disabulus non recusavit. Sed cum aliarum quoque gentium duces idem peterent, nulli alii, quam soli Chliatium ducl, concessit. Itaque hunc etiam Romani assumentes, trajecto flumine Oich, haud breve viæ spatium emensi, ad illam ingentem et latam paludem pervenerunt. Hic Zemarchus tres dies commoratus, mittit Georgium, cui munus breviores epistolas perferendi delatum erat, ut imperatori legatorum a Turcis reditum significaret. Georgius igitur cum duodecim Turcis desertam quidem et inaquosam, sed brevioram viam Byzantium versus ingressus est. Zemarchus autem per arenosa paludis iter faciens per duodecim dies, loca prærupta prætergressus, attingit ripas non solum fluminis Hichi, sed etiam Daichi, et rursus per alias paludes ad Attilam pervenit, inde ad Uguros, qui Romanos monuerunt, in densis et arboribus consitis locis circa Cophenem flumen latere in insidiis collocata Persarum quatuor millia, qui prætereuntes eos captivos facerent. Ugurorum dux, qui illic ex auctoritate Disabuli imperium habebat, utres aqua implevit et præbuit Zemarcho et ejus comitibus, ut, cum per deserta irent, haberent unde aquarentur. Invenere et paludem, et magnum illud stagnum prætergressi, pervenerunt ad eas paludes, in quas immistunt Cophen annis sese effundit. Ex eo loco mittunt qui explorarent, an verum esset, Persas in insidiis esse. Hi iisdem totam regionem perscrutati reuuntiarunt, se neminem vidisse. Nihilò secius in Alaniam magna cum trepidatione, propterea quod metuebant gentem Oromoschorum, properarunt.

Ἐξ ἐκεῖνου δὴ τοῦ χώρου πέμπουσι διοπτῆρας προδιασκεψομένους, εἴγε ὡς ἀληθῶς οἱ Πέρσαι ἐνεδρεύουσιν· οἱ δὲ ἀνιχνεύσαντες ἀπήγγειλαν μηδένα ἰδεῖν. Ὅμως ξὺν μεγίστῳ φόβῳ ἀφίκοντο ἐς Ἀλανίαν, κατὰ τὸ μᾶλλον δεδιότες τὸ φύλον τῶν Ὀρομοσχῶν.

9. Cum in Alaniam pervenissent, et Sarodium, Alanorum ducem, una cum Turcis adire vellent,

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ αὐτὰς vulg. ²¹ τε N., γε vulg. ²² ἐνδημοῦσι N., ἐνδημούς vulg. ²³ ἐκεῖνη N., ἐκεῖνης vulg. ²⁴ ἐφίετο N., ἐφίετο vulg. ²⁵ ἐτέροις vulg. ²⁶ εὐρείαν vulg. ²⁷ Jaxartes fluvius, lacus Aral. N. ²⁸ Jcmiba, Jaiik, Volga (Ethel), Kuma, fluvii. N. ²⁹ διὰ λιμνῶν H., διάλιμνον vulg. ³⁰ Οὐτιγούρους et infra Οὐτιγούρων conj. N. ³¹ παρίοντας Cantocl. παρίοντας vulg. ³² ὁ om. vulg.

Sarodius quidem Zemarchum et qui cum eo erant A benigne et comiter excepit, sed Turcorum legatos prius, quam arma deposuissent, in suum conspectum venire noluit. Maximo igitur inter ipsos super hac re orto et continuo per tres dies certamine, dissidentium arbiter fuit Zemarchus. Tandem, armis depositis, ut Sarodio placuerat, eum adierunt. Sarodius autem monuit Zemarchum, ne per Mindimianos iter faceret, propterea quod Persæ circa Suaniam in insidiis essent: consultius faceret, si per Darinem iret. His cognitis, Zemarchus 110 per Mindimianam decem equos misit, serico onustos, qui Persas fallerent, quasi sericum præmissum esset, et ipsi præirent, unde conficerent, Zemarchum crastino die secuturum. Et hi quidem profecti sunt. Zemarchus vero per Darinem in Apsiliam venit, Mindimiana ad lævam relicta (hac enim parte suspicio erat Persas insidias struere), et Rogatorium accessit, deinde ad Pontum Euxinum, et navibus usque ad Phasin, tum Trapezuntem pervenit, unde equo publico Byzantium ad imperatorem delatus, illi omnia narravit. Hic igitur profectio et reditus Zemarchi finem accepit.

σάμενος ¹⁰ ἐς Φάσιν ποταμόν· πάλιν ἐς Τραπεζοῦντα. Οὕτω τε δημοσίῳ ἵππῳ ἐς Βυζάντιον παρά βασιλέα εισελθὼν ἔφρασε τὸ πᾶν. Ζημάρχῳ μὲν οὖν ἐν τοιοῦτοισι ἐληξεν ἡ πορεία καὶ ἀποπορείας ¹¹ ἐπὶ Τούρκους.

10. (A. C. 565 Ind. 13 Justin 1.) Cum Avars et Franci fœdera invicem sanxissent, et pax firma inter eos esset, Bajanus, Avarum dux, significavit Sigisberto, Francorum duci, suum exercitum commentus inopia laborare: decere eum, qui rex esset et inter suos, minime negligere exercitum sibi fœdere conjunctum. Promittebat autem, si exercitum Avarum necessariis rebus recreasset, se tertio die castra moturum, neque diutius in his locis commoraturum. Hæc ubi Sigisberto sunt nuntiata, statim farinam, legumina, oves et boves ad Avars misit.

11. (A. C. 566 Ind. 14 Justin 2.) Alboinus, Longobardorum rex, qui inimicitias, quas cum Cunimundo, Gepidarum rege, exercebat, minime deponebat, sed quacunquē ratione Gepidarum opes sibi evertendas ducebat. Itaque legatos ad Bajanum misit, quibus eum ad armorum societatem adhortabatur. Legati cum advenissent, precibus cum Bajano agebant, ne se contemneret, qui nefanda omnia a Gepidis passi essent, præsertim cum etiam Romani, Avarum genti quam infestissimi, Gepidas bello juvassent. Neque tam in Gepidas bello ferri dicebant, quam contra Justinum pugnare cuperent, regem Avarum genti inimicissimum, qui fœdera cum Justiniano, ejus avunculo, jam pridem transacta pro nihilo habens Avars consuetis muneribus privaret. Adjecit, si cum Longobardis se conjungerent, fore ut invicti essent, et, Gepidis exterminatis, eorum opibus et

ἰσφοιτῆσαι βουλόμενοι, ὁ Σαρῳδῖος τὸν μὲν Ζήμαρχον καὶ τοὺς ἐπομένους ἐδέξατο ἀσμένως, τοὺς δὲ δὴ πρέσβεις τῶν Τούρκων ἔφρασε μὴ πρότερον τῆς ὡς αὐτὸν εἰσόδου τυχεῖν, ἢ καταθεμένους τὰ δπλα. Τοιγάρτοι καὶ ἄμιλλα αὐτοῖς ἐγένετο περὶ τούτου ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ Ζήμαρχος ἦν τῶν φιλονεικούμενων διατητῆς. Τέλος ἀποθέμενοι τὰ δπλα οἱ Τούρκοι, ὡς Σαρῳδίῳ ἐδόκει, ὡς αὐτὸν ἔσφοιτῆσαν. Ὁ δὲ δὴ Σαρῳδῖος παρενεγγύησε τοῖς περὶ Ζήμαρχον διὰ τῆς τῶν Μινδιμιανῶν ¹⁰ ἀτραποῦ ἤκιστα λέναι, τῷ κατὰ τὴν Σουανίαν τοὺς Πέρσας ἐνεδραύειν· ἀμεινον δὲ εἶναι διὰ τῆς λεγομένης Δαρεινῆς ἀτραποῦ οἴκοι ἀποχωρεῖν. Ταῦτα ἐπεὶ ἔγνω ὁ Ζήμαρχος, διὰ τῆς Μινδιμιανῆς ἔστειλεν ἀχθοφόρους δέκα μεταξὺν ἐπιφερομένους ¹¹, ἀπατήσοντας Πέρσας τῷ προεκπεμφθῆναι τὴν μεταξὺν καὶ προτερῆσαι τῇ ὁδῷ, ἐκ τούτου τε ὑποτοπήσαι ὡς ἐς τὸ αὐριον παρεῖσθαι καὶ Ζήμαρχος. Καὶ οἱ μὲν ἀχθοφόροι ἔρχοντο ἀπύοντες, ὁ Ζήμαρχος δὲ διὰ τῆς Δαρεινῆς παραγένετο ἐς Ἀψίλιαν, τῇ Μινδιμιανῇ χαίρειν εἰπὼν, ἐς τὰ εὐώνυμά τε ἑάσας αὐτὴν, ἥ ἐπίδοξοι ἦσαν ἐπιθήσασθαι οἱ Πέρσαι. Κατ' ἤκεν ἐς τὸ Ῥογατόριον, εἶτα κατὰ δὴ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, εἶτα ¹¹ ναυτείλα χρη-

ῖ. Ὅτι Ἀδάρων καὶ Φράγκων σπείσαιμένων πρὸς ἀλλήλους, καὶ τῆς εἰρήνης ἐμπειδύωτα ἐχούσης, ἐσήμηνεν ὁ Βαϊανὸς Σιγισβέρτῳ, τῷ τῶν Φράγκων ἡγεμόνι, οἷα λιμῷ πιεζομένης αὐτῷ τῆς στρατιᾶς, καὶ ὡς χρεῶν εἴη βασιλεία καθεστῶτα, καὶ πρὸς γε αὐτόχθονα, μὴ περιιδεῖν στράτευμα ἐσπονδον. Ἐφρασε δὲ, ὡς, εἴγε ἐπιβρώσει τῶν Ἀδάρων τὸ στράτευμα τοῖς ἀναγκαίοις, οὐ πλέον ἢ τρεῖς ἡμέρας αὐτοῦ ἐνδιατρίψει, εἶτα ἀπαλλαγῆσεται. Ταῦτα ἐπειδὴ ἀπήγγελλο τῷ Σιγισβέρτῳ, παραχρῆμα ὁ γε ἀλευρά τε ἔστειλε τοῖς Ἀδάροις καὶ ὄσπρια καὶ βίβλας.

11α. Ὅτι Ἀλβουῖος ὁ τῶν Λογγιτάρων μονάρχος, οὐ γὰρ αὐτῷ ἀπέληγεν ἢ πρὸς Κομιμουῦνον ¹¹ ἀπέχθεια, ἀλλ' ἐκ παντὸς τρόπου ἔτο δειν καταστρέψασθαι τὴν τῶν Γηπαίδων ἐπικρατίαν, ταῦτη τοι πρέσβεις ἐξέπεμφεν ὡς τὸν Βαϊανὸν, ἐς ὀμαχημίαν παρακαλῶν. Παραγενομένων δὲ τῶν πρέσβεων, ἠντιδόλου μὴ περιιδεῖν σφᾶς ὑπὸ Γηπαίδων τὰ ἀνήκεστα πεπονθότας, μάλιστα καὶ Ῥωμαίων τῶν ἄγαν ἐχθίστων Ἀδάρους συμμαχοῦντων τοῖς Γηπαισιν. Ἐδίδασκον δὲ, ὡς οὐ κατὰ τοσοῦτον πρὸς Γηπαιδας τὸν πόλεμον ἀναρρίψωσι, καθόσον Ἰουστινῳ μαχίσονται, βασιλεὶ τῷ τῶν Ἀδάρων ἔθνει ἐς τὰ μάλιστα δυσμενεστάτῳ γε ὄντι, ὃς παρωσάμενος τὰς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μητραδέλφου σπονδὰς πρὸς Ἀδάρους ἐκ πολλοῦ γεγενημένης τῶν εἰλωθῶτων ἐστέρησε. Προσετίθεσαν δὲ, ὡς, εἴ γε ἔσοιντο ἅμα Λογγιτάρδοις, ἀκαταμάχητοι γενήσονται πως, καὶ ὡς κατα-

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ Misimiani Agathæ. N. ¹¹ ἐπιφερομένους, ἀπατήσοντας B., ἀποφερομένους, ἀπιντήσοντας vulg. ¹² εἶτα del N. ¹³ χρησάμενος mg. H. χρησάμενοι vulg. ¹⁴ ἀποπορεία conj. B. ¹⁵ Κομιμουῦνον vulg.

σπερόμενοι Γήπαιδας τοῦ τε πλοῦτου σφῶν, ἔτι γε μὴν καὶ τῆς ἐκείνων κοινῇ κρατήσουσι χώρας, καὶ ὡς ἡ Σκυθία τὸ λοιπὸν αὐτοῖς εὐήμεροῦσί⁴⁵ γε ἔς ἀεὶ, καὶ μὲν οὖν ἡ Θράκη αὐτῇ ἔσται εὐεπίδατος, καὶ ἀπλῶς εἶν οὐδενὶ πόνῳ ἐκ γειτόνων ὀρμώμενοι τὴν Ῥωμαίων καταδραμοῦνται, καὶ ὡς ἄχρις αὐτοῦ γε δὴ που τοῦ Βυζαντίου ἐλάσουσιν⁴⁶. Ἐφασκον δὲ οἱ τῶν Λογγιθάρδων⁴⁷ πρέσβεις, ὡς καὶ συνοίσει τοῖς Ἀδάρσι τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἀσπάσασθαι μάχην· ἢ γὰρ ἂν ἐκείνοι προτερήσουσι, καὶ ἐκ παντὸς γῆς τυγχάνουσιν ὄντες.

ιβ'. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς τοῦ τῶν Λογγιθάρδων πρέσβεις δεξάμενος ἐδόκει τούτους περιφρονεῖν, τῷ βούλεσθαι γὰρ αὐτῶς⁴⁸ κερδαλεώτερον θίσθαι ὡς αὐτοῦς⁴⁹ τὴν συμμαχίαν, καὶ πῆ μὲν τὸ μὴ δύνασθαι, πῆ δὲ τὸ δύνασθαι μὲν προἴσχετο, μὴ βούλεσθαι δὲ. Συνελόντα δὲ εἰπαῖν, ἅπαντα τρόπον ἀπάτης τοῖς δεομένοις ἐπισείσας ἔδοξε μὲν πείθεσθαι μόλις, οὐκ ἄλλως δὲ ἢ εἰ⁵⁰ τὸ δεκατημόριον τῶν τετραπόδων ἁπάντων, ὅσα παρὰ Λογγιθάρδοις ὑπῆρχεν, αὐτίκα κομισαίνοντο, καὶ ὡς, εἰ γένοιτο καθυπέρτεροι, ἡμισυ μὲν τῆς λείας ἔξουσιν αὐτοί, τὴν δὲ τῶν Γηπαίδων χώραν εἰς τέλειον. Ἄ δὴ καὶ ἐγένετο. Καὶ ἐχώρου Γήπαισι πολεμήσοντες. Ἐπειδὴ δὲ ἐπέθαστο⁵¹ Κοιμισινοῦς, λέγεται δαίσας, ὡς καὶ αὖθις παρὰ βασιλέα Ἰουστίνου ἐπαμύε πρέσβεις, καὶ ὡς οὐδὲν ἤττον, ἢ πρότερον, ξυνεπιλαθέσθαι οἱ τοῦ κινδύνου ἰκέτους, καὶ πάλιν τὸ Σίρμιον καὶ τὴν εἰσω Δράου ποταμοῦ χώραν ἐπηγγέλλετο δόσειν, αἰδῶς τε αὐτὸν οὐκ εἶχεν ἤδη περὶ τῶν αὐτῶν ὀμωμοκῶτα ἀπαξ καὶ τοῖς δροκοῖς οὐχὶ ἐγκαρτερήσαντα. Διὸ δὴ καὶ βασιλεὺς Ἰουστίνος εὐ εἰδῶς τε καὶ τεκμαιρόμενος τοῖς φθίσασιν, ὡς Κοιμισινοῦ ἐνεσσι πίστεως οὐδὲν ὀτιοῦν, ἀνήνασθαι μὲν οὐ τι φέτο χρεῖναι τὴν ξυμμαχίαν, ἀναβολῇ δὲ ὁμῶς παρεκρούσατο τοῦ Βαρθάρου τὴν αἰτήσιν· ἔφη γὰρ, ὡς διεσκαδασμένα τὰ Ῥωμαϊκὰ ὑπάρχει στρατεύματα, εἶν σπουδῇ δὲ ὡς οἶόν τέ δεσιν ἀθροίσας αὐτίκα ἐκπέμψοι. Ἀκήκοα δὲ περὶ Κοιμισινοῦ καὶ τοιαῦτα, ἐμοὶ δὲ οὐ πιστά· λίαν γὰρ ἀναιδέως ὑπῆρχε τὸν παρασπονδήσαντα περὶ τῶν αὐτῶν δαίσθαι καὶ πάλιν. Λέγεται δὲ, ὡς καὶ⁵² Λογγιθάρδοις τῆνικαῦτα ἐπρεσεύσαντο παρὰ Ἰουστίνου⁵³ καὶ ἔτι Γήπαιδας⁵⁴ τῆς ὡς Ῥωμαίους ἀγνωμοσύνης πλείστα ὅσα κατηγορήσαντες, τὴν ἐκ Ῥωμαίων μὲν θηρώμενοι συμμαχίαν ἤγυσαν οὐδὲν, κατεπράξαντο δὲ ὁμῶς πρὸς τοῦ βασιλέως μὴδὲ ἐτέρους τῆς Ῥωμαίων ἀπολαῦσαι ἐπικυρίας.

ιγ'. Ὅτι Βασιλεὺς ὁ τῶν Ἀδάρων ἡγούμενος, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ Σίρμιον ἠβούλετο πολιορκήσειν, Βιταλιανὸν τε τὸν ἐρμηνεῖα καὶ Κομιτᾶν εἶχεν ἐν δεσμοῖς. Ἄμφω γὰρ τῷ ἄνδρῳ τούτῳ Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς ἤδη στεῖλας ὑπῆρχεν ὡς αὐτὸν, αἰτήσαντας⁵⁵

A regione communiter potirentur. Tum pacatis et conjunctis ipsis, facile fore Scythiam et ipsam Thraciam occupare, et ex vicinis locis moventes minime negotio Romanorum regiones armis percurrere et Byzantium usque ferri. Dixerunt quoque Longobardorum legati, **III** Avaribus expedire Romanos ultro bello petere: alioquin enim illos praeventuros, et quoquo terrarum Avares constiterint, eos persecuturos et quacunque ratione deleturos.

τρόπου καθελούσι τὴν Ἀδάρων δύναμιν, ὅπου καὶ

12. Bajanus legatos quidem Longobardorum excepit, sed eos parvi facere decrevit, ut ea ratione conditionibus, quæ suis rationibus utiles essent, ad armorum societatem secum contrahendam pelliceret.

B Et modo se non posse, modo posse, jactabat, sed nolle. Cumque se precantes omni fraudis genere, ut breviter dicam, concussisset, tandem eorum petitioni assentiri videbatur, sed non alia conditione, quam si decimam partem quadrupedum, quæ tunc temporis apud Longobardos essent, confestim acciperet; si superiores evaderent, dimidium manubiarum et tota Gepidarum regio ejus juri cederet. Atque hæc cum ita conventa essent, bellum inferre Gepidis deinceps instituerunt. Quæ ubi Conimundus intellexit, dicitur timore perculsus legatos quoque misisse ad Justinum imperatorem, et eum esse obtestatus, ut non minus, quam antes, in partem periculi veniret. Tum rursus, se illi Sirmium et omnem regionem, quæ intra Dravum fluvium est, concessurum esse pollicitus est. Neque pudore afficiebatur, quod idem jam semel jurasset, neque jurejurando stetisset. Ex quo cum imperator perspiceret et conjiceret ex his, quæ evenerant, nihil inesse Conimundo fidelis, minime quidem illi denegandum auxilium, sed dilatione et procrastinatione petitionem ejus ducendam existimavit. Respondit enim, per varias provincias dispersos esse Romanorum exercitus: cum celeritate et studio illos coacturum et quam citissime suppeditias missurum. Hæc quoque mihi de Conimundo audita: sed minime verisimilia videntur. Mihi enim satis impudens videtur is, qui cum fœdera ruperit, eadem rursus petit. Dicitur vero, non solum tunc temporis Longobardos legatos ad Justinum misisse, sed quavis ratione eos Gepidas apud Romanos ingrati erga illos animi insimulatos esse, quo magis ipsi auxilio digni viderentur, sed nihil profecerunt. Hoc tamen ab imperatore consecuti sunt, ut neutra gens a Romanis auxiliis juvaretur.

13. (f. A. C. 568 Ind. 1 Justinii 4.) Bajanus quo tempore de obsidendo Sirmio cogitabat, Vitalianum interpretem et Comitan in vincula conjecit. Hos autem duos viros Justinus imperator dudum ad illum miserat, ut aditum ad colloquendum cum illo de

VARIÆ LECTIONES.

⁴⁵ εὐήμεροῦσί H., εὐήμεροῦσί vulg. ⁴⁶ ἐλάσουσι H., ἐκλάδουσι vulg. ⁴⁷ Λογγιθάρδων vulg. ⁴⁸ αὐτοῦ; B., αὐτὸν vulg. ⁴⁹ αὐτοῦς N., αὐτῇ vulg. ⁵⁰ εἰ add. N. ⁵¹ ἐπέθαστο vulg. ⁵² καὶ B., μὴ vulg. ⁵³ Ἰουστίνου N., Ἰουστίνου vulg. ⁵⁴ Γήπαιδας vulg. ⁵⁵ αἰτήσαντας vulg.

quibusdam rebus peterent. Is autem contra fas et A commune jus gentium eos in vinculis habuit.

14. (f. A. C. 569 Ind. 2 Justin. 5.) Bajanus post murorum oppugnationem misit, qui de pace agerent. 112 Nonnulli ex his, qui Sirmii erant, ad summum fastigium balnei, quod populi usui erat destinatum, ad speculandos hostes, ut moris est, ascenderunt. Hi ex specula circumspicientes, si qua barbari eruptionem facerent, adverterunt Avarum nuntios, qui jam se in viam dederant, e longinquo per iter vagantes. Hos cum certo dignoscere non possent, suspicati sunt, esse ex hostium exercitu. Itaque illico signo dato adventum eorum nuntiaverunt. At Bonus, cum illi in dubio haereret animus, re diligentius explorata, cognovit barbaros esse parvo numero, et pacis conditiones esse laturos. Itaque et ipse misit, qui extra muros cum illis colloquia sererent. Decumbebat enim ex vulnere, neque illi per Theodorum medicum licebat hostibus obviam ire. Neque vero hostes eum vulneratum esse scire suspicabatur. Nam si id rescissent, tum nou amplius illi latendum esse dixit, ne suspicionem injiceret, ducem e vivis excessisse. Sed hostes ubi viderunt alios, qui de pace disceptarent, venire, suspicati sunt, ducem periisse. Itaque colloquium coram eo fieri velle dixerunt. Tunc Theodorus, qui quod utile foret, praecipue spectabat, dixit non jam tempus postulare, ut dux domi in occulto se contineret, sed potius, ut extra civitatem prodiret, et in conspectum barbarorum veniret. Itaque vulnere unguento illito, Bonus a medico dimissus cum barbaris convenit. Tunc legati mutuo sermone, hujusmodi verbis sunt usi : « Avarum dominus, o Romani, apud vos haec proponere jussit : Ne illi succenseretis, si contra vos bellum suscepit. Etenim priores bello causam dedistis. Multis exhaustis laboribus et non minoribus itinerum fatigationibus toleratis vix istam, inquit, regionem ceperam, cum mihi illam vi eripueratis. Praeterea Usdebatum, qui jure captivorum dominio meo cesserat, mihi ereptum retinetis. Multas quoque alias acerbas contumelias in me effudit imperator vester, neque id semel atque iterum, sed saepius, neque quidquam eorum, quae justa erant et aequitati consentanea, facere voluit. Itaque si tot tantisque injuriis et damnis a vobis affectus et laceratus, armis sum usus, in nullo sum reprehendus. Quod si vultis nunc etiam de foedere et pace nobiscum verba facere, prompto animo id faciemus. Vestri igitur arbitrii est, quod expedit, praeparare, et pacem bello praeparare. » Ad quae Bonus respondit : « Priores quidem nos minime bellum occepimus, aut in vos grassati sumus : e contrario tu prior in Romanos irruisti. 113 Quin etiam imperator dona tibi mittere animum induxit, idque legatis ad te

αὐτοῦ, ὡς ἂν ἄττα διαλεχθεῖη⁵⁴ γε αὐτοῖς. Ὁ δὲ παρὰ τὸν κοινὸν τῶν πρέσβειων θεσμὸν εἶχεν ἐν δεσμοῖς.

15. Ὅτι ὁ Βαϊανὸς μετὰ τὴν τειχομαχίαν στέλλει τινας ἀμφὶ τῆς εἰρήνης διαλεχθσομένους. Ἐνιοὶ δὲ τῶν ἐν Σιρμίῳ ἀνὰ τὸ ἡλίθιατον τοῦ βαλανείου, ὃ δῆτα τῷ δήμῳ ἐτύγχανεν ἀνειμένον, ἐπὶ κατασκοπῇ τῶν πολεμίων κατὰ τὸ σύνθηδες ἐνιζάνοντες, καὶ ἐν ἀπόπτῳ παραδοκοῦντές τε καὶ θεώμενοι εἰ ποὺ ἐπήλυσις⁵⁷ ἔσται βαρβαρικῆ, ὡς κατενόησαν τοὺς τῶν Ἀβάρων ἀγγελιαφόρους ἤδη προσιόντας, τῷ μήκει τῆς ἀτραποῦ ἀποπλανηθέντες καὶ οὕτω κατεγνωκότες τὸ ἀκριθὲς ὑπετόπησαν εἶναι πληθύν Ἀβαρικῆν, ἐδήλωσάν τε αὐτίκα, καὶ τὸ σημαῖον καθέλιον. Ὁ δὲ Βῶνος πρὸς τοῦτο δυσχεράνας σαφέστερον B ἔσπευσε καταμαθεῖν τάληθές. Γνοὺς δὲ ὀλίγους εἶναι τοὺς Ἀβάρους καὶ βούλεσθαι οἱ ἐπικηρυκεύεσθαι, ἐξέπεμψε καὶ αὐτὸς τοὺς ποιησομένους τὰς καταλλαγὰς ἐς τὰ ἔξω τοῦ τείχους. Ἐτι γὰρ ἐκ τοῦ ἔλλους περιώδυνος ἦν, καὶ ὁ Θεόδωρος ὁ ἰατρὸς οὐκ εἶα τὸν στρατάρχον ἐν φανερῷ γίνεσθαι τοῖς ἐναντιοῖς. Εἰκός γὰρ μὴδὲ φασκε⁵⁸ τοὺς πολεμίους ὡς ἐδήθη. Εἰ δὲ τοῦτο κατὰδῆλον ἔσται αὐτοῖς, τότε ἀνάγκη μὴ ὑποκρύπτειν, ὡς ἂν μὴ ὑπόνοια γένηται σφ:σι τοῦ ἀποβεθωκέναι αὐτόν. Οἱ δὲ, ἐπεὶ ἕτεροι περὶ τῆς εἰρήνης ἤλθοι διαλεχθσομένοι, καὶ οὐχὶ αὐτὸς, ὑπενόησαν, ὡς διώλετο ὁ στρατηγὸς, καὶ αὐτῷ ἐθέλειν φασκον ἐν συνουσίᾳ γενέσθαι. Τότε ὁ Θεόδωρος, τοῦ συνοίσοντος εὖ μάλιστα στοχασάμενος, C ἔλεξεν, ὡς τὸ λοιπὸν οὐ χρεῶν ἀποκρύπτεσθαι τὸν στρατηγόν, μᾶλλον μὲν οὖν ἐς τὰ ἔξω ἵναί τῆς πόλεως καὶ ἐς ἔψιν γίνεσθαι τῶν βαρβάρων. Καὶ φαρμάκῳ τινὶ τὸ ἔλλος περιστελλας ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ δὴ προσελθὼν ὁ Βῶνος, ἀγχοῦ τε τῶν βαρβάρων γενόμενος, ἐφάνη σφ:σι. Τότε οἱ πρέσβεις τοιάδε ἀμοιβαίῳ τῷ λόγῳ φασαν· « Ταῦτα ἡμῖν, ὦ Ῥωμαῖοι, διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς ὁ τῶν Ἀβάρων ἐκέλευσε δεσπότης· Μὴ μοι μέμψιν τινὰ ποιήσασθαι πόλεμον ἀραμένῳ· ὑμεῖς γὰρ πρῶτοι τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου δεδώκατε. Πολλοῖς γὰρ πόνοις ὀμιλήσας, καὶ ἀποδημίας οὐχ ἥκιστα ποιησάμενος, μόλις χειρωσάμην ταύτην τὴν χώραν, καὶ ὑμεῖς ἀφειλεσθέ μοι βιαίως αὐτήν. Πρὸς τοῖς καὶ τὸν Οὐσδήθαδον τῷ τῶν δορυαλώτων ἀνῆκοντά μοι νόμῳ ἔχετε λαβόντες. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὑβρεῖς ἐς τὰ μάλιστα πικρὰς ὁ καθ' ὑμᾶς⁵⁹ κατέχευέ μοι⁶⁰ βασιλεὺς, οὐ μόνον ἀπαξ ἢ δις, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, τῶν δεόντων τε οὐδὲν ἠδουλήθη διαπράξασθαι. Εἰ τοίνυν τοιαῦτα πρὸς ὑμῶν ἡδίκημένος τοῖς ὄπλοις ἐχρησάμην, οὐδαμῶς ὑπάρχω μεμπτέος⁶¹. Καὶ νῦν οὖν εἰ γε βούλεσθε περὶ σπονδῶν τε καὶ εἰρήνης ἡμῖν θέσθαι λόγους, ἐτοιμότατα ἔχομεν· ἐν ὑμῖν τε κείσθω προτιμησῆαι τὸ συνοῖστον καὶ τὰ εἰρηναῖα πρὸ τοῦ πολέμου ἐλέσθαι. » Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ Βῶνος· « Πρῶτερον μὲν ἡμεῖς οὐκ ἤρξάμεθα πολέμου· οὐδὲ γὰρ καθ'

VARIÆ LECTIONES.

⁵⁴ ἄττα ἐγκαλοῖη διαλ. conj. N. ⁵⁷ ἐπήλυσις H., ἐπίλυσις vulg. ⁵⁸ μὴδὲ] μὴδὲ εἰδέναι B. τοῖς πολέμοις (sic) H. ⁵⁹ ἡμᾶς vulg. ⁶⁰ μοι] μου B. ⁶¹ μεμπτέος H., πεμπτέος vulg.

ὁμῶν ἠλάσαμεν. Ἐς τούναντιον μὲν οὖν σὺ κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἡλίαςας· λοιπὸν δὲ, ὅτι καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν βουλῇ ἐποίησατο χρήματά σοι ἐπιδοῦναι· τοιγαροῦν καὶ παρέσχε τοῖς κατὰ σὲ πρέσβεσιν. Ἐπεὶ δὲ κατενόησεν αὐθαδιαζόμενον καὶ ὑπὲρ αὐτὴν δῆπου τὴν βαρβαρικὴν ἀλαζονείαν ἐξογκούμενον⁶², ῥήματά τε ὑπερήφανα σημαίνοντα καὶ τῆς σῆς δυνάμεως καθυπέριτερα, τηνικαῦτα καὶ αὐτὸς ἄτε ἀγγίλους ἐπετέλεσε τὰ οἰκεία. Καὶ τὸ νῦν δὲ ἔχον, ἡμέτερόν ἐστιν ὡς βασιλεία στελεῖται οὐς ἂν σὺ βουλευθείης πρέσβεις τοὺς βεβαιώσοντας⁶³ τὰ περὶ τῆς εἰρήνης. Μὴδὲ γὰρ ἐν ἡμῖν εἶναι νόμιζε κἄν γοῦν φθέγασθαι τι, μήτι γε καὶ ἐτέρως ἢ⁶⁴ καθὰ βασιλεὶ τῷ ἡμέτερῳ δοκεῖ διαπράξασθαι. Ταῦτα Βώνου εἰρηκότος, εὖ ἔχον ἐδοξε τῷ Βαϊανῷ τὰ ῥήματα. Ἐσήμανε δὲ αὐτῷ· « Ἐπειδὴ τὰ ἐς ὀμαιοχίαν ἐπόμηνά μοι ἔθνη αἰσχύνονται, αἰδῶς τέ με ἔχει, εἰ γε πάντῃ ἀπρακτος ἐνθένδε ἀναχωρήσω, μὴδὲν τι ὄνησας ἐμαυτόν· ὡς ἂν μὴ οὖν δόξω μάτην πεποιηκέναι καὶ ἀκερδῆ τὴν ἐπιχείρησιν, βραχέα μοι τινα πέμψατε δῶρα. Καὶ γὰρ ἐν τῇ Σκυθίᾳ περατωθεὶς οὐδὲν ὅτιοῦν ἐκομισάμην, καὶ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ κἀντέθεν ἡκιστα ὠφεληθέντα με ἀπελεύσεσθαι. » Βώνῳ δὲ τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ὄσοι γε ἀμφ' αὐτόν (ἦν δὲ ὁ τῆς πόλεως μέγιστος ἱερεὺς) ἔδοξεν εὐλογον μὲν εἶναι τὸ προτεινόμενον· οὐδὲ γὰρ πλείστα ἐδοῦλετο κομίσασθαι, ἀλλ' ἄχρι δίσκου ἐνδὸς ἀργυροποιήτου καὶ ὀλίγου χρυσίου, ἔτι γε μὴν καὶ ἀμπεχονίου Σκυθίου⁶⁵. Πλὴν ἐδεδίασαν⁶⁶ οἱ περὶ Βώνον ἰδιοβουλῆσαι καὶ οὐχὶ γνῶμη τοῦ αὐτοκράτορος ἅπαντα διαπράξασθαι. Ἄντεσήμαναν τοιγαροῦν αὐτῷ, ὡς « Νῦν ἔχομεν βασιλεία φοβερόν τε καὶ ἐμβριθέστατον, καὶ οὐκ ἀνεξόμεθα, οὐδὲ ὅσα οἶόν τέ ἐστὶ διαλαθεῖν αὐτόν ἐπιτελέσαι αὐθαιρέτως, ἀλλως τε καὶ ἡμεῖς, ἄτε ἐν στρατεύματι τυγχάνοντες⁶⁷, οὐκ ἐπιφερόμεθα χρημάτων περιουσίαν ἢ μόνον στρατιωτικὴν ἐφεστρίδα, ἦν γε δῆπου καὶ περιβεβλημέθα, ἔτι τε τὰ ὄπλα. Ἀωροφορησάμεθα δὴ οὖν τῷ τῶν Ἀδάρων ἡγουμένῳ ἐξ ὧν ἐνταῦθα ἤκομεν ἔχοντες εὐτελῶν, ἄθρει, ὦ Χάγανε, μὴ καὶ ὕβρις πέφυκε τις⁶⁸. Ἀξιότιμον δὲ, καθὰ ἔφην, ὠδὶ οὐκ ἔχομεν· τὰ γὰρ τιμαλφέστερα τῶν ἐφοδίων ἡμῖν ἐν ἐτέροις ὑπάρχουσι τόποις καὶ ὡς πορρωτάτω ἡμῶν. Εἰ οὖν ὁ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτωρ φιλοφρονήσεται σοι δῶροις, οὐκ ὀκνήσομεν δῆπου καὶ ἡμεῖς γεγηθότες τε καὶ τῷ βασιλεὶ ἐπόμηναι ταῦτα διαπράξασθαι, καθόσον οἱοί τέ ἐσμεν, ὥσπερ φίλῳ προσφερόμενοι καὶ ὁμοδούλῳ. » Πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὁ Βαϊανὸς σὺν ὄρκῳ ἠπέλησεν, ἢ μὴν στρατεύμα ἐκπέμψειν τὴν Ῥωμαίων ἐπιδραμούμενον. Καὶ δὴ τοῦ στρατηγοῦ κατὰδῆλον αὐτῷ πεποιηκότος, ὡς ἐξέσται μὲν οἱ ποιεῖν ὅσα ἂν δυνησῶσι, εἰδέναι δὲ, ὡς οὐ πάντως ἐπ' ἀγαθῷ τῶν στελλομένων ἔσται ἡ ἐπιδρομή, αὐτὸς ἔφην, ὅτι « Τοιοῦτος⁶⁹ ἐπαφήσω τῇ Ῥωμαίῃ, ὡς, εἰ καὶ συμβαίῃ γέ σφισι θανάτω ἀλῶναι, ἀλλ' ἔμοιγε μὴ

A missis mandavit. Sed cum te audaciorem factum cermeret, et ukra barbaricam insolentiam vana gloria elatum et tumentem, ita ut illi verba arrogantiora, longe tuas vires excedentia, denuntiaret: nimirum prudens et cautus rebus suis prospexit. Et ut nunc sunt res, nostrum est ad imperatorem legatos, quos tibi videbitur, mittere, qui de pace convenient. Nec enim existimes velim, in nostra potestate esse quicquam aliter, quam imperator præscripserit, dicere aut facere. » Hæc ubi Bonus dixit, recta quidem eum et justa dixisse Bajanus censuit: sed hæc subiecit: « Sane ego propter gentes, quæ me ad bellum secutæ sunt, verecundia ducor, si nulla re effecta recedere, neque quicquam operæ pretii fecisse videar. Ne igitur videar frustra tantum laboris B pertulisse et sine ullo emolumento expeditionem suscepisse, parva munuscula ad me mitte. Etenim e Scythia huc transmittens, nihil quicquam mecum extuli, neque mihi, si nihil rei, quod me juvet; percipero, hinc excedere licet. » Bono quidem duci et cæteris, qui cum eo erant, inter quos erat supremus urbis sacerdos, visum est, Bajanus justa et rationi consentanea proponere. Nec enim immoderata munera Bajanus sibi dari petebat, solum unam pateram ex argento factam, nec multum auri, præter hæc togulam Scythicam. Verum Bonus et qui ei adstant aliquid proprio consilio inconsulto imperatore facere timebant. Itaque Bajano contra respondit: « Habemus nunc imperatorem, qui facile ad iracundiam adducitur; quare ne ea quidem, quæ fortasse eum laterent, nostra sponte et proprio animi iudicio facere sustinebimus. Præterea cum in castris degamus, pecunias in numerato minime habemus, neque quicquam nobiscum serinus nisi castronsem suppellectilem, et ea, quibus induimur. Denique Avarum duci ex iis, quibus modice instructi huc venimus, dona offerre vide, o Chagane, ne injuria et ignominia aliqua sit: nam nihil tanto honore digni habemus. Pretiosiora enim viaticorum nostrorum sunt in aliis locis et longe a nobis remotis posita. Quodsi vos imperator noster muneribus demereri voluerit, non cunctabimur, tibi et nobis gratulantes, et imperatoris jussa facere, et omne, quoad ejus fieri poterit, quod tibi conducet, exsequi tanquam amici et ejus, qui una nobiscum uni domino parat, utilitibus inservientes. » Ob hæc indignatus Bajanus jurans minatus est, se immisurum exercitum 114 in Romanorum ditionis regiones qui populationes faceret. Ad quæ cum dux palam prædicaret, illi quidem licere omnia, quæ posset, aggredi et tentare, sed persuasum habere, fore, ut istæ excursionses his, qui in eas mitterentur, non bene verterent, respondit, se tales missurum, qui si perierint, damnum nullum ex eorum exitio ad ejus sensum esset perventurum. Itaque jussit dena millia Hunuorum, qui Contriguri

VARIE LECTIONES.

⁶² ἐξογκούμενον vulg. ⁶³ βεβαιώσαντας vulg. ⁶⁴ ἢ add. B. ⁶⁵ Σκυθίου σηρικῶ conj. B. ⁶⁶ ἐδεδίασιν (sic) vulg. ⁶⁷ τυγχάνον vulg. ⁶⁸ πέφυκε τις II., πεφυκότες vulg. ⁶⁹ τοιοῦτος II.

dicebantur trajicere Saum et vastare Dalmatiam. A ipse vero cum omni suo exercitu, transmissis Istro, in finibus Gepidarum substitit.

15. Venit denuo Targitius, ut legatione fungeretur apud imperatorem. Eadem vero dixit imperatori, et audivit ab imperatore, quæ et antea. Petebat enim a Romanis sibi tradi Sirmium oppidum, tanquam quod esset sua privata et domestica possessio, quia ab ipso Gepidarum res essent eversæ; tum etiam pecunias, quas Justinus Munnis quotannis pendebat, postulabat, et quasi superioribus annis nihil accepissent, omnes simul Targitius sibi persolvi volebat, et ita in posterum annua cum Romanis fœdera se rata habiturum dixit. Usdibatum quoque posebat, tanquam qui suus captivitalis jure et lege esset. Plurima alia etiam in medium proferebat Targitius, insolentis et superbiæ plena, quorum omnium imperator nullam rationem habuit, sed elusit et contempsit, et verbis imperatoriam majestatem decantibus est usus. Denique cum per diversas et multas legationes super his commeantes nihil quicquam effectum esset, Targitium dimisit imperator, et illi dixit, se illuc missuram Tiberium, qui summum in exercitu habebat imperium, qui de omnibus rebus ageret, et singula pacaret et firmaret.

16. (I. A. C. 570, Ind. 3, Justinus 6.) Multæ quidem aliæ belli causæ inter Romanos et Persas existerunt; maxime vero Turcorum gens impulit imperatorem, ut contra Persas arma moveret. Etenim Turci Mediam invaserant et depopulati erant. Itaque Justinum, missa legatione, ut bellum Persis secum inferrent, quo communibus hostibus exitio essent, sollicitabant. Etenim ex una parte Romanis, ex altera Turcis ingruentibus, Persas, qui in medio constituti erant, facile opprimi posse. Harum rerum fiducia elatus Justinus, facile fore existimabat, ut Persarum potentiam everteret, et ad interitum adduceret. Itaque quantum in illo erat, omnia curabat, quo sibi Turcorum amicitiam fidam et tutam conservaret.

17. Avars legationem de hisdem rebus, de quibus sæpius antea, ad Romanos miserunt, cui legationi cum Romani minime aures præberent 115 (nondum enim Justino placuerat), tandem Apsicho legationem obeunte, Tiberius et Apsich in ea sententia constituerunt, ut Avaribus Romani terram in qua habitarent, darent, si obside, filios eorum, qui apud ipsos imperia gerebant, acciperent. Quæ Tiberius imperatori significavit. Quod tamen minime rationibus Romanorum conducere imperator censuit, neque aliter se pacem facturum dixit, nisi aliquos ex liberis ipsius ducis Avarum obsides sumeret, Tiberio vero non ista probantur.

18. Uti autem hæc Tarqitius bouλόμενος πρεσβεύσασθαι ὡς βασιλεῦς, ἐκείνὰ τε ἔφη τῷ βασιλεῖ καὶ ἤκουσε πρὸς αὐτοῦ ἄπερ καὶ ἄλλοτε. Τὴν τε γὰρ πόλιν τὸ Σίρμιον ἐβούλετο πρὸς Ῥωμαίων κομισσασθαι, ἅτε οἰκεῖον ἦν αὐτῷ κτήμα ἐξότῃ τὰ τῶν Γηπαίδων ὑπ' αὐτοῦ διεφθάρτο πράγματα· οἱ τε καὶ χρήματα, ἄπερ Ἰουστίνος τοῖς Ὀβνοις ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἔδιδου· καὶ, οἷα μὴδὲν εἰληφθέντων αὐτῶν ἐκ τῶν παροικομένων ἐτῶν, ἅπαντα ἑμοῦ Ταρqίτιος εἰσπράττειν ἤξiou, οὕτω τε λοιπὸν τὰς ἐνιαυσιαίας συντάξεις ἐβρῶμενας κατατιθέναι Ῥωμαίοις. Πρὸς γε καὶ τὸν Οὐσδῆδαδον ἐξήτει⁷⁹ οἷα προσήκοντα⁷⁸ τῷ τῶν δευρλήπτων αὐτῷ θεσμῷ. Καὶ ἔπειρα δὲ τίνα προεβάλλετο ὁ Ταρqίτιος ὑπερηφανίας ἀνάπλα, ὧν οὐδὲν ἄλογον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε λεγόμενα πρὸς αὐτοῦ ἀπεφλαύριζε, καὶ μὲν οὖν βασιλικῶς ἐχρήτη τοῖς ῥήμασιν. Ἐπὶ τούτοις οὖν διάφοροι πρεσβεῖαι φοιτήσασαι, ὡς διηνύσθη⁸⁰ πλέον οὐδὲν, διαφῆκε τὸν Ταρqίτιον ὁ βασιλεὺς, εἰρηκῶς αὐτῷ στέλλειν ἐκεῖσε Τιθέριον αὐτοκράτορα στρατηγόν, περὶ τοῦ παντὸς διαλεχθῆσόμενον καὶ βεβαιώσοντα τὰ ἕκαστα.

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ Cotriguri Agathia. ⁷¹ ἐξότῃ B., καὶ ὅτι vulg. ⁷² ἐξήτει B., ἐζητει vulg. ⁷³ προσήκοντα B., προσήκον vulg. ⁷⁴ διηνύσθαι vulg. ⁷⁵ καὶ κινήσαν N. ⁷⁶ Ῥωμαίων vulg.

19. Uti autem hæc Tarqitius bouλόμενος πρεσβεύσασθαι ὡς βασιλεῦς, ἐκείνὰ τε ἔφη τῷ βασιλεῖ καὶ ἤκουσε πρὸς αὐτοῦ ἄπερ καὶ ἄλλοτε. Τὴν τε γὰρ πόλιν τὸ Σίρμιον ἐβούλετο πρὸς Ῥωμαίων κομισσασθαι, ἅτε οἰκεῖον ἦν αὐτῷ κτήμα ἐξότῃ τὰ τῶν Γηπαίδων ὑπ' αὐτοῦ διεφθάρτο πράγματα· οἱ τε καὶ χρήματα, ἄπερ Ἰουστίνος τοῖς Ὀβνοις ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἔδιδου· καὶ, οἷα μὴδὲν εἰληφθέντων αὐτῶν ἐκ τῶν παροικομένων ἐτῶν, ἅπαντα ἑμοῦ Ταρqίτιος εἰσπράττειν ἤξiou, οὕτω τε λοιπὸν τὰς ἐνιαυσιαίας συντάξεις ἐβρῶμενας κατατιθέναι Ῥωμαίοις. Πρὸς γε καὶ τὸν Οὐσδῆδαδον ἐξήτει⁷⁹ οἷα προσήκοντα⁷⁸ τῷ τῶν δευρλήπτων αὐτῷ θεσμῷ. Καὶ ἔπειρα δὲ τίνα προεβάλλετο ὁ Ταρqίτιος ὑπερηφανίας ἀνάπλα, ὧν οὐδὲν ἄλογον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε λεγόμενα πρὸς αὐτοῦ ἀπεφλαύριζε, καὶ μὲν οὖν βασιλικῶς ἐχρήτη τοῖς ῥήμασιν. Ἐπὶ τούτοις οὖν διάφοροι πρεσβεῖαι φοιτήσασαι, ὡς διηνύσθη⁸⁰ πλέον οὐδὲν, διαφῆκε τὸν Ταρqίτιον ὁ βασιλεὺς, εἰρηκῶς αὐτῷ στέλλειν ἐκεῖσε Τιθέριον αὐτοκράτορα στρατηγόν, περὶ τοῦ παντὸς διαλεχθῆσόμενον καὶ βεβαιώσοντα τὰ ἕκαστα.

20. Uti autem hæc Tarqitius bouλόμενος πρεσβεύσασθαι ὡς βασιλεῦς, ἐκείνὰ τε ἔφη τῷ βασιλεῖ καὶ ἤκουσε πρὸς αὐτοῦ ἄπερ καὶ ἄλλοτε. Τὴν τε γὰρ πόλιν τὸ Σίρμιον ἐβούλετο πρὸς Ῥωμαίων κομισσασθαι, ἅτε οἰκεῖον ἦν αὐτῷ κτήμα ἐξότῃ τὰ τῶν Γηπαίδων ὑπ' αὐτοῦ διεφθάρτο πράγματα· οἱ τε καὶ χρήματα, ἄπερ Ἰουστίνος τοῖς Ὀβνοις ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἔδιδου· καὶ, οἷα μὴδὲν εἰληφθέντων αὐτῶν ἐκ τῶν παροικομένων ἐτῶν, ἅπαντα ἑμοῦ Ταρqίτιος εἰσπράττειν ἤξiou, οὕτω τε λοιπὸν τὰς ἐνιαυσιαίας συντάξεις ἐβρῶμενας κατατιθέναι Ῥωμαίοις. Πρὸς γε καὶ τὸν Οὐσδῆδαδον ἐξήτει⁷⁹ οἷα προσήκοντα⁷⁸ τῷ τῶν δευρλήπτων αὐτῷ θεσμῷ. Καὶ ἔπειρα δὲ τίνα προεβάλλετο ὁ Ταρqίτιος ὑπερηφανίας ἀνάπλα, ὧν οὐδὲν ἄλογον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε λεγόμενα πρὸς αὐτοῦ ἀπεφλαύριζε, καὶ μὲν οὖν βασιλικῶς ἐχρήτη τοῖς ῥήμασιν. Ἐπὶ τούτοις οὖν διάφοροι πρεσβεῖαι φοιτήσασαι, ὡς διηνύσθη⁸⁰ πλέον οὐδὲν, διαφῆκε τὸν Ταρqίτιον ὁ βασιλεὺς, εἰρηκῶς αὐτῷ στέλλειν ἐκεῖσε Τιθέριον αὐτοκράτορα στρατηγόν, περὶ τοῦ παντὸς διαλεχθῆσόμενον καὶ βεβαιώσοντα τὰ ἕκαστα.

21. Uti autem hæc Tarqitius bouλόμενος πρεσβεύσασθαι ὡς βασιλεῦς, ἐκείνὰ τε ἔφη τῷ βασιλεῖ καὶ ἤκουσε πρὸς αὐτοῦ ἄπερ καὶ ἄλλοτε. Τὴν τε γὰρ πόλιν τὸ Σίρμιον ἐβούλετο πρὸς Ῥωμαίων κομισσασθαι, ἅτε οἰκεῖον ἦν αὐτῷ κτήμα ἐξότῃ τὰ τῶν Γηπαίδων ὑπ' αὐτοῦ διεφθάρτο πράγματα· οἱ τε καὶ χρήματα, ἄπερ Ἰουστίνος τοῖς Ὀβνοις ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἔδιδου· καὶ, οἷα μὴδὲν εἰληφθέντων αὐτῶν ἐκ τῶν παροικομένων ἐτῶν, ἅπαντα ἑμοῦ Ταρqίτιος εἰσπράττειν ἤξiou, οὕτω τε λοιπὸν τὰς ἐνιαυσιαίας συντάξεις ἐβρῶμενας κατατιθέναι Ῥωμαίοις. Πρὸς γε καὶ τὸν Οὐσδῆδαδον ἐξήτει⁷⁹ οἷα προσήκοντα⁷⁸ τῷ τῶν δευρλήπτων αὐτῷ θεσμῷ. Καὶ ἔπειρα δὲ τίνα προεβάλλετο ὁ Ταρqίτιος ὑπερηφανίας ἀνάπλα, ὧν οὐδὲν ἄλογον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε λεγόμενα πρὸς αὐτοῦ ἀπεφλαύριζε, καὶ μὲν οὖν βασιλικῶς ἐχρήτη τοῖς ῥήμασιν. Ἐπὶ τούτοις οὖν διάφοροι πρεσβεῖαι φοιτήσασαι, ὡς διηνύσθη⁸⁰ πλέον οὐδὲν, διαφῆκε τὸν Ταρqίτιον ὁ βασιλεὺς, εἰρηκῶς αὐτῷ στέλλειν ἐκεῖσε Τιθέριον αὐτοκράτορα στρατηγόν, περὶ τοῦ παντὸς διαλεχθῆσόμενον καὶ βεβαιώσοντα τὰ ἕκαστα.

22. Uti autem hæc Tarqitius bouλόμενος πρεσβεύσασθαι ὡς βασιλεῦς, ἐκείνὰ τε ἔφη τῷ βασιλεῖ καὶ ἤκουσε πρὸς αὐτοῦ ἄπερ καὶ ἄλλοτε. Τὴν τε γὰρ πόλιν τὸ Σίρμιον ἐβούλετο πρὸς Ῥωμαίων κομισσασθαι, ἅτε οἰκεῖον ἦν αὐτῷ κτήμα ἐξότῃ τὰ τῶν Γηπαίδων ὑπ' αὐτοῦ διεφθάρτο πράγματα· οἱ τε καὶ χρήματα, ἄπερ Ἰουστίνος τοῖς Ὀβνοις ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ἔδιδου· καὶ, οἷα μὴδὲν εἰληφθέντων αὐτῶν ἐκ τῶν παροικομένων ἐτῶν, ἅπαντα ἑμοῦ Ταρqίτιος εἰσπράττειν ἤξiou, οὕτω τε λοιπὸν τὰς ἐνιαυσιαίας συντάξεις ἐβρῶμενας κατατιθέναι Ῥωμαίοις. Πρὸς γε καὶ τὸν Οὐσδῆδαδον ἐξήτει⁷⁹ οἷα προσήκοντα⁷⁸ τῷ τῶν δευρλήπτων αὐτῷ θεσμῷ. Καὶ ἔπειρα δὲ τίνα προεβάλλετο ὁ Ταρqίτιος ὑπερηφανίας ἀνάπλα, ὧν οὐδὲν ἄλογον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε λεγόμενα πρὸς αὐτοῦ ἀπεφλαύριζε, καὶ μὲν οὖν βασιλικῶς ἐχρήτη τοῖς ῥήμασιν. Ἐπὶ τούτοις οὖν διάφοροι πρεσβεῖαι φοιτήσασαι, ὡς διηνύσθη⁸⁰ πλέον οὐδὲν, διαφῆκε τὸν Ταρqίτιον ὁ βασιλεὺς, εἰρηκῶς αὐτῷ στέλλειν ἐκεῖσε Τιθέριον αὐτοκράτορα στρατηγόν, περὶ τοῦ παντὸς διαλεχθῆσόμενον καὶ βεβαιώσοντα τὰ ἕκαστα.

⁷⁹ ἐξήτει B., ἐζητει vulg. ⁷⁸ προσήκοντα B., προσήκον vulg. ⁷⁷ καὶ τὰ τῶν conj. N. ⁷⁶ Ἰουστίνον vulg. ⁷⁵ Ἀδάρων⁷⁴ ἤγου-

μένου λάδοι τῶν παιδῶν τινὰς ἐς ὀμήρους. Τιβέριω A δὲ οὐ ταυτὰ ἴδῳκει· ἐγνωμάτευε γάρ, ὡς, εἴ γε τῶν παρὰ Σκύθαις ἀρχόντων λήψονται τοὺς παῖδας, οἷα εἰκός, βουλευομένου τοῦ Χαγάνου τὰ ξυντεθειμένα παρῶσασθαι, οὐ συγχωρήσειν τῶν ὀμηρευόντων τοὺς πατέρας. Τιβέριος μὲν τοιαῦτα ὑπῆρχε γνώμης, βασιλεὶ δὲ οὐχ οὕτως ἐδόκει. Ἄλλὰ γὰρ δῆπου καὶ ἐνεμείζε τοῖς Ῥωμαίων στρατιάρχεις τὸν πόλεμον ἀναβαλλομένοις, συλλαβαῖς τε ἐχρήτο ὡς αὐτοὺς διαγορευούσας ⁸⁰, ὡς δύο τοῖς Βαρβάρους ἐνδείκυσθαι, ἔτι γε δῆπου Ῥωμαίοις οὐχὶ ἐς τὸ ἀβροδίατον ὁ βίος ⁸¹ . . ., ἀλλως δὲ ὡς φιλοπόλεμοί τε εἰσι καὶ φερέπονι. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς ἔριδος ἐνίκα καὶ ὁ πόλεμος ἠπειλείτο, Τιβέριος ἐσήμνη Βώνω ἐν γράμμασι φυλάξασθαι τὰς διαβάσεις τοῦ ποταμοῦ.

17. Ὅτι μετὰ τὴν νίκην τῶν Ἀδάρων, ἠττηθέντος Τιβέριου τοῦ στρατηγοῦ, μετὰ τὰς ξυνθήκας συνήρσατο πρεσβεύσασθαι ὡς τὸν Ῥωμαίων αὐτοκράτορα. Καὶ δὴ Τιβέριος ξυναπέστειλε τῇ πρεσβείᾳ Δαμιανὸν ταξίαρχον, ἐσήμνηέ τε τῷ βασιλεὶ ἅπαντα τὰ ξυνεχθέντα ⁸², καὶ περὶ ὧν βούλεται τὸ Ἀδαρικόν. Καὶ ἐπέισαντο τελείως Ῥωμαῖοί τε καὶ Ἀδαροι.

18. Ὅτι τῶν Ἀδάρων σπεισαμένων καὶ ἐς τὰ οἰκία ἀπερχομένων, οἱ Σκαμάρεις ἐγγυρῶς ὀνομαζόμενοι ἐνεδρεύσαντες ἀφείλοντο ἵππους τε καὶ ἄργυρον καὶ ἐτέραν ἀποσκευήν. Τούτων ἕνεκα πρεσβείαν ἐστειλαν αὐθις ὡς Τιβέριον, τῶν κεκλοφῶτων περὶ ἐπιμεμφόμενοι, ἔτι καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα ἀνακομίσασθαι βουλόμενοι. Καὶ δὴ ἀνερευνηθέντες οἱ τὴν κλοπὴν εἰργασμένοι ἐν φανερῷ τε γενόμενοι, μοῖραν ⁸³ τῶν ἀπεκατέστησε τοῖς Ἀδαροις.

19. Ὅτι τοῦ δεκάτου ἔτους ἀνυσθέντος τῶν πεντηκοντουτῶν σπονδῶν, μετὰ τὴν σφαγὴν Σουρήνα, ἐν τούτῳ ὁ Περσῶν βασιλεὺς στέλλει Σεδόχθην, ἄνδρα Πέρσην, ἐς πρεσβείαν ὡς Ἰουστίνον τὸν βασιλέα, τῶν ἐν Περσαρμενίᾳ μὲν ξυνεχθέντων ἀγνοίαν ἔβηεν ὀποκρινόμενος, ἀλλως δὲ τὸ συντεταγμένον Ῥωμαίους κατατιθέσθαι χρυσίον βουλόμενος, οἷα δὴ τῆς δεκαετίας περαιωθείσης, ἥς τὰ χρήματα ὑφ' ἐν ἐχομίσατο, εἴτα ἐμπεδιότατα ξυνεστάναι τὴν εἰρήνην, καθά ποῦ ἐνεγέγραπτο ἐν ταῖς ξυνθήκαις. Σφόδρα γὰρ ἐν ἀρχαῖς ἐτάραξε Χοσρόην αἰσθόμενος, ὡς βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐπὶ πόλεμον ὄρμα ⁸⁴ τὰ εἰρηναῖα παρωσάμενος. Ἐδέδοικε τε, μὴ πως ἐκ μεγάλης παρασκευῆς ἐπιθολότῳ τε αὐτῷ. Καὶ ἄλλως οὐχ ἥμισυ φροντίδα ἐτίθετο, εἰς ἑξατον γῆρας ἠηλακῶς καὶ ἤδη ἐκλελυμένος ταῖς ὀρμαῖς τοῦ πολέμου, ὥστε ἐβρῶσθαι τὰ εἰρηναῖα, καὶ ὥσπερ ἀμῆλει πατρῶν κτῆμα τοῖς γε αὐτοῦ παισὶ ἀσάλευτά τε καὶ ἀτρωτα καταλιπεῖν. Σεδόχθην μὲν οὖν Ἰουστίνος φοιτήσαντα ἐς τὸν βασιλέα οὐ τι μάλα προσέειπε, ἐπεὶ καὶ ἄλλως, ἤνίκα εἰσηλθε κατὰ δὴ τὸ εἰκὸς τὸν αὐτοκράτορα προσκυνήσων, χαμαὶ ἐβήαντος ἑαυτὸν, οὕτω ξυμβάν, ὁ πῖλος δὲ ἐπὶ τῇ

VARIAE LECTIONES.

⁸⁰ ταῦτα vulg. ⁸¹ διαγορευούσας B., διαγορεύσας vulg. ⁸² ἀβροδίατον ὁ βίος ἐστὶν H., mg. ἀβροδίας τὸν ὀβίονος vulg. ⁸³ ξυνεχθέντα vulg. ⁸⁴ ἀπεκατέστησαν H. (male). ⁸⁵ ὄρμα. N, ὥστε vulg.

Sic enim iudicabat, si aliquos liberos eorum, qui apud Scythas imperitabant, obsides haberet, fore ut, si Chaganus a pace recedere vellet, patres haud dubie eorum, qui apud Romanos obsides essent, non permitterent. Tiberii igitur haec erat sententia. Sed imperatori pacem omnino minime faciendam videbatur. Quinimo ipsis exercituum ducibus successit, quod bellum gerere cunctarentur, litteris quoque eos admonuit, oportere, ut barbaris ostenderent, Romanorum mores non in molliem et inertiam degenerasse, sed se laborum patientes et belli cupidos esse. Ut discordia prevaluit et bellum canis coeptum est, Tiberius litteris Bonum admonuit, ut diligentem fluvii custodiam faceret.

18. Tiberio victo, et victoria potitis Avaribus, conventum est, legationem per inducias ad imperatorem mitti. Ad quam Tiberius Damianum, ordinis doctorem, misit, qui illum eorum, quae contigerant et quae Avaris vellent, certiore faceret. Tandem foedus inter Romanos et Avaris est factum.

19. Foedere inito, cum Avaris ad sua redirent, Scamares patrio nomine dicti, ex insidiis illis viui fecerunt, et equos, argentum et reliquam suppellectilem eripuerunt. Quapropter legationem ad Tiberium miserunt, quae de rebus ablatis quereatur et rapta repeteret. At deprehensis, qui latrocinium fecerant, et in apertum adductis, partem aliquam Avaribus restituit.

20 (A. C. 571, Ind. A, Justinus 7.) Exacto decimo quinquaginta annorum induciarum anno, post Surinae caedem, Persarum rex Sebochtem, virum Persam, legatum ad Justinum imperatorem mittit. Ille quidem ignorancem eorum, quae in Persarmenia gesta erant, fingebat, et cum decem anni praeteriissent, quorum tributa in unum collata, fuerant soluta, deinceps Romanos aurum de quo convenerant, solvere, ut foederibus scriptum erat, et pacem constare petebat. Nam cum initio Chosroes suspicaretur, Romanorum imperatorem a conditionibus pacis recedentem ad bellum ferri, valde perturbatus fuerat. Verebatur enim, ne ex improviso imperator cum magno apparatu se bello aggrediretur. Et omnino illi maxime curae erat, cum jam ad extremam senectutem pervenisset, et bellorum consilia omisisset, pacem inviolatam servare, et nullis bellis inturbatam et impeditam regni paterni possessionem liberis suis relinquere. Imperator autem Sebochthem ad se venientem non magni faciebat, praesertim cum accidisset, simul atque ingressus est imperatorem, ut moris erat, venerans, et ad pedes ejus huvi

procubuit, ut pileus, quem in capite, ut Persarum leges ferunt, gestabat, in terram caderet. Hoc omine principes viri et cætera turba, tanquam divinitus immisso, uti, et sæda adulatione imperatorem extollere, et dicere, fore, ut Persis brevi ei submitteretur. Hac cogitatione mente elatus Justinus, in spem adducebatur, omnia, quæ animo volebat, ad optatum exitum perventura. Itaque cum Sebochthes ea, quorum causa venerat, renuntiaret, imperator eum contempsit, et nullo numero habuit, dixitque, amicitiam pecunias contractam haud probari: turpem enim et servilem esse, quippe quæ pretio empta esset; amicitiam autem, cujus ratio constans et natura bene fundata esset, æqualem, non quæstu comparatam definiri. Deinde ex ipso quæsit, nunquid vellet de his, quæ in Armenia, quæ eorum juris erat, contingerant, disserere. Et ille quidem regem suum accepisse, respondit, exortum quemdam in illa provincia tumultum, levem et exiguum; ad eum sedandum misisse, qui comprimeret et res pristino statui restitueret. Justinus vero palam dixit, se Persarum, qui a Persis defecissent, in fidem tutelamque suam recepisse, neque si quis eos injuria afficeret, neglecturum, quippe qui eadem, quæ ipse, de religione sentirent. Sebochthes autem, qui apud Persas prudentia excellebat, cum eandem, quam Christiani, de religione opinionem haberet, etiam atque etiam vehementer Justinum orabat, ne ea, quæ se bene haberent, moveret, et ut animum induceret, bellum esse rem valde incertam neque certis legibus fluere. Quod si forte fortuna contingeret, ut Romani victoria potirentur, ipsam victoriam forsasse in contrarium casuram. Etenim qui Persarum regionem vel brevissimo itinere cognoverint, eos compertum habere, omnes non alio ritu religionem, quam ipse colat, colere et amplecti. Hos si occidere susceperint, nihilominus postea **117** longe ipsis inferiores fore. Proinde injuste eos contra homines eadem cum Christianis religione utentes enses esse stricturos. His tam aquis et lenibus sermonibus Justinus minime sibi acquiescendum existimavit, sed dixit, etiamsi unum digitum apponeret, se expeditionem suscepturum et Persidem invasurum. Confidere, se, si in bellum eruperit, Cæsarem de medio sublaturum, et regem Persis daturum. Ad hunc modum insolenter locutus, Sebochthem missum fecit.

118 21. (A. C. 575. Ind. 8. Justini 11.) Cum Justinus mentis imbecillitate laboraret, et Tiberium reipublicæ administrandæ præfecisset, Tiberius et regina incerti erant, quid de rebus bellicis starent; sed dubitationem exemit Persarum rex, qui Jacobum legatum ad Romanorum imperatorem misit. Is Persica verba Græce exprimere noverat.

κεφαλή κατὰ τὸ νενομισμένον Πέρσαις ἐπέκειτο ἐς τοῦδαφος ἔπεσε. Τοῦτω αἰσίῳ τινὶ συμβόλιῳ χρησάμενοι οἱ ἐν τέλει καὶ ὁ δῆμος ταῖς κολακείαις τὴν βασιλέα ἐπτερώσαν, ὡς ὅσον οὐπω ὑποπεσεῖται αὐτῷ ἢ Πέρσις. Τῷ τοι ἄρα Ἰουστίνος ἐπηρμένος ἦν ταῖς ἐλλείψι καὶ μετεωρίζετο τῇ διανοίᾳ, τὰ κατὰ νοῦν ῥήματα ἐκθήσασθαι οἰόμενος. Σεβόχθην δὲ οὖν ἀγγεῖλαντα ἐφ' οἷς παρεγένετο, ὁ βασιλεὺς περιεφρόνησε γὰρ αὐτὸν, καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιεῖτο τὸν ἀνδρα. Ἐφη τοιγαροῦν ὡς αὐτὸν, ὡς ἡ φιλότης χρημασι βεβαιουμένη οὐκ ἀγαθὴ· αἰσχρὰ γὰρ καὶ ἀνδραποδῶδης ὠνητὴ τε ἡ τοιαύτη· φιλλαν δὲ τὴν ἰσθμὸν τε καὶ οὐχὶ κερδαλέαν ὀρίζεσθαι, ἐν ἧ καὶ τὸ βέβαιον πέπηγε ⁶⁶ φύσει τινί. Πρὸς τοῖσδε ἀνεπυθάνετό γε πρὸς αὐτοῦ, μὴ τι καὶ περὶ τῆς κατὰ σφᾶς Ἀρμενίας βούλοιο διαλέγεσθαι. Σεβόχθης δὲ οὖν ἀπεκρίνατο, ἀκηκοῦναι μὲν τὸν αὐτοῦ βασιλέα, ὡς ἀνὰ τὰ ἐκείνη βραχεῖά τις ἐγένετο ταραχῇ, στελλαι δὲ ὁμῶς τινὰ τὸν δυνάμενον ἐν κόσμῳ θέσθαι τὰ γεγενημένα καὶ τὸν θόρυβον καταπαύσοντα. Ἰουστίνος δὲ Περσαρμηνίους προφανέστατα ἔφη εἰσδέξασθαι Περσῶν ἀποχωρήσαντας, καὶ οὐ περιόψεσθαι σφᾶς ἀδικουμένους, ὡς δὲ ἁπογνώμονας τὰ εἰς θεόν. Σεβόχθης δὲ οὖν ἐν Πέρσαις ἀγγίλους τε ἅμα καὶ νομίζων τὰ περὶ τὸ θεῖον οὐκ ἄλλως ἢ καθὰ νομίζουσι Χριστιανοὶ, ἰμμελέστατά πως ἔδειτο τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου μὴ κινήσαι τι τῶν ἐν κόσμῳ, ἐν νῦν τε ⁶⁶ βαλέσθαι τὸν πόλεμον, οὕτως ἀθλον πρᾶγμα καὶ οὕτε ἐπὶ ῥῆσὶς εἰωθότα χωρεῖν. Καὶ ὅτι δὴ, εἴγε οὕτω τύχοι, καὶ κρατούντων Ῥωμαίων, ἐς τοῦναντίον αὐτοῖς παρασταῖη τὰ τῆς νίκης. Ἐσιόντες γὰρ ἐς τὴν Περσῶν καὶ ἐπὶ μικρότατον ⁶⁷ ὀδοιπορίας ἐλαύνοντες εὐρήσουσιν ἅπαντάς γε δὴπου περὶ τὸ θεῖον οὐκ ἄλλως, ἢ περ αὐτὸν, ἐσπουδακότας· ὡς, εἴγε ἔλοιντο τοῖς τοιοῦσδε ἀποκτινύναι, οὐδὲν ἤττον αὐτοὶ πάλιν ἤττηθήσονται. Οὐ δῆτα οὖν χρεῶν κατὰ Χριστιανῶν τοὺς ὑμῶδῶδους θήγειν τὰ ξίφη. Ἀλλὰ γὰρ τοῖς οὕτως ἁλιαν ὁμαλοῖς τε καὶ ἐπιεικέσι λόγοις Ἰουστίνος οὐκ ἔπειθετο χεῖρα ἐκτείνειν παρὰ τὸν θεῖον. Ἐφη δὲ, ὡς, εἴγε παραθεῖη δάκτυλον ἕνα, κινήθησεται, καὶ ὡς ἐπὶ τῆς Περσῶν ἐλάσει· θαρρῆναι τε, ὡς, εἰ πρὸς πόλεμον ὀρμήσοι, καθελεί τε Χοσρόην καὶ αὐτὸς βασιλεὺς χειροτονήσοι Πέρσαις. Οὕτω τοῖσιν ὑπερόρια εἰπὼν ἀπέπεψε Σεβόχθην ⁶⁸.

κα'. "Ὅτι ἐπὶ Ἰουστίνος τὰς φρένας παρεκίθη καὶ Τιβέριον ⁶⁶ ἀνεδέξατο ⁶⁶ διοικεῖν τῆς πολιτείας τὰ πράγματα, ἐν ἀπόρῳ ἦσαν αὐτός τε Τιβέριος καὶ ἡ βασίλισσά Σοφία ὅπως διάθειντο τὰ τῶν πόλεμων. Ἀλλὰ γὰρ ἔλυσε τὸ ἀπορον σφῶν βασιλεὺς ὁ Περσῶν ὡς τὸν Ῥωμαίων αὐτοκράτορα στελλας Ἰάκωβον, ὃς τὰ Περσικὰ ῥήματα τῇ Ἑλληνίδι φωνῇ

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ πέπηγε H., πέπειγε vulg. ⁶⁶ τε add. N. ⁶⁷ μακρότατον conj. N. ⁶⁸ Post fragm. sequuntur in vulg. duo ex Simocatta petita, et lemma ex τῆς β βίβλου, quod ad eundem pertinet. ⁶⁹ Τιβέριος conj. B. ⁷⁰ ἀνεδέξατο conj. N.

διασαφηνίζεῖν ἡπίστατο. Συννοήσας γάρ, ὡς εἰς ἄ
 ἔσχατον νῦν ⁹¹ ἐλπίδος οἱ Ῥωμαῖοι κατολισθήσαντες
 ἥδιστον μὲν ἂν ἔχοιεν ἐπὶ ταῖς οἰαισοῦν ξυνοθήκαις
 διαλύσαι τὸν πόλεμον, οὐ μὴν θαρρήσαι ⁹² πρεσβείαν
 τιὰ στελεῖται διὰ τὸ οὐκ εὐπρόσωπον εἶναι τὸν ἀρξά-
 μενον πολέμου ἀπάρξασθαι καὶ ἰκετείας· προτερή-
 σας οὖν ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὴν αἰσχύνην προαναίτε,
 καὶ τῷ κατεπηγῆσθαι τῆς γνώμης αὐτῶν ἐπενέθησε
 πρόφασιν, ὡς ἂν ἔλθοιεν ἐς λόγους αἰτησόμενοι μεθ'
 ἰκετηρίας εἰρήνην. Στέλλει τοίνυν Ἰάκωβον, ἀμει-
 νόν πως βουλευσάμενος, ὡς οὐ πώποτε ἂν εὐκλέεστε-
 ρον Πέρσαι τὸν πρὸς Ῥωμαίους καταθόιντο πόλεμον·
 τοσαῦτα γὰρ ἐνδύσειν Ῥωμαίους, ὅσα ἂν ἐθελήσωσι
 Πέρσαι αὐτοί. Ἡ δὲ σταλεῖσα πρὸς αὐτοῦ ⁹³ ὡς
 Ἰουστίνον ⁹⁴ ἐπιστολὴ οὔτε τῆς ἡλικίας ἦν τοῦ
 Περσῶν βασιλέως, μειρακιώδης οὕσα παντοίως, οὔτε
 δὲ ἄλλου τινός, οἶμαι, ἐμφρονεστάτου. Ἐτερον γὰρ τὸν
 ὄντιναοῦν ἀπαυθαδίζεσθαι οὐκ ἀπὸ τρόπου ἦν· ἐκεῖ-
 νον μόντοι οὐ βρενθύσασθαι ἴσως ἔχρην, οὐδὲ ὑφα-
 γόραν τιὰ εἶναι καὶ ἀπειρόκαλον. Ἡ γὰρ ἐπι-
 στολὴ ὑβρεῶς ⁹⁵ τε μεστὴ καὶ ἀνειδισμού καὶ μεμε-
 θυσμένων βημάτων ὑπῆρχε. Καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ
 ὑπερηφανίας τε ἦν καὶ ἀλαζονείας πλήρης· εἰσα-
 γέται δ' οὖν Ἰάκωβος, οὐ μὴν ὡς Ἰουστίνον, ἀτε
 νοσῶδῃ τυγχάνοντα, ἀλλὰ γὰρ ὡς τὴν βασιλῖδα, ἐπὶ
 αὐτῇ ξὺν Τιβερίῳ ἅπαντα ἐπραττεν. Ἀναλεξαμένη
 τοίνυν τὰ γράμματα ἐπηγγεδατο καὶ αὐτῇ στέλ-
 λειν ⁹⁶ τὸν πρεσβευσόμενον ὡς βασιλέα Περσῶν καὶ
 ἀμφὶ τῶν ὄπισσοῦν κακινημένων διαλεχθῶσόμενον.
 Στέλλεται δ' οὖν Ζαχαρίας, ἐν τοῖς βασιλείοις κατα-
 τατόμενος ἰατροῖς, ἐπιφερόμενος γράμμα ἐκ τῆς
 βασιλίδος.

κβ'. "Οτι ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος οἱ τῶν Ῥωμαίων
 στρατηγοὶ εἰσβολὴν ἐς Ἀλβανίαν ποιησάμενοι, καὶ
 ἐμήρους λαβόντες Σαβίρων καὶ ἄλλων ἔθνῶν, ἤκον
 ἐς Βυζάντιον. Ἀφικομένους δὲ ἐν Βυζαντίῳ τοὺς
 πρέσβεις τῶν ἐνδιδοκῶτων ἑαυτοὺς Ἀλανῶν τε καὶ
 Σαβίρων ὁ Καίσαρ δέχεται ἐπεικῶς καὶ πᾶν
 φιλανθρώπως· πυθόμενός τε παρ' αὐτῶν ὅποσα
 χρήματα αὐτοῖς ἐδίδου ὁ Περσῶν βασιλεὺς, δεδωκώς
 τε ἔξουσιαν ⁹⁷ σφίσι ἐς ὅσον ἠδούλοντο ἐξῆραι τῇ
 ψευδολογίᾳ τὸ κῆρυμα καὶ τῷ κόμπῳ τάληθες ἐπικα-
 λῦσαι, « Δικτάσια τοῦτων ἐγωγε παρέξω, » ἔφη,
 τοῖς τε ἐν τέλει ὑμῶν, πρὸς δὲ δὴ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. »
 Ἐπὶ τούτοις ἤσθησάν τε οἱ Βάρβαροι, καὶ ἐδόκουν
 χάριν εἰδέναι τῷ Κρείττονι ἀνθ' ὧν ὑπήκοοι Ῥω-
 μαίων ἐγένοντο. Ἠγγελον δὲ, ὡς ὁ Ἀβείρ ⁹⁸ ἀπέστη
 οὐκ ἐς μακρὰν, ὀλίγα τε φροντίσας τῶν ὀμήρων
 Πέρσαις προσετέθη. Τοῖς μὲν οὖν πρέσβεσιν αὐθις
 ἐν συνουσίᾳ γενόμενος ὁ Καίσαρ τὰ ὅσα ἀρμόδια
 διελέχθη, καὶ ἔφη τοὺς τε προσχωροῦντας αὐτῷ
 ἔκοντι μάλα εὐεργετήσειν, τοὺς δὲ γὰρ οὐ βουλομένους
 καὶ ἄκοντας ἐξείν ὑπὸ τὴν αὐτοῦ χεῖρα βίᾳ καὶ
 δυνάμει.

κγ'. "Οτι τῶν στρατηγῶν δηρούντων τὴν Περσῶν

VARIÆ LECTIONES.

⁹¹ ὡς εἰς ἔσχατον νῦν N. ὡς ἔσχατον ὡς νῦν vulg. ⁹² θαρρήσειαν conj. B. ⁹³ αὐτοῦ N., αὐτὸν
 vulg. ⁹⁴ Ἰουστίνον H. nig., Ἰουστινιανὸν vulg. ⁹⁵ ὑβρεῶς; N., ὑβρεῶν vulg. ⁹⁶ στέλλειν H., στέλλει vulg.
⁹⁷ ἔξουσιαν B., ἔξουσίας vulg. ⁹⁸ Σαβείρ Val.

Nam Persarum rex, Romanorum res in ultimum
 discrimen adductas esse ratus, et nihil jucundius
 et opportunius illis contingere posse, quam qui-
 busvis conditionibus bellum pace finire, cujus rei
 gratia tamen eos puderet legationem mittere,
 quod indecorum existimarent, eum, qui bellum
 suscepisset, initium supplicandi facere, hunc pu-
 dorem præveniendi sustulit. Et quoniam con-
 sternati animo erant, rationem et occasionem
 excogitavit, ut per speciem colloqui pacem sup-
 plices orarent. Itaque mittit Jacobum, Persas
 nunquam gloriosius bellum contra Romanos depo-
 nere posse existimans, quia Romani omnia, quæ
 Persæ voluerint, essent concessuri. Atque hæc
 missa per Jacobum ad Justinum epistola neque
 ætati regis Persarum accommodata erat (nam
 puerilem in modum conscripta erat), neque alte-
 rius, opinor, viri prudentia præditi fuit. Alium
 enim quempiam insolentem esse, non alienum
 fuisset, sed illum minime superbire aut audacius
 loqui decebat. At epistola contumeliæ et probri
 et verborum insolentium plena fuit. Itaque etiamsi
 epistola **119** arrogantiae et contemptus plena
 esset, tamen introductus est Jacobus, non qui-
 dem ad Justinum, qui gravi morbo afflictus erat,
 sed ad reginam, quæ omnia imperii negotia cum
 Tiberio curabat. Lecta epistola, regina respondit,
 se quoque missuram legatum ad regem Persarum,
 qui de omnibus, de quibus inter ipsos controversia
 mota erat, ageret. Itaque mittitur Zacharias in-
 ter imperatoris medicos ascriptus, qui tulit
 litteras reginæ.

22. (A. C. 576 Ind. 9 Justinī 12.) Sub Tiberio
 Cæsare Romanorum duces, impetu in Albaniam
 facto, obsidibus a Sabiris et aliis gentibus acceptis,
 Byzantium venerunt. Eo cum legati Alanorum
 et Sabirorum venissent, qui se Romanis dederant,
 Cæsar eos benignè et humaniter excepit. Cum
 autem ex eorum verbis audisset, quantas pecu-
 nias illis Persarum rex largitus fuisset, facta
 potestate, quantum vellent oratione rem ex-
 aggerare, et verum dicendo obscurare, « Duplo
 majora præmia vobis largiar, inquit, non solum
 viris in dignitate constitutis, sed etiam unicui-
 que vestrum. » Hæc Barbaris lætitiā attulerunt,
 et visi sunt Deo gratiam habere, quod subjecti
 facti essent Romanis. Retulerunt autem Abirem
 paulo ante defecisse et, nulla obsidum habita
 ratione, cum Persis se conjunxisse. Deinde Cæsar
 cum legalis congressus, quæ apta videbantur,
 disseruit et dixit, erga eos, qui sponte in ejus po-
 testatem venirent, se liberalem futurum, et eos,
 qui se suæ potestati submittere recusarent vi et
 armis suo imperio parere coacturum.

23. Dum Romanorum duces Persarum Ar-

meniam populationibus vexarent, advenit Nadees A lectus, et a Chosroes missus ad minorem, quam vocant, legationem obeundam. Hunc responsum ferre ad legationem Theodori Bacchi iussit Chosroes, et nominatim nuntiare Romanis, sese paratam esse mittere primarios viros ad fines Orientis, ut cum his, quos Romani mitterent, prospicerent et viderent, qua ratione arma deponerent. Cum ille primum quæreret, quænam causa et ratio fuerit quinquaginta annorum induciarum violandi, prudenter Cæsar respondit, se quidem regem Persarum, qui senior esset, quippe qui, se adhuc pæro, in flore ætatis suæ constitutus foret, secuturum, et sive arma, sive pacem vellet, utrum elegisset, gratum acceptamque habiturum. His dictis Cæsar Nadeem dimisit, nec multo post delegavit ad partes Orientis, qui controversias ponerent et cum 120 Persarum principibus convenirent. Fuerunt vero qui missi sunt a Romanis Theodorus, Petri filius, ante dux numerariorum, tunc temporis thesaurorum comes, quos largitiones Romana lingua vocant (largos enim eos, qui liberalius sua profundunt, Latini vocant), Joannes et Petrus ambo consulatus dignitate ornati; præterea, Zacharias in regionum medicorum numerum relatus. Hi vero ubi Constantinam urbem in Mesopotamia sitam advenerunt, Mebodem Sannachoerigam, qui a Chosroes in loca circa Nisibin et Daras misus erat, expectarunt. Huic enim plenam pacis confirmandæ auctoritatem Chosroes commiserat. Eodem fere tempore Chosroes Asterium (is erat unus ex imperatoris iudicibus, quos contrascribas vocaveris) occidit, quia deprehensus est, dum captivus esset, clam litteras scripsisse ad imperatorem Romanorum, ut, dum res Persarum afflictæ essent, eos adiretur. Mebodes cum ad limites accessisset, certamen illi cum Theodoro et Zacharia imprimis fuit, quo in loco convenirent. Romani petebant, conventum agi in finitimis Daras locis, quippe quæ sua essent. Contra Persæ dicebant, quandoquidem ea urbs jure belli Romanis subjecta esset, non a verisimilitudine alienum esse, omnem regionem etrea illam eorum partibus adherere, neque illic ad colloquium convenire oportere, quia minime regio illa esset inter limitaneas censeenda. Post hæc, (sic enim utrisque visum), ad colloquendum convenerunt in loco, qui dicitur Atrælon, et cum illis quoque reipublicæ utriusque principes, qui eas regiones incolabant. Illic in medium proposuerunt, quas ultro citroque existimabant habere se mutuo accusandi causas, quæ alter populus alteri damna intulisset, aut bellum facere præoccupasset. Itaque cum utriusque plures sermo-

Ἀρμενίαν, ἐν τούτῳ παρεγένετο Ναδῶης, ἐς τὴν λεγομένην μικρὰν χειροτονηθεὶς πρεσβείαν, πρὸς Χοσρόου ἐκπεμφθεὶς· ὃς ὡς τῆς διὰ Θεοδώρου τοῦ Βάχου πρεσβείας ἔδοξεν ἀμοιβαίαν ἀποκομίζειν ἐκ τοῦ Χοσρόου ἀγγελίαν, κυρίως δὲ ὡς ἐτοιμώτατα ἔχει καὶ αὐτὸς σταίλαι τοὺς ἀρχοντας κατὰ δὴ τὰ ὄρια τῆς Ἑω, ὡς ἂν ἐν τῷ αὐτῷ γενόμενοι τοῖς ἐκ Ῥωμαίων ἐκπεμφθησομένοις σκοπήσῃεν τε καὶ διασκέψῃεντο ὅπως χρῆ τὰ ὄπλα καταθέσθαι. Ἄνακρινόμενον τούτου πρῶτον τις ἄρα πολιτεία τῆς λύσειος τῶν πεντηκοντουτίδων σπονδῶν αἰτία ἐγένετο, ἧ τινί γε δήπου ἐμπροθέστατά πως ἀπεκρίνατο ὁ Καῖσαρ, ὡς πρεσβυτέρῳ τυγχάνοντι βασιλεὶ Περσῶν αὐτὸς ἔτι νέος ὢν, καὶ ὄσον ἐπι τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας; Χοσρόου παῖς καθεστῶς, ἔπιμος εἴη ἐφ' ὅπερ ἂν ἐκεῖνος ἡγήσοιτο ἔπισθαι οἱ, καὶ, εἴτε τὰ εἴδη βούλοιο εἴτε τὴν ἡσυχίαν, ἀκολουθήσειν. Ἀποπέμφας οὖν ἐπὶ τοιοῦτο τὸν Ναδῶν ὁ Καῖσαρ οὐκ ἐς μακρὰν καὶ αὐτὸς ἔστειλε κατὰ τὴν Ἑβάν τοὺς εὐ διαθήσοντας τὰ ἀμφίβολα, ἐς ταυτὸν συνλευσομένους τοῖς Περσῶν ἡγεμόσιν. Ἦσαν δὲ οἱ σταλέντες Θεόδωρος ὁ Πέτρος, ὃς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ καταλόγων πρὸς τοῦτου γενόμενος ἡγεμῶν τηνικῶτα τῶν βασιλεῖ ἀνειμμένων πρβειστῆκει θησαυρῶν, οἱ γε ἀπὸ τῆς θαφιλίας τῇ Ῥωμαίων προσαγορεύονται φωνῇ (λαργούς γὰρ οἱ Ἀσῆνοι τὸ θαφιλῆς ὀνομάζουσιν), Ἰωάννης τε καὶ Πέτρος, ἄμφω τῇ τῶν ὑπᾶτων τετιμημένοι ἀξία, πρὸς γε καὶ Ζαχαρίας ἐν τοῖς βασιλείοις κατατατέμενος ἰατροῖς. Οἱ δὲ γενόμενοι ἐς Κωνσταντινὰν πόλιν, τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν, ἀνέμενον ἐλευσόμενον ἐκ τοῦ Χοσρόου ἐς τὰ περὶ Νισίβιν καὶ τὸ Δάρας Μεθῶδην τὸν Σανναθοερούγαν, ἧ δὴ τὸ κύρος τῶν περὶ τὴν εἰρήνην ἐπέθηκε Χοσρόης. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον καὶ Ἀστέριος, εἰς τῶν βασιλείων διαιτητῶν, οὗς δὴ ἀντιγραφείας ἀποκαλέουσιν, δορυάλωτος ὢν ἀνηρέθη ὑπὸ Χοσρόου, φωραθεὶς ὡς κρύβδην ἐγεγράφει βασιλεὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιθέσθαι κεκακωμένοις νῦν Πέρσαις. Μεθῶδου δὲ ἀφικομένου ἐν τοῖς ὄριοις ἄμιλλα μὲν τις γέγονε πρότερον αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀμφὶ Θεοδώρῳ καὶ Ζαχαρίᾳ περὶ τοῦ ὅποι δέον ποιήσασθαι τὴν ξυνέλευσιν. Ῥωμαῖοι μὲν γὰρ ἤξιον ἐν τοῖς τελοῦσιν ἐπὶ τὸ Δάρας χωρίοις, οἷα δὲ οἰκίαις καθεστῶσι, ξυγκροτεσθαι τὴν ἐκκλησίαν· ἀτὰρ οἱ Πέρσαι ἐφασκον, ἐπεὶ ἡ πόλις αὐτοῖς τῷ θεσμῷ τοῦ πολέμου ὑπεκλήθη, οὐκ ἀπὸ τρόπου, καὶ τὰ ὅσα γε ὑπὸ τὴν πόλιν ἀρμόζειν αὐτοῖς, καὶ οὐ δέον ἐκείσε ξυνιέναι, οἷα μὴ καθεστῶτων ὀροθεσίῳν. Μετὰ γοῦν ταῦτα, οὕτω δοκοῦν ἀμφοτέρους τοῖς μέρεσι, ξυνῆλθον ἐν τῷ δὴ λεγομένῳ Ἀθραήλων· πρὸς τοῖς καὶ οἱ ἐπιχώριοι ἀρχοντες πολιτείας ἀμφοτέρως. Καὶ τοίνυν προὔθεσαν ἄς ἔγε δῆπουθεν ἦγοντο κατ' ἀλλήλων τὰς πολιτείας ἔχειν αἰτίας, ὡς τῆς ἐτέρας τὴν ἐτέραν δδικά τε καὶ οὐχ ὅσια

VARIE LECTIONES.

ἡ δὲ τῆς H., ὅστις vulg. ἡ τις ἄρα πολιτεία H., τῆς ἄρα πολιτείας vulg. ἡ αὐτὸς H., αὐτοῖς vulg. ἡ τοὺς θαφιλῆς conj. N. ἡ Κωνσταντινίου πόλιν τὴν H. (male). ἡ ὑπὸ B., ἐπὶ vulg. ἡ καὶ om. ed. Par. ἡ ὀροθεσίῳν vulg. ἡ ἄς B., ὡς vulg. ἡ τῆς πολ. vulg.

εἰργασμένης, παρασπονδησάσης τε καὶ πόλεμον ἄδικον ἐλομένης. Πλείστον δὲ ὄσων βήματων ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν, ὡς πη ἔτυχεν, ἐβρίμμένων, χύδην τε περιουσῶν τῶν δικαιολογιῶν τῷ ἑαστον ἔθελειν τῇ κατ' αὐτὸν πολιτείᾳ, οἷα εἰκός, εὐνούστατον ἑαυτὸν ἀποφῆναι, τέλος ἐς δημηγορίαν πρῶτοι Ῥωμαῖοι κατέστησαν.

κδ'. Ὅτι οἱ πρέσβεις ξυνελθόντες τε καὶ εἰς ἕν γενόμενοι κατὰ δὴ τὰ ὄρια τῆς Ἐω ἐξ ἀμφοτέρων πολιτείας, τὴν εἰρήνην ὅπως βεβαιωθῆναι δέον διασκεψόμενοι, γλαφυρά τε καὶ ποικίλα βήματα ἑαστοὶ ἀποβρίψαντες, εἰπόντες τε καὶ ἀκηκοότες τὰ ὅσα χρεῶν, τυχόν καὶ τὰ ὅσα μὴ χρεῶν, τέλος ξυνήκων οἱ πρέσβεις περὶ μὲν τοῦ διαβραχῆναι τὰς σπονδὰς τίς αἴτιος καὶ οὗ, τὸ τοιοῦδε σιγηθῆναι, διερευνησαὶ δὲ τρόπον, ὅτω ¹⁰ ἐμπεδωθήσεται τὰ εἰρηναῖα τοῦ λοιποῦ καὶ αἱ ἀμφοῖστοι πολιτεῖαι κατάθωιντο τὰ ὄπλα. Εὐθύς οὖν Μεθόδου κατὰ τὰς πρώην ξυνθήκας, αἱ ξυνέστησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὰς τριάκοντα χιλιάδας τῶν νομισμάτων φήσαντος χρῆναι τοὺς Ῥωμαίους τῇ πολιτείᾳ Περσῶν κατατιθέναι ἀν' ἔτος, ἔτι γε μὴν ἀποχωρῆσαι Περσαρμενίας ¹¹ τε καὶ Ἰθρησίας, πρὸς δὲ γε καὶ αὐτοὺς τοὺς ὄσους γε αἴτιοι τῆς ἀποστασίας ἀποδοθῆναι βασιλεῖ τῶν Περσῶν χρησομένῳ φέρει ταῖς προσηκούσας φωναῖς ¹². Τοσαῦτα τοῦ Μεθόδου κατατειναντος, οἱ τῶν Ῥωμαίων πρέσβεις, τὸ τοιοῦδε ἐκ τοῦ Καίσαρος παρεγγυηθὲν αὐτοῖς, αὐτίκα οἱ γε τοῦτο αὐτὸ οὐδὲ τὸ νόμα προσέειπαι ἔφασαν τῆς εἰρήνης, εἴπερ ἐπὶ συντελείᾳ τινὶ καὶ ἄτε ἐς φόρου ἀπαγωγῆν Πέρσαι ἐπιζοιοῖεν Ῥωμαίους ἐξεῖν τοῦ λοιποῦ· μὴ δὲ γὰρ ἀνέξασθαι τοῦ τοιοῦδε τὸν Καίσαρὰ τι παρασχέσθαι, μῆτε μὴν ὡς περ ἀμέλει ὄνιον τι χρῆμα πρίασθαι τὴν εἰρήνην· οὕτω δὴ γὰρ εἰ ἔσοιτο, οὗ τι εἶναι μόνιμον οὐδὲ βεβαίαν. Χρῆναι τοίνυν Ῥωμαίων ἔλεγον οἱ πρέσβεις πρότερον τοῦ τοιοῦδε ἀπειπεῖν, οὕτω τε ἐφ' οἷς δέοι τὰ τῆς εἰρήνης προίενα διασκέψασθαι. Καὶ αὖθις ἑκατὶ τοῦ τοιοῦδε τερθρησίας λόγων ἀπεβρίμμένης πολλῆς ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν, καὶ οὐχ ὀποχάλωντων ἐν ἀρχῇ τῶν Περσῶν, ἀλλ' ἢ τὰς ἀνεκαθεν τριάκοντα χιλιάδας τοῦ χρυσοῦ νομισματοῦ ἢ προσάπαξ ὡς χρῆ μέγα τι καταθέσθαι δικαιολογούμενων, τὸ τελευταῖον ἔδοξεν ὁ Μεθώδης ἐπιδεικνύναί δῆθεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ κατ' αὐτὸν βασιλέως γράμμα ἄρτι σταλν, ἐν ᾧ περιείχετο, ὡς χάριν τῆς πρὸς Καίσαρα φιλίας ἀνέξοιτο καὶ χρημάτων ἐκτὸς ἐξ ἰσοτιμίας ἀναβρῶσαι ¹³ τὴν εἰρήνην. Τοῦτο ἐπεὶ [οἱ ¹⁴] κατὰ τὴν βασιλῆα διεθρῦλλήθη πόλιν, ἅπαντες ἀνεπτερώθησαν τε, καὶ ἔδοκουν οἱ τε ἐν τέλει καὶ ὄσος ¹⁵ ἔσπερος ὁμιλος ἤδη ἀργήσειν τὰ ξίφη καὶ ἐμπεδωτάτα ¹⁶ καθέξειν τὴν εἰρήνην, ἐπεὶ ὁ Καίσαρ Περσαρμενίας τε καὶ δὴ Ἰθρησίας αὐτῆς ἐτοιμώτατα εἶχε παραχωρῆσαι ¹⁷ Πέρσαις, σαφέστατα ἐξεπιστάμενος ὡς οὐ πώποτε ἐνδύσοιεν τοσαύτης ἰσπερημένοι χώρας, οὐδὲ γε εἰ ¹⁸ τελέως κατολισθήσοι καὶ ἐξίτηλα

nes super hac re jactassent, et unusquisque abunde, quo se suæ patriæ, ut decebat, amantem et studiosam ostenderet, justas rationes, quibus eam iureretur et defenderet, attulisset, tandem primi Romani concionem apud conventum habuerunt.

24. (A. C. 577. Ind. 10, Justinii 13.) Legati convenientes et in unum congressi ad fines Orientis ab utroque regno, ut dispicerent, quomodo pacem firmam facerent, lubrica et ambigua verba utrinque emisserunt, et quæ dici oportuit, dixerunt et audierunt, et forte quæ minime dici debuerunt. Tandem illud disquirere supersederunt, utri populo fœderis violatio attribuenda esset, et rationem investigare conati sunt, quomodo in posterum pax firmis **121** conventionibus stabiliretur, et inimicæ gentes ab armis discederent. Statim Mebodes suggestit, æquum esse, Romanos pendere Persarum reipublicæ quotannis triginta millia aureorum. Sic enim conventionibus cautum esse, quæ tempore Justiniani imperatoris factæ erant. Præterea Persarmenia et Iberia cederent, et omnes defectionis auctores regi Persarum redderent, quos merita morte afficeret. Hæc et alia hujusmodi Mebode proponente, Romanorum legati secundum Cæsaris mandata contra disseruerunt, et confestim responderunt, se hoc ne pro nomine quidem pacis admittere, si cum tributis pensatione Persæ sperarent in posterum Romanos sibi obnoxios constituere. Nec enim Cæsarem quidquam pendere, neque pacem, tanquam rem venalem, emere velle; quæ, si ita contingeret, non diu permaneret, neque firma foret. Oportere igitur imprimis totum hunc sermonem omittere, tum demum, quibus conditionibus pax vincienda sit, advertere. Rursus super his cum utraque partes in multas altercationes erupissent, et Persæ minime cederent, sed obnixè contenderent, justum esse, Romanos aut constitutum triginta millium aureorum tributum quotannis pendere, aut semel magnam aliquam pecuniæ summam, tandem Mebodi Romanis litteras Persarum regis nuper ad se scriptas ostendere placuit, quibus se propter Cæsaris amicitiam etiam nulla pecuniarum habita ratione æquis conditionibus pacem facturum esse indicavit. Hujus rei fama simulatque ad regiam urbem perlata est, omnes lætati sunt et senatus et plebs, eamque animo opinionem præceperunt, tempus advenisse, quo ensibus quietem indicerent, et firmiter pacem colerent: maxime cum Cæsar Persarmeniam et Iberiam Persis cedere paratus esset. Sic enim statuebat, Persas, etiamsi eorum res perditæ forent et ad nihilum redactæ, nunquam quieturos, quamdiu his tantis regionibus privarentur. Principes tamen Persarmeniorum, et

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ ὅτω vulg. ¹¹ Περσαρμενίας B., περὶ Ἀρμενίας vulg. ¹² φωναῖς | ποιναῖς conj. B. ¹³ ἀναβρῶσαι N. ἀναθαβρῶσαι vulg. ¹⁴ οἱ uncis inclusit B. ¹⁵ ὄσος B., ὄσοι vulg. ¹⁶ ἐμπεδωτάτα H., ἐμπεδω ταῦτα vulg. ¹⁷ παραχωρῆσαι Cantucl. παραβρῆσαι vulg., παραρῶσαι Πέρσας mg. H. ¹⁸ εἰ Val., ἢ vulg.

qui illis genere conjuncti erant, et omnes, qui a Persis ad Romanos confugissent, nullo modo tradendos esse statuit: imo non alia conditione pacem servandam, nisi liberum sit Persarum et Iberis, qui suam patriam reliquerint, ad Romanorum partes transire. Etenim Cæsar multum in eo sermone versatus est, a Justiniano imperatore jurejurando fidem datam **122** esse Persarum et his, qui ex Iberia migraverant; atque adeo ipsum imperatorem jurasse, quantum in se esset, omni ope annisurum, quo terram, quæ ipsos aluerat, sibi subjectam efficeret. Neque tamen si bellum ad finem usque perducere non posset, defectionis auctores, aut qui ex eorum genere et consanguinitate essent, aut alium quemquam, et ut omnia verbo completeretur, qui particeps reipublicæ Romanæ fieri vellet, unquam deditum iri. Grata et jucunda res Persarum regi contigit, Romanos Armenia et Iberia cedere, modo harum regionum incolis, quo velent ire habitatum, potestatem faceret. Nec sine ratione, meo quidem iudicio. Satis enim noverat, paucis exceptis ex principibus, qui defectionis ad Romanos auctores fuerant, fore, ut reliqui amore et desiderio terræ altricis capti (hoc enim natura omnibus hominibus innatum est,) minime ad externos demigrarent. In spem etiam adducebatur, bello posito in commodiorem statum res Persarum et Iberiæ redactum iri. Nam hæc regiones erant secundæ et omnium, quæ ad vitam necessaria sunt, feraces, unde ampla tributa et vectigalia colligi poterant. Itaque Persarum regi placuit his conditionibus a bello discedere. Ad hæc, ne qua in posterum restaret belli causa, Cæsari venit in mentem cogitare, ut pro Persarum et Iberia oppidum Daras a Persis vicissim acciperet: non quod in eo oppido quæstum faceret: nam nihil aliud utilitatis hoc oppidum præbet, quam quod munitissimum est et propugnaculi loco Orientali Romani imperii parti: sed hoc adversis Romanorum rebus solatio esse voluit, quod sua recuperarent, simul et nullam belli scintillam relinquare cupiebat. Ea de causa Daras recipere ut pecuniam aut alio quovis modo studebat. Pacem igitur facere æquis conditionibus, antequam bello in Armenia decertaretur, lubebat, et assentiebantur Persæ. Sed cum Persæ jam in eo essent, ut Romanis oppidum Daras cederent, aut nulla, aut quantulacunque accepta pecuniæ summa, simul ac constaret, Romanos Armenia et Iberia excessisse, et quum hæc legati inter se disceptarent, pugnatum est in Armenia, in qua pugna multum sua spe exciderunt Romani: nam victi cæsique sunt. Itaque cum Persæ ex secundis suis rebus spiritus sumpsissent, rex eorum dixit, se nunquam passurum, ullam mentionem de oppido Daras Romanis dedendo

ἔσοιτο τὰ πράγματα Περσῶν. τοὺς μέντοι γενεάρχας Περσαρμενίων, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοὺς τῷ γένει σφῶν ἠνωμένους, καὶ ἀπλῶς τὸν ὄντιναοῦν οἱ γε αὐτομολήσαντες ἦσαν ὡς Ῥωμαίους, οὕτε ἐκδώσειν· ἀλλ' οὐδὲ ἐτέρως ἐμπεδώσειν ἔφασκε τὴν εἰρήνην, εἴ γε μὴ ἀδεια ἔσοιτο τοῖς βουλομένοις Περσαρμενίων τε καὶ Ἰβήρων, τὴν σφετέρην ἐκλιπόντας, ἀνασκευάσασθαι ἐς τὴν Ῥωμίων. λόγον γὰρ οὐχ ἤκιστα ἐποιεῖτο πολὺν ὁ Καῖσαρ τῶν ὁμωμοσμένων ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως τοῖς Περσαρμενίοις καὶ τοῖς μεταχωρήσασιν Ἰβήρων. Ὀμωμόκει γὰρ ὁ βασιλεὺς, ὡς καθόσον οἶόν τε ἔστιν αὐτῷ, ἅπαντα ἀνακινήσειν τρόπον, ὡς ἂν καὶ αὐτὴν γε δῆπου τὴν θρεψαμένην σφᾶς ποιήσεται ὑποχείριον· εἰ δὲ γε ἄχρι τέλους οὐ τι ἔσοιτο δυνατός πρὸς τὸν πόλεμον ἀνθέξειν, ἀλλὰ τοὺς αἰτίους τῆς ἀποστάσεως καὶ τοὺς τῷ αἵματι σφίσι προσήκοντας, ξυνελόντα ¹⁹ δὲ εἰπεῖν τοὺς ὄσοι βούλονται Ῥωμαϊκῆς μεταστρεῖν πολιτείας, οὐ πώποτε ποιήσεσθαι ἐκδότους. Ἐδόκει δὲ καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἡδεσθαι ἐπὶ τοῖσδε, ὡς ἂν Ῥωμαῖοι μὲν ἐκστήσονται τῆς Περσαρμενίας ²⁰ τε καὶ Ἰβηρίας, ἐξουσίαν δὲ αὐτὸς προσνέμοι, ὅσοι ἐθέλουσιν οἱ τῆδε οἰκήτορες λέναι, οὐ τι ἀπὸ τρόπου γε οἶμαι. Ἐπίστατο γὰρ, πλὴν ὀλιγίστων τῶν ἐν τέλει, οἱ τῆς ἀποστάσεως ἦρξαν, ὡς οὐδεὶς Περσαρμενίων καὶ Ἰβήρων, πῶσθ τῆς θρεψαμένης δε φύσει τοῖς ἀνθρώποις ἐνιζάνει τε καὶ προσπέπηγεν, ἀνασκευάσειτο ²¹ ἐς τὴν ὀθνεῖαν. Ἄλλως τε καὶ ἅμα ἤματι τοῦ πολέμου λωφίσαντος ἐν δέοντι θέσθαι τὰ Περσαρμενίας τε καὶ Ἰβηρίας· αἶθε γὰρ αὐτῷ αἱ χώραι πάμποροι τε ὑπῆρχον, καὶ πλείστα ἐστί· ἐδασμοφόρου. τοιγαροῦν διὰ ταῦτα ἠρέσκετο ²² βασιλεὺς Περσῶν ἐπὶ τοῖσδε τὸν πόλεμον καταθέσθαι. Προσηλθε δὲ τῷ Καίσαρι διανοεῖσθαι, ὡς ἂν τὸ λοιπὸν μηδεμία ὑπολείπεται τοῦ πολέμου αἰτία, τῆς Περσαρμενίας τε καὶ Ἰβηρίας ἕκατι τὴν πόλιν τὸ Δάρας παρὰ σφῶν ἀντιλήψασθαι, ἤκιστα μὲν τοῦ κερδαλέου χάριν· οὐ γὰρ δὴ τι τὸ Δάρας ἢ πόλις ἐς ἕτερόν τι ὀνησιφόρος ἢ τῷ ἀσφαλέστατα ἔχειν καὶ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους ἐφᾶς ὥσπερ τι ἐρυμα προδεβῆσθαι. Ἄμα οὖν τὸ ἀτύχημα ἀκίεσασθαι βουλόμενος τῷ ἀπειληφέναι Ῥωμαίους τὰ οἰκία, ἅμα δὲ καὶ μηδένα σπινθῆρα τοῦ πολέμου καταλιπεῖν ἐθέλων, ἔγνω ἀνασώσασθαι τὸ Δάρας ἢ χρήμασιν ἢ γούν ἐτέρῳ τρόπῳ τινί. Περὶ μὲν οὖν τοῦ χρῆναι ἐξ ἰσοτιμίας τὴν εἰρήνην προελθεῖν, πρὶν ἢ διακριθῆναι τὸν ἐν Ἀρμενίᾳ πόλεμον ἰδόκει καὶ ξυνέθεντο Πέρσαι. Μελλόντων δὲ ὄσον οὕτω παραχωρήσαι Ῥωμαίους καὶ τοῦ Δάρας ἢ οὐδενός ἢ γούν ὀλιγίστης χρυσοῦ ποσότητος, εὐδελον ²³ ὄν πρότερον ἀφισταμένων Ῥωμαίων Περσαρμενίας καὶ Ἰβηρίας, ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα οἱ ἐξ ἑκατέρων διαλεγόμενοι ²⁴ πρέσβεις, γέγονε τὰ κατὰ τὴν Ἀρμενίαν ξυμπλοκὴν, ἐν ἣ προσπταίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι μεγάλως παρὰ πολὺ τῆς

VARIÆ LECTIONES.

¹⁹ ξυνελόντα δὲ N., ξύνολον τὰδε vulg. ²⁰ Περσαρμενίας Val., Περσῶν Ἀρμενίας vulg. ²¹ ἀνασκευάσειτο vulg. ²² ἠρέσκετο βασιλεὺς B., ἤρεσκε τοῦ βασιλέως vulg. ²³ εὐδελον ὄν] δηλονότι conj. B. ²⁴ διαλέγονται conj. B. ἢ κατὰ τ. Ἀ. συμπλοκῆ conj. B.

ἐλπίδος ἐς τὸ ἤττον ὠλισθήσαν. Δὲ δὴ τῶν Περσῶν Α
 ταῖς εὐπραγίαις ἐπηρμένων, ὁ σφῶν βασιλεὺς
 ἔφασκεν ὅπως περὶ τὴν πόλιν τὸ Δάρας ἐνδοῦναι
 Ῥωμαίοις μὴ ἐνδέξασθαι λόγον τινά. Αὐτὸς μὲν γὰρ
 κατὰ τὸν κοινὸν τοῦ πολέμου θεσμόν ²⁵ βία καὶ δυ-
 νάμει ἐξελεῖν καὶ προσκτῆσασθαι τὸ Δάρας ἐπισχυ-
 ρίζετο· τοὺς δὲ γε Ῥωμαίους Περσαρμενίαν τε καὶ
 Ἰθέρϊαν ἀποστῆσαι ²⁶ παρασπονδήσαντας, πρὸς δὲ
 γε καὶ ἀφηνιάσαντας τοὺς ταύτη οἰκοῦντας ἀπὸ Περ-
 σῶν ὑποδέξασθαι. Καὶ τοίνυν αὐθις ὁ Βάρβαρος
 θρασύς τε καὶ ὑφαύχην ἦν, καὶ μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς
 ξυνερχομένοις ἐβρενθύετο μέγα. Ἡπείλει τε ²⁷ καὶ
 πρὸ τοῦ πέρατος τῶν τριῶν ἐτῶν τῆς ἤδη ξυνεστῶ-
 σης ἐκεχειρίας, ἧς ²⁸ ἐντὸς ἐδόκει τὴν εἰρήνην ἀνά
 τὴν Ἔω ²⁹ ἐβρῶσθαι, τὰ ὅπλα κινήσειν, καὶ κατ' αὐ-
 τὴν γε δῆπου τὴν πρὸς ἧλιον ἀνίσχοντα χώραν ξυ- Β
 κροτήσειν τὸν πόλεμον, πρότερον κατατιθέμενον
 Ῥωμαίοις· τὸ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀνακωχῆς δεδομέ-
 νον χρυσίον, ἥνικα Ζαχαρίας ὁ Ιατρὸς καὶ τότε ἐμ-
 πεδώσας ὑπήρχεν. Ἐφασκε δὲ τὰ χρήματα ἀποδώ-
 σαι κατὰ τοσοῦτον, καθόσον ἐνέλιπε τῇ τριετίᾳ· εἶτα
 οὕτως πολέμου ἀπάρξεσθαι ³⁰ αὐθις. Ταύτην οὖν
 Μεβώδου οἷα δὴ ἐκ βασιλέως Περσῶν ἀπαγγειλαντος
 τὴν γνώμην, οἱ τῶν Ῥωμαίων ἄρχοντες παραδῆ-
 σεσθαι ³¹ μὲν οἶδε τὰς ξυνοθήκας ἤμιστα ἔλεγον·
 οὐδὲ γὰρ ξυνετάχθαι ἐν ταῖς ἐξείναι θατέρω βου-
 λομένῳ τῶν μερῶν ἢ ³² τοῦ χρυσοῦ παντὸς ἢ γούν
 μοίρας τινὸς ὡς τὴν παρασχόμενον ἀναδραμούσης ³³
 διαβρῆγνύναι τὰς σπονδίας. Ὅμως δ' οὖν περὶ τού-
 των αὐθις ἐν ἀπορρήτῳ ἀλλήλοις Μεβώδης τε καὶ
 Ζαχαρίας ἐν τῷ αὐτῷ ξυνερχομένῳ διελεγέσθην ³⁴,
 ἐκονολογοῦντό τε καὶ προὔτιθεσαν τὰ ὅσα ἀμφω τῷ
 ἄνδρῳ φροντο χρῆναι εἰρῆσθαι· ἐπειρῶντό τε ἕτερος
 ἔτερου, ὅπως ξυνέλθοιεν ἐς καταλλαγὰς αἱ πολιτεῖαι.
 Καὶ Μεβώδης μὲν ἰσχυρότατά πως ἀπομύνημος ³⁵
 ἦν, ὡς βούλεται τῷ Καίσαρι χρησιμώτατα ἐξεπιπεῖν
 αἰτήσασθαι, καὶ μὲν δὴ ἐπιτηδείατος εἶναι οἱ ³⁶.
 Ζαχαρίας δὲ ³⁷, εἰ οἶδόν τε εἰη λαθραῖα καὶ ἤμι-
 στα ἐξεπισταμένου τινὸς ὑπὲρ τῆς πόλεως τοῦ Δά-
 ρας ῥητόν τι παρασχέσθαι χρυσίον. Ζαχαρίας δὲ
 ἔφασκε τὰ τοιαῦτα, ἐπιτετραμμένον αὐτῷ πρὸς τοῦ
 Καίσαρος, οὐκ ἐς τὸ ἐμφανές, οὐδὲ μὴν ³⁸ ἔτερου
 ἐξεπισταμένου τινὸς, ἢ Μαυρικίου τοῦ Παύλου, τὰ
 μάλιστα εὐνοῦστα ὡς ³⁹ τὸν Καίσαρα ἔχοντος, ὅς
 ἐν τῷ τότε τὸν βασιλεῖον ἰθύνειν ἐκληρώσατο λόγον·
 ὥστε ἀμέλει μὴδὲ πρὸς τῶν βασιλείων γραφῶν τὰ
 περὶ τοῦ τοιοῦδε γεγράφθαι, τῷ μάλᾳ ἐν παραθύστῳ
 εἶναι τὰ βεβουλευμένα τῷ Καίσαρι. Γράφει δ' οὖν
 Ζαχαρίας ⁴⁰, ὡς εἰποις σὺ Μεβώδης λύτρα δῆθεν τοῦ
 Δάρας τὸν βασιλέα κομίσασθαι Περσῶν, αὐτῷ πει-
 σθήσεται ὁ Καίσαρ τὰ χρήματα καταθήσειν, καὶ δὴ
 οὐκ ἐς ἀναβολὴν. Ταῦτα τοίνυν Ζαχαρίου, εἰ καὶ μὴ
 ἀνεφανδόν, ὑπαινιττομένου δὲ ὅμως τῷ Μεβώδῃ,

fieri, quod vi et virtute ex communi belli lege ce-
 pisset et obtinisset. Romanos **123** vero contra
 fœdera Persarmeniam et Iberiam ad defectionem
 excitasse, et earum regionum incolas, qui a Persis
 deficiebant, tueri et suscipere. Itaque barbarum se-
 cundæ res, quæ illi evenerant, superbiorum et fero-
 ciorum reddebant. Minabatur etiam, antequam tres
 anni elaberentur, quibus induciæ tunc temporis du-
 rabant, intra quos pacem fieri per Orientem placue-
 rat, fore, ut arma moveret, imo et bellum in Occi-
 dentales regiones inferret : sed prius aurum, quod
 Romani pro induciis impetrandis, quas Zacharias
 pepigerat, pependerant, ad rationem ejus temporis,
 quod de triennio superesset, restitutorum, et ita
 se bellum renovaturum. Hanc cum regis Persarum
 sententiam esse Mebodes renuntiaret, Romanorum
 principes, se quidem minime iuducias et fœdera
 transgressuros esse, dixerunt : nec pactum esse,
 ut liceret alteri partium, restituto omni auro aut
 aliqua ejus parte, fœdera rumpere. De hac re ta-
 men secreto Mebodes et Zacharias ibidem conve-
 nientes collocti disseruerunt. Deinde hi duo viri,
 communicato consilio, inter se proposuerunt, quæ
 ad eam rem pertinere existimaverunt. Tum etiam
 alter alterum percunctatus est, quibus conditionibus
 inter utramque gentem pax et concordia esset. Et
 Mebodes asseveranter affirmavit, sibi in animo esse,
 quæ maxime Cæsari expedirent proponere, et illi
 quam maxime morem gerere. Zacharias autem ro-
 gavit, an fieri posset, ut aurum, si quod esset con-
 ventum pro civitate Daras, clam omnibus et ne-
 mine id resciente solveretur. Zacharias dixit hoc,
 quia a Cæsare hoc mandatum occultissimum sibi cre-
 ditum erat, neque ullo alio consilio, quam Mauricio,
 Pauli filio, qui Cæsari bene ex animo cupiebat, et
 tunc temporis principis rationes curabat, ut ne ul-
 lus quidem imperatoris scribarum quidquam de ea
 re scriptum haberet, quo Cæsaris consilia secre-
 tiora essent. Itaque scripsit ad Zachariam, si ipsi
 Mebodes polliceretur, regem Persarum accepturum
 pecunias pro redemptione urbis Daras, Cæsarem
 nulla mora interposita pecuniam numeraturum
 esse. Hæc cum non aperte quidem, sed obscuriori-
 bus verbis Zacharias Mebodi indicaret, respondit
 Mebodes, nihil sibi a rege Persarum de ea re man-
 datum, neque omnino regem Daras pro pecuniis
 restitui passurum esse. Nihilominus tamen conventa
 res est et quibusdam juramentis fides præstita : **124**
 si conventiones, ut tunc se habebant, manerent,
 regem deinceps Cæsari petenti Daras tanquam pec-
 culiare donum traditurum. Qua in re satis appare-
 bat, eum minime salutaria Romano imperio sentire,
 et quæ a vero abhorrebant, dicere. Nam eo tende-

VARIÆ LECTIONES.

²⁵ θεσμόν Cantocl. θερμόν vulg. ²⁶ ἐπιστῆναι vulg. ²⁷ τε B., δέ τε vulg. ²⁸ ἧς B., οἷς vulg. ²⁹ τῆς Ἔω vulg. ³⁰ ἀπάρξεσθαι vulg. ³¹ παραδῆσασθαι vulg. ³² ἢ B., ἐκ vulg. ³³ ἀναδραμούσης Val., ἀνδραμούσης vulg. ³⁴ διελεγέσθην B., διελέσθην vulg., διελέθησαν H. ³⁵ ἐπομν. Val. ³⁶ οἱ εἶναι H. mg. ³⁷ Post δὲ ins. ἤρετο N. εἶη N., εἰ vulg. ³⁸ μὴν Val. μείναι vulg. ³⁹ ὡς vulg. pro ὅς. ⁴⁰ Ζαχαρία, ὡς, εἰ λέγοι σοι Μεβ. N.

bat, ut R mani sine ulla pugna Persarmenia et Iberia excederent: deinde sibi Daras tradi poterent, quod minime obtinerent, nimirum quia quæ in posteriori colloquio constituta essent, tritissima illa excusandi formula, nullam vim haberent: sicut et prius de Suania Petrus deceptus fuerat a Zicho. Idem quoque Mebodes volebat facere. Ubi vero vidit Zachariam cautioorem esse, neque se posse hominem quo volebat pertrahere, alia aggressus est via, ut aliquo modo fraude Romanos circumveniret. Itaque paulo post Zachariam convenit et spem ei subdidit, pacem futuram, et regem Persarum consensurum Daras reddere, eo consilio, ut Cæsaris alacritas et belli cupiditas languesceret. Dum in istis sermonibus legati utriusque gentis occupati tempus terunt, intereaque bellum in Oriente in suspenseo fuit, circa quartam imperii Tiberii Constantini annum centum fere milia Sclavorum in Thraciam irruerunt et Thraciam multasque alias regiones prædati sunt.

ξυνησι ἐς ταῦτ' οἱ ἀμφὶ Ζαχαρίαν, ἐλπίζουσι ὅπως ὁ βασιλεὺς ἐνδοῦναι Ῥωμαίοις τὸ Δάρας, ταύτην οὐδὲν ἐκλύσειν τὴν εἰς τὸν πόλεμον προθυμίαν τοῦ Καίσαρος. Καὶ οὖν ἐν τοιοῦτῳ τριβομένῳ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν ἐξ ἑκατέρας πολιτείας πρόσθεων περὶ ταῦτα ἐνησχολημένων, οὕτω τε φερομένου τοῦ ἐψῶ πολέμου ἐπ' ἀθήλοις, κατὰ δὲ τὸ τέταρτον ἔτος Τιβερίου Κωνσταντίνου Καίσαρος βασιλείας ἐν τῇ Θράκῃ ξυνηνέχθη τὸ Σκλαβηῶν ἔθνος μέχρι πού

25. Cæsar misit in Italiam magnam auri vim ad triginta centenaria, quæ Pamphronius nomine, dignitate patricius, a vetere Roma ad imperatorem attulerat. Is tunc ad regiam venerat, ut precibus a Cæsare impetraret, ut Italiam a Longobardorum excursionibus oppressam in libertatem vindicaret. Cæsar vero, cui omnia præ bello Persico nullius momenti erant, quippe qui totus in illud incumberet, exercitum mittere non potuit, neque bellum in Oriente et Occidente simul sibi gerendum stavit. Sed pecunias dedit Pamphronio, quibus, si qua posset, aliquos Longobardorum commoveret, ut ad Romanos transirent una cum eorum exercitu, et Italiam minime turbarent. Quod efficerent, si in Orientem arma vertere vellent et Romanis auxilium ferre. Si Longobardi renuerent, ut verisimile erat, aliam viam eum ingredi iussit, Francorum ducum aliquos mercede sibi socios adungere, et hac ratione Longobardorum potentiam labefactare et infringere.

ων διὰ τῆς τῶν χρημάτων ἐπιδόσεως ἐταιρίσασθαι, καὶ ταύτῃ σελεῖσθαι τε καὶ ἐκτριῖναι τῶν Λογγιβάδρων τὴν δύναμιν.

26. (A. C. 578 Ind. 11 Justini 14.) Persæ veriti, ne Romani in fines suos irrumperent, Thaurarium castellum, nudatum præsidio Romanorum, invadentes, occuparunt et domum reverterunt, cum nihil dignum tam turpi sæderis violatione lucrati essent, et minime tanta damna, quanta initio sibi proposuerunt, Romanis intulissent.

VARIE LECTIONES.

“ δὲ ante ἔμπης ins. N. “ τῆ] τῷ conj. B. “ ἐλπίζουσι conj. B. “ τοιοῦτε H. mg. “ ἐμείραντας ἔ. ἑμείραν τοῦ vulg., ἐμείροντας H. “ μὲν om. vulg. “ δὲ λεῖψαι H., σαλεύειν N. “ εἰσβολὴν N., ἐκβολὴν vulg. “ σπονδῶν — πορισάμενοι B., Περσῶν — προροισάμενοι vulg.

οὐδὲν ὄγε ἔφασκε περὶ τούτου ἐπιτετραῖσθαι πρὸς τοῦ βασιλέως Περσῶν, οὐδὲ μὴν ἀνέξεσθαι ὄλως ἐπὶ χρήμασι μεταθεῖναι τὸ Δάρας. Διεθεβαιούτο ἔμπης “, καὶ ὄρκους τισὶν ἐπιτεθεῖν τὸ πιστὸν, ὡς νῦν εἰ προέλθοιεν αἱ ξυνηθῆσαι, ὑστερον αἰτοῦντι τῷ Καίσαρι δώσειν ὡσπερ ἐξαίρετόν τι δῶρον τὴν βασιλείαν Περσῶν τὴν πόλιν. Πρόδηλος οὖν ἦν ἐντεῦθεν μὴ ἐρρωμένα φρονῶν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, ἀλλὰ πῶρῳ τῆς ἀληθείας φθειγγόμενος, βουλόμενός τε Ῥωμαίους μὲν ἀμαχητὶ ὑπαναχωρῆσαι τῆς Περσαρμενίας καὶ Ἰθρηρίας· τελευταίον δὲ ἀμφὶ τοῦ Δάρας αἰτεῖν καὶ τῶν ἐπιγγελλένων ἡκίστα τυγχάνειν, εἰτα τὴν ἐν ὑστέρῳ βουλήν, καθὰ δῆπου τὸ περιφερόμενον ἐκεῖνός φησι, μὴ ἔχειν ἰσχύιν, ὡσπερ καὶ Σουανίας περὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἡπατήθη Πέτρος ὑπὸ τοῦ Ζίχ. Ὁμοίως οὖν καὶ ὁ Μεθῶδης ἠβούλετο δράσειν. Ἐπεὶ δὲ ἑώρα Ζαχαρίαν ἐσθὶ ἐμφορνεύστατον καὶ οὐχ οἶόν τε ἐν αὐτῷ παρακρούσασθαι τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ τὴν ἑτέραν ἐτράπετο, ὡς ἂν τρώπῳ τῇ “ ἀπέτη περιέλθοι τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ χρόνον γὰρ τῆ

κε'. Ὅτι ὁ Καίσαρ ἔστειλε κατὰ τὴν Ἰταλίαν χρυσίον συχνόν, ἔχρι κεντηναρίων τριάκοντα, ἀτινά γε δῆπου Παμφρόνιος ὄνομα, ἀξίωμα βασιλέως πατῆρα, ἐκομίσαστο ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, κατὰ δὲ τὴν βασιλίδαν τῆνικαῦτα ἀφιγμένος ἐπὶ τούτῳ, ἐφ' ᾧ δεήσεις τῷ Καίσαρι προσαγαγεῖν τῇ Ἰταλίᾳ ἐκτερυχωμένη ταῖς τῶν Λογγιβάδρων ἐπιδρομαῖς ἐκαμῦναι. Ὁ δὲ Καίσαρ, ἐπεὶ αὐτῷ ὁ πόλεμος ὁ Περσικὸς ἄπαντα ἦν καὶ ἐνέκειτό γε ὄλος, ἐκεῖσε στρατιάν οὐχ οἶός τε ἦν ἐκπέμπειν. Οὐδὲ μὴν ἄμα τῇ Ἐῷ καὶ κατὰ τὴν Ἑσπέραν πολεμητέα γε αὐτῷ εἶναι ἐδόκει. Χρήματα δὲ ἄλλως ἐπέδωκε Παμφρόνῳ, ἐφ' ᾧ τινὰς τῶν ἡγεμόνων τοῦ Λογγιβάδρων ἔθνους, εἰ πῶς γε ἔσται αὐτῷ δυνατὸν, πείσοι τοῦ κέρδους ἡμείραντας “ μεταβαλέσθαι ὡς Ῥωμαίους ξὺν τῇ κατ' αὐτοὺς δυνάμει, καὶ τοῦτο μὲν “ τῇ Ἰταλίᾳ μὴ ἐνοχλεῖν, τοῦτο δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἐῷ πολεμησιόντας καὶ τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ ἐπικουρήσαι. Ἀπειθούτων δὲ τῶν Λογγιβάδρων, οἷα εἰκὸς, τὴν ἑτέραν λέναι, καὶ τινὰς τῶν Φραγγικῶν ἡγεμόνων διὰ τῆς τῶν χρημάτων ἐπιδόσεως ἐταιρίσασθαι, καὶ ταύτῃ σελεῖσθαι “ τε καὶ ἐκτριῖναι τῶν Λογγι-

κε'. Ὅτι οἱ Μῆδοι δεδιότες τὴν τῶν Ῥωμαίων εἰσβολὴν “ κατὰ τῆς Περσῶν ὄσον οὕτω ἐσομένην, καὶ ἐπανιόντες τὸ λεγόμενον Θαυναρίον φρούριον, χηρεύον Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας, ἐν κατοχῇ ἐποιήσαντο· καὶ ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν, μὴδὲν τὸ παράπαν τῆς ἀνασχύντου τῶν σπονδῶν “ ξυγγύστως ἀξίόν τι πορισάμενοι, μήτε μὴν μέγα τι Ῥωμαίους βλάψαντες, ὡς ὑπωπεύθησαν τὴν ἀρχήν.

κε'. Ὅτι οἱ Μῆδοι δεδιότες τὴν τῶν Ῥωμαίων εἰσβολὴν “ κατὰ τῆς Περσῶν ὄσον οὕτω ἐσομένην, καὶ ἐπανιόντες τὸ λεγόμενον Θαυναρίον φρούριον, χηρεύον Ῥωμαϊκῆς ἐπικουρίας, ἐν κατοχῇ ἐποιήσαντο· καὶ ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν, μὴδὲν τὸ παράπαν τῆς ἀνασχύντου τῶν σπονδῶν “ ξυγγύστως ἀξίόν τι πορισάμενοι, μήτε μὴν μέγα τι Ῥωμαίους βλάψαντες, ὡς ὑπωπεύθησαν τὴν ἀρχήν.

κζ'. Ὅτι Ταχοσδρῶ⁵⁰ σαφῶς ἐξεπιστάμενος καὶ αὐτὸς τὴν Χοσρόου βουλὴν, ὡς Μεβώδης ἀναπερῶσας αὐτὸν εἶη μὴ μείναι⁵¹ τὸ πέρασ τῶν τριετηρίδων σπονδῶν, αἶ γε ἀμφὶ τῆς Ἐω ἐμπεδωθεῖσαι ἐτύγγανον, καὶ ὅτι οὕτω δοκοῦν αὐτῷ ἀναμφιδόλως ἐμβολαεῖν αὐτὸν τε Μεβώδην καὶ Σαπῶρην τὸν Μαιράνου κατὰ τῆς πρὸς τὴν Ἐω τῶν Ῥωμαίων ἐπικρατείας, εἴτε προστεταγμένον οἱ τοιάδε ἐκ Χοσρόου, εἴτε καὶ αὐτομάτως τοῦτο σκοπῶν ἐφ' ἑαυτοῦ⁵², ὡσπερ ἀμέλει δευτέραν ἀφελὶς ἀγκυραν, ἐκτραπεῖς ἀπὸ τοῦ Κιθαρίζων⁵³ ὤρμησε καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐν ἀνατολῇ χώρας ἀπὸ τῶν Ἀρμενίας ἐμβολῶν, διπλῆν ἐκεῖσε τὴν ταραχὴν ποιησόμενος.

κη'. Ὅτι πολιορκούτων Ῥωμαίων τὸ Χλωμάρων, καὶ προσβολὰς ἐν κύκλῳ ποιουμένων, τὰς τε ἐλεπτολαίς μηχανὰς περιστησάντων, πρὸς δὲ γε καὶ ὑπόνομους ἐνερθεὶν ὑπορυττόντων ἐς τὸ ἀφανές, στέλλει Βιγγάνης ὡς Μαυρίκιον τὸν [τε] τοῦ φρουρίου ἀρχιερα· Χριστιανοὶ γὰρ ἦσαν οἱ τῆς Ἀρζανηνῆς⁵⁴ ἀπαντες. Ταῦτη τοι, ὡς αἰδοῦς ἀξιωθόμενον πρὸς Ῥωμαίων Χριστιανῶν ὄντων τὸν προσεῴτα τῶν ἱερῶν τοῦ Χριστοῦ, ἱκεταῖον ἐπέτρεψε τῷ μυσταγωγῷ, εἰληφότας ὀπόσος ἦν αὐτοῖς χρυσός τε καὶ ἀργυρὸς ἀπαναστῆναι καὶ μὴ πέρα πονεῖν. Οὕτε γὰρ ἐνδώσειν ποτὲ, Βιγγάνου τὸν ἥλιον ὀρώντος, τοὺς ὄσοι γε ἐς τὸ Χλωμάρων εἰσι Ῥωμαίοις ἑαυτοῦς· προσμενόντων τε τῇ πολιορκίᾳ Χριστιανῶν ἕσσεσθαι τὸ διαφειρόμενον πλῆθος, καὶ ἀσεβῆσειν Ῥωμαίους πρὸς Θεὸν περιορῶντας ἀνατιῶς τοὺς ἐνδον ἀπολλυμένους. Ταῦτα Βιγγάνης ἐδήλου. Μαυρίκιος δὲ πολλά τε καὶ ἐπαγωγὰ⁵⁵ τῷ ἱερῷ διαλεχθεὶς καὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ πρὸς ἱκεταῖαν ἀφικομένοις, πίστει τε εὐνοίας πρὸς τοῦ ἱερέως εἰληφῶς, ἀπαγγέλλειν ἐκέλευσε Βιγγάνη, ὡς, εἴπερ ἑαυτὸν ἐνδώσει Ῥωμαίοις, ἀξιωματός τε μείζονος ἤπερ ἐφ' οὗ νῦν ἐστὶ παρὰ Πέρραις ἀξιωθήσεται πρὸς Ῥωμαίων, κτήσεώς τε διπλασίας καὶ ἄλλης εὐπορίας⁵⁶ γενήσεται Κύριος. Καὶ ἕτερα δὲ, ὅποσα ἦν ἐφοκὰ, εἰπὼν ἀφίησιν αὐθις ἐνδον τοῦ φρουρίου γενέσθαι τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ. Ἀλλὰ γὰρ ὁ Βιγγάνης εὐνοῦστατα ἔχων ὡς βασιλεῖα Περσῶν καὶ ἐς τὴν κατ' αὐτὸν πολιτείαν, εἶ γε⁵⁷ μὴν τῷ χώρῳ πίσυνοσ, ἥκιστα ταῖς μεγίσταις ὑποσχέσει Μαυρικίου τὰ ὅτα ὑπέσχε, καὶ ταῦτα Βάρβαρος ὢν οὐκ ἀφηνίασε τοῦ πρόποντος, τὴν δὲ ἐξ ἀρχῆς δουλείαν τιμωτέραν ἠγγῆσατο πλοῦτου. Στέλλει δὲ αὐθις τὰ ἐς ἀγιστείαν τοῦ Θεοῦ ἀνεμένα, περιβρῆντήριά τε καὶ ἐκπώματα καὶ ἄλλα ὅσα τιμαλφέστατα σκευή, ὡς Μαυρίκιον, καθάπερ ἀμέλει λύτρα τούτου τοῦ φρουρίου ταῦτα ὑποδέχεσθαι ἀντιβολῶν, τὴν πολιορκίαν καταλύσοντα. Ἀτὰρ ὁ στρατηγὸς ἐπειδὴ ταῦτα ἐθέασατο, οὐ προσήκατο, καίτοι ἐρίτιμα⁵⁸ τυγχάνοντα· ἤξειν γὰρ ἐφασκεν οὐ τὰ ἱερά σκυλεύσων οὐτε μὴν Χριστῷ μαχησόμενος, ἀλλὰ σὺν Χριστῷ πολεμήσων, καὶ μᾶλλον ἐξαιρησόμενος τοὺς ὀμοδόξους πρὸς τῶν ἰούκ ὀρθὰ φρονούν-

⁵⁰ Ταχοσδρῶ Val., τὰ Χοσδρῶ vulg. ⁵¹ μείναι N., μείνας vulg. ⁵² ἐφ' ἑαυτοῦ H. ⁵³ Κιθαρίζων Val., κιθαρίζειν vulg. ⁵⁴ Ἀρζανηνῆς vulg. ⁵⁵ ἀπαγωγὰ vulg. ⁵⁶ εὐπορίας vulg. ⁵⁷ ἔτοιμοι γε vulg., εἶτε γε μὴ H. ⁵⁸ ἐρίτιμα H., ἐρίτιμα vulg.

VARIAE LECTIONES.

27. (A. C. 578 Ind. 11. Justini 14.) Cum Tachosdro quoque Chosrois consilia rescivisset, Mebodem Chosroem in eam mentem impulisse, ut non expectaret diem, qua finiebant tricennales induciæ, quæ in Oriente conventæ fuerant, et illum imperasse Mebodi et Sapori, Merani filio, invadere Romanorum ditionem in Oriente. ipse, sive hoc mandatam fuerat a Chosroe, sive sua sponte apud se eamdem rem animo volvisset, tanquam scilicet secundam anchoram injiciens, a Citharizon castello egressus, in Romanorum ditionis regiones, quæ ad Orientem erant, impetum fecit, circa Armeniæ aditus duplicem tumultum et terrorem oblaturus.

28. (A. C. 579 Ind. 12 Tiber. 2.) Cumi Romani Chlomarou oppidum obsiderent et armatis hominibus cingerent, et machinas, quibus urbes capiuntur, admoverent, cuniculi quoque subterranei in occulto subter terram ducebantur, Biganes misit urbis episcopum (erant enim Christiani omnes incolæ Arzauenæ), quem Romanos, quia Christiani erant, majore reverentia et honore excepturos, tanquam sacrorum antistitem, existimavit, ad Mauricium, eumque orare jussit, ut accepto quidquid apud obsessos erat auri et argenti, Romani obsidionem solverent, neque ultra in vanum laborarent. Neque enim unquam, quamdiu Bigani solem intueri liceret, Christianos, qui in oppido essent, Romanis sese tradituros. Quodsi obsidionem continuarent, fore, ut Christianorum multitudo periret. Ex quo fieret, ut Romani impii erga Deum essent, qui Christianos, qui intra oppidum essent, sine ulla sua culpa misere perire paterentur. Hæc Biganes prædicavit. At Mauricius, cum comiter multa cum episcopo esset collocutus, et cum his, qui una ad exorandos Romanos venerant, bona fide utrinque jurejurando firmata, eum renuntiare jussit Bigani, si se Romanis traderet, in majore honore eum apud Romanos futurum, quam nunc apud Persas sit, et possessionem duplo amplioem et omnium rerum affluentiam nacturum; pluraque alia, quibus illum alliceret, dicitans, dimisit sacerdotem et eos, qui cum eo erant, ut in urbem reverterentur. Sed Biganis summa erat erga regem et rempublicam Persarum voluntas, et magna loci fiducia. Itaque quamvis barbarus esset, maximis Mauricii 126 pollicitationibus minime aures præbuit, neque ab honesto recessit. Justam enim et legitimam servitutem erga eum, qui regno præerat, longe divitiis honorificentioem duxit. Quamobrem iterum aquiminaria et pocula et alia pretiosiora vasa, quæ Dei cultui inserviebant, ad Mauricium misit, orans, ut ea pro oppidi redemptione sumeret et ab obsidione desisteret. Sed dux ubi hæc vidit, quamvis magni pretii essent, tamen contempsit. Illuc enim dixit se venisse, non ut sacra expilaret, aut Christo bel-

lum faceret, sed potius ut Christo opitulante et A των Περω̄ν. Εἶτα ἐν ἀπορήτῳ ἔλεξε τῷ ἱερουργῷ
favente bellum gereret, et recta de fide sentientes δσα ἐχρῆν, συνεχώρησέ τε αὐθις εἶσω γενέσθαι τοῦ
contra Persas, qui a vera Dei cognitione aberrabant, tueretur. Deinde quædam secreto cum sacer- φρουρίου. Ὡς δὲ ἐπανῆκε τὸ τελευταῖον ὁ ἱερεὺς ὁ
dote, quæ ad negotium, quod inter eos tractabatur, βάρβαρος, καὶ οὐδὲν ὀτιοῦν ἐς τὸ ἰθὺ τῆς γνώμης
pertinebant, collocutus, concessit, ut rursus in oppi- ἐφθέγγετο, ἐς τούναντιον μὲν οὖν τὰ Περω̄ν ἐπεφώ-
ridum rediret. Postremo ut rursus sacerdos exiit ρατο ἀσπασθόμενος, ξυλλαμβάνεται μὲν ὄγε καὶ οἱ
nihil quidquam, quod ex re esset, afferens, sed εὖν αὐτῷ, αὐθις δὲ ὡς ἐγκλευσαμένου τοῦ στρα-
aperte Persarum rebus faveret, ipse et qui cum eo τηγοῦ, εἶχοντο τῆς κελιορκίας οἱ Ῥωμαῖοι.
vero obsidionem continuarunt. erant jussu ducis in vincula conjecti sunt. Romani

29. Italia tota fere a Longobardis est eversa et diruta. Itaque nonnulli ex senatu veteris Romæ cum quibusdam sacerdotibus, quos qui summæ sacrorum præerat delegaverat, ad imperatorem legati venerunt orantes, ut his partibus subveniret. Sed Persicum bellum hoc tempore in Armenia et in Oriente erat, quod non modo non intermittebat, imo in ardentiore contentionem ingravescerebat. Eo factum est, ut imperator nullas idoneas copias, quæ illarum partium rebus sublevandis sufficerent, mitteret. Verumtamen delectu, ut res tulit, habito, exercitum, quem potuit, misit, atque etiam omne studium et diligentiam adhibuit, quo Longobardorum duces donis demereretur, quos magna illis præmia retributurus, ad suas partes traduceret. Itaque plerique ex Longobardorum principibus, largitione imperatoris accepta, ad Romanos defecerunt.

30. Bajanus, Avarum chaganus, eodem anno Targitium ad imperatorem, qui præstari solita stipendia exigeret, misit (erant autem octoginta milia nummorum, quæ quotannis pendebantur), et ubi cum reliquis mercibus, quas emerat, et cum auro ad illum redierat, barbarus, nulla occasione aut causa conficta, ne falsam quidem accusationem in Romanos comminisci dignatus, impudentissime, qui barbaris 127 mos est, fœdera, quæ cum Tiberio initio ejus imperii fecerat, rupit, et cum omni exercitu movens ad Savum fluvium inter Sirmium oppidum (hoc ex insidiis capere cogitabat) et Singedonem castra ponit, et fluvium ponte jungere suscipit. Cum autem timeret, ne a Romanis impediretur qui Singedone in præsiidiis erant, maxime quod multum usum et scientiam navium fluminis habebant, consilium suum, antequam in vulgus innotesceret, exsecutus, multa vectoria gravaque navigia in Istro per superiorem Pannoniam coegit, ex quibus, quæcumque nancisci potuit, non quidem ad artis navium ædificandarum rationem, tamen naves ea magnitudine, ut ad bellum aptæ essent, extruxit, et eas hominibus armatis et remigibus instruxit, qui barbarum in morem inconditis ictibus aquam verberabant. Ita simul classe magno motu flumine devecta, cum omnibus Avarum

κθ'. Ὅτι Ἰταλία ἐπὶ ὧν Λογγιβάρδων σχεδὸν ἅπασα ἐπεπόρθητο. Διὸ δὴ καὶ ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἅμα ἱερεῦσιν ἐκ τοῦ προσετώτος [τῆς] ἐν Ῥώμῃ τῶν ἱερῶν πεμφθέντων τινῶν, παρεγένοντο πρεσβευόμενοι ὡς τὸν αὐτοκράτορα, τοῖς ἐκέλευε μέρεσιν ἐπαρκέσαι. Ἄλλ' ὁ Περσικὸς πόλεμος ἐν Ἀρμενίᾳ τε κατὰ ταυτὸν καὶ ἐς τὰ περὶ τὴν ἑσῶν ξυνοσθηκῶς τε καὶ οὐκ ἀπολήγων, μᾶλλον μὲν οὖν ἐπὶ τὰ μείζονα δυσχερῆ ἐκτεινόμενος, οὐδεμίαν ἀξιόλογον συνεχώρησε στρατιάν τε τὸν αὐτοκράτορα, οὐδὲ μὴν ἀποχωρῶσαν τοῖς ἐκέλευε πράγμασι δύναμιν στεῖλαι. Ὅμως δὲ καὶ ἐκ τῶν παρόντων τε καὶ ἐνδεχομένων στρατεύματα ξυναγείρας ἐστειλεν ὁ βασιλεὺς· καὶ τὴν ἄλλην ἐτίθετο ἐπιμελειάν τε καὶ σπουδὴν, εἰ πῶς τινος τῶν ἡγουμένων τοῦ Λογγιβάρδων ἔθνους δεξιώσεται δῶροις ὑποπειθῶν καὶ μεγίστας ἐπαγγελλόμενος χάριτας. Ἡδὴ τε πλείστοι τῶν δυνατῶν μετετίθεντο ὡς Ῥωμαῖοι, τὴν ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος ὠφέλειαν προσδεχόμενοι.

λ'. Ὅτι Βαζιανὸς ὁ τῶν Ἀβάρων ἡγαγόνος, οὐδεμίαν ἀφορμῆς ἢ σκῆψεως λαβόμενος, οὐδὲ ψευδοῦ γοῦν κατὰ Ῥωμαίων αἰτίαν ἀξιώσας τινὰ συνθεῖναι, ἀλλὰ γὰρ καὶ κατὰ τὸδε ὁμοίως τὸ ἔτος Ταργίτιον πρὸς βασιλέα στεῖλας, ὡς τὰ συνταχθέντα κομισαίτο τῶν χρημάτων (ὀδοθήκοντα δὲ χιλιάδες ὑπῆρχον εἰς ἔτος ἕκαστον νομισμάτων), ἐπειδὴ τὸν τε ἄλλον φόρτον, ὃν ἐκ τῶν χρημάτων ἐνεπορεύσατο, καὶ τὸ χρυσίον ἔχων ἐπανῆκεν ὡς αὐτὸν, ἐκεῖνος ἀναισχυντότατα καὶ βαρβαρώτατα ἄφνω παραλύσας τὰς συνθήκας, ὃς πρὸς Τιθέριον τῆς Καίσαρος ἐπιβάντα τύχης εὐθὺς ἐν ἀρχαῖς ἐποίησατο, καὶ πανστρατιᾷ κινήσας, ἀφικνεῖται κατὰ δὴ τὸν Σάον ποταμὸν, μεταξὺ Σιρμίου πόλεως καὶ Σιγγηδόνης. Καὶ γεφυροῦν ἐπεχειρεῖ τὸν ροῦν, ἐπιβουλεύων μὲν Σιρμίου τῇ πόλει καὶ παραστήσασθαι ταύτην βουλόμενος· δείσας δὲ, μὴ διακωλυθεῖ πρὸς τῶν Ῥωμαίων τῶν ἐπιφυλαττόντων ἐν Σιγγηδόνι καὶ τὴν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου πεῖραν τε καὶ ἐπιστήμην ἐν ταῖς τοῦ ποταμοῦ ναυσὶν ὑπειδόμενος, βουλόμενός τε πρὸς τοῦ τὴν βουλὴν ἐς τὸ φανερόν ἐκπεσεῖν τὸ ἐγγεῖρημα τελεώσασθαι, πλοῖα συναγείρας κατὰ τὴν ἄνω Πανωνίαν εἰς τὸν Ἰστρον πολλὰ βάρβα, καὶ οὐ κατὰ λόγον τῆς ναυπηγικῆς τέχνης, ὁμοῦς ἐκ τῶν ἐνότων μακρὰς συμπηξάμενος στρατιώτιδας νηῦς, καὶ πολλοὺς ἐν αὐταῖς ἐπιβιβάσας ὀπλίτας ἑρέτας τε, οὐ

VARIE LECTIONES.

ἡ δὲ om. vulg. ἡ δὲ N. ἡ Ἀβάρων H., Ἀράδων vulg. ἡ Σιγγηδῶνι passim vulg. ἡ πρὸ τοῦ N., πρὸς vulg., πρὶν Val. ἡ συμπηξάμενος H., ἀμπηξάμ. vulg.

κατὰ κόσμον, ἀλλὰ βαρβαρικῶς· τε καὶ ἀνωμόλως· ταῖς κώπαις τύπτοντας τὸ ὕδωρ, κινήσαι· ἀθρόον, ταῖς τε ἑπακτρίσι τὸν ποταμὸν, καὶ αὐτὸς μετὰ πάσης τῆς Ἀθάρων στρατιᾶς περὶ διὰ τῆς Σιρμιανῆς πορευόμενος νήσου, παραγίνεται κατὰ τὸν Σάον ποταμὸν. Διαταραχθέντων δὲ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις Ῥωμαίων καὶ τὸ ἐγγεῖρημα συννοησάντων, τοῦ τε ἐν Σιγγηδόνι⁶⁵ στρατηγοῦ, Σήθου τοῦνομα, στελλαντος πρὸς τὸν Χαγάνου, καὶ ἐπερωτώντος ὃ τι δὴ⁶⁶ καὶ βουλόμενος, εἰρήνης βεβαίας τε καὶ φιλίας συνεστῶσης αὐτῷ τε καὶ Ῥωμαίοις, πρὸς τὸν Σάον ἀφίκετο ποταμὸν; Ἄμα δὲ λέγοντος, ὡς οὐ περιόψεται γεφυροῦν ἐπιχειροῦντος αὐτοῦ τὸν ποταμὸν, οὐκ ἐπιτρέποντος ὄλω; τοῦ αὐτοκράτορος· οὐ κατὰ Ῥωμαίων τι μηχανώμενος; ἔφη βούλεσθαι πηγνύναι τὴν γέφυραν, ἄλλως δὲ κατὰ Σκλαθηῶν χωρεῖν, καὶ διαπεραιούμενος⁶⁷ τὸν Σάον ἐπιβαίνων τε ἐς τὴν Ῥώμην αὐθις τὸν Ἴστρον διαθήσεσθαι κατ' αὐτῶν, πλοίων αὐτῷ πολλῶν παρὰ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορος ἐς τὴν διάβασιν παρασκευαζομένων. Τοῦτο γὰρ δὴ καὶ πρότερον πρὸς χάριν τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως πρᾶξαι, καὶ πολλάς αἰχμαλώτων μυριάδας ἐκ τῆς Ῥωμαίων γῆς Σκλαθηνοί· δεδουλωμένων ἐλευθέρως αὐθις Ῥωμαίοις ἀποδοῦναι. Νῦν δὲ ὑβρίσθαι μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτῶν⁶⁸ οὐ βουλομένων τὸ συνταχθῆναι τῆς κατὰ τέλος παρὰ θρῶν καθ' ἕναστον ἔτος ἐκ' αὐτὸν κατατιθέσθαι· καὶ πρέσβεις δὲ Ἀθάρων σταλέντας πρὸς αὐτῶν ἀνηρῆσθαι. Διὰ ταῦτά τε ἔκειν ἐς τὸν Σάον, καὶ ἐπὶ τούτῳ πρέσβεις ἐκέλευσε δέξασθαι παρ' αὐτοῦ τὸν Σήθον⁶⁹ στολησομένους δι' αὐτοῦ ὡς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ αἰτήσοντας παρασκευάσαι κατὰ τὸν Ἴστρον αὐτῷ τὰ πλοῖα διαπεραιούσθαι μέλλουσι κατὰ Σκλαθηῶν. Ὅμνουν τε ἔλεγε ἔχειν ἐτοιμῶς τοὺς νομιζομένους μεγίστους παρὰ τε Ἀθάρους καὶ Ῥωμαίους ὄρκους, ὡς οὐδεμίαν τινὰ κατὰ Ῥωμαίων ἢ κατὰ τῆς Σιρμιανῆς πόλεως μηχανώμενος βλάβην, ἀλλ' ἐπὶ τῇ τοῦ ἔθνους τῶν Σκλαθηῶν ἐφόδῳ τὴν γέφυραν βούλοιο πῆξασθαι. Ταῦτα οὐ πιστὰ μὲν οὔτε Σήθῳ αὐτῷ οὔτε τοῖς ἐν Σιγγηδόνι ἐδόκει Ῥωμαίοις. Ὅμως δὲ οὔτε παρασκευὴν ἱκανὴν ἔχειν οἰόμενοι, στρατιωτῶν τε ὀλίγων αὐτοῖς παρόντων καὶ δρομάδων νεῶν πολλῶν οὐ παρουσῶν, ὅσα τῆς κινήσεως ταύτης ἐξαίφνης τε⁷⁰ καὶ ἀπροσδοκίως γενομένης· ἅμα τε τοῦ Χαγάνου διαπειλεῖν ἀρξαμένου καὶ διαμαρτύρασθαι, ὡς αὐτὸς μὲν ταῖς πρὸς Ῥωμαίους συντεθειμέναις αὐτῷ περὶ τῆς εἰρήνης ἐμμένοι συνθήκαις, κατὰ δὲ τῶν ἑαυτοῦ τε καὶ Ῥωμαίων πολεμίων Σκλαθηῶν χωρῶν οὐκ ἀφίξεται τοῦ ἔργου τῆς γεφυρώσεως;· εἰ δὲ τις θαρρήσῃ Ῥωμαίων ἐν γούν ἀφίναί βέλος κατὰ τῶν ἐπιχειρούντων πηγνύναι τὴν γέφυραν, γνώσκων αὐτοὺς, ὡς αὐτοὶ τῆς αἰτίας τῆς τῶν σπονδῶν ἥρξαντο καταλύσεως, καὶ τὸ ἐντεῦθεν, ἅτε ἐκπολεμώσαντας αὐτοὺς τὸ Ἀθάρων ἔθνος, μὴ μέμψεσθαι, ὃ τι ἂν παρ' αὐτῶν ἢ Ῥωμαίων ἡγεμονία πάθῃ. Ταῦτα δεῖσαντες οἱ ἐν Σιγγηδόνι τοὺς δρ-

pedestribus copiis per Sirinianam insulam cursum tenuit, et ad Saum fluvium pervenit. Hoc conspecto apparato, Romani, qui in urbibus in ea parte sitis habitant, vehementer sunt perturbati. Erat Sethus Singedone praefectus. Is ad Chaganum misit, qui ex ipso quaereret, quoniam pax et amicitia illi cum Romanis esset, quid sibi vellet, quod ad Saum venisset, quem si ponte Jungere inconsulto imperatore tentaret, non passurus esset. Ille, non ut quidquam mali Romanis machinaretur, pontem se struere ait, sed ut contra Sclavinum expeditionem suscipere. Se transmissis Sao, et fluvibus Romanorum percursis: rursus Istrum trajecturum, multis ad trajectionem ab imperatore Romanorum impetratis navibus. Idem se jam antea in gratiam Romanorum imperatoris fecisse, et multa Romanorum millia, qui in servitute a Sclavinis redacti fuissent, libertate donata, Romanis restituisse. Nunc vero dicebat, se a Sclavinis injuria affectum, quia nollent tributum quotannis illo tempore indictum sibi solvere, tum etiam quia Avarum legatos a se missos sustulissent, et eam esse causam, cur ad Saum accessisset. Itaque Sethum excipere jussit legatos, quos ad Imperatorem mittebat, qui peterent, ut sibi in Sclavinum trajecturo naves per Istrum praepararet. Adjecit, se per ea, quae et apud Romanos, et Avars sanctissima habentur, paratum jurare, se nullum dainnum cogitare **128** aut Romanis, aut oppido Sirinio inferre, sed tantum, quo sibi aditum ad Sclavinum patefaciat, pontem facere instituisse. His quidem Sethus et Romani, qui Singedone erant, minime fidebant. Sed se idoneo exercitu instructos, aut militibus (paucos enim habebant) aut navibus velocibus minime satis paratos esse cogitabant. Ille enim motus de improvviso et praeter spem acciderat. Praeterea Chaganus munitari coepit et testificari, se solum conventis inter se et Romanos pacis conditionibus stare, et quoniam in communes suos et Romanorum hostes pergat, minime se opus pontis construendi intermissurum. Quod si quis Romanorum audeat vel unum telum conjicere in eos, qui ponti edificando manum admoverent, ab ipsis scelerum violandorum initium factum esse, meminisse eos jussit, et quum ipsi Avars in bellum impulisent, si quid inde Romanorum res publica detrimenti ceperit, de eo queri vetuit. Hoc veriti Romani, qui Singedone erant, Chaganum ad jusjurandum provocarunt. Itaque confestim Avarico ritu jusjurandum ad hunc modum praestitit. Ense educto, sibi et Avarum genti dira est imprecatus, si quid mali comminisceretur Romanis in eo quod pontem super Sao flumine facere susceperit, ut ipse et universa gens ad interuersionem usque ferro periret, caelum ex alto super ipsi, et Deus, qui in caelo est, ignem immitteret, silvae et montes casu et ruina illos oblerent, et Sans fluvius inundatione

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁵ Σιγγηδόνι H. mg., Σιγγιδόνι vulg. ⁶⁶ δὴ H. δεῖ vulg. ⁶⁷ διαπερανούμενος vulg. ⁶⁸ τῶν] τοῦ conj. B. ⁶⁹ αὐτῶν Val., αὐτὸν vulg. ⁷⁰ Σήθον H., δῆδον vulg., δῆθεν mg. H. ⁷¹ τε N., τῷ vulg.

eos submergeret. Hæc ubi barbare Chaganus emisit: « Nunc ego, inquit, jusjurandum Romanorum jurare volo. » Tum quæsit ex ipsis, quid esset, quod sanctum et religiosum ducerent, per quod jurantes, si fallerent, Dei iram minime evitaturos crederent. Tum qui in Singedone urbe summam sacrorum potestatem habebat, statim sancta Biblia per interuentios tradi jussit. Et ille quidem occultans ea, quæ mente solvebat, multo cum tremore et magna cum reverentia se ea suscipere simulans, procedit e cathedra, et alacri animo in genua provolutus, juravit per Deum, qui sacrorum Librorum verba emisisset, se in nullo eorum, quæ dixisset, mentiri et fallere. Itaque Sethus admisit legatos ab eo missos, et ad imperatorem Tiberium in regiam urbem transmisit. Dum legati iter peragunt, et imperator eos admittere parat, Chaganus interea opus non **129** intermisit, sed omni cura, studio et diligentia, toto Avarum exercitum in eam rem incumbente, pontem super Sao flumine absolvit. Etenim perficere opus statuerat, antequam ea res ad imperatoris cognitionem veniret, ne, si resciret, ædificationem disturbare tentaret.

ἐν ταῖς ἀγίαις Διφθέραις ῥήματα Θεοῦ. μὴ δὲν τῶν ⁷⁰ εἰρημένων παρ' αὐτοῦ διαφεύγεσθαι. Δέχεται τοιγαροῦν ὁ Σῆθος τοὺς παρ' αὐτοῦ πρέσβεις, καὶ ἀποστέλλει εἰς τὴν βασιλίδαν Τιθερίην τῷ αὐτοκράτορι. Ἔως δὲ οἱ τε πρέσβεις τὴν εἰς τὴν ⁷¹ βασιλεύουσάν πόλιν ὁδὸν διήνυσον ⁷², καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἐμελλε ταῦτα ἀκούσεσθαι, ὁ Χαγάνος ἐν μέσῳ διζμελλήσα· οὐδὲν, πάσῃ σπουδῇ καὶ πολυχειρίᾳ, συμπάσης αὐτῷ τῆς Ἀδάρων, ὡς εἰπεῖν, στρατιᾶς συμπονούσης, ἐγεφύρου τὸν ποταμὸν, θεῖναι ⁷³ βουλόμενος πρὶν ἢ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτοῦ συννόσας τὸ βούλευμα διακυλύειν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐνότων ἐπιχειρήσει.

31. Itaque profecti Avarum legati in regiam urbem, ab imperatore petierunt, ut naves præpararet Chagano et Avarum exercitui, quibus Istro trajecto in Sclavinos moverent. Etenim Chaganum fidentem amicitia, quæ illi cum Romanis erat, jam pontem struere super Sao flumine propositumque habere, communes suos hostes et Romanorum conterere et fabefacere. Hæc legatis nuntiantibus, statim aperte imperator cognovit conatum et mentem Chagani. Cum enim oppido Sirmio potiri cuperet, pontem fecerat, ut oppidi incolas omnium rerum comæatu intercluderet et fame ad deditionem compelleret. Nam cum imperator minime paci cum Avaribus compositæ diffideret, in urbem comæatus ad obsidionem tolerandam idoneos invehi non curaverat. Præterea copias, non dico quæ satis essent ad resistendum Avaribus, sed ne minimas quidem omnino habebat. Etenim omnes exercitus, quos conscripserat, Persico bello in Armenia et Mesopotamia occupati erant. Quæ tamen omnia dissimulabat, tanquam non intelligeret, quo Chaganus tenderet. Itaque imperator respondit, se quoque velle Sclavinos, quoniam plerasque Romanorum regiones prædati fuerant et atrocissimi vexaverant, bello persequi. Sed tunc temporis non opportunum esse

αὐτοὺς ἰσχυροῦς αὐτὸν ὁμνῦναι προεκαλοῦντο. Καὶ δὲ παραυτίκα τοὺς τῆς Ἀδαρικῆς ὠμυνοῦν ὄρκους, ξίφος σπασάμενος καὶ ἐπαρτάμενος ἐκυτῶ τε καὶ τῷ Ἀδάρων ἔθνεϊ παντὶ, ὡς ⁷⁴, εἰ κατὰ Ῥωμαίων τι μηχανώμενος γεφυροῦν βουλεύοιτο τὸν Σάον, ὑπὸ ⁷⁵ ξίφους μὲν αὐτοῦ τε καὶ τῶ Ἀδάρων ἅπαν ἀναλωθεῖν φῦλον, τὸν δὲ οὐρανὸν ἀνωθεν αὐτοῖς καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ Θεὸν πῦρ ἐπαψῆσειν, καὶ τὰ περίξ ἔρη καὶ τὰς ὕλας αὐτοῖς ⁷⁶ ἐπιπεσεῖσθαι, καὶ τὸν Σάον ποταμὸν ὑπερβλύσαντα συγκαλύψειν αὐτοῦς. Τοιαῦτα βαρβαρικῶς ἀπομοσάμενος ὁ Χαγάνος· « Νῦν, ἔφη, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ὄρκους ὁμνῦναι βούλομαι. » Καὶ ἅμα ἤτει παρ' αὐτῶν, τί δὴ πιστόν τε καὶ σεβάσιμον ἔχειν νομίζοιεν, καθ' οὗ τοῦ ⁷⁷ ὁμνύντας τὴν τοῦ Θεοῦ μῆτιν, ἦν ⁷⁸ ἐπιπορκοῖεν, οὐκ ἐκφεύγεσθαι. Παραχρῆμα οὖν ὁ τῆς Σιγγηδόνης πόλεως τὴν ἀρχιερωσύνην διέπων τὰς θεσπεσίας Βίβλους αὐτῷ διὰ τῶν ἐν μέσῳ τὰς ἀγγελίας διακομιζόντων ἐνεχείρισε ⁷⁹. Καὶ δὲ, δολερῶτά τῳ πως ἐπιχυρῶμενος, τὸν νοῦν, ἀνίσταται τε ἐκ τῆς καθέδρας, καὶ σὺν φόβῳ δῆθεν πολλῷ καὶ σεβάσµατι ταῦτα προσποιησάμενος δέχεσθαι, καὶ προσκυνήσας προθυμώτατα ⁸⁰, ἔμυσσι ⁸¹ κατὰ τοῦ λαλήσαντος τὸ

λα'. Ὅτι ἀφικομένων τῶν πρέσβεων τῶν Ἀδάρων εἰς τὴν βασιλίδαν, καὶ αἰτούντων τὸν αὐτοκράτορα παρασκευάσαι τὰς ναῦς τῷ Χαγάνῳ καὶ τῇ στρατιᾷ τῶν Ἀδάρων ἐς τὸν Ἰστρον διαθρησμένη κατὰ Σκλαβητῶν (θαρρῶντα γὰρ ἦδη τὸν Χαγάνον ἐς τὴν φίλιαν τὴν αὐτοῦ τὴν γέφυραν τε ἐς τὸν Σάον ἐργάζεσθαι ποταμὸν, καὶ βούλεσθαι τοὺς κοινούς ἐχθροὺς αὐτοῦ τε καὶ Ῥωμαίων Σκλαβητῶν ἐκτριψαί.) — ταῦτα ἀπαγγειλάντων εὐθύς μὲν τὸ ἐπιχειρήματα καὶ τὴν ἐνοσίαν τοῦ Χαγάνου ζιζῆνω σαφῶς ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς τὴν πόλιν τὸ Σίρμιον ἐξελεῖν βουλόμενος ἐργάζοιτο ⁸² τὴν γέφυραν, ἀποκωλύσαι βουλόμενος τὴν τῶν ἀναγκαιῶν εἰσκομιδὴν, ὅπως λιμῷ παραστήσοιτο τὴν πόλιν. Οὐ γὰρ ἦν ἀποχρώσας δαπάνας ἐς αὐτὴν προαποθέμενος, τῇ συνεισώπῃ πρὸς Ἀδάρους εἰρήνην θαρρῶν. Ἀπορῶν ⁸³ δὲ στρατιᾶς, οὐ τι λέγω πρὸς τὴν Ἀδάρων δύναμιν ἀνταξομένης, ἀλλ' οὐδὲ ὀλιγίστης ὄλω· ὑπαρχούσης αὐτῷ, πάντων τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἐς τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον ἐν Ἀρμενίᾳ τε καὶ τῇ μέσῃ τῶν ποταμῶν ἐνησυχλημένων, ἀπεπροσποιεῖτο δῆθεν ὡς οὐ συννόσας τὸ βουλευθῆναι τῷ Χαγάνῳ. Ἐφασκε δὴ βούλεσθαι μὲν καὶ αὐτὸς κατὰ Σκλαβητῶν αὐτοὺς χωρῆσαι, πολλὰ τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας δρῶντων· οὐκ εἶναι ⁸⁴ δὲ τῆς ἐπιχειρήσεως

VARIE LECTIONES.

⁷⁰ παντοίως, εἰ H. mg. ⁷¹ ὑπὸ om. ed. Par. ⁷² αὐτοῖς H., αὐτῆς vulg. ⁷³ οὐ τοὺς B., αὐτοῦς vulg. ⁷⁴ ἦν| ἄν ἦ, ἦν H. ⁷⁵ ἐνεχείρισε add. H. ⁷⁶ προθυμώτατα vulg. ⁷⁷ ἔμυσσι vulg. ⁷⁸ τῶν a Id. N. ⁷⁹ εἰς τὴν add. N. ⁸⁰ διήνυσον H., διδώνου vulg., διώδουον N. ⁸¹ θεῖναι| πέρας ἐπιθεῖναι N. ⁸² ἐργάζοιτο B., ἐργάζοι vulg. ⁸³ ἀπορῶν H. mg., ἀπορῶν vulg. ⁸⁴ οὐκ εἶναι N., οὐ μείναι vulg.

τὸν καιρὸν Ἀβάροις συμφέροντα, Τούρκων ἤδη περὶ Ἀ
 Χερσῶνα ἐστρατοπεδευμένων καὶ ταχέαν ἀβασθῆσιν
 αὐτῶν, ἢν τὸν Ἴστρον διαπεραιωθῶσι, δεξιόμενων.
 Ἀλλὰ ἐπισχεῖν γὰρ νῦν εἶναι καλὸν αὐτούς, καὶ
 ὑπερβλέσθαι τὴν ἐπιχείρησιν. Αὐτὸς δὲ οὐ πολλοῦ
 τὴν διάνοιαν γνώσεσθαι Τούρκων, ὅποι δὴ καὶ τῆς
 ἐφόδου τὴν ἐννοίαν ἔχοιεν, καὶ ταύτην δῆλην ποιή-
 σαι τῷ Χαγάνῳ. Ταῦτα οὐκ ἔλαθε τὸν Ἀβάρων
 πρεσβευτὴν ἐξεπίτρεδες πρὸς τοῦ βασιλέως συμπε-
 πλασμένα, καὶ ὡς τὸν ἀπὸ Τούρκων αὐτοῖς προ-
 βαλλόμενος φόβον ἐφέξειν ἠλπίζε τῆς ἐπινοίας αὐ-
 τού. Ἐδοξε δ' ὅτι οὐκ πειθεσθαι, καὶ συνατίθετο
 πάντως ἐπιτρέχειν τὸν Χαγάνον. Ἦν δὲ οὗτος ὁ
 μάλιστα ἐνάγων αὐτὸν ἀεὶ καὶ παροτρύνων ἐς τὸν
 κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον. Καὶ οὗτος μὲν δῶρα ἐφ'
 οἷς ὑπέσχετο, πολλὰ χομισάμενος ἐξώρμησε τῆς
 βασιλίδος· καὶ συνέθη κατὰ τὴν Ἰλλυριῶν αὐτὸν
 διουδεύοντα⁸⁸ μετὰ τῶν προπεμπόντων ὀλίγων Ῥω-
 μαίων πρὸς τῶν κατατρεχόντων τὴν χώραν Σκλα-
 θινῶν ἀναιρεθῆναι. Οὐ πολλὰ⁸⁹ δὲ διέδραμον ἡμέ-
 ραι, καὶ παραυτίκα ἕτερος ἦκεν ἐκ τοῦ Χαγάνου
 σταλαῖς ἐς τὴν βασιλίδαν πρεσβευτῆς, Σόλαχος τεύ-
 ρημα, ὃς εἰσόδου πρὸς βασιλέα τυχὼν φανερώτατα
 ἦδη καὶ μετὰ γυμνῆς τῆς ἀναιδείας ἔ. η ὦδε· Ἐς
 ὁ Σάος μὲν ἤδη διαπέφρακται ποταμὸς γεφυρωθεὶς,
 ἡλίθιον τι νομίξω διαβεβαιούσθαι· τὸ γὰρ προδηλό-
 τατον ἐν εἰδόσι λέγειν φόγος τῷ λέγοντι· καὶ οὐδε-
 μία⁹⁰ μηχανὴ Ῥωμαίους ἐπαρκέσαι· Σίρμιον τῆ πό-
 λει, μήτε τροφῆς μήτε μὴν ἐτέρας τινὸς βοθηθείας
 διὰ τοῦ ποταμοῦ τὸ λοιπὸν ἐς αὐτὴν ἐσπλευσομένης,
 πλὴν εἰ μὴ τοσαύτη Ῥωμαίων ἀφίκοιτο πληθὺς, ὡς
 δύναμει καὶ βίᾳ τὴν τε τῶν Ἀβάρων ἀπελάσαι στρα-
 τῶν καὶ διαλύσαι τὴν γέφυραν. Ἐχρῆναι γοῦν τὸν
 αὐτοκράτορα μηδαμῶς ἐκπολεμῶσαι μίαν ἕνεκα
 πόλεω· εὐτελοῦς, μᾶλλον δὲ χύτρας (ταύτη γὰρ
 αὐτῇ δῆπουθεν ἐχρήσατο τῆ λέξει), Ἀβάρους τε καὶ
 τὸν τῶν Ἀβάρων Χαγάνον· ἀλλ' ἐξαγαγόντα σώους
 ἅπαντας τοῦς ἐν αὐτῇ στρατιώτας τε καὶ οἰκήτορας,
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς τῶν φέρεσθαι δυ-
 ναμένων κτημάτων, παραχωρήσαι τῷ Χαγάνῳ τῆς
 πόλεως, γυμνῆς τε καὶ ἐρήμου τὸ λοιπὸν καυσετώ-
 σης. Δειδοικέναι γὰρ αὐτὸν, μὴ νῦν μὲν ταῖς τῆς
 εἰρήνης ἐμμένειν προσποιούντο Ῥωμαῖοι συνθήκαις,
 μέχρι τὸν κατὰ Περσῶν διαθεῖντο πόλεμον, διαθέ-
 μενοι⁹¹ δὲ μετέπειτα πανστρατιᾷ κατὰ Ἀβάρων
 χωρήσειεν, ἐτοιμότατον ἐπιτείχισμα ταύτην γὰρ δῆ-
 που τὴν πᾶσιν ἔχοντες κατ' αὐτῶν, καὶ οὕτε ποταμῷ
 μεταξὺ μεγίστω οὕτε μὴν ἐτέρα τινὶ δυσχωρίᾳ παν-
 τελῶς διεργόμενοι. Σαφές τε εἶναι καὶ φανερώτα-
 τοι, ὡς οὐκ ἐπὶ καλῷ τῷ Ἀβάρων, εἰρήνης τῷ αὐ-
 τοκράτορι πρὸς αὐτούς σταθερᾷς συνεστώσης, τηλι-
 καῦτα περὶ τὴν πόλιν τὸ Σίρμιον ὑποδομήσατο
 τείχη. Χαίρειν μὲν γὰρ ἔφασκε τὸν Χαγάνον καὶ
 ἐπὶ τοῖς καθ' ἕκαστον ἔτος στελλομένοις αὐτῷ παρὰ
 βασιλέως δώροις. Καλὸν⁹² γὰρ ὑπάρχειν κτήμα, καὶ

Avaribus eam expeditionem suscipere, quia Turci
 jam circa Chersonem agerent, et si illi Istrum tra-
 jicerent, celeriter ejus rei nuntios accepturi essent.
 Itaque commodius illis esse supercedere et differre
 expeditionem in aliud tempus. Quid velint Turci
 et qua parte progressuri sint, se brevi cogniturum,
 de quibus omnibus Chaganum certiore facturum.
 Hæc non latebat Avarum legatum, e re nata ab im-
 peratore confecta, qui objecto Turcorum metu
 Chaganum abducere ab incæpto opere sperabat.
 Sed idem se sentire simulavit et promisit, se esse
 facturum, ut ab ea mente Chaganus desisteret. Itaque
 legatus, qui præcipue Chaganum ad bellum Roma-
 nis inferendum impulerat, amplissimis donis ac-
 cepti, quæ pro mercède postulaverat, e regia urbe
 proficiscitur. Sed cum per Illyrium iter faceret cum
 paucis Romanis ad eum tutandum præmissis, a
 Sclavinis, excursiones in eas partes facientibus,
 occisus est. Non multis interjectis diebus, ecce alter
 legatus venit a **130** Chagano in regiam urbem,
 Solachus nomine, qui apertissima et nuda impu-
 dentia ita locutus est : Ponte junctum fluvium
 Saum, supervacuum existimo affirmare. Manifesta
 enim is, qui probe scienti narrat, vituperatione
 dignus est. Neque vero ulla arte Romani Sirmium
 oppidum ab obsidione liberare, neque comeatum,
 aut aliam ullam rem, quæ obsessis levamento sit,
 flumine in urbem invellere possunt, nisi tantam
 multitudinem illic mittant, quæ vi et fortitudine
 possit Avarum exercitum ab obsidione depellere
 et pontem dejicere. Itaque imperatorem consultius
 facturum, si pro una minime opulenta urbe, magis
 pro una olla (ea enim dictione usus fuerat), non
 bellum in Avars et Avarum Chaganum susciperet,
 sed si contentus educere salvos et incolumes omnes
 milites Romanos et urbis incolas una cum suis rebus,
 quidquid earum efferre potuerint, urbem nudam et
 desertam Chagano cederet. Hunc enim veritum esse,
 ne Romani stare pacis conditionibus in animo ha-
 berent tantisper dum bellum, quod cum Persis ge-
 rerent, confecerint, eoque confecto, omnibus viri-
 bus in Avars impetum facere, quum hanc urbem
 promptissimum adversus ipsos propugnaculum ha-
 berent, neque interjuncto fluvio maximo aut alia loci
 difficultate impedirentur. Cæterum perspicuum et
 apertum esse, imperatorem commodi Avarum nul-
 lam habuisse rationem, qui, etiam pace constituta,
 oppidum Sirmium validioribus mœnibus cinxerit.
 Frui quidem Chaganum donis, quæ singulis annis
 accipiat ab imperatore; nam magni pretii bona
 esse aurum, argentum et sericam vestem, sed cha-
 rissimum et pretiosissimum omnium bonorum esse
 vitam, cui quum timeret, et animo repeteret, Ro-
 manos multas gentes in his locis donis et muneri-
 bus ad se accivisse et pertraxisse, quas deinde

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁷ δ' add. B. ⁸⁸ διουδεύοντα Val., διουδεύειν τὰ vulg. ⁸⁹ πολλὰ — ἡμέραι B., πολλὰς — ἡμέρας vulg.
⁹⁰ οὐδομῆ μηχανῆ vulg. ⁹¹ διαθήμενοι B., διατιθέμενοι vulg. ⁹² καλὸν N., καλὸν vulg.

tempore procedente subegerint et funditus everterint, neque donis, neque promissis, neque ulla alia re illum moveri posse, ut desistat ab incœpto, neque quieturum donec urbem ceperit, et omnem Sirmianam insulam propriam sibi fecerit. Seque jure id facere, quia Gepidarum prius hæc insula fuerit, quorum res et urbes justius Avares sibi vindicare possent, qui eos devicerint, quam Romani.

Hæc in imperatorem valde perturbarunt, et graviter ejus mentem **131** ira et dolore perculerunt, tamen idonea et ipse, quantum potuit, oratione usus ita respondit: Neque copiis, neque fortitudine manus, neque prudentia nos Chaganus circumvenit, sed eum pacem et Deum, per quem juravit, delusisse, omnibus manifestum est. Nihilominus illi perfidiarum profuturam esse spero. Sed potius unam ex illiabus, quas duas habeo, illi desponderem, quam Sirmium oppidum volens traderem. Quod si vi expugnari, ego Deum ultorem exspectans, cujus numen violavit, imperio Romano me non defuisse existimabo. Tum dimisso legato, urbi suppetias ferre quoad potuit, paravit. Etenim, ut superius dixi, nullas habebat copias, itaque exercituum præfectos, dæces et turmarum ductores, hos per Illyrium, alios per Dalmatiam mittit, ut urbem, quoad fieri posset, custodirent.

παρ' αὐτοῦ θεὸν ἐκδικῶν ἀναμίνων αὐτὸς ἤκιστα τι ποτέ. Ἐπὶ τοῦτοις τὸν πρεσβευτὴν ἀποπεμφόμενος, παρεσκευάζετο ἐκ τῶν ἐνότων τῇ πόλει ἀμύνειν, στρατιὰν μὲν, ὡς ἐφθην εἰρηκῶς, οὐδὲ βραχεῖαν τινα ἔχων, στρατηγούς δὲ καὶ ἡγεμόνας καὶ λοχαγούς στέλλων, τοὺς μὲν διὰ τῆς Ἰλλυριῶν, τοὺς δὲ διὰ Δαλματίας, ὡς ἂν τὴν πόλιν διὰ φρουρὰς ἔχοιεν.

32. (A. C. 580, ind. 13, Tiber. 3.) Theognis ubi in Casiam et Carbonariam insulas pervenit, sermones ad se, ut fœdera fierent, delatos excepit: itaque Bajanus advenit, et de equo descendens, in sella aurea cousedit, quæ stragulis gemmis ornatis in formam tentorii comparata erat. Ante pectus illius et vultum propugnaculi modo erat objectum scutum, ne a Romanis forte in eum tela jaculantibus appeteretur. Etenim qui cum Theogni erant, non longo intervallo distabant a loco, ubi Bajanus sedebat: itaque Hunni interpretes clara voce fidem datam de induciis pronuntiarunt. Tum Bajanus dixit, oportere Romanos illi sine pugna Sirmiam cedere, quia nihil illis opis jam reliqui erat, quominus oppidum caperetur. Nam præterquam quod urbem res necessariæ deficerent, impedita ab utraque parte frumenti invectione, etiam Avarum multitudinem nullis laboribus defatigatum iri, usque dum urbem suæ potestati subjiciant. Proposuit etiam aliquam verisimilem causam, cur desideraret urbis dominium adipisci, ne transfugæ ex Avarico exercitu, quia urbs esset illis contermina, ad Romanos rece-

A χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ μὲν οὖν ἐσθῆτα σηρικὴν ἅπαντων δ' οὖν ἀξιοκτετότερον εἶναι τούτων καὶ τιμιώτερον τὴν ψυχὴν, περὶ ἧς φοβούμενον αὐτὸν καὶ ἀναλογιζόμενον ὡς τὰ πολλὰ τῶν εἰς τὸν φθάσαντα χρόνον κατ' ἐκείνην δὴπου τὴν χώραν ἐπελθόντων ἔθνων τοιούτοις δώροις Ῥωμαῖοι προκαλέσαντες, τέλος ἐς καιρὸν ἐπιθέμενοι πανωλεθρίᾳ διέφθειραν, οὐκ ἀποστήσεσθαι τῆς ἐπιχειρήσεως, οὐ δώροις, οὐκ ἐπαγγελίαις, οὐχ ἐτέρῳ τινὶ τῶν πάντων, πρὶν ἂν τὴν πόλιν τὸ Σίρμιον χειρωσάμενος τὴν Σιρμιανὴν^α ἅπασαν οἰκειώσεται νῆσον, ἣν δικαιοτάτα^β καὶ προσήκειν αὐτῷ Γηπαίδων πρότερον κτήμα γενομένην, αὐτῶν δὲ ὑπὸ Ἀδάρων πολεμηθέντων^γ, ὡς ἐντέθεν καὶ τὰ κτήματα κατὰ τὸ εἶκος αὐτῷ μάλλον καὶ οὐ Ῥωμαίοις ἀρμόζειν. Ταῦτα ἐτάραξε

B μὲν, καὶ τὴν διάνοιαν δεινῶς ὑπὸ τῆ ὀργῆς καὶ λύπης συνέχευε τοῦ αὐτοκράτορος· τοῖς εἰκόσι δὲ, ὡς ἐνῆν, λόγοις καὶ αὐτὸς χρησάμενος ἀντέλεξε^δ ὡδε, εἰ Ὡς οὐτε δυνάμει καὶ ἀνδρείᾳ χειρὸς οὐτε σοφίᾳ περιῆλθεν ἡμᾶς^ε ὁ Χαγάνος, ἀλλὰ εἰρήνας τε καὶ συνθήκας καὶ θεὸν τὴν ὁμοθέντα καθυδρίσας, παντί που δῆλον. Πλέον δὲ ὅμως οὐδὲ αὐτῷ τὴν ἀπιστίαν οἶμαι παρέξειν· θάπτον γὰρ ἂν ἀτῷ μίαν τῶν θυγατέρων κατεγγυήσω, δυοὶν ὑπαρχουσῶν ἢ τὸ Σίρμιον τὴν πόλιν ἐκὼν παραδώσω. Εἰ δὲ γε δυνάμει καὶ βίᾳ ταύτην ἐξέλῃ, καὶ οὕτω τὸν ὑβρισμένον

καταπροσέθαι τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ἐννοηθεῖται

λβ'. Ὅτι Θεόγνης^α ἐπεὶ ἐν Κασίᾳ καὶ Κερθωνάρια ταῖς νήσοις ἐγένετο, λόγων αὐτῷ κινήθέντων περὶ σπονδῶν, προσεδέξατο. Παραγενόμενου τε τοῦ Βαϊανοῦ καὶ τοῦ Ἰππου ἀποβεθηκόντος, τεθείσης οἱ καθέδρας χρυσοῦς ἐνίστανει αὐτοῦ, ἐκ διαλίθων^β ὕφασμάτων σκευασθείσης αὐτῷ ὡσπερ καλύβης τινας. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὡσπερ ἀντ' ἐρύματος πρὸ τῶν στέρων αὐτῷ καὶ τοῦ προσώπου προὐβάλλοντο θυρεοὺς, διὰ τὸ μὴ ἐκτοξεῦσαι Ῥωμαίους τοχρὸν οὕτω δὴ ἀθρόον ἐς αὐτόν. Ἀτὰρ οἱ γε ἀμφὶ Θεόγνιν παραγενόμενοι, βραχύ τι^γ ἀφειστώτες τοῦ χωρίου, Ἰνα-ὁ Βαϊανὸς ἐφεζόμενος ἦν, διελέγετο^δ ἐρμηνέων Οὐννων ἐς πίστεις διεσαφηνίζοντο περὶ σπονδῶν. Καὶ ὁ μὲν Βαϊανὸς ἔφασκε δεῖν ὑπέκειν οἱ Ῥωμαίους ἀραχητὶ τοῦ Σιρμιίου, οἷα δὴ τὸ λοιπὸν μηδεμιᾶς ὑπολελειμμένης μηχανῆς ἐς τὸ^ε μὴ ἀλῶναι τὸ ἄστυ. Πρὸς τῷ καὶ^ς τῶν ἀναγκαίων θάπτον ὑποβληθήσεσθαι^δ, τοῦτο μὲν ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν κεκωλυμένης αὐτῆ τῆς σιτοπομπίας, τοῦτο δὲ καὶ τῆς τῶν Ἀδάρων δυνάμεως τῷ πολέμῳ μὴ ὑποχαλώσης, ἀχρις οὗ ὑποχείριον ποιήσονται τὴν πόλιν. Προὐβάλλετο δὲ καὶ τινα εὐπρόσωπον αἰτίαν τοῦ ἡμίρειν δεσπόσαι τοῦ ἄσταως, διὰ τὸ μὴ

D

VARIAE LECTIONES.

^α Σιρμιανὴν H., Σιρμιανὴν vulg. ^β ἣν δικαιοτάτα Val., ἣν δικαιομάτα vulg. ^γ καταπολεμηθέντων conj. N. ^δ ὡμᾶς vulg. ^ε Θεόγνης, sic, παροξυτόνως; quod in scriptore VI sæculi exentlis nuntare nolui, antiquæ in eodem nomine rationis non nescius. N. ^ς διαλίθων H. mg., δύο λίθων vulg. ^ζ τι B., τε vulg. ^δ διελέγετο] δι' B., διελέγοντο H. ^ε τὸ vulg. ^ς καὶ] καὶ σπάνει N. ^δ ἀποκλεισθήσεσθαι B. pro ὑποβληθ.

αὐτομόλους ἐκ τῆς Ἀβαρικῆς στρατιᾶς, ἀρχιθύρου Α πτῦμ ἠαβερὲν. Cum hæc ad hunc modum locuti οὔσης τῆς πόλεως, ἑαυτοὺς ἐνδιδοῦναι Ῥωμαίοις. Τούτων οἱ διαλεγόμενων, ἀντεῖπε Θεόγνις, ὡς πρῶτον μὲν οὐδὲ αὐτὸς ἐνδύσει τῷ πολέμῳ πρότερον, ἢ τὸ Ἀβαρικὸν ἐνδοῦναι. Ἄλλως τε μὴ ἐλπίζειν τὸν Βαϊανὸν τισιούτους εὐρήσειν Ῥωμαίους, ὁποίους καὶ βούλεται. Ταῦτα αὐτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα ἀποφραμένων, καὶ συμφωνησάντων οὐδαμῶς πρὸς εἰρήνην, διαβρόδην Θεόγνις ἀπειρηκῶς τῶν σπονδῶν ἐφη ὡς τὸν Βαϊανὸν ἀγαχωρεῖν τε αὐτὸν καὶ πρὸς πολέμου παράταξιν ἐξοπλιεσθαι, ἅτε αὐριον καὶ οὐκ ἐς ἀναβολὴν ἀναβρόδξοντος αὐτοῦ τὴν μάχην. Ἐπὶ τούτοις ἀππλλάγησαν.

essent, contra respondit Theognis, se non prius a bello recessurum, quam Avaricus exercitus cessarit, neque alia conditione Bajani sperare debere, se faciles Romanos ad ea, quæ velit, reperturum. Hæc inter se altercantibus et concertantibus, aperte fœdus Theognis icere recusavit et dixit Bajano, ut se ab oculis Romanorum subduceret, et arma **132** ad pugnam capessendam caperet, tanquam crastina die sine ulla dilatione manus illi secum conserendi potestatem facturum. His dictis abierunt,

VARIE LECTIOES.

* αὐτὸς N., αὐτῷ vulg.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

MENANDΡΟΥ ΠΡΟΤΙΚΤΟΡΟΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΗ.

EX HISTORIA

MENANDRI PROTECTORIS

EXCERPTA.

DE LEGATIONIBUS ROMANORUM AD GENTES.

ΑΝΟΜΕΚΤΟΜ. — Justinianus Hunnos Utiguros contra Cotriguros excliat (1). Ammigus, dux Francorum, Romanis bellum minatur (2). Petrus Patricius, Justiniani legatus, et Zichus, a Chosroe missus, in confiniis utriusque imperii congressi de pace inter Romanos et Persas firmiter componenda agunt. Quum Suaniam provinciam poscenti Romano nequaquam concederet legatus Persarum, Petrus ad Chosroem ipsum profisciscitur, ut ab eo æquiores condiciones impetret (3). Petrus de Suania nihil amplius precibus consecutus pacem componit: Byzantium reversus moritur (4). Justinus imperator Joannem legatum ad Chosroem, mittit, qui de cedenda Suania ageret: verum is infecta re Byzantium redit (5). Joannes ob rem male gestam omnibus honoribus exuitur (6). Zemarchi legato ad Turcos (7). Descriptio itineris ejus et congressus cum Disabulo, Turcorum duce (8). Targitius, Avarum legatus, Sirmium oppidum et pecunias sibi tradi petens, superbe a Justino dimittitur (9). Zacharias medicus a Sophia Imperatrice ad Chosroem missus annuas inducias cum Persis componit (10). Trajanus post Zachariam missus quinque annorum inducias paciscitur (11). Quas quum Tiberius accipere detrectet, Persæ in fines Romanorum incursiones faciunt (12). Legatio Theodori, Bacchi filii, ad Chosroem, quem in Armenia belligerantem comitatur (13). Valentinus, Romanorum ad Turcos legatus, a Turzatho, duce eorum, contumeliis afficitur (14). Turci bellum Romanis inferunt (15). Bajanus, Avarum dux, a Tiberio Cæsare instigatus cum magno exercitu in sedes Sclavinorum irrumpit (16). Chosroes inter ipsas pacis actiones bellum cum Romanis renovat (17). Eodem tempore Zacharias ad Chosroem et Pherogdathes ad Tiberium de pace legati mittuntur (18). Zacharias et Theodorus cum æquis pacis conditionibus ad Persas missi, ab Hormisda, post Chosroem Persarum rege, indigne excepti, infectis rebus domum revertuntur (19). Zacharias iterum a Tiberio ad pacem componendam in Persiam missus in consiliis cum Andigan legato Persarum, convenit, sed longis disceptationibus nihil efficitur (20). Romani Sirmium urbem Bajano, Avarum duci, dedere coguntur (21).

α'. "Οτι ἐπειδὴ Μῆδοι τῆ περιμαχίτῃ τῶν Κόλκων Β. χῶρα προσκαθεζόμενοι, ὡς ἀν ποιήσονται γε αὐτὴν κατήκοον, μετὰ πολλοὺς ὅσους ἀγῶνας, χρόνου τε συχοῦ τριδέντος αὐτοῖς, οὐδὲν τι περαιτέρω ἔδρασαν· ἀλλὰ γὰρ τὰ τε πλείονα τῆς Λαζικῆς καὶ ὁ Φᾶσις ἢ πόλις, ἐνθα λέγεται εἶναι τὰ τοῦ Αἰήτου βασιλεια, οὐδὲν ἦτρον ὑπὸ Ῥωμαίους ἐτύγχανον ὄντα·

1. (P. A. G. 558 ind. 6, Justin, 32.) Medi in Colchorum regionem, de qua certabatur, irruerunt, ut ipsam sibi subjicerent, et post multa et varia certamina multumque temporis consumptum nihil quidquam profecerunt. Etenim maxima pars Lazicæ regionis, maxime vero Phasis urbs, ubi quondam, ut aiunt, Æetis regia fuit, nihilominus semper roman-

serant in fide et potestate Romanorum. Itaque Romanis et Persis a possessione sive oppidorum munitorum, sive aliarum rerum, quæ quisque bello occupaverat, discedere minime placuit, sed ut omnia in eodem statu manerent, donec controversia prorsus dijudicaretur. Quod quum utrinque decretum esset, Induciæ factæ sunt, quæ spem præbebant, fore, ut brevi perfecta pax componeretur: quo facto maxima illa duo imperia quiescebant. Hæc quum ita gesta essent, et Hunni, qui Zabergani parebant, longe ab imperii Romani finibus fuissent repulsi, Justinianus suspicans, Cotriguros iterum Thraciam populationibus vexatum venturos, totus in Sandilchum, Utigurorum ducem, incubuit, quem frequentibus legationibus hortari non destitit, et omni ratione ad bellum contra Zaberganem excitare conatus est. Præter alias conditiones imperator Sandilcho pollicitus est, si Cotriguros debellasset, ad ipsum annuas pecuniarum pensiones, quæ quotannis Zabergani pendebantur, reddituras esse. Itaque Sandilchus, tametsi necessitudinem sibi cum Romanis esse cuperet, imperatori significavit, minime sibi pium aut decens fore omnes suos contribules ad internecionem usque delere. « Nam non solum, inquit, illi eadem nobiscum lingua et vivendi ratione utuntur, sed etiam **133** sunt nostri consanguinei, quamvis aliis ducibus pareant. Nihilominus (Justinianus enim est, qui hoc nobis imperet,) omnes Cotrigurorum equos illis ademptos nostros faciemus, ne habeant, quo vecti et insidentes Romanis amplius noceant. »

2. (F. A. C. 561, ind. 9, Justin. 35.) Ammigus Francus castra locavit ex adverso fluminis Athesis, quod Romani transire constituerant. Hoc cognito Narses Paniphronium, qui unus ex patriciis erat, et Bonum, comitem rei privatae imperatoris, legatos ad Ammigung mittit. Per hos denuntiavit Ammigo, ut decederet, neque iterum bellum contra Romanos gereret. Induciæ enim per id tempus inter Francos et Romanos factæ erant. Ammigus vero respondit, se non cessurum, quamdiu manus telum jaculari posset.

3. (A. C. 562, ind. 10, Justin. 26.) Per Orientem et Armeniam perfecta pax esse videbatur, At per Lazicam Romani inducias cum Persis pepigerant. Itaque quum ad perfectam pacis constitutionem non multum desideraretur, et utriusque populi reges quietem penitus restituere cuperent, Justinianus Petrum, magistrum officiorum, ad Chosroem mittit, qui de pace in universum ageret. Is ad fines circa Barbarorum regi, se illic adesse, ut de armis ab utraque parte ponendis fœdere conveniret. Illic

τέλος δὲ ἔδοξε Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις, ὧν μὲν ἐν κατοχῇ ὑπῆρχον, εἶτα φρούρια εἶτε ἑτέρα ἄλλα, οὐτι μεταθεῖναι, εἶναι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ μέχρις οὐ ἀσφαλέςτερον διευκρινηθεῖν τὰ τῆς ὁ διαφοράς. Καὶ τοίνυν ἔδοξε οὐκ ἄλλως, ἐκχειρία τὲ τις ἐγεγόνει ὅσον οὐπω τελεωτάτης εἰρήνης ἔχουσα ἐλπίδα, τὰ τε μέγιστα τῶν πολιτευμάτων ἡσυχίαν ἤγον. Ἐπεὶ οὖν ταῦτα τῆδε ἔχουσι καὶ οἱ γε ἀμφὶ τὸν Ζαβεργάνῳ ὄννοι πόρρω που τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατίας ἀπεληλαμένοι ἐτύγγανον, τηλικαῦτα Ἰουστινιανὸς (ἐν νῷ ἄ γὰρ εἶχεν, ὡς ἐλεύσονται καὶ αὐθις οἱ Κοτριγούροι ὁδηώσαντες τὰ ἐπὶ Θράκης), ἐγκείμενός τε ἦν τῷ Σανδιλχῷ τῷ τῶν Οὐτιγούρων ἠγεμόνι, ἀνίει δὲ οὐδαμῶς παραινῶν, προσθεῖας τε συγχλῆς ἐκπέπων καὶ ἄλλοις ἄλλω τρόπῳ ἀνεραθίζων, ὡς ἂν ἀμωστέπως ἐκπολεμώσῃ γε αὐτὸν ὡς τὸν Ζαβεργάν. Προστίθει ¹³ δὲ ταῖς ὡς τὸν Σανδιλχὸν ἀγγελίαις ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς, εἰ γε καταγωνίσαιτο τοὺς Κοτριγούρους, καὶ τὰ ὅσα ἐτήσια χρήματα ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατίας ἀπονεμηθέντα ἦσαν τῷ Ζαβέρῳ, μεταθήσειν ὡς αὐτόν. Καὶ τοίνυν ὁ Σανδιλχὸς (Ῥωμαίοις γὰρ ἐπιτήδειος ἐβούλετο εἶναι) βασιλεὶ ἐσήμηνεν ¹⁴, ὡς ἰ Πέφυκεν οὐχ ὅσιον μὲν οὐδὲ ἄλλω: εὐπρεπὲς τοὺς ὁμοφύλους ἀφανίσει: ἄρδην, μὴ ποτε ¹⁵ ὁμόγλωστοί τε εἶσι καὶ ὁμόσκει ¹⁶ ἡμῖν, καὶ ὁμοῖα χρώνται σολῇ καὶ διαίτῃ, ἀλλ' ὅτι καὶ συγγενεῖς καὶ ἑτέροις ¹⁷ τίσι τετάχεται: ἠγεμόσιν. Ὅμοιος ὁ οὖν (Ἰουστινιανὸς μὲν γὰρ ὁ τὰ τοιαῦτα ἐγκλεισεσάμενος) καὶ αὐτίκα τὴν ἱππὸν τοὺς Κοτριγούρους ἀφελόμενος οἰκεῖον ποιήσομαι κτήμα, ὡς ἂν μὴ ἔχοιεν ὅτι ἐχρῶμενοι σίνοντο τοὺς Ῥωμαίους. »

β'. Ὅτι Ἄμμιγος ὁ Φράγγος ἐστρατοπεδεύετο ἐντικρυ τοῦ ποταμοῦ Ἀττίσου, ἥ ¹⁷ προσδόκιμοι ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι διαθήσεσθαι. Ὁ δὲ Ναρσῆς τοῦτο ἐγνωκῶς Παμφρόνιον, ὃς ἐν τοῖς βασιλείως πατρῶσι ἐτέλει, καὶ Βούνον ¹⁸, προσεστῶτα τῆς αὐτοῦ βασιλείως περιουσίας, ἐκπέμπει προσθευσομένῳ ¹⁹ ἀμφω ὡς Ἄμμιγον, ἐδήλωσέ τε αὐτῷ ἐκ ποδῶν γενέσθαι καὶ μηδαμῶς πόλεμον αὐθις κινήσει κατὰ Ῥωμαίων: ἐκχειρία γὰρ τις ²⁰ ἐγεγόνει μεταξὺ τοῦ χρόλου Φράγγοις τε καὶ Ῥωμαίοις. Ὁ δὲ Ἄμμιγος διὰ τῶν πρέσβων ἀπεκρίνατο, ὡς οὐκ ἐνδώσει ποτὲ ἔσ' ἂν αὐτῷ τὸ ἀκόντιον οἷα τὲ ἐστι κραδαίνειν ἢ χεῖρ.

γ'. Ὅτι ἀνὰ τὴν Ἐω τε καὶ Ἀρμενίαν τελεωτάτη τις εἶναι εἰρήνην ἔδοξε, κατὰ δὲ τὴν Λαζικήν ἐκχειρία ἦν Ῥωμαίοις τε καὶ Πέρσαις. Ἐπεὶ οὖν ὡσπερ ἡμετέλη τὰ τῆς εἰρήνης ὑπῆρχεν, ἐδέδοκτο δὲ Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν τοῖς βασιλεῦσι πληρεστάτην ἡσυχίαν ἀγειν, τούτου ἕνεκα Ἰουστινιανὸς στέλλει Πέτρον, ὃς τῶν κατὰ τὴν ἀλλήν ταγμάτων ἠγεῖτο, διαλεχθησόμενος Χοσρόῃ περὶ τῶν καθόλου σπονδῶν. Καὶ τοίνυν ἀφικόμενος ἐν τοῖς ὅροις τοῦ Δάρας, κατὰ δὴ τὸν τε ποιήσαντος τῷ τῶν ἑφῶν Βαρβάρων βασιλεῖ, ὡς πάρεστιν ἐπισηραυσομένους ²¹ ἀμφὶ τοῦ κα-

VARIÆ LECTIONES.

⁶ τὰ τῆς H., τε τῆς vulg. ⁷ Ζαβέρῳ vulg. ⁸ ἐν νῷ H., ἐν τῷ vulg. ⁹ Κοτριγούροι: N., v. Agath. m. 301. Κοτριγούροι vulg. hic et infra. ¹⁰ Οὐτιγούρων vulg. ¹¹ δὲ] τε conj. B. ¹² προστίθει H., προστίθει vulg. ¹³ ἐσήμηνεν H., σασήμηνεν vulg. ¹⁴ ποτε] ὅτι conj. B. ¹⁵ ὁμόσκει H., ὁμόσκειοι vulg. ¹⁶ καὶ ἑτέροις N. ¹⁷ ἢ H., ἢ vulg. ¹⁸ Βούνον conj. N. ¹⁹ προσθευσομένῳ vulg. ²⁰ τις H., τι vulg. ²¹ ἐπισηραυσομένους B., ἐπισηραυσομένους vulg., ἐπισηραυσομένους Val.

καθέσθαι τὰ ὄπλα ἑκασταχόσῃ, ἐκπέμπεται αὐτόθι καὶ Περσῶν πρεσβευτῆς, ᾧ δῆτα ὑπῆρχε μὲν ἀξίωμα τὸ ²² Ζίχ, μέγιστόν τι τοῦτο παρὰ τοῖς Πέρσαις γέρας, προσηγορίῃ δὲ αὐτοῦ Ἰεσδεγουσνάφ. Οὗτος δὲ παρευναστήρ τοῦ κατ' αὐτὸν ²³ βασιλέως ὑπῆρχε. Καὶ τοῖνον ἐν ταυτῷ ²⁴ γενόμενοι οἱ πρέσβεις, καὶ τῶν κατ' αὐτῶν ἐπιχωρίων ἀρχόντων εἰς ἐν ξυναθροισθέντων, κατέστησαν ἐς ἐκκλησίαν. Καὶ Πέτρος ὁ τῶν Ῥωμαίων πρεσβευτῆς, ἀποχρώντως ἔχων τῆς τε ἄλλης παιδείας καὶ τῆς τῶν νόμων, ἔλεξεν ὧδε· « Ἡάρσομεν, ὡ ἄνδρες Πέρσαι, πρὸς τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως σταλέντες. Ὅποιός δὲ ὁ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς, περιττὸν ἂν εἴη λέγειν, πραγμάτων τὸν ἄνδρα διηγουμένων ὑμῖν. Πάρεμι μὲν οὖν ἐφ' ᾧ τὰ τῆς ἡδῆ γεσηνημένης ἐς τελεωτάτην εἰρήνην μετασκευάσαι. Ἀναδιδάξει δὲ βούλομαι πρότερον πρὸς οἶαν ²⁵ ὑμῖν πολιτείαν καὶ ὅσῃν αἱ σπονδαὶ βεβαιωθήσονται. Ἄλλ' εἰ καὶ τις μεγαλοβρήμων εἶναι δόξω, τὸ συνοῖσον ἀμφοτέροις ταῖς πολιτείαις θηρώμενοι μὴ ἀχθεσθῆτε τῇ περιτολογίᾳ. Οὐκ ἐς μακρὰν γὰρ ἐν δέοντι διῆξει ²⁶ τὰ τοιαῦτα λαλέσθαι, ἐπαινεθήσομαι τε πρὸς ὑμῶν, τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἀναδιδασκόντων τὴν ἐκ τῶν λόγων ὠφέλειαν. Γενήσονται τοῖνον ὑμῖν αἱ ξυνοθήκαι πρὸς Ῥωμαίους. Ἀρχέσει δὲ Ῥωμαίους εἰπεῖν· δηλοῖ γὰρ ἡ προσηγορία τὰ λειπόμενα. Χρειῶν οὖν ὑμᾶς, ὡς πρὸς τοσαύτην πολιτείαν σπεισομένους καὶ οὐ περὶ βραχέων βουλευομένους, τὰ κάλλιστα τε καὶ συνοῖσοντα μᾶλλον ἐλέσθαι, καὶ ἀντὶ τῶν ἀδῆλων τοῦ πολέμου τὸ προδηλότατον πᾶσιν ἀνθρώποις, τὴν εἰρήνην, ἀγαθὸν ἀσπάσασθαι. Καὶ μὴ τις ὑμᾶς ἀπατάτω λογισμῶς, ὡς νενικήκατε Ῥωμαίους, ἐπηρμένον τῷ τῆν Ἀντιόχειαν ἀλῶνα· πρὸς ὑμῶν καὶ ἅττα Ῥωμαϊκὰ χωρία. Τὸ γὰρ ὑπερβάλλον τῆς Ῥωμαϊκῆς εὐτυχίας ὁ θεὸς ἐκόλασεν ἐν τούτῳ, τῷ μὴ νομίζεῖν ἀνθρώπον ἀνθρώπου διαφέρειν πολὺ. Καὶ εἰ μὲν τὸ φύσει δίκαιον ἐκράτει, οὔτε ῥητόρων οὔτε νόμων ἀκριβείας οὔτε μὴν ἐκκλησίας καὶ τῆς περὶ ταῦτα πικιλίας τῶν λόγων ἔδει· αὐθαίρετα γὰρ τοῖς βιωφελῆσι τῶν πραγμάτων προστετέθημεν ²⁷. Ἐπειδὴ δὲ πάντες ἄνθρωποι δίκαια καθεστάναι νομίζομεν ²⁸, προσδεῖ ²⁹ καὶ τῆς ἐκ τῶν λόγων τερθρείας ἡμῖν. Τοιγαροῦν καὶ ἐς ἐκκλησίαν ξυνηληλύθαμεν, ὡς ἂν πείσομεν ³⁰ ἕκαστοι τοὺς ³¹ δεινότητι λόγων ἐπικεικῆς εἶναι. Ὅτι μὲν οὖν ἀγαθὸν εἰρήνην καὶ τούναντιον πονηρὸν ὁ πόλεμος, οὐδεὶς ἀντερεῖ. Εἰ γὰρ καὶ παρὰ τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν βέβαιον ἡγησόμεθα τὸ νικᾶν, οἴμαι τὸν νενικηκότα κάκιστα ζῆν ἐξ ὧν θαρρύουσιν ἕτεροι. Οὕτω δῆπου καὶ τὸ κρατεῖν λυπηρὸν, μὴ τί γε τὸ κρατεῖσθαι λυπηρότερον. Διὸ τοῖνον ὁ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς ἀπέσταλκε σπεισομένους ἡμᾶς καὶ προτέρους ἰκετεύοντας καταθέσθαι τὸν πόλεμον, οὐχ ὡς δεδιώς μὲν τὰ πολέμια, φοβούμενος δὲ, μὴ προφθάσοιτε διαλεγόμενοι πρότεροι περὶ τῆς εἰρήνης τῆς φιλιότητος ἡμῖν. Μὴ δῆτα οὖν,

A quoque missus a Persis legatus dignitate Zichus, quæ maximæ est apud Persas auctoritatis, nomine Jesdegusiaph, qui erat etiam regis cubicularius, advenit. Legati igitur convenerunt, et una quoque cum ill's ipsarum regionum viri primarii, ut de his rebus deliberarent, sunt congregati. Apud quos Petrus, Romanorum legatus, cum omnibus disciplinis valde excultus, tum præcipue in jure versatus, « Adsumus, o viri Persæ, inquit, a Romanorum imperatore missi. Quis vero et qualis sit noster imperator, supervacuum est dicere. Etenim ejus opera vobis virum demonstrant et indicant. Adsum igitur ut jam initas et factas conventiones ad perfectam et absolutam pacem traducam. Ego vero primum quali et quam potenti cum populo amicitiam contracturum sitis, vobis ostendere volo. Quod si multus in dicendo esse videbor, tamen quod Romanis et Persis conluceat respicientes, quæso ne orationis longitudine offendamini. Nam brevi, hæc opportuno dicta esse, apparebit, et laudem a vobis consequar, cum res ipsæ **134** vos docuerint eam quam ex oratione mea capietis utilitatem. Vos igitur fœdus et amicitiam contrahetis cum Romanis; sufficit vero dicere Romanos. Etenim hac sola denominatione reliqua facile intelliguntur. Oportet igitur, quandoquidem vos cum tam potenti gente fœdus initis, neque de rebus parvi momenti consilium habetis, honestissima et utilissima quæque capessere et pro incertis belli certissimum omnibus mortalibus bonum, pacem, amplecti et servare. At ne qua blanda cogitatio vos deludat, tanquam Romanos viceritis, elati, quod Antiochiam et alia quædam ignobilia loca, quæ Romanorum erant, cepistis, in hoc Deus felicitatem Romanorum, quæ nimia erat, punivit, neque hominem homine multum præstare debere indicavit. Quod si quod natura justum est dominaretur, nihil opus esset neque rhetorum, neque legum cultu et diligentia, nec concionibus, aut orationum ubertate, quæ in his usurpatur. Sponte enim rerum utilitatem sequeremur. Sed quum omnes mortales, quæ sibi placent, justa esse velint: etiam orationis illecebris nobis opus est. Hanc ob causam convenimus, ut unusquisque nostrum evincat orationis vi et gravitate, se justum esse. Pacem vero bonam esse, bellum autem rem malam, nemo dubitat, etiamsi, contra id, quod vulgo homines opinantur, certum exploratumque haberemus nos victoriam adepturos, opinor tamen, eum, qui vicit, infeliciter agere, quod alterum graviter afflictum videt. Sic igitur vincere quoque molestum est, etsi vinci est molestius. Itaque noster imperator misit nos, ut fœdera vobiscum iniremus, et priores deprecaremur, ut bellum deponatis: non quod timeat adversam belli fortunam, sed ne eum prævenialis in pace, quæ nobis tam cara

VARIÆ LECTIONES

²² ἀξίωμα τὸ II., ἀξίωματι vulg. ²³ αὐτὸν II., αὐτῷ vulg. ²⁴ ἐν ταυτῷ B., ἐν αὐτῷ vulg. ²⁵ οἶαν II., οἶα vulg. ²⁶ δόξει Cl. δείξει vulg. ²⁷ προστετέθη μὲν vulg. ²⁸ νομίζομεν] τὰ χειραρισμένα add. N. ²⁹ προσδεῖ N., πρὸς δὴ vulg. ³⁰ πείσομεν eil. Par. ³¹ ἕκαστοι τοὺς] ἡμᾶς αὐτοὺς conj. B., ἄλλους add. N.

est, petenda. Itaque non amplius foveamus inimicitias nostras, ut tandem aliquando belli curis et molestiis liberemur. Alienum est enim ab omni re publica bene constituta, non providere casus, qui in bello accidere possunt. Unusquisque vestrum quæso ante oculos ponat, et apud animum suum contempletur, tanquam præsentem, eos, qui cum acerbo dolore cadunt; recordetur eorum, qui lethalia vulnera ostendentes lamentantur, et dominantes incurrunt, quasi pravo eorum consilio subditi percant: deinde etiam superstites consideremus, qui a nobis repetunt eos, quos in bello amiserunt, forte parentes, forte liberos, ut plurimum **135** certe amicissimos quosque, aut alium quemvis hominem. Denique animo lustremus viduas viris domos et infirmis ætatem, patribus et matribus orbatam, et passim diffusum per omne cognationis nomen luctum. Nam etsi dederimus, honestum esse niori pro patria, tamen summæ dementiæ est, quum possimus sine periculo terræ altrici gratiam referre, id recusare, quia nobis non idem cum adversariis consecuti esse videmur. Opinor Persidem terram et Romanam, si possint vocem emittere, hoc a nobis postulaturas fuisse. Quare neminem nostrum pudeat deponere belli onus. Nam prudenter omnia instituendo melius famæ nostræ consulamus, quam bellica virtute. Ne vero quisquam hanc nobis belli non omittendi causam objiciat, quod pulcherrimum illud pacis beneficium haud facile inveniri et comparari possit. Non enim, ut multi existimant, pessima quæque prompte et ultro in sinum hominum advolant, optima diffugiunt, et sese a nobis subtrahunt, tanquam natura ita comparata sint, ut vix apprehendi et teneri possint. Pax enim ex omni parte bonum censetur.... Ego quidem vestris verborum præstigiis moverer, nisi vos Romani, et nos Persæ essemus. Itaque ne existimetis vestras orationis amplexus nos celaturas, vos vestræ utilitatis causa hoc venisse. Quemadmodum autem per pacem, quam proponitis, colorem timiditati vestræ quærat, et ita vestrum dedecus, quod satis undique patet et manifestum est, tegi posse putetis, paucis ostendam. Etenim viro Persæ insolens est, superfluis verborum ambagibus extra propositum egredi et excurrere. Chosroes omnium hominum, si illi lubet, rex, quod Antiochiam ceperit, haud id sibi ornamento et laudi tribuit. Vos quidem quod gessimus, magnum aliquid, et quod nostri terrorem pariat, existimatis, nos vero non item. Non enim rem operæ pretii ducimus, si qualemcunque hostem devicerimus. Etenim eximie vincere didicimus, cum reliquum hominum genus a nobis vinci didicerit. Neque alterius ex Romanis urbibus expugnatio nos unquam ad altiores spiritus tollet. Hoc enim in nobis minime mirum, quippe quod usitatum et in promptu est. Atque hoc suffi-

A ὡς πρὸς τῆς τῶν θορύβων ἀπαλλαγῆς, τὰς κατ' ἀλλήλων ἐπεκτεινωμένους δυσμενείας. Πολιτείας γὰρ εὐ πολιτευομένης ἀλλότριον πέφυκε πῶς τὸ μὴ στοχάζεσθαι τῶν συμβησομένων ἐκ τοῦ πολέμου. Διαγραφέτω τις ὑμῶν ἐν ταῖς ψυχικαῖς θεωρίαις ὡσπερ παρόντας τοὺς πεπτωκότας κατολοφωρούμενους· ἀναλογιζέσθω καὶ τὰς καιρίας τῶν πληγῶν ἐπιδεικνύοντες ἀποικτιζομένους τε καὶ ἐπεγαλοῦντας ὡς τῆ κρατούντων ἀβουλῆ διέφθοραται τὸ ὑπῆκρον· εἴτα τοῦ περιόντος εἰσπράττοντας ἡμᾶς τοὺς ἀπολωλότας τυχόν μὲν γονεῖς, τυχόν δὲ παῖδας, ξυμβάν δὲ τοὺς φιλάτου· ἢ τὸν ὄντιναοῦν καὶ ἀπῶς ἀνθρώπων. Ἐνθυμηθῶμεν χηρωθείσας τὰς οἰκίας ἀνδρῶν, καὶ τὴν νεωτάτην ἡλικίαν ὄρφανισθείσαν, καὶ πανταχοῦ μεριζόμενον τὸν θρῆνον, ἐρ' ἐκάστῳ συγγενείας

B δόματι. Εἰ γὰρ καὶ δολημεν τὸ πίπτειν ὑπὲρ πατρίδος εἶναι καλόν, πάσης ἀφροσύνης ἐστὶν ἀνίπλων δύνασθαι μὲν ἀνευ κινδύνων χάριν ἐκτείνειν τῆ θρηψαμένη, τῷ δὲ δοκεῖν μειονεκτεῖσθαι τῶν ἀντιπάλων μὴ βούλεσθαι. Οἶμαι καὶ τὴν Περσίδα γῆν καὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν, εἴπερ ἡδύναντο φωνὰς ἀφιέναι, ταῦτα δῆπουθεν ἡμᾶς ἀντιβολεῖν. Μὴ οὖν αἰσχυνοῦμεν τοῦ πολέμου καταθέσθαι τὸ φορτίον. Τὸ γὰρ ἐπικαίρως ἅπαντα πράσσειν μᾶλλον ἡμῖν προσοίσει ²² τῆς ἀνδρείας τὴν εὐκλειαν. Μηδέ τις ἡμῖν ²³, ἐς προκάλυμμα τοῦ μὴ ἐθέλειν κατατιθέναι τὰ ὄπια, τοῦτο δὲ τὸ κάλλιστον τὴν εἰρήνην δυσέυρετον εἶναι! τι χρεῖμα καὶ δυσπόριστον εἴποι. Οὐ γὰρ, ὡς εἴονται πολλοί, τὰ κάκιστα μὲν προχειρότατα καὶ ἀθάρατα προσίπταται τοῖς ἀνθρώποις, τὰ δὲ αὐ βέλτεστα τῶν πράξεων διαδιδράσκει τε καὶ διολισθαίνει καὶ δυσώλτα πέφυκε πῶς. Πᾶν γὰρ ἀγαθὸν εἰρήνην δοκεῖ ²⁴.... Ἐγὼ δὲ κατεπλάγην ἀν ταῖς κομψολογίαις, εἰ μὴ Ῥωμαῖοι μὲν ὑμεῖς, ἡμεῖς δὲ Πέρσαι ἐτυγχάνομεν ²⁵ ὄντες. Μὴ οὖν οἴεσθε περιόδῳ ῥημάτων λήθειν ἡμᾶς, ὅποιοι τινες καθεστώτες ἤκατε τευξόμενοι ²⁶ τοῦ συνοίσοντος. Ἐπειδὴ δὲ προβάλλεσθε τὴν εἰρήνην ὡσπερ παραπέτασμα τῆς δειλίας, καὶ ταύτῃ τὸ φανερώτατον τῆς ἀτιμίας ἐπισκιάζειν οἴεσθε, βραχεία διαλεχθήην. Οὐ γὰρ σύνηθες ἀνδρὶ Πέρσῃ περιτολογία διεξίεναι τῶν πραγμάτων τὰ καιρία. Χοσρῆς δὲ πάντων ἀνθρώπων, εἴπερ βούλεται, βασιλεὺς, οὕτω τὴν Ἀντιοχείας ἄλωσιν ἐγκαλλώπισμά τι καὶ ἐγκώμιον ἑαυτῷ περιτίθῃσιν. Εἰ γὰρ καὶ φοβερόν ὑμῖν καὶ ἐργωδέστατον εἶναι δοκεῖ τὸ παρ' ἡμῶν πραχθὲν, ὅμως ἡμεῖς πάρεργον ἡγούμεθα τὴν ὄντιναοῦν τῶν πολιμῶν νικῆν. Παιδείμεθα γὰρ ἀκριδῶς τὸ κρατεῖν, καθόσον τὰ λοιπὰ τῶν ἀνθρώπων γένη κρατεῖσθαι μεμαθήκασιν ὑφ' ἡμῶν. Οὕτω μὴν ἐτέρας Ῥωμαϊκῆς πόλεως κατατροφή πρὸς ὄγκον ἡμᾶς ἐξείρε: ποτὶ τὸ γὰρ προχειρότατον ἡμῖν οὐ θαυμαστόν. Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκέσει πρὸς ἔλεγχον τῆς ²⁷ μάτην ἀπερβιμμένη, παρ' ὑμῶν ἀδολεσχίας. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ σύνηθες πράττουσι, περὶ σπονδῶν πρότεροι διαλεγόμενοι Πέρσαις. Ἥσσηθῆναι ²⁸ πρὸς ἡμῶν νενικήκατε τῷ τάχει,

VARIÆ LECTIONES.

²² προσοίσει H., πράσεισι vulg. ²³ τις ὑμῖν vulg. ²⁴ Deest initium orationis legati Persarum. ²⁵ τυγχάνομεν vulg. ²⁶ τευξόμενοι H., εὐξόμενοι vulg. ²⁷ τῆς] τοῦ vulg. ²⁸ ἡσσηθέντες N.

προτερήσαντες τὴν εἰρήνην αἰτεῖν. Καὶ ταύτη τὴν ἐν A τοῖς πολέμοις ἀδοξίαν ἐπικαλύπτετε, τῷ δὴθεν μὴ ἐφιέμενοι μάχης ἐπιεικεῖς εἶναι δοκεῖν. Ὅπερ ἂν ἡμεῖς, εἴπερ ἐμελλήσατε, καὶ κρατοῦντες ἐπράξαμεν. Ὅμως δεχόμεθα τοὺς λόγους, τὴν εἰρήνην περὶ πλείστου ποιοῦμεθα. Φρόνημα γὰρ εὐγενὲς τῷ πρόποντι ξυμμεταρρυθμίζειν τὰ πράγματα. »

nos, si quando tardius mentionem pacis fecissetis, **136** etiam vincentes fecissemus. Itaque et pacem et agni aestimamus et sermones pacis admittimus. Nam generosi animi est, honestatis leges in omnibus rebus sequi. »

Οὕτω δὲ καὶ τοῦ Ζίχ εἰπόντος, οἱ ἀμφοτέρων ἐρμηνεῖς διασαφηνίσαντες ἐφ' ἑκάτερα μέρη τὰ ῥήματα διδάσκαλοι τῶν νοημάτων ἐγίγνοντο, πλείστον καὶ ἐτέρων ἀπεβρόμιμένων λόγων, νῦν μὲν αὐτοῦ τοῦ χρεώδους χάριν, νῦν δὲ καὶ κόμπου ἕνεκα καὶ τοῦ μὴ δοκεῖν ἦττον ἔχοντας τῆς εἰρήνης ἐφιέσθαι. Πέρσαι μὲν διηνεκεῖς ἡξίου ἐσεσθαι τὰς σπονδὰς, πρὸς δὲ γε καὶ χρυσίον ῥητὴν ἐφ' ἑκάστῳ ἐνιαυτῷ ὑπὲρ τοῦ μὴ κεχρηθῆναι τοῖς ὅπλοις κομίζεσθαι ἀπὸ Ῥωμαίων, καὶ τεσσαράκοντα μὲν ἐτῶν, τὸ γοῦν ἐλάχιστον τριάκοντα, προειληφότας ἐκτὸς ὃ συντελεσθησόμενων ἐν ἐνὶ ξυναθροισμῷ, οὕτω βούλεσθαι: κατατιθέσθαι τὰ ὅπλα. Ῥωμαῖοι δὲ τούναντίον ὀλιγοχρονοῦς τὰς ξυνηθῆκας εἶναι ἐβούλοντο, πρὸς τοῖς μῆτις μὲν ὃ κατατιθέσθαι τι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ἀλλήλων δὲ περὶ τούτου ἐπὶ μέγα κινήθεισας καὶ λόγων προελθόντων ἡκιστα ὀλίγων, τέλος ἔδοξεν ὥστε ἐπὶ πεντήκοντα μὲν ἔτη ξυνεστάναι τὴν εἰρήνην, Ῥωμαῖοις δὲ ἐπιδοθῆναι τὴν Λαζικήν· στερρὰς τε εἶναι καὶ ἐβρωμένας τὰς συνηθῆκας, καὶ κρατεῖν ἑκαταχόσας, τοῦτο μὲν κατὰ τὴν ἔω, τοῦτο δὲ καὶ [κατὰ τὴν ὃ] ἐν Ἀρμενίᾳ, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐν αὐτῇ δέξου τῇ Λαζικῇ, οὕτω μέντοι ὡς τριάκοντα χιλιάδας ἐτησίας χρυσίου νομίσματος ἀποφέρεισθαι Πέρσας ὃ τῆς εἰρήνης ἕνεκα ἀπὸ Ῥωμαίων. Ἐβεβαιώθη δὲ τοῦτο, ὥστε Ῥωμαῖοις ἐν ὁμάδι ὃ δεκαετίας ποσότῃτι προπαρασχεῖν οὕτω, παραχρῆμα μὲν ἐνιαυτῷ ὃ ἐπὶ τὰ, καὶ μετὰ τὴν τῶν ζ' ἐτῶν παραδρομήν, οὐκ ἐς ἀναβολὴν, κατατιθέσθαι τῶν λοιπῶν τριῶν ἐτῶν τὴν συντέλειαν· εἴθ' οὕτω καθ' ἑκαστον ἔτος κομίζεσθαι ὃ Πέρσας ὃ τὸ ὠρισμένον ἐνιαυσιαίων. Ἐδοξε δὲ καὶ περὶ τοῦ κατασκαφῆναι τὸν μοναστήριον οἶκον τὸν λεγόμενον Σεβανὸν καὶ Ἰδρυμένον ἐν τοῖς μεθορίοις, καὶ ἀπολήψεσθαι Ῥωμαῖοις τὸν τόπον, Ῥωμαίων μὲν καθεστῶτα ἀπ' ἀρχῆς, Περσῶν δὲ παρασπονδησάντων καὶ ἐν κατοχῇ τούτου ἤδη γενομένων, τείχει τε κατησφαλισμένων τὸ Ἰαστήριον. Οἱ δὲ ἀλλὰ γὰρ οὕτε ἐς τέλος κατέσκαψαν, οὕτε μὴν ἐνεχείρισαν ὃ Ῥωμαῖοις. Ταῦτά τοι οὐδὲ ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐμφέρεται. Ἐστέρθη δὲ ὥστε τὰς λεγομένας τῇ Λατίνων διαλέκτῳ σάκρας ἐξ ἀμφοῖν τοῖν βασιλείοι αὐτοῦ ἐπικομισθῆναι, ἐπιβεβαιούσας ἅπαντα, ὅσα πρὸς τῶν πρέσβειων ἐμπεδωθέντα ἐτύγχανε. Καὶ τοῖνον τὰ τοιάδε ἐστάλη αὐτόθι. Συν-

Hæc Zichus et amborum legatorum interpretes, ab utrisque prolata explicantes ea, quæ unaquæque pars sentiebat, exposuerunt, cum in multis quoque alios sermones erupissent, quum utilitatis, tum ornatus causa, et ne pacis desiderio iniuria teneri viderentur. Persæ autem pacem continuam esse et certam auri quantitatem, ne armis uterentur, singulis annis accipere volebant. Præterea quadraginta aut ad minus triginta annorum auri præstationem uno cumulo cocervatam sibi dari, ut ab armis discederent, postulabant. Romani contra ad breve tempus fœdera fieri æquum censebant, et quidquam pro pace solvere recusabant. Magno super hoc certamine exorto, cum pluribus verbis inter se disseruissent, tandem decreto sanctum est, ut per quinquaginta annos pax esset, Romanis Lazicam Persæ redderent: ut pacis conditiones valerent et ubique observarentur, et per Orientem, et per Armeniam et per ipsam quoque Lazicam: sic tamen ut triginta aureorum millia singulis annis pro pace Romani Persis præstarent: de eo quoque convenerunt, ut decem annorum tributum una prius solveretur, ita ut septem annorum summa præsentī pecunia, trium reliquorum annorum, qui restabant ex decem, statim post peractum septennium pendere- tur; deinde per reliquos singulos annos ex conventionē solutio fieret. Actum quoque est de diruenda monastica domo, quæ Sebanus vocatur, ædificata in confinibus, cujus arcam Romani acciperent. Etenim ab initio Romanorum fuerat: sed cum Persæ, cum pacem rupissent, occupaverant, et cum in ejus possessione diu fuissent, hanc ædem mœnibus sepserant. Non tamen illi eam funditus demoliti sunt, neque Romanis tradiderunt. Fœdera enim de ea re nihil quidquam continebant. Conventum etiam fuit, ut litteræ, quas sacras Latina lingua vocant, ab utrisque, et ab imperatore, et a rege, afferrentur, quibus ratas haberent et confirmarent pacis conditiones, de quibus legati consenserant. Et hæc confestim illuc sunt missæ. Conditionibus quoque ascriptum erat, ut separatim sacra sanctio ab imperatore Romano emitteretur, qua pecunias pensionis trium reliquorum annorum, qui restabant ex decem, se statim exeunte septimo anno Persis nu-

VARIE LECTIONES.

ὃ ἐκτὸς συντ.] πᾶν τὸ συντελεσθησόμενον N. ὃ πρὸς τῷ μῆτις μὴν B. ὃ προεελθόντων vulg. ὃ κατὰ τὴν uncis inclusit B. ὃ Πέρσας II., Πέρσας vulg. ὃ ἐν ὁμάδι Val., ἐνομάδι vulg. ὃ ἐνιαυτῶν Val., ἐνια τῶν vulg. ὃ κομίζεσθαι] κομίζεσθαι conj. B. ὃ Πέρσας conj. N. ὃ ἐνεχείρισαν II., ἐνεχείρησε vulg.

meraturum caveret. **137** Pactum quoque est, ut Persarum rex cautionem interponeret, se, simulatque aurum, quod stipulatus erat, pro tribus annis recepisset, securitatis litteras imperatori Romano traditurum. Et Romani imperatoris pacis ratihabitio solitam præ se ferebat inscriptionem, quæ satis nota est. Persarum vero regis Persica lingua scriptæ verba Græce hæc sonant: « Divinus, bonus, pacificus, summus princeps, Chosroes, rex regum, felix, pius, beneficus, cui Dii magnum imperium cum magnis opibus indulserunt, gigas gigantum, ad deorum exemplar compositus, Justiniano Cæsari, fratri nostro. » Atque inscriptio erat hujusmodi. Vis autem eorum, quæ comprehensa sunt litteris, talis fuit. Referam ego ipsam verborum structuram et dispositionem. Necessarium enim esse duxi non aliter facere, ne quis suspicaretur, ex veritate aliquid a me immutatum. Hæc sic se habent: « Gratias agimus Cæsaris fraternitati pro pace inter ista duo regna constituta. Nos quidem Iesdegusnapho, divina cubiculario nostro, jussimus et potestatem dedimus, id negotii conficere. Fraternitas autem Cæsaris ejus procuracionem Petro, Romanorum magistro, et Eusebio commisit, ut de pace colloquium haberent et tractarent. Et quidem Zichus, et qui a Romanis magister dicitur, et Eusebius, re inter se deliberata et perpensa, tractaverunt et in scriptis redegerunt pacem in quinquaginta annos Persis et Romanis esse, et quæ scripta sunt, suis sigillis impressis approbaverunt. Itaque nos omnia, quæ Zichus et magister Romanorum et Eusebius de pace convenerunt, rata firma valere volumus, et conditionibus dicitis stamus. » Et ista quidem ad verbum ita scripta se habebant. Eodem sensu Romanorum imperatoris ratihabitio scripta fuit, sed sine inscriptione illa, quam litteræ regis Persarum habebant. Super his solum est inter legatos colloquium.

Zich καὶ ὁ μάγιστρος τῶν Ῥωμαίων καὶ Εὐσέβιος ἐποίησαν, βεβαίως ἔχομεν τὴν εἰρήνην, καὶ ἐμμένομεν αὐτοῖς. » Οὕτω μὲν ἐπὶ λέξεως εἶχεν. Ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ ἡ τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἐτύχχανεν οὕσα ὁμολογία, ἀνευ τῆς προγραφῆς ἧς εἶχε τὸ βασιλεῖον γράμμα τὸ Περσικόν. Καὶ ἐν τοιοῦδε ὁ ξύλλογος διελύθησαν.

Cum denuo ad colloquium venissent et Zichus magnificis verbis jactaret, et attolleret Chosroen, et diceret, illum invictum esse et multas victorias retulisse, et ab eo tempore, quo cidari redimitus fuisset, decem gentes, cum quibus dimicasset, tributum pendere coegisse, et Ephthalitarum potentiam evertisse, et multos reges subegisse, et omnes illarum terrarum Barbaros ipsum colere et venerari, unde jure et merito regis regum appellationem sibi sumeret: cum hæc et hujusmodi Zichus de Chosroe prædicaret, et magnifice loqueretur, Petrus pauluma-propósito digrediens, hanc historiam recitavit. **138** Erat, inquit, olim priscis temporibus quidam Ægyptiorum rex, nomine Sesostris. Is, cum illi fortunæ

ἔδωσαν δὲ καὶ ἐς τοῦτο, ὥστε κατὰ μίαν μῆραν προελθεῖν ¹⁰ τὴν καλουμένην σάκραν ἐκ τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως, ἐπιψηφίζομένην περὶ τῶν προδοθησομένων χρημάτων τῆς τριετίας μετὰ τὸν ἔβδομον ἔνιαυτὸν, ὡς καταθήσεται ταῦτα Ῥωμαῖοι Πέρσαις. Ἐκυρώθη ¹¹, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ βασιλέως Περσῶν ὁμολογίαν ἐν γράμμασι προελθεῖν, ὡς, ἡνίκα πορῖσαιντο ¹² Ἡέρσαι τῶν τριῶν ἐτῶν τὸ ὀφειλόμενον χρυσίον, βασιλεῖ Ῥωμαίων τὸ περὶ τοιοῦδε βεβαιωτικὸν ἀναδοθήσεται γράμμα. Ἡ μὲν τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος περὶ τῆς εἰρήνης ὁμολογία, τὴν συνθήκην φέρουσα προγραφὴν, γνώριμος ἦν ἐς τὰ μάλιστα τυγχάνει. Ἡ δὲ τοῦ Περσῶν βασιλέως γράμμασι μὲν ἐγγραφῇ Περσικοῖς, τῇ δὲ Ἑλληνίδι φωνῇ κατὰ ταῦτα δῆπουθεν ἰσχύει τὰ ῥήματα: « Θεὸς, ἀγαθός, εἰρηνοπάτρις, ἀρχαῖος Χοσρόης, βασιλεὺς βασιλέων, εὐτυχής, εὐσεβής, ἀγαθοποιός, ᾧ τινι θεοὶ μεγάλην τύχην ¹³ καὶ μεγάλην βασιλείαν δέδωκασιν, γίγας γιγάντων, ὃς ἐκ θεῶν χαρακτηρίζεται, Ἰουστινιανῷ Καίσαρι, ἀδελφῷ ἡμετέρῳ. » Ἡ μὲν οὖν προγραφὴ οὕτω πη ἐδήλου, ἀτὰρ ἡ δύναμις τῶν λεχθέντων τοιάδε ὑπῆρχεν. Εἶποιμι δὲ αὐτὴν γε δῆπου τῶν λόγων τὴν συνθήκην· ἀναγκαῖον γὰρ ἔγωγε ψῆθην χρῆσθαι οὐκ ἄλλως, ὡς ἂν μὴ ὑποπῆσοι τις ἐτέρῃ φράσει παρατετράφθαι τι τῶν ¹⁴ ἀληθῶς ¹⁵ . . . εἶχεν οὕτω· « Χίριον ἀπονέμομεν τῇ ἀδελφότητι τοῦ Καίσαρος περὶ τῆς χρεῖας τῆς εἰρήνης τῆς μεταξὺ τούτων τῶν δύο πολιτειῶν. Ἡμεῖς μὲν Ἰεσδεγουσάφ, θεῖω κουβικουλαρίῳ, ἐκελεύσαμεν καὶ ἐξουσίαν δέδωκαμεν ἢ ἀδελφότης τοῦ Καίσαρος Πέτρῳ μάγιστρῳ τῶν Ῥωμαίων καὶ Εὐσέβιῳ ἐκέλευσε καὶ ἐπέτρεψε καὶ ἐξουσίαν δέδωκε λαλῆσαι καὶ τρακτάσαι. Καὶ ὁ Ζιχ καὶ ὁ λεγόμενος παρὰ Ῥωμαίοις μάγιστρος καὶ Εὐσέβιος τὰ περὶ τῆς εἰρήνης κοινῶς ἐλάλησαν καὶ ἐτρακτάσαν, καὶ ἐτύπωσαν τὴν εἰρήνην πεντήκοντα ἔνιαυτῶν, καὶ ἐγγράφα πάντες ἐσφράγισαν. Ἡμεῖς οὖν καθ' ¹⁶ ἡ δὲ

Ἐν δὲ δὴ ἐτέρῃ ξυνελεύσει μεγαλαυχῶντος τοῦ Ζιχ καὶ ἐπὶ Χοσρόῃ βασιλεῖ κομπολογίᾳ χρωμένῳ, φάσκοντός τε, ὡς ἀμαχώτατός τέ ἐστι καὶ νίκας περιεβάλετο πολλὰς, καὶ ὡς ἐξ οὗ χρόνου τὴν κίδαριν ἀνεδῆσατο, ἀμφὶ τὰ δέκα ἔθνη καταγωνισάμενος κατέστησεν ἐς φόρου ἀπαγωγὴν, καὶ ὅτι τὴν τῶν Ἐφθαλιτῶν κατεστρέψατο δύναμιν, καὶ μὲν οὖν βασιλεῖς ἐχειρώσατο πλείστους, καὶ ὡς ἀγανταί τε αὐτὸν καὶ θεθήπασιν οἱ ἐκεῖνη ¹⁷ Βάρβαροι, καὶ ὡς κατὰ τὴν προσῆκον καὶ οὐκ ἀπεικὸς αὐτῷ ἡ ἐπινομία κεκόμψεται τὸ βασιλεῖα προσαγορεύεσθαι βασιλέων, ταῦτα καὶ τὰ τοιάδε τοῦ Ζιχ περὶ Χοσρόου μεγαληγορίᾳ χρησαμένου ἐν διγῆματι ἐξῆλθεν ὁ Πέτρος τοιάδε ἱστορίαν τινὰ, ὡς Ἐγένετο τις ἐν τοῖς πάλαι

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰ et infra προελθεῖν B., προσελθεῖν vulg. ¹¹ ἐκυρώθη δὲ ὥστε conj. N. ¹² κομίσαιντο conj. B. ¹³ μεγάλην τύχην. N., μετὰ τύχην. vulg. ¹⁴ τῶν] ὄν H. ¹⁵ ἀληθῶν. ἢ ὁ ἄρ' εἶχεν N. ¹⁶ καθ' add. N. ¹⁷ ἐκεῖνη Val., ἐκεῖνοι vulg.

τε καὶ ἀνοσιτάτω χρόνους βασιλεὺς Αἰγύπτιος, ὄνομα **A** Σέσωστρις, καὶ οὖν γε συμπνεούσης αὐτῷ τῆς τύχης μεγάλη ἐφύσα καὶ ἔθνη μέγιστα καθείλεν, ὡς δουλαγωγῆσαι καὶ βασιλεῖς, καὶ ἐπὶ τοσούτων ἀρθῆναι ἀλαζονείας, ὡς καὶ δχημὰ χρυσοκόλλητον συμπήξασθαι, καὶ ἀνθ' ὧν ἵππους δέον ἢ ἕτερα ἐλκυστήρια ζῶα, τοὺς ἑοριαλῶτους ἐκείνους βασιλεῖς ὑπαγαγεῖν τῷ ζυγῷ, οὕτω τε διφρευόμενον διὰ τῶν λεωφόρων ἐπιφέρεσθαι ⁸⁷ τοῖς ὑπηκόοις. Τοῦτο ἐπεὶ ὁσμέραι ἐπετέλει, τῶν τις βασιλέων τὸ δχημα ἐλκόντων κατὰ τὸ ἄκρον ἐξευγμένος, συνεχέστατά πως καὶ λεληθότως ⁸⁸ εἰς τοῦπίσω τὸ βλέμμα ἐπιστρέφων, ἐθεάτο τὸν τροχὸν κυλινδούμενον τε καὶ τῆ τῆς κινήσεως συνεχεῖα ἐν ἑαυτῷ περιελιττόμενον. Ἐποχοῦμενος δὴ οὖν ὁ Σέσωστρις (ἐπέστρεψε γὰρ), « Τί δῆτα, **B** ἔφη, τοῦτο ποιεῖς, ὦ οὗτος; » Ὁ δὲ ἀμοιβαδὸν ἔφη « Ὡ δέσποτα, ἑρῶν τὸν τροχὸν, ὡς θαμὰ περιδινόμενος οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς βάσεως μένει ὄδε, ἀλλὰ γὰρ ἄνω κάτω φερόμενος τὴν ἀρματοτροχίαν ἐργάζεται. » Τοῦτο ἀκηκῶς ὁ Αἰγύπτιος, καὶ μὲν οὖν τεκμηράμενος, ὡς ὑπαινίττεται τὸ ἀσάθμητόν τε καὶ παλίμβολον τῆς τύχης καὶ ὡς τροχῷ κυλιόμενος εἶχε τὰ ἀνθρώπεια, ξυνῆκε, μὴ ἄρα καὶ αὐτὸς χρόνῳ ποτὲ τοιοῦτο προσπταίση δυστυχίματι, τοῦ λοιποῦ τε ἐπαύσατο κατὰ τὸν προελχθέντα τρόπον ἀρματηλατεῖν. Πρὸς τοῖς ⁸⁹ δεδουλωμένους οἱ βασιλεῖς; ἀφῆκε καὶ ταῖς σφῶν αὐτῶν ἡγεμονίας ἐνεβίβασεν αὐθις. Ἐνταῦθα Πέτρον ἐπαύσατο τῆς ἱστορίας ὁ λόγος, ἐγγαλινώσαντι τὴν τοῦ Ζιχ περὶ Χοσρούου **C** μεγαληγορίαν. Εἶτα διελέγοντο αὐθις περὶ τῶν πρακτέων. Ἄπαντα μὲν γὰρ, ὡς ἐνῆν, ἀμφίβολα ἐν τάξει καὶ κόσμῳ καθειστήκει. Τὰ οὖν περὶ Σουανίαν ἔτι ἐν μετεώρῳ ὑπῆρχε, καὶ ὑπελείπειτό σφισι μόνον ⁹⁰ ἐπ' ἀμφιβολίῳ. Τῷ τρι ἐλεξεν ὣδε Πέτρος· « Πλειστον ἐπαίνων ἀξιός ἐστιν ἀνὴρ, ὃς τέλεια βουλευόμενος τέλειος ἐπιθήσοι ταῖς πράξεις τὸ πέρας. Εἰ γὰρ ἔλλειπει τι τῶν δεόντων, ἐλλιπέος οἶμαι καὶ τῷ βουλευομένῳ φρόνημα. Οὐκ εἰκὴ δὲ καὶ μάτην εἴρηται νῦν ἡμῖν ὁ λόγος· πρὸς σὲ δὲ φερόμενος, ὦ Ζιχ, Ῥωμαῖος τε καὶ Πέρσαις φανήσεται λυσιτελέστερος. Εἴπομι δὲ πως φανερώτερον. Σουανία Ῥωμαίοις ὑπῆρχε, καὶ Ῥωμαῖοι Σουάνοις ἐκέλευον. Ἀμέλει Τζαθίου Σουάνων ἐξηγουμένου Δείτατος; ⁹¹ τις Ῥωμαῖος ἀνὴρ τῶν ἐκεῖσε Ῥωμαϊκῶν καταλόγων ἐτύγγανε προσεστώς· ἀλλὰ καὶ ἕτεροι **D** τινες Ῥωμαίων ἐν Σουάνοις ἐποιοῦντο τὰς διατριβὰς. Δυσμενεῖας δὲ τινος ⁹² . . . μεταξύ τοῦ Λαζῶν βασιλέως καὶ Μαρτίνου τοῦ Ῥωμαίου τῆνικαῦτα ἐκεῖσε στρατηγούντος, τοῦτου ἕνεκα ὁ Κόλχος οὐκ ἀπέστειλε Σουάνοις τὸ σῆνηθες σιτηρέσιον· ἔθος γὰρ πέμπεσθαι σῆτον ἐκ τοῦ Κόλχων βασιλέως. Διὸ δυσανασχετοῦντες οἱ Σουάνοι ⁹³ τῷ τῶν νενομισμένων στερηθῆναι ⁹⁴, κατὰδῆλον ἐποίησαντο Πέρσαις, ὡς, εἰ γενήσονται αὐτοῦ, Σουανίαν ⁹⁵ ἐγχειρί-

aura afflaret, magnos spiritus sumpsit, et potentes **A** gentes domuit, et earum reges captivos fecit, eoque devenit arrogantiae, ut currum deauratum fabricaret, et equorum et aliorum animalium vecturae aptorum loco reges illos captivos iugo aptaret. Et ita vectus per vias publicas sese subditis exhibebat. Quæ cum quotidie factitasset, accidit, ut quodam die unus ex illis regibus, qui erat summo iugo aptatus, intente et deflexe vultum retorquens, spectaret rotam se circumvolentem et continuatione motus in se ipsam revertentem. Cum id Sesostris, qui vehebatur, animadvertisset, eum increpans, « Qui rerum agis? » inquit. « Contemptor, respondit ille, domine, hanc rotam, quæ se alternis frequenter in orbem circummagit, quæ nunquam eodem loco manet, sed fertur modo superius, modo inferius, et ita cursus agitationem facit et operatur. » Hæc quum audisset rex Ægyptius, et sentiret, illum indicare fortunæ inconstantiam et volubilitatem, quæ semper volvitur, neque eodem loco permanet, et rotæ semper volventi res humanas similes esse : veritus, ne ipse posthac in aliquam calamitatem incideret, abstinuit deinceps eo modo, quo diximus, vehi, et reges apud se servitutum servientes in sua regna, ut illic, quemadmodum antea, regnarent, dimisit. » Hic finem accepit Petri sermo historiam recitantis, quo Zichi magniloquentiam repressit. Deinde disseruerunt de his, quæ agenda restabant. Cætera enim omnia, quæ ejus fieri potuerat, quæ in controversia fuerat, composita transactaque erant, exceptis quæ ad Suaniam pertinebant, quæ sola in suspensio adhuc et incerta manebant. Itaque Petrus Zicho dixit : « Multis laudibus vir ille dignus est, qui perfecte utilia suadet, eademque perfecte ad exitum perducit. Etenim, si quid in his deest, imbecillitati opinor iudicii ejus, qui negotium suscepit, attribuitur. Non immerito neque temere hæc a me habetur oratio, quæ ad te directa, o Ziche, tandem in magnam Romanorum et Persarum utilitatem est redundatura. Dicam ego paulo apertius. Suania ditio nis Romanorum fuit, et Suanis Romani imperarunt. Quo tempore autem Tzatheus eorum dux erat, Dicitatus quidam, Romanus, præerat Romanis militibus, qui illic in præsidis agebant : tum quoque multi **D** Romani inter Suanos domicillum habebant et comorabantur. Orta quadam inter Lazorum regem et Martinum Romanorum **139** tunc temporis in his partibus ducem, discordia, Colchus mittere Suanis præstari solitum frumentum recusavit. Mos enim erat mitti a rege Colchorn frumentum. Suanii graviter et iniquo animo tulerunt, se privatos esse his, quæ sibi ex conventionem debebantur. Quam ob rem significarunt Persis, se, si illuc accederent, eorum manibus Suaniam tradituros. Eodem tempore Exisato et re-

VARIAE LECTIOES.

⁸⁷ ἐπιφαινεσθαι conj. B. ⁸⁸ πεπληγῶτος conj. B. ⁸⁹ πρὸς γε τοὺς conj. B., πρὸς τοῖς τοὺς δ. conj. N. ⁹⁰ μόνον H., μόνῃ vulg. ⁹¹ Δείτατος· idem, col. 861, l. 1. Ἐξίστατος nominatur. ⁹² τινος] excidit participium, ὁσσης, quod H. supplet, vel γενομένης. ⁹³ Τουάνοι· H., Σουνοὶ vulg. ⁹⁴ στερηθῆναι B., ὑστερηθῆναι vulg. ⁹⁵ Σουανίαν H., Σουανίων vulg.

liquis Romanis ordinum ducibus dixerunt, magnam Persarum manum Suanis bellum inferre nuntiari. Quamobrem cum non idoneas ad resistendum haberent copias, petere, ut ipsorum salutis causa cum Romanorum copiis exercitui Persarum obviam irent. Hoc dolo Suani usi, et donis demeriti legionum nostrarum duces, Romanorum praesidium ejecerunt. Persae autem celeriter accedentes, Suaniam suae potestatis fecerunt. Hinc facile est intelligere, olim Romanorum juris fuisse Suaniam, hodieque jure illa competere. Nam si optimo jure constituti sumus domini Lazicae (sic enim et vos jampridem æquum censuistis), non absque ratione Suania, quæ infra Lazicam sita est, in nostrum jus dominiumque cedere debet. » Cui Surenas respondit : « Eo iniquiori animo et gravius ista fertis, o Romani, quod ea gens sua sponte et ultro sese nostræ potestati permisit » Zichus ejus verba suscipiens : « Suani suis legibus sunt usi, inquit, neque unquam Colchorum imperio paruerunt. » Tum Petrus : « Si tu, o Ziche, Suania nomen in conventionem pacis omitti mavis, hoc tamen commemorare, te mihi Lazicam reddere cum gentibus, quæ huic regioni subjectæ sunt. » — « Sic hoc facio, inquit Zichus, aditus tibi aperietur de Iberia quoque controversiam movere. Nam in tuo arbitrio erit dicere, ipsam quoque subjectam fuisse Lazis. » — « Manifestum est igitur, o Ziche, te nosse nobis integram Lazicam restituere, sed ejus partem. » — Multa etiam alia ultro citroque Persæ et Romani et dixerunt et audierunt de Suania, neque tamen convenire potuerunt. Sed totam rem ad regis Persarum arbitrium rejecerunt, apud quem Zichus se Petro neque studio neque gratia defuturum, quum primum ad Chosroem redisset, jurejurando, quod apud Persas sacrosanctum habetur, fidem suam obstrinxit. Deinde Zichus sermonem movit de Ambro, Alamundari filio, Saracenorum duce, dixitque illi debere centum auri libras et æquum esse, ut eas acciperet, sicut et is, qui ante Saracenorum dux fuerat. Contra dixit Petrus : « Saracenorum ducem, qui ante Ambrum fuerat, imperator noster libero auri dono nullis litteris obstricto, quando ipsi placebat, 140 ornare solebat. Mittebatur igitur ad Saracenum nuntius, qui vectus celeritate equorum publicorum, redderet quod illi imperator donatum volebat. Sed ante Saracenum per legatum, quem mittebat, imperatorem nostrum donis sibi conciliabat. Tunc iterum imperator vicissim aliqua liberalitate Saracenum sibi devincire studebat. Si Ambrus igitur ita facere decreverit, et imperatori nostro idem placuerit, bene est ; sin minus, frustra contendit, et demens est, neque quidquam impetrabit. »

δοκεῖ καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς βασιλεῖ· εἰ δέ γε οὐ βούλεται, Ἄποσειται γὰρ οὐδὲν ὀτιοῦν. »

Hæc et alia multa cum inter se agitassent, fœde-

σουσιν αὐτοῖς. Ἐν τοσοῦτῳ Ἐξισάτω καὶ τοῖς ἑτέροις ἡγεμόσιν τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων ἐφησαν, ὅτι « Πολυπληθία Περσῶν ἀγγέλλεται ⁶⁶ χωροῦσα κατὰ Σουάνων, πρὸς τὴν ἀξιόμαχον οὐκ ἔχομεν δύναμιν. Ἀλλὰ τὸ συνοῖσον βουλευσάσθε ⁶⁷, ξὺν τοῖς ἐνταῦθα Ῥωμαίων καταλόγοις ὑποχωροῦντες τῇ Μηδικῇ στρατιᾷ. » Τοσοῦτῳ χρῆσάμενοι Σουάνοι ⁶⁸ δόλω, καὶ δῶροις ἀναπεισαντες τοὺς τῶν καταλόγων ⁶⁹ ἐπιστάτας, ἀπεβάλλοντο ⁷⁰ παρὰ σφῶν τὴν Ῥωμαίων φυλακὴν. Οἱ δὲ Πέρσαι ξὺν τάχει παραγενόμενοι Σουανίαν ἔλαβον. Ληπτέον οὖν ἐντεῦθεν, ὡς καὶ Ῥωμαίων ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ⁷¹, καὶ Ῥωμαίοις ἀρμόζει τήμερον. Εἰ γὰρ δικαιοτάτα Λαζικῆς κύριοι καθεστῆκαμεν, καθὰ δῆπουθεν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε, Σουανίας τῆς ὑπὸ Λαζικὴν οὐκ ἀπὸ τρόπου δεσπόσομεν. » Ὁ δὲ Σουρήνας ἐφη· « Ἄχθεσθε μᾶλλον, Ῥωμαῖοι, ὅτι ἔθνος αὐθαίρετα καὶ ἔκουσιως προσεπέλασεν ἡμῖν. » Ὁ Ζιχὺς ὑπολαβὼν ἐφη· « Αὐτόνομοι γεγόνασι Σουάνοι, καὶ οὐ πώποτε τῇ Κόλχων ὑπεκλήθησαν ἀρχῇ. » Αὐθις ὡς τὸν Ζιχὺν ἔλεξεν ὁ Πέτρος· « Εἴγε μὴ βούλει, ὦ Ζιχὺ, ἐν τοῖς τῆς εἰρήνης συμβουλαίοις ἄνομα ⁷² τὸ Σουανίας ἐγχαράξαι, σήμανον, ὡς ἀποδίδωμι μοι Λαζικὴν ξὺν τοῖς ὑποτεταγμένοις ἔθνεσιν αὐτῇ. » Ὁ Ζιχὺς, « Εἰ τοῦτο, ἐφη, ποιήσω, ἀδεία σοι δοθήσεται καὶ περὶ Ἰβηρίας ἀμφισθητεῖν, κατ' ἐξουσίαν τε εἰποις ἂν, ὡς καὶ αὐτὴ κατήκουσ ἐγεγόνε Λαζῶν. » — « Ἐν δηλώσει δὲ, » ὁ Πέτρος, « γεγένησαι, ὦ Ζιχὺ, ὡς οὐ βούλει πᾶσαν ἡμῖν ἀποδοῦναι Λαζικὴν, ἀλλὰ τινα μοῖραν αὐτῆς. » Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα Ῥωμαῖοι τε καὶ Πέρσαι εἰπόντες τε καὶ ἀκηκοότες Σουανίας περὶ, ὁμοῦ οὐ ξυνέβησαν. Δοκεῖ τοιγαροῦν αὐτοῖς περὶ τοῦ τοιοῦδε τὸν βασιλέα ἐπισκοπῆσαι Περσῶν. Καὶ ὄρκω ἐπιστώσατο ὁ Ζιχὺς, ἥ ⁷³ νενομίσται Πέρσαις ὀμνῆσιν, ξυνεπιλαβέσθαι Πέτρῳ ὡς Χοσρόην ἀφικνουμένῳ ἕνεκα Σουανίας. Εἶτα τοῦ Ζιχὺ τοὺς περὶ Ἀμβροῦ τοῦ Ἀλαμουνδάρου ⁷⁴ τοῦ τῶν Σαρακηνῶν ἡγουμένου κινήσαντος λόγους, φάσκοντός τε, εἰτι γε δῆπου καὶ αὐτὸν, ὡσπερ καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ ἡγεμόνα τοῦ Σαρακηνικοῦ ⁷⁵, κομίζεσθαι χρῆν τὰς ἑκατὸν χρυσίου λίτρας, ἀντίειπεν ὁ Πέτρος, ὥστε « Τὸν πρὸ Ἀμβροῦ ἡγεμόνα δωρεᾶ τινι ἀγράψω, ὅσῳ ἂν ἡβούλετο χρυσίῳ καὶ ἀσημένιῳ, ὁ καθ' ἡμᾶς ἐπιλοφρονεῖτο δεσπότης. Τοιγαροῦν ἐστέλλετο τῇ ταχυτῆτι τῶν δημοσίων Ἰππων ὀχοῦμενος ἀνὴρ ἀγγελιαφόρος ὡς τὸν Σαρακηνὸν, ἀποκαταστήσων εἰ τὸ ὄπερ ἐτύγγανεν αὐτῷ πεμφθὲν πρὸς τοῦ Ῥωμαίου βασιλέως. Οὕτω τε ἐς τοῦμπάλιν ἐκ τοῦ Σαρακηνοῦ ὡς βασιλέα τὸν ἡμεδαπὸν ἐπέμπετο δωροφορῶν πρεσβευτής. Εἶτα ἀντιδῶρῳ αὐθις ἐπιλοφρονεῖτο τὸν Σαρακηνὸν ὁ καθ' ἡμᾶς αὐτοκράτωρ. Εἰ βούλεται οὖν καὶ Ἀμβρος κατὰ ταῦτα ποιεῖν, εἰ κινεῖ τὴν ἄλλως, πρὸς γε καὶ ἡλιθιώτατα φρονεῖ.

Τούτων διαμφοσθηθέντων καὶ ἑτέρων, ἐγράφη-

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ ἀγγέλλεται N., ἀγάλλεται vulg. ⁶⁷ βουλευσάσθε vulg. ⁶⁸ Σουάνοι H., Σουάνιοι vulg. ⁶⁹ καταλόγων N., λόγων vulg., λόγων Cantocl. ⁷⁰ ἀπεβάλλοντο vulg. ⁷¹ ὑπῆρχον vulg. ⁷² ἄνομα τὸ N., ὀνόματι vulg. ⁷³ ἥ H., ἡ vulg. ⁷⁴ Ἀλαμουνδάρου N., Ἀλαμάνδρου vulg. ⁷⁵ Σαρακηνοῦ ed. Par.

σαν αἱ πεντηκοντούτιδες σπονδαὶ Περσιστὶ καὶ Ἕλληνιστὶ, μετεβλήθη τε τὸ Ἕλληνικὸν εἰς Περσίδα φωνήν καὶ τὸ Περσικὸν εἰς Ἕλληνίδα. Οἱ δὲ τὰς ξυνηθήκας βεβαιοῦντες Ῥωμαίων μὲν Πέτρος ὁ τῶν περὶ βασιλεῖα καταλόγων ἡγεμῶν καὶ Εὐσέβιος καὶ ἕτεροι, Περσῶν δὲ ὁ Ἰεσδεγουνάφ καὶ Σουρήνας καὶ ἕτεροι. Τῶν οὖν ἐξ ἑκατέρου μέρους ὁμολογιῶν ἐν συλλαβαῖς ἀναληφθεισῶν, ἀντιπαρεβλήθησαν ἀλλήλαις τῷ Ἰσοδυνάμῳ τῶν ἐνθυμημάτων τε καὶ φημάτων. Ὅσα δὲ ἐσήμηνε τὰ τῆς εἰρήνης γραμματεῖα, λελέξεται. Καὶ δὴ δόγμα ἐγράφη πρῶτον, ὡς διὰ τῆς στενωπορίας τῆς εἰσόδου τοῦ λεγομένου Χορουτζῶν καὶ τῶν Κασπίων πυλῶν μὴ ἐφείναι Πέρσας ἢ Οὐνους ἢ Ἄλανοὺς ἢ ἐτέρους Βαρβάρους κέρρον ποιεῖσθαι κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας· μήτε δὲ Ῥωμαίους ἐν αὐτῷ δήπῳ τῷ χώρῳ, μήτε μὴν ἐν ἄλλοις Μηδικοῖς ὄριοις στρατεύμα στέλλειν κατὰ Περσῶν. Δεύτερον, ὡς ἂν οἱ σύμμαχοι Σαρακηνοὶ ἑκατέρας πολιτείας ἐμμένειεν καὶ οἱ τοῖς βεβαιωθεῖσι, καὶ μήτε τοὺς Περσῶν κατὰ Ῥωμαίων, μήτε τοὺς Ῥωμαίων ὁπλίζεσθαι κατὰ Περσῶν. Κατὰ τρίτην τάξιν, ὥστε τοὺς ἐμπόρους Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν τῶν ὀπωπιωνῶν φορτίων, τούτους δὲ καὶ τοὺς τοιοῦτο ποριστὰς κατὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς κρατήσαν ἔθος ἐμπορεύεσθαι διὰ τῶν εἰρημίων δεκατητηρίων. Δ', ὡς ἂν οἱ πρέσβεις καὶ οἱ τῆ ταχυτήτι χρώμενοι τῶν δημοσίων ἵππων πρὸς τὰς ἀπαγγελίας, ὁ μὲν ἐς τὰ Ῥωμαίων, ὁ δ' ἐς τὰ Περσῶν ἦθῃ ἀφικνούμενοι, κατὰ ταύτην ἀξίαν καὶ τὸ προσῆχον ἕκαστοι τιμηθεῖεν, καὶ τῆς δεούσης τεύξονται ἐπιμελείας ἀπαλλάττεσθαι τε σφᾶς μὴ χρονοτριβοῦντας. Ἐ' ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰς ἐμπορίας, ἃς ἐπιφέρονται, ἀμοιβάζειν ἀκωλύτως τε καὶ ἀνευ συντελείας τινός. Ε' διετυπώθη, ὥστε τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ τοὺς ὀπωπιωνῶν Βαρβάρους ἐμπόρους ἑκατέρας πολιτείας μὴ διὰ ξένων ἀτραπῶν ποιεῖσθαι τὰς πορείας, μᾶλλον μὲν οὖν διὰ τῆς Νισίθειας καὶ τοῦ Δάρας, μήτε μὴν ἀνευ κελεύσεως ἀρχικῆς ἰέναι κατὰ τὴν ἀλλοδαπήν. Εἰ μέντοι πρὸς τὸ δοκοῦν τοιμήσωσι τι, ἤγουν, τὸ λεγόμενον, κλεπτοτελωνήσουσιν, ἀνιχνευομένους ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς ὄριοις ἀρχόντων, ξὺν τοῖς ὅσα ἐπιφέρονται, εἴτε Ἀσσύρια φορτία εἴεν εἴτε Ῥωμαία, παραδίδεσθαι εὐθύνας ὑφέξοντας. Γ', ὡς εἰ τινες, ἐν τῷ χρόνῳ ὁ πόλεμος ξυνηστήκει, ἠυτομόλησαν, τοῦτο μὲν ὡς Πέρσας ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων, τοῦτο δὲ ἀπὸ Περσῶν ὡς Ῥωμαίους, εἴγε βούλοιντο οἱ προσκεχωρηκότες ὡς ἐς τὰ οἴκοι ἐπαναστρέφειν, μὴ γίνεσθαι σφισιν ἐμποδῶν μήτε μὴν κωλύμη χρῆσασθαι τινι. Τοὺς μέντοι ἐν καιρῷ εἰρήνης αὐτομόλους ἤγουν καταφεύγοντας ἐξ ἐτέρων εἰς ἐτέρους μὴ ὑποδέχεσθαι, ἀλλ' ἐκ παντὸς τρόπου καὶ ἄκοντας ἐγχειρίζεσθαι τοῖς ἐξ ὧν καὶ ἀπέδρασαν. Ζ' μέρος τῶν σπονδῶν, ὥστε τοὺς ἐπεγκαλοῦντας περὶ τοῦ σίνεσθαι τι σφᾶς τοὺς ἀντιπολιτευομένους δίκη τέμνεσθαι τὸ φιλονεικούμενον, ἢ δι' αὐτῶν τῶν τῆν

rum in quinquaginta annos conditiones sunt præscriptæ Græce et Persice. Deinde Græca in sermone Persicum, et Persica in Græcum sunt translata. Fœderibus autem scribendis et faciendis assuerunt e Romanis Petrus, dux militum, qui circa imperatorem militabant, Eusebius et alii; ex Persis Iesdegusnaph, Surenas et alii. Quum igitur conventiones ab utraque parte litteris mandatæ essent, utramque inter se compararunt, ut verba et sententiæ idem valerent. Quæ autem pacis libelli continerent, dicuntur. Primum igitur decretum fuit: ne per angustias ejus introitus, qui Chorutson appellatur, et portas Caspias Persis, aut Hunnis, aut Alanis, aut aliis Barbaris in Romanorum fines transire liceret, neve Romani in ea loca aut in aliam quamcunque partem finium Medicorum exercitum contra Persas mitterent; secundum, ut Saraceni, utriusque civitatis socii, eadem pacta servarent, neque hi qui Romanorum partium essent, contra Persas, neque qui Persarum, contra Romanos arma ferrent: tertio capite cavetur, ut Romani et Persæ, quarumcunque mercium mercatores et negotiatores, secundum veterem morem neque in aliis locis, quam in quibus decimarum solutio est indicta, mercaturas faciant; quarto ut legati et reliqui, qui, cum quid nuntii perferant, equis publicis utantur, tum qui per Romanorum, tum qui per Persarum regiones iter habeant, pro cujusque gradu et dignitate honore afficiantur, et debita cura excipiantur, neque cunctentur, et merces si quas afferunt, permulent sine ullo impedimento aut tributis exactione: sanctum quinto est, ne mercatores Saraceni aut alii quicunque Barbari in amborum regum regionibus per incognitas et minime tritas vias incendant, sed Nisibim aut Daras petant, neque sine jussu principum alienam regionem adeant. Si quid tamen præter quod statutum est audeant, aut, ut dicitur, vectigalia fraudaverint, si deprehendantur ab his, qui limitibus præsumt, una cum mercibus, quas vehunt, sive sint merces Assyriæ, sive Romanæ, pœnas et multas a legibus statutas luant: sexto ut his, qui dum bellum erat, sive a Romanis ad Persas, sive a Persis ad Romanos transierunt, si regredi et ad sua redire voluerint, nullum impedimentum aut molestia fiat; sed qui per pacem deinceps aufugient et migraverint ex alterius ditionis terris, in alterius regionem minime admittantur, sed omni modo etiam invitati reddantur his, a quorum dominatu effugerunt; pars septima fœderum fuit, ut si qui querebantur, sibi quid damni illatum esse a contrariæ partis civibus, indicio dirimatur controversia sive per eos ipsos, qui injuriam passi sint, sive per certos homines, qui in confiniis apud utriusque partis præfectos conveniant, et ita, qui peccaverit, damno medeatur; octava, ut in posterum Persæ Romanis non

VARIE LECTIONES.

⁷⁶ ὁ δ' ἐς H., ὁ δὲ vulg. ⁷⁷ χρονοτριβοῦντες vulg. ⁷⁸ ὑπὸ H., ἀπὸ vulg. ⁷⁹ ἀπὸ ante Περσῶν ex conj. addidisse videtur H. ⁸⁰ προσκεχωρηκότες vulg. ⁸¹ τοῖς ἐξ H., τοὺς ἐξ vulg.

rescenseant, quod Daras muniant, placuit, utramque A rem publicam a muniendis locis prope fines sitis porro abstinere, neque ea muris et propugnaculis circumdare, ne inde turbarum occasio nascatur, et fœdera dissolvantur; nona, neminem invadere aut bello lacessere gentem aut regionem, quæ sub alterius imperio sit, sed potius omnes nulla injuria lacessitos eodem statu manere, ut illis quoque pace frui liceat; decima, ne magna militum manus Daras ultra quam custodiendo oppido satis sit, conveniat, neque dux Orientis circa ea loca commoretur, ne fiant inde excursions in Persas, et damna illis inferantur. Quod si quid tale contigerit, statutum est, ut præfectus Daras oppidi damnum rependat. Undecima fœderis conditio hæc est: Si una civitas alteri detrimento fuerit, et quocumque modo, non legitimo bello, neque exercitus vi, sed dolo et clandestina invasione damnum intulerit (sunt enim multi homines ad hujusmodi facinora perpetranda admodum proclives, quo belli inde occasio oriatur), statutum est, ut in ejusmodi injurias diligenter inquiratur, et iudices, qui in utriusque regni confiniis juri dicundo sunt præpositi, in eos animadvertant. Qui si coercendis finitorum dissidiis non sufficient, sancitur, ut disceptatio ad præfectum Orientis transmittatur, qui si intra sex menses concertationes illas non rescenerit, et damno affectus non receperit, quod perdidit, eum, **142** qui injuriam intulit, obnoxium fore alteri in duplum. Si ne sic quidem res finem acceperit, pars quæ oppressa fuerit, legationem mittat ad regem ejus, qui vim fecerit, a quo rege damnum si non rependatur, neque duplicem injuriæ restitutionem læsus intra præscriptum anni tempus accipiat, fœdus hoc quidem capite violatum erit. In duodecima fœderum parte videbis ad Deum preces, et exsecrationes quoque, scilicet ut Deus pacem colenti sit propitius et perpetuus adjutor: contra decipienti et aliquid in conditionibus novare cupienti hostis et inimicus. Tertio et decimo capite additur, quinquagenarias esse pactiones, et in quinquaginta annos durare pacem: annum numerandum esse, secundum morem antiquum, qui terminatur trecentesimo sexagesimo quinto die. Illud quoque obtinere, ut utrimque, sicuti dictum erat, afferrentur litteræ, quæ declararent, utrumque regem approbare ea, quæ a legatis gesta transactaque erant. Constitutis igitur pacis conditionibus, mutuo sunt traditæ, quæ vocantur sacræ.

δεκάτη τῶν νομισθέντων ἰσχύς, πεντηκοντούτιδας πεντήκοντα ἑνιαυτούς, ἀριθμουμένου τοῦ ἑνιαυτοῦ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος, ἐκάστου ἔτους τῆς τριακοσιοστῆς καὶ ἐξηκοστῆς καὶ πέμπτης ἡμέρας περατουμένου. Ἰσχύσαι δὲ καὶ τοῦτο, καθὰ ἔφην, ὥστε ἐξ ἀμφοῖν ἀποκομισθῆναι: συλλαβὰς ἑκαίσε, δηλοῦσας ὡς καὶ ἀμφω στέρξαι ταῦτα ἢ ἐφ' οἷς ἐβεβαίωσαν οἱ πρέσβεις. Πέρας τε δεξαμένων τῶν συνθηκῶν, ἀντεδόθησα αἱ λεγόμεναι σάκραι.

His ita decretis et confirmatis, separatim pacta sunt interposita de Christianis, qui in Perside vi-

βλάβειν πεπονηθέντων ἢ δι' οἰκείων ἀνθρώπων ἐν ταῖς μεθορίοις παρὰ τοῖς ἀρχουσίαις ἑκατέρας πολιτείας ξυνομένων· οὕτω δὲ τὸν ζημιώσαντα ἀκέσασθαι τὸ σκάζον. Ἡ', ὥστε τοῦ λοιποῦ μὴ ἐγκαλεῖν Πέρσας Ῥωμαίοις ἕνεκα τοῦ ἐπιτιμῆσθαι τὸ Δάρας, ἔθες καὶ ἀμφοτέραν πολιτεῖαν τοῦ λοιποῦ μηδαμῶς ἐπιτειχίζειν, ἤγουν περιοχῆ τινε κατασφαλίζειν τι τῶν ἐν τοῖς ὄροθεσίαις χωρίων, ἵνα μὴ πρόφασις ἐντεῦθεν ἔσοιτο ταραχῆς, καὶ ἐκ τούτου διαλυθῆσονται αἱ σπονδαί. Θ', μὴ ἐπιέναι ἢ πολεμεῖν ὑπηκόω ἔθνει ἢ χιῶρᾳ τινὶ ἄλλῃ τοῖς ἑτέρας πολιτείας· μάλλον μὲν οὖν ἀνευ βλάβης καὶ κατ' οὐδὲν ὀτιοῦν πημαιομένων ἢ ἐν τῷ αὐτῷ μένειν, ὡς ἂν καὶ οἶδε ἀπολαύοιεν τῆς εἰρήνης. Ι', ὥστε μὴ πολυπληθίαν στρατοῦ ἐς τὸ Δάρας ἐνιζάνειν, πλὴν ὅση γε ἀρκέσει πρὸς φυλακὴν τοῦ ἄστεος. Μῆτε δὲ τὸν τῆς Ἐω στρατηγὸν κατὰ ταύτην ἐνδιῶσθαι, τοῦ μὴ ἐκ τοῦ τοιοῦτοῦ ἐπιδρομᾶς ἢ βλάβης γίνεσθαι κατὰ Περσῶν. Εἰ δὲ γε ἄρα τι τοιοῦτον ξυνενεχθεῖ, ἐπαγίωθη τὸν ἀρχοντα τοῦ Δάρας διατιθέναι τὸ πλημμεληθέν. Νίκα πρὸς τῆ δεκάτη τῶν σπονδῶν βεβαίως, ὥστε, εἰ πόλις ἑτέραν ἢ ζημιώσει πόλιν ἢ ὀπισθοῦν διαφθεῖρει τι τῶν αὐτῆς, μὴ τῷ νόμῳ τοῦ πολέμου μῆτε μὴ δυνάμει στρατιωτικῆ, ἀλλως δὲ δόλῳ τινὶ καὶ κλοπῇ (εἰσι γὰρ τοιοῦτοι τινὲς ἀτσιουργοὶ οἱ ταῦτα πράσσοντες, ὡς ἂν πολέμου ἔσοιτο πρόφασις), ἐβεβαίωθη τοιγαροῦν τὰ τοιοῦτότροπα ἀναζητεῖν ἐς τὸ ἀκριβῆς, καὶ ἐπανορθοῦσθαι τοὺς δικαστὰς τοὺς ἐν ταῖς πέρασιν ἑκατέρας πολιτείας ἰδρυμένους. Εἰ δὲ γε αὐτοὶ οὐκ ἔσονται ἱκανοὶ ἀναστῆλθαι τὰς πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀστυγεϊτόνων φθορὰς, ἐστέρχηθαι, ὥστε τὴν διαδικασίαν ἢ ἀναπέμπεσθαι ὡς τὸν τῆς Ἐω στρατηγὸν, ὡς, εἰ γε εἰσω μηνῶν ἐξ μὴ τμηθεῖν τὰ τῆς ἀμύλλης καὶ ὁ ζημιωθείς μὴ λήψεται τὸ ἀπολωλός, τὸν ἀδικήσαντα λοιπὸν ἐπι ποινῆς ἐς τὸ διπλάσιον τῷ ἡδικομένῳ εἶναι ὑπεύθυνον. Ὡς, εἰ γε μὴ ἐκ οὕτω πέρας ἔξοι, διετυπώθη τὸ ποιοῦν μέρος προσβείαν στέλλειν ὡς τὸν βασιλέως τοῦ ἡδικηκότος. Εἴτα εἰ μὴδὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως γενήσεται οἱ τὸ ἀποχρῶν καὶ διπλοῦν τὸ ὄφληθὲν ἀναλήψεται κατὰ τὸ ὠρισμένον ἐν τῷ ἑνιαυτοῦ, ὅσον ἐπ' ἐκείνῳ τῷ δόγματι διαελύσθω τὰ τῶν σπονδῶν. Δευτέραν πρὸς τῆ δεκάτη μοῖραν τῶν σπονδῶν κατανοήσεις τὰς πρὸς Θεὸν ἰκετείας, ἐτι τε καὶ τὰς ἀράς, οἷον τῷ μὲν στέρροντι τὴν εἰρήνην εἶναι: τὸν Θεὸν ἰλεῶν τε καὶ ἐξυμμάχον διὰ πάντος, τῷ δὲ ἀπατηλῷ τῶν τε ἐμπεδωθέντων νεοχμῶσαι τι βουλομένῳ τὸν Θεὸν ἔσεσθαι ἀντίπαλόν τε καὶ πολέμιον. Τρίτη πρὸς τῆ εἶναι τὰς σπονδὰς, ἐβρῶσθαι τε τὰ τῆς εἰρήνης ἐπὶ

VARIÆ LECTIONES.

ἢ πημαιομένους N., πη μενομένους vulg. ἢ ἑτέραν B., ἑτέρα vulg. ἢ διαδικασίαν H., διὰ δικαίαν vulg. ἢ ταῦτα H., τὸν τὰ vulg.

καὶ νεῶς οἰκοδομεῖν καὶ ἐπιθειάζειν σφᾶς ἀδεῶς, καὶ τοὺς χαριστήριους ὕμνους, καθὰ νενομίσται ἡμῖν, ἀκωλύτως ἐπιτελεῖν, ἀλλὰ γὰρ μήτε καταναγκάζεσθαι μαγικὴν ἢ μετιέναι θρησκείαν, μήτε μὴν θεοκλυταῖν ἀκουσίως τοὺς παρὰ Μήδοις νενομισμένους θεοὺς. Καὶ οἱ Χριστιανοὶ δὲ, ὥστε ἤκιστα καὶ οἷδε τολμῶεν μετατιθέναι μάγους ἐς τὴν καθ' ἡμᾶς δόξαν. Ἐκράτησε δὲ ὥστε καὶ τοὺς θνήσκοντας τοῖς Χριστιανοῖς ἐπ' ἐξουσίας εἶναι θάπτειν ἐν τάφοις, ἢ νενομίσται παρ' ἡμῖν. Τούτων οὕτω προσελθόντων καὶ ἐν κόσμῳ καὶ τάξει γενομένων, ἐπεὶ ἀνεδέξαντο οἱ γε ἐς τοῦτο τεταγμένοι τὰς συλλαβὰς τοῖν δυοῖν βιβλίοις, καὶ ἀπηκρίθωσαν ἰσορρόπῳ τῷ καὶ ἰσοδυνάμῳ τῶν ῥημάτων τὰ ἐνθυμήματα, αὐτίκα οἷγε ἰσόγραφα ἑτέρα ἐπιτέλουν. Καὶ τὰ μὲν κυριώτερα ξυνηληθέντα τε καὶ κατατραλισθέντα ἐκμαγειοῖς τε κηρίοις, ἑτέροις τε οἷς εἰκόθασι Πέρσαι χρῆσθαι, καὶ ἐκτυπώμασι δακτυλίων ὑπὸ τῶν πρέσβεων, ἐτι μὴν καὶ ἐρμηγνέων δέκα πρὸς τοῖς δύο, ἕξ μὲν Ῥωμαίων, οὐχ ἦττον δὲ Περσῶν, ἀμοιβαίᾳ τῇ δόσει τὰ τῆς εἰρήνης βιβλία παρέσχοντο ἀλλήλοις. Τὸ μὲν τῆ Περσῶν φωνῆ γεγραμμένον ἐνεχείρισεν Πέτρος ὁ Ζιχ, καὶ Πέτρος δὲ τῷ Ζιχ τὸ τῆ Ἑλληνίδι καὶ αὐθις τοῦ Ζιχ τὸ ἰσορροποῦν τῆ Ἑλληνίδι βιβλίον γράμμασι Περσικοῖς διασσεσημασμένον, ἀνευ τῆς τῶν ἐκτυπωμάτων ἀσφαλείας, εἰληφότος, τὸ σωθήσεσθαι οἱ τὰς μνήμας, καὶ Πέτρος οὐκ ἄλλως ἐπιτέλεσεν ἀμοιβαίως.

Εἶτα ἐπὶ τούτοις διελύθησαν, τῶν τε ὁρίων ἀποεγένοντο, καὶ ὁ Ζιχ εἰς τὰ πάτρια ἦθη ἐπορεύετο. Ἀτὰρ ὁ Πέτρος ἔμεινεν αὐτοῦ, ἐπιθειάσων τῇ γενεθλίᾳ ἰορτῆ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ· ἥδη γὰρ προσεπέλαξε τῆς ἡμέρας τὸ σάβας. Ἐτι δὲ καὶ τῆ τοῦ Θεοῦ ἐπιφανείᾳ τὰ νόμιμα ἁγιστεύσας, μετὰ ταῦτα ἐπέβη τῆς Περσῶν. Καὶ ἐν τοιοῦδε πέρας εἰλήφει τὰ τῶν ξυνηθῶν. Πρὸ δὲ δὴ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν πρέσβεων, παραγενομένων τινῶν Περσῶν εἰς τὸ Δάραις, οἷς τὸ τοιοῦδε ἐν φροντίσειν ὑπῆρχεν, ἅμα ἐνόις τῶν ἐρμηγνέων καὶ τοῖς τῶν πλαστίγγων ἐπιστάταις, ἀπακατέστη τοῖς περὶ τὸν Ζιχ τὰ ὀφειλόμενα χρήματα τῶν ζ' ἐνιαυτῶν, ἐφ' οἷς αἱ ξυνηθῆσαι προῆλθον. Ὡς δὲ Πέτρος ἀφίκετο πρὸς βασιλέα Περσῶν ἐν τῷ προσαγορευμένῳ Βιθαρμαῖς, διαλεχθησόμενός οἱ περὶ Σουανίας ἕως ἐς τὰ βεβαίως προσελθῶν ἔλεξεν ὧδε· Ἠκομεν, ὦ βασιλεῦ, παρὰ σέ, τὸ μὲν ἐν βεβαίῳ τῆν εἰρήνην ἔχειν εὐτυχήσαντες ἦδη, τὸ δὲ καὶ ὀφείλομεν τευξόμενοι τῶν δικαιοτέρων παρὰ σοῦ μὴ ἀχθῆσόμενοι. Ὁ γὰρ τὸ παρὸν εὖ διαθεῖς καὶ σχεδιάσας, ὡς εἰπεῖν, τὸ συνοῖσον, πῶς οὐχὶ τῶν μελλόντων προμηθεύεται πολλῶν τῷ διαφόρῳ, καθόσον καὶ χρόνῳ τῷ πλεονί. Μεγίστου τοίνυν πέφυκε βασιλέως τὸ δύνασθαι μὲν πλέον ἔχειν, μὴ βούλεσθαι δὲ τὸ γὰρ ὑπερβάλλον τῆς ἰσχύος ἐν σῶφρονι κολάζεται λογισμῷ. Ἐπεὶ οὖν τὸ ζέον τοῦ πολέμου καταδέσεται νῦν ἡμῖν καὶ ὡσπερ ἀνεπνεύσαμεν, εἰς δὲ

vunt, ut illis liceret templa constrere, et sine ullo timore sacra peragere, et gratiarum actiones per hymnos Deo, sicut apud nos fieri solet, canere, neve cogerentur magicis ceremoniis interesse, autæ invitos colere et venerari, qui apud Medos deorum numero habentur. Neque tamen ideo Christiani auderent conari magica sectantes in nostram religionem pertrahere. Obtinuit quoque, ut Christianis potestas esset mortuos sepulcris condere, et illis ad nostrum morem justa persolvere. Hæc cum ita rite et ordine gesta administrataque fuissent, litteras hi, quibus ejus rei cura demandata erat, duobus libellis exaratas susceperunt, et earum vim et sensum accurate inter se contulerunt, quarum statim altera exempla confecerunt. Et quidem ex tabulæ, quibus plenior fides haberetur, diligenter involutæ, et securitatis causa cera iterum expressæ, et aliis rebus, quæ apud Persas sunt in usu, firmatæ sunt: tum etiam legatorum sigilla annulis impressa, et duodecimum interpretum, sex Romanorum, et totidem Persarum. Sic mutua traditione inter se sibi pacis tabulas Zichus Petro Persarum lingua scriptas, et Græca Petrus Zicho tradiderunt. Rursus cum Zichus accepisset a Petro aliud illius pactionis exemplum Græca lingua, sed litteris Persicis exaratum, sine ulla sigillorum impressione, quod ad solam rei gestæ memoriâ valeret, eadem itidem Petrus a Zicho pari forma accepit.

His transactis seorsim alter ab altero procul a confinibus abierunt, et Zichus quidem ad sedes patrias remeavit: sed Petrus illic remansit, ut festum Nativitatis Christi Dei (instabat enim veneranda dies,) sancte et religiose coleret. Nec multo post illic adhuc Epiphaniæ festum solenni more celebravit: deinde ad Persas profectus est. Et sic quidem pacis transactio ad finem perducta est. Antè perfectionem legatorum, cum ex Persis hi, quibus ea res curæ erat, ad Daras accessissent una cum interpretibus et iis, qui trutinas afferbant, representatæ sunt quæ Zicho pro septem annorum pensionibus promissæ fuerant pecuniæ. Petrus vero ad regem Persarum accessit in loco, qui Bitharmais appellatur, ut de Suania cum illo ageret, et in regionem introductus sic locutus est: « Venimus, o rex, ad te, cum magna ex parte pacis beneficium jam adepti simus, ut in reliquis quoque quamvis sero justitiam a te impetremus; nec nos deceptum iri speramus. Nam qui præsentem rerum statum recte composuit, et instantia commoda respexit, quanto magis is futuris providebit, quia et diuturniora sunt? Magni regis est posse quidem plus habere, sed nolle. Quidquid enim potentia superat, cohibetur, et comprimitur prudenti moderatione. Itaque cum fervens belli inter nos ardor jam defuerit et quodammodo respiremus, una scintilla

VARIÆ LECTIONES.

⁶⁶ Ante μαγικὴν vulgo εἰς inseritur, sed uncis inclusum. ⁶⁷ ἢ H., ἢ vulg. ⁶⁸ τὸ] ἐς τὸ N. ⁶⁹ αἱ ξυνηθῆσαι H., ἐξυνηθῆσαι vulg. ⁷⁰ Σουανίας et προσελθῶν H., Σουάνας et προσελθῆν vulg.

relicta est : Suaniam dico scintillam malorum, quæ A minatur nobis maximum inimicitiarum incendium. Sis igitur obstaculo et impedimento gravissimis qui impendent casibus, et restingue malorum imminentiæ expectationem. Nos enim dubia et controversa, quæ secare non potuimus, ad te rejecimus, ut quæ convenirent statueres. Unica enim et sola belli prorsus finiendi ratio est, si quidem domini Lazicæ sumus, ut Suaniam quoque nobis restituas. Qui enim dominium assequitur ejas, quod imperat, qui fieri potest, ut non quoque dominus sit ejus, quod alteri paret? Atqui Lazi, sed ne quidem ipsi Suani, minime in dubium revocaverint, Suaniam olim subjectam fuisse Lazicæ, et regi Lazorum jus fuisse arbitrio suo, qui Suaniam regeret, constituere. Quæ cum diceret Petrus, ex tabulis Ghosroem docuit, Lazorum reges antiquiores esse, et reges Suanorum ab iis subinde esse creatos : deinde sic dicere pergit : « Cum igitur ipsa justitia, o rex, Suaniam 144 nobis attribuat, nonne tu magni facies, prius concedendo utrumque assequi, ut et nemini injuriam intulisse, et omnibus, quæ debes, largitus esse videaris? Sic enim rex noster minime se læsum esse existimavit, si quod suum est, tanquam dono acceperit, cum et Lazicam non alio modo suam effectam putaverit. Cum enim asseveranter contendere, quod etiam aperte ostendebamus, Lazicam a longo tempore a Romanis possessam fuisse, tu contra eam tibi belli jure propriam effectam dixisti, nihilominus illasam justitiam esse voluisti, et temperatam habere cogitationem, quam manum potentem potius duxisti. Quare, quæ nulla erat necessitas, eam sponte tibi necessitatem imposuisti, et generoso judicio contra te ipsum pronuntiasti : ab honestate te victum esse confessus, plane nobis Lazicam restituis, et tanquam nostrum proprium patrimonium eam tradens ejus possidendæ potestatem in nos transtulisti; quod et idem de Suania supplices petimus ut gratis quod nobis proprium est, precipiamus, et ut nos vobis gratias habeamus, quod eo, quod nostrum est, minime nos multaveritis : vos autem summo Numini, quod tantum potestis, ut etiam quæ vestra non sunt, dono dare videamini. »

Rex autem ita respondit : « Equidem sapientiæ vis si offenderit animum ratione destitutum et persuadendi facultate orbatum, quod infirmitatem et imbecillum est, prosternit et conterit, quemadmodum medicamentum ulceri adhibitum depascitur, id quod dolorem facit, et sanitatem restituit ægrotanti. Quamvis enim minime justa sit ea, quæ apud hujusmodi hominum genus habetur oratio, si tamen apte et concinne quis dicat, dicendo evincit. Ea de causa sapientia longe armorum vim superat, quod bellica virtus non possit aliquod egregium facinus edere, nisi seipsam quoque consumat, prudentia autem et suum ipsius præsidium constitutum est,

A μόνοις ὑπολείπεται σπινθήρ (φημι δὲ σπινθῆρα κακῶν τὴν Σουανίαν, ἀπειλοῦσαν ἡμῖν μεγίστην ἐσεσθαι δυσμενείας ἐμπύρωσιν), γενοῦ κίλυμα τῶν δεινῶν, καὶ προκατάπαυσον ἡμῖν ἐλπίδα τῶν κακῶν. Ἐν σοὶ γὰρ τῶν ἀμηχάνων τὸ ἀπορον ¹¹ ἀνεθέμεθα, μηχανησαμένῳ ¹² τὰ δέοντα. Μία γὰρ τίς ἐστὶ τελεωτάτη τοῦ πολέμου κατάλυσις, τὸ προστεθῆναι καὶ Σουανίαν ἡμῖν, εἴπερ Λαζικῆς κύριος καθιεστήκαμεν. Ὁ γὰρ δεσπότης τοῦ ἡγεμονικοῦ πῶς οὐχ ἔξει τὸ ὑποβεβήκως· οὔτε γὰρ Λαζοὶ οὔτε μὴν αὐτοὶ Σουανοὶ πρὸς ἀμφισβήτησιν ἴσταν ¹³ ὡς οὐχ ὑπέρκος ἡ Σουανία Λαζῶν ἀνέκαθεν ἦν, καὶ ὅτι ψήφῳ τοῦ Λαζῶν βασιλέως ὁ Σουανίας ἄρξων τὸ κύρος ¹⁴ ἔδεχτο. Ὁ Ταῦτ' εἰπὼν Πέτρος ἐν γράμμασιν ἐπέδεικνυ Χοσρόη πλαιτέρους Λαζῶν βασιλεῖς, καὶ ἄλλους ὑπὸ ἄλλων χειροτονηθέντας Σουάνων βασιλεῖς ¹⁵. Εἶτα καὶ αὐθις ἔλεξε· « Τοῦ δικαίου τοίνυν ἡμῖν, ὦ βασιλεῦ, καὶ ¹⁶ Σουανίαν παρέχοντος, οὐχὶ σὺ προτηρήσας ἐν κέρδει σχήσεις ἀμφοτέρω, καὶ τὸ δόξαι μὴ ἀδικεῖν καὶ τὸ δοκεῖν δωρεῖσθαι τὸ προσήκον παῖσιν· οὕτω ¹⁷ γὰρ ἂν καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς οἴοιτο ¹⁸ ἀδικεῖσθαι, εἴγε τὸ οἰκεῖον ὡσπερ δῶρον λήψεται παρ' ὑμῶν, ἐπεὶ καὶ Λαζικὴν οἰεται οὐκ ἄλλως ἔχειν. Διαβεβαιουμένων γὰρ ἡμῶν καὶ ἐναργέστερα δεικνύντων ὡς Παρμιάνων ἐκ πλείστου χρόνου κτήμα, ἀντίπαρ' αὐτὸς τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ Λαζικὴν οἰκειώσασθαι, καὶ ὁμοῦ, τῷ βούλεσθαι τὴν δικὴν ἄερωτον εἶναι, προῦργιατέρον ἔθω σώφρονα κεκτησθαι λογισμὸν ἢ χεῖρα δυνατήν. Τοιγαροῦν ἐποίησω τὴν οὐκ ἀνάγκην, καὶ τῷ γενναίῳ τῆς μεγαλοφροσύνης ἐψηφίσω κατὰ συντοῦ, καὶ νικᾶν ἡξίωσας ἡττημένους τοῦ πρέποντος, καὶ ἀπλῶς ἀπακατέστησας ἡμῖν Λαζικὴν ὡσπερ οἰκεῖον τι κτήμα μεταβίβας καὶ τὴν ἐξουσίαν μεταγαγῶν ἐφ' ἡμᾶς. Οὐκ ἄλλως δὲ καὶ περὶ Σουανίας ἀντιβούλουμέν, τὸ οἰκεῖον προῖκα λαβεῖν· καὶ χάριν δὲ ὁμολογήσειν ¹⁹ ἡμᾶς ὑμῖν, τῷ μὴ ἐζημιώσθαι τὸ οἰκεῖον· ὑμᾶς δὲ τῷ κρείττονι, τῷ δύνασθαι τοσοῦτον ὥστε δωρεῖσθαι δοκεῖν καὶ τὸ μὴ ὑμέτερον ¹. »

Καὶ ὁ βασιλεὺς ἔλεξεν ὧδε· « Οὕτω δὴ τα ψυχὴν λόγων χηρεύουσαν καὶ τοῦ πείθειν ἐρημον εὐρούσας ἡ τῆς σοφίας δυνάμεις, περιφρονοῦσα τὸ ἀσθενὲς καταγωνίζεται, ὡσπερ φάρμακον ἐν ἔλκει προσπλαττόμενον καταβιβρώσκει μὲν τὸ νοσοῦν, συναναζωπυρεῖ δὲ τὴν ὑγίαν τῷ κάμνοντι. Εἰ γὰρ τὸ δίκαιον οὐκ εἰπέ τισιν, εἴ πῃ ² δὲ τὸ ἀρμόδιον, οὐδὲν ἦττον καὶ οὕτω κινήσει. Τοιγαροῦν ἡ σοφία τοῦτου ἕνεκα τῆς ἰσχύος τῶν ὀπλῶν κρατεῖ, ὅτι πολέμου μὲν δύναμις οὐχ οἷα τε πέφυκε τοῦ πρακτέου γενέσθαι ³, εἰ μὴ πῶ καὶ ἑαυτὴν αὐτὴ ⁴ διαχρήσεται, τὸ δὲ τῆς σοφίας ἀπώματον καὶ φρούριον καθίστηκεν ἑαυτῆς· πρὸς γε καὶ φρουρεῖ τὸν κεκτημένον αὐτῆν. Ἐντεῦθεν οὖν

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ τὸν πόρον H., τὸ εὐπορον B. ¹² μηχανησαμένῳ H. mg., μηχανησαμένων vulg. ¹³ ἴσταν N., εἴποιεν H., ἴδιεν vulg. ¹⁴ κύρος H., κύριος vulg. ¹⁵ βασιλείας] ἡγεμόνας H. mg. βασιλείας ed. Par. ¹⁶ καὶ] τὴν N. ¹⁷ οὔτε pro οὕτω conj. N. ¹⁸ οἴοιτο] οὐκ add. Val. ¹⁹ δὲ ὁμολογήσειν H., σε ὁμολ. vulg. ¹ ὑμέτερον N., ὑστερον vulg. ² εἴπῃ] εἴποι conj. N. ³ περιγενέσθαι N. ⁴ αὐτῆ N., αὐτῆ vulg.

οὐδὲ αὐτὸς σε ⁸, ὡς Ῥωμαίων πρεσβευτὰ, ὡςπερ **A** εἰκὸς ἐν τοσαύτῃ φιλοσοφίᾳ τεθραμμένον ⁹ ἢ περιεῖ-
 ναι ⁷ τοῖς ῥήμασι μεμάθηκας, μεμφομένην πρὸς τινος
 ἔγωγε μὴ πείθειν μαθῶν· πλὴν ὡς ἂν οἴδοιτο ὧ, καὶ
 εἰ μὴ τοῖς ⁸ ῥήμασι τηλαυγῶς, ἀλλ' ὁμῶς τῷ βυ-
 λομένῳ τῆς γνώμης, ὡς ἔνεστιν, ἐν φανερῷ προθεῖν
 τὸ δίκαιον· δοῆμεν, ὡς ἐδικαιολογήσω περὶ Σου-
 ανίας, τὴν ἀλήθειαν οὕτως ἔχειν. Λαζικήν μὲν ἐχει-
 ρωσάμεν, Σουάνοις δὲ οὐδὲ προσέβαλον, ἢ μόνῃ
 ἀκοῇ τῷ τὸν Μερμερόν ἡμῖν σημήναι, ὡς οὐκ ἔστιν
 ἀξιόλογος οὐδὲ μὴν περιμάχητος ἡ χώρα, οὐδὲ βασι-
 λικῆς ἔργον ἐκστρατείας, ἀλλ' ἐν ὑπάρχει τῶν ἐθνῶν
 τῶν περὶ τὸν Καύκασον, καὶ ὡς ἔχουσι βασιλῆσκον,
 καὶ ὡς ὁ γῶρός ἐστι Σκυθῶν πάροδος. Ἀπεθίω Μερ-
 μερόης, εἶτα ὁ Ναχοέργαν ⁹ ὑπέλαθε τῇ στρατηγίᾳ.
 Γέγραφε τοίνυν ἡμῖν καὶ αὐτὸς οὐκ ἄλλως περὶ **B**
 αὐτῶν, ὅτι τοῦ Καυκάσου τὰς ἀκρωτείας οἰκοῦσι,
 καὶ ὅτι ¹⁰ δῆτα κλώπες τε καὶ λαφυραγωγοὶ καὶ
 χαλεπῶν ¹¹ ἔργων καὶ ἀνοσίῳν καθεστῆκασιν ἐργάται.
 Ἡβουλόμην οὖν κατὰ σφῶν ἐλάσαι στρατείας, οἱ δὲ
 κατορθώσαντες ἀντὶ Σουάνων ἐγένοντο Πέρσαι.
 Ὡς εἶναι δῆλον ἐντεῦθεν ἀνήκειν μοι τὴν χώραν, καὶ
 ἔχειν οὐκ ἀνοῦμαι. Καὶ τοίνυν δηλοῦσιν ὑπακούον-
 τες ἡμῖν ἀσμενέστατα τῷ καὶ τοῖς δούλοις ἀρχεσθαι
 τοῖς ἡμῶν. Ἀμείλει καὶ τοῦ Ζίχ ἐν γράμμασι δηλώ-
 σαντος, ὡς Ῥωμαῖοι Σουανίαν ἐπιζήτοῦσι λαβεῖν,
 τοσοῦτον πόρρωθεν ψήθην ὑμᾶς τοῦ δικαίου φῆσαι,
 καθόσον οὐ πλησίον ἐγενόμην τοῦ πείθεσθαι τῷ
 παραλόγῳ τῆς ἀκοῆς. Πλὴν ἡττηθῆσομαι τοῦ δυνατοῦ,
 καθόσον οἰηθείην ¹² περιέσεσθαι, μὴ οὐχὶ ταῦτα ¹³ **C**
 φρονεῖν τῷ καθ' ὑμᾶς βασιλεῖ.)

necessitati, quanquam me victurum esse speraveram

ταύτας δὴ ποῦθεν αὐτὰς ἀπεκύθησε τῷ νῦν τὰς
 ἐνοίας ὁ Περσῶν βασιλεὺς, καὶ ἐν τοῦτοις ὁ λόγος
 ἐπέπαυτο πρὸς βραχὺ περὶ Σουανίας οὕτῳ. Καὶ αὖθις,
 ὡςπερ ἐν μεταξυλογίᾳ τινι, περὶ Ἀμβρου τοῦ Ἀλα-
 μουνδάρου τοῦ Σαρακηνοῦ διελεγέσθην ἄμφω, τοῦ
 βασιλέως οὕτω πως ἀρξάμενου. ὁ καθ' ἡμᾶς
 Ἀμβρος ὁ Σαρακηνὸς οὐκ ἥκιστα ἐπιμέμμεται τῷ Ζίχ,
 καὶ καταβολὴν ¹⁴ πεποιήται τάνδρος οὐκ ἐλαχίστην,
 αἶτε οὐδὲν τι ὀνήσαντός γε αὐτόν, ἦν ἴκα ἐσπευδόμεθα
 ὡς ὑμᾶς. Καὶ ὁ Πέτρος, « Ἐν οὐδενὶ χρόνῳ πώ-
 ποτε, ἔφη, ῥητόν τι χρυσοῦν ἐκομίσαντο ἐκ Ῥω-
 μαίων οἱ καθ' ὑμᾶς ¹⁵ Σαρακηνοί, οὔτε μὴν ἀνάγκη
 τινι, οὔτε καθ' ὁμολογίαν τινὰ· ἀλλὰ δῆτα ὁ πατήρ
 Ἀμβρου Ἀλαμουνδάρου ἔστειλε δῶρα τῷ Ῥωμαίων
 αὐτοκράτορι, καὶ ὁ γε δεχόμενος ἀντεδώρετό γε **D**
 αὐτόν. Ὅπερ ἐφ' ἐκάστῳ ἐνιαυτῷ τὸ τοιοῦδε ἐγγίγνετο
 οὐδαμῶς, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ πέντε παρωχημένων
 ἐτῶν. Τοῦτο γοῦν διεσώθη τε καὶ διεφυλάχθη Ἀλα-
 μουνδάρῳ τε καὶ ἡμῖν ἐπὶ χρόνον ἥκιστα ὀλίγον.
 Ἐξεπίσταται δὲ τὸ κρεῖττον, ὅτι οὐχὶ δῆτα ἐβρωμένα
 φρονῶν ἐς Πέρσας τὰ τοιαῦτα ἐπρασεῖν Ἀλαμουν-
 δαρος. Τοιγαροῦν διεθεδαίοντο, ὡς, εἰ καὶ ὑμεῖς

et eum qui ipsam possidet, salvum et incolumem
 servat et praestat. Quamobrem nolim hoc mihi vi-
 tuperio dari, o Romanorum legate, si ego, qui a ue-
 mine didici, tibi non persuadeam, qui philosophicis
 disciplinis adeo innutritus et imbutus fueris, ut
 oratione superiorem esse didiceris : tamen quantum
 in me erit, etsi non luculento verborum artificio,
 ex animi mei sententia quod justum est promam.
 Domus, de Suania te vera dixisse, et ita se rem
 habere : at Lazicam bello subegi ; Suanos nunquam
 bello appetii. Solo auditu a Mermeroe accepi, qui
 significavit, regionem non esse dignam nostra cura,
 neque pro qua certaremus, neque regem decere
 huic terræ bellum inferre. **145** Sitam esse inter
 eas gentes, quæ circa Caucasum habitant, habere
 regulum, et esse transitum Scythiarum. Decessit
 Mermeroes, administrationem exercitus suscepit
 Nachoergan. Scripsit ille nobis eadem : Suanos
 juga Caspasi habitare, esse latrones, prædarium
 abactores et quorumcumque gravium et immanium
 scelerum patratores. Constituinus adversus illos
 exercitum mittere, sed subito metu compulsi ex Sua-
 nis Persæ facti sunt : unde satis apertum est, hanc
 regionem in nostra potestate esse, et eam me tenere
 minime inficior. Nec obscurum est, illos nobis lubenti
 animo parere, et a nostris servis regi. Postremo Zi-
 chus nos per litteras certiores fecit, Romanos repetere
 Suaniam, in quo tam longe vos ab eo, quod justum
 erat, discedere existimavi, quantum abfui a fide ad-
 hibenda his, quæ ad me contra rationem defere-
 hantur. Sed cedam, quantum fieri potest, rerum
 quominus a rege vestro dissentiam. »

Has igitur cogitationes e mente sua effudit rex
 Persarum : et tum paulum quievit disceptatio de
 Suania. Mox autem, veluti medio quodam colloquio
 rursus de Ambro Saraceno inter eos exortus est
 sermo. Rex sic incepit : « Qui apud nos est Ambrus,
 Alamundari filius, Saracenus, non parum Zicho
 succenset, neque parvam querelam de eo instituit,
 quod illius rationibus consulere, cum inter nos
 pacem fecit, prætermisit. » Et Petrus, « Nullo un-
 quam tempore, inquit, Saraceni, qui apud vos
 sunt, certam auri summam a Romanis abstulerunt.
 Nec enim id nostrarum rerum necessitas unquam
 postulavit, neque nobis cum his quidquam conve-
 nerat. Sed pater Ambri, Alamundarus, misit dona
 ad Romanorum imperatorem : is cum ea accepisset,
 vicissim eum donis est remuneratus, quod tamen
 unquoquoque anno nequaquam factum est, sed ali-
 quando interpositum est spatium quinquennii. Hoc
 igitur inter Alamundarum et nos usurpatum et ob-
 servatum est non brevi tempore. Deus autem novit
 Alamundarum hoc fecisse, cum rebus Persicis mi-
 nime studeret. Convenit enim fuit, si bellum

VARIÆ LECTIONES.

⁸ οὐδὲ add. N. ⁹ τεθραμμένον N. τεθραμμένους vulg. ⁷ ἢ περιεῖναι N., εἴπερ εἶναι vulg., ἢ περ εἶναι H.
⁸ εἰ μὴ τοῖς H. εἰ μὴ τοῖς vulg. ⁹ Ναχοργάν Agathiaz. ¹⁰ ἢ ὅτι H. ¹¹ χαλεπῶν H., χαλεπῶς vulg. ¹² ψή-
 θεῖν vulg. ¹³ ταῦτα vulg. ¹⁴ καταβολὴν B., καταβολὴν vulg. ¹⁵ ἡμᾶς vulg.

contra nos moveritis, ut Alamundariensis adversus A rempublicam Romanam quiesceret et ab omni bellico opere immunis esset. Hæc igitur aliquo tempore durarunt. Nunc vero frater tuus, meus dominus, o rex, prudenter, opinor, in animum induxit suum, et ait : Si pacem ista duo regna observent, quid mihi porro proderit, subditos et servos Persarum sollicitare, ut dominos suos prodant, 146 et quidquam illis largiri, aut ab illis accipere ? » « Si ante pacem, respondit rex, mutuo missæ sunt legationes, et vos invicem donis amice coluistis, existimo inviolata et illæsa permanere debere, quæ inter vos sunt prius constituta. » Illis igitur quo suam quisque causam de Ambro lueretur, argumentis usi sunt : deinde rursus inter se de Suania contenderunt, et rex dixit : « Cum occupavi Scendes, Serapa et Lazicam, tum ipsi negatis nos Suaniam quoque sub nostra ditione habuisse. Ex quo apparet, cum nunquam subjectam fuisse Lazis. Si enim ita se res habuisset, una cum Lazis, quippe qui imperium ejus tenerent, in nostram potestatem venisset. » Petrus contra respondit : « Hoc factum non est, quia Suani a nobis non defecerunt, quemadmodum Lazi, quibus subiecti erant. Hoc igitur affirmo, servos servorum nostrorum nunquam a nobis descivisse. » At rex : « Hodie præterierunt decem anni, ex quo Suaniam occupavimus. Legatos sæpius a vobis excepimus, et ad vos misimus. Cur tandem nullam unquam mentionem de Suania fecistis ? — « Quia, Petrus ait, Lazices dominium eras adeptus. Et enim si te adissem, ut mihi Suaniam cederes, causam, cur id faceres, interrogasses ; quam si reddidissem : quia Lazis est subdita : An nescis me Lazicæ dominum effectum esse ? respondisses, neque nobis quidquam reliqui fuisset, quod ultra eloqui potuissemus. » — « Ain tu, inquit rex, Suaniam Lazis fuisse subjectam ? Hoc si tu tabulis scriptis proferre poteris, impetrabis quod justum est. » Et Petrus : « Haud cunctabor. Docebo te verum. Vetus mos, o domine, obtinuit, apud Lazos hæc : cum Suaniæ dux subesset Lazo, inter hos, qui illi tributa pendebant, ascriptus erat. Quamobrem Lazus accipiebat ab ipso fructus, mella, pelles et alia quædam. Quando autem Suaniæ princeps vita excedebat, suffragio ejus, D qui Lazis præerat, eligebatur, qui in locum defuncti regionis administrationem susciperet. Tunc Lazorum præfectus litteris imperatorem certiore faciebat de his quæ evenerant. Et imperator Lazicæ præfecto per epistolam jubebat ipsum mittere insignia præfecturæ Suaniæ cui vellet, modo Suanus esset. Quod jam a tempore Theodosii, imp. nostri, usque ad Perosem, avum vestrum, et Leonem, qui apud nos imperavit, invaluit. » Deinde e chlamyde Petrus in medium protulit libellum, in

πόλεμον κινήσοιτε καθ' ἡμῶν, Ἀλαμουνδάρῳ γὰρ ἀπρακτός τε καὶ ἀνενέργητος ἔσται ἡ μάχαιρα τῆς Ῥωμαίων ἑκατι πολιτείας. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τινὰ ¹⁶ διέμενε χρόνον. Νῦν δὲ ὁ σὸς μὲν ἀδελφός, δεσπότης δὲ ἐμὸς, ἔθετο ἐν νῶ ἔμφρονέστατα οἶμαι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη τε, ὡς, εἰ βεβαίως ἔχει τὰ πολιτεύματα τὴν εἰρήνην, τί δήποτε ἄρα λυσιτελήσει μοι τοῦ λοιποῦ ὑπῆκόους τε καὶ δούλους προσφθέγγεσθαι Περσῶν, ὡς ἂν καταπρόοινο ¹⁷ τῶν κεκτημένων τὰ πράγματα, ἡγῶν πορίζειν τι αὐτοῖς ἢ πορίζεσθαι παρὰ σφῶν ; » « Εἰ πρὸ τῆς εἰρήνης, » ἔλεξεν ὁ βασιλεὺς, « ἐκατέρωθεν ἐστέλλοντο πρεσβεῖαι καὶ ἀμοιβαίως ἐπιπροφρονεῖσθε δῶροις ἀλλήλους, χρῆναι οἶμαι ἄτρωτα εἶναι τὰ ὅσα ἐστέρχθη πρὸ τοῦ. » Ταύταις μὲν ὦν αὐταῖς καὶ περὶ Ἀμβροῦ ταῖς δικαιολογίαις ἐχρησάσθη, καὶ αὐθις ἀντέλογίζοντο περὶ Σουανίας. Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν · « Ὅπηνίκα ἔγωγε παρεστῆσάνην Σκένδεις τε καὶ Σάραπα καὶ Λαζικὴν, ὑμεῖς ὅσῳ φεῖτε ἵτι ¹⁸ τῆνικαῦτα Σουανίαν ἐν ὑπῆκόων εἴχετε μοῖρα. Εὐδὸλλον οὖν ἐντεῦθεν, ὡς οὐκ ἐτύγχανον ὄντες ὑπὸ Λαζῶν. Ἡ γὰρ ἂν ¹⁹ καὶ αὐτοὶ εἴην τοῖς κρατεῦσιν ἡμῖν προσχώρησαν. » Ὁ Πέτρος ἔφη ἀμοιβαδόν· « τοῦτο οὐ γέγονεν, ἐπεὶ ὁ Σουάνος οὐκ ἀπίστη, καθὰ δῆπουθεν οὐ ²⁰ δούλος ἦν ὁ Λαζός. Φημί δὲ, ὡς τοῦ καθ' ἡμᾶς δούλου ὁ δούλος ἀφῆνίασεν οἰδεμῶς. Τῆμερον, » εἶπεν ²¹ ὁ βασιλεὺς, « δέκα ἤδη παρωχίκασιν ἔνταυτοί, ἐξ οὗ Σουανίαν ἐν κατωῇ ἐποιήσαμεν · πρέσβεις πολλάκις ἐδεξάμεθα τε καὶ ἐξεπέμψαμεν ὡς Ῥωμαίους · καὶ τί δῆτα ἐξ ἐκείνων τὸν ὄντιναοῦν οὐ κεκινήκατε λόγον ἕνεκα Σουανίας ; » — « Ἐπειδὴ τῆνικαῦτα, ἔλεξεν ὁ Πέτρος, καὶ Λαζικῆς Κύριος ἐγεγόνεις. Καὶ εἴπερ ἔφη· ὡς δεῖ ²² παραχωρησάσθαι μοι Σουανίας, ἀντέλεξας ἂν · τίνας χάριν· καὶ εἴπερ αὐθις ἔφη· ἐπεὶ Λαζικῆς ἐστὶ κατήκου, ἀπεκρίνω · τίνα γὰρ σε γνωρίζομεν Λαζικῆς ; καὶ λοιπὸν ἀντερεῖν εἴχομεν τὸ παράπαν οὐδέν. » — « Τοῦτο φης, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι Σουανία Λαζῶν ὑποχείμας ἦν. Εἴπερ ἐν γράμμασιν οἶδότε εἰ τεκμηριώσαι τὸ τοῦδε, ἡκιστα ἀποτεύξῃ τοῦ δέοντος. » Καὶ ὁ Πέτρος· « Οὐ τι μελλήσω, ἀναδιδάξω δὲ σε τάληθές. Ἀρχαῖον ἔθος, ὦ δεσπότη, τότε ἐκράτησε παρὰ Λαζῶν. Ὁ Σουανίας ἡγεμῶν ὑπήκουε τῷ Λαζῷ, καὶ ἀνεγράφτο οἱ ἐπεφύκει ἐς δασμοφορίαν. Καὶ τοῖσιν ἐκομίζετο παρ' αὐτοῦ ὁ Λαζός καρπούς τε μελιτῶν καὶ δέφρεις καὶ ἕτερα ἅττα. Ὅπηνίκα δὲ οὖν ὁ Σουάνος ἀρχὸν ἀπέβλεψεν, ἐχειροτόνει ὁ τοῖς Λαζοῖς ἐφῆστώ ²³ τὸν διαφυλάξοντα τοῦ ἀποικομένου τὴν ἀρχὴν. Ἐν τούτῳ γράμμασιν ἐχρητο ὡς τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορα τῶν ξυμβεδηχότων περὶ · καὶ αὐτὸς ἀντιγράφῳ ἐπιστολῇ ἐνεκαλεῦστέ οἱ ἐκπέμψαι τὰ σύμβολα τῆς τῶν Σουάνων ἡγεμονίας ὅτι μὲν βούλοιο, Σουάνῳ δ' ὅμως ἀνδρὶ. Τοῦτο τὴν ἰσχὺν ἔλαβεν ἐκ τῶν Θεοδοσίου τοῦ καθ' ἡμᾶς βασιλέως χρόνων, μέχρι Περδίου τοῦ ὑμετέρου πάππου καὶ Λέοντος τοῦ καθ' ἡμᾶς. » Εἶτα ἐκ τῆς χλαμύδος ὁ Πέτρος ἐν

VARIE LECTIONES.

¹⁶ τινὰ H., τινὲν vulg. ¹⁷ καταπρόοινο H., κατὰ πρόην τῷ vulg. ¹⁸ ἵτι deest vulg. ¹⁹ ἡ γὰρ ἂν N. ἡ γὰρ ἦν vulg., τοιγαροῦν H. ²⁰ οὐ N., ὁ vulg. ²¹ εἶπεν H., εἶδεν vulg. ²² δεῖ N., δεῖ vulg. ²³ ὑφῆστώ, vulg.

ᾧ προκομίζει βιβλίδιόν τι, ἐν ᾧ στοιχηδόν τε ἠρημένως ἐδηλοῦντο Λαζῶν βασιλεῖς, οἱ Σουά-
 χειροτόνησαν ἡγεμόνας. Ἐίχε δὲ οὕτω τοῦ
 ματείου ἡ δύναμις, εἰ καὶ μὴ οὕτω τὰ βή-
 · « ἡδὲ Λαζῶν βασιλεῖς, οἳ γε βασιλείσκους
 ἦσαν Σουάνοις, ἐξ οὗ χρόνου Θεοδοσίος τὸ Ἑω-
 , διήνυσσε κράτος καὶ Οὐαράνης τὸ Περσῶν
 Λέοντος αὐτοκράτορος καὶ Περόζου. » Καὶ δι-
 ῶν ὁ Πέτρος ἔφη · « ἄχρι τούτων ἴσμεν ἐν
 μασί Λαζῶν τε βασιλεῖς καὶ τοὺς ὅσοι ὑπὸ Λα-
 ἰρχοντες ἐγένοντο Σουάνων. » Καὶ ὁ βασιλεύς ·
 συγχωρήσομέν σοι τὸ παρὰ σοῦ προκομισθὲν
 μα ξυναιρόμενον τῇ κατὰ σὲ πολιτείᾳ ἔχειν τὸ
 ν, ἄρα καὶ τὰ ἡμέτερα συμβόλαια πιστευθῆσον-
 καϊότατα ; » — « οἶμαι. » — « κλήν, » ἣ δὲ ²⁴
 ἰλεύς, « ἔπερ ἔφησ, ἔχεται πειθοῦς, ὅτι δῆτα ^B
 οἱ βασιλεῖς οἱ μὲν οὕτως, οἱ δὲ ἄλλως ἐγένοντο.
 δὴ δὲ νῦν περὶ ἀμφηρίστου διαλεγόμεθα δοῦ-
 ἰ μὲν ἐναργέστατὰ πως δυνηθείης ἀποφῆναι,
 ἴφουκ σὸς, λήψῃ γε αὐτόν · εἰ δὲ τὸ τοῖονδε οὐχ
 · ²⁵· εἰ πιστώσασθαι, καὶ ἄλλως βούλεται ὁ
 ἰος ὑποτετάχθαι τῇ Ἑωμαίων ἀρχῇ, ἥμιστα
 ἰ ἐμποδῶν. Τούτου περαιτέρω οὐδὲν ὀτιοῦν
 ομαι ποιεῖν. » Ὁ δὲ Πέτρος · « οὐχὶ πύσση, ὅ
 τα, πρὸς τοῦ Σουάνου, ὅποι · ²⁶ βούλεται εἶναι ;
 ἰάζει γὰρ αὐτόν, ὅσον ἐπὶ ταύτῃ γε δῆπου τῇ μοι-
 — « ἄθρει δὲ, ὁ βασιλεύς, ὡς οὐ βούλομα· περὶ
 ἰας τῆς χώρας τι πυθέσθαι πρὸς τῶν Σουάνων,
 ἰδὲ ὅτιον οὕτε μὴν ἄλλως δίκαιον [τῆν ²⁷] περὶ
 ἰῆς αὐτῆς ἐν δούλου κινδυνεύεσθαι κρῖσει. » ^C
 μὲν οὖν οἱ λόγοι προῆλθον ἐξ ἀμφοῖν ²⁸.

Ἵτι οὐδὲν προέβη περὶ τῆς Σουανίας, ἀλλ' ὁ
 ρς ἄπρακτος ἀνεχώρησε τῶν Μηδικῶν ὁρίων.
 ρς δ' οὖν ἐσπέισατο ²⁹ Πέρσαις, καὶ κατέθεντο
 ἰλεμον ἀμφοτέροι πολιτεία. Καὶ οἱ μὲν Μῆδοι
 ρς τῶν Κόλχων γῆς ἐπ' οἶκον ἀνεχώρησαν · ἀτὰρ
 Βυζάντιον ἀφικόμενος ὁ Πέτρος οὐ πολλῶ
 ἰον κατέλυσε τὸν βίον.

Ἵτι Ἰουστίνος ὁ ἀνεψιὸς Ἰουστινιανοῦ κατ'
 ὁ καιροῦ Ἰωάννην τὸν Κομεντιόλον ³⁰ ἐς τὰ
 ἰν ἦθη ἔστειλε πρεσβευσόμενον. Παρενεγγύησε
³¹ ἐκ μὲν τοῦ ἐμφανοῦς ἀνακλήρουξιν ποιήσασ-
 ἰς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν βασιλείαν ἀναγορεύσεως κατὰ
 ἰθὺς Ἑωμαίοις τε καὶ Πέρσαις, ἐν ταύτῃ δὲ,
 καλέσει καιρὸς, καὶ ἀμφὶ Σουανίας κινήσει λό-
 Ταύτην γὰρ οὕτω Χοσρόης ἀπεκατέστησε ³²
 αἰοις, καίτοι τῆς Λαζικῆς παραχωρήσας ³³, ^D
 ἰήκος οὕσα ἡ Σουανία ἐτύγχανεν. Ἄλλ' αἱ μὲν
 ἰκοντοῦτιδες σπονδαὶ ἦσαν, ἄς ἔθετο Πέτρος ὁ
 ἰκρὶ βασιλεία καταλόγων ³⁴ ἡγεμῶν · τὰ δὲ περὶ
 ἰας ἐπ' ἀμφιδόλῳ ἦν. Ἰουστίνος δὲ ὁ βασιλεύς
 ἰεύσατο ³⁵ Ἰωάννην, ὡς, εἴγε βούλοιντο Πέρ-
 αἱ ὄνιον ἀποδίδουσαι τὴν χώραν, ἐτοιμώτατα
 ἰ ἔχειν. Ἡ γὰρ Σουανία ἀξιόλογος μὲν οὐδαμῶς,

VARIÆ LECTIONES.

ἰ δὲ N., ἦδεν vulg., εἰπεν H. ²⁴ οἶδστε H., οἶδντε vulg. ²⁵ ὅποι] ὅτου Cantocl. ²⁷ τῆν uncis exclusi-
²⁸ Sequebantur quæ exstant in ecl. n. de sent. p. 428, 47. ²⁹ ἐσπέισατο Val., ἐπίστατο vulg.
 ἰενεντιόλου vulg., Κομεντιόλον Labb. ad Theoph. ap. Photium cod. 61. ³¹ εἰ Val., μοι vulg. ³² ἀπε-
 ἰτησε B., ἀπεκράτησε vulg. ³³ παραχωρήσας ἦς N., παραχωρησάτης vulg. ³⁴ καταλόγων H., κατὰ
 vulg. ³⁵ ἐνεκλεύσατο B., ἐνεκαλέσατο vulg.

A quo numerabantur ordine et distincte Lazorum
 reges, qui **147** Suanis duces elegerant. Hæc
 autem erat hujus tabulæ vis : verba enim non id
 expresse continebant : « Hi erant Lazorum reges,
 qui regulos Suanis constituerunt a tempore quo
 Theodosius Romanum rexit imperium, et Varanes
 Persarum, ad Leonem imperatorem et Perosem
 usque. » Hos postquam Petrus recitaverat, dixit :
 « Ad hos usque habemus in scriptis Lazorum
 reges, et omnes, qui ab eis Suanix præfecti con-
 stituti fuerunt. » Et rex : « Si concesserimus, li-
 bellum a te exhibitum, qui vestræ reipublicæ cau-
 sam tuetur, fidem facere, nonne nostris quoque
 fidem haberi æquissimum est ? » — « Opinor. » —
 « Quare, sicut dicis, inquit rex, hæc res in fide
 posita est, utrum sic, an aliter illi reges creati
 sint. Sed quoniam de servo inter nos contentio
 est, qui claris sit, dubium est : si claris et mani-
 festis argumentis probare potes tuum esse, acci-
 pies : sin minus id potes, et Suanus tamen velit
 Romanorum imperio subesse, non intercedam. Nec
 est ultra id quidquam, quod facere possim. »
 Tum Petrus : « Non percontaberis e Suano, o do-
 mine, cujus velit esse? hac enim conditione delata
 se in libertatem assereret. » — « Noli hoc rogare, re-
 spondit rex ; non enim in animo habeo, quantum ad
 regionem Suaniam, quidquam Suanorum voluntati
 credere. Etenim neque fas neque justum est de
 terra ipsa ærvi iudicii periculum subire. » Atque
 hi inter utrosque habitii sunt sermones.

4. **148** Nihil vero quidquam Petrus de Suania
 obtinuit, sed infecto negotio a finibus Medorum
 recessit ; pacem tamen cum Persis composuit, et
 utraque regna bellum deposuerunt, et Medi quidem
 a Colchorum finibus domum reverterunt. Nec
 multo post Petrus cum Byzantium rediisset, mor-
 tuus est.

5. Justinus minor, Justiniani nepos, illo tem-
 pore inisit Joannem Comentiolum in Persiam,
 ut legationemungeretur. Mandavit ei, ut ad speciem
 quidem pro more inter Romanos et Persas recepto
 nuntiaret, Justino imperium delatum : simul autem,
 si se offerret occasio, in sermonem de Suania inci-
 deret. Nondum enim eam juri Romanorum Chosroes
 cesserat, quanvis Suania ditioni Lazicæ subjecta
 esset, quæ ipsa Romanis tradita erat. Fœdera qui-
 dem, quæ in quinquagesimum annum Petrus, magi-
 ster officiorum, pepigerat, observabantur : sed quoad
 Suaniam res adhuc in suspensio remanserant. Ju-
 stinus vero imperator Joanni in mandatis dederat, si
 Persæ illam regionem vendere vellent, ut se para-
 tum esse diceret. Erat Suania non ipsa quidem
 magni momenti aut pretii, sed situ valde commodo et

apio, ut magnum adjumentum afferret ad arcendos A Persas ab invadendis Colchorum finibus. Itaque Joannes, Byzantio profectus, cum urbium, per quas iter illi erat, ut ab imperatore præscriptum fuerat, multa cura 149 et diligentia rebus subvenisset, ad Daras pervenit. Illic aquæ ductum reficiendum curavit, et aquæ receptacula condidit, et alia quædam opera necessaria exstruxit. Ibi per decem dies est commoratus, tantisper dum Nisibi festum celebraretur et perageretur. Hæc causa erat cur legatio admitti non poterat. Festo peracto, quod apud eos Furdigan dicitur, seralia diceret, exceptus Joannes « primoribus Nisibis cum solenni honore ad exsequendam legationem in regiam Persarum est dimissus. Is eo accessit, et omnibus, quorum causa missus fuit, rite peractis, responsum manebat. Chosroes autem quadam die sermonem movit de Saracenis. Gentes enim Saracenicæ innumeræ sunt, quarum maxima pars per deserta pascentes et sine domino vagantur, aliæ Romanorum, aliæ Persarum imperio parent. Ita divisæ cum essent, Justinianus, magni judicii vir, et qui magnum usum regis administrationis habebat, Saracenos, qui in Medorum partibus erant, per pacem donis prosecutus fuerat. Sed Justinus, vir gravis et constans, neque quidquam Barbarorum superbiæ cedens, Saracenos, qui Persis favebant, contemptui habuit, et nihili fecit. At illi (est enim gens avidissima) cum tanquam quod suum esset, sibi eripi existimarent, Persarum regem, ne se ad sua genua prostratos contemneret, supplices orarunt. Itaque Chosroes, cum Petrus apud eum legatum ageret, Romanos Saracenis debitum solvere æquum censebat. Deinde cum Joannes ad eum accessisset, iisdem verbis est usus. Saraceni enim asseverabant, se ob eam causam, ut quietem agerent, neque Romanorum terris infesti essent, eas pecunias accipere, et hac ratione in causa defendenda maxime nitentur. Itaque Joannes, ut vidit Saracenos, præterquam quod fas erat, criminari et accusare Romanos, dixit : « Si quis alius, quam Chosroes, Saracenorum causam, qui Romanos iniuste criminantur, tueretur, minus id quidem grave et molestum esset. Persarum vero tantum regem, qui quæ rerum naturæ consentanea sunt, plurimi facit, addam etiam, qui bene de Romanis rebus sentit, consentire his, qui volunt iniusta facere, simul et admirarer et quererem : sed animum non socordix dabo : Romanus enim sum : et docebo omnia : tametsi regem doceri minime necesse est, sed ad haud inscios narratio mea convertitur. Qui enim semel ea, quæ justitiæ et equitati sunt consentanea, cognovit, si eadem iterum docetur, immutata 150 veritate perspecta conscientiam suam firmabit. Petro quidem, qui ante me legatus fuit, et pacem stabilivit, facile fuit, cum

ὄμως δὲ ἐπιτηδείως ἔχουσα θέσεως ἐς τὰ μάλιστα ὄνλησι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν τῷ μὴ δι' αὐτῆς ἠπιθεμένους Πέρσας τὰ τῶν Κόλχων ὄρια λυμαίνεσθαι. Ἰωάννης οὖν ἐκ Βυζαντίου ἄρας, καὶ ὡς τάχιστα τὴν πορείαν ἀνύσας, ἐν ταῖς κατὰ τὴν πόρον πόλεσι τῶν ἀναγκαίων φροντίδα θέμενος πολλὴν, τοῦτο προειρημένον αὐτῷ ἐκ βασιλέως, ἀφίκετο εἰς τὴν Δάρας. Ἐνταῦθα τὸν κατὰ πόλιν ὄλκον τοῦ ὕδατος ἐπεσκεύασε καὶ ὕδροχοεῖα ἐπενόησε, καὶ μὲν οὖν ἄλλα ἅττα τῶν ἐν ἄστει ἀναγκαῖα ἠεργάσατο. Διήγαγε δὲ αὐτοῦ ἡμέρας ὅσα τῷ τὴν ἠεὶ ἐν τῇ Νισίβει τῇ πόλει πανηγυρίζειν τε καὶ ἄγειν ἑορτὴν, καὶ τούτου τὴν πρεσβείαν μὴ ὑποδέξασθαι. Ὁ δὲ Ἰωάννης δεχθεὶς μετὰ τὴν ἑορτὴν τὴν Φουρδίγαν προσαγορευομένην, ὃ ἐστὶν Ἑλληνιστὶ νεκυία, ἐκ τῶν ἐν τῇ Νισίβει ἀρχόντων ἐξεπέμφθη σὺν τῇ νομιζομένῃ τιμῇ πρεσβεύειν ἐς τὴν βασιλείαν Περσῶν· καὶ ἅπαντα ἕν ἕνεκα ἕσταλτο, ἐν δέοντι καταστησάμενος, ἐν τούτοις ὑπῆρχεν. Ὁ δὲ Χοσρόης ἐν μὲν τῶν ἡμερῶν τῶν Σαρακηνῶν περὶ αὐτῷ ἐκίθη λόγους. Τὰ γὰρ Σαρακηνικὰ φύλα μυριάδες ταῦτα, καὶ τὸ πλεῖστον αὐτῶν κρημονόμοι εἰσι καὶ ἀδέσποτοι· καὶ μὲν οὖν τῆς Ῥωμαίων, ἐστὶν ἅ καὶ τῆς Περσῶν ὑπέκτα πολιτείας. Οὕτω δὲ διακεκριμένων αὐτῶν, Ἰουστινιανὸς, μεγαλόφρων ἀνὴρ καὶ βασιλικώτατος, τοὺς μηδίζοντας Σαρακηνῶν δώροις ἰδιούτο κρατούσης εἰρήνης. Ὁ δὲ Ἰουστίνος, ἐμβριθῆς τε ὢν καὶ Βαρβάρων φρονίματι ἤμιστα ὑπαρχῶν, ἐν εὐδελί λόγω ἐποίησατο τοὺς ὅσοι ἐμπίστον τῶν Σαρακηνῶν. Οἱ δὲ (πλεονεκτικώτατον γὰρ τὸ φύλον) ἀποκοπὴν τοῦτο ἡγησάμενοι τῷ βασιλεὶ ἐπέκειντο ἡ Περσῶν μὴ περιδεῖν αὐτοὺς αὐτῷ ἀνακειμένους. Τῷ τοι ἄρα καὶ Πέτρου ἐκεῖσε πρεσβευσάμενου, ὡσπερ τοῖς Σαρακηνοῖς ὑπευθύνους ὄντας Ῥωμαίους ἔλεγε δεῖν ὁ Χοσρόης ἀποδίδεσθαι σφισι τὸ χρέος. Εἶτα καὶ Ἰωάννου αὐτόσε ἀφικομένου καὶ αὐτοῖς ἐχρήσατο ῥήμασι. Διισχυρίζοντο γὰρ πως εἰ Σαρακηνοὶ, ὡς ὑπὲρ τοῦ εἰρήνην ἄγειν καὶ μὴ καταθεῖν τὴν Ῥωμαίων τὰ τοιαῦτα ἐκομίζοντο χρέματα, ἐντεῦθεν τε ἐδιόζοντο τὴν τοῦ πράγματος φύσιν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, ὡς ἑώρα σφᾶς οὐ κατὰ τὸ δέον τὸ ἐπικλήμα ποιούμενος, εἶπεν· « Εἰ μὲν ἕτερός τις, καὶ οὐχὶ Χοσρόης ὁ πάνυ, ξυνεπελαμθάνετο τοῖς ἀδίκως ἐπεγκαλοῦσι Σαρακηνοῖς, ἦεν ἂν ὑπῆρχε δεινόν. Τοσοῦτον δὲ βασιλεὶα Περσῶν, περὶ πλείστου ποιούμενον τὰ μὴ ἐναντία τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως, προσθήσω δὲ καὶ τὰ Ῥωμαίων ἀσπαζόμενον, συνηγοροῦντα τοῖς ἐθέλουσιν ἀδικεῖν θαυμάσαιμι λίαν καὶ ὑπερεκπλαγεῖν. Ὅμως δὲ βᾶθυμῆζ τὸν νοῦν οὐκ ἐπιτρέψω, Ῥωμαῖος πεφυκίως, ἀναδιδάξω δὲ τὸ πᾶν, καίτοι τοῦ βασιλέως εὐδομένου διδασκαλία, ἀλλ' ἐν εἰδόσι τῆς διτηγήσεως προΐουσης. Ὁ γὰρ προεγνωκῶς ἦδη τὰ ὅσα τῷ βασιλεὶ ξυνάδει, ταῦτα πάλιν ἀναδιδοχθεὶς ἐπιβρῶσει τῷ ἀδεκάστῳ τὸ συνείδός. Πέτρος μὲν γὰρ ὁ πρῶ

VARIÆ LECTIONES.

ἠε δ' αὐτῆς Val., διὰ τοὺς vulg. ἠε ἀναγκαίων conj. B. ἠε τὴν] τοὺς N. ἠε et infra Νισίβη vulg. ἠε ἅπαντα, ὢν B., ἠε πάντων vulg. ἠε μυρία δὲ τ. Val. ἠε καὶ μὲν] τὰ μὲν conj. B. ἠε Ἰουστίνος Val., Ἰουστινιανός vulg. ἠε ἀνέκειντο vulg. ἠε μὲν Cl., μὴ vulg. ἠε ξυνάδει H., ξυν αἰδεῖ vulg.

ἡμῶν πρεσβευτῆς, ὃς ἑναγχος παραγεγόμενος ἐθε-
 βάωσε τὰ τῆς εἰρήνης, ἐμπειρία λόγων καὶ δεινότητι
 παιθοῦς καὶ τὰ περὶ τῶν νῦν ἐπεγκαλούντων Σαρα-
 κηνῶν, καὶ ἕτερα ὅσα διημφισθητήθη, οἷος ἐγένετο
 παρακρούσασθαι. Ἐγὼ δὲ ῥητορεύειν τε καὶ πεί-
 θειν ἡσχημένος οὐδαμῶς, ὁμῶς τῷ περιεῖναι ⁴⁷ τῇ
 δίκη τῶν Σαρακηνῶν ἔξω πρὸς ὑμῶν, τῷ μὴ στέρ-
 γειν ὑμᾶς ἀντὶ Ῥωμαίων Σαρακηνούς, καὶ ταῦτα
 τοὺς ἀδικωτάτους, καὶ ἀντὶ τοῦ συνοίσοντος τοῖς
 καθ' ἡμᾶς ⁴⁸ πολιτεύμασι τὸ ἀξίωμα. Οἱ καθ'
 ὑμᾶς ⁴⁹ γὰρ Σαρακηνοὶ (ὅταν δὲ λέγω Σαρακηνούς,
 ἀναλογίζεσθε, ὡς Μῆδοι, τὸ ἀλλόκοτόν τε καὶ παλίμ-
 θολον τοῦ ἔθνους,) οὗτοι δῆτα οὖν πρὸς βασιλείας
 Ἰουστινιανοῦ δῶρα μὲν λαμβάνειν εἰώθεισαν, τὸ δὲ
 ἔθος ⁵⁰ αὐτοῖς τῷ τοῦ παρέχοντος ἐθεβαιούντο βου-
 λήματι. Ἵπερῆδόμενος ⁵¹ γὰρ τῇ εἰρήνῃ, καὶ οἷος
 οὐκ ἔχρησεν τὸ μεγαλόδωρον ἐπεδείκνυτο. Καὶ μάλ-
 λον ἐκαίνισεν ἐκουσίως φιλανθρωπίας ὑπερβολῇ πρὸς τὸ
 μὴ ἀναγκαῖον τὰ πράγματα, ἡπερ ⁵² ἀκουσίως, εἰ
 θέμις εἶπεῖν, ἐποιεῖτο τῶν ἀναγκαίων τὴν σύστασιν.
 Μαρτύριον δὲ μοι σαφέστατον τοῦ δῶρα τοὺς Σαρα-
 κηνούς, καὶ οὐχ ὡς ὑπὲρ σπονδῶν, ὡς φασι, κομί-
 ζεσθαι τὰ τοιαῦτα χρήματα, καὶ αὐτοὺς ἀντιδωροφο-
 ρεῖν τὸν καθ' ἡμᾶς βασιλέα. Καὶ πρὸς ταῦτα μὲν
 οἶμαι μὴδ' ὄντιναοῦν ἀντερεῖν. Εἰ δὲ ⁵³ καὶ δόλημεν,
 ὡς Ἰουστινιανὸς αὐτοὺς κατὰ ξυνηθείας ἐφιλοφρο-
 νεῖτο τοῖς χρήμασι, συνεμετρήθη τῷ βίῳ τοῦ δωρου-
 μένου βασιλέως καὶ συνανεπαύσατο τοῦτο τῇ τε-
 λευτῇ τῷ δωρούμενον. Οὐ γὰρ ἐνδὸς ἀνδρὸς ἔθει, φημί
 δὲ (τὸ πλεόν) καὶ νόμῳ μὴ λυσιτελοῦντι, καὶ εἰ πέ-
 φυκε βασιλεὺς ὁ τὸ ἔθος ἰσχυροποιήσας ἤγουν νομο-
 θετήσας, πολιτεία καταδικασθήσεται ποτε. Ἡμεῖς
 δὲ τοσοῦτον ἀπέχομεν τοῦ διδόναι τι τὸ λοιπὸν Σαρα-
 κηνοῖς, καθόσον Ἰουστινιανὸς μὲν καὶ πρὸς τοὺς Βαρ-
 θάρους ἠπιώτατος, ὁ δὲ νῦν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ
 πρὸς πάντας εἶναι βούλεται φοβερώτατος. Οὐ χρεῶν
 οὖν ταῦτα τοὺς Σαρακηνούς ὄνειροπολεῖν. Οὐ γάρ
 τι τοιοῦτον ὁ καθ' ἡμᾶς βασιλεὺς εἰλοῖτο ποιεῖν. Εὐ-
 κτὸν δὲ ὑμῖν ⁵⁴ γενήσεται τὸ τὴν εἰρήνην αὐτὸν ἐθέ-
 λειν ἐρῶσθαι, καὶ μὴ οἶεσθαι γὰρ αὐτὸν ἔλαττον
 ἔχειν Ῥωμαίους ἐν ταῖς ἡδὴ γεγενημέναις σπον-
 दाῖς. Ταύτη γὰρ ἀνέξεται μὴ ὄπλα κινεῖν. Ὁ ὅτος
 μὲν οὖν οὕτως ἔλεξε. Καὶ περὶ μὲν τῶν Σαρακηνῶν
 τὸ λοιπὸν οὐδεμίαν τις ἐφέρτεο μνήμη. Ἐπιτηρῆσας
 δὲ τῷ ⁵⁵ δοκεῖν οὐκ ἐργαδῶς ἀμφὶ Σουανίας ἀπέβ-
 ῆψε λόγους, ὡς δέον ὑπὸ Ῥωμαίους αὐτὴν καθεστά-
 ναι, εἰ γὰρ καὶ Λαζικῆς ἐπελάθοντο ἐννομώτατα αὐ-
 τοί. Ὁ δὲ Περσῶν βασιλεὺς τοὺς περὶ Σουανίας μὲν
 λόγους ἔδοξε παραδέχεσθαι, χρῆναι δὲ αὐτὸν ἐφ'
 περὶ ταύτης ἄμα τοῖς ἐν τέλει τῶν Μήδων βουλευ-
 σασθαι. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰωάννης λόγους προσήγαγε
 τῷ Ζίχ τῷ καὶ Ἰεσδεγουσάφ, καὶ μὲν οὖν ἑτέροις
 τισὶ τῶν παρὰ Πέρσαις ἡγεμόνων. Οἱ δὲ ἔλεξαν,
 ὡς ἐτοιμώτατα ἔχοιεν Σουανίας παραχώρησαι Ῥω-
 μαίοις, οὕτω μέντοι ἐφ' ᾧ χρήματα λήψασθαι καὶ

eloquentia et persuadendi vi polleret, ea, quæ nunc
 objiciuntur de Saracenis, et reliqua, quæcumque
 adhuc controversa erant, diluere et refutare. Ego
 vero, qui nunquam eloquentiæ et persuadendi arti
 operam dedi, tamen et causæ nostræ æquitate Sa-
 racenos vincam, et hoc saltem a vobis impetrabo, ut
 ne Romanis Saracenos, omnium mortalium injustis-
 simos, neque vestræ utilitati manifesta incommoda
 præferatis. Qui enim apud vos sunt Saraceni (cum
 Saracenos dico, animo perpendite, o Medi, gentis
 perfidiam et inconstantiam), dona quidem ab imp.
 Justiniano accipere consueverant; sed hæc con-
 suetudo liberalitate ejus, qui dabat, invaluit. Cum
 enim pace magnopere lætaretur, se quæque libera-
 lem erga eos, quos non oportebat, exhibebat, et eo
 tempore liberalitatis modum sponte sua, cum mi-
 nime opus erat, excedere maluit, quam ut invitus,
 si dicere fas est, necessitati rerum cederet. Sed
 manifestissimum argumentum ejus rei, quod pecu-
 nias non ex conventionione, ut dicunt, sed dono acce-
 perunt, illud est, quod illi vicissim imperatorem
 nostrum muneribus coluerunt. Neque quemquam
 istis contradicturum puto. Quodsi concederemus,
 imperatorem Justinianum ex conventionione illis pec-
 unias largitum, hæc conventio spatlo vitæ ejus,
 qui pecunias solveret, esset terminata et circum-
 scripta, et morte ejus donatio finem accepisset.
 Neque unius hominis consuetudine, aut lege minime
 utili (dico autem ut plurimum), licet rex ipse sit,
 qui hanc consuetudinem aut legem constituerit, tota
 gens aut respublica teneri debet. Nos vero eo mag-
 is abest, ut quidquam dono dare Saracenis velimus,
 quod quantum imperator Justinianus erga Barbaros
 benignus et beneficus fuit, is, qui nunc Romanis
 imperat, tanto magis constituit se cunctis præbere
 formidandum. Itaque non oportet Saracenos hæc
 sibi somnia fingere. Nunquam enim imperator hæc
 facere sustinebit. Vobis autem optandum est, ut
 pacem servare in animum suum inducat, neque
 existimat sæderum conventiones in aliqua re Ro-
 manorum majestatem lædere et minuere. Si enim
 id existimaret, ab armis inferendis non abstineret. »
 Atque hic ad hunc modum est locutus, neque deinceps
 ulla mentio de Saracenis est facta : sed mox
 devenit in sermonem de Suania : cum magnopere
 cavisset, ne id de industria facere videretur, quan-
 doquidem Lazica optimo jure illis restituta esset,
 oportere quoque ipsam Suaniam Romanorum **151**
 potestati permitti. Visus est autem Persarum rex
 sermones de Suania excipere, et sibi amplius de ea
 re cum principibus Medorum deliberandum dixit.
 Nec multo post Joannes colloquium habuit cum
 Zicho, qui etiam Iesdegusnaph nominabatur, et
 reliquis Persarum primoribus. Illi quidem dixerunt,
 paratos se esse Romanis cedere Suaniam hac con-

VARIE LECTIONES.

⁴⁷ τὸ περ. τ. δ. τ. Σ. ἔξω conj. H., πρὸς τῷ περ. et τὸ μὴ στέργειν N. ⁴⁸ ὑμᾶς conj. B. ⁴⁹ ἡμᾶς vulg.
⁵⁰ ἔθος N., ἔθνος vulg. ⁵¹ ὑπερῆδ. Val., ὑπερῆδ. vulg. ⁵² ἡπερ Val., εἴπερ vulg. ⁵³ δὲ B., γὰρ vulg.
⁵⁴ ἡμῖν vulg. ⁵⁵ τὸ conj. N.

ditione, ut pretium ejus acciperent et ejus cessionem venderent, multasque alias conventiones in medium proponebant turpes et indignas Romani imperii majestate, et quæ minime existimationi, quam Justinus adeptus erat, consentiebant. Gravis enim et elati animi vir, et qui omnia diligenter perpenderet, habebatur. Quæ cum Joannes audisset, neque satis ad ea, quæ imperator illi præceperat, advertisset, imprudenter fecit, et ad Suanos misit, qui regem eorum salutarent ejusque gratiam conciliarent. Eo absurditatis eum pellexerat Chosroes. Qui callide hoc commentus ita instituit, ut haberet, quod quasi jure suo diceret, Suanos ipsos quamvis rogatos Romanis parere recusasse. Noverat enim, quantum qui a Joanne missi fuerant, efficerent. Nec multo post Chosroes pollicitus est, se legatum ad Romanorum imperatorem missurum esse, qui hæc omnia componeret, et reversus est Joannes Byzantium.

6. (A. C. 566 Ind. 14 Justini 2.) Justinus imperator ubi accepit Joannem legatos in Suaniam misisse, Suanos autem se non imperio Romanorum subjecisse, graviter molesteque tulit et Joannem legationis non ex utilitate rei publicæ gestæ condegnavit. Nec enim se inscio, aut non jubente, debuisse mittere et ex hoc occasionem Persis præbere, qua suam injustitiam tegerent, et palam prædicarent, Suanos ipsos Romanorum imperium detrectasse. Nec enim hanc ab imperio suscepisse provinciam, ut aut Suanis suaderet, ut se Romanis subderent, aut hujus rei gratia Byzantium legatus veniret. Nentrum enim imperio Romano dignum esse existimabat. Itaque Joannem imperator a se abalienatum dimisit et eorum numero habuit, qui minime commodi suis rebus essent: tum excogitavit, qua ratione inconsulte facta in melius corrigeret.

7. (A. C. 568 Ind. 2 Justini 4.) Justinus, cum Turci, qui Sacæ antiquitus vocabantur, legatos ad eum de pace misissent, consilium cepit legationem quoque ad eos mittere. Itaque Zemarcho Cilici, qui tunc temporis erat præfectus urbium Orientis, jussit, ut ad eam se præpararet. Is cum necessaria ad tam longum iter comparasset, circa finem quarti anni imperii Justini, exacto secundo quinquennialis 152 periodi anno, initio mensis, qui Latinis vocatur Augustus, profectus Byzantio, viam ingressus est una cum Maniacho et suis comitibus.

8. Multorum dierum itinere peragrato, Zemarcho et qui cum eo erant, cum in regionem Sogdianarum pervenissent, ut ex equis descenderunt, obvius habuerunt ex Turcis nonnullos, ad id missos, qui ferrum vendendum offerrent, opinor, ut indica-

ωνίων θέσθαι τὴν ἀπαλλαγὴν. Καὶ πρὸς γε συνθήκας ἄλλας τινὰς δεῖν ἐφασκον γενέσθαι, αἰσχρὰς τε καὶ ἀναξίας τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ βεβαιούσας οὐδαμῶς τὴν περὶ βασιλείως Ἰουστίνου κρατήσασαν δόξαν, ὡς ἐστὶ μάλα ἐμβριθῆς τε καὶ κατηκριθὲν μένος. Ἰωάννης δὲ τὰ τοιαύτα ἀκηκοὺς, καὶ οὐ σφύδρα τῆς τοῦ αὐτοκράτορος στοχαζόμενος γνώμης, ἀβουλότατα διεπράξατο· ἐστειλε γὰρ παρὰ Σουάνου, τὸν σφῶν βασιλέα βουλόμενος δεξιῶσασθαι, δελεάζσαντος οὖν αὐτὸν ἐς τοῦτο ἀτοπίαις ἐλθεῖν αὐτῷ Χοσρόου, ἐσκήτετο δὲ τὸ τοιούδε καὶ ἐμχανᾶτο, ὅπως ἔσοιτό ⁸⁶ γε αὐτῷ ἐς δικαιολογίαν τινὰ, ὡς αὐτοὶ Σουάνοι, καίτοι προτραπέντες, οὐκ ἀνάσχετα ποιοῦνται Ῥωμαίοις ὑπακούειν. Ἐξήπιστατο γὰρ ὅτι οὖν ὤνησαν οἱ πρὸς Ἰωάννου σταλέντες. Μετὰ ταῦτα ἐπηγγεῖλατο Χοσρόης στέλλειν πρεσβευτὴν ὡς βασιλέα Ῥωμαίων, τὸν ταῦτα ἅπαντα ἐν δόσει ⁸⁷ καταστησόμενον· καὶ ἀνέξευξεν Ἰωάννης ἐς τὸ Βυζάντιον

ς'. Ὅτι Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς ἐπεὶ ἐτύθετο, ὡς ἐν Σουανίᾳ εἴη πέμψας, καὶ ὅτι τοῖς Ῥωμαίων οὐ προσέθεντο Σουάνοι, ἐχαλέπαινε, οἷα εἰκός. Καὶ παραπρεσβείας ἐκρίνετο Ἰωάννης, ἅτε οὐ πρὸς τὸ συνοῦσαν τῇ πολιτείᾳ διαπραξάμενος. Οὐδὲ γὰρ χρῆναι αὐτὸν ἐφασκε στείλαι, εἶγε μὴ τοῦτο ἐνεκείνυστο ὁ βασιλεὺς· κακὰ τούτου δοῦναι πρόφασιν Πέρσαις τὸ ἀδίκημα ξυσκιάζειν, καὶ προφέρειν λόγους, ὡς αὐτοὶ Σουάνοι ἀπηγήναντο τὰ Ῥωμαίων. Ἄλλ' οὐδὲ ἐν ἀρχῇ τὴν τοιαύτην προσδέξασθαι πρόκλησεν, ἢ Σουάνου προτρέψασθαι εἶναι ὑπὸ Ῥωμαίοις ἢ τούτου γε ἔνεκα πρεσβευτὴν ⁸⁸ ἐν Βυζαντίῳ γενέσθαι. Οὐδέτερον γὰρ ἐξ ἀμφοῖν εὐπρεπὲς εἶναι τῇ πολιτείᾳ ἠγήσατο. Ἰωάννην οὖν περιφρονήσας ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ τῶν ἀνεπιτηδείων ἑταξέ μοῖρα· ἐγνωμάτευσσε δὲ ὅπως τὰ ἡμαρτημένα εὐ διαθείη.

ζ'. Ὅτι τῶν Τούρκων, τῶν Σακῶν καλουμένων τὸ πάλαι, πρεσβείας ποιησαμένων πρὸς Ἰουστίνον περὶ εἰρήνης, ἐν βουλῇ ἐποιήσατο ὁ βασιλεὺς ἐκπέμψαι πρεσβείαν ὡς Τούρκους. Καὶ δὴ Ζημάρχῳ τῷ Κίλικῳ ἔλεγε παρασκευάζεσθαι ἐπὶ τούτῳ, ὅς τῶν πρὸς ἐσπόμενων τηλικαῦτα ὑπῆρχε στρατηγός. Ἐπεὶ οὖν ἅπαντα αὐτῷ τὰ ὅσα πρὸς μακρὰν ὁδὸν ἐξηρτυμένα ⁸⁹ ἦν, ἤνικα πρὸς τὸ πέρας ἤνυστο τῆς Ἰουστίνου βασιλείας τὸ τέταρτον ἔτος, τῷ δευτέρῳ ἐνιαυτῷ τῆς πεντεκαίδεκαετηρίδος περιφορᾶς, περὶ τὰ προοίμια τοῦ παρὰ Λατίνοις Αὐγούστου μηνός, ὁ μὲν Ζημάρχος ἀπῆρεν ἐκ Βυζαντίου ξὺν αὐτῷ ⁹⁰ Μανιάχῳ ⁹¹ καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτόν.

η'. Ὅτι πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν διανύσαντες οἱ περὶ Ζημάρχον, ἐπειδὴ παρήσαν ἐν τοῖς ⁹² τῶν Σογδαίων τόποις, ὀπηνίκα τῶν Ἰππων ἀπέβησαν, τῶν Τούρκων ἐνιοὶ (ὡς εἴοικεν, ἐς τοῦτο ἀναιμένοι), ὠνίων σφισι προῖσχοντο σίδηρον, οἶμαι τῷ ποιήσα-

VARIÆ LECTIONES.

⁸⁶ ἔσοιτο Val., ὅσοι τὸ vulg. ⁸⁷ ἐν δόσει: H., ἐνδέον vulg. ⁸⁸ πρεσβευτῆς vulg. ⁸⁹ ἐξηρτημένα vulg. ⁹⁰ αὐτῷ| αὐ τῷ H. ⁹¹ Μανιάχῳ H., Μανιάχον vulg. ⁹² ἐν τοῖς N., αὐτοῖς vulg.

οὐαι ἐνδειξίν τινα ὡς μέταλλα αὐτοῖς ὑπάρχει A
σιδήρου. Λέγεται γὰρ, ὡς παρ' αὐτοῖς οὐκ εὐπό-
ριστόν τι χρῆμα ὁ σίδηρος· ταύτη ἐνεστι τεκ-
μηριῶσαι, ὡς ὑπαινιττόμενοι ἔχειν γῆν σιδηρο-
φόρον τῷ τοιῦδε ἐχρήσαντο κόμπῳ ⁶⁶. Ἔτεροι
δέ τινες τοῦ φύλου τὸ κατὰ σφᾶς αὐτοῦς ἀναφανέν-
τες, οὓς εἶναι ἔλεγον τῶν ἀπαισίων ⁶⁷ ἐλατῆρας,
ἀγγου ἤλθον τῶν περὶ Ζήμαρχον. Καὶ τοίνυν ἅπαντα
ἄσα ἐπεφέροντο ⁶⁸ φορτία ἀράμενοι, ἔθεσαν ἐν μέσῳ.
Ἐῖτα τοῖς τοῦ λιθάνου κλάδοις πῦρ ἀνάψαντες, τῇ
Σκυθικῇ φωνῇ βάρβαρα ἄττα ⁶⁹ ῥήματα ὑπεψιθύρι-
ζον, ἐπιπαταγοῦντες δὲ κώδωνί τινα καὶ τυμπάνῳ
ὑπερθεὶν τοῦ φόρτου περιέφερον τὸ φυλλῶδες τοῦ
λιθάνου τῇ φλογὶ λακίζόμενον, καὶ ἅμα γινόμενοι
μυνώδεις καὶ ἐμβριμούμενοι τὰ πονηρὰ ἀπελαύνειν
ἔδόνκον· οὕτω γὰρ ἀποτρόπαιοι τινες εἶναι καὶ ἀλε-
ξικακοὶ ἐδόκουν. Ἀποδιοπομπησάμενοι δὲ οὖν, ὡς
ῥόντο, τὰ δυσχερῆ, Ζήμαρχόν τε αὐτὸν δι' αὐτῆς
παρήγαγον τῆς φλογός· ὡδὲ τε ἔδοξαν καὶ σφᾶς
ἀπαγνίζειν. Τούτων δὲ ταύτη γεγενημένων, ἔπειτα
ἐπαρεύοντο ζῆν τοῖς ἐς τὸ τοιοῦδα τεταγμένοις, Ἰνα
ὁ Χαγάνος· αὐτὸς ἦν, ἐν ὄρει τιμὴ λεγομένη Ἐκτάγ,
ὡς ἂν εἴποι χρυσοῦν ὄρος Ἑλλήν ἀνήρ. Καὶ τοίνυν
αὐτοῦ ἀφικόμενοι, ἔπη τηνικαῦτα τῷ Διζαβούλῳ
ἦσαν αἱ διατριβαί, κατὰ δὴ κοιλάδα τινὰ τοῦ προσ-
αγορευομένου χρυσοῦ ὄρου· ἐπεὶ οὖν οἱ περὶ Ζή-
μαρχον ἐκείσε ἐφοίτησαν, μετάκλητοι γενόμενοι πα-
ραχρῆμα τοῦ Διζαβούλου ἤλθον ἐς ὄψιν. Ἦν δὲ ἄρα
ἐνθὸν σκηπῆς, καθῆστο δὲ ἐπὶ διτρόχου καθέδρας
χρυσῆς, ἐλακόμενης, ὀπηνικὰ ἔδει, ὄψ' Ἰππου ἐνός. C
Προσεϊπόμενος δὲ τὸν Βάρβαρον, ὡς ἔθος αὐτοῖς, τὰ
δῶρα προσέχοντο. Καὶ τοίνυν οἷς γε τοῦτο ἐν φρον-
τίσιν ἦν ὑπεδέξαντο. Ἀτὰρ ὁ Ζήμαρχος, εἰ σοὶ δῆ-
τα, ἔφη, ὦ τοσοῦτων ἐθνῶν ἡγεμῶν, ὁ καὶ ⁷⁰
ἡμᾶς βασιλεύς ὁ μέγας, ἀγγελοφόρῳ χρυσάμενος
ἔμολι, ἰσήμενον εἶναι ἐσαεὶ τὴν τύχην αἰσῆν τε καὶ
ἀγαθὴν, ἐν ἡδονῇ ποιούμενῳ σοὶ τὰ Ῥωμαίων, καὶ
πρὸς γε φιλοφρονουμένῳ ἡμᾶς. Ἔστω δὲ σοὶ κρατεῖν
ἀεὶ τῶν δυσμενῶν καὶ λαφυραγωγεῖν τὸ πολέμιον.
Ἀπέστω δὲ βασκανία τις ὡς πορρωτάτω ἡμῶν, οἷα
τε οὐσα διαρρήγνυναι τοὺς τῆς φιλίας θεσμούς.
Ἐπιτήδεια ἐμοιγε τῶν Τούρκων τὰ φύλα, καὶ ἄσα
κατήκοα Τούρκων· ἔξετε δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς ⁷¹ καὶ
ὁμῆς οὐκ ἄλλως. Ἔτοιαῦτα ἄττα ἔλεξεν ὁ Ζήμαρ-
χος· ὁ δὲ δὴ Διζάβουλος καὶ αὐτὸς προσρήσασιν D
ἐχρήσατο ὁμοίαις. Ἐῖτα τὸ λοιπὸν ἐτρόπησαν ἐς θοί-
νην, καὶ πανημερίᾳ ⁷² εὐωχοῦμενοι διετέλουν ἐν
αὐτῇ δῆπου τῇ σκηνῇ. Κατεσκευάστω δὲ αὐτῷ ἐξ
ὑφασμάτων σερικῶν τε καὶ διαπαικισμένων τοῖς
χρῶμασιν ἀτέχνως ⁷³. Οἴνω μὲν οὖν ἐχρήσατο, οὐχ
ὁμοίῳ δὲ ⁷⁴ τῷ παρ' ἡμῖν ἐκθλιδομένῳ ἐκ τῆς ἀμ-
πέλου· οὐ γὰρ δὴ ἀμπελοφόρος αὐτοῖς ἡ γῆ, οὐδὲ
μὴν ⁷⁵ ἐγγωριάζει παρ' αὐτοῖς τὸ τοιοῦδε γένος·
ἐτέρου δὲ τινος βαρβαρικοῦ ἐνεφορήθησαν γλεύκους.

VARIÆ LECTIONES

⁶⁶ κόμπῳ H., κόμπῳ vulg. ⁶⁷ ἀπαισίων N., ἀπουσίων vulg. ⁶⁸ Verba ἐπεφέροντο — βάρβαρα, quæ in
Ecl. exciderunt, ex Suida s. v. φορτία restituit Toupius l. p. 552. (ed. L.) N. ⁶⁹ ἔττα vulg. εἶττο H.
Recte Val. ⁷⁰ καθ' B., παρ' vulg. ⁷¹ τὰ x. ἡ. conj. N. ⁷² πανημέριοι conj. B. ⁷³ ἀτέχνως et mox ἐχρή-
σαντο conj. N. ⁷⁴ δὲ vulg. ponitur post οἴνω, deest post ὁμοίῳ. ⁷⁵ μὴν B., μὲν vulg.

rent, apud eos reperiri ferri fodinas. Ferebatur enim
ferrum apud eos esse rem minime paratu facilem.
Ea de causa hoc commento usi sunt, ut ostend-
rent, in sua regione ferri fodinas esse. Alii quoque
homines ex eadem gente se ipsos sponte exhibue-
runt, quos dicebant esse averruncos. Ili cum ad Ze-
marchum accessissent, sarcinis depositis, thuris
folia incenderunt, Scythicaque lingua nescio quæ
verba susurrarunt, et tintinnabulis atque tympanis
resonantes, solium thuris igne cum strepitu lacera-
tum circumferebant, et furore perciti frementes-
que, dæmones depellere videri volebant. Adversa
igitur, ut existimabant, alio aversuri, Zemarchum
ipsum per flammam duxerunt, quo ritu se ipsos
quoque lustrasse sibi videbantur. His ita confectis,
deducuntibus quibus hoc munus incumbebat, ad
locum, ubi erat Chaganus, in monte, qui vocatur
ipso Ectag, montem aureum diceret, profecti sunt.
In hujus convalle tum temporis erat Disabuli domi-
cilium. Illuc cum venissent, vocati statim ad Cha-
ganum accesserunt. Is vero intra tentorium suum
sedebat in sella duabus rotis suffulta, quæ, si opus
esset, uno equo trahebatur. Quem cum salutassent,
munera, ut mos est, protulerunt, quæ hi, quibus
hoc mandatum erat, susceperunt. Tum Zemarchus
« Tibi, inquit, o tot gentium dux, quia Romanos
diligis, et eorum te secundæ res delectant, noster
magis imperator, me internuntio, precatur, ut in
perpetuum felix sis, faustaque fortuna utaris. Detur
tibi inimicos semper superare, et prædas agere ex
hostibus. Invidia autem quam longissime a nobis
absit, quæ amicitias dissolvere potest. Equidem
Turcos et gentes illis subditas necessariorum loco
habeo : et vos eodem erga nos animo eritis. » Cum
Zemarchus hujusmodi orationem habuisset, Disabu-
lus ad eandem sententiam respondit. Inde se ad convi-
vium converterunt, et quod reliquum **153** fuit diei
in eodem tentorio genio indulgentes transegerunt.
Erat autem illud tentorium instructum sericis tape-
tibus, affabre per colores variegatis. Vinum præbi-
tum quidem illis est, non autem id genus, quod ex
uvīs exprimitur : neque enim eorum regio vitium
ferax est, neque hujus generis potu uti assueti
sunt ; sed alio barbaricæ potionis genere, ad musti
similitudinem factæ satiati ad hospitium, quo di-
verterant, redierunt. Postridie etiam in alio tugurio
convenerunt, quod erat simili tapetum sericorum
genere adornatum, et in quo effigies varia forma
cernebantur. Sedebat autem ipse Disabulus in lecto,
qui totus erat ex auro confectus, et in medio con-
clavis erant urnæ, aquiminaria et dolia aurea.
Postquam iterum convivati erant, et inter potandum
quæ convivio conveniebant dixerant et audierant,
discesserunt. Postridie in alio tentorio convenerunt,

in quo erant columnæ lignæ, auro involutæ : auratum etiam cubile, quatuor pavonibus aureis sultum. Ad vestibulum ejus loci, ubi commorabatur, disposita erant plastra, quibus inerat multa argentea supellex, disci et lances, et plurimæ statuæ animalium argento elaboratæ, quæ venustate et elegantia non concedebant nostris. Eo usque opulentia ducis Turcorum processit. Cum Zemarchus et qui cum eo erant illic moram traherent, placuit Disabulo, ut se proficiscentem contra Persas Zemarchus sequeretur cum viginti ex suis, qui illi ministrarent : interea reliqui Romanorum ejus reditum in Chliatarum regione opperirentur. Atque is eos in discessu muneribus donatos a se dimisit. Zemarchum quoque honoravit captiva concubina ex his, quæ Cerchis dicuntur. Ita Zemarchus cum Disabulo bellum cum Persis gesturo profectus est. Iter emensi in loco, qui dicitur Talas, consederunt. Illic obviam venit Disabulo Persarum legatus, quem una cum Romanorum legato ad cœnam invitavit. Ad eam cum accessissent, multo plus honoris detulit Disabulo Romanis, quam Persicis legatis, et Romanorum legatum honoratiore loco accumbere jussit. Quin etiam multum de Persis est questus, tanquam ab his multa injusta passus esset, quæ ut bello et armis vindicaret, venerat. Cum Disabulus acerbius invehetur, Persarum legatus legem silentii apud ipsos in conviviis observari solitam transgressus, summatim cœpit disserere et magno animo Disabuli criminationes refutavit, **154** ut qui aderant mirarentur, eum in tam violentam iram exardescere, ut, nulla habita legis ratione, multis intemperantibus verbis uteretur. Post hæc cum discessissent, Disabulo in Persas contendit. Ei Zemarcho et ejus comitibus ad se vocatis, ubi amicitiam cum Romanis confirmasset, eos, ut ad sua redirent, missos fecit. Cum his quoque alium a se ad Romanos legatum misit, quia Maniach, de quo supra diximus, vita excesserat. Huic legato nomen erat Tagma, dignitas vero Tarchan. Illic igitur ut legationem apud Romanos obiret, a Disabulo missus est : una cum eo Maniach ejus, qui nuper mortuus erat, filius admodum adolescens. Is patri in magistratu successerat, et dignitate proxime ad Tagma Tarchan accessit. Ideo, puto, hic honor puero obtigit, quia pater ejus Disabulo charissimus et fidelissimus fuerat. Dimissus a Disabulo Zemarchus, assumptis his ex Romanis, quos certo loco consistere jusserat, cum primum conjuncti erant, viæ se commiserunt, et Chliatarum primaria urbe relicta, per castella iter direxerunt.

A Καὶ ἀνεχώρησαν, ὅποι αὐτοῖς ἡ κατάλοιος ἦν. Εἶτα ἐς τὸ αὐριον ἐν ἑτέρᾳ τιμῇ καλύθη ξυνηλθόν, ἡμφιεσμένη δὲ καὶ καταπεποικιμένη οὐκ ἄλλως ἐξ ἱματίων σηρικῶν· ἔνθα καὶ ἀγάλματα διάφορα τῆ μορφῇ εἰστήκει. Ὁ δὲ Διζάβουλος ἐνίζανεν ἐπὶ κλίνης τινός, ὅλης ἐκ χρυσοῦ. Κατὰ δὲ δὴ τὸ μέσον τοῦ ἐνδαιτήματος κάλπεις τε χρυσαὶ καὶ περιρρυτήρια, ἔτι τε πίθοι χρυσοί. Θοινησάμενοι δ' οὖν καὶ αὐθις, καὶ τὰ ὅσα ἔχρηθον ἐν πότῳ εἰπόντες τε καὶ ἀκηκοότες, ἀνεχώρησαν. Τῇ ἐξῆς ἐν ἑτέρᾳ ἐγένοντο διαίτη, ἔνθα ξύλινοι κίονες ἦσαν τινες, ἐνδεδυμένοι χρυσοῦ, χρυσήλατος τε κλίνη ὁμοίως, ἦντινά γε δῆπου καὶ τάωνες χρυσοὶ τέτταρες ἠώρουον. Κατὰ δὲ δὴ τὸ ἐμπρόσθιον τῆς διαίτης ἐπὶ πολὺ παρετέταντο ἄμαξαι, ἐν αἷς πολὺ τι χρῆμα ἀργύρου ἐπιῆν, δίσκοι τε καὶ κανᾶ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τετραπόδων ἰσθάλματα πλείστα, καὶ αὐτὰ γε δῆπουθεν ἀργυροποίητα, οὐδὲν τι ἀποδέοντα τῶν παρ' ἡμῖν. Τοῦτο ⁷³ μὲν οὖν τῶ τῶν Τούρκων ἡγεμόνι ἔνεστι ⁷⁴ χλιδῆς, τῶν δὲ περὶ Ζήμαρχον ἔτι ἐκεῖσε ἐνδιατριβόντων, ἔδοξε τῷ Διζαβούλῳ, ὥστε αὐτὸν μὲν Ζήμαρχον ἅμα εἰκοσιθεραπευταῖς τε καὶ ὅπαδοις ἔπεσθαι οἱ ἐκστρατευόμενῳ κατὰ Περσῶν, τοὺς δὲ ἄλλους Ῥωμαίους ἐπαναστρέφοντας κατὰ δὴ τὴν χώραν τῶν Χολιατῶν ⁷⁵ ἀναμένειν τὴν Ζημάρχου ἐπάνοδον. Καὶ δὴ δὲ [τῷ ⁷⁶] προῦθη, δώροις τε φιλοφρονησάμενος αὐτοὺς ἀφῆκε τὸν δὲ Ζήμαρχον καὶ θεραπεῖν ἐτίμησε δοριαλῶν, ἡ δὲ ἦν ἐκ τῶν λεγομένων Χερχίς. Καὶ ὁ Ζήμαρχος οὖν τῷ Διζαβούλῳ ἐπορεύετο μαχησομένῳ Πέρσαις. C Ἐν ταύτῃ δῆπου τῇ πορείᾳ γενόμενοι, ἐν χώρῳ τινὶ καταλυσάντων αὐτῶν ἐπικαλουμένῳ Τάλας ὑπαντιάζει τῷ Διζαβούλῳ Περσῶν πρεσβευτῆς. Καὶ τῶν ξυνεκάλεσε παρ' αὐτῶ ἐστιασομένους τοὺς τε Ῥωμαίων καὶ Περσῶν πρέσβεις. Καὶ δὴ παραγενομένων αὐτῶν, τοὺς Ῥωμαίους ὁ Διζάβουλος ἐν τιμῇ πλείονι ἐποίησατο, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐπικυδεστέρην ἀνακλίνειν σιθᾶδα. Πρὸς γε καὶ πλείστα ἐπιμυθόμενος ἦν τοὺς Πέρσας, αἵτε δὴ πρὸς αὐτῶν ἔδικα πεπονθῶς, καὶ ὡς τούτου ἕνεκα ἐρχεται πολεμήσων. Ὁ δὲ Περσῶν πρεσβευτῆς, τοῦ Διζαβούλου συντονώτερον ἐπεγαλοῦντος, περιφρονήσας τὸν νόμον τῆς σωπῆς τὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτοῖς ἐν ταῖς ἐστιασεσιν, ἐπιτροχάδην ἤρξατο διαλέγεσθαι, τοῦ Διζαβούλου γενναίως τὰ ἐπικλήματα ἀπωθούμενος, ὡς καὶ D θαυμάσαι τοὺς παρόντας τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτῶ ὀργῆς, ὡς παρ' οὐδὲν θέμενος τὸν νόμον πολλοῖς τε καὶ ἀκολάστοις ἐχρήσατο. Ἐν τούτοις ἀπαλλαγέντων, ὁ μὲν Διζάβουλος παρεσκευάζετο τὴν ἐπὶ Πέρσας. Τῷ τοι ἄρα τοὺς ἀμφὶ Ζήμαρχον μετακαλεσάμενος, καὶ ὡς ἐνῆν, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους φίλιαν ⁷⁷ ἐμπεδώσας, ἀφῆκεν αὐθις ἀπονοστήσοντας ⁷⁸, ἔσπερον πρεσβευτῆν αὐτοῖς συναποστειλάς τῷ τὸν πρότερον λεγόμενον Μανιάχ τεθνήσκει. Ἦν δὲ ἐπικλήρις τῷ μετ' ἐκείνου ⁷⁹ πρεσβευτῇ ⁸⁰ Ταγμά αὐτῷ, ἀξίωμα δὲ Ταρχάν. Οὗτος δὲ οὖν ἐστάλη ὑπὸ Διζαβούλου ὡς Ῥωμαίους πρεσβευσόμενος. Καὶ μὲν οὖν σὺν αὐτῷ ὁ τοῦ ⁸¹ ἤδη ἀποικομένου παῖς, φημὶ δὴ

VARIÆ LECTIONES.

⁷³ τοῦτο H., οὕτω vulg. ⁷⁴ μέτεσι: conj. Cl. ⁷⁵ Χολιατῶν] Χολιατῶν H. Ibidem supra pag. 300., 12. Χλιᾶται dicebantur. ⁷⁶ τῷ uncis inclusit H. ⁷⁷ πρὸς et φίλιαν N., περὶ et φίλιαν vulg. ⁷⁸ ἀπονοστήσοντας B., ἀπονοστήσαντας vulg. ⁷⁹ ἐκείνου vulg. ⁸⁰ ποσβευτῇ H., πρεσβευτῆν vulg. ⁸¹ ὁ τοῦ H., ὅτος vulg.

τοῦ Μανιᾶχ, κομιδῆ μειράκιον, ὁμῶς δὲ τὸ πατρῶον διαδεξάμενος γέρας⁸¹, ἔτι μὴν καὶ τὴν μετὰ τὸν Ταγματάρχην κληρωσάμενος ἀξίαν. Οἶμαι δὲ τῷ ἐπιτηδειότατόν⁸² τε καὶ εὐνούστατον γενέσθαι τῷ Διζαβούλῳ τὸν Μανιᾶχ τοῦ πατρῶου τὸν παῖδα τυχεῖν ἀξιώματος. Ἐπεὶ οὖν ὁ Διζαβούλος διαφῆκε τοὺς περὶ Ζήμαρχον, ἐπικαταλαμβάνουσι τοὺς πρότερον ἀφεθέντας Ῥωμαίων, οὗ ἦν ξυντεθειμένον αὐτοῖς, καὶ τοίνυν ἐν τῷ αὐτῷ γενόμενοι τῆς ἐς τὰ οἰκεῖα ὁδοπορίας ἀπήρξαντο. Καὶ δὴ καταλειπότες τὴν πρωτεύουσαν πόλιν τῶν Χοαλιτῶν, διὰ φρουρίων ἐπορεύοντο.ξ

θ'. Ὅτι ὁ Βαϊανὸς ὁ τῶν Ἀδάρων ἡγεμὼν ἐν βο- A 9. (A. C. 568 Ind. 1, Justinī 4). Baianum, λῆ ἐποίησατο πρεσβεύεσθαι καὶ περὶ σπονδῶν λόγους προσαγαγεῖν. Τὸν δὲ Βιταλιανὸν ἐξήτει χρυσίον οἱ παρασχεῖν, ὡς ἂν μὴ λεηλασίᾳ χρήσοιτο κατὰ δὴ τὸν τῆς ἐκχειρίας καιρὸν. Ὁ δὲ Ἰουβουλῆδας, καὶ εὐλιπῶς ἐκ τοῦ τῆς Ἰλλυρίδος ὑπάρχου νομίσματα οὐ μείον ἢ ὀκτακόσια, παρέσχετο τῷ Βαϊανῷ. Ταῦτη⁸³ τοι καὶ ἔστειλε τὸν Ταργίτιον ὁ τῶν Ἀδάρων ἡγεμὼν, ξὺν τῷ καὶ Βιταλιανὸν τὸν ἔρμηνεα, τῷ βασιλεῖ λέγοντας ὥστε τὸ Σίρμιον οἱ ἐνδοθῆναι, καὶ τὰ συνθήκη χρήματα, ἃ⁸⁴ Κουτρίγουροι καὶ Οὔτιγουροι πρὸς Ἰουστινιανοῦ ἐκομίζοντο βασιλέως, οἷα δὴ αὐτοῦ ἀμφω τῷ φύλῳ τούτῳ καθελόντος· πρὸς τοὺς καὶ Οὔσιδαδον τὸν Γήπαιδα. Ἐφασκε γὰρ τοὺς Γήπαιδας ἅπαντας αὐτῷ ἀνήκειν, ἅτε δὴ καὶ B αὐτοῦ;⁸⁵ πρὸς αὐτοῦ καταπολεμηθέντας⁸⁶. Ἀφικόμενων δὲ οὖν τῶν πρέσβειων κατὰ δὴ τὴν βασιλίδαν πόλιν, παρελθόντων τε ὡς τὸν αὐτοκράτορα, ἔφη ὁ Ταργίτης· « Ὁ βασιλεῦ, πάρεμι σταλείς ὑπὸ τοῦ οὗ παιδός· πατήρ γὰρ αὐτὸς ἀληθῶς Βαϊανοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς δεσπότου. Ἰέποιθα δὴ οὖν, ὡς ἐπίδειξασθαι προθυμείης· τὴν περὶ τὸν παῖδα στοργὴν τῷ δίδοναι τὰ τοῦ παιδός. Οὕτω τοίνυν ἐχόντων ἡμῶν, τάχα δὲ σοῦ καὶ ἡμῶν, ἄρα οὐχὶ παραχωρήσεις αὐτῷ τῶν γερωῶν; οὐ γὰρ ἐς ἀλλότριον οὔτε μὴν πολέμιόν τινα τὰ διδόμενα μεταθήσεις σχεδόν· οὐδὲ μεταθήσεται τῶν παρεχομένων ἢ κυριότης, ἢ πάλιν εἰς σὲ ἀναδραμεῖται διὰ τοῦ παιδός, εἴγε παράσχοις αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς ἤκω, τὴν τε πόλιν τὸ Σίρμιον καὶ τὰ χρήματα κατ' ἔτος, ὅσα βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοῖς C Κουτρίγουροις⁸⁷ καὶ Οὔτιγούροις ἐδίδου [οἱ⁸⁸], Βαϊανοῦ τῆμερον δεσπόζοντος τούτων γε δήπου τῶν ἰθῶν. Ἐτι καὶ Οὔσιδαδον τὸν Γήπαιδα καὶ τοὺς περὶ αὐτόν· οὐδὲ γὰρ περὶ τούτων ἀντερεῖ τις, ὡς οὐχὶ πεφύκασιν ἀνδράποδα Βαϊανοῦ. » Ταῦτα ὁ Ταργίτης εἶπεν. Ἀτὰρ ὁ βασιλεὺς· « Οὐ πρεσβευσόμενος ἦκεις, ὡς ἔοικεν, ὦ Ταργίτα· μάλλον μὲν οὖν πρὸς ἀγνοοῦντας ἡμᾶς τεκμηριώσασθαι βουλόμενος τῶν Ἀδάρων τοὺς τρόπους. Εἰ γὰρ, ὡς φατε, δοίμεν ὑμῖν τὰ ὅσα τοῖς πρώην Οὔνοις, οἰκτῶ μάλλον καὶ οὐ φόβῳ, τῷ μὴ ἐθέλειν αἶμα ἐχειν, Ἰουστινιανὸς ἐδίδου, γελοῖόν γε ἂν εἴη, καὶ οἷς τὸ φιλόφρονον ἀπονέμειν δεῖ, καὶ οἷς ἀντιτάττεσθαι φανῶμεν οἱ αὐτοί· ὅποτε οἱ δεῖλαι οἱ Κουτρίγουροι⁸⁹ τε καὶ Οὔτιγουροι, οὓς διαθεβαιοῦσθε πρὸς ἡμῶν κομίζεσθαι D χρήματα, τοῦτο μὲν φυγόντες ἡμᾶς, τοῦτο δὲ πεπωκότες ὑφ' ἡμῶν τυγχάνουσιν ἄρδην ἠφανισμένοι. Τί οὖν παράσχοιμεν ὑμῖν τὰ τῶν ἡσσωμένων; ἀλλ' οὐ τῆ φύσει ξυνάδει τῶν πραγμάτων καὶ κρατεῖν ἄμα,

VARIAE LECTIONES.

⁸¹ γῆρας vulg. ⁸² τῷ ἐπιτ. Val., τὸ ἐπιτ. vulg. ⁸³ ταύτη Η., ταύτην vulg. ⁸⁴ & N., οἱ vulg. Κουτρίγουροι vulg. ⁸⁵ αὐτοῦς Cl., αὐτοῦ vulg. ⁸⁶ καταπολεμηθέντος vulg. ⁸⁷ Κουτραγούροις vulg. ⁸⁸ οἱ unciis inclusimus. ⁸⁹ Κουτράγουροι vulg.

etiam ad consuetudinem trahendam esse? Quid igitur de Usdibado faciemus? vobisne enim reddemus? non sumus adeo dementes et stolidi, ut nostrā profundamus, maxime in Barbaros, et eos, qui nostrā reipublicæ gravia damna intulerunt. Qui enim imperatoriam majestatem ante nos administravit, Gepidas vagantes excepit, et illis regionem circa Sirmium, quam incolerent, distribuit, Deinde exorto inter ipsos et Longobardos bello, sociis nostris, ut par erat, opem tulimus, et Romanorum auxilio Gepidæ vicissent, nisi servilem animum prodidissent. Nam mala mente benefactoribus suis infesti fuerunt, et pro beneficiis in eos collatis insidias, in quo nulla venia digni sunt, nobis struxerunt; Romanis tamen minime visum est homines ingratos persequi, qui nunquam dignas pœnas pro peccatis dare possunt; sed potius pati, ut ab aliis funditus everterentur. Cum igitur non aliter se res habeant, si nobis jure de vobis conqueri licet, quod eos qui nostri optimo jure fuerunt possideatis, nunc a vobis eadem in nos retorquentur. Vos enim Usdibadam, nos Gepidas, qui reliqui sunt, a vobis repetimus. Etenim nos Romani ab initio et ab omni memoria imprudentes coercere officium nostrum duximus, non ipsi imprudentes habebamur. Nonne Sirmium Barbaris trademus? Non igitur satis vobis superesse videtur, quousque Romanis nondum arma ferre placuit? Sed ais, o Targita, Chaganum Istrum trajecturum et Hebrum quoque, et Thraciæ urbes primo impetu occupaturum. At prævenient et occurrent Romanorum copiæ, et cum spe depellent sua, imo agent et rapient quæ Avarum erunt. Neque grassari et prædas agere cessabimus, dum Barbari superbient; et certe longe Romanis utilius bellum quam pax. Etenim cum Avaribus et Nomadibus et advenis amicitiam tenere gravius et acerbius est, quam eos hostium numero habere. Nam subdola est eorum amicitia, et præstat vulnera corpore, quam animo, gerere. Quamobrem, o Targita, et arcus et equi et infinitæ copiæ armatorum in apparatu erunt. Nec enim quies utilitate potior. Hæc cum imperator alto spiritu dixisset, Avarum legatos dimisit. Prius tamen Bonum ducem per litteras magnopere increpavit, quod ad se illos legatos, qui talia proponerent, Byzantium misisset. Ad hæc illum monuit, qui certus erat, quamprimum bellum contra Avaros erupturum esse, ut omni opera et studio bellicas machinas præpararet. Et Bonus, lectis imperatoris litteris, omnia quæ ad bellum pertinebant, diligenter curavit.

καὶ ὑπὲρ τῶν κεκρατημένων ἐτέροις χρήματα καταθεῖναι. Οὐ γὰρ ἀποχρῶν, εἰ φανετήμεν ἀπαξ τοῦ τὰ δέοντα φρονεῖν ἐστερημένοι, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς συνήθειαν ἔλκειν τὴν ἀφροσύνην οἴεσθε ¹¹ δεῖν; εἰ οὖν ποιούμεν τὸν Οὐσδιβαδόν; ὕμῖν ἀποδοίμεν; οὐχ οὕτω πεφύκαμεν ἠλίθιοι, ὥστε τὰ ἡμέτερα καταπροέσθαι, καὶ ταῦτα βαρβάρους καὶ λυμαιομένους τῆ καὶ ἡμᾶς πολιτεία. Ὁ γὰρ πρὸ ἡμῶν τὸ βασιλεῖον ἀναδεεγμένος κράτος Γήπαιδας ἐπὶ λυδας ὄντας εἰσεποίησατο, καὶ χύραν αὐτοῖς ἀπένευμε τὴν περὶ τὸ Σίρμιον, εἶτα καὶ πολέμου κινήθητός αὐτοῖς ὡς Λογγοβάρδους, ὥσπερ εἰκὸς ξυνεπλαθόμεθα τοῦ κινδύνου τοῖς οικείοις. Καὶ ἂν ἐκράτουν οἱ Γήπαιδες τῆ Ῥωμαίων χειρὶ, εἶγε μὴ ἀνδραποδιούδεις ὤφθησαν καὶ τῷ τῆς γνώμης δολερῷ τοὺς εὐεργέτας ἐλίπησαν. Ἀνθ' ὧν ἐπιβουλεύσαντας ἡμῖν ἀσύγγνωστα οὐ Ῥωμαίοις ἔδοξε μετελθεῖν τοὺς ἀγνωμονήσαντας, οἷς ἔνεστι μὴ ἀντιτιθέσθαι τὰς τιμωρίας ἰσορροπίας τοῖς πλημμελήμασι, μᾶλλον μὲν οὖν περιδεῖν, ὡς ἂν ὑφ' ἐτέρων ἐς τὸ πανταλὲς διασφαρῆσονται: εἰ τοίνυν ἄλλως οὐκ ἔχει ταῦτα, ἐπειπερ ἡμεῖς ἐπεγχαλεῖν ἄξιον καθεστήκαμεν, ὅτι τοὺς ἡμῖν ἀνήκοντας ἔχετε Γήπαιδας, ἀντίστραπται καθ' ἡμῶν τὰ τῶν ἐγκλημάτων. Ὑμεῖς μὲν γὰρ τὸν Οὐσδιβαδόν, ἡμεῖς δὲ καὶ τοὺς Γήπαιδας ὕμᾶς τοὺς λοιποὺς εἰσπράξοιμεν. Ῥωμαῖοι γὰρ ἀνωθέν τε καὶ ἐξ ἀρχῆς σφρονίζουσιν ἐτάχθημεν τὸ ἀνύητον, οὐ μὴν ἀνύητοι τινες εἶναι νομίζεσθαι. Ἀλλὰ τὸ Σίρμιον ἐγχειρώμεν βαρβάρους; οὐκ ἀρκέσει γὰρ ὑμῖν τὸ περιεῖναι μέχρις ὄπλα κινεῖν οὐ βούλοιντο Ῥωμαῖοι. Ἄλλ' εἶρεῖς, ὦ Ταργίτα, ὅτι διαθήσεται Ἰστρὸν ὁ Χαγάνος, εἴτι γε μὴν καὶ τὸν Ἑβρον ¹² καὶ ὅτι τὰς ἐπὶ θράκης αὐτοδοσι παραστήσεται πόλεις. Ἀλλὰ προσθέσουσιν αἱ Ῥωμαῖκα! δυνάμεις, καὶ τῆς ἐλπίδος αὐτὸν ἀφαιρήσονται, καὶ μᾶλλον αὐτοὶ σκευαγωγῆσουσι τὰ Ἀδάρων. Καὶ οὐ παυσόμεθα καταβάλλοντες τε καὶ χειρούμενοι, ἕως ἂν ἐφυδρίσῃ τὸ Βάρβαρον. Λυσιτελήσει δὲ Ῥωμαίοις ἀντὶ τῆς εἰρήνης ὁ πόλιμος. Ἀδάρων γὰρ τῶν νομάδων τε καὶ ¹³ ἐπὶ λυδας καθεστάναι φίλους τῆς ὡς αὐτοῖς δυσμενείας βαρύτερον, ἄλλως τε καὶ φιλίας ὑπόουλου καθεστῶσης. Κρεῖσσον ἐν τοῖς σώμασι καὶ οὐχὶ ταῖς ψυχαῖς φέρειν τὰ τραύματα. Πρὸς ταῦτα, ὦ Ταργίτα, καὶ τόξα καὶ ἵπποι καὶ μυρταὶ δυνάμεις ὀλιγῶν ἔσυσσαν ἐν παρασκευῇ· οὐ γὰρ ἡσυχία τοῦ συνοίσοντος ἀιρετώτερον. Ὅσαυτὰ εἰπὼν ὁ αὐτοκράτωρ, μεγαληγορία τε χρησάμενος πολλῇ, τῶν Ἀδάρων ἀφῆκε τοὺς πρέσβεις, πρότερον Βῶνω τῷ στρατηγῷ ἐν γράμμασι πλείστα ἐπιμεψάμενος, ὅτι γε ὄλωσ ὡς αὐτὸν ¹⁴ τοιαῦτα προῖσομένους ἔστειλεν ἐς Βυζάντιον· πρὸς γε καὶ σημήνας ἔργου ¹⁵ ἔχεσθαι καὶ πάντα τὰ πολεμιστήρια ὄργανα ἐπισκευάζειν, σαφῶς ἐπιστάμενον, ὡς ξυγκροτηθήσεται ὁ πρὸς Ἀδάρους πόλεμος καὶ μάλα αὐτίκα. Καὶ δὴ ὁ Βῶνος, ἐπεὶ τὸ βασιλεῖον ἀνελέξατο γράμμα, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο.

EX LIBRO SEXTO.

EK TOY Γ' ΛΟΓΟΥ.

10. (A. C. 574, Ind. 7, Justinini 10.) Imperatrix Sophia Justinini (Zachariam) legatum misit ad Chos-

1. Ὅτι ἡ βασιλεῖς Σοφία Ἰουστινίου πρέσβυν ¹⁷ στέλλει ὡς τῶν Περσῶν βασιλέα Χοσρόην, ἐν τοῖς

VARIÆ LECTIONES.

¹¹ οἴεσθε N., οἴεσθαι vulg. ¹² ἐπὶ λυδας H., ἐπελῦδας vulg. ¹³ Ἑμβρον vulg. ¹⁴ καὶ om. Ραρ. ¹⁵ ὡς αὐτὸν H., αὐτὸν vulg. ¹⁶ ἔργου H., ἔργον vulg. ¹⁷ πρέσβυν] Ζαχαρίαν πρέσβυν N.

βασιλείους Ιατροῖς καταταττόμενον. Καὶ οὗτος μὲν **A** αὐτοῦ ἀφικόμενος, τεσσαρακονταπέντε χιλιάδας χρυσοῦ νομισμάτων παρασχών, τίθεται τὰς ξυνήκας ἀνά τὴν Ἑὼ ἑνιαυσιαίας, ὡς ἂν ἔσοιτο ἐκεχειρία. Ἐν τοσοῦτῳ γὰρ ἔφασκε σταλήσεσθαι πρὸς τῆς βασιλίδος μέγιστον πρεσβευτὴν τὸν τελειώτερά πως περὶ ἀπάντων διαλεχθησόμενον, ἔτι μὴν καὶ τὸν πόλεμον διαλύσοντα, τυχὸν ἐν μέσῳ καὶ τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως μεταβαλόντος ἐς τὸ ἐβρωμένον. Οὕτω μὲν τὰς ἐπ' ἑνιαυτὸν ποιησάμενος ¹⁸ σπονδὰς περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἑὼ Ῥωμαίων ἐπικρατείας, οὐ μὴν καὶ περὶ τῆς ἐν Ἀρμενίᾳ, καταθέμενος δῆπουθεν αὐτοῦ καὶ μόνου ἕνεκα με' χιλιάδας χρυσῶν νομισμάτων, ἐπανῆκεν. Ἐμπαδωθέντων δὲ ἄρα τῶν τοιούτων Εὐσέβιος ὁ στρατηγὸς ἐς Βυζάντιον μεταστέλλεται.

ια'. Ὅτι δὴ στέλλεται κατὰ τὴν Περσῶν χώραν **B** πρεσβευτῆς Τραϊανῆς, ἐν τοῖς βασιλείοις πατράσι τειλῶν καὶ τὴν λεγομένην τοῦ Κοιταίστορος διέπων ἀρχὴν, ἣν οἶμαι ἐκ τοῦ ἀναζητεῖν ὧδε λελέχθαι Ῥωμαίους. Συναπεστάλη δὲ καὶ Ζαχαρίας, οὗ ἑναγχοῦ ἐμνήσθη, ἐφ' ᾧ, εἰ μὲν οἴοιτ' ¹⁹ ἔσονται, ἀμα ἐμπιθῶσι κατὰ τὴν τε Ἑφῶν καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἐν τῆς τριῶν ἑνιαυτῶν ἐκεχειρίαν. Ἐν ¹ τοσοῦτῳ ξυνηλοῖεν ἐξ ἑκατέρας πολιτείας ἐν τοῖς ὄριοις, οἱ ² διαλύσουσι τὰ ἀμφίβολα, βουλευσάντο τε καὶ τρόπον τῷ καταθήσουσι τὰ ὅπλα ἐς τέλος· εἰ δὲ γε μὴ οὕτω προχωροῖη, τοῖς γούν πρὸς ἥλιον οἰκοῦσιν τὴν τοιάδε ἐκεχειρίαν παντὶ τρόπῳ ποιήσασθαι. Παραγενόμενοι τοίνυν οἱ πρέσβεις πρὸς βασιλέα Περσῶν, ἐς ἐκκλησίαν τε καταστάντες, ἐλεξάτην τοιάδε ³. — **C** Πολλῶν δὲ κεκινημένων λόγων, καὶ τῶν μὲν Περσῶν μακροτέραν ποιῆσθαι τὴν εἰρήνην ἰσχυρόν, ἀχρι δὲ πέντε ἑνιαυτῶν βεβαιῶν τὴν ἐκεχειρίαν, τῶν δὲ Ῥωμαίων τριετηρίδας εἶναι βουλομένων τὰς σπονδὰς, τέλος οὗτ' ⁴ ἴσχυσαν οἱ πρέσβεις, καθὰ ἐπετέτραπτο, σφᾶς ποιήσασθαι τὰς συνθήκας· ἐπὶ πέντε ⁵ ἑνιαυτούς εἶναι ἐβρωμένας συνήρουν ἀμφοτέρῃ πολιτείᾳ, κατὰ δὲ τὴν Ἑὼ μόνον, τριάκοντά τε χιλιάδας νομισμάτων χρυσῶν κατατιθέμεναι Ῥωμαίους ἔτι ἐκάστῳ. Συνήρουν δὲ τὰ τοιάδε, εἰ βασιλεὺς ὁ Ῥωμαίων ἐπιψηφίσοιτο.

ιβ'. Ὅτι ἐπειδὴ Τιβερίῳ ἦδη τὰ τῆς πολιτείας περιεκέχυτο πράγματα, Τραϊανὸς τε καὶ Ζαχαρίας τῷ πρέσβει ὡς αὐτὸν ἐγεγράφεσαν ⁶ μὴ βούλεσθαι Πέρσας ἀχρι τριῶν ἐτῶν ποιήσασθαι τὰς ξυνήκας, **D** πενταετηρίδας δὲ εἶναι μάλλον. Καὶ οὐκ ἐπιτεύσας (οὐ γὰρ αὐτὸν ἤρθεσκε μακροτέραν ποιῆσθαι τὴν ἐκεχειρίαν), ἐσήμαιεν ὡς αὐτοὺς μάλιστα μὲν ἀχρι δύο ἑνιαυτῶν τὰς τοιάδε βεβαιῶσαι σπονδὰς· εἰ δὲ γε ἀδύνατα ἔχοιεν, περαιτέρω μὴ ἀνέξεσθαι ἢ τριετίας. Σταλείσης δὲ οὖν [ὡς ⁷] τοῖς πρέσβει τῆς τοιάδε ἐπιστολῆς, καὶ δὴ ἀναλεξαμένων ὅτι ἐδήλου τὸ γράμμα, Μεβόδου ἐπὶ τοῦτῳ ἀφικόμενου ἐν τοῖς ἀμφὶ τὸ Δάρας ὄριοις, αἰσθανομένου ⁸ τε ὡς τὰς ἦδη ὑπὸ Τραϊανοῦ καὶ Ζαχαρίου δοκιμασθείσας

A roem, Persarum regem, ex medicis imperatoris. Is ubi ad Persas accessit, quadraginta quinque millia aureorum dedit et inducias annuas per Orientem fecit, tantisper, ut dicebat, dum ab imperatrice maximus legatus mitteretur, qui de omnibus rebus accuratius ageret et bello finem imponeret, si forte etiam interea accideret, ut Justinus convalesceret. Itaque in Oriente, qua Romanis parebat, excepta tamen Armenia, per annum, ut ab armis cessaretur, est statutum. Cum igitur hujus rei tantummodo consequendæ gratia quadraginta quinque aureorum millia numerasset, rediit. Et his transactis Eusebius dux Byzantium accessit.

B 11. Mittitur deinde in Persarum regionem **157** legatus Trajanus, inter patricios æscriptus, qui quæstoris magistratu fungebatur, quem a quærendo a Romanis sic dictum esse puto. Missus est una quoque Zacharias, cujus antea meminimus, ut, si possent, trium annorum inducias per Orientem et Armeniam facerent, tantisper dum alii ex utroque regno in sinibus convenirent, qui controversias dirimerent et consilium haberent, qua ratione in perpetuum arma deponerent: si hoc minime succederet, induciæ saltem tanti temporis pro his, qui ad Orientem incolunt, omni ratione obtinerent. Legati ubi ad regem Persarum accesserunt, in concionem vocati hæc dixerunt. — Multis ultro citroque motis sermonibus Persæ in quinquennium inducias, Romani per triennium tantum valere volebant. Postremo legati Romanorum, sicut ipsis mandatum erat, in eo non persisterunt, ut trium annorum induciæ fierent; sed in quinquennium inducias esse placuit utrique civitati tantummodo per Orientem, ob quas quotannis Romani triginta millia aureorum penderet; quæ pacta tamen non alia conditione, nisi ea imperator suffragio suo comprobasset, rata forent.

12. (A. C. 575, Ind. 5, Justini II.) Ut Tiberius negotiorum administratorem suscepit, Trajanus et Zacharias legati ad eum rescripserunt, Persas nolle ad tres annos, sed ad quinque inducias pacisci. Quæ cum non approbasset, (nec enim ei in tam longum tempus inducias facere placebat,) mandavit, ut in duos annos paciscerentur; si non obtinere possent, nihil ad tres annos adjicerent. Missa est igitur hæc ad legatos epistola, et cum ea, quæ continebat legissent, Mebodes, qui ad responsum accipiendum ad fines Daras venerat, satis intellexit, Romanos inducias, quas Trajanus et Zacharias fecerant, non approbare. Itaque Tachosdronem immisit, qui terras ditionis Romanorum subito invasit, et propinqua

VARIE LECTIONES.

¹⁸ ποιησάμενον vulg. ¹⁹ οἴοιτ' II., οἴοι (sic) vulg. ¹ ἐν ὡς ἂν ἐν conj. B. ² οἱ N., ὁ vulg. ³ In margine codicis adscriptum est: Ζῆται ἐν τῷ περὶ δημηγοριῶν. ⁴ οὐκ conj. N. ⁵ ἐπὶ δὲ πέντε N. ⁶ ἐγεγράφετῃν Par. ⁷ ὡς uncis inclusimus. ⁸ αἰσθανομένου vulg.

loca Daras igne vastavit. Sed si Je Mebodi data, illi A numeratum iri quotannis per tres annos triginta millia aureorum pro induciis, statutum est, ut interea principes viri utriusque regni in unum convenirent, et aliqua ratione firmam pacem constituerent. Id utile suis rationibus fore Cæsar existimabat, et providentia quadam faciebat: confidebat enim, se intra tres annos idoneas copias coacturum, quibus se satis munitum et instructum ad Persis resistendum ostenderet, ut etiam ex æquo cum eis **158** pugnare posset. Præsenferant et Persæ hanc imperatoris providentiam, quod nulla alia ratione tantopere de hac dilatione impetranda laboraret, quam ut per id temporis spatium idoneas copias præpararet. Contemebant tamen Persæ Romanos, tanquam qui adversum se in acie stare et pugnando pares esse non possent, etiamsi longius tempus iis indulgissent. Quamobrem postquam belli cessatio ad tempus rata per Orientem fuit, omnis motus in Armeniam est translatus, et cum alius aliud munus in illa regione obiret, ineunte vere, bellum est exortum.

13. (A. C. 576, Ind. 9, Justini 12.) Tiberius Theodorum, Bacchi filium, legatum ad regem Persarum mittit, specie quidem gratias agendi causa, quod Trajanum, nobilissimum Romanorum legatum, summo honore affectisset, cum paulo ante legationem ejus accepisset. Jam diu enim in more erat apud utrumque principem, post magnos legatos mittere alios minores, qui gratiam agerent ob priores legatos benigne receptos, et amicitiam testificarentur. Huc autem simul præceperat, ut regi exproneret, se esse paratum, (jam enim id convenerat,) mittere in fines utriusque ditionis viros nobiles, qui de pace cum his, quos ipse eo ad id mitteret, agerent et controversias dirimerent. Cum Theodorus ad Daras accessisset, Persarum rex ibi reliquerat, qui eum eo deducerent, ubi regem commorari comperissent, ne, ulla re, quæ legato præstari solebat, omissa, moram illi faceret. Volebat enim simul bellum gerere et legationem excipere: sic enim se Romanis terrorem injecturum esse sperabat. Qua de causa cum iter per regionem, quæ Arestorum et Marepticorum dicitur, fecisset, in Persarmeniam pervenit, inopinantibus Romanis, qui tam cito eo illum perventurum nunquam credidissent. Solebant enim Persæ antea circa finem mensis qui Latinis vocatur Augustus, in Persarmenia apparere, et inde ab bellum accingi: nunc autem Chosroes prius illuc accessit. Accidit autem, ut Romani semel præventi, cum tardius rebus suis prospexissent, nihil toto illius anni spatio feliciter et opportune gererent. Nec enim exercitus Romanorum collectus erat; sed militibus, qui sub Curso et Theodoro merebant, nuntiatum erat, imperatorem iratum esse propterea quod in Albaniam

σπονδαί, οὐ στεργουσι. Ῥωμαῖοι, ἐπαφίησι τὸν Ταχόδρω κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας. Καὶ ἕς ἄθρόον ἐπιδραμῶν ἐνέπρηξε τὰ ὅσα πλεῖστώμα τῶν Δάρας, ἕως ἐπέστη Μεδῶδης δέξασθαι τὰς τριάκοντα χιλιάδας τῶν χρυσῶν νομισμάτων ἀν' ἔτος τῆς τριετηρίδος ἕνεκα εἰρήνης, ἐφ' ᾧ ἐν τοσοῦτῳ τοῦ ἀρχονταῖς ἑκατέρως πολιτείας εἰς ἐν ξυνιόντας βουλευσασθαι ὅπως δὴ τὰ ὄπλα καταθέσθαι τελείως. Προνοία δὲ δὴ τινι στοχαζόμενος τοῦ συνοίσοντος, τὰ τοιαῦτα ἐπετέλει ὁ Καίσαρ· ἠπίστατο γάρ, ὡς ἄχρι ἐνιαυτῶν τριῶν ἀποχρῶσα αὐτῷ ἔσται ἡ πρᾶσκειν Πέρσαις τε ἀξιόμαχος ἀναφανήσεται. Ξυνησθάνοντο δὲ καὶ Πέρσαι τῆς τοιαύτης προμηθείας τοῦ Καίσαρος, ὡς οὐδενὸς ἑτέρου ἕνεκα γίνεται αὐτῷ ἀναβολὴ ἢ προσημνίῳ τοῦ μέλλοντος, ὅπως ἐς τὸ δέον αὐτῷ προπαρασκευασθήσονται αἱ δυνάμεις. Κατεφρόνων δὲ ὁμοῦ τῶν Ῥωμαίων, αἵ ἀναμαχήσασθαι οὐ δυναμένων, εἰ καὶ πλείων αὐτοῖς ἐνδοθεὶ χρόνος. Ἐπεὶ οὖν ἀνακωχὴ ἐγγόνει ἀπὸ τῆν Ἑω, μετενήνεκτο ἐπ' ἅπας ἐπὶ τῆν Ἀρμενίαν ὁ θόρυβος, ἀλλοῦ ἄλλα αὐτῆς διακληρωσαμένων, ἤρος ἀρχομένου συνέστη πόλεμος.

γ'. Ὅτι ὁ Τιβέριος ὁ Καίσαρ στέλλει Θεόδωρον τὸν Βάκχου πρεσβευσόμενον ὡς βασιλέα Περσῶν, τῷ δοκεῖν μὲν ὁμολογήσοντα χάριτας ἀπὸ τῶν τὸν μέγιστον Ῥωμαίων πρεσβευτὴν ἐς τὰ μάλιστα ἐτίμησε Τραϊανὸν, ἠνίκα ἐναγχός γε δῆπου τὴν δι' αὐτοῦ ἐδέξατο πρεσβείαν, ἐκπαλαί τὸ τοιόνδε νομισθὲν ἐξ ἀμφοτέρως πολιτείας, ὥστε μετὰ τοὺς μεγάλους πρέσβεις στέλλεσθαι ἑτέρους ἕσσοντας τῆς τῶν μεγίστων πρέσβειων ἀποδοχῆς τε ἑκατὶ καὶ φιλοφροσύνης. Ἄμα δὲ ἐνετείλατό οἱ διαλεχθῆναι, ὡς ἐτοιμώτατα ἔχοι, κατὰ τὸ ἔδῃ ἐμπεδωθὲν, ἐν τοῖς ὅροις τῆς Ἑω στείλαι τοὺς Ῥωμαίων ἀρχοντας γνωματεύσοντας ξὺν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπεμφθησομένοις ἡγεμόσι Περσῶν ἀπὸ τῆς εἰρήνης καὶ τὰ ἀμφίβωλα διευκρινήσοντας. Θεόδωρον μὲν αὐτοῦ ἀφικόμενον, βασιλεὺς ὁ Περσῶν καταλείπει ἐν τῷ Δάρας τῇ πόλει τοὺς τε τὸν ἀνδρα ἄξοντας, ἐγκλειουσάμενος, ἔνθα ἂν μάθοιεν τὸν βασιλέα εἶναι, ἐπικαταλαβείν, ὡς ἂν μὴ τὰ εἰθισμένα ἐπὶ πρεσβευτῆ πράσων ἀναβολῇ χρῆσαιτό τινι. Ἄμα γὰρ ἠδούλετο καὶ πολέμοις ὀμιλεῖν καὶ δέχεσθαι τὴν πρεσβείαν· ταύτῃ γὰρ ἐκφοβήσων ὤρετο ἐς τὰ μάλιστα Ῥωμαίους. Τῷ ἔπειτα ἄρα τὴν ἑδοικτορίαν διανύσας διὰ τοῦ λεγομένου Ἀρβηστῶν κλίματος καὶ τοῦ Μαρεπτικῶν ἀφίκετο ἐν Περσαρμενίᾳ, οὐκ οἰομένων τῶν Ῥωμαίων οὕτω γε δῆπου θάπτον ἤξειν αὐτόν. Εἰωθῶτων γὰρ τῶν Περσῶν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις ἀπὸ τὸ πέρασ τοῦ τῆν ἐπωνυμίαν Αὐγούστου κληρωσαμένου μηνός ἀναφαίνεσθαι κατὰ δὴ τῆς Περσῶν Ἀρμενίας καὶ τῆν καυτὰ τὸν πόλεμον συγκαροτεῖν, προτερῆσαι αὐτοῖς εἰσῆρῆσεν αὐτόθι. Ξυνηγέθη τοιγαροῦν ἅπασι προκατειλημμένους καὶ ἐφυστερῆσαντας τοὺς Ῥωμαίους δι' ὅλου τοῦ ἔτους οὐδὲν ὀτιοῦν σφᾶς διαπρίξασθαι ἐν καιρῷ. Οὕτε γὰρ τὸ στράτευμα ξυνηθρο-

VARIÆ LECTIONES.

ἢ Ξυνησθάνοντο N., Ξυνιστάνοντο vulg. ἢ ἐγκλειουσάμενος B., ἐγκλεισάμενος vulg. ἢ ὕφυστερῆσαντας vulg.

στο τὸ Ῥωμαϊκὸν, ἀλλ' οἱ μὲν περὶ ¹² Κοῦρσον καὶ Ἀ
 Θεόδωρον τοὺς στρατιώτας ¹³, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἀπήγ-
 γελτο ¹⁴, ὡς νεμεσᾶ τε καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Καίσαρ,
 δεῖ δὴ ἐσβαλόντες ἐν Ἀλβανίᾳ μὴ ἀνέστησαν ἅπαν-
 τες Σαβείρους τε καὶ Ἀλβανούς, ἀλλ' ὅτι ὁμήρους
 πεποιθότες ἐξεχώρησαν· κατεγνωκότες τε ἐξ αὐτῆς
 τῆς πίρας, τῷ ἀφηνιάσαι αὐτίκα ἀπὸ Ῥωμαίων
 τὸν Σαβεῖρα, ὡς οὐ κατὰ τὸ δέον ἐπεπράχθησαν, παρ-
 ὤφθη τε ὑπὸ σφῶν τὸ συνοῖσον, ὥσπερ ἀμέλει ἐκ
 μεταμελείας αὐθις ἐλάσαντες ἐν Ἀλβανίᾳ πρεσβεία·
 ἦγον τοὺς Σαβείρους τε καὶ Ἀλβανούς, πανοικίᾳ
 σφᾶς μεταοικίζοντες ἐς τὰ τῆδε τοῦ Κύρου ποταμοῦ,
 ὡς λοιπὸν ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ διαίτασθαι χῶρα. Ἔτι
 οὖν Θεόδωρος τε καὶ Κοῦρσος ἐν τούτοις ἐνησχο-
 λημένοι ἐτύγγανον. Εἶτα ἐγκαλεσαμένου τοῦ Καί-
 σαρος Ἰουστινιανὸν τὸν τῆς Ἐω στρατηγὸν μεταφοι-
 τῆσαι καὶ ἐν Ἀρμενίᾳ γενέσθαι αὐτὸν ἡγησόμενον
 τοῦ πολέμου, οὐδὲν ἤττον καὶ Ἰουστινιανὸς οὐπω
 παρῆν, τῷ σημῆναι τοῦτο αὐτῷ τὸν Καίσαρα ὀφῆ
 καὶ οὐκ ἐν καιρῷ τοῖς πράγμασι χρῆσασθαι, πρὸς
 γε καὶ τῆς συνήθους διανομῆς τοῦ χρυσοῦ τοῖς ἐψ-
 οῖς καταλόγοις γεγενημένης οὐκ ἐπιχαίρων, ἀλλὰ
 δεῖτα ἐφυστερησάσης. Ἐπ' ἀδείας οὖν οὕτω πως καὶ
 ἀκονιτὶ ἐλάσαντος ἐν Περσαρμενίᾳ Χοσρόου, μηδενός
 οἱ ἀντικαθισταμένου, οἱ μὲν δασμοφόροι τῆς ἤττονος
 Ἀρμενίας οὔτε ἐχρήσαντο φυγῇ, ἐκλελοιπότες τοὺς
 ἀγρούς οἴγε, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ ὅσα ἐπιτέδεια ξυνεκ-
 μιζον τῷ στρατῷ. Προβαίνοντι δὲ Χοσρόη ἀνὰ τὰ
 πρόσω οἱ ἐν τῷ κλίματι Μακρβαδωνῶν καὶ Ταραννῶν
 ἥμιστα ἔμμενον, ὡς μηδένα πάμπαν, μήτε ἀνθρώπων
 μήτε μὴν ὑποζύγιόν τι ¹⁵ ὄφθῆναι. Ἄτε γὰρ πολε-
 μίου βασιλέως ἐπειθόντος ἀπέδρασε πᾶν τὸ γεηπο-
 νοῦν, καὶ πάντη τὰ ἐκεῖνη ἐχέρευσεν ἀνθρώπων.
 Ἄλλὰ καὶ γηράσαι ¹⁶ βουλόμενον μηδὲν τι τῶν
 πάντων ζῶων ¹⁷ ἐντυχεῖν. Ἐν τούτῳ καὶ Θεόδωρος
 ὁ Βάχχου ἐφοίτησεν ὡς αὐτὸν, ἐδέξατό τε τὸν ἄνδρα
 καὶ ξυνόμιλος οἱ ἐγένετό [πως] ἡμερώτατά πως,
 τὸν μὲν Καίσαρα δι' εὐφημίας ἄγων, φάσκων τε
 ἀσπάζεσθαι τὴν ὡς αὐτὸν εἰρήνην τε καὶ φιλοφροσύ-
 νην· μηδὲ γὰρ γεγονέαι τῆς ἐχθρας ¹⁸ τῶν σπον-
 δῶν αἰτίων· Ἰουστίνον δὲ ¹⁹ τὸν βασιλέα ἐς τὸν αὐ-
 τῶν λέγων κακῶς. Εἶτα ἐς τὰ πρόσω ἤλαυνε διὰ τῆς
 καλουμένης Βαδιανῆς, ἐπομένου οἱ καὶ Θεόδωρου·
 ἐσβάλλει τε εἰς τὴν Ῥωμαίων Ἀρμενίαν κατὰ Θεο-
 δοσιούπολιν, λήγοντος ἤδη τοῦ ἔαρος· ὥστε κατὰ
 ταῦτον ²⁰ ξυνεχθῆναι τοὺς τε ἀγγελιαφόρους ἀφι-
 κέσθαι ἐν Βυζαντίῳ τοὺς δηλώσοντας, ὡς ἀπροσδό-
 κητα ἐπέστη τῇ Ῥωμαίων Ἀρμενίᾳ βασιλεὺς ὁ
 Περσῶν καὶ ὅσον οὐπω προσενεχθήσεται Θεοδοσιου-
 πόλει, καὶ αὐτὸν ἐκεῖσε παρεῖναι. Ἐπεὶ οὖν ἐγένετο
 αὐτοῦ, ἐστρατοπεδεύσατο ἐς τὸ Ἀραβησῶν ἐπιτε-
 κλημένον χωρίον, ἀμφὶ τὸ μεσημβρινὸν κλίμα τοῦ
 ἄστρου, τὸ δὲ δὴ Ῥωμαίων στρατεύμα, αὐτὸ γε δῆπου
 τὸ συναθροισθὲν, ὡς πρὸς ἄρκτον περὶ τὸ κλίμα
 τὸ καλούμενον συνατόμενον, ἐς ὑπώρειάν τινα ὄρους.

VARIÆ LECTIONES.

¹² περὶ om. ed. Par. ¹³ στρατηγούς conj. B. ¹⁴ ἀπήγγελλο B., ἀπήγγελλον vulg. ¹⁵ τε pro τι vulg.
¹⁶ θηράσαι conj. Cantocl. ¹⁷ ζῶων II., ζῶεν vulg. Etychen II. ¹⁸ ἐχθρας] λύσειω; N. ¹⁹ δε add. B.
²⁰ κατὰ ταῦτον B., κατ' αὐτὸν vulg.

pugnare posse : hæc enim cogitatio illius animo A
 occurrebat, se non alia ratione Persarmeniam et
 Iberiam posse sibi subjicere, quam si unam ex Ro-
 manis urbibus eamque munitissimam caperet, in
 qua belli sedem constituens, quod Persarmeniæ et
 Iberiæ post tergum esset, tueretur. Nec enim illi
 dubium erat, se Theodosiopolim expugnaturum.
 Idque indicans et jactans, se illam omni modo
 capturum, Theodorum interrogavit, quæ illi urbs
 expugnata difficilior videretur? Daras, an Theodo-
 siopolis? Quibus verbis significare volebat, cum
 Daras, oppidum munitissimum, cepisset, quanto
 n. agis Theodosiopolim, quæ non ræque munita erat,
 caperet. Theodorus autem valde prudenter respon-
 dit. eam demum urbem esse inexpugnabilem, quam
 Deus in suam custodiam tutelamque in perpetuum
 recepisset. At Persarum rex, priusquam Theodorum
 a se dimitteret, satis perspexit, urbem iis rebus
 omnibus, quæ ad resistendum hostibus necessariæ
 erant, egregie paratam esse. Cum autem multa in-
 terea contigissent, Theodorum Persarum rex Byzan-
 tium rediturum dimisit, Litteris Cæsari significavit,
 se quoque pace delectari, et si antequam exercitum
 comparasset, Theodorus advenisset, neque ipsum
 in aciem descendurum fuisse, neque copias eductu-
 rum. Nunc quoniam cum exercitu moverit, sibi de-
 decori fore, si exercitum solvat et missum faciat.
 Omnia enim mortales facere aut questus gratia, aut
 quo sibi gloriam quærant. Promisit autem, simul
 atque domum revertisset, se missurum in fines
 Orientis ex principibus sibi necessitudine conjunctis
 qui cum primariis viris Iæx Romanis, quos Cæsar
 ejus rei gratia delegaret, de his, quæ ad pacem fa-
 cerent, inter se disceptarent et statuerent. Hæc igitur
 ad Cæsarem misit. Cum vero Theodorus eum sup-
 pliciter oraret, ut ab incursionibus abstineret, id
 quidem concedendum censuit, si intra quadraginta
 dies nuntius ad se a Cæsare veniret, qui illum, quid
 suæ voluntatis esset, certiorum faceret. Dimisso
 Theodoro, ut cognovit in sua potestate minime situm
 esse, improvisa invasione Theodosiopolim capere,
 neque si obsidione aut machinis muros tentaret,
 quidquam profecturum esse, (Romanorum enim copias
 inter id temporis spatium conventuros,) ab
 obsidione Theodosiopolis discessit.

οἶόν τε δὲ ²⁰ αὐτῷ ἐξελεῖν, μήτε γε μὴν πολιορκίᾳ
 πεπραθῆναι τοῦ τεύχους (ἐυνελεύσεσθαι ²¹ γὰρ ἐν
 τῇ Θεοδοσιούπολιν.

161 EX LIBRO OCTAVO.

14. (A. C. 575. Ind. 8. Justini 11.) Secundo Tiberii
 Cæsaris imperii anno, paulo ante, quam ea, quæ de
 Chosroe narravimus, gererentur, legatio denuo
 missa est a Romanis ad Turcos. Valentinus (is erat

A Ἀτὸρ ὁ Χοσρόης αὐτοῦ περὶ Θεοδοσιούπολιν, ἐπ'
 ὕψει Θεοδώρου, ἐξέτατε τὰς ἱππικὰς δυνάμεις, ἐς
 λόγους ²⁰ τε καὶ φάλαγγας διακρίνων τε καὶ μετα-
 κωμῶν. Καὶ αὐτὸς τὸν ἵππον διελαύνων ἐνδεικνύ-
 μενος ἦν, οἷα δὴ οὐκ ἐκ προνοίας τινός, ὡς ἐτι ἐβ-
 βῶνται αὐτῷ καὶ σφριγᾶ τὸ σῶμα. Διανοεῖτο δὲ πως
 Θεοδοσιούπολιν ἐκπολιορκῆσαι. Ἐννοία γάρ οἱ ἐσε-
 φοίτησε μὴ οἶόν τε ἐσεσθαι ἂν ἄλλως τὴν Περσῶν
 Ἀρμενίαν ἀνακτήσασθαι καὶ Ἰβηρίαν, εἰ μὴ πῶ
 θυρωρώτατην ἐστί. Ῥωμαίων χειρώσοιτο πόλιν, ἐκεῖσε
 τε καθεδόμενος ἀνασώσεται ²¹ τὴν ἐς τοῦπίσω λοι-
 πὴν ἐγκαταλειμμένην Περσαρμενίαν τε καὶ Ἰβη-
 ρίαν. Τοιγαροῦν ἀναμφιβόλως εἶχε Θεοδοσιούπολιν
 αἰρήσειν. Ὄστε ὑποφαίνων τε καὶ αἰνιττόμενος, ὡς
 ἀλώσεται γε αὐτῷ πάντως ἡ πόλις, ἤρετο Θεόδωρον
 B ὅποια δὴ κατὰ τὸ μᾶλλον ἀνάλωτος εἶναι δοκεῖ πόλις,
 τὸ Δάρας ἢ δῆτα ἡ Θεοδοσιούπολις; Ὡς, εἰ γε οὕτως
 ἀσφαλέςτάτην ²², ἐδήλου δὲ τὸ ²³ Δάρας, ἐξεῖλε,
 πῶσῃ μᾶλλον τὴν οὐχ οὕτως ἰσχυρὰν παραστήσοιτο
 Θεοδοσιούπολιν. Θεόδωρος μὲν οὖν ἀπεκρίνατο ἐμ-
 φρονέστατά πως, ἀνάλωτον εἶναι ἐκείνην φήσας τὴν
 πόλιν τὴν ἐσαεὶ φρουρουμένην ὑπὸ Θεοῦ. Ὁ δὲ
 βασιλεὺς ὁ Περσῶν, πρὶν ἢ Θεόδωρον πρὸς αὐτοῦ
 ἀφθῆναι, ὡς ἐγένετο ἀγχοῦ Θεοδοσιουπόλεως, κατ-
 ἐνόησε τὴν πόλιν εὐ μάλα καὶ ὡς ἀληθῶς ἐς τὰ πο-
 λέμια παρεσκευασμένην. Καὶ τινων μεταξὺ γενομέ-
 νων ἀφίσει βασιλεὺς ὁ Περσῶν Θεόδωρον ἐς Βυζάν-
 τιον ἐλευσόμενον, ἐν γράμμασι μὲν κατάδηλον
 ποιήσας τῷ Καίσαρι, ὡς ἤδεται καὶ αὐτὸς τῇ εἰ-
 ρῆνῃ ²⁴, καὶ ὡς, εἰ πρὶν ἐκστρατεύοι ἀφίκετο Θεό-
 δωρος, οὐδὲ ἐξετάξατο ἂν αὐτὸς οὐδὲ γε ἐκίνησε
 C τὰς δυνάμεις. Νῦν δὲ ἀκλεῆς αὐτῷ εἶναι δοκεῖ
 ἐκστρατευσάμενῳ ²⁵ ἤδη διαλύσαι τὸ στράτευμα.
 τοὺς γὰρ ἀνθρώπους ἢ τοῦ κερδάλου γὰρ ἕκαστῃ
 δόξης ὀρεγομένους ἅπαντα πράσσειν. Ἐπηγγέλλετο
 δὲ, ὡς ἀπονοστήσας ἐς τὰ οικεῖα ἐκπέμψοι τοὺς
 ἐπιτηδείους αὐτῷ ἄρχοντας ἐν τοῖς ὄριοις τῆς Ἐω,
 διαλεχθησομένους τε καὶ διαθήσοντας τὰ περὶ τῆς
 εἰρήνης ἅμα τοῖς ἐκπεμψθησομένοις Ῥωμαίων ἡγε-
 μόσιν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐσήμηνε τῷ Καίσαρι. Ἐκλι-
 παροῦντος δὲ αὐτὸν Θεοδώρου ὥστε ἐπισχεῖν τὴν
 εἰσβολὴν, ἔδοξεν ἐπινεύειν, εἰ γε ἄχρι λ' ἡμερῶν
 ἀγγελία φοιτήσοι ὡς αὐτὸν σταλεῖσα ἐκ τοῦ Καίσαρος
 τὰ δέοντα βουλευσαμένου. Ἐπειδὴ δὲ Θεόδωρον ἀφῆ-

D κεν, ὡς ἔγνω μήτε ἐξ ἐφόδου τὴν Θεοδοσιούπολιν
 τε καὶ μηχανήμασιν ἐσεσθαι οἱ ἐς τὸ λυσιτελεῖς ἀπο-
 τοσοῦτε τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις), καὶ δὴ ἀφήκε

EK TOY H' ΛΟΓΟΥ ²⁶.

ιδ'. Ὅτι περὶ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Τιβερίου
 Καίσαρος ἡγεμονίας, μικρῷ πρότερον ἢ τὰς εὐ-
 ενεγῆναι τὰ περὶ Χοσρόην, πρεσβεσία ἐστάλη αὐθις
 ἀπὸ Ῥωμαίων ὡς Τούρκους, Οὐαλεντίου ἐς τοῦτο

VARIÆ LECTIONES.

²⁰ λόγους N., λόγους vulg., λογαγούς H. ²¹ ἀνασώσεται B., ἀναδώσει τε vulg. ²² ἀσφαλέςτάτην N.
 ἀσφαλέςτάτη vulg. ²³ εἶγε ὄντως εἰ ἐδήλου δ' εἰ τὸ H. ²⁴ γρ. τῇ εἰρήνῃ mg. H., τὴν εἰρήνην vulg.
²⁵ ἐκστρατευσάμενῳ N., ἐκστρατευσάμενῳ vulg. ²⁶ δν N., δντα vulg. ²⁷ ἐυνελεύσεσθαι Cantocl. ἐυνελέ-
 σθαι vulg. ²⁸ Errorem in numero libri esse apparet, siquidem legatio ad Turcas anno secundo Tiberii
 Cæsaris, superstite Justino, missa est. N.

χειροτονηθέντος · εἰς δὲ οὗτος τῶν βασιλείων ξιφη- A
φόρων. Καὶ οὖν ἐπεὶ αὐτῷ ἐπετίθη ἡ πρᾶξις, ἄρας
ῥητο σὺν τοῖς κατ' αὐτὸν ὁπαδοῖς, ἔτι γε μὴν καὶ
Τούρκοις ἑκατὸν πρὸς τοὺς ἑξ. Ἐνεδήμουν γὰρ τη-
νικαῦτα Τούρκοι κατὰ τὸ Βυζάντιον ἤδη ἐκ πολλοῦ
ὑπὸ τοῦ σφετέρου ἄλλοτε ἄλλοι ἐκπεμφθέντες ἔθνο-
υ. Ἐνίους μὲν γὰρ αὐτῶν Ἀναγκάστης ἐνταῦθα ἐπε-
κόμισεν, ἐς πρεσβείαν ἐκείσε ἀφικόμενος · τινὲς δὲ
ἄμα Εὐτυχίῳ τὴν ἀφίξιν ἐποιήσαντο κατὰ τὴν βασι-
λίδα πόλιν. Ἄλλοι δὲ ἐτύγγανον κατὰ τὸ Βυζάντιον
διατρίδοντες μετ' αὐτοῦ δῆτα Οὐαλεντίνου πρότερον
ἀφιγμένοι, (οἷς γὰρ Οὐαλεντίνος ἐπρεσβεύσατο ὡς
Τούρκου), ἄλλοι δὲ σὺν Ἡρωδιανῷ, ὁμοίως δὲ καὶ
ἄμα Παύλῳ τῷ Κιλίκι, ὡς ἐξ ἀπάντων τούτων ξυ-
αθροισθῆναι Σκυθὰς ἀνδρας ἐκ τοῦ φύλου τῶν ἐπιλα-
γομένων Τούρκων ἐξ πρὸς τοὺς ρ'. Οὗς δὲ ἅπαντας B
ἀναλαβὼν Οὐαλεντίνος ἀπῆρε ²⁹ τοῦ βασιλείου ἀστυς.
Χρησάμενος δὲ ταῖς τεχνυπλοῖς τῶν ὀλκάδων, διὰ τε
Σινώπης καὶ Χερσῶνος ³⁰, ἣ ἐστὶν ἄντικρυ ἡ ἰόν ³¹ τοῦ
ἡλίου ἀνατολῶν πέφυκεν ἰδρυμένη · οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
Ἀπατούρας, ἔτι τε καὶ διὰ φύλων. Κατὰ δὲ τῆς
ψαμαθῶδες ³² τῆς παρέθει τὰ ὄρη τῆς
Ταυρικῆς τὰ νεύοντα ἐπὶ μεσημβρίαν. Ἐκεῖνα δὲ
σὺν τὰ ἐκ τῶν λιμναίων ὑδάτων περιθεόμενα πεδία
οἷ γε ἀμφὶ Οὐαλεντίνου ³³ ἰππασάμενοι, καὶ ἐτέρους
δὲ πλείστους θονακῶδεις τε καὶ λοχμῶδεις, ἔτι τε
καὶ ὀδατώδεις διεληλυθότες χώρους, οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ διὰ τῆς λεγομένης Ἀκκάγας, (θνομα δὲ γυναι-
κὸς ἀρχούσης τῶν ἀνά τὰ ³⁴ ἐκεῖνη Σκυθῶν, χειρο-
τονηθείσης τηνικαῦτα ἐς τοῦτο ὑπὸ Ἀναγαίου, οὗ C
ἐκράτει τοῦ φύλου τῶν Οὐτιγούρων ³⁵), ὡς δὲ ξύμ-
παν εἶπειν, πολλαῖς ἀτραποῖς ὀμιλήσαντες καὶ δυσ-
χωρίαις, παρεγένοντο ἐνθα τὰ πολεμικὰ σύμβολα
τοῦ Τουρξάνθου ³⁶ ἐτύγγανεν ἐνθα · οὗτος δὲ εἰς
τῶν παρὰ Τούρκοις ἡγεμόνων. Ἐν ὁκτῷ γὰρ μοίραις
διεδάσαντο ³⁷ τὰ ἐκεῖνη ἅπαντα, οἷς γε τοῦ φύλου
τῶν Τούρκων ἔλαχε πρεσβείαν. Ἀρσίλας δὲ θνομα
τῷ παλαιτέρῳ μονάρχῳ Τούρκων. Ὁ γοῦν Οὐαλεν-
τίνος παρὰ τὸν Τουρξάνθον ³⁸ ἀφικόμενος, οὗς πρὸ
τῶν ἄλλων ἡγεμόνων ὑπαντιάζων ἐτύγγανε τοῖς
ἐκείσε παραγενομένοις, εἶτα συνησθῆναι φράσας τῷ
Καίσαρι Ῥωμαίων. Ἐς τοῦτο γὰρ ἀφίκτο ἐκείσε,
προσφθεγξόμενος τοὺς πρεσβείαν τοῦ φύλου τῶν
Τούρκων, Τιβερίου ἤδη ἐς τὸ τῶν Καισάρων ἀναθε-
σηκότος κράτος · πρὸς τοὺς καὶ ὡς ἀν ἡ φιλοφροσύνη
οὐχ ἦττον ἐν βεβαίῳ ἔσοιτο καὶ αἱ μεταξὺ Ῥωμαίων
τε καὶ Τούρκων προελθοῦσαι σπονδαί, ἃς ἔθετο ³⁹
Διλιζιβουλός ⁴⁰ τε καὶ Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς, Ζημ-
άρχου πρώτου ἐκείσε φοιτήσαντος, ἡνίκα ἐσήμανεν
ὁ Διλιζιβουλός, ὡς Ῥωμαίων φίλος οὐχ ἦττον καὶ
αὐτῷ ἐπιτήδειος καὶ δυσμενῆς ὁμοίως, καὶ ὅπως

VARIÆ LECTIONES.

²⁹ ἀπῆρε H., ἀπέριε vulg. ³⁰ Locum fractum et foedissime depravatam, ita ut ab Hoeschelio editus est, relinquere cogor: nihil enim de Apatura et Phylis, locisve, quorum nomina in has formas mutari potuissent, equidem invenio. De Chersonese tamen suspicor scriptum fuisse: ἣ ἐστὶν ἄντικρυ Σινώπης [καὶ τῶν τοῦ Ἰστρου στομάτων πρὸς τῶν ἰσημερινῶν] τοῦ ἡλίου κ. τ. λ. N. ³¹ Ἡτόνος pro ἡ ἰόν H. ³² τὸ ψαμαθ. H. ³³ Οὐαλεντιανόν vulg. ³⁴ τὰ οἰα. ed. Par. ³⁵ Οὐτιγούρων vulg. ³⁶ Τουρξάνθου vulg. ³⁷ διεδάσαντο N., διεδάσατο vulg. ³⁸ Τούρξανθον vulg. ³⁹ ἔθεντο N. ⁴⁰ Διλιζιβουλός idem est, qui supra cap. 8. Διζάβουλός dicebatur.

ingenii versutia demulcetis et deluditis, deinde eas, A ubi damnis afflicti sunt, negligitis, et ipsi partis eorum labore commodis fruimini; et vos quoque legati undique fraude et dolo succincti ad me venitis, et nihilo secius is, qui vos ad me mittit, fraudulenter et insidiosè mecum agit. Ego vero vos statim interficiam, neque cunctabor: insitatum enim et a gente nostra alienum, ut homo Turcus mentiat et fallat. Qui autem apud vos regnat, mihi debitas persolvat pœnas. Dum enim mecum amica verba loquitur, fœdera iniit cum Varchonitis, servis nostris, (indicabat autem Avars,) qui a dominis suis aufugerunt. Et Varchonitæ quidem, tanquam Turcorum subditi, cum volnero, ad me redibunt, et si flagellum meum, quo eques impello, conspexerint, aufugient, et in interiora terræ se abdent: si consistere ausi fuerint, cædentur, ut par est, non gladiis, sed fornicarum instar conterentur unguibus equitatus nostri; de Varchonitis igitur res sunt in tuto. Vos autem, Romani, quid est quod legatos meos per Causasum iter Byzantium insituere jubetis, et dicitis aliam viam non esse? Id vero facitis, ut propter itineris difficultatem ab invadendis Romanorum finibus abistam. Sed ego probe scio, qua Danapris fluvius, qua Ister, qua Hebrus fluat, quæ transierint in Romanorum ditionem Varchonitæ, servi nostri, ut ipsam invaderent. Neque ego sum nescius vestrarum virium. Omnis enim terra inde a primis solis radiis usque ad ultimos Occidentis terminos mihi paret: vobis, o miseri, ob oculos ponite Alanorum gentem atque Utigorum. Hi, insigni fortitudine et audacia præditi et domesticis copiis freti, contra invictam Turcorum gentem acie congressi, nihil quidquam eorum, quæ speraverant, consecuti sunt, sed nobis parent, nostrorumque servorum numero habentur. »

μη εἶναι ἑτέραν ἀτραπὸν, δι' ἧς αὐτοῖς ἔσται ἡ τῆς δυσχωρίας ἐπιθέσθαι τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ. Πλὴν ἐγωγε ἐξεπίσταμαι μάλα ἀκριβῶς ὅποι τε ὁ Δάναπρις ποταμὸς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἰστρος ἐνθα καταβρεῖ, καὶ ἵνα ὁ Ἑβρος, ὅσθθεν τε ἐπεραιώθησαν ἐς τὴν Ῥωμαϊκὴν τὸ ἡμέτερον δουλικὸν οἱ Οὐαρχωνῖται. Οὐκ ἀγνοῶ τὴν καθ' ὑμᾶς δύναμιν. Ἐμοὶ γὰρ ὑποκέκλιται πᾶσα ἡ γῆ, ἀρχομένη μὲν ἐκ τῶν τοῦ ἡλίου πρώτων ἀκτίνων, καταλήγουσα δὲ ἐς τὰ πέρατα τῆς ἐσπέρας. Ἐσαθρήσατε, ὦ δεῖλαιοι, τὰ Ἀλανικὰ ἔθνη, ἐτι γε μὴν καὶ τὰ φύλα τῶν Οὐτιγούρων, ὅς γε ἐπὶ πολὺ θαρβραλέοι τέ τινες ὄντες καὶ τῇ οἰκείᾳ πίσυνοι δυνάμει ἀντετάξαντο μὲν τῷ ἀκαμαχίῳ τῶν Τούρκων, οὐκ ἀπώναντο δὲ τῶν ἐλπίδων. Ταύτη τοι καὶ ὑπακούουσιν ἡμῖν, καὶ ἐν μόρᾳ καθεστήκασι δούλου.

Hæc Turxanthus cum magno fistu jactavit et effudit; erat enim homo vanæ gloriæ cupidus: cui Valentinus ita respondit: « Nisi gravissimum foret et maxime nefandum, o Turcorum dux, et qualibet morte perniciosus, nos a te occidi, ex quo nunquam interitura apud omnes homines te maneret infamia, et quo facto tu facinus nunquam antea commissum ausus, si legatos necares, re ipsa omnibus notum testatumque relinqueres, quod auditu

VARIÆ LECTIONES.

¹ κέρρησε H., κερῆσθαι vulg. ² Οὐαρχωνῖτας N., ὄντας vulg. ³ ὡσθέντα H., ὡς θέντα vulg. ⁴ ἐσαθροῖσους vulg. ⁵ ἀπέποιμι Val., ἀν εἶποιμι vulg. ⁶ Οὐτιγούρων vulg. ⁷ ὁμῖν vulg. ⁸ ἡγεμὸν conj. B. ⁹ καινοτομούμενον H., καινοτομούμενον vulg.

τὰ τοιαῦτα ἀτρωτὰ τε καὶ ἀπερίσπαστα μένοι. Τῷ τοῦ ἄρα ἐπειδὴ τῆνικαῦτα Ῥωμαῖοι Πέρσας ἐπολέμου, ἐπὶ τῇ προσήσει ἔφη Οὐαλεντίνος, δὶόν εἶναι ἐν καιρῷ καὶ αὐτὸν ἐπιθέσθαι Πέρσαις. Ταῦτα προσθεύοντος αὐτίκα ὁ Τούρξανθος, « Ἄρα οὖν οὐχ ὑμεῖς, » ἔφη, « Οὔτοι ἐκεῖνοι ἔστε Ῥωμαῖοι, δέκα μὲν γλώτταις, μιᾶ δὲ χρώμενοι ἀπάτῃ; » Καὶ ἅμα λέγων ἐπέβυσε τοῖς δέκα δακτύλοις τὸ στόμα ἐν αὐτοῦ. Εἶτα ἔλεξεν αὖθις: « Ὅσπερ νῦν ἐπὶ τῷ κατ' ἐμὲ στόματι δάκτυλοι εἰσι δέκα, ὡσαύτως δὲ καὶ ὑμεῖς οἱ Ῥωμαῖοι πλείοσι κέρρησθε ἢ γλώτταις καὶ ταύτη μὲν ἐμὲ ἀπατάτε, τῇ δὲ ἄλλῃ τὰ κατ' ἐμὲ ἀνδράποδα τοῖς Οὐαρχωνῖταις. Καὶ ἀπλῶς ἅπαντα τὰ ἔθνη, βῆμάτων τε ποιικιλίᾳ καὶ τῷ δολερῷ τῆς διανοίας, εἰρονευόμενοι τε καὶ ὑποθωπεύοντες αὐτὰ μὲν ὡσπερ ἐπὶ κεφαλῇ ὡσθέντα ἢ τῇ βλάβῃ περιφρονεῖτε, ὁμῖν δὲ αὐτοῖς τὸ λυσιστελεὲς ἐκπορίζετε. Ἄλλὰ γὰρ καὶ ὑμεῖς οἱ πρέσβεις ἡμφισμένοι τὸ ψεῦδος ἔχετε ὡς ἐμὲ, καὶ ὁ στείλας ὑμᾶς οὐκ ἔχιστα πέφυκεν ἀπατεῶν. Καὶ ὑμᾶς μὲν διαχειρίζομαι παραχρημα καὶ οὐκ ἐς ἀναβολὴν: ὀθνεῖον γάρ τι καὶ ἐκφυλον ψεύδεσθαι Τούρκῳ ἀνδρὶ. Ὁ δὲ καθ' ὑμᾶς βασιλεὺς ἐκτίσει μοι δίκας ἐν δέοντι, ἐμοὶ μὲν φιλίας ἐχόμενα διαλεγόμενος, τοῖς δὲ δὴ Οὐαρχωνῖταις τοῖς ἡμετέροις δούλοις, » (ἐδήλου δὲ τοῖς Ἀβάροις). « Ἀποδράσαι τοὺς δεσπότης γενόμενος ἐντοκῶς. Οἱ μὲν Οὐαρχωνῖται, ἅτε κατήκοοι Τούρκων, ἤνικα βούλομαι, ὡς ἐμὲ ἔξουσι: καὶ εἴγε τὴν κατ' ἐμὲ ἵππειαν ἐσαθρήσουσι ἢ μάλιστα ὡς αὐτοῖς ἐκπεφθεῖσαν, ἐς τὰ κατώτατα φεύξονται τῆς γῆς: ἀντιβλέποντες δὲ ἡμῖν, ὡς εἰκός, οὐ φρονεῖσονται ἐπιφροσῆ, μᾶλλον μὲν οὖν ταῖς ὀπλαῖς καταπατηθήσονται τῶν ἡμετέρων ἵππων, καὶ δίκην ἀπολοῦνται μωμύμων. Καὶ περὶ μὲν τῶν Οὐαρχωνῖτῶν ταῦτα ὁμῖν ἐν βεβαίῳ. Ὑμεῖς δὲ, ὦ Ῥωμαῖοι, τί δήτα ἔρι τοὺς κατ' ἐμὲ πρέσβεις διὰ τοῦ Καυκάσου ὁδοιποροῦντες ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἄγετε, ὡς ἐμὲ φάσκοντες πορεία; Ταῦτα δὲ ἐπιτελεῖτε, ὡς ἀπέποιμι ἢ ἐκ τῆς ἀναβολῆς ἐξέπισταμαι μάλα ἀκριβῶς ὅποι τε ὁ Ἑβρος, ὅσθθεν τε ἐπεραιώθησαν ἐς τὴν Ῥωμαϊκὴν τὸ ἡμέτερον δουλικὸν οἱ Οὐαρχωνῖται. Οὐκ ἀγνοῶ τὴν καθ' ὑμᾶς δύναμιν. Ἐμοὶ γὰρ ὑποκέκλιται πᾶσα ἡ γῆ, ἀρχομένη μὲν ἐκ τῶν τοῦ ἡλίου πρώτων ἀκτίνων, καταλήγουσα δὲ ἐς τὰ πέρατα τῆς ἐσπέρας. Ἐσαθρήσατε, ὦ δεῖλαιοι, τὰ Ἀλανικὰ ἔθνη, ἐτι γε μὴν καὶ τὰ φύλα τῶν Οὐτιγούρων, ὅς γε ἐπὶ πολὺ θαρβραλέοι τέ τινες ὄντες καὶ τῇ οἰκείᾳ πίσυνοι δυνάμει ἀντετάξαντο μὲν τῷ ἀκαμαχίῳ τῶν Τούρκων, οὐκ ἀπώναντο δὲ τῶν ἐλπίδων. Ταύτη τοι καὶ ὑπακούουσιν ἡμῖν, καὶ ἐν μόρᾳ καθεστήκασι δούλου.

Τοσαῦτα μὲν οὖν τῷ Τούρξανθῳ ἐκεχόμεπαστο ὑφαγόρας γὰρ τις ἀνὴρ καὶ ἀλαζονεῖα χαίρων. Ὁ δὲ Οὐαλεντίνος ἀκηκῶς ἔλεξεν ὧδε: « Εἰ μὴ χαλεπώτατόν πως καὶ ἀνιερὸν ὑπῆρχεν, ὦ Τούρκων ἡγεμῶν, καὶ παντὸς ὀλεθριώτερον θανάτου τὸ τεθνάναι ἡμᾶς ὑπὸ σοῦ, ζῶσαν δὲ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις τὴν κακηγορίαν περινοστεῖν: καὶ τοῦτο δὴ μὴ πῶποτε παραχθὲν, καινοτομούμενον ὑπὸ σοῦ, τῇ πράξει τὴν μαρτυρίαν διασαφηνίζεις ἐμελλεν, ὡς ἀπέκτει-

νας ἀνδρας πρέσβεις, καὶ τὸ τῆ ἀκοῆ καὶ μόνῃ A ipso horrendum, facto longe horribilius et detestabilius appareret; ego hic ense tuo trajectus optarem extremum diem videre, cum audio a te dici, tum imperatorem nostrum mendacio delectari, tum nos legatos ejus. Itaque te supplicis oramus atque obtestamur, ut nos benignis oculis intuearis, et tuæ iræ modum faciens, acerbiorum animi tui motum æquitate et humanitate mitiges et places, et legi, quæ sacrosanctos legatos esse constituit, pareas. Sumus enim pacis ministri et sanctis rebus dispensandis præsumus. Atque etiam cum tui patris morte ejus regni et omnium fortunarum hæreditas ad te pervenerit, paternos quoque amicos, tanquam paternam possessionem, tibi ex ejus successione obvenisse existimes oportet. Etenim pater tuus sponte sua ad nostræ reipublicæ amicitiam accurrens, magis Romanorum amicis, quam Persarum esse cupiebat. Itaque et vobis sædera nobiscum ad hoc usque tempus inviolata manebant, et nos in eadem benevolentia voluntate perstamus. Vos quoque in nos eodem animo perseveraturos esse confidimus. Nam vera animi probitas, quæ nunquam ab honesto aberravit, non propter incertam aliquam judicii mutationem fidem fallit. » Hæc Valentinus; et Turxanthus, « Quandoquidem, o Romani, inquit, huc venientes me in maximo luctu constitutum offendistis (nuper enim pater meus est mortuus), oportet vos facies vestras gladiis deradere, et legi, quæ apud nos in justis mortuorum invaluit, obtemperare. » Tum confestim Valentinus et omnes qui cum eo erant gladiolis genas suas lacerarunt. Uno etiam ex luctus diebus quatuor captivos Hunnos victos 164 adducens, patri mortuo (dochia eorum lingua vocant, quæ in justis mortuorum observari apud eos solent), illos, inquam, miseros in medium proferens una cum paternis equis, barbara voce jusit hinc abeuntes patri suo renuntiare, quantum ipsi. . . . Funere patris curato, Turxanthus multos alios sermones habuit cum Valentino, et cum dimisit in interiora dominatus Turcorum, et ad Tardu, consanguineum suum. Is sedes suas habebat in monte Ectel; Ectel autem significat aureus. Eo cum Valentinus profiscisceretur, ei minatus est Turxanthus, se quam primum Bosporum expugnaturum. D Et revera Bochanum statim cum valida Turcorum manu miserat, qui Bosporum caperet. Præterea Anagæus jamdudum cum alio Turcorum exercitu castra in his locis habebat.

15. Dum Bosporus oppidum caperetur, erant Romanorum legati apud Turcos; ex eo inde tem-

VARIAE LECTIONES.

ἄταίαι Val., ταμεῖα vulg. ἡσπάσατο] εἶναι ἡσπάσατο N. ἡμῖν vulg. τὸυ del. B. Verum post ἡμῶν inser. βασιλείως N. Hæc verba: ὀρθότατα — ἀνταλλάγματι in Excc. de sententiis p. 561. ed. Rom. leguntur: quo loco in nostra editione prætermittuntur. ἀδήλω H. et ed. Rom. ἀδείλω vulg. τῆς ψυχῆς] τύχης conj. B. Non var. ed. Rom. διεχαράξαντο N., διεχάραξαν τε vulg. ὅπως ἦν αὐτῶ Catoel. καὶ unciis inclusit N. Τούρκους N., Τούρκους vulg.

pore Turci adversum Romanos aperte bellum gerebant. Eos igitur, qui missi fuerant, inter quos erat et Valentinus, Turxanthus retinuit, neque prius dimisit, quam omni ludibrij genere eos illuserat et exagitaverat.

46. (A. C 576, ind. 9, Justini 12.) Cum a Sclavinis Græcia vastaretur, et undique alia ex aliis pericula imminerent, neque Tiberius satis copiarum haberet, quibus ne unam quidem partem hostium, nedum conjunctas eorum vires sustineret, neque ullo modo hostibus obviam ire posset, propterea quod Romanorum vires ad Orientis bellum conversæ erant, legatum misit ad Bajanum, Avarum ducem. Is tunc temporis non erat erga Romanos male animatus, imo quo tempore primum Tiberius imperium suscepit, jure reipublicæ nostræ frui cupiebat. Huic igitur persuasit, ut cum Sclavinis bellum susciperet, quo illi, qui Romanorum terras invaserant, ad sua defendenda propriis malis revocarentur, et cum patriæ suæ opitulari potius ducerent, rapinas agere ex Romanæ dittonis terris desinerent. Hac igitur legatione ad Bajanum a Cæsare decreta, ei nequaquam non obtemperavit. Ad ea procuranda Joannes mittitur. Huic tunc insularum, quæ in eo tractu erant, præfectura et Illyricarum urbium administratio erat demandata. Is cum Pæoniæ accessisset, Bajanum et Avarum copias, longis navigiis flumine trajecto, in Romanorum fines traduxit. Sexaginta fere equitum armatorum millia transisse dicuntur : quæ ubi huc perduxerat, ea rursus per Illyricum 165 Scythiam versus iter facere, et iterum Istrum navigiis, quæ utrinque puppim habebant, transvehi jussit. Bajanus in ulteriorem fluminis ripam transgressus, confestim vicos et pagos Sclavinorum igni ferroque vastavit, et cum nemo Barbarorum auderet cum illo manus conserere (etenim in silvas et cavernas aufugerant), omnia, quæ potuit, rapuit. Atque huic Avarum in Sclavinos eruptioni non solum Cæsaris legatio causam dedit, aut quod Bajanus Romanis gratiam referre vellet, quod eum Cæsar liberalitate prosecutus fuerat, sed etiam eum privatæ inimicitiae movebant, quia Bajanus Sclavinis vehementer erat infensus. Miserat enim Avarum dux ad Daurentium, Sclavinorum ducem et eos, qui apud gentem auctoritatem habebant, ut Avaribus dicto audientes essent, et eorum numero se ascribi sinerent, qui tributa illis pendebant. At Dauritas et gentis principes : « Quis hominum, inquit, est? Num quis solis radiis tepescit, qui nostram potentiam possit sibi subigere et domare? Aliorum enim regionis dominatum acquirere solemus, non alii nostræ; hoc nobis certum manet, donec erunt bella et enses. » Ad hunc modum superbe et arroganter loquentibus Sclavinis,

Α μαίων, κάκ τούτου γέγονε δῆλον, ὡς Τοῦρκοι ἐξεπολεμήθησαν ⁶¹ Ῥωμαίοις. Τῷ τοι ἄρα καί τοὺς σταλέντας ⁶², ἐν οἷς Οὐάλεντινο; ὑπῆρχε, κατέσχευε ὁ Τοῦρξανθος, ἐφυβρίζων τε ἐς αὐτοὺς καὶ ἀπορριπίζων, καὶ τὰ ἄλλα κακῶς χρώμενος, εἶτα οὕτως ἀφῆκεν.

ις'. Ὅτι κεραϊζομένης τῆς Ἑλλάδος ὑπο Σκλαβηγῶν καὶ ἀπανταχόσε ἀλλεπαλλήλων αὐτῇ ἐπηρητημένων τῶν κινδύνων, ὁ Τιβέριος οὐδαμῶς δύνανται ἀξιόμαχον ἔχων οὐδὲ πρὸς μίαν μοῖραν τῶν ἀντιπάλων, μὴ τί γε καὶ πρὸς πᾶσαν ⁶³, οὔτε μὴ οἷός τε ὦν πολέμοις σφίσιν ὑπαντιτάζειν τῷ ἀντὶ τοὺς ἐφόους πολέμοις τὰς Ῥωμαίων τετράφθαι δυνάμεις, προσθεύεται ὡς Βαϊανὸν τὸν ἡγεμόνα τῶν Ἀδάρων, τμηκαῦτα οὐ δυσμενῶς ἔχοντα πρὸς Ῥωμαίους, ἄλλως δὲ τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ χαίρειν ἐθέλοντα δῆθεν εὐθὺς ἐκ προσομιῶν τῆς αὐτοῦ Τιβερίου βασιλείας. Ταύτη τοι καὶ πείθει γε αὐτὸν κατὰ Σκλαβηγῶν ἀρσθαι πόλεμον, ὡς ἂν ὀπίσσοι τὴν Ῥωμαίων δρηῦσι, τοῖς οἰκείοις ἀνθελοκόμενοι κακοῖς, ἐπαρκέσαι τε βουλόμενοι τῇ πατρίδι κατὰ τὸ μῆλον, παύσαιντο μὲν τοῦ τῆν Ῥωμαϊκὴν λεηλατεῖν, οἱ δὲ περὶ τῆς οἰκείας τὸν κίνδυνον ἀναδέξονται. Τοῦ Καίσαρος τοίνυν τὴν τοιάνδε ὡς αὐτὸν στείλαντος πρεσβείαν, οὐ τι ἠπαίθησεν ὁ Βαϊανός. Ἐκπέμπεται δ' οὖν ἐπὶ τούτῳ ⁶⁴ Ἰωάννης, ὃς δὴ τῶν νήσων διήνυε τὴν ἀρχὴν τμηκαῦτα καὶ τὰς Ἰλλυριδός ⁶⁵ ἰθὺνεν ἔλαχε πόλεις. Οὗτος παραγενόμενος ἐν Παιονίᾳ τῇ χώρᾳ, μετήγαγεν ἐς τὴν Ῥωμαίων αὐτὸν τε τὸν Βαϊανὸν καὶ τὰς τῶν Ἀδάρων δυνάμεις, ἐν ταῖς δὴ λεγομέναις ὀκκάσι μακρῶς τὰ βαρβαρικά διαβιβάσας πλήθη. Καὶ λέγεται ἀμφὶ τὰς 5' χιλιάδας ἰππέων θωρακοφόρων ἐς τὴν Ῥωμαίων διαπορθμευθῆναι. Ἐνθὲνδεν αὖθις διὰ τῆς Ἰλλυριῶν διαγαγῶν, εἶτα ἐς τὴν Σκυθῶν ἀφικόμενος, ἔμπροσθεν ἐλλοθῆν παρεσκεύασε τὸν Ἰστρον ἐν ταῖς καλουμέναις ἀμφιπρύμοις τῶν νεῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐπεραιώθη ἐς τὸ καταντικρυ τοῦ βείθρου, παραχρῆμα τὰς τε κόμας ἐνεπίμπρα τῶν Σκλαβηγῶν καὶ ἐσίνετο τοὺς ἀγροὺς, ἡγέ τε καὶ ἔφερεν ἅπαντα, οὐδενός περ τῶν ἐκεῖσε Βαρβάρων θαρρόσαντός οἱ ἐς χεῖρας ἔλθειν, ἐς τὰ λάσια δὲ καὶ κατρεψῆ τῆς ὕλης καταπεφυγῶτων. Ἡ δὲ τῶν Ἀδάρων κίνησις κατὰ Σκλαβηγῶν οὔτε γε μόνον τῆς τοῦ Καίσαρος ἕνεκα πρεσβείας καὶ τῷ βούλεσθαι τὸν Βαϊανὸν Ῥωμαίοις ἐκτίσαι χάριν ἀνθ' ὧν ἐς τὰ μέγιστα ἐφιλοφρονεῖτο γε αὐτὸν ὁ Καίσαρ ⁶⁶, ἀλλ' ὅτι γε αὐτῷ καὶ ἐχθιστοὶ ὑπῆρχον ἰδίᾳ ἕκατι θυσμενίας. Ἐστεῖλε γὰρ ὦ; αὐτὸν Δαυρέντιον ⁶⁷ καὶ τοὺς ὄσοι ἐν τέλει τοῦ ἔθνους ὁ τῶν Ἀδάρων ἡγούμενος, σφᾶ; τε ὑπακούειν κελεύων Ἀδάρους, καὶ ἐς φόρου ἀπαγωγὴν ἐσεσθαι ἀναγράπτους. Δαυρίτα; δὲ καὶ οἱ γε ζῆν αὐτῷ ἡγεμόνες ⁶⁸. « Καὶ τίς ἄρα » ἔφασαν, οὗτος ⁶⁹ πέφυκεν ἀνθρώπων, καὶ ταῖ; τοῦ ἡλίου θέρεται ἄκτισιν, ὃς τὴν καθ' ἡμᾶς ὑπῆρχον ποιή-

VARIAE LECTIONES.

⁶¹ ἐξεπολεμήθησαν conj. Cl. ⁶² σταλέντας H., τάλέντας vulg. ⁶³ πᾶσαν] πάντας B. ⁶⁴ τούτῳ B., τούτων vulg. ⁶⁵ Ἰλλυριδός conj. N. ⁶⁶ ἐγένετο post Καίσαρ add. N. ⁶⁷ et infra Δαυρέντιον et Δαυρίτα; sine causa dedit Farisina. ⁶⁸ ἡγεμόνες B., ἡγεμόνων vulg. ⁶⁹ οὗτος; H., οὕτως vulg.

σται δύναιμι; κρατεῖν γὰρ ἡμεῖς τῆς ἀλλοτρίας; A εἰώθαμεν, καὶ οὐκ ἕτεροι τῆς ἡμεδαπῆς. Καὶ ταῦτα ἡμῖν ἐν βεβαίῳ, μέχρι πόλεμοι τε ὡς καὶ ξίφη. Ὁ θῦτως ἀπαυθαδισμένων τῶν Σκλαθηῶν, οὐκ ἀλλως καὶ οἱ Ἄβαροι διετέλουν χρώμενοι μεγαληγορίαις.¹⁶ Ἔϊτα ἐκ τούτου προπηλακισμοὶ καὶ ὕβρεις. Καὶ ἅτε Βάρβαροι, τῷ¹⁷ σκληρὰ τε καὶ οὐκ ὀρθῶς φρονήματα ἔχειν, τὴν ὡς ἀλλήλους ἀνεσώθησαν ἔριν. Καὶ οἱ Σκλαθηνοὶ τὸ σφῶν αὐτῶν ὄργιλον οὐχ οἶδ' ἂν οὐκ ἐγγαλιώσαι τοὺς ἐκεῖσε ἀφιγμένους πρέσβεις ἀναιροῦσιν, ὡς ἐτέρωθεν ἀμέλει ἐκπυστα γενέσθαι ταῦτα Βαϊτανῶν. Τοῦτο τοιγαροῦν κατὰ Σκλαθηῶν ἐπίκλημα ποιούμενος ἐκ πολλοῦ ὁ Βαϊτανός, καὶ ὑποκρύφειον ἔχων ὡς αὐτοὺς τὸ ἔχθος, καὶ ἄλλως ἀσχάλλων, ὅτι αὐτῷ ὑπήκοοι οὐκ ἐγένοντο, μὴ τί γε πρὸς αὐτῶν καὶ τὰ ἀνηκεῖστα πεπονηθέναι, B καὶ ἅμα μὲν χάριν εἶδέναι βουλόμενος τῷ Καίσαρι, ἅμα καὶ πολυχρήματων τὴν χώραν εὐρήσειν οἰόμενος, ἅτε ἐκ πολλοῦ τῆς Ῥωμαίων ὑπὲρ Σκλαθηῶν¹⁸ τῆς δὲ κατ' αὐτοὺς γῆς πρὸς ἐτέρου¹⁹ τινὸς πάντων ἐθνῶν οὐδαμῶς.

17. Ὅτι ἦν ἱκεταὶ Τραϊανὸς καὶ Ζαχαρίας ὁ βασιλεὺς ἱατρὸς τὰς σπονδὰς ἐτίθεντο, παρ' ἑκάστον τῆνικαῦτα τῶν ὄπισθεν προιδόντων λόγων ἢ καὶ γραφομένων ἐν ταῖς ξυθηκαῖς, εἶγε Τραϊανὸς ἢ Ζαχαρίας, ἐφ' οἷς οἱ Πέρσαι ἐπρασσον, οἷγε οὐκ ἠβούλοντο ξυνομολογεῖν, Μεθόδου τῆνικαῦτα ἢ σιωπῆν καὶ μόνον τὸ προσταττόμενον δέχεσθαι κελεύοντες, ἢ τούτων τὸν ἄνδρα ἀπειλοῦντος αὐτοῖς ἐπαφήσειν, καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐπιδεικνύοντος τὴν Ταναχοσρῶ²⁰ τῆνικαῦτα τοῖς ὀρίοις ἐφρονηκότες τῆς Ἐύρας, καὶ δὴ τέλος ἐπαφέντος, καὶ πλείστας ὄσας κώμας τε καὶ ἀγροὺς ἐμπρήσαντος, ἕως οἷ γε ἀμφὶ Τραϊανὸν αὐτοὶ τὸ χρυσίον ἦκον κομίζοντες τῶν σπονδῶν. Καὶ τσαυτῆ δῆπου χρησαμένου²¹ κατὰ Ῥωμαίων ὕβρει Μεθόδου, ὡς μηδὲ ἀξιώσαι τὰ εἰρηναία χρήματα ἐν τοῖς μεθορίοις κομίσασθαι, ἐγκειμένους αὐτοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἐς τὴν Νισίβιν²² ἀποσῶσαι, ἕτερά τε οὐκ ἀνεκτὰ περὶ τὴν τοῦ χρυσίου παράληψιν καταυθαδισαμένου τε καὶ ἐπεντροφήσαντος αὐτοῖς ὕστερον δὲ ἐς τοῦτο αὐτὸ περιελθεῖν καὶ δεηθῆσθαι Ῥωμαίους²³ Χοσρόης ἐλπίσας, εἶγε καταπροτερῆσοι τὸν τῆς ἐφθόου καιρὸν τῶν σπονδῶν ἀφροντιστήσας, ἢ καὶ δρᾶσειν ἰσως τι μέγα, καὶ καταπλαγέντα τὸν Καίσαρα τελέως τῆς Περσῶν Ἀρμενίας τε καὶ Ἰβηρίας καὶ τῶν ἐκείνη χωρίων ἀποστήσασθαι, παρὰ πολλὴ τὴν τῆς Ἐὼ δῆλωσιν τῆς Περσαρμενίων²⁴ τε καὶ Ἰβήρων προσχωρήσεως ἡγούμενον ἅμα δὲ καὶ ἐπέπυστο Χοσρόης παρασκευάζειν στρατιὰν ἐς τὰ μάλιστα πολλὴν τὸν Καίσαρα, καὶ ἤδη στέλλειν κατὰ τὴν Ἐύραν ἰππαγωγούς δικάδας ὀλίγω πρότερον ἢ αἱ τριετηρίδες σπονδαὶ τελευτήσασθαι. Ἐμελλον, πρὸ ἡμερῶν δῆπου τεσσαράκοντα ἐπαφίησι κατὰ τῆς Ῥωμαίων γῆς τῆς ἐκ τῶν ὀρίων τοῦ Δάρας ἐς τὴν μέσην τῶν ποταμῶν στρατιὰν ἰππικὴν, ἀμφὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας, ἧς περὶ τὰς

non minori superbia et arrogantia erga eos Avares sunt usi. Hinc in probra et convicia itum, et ut Barbarorum est ferox et impotens ingenium, in rixas et contentiones inter se præcipites ferri. Sclavini cum iræ moderari nequirent, legatos, qui ad se venerant, occiderunt, quod ipsum per alios Bajanus rescivit. Cum igitur a multo inde tempore hoc haberet, quod illis objiceret, reconditum odium in pectore gerebat, atque adeo, quia imperata facere noluerant, moleste ferebat, præterquam quod summam injuriam ab illis acceperat; tum quoque Cæsari gratificari volebat. Accedebat quod multum auri se in eorum regione reperturum sperabat, quia Sclavini vicinas Romanorum terras sæpe vastaverant, ipsorum autem fines a nulla alia gente unquam infestati erant.

17. (A. C. 578 ind. 11, Tiber. 1.) Trajanus et Zacharias, imperatoris medicus, cum de induciis componendis agerent, neque ullam conditionum earum, quæ tum a Persis verbis aut scripto pacis sceundi causa proponebantur, sive Trajanus sive Zacharias probarent, Mebodes tandem aut silere eos et præscripta accipere jussit, aut se hunc hominem (demonstrabat autem Tachosdrom) immisurum minatus est, qui tum prope fines Orientis, qua Romanis parebat, constitutus erat. Postremo immissus Tachosdrom, plurimos viros 166 incendit, et agros populatus est, donec Trajanus ipse cum comitibus advenit, qui aurum pro fœderibus afferrent. Et Mebodes tanta erga Romanos usus est contumelia, ut non dignaretur pecunias pro fœderibus conventas in limitibus accipere, sed juberes Romanos ipsorum periculo Nisibim deportare, multaque alia non toleranda in exactione pecuniæ erga Romanos superbe et contumeliose se gerens, commisit. Chosroes enim in spem adducebatur, si, neglecto fœdere, opportune incursionem facere aude-ret, fore ut eodem quoque postea res recideret, et Romani supplicarent, aut si forte aliquod egregium facinus ederet, Cæsarem perterrefaceret, qui tandem Persarmenia et Iberia et locis finitimis cederet, et pluris vastationem Orientis Persarmeniorum et Iberorum cessionem faceret. Certior etiam Chosroes factus erat, Cæsarem quam maximum præparare exercitum, et jam navigia ad equites transvehendos in Orientem mittere. Itaque paulo antequam triennales induciæ finituræ essent, quadraginta fere dies, Chosroes ex finitimis locis Daras immittit in mediam regionem fluviorum viginti millia equitum, quorum duodecim millia erant Persæ scutiferi et sagittarii; Saraceni autem et Sabiri... cum ducibus

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ μεγαληγορίας vulg. ¹⁷ τῷ B., τὰ vulg. ¹⁸ Σκλαθηῶν] πεπονημένης add. N. ¹⁹ ἐτέρου N., ἕτερον vulg. ²⁰ Ταναχοσρῶ: idem, qui p. 329. l. 3. et 416. l. 3. Tachosdro dicitur. ²¹ χρησαμένου H., χρησάμενοι vulg. ²² Νισίβιν H., Νισίβιν vulg. ²³ Ῥωμαίους Par. ²⁴ Περσαρμενίων H., περὶ σαρμενίων vulg.

Romanorum, qua breviorē per montes viam ingrediēderentur, dispiciebant. Hoc autem non parvam altitudinis Chosroi vanæ gloriæ et impudentiæ apud omnes opinionem, quod inducias, tametsi pauci admodum dies usque ad exitum restabant, impudenter violare non est cunctatus. Accedebat quod, quasi Romanos irridens, eundem delegerat, qui in confinium cum iis de pace ageret, quique in iisdem locis eodem tempore et belli et tumultus et violandarum induciarum auctor esset. Is erat Mebodes, dux et auctor omnium eorum consiliorum. Hunc, qui summam omnium rerum haberet auctoritatem, cum exercitu misit, et una cum ipso Sapoem Mezæranii, viri, qui magnam virtutis laudem reportaverat, filium.

48. (A. C. 579, ind. 12, Tiber. 2.) Tiberius addidit decreto aliud Deo maxime gratum. Multos enim Persas Romanorum captivos, præcipue ex primariis viris, quorum numero erant nonnulli ex regio genere orti, dono dedit Chosroi. Deinde legatos ad hæc misit, inter eos Zachariam iterum, regium medicum. Hic plures et admodum Romanorum rebus utiles legationes in hoc bello fecerat. Itaque cum ad hanc legationem imperator elegit, et dignitate exconsulis ornatum **167** ad illam obeundam dimisit, quod et ipse Zacharias legatos mittendos esse, imprimis admonuerat, una quoque Theodorum quemdam ex imperatoris satellitibus, quem ad ducis dignitatem extulit. Hos igitur duos viros, quibus hanc legationem attribuit, ad Chosroem misit, ad quem quoque litteras humanitatis plenas scripsit. Sententia hujus epistolæ hæc fere erat: « Ego pacem opto, et a Deo datam colo et tanquam naturali quodam instinctu ad vestram amicitiam feror. Itaque paratus sum, omnem Persarmeniam et Iberiam vobis concedere, præter eos Persarmenios sive Iberos, qui nobis parere malint. Restituo et Afumum castellum, et Arzanenem vobis cedo, modo oppidum Baras pro his omnibus a vobis obtineam. » Hæc Tiberius imperator, per Zachariam et Theodorum, quibus maximorum legatorum potestatem dedit, Chosroi litteris significavit. His etiam pacem pro arbitrio, ut res ferrent, facere permisit. Et illi quidem, dum adhuc iter faciebant, accidit, ut Chosroes quoque, Persarum rex, iis, quæ illi contra sententiam evenerant, percussus, propere ad Romanorum imperatorem legatum mitteret, qui jam hieme incunte profectus erat. Is erat vir Persa, qui ad hanc legationem fuit delectus, nomine Pherogdates, et a Persarum rege ad imperatorem litteras non minus humanas et officiosas detulit. Hæc sic se habebant: « Si quidem rem justam facere velles, imperator

δώδεκα μὲν ἦσαν Πέρσαι, θυροφύροι· τε καὶ ἱπποτοξόται, Σαρακηνοὶ δὲ καὶ Σαβείροι ἧ... ὅτι οὐκ ἐν τῷ πῶς δεῖ προελθεῖν τὴν ἐν γένει ὀρεινὴν διατρεπτόμενοι. Ὁ δὲ καὶ μάλιστα ἀλαζονείας τε καὶ ἀναίσχυντίας οὐ μικρὰν προσήψε τῷ Χοσρόη δόξαν, τὰς τε ξυνοήχας οὕτως ἀναίδην ὡς οὐκ ὀκνήσαντι ξυγγέαι, καὶ ταῦτα ὀλίγης πρὸς τὸ πέρας· αὐτῷ ἐνδοψιλευομένης παραδρομῆς ἡμερῶν· καὶ ὅτι γε τὸν αὐτὸν, ἅτε δὴ ἐπεγγελῶν Ῥωμαίοις, ἅμα τε καὶ περὶ εἰρήνης διαλεχθισόμενον ἐν τοῖς ὁρίοις ἐχειροτόνησεν, καὶ ἅμα ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις, ἐν αὐταῖς, ὡς εἰπεῖν, ταῖς ἡμέραις πολέμου τε καὶ ταραχῆς καὶ σπονδῶν συγγύσεως αἴτιον. Τοῦτον δὲ οὐκ ἄν τὸν Μεσώδην βουλευμάτων τε ἡγούμενον καὶ τοῦ παντὸς ἔχοντα κύρος ὀπίσται· ἐξέπεμψε· πρὸς γε καὶ Σαπῶν τὸν Μεσείρανου ὡς ἀνδρὸς οὐκ ἀγεννοῦς ἀπενεγκάμενον δόξαν.

ἦν. Ὅτι ὁ Τιβέριος καὶ ἕτερον τὴν προσέδοξον τῷ δεδογμένῳ, καὶ ἐς τὰ μάλιστα Θεῷ κεχαρισμένῳ. Πολλοὺς γὰρ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις δορυκλήτων Περσῶν, μάλιστα τοὺς ἐν τέλει, ὧν ἔνιοι καὶ τῷ βασιλεῖ γένει ξυνημμένοι ἦσαν, ἔστειλε Χοσρόη δωροφορήσας. Εἶτα πρέσβεις ἐπὶ τῷ τοιῷδε ἐξέπεμψε Ζαχαρίαν τε αὐτίς, τὸν βασιλείου ἰατρὸν, ἅτε πολλὰς χρησιμώτατά τε καὶ εὐνούστατα ἐξυπηρησάμενον ταῖς κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον πρεσβείαις. Τοῦτον δὲ οὐκ ἄν τὸν ἀνδρὰ τῆ λεγομένη ἀπὸ ἐπάρχων ἀξία διακοσμήσας ἐχειροτόνησε καὶ ἄλλιν, καὶ δὴ πρεσβευσόμενον ἀπέστειλε, ὅσα δὲ καὶ αὐτοῦ Ζαχαρίου τὴν πρεσβείαν ταύτην γενέσθαι ξυνοήσαντος· οὐκ ἄν καὶ Θεόδωρον τινα, ἕνα τῶν βασιλείων μαχαιροφόρων, ἀξίωμα καὶ αὐτῷ στρατηγῷ περιθείς. Τοῦτω τῷ ἀνδρὶ πρεσβευσόμενῳ ἀπονεύμας Χοσρόη ἐξέπεμψε, ἔγραψε τε ἐπιεικείας ἀνάπλα ῥήματα. Ὁ δὲ νοῦς τῆς ἐπιστολῆς· « Ἐγὼ καὶ βούλομαι τὴν εἰρήνην καὶ διὰ τὸ θεόδοτον οὐσαν ἀσπάζομαι· καὶ ὡς περ φύσει τιμὴ προσίζάνει ὡς μοι τὰ τῆς φιλίας ὁμῶν. Τοιγαροῦν ἐτοίμως ἔχω τῆς Περσαρμενίας τε πάσης ἀφίστασθαι καὶ Ἰβηρίας, οὐ μὴν τῶν βουλομένων ἡμῶν ὑπακούειν Περσῶν Ἀρμενίας τε καὶ Ἰθέρων. Ἀναδίδωμι δὲ καὶ τὸ Ἀφουμῶν φρούριον, καὶ τῆς Ἀρζανηνῆς ὅμιν παραχωρήσω, τὸ Δάρας μόνον ἀντὶ τοσοῦτων ἀνακομιζόμενος πρὸς ὁμῶν. » Ταῦτα Τιβέριος ὁ αὐτοκράτωρ Χοσρόη στήμνας, ἐφῆκε Ζαχαρίᾳ τε καὶ Θεόδωρῳ καὶ μεγίστων πρέσβων ἔχειν ἰσχὺν καὶ τὴν εἰρήνην ὡς ἀνὸς τοῖς ἐσοῖντο διατιθέναι. Μετὰ ταῦτα τῆς ὁδοπορίας ἔτι σχομένῳ, σταλέντε ἀνδρὶ οὕτω παρασχόν ὡς, καὶ Χοσρόης ὁ Περσῶν βασιλεὺς καταπλάγεις τοῖς ξυμβεθεκόσι, προφθάσας ἐκπέμπει ὡς τὸν ὡς Ῥωμαίων αὐτοκράτορα πρεσβευτήν, καὶ ἀφικνεῖται χειμῶνος ἀρχομένου ἤδη ὡς ἐπὶ τῆ πρεσβείᾳ ἐχειροτονήθη Πέρσης ἀνὴρ, τοῦνομα Φερογδάθης, οὐκ ἦττον καὶ αὐτῆς φιλανθρωποτάτους ἐν

VARIÆ LECTIONES.

⁷⁹ Σαβείροι vulg. ⁸⁰ Post Σαβείροι: excidisse conj. N. ὧν ξυμπάντων ἦρχον οἱ, et infra scr. τὴν ἐν γένει (ut sit idem quod γενική) εἰρήνην. ⁸¹ ἀναίδην H., ἀναίδειν vulg. ⁸² Μεσείρανου supra appellatus est p. 329. l. 8. ⁸³ προσίζάνει vulg. ⁸⁴ Ἀρζανηνῆς vulg. ⁸⁵ παρέτχην mg. ed. Par. ⁸⁶ τὸν B, τὸν vulg.

ἐπιστολῇ διακομιζῶν λόγους πρὸς τοῦ Περσῶν βασι-
λέως, ἐν ἣ ἐγγράπτο ὧδε· « Εἰ μὲν τὸ δίκαιον
ποιῆσαι βουλευθείης, ὡς Ῥωμαίων βασιλεῦ, καλῶς
ἂν πράξεις τοὺς τε τὴν ἀποστασίαν τῆς Περσαρμενίας
βουλευσάντας γενεάρχας ἐκδιδοὺς ἡμῖν ὑφέζοντας
ποινάς, ἐν τοῖς ὅροις τε τῆς Περσῶν τε καὶ Ῥω-
μαίων ἀναρτηθησομένους· διδοὺς δὲ καὶ τὴν ἐντεῦθεν
συμβᾶσαν ζημίαν Πέρσαις. Εἰ δὲ πρὸς ταῦτα ἐναν-
τίως ἔχεις, πρᾶξι τὸ φίλοις πρέπον· τοῦτο δὲ ἐστὶ
ξυνοδραμεῖν ἐν τοῖς ὅροις αὐθις τοὺς ἑκατέρωθεν ἀρχον-
τας πολιτείας, τὰ τῆς εἰρήνης, ὡς ἂν δύναιτο,
μεταξὺ τῶν ἄλλήλων διαθησομένων. Ἐρ' ὅφ' δὲ
τὰ τοιαῦτα προελθεῖν, ἀναχωρῆν γενέσθαι τινά. »
Ἦδε μὲν οὖν καὶ ἡ Χοσρόου ἐδήλου ἐπιστολὴ· πλει-
στον δὲ ἡμερῶν κατὰ τὴν βασιλίδαν πόλιν διαγενομέ-
νων ἐν ταῖς ἐν μέσῳ συνουσίαις Τιβερίου τοῦ βασιλέως
καὶ Φερογδάθου τοῦ Περσῶν πρεσβευτοῦ, γράφει-
ται μὲν ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὴν πρεσβείαν Ζαχαρίαν τε καὶ
Θεόδωρον τοὺς πρέσβειν ἐνδιατρίψαι κατὰ τὴν Ἔω,
καὶ οὐ τι μάλα ἐν σπουδῇ θέσθαι δηλώσαι· σφῶν αὐ-
τῶν τὴν παρουσίαν βασιλεῖ τῶν Περσῶν, πρὶν ἢ ἐκ
τῆς βασιλίδος ἀφελθεῖν Φερογδάθου ὁ Περσῶν πρε-
σβευτῆς. Προελθόντων δὲ καὶ κεκινήτων ἐστὶ πλει-
στον λόγων, ἐκπέμπει τὸν Φερογδάθον ὁ βασιλεὺς ἐπὶ
τούτοις, οἷς δὴ καὶ προτοῦ ἐγγράφει διὰ τῶν Ῥω-
μαίων πρέσβειων. Ἐκχειρίσαν δὲ οὐ τι ὤφετο δεῖν ἐπὶ
μήκιστον χρόνον ἐνδιδόναι Πέρσαις· ἀποχρῆν ὅ-
γάρ ἔφασκε τῷ βουλευμένῳ τὴν εἰρήνην καὶ μὴ διὰ
παρασκευῆς ἀφορμῆν, καὶ δύο μηνῶν ἢ τριῶν
Φερογδάθου ἐκ τοῦ Βυζαντίου.

10. Ὅτι Ῥωμαῖοι καὶ Πέρσαις ξυνοστήσαντο ἂν τὴν
εἰρήνην, εἰ μὴ Χοσρόης ἔρχετο ἐξ ἀνθρώπων καὶ
Ἵρμισδάς ὁ Χοσρόου, ἀνοσιουργὸς ὄντως ἄνθρωπος, τὴν
κίβηριν ἀνεδήσατο. Οἶμαι μὲν οὖν ἕγωγε οὐκ ἄλλως,
πλὴν ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκυρώθη ἄτε Χοσρόου ἐπι-
πέριοντος Ζαχαρίαν τε καὶ Θεόδωρον ἔσοφιστῆσαι ἐς τὴν
Περσῶν πρεσβευσομένους. Οὕτω γὰρ τὴν τῶν Σύ-
ρων παραμειψάμενοι ἦσαν, καὶ οὐδὲν ὅ τι τῆς Ῥω-
μαίων ἐνηλλάγη πρεσβείας. Διὰ καὶ ἐκ βασιλέως
αὐτοῖς γράμματα ἐστάλη ἔχεισθαι τῆς ὁδοπορίας ἐπὶ
τοῖς αὐτοῖς· γινῶναι μὲν γὰρ ἐν μέσῳ τὴν Χοσρόου
τελευτήν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου παῖδα οὐκ
ἄλλως φρονεῖν, ἐτόίμως δὲ ἔχειν τὸν πόλεμον ἐπὶ
τοῖς ἡδὴ Χοσρόῃ γραφεῖσι καταλύσαι. Ἐτι γε μὴν
καὶ τοὺς ἀφεθέντας αἰχμαλώτους ὡς ἂν ἐχειρίσωσι
τῷ Περσῶν βασιλεῖ. Προσημῆναγτες τοίνυν οἱ Ῥω-
μαίων πρέσβεις σὺν πολλῇ τε τιμῇ καὶ εὐφημίᾳ κατὰ
τὴν Νίσιβιν ἐγένοντο· ἐν θαύματι τε μεγίστῳ ἐποιού-
ντο Πέρσαις τὴν Ῥωμαίων ἀμφὶ τοὺς δοριαλώτους
φιλιανθρωπίαν. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Τιβερίου ὁ αὐτο-
κράτωρ στέλλει αὐθις, τοῦ ἡρώδου ἀρχομένου, Μαυ-
ρικίου κατὰ τὴν πρὸς ἀνίσχοντα ἡλιον ἀποκαρδο-
κῆσοντα τὸ ἐσόμενον, ἐγκλειυσάμενός οἱ, πρὸς ὅπερ
ἂν ὁ Περσῶν βασιλεὺς τραπῆ, ὑπαντιάζειν τε καὶ
παρασκευάζεσθαι πρὸς ἑκατέρωθεν τῶν πραγμάτων

A Romanorum, recte quidem te gereres, si Persarum
genarchas defectionis auctores nobis traderes,
ut meritas poenas mihi darent, et in finibus Persarum
et Romanorum suspenderentur; et si damna Persis
illata rependeres. Si ista improbas, amicis
officia debita ne deneges. Hoc feceris, si dederis
operam, ut utriusque reipublicæ primarii viri in
confiniis conveniant et pacem, si fieri possit, inter
utramque gentem statuunt et stabiliant. Quæ, ut
ad exitum perducantur, oportet belli intermissionem
fieri. » Atque hæc epistola Chosrois continebantur.
Dum Pherogdates, Persarum regis legatus, in regia
urbe cum Tiberio imperatore plures dies transigit,
Zachariæ et Theodoro, qui in legationem profecti
erant, per litteras significatur, ut in Oriente sub-
sistant, neque suum adventum Persarum regi indi-
care festinent, priusquam a regia urbe Pherogdates
sit dimissus. Tandem imperator Pherogdaten dimittit,
cum multis cum illo habuisset sermones
de his quæ prius ad Romanorum legatos scripsérat.
Inducias in longissimum tempus Persis conce-
dendas esse non putabat. Sufficere enim duorum aut
trium mensium spatium ei, qui bona fide pacem
tueri instituisset, neque per fraudem longioris tem-
poris apparatus faciendi occasionem quæreret.
His ita confectis discessit a Byzantio Pherog-
dates.

τῆς τοῦ χρόνου πλείονος ἀπάτης προμηθευομένην
παραδρομῆν. Καὶ οὖν ἀπῆρξεν ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ὁ

19. (A. C. 580, ind. 13, Tiber. 3.) Romani et Persæ
sane pacem fecissent, nisi Chosroes ex hominum
numero sublatus, et Hormisdas, ejus filius, ferocis
ingenii vir, cidari redimitus fuisset. Sed tum quo-
que, opinor, nihil aliud decernitur, quam ut Zacha-
rias et Theodorus, tanquam adhuc superstite Chos-
roes, Persidem intrarent. Etenim tunc temporis non-
dum Syriam transgressi erant, neque quidquam ideo
ex eorum legatione mutatum est. Itaque litteræ ab
imperatore illis redditæ sunt, ut continuarent iter :
sibi quidem nuntiatum esse, inter id temporis
Chosroem mortem obiisse; verumtamen, se esse
eodem in filium animo, et paratum secundum ea
quæ a Chosroes scripta erant, a bello discedere; ne-
que propterea omitterent Persas captivos, libertate
donatos, in manus regis Persarum tradere. Itaque
Romanorum legati, nuntiis præmissis, cum honore
et faustis acclamationibus Nisibim pervenerunt. Et
Persæ quidem Romanorum erga captivos humani-
tatem magnopere sunt admirati. Interea Tiberius
imperator, vere ineunte, rursus misit Mauricium in
Orientalem imperii partem, qui, quod eveniret,
expectaret, et illi imperavit, ut regi Persarum,
quocumque se verteret, occurreret: et in quam-
cumque partem res caderent, ad omnes casus se

VARIE LECTIONES.

17 τῶν del. N. 18 ἀπεχρῆν vulg. 19 ὄντως H., οὕτως vulg. 20 ὡς vulg. 21 ἐκυρώθη ἂν εἴτε H. Val.
22 Post Θεόδ. ins. συνέβαινον Val.

præpararet. Et ille quidem, ut rex præceperat, in Oriente substitit, et observabat, quid facto opus esset. Cum igitur legati in Persidem venissent, Persarum regem, qui recenter in regium solium ascenderat, salutare magnopere cupiebant, et spem habebant, sibi non solum multum honoris et humanitatis impertitum iri, sed etiam, quæ peterent, sese impetraturos. Etenim post tam insignem victoriam sermones afferre ab imperatore Romano comitate et humanitate plenos et ab omni insolentia remotos. Neque vero solum se verbis comeni et benignum præbebat imperator, verum etiam re ipsa, cum tot captivos Persis restitueret. Et ex eo putabant fore, ut quæ sperabant, sine controversia consequerentur. Sed universa res in contrarium vertit. Primum enim unus ex his, qui regi in negotiis et regis et publicis ministerium præbent, quos Latini a secretis vocant, obvium se media via legatis tulit, 169 et eos est percunctatus, quid vellent, qua de causa venirent, et quid nuntii afferrent. Huic Zacharias et Theodorus responderunt id non illi, sed magistro (ut loquuntur Romani) dicendum. Hæc ubi dixerant, viam perrexerunt. Post hunc alius quoque ex Persis venit, qui peregrinationem illis impediēbat: tardius enim de industria incedebat, et eos cunctari faciebat, neque ulterius progredi sinebat; propiores stationes eligebat et paucas parasangas conficiebat, et ex aliis locis in alia loca huc illuc errantes et palantes traducebat: et in eo se illis male cupere satis indicabat. Etenim eos nulla humanitate colebat, et nulla habita ratione observantiæ, quæ legatis debetur, viarum erroribus fatigabat. Et id quidem Persæ data opera et præmeditato consilio faciebant, quo legatos morarentur, et quam diutissime detinerent, ut maximum interea belli apparatus facerent, et copias frumenti ad quamvis necessitatis occasionem paratas in urbibus Nisibi et Daras congererent, atque etiam ultra Tigrim amnem castella necessariis copiis implerent; quia locustæ in illis regionibus omnes agrorum fruges consumpserant, et proximis Romanorum incursionibus agri desolati permanserant. Itaque acerbissima fames instabat, præsertim cum rex Persarum ad grave bellum suscipiendum exercitus pararet. Cum Persæ hoc consilii cepissent, vix post multos dies permissum est legatis, in regiam pedem inferre. Et primum quidem, ut moris est, sunt convivio excepti, quo facto, postquam litteras ab imperatore tradidissent, et captivos reddidissent, cum eos Persæ nullo liberali et benigno sermone dignati essent, discesserunt. Postridie aulæ apud Persas præfectus et Mebodes eos interrogaverunt, quæ esset ipsorum legationis potestas. Cum legati respondissent, se, ut de pace agerent, venisse, nullos de ea re sermones Persæ admiserunt, nihil ejusmodi sibi

ρόπην. Καθ' ὃ μὲν, καθὰ βασιλεὶ ἐδόκει, ἀνὰ τὴν Ἐω ἔμενε, τὸ πρακτέον ἐπιτηρῶν· προϊόντων δὲ τῶν πρέσβεων ἐς τὰ ἤθη Περσῶν, ἐπειγομένων τε θεάσασθαι τὸν ἀρτι τῷ βασιλείῳ θρόνῳ ἐπιθεβηκότα, οἰομένων τε ἐς τὰ μάλιστα τεύξεσθαι⁹⁹ τιμῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν σπουδαζομένων οὕτως⁹¹ ἀποτεύξεσθαι (οἷα μετὰ τοσαύτην νίκην πράους τε καὶ πάσης ἀθαδείας ἀπὸ ἀπληγμένων τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἐπικομιζόμενοι λόγους· καὶ ὡς οὐ μόνον ἀχρημάτων αὐτῷ τὸ φιλόφθονον, μᾶλλον μὲν οὖν ἔργοις ἐπιδεικνυμένου, τῷ τοσοῦτους δοριαλώτους τοῖς Πέρσαις αὐτοὺς ἀπαναγαγεῖν), τούτων ἐπιζόντων γε αὐτῶν κυρῆσαι ἀναμφιδόλως, ἐς τούναντίον ξυνέβη ἅπαν. Πρώτων μὲν γὰρ κατὰ μέσον τῆς ὁδοῦ τῆς ἰῶν τις παρὰ Πέρσαις τοῖς βασιλικαῖς τε καὶ δημοσίοις πράγμασιν ἐξυπηρητουμένων (οὗς, εἰ τις τῆ Λατίνων χρῆσαιτο φωνῇ, ἀσηκρήτις τε⁹² προσαγορεύσειεν), ὑπαντιάζας ἤρετο σφᾶς ὅ τι βούλοιντό τε καὶ ὅ τι ἤκοιεν, καὶ ἕποισιν ἀποκομίζοισιν ἀγγέλλαν. Ἄλλὰ τοῦτω μὲν οὕτως ἀμφὶ Ζαχαρίαν τε καὶ Θεόδωρον ὧδε ἀπεκρίναντο, ὡς τὰ τοιαῦτα τῷ παρὰ Πέρσαις μαγίστρῳ (καθὰ τοῦτον καλοῦσι Ῥωμαῖοι) ῥητέον, καὶ οὐχὶ αὐτῷ. Ταῦτα εἰπόντες ἐρχοντο τῆς ὁδοῦ. Ἐξ ἐκείνου ἤκειν ἑτέρως τε ἐκ Περσῶν, ὅς ἔτριβε τὴν ὁδοῦ τῆς αὐτοῖς· καὶ διαμέλλειν ἐπολεῖ, βραδυτήτος χρώμενος ἐπινοίας, ἔναι τε ἐς τὰ πρόσω μὴ συγχωρῶν. Σταθμοῖς τε γὰρ πλησιατέροις καὶ παρασάγγαις ὀλίγοις ἐχρήτο, ἄλλοτε ἄλλους χώρους περιφέρων τε καὶ ἀποπλανῶν, κάκ τούτου τὰ κάκιστα σφίσι⁹³ προεδήλου, καὶ ἐδείκνυ τῆ περὶ τὴν ὁδοῦ τῆς πλάνης οὐδὲν τι φιλοφροσύνης ἐχόμενον ἢ τῆς προσήκουσας αἰδοῦς πρέσβεσιν. Ἦν δὲ τὸ πρακτόμενον, ἐξ ἐπιβουλῆς τε καὶ μελέτης, ὥστε ἐπισχέειν σφας ὅσον ἂν χρόνον οἶοι τε ὦσιν, ἐν τούτῳ τὴν κατὰ δύναμιν ποιησομένους τοῦ πολέμου παρασκευῆν, τὰ ἐπιτιθέειν τε συναθροίζοντας ἀποτεθησόμενα⁹⁴ κατὰ δὴ τὸ ὅσον οὕτως ἀναγκαῖον ἐς Νισίβιν τε καὶ τὸ Δάρας τὰς πόλεις, ἔτι γε μὴν καὶ τὰ πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ καὶ τὰ τῆδε φρούρια ἀνάπλεα θέσθαι τῶν ἐδωδύμων, ὡς ἀκριδῶς οὕτω ξυμβάν καταδηλησαμένης τοῖς ἐκείνη καρποῖς, καὶ ἅμα ἐρημωθέντων κατὰ τὴν προλαβοῦσαν Ῥωμαίων ἐπιδρομῆν ἀπάντων τῶν κατὰ ταῦτα χωρίων, λιμοῦ τε σφοδροτάτου τοῖς ἐκείσε ἐνσκήψαντας, πρὸς δὲ γε ἐφ' ᾧ καὶ στρατολογήσαι, ἅτε⁹⁵ πολεμῆσειοντος ἐς τὸ ἐμβριθὲς τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα αὐτοῖς ἐθεβούλετο, μόλις μετὰ πλείστας ὄσας ἡμέρας ἐδόθη τοῖς πρέσβεσιν ἐς τὰ βασιλεῖα ἐσφοιτήσαι. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα, καθὰ τῆ συνηθεία ἐδόκει, θοινησάμενοι καὶ τὸ ἐκ βασιλέως γράμμα ἐχειρίσαντες, πρὸς γε καὶ τοὺς δοριαλώτους ἀποδεδιυκότες, ἐνθένδε ἀνεχώρησαν, φιλοφροσύνης μὴδὲν ὀτιοῦν εὐρηκότες⁹⁶. Τῆ δὲ ὑστεραία ὁ παρὰ Πέρσαις τῆς αὐλῆς ἡγεμὼν καὶ Μεβώδης ἐπυθανέσθη τὴν δύναμιν τῆς πρεσβείας. Τῶν δὲ εἰπόντων, ὅτι δὴ περὶ εἰρήνης ἤκοιεν πρεσβευσόμενοι, αὐτίκα οἱ γε οὐ δὴ προσέεντο τοῦς

VARIAE LECTIONES.

⁹⁹ τεύξεσθαι vulg. ⁹¹ οὐδενὸς conj. N. ⁹² τε del. N. ⁹³ κάκιστα σφίσι H., κάκιχα πρίσι cod. ⁹⁴ ἀποτευεσόμενα vulg. ⁹⁵ ἅτε πολεμῆσειοντος H., ἤτε πολεμῆσει ὄντος vulg. ⁹⁶ εὐρηκότες; N, εἰρηκότες vulg.

περὶ τούτων αὐτῶν λόγους, φάσκοντες οὐκ ἐπιτε-
 τράφθαι τι τοιοῦτον δὲ ¹, ἀλλὰ συλλαβὰς ἀποδόντας
 ἀντιλαβεῖν χρῆναι, καὶ ὡς θάττον γε δήπου τῆς Περ-
 σῶν ἀπαλλαγῆναι ². Ἐν φανερῷ τοίνυν ποιησαμένων
 τὴν ἐφιεῖσαν αὐτοῖς τοῦτο κέλευσιν, ἔγνωσαν ἐν βρα-
 χει, ὅ τι δύναται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ῥωμαίων αὐτο-
 κράτορος, καὶ τὴν ἀφιξίν τῆς πρεσβείας ἄπασαν, ὡς
 ἔτοιμος εἶη κατασθενύουσι τὰ ἐκ τοῦ πολέμου χαλε-
 πὰ, καὶ τὴν περιμάχητον αὐτοῖς Ἀρμενίαν ἄπασαν
 ἀμαχητὶ ἐνδοῦναι, παραχωρῆσαι δὲ σφισι καὶ Ἀρ-
 ζανηνῆς, ἀντιχαρίζομενος τοῦ Δάρας τὸ Ἀφουμῶν
 φρούριον. Ἐδέξατο μὲν οὖν καὶ αὐτὸς αὐτοῦ βασι-
 λέως ὁ Περσῶν, τραχύτητι δὲ χρώματος πρὸς ἑκαστα-
 τῶν φιλανθρώπως γεγραμμένων οὔτε ἀποστήσεσθαι
 ἐφη πώποτε τοῦ Δάρας, οὐ μᾶλλον γε ἢ τῆς Νισί-
 θιος ἢ Σηγγάρων, ἄπερ καὶ αὐτὰ ἐκ Ῥωμαίων
 ἀπισχυρίζετο ἔχειν Πέρσας, οὔτε μὴν ³ ἐλαττώσειν
 τι τῶν πατρῶων κτημάτων, ἀλλ' εἰ μὲν οἶόν τέ ἐστιν,
 ἐς αὐξήσιν αὐτὰ ἐνεγκεῖν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ γὰρ κατα-
 λειμμένα φυλάξειν. «Χοσρόην μὲν γὰρ τὸν πατέρα,
 ἔφη, ὡς, εἴγε περιῆν, ἴσως τὸ ταῖόνδε ἐπραξεν ἀν
 καὶ τὸ Δάρας ἀφήκε ⁴ Ῥωμαίοις. Τῷ γὰρ προα-
 κτησαμένῳ τι καὶ τοῦτο ἀποδεδληκότη οὐχ οὕτως
 αἰσχρὸν· αἰσχρὸν δὲ ἁμοίως ἄπασιν ἀνθρώποις κατα-
 προέσθαι τὰ πατρῶα.» Ταῦτα εἰρηκῶς, διὰ Μεθώ-
 δου πάλιν αὐτοῖς ἐποίησε κατάδηλον, ὡς· «Ἐπὶ τίνι ⁵
 μέγα φρονούντες ἀξιοῦσι πρὸς ἡμῶν ἀνακομιζεσθαι
 τὸ Δάρας; Ποῖον νενικηκότες πόλεμον; ποίοις ἐγκαλ-
 λωπιζόμενοι τροπαίοις; ποῖ δὴτα καθυπέρτεροι
 γενόμενοι Περσῶν; ἀλλ' ὅτι ἀπειρίας δραξάμενοι
 τοῦ Ταχσοδῶ, καὶ περιαιγαγόντες αὐτὸν ἐς ἄλλοτε
 ἄλλους χώρους, ἐπειδὴ περιπλανωμένου ἐξ Ἀρμε-
 νίας ἐκεῖνου εἰς Ἀρζανηνῆν καὶ ἀπὸ Ἀρζανηνῆς ἐς
 Ἀρμενίαν ἄδειαν ἔσχον οἱ Ῥωμαῖοι καταδραμεῖν
 τὴν Ἐω Περσῶν· τῷ τὸν ἔρα βρενθύονται· ⁶ ἴσως καὶ
 μεγαλαυχούσιν, ὑποποιοῦντες ἐν ἐλάττονι μορᾷ τὰ
 ἡμέτερα κείσθαι. Ἰστῶσαν οὖν, ἔφη, Ῥωμαῖοι, ὡς
 οὐδὲ ἄλλως ⁷ ἀνέξομαι τῆς εἰρήνης, εἰ μὴ πῶ κατα-
 τιθέναι μέλλοιεν καὶ τὰ ὅσα πρὸς βασιλέως ⁸ Ἰου-
 στινιανοῦ ἐκομιζόμενα χρήματα ἀν' ἔτος ⁹.» Τοσ-
 αὔτη μεγαληγορίᾳ χρησαμένου Ὀρμίδα, μόλις
 ἀφειθήσαν Ζαχαρίας τε καὶ Θεόδωρος, ἀχρι τριῶν
 ἡβῆ φθινόντων μηνῶν ἐκεῖσε ἐνδιατρίψαντες, πάν-
 των δὲ τῶν δυσχερῶν ἐς κείραν ἐλθόντες ¹⁰· καὶ γὰρ
 οὐδὲ ὅσον ἀέρα καθαρὸν ἀναπνεῦσαι, οὐ μὴν προ-
 κύψαι ἐκ τοῦ τέλους, ἵνα ἐνδιατῶμενοι ἦσαν, ξυ-
 σχώρουν οἷς ἡ φυλακὴ τῶν πρέσβων ἀνειμένη
 ἐτύγχανε· τό τε δειμάτιον αὐτὸ ζοφώδες τε ἦν καὶ
 διάπνευστον ¹¹ καὶ ὠρξ θέρους ἐς τὰ μάλιστα ἀναρμό-
 διον, ὡς δοκεῖν εἶναι τὸ χρῆμα εἰρηκτὴν. Τοῖς τοιοῦ-
 δε τοίνυν δεινοῖς ἐκτετριμμένους διαφῆχαν, πολλῶν
 δυσκολώτερον αὐτὸς πρὸς τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς
 χρυσάμενοι, ὡς μήτε τῶν ἀναγκαίων ἐς τὸ ἀποχρῶν
 σφισι μεταδίδδουσι, τρίβειν τε τὸν χρόνον καὶ μακρο-
 τέραν αὐτοῖς τὴν πορείαν ἐργάζεσθαι. Μίδς γὰρ

demandatum esse, dicentes. Itaque litteras eos pro-
 ferre, et vicissim accipere, et quam primum a Per-
 sarum finibus excedere jusserunt. Et cum legati
 mandata sua exhibuissent, Persæ omnia, quorum
 causa legatio decreta esset, cognoverunt: ut im-
 perator paratus esset, mala ex bello orta sopire et
 Armeniam, de qua tot certamina fuissent, sine
 prælio eorum juris et potestatis facere; quin et Ar-
 zanenem cedere, et pro Daras oppido Afumorum
 castellum illis tradere. Denuo **170** Persarum rex
 legatos excepit, et ad ea, quæ imperator ad illum
 perhumane scripserat, acerbè admodum et arro-
 ganter respondit, se nunquam urbe Daras cessurum
 non magis, quam Nisibi aut Singaris, quas urbes
 a Romanis per vim captas haberent Persæ, neque
 quidquam ex possessionibus, quas illi pater reli-
 querit, se diminuturum, sed potius, si non auctio-
 res faciat, saltem quantum in se esset, intacta
 conservaturum. « Pater Choroas, inquit, si vixis-
 set, fortasse eo descendisset, et Daras Romanis
 restituisset. Ei enim, qui ipse imperii fines proten-
 dit, paria rursus amittere, non tam turpe est. Pu-
 deri autem est omnibus hominibus paterna proflig-
 gare. » Hæc ubi dixisset, rursus per Mebodem alia
 fere hujusmodi suggessit: quanam de causa elati
 Romani Daras ab ipsis recipere poscant, qua victo-
 ria potiti, quibus tropæis se jactantes? ubi denique
 superiores Persis evaserunt? Imperitia quidem et
 imprudentia Tachosdri res bene gesserunt, dum
 ipsum ex una regione in aliam circumagunt, et
 modo ex Armenia in Arzanenem, modo ex Arza-
 nene in Armeniam excurrere cogitur, regionem
 Persarum, quæ est ad orientem, depopulati sunt.
 Hoc est fortasse, quod magnos spiritus gerunt, quo
 superbiunt, existimantes deteriore conditione res
 nostras prostratas jacere. « Sciant Romani, in-
 quit, me non aliis conditionibus pacem fieri permis-
 surum, quam si persolvant omnes pecunias, quas
 Justinianus singulis annis nobis pendere erat solit-
 us. » Hæc insolenti oratione Hormisda uso, vix
 tribus demum post mensibus elapsis, Zacharias et
 Theodorus difficillima et gravia quæque experiendo
 perpassi, missionem obtinuerunt. Neque enim pu-
 rum aera haurire, neque libere ex lecto, sub quo
 diversabantur, in apertum exire eorum custodie
 præpositi permittebant. Domus vero, in qua habi-
 tabant, erat obscurior, et cum in eam ex omni parte
 ventiperflant, æstate imprimis valde molesta erat;
 denique revera domus carcer esse videbatur. His
 igitur malis et incommodis attritos et confectos
 multo graviora in reditu passuros dimisit. Nam nec
 illis rerum necessariorum copiam, quoad satis
 esset, administrabant, diem de dia ducebant, et
 longioribus itineribus eos fatigabant. Et enim quam
 viam uno die confecerant, eam postridie retro eos

VARIÆ LECTIONES.

¹ τοῖόνδε H. ² ὀπαλλαγῆναι vulg. ³ μὴν B., μὴ vulg. ⁴ ἀφήκε N., ἀφήκε vulg. ⁵ ἐπὶ τίνι vulg. ⁶ βρεν-
 θύονται H., βρενεύονται vulg. ⁷ ἄλλως N., ἄλλων vulg. ⁸ βασιλέως H., βασιλέα vulg. ⁹ ἀν' ἔτος; H.,
 ἀνετος; vulg. ¹⁰ ἐλθόντων vulg. ¹¹ διάπνευστον H., ἀδιάπνευστον N.

ducebant, donec multis ærumnis conflictati, ita ut A uterque in gravissimum morbum incideret, tandem Perside excesserunt. Cujus rei nuntius 171 cum ad imperatorem afferretur, et præter omnem expectationem illi accideret (non enim existimaverat, cum Romani ita faciles et moderatos se præbuisent, fore, ut Persæ a pace abhorrerent), jure et merito Mauricio præcepit, ut bellum strenuo pararet, et cætera omnia ita instituit, ut omni modo suis rebus consularet. Neque vero exercitus quoad cætera male habebat. Stipendia enim persoluta fuerant.

ἂν ἀμηγέτη οἶός τε ἔσοιτο βοηθῆσαι τοῖς πράγμασι·ν. Οἱ¹³ δὲ τὰ μὲν ἄλλα οὐκ εἶχε κακῶς τὸ στράτευμα . καὶ γὰρ τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων ἐπεποίητο.

20. (A. C. 581, ind. 14, Tiber. 4.) Tiberius bellum B contra Persas finire in animo habebat. Itaque, hoc consilio capto, iterum Zachariam elegit, quem ad limites Romanorum et Persarum legaret. Jam enim et sæpius antea ejus opera in hujusmodi rebus usus fuerat. Is cum advenisset, quaque de causa ad Persas profectus esset, exposuisset, ipse in iis locis manebat, et Persarum rex Andigan eodem mittit. Ille vir erat admodum prudens, et multorum negotiorum peritissimus, quia diuturnum temporis spatium (erat enim ætate longe proventus) senectute ipsa sapientiam ejus firmaverat. Postquam autem ad Daras convenerunt, et cum his urbium tam earum quæ Romanis, quam earum quæ Persis parebant, primarii viri : utriusque in ea disquisitione versati sunt, quomodo bello finis imponi posset. C Ille, qui confinium protector erat (sic Romani eum appellant, qui ad dignitatem præfecti regii electus est), ille, inquam, tentoria præparanda curavit (hoc enim munus est illius magistratus a primis inde temporibus), sub quibus ab utraque republica missi convenirent et colloquerentur. Itaque istis præparatis diversoriis, cum in illis Andigan et Zacharias et principes confinium viri congressi essent (eo enim Andigan ex Daras, et Zacharias ex Mardis oppido venerant), iisdem rursus rationibus jus suum ab utraque parte defenderunt, quibus in superioribus colloquiis erant usi. Volebant enim Persæ a multo tempore pecunias, quas soliti erant ex conventionione et pacto temporibus Justiniani ini- D to, a Romanis accipere, et præterea retinere Daras. Romani vero contra, ne quid pecuniarum darent, pugnabant; neve quasi pœna et multa quadam pacem redimere viderentur. Daras quoque recuperare cupiebant, et eam Persarmenia et Arzanene commutare volebant, modo earum provinciarum incolæ, qui se ad reipublicæ Romanæ auctoritatem contulissent, 172 ea deditione non continerentur. Cum multi de ea re sermones habiti essent, neque ulla res ad finem pervenisset, quia neutiquam partes inter se conveniebant : An-

ἡμέρας ἰδὸν σφας ἀγαγόντες ἐπὶ τὰ πρόσω, τῇ ἐφεξῆς οἱ ἑτέρας ἀτραποῦ ἐς τοῦ μπαλιν ἐπανήγον, ἕως πολλῶν ἀνιαρῶν αὐτοῦς ἀναπλήσαντες¹³, ὡς καὶ ἐκάτερον ἀμέλει νόσφ βαρυτάτη περιπεσεῖν, ἐξώθησαν¹³ τῆς Περσῶν. Ἀφικομένης δὲ ταύτης τῆς ἀγγελίας παρὰ βασιλεῖα Ῥωμαίων καὶ παρὰ τὴν πάντων ἐλπίδα προσπεσούσης (οὐ γὰρ φήθη πώποτε Πέρσας ἐπὶ σμικροῖς οὕτω καὶ λίαν συμμέτροις τὴν εἰρήνην μὴ προσδέξασθαι), Μαυρικίῳ μὲν εἰκίτω· ἐσήμαιεν ἔχεσθαι τοῦ πολέμου κατὰ τὸν προχωροῦντα τρόπον, καὶ τὰ ἄλλα περισεκόπει, ὡς

κ'. Ὅτι παρασκευάζετο ὁ Τιθέριος διαλύσαι τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον. Τοιγαροῦν οὕτως ἀρέσαντα βασιλεῖ, ἀφίησιν ἐπὶ τούτῳ Ζαχαρίαν ἐν τοῖς Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν μεθορίοις πρεσβευσόμενον καὶ αὐθις· ὃν δὴ καὶ πολλάκις ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ἐχειροτόνησε χρεῖαις. Ὁ δὲ ἀφικόμενος, καὶ δῆλον καταστήσας ἐφ' ᾧ ἐποιήσατο ὡς Πέρσας τὴν ἀφίξιν, ὁ μὲν ὑπῆρχεν ἐν τούτοις, βασιλεὺς δὲ Περσῶν ἐκπέμπει Ἀνδίγαν. Οὗτος δὲ ἀνὴρ κατὰ τασούτων ἐχέφρων τε ἦν καὶ πράγμασι πλείστοις ὁμιλήσας, καθύσον¹⁵ τε αὐτῷ ἐπὶ μακρότατον καὶ τὰ τοῦ χρόνου ξυνέβαινε ἐπισφραγίζοντι τῷ πάνυ γηραλέῳ τῷ νουνεχῆς. Ἐπειδὴ¹⁶ δὲ συνηθέτην ἀγχοῦ τῆς πόλεως τοῦ Δάρας, ξὺν τοῖς καὶ οἱ τῶν ἐκείνην πόλεων Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ἴγεμόνες, οἱ μὲν δὴ ἐξηρτύοντο ἕκαστοι διαλεχθησόμενοι περὶ τοῦ ὅπως θεόν καταθέσθαι τὸν πόλεμον· ὁ δὲ γε τῶν μεθορίων λεγόμενος προτίκτωρ (δηλοῖ δὲ παρὰ Ῥωμαίοις τὸν ἐς τοῦτο καταλεγόμενον ἀξίας, τὴν βασιλεῖον προσκεπαστήν), οὗτος δὴ οὖν κατεσκεύασε καλύβας, ἐν αἷς ἐμελλον ἐκατέρας πολιτείας πρέσβεις τὰ εἰρημὴν διασκέπτεσθαι· τοῦτο γὰρ τὸ λειτουργημα ἀνωθὲν τε καὶ ἐξ ἀρχῆς τῷ προτίκτωρι ἐπιτέρεται. Παρασκευασθέντων οὖν τῶν τοιῶνδε ἐνδιατημάτων, καὶ γενομένων ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Ἀνδίγαν τε καὶ Ζαχαρίου καὶ τῶν τῆς περιοικίδος ἀρχόντων, τοῦ μὲν Ἀνδίγαν τὴν συνέλευσιν ποιουμένου ἐκ τοῦ Δάρας, Ζαχαρίου δὲ ἐκ τοῦ Μάρδης, καὶ αὐθις οὐχ ἦττον ταῖς αὐταῖς χρωμένων δικαιολογίαις, αἴσπερ καὶ ἐν ταῖς προτέραις πρεσβείαις· καὶ τῶν μὲν Περσῶν βουλομένων κομίζεσθαι ἀπὸ Ῥωμαίων τὰ ὅσα περ ἐκ πλείστου χρόνου εἰώθεσαν χρήματα τοῦ διομολογηθέντος ἐπὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ¹⁷ χρόνων, πρὸς τούτοις ἔχειν καὶ τὸ Δάρας· τῶν δὲ δὴ Ῥωμαίων ἐξεναντίας ἀπισχυριζομένων ὥστε μηδὲν κατατιθέσθαι μήτε μὴν ὥσπερ τιμῆματός τινος πρίασθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀνασώσασθαι ἀπὸ Περσῶν τὸ Δάρας, ἀντάλλαγμα μέντοι παρέχοντας τὴν ἐξ ἀρχῆς Περσαρμενίαν τε καὶ Ἀρζανηνήν, ἀνευ τῶν ἀμφοτέρας χώρας οἰκητόρων τῶν ὅσοι τῇ Ῥωμαίων προσεχώρησαν πολιτεία, — πλείστων οὖν, ὥσπερ

VARIÆ LECTIONES.

¹³ Quæ vulgo post verbum ἀναπλήσαντες ex proxime superioribus absurde repetuntur : ἐπὶ τὰ πρόσω, τῇ ἐφεξῆς, del B. ¹⁴ ἐξώθησαν ἐξώθησαν] H. : at ne hoc quidem verum videtur. ¹⁵ οἱ] τῷ conj. B. ¹⁶ καθύσον H., καθόν vulg. ¹⁷ ἐπειδὴ δὲ H., ἔπει δὲ vulg. ¹⁸ Ἰουστινιανῶν vulg.

εἰκός, ἐπὶ τηλικῷ πράγματι προενηνεγμένων λόγων καὶ ἤκιστα εἰς ἔργον ἀθρόων, μήτε μὴν τῆ συμ-
 φωνίᾳ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν ξυμβαίνόντων ἀλλήλοις,
 τὸν Ἀνδίαν παρακρούσασθαι Ζαχαρίαν¹⁸ ὑποτοπι-
 σαντα ἐφ' ᾧ θέσθαι συνθήκας οὐκ ἔς τὸ εὐπρεπές,
 ἀλλὰ γὰρ πάντῃ ἀσυμφόρους τῆ Ῥωμαίων ἀρχῆ,
 φάναι λέγεται τοιάδε· ἰ Τείχη καὶ πύλαι, καὶ εἴτι
 τοιοῦτον, ὧ ἄνδρες, φυλακτῆριον, φυλάττειν μὲν, ὡς
 εἰκός, δυνήσεται καὶ πόλιν καὶ πολιτείαν ὅλην. Ἐν
 οἷς δὲ τυγχάνουσιν οἱ τούτοις περιπεπραγμένοι,
 κρύπτειν οὐ¹⁹ ῥάδιον. Φήμη²⁰ γὰρ αἰεὶ χειροῦται τὰ
 πράγματα, καὶ τὰ δοκοῦντά πως ἀδηλα καθεστάν-
 ναι προτίθησι ταῖς ἀκοαῖς, ὥσπερ ἐπ' ἀγορᾶς ἐν
 φανερῷ τῷ βουλομένῳ πρίασθαι ὄνια. Τοιγαρὸν
 καὶ ἡμεῖς ἐξεπιστάμεθα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πολ-
 μοις ἀντρείδουσιν πλειστοῖς, καὶ πολλαχόσε τῆς
 οἰκουμένης ὄπλα κινούσαν, καὶ τῆ δυνάμει μεμε-
 ρισμένην σχεδὸν ἐφ' ἑκάστῳ βαρβάρῳ γένει, καὶ τὴν
 καθ' ἡμᾶς πολιτείαν οὐκ ἀπὸ τρόπου Ῥωμαῖοι γι-
 νώσκουσι μηδὲν τῶν πάντων ἀνθρώπων νῦν πολε-
 μοῦσαν ἢ Ῥωμαῖοις μόνους. Ὡς οὖν ὑμῶν μὲν πολ-
 λοις ἔθνεσι μαχομένων, ἡμῶν δὲ μόνους ὑμῖν, οὕτω
 καὶ τὰς ξυνοθήκας ἀνάγκη διατιθέναι. Βέβαιον γὰρ
 ἂν γένοιτο Ῥωμαῖοις τε τὸ περιεῖναι καὶ πρὸς πολλὰ
 διαγωνιζομένοις ἔθνη καὶ πρὸς μίαν τῶν Περσῶν
 πολιτείαν, καθάπερ καὶ ἡμῖν ἐν βεβαίῳ γενήσεται
 τὸ κρατεῖν πρὸς οὐδένα τῶν ἄλλων ἢ πρὸς Ῥω-
 μαῖοις μόνους ἔχουσι τὴν διαφορὰν, καὶ τῷ πρὸς
 ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν παρατάττεσθαι πόλεμον. Ταῦτα
 ἐπεὶ εἰλεξεν ὁ Ἀνδίαν, ἀκηκοῦσα Ζαχαρίαν λέγεται
 ὑπομειδίσασαι καὶ ὧδε εἰπεῖν· Ἐὺ σοι γένοιτο, ὧ
 Ἀνδίαν, καὶ Πέρση πεφυκότι καὶ μαρτυροῦντι
 Ῥωμαῖοις τῆς ἀνδρείας καὶ παρατρῶσαντι τὴν ἀλη-
 θειαν οὐδαμῶς. Εἰ γὰρ μὴ, ὡς ἔφης, ἢ Ῥωμαίων
 περισπᾶτο δύναμις, καὶ τὴν πολυχείριαν τοῦ κατ'
 αὐτὴν στρατοῦ κατὰ πολλὰ τῆς²¹ οὐκουμένης ἐξ-
 ἔτεινεν ἔθνη, καὶ ὡς ἐγεφύρωσε τῆ δυνάμει τὴν
 θάλατταν καὶ τὰς ἠπείρους²² ἐξέυξε τῷ πανταχοῦ
 παρειαῖ τε καὶ περιεῖναι, τί ἂν οἶει πεπονθέναι
 Πέρσας ἢ ἐπὶ πόσον ἀντισχεῖν τῷδε τῷ πολέμῳ;
 οἶμαι μὲν οὖν ἐγώ γε αὐτό γε δήπου τοῦνομα συμ-
 φθαρῆναι Πέρσας, καὶ μόνῳ νικῆσαι τῷ μηδέποτε
 φέρεσθαι τῆ μνήμῃ. Τούτων Ζαχαρίᾳ εἰρημένων
 ὁ Ἀνδίαν τῆ σιγῆ ἐδήλωσε τὸ νενικῆσθαι²³ τῷ
 λόγῳ.

Τοιαῦτα μὲν οὖν ἀμφω διελεγέσθην. Ἐν τσοούτῳ
 δὲ ὁ Ταχσοδρῶ, Περσῶν στρατηγός, ἅμα τῆ Περσικῆ
 στρατιᾶ ἔς τὰ ἱππάσιμα τὰ περὶ τὴν Νίσιδιν ἐστρα-
 τοπεδεύετο κατὰ τὸν Μυγδόιον²⁴ ποταμόν. Μαυρί-
 κιος δὲ χαρακώσας ὑπῆρχε τὰς ἀμφ' αὐτὸν δυνά-
 μεις· ἐν τῷ δὴ λεγομένῳ Μονόκαρτον, ἐν ἀγχιθύρῳ
 Κωνσταντινῆς τῆς πόλεως. Ἔστι γὰρ δήπου τὰ περὶ
 τὸ Μονόκαρτον ἅπαντα ἑνὸς τε καὶ ἱππόδοτα²⁵
 καὶ στρατῷ ἐνοκηγήσασθαι ἀγαθὰ. Οὕτω μὲν οὕτω

A digan in Zachariam, qui illum pacis condiciones
 minime honestas, imo Romanorum rebus ex omni
 parte damnosas et inutiles ferre, suspicatus erat,
 his verbis invecus esse fertur : « Mœnia, et portæ,
 et aliud, o viri, munimentum poterit quidem et
 urbem et universam reipublicam tueri : sed qua
 conditione il se habeant, qui inclusi continentur,
 non facile occultari potest. Fama enim in omni-
 bus rebus dominatur, et vel ea, quæ abscondita
 esse videbantur hominum auribus, sicut merces in
 foro emptoribus, exponit. Quamobrem et nos certo
 scimus, Romanum imperium cum multis populis
 bello contendere. et per plerasque terræ oras arma
 circumferre. Ex quo fit, ut ejus copiar late disper-
 sæ sint adversus unumquodque fere Barbarorum
 genus. At vero Romani sciunt nostrum imperium,
 non sine ratione, cum nullo alio hominum genere,
 quam cum Romanis, bellum gerere. Itaque quo-
 niam vos cum multis gentibus bello decertatis,
 nobis autem cum vobis solis bellum est, ad hunc
 modum etiam induciæ faciendæ sunt. Nam Romani
 se victuros esse confidunt, etiam cum multis
 nationibus, et contra unum Persarum imperium
 bellum gerentes, sicut nobis certa explorataque erit
 victoria, quandoquidem cum nullis aliis, quam cum
 solis Romanis, nobis erit certamen; et contra
 unum eumdemque hostem unum idemque bellum
 instruemus. » Quæ cum Andigan dicentem Zacha-
 rias audisset, dicitur subrisisse et ita locutus :
 « Bene tibi sit, o Andigan, et homini in Persia
 nato, qui fortitudinis et virtutis testimonium Ro-
 manis præbes, neque a veritate aberras. Nisi enim,
 ut dicis, Romani ingentem multitudinem suorum
 exercituum ad tam multas gentes terræ exten-
 dissent, et copiis, tanquam ponte, mare junxissent,
 et omnes terras præsentī imperio continuissent :
 quid existimas Persas passuros, aut quandiu hoc
 bello tolerando pares futuros fuisse ? Jam nunc
 ipsum nomen Persicum cum Persis interituum eos-
 que nulla alia re, quam æterna oblivione, victuros
 fuisse. « Hæc ubi dicta sunt a Zacharia, Andigan
 satis silentio indicavit, se dicendo a Zacharia supe-
 ratum.

D
 Dum autem inter se colloquerentur, Tachosdrus,
 Persarum dux, cum exercitu Persico castra habe-
 bat ad Mygdonium amnem, 173 circa Nisibim in
 campis equestri pugnæ et alendo equitatu perquam
 opportunis. Mauricius vero vallo continebat suos
 milites in loco, quem vocant Monocartum, prope
 portas urbis Constantinæ. Sunt enim omnia loca
 circa Monocartum aquosa et equorum pastioni com-
 moda, et exercitui sub pellibus habendo apta. Ad

VARIE LECTIONES.

¹⁸ Ζαχαρίαν Ν. Ζαχαρίᾳ vulg. ¹⁹ οὐ add. N. ²⁰ Verba : φήμη — — ὄνια in Exc. de sent. p. 363.
 ed. Rom. paulum mutilata exstant. ²¹ τῆς om. vulg. ²² ἠπείρους ἐξέυξε H., ἰ περιέξενε vulg. ²³ τὸ
 νενικῆσθαι: H., τῷ νεν. vulg. ²⁴ Μαγδόιον vulg. ²⁵ ἱππόδοτα Par.

hunc modum illi se fossa et vallo munierant. Cæte-
rum Audigan, dum adhuc in concilio essent, exter-
rere Zachariam et deludere est aggressus : se enim
solum impedimento fuisse prædicabat, quominus
Tachosdrus omnes Romanorum agros igni ferroque
proscinderet. Tum forte eodem tempore, quo cum
illo verba faciebat, ex composito in eorum conspec-
tum venit unus ex his, quorum sunt partes citis
cuius aequitare, et nuntios equorum velocitate
perferre, qui se a Tachosdro missum fingeat. Is
Andigan secreto abducit, et epistolam, tanquam a
Tachosdro scriptam, tradit. Hac continebatur, exer-
citus Persarum minime contineri posse, quin Ro-
manorum terras invadat et in eas impetum faciat.
Huic mendaci epistolæ et his, quæ in illa scripta
erant, congruebat pulvis, qui nuntio, tanquam recens
de via adventanti, ex fictione capillis multus inerat.
Andigan quoque cum nuntio disserens, vultum com-
ponebat, et omni corporis motu simulabat, se mi-
nime bellum appetere. Et paulo post cum ad col-
loquium rediisset, Zachariæ dixit, sibi molesta esse,
quæ a Tachosdro nuntiarentur : etenim per litteras
significare, incredibilem esse Persici exercitus ad
pugnandum alacritatem, quæ nullo modo comprimī
posset. Constare Persarum aciem multis hominum
millibus, quibus nihil aliud sit in animo, quam in
Romanorum fines impetum facere, eosque igni ferro-
que vastare ; illos quidem armis temperatos, si
Romani ea conditione, qua Persæ voluerint, fœdera
fecerint. Sin recusarint, se illis permissurum, ut

Romanos ad orientem aggredierentur. Quod si acci-
dat, Romanos ne auditu quidem ipso strepitum phare-
trarum Persicæ multitudinis sustenturos esse. Nī
faciant, timere ne in se iram regis sui commo-
veant, quod tanto tempore distulerint bellum gerere.
Ad hunc modum Andigan doloso et magniloquo
verborum fastu utens, simulabat minime se volente
bellum fieri, quod sponte erupturum esset. Cum au-
tem Zacharias satis intelligeret fraudem, quæ sub-
erat his, quæ Andigan dixerat, et exquisito verborum
ornatu quæri colorem et prætextum mendacio,
« O Andigan, inquit, 174 non in decipiendo pru-
dentia declaratur, maxime si is, qui decipitur, id,
quod agitur, intelligat. Num enim existimas me
ignorare, ista omnia, quæ Persæ dicunt et faciunt,
esse res fictas, neque aliud, quam simulationem,
et artes et tectas fraudes, quas tu ipse commentus
es, ut Romanos peteres facias? Sed non faciam, mihi
crede, quod voles et tibi libitum erit. At tu scito,
initio quidem hujus belli Romanis grave et durum
fuisse ad arma gestanda devenire. Etenim vos de-
precati sumus, ne eo rem adduceretis, ut nos arma
capere cogeretis. Tunc enim Romani ad cessatio-
nem a bello tam propense sciebantur, ut Apameam,
imo et Antiochiam usque Persæ cum manu mili-
tari progressi sint. Cum autem Romani, vobis non
cedentibus, sponte periculum subirent, scire vos

ἀπειταφρεύοντο. Ἀτὰρ ὁ Ἀνδίγαν ἔτι ξυνεατώσης
τῆς ἐκκλησίας ἐχρᾶτο καὶ πτοίαις τισὶ καὶ φανακι-
σμοῖς, Ζαχαρία ὑποδηλών, ὡς αὐτὸς εἶη μόνος ἁ
διακωλύων τὸν Ταχοσδρὸν τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν κατα-
σεῖσαι ἅπασαν. Τυχὸν γὰρ, ἐν ᾧ διαλεγόμενος ἦν,
ἀνεφαίνετό τις τοῦτων δὴ τῶν ἐς τάχος ἰσπαζόμε-
νων τε καὶ τὰς ἀγγελίας τῷ τάχει τῶν ἵππων δια-
κομιζόντων, πλαττόμενος ἐκ τοῦ Ταχοσδρῶ ἐσταλάθει.
Καὶ δὴ τὸν Ἀνδίγαν ἰδίᾳ λαμβάνων ἐνεχειρίζε ὁ
ἐπιστάλην, ἐν ᾗ ἐνεφέρετο, ὡς Ταχοσδρῶ δῆθεν
γεγραφότος, οἷα ἀκαθέκτου²⁶ εὐσης τῆς Περσῶν
στρατιᾶς, μάλα τε ὀρμώσης μὲν δὴ ἐμβλεῖν ἐς τὴν
Ῥωμαϊκὴν. Τοιαῦτα ψευδομένης τῆς ἐπιστολῆς,
συνεφεύδατο τοῖς γραμμμένοις καὶ ὁ κονιωρτὸς, ἐς
τῷ ἀγγελιαφόρῳ, ἃς εἰ ἀρτι ἀφιγμένῳ ἐκ τῆς ὀδοπο-
ρίας, συμπεπλασμένος τε καὶ ἐνζάνων πολλὸς περὶ
τὴν κόμην ὑπῆρχεν. Ἄμα δὲ καὶ ὁ Ἀνδίγαν διαλε-
γόμενος τῷ ἦθει ὑπεκρίνετο, καὶ τῇ ἄλλῃ κινήσει
τοῦ σώματος ὑπεφαίνετο οἷα μὴ ἐπιέμενος πολέμου.
Τὸ μετὰ ταῦτα κατὰ δὴ τὸν ξύλλογον ἑαυτὸν ἀναμι-
γνύς, καὶ ἔφασκε Ζαχαρία, ὡς ἐνολοῖτο ὑπὸ τοῦ
Ταχοσδρῶ καὶ ὡς ἐσήμενέην οἱ, τὴν προθυμίαν τοῦ
στρατοῦ εἶναι ἀφόρητον, ἐγκαλινουῦσθαι τε ἀδύνατον,
τοῦτο μὲν ἐν πολλαῖς μυριάσι ξυνισταμένης τῆς Περ-
σικῆς δυνάμεως, τοῦτο δὲ καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἰεμί-
νης τὴν Ῥωμαίων ἅπασαν καὶ δὴ παρατυκία πηρ-
πολήσειν· καὶ ὡς, εἰ μὲν Ῥωμαῖοι ἔλοιντο, καθ' ἂν
ἂν βούλοιντο τρόπον Πέρσαι, ἐμπεδῶσαι τὰς
σπονδὰς, ἀφέξεισθαι τῶν ὅπλων· εἰ δὲ γε οὐ βού-
λοιντο, ξυγκωρήσειν αὐτῷ ἐμβλεῖν παραχρημα ἐς
τὴν Ἐφῶν Ῥωμαίων· οὐδὲ γὰρ ἀνθέξειν αὐτοὺς κἀν
γούν τὸν κτύπον τῶν φαρτερῶν τοῦ Περσικοῦ ἀκού-
σεσθαι πλήθους. Ἄλλως τε δὲ δεδιέναι τὴν τοῦ κατ'
αὐτοὺς βασιλείως ὀργὴν ἐς χρόνον τασόνδε ἀναβαλ-
λομένους τὸν πόλεμον.

Οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀνδίγαν δολερῶτατά τε καὶ
ἀλαζονικώτατα τῷ κόμπῳ χρησάμενος τῶν ἡμεῶν,
ἐπλάττετο ἐκέντι μὴ προσεῖσθαι τοῦ πολέμου τὰ
αὐτεξούσιον. Συναὶς δὲ καὶ Ζαχαρίας τὸ ἀπατηλὸν
τῶν εἰρημένων, καὶ τὴν κομπολογίαν παραπέτασμα
εἶναι τοῦ ψεύδους, « Ὁ Ἀνδίγαν, ἔφη, οὐκ ἐν τῷ
ἀπατῆν τὸ ἐχέφρον δηλοῦται, μάλιστα τοῦ ἀπατω-
μένου ξυνειδότος. Ἦ γὰρ οἷε με μὴ ἐξεπίστασθαι,
ὡς πλάσματά ἐστι τὰ ὑπὸ Περσῶν πρασσόμενά τε
καὶ λεγόμενα, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἢ δόκησις καὶ ἀπο-
σχιάσματα καὶ φανακισμοί; καὶ ὡς σὺ αὐτὸς ἅπαντα
ταῦτα ἐδραματούργησας, ἐννοῶν ἐκφοβῆσαι Ῥω-
μαίους; ὡς ἂν οὖν βούλει καὶ ἀρεστόν σοι εἶη, ἐφήμι
ποιεῖν. Πλὴν εὐ ἴσθι, ὡς ἐν ἀρχαῖς τοῦδε τοῦ πολέ-
μου Ῥωμαίοις τε ὀπλοφορεῖν φορτικώτατόν τι ἐφαί-
νετο· ὥστε ἀμέλει καὶ ἱκεταῖς χρώμεθα ὡς ὄμας,
μὴ ἀναγκασθῆναι σφᾶς ἐπιλαθέσθαι ὀπλων. Κατὰ
τοσοῦτον γὰρ ἐς τὸ ἀπόλεμον ἐπιβρέπέστατα εἶχον,
ὡς καὶ ἄχρις Ἀπαμείας ἐλάσαι Πέρσας, καὶ μὲν
οὖν ἄχρι αὐτῆς γε δήπου Ἀντιοχείας. Ὑμῶν τε
πρὸς ταῦτα μὴ ὑποχαλασάντων, ἀφ' οὗ ἡσπίσαντο
Ῥωμαῖοι τὸ ἐθελοκίνδυνον, οἶμαι μὴ ἄγνοεῖν Πέρσας,

VARIÆ LECTIONES.

²⁶ ἀκαθέκτου H., καθέκτου vulg.

ὡς οὐδὲ μέχρις αὐτῶν τῶν μεθορίων ἀναίματω ὡς ἄ
ἐγένεσθε ἀφικέσθαι. Νῦν γοῦν πεπαιδευμένων ἀκρι-
θῶς Ῥωμαίων τὸν πόλεμον, θαρράλοιοι τέ ἐσμεν καὶ
εὐέλπιδες, ὡς, εἴγε κινήσῃ ὁ Ταχοσδρῶ, ὑπαντιά-
σειν²⁷ οἱ ἐν αὐτοῖς γε δῆπου τοῖς ὁρίοις δόρυ Ῥω-
μαϊκὸν εὖ μάλα τεθηγμένον, διατιτράντας²⁸ λαπάρας
εἶδοντες ὃν αὐτοῦ. Ὡς οὖν εὖ ἐξεπιστομένων Ῥω-
μαίων τοὺς Περσῶν δόλους, πρᾶττε οὕτω. » Τούτων
οὖν καὶ ἐτέρων πλείστων εἰρημένων μὲν, μάτην δὲ
θμῶς (προῆλθε γὰρ οὐδὲν ὁτιοῦν), τότε Μαυρικίῳ
ἐν γράμμασι δηλοῖ Ζαχαρίας ἀφικέσθαι ἐς τὰ πρὸ
Κωνσταντινῆς πεδία, οἷα δὴ ἐκεῖσε τὸν πόλεμον
εὐγχορῆσουσι. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ταχοσδρῶ κινή-
σας τὰ Περσικὰ στρατεύματα ἀπαγόμενος ἦει ἐς τὰ
περὶ Κωνσταντινῆν.

κα'. Ὅτι ἐπὶ τρεῖς²⁹ ἡμέρας πόλεμος Ῥωμαίοις^B
καὶ Ἀβάροις συνεκροτήθη, μηδεμιᾶς δυνάμεως
Ῥωμαϊκῆς κατὰ τὴν πρὸς Δαλματίαν γέφυραν ἐπι-
φανείσης, καίτοι σαθρότατα ἔχουσιν³⁰. Ἀλλὰ γὰρ
καὶ ὁ Ἀψίχ καὶ τὸ κατ' αὐτὸν Ἀβαρικὸν αὐτοῦ
ἐφεδρεύοντες πρότερον τῶσαυτην καταφρόνησιν
ἐπαδείξαντο κατὰ Ῥωμαίων, ὥστε μετενεχθῆναι
σφᾶς κατὰ δὴ τὴν ἐτέραν γέφυραν, ἄλλην τε δύναμιν
προστεθῆναι τῇ δυνάμει Βαϊανῶ. Πιεζομένων τοι-
γαροῦν τῶν³¹ ἐν τῷ Σιρμίῳ λιμῶ³² μεγίστῳ, ἦδη
τε ἀπτομένων ἀθεμίτων τροφῶν τῷ ἐστερηθῆναι τῶν
ἀναγκαίων καὶ γεγεφυρωσθαι τὴν διάβασιν τοῦ
Σκοῦ, καὶ Σολομῶνος τηρῆκαυτα³³ προσετώτος τοῦ
Σιρμίου ἐκμελέστατά πως διαδηλοῦντος, καὶ μηδὲν
ὁτιοῦν στρατηγίας ἐχόμενον ἐπιδεικνυμένου^C πρὸς
γε καὶ τῶν τῆς πόλεως ἀπεριτόκτων τοῖς χαλε-
ποῖς, ὀλοφυρομένων τε καὶ ἐς τὰς ἐσχάτας ἐλπίδας
ἐξωλισθηκότων, καταμεφομένων τε τοῖς Ῥω-
μαίων ἡγεμόσι· Θεόγνιδός τε αὐτοῦ ὀλιγοχειρίαν
νοσοῦντος· ταῦτα Τιβέριος³⁴ ὁ βασιλεὺς κατέμαθεν,
αἰρετώτερον ἡγησάμενος μὴ συναίματωσιθῆναι τῇ
πόλει τῶν οἰκητόρων τὸν ὄμιλον, ἐν γράμμασι κε-
λεύει Θεόγνιδι καταλύσαι τὸν πόλεμον ἐπὶ σπονδαῖς,
ὡς ὑπεξέλθειν παμπληθεῖ τοῦς τῆδε οἰκοῦντας, μη-
δὲν ἐπιφερομένους τῶν οἰκείων ἢ μόνον τὸ ζῆν καὶ
παρασχὸν οὕτω περιβόλαιον ἐν. Καὶ δὴ συνέδησαν
ἐπὶ ταῖς τοιαύδε ξυνοθήκαις, καὶ τὰ τοῦ πολέμου
ἐλόφθησεν³⁵, ἐφ' ᾧ παραχωρησάμεν Ῥωμαίους
Ἀβάροις τῆς πόλεως, Ἀβάρους δὲ Ῥωμαίοις τοῦ
ἐν τῇ πόλει πλήθους, ἀνευ τῶν ὄσα ἐκάστω ἐν πε-
ριουσίᾳ ὑπήρχεν. Ἐπεζήτησε δὲ ὁ Χαγάνος καὶ τριῶν
ἐτῶν παρωχημένων χρυσίου, ὧν οὐκ εἰλήφει τι κατὰ
τὸ σύνθετος, τῶν παρεχομένων αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ μὴ
χρησθαι ὀπλοῖς. Ἦσαν δὲ τὰ εἰρηναῖα χρήματα
ἐκάστω ἑτεῖ ἀμφὶ χιλιάδας ὀγδοήκοντα χρυσίου νο-
μισμάτων. Ἐτι γε μὴν καὶ ἕνα τινὰ τῶν ὑπ' αὐτῷ
ταττομένων, ὃς προσεχώρησε³⁶ τῇ Ῥωμαίων πο-
λιτείᾳ, καθὰ λέγεται, τῇ γυναικὶ τοῦ Βαϊανῶ ἐς
ἀπροδοσίαν συναλθῶν. Ταύτη τοι κατὰδῆλον ἐποίησε
Θεόγνιδι· ἐκδοθῆναι οἱ τὸν αὐτόμολον· ἢ γὰρ ἂν

A opinor, vos non sine sanguine ne ad fines quidem
pervenire potuissetis. Nunc enim artes bellicas neces-
sario edocti, audaciores facti sumus, et spe ductumur,
si se commoverit Tachosdrus, obviam ejus conatibus
in ipsis confiniibus litram Romanorum acutam ha-
siam, quæ latus ejus facile transfigat. Quæ sic age,
ut memineris, Romanos probe nosse Persarum do-
los. » Hos et plures hujusmodi inter se habuerunt
sermōnes, sed frustra, nihil enim inde est consecu-
tum. Tum Zacharias Mauricium per litteras monuit,
ut in planitiem, quæ est ad Constantinam, descen-
deret, et prællum committeret. Similiter Tachos-
dro movens cum omnibus Persarum copiis, eas ad
Constantinam adfluxit.

B 21. Romani et Avars per tres dies in exspecta-
tione decertandi fuerunt, sed cum nullæ Romano-
rum copiarum apparet, quæ pontem, qua itur in
Dalmatiam, tametsi parum munitus esset, oppugna-
rent, Apsichus et qui cum eo erant Avars, qui illic
prius ad pontis custodiam conserant, tam parvi
Romanos faciebant, ut ad aliam pontem se confer-
rent, et novas copias copiis Bajani adjicerent. At
qui in Sirmio erant ingenti fame oppressi, cibis ne-
fundis se sustentabant, quia rerum necessariarum
inopia laborabant, et hostes pontem in Saos fecerant.
Præterea Salomon, qui tunc temporis Sirmio præ-
erat, parum diligenter res administrabat, neque se
ullum rei militaris usum habere ostendebat. Itaque
cives et urbis incolæ hac calamitate afflicti, ejula-
bantur, et cum ad extremas spes redacti essent,
omnium istorum malorum causam in duces Roma-
nos rejiciebant. Postremo 175 Theognis paucitate
militum laborabat. Hæc ubi Tiberius didicit, potius
esse duxit, civium multitudinem non cum ipsa urbe
in deditionem venire: itaque per litteras jussit Theo-
guidem bellum his conditionibus solvere, ut liceret
omnibus, qui in urbe habitabant, salvis et incolumi-
bus exire, neque quidquam suarum rerum inde as-
portare præter vitam et unam vestem. Itaque in has
conventiones consenserunt, et bellum his conditio-
nibus desit, ut Romani Avaribus urbem dederent,
et Avars Romanis omnem, quæ in ea erat, multitu-
dinem absque his, quæ unusquisque eorum in bonis
D habebat, concederent. Exegit etiam Chaganus trium
præteritorum annorum aurum, quod non accepte-
rat, et illi Romani solvere solebant, ut armis ab-
stineret. Erant vero pecuniæ, quæ pro pace unoquo-
que anno pendebantur, ad octoginta millia nummo-
rum aureorum. Præterea unus ex his, qui sub eo
militabant, in Romanorum regiones fugerat, quia
dicebatur adulterium cum Bajani uxore commisisse.
Hoc significavit Theognidi, et sibi transfugam reddi
postulavit, seque non aliter fœderum conditiones
ferre posse affirmavit. Theognis respondit, Romani

VARIÆ LECTIONES.

²⁷ ὑπαντιάσει· N. ²⁸ διατιτράντας H. διατιτράντα vulg. ²⁹ τρεῖς· ἐνιαυτούς N. ³⁰ ἔχουσιν B., ἔχου-
σης vulg. ³¹ τῶν add. N. ³² λοιμῶ vulg. ³³ τοῦ τηρικ. N. ³⁴ ταῦτα ἐπεὶ T. G. N. ³⁵ ἐλόφθησεν vulg.
³⁶ προσεχώρησεν Val., προσεχώρησεν vulg.

imperatoris ditionem longe lateque patere, in qua, A propterea quod amplissima et vastissima esset, res difficilis inventu foret vir exsul in ea errans, qui fortasse etiam jam periit. Ad ea Bajanus dixit : Jurent igitur Romani duces, se perquisituros, et si transfugam repperint, non occultaturos, sed omnino eum in manus Avarum regi tradituros; sin autem fato functus sit, ejus rei ipsum certiore facturos esse. »

ἄλλως μὴ ἀνέξεσθαι ἰδεῖν ἐς σπονδὰς· ὁ δὲ γε ἀν-
εσήμηνεν, ὡς ἡ γῆ τοῦ Ῥωμαίων βασιλείας μεγίστη
τέ ἐστι καὶ ἀπλετος, καὶ ὡς δυσεύρετόν τι φυγὰς
ἀνήρ ἐν αὐτῇ ἀλώμενος, τυχόν δὲ ὅτι καὶ ἐλεύθρη
ἦλω. Πρὸς ταῦτα ἀντέλεξεν ὁ Βαϊανὸς ὁμῶναι τοὺς
Ῥωμαίων ἡγεμόνας, ὡς ἀναμαστεύσωσι, καὶ εἰ τι
εὔροιεν τὸν φυγάδα, ἀποκρύψοιντο οὐδαμῶς, ἀλλ'
ἐκ παντὸς τρόπου ἐγχειριεῖν αὐτὸν τῶ τῶν Ἀθάρων
μονάρχῃ. Εἰ δὲ γε τετελευτηκῶς εἴη, καὶ οὕτω ση-
μῆναι.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΑΠΟΕΠΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΩΣ,

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ.

EX HISTORIA THEOPHYLACTI

EXPRÆFACTI ET SCRIPTURARII,

DE LEGATIS ROMANORUM AD GENTES.

176 Quod imperante Mauricio legatos miserunt Romani ad Chaganum, et bellum deprecaturi, Elpidium mittunt virum senatorium Siciliaeque praefectum tunc, et praetoris tribunal ascendentem, quod officii genus apud Romanos non inhonoratum est, et Comentiolum, qui illo tum munere fungebatur, quod inter corporis custodes, a Latinis nuncupatur scribae. Iverunt igitur ambo ad Chaganum ad urbem Anchialum, ac de induciis tractaverunt, ut erant jussi. Hoc vero non mediocriter irato propter damna sibi illata, sed insolentiora quoque multo minitante, muros Longos, sic dictos, disjecturum: Elpidio autem lenioribus utente verbis, quam ut ita retunderet inflatum Chagani fastum, Comentiolum corde et libere linguae ingenuitatem ostendit, et Romana libertate, in modum castae alicujus dominæ intaminate servata, nec adulteriis **177** corrupta adulationibus, coram praecipuis Barbarorum, atque ipso aldo Chagano dixit. Quoniam vero magna haec modum in verbis egrediebatur reprehensio, ex fervore sanguinis, impotente sui animo, per totam faciem ita praerubuit, ut, cum omnino facies ejus praerferret, nec legatis quidem se parsurum, maximum ex oratione ista Comentiolo immineret periculum. Violata enim Barbarus legatorum religione, Comentiolum in vincula conjecit, cumque detineretur in carcere pedes ejus in robur concludit, tabernaculumque legatorum destruxit, ac inde pro more istis regionibus consueto pro poena mortem est minatus, posteriori autem die cum sedatior jam esset, ido-

Ἐπιδοῖον ἐκπέμφσαντες ἄνδρα ἐς συγκλήτου βουλὴν ἀγόμενον, τῆς τε Σικελίας ἡγεμονεύσαντα, καὶ τῶν τοῦ πραιτώρος ἐπιθάντα βημάτων ἀρχὴ δὲ τις αὐτῆ παρὰ Ῥωμαίοις οὐκ ἀκομψός· καὶ Κομεντίουλον ἄνδρα τῶν σωματαφυλάκων τοῦ βασιλείου ὑπερφέρμενον, Ἐκρίθωνα κατὰ Λατίνους. Ἦκον γοῦν ἄμφω παρὰ τὸν Χαγάνον ἐπὶ τὴν Ἀγχιάλον, καὶ περὶ σπονδῶν ἤξιον ὡς προσετάχθησαν. Τοῦ δὲ μὴ μετροπαθοῦντος ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν, ἀλλὰ καὶ προσπειλοῦντος ἀσθαδικώτερον τὰ λεγόμενα Τεῖχη καθαιρήσειν Μακρά· καὶ τοῦ μὲν Ἐλπιδοῦ ὑποκαλῶντος τοῖς λόγοις, καὶ μὴ οὕτως δὲ θεραπεύοντος οὐδαινόμενον φρύαγμα· Κομεντίουλος μεγαλοφρόνως τὴν τῆς γλώττης εὐγένειαν ἐπεδείκνυτο. Τὴν τε Ῥωμαϊκὴν ἐλευθερίαν, εἰκὴν σώφρονος δεσποίνης τινός, ἀχραντὸν θαλαμῶων καὶ μὴ διαφθεῖρων μοιχικαῖς κολακείαις, τῶν ἀξιολογοτέρων βαρβάρων ἅμα τῶ Χαγάνῃ παρόντων εἶπεν· ἐπεὶ δ' ὁ μέγας οὗτος διεπερατοῦτο τοῖς ῥήμασιν ἐλεγχοῦς, ἀνάξιστος αἵματος μέγαν τῶ Χαγάνῃ θυμὸν ἐπεκύμαιεν, τό τε πρόσωπον ἅπαν ὑπὸ τῆς ὀργῆς ἐφοινίσσετο· διόλου τε τοῦ σχήματος ὑποδηλοῦντος, ὅτι μὴ τῶν πρέσβειων φείσεται, μέγιστος ἀπηώρητο τῶ Κομεντίου ἐκ τῆς διαλέξεως κίνδυνος. Τὴν γὰρ τῶν πρέσβειων ὁ Βάρβαρος διαφθείρας αἰδῶ, δεσμοῖς τὴν Κομεντίουλον ἠτίμωσεν· ἐν Ἑρσει τε ξύλων ποδοκάκκη τοὺς πόδας ὑπέθλιβε, τότε σκηνοπήγιον διέβηξε τὸ τοῦ πρέσβειος. Κάντε ὕθεν ἐπιχωρήσῃ νόμῳ τινὶ ζημια

θάνατος ἦν ἀπειλούμενος. Τῇ δὲ ὑστεραία τὰ τοῦ Α θυμοῦ κατευνάζετο, λόγοις τε πιθανοῖς παρηγοροῦντο οἱ τῶν Βαρβάρων δυνατώτατοι τὸν Χαγάνον ὑποπειθόντες, ὅπως μὴ δογματίσῃ κατὰ Κομεντιόλου τὸν θάνατον. Καὶ πειθούσι μέχρι τῶν δεσμῶν ἀποχρήσιν ἀδικεῖσθαι τοὺς πρέσβεις. Ἐπινεύσας οὖν ὁ Χαγάνος ἠτιμωμένους ἐς βασιλέα, ἐξέπεμπε, σωτηρίαν οὐ προσδόκιμὸν σφισιν αὐτοῖς δωρησάμενος.

Ἵτι τοῦ ἐπιόντος ἔτους πάλιν ὁ Ἐλπίδιος ἐπὶ τῇ αὐτῇ πρεσβείᾳ χειροτονηθεὶς ἀποστέλλεται· καὶ ὡς τὸν Χαγάνον γενόμενος, ἐξήτει πρεσβευτὴν ἅμα αὐτῷ ἐς βασιλέα γενέσθαι, ὅπως ἀναζωπυρήσειε τὰς σπονδίας. Καὶ εἰκοσιν ἐτέρων χιλιάδων χρυσῶν ταῖς συνθήκαις εἴησαν ἐπ' αὐξήματος. Ὁ δὲ Χαγάνος τοὺς λόγους ἐσεποίησατο Ταργιὸν τε τῷ τῶν Ἀδάρων φύλῳ ἄνδρα περιβλεπτον, ὡς τὸν Καίσαρα σὺν Β Ἐλπίδιῳ παρέπεμπε. Τί πάλιν οἱ Ἀδαροι τὰς συνθήκας μετ' οὐ πολὺ διέχρον, τὴν τε ὀμαιχιμῶν εἰς τὴ φανερὸν ἀνδραποδίζονται, λέξω δὲ τὴν αἰτίαν, οὐδ' ἀναίνομαι. Σκίθης ἀνὴρ Βολοκαλάβρα τὴν ἑκωνθυμίαν περιεργόμενος οὗτος τῆν καῦτα καιροῦ φιλοκίνδυνον τόλμημα παρευνάξεται γὰρ ἐνὶ τῶν τοῦ Χαγάνου γυναικῶν, ἠδονῆ τε βραχεία δελεασθεὶς, εἰς μεγάλας ἀρκυς θανάτου ἐμπέπηγεν. Ἵποτοπήσας δὲ μήπου τὸ κακὸν φωραθείη, καὶ περιβλεπτον ὠδίνοι τὸν ἐλαγχον, ὑποπέσας ἐκ τῶν ὑπηκῶν ἀνδρας ζ', τὴν φυγὴν ἐπὶ τὸ ἀρχέγονον ἐποιεῖ τὸ φύλον. Οὐνοὶ δ' οὗτοι, προσκοινότες τὴν Ἔω, Περτῶν πλησιόχωροι, οὓς καὶ Τούρκους ἀποκαλεῖν τοῖς πολλοῖς γνωριμότερον. Καὶ C ὡν διαπορθμεύων τὸν Ἴστρον, ἐπὶ τὴν Λιβιδίνον πάλιν φερόμενος, ἀλοῦς ὑπὸ τινος τῶν Ῥωμαϊκῶν ἡγεμόνων τῶν ἐς φρουρὰν συντεταγμένων τοῦ Ἰστροῦ, τὸ τε γένος ἐδήλου, καὶ τὰς πάλαι διατρεβῆς, καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐπελαύνουσαν ἠδονῆν. Ἐπεὶ δὲ πιθανὸς ἐδόκει τῇ διηγῆσαι τοῦ ἀτυχήματος, παρὰ τὸν αὐτοκράτορα ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος παραπίμπεται· κίντεῦθεν ἐδόκουν αἱ Ῥωμαϊκαὶ σπονδαὶ διασχίζεσθαι· καὶ παραγυμνοῦται ὁ πόλεμος, ἐπι Ταργίτα τοῦ βασιλικοῦ ἐπιβαίνοντος ἄστεος ἐν πρέσβειων μοίρᾳ καὶ τὸν ἐγκύκλιον πλοῦτον παρὰ Ῥωμαίων ὑποθερίζοντος, ὃν αἱ συνθήκαι τῷ Χαγάνῳ D ἄν' ἔτος ἐβλάστῃσαν ἕκαστον. Τοῦτ' οἱ καὶ βασιλέα οὐκ ἀποτρόπου πρὸς ὀργὴν ὑπερέβισεν, οὐχ ἥμισυ φανακίζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀδάρων διανοούμενον, τοῦ μὲν ἐξαιτουόντος τὸν ἐγκύκλιον πλοῦτον, καὶ τὰς εἰρηναίας προσόδους τοῦ δὲ μὴ ἀτρεμαύντος, ἀλλὰ τὴν Εὐρώπην δηοῦντος καὶ ἀναστάτους ποιομένου τὰς πόλεις. Ἐξοστρακίζεται γοῦν ὁ Ταργίτας ἐπὶ τὴν Χαλκίτιδα νῆσον, ἐπὶ μῆνας σκληραγωγούμενος ἐξ. Καὶ μέχρι τούτου, ὁ τοῦ βασιλέως θυμὸς ὑπερλέγμαιεν, ἠπειλεῖτο γὰρ καὶ θάνατος κατὰ τοῦ πρέσβεως δογματίζεσθαι. Οἱ δ' ἀμφὶ τὸν Χαγάνον, τῶν τε Σκυθῶν τοὺς περιοίκους ἐλυμήναντο πάντας, εἰδόντες τὴν πόλιν πολλὰς, τὴν Τερατηρίδαν, καὶ Βονώνειαν καὶ Ἄκυσ, καὶ Δορόστολον καὶ Σαλπάδα, καὶ τὴν Πανασῆ, καὶ Μαρκιανόπολιν, καὶ Τρόπαιον. Πράγματα δὲ οἱ πολλὰ παρέσχετο ἡ ἐγγείρησις. Οὐ γὰρ ἀνιδρωτὶ καὶ ἀπεριμερίμνως τάδε παρεστήσαντο τὰ πόλισματα. Καίτοι μεγάλης ἐπικουρούσης ἐπιπνοίας αὐτῷ τῆς ἀθρόας ἐπεφοιτήσεως, ἥτις ἐστὶ μέγιστα ἀνανταγώνιστον κακὸν τῇ βαθυμίᾳ παρέρχεται.

neis ad eam rem sermonibus adhortati Chaganum Barbarorum potentissimi persuaserunt, ne quid sibi proponeret de morte Comentioli, neve ultra vincula quid amplius contra legatos tentaretur. Consentiens ita Chaganus legatos, largitus iisdem non exspectatam salutem, violatos ad imperatorem remittit.

Quod relapso anno iterum Elpidius ad eandem legationem omnium suffragiis electus, missus est. Ia cum esset apud Chaganum legatum postulavit, qui una secum ad imperatorem proficisceretur, ut sic induciis restauratis, viginti alie auri chiliades adjicerentur plus, quam ante pactum erat. Chaganus autem admissis hisce, Targium illustrem apud populum Abarorum virum, ad Cæsarem cum Elpidio misit. Cur igitur Abari inducias non multo post confuderint, et bellum aperte resumpserint, causam equidem dicam, nec detrecto. Vir erat natione Scythia, Bolocalabra nomine, hic tum temporis periculum perpetravit facinus: siquidem cum una ex concubinis Chagani rem habuit, et brevi voluptate inescatus, in magnas mortis retes se conjecit, veritus autem ne aliquando facinus hoc deprehensum ingentes pœnas parturiret, persuasis ex subditis hominibus septem profugit ad antiquam, a qua orti erant, gentem. Hunni ea sunt, habitantes Orientem, ubi vicinus est Persis, quos Turcas etiam nominari pluribus jam constat. Itaque transmisso Istro cum tenderet ad Libidinum urbem, interceptus a Romano quodam duce, eorum quibus est demandata Istri custodia, et gentem suam professus est, et quomodo vixisset, quamque inde voluptate percipisset, quoniam vero idoneus visus est ad exponendos casus suos ad imperatorem mittitur, et hac occasione induciæ Romanæ videntur esse distractæ: exortumque bellum jam tum cum Targitas adhuc in urbe legati esset 178 nomine, et anniversarios redditus, a Romanis deposceret, quos Chagano quotannis ferebant induciæ. Unde non sine causa iratus imperator, cum non minimum videret se circumventum a Barbaris, hoc equidem exigente divitias annuas, et pacales redditus, hoc autem non quiescente, sed Europam infestante, urbesque vastante, ejicitur Targitas in insulam Chalcitidem, deportatus ad menses sex, interim regis animus deferbuit, qui morte quoque in legatum se animadversurum fuerat minatus. Milites vero Chagani et Scythiæ finitimos omnes perdiderunt, ceperunt que plurimas urbes, Terateridam, Bononiam, Acus, Dorostolum, Salpada, Panasa, Martianopolim, ac Tropæum, in quibus omnibus non minimis opus fuit laboribus, nec, licet magna aervati successus fortuna adjuvante, qui etiamnum inevitabile malum affert lentioribus, absque sudore et molestiis ad conditionem compelli potuere hæc oppida.

Quod Tiberius per nuntium cum Hormisda A egit, ut utrinque bellum componeretur. At vero ille superior hac legatione factus voluit aperte sibi tributum reddi a Romanis, Armenios et Iberos sibi subijci, consentientibus in hoc Romanis, neve amplius oppidum Daras a Cæsare tentaretur, quamvis pater Chosroes utrinque inter se et Cæsarem inducias esse voluerit, neque Daras sub imperium Cæsaris reddere detrectaverit. Postea vero quam Hormisdæ fastum Tiberius audivisset, adveniente æstate, coactis rursu copijs Persidem ingreditur Mauricius, ipse trajecto Tigride, reliquis ut ad interiora magnis Persidis promoverent, missis.

ἀθροίσας ἐνδημαὶ τῇ Περσίδι, ἐς τὸ ἀντιπέρασ τοῦ Περσίδος κατατρέφοντας.

Quod cum graviter ægreque ferret Chaganus, B Romanorum militem etiam in tenebris inclaruisse, selectissimi quique admonuerunt Barbarum de bello deponendo. Dixerunt enim non iustam ejus iram esse contra Romanos. Confidenter itaque Priscus legatum misit ad Chaganum, nomine Theodorum, a natura factum hominem elegantem, et prudentissimum : professione medicum, lingua libera et ingenua. Eo autem ad Chaganum admissio, Barbarus quidem elatus animo propter ea, quæ evenerant sibi felicia, nimis quam superbus factus est, quippe qui se regem esse diceret omnium gentium, nec aliquem esse quacunqu sol videt, qui aut prodire, aut sibi se posset obsistere. Legatus vero, ut qui doctissimus esset historiarum, barbaricam exemplis contudit ferociam, ac ut historiam proferamus non erit inconsequens. Dixit igitur : Audi, 179 Chagane, antiquam nimis et utilem historiam. Quod cum attentum fecisset ad audiendum Chaganum exordium, non est præcisa reliqua historiæ narratio. Sesostrin aiunt fuisse regem felicem perquam, et omnium Ægyptiorum regum illustrissimum. Hunc gloriari solitum de divitiis suis antiquus est sermo, potentia vero viribusque fuisse tantis, ut expugnari non posset : eoque ideo luxus pervenisse, ut curru fabricato ex auro, pretiosisque gemmis exornato veheretur : ac equis quidem relictis, et mulis, devictorum colla regum ejus jugo subijceret, atque ita in forum currum hujus infelices reges protraherent. Hic igitur Sesostiris cum non solum non moderaretur fortunis suis, sed superbe quoque sæpenumero exprobraret devictis regibus calamitatem, unum aliquem dicant ex regibus, qui subiecti erant jugo currus, cum magna forte et festiva celebritate magnus confluxus esset populi, lentius protrahentem currum, et crebro retrospectentem intuitum esse volutionem rotæ. Cumque ita protractio currus esset vitiosa, quia non omnes uno æquoque studio, qui ad rem hanc ordinati, laborarent, Ægyptiorum rex ad eum inquit, qui tam sæpe respiceret. Quid, homo, tam sæpe retrospectis? quid rotas intueris? quorsum transire hiscis? Hunc tum cum multa gravitate Sesostri respondisse : Rotarum admiror voluntatem tam varios efflicere motus, casque partes,

Ἵτι ὁ Τιθέριος ἀποκηρυκεύεται πρὸς Ὁρμισδαν τὸν πόλεμον τὴν εἰρήνην ἐν ἴσῃ μοίρῃ ἑκατέροις γενέσθαι ἐξαιτούμενος. Ὁ δὲ ἐπὶ τῇ πρεσβείῃ καταγαυρούμενος ἤξιον φορολογεῖσθαι ἐς τὸ φανερὸν τοὺς Ῥωμαίους, Ἀρμενίους τε καὶ Ἰβήρας ἐν ὑπηκόοις τελεῖν, Ῥωμαίων τοῦτο παρεχομένων αὐτῷ, τὸ τε Δάρας μὴ ἐπιζητεῖσθαι λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος· καίτοι Χοσρόου τοῦ πατρὸς ἐπὶ τοῖς ἴσοις βουληθέντος τὰς διαλλαγὰς ἀντιδούναι τῷ Καίσαρι, τὸ τε Δάρας οὐκ ἀπαικίσαντος ἀποκαταστήσαι τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς ἀλαζονείας Ὁρμισδοῦ καταφανῆ Τιβερίῳ ἐγένετο, θέρους ἐπιγενομένου, πάλιν Μαυρίκιος τὰς δυνάμεις Τίγριδος, καὶ ἄλλους πέπομφεν ἐς τὰ ἐνδόμυχα τῆς

Ἵτι ἐγαλέπαυεν ὁ Χαγάνος καὶ ἐν σκότει εὐδοκίμηθίαις ταῖς Ῥωμαίων δυνάμειν, οἱ μὲν τῶν Βαρβάρων λογάδες τῷ Χαγάνῳ παρήνουν παραλύειν τὸν πόλεμον· ἔφασκον γὰρ μὴ ἐνδίκως αὐτὸν χαλεπαίνειν Ῥωμαίους, Μεγαλοφρονῶς τοίνυν ὁ Πρίσκο· πρέσβιν ὡς τὸν Χαγάνον ἐξέπεμψε (Θεόδωρος ὁνομα αὐτῷ), τὴν φύσιν ἀνδρα θεξίον τε καὶ εὐεπήβολον, τὴν τέχνην ἱατρὸν, τὴν γλώτταν ἐλευθερον. Οὗτος δὲ κραταῖος πρὸς τὸν Χαγάνον ἐγένετο. Ὁ μὲν οὖν Βάρβαρος φρονηματισθεὶς ἐπὶ τοῖς αὐτῷ συγχυρήσασιν, λίαν ὕψαυενίζετο, καὶ κύριον ἑαυτὸν ἔθους ἔφασκεν ἅπαντος. Μὴ προσιέναι τε ὄσοντερ ἤλιος ἀνατείνει τὸ βλέμμα, τὸν ἀντιτάξασθαι δυνησόμενοι. Ὁ δὲ πρέσβις, ἱστορίας πολλῆς γενόμενος κύριοις, βαρβαρικά παραδειγμασιν ἑταπεινῶ φρυάγματα. Εἰπεῖν δὲ κατὰ τῆς ἱστορίας οὐκ ἀναχόλουθον ὑπέστη. Ἐφῆσε γάρ· « Ἄκουε, Χαγάνε, παλαιῶ τινος καὶ λίαν σοφοῦ διηγήματος. » Ἐπεὶ δὲ ἡ ἑναρξὶς προσεχῆ πρὸς ἀκρόασιν ἔποιε τὸν Βάρβαρον, οὐκ ἐλάμβανεν ἐγκοπὴν ἢ τῆς ἱστορίας ἀφήγησι. Σίσωστρίν φασὶ γενεῆσθαι ποτε ἀνδρα λίαν εὐδαίμων, καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς βασιλείας ἐπιφανέστατον. Τοῦτον κομῆν ἐπὶ τῷ πλούτῳ λόγος πρεσβύτης ἔειπεν· ταῖς δὲ δυνάμειν πεφυκέναι λίαν ἀκαταμάχητον τὸν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον κραυπαλῆν, ὥστε ἀρμάμαξαν συμπήξασθαι χρυσοκόλλητον, λίθους τε τιμίους ταύτη περιβαλεῖν, ἐφιζάνειν τε ἐπὶ ταύτη· τὸν Βάρβαρον· καὶ τοῖς μὲν ἵπποις καὶ ταῖς ἡμίονοις χαίρειν εἰπέιν, τοῖς δὲ τῶν ἡττημένων βασιλέων τῷ ταύτης ζυγῷ τοὺς ἀχένας περιβαλεῖν, ἔλκειν τε ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τοὺς ἡτυχηκότας τῶν βασιλέων τὸ τοῦτο ὄχημα. Τοῦ τοίνυν Σωσώστρου μὴ μετριοπαθοῦντα ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἀλλὰ περιφανῶς πολλάκις κτερονειδίζοντος τοῖς ἡττημένοις τὴν συμφορὰν, ἔπει τινὰ τῶν βασιλέων φασὶ τῶν ὑποβεβλημένων τῷ ζυγῷ τοῦ ὀχήματος, ἐν μεγάλῃ τιλὶ καὶ περιφανί ἑορτῇ τῶν Αἰγυπτίων συρρέουσάντων ὄχλων, μὴ ἐθέλειν ἔλκειν τὸ ὄχημα, πυκνά τε εἰς τοῦτίσω στρέφεσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν τροχῶν κίνησιν θεωρεῖσθαι. Ἀσυμφώνου τοίνυν τῆ· ὄλκῃς γινομένης, οἷα τὸ μὴ μίαν σύνεσιν τοὺς ἐπὶ τούτῳ συντεταγμένους ποιήσασθαι, ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἔφρασε πρὸς τὸν τοὺς πυκνάς ποιούμενον συστροφάς· Ἄνωρωτε, τί πρὸς τοῦτίσω τὸ βλέμμα κινεῖς; τί τοὺς

τροχούς ιστορεῖς; ποῖ διεξίναι κέχηνας; τὴν δὲ φῆσαι μετὰ φιλοσοφίας πολλῆς πρὸς Σέσωστριν· τεθαύμακα τῶν τροχῶν τὰ κινήματα ἀνώμαλον ἔχειν τὴν κίνησιν. Τὰ τοίνυν τούτων μέρη μετεωρούμενα, αὔθις καταχθόνια γίνονται· καὶ ἔμπαιβιν τὰ περιπέζια, μετὰ τοῦτο ἀπαιωρίζεται. Τούτων τοιγαροῦν ἀκηκόστα τὴν Σέσωστριν, παιδευθῆναι μὴ μέγα φρονεῖν, νομοθετῆσαι τε τοὺς βασιλικούς αὐχένας τῷ ζυγῷ ἀφεθῆναι· εἶτα ἡμίονοις τὴν ὄλκην ἐπιτρέψαι. Ταῦτά σε παιδεύτω, Χαγάνε, οὐδὲν ἀπιστότερόν εὐπραγίας· ὁ μὲν οὖν Χαγάνος, ἀποθαυμάσας τὴν ἐπεικείαν τοῦ ἀνδρός, κολάζει τὸν τύφον, καταπαύει τὸ θράσος, μεταβάλλει πρὸς εἰρηναίαν σχέσιν τὰ πράγματα. Τοιγαροῦν ὦρας ἀποσιωπήσας πολλάς, ἔφησε πρὸς Θεόδωρον· Οἶδα καὶ τυραννεῖν θυμὸν ἐξοιδάινοντα, οἶδα καὶ στρατεύειν ὀργῆν· ἀλλ' ὅτε κείρῃ χαλεπότητος, διαλέλυμαι τῷ Πρίσκῳ, Θεόδωρε. Ἔστω δὲ μοι καὶ αὐτὸς φίλος ἐπεικῆς, ἀγέρυστος; τῆς λείας μὴ μινέτω Χαγάνος. Ἐπὶ τῆς ἑμῆς γῆς; ἐπιβέδηκε. Περὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπηκόους ἐξήμαρτεν. Ἔστω τὰ τῆς εὐπραγίας κοινά. Ἐπὶ τούτοις φιλοφρονησάμενος, πρὸς Πρίσκον τὸν Θεόδωρον ἐπεμπεν. Ὁ Θεόδωρος Πρίσκῳ τοὺς λόγους τοῦ Βαρδάρου διεξήλθε· καὶ ὁ Πρίσκος τῇ ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐκάθισε, παρήγει τε Ῥωμαίοις, κοινῶν τῶν λαφύρων κειήσασθαι καὶ τὸν Βάρδαρον. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τέως πρὸς τὸ συνόσειν μὴ ἐνδημήσαντες, καταστασίαζον τοῦ στρατηγοῦ. Ὁ δὲ στρατηγός, πολλοῖς καὶ ποικίλοις, καὶ λίαν ἐντελέσι λόγοις χρησάμενος, τὰς δυνάμεις ὑπέπεισε δοῦναι τὸ Βαρδάρῳ τῆς λείας. Ἀπέδοντο τοίνυν Ῥωμαῖοι τοὺς ἀλωκώτας τῷ Χαγάνῳ Βαρδάρους. Τῶν δὲ λοιπῶν λαφύρων ἀμέτοχον αὐτὸν ποιησάμενοι διαλύουσι τὸ ἀμφίβολον. Ἀσμενίσας τοίνυν ὁ Χαγάνος τὴν τῶν Βαρδάρων ἀπόδοσιν, χώραν ἐδίδου ταῖς διαβάσεσιν. Οὕτω μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι· εἰ χιλιάδας Βαρδάρων τῷ Χαγάνῳ πρότερον καταβαλόμενοι, ἐπὶ τὰ Δριζίπρα γίνονται· ὁ δὲ στρατηγός ἐς Βυζάντιον, ὁ δὲ Μαυρίκιος τούτῳ ἐμέμπετο, σφάλμασι τε εὐθελείας αὐτὸν περιέβαλεν, ἀσυνέτως ἀποδεδωκότα τῷ Βαρδάρῳ τὴν λείαν, καὶ ἀποχειροτονεῖται ὁ Πρίσκος.

Ὅτι τῶν Ἀβάρων ἐπιτροχόντων τὰ τῆς Θράκης, ἡ σύγκλητος παρήγει τῷ Μαυρικίῳ πρὸς τὸν Χαγάνον πρεσβεῖαν ἐκπέμψασθαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος τὸν Ἀρμάτωνα πρέσβιν χειροτονεῖ, καὶ ὡς αὐτὸν Χαγάνον ἐξέπεμψεν. Ὁ μὲν οὖν Ἀρμάτων ἐς τὰ Δριζίπρα γίνεται, πλήθην δώρων ἐπιφερόμενος. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰς παρούσας τύχας ἀποδουρόμενος, ἐθρήνει ἀσέτως τὴν ἀποβολὴν τῶν υἱῶν, τὴν τε τῶν δυνάμεων λύμην. Δέκα δὲ ἡμέρας ἐνδιατρίψας; ὁ πρέσβις τῷ Χαγάνῳ, πρὸς λόγους οὐ γίνεται. Ἦν γὰρ τὸ πένθος; δριμύ, καὶ τὰ τῆς συμφορᾶς ἀμεθόδευτα. Δωδεκάτῃ δὲ ἡμέρᾳ εἰσάγεται ὁ πρέσβις εἰς τὴν τοῦ Βαρδάρου σκηνήν. Ὁ μὲν οὖν πρέσβις, λόγοις ἠπλοῖς κολακεύει τὸν Βάρδαρον. Ὁ δὲ, δυσανασχέτως εἶχε τὰ βασιλικά καταδέξασθαι δῶρα, μονουοχὴ τὸ τῆς τραγῳδίας ἐπιφερόμενος, ἐχθρῶν δῶρα δῶρα. Καὶ γούν ὁ πρέσβις, πλείστοις λόγοις χρησάμενος, πείθει τιμηθῆναι τοῖς δώροις τὸν Βάρδαρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὴν εἰρήνην ὁ Βάρδαρος συστησάμενος, πρὸς τὴν ἀνάξουζιν ἔδλεπεν. Ἐφασκε δὲ ὁ Χαγάνος ἐπιλέξω [ἐπὶ λέξεως]

A quæ in altum sunt elatae, deferri rursus in terram; et vicissim eas, quæ terram radunt, postea evehi. Quæ cum audivisset Sesostris, didicissetque, ne nimis altum saperet, jussisse resumptis eorum locumulus a jugo colla regum solvi. Hæc te doceant, Chagane, felicitate nihil esse instabilis. Quapropter admiratus prudentiam hominis Chaganus factum comprimit, sistit confidentiam, resque componit ad statum pacis, ac ita cum per horas aliquot siluisset, ad Theodorum, Novi, inquit, animo meo moderari, quando exuberat, novi etiam iram vincere, sed habita ratione temporis. Abstineo amplius a Prisco, Theodore, sit et ille mihi æquus bonusque amicus, ex parte prædæ ne excludatur Chaganus, in meam terram descendit, in meos subditos vim exercuit. Commune esto, si quid inde est fortunarum. Hæc sic humanitate prosecutus Theodorum, ad Priscum remisit, cum vero Prisco retulisset ea Theodorus, quæ sibi Barbarus locutus erat, exhortatus est Romanos Priscus, ut in partem quoque spoliolum admitterent Barbarum. Romani licet abnegarent primo, ducique 180 rebellarent, dux tamen multis, et variis usque adeo prudentibusque verbis affatus, exercitum persuasit, ut prædam quoque diriperent inter Barbarum. Redditis itaque Romani Chagano, quos ceperant Barbaris, reliqua præda sibi retenta, discordiam omnem composuerunt. Chaganus quoque cum lubens recepisset Barbaros, per regionem suam concessit transitum. Et ita quidem Romani, quinque millibus Barbarorum Chagano datis, Drizipera veniunt: dux exercitus, Byzantium. Mauricius autem eum, ejusque lenitatem qui tam stulte Barbaro de spoliis cesserit, reprehendit, et ab officio remotus est Priscus.

C
D
Quod cum Abari in Thraciam facerent incursiones, senatus monuit Mauricium de legatione mittenda ad Chaganum: quare vocatum ad se rex Harmatonem legatum creat, et ad Chaganum mittit. Itaque Harmaton Drizipera venit, munera multa secum ferens, ubi cum Chaganus præsentibus tum fortunæ lugens, dederet ultra modum mortem filiorum, et in exercitu suo grassantem pestem, decem prius commoratus est dies, quam ad Chaganum admitteretur, quia fletus acerbus erat, et calamitas varia, hinc die duodecima intromittitur in tabernaculum Barbari legatus, qui blandis verbis adulatus Barbaro, quoniam gravabatur nimium, accipere dona regia tantum non consentiens in istud tragicum, hostium dona non dona. Plurimisque usus cæremoniis, persuadet, ut muneribus istis honorari se pateretur Barbarus. Postera vero die, cum de pace convenisset inter Barbarum, domum redire cogitavit: hæc autem verba addidit Chaganus: Judica, Deus, inter Mauricium et Chaganum, inter Abaros et inter Romanos. Insimulavit enim ruptæ pacis

præpararet. Et ille quidem, ut rex præceperat, in Oriente substitit, et observabat, quid facto opus esset. Cum igitur legati in Persidem venissent, Persarum regem, qui recenter in regium solium ascenderat, salutare magnopere cupiebant, et spem habebant, sibi non solum multum honoris et humanitatis impertitum iri, sed etiam, quæ peterent, sese impetraturos. Etenim post tam insignem victoriam sermones afferre ab imperatore Romano comitate et humanitate plenos et ab omni insolentia remotos. Neque vero solum se verbis comeni et benignum præbebat imperator, verum etiam re ipsa, cum tot captivos Persis restitueret. Et ex eo putabatur fore, ut quæ sperabant, sine controversia consequerentur. Sed universa res in contrarium vertit. Primum enim unus ex his, qui regi in negotiis et regiis et publicis ministerium præbent, quos Latini a secretis vocant, obvium se media via legatis tulit, **169** et eos est percunctatus, quid vellent, qua de causa venirent, et quid nuntii afferrent. Huic Zacharias et Theodorus responderunt id non illi, sed magistro (ut loquuntur Romani) dicendum. Hæc ubi dixerant, viam perrexerunt. Post hunc alius quoque ex Persis venit, qui peregrinationem illis impediēbat: tardius enim de industria incedebat, et eos cunctari faciebat, neque ulterius progredi sinebat; propiores stationes eligebat et paucas parasangas conficiebat, et ex aliis locis in alia loca huc illuc errantes et palantes traducebat: et in eo se illis male cupere satis indicabat. Etenim eos nulla humanitate colebat, et nulla habita ratione observantiæ, quæ legatis debetur, viarum erroribus fatigabat. Et id quidem Persæ data opera et præmeditato consilio faciebant, quo legatos morarentur, et quam diutissime detinerent, ut maximum interea belli apparatus facerent, et copias frumenti ad quamvis necessitatis occasionem paratas in urbibus Nisibi et Daras congererent, atque etiam ultra Tigrin annem castella necessariis copiis implerent; quia locustæ in illis regionibus omnes agrorum fruges consumpserant, et proximis Romanorum incursionibus agri desolati permanserant. Itaque acerbissima fames instabat, præsertim cum rex Persarum ad grave bellum suscipiendum exercitus pararet. Cum Persæ hoc consilii cepissent, vix post multos dies permissum est legatis, in regiam pedem inferre. Et primum quidem, ut moris est, sunt convivio excepti, quo facto, postquam litteras ab imperatore tradidissent, et captivos reddidissent, cum eos Persæ nullo liberali et benigno sermone dignati essent, discesserunt. Postridie aulæ apud Persas præfectus et Mebodes eos interrogaverunt, quæ esset ipsorum legationis potestas. Cum legati respondissent, se, ut de pace agerent, venisse, nullos de ea re sermones Persæ admiserunt, nihil ejusmodi sibi

ρόπην. Καὶ ὁ μὲν, καθὰ βασιλεὶ ἐδόκει, ἀνὰ τὴν Ἐσω ἔμενε, τὸ πρακτέον ἐπιτηρῶν· προϊόντων δὲ τῶν πρέσβειων ἐς τὰ ἤθη Περσῶν, ἐπειγομένων τε θεάσασθαι τὸν ἄρτι τῷ βασιλείῳ θρόνῳ ἐπιθετήκοντα, οἰομένων τε ἐς τὰ μάλιστα τεύξεσθαι⁹³ τιμῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν σπουδαζομένων ὅτε⁹⁴ ἀποτεύξεσθαι (οἷα μετὰ τοσαύτην νίκην πράους τε καὶ πάσης ἀθαδείας ἀπληλαγμένους τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἐπικομιζόμενοι λόγους· καὶ ὡς οὐ μόνον ἔχρημάτων αὐτῷ τὸ φιλόφρωνον, μᾶλλον μὲν οὖν ἔργοις ἐπιδεικνυμένου, τῷ τοσοῦτους δοριαλώτους τοῖς Πέρσαις αὐτοὺς ἐπαναγαγεῖν), τούτων ἐπιζόντων γε αὐτῶν κυρῆσαι ἀναμφιδόλως, ἐς τούναντίον ξυνέβη ἅπαν. Πρώτων μὲν γὰρ κατὰ μέσον τῆς ὁδοῦ τῶν τῶν Πέρσαις τοῖς βασιλικαῖς τε καὶ δημοσίοις πράγμασιν ἐξυπηρευομένων (οὗς, εἰ τις τῆς Λατίνων χρήσοιτο φωνῆ, ἀσηκρήτις τε⁹⁵ προσαγορεύσειεν), ὑπαντιάζας ἤρετο σφᾶς ὅ τι βούλοιντό τε καὶ ὅ τι ἤκοιεν, καὶ ἠποῖαν ἀποκομιζοῖεν ἀγγέλων. Ἀλλὰ τούτῳ μὲν οὔγε ἀμφὶ Ζαχαρίαν τε καὶ Θεόδωρον ὧδε ἀπεκρίναντο, ὡς τὰ τοιάδε τῷ παρὰ Πέρσαις μαγίστρῳ (καθὰ τοῦτον καλοῦσι Ῥωμαῖοι) ῥητέον, καὶ οὐχὶ αὐτῷ. Ταῦτα εἰπόντες εἰχοντο τῆς ὁδοῦ. Ἐξ ἐκεῖνου ἤκεν ἑτέρως τὸν ἐκ Περσῶν, ὃς ἐτριβε τὴν ὁδοῦ τῶν αὐτοῖς καὶ διαμέλλειν ἐποίησε, βραδυτήτος χρώμενος ἐπινοίας, εἶναι τε ἐς τὰ πρόσω μὴ συγχωρῶν. Σταθμοῖς τε γὰρ πλησιατέροις καὶ παρασάγγαις ὀλίγοις ἐχρήτο, ἄλλοτε ἄλλους χώρους περιφέρων τε καὶ ἀποπλανῶν, κάκ τούτου τὰ κάκιστα σφίσι⁹⁶ προεδήλου, καὶ ἐδείκνυ τῆς περὶ τὴν ὁδοῦ πλάνης οὐδὲν τι φιλοφροσύνης ἐχόμενον ἢ τῆς προσήκουσας αἰδοῦς πρέσβειν. Ἦν δὲ τὸ πρακτόμενον, ἐξ ἐπιβουλῆς τε καὶ μελέτης, ὥστε ἐπισχέειν σφας ὅσον ἂν χρόνον οἶοι τε ὦσιν, ἐν τούτῳ τὴν κατὰ δύναμιν ποιησομένων τοῦ πολέμου παρασκευῆν, τὰ ἐπιτιθέειν τε συναθροίζοντας ἀποτεθησόμενα⁹⁷ κατὰ δὴ τὸ ὅσον ὅπως ἀναγκαῖον ἐς Νίσιβιν τε καὶ τὸ Δάρας τὰς πόλεις, εἶτι γε μὴν καὶ τὰ πέραν τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ καὶ τὰ τῆδε φρούρια ἀνάπλεα θέσθαι τῶν ἐδωδύμων, ὡς ἀκρίδος οὕτω ξυμβάν καταδηλησαμένης τοὺς ἐκαίην καρπούς, καὶ ἅμα ἐρημωθέντων κατὰ τὴν προλαβοῦσαν Ῥωμαίων ἐπιδρομῆν ἀπάντων τῶν κατὰ ταῦτα χωρίων, λιμοῦ τε σφοδροτάτου τοῖς ἐκεῖσε ἐνοσκήσαντας, πρὸς δὲ γε ἐφ' ᾧ καὶ στρατολογήσαι, ἅτε⁹⁸ πολεμησέοντος ἐς τὸ ἐμβριθὲς τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα αὐτοῖς ἐθεβούλετο, μόλις μετὰ πλείστασας ὄσας ἡμέρας ἐδόθη τοῖς πρέσβειν ἐς τὰ βασιλεῖ ἐσφοιτῆσαι. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα, καθὰ τῆς συνθηκῆς ἐδόκει, θεινησάμενοι καὶ τὸ ἐκ βασιλέως γράμμα ἐχειρίσαντες, πρὸς γε καὶ τοὺς δοριαλώτους ἀποδεδιυκότες, ἐνθένδε ἀνεχώρησαν, φιλοφροσύνης μὴδὲν ὀτιοῦν εὐρηκότες⁹⁹. Τῆ δὲ ὑστεραία ὁ παρὰ Πέρσαις τῆς αὐλῆς ἡγεμὼν καὶ Μεβώδης ἐπυθανέσθη τὴν δύναμιν τῆς πρέσβειας. Τῶν δὲ εἰπόντων, ὅτι δὴ περὶ εἰρήνης ἤκοιεν πρᾶσσευσόμενοι, αὐτίκα οἱ γε οὐ δὴ προσέεντο τοῦ;

VARIÆ LECTIONES.

⁹³ τεύξεσθαι vulg. ⁹⁴ οὐδενὸς conj. N. ⁹⁵ τε del. N. ⁹⁶ κάκιστα σφίσι H., κάκιστα πρῆσι cod. ⁹⁷ ἀποτεθησόμενα vulg. ⁹⁸ ἅτε πολεμησέοντος H., ἦτε πολεμήσει ἔντος vulg. ⁹⁹ εὐρηκότες; N, εἰρηκότες; vulg.

περὶ τούτων αὐτῶν λόγους, φάσκοντες οὐκ ἐπιτε- A
 τράφθαι τι τοιούτου δὲ¹, ἀλλὰ συλλαβὰς ἀποδόντας
 ἀντιλαβεῖν χρῆναι, καὶ ὡς θάττον γε δῆπου τῆς Περ-
 σῶν ἀπαλλαγῆναι². Ἐν φανερῷ τοίνυν ποιησαμένων
 τὴν ἐφείσαν αὐτοῖς τοῦτο κέλευσιν, ἔγνωσαν ἐν βρα-
 χει, ὅ τι δύναται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ῥωμαίων αὐτο-
 κράτορος, καὶ τὴν ἀφιξίν τῆς πρεσβείας ἄπασαν, ὡς
 ἔτοιμος εἶη κατασθενῦναι τὰ ἐκ τοῦ πολέμου χαλε-
 πὰ, καὶ τὴν περιμάχητον αὐτοῖς Ἀρμενίαν ἄπασαν
 ἀμαχητὶ ἐνδοῦναι, παραχωρῆσαι δὲ σφισι καὶ Ἀρ-
 ζανηνῆς, ἀντιχαριζόμενος τοῦ Δάρας τὸ Ἀφουμῶν
 φρούριον. Ἐδέξατο μὲν οὖν καὶ αὐτὸς αὐτοῦ βασι-
 λεὺς ὁ Περσῶν, τραχύτητι δὲ χρώμενος πρὸς ἕκαστα
 τῶν φιλανθρώπως γεγραμμένων οὕτως ἀποστήσεσθαι
 ἐφη πώποτε τοῦ Δάρας, οὐ μᾶλλον γε ἢ τῆς Νισί-
 θος ἢ Σηγγάρων, ἅπερ καὶ αὐτὰ ἐκ Ῥωμαίων B
 ἀπισχυρίζετο ἔχειν Πέρσας, οὔτε μὴν³ ἐλαττώσειν
 τι τῶν πατρῶν κτημάτων, ἀλλ' εἰ μὲν ὁδὸν τέ ἐστιν,
 ἐς αὐξῆσιν αὐτὰ ἐνεγκεῖν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ γὰρ κατα-
 λειμμένα φυλάξειν. «Χοσρόην μὲν γὰρ τὸν πατέρα,
 ἔφη, ὡς, εἴγε περιῆν, ἴσως τὸ ταῖνδε ἔπραξεν ἂν
 καὶ τὸ Δάρας ἀφῆκε⁴ Ῥωμαίοις. Τῷ γὰρ προα-
 κτησαμένῳ τι καὶ τοῦτο ἀποδεβληκότε οὐχ οὔτως
 αἰσχρὸν· αἰσχρὸν δὲ ὁμοίως ἄπασιν ἀνθρώποις κατα-
 προέσθαι τὰ πατρῶα.» Ταῦτα εἰρηκῶς, διὰ Μεθώ-
 δου πάλιν αὐτοῖς ἐποίησε κατὰ δῆλον, ὡς· «Ἐπὶ τίνι⁵
 μέγα φρονούντες ἀξιοῦσι πρὸς ἡμῶν ἀνακομιζεσθαι
 τὸ Δάρας; Ποῖον νενικηκότες πόλεμον; ποιοὶς ἐγκαλ-
 λωπιζόμενοι τροπαίοις; ποῖ δῆτα καθυπέρτεροι
 γενόμενοι Περσῶν; ἀλλ' ὅτι ἀπειρίας δραξάμενοι
 τοῦ Ταχσδρῶ, καὶ περιεγαγόντες αὐτὸν ἐς ἄλλοτε C
 ἄλλους χώρους, ἐπειδὴ περιπλανωμένου ἐξ Ἀρμε-
 νίας ἐκεῖνου εἰς Ἀρζανηνῆν καὶ ἀπὸ Ἀρζανηνῆς ἐς
 Ἀρμενίαν ἄδειαν ἔσχον οἱ Ῥωμαῖοι καταδραμεῖν
 τὴν Ἐω Περσῶν· τῷ τοι ἔρα βρενθύονται⁶ ἴσω; καὶ
 μεγαλαυχούσιν, ὅποσοῦντες ἐν ἐλάττονι μοίρᾳ τὰ
 ἡμέτερα κείσθαι. Ἰτωσαν οὖν, ἔφη, Ῥωμαῖοι, ὡς
 οὐδὲ ἄλλως⁷ ἀνέξομαι τῆς εἰρήνης, εἰ μὴ πῶ κατα-
 τιθέναι μέλλοιεν καὶ τὰ ὅσα πρὸς βασιλέως⁸ Ἰου-
 στινιανοῦ ἐκομιζόμεθα χρήματα ἂν ἔτος⁹.» Τοσ-
 αὔτη μεγαληγορίᾳ χρησαμένου Ὀρμισδα, μόλις
 ἀφείθησαν Ζαχαρίας τε καὶ Θεόδωρος, ἄχρι τριῶν
 ἡβῆ φθινότων μηνῶν ἐκεῖσε ἐνδιατρίψαντες, πάν-
 των δὲ τῶν δυσχερῶν ἐς κείραν ἐλθόντες¹⁰· καὶ γὰρ
 οὐδὲ ὅσον ἀίρα καθαρὸν ἀναπνεῦσαι, οὐ μὴν προ-
 κύψαι ἐκ τοῦ τέγους, ἵνα ἐνδιατῶμενοι ἦσαν, ξυ-
 εχῶρουσιν οἷς ἡ φυλακὴ τῶν πρέσβων ἀνειμένη
 ἐτύγγανε· τὰ τε δωμάτιον αὐτὸ ζοφῶδες τε ἦν καὶ
 διάπνευστον¹¹ καὶ ὠρξέρος ἐς τὰ μάλιστα ἀναρμό-
 διον, ὡς δοκεῖν εἶναι τὸ χρῆμα εἰρακτὴν. Τοῖς τοιοῖ-
 δε τοίνυν δεινοῖς ἐκτατριμμένοις διαφῆκαν, πολλῶν
 δυσκολώτερον αὐτὸς πρὸς τὴν ἐπάνοδον αὐτοῖς
 χρῆσάμενοι, ὡς μήτε τῶν ἀναγκαίων ἐς τὸ ἀποχωρῶν
 σφισι μεταδίδόναι, τρίθειν τε τὸν χρόνον καὶ μακρο-
 τέραν αὐτοῖς τὴν πορείαν ἐργάζεσθαι. Μιᾶς γὰρ

VARIÆ LECTIOES.

¹ τοιόνδε H. ² ἀπαλλαγῆναι vulg. ³ μὴν B., μὴ vulg. ⁴ ἀφῆκε N., ἐφῆκε vulg. ⁵ ἐπὶ τίνι vulg. ⁶ βρεν-
 θύονται H., βρενεύονται vulg. ⁷ ἄλλως N., ἄλλων vulg. ⁸ βασιλέως H., βασιλέα vulg. ⁹ ἂν ἔτος; H.,
 ἀνετος; vulg. ¹⁰ ἐλθόντων vulg. ¹¹ διάπνευστον H., ἀδιάπνευστον N.

ducebant, donec multis ærumnis conflictati, ita ut A uterque in gravissimum morbum incideret, tandem Perside excesserunt. Cujus rei nuntius 171 cum ad imperatorem afferretur, et præter omnem expectionem illi accideret (non enim existimaverat, cum Romani ita faciles et moderatos se præbuisent, fore, ut Persæ a pace abhorrerent), jure et merito Mauricio præcepit, ut bellum strenuo pararet, et cætera omnia ita instituit, ut omni modo suis rebus consulere. Neque vero exercitus quoad cætera male habebat. Stipendia enim persoluta fuerant.

ἂν ἀμηγέπη οἷός τε ἔσοιτο βοηθῆσαι τοῖς πράγμασι. καί γὰρ τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων ἐπεποίητο.

20. (A. C. 581, ind. 14, Tiber. 4.) Tiberius bellum B contra Persas finire in animo habebat. Itaque, hoc consilio capto, iterum Zachariam elegit, quem ad limites Romanorum et Persarum legaret. Jam enim et sæpius antea ejus opera in hujusmodi rebus usus fuerat. Is cum advenisset, quaque de causa ad Persas profectus esset, exposuisset, ipse in iis locis manebat, et Persarum rex Andigan eodem mittit. Ille vir erat admodum prudens, et multorum negotiorum peritissimus, quia diuturnum temporis spatium (erat enim ætate longe provecius) senectute ipsa sapientiam ejus firmaverat. Postquam autem ad Daras convenerunt, et cum his urbium tam earum quæ Romanis, quam earum quæ Persis parebant, primarii viri : utrique in ea disquisitione versati sunt, quomodo bello finis imponi posset. C Ille, qui confinium protector erat (sic Romani eum appellant, qui ad dignitatem præfecti regii electus est), ille, inquam, tentoria præparanda curavit (hoc enim munus est illius magistratus a primis inde temporibus), sub quibus ab utraque republica missi convenirent et colloquerentur. Itaque iste præparatis diversoriis, cum in illis Andigan et Zacharias et principes confinium viri congressi essent (eo enim Andigan ex Daras, et Zacharias ex Mardis oppido venerant), iisdem rursus rationibus jus suum ab utraque parte defenderunt, quibus in superioribus colloquiis erant usi. Volebant enim Persæ a multo tempore pecunias, quas soliti erant ex conventionem et pacto temporibus Justiniani inito, a Romanis accipere, et præterea retinere Daras. Romani vero contra, ne quid pecuniarum darent, pugnabant; neve quasi pœna et multa quadam pacem redimere viderentur. Daras quoque recuperare cupiebant, et eam Persarmenia et Arzanene commutare volebant, modo earum provinciarum incolæ, qui se ad reipublicæ Romanæ auctoritatem contulissent, 172 ea deditione non continerentur. Cum multi de ea re sermones habiti essent, neque ulla res ad finem pervenisset, quia neutiquam partes inter se conveniebant: An-

ἡμέρας ἰδὸν σφας ἀγαγόντες ἐπὶ τὰ πρόσω, τῆ ἐφεξῆς δι' ἐτέρας ἀτραποῦ ἐς τοῦμπάλιν ἐπανήγον, ἕως πολλῶν ἀνιάρων αὐτοὺς ἀναπλήσαντες¹⁵, ὡς καὶ ἐκάτερον ἀμέλει νόσφ βαρυτάτη περιπεσεῖν, ἐξώθησαν¹⁶ τῆς Περσῶν. Ἀφικομένης δὲ ταύτης τῆς ἀγγελίας παρὰ βασιλεῖα Ῥωμαίων καὶ παρὰ τὴν πάντων ἐλπίδα προσπεσούσης (οὐ γὰρ φήθη πῶποτε Πέρσας ἐπὶ σμικροῖς οὕτω καὶ λίαν συμμέτροις τὴν εἰρήνην μὴ προσδέξασθαι), Μαυρικίῳ μὲν εἰκότως ἐσήμαινεν ἔχεσθαι τοῦ πολέμου κατὰ τὸν προχωροῦντα τρόπον, καὶ τὰ ἄλλα περιεσκόπει, ὡς Οἱ¹⁷ δὲ τὰ μὲν ἄλλα οὐκ εἶχε κακῶς τὸ στράτευμα.

κ'. Ὅτι παρασκευάζετο ὁ Τιθέριος διαλύσαι τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον. Τοιγαροῦν οὕτως ἀρέσαντα βασιλεῖ, ἀφίησιν ἐπὶ τούτῳ Ζαχαρίαν ἐν τοῖς Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν μεθορίοις πρεσβευσόμενον καὶ αὐθις· ὃν δὴ καὶ πολλάκις ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ἐχειροτόνησε χρεῖαις. Ὁ δὲ ἀφικόμενος, καὶ δῆλον καταστήσας ἐφ' ᾧ ἐποιήσατο ὡς Πέρσας τὴν ἀριζίν, ὁ μὲν ὑπῆρχεν ἐν τούτοις, βασιλεὺς δὲ Περσῶν ἐκπέμπει Ἀνδίγαν. Οὗτος δὲ ἀνὴρ κατὰ τασούτον ἐχέφρων τε ἦν καὶ πράγμασι πλείστοις ὁμιλήσας, καθέσπον¹⁸ τε αὐτῷ ἐπὶ μακρότατον καὶ τὰ τοῦ χρόνου ξυνέβαινεν ἐπισφραγίζοντι τῷ πάνυ γηραλέῳ τῷ νουεχῆς. Ἐπειδὴ¹⁹ δὲ συνηθέτην ἀγχοῦ τῆς πόλεως τοῦ Δάρας, ξὺν τοῖς καὶ οἱ τῶν ἐκείνη πόλεων Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν ἡγεμόνες, οἱ μὲν δὴ ἐξηρτύοντο ἕκαστοι διαλεχθισόμενοι περὶ τοῦ ὅπως δεόν καταθέσθαι τὸν πόλεμον· ὁ δὲ γε τῶν μεθορίων λεγόμενος προτίκτωρ (δηλοῖ δὲ παρὰ Ῥωμαίοις τὸν ἐς τοῦτο καταλεγόμενον ἀξίαν, τὴν βασιλείον προσεπαστήν), οὗτος δὴ οὖν κατεσκεύασε καλύδας, ἐν αἷς ἐμελλόν ἐκατέρας πολιτείας πρέσβεις τὰ εἰρημῆνα διασκέπτεσθαι· τοῦτο γὰρ τὸ λειτούργημα ἀνωθὲν τε καὶ ἐξ ἀρχῆς τῷ προτίκτωρι ἐπιτέτραπται. Παρασκευασθέντων οὖν τῶν τοιῶνδε ἐνδιατημάτων, καὶ γενομένων ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Ἀνδίγαν κ καὶ Ζαχαρίου καὶ τῶν τῆς περιοικίδος ἀρχόντων, τοῦ μὲν Ἀνδίγαν τὴν συνέλευσιν ποιουμένου ἐκ τοῦ Δάρας, Ζαχαρίου δὲ ἐκ τοῦ Μάρδης, καὶ αὐθις οὐκ ἤττον ταῖς αὐταῖς χρωμένων δικαιολογίαις, αἴσπερ καὶ ἐν ταῖς προτέραις πρεσβείαις· καὶ τῶν μὲν Περσῶν βουλομένων κομίζεσθαι ἀπὸ Ῥωμαίων τὰ ὄσαπερ ἐκ πλείστου χρόνου εἰώθεσαν χρήματα τοῦ διομολογηθέντος ἐπὶ τῶν Ἰουστινιανῶν¹⁷ χρόνων, πρὸς τούτοις ἔχειν καὶ τὸ Δάρας· τῶν δὲ δὴ Ῥωμαίων ἐξεναντίας ἀπισχυριζομένων ὥστε μηδὲν κατατιθέσθαι μήτε μὴν ὡσπερ τιμημάτων τινος πρίασθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀνασώσασθαι ἀπὸ Περσῶν τὸ Δάρας, ἀντάλλαγμα μέντοι παρέχοντας τὴν ἐξ ἀρχῆς Περσαρμενίαν τε καὶ Ἀρζανηνήν, ἀνευ τῶν ἀμφοτέρας χώρας οἰκητόρων τῶν ὄσοι τῆ Ῥωμαίων προσεχώρησαν πολιτεία, — πλείστον οὖν, ὡσπερ

VARIE LECTIONES.

¹⁵ Quæ vulgo post verbum ἀναπλήσαντες ex proxime superioribus absurde repetuntur: ἐπὶ τὰ πρόσω, τῆ ἐφεξῆς, del B. ¹⁶ ἐξώθησαν ἐξώσθησαν] H.: at ne hoc quidem verum videtur. ¹⁷ οἱ] τῷ conj. B. ¹⁸ καθέσπον H., καθόν vulg. ¹⁹ ἐπειδὴ δὲ H., ἐταί δὲ vulg. ¹⁷ Ἰουστινιανῶν vulg.

εἰκός, ἐπὶ τηλικῶν πράγματι προενηνεγμένων λόγων καὶ ἤκιστα εἰς ἔργον ἀχθέντων, μήτε μὴν τῆ συμ-
 φωνία ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν ξυμβαίνόντων ἀλλήλοις, τὸν Ἀνδίγαν παρακρούσασθαι Ζαχαρίαν¹⁸ ὑποτοπι-
 σαντα ἐφ' ᾧ θέσθαι συνθήκας οὐκ ἐς τὸ εὐπρεπές, ἀλλὰ γὰρ πάντῃ ἀσυμφόρους τῆ Ῥωμαίων ἀρχῆ, φάναι λέγεται τοιάδε· «Τείχη καὶ πύλαι, καὶ εἴτι τοιοῦτον, ὡ ἄνδρες, φυλακτήριον, φυλάττειν μὲν, ὡς εἰκός, δυνήσεται καὶ πόλιν καὶ πολιτείαν ὅλην. Ἐν οἷς δὲ τυγχάνουσιν οἱ τούτοις περιπεφραγμένοι, κρύπτειν οὐ¹⁹ ῥάδιον. Φήμη²⁰ γὰρ αἰεὶ χειροῦται τὰ πράγματα, καὶ τὰ δοκοῦντά πως ἀδηλα καθεστάναι προτίθησι ταῖς ἀκοαῖς, ὡσπερ ἐπ' ἀγορᾶς ἐν φανερῷ τῷ βουλομένῳ πρίασθαι ὄνια. Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ἐξεπιστάμεθα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμοις ἀντρεΐδουσιν πλειστοῖς, καὶ πολλαχόσε τῆς οἰκουμένης ὄπλα κινουῦσαν, καὶ τῆ δυνάμει μεμερισμένην σχεδὸν ἐφ' ἐκάστῳ βαρβάρῳ γένει, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς πολιτείαν οὐκ ἀπὸ τρόπου Ῥωμαῖοι γινώσκουσι μηδὲν τῶν πάντων ἀνθρώπων νῦν πολεμοῦσαν ἢ Ῥωμαῖοις μόνοις. Ὡς οὖν ὑμῶν μὲν πολλοὶς ἔθνεσι μαχομένων, ἡμῶν δὲ μόνοις ὑμῖν, οὕτω καὶ τὰς ξυνοθήκας ἀνάγκη διατιθέναι. Βέβαιον γὰρ ἂν γένοιτο Ῥωμαῖοις τε τὸ περιεῖναι καὶ πρὸς πολλὰ διαγωνιζομένοις ἔθνη καὶ πρὸς μίαν τῶν Περσῶν πολιτείαν, καθάπερ καὶ ἡμῖν ἐν βεβαίῳ γενήσεται τὸ κρατεῖν πρὸς οὐδένα τῶν ἄλλων ἢ πρὸς Ῥωμαῖοις μόνοις ἔχουσι τὴν διαφορὰν, καὶ τῷ πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν παρατάττεσθαι πόλεμον.» Ταῦτα ἐπεὶ εἶλεν ὁ Ἀνδίγαν, ἀκηκοῦσα Ζαχαρίαν λέγεται ὑπομεμειδῆσαι καὶ ὡδε εἰπεῖν· «Ἐὖ σοι γένοιτο, ὡ Ἀνδίγαν, καὶ Πέρσῃ πεφυκότι καὶ μαρτυροῦντι Ῥωμαῖοις τῆς ἀνδρείας καὶ παρατρῶσαντι τὴν ἀληθειαν οὐδαμῶς. Εἰ γὰρ μὴ, ὡς ἔφη, ἢ Ῥωμαίων περιεσπᾶτο δύναμις, καὶ τὴν πολυχειρίαν τοῦ κατ' αὐτὴν στρατοῦ κατὰ πολλὰ τῆς²¹ οὐκουμένης ἐξέτεινεν ἔθνη, καὶ ὡς ἐγεφύρωσε τῆ δυνάμει τὴν θάλατταν καὶ τὰς ἠπείρους²² ἔξευξε τῷ πανταχοῦ παρεῖναι τε καὶ περιεῖναι, τί ἂν οἶε πεπονθέναι Πέρσας ἢ ἐπὶ πόσον ἀντισχεῖν τῷδε τῷ πολέμῳ; οἶμαι μὲν οὖν ἔγωγε καὶ τὸ γε δήπου τοῦνομα συμφραθῆναι Πέρσας, καὶ μόνῳ νικῆσαι τῷ μηδέποτε φέρεσθαι τῆ μνήμῃ.» Τούτων Ζαχαρίᾳ εἰρημένων ὁ Ἀνδίγαν τῆ σιγῆ ἐδήλωσε τὸ νενικῆσθαι²³ τῷ λόγῳ.

Τοιαῦτα μὲν οὖν ἀμφω διελεγέσθην. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ὁ Ταχοσδρῶ, Περσῶν στρατηγός, ἅμα τῆ Περσικῆ στρατιᾶ ἐς τὰ ἱππάσιμα τὰ περὶ τὴν Νίσιβιν ἐστρατοπεδεύετο κατὰ τὸν Μυγδόνιον²⁴ ποταμόν. Μαυρίκιος δὲ χαρακώσας ὑπῆρχε τὰς ἀμφ' αὐτὸν δυνάμεις· ἐν τῷ δὴ λεγομένῳ Μονόκαρτον, ἐν ἀγχιθύρῳ Κωνσταντίνης τῆς πόλεως. Ἔστι γὰρ δήπου τὰ περὶ τὸ Μονόκαρτον ἅπαντα ἐνυδρὰ τε καὶ ἱππόδοτα²⁵ καὶ στρατῷ ἐνσκηνῆσθαι ἀγαθὰ. Οὕτω μὲν οὕτοι

A digan in Zachariam, qui illum pacis condiciones minime honestas, imo Romanorum rebus ex omni parte damnosiss et inutiles ferre, suspicatus erat, his verbis invecus esse fertur : «Mœnia, et portæ, et aliud, o viri, munimentum poterit quidem et urbem et universam rempublicam tueri : sed qua conditione ii se habeant, qui inclusi continentur, non facile occultari potest. Fama enim in omnibus rebus dominatur, et vel ea, quæ abscondita esse videbantur hominum auribus, sicut merces in foro emptoribus, exponit. Quamobrem et nos certo scimus, Romanum imperium cum multis populis bello contendere. et per plerasque terræ oras arma circumferre. Ex quo fit, ut ejus copiar late dispersæ sint adversus unumquodque fere Barbarorum genus. At vero Romani sciunt nostrum imperium, non sine ratione, cum nullo alio hominum genere, quam cum Romanis, bellum gerere. Itaque quoniam vos cum multis gentibus bello decertatis, nobis autem cum vobis solis bellum est, ad hunc modum etiam induciar faciendæ sunt. Nam Romani se victuros esse confidunt, etiam cum multis nationibus, et contra unum Persarum imperium bellum gerentes, sicut nobis certa explorataque erit victoria, quandoquidem cum nullis aliis, quam cum solis Romanis, nobis erit certamen; et contra unum eundemque hostem unum idemque bellum instruemus.» Quæ cum Andigan dicentem Zacharias audisset, dicitur subrisisse et ita locutus : « Bene tibi sit, o Andigan, et homini in Persia nato, qui fortitudinis et virtutis testimonium Romanis præbes, neque a veritate aberras. Nisi enim, ut dicis, Romani ingentem multitudinem suorum exercituum ad tam multas gentes terræ extendissent, et copiis, tanquam ponte, mare junxissent, et omnes terras præsentis imperio continuissent : quid existimas Persas passuros, aut quandiu hoc bello tolerando pares futuros fuisse ? Jam nunc ipsum nomen Persicum cum Persis interituum eosque nulla alia re, quam æterna oblivione, victuros fuisse. « Hæc ubi dicta sunt a Zacharia, Andigan satis silentio indicavit, se dicendo a Zacharia superatum.

D Dum autem inter se colloquerentur, Tachosdrus, Persarum dux, cum exercitu Persico castra habebat ad Mygdonium amnem, 173 circa Nisibium in campis equestri pugnae et alendo equitali perquam opportunis. Mauricius vero vallo continebat suos milites in loco, quem vocant Monocartum, prope portas urbis Constantinæ. Sunt enim omnia loca circa Monocartum aquosa et equorum pastioni comoda, et exercitui sub pellibus habendo apta. Ad

VARIÆ LECTIONES.

¹⁸ Ζαχαρίαν Ν. Ζαχαρίᾳ vulg. ¹⁹ οὐ add. Ν. ²⁰ Verba : φήμη — — ὄνια in Exc. de sent. p. 363. ed. Rom. paulum mutilata exstant. ²¹ τῆς om. vulg. ²² ἠπείρους ἐξευξε Η., ἰ. περιέξευξε vulg. ²³ τὸ νενικῆσθαι: Η., τῷ νεν. vulg. ²⁴ Μυγδόμον vulg. ²⁵ ἱππόδοτα Γαρ.

hunc modum illi se fossa et vallo munierant. Cæterum Andigan, dum adhuc in concilio essent, exterere Zachariam et deludere est aggressus : se enim solum impedimento fuisse prædicabat, quominus Tachosdrus omnes Romanorum agros igni ferroque proscinderet. Tum forte eodem tempore, quo cum illo verba faciebat, ex composito in eorum conspectum venit unus ex his, quorum sunt partes citis equis adequitare, et nuntios equorum velocitate perferre, qui se a Tachosdro missum fingebat. Is Andigan secreto abducit, et epistolam, tanquam a Tachosdro scriptam, tradit. Hac continebatur, exercitum Persarum minime contineri posse, quin Romanorum terras invadat et in eas impetum faciat. Huic mendaci epistolæ et his, quæ in illa scripta erant, congruebat pulvis, qui nuntio, tanquam recens de via adventanti, ex fictione capillis multus inerat. Andigan quoque cum nuntio disserens, vultum componebat, et omni corporis motu simulabat, se minime bellum appetere. Et paulo post cum ad colloquium rediisset, Zachariæ dixit, sibi molesta esse, quæ a Tachosdro nuntiarentur : etenim per litteras significare, incredibilem esse Persici exercitus ad pugnandum alacritatem, quæ nullo modo comprimî posset. Constare Persarum aciem multis hominum millibus, quibus nihil aliud sit in animo, quam in Romanorum fines impetum facere, eosque igni ferroque vastare ; illos quidem armis temperaturos, si Romani ea conditione, qua Persæ voluerint, fœdera fecerint. Sin recusarint, se illis permissurum, ut Romanos ad orientem aggredierentur. Quod si accidat, Romanos ne auditu quidem ipso strepitum pharetrarum Persicæ multitudinis sustenturos esse. Nî faciant, timere ne in se iram regis sui commoveant, quod tanto tempore distulerint bellum gerere.

Ad hunc modum Andigan doloso et magniloquo verborum fastu utens, simulabat minime se volente bellum fieri, quod sponte erupturum esset. Cum autem Zacharias satis intelligeret fraudem, quæ suberat his, quæ Andigan dixerat, et exquisito verborum ornatu quæri colorem et prætextum mendacio, « O Andigan, inquit, 174 non in decipiendo prudentia declaratur, maxime si is, qui decipitur, id, quod agitur, intelligat. Num enim existimas me ignorare, ista omnia, quæ Persæ dicunt et faciunt, esse res fictas, neque aliud, quam simulationem, et artes et tectas fraudes, quas tu ipse commentus es, ut Romanos peterrefacias? Sed non faciam, mihi crede, quod voles et tibi libitum erit. At tu scito, initio quidem hujus belli Romanis grave et durum fuisse ad arma gestanda devenire. Etenim vos deprecari sumus, ne eo rem adduceretis, ut nos arma capere cogeretis. Tunc enim Romani ad cessationem a bello tam propense ferebantur, ut Apameam, imo et Antiochiam usque Persæ cum manu militari progressi sint. Cum autem Romani, vobis non cedentibus, sponte periculum subirent, scire vos

ἀπεταφρεύοντο. Ἀτὰρ ὁ Ἀνδίγαν ἔτι ξυνεσιώσης τῆς ἐκκλησίας ἔχρατο καὶ πτοίαις τισὶ καὶ φανακισμοῖς, Ζαχαρίᾳ ὑποδηλών, ὡς αὐτὸς εἴη μόνος ἂ διακωλύων τὸν Ταχοσδρῶ τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν κατασεῖσαι ἅπασαν. Τυχὸν γὰρ, ἐν ᾧ διαλεγόμενος ἦν, ἀνεφαίνετό τις τούτων δὴ τῶν ἐς τάχος ἱκπαζομένων τε καὶ τὰς ἀγγελίας τῷ τάχει τῶν ἵππων διακομιζόντων, πλαττόμενος ἐκ τοῦ Ταχοσδρῶ ἐστῆλαί. Καὶ δὴ τὸν Ἀνδίγαν ἰδίᾳ λαμβάνων ἐνεχείριζέ οἱ ἐπιστολὴν, ἐν ᾗ ἐνεφέρετο, ὡς Ταχοσδρῶ δῆθεν γεγραφότος, οἷα ἀκαθέκτου¹⁶ οὐσης τῆς Περσῶν στρατιᾶς, μάλᾳ τε ὀρμύσης μὲν δὴ ἐμβαλεῖν ἐς τὴν Ῥωμαϊκὴν. Τοιαῦτα ψευδομένης τῆς ἐπιστολῆς, συνεψεύδετο τοῖς γειγραμμένοις καὶ ὁ κονιορτὸς, δὲ τῷ ἀγγελιαφόρῳ, ἃ·ε ἀρετὴ ἀφιγμένῳ ἐκ τῆς οὐσιπορίας, συμπεπλασμένος τε καὶ ἐνιστάνων πολλὸς περὶ τὴν κόμην ὑπῆρχεν. Ἄμα δὲ καὶ ὁ Ἀνδίγαν διαλεγόμενος τῷ ἦθει ὑπεκρίνετο, καὶ τῇ ἄλλῃ κινήσει τοῦ σώματος ὑπεφαίνετο οἷα μὴ ἐπιέμενος πολλέμενος. Τὸ μετὰ ταῦτα κατὰ δὴ τὸν ξύλλογον ἑαυτὸν ἀναμνηγὸς, καὶ ἔφασκε Ζαχαρίᾳ, ὡς ἐνοχλοῖτο ὑπὸ τοῦ Ταχοσδρῶ καὶ ὡς ἐσήμηνεν οἱ, τὴν προθυμίαν τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀφόρητον, ἐγχαλινοῦσθαι τε ἀδύνατον, τοῦτο μὲν ἐν πολλαῖς μυριάσι ξυνισταμένης τῆς Περσικῆς δυνάμεως, τοῦτο δὲ καὶ ἐς τὰ μάλιστα ἰσμένης τὴν Ῥωμαίων ἅπασαν καὶ δὴ παρατυχεῖα πυρπολήσειν· καὶ ὡς, εἰ μὲν Ῥωμαῖοι ἔδοιντο, καθ' ἂν ἂν βούλοιντο τρόπον Πέρσαι, ἐμπεδῶσαι τὰς σπονδὰς, ἀφέξεσθαι τῶν ὅπλων· εἰ δὲ γε οὐ βούλοιντο, ξυγχωρήσειν αὐτῷ ἐμβαλεῖν παραχρηῖμα ἐς τὴν Ἐφῶν Ῥωμαίων· οὐδὲ γὰρ ἀνθέξειν αὐτοὺς κἀν γούν τὸν κτύπον τῶν φαρετρῶν τοῦ Περσικοῦ ἀκούσασθαι πλήθους. Ἄλλως τε δὲ δεδιέναι τὴν τοῦ κατ' αὐτοὺς βασιλείως ὀργὴν ἐς χρόνον τασόνδε ἀναβαλλομένους τὸν πόλεμον.

Οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀνδίγαν δολερῶτατά τε καὶ ἀλαζονικώτατα τῷ κόμπῳ χρησάμενος τῶν ἡμάτων, ἐπλάττετο ἐκιντὶ μὴ προσεῖσθαι τοῦ πολέμου τὰ αὐτεξούσιον. Συνεῖς δὲ καὶ Ζαχαρίας τὸ ἀπατηλὸν τῶν εἰρημένων, καὶ τὴν κομπολογίαν παραπέτασμα εἶναι τοῦ ψεύδους, « Ὁ Ἀνδίγαν, ἔφη, οὐκ ἐν τῷ ἀπατῆν τὸ ἐχέφρον δηλοῦται, μάλιστα τοῦ ἀπατωμένου ξυνειδέτος. Ἡ γὰρ οἷε με μὴ ἐξεπίστασθαι, ὡς πλάσματὰ ἐσσι τὰ ὑπὸ Περσῶν πρασσόμενά τε καὶ λεγόμενα, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἢ δόκησις καὶ ἀποσκιάσματα καὶ φανακισμοί; καὶ ὡς σὺ αὐτὸς ἅπαντα ταῦτα ἔδραματούργησας, ἐνοῶν ἐκφοθήσειν Ῥωμαίους; ὡς ἂν οὖν βούλει καὶ ἀρεστόν σοι εἴη, ἐφήμι ποιεῖν. Πλὴν εὐ ἴσθι, ὡς ἐν ἀρχαῖς τοῦδε τοῦ πολέμου Ῥωμαῖοις τε ὀπλοφορεῖν φορτικώτατόν τι ἐφαίνετο· ὥστε ἀμέλει καὶ ἱκετείαις χρώμεθα ὡς ὕμᾳ, μὴ ἀναγκασθῆναι σφᾶς ἐπιλαβῆσθαι ὀπλων. Κατὰ τοσοῦτον γὰρ ἐς τὸ ἀπόλεμον ἐπιβρέπέστατα εἶχον, ὡς καὶ ἄχρις Ἀπαμείας ἐλάσαι Πέρσας, καὶ μὲν οὖν ἄχρι αὐτῆς γε δήπου Ἀντιοχείας. Ὑμῶν τε κρὸς ταῦτα μὴ ὑποχαλασάντων, ἀφ' οὗ ἤσκησαντο Ῥωμαῖοι τὸ ἐθελοκίνδυνον, οἷμαι μὴ ἀγνοεῖν Πέρσας,

VARIÆ LECTIONES.

¹⁶ ἀκαθέκτου H., καθέκτου vulg.

ὡς οὐδὲ μέχρις αὐτῶν τῶν μεθορίων ἀναιμωτὶ οἷοι ἄγενεσθε ἀφικέσθαι. Νῦν γοῦν πεπαιδευμένων ἀκριβῶς Ῥωμαίων τὸν πόλεμον, θαρράλοιοι τέ ἐσμεν καὶ εὐέλπιδες, ὡς, εἴγε κινήσοι ὁ Ταχοσδρῶ, ὑπαντιάζειν²⁷ οἱ ἐν αὐτοῖς γε δῆπου τοῖς ὀρίοις δόρυ Ῥωμαϊκὸν εὖ μάλα τεθηγμένον, διατιτράντας²⁸ λαπάρας εἶδοντε ἔν αὐτοῦ. Ὡς οὖν εὖ ἐξέπιστομένων Ῥωμαίων τοὺς Περσῶν δόλους, πράττε οὕτω. > Τούτων οὖν καὶ ἐτέρων πλείστων εἰρημένων μὲν, μάτην δὲ ὄμως (προῆλθε γὰρ οὐδὲν ὀτιοῦν), τότε Μαυρικίῳ ἐν γράμμασι δηλοῖ Ζαχαρίας ἀφικέσθαι ἐς τὰ πρὸ Κωνσταντινῆς πεδία, οἷα δὴ ἐκεῖσε τὸν πόλεμον ξυγκροτήσουσι. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ταχοσδρῶ κινήσας τὰ Περσικὰ στρατεύματα ἐπαγόμενος ἦει ἐς τὰ περὶ Κωνσταντινῆν.

κα'. Ὅτι ἐπὶ τρεῖς²⁹ ἡμέρας πόλεμος Ῥωμαίοις^B καὶ Ἀβάροις συνεκροτήθη, μηδεμιᾶς δυνάμεως Ῥωμαϊκῆς κατὰ τὴν πρὸς Δαλματίαν γέφυραν ἐπιφανείσης, καίτοι σαθρότατα ἔχουσαν³⁰. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ Ἀψίχ καὶ τὸ κατ' αὐτὸν Ἀβαρικὸν αὐτοῦ ἐξεδρεύοντες πρότερον τοσαύτην καταφρόνησιν ἐπέδειξαντο κατὰ Ῥωμαίων, ὥστε μετενεχθῆναι σφᾶς κατὰ δὴ τὴν ἑτέραν γέφυραν, ἄλλην τε δύναμιν προσεθῆναι τῇ δυνάμει Βαϊανῶ. Πιστομένων τοιγαροῦν τῶν³¹ ἐν τῷ Σιρμίῳ λιμῶ³² μεγίστω, ἤδη τε ἀπτομένον ἀθεμίτων τροφῶν τῷ ἐστερηθῆναι τῶν ἀναγκαίων καὶ γεγεφυρωσθαι τὴν διάβασιν τοῦ Ξσοῦ, καὶ Σολομῶνος τηρικαῦτα³³ προσετώτος τοῦ Σιρμίου ἐκμελέστατά πως διαδηλοῦντος, καὶ μηδὲν ὀτιοῦν στρατηγίας ἐχόμενον ἐπιδεικνυμένου^C πρὸς γε καὶ τῶν τῆς πόλεως ἀπειρηκότων τοῖς χαλκοῖς, ὀλοφυρομένων τε καὶ ἐς τὰς ἐσχάτας ἐλπίδας ἐξωλισθηκότων, καταμεφομένων τε τοῖς Ῥωμαίων ἡγεμόσι· Θεόγνιδός τε αὐτοῦ ὀλιγοχειρίαν νοσοῦντος· ταῦτα Τιθέριος³⁴ ὁ βασιλεὺς κατέμαθεν, αἰρετώτερον ἡγησάμενος μὴ συναιχμαλωτισθῆναι τῇ πόλει τῶν οἰκητόρων τὸν ὄμιλον, ἐν γράμμασι κελεύει Θεόγνιδι καταλύσαι τὸν πόλεμον ἐπὶ σπονδαῖς, ὡς ὑπεξελθεῖν παμπληθεῖ τοὺς τῆδε οἰκοῦντας, μηδὲν ἐπιφερομένους τῶν οἰκείων ἢ μόνον τὸ ζῆν καὶ παρασχὼν οὕτω περιβολαῖον ἔν. Καὶ δὴ συνέδησαν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ξυνθήκαις, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἐλόφθησεν³⁵, ἐφ' ᾧ παραχωρησάμεν Ῥωμαίους Ἀβάροις τῆς πόλεως, Ἀβάρους δὲ Ῥωμαίοις τοῦ ἐν τῇ πόλει πλήθους, ἀνευ τῶν ὄσα ἐκάσιψ ἐν περιουσίᾳ ὑπῆρχεν. Ἐπεζήτηε δὲ ὁ Χαγάνος καὶ τριῶν ἐτῶν παρφηγμένων χρυσίου, ὧν οὐκ εἰλήφει τι κατὰ τὸ σύνθετες, τῶν παρεχομένων αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ μὴ χρῆσθαι ὀπλοῖς. Ἦσαν δὲ τὰ εἰρηναῖα χρήματα ἐκάσιψ ἑταί ἀμφὶ χιλιάδας ὀγδοήκοντα χρυσίου νομισμάτων. Ἐτι γε μὴν καὶ ἕνα τινὰ τῶν ὑπ' αὐτῷ ταττομένων, ὃς προσεχώρησε³⁶ τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ, καθὰ λέγεται, τῇ γυναικὶ τοῦ Βαϊανῶ ἐς ἀφροδίσι συνελθῶν. Ταύτη τοι κατὰ δῆλον ἐποίησε Θεόγνιδι ἐκδοθῆναι οἱ τὸν αὐτόμολον· ἢ γὰρ ἔν

opinor, vos non sine sanguine ne ad fines quidem pervenire potuisset. Nunc enim artes bellicas necessario edocti, audaciores facti sumus, et spe ducimur, si se commoverit Tachosdrus, obviam ejus conatibus in ipsis confinibus lituram Romanorum acutam hastam, quæ latus ejus facile transfigat. Quæ sic age, ut memineris, Romanos probe nosse Persarum dolos. > Hos et plures hujusmodi inter se habuerunt sermones, sed frustra, nihil enim iade est consecutum. Tum Zacharias Mauricium per litteras monuit, ut in planitiem, quæ est ad Constantinam, descenderet, et prælium committeret. Similiter Tachosdro movens eum omnibus Persarum copiis, eas ad Constantinam adluxit.

21. Romani et Avars per tres dies in expectatione decertandi fuerunt, sed cum nullæ Romanorum copiarum apparent, quæ pontem, quia itur in Dalmatiam, tametsi parum munitus esset, oppugnarent, Apsichus et qui cum eo erant Avars, qui illic prius ad pontis custodiam conserant, tam parvi Romanos faciebant, ut ad alium pontem se conferrent, et novas copias copiis Bajani adjicerent. At qui in Sirmio erant ingenti fame oppressi, cibis nefundis se sustentabant, quia rerum necessarium inopia laborabant, et hostes pontem in Sao fecerant. Præterea Salomon, qui tunc temporis Sirmio præerat, parum diligenter res administrabat, neque se ullum rei militaris usum habere ostendebat. Itaque cives et urbis incolæ hac calamitate afflicti, ejulabantur, et cum ad extremas spes redacti essent, omnium istorum malorum causam in duces Romanos rejiciebant. Postremo 175 Theognis paucitate militum laborabat. Hæc ubi Tiberius didicit, potius esse duxit, civium multitudinem non cum ipsa urbe in deditionem venire: itaque per litteras jussit Theognidem bellum his conditionibus solvere, ut liceret omnibus, qui in urbe habitabant, salvis et incolumibus exire, neque quidquam suarum rerum inde asportare præter vitam et unam vestem. Itaque in hac conventiones consenserunt, et bellum his conditionibus desit, ut Romani Avaribus urbem dederent, et Avars Romanis omnem, quæ in ea erat, multitudinem absque his, quæ unusquisque eorum in bonis præteritorum annorum aurum, quod non acceperat, et illi Romani solvere solebant, ut armis abstineret. Erant vero pecuniæ, quæ pro pace unoquoque anno pendebantur, ad octoginta millia nummorum aureorum. Præterea unus ex his, qui sub eo militabant, in Romanorum regiones fugerat, quia dicebatur adulterium cum Bajani uxore commisisse. Hoc significavit Theognidi, et sibi transfugam reddi postulavit, neque non aliter fœderum conditiones ferre posse affirmavit. Theognis respondit, Romani

VARIE LECTIONES.

²⁷ ὑπαντιάζει N. ²⁸ διατιτράντας H. διατιτράντα vulg. ²⁹ τρεῖς ἐνιαυτούς N. ³⁰ ἔχουσαν B., ἔχούσης vulg. ³¹ τῶν add. N. ³² λοιμῶ vulg. ³³ τοῦ τηρικ. N. ³⁴ ταῦτα ἐπὶ Τιθ. N. ³⁵ ἐλόφθησε vulg. ³⁶ προσεχώρησε Val., προσεώρησε vulg.

imperatoris ditionem longe lateque patere, in qua, A propterea quod amplissima et vastissima esset, res difficilis inventu foret vir exsul in ea errans, qui fortasse etiam jam periit. Ad ea Bajanus dixit : « Jurent igitur Romani duces, se perquisituros, et si transfugam repererint, non occultaturos, sed omnino eum in manus Avarum regi tradituros; sin autem fato functus sit, ejus rei ipsum certiores facturos esse. »

ἄλλως μὴ ἀνέξεσθαι ἰδεῖν ἐς σπονδάς· ὁ δὲ γε ἀν-
εσήμηνεν, ὡς ἡ γῆ τοῦ Ῥωμαίων βασιλείως μεγίστη
τέ ἐστι καὶ ἀπλετος, καὶ ὡς δυσεύρετόν τι φυγάς
ἀνὴρ ἐν αὐτῇ ἀλώμενος, τυχὸν δὲ ὅτι καὶ δλέθρῳ
ἦλω. Πρὸς ταῦτα ἀντέλεξεν ὁ Βαϊανὸς ὁμνῦναι τοὺς
Ῥωμαίων ἡγεμόνας, ὡς ἀναμαστεύσωσι, καὶ εἰ τι
εὔροιεν τὸν φυγάδα, ἀποκρύψοιντο οὐδαμῶς, ἀλλ'
ἐκ παντὸς τρόπου ἐγχειριεῖν αὐτὸν τῷ τῶν Ἀβάρων
μονάρχῳ. Εἰ δὲ γε τετελευτηκῶς εἴη, καὶ οὕτω ση-
μῆναι.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΑΠΟΕΠΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΩΣ,

ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ.

EX HISTORIA THEOPHYLACTI

EXPRÆFECTI ET SCRIPTURARII,

DE LEGATIS ROMANORUM AD GENTES.

176 Quod imperante Mauricio legatos miserunt Romani ad Chaganum, et bellum deprecaturi, Elpidium mittunt virum senatorium Siciliaeque praefectum tunc, et praetoris tribunal ascendente, quod officii genus apud Romanos non inhonoratum est, et Comentiolum, qui illo tum munereungebatur, quod inter corporis custodes, a Latinis nuncupatur scribae. Iverunt igitur ambo ad Chaganum ad urbem Anchialum, ac de induciis tractaverunt, ut erant jussi. Hoc vero non mediocriter irato propter damna sibi illata, sed insolentiora quoque multo minitante, muros Longos, sic dictos, disjecturum: Elpidio autem lenioribus utente verbis, quam ut ita retunderet inflatum Chagani fastum, Comentiolus corde et libere linguae ingenuitatem ostendit, et Romana libertate, in modum castae alicujus dominae intaminate servata, nec adulteriis **177** corrupta adulationibus, coram praecipuis Barbarorum, atque ipso aldo Chagano dixit. Quoniam vero magna haec modum in verbis egrediebatur reprehensio, ex fervore sanguinis, impotente sui animo, per totam faciem ita praerubuit, ut, cum omnino facies ejus praerferret, nec legatis quidem se parsurum, maximum ex oratione ista Comentiolo immineret periculum. Violata enim Barbarus legatorum religione, Comentiolum in vincula conjecit, cumque detineretur in carcere pedes ejus in robur concludit, tabernaculumque legatorum destruxit, ac inde pro more istis regionibus consueto pro poena mortem est minatus, posteriori autem die cum sedatior jam esset, ido-

Ἐπι Μαυρικίου πρεσβεύονται Ῥωμαῖοι πρὸς Χαγάνον, καὶ τὸν πόλεμον ἀπεκηρυκέυσαντο· Ἐλπίδιον ἐκπέμφσαντες ἄνδρα ἐς συγκλήτου βουλήν ἀγόμενον, τῆς τε Σικελίας ἡγεμονεύσαντα, καὶ τῶν τοῦ πραιτώρος ἐπιθάντα βημάτων ἀρχὴ δὲ τις αὐτῆ παρὰ Ῥωμαίοις οὐκ ἀκομφοσ· καὶ Κομεντίου ἄνδρα τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλείου· ὑπερφρόμενον, Σκρίθωνα κατὰ Λατίνους. Ἦκον γοῦν ἄμφω παρὰ τὸν Χαγάνον ἐπὶ τὴν Ἀγχίαλον, καὶ περὶ σπονδῶν ἤξιον ὡς προσετάχθησαν. Τοῦ δὲ μὴ μετροπαθοῦντος ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν, ἀλλὰ καὶ προσ-απειλοῦντος ἀθάδικώτερον τὰ λεγόμενα Τείχη καθαιρήσειν Μακρά· καὶ τοῦ μὲν Ἐλπίδιου ὑπαχλῶντος τοῖς λόγοις, καὶ μὴ οὕτως δὲ θεραπεύοντος οἰδαινόμενον φρύαγμα· Κομεντίολος μεγαλοφρόνως τὴν τῆς γλώττης εὐγένειαν ἐπεδείκνυτο. Τὴν τε Ῥωμαϊκὴν ἐλευθερίαν, δίκην σώφρονος δεσποίνης τινός, ἀχραντον θαλαμῶων καὶ μὴ διαφθεῖρων μοιχικαῖς κολακείαις, τῶν ἀξιολογότερων βαρβάρων ἅμα τῷ Χαγάνῳ παρόντων εἶπεν· ἐπεὶ δ' ὁ μέγας οὗτος διεπερατοῦτο τοῖς ῥήμασιν ἐλεγχος, ἀνάξεισις αἵματος μέγαν τῷ Χαγάνῳ θυμὸν ἐπεκύμαιεν, τό τε πρόσσωπον ἅπαν ὑπὸ τῆς ὀργῆς ἐφοινίσσετο· δίδλου τε τοῦ σχήματος ὑποδηλοῦντος, ὅτι μὴ τῶν πρέσβειων φείσεται, μέγιστος ἀπηώρητο τῷ Κομεντίῳ ἐκ τῆς διαλέξεως κίνδυνος. Τὴν γὰρ τῶν πρέσβειων ὁ Βάρβαρος διαφθείρας αἰδῶ, δεσμοῖς τὴν Κομεντίολον ἠτίμωσεν· ἐν ἔρσει τε ξύλων ποδοκάκκη τοὺς πόδας ὑπέθλιβε, τότε σκηνοπήγιον διέβρηξε τὸ τοῦ πρέσβειος. Κάντεῦθεν ἐπιχωρίῳ νόμῳ τιλὴ ζημία

θάνατος ἦν ἀπειλούμενος. Τῇ δὲ ὑστεραία τὰ τοῦ Α
 θυμοῦ κατευνάξτετο, λόγοις τε πιθανοῖς παρηγοροῦντο
 οἱ τῶν Βαρβάρων δυνατώτατοι τὸν Χαγάνον ὑποπεί-
 θοντες, ὅπως μὴ δογματίσῃ κατὰ Κομεντιόλου τὸν
 θάνατον. Καὶ πειθουσι μέχρι τῶν δεσμῶν ἀποχρή-
 σιν ἀδικεῖσθαι τοὺς πρέσβεις. Ἐπινεύσας οὖν ὁ
 Χαγάνος ἠτιμωμένους εἰς βασιλέα, ἐξέπεμπε, σωτη-
 ρίαν οὐ προσδόκιμὸν σφισιν αὐτοῖς δωρησάμενος.

Ἵτι τοῦ ἐπιόντος ἔτους πάλιν ὁ Ἐλπίδιος ἐπὶ τῇ
 αὐτῇ πρεσβείᾳ χειροτονηθεὶς ἀποστέλλεται· καὶ ὡς
 τὸν Χαγάνον γενόμενος, ἐξήτει πρεσβευτὴν ἄμα
 αὐτῷ εἰς βασιλέα γενέσθαι, ὅπως ἀναζωπυρῆσαι τὰς
 σπονδίας. Καὶ εἴκοσιν ἐτέρων χιλιάδων χρυσῶν ταῖς
 συνθήκαις εἶησαν ἐπ' αὐξήματος. Ὁ δὲ Χαγάνος
 τοὺς λόγους ἐσεποίησατο Ταργιὸν τε τῷ τῶν Ἀθά-
 ρων φύλῳ ἄνδρα περιβλεπτον, ὡς τὸν Καίσαρα σὺν Β
 Ἐλπίδιῳ παρέπεμπε. Τί πάλιν οἱ Ἀθάροι τὰς συν-
 θήκας μετ' οὐ πολὺ διέχον, τὴν τε ὀμαιχιλίαν
 εἰς τὴ φανερὸν ἀνδραποδίζονται, λέξω δὲ τὴν
 αἰτίαν, οὐδ' ἀναίνομαι. Σκίθης ἀνὴρ Βολοκα-
 λάθρα τὴν ἐπωνυμίαν περιεργόμενος οὗτος τῆνι-
 κούτα καιροῦ φιλοκίνδυνον τόλμημα· παρευνάζε-
 ται γὰρ ἐνὶ τῶν τοῦ Χαγάνου γυναικῶν, ἠδὸν ἢ τε
 βραχεία δελεασθεὶς, εἰς μεγάλας ἄρκυς θανάτου
 ἐμπέπηχεν. Ἵποτοπήσας δὲ μήπου τὸ κακὸν φωρα-
 θεῖη, καὶ περιβλεπτον ὠδίνοι τὸν ἐλεγχον, ὑποπεί-
 σας ἐκ τῶν ὑπηκόων ἄνδρας ζ', τὴν φυγὴν ἐπὶ τὸ
 ἀρχέγονον ἐποιεῖ τὸ φύλον. Οὐνοὶ δ' οὗτοι, προσσι-
 κούντες τὴν Ἑω, Περσῶν πλησιόχωροι, οὓς καὶ
 Τούρκους ἀποκαλεῖν τοῖς πολλοῖς γνωριμότερον. Καὶ C
 σὺν διαπορθμύων τὸν Ἴστρον, ἐπὶ τὴν Λιβιδίνον
 πάλιν φερόμενος, ἀλόους ὑπὸ τινος τῶν Ῥωμαϊκῶν
 ἠγεμόνων τῶν ἐς φρουρὴν συντεταγμένων τοῦ
 Ἰστροῦ, τὸ τε γένος ἐδήλου, καὶ τὰς πάλαι δια-
 τριθᾶς, καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἐπελαύνουσαν ἠδονήν.
 Ἐπει δὲ πιθανὸς ἐδόκει τῇ διηγῆσαι τοῦ ἀτυχήμα-
 τος, παρὰ τὸν αὐτοκράτορα ὑπὸ τοῦ ἠγεμόνος πα-
 ραπέμπεται· κίντεῦθεν ἐδύκουν αἱ Ῥωμαϊκαὶ σπον-
 δαὶ διασχίζεσθαι· καὶ παραγυμνοῦται ὁ πόλεμος,
 ἔτι Ταργίτα τοῦ βασιλικῆ ἐπιβαίνοντος ἄστεος ἐν
 πρέσβειων μοίρᾳ καὶ τὸν ἐγκύκλιον πλοῦτον παρὰ
 Ῥωμαίων ὑποθερίζοντος, ὃν αἱ συνθήκαι τῷ Χαγάνῳ
 ἀν' ἔτος ἐδλάστανον ἕκαστον. Τοῦτ' οἱ καὶ βασιλέα
 οὐκ ἀποτρόπου πρὸς ὄργην ὑπερέθισεν, οὐκ ἤμισα
 φενακίζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθάρων διανοούμενον, τοῦ D
 μὲν ἐξαιτούντος τὸν ἐγκύκλιον πλοῦτον, καὶ τὰς
 εἰρηναίας προσόδους· τοῦ δὲ μὴ ἀτρεμοῦντος, ἀλλὰ
 τὴν Εὐρώπῃν δηρῶντος καὶ ἀναστάτους ποικυμένου
 τὰς πόλεις. Ἐξοστρακίζεται γοῦν ὁ Ταργίτας ἐπὶ
 τὴν Χαλκίτιδα νῆσον, ἐπὶ μῆνας σκληραγωγούμενος
 ἕξ. Καὶ μέχρι τούτου, ὁ τοῦ βασιλέως θυμὸς ὑπ-
 ερζέγμαιεν, ἠπειλείτο γὰρ καὶ θάνατος κατὰ τοῦ
 πρέσβεως δογματίζεσθαι. Οἱ δ' ἄμφι τὸν Χαγάνον,
 τῶν τε Σκυθῶν τοὺς περιόικους ἐλυμήναντο πάντας,
 εἰδόντες πόλεις πολλὰς, τὴν Τερατηρίδαν, καὶ Βονώνειαν
 καὶ Ἄκυσ, καὶ Δορόστολον καὶ Σαλπάδα, καὶ τὰ Πανα-
 σά, καὶ Μαρκιανόπολιν, καὶ Τρόπαισις. Πράγματα δὲ οἱ πολλὰ παρέσχετο ἢ ἐγχείρησις. Οὐ γὰρ ἀν-
 ιδρωτὶ καὶ ἀπεριμερίμωως τάδε παρεστήσαντο τὰ πολιόμενα. Καίτοι μεγάλης ἐπικουρούσης ἐπι-
 πνοίας αὐτῷ τῆς ἀθρόας ἐπεφοιτήσεως, ἥτις ἐστὶ μάλιστα ἀνανταγώνιστον κακὸν τῇ βαθυμῆ παρέρχεται.

neis ad eam rem sermonibus adhortati Chaganum
 Barbarorum potentissimi persuaserunt, ne quid
 sibi proponeret de morte Comentioli, neve ultra
 vincula quid amplius contra legatos tentaretur.
 Consentiens ita Chaganus legatos, largitus iisdem
 non exspectatam salutem, violatos ad imperatorem
 remittit.

Quod relapso anno iterum Elpidius ad eandem
 legationem omnium suffragiis electus, missus est.
 Is cum esset apud Chaganum legatum postulavit,
 qui una secum ad imperatorem proficisceretur, ut
 sic induciis restauratis, viginti alie auri chiliades
 adjicerentur plus, quam ante pactum erat. Chaga-
 nus autem admissis hisce, Targium illustrem apud
 populum Abarorum virum, ad Cæsarem cum Elpidio
 misit. Cur igitur Abari inducias non multo post
 confuderint, et bellum aperte resumpserint, causam
 equidem dicam, nec detrecto. Vir erat natione Sey-
 tha, Bolocalabra nomine, hic tum temporis pericu-
 losum perpetravit facinus : siquidem cum una ex
 concubinibus Chagani rem habuit, et brevi voluptate
 inescatus, in magnas mortis retes se conjecit, ve-
 ritus autem ne aliquando facinus hoc deprehensum
 ingentes pœnas parturiret, persuasis ex subditis
 hominibus septem profugit ad antiquam, a qua orti
 erant, gentem. Hunni ea sunt, habitantes Orientem,
 ubi vicinus est Persis, quos Turcas etiam nomi-
 nari pluribus jam constat. Itaque transmissa Istro
 cum tenderet ad Libidinum urbem, interceptus a
 Romano quodam duce, eorum quibus est deman-
 data Istri custodia, et gentem suam profugus est,
 et quomodo vixisset, quamque inde voluptatem
 percepisset, quoniam vero idoneus visus est ad ex-
 ponendos casus suos ad imperatorem mittitur, et
 hac occasione induciæ Romanæ videntur esse dis-
 tractæ : exortumque bellum jam tum cum Targi-
 tas adhuc in urbe legati esset **178** nomine, et an-
 niversarios redditus, a Romanis deposceret, quos
 Chagano quotannis ferebant induciæ. Unde non sine
 causa iratus imperator, cum non minimum videret
 se circumventum a Barbaris, hoc equidem exigente
 divitiis annuas, et pacales redditus, hoc autem non
 quiescente, sed Europam infestante, urbesque va-
 stante, ejicitur Targitas in insulam Chalcitidem,
 deportatus ad menses sex, interim regis animus
 deferbuit, qui morte quoque in legatum se anim-
 adversurum fuerat minatus. Milites vero Chagani
 et Scythiæ finitimos omnes perdiderunt, ceperunt
 que plurimas urbes, Terateridam, Bononiam, Acus,
 Dorostolum, Salpada, Panasa, Martianopolim, ac
 Tropæum, in quibus omnibus non minimis opus
 fuit laboribus, nec, licet magna acervati successus
 fortuna adjuvante, qui etiamnum inevitabile malum
 affert lentioribus, absque sudore et molestiis ad de-
 ditionem compelli potuere hæc oppida.

Quod Tiberius per nuntium cum Hormisda A egit, ut utrinque bellum componeretur. At vero ille superior hac legatione factus voluit aperte sibi tributum reddi a Romanis, Armenios et Iberos sibi subijci, consentientibus in hoc Romanis, neve amplius oppidum Daras a Cæsare tentaretur, quamvis pater Chosroes utrinque inter se et Cæsarem inducias esse voluerit, neque Daras sub imperium Cæsaris reddere detrectaverit. Postea vero quam Hormisdæ fastum Tiberius audivisset, adveniente æstate, coactis rursus copiis Persidem ingreditur Mauricius, ipse trajecto Tigride, reliquis ut ad interiora magis Persidis promoverent, missis.

ἀθροίσας ἐνδημῆι τῇ Περσίδι, ἐς τὸ ἀντιπέρας τοῦ Περσίδος κατατρέψοντα.

Quod cum graviter ægreque ferret Chaganus, B Romanorum militem etiam in tenebris inclaruisse, selectissimi quiq̄ admonuerunt Barbarum de bello deponendo. Dixerunt enim non justam ejus iram esse contra Romanos. Confidenter itaque Priscus legatum misit ad Chaganum, nomine Theodorum, a natura factum hominem elegantem, et prudentissimum: professione medicum, lingua libera et ingenua. Eo autem ad Chaganum admissio, Barbarus quidem elatus animo propter ea, quæ evenerant sibi felicia, nimis quam superbus factus est, quippe qui se regem esse diceret omnium gentium, nec aliquem esse quacunq̄ sol videret, qui aut prodire, aut sibi se posset obsistere. Legatus vero, ut qui doctissimus esset historiarum, barbaricam exemplis contudit ferociam, ac ut historiam proferamus non erit inconsequens. Dixit igitur: Audi, 179 Chagane, antiquam nimis et utilem historiam. Quod cum attentum fecisset ad audiendum Chaganum exordium, non est præcisa reliqua historię narratio. Sesostrin aiunt fuisse regem felicem perquam, et omnium Ægyptiorum regum illustrissimum. Hunc gloriari solum de divitiis suis antiquus est sermo, potentia vero viribusque fuisse tantis, ut expugnari non posset: eoque ideo luxus pervenisse, ut curru fabricato ex auro, pretiosisque gemmis exornato veheretur: ac equis quidem relictis, et mulis, devictorum colla regum ejus jugo subiceret, atque ita in forum curram hujus infelices reges protraheret. Hic igitur Sesostri cum non solum non moderaretur fortunis suis, sed superbe quoque sæpe numero exprobraret devictis regibus calamitatem, unum aliquem dicant ex regibus, qui subiecti erant jugo curru, cum magna forte et festiva celebritate magnus confluxus esset populi, lentius protrahentem curru, et crebro retrospectentem intuitum esse volutionem rotæ. Cumque ita protractio curru esset vitiosa, quia non omnes uno æquoque studio, qui ad rem hanc ordinati, laborarent, Ægyptiorum rex ad eum inquit, qui tam sæpe respiceret. Quid, homo, tam sæpe retrospectis? quid rotas intueris? quorsum transire hiscis? Hunc tum cum multa gravitate Sesostri respondiisse: Rotarum admiror volubilitatem tam varios efficere motus, casque partes,

Ἵτι ὁ Τιθέριος ἀποκτρυκεύεται πρὸς Ὁρμισδαν τὸν πόλεμον τὴν εἰρήνην ἐν ἰση μοίρᾳ ἑκατέρως γενέσθαι ἐξαιτούμενος. Ὁ δὲ ἐπὶ τῇ πρεσβείᾳ καταγαυρούμενος ἤξλου φορολογεῖσθαι ἐς τὸ φανερόν τοὺς Ῥωμαίους, Ἀρμενίους τε καὶ Ἰβήρας ἐν ὑπηκόοις τελεῖν, Ῥωμαίων τοῦτο παρεχομένων αὐτῷ, τό τε Δάρας μὴ ἐπιζητεῖσθαι λοιπὸν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος· καίτοι Χοσρόου τοῦ πατρὸς ἐπὶ τοῖς ἰσοῖς βουλευθέντος τὰς διαλλαγὰς ἀντιθούναι τῷ Κάλισαρι, τό τε Δάρας οὐκ ἀπαιξιώσαντος ἀποκαταστῆσαι τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς ἀλαζονείας Ὁρμισδοῦ καταφανῆ Τιβερίῳ ἐγένετο, θέρους ἐπιγενομένου, πάλιν Μαυρίκιος τὰς δυνάμεις Τίγριδος, καὶ ἄλλους πέπομφεν ἐς τὰ ἐνδόμυχα τῆς

Ἵτι ἐγαλέπατνεν ὁ Χαγάνος καὶ ἐν σκότει εὐδοκίμηθείσαις ταῖς Ῥωμαίων δυνάμεσιν, οἱ μὲν τῶν Βαρβάρων λογάδες τῷ Χαγάνῳ παρήρουν παραλύειν τὸν πόλεμον· ἔφασκον γὰρ μὴ ἐνδοίκως αὐτὸν χαλεπαίνειν Ῥωμαίους, Μεγαλοφρόνως τοίνυν ὁ Πρίσκο· πρέσβιν ὡς τὸν Χαγάνον ἐξέπεμψε (θεόδωρος ὄνομα αὐτῷ), τὴν φύσιν ἀνδρα θεξίον τε καὶ εὐεπήβολον, τὴν τέχνην ἰατρὸν, τὴν γλῶτταν ἐλεύθερον. Οὗτος δὲ κραταῖς πρὸς τὸν Χαγάνον ἐγένετο. Ὁ μὲν οὖν Βάρβαρος φρονηματισθεὶς ἐπὶ τοῖς αὐτῷ συγκυρησασί, λίαν ὑψαυχείνετο, καὶ κύριον ἑαυτὸν ἔθνους ἔφασκεν ἅπαντος. Μὴ προσεῖναι τε ὄσοντες ἤλιος ἀνατείνει τὸ βλέμμα, τὸν ἀντιτάξασθαι δυνησόμενοι. Ὁ δὲ πρέσβις, ἱστορίας πολλῆς γενόμενος κάτοχος, βαρβαρικὰ παραδείγμασιν ἐταπεινῶ φρυάγματα. Εἰπεῖν δὲ κατὰ τῆς ἱστορίας οὐκ ἀνακλόουθον ὀπίστη. Ἐφήσε γάρ· « Ἄκουε, Χαγάνε, παλαιὸν τινος καὶ λίαν σοφοῦ διηγήματος. » Ἐπεὶ δὲ ἡ ἑναρξὶς προσεχῆ πρὸς ἀπόρρασιν ἐποίησε τὸν Βάρβαρον, ὡς ἐλάμβανεν ἐγκοπὴν ἢ τῆς ἱστορίας ἀφήγησις. Σέσωστρίν φασὶ γεγενηθεῖαι ποτὲ ἀνδρα λίαν εὐδαίμονα, καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς βασιλείας ἐπιφανέστατον. Τοῦτον κομᾶν ἐπὶ τῷ πλούτῳ λόγος πρεσβύτης ἱερῆ ταῖς δὲ δυνάμεσι πεφυκῆναι λίαν ἀκαταμάχητον τὴν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον κραιπαλῆν, ὥστε ἀρμάμαξαν συμπήξασθαι χρυσοκόλλητον, λίθους τε τιμίους ταύτῃ περιβαλεῖν, ἐφιζάνειν τε ἐπὶ ταύτῃ· τὸν Βάρβαρον καὶ τοῖς μὲν ἵπποις καὶ ταῖς ἡμίονοις χαίρειν εἰπεῖν, τοὺς δὲ τῶν ἠττημένων βασιλέων τῷ ταύτῃ ζυγῷ τοὺς αὐχένας περιβαλεῖν, ἔλκειν τε ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τοὺς ἠτυχηκότας τῶν βασιλέων τὸ τοῦτο ὄχημα. Τοῦ τοίνυν Σεσώστρου μὴ μετριοπαθοῦναι ἐπὶ ταῖς εὐπραγίαις, ἀλλὰ περιφανῶς πολλάκις κτερονειδίζοντος τοῖς ἠττημένοις τὴν συμφορὰν, ἵνα τινὰ τῶν βασιλέων φασὶ τῶν ὑποβεβλημένων τῷ ζυγῷ τοῦ ὀχήματος, ἐν μεγάλῃ τιλὶ καὶ περιφανί ἑορτῇ τῶν Αἰγυπτίων συρρέουσάντων ὄχλων, μὴ ἐθέλειν ἔλκειν τὸ ὄχημα, πυκνά τε εἰς τοῦπίσω στρέφεσθαι, καὶ τὴν ἐπὶ τῶν τροχῶν κίνησιν διαρῶσθαι. Ἀσυμφώνου τοίνυν τῆς ὀλίγης γινομένης, διὰ τὸ μὴ μίαν σύνεσιν τοὺς ἐπὶ τοῦτῳ συντεταγμένους ποιήσασθαι, ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἔφρασε πρὸς τὸν τοὺς πυκνὰς ποιούμενον συστροφάς· Ἄνθρωπε, τί πρὸς τοῦπίσω τὸ βλέμμα κινεῖς; τί τοὺς

τροχούς ιστορεῖς; ποῖ διεξίναι χέχνηας; τὴν δὲ A
 φῆσαι μετὰ φιλοσοφίας πολλῆς πρὸς Σέσωστριν·
 τεθαύμακα τῶν τροχῶν τὰ κινήματα ἀνώμαλον ἔχειν
 τὴν κίνησιν. Τὰ τῶν τούτων μέρη μετεωρούμενα,
 αὐθις καταχθόνια γίνονται· καὶ ἔμπανιν τὰ περιπέ-
 ζια, μετὰ τοῦτο ἀπαιωρίζεται. Τούτων τοιγαροῦν
 ἀκηκόοντα τὸν Σέσωστριν, παιδευθῆναι μὴ μέγα φρο-
 νεῖν, νομοθετῆσαι τε τοὺς βασιλικούς αὐχένας τῷ
 ζυγῷ ἀφεθῆναι· εἶτα ἡμιόνους τὴν ὄλκην ἐπιτρέψαι.
 Ταῦτά σε παιδεύτω, Χαγάνε, οὐδὲν ἀπιστότερον
 εὐπραγίας· ὁ μὲν οὖν Χαγάνος, ἀποθαυμάσας τὴν
 ἐπεικείαν τοῦ ἀνδρός, κολλάζει τὸν τύπον, καταπαύει
 τὸ θράσος, μεταβάλλει πρὸς εἰρηναίαν σχέσιν τὰ
 πράγματα. Τοιγαροῦν ὥρας ἀποσιωπήσας πολλὰς,
 ἔφησε πρὸς Θεόδωρον· Οἶδα καὶ τυραννεῖν θυμὸν
 ἐξουδαίνοντα, οἶδα καὶ στρατεύειν ὀργῆν· ἀλλ' ὅτε B
 κερὸς χαλεπότητος, διαλέλυμαι τῷ Πρίσκῳ, Θεό-
 δωρ. Ἔστω δὲ μοι καὶ αὐτὸς φίλος ἐπεικῆς, ἀγέ-
 ραστος τῆς λείας μὴ μινέτω Χαγάνος. Ἐπὶ τῆς
 ἐμῆς γῆς· ἐπιθέθηκε. Περὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπηκόους
 ἐξήμαρτεν. Ἔστω τὰ τῆς εὐπραγίας κοινά. Ἐπὶ
 τούτοις φιλοφρονησάμενος, πρὸς Πρίσκον τὸν Θεό-
 δωρον ἔπεμπεν. Ὁ Θεόδωρος Πρίσκῳ τοὺς λόγους
 τοῦ Βαρδάρου διεξέφησε· καὶ ὁ Πρίσκος τῇ ὑστεραίᾳ
 ἐκκλησίαν ἐκάθισε, παρήγει τε Ῥωμαίοις, κοινου-
 νὸν τῶν λαφύρων ποιήσασθαι καὶ τὸν Βάρβαρον. Οἱ
 δὲ Ῥωμαῖοι τέως πρὸς τὸ συνοίσειν μὴ ἐνδημή-
 σαντες, καταστasiaζον τοῦ στρατηγοῦ. Ὁ δὲ στρα-
 τηγός, πολλοῖς καὶ ποικίλοις, καὶ λίαν ἐντελεῖσι
 λόγοις χρησάμενος, τὰς δυνάμεις ὑπέπεισε δοῦναι τι
 Βαρδάρῳ τῆς λείας. Ἀπέδοντο τῶν Ῥωμαίων τοὺς
 ἐαλωκότας τῷ Χαγάνῳ Βαρδάρους. Τῶν δὲ λοιπῶν
 λαφύρων ἀμέτοχον αὐτὸν ποιησάμενοι διαλύουσι τὸ
 ἀμφίβολον. Ἀσμενίσας τῶν οὖν Χαγάνος τὴν τῶν
 Βαρδάρου ἀπόδοσιν, χώραν ἐδίδου ταῖς διαβάσεσιν. Οὕτω μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι· εἰ χιλιάδας Βαρδάρων τῷ
 Χαγάνῳ προῖκα καταβαλόμενοι, ἐπὶ τὰ Δριζίπρα γίνονται· ὁ δὲ στρατηγός ἐς Βυζάντιον, ὁ δὲ Μαυ-
 ρίκιος τοῦτῳ ἐμέμφετο, σφάλμασι τε εὐθελείας αὐτὸν περιέβαλεν, ἀσυνέτως ἀποδεδώκῃ τῷ Βαρδάρῳ τὴν
 λείαν, καὶ ἀποχειροτονεῖται ὁ Πρίσκος.

Ὅτι τῶν Ἀβάρων ἐπιτροχόντων τὰ τῆς Θράκης,
 ἡ σύγκλητος παρήγει τῷ Μαυρικίῳ πρὸς τὸν Χα-
 γάνον πρεσβείαν ἐκπέμψασθαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς προ-
 καλεσάμενος τὸν Ἀρμάτωνα πρέσβιν χειροτονεῖ, καὶ
 ὡς αὐτὸν Χαγάνον ἐξέπεμψεν. Ὁ μὲν οὖν Ἀρμάτων
 ἐς τὰ Δριζίπρα γίνονται, πλῆθη δῶρων ἐπιφερόμε-
 νος. Ὁ δὲ Χαγάνος τὰς παρούσας τύχας ἀποδουρό-
 μενος, ἐθρῆνει ἀσχετῶς τὴν ἀποβολὴν τῶν υἱῶν,
 τὴν τε τῶν δυνάμεων λύμην. Δέκα δὲ ἡμέρας ἐνδια-
 τρίψας ὁ πρέσβις τῷ Χαγάνῳ, πρὸς λόγους οὐ γί-
 νεται. Ἦν γὰρ τὸ πένθος δριμύ, καὶ τὰ τῆς συμ-
 φορᾶς ἀμεθόδευτα. Δωδεκάτῃ δὲ ἡμέρᾳ εἰσάγεται ὁ
 πρέσβις εἰς τὴν τοῦ Βαρδάρου σκηνήν. Ὁ μὲν οὖν
 πρέσβις, λόγοις ἠπίοις κολακεύει τὸν Βάρβαρον.
 Ὁ δὲ, δυσανασχέτως εἶχε τὰ βασιλικά καταδέξασθαι
 δῶρα, μονοουχὶ τὸ τῆς τραγωδίας ἐπιφερόμενος,
 ἐχθρῶν δῶρα δῶρα. Καὶ γοῦν ὁ πρέσβις, πλείστοις
 λόγοις χρησάμενος, πείθει τιμηθῆναι τοῖς δώροις
 τὸν Βάρβαρον. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὴν εἰρήνην ὁ Βάρ-
 βαρος συτησάμενος, πρὸς τὴν ἀνάξουσιν ἔδλεπεν.
 Ἐρασσε δὲ ὁ Χαγάνος ἐπιλέξως [ἐπὶ λέξως]

quæ in altum sunt elatae, deferri rursus in terram;
 et vicissim eas, quæ terram radunt, postea evehi.
 Quæ cum audivisset Sesostris, didicissetque, ne
 nimis altum saperet, jussisse resumtis eorum loco
 mulis a jugo colla regum solvi. Hæc te doceant,
 Chagane, felicitate nihil esse instabilius. Quapro-
 pter admiratus prudentiam hominis Chaganus fa-
 stium comprimit, sistit confidentiam, resque com-
 ponit ad statum pacis, ac ita cum per horas aliquot
 siluisset, ad Theodorum, Novi, inquit, animo meo
 moderari, quando exuberat, novi etiam iram vin-
 cere, sed habita ratione temporis. Abstineo amplius
 a Prisco, Theodore, sit et ille mihi æquus bonusque
 amicus, ex parte prædæ ne excludatur Chaganus,
 in meam terram descendit, in meos subditos vim
 exercuit. Commune esto, si quid inde est fortuna-
 rum. Hac sic humanitate prosecutus Theodorum,
 ad Priscum remisit, cum vero Prisco retulisset ea
 Theodorus, quæ sibi Barbarus locutus erat, exhor-
 tatus est Romanos Priscus, ut in partem quoque
 spolliorum admitterent Barbarum. Romani licet ab-
 negarent primo, ducique 180 rebellarent, dux
 tamen multis, et variis usque adeo prudentibusque
 verbis affatus, exercitum persuasit, ut prædam quo-
 que diriperent inter Barbarum. Redditis itaque
 Romani Chagano, quos ceperant Barbaris, reliqua
 præda sibi retenta, discordiam omnem composue-
 runt. Chaganus quoque cum lubens recepisset Bar-
 baros, per regionem suam concessit transitum. Et
 ita quidem Romani, quinq; millibus Barbarorum
 Chagano datis, Drizipera veniunt: dux exercitus,
 Byzantium. Mauricius autem eum, ejusque le-
 nitatem qui tam stulte Barbaro de spoliis cesserit,
 reprehendit, et ab officio remotus est Priscus.

Ὅτω μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι· εἰ χιλιάδας Βαρδάρων τῷ
 Χαγάνῳ προῖκα καταβαλόμενοι, ἐπὶ τὰ Δριζίπρα γίνονται· ὁ δὲ στρατηγός ἐς Βυζάντιον, ὁ δὲ Μαυ-
 ρίκιος τοῦτῳ ἐμέμφετο, σφάλμασι τε εὐθελείας αὐτὸν περιέβαλεν, ἀσυνέτως ἀποδεδώκῃ τῷ Βαρδάρῳ τὴν
 λείαν, καὶ ἀποχειροτονεῖται ὁ Πρίσκος.

Quod cum Abari in Thraciam facerent incursio-
 nes, senatus monuit Mauricium de legatione mit-
 tendi ad Chaganum: quare vocatum ad se rex
 Harmatonem legatum creat, et ad Chaganum mittit.
 Itaque Harmaton Drizipera venit, munera multa
 secum ferens, ubi cum Chaganus præsentem tum
 D fortunas lugens, defleret ultra modum mortem filio-
 rum, et in exercitu suo grassantem pestem, decem
 prius commoratus est dies, quam ad Chaganum ad-
 mitteretur, quia fletus acerbus erat, et calamitas
 varia, hinc die duodecima intromittitur in taberna-
 culum Barbari legatus, qui blandis verbis adulatus
 Barbaro, quoniam gravabatur nimium, accipere dona
 regia tantum non consentiens in istud tragicum,
 hostium dona non dona. Plurimisque usus ceremo-
 niis, persuadet, ut muneribus istis honorari se pa-
 teretur Barbarus. Postera vero die, cum de pace
 convenisset inter Barbarum, domum redire cogita-
 vit: hæc autem verba addidit Chaganus: Judica,
 Deus, inter Mauricium et Chaganum, inter Abaros
 et inter Romanos. Insimulavit enim ruptæ pacis

Romanos, nec sine causa. Etenim revera pacis a-lul-
teri cum fuerint, auctoresque belli in ea, quæ dixi-
mus mala, inciderunt. Dirimit Romanos Ister ab
Avaris, veluti sequester, ultra vero, si quis fluvium
transmittat, Sclavorum ditio est. Sed et adjunctæ
sunt auri chiliades viginti ad inducias, unde bellum
inter Avaros et Romanos finitum.

ταὶ Ῥωμαῖοι καὶ Ἀβάροις ὁ Ἰστρος μεσίτης· κατὰ
Ἐπιτιθένται δὲ καὶ ἄλλαι εἰκοσι χιλιάδες χρυσῶν τάλ
μαίους ὁ πόλεμος πέρας ἐλάμβανεν.

Quod eodem circiter tempore Chosroes molitus
est pacem frangere, ista de causa. Saracenorum
quidam militabant in auxiliis Romanis, et eorum
unus sponte sua Persiam invadens pacis tempore,
excursione ista partes aliquot Babylonix infesta-
verat; qua de re, quo ea animo fieret, aut in quam
partem accipienda esset, cum dubitaret Chosroes,
Mauricius in Persida mittit legatum Georgium, 181
qui urbium orientalium tributis præfectus erat,
vel, ut Romani vocant, præfectus prætorio. At gra-
viter ferens injuriam illatam sibi Chosroes, reli-
ctum legatum multos dies in barbara regione distinuit.
Itaque Georgius per multos dies detinetur, introitu
in regiam nondum potitus, postea turbidis Chos-
roæ rebus, bonum visum est Barbaro, ne tum bel-
lum contra Romanos integeret: sic Georgius in
regiam receptus a rege Babylonio, cum præsentis
tuum temporis statum faventem haberet, persuadet
Barbarum ne pacis pacta transiliret, eo igitur modo
Chosroes volens nolens pacem amplectitur. Legatus C
autem omnia, quæ et quomodo acciderant, plene
susque ad imperatorem retulit, sine tamen rei non
bono. Dixit enim Georgius Chosroen hæc regi di-
cere: Rex Persarum ad subditos prolocutus est, Ob-
legati virtutem bellum non moveo. Quæ cum im-
perator audiisset, irascitur legato, et Georgio ad-
modum periculose legatio illa successit.

ὁ Περσῶν βασιλεὺς εἰς ὑπήκοον τάδε διαλεχταί, διὰ
λύσειν. Τοῦτων ὁ βασιλεὺς ἀκηκῶς χαλεπαίνει κατὰ
τῆς πρεσβείας ἐπίτευξις.

Quod Phocas Lilius electum tyrannicæ procla- D
mationis nuntium, cum muneribus regiis ad Chos-
roen ablegavit. Unde Chosroes a tyrannide præ-
sumpto belli argumento, mundi illam universalem
perniciem clauxit tubam, quæ utrinque fregit et
Romanorum et Persarum fortunas. Ita quidem,
prætexente Chosroæ se Mauricii memoriæ assertur-
um exsequias et justa, Persicum bellum est exor-
tum. Lilius vero satis aspere tractatus apud Persas
remanit.

Α τάδε· Κρίναι ὁ Θεὸς ἀνά μέσον Μαυρικίου καὶ Χα-
γάνου, ἀνά μέσον Ἀβάρων καὶ ἀνά μέσον Ῥω-
μαίων· κατηγιδίτο γὰρ τὸν αὐτοκράτορα τὴν εἰρή-
νην σαλευσαι. Οὐκ ἀπὸ δὲ τρόπου τὰ βήματα. Τῷ
δυντι γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι παραχαράχται τῆς εἰρήνης
γενόμενοι, καὶ τοῦ πολέμου δημιουργοί, τοῖς προ-
ηγουμένοις περιπίπτουσιν ἀτυχήμασι. Διομολογεῖ-
ται Ῥωμαῖοι καὶ Ἀβάροις ὁ Ἰστρος μεσίτης· κατὰ
Ἐπιτιθένται δὲ καὶ ἄλλαι εἰκοσι χιλιάδες χρυσῶν τάλ
μαίους ὁ πόλεμος πέρας ἐλάμβανεν.

Ὅτι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁ Χοσρόης ἐνεχει-
ρει τὴν εἰρήνην λυμήνασθαι, ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Ἐκ
τῶν Σαρακηνῶν γὰρ ἐνιοὶ τοῖς Ῥωμαίοις σύμμαχοι
ἦσαν. Καὶ τις ἐκ τούτων ἀπόδασμος εἰς τὴν Περσίδα
B χωρήσας κατὰ τὸν εἰρήνης καιρὸν, τῇ ἐπεκδρομῇ,
μέρη τινὰ τῆς Βαβυλωνίας προνομέυσαστο. Ἐνθού
διαπορεῖσθαι ὁ Χοσρόης ἤξιστο. Διὰ τοῦτο ὁ Μαυρί-
κιος εἰς τὴν Περσίδα πέμπει πρέσβιν Γεώργιον, ὃς
τῆς ἐφῶν πόλεων φορολογίας τὴν ἐπιστασίαν ἐκέκτη-
το. Τοῦτον πραιτωρίων ἐπαρχὸν ἀποκαλοῦσι Ῥω-
μαῖοι. Ὁ δὲ Χοσρόης δευνοπαθῶν ἐπὶ τοῖς γενομένοις,
παρελύπει τὸν πρέσβιν, καὶ πολλὴν τριδὴν αὐτῷ
περὶ τὴν βάρβαρον χώραν ἐπραγματεύετο. Σκληρ-
αγωγέται οὖν ὁ Γεώργιος ἡμέρας εἰς τὴν Περσίδα
πολλὰς, τῆς βασιλείας εἰσόδου μηδαμῶς τετευχῶς.
Ἐτι τοίνυν τῶν πραγμάτων στασιαζομένων Χοσρόης,
εἰκότως τῷ Βαρβάρῳ ὑπόνοια γίνεται μὴ ἀρασθεῖ
τίως πρὸς Ῥωμαίους τὸν πόλεμον. Εἰσδέχεται τοί-
νυν τὸν Γεώργιον ὁ Βαβυλωνίος βασιλεὺς εἰς τὰ
C βασιλεία. Ὁ μὲν οὖν Γεώργιος τὴν τοῦ καιροῦ κτη-
σάμενος σύμμαχον, πείθει τὸν Βάρβαρον τὰς εἰρη-
ναίας μὴ διαλύσαι σπονδάς. Οὕτω μὲν οὖν ἐκὼν
ἀέκοντι γε θυμῷ ὁ Χοσρόης τὴν ἡσυχίαν ἀσπάζεται·
ὁ δὲ πρέσβις ἅπαντα τὰ συγχυρήσαντα διεξοικῶς
τῷ βασιλεὶ διηγήσαστο. Ἀλλ' οὐκ ἐς ἀγαθὸν ἡ τῆς
ἐντεύξεως ἐκθεσις ἀπειλείπει τὸ συμπέρασμα.

Ἐφῆτε γὰρ ὁ Γεώργιος εἰπεῖν πρὸς τὸν βασιλεῖ,
τὴν τοῦ πρέσβεως ἀρετὴν δίδωμι τῷ πολέμῳ τὴν
τοῦ πρέσβεως, καὶ γίνεται τῷ Γεωργίῳ σφαλερὰ ἢ

Ὅτι ὁ Φωκάς Ἄλιον χειροτονήσας ἀγγελοῦ τυραν-
νικῆς χειροτονίας πρὸς Χοσρόην ἀπέπεμψε, καὶ δῶρα
βασιλικὰ προσεπιφερόμενον. Ὁ μὲν οὖν Χοσρόης
ὑπόθεσιν πολέμου τὴν τυραννίδα πραγματευσάμενος,
τὴν κοσμοφθόρον ἐκείνην ἐστράτευσε σάλπιγγα.
Αὕτη γὰρ λυτήριος γέγονε τῆς Ῥωμαίων τε καὶ Περ-
σῶν εὐπραγίας. Ἐδόκει γὰρ κατειρωνεύμενος ὁ
Χοσρόης ἀντέχεσθαι τῆς ὀσίας τοῦ αὐτοκράτορος
Μαυρικίου μνήμης. Οὕτω μὲν οὖν ὁ Περσικὸς πλι-
μὸς τὴν γένεσιν ἐκκληρώσαστο. Ὁ δὲ Ἄλιος διετίλει
παρὰ τοῖς Πέρσας σκληραγωγούμενος.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ
 ΑΠΟ ΕΠΑΡΧΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΥΣ
 ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

EX HISTORIA
EJUSDEM THEOPHYLACTI
 EXPRAEFECTI ET SCRIPTURARII,
 DE LEGATIS GENTIUM AD ROMANOS.

Ἵτι Φιλιππικοῦ τοῦ γαμβροῦ Μαυρικίου στρατηγούντος, ἐπὶ τῆς βασιλίδος ἐξεδήμησε πόλεως, καὶ τῆς Ἀμιδῆς ἐπέβη. Πρεσβεύουσι Πέρσαι ἐνδόξως πῶς καταθέσθαι τὸν πόλεμον. Προσέταττον γὰρ Ῥωμαίοις, χρήμασι τὰς σπονδὰς σφετερίσασθαι, Μεθώδην τὸν σατράπην ὡς τὸν στρατηγὸν ἀποστέλλαντες. Καὶ οὖν ἦκε Μεθώδης ὁ Πέρσης παρὰ τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὁ στρατηγὸς ἐκκλησίαν ἐκάθισεν, ὡς αὐτὸν συγκαλεσάμενος, τοὺς ταγματάρχας καὶ λοχαγούς ὑπασιπστάς, καὶ τῆς μαχίμου δυνάμεως τὸ ἐμφανέστερον ὀπηνίκα δ' ὁ σύλλογος ἐπιπλήρωτο, ὁ Πέρσης τῶνδε τῶν λόγων ἀπήρξατο.

ΔΗΜΗΓΟΡΙΑ.

Ἄνδρες πολέμιοι, μὴ ταρτατέτω δὲ τοὺς ἀκούοντας τοῦ πρεσβευτοῦ τὸ προοίμιον. Εἰ γὰρ τὰς γνώμας ἀμείψητε, μεταλλάξω καγὼ τὴν προφώνησιν, ὀπίσσετε τὴν εἰρήνην ἀποχειροτονοῦντες τὸν πόλεμον· ὄρου καὶ ἕϊφος, ὡς γεγηρακὸτα χαιρέτωσαν. Καὶ στρατεύσατε σύριγγα πρῶτον ὁμοῦ καὶ ποιμενικὸν περιλαλοῦσαν τερέτισμα. Ὁ Περσῶν βασιλεὺς τῆς εἰρήνης ἐστὶν ἐραστής, καὶ σεμνύνεται ἀπακδυόμενος πρὸς τὸν πόλεμον. Βασιλικὸν γὰρ ἡ τῆς εἰρήνης ἀρέσκεια, ὡς καὶ τυράννων ἴδιον τὸ φιλόνηκον. Ἄνδρες τῶν αὐτῶν παθημάτων ἡμῖν κοινωοί· μινάτω τῶν πάντων ὁ πόλεμος μόνος ἀκόρεστος. Αἵματι τὴν γῆν ἐμιάναμεν· πολλάκις τὸν θάνατον ἱστορήσαμεν. Ζωγράφος γὰρ τοῦ θανάτου ὁ πόλεμος· ἐγὼ δὲ φημι καὶ ἀρχέτυπον καὶ τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν ἀρχηγέτης καὶ διδάσκαλος αὐτοδίδακτος. Χρημάτων ἐρᾷ [τις·] ἀλλὰ πλοῦτε καὶ πενίξ γεγόναμεν παίγνιον, ποτὲ μὲν κρατοῦντες, ποτὲ δὲ κρατούμενοι καὶ συμματαβαλλόμενοι ταῖς τοῦ πολέμου τροπαῖς, αἰδίων ὡσπερ τὴν μεταβολὴν ἐκαρπούμεθα. Ἐκόμα τις τῶν ἀριστέων χρυσῶ· μετὰ τῆς ἡδονῆς τὴν ἀπιστίαν ἐκέκτητο· τί γὰρ ἀπιστότερον ἐν πολέμῳ χρημάτων, ἀμέσως μετατιθεμένων ἐς ἄλλον, καὶ πάλιν ἐξ ἐκείνου εἰς ἕτερον· ὡς ἐγγηγορὸτα βλέ-

PATROL. GR. CXIII.

182 Quod Philippici generi Mauricii ductu ex regia urbe profectus Amidam venit. Legationem mittunt Persæ, ut certis quippe conditionibus deponeretur bellum : petierunt namque a Romanis, ut pecunia pacem emerent, Mebode satrapa ad ducem ablegato. Venit ergo ad Romanos Mebodes Persa, ac imperator exercitus concione coacta, ad ipsum audiendum, ordinum ductores, ac tribunos et auxiliares, reliquosque inter milites illustriores convocat, qua collecta concione, Persa in hæc verba orsus est.

CONCIO.

Viri bellicosi, ne vero vos percutiat audientes hoc legati proœmium. Si eum sententias mutaveritis, mutabo et ego denuntiationem. Excolite pacem deposito bello, hastæque et gladius ut antiquata valeant, et pro militia capite fistulam lene simul et pastorale canentem melos. Persarum rex amans pacis est, cultu ornatur aptiore, non ornamentis bellicis. Regia enim est pacis placiditas, sicuti tyrannorum propria discordia. Viri qui estis eodem modo nobiscum affecti, relinquatur bellum solum omnibus rebus inexplebile. Sanguine terram polluimus, sæpe mortem vidimus, mortem cujus pictor est bellum, ego vero dico etiam archetypum, et humanorum malorum auctor et magister per se et natura sua. Pecuniam amat aliquis, sed opibus et paupertate ludimur, aliquando victi, vincentes aliquando, et jactati simul cum belli fortuna ancipiti, perpetuam **183** quasi volutationem patimur. Superbit alius auro principum, cum voluptate possidet perfidiam, quid enim in bello magis est perfidum pecunia? absque discrimine defertur ab illo ad alium, et ab alio rursus ad alium, quasi si evigilans somnium, quod somniaveris, videas, aut die crastino crapulæ memineris hesternæ. Vos olim, o Ro-

30

mani, libertatem fecistis bello, vos etiam pacis estote discipuli, annuntiantibus vobis Persis, ut lacrymosum bellum excutiat. Qui enim primo peccant, illos etiam correctionis decet poenitentia. Ne putetis confidentiam esse hanc meam tam humanam orationem. Cum enim nullius indigeat Persarum rex, heri forte vel nudius tertius, quando suam terram ausus est calcare Romanus exercitus, praelio congredi renuit. Auro enim multo, donisque lautis emere Romanos pacem jubet, nec sane pro poena bellum imponere peccantibus fas est: quia multa pecuniaria et Persicum animum placare, et ferociam Romanorum bellica expletam tuba, non nequit comprimere.

γάρ ἡ ἔκτισις, καὶ Περσικὸν κατευνῶσαι θυμὸν, καὶ θράσος περισσεύει· Ῥωμαίων, πλεμικῆς ὀρεγόμενον σάλπιγγος.

Cum orationem adhuc extenderet legatus ad-versa omnium contra eum exsibilantium tollebantur suffragio, clamore insuper ingenti, quas graviter ferentium orationem Barbari. Elatis enim videbantur esse animis, propter illas quas priuani experti fuerant res prosperas, cum et Persarum disturbarunt ordines, et praedis spoliisque potiti Cardarigam circumvenerunt. Dimissa vero ab imperatore concione, Persa dicendi finem fecit: nec multis post diebus Nisibidis antistes honore sacerdotali praefulgens, ad duccem abiit eademque Mebodis verba in medium proponit: quae cum dux per tabellarium ad regem scripsisset, agnito imperator sigillo ducis, edicto statim facto Philippicum iussit impurissimas has inducias missum facere, tanquam obstante Romana magnanimitate. Dux igitur imperatoris tabellis convolutis, prope Mambraethona tendit, et sicquidem bellum invaluit. Καὶ μέντοι ὁ στρατηγὸς τὰς αὐτοκρατορικὰς δεύεται, οὕτω μὲν ἐσφρίγα ὁ πόλεμος.

Quod Chosroes milite suo fuso, seditionem vitatus, proposuit sibi de pace conferre cum Tiberio Caesare, de qua re consultus Caesar conditionem decrevit accipere. Mittit igitur, qui de pacificatione collequerentur, viros ad eam rem idoneos, legatis lectis Joanne et Petro summa apud Senatum dignitate, utroque patricio, ac Theodoro magistri, ut vocant Latini, praefectura condecorato. Chosroes etiam 184 Sarnachosganem virum in Persica politia ob dignitatem spectatum, cum aliis

viris dignissimis, bello per illum pausam facturus. Sed circa illud forte tempus in Armenia ingenti pugna commissa inter Parthos et Romanos, Tamchosoer ducente copias Babylonicas, Justiniano Romanas, cum relicti aliquanto plus fuissent a pristina illa strenuitate Romani, pacis conditiones Medi sustulerunt, iterumque bellum iis incendentes exarsit, cum super successu isto nupero non possent sibi moderari. Itaque legati verbis tenuis profecto proposito, intermissaque pace domum rediere.

εὐλοπόμενον, μετριοπαθεῖν ἐπὶ τοῖς ἑναγχοῦ οὐ χωρήσαντες ἐπιτεύγμασι. Οἱ μὲν οὖν πρέσβεις μέχρι λόγων τὰ τοῦ σκοποῦ διανύσαντες, χωροῦσι πρὸς τὰ οἴκοι, ὀφραναὶ τὰς πρεσβείας τῆς εἰρήνης καταλείψαντες.

πειν ἐνύπνιον τὸν κτησάμενον, ἢ τῇ ὑπεραία τῆς ἑναγχοῦ μεμνησθαι κραιπάλης. Ὑμεῖς, ὦ Ῥωμαῖοι, τὴν παρρησίαν πάλα τῷ πολέμῳ δεδώκατε· ὑμεῖς καὶ τῆς εἰρήνης γίνεσθε μαθηταί, ἐπικηρυκευόμενων Περσῶν τὸν φιλόδακρον ἀποσεισασθαι πόλεμον. Οἷς γὰρ τῆς ἀμαρτίας ἡ ἑναρξίς, τοῦτοις καὶ τῆς ἐπανορθώσεως ὁ μετὰ μὲν ὁ ἀρμόδιος. Μὴ γενέσθω θάρσος ὑμῖν ταῦτα τὰ φιλόανθρωπα ῥήματα. Οὐ γὰρ περιδεῆς γεγινώς ὁ Περσῶν βασιλεὺς, χθές που καὶ τρίτην ὅτε τῆς ἰδικῆς τὸ Ῥωμαϊκὸν κατετόλμησε γῆς, τὴν συμπλοκὴν ἀπαναίνεται· χρυσὸν γὰρ πολλῶν καὶ δώροισι λαμπροῖς πρίασθαι Ῥωμαῖοις τὰς σπονδὰς ἐγκελεύεται. Οὐ γὰρ δὴ ποιήν καταθέσθαι τοὺς ἡμαρτηκότας θέμις τὸν πόλεμον. Ἰκανῆ θράσος περισσεύει· Ῥωμαίων, πλεμικῆς ὀρεγόμενον

Ἔτι τοίνυν παρατείνοντος τοῦ λόγου τοῦ πρέσβεως, Ῥωμαῖοι κατεχειροποιοῦν συρίττοντες, καὶ ταραχὴν ταῖς βοαῖς ἐνεποιοῦν, ὡσπερ δεινοπαθούτων ἐπὶ τοῖς ῥήμασι τοῦ βαρβάρου. Ἐδόκουν γὰρ καὶ Ῥωμαῖοι μεγαλαυχεῖν ἐπὶ τοῖς ἑναγχοῦ γεγενημένοις, ὡς ἐσέδυσαν ἐς τὴν Περσῶν πολιτείαν, ὡς λείας ἐκράτησαν, ὡς Καρδαρίγαν ἐφενάκισαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τὴν ἐκκλησίαν διέλυσεν· καὶ ὁ Πέρσης οὐκ ἐπέθηκεν τέλος τοῖς ῥήμασι. Ὅλιγα τοίνυν ἡμέραι διωχθήκασι, καὶ ὁ τῆς Νισίβιδος τῆς ἱερατικῆς προλάμπων τιμῆς, ὡς τὸν στρατηγὸν ἀφικνεῖται, τὰ αὐτὰ τῷ Μεθώδῃ ῥήματα ἐς μέσον τιθέμενος. Τὸ τῆνικαῦτα τοιγαροῦν ὁ στρατηγὸς τὸν Περσῶν λόγους δι' ἐπιστολῶν ἐς βασιλέα παρέπεμψεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τοῦ στρατηγοῦ ἱστορίας κεραίας παραυτίκα ἀνέτελε προστάγματι, τὸν Φιλίππικὸν ἐγκελευσάμενος τὰς αἰσχίστας ταύτας σπονδὰς ἀποπέμπεσθαι, ὡς ἀπαδούσης Ῥωμαϊκῆς μεγαλειότητος ἐπιτεύξάμενος, ἐπὶ τὸ Μαμβραθῶν στρατοπε-

Ἐπιτεύξάμενος, ἐπὶ τὸ Μαμβραθῶν στρατοπεδίου. Ὅτι ὁ Χοσρόης μετὰ τὴν ἤτταν, τὰς στάσεις τῷ ὀπλιτικῷ δεδιώς, διενεθήθη ἐς λόγους περὶ τῆς εἰρήνης κοινολογῆσασθαι Τιβερίῳ τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ Καίσαρ τοῦτα πυθόμενος, ἐς διαλλαγὰς προίτα διέγνω. Ἐκπέμπει γοῦν τοὺς περὶ συμβάσεως λόγους δυνατοὺς καθιδρῦσασθαι χειροτονηκῶς πρεσβευτὰς Ἰωάννην καὶ Πέτρον, ἐν τῇ κορυφαίῳ τῆς συγχλήτου βουλῆς τελοῦντας ἀξίᾳ πατρικίῳ ὄφρα ὄντες ἐτύγχανον, Θεόδωρον τε τῇ μαγιτερίᾳ ἀρχῇ παρὰ Ῥωμαῖοις τιμώμενόν τε γεραιρόμενον. καὶ μὴν καὶ Χοσρόης Σαρναχοσγάνην ἄνδρα τῇ Περσικῇ πολιτείᾳ διὰ τὴν ἀξίαν ἀπόδλεπτον, πρὸς ἐτίμοις ἀξιολογώτατοις ἀνδράσι τῷ πολέμῳ δι' αὐτῶν παραδοὺς τὴν ἀνάπαυλαν. Σύστασις τοίνυν περὶ τῆς Ἀρμενίαν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ κρατερῆς μάχης· Ῥωμαῖοις τε καὶ Πάρθοις, Ταμχοσρωῆ ἐφεστηκότο· τῆς Βαβυλωνίας δυνάμει, Ἰουστινιανοῦ δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς, γίνεται κατόπιν τὸ Ῥωμαϊκὸν τῆς προτέρας εὐκλείας. Διὰ τοι τοῦτο ἀπειρήκασι Μῆθοι τῶν εἰρηναίων σπονδῶν. Καὶ πάλιν αὐτοῖς ἀναζωπυροῦνται τὸ

Ὅτι Χοσρόης ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἤττηθαι, καὶ ἀποδιωχθεὶς παρὰ Βαρῆμ, καὶ τῆς βασιλείας ἐκπεσὼν, καὶ δέκα σημεῖοις ἐχόμενα τοῦ Κιρκήνησιου τῆς πόλεως ἀγραιοιζόμενος, ἀπεκπέμπει ἀγγέλους, παραδηλῶν τὴν ἀφίξιν, καὶ τὴν ἐς τὸν Καίσαρα καταφυγὴν, τὴν τε ἐς τὰ οἴκοι κάθοδον ἐξαιτούμενος, ἡξίου συμμαχικὸν ἀπὸ Ῥωμαίων ἀποσσεσθαι. Τρίτῃ γοῦν φυλακῇ τῆς νυκτὸς καὶ ἀγγελοι πρὸς ταῖς πύλαις ἐχώρησαν. Ἐπειδὴ τοῖς πυλωροῦσι τὰ τοῦ χιού διεξοδούμενα ὑπὸ πρέσβειων διεγνώριζετο, ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα θάπτον τῆς πόλεως οἱ τὴν φρουρὰν τῶν πυλῶν ἐγχειρισθέντες, προέσαν, τῷ τε ἡγεμόνι συντόνου σπουδῆς τὴν περιπέτειαν ἀνετίθεσαν. Τῷ δὲ φρουράρχῃ ἦν ἄρα Πρόδος ὄνομα. Ὁ μὲν οὖν Πρόδος ἐξ ἐπιθυμίας τὸν Χοσρόην πρὸς τὸ ἄστυ εἰσάγει· διζήσθητι δὲ καὶ φιλοφροσύνῃ τοῦτον ἐξένιζε. Τὰ δὲ τούτου γύναια παῖδας ὑπομαζίου περιαγόμενα, λίαν εἰς τὰ μάλιστα φιλανθρωπίας ἡξίου· τοὺς τε ὑπασπιστάς καὶ περιπόλους τριάκοντα... ρία τῷ Χοσρόῃ ὑπέρχον. Εὖ ἔποιε κάρτα ἐπιεικῶς. Δευτέρῃ δὲ ἡμέρᾳ καὶ Χοσρόης ἐξήτει τὸν Πρόδον διὰ γράμματος πρέσβειων παρὰ τὸν Καίσαρα. Καὶ ἐγχαράξας βασιλείους κεραίας διὰ Πρόδου τῷ αὐτοκράτορι ἔστειλλε. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Κομεντιόλῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ τὴν ἱερὰν πόλιν ἐνδιατρίβοντι κατάθλων τὴν τοῦ Χοσρόου ἐνδημίαν ὁ Πρόδος πεποληται, πέμψας ἐς αὐτὸν καὶ τὰ παρὰ Χοσρόου ἐν ἀξιώσει γεγραμμένα τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ Κομεντιόλος τῶν ὑπὸ τοῦ Πρόδου διαγνωσθέντων αὐτῷ κατὰ τὴν ἱερὰν πόλιν τοῖς ταχυδρομοῦσιν ἀγγελον παρεδίδου ἤξοντα εἰς βασιλέα. Ὁ δ' αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος, τούτων ἀκηκῶς, περιγάννυται, καὶ ταῖς κρείττοσιν ἐλπίσι κατάκομος ἦν. Τὰ τε σήμαντρα τὰ Περσικὰ περιελόμενος ὁ τε ἂν καὶ ταῖς δέλτοις ἐνεκεχάρακτο, διερευνᾶτο ἀναλέσθαι τε καὶ διαγνώσιν· ἡ δὲ τῆς ἀξιώσεως τοῦ τῶν Περσῶν βασιλέως ἐν τούτοις που συνετέτακτο. Ἐπὶ λέξεως γὰρ προσθήσω τὴν πρέσβευσιν ἀκαλλώπιστον φράσεως, ὅπως τῇ ἀμαθείᾳ τῆς λέξεως τὸν νοῦν τῆς ἀξιώσεως ἀνεπίπλαστον ἐνοπτρισώμεθα.

Χοσρόης Περσῶν βασιλεὺς τῷ ἐμφανεστάτῳ βασιλεὶ τῶν Ῥωμαίων ἀγαθοποιῷ, εἰρηνικῷ, δυνάστῃ, φιλευγενεῖ καὶ μισοτυράνῳ, ἐπιεικεί, δικαιοπραγεῖ, τοῖς ἀδικουμένοις σωτήρι, εὐεργετικῷ, ἀμνησικᾶκῳ, χαίρειν.

Δύο τισὶν ὀφθαλμοῖς τὸν κόσμον καταλάμπεσθαι πάντα ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς τὸ θεῖον ἐπραγματεύσατο, τουτέστιν τῇ δυνατιωτάτῃ τῶν Ῥωμαίων βασιλείᾳ, καὶ τοῖς ἐμφρονεστάτοις σκήπτροις τῆς Περσῶν πολιτείας. Ταύταις γὰρ ταῖς μεγίσταις ἀρχαῖς, τὰ ἀπειθῆ καὶ φιλοπόλεμα ἔθνη λικμίζεται, καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων διαγωγὴ κατακοσμεῖται καὶ κυβερνᾶται διὰ παντός· καὶ ἔστι λαβεῖν τὴν τῶν πραγμάτων ἀκολουθίαν τοῖς ἡμετέροις· ῥήμασιν συμφωνούσιν. Ἐπι τοίνυν καὶ οἴτινες καὶ πονηροὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιπολάζοντες δαίμονες πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ καλῶς τεταγμένα συγγεῖν μὲν ἐπιείγονται, εἰ καὶ μὴ ἐκδασιν ἢ τούτων λαμβάνει ἐγχείρησις· πρέπει τοὺς θεοφιλεῖς καὶ εὐσεβεστάτους ἀνθρώπους τούτοις ἀντιστρατεύεσθαι, ἔχοντας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σοφίας θησαυρὸν, καὶ δικαιοσύνης βραχίονα καὶ ὄπλα. Κατὰ τοίνυν ταύτας τὰς ἡμέρας οἱ βλαπτικώτατοι δαίμονες κατὰ

Quod Choroës devictus et fugatus a Baramo, regnoque ejectus, et infra decimum lapidem a Circensio sub die in agro metatus nuntium amandavit, adventum significans, fortunasque recantes, et refugium ad Cæsarem, commeatuque domum postulato, auxilia a Romanis expellit. Tertia vero vigilia noctis nuntii ad portas advenerunt, qui cum de quibus causis venirent, edocui essent portæ custodes, ad præfectum celeriter urbis mittunt, ii quorum portarum erat custodia, præfectoque tam insperatæ festinationis causam exponunt. Præsidariæ tum cohortis præfecto nomen erat Probo. quare Probus de mane intromissum in urbem Choroëem, humaniter et benevole excepit, in mulieribus item ejus, subrumos puerulos gestantibus nimis quam maxima humanitate usus, defensoribus quoque et stipulatoribus, quorum triginta forte erant Chosroi, bona multa fecit valde amico. Altera die Probum quæsiuit Chosroës per litteras mittens ad Cæsarem, et cum exarasset sigillum regium per Probam ad imperatorem dedit. Posteriori vero die Comentiolum duce Hierapoli commorantem, certioerem fecit de præsentia Chosroës, missis ad eum simul, quæ Chosroës cum honore dignitateque ad Cæsarem perscripserat. Comentiolum, quæ sibi significata erant Hierapoli a Probo, per celeres cursores ad Cæsarem curavit referenda, quibus imperator Mauricius auditis, subrisit, et de meliori sibi spe gratulatus, detractisque signis Persicis ea etiam, quæ intus exarata erant, legere satagit et cognoscere. Dignitas vero Peræ, qua regem appellabat, in his erat maxime. Alloquii enim opponam legationem non fucatum verbis, ut ruditate orationis mentem dignitatis exhibitæ non fictam inspiciamus.

185 Chosroës Persarum rex, regi Romanorum illustrissimo, felici, pacifico, potenti, libertatis vindici, tyrannidis osori, moderato, justo, injuriantorum protectori, benefico, illatorum non memori, salutem.

Duobus quasi oculis mundum illustrari totum olim jam et a principio curavit Deus, hoc est potentissimo Romanorum imperio, ac prudentissime constitutis sceptris Persicæ republicæ. His enim maximis imperiis effere et bellicosæ gentes comprimuntur, reliquique homines exornantur, et prorsus gubernantur: quarum rerum cum dictis nostris est videre convenientem consequentiam. Quoniam vero, et aliqui mali in mundo circumeuntes dæmones, omnia quæ a Deo pulcherrime ordinata sunt, avent quidem confundere, ne succedant eorum conatus, decet amatos Deo et piissimos viros resistere, ut qui habeant a Deo sapientiæ thesaurum, et justitiæ brachium et arma. His igitur circiter temporibus nocentissimi dæmones contra Persarum surrecti rempublicam, pessimis quibusque perpetratis, et servos contra dominos armarunt, contra regnum

famulos, contra ordinem disturbance[m] , contra A
decorum indecorum, et omnia quæ contraria sunt
bonis, produxerunt. Baramus enim detestandus ille
servus, a nostris majoribus provecus, in banc
honoris lucem elatus, nec potens tantæ gloriæ ma-
gnitudinis, ad perniciem delapsus est, et regnum
sibi promittens omnem turbavit Persarum repu-
blicam, et omnia facit et allaborat, ut magnūm
extinguat oculum potestatis, unde capiant gentes
feræ et iniquæ libertatem et potentiam grassandi
adversus mansuetissimum Persarum imperium :
nec hoc solum, sed etiam procedente posthac tem-
pore contra vobis tributarias vires, quæ coerceri
non poterunt, et maxime perniciosas. Decet igitur
pacificum pro vestra providentia, infestato regno
et a tyrannis violato adhibere manum salutarem, B
et in hoc conferre vestram operam, ut imperium
incipiens destruat, et salutis communis quasi tro-
pæa generalia in Romanorum republica figere, et
vos proclamare conditores, et servatores, et medi-
cos afflictæ Persarum republicæ liceat. Omnia
enim quæ justa sunt, a potentissimis regibus expe-
diri omnino convenit, et inde sibi fortitudinis en-
comia, et gloriam post mortem non abolendam com-
parare, ac ita exemplo esse, quod non debeant
arma ferre servi contra dominos. Varietatem igitur
Persicarum in politia rerum ex officio vestro 186 est
gubernare. Splendidus enim inde quoque per nos
Romanorum fiet nomen. Hæc ego Chosroes, ut qui
præsens adsim, per epistolam alloquor. Chosroes
tuus filius et famulus. Non enim propter fortunam
eorum quæ evenerunt, aspernaberis aptum hoc con-
ditioni utriusque nostrum nomen. Datores bonorum
angeli Dei regnum vestrum sospitent et conservent,
ne et ei aliquando aut opprobrium, aut tyrannis
illudere possit

τῶν ἀγαθῶν ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνεπονεΐδειστον
σιν

Quod Chosroes impetrata petitione per legatos
ad Mauricium missos, ad urbem Hierapolim dictam
venit : nec sane dux Comentiolus non est non ho-
norariis muneribus prosecutus eum, qui tum care-
bat regno. Sic enim visum est Mauricio, et ut visum
est, ita quoque procuratum est. In regione itaque
sic dicta Bedamas, obviam factus Chosroi Comen-
tiolus regio illum donatum apparatu, maguifico
prorsus satellitio comitatuque produxit. Nona vero
etiam die nuntium ad præsidia Persica Martyropolim
misit Chosroes hominem dignitate satrapam, nomine
Miragdum, significans simul et recentem fortunarum
statum, et imperatoris eam magnanimitatem, quam
tota urbs etiamsi refertissima non possit capere,
quippe qua immunes belli, in amicitiam recepti es-
sent Persæ. Bestamum etiam illustrem apud Persas
virum Adrabiganum in Armeniam amandavit, ut et
urbem, et qui ibidem commorarentur Persas imperio
Cæsaris subjiceret, et hæc quidem manifesto. Ut vero
vafer factus, et nihil non dolis et fraudibus postpo-
suit, hospitalitatis jure violato, ac infinita ista be-

τῆς Περσῶν ἐπιφοιτήσαντες πολιτείας, δεῖνὰ κατεργάσαντο, καὶ δούλους κατὰ δεσποτῶν ἐπεστράτευσαν, κατὰ βασιλείας οἰκέτας, κατὰ τῆς τάξεως τὴν ἀταξίαν, κατὰ τοῦ καθήκοντος τὸ μὴ πρέπον, καὶ πᾶσι τοῖς ἐναντίοις τῶν ἀγαθῶν ἐχορήγησαν ὄπλα. Βαρὰμ γὰρ ὁ κατὰπτυστος δούλος, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐξηθεὶς, καὶ διαλάμψας, καὶ μὴ χωρήσας τῆς δόξης τὸ μέγεθος, πρὸς διεθρον ἀπεσκίρτησε, καὶ βασιλείαν ἑαυτῷ μνηστευόμενος, πᾶσαν διετάραξε τὴν Περσῶν βασιλείαν, καὶ πάντα καὶ πράττει καὶ διεγχειρεῖ, ἵνα μέγαν ὀφθαλμὸν ἀποσθήσει δυνάμει, καὶ λάθωσιν ἐντεῦθεν ἔθνη ἀνήμερα καὶ κακοπραγέστατα παρῆρσιαν καὶ δύναμιν κατὰ τῆς ἡμερωτάτης τῶν Περσῶν βασιλείας· εἶτα λοιπὸν ἐντεῦθεν τῷ χρόνῳ, καὶ κατὰ τῶν παρ' ὑμῖν φορολογουμένων ἐθνῶν κράτος ἀσχετον καὶ πολλῆς λύμης οὐκ ἀμοιρον. Πρέπει τοίνυν τῷ εἰρηνικῷ τὰς προνοίας ὑμῶν, ληστευομένη βασιλείᾳ καὶ ὑπὸ τυράννων βιαζομένη παρασχεῖν χεῖρα σωτήριον, συστήσασθαι τε μέλλουσαν ἀρχὴν καταλύεσθαι, καὶ τῆς σωτηρίας τὰς αἰτίας ὡςπερ τρόπατα οἰκουμηνικὰ ἐν τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ ἰδρύσασθαι, ἀναγορευθῆναι τε ὑμᾶς κτίστας· καὶ σωτήρας καὶ ἰατροὺς τῆς Περσῶν πολιτείας· Πάντα γὰρ τὰ τῷ δικαίῳ συμβαίνοντα, πρέπει τοῖς δυνατωτάτοις βασιλεῦσι διὰ παντὸς ἀπεργάζεσθαι, καὶ ἐντεῦθεν τῆς μεγαλονοίας τὰ ἐγκώμια, καὶ τοῦ τῆδε κόσμου μεταναστεύουσιν ἔχειν διὰ παντὸς ἀδιάφθορα· παράδειγμά τε συστήσασθαι, ὡς οὐ δεῖ κατὰ δεσποτῶν δραπέτας ὀπλιζέσθαι. Τὸ τοίνυν ἀνώμαλον ὕν τῶν πραγμάτων τῆς Περσικῆς πολιτείας, προσήκει παρ' ὑμῶν κυβερνᾶσθαι· λαμπροτέραν γὰρ ἐντεῦθεν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν εὐκλειαν δι' ὑμῶν ἀπολήφονται. Ταῦτα Χοσρόης· ἐγὼ ὡς παρῶν γράφων προσφθέγγομαι, Χοσρόης ὁ σὸς υἱὸς καὶ ἰκέτης. Οὐ γὰρ διὰ τὴν τύχην τῶν συμβεβηκότων, ἀθετήσεις τῆς ἀξίας ἢ τῆς προσηγορίας τὸ πρόσφορον. Οἱ δοτῆρες καὶ ἀτυράννητον ὑμῖν τὴν βασιλείαν διαφυλάξω-

Ἵτι ὁ Χοσρόης μετὰ τὴν αἴτησιν τῆς πρεσβείας τῆς πρὸς Μαυρικίον σταλείσαν, ἐπὶ τὴν λεγομένην ἱερὰν πόλιν ἀφίκετο. Οὐδὲ μὴν Κομεντιόλος ὁ στρατηγός, ἀγέραςτον καταλέλοιπε τὸν τῆς βασιλείας χηρεύοντα. Οὕτω γὰρ ἔδοξε Μαυρικίῳ, καὶ τὸ δόγμα μετεχώρει πρὸς πρᾶξιν. Οὐκοῦν ἐπὶ τὸ Βεδάμικον οὕτω χωρὶον λεγόμενον, ἐς συνάντησιν γίνεται Κομεντιόλος Χοσρόη, τὴν τε παρασκευὴν βασιλεῶν αὐτῷ συστησάμενος, ἐδορυφόρει μεγαλοργῶς. Ἐνάτη δ' ἡμέρᾳ καὶ τοῖς ἐν Μαρτυροπόλει φρουροῦσι Πέρσαις ἄγγελον ὁ Χοσρόης ἐξέπεμψεν ἀνδρα σατράπην Μιραγδοῦν οὕτω λεγόμενον, τὰς τε νεωτέρας τύχας καταδηλῶν, καὶ ὡς οὐ μεστὸν αὐτῆς τῆς κίως ἔχασθαι τῆς τοῦ αὐτοκράτορος μεγαλονοίας, ἀπομάχους καὶ φίλους Πέρσας μεταπλαττούσης. Βεστάμ δὲ τῶν παρὰ Πέρσαις διαφανῶν κατὰ τὴν Ἀρμενίαν ἀπέστελλεν ἐς τὸ Ἀδραβίγανον ἐκτελούμενος γενέσθαι, καὶ τοὺς αὐτόθι ἐνδιατρίβοντας Πέρσας ὑπηκόους αὐτῷ καταστήσασθαι. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐς τὸ φανερὸν διεπράττετο· οἷα δὲ κέρκω πειφυκῶς τὴν διάνοιαν, καὶ πάντα τοῦ ὄλου

τιθέμενος δεύτερα, τὸν τῆς φιλοξενίας ἀθετήσας A
θεσμὸν, καὶ τοὺς ἄλλας τῆς φιλοφροσύνης ὑπὸ τὰς
πέτρνας καταβαλλόμενος, πεμπταῖον ἄγγελον κατ-
έπεμπε τοῖς τὴν Μαρτυρόπολιν κατοικοῦσι Καλδαίοις,
ἐγκλευόμενος. ἔχεισθαι τῆς φρουρᾶς κάρτα κομιδῆ,
καὶ τοῖς ἐς τὸ φανερόν προσταττομένοις αὐτῷ μὴ
προσέχειν τὸν νοῦν. Ἀναβολῆς τοίνυν τῆς περὶ τὴν
βασιλείαν καθόδου τέως ἐγγινομένης αὐτῷ ἐνεχειρεῖ
ὡς βασιλέα γενέσθαι Ῥωμαίων. Ὁ μὲν οὖν Μαυ-
ρίκιος τὴν τοῦτου ἔφεσιν διαγνοὺς, γράμμασι βασι-
λείοις τὴν ὡς αὐτὸν ἐνδημίαν ἐνέκοπτε, δόξης ὑπερ-
ορῶν, τὴν τε τοῦ συνοίσοντος ἐπίδοσιν Χοσρόη
πραγματευόμενος. Διενόητο γὰρ ὡς οὐ δεῖ πόρρω τῆς
Περσῶν πολιτείας μεταχωρῆσαι τοῦτον, ἵνα μὴ τῷ
Βαρὰμ πάγιον ἐντεῦθεν τὸ τῆς τυραννίδος καθιδρυ-
θεῖν ἔγχειρμα. Ἦρος δ' ἀρχομένου ὁ Χοσρόης B
πρέσβεις ἐς βασιλέα ἐξέπεμψεν. Ὁ μὲν οὖν αὐτο-
κράτωρ βασιλικῶς Ἐκκλησίαν τρίτη συγκροτήσας
ἡμέρᾳ, ἐπιφανῶς προσκυνεῖται ὑπὸ τῶν πρέσβειων.
Σιωπῆς τοίνυν θαυμάσιας ἐπιφανέστερος προπαίων
Πέρσαις, ὁ τῶν πρέσβειων ἐπιφανέστερος προπαίων
κούς οἰκτιροῦς ἀποθηρώμενος, τῶνδε τῶν λόγων ἀπήρξατο.

(1) Λεχθέντων δὲ μεταξὺ πολλῶν καὶ τούτων
οὕτω διαλαθθέντων ὑπὸ τῶν πρέσβειων, καὶ τῆς
ἀξιώσεως τὸ πιθανὸν καὶ ἐπίχαρες κληρωσαμένης τῆ
εὐροῖα τοῦ λόγου, ὑπὸ τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ αὐτοκρά-
τορος δογματίζεται ἐπικουρήσιν τῷ Χοσρόη Ῥω-
μαίους, τῷ δὲ Βαρὰμ κάρτα κομιδῆ παρασκευάζεσθαι
πόλεμον· ἀνάξιον Λατινίδος ἀρχῆς τοῦ βασιλέως
κρίναντος, ὅπλα τοῖς ἀδικοῦσι παρέχεσθαι· καὶ C
προκινδυνεύειν τοῦ μὴ καλοῦ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ὑπο-
σχέσεως, καὶ Ῥωμαίους ἀσχίστην ἀναδεξαμένους
ὀπίσθαι, ἀθανάτοις ὄντεσι διὰ παντὸς στηλιτεύε-
σθαι. Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ δόγματος ἐς ἐκείνην τὴν
ἡμέραν περὶ τὸ βασιλεῖον ἄστου ἐξήχει τότε καὶ ἐπ-
επόλαζε. Πενμπταῖοι δ' οἱ πρέσβεις εἰσφρήσαντες
πρὸς τὸν Καίσαρα, δώροις διακοσμηθέντες βασιλι-
κοῖς, ἐν γράμμασι τὸ παρὰ τῶν βασιλέων ἀποφέρου-
νται ψήφισμα. Τόντε Σα [Σαράμην]... μὲν καὶ Χοσρο-
περόζην, τοὺς τε ἄλλους τοὺς ἤδη πρότερον κατὰ τὸν
τοῦ πολέμου καιρὸν ἤρῃκει τὸ Ῥωμαϊκὸν, ὁ αὐτο-
κράτωρ ἐς Χοσρόην ἅμα τοῖς πρέσβεισιν ἐξαπέστει-
λεν. Ὁ δὲ Χοσρόης τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ βασιλέως
διαγνοὺς, τὴν τε τῶν Ῥωμαίων ἀγασθεῖς ἀρετὴν,
τὴν ἱερὰν πόλιν καταλιπὼν, ἅμα Κομεντιόλῳ ἐς
Κωνσταντινὴν τὸ ἄστου ἀφίκετο· μικροῦ τε ὕστερον
καὶ ὁ τῆς Μελιτινῆς προσετώς (Δομετιανὸς δ' ἄρα
οὗτος), βασιλικαῖς ὑποθήκαις γίνεται πρὸς Χοσρόην·
ὅς πρὸς γένος συνῆπται τῷ βασιλεῖ, τὴν τιμὴν ἱερεὺς,
τὴν δὲ περὶ τὸν βίον κατασκευὴν ἱερώτερος, τὸν
λόγον ἡδύς, τὴν πρᾶξιν ταχύς, τὴν συμβουλήν ἐμ-
φρονέστατος. Συνεῖπετο δὲ αὐτῷ ὅτε Γρηγόριος ὁ
τῆς Ἀντιοχείων τοῦ ἱερατικοῦ ἐξηγούμενος· Ἔδοξε
γὰρ καὶ τοῦτο τῷ βασιλεῖ· καὶ μεταφοῖτα πρὸς τὴν
πρᾶξιν ὁ λόγος. Παραγεννηθέντες γοῦν οἱ ἱερεῖς ἐς
Κωνσταντινὴν, λόγοις καὶ δώροις παρηγοροῦν Χοσ-
ρόην, ἐπιτεύξαις ἐλπίδων ἀθυμουμένῳ διατιθέμενοι.

(1) Marg. Ζήτει ἐν τῷ *Περὶ δημηγορίας*.

nevolentia pedibus calcata, quintum nuntium ab-
legavit ad Chaldæos habitantes Martyropoli, neve
quid præsidii deesset, neve iis, quæ palam egisset,
apponerent animum. Occasione igitur reditus sibi
facta in regnum, ad imperatorem Romanorum ve-
nire instituit. Quare Mauricius cum rescisceret hujus
desiderium, litteris regiis ne se adiret vetuit, con-
temnens imperator gloriam, et in Chosrois simul
utilitate et commodo allaborans. Putavit enim non
amplius illi procedendum esse ad Persarum rempub-
licam, ne ita a Baramo occupatæ tyrannidi inva-
lescendi subministraretur argumentum. Primo au-
tem vere Chosroes ad regem mittit, tertiaque die
convocata ab imperatore concione, cum honore in-
genti adoratur a legatis. Itaque silentio indicto se-
nati, ac libertate Persis ab imperatore facta, ea
quæ haberent exponendi, 187 primarius inter
legatos profusis lacrymis, ac inde captata imperatoris
miseratione, in ejusmodi verba dixit.

βασιλέως ἀδειαν λόγων ἐκθέσεως ἀποδεωκτός τοῖς
τῷ δακρύῳ τὸν λόγον, κἀντεῦθεν τοὺς βασιλι-

Collatis utrinque vero multis, et his ita a legatis
dictis, ac petitione facundia sermonis extorquente,
ut quæ proponeret, probarentur ac placerent, a
senatu simul et ab imperatore decretum est, ut
Chosroi Romani optularentur, Baramoque adnixo
studio bellum facerent, quippe cum indignum La-
tino judicaret imperator imperio, si non prævari-
cato res contra arma sumeret, periclitareturque
potius rei non honestæ gratia propter promissi ma-
gnitudinem, ac Romani contracta ignominia non
obliscendis in æternum opprobriis passim diffama-
rentur. Decreti igitur hujus adhuc eadem die
per urbem regiam sententia pronuntiatur et pro-
mulgatur. Quinti vero hi legati admissi ad Cæsarem,
donisque ornatî regiis, litteris inscriptam regis
sententiam secum ferunt. Præterea Saranien et
Chosroperozen, aliosque jam ante belli tempore ab
Romanis captos ad Chosroen Imperator una cum
legatis remisit. At Chosroes regiis lectis litteris,
miratus istam Romanorum virtutem, relicta Hiera-
poli, simul cum Comentiolo ad urbem devenit Con-
stantinam: nec multo post antistes Melitinæ Domi-
tianus, jussu regis ad Chosroem venit, qui Domi-
tianus cognatus erat imperatoris, professione
sacerdos, præstanti vitæ sanctimonia, oratione pla-
cidus, ad negotia conficienda solers, consilio sa-
pientissimo. Adjunctus illi ibat Gregorius Antio-
chenæ præses Ecclesiæ. Nam et hoc volebat rex,
et quemadmodum voluit, ita factum est. Cum ergo
sacerdos uterque Constantinæ esset, sermonibus
ac muneribus delinientes, melioris spei desolato
spem fecerunt. Quare Chosroes per Nisibin missis
legatis, Persis in memoriam vocat beneficiorum
in stirpem regiam, admonitis una concionis suæ
auditoribus, quod tyranno nec favendum sit, nec

confringendæ leges veteres, ac patriæ, quæ tot A inde jam annis in Persarum sint observatæ republica, quodque nequaquam a rerum novarum molitionibus turpitudine absit, et ignominia.

καθυβρίζειν νόμον ἀρχαίον καὶ πάτριον γεγηρακότα τῆ καθαιρέσεως ἀπανεγκόμενον τὸ ἀδόκιμον.

Quod ubi Baramo primum innotuit, de conservato Chosroe, humaniterque a Romanis excepto, legatos misit, cavens imperatori, ne Chosroes quaquam fortunis subveniret, pactus ideo et urbem Nisibin Romanis se daturum, et loca usque fluvium Tigridem. Sed quoniam non ille Baram erat, qui nomen regium extingueret, frustratum fuit.

188 Quod re contra Baramum bene feliciterque B gesta, Chosroes ad Mauricium principes aliquot e comitatu suo misit, et eorum quæ evenerant exposita fortuna, petiit ut auxilio misso metum sibi demeret, opitulareturque quam citissime. Affirmabant etiam legati si pecuniæ copiam imperator faceret Chosroi, refusurum eam Romanis quam primum suum recuperaret regnum. Romanorum autem rex, præterquam quod armis conjunctis ferebat opem, maximam quoque ei pecuniæ summam est largitus : ac ita Chosroes relicta imperatori syngrapha, ingentem pecuniarum vim reportavit, quam deinde diribitam Persicis suis copiis distribuit.

χρημάτων ἐχομίζετο πλοῦτον· καὶ τοῦτο κατακερματίσας, ταῖς περὶ αὐτὸν Περσικαῖς κατασπεύρει δυνάμεσιν.

Quod non longe post Saramen ad regem amandavit Chosroes, orans Cæsarem, ut ducatu Comentiolum deponeret, ut qui contumeliosus esset, et sub prætextu auxilii afferret detrimentum, cumque Sarames secundum quod justus erat appulsus Byzantium, legationem imperatori exposuisset, Comentiolo ab officio ducis deposito aditum in Persidem ademit imperator, Narsique, qui ducis erat armiger, ducatum dedit. Sexta vero die Mauricius cingulum variegatum gemmis, et tiaram regiam, lectulosque, et mensas aureas Daras misit ad Chosroem, instructa in ipsius gratiam regia pompa ex suis doryphoris, magnifice donavit, ut ne destitutum apparatu regio Romani Persæque aspernarentur. Cinctus est igitur Chosroes undique satellitio regio, quanto apud Romanos sceptrum regia observari obinet : ac ita videntes Medi quibus viribus ab imperatore circumdatus sit Chosroes, relicta tyrannide transiverunt ad partes Chosrois, et Barani quidem res in dies debilitatæ sunt : Chosroi vero secundum animi sententiam, accrescentibus eo modo viribus, succedere. Quapropter etiam decrevit aliud Chosroes Mauricio beneficium referre, litterisque regis Mauricii imperio pro munere obligat urbem Daras, Delauzam quoque satrapam, virum spectatum, Byzantium mittit, qui ferret claves oppidij, cum clavibus quod litteris continebatur munus. Tradidit itaque cum esset in urbe regia legatus Romanis urbem, et ad colloquium imperatoris admissus est. Mauricius autem, cum donasset homi-

Ἄ Ὁ μὲν οὖν Χοσρόης ἀνὰ τὴν Νίσιβιν πρέσβεις ἀπέστειλεν, ἀναμιμνήσκων Πέρσας τῆς εὐνοίας τῆς ἐς τὸ βασίλειον γένος, παρακαλῶν τῷ ἱππικῷ τῆς παραινέσεως, ὡς οὐ δεῖ τυράννων ἐξουσίας ἀνέχεσθαι, καὶ Περσῶν βασιλεία, καὶ μηδέποτε τῷ νεωτέρῳ τῆς

Ἄ Ὅτι τῷ Βαρὰμ ἐπεὶ κατάδηλον γέγονεν ὡς διεσώθη ὁ Χοσρόης· ὅπως τε Ῥωμαῖοι φιλοφρόνως αὐτὸν ἀνεδέξαντο, πρέσβεις ἐξέπεμψεν, ἀξιώων τὸν αὐτοκράτορα μηδαμῶς ταῖς Χοσρόου τύχαις ἐπικουρεῖν, δυσχυριζόμενος Νίσιβιν τε πόλιν παραδιδόναι Ῥωμαίοις, καὶ τὰ ἄχρι Τίγριδος ποταμοῦ. Ὁ μὲν οὖν Βαρὰμ τὴν ἄλλως ἐπλανᾶτο· οὐ γὰρ οἶδός τε ἦν διαφθεῖρειν τὴν τοῦ βασιλέως ἰδιότητα.

Ἄ Ὅτι μετὰ τῶν ἀνδραγαθημάτων τὴν ἐπίτευξιν ὁ Χοσρόης ἐς τὸν Μαυρικίον τῶν ἐπομένων ἀρχόντων τινὰς μετεπέμπετο, καὶ τὴν τῶν παρηκολουθηκότων περιπέτειαν ἐνημαίνετα· ἤξιου τε μελήσεως ἐγκοπὴν ταῖς συμμαχικαῖς αὐτὸν ἐπιθεῖναι δυνάμεσι· καὶ ὡς τάχιστα βοηθεῖν· τὴν τε τῶν χρημάτων αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτῷ γενέσθαι περιβολὴν, ἰσχυριζόμενοι τὴν οἰκείαν ἀπολάθοντα ἀρχὴν, ἀντικαταβάλλειν Ῥωμαίοις τὸ δάνειον. Ὁ δὲ τοῦ Ῥωμαίου βασιλεὺς, μετὰ τῆς συμμαχίας τῶν δπλων, καὶ τὴν τῶν χρημάτων αὐτῷ μεγίστην βοήθην ἐχαρίζετο. Ὁ τοίνυν Χοσρόης χειρογραφήσας τὸ δάνεισμα, καὶ ἐς Μαυρικίον ἀποστειλόμενος, τὸν πολυτάλαντον τῶν

Ἄ Ὅτι μετ' οὐ πολὺ τῷ Σαράμῃ ἐς βασιλεία γενέσθαι Χοσρόης προσέτατε, καθικετεύων τὸν Καίσαρα, Κομεντιόλον πῆς στρατηγικῆς ἀποστασίας ἀποβαλεῖν· ὡς οἶα δὴ ὑπὸ Κομεντιόλου προπηλακίζομένου, καὶ ταῖς ἀναβολαῖς τῆς ἐπικουρίας ὑποφθαιρόντος. Ὁ τοίνυν Σαράμης κατὰ τὸ προστεταγμένον αὐτῷ ἐς Βυζάντιον ἀφικνεῖται, τὴν τε πρεσβεύων διεξῆλθε τῷ αὐτοκράτορι. Καὶ οὖν ὁ βασιλεὺς ἀποστράτηγον τῆς ἐπὶ Περσίδα καθίδου Κομεντιόλου ποιησάμενος, Ναρσῆ, ὃς τοῦ στρατηγοῦ ὑπασπιστῆς ἐτύγχανεν ὢν, τὴν ἡγεμονίαν ἐντίθησιν. Ἐκτὴ δ' ἡμέρᾳ, καὶ ὁ Μαυρίκιος λιθοκόλλητον ζώνην, καὶ τιάραν βασιλικὴν, κλίνας τε καὶ τραπέζας χρυσῆς ἐς τὸ Δάρας τῷ Χοσρόῃ ἀπέστειλεν· πομπὴν τε βασίλειον αὐτῷ συγκροτῶν ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ δορυφόρων, μεγαλοπρεπῶς μετεδίδου, ὅπως μὴ βασιλικῆς χηρέων συντάξεως, εὐκαταφρόνητος εἴη Ῥωμαῖος τε καὶ Πέρσαις. Περιεστοιχίζετο γοῦν πάντοθεν βασιλικῆς δορυφορίας Χοσρόης, ὅπως νόμος Ῥωμαῖοις αὐτοκρατορικὰ σκήπτρα γεραίρεσθαι. Ὁρῶντες γοῦν οἱ Μῆδοι ὁπίση τῷ Χοσρόῃ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ῥώμης περιεκέχυτο, τὴν γνώμην μεταναστησάμενοι, χείρειν φράσαντες τῇ τυραννίδι, προσεχώρουν Χοσρόῃ. Καὶ τοῦ μὲν Βαρὰμ ὁσημέραι τὸ συμμαχικὸν κατησθένει· τῷ δὲ Χοσρόῃ κατὰ νοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα, καταλιπαινομένης αὐτῷ τῆς δυνάμεως. Διανοεῖται γοῦν παραυτίκα Χοσρόης τῷ Μαυρικίῳ εὐνουστάτην πρᾶξιν ἐνδείξασθαι. Δι' ὃ ἐν βασιλικῇ διφθέρᾳ τὴν πάλιν Δάρας ὑπήκοον ἐγγράφεται προῖκα Μαυρικίῳ, τὰν τε Δηλαῦζαν τὸν σατράπην, ἄνδρα

ἀπόβλεπτον, ἐς Βυζάντιον στέλλει, τὰς κλεῖς οἰσόμενον τοῦ πολισματος, τὴν τε ἐν γράμμασι δωρεάν. ὁ μὲν οὖν πρέσβυς ἐπὶ τὸ βασιλεῖον ἄστου γενόμενος, παρεβίδου Ῥωμαίοις τὸ πόλισμα. Καὶ ἐς λόγους πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἦκεν. Ὁ δὲ Μαυρίκιος, δῶροι βασιλικῶς μεγαλύνας τοῦτον, τὴν τῶν προπαγγελθέντων ὠχύρου καὶ αὔθις ὑπόσχεσιν, παῖδα Χοσρόην ἀποκαλῶν.

Ὅτι [ὁ] Χοσρόης δεδοικῶς μὴ που δολοφονίᾳ τις ὑποσταίῃ αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐγγυρίων, ἔδειτο Μαυρικίου ἐς τὴν τοῦ σώματος φρουρὰν χιλίους αὐτοῦ ὀπλιτικοῦ παραπέμπεσθαι. Ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς σωματοφύλακας ἐς Χοσρόην ἐξέπεμπεν.

Ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἔω; τοῦ Ἑβδόμου ὀνομαζομένου ἰλλῶν· ἤκηκε γὰρ ὡς τὸ Οὐνικὸν ἐκστρατεύειν· καὶ ἀκηκῶς Δαλαῦζαν τὸν Πέρσην ἤκοντα ὡς αὐτὸν, παλινδρομεῖ πρὸς τὸ βασιλεῖον ἄστου, διαθείς τε ὡς ἐν τῇ ἐπιδειξίῳ τὴν τῆς πρεσβείας ἀξίωσιν, τοῦ σκοποῦ αὔθις τῆς ἐκδημίας ἀπήρχετο.

Ὅτι τριτῇ ἡμέρᾳ, πρέσβεις ὑπὸ τοῦ βασιλείου ἐξέπεμποντο ἄστους· ἦ τε ἀξίωσις ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐς τὸν βασιλέα ἐγίνετο. Ἡ δὲ ὑπόθεσις, τὴν ἐκανάξουσιν τῆς βασιλείας, ἐκδημίας ἐθήρα λαθεῖν, σταῖ τοῖς πρέσβεσιν.

Ὅτι πρὸς τῇ Ἀγχιαλῷ τὸν χάρακα ὁ Μαυρίκιος διαγραφάμενος, ἡμέρας τε πέντε πρὸς ταῖς δέκα· ἔνθα δὴ τὴν διατριβὴν ποιησάμενος, ἐς τὸ βασιλεῖον ἄστου ἐπάνεισιν, ἤκειν ἀκούσας ὑπὸ τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐς Βυζάντιον πρέσβεις. Τριτῇ δὲ ἡμέρᾳ καὶ οἱ τῆς Κελτικῆς Ἰθρηίας πρέσβεις ἐς τὸ βασιλεῖον παραγίνονται ἄστου. Αἱ δὲ προσηγοραὶ τοῖς πρέσβεσι, Βόσος καὶ Βέττος. Τοῦτους ὁ τοῦ ἔθνους δυνάστης, Φράγγοι δ' οὗτοι τῇ νεωτέρᾳ γλώττῃ κατονομάζονται, ὄνομα δὲ Θεοδώριχος αὐτῷ, ἐς βασιλέα ἐξέπεμπεν· ἤξίου τε συνθήκαις φορολογίας τῷ Ῥωμαϊκῷ συμμαχῆσαι, καὶ δῶροις ἀναλῶσθαι τὸν πρὸς Χαγάνον πόλεμον. Ὁ μὲν οὖν αὐτοκράτωρ τοὺς πρέσβεις φιλοφρονησάμενος δῶροις, ἀπόμισθον τὴν συμμαχίαν ἐκέλευε Φράγγους παρέχεσθαι· ἀργυρολογεῖσθαι τὸ Ῥωμαϊκὸν ὑπὸ τῶν Βαρβάρων οὐκ ἀνεχόμενος. Ὁ δὲ Χαγάνος ἐπενθήκας λαμβάνειν τὰς συνθήκας ἐξήτει Βαρβάρου, ὧτων οὐκ ἰδίῳ βαλδίδα, ἀντελάμβανε

Ὅτι ὁ Πρίσκος δέκα καὶ πέντε ποιησάμενος χάρακα, τὸν τε Ἴστρον διαπεραιωθεὶς ποταμὸν, τετάρτῃ ἡμέρᾳ εἰς Νόβας τὰς ἄνω παραγίνεται. Ὁ δὲ Χαγάνος τοῦτο μεμαθηκῶς, ὡς τὸν Πρίσκον πρέσβεις ἐξέπεμπεν, τὴν τε αἰτίαν ἐξερευνᾶτο μαθεῖν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀφίξεως. Ὁ δὲ στρατηγὸς τοὺς τόπους ἐφασκεν εὐφυεῖς ἐς κυνηγέσια πεφυκέναι ἵππασίμους τε καὶ λίαν ἐνύδρους. Ὁ δὲ Χαγάνος ἐδήλου ἐπ' ἄλλοτρίᾳ γῆς ἐπιβαίνειν Ῥωμαίους, παρασπονδῆσαι τε Πρίσκον, καὶ ἀοράτως τὴν εἰρήνην ὑπ' αὐτοῦ περισχίζεσθαι. Ἐφασκε τοίνυν ὁ Πρίσκος, Ῥωμαϊκὸν ὑπεὶ τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ Βάρβαρος, ὅπλοις καὶ νόμοις πολέμων· Ῥωμαίους ἀποκτήσασθαι τοῦτο. Τοῦ τοίνυν Χαγάνου ζυγομαχοῦντος καὶ διαμφοιβάλλοντος περὶ τούτων τῶν τόπων, φασὶ τὸν Πρίσκον τὴν ἐκ τῆς ἔω ἀπόδρασιν ὀνειδίσει Χαγάνῳ. Θέρους γὰρ ἐνιστώτος, ὁ πρὸς τῇ ἔρῳ ὑπὸ τῶν Τούρκων Χαγάνος ὑμνούμενος, πρέσβεις ἐξέπεμψε Μαυρικίῳ βασιλεῖ, ἐπιστολὴν τε συντεταχῶς, ἐπινίκια ἐχάραττεν ἐν αὐτῇ. Ἡ δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἐπιγραφή ἔχεν ἐπὶ λέ-

A nem regalibus muneribus, eorum quoque quae ante pepigerat firmavit fidem, Chosroe ad eam rem nominato filio.

189 Quod veritus Chosroes, ne quis clam percussor a subditis sibi substitueretur, rogavit Mauricium, ut ad custodiam corporis mille suorum sibi militum daret. Romanus autem rex, custodes corporis Chosroei misit.

Quod Mauricius ad septimum usque qui ita dicitur locus, pervenit, quoniam Hunnos educi audiverat, certiorque factus de Dalauræ Persæ ad se adventu, recurrit ad urbem regiam, compositaque, ut par erat, legatione, propositum cursu ab initium promovit.

Quod die tertia legati ab urbe regia missi sunt, petente senatu ab imperatore ut rediret. Cui is legationi obsecundans, cum legatis rediit.

Ὁ δὲ μηδὲν προσηκόμενος τῆς πρεσβείας, παλιν-

Quod ad Anchialum metatus vallum, ibidemque par quindecim dies moratus Mauricius, cum veniret audivisset a Persarum rege legatos Byzantium, in urbem rediit regiam. Tertia vero post die Celtiberiæ eodem quoque Legati veniunt. Legatis nomina erant Boso ac Betto, quos principes gentis (Franci hi recentiore lingua vocantur, at illi nomen Theodorici) ad imperatorem misit, promisitque, se, si vectigalia sibi darentur, opitulaturum Romanis, ac pro muneribus cum Chagano gesturum bellum. Imperator tamen muneratus legatos, si sua auxilia suppeditarent Franci, ut id gratis facerent jussit, nequaquam emi passus a Romanis opem Barbarorum. Interim Chaganus ad priora pacta additamentum ab imperatore flagitat, in qua re Barbarus non auditus, statim restauravit bellum.

τὸν βασιλέα. Ἐπεὶ δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τοῖς λόγοις τοῦ παραυτίκα τὸν πόλεμον.

Quod Priscus quindecim valla metatus, trajecto Istro fluvio, quarta die superiores Nobas venit. Quod cum resciret Chaganus, ad Priscum legatos misit, causamque scire voluit adventus Romanorum. Respondit dux, ad venationem et equitatum esse loca idonea, et aquosa satis. Cui Chaganus ostendit alienam terram calcare Romanos, citraque pactum agere Priscum, et aperte pacem ab eo convelli. Respondet Priscus: Romanum quoque tu subis solum. Chaganus, armis, inquit, et jure belli, Romanos hoc amisisse. Chagano amplius rixante et disceptante de his locis, Priscum fugam ex Oriente exprobrasse dicunt Chagano. Instante namque æstate Chaganus, qui laudibus, a Turcis in Oriente celebratur, legatos miserat ad 190 Mauricium imperatorem, eaque concinnata epistola exaravit epinicia: Regi Romanorum Chaganus magnus dominus septem gentium, dominus climatum universi.

Ἡ δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἐπιγραφή ἔχεν ἐπὶ λέ-

ξως οὕτως· τῷ βασιλεὶ τῶν Ῥωμαίων ὁ Χαγάνος ὁ μέγας δεσπότης ἐπὶ τὰ γενεῶν κύριος κλιμάτων τῆς οἰκουμένης.

Quod incipiente vere, instante maxima temporum A festivitate, qua passionem simul et resurrectionem Dei Servatoris solent celebrare, fameque Romanos premente, insperato quodam sive casu, sive providentia Dei, Chaganus ad Romanos mittit, fami impositurus finem. Quam rei novitatem in dubium primum traxit Priscus, nec ei confidit. Postquam vero securus factus, Romani inter se et Barbari fecerunt ac susceperunt quinque dierum inducias, sublatoque omni metu, Chaganus esurientibus Romanis ad frumentationem præbuit vehicula. Propterea tam inopinata ista barbarica humanitas ad nostra usque tempora est propagata. Quarta die Romanis copiis instructis ad vitam rebus necessariis, legatos misit Chaganus, Indicas a Prisco petiturus merces. In qua re Barbaro Priscus obsecundatus, et piper misit, et folium Indicum, casiamque, et quæ dicitur costus. Illic vero acceptis Romanis muneribus, aromatibus delinitus, admodum oblectatus est: et sic a pugna abstinuit, donec Romanis publica illa ingens celebritas præterisset: ob invicem vero se cum metati essent, utrinque tamen omnia erant secura. Finito deinde festo, nuntios Chaganus misit, sejungendarum a se mutuo copiarum.

πέραστο. Συνηλλίζοντο τοιγαροῦν τὰ ἀντίθετα· καὶ τερματιζούσης τῆς ἑορτῆς, ἀγγέλους ὁ Χαγάνος ἐξέπεμπε, διακρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ἀξιών τὰς δυνάμεις.

Quod a quinta pugna, devictus a Romanis Chaganus, antequam imperatori aliquid de facto constaret, legatos ad Mauricium misit de captivis recipiendis. Erant ea millia septemdecim, cum ducentis. Mauricius itaque minis Barbari percussus, orationeque circumventus, per tabellarium Prisco mandavit, ut captivos redderet Chagano Abaros, ac ita quidem a periculo liberi redduntur Chagano Barbari.

δοῦναι τοὺς ζωγρηθέντας τῷ Χαγάνῳ Ἀβάρους. Οὕτω μὲν οὖν ἀπὸ τῆς τόμῳ ἀνεδίδοντο τῷ Χαγάνῳ οἱ Βάρβαροι.

Ἐπιπέσει τῆς μεγάλης τῶν χρόνων ἑορτῆς, καὶ πάθος ὁμοῦ καὶ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἑορτάζειν Θεοῦ, τοῦ τε λιμοῦ τοὺς Ῥωμαίους καταπιέζοντος, παραδόξῃ προνοίᾳ τινὶ ὁ Χαγάνος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πρεσβεύεται. Ἡ δὲ ἀξίωσις ἦν, λύσειν τῷ λιμῷ ἐπιθεῖναι. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος, ἐπὶ τῷ κοινοπρακεῖ τῆς ἀξιώσεως, διηπόρει τε καὶ ἠπιστάει. Ἐκεῖ δὲ πιστεῖς Ῥωμαῖοί τε καὶ Βάρβαροι ἔδωσαν καὶ ἀντελάμβανον, πένθ' ἡμέρας σπονδὰς συστησάμενοι, τὴν ἀφοβίαν ἐπραγματεύοντο. Ἀμάξας τοιγαροῦν ὁ Χαγάνος ἐπὶ σιτισμὸν λιμώττουσι τοῖς Ῥωμαίοις παρείχετο· διὰ τοῦτο μέχρι τῶν χρόνων τῶν καθ' ἡμᾶς τῶν παραδοξολογουμένων τὰ τῆς βαρβαρικῆς φιλανθρωπίας ταύτης καθέστηκε. Τετάρτη δὲ ἡμέρα καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως εὐσθενοῦσης τοῖς πρὸς ζωὴν ἀναγκαιότητοι· τῷ βίῳ, ὁ Χαγάνος πρέσβεις ἐξέπεμψεν, Ἰνδικὰς ὑπὸ τοῦ Πρίσκου λαβεῖν ἀξιών κρυκείας. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος τοῦ Βαρθάρου τὴν ἀξίωσιν ἐθεράπευε, πέπερι τε ἐξέπεμψε, καὶ φύλλον Ἰνδικόν, κασίαν τε καὶ τὸ λεγόμενον κόστον· ὁ δὲ ἀπολαθὼν τὰς Ῥωμαϊκὰς δωρεὰς, καταρωματισσάμενος, ἦσθη λίαν περὶ χαρῶς. Γίνεται οὖν ἀπόμαχος μέχρις οὗτο Ῥωμαίοις ἡ δημοσελῆς ἐκεῖνη μεγάλη πανήγυρις ἐπεὶ οὐκ ἦν δέος ἐν ἑκατέραις δυνάμεσιν. Οὐκοῦν ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ἀξιών τὰς δυνάμεις.

Ἐπιπέσει τῆς μεγάλης τῶν χρόνων ἑορτῆς, καὶ πάθος ὁμοῦ καὶ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἑορτάζειν Θεοῦ, τοῦ τε λιμοῦ τοὺς Ῥωμαίους καταπιέζοντος, παραδόξῃ προνοίᾳ τινὶ ὁ Χαγάνος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πρεσβεύεται. Ἡ δὲ ἀξίωσις ἦν, λύσειν τῷ λιμῷ ἐπιθεῖναι. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος, ἐπὶ τῷ κοινοπρακεῖ τῆς ἀξιώσεως, διηπόρει τε καὶ ἠπιστάει. Ἐκεῖ δὲ πιστεῖς Ῥωμαῖοί τε καὶ Βάρβαροι ἔδωσαν καὶ ἀντελάμβανον, πένθ' ἡμέρας σπονδὰς συστησάμενοι, τὴν ἀφοβίαν ἐπραγματεύοντο. Ἀμάξας τοιγαροῦν ὁ Χαγάνος ἐπὶ σιτισμὸν λιμώττουσι τοῖς Ῥωμαίοις παρείχετο· διὰ τοῦτο μέχρι τῶν χρόνων τῶν καθ' ἡμᾶς τῶν παραδοξολογουμένων τὰ τῆς βαρβαρικῆς φιλανθρωπίας ταύτης καθέστηκε. Τετάρτη δὲ ἡμέρα καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως εὐσθενοῦσης τοῖς πρὸς ζωὴν ἀναγκαιότητοι· τῷ βίῳ, ὁ Χαγάνος πρέσβεις ἐξέπεμψεν, Ἰνδικὰς ὑπὸ τοῦ Πρίσκου λαβεῖν ἀξιών κρυκείας. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος τοῦ Βαρθάρου τὴν ἀξίωσιν ἐθεράπευε, πέπερι τε ἐξέπεμψε, καὶ φύλλον Ἰνδικόν, κασίαν τε καὶ τὸ λεγόμενον κόστον· ὁ δὲ ἀπολαθὼν τὰς Ῥωμαϊκὰς δωρεὰς, καταρωματισσάμενος, ἦσθη λίαν περὶ χαρῶς. Γίνεται οὖν ἀπόμαχος μέχρις οὗτο Ῥωμαίοις ἡ δημοσελῆς ἐκεῖνη μεγάλη πανήγυρις ἐπεὶ οὐκ ἦν δέος ἐν ἑκατέραις δυνάμεσιν. Οὐκοῦν ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ἀξιών τὰς δυνάμεις.

Ἐπιπέσει τῆς μεγάλης τῶν χρόνων ἑορτῆς, καὶ πάθος ὁμοῦ καὶ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἑορτάζειν Θεοῦ, τοῦ τε λιμοῦ τοὺς Ῥωμαίους καταπιέζοντος, παραδόξῃ προνοίᾳ τινὶ ὁ Χαγάνος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πρεσβεύεται. Ἡ δὲ ἀξίωσις ἦν, λύσειν τῷ λιμῷ ἐπιθεῖναι. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος, ἐπὶ τῷ κοινοπρακεῖ τῆς ἀξιώσεως, διηπόρει τε καὶ ἠπιστάει. Ἐκεῖ δὲ πιστεῖς Ῥωμαῖοί τε καὶ Βάρβαροι ἔδωσαν καὶ ἀντελάμβανον, πένθ' ἡμέρας σπονδὰς συστησάμενοι, τὴν ἀφοβίαν ἐπραγματεύοντο. Ἀμάξας τοιγαροῦν ὁ Χαγάνος ἐπὶ σιτισμὸν λιμώττουσι τοῖς Ῥωμαίοις παρείχετο· διὰ τοῦτο μέχρι τῶν χρόνων τῶν καθ' ἡμᾶς τῶν παραδοξολογουμένων τὰ τῆς βαρβαρικῆς φιλανθρωπίας ταύτης καθέστηκε. Τετάρτη δὲ ἡμέρα καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως εὐσθενοῦσης τοῖς πρὸς ζωὴν ἀναγκαιότητοι· τῷ βίῳ, ὁ Χαγάνος πρέσβεις ἐξέπεμψεν, Ἰνδικὰς ὑπὸ τοῦ Πρίσκου λαβεῖν ἀξιών κρυκείας. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος τοῦ Βαρθάρου τὴν ἀξίωσιν ἐθεράπευε, πέπερι τε ἐξέπεμψε, καὶ φύλλον Ἰνδικόν, κασίαν τε καὶ τὸ λεγόμενον κόστον· ὁ δὲ ἀπολαθὼν τὰς Ῥωμαϊκὰς δωρεὰς, καταρωματισσάμενος, ἦσθη λίαν περὶ χαρῶς. Γίνεται οὖν ἀπόμαχος μέχρις οὗτο Ῥωμαίοις ἡ δημοσελῆς ἐκεῖνη μεγάλη πανήγυρις ἐπεὶ οὐκ ἦν δέος ἐν ἑκατέραις δυνάμεσιν. Οὐκοῦν ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ἀξιών τὰς δυνάμεις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΡΦΥΡΑΣ ΑΠΟΓΟΝΟΥ ΠΡΩΤΟΥ.

ARGUMENTUM

LIBRI PRIMI DE VIRTUTIBUS ET VITIIS,

CONSTANTINI PORPHYROGENETÆ.

(Apud Henr. Valesium in Collectaneis Constantini Porphyr. Paris 1634, 4°. Vide Fabric. apud nos tomī superioris | col. 23.)

Quicumque olim sive reges, sive sortis privatæ D homines, mente fuerunt neque voluptatibus de-

Ἐπιπέσει τῆς μεγάλης τῶν χρόνων ἑορτῆς, καὶ πάθος ὁμοῦ καὶ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἑορτάζειν Θεοῦ, τοῦ τε λιμοῦ τοὺς Ῥωμαίους καταπιέζοντος, παραδόξῃ προνοίᾳ τινὶ ὁ Χαγάνος πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πρεσβεύεται. Ἡ δὲ ἀξίωσις ἦν, λύσειν τῷ λιμῷ ἐπιθεῖναι. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος, ἐπὶ τῷ κοινοπρακεῖ τῆς ἀξιώσεως, διηπόρει τε καὶ ἠπιστάει. Ἐκεῖ δὲ πιστεῖς Ῥωμαῖοί τε καὶ Βάρβαροι ἔδωσαν καὶ ἀντελάμβανον, πένθ' ἡμέρας σπονδὰς συστησάμενοι, τὴν ἀφοβίαν ἐπραγματεύοντο. Ἀμάξας τοιγαροῦν ὁ Χαγάνος ἐπὶ σιτισμὸν λιμώττουσι τοῖς Ῥωμαίοις παρείχετο· διὰ τοῦτο μέχρι τῶν χρόνων τῶν καθ' ἡμᾶς τῶν παραδοξολογουμένων τὰ τῆς βαρβαρικῆς φιλανθρωπίας ταύτης καθέστηκε. Τετάρτη δὲ ἡμέρα καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως εὐσθενοῦσης τοῖς πρὸς ζωὴν ἀναγκαιότητοι· τῷ βίῳ, ὁ Χαγάνος πρέσβεις ἐξέπεμψεν, Ἰνδικὰς ὑπὸ τοῦ Πρίσκου λαβεῖν ἀξιών κρυκείας. Ὁ μὲν οὖν Πρίσκος τοῦ Βαρθάρου τὴν ἀξίωσιν ἐθεράπευε, πέπερι τε ἐξέπεμψε, καὶ φύλλον Ἰνδικόν, κασίαν τε καὶ τὸ λεγόμενον κόστον· ὁ δὲ ἀπολαθὼν τὰς Ῥωμαϊκὰς δωρεὰς, καταρωματισσάμενος, ἦσθη λίαν περὶ χαρῶς. Γίνεται οὖν ἀπόμαχος μέχρις οὗτο Ῥωμαίοις ἡ δημοσελῆς ἐκεῖνη μεγάλη πανήγυρις ἐπεὶ οὐκ ἦν δέος ἐν ἑκατέραις δυνάμεσιν. Οὐκοῦν ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων ἀξιών τὰς δυνάμεις.

σαν, ἀλλὰ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς ἀκηλίδωτον ἀρετῆ A
 συντηρήσαν, οὗτοι δὲ, οὗτοι καὶ πόνοις ἐνεκαρτέρη-
 σαν, καὶ λόγοις ἐνησχολήθησαν· καὶ ἄλλος ἄλλο τι
 εἰς τοὺς λογικώτερον ἐπέβησαν, παιδείας ἐρασταὶ
 γυμνάσιον σπουδαιότερόν τινα συνεγράψαντο· τοῦτο
 μὲν τῆς σφῶν αὐτῶν πολυμαθείας δείγμα ἕναργὲς τοῖς
 μετέπειτα καταλιπεῖν ἰμειρόμενοι· τοῦτο δὲ καὶ εὐ-
 κλειαν δειμνηστον ἐκ τῶν ἐντυγχανόντων καρπῶσα-
 σθαι μνώμενοι. Ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς τῶν τοσοῦτων ἐτῶν
 περιδρομῆς ἀπλετόν τι χρῆμα καὶ πρῶτων ἐγι-
 γνετο, καὶ λόγων ἐπλέκετο, ἐπ' ἀπειρόν τε καὶ ἀμή-
 χανον ἢ τῆς ἱστορίας εὐρύετο συμπλοκῆ· ἴδει δὲ
 ἐπιρρέπεστερον πρὸς τὰ χεῖρω τὴν τῶν ἀνθρώπων
 προαίρεσιν μετατίθεσθαι χρόνους ὑστερον, καὶ ὀλι-
 γῶρως ἔχειν πρὸς τὰ καλὰ καὶ βραθυμότερον διακεί-
 σθαι· πρὸς τὴν τῶν φθασάντων γενέσθαι κατάληψιν, B
 κατόπιν ἐννομένης τῆς ἀληθοῦς ἐπιτεύξεως· ὥστ'
 ἀνευθεὶν ἀδηλιὰ σκιάζεσθαι τὴν τῆς ἱστορίας ἐφεύ-
 ρεσιν, πῆ μὲν σπάνει βιβλίων ἐπωφελῶν, πῆ δὲ πρὸς
 τὴν ἐκτάθην πολυλογίαν δειμαίνοντων καὶ κατορθώ-
 δούντων· ὁ τῆς πορφύρας ἀπόγονος Κωνσταντῖνος
 ὁ ὀρθοδόξοτατος καὶ χριστιανικώτατος τῶν πώποτε
 βεβασιλευκότων, ὄξυπέστερον πρὸς τὴν τῶν κα-
 λῶν κατανόησιν διακείμενος, καὶ δραστήριον ἐσχηκῶς
 νοῦν, ἔκρινε βέλτιστον εἶναι καὶ κοινωφελές, τῷ τε
 βίῳ ὄνησιφόρον, πρότερον μὲν ζητητικῆ διεγέρσει
 βίβλους ἀλλοθεν ἄλλας ἐξ ἀπάσης ἐκασταχοῦ οἰκου-
 μένης συλλέξασθαι, παντοδαπῆς δὲ πολυειδοῦς ἐπι-
 στήμης ἐγκύμονας. Ἐπειτα τὸ τῆς πλατυπειίας μέ-
 γεθος καὶ ἀκοῆς ἀποκναῖον, ἄλλως τε καὶ ὀληθρὸν C
 καὶ φορτικὸν φαινόμενον τοῖς πολλοῖς, δεῖν ψήθη κα-
 ταμερίσαι τοῦτο εἰς λεπτομέρειαν, ἀνεπιφθόνως τε
 προθεῖναι πᾶσι κοινῆ τὴν ἐκ τούτων ἀναφυσμένην
 ὠφέλειαν· ὡς ἐκ μὲν τῆς ἐκλογῆς προσεκτικωτέρως
 καὶ ἐνδελεχέστερον κατεντυγχάνειν τοὺς τροφίμους
 τῶν λόγων, καὶ μονιμώτερον ἐντυποῦσθαι τούτοις
 τὴν τῶν λόγων εὐφράδειαν. Μεγαλοφῶς τε καὶ ἀνε-
 ἐπηδῶλως πρὸς ἐπὶ τούτοις καταμερίσαι εἰς ὑποθέσεις
 διαφόρους, τρεῖς ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν
 οὖσας, ἐν αἷς καὶ ὑφ' αἷς ἅπαντα ἱστορικῆ μεγαλοῦρ-
 γία συγκαλεῖται. Καὶ οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν συγκαλειμέ-
 νων, ὃ διαφεύξεται τὴν τοιαύτην τῶν ὑποθέσεων
 ἀπαρίθμησιν, οὐδὲν τὸ παράπαν ἀφαιρουμένης τῆς
 τοῦ λόγου ἀκολουθίας τῆ διαίρεσει τῶν ἐννοιῶν· ἀλλὰ
 σύσσωμον σωζούσης, καὶ ἐκάστη ὑποθέσει προσαρ-
 μοζομένης τηλικαύτης οὐ συνόψεως, ἀληθέστερον δὲ
 εἰπεῖν, οἰκειώσεως. Ὡς κεφαλαίων ὑποθέσεων ἢ
 προκειμένη αὐτῇ, καὶ ἐπιγραφομένη, περὶ ἀρετῆς
 καὶ κακίας πεντηκοστὴ οὖσα τυγχάνει· τῆς πρώτης τὸ
 ἐπώνυμον λαχούσης *Περὶ Βασιλέων ἀναγορευσεως*.
 Ἐμφαίνει δὲ τοῦτ' ἐπὶ τοῦ προοίμιον, τίνας οἱ λόγοι Πα-
 τέρως κέκτηνται, καὶ ὅθεν ἀποκτισκονται, ὡς ἂν μὴ
 ὦσιν αἱ κεφαλαίωδεις ὑποθέσεις ἀκατονόμαστοι
 καὶ μὴ γνήσιοι, ἀλλὰ νόθοι τε καὶ ψευδώνυμοι. Εἰσὶ
 δὲ ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων χρονικῶν,
 scripta, et quorum parts sint ingenii : ne excerpta hæc nominibus careant et habeantur pro non legi-
 timis, sed pro spuris et subdititiis scilicet. Sant autem hæc excerpta ex annalibus infra sub-

jectis :

α'. Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας,

pravata, neque mollitie corrupta, sed animi no-
 bilitatem intemeratam ad virtutem conservarunt,
 hi profecto et inter labores durarunt, et otium in
 litteris consumpserunt. Ac si qui illorum vitam in
 studiis diligentius egerunt, eruditionis amore in-
 flammati aliquid impensiore cura conscripserunt,
 partim quod multiplicis doctrinæ suæ certum ali-
 quod posteris in monumentum relinquere cuperunt,
 partim etiam immortalis memoriæ desiderio, quam
 apud lectores consequerentur. Quoniam vero per
 tot armorum curricula et res immensæ quotidie
 exoriebantur et scripta contexebantur, historiæ
 conscriptio semper latius sese propagans, infinita
 jam res erat, et quæ humani ingenii vim excederet.
 Enimvero aliter evenire non poterat, quin homi-
 num studia et voluntates posterioribus temporibus
 ad deteriora se inclinerent, honesta susque deque
 haberent, et ad cognoscendas priorum sæculorum
 res evaderent negligentiores, investigatione veri
 semel neglecta. Ita ut historiæ cognitio tenebris
 obvoluta redderetur incerta, tum propter librorum
 utilium inopiam, tum quia ad illa tot et tanta vo-
 luntina vulgo homines expavescebant. Idcirco Con-
 stantinus Porphyrogeneta imperator omnium qui
 unquam fuerunt rectæ fidei tenacissimus et christia-
 nissimus, ingenio præditus ad rerum pulchrarum
 perceptionem acutissimo, eo denique præstans in-
 telligentia, ut facile quidvis ad effectum perdu-
 ceret, illud primo fore optimum est ratus et vulgo
 omnibus utile, ut libros undique ex omnibus orbis
 partibus doctrina varia refertos conquireret ;
 deinde vastam illam librorum molem quæ lectores
 enecabat (cum præsertim molesta plerisque omni-
 bus et lædii plena ea res videretur), in partes mi-
 nutas putavit distribuendam, et luculentam utili-
 tatem quæ poterat inde percipi oculis hominum
 exponendam. Adeo ut hoc delectu habito majori
 attentione et assiduitate lectioni incumbere studiosi
 queant, et sermonis facundiam altius ac penitius
 animo imprimere. Hoc amplius imperator magno
 et felici conatu opus universum in tractatus diver-
 sos numero tres et quinquaginta censuit distribu-
 dum, in quibus quidquid magnificentum habet historia
 inclusum continetur, neque inest quidquam histo-
 riæ insertum quod partitionem hanc in hosce tra-
 ctatus effugeret. Neque vero ob divisionem senten-
 tiarum, series operis totius ullo modo corrumpitur :
 verum servat hæc synopsis, vel ut verius dicam,
 hæc rerum cognatarum adunatio in singulis partibus
 concinnandis unicuique tractatui convenientem ratio-
 nem. Horum vero tractatuum præsens hic qui de
 virtutibus et vitiis inscribitur, ordine est quinquagesimus. Primus autem inscriptionem habet de
 imperatorum renuntiatione. Continetur etiam hoc
 proœmio quot patres habuerint et auctores singula

1. Ex Josephi antiquitatum libris.

2. Ex Georgio monacho.
 3. Ex Chronico Joannis cognomento Malelæ.
 4. Ex Joannis Antiochiæ Chronico.
 5. Ex Diodori Siculi universali Historia.
 6. Ex Nicolai Damasceni universali Historia.
 7. Ex Herodoto Halicarnassæo.
 8. Ex Thucydide.
 9. Ex Xenophontis Cyropædia, et expeditione Cyri Parysatidis filii.
 10. Ex Arriani historia Alexandri.
 11. Ex Dionysii Halicarnassæi Historia Romana.
 12. Ex Polybii Megalopolitani Historia Romana.
 13. Ex Appiani Historia Romana quæ dicitur Regia.
 14. Ex Dionis Cocceiani Historia Romana.
 Sequentes auctores in secundo libro recensentur.
- A β'. Γεωργίου μοναχοῦ,
 γ'. Ἰωάννου τοῦ ἐπίκλην Μαλέλα χρονικῆς,
 δ'. Ἰωάννου Ἀντιοχείως χρονικῆς ἱστορίας,
 ε'. Διοδώρου Σικελιώτου καθολικῆς ἱστορίας,
 ς'. Νικολάου Δαμασκηνοῦ καθολικῆς ἱστορίας,
 ζ'. Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεῶς,
 η'. Θουκυδίδου,
 θ'. Ξενοφῶντος Κύρου παιδείας καὶ ἀναβάσεως Κύρου τοῦ Παρυσάτιδος,
 ι'. Ἀρρίανου Ἀλεξάνδρου ἱστορίας,
 ια'. Διονυσίου Ἀλικαρνασσεῶς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας,
 ιβ'. Πολυβίου τοῦ Μεγαλοπολίτου Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας,
 ιγ'. Ἀππιανοῦ Ῥωμαϊκῆς τῆς ἐπίκλην βασιλικῆς,
 ιδ'. Δίωνος Κοκκιανοῦ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας.
 Καὶ οἱ ἐφεξῆς ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχε: ἐπιγράφονται.

HENRICI VALESII

IN EXCERPTA CONSTANTINI PORPHYROGENITI DE LEGATIONIBUS

NOTÆ.

(Numeri paginas indicant editionis Lupareæ anni 1616, quos typis crassioribus in textu expressimus. Litteræ A B C D inchoantem, mediam et desinentem paginam signant.)

IN EXCERPTA EX DEXIPPO.

Pag. 7 A. Dubitari merito potest an e Dexippi Scythicis, an vero ex ejusdem Chronicorum libris hæc fragmenta descripta sint. Nam præter Scythica quæ laudantur a Photio, scripserat etiam Dexippus chronicorum libros, quorum duntaxat epitomen legerat Photius. Eorum mentio sit a Constantino nostro in l. 11, *De thematibus*, ubi de Dyrachio loquitur. Sed in vulgatis editionibus perperam ejus libri titulus scribitur, Δέξιππος ἐν Χερρόνικῳ δεκάτῳ, cum scribendum sit, Χρονικῶν δεκάτῳ. Ejusdem operis undecimus et duodecimus liber citatur a Stephano et ab auctore magni Etymologici, in voce Ἐλουροι. Eunapius quoque in vita Porphyrii id opus commemorat, cum ait, Δέξιππος ὁ τὴν χρονικὴν ἱστορίαν συγγράψας. De Scythicis autem præter Photium loqui etiam videtur Evagrius in fine libri quinti historię ecclesiasticę, ubi de historia Dexippi sic ait. Καὶ Δεξιππῶ δὲ πλεῖστα περὶ τούτων πεπὴνται, ἀπὸ μυθικῶν ἀρχαμένῳ, etc. Sed non dubito quin scribendum sit ἀπὸ Σκυθικῶν.

Pag. 10. AB. Lege, μηδ' εἰς εὐεργεσίας λόγον προσχόμενοι τοῦ πολέμου τὴν κατάλυσιν. Vulgo, μηδεὶς legitur nullo sensu. Quod Cantoclarum interpretem fefellit.

Pag. 11. B. Lego, νῦν τε καὶ ἔπειτα τῷ χρόνῳ συμπαραθέουσιν. Τὰς τῆς Γαλθίωνων συμφορὰς, etc. sed aliquid deest post hæc verba. Qui sint autem Galbiones, quos Aurelianus cum Scythia a se victus esse gloriatur, obscurum est. Chabiones quidem seu Chaibones in vetere panegyrico memorantur: sed an iidem sint cum his Dexippi Galbionibus, alii viderint. Paulo post lege. ἡμεῖς δὲ ἐπὶ ταῖς.

Ibid. C. Ἐπελήπται γὰρ Ῥοδανῶ μὲν εἰσω καὶ τῶν ἡμετέρων ὀρίων, mendum est in v. Ῥοδανῶ, pro qua fortasse Ἡριδανῶ legendum est. Juthungi enim Italiam invaserant, qui tunc undique circumclusi ab Aurelio tenebantur fame oppressi.

IN EXCERPTA EX HISTORIA EUNAPII.

Pag. 19. C. Οὐκ ἐνεγκόντες ἐπὶ τὸν Θεῖον. Dixima virium accessione aucturus sibi imperium videbatur, has ob causas jussit, etc.

Ibid. D. In fine legendum est continue, τοῖς σώμασιν ἐκινδύνευσαν, ὅτι πολεμίους διέφθειραν, ut recte ediderat Henricus Commelinus in editione sua Eunapii.

Pag. 20. A. Τὸ τῶν στραμμάτων ἐπ' ἀμφοτέρω

θυσανοσιδές. Intelligit tapetes utrinque villosos, qui uno verbo ἀμφίμαλλοι dicuntur: qualia sunt stragula e lana quibus lectos operimus. His opponuntur tapetes ἑτερόμαλλοι, cujusmodi sunt ii, quos Turcicos et Persicos vocamus: sic Gaza vocem θυσανώδη, interpretatus est in Theophrasti Historia plantarum. Quod si quis cum Cantoclaro maluerit interpretari stragula utrinque fimbriata, equidem non valde repugnabo.

Ibid. B. *Παῖδες ἐκείνων τὰ βασιλικὰ παράσημα ἔχοντες*. Male Cantoclarus vertit: *Signa regia gerebant*, cum potius insignia vertere debuisset. Id enim sibi vult Eunapius, pueros Gothorum impuberes inter Imperatoris ministros ascriptos fuisse, et cultu regio vestitos. Nam pædagogiani pueri purpura induebantur, ut docet Marcellinus in rebus Procopii. Sunt igitur βασιλικὰ παράσημα, quos colores regio vocamus vernaculo sermone, quos etiam in regalibus pedissequis magnopere Galli venerantur.

Ibid. D. *Ὡστε χρυσὸν ἀποδειχθῆναι πρὸς τὰ θράκια πάθη τῆν Μυσῶν παροικιῶδη Ἀσίας*. Verte, *Ut vetus illa Mysorum prædatio proverbio celebrata, cum hac Thraciæ vastatione collata, aurum esse videretur*. Hanc Græci sermonis elegan-

tiam non intellexit interpretes, ut ex ipsius versione satis apparet. Eadem phrasi usus erat Eunapius in gestis Carini Augusti. Καρίνος, inquit, ὁ βασιλεὺς γενόμενος ἐν ἐξουσίᾳ, καὶ βουλήσεως κύριος, ἀνέδραμε τηλικούτον κακὸν ἐς τυραννίδα, ὥστε ἀπέδειξε χρυσὸν τὴν τραγωδουμένην τυραννίδα. Quem Eunapii locum citat Suidas in v. Μακρῶ, et in v. Καρίνος. Est autem phrasis elegans, et plane Attica, qua utitur etiam Plato in epist. 7 ad Dionis propinquos, ubi loquitur de 30 tyrannis, qui recipi. constituendæ causa, ab Atheniensibus creati fuerant, sic ait: Ὅρων δῆπου τοὺς ἀνδρας ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ χρυσὴν ἀποδείξαντας τὴν ἐμπροσθεν πολιτείας. Similiter Dio in l. LVII. Historiæ Rom. Οὕτω τὰ πράγματα πρὸς τε τὸ βούλημα καὶ πρὸς τὸ ἐπιθύμημα τὸ ἐαυτῶν διήγον, ὥστε χρυσὸν τὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μοναρχίαν φανῆναι. Male apud Joannem Zonaram in tomo II. Annal. pag. 141 legitur: Ὡστε χρυσὸν τὴν τοῦ ἀνηρημένου Καίσαρος μοναρχίαν νομίζεσθαι. Scribendum enim est χρυσός ex Dione, quem Zonaras exscripsit. Denique Conon vetus scriptor in narrat. 13 apud Photium, χρυσὸς ἂν αὐταῖς δόξειε τὰ τῆς Τροίας κακά.

IN EXCERPTA EX HISTORIA PETRI PATRICII ET MAGISTRI.

Pag. 24. A. Hæc omnia de legatione Decebali ad Trajanum missa iisdem plane verbis scripta habentur in excerptis legationum ex historia Dionis Cassii, quæ a Fulvio Ursino primum sunt edita, ut necesse sit Petrum Patricium Dionis scriinia compilasse. Ceterum πλοφόρους Dacorum commemorat etiam Aurelius Victor in Trajano, ubi pileatos Dacorum vocat, perinde ac Paulinus in Carmine de Niceta Daciæ episcopo, his versibus:

*Et Getæ currunt et uterque Dacus,
Qui colit terræ medio, vel ille
Divitis multo bove pileatus
Accola ripæ.*

De his Dacorum et Getarum pileis loquitur etiam Dio Chrysost. in orat. 71, pag. 628. Ἐνθα γὰρ ἐνίοτε βλέπουσιν ἀνθρώπους, τοὺς μὲν τινας πλοῦς ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς ἔχοντας, ὡς νῦν τῶν θρακίων τινας, τῶν Γετῶν λεγομένων.

Pag. 25. C. Lego καὶ κατὰ τὴν τοῦ Μηνοφίλου ἀρχήν. Porro hæc ante Valeriani imp. tempora videntur esse gesta. Quod docet caput sequens de Sapore, qui contento cursu Persidem repetiisse dicitur: victus scilicet a Callisto et Odenatho, ut docet Zonaras.

Pag. 26. B. Lege continue absque ulla distinctione. Οὐδὲ νῦν δύνασθαι κατ' ἀξίαν χάριτας ἁμολογεῖν ὅτι ἐν ἀίχμαλωσίᾳ γενόμενοι, etc. male. Ὅτι vulgo scribitur a linea, quod Cantoclarus felellit. Antea scribe, ἢ ὅπλοις περιών, etc. Post hanc legationem Narsei regis Persarum ad Galerium Cæsarem, sequi debet caput illud quod legitur pag. 29, Ὅτι

Γαλέριος, etc., ut series historiæ satis indicat.

Pag. 27. B. *τὴν βασιδέην αὐτοῦ μετὰ τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας κατέσχον*. Pessimo hunc locum vertit Cantoclarus. Verte igitur, *Deinde cum belli incertos exitus reputaret Constantinus, cumque Liciniani occultis insidiis iumenta sarcinalia et suppellectilem regiam cepissent, eum in conspectum suum admisit*. Bastaga enim id significat quod dixi. Ejus mentio fit in notitia imperii Romani, eratque sub dispositione comitis largitionum et rerum privatarum.

Ibid. B et C. *τὸν οὐκίσιον γαμβρόν*. Sororium suum Licinium Constantinus γαμβρόν vocat. Sic Themistius in orat. 16. Sub fin. Licinium Constantini γαμβρόν appellat, et auctor vitæ Metrophanis in Bibliotheca Photii. Eodem modo scholiastes Lycophronis pag. 185 de Ænea dicit, γαμβρός αὐτῆς τῆς Κασσάνδρας ἐπὶ Κρείουση τῆ ταύτης ἀδελφῆ. Plura notavit Cujacius in libro vi observ. et Bongarsius in notis ad Justinum.

Pag. 29. C. *Ἀντιγραφία τῆς μνήμης*. Verte, *magistrum memoriæ*, ut observavi in notis ad Amm. Marcellinum. Menander in lib. 6. hist. p. 98. ἀντιγραφίας dici ait, τοὺς βασιλικούς διακτητάς, id est, proximos sacrarum cognitionum.

Pag. 29. A. *Ὅτι ὁ Δέναθος*. Scribe, ὅτι Ὀδαθαθος. Sic enim hoc nomen scribitur apud Libanium in epist. 999, et apud Suidam in Ὀδαθαθος, qui locus descriptus est ex Damascio in Isidori Vita. Ita etiam scribitur apud Evagrium in fine libri V. Porro hoc fragmentum cum superiore collocandum erat, pag. 24. D. aut 25 C.

IN EXCERPTA EX HISTORIA PRISCI RHETORIS.

Pag. 35. A. Ut ordo servetur historiæ, collocanda est ante omnia legatio illa Ruæ regis Hunnorum, quæ pag. 47 A. habetur. Nam Margus et Viminacium

post obitum Ruæ ab Attila capta sunt, ut docet pag. 59. D.

Pag. 47. A. Ἀμλζούρος καὶ Ἰτιμάρος, etc.

Harum gentium nomina paulo aliter refert Jordanes A in Gothicis: *Alipuros, Itimaros, Tuncarsos, et Boiscos Hunni rapuere.*

Pag. 48. B. Post hanc legationem collocanda sunt ea quæ habes pag. 33. A. et sequentibus.

Pag. 35. B. *Τὸς κατὰ χρόνον τινὰ τὴν βαρυστάτην κουφισθέντας τῆς γῆς ἀποτιμήσιν.* Hunc locum fusius explicavi in annotationibus ad lib. xix Ammiani Marcellini, pag. 167, ubi de census relevatione affatim dixi. Græci κουφισμόν vocant. Sic Theodoretus in epist. 43 et 47, et vetus inscriptio apud Gruterum pag. 1116 :

Ἐσπερίης πάσης χθονὸς ἄβριμον ἰουνητήρα Μάρκελλον δ' θρασυῆς μόρος ταμίην Ἑλλάδος ἀγλαῶν ἔθνος, ὃς εὐδοκίη κυκλάδων γῆς Κουφίζων πόλιας θῆκεν ἐλαφροτέρας.

Cæterum hæc relevatio aut principum beneficio concedebatur, aut iudicium sententia, ut ait Priscus. Iudices autem intelligo peræquatores aut censitores, qui ad inspiciendos ac relevandos provinciarum census a principe mittebantur.

Ibid. *Ἐν τῇ γερουσίᾳ ἄνω γεγραμμένοι.* Videtur scribendum esse ἀναγεγραμμένοι. Omnes enim senatores aurum conferre cogebantur, tam nuper allecli, quam ii qui pridem in Senatum ascripti fuerant. Conferre autem cogebantur senatores certum auri pondus in præmium suæ dignitatis. Sic enim vertenda sunt hæc verba, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἀξίας, non ut Cantoclarus vertit, *ultra quam facultates ferre poterant*

Pag. 37. A. Lege παντὶ ὑπήκουον ἐπιτάγματι.

Ibid. B. Post hæc verba, καὶ στρατηγούς χειροτονοῦντες. Videtur collocanda legatio illa, ὅτι Θεόδωρος ἔπεμψε σπάρτορα, pag. 48, nisi potius ante Cherronense prælium locanda sit, quod verum puto.

Ibid. D. De Chrysaphio, τῷ βασιλέως ὑπασπιστῇ, verte, *Chrysaphium imperatoris spatharium.* Sic enim appellat auctor Alexandrini Chronici.

Pag. 38 D. *Καὶ στρατιωτῶν τῶν ἀμφὶ τὴν βασιλεῖαν φυλακῆν ὑπ' αὐτὸν ταττομένων.* Hunc locum uberius explicavi in Annotationibus ad lib. xxvi Marcellini pag. 317. Ubi de magistri officiorum dignitate abunde dixi. His autem postremis verbis Priscus intelligit scholas palatii, quæ erant sub dispositione magistri officiorum. Cæterum post hæc sequi omnino debent ea quæ habes p. 48, quod quidem verba ipsa bis utrobique repetita satis superque demonstrant.

Pag. 48 D. Lege, ἀπέσταλκέν οἱ.

Pag. 51 D. Scribe, κομισαίτο διανεμηθῆσόμενον ταττομένους ἀνδράσι. Προδεδωμένος δὲ ἐληλύθει. Id est, *Verum infelix Bigila proditus fuerat.*

Pag. 53 B. Lege, πρὸς βορᾶν οἰωνοῖς ἐδεδώκει ἄν, εἰ μὴ γε τῷ τῆς πρεσβείας θεσμῷ λυμαίνεσθαι ἐδόκει. Simile mendium in Menandri protectoris historia notavi, θερμῷ, pro θεσμῷ.

Pag. 54 A. Lege, ὅσα δὲ ἀμέτοχος ὦν.—Ibid. B. Item scribe, ἐδέκωνος δὲ πάντως, etc.

Ibid. D. *Ἀκατιζήρων ἔθνος.* L. *Ἀκατζήρων.* Infra Κατζήρων scribitur truncate, At p. 59 et 60 dicuntur Ἀκατιροι. Sed Jordanes in histor. Goth. Acatziros nominat. Sic enim habent mss. Palatini, quos Gruterus inspexit. Gens est Scythica teste Prisco.

Pag. 57 B. *Σιλῆαν ἄρμιον τραπέζης κατὰ Ῥώμην προεστῶτα.* Videtur scribendum esse ἀργυρίου τραπέζης. Sic mensam argentariam vocat: erat enim hic Silvanus argentarius. Ita Evagr. in lib v, cap. 10 de Magno quodam, πρῶην μὲν ἀργυρᾶς τραπέζης πρόισταμένω.

Ibid. D. Scribe, οὐ γὰρ ἐκδώσειν. Item lege, σφᾶς ὁ Βάρβαρος ἀναμειναντες, *ibid. eod.* Item scribe, ὅτι καὶ ἀποκρινόμενος, *ibid. eod.*

Pag. 59 A. Lege κατεσκηνώσαμεν, ὡς ἦ, etc.

Scribe, γνοῖη οἱ βούλεται αὐτῷ, *ibid. B.* Item lege, ζηλοῦσιν ἢ τὴν Ὀβινων, *ibid. eod.*

Pag. 61 A. *Τῶν παραστάντων τοῖς δικασταῖς.* Apparitores magistratuum intelligit, qui sententias iudicum executioni mandabant. Quos etiam sportulas a litigantibus accepisse testatur Priscus. Proinde hæc quæ sequuntur verba, κάκελων εἶναι τοὺς πρόνοιαν ποιησομένους, interpretanda sunt de iisdem apparitoribus seu officialibus, hoc modo, *et ex eorum numero, qui prospiciant,* etc.

Ibid. B. *Ἀνατιθέντες ἀδικία σφετέρᾳ.* Scribe, ἀνατιθέντων, more Attico, pro, ἀνατιθέντων

Ibid. C. Scribe, καὶ οὐχ ὡς τῇ αὐτοῦ, etc. Pag. 62 B. *Ὁ καὶ πότε βούλεται διαλέγεσθαι,* scribe, οἱ καὶ πότε. Quod idem valet ac πῶς. Sic supra pag. 59. B. Priscus dixit, ὅπως γνοῖη, οἱ βούλεται αὐτῷ, καὶ ὅποτε ἐς λόγους ἔλθειν.

pag. 66. B. *Καθάπερ ἐπὶ τῶν γαμοῦντων Ἑλληνας,* etc. Tori geniales tum apud Græcos, tum apud Latinos velis ac pretiosis vestibus ornabantur. Erant quoque gradus eburnei, quibus ascendebatur in torum, Lucanus lib. 11. *De lecto geniali,*

....gradibusque acclivis eburnis

Stat torus, et picto vestes discriminat auro.

Claudianus quoque in l. 11. de raptu,

....alii prætegere ramis

Limina, et in thalamis cultas extollere vestes.

Vide Theophylactum in lib. 1. ubi thalamum Mauricii Augusti describit. Græci παστάδας vocant hujusmodi geniales lectos. θάλαμοι vero apud eos sunt cubicula, in quibus collocati sunt hi lecti. Sic Basilus in l. 11. *de Thecla* cap. 5. et in l. 1. cap. 12.

Ibid. D. Lege meo periculo, κατὰ τὴν τῶν θακῶν τάξιν, non θακῶν, ut est in editione vulgata, quæ Interpretem fefellit. Infra τῶν θρόνων dicit. Paulo post scribendum videtur, τῶν τῇ μαγίδι ὠτᾷ ἐπιθεμένων. Mensæ enim ternis aut quaternis singulæ erant aut appositæ. Ita ut quisque in sedili suo residens, de impositis mensæ ferculis commode sumere posset.

Pag. 67. C. *Ζέρκων δ' Μαυρούσιος.* De hoc Zerkone Mauro vide omnino Suidam, qui totam hujus Zerconis vitam refert ex Prisci Rhetoris historia, ut satis constat.

Pag. 68. D. Παρὰ Ἀδαμειτῶν. Leve mendium totam sententiam corrumpit, quod facillimum erat sola disjunctione litterarum emendare. Scribe igitur, παρὰ Ἀδάμει τῶν αὐτῆς πραγμάτων τὴν ἐπιτροπήν ἔχοντι, id est, interim Rhæcan *uxor Attilæ nos ad cænam invitavit in ædibus Adami procuratoris ipsius.*

Pag. 69. B. *Τὸν δὲ Σατορνῖλον ἀνηγήκει Ἀθηνας, ἢ καὶ Εὐδοκία.* Scribe Ἀθηνας. Sic enim vocata est Eudocia Theodosii Junioris uxor, teste Cedreno et Zonara. Pro Saturnilo quoque *Saturninum* scribi mallet. Fuit enim Saturninus comes domesticorum, qui Severum presbyterum et Joannem diaconum, quos Eudocia Augusta urbe Constantinopoli Hierosolymam secum abduxerat, missus ab imperatore Theodosio occidit. Quod indigne ferens Eudocia muliebri furore percita, Saturninum protinus obtruncari jussit anno Natalis Dominici 444, Theodosio xviii et Albino coss., ut scribit Marcellinus in Chronico. Cedrenus supra dictos clericos adulterii suspitione contactos fuisse prodit.

Ibid. *Ζήνων ὑπατικὸς ἀνήρ.* Flavius Zeno. Sic enim vocatur in actis concilii Chalcedonensis. Consul fuit anno Natalis Dominici 448. Hujus viri potentiam satis superque declarant ea, quæ subjicit Priscus, eum scilicet imperatoris voluntati unum restitisse, cum magnas Isaurorum copias circa se haberet ad urbis CP. custodiam: et quæ p. 72 D Priscus commemorat, sopitis omnibus cum Attila dissensionibus, unicum Theodosio imp. metum superfuisset, ne forte Zeno tyrannidem invaderet.

Hic postea Marciani Augusti temporibus interit suspectus rerum novarum. Sic enim Jordanes *De successione regnorum* scribit de Marciano. *Obitumque Attilæ, et Zenonis Isauri interitum, antequam moreretur, felix comperit.* Damacius in Isidori Vita scribit hunc Zenonem idolorum cultum restituere, et Christianorum religionem abolere voluisse, sed violenta morte fuisse prædeditum. Nam ex equo lapsus erure contracto, non multo post expiravit. Et Damacius quidem eum magnum Orientalis militiæ magistrum appellat, ὁ μέγας τῆς Ἑω στρατηλάτης. Sunt ad hunc Zenonem magistrum militum et consulem duæ Theodoretæ epistolæ, quibus illum nondum sacro Baptismate initiatum fuisse testatur. Cæterum ex hoc Prisci loco manifeste sequitur, hanc Maximini ad Attilam legationem, quæ hic luculente describitur, contigisse Zenone et Posthumiano cons., sub exitu anni, quod confirmare etiam videtur Marcellinus in chronico. Certe Priscus p. 70. C. De Areobindo tanquam adhuc vivente loquitur, qui sequenti consulatu obiit, teste eodem Marcellino.

Pag. 71 C. Post hæc verba, ἐς τὴν Κωνσταντινου, collocari debent ea quæ habes pag. 59. A. ὅτι φωραθὲντα, ut satis manifestum est.

Legas, ἐδήχθη τε ὁ Θεόδωρος τὸν θυμὸν, 59 C, et post hæc sequi debent, ὅτι ὑπ' ἀμφοτέρων, quæ leguntur, 71. C. ut luce ipsa clarius est.

Ibid. Ἀνατόλιον τῶν ἀμφὶ βασιλεῖα ἀρχοῦντα τελεῶν. Male Cantoclarus vertit, *Regionum tributorum præfectum*. Ego, *Magistrum militum presentalem*, interpretor. Fuerat hic Anatolius antea magister militum Orientis, ut testatur Theodoretus in epist. 45 et Marcellinus in Chronico. Quo revocato ut presentale magistrum acciperet, Zeno Isaurus in ejus locum subrogatus est, ut indicat Priscus, p. 69.

Ibid. Οἱ δὲ τὰς ἀρχὰς ἀναθεδήκασιν πάσας. Hæc verba perperam vertit interpres, qui notionem verbi, ἀναβαίνειν, minime intellexit. Verte igitur, *Nomen vero ex magistro officiorum, utrumque patricium, quæ dignitas cæteris omnibus antecellit*. Eodem sensu Priscus p. 49 D dixit, Ἐδέκωνα δὲ ἀναθεδήκέναι τὸν Ὀρέστην πολὺ. id est, *Edeconem multum Oresti antecellere*.

Ibid. Ὅτι γὰρ μάλιστα προσῆν αὐτῷ. Totum hunc locum, qui ab interprete male acceptus est, ita verte: *Missus vero est cum Anatolio Nomen, non solum ob dignitatis amplitudinem, sed etiam quia amicus erat Chrysaphio, et Barbarum muneribus capturus sperabat. Erat enim oppido liberalis, nec pecuniæ parcebat, ut negotium quod semel susceperat ad effectum perduceret*.

Pag. 72. A. Lege, σύν τοῖς πρ. ἐς τὴν Σκυθικὴν διαβάς, ut Cantoclarus legisse videtur.

Ibid. D. Τυρριῖδι ἐπιθήσεται. Post hæc verba sequi debet legatio Attilæ ad Marcianum imp. qui Theodosio successerat, quæ refertur pag. 39 D.

Pag. 40 C. Ἀγέλων πλῆθος. Post hæc sequi debent ea quæ habes p. 72 D, ὅτι τοῦ Ἀττίλα, ubi sermo sit de Apollonio Rufi illius, cui Zeno Saturnini filiam dederat, fratre, magistro militum ad Attilam legato. Hic videtur esse Apollonius, qui postea consul fuit cum Magno. Sunt ad illum aliquot Theodoretæ epistolæ, qui etiam Rufi comitis meminit in epist. 79.

Post illa verba, ἀπρακτος ἐπανήει, 73 med., collocanda sunt ea quæ leguntur 40 med., ὅτι ὁ Ἀττίλας, et sequentia.

Ibid. D. Ὅτι Βλέμμυς καὶ Νοῦδας. De Nubis et Blemmyis sub Marciano devictis testatur Jordanes in lib. *De success. regn.* Cum Parthis et Vandalis omnia infestantibus pacem instituit, Attilæ minas compevit. Nubades Blemmyasque Æthiopia prolapsos per Florum Alexandrinæ urbis procuratorem sedavit, ac pepulit a sedibus Rom. Erat hic Florus non solum procurator sive augustalis, sed etiam comes rei militaris per Ægyptium, ut ex Pri-

sco docet Evagrius in lib. II, cap. 5. Hi a Procopio Νοῦδας dicuntur, a Stephano Νοῦδας et Νοῦδας. Sic enim scribendum est. non autem Νοῦμίδας.

Pag. 41 A. Ἐν τῷ Φίλαις ἰερῷ. Scribe, ἐν τῷ ἐν Φίλαις ἰερῷ. Philæ insula est, et oppidum in finibus Ægypti, circa Elephantinem, ubi maximum erat Osiridis templum, per quod Ægyptii jurare consueverant, μὰ τὸν ἐν Φίλαις Ὀσίριον, teste Scholiaste Lycophronis, p. 45, in quo male Φήλαις legitur: de Isi Philis culta loquitur etiam Marinus in vita Procli. Procopius in lib. 1. Pers. p. 35. ait Nubas et Blemmyas Isim atque Osirim colere. Adde et Servium in lib. 6. Æneidos, ex Seneca in libro de sacris et ritibus Ægyptiorum. Sed notandum est quod ait Procopius in lib. jam citato, Diocletianum scilicet, cum juxta Elephantinem insulam in Nilo reperisset, castro ibi extracto, aras Romanis ac Barbaris communes statuisse, ac sacerdotes ex utraque gente ordinasse, ut sacrorum communione amicitia coalesceret, unde et locum Philas vocavit. In quo fallitur Procopius. Philæ enim longe ante Diocletiani imperium dicebantur, ut constat ex Strabone et Ptolemæo.

Pag. 41 B. Χάραρ κατέδραμον. Post hæc sequi debet legatio Martiani ad Gensericum, quæ legitur pag. 73 B.

Pag. 74. A. Post illa verba Λαζοῦς καταφεύγοντας, ascribenda sunt quæ leguntur pag. 41 B, ὅτι Γωδάτης idque eadem serie, ut manifestum est.

Pag. 41 C. Lege continue absque ulla distinctione, τὸν πόλεμον, Εὐφήμιος εἰσγηγήσατο. id est, Ut autem alter tantum aut Gobazes, aut ejus filius apud Colchos regnaret, Euphemius magister officiorum consilium dederat, qui et prudentia et eloquentia præstans cuncta administrabat, ac multorum præclare factorum et consultorum auctor Marciano Augusto fuit, qui et Priscum hujus historiæ scriptorem assessorem sibi adjunxit. Vide quæ notavi ad Amm. Marcellinum lib. 28. pag. 353, ubi assessores magistratum κοινωνοῦς dictos esse a Græcis observavi. Sic Greg. Nazianzenus in epist. 48, ad Asterium, et in epist. 475, ad Olympium.

Pag. 42 A. Καὶ τὰ ὕδατα. Post hæc verba scribe, quæ leguntur pag. 74. B. ὅτι ὁ Γεζέρτιος. Usque ad vocem συγγένειαν, deinde recurre ad pag. 42 A, ὅτι οἱ Ἑσπέριοι, etc.

Pag. 74 B. Sic interpunge, παρελθεῖν αὐτὸν τῆς δυνάμει; ἐθελήσαντα, τοῦς, etc, mox lege ἀφικέσθαι δὲ παρ' αὐτόν. Εὐλαθηθεῖς δὲ τῆ ἐπιβουλῆν, etc. ὑπενόστησε. Totum autem hunc locum pessime vertit interpres, cujus versio ex his quæ dixi, facile emendari potest.

Pag. 42 B. Νηγίδιον. Scribendum est Αἰγίδιον, ut jamdudum alii monuerunt. De quo vide libros rerum Francicarum Adriani Valesii.

Ibid. C. Lege, δύο δι' ἑτους ἐκάστου.

Pag. 43 B. Τῶν Μάγων, καὶ τῶν ἐν τῇ Ῥωμυλῶν γῆ. Scribe absque conjunctiva particula. τῶν Μάγων τῶν ἐν τῇ, etc. Intelligit enim Magos, qui in Cappadocia degebant, per totam provinciam sparsi. Erant autem Magorum Persiarum coloni, de quibus multa scribit Basilus Magnus in epistola 325, ad Epiphanium, a quo consultus de illis fuerat.

Ibid. D. Κωνσταντινος, scribendum est, Κωνσταντιος, ut legitur in pag. 74 D, ubi hæc iisdem verbis repetita habentur. Sed illic male τρίτον μὲν τὴν ὑπατον λαβὼν ἀρχὴν, quæ ex hæc pagina sunt emendanda. Ad hunc Constantium præfectum prætorio sunt epistolæ Theodoretæ episcopi a Jacobo Sirmundo editæ.

Post hæc verba, πατρικίωτος τυχόν, p. 43 D, continuanda sunt ea quæ habes, p. 74 D, Τατιανὸς μὲν, etc. Hic Tatianus Patricius occidentalis imp. paulo post consul fuit.

Post finem hujus legationis, p. 76 A, scribe ea

quæ edita sunt, p. 43 D, ἔτι μετὰ τὸν ἐμπρησμόν. A Quod quidem incendium contigit Basilisco et Hermenerico coss., anno 464 Natalis Dominici, ut scribit Marcellinus in Chronico. Hujus incendii meminit etiam Candidus Isaurus in libro 1 Historiæ, atque in eo multa ab Aspare utiliter esse ordinata commemorat. Vide Zonaram.

Scribendum videtur, ὑπὸ τῶν νέων τῶν Ῥωμαίων παρασπονδούμενον, p. 76 A. Cæterum post hæc verba locanda sunt illa quæ habentur pag. 44 A, ἔτι Σκύθαι καὶ Γότθοι, et sic deinceps usque ad finem.

Pag. 44 C. Lege, ἀπαγόντων αὐτὸν πολέμων. Item, καὶ οὐ συγχωροῦντων. paulo post lege continua serie, ἐπυθάνετο ὅτι βουλόμενοι, etc. vel simpl. τί βουλόμενοι.

Ibid. D. Ο Ὀρνυγίσκλου. Scribendum puto, Ἀνάστας ὁ Ἀρνυγίσκλου. Hic enim Anagastus comes ripam Istri tuebatur. de quo plura mox Priscus memorat. Hic etiam Dengesic regem Hun-

orum tandem devicit, caput; ejus Byzantium misit Zenone et Marciano coss., ut est in Chron. Alexand. et Marcellini Chron. De hoc Anagasto Suidas in Ὑποστάς. Arvegiseli meminit Marcellinus in Chronica in rebus Theodosii Junioris, et Jordanes de successione regnorum.

Hoc igitur ordine hæc Prisci rhetoris fragmenta locanda sunt, scriptoris valde boni et utilis. Cujus elogium apud Suidam sic legi debet, ἔγραψεν ἱστορίαν βυζαντικὴν, καὶ τὰ κατὰ Ἀττίαν, etc. Stéphanus Byzantius in voce σάλωνα, laudat librum vi hujus historiæ. Evagrius quoque in libro 11. hist. Eccl. cap. 4 et 5, Prisci rhetoris historiæ commemorat. Sed in cap. 1 corruptum est ejus nomen: Πατρισκος enim exaratur pro Πρίσκος. In v vero cap., ubi sedes Alexandrinorum describitur post abdicationem Dioscori, scribendum puto, ἱστορεῖ γοῦν Πρίσκος ὁ Ῥήτωρ, φθῆναι τηνικαῦτα ἐς τὴν Ἀλεξάνδρου ἐκ τῆς τῶν Θηβαίων ἐπαρχίας, etc.

IN EXCERPTA EX MALCHI HISTORIA BYZANTIACA.

Pag. 94. C. Hinc inchoandam esse historiam Malchi, et series ipsa temporum docet, et Photius in Bibliotheca: qui Malchum a 17 Leonis Aug. anno historiam ordiri testatur. Igitur recte ab hoc fragmento incipiemus, ὅτι ἐν τῷ ἐπτακαίδεκάτῳ ἔτει. Prisci ergo rhetoris historiam continuaverat Malchus.

Pag. 92 A. Lege, τῶν ἐπὶ Πετραίαν ὑπὸ Ῥωμαίους ὄντων Σαρακηνῶν.

Ibid. B. Πόρρωθερ ἔνει. Optime Cantoclarus vertit, e longinquo. Sic enim loquitur Tacitus in lib. 1 Historiæ, *Majestate salva, cui major e longinquo reverentia*. Sed et Nero reprehensus est a multis quod Tiridati Persæ interna imperii Romani nudavisset.

Ibid. C. Scribendum videtur, καὶ γὰρ δὴ πολλοῦ κρείττον, etc.

Ibid. Eod. Καθόδραν αὐτῷ τὴν πρωτοπατρικίων. Cantoclarus quidem legisse videtur pro τῶν πατρικίων. Sed vulgata lectio tolerari potest: nam πρωτοπατρικίος erat primus patriciorum. Is videlicet qui ante alios omnes patriciatus dignitatem ab imperatore acceperat. Sic Aspar primus patriciorum dicitur in Chronico Marcellini, Leone IV et Probiano coss.

Eis τὴν ἑτέραν γῆν. Hæc verba transposita esse videntur, et inferiore linea collocanda hoc modo, καὶ μηδένας ἐξ αὐτῶν ἀποστῆναι θέλοντας εἰς τὴν σφετέραν γῆν τὸν βασιλέα δέχεσθαι. Totus autem locus sic vertendus est, *Theodoricum magistrum equitum et peditum præsentis militiæ constitui, quæ dignitas maxima habetur, solumque Gothorum regem esse; neque quæquam eorum qui a Gothis transfugere vellent, ab imperatore in regionem suam admitti*, Theodoricum porro Triarii filium hinc intelligo, qui sedes in Thracia habebat, ut refertur pag. 80 A, et 88 B.

Pag. 93 D. Lege, τῶν τε γαγενημένων συνηθησάμενοι τῷ Ζήνωνι, ut Cantoclarus legisse videtur. Paulo post legendum, κατόντα προσδέχεσθαι, et locus sic vertendus, *imperatore enim superstite, reliquum esse ut eum redeuntem excipiant*. Nepotem Augusti intelligit, qui a Romanis expulsus fuerat. Hunc Leo copulata ei nepte sua per Domitianum clientem suum in urbe Ravenna Cæsarem ordinaverat, ut refert Jordanes in lib. de successione regnorum. Ex quo intelligitur quod ait Malchus, Nepotis uxorem Verinæ cognatione junctam fuisse.

Pag. 94. B. Καὶ τὸν τε κοινὸν τῆς τύχης. Lege, καὶ τὸ κοινὸν τῆς τύχης.

Ibid. D. Lege absque ulla distinctione, ἰκανὸν εἶναι συντάξιν τε καὶ μισθὸν ἐπαρκέσαι προχειρως.

Ibid. eod. Στρατιώτας κελύσας. Melius legitur, καλέσας.

Ibid. eod. Ἄμα τῷ Ἀρματίῳ. Item narrat Suidas in voce Ἀρμάτιος. Hic est Armatius magister militum, qui Basiliscum Augustum prodidit, de quo multa habet Suidas in v. Ἀρμάτιος, et Candid. in lib. v Hist., qui Armatium cum Basilisci tyranni uxore stupri consuetudinem habuisse scribit: eoque ad maximam potentiam pervenisse, adeo ut filium suum Basiliscum Cæsarem videret; ipse belli contra Zenonem administrationem solus habuerit, ad quem ab Hillo sollicitatus, tandem defecit, Cæterum ex hoc Malchi fragmento colligitur Theodoricum Triarii filium a Basilisci partibus stetisse. Quod confirmat etiam Suidas.

Pag. 95 B. Ὁ Ζήνων ἐβούλετο. Post hæc verba collocanda sunt ea quæ habes pag. 78 A.

Pag. 78 B. Καὶ αὐτόν. Joan. intelligit præfectum prætorio Illyrici. Erat autem Thessalonica sedes præfectorum præt. et metropolis totius Illyrici.

Ibid. eod. Καὶ οἱ ἐν ταῖς ἀξίαις. Verte, et honorati. Vide que notavimus ad lib. xiv Amm. Marcellini, pag. 14, sic et infra pag. 64.

Pag. 79 B. Ὡς οὐκ ἴδεις. Lego, ἔδεις, id est, quod facere non debueras.

Pag. 80 C. Ὁ δὲ τὸν Βαλαμήρου. Lege, ὁ δὲ Βαλαμήρου.

Ibid. B, C. Γηρήνης τε μέγιστα δντος οικισιόττου. Scribe in eo periculo, Βηρήνης. Hæc erat sorcus Zenonis Augusti, sororis Basilisci, mulier supra muliebrem modum ambitiosa et cupida dominandi.

Ibid. D. Εὐ ἔτι ἀπιστιν. Scribe, ἔως ἔτι.

Pag. 81 B. Καλοῦντα πρὸς τοὺς Ἡρακλειώτας. hic locus prava interpunctio corruptus interpretem in errorem induxit. Sic autem distinguendus est, καλοῦντα πρὸς τοὺς Ἡρακλειώτας ἐκλιπόντας μὲν τὴν πόλιν, etc. πύμφας, ἀπῆται σίτον. Heracliam Santicam intelligit.

Ibid. C. Οἱ δὲ κατὰ πολὺ ἡμεῖς. Scribe, κατὰ πολλὴν ἡμεῖς προΐοντες.

Pag. 82 A, B. Καὶ στρατηγὸν ἀπαφαιρουσι. Ex hoc loco discere possumus quo anno Theodoricus Valamer Epidamnium occupavit, et quo cuncta hæc acta sunt, quæ narrantur a Malcho. Nam Sabinianus magister militum creatus est consulatu

Zenonis Augusti, ut scribit Marcellinus in Chronico, A clii magistri militum elogium exstat apud Suidam in v. Ἡράκλειος, ex historia Malchi procul dubio descriptum. Ejusdem Heraclii meministi etiam Priscus, pag. 46 C.

Ibid. B. Μετά τοῦ στρατηγῶν ὁ Εὐούλφου. Scribe, μετὰ τοῦ στρατηγῶν Ὁουόλφου, ut legitur in Bibliotheca Photii. Illic Onulphus ex infimæ sortis Barbaro; primum comes, deinde magister militum Illyrici ab Armato factus fuerat. Idem postea per summam perfidiam Armatum, a quo tantis beneficiis auctus fuerat, manu sua occidit, ut ex Malcho tradit Suidas in v. Ἀρμάτιον. Erat autem Onulphus patria Thuringum, ut docet fragmentum Malchi apud Suidam. Ὁ δὲ Ὁουόλφος ἔβη ἐξ ἔθνων κατὰ πατέρα μὲν Θουρίγγων· τῶν δὲ Σκίρων κατὰ τὴν μητέρα.

Ibid. C. Λέγοντες οὖν αὐτόν. Scribendum est, λέγοντες, quod etiam Cantoclarus monuit.

Ibid. D. Περιμένει ἐν Καμπία, scribe, ἐν Σκαμπία. Urbs est Epiri non longe a Licnido. Scampis dicitur in Itinerario Antonini, apud Constantinum Porphyrogenetum in lib. II De thematibus Scampis. Scampina civitas appellatur in exemplari suggestionis Germani et Joannis episcoporum ad Hormisdam papam. In Itinerario Burdigalensi Mausio Scampis dicitur, et 52 millibus passuum distare dicitur a civitate Licnido. Sic enim scribendum est, non ut est in vulgatis editionibus Cledo. Pari modo corruptum est hujus civitatis vocabulum apud Constantinum in loco supra citato, Ἀλήνιδος enim perperam scribitur pro Λύχνιδος.

Pag. 85 C. Κλαύδιον τὸν τοῦ Γοτθικοῦ ταυλαρ. Verte, procuratorem stipendii Gothici. Erat hæc dignitas sub comite largitionum, ut videtur.

Ibid. eod. Σὺν ἰππεύσει τε ἰώνων. Scribendum est, ἰών, et totus locus ita vertendus, *Ubi cum equitatu et curribus, et reliquo apparatu (ut mos est) iter faciens, irruentibus in me hostibus parum absuit quin cum meis funditus interirem.*

Ibid. D. Lege, μηδέποτε πρὸς αὐτὸν ἄλλως πως ἢ C πρὸς πατέρα. Nihil certius. Et paulo post scribe, ἐν προσβείας ἰλπίδι καταλαβὼν τὰ Ῥωμαίων.

Pag. 84 A. Περὶ τούτων κείθεσθαι. Scribendum puto, πυθέσθαι et mox lege, καὶ αὐτὸς ἐπιμενεῖν.

Pag. 85 A. Κατιάσειν ἀπὸ τῆς Κανδαμίας. Lege, Κανθαβίας. Mons est in Illyrico, in via Ægnatia, quæ ab Epidamno incipit, unde Gotbi veniebant. Vide Strabonem lib. VII. Montes Candaviæ vocat Plinius lib. III, ab Epidamno 79 millibus passuum distantes, et Ptolemæus Haliacmonem fluvium ἀπὸ τῶν Κανθαλουίων ὀρέων oriri scribit sic enim lego, non καναλουίων.

Pag. 86 C. Ἐκπέμπει Πελάγιον. Hic est Pelagius patricius, quem Zeno interfecti jussit, eo quod scelera ipsius summa cum libertate reprehenderet. De laudibus ejus multa referuntur a Cedreno et Zonara, et in chronico Alexandrino. Occisus est Faustino et Longino coss., ut refert Marcellinus.

Ibid. D. Ὁ μὲν Θεοδότηχος οὕτως ἀπαχόρησε. Contigit id Placido solo consule, quemadmodum testatur Marcellinus in Chronico. Theodoricus Triarii filius rex Gothorum ascitis] suis usque ad Anaplum quarto urbis milliario advenit: nulli tamen Romanorum noxius, continuo reversus est. Venerat autem Theodoricus usque ad Anaplum, audita seditione Marciani, ratus oblatam sibi esse opportunitatem urbis invadendæ, et causam quidem adventus sui præ, se ferebat, ut Zenoni opem ferret. sed revera ut Constantinopolim prædaretur, advenerat, ut Malchus in hoc loco docet. Porro hanc seditionem Marciani et Procopii, qui Anthemii Augusti filii erant luculente describit Candidus Isaurus in Bibl. Photii, et Evagrius in lib. 3.

Pag. 87 B. Σευήρον. Hujus legationis Severi patricii ad Gensericum regem Wandalorum meministi etiam Victor Uticensis in lib. I De persecutione Wandalorum, sub fin.

Ibid. D. Ηρακλείου τοῦ στρατηγῶν. Hujus Hera-

clii magistri militum elogium exstat apud Suidam in v. Ἡράκλειος, ex historia Malchi procul dubio descriptum. Ejusdem Heraclii meministi etiam Priscus, pag. 46 C.

88 B. Εἰς αὐτὸν ἐτηρεῖτο. Post hæc verba locanda sunt ea quæ habes, 95 C. ὅτι τῷ αὐτῷ ἔτει.

Pag. 95 C. Ἀλέξανδρος ἦγεν ὁ τῆς Ἀλβαρίου γυναικὸς ἐπιτροπος. Scribe meo periculo, ὁ τῆς Ὀλυβρίου. Hæc Placidia nobilissima dicebatur. hanc Gensericus rogatu Leonis Augusti una cum Eudoxia matre, Valentiniani Placidi vidua, Constantinopolim remiserat, ut scribit Procopius in lib. I Wandalicorum, et Priscus in fine historiae. De Alexandro autem Procuratore Placidiae loquitur Victor Uticensis in lib. II De persecutione Wandalorum, qui hanc historiam valde illustrat.

Ibid. D. Lege, τὰς σπονδὰς ἐμπεδῶσαι. Et paulo post scribo, ἦν δὲ τοῦτο πρόσχημα εὐπρεπές, et locum sic interpreto: *Et hæc quidem in speciem dicebantur. Nam revera omnem belli suspicionem Wandali formidabant.*

Pag. 96 A. Ἡ ὡς ἂν ἄλλοις βουλευσάιντο, scribe, ἄλλοι. Sensum horum verborum, non est assecutus interpreto. Hoc enim sibi vult Malchus, Gensericum regem classem semper ad omnes casus paratam habuisse, adeo ut celerius consilia sua executioni mandare solitus esset, quam alii consultare solent.

Ibid. eod. Τῶν προβάτων κόμητα. Post hæc verba locanda sunt ea quæ habes, pag. 88 C. ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, etc.

Pag. 88 D. Ὅτι τὸν υἱόν. Scribe, ὅτι οὗτος τὸν υἱόν. Et paulo post, scribe, σφόδρα συσπλομένην.

Pag. 89 B. Πρὸς ταῖς πύλαις τοῦ αἴμου. Suecorum angustias intelligit, quas describit Amm. Marcellinus, ubi vide quæ annotavi.

Ibid. C. Πρὸς τῷ Ἐβρῶ. Scribendum est Ἐβρῶ, id est, ad Hebrum flumen.

Ibid. D. Δι' ἐρημίας, scribendum videtur, δι' ἡρημίας.

Ibid. eod. Εἰς τοὺς πέρι Σόνδιν παρ. χώρους. Scribendum puto, περὶ Σούκιν. Σύκος enim procul dubio intelligit Malchus. Philostorgius Σούκειας appellat.

Pag. 90 A. Τὴν τοῦ λόγου, καὶ εἰς μίαν ἀποφέρονται νίκην. Hunc locum egregie mihi videor restituisse. Scribo enim, τὴν τοῦ λόγου Καδμελίαν ἀποφέρονται νίκην. Proverbum est pervulgatum apud Græcos, Καδμελίαν νίκη, de victoria, victoribus simul ac victis funesta et exitiosa.

Ibid. eod. Παρέσθαι καὶ αὐτῶ. Lege, παρῆσθαι τε αὐτοὶ καὶ κοινή συστρατεύειν. Paulo post lege, ᾧ προσέδικας γένοι, ut legisse videtur interpreto.

Ibid. B. Πρέσβεις ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. Post hæc verba dubium non est quin locanda sint ea quæ habentur pag. 96 A, ὅτι συνθήκας, etc., ut eadem verba utrobique demonstrant.

Pag. 96 B. Ὅς δομοστικοὺς καλοῦσι Ῥωμαῖοι. Hunc Malchi locum explanavi in Annotationibus ad librum xv Amm. Marcellini p. 85.

Ibid. eod. Εἰ μὴ ταῦτα ποιουμένων. Scribendum omnino est, ἢ, μὴ ταῦτα, etc.

Ibid. eod. Τῷ μὴ ἔθεν δύναιντο. Deest aliquod verbum hujusmodi, τῷ μὴ ἔχειν ἔθεν, etc., et pro δι' ἀρπαγῆς, videtur legendum esse, χωρὶς ἀρπαγῆς.

Pag. 97 B. Εἰς χεῖρας τε ἔχοντες. Lege, οἱ χεῖρας, etc. De Zenonis imp. ignavia jam locutus est Malchus p. 87 A et B, cui assentitur etiam Damascius in Vita Isidori Philosophi his verbis, δελλὸς δὲ ὢν ὁ Ζήνων φύσει.

Ibid. eod. Ὅς τῆς παρουσίας λύμης ἀντιπᾶσαι. Scribe, τῆς παρ. λύμης ἀνακτάσθαι. Cæterum post hoc fragmentum sequi debent ea quæ habentur pag. 90 D, ὅτι Ζήνων ἐπεὶ διέλυσε, quod quidem nemini jubium esse potest.

Pag. 90 D. Καὶ κατατεινόμενος. Legendum puto, κατασινόμενος.

Pag. 81 A. *Ἐν οὐδὲν φθειρομένων*. Scribendum videtur, ὡν ὄδε φθειρομένων Ζήνωνά τε καὶ Βηρίων.

Ibid. eod. *Ἀνοῖν δὲ αὐτὸν σχολῶν πρ. ἀρχοντα*. Verte, *duarum scholarum comitem fieri*. Comes scholariorum memoratur in Chronico Marcellini in rebus Anastasii Augusti.

Ibid. B. *Τῆν ἐτέραν τῶν δύο στρατηγῶν τῶν περὶ βασιλέα*. Id est, et magister presentis militiæ fieret, sive equitum, sive peditum. De Theodorico Triarii filio loquitur et Malchus quem fere Theodo-

ricum simpliciter appellat : alterum vero τὸν Βαλαμῆρου solet nominare. Hæc autem gesta videntur Severino et Trocundo coss., anno natalis Dominici 482, quo anno idem Theodorico Triarii filius interiit. Quamquam Marcellinus in Chronico, mortem illius confert in annum præcedentem.

Porro fragmenta ex historia Malchi præter hæc quæ superius indicavi, exstant apud Suidam in v. *Ἀμοιβάτα*, et in v. *Ἐρύθριος*, et in v. *Ζήνων*, et in v. *Παμπρέπιος*, et in v. *Σύναξις*, et in v. *Υπολαβών*.

IN EXCERPTA EX HISTORIA MENANDRI PROTECTORIS.

Ἵτι ἐπισθῆ. Hinc incipere debent Excerpta lectionum e Menandri protectoris Historia. Nam cum Menander Historiam Agathias continuaverit, ut ipsemet testatur in proemio historiae suæ apud Suidam, in primo operis libro, res gestas Justiniani, usque ad ejus obitum retulerit necesse est, exorsus ab anno 33 ejusdem Justiniani. Etenim Agathias in 32 illius anno desierat, in victoria scilicet Belisarii de Zabergane et Cutriguris. Quam quidem eo anno contigisse testantur Theophanes ac Cedrenus, et auctor historiae Miscellæ. Male ergo Victor Tunonensis id refert anno 35 imperatoris Justiniani, post consulatum Basilii anno 20, qui et in eo fallitur, quod eos Hunnos Bulgaros appellat. Sclavini in Historia Miscellæ dicuntur majori adhuc errore.

Pag. 135 A. *Ἵτι Ἀμινγος*. Hic Amingus dicitur a Paulo lib. 11 *Historiæ Longobardorum* : *Amingus vero dum Widino Gothorum comiti contra Narselem rebellare paranti auxilio esse non dubitat. Victus Narseis gladio perimitur, Widinus captus Byzantium mittitur*. Sic etiam nominatur ab Aimonio in lib. 11 *Hist. Franc.* et ab Hermanno Contracto in Chronico, quod editum est a Canisio. In Appendice vero Marcellini comitis, ex qua Hermannus hæc desumpsit, Omnirugus perperam exaratur, annusque quo a Narsee devictus est, male designatur, cum hæc clades anno 33 Justiniani, (ut minimum) contigerit.

Ibid. B. *Ἵς οὐκ ἐρδῶσοι*. Male hæc verba vertit interpres. Vide *Collectanea veterum historicorum de Francis*, quæ ab Andrea du Chesue olim sunt edita in tomo I rerum Francicarum, ubi hunc locum et alios quosdam interpretati sumus.

Ibid. C. *Στέλλει Πέτρον, ὃς τῶν κατὰ τὴν αὐλὴν ταγμάτων ἦγετο*. Verte, *Petrum magistrum officiorum*. Sic enim Græci eam dignitatem designare solent, ut notavi ad librum xxvi Ammiani Marcellini, p. 318. Sane Menander hunc Petrum infra μάγιστρον appellat, eumque omni genere doctrinæ, et præcipue Juris scientia instructum fuisse testatur. Ejusdem meminit, p. 140 B. Πέτρος ὁ τῶν περὶ βασιλέα καταλόγων ἡγεμών. Hic est Petrus patricius et magister, de quo multa annotavi in excerpta ex ejus historia, vide et paginam 149 C.

Ibid. eod. *Ἵς πάρεστιν ἐπικυρκευσάμενος*. Apparet legendum esse ἐπικυρκευσάμενος, quod non monerem, nisi Cantoclarum in hujus loci emendatione frustra æstuasse ex illius notis deprehendissem.

Ibid. eod. *Ἵσθδουσονάξ*. Sic etiam appellatur infra p. 1137 B, et 140 B. Is est omnino qui a Procopio Isdigonnas dicitur, qui bis legatus Chosroes Byzantium venit. Zich vocatur ab Agathia in fin. lib. iv, ab officii, quod apud Persas gerebat, nomine.

Pag. 136 C. *Ἐρομῆδι δεκαετίας*. Lege absque ulla dubitatione, ἐν ὁμῆδι. Idem enim est ac illud quod supra dixerat, ἐν ἐνὶ ξυναθροισμῶ. Nam cum Persæ pro ferienda pace, annum tributum sibi a

Romanis pendi vellent, Romani tandem assenserunt, ut quotannis quingenta auri centenaria penderent, ac decennii tributum duabus pensionibus præstaretur. At Persæ decennii tributum unica pensione in antecessum sibi solvi cupiebant.

Ibid. eod. *Ἐνια τῶν ἐπὶ δ*. Scribe, ἐνιαυτῶν, quemadmodum legisse videtur interpres.

Pag. 137 D. *Οἱ ἐκείνοι Βάρβαροι*. Lege, οἱ ἐκείνη Βάρβαροι.

Pag. 139 A. *Ἐξισάτω καὶ τοῖς ἐτέροις ἡγεμόσιν*. Hic Exisatus supra Ἀσίτατος vocatus est unus e ducibus Romanorum in Suania. At interpres nomen proprium esse haudquaquam putavit.

Pag. 140 C. *Τοῦ λεγομένου Χορουτζόν*. Procopius Τζούρ nominat. Scribit enim in lib. vi Goth. Caucasum montem qua in ortum et meridiem vergit, in duas angustias desinere, quarum altera Τζωρ appellatur, altera *Caspieportæ*, et per fauces Hunnorum gentes in Romanorum et Persarum ditionem irrumpere. Itaque hæc castella diligenter servabantur a Persis, et Romani ad eorum custodiam sumptus et stipendia conferebant, teste Theophylacto in l. iii, cap. 9 et *Historia Misc.* lib. xvi, quod quidem jam inde a Leonis Aug. temporibus postulasse Persas ait Priscus pag. 43.

Pag. 144 A. *Οἷοιτο ἀδικεῖσθαι*. Addenda videtur particula negativa, hoc modo, οἷοιτο οὐκ ἀδικεῖσθαι.

Pag. 146 A. *Σκέρδεις καὶ Σάραπα*. Procop. in lib. iv Goth. pag. 339. Σκάνδα καὶ Σεραπανίς vocat.

Ibid. B. *Τοῦ καθ' ἡμᾶς δούλου ὁ δούλος*. Totus hic locus pessime acceptus est ab interprete, quem ego sic interpreto : *Petrus contra respondit: Id quidem minime contigit, propterea quod Suanii a nobis non defecerant, cum Lazi nobis servirent. Hoc igitur affirmo, servos servorum nostrorum minime a nobis defecisse*.

Pag. 147 C. *Ὅμως δ' οὖν ἐπιστάτο Πέρσαις*. Scribe, ἐσπέλατο. Hæc legatio Petri patricii sedusque Romanorum cum Persis contigisse videtur anno 36 Justiniani, ut ex ipso Menandro colligere est : qui p. 145 et 146. Scribit decem annos tunc præterisse, ex quo Chosroes Suaniam occupaverat. Suaniam porro ceperant Persæ anno 6 post factis quinquennale initum cum Persis, ut docet Procopius in lib. iv Goth., id est, anno 26 Justiniani, quemadmodum testatur Marcellinus in Chronico.

Ibid. eod. *Κατέλυσε τὸν βίον*. Post hæc verba collocanda sunt ea quæ habentur pag. 99, in tit. περὶ Ἀδάρων, etc.

Pag. 100 A. *Ὁ γὰρ ἰσφρηγὰ οἱ τὸ σῶμα*. Scribe, ὁ Κανδῆ, αὐτίχα (οὐ γὰρ ἰσφρηγὰ, etc. et post vocem. ἰσφρηγῶτερον, claudenda est parenthesis.) Idem de Justiniano scribit Agathias in libro v, illum scilicet, qui olim bellicosissimus fuerat, et qui Africam atque Italiam subegerat, ingravescente ætate paulatim emollitum fuisse : adeo ut bellicos labores formidare videretur. Proinde id potius studebat, ut Barbaros inter se committeret, donisque interdum

pacem redimeret. Quamobrem legiones imminui ac delabi patienter ferebat, perinde ac si nulli deinceps usui futuræ essent. Nam cum universæ imperii Romani copiæ 645 militum millibus constare debuissent, ægre tum temporis 150 millibus constabant. Ita valde occisæ et imminutæ erant Romanorum copiarum principis negligentia, qua mox ipsi præfecti prætorio abosi ad quæstus proprios, partim stipendio militum fraudabant, partim serius persolvebant. Hæc Agathias.

Ibid. B. *Οὐ γὰρ πολλῶ ὕστερον.* Hæc prima legatio Abarum Constantinopolim introisse dicitur anno 30 Justiniani in libro xvi historiarum Miscellæ. Justinianus autem a vita decessit anno 40 imperii. Sed in historia Miscella annum hujus legationis Avaricæ male assignari existimo: quare potius assentior Victori Tunonensi, qui id refert anno 36 Justiniani. *Eodem anno,* inquit, *Justinianus princeps legatos Abarorum, unde venerant, facit.* Quæ tamen verba referenda potius sunt ad secundam Abarum legationem, de qua Menander pag. 101 A.

Ibid. eod. *Ἐν βασιλικῶν μαχαροφόρων.* Menander initio libri viii de eodem Valentino loquens, εἰς δὲ οὗτος τῶν βασιλείων ξιφηφόρων. Spatharii a Latinis dicuntur, quos sic describit Corippus in lib. iii.

*Armiger interea domini vestigia lustrans
Eminet excelsus super omnia vertice Narses.*

Ibid. C. *Οὐγγούροις εἶτα ζῆλοις,* pag. 109. B. Οὐγγούροις dicitur Turcis vicini.

Ibid. eod. *Ὅτι ἐπέλ' οἱ ἄρχοντες τῶν.* Scribe meo periculo, οἱ ἄρχοντες Ἀντῶν, et paulo post, ubi legitur, *πιεζόμενοι δ' οὖν ταῖς τῶν πολ. ἐπιδρομαῖς σίονται,* lege, *ἐπιδρομαῖς οἱ Ἀνταί.* Nec multo post emendo, *περιδέλῃται δύναμιν ἐν Ἀνταίς.* Deinde in eodem capite scribe, *ἔτιμον γῆν τῶν Ἀντῶν,* quod quidem miror ab interprete non animadvertum fuisse. De Antis vide Procopium et Jordanem.

Pag. 101 D. *Lege, ἐγκαθειργμένοι εἴεν.* Quæ deinde sequuntur sunt ex libro ii historiarum Menandri, de legatis Abarum, qui imperante Justino, Byzantium venire, ut solemnia munera, quæ a Justino ipsis dari consueverant, ab Justino quoque acciperent. Fascias scilicet auro variegatas, σιρῆας et καλώδια vocat Menander. His autem fasciis seu prandæis Abares comam vinciebant, ut docet historia Miscella lib. xvi, unde Corippus in lib. i dicit:

Colubimodis Abarum gens nexa capillis.

Porro hæc legatio Abarum introducta est die 7, post inaugurationem Justini Junioris, teste Corippo in lib. iii.

Septima lux aderat.

Et mox,

*Legatos Avarum jussos intrare magister
Ante fores sacras divinæ nuntiat aula.
Orantes sese vestigia sacra videre
Clementis domini: quos voce et mente benigna.
Imperat acciri.*

Reliqua Corippi narratio cum Menandri historia prorsus congruit.

Pag. 103 C. *Ἐς τὴν τῶν Φράγγων χώραν.* Abares post mortem Clotharii in Turingiam irruerunt, et cum Sigisberto bellum gessere, ut scribit Paulus in hist. Langobardorum lib. ii, cap. 10, et Gregorius Turonensis lib. iv: quod notandum est contigisse anno primo Justinii Junioris. Male ergo Hermannus Contractus anno 561, id refert quinquentennio ante Justiniani mortem.

Ibid. eod. *Ἀπολοῦραν θανύσαντες.* Post hæc verba sequi debet legatio Justinii ad Persas, quæ refertur pag. 148. A. Quod quidem manifesto convincitur ex illis verbis quæ ibi leguntur sub ini-

litum, *παρνεγγύησε δὲ μοι, scribe, οἱ, ἐκ ἐμφανούς ἀνακήρυξιν ποιήσασθαι τῆς αὐτοῦ ἐπιβασιλείαν ἀναγορεύσεως.* Solebant enim tunc temporis imperatores Romani, simul atque imperium adepti fuerant, id Persarum regi per legatos nuntiari, ut Theophylactus etiam testatur. Quam consuetudinem Justinus quoque servare voluit in exordio imperii.

Pag. 148 C. *Ἐν μὴ διὰ τοὺς ἐπιθεμένους,* scribe, *δὲ αὐτῆς,* suppl. *Σουανίας.*

Pag. 149 B. *Μυριάδες ταῦτα,* scribe *μυρία δὲ ταῦτα.*

Ibid. eod. *Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐμβριθῆς τε ὦν,* scribe, *Ἰουστίνος.* Quod confirmat etiam Suidas, qui locum Menandri profert ex pag. 151 B.

Pag. 150 B. *Ἐπεριδόμενος γὰρ,* scribe, *ὄπερ τῶν δόμενος.* Et mox pro *ἐπερ ἀκουσίως,* I. *ἤπερ.*

Pag. 151 B. *Ὅπως δοιοι τὸ γε αὐτῶ ἐς δικαιοσύνην.* Dubium non est quin Menander scripserit, *ὅπως ἴσοιτό γε αὐτῶ.* Id est, ut aliquem inde prætextum haberet, tanquam Swanis Romano imperio parere nolentibus. Tametsi ad eam rem incitarentur. Et sic corrigenda est Cantocleri interpretatio.

Ibid. D. *Ἐν διαθελῇ.* Post hanc legationem recurrendum est ad pag. 103 C. *Ὅτι ἠγγέλθη Ἰουστίνῳ.* Hæc enim omnia inter se connecti manifestum est.

Pag. 150 D. *Ἐν ἄμα Ἰωάννη γενομένῳ.* Scribendum puto, τῶν ἄμα Ἰωάννη γενομένων ἐν κατὰ δὴ τὴν Περσῶν προτοῦ. Id est, *Litteræ Timotheo traditæ sunt, uni ex iis qui Joannem in legatione Persica comitati fuerant.*

Pag. 164 D. *Προσβέλειν, διαλεχθησομένους.* Frustra huic loco Hæschellius asteriscum affixit. Usitata enim est locutio tam apud Græcos quam apud Latinos: quæ figura πρός τὸ σημαίνουσαν dicitur.

Pag. 105 C. *Ὅν δοιοι ἐφασκεν εἶναι μετὰ δσα.* Scribendum est, *μη τὰ δσα,* etc., ut videtur legisse Cantoclarus.

Pag. 106 B. *Ἐν Σαρακηνῶν ἔθνη καὶ ταῦτα Νομάδιον.* Leg. *Ἐν Σαρακηνῶν ἔθνεσσι καὶ Νομάδιον,* id est, *Saracenorum et Nomadum genti.* Vox τούτῳ non mediocrem habet emphasin. μίξαι τῶν αἰρετικῶν φαρμάκων, leg. τῶν ἀναίρετικῶν.

Pag. 108 C. *Ἄρα κατὰ κόμησιν,* scribe, *κώμας.* Paulo post lego, *ἀναδιδάξαι, ὅση τῶν Ἀβάρων πληθὺς, τῆς τῶν Τούρκων ἀφηνίασεν ἐπιπραξείας.* Qua quidem emendatione nihil certius.

Ibid. D. *Ἐφορτήσαν πολιτεία.* Post hanc Turcorum legationem, qui ineunte anno quarto imperatoris Justinii Constantinopolim ingressa est, ut testatur Menander pag. 106 C. proxime sequi debet Justinii legatio ad Turcos, quam habes pag. 151 D. Cujus quidem legationis princeps fuit Zemarchus. De cujus ad Turcos legatione vide Theophanem Byzantium in Bibliotheca Photii cap. 64.

Pag. 151 D. *Σάκων καλουμένων τὸ πάλι.* Theophanes Byzantius Turcos a veteribus Masagetas esse nominatos: a Persis vero Kermichionas dicit.

Ibid. eod. *Ἐν δευτέρῳ ἐπισημῶ τῆς περτεδεκαετηρίδος περιφορῆς.* Vertendum erat, *Indictione secunda.* Hoc enim significant hæc Menandri verba: quanquam Græci frequentius ἐπινέμειον vocabant, quam Latini dicunt Indictionem. Cæterum valde notandus est hic locus, qui insignes continet temporum characteres. Ait enim Menander Zemarchum, cui legatio Turcica ab imperatore mandata fuerat, profectum fuisse Byzantio sub iulium mensis Augusti, affecto jam anno quarto imperatoris Justinii, indictione secunda: sed pro δευτέρῳ, legendum est, τρίτῳ. Nam Justinus indictione quindecima imperium inierat, die quindecima mensis Novembris. Itaque tunc cum Zemarchus profectus est, indictio tertia pene ad exitum pervenerat, et Kalendis Septembris proximis, in-

choanda erat indictio quarta. Ex hoc etiam loco conjicere est Menandrum annis imperatorum et indictmentis tempora signare solitum esse. Quod utinam a Procopio et Agathia præstitum fuisset.

Pag. 152 B. "Ὅσα ἐάττα ῥήματα, scribe, ὅσα ἄττα ῥήματα.

Ibid. D. "Ἐξέτε δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς, supple, πολιτείας. Sic supra locutus est Menander, pag. 108 D. De legatione Turcorum. Καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς οὐχὶ ἄλλως ἐφοίτησαν πολιτεία.

Pag. 153 D. Τὸν νόμον τῆς σιωπῆς. De silentio Persarum in convivis, vide quæ notavi ad librum 23. Ammiani Marcellini, pag. 277.

Pag. 154 B. Lege, τὸ πατρῶον διαδεξάμενος γέρας. Et paulo post, οἶμαι δὲ τὸ, scribe, τῷ, id est,

Hanc autem dignitatem paternam, ut equidem judico, Dizabulo obtinuerat, eo quod pater ejus Maniach Dizabulo charissimus et fidelissimus fuisset.

Ibid. C. Διὰ φρονιῶν ἐπορεύοντο. Post finem hujus legationis sequi debent ea, quæ leguntur pag. 108 D. "Ὅτι διαθρῦλληθᾶν, etc.

Pag. 109 A. "Ὅς ἀνεῖτο ἐς τὴν τῶν ἐπιτομωτέρων συλλαβῶν ἀπαγγελίαν, scribe, συλλαβῶν. Sic enim Menander epistolas vocare solet. His autem verbis Veredarium designat, qui præmissus erat, ut veloci equorum permutatione, reditum Zenarchi Justiniano nuntiaret.

Pag. 110 B. "Ὅτι Ἀδάρων καὶ Φράγκων. De pace inter Sigibertum regem Francorum et chaganum Avaram principem facta, vide Gregorium Turonensem in libro quarto cap. 23. Cæterum notabis obiter Menandri religionem, qui Sigiberto βασιλέως vocabulum non tribuit, uti nec cæteris Barbaris: timebant enim Romani, ne imperatoriam majestatem læderent, si βασιλέως vocabulum Barbarorum regibus communicarent, solisque Persarum regibus illud tribuere solebant: quos etiam Latini Persarum imperatores vocabant, ut patet ex chronico abbatis Biclariensis.

Ibid. C. Τῶν Ῥωμαίων συμμαχοῦντων τοῖς Γήπαισι. Cum Gepidæ a Longobardis gravissima clade affecti fuissent, ad Justinum imperatorem confugerant, qui Baduarius generum eis auxilium misit, ut scribit Theophylactus in l. vi, cap. 10. De hoc Baduario loquitur Corrippus in l. iii.

*Dispositorque novus sacrae Baduarius aulae,
Successor soceri, factus mox ciropalates.*

Idem postea prælio victus a Longobardis, obiit in Italia, anno decimo Justiniani imperatoris, ut scribit Abbas Biclariensis in chronico.

Ibid. D. Τὰς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μὴ παραδέλφου σκορδάς, scribe, τοῦ μητραδέλφου. Etenim Justinianus imperator avunculus erat Justinii, frater Vigilantiæ, quam Justinus matrem habuit, teste Corripo, et Victore Tunonensi.

Pag. 114 A. "Ὅτι αὐθις ἦλθε Ταργίτιος. Hæc legatio plenius refertur in p. 154 C et seqq., quæ hic locum habere debet. Porro ex hujusmodi repetitione satis apparet horum fragmentorum duas fuisse collectiones. Proinde nemo mirari debet quæ ratione fieri poterit ut hæc fragmenta adeo confusa sint et perturbata.

Pag. 115 D. Στέλλει Σεβόχθην. Post hanc legationem Seboclithis, quæ sequuntur usque ad πολλὴν ἀπεργάζονται φόνον, Menandri non sunt, sed Theophylacti Simocattæ verba ex libro i, cap. 3. quin et illa ex τῆς β' βίβλου ad Menandrum non pertinent, sed ad Theophylacti historiam, ex qua legationes quoque Constantinus excerpserat, ut titulus docet, seu præmium horum excerpserat.

Pag. 119 A. Post hæc verba, ἐκ τῆς βασιλίδος, sequi debent ea quæ habes pag. 156 D. ex lib. vi historiarum Menandri, ὅτι ἡ βασιλὶς Σοφία, usque ad illa verba, ἥρος ἀρχομένου συνέστη πόλεμος, quæ leguntur pag. 158 A; ac deinde

A scribe quæ habentur pag. 163 D. ὅτι ἦν ἡ Τραζιανός, usque ad finem capituli: quo transcurso, redeundum est ad pag. 158 A, ubi legitur, ὅτι ὁ Τιβέριος Καίσαρ, etc.

Ibid. B. Ὡς ὁ Ἄδελφ ἀπέστη, lege, ὁ Σεβέρ, id est, Sabiorum regulus. Paulo ante non intellexit interpres hæc verba, χάριν εἶδέναι τῷ κρείττονι, id est, grates agebanti Deo: Græci enim Deum appellant τὸ κρείττον.

Pag. 160 D. Ἀφῆκε τὴν Θεοδοσιούπολιν. Post hæc verba sequi debent ea quæ habes pag. 119 C, ὅτι τῶν στρατηγῶν.

Pag. 120 A. Θεόδωρος ὁ Πέτρον, ὃς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ καταλόγων, etc. Hic locus sic vertendus est: Theodorus Petri filius, qui prius quidem magistris officiorum fuerat, tum vero comes erat largitionum. Quod confirmat Theophylactus in lib. vi, cap. 15, ubi de hac legatione loquens, ait, Θεόδωρόν τε τῇ μαγιστερίᾳ ἀρχῇ τιμώμενον. Corippus in lib. i, hujus Theodori meminit,

*Successorque boni redivivaque gloria Petri
Hinc Theodorus adesi patria gravitate magister.*

De eodem loquitur historia Miscella in fine libri xvi. Erat hic filius Petri illius patricii ac magistri, de quo toties locuti sumus. Iisdem temporibus fuit alter Theodorus Bacchi filius, cujus supra meminit Menander.

Pag. 120 A. Κωνσταντιναν. Id est, Constantinam urbem Mesopotamiæ, de qua Procopius, et Stephanus, et Amm. Marcellinus.

Ibid. B. Μεδώδη τὸν Σαρναχοερύταν. Theophylactus in lib. iii, cap. 15, ubi hanc historiam persequitur, Σαρναχοργάνην nominat.

Ibid. D. Καὶ οὐ τὸ τοιόνδε σιγηθῆναι. Locus prava interpunctione corruptus interpretem fefellit. Sic enim erat distinguendus, τίς αἰτίας καὶ οὐ, τὸ τοιόνδε, etc. id est, tandem legati eo devenerant, ut de violatis induciis utri auctores violandi faderis, utri minime auctores fuissent, et hujusmodi omnis silentio involverentur.

Pag. 121 A. Ἀποχωρῆσαι περὶ Ἀρμενίας τε καὶ Ἰβηρίας, scribe, Περσαρμενίας. Has enim regiones occupaverant Romani, ut scribit abbas Biclariensis in chronico anno i imperii Justinii, Armeniorum gens et Iberorum, dum a Chosroa Persarum imperatore ad cultum idolorum compelluntur, renuentes tum impiam jussionem, Romanis se cum suis provinciis tradiderunt. Quæ res inter Romanos et Persas pacis fœdera rupit. Verum hæc deditio Armeniorum non anno primo Justinii, sed sexto videtur contigisse. Septimo enim Justinii imperatoris anno pax inter Romanos et Persas dissoluta est, ut scribit Theophylactus in libro tertio cap. 9, Theophanes et historia Miscella. Vide Evagrium in libro quinto cap. 7.

Ibid. D. Οὐδὲ γὰρ ἡ τελέως κατολισθήσοι, scribe, D et τελέως, quomodo sæpe peccatum est in his libris.

Ibid. eod. Γσρέδρχας Περσαρμενῶν. Sic etiam pag. 167 C. Appellatur. Evagrius in libro v, ἀρχοντας simpliciter appellat. Plerique Barbarorum in tribus et gentes erant divisi, ac singulae gentes suam habebant principem. Sic Priscus pag. 53 A. De Scythiis gentibus, πολλῶν κατὰ φύλα καὶ γένη ἀρχόντων τοῦ ἔθνους. Ita tamen ut unus ex iis principum locum obtineret. Apud Malchum quoque p. 91 C, Αμορκεσος quidam dicitur τοῦ Νοκαλλῶ γένους.

Pag. 123 B, C. Μοίρας τινὸς ὡς τὸν παλασχομερον ἀνδρα μουσῆς. Scribe meo periculo, ἀναδραμούσης, id est, pactum non esse ut alteri parti liceret, restituta integra pecunia, aut aliqua ejus parte ei qui dedisset, reddita, a fœdere discedere. At Cantoclarus nescio quid de musica hic somniavit.

Ibid. C. Ἰσχυρότατά πως ἀπομύμενος, scribendum videtur. ἐκμύμενος.

Ibid. D. Οὐδὲ μείναι ἐτέρου, scribe, οὐδὲ μὴν ἐτέρου. Et paulo post scribe, ὃ ἐν τῷ τότε τὴν βασιλεῖον ἰθὺν ἐκλήρωσας λόγον. De Mauricio loquitur Pauli filio, qui postea imperator est factus. Quem tunc temporis, id est, circa annum 9 Justinii imperatoris, ait Menander fuisse magnum logothetam. Sic enim interpretor Menandri verba proxime allata. Vide Nicephorum patriarcham in hist. pag. 415. Ubi logothetam vulgo dictum esse scribit, τῶν δημοσίων λογιστὴν, sed in Menandro forte legendum est, λόχον, pro λόγον. Erat enim tunc Mauricius comes excubitorum, ut docet Theophyl. in lib. III, cap. 15.

Pag. 124 C. Τοῦ ἐφρου πολέμου ἐπ' ἀδήλοις. Quæ deinde sequuntur, prorsus alieno loco posita sunt, ut series ipsa temporum docet, et ad librum VII Menandri referenda sunt, ut inferius dicam. His igitur resectis, post verba citata scribe ea quæ habes pag. 124 D. Ὅτι οἱ Μῆδοι, etc. deinceps.

Pag. 125 A. Ὅτι τὰ Χοσροῦ, lege, ὅτι Ταρχοσδρῶ. Sic enim vocat Suidas, in v. Ταρχοσδρῶ. Infra p. 165 D. Ταρχοσδρῶ, scribitur. At. in p. 473 C, Ταρχοσδρῶ, apud Evagrium in lib. v, cap. 20, Ταρχοσδρῶ vocatur. Theophyl. in lib. III, cap. 15, Ταρχοσδρῶ vocat. Sed Tanchosdro vel Tanchosro scribitur, quemadmodum apud Amm. Marcellinum. Tansapor quidam dicitur magister militum Saporis regis Persarum.

Ibid. B. Ἐτραπελις ἀπὸ τοῦ καθαρίζειν. Scribe meo periculo, τοῦ καθαρίζων. Quod nomen est castelli, teste Theophylacto in lib. III, cap. 15, ubi eandem, quam hic Menander narrat historiam, summa duntaxat capita delibans. Itaque quod Menander dixerat, ἔτραπελις ἀπὸ τοῦ καθαρίζων, ipse dicit: Τὸ τε καθαρίζων τὸ Ῥωμαίων φρούριον παραμύθιας. Eadem forma dicitur Ἰλωμέριον castellum in Arzanene: cujus meminit Menander infra in hac pagina: et Theophylactus in libro secundo. Similiter τὸ Ἀφουμών, supra pag. 167 B, cujus mentio fit etiam a Procopio et Theophylacto.

Pag. 129 B. Τῆς πολιορκίας οἱ Ῥωμαῖοι. Post hæc collocanda sunt ea quæ habes pag. 166 D, ὅτι ὁ Τιβέριος, etc.; deinceps, quæ quidem ad librum VII Historiarum Menandri, videntur pertinere.

Pag. 168 B. Ἄνε Χοσρόν. Scribendum videtur, ἐκμύθη ἂν εἴτα Χοσρόν συνέβαινε, ἔτι περιόντος. Quemadmodum legisse videtur interpres. Ceterum ex hoc loco manifeste colligitur Chosroem seniore usque ad Tiberii Augusti principatum regnavisse: quod etiam confirmat Theophylactus in libro III, cap. 16, licet aliter sentiant Evagrius, Cedrenus, alique. Valonius Chosrois mortem optime ex Agathia collocavit anno Christi 579, qui est Tiberii Augusti annus primus, ut satis constat.

Ibid. C. Προσημίνατες τοῖνυν οἱ Ῥωμαίων πρόσβεις. Non intellexi hunc locum interpres. Mos erat legatorum, non Romanorum modo, sed etiam Persarum, ut cum ad imperii limitem accessissent, adventum suum significant eis, ad quos veniebant: quod προσημίναται dicit Menander: cujus consuetudinis exemplum habes in lib. I. Historiarum Menandri pag. 133 C. et apud Libanum in oratione consulari ad Julianum imperatorem pag. 244.

Pag. 174 C. Ἐς τὰ περὶ Κωνσταντινῆς. Post hæc verba, collocanda sunt Excerpta ex lib. VIII, quæ leguntur pag. 161 A, ὅτι περὶ τὸ δεύτερον ἔθος.

Pag. 161 B. Ἀναγαστής ἐνταῦθα, Anagastus patricius memoratur in Chronico abbatis Biela-riensis.

Ibid. D. Ἐν ὀκτῶ γὰρ μοίραις. Atqui Menander supra in pag. 108 B, quatuor duntaxat principatus esse Turcorum dixerat, ut alterutro in loco mendium

latere necesse sit: apud Theophylactum in lib. VI cap. 7, Chaganus Turcorum septem se gentium dominium vocat.

Pag. 162 C. Ἰππελαὶ ἐσαθρῶσσαν scribe ἐσαθρῶσσαι, ut videtur legisse Cantoclarus: sed hic locus prava interpretatione corruptus est. Quod quidem miror ab interprete non animadversum fuisse, Quis enim non videt legendum esse continue, Ἐφ' ἣν κατ' ἐμὲ ἰππελαὶ ἐσαθρῶσσαν μάστιγα. Verbo igitur, Ἐφ' ἡ Varchonitæ quidem utpote Turcorum famuli, cum voluero, ad me redibunt, et simul aique flagellum meum equestre conspexerint in ipsos immissum, in interiora terre sese abdituri sunt. Verba sunt Tarxathi Turcorum reguli plena fastus et arrogantiae barbaricæ adversus Abaros quos Varchonitas appellat. Hoc enim erat verum nomen Abarorum, teste Theophylacto in libro septimo cap. 8, Οὐραχωνῆται, seu Οὐὰρ καὶ Χουννί.

Ibid. D. Ὅς ἂν εἰποιμι διὰ τὰς δυσχωρίας, scribe, ὡς ἀπέποιμι.

Pag. 163 C. Καὶ πραγμάτων ὁρίων ταμεία, legendum est ταμίαι.

Ibid. D. Καταχαράττει τὰ πρόσωπα ταῖς μαχαλαραῖς. De hoc Hunnorum more plura notavi ad lib. XXXI. Amm. Marcell. pag. 445.

Pag. 164 D. Ἐτα οὕτως ἀρχῆν. Post hanc Romanorum ad Turcos legationem, collocanda sunt ea quæ habes p. 124 C. de Sclavis, κατὰ δὲ τὸ τέταρτον ἔτος, usque ad illa verba, πολλά ληίσασθαι. Deinde redendum est ad p. 164 C, ὅτι κεραϊζομένης τῆς Ἑλλάδος, etc. In Chronico quidem abbatis Biela-riensis, hæc Sclavorum in Thracias irruptio refertur anno 5 Tiberii Augusti, sed Menandri potior est auctoritas.

Ibid. D. Τῶν νήσων δέηρος τὴν ἀρχήν. Provincia insularum olim quidem sub procōsule Asiae, ut testatur notitia imperii Romani. Tunc vero aliter videntur constitutæ fuisse provinciae. Insularum provincia passim memoratur in subscriptionibus conciliorum.

Pag. 165 B. Πάντων ἐθνῶν οὐδαμῶς. Post hæc scribe quæ habentur p. 124 C, ὅτι ὁ Καῖσαρ, etc, ubi Caesaris nomen abusive positum videtur pro Augusti nomine, eo quod Tiberius olim sub Justinio Cæsar fuisset. Trauscurso deinde hoc capite, collocanda est legatio quæ legitur p. 126 B, ὅτι Ἰταλία, etc. consequenter.

Pag. 127 A. Πρὸς τὴν Βουλίην ἐς τὸ φανερόν ἐκπεσεῖν. Scribendum est, πρὶν τὴν βουλὴν.

Ibid. D. Ὑβρίσθαι μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτόν. Lege, πρὸς αὐτῶν. id est, a Sclavis.

Pag. 129 D. Κατὰ τὴν Ἰλλυριῶν αὐτόν διοδεύειν τὰ μετὰ τῶν. Scribe, διοδεύοντα μετὰ τῶν.

Pag. 150 D. Ἦν δικαιώματι καὶ προσήκειν αὐτῷ, scribe, ἦν δικαιοσύνη.

Pag. 132 A. Ἐπὶ τοῦτοις ἀπηλλάγησαν. Post hæc verba sequi debent ea quæ leguntur p. 174 C, ὅτι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Et hic historiam suam claudit Menander, in expugnatione scilicet Sirmii, aut potius in ejus deditioe, et in obitu Tiberii imperatoris. Etenim Sirmium Abaris deditum est, paulo ante Tiberii mortem, ut a Menandro scriptum esse testatur Theophylactus in lib. I, cap. 3.

Pag. 175 B. Ὅς προσεώρησε τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ, scribe, ὅς προσεχώρησε. Is Bocolabra dicebatur. Qui cum una e Chagani pellicibus congressus timeusque ne graves pœnas lueret, ad Turcos confugere statuerat. Sed in itinere captus a Romano duce, ad Mauricium imperatorem transmissus est, ut refert Theophylactus in cap. 8, libri primi.

Hæc sunt quæ ad Menandri historiam olim in schedis annotaveram scriptoris eximii, cujus elogium habes apud Theophylactum in lib. I, cap. 3, qui etiam ejus historiam continuavit. Sunt et alia Menandri fragmenta luculenta apud Suidam in v. Μένανδρος. Quod fragmentum descriptum est ex proœmio historiarum Menandri, in quo de suo genere præφα

tus fuerat, proinde ut Agathias, cujus historiam A continuabat. Est et aliud fragmentum illius apud Suidam in v. Ἀπετάφραβε et in v. δοκιμάσας et in ἐμβριθής, et in v. ἐπιδομπήσας, de tympanis Abaram, et de Boni ducis antistrategemate. Item in Μαυρίτιος, de laudibus Mauricii magistri militum Orientis. Item in voce σπαλλωνες, et in Ταμχοσδρώ. Ne quis autem miretur hæc fragmenta adeo confusa ac perturbata ad nos pervenisse, meminisse debet lector hanc editionem ex duobus mss. codicibus a Da-

vide Hæschelio esse concinnatam, Boico scilicet et Andreae Schotti : quorum alter altero integrior fuit, ut in præfatione monuit Hæschelius. Duæ proinde horum excerptorum collectiones fuerunt, quod supra in notis observavi. Atque huic operi idem videtur contigisse, quod Bibliothecæ Photii, cui altera ejusdem argumenti abjecta est, ut patet ex iisdem auctoribus, qui bis in illa bibliotheca descripti reperiuntur.

ANNO DOMINI CMLX.

SANCTUS NICON IN CRETA.

EDITORUM PATROLOGIÆ MONITUM.

S. Niconi, qui medio sæculo x floruit, tribui solent ab eruditis opusculum *De impia Armeniorum religione*, quod Cotelerius Gr. Lat. edidit in notis ad Patres apostolicos, ed. 1672, col. 152, cum fragmentis ejusdem argumenti p. 235 ; et *Pandectæ rerum sacrarum*, quarum fragmenta exhibet Cotelerius in *Monum. Eccl. Gr.* t. III, p. 439, et specimen proponit Bandini in *Catal. Bibl. Laurent.* t. I, p. 92 (a). Sed hæc opuscula, ut bene observat Bandini, in Indice auctorum, ascribenda sunt Niconi monacho Raithensi, qui circa annum 1060 sub Constantino Duca floruit. Quinimo J. A. Fabric. in *Bibl. Græca* t. X, p. 607, Anastasio Cæsariensi qui ad finem vergente sæculo xi scripsit, tribuit librum *De Artziburio*, contra Armenos, quem minime distinguendum esse existimamus a libro *De impia Armeniorum religione*. De S. Nicone ex Baronio nonnulla refert Flaminius Cornelius in sua *Creta sacra*, t. I, p. 206, Venet. 1755. Solam Vitam ejus hic proferemus ex Surio ad diem 26 Novembris.

VITA SANCTI NICONIS

ARMENI MONACHI,

Ex Actis ejus ab abbate monasterii S. Niconis anno 1150 Græce scriptis, interprete Jacobo Sirmundo Arverno Ricomagensi S. J. professore, ex Cæsaris Baronii Annalium tomo decimo collecta : observata interpretis dictione, duobus tantummodo locis perpaucis additis ex eodem Baronio ad connexionem historiæ.

I. Ortus est sanctus Nicon in Ponto Polemoniaco parentibus honestissimis, iisdem insciis, ubi adolevit, fugam arripiens, ad monasterium Aureæ Petræ dictum, situm in finibus Ponti et Paphlagoniæ, religione sanctissimum sese contulit : ibique sub ejus monasterii abbate, viro religiosissimo, ad duo-

decimum annum monasticam vitam omnibus numeris perfectionis excoluit. Cum vero divinitus admonitus ejus abbas, ipsum ad plurimarum gentium conversionem vocatum e monasterio abire cogit ad apostolatus sui munus implendum : ut plane de eo illud Joannis elogium haud incongrue usurpari pos-

(a) Nos specimen hoc edidimus, veuti opusculum incertæ ætatis, Patrologiæ t. CVI, col. 1359,

quia nota temporis a Bandini indicata, oculos nostros fugerat.

sit : *Fuit homo missus a Deo.* Ubi vero Dei omnipotentis misericordia, Creta insula est recuperata a Christianis, ad ejus culturam idem Nicom ab Oriente evocatus, a Deo mittitur.

II. Cum igitur regiones non paucas orientaliū partium peragrasset, et publica poenitentiae praedicatione innumeras gentes ad salutis portum per poenitentiam, meliorisque vitae mutationem perduxisset, ad Cretam insulam navigandum sibi esse intellexit. Illuc enim divino quodam nutu vocabatur. Etenim simul atque insulam ingressus est ab Agarenorum jugo nuperrime liberatam, Romanoque imperio restitutam per Nicephorum, foedis autem detestandae Agarenorum superstitionis vestigiis adhuc plenam et refertam, cujus scilicet incolae diuturna atque assidua cum Saracenis consuetudine, ad illorum mores, proh dolor! abrepti, nefanda etiam et profana eorum orgia fuerant amplexi. Ut igitur eo delatus, solemne illud suum *Poenitentiam agite* (1), inclamare coepit, attoniti peregrino et inaudito praedicationis genere insulani, animisque incensi, vehementer in eum commoti sunt: adeo quidem, ut manus etiam inferre cogitarent: manifestum enim ad furorem illos adegerat res nova et inusitata, praecipuos nimirum, deditosque, ut diximus, superstitionis Saracenorum caeremoniis.

III. Videns ergo immitis atque intractabilis gentis ingenium, sentiensque tantam duritiam, nisi prudenti quadam arte perdomari non posse: secundam (quod aiunt) navigationem, priore omissa, instituit, sapientumque medicorum exemplo, eorum curationem apposite simul ac solerter aggressus est. Habebat enim Paulum in ea re duces ac magistrum. Itaque missam faciens insolitam illam praedicandam rationem, quod ex usu futurum in eo jam elucens perspicax futurorum gratia praemonebat, seorsum aliquos abducens, quos reliquis intelligentiores, et ad bonum excipiendum paratiores norat, blandis primum verbis illorum ferocitatem lenire, duritiamque animi emollire coepit; deinde sensim cor permovere, occulta cujusque facta (ut meus Jesus olim Samaritanæ) vitaeque flagitia redarguens. Quo factum est, ut eximiam ejus virtutem agnoscentes, confestim iras ponerent animorumque impetus revocarent, et quem malo nunc affecerant, eundem magno suo bono venerarentur: propositamque ab eo rectam fidem amplectentes, odii modum ad benevolentiae profectusque sui cumulum converterent. Consuetudo enim [ut ait ille] ad majora et perfectiora viam munit. Itaque sapiens, si minus verborum copia, ac veritatis facultate piscator erat, hominum animas venari sciens, easque ad immortalitatem divinis eloquiis, et non humanae sapientiae, sed Spiritus sancti doctrina traducere. Ex illo igitur tempore Cretenses Niconem tanquam a Deo missum apostolum habuerunt, totamque insulam ejus fama compleverunt. Confluebant ad eum universi, et sicut

(1) Inde Μετανοεΐα appellatum tradit Baronius.

A Deo, illi adhærebant, ita ut vim legis, quidquid præceperat, obtineret.

IV. Quare cum securo jam animo ad solitam praedicationem rediisset, ad baptismum omnes, veræque fidei disciplinam perpulit. Tum errore omni e medio sublato, ecclesiis per totam insulam ædificatis, sacerdotibus, diaconis æditisque designatis, reliquis etiam ritibus et caeremoniis apte distributis, vivendi legibus descriptis, omnibus denique quæ in animo erant, ne quem Cretensium boni expertem relinqueret, ordine constitutis, Gortyna discessit, triumque dierum iter progressus, quodam in loco sub noctem constitit, ubi antiquissimi templi, quantum ex ruderibus conjicere erat, vestigia cernebantur. Hoc in loco cum nocturno hymno rite decantato, et crucigero hæceto humi defixo, somno se dedisset, Incernarium quasi lumen ante baculum in aere libratum videre visus est. At somno decusso cum surrexisset, non jam somnium, sed vera visio objecta est. Divina quaedam lampas haud materialis a cruce irradians, ad diluculum usque astanti et oranti, Deoque gratias pro tanto munere agenti lumen exhibuit.

V. Cuique iterum Deo (ut patuit) sic volente, somno indulsisset, ornatae mulieris species apparuit, quæ dirutum templum instaurari jubebat, omnium Domino sic placere confirmans. Illo autem interrogante, quænam esset quæ talia pro imperio juberet: Photina sum, inquit, martyr et famula Christi. Quod nisi reipsa quod volo expleveris, pedem ex insula non efferes. Experfectus ad hæc sanctus, propter visionis varietatem, ambiguo animo erat, ut inane potius insonnium fuisse crederet, quam divinæ gratiæ illustrationem. Quare quæ audierat contemneas, coeptum iter tenebat, cum repente interceptam sibi oculorum aciem sensit: eoque tandem indicio divini numinis imperium id fuisse cognovit: quod ubi jussa exsequi constituit visum mox recipit. Sed quoniam nec ligo in promptu erat, nec pala, nec adjutor ullus (o mira, Domine, et arcana opera tua!) nocte insecuta, finitimis loci incolis ignea ibi columna per tenebras lucens apparuit: prodigioque excitati, subito accurrerunt, et cum ex Nicone quæ viderat, didicissent, suam quisque operam conferre, jussi communi omnes consensu imperio paruerunt. Itaque sedula ejus sollicitudine, vigilantia, alacritate, opus exactum, templumque martyris biennii spatio perfectum est. In qua postea aram erigendam ac rite consecrandam curavit, sacerdotesque in ea institui, simulque omnia juxta ecclesiasticorum ritus peragi præscripsit. Omnibusque post hæc valere jussis, navigium conscendit, ac secundo cursu proventus Epidaurum, quod Damalam incolæ cognominant, die quinto pervenit. Dein universam Græciam poenitentiam praedicando peragravit, pluraque miracula operatus atque uberes fructus ex sua praedicatione collegit.

VI. Basilus cognomento Apocaucus, prætoris

invenire auctus, Corinthi versabatur, isthmumque illud praesidio contra Bulgaricos incursus tuebatur (2). Graviter autem illum angebat non solum molestus ac difficilis morbus quo tenebatur, sed multo magis vicens metus et pavor Bulgaricae incursionis, fama gliscente, gentem illam tota Epiro grassatam, in Helladam atque in Peloponnesum copias convertere. Proinde missis Spartam nuntiis Apocaneus Niconem avocarat. Enimvero compleverant ejus aures quae de illo passim narrabantur, praecipue quae de summa illius in Deum fiducia et libertate acceperat. Ex quo autem virtutis ejus illocebris capi coeperat, beatum ejus vultum cernere, vocemque audire, votis omnibus gestiebat. Semper enim apud omnes gentes in pretio et veneratione fuit vera philosophia. Divinus quidem vir charitate praestans, Apocanci petitionem propenso animo accipiens, antiquius nihil habuit quam ut Corinthum celeritate contenderet. Quo appellens, non solum morbo aegrum sua praesentia liberavit, sed metu etiam et terrore Bulgarorum, illos alio cursum suum flexisse significans. Ita omni ex parte facta est jucunda Basilio Niconis oratio. Cum ergo dies septem illic posuisset, malorumque impendentium illius per eum discussa et sublata formido esset, domum revertit.

VII. Anno nongentesimo octogesimo secundo, praeter bella civilia et externa aliaque mala quibus Oriens afflictabatur, peste etiam laboravit, cum ad tam curandam Lacedaemonii, destituti humano auxilio, ad opem divinam implorandam assurgunt, legationemque decernunt ad Niconem virum sanctissimum (3), de qua in rebus ab ipso praclare gestis ista narrantur. Transactis in ea spelunca diebus octo, a morbo recreatus, Spartam venire abnuens, Amyclas contendit. Quod ut sensere Lacedaemonii, festine ad illum primarii cives, et alii e plebe certatim convolarunt enixe orantes, ut Spartam usque venire velit: invaserat enim civitatem pestifera lues, et plurimos incolas absumebat: propterea venire illum cupiebant, quod se divinis ejus precibus liberandos considerent; ille vero, et vetera misericors, et in eo maxime, qui ejus populus, et sors futuri essent, tanquam futura praesagens, eoque in illos propensior, et legationem benignè excepit annuitque petitioni, et ingruentis mali propulsionem spondit, si modo ipsi Judaeam gentem ex urbe sua pellerent, ne execrandis eorum (ut aiebat) moribus piaculisque religionis suae diutius eam contaminarent. In his, ait, si me audieritis, et pestis a vobis recedet, et ego quod superest vitae, ducam vobiscum. Quibus verbis monita alia adjiciens, sacras etiam Jeremiae voces subinde aspergebat: *Vitae tuae fecerunt haec tibi, et iniquitates tuae praevulnerunt et duro ludo percussa tua. Cumque illi ejus oratione commoti seipsos con-*

¹ Isa III, 2. ² Psal. cxxxviii, 21-25.

(2) Vide Baronium a. d. an. 981.

demnarent atque omnia quae jusserat, facturos pro-
 ritterent, nihil amplius cunctatus cum legatis
 illis profectus est, non cantherio, aut lectica vec-
 tus; nec multo comitatu stipatus, sed solo virtu-
 tum choro circumseptus. Ad ejus porro adventum
 lues cessavit, et Judaei urbe pulsati sunt. Nec vero
 Lacedaemone amplius excedendum, sed in ea per-
 petuo manendum constituit, ita ut non facile pe-
 dem alio efferret, nisi cum necessariis res quaequam
 aliquo vocaret, et tunc quoque gradum citius refe-
 rebat. Videres igitur accurrentes quotidie ex uni-
 versa Peloponneso aegrorum omnis generis catervas,
 quibus ille non minus animae quam corporis curam
 impendebat: mellitis enim adhortationibus ad pie-
 tatis zelum eas accendebat, ad salutem cuique suam
 poenitentiae ope disponebat. Fortunata vero Lace-
 daemon, quae talem medicum civemque sortita es,
 cujus divinis praecceptis ac disciplinis ad omnem vir-
 tutis formam multo certius rectiusque quam inanibus
 olim Lycurgi legibus effingere! Subjicit his
 de structura templi, tum ejus hortatu elaborare:
 cui adversatus est Joannes quidam cognomento
 Aratus, Judaeorum patronus. Quae sit passus, ab eo-
 dem auctore sic accipe.

VIII. Hic (inquit) solis invidiae stimulis concitatus, aut daemone potius scelere impulsus, ira et odio adversus Niconem insaniebat, divini operis argumentum ad probrum et injuriam suam rapiens: proclivior siquidem est malitia, ut ad pejora feratur quam ut melioribus inhareat. Non cessabat egregius ille sancto in os obloqui, coeptoque opere colophonem adderet, omni ope prohibebat. Prorsus enim cum reliquis Laconibus ibi non conveniebat: unde et Judaeorum fugam injuria et immerito factam affirmabat: eamque cum civibus vitio vertere, atque illos hoc nomine sugillare et traducere non verebatur.

IX. Cumque opificii ejusdam obtentu, quo poliri et illustrari textilia solent, Judaeorum unum in urbem introduxisset: intercessit illico Nicon, bellatorque juxta prophetam factus¹, consueta lenitate paululum intermissa, leoninum animum induit, et fuste qui propter jacebat, arrepto, Judaeum male acceptum foras extrusit, formidabiliorque hostibus, quam Hercules ille sua clava visus est. Judaeorum enim gentem usque adeo aversabatur, ut nec lingua, nec auribus usurpare illorum nomen vellet, ut jure in illum Davidis verba convenirent: *Qui oderunt te, Domine, oderam, et super inimicos tuos tabescebam: perfecto odio oderam illos, et inimici facti sunt mihi, propterea nomina eorum labiis meis non commemorabo.*

X. Haec vero cum audisset a furore nomen irabens Aratus, rabietumens (ut semper illium amans et impudens atque ad humana praecipua est improbitas) in sanctum anhelans irruere coepit, conviciis one-

(3) Vide Baronium an. 982.

rare, proscindere, quanquam inanis hæc illi strepitus erant, et pro larvæ terrificis habebantur. Qui leni ad eam voce : nec enim contendere procos, nec altercari norat : Abi, inquit, et ad te redi, infelix. Delle scelera tua : brevi enim senties, quis arrogantiæ fructus, et qualia nequitiae sint præmia. Illis dictis et tanquam in mortui (quod alunt) aures effusis, ad monasterium regressus est : hominis enim animum verba non penetrarant. Quare non destitit amens ab incepto, quin adversus sanctum de more cremeret. proscindens flum, figensque tota urbe dignis furore et insania sua probris et contumeliis : quin etiam minas intentabat, nesciens stupidus et vecors, quod non gloriatur malitia adversus virtutem, nec proficiat inimicus contra electos Dei, ut scriptum est : *Et filius iniquitatis non apponet nocere ei* ^a. Quid tum autem consecutum est ? Tantum abfuit, ut ejus nimis ac maledictis avocaretur, ut in his potius, Domini exemplo, tanquam laudibus triumpharet. Dominus autem de cælo auditum fecit judicium, et malitia justissimas poenas dedit. Verba in rem misero abierunt : nam dignos amentiae suæ fructus tristi et miserabili vitæ exitu percepit. Nec tarda fuit vindicta, qualis sæpenumero divina bonitate conversionem præstolantè contingere solet : sed e vestigio, derepente, nec opinantem, ut mox dictum, oppressit.

XI. Nocte proxima objecti sunt infelici duo senes in somnis, quos alii duo sequebantur, forma quidem eunuchi, sed longe quam humana præstantiore. Ab his vero flagris cædi sibi videbatur, et sic verbis increpari : Quomodo tu eo es proventus audaciæ, ut servum Dei contemnere et conviciis appetere non dubitares ? deinde in obscurum post verbera carcerem detrudi. Et cum veniam multis orasset, vix tandem cædendi finem fecisse, nec tamen e custodia dimisiisse. Expectatus igitur, gravem statim in febrem incidit : accitoque Nicone, ad ejus pedes advolutus, misericordiam imploravit. Cui beatus : Quæ in me perpetrasti, ait, ea tibi frater, quantum in me est, condonabuntur. Sed quoniam vitæ finis tibi cælesti decreto præstitutus est, nemo erit de cætero, quemadmodum ait Propheta ^b, qui Dei consilium dissipare possit. Et his dictis ad monasterium reversus est. Illi vero tertia post dies infelici morte vitam eripuit. Ex quo metus ingens ac trepidatio Lacedæmonios invasit : nec repertus est quisquam e minimis et maximis, qui ad Niconem non advolaret ejusque jussis pareret. Fidem enim fecerat omnibus exemplum, qui Christi servos ludibrio habent : quoniam *Utiqûe est fructus justo, et Deus judicans eos in terra* ^c.

XII. Gregório prætori et de Scleri Bardæ rebus, et post ejus e Babylone reditum, audire cupienti (nec enim abdita intuendæ gratiæ exsortem illum esse prætor arbitrabatur) narravit Nicon, Sclerum quidem

^a Psal. LXXXVIII, 25. ^b Psal. XXXII, 10. ^c Psal. LVII, 12.

(4) Baron. an. 987.

A ad imperatorem reconciliatam festinasse : ejus vero cognominem alterum ipsius audaciæ ac rebellionis successisse. Attamen nec illi profuturam tyrannidem, nec imperatoribus superiorè fore. Illis ergo prædictionibus consentaneus fuit eventus et eum qui prædixerat, admirabilem declaravit. At prætoris quidem Gregorii sanctique res hoc modo se habent.

XIII. Peragebantur aliquando vespertinæ laudes : prima autem hebdomadis dies erat, cum Sphæristarum aperto gymnasio, juvenum frequens manus infra sacram ædem constitit, atque inter alios prætor Gregorius pars ipse certaminis, cum indigenis ludens : ludi enim amans erat, ludicrisque supra modum capiebatur. Et quoniam inconditæ clamantium voces, tam ludentium, quam spectantium exaudiebantur, adeoque perstrepebant, ut e sacris hymnis avocarent, et mentem in illis figere non sinerent, zelo Dei percitus Nicon celeriter appropinquat, bellinamque hominum barbariem libera voce, qua justos decet, libertate castigat. At prætor vir amari alias ingenii, et tam maxime ludo intentus, ut qui a paribus se vinci doleret, impotenti adversus sanctum actus rabe, proscindere maledictis manusque ad vindictam ausus attollere, urbe denique expelli iussit. Jamque ducebatur hilari pacatoque vultu, Domini sui exemplo, leviusque injuriam quam cæteri maximos honores ferebat.

XIV. Cæterum nec sera, nec pedibus (ut poeta dixit) tarda fuit ultio, quin velocius, junctisque vestigiis contumeliosum secuta est. Nam cum primum ad excipiendam spheram manum sustulit, paralyti repente lecta est. Idem porro membris omnibus statim solutus et encratus, ad catholicam ecclesiam aliorum manibus delatus est. Ubi acutissimis doloribus excruciatius, mortem præ illis in lucro ponens, lamentabilis questus edebat. Cumque magna medicorum sedulitate curaretur, et remedia omnia infra malum essent, ita ut inanis et vana omnis ab illorum arte spes esset : causam exquiri episcopus. cur eum repentinus morbus invasisset : erat enim et ipse medicæ artis peritissimus. At ille, quæ in Niconem admiserat, vel invitus exposuit : hunc mali sui fontem et caput esse non dissimulans. Quo cognito episcopus objurgavit ille quidem hominis temeritatem non leviter. Tum opportuno consilio auctor fuit, ut fastum poneret, et a Nicone supplex illatæ injuriæ veniam peteret. Norat enim, unde certa medicinæ spes esset.

XV. Paruit ille, abjectoque fastu ac prætoris potestatis supercilio, Niconem multis precibus per nuntios accersit. Qui quidem acceptæ injuriæ oblitus, dicto citius adfuit : didicerat enim ut contumelias pati, sic eandem ultro remittere, aut potius benefactis et officiis compensare. Prætor autem ut illum vidit, ad ejus pedes se abjicit, et qui modo tur-

gidus, animisque ferox iras tantum et injurias spirare videbatur, supplex factus, erroris veniam lugubri voce rogat, ejusque preces, unicum salutis suae pharmacum implorat. Semper nimirum imbecilla res est vitium, fortis autemet stabilis virtus. Quid ergo ad hæc divina mens? An exprobravit homini amentiam, effrenatamque audaciam? aut aspernari orantem, et tantisper abnuere visus est? Minime gentium. Qui enim faceret, qui discipulus, aut acerrimus potius mitis illius et pacifici imitator erat ad benefaciendum magis quam ad plectendum natura comparati? Itaque non solum veniam dedit, sed sanitatem etiam precibus suis, admota manu restituit. Ita ut statim cibum sumeret incolumis, et libere atque expedite loqueretur, miraculo vel oculis ipsis qui spectabant, fidem vix faciente.

XVI. Ab improbis quibusdam malevolisque hominibus per calumniam accusatus est Joannes Malacenus, nobilitate generis ac splendore nec non summæ sapientiæ laude non inter Lacedæmonios modo, verum etiam tota Hellade ac Peloponneso facile princeps: accusatus autem apud eum, qui tum imperii sceptris potiebatur, Basilium scilicet Romanj minoris filium, regum omnium fortunatissimum, cujus et vita illustris, et imperii spatium longissimum fuit, et victoriæ et tropæa de hostibus quamplurima, per quem et Bulgaricæ gentis princeps [ut memorant historiæ] Samuel ille, viribus et robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus et subactus est (5).

XVII. Mittuntur itaque ab imperatore satrapæ duo, militum legionem trahentes, ut Malacenum ex improvise comprehendant, vinctumque ad reginam urbium ducant: defectionis enim et perduellionis in eum crimen concinnantes æmuli, imperatoris aures falsæ accusationis calumnia oppleverant. Ut ergo in Lacedæmonia pervenerunt, et virum cujus causa missi fuerant, comprehenderunt, evocat ille confestim virum Dei Niconem, quem ob egregia facinora præcipuo in honore habebat, gravique dolore anxius: Ora, inquit, ora pro me misero, serve Dei, ne imperatoris ira male peream. Quem sanctus, blandis contra mellitisque verbis respondens, confirmare animum jussit nihilque tristius formidare. Tum eximia quadam vi charitatis mensæ simul accubans, et lætitiæ poculum, ceu poeticum illum Gygeona, malorum omnium oblivionem mœrenti propinans, oraculum adjecit: Regiam potius benevolentiam adepturum, vitam anteacta beatiorum acturum, altiores ad honorum gradus conscensurum, de omni denique molestia et calamitate triumphaturum: et me, inquit, videbis, et in patriam sub finem vitæ reverteris. Nam et hæc quoque Nicon (ut supra dictum est) a Patre luminum gratia ornatus erat, ut futura æque ac præsentia prævideret. Atque omnia sane, ut prædixerat, evenerunt.

XVIII. Malacenus ergo tanquam a prophetica et

divinitus agitata lingua hæc audiens, nihilque penitus ambigens, vehementer exhilaratus est, navigationemque salutato Nicone, securo animo exorsus est. Postquam ad imperatorem pervenit, et confecta ab æmulis criminatio veritatis luce, sed Niconis maxime precibus, discussa est, majorem deinceps apud imperatorem gratiam, ampliores honores, gloriam et famam adeptus est, adeo ut principem in senatu locum obtineret.

XIX. Transacto post hæc tempore non brevi, cum Malacenus Constantinopoli adhuc esset, Nicon ad immortalem beatamque sortem transit. Quod ille cum accepisset, et dulcem illam spem qua futurum ex ejus verbis non dubitarat, ut optabilem ejus votum aspiceret, sibi quodammodo ereptam sentiret: vehementer angi animo, variisque cogitationibus æstare cœpit, gravem præterea vitam ducere, nisi quod ille promiserat perfici videret.

XX. Fide igitur confirmatus (neque enim illius expertus erat scientiæ, qua cognosci Dei mysteria solet) quid agit? quo se convertit? Pictorem advocat, arte manuque insignem, et qualis habitu, veste, capillis sanctus fuisset, verbis designat: tum aptis coloribus in tabula totam ejus imaginem exprimi jubet. Reversus domum pictor, operæ pretiumque ratus quod jussus fuerat, quam accuratissime posset exsequi: post varios conatus, frustra tandem se laborare animadvertit: nec enim ex sola narratione poterat, quamvis peritissimus artis et exercitissimus esset, quem nunquam viderat, ad veram similitudinem exprimeré. In hac igitur cura versanti, vehementerque dolenti, quod oris lineamenta effingere non posset, ante oculos repente exstitit monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsolete veste amictus, coma squalens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam et virgam manu gerebat cujus apex in crucem desinebat. Qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinisque causam sciscitatus est. Ille vero et causam mox aperuit, et operis difficultatem demonstravit. Tum leni ad eum voce monachus: Me, inquit, aspice, frater, mihi per omnia similis est, quem depingis. Ut ergo acrius in illum oculos intendit pictor, penitusque circumspexit, illum ipsum esse agnovit, quem Malacenus verbis designarat. Quare ad tabulam reflexus, ut conspectam formam imitaretur, o rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte videt, cumque miraculo obstupefactus ad sanctum subito, Kyrie eleison cum horrore inclamans, se vertisset, illum amplius non vidit. Jam enim avolaverat. Itaque ad delineatam divinitus formam reliqua colorum pigmenta adjiciens, perfectam imaginem, qualis bodieque in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absolvit, statimque ad spectabilem Malacenum cum illa properans: omnia illi, ut

(5) Baron. ad an. 995.

acciderant, ordine percussit. Quibus ille auditis, cum ex oblata pictori Niconis specie, ne in hac quidem parte inanem fuisse ejus prædictionem, animadverteret, ingenti gaudio perfusus, mirabilem Dei operum laudes, et quantum a Spiritu sancto gratiam sortitus Nicon esset, prædicare nunquam destitit: sed Malaceni quidem, et sacræ imaginis historia sic se habet.

XXI. Venit cubicularius quidam ab imperatore aurei tributii causa missus: qui, ut pecuniæ turpique lucri percupidus erat, magnas cum cæteris civibus tum sancti in primis cœnobio molestias exhibebat. Solent enim civitatum imperia et exactiones non æquis et benignis, sed durioribus, ut plurimum, et inhumanioribus delegari. Frustra autem monachi, quibus auri nihil erat, inamitem ferumque linire precibus studebant, qui aurum sitiens, velut aspis ad incantantium voces obsurdescebat, et tanquam spinarum sonum sub lebece [quod scriptum est] omnia illorum verba contemnebat, quin et ferocius insolens, post atroces minas in carcerem eos detrusit ac monasterium ipsum expilare deprædarique vecors meditabatur. Quod cæteri audientes qui in eo exercebantur, ad sanctum precibus exorandum se convertunt præsentemque ejus opem sine mora experti sunt.

XXII. Etenim proxima nocte, minaci atque indignabundo vultu ad cubicularium veniens sanctus Nicon, multis eum verberibus excepit. Eo quod inquisiens [ejus enim verbis utendum est] monasterii curatores, cum ipsi nihil deliquissent, vinculis mancipasti: quod nisi eos statim exæmeris, acerbus præterea te v. tæ exitus manet. Profuit palatino ad saniorum mentem hæc afflictio. Mane igitur et vinetos eduxit et ad templum properans, sacræ thecæ advolutus cum lacrymis audaciæ suæ veniam a Sancto petiit, discessurum extemplo Lacedæmone promittens, et civibus aurum quod exegerat, relicturum, quod re ipsa præstitit. Nam aureis septuaginta [septingentis] duobus ad beati loculum abjectis, conscenso equo protinus abscessit. Aurum ergo, qui monasterio tum præerat, Constantinopolim misit ad præpositum. Is vero coemptis hoc pretio sacris pyxidibus aliisque pretiosis vasculis non paucis, ad monasterium omnia detulit, quæ ad hunc usque diem templi usibus perconimoda cernuntur, et splendorem illi non parvum addunt, variis aliis et egregiis omnium generum ornamentis referto, cura in primis studioque ejusdem præpositi. Hic enim vir optimus et magnificentissimus, divino zelo succensus, omnem operam posuit, ut templi vetustatem abstergeret ejusque speciem penitus renovaret, quod et donariis deinde quamplurimis auxit, columnarum fulgore, politorum lapidum coloribus variis, picturarumque præstantissimarum varietate condecoravit, porticibus etiam et vestibulis gradibusque circumcinxit: ad eam denique dignitatem

extulit, quæ hodie spectatur, et præclarum divini viri consilium pietatemque tacito præconio declarat.

XXIII. Sed ad impium Antiochum convertenda est oratio. Præerat is ducis potestate ethnicorum regioni. Eo autem inter cætera vitæ flagitia processerat amentia, ut ipsum beati testamentum violare non dubitaret. Itaque finitimum ethnicorum oræ prædium invadens, sedem in eo, reclamantibus monachis, tentoriumque fixit. Et ne quid sceleri doecisset, cum locum perfuso circumcirca cruore contaminasset, impuro in libidinum cœno nefandisque flagitiis, suo illic more volutabatur, quoad dignos temeritatis suæ fructus a Sancto percepit. Is ergo per noctem formidabili trucique ore illi astans, post horribiles incussos terrores, crucifero demum baculo latus lethali plaga percussit. Qua excitus, cum exeuntem e tentorio percussorem notasset, famulis quidem, ut eum comprehenderent, cruda et lamentabili voce imperabat, verum illi neminem videbant. Ex quo demum mali fontem miser agnoscens, Sanctum fuisse intelligebat, qui vulnus infixerat invasoremque suum ex suis sedibus pellere satagebat. Quare conscenso mox equo, Lacedæmonem contendit. Sed stadia haud amplius triginta processerat, cum doloris acerbitate victus, ex equo descendens, media in via turpiter in suorum manibus exanimatus interiit, reque in eo, quod in Proverbiis legitur, expletum est: *Animæ iniquorum immaturæ peribunt, et perversi in morte repentina* (Prov. III, sec. LXX.) Miserum porro illius cadaver Spartam delatum, sequenti nocte (ut constans fama est) ignis, incertum unde, in loculum irrumpens, utrumque simul consumpsit, et in cinerem redegit.

Non minus pavendum est quod sequitur. Michael ille Chærosphactes, vir scilicet illustris, nullique inter Lacedæmonios nostros honore, gloria, opibus secundus: ad hæc facundia, indole, forma, suavitate morum, sapientia aliaque omni laude præstans erat, adeo ut in ore omnium cum suavissimo sensu versaretur. Sed quam difficile est humanæ naturæ hostis insidiis nunquam succumbere, recteque iter usque ad finem inoffenso pede decurrere? Deflexit vir incomparabilis, et invidiæ face accensus contra monasterium impudenter exarsit, levissimo cujusdam agri prætextu, quem lædere monasterii pecora dicebantur. Ergo collecta facinorosorum hominum manu, cum ad locum venisset, primum quidem Zosimum monachum annis gravem, qui monasterii res procurabat, nihil ejus canos, nec virtutem veritus, veste sua spoliatum atque in terram prostratum, pugnis fustibusque ita vexavit, ut tantum non exanimatum reliquerit; deinde Syracusanum illum Dionysium imitari-volens, in agrestes etiam operas famulosque sævire parabat, nisi fuga salutis suæ consulissent. Tum vero monasterii res omnes Nysorum prædæ exposuit, non caulis ipsis, pecorumque se-

⁶ Prov. III, sec. LXX.

Pag. 94 A. *Ἐν οὐδὲν φθειρομένων*. Scribendum videtur, ὡν ὅδε φθειρομένων Ζήνωνά τε καὶ Βηρίων.

Ibid. eod. *Ἀνοῖν δὲ αὐτὸν σχολῶν πρ. ἄρχοντα*. Verte, *dux scholarum comitem fieri*. Comes scholariorum memoratur in Chronico Marcellini in rebus Anastasii Augusti.

Ibid. B. *Ἦν ἑτέραν τῶν δύο στρατηγῶν τῶν περὶ βασιλέα*. Id est, et magister presentis militiae feret, sive equitum, sive peditum. De Theodorico Triarii filio loquitur et Malchus quem fere Theodo-

ricum simpliciter appellat : alterum vero τὸν Βαλαμῆρου solet nominare. Hæc autem gesta videntur Severino et Trocundo coss., anno natalis Dominici 482, quo anno idem Theodoricus Triarii filius interiit. Quamquam Marcellinus in Chronico, mortem illius confert in annum præcedentem.

Porro fragmenta ex historia Malchi præter hæc quæ superius indicavi, exstant apud Suidam in v. Ἀμοιβαία, et in v. Ἐρύθριος, et in v. Ζήνων, et in v. Παμπρέπτος, et in v. Συναξίς, et in v. Ὑπολαβῶν.

IN EXCERPTA EX HISTORIA MENANDRI PROTECTORIS.

**Οὐ ἐπιδή*. Hinc incipere debent Excerpta legationum e Menandri protectoris Historia. Nam cum Menander Historiam Agathias continuaverit, ut ipsemet testatur in proemio historiae suæ apud Suidam, in primo operis libro, res gestas Justiniani, usque ad ejus obitum retulerit necesse est, exorsus ab anno 33 ejusdem Justiniani. Etenim Agathias in 32 illius anno desierat, in victoria scilicet Belisarii de Zabergane et Cutriguris. Quam quidem eo anno contigisse testantur Theophanes ac Cedrenus, et auctor historiae Miscellæ. Male ergo Victor Tunonensis id refert anno 35 imperatoris Justiniani, post consulatum Basilii anno 20, qui et in eo fallitur, quod eos Hunnos Bulgaros appellat. Sclavini in Historia Miscella dicuntur majori adhuc errore.

Pag. 133 A. *Ἦν Ἀμινγος*. Hic Amingus dicitur a Paulo lib. 11 *Historie Longobardorum* : *Amingus vero dum Widino Gothorum comiti contra Narseem rebellare paranti auxilio esse non dubitat. Victus Narsis gladio perimitur, Widinus captus Byzantium mittitur*. Sic etiam nominatur ab Aimonio in lib. 11 *Hist. Franc.* et ab Hermanno Contracto in Chronico, quod editam est a Ganisio. In Appendice vero Marcellini comitis, ex qua Hermannus hæc desumpsit, Omnirugus perperam exaratur, annusque quo a Narsee devictus est, male designatur, cum hæc clades anno 33 Justiniani, (ut minimum) contigerit.

Ibid. B. *Ἦν οὐκ ἐνδῶσοι*. Male hæc verba vertit interpres. Vide *Collectanea veterum historicorum de Francis*, quæ ab Andrea du Chesue olim sunt edita in tomo I rerum Francicarum, ubi hunc locum et alios quosdam interpretati sumus.

Ibid. C. *Στέλλει Πέτρον, ὃς τῶν κατὰ τὴν αὐλὴν ταγματῶν ἦρξίτο*. Verte, *Petrus magistrum officiorum*. Sic enim Græci eam dignitatem designare solent, ut notavi ad librum xxvi Ammiani Marcellini, p. 318. Sane Menander hunc Petrum infra μάγιστρον appellat, eumque omni genere doctrinæ, et præcipue Juris scientia instructum fuisse testatur. Ejusdem meminit, p. 140 B. Πέτρος ὁ τῶν περὶ βασιλέα καταλόγων ἡγεμῶν. Hic est Petrus patricius et magister, de quo multa annotavi in excerpta ex ejus historia, vide et paginam 149 C.

Ibid. eod. *Ἦν πάρεστιν ἐπικρυκευσάμενος*. Apparet legendum esse ἐπικρυκευσάμενος, quod non monerem, nisi Cantoclarum in hujus loci emendatione frustra æstuasse ex illius notis deprehendissem.

Ibid. eod. *Ἦν Ἰσθδουσανός*. Sic etiam appellatur infra p. 1137 B, et 140 B. Is est omnino qui a Procopio Isdigonnas dicitur, qui his legatus Chosroes Byzantium venit. Zich vocatur ab Agathia in fin. lib. iv, ab officii, quod apud Persas gerebat, nomine.

Pag. 156 C. *Ἦν ἐρομάδι δεκαετίας*. Lege absque ulla dubitatione, ἐν ἡμάδι. Idem enim est ac illud quod supra dixerat, ἐν ἐνὶ ξυναθοισμῶ. Nam cum Persæ pro ferienda pace, annum tributum sibi a

Romanis pendere vellent, Romani tandem assenserunt, ut quotannis quingenta auri centenaria penderent, ac decennii tributum duabus pensionibus præstaretur. At Persæ decennii tributum unica pensione in antecessum sibi solvi cupiebant.

Ibid. eod. *Ἦν τῶν ἐπὶ δ. Scribe, ἐνικυτῶν, quemadmodum legisse videtur interpres.*

Pag. 137 D. *Οἱ ἐκείνοι Βάρβαροι*. Lege, οἱ ἐκείνη Βάρβαροι.

Pag. 139 A. *Ἦν ἐξίστω καὶ τοῖς ἑτέροις ἡγεμόσιν*. Hic Exisatus supra Δεῖτατος vocatus est unus e duobus Romanorum in Suania. At interpres nomen proprium esse haudquaquam putavit.

Pag. 140 C. *Τοῦ λεγομένου Χορουτζῶν*. Procopius Τζούρ nominat. Scribit enim in lib. vi Goth. Caucasum montem qua in ortum et meridiem vergit, in duas angustias desinere, quarum altera Τζωρ appellatur, altera *Caspieportæ*, et per fauces Hunnorum gentes in Romanorum et Persarum ditionem irrumpere. Itaque hæc castella diligenter servabantur a Persis, et Romani ad eorum custodiam sumptus et stipendia conferebant, teste Theophylacto in l. iii, cap. 9 et *Historia Misc.* lib. xvi, quod quidem jam inde a Leonis Aug. temporibus postulasse Persas ait Priscus pag. 43.

Pag. 144 A. *Οἱ οὐκ ἀδικεῖσθαί*. Addenda videtur particula negativa, hoc modo, οἱ οὐκ ἀδικεῖσθαί.

Pag. 146 A. *Ἦν ἐκείναις καὶ Σάραπα*. Procop. in lib. iv Goth. pag. 339. Σκάνδα καὶ Σεραπανίς vocat.

Ibid. B. *Τοῦ καθ' ἡμᾶς δούλου ὁ δούλος*. Totus hic locus pessime acceptus est ab interprete, quem ego sic interpreto : *Petrus contra respondit: Id quidem minime contigit, propterea quod Suani a nobis non defecerant, cum Lazi servirent. Hoc igitur affirmo, servos servorum nostrorum minime a nobis defecisse.*

Pag. 147 C. *Ἦν ὁμῶς δ' οὐκ ἐπίστατο Πέρσαις*. Scribe, ἐπέστατο. Hæc legatio Petri patricii sedusque Romanorum cum Persis contigisse videtur anno 36 Justiniani, ut ex ipso Menandro colligere est : qui p. 145 et 146. Scribit decem annos tunc præterisse, ex quo Chosroes Suaniam occupaverat. Suaniam porro ceperant Persæ anno 6 post foedus quinquennale initum cum Persis, ut docet Procopius in lib. iv Goth., id est, anno 26 Justiniani, quemadmodum testatur Marcellinus in Chronico.

Ibid. eod. *Κατέλυσε τὸν βίον*. Post hæc verba collocanda sunt ea quæ habentur pag. 99, in tit. περὶ Ἀδάρων, etc.

Pag. 100 A. *Ἦν γὰρ ἐσφρίγα οἱ τὸ σῶμα*. Scribe, ὁ Κανδὶχ, αὐτίκα (οὐ γὰρ ἐσφρίγα, etc. et post vocem, βαθυμότερον, claudenda est parenthesis.) Idem de Justiniano scribit Agathias in libro v, illum scilicet, qui olim bellicosissimus fuerat, et qui Africanam atque Italiam subegerat, ingravescente ætate paulatim emollitum fuisse : adeo ut bellicos labores formidare videretur. Proinde id potius studebat, ut Barbaros inter se committeret, donisque interdum

pacem redimeret. Quamobrem legiones imminui ac delabi patienter ferebat, perinde ac si nulli deinceps usui futuræ essent. Nam cum universæ imperii Romani copiæ 645 militum millibus constare debuissent, ægre tum temporis 150 millibus constabant. Ita valde occisæ et imminutæ erant Romanorum copiarum principis negligentia, qua mox ipsi præfecti prætorio abusi ad quæsius proprios, partim stipendio militum fraudabant, partim serius persolvebant. Hæc Agathias.

Ibid. B. *Οὐ γὰρ πολλῶ ὕστερον.* Hæc prima legatio Abarum Constantinopolim introisse dicitur anno 30 Justiniani in libro xvi historiæ Miscellæ. Justinianus autem e vita decessit anno 40 imperii. Sed in historia Miscella annum hujus legationis Avaricæ male assignari existimo: quare potius assentior Victori Tunonensi, qui id refert anno 36 Justiniani. Eodem anno, inquit, Justinianus princeps legatos Abarorum, unde venerant, facit. Quæ tamen verba referenda potius sunt ad secundam Abarum legationem, de qua Menander pag. 101 A.

Ibid. eod. *Τῶν βασιλικῶν μαχαροφόρων.* Menander initio libri viii de eodem Valentino loquens, εἰς δὲ οὗτος τῶν βασιλείων ξιφηφόρων. Spatharii a Latinis dicuntur, quos sic describit Corippus in lib. iii.

*Armiger interea domini vestigia lustrans
Eminet excelsus super omnia vertice Narses.*

Ibid. C. *Οὐγγούροις εἶτα ζῆλοις,* pag. 109. B. Οὐγγούροις dicuntur Turcis vicini.

Ibid. eod. *Ὅτι ἐπέλ οἱ ἀρχοντες τῶν.* Scribe meo periculo, οἱ ἀρχοντες Ἀντῶν, et paulo post, ubi legitur, πιεζόμενοι δ' οὖν ταῖς τῶν πολ. ἐπιδρομαῖς σπονταί, lege, ἐπιδρομαῖς οἱ Ἀνταί. Nec multo post emendo, περιβάλλεται δύναμιν ἐν Ἀνταῖς. Deinde in eodem capite scribe, ἔτεμνον γῆν τῶν Ἀντῶν, quod quidem miror ab interprete non animadvertum fuisse. De Antis vide Procopium et Jordanem.

Pag. 101 D. Lege, ἐγκαθειργμένοι εἶεν. Quæ deinde sequuntur sunt ex libro ii historiarum Menandri, de legatis Abarum, qui imperante Justino, Byzantium venire, ut solemnia inunera, quæ a Justino ipsis dari consueverant, ab Justino quoque acciperent. Fascias scilicet auro variegatas, scitras et calwodia vocat Menander. His autem fasciis seu prandeis Abares comam vinciebant, ut docet historia Miscella lib. xvi, unde Corippus in lib. i dicit:

Colubimodis Abarum gens nexa capillis.

Porro hæc legatio Abarum introducta est die 7, post inaugurationem Justini Junioris, teste Corippo in lib. iii.

Septima lux aderat.

Et mox,

*Legatos Avarum jussos intrare magister
Ante fores sacras divinæ nuntiat aulis.
Orantes sese vestigia sacra videre
Clementis domini: quos voce et mente benigna.
Imperat acciri.*

Reliqua Corippi narratio cum Menandri historia prorsus congruit.

Pag. 103 C. *Ἐς τὴν τῶν Φράγγων χώραν.* Abares post mortem Clotharii in Turingiam irruerunt, et cum Sigisberto bellum gessere, ut scribit Paulus in hist. Langobardorum lib. ii, cap. 10, et Gregorius Turonensis lib. iv quod notandum est contigisse anno primo Justini Junioris. Male ergo Hermannus Contractus anno 561, id refert quinqueennio ante Justiniani mortem.

Ibid. eod. *Ἀπολογοῦσαν θανύσασατες.* Post hæc verba sequi debet legatio Justiniani ad Persas, quæ refertur pag. 148. A. Quod quidem manifeste convincitur ex illis verbis quæ ibi leguntur sub ini-

Uam, παρενεγγύησε δὲ μοι, scribe, οἱ, ἐκ ἐμφανούς ἀνακήρυξιν ποιήσασθαι τῆς αὐτοῦ ἐπὶ βασιλείαν ἀναγορεύσεως. Solebant enim tum temporis imperatores Romani, simul atque Imperium adepti fuerant, id Persarum regi per legatos nuntiari, ut Theophylactus etiam testatur. Quam consuetudinem Justinus quoque servare voluit in exordio imperii.

Pag. 148 C. *Τῷ μὴ διὰ τοὺς ἐπιτιθεμένους,* scribe, δὲ αὐτῆς, supple. Σουανίας.

Pag. 149 B. *Μυριάδες ταῦτα,* scribe μυρία δὲ ταῦτα.

Ibid. eod. *Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἐμβριθῆς τε ὦν,* scribe, Ἰουστίνος. Quod confirmat etiam Suidas, qui locum Menandri profert ex pag. 151 B.

Pag. 150 B. *Ἰπερβόμορος γὰρ,* scribe, ὀπερβόμορος. Et mox pro εἰπερ ἀκουσίως, I. ἤπερ.

Pag. 151 B. *Ὅπως δοιο τὸ γε αὐτῶ ἐς δικαιολογίαν.* Dubium non est quin Menander scripserit, ὅπως ἔσοιτὸ γε αὐτῶ. Id est, ut aliquem inde prætextum haberet, tanquam Suanis Romano imperio parere nolentibus. Tametsi ad eam rem incitarentur. Et sic corrigenda est Cantocleri interpretatio.

Ibid. D. *Ἐὺ διαβλή.* Post hanc legationem recurrendum est ad pag. 103 C. *Ὅτι ἠγγέλθη Ἰουστίνῳ.* Hæc enim omnia inter se connecti manifestum est.

Pag. 150 D. *Τῷ ἄμα Ἰωάννη γενομένῳ.* Scribendum puto, τῶν ἄμα Ἰωάννη γενομένων ἐνὶ κατὰ δὴ τὴν Περωῶν προτοῦ. Id est, Litteræ Timotheo traditæ sunt, uni ex iis qui Joannem in legatione Persica comitati fuerant.

Pag. 164 D. *Προσβέλειαν, διαλεχθησομένων.* Frustra huic loco Hæschelius asteriscum affixit. Usitata enim est locutio tam apud Græcos quam apud Latinos: quæ figura præ τὸ σημαίνωμενον dicitur.

Pag. 105 C. *Ὅνχ δοιορ ἔρασκεν εἶναι μετὰ δσα.* Scribendum est, μὴ τὰ δσα, etc., ut videtur legisse Cantoclarus.

Pag. 106 B. *Εἰ Σαρακηῶν ἔθνη καὶ ταῦτα Νομάδων.* Leg. Εἰ Σαρακηῶν ἔθνη τούτων καὶ Νομάδων, id est, Saracenorum et Nomadum genti. Vox τούτων non mediocre habet emphasis. μῆξει τῶν αἰρετικῶν φαρμάκων, leg. τῶν ἀναίρετικῶν.

Pag. 108 C. *Ἄρα κατὰ κόμηξ,* scribe, κόμας. Paulo post lego, ἀναδιδάξατε, ὅση τῶν Ἀβάρων πληθὺς, τῆς τῶν Τούρκων ἀφηνίασεν ἐπιπρατῆας. Qua quidem emendatione nihil certius.

Ibid. D. *Ἐφοτήσαν πολιτεία.* Post hanc Turcorum legationem, qui ineunte anno quarto imperatoris Justiniani Constantinopolim ingressa est, ut testatur Menander pag. 106 C. proxime sequi debet Justiniani legatio ad Turcos, quam habes pag. 151 D. Cujus quidem legationis princeps fuit Zemarchus. De cuius ad Turcos legatione vide Theophanem Byzantium in Bibliotheca Photii cap. 64.

Pag. 151 D. *Σάκων καλουμένων τὸ πάλαι.* Theophanes Byzantius Turcos a veteribus Masagetas esse nominatos: a Persis vero Kermichionas dicit.

Ibid. eod. *Τῷ δευτέρῳ ἐπιειτῶ τῆς περτεδεκαετηρίδος περιφορῆς.* Vertendum erat, Indictione secunda. Hoc enim significant hæc Menandri verba: quanquam Græci frequentius ἐπιπέμειν vocabant, quam Latini dicunt Indictionem. Cæterum valde notandus est hic locus, qui insignes continet temporum characteres. Ait enim Menander Zemarchum, cui legatio Turcica ab imperatore mandata fuerat, profectum fuisse Byzantio sub iuitium mensis Augusti, affecto jam anno quarto imperatoris Justiniani, indictione secunda: sed pro δευτέρῳ, legendum est, τρίτῳ. Nam Justinus indictione quindecima imperium inierat, die quindecima mensis Novembris. Itaque tunc cum Zemarchus profectus est, indictio tertia pene ad exitum pervenerat, et Kalendis Septembris proximis, in-

choanda erat indictio quarta. Ex hoc etiam loco con-
spicere est Menandrum annis imperatorum et
indictionis tempora signare solitum esse. Quod uti-
mam a Procopio et Agathia præstitum fuisset.

Pag. 152 B. *Ὅσα ἐάττα ῥήματα*, scribe, *ὅσα
ἄττα ῥήματα*.

Ibid. D. *Ἐξετε δὲ τὴν καθ' ἡμᾶς*, supple,
πολιτεῖαν. Sic supra locutus est Menander,
pag. 108 D. De legatione Turcorum. Καὶ τῆ καθ'
ἡμᾶς οὐχ ἄλλως ἐφοίτησαν πολιτεία.

Pag. 153 D. *Τὸν νόμον τῆς σιωπῆς*. De silentio
Persarum in conviviis, vide quæ notavi ad librum
25. Ammiani Marcellini, pag. 277.

Pag. 154 B. Lege, τὸ πατῆρον διαδεξάμενος
γέρας. Et paulo post, οἶμαι δὲ τὸ, scribe, τῷ, id est,

*Hanc autem dignitatem paternam, ut equidem judico,
Dizabulo obtinuerat, eo quod pater ejus Maniach
Dizabulo charissimus et fidelissimus fuisset.*

Ibid. C. *Διὰ φρονιῶν ἐπορεύοντο*. Post finem
hujus legationis sequi debent ea, quæ leguntur
pag. 108 D. *Ὅτι διαβρωλλήθεν*, etc.

Pag. 109 A. *Ὅς ἀνείτο ἐς τὴν τῶν ἐπιτομω-
τέρων συλλαβῶν ἀπαγγελίαν*, scribe, *συλλαβῶν*.
Sic enim Menander epistolas vocare solet. His au-
tem verbis Veredarium designat, qui præmissus
erat, ut veloci equorum permutatione, reditum Ze-
marchi Justino nuntiaret.

Pag. 110 B. *Ὅτι Ἀδάρων καὶ Φράγκων*. De pace
inter Sigibertum regem Francorum et chaganum
Avarum principem facta, vide Gregorium Turo-
nensem in libro quarto cap. 23. Cæterum notabis
obiter Menandri religionem, qui Sigiberto βασι-
λέως vocabulum non tribuat, uti nec cæteris Bar-
baris: timebant enim Romani, ne imperatoriam
majestatem læderent, si βασιλέως vocabulum Bar-
barorum regibus communicarent, solisque Persarum
regibus illud tribuere solebant: quos etiam
Latini Persarum imperatores vocabant, ut patet
ex chronico abbatis Biclariensis.

Ibid. C. *Τῶν Ῥωμαίων συμμαχοῦντων τοῖς
Γήπαισι*. Cum Gepidæ a Longobardis gravissima
clade affecti fuissent, ad Justinum imperatorem
confugerant, qui Baduarium generum eis auxilio
misit, ut scribit Theophylactus in l. vi, cap. 10.
De hoc Baduario loquitur Corrippus in l. iii.

*Dispositorque novus sacrae Baduarius aulae,
Successor soceri, factus mox curpalates.*

Idem postea prælio victus a Longobardis, obiit in
Italia, anno decimo Justinii imperatoris, ut scribit
Abbas Biclariensis in chronico.

Ibid. D. *Τὰς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μὴ παραδέλφου
σπονδὰς*, scribe, τοῦ μητραδέλφου. Etenim Justi-
nianus imperator avunculus erat Justinii, frater Vi-
gilantiæ, quam Justinus matrem habuit, teste Co-
rippus, et Victore Tunouensi.

Pag. 114 A. *Ὅτι αὐθις ἦλθε Ταργίτιος*. Hæc le-
gatio plenius refertur in p. 154 C et seqq., quæ
hic locum habere debet. Porro ex hujusmodi repe-
titione satis apparet horum fragmentorum duas
fuisse collectiones. Proinde nemo mirari debet qua
ratione fieri potuerit ut hæc fragmenta adeo confusa
sint et perturbata.

Pag. 115 D. *Στέλλει Σεβόχθην*. Post hanc lega-
tionem Sebochthis, quæ sequuntur usque ad πολὺν
ἀπεργάζονται φόνον, Menandri non sunt, sed Theo-
phylacti Simocatta verba ex libro i, cap. 5. quin et
illa ex τῆς β' βιβλίου ad Menandrum non pertinent,
sed ad Theophylacti historiam, ex qua legationes
quoque Constantinus excerpserat, ut titulus docet,
sen proœmium horum excerptorum.

Pag. 119 A. Post hæc verba, ex τῆς βασι-
λέως, sequi debent ea quæ habes pag. 156 D. ex
lib. vi historiarum Menandri, ὅτι ἡ βασιλεὺς Σο-
φία, usque ad illa verba, ἡρὸς ἀρχομένου συνέστη
πόλεμος, quæ leguntur pag. 158 A; ac deinde

scribe quæ habentur pag. 165 D. ὅτι ἦν ἵνα Τραϊα-
νός, usque ad finem capituli: quo transcurso, re-
deundum est ad pag. 158 A, ubi legitur, ὅτι ὁ Τιβέ-
ριος Καῖσαρ, etc.

Ibid. B. *Ὁς ὁ Ἀβελρ ἀπέστη*, lege, ὁ Σεβέρ,
id est, Sabiorum regulus. Paulo ante non intellexit
interpres hæc verba, χάριν εἰδῆναι τῷ κρεί-
τονι, id est, *grates agebanti Deo*: Græci enim Deum
appellant τὸ κρείττον.

Pag. 160 D. *Ἀφῆκε τὴν Θεοδοσιούπολιν*. Post
hæc verba sequi debent ea quæ habes pag. 119 C,
ὅτι τῶν στρατηγῶν.

Pag. 120 A. *Θεόδωρος ὁ Πέτρον, ὃς τῶν ἐν τῇ
αὐτῇ καταλόγων*, etc. Hic locus sic vertendus est:
*Theodorus Petri filius, qui prius quidem magister
officiorum fuerat, tum vero comes erat largitionum*.
Quod confirmat Theophylactus in lib. iii. cap. 15,
ubi de hac legatione loquens, ait, Θεόδωρόν τε τῆ
μαγιστερίᾳ ἀρχῆ τιμώμενον. Corrippus in lib. i, hu-
jus Theodori meminit,

*Successorque boni reditraque gloria Petri
Hinc Theodorus adest patria gravitate magister.*

De eodem loquitur historia Miscella in fine libri xvi.
Erat hic filius Petri illius patricii ac magistri, de
quo toties locuti sumus. Hisdem temporibus fuit aliter
Theodorus Bacchi filius, cujus supra meminit Me-
nander.

Pag. 120 A. *Κωνσταντίνων*. Id est, *Constantinam
urbem Mesopotamiæ*, de qua Procopius, et Stepha-
nus, et Amm. Marcellinus.

Ibid. B. *Μεβώδην τὸν Σαρναχοερύγαν*. Theophyl-
actus in lib. iii, cap. 15, ubi hanc historiam per-
sequitur, *Σαρναχοργάνην* nominat.

Ibid. D. *Καὶ οὐ τὸ τοῖόνδε σιγηθῆναι*. Locus
prava interpunctione corruptus interpretem fefellit.
Sic enim erat distinguendus, *τίς αἴτιος καὶ οὐ, τὸ
τοῖόνδε*, etc. id est, *inidem legati eo devenerant, ut
de violatis induciis utri auctores violandi faderis,
utri minime auctores fuissent, et hujusmodi omnia
silentio involverentur*.

Pag. 121 A. *Ἀποχωρῆσαι πρὸς Ἀρμενίας τε
καὶ Ἰβηρίας*, scribe, *Περσαρμενίας*. Has enim re-
giones occupaverant Romani, ut scribit abbas Vi-
clariensis in chronico anno i imperii Justinii, *Arme-
niorum gens et Iberorum, dum a Chosroa Persarum
imperatore ad cultum idolorum compelluntur, re-
nuentes tum impiam jussionem, Romanis se cum suis
provinciis tradiderunt. Quæ res inter Romanos et
Persas pacis fœdera rupit*. Verum hæc deditio Ar-
meniorum non anno primo Justinii, sed sexto videtur
contigisse. Septimo enim Justinii imperatoris
anno pax inter Romanos et Persas dissoluta est, ut
scribit Theophylactus in libro tertio cap. 9, Theo-
phanes et historia Miscella. Vide Evagrium in libro
quinto cap. 7.

Ibid. D. *Οὐδέ γὰρ ἡ τελέως κατολισθήσοι*, scribe,
et τελέως, quomodo sæpe peccatum est in his
libris.

Ibid. eod. *Ἐσρέαρχας Περσαρμενίων*. Sic etiam
pag. 167 C. Appellatur. Evagrius in libro v, ἀρ-
χοντας simpliciter appellat. Plerique Barbarorum
in tribus et gentes erant divisi, ac singulæ tribus
suum habebant principem. Sic Priscus pag. 55 A,
De Scythicis gentibus, πολλῶν κατὰ φύλα καὶ γένη
ἀρχόντων τοῦ ἔθνους. Ita tamen ut unus ex iis prin-
cipem locum obtineret. Apud Malchum quoque p. 91
C, Amorceus quidam dicitur τοῦ Νοκαλίου γέ-
νους.

Pag. 125 B, C. *Μοίρας τιὸς ὡς τὸν παγα-
σόμενον ἄνδρα μούσης*. Scribe meo periculo,
ἀναδραμούσης, id est, *factum non esse ut aliquid
parti liceret, restituta integra pecunia, aut aliqua ejus
parte ei qui dedisset, reddita, a fœdere discedere*.
At Cantoclarus nescio quid de musica hic som-
niavit.

Ibid. C. Ἰσχυρότατά πως ἀπομύμενος, scribendum videtur. ἐκμύμενος.

Ibid. D. Οὐδὲ μείραι ἑτέρου, scribe, οὐδὲ μὴν ἑτέρου. Et paulo post scribe, δὲν τῷ τότε τὴν βασιλείων ἰθὺν ἐκλήρωσας λόγον. De Mauricio loquitur Pauli filio, qui postea imperator est factus. Quem tunc temporis, id est, circa annum 9 Justinii imperatoris, ait Menander fuisse magnum logothetam. Sic enim interpretor Menandri verba proxime allata. Vide Nicephorum patriarcham in hist. pag. 115. Ubi logothetam vulgo dictum esse scribit, τῶν δημοσίων λογιστήν, sed in Menandro forte legendum est, λόγον, pro λόγον. Erat enim tunc Mauricius comes excubitorum, ut docet Theophyl. in lib. III, cap. 15.

Pag. 124 C. Τοῦ ἐφρου πολέμου ἐπ' ἀδήλοις. Quæ deinde sequuntur, prorsus alieno loco posita sunt, ut series ipsa temporum docet, et ad librum VIII Menandri referenda sunt, ut inferius dicam. His igitur resectis, post verba citata scribe ea quæ habes pag. 124 D. Ὅτι οἱ Μῆδοι, etc. deinceps.

Pag. 125 A. Ὅτι τὰ Χοσδρῶ, lege, ὅτι Ταρχοσδρῶ. Sic enim vocat Suidas, in v. Ταρχοσδρῶ. Infra p. 165 D. Ταρχοσδρῶ, scribitur. At. in p. 173 C, Ταρχοσδρῶ, apud Evagrium in lib. v, cap. 20, Ταρχοσδρῶ vocatur. Theophyl. in lib. III, cap. 15, Ταρχοσδρῶ vocat. Sed Tanchosdro vel Tanchosro scribitur, quemadmodum apud Amm. Marcellinum. Tanspor quidam dicitur magister militum Saporis regis Persarum.

Ibid. B. Ἐτραπεὶς ἀπὸ τοῦ καθαρίζειν. Scribe meo periculo, τοῦ Κιθαρίζων. Quod nomen est castelli, teste Theophylacto in lib. III, cap. 15, ubi eandem, quam hic Menander narrat historiam, summa duntaxat capita delibans. Itaque quod Menander dixerat, ἔτραπεὶς ἀπὸ τοῦ Κιθαρίζων, ipse dicit: Τὸ τε Κιθαρίζων τὸ Ῥωμαίων φρούριον παραμύθιας. Eadem forma dicitur Χλωμέρων castellum in Arzanene; cuius nomen Menander infra in hac pagina: et Theophylactus in libro secundo. Similiter τὸ Ἀφουμών, supra pag. 167 B, cuius mentio fit etiam a Procopio et Theophylacto.

Pag. 129 B. Τῆς πολιορκίας οἱ Ῥωμαῖοι. Post hæc collocanda sunt ea quæ habes pag. 166 D, ὅτι ὁ Τιτέριος, etc.; deinceps, quæ quidem ad librum VII Historiarum Menandri, videntur pertinere.

Pag. 168 B. Ἄνε Χοσρόου. Scribendum videtur, ἐκρωθῆ ἂν εἴτε Χοσρόου συνέβαινε, ἔτι περιόντος. Quemadmodum legisse videtur interpres. Cæterum ex hoc loco manifeste colligitur Chosroen senioresem usque ad Tiberii Augusti principatum regnasse: quod etiam confirmat Theophylactus in libro III, cap. 16, licet aliter sentiant Evagrius, Cedrenus, aliique. Valonius Chosrois mortem optime ex Agathia collocavit anno Christi 579, qui est Tiberii Augusti annus primus, ut satis constat.

Ibid. C. Προσημίγητες τοίνυν οἱ Ῥωμαίων πρόσβεις. Non intellexi hunc locum interpres. Mos erat legatorum, non Romanorum modo, sed etiam Persarum, ut cum ad imperii limum accessissent, adventum suum significarent his, a quos veniebant: quod προσημίγηται dicit Menander: cuius consuetudinis exemplum habes in lib. I. Historiarum Menandri pag. 153 C. et apud Libanum in oratione consulari ad Iulianum imperatorem pag. 244.

Pag. 174 C. Ἐς τὰ περὶ Κωνσταντινῆν. Post hæc verba, collocanda sunt Excerpta ex lib. VIII, quæ leguntur pag. 161 A, ὅτι περὶ τὸ δεύτερον ἔθος.

Pag. 161 B. Ἀναγκάστης ἐνταῦθα, Anagastus patricius memoratur in Chronico abbatis Bictariensis.

Ibid. D. Ἐν ὀκτῶ γὰρ μοίραις. Atqui Menander supra in pag. 108 B, quatuor duntaxat principatus esse Turcorum dixerat, ut alterutro in loco mendium

latere necesse sit: apud Theophylactum in lib. VI cap. 7, Chaganus Turcorum septem se gentium dominum vocat.

Pag. 162 C. Ἰππελαὶ ἐσαθρῶσσαν scribe ἐσαθρῶσσαι, ut videtur legisse Cantoclarus: sed hic locus prava interpretatione corruptus est. Quod quidem miror ab interprete non animadvertum fuisse. Quis enim non videt legendum esse continue, Ἐφ' ἡν κατ' ἐμὲ Ἰππελαὶ ἐσαθρῶσσαν μάστιγα. Verbe igitur, *Et Varchonitæ quidem utpote Turcorum famuli, cum voluero, ad me redibunt, et simul atque flagellum meum equestre conspexerint in ipsos immissum, in interiora terre sese abdituri sunt.* Verba sunt Turathi Turcorum reguli plena fastus et arrogantiae barbaricæ adversus Abaros quos Varchonitas appellat. Hoc enim erat verum nomen Abarorum, teste Theophylacto in libro septimo cap. 8, Οὐαργωνίται, seu Οὐάρ καὶ Χουυνί.

Ibid. D. Ὅς ἂν εἰποιμι διὰ τὰς δυσχωρίας, scribe, ὡς ἀπέποιμι.

Pag. 163 C. Καὶ πραγμάτων ὁρίων ταμεία, legendum est ταμίαι.

Ibid. D. Καταχαράττει τὰ πρόσωπα ταῖς μαχαλαραῖς. De hoc Hunnorum more plura notavi ad lib. xxxi. Amm. Marcell. pag. 415.

Pag. 164 D. Ἐτα οὕτως ἀφῆκεν. Post hæc Romanorum ad Turcos legationem, collocanda sunt ea quæ habes p. 124 C. de Sclavis, κατὰ δὲ τὸ τέταρτον ἔτος, usque ad illa verba, πολλὰ ληίσασθαι. Deinde redeundum est ad p. 164 C, ὅτι κεραϊζομένης τῆς Ἑλλάδος, etc. In Chronico quidem abbatis Bictariensis, hæc Sclavorum in Thracias irruptio refertur anno 5 Tiberii Augusti, sed Menandri potius est auctoritas.

Ibid. D. Τῶν νήσων δέηρος τῆν ἀρχήν. Provincia insularum olim quidem sub proconsule Asiae, ut testatur notitia imperii Romani. Tunc vero aliter videntur constitutæ fuisse provinciae. Insularum provincia passim memoratur in subscriptionibus conciliorum.

Pag. 165 B. Πάντων ἐθνῶν οὐδαμῶς. Post hæc scribe quæ habentur p. 124 C, ὅτι ὁ Καῖσαρ, etc, ubi Caesaris nomen abusive positum videtur pro Augusti nomine, eo quod Tiberius olim sub Justinio Cæsar fuisset. Transcurro deinde hoc capite, collocanda est legatio quæ legitur p. 126 B, ὅτι Ἰταλία, etc. consequenter.

Pag. 127 A. Πρὸς τὴν βουλήν ἐς τὸ φανερόν ἐκπεσεῖν. Scribendum est, πρὶν τὴν βουλήν.

Ibid. D. Ὑπόστασι μὲν ἔλεγε πρὸς αὐτόν. Lege, πρὸς αὐτῶν. id est, a Sclavis.

Pag. 129 D. Κατὰ τὴν Ἰλλυριῶν αὐτόν διόδευει τὰ μετὰ τῶν. Scribe, διόδουοντα μετὰ τῶν.

Pag. 150 D. Ἦν δικαιώματι καὶ προσήκειν αὐτῶν, scribe, ἦν δικαιοτάτα.

Pag. 152 A. Ἐπὶ τοῖς ἀπηλλάγησαν. Post hæc verba sequi debent ea quæ leguntur p. 174 C, ὅτι ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. Et hic historiam suam claudit Menander, in expugnatione scilicet Sirmii, aut potius in ejus deditione, et in obitu Tiberii imperatoris. Etenim Sirmium Abaris deditum est, paulo ante Tiberii mortem, ut a Menandro scriptum esse testatur Theophylactus in lib. I, cap. 3.

Pag. 175 B. Ὅς προσεώρησε τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ, scribe, ὅς προσεχώρησε. Is Bocolabra dicebatur. Qui cum una e chagani pellicibus congressus timeusque ne graves pœnas lueret, ad Turcos confugere statuerat. Sed in itinere captus a Romano duce, ad Mauricium imperatorem transmissus est, ut refert Theophylactus in cap. 8, libri primi.

Hæc sunt quæ ad Menandri historiam olim in schedis annotaveram scriptoris eximii, cuius elogium habes apud Theophylactum in lib. I, cap. 3, qui etiam ejus historiam continuavit. Sunt et alia Menandri fragmenta luculenta apud Suidam in v. Μένανδρος. Quod fragmentum descriptum est ex proœmio Historiarum Menandri, in quo de suo genere quædam

tus fuerat, proinde ut Agathias, cujus historiam a continuabat. Est et aliud fragmentum illius apud Suidam in v. Ἀπετάφραβε et in v. δοκιμάσας et in ἔμβριθης, et in v. ἐπιδοουπήσας, de tympanis Abaram, et de Boni ducis antistrategemate. Item in Μαυρίκιος, de laudibus Mauricii magistri militum Orientis. Item in voce σκαλλῶνες, et in Ταμχοσδρώ. Ne quis autem miretur hæc fragmenta adeo confusa ac perturbata ad nos pervenisse, meminisse debet lector hanc editionem ex duobus mss. colicibus a Da-

vide Hoeschelio esse concinnatam, Boico scilicet et Andreæ Schotti : quorum alter altero integrior fuit, ut in præfatione monuit Hoeschelius. Duæ proinde horum excerptorum collectiones fuerunt, quod supra in notis observavi. Atque huic operi idem videtur contigisse, quod Bibliothecæ Photii, cui altera ejusdem argumenti abjecta est, ut patet ex iisdem auctoribus, qui bis in illa bibliotheca descripti reperiuntur.

ANNO DOMINI CMLX.

SANCTUS NICON

IN CRETA.

EDITORUM PATROLOGIÆ MONITUM.

S. Niconi, qui medio sæculo x floruit, tribui solent ab eruditis opusculum *De impia Armeniorum religione*, quod Cotelerius Gr. Lat. edidit in notis ad Patres apostolicos, ed. 1672, col. 152, cum fragmentis ejusdem argumenti p. 235 ; et *Pandectæ rerum sacrarum*, quarum fragmenta exhibet Cotelerius in *Monum. Eccl. Gr.* t. III, p. 439, et specimen proponit Bandini in *Catal. Bibl. Laurent.* t. I, p. 92 (a). Sed hæc opuscula, ut bene observat Bandini, in Indice auctorum, ascribenda sunt Niconi monacho Raithensi, qui circa annum 1060 sub Constantino Duca floruit. Quinimo J. A. Fabric. in *Bibl. Græca* t. X, p. 607, Anastasio Cæsariensi qui ad finem vergente sæculo xi scripsit, tribuit librum *De Artziburio*, contra Armenos, quem minime distinguendum esse existimamus a libro *De impia Armeniorum religione*. De S. Nicone ex Baronio nonnulla refert Flaminius Cornelius in sua *Creta sacra*, t. I, p. 206, Venet. 1753. Solam Vitam ejus hic proferemus ex Surio ad diem 26 Novembris.

VITA SANCTI NICONIS

ARMENI MONACHI,

Ex Actis ejus ab abbate monasterii S. Niconis anno 1150 Græce scriptis, interprete Jacobo Sirmundo Arverno Ricomagensi S. J. professore, ex Cæsaris Baronii Annalium tomo decimo collecta : observata interpretis dictione, duobus tantummodo locis perpauca additis ex eodem Baronio ad connexionem historiæ.

I. Ortus est sanctus Nicon in Ponto Polemoniaco parentibus honestissimis, iisdem insciis, ubi adolevit, fugam arripiens, ad monasterium Aureæ Petræ dictum, situm in finibus Ponti et Paphlagoniæ, religione sanctissimum sese contulit : ibique sub ejus monasterii abbate, viro religiosissimo, ad duo-

decimum annum monasticam vitam omnibus numeris perfectionis excoluit. Cum vero divinitus admonitus ejus abbas, ipsum ad plurimarum gentium conversionem vocatum e monasterio ahire cogit ad apostolatus sui munus implendum : ut plane de eo illud Joannis elogium laud incongrue usurpari pos-

(a) Nos specimen hoc edidimus, veuti opusculum incertæ ætatis, Patrologiæ t. CVI, col. 1359,

quia nota temporis a Bandini indicata, oculos nostros fugerat.

sit : *Fuit homo missus a Deo.* Ubi vero Dei omnipotentis misericordia, Creta iusula est recuperata a Christianis, ad ejus culturam idem Nicom ab Oriente evocatus, a Deo mittitur.

II. Cum igitur regiones non paucas orientaliū partium peragrasset, et publica poenitentiae praedicatione innumeras gentes ad salutis portum perduxisset, ad Cretam insulam navigandum sibi esse intellexit. Illuc enim divino quodam nutu vocabatur. Etenim simul atque insulam ingressus est ab Agarenorum jugo nuperrime liberatam, Romanoque imperio restitutam per Nicephorum, foedis autem detestandae Agarenorum superstitionis vestigiis adhuc plenam et refertam, cujus scilicet incolae diuturna atque assidue cum Saracenis consuetudine, ad illorum mores, prohi dolor! abrepti, nefanda etiam et profana eorum orgia fuerant amplexi. Ut igitur eo delatus, solemne illud suum *Poenitentiam agite* (1), inclamare cepit, attoniti peregrino et inaudito praedicationis genere insulani, animisque incensi, vehementer in eum commoti sunt : adeo quidem, ut manus etiam inferre cogitarent : manifestum enim ad furorem illos adegerat res nova et inusitata, praecipuos nimirum, deditosque, ut diximus, superstitionis Saracenorū caeremoniis.

III. Videns ergo inimicis atque intractabilis gentis iugenum, sentiensque tantam duritiem, nisi prudenti quadam arte perdomari non posse : secundam (quod aiunt) navigationem, priore omissa, instituit, sapientumque medicorum exemplo, eorum curationem apposite simul ac solerter aggressus est. Habebat enim Paulum in ea re ducem ac magistrum. Itaque missam faciens insolitam illam praedicandi rationem, quod ex usu futurum in eo jam elucens perspicax futurorum gratia praemonebat, seorsum aliquos abducens, quos reliquis intelligentiores, et ad bonum excipiendum paratiores norat, blandis primum verbis illorum ferocitatem lenire, duritiemque animi emollire coepit; deinde sensim cor permovere, occulta cujusque facta (ut meus Jesus olim Samaritanae) vitaeque flagitia redarguens. Quo factum est, ut eximiam ejus virtutem agnoscentes, confestim iras ponerent animorumque impetus revocarent, et quem malo nunc affecerant, eundem magno suo bono venerarentur : propositamque ab eo rectam fidem amplectentes, odii modum ad benevolentiae profectusque sui cumulum converterent. Consuetudo enim [ut ait ille] ad majora et perfectiora viam munit. Itaque sapiens, si minus verborum copia, ac veritatis facultate piscator erat, hominum animas venari sciens, easque ad immortalitatem divinis eloquiis, et non humanae sapientiae, sed Spiritus sancti doctrina traducere. Ex illo igitur tempore Cretenses Niconem tanquam a Deo missum apostolum habuerunt, totamque insulam ejus fama compleverunt. Confluebant ad eum universi, et sicut

(1) Inde Μετανοεῖτε appellatum tradit Baronius.

A Deo, illi adhærebant, ita ut vim legis, quidquid præceperat, obtineret.

IV. Quare cum securo jam animo ad solitam praedicationem rediisset, ad baptismum omnes, veræque fidei disciplinam perpulit. Tum errore omni e medio sublato, ecclesiis per totam insulam ædificatis, sacerdotibus, diaconis æditisque designatis, reliquis etiam ritibus et caeremoniis apte distributis, vivendi legibus descriptis, omnibus denique quæ in animo erant, ne quem Cretensium boni expertem relinqueret, ordine constitutis, Gortyna discessit, triumque dierum iter progressus, quodam in loco sub noctem constitit, ubi antiquissimi templi, quantum ex ruderibus conjicere erat, vestigia cernebantur. Hoc in loco cum nocturno hymno rite decantato, et crucigero baculo humi defixo, somno se dedisset, Incernarium quasi lumen ante baculum in aere libratum videre visus est. At somno decusso cum surrexisset, non jam somnium, sed vera visio objecta est. Divina quædam lampas haud materialis a cruce irradians, ad diluculum usque astanti et oranti, Deoque gratias pro tanto munere agenti lumen exhibuit.

V. Cuique iterum Deo (ut patuit) sic volente, somno indulsisset, ornatae mulieris species apparuit, quæ dirutum templum instaurari jubebat, omnium Domino sic placere confirmans. Illo autem interrogante, quænam esset quæ talia pro Imperio juberet : Photina sum, inquit, martyr et famula Christi. Quod nisi re ipsa quod volo expleveris, pedem ex insula non efferes. Experrectus ad hæc sanctus, propter visionis varietatem, ambiguo animo erat, ut inane potius insomnium fuisse crederet, quam divinæ gratiæ illustrationem. Quare quæ audierat contemnens, coeptam iter tenebat, cum repente interceptam sibi oculorum aciem sensit : eoque tandem indicio divini numinis imperium id fuisse cognovit : quod ubi jussa exsequi constituit visum mox recipit. Sed quoniam nec ligo in promptu erat, nec pala, nec adjutor ullus (o mira, Domine, et arcana opera tua!) nocte insecuta, finitimis loci incolis ignea ibi columna per tenebras lucens apparuit : prodigio quo excitati, subito accurrerunt, et cum ex Nicone quæ viderat, didicissent, suam quisque operam conferre, jussi communi omnes consensu imperio parucrunt. Itaque sedula ejus sollicitudine, vigilantia, alacritate, opus exactum, templumque martyris bienni spatio perfectum est. In qua postea aram erigendam ac rite consecrandam curavit, sacerdotesque in ea institui, simulque omnia juxta ecclesiasticorum ritus peragi præscripsit. Omnibusque post hæc valere jussis, navigium conscendit, ac secundo cursu provectus Epidaurum, quod Damalam incolæ cognominant, die quinto pervenit. Dein universam Græciam poenitentiam praedicando peragravit, pluraque miracula operatus atque uberes fructus ex sua praedicatione collegit.

VI. Basilium cognomento Apocaucus, prætoris

invenire auctus, Corinthi versabatur, isthmumque illud praesidio contra Bulgaricos incursus tuebatur (2). Graviter autem illum angebat non solum molestus ac difficilis morbus quo tenebatur, sed multo magis vicens metus et pavor Bulgaricae incursionis, famagliscente, gentem illam tota Epiro grassatam, in Helladam atque in Peloponnesum copias convertere. Proinde missis Spartam auntiis Apocaneus Niconem avocarat. Eninvero compleverant ejus aures quae de illo passim narrabantur, praecipue quae de summa illius in Deum fiducia et libertate acceperat. Ex quo autem virtutis ejus illecebris capi coeperat, beatum ejus vultum cernere, vocemque audire, votis omnibus gestiebat. Semper enim apud omnes gentes in pretio et veneratione fuit vera philosophia. Divinus quidem vir charitate praestans, Apocanci petitionem propenso animo accipiens, antiquius nihil habuit quam ut Corinthum celerissime contenderet. Quo appellens, non solum morbo aegrum sua praesentia liberavit, sed metu etiam et terrore Bulgarorum, illos alio cursum suum flexisse significans. Ita omni ex parte facta est jucunda Basilio Niconis oratio. Cum ergo dies septem illic posuisset, malorumque impendentium illius per eum discussa et sublata formido esset, domum revertit.

VII. Anno nongentesimo octogesimo secundo, praeter bella civilia et externa aliaque mala quibus Oriens afflictabatur, peste etiam laboravit, cum ad eam curandam Lacedaemonii, destituti humano auxilio, ad opem divinam implorandam assurgunt, legationemque decernunt ad Niconem virum sanctissimum (3), de qua in rebus ab ipso praclare gestis ista narrantur. Transactis in ea spelunca diebus octo, a morbo recreatus, Spartam venire abstinens, Amyclas contendit. Quod ut sensere Lacedaemonii, festine ad illum primarii cives, et abie plebe certatim convolarunt unice orantes, ut Spartam usque venire velit: invaserat enim civitatem pestifera lues, et plurimos incolas absumebat: propterea venire illum cupiebant, quod se divinis ejus precibus liberandos considerent; ille vero, et cuncta misericors, et in eo maxime, qui ejus populus, et sors futuri essent, tanquam futura praesagens, eoque in illos propensior, et legationem benigne excepit annuitque petitioni, et ingruentis mali propulsionem spondit, si modo ipsi Judaeam gentem ex urbe sua pellerent, ne execrandis eorum (ut aiebat) moribus piaculisque religionis suae diutius eam contaminarent. In his, ait, si me audieritis, et pestis a vobis recedet, et ego quod superest vitae, ducam vobiscum. Quibus verbis monita alia adjiciens, sacras etiam Jeremiae voces subinde aspergebat: *Viae tuae fecerunt haec tibi, et iniquitates tuae praevulnerunt et duro ludo percussa tua. Cumque illi ejus oratione commoti seipsos con-*

¹ Isa III, 2. ² Psal. cxxxviii, 21-25.

(2) Vide Baronium a. d. an. 981.

demnarent atque omnia quae jusserat, facturos proirriterent, nihil amplius cunctatus cum legatis illis profectus est, non cantherio, aut lectica vectus; nec multo comitatu stipatus; sed solo virtutum choro circumseptus. Ad ejus porro adventum lues cessavit, et Judaei urbe pulsati sunt. Nec vero Lacedaemone amplius excedendum, sed in ea perpetuo manendum constituit, ita ut non facile pedem alio efferret, nisi cum necessariis res quaequam aliquo vocaret, et tunc quoque gradum citius referebat. Videres igitur accurrentes quotidie ex universa Peloponneso aegrorum omnis generis catervas, quibus ille non minus animae quam corporis curam impendebat: mellitis enim adhortationibus ad pietatis zelum eas accendebat, ad salutem cuique suam poenitentiae ope disponebat. Fortunata vero Lacedaemon, quae talem medicum civemque sortita es, cujus divinis praecceptis ac disciplinis ad omnem virtutis formam multo certius rectiusque quam inanibus olim Lycurgi legibus effingebare! Subjicit his de structura templi, tum ejus hortatu elaborare: cui adversatus est Joannes quidam cognomento Aratus, Judaeorum patronus. Quae sit passus, ab eodem auctore sic accipe.

VIII. Hic (inquit) solis invidiae stimulis concitatus, aut daemone potius scelere impulsus, ira et odio adversus Niconem insaniebat, divini operis argumentum ad probrum et injuriam suam rapiens: proclivior siquidem est malitia, ut ad pejora feratur quam ut melioribus inhareat. Non cessabat egregius ille sancto in os obloqui, coeptoque operi me colophonem adderet, omni ope prohibebat. Prorsus enim cum reliquis Laconibus ibi non conveniebat: unde et Judaeorum fugam injuria et immerito factam affirmabat: eamque cum civibus vitio vertere, atque illos hoc nomine sugillare et traducere non verebatur.

IX. Cumque opificii cujusdam obtentu, quo poliri et illustrari textilia solent, Judaeorum unum in urbem introduxisset: intercessit illico Nicon, bellatorque juxta prophetam factus¹, consueta lenitate paululum intermissa; leoninum animum induit, et fuste qui propter jacebat, arrepto, Judaeum male acceptum foras extrusit, formidabiliorque hostibus, quam Hercules ille sua clava visus est. Judaeorum enim gentem usque adeo aversabatur, ut nec lingua, nec auribus usurpare illorum nomen vellet, ut jure in illum Davidis verba convenirent: *Qui oderunt te, Domine, oderam, et super inimicos tuos tubesceram: perfecto odio oderam illos, et inimici facti sunt mihi, propterea nomina eorum labiis meis non commemorabo.*

X. Haec vero cum audisset a furore nomen trahens Aratus, rabietumens (ut semper litium amans et impudens atque ad inhumania praecipit est improbitas) in sanctum anhelans irruere coepit, conviciis one-

(3) Vide Baronium an. 982.

rare, proscindere, quanquam inanis hæc illi strepitus erant, et pro larvæ terriculis habebantur. Qui leni ad eam voce : nec enim contendere pro-
sus, nec altercari norat : Abi, inquit, et ad te redi, infelix. Dehinc scelera tua : brevi enim senties, quis arrogantiæ fructus, et qualia nequitiae sint præmia. Illis dictis et tanquam in mortui (quod aiunt) aures effusis, ad monasterium regressus est : hominis enim animum verba non penetrarant. Quare non destitit amens ab incepto, quin adversus sanctum de more cremeret. proscindens illum, figensque tota urbe dignis furore et insania suaprobris et contumeliis : quin etiam minas intentabat, nesciens stupidus et vecors, quod non gloriatur malitia adversus virtutem, nec proficiat inimicus contra electos Dei, ut scriptum est : *Et filius iniquitatis non apponet nocere ei* ⁸. Quid tum autem consecutum est ? Tantum abfuit, ut ejus nimis ac maledictis avocaretur, ut in his potius, Domini exemplo, tanquam laudibus triumpharet. Dominus autem de cælo auditum fecit judicium, et malitia justissimas poenas dedit. Verba in rem misero abierunt : nam dignos amentiae suæ fructus tristi et miserabili vitæ exitu percepit. Nec tarda fuit vindicta, qualis sæpenumero divina bonitate conversionem præstolantè contingere solet : sed e vestigio, derepente, nec opinantem, ut mox dictum, oppressit.

XI. Nocte proxima objecti sunt infelici duo senes in somnis, quos alii duo sequebantur, forma quidem eunuchi, sed longe quam humana præstantiore. Ab his vero flagris cædi sibi videbatur, et sic verbis increpari : Quomodo tu eo es proventus audaciæ, ut servum Dei contemnere et conviciis appetere non dubitares ? deinde in obscurum post verbera carcere detrudi. Et cum veniam multis orasset, vix tandem cædendi finem fecisse, nec tamen e custodia dimisisse. Experrectus igitur, gravem statim in febrem incidit : accitoque Nicone, ad ejus pedes advolutus, misericordiam imploravit. Cui beatus : Quæ in me perpetrasti, ait, ea tibi frater, quantum in me est, condonabuntur. Sed quoniam vitæ finis tibi cælesti decreto præstitutus est, nemo erit de cætero, quemadmodum ait Propheta ⁹, qui Dei consilium dissipare possit. Et his dictis ad monasterium reversus est. Illi vero tertia post dies infelici morte vitam eripuit. Ex quo metus ingens ac trepidatio Lacedæmonios invasit : nec repertus est quisquam e minimis et maximis, qui ad Niconem non advolaret ejusque jussis pareret. Fidem enim fecerat omnibus exemplum, qui Christi servos ludibrio habent : quoniam *Utiq̄ est fructus justo, et Deus iudicans eos in terra* ¹⁰.

XII. Gregorio prætori et de Scleri Bardæ rebus, et post ejus e Babylone reditum, audire cupienti (nec enim abdita intuenti gratiæ exsortem illum esse prætor arbitrabatur) narravit Nicon, Sclerum quidem

⁸ Psal. LXXXVIII, 25. ⁹ Psal. XXXII, 10. ¹⁰ Psal. LVII, 12.

(4) Baron. an. 987.

A ad imperatorem reconciliatam festinasse : ejus vero cognominem alterum ipsius audaciæ ac rebellionis successisse. Attamen nec illi profuturam tyrannidem, nec imperatoribus superiorem fore. Illis ergo prædictionibus consentaneus fuit eventus et eum qui prædixerat, admirabilem declaravit. At prætoris quidem Gregorii sanctique res hoc modo se habent.

XIII. Peragebantur aliquando vespertinæ laudes : prima autem hebdomadis dies erat, cum Sphæristarum aperto gymnasio, juvenum frequens manus infra sacram ædem constitit, atque inter alios prætor Gregorius pars ipse certaminis, cum indigenis ludens : ludi enim amans erat, ludicrisque supra modum capiebatur. Et quoniam inconditæ clamantium voces, tam ludentium, quam spectantium exaudiebantur, adeoque perstrepebant, ut e sacris huiusmodi avocarent, et mentem in illis figere non sinerent, zelo Dei percitus Nicon celeriter appropinquat, bellinamque hominum barbariem libera voce, qua justos decet, libertate castigat. At prætor vir amari alias ingenii, et tum maxime ludo intentus, ut qui a paribus se vinci doleret, impotenti adversus sanctum actus rabie, proscindere maledictis manusque ad vindictam ausus attollere, urbe denique expelli iussit. Jamque ducebatur hilari pacatoque vultu, Domini sui exemplo, leviusque injuriam quam cæteri maximos honores ferebat.

XIV. Cæterum nec sera, nec pedibus (ut poeta dixit) tarda fuit ultio, quin velocius, junctisque vestigiis contumeliosum secuta est. Nam cum primum ad excipiendam sphaeram manum sustulit, paralyti repente icta est. Idem porro membris omnibus statim solutus et enervatus, ad catholicam ecclesiam aliorum manibus delatus est. Ubi acutissimis doloribus excruciatum, mortem præ illis in lucro ponens, lamentabiles questus edebat. Cumque magna medicorum sedulitate curaretur, et remedia omnia infra malum essent, ita ut inanis et vana omnis ab illorum arte spes esset : causam exquiri episcopus, cur eum repentinus morbus invasisset : erat enim et ipse medicæ artis peritissimus. At ille, quæ in Niconem admiserat, vel invitus exposuit : hunc mali sui fontem et caput esse non dissimulans. Quo cognito episcopus objurgavit ille quidem hominis temeritatem non leviter. Tum opportuno consilio auctor fuit, ut fastum poneret, et a Nicone supplex illatæ injuriæ veniam peteret. Norat enim, unde certa medicinæ spes esset.

XV. Paruit ille, abjectoque fastu ac prætoris potestatis supercilio, Niconem multis precibus per nuntios accersit. Qui quidem acceptæ injuriæ oblitus, dicto citius adfuit : didicerat enim ut contumelias pati, sic easdem ultro remittere, aut potius benefactis et officiis compensare. Prætor autem ut illum vidit, ad ejus pedes se ahicit, et qui modo tar-

gidus, animisque ferox iras tantum et injurias spirare videbatur, supplex factus, erroris veniam lugubri voce rogat, ejusque preces, unicum salutis suæ pharmacum implorat. Semper nimirum imbecilla res est vitium, fortis autemet stabilis virtus. Quid ergo ad hæc divina mens? An exprobravit homini amentiam, effrenatamque audaciam? aut aspernari orantem, et tantisper abnuere visus est? Minime gentium. Qui enim faceret, qui discipulus, aut acerrimus potius mitis illius et pacifici imitator erat ad benefaciendum magis quam ad plectendum natura comparati? Itaque non solum veniam dedit, sed sanitatem etiam precibus suis, admota manu restituit. Ita ut statim cibum sumeret incolumis, et libere atque expedite loqueretur, miraculo vel oculis ipsis qui spectabant, fidem vix faciente.

XVI. Ab improbis quibusdam malevolisque hominibus per calumniam accusatus est Joannes Malacenus, nobilitate generis ac splendore nec non summæ sapientiæ laude non inter Lacedæmonios modo, verum etiam tota Hellade ac Peloponneso facile princeps: accusatus autem apud eum, qui tum imperii sceptris potiebatur, Basilium scilicet Romanj minoris filium, regum omnium fortunatissimum, cujus et vita illustris, et imperii spatium longissimum fuit, et victoriæ et tropæa de hostibus quamplurima, per quem et Bulgaricæ gentis princeps [ut memorant historiæ] Samuel ille, viribus et robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus et subactus est (5).

XVII. Mittuntur itaque ab imperatore satrapæ duo, militum legionem trahentes, ut Malacenum ex improvise comprehendant, vincuntque ad reginam urbium ducant: defectionis enim et perduellionis in eum crimen concinnantes æmuli, imperatoris aures falsæ accusationis calumnia oppleverant. Ut ergo in Lacedæmonia pervenerunt, et virum cujus causa missi fuerant, comprehenderunt, evocat ille confestim virum Dei Niconem, quem ob egregia facinora præcipuo in honore habebat, gravique dolore anxius: Ora, inquit, ora pro me misero, serve Dei, ne imperatoris ira male peream. Quem sanctus, blandis contra mellitisque verbis respondens, confirmare animum jussit nihilque tristius formidare. Tum eximia quadam vi charitatis mensæ simul accubans, et lætitiæ poculum, ceu poeticum illum Gygeona, malorum omnium oblivionem mœrenti propinans, oraculum adjecit: Regiam potius benevolentiam adepturum, vitam antea acta beatiorem acturum, altiores ad honorum gradus conscensurum, de omni denique molestia et calamitate triumphaturum: et me, inquit, videbis, et in patriam sub finem vitæ reverteris. Nam et hæc quoque Nicon (ut supra dictum est) a Patre luminum gratia ornatus erat, ut futura æque ac præsentia prævideret. Atque omnia sane, ut prædixerat, evenerunt.

XVIII. Malacenus ergo tanquam a prophetica et

divinitus agitata lingua hæc audiens, nihilque penitus ambigens, vehementer exhilaratus est, navigationemque salutato Nicone, securo animo exorsus est. Postquam ad imperatorem pervenit, et confictus ab æmulis criminatio veritatis luce, sed Niconis maxime precibus, discussa est, majorem deinceps apud imperatorem gratiam, ampliores honores, gloriam et famam adeptus est, adeo ut principem in senatu locum obtineret.

XIX. Transacto post hæc tempore non brevi, cum Malacenus Constantinopoli adhuc esset, Nicon ad immortalem beatamque sortem transiit. Quod ille cum accepisset, et dulcem illam spem qua futurum ex ejus verbis non dubitarat, ut optabilem ejus vultum aspiceret, sibi quodammodo ereptam sentiret: vehementer angi animo, variisque cogitationibus æstuaræ cœpit, gravem præterea vitam ducere, nisi quod ille promiserat perfici videret.

XX. Fide igitur confirmatus (neque enim illius expertus erat scientiæ, qua cognosci Dei mysteria soleat) quid agit? quo se convertit? Pictorem advocat, arte manuque insignem, et qualis habitu, veste, capillis sanctus fuisset, verbis designat: tum aptis coloribus in tabula totam ejus imaginem exprimi jubet. Reversus domum pictor, operæ pretiumque ratus quod jussus fuerat, quam accuratissime posset exsequi: post varios conatus, frustra tandem se laborare animadvertit: nec enim ex sola narratione poterat, quamvis peritissimus artis et exercitissimus esset, quem nunquam viderat, ad veram similitudinem exprimeré. In hac igitur cura versanti, vehementerque dolenti, quod oris lineamenta effingere non posset, ante oculos repente exstitit monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsolete veste amictus, coma squalens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam et virgam manu gerebat cujus apex in crucem desinebat. Qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinisque causam sciscitatus est. Ille vero et causam mox aperuit, et operis difficultatem demonstravit. Tum leni ad eum voce monachus: Me, inquit, aspice, frater, mihi per omnia similis est, quem depingis. Ut ergo acrius in illum oculos intendit pictor, penitusque circumspexit, illum ipsum esse agnovit, quem Malacenus verbis designarat. Quare ad tabulam reflexus, ut conspectam formam imitaretur, o rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte videt, cumque miraculo obstupefactus ad sanctum subito, Kyrie eleison cum horrore inclamans, se vertisset, illum amplius non vidit. Jam enim avolaverat. Itaque ad delineatam divinitus formam reliqua colorum pigmenta adjiciens, perfectam imaginem, qualis bodieque in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absolvit, statimque ad spectabilem Malacenum cum illa properans: omnia illi, ut

(5) Baron. ad an. 995.

acciderant, ordine percussit. Quibus ille auditis, cum ex oblata pictori Niconis specie, ne in hac quidem parte inanem fuisse ejus prædictionem, animadverteret, ingenti gaudio perfusus, mirabilium Dei operum laudes, et quantum a Spiritu sancto gratiam sortitus Nicon esset, prædicare nunquam destitit: sed Malaceni quidem, et sacræ imaginis historia sic se habet.

XXI. Venit cubicularius quidam ab imperatore aurei tributū causa missus: qui, ut pecuniæ turpioris lucri percupidus erat, magnas cum cæteris civibus tum sancti in primis cœnobio molestias exhibebat. Solent enim civitatum imperia et exactiones non æquis et benignis, sed durioribus, ut plurimum, et inhumanioribus delegari. Frustra autem monachi, quibus auri nihil erat, immitem ferumque linire precibus studebant, qui aurum sitiens, velut aspis ad incantantium voces obsurdescebat, et tanquam spinarum sonum sub lebe^te [quod scriptum est] omnia illorum verba contemnebat, quia et ferocius insolens, post atroces minas in carcerem eos detrusit ac monasterium ipsum expilare deprædarique vecors meditabatur. Quod cæteri audientes qui in eo exercebantur, ad sanctum precibus exorandum se convertunt præsentemque ejus opem sine mora experti sunt.

XXII. Etenim proxima nocte, minaci atque indignabando vultu ad cubicularium veniens sanctus Nicon, multis eum verberibus excepit. Eo quod iniquiens [ejus enim verbis utendum est] monasterii curatores, cum ipsi nihil deliquissent, vinculis mancipasti: quod nisi eos statim exemeris, acerbus præterea te v. tæ exitus manet. Profuit palatino ad sanio^rem mentem hæc afflictio. Mane igitur et vinctos eduxit et ad templum properans, sacræ thecæ advolutus cum lacrymis audaciæ suæ veniam a Sancto petiit, discessurum extemplo Lacedæmone promittens, et civibus aurum quod exegerat, relicturum, quod re ipsa præstitit. Nam aureis septuaginta [septingentis] duobus ad beati loculum abjectis, conscenso equo protinus abscessit. Aurum ergo, qui monasterio tum præerat, Constantinopolim misit ad præpositum. Is vero coemptis hoc pretio sacris pyxidibus aliisque pretiosis vasculis non paucis, ad monasterium omnia detulit, quæ ad hunc usque diem templi usibus percommoda cernuntur, et splendorem illi non parvum addunt, variis aliis et egregiis omnium generum ornamentis referto, cura in primis studioque ejusdem præpositi. Hic enim vir optimus et magnificentissimus, divino zelo succensus, omnem operam posuit, ut templi vetustatem abstergeret ejusque speciem penitus renovaret, quod et donariis deinde quamplurimis auxit, columnarum fulgore, politorum lapidum coloribus variis, picturarumque præstantissimarum varietate condecoravit, porticibus etiam et vestibulis gradibusque circumcinxit: ad eam denique dignitatem

extulit, quæ hodie spectatur, et præclarum divini viri consilium pietatemque tacito præconio declarat.

XXIII. Sed ad impium Antiochum convertenda est oratio. Præerat is ducis potestate ethnicorum regioni. Eo autem inter cætera vitæ flagitia processerat amentia, ut ipsum beati testamentum violare non dubitaret. Itaque finitimum ethnicorum oræ prædium invadens, sedem in eo, reclamantibus monachis, tentoriumque fixit. Et ne quid sceleri deesset, cum locum perfuso circumcirca cruore contaminasset, impuro in libidinum cœno nefandisque flagitiis, suo illic more volutabatur, quoad dignos temeritatis suæ fructus a Sancto percepit. Is ergo per noctem formidabili trucique ore illi astans, post horribiles incussos terrores, crucigero demum baculo latus lethali plaga percussit. Qua excitus, cum exeuntem e tentorio percussorem notasset, famulis quidem, ut eum comprehenderent, cruda et lamentabili voce imperabat, verum illi neminem videbant. Ex quo demum mali fontem miser agnoscens, Sanctum fuisse intelligebat, qui vulnus inflixerat invasoremque suum ex suis sedibus pellere satagebat. Quare conscenso mox equo, Lacedæmonem contendit. Sed stadia laud amplius triginta processerat, cum doloris acerbitate victus, ex equo descendens, media in via turpiter in suorum manibus exanimatus interiit, reque in eo, quod in Proverbiis legitur, expletum est: *Animæ iniquorum immaturæ peribunt, et perversi in morte repentina* (Prov. III, sec. [LXX.]). Miserum porro illius cadaver Spartam delatum, sequenti nocte (ut constans fama est) ignis, incertum unde, in loculum irrumpens, utrumque simul consumpsit, et in cinerem redegit.

Non minus pavendum est quod sequitur. Michael ille Chærosphactes, vir scilicet illustris, nullique inter Lacedæmonios nostros honore, gloria, opibus secundus: ad hæc facundia, indole, forma, suavitate morum, sapientia atque omni laude præstans erat, adeo ut in ore omnium cum suavissimo sensu versaretur. Sed quam difficile est humanæ naturæ hostis insidiis nunquam succumbere, recteque iter usque ad finem inoffenso pede decurrere? Deflexit vir incomparabilis, et invidiæ face accensus contra monasterium impudenter exarsit, levissimo ejusdam agri prætextu, quem lædere monasterii pecora dicebantur. Ergo collecta facinorosorum hominum manu, cum ad locum venisset, primum quidem Zosimum monachum annis gravem, qui monasterii res procurabat, nihil ejus canos, nec virtutem veritus, veste sua spoliatum atque in terram prostratum, pugnis sustibusque ita vexavit, ut tantum non exanimatum reliquerit; deinde Syracusanum illum Dionysium imitari-volens, in agrestes etiam operas famulosque sævire parabat, nisi fuga salutis suæ consulissent. Tum vero monasterii res omnes Nysorum prædæ exposuit, non caulis ipsis, pecorumque se-

⁶ Prov. III, sec. LXX.

ptis parcens, quibus etiam flammis subjecti, ne quid esset quo tegi capræ ovesque et a furum ferarumque insidiis defendi possent. Ita demum, quasi parva victoria, ovans, in equo miser exultabat, cum subitam illatæ sancto injuriæ vindictam expertus est.

XXIV. Nocte insecuta, terribili, ut in his solebat, aspectu dormienti sanctus Nicon se objicit, gravissimisque et acerrimis verbis increpans: Quid tibi mecum, ait, ut tantum audaciæ furorisque concipere, et contra nos Denique ipsum insurgere non formidares? Sed diuturni arrogantæ hujus conatus non erunt, sentiesque tandem haud optabilem exitum fore, ac docebit experientia quantum mali sit temeritas, et projecta in Deum ejusque servos arrogantia; atque his dictis recessit. Michaellem vero ardentissima illico febris invasit, et cum febre paralyticis. Ita domum relatus, mortem expectabat. Cum iterum ipsi tanquam in mentis excessu oblatu Nicon, succensebat porro, eademque cum minis exprobrabat. Unde ad consanguineos qui aderant, conversus: Non videtis, ait, monachum istum, qui mihi dira omnia minatur? Tum expelli et abigi eum rogabat atque jubebat.

XXV. Verum illi, quia neminem videbant, amplius morabantur. Paulo post cum ad se quodam modo rediisset, ex utriusque visi argumentis mali sui causam conjectans, stultitiam suam reprehendere calamitatemque lamentari cœpit: Heu! heu! inquit, quia mihi nunc contra quam Job contigit: *Timor enim, quem non timebam, evenit mihi, et quod non verebar, accidit*¹. Deinde sceleris emendationem penitentia promittens, et quod tum cætera quæ inconsulto egerat, corrigeret, tum caularum cancellos ferreis repagulis obvallaret, morbi finem unico deprecabatur. Cæterum ejus preces a Deo exaudiatæ non sunt, Dominus enim, qui finxit sigillatim corda

¹ Job III, 25.

(6) Baron. ad an. 981

nostra, pravum fictumque frontibus animum intuens, qualis in plerisque solet esse mortalium: qui tempore quidem afflictionis Dei recordantur, aspernantur autem cum exempti malis fuerint: irritam atque inanem abire ejus orationem passus est. Quare, ingravescente vi morbi in luctuosis illis vocibus oppressus est: gravi ferocibus superbisque documentor, ut ira sua moderate uti discant, Deique judicia reformident.

XXVI. Prætoris munere præcipua cum laude perfunctus Basilius Apocaucus (6), quem supra memoravimus prinsquam rediret in patriam, Laedæmum venit, ut sacram Beati thecam adoraret, suumque in illum amorem et studium testaretur; discedens autem collectum vasculo sacro unguentum, quod sanctificationi malisque morbis omnibus depellendis proficuum esset, donum tulit. Domi ergo quemdam ex famulis, quem in intimis habebat, gravi lethali morbo decumbentem, ac desperata per medicum valetudine, deploratum nactus divino quod gerebat unguento Gregorium (id enim servo nomen erat) certa fide spem fulciens inunxit. Res mira! sub mediam noctem e lecto repente desiliens æger, suisque pedibus gradiens, sonora voce qui modo elinguis erat, uxorem vocat. Apocaucus ad vocis sonum excitus, accurrit, et sanitati, aut vitæ potius restitutum cernens, modum causasque interrogat. Tum ille monachum sibi quemdam adfuisse ait, insignem cruce virgam manu gerentem, cultuque corporis eremitico et lethalem morbum protinus depulisse. Astans enim mihi, aiebat, monachus ille (cujus etiam vultus lineamenta signabat, ex quibus Apocaucus sanctum fuisse didicit) manuque prehendens: Deus, inquit, propter Apocauci fidem vitam tibi Metanoitæ precibus largitur, et cum hoc dicto statim abiit. Ego vero integram valetudinem adeptus sum.

ANNO DOMINI CMLXIII.

THEODOSIUS MONACHUS

NIC. MARIE FOGGINI

MONITUM

DE THEODOSIO ET EJUS ACROASIBUS.

(Hist. Byzant. Append. nova. Romæ, 1777, fol.)

Cretam insulam, centum olim, ut Horatius cecinit lib. III, od. 27, potentem oppidis, quam Agareni ab Hispania profecti Michaelle Balbo imperatore an. Chr. 825 occupaverant, Nicephorus Phocas, tunc tem-

poris magister et scholarum orientalium domesticus, fuis deletisque Barbaris, Romanorum imperio restituit, Romano Juniore imperatore, an. Chr. 961. Hanc expeditionem, Romani imperatoris Jussu, a Nicophoro maxima celeritate feliciter confectam sequentes Acroases quinque celebrant et exornant. Eas edere meditatus est olim Maltretus, sed primum nuper edidit Flaminius Cornelius nobilis Venetus in suo *de Creta sacra* commentario tom. I, p. 269. Nullus alius, qui eas complectatur, usquedum innotescit vetus codex, præter Vaticanum notatum num. 997, litteris pene jam exsolescentibus, et a notario potius, quam a librario scriptum, ex quo tum Maltretus, Allatii cura, tum Cornelius accepere. Itaque easdem recensere ac recudere jussus, hoc solum præstare potui, ut ipsum codicem Vaticanum iterum consulere, et tum Corneliana editione conferrem, quem laborem non sine fructu exegi, etsi anceps hæreo, utrum et ego ipse, tum ob edicis vitia, tum ob singularem poëtae sequioris ævi stylum, omnia bene assecutus sim. Quare dubitationes quasdam meas ac conjecturas in subjectis adnotationibus indicabo, ubi etiam plura prosequar, quæ sensus auctoris ac rerum historiam luculentius exponant.

Quis fuerit Theodosius diaconus, qui hasce Acroases composuit, obscurum omnino est: sed nullatenus dubitare licet, fuisse eum Ecclesiæ Constantinopolitanæ diaconum. Porro ex epistola qua Acroases suas Nicophoro dedicat, plane liquet, emisisse eas in lucem post præmaturum Romani imperatoris obitum, eo licet vivente compositas. Sic enim Theodosius Nicephorum alloquitur: *Ἐν προσώπῳ γούν ἡ μὲν ἀρχὴ λάμβων δοκᾷ πρὸς τὸν πάλαι βασιλέα ἡμῶν, τὸ δὲ τῶν ἐπαίνων κεφάλαιον πρὸς τίνα, εἶση εὐθύς. Iamborum itaque initium prima fronte ad defunctum nuper imperatorem nostrum pertinere videtur: verum laudum summa ad quem potissimum spectet, statim intelligat.* Præterea ex eadem epistola aperte intelligitur, obtulisse eas Nicophoro, postquam ille victoriæ Cretensi victoriam etiam addiderat de Agarenis orientibus, metropoli eorum Chalepe eversa: *Δέξαι οὖν, ἰνῆι, εἰ καὶ τῆς ἀξίας εἰσὶν ἐνδὲ Θεοδοσίου ψελλίσματα, καὶ περὶ τῆς τοῦ Χαλέπε γράφειν ἐπιτρέψον καταστροφῆς καὶ ἀλώσεως. Accipe igitur, indignus licet majestate tua, Theodosii nugæ, et de eversione et expugnatione Chalepi scribere permitte.* Ad quæ verba mirari subit, quomodo Cornelius adnotaverit, se prorsus nescire, cur Theodosius de Creta sermonem instituerit, Chalepi mentionem ingesserit. Nemo enim veterum recentiorumque historicorum præterit, Nicephorum Phocam Creticos primum, deinde vero Chalepenses Saracenos subegisse. Audi Cedrenum *Hist. Comp.* p. 645: *Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκάς, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, προσταχθεὶς ἐκ Κρήτης ἐπανελθεῖν, οὐ συνεχωρήθη εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐκελεύθη παραγενέσθαι μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ· ἀναλαμβάνων γὰρ ἑαυτὸν ἐκ τῆς προτέρας ἡττῆς ὁ Χαβδάν, ἀναφέρειν ἤρξατο κάλιν, καὶ στρατὸν ἀξιόμαχον ἠθροικῶς, προσδόκιμος ἦν ἐπιθῆσεσθαι τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσιν τε καὶ πράγμασιν· ἀλλ' ἐν Συρίᾳ γενόμενος ὁ Φωκάς καὶ σταδαῖα μάχη τούτου τρεψάμενος, καὶ κατὰ κράτος ἡττήσας, καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Συρίας ἀπελάσας τὴν πόλιν Βεβρόκιαν ἐξεπύρθησε διὰ τῆς ἀκροπόλεως. Nicephorus autem Phocas, Creta, uti dicimus, jussus decedere ita est, ut non ei liceret Constantinopolim ingredi: sed mandatum est, ut cum omni exercitu in Orientem transiret. Nam ab accepta clade se recolligens Chabdanus jam sese erigebat: coactoque ad pugnam idoneo exercitu videbatur jamjam in Romanos moturus. Eum Phocas, in Syriam ut venit, prælio superavit ac sedit, et in Syriam interiorem compulsi: urbem Berrhæam, excepta urce, devastavit.* Idem enarrat etiam Michael Glycas in *Annalibus* p. IV, p. 304, et uterque hanc afferunt causam adeo sollicitæ expeditionis Nicephori in Orientem, quod Josephus Bringa, qui rerum in aula poetabatur, Romano ob oculos callide posuerit, invaluisse rumoribus, victorem Cretæ evellendum fore ad Imperium. At vero Cedrenus et Glycas a Leone Diacono, scriptore cœvo, in hoc dissentire videntur, quod hi Nicophoro e Creta reduci Constantinopolim venire non esse permissum, sed recta via in Syriam ire mandatum scribunt, ille autem contra testatur, Nicephorum e Creta redeuntem non modo Constantinopolim venisse, sed etiam Constantinopoli triumphasse, et hinc postea in Syriam profectum esse. Leonem rem ita enarrasse compertum est ex Latinis excerptis historiæ suorum temporum, quam ad obitum æque Joannis Tzimiscis protraxit, a Pagio in *Critica in Annal. Baron.* tom. III, p. 875, et tom. IV, p. 3, relatis; nondum enim in lucem edita est integra et Græce Leonis Historia, ad prelium licet paratam reliquerit Combefisius. Verumenimvero, ni fallor, facilem ad Cedrenum et Glycam cum Leone Diacono In hoc quoque conciliandos aperit viam Symeon Magister et Logotheta in *Annalibus* in fine, qui de Nicophori triumpho ob devictam Cretam sic loquitur: *Ὁ δὲ βασιλεὺς, μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν, ἐδόξασε τὸν Θεὸν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν Νικηφόρος κελεύσει τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθαι, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε περὶ τὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπιπορόμιον ἅμα τῇ ἀμυρᾷ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουρόπα καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολά; λευκάς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν· καὶ ὁ μὲν μάγιστρος τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἤξιώθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος· ὁ ἄμυρᾷ, δὲ, πλεῖστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ βασιλέως λαθῶν, σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρία οἰκεῖν συνεχωρήθη, εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη, διὰ τὴν μὴ βουλεύσθαι αὐτοῦ; βαπτισθῆναι· ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν μάγιστρον αὐθις κατὰ τὴν ἑβαν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνο; Χαμβδᾶ· ὁ δὲ ἀπειθῶν, πρῶτον μὲν τὸν Χαλέπε κάστρον παρέβαλε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλὴ γίνεται συναγωγὴ. Imperator, ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit.*

Tum brevi etiam Nicephorus scholarum domesticus, imperatoris jussu, urbem ingressus cum multis spoliis atque captivis a suis ædibus ad Circum pedes venit una cum Cretæ amera, Curope nomine, ejusque propinquis omnibus, cum Saraceni omnes albis vestibus induti essent. Ac quidem magister honores magnaque præmia imperatoris liberalitate consecutus est; ameras vero donis plurimis atque argento ab imperatore donatus, prædia ruri colere atque habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in senatum minime cooptatus est. Porro Romanus imperator magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chembdæ arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione primum Chalepurn urbem munitam cepit, unde etiam spoliiorum vim magnam collegit. Videsne quod triumphii genus Nicephorus e Creta redux obivit? A suis ædibus cum multis spoliis et captivis pedes in Circum venit, quo scilicet modo ovantes procedebant, non triumphantes; ita ut, si bene vertit Leonem Combefisius, usus sit Leo voce triumphii lato modo, quomodo etiam a Latinis non semel factum esse novimus. Et profecto is erat, qui ob Cretam captam Nicephoro debebatur, honos secundum Romanorum morem, quia bellum Creticum indictum non fuerat, et quia fuerat sine sanguine confectum, de quibus luculenter certos nos faciet Theodosius. Qua de re Cedrenum et Glycam ita esse interpretandos censeo, ut dixerint negatum fuisse Nicephoro e Creta reduci Constantiopolim venire, scilicet ad commemorandum, quia hinc statim jussus est in Syriam proficisci; et eos haud meminisse triumphii, quem tunc Nicephorum egisse narrat Leo Diaconus, quia nullatenus triumphans, sed solum ovans in Circum processerit, et solummodo post Chalepensem victoriam solemnem triumphum egerit, quem Cedreno visum est satis commemorare, cum in eo præter Berrhænsia spolia etiam Cretica ostentaverit.

Verum, ut quis malit hoc contigisse, certum est, quod Nicephorus post victoriam Creticam in Syriam profectus est, ac nova de Chalepensi sultano reportata victoria eo magis inclaruit; et quod cum interim Romanus, florens licet ætate, voluptatibus fractus die 15 Martii indictione sexta obiisset, et Theophanone Romani uxore filiorum nomine imperante accersitus est Constantiopolim, ubi solemnii pompa de Saracenis tum Creticis, tum Chalepensis triumphavit. Ἀπριλλῷ δὲ μηνί, inquit Cedrenus *ibid.*, τῆς αὐτῆς ᾠ' Ἰνδικτιῶνος, εἰσεῖσιν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος τῇ τῆς Δεσποίνης κελεύσει (τοῦ Ἰωσήφ καθάπερ καὶ πάλαι κωλύοντος) ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Κρήτης λαφύρων καὶ τῆς Βεῤῥοῦλας ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ. Eadem sexta indictione, mense Aprili, jussu Augustæ Nicephorus Phocas Constantiopolim venit, Josepho, ut ante, ne hoc fieret obstante. Duxit triumphum in Circo, inferens in eo Cretensia et Berrhænsia spolia. Eandem rem iisdem fere verbis ita narrat Joannes Curopalates in Historiæ compendio p. 66: *Aprili autem mense, eadem sexta indictione, Phocas jussu reginæ ingreditur Constantiopolim, Josepho omnino, ut pridem, prohibente, et de captis spoliis et Berrhæa triumphavit in Hippodromo.* Attamen neque tunc immorari diu potuit Nicephorus Constantiopoli: comperiens enim parari sibi iterum insidias a Josepho Bringa, mature in Cappadociam secessit, ubi ab exercitu imperatorem se appellari die 2 Julii passus est, et inde Constantiopolim rediit, coronatusque est a Polyeucto patriarcha die 15 Augusti. Hæc est rerum series, et hinc facile intelligi potest quo potissimum tempore Theodosius Acroases suas Nicephoro obtulerit. Cum enim obtulerit jam mortuo Romano, et Chalepe urbe eversa, sed antequam Nicephorus ad imperium evectus foret, restat obtulisse intermedio quatuor mensium spatio, qui intercesserunt a die 15 Martii ad diem 2 Julii, atque adeo, ut arbitror, mense Aprili, quo Nicephorus Constantiopoli e Syria redux triumphavit.

ΑΛΩΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΟΝΗΘΕΙΣΑ

ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ

Τῷ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠῳ (1) ΚΑΙ ΚΡΑΤΑΙῷ ΒΑΣΙΛΕΙ ΡΩΜΗΣ (α).

EXPUGNATIO CRETÆ

DESCRIPTA

A THEODOSIO HUMILI DIACONO

HUMANISSIMO AC POTENTI IMPERATORI ROMÆ (1).

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ταυτά μοι, ὦ μαγίστρων ἤλιε (2), καὶ Ῥώμης ἐκδικητὰ (3), πεπώνηται μὲν πρὸ καιροῦ περὶ Κρητῆς (4), οὐ δέδοται δέ. Τὸ μὲν, ἵνα μὴ χρόνοις τὰ σά τροπαίων λήθῃ περιδοθῇ κατορθώματα. Ἄ γὰρ ἀνδρεία ποιεῖ, ἀμαυροῖ χρόνος, εἰ μὴ λόγος προφθάσας ἐν βίβλοις τισὶν ἐναπόθηται, οὐ δέδοται δέ, φόβῳ καὶ

PROCEMIUM.

Hæc a me, o magistrorum sol, et Romæ ultor, elaborata quidem fuerunt antehac de Creta, non autem edita : illud quidem, ne ab annis tua tropæis parta oblivioni tradantur præclara gesta ; quæ enim fortitudo gerit, obscurat tempus, ni sermo præveniens ea scriptis mandarit. Non edita autem

ἄ συστολῇ, καὶ τὰ πολλὰ ἐναπολειφθῆναι καὶ ἡττηθῆναι τοῖς σοῖς κατορθώμασι. Δέξαι οὖν, εἰ καὶ τῆς ἀξίας εἶσιν ἐνδεᾶ Θεοδοσίου ψελλίσματα, καὶ περὶ τῆς τοῦ Χάλεπε (5) γράφειν ἐπίτρεψον καταστροφῆς καὶ ἀλώσεως. Οὕτω γὰρ προθυμώτερος γεγωνῶς, τῶν σῶν κατορθωμάτων, ὡς ἐξὼν γενήσομαι συγγραφεύς. Ἀχιλλεὺς γάρ, καὶ ὁ Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, καὶ

fuerunt metu, et tremore, et quod multa inferiora erant, et a præclaris tuis facinoribus superabantur. Accipe igitur, etsi dignitatis sint inferiores, Theodosii ineptias, et de eversione atque expugnatione Chalpe scribere permitte. Sic enim alacrior factus, rerum tuarum gestarum quantum licet scriptor sum. Achilles enim et Macedonum (rex) Alexander,

NOTÆ.

(1) Humanissimo ac potenti imperatori Romæ, Romano scilicet Juniori poema suum inscribit Theodosius, quia illud perfecerat, dum Romanus in vivis agebat, et quia Romani jussu Creticum bellum a Nicephoro susceptum fuerat. Quamvis autem defuncto jam Romano, et solummodo ut blandiretur Nicephoro vulgaverit, nihil tamen in ejus inscriptione immutavit, fortasse ne Theophanonem Romani uxorem offenderet, et ne totum poemation, in quo exstant plurima ad Romanum spectantia, refingeret. Quare de hoc Nicephorum monere in præfatione non prætermisit, asserens tamen ad eum potissimum spectare, quæ in poematio continentur, laudes imperatori Romano collatas.

(2) Nicephorum Phocam magistri dignitate fuisse insignitum Cedrenus Curopalates, incertus continuator Theophanis, cæterique scriptores testantur. Magister autem dicebatur primus inter nobiles imperatoris familiares, seu, ut inquit Evagrius Histor. lib. iii, cap. 29, ἡγεμῶν τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τάξεω, *præfectus officiorum palatii*. Hæc dignitas, vel ipso patriciatu illustrior, et ὑπέρογκτος *splendidissima* ab Historicis dicta, unum primum conferebatur, at deinceps collata est pluribus, ut ex Luitprando Rer. per Europ. gest. lib. vi, cap. 5, colligitur, qui viginti quatuor magistros enumerat. Theodosius *magistrorum solem* Nicephorum appellasse videtur, vel quia Nicephorus inter plures primus esset, vel ob præclara ejus gesta, quibus hujus dignitatis

B splendorem auxerat ad cæterorum Magistrorum exemplum.

(3) Romæ vindex certe fuit hic Nicephorus, quia, ut inquit Cedrenus Histor. Comp. pag. 642, πολλά τροπαία στήσαντα κατὰ τῶν ἑφῶν Σαρακηνῶν, multa de Saracenis orientalibus statuerat tropæa, qui Romani imperii provincias depopulabantur, et quia Cretam a Saracenis Hispanis olim occupatam Romanorum imperio restituerat.

(4) Hæc de Cretæ expugnatione carmina jam antea, vivente nempe imp. Romano juniori, a se confecta fuisse Theodosius testatur. Cur autem ea in lucem non produxerit, necdum capta occasione triumphi, atque adeo ovationis, quam Nicephorus de Creta expugnata egerat, rationem hanc reddidit : id facere timuisse, quod a gestorum ejus gloria plus æquo illa distarent. At vera causa fortasse potius fuit, ne imp. Romano displiceret, in ejus suspicionem venerat nimis apud populum inclarescens Nicephori nomen. Vid. Monitum.

(5) Confecto Cretico bello Nicephorum ad Chalpe expugnationem se contulisse omnium historicorum consensu certum est ; et hanc expeditionem dum ille gereret, Romanus obiit. Itaque cum Chalpeum expugnasset, a Theophanone Augusta Romani uxore revocatus est Constantinopolim, ubi de utraque victoria, Cretica nempe et Chalpens, solemnem egit triumphum. Hac occasione Theodosius Acroases suas Nicephoro obtulisse videtur, et quia

(α) Denuo recensuit et in *Byzantina* Bonnensi anno 1828 edidit Fr. Jacobsius.

οι μετ' αὐτοὺς στρατηγήσαντες, ἄριστα πολὺ τὸ Α κλέος τῇ συγγραφῇ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἀπηνέγκαντο. Καὶ ὁ μὲν Ὀμήρη, οἱ δὲ γε Πλουτάρχῳ καὶ ἄλλοις μέχρι τοῦ νῦν ᾄδονται καὶ φημίζονται. Ὡς ἐν προσώπῳ γοῦν (6) ἢ μὲν ἀρχὴ λάμβων δοκεῖ πρὸς τὸν πάλαι βασιλέα ἡμῶν. Τὸ δὲ τῶν ἐπαίνων κεφάλαιον πρὸς τίνα, εἶση εὐθύς.

AKPOASIS ΠΡΩΤΗ.

Ῥώμη παλαιά, μὴ φθόνηι τὸν δεσπότην,
Τοῦς σοὺς στρατηγούς προσβαλοῦσα τῇ νέῃ.

et qui post eos imperatores fuerunt optime magnam gloriam a scriptis usque etiam ad hoc tempus assecuti sunt. Et illo quidem ab Homero, hi vero a Plutarcho aliisque usque modo laudantur et celebrantur. Iamborum itaque initium ad veterem nostrum imperatorem quodammodo pertinere videtur; laudum vero summa ad quem, scies illico.

ACROASIS PRIMA.

O Roma vetus, ne invides despote novæ opponeus Romæ duces tuos: immerito enim Scipio,

VARIÆ LECTIONES.

5. Fort. καὶ γὰρ ὄρμη. 5. ἦν τις vulg. ἦν τις C. 6. ὅταν — ἐπεμπε. Ne quid corrigendum existimes cf. II, 86; III, 17; V, 87. 88, et Indic. in not. Anth. Pal. v. ὅταν p. 1046. 8. τίς ἦ C. 10. τῆς om. C.

NOTÆ.

solummodo victoriam Creticam in eis celebraverat, Chalepensem etiam victoriam alio poematio se celebraturum spondet. Vide, quæ hac de re fusius in Monito disservimus. [Alepuum antiquis Beroæa. καὶ τὸν Λέοντα ἐξ τὸν Φωκῶν τὸν τοῦ Νικηφόρου ὁμίμονα κατὰ τοῦ Χαμαδῶν, ὃς τοῦ Χάλεπ ἐκράτει, ὁ Ῥωμανὸς σὺν δυνάμει ἀπέστειλε. Zonaræ in Annal. xvi. Quid vero hic de Chalepe, cum de Creta poeta noster statuerit? CORNELIUS.]

(6) Hæc ea sunt verba, ex quibus liquet Theodosium has Acroases Nicephoro obtulisse post Romani obitum. Videsis Monitum. Cornelius verba τὸν πάλαι βασιλέα ἡμῶν minus recte vertit: veterem nostrum imperatorem, cum defunctum vertere omnino debuisset.

(7) P. Cornelium Scipionem intellige, cui, ut inquit Florus lib. II, cap. 6, p. 292, tam grande de Africa nomen fata decreverant. Is admodum juvenis in Africam profectus, contra Carthaginenses bellum indixit, in quo adeo præclare se gessit, ut brevi Carthaginem expugnaverit. Consul ante annos factus, inquit Sex. Aur. Victor de Viris illust. cap. 49, concedente collega in Africam classe trajecit. Asdrubalis et Syphacis castra una nocte perripuit. Revocatum ex Italia Hannibalem superavit. Victis Carthaginensibus leges imposuit. Ideo autem addit Theodosius tunc totum Carthaginis robur non adfuisse, quia Hannibal cum exercitu satis magno Romam aggressurus in Italia commorabatur.

(8) Obsidionem a Sylla Athenis impositam, ἔργῳ μὲν οὐ μεγάλην, τῇ δὲ δόξῃ λαμπροτάτην, factio sane hand magnâ, sed gloria clarissimam, appellat Plutarchus in vita Syllæ p. 102. Athenienses enim eo tempore, ut observat Velleius Histor. Rom. lib. II, cap. 25, oppressi Mithridatis armis, homines miserimæ conditionis, cum ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis; et animos ezitta mænia, corpora, necessitati servientes, intra

Κενῇ γὰρ ὄρμη, καὶ μάτην ὁ Σκηπίων (7). Τὸν πλοῦτον ἐσχύλευσε τῆς δόξης ὄλον.

5 Ἰσχύς γὰρ ἦν τις, ἢ κράτος Καρχηδόνος, Ὅταν παρεστῶς μυριοξίφῳ μάχῃ.

Τὰς συμφορὰς ἐπεμπε τῇ πορθουμένῃ.

Τίς ἦν ὁ Σύλλας (8) ὁ στρατηγέτης,

Ὁ τῶν Ἀθηνῶν τὴν κακαυμένην πόλιν

10 Βαλῶν ἀπ' αὐτῆς (9) τῆς σφαγῆς ἠττημένην;

Τίς ἦν ὁ Καῖσαρ (10) ὁ στρατευμάτων τρέχων

Ἐν ταῖς ἀφύρτοις (11) συμπλοκαῖς καθημέραν;

Τίς ἦν ἐκεῖνος (12) ὁ κρατηθεὶς ἐν στόλῳ.

conatuque irrito exhausit omnes gloriæ divitias: virium quid aderat, non tota vis Carthaginiæ cum pugnam iniens innumeris districtis gladiis urbi devictæ extirabilem cladem intulit. Quis ille Sylla imperator audax Athenarum urbem flammis correptam rapidis, hoc ipso excidio superatam subigens? quis fuit Cæsar, qui exercituum excurrebat per conflictus quotidie insuperabiles? quis ille, qui navali victus prælio postea victores superavit classe? Non fuit dux alius unquam sicut despota: Pompeius namque irrupit aurum colli-

muros habebant. Præterea quo tempore Athenas Sylla obsidebat, magnum sane passæ sunt ex igne detrimentum, ab Atheniensibus ipsis hostiles machinas conflagrare studentibus primum excitato: qui deinde Syllæ consilio sævius etiam exarsit, dum Piræeo capto τὰ πλεῖστα κατέχουσαν ὦν ἦν καὶ Φίλωνος ὀπλοθήκη, θαυμαζόμενον ἔργον, pleraque inflammavit, in quibus armamentarium Philonis, inclytum opus fuit, sicut testatur præfatus loco Plutarchus pag. 65. Huc itaque respicit Theodosius, dum Syllæ virtuti succedere studens eum in Athenarum oppugnatione nihil præclari gessisse affirmat.

(9) In Corneliana editione claudicat hic versus, quem tamen facile restitues, si nobiscum ad fidem codicis articulum τῆς ante vocem σφαγῆς suppleris.

(10) C. Julium Cæsarem innumera, eaque difficillima certamina, felici exitu subilisse fatetur: sed duce fortuna potius, quam virtute censet.

(11) Ita hæc vox legitur in codice, sed restituendum esse verbum ἀφύρτοις monuit Cornelius. [Ἀφύρτοις συμπλοκαὶ esse videntur congressiones exercituum bene compositæ, nihil perturbationis habentes. ἀφύρτοις cum ἑμμελῶς junxit scriptor Vita Nicolai Damasc. in Prodromo Βιβλ. Ἑλληνικῆς a Corae editæ p. 227, ubi editor p. 368: Σημεῖωσαι τὸ ἀφύρτοις ἐπὶ τοῦ ἀσχυρῶτος, ἐν οὐδενὶ που εὐρεθὲν ἢ ἐν τῷ παρίντι βίβλ. Νικολάου, σωζόμενον ἐν τῷ ἐπιρρηματικῷ ἀφύρτοις τῆς συνηθείας, ἢ καὶ τὸ ἐπίθετον Ἀφύρτοις ἐφύλαξε. F. J.]

(12) Retinetur poeta imperatoris nomen, de quo hic loquitur: historia tamen, quam adducit, clare, ut arbitror, Augustum designat. Celebre est navale prælium ab Augusto contra Sextum Pompeium prope Messanam commissum, in quo Augustus, Dionæ teste, lib. XLIX, § 5, pag. 573, non modo majorem suæ classis partem amisit, sed partem

Καὶ τοὺς κρατοῦντας ἀναναλώσας ἔξω (15); A
15 Οὐκ ἦν στρατηγὸς (14) ἄλλος, ὡς ὁ δεσπότης,
Κἀν πλουτολεκτηῶν ἐκδραμῶν (15) ὁ Πομπῆος (16)

Ἦ; τῶν παραστῆ ταῖς μάχαις ὠπλισμένος,
Καὶ δῶ τὰ λαμπρὰ τῆς τύχης διπλᾶ στέγη.
Σὺ δὲ κτυπῶν, Ὅμηρε (17), κομπῶδες κτύπου;

gens, ac quas armatus asitisset præliis, fortunæ illustres coronas ostentavit duplices. Tu vero, Ho-

mere, ciens magnos strepitus, magnificans parva, adsis verbis non decipiens placide nobiscum, et

VARIE LECTIONES.

15. ὡς om. C. 17. Fort. ἀστῶν παραστῆ.

NOTÆ.

etiam absuit, quin ipse periret. Ad hanc cladem alludit etiam, ut videtur, Suetonius in Augusti vita cap. 16. cuius hæc sunt verba: *Trajecto in Siciliam exercitu, cum ad partem reliquam copiarum continentem repelleret, oppressus ex improvise a Demochare et Apolliphane præfectis Pompeii, uno demum navigio ægerrime effugit.* Non diu tamen Pompeius victoria gavisus est, nec fortunam expertus est permanentem; instaurato enim ab Augusto contra ipsum prælio, eoque strenue admodum te ra marique oppugnato, tandem Augustus M. Agrippæ opera adjunctus, insignem retulit victoriam: ad eo ut merito de Augusto dici possit, eum prius victum navali prælio, mox suos victores superasse.

(13) Hoc verbum *classem* interpretati sumus; frequenter enim illud a Græcis inferioris ævi scriptoribus ad naves designandas usurpatur. Præsto cuique esse possunt exempla, quæ Du-Fresnius in Glossario mediæ et infimæ Græcitatæ adducit. †Fortasse hi quoque versus referendi ad Julium Cæsarem, qui in itinere (ἐν στόλῳ, quod vocabulum etiam de unius itinere usurpari constat) a prædonibus captus, eisdem paulo post classe contracta superavit, captosque cruci affixit. Plutarch. Vit. Cæs. c. 2. Vellei. Pat. ii, 42, ἔξωλον, cruz, Pisid. Exped. Heracl. ii, 253. ὑφούμενον τὸ ἔξωλον, et alibi. F. J.]

(14) Mancum hunc versum edidit Cornelius contra fidem codicis, ex quo nos restitimus ante articulum ὁ particulam ὡς, quam tamen necessario addendam, ut sensus integer prodiret, Cornelius conjectando adnotavit.

(15) Quam de Pompeio historiam Theodosius adumbrat, hæc est: An. U. C. 679, L. Licin o Lucullo, M. Aurelio Cotta cons. Creticum bellum a M. Antonio infeliciter inceptum, a Q. Cæcilio Metello perfectum est. Sed cum victoria elatus Metellus sævis in captivos animadverteret, multi Pompeio in Asia commoranti se dediderunt. De hac re ita Florus Rer. Rom. Epit. lib. iii. cap. 7: *Metellus deinde totam insulam igni ferroque populatus, intra castella et urbes redegit, et Gnossum, et Erythræam, et ut Græci dicere solent, urbium matrem Cydonæam: adeoque sæve in captivos consulabatur, ut veneno se plerique conficerent, alii feditioem suam ad Pompeium absentem mitterent.* Pompeius autem Romam reversus non modo de Mithridate et Tigrae in Asia subactis triumphavit, sed alterum etiam triumphum egit de bello Cretico: captivis a Creta ducibus, qui ad se defecerant, secum adductis, Metelli triumphum imminuens, quamvis reapse nullam in bello Cretico partem habuisset. Theodosius itaque hisce in versibus Pompeium cum Romano, seu potius cum Nicephoro confert, ut eo magis ejusdem Nicephori virtutem extollat, quoniam ei Cretensis victoriæ gloria vere debebatur, dum e contrario Pompeius veteris illius Cretensis belli laudem ususpaverit, ac quasi præsens decerlasset, alterum de eadem Creta triumphum Romæ ostentare præsumperit.

(16) In cōd. supra hoc nomen hæc legitur nota interlinearis ejusdem, ut videtur, scriptoris manu χαρατὰ ὁ Καῖσαρ ὁ μέγας, quod animadvertit etiam Cornelius, sed omnino præterit conjectari quid ea

sibi velit. Itaque scias volo eam respicere ad versum 13, qui in codice in tres columnas ex tribus versibus sibi subsequentibus ordinatim compositis distincto, superior exstat versiculo 16. Cum enim in v. 13 Theodosius, suppresso nomine, obscurius ejusdem imperatoris mentionem fecerit, scriptor codicis subiecit ὁ Καῖσαρ ὁ μέγας, *Magnus Cæsar*, Augustum nempe designans, de quo reapse Theodosium fuisse in eo locutum, jam supra luculenter ostendimus. [Supra verbum Πομπῆος, *Pompeius*, in cod. scribitur: ἦ... Καῖσαρ ὁ μέγας. *Expende.* CORNEL. Notabilis forma nominis pro ea, qua alii constanter utuntur Πομπῆος; præsertim cum non appareat, qua de causa Theodosius immutaverit nomen, quod versus iambico non adversatur. Magis etiam memorabile, quod infra III, 209, legitur: Βροῦτος, ὁς τοῦ Πομπῆου ἔβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων. Quis enim existimaverit, Theodosium historiæ tam ignorantem fuisse, ut Brutum manus Pompeii sanguine inquinasse crederet? Quare Cornelius ibi pro Πομπῆου corrigendum suspicatur Καῖσαρος; quam correctionem probabilitate destitutam esse recte judicavit Fogginus, ipse locum mutilum esse existimans. Quod non magis probabile est. Verum in priore loco, de quo dicere instituimus, alia quoque sunt, quæ lectorem moerentur. Nam primum non tam certum est, quod Fogginus existimat, res a Pompeio ad Metelli laudem in bello Cretico imminuendam actas spectari; omnem enim rerum a Pompeio gestarum laudem comprehendendi apparet; nec verbi πλουτολεκτηῶν sensus ex illa interpretatione prodit perspicuus; nec denique voculæ ὡς τῶν quem sensum habeant apparet. Si contra glossatori fides haberi possit, qui de *Julio Cæsare* cogitavit (nam quod Fogginus existimat, verbis Καῖσαρ ὁ μέγας; *Augustum* significari, minime potest probari), primum summi ducis commemoratio poetæ consilio accommodata; tum πλουτολεκτηῶν accipi possit de divitiis in bello Gallico congestis (Γαλιτικῶν πλοῦτον appellat Plutarchus in Vit. Cæs. c. 29.) aut etiam de ipsis, quas belli civilis initio ex ærario sumpsit; tandem versus 17, admissa emendatione nostra ἀστῶν

(17) Theodosius Homerum incusat, quod in Iliade omnia pro lubito suo confinxerit, nihilque de vera Trojæ historia scripserit. Objecerat hoc Homero crimen jam antea Dio Chrysostomusorat. 11, quam totam ad Homerum conviciandum concinnavit, ubi inter cetera, Ταῦτα δὲ μοι εἴρηται, inquit pag. 157, ὡς περ ἦδη εἶρη, οὐ κατηγορίας ἐνεκεν, ἀλλ' ὅτι ἀνδραγάτης ἦν ἀνθρώπων πρὸς τὸ ψεῦδος Ὅμηρος· καὶ οὐχ ἦτιον ἐθάξῃ καὶ ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῷ τάληθῃ λέγειν· οὕτω γὰρ σκοποῦσιν οὐθὲν εἶτι φιλῆνται παράδοξον, οὐδὲ ἀπίστον, τῶν ὑπ' ἐμοῦ δεικνυμένων· ἀλλὰ σμικρὰ καὶ ἀνθρώπινα ψεύδωα πρὸς θεῶν καὶ μεγάλων. Porro hæc a me dicta sunt, quemadmodum dixi, non accusandi gratia, sed indicandi, quod audacissimus hominum fuerit ad mendacia Homerus: et non minus confidens eo jactabundus in mendaciis dicendis, quam veritate. Ita enim attendentibus valde parva, et nullius pretii videbuntur ea, quæ ego mentitum esse dicant. Sunt enim revera humana mendacia, et valde credibilia, si conferantur ad ea, quæ de divini atque imensa natura mentitus est.

- 20 Ὑψῶν τὰ μικρὰ, δεῦρο μὴ κλέπτω λόγους A Ἄφεις παλαιὰν, ὡς ζυγὸς γενοῦ σταθμοῦ (21).
 Ἄλκει πρὸς ἡμᾶς ἡσύχως μετ' αἰσχύνης.
 Πορθήσεως γὰρ τῆς δεκαχρόνου κλόνος
 Μικρὸς παρ' ἡμῖν ἔσται, καὶ πλήρης φόγος.
 Τῆς Ἰλίου γὰρ τοὺς πορφυργίους δόμους (18)
- 25 Ἐκ τῶν ἀπ' αὐτῆς λειψάνων ἐγνωκότες,
 Εἰς θαῦμα καὶ γέλωτα συμπεπτωκότες,
 Πῆ μὲν γελῶμεν τῇ πλοκῇ τῶν ψευσμάτων (19),
 Πῆ δ' αὖ κροτούμεν τῇ στροφῇ τῶν βημάτων.
 Ἄλλ', ὡ στρατηγῶν ὁ κρατῆρ (20), ὁ μιγνύων
- 30 Πράξεις ταπεινὰς εἰς ἐτηρημένους λόγους,
 Δίκασον αὐτῶν, καὶ προσωποληψίαν
- 35 Μικρὸς γὰρ ἡμῖν ὁ στρατὸς τῆς Ἑλλάδος,
 Μικραὶ φάλαγγες, ἀσθενεῖς στρατηγέται,
 Αἴας, Ἀχιλλεὺς, Ὀδυσσεύς, Διομήδης,
 Οἷς δόξα πολλή, καὶ θεῶν ψευδωνύμων
 Ἦ συντριβὴ φέρουσα τὰς ὀμίλλας
- 40 Κακῶς κατεσπάραττεν ἐκ τῶν ἐλπίδων.
 Ἄλλ' εἰ δοκεῖ σοι τῆς ἀληθείας τρίβους
 Καλῶς βαδίζειν, ἢ κακῶς περιτρέχειν,
 Ἐνταῦθα παῦς τῶν φόνων τῆς Ἰλίου,

verecunde loquere. Namque obsidionis decennalis rumor parvi apud nos est, et mendaciorum plenus. Illi nam domos late munitas turribus ex ejus adhuc noscentes ruderibus, in admirationem incidentes et risum, modo ridemus complexionem mendaciorum, modo verborum plaudibus ambagibus. Ast, o ducum crater, qui ducum misces cum fastuosis verbis actiones humiles, judica ipsemet et persona-

rum respectum dimittens veterem, has uti scapus trutinæ, et quamvis mortuus plaude verbis despotæ, missis ubique sapientibus expeditionibus. Parvus enim est nobis Græciæ exercitus, parvæ phalanges, infirmi Duces Ajax, Achilles, Ulysses, Diomedes, quos ambitio multa, et falsorum numinum contentio afferens concionum discordias male divellebat a spe. Verum si velis veritatis semitas

VARIÆ LECTIONES.

24. πορφυργίους C. F. et sic in Annot. Scr. πορφυργίους, adjectivo male formato a κροτούργων, quod est ap. Tzest. in Schol. ad Lycophr. 290. 27. ψευσάντων C., in not. ψευσμάτων. 29. ὁ κρατῆρ in metrum peccat, neque tamen suspecta lectio. Hujus generis peccata in his Acroasibus ad triginta numeravimus præter licentias in nominibus propriis admissas. 32. σταθμοῦ om. C. ex tenuibus codicis vestigiis lectionem eruit F. 33. Fort. κρότσι: λόγοις, domini nostri expeditiones verbis celebra. 39. φύρουσα turbans.

NOTÆ.

ἀστῶν pro ὡς τῶν, facilem habuerit explicationem de potentia a Cæsare civibus devictis in bello civili paria, qua instructus (ὠπλισμένος) venit; sicut etiam v. 18 verba τὰ τύχης στέφη retuleris ad opinionem illam, quam Cæsarem de fortuna sua habuisse constat. At nomen Πομπίος quomodo ad Cæsarem trahas nescio equidem, neque in glossatoris verbis quidquam inest, quod ad tenebras illas diluendas faciat. In Glossis apud Ducangium reperio: πόμπιος, parricida. Num igitur dicamus, Cæsarem sic appellari a Theodosio, quod secundum famam nonnullorum mater ejus inter pariendum perierit? (Vid. Constant. Manasses Compend. Chron. p. 37 C. et Millium ad Jo. Antioch. Mal. Chronogr. p. 275.) quæ appellatio, siye in laudem trahas Cæsaris, non ea qua vulgus hominum via in lucem editi; siye in vituperium, Theodosii consilio non adversaretur. An vocabulo πόμπιος triumphatorem significari dixeris, cum vix alius quisquam plures splendioresque triumphos egerit? Verum quidquid sit, locus, de quo supra diximus, III, 209. Βροῦτος, δε τοῦ κομπίου ἔβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων — nonne manifeste docet, voce πόμπιος sive πομπίος, ex quocumque tandem fonte manaverit, Cæsarem significari, a Bruto occisum? Sed superest tertius in his Acroasibus locus, qui omnem hanc de Cæsare opinionem videtur evertere. Nam III, 205, imperatoris potentia et Nicephori res bello gestæ præferuntur rebus gestis et potentia summorum antiquitatis virorum, quorum recensum instituit hunc: Κύρος, Δαρειός, Κροίσος, ὁ στρατοκράτα, Καῖσαρ, Ἀχιλλεὺς, Μακεδῶν καὶ Πομπίος. Jam cum in his verbis Πομπίος commemoretur una cum Cæsare, sponte apparet, Πομπίον non accipi posse pro Cæsare. Vide tamen, quam alieno loco Καῖσαρ ponatur inter Cræsum et Achillem; et quantum adversetur versui in hac sede, trochæum offerens pro iambo aut spondeo. Ob duas itaque causas suspectum nomen, cui si

Aἴας substitueris, omnes illæ difficultates evanescent, et simul historia consulatur et versui. Nec improbabili videri potest conjectura, quæ a literarum vestigiis non multum recedit; præsertim cum in codice, ex quo ductæ Acroases, versuum initia plurimis in locis ita sint evanida et obscura, ut quid scriptum fuerit, non appareat. Nec profecto aliud nomen huic sedi accommodatius reperiri poterit. Ajacis enim nomen et alibi cum Achille jungitur, et, quod ad nostrum negotium unice facit, a Theodosio ipso I, 37, Αἴας, Ἀχιλλεὺς, Ὀδυσσεύς. Si quis tamen totam hanc de vocabulo Πομπίος s. πόμπιος disputationem nimis labricam esse dixerit, non multum refragabor equidem, gratiamque habeo, si quis difficultates, quæ insunt cum in forma nominis Πομπίος pro Πομπίος accepti, tum in historia, faciliore ratione solverit. F. J.]

(18) His verbis notat poeta Homerum, qui Trojan ἐπιτείρον, bene muratam, et εὐδμήτους πύργους, bene œdificatas turrets frequenterque dispositas habebat, sæpius in Iliade vocare solet.

(19) Cornelius edidit ψευσάντων, sed ad oram paginæ mendum in ea voce latens advertit.

(20) Non ineleganter assimilat Homerum crateri, in quo humilia Græcorum ducum facta cum elatis ac fastuosis verbis miscentur et attemperantur, eo modo, quo in cratere vinum cum aqua se lebat temperari. Audi Phavorinum: Κρατῆρ σκευὴ, ἐν ᾧ τῶν οἴνων οἱ παλαιοὶ κινῶντες ὕδατι, ἐξ αὐτοῦ ἔπινον λαμβάνοντες. Crater vas quoddam, in quo vinum cum aqua antiqui miscebant, ex quo samentes bibebant.

(21) Ultimam hujus versus verbum desideratur in editione Cornelli, quoniam in codice eo loci maxime absumpto, vix ullum ejus vestigium superest. Nos tamen superstitibus literis diligenter, ut potuimus, inspectis, σταθμοῦ reponi posse censuimus.

Κρήτης τραγωδῶν τὰς βόας τῶν αἰμάτων.
 45 Ἐπεὶ γὰρ ἦκεν ὁ στρατὸς τοῦ δεσπότου
 Πολλὰς ταχέαις (22) ὀλκάσι πεφραγμένους,
 Ἡ γῆ μὲν ἐστέναζεν ἡ τῶν βαρβάρων,
 Καὶ γειτονοῦσαν τὴν ὑγρὰν ἀπεστράφη.
 Ὅ δὲ στρατηγὸς ὁ σταλεὶς, Νικηφόρος,
 50 Εἰδὼς ἑαυτὸν τῆς μάχης πρωτεργάτην
 Ἔστησε τὰς φάλαγγας (23) ἐγξίφους ὄλους,
 Ἔστησε τάξεις, οὐλαμοὺς πυργωδρόμους (24).
 Ἐλαμφεν ἀσπίς, ἰκονομένη (25) σπάθη.

calcare recte, nec male percurrere, hic finem impone Illi cædibus, Cretæ tragice cænens fluvios sanguinis. Namque ubi advenit exercitus despotæ multis velocibus munitus navibus, terra quidem barbarorum ingenuit, atque vicinum aversata est mare. Dux autem, missus qui fuit, Nicephorus videns se pugnae constitutum principem, statuit phalangas cinctas omnes gladiis, acies, cohortesque quadrato agmine procedentes. Emicuit, clypeus, et

Ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν εἶχε τὰς λαμπρόνας·
 55 Δόρυ κρατηθὲν δεινὸν ἀντηύγει φόνον.
 Ἐπεὶ δὲ πάντας (26) εἶδεν ἐκ τῶν ὑδάτων
 Καὶ τῶν μεγίστων κυμάτων σεσωσμένους,
 Μίσσον σταθεὶς ἔνοιξε πρὸς Θεὸν στόμα·
 εἰ Ἴδου τὸ σὸν σπράτευμα τοῖς ἐναντίων
 60 Ὅροις παρεστῶς, δημιουργεῖ κτισμάτων·
 Τῶν σῶν κατ' ἐχθρῶν ἦρε τὴν πανοπλίαν,
 Καὶ σὲ προβάλλει (27) μυρίων πυργωμάτων
 Λύοντα δεσμοὺς εὐκλεῖα στρατηγέτην.

acutus ensis : thorax contra hostes emittebat radios, hasta apprehensa cædem refulgebat terribilem. Postquam autem omnes conspexit ex aquis et a procellis maximis incolumes, medius stans aperuit os ad Deum : « Ecce tuus exercitus jam hostium sinibus adstans, rerum creaturarum opifex, contra tuos inimicos cepit arma, et te opponit, ut millium turrium compages dissolvas, gloriosum ducem. Dilata eorum corda ad prælium, repelle ab

VARIÆ LECTIONES.

46. Scr. ὀλκάσιν. 51. 52. ἔστησε vulg. 53. ἰκονομένη corrig. cum. C. 60. Scr. παρεστῶς.

NOTÆ.

(22) Nicephorum classe satis magna comparata exercitum Cretam adduxisse, cum aliis Græcis scriptoribus Theodosius hic commemorat. Harum navium numerum diligentius perstringit incertus continuator Theophanis auctor, ut creditur, cæcus, in Romani Junioris Vita num. 10, pag. 297, hisce verbis : Νῆες γὰρ ὑπήρχον μετὰ ὑγροῦ πρὸς διαχίλια, θρωμῶνες χίλιοι, καθάρια καματηρὰ σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτὰ. *Naves erant igne Græco instructæ bis mille, celoces mille, carabia oneraria annonæ armaque bellica convehentia septem supra trecenta.* Parem navium numerum recenset etiam Simeon Magister et Logotheta in Romano Juniore num. 3, pag. 498, in eoque solo differt, quod naves onerarias usque ad trecentas sexaginta auget.

(23) Nicephori solertia ac peritia rei bellicæ his versibus commendatur, qui postquam exercitum in Cretam eduxit, milites ordinatim disposuit, ac in suo quoque loco stare iussit, ne forte inopinato aggressi ab Agarenis opprimerentur : quod laudi etiam Nicephoro tribuit Simeon Magister in Romano Juniore num. 3, pag. 498, ita scribens : Ἀπάρας οὖν τῆς βασιλείδος Νικηφόρος ὁ δομεστικὸς, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβὼν, ἐφρόντιζεν, ὅπως ὁ σύμπας σῶλος αὐτῷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶη, καὶ προσορμίζοιτο. *Soltens itaque Byzantio Nicephorus Domesticus, et Phygela veniens, hoc maxime studuit, omnique cura enixus est, ut omnis classis uno agmine conserta esset ac appelleret.*

(24) Hæc duo nomina tanquam inter se distincta explicabam, ac πυργωδρόμους de turribus illis ambulatoriis intelligebam, quæ ad maturandam turrium expugnationem apud veteres in usu erant. Hesychius vocem πύργος eo etiam sensu interpretatur, scribens : Πύργος πολεμιστήριον ὄργανον, *bellicum nempe instrumentum*, de quo fusius disserunt Ihero de Machin. Bellic. cap. 13. et Vegetius lib. IV, cap. 17, ubi machinæ hujus bellicæ etiam imaginem vulgavit Stuvechiue. Verum cum πύργος, eodem adnotante Hesychio, sit item τάξις ἐν τετραγώνῳ ὀλιγῶν, *agmen militum quadrangula forma*, eoque sensu frequentius a scriptoribus Græcis usurpatum occurrat, de hoc pro agmine fortassis locutum Theodosium censendum est. Eustathius ad lib. IV Iliad., pag. 469 edit. Rom., discrimen affert, quod

intercedebat inter οὐλαμὸς et πύργος, nitque primum agmen fuisse ex 40 viris compactum, alterum vero trecentis sexaginta viris constitisse : οὐλαμὸς δὲ τάξις ἐκ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν... πύργος δὲ ἐκ τριακοσίων καὶ ἑξήκοντα· τάξις αὕτη τετραγωνοειδῶς πυκνουμένη. *Οὐλαμὸς acies est, seu globus virorum quadrangula... Πύργος vero acies turrita, seu quadrata, agmen est virorum trecentorum et sexaginta, ita ut hoc agmen quadrangula forma confertum sit atque constipatum.* Cum tamen idem eruditus grammaticus subdat non semper ea nomina adeo præcise, sed latiori etiam modo sæpius ab Homero adhibita fuisse, non ideo improbanda est Cornelii versio, qui οὐλαμοὺς πυργωδρόμους de uno eodemque agmine est interpretatus. Fieri enim potest, ut Theodosius voce πυργωδρόμους hic usus sit eodem sensu, quo πυργηδὼν dixit Homerus Iliad. lib. XII, v. 45, scribens :

Οἱ δὲ τε πυργηδὼν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες Ἄντιοῖστανται·

Hi autem instar turris se ipsos conglobantes Adversi stabant ;

ad quæ verba ita adnotat prælaudatus Eustathius pag. 892 edit. Rom. : Τὸ δὲ πυργηδὼν ἀρτύναντες ἀντὶ τοῦ δίκην πύργου συντάξαντες· πύργος δὲ νῦν ἐρρέθη διάταξις στρατιωτικῆς τετραγωνοειδῆς, κατὰ πλίνθιον συντεταγμένη. *Ea autem verba πυργηδὼν ἀρτύναντες instar turris dispositos significant : turris vero nunc a poeta dicta est instructio militaris quadriformis juxta laterculum disposita.*

(25) Ita in codice scriptum legitur amanuensis oscitantia : sed ἰκονομένη legendum esse, bene jam vidit Cornelius.

(26) Nullus ex Græcis, qui ad nos pervenere, scriptoribus, precum meministi, quas ad Deum fudisse Nicephorum Theodosius modo enarrat. Verisimile est tamen, id non prorsus ad assentationem Nicephori a poeta fuisse scriptum, cum incertus continuator Theophanis in Romani Junioris Vita num. 41, pag. 298, Nicephorum ab Agarenis reformidatum scribat ob ejus τὴν διέγερσιν καὶ σύβειν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν, καὶ δικαιοσύνην, *vigilem solertemque animum, fidemque in Deum, et justitiam.*

(27) Rogat Deum Nicephorus, ut in obsequium Christiani populi Cretensium turres et mœnia de-

- Πλάτουνον αὐτῶν (28) εἰς μάχην τὰς καρδίας· A 80 Καὶ δεσποτῶν γῆ· πλὴν παρερπύσας δικῶς (31),
 65 Δίωξον αὐτοῖς τὴν πικρὰν δειλανδρίαν· Καὶ νωθρότης, ἔδειξε γῆν ἀλλοτριαν,
 Λίγιστον ἐχθρῶν τῶν προφητῶν τοὺς λόγους· Τρέφουσαν ἐχθροὺς καὶ στερουμένην τέκνων.
 Δεῖξον Πέτρος τίς (29), καὶ τίς ὁ ψευδοπλόκος, Ἴωμεν ἀνθ' ὧν εὐσθενῶς πρὸς βαρβάρους·
 Ὁ τὰς καμήλους ἐσθίειν ἐπιτρέπων, Λάδωμεν αὐτῶν ἐν ξίφει καὶ τὰς πόλεις.
 Ὁ πορνομύστας ἐκτελῶν τοὺς βαρβάρους, 85 Καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ τῶν τέκνων τέκνα.
 70 Ψευδοπροφήτης ἐκφανεῖς πανουργία· Μηδεὶς φοβείσθω τὰς βολὰς τῶν βαρβάρων.
 Οὕτω βοήσας, καὶ λαθῶν τὴν ἀσπίδα· Μηδεὶς φοβείσθω τραῦμα φλεγμαίνον μάχης·
 Δημηγορῶν ἔλεξε τοῖς συνεργάταις· Μηδεὶς τὸ πικρὸν, τὴν τελευταίαν βλάβην.
 « Ἄνδρες, στρατηγοί, τέκνα, σύνδουλοι, φίλοι, Ἐν γὰρ τῷ λουτρῶν (32) τις λαθῶν ἡμαγμένον
 75 Οὕτος γὰρ ὑμᾶς τέκνα καὶ φίλους ἔχει, 90 Εἰς αἷμα λουθῆ τῶν ὑδριστῶν βαρβάρων,
 Λόγοις παραινῶν, οὐκ ἀναγκάζων πόνοις — B Πλύνει τὸ σῶμα ταῖς ῥοαῖς τῶν αἱμάτων,
 Ὅρατε τοῦσδε τοὺς ἀλιδρόμους τόπους· Καὶ λαμπρὸς ἐκ γῆς ἀφρεται νικηφόρος.
 Ὅρατε πολλὰς ἡμέρους νήσους πέριξ· Εἰ δ' ἔστιν αὐτὸς τέκνα καὶ κλήρους ἔχων,
 Πρώμης ὑπῆρχον (30) πατρικῆς κατοικία, Πατὴρ διπισθεν δεσπότης λελεγμένος,
 95 Ἐκεῖνος αὐτοῦ φροντισεῖ, καὶ τῶν τέκνων,

illis acerbam timiditatem, confunde inimicorum
 vatum verba, ostende quis sit Petrus, et quis men-
 dacia fingens, qui camelos comedere permisit, qui
 fornicatores effecit barbaros, falsus propheta calli-
 ditate proditus. » Ita est precatus, et accepto cly-
 peo concionando allocutus est commilitones : « Viri,
 duces, filii, conservi, amici, Romæ vires, et fidi
 amici despotæ (ille enim vos filios et amicos habet,
 verbis adhortans, non cogens laboribus), adspicite
 hos omnes mari cinctos locos, circumspicite mul-
 tas pulchras insulas : Romæ jam fuerunt patriæ C

domicilia, et dominorum terræ : at irrepens de-
 sidia, et segnitie alienam terram reddidit nutriem-
 tem hostes, et carentem filiis. Eamus ergo stre-
 nue contra barbaros, capiamus illorum civitates
 gladio, simulque uxores, et filiorum filios. Nemo
 extimescat barbarorum jacula, nemo extimescat vul-
 nus ardens prællii, nemo, quod est acerbius, dam-
 num ultimum. Nam si cruentum quis accipiens bal-
 neum, impiorum barbarorum lavetur sanguine,
 sanguinis fluente corpus abluit, et illustris e terra
 victor tollitur. Quod si quis est, qui filios, et bona

VARIÆ LECTIONES.

64. αὐτὴν C., in not. αὐτῶν ut in Cod. invenit F. 78. Fort. ἡμέρους, cultas. 91. σῶμα C. 93. εἰς
 ἔστιν vulg. Pro αὐτὸς fort. leg. αὐτίς.

NOTÆ.

jiciat, quemadmodum pro Hebræis in expugnatione
 Jericho ad preces Josue fecit. Vid. Jos. cap. vi, qua
 de re et *Dux gloriosus*, Deus appellatur.

(28) Ita codex, non αὐτὴν, ut in editione Corne-
 lli, qui tamen sic emendandum esse notaverat.

(29) Pergit Nicephorus Deum precari, ut potentia
 sua ostendat, quis sit Petrus apostolus, Christianæ
 Ecclesiæ basis et fundamentum, et quis impius
 Μωμηθ, Saracenicæ superstitionis auctor, quem
 dicit falsitatis convictum ab ipsa sua calliditate;
 cum enim, ut Hebræos sibi conciliaret et Christia-
 nos, utriusque legis, veteris nimirum ac novæ,
 præcepta immiscuerit, assecras suos utriusque legis
 transgressores effecit. Itaque permissam Hebræis
 polygamiam concedens, Christianos ad se deficientes
 fecit fornicatores, et docens cum Christianis
 vetitum non esse omnibus carnibus vesci, Hebræos
 sequaces suos docuit præceptum transgredi eis datum,
 ne camelorum carne vescerentur, *Levit.* cap. xi. ῥ 4 ;
Deut. cap. xiv, ῥ 7. Videtur eruditum auctorem Si-
 plira in *Leviticum* cap. iii, et iv. in *Thesaur.* Ugo-
 lini tom. XIV, pag. 4000. Narrat Cedrenus histor.
 Compend. pag. 421, Hebræos, qui Mosaicam legem
 deserentes Moamethi adhæserunt, rati eum esse
 Messiam, postquam carnibus cameli vesci solitum
 conspexerunt, eum non esse id quod opinati fuerant
 sensisse. Fortassis Theodosius ad hanc ipsam allu-
 dit rem.

(30) Creta Romano imperio paruit usque ad Mi-
 chaelem Balbum, quo imperante a Saracenis capta
 est, occasione ipsi potissimum præbente Thoma
 quodam, qui, a sancta Christianorum fide desciscens,
 Moamethicam sectam amplexus erat. Videtur Ce-
 dreum fusius de hoc agentem *Histor. Compend.*
 pag. 499 et seqq.

(31) Ob desidiam certe Græcorum tandiu Creta
 sub jugo Saracenorum ingemuit. Classis enim ab
 ipso Michaelē Balbo eo missa duce Cratero Cabyro-
 tarum præfecto adeo feliciter Barbaros fudit, ut
 Cretam facile recuperasset, nisi victoria elati mi-
 lites, adventante nocte, computationibus ac luxuriis
 sese immersissent, ex quo factum est, ut somno vi-
 nocleque oppressos, Barbari subito adorti eos sint, et
 usque ad internecionem turpiter profligaverint. Con-
 sule Cedreum *Hist. Comp.* pag. 511. Plures deinde
 expeditiones in Cretam ab aliis etiam imperatoribus
 susceptæ sunt, omnes tamen haud prospero exitu :
 et præcipue quæ jussu Constantini Porphyrogeniti
 suscepta est, ducis imperitiæ ac socordia male om-
 nino Græcis cessit. Habes rei historiam in excerptis
 Leonis Diaconi apud Pagium *Critic. in Annot. Baron.*
 tom. III, pag. 874 : *Constantinus imperator cum*
Cretensium injuriam occultasque grassationes ferre
non posset, justo conscripto exercitu, multaque longe
navium incendiariarum instructa classe adversus Cre-
tam misit, quasi primo statim assultu præliique in-
ceptantis clamore ea potiturus : Ducis tamen ac præ-
toris, ignavia imperitiæque (viri scilicet exæcti, cubi-
culariique in umbra educati, Paphlagonum regionem
oriundi, Constantinus ei nomen, Gonsyies cognomen
erat, tametsi patriciorum illustri dignitate fulgebant)
omnis hic exercitus, paucis duntaxat exceptis a Bar-
baris concisus, internecionemque deletus est.

(32) Ad excitandos eo magis militum animos,
 Nicephorus martyrii desiderium illis inspirat. Hanc
 credulitatem diu late invaluisse pluribus compro-
 bari potest exemplis. Vide Bollandum tom. IV Jun.,
 pag. 658, et tom. V, pag. 81 ; Mabillonium *Annal.*
 tom. III, pag. 227.

- Καὶ τῆς γυναικὸς· τούτο μὴ δεδοικέτω.
Μόνον κρατεῖτω (33) συμπλοκαῖς τὴν ἀσπίδα·
Μόνον προθύμως ἐξὺ τεινέτω δόρυ·
Μόνον φανείτω πατρικὸς ὠπλισμένος (31)·
100 Μόνον τὸ Ῥώμης μὴ καθυδρίση κράτος·
Τούτοις πτερώσας (35) τοῖς λόγοις τοὺς οἰκέτας
Ἄνηρ ὁ πιστὸς ἐν μάχαις Νικηφόρος,
Λέοντας ἐξέπεμψεν ὡς ὄρειτρόφους,
Πᾶσαν κλονοῦντας Κρητικὴν κακουργίαν,
105 Οὐ μὴν παρέργως (36), ἢ στρατηγέτου δίχα.
Μέσον γὰρ αὐτὸς ἱπποτῶν ἐζωσμένους
Τανύστομον μάχαιραν ἠκονημένην,
Πῆ μὲν πατάσων εἶπετο ξενοτρόφους,
Πῆ δ' αὖ τὸ πῦρ μάλιστα βάλων οἰκίαις.

- A 110 Ἐπαὶ δὲ πάντες (37) ἦσαν ἀντὶ θηρίων,
Ἐκεῖθεν ἐνθεν λοιμικῶς ἠπλωμένοι,
Ἦν ὀρθῶν οἰκτρὸν καὶ φυγὴν βλέπειν τότε,
Καὶ θαῦμα πικρὸν συμφορᾶς ἐναντίας.
Ἐκεῖτο καὶ γὰρ πληθὸς εἰς κόνιν μίαν
115 Ἄνδρῶν, γυναικῶν δυστυχῶς ἐσφαγμένων.
Ἐκεῖ τὰ τέκνα πρὸς σφαγὴν ἠπειγμένα
Ἐπιπτον εἰς γῆν τῇ ποδῶν περικλάσει (38).
Ἐκεῖ γέροντες τῷ χρόνῳ κεκυφότες
Ὀλισθον εἶχον ἐμποδῶν πεπτωκότες,
120 Καὶ φοινικὴν ἐβαπτεν τὸ ξίφος τρίχα,
Ἦν εἶχε λευκὴν ὁ χρόνος βεβαμμένην·
Ἐκεῖ γυναῖκες ἀγκαλῶν κάτω βρέφη
Ἐρρίπτον εἰς γῆν, καὶ γονῆς ἀστοργίαν (39)

habeat, patris assumens nomen posthac Despota, R
ipse ejus curam, et filiorum geret, et uxoris : nullo
pacto hoc timeat. Solum obijciat clypeum in con-
flictibus, solum alacriter acutam intentet hastam,
solum se ostendat patrium militem, solum Ro-
mæ haud dedecoret Imperium. » Cum sic mi-
litibus addidisset alas vir fidelis in præliis Nice-
phorus, emisit eos tanquam leones montanos ad
devastandam omnem improbitatem Creticam non
sine bellandi consilio, aut absque duce; medius
enim ipse equitans, armatus ingenti et peracuto

gladio, modo percutiens mira edebat opera, modo
flagellum ignis injiciens domibus. At postquam
omnes egressi sunt contra belluas, hinc et inde
pestis instar rapide excurrentes, conspiceres gra-
vem luctum, et fugam, et horrendas visu hostium
angustias. Jacebat enim turba in uno pulvere viro-
rum et mulierum cæsorum misere. Illic pueri pro-
perantes ad necem humi cadebant conculcati pedi-
bus : illic senes ætate incurvati cædebantur ince-
dentes obvii, ac purpuream tingebat comam gladius,
quam albam ætas tinxerat : illic mulieres e sinu

VARIE LECTIONES.

Ἐ 97 κρατεῖτω in not. vel κρατεῖτω C. vid. Annot. 99. Scr. πατρικῶς cum C. πατρικὸς cod., quam lectio-
nem Fog. male tuetur in Annot. 113. Fort. συμφορᾶς. 116. Fort. πρὸς φυγὴν. 121. εἶχεν C.

NOTÆ.

(33) In codice sic esse scriptum videtur. Corne-
lius emendandum censuit κρατεῖτω : sed, ut opinor,
nihil immutandum est. [Dubitat Cornelius, utrum
κρατεῖτω (sic, non κρατεῖτω) esset in codice, an
κρατεῖτω. Prius in contextu exhibuit; Fogginius
posterius. Unde apparet, in hac adnotatione non-
nulla esse confusio. F. J.]

(34) Cornelius edidit πατρικῶς, vertitque, *mors
patrio armatus*. Codex habet πατρικὸς, quam vocem
patrium militem Latine reddidi, eamque lectionem
eo libentius recepi, quod magis cum sequenti
versu cohæreat. Cum enim hic dicat Nicephorus,
quod quisque patrium militem satagat se ostendere,
addit, nec dedecoret Romanum imperium, Ὀπλι-
σμένους vero dictum est hic pro ὀπλίταις, quemadmo-
dum eadem ratione τοὺς ἐν ὄπλοις scribit aliquando
Thucydides.

(35) Illic militibus ad committenda cum hostibus
prælia allocutio Nicephori, Cæro vero apud Virgi-
lium Æn. VIII, v. 324, ad effugiendam Herculis iram
timor addidit alas.

(36) Virtutem Græcorum militum optime hisce
verbis exprimit poeta. Græci enim scriptores eum
quem ab hoste strenue pugnantem occisum indicare
volunt, ἔργον τοῦ πολέμου, ἔργον πολέμου, καὶ
ξίφους dicunt : senes autem, mulieres, infantes,
cæterosque imbelles, quos hostis sine ullo negotio
ac quasi aliud agens interficit, ei πάρεργον factos
aiunt, ad cædis facilitatem significandam. Ita
senio confectum Priamum dum a Neoptolemo
strenuo fortique juvene occisus est, πάρεργον
eidem fuisse, hoc est, nullo labore ab eo cæ-
sum scribit Pausanias in Phocicis lib. x, cap. 27.
Eadem itaque ex causa Theodosius Græcorum for-
titudinem innuere volens, inquit, Nicephorum emi-
sisse suos milites οὐ παρέργως, non facili nempe
negotio superandos, utpote recte instructos, tanto-

que animo præditos, ut non sine maximo labore
vinci a Barbaris possent. [Οὐ μὴν παρέργως, non
sane negligenter, curaque, quam res requirebat,
neglecta. Cf. ad Philostrati Jun. Imagg. p. 613.
F. J.]

(37) Cladem, quam simul ac Nicephorus cum
exercitu Cretam applicuit, Barbari acceperunt,
graphice describit poeta. De hoc Græcorum cum Sa-
racenis Cretensibus primo conflictu agit Leo Diaconus,
ubi ait : *Tunc Romanorum dux Nicephorus
triplici agmine distributa acie, clypeisque ac hastis
longe constipata, bellicum canens, cum crucis tro-
pæum præira jussisset, obversa fronte in Barbaros
irruit : gravique conserio prælio, instarque grandis
devolantibus telis haud fieri poterat, ut Barbari
Romanarum imbrum sagittarum diutius ferrent :
quin imo terga vertentes, solutaque phalange, quam
effuse licuit cursum expedites, in suum se præ-
dium recepere. Romani post sequentes immensam
eorum stragem dederunt. Talem nimirum prima
aggressio pugnaque faustum Romanis nata finem
est.* Vid. Pagium Crit. in Ann. Bar. tom. III,
pag. 874. [Ἐπαὶ δὲ πάντες ἦσαν ἀντὶ θηρίων male
vertitur : *egressi sunt contra belluas*. Sensus est,
milites Romanos haud secus ac feras irrussis in
hostes et undique se pestilentiae ad instar in ter-
ram hostilem effudisse. Cf. infra v. 203. F. J.]

(38) [τῇ ποδῶν περικλάσει] vertitur : *conculcati pe-
dibus*. Imo, in illa festinatione, cum fugerent —
πρὸς φυγὴν enim legendum pro πρὸς σφαγὴν —
concliderunt, *fracto pedum robore*; quod est λότο
γούνατα apud Homerum. F. J.]

(39) Tantum accepta clades timorem feminis in-
censerat, ut naturalis etiam affectus in filios ob im-
minens periculum obliviscerentur. Γονῆς ἀστοργίαν
κίνδυνος ἀντήγειρε, ut melius vim Græcæ hujus
locutionis exprimeremus, vertimus : *Periculum ex-*

- Κίνδυνος ἀντήγειρε ταῖς τεκνοτρόφοις.
 125 Ἀνήπτο καὶ πῦρ, ἀντέλαμπε τὰ ξίφη,
 Ἐπορφύρου γῆν ἢ ροὴ τῶν αἱμάτων,
 Καὶ Κρητικοὶς ἦν τοῖς τόποις μεμιγμένη,
 Ὡς χρώμα καινὸν, τρίχρους τιμωρίᾳ (40).
 Ἐπεὶ δὲ Κρητῶν δειπνοὶ οἱ μὲν ὀρνέων
 130 Ἐκείντο νεκροὶ καὶ πνοῆς ἐξηρμένοι,
 Ἄλλοι δὲ τὴν νέκρωσιν ἱππικῶ τάχει
 Φυγόντες εἰσήγοντο τῶν πυλῶν ἔσω (41),
 Ὅ μὲν, πατήσας τῶν πυλῶν ἔνδον φόβῳ
 Ἐρεγγεν ἐχθρὸς τῆ φυγῆ πεπνιγμένος.
 135 Ὅ δὲ στρατηγὸς ἐκδραμῶν χώραν ὄλην,
 Καὶ τὴν μὲν εἰς πῦρ τμητικῶς περισχίσας,

- A Τὴν δὲ ξίφει δούς, καὶ κατασκάψας πόλεις,
 Ἦλαιυεν εὐθύς εἰς στροφῆν (42) ὀπισθίως,
 Καὶ θάπτον ἰλθῶν, ναυτικῶν ὀρισμάτων (45)
 140 Ἐνδον κατεκράτησε τὸν στρατὸν μόλις.
 Καὶ ναῦς ἀνάψας (44), γῆ χαρίζεται φέρων,
 Ἄπιστον εἰδῶς (45) τὴν ὑγρὰν εὐεργέτην.
 Ἐκεῖ δὲ μείνας ἡμερῶν τριῶν κύκλους,
 Τὴν ἱππον ἠτοίμαζε καὶ τὸν ἱππότην,
 145 Καὶ γῆν σκοπήσας (46) ἀμφιδέξιφ τρόφι,
 Ἐστησε πληθὸς χιλιανδρὸν τεκτόνων,
 Καὶ γῆθεν ἐβρίζωσε (47) πυργηρουμένην
 Πόλιν, φυλάττειν τὰς στροφὰς (48) στρατευμά-
 [των.

parvulos demittebant, et in filios amorem mater-
 num exstinguebat instans periculum. Rutilabant
 flammæ, coruscabant gladii, rubefaciebant terram
 rivi sanguinis, et mixta erat Cretæis in locis tan-
 quam color novus, ultio tricolor. Et jam Cretenses,
 alii in pastum avibus prostrati jacebant et exani-
 mes, alii autem, mortem ope equorum celerum fu-
 gientes, recipiebant se intra mœnia; et quis ingres-
 sus portas ob metum hostis agebat animam fuga
 præfocatus. Dux autem postquam totam excur-

rit regionem, atque his quidem excisis, et igne
 perditis; his autem gladio assumptis, et eversis
 urbibus, illico properavit regredi: statimque acce-
 dens ad stationes navium, vix intus exercitum co-
 hibuit. Et naves alligans in terram trahit infidum
 benefactorem sciens esse mare. Ibi autem moratus
 diebus tribus equitatum paravit atque equites, ac
 summo terram perscrutatus studio posuit infinitum
 numerum artificum, et a fundamentis excitavit
 turrigeram civitatem ad custodienda exercitus ten-

VARIÆ LECTIONES.

138. εἰς om. C. ex cod. restituit F. 139. Male vulgo distinguitur post ὀρισμάτων. 142. εἰδῶς om. C.
 ex cod. revocavit F. εὐεργέτην corrigit Boissonad. ad Nicet. l. 216. p. 60. 146. ἔστησε vulg.

NOTÆ.

stinguebat maternum amorem in filios. Ἄστοργος
 a Græcis proprie dicitur, qui expers est amoris, quo
 parentes liberos suos prosequuntur; quare Athenæus
 Deipn. lib. xiv, cap. 20, pag. 655, de avium natura
 loquens, qua Meleagridas appellavit, inquit: Ἔστι
 δὲ ἄστοργον πρὸς τὰ ἑχθρὰ τὸ ὄρνειον, ἐστὶν ἀνι-
 μὴν, quod non ita prolem suam amat. A voce ἄστοργος
 vocem ἀστοργίαν derivavit Theodosius, quam vocem
 in Græcis melioris ævi scriptoribus vix reperies.

(40) Clades a Græcis illata Barbaris tricolor ultio
 appellatur a Theodosio ob cædem nempe senum,
 puerorum, ac mulierum, quos modo memoravit.

(41) In excerptis Leonis Diaconi, si bene vulgata
 Latina versio ineditum reddidit Græcum textum, le-
 gitur, Cretenses, cum impetum Græcorum ferre
 non possent, in auium se prædium recepisse. Theodo-
 sius illos præ metu portas urbis ingressos ait, cui
 concinit etiam incertus continuator Theophanis
 in Roman. Jun. num. 10, pag. 298, ita scribens:
 Πρὸς δὲ κάστρον χωρήσας, πάντας τοὺς Κρητικούς
 τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρου μετὰ φόβου ἔσω ἐπέκλει-
 σεν. Admotis autem ad urbem castris, cunctos Cre-
 tenses foris palantes metu conterritos intra mœnia cogit.

(42) In editione Cornelii deest εἰς, quod ad fidem
 codicis restituumus.

(43) Vox, ut arbitror, mendosa; ὄρισμα enim
 nunquam stationem navium significat, de quibus
 Theodosius loquitur. Fortassis scriptor codicis
 scripsit ὀρισμάτων pro ὀρμίσσεων, ob litterarum si-
 militudinem in errorem lapsus. Ὀρμίσσις profecto
 sæpe apud Græcos scriptores ad stationes navium de-
 signandas occurrit, eodemque sensu verbum ὀρμίζω
 pro naves in stationibus continere a Græcis etiam
 inferioris ævi scriptoribus usurpatur.

(44) Naves in terram Nicephorum subduxisse, ut
 contra æstus maris tutas redderet, dicit poeta:
 quod, magis licet generatim, adnotarunt etiam Leo
 Diaconus et Cedrenus. Triremes vero, ac reliquas
 onerarias tranquillo in portu, ac navali consertias

stationem habere jubet, inquit Leo Diaconus apud
 Pagium Crit. in Ann. Bar. tom. III, pag. 874; ac
 Cedrenus scribit, quod τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γα-
 ληνοτάτοις ὀρμίσσας, naves tutissimis in stationibus
 continuerit.

(45) Verbum εἰδῶς desideratur in editione Corne-
 lii, quinvis adsit in codice.

(46) Hanc Nicephori diligentiam in perscrutanda
 summo studio tota Saracenorum regione, adnota-
 verat etiam laudato sæpius loco Leo Diaconus.

(47) Munimentum hoc a Nicephoro excitatum, ut
 exercitum suum castrisque protegeret, memorat incer-
 tus continuator Theophanis in Romani Junioris Vita
 num. 10, pag. 297, scribens: Καὶ ἀποβάς τῶν νηῶν χέ-
 ρακα, καὶ τάφρον βαθεῖαν κατασκεύασεν, ἐδωκίμω-
 ε navibus copiis, altum aggerem duxit vallumque pos-
 suit; idque iisdem fere verbis testatur etiam Simeon
 Magister, et Logotheta, in Roman. Jun. num. 2,
 pag. 498. Sed præ cæteris diligentius id ipsum in sua
 Historia recensuit Cedrenus, pag. 645, inquit:

Χάρακά τε οὖν ἐπέζητο καρτερόν, τάφρον βαθεῖαν,
 καὶ σταυρώμασι, καὶ πασσάλοις τοῦτον κατοχυρώσας,
 καὶ τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γαληνοτάτοις ὀρμίσσας, καὶ
 πάντα καταστησάμενος κατὰ τὸ ἀσφαλές, ἐνεργῶς
 ἤπτετο τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῇ νήσῳ πόλεων. Inde
 castris positus, iisque alta fossa, vallo, ac palis defensis
 communitis, naves tutissimis in stationibus continens,
 omnibus probe constitutis, insulæ urbes omni vi op-
 pugnat.

(48) A verbo στρέφω, flecto, torqueo, deduxit for-
 tasse Theodosius nomen στροφὰς ad significanda mili-
 tum tabernacula, seu tentoria: suspicor tamen legen-
 dum potius esse τροφὰς. Τροφή enim proprie annonam
 et comæntum significat: ac latiori etiam modo
 pro tentoriis seu castris accipitur, quod adnotarunt
 eruditi Lexicographi Hesychius et Phavorinus, scri-
 bentes τροφῆς, χάραξ. [Στροφαὶ στρατευμάτων globi
 militum verterim, ut sit circumscripto exercitus in
 λόγους divisi. Sensus enim est, Nicephorum castra

- Ὅμηρε δεῦρο, καὶ πάλιν μετ' αἰσχύνης
 150 Ἑλληνικὰς κήρυσε (49) τὰς τειχουργίας,
 Ἄς Ἐκτορος χεῖρ (50) καὶ βολῆ (51) κατα-
 στρέφει
 Ἀραχνοειδῶς (52) τοῖς στρατοῖς ἐκτισμένας.
 Ὡς οὖν καμίνους οἱ μὲν ἐκ τῶν τεκτόνων
 Περιπλεγούσας ἀντανῆπτον ταῖς λίθοις,
 155 Οἱ δὲ στροφὰς (53) ἔπασχον ἀνθελιγμάτων,
 Τοῖς μαγγάνοις βάλλοντες εἰς βάθρον πέτρας.
 Οἱ Κρητικοὶ δράκοντες οἱ λοφοδρόμοι
 Ἐκ τῶν φαράγγων ἐκδραμόντες, εἰς μίαν
 Βουλήν συνηθροίζοντο τὴν αὐτόκτονον,
 160 Καὶ τῷ στρατῷ μὲν συμβαλεῖν οὐκ εὐτύχουν·
 Ἐπληττεν αὐτοὺς ὁ στρατὸς γὰρ ὡς βέλος.
 Τοῖς τέκτοσι δὲ προσθαλόντες ὀξέως,

- A Πίπτουσιν εἰς γῆν τῇ βολῇ (54) τῶν τεκτόνων.
 Ὁ σὸς γὰρ αὐτοὺς ὡς στρατηγέτης πόθος
 165 Ἐπειθε τὴν δίκελλαν εἰς ξίφος τρέπιν·
 Καὶ γίνεται βούς ἐκχυθεὶς τῶν αἱμάτων
 Εἰς πλησμονὴν ἄπειρον ὕδατουμένην,
 Καὶ τὰς καμίνους σθεννύει τὰς ἐμπύρους.
 Ὡσπερ χαράδρας εἰσπεσοῦσα πικρία (55).
 170 Λαβῶν δὲ τὴν ἄσδεστον, εἶχεν ὁ κτίσων
 Φοινικοειδεὶ τῶν πετρῶν τῇ συνθέσει.
 Κάλει, στρατηγέ, τὴν πόλιν φοινικίαν,
 Φοινίσσεται γὰρ τῇ βαφῇ τῶν αἱμάτων.
 Ὡς οὖν στρατηγῶν ὁ κρατῶν Νικηφόρος
 175 Ἔγνω τὸ συμβᾶν — καὶ γὰρ ἠγνοεῖ τότε —
 Πέμψας κατέσχε ζῶντας ἐκ τῶν βαρβάρων
 Ὅφεις πονηροὺς πέντε πεντακοντάδας.

toria. Adsis, Homere, et rursus cum verecundia B
 edissere Græcorum propugnacula, quæ evertit
 manus, et impetus Hectoris araneorum instar, ex-
 citata ab exercitu. Dum itaque calcarias alii artifices
 incendebant decoquentes lapides, et alii volentes
 labore Improbo saxa, in foveas demittebant vecti-
 bus, Cretæi dracones montivagi rapide egressi ex
 speluncis, simul congregati agebant de accepta
 clade : at desperabant congrēdi cum exercitu fe-
 liciter : terrebat enim eos exercitus instar fulmi-
 nis. Repente ergo irruentes in artifices interficiun-
 tur icti ab artificibus : namque erga te studium, in-
 star ducis, eos ligonem docuit in gladium convertere.
 Hinc prodit flumen ex effuso sanguine in immensum
 excrescens aquarum instar, et fornaces ardentes ex-
 stinguunt, tanquam in alveos cadens acerba ultio.
 Accipiens autem fabricator calcem, habuit purpuream
 saxorum compositionem. Voca hanc, o dux, civita-
 tem purpuream; purpurascit enim tinctura sanguinis.
 Ut itaque suprenius dux Nicephorus cognovit fa-

VARIÆ LECTIONES.

151. καὶ βουλῆ C. βολῆ cod. 154. Fort. περιπλεγούσας. 155. ἀντελιγμάτων C. Pro ἔπασχον fortasse
 legendum ἐπίσχον, adhibebant. 157. λοφοδρόμοι C. λοφὸδρομοι Fog. 159. αὐτοκτόνον C. fortasse rectius.
 162. Scr. τέκτοσιν. 163. τῇ βουλῇ C. quod ex cod. emendavit F. 167. Fort. ὕδατουμένων, sanguinis
 aquæ ad instar effusi. 171. φοινικοειδῆ (sic) C. Fort. φοινικοειδῆ τ. π. τὴν σύνθεσιν.

NOTÆ.

munivisse, urbis munitæ ad instar, quæ legiones C
 continerent et tuerentur. F. J.]

(49) Homeri locus exstat in Iliade lib. vii, v. 435,
 ubi sic describit murum a Græcis ædificatum, ut
 uaves et castra communicent :

ποτὶ δ' αὐτὸν ταίχος ἔδειμαν
 Πύργους θ' ὕψηλοὺς, εἰλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.
 Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ἐνεποισον εὐ ἀραρυίας,
 Ὅφρα δι' αὐτῶν ἰππηλασίῃ ὁδὸς εἴη
 Ἐκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ἐπ' αὐτῷ τάφρον δρυξαν,
 Εὐρεῖαν, μέγαλην· ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν.

apud autem ipsum murum exstruxerunt,
 Turresque altas, munimentum navium et ipsorummet.
 In ipsis vero portas fecerunt bene aptatas,
 Ut per illas equestris via esset :
 Exteriorius autem profundam circa ipsum fossam so-
 [derunt.]
 Latam, magnam, et in ea sudes acutas defixerunt.

(50) Sævum ab Hectore commissum prælium ad
 naves et propugnacula Achivorum fusiis describitur
 ab Homero Iliad. lib. xv, v. 374 et seqq.

(51) Ita codex ; Cornelius autem legit βουλῆ. Βολῆ
 profecto de cunctis armis, quæ jactu feriunt et occi-
 dunt, a Græcis dicitur, eaque vox magis huic loco
 videtur convenire, cum Hectorem telis hastisque
 naves ac munimenta Achivorum aggressum Home-
 rus scribat.

(52) Cum Homerus dixerit Hectorem tanto impe-
 tu in Græcos irruisse, et eorum propugnacula cito
 dejecerit, Theodosius poetam, seu potius Græcos
 ipsos reprehendit, quod eorum munimenta adeo de-
 bilita exstruxerint, ut araneorum instar excitata vi-

derentur. Verum hanc erroris notam immerito
 Homero inurit, cum Apollinem in hac expugnatione
 Hectori adiutorem fuisse, ac cum eo dimicantem
 turres facillime diruisse confingat Iliad. lib. xv,
 v. 353 et seqq.

(53) Artifices hic describuntur allaborantes in
 fundamentis substruendis, quæ cum ex saxis po-
 tissimum quadratis, ac ingentibus confecta essent,
 ideo dicit Theodosius, quod hi plurimum insudarent
 in volvendis ope vectium hujusmodi saxis, ut sensim
 in foveas ad hoc paratas demitterent. In versu
 hoc verbum verbo reddere fidi interpretes non cu-
 ravimus, ne sensum abstrusum nimis eliceremus.
 Στροφὰς ἔπασχον ἀνθελιγμάτων proprie dictum est
 de iis, qui intenti erant in detinendis magno nisu
 ac labore in oppositos gyros ergatis, quæ ob ingens
 lapidum iis alligatorum pondus ad sibi proprias
 volutationes magno impetu tendebant. [Στροφὰς
 ἀνθελιγμάτων, funes toris machinis adhibiti, quibus
 D saxa torquebantur.]

(54) Hoc etiam in loco Cornelius edidit βουλῆ a
 fide codicis aberrans, ideoque non a consilio arti-
 ficum vertendum est, sed icti ac percussi ab artifi-
 cibus.

(55) Ὡσπερ χαράδρας εἰσπεσοῦσα πικρία male
 vertitur : tanquam in alveos cadens acerba ultio.
 Junge χαράδρας πικρία, ut ii, 36, τῆς σφαγῆς ἢ
 πικρία· ii, 99, τὸ πῦρ ἢ πικρὰ τιμωρία. Sensus
 est igitur ; sanguinis rivi exstinguiebant ardentes ca-
 minos, sicut torrentis vis violenta irruens. Hi san-
 guinis rivi cum calce in caminis mixti, hanc colore
 purpureo inflecebant, ita ut lateres inde confecti
 etiam purpurei fierent. F. J.]

- Βαλὼν δὲ κλοιοὺς εἰς ἀκαμπεῖς αὐγέντας,
 Τούτοις παρείχε πατρικὰς τὰς ἀξίας (56).
 180 Κρήτη, τὰ τέκνα, βαρβαροτρόφω, βλέπε,
 Οἷον μετίσχον ἀξιομάτων ἄφνω.
 Ἐπεὶ δὲ μόλις εἶχε νῦξ τὴν ἐβδόμην,
 Τῆς εὐφρόνης γὰρ τὸ σκότος παρεκράτει,
 Σάλπιγγας ἠλάλαξαν ἐν βοῇ ξένη,
 185 Καὶ πᾶς κρατῶν ἦν σὺν βοῇ τὴν ἀσπίδα,
 Πεζῶς, στρατηγῶς, ταξιάρχης, ἱππότης.
 Τῆς ἡμέρας δὲ τῆς ῥοδόχρου λαμπάδας
 Ἐκ τῶν σκοτεινῶν ἀναναψάσης πόρων,
 Φάλαγγ ἀνῶρων ἱππικῆ ξιφηφόρος,
 190 Ἔχουσα πλῆθος μυριάδου πεντάδος·
 Πεζῶν δὲ πολλῶν ἦν ὄραϊν πανοπλίαν
 Κινουμένην ἀριστα τακτικῇ βάσει,
 Καὶ τοὺς στρατηγῶς, ὡσπερ ἐν ποίμνῃ μέσον
 Βαίνοντας ἀρνῶν θηροβόσκους ποιμένας.
 195 Ὡς δὲ κλοπῇ χαίροντες ἀρπαγὰς λύκοι
 Χειμῶνος ὥρα καὶ παρεκτάσει κρύους,
 Ὅμοῦ ζυγέστες τῶν ὠρῶν ὁμοφρόνως

- A Μάνδρας κλονοῦσι, καὶ βιάζουσι κύνας·
 Οὕτω ζυγέστες οἱ κλάδοι τῶν σῶν πόνων
 200 Ἴππεῖς, στρατάρχαι, τοξόται, λοχοκράται
 Πύργους βαλεῖν ἔσπευδον ἐν τάχει κάτω,
 Θυμοῦ πνέοντες, ὡσπερ οἱ κρηῖς (57) ζάλης.
 Ὁ λαμπάδας δὲ φωσφόρους, κακοχρόους,
 Καιροῖς ἀνίσχων, καὶ καταστέλλων πάλιν.
 205 Λουτροῖς κατημαύρωσε τὰς λαμπηδόνας (58),
 Καὶ νῦξ τὸ πέπλον ἐκ βαφῆς μελαγχρόου
 Εἰς πάντα γῆς ἤπλωσε καὶ πύλου μέρη.
 Τῶν σῶν δὲ πλῆθος οὐ στρατῶν, ἢ θηρίων —
 Θῆρες γὰρ οὗτοι τοῖς σπαραγμοῖς βαρβάρων —
 210 Τὸν ὕπνον εἶχε τὴν βάσιν καὶ τὴν στάσιν.
 Εἰ δ' ἦν κλαπέις τις εἰς ἀμερλίμους ὕπνους,
 Ἐκεῖ παρεστῶς ἐξ ὄνειράτων πύλης,
 Τοιαῦτα φωνῶν, τῆς βλάβης ἀνεστόμους·
 B εἰ Τὶ τὸν στρατηγὸν οὐ δεδοικῶς, ἱππῶτα,
 215 Μέσον σφαγῆς πέπτωκας εἰς ξένους (59) τῶν
 [πους,
 Ὅπου τροπῇ, κίνδυνος ἐστομωμένος,

etum (nihil nam sciebat hactenus) detinuit superstitibus ex barbaris malos serpentes, quinquaginta quinquies. Inflexibilia autem colla constringens vinculis, eos decoravit patriis honoribus. Creta, barbarorum nutrix filios aspice quos dignos honores participarint illico. At postquam venit noctis hora septima, tunc enim noctis praevalabant tenebrae, perterricrepus tubarum clangor insonuit, ac quisque inclamans apprehendit clypeum, pelites, duces, centuriones, equites. Verum, splendores dies rosea e tenebrosis accendit meatibus, processit phalanx hastatorum equitum, decem C quinque millia habens virorum. Peditum autem videre erat armatam aciem gressu militari se moventem optime, et duces, tanquam medio in grege

pastores ovium, gradientes rapide contra feras. Ae veluti furto gaudentes rapaces lupi hiemali tempore, et acerbo frigore, eadem hora congruentes concorder ovia aggrediuntur, et saeviunt in canes; sic una simul institutionis tuae germina, equites, duces, sagittarii, centuriones, turres repente festinabant evertere iram spirantes, tanquam verti turbinem. At qui decolores ignes Hesperii ministrat opportune, et rursus subtrahit, labentibus diem obscuravit crepusculis, et nox peplum colore tinctum nigro super omnes terrae et caeli extendit plagas. Tuis tamen omnibus militibus, aut majori feris, (ferae nam erant in barbarorum excidium), pro somno erat, aut incedere, aut stare. Quod si cui somnus quietas obreperet, tu illi adstans e somniorum jausa

VARIAE LECTIONES.

197. Scr. τῶν ὄρων, *caulas in montibus*. 202. Fort. ὡσπερ ἀκριες ζάλης. Vid. Annot. 203. Fort. καλοχρόους. 208. πλῆθος C. Fort. πλῆθος ἢ στρατῶν. 213. ἀνεστόμου C. 215. εἰς ζῶους, in not. ξένους C., ut in cod. esse testatur.

NOTAE.

(56) Ad morem apud Orientales omnes barbaras gentes receptissimum gestandi circa collum torques, seu circulos aureos, alludit poeta. Cum enim Nicephorus captivus ex barbaris colla catenis circumdedisset, ait eos patriis honoribus decorasse. Hasce autem torques, patrios honores, ac dignitates appellat, quoniam iis primores potissimum et principes ornabantur; ut de Medis scribit Agathias, De bello Gothico lib. iii, observans, quod iis Medorum primores praecipue decorantur, ut spectatiores ceteris sint, et a vulgaribus aliis noscuntur; ac testatur etiam Tertullianus, De idol. cap. 18, pag. 245, inquit: *Igitur purpura illa, et aurum cervicis ornamentum, eodem more apud Aegyptios et Babylonios insignia erant dignitatis*. Sed de torquibus apud Barbaros usu consule fusius disserentem Joannem Schefferum in Syntagmate de antiquorum torquibus, cap. 12.

(57) Hæret in hoc verbo mihi aqua, nec quidsibi velit, omnino assequor, adeo ut mendium subesse non dubitem, quemadmodum suspicatus est quoque Cornelius. Ἀκραῖς reponendum suspicabar, quæ vox ventum per summa flantem significat: verum ne id tuto statuam me deterret quorundam Græcorum

D grammaticorum auctoritas, qui ἀκραῖς non ventum vehementem interpretantur, sed potius prosperum suaviterque spirantem, inter quos Eustathius ad lib. xiv Odyss. pag. 1759 edit. Rom. sic loquitur: *Ἐνθα βορέαν ἀκραῖ λέγει, οὐχ οὕτω τὴν ἀκρῶς ἀέντα ὡς μᾶλλον τὸν μὴ κικραμμένον ἑτέροις ἀέμοις· τοῦ γὰρ τοιοῦτου δεινότητά κατηγορεῖ Ὅμηρος ἐν τῷ, δεινὴ μισγομένη ἀνέμοιο θυέλλα. εἰ Hinc boream ἀκραῖ dicit, non per summa flantem, sed potius quod non sit aliis ventis admixtus: hujus enim asperitatem reprehendit Homerus eo in versu, *terribilis est mixta vento procella*. Fieri tamen potuit, ut Theodosius voce ἀκραῖς latiori modo usus sit pro quocumque vento indicando. [Admissa correctione nostra, ὡσπερ ἀκριες, omnis difficultas tollitur: ira, quam milites spirabant, comparata cum ventorum turbinibus, quos montes interdum fundunt. F. J.]*

(58) Ὁ λαμπάδας—λαμπηδόνας. Noctis ingruentis descriptio: Sol, qui lucidas pulchrasque (καλοχρόους) faces justo tempore tollit, iterumque cōhibet, splendidos radios suos in maris fluctibus tanquam in lavacro exstinxerat. Postrema hæc vulgo male versa. F. J.

(59) Ita codex, non ζῶους, ut edidit Cornelius,

- Πνέει καθ' ἡμῶν φλεγμονᾶς πυρεκθόλους ;
Μικρὸν τι καρτέρησον, ἐμβαλὼν κράνος,
Ἵπὲρ θυῶν (60) ἴστασο καὶ τῆς δίκης.
220 Ἄφες τὸν ὕπνον, καὶ κράτει τὴν ἀσπίδα,
Μὴ γνῶ τὸ συμβᾶν ὁ στρατηγὸς τῆς μάχης.
Οὕτω τὸ νωθρὸν ἐξέκοπτες ἐργάτου,
Ἐπερ παρὴν τις νωθρότης τοῖς οἰκέταις.
Ἐπεὶ δὲ καὶ φῶς ἡμέρα προμηνύειν
225 Λευκοῖς χιτῶσιν ἤρξατο ζοφοφθόρος,
Πέπλοις δὲ λαμπροῖς ἐστόλισεν αἰθέρα,
Ἦν γῆν θεωρεῖν λευκόμορφον (61), καὶ μάχης
Κήρυκα τῶν σῶν ἐκδραμεῖν στρατευμάτων,
Τείχει (62) μὲν ἄκρω (63) τὴν φάλαγγα προ-
[ξέειν (64)]
230 Ἐπεισεσοῦσαν τῶν ἐναντίων ἄφνω.
Ἐκεὶ τὸ πλῆθος (65) τῶν φερεκλῶν ἅπαν
Τάξας στρατηγὸς τημητικῶς ἀναρπάσαι,
Οἱ συστρατάρχαι τῆς πικρᾶς ἀλγηδόνος

his verbis admonebas de periculo : « Cur non reformidans ducenti, eques, fervente pugna cubas extraneis in locis, ubi consternatio manifesto periculo spirat contra nos ardentis impetus? paulum quid sustine, et imposita galea pro religione sta, et pro legibus : excute somnum, et prehende clypeum, ne rem cognoscat dux prælii. » Ita socordiam depellebas a milite, si quandoque inerat tuis famulis. Cum autem aurora prænuntiare lucem cœpisset alba veste expellens tenebras, et aerem vestibus exornasset lucidis, prospiceres terram albicantem, et pugnæ præconem currere per tua agmina, et ex alto septo phalangem educere, quæ repente irruturata erat in hostes. Ibi cum omnem captivorum

- A Τὸ συμβᾶν οὐκ ἤνεγκον, ἀλλὰ τὰς θύρας
235 Ἦνοιξαν, ἐξέπησαν ἀντὶ στρουθίων,
Καὶ πρὸς τάφρον (66) πλῆξαντες ἀντανακλάσει,
Τὴν τάφρον ἀντέβαινον, ἀλλ' ἐμπροσθίως
Πληγέντες, ἐξήλαυνον ἐξοπισθίως.
Ἵς οὖν φυγῆς ἦν, καὶ (67) τρόμου, καὶ δει-
[λίᾳ]
240 Δεινὸς χαρακτήρ, καὶ ταχύστροφος κλόνας,
Ἦ τάφρος αὕτη τῶν ἐναντίων τάφος,
Καὶ συμφορᾶς ἦν ἀστέγαστος οἰκία.
Ἐἶχον γὰρ αὐτοὶ συμποδιστὰς καὶ τόπους,
Ὑβέρπερ κατεσκευάζον εἰς σωτηρίαν,
245 Ἵς ἂν μάθωσιν ἐξ ἀναισθήτων τόπων
Τὴν πίστιν αὐτῶν ἄξιαν ὑβρισμένων.
Τίς ἂν προφήτης εἰρεθεὶς πρὸ τῆς μάχης
Τοῖς ταφρορύχταις εἶπεν ἂν τῶν βαρβάρων,
Ἵς τύμβον ἐξώρυττον, οὐ τάφρον, τέκνοις ;
250 Ἄνικμε Κρήτη, μὴ στένης ἀνομβρίαν,

turbam dux statuisset, ut traherentur ad necem, commilitones eorum acerbi doloris casum non tulerunt, verum januis apertis advolabant instar passerum, et ad fossam turmatim irruentes illam violenter pertransibant, sed a fronte percussi festinabant retro cedere. Dum ergo esset fugæ, et metus, et formidinis terribilis imago, et præceps tumultus, fossa ipsa sepulcrum hostium fiebat, et cædis aperta domus. Erant enim ipsis impedimento etiam loca, quæ ad salutem sibi præparaverant, ut ex locis quoque sensu expertibus discerent suam fidem dignam contumeliis. Quis jam rogatus propheta ante prælium barbaris dixisset fossam effodientibus, sepulcrum illis, non sibi vallum effodere?

VARIÆ LECTIONES.

219. Fort. ὑπὲρ θεοῦ (θῦ) συνίστασο, *pro Deo pugna et pro justitia*. 226. Fort. ἐστόλιζεν. Cf. III. 83.
229. τεῖχει μικρῶ in not. *vel μακρῶ C*. Vid. Annot. 239. ἦν γὰρ τρόμου, in not. *melius καὶ C*, quod in cod. est teste F. —καὶ διλλάς C.

NOTÆ.

qui tamen ξένους emendandum esse bene cœnsuit.
(60) Aliquid in hoc versu deest ad numeri complementum, sed in codice nihil amplius scriptum apparet. Legendum forte θυῶν σοῦ.

(61) Terram albicantem, utpote ab aurora illustratam, recte vocat Theodosius, eo modo, quo antora exoriente *albescere lucem* dixit Virgilius *Æn. lib. iv, v. 586*. Sed propius ad rem nostram agrum ob auroræ lumen albertem descripsit Claudianus de Rapt. lib. III, v. 232, ita canens :

*Et prima sub luce legunt, cum rore serenus
Albet ager :*

nec absimili plane modo idem sic asseruit Valerius Flaccus, Argon. lib. II, v. 72 :

*Jamque sub Eoæ dubios Atlantidis ignes
Albet ager .*

qui etiam alio in loco ibid. lib. III, v. 258, ob diem ortam *turres albescere* scripsit.

(62) Scriptum illud, seu aggerem a Nicephoro pro sui exercitus munimine jam ædificatum hic designari pro certo habeo. Audi Leonem Diaconum apud Pagium Crit. in *Annal. Baron. tom. III, pag. 874* : *A litore ad austrum spectante cæpta structura, ad alteram usque litoris partem, quod terræ interjectum erat, septo intercludit, ne scilicet Barbari pro libito in agrum facile effundi possent, liberumque ipsi erat pugnam conserere, aut non conserere, cum et liberet.*

(63) Cornelius edidit μικρῶ, et corrigendum censuit μακρῶ : sed neutrum horum in codice scriptum esse videtur. Equidem μὲν ἄκρω legendum arbitrator, eo magis quod monosyllaba necessario est addenda, ut versus mensura recte se habeat.

(64) Ξέσαι, κατασκευάσαι interpretatur Hesi-chius, quod verbum pro armando instruendoque exercitu non semel apud Græcos scriptores occurrit. Hic autem peculiari magis significatione pro advocandis ad bellum militibus usurpatum videtur : adeo ut præcebo bellicum tuba canens phalangem e septo illo advocaverit, et eduxerit, quæ in Barbaros irrueret.

(65) Pulchrum profecto Nicephori stratagema collocandi in fronte phalangis captivos Barbaros, ut in conspectu suorum civium necarentur, ac vel sic commoti Saraceni ad pugnam exire concitarentur. Simile quid stratagema contra Sardes a Cyro excogitatum refert Polyænus Stratag. lib. VII, cap. 6, num. 3.

(66) Fossa hæc illa est, quam Saracenos ad sui custodiam effodisse sic enarrat Leo Diaconus : *Accedebant et duæ in latum quam maxime ductæ fossæ, atque profundæ, qua undique munimentum præstarent*. Vid. Pag. Crit. in *Annual. Baron. tom. III, pag. 874*.

(67) Ita codex : et sic quoque ad oram paginæ corrigendum adnotavit Cornelius.

Τὰ τέκνα λαμβάνουσα τῇ μάχῃ νέφη,
Ἐν οἷς ἐπαλθὼν ὡς πνοὴ Ῥώμης ἔδρυ,
Καὶ πνεῦσαν, ὡσπερ συστροφὴ τις, τοὺς φέ-
νους

Ἵμβρους ἀφήκεν αἱμάτων πολυρρύτων.

255 Δημόσθενης, Φίλιππος οὐκ ἔχει κράτος·
Πλούταρχε, Καῖσαρ οὐκ ἔχει παρρησίαν (68)·
Δίων, ὁ Σύλλας εἰς μάτην δημοκράτωρ·
Ἄφες, Σενοφῶν, τοὺς ἀνικητοὺς γράφειν·
Τὸν Ῥωμανὸν θαύμαζε καὶ μόνον γράφε.

260 Κύζικε συνθρήνησον (69), ἡ κεκαυμένη
Κρήτη παθοῦσα συμφορὰς ἰσοκρατεῖς (70)·
Σοὶ γὰρ παλαιὸς τοὺς φόνους Μιθριδάτης,
Νέος γε ταύτῃ Ῥωμανὸς πλέκει φόνους.

Ἄλλ' ὧ στρατηγὲ γῆς ὄλης, καὶ γὰρ πρέπει
263 Τὸ μέλλον εἰπεῖν (71), μὴ φθόνει τὸν οἰκέτην B
Κροτοῦντα τὰς σὰς νικοσυνθέτους μάχας,
Τράνου δὲ γλώτταν, ὅς παρρησίαν λόγου·
Πλήττει γὰρ ἡμᾶς κέντρῳ τῆς ἀτολμίας.
Θεοδοσίῳ μὴ παραβλήψῃς πόνους,

A: *ida Creta, siccltatem ne gemastuam, cum filii in
prælio tibi sint pro nubibus, quibus superveniens
instar venti Romanorum gladius, et spirans cædes,
instar turbinis, expressit imbres copiosi sanguinis.
Demosithenes, Philippo non est potentia : Plutarche,
Cæsar! uon est virtus animi : Dion, frustra Sylla
Ditator fuit : tuos, Xenophon, heroas laudare de-
sine, Romanum admirare, et eum solum celebra.
Cyzice, collacrymare ; incendio perdita Creta passa
est clades tuis similes : tibi enim cladem vetus C
Mithridates, huic junior Romanus cladem intu-
lit. Sed, o imperator orbis, namque decet fari
futurum, servum tuum ne ægre feras plaudentem
armis tuis victricibus : disertam fac linguam, da
loquendi facultatem liberam, stimulo enim timiditatis*

A 270 Τοῦ στέμματός σου συγγραφέντας εἰς κλέος,
Ὡς ἂν βαδίζῃ χεῖρ (72) γράφειν ἠπειγμένη
Πρὸς δευτέραν σου τοῦ στρατοῦ πανοπλίαν.

AKPOASIE B'.

Οὕτως ἐχόντων Κρητικῶν παλαισμάτων,
Ῥώμης τὸ κάλλος, Ῥωμανὲ σκηπτοκράτωρ,
Οἱ μὲν κακῶς ἔπασχον ἐν ξένοις τόποις,
Εἰς καῦμα (73) καὶ μάχαιραν ἀνωπλισμένοι.

5 Τὰς γὰρ φλογώδεις λαμπάδας βελῶν δίκην
Ἐπεμπε τοῖς σοῖς οἰκέταις ὁ φωσφόρος.

Αὐτὸς δὲ καῦμα (74) καὶ ξίφος τὰς φροντίδας
Εἶχε· δι' αὐτοὺς ἔνδον ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ὅς οὖν τὸ πῦρ σε τῆς ἀγρυπνίας φλέγον

10 Ὁχρὰν ἐποίει τὴν ἑναστρόν σου θίαν,
Οὐκ εἶχον εἰπεῖν οἱ βλέποντες αἰτίαν,

Πῶς σου τὸ φαίδρον εἰς στυγνὸν μετετρέπη·
Ἐως στενάξας ἐμπόνως ἐξ ἐγκάτων,

Φλογμοὺς ἀφήκας τῶν κάτω πυρσευμάτων,

15 Λέγων τὸ πρᾶγμα πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις.

pungimur : Theodosii versus ne despicias diadematis
tui scriptos ad gloriam, ut manus pergat scribere,
progrediens ad alteram expeditionem tui exercitus.

ACROASIS SECUNDA.

Dum sic haberent se conflictus Cretici, Romæ
decus, Romane, qui scepra regis, illi quidem mala
patiebantur extraneis in locis adversus æstum, et
gladium in armis stantes : ardentem enim ignem
instar jaculi in tuos servos immittebat Lucifer. Tibi
autem æstus, et gladius sollicitudines propter illos
ingerebat in corde. Cum ergo ignis urens te vigilie
pallore inficeret tuum aspectum splendidum nescie-
bant respicientes causam reddere, cur in tristiti-
am tua versa esset hilaritas : donec æger suspi-
rans imo ex pectore flammam emisit ardoris intimi,

VARIÆ LECTIONES.

258. ἀνικητοὺς C. 260. Fort. ἦν κεκαυμένη, quanquam verbum substantivum etiam alibi omittitur.
Cf. II. 34. 261. ἰσοκράτους, *lego* ἰσοκρατεῖς C. 263. Scr. νέος δέ. 265. εἶπον, *potius* εἰπεῖν C. 268.
Scr. κέντρα. Cf. III. 13. 272. σοῦ τοῦ C.

NOTÆ.

(68) De viribus, vel de animi virtute explicandam
hanc vocem censemus, eo nempe sensu, quo illam si-
gnificatione sibi minus propria adhibitam fuisse scri-
bit Phavorinus : Ἐκ τούτου δὲ καταχρηστικῶς ἐβρέθη
παρρησία καὶ τὸ θάρρος καὶ ἡ ἐξουσία. *Ex hoc au-
tem per abusionem παρρησία dicta est et animi vir-
tus, et vires.* [Cæsar non amplius audebit res a se
gestas jactare.]

(69) De Cyziel obsidione a Mithridate posita agit
Cicero *Pro lege Manilia* in principio, ubi L. Lu-
culli laudes, qui Cyzicum ab oppugnatione Mithri-
datis liberavit, perstringit. Verum propius hosce
versus illustrat Appianus Alexandrinus *De bello Mi-
thridatico*, p. 221, seu al. 371, qui urbis incendium
describit, quod hic memorat Theodosius. Ita enim
inquit : Καὶ τότε αὐτοῖς φερεπονώτατα δὴ κακο-
παθούσιν, ὅμως γε τοῦ τείχους ἐκαύθη τι καὶ συν-
έπεσαν εἰς ἑσπέραν· οὐ μὴν ἐφθασέ τις ἐσαλάμενος
εἰς θερμὸν, ἀλλ' αὐτοὶ νυκτὸς αὐτίκα περιφο-
δύμησαν οἱ Κυζικηνοί. *Atamen omnem laborem pa-
tientissime ferentes, efficere non potuerunt, quin pars
mœnium exusta corrueret sub vesperam : sed propter
cælorem incendii nemo sustinuit irramperere : verum
ipsi Cyziæni noctu substruxerunt munitionem a'iam.*

(70) Ita bene emendandum jam viderat etiam
Cornelius.

(71) Ita certe legendum est, non εἶπον, ut edidit
D Cornelius, qui tamen εἰπεῖν reponendum esse, et
ipse adnotaverat.

(72) Ex his duobus Theodosii versibus aperte
colligitur, eum vel scripsisse, vel certe conscribere
voluisse, aliud poemation ad celebrandam quoque
Nicephori de Chalopensi sultano victoriam, quod
supra etiam ex ejus epistola ad Nicephorum
in nostro Monito comprobavimus.

(73) Mensibus fere octodecim in Creta expugna-
tione pugnatum esse scribit incertus continuator
Theopanis in Roman. Jun. num. 16, pag. 300,
quare et ardentem solis æstus ea in expeditione
Græcos milites sustinuisse recte adnotat Theo-
dosius.

(74) Has imp. Romani curas ac sollicitudines
nullus ex superstitionibus historicis memorat. Quam-
obrem ad ejus assentationem confictas a Theodosio
arbitror, ut ab aulicis potissimum scriptoribus fieri
assolet ; scimus enim, Romanum voluptatibus
potius domi indulgere consuevisse, quibus fractus
paulo post contabuit.

Ἐπλήτετε γὰρ σε πατρικῶν στρατευμάτων
 Πληθὺς σταλεῖσα τοῖς ὀμοστόλοις πόνοις.
 Ἄλλ' οὐ παρῆν σοι ψυχαγωγῶν οἰκίτης·
 Πᾶσι γὰρ ἦν ἄγνοια τῶν πεπραγμένων.
 20 Θεὸς δὲ τὴν σὴν θλίψιν (75) εἰς εὐθυμίαν
 Θάπτον μετσκεύασεν, ὃς παραυτίκα
 Τὸν ἀγγελὸν σοι δεικνύει νικηφόρον
 Ἐκ τοῦ μάχαιραν δουλικῶς ἐζωσμένου (76).
 Ἐπεὶ δὲ τὸν νοῦν τῶν γεγραμμένων ἔγνωσ,
 25 Ἐπιστολὴν γὰρ εἶχεν ἐσφραγισμένην,
 Οὐ τὴν λύραν ἔκρουσας, ὡς Δαβὶδ πάλαι,
 Ἥ γλώτταν ἐτράνωσας ἀντὶ τῆς λύρας·
 Εὐθύς δὲ τὴν φάλαγγα τῶν μονοτρόπων (77).
 Φάλαγξ γὰρ αὕτη καὶ ξίφους χωρὶς τρέπει

A 30 Κλίνει τὰ νῦτα, καὶ καταστρέφει πόλεις· —
 Ταύτη κατ' ἐχθρῶν μυστικῶς ἐπεκράτεις,
 Καὶ παννύχους δέδωκας εὐχαριστίας
 Τῇ συστρατηγοῦ (78) προσδραμῶν κατοικίᾳ.
 Τοιαῦτα μὲν σὺ συμπονῶν τοῖς οἰκέταις.
 35 Ἐπεὶ δὲ ποινῆς ἐξεπληρώθη στόμα (79),
 Ποινὴ γὰρ ἐχθροῖς τῆς σφαγῆς ἢ πικρία (80),
 Τὴν τάφρον εἰδῶς ὁ στρατηγὸς τῆς μάχης
 Κρημνοὺς ἔχουσεν καὶ φαραγγῶδεις τόπους
 Βαλεῖν πέτρας ἔταξε, καὶ γῆν, καὶ ξύλον,
 40 Ὅδοιπορῆσαι (81) τὰς χελώνας εὐκόλως (82).
 Ἐκεῖ τὸ πλῆθος εἶχε τῶν προσταγμάτων
 Ἔργον τὸ λεχθέν· ἀλλὰ τῶν ἐναντίων
 Νέφη παρεῖχον αἱ βολαὶ τεταγμέναι.]

cunctis rem enarrans tuis subditis. Te patriorum B vincit absque gladio, fugat copias, et evertit urbes) namque angebat agminum multitudo missa adbelli labores : necerat servus, qui te lætum faceret, etenim nulli facta hæc erant cognita. Verum Deus tristitiam tuam in gaudium subito convertit, qui statim ferentem victoriam tibi præsto fecit nuntiam missum ab eo, qui pro te gladium strinxerat. Ut vero cognovisti scriptorum sensus, namque obsignatam habebat epistolam, non lyram pulsasti, ut olim David, sed potius lingua usus es pro lyra. Ac statim solitariorum phalangem adiens (phalanx namque ista cum hac mystice plaudebas devictis hostibus : atque tota nocte egisti gratias accurrens in domum Dei adjutoris tui. Talia quidem agebas cum tuis famulis. Postquam ergo hiatus impletus est caedibus, pœna enim cladis hostibus acerbissima, prospiciens fossam dux prælii multis locis præruptam ac præcipitem, injicere saxa, et terram, et ligna jussit sub testudinibus, ut facile iter sternerent. Ibi mandatorum obibat plebs frequens commissum munus : at interim ab hostibus missa spi-

VARIE LECTIONES.

II. 4. ἀνωπλησμένοι vulg. ἀνωπλισμένοι C. 19. Scr. πᾶσιν. 20. σὴν om. C. quod ex cod. restituit F. 23. ἐξεσμένου C. ἐζωσμένου cod. 36. ἡ πικρία om. C. vox e tenuibus codicis vestigiis eruta. 40. ὀδοιπορῆσαι et ἀκόλως C. utrumque ex cod. emendavit F.

NOTÆ.

(75) Ita hunc versum ad fidem codicis restitui- C mus, qui in editione Cornelii male se habebat ob defectum pronominis σὴν.

(76) Pro verbo hoc Cornelius, a codice aberrans, nullo sensu edidit ἐξεσμένου. Nuntium afferentem victoriam Romano missum dicit poeta ab eo, qui in sui servitium strinxerat gladium, quibus verbis Nicephorum designat, qui in Romani obsequium ad bellum hujusmodi Saracenis inferendum processerat. [Verbis μάχαιραν δουλικῶς ἐζωσμένος circumscriptur dux, ense, ut dignitatis signo, cinctus, idque δουλικῶς, ut minister imperatoris, qui solus est dominus. F. J.]

(77) Hoc nomine proprie dicuntur, qui idem vitæ institutum sectantur, seu, qui concorditer simul degunt, ut in Psal. lxxvii, v. 6. Ὁ Θεὸς κατοικίῃζει μονοτρόπως ἐν οἴκῳ, Deus inhabitare facit unius moris in domo. Sed Symmachus vertit : Domum præbet eis, qui solitarie vivunt. Itaque Joannes Tzetzes Chil. ix, v. 338, alique inferioris ævi Græci scriptores ea voce ad monachos designandos sæpius usi sunt. Cyrillus Scythopolitanus in Vita S. Sabæ cap. 28, monachorum virtutes describens, allatum Psalini versiculum ad monachos transfert.

(78) Quis hujus vocis hoc in loco versus sit sensus non bene assequor. Συστρατηγὸς pro collega imperii militaris, seu pro eo, qui simul militat et præliatur scriptores Græci adhibent; et proinde ad Nicephorum referenda videretur. Verum ea interpretatio cum reliquis, quæ a poeta hic enarrantur, non bene cohæret; et idcirco potius Deus ipse Συστρατηγὸς a Theodosio appellatus videtur, cujus potissimum ope ac virtute reportata est de Saracenis victoria, quasi cum Nicephoro contra eos pugnaverit. Certe εὐκλεῖα στρατηγέτην, gloriosum

ducem, Deum ab eodem Nicephoro appellatum supra vidimus Acroas. I, v. 63. Ubi illum invocat, ut ad auxilium sibi ferendum contra barbaros veniat.

(79) Os nempe, seu hiatus fossæ illius, in quam Saracenos cæsos incidisse superius enarravit. [Ποινῆς στόμα dictum videtur per periphrasin, ut στόμα ὀσμίνης I. xi. 359, στόμα δηϊότητος ap. Quint. Smyrn. I, 193, et στόμα χάρμης ap. eumd. I, 485, quod veteres Grammatici interpretantur τὸ κατεργαστικώτατον μέρος τοῦ πολέμου. Est igitur ποινῆς στόμα, cruenta caedes, pœna loco hostibus inflicta, ut apparet ex proximo versu. F. J.]

(80) Hoc verbum, quod in codice ob chartæ vitium ferme omnino periit, quodque ideo Cornelius penitus omisit, ex litterarum vestigiis adhuc superstitibus sic legendum videtur.

(81) Ita codex, non ὀδοιπορῆσαι, quemadmodum edidit Cornelius.

(82) Ita codex, non ἀκόλως, ut in editione Cornelii. Nicephorus, ut viam ad conitummodum sui exercitus facile coæquaret, hiatum illius fossæ jussit repleri : cumque ea prope mœnia Saracenorum esset, ne milites, dum opus perficiunt, a Barbaris lædi possent, eos testudinibus protegi mandavit. Porro hæc testudo machina erat tectoria, e corio duriorique alia materia desuper contexta, quæ muris admota, tuto in se milites continebat. Hunc Theodosii locum apprime illustrat Julius Cæsar De bell. civil. lib. ii, cap. 2, ubi ita inquit : Antecedebat testudo pedum lx, æquandi loci causa, facta item ex fortissimis lignis, involuta omnibus rebus, quibus ignis jactus et lapides defendi possent. Vide plura apud Vitruvium, lib. x, cap. 20 et 21.

- 'Αἴρ (83) λάλησον, μαρτύρει, μὴ διατάσῃς. **A**
 45 Τοῦ σοῦ χιτῶνος (84) τὴν (85) ὕφανθεισαν κρόκην,
 'Ἐν ἧ στολισθεῖς ἀνανέκλασας (86) βλάβην
 'Ἐκ τῶν ἀδήλων συμφορῶν ὕφασμένην,
 Δι' ἧς ἐπιπτον τῶν ἐπάλλεων κάτω (87)
 Οἱ τὴν ὄφρυν ἔχοντες ἄρπαγες κύνες.
 50 'Ἐπεὶ δὲ λοιπὸν ἡμερῶν ὀκτὼ μέχρι
 'Ο τῆς χαρᾶδρας ἄμβρος οὐκ ἀνεστάλη,
 'Ἄλλ' εἶχε κηρὸν (88) ἢ φαρέτρα καὶ βέλος,
 Κριούς (89) ἀφῆκε καὶ χελωνίους τέχνας (90),
 Καὶ πετροπόμπους σφενδόνας, καὶ συνθέσεις
 55 Δεινὰς κατ' αὐτῶν κλιμάκων ἀσυνθέτων (91),

- 'Ως οὖν ἐκείνων τὰς νέας τιμωρίας
 Οἱ (92) καστρανοῖκται μὴ φέροντες ἠπόρου,
 Τάττει τὸν δῆλον καὶ πάλιν ποιινὰς πλέκει
 'Ο σοὶ ποθητὸς οἰκέτης Νικηφόρος.
 60 Τῶν γὰρ πεσόντων δυσμενῶν ταῖς σφενδόνας
 'Ἐταξε πέμπειν τὰς κάρας (93) βελῶν δίκην·
 'Ὡς ἂν τὸ λεπτόνητον (94) αἰθέρος πλάτος
 Χαρῆ μολυνθὲν συμφορᾷ τῶν βαρβάρων,
 Καὶ γινῶ τὸ πλῆθος τῆς ἁμαρτίας (95) ὅτι
 65 Καὶ τῶν μελῶν ἔχουσιν εἰς ποιὴν θέσιν.
 'Ἐρρίπτον ἔνδον ἀντὶ πετρῶν τὰς κάρας·
 'Ἐβαλλον αὐτῶν πολλὰκις καὶ πατέρας,

cula caelum obducebant nubibus. Aer nunc loquere, **B** non junctarum scalarum adversus eos. Dum igitur
 testare, ne dubites, tramam contextam tui tegminis, nova illa supplicia oppidan reformidantes nesci-
 qua protectus percussisti noxam, nectens dolos rent quo se verterent, ordinat turbam, et novas
 ex occultis insidiis, ex quibus dejiciebantur e propugnaculis supercilia attollentes, rapaces canes. Cæ-
 terum vero cum per octo dies non destitisset fer-
 reus imber ingruens, sed fatum inferret jaculum et pœnas addit tuus dilectus famulus Nicephorus.
 pharetra, arietes admovit, et testudinum machinas, Fundis enim cæсорum hostium jussit jaci capita
 saxaque jacientes fundas, compositionesque terribiles telorum instar, ut tenuis latitudo ætheris barba-
 rorum cæde inquinata hilaresceret, et populus pec-
 cator cognosceret, etiam propria membra ipais esse
 ad pœnam. Projiciebant intus pro saxis capita, quæ

VARLÆ LECTIONES.

44. ἄγε F. ex conjectura. Vid. Annot. 45. τὴν om. C. 48. ἐπάλλεων ἦτω, in not. *lego* κάτω C. Sic in
 cod. invenit F. 52. Fort. εἶχε καιρόν. Cf. not. ad Anth. Pal. p. 515. 55. Fort. εὐσυνδέτων, in quod
 incidit etiam Boisson. ad Nicet. p. 23. 57. οἱ om. C. restituit ex cod. F. 62. λεπτόνημον C. quod
 emendavit F. nescio an ex cod. Fort. λεπτόστημον, ut ap. Pisid. Hexaem. 271. ἔργον ἀερόστημον.

NOTÆ.

(83) In editione Cornelii legitur ἀἴρ, sed ἄγε
 restituendum esse contextus certe, ac sensus ipse
 poenatis exposcere videntur. [*Ἄγε* Fogginii ver-
 sum pessumdat. Codicis lectio ἀἴρ si vera est, Theo-
 dosius aerem ipsum in testimonium de pugna acer-
 rima appellat, quod telorum hostilium nube repletus,
 vicissim Romanorum tela in hostes jacta retorserat.
 Χιτῶν aeri tribui potuit eadem imagine, quæ
 iueat v. 62, λεπτόνητον (sive λεπτόστημον) αἰθέρος
 πλάτος. Sic Pisidas in Hexaem. v. 135, de cœli
 ambitu: Στοιλίζεται δὲ τὸν χιτῶνα τὸν μέγαν, τὸν
 ἀέρα, κλωσθέντα κερκίδι ξένη, χυτὸν, διαυγῆ, λε-
 πτὸν, ἡρατωμένον. Ib. 271, aer vocatur ὕφασμα λε-
 πτὸν et ἔργον ἀερόστημον. Vel sic tamen sunt non-
 nulla in his versibus, quæ non expedito. F. J.]

(84) Testudinem nempe, quam veluti vestem
 quamdam, seu tegumentum metaphorice describit.

(85) Omisit huic articulum Cornelius: qua de
 re versum edidit claudicantem.

(86) Damnum, quod barbari Græcis inferre co-
 nabantur, contra ipsos cedebat: nam Græci testu-
 dini inclusi, ex ipsius machinæ meatibus consulto
 tutis in locis ad hoc excisis, contra illos tela mitte-
 bant, quæ eos supra turres et mœnia in apertum
 stantes plurimum lædebant.

(87) Sic codex; Cornelius aliter legerat, sed ita
 emendandum bene conjectavit.

(88) Pro κῆρα positum arbitror, seu errore li-
 brarii, seu potius ævi vitio, quo Græcæ linguæ
 elegantia magna ex parte perierat.

(89) Nicephorum hæc machinas ad oppugnanda
 Saracenorum mœnia adhibuisse narrat etiam Leo
 Diaconus, ita scribens: *Qua re perspecta, prætor
 petrarias quantocyus adduxit, illisque lapidum imbre
 Barbaros peti jussit. Ad hæc etiam obsidionalem pec-
 ualiarius machinam (arietem Romani vocant) adhi-
 buit: petrariis autem crebra saxorum pondera rotan-
 tibus, facili negotio Barbari repressi sunt: interim-
 que ariete muris admoto majore impetu quatiente, viri
 non pauci fossam subiere.* Vid. Pag. ibid. pag. 874.

(90) Testudines scilicet oppugnatorias, ab iis,

quas supra memoravit, diversas, ideoque et ab eo
 àlter nuncupatas. Erat hæc machina quatuor suf-
 fulta rotis, quo facilius, ubi opus foret, veheretar,
 crudisque animalium coriis ad sui munimen ex-
 trinsecus contexta. Continebat ea milites ad muros
 suffodiendos, et ad eos deinde quassandos libratis
 aries contorquebatur. Optime eam descripsit hisce
 verbis Vitruvius, lib. x, cap. 19: *Cetras autem
 Chalcedonius de materia primum basim subjectis
 rotis fecit, supraque compegit arretariis, et jugis
 varas, et in his suspendit arietem, corisque bubulis
 texit, ut tutiores essent, qui in ea machinatione ad
 pulsandum murum essent collocati. Id autem, quod
 tardos conatus haberet, testudinem arietariam appel-
 lare cepit.* Hujusmodi machinæ iconem exhibuit
 Lipsius in Polyorçetico, dial. viii, tom. III, opp.
 pag. 279.

(91) Scalæ hæ sunt, quæ compactiles, seu solu-
 tiles, dicebantur. Hæ pluribus constabant partibus,
 earumque gradus ita erant compositi, ut facile re-
 moveri, ac stipite coenute quasi in vaginam recondi
 possent. Κλιμακας πηκτάς, hoc est *scalas plicatiles*,
 appellavit illas Appianus in Ibericis, magisque ad
 rem nostram διαλυτάς, *solutiles* nempe, Plutarchus
 in Arati Vita pag. 317, ubi ait Aratum obsessurum
 Sicyonem eas in modios frumentarios conjecias
 recondidisse.

(92) Hunc a Cornelio omissum articulum cum
 codice restituimus.

(93) Terribile certe stratagema ad terrefacien-
 dos hostes a Nicephoro excogitatum, jaciendi nempe
 fundarum ope abscissa barbarorum capita, ut vel
 ab ipsis concivibus suis percussi caderent. Nullus
 historicorum, quorum scripta ad nos pervenere,
 tale Nicephori commentum recensuit: sed fortassis
 de eo mentionem fecerat Leo Diaconus, qui plura
 in hac Cretensi expugnatione Nicephori stratage-
 mata, teste Pagio ibid. pag. 874, memoraverat.

(94) Ita melius corrige pro λεπτόνημον.
 (95) [Verba τῆς ἁμαρτίας] jungenda videntur cum
 ποιήν. F. J.]

- Καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ θανῶν εἰς (96) ἐν μάχῃ **A**
 Φονεὺς ὑπῆρχε πατρικῆ φονουργία.
 70 Τῆς γὰρ κρατούσης σαρκικῆς ἀδελφείας
 Λυθεὶς ἐκεῖνος, καὶ μαθῶν τὸ συμφέρον,
 Τοῖς χριστολάτραις συμμαχεῖν ἠπειγμένος,
 Τοῖς ψευδολάτραις ἦν βολῆ ποινηφόρος.
 Ὡς οὖν ἐκεῖνας εἶχε τὰς σάρκας πόλις
 75 Πλήρεις μολυσμῶν, οἱ ξύνημοι τῷ γένει
 Ἐκραζον οὕτω τῇ βοῇ τῶν βαρβάρων·
 « Σαήπφ, ἔχειμάτ, ἰσχαρόπ, καὶ τὴν ῥάσαν,
 Σερμητ, μιδήνη, καὶ χάητ ἰπφησάνη (97). »
 Ἄλλ' ἡ βοή μὲν ἦν εἶθι τῷ πατρίω,
 80 Ἡ δὲ σφαγὴ σοι Κρητικῶς εὐρημένη (98).
 Ἦν οὖν ἐκεῖνων ὁ κρατῶν στρατηγίας
 Γέρων ἀμηρᾶς (99), ὠχρὸς, ἐμπλεὺς πόνων,
 Μικρὸς, φαλακρὸς, δεινόφρων, τὸν ἐκ Πύλου (1) **B**
 Γέροντα νικῶν ἐν μελιρρύτοις λόγοις.
 85 Ἄλλ' οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησαν οἱ λόγοι,
 Κἂν ἦσαν εὐθεὶς προσβαλεῖν σου τῷ κράτει·
 Ὅμως ἐτόλμα, καὶ γὰρ ἦν στρατηγέτης
 Τρέφων ἑαυτὸν ἐν κεναῖς ταῖς ἐλπίσι.

percutiebant saepe et suos patres, et fratres : ac mortuus jam in praelio homicida fiebat in caede patria ; namque a carnali caecitate, qua detinebatur, solutus ille, et meliora noscens, Christi cultoribus opem ferre coactus, falsis cultoribus erat fatale jaculum. Dum ergo eas haberet carnes civitas plenas inquinamentis, conjuncti genere ita clamabant barbarorum voce : « Seepph, echimat, ischarop, et rhasan, sermet, midene, et chaet ipphesane. » Sed hæc quidem strepabant more patrio, [caedes autem a te erat illata Creticis. Erat porro eorum dux exercitus senex Ameras, pallidus, fractus laboribus, parvus, calvus, callidus, Pylum senem vincens mellifluis sermonibus. Sed nihil ipsi profuere verba, quamvis directa forent ad evertendas vires tuas : audebat tamen, etenim dux erat, qui se ipsum

pascebat inanispes. Concilium cogit, et seniores advocat expeditionis socios ad consilium. Ibi sedens, et suspirans imo ex pectore vocem sic emisit mixtam gemitibus : « Quicumque vestrum, viri, ignem habet in corde ardentem, urentem, ut me urunt milites Romani devastantes meum imperium ; cujus filii extremam noxam acceperunt ab acuto gladio ; cujus agrum devorat urentis ignis injecti acerbum supplicium ; ille nos modo consilio juvet sententiam dicens optimam pro viribus. Verum, si placet, collocemus equites, contra jaculatores, mille et quinquaginta ; peditum vero triginta sex millia, omnes ferro armatos, aspectu terribiles, ut timorem injiciant hostibus, inopinato extra portas procedentes adversus eos. » Sic, qui antea audacter ditionem dilataverat, disserebat ad incitas redactus. Et jam

VARIAE LECTIONES.

68. θανεῖν C. Idem om. εἰς. Utrumque emendatum a F. ex eod. ut videtur. 75. Scr. ξύναιμοι. 80. σφαγὴ σὺ C. 92. Fort. τοῖς στόνοις. 93. ἡμῶν C. 107. Fort. ἐκτὸς τῶν πυλῶν. 108. ἀφθαδῶς C.

NOTÆ.

(96) Ita lego hæc verba, quæ mendosa et manca **D** edidit Cornelius.

(97) Saracenorum perturbationem, clamoremque inter eos excitatum rei crudelissimæ novitate, propria eorum lingua ac dialecto exprimit Theodosius. Verba videntur Turcica, sed difficillimæ interpretationis, quia obsoleta et Græcis litteris fortasse non sine librarii mendis expressa. Si quid interim emergerit, dabimus ad calcem.

(98) [Sensus : oppidani clamorem tollentes patrio sermone utebantur, illa autem Cretenses occidendi ratio tuum erat inventum, recens itaque et insolitum. F. I.]

(99) *Amir*, vox Arabica, quæ dominum seu dominantem significat, ex qua, tum apud Græcos, tum apud Latinos sequioris ævi deducta sunt plura vocabula ad significandas apud Saracenos et Turcas varias, quas habebant, cum aliquo imperio dignitates. Quinetiam ex ea voce apud nos in honore est titulus *Ammiraglio*, qua Siculi summos classium præfectos ad Saracenorum imitationem appellasse

videntur primi. Porro ameræ hujus in Creta tunc imperantis nomen reticet poeta, sed nobis illud innotescit ex anonymo continuatore Theophanis in Rom. Jun. n. 11, pag. 298, et ex Cedreno p. 643, qui eum Κουρούπας *Curupam* vocant, necnon ex Simeone Magistro et Logotheta, in Rom. Jun. num. 4, pag. 498, qui paulo aliter Κουρόπα *Curoram* eum nuncupat.

(1) *Pylum senem*, Nestorem nempe, quem tanquam Græcorum disertissimum sæpius describit Homerus.

(2) [γέροντες ἐν χρόνῳ ὀμείστολοι, senes Ameræ ætate annisque æquales. F. J.]

(3) Cornelius minus correcte nulloque sensu edidit ἀφθαδῶς.

(4) Curupas certe imperium suum extendere nitebatur, quoniam Barbari, teste anonymo continuatore Theophanis in Rom. Jun. n. 7, pag. 296 : πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιούοντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν, *damna multa*

- 110 Καὶ δὴ στρατεύσας καὶ φαλαγγώσας ὄλουσεν
Ἐκ τῶν ὀπῶν (5) ἤθροισεν ὁ δράκων θφεις·
Εἰδὼς δὲ πάντας εἰς ὁδοὺς δειλανδρίας
Ἵμοῦ βαδίζειν, ἢ σφαγῆς αἰρουμένους,
Σταθεὶς παρῶρμα τοὺς κακοὺς παρεργάτας·
- 115 ε Ἐν τῇ τρυφῇ σπεύσωμεν, ἄνδρες ἱππῶται,
Τῆς νῦν φανεύσης μυριοξίφου μάχης·
Ἵωμεν εἰς μάχαιραν ἀντὶ τῶν τέκνων,
Ἵπὸ γυναικῶν, καὶ φιλῶν, καὶ πατρίδος.
Μηδεὶς φοβείσθω τὰς τομὰς τῶν φασγάνων.
- 120 Εἰ γὰρ θάνη τις, σώζεται παραυτίκα,
Καὶ ζῶν πορευθῆ καὶ λάβῃ κατοικίας,
Ἵπου προφήτης οἶδε (6) χειμαρρῶς λέγειν
Γάλακτα ἐκμέλιτα ἐξοῖνου βέειν.
Εἰ δ' αὖ δεδοκῶς οὐχ ὑπὲρ τέκνων θάνῃ,
- 125 Τοῦ δὲ προφήτου τοὺς λόγους περιδράμῃ,
Θνήξει παρ' ἡμῶν, καὶ μεταστάς τοῦ σκότους(7)

- A Τὴν ἀπρόοπτον δέξεται τιμωρίαν·
Οὕτω παραινῶν καὶ παρ' αὐτῶν εἰς μάχην
Πρωδοποιεῖ τὴν σφαγὴν τοὺς ἀξίους.
- 130 Ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ κρατῶν Νικηφόρος
Οὐκ εἶχε καιρὸν ἀγνοεῖν τὰς τοῦ πλάνου
Ἵσπερ παρέλκων ἐπλεξε στροφοργίας.
Ἵν γὰρ τις αὐτὰς τὰς ὁδοὺς προμηγῶν (8),
Ἐκ τῶν ἀκόσμως ἔνδον ἐγκεκλεισμένων.
- 135 Οὕτω στρατάρχας, ἄνδρας εὐθείς ἱππῶτας,
Φαλαγγασώστας, πεζοτοξοκράτας
Εἰς ἔν συνῆψε τοὺς στρατηγέταις ἅμα,
Μέσον δὲ τούτων, εὐτελής ὡς ἱππότης,
Σταθεὶς (9) ἀφήκεν ὀπλιωτάτους λόγους·
- 140 ε Ἵμῶν τὰ νεῦρα, τέκνα, σύνδουλοι, φῖλοι,
Ἵδοῦ καθ' ἡμῶν καὶ πάλιν τὸ θηριον
Κενὰς (10) ἔσωθεν ἤρξατο σκευωρίας·
Ἵδοῦ τὸ δεινὸν τῆς Χαρυβδεὺς στόμα
- B

cogens phalangas, omnemque exercitum ex antris congregabat serpentes draco; sed cum vidisset cunctos desidiae vias calcare potius, quam caedes appetere, stans incitabat malos illos milites: « Lætantes festinemus, viri equites, ad pugnam ingentem quæ se nobis offert, sumamus gladium pro filiis, pro uxoribus, pro amicis, et pro patria. Nemo timeat acutas ferri acies; si quis enim moritur, saluus fiet illico, et vivens ibit, et sedes accipiet, ubi propheta dixit se vidisse torrentes lacte, et melle, et vino manare. Quod si quis pavidus renuerit pro

filiis mori, atque prophetæ verba contempserit, a nobis occidetur, et involutus tenebris non opinatum accipiet supplicium. » Sic milites hortatus, eos ad pugnam prævit, iter sternens ad cædem meritam. Dux autem supremus Nicephorus opportune noscebat deceptoris fraudes, quas incassum struebat: erat enim, qui ipsas nuntiabat insidias ex iis, qui furtim intus clausi erant. Quare militum duces, excelsos equites, legionarios, pedites arcitenentes in unum collegit cum præfectis simul. Interque hos medius, tanquam privatus eques stans

VARIE LECTIONES.

118. Scr. ὑπὲρ γυναικῶν. Cf. 193. 121. Ne quis hunc versum corrigendum censeat cf. II. 163. 194. III. 192. 123. Scr. γάλακτος, ἐκ μέλιτος, ἐξ οἴνου βέειν (cf. Fogg. Annot.). In μέλιτος media productur, littera τ pronuntiando geminata. 125. Fort. παραδράμῃ. 128. Fort. παραινῶν καὶ παρορμῶν. Cf. III. 169. IV. 41. nisi malis πυρακτῶν, incendens. Cf. Heliodor. II. 9. 133. Fort. αὐτοῖς vel αὐτῶν. 136. καὶ videtur inserendum ante πεζοτοξοκράτας, in quo vocabulo primum ο productur, littera τ duplicata. 139. Syllabam στα om. C. 142. γεν... ἔσωθεν

hunc versum corrigendum censeat cf. II. 163. 194. In μέλιτος media productur, littera τ pronuntiando geminata. 125. Fort. παραδράμῃ. 128. Fort. παραινῶν καὶ παρορμῶν. Cf. Heliodor. II. 9. 133. Fort. αὐτοῖς vel αὐτῶν. Sic C. κενὰς F. e cod. vestigiis cruit. Fort. καινὰς.

NOTÆ.

ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac prædas abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suæ dittonis fecerant: sed potissimum ob victoriam de Græcis nuper reportatam nimis insolentes, Romanum imperii loca in servitutem redigebant. Audi sæpius laudatum Leonem Diaconum: Etenim infortunio, quod Romanis nuper acciderat, immensum superbiens, Romanæ dittonis littora locaque maritima prædationibus maxime infestabat. Vide Pagium, ibid. pag. 873.

(5) Saracenos extra urbem palantes antra et impervia loca habitasse, testatur mox laudatus Theophanis continuator anonymus in Rom. Jun. n. 10. p. 298, scribens: Μαθῶν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισοῦρα; καὶ βυάκια καὶ ἔλη καὶ ὄρη προσέφυγον. Intellexit, autem Nicephorus eos qui urbe exclusi erant, in angusta et clausuras alveolosque et saltus et montes confugisse.

(6) Conflictam Moamethis visionem de Paradisi beatitudine recitat Arabice et Latine Ludovicus Marræcius in part. II Prodrumi ad Refutationem Alcorani, pag. 20. ubi hæc leguntur: Sunt autem ibi calices ad bibendum tot numero, quot sunt sidera in cælo: et puellæ et pueri ministrantes in paradiso ad manducandum et bibendum: et adolescentulæ pulcherrimæ, quantum cogitari possit; ex quibus si una appareret in cælo, vel in aere nocturno tempore, illuminaret mundum univtersum, non secus ac si esset sol lucenissimus: et si spueret in mare, certe

mutaret salsedinem ejus in mel, et amarorem aquarum ejus in dulcedinem et suavitatem. Verum propius hosce Theodosii versus illustrat Cedrenus Hist. Comp. pag. 422, ubi de impiis Moamethis dogmatibus disserens inquit: Εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ φλυαρεῖ, ἓνα μέλιτος, καὶ ἕτερον γάλακτος, καὶ ἕτερον οἴνου. Præterea nungitur, in paradiso tres esse paradisos, unum mellis, alterum lactis, vini tertium.

(7) In tenebricosis locis impios detineri scripsit Moameth, ubi vento urente ferventeque aqua ex-crucientur: ita enim in Alcorano Sur. LVI, num. 44, inquit: In vento urente et aqua fervente morabuntur, et umbra et jumo nigerrimo. [Junge τοῦ σκότους τιμωρίαν.]

(8) Eadem narrat Theophanis continuator anonymus in Rom. Jun. n. 10, pag. 297, ita scribens: Ἐμπροσθεν δὲ ὁ συνετὸς ταχυδρόμος γαλέας ἀποστεύλας, κατασκοπῆται καὶ κρατῆσαι γλῶσσαν προσέταξεν. Missis itaque vir prudens ac catus, quæ classi præirent, celeribus galeis, explorare jussit, ac indigenas loci rerumque indices capere.

(9) Mancum hoc verbum edidit Cornelius, quoniam in codice ob chartæ vitium primæ ejus litteræ ferme omnino deletæ sunt.

(10) Litterarum vestigia adhuc in ms. exstantia diligenter considerans, ita legendum hoc verbum censui, quod in Corneli editione desideratur.

- 'Αναβρόφησαι μαίνεται Ῥώμης κράτος ·
 145 Ἴδου (11) συριγμούς ὁ δράκων χεῖρας μέσον
 Κήρυκας ὀργῆς καὶ σφαγῆς ἀναπνέει,
 Φυσᾷ τὸν ἴδον καὶ βιάζει τὴν φύσιν.
 Ἄλλ' ἔστιν αὐτοῦ τὸ θράσος δειλανδρία.
 Μηδεὶς φοβηθεὶς ἐξόπισθεν φευγέτω ·
 150 Θυμὸς γὰρ αὐτῷ μέχρι τῶν κτύπων μόνων.
 Ἴωμεν ἀνθ' ὧν εὐσθενῶς ὠπλισμένοι ·
 Ἔχουσι σάρκας καὶ τὰ τῆς Ἄγαρ τέκνα (12).
 Οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σὰρξ σίδηρος ἢ λίθος.
 Ἄλγοῦσιν, ἀν λάδωσι, Ῥωμαίων πλέον ·
 155 Ἀργοῦσιν, αὐτῶν εἰ κοπῶσιν αἱ χεῖρες ·
 Πίπτουσιν εἰς γῆν, εἰ κοπῶσιν οἱ πόδες.
 Μηδεὶς νοσήσει τὴν πικρὰν ἀνανδρίαν ·
 Μηδεὶς φοβηθεὶς οὐ φανεῖ Ῥώμης κλάδος.
 Μηδεὶς νόθον γέννημα καὶ σπορὰν ξένην

- A 160 Δείξειν ἑαυτὸν ἐν κακοῖς σπουδαζέτω.
 Αἰδῶς, ἀδελφοί, τῆς φυγῆς ἢ ζημῆα (13).
 Αἰδεῖσθε φεύγειν καὶ ποιεῖσθαι τὰ ξίφη.
 Ποῦ γὰρ φυγοῦσιν εὐρεθῆ σωτηρία,
 Μένουσιν ἔνδον Κρητικῶν ὀρισμάτων;
 165 Οὐκ ἔστιν ἰσχύς τῆς Ἄγαρ τοῖς ἐγγόνιοις ·
 Θεὸς γὰρ (14) ἡμῖν συμμαχεῖ καὶ συντρέχει. ·
 Οὕτω στομῶσας τοῦ στρατοῦ σου τὰ ξίφη,
 Λόχους ἐποίει, καὶ τροπὴν πεπλασμένην,
 Ὡς ἂν κλαπέντες ἔνδοθεν τειχισμάτων (15)
 170 Ἐξῶθεν θαρσήσωσιν ἐκδεθηκέναι.
 Ὡς οὖν καιρὸς ἤγγισε τῶν βουλευμάτων,
 Χώραν (16) ἐχούσης τῆς βοδοχρόου τρίτην,
 Χεῖρας ἀνώρων, ὡς ὄφεις, οἱ τὰς κάρας
 Ἔχοντες, ὡς ὄνειδος (17), ἐξυρημένας.
 B 175 Τούτων ὑπῆρχε καὶ κράτος ταῖς ἀσπίσι,

hæc emisit verba ad bellum excitantia : « Romæ ro-
 bor, filii, conservi, amici, ecce adversum nos iterum
 bellua molita est intus irritas insidias ; ecce Charyb-
 dis os terribile Romanum absorbere imperium nititur :
 ecce sibila draco lustrò in medio emittit, iræ atque
 cædis nuntia, spirat venenum, et vim infert naturæ.
 Attamen timida est ejus audacia : nemo exterritus
 vertat terga fugæ, namque illi est animus summis
 tantum labiis. Armati itaque eanus contra illos stue-
 nue, carnei sunt etiam Agar filii, nec illis inest
 caro ferrea, aut saxea. Si vulnerentur, plus quam
 Romani, dolent ; torpescunt, si incidantur eor-
 um manus : humi procumbunt, si amputen-
 tur pedes. Nemo labore improba desidia, nemo tre-

mens non appareat Romæ germen, nemo spuriam
 progeniem et extraneum genus in adversis se
 satagat ostendere. Turpis est, fratres, fuga, et pe-
 riculosa ; pudeat vos fugere et pavere gladios ; nam
 quo fugientes salutem invenient manentes intra
 Cretica confinia ? nullum est robur Agar posteris,
 Deus enim nos tuetur atque adjuvat. » Cum sic
 acuisset enses sui exercitus, insidias paravit et fi-
 ctam fugam, ut decepti, qui stabant intra mœnia,
 foras auderent egredi. Ut igitur statutum tempus
 advenit, horam habente rosea die tertiam, ex antris,
 ut serpentes, erumpebant, capita detonsa habentes,
 tanquam de plebis fæce. His erat etiam clypeorum
 strepitus, clamorque multus, et tremoris pater metus

VARIÆ LECTIONES.

145. ἰδ. συριγμούς. Sic C. 154. ἀλγοῦσι C. 155. ἀργοῦσι C. 160. δείξεν C. 162. ποιεῖσθε C. 169.
 τειχοσάντων, in notis : *melius* τειχισμάτων C. quod in cod. invenit F. 171. Fort. ὡς οὖν ὁ καιρὸς.
 Fort. etiam præterea ἤγγισεν βουλευμάτων, a pedibus enim trisyllabis abstinere solet Theodosius.

NOTÆ.

(11) Eadem ex causa hujus etiam verbi primas C
 tantum litteras innuit Cornelius.

(12) Agareni scilicet, ita dicti, quod ab Ismaele
 descenderent filio Agar ancillæ Abraham, quam ipse,
 permittente Sara, duxit in conjugem. Hujusmodi
 populos etiam veteres cognoverunt : Agarenos enim
 memorant sacræ Paginæ Psal. LXXXII, v. 6, nec non
 Plinius lib. vi, cap. 28, qui Arabiam, Felicem habi-
 tasse dicit, et Strabo lib. xvii, pag. 528. Qui ipsos
 Nabathæis adjungit. Observandum tamen, quod
 Agarenorum nomen a recentioribus scriptoribus
 latiori modo ad designandos omnes cujuscunque
 regionis Arabas ac Saracenos usurpatum fuit. Agaræi
 etiam ii nuncupati occurrunt, ab Agar, urbe Arabiæ
 Petrææ principe, cui eandem Agar Abraham uxorem
 nomen dedisse contendunt nonnulli.

(13) Hanc Nicephoro habitam ad milites allocu-
 tionem nullus ex Græcis, qui adhuc restant, hujus
 expeditionis scriptoribus receuset. Plura tamen his
 similia sunt, quæ allocutum esse Nicephorum ad
 milites alia occasione refert Theophanis conti-
 nuator anonymus in Rom. Jun. num. 12, pag.
 299, ex qua hæc ad rem nostram accipe :
 Λάδωμεν πίστιν τὴν τῶν φόδων φονεύτριαν · ἀναλο-
 γισώμεθα ὅτι ἔνδοθεν ἐσμεν τῆς Συριακῆς νήσου · μέγαν
 κίνδυνον ἢ φυγὴ ἀπὸ τῶν ἕδε φέρει. *Fidem arripia-
 mus, quæ timores perimit : animo reputemus nos in
 Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde
 Jugerimus.*

(14) Hæc etiam a præfata, quam Theophanis con-
 tinuator recitat, allocutione illustrantur ; ibi enim
 sic Nicephorus loquitur : Στώμεν καὶ καρτερήσωμεν
 εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀρνῆτων τοῦ Χριστοῦ, καὶ
 Χριστὸς ὁ Θεὸς συναργήσει ἡμῖν, καὶ ὀλέσει τοὺς
 ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ πορθήσεται τὸ κάστρον τῶν
 ἀλαζόνων τοῦ Χριστοῦ. *Stemus intrepidi adversaque
 acie Christum negantes infideles audacter appetamus ;
 feret suppetias Christus Deus noster, hostesque pro-
 stigabit, ac superborum eique insulantium oppidum
 arcemque diruet.*

(15) Sic recte codex, quod mendose edidit Corne-
 lius, etsi ita esse emendandum adnotavit.

(16) Stationem scilicet, seu *sedem*, in qua tunc
 dies consistebat. Eleganter autem dixit diem *se-
 dem* tertiam habuisse, ut horam ipsius tertiam
 indicaret.

(17) Turcarum morem satis notum tangit radendi
 sibi capita. Quod autem addit, ὡς ὄνειδος, Roma-
 norum Græcorumque morem respicit, apud quos vi-
 libus et ignominiosis hominibus capita radebantur.
 De servis atque ad opus publicum damnatis ita Ar-
 temidorus Oneirocrit. lib. i, cap. 22 : Ὅπότερον
 δ' ἂν τῆς κεφαλῆς ψιλὸν ἔχει τις οὐκ ὧν εὐσυνειδή-
 τος, κατακριθήσεται τὴν εἰς ἔργον δημόσιον κατὰ
 δίκην · τοῦτο γὰρ κάκει παράσημόν ἐστι τοῖς κατα-
 δικασομένοις. *Utram autem cupiis partem quis nu-
 dum habet, ut non probe cognosci queat, damnabitur
 in opus publicum adjudicatus. Hoc enim etiam istæ*

- Βοή τε πολλή, καὶ τρόμου πατὴρ φόβος,
 Καὶ πάντα δεινά· τοῖς δὲ σοῖς στρατηγέταις
 Τάξις, σωπὴ, σεμνότης, προθυμία.
 Εἰς οὖν στρατηγῶν, εὐγενοῦς ῥίζης κλάδος,
 180 Ἄνηρ κραταῖος εἰς στροφὴν ἀκοντίου,
 Βραδύς δὲ φεύγων, καὶ ταχύς κατατρέχων,
 Λόγους γλυκεῖς ἔλεξεν ἐν στρατῷ μέσον·
 « Πρωτοστράτηγε, πῶς λιπῶν τὸν δεσπότην
 Οὐχ ὡς μάγειρος τῆ βαναυσίῳ τέχνῃ
 185 Κυκῶν ἑμιξας τούτων ἐν παραινέσει,
 Ὡς ἂν τὸ νέκταρ ὁ γλυκὺς σταφηνόφρος
 Ταῖς σαῖς γένηται προσταγαῖς ἀρτυσία;
 Ἐκείνους ἡμᾶς (18) νοθετῶν, ἐπιτρέπων,
 Τὴν χειρὰ πᾶσιν ἐξαπλῶν, εὐεργέτει.
 190 Μνησθῶμεν αὐτοῦ ῥημάτων μελιβρύτων,
 Καὶ τῶν τραπεζῶν, εἴτα τῶν χαρισμάτων.
 Μνήσθητε, καὶ θάνωμεν, ἄνδρες, εἰς δέον,
 Ὑπὸ γένους ἀνακτος εὐσεβεστάτου.
 Μόνον πλατυνοῦ (19) σκῆπτρον τῆς μοναρχίας,
 195 Καὶ γῆς ἀνάξει· Ῥωμαῖος πάσης μόνος. »
 Ἐπεὶ δὲ πληθὺς μυριάδων βαρβάρων

- A
 Ἐκ τῶν πυλῶν ὤρμησεν, ὡς νότου νέφος,
 Βρυχὴν (20) ἀπειλοῦν, καὶ προδεικνύων σπόρον,
 Οἱ σοὶ τραπέντες εἰς φυγὴν πεπλασμένην
 200 Πάγην ἐτεχνάζοντο τὴν κρητακτόνον.
 Πύργον δὲ μακρὸν πάντες ἐκδεθηκότας,
 Καὶ τῶν πυλῶν ἐξωθεν ἐξωρμηκότας
 Ποινὰς ὑπέιχον πίστεως τὰς ἀξίας.
 Ἐκ τεττάρων γὰρ στρατικῶς ἐγκρουμάτων(21)
 205 Κλύδων ἐγερθεῖς, καὶ σφοδρῶς ἐπιβράσας,
 Χειμῶνα γεννῶν ἤρξατο πρὸς τῆς μάχης·
 Καὶ δυσμενῶν ἦν συμφορὰ, κλόνος, στόνος,
 Λαῶν δὲ τῶν σῶν χαρμονὴ νικηφόρος.
 Ὡς οὖν σταθέντες ἦσαν ἐν μεταίχμιῳ,
 210 Τὴν ἐκδασιν βλέποντες ἐστενωμένην,
 Οἱ τῆς ἑαυτῶν αἰτίοι φονουρίας,
 B
 Ἐβαλλον εὐθύς, ἀνεβάλλοντο πλέον,
 Καὶ τὴν φυγὴν ἔχοντες ἠπορημένην, —
 Πάντη γὰρ αὐτοῖς ἦν ταραττοῦσα βλάβη —
 215 Ἔστησαν εἰς ἐν τῆς ταφῆς τὸ χωρίον.
 Τίς ἐκ τραγηδῶν ἐκδοῆσει τοὺς φόνους,
 Καὶ τὴν ἐκάστου τῆς σφαγῆς τιμωρίαν;

et undique confusio: tuis autem militibus ordo, silentium, gravitas, alacritas. Unus porro militum claro natus genere, vir fortis in jactu jaculi, tardus ad fugam, et ad insectandum velox, hæc dulcia emisit verba in medio exercitu: « Supreme dux, curnam, omisso despota, veluti coquus in arte culinaria, noneum admiscuisti in horum adhortatione, ut dulcis dominator, instar nectaris, tuis condimentum fieret imperiis? admonens ille, et nostri curam gerens, beneficam manum extendebat omnibus. Recordemur ejus verba melliflua, et mensas atque munera. Recordemini, et moriamur, si opus fuerit, pro familia; regis piissimi. Solum extendatur sceptrum imperii, cunctoque orbi unus Romanus imperet. » Postquam vero infinita multitudo barbarorum e portis irruit, tanquam coacta ab austro

nubes minitans tempestatem, et mala nuntians segetibus, tui se vertentes in fictam fugam laqueum parabant in perditionem Creticam. Cuncti autem, e longis exeuntes turribus, atque portis se foras erumpentes, prænās luebant fide eorum dignas. A quatuor namque insidiis tuorum militum æstus commotus, et vehementer lervens, procellam cœpit producere in prælio; hostibusque erat clades, tumultus, suspicium, tuis autem populis triumphale gaudium. Cum ergo essent circumventi ab aciebus, sibi præclusum aspicientes exitum, et sibi esse auctores propriæ cædis, vulnerabant statim, sed vulnerabantur magis; nullumque habentes ad salutem effugium, nex enim illis imminēbat undique, constituerunt in unum sepulcri locum. Quis ex tragicis cædes enarrabit, et singulorum sævum mortis genus?

VARIÆ LECTIONES.

176. Fort. φόβος, strepitus ad terrorem incutiendum concitatus. 188. ἡμᾶς om. C. ex cod. restituit F. 191. ταῖν τραπεζῶν. 195. Scr. ὑπὲρ γένους. cf. II. 118. 194. πλατυνοῦ, in not. lego πλατυνοῦ. 195. Fort. ἀνάξῃ. 198. βρυχὴν, in not. potius βροχὴν C. Pisidas Heraclid. I. 36. p. 97. αἱ βροχαὶ τῶν αἰμάτων. 198. Fort. σπόρῳ, vel quod malim φόβον. 201. Fort. πύργων, e turribus egressi longeque progressi. 202. τῶν πυλῶν C. 204. ἐγκρουμάτων C. 206. Fort. πρὸ τῆς μάχης: agitur enim de iis quæ ante pugnam commissam facta sunt. 212. Scr. ἀνεβάλλοντο. 216. Scr. ἐκτραγηδῶν. Vid. Boisson. ad Nicet. IV. 109. p. 198 seq.

NOTÆ.

insigne est damnatis. Qua de re Polygnotum, ut D
 servilem Æthrae Thesei matris conditionem ostenderet, derasam usque ad cutem eam pinxisse observat Pausanias Phocic. lib. x, cap. 25. Scurras item, aliosque viles homines raso fuisse capite testatur Juvenalis lib. 1, sat. v, v. 171, ita inquit:

*pulsandum vertice raso
 Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
 Flagra pati, his epulis, et tui dignus amico.*

(18) Ita ad fidem codicis suo loco hoc pronomen reposuimus omissum in editione Cornelii.

(19) Sic bene emendandum quoque censuit Cornelius.

(20) Cornelius legendum maluit βροχὴν, sed nihil immutandum: βροχὴ enim pro tempestate ac procella bene ponitur.

(21) Cornelius male legit ἐγκρουμάτων. Ἐγκρουμα ad designandas militares insidias passim usum esse Græcorum scriptores constat. Cæterum ἐγκρουμα a κρύπτομαι, quod est se abdere, derivatum contendit Eustathius in suo ad Homerum Commentario pag. 932, edit. Rom. scribens: "Ὅθεν καὶ ἐγκρουμα τὸν λόγον ὁ τοῦ δήμου ἀνὴρ ἄνθρωπος λέγει· κρύπτονται δὲ πάντως οἱ μὴ τετανοὶ ἐστῶτες, ἀλλ' ἀναγκαίως ἐν τῷ συνίζαντιν συστέλλοντες ἑαυτοὺς, ὡς μὴ περιφαινεσθαι. Quare et ἐγκρουμα insidiæ vulgo dicuntur; occultantur enim omnino, qui coarctati stant, ac necessario, dum inter se coeunt, contrahunt semetipsos ne videantur. — Plura hujus generis stratagemata referuntur a Polyæno lib. ii, cap. 1, num. 27; lib. v, cap. 10, num. 4; cap. 16, num. 2; lib. viii, cap. 3, num. 2, et alibi.

- Ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐν νεφροῖς βεβλημένος,
Περὶ φρόπας ἔπασχεν, ἄσπερ ἠγνόει,
220 Καὶ πρὶν χορευτῶν οὐ μαθῶν περικλάσεις,
Ἄκων χορευτῆς ἦν λαδῶν ἀκοντίῳ.
Ἄλλος στερηθεὶς τῆς κεκαρμένης χάρας
Ἐκεῖτο πρηνῆς στρατικῶς ἠπλωμένος,
Καὶ τοὺς ἑαυτοῦ δυστυχίως κινῶν πόδας,
225 Χύσει κολυμβᾶν ἤθελε τῶν αἱμάτων.
Ἄλλος δὲ πληγείς τὴν κατάξηρον ῥάχιν,
Κύπτων ἄκων ἦν προσκυνῶν σου τὸν στόλον.
Ἄλλος δὲ νεκρὸς, καὶ πόδας τετμημένος,
Αελησμένος προῦκειτο τῶν ἱππασμάτων.
230 Ἄλλος δὲ τὴν ἀναλτον ὠσθεὶς γαστέρα,
Χερσὶ κατεῖχε τὴν πλοκὴν τῶν ἐντέρων,
Καὶ πρὶν μαχητῆς εὐσθενῆς κεκριμένος,
Μάγειρος ἦν ἀπειρος ἐντεροπράτης (22),
Οὕτως μετηλλάξαντο τὴν πανοπλίαν
235 Εἰς ἀλλοτέχνους συμφορὰς οἱ τῆς Ἄγαρ·
Καὶ πᾶς τελευτῶν εἶχε τὴν τιμωρίαν,
Τέχνην πονηρὰν εἰς ἀναίρεσιν βίου.
Εἰς οὖν ἐκείνων ἦν ἀνὴρ Κρής ἱππότης,
Γιγαντοειδὲς, δεσ λαδῶν τὴν ἀσπίδα,
240 Καὶ τὴν μάχαιραν, τῷ στρατηγῷ τῆς μάχης
Ἐναντίως ἤλαυνε, προσβαλεῖν θέλων.

Alter quidem eorum sauciatu renibus, quas ignorabat, patiebatur vertigines, ac saltans, non edoctus motus choreæ, invitus saltator fiebat ictu jaculi. Alter orbatus suo detonso capite jacebat pronus stratus ab exercitu, suosque infelix movens pedes natare videbatur rivo sanguinis. Alter autem ictus in arida dorsi spina procumbens, tuum invitus adorabat exercitum. Alter mortuus, et abscissis pedibus neglectus jacebat ad conculcationem equitum. Alter, insatiabili confossus in ventre, manibus tenebat intestinorum gyros, et qui antea censebatur pugnator strenuus, coquus fiebat inexpertus viscerum. Ita commutabant arma in alias artes calamitosas Agarenî, ac quisque moriens habebat pro supplicio sævam aliquam artem ad interitum. Erat porro inter illos vir Cretensis eques gigantis specie, qui, accepto clypeo et gladio, contra pugnae ducem agebat equum, cum eo cupiens congrredi. Sed non permisit Deus eum propositum suum exsequi, percussit

- Ἄλλ' οὐκ ἀφήκεν ἡ δίκη (23) τοῦτον φθάσαι·
Πλήττει γὰρ αὐτὸν ὁ κρατῶν Νικηφόρος
Τῆς ὀσφύος κάτωθεν, ὀμφαλοῦ μέσον.
245 Καὶ τοῦ μὲν εἶχε σῶμα νεκρὸν ἢ κόνις (24),
Τοῦ δὲ κλέος μέγιστον ὁ πλατύς (25) στόνυξ.
Οὕτω κακίως ἔπασχον ἐγκεκλισμένοι
· Ἐκεῖθεν ἐνθεν τοῖς φονευταῖς ἐνδίκως
Οἱ τῶν ἀθέσμων πράξεων ὑπηρεταί.
250 Εἰ δ' ἦν τις αὐτῶν εἰς φυγὴν ὠρμημένος,
Ἐμπροσθεν εἶχε φραγμοὺς (26) ἔμπαινον ξίφος,
Καὶ τὸν στρατηγὸν πανταχοῦ Νικηφόρον
Βάλλοντα, καὶ κράζοντα τοῖς στρατηγέταις·
· Βάλλωμεν, ἄνδρες, τοὺς βιοφθόρους λύκους·
255 Ὅμηρε, ποιητῶν λόγιον ὁ τῆς μάχης·
Πόρρω πεφυκὼς, ὡς παρῶν δὲ συγγραφέων,
Ὁ πολλὰ κάμων ἐν κενοῖς, καὶ τοὺς πόνους
Διεξιὼν ἅπαντας Ἑλλήνων μάτην·
Σὺ δεῦρο, καὶ βόησον δοκῶν ῥημάτων
260 Ῥώμης στρατοῦ καύχημα, καὶ μέγαν στόνον
· Ἐχθρῶν παλαιῶν, δυσμενῶν, δουλοσπύρων (27).
Ἐξείς γὰρ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν τύπον,
Ἦς τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν παρέκδοσιν τύπον.
Οὐκ ἦν γὰρ ἐνθα τις φυγῶν ἐκ τῆς μάχης,
265 Οὐδ' εἰ πτερωτῆ εἶχε βάρβαρος φύσιν.

enim illum Imperans Nicephorus infra renes publico in medio : et hic quidem occubuit stratus in pulvere, illius autem laudem maximam assecutus est gladius. Sic mala patiebantur angustiati merito hinc inde ab interfectoibus iniquarum actionum ministri. Si quis autem ex illis erat qui tentaret fugam, letalem ensam habebat sibi obicem, et imperantem ubique Nicephorum ferientem, et voce adhortantem milites, « Feriamus, viri, hos voraces lupos. » Homere, qui poeticis sermonibus praelia, licet longeabsens, ut præsens tamen conscribis, qui multum fatigaria in rebus inanibus, ac labores Græcorum omnes frustra versu complecteris, huc adsis, et verborum gravitate celebra Romani exercitus gloriam, ingentesque gemitus veterum infensorum hostium ex servili semine : habebis enim in nostris veritatem pro typo, sicut in Achæis excessum pro typo. Hic enim non erat qui ex pugna fugeret barbarus, neque si alatam haberet naturam.

VARIÆ LECTIONES.

220. χορευτῶν C. Male vulgo post χορευτῶν distinguitur 221. λαδῶν. Cf. supra v. 154. 231. Scr. χερσὶν 24. 5. νεκρὸν ἀκόντης, in not. quid ἀκόντης hic loci? expende. C. ἢ κόνις ex cod. dedit F. 246. πλατύς στα.... Sic C. 251. Φραγμοὺς, in notis : φραγμοῦς; si placet. C.

NOTÆ.

(22) *Viscerum* nempe *venditor*; πρᾶτης enim D alia, simile ibi est restituendum, quasi nimirum Cretensis illius gigantis occisio maximam Nicephoro gloriam attulerit.

(23) *Deus*, seu *justitia divina*; Δίχην Dei comitem, divinæque legis vindicem, ideoque ex Jove ipso genitam finxerunt veteres.

(24) Ita ex codice restitue. Ἀκόντης, nullo certe sensu, edidit Cornelius.

(25) Verbum, quod ultimo loco subsequitur, adeo est deletum in codice, ut ne ejus quidem vestigia dignosci possint. Στόνυξ fortasse ut arbitror, vel quid

(26) Cornelius quoque ita esse corrigendum bene adnotavit.

(27) Ex servili progenie genitos Agarenos vocat, utpote qui ex Ismaele filio Agar, quæ Abrahamæ famula erat, originem suam ducerent. Moameth enim, ut scribit Cedrenus Hist. Comp. pag. 421, genere ac tribu Ismaelita fuit, ad Ismaelem Abrahami filium genus referens.

Ξέρξης (28) ὁ τὸ πρὶν γῆν θαλασσοῦσαι (29) θέ- A
[λων,

Μὴ προσβαλὼν σου τῷ κράτει τιμὴν ἔχει ;
Οὐκ εἶδεν οὗτος γυμνὰ Ῥωμαίων ξίφη ·
Οὐκ εἶδε τὴν σὴν, Ῥωμανὲ, σκηπτουχίαν.

270 Ἡ γὰρ παρῆλθε τὸν στρατὸν σου θαυμάσας,
Τὴν ἤτταν ἐν σοὶ προσλαβὼν, σκηπτοκράτορ.

AKPOASIS Γ'.

Ὁ τῆς ἀδύσσου (30) τὰς πολυστόμους χύσεις
Κλείων, χαλινῶν, ἐξανοίγων, ἐξάγων,
Οὗτος πλατύνει τοὺς ὄρους τοῦ σου κράτους,
Ἄνακτος υἱὲ, καὶ κρατύνει τὸν στόλον,
5 Καὶ πάντα ποιεῖ, καὶ καταστρέφει πόλεις.
Καὶ τίς κατ' ἀξίαν σε τῶν λογογράφων,
Ἄναξ, ἐπαινεῖν εἰς τρισυῖτον ἰσχύσει,
Κἂν ἔστιν ἄλλος ἐν Σταγειρίταις (31), Πλάτων,
Ἡ τῶν Ἀθηνῶν ὁ κρατῶν (32) Δημοσθένης,
10 Ἡ τὴν πολυθρύλλητον ὁ κρούων (33) λύραν ;
Ἐ, ὥστε τῶν σῶν δουλικῶς ἐγκωμίων

Xerxi, qui olim terram in mare redigere studuit,
quod non sit congressus tuis viribus honori
est? Non novit ille nudos Romanorum gladios,
non novit tuum, o Romane, imperium. Retro ces-
sisset certe, tuum admiratus exercitum, accipiens a
te cladem, o sceptriger.

ACROASIS TERTIA.

Qui abyssi circumfusos gurgites claudit, cohibet, C
aperit, emittit, ille tui fines extendit imperii, o
regis proles, et roborat exercitum, et omnia agit,
urbesque destruit. Equisnam oratorum te pro me-
ritis, o rex, laudare in tantis rebus poterit, etiam si
sit alius aut Stagiritas, aut Plato, aut Atheniensium
maximus Demosthenes, aut qui canora clarus ceci-

Ὁ τῆς παρουσίας ἡμέρας λογογράφος
Ἀπάρχομαι μὲν, ἀλλὰ τῆς ἀτολμίας
Τὰ κέντρα κεντεῖ (34), καὶ βιάζει τὸν λόγον.
15 Σὺ δὲς τὸ τολμᾶν, ἐξάνοιγε τὸ στόμα,
Δίδαξον ἡμᾶς μὴ σιωπᾶν εὐκόλως,
Ὅ-αν τοσαύτη συμφορὰ τοῖς βαρβάροις.
Πλάτυνε τὸν φάρυγγα τῆ παρῆσι·
Καὶ γὰρ στενοῦται προσβαλὼν σου τοῖς πόνους ·
20 Ἀγωνιᾷ χεῖρ, εἴργεται νοῦς πολλάκις,
Συστέλλεται δὲ, καὶ πτοεῖται, καὶ θέλων
Τοῖς σοῖς βαλίζειν χριστομιμήτοις; τρόποις,
Ὅς πτώξ δεδοικῶς τὰς ὁδοὺς περιτρέχει.
Σὺ γὰρ τὸ νικᾶν πανταχοῦ κεκτημένος,
25 Τὸ κοινὸν ὠφέλησας, ἠδύησας μόνος,
Σὺ τὴν ἐδάλλαγα τῶν ἐναντιῶν πόνους
Ἦθησας εἰς φάραγγα δυσβάτων τόπων.
Σὺ τὰς πόλεις (35) ἐπλησας οὐ σκύλων μόνων,
Ἄλλ' εἰρήνης ἐπλησας, καὶ πολλῆς δόξης.
30 Ἀγαλλιάσθω τάξις ἀγγέλων ἄνω,
Χορευέτω σύστημα τῶν βροτῶν κάτω.

B

nit lyra? Ego tuarum laudum, ut servum decet,
scriptor factus hac die incipio quidem: sed for-
midinis stimuli me urgent et orationem premant.
Tu animum præsta, linguam tu solve meam, tu
edoce nos loqui confidentius, quoniam tanta est
barbaris angustia. Dilata guttur data fandi copia,
arctatur enim gesta, tua aggrediens: labat manus,
æpius mons refugit, contrahitur et pavescit, et cu-
piens tuos imitantes Christum mores pingere tre-
pide circumcursat instar leporis. Nam tu assecutus
undique victorias, rempublicam juvisti, ausisti solus.
Tu ingenti labore hostium agmina redeigisti in loca
prærupta et impervia. Tu urbes replevistis non
solum spoliis, sed etiam pace atque multa gloria.
Exsultet angelorum ordo in cælis, tripudiet cætus

VARIÆ LECTIONES.

266. Ξέρξ. ὁ τὸ. in mg. Ξέρξης C. quod in cod. esse testatur F. 267. Post ἔχει interrogandi si-
gnum posui. 269. εἶδεν vulg. III. 2. κλέων C. 3. τοῦ σοῦ C. 8. σταγειρίταις C. σταγειρίτης ἢ Πλ.
corr. F. Fort. ἐν Σταγειρίοις ἢ Πλάτων. Not. crit. in Anth. Pal. p. 61. 11. Scr. ἔγωγε. 14. κεντεῖ om.
C. ex cod. restituit F. 28. τὰς πόλεις (ex cod. teste F.), in not. lego πόλως (πόλεις voluit) C. 29. Versus
auctoris, ut videtur, culpa vitiosus. 31. χορευτέτω C.

NOTÆ.

(28) Male edidit contra cod. fidem hoc nomen D
Cornelius: sed bene ad oram paginæ correxit.

(29) Celebre apud historicos est Xerxis facinus,
qui Athon montem a continente abscondit, per eum
mare derivans, ut suis navibus commodum præbe-
ret transitum. Audi Plinium ita de hac re disse-
rentem lib. iv, cap. 10: *Fretum, quo montem Athon
Xerxes rex Persarum continenti abscondit, in longi-
tudine passuum MD. Mons ipse a planitie excurrit in
mare LXXV mill. pass.* Hoc idem, ut alios prætere-
eam, memorat etiam Pomponius Mela lib. ii, cap.
2: *Qua continenti Athos adhæret, Xerxes in Graïo
tendente, perfossus transnavigatusque est, factus freto
navigabili pervius*; unde Lucanus Pharsal. lib. ii,
v. 676, cecinit:

*cum vela ratesque
In medium deferret Athon.*

(30) Quod in se continet immensam aquarum
multitudinem, ἄδυσσον Græci dicunt. Hic autem

Abyssi nomine intelligitur maxima aquarum con-
geries in aere a solis attractu collecta, ex qua pla-
viæ ac tempestates gignuntur; ideoque additur πο-
λυστόμους χύσεις, qui habet effusiones ex multis
ostiis erumpentes.

(31) Ita codex; sed malim legi: Σταγειρίτης ἢ
Πλάτων. Stagiritam dictum fuisse Aristotelem, quod
Stagiræ natus esset, nemo ignorat.

(32) Demosthenes inter Athenienses summus ac
plurimum pollens dicitur, vel quod, post mortem
Alexandri et Antipatri, rebus Græciæ præpositus
fuerit, vel potius, quod præ omnibus doctrinæ et
eloquentiæ laude excelluerit.

(33) Πίνδαρον intellige lyricorum poetarum prin-
cipem.

(34) Ad fidem codicis hoc verbum restitui, in
editione Cornelii prætermisum.

(35) Πόλως scripsit codicis librarius, sicque ad
ejus fidem edidit Cornelius: nos πόλεις emenda-
vimus.

- Ὀὺχ Ἡρακλῆς (36) ἔσωσε τοῦ κήτους Φρύγας, Α
 Ὁ δεσπότης δὲ κόσμον ἐκ φονουργίας.
 Οὐ Μελέαγρος τοῦ πυρὸς (37) τὴν πατρίδα,
 55 Ὁ Ῥωμαῖος δὲ πᾶσαν ἔσπευε τὴν κτίσιν.
 Τοῖς σοῖς Ἄλωεῦ (38) τίς χάρις παισὶ πάλοι
 Χαλκοῦν τεχνουργεῖν Ἄρως πίθον μέγαν ;
 Οὐ μητριὰ (39) γὰρ τοῦτον, ἀλλ' ὁ δεσπότης
 Κινεῖ κατ' ἐχθρῶν Κρητικῶν, λύσας πίθον.
 40 Οὐκ ἦν γὰρ εἰκὸς, ἔστρον Ἥλια, στέφους
 Σοῦ σκῆπτρον λαμπρύναντος ἐν μοναρχίᾳ,
 Ἐκεῖνον εἰρκτῆ καὶ στενοῦσθαι, καὶ μένειν
 Ἄλλ' ἢ σὺν αὐτῷ σε κρατεῖν τὴν ἀσπίδα,
 Καὶ γῆν μολύνειν αἵμασι τῶν βαρβάρων.
 45 Ἐπεὶ δὲ Κρητῶν ἡ φάλαγξ κατεσφάγη,
 Ὡς ἐν κυνηγίῳ πτώξ πεσῶν ἀνηρέθη,
- Πολλοὺς (40) μὲν ἡ γῆ συμφορῶν ἀπηλλάγη,
 Ἄπεπλύθη δὲ μυρίων μαισμάτων
 Καὶ πᾶς Σκύθης ἔκειτο νεκρὸς εἰς χθόνα,
 50 Κυσαὶ ποθητῆς, καὶ γυναίξ, καὶ τέκνοις.
 Τούτων ἀπάντων ἀγνοῶν τὰς ἐκδόσεις,
 Αὐτὸς, στρατηγὲ, καὶ πάλιν τὰς φροντίδας
 Ἐνδον συνῆγες, ὡς στρατὸν, τῆς καρδίας,
 Ἔως τὸ γράμμα θάπτον ἐξ ὑπηκόων
 55 Πολλῆς ἐπῆλθε χαρμονῆς πεπλησμένον.
 Μαθῶν δὲ πάντα, καὶ κροτήσας τὰς χεῖρας,
 Ὅταν προσευχῆν οὐκ ἔχει λέγειν φύσις,
 Πρὸς τὸν Θεὸν δέδωκας· ἀλλ' ἴσως, ἀναξ,
 Τὴν τοῦ προφήτου, « Κύρις (41), » κρᾶζων μέγα,
 60 « Ὁ κύριός μου μὴ σιωπήσης ὄλω·
 Εἰ γὰρ σιωπήσειας, εἰς τῶν ἐν βόθρῳ (42)

mortalium in terris : non Hercules servavit a cete B
 Phrygios, sed mundum ab immani cæde, despota :
 non ab immani bellua Meleager patriam, sed uni-
 versum nuper Romanæ orbem. Quid olim profuit
 Aloeë filiis tuis æneum fabricare magnum con-
 tra Martem dolium? non enim hunc noverca,
 verum, despota, movet contra hostes Creticos solvens
 dolium. Nam non par erat, o Sol, corona tua sce-
 ptrum adornante monarchiæ, illum arctari et ma-
 nere in carcere, sed potius cum eo te gestare cly-
 peam, terramque incidere Barbarorum sanguine.
 Cum ergo Cretensium cæsa essent agmina, perem-

VARLÆ LECTIONES.

36. Scr. παισίν. 43. Scr. ἀλλ' ἢ. cf. Bornem. ad Xenoph. Conv. p. 58. 44. Scr. αἵμασιν. 47. πολλῶν
 corr. F. Bene haberet etiam πολλῆς — συμφορᾶς. cf. v. 55. 50. Scr. κυσίν. 52. Fort. αὐτὸς στρατηγέ.
 53. εἰς πλάτος τῆς καρδίας corr. Boisson. ad Nicet. II. 10. p. 83. quod non necessarium. Verba ὡς
 στρατὸν referenda ad curas cum infesto comparatas exercitu. 57. ὅταν F. ὅταν C. 61. ἐμβόθρων C.
 contra cod. fidem.

NOTÆ.

(36) Cum Laomedon Trojæ moenia moliri sta- C
 tuisset, Neptunum et Apollinem ad opus pacta merce-
 cede conduxit, quam postea Laomedon persolvere
 recusavit; qua de re Neptunus ira percitus omnes,
 ut inquit Ovidius Met. lib. xi, v. 207, inclinavit
 aquas ad avaræ littora Trojæ : neque hoc contentus
 Hesione quoque, Laomedontis filiam et Priami
 sororem, ceto obijciendam poposcit, quam dura ad
 saxa revinctam Hercules liberavit.

(37) Vitiosum esse hoc verbum arbitror, ac po-
 tius legendum θηρὸς. Meleagri fabulam, qui patriam
 suam Calydonem ab immani illo apro, a Diana vin-
 dici animo inmisso totumque regnum evastante,
 liberavit: satis omnes cognoscunt. Non adeo autem
 se præclare gessisse ait Meleagram, dum feram illam
 interfecit, ut Romanus imp., seu potius Nicephorus,
 qui mundum universum a Cretæ tyranno, regiones
 omnes prædationibus plurimum alligente, vindica-
 vit. [De Calydonio apro non est cogitandum, nec
 sollicitanda codicis lectio. Respicitur II, IX, 589, D
 595. F. J.]

(38) Aloei filii Otus et Ephialtes gigantes Cre-
 tenses, ut loquitur Apollodorus lib. i, pag. 45, Ἐδη-
 σαν δὲ καὶ Ἄρην· τοῦτον μὲν οὖν Ἑρμῆς ἐξέκλεψεν.
 Martem insuper in vincula conjecere, quam demum
 Mercurius furto eripuit; hinc Claudianus De bello
 Get. carm. xxvi, v. 67, cecinit :

Quid mirum, si regna labor mortalia vesat?
 Cum gemini fratres, genuit quos asper Alosus,
 Martem subdiditini vinculis?

Sed præ cæteris omnes hos Theodosii versiculos
 illustrat Homerus Iliad. lib. v, v. 385, ubi ait :

PATROL. GR. CXIII.

Τλῆ μὲν Ἄρης, ὅτε μιν Ὡτος κρατερὸς τ' Ἐπιάλ-
 [της,
 Παῖδες Ἄλωτος, δῆσαν κρατερῶ ἐν δεσμῶ·
 Χαλκίῳ δ' ἐν κεράμῳ δίδετο τρισκαίδεκα μῆνας·
 Καὶ νύ κεν ἐνθ' ἀπόλοιτο Ἄρης ἄτος πολέμοιο,
 Εἰ μὴ μητριῇ περικαλλῆς Ἡερβόια
 Ἐομέα ἐξήγγειλεν· ὁ δ' ἐξέκλεψεν Ἄρῃα
 Ἥθῃ τεύρομενον· χαλεπὸς δὲ ἐ δεσμὸς ἰδάμνα.

Passus est quidem Mars, quando ipsum Otus for-
 [tisque Ephialtes

Filii Aloei ligaverunt validis vinculis.
 Æreo autem in carcere ligatus fuit tredecim men-
 ses :

Et quidem ibi periisset Mars insatiabilis belli,
 Nisi noverca perpulchra Eeribæa

Mercurio illud indicasset : hic autem furtim sub-
 [dixit,

Jam dura enim ipsum vincula conficiebant.

(39) Eeribæam scilicet, quam ope Mercurii Mar-
 tem ex æreo illo carcere liberasse ex Homero mox
 vidimus. Dicit autem, quod in Cretensi hac expe-
 ditione non Eeribæa, sed ipse Despota Martem in
 libertatem vindicaverit, ut iterum de Cretensi ty-
 ranno vindictam sumeret.

(40) Ita codex, sed librarii oscitantia. Lege πολ-
 λῶν.

(41) Verba sunt ex psalmo xxvii, v. 4, paululum
 a poeta immutata, ut versus mensuræ accommo-
 daret.

(42) Cornelius a codicis lectione recedens edidit
 ἐμβόθρων.

- Βιωνόντων εἶμι, σκυθρωπὸς, πλήρης; μόχθων. Ἀκουσον ἡμῶν εὐτελῶν ὀδυρμάτων,
Καὶ σὸν φυλάττων ποιμνιον σεσωσμένον
- 65 Τρόπωςον ἐχθροὺς, καὶ κόπασσον τοὺς πόνους,
Οὐδ' ὁ στρατὸς σου καρτερῶν ἀσπάζεται. »
Τοιαῦτα μὲν σὺ συστρατηγῶν οἰκέταις,
Καὶ μὴ παρῶν ἑπραττες, ὡς Μωσῆς (43) πάλαι
Τροπῶν Ἀμαλῆκ τῇ χειρῶν ἐπεκτάσει.
- 70 Ὁ δὲ στρατὸς σου ταῖς ἐπ' ἀλλήλοις μάχαις
Νικῶν ὑπῆρχεν εἰς ὄφρυν ἐπηρμένος.
Ἐδεῖτο λοιπὸν εὐκεράστου φαρμάχου
Εἰς σωφρονισμὸν τῆς ἐπιστάσης (44) νόσου.
Καὶ νυκτὸς ἄρτι τῆς στυγνῆς ἀπλουμένης,
- 75 Καὶ τοῦ στρατοῦ χαίροντος ἢ καυχωμένου,
Καὶ πρὸς μὸνῃ σπεύδοντος ἢ καλουμένου,
Ὡς ἐν ἑυρῷ (45) πᾶς ἦν τόπος ξιφηφόρος,
Βουνοί, νάπαι, φάραγγες, εὐθεῖς κοιλάδες (46).
Τῶν Κρητικῶν γὰρ ἐκχυθεὶς φωλευμάτων,
- 80 Προσευρεπισθεὶς (47) ἐπτασήμαντος (48) στόλος
Πολλὴν παρεῖχε τῷ στρατῷ δειλανδρίαν,
Ἀφῶ προκύψας, καὶ φανείας παρ' ἐλπίδα.
Καὶ νῦξ μὲν ἐστόλιζεν ἐν φωτὶ σκότος·
Θώραξ γὰρ ὡς φῶς, καὶ μάχαιρα, καὶ κρᾶνος;
- A 85 Μετημφιάζον τὴν βαφὴν τῆς ἐσπέρας.
Οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς φυγὴν κεκλιμένοι,
Ταῖς ἀσπίσι σκέποντες ὤρμων αὐχένας,
Καὶ πᾶς ὁ φεύγων εἶχεν ὡς εὐεργέτιν,
Θάλασσαν αὐτὴν, καὶ τὰ τῶν πλοίων σκάφη.
- 90 Οὐκ ἦν γὰρ ἰσχύς, νυκτὶ καὶ τοῖς βαρβάροις
Ἀμφω μάχεσθαι, καὶ κατασφάττειν πάλιν·
Ἐὶ μήπερ αὐτὸς — θαῦμα καὶ τοῦτο ξένον
Ἀκουσμα — θερμὸς πᾶσιν ἐστὼς ἱκπότης
Ἐκ τῶν ἀδήλων (49), ὡς δοκεῖν, ἱκπασμάτων
- 95 Παραινέτης ἦς, καὶ κατάπληξις μόνος·
Καὶ θάπτον ὄρμας ἐκ φυγῆς πρὸς τὴν μάχην
Τοὺς ἐκπλαγέντας τῇ κεκρυμμένῃ μάχῃ.
Ὡς οὖν στραφέντες εἰς ἀνεπίστου βίας
Ἐτεινον ἀπλῶς ἠκονημένα ξίφη,
- B 100 Ἦχησεν ἀσπίς, ἐκρότησε τὸ κρᾶνος,
Ἐλαμψεν ἢ νῦξ συμπονουσά σοι τότε,
Καὶ πᾶς ἔκειτο Κρητικὸς παρέργάτης
Εἰς αἶμα νεκρὸς, καὶ πνοῆς ἐξηρμένος.
Οὐκ εἶχε λοιπὸν νῦξ ἀφορμὴν τὸ σκότος.
- 105 Ἐν τῇ τοσαύτῃ συμφορᾷ τῶν τῆς Ἄγαρ.
Ἦριξε ταῖς πρὶν ἡμέραις, καὶ τοὺς φόνους
Πλεῖον προεξέτεινεν ἡμερῶν δέκα.

qui in lacum descendant flo, tristis, plenus misertis. Exaudi, queso, nostros fletus humiles, tumque ovile custodi, quod saluum fecisti: fuga hostes, et da tunc laboribus, quos exercitus tuus constanter subit. » Hæc quidem tu, militans cum servis tuis, licet absens, agebas, ut Moses olim, qui fugavit Amalec levans in altum manus. Verum exercitus tuus in mutuis præliis victor existens extollebatur superbia. Opus ergo erat efficaci pharmaco, ut sanaretur ab imminente morbo. Jamvero tristi nocte habente omnia, set exercitu in gaudium effuso, vel potius in superbiam, nondumque vocato properante ad præsidia, omnis locus gladiis tanquam novaculis cinctus erat, montes, valles, rupes, antra immania. E Creticis enim effusus latebris antea tremens exercitus victus septies multam incussit militibus tuis formidinem, repente irrumpens, et præter spem prodians. Et nox quidem habebat mistas luci te-

nebras, thorax namque ut lux, et ensis, et galea commutabant colorem vesperæ. Duces autem cientes in fugam clypeis protegentes colla dabant se præcipites, et omnis fugiens habebat pro benefactore mare ipsum atque navium alveos. Non enim valebant cum nocte et Barbaris simul pugnare, et novas cædes facere, nisi ipse (mirabile hoc et novum auditu) ardens omnibus astans eques ex occultis, ut videbatur, equitatibus hortator fuisset, et terrefaciens solus, statimque ex fuga vertisses ad prælium eos, qui ob nocturnam pugnam erant: territi. Ut ergo conversi ad desperatos impetus eduxerunt omnes acutos gladios, insonuit clypeus, obstrepuit galea, emicuit nox collaborans tecum, jacebatque omnis operarius Creticus sanguine immersus et exanimis. Cæterum non habuit nox opportunas tenebras in tanta cæde Agarenorum: contendit enim cum præteritis diebus, et

VARIE LECTIONES.

62. μόχθων, in not. lego μόχθων C. 65. Scr. κόπασσον. 70. Scr. ἐπαλλήλοις, *continuis præliis*. 71. εἰς ὄφρυν C. 73. ἐπιστάσεις C. quod ex cod. emendavit F. 77. ξιφηφόρος vulg. 80. προσευρεπισθεῖς. 107. Fori. προεξέτεινεν.

NOTÆ.

- (43) Victoriâ adversus Amalecitas a Josue precibus Mosis reportatam innuit. Legitur in Exod. cap. xvii, γ. 11: *Cum levaret Moses manus, vincebat Israel: sin autem parvulum remisisset, superabat Amalec.* Quæ de re cum manus Mosis fatigaretur, Aaron et Hur ex utraque parte eas sustentarunt, fugavitque Josue Amalec, et populum ejus in ore gladii. [Vid. Not. Crit. in Anth. Pal. p. 16, F. J.]
- (44) Sic ad fidem codicis emendavimus hoc verbum, quod minus recte edidit Cornellius.
- (45) [Res in discrimen venit, Cretensibus præter opinionem subito irumpentibus. F. J.]
- (46) [Ἐὐθεῖς κοιλάδες vertitur *antra immania*, nescio quo jure. Εὐθεῖς ἱκπόται sunt ii, 135, sensu non minus obscuro. Fortasse verba sejungenda, εὐθεῖς, κοιλάδες, loca ardua et convalles. F. J.]
- D (47) Ita cum codice hoc verbum corrige mendose editum a Cornelio.
- (48) Hoc verbum, quod alibi non reperias, adhibet Theodosius, ut indicet exercitum Sarracenorum fuisse septies a Græcis victum ac profligatum, quod quidem inferius magis aperte testatur. Compositum autem illud est ex ἐπτά et σημεῖον, quasi Græci septem tropæa exegerint. [Ἐπτασήμαντος esse potest exercitus septem cladum tanquam nota inustus. F. J.]
- (49) Romanum imperatorem incognitis equitibus stipatum exercitui suo a facie Barbarorum fugientium mirabili modo apparuisse, verbisque ad prælium confirmasse, nullus ex superstitionibus historicis commemorat, nec dubito, scilicet esse fabellam ad ornatum poematium.

- ΟΙ βάρβαροι δὲ καλύτερ ὄντες ἐκ σκότους (50), Α
Κατηγιώντο τῷ σκότει τῆς ἐσπέρας,
110 Καί τιν βοδόχρουν εἰς προσευχὴν ἡμέραν
Ἔστησαν ἄλλοθεν· εἶτα καὶ τοῦ φωσφόρου
Ἄκτισι λευκάναντος ἄρτι γῆς πλάτῃ,
Ἄπηχαρίστουον τὰς ὁδοὺς τῆς ἐσπέρας,
Καὶ τὴν ποθητὴν ἦν περ εἶχον ἡμέραν,
115 Ἐγθρὸν βδελυκτὸν ἔβλεπον μεμνηότα (51).
Ὅστω κακῶς τρωθέντες, ἐξοπισθίως
Φεύγοντες ἐξήλαυον οἱ λελειμμένοι (52).
Καὶ γῆ στολὴν εἴληφεν ἐκ τῶν σωματίων
Καιτὴν, ὕφαντὴν ἐκ ξιφῶν τεθηγμένων.
120 Ἐκεῖ τὸν ἵππον ἱππῶται θεὸν τότε
Πρὸ τοῦ πασσίν ἔκραζον· οἱ πεπτιωκότας,

- Τὴν εὐσθεῶς τρώσαντα, μὴ βαλεῖν ἐτι·
Τοὺς οὖν φυρόντας τὴν πικρὰν ταύτην μάχην
Ὅ μὲχρι φημὶ τετεμένων, ἢ καὶ δέκα·
125 Τοσούτων ἦσαν τῆς τελευταίας τύχης,
Ἐξ ὧν κακῶς ἔπαττον (53) οἱ Χρῆτες τότε.
Τίς (54) Ἰδομενεὺς (55) ὁ θρασυὸς Δημηγῆρος,
Ὁ συστρατηγῶν Ἑλλάδος στρατηγέτη,
Ἄφ' αὐτῶν (56) ἀπειλὰς ἐξονειδίζων πάλαι,
130 Πρὸς τὴν μάχην ἤγειρεν Ἀτρέως γόνος (57),
Φθάσας παρεῖθαι αὐτυχῆς ἦν τὸν βίον (58),
Ὡς τὴν ἄλωσιν οὐκ ἰδὼν τῆς πατρίδος ;
Ὡς δὲ τραπέντας εἶδεν ὁ πρῶτος Χάρων (59)
Κρήτης Ἀμυρᾶς ἐνδοθὸν πεφραγμένος —
135 Ἐκ τῶν ἄνω γὰρ ἔβλεπε πυρρωμάτων —

cladem majorem effecit, quam decem dies. Barbari vero, quamvis extra tenebras, criminabantur tamen tenebras vespere, et precabantur auream roseam ut adventaret : sed cum postea Lucifer jam totam terram dealbaret radiis, gratias agebant viis vespere, atque auroram, quam desideraverant, insani respiciebant quasi hostem abominabilem. Ita vulnerati a tergo turpiter, qui superfuerant, fugientes ruebant : vestemque terra accepit cadaveribus novo more intextam opera acutorum ensium. Ibi equites equum veluti Deum

antequam caderent precabantur, et qui ceciderant, strenuum percussorem, ne feriret amplius. Qui ergo evaserant ex hoc saevo praelio, vix, ut ita dicam, quatuor fuere, aut decem, adeo redacti erant ad extremam fortunam ob mala, quae patiebantur, Cretenses. Quis, ut Idomeneus orator audax, qui commilitavit cum duce Graeciae, quem olim minus ei, quas jactaverat, exprobrans ad praelium excitavit Atræi filius, adeo felix fuit, ut sua prius relinqueret quam captivitatem videret patriae? ut ergo primum suos fugatos vidit Charon Cretæ Amaras, qui erat

VARLE LECTIONES.

146. Vulgo distinguitur post ἐξοπισθίως. cf. II. 449. 147. οἱ λελεγμένοι C. quod ex cod. emendavit F. 149. Vulgo distinguitur post ὕφαντὴν. 126. Ἐπαττον corrigi F. 127. τίς Ἰδομενεὺς, in marg.: *ε* particulam tantum ὡς supplere placet, et carnem et sensus melius se habebunt. » L. In Ἰδομενεὺς penultima producitur, littera ν pronuntiando geminata. Sensus restitues scribens: Ἡ ῥ' Ἰδομενεὺς, deleto γ. 132. Interrogandi signo. Vid. Annot. 129. ῥ' πᾶς, in not. potius τὰς C. 135. Scr. ἔβλεπεν.

NOTÆ.

(50) ἽΟντες ἐκ σκότους male explicatur: *quamvis extra tenebras*. Ex tenebris orti dicuntur Barbari, quia luce religionis christianæ earent. Vid. Not. ad Anth. Pal. p. 18, n. 85, F. J.]

(51) Μᾶλλον μεμνηότας, quod carminis explanationi magis cohereret. [Bene habet μεμνηότα, diem illi abominabantur, tanquam hostem in ipsos furentem. F. J.]

(52) Qui nempe superstites evaserant ab accepta clade. Audi Leonem diaconum: *Tandem multis eorum caesis in fugam vertuntur per angusta viarum cedentes. Romani vero eos insecuti dire trucidabant; qui vero hæcæpæ superstites erant, ac quotquot ardor belli non demersuerat, projectis armis in præceps vertebantur*. Vid. Pagium ibid. pag. 875. Cornelius a cædiciis lectione recedens edidit λελεγμένοι.

(53) Nihil hic verbum ἔπαττον, nec dubito, qu' n sit legendum ἔπαττον.

(54) Cornelius legendum esse conjectavit τίς ὡς, quoniam, inquit, *et carmen, et sensus melius se habebunt*. Sensus certe, addita particula ὡς, magis perspicuus foret, sed carmen nullo modo melius se haberet, cum nihil in eo desit ad senarii complementum. Quare nihil esse addendum arbitror, prædictamque particulam potius esse subintelligendam.

(55) Idomeneus rex Cretensis, qui maxime in Trojano bello inclaruit. Hic cum post eversam Trojam cum suis reverteretur, et dira tempestate ejus classis agitaretur, devovit diis sacrificatorum se rem, quæ ei primum occurreret. Itaque filium, qui primus ei obviam venit, sacrificavit, vel, ut aliis placet, sacrificari jussit, ob quam causam a civibus regno pulsus, Salentinum Calabriae promontorium divertit, ubi civitatem condidit.

(56) Sic codex, et sic quoque Cornelius emendandum censuit.

(57) Agamemnonem intellige Atræi ex Ærope filium. Is Idomeneum ad praelium advessum Trojanos forti animo committendum, teste Homero Iliad. lib. IV, v. 251, excitavit. Quod autem inquit, τὰς ἀπειλὰς ἐξονειδίζων, Agamemnonem nempe Idomeneo minas, quas antea ille contra Trojanos intentaverat, exprobrasse, ad eadem Agamemnonis verba ab Homero allata respicit. Ibid. v. 264, ubi ait:

Ἄλλ', ὄρσεν πολέμουδ', οἶος κέρως εὐχθεῖσθαι.
Sed protumpe ad bellum talis, qualis antea gloria-
[baris.

(58) Βίος hic pro bonis seu fortunis adhibetur, quo sensu plures Græci tum poetas, tum oratores usurparunt, adeo ut παρεῖθαι τὸν βίον a bonis deficere significet. Melius itaque se gessisse affirmat Idomeneum, qui e Creta pulsus absque certamine regno cessit, ne patriam suam perderet, quam Saraceni, qui Græcorum armis resistentes patriæ suæ perniciem calamitosissimam mollebantur. [Sensus est: Beatus censendus Idomeneus, quod prius excessit e vita, quam patriæ eversionem videret. F. J.]

(59) Homines terribili squalore ac pravo turpique animo præditi sic per convicium dicuntur. Apuleius de Sicinio Emiliano sui accusatore ita inquit in Apologia, pag. 497: *igitur agnomena ei duo indita; Charon, ut jam dixi, ob oris et animi duritatem: sed alterum, quod libentius audit, ob deorum contemptum Mesentius*.

- Λαοὺς κατασελεῖν τὰς πύλας ἐπιτρέπει,
 Καὶ τὸ πρόσωπον χερσὶ τύφας ὁ δράκων,
 Ἄφηκε καπνὸν συμφορῶν ἐκ καρδίας.
 Ἦψας γὰρ αὐτοῦ πῦρ, ἀναξ, τοῖς ἐγκάτοις,
 140 Σπινθήρας αὐτῷ σοὺς ἀφελὶ στρατηγέτας.
 Ἄγαλλιάσθω πᾶσα Ῥωμαίων πόλις·
 Θάλασσα συγχόρευσον, εὐφραίνου κτίσις.
 Ὁ θῆρ (60) ὁ δεινὸς σάρκας ὁ πρὶν ἐσθίων,
 Κοινῶν στερεῖται σιτῶν (61) κεκλεισμένος.
 145 Ὁ μὴ κορεσθεὶς ἐν βροαῖς τῶν αἱμάτων,
 Διψᾷ σταλαγμὸν ὕδατος τετηγμένους.
 Οὕτω κακῶς ἔχουσιν οἱ θεαρχίας
 Πράξει πονηρᾷ τὸ τρισέμφω (62) τὸ κράτος
 Ἐκ τῆς ἑαυτῶν καρδίας ὠθηκότας·
 150 Ὡς οὖν ὑπῆρχεν ἔνδοθεν πεφραγμένος,
 Τείχει πεποιθὸς (63), εὐ σθένει στρατευμάτων,
 Ὁ σὸς στρατηγὸς καὶ πάλιν Νικηφόρος
 Κριοῖς, χελώναις, σφενδόλαις ἐπιτρέπει
 Βαλεῖν τὸ τεῖχος, τὰς ἐπάλλεων βάσεις,
 155 Τοὺς εἰς τὸ τεῖχος, πάντα σὺν προθυμίᾳ (64)

intra propugnacula, ex altis enim respiciebat turribus, gentibus suis mandavit portas claudere, atque faciem manibus tundens draco fumum emisit suspiriorum ex æstuanti pectore: nam accendisti, o rex, ignem in ejus præcordiis, tanquam scintillas, tuos immittens milites. Exsultet omnis Romanorum civitas, tripudiet mare, totus lætetur orbis: fera terribilis carnes antea devorans arcata, cibis privatur communibus; et quæ non est satiata rivis sanguinis guttam aquæ nunc tabescens sitit. Talia habent mala, qui divini imperii tripliciter emicans dominium factis improbis procul ab eorum corde tentant pellere. Ergo cum ille intus communitus foret mœnibus confusus, non viribus militum, tuus dux iterum Nicephorus arietibus, testudinibus, fundis jubet percuti mœnia, et pinnarum bases, et eos,

- A Ποιεῖν, τελεῖν, πράττειν τε τοῖς ἐναντίοις.
 Τούτου λαλοῦντος τῆς ἀηδόνος δίκην,
 Αἰσθητικῶς ἔκαμνε πεντάδος μέτρον.
 Τῶν ὀμμάτων γὰρ κρουνὸς ἔρρει δακρῶν.
 160 Ὅσφρῆσεως πῦρ, ἦχος ἐκ τῶν ὠτίων·
 Λόγων δὲ κρουνὸς ἐξέπεμπε τὸ στόμα,
 Καὶ χερσὶ βροαὶς ἔβλυζε πολλῶν αἱμάτων
 Ἐκ τῆς στροφῆς πάσχουσα τῶν ἀκοντιῶν.
 Οὕτως ἐκεῖνος, ὡς φανῆ σὸς οἰκέτης,
 165 Ἐπλήττετο ζέοντι καρδίας πόθῳ.
 Πλὴν εἶχε καιρὸν ἐμποδῶν τῶν πραγμάτων
 Βάλλοντα τοῦτον ἀντὶ μυρίων πόνων.
 Ἦν οὖν βαδίζων, ἦν τρέχων ἄνω κάτω,
 Κλαίων, παραινῶν, καὶ παρορμῶν τὸν στόλον.
 170 Ἦδειτο καὶ γὰρ τοὺς πόνους τοῦ σοῦ κράτους,
 Κενῶς δι' αὐτοῦ μὴ περιθλέψας ὄκνος
 Ἐν τοῖς ἀθέσμοις Κρητικῶις ἀναπλάσθαι.
 Ὁ δὲ στρατηγὸς σφενδοδοστρόφων, ἀναξ,
 Ποιεῖ γέλωτος ἀξιό τι καὶ πλέον.
 175 Ἐν σφενδόνη γὰρ νωθρὸν ἐμβαλὼν ὄνον (65)

qui supra mœnia stabant, et cuncta alacriter facere, perficere, operari contra hostes. Illo loquente luscinia instar fatigabatur quinque sensuum numerus, nam fons lacrymarum fluebat ex oculis, nasæ spirabant ignem, resonabant aures, os autem verborum emittebat flumen, manusque fundebat rivos multi sanguinis in ejaculandis allaborans telis. Ita ille, ut videretur servus tuus, flagrabat ardenti cordis desiderio. Veruntamen tempus erat impedimento rebus quod angebatur præ mille doloribus. Quare circuibat, excurrebat hac illac fons, adhortans, et confirmans exercitum. Verebatur enim labores tuorum militum, ne sensim in eos irrepens segnitie Creticis iniquis pares redderet. Dux autem funditorum, o rex, facit quid risu dignum maxime. Funda enim inserens pigrum asinum jubet

VARIÆ LECTIONES.

143. ἡ θῆρ, in not. melius ὁ θῆρ C. ut est in cod. teste F. 147. ἔχουσι οἱ C. 148. τὸ τρισέμφωρον κράτος emendavi in not. ad Anth. Pal. p. 11. 151. πεποιθὸς C: πεποιθὸς cod. 152. Fort. αὐ πάλιν. 155. πάντα συμπροθυμία, in mg.: num legendum potius: πάντα σὺν προθυμίᾳ. C. ut est in cod. teste F. 158. Fort. αἰσθητικῆς: circumscriptio est quinque sensuum, qui omnes duce verba faciente diverso modo afficiebantur. Similiter P. Sid. de Bello Abarico v. 507. αἰσθήσεων δὲ πανταχόρῳ συνθέσει Τὸν ἄκρον εἰς τὸν πῶτον εἰπομεν τόνον. 172. ἀναπλάσθαι C. In obscuris his versibus fort. legendum: μὴ πάλιν βλάψας ὄκνος. iterum ut antea exercitui inter impios Cretenses noxam afferens. In ἀναπλάσθαι quid lateat, nescio. 173. Fort. rectius junxeris σφενδοδοστρόφων ἀναξ, dux funditorum.

NOTÆ.

(60) Sic codex, contra cujus fidem Cornelius D edidit ἡ θῆρ, sed emendationem ad oram paginæ adiecit.

(61) Saracenis urbe inclusis annonam defecisse sic enarra: continuator Theophanis in Rom. Jun. num. 16, pag. 300: Τῆς τροφῆς καὶ διαπάνης τῶν Κρητικῶν διαπανθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωροῦντων καὶ καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν Μάγιστρον αὐτομολοῦντων, καὶ τῆ τὰ πάντα Θεοῦ ἠνιοχοῦντος προτάξει τῆ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἑκτης Ἰνδικτιῶνος ὁ Δοσιέστιχος τῶν σχολῶν τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ὤτρυνε παρατάξεις, διαφόρους συστησάμενος φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. Consumpta Agarenis Cretensibus omni annona, itaque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad Magistrum vitro confuerent, Dei tandem cuncta moderantis

imperio, mense Martio, sexta indictione, scholarum domesticus aciem instruxit diversosque ex illis cuneos et phalngas ac turmas constituit.

(62) Mendum huic voci subesse non dubito, magisque placeret τρισέμφωρος. Porro advertas velim vocis singularitatem, non inconcinne tamen a Theodosio conflictam, ut in unius Dei imperio Trinitatem etiam exprimeret. Eam ex τρίς, ἐν, φῶς, ut videtur, composuit.

(63) Sic corrige ad codicis fidem, quam contra Cornelius edidit παποιχὸς.

(64) Perperam omnino legit hæc verba Cornelius: sed hanc ipsam codicis lectionem ad oram paginæ conjectando subiecit.

(65) Novum certe est stratagemata, quod hic modo describitur; et forte a Theodosio conflictum est, qui

Ῥίψαι κελεύει ζῶντα τοῖς ὄνοις ὄνεν.
 Οἱ δὲ, στραφθέντες τῇ πλοκῇ τῶν σφιγμάτων,
 Πέμπουσι τὸν δύστηνον αἰθεροδρόμον·
 Ὅ δὲ προηυτρέπειζεν, ἐξήπλου πόδας,
 180 Εἰς ἀέρα προῦθαιεν ἀγρότης ὄνος,
 Ὅ πρὶν ταπεινός, ἐν μεταρσίῃ βάσει,
 Ὅ νωθρός ἐν γῆ καὶ χελωνόπους (66) ὄνος,
 Νεφοδρομῶν ἐπληττε τοὺς Κρήτας τότε,
 Ξέρξης (67) ἔδεικνυ γῆν ὕδωρ τὸ πρὶν νεά,
 185 Καὶ πάντας ἐξέπληττε τοὺς ἐναντίους·
 Ὅ σὸς δὲ, παμμέγιστε Ῥωμανέ, στόλος
 Νωθαὺς ὄνος φάλκωνας ἀπτέρῳ βάσει.
 Τοῦτον πεταστὸν ὁ στρατηγέτης βλέπων
 Τοῖς συστρατηγοῖς μειδιῶν, ὡς ἐκ ζάλης
 190 Τὸν νοῦν ἀνέλκων, εἶπεν, ἐκ τῶν φροντίκων·
 « Νέον πετεινὸν εἰς τροφὴν τὰ θηρίῃ
 Καθήμενον νῦν ἐνδοθεν, φίλοι, λάβῃ
 Ὡς ἐξ ἀφάντων (68) καὶ κεκρυμμένων πύρων,

projiçi vivum in asinos asinum. Quare hi conversi ad eum arctandum vinculis projiciunt infelicem per aeris semitas : ipse vero se agitabat, extendebat pedes, per aerem gradiebatur rusticus asinus, antea vilis in sublimi erat positus, in terra ignavus, atque tardus asinus per aerem currens terrori erat Cretensibus. Xerxes ostendit terram in aquam versam, novum antea, et omnibus terrarum incusit hostibus : tuus autem, maxime Romane, exercitus pigros asinos, falcones volantes absque alis. Hunc factum alitem dux aspiciens, sociis ducibus, subridens, tanquam a procella a curis mentem abstraheus, dixit : « Novum voluerem in cibum belluæ jacentem nunc intus, o amici, accipiet tanquam

A Πλήσει τε τὴν τράπεζαν ἐκ τῶν βρωμάτων·
 195 Δεῖσθαι γὰρ αὐτοὺς (69) τῶν ἀναγκαίων λόγος·
 Ὡ φθέγμα κλεινόν, ὦ μελίβρυτον στόμα
 Τοῦ σοῦ στρατηγοῦ, δόξα τῶν ἀνακτέρων.
 Τίς οἶδεν ἄλλος τῶν πάλαι βροτῶν πλέον,
 Ἐξ ὧν ἀνέγνω, τῶν τανῦν πεπραγμένων ;
 200 Εἴ τις γινώσκει θαῦμα Ῥωμαίων μάχαις,
 Τοῖς ἱστοροῦσιν ἐντυχῶν λογογράφους,
 Ταῖς δεσπότου νῦν δεῦρο δὴ προβαλλέτω
 Νίκαις ἐκεῖνο, καὶ φανήσεται τρίτον
 Ὡψει μέγιστῳ, καὶ πόνοις ἀνευδότοις.
 205 Κύρο:, Δαρείος, Κροῖσος, οἱ στρατοκράται,
 Καῖσαρ, Ἀχιλλεὺς, Μακεδῶν, καὶ Πομπόιος,
 Φίλιππος ὁ πρὶν (70), ὃν γράφει Δημοσθένης,
 Ὅ μικροτερπῆς, πλὴν φανείς ἀριστόταις (71),
 Β Κάρθων (72), ὁ Σύλλας, Βροῦτος, ὃς τοῦ Πομπό-
 [πίου (73)

210 Ἐβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων·

ex imperviis et occultis locis, illorumque mensum implebit cibus, nam eos egere necessariis intelligo. » Ovocem inclutam, o mellifluum os ducis tui, Romane, regum decus ! quis veterum mortalium novit majus his, quæ modo sunt gesta, libros perlegens ? si quis cognovit mirum quid in Romanorum præliis volvens quæ scripta sunt ab historicis, modo, quæso, conferat cum despotæ victoriis illud, et apparebit leve adversus tantam sublimitatem, et improbos labores. Cyrus, Darius, Croesus exercituum duces, Cæsar, Achilles, Macedo et Pompeius, Philippus prior, in quem scripsit Demosthenes parvis insistens, visus licet filii pater maximi, Carbo, Sylla, Brutus, qui Pompeii tinxit pugionem sanguine : hi omnes

VARIÆ LECTIONES.

178. αἰθεροδρόμον C. αἰθεροδρομον F. 179. προηυτρέπειζεν. C. 184. νέον corr. F. Fort. τὸ πρὶν μέγα, cui respondet v. 186. 192. Fort. καθήμενοι (per synecdochen) νῦν ἐνδοθεν φίλον λάβῃ. 195. αὐτῶν, in not. ἀπὸ αὐτοῦ C. 200. Fort. μάχας. 202. Scr. προβαλλέτω. 206. Fort. Αἴας, Ἀχιλλεὺς, ut l. 37. Vid. Annot. ad l. 16. 209. κάρθων C. ὁ τοῦ πομπόου C.

NOTÆ.

etiam alibi jocis indulget. Σφενδόνη autem de machina ex ballistarum seu catapultarum genere intellige, quia grandiora saxa contra hostes emittebant. De ballista certe interpretatus est hoc nomen Philoxenus in Glossario, scribens : *Ballista*, σφενδόνη, μάγγανον πολεμικόν : quare ballistas ipsas, seu petrariorum monancones a quibusdam σφενδόνας, *fundas*, appellari animadvertit Apollodorus architectus in Poliorceticis, pag. 40. [Οἱ δὲ στραφθέντες τῇ πλοκῇ τῶν σφιγμάτων. orationis subjectum est οἱ σφενδοστρόφοι, qui machinam bellicam torquent, molesque ei impositas ope funium jaculantur. Male itaque vertitur : *Quare hi conversi ad eum arctandum vinculis* ; quasi de asino funibus constricto agatur ; cum sit : illi autem conversi ad tortos machinarum funes. F. J.]

(66) Asinum *testudineos pedes habentem* dicit, ob ejus segnitiam et tarditatem.

(67) Vide quæ de hoc Xerxis facto superius adnotavimus Acroas. II, v. 266.

(68) Saracenos fame laborantes asinum ex imperviis occultisque locis in cibum accepisse inquit, quoniam per aerem, ideoque per vias sibi non proprias eis immixtus fuerat.

(69) Sic bene corrigendum conjectavit Cornelius.

(70) Philippus primus, quia alii post eum ejusdem nominis reges Macedonicum imperium obtinere.

C Eum totius Græciæ dominatui ambitiose inhiantem, et Athenienses præcipue, quorum vires magis extimescebat, sibi subjicere adnitentem, Demosthenes vehementissime insectatus est, septem illas celeberrimas orationes contra eum recitans, quarum tres Olynthiacæ, quatuor Philippicæ nuncupantur.

(71) Acute Theodosius utitur verbo φανείς, quia fama fuit Olympiadem non ex marito, sed ex Nectanebo, atque adeo ex Jove sub draconis figura Alexandrum M. genuisse : *Namque mater ejus Olympius*, inquit Justinus lib. xi, cap. 11, *confessa rito suo Philippo fuerat, Alexandrum non ex eo se sed ex serpente ingentis magnitudinis concepit. Denique Philippum ultimo prope vitæ suæ tempore filium suum non esse palam prædicaverat. Qua ex causa Olympiadem, velut stupri compertam, repudio dimiserat.* Qua de re bene adnotat Freinsheimius in Supplementis ad Q. Curtium lib. i, cap. 1, num. 15 : *Nec desunt, qui fabulosum id quidem, non tamen adultærium matris falso jactatum asserant.*

(72) Cn. Carbo, cujus plurima fuit in republica auctoritas, partes Marianas secutus. Is in tertio suo consulatu jussu Pompei in Sicilia ad supplicium ductus est, ibique, dum alvum sibi levaret, caput ei abscissum. Consule Valerium Maximum lib. ix, cap. 13. § 2.

(73) Sic cod. x, quem erroris arguit Cornelius

Οὗτοι καθ' ἡμῶν τῶν ὑπηκόων, ἀναξ,
 Ὅμοῦ στρατευέτωσαν, οὐκ ἔχει φόβον
 Ἐχουσα τὴν σὴν ἢ πόλις πανοπλίαν.
 Μῦθοι βοῶσι τοὺς πόνοους Ἑρακλέους,
 215 Ὑψύουσιν αὐτὸν τῆς ἀληθείας πέρα,
 Φωνοῦσι πολλὰ, καὶ καταπλήττουσι με,
 Καὶ πλεῖστα φημίζουσιν ἰσως ἀξίως.
 Πλὴν ἐκράτησεν, ἢ κατέστρωσε πόλεις.
 Πολλὰς γὰρ εἰποις· ἀλλὰ τοιαύτην πότε ;
 220 Οὐκ ἦν τις ἄλλος τῆς πάλαι Ῥώμης ἀναξ·
 Οὐκ ἦν τις ἄλλος ὡς ὁ κλεινὸς δεσπότης.
 Πολλῶν ἀνέγων ἰσθῶρων πολλὰς βίβλους·
 Πλούταρχον ἐξείροντα Ῥωμαίων κράτει (74) —
 Ἐγνων γὰρ αὐτὸν — οὗτος ἀλλὰ πολλάκις
 225 Κλέπτει τὸ χαῦνον, καὶ τὸν ὄγκον εἰσάγει,
 Ὑψοῖ τὸ μικρὸν, καὶ κατασπᾶ τὸ τέλειον·
 Δίωνα (75) τὸν τέττιγα, τὴν σοφὴν λύραν·
 Οὐχ εὔρον, ὡς σὲ λαμπρὸν ἐν στρατηγίαις·
 Οὐχ εὔρον ἄλλον δεῦτερον στρατηγέτην·
 230 Οὐχ εὔρον ἄλλον Ῥωμαῖον βουληφόρον·

contra nos servos tuos, o Rex, simul arma mōveant,
 non timet, dum tuis armis sit munita, civitas.
 Fabulae valde celebrant labores Herculis, ultra veri-
 tatem exaltant ipsum, inelamant multum, et me
 terrefaciunt, ac maxima ei tribuant, forsan merito;
 verumtamen vicit, non evertit urbes: quod si mul-
 tas dixeris, sed talem quando? non fuit alter veteris
 Romae rex, non fuit alter, ut inclytus despota. Plu-
 rimum historicorum legi multos libros: Plutarchum
 extolentem Romanum imperium (novi enim ipsum),
 sed iste saepius celat mollitiem, et gravitatem praedi-
 cat, exaltat parva, atque magnis detrahit: Dionem
 etiam cicadam, sapientem lyram. Non inveni, ut te
 illustrem in imperio militum, non inveni alium secun-
 dum ducem, non inveni alium Romanum in con-

VARIÆ LECTIONES.

218. Scr. κατέστρωσεν. 223. κράτει, in not. lego κράτος. Fort. κράτη. cf. IV. 31. 227. Fort.
 ante hunc versum unus aut alter excidit. IV. 1. φῶς corrigit Boisson. in Comm. Epigr. post Hol-
 stenii Epistolas p. 452. Malim distingui: κραταιὲ, φῶς, ἀναξ, οἰκουμένης, rex potentissimus, lumen mundi,
 7. κρυμνοὺς vulg. cf. infra v. 113, 8. ἐξελεύντες; C. ἐξελαθέντες ex cod. emendavit F. Fort. ἐξελαθέντας.
 10. Fort. ἀπειπόντες δόλους. cf. infra v. 77.

NOTÆ.

et sufficit nomen Καῖσαρος, quia Brutus Caesarem,
 non Pompeium percussit. Mihi tamen vix persuadeo,
 scriptorem Collicis adeo turpiter errasse, ut duo
 nomina adeo inter se diversa in scribendo confunde-
 rit. Itaque aliquem potius versiculum intermedium
 omisisse malim: quod facilius eventro solet. Porro
 cum Julius Cæsar in Curia Pompeii, tibi senatus
 coegerat, a Bruto ante ejusdem Pompeii statuam
 fuerit perfidiose confossus, verisimilimum esse vi-
 detur, Theodosium hujus rei meminisse, adeo ut
 dixerit, quod Brutus Pompeii matribus litans, Cæ-
 saris sanguine pugionem tinxerit, vel quid simile
 quod conuocō in intermedio versiculo possit ap-
 tari.

(74) Ita exstat in codice: sed errore forsitan librari-
 rii. Cornelius opportune corrigendum adnotavit κρά-
 τος.

(75) Cur Dionem cicadam ac sapientem lyram ap-
 pellet, non bene intelligo; poetæ enim potius quam
 historico hæc appellationes convenissent, nisi quis
 malit a Theodosio Dionem ita esse appellatum
 propter ejus singularem faciendam elegantemque
 stylum.

A Οὐχ εὔρον ἄλλον· οὐδὲ τὸν τοῦ Φιλίππου (76),
 Ὅν πρῶτον ὁ Πλούταρχος ἐν μάχαις ἔχει.
 Τσοῦτον ἤρθης τῇ Θεοῦ συνεργίᾳ·
 Τσοῦτον ἐκράτησας ἄλλων ἐν μάχαις·
 Τσοῦτον ἐξέπληξας ἐχθροὺς ἐν ξίφει.

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Δ'.

Ἄρτι, κραταιὲ φῶς, ἀναξ οἰκουμένης,
 Τοῦ σοῦ στρατοῦ κάμνοντος ἐν παραστάσει (77)
 Βάρει σιδήρου, καὶ κόπῳ, καὶ φροντίδι,
 Χειμῶνι πολλῷ (78), καὶ κρυμοῖς ἀνευδότοις·
 5 Τῶν Κρητικῶν ἔξωθεν οἱ πρῶτοι κύνας,
 Οὐ γῆς τοπάρχαι, καὶ φαλαγγάρχαι τότε·
 Κρημνοὺς γὰρ αὐτοὶ, καὶ φαραγγώδεις τό-
 | πους (79)
 Β ὄκουν, ἐκεῖθεν ἐξελαθέντες (80) ξίφει.
 Πληγέντες ὄρμη καὶ βολῇ τῇ τοῦ κρύους,
 10 Καὶ τοὺς ἑαυτῶν οὐκ ἀπειπόντες· χρόνους,
 Ὅμοῦ καθ' ἡμῶν (καὶ γὰρ εἰς συνοικίτας)
 Ἐκ τῶν ὄρων ὄρμησαν εἰς σφαγὴν μίαν.

siliis, non inveni aliam, neque Philippi filium, quem
 Plutarchus in præliis habet principem: adeo elo-
 vatus es cooperante Deo, adeo superasti cæteros in
 præliis, adeo exterruisti hostes gladio.

ACROASIS QUARTA.

Jam, o potens lumen, dominator orbis, exercitus
 tuo laborante procul a patria onere armorum, et
 molestiis, et curis, summa hieme, et frigidibus as-
 peris, Creticorum, qui foris erant, primi canes, non
 amplius terræ domini, et duces agminum, prærupta
 enim ipsi, et argentia loca habitabant, inde erum-
 pentes armati gladio, impetu afflicti et acerbitate
 frigoris, suosque nondum recusantes annos, simul
 contra nos (nam contra concives nostros) e montibus

(76) Philippi filium, scilicet Alexandrum Magnum,
 cujus vitam ac res ab eo præclare gestas copiose
 descripsit Plutarchus.

(77) In exsilio, seu procul a patria: nam inter
 plures, quas huic voci Græci explicationes tribuere,
 ea potissimum, licet minus obvia, Theodosii sensum
 exprimit.

(78) Græcos contra Barbaros in Creta militantes
 frigore adeo fuisse afflictos, ut domum reverti co-
 gitaverint, tum Simeon Magister et Logotheta in
 Rom. Jun. num. 11, p. 498, tum continuator Theo-
 phanis in Rom. Jun. num. 12, pag. 299, scripsere:
 atque is quidem Nicephori quoque allocutionem, qua
 milites detinuit, a Simeone tantummodo indicatam,
 integram recitat. Verum Theodosius hoc militum
 consilium et Nicephori allocutionem omnino retic-
 ult, qua in re cum Leone diacono consentit, qui,
 quantum ex ejus excerptis colligi potest apud Pa-
 gium ibid. pag. 875, id ipsum commemorare præ-
 termisit.

(79) Vide quæ superius notavimus Acr. II, v. 111.

(80) Ita bene codex, non ἐξελεύντες, ut legit
 Cornelius, qui ideo versum claudicantem edidit

Ὡς οὖν τὸ βουνόθρεπτον ἄγριον γένος
 Αἰγῶν, λαγῶν (81), καὶ ταπεινῶν δορκάδων
 15 Χειμῶνι πικρῶ τὴν τροφὴν λελειμμένων,
 Ἐκ τῶν ἀνωθεν ψυχοκρυστάλλων τόπων
 Κοίλοις προβαίνει καὶ βαδίζει χωριοίς,
 Τροφὴν ἔρευνῶν καὶ βοτανώδεις τόπους·
 Οὕτως τὰ φαῦλα τῆς ἀμαρτίας τέκνα
 20 Τοῖς τῆς θαλάσσης κυμοδέγμοσι τόποις,
 Σκέπαις ἐπακταῖς (82) ἔτρεχον, καὶ κοιλάσιν.
 Ὡς δὲ κρεῶν τὸ λίχρον ἐν θηροῖσι γένος
 Λύκοι, κόνρον σπεύδοντες εὐρεῖν γαστέρος,
 Βαίνουσιν ὄργῃ καὶ κενώσει κοιλίας,
 25 Πρὸ τοῦ φθάσαι χαίνοντας ἐκτάδῃν στόμα·
 Οὕτως τὸ φύλον τῶν ἐκεῖ δουλοσπύρων
 Τοῖς σοῖς βιασθεῖς, ποιμενάρχα, ποιμνίοις
 Κατεξανέστη, καὶ παρεστόμου ξίφος,
 Βρῶξαι προθυμοῦν σάρκας ἀντι (83) βρωμάτων,
 50 Πίνειν (84) τε θερμὸν αἶμα Ῥωμαίων θέλον,
 Καὶ πρῶτα λαμπρῶς τῆς μάχης λαθεῖν κράτη.
 Τούτοις ὑπῆρχεν ἡγεμῶν τοῖς βαρβάροις
 Ὁ Καραμουῦντης (85), ὁ σφαγίπλουτος γέρων,

irruerunt ad cædem unam. Ut igitur in montibus
 educatum silvestre genus caprearum, leporum, et
 trepidantium damarum, dura hieme destitutarum
 cibo, ex altis locis conglaciatibus frigore descendit
 gradibus per apertos campos, inquirens escas et
 herbosa loca : ita perversi peccati filii per loca
 maris illiusa fluctibus, impervia, et senta situ curre-
 bant, et per valles. Ac veluti carniū avidum in er
 feras genus lupi, invenire festinantes cibum, gra-
 diuntur ira, et jejunio perciti, antequam quid tollant
 aperto hiantes ore : ita horum Barbarorum servile
 genus a tuis oppressum, summe Pastor, gregibus
 contra illos insurrexit, et exacuit gladios, comedere
 cupiens carnes pro cibis, calidumque bibere Roma-
 norum sanguinem, primasque illustris pugnae conse-
 qui victorias. His imperator erat Barbaris Cara-
 muntis, senex jugulans divites, antiquorum dierum

Ὁ τῶν παλαιῶν ἡμερῶν νέος δράκων,
 35 Ὁ καὶ κρατῆσαι Κρητικῶν τὰς ἡνίας
 Εἰς νοῦν ἔχων ἅπαντα τὸν ζωῆς χρόνον.
 Οὗτος προετρέπειζεν (86) εἰς σφαγὴν τότε
 Πλήθος δεκαπλῆς ἐμβαλεῖν χιλιάδος.
 Ἐπεὶ δὲ πάντας (87) τῶν ὀρών εἶδε κάτω,
 40 Ξιφοφοροῦντας, ἰππικοὺς, πεζηλάτας,
 Σταθεῖς παρῆγει, καὶ παρώρμα πρὸς ξίφη,
 Φάλαγγας ἰσῶν, καὶ φαλαγγάρχας νέους,
 Φράττων κύκλοις ἐξωθεν τὰς περιστάσεις,
 Τοιαῦτα φωνῶν καὶ βοῶν τοῖς βαρβάροις·
 45 « Πολλὴ μὲν ἡμῖν, ἄνδρες, ἐστὶν ἡ βία,
 Πολὺς παραγμὸς, καὶ καταγίς, καὶ πόνος,
 Ἄλλ' ἐστὶν ἡμῖν θάττον ἡ σωτηρία,
 Μόνον θέλωμεν, χερσὶν ἐξευρημένῃ.
 Βῶμεν πρὸς ἐχθροὺς, μὴ φοβηθῶμεν ξίφη,
 50 Στῶμεν κατ' αὐτῶν, μὴ πτοηθῶμεν ἔδρῳ,
 Καὶ πάντας εἰς θάλασσαν ἐξωθηκότας.
 Τρόπαιον ὧδε στήσομεν λαοκτόνον. »
 Καὶ (88) πάντες εὐθύς εἶπον ὡσπερ ἐν στόμα·
 « Θάνωμεν, εἰ δεῖ, σήμερον πατρῶν (89) ἄμα,

juvenis draco, qui et habenas regere Cretensium in
 mente habuit toto vitæ tempore. Hic tunc parabat
 ad faciendam cædem emittere numerum decem mil-
 lium hominum. Ut autem hos vidit descendisse a
 montibus, ensiferos, equites atque pedites stans
 hortabatur, et incitabat ad prælium, phalangas
 statuens, juvenesque phalangum duces, exterius
 muniens in gyrum circumstantes milites, talibus
 confirmans verbis barbaros : « Multa nobis, viri,
 adest necessitas, multa turbatio, et procella, et
 calamitas, verum nobis est sollicita salus præsens,
 modo velimus uti manibus. Eamus contra hostes, ne
 timeamus gladios, resistamus illis, ne paveamus has-
 tas, cunctosque detrudentes in mare tropæum hic
 erigemus de cæde hujus populi. » Tum omnes
 statim dixerunt uno ore, « Moriamur, si opus sit,
 cum patribus hodie, tu vero alacrem te præbe, ut

VARIÆ LECTIONES.

14. λαγῶν C. quod ex cod. emendavit F. 20. Scr. κυμοδέγμοσι. 21. Fort. ἐπ' ἀκτῆς: fort. etiam σκοπαῖς. 22. Sc. θηροῖν. 29. αὐτῶν, in not. forte ἀντι C. ut ex cod. emendavit F. 30. ποιμῖν τε, in not. melius πίνειν C. in cod. vox obscura. 32. ὑπῆρχε C. F. 37. προκυπτρέπειζεν C. Fort. προηυτρέπειζεν. 39. Scr. εἶδεν. ταύτας τῶν C. πάντας cod. 53. ὡς πάντας C. καὶ ex cod. restituit F. 54. πατέρων C. πατρῶν cod.

NOTÆ.

(81) Sic ex codice restitue : αἱ γλαῶν forte errore D II. v. 82. vidimus. Nec te moveat, hunc etiam a Theodosio inferius v. 134. Ameram nuncupari : nam plures Cretæ Ameras fuisse ex Cedreno pag. 643, discimus, qui præter Curupam alium etiam memora nomine Anemam, quem supremam post Curupam potestatem habuisse scribit. De Caramunte tamen nulla ibi mentio : non enim hic Caramuntis cum Caramone a Cedreno ibid. pag. 542. item memorato ullo modo est confundendus, cum is Tarsi dominus et Ameras fuerit.

(82) Σκέπη est proprie legumentum, sed hic pro locis occultis et imperviis interpretandum censeo, eo modo, quo σχεπαισμός τόπος eodem sensu notatum occurrit apud Suidam, quare et adjectivum subsequens ἐπακταῖς loca obstructa, aut aspera, seu, ut inquit Virgilius Æn. v. 662, loca senta sicut significat, cum a verbo ἐπάγω, obstruo, æpio, sit derivatum.

(83) Cornelius, codicis fidem non secutus edidit αὐτῶν, sed ita esse corrigendum notavit.

(84) Sic optime Cornelius emendavit pro ποιμῖν, quod hic locum habere non potest. In codice non satis clare hæc legitur, sed πίνειν scriptum esse videtur.

(85) Non ad principem Cretæ Ameram hoc nomen refert, quem Curupam fuisse dictum superius Acroas.

(86) Cornelius male omnino legit προκυτρέπειζεν.

(87) Ex codice sic corrigimus, cum ταύτας non bene apud Cornelium legitur.

(88) Cornelius codicis fidem non secutus nescio qua ratione ὧς ediderit.

(89) Perperam πατέρων legitur in editione Cornelii, contra codicis fidem et veteris mensuram.

- 55 Σὺ δὲ προθύμων, ὡς ἐνὶ (90) πᾶσι, διδου·
 Σὺ γὰρ πατήρ καὶ πύργος ἡμῶν ἐν μάχαις·
 Τούτοις τὸ κοῦφον ἐμπτερωθὲν ἀπτέρως
 Ἔρμησε φύλον προσβαλεῖν σου τῷ στόλῳ·
 Λαὸς πονηρὸς, δυσμενής, αἰμορρόβος,
 60 Φύλον πονηρὸν Ἰσμαήλ (91) δουλοσπόρου.
 Τοιαῦτα μὲν πράττοντες ἦσαν ἐν ζάλῃ
 Βίας τοσαύτης Κρήτες, οἱ πεφευγότες,
 Οἱ πολλάκις μὲν εἰσδραμόντες εἰς μάχην,
 Καὶ (92) πολλάκις πληγέντες ἐκ τοῦ σοῦ στόλου.
 65 Τί δαί τὸ σὸν στράτευμα; τοὺς θαλαττίους
 Οἱ μὲν τόποις ἔκειντο, καὶ γὰρ ἦν κρύος
 Βορρᾶ πνέοντος εἰσβολαῖς δυσπρακτίαις·
 Οἱ δὲ κρατοῦντες τῶν πυλῶν τὰς ἐξέδους
 Τοὺς ἔνδον (93) ἐξέπληττον ἐν παραστάσει.
 70 Μαθῶν δὲ τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντίων
 Κοίλοις τόποις βαίνουσαν, ὡς δὲ θηρίον
 Θυμοῦ πνέουσαν, ἀλλὰ καὶ δειλανδρίας,
 Ἄρχων στρατηγὸς ἐν μάχῃ Νικηφόρος,
 Ἄπιστον εἶχε τοῦτο· καὶ παρατίκα
 75 Τάττει τὸ τάγμα τῶν Θρακηδίων (94) ὅλον
 Μαθεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ γὰρ ἦν τοῦτο ξένον
 Ἐν τῇ τοσαύτῃ συμφορᾷ πλέκειν δόλους
 Τοὺς ἐκκοπέντας ἐπτάκις (95) τῷ σὺ στόλῳ.

- Α Τούτοις στρατηγὸς ἦν ἀνήρ ὁ τὸ ξίφος
 80 Ποθῶν ὑπὲρ σοῦ, καὶ προτείνων εἰς μάχην,
 Καὶ μὴ δεδοικῶς τὴν τομὴν τῶν φασγάνων·
 Ὅ καὶ πρὶν εἰς ἀπληστον ἐμπεσῶν γένος
 Θάρσει μεγίστῳ, καὶ προθυμῆζ ξένη.
 Καὶ δοῦς ἑαυτὸν εἰς σφαγὴν μονωτάτως.
 85 Καὶ τοὺς ἀνίππους συνταράξας βαρβόρους·
 Ὅς, φεῦ, κρατηθεὶς τῇ τροπῇ Μακεδόνων,
 Καὶ πρὸς ξένην γῆν δέσμιος κατεσχέθη.
 Καὶ τοὺς βυποῦντας εἶχε πικροῦς δεσπότης.
 Οὗτος σταλεῖς ἐκείθεν εἰς πρῶτον λόχον.
 90 Ἐρωτι πληγῶν, καρδίας ὑπερξέσει,
 Μίσσον τὸ κοινὸν εὖρε βαρβάρων τέλος.
 Ὅς φύλλα ρίψας τῶν μελῶν τὴν τετράδα (96).
 Ὅς γὰρ μέγιστος καὶ πολύχρονος λύκος
 Ἐμπεῖρος ὦν ἄρπαξε καὶ ποιμνηλάτης,
 Β Πεινῶν, ἑαυτὸν τῇ μονῇ τῶν ποιμνίων
 95 Πεινῶν, ἑαυτὸν τῇ μονῇ τῶν ποιμνίων
 Θάρσει προτέμπει, καὶ καταξάνει κύνας,
 Ἔως κρατηθῆ, καὶ σφαγῆ τοῖς ἀνδράσι.
 Οἱ πολλάκις ἔβρουξαν εἰς αὐτὸν μέγα.
 Οὕτως ἐκεῖνος ἐμπεσῶν στρατηγέτης
 100 Ῥώμης κραταῖς, καὶ μονωθεὶς εἰς μέσον,
 Ἐδαίξεν οἶους ἀνδρας ἢ Ῥώμῃ τρέφει.
 Πολλῶν γὰρ αὐτῶν κύκλωθεν πεφραγμένων,

semper soles, pater enim et propugnaculum nostrum es in praeliis. Ita ad spem erecta sine spe ignava illa generatio erupit congressura cum exercitu tuo, populus iniquus, infestus, cupiens sanguinem, genus improbum, Ismaelis orti ex famula. Talia quidem agebant in procella tantæ necessitatis Cretenses dispersi in fugam, qui sæpe excurrentes in prælium sæpe percussi sunt a tuis militibus. At quid exercitus tuus agebat? Littorels alii quidem in locis jacebant, nam frigus erat Borea spirante vehementi impetu: alii autem custodientes portarum exitus astando terrebant eos, qui intus erant. Jam vero edoctus agmen hostium per anfractus incedere, ac ferarum instar iram spirare simul, et formidinem, supremus dux pugnae Nicephorus vix illud potuit credere: sed statim ex Thracibus juvenibus totum agmen instruit, ut rem inquirat: et enim erat novum in tantis angustiis dolos uectere

eos, qui ab exercitu tuo caesi erant septies. Vix erat illis dux, qui gladium libenter pro te stringebat in prælio, neque reformidabat acies ensium: qui et antea genus inexplibile invaserat audacia maxima, et alacritate mira, dederatque se ipsum in caedem unice, imperitosque equitandi confuderat barbaros, qui, heu! captus fuerat ob fugam Macedonum, victusque ductus in terram extraneam, sordidos habuerat et iniquos dominos. Hic inde missus ad primas insidias vulnera cupiens ardenti pectore Barbarorum in medio communem invenit finem, dum quatuor membra projicere, tanquam folia. Quem admodum enim ingens et senex lupus peritus raptor, et vastator gregum, esuriens, se ipsum in stationem ovium audacter introducit, et laniat canes, donec captus sit, caesusque ab hominibus, qui sæpe infremuere in ipsum maxime: ita dux ille irruens Romæ fortis, solusque in medio hostium os-

VARIAE LECTIONES.

55. ἐν πᾶσι C. ἐνὶ in cod. esse videri ait F. Scr. πᾶσιν, aut quod proxima tantum non postulant ἐνὶ πᾶσι. 64. καὶ om. C. evanida vox in cod. teste F. 67. Βορρᾶ vulg. Fort. Βορρᾶ πνέοντος; εἰσβολαῖς δυσπρακτίαις. Compositum προσάρκτιος est ap. Manass. Chron. p. 72. 13. ὑπάρκτιος ap. Plutarch. Vit. Sert. c. 17.

NOTÆ.

(90) Hanc esse codicis lectionem videtur. Cornelius, legit ἐν, versumque ideo claudicante edidit.

(91) Vide supra ad Acr. II, v. 261.

(92) Omisit hanc particulam Cornelius, quæ quidem in codice adeo est evanida, ut vel diligenter suspicientem facile effugiat.

(93) Cretenses intellige, qui obsidione fameque affecti in urbe erant inclusi, quosque Græci milites ante portas urbis æstantes, ne egrederentur, prohibebant. Ita sane magis placet, quam de Græcis ob frigus domum reverti cogitantibus id interpretari, quod ea explicatio obscurum nimis Theodosii sensum redderet, eo magis, quod Nicephorus tumul-

tuantes milites non vi, sed verbis et adhortationibus detinuerit.

(94) Thraces etiam sub Nicephoro in hac expeditione militasse refert continuator Theophanis in Rom. lun. num. 16, pag. 300.

(95) En ubi Theodosius perspicue narrat Saracenos septies a Græcis fuisse profligatos: quod superius obscurius expresserat. Vide Acr. III v. 80, et quæ ibi adnotavimus.

(96) Occubuit nempe, dum magnam barbarorum faceret caedem, ad quam designandam dicit strenuum hunc militem membra Saracenum abscissa projecisse æque ac si essent folia. Quatuor autem mem-

- Πάντες τὸ κοινὸν ἐπιτοῦντο τοῦ τέλους·
 Ὡς γὰρ κεραυτὸν εἶχε χερσὶ τὸ ξίφος.
- 105 Κινῶν κατ' ἐχθρῶν, καὶ καθαιμάττων φόνους,
 Ὡ τούς μὲν ἐξέκοπτε τῶν ἐναντίων,
 Ἄλλους κατηγάκαζε φεύγειν ἐντρόμους,
 Ἄλλους, Θεὸν (97) κράζειν σε πεθῶν εἰς μάχην,
 Νεκροὺς ἐδείκνυ, καὶ πεφυρμένους κόνει.
- 110 Ὅμως δὴ πληγεῖς, καὶ πασῶν ξένοις τόποις
 Πολλοὺς προξένησεν τῷ στρατῷ πόνους.
 Καὶ δὴ δραμόντες ἱππῶται, πεζόδρομοι
 Κρημνοὺς ἐκείνους καὶ φαραγγώδεις τόπους,
 Πάντας καθείρξαν, καὶ κατέκλεισαν μέσων,
- 115 Καὶ βρῶσιν εἰργάσαντο Κρήτας ὀρνέων.
 Τοσοῦτον αὐτὸς εὐτύχης εἰς μάχην,
 Τοσοῦτον αὐτὸς ἐκράτησας βαρβάρων,
 Ἐκ τῆς ἄνω βροτῆς τε καὶ συνεργίας.
 Ἰδὼν δὲ τοῦτο καὶ φοβηθεὶς εὐθέως
- 120 Ὁ Καραμουίντης ἐν χρόνοις ὁ δυσγέρων
 Βάλλει τὸν ὄγκον τοῦ φρονήματος κάτω,
 Φυγὴ δὲ χρᾶται πεζός· ἀλλὰ καὶ μόνος,
 Ὅπῃ δὲ μικρᾷ προστρέχει· πετροστίγῃ,
 Κτάται δ' ἐκείθεν δυστυχῆ σωτηρίαν.
- 125 Ἔδει, γέρον, θανεῖν σε πολλῶν πρὸ χρόνων,
 Ἦπερ κλονεῖσθαι καὶ παρσιδύνειν πέτραις,
 Ὅσπερ λαγωγὸς ἐκφυγῶν κυνηγέτας.

tendit quales viros Roma nutriat. Multis enim ex
 ipsis eum circumdantibus, omnes communem exti-
 mebant fœcem, stringebat namque ensem, instar
 fulminis rotans contra hostes, et inficiens œdibus,
 quo alios quidem mactabat ex hostibus, alios cogebat
 trepidos aufugere, et alios, rogans te, ut advo-
 cares Deum ad pugnam, mortuos ostentavit et
 conspersos pulvere. Attamen vulueribus confossus
 extraneis in locis multos exercitui dolores intulit. Et
 jam accurrentes equites ac pedites hiantia illa et
 prærupta loca omnia clixere, et incluserunt in me-
 dio, et Cretenses dedere in partem avibus. Adeo in
 prælio fortuna usus es prospera, adeo domuisti Bar-
 baros cooperante divino auxilio! Videns autem
 hoc, et eximescens statim Caramuntes senex
 miserrimus animi sui arrogantiam projicit, fugaque
 utitur pedes, atque solus ad cavernam currit arc-
 tam in saxo excisam, ibique infelicem salutem in-
 venit. Multos ante annos, senex, te mori oportuit,
 potius quam vexari, et includi inter saxa, veluti

- A Ἐκεῖ καθεσθεὶς μέχρι δυσμοῦ ἡλίου,
 Ἐβραῖνε (98) τὸ πρόσωπον ἐκ τῶν δακρύων
- 150 Κλαίων τὸ πικρὸν τραῦμα τῆς δυσβουλίας,
 Βάλλων ἑαυτὸν δυσπαλαίστασι φροντίσι.
 Πρώτης δὲ νυκτὸς ἐξαναστὰς τοῖς ἔσω
 Ἦλαυνε κρημνοῖς τῶν ὄρων ἀγωνία
 Γέρων Ἀμηρὰς πεζός, ἀλλὰ τετράπους·
- 155 Βίαν γὰρ εἶχεν, ἦτις αὐτοῦ τὰς χεῖρας;
 Ἐπεκράτουνεν εἰς ποδῶν ὑπουργίαν.
 Ὁ σὸς δὲ, παμμέγιστε Ῥωμαῖν, στόλος
 Τείχη στραφείς ἐπληρτεν ἐν προθυμία.
 Χαίρων κατασπῶν αὐτὰ, ῥίπτων εἰς χθόνα

AKPOASIS E'.

- B Γῆ πᾶσα Ῥώμης, καὶ θάλασσα, καὶ πόλις,
 Βουνοί, φάραγγες, ἄστρα, τῶν ἀειρήντων
 Ἰδῶρ ποταμῶν, τάγμα τῆς ἐκκλησίας,
 Τὰ πάντα κοινῇ συγχάρητε δεσπότη.
- 5 Ἀγαλλιάσθω πλήθος ἀστέρων ἄνω,
 Κορευέτω δὲ τάξις ἀγγέλων, ὅτι
 Τὸ δυσπρόσιτον θηρίον κατεσφάγη,
 Τὸ δεινόμορφον κῆτος ἀντανήρηθη,
 Τὸ δυσκάθεκτον τραῦμα (99) γῆς ἀνεστάλη.
- 10 Κίβρυξον αἰθῆρ ἐκύτο πᾶσαν εἰς χθόνα,
 Βήησον, ἀστὴρ ἤλιε, τρέχων ἄνω

lepus, quæ venatores aufugit. Illic insidens usque
 ad occasum solis vultum profusis irrigabat lacrymis
 flens acerbum vulnus temeritatis suæ, se ipsum cu-
 ris maximis excrucians. Prima autem nocte con-
 surgens per intima præcipitia montium festinabat
 anxius senex, Ameras pedes, aut potius quadrupes;
 cogebatur enim, ut suas manus detineret in pedum
 ministerium. Tuus autem, maxime Romane, exer-
 citus ad mœnia conversus ea percutiebat alacriter
 gaudens hæc diruere et ad terram dejicere.

ACROASIS QUINTA.

Terra omnis Romæ, et mare et civitas, mon-
 tes, valles, stellæ, semper fluentium fluminum
 aquæ, ordo Ecclesiæ, omnia concorditer gratulamini
 Despotæ. Exsulet multitudo astrorum cœlitus, an-
 gelorumque ordo tripudiet, quoniam indomita occisæ
 est bellua, terribilis visu sublatus est cetus, repressæ
 est terræ plaga intolerabilis. Clama hoc æther per
 universam terram, refer, o solis astrum currens

VARIE LECTIONES.

108. Ἄλλους δὲ κράζειν C. Vid. Annot. 109. πεφυρμένους C. 110. πληγαῖς C. 122. Distingue : χρᾶται
 (fort. χρῆται)· πεζός ἀλλὰ καὶ μόνος. cf. infra v. 134. 123. Fort. πετροστέγω. 128. καθεσθεὶς C. Fo ri.
 δυσμῶν ἡλίου hiatum enim vitare solet Theodosius. 129. Ἐβραῖνε τὸ C. Ἐβραῖνε ex cod. emendavi.
 F. 131. Fort. δυσπαλαίστασι. 134. Distingue Ἀμηρὰς, πεζός ἀλλὰ τετράπους. 135. τὰς χεῖρας C. χεῖρας
 F. 139. Fort. ῥίπτων τ' εἰς χθόνα. V. 7. Fort. τὸ δυσπρόσιτον. cf. Œdip. Col. 572. 9. τραῦμα, in not.
 ser. τραῦμα C.

NOTÆ.

brorum nomine exprimit, ut arbitror, caput, bra-
 chia, truncum et crura. [Μελῶν τετράς brachia sunt
 et crura.]
 (97) Difficile admodum lectu est hoc verbum in
 codice, anpersque hæreo, an hæc vera sit lectio.
 Cornelius edidit δὲν, sed id certe scriptum non esse

apparet, eo magis, quod nec versus mensura, nec
 sensus ipse illud ferant.
 (98) Sic ad fidem codicis restitue : Ἐβραῖνε enim,
 forsitan errore typographi, male edidit Cornelius.
 (99) Ita melius, quam τραῦμα, ut bene adnota-
 vit Cornelius.

- Τοῖς βαρβάροις νῦν τὴν σφαγὴν τῶν βαρβάρων. Α
Γνώτωσαν ἔθνη, καὶ πόλεις, καὶ χωρία
Τὸ τοῦ μεγίστου Ῥωμανοῦ νέον κράτος.
15 Μάθωσιν αὐτοῦ τοὺς ἀκοιμήτους πόνους.
Οἴους δι' ἡμᾶς ἔσχεν ὁ στεφηφόρος.
Λάθωσιν αὐτοῦ πείραν ἐκ τῶν πλησίον,
Πρὶν ἢ πρὸς αὐτοὺς ὁ σφαγεὺς ἀναδράμη
Τῆς Ἀφρικῆς γῆς φρίζατε ξιφηφόροι.
20 Ταρᾶσσεται γὰρ Ταρσεωτῶν (1) ἡ πόλις.
Ἄρᾶν παλαιάν, Ἀράβιον (2) φύλην, λάθη
Δουρὶ κρηταίου Ῥωμανοῦ· κλήν ἐν τάχει
Τῶν Δελεμιτῶν, Βελεβιτῶν (3) τοὺς τόπους
Πείσει καλεῖσθαι σὺν βέλος, σκηπτροκράτορ.
25 Αἰγυπτίων δέ, χαῖρε, γῦπες σὺν ξίρει
Σάρκας καταβρώζουσι τὰς ἀουστάτους.
Καυδᾶ; (4) ὁ χανδὸν γῆν δλην λαθεῖν θέλων,

- Χανῶν ἀναυδος συμφορᾶ Κρητῶν μένει.
Ἦ Χριστὸ Πατρός τοῦ πρὸ αἰώνων τέκνον,
30 Οἶον παρέσχου (5) σὺ στεφηφόρῳ κλέος.
Τίς ἂν στενάξῃ τὸν Πολυξένῃς (6) τάφον;
Τίς τὴν Φρυγῶν ἄλωσιν; ὦ χορὸς νέων,
Ὅσοις Ὀμήρου φρονεῖς ἢ τῶν σκευμάτων,
Μὴ τοῖς λόγοις κλέπτεσθε τοῦ γεροντείου,
35 Μὴ τοῖς κτύποις θέλγεσθε τοῦ μυθοπλόκου (7).
Ψευδῆ γὰρ ἐστόρησεν, εἰ καὶ πανσόφως (8),
Ὁ πηρὸς (9), ὡς θέλγητρα τοὺς λόγους ἔχων.
Κρήτης κροτεῖτε τὴν ἄλωσιν, ἦν χρόνος
Καθεῖλε δουρὶ τῶν σοφῶν ἀνακτόρων·
40 Κρήτης ἐκείνης τοῦ Διὸς (10) τῆς πατρίδος,
Διὸς τυράννου (11), δαίμονος ψευδωνύμου,
Ὅς εὔρε τὴν κάμινον ἀλλ' αἰωνίαν,
Ἄνθ' ὧν ἑαυτὸν ἦν Θεὸν στήγας (12) κάτω·

desuper, Barbaris hanc Barbarorum cladem. Noscant nationes, civitates, pagi novam Romani maximi potentiam: discant ipsius curas pervigiles, quas propter nos imperator habuit. Sumant de eo experimentum ex finitimis antequam ad illos percussor accedat. Africanæ terræ formidate milites, conturbatur enim Tarsensium civitas. Maledictionem antiquam, Arabum tribus, accipe ab hasta potentis Romani: cæterum cito ut Delemitarum, Belebitarum loca vocentur efficies jaculum tuum, o sceptrifer. Euge, Ægyptiorum vultures a gladio tuo dilaceratis vescentur carniibus: Chaudas, qui potiri

inhiabat tota terra mutus stupescit ob cladem Cretensium. O Christe Patris sempiternæ Fili, quantum tribuisti Regi tuo gloriam! quis jam plorabit Polyxenæ necem? quis Phrygum captivitatem? o juvenes, quibus Homeri cordi sunt commenta, ne verbis senis vos decipi, ne carminibus fabulatoris mulceamini, falsa enim cecinit, sapienter licet, cæcus verborum adhibens illecebras. Cretæ plaudite excidio, quam denique domuit hasta sapientum regum; Cretæ illius, quæ Jovis fuit patria, Jovis tyranni, mendacis dæmonis, qui detinetur in igne, eoque æterno, quoniam se in terris Deum appellari passus

VARIÆ LECTIONES.

27. χανδᾶ; C. cum cod. χαδδᾶ; F. 30. παρέσχου, in not. *potius παρέχες* (?) C. 33. Fort. φρονεῖς ἦν. cf. not. cr. in Anth. Pal. p. 509. s. 35. μυθοπλόη, in not. *forte μυθοπλόκου* C. μυθοπλόκου ex cod. emendavit F. 43. στήγας in not. *lego στέγα* (?). C. στέγας F. Scr. *στήγας quod se in terris constituit deum.*

NOTÆ.

(1) Tarsum jam antea non semel frustra oppugnatum, Nicephorus Phocas, priusquam bellum Cretense susciperet, vasto impetu concussit, et Caramonem ejus Ameram, teste Cedreno Hist. Comp. pag. 642. Compescuit. Ubi vero Nicephorus ipse ad imperium evectus est, anno ejus imperii secundo, mense Julio, indictione septima, magno conscripto exercitu eo se contulit, Tarsumque ac Mopsuestiam in suam potestatem redegit: reversusque Constantinopolim mense octobri, indictione nona, Tarsi portas ac Mopsuestiæ secum adduxit, quas cum extrinsecus auro distingisset, munus attulit regiæ urbi dedicandum, alias ad arcem collocandas, alias ad aureæ portæ murum. Consule, quæ fusius narrat prælaudatus Cedrenus pag. 654. nec non Leonis diaconi excerpta apud Pagium in Critic. tom. IX pag. 8, 12.

(2) Arabas tum veteres, tum recentiores, itemque Turcas in plures fuisse tribus distinctos ex historicis actis constat.

(3) Delemitarum nomine Saracenos procul dnbio invenit Theodosius; et forte hoc nomen duxit a Dbalem, qui primus religiosum quemdam cultum inter Arabas constituit. Ludit autem in verbis, inquiens Romani imp. *telum*, quod græcè βέλος dicitur, commutasse Delemitarum nomen in Belebitas.

(4) Sic codex: alii autem scriptores Χαδδᾶς scribunt. Porro Chaudas, seu, ut continuator Theophanis ac Simeon Magister scribit, Chaudas fuit Chalepi domitius et Ameras, quem a Leone Phoca primum domitum postea Nicephorus, Chalepe eversa, penitus subegit. Videsis, quæ fusius in Monito præfati sumus.

(5) Sic bene codex: Cornelius nescio qua causa emendandum adnotavit *παρέχες*, quod verbum, nisi error typographo sit attribuendus, nec bene quidem se habet secundum grammaticas regulas.

(6) Fallitur Theodosius. Neque Polyxenæ ad Achillis tumulum occisionem, neque Trojæ excidium Homerus descripsit.

(7) Sic ex codice restitue. Cornelius male edidit *μυθοπλόη*, et conjecit esse corrigendum *μυθοπλόκου*.

(8) Ita melius ad finem codicis lege: *πανσόφως* enim, ut Cornelius edidit, non bene se habet.

(9) Cæcum Homerum appellat, plurimos tum Græcos tum Latinos scriptores imitatus, quorum nonnulli ex hoc morbo *Homereum* fuisse dicimus putant, cum antea Melesigenes vocaretur: *Ὀμήρου* enim Iones Cumæi *cæcos* appellant. Verum de Homeri cæcitate consule, quæ fusius ac multifaria eruditione disseruit Leo Allatius de patria Homeri cap. viii.

(10) Inter plures populos, qui sibi Jovis natalia tribuerunt, Cretenses potissimum de his superbiere solitos, res est adeo pervulgata, ut nihil hic addere opus sit.

(11) Theodosius secutus sententiam videtur, Jovem eundem fuisse ac Picum, qui in Assyrios tyrannicum exercens imperium, flagitiosisque turpissimis regnum suum dedecorans, populo persuasit, ut eum veluti Deum prædicaret: ac cum diem suum obisset, Cretæ sepultus, divinos deinceps honores sub Jovis appellatione nactus est. Videsis, quæ fuse enarrat Cedrenus in Hist. Comp. pag. 16, 17.

(12) Huic voci nullus sensus aptari potest. Corne-

Ἄνθ' ὧν ἐπλησε γῆν σφαγῆς μiasμάτων ·

- 45 Ἄνθ' ὧν ὑπῆρξεν εὐρέτης παθημάτων.
 Ταύτης (13) ὁ κλεινός, ὁ γλυκὺς Ῥώμης χλάδος,
 ὁ παγγάληνος, ὁ σφαγεὺς τῶν βαρβάρων,
 Ὁ πανσέβαστος καὶ διώκτης Συρίας,
 Ταύτην καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκδόλους
 50 Πέμπουσιν ἐκράτησεν. Ὡ μέγα σθένος,
 Ὡ δίστομα τρίκογχα (14), δίστομα ξίφη,
 Βέλη δὲ τὰ τρίκογχα, πάγχαλκα κράνη,
 Τὰ τὴν σφαγὴν δράσαντα τῶν μαιφόνων (15),
 Ἡ τοὺς φόνους στήσαντα τοὺς καθημέραν,
 55 Οὗς εἶχεν ἡ θάλασσα ληστρικωτέρους.
 Ὡ πετροπόμπων σφενδονῶν στροφοῦργιαί,
 Ἴππων φριμαγμῶς, ὀξύτης ἀκοντιῶν,
 Σπάθης τε, καὶ θώρακος, ἀσπίδος τάσις,

- A Ἄ γῆν κατηδάφισε βαρβαρουμένην,
 60 Ἄ δεσπότης δέδωκεν ἀντὶ φαρμάκων,
 Καὶ κόσμον ἐξέσωσε τῆς τυραννίδος.
 Ὡ ναυστολῆσαν πνεῦμα (16) μυρία σκάφη,
 Καὶ πομπὰς ὄφθην ἀβλαβῆς τοῦ δεσπότη.
 Θρήνησον ὦ γῆ πάντα νῦν τῆς Συρίας,
 65 Ἐχουσα τὸν σὸν τῆς βοῆς πρωτοστάτην,
 Τὸν σὸν πλανήτην, οὐ προφήτην, Μώαμεθ,
 Οὗ τὸν χιτῶνα (17) μυριας αἰσχροῦργίαις
 Πεφυρμένον κρύπτουσιν οἱ δούλης γόνοι ·
 Κρύπτουσιν ὡς ἄσπιλον ἐσπιλωμένον ·
 70 Ἐχουσιν ὡς ἄχραντον ἐγκεχραμμένον.
 Ἐδει γὰρ ὄντας ἐκ μiasμάτων ἀγῆ
 Καλεῖν ἄχραντον τοὺς ξενοσπόρους (18) ἀγῶ·
 Χόρευε λοιπὸν Ἀφρικῶν Σικελία (19),

est, quoniam implevit mundum iniquis cædibus, B quæ terram everterunt effectam barbaram, quæ despota dedit pro pharmacis, ut mundum sanaret a tyrannide! o aura gubernans infinitas rates, tutumque comitem te præbens Despotæ! Plora modo terra omnis Syriæ, habens genitus tui consortem principem tuum deceptorem, non prophetam, Moameth; cujus vestem infinitis sordibus maculatam occultant filii famulæ, maculatam occultant, tanquam sine macula, pollutam, tanquam impollutam habent. Oportebat enim, ut in sordibus instituti, scelera barbaro orti ex genere vocarent immacu-

VARIE LECTIONES.

49. ταύτην, mg. ταύτης in C. Ad. ταύτης v. 46. verbum desideratur. Oratione abrupta poeta pergit verbis: ταύτην ἐκράτησεν. Sed verso, ne vitium lateat in hoc pronomine, cum Theodosius scripserit: ταύτης ὁ κλεινός — διώκτης Συρίας Ἄτην καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκδόλους πέμπουσιν ἐκράτησεν. 50. ὦ μέγα C. 53. μαι φόνων, in not. scribo μαιφόνων C. ut est in cod. teste F. 58. θώρακος C. 62. πνεῦμα, in not. melius πνεῦμα C. sic cod. 71. 72. ἀγῆ et ἀγῶς F. ξενοσπόρους C. contra cod. sdem.

NOTÆ.

lius emendat στέγα, qua tamen ratione et quo sensu, non intelligo. Equidem corrigere στέγας, adeo ut ἦν στέγας indicet putamus est, seu permisit, nam hoc etiam sensu verbum στέγω apud scriptores Græcos occurrit.

(13) Malim ταύτην, ut in v. 49. quem e contrario Cornelius ex hoc loco emendat ea ratione ductus, quod verbum κρατέω plerumque cum genitivo constructur. Verum, licet rarius, scriptores Græci accusativum quoque et tribuunt, ac Theodosium sic illud construxisse, argumento est participium πέμπουσιν, quod alioquin emendare item debuisset Cornelius.

(14) Triconchum, quod erat cubiculum in palatio imperatorum tribus fornicibus exstructum, sæpe memorant scriptores Byzantini, quorum auctoritates refert Du-Fresnius in Descriptione Constantinopolis Christianæ lib. II, sect. 4, num. 41; et lib. IV, sect. 7, num. 1. Verum diverso plane sensu hoc nomen adhibet Theodosius, qui ad arma illud transfereus adhibuisse videtur ad significandum, quod Polybius lib. VI, pag. 400. αἰδηροῦ Πόγγον appellavit, clypei nimirum umbonem, seu forreum illud spiculum, quod in medio clypei prominebat et erat triangulare. Non absimiliter vocæ τρικογγον ad triangulum designandum Græci recentiores utuntur.

(15) Ita codex, et sic quoque ad eram paginæ emendavit Cornelius, quam inseruit in textu non a veteri, sed a novo scriptore vitiatam vocem.

(16) Sic habet codex, et sic Cornelius corrigendum adnotavit, quod male descriptum acceperat.

(17) Hujus vestis Moamethis quam religioso cultu Turcas prosecutos affirmat Theodosius, apud

eos, qui de Moamethis vita et de Turcarum dogmatibus scripsere, nulla mentio est. Quare vel hæc voci mendum inesse, vel alio sensu, quam de veste, explicandam esse crediderim. Scriptores ecclesiastici, quos inter Theodoretus quæst. 39 in Genesim, pag. 34; S. Athanasius quæst. 55, ad Antiochum; S. Gregorius Nazienzenus, orat. 38, pag. 619; et Origenes, teste S. Epiphanio tum hæresi 64, p. 229, tum in Ancorato, pag. 494, de tunicis illis pelliceis disserentes, quibus Adam et Hevram Deus post peccatum contextit, vocem χιτῶνα, qua sacræ Paginae utuntur ad carnem corpusque designandum, sensu certe minus obvio, transtulere. Consule, si libet, eorum auctoritates apud Suicerum in Thesuro ecclesiastico. Itaque, quid si in eodem sensu Theodosius vocem adhibuerit? Corpus profecto Moamethis Medinæ superexstructa ædificula sepultum, ita ut a nemine possit conspici, maximis ibi prorsusque divinis Turcas prosequi honoribus apud omnes in comperto est. Hinc fit, quod poeta infames hosce cultores merito sigillat, qui Moamethis corpus, tanquam puri sanctique hominis spoliū venerabantur, dum ob vitæ rationem ab eo turpissime ductam tanquam pollutum execrandumque devovere debuissent.

(18) Cornelius male edidit ξενοσπόρους, fortassis typographi vitio.

(19) Ex ea Siciliæ parte, quæ Lilybæum complectitur, quæque Africo mari alluitur, Saraceni Africani, Euphemii artibus dolisque adjuvi, in insulam irruerunt siveque juris fecere, Micca e Balbo imperatore an. Chr. 828. Videsis inter cæteros Codrenum

- Ἐξαγγελίζου πᾶσι τὴν εὐθυμίαν.
 75 Ἐλευθεροῦ σε συντόμως ὁ δεσπότης.
 Χόρευε γῆ, χόρευε Ῥωμαίων ὄση,
 Ὡς ηὐτύχησας εἰς ἀνακτόρων στέφη,
 Ὡς ἐπλάτυνας εἰς τὰ πατρῶα πλάτη (20),
 Ὡς ἐκράτησας τῶν πάλους κρατουμένων.
 80 Εἶθε προκύψαις τοῦ τάφου, Κωνσταντίνε,
 Εἶθε σκοπήσαις, ὡς ἔχει τὰ Συρίας.
 Ἐγὼς ἄν υἱὸν, ὡς Φίλιππος, ἱππότην (21) ·
 Καὶ τοῦτον εἶπες, εἰ ὦ τέκνον, ζῆται (22) κρά-
 [τος,
 Οὐκ ἄρκετόν σοι γῆς ὅλης καὶ γὰρ κράτος. »
 85 Κρήτης (23) γὰρ ὅσος τῶν ὀδυρμάτων στόνος.
 Ὅσος σπαρχμῆς, γυμνὰ Ῥωμαίων ξίφη
 Ὅταν κατεῖδον ἐνοσθεν πυρρωμάτων,
 Ὅταν κατεῖδον τέκνα μικρὰ (24) μητέρας,
 Τὰς μὲν βρόχοις ὀπισθεν ἐστρεβλωμένας,
 90 Τὰς δὲ πρὸς αἶμα καὶ κόριν πεφυρμένας,
 Τὰς δὲ στοιχηδὸν εἰς σφαγὴν προκειμένας.
 Ἐκεῖ τὰ τέκνα πατέρας, καὶ πατέρες
 Παῖδας κατησπάζοντο, καὶ κοινῆ ξίφος

lata. Jamvero lætare Africanorum Sicilia, annunda omnibus lætitiā, te cito in libertatē vindicabit despota. Exsulta, exsulta terra, quæ Romanis subjaces, quod felix facta es in corona regum, quod dilatasti ditiones patrias, quod superasti potentes in præliis. Utinam, Constantine, e sepulcro surgeres, utinam prospiceres, quomodo se habent res Syriæ, nosceres, filium, ut Philippus, equitem, eique diceres, « Fili, aliud quærere imperium, non enim tibi imperium totius orbis sufficit. » Sed Cræta qualis erat gemitus miser! qualis turbatio, nudos Romanorum enses statim ac conspexerunt ex turribus, statim ac parvuli viderunt matres, alias quidem post terga strictas vinculis, alias autem sanguine sœdatis, et pulvere, alias ordinatim ad cædem expositas! ibi filii patres, et patres filios am-

- A Κρουνηδὸν ὄρματις ἔβρεχον τῶν αἱμάτων.
 95 Ὑπῆρχε θρήνος, ἦν βοή προθουμένων.
 Οὐκ ἦν προφήτης (25) ἰσχύων, οὐδὲ σπάρθη ·
 Αὕτη γὰρ ἐχθροῖς ὡς θεὸς τιμωμένη (21).
 Ἐκεῖ γέροντες εἰς φυγὴν ὠρμηχότες
 Ὅπισθεν ἐπλήττοντο τοῖς ἀκοντοῖς.
 100 Ἐκεῖ νέους φεύγοντας ἡ χιτωνίων
 Ἀζωστός εἰς Ὀλισθὸν ἐκλώθε τάσις (27).
 Καὶ συμποδισμὸν ἐμπαραίχεν ἀξίως
 Νόμος παλαιὸς πατρικὸς τοῖς βαρβάρους.
 Τῶν οὖν στρατηγῶν ἦν ὑπηκόοις νόμος.
 105 Καὶ τοῦτο τῆς σῆς προσταγῆς, σκηπτρο-
 [κράτος,
 Μὴ πρὸς γυναῖκας πορνικῶς καθυβρίσαι,
 Μήπως τὸ σεμνὸν εἰς ἀδαπέστους κόρας
 Βάπτισμα χρανθῆ, καὶ μολυνθῆ σου στόλος.
 Τοσοῦτον ἐφροντίζεις οικετῶν, ἀναξ.
 B 110 Ὡς μέχρι λεπτῶν προφθάνειν σου τοὺς λόγους.
 Καὶ μέχρι τούτων συνταπεινοῦσθαι φίλοις.
 Καὶ γὰρ φίλος σοι πᾶς κρατῶν τὴν ἀσπίδα,
 Καὶ πᾶς ὁ τείνων τὴν μάχαιραν ἐν μάχαις,

plectebantur, et ensis ubique tumidos torrentes effundebat sanguinis. Erat luctus, erat obseosorum clamor: potens non erat propheta, neque gladius, qui ab inimicis tanquam Deus honoratur. Ibi senes ruentes in fugam jaculis percutiebantur a tergo: ibi juvenes fugientes vestium discincta extensio coegbat fataliter, ut caderent, et impedimentum præbebat merito lex patria antiqua barbaris. Lex autem erat subditis a ducibus lata, et hoc ex jussione tua, o sceptrifera, ne dedecorarent stupris feminas, ne in non baptizatis puellis venerabile baptismum polluerent, et macularent milites tui. Adeo tibi cordi erant servi tui, o Rex, ut etiam minutaria præveniret tuum consilium, et usque ad hæc te humiliares ob amicos tuos: nam tibi amicus est quicumque tenet clypeum, et quicumque stringit ensem

VARIE LECTIOES.

78. πλάγη, in not. *lego πλάγη, expende tamen.* C. ἡ πλάτη cod. teste F. 83. ζῆσι, mg. ζῆται C. ut cod.—Fort. καὶ τοῦτ' ἄν εἶπες. 85. κρητῆς in not. *lego κρητῶν.* C. 89. ἐστρεβλωμένας C. 94. ἔβρεχον C. ἔβρεχεν F. 101. Fort. ἐκλώσθη.

NOTÆ.

Histor. Comp. pag. 512. Nicephorus vero de ea ab Africanis vindicanda in ipso imperii sui exordio cogitavit, eoque Manuelem misit, qui juvenutis æstu fervens, cum nec bene ducis officio fungeretur et vitis deditus sanioribus non obtemperaret consillis, asperis quibusdam invilsque locis Siciliæ inclusus se ipsum totumque exercitum sœde perdidit. Consule prælaudatum Cedrenum *ibid.* pag. 654.
 (20) Cornelius edidit πλάγη, nec satis bene πλάγη legendum conjectavit, cum id senarii mensuræ repugnet. Nos πλάτη ex codice restituvimus.
 (21) Alexandri Magni factum ad mentem revoca, dum equum ferocientem planeque indomitam mansuetiorem mitioremque sibi reduxit: ex quo ingenii animique sui experimento tantam consecutus est laudem ut Philippus equo descendente, manantibus gaudio lacrymis, complexus exclamaverit: *Majus imperium sibi circumspicere, nec enim Macedoniæ regnum tantam indolem capere.* Consule Freins-

D hemium in Supplem. in Q. Curt. lib. 1, cap. 4.
 (22) Ζῆσι edidit Cornelius, sed veram lectionem codicis ad oram paginæ subjecit.
 (23) Cornelius maluit Κρητῶν, sed immerito: nihil enim hic immutandum.
 (24) Hæc, quæ modo Theodosius describit, singillatim recensuerat incertus continuator Theophanis: sed malo quodam fato ejus historiae complementum, ubi ea narrabantur, perierat in codice, ad ejus fidem editionem suam adornavit Combesius.
 (25) Moamethem intellige, cujus patrocinio ac potentia Turcæ confidunt plurimum.
 (26) Turcæ gladio, veluti Deo, honorem adhibere Theodosius forsitan dicit, quod ei potissimum confiderent, cum Moameth gladio ad religionem suam tuendam ac propagandam fidenter uti eos docuisset.
 (27) Orientales nationes vestibus ad talos usque demissis uti solitas satis omnes norunt.

Καὶ πᾶς ὁ φεύγων τὴν πικρὰν δειλανδρίαν.
 115 Οὕτω ταραγμὸς εἶχε Κρητῶν τὴν πόλιν,
 Τὴν οὖσαν, ὡς πρὶν, καὶ πάλιν Ῥώμης πόλιν,
 Πόλιν ποθητὴν, τὴν ἐπηρμένην πόλιν,
 Τὴν ἐξάκουστον, τὴν πολὺπλουτον πόλιν.

in præliis, et quicumque fugit turpem segnitie.
 Ita turbata erat urbs Cretensium, quæ modo est, ut
 antea, Romæ civitas. O urbem optabilem, eximiam
 urbem, urbem celebrem, abundantem opibus!

Ἦκουσε Ταρζὸς (28), καὶ κατασκάπτει τὰ
 [φρούς·
 Καὶ πύργον ὕψοι, καὶ σιδηροὶ τὰς πύλας,
 Καὶ πάντα ποιεῖ, συμφοραῖς ἀλλοτρίαις
 122 Τὸ μέλλον αὐτῇ προβλέπουσα φορτίον.

Au divit Tarsus, et effodit fossas, erigitque turrem, et
 munit ferro portas, facitque cuncta, ex alienis in-
 fortunis imminere sibi prospiciens captivitatis
 onus.

VARIÆ LECTIONES.

122. αὐτῇ C. αὐτῇ F.

NOTÆ.

(28) De Tarso a Nicephoro post Cretense bellum B peditonem in Cretam idem ipse Constantinus ab an.
 subacta vide supra ad v. 20. 949, cum jam Romanum filium in collegam as-
 sumpsisset, animo conceperat, et pro illa apparatus
 Denum animadvertas oportet, constare ex Con- bellicum disposuerat, eo licet jam vita functo Ro-
 stantino Porphyrogen. *De Cæremoniis autè Byzanti- manus feliciter confecerit an. Chr. 964.*
 ac lib. II, cap. 45, quod descriptam a Theodisio ex-

VOCABULA THEODOSIO PROPRIA.

Numerus Romanus acroasin, Arabicus versum signat.

Αἰμορρόφος IV, 59.
 ἀλιδρόμευς τόπους I, 77.
 ἀλλότεχνος — νους συμφορὰς II, 235.
 ἀνομβρία I, 250.
 ἀνθελιγμάτων I, 155.
 ἀνικμος — με Κρήτη I, 250.
 ἀπευχαριστεῖν III, 113.
 ἀριστόπαις III, 208.
 ἄρπαξ IV, 94.
 ἀστέγαστος οἰκία I, 242.
 ἀστοργία I, 123.
 βαναύσιος τέχνη II, 184.
 βαρβαροτρόφος I, 180.
 βδελυκτός III, 115.
 βιοφθόρος λύκος II, 254.
 βρονδόρεπτος IV, 13.
 δειλανδρία I, 65; II, 112, 146.
 ζεινόμορφος IV, 8.
 ζεινόφρων II, 85.
 ζεκάχρονος πόρθσις I, 22.
 δουλόσπορος II, 261; IV, 26, 60.
 δυσγέρων IV, 120.
 δυσκάθεκτος IV, 9.
 δυσπαλαίστης IV, 151.
 δυσπράκτιος IV, 67.
 δυσπρόσιτον IV, 7.
 ἔγκρυμμα II, 204.
 ἐγξίφους φάλαγγας I, 51.
 ἐκείθεν ἔνθεν I, 110 (Pisid. in Christi resurr. v. 90).
 ἐμπαρέχω V, 102.
 ἐμποῖνον ξίφος II, 251.
 ἐμπόνως II, 13.
 ἐμπτερόω IV, 57.
 ἐναστρον θέαν, aspectum sidereum i. e. splenden-
 tem II, 10.
 ἐντεροπράτης II, 235.
 ἐπιθράσας κλύτων II, 205 (βράσαντα κύματα. Pisid.
 de exped. Heracl. I, 472).
 ἐπτασήμαντος στέλος III, 80.
 εὐθείς ἐκπότας II, 135.
 εὐθείς κοιλάδες III, 78.
 ζοφοφθόρος ἡμέρα I, 225.

θηρόδακχος. — οὐς ποιμένας I, 194.
 θρακηῖοι IV, 75.
 ἰσάω. φάλαγγας ἰσῶν IV, 12.
 C κακοχρόους λαμπάδας I, 203.
 κάρη. κάρας II, 61, 66.
 καστρανοῖκται II, 57.
 κατάξηρος II, 226.
 κατεδαφίζω V, 59
 κατεξανίστημι IV, 28.
 κάτω ἀγκάλων (pro ἀπὸ) I, 122.
 κρητεκτόνος πάγη II, 200.
 λευκαίνω. λευκάναντος III, 112.
 λευκόμορφος γῆ I, 227.
 λοφοδρόμοι δράκοντες I, 157.
 λοχοκράται I, 200.
 μάγγανα I, 156.
 μεταμφιάζειν III, 85.
 μικροτερπής III, 208.
 μονοτρόπος, monachus, II, 28.
 μυθοπλόκος V, 55.
 μυριόξιφος μάχη II, 116.
 μυριόξιφος, — φ μάχη I, 6.
 νεφοδρομεῖν III, 183.
 D νικοσυνθέτους μάχας I, 266.
 ξενοτρόπος I, 108.
 οἰκέται, subditi, milites I, 101, 223; II, 6, 34.
 παγγάληνος V, 47.
 παντόκομπος I, 54
 παρακρατεῖν I, 183.
 παραστομῶ IV, 28.
 πεζοτοξοκράτης II, 156.
 πλατύνοι, — τυνθῆ σκῆπτρον 191.
 πλουτολεκτών I, 16.
 ποιμενάρχης IV, 27.
 πολὺπλουτος V, 118.
 πολύχρονος IV, 93,
 πορνομύστης I, 69.
 προσδοποιεῖν II, 129.
 προπυργίους δόμους I, 24.
 προσάτειν I, 229.
 προσωπολήψια I, 31.
 πρωτεργάτης μάχης I, 50.

πρωτοστράτηγος II, 183.
 πυργοδρόμος ούλαμους I, 52.
 πυρεκδύλος, — ους φλεγμονάς I, 217; V, 49.
 ροδόχρου ημέρας I, 187.
 σκηπτροκράτωρ II, 2, 271.
 στεφηφόρος II, 186.
 στομόω. ἐστομωμένος κίνδυνος I, 216.
 στόνουξ πλατύς II, 246.
 στρατάρχαι I, 200; II, 135.
 στρατικῶς II, 204, 223.
 στροφουργία II, 132; V, 56.
 συμποδισμός V, 102.
 συμποδιστάς I, 243.
 συνταπεινῶ V, 111.
 συστράτης I, 233.
 σφαγίπλουτος IV, 33.
 σφίγμα — τῶν πλοκῆ III, 177.
 τοπαρχία II, 95.

Α τρίκογα V, 51.
 τρισέφατον κράτος III, 148.
 ὑπέρξει; καρδίας IV, 90.
 ὑπουργία IV, 136.
 φαλαγγάρχης IV, 6.
 φαλαγγασώστης II, 136.
 φαλαγγώ II, 110.
 φάλκων III, 187.
 φερέκλειος, — ὠν πλήθος; I, 231.
 φονευτής II, 243.
 φονουργία II, 69, 211; III, 33.
 χελωνόπους ὄνος III, 182.
 χιλίανδρον πλήθος I, 146.
 χριστολάτρης II, 72.
 χριστομίμητος III, 22.
 ψευδολάτρης II, 73.
 ψευδοπλόκος I, 67.
 ψυχοκρύσταλλος, — ὠν τόπων IV, 16.

ADDENDA.

IMP. ROMANI SENIORIS

AUREA BULLA

PRO MONASTERIO XEROPOTAMI IN MONTE ATHO.

Anno 924.

(Edidit Josephus Muellerus in tractatu : *Historische Denkmäler in den Klöstern des Athos*, apud Fr. Miklosich *Slavische Bibliothek*, tom. I, Vindobonæ 1831.)

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti, Romanus Β ΕΙς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ
fidelis imperator et autocrator Romanorum. ἀγίου Πνεύματος. Ῥωμανὸς πιστὸς βασιλεὺς
 καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.

Qui bona omnia præstat, visibilis ac invisibilis creaturæ opifex, ab initio formavit hominem ut immortalen. Illud enim sibi proposuit, ut homo, compositus cum sit, in similitudine simpliciorum angelorum inveniretur et daret gloriam benefactori suo: non quod gloria Creatora creatura mutuata indigeat, nullo enim eget; sed ut creatura debitam gloriam Creatori referens justa gloria impleatur et angelis similis evadat. Sed quando a cœlesti orbe cecidit creatorum primus, qui hactenus simplicitate gauderat, non tulit cernere eadem simplicitate ornatum hominem et adversas causas machinatus et illi insinuans se Deum facturum esse per arborem scientiæ, ita deceptum in terram præcipitavit. Et cadens jacuit miserabili casu et luctus digno non exigui, quod nullum ei robur erat deinceps ad relevandum se. Tribus enim mediis egebat ad priorem dignitatem recuperandam, humilitate contra primam superbiam, obedientia contra primam inobedientiam, denique paratus esse ad moriendum pro suo genere, adversus quod prius fraudibus illusos egerat. Is autem hæc operari non solum, sed etiam e peccato

Ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν παρασκευὴ καὶ τῆς ὄρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως τεχνουργὸς κατ' ἀρχὰς ἔπλασεν τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀθάνατον· αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦτω σκοπὸς, ἐν οὗτος, σύνθετος ὦν, ἐν ὁμοίᾳ τῶν ἀπλοστέρων ἀγγέλων εὐρίσκηται καὶ δοξάζῃ τὸν εὐεργέτην, οὐχ ὅτι δόξης ὁ Πλάστης ἔδειτο παρὰ τοῦ κλάσματος, ἀνευδεῖς γὰρ, ἀλλ' ἵνα τὸ κλάσμα δόξαν ὀφειλομένην ἐπιτρέπον τῷ πλάστῃ δικαίως πληρωθῇ δόξης καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὅμοιον γένηται. Ἄλλ' ἐπειδὴ τῆς οὐρανοῦ ἀντυχὸς ἐπεπτώκει ὁ πρῶτος δημιουργηθεὶς, ὁ τέως τῇ ἀπλότῃ χαίρων, οὐκ ἀνέσχετο βλέπειν τῇ αὐτῇ ἀπλότῃ σεμνύνεσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ πλασάμενος ἀντιστρόφους αἰτίας ὑποψιθιρίσας αὐτὸν γενέσθαι Θεὸν διὰ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως ὀπισθελάσας ἐβρίψεν εἰς γῆν. Καὶ ὁ πρῶτος ἐλεεινὸν ἔκειτο πτώμα καὶ λύπης ἄξιον οὐ σμικρῶς, ὡς τοῦτω μῆτε δύναμις ἦν ἐπανορθώσεώς ποτε. Τριῶν γὰρ ἔδειτο μέσων ἔλθειν εἰς τὸ πρῶτον ἀξίωμα, ταπεινώσεως μὲν ἀντὶ προτεραιᾶς ἀλαζονείας, ὑπακοῆς δὲ πάλιν ἀντὶ προτεραιᾶς παρακοῆς, καὶ τελευταῖον τοῦ θανεῖν ἐτοιμίως ὑπὲρ τοῦ γένους, καθ' οὗ πρότερον αὐτὸς ἀπατηθεὶς ἔπραξεν· ὁ δὲ

δρῖν οὐ μόνον αὐτὰ, ἀλλ' οὐδ' ἀποστῆναι τῆς ἀμαρ-
τίας ἡδύνατο. Δι' ὅπερ ὁ κατ' ἀρχάς αὐτὸν πλάσας
Θεὸς τρισυπόστατος πάλιν αὐτοῦ ἐς ὑστερον ἐμνη-
μόνευσε καὶ κατελθὼν αὐτὸς ὁ τοῦ Θεοῦ μονογενῆς
Υἱὸς ἐκ τῶν πατρικῶν ἀπεριγρόπτων κόλπων ὑπὲρ
ἀνθρώπων ἄνθρωπος γίνεται. Ὡ καὶ παντὶ τῷ εὐσε-
βοῦντι χρέος ἐστὶν ἀπαραίτητον τὴν λατρευτικὴν
ἀπονέμειν προσκύνησιν καὶ παντοίαις ἀμείβεσθαι
δωρεαῖς κατὰ δύναμιν στόματι καὶ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ·
στόματι μὲν ὁσημέραι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ ὑμνεῖν,
εὐλογεῖν καὶ δοξάζειν τὴν πρὸς τὸ ἀνθρώπειον φύλον
μακροθυμίαν τε καὶ κηδεμονίαν, ψυχῇ δὲ τοῦτον
ἀδιαλείπτως ὡς Θεὸν λατρεῖν, καὶ καρδίᾳ τὸ κάλ-
λιστον ὧν ἔχει καὶ τιμιώτατον αὐτῷ αὐτοπροαιρέτως
προσάγειν, ὡς τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων μόνῳ αἰτίῳ καὶ
χορηγῷ. Διὰ τοῦτο κατ' ὄψιν τοῦ πάλαι Ἰσραὴλ
ἔλεγεν νομοθέτης· Ἐν τῷ στόματι σου καὶ ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου καὶ ἐν ταῖς χερσὶ σου καὶ πάλιν, ὡς ἐκ
προσώπου τοῦ Θεοῦ, Ἔοικε ὁφθήσῃ ἐνώπιόν μου κε-
νὸς, ὁ δηλῶν ὡς διὰ τούτων ἀνάγκη τὸν Θεὸν δοξά-
ζεσθαι, ἐπεὶ καὶ τούτων αὐτὸς μόνος ἀλάθητος ἐξ-
εταστής. Τοιγαροῦν εἴπερ τουτὶ χρέος εὐσεβείῃ
ἀκρίτως ἀπαραίτητον, πολλῷ μᾶλλον τοῖς δι' αὐτοῦ
βεβασιλευκόσι, καὶ ταῦτα δυοῖν ἕνεκα, τῷ μὲν ὡς
πολυπλασίους ὀφείλουσι χάριτας τῷ τῶν ἀπάντων
Δεσπότῃ, ἅτε καὶ τῶν ἄλλων εἰς πλάτος παρ' αὐτοῦ
τιμωμένοις, τῷ δὲ καὶ ὡς τῶν ἄλλων ἐσομένοις
ἀρετῆς κανόνες καὶ εὐσεβείας ὑπογραμμοί. Τοῖς αὐ-
τοῖς δὲ καὶ τὴν αὐτοῦ ὑπέραγνον μητέρα καὶ παρθέ-
νον τὴν θεοτόκον Μαρῖαν τιμᾶσθαι χρεῶν, ὡς πάν-
των οὖσαν πρόξενον σωτηρίας· Ἀλλὰ δὴ καὶ μετ'
αὐτὴν τὸ τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ πανσεβάσμιον ξύλον
φησὶν ὁ προφητὰς Δαυὶδ· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν
αὐτοῦ, ὅτι ἅγιόν ἐστιν·

α'. Διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἡ εὐσεβὴς βασιλεία μου, κη-
δομένη τοῦ ὑπηκόου καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἀπάντων
ποιουμένη πρόνοιαν, ἐπεὶ νόμος Ἑλληνικὴ καὶ βαρβάρῳ
παντὶ μέγρις αἵματος ὑπὲρ τῶν δημοφύλων ἀγωνί-
ζεσθαι, νόμος δὲ Θεοῦ πάλιν τούτου θεοειδέστερος
καὶ λαμπρότερος ἕκαστον ἑαυτὸν παρακελευόμενος
ὑπὲρ ἑτέρου διδόναι· ἠὲ δόκησεν ἡ βασιλεία μου
ὑπὲρ τῶν ἀξιοτάτων τῆς περὶ τῷ Ἄθῳ σεβασμίας
μονῆς τῆς αἰοιδίου βασιλίδος Πουλχερίας τῆς παρ-
θένου ἀνανεώσασθαι τὰ τεύχη· καὶ γὰρ εὖρον αὐτὴν
τοσαῦτον κατηδαφισμένην καὶ πάντῃ διαλελυμένην,
ὡς τὰ ἐν ὕδασι τεύχη φαινόμενα· τοιαύτη τε ἦν καὶ
ἡ τῶν θεοσέπτων ἀθλητῶν ἁγίων μου τεσσαράκοντα
σεβασμίας μονή, ἡ ἔκπαλαι μὲν τοῦ Χειμάρρου, νῦν
δὲ Σηροποτάμου ἐπικαλουμένη, ὥστε μηδὲ ὁμοίωμα
τείχους φαίνεσθαι πρὸς τῆς παλαμναίας χειρὸς Ἰσ-
μαηλίτιδος. Ἀλείπτῃ δὲ καὶ συνεργῷ εἰς τοῦτο χρη-
σαμένη ἡ ἐμὴ βασιλεία τῷ ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων
Παύλῳ τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπιλεγόμενῳ Σηροποταμηνῷ,
Θεοῦ συνάρσει καὶ χάριτι ψυχοδόμησα ναὸν παμμε-
γέθη τε καὶ περικαλλῆ, καὶ ἐνδύτας χρυσοῦ φάντους
καὶ πολλὰ χρυσοῦ ἀμφοῖα καὶ ἱερὰ καλύμματα
καὶ ἐκ χρυσοῦ ἅγια δισκοπέτρα ἐν αὐτῷ ἀπεχαρι-

A surgere non poterat. Ideo qui ab initio illum creavit
Deus triinus personis iterum illius postea recordatus
est, et descendens ipse unigenitus Dei Filius e Patris
in finito sinu pro hominibus homo factus est. Cui
quicumque pius est districte debet adorationis cultum
præstare, et innumeris ejus donis secundum vires
respondere ore, mente et corde. Ore quidem, quoti-
die in publico et privatim cantando, benedicendo et
glorificando illius in humanam gentem patientiam
et benignitatem; mente autem illum indeficienter ut
Deum adorando, et corde optimum et pretiosissimum
eorum quæ habet illi voluntarie offerendo, ut bono-
rum omnium soli principio et auctori. Quare sa-
piens antiqui Israel dixit legislator: « In ore tuo
et in corde tuo et in manibus tuis »; et iterum,
quasi in persona Dei, « Non apparebis in conspectu
meo vacuus »; ostendens per hæc oportere Deum
glorificari, quoniam horum ille solus quem nihil
fugit exquisitor est. Si igitur id omnibus piis districte
præcipitur, multo magis his qui per illum imperant;
hoc quidem dicitur ob causas, tanquam scilicet
multiplices debentibus gratias universorum Domino,
ut præ aliis abundanter ab illo honorificatis, et eo
quod esse debeant aliis virtutis norma et pietatis
exemplar. Iisdem quoque immaculata Mater ejus
et virgo Deipara Maria honoranda est, velut omnium
salutis procuratrix; quin etiam post illam pretio-
sum vivificæ crucis lignum colere et adorare opor-
tet: de illo enim loquitur rex propheta David:
« Exultate Dominum Deum vestrum et adorare sca-
bellum pedum ejus, quoniam sanctum est ».

τιμητέον τε καὶ προσκυνητέον· περὶ τούτου καὶ γὰρ
Θεὸν ὑμῶν καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποπόδιῳ τῶν ποδῶν
αὐτοῦ,

1. Propterea pia mea imperatoria potestas sub-
jectis favens, et de omnibus quæ ad ipsam pertinent
curam gerens, cum lex est Græco et barbaro om-
nino usque ad sanguinis effusionem pro consimili-
bus se exponere; lex autem Dei iterum Dei lege
divinior et splendidior jubet quemque se propter
aliuin tradere; voluit mea imperatoria potestas ob
eximie merita venerandi in Atho monasterii illu-
stris imperatricis Pulcherie virginis muros reædifi-
cari. Etenim illud inveni tam dirutum et omnino
decidens ut muri aquis penetrarentur; et tale erat
Deo dilectorum athletarum sanctorum meorum qua-
draginta venerandum monasterium, quod olim qui-
dem Chimarri, nunc autem Xeropotami vocatur, ut
ne species quidem murorum cerneretur contra vio-
lentas manus Ismaelitarum. Directore vero et coo-
peratore ad id usa mea imperatoria potestas philo-
sophorum principe Paulo sanctissimo cui cognomen
Xeropotameno, Dei ope et gratia extraxi templum
spatiosum et pulcherrimum, auro micantes vestes et
aurata ornamenta velaque et sancta ex auro vasa
illi largitus sum. Et circa illud ædes amplissi-
mas, hospitia nempe et dormitoria commenantibus

¹ Exod. xxiii, 15. ² Exod. xxiv, 20. ³ Psal. cxviii, 5.

aedificavi; adhuc autem et muros a'tos et turres et munimenta multa, non praecedentibus similia, sed multo firmitiora et mirabiliora, ut sint monachis et piis viris tutamen; visu quoque speciosissima, et auditu vere jucundissima ob eximiam incolarum virtutem. Nam Christi habitatio est, e qua corporales et spirituales lupi non possunt eripere oves quae ibi insunt, sub jam dicto sanctissimo Paulo monacho et presbytero pio pastas, et sub Christo Dei praesidio degentes, in sancto, ut alia comparatione utar, alveo isto bombilare non cessantes, virtutis fructum operantes melle dulciorem, et in judicia supernae divinitatis vigilantes, et sanctas manus in nocibus tollentes, procul a cupiditatibus malis et vanis cogitationibus, terram exuentes, mente evolantes, spiritu ferventes, Domino servientes, spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi instantes, necessitatibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes, juxta sacra oracula. Adhuc etiam senum et aegrotorum hospitia cum duodecim oratoris construxi, et oblationibus multis, ut decebat, dictum monasterium meae imperatoriae potestatis ditavi; sed et patriarchae praesentia dedicationem ejus illustrandam curavi.

καὶ δύο καὶ δέκα παρεκκλησιῶν συνέστησα, καὶ ἀνάθημασι πολλοῖς ὡς εἰκὸς τὴν ῥηθείσαν μονὴν τῆς βασιλείας μου κατεπλούτιστα. Ἀλλὰ καὶ μετὰ πατριαρχικῆς παρουσίας τὸν ἐγκαινισμὸν αὐτῆς ἐδόξασα.

2. Cum autem post dedicationem et consecrationem restaurati templi et redditum sanctissimi patriarchae domini Theophylacti, dilectissimi filii imperatoriae potestatis meae, et spiritalis mei patris, quod in animo erat explorare convenienter dijudicavi, quoniam ejus precibus Deo acceptis triduo antea sanatus eram, et aegrotus cum essem relevatus eram, quod paulo ante limen inferni subiens faciendum judicaveram, ingressus sum cum aliquibus e senatoribus in gazophylacium imperatoriae meae Potestatis, et inter fragmenta venerandi libri vivificae crucis omnium maximum et admiratione dignius eligens (fert enim hactenus in se Dominicæ passionis monumenta, unum clavorum foramen, quibus Deificata caro Domini mei divisa est et ablationem peccatorum nostrorum largita est, scilicet fons sanctissimi sanguinis manavit), altitudinem habens cum obliquis partibus et rectis unum circiter cubitale et unam pralinam, latitudinem autem circa duos digitos, et soliditatem unum digitum, pondus vero totum centum circiter drachmas; et manibus sumens sanctum hunc thesaurum, tremendum vexillum caelestis regis, signum quod in caelo parebit filii hominis quando venerit ad judicandum vivos et mortuos; hoc ergo divinum instrumentum salutis nostrae reverenter deposui intra sanctas manus sanctissimi Pauli Xeropotameni, ut sit donec veniat Dominus inalienabilis oblatio dicto venerandissimo monasterio meae imperatoriae potestatis; quod comitantes cum ecclesiastica et militari pompa, ut collocent illud in sancto monasterii sanctuario in sanctificationem et munimentum im-

* Rom. xii, 12.

σάμην· καὶ περὶ αὐτὸν οἴκους εὐμεγέθεις, ξενῶνας δηλαδὴ καὶ κραβδατοστρώσια διὰ τοὺς εἰσερχομένους, ἔτι δὲ καὶ τείχη ὑψιστῆ καὶ πύργους καὶ προμαχῶνας πολλοὺς, οὐκ ἐν ὁμοίω τῶν πάλαι, ἀλλὰ πολὺ βελτίονα καὶ θαυμασιώτερα, ὥστε εἶναι μοναχοῦς καὶ εὐσεβέσιν ἀνδράσιν ἀσφάλεια· μεγαλοπρεπῆ μὲν τῆ θεᾶ, τῆ δὲ ἀκοῆ ἀτεχνῶς χαριέστατα διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς εὐδοκιοῦσαν ἀρετὴν. Μάνδρα καὶ γὰρ Χριστοῦ ἐστίν, ἧς οἱ αἰσθητοὶ καὶ νοητοὶ λύκοι ἀδυνατοῦσι σπαράξαι τὰ ἐν αὐτῇ πρόβατα, ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος ὡσιωτάτου Παύλου μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου εὐσεβῶς ποιμαινόμενα, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψεως ἀυλιζόμενα, εἰς τὸν ἱερὸν καθ' ἑτέραν ἐπιβολὴν μελιττώνα τοῦτον περιβομβεῖν ἐμμελέστατα, ἐν τῆς ἀρετῆς ἐργαζόμενα καρπὸν ὑπὲρ μέλι γλυκάζοντα, καὶ ἐπὶ τῆς ὑπερουσίτου θεότητος κρίματα ἐξεγειρόμενα καὶ ὁσίας χεῖρας ἐν ταῖς· νυξὶ ἐπαίροντα, χωρὶς ἐνθυμήσεων πονηρῶν καὶ ματαίων διαλογισμῶν· τὸν χοῦν κενοῦντα, τὸν νοῦν πτεροῦντα, τῷ πνεύματι ζέοντα, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντα, τῆ ἐλπίδι χαίροντα, τῆ θλίψει ὑπομένοντα, τῆ προσευχῇ προσκαρτεροῦντα, ταῖς χεῖραις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντα, τὴν φιλοξενίαν διώκοντα κατὰ τὰ ἱερὰ λόγια. Ἔτι δὲ γηροτροφεῖά τε καὶ νοσοκομεῖα μετὰ

β'. Ἐπεὶ δὲ μετὰ τὸν ἐγκαινισμὸν καὶ τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἁγίου ναοῦ καὶ τὴν ἐπάνωδον τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Θεοφυλάκτου, ποθεινοτάτου υἱοῦ τῆς βασιλείας μου καὶ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρὸς, τὸ κατὰ θυμὸν ἐκπληρώσαι εὐλόγως διενόηθην, ἐπειδὴ ταῖς τούτου θεοποιθείσιν εὐχαῖς πρότερον ὑγιάσθην καὶ κληήρης ὢν ἀνέλαθον ἑμαυτὸν, ἔ πρό μικροῦ τὸν οὐδὸν ἐπιβάς τοῦ ἕδου διεκρίνατο ποιητέον, εἰσῆλθον μετὰ τινων τῆς συγκλήτου ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τῆς κραταιᾶς μου βασιλείας καὶ τῶν τιμῶν ξύλων τοῦ ζωποιοῦ σταυροῦ τὸ μέγιστον πάντων καὶ θαύματος ἄξιον εὐρῶν (φέρει καὶ γὰρ εἰσέτι ἐν ἑαυτῷ τὰ τοῦ Δεσποτικοῦ πάθους μνημόσυνα, μίαν τῶν ἡλων ὄπην, ἀφ' ἧν ἡ τεθεωμένη σάρεξ τοῦ Κυρίου μου περιεπάρη καὶ τὸ καθάρσιον τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐδωρήσατο ἡτοιήλιθός τοῦ παναγίου κατεκενώθη αἵματος), ὕψος ἔχον μετὰ τῶν ἐγκαρσίων καὶ τοῦ ἰστοῦ ὡσεὶ ἐνὸς πήχεως καὶ μίαν παλαιστῆς, πλάτος δὲ ὡσεὶ δύο δακτύλων καὶ βᾶθος ὡσεὶ ἐνὸς δακτύλου, ὅλην δὲ τὸ πᾶν αὐτοῦ ὡσεὶ δραχμὰς ἑκατόν· καὶ ἀνὰ χεῖρας λαβῶν τοῦτον ἐν ἄγιον θησαυρὸν, τὴν φρικτὴν σημαίαν τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως, τὸ ἐν οὐρανῷ φανησόμενον σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ μέλλοντος ἔρχεσθαι κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς· τοῦτο δὲ (τὸ) θεϊότατον ὄργανον τῆς σωτηρίας ἡμῶν εὐλαθῶς ἐπέθηκα ταῖς τοῦ ὁσιωτάτου Παύλου τοῦ Ξηροποταμηνοῦ ἁγίαις χερσίν, ὅπως εἴη ἕως ἀνέλθῃ Κύριος ἀναφαίρετον ἀνάθημα τῆ ῥηθείση σεβασμωτάτῃ μονῇ τῆς βασιλείας μου, ἐφοδιάσαντες αὐτὸ μετὰ ἐκκλησιαστικῆς καὶ στρατιωτικῆς προπομπῆς, ἵνα ἀποθέσῃαι τοῦτο ἐν τῷ τῆς

μονῆς ἁγίῳ βήματι πρὸς ἁγιασμὸν καὶ στηριγμὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν μονῆς. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτου χάριν ἱκανῶς ἢ τε σύγκλητος καὶ ἅπαν τὸ θημόσιον ἰδέετο ταύτης μὴ αποτυχεῖν τῆς χάριτος τῆς οὐρανοῦ, ἐδιόρισεν ἡ βασιλεία μου, ἵνα κατὰ πᾶσαν τριετίαν ἀποστέλλωνται παρὰ μὲν τῆς κραταιᾶς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων δύο σεκρετάριοι μυστικῶς μετὰ καὶ ἐνδὸς ἑκατοντάρχου, παρὰ δὲ τῆς συνόδου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου δύο κληρικοί· καὶ δημοσίως αὐτὸ μεταστέλλεσθαι μετὰ στρατιωτικῆς δορυφορίας καὶ προπομπῆς συγκλητικῶν ἀρχόντων κατὰ τὴν πρῶτην τοῦ Αὐγούστου μηνός, καὶ μεταπέμπεσθαι τοῦτο μετὰ καὶ τῶν ἐγκρίτων μοναχῶν τῆς ἡμετέρας σεβασμίας μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, χάριν τῆς αὐτοῦ προσκυνήσεως καὶ παγκοσμίου ὑψώσεως, εἴθ' οὕτως συστέλλεσθαι καὶ μετακομίζεσθαι πρὸς τὴν βηθεῖσαν μονὴν μετὰ τῆς προσηκούσης προπομπῆς καὶ εὐλαθείας. Τοῦτου χάριν κελεύει τὸ κράτος τῆς βασιλείας μου, διδοῦσαι ἐτήσιον σολέμνιον τοῖς Ξηροποταμηνοῖς Πατέροις ὑπὲρ ψυχικῆς ἡμῶν σωτηρίας διὰ τὴν τῶν ἐνοικούντων ἐπ' ἀρετῇ διαβεδομημένων μοναχῶν δαπάνην τῶν ἀναγκαίων, τῶν Πατέρων ἐκ τούτων ἀποζώντων. Εἰ γὰρ τοὺς ἐν τῷ Ὀλύμπῳ καὶ τῷ Κυμινῷ καὶ τῷ τοῦ Λάτρου μοναστή; δ: ἡ χρυσοβούλλων ἢ ἐμὴ ἐλέησε βασιλεία, πολλῶν μᾶλλον χρεωστικῶς τῶν οἰκείων εὐχετῶν εἰς ἀεὶ τὴν κτδεμονίαν ποιήσει.

γ. Ὅθεν καὶ τὸν παρόντα χρυσοβούλλον λόγον ἐπιχορηγῆει καὶ ἐπιβεβαιώσει τῇ βηθειῇ μονῆ, δ: οὐ εὐδοκῆει καὶ θεοπίσει, ἵνα τῇ τούτου ἐμφανείᾳ οἱ τῆς μονῆς τεύτης μοναχοὶ τοῦ δσιωτάτου Παύλου τοῦ Ξηροποταμηνοῦ διὰ τὸ προνόμιον τοῦ ζωοποιοῦ τιμίου ξύλου λαμβάνωσιν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς κραταιᾶς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας κατὰ πᾶν ἔτος ἀνὰ χιλίους ὀκτακοσίους χρυσοὺς τῆς ἐμῆς χαρᾶς, διὰ τε τοὺς βηθέντας ξενώνας καὶ τὰ νοσοκομεία, καὶ διὰ τὸ ἐορτάζειν πανηγυρικῶς μετὰ φιλοτιμίας καὶ παννύχου στάσεως τρεῖς ἐτησίους ἐορτάς· τὰ τῆς Θεοτόκου ἐν ναῷ τῷ νομικῷ ἅγια εἰσόδια, κληρός, καὶ γὰρ αὐτῇ ἀνωθεν ἐδόθη τὸ ἁγιώνυμον ὄρος· τὴν τῆς παγκοσμίου ὑψώσεως τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ παναγίου σταυροῦ, ὅτι παρὰ τοῦ κράτους τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλείας ταύτην πεπλούτισε χάριτα· καὶ τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων θεοσέπτων μεγάλων μαρτύρων μου τεσσαράκοντα, ὅτι πάντα τὰ τῶν ἁγίων τούτων σεβάσματα λειψάνα ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ διὰ χρυσοβούλλου τεθησάφισται παρὰ τῆς πρώτης κτητορίσεως ἐκείνης τῆς ἀειδίμου βασιλείσεως Πουλχερίας τῆς παρθένου, καθ' ὃν χρόνον αὐτῇ τῇ μακαρίᾳ βασιλίδι κατ' ὄναρ οἱ μεγαλομάρτυρες Χριστοῦ ἅγιοι τεσσαράκοντα ἐνεφανίσθησαν. Πρὸς τοῦτοισ; δὲ προσεκληρώθησαν καὶ ἀφιερώθησαν ὡς ἀδιάσπαστα μετόχια καὶ οἱ ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων εὐαγεῖς τρεῖς οἴκοι, ὃ τε ἐν τῷ Νευρίῳ ἐκ βάρων ἀνεγερθεῖς ἅγιος ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου παρὰ τῆς βασιλείας μου, καὶ τὸ συγκείμενον αὐτῷ παλάτιόν μου τὸ πατρικὸν μετὰ τῶν πέριξ ἐργαστηρίων καὶ τῆς λοιπῆς περιοχῆς, ἥτοι τὸ Μυρέλαιον, καὶ ὃ ἐν Κωσταντιναιᾶς περιώνυμος ναὸς τῶν ἁγίων μου τεσσαράκοντα μετὰ καὶ τῶν ἐνοικειῶν αὐτοῦ ὁσπιτίων καὶ ἐργαστηρίων, ἵνα δεσπόζωνται καὶ κυριεύ-

PATROL. GR. CXIII.

eratorii nostri monasterii. Sed quoniam hoc juste senatus et omnis plebs supplicaverunt ut celestis gratiæ vadimonio non priventur, decrevit mea imperatoria potestas, ut triennio quoque mittantur ab imperatoria potestate Romanorum duo secretarii mystici cum uno centurione, a syuodo autem oecumenici patriarchæ duo clerici, et publice illud lignum deferatur cum militari comitatu et pompa senatus principum prima die Augusti mensis, et immittatur cum selectis monachis venerandi nostri monasterii Xeropotami, ad ejus adorationem et in omni mundo exaltationem; deinde ita referatur et reportetur ad dictum monasterium cum convenienti pompæ et reverentia. Horum causa jubet Imperatoria mea potestas dari annuale stipendium Xeropotamenis Patribus pro spirituali nostra salute, ad procuranda ibi degentibus in virtute prædictis monachis necessaria quibus vitam sustentare possint. Si enim horum qui in Olympo, Cymina, et Latri degunt monachi per chrysobullas mea iniserta est imperatoria potestas, multo potius utiliter in proprios supplicantes ad perpetuam eorum tutelam faciet.

3. Unde præsens chrysobullense edictum donat et asseverat dicto monasterio, per quod vult et decernit, ut ejus publicatione hujus monasterii monachi sanctissimi Pauli Xeropotameni per privilegium vivilli illius et pretiosi ligni accipiant et thesauro imperatoriæ Romanorum potestatis innoquaque anno mille octogintos aureos meæ monetiæ, propter jam dicta hospitium et nosocomia, et ut celebrent solemniter cum zelo et nocturna vigilia tres annuales festivitates: Deiparæ nempe in templum legale sanctum ingressum; hæreditas enim illi superne datus est mons ille qui sanctus vocatur; exaltationem in universo mundo pretiosi ligni sanctissimæ crucis, quia per nostram piam imperatoriam potestatem hac largitione donatum est; et martyrium sanctorum Deo dilectorum n agnorum martyrum quadraginta, quia omnes sanctorum istorum venerandæ reliquiæ in hoc monasterio per chrysobullam collocatæ sunt a prima quæ illud possidebat illustri imperatrice Pulcheria virgine, tempore quo ipsi beatæ imperatrici per somnium magni sancti martyres Christi quadraginta apparuerunt. Ad hæc autem assignatæ sunt et consecratæ ut inalienabiles possessiones, tres ædes sanctæ intra urbium reginam sitæ: illud nempe in Neorio a fundamentis a nostra imperatoria potestate exstructum sanctum templum sanctissimæ Deiparæ et contiguum illi palatium meum paternum cum fabricis circa et toto circuito, id est Myrelæum, et conspicuum in Constantinianis templum sanctorum quadraginta cum pertinentibus hospitium et fabricis, ut possideantur et teneantur a venerando monasterio imperatoriæ meæ potestatis, donec sol super terram feratur. Istud enim antea materna erat possessio sanctissimi

34

Pauli spiritibus patris meae imperatoriae potestatis, ab-
 sistentis illius illustris Augustae Procopiae, filiae
 Nicephori et uxoris Michaelis, orthodoxorum aeternae
 memoriae imperatorum ante nos. Qui igitur attentabit
 destruere hunc in praesentibus meum actum et spoliare
 dicto stipendio meum monasterium, vel offerre et sub-
 jicere illud alicui personae in dignitate constitutae,
 vel auferre a dicto monasterio meae imperatoriae po-
 testatis adorandum et sanctissimum lignum vivifica-
 cruce, regis caelestis sanctum scabellum, ad quod
 adorandum nos invitatur rex propheta David dicens:
 « Introeamus in tabernaculum ejus, adoremus in loco
 ubi steterunt pedes ejus », hic tanquam sacrilega
 incurrat in maledictionem Cain, lepram Giezi, et
 Judae laqueum, et sors illius sit cum crucifigentibus
 Dominum gloriae. Ergo vi et publicatione praesentis
 chrysobullensis edicti meae imperatoriae potestatis
 debet accipere habere ante dictum venerandum
 maximum monasterium meae imperatoriae potestatis
 Xeropotami cognominatum, ex nunc et deinceps,
 dictum stipendium et thesaurum imperatoriae Romanorum
 potestatis, ut agat liturgiam unoquoque sabbato
 pro beata anima dilectissimae mihi illustris Augustae
 imperatricis Theodora; habeat autem dominium,
 fructuum perceptionem et omnes reditus jam dictorum
 trium sanctorum conspicuorum templorum, tanquam
 sint propria sua bona et possessiones, servatum
 simul ab omni imperatoria, patriarchali et saeculari
 dignitate exemptum et immune.

ωνύμων ναῶν ὡς ἴδια αὐτῆς κτήματα καὶ μετόχια,
 πατριαρχοῦ ἢ καὶ κοσμικοῦ ἀξιώματος ἀτελῆς τε καὶ

In stabilem igitur et durabilem confirmationem
 horum factum est praesens chrysobullense edictum
 nostrae piaae imperatoriae potestatis, datum mense
 Februario incipientis [12] indictionis anni 6432, in
 quo nostra pia et Deo acceptabilis proclamata est
 potestas.

*Romanus in Christo Deo fidelis imperator et
 autocrator Romanorum.*

ωνται παρὰ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς βασιλείας
 μου, ἕως ὁ ἥλιος ὑπὲρ γῆν ἐφορᾷ· οὗτος καὶ γὰρ
 ἔκπαλαι μητρικὸν κτήμα ἦν τοῦ ἐσωτάτου Παύλου
 τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς τῆς βασιλείας μου, υἱοῦ
 χρηματίσαντος ἐκείνης τῆς ἀοιδίμου Αὐγουστοῦς
 Προκοπίας, θυγατρὸς Νικηφόρου καὶ συζύγου Μι-
 χαήλ τῶν ἀειμνήστων καὶ ὀρθοδόξων βασιλέων τῶν
 πρὸ ἡμῶν. Ὁ τοίνυν πειραθησόμενος ἀνατρέψαι τὴν
 ἐν τῷ παρόντι μου πρᾶξιν καὶ ἀποστερῆσαι τοῦ β-
 θέντος σολεμνίου τὴν ἐμὴν μονήν, ἢ καταδηλώσει
 ἢ ὑποτάξει αὐτὴν τινὶ ἀξιώματι πρὸς ἡμᾶς, ἢ καὶ
 ἀποξενώσει τῆς βῆθεις μονῆς τῆς βασιλείας μου
 τὰ προσκυνητῶν καὶ πανάγιον ξύλον τοῦ ζωοποιῶ
 σταυροῦ, τὸ τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως ἄγον ὑποπόδιον,
 εἰς ὃ παρεγγυᾷ ἡμῶν ὁ προφητᾶναξ Δαυὶδ προ-
 κυνεῖν λέγων· « Εἰσέλθωμεν εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.
 προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες
 αὐτοῦ » ὁ τοιοῦτος ὡς ἱερόσυλος εὐπορήσασθαι τῆς
 ἀσθενείας τοῦ Κάϊν καὶ τῆς Γιεζὴ λέπρας καὶ τῆς
 τοῦ Ἰούδα ἀγχόνης, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τῶν
 σταυρωσάντων τὸν Κύριον τῆς ἐξέσης. Τῇ γοῦν ἰσχύει
 καὶ ἐμφανεῖα τοῦ παρόντος χρυσοδούλλου λόγου τῆς
 βασιλείας μου ὀφείλει λαμβάνειν ἀκωλύτως ἢ δηλω-
 θεῖσα σεβασμία μεγίστη μονὴ τῆς βασιλείας μου ἢ
 ἐπικεκλημένη Ξηροποτάμου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ
 ἔξῃς τὸ βῆθιν σολέμνιον παρὰ τοῦ ταμείου τῆς κρα-
 ταιῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων, ἵνα ποιῇ λειτουργίαν
 κατὰ πᾶν Σάββατον ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς· τῆς
 ἐρασμιωτάτης μοι ἀοιδίου Αὐγουστοῦς βασιλίσσης
 Θεοδώρας, ἔχη δὲ καὶ τὴν δεσποτείαν, ἐπικαρπίαν τε
 καὶ πᾶν εἰσόδημα τῶν βῆθιντων τριῶν ἁγίων περι-
 διατηρουμένη καθάπαξ ἐκ παντὸς βασιλικοῦ τε καὶ
 ἀνεπηρέαστος.

Εἰς γοῦν μόμμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ
 του ἐγένετο καὶ ὁ παρὼν χρυσοδούλλος λόγος τῆς εὐ-
 σεβοῦς ἡμῶν βασιλείας, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Φεβ-
 ρουάριον τῆς ἐνισταμένης [12] ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους
 ςυλβ', ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλη-
 τον ὑπεσημῆνατό κράτος.

*Ῥωμανὸς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς
 καὶ αυτοκράτωρ Ῥωμαίων.*

PETRI WESSELINGII

IN

HIEROCLIS SYNECEDEMUM

PROLEGOMENA.

(*Itineraria vetera Romanorum.* Amstelædami anno 1735 edita. — Vide supra col. 141.)

Hieroclis Synecdemus quin egregia Itinerariorum accessio fuerit nullum dubium est: firmat, quæ dubia in illis atque incerta videbantur, Indidemque vicissim adjuvatur; uberrime præterea, quæ in Orientis illa provinciis præterierant, explet. Igitur in scriptorem atque ipsam notitiam ante inquiramus quam in rem præsentem veniamus. Ne vero a limite progressi in molestissimas salebras incidamus, duce imperatore Constantino Porphyrogenito utemur, qui, quantum rescire licuit, primus in thematibus imperii ordinandis Hieroclis Synecdemum in consilium adhibuit l. ii, them. 1: Μαρτυρεῖ, inquit, τῷ λόγῳ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ γραμματικὸς ὁ γράψας τὴν Συνέκδημον, τὸ τῶν Δολόγῳων ἔθνος τῆ Ἰερῆ συναριθμῶν, λέγων οὕτως: «Εἶσιν αἱ πόσαι ἐπαρχίαι καὶ πόλεις, αἱ δὲ τὸν βασιλεῖα τῶν Ῥωμαίων διοικούμεναι τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπαρχίαι μὲν κ. λ.» E quibus meritiissimo colligas Synecdemum scriptorem Constantino imperatore et sæculo nono esse priorem; atque ita viri clarissimi Emmanuel Schelstratenus, Joan. Alb. Fabricius et Anselmus Bandurius instituerunt, quanquam hic insuper addit incertum esse omnino quo tempore floruerit. Carolus a S. Paulo circa Saracenorum ætatem scriptum suspicabatur Synecdemum, quod ejus codicis plures provinciæ, quas post Heraclium Græci amiserunt, deessent; quæ cum ex Farnesiano ms. cæteris accesserint provinciæ, ruit et illa suspicio.

Hactenus itaque nisi incertissima de Hierocle sunt prodita. Propius ejus ætatem L. Holsteinius definire aggressus est ad Pulcheriopolin Thesauri Orteliani: «Civitas,» inquit, «Epiri novæ in Notitia Hieroclis, ubi male Πολυχειριούπολις pro Πολυχειριούπολις editur. Accipit autem nomen a Pulcheria Augusta, cujus hæc notitia tempore scripta videtur.» Optassem plura vir egregius constabulandiæ opinioni, quæ illi in mundo fuisse non ambigo, produxisset: nam sola ejus urbis mentio rem non constituit. Quantum conjectura assequi possunt, impulsus in eam est sententiam ipsa Syneclemi dispositione: provinciæ Orientis eodem hic digestæ modo ut in Ephesino et Chalcedonensi conciliis, codice Theodosiano et Notitia imperii Orientis conspiciuntur, nec aliis magistratibus parent: vestigia innovationum, quas deinceps Justinianus est molitus, vix ulla apparent, omniaque, Theo-

dosii secundæ et Marciani temporibus prima fronte haud male respondere videntur. Atque hæc si citra dubium forent, prona ad suspicandum via aperiretur Hieroclem non alium atque eum esse quem Φιλίστορας λόγος; reliquisse Joan. Tzetzes Chiliad. vii, 144, testis his versibus est:

Ἱεροκλῆς ὡσαύτως Φιλίστορα ἐν λόγοις
Ἐξῆς δὲ, λέγων, εἶδομεν χωρὶν ἀγχιμηροῦ ἀτῆν.
Ἴλλω φλεγομένην τε, καὶ περὶ ταύτην ἀνδρὶν
Γυμνοῖς ἀνεστίλους τε, πρὸς χώρας τῆς Ἰρήμου.
Ὅν οἱ μὲν ἀπεσκίαζον τὸ πρόσωπον ὄντοισ,
Τοὺς πόδας δ' ἀνατείνοντες τὸ σῶμα.

Τούτων δὲ Στράβων μέμνηται, καὶ τε τῶν ἀκε-

καὶ τῶν δεκακεφάλων τε καὶ τετραχειροπόδων.
Ὅσπερ ἐγὼ οὐκ ὀκῶπα, φησὶν ὁ Ἱεροκλέης·
Ταῦτα Ἱεροκλέης μὲν.

Liquet inde, quod verissime Joan. Pearsonius Proleg. in comment. alterius Hieroclis ad Aurea Carni. observavit, illum qui Φιλίστορας scripsit quam plurimas regiones peragrasse, resque in itinere visas aut aliunde cognitæ scripto tradidisse, et libros quibus hæc omnia erat complexus Φιλίστορας nominasse. Jam cum Strabone posterior et Stephano, qui eum in Βραχμᾶνες et Ταρχονία testem appellavit, aut prior, aut æqualis fuerit, non utique, si cætera probe quadrarent, absurdum foret Φιλίστορας et Συνεκδήμου eundem parentem agnoscere, præsertim cum Synecdemus similis ingenii scriptorem ostendet. Quominus tamen in his acquiescam, pauca faciunt, sed talia quæ validissime et huic conjecturæ et L. Holsteinii sententiæ pugnant. Primo enim Synecdemus in provincia Osrhoene Leontopolin recenset, quo nomine Callinicum aliquot a morte Marciani imperatoris annis ornatum fuisse suo loco ostendam; deinde in Pisidia reliquis urbibus Justinianopolin accenset, quæ cum a nullo nisi ejus nominis imperatore, et mirifice hujusmodi titulis capto, cognominata sit, sine dubio scriptor, qui eam memorat, et Stephano urbium explanatore et Pulcheria Augusta multis annis recentior est. Idem colligas ex provincia Pannonia, quæ Orientis imperio hic subjicitur: illa Marciani Augusti tempore amissa prorsus erat, præterea Atticæ atque Hunnis exposita, prætereaque extra Orientalis imperii fines, ut ex Notitia utriusque imperii certissimum est; quam cum reciperat virtus et providentia Justiniani, sicuti Novella 11

præfert, utique ad ejus ætatem demittendus Hierocles erit; qua au etiam multo possit esse inferior, nunc circumspectamus.

Notum in vulgus est multa cum imperatorem in provinciarum administratione mutasse: has aliis magistratibus mandasse, illarum nomina aut sustulisse prorsus aut ex binis unam et vicissim ex una binas fecisse: Hierocles vero cum Orientis nobis annumerarit provincias, singulis suos præpositos imponens, fortasse his in consilium missis et secum invicem comparatis suam nobis ætatem ostenderit. Viam hanc nuper ingressus est eruditus auctor Dissert. Chorograph. Ital. med. ævi Sect. 5, cujus ductum, nostra passim adspergentes, in his vestigandis sequemur. Ergo cum mutatis a Justiniano provinciarum magistratibus ordiamur. Jubet ille Novella 24 c. 1 ut qui Pisidiæ præsit, prætor Justinianicus sit et vocetur; quo eodem honore Lycaoniæ præfectus Nov. 25 c. 1 et Thraciæ Nov. 26 ornatur; quarum provinciarum præpositi Hierocli sunt consulares. Decernit præterea ut Phrygia Pacatiana et item Galatia prima spectabilem in posterum comitem habeant; cui utrique consularis ab Hierocle imponitur. Est in Synecdemo Paphlagonia sub correctore, qui Nov. 29 prætor creatur, Cæsauria sub præside, quem comitem Nov. 27 esse vult. Denique Phœnicæ ad Libanum moderatori Edict. 4, itemque Arabia subijciuntur, quæ hac in Notitia præsidi et consulari dicto sunt audientes. Illarum autem constitutionum pleræque cum Belisario V. C. consule sint editæ, jure utique optimo statuitur Synecdemum ante Belisarium consulem annumque 535 publicatum videri: ni enim id concesseris, danda ratio erit quamobrem in libello, quo provinciarum magistratus ex sui temporis more Hierocles describit, nulla prorsus de prætoribus Justinianicis moderatoribusque mentio fiat. Quo magis vero scriptoris ætas ad liquidum perducatur, in eas provincias pergamus quas imperator aut sustulit funditus aut novis titulis auxit aut etiam plures esse jussit; quarum si nullum in Synecdemo indicium reperias, quid aliud profiteberis quam illis eum mutationibus esse priorem? Memorat hæc Notitia provinciam Honoriadem et præsidi subijcit: eam Justinianus Nov. 29 c. 1 abrogat et arctissime Paphlagoniæ agglutinatam uni prætori mandat, ὥστε καὶ τῶν ἔθνων, inquit, τούτων ἔχοντα τὴν ἀρχὴν ἠνωμένην καὶ μίαν ἀντὶ δυσὶν τῶν ἐμπροσθεν, φημὲν δὲ Παφλαγονίας τε καὶ Ὀνωριάδος καλεῖσθαι πραιτόρα. Dividit præterea Cappadociam ex Valentis Augusti instituto in binas, consularem utramque, si plerosque ms. sequare, quos Nov. 30 in unam videtur constare: Πᾶσαν, inquit, ἀνθυπάτηταν γενέσθαι τε καὶ καλεῖσθαι βουλόμεθα. Quæ tamen an vincere, quod viro doctissimo videbatur, possint, re vera Justinianum ex duabus Cappadociis unam extruxisse, non injuria dubites: nam diserte Nov. 20 c. prima Cappadociæ præsidem diguacione proconsulari condecoratum fuisse docetur; estque in ipsa Nov. 50 c. 10 utriusque Cappadociæ mentio: Εἰ δὲ τις ἐξ ἐκατέρας Καππαδοκίας δίκην πεντακοσίων ἐλάττων Χρυσῶν ἐφέσιμος γίνηται. Neque enim, si utramque in unam commutasset, utriusque distincte deinceps meminisset. Esse in Hlaloandri editione novi: Εἰ δὲ τις ἐτέρα

ἐκ τῆς Καππαδοκίας δίκη: sed prius præoptaverim, tum quod oratio ἐτέρα δίκην vix ferat, tum quoniam Cappadociæ duæ nusquam esse jubentur, tum etiam quod primæ Cappadociæ proconsul creatur, secunda non addita. Utcunque id ceciderit, insignitam Cappadocia mutationem subiit, Hierocli cum Synecdemum scriberet ignoratam; quæ etsi ex proconsule Cappadociæ prima explorata est, negligi tamen nolim ejusdem imperatoris decreto gentis ejus dispositionem ecclesiasticam in alium ordinem fuisse conversam. Huc usque binæ fuerant Cappadocum metropoles, primæ Cappadociæ Cæsarea, secundæ Tyana: tertiam Mucisson Tyanensi detractam et Justinianopolin nuncupatam tertiæ Cappadociæ ipse imposuit. Operæ pretium fuerit ea de re perorantem audire Euphratam Tyanensem episcopum Collat. V conc. Constantinopol. II, p. 96. « In illo, inquit, tempore sub Tyanensi civitate erat et Dohara et Nazianzus, uaque ad tempora hujus pii imperii. Piissimus autem imperator cum metropolitana jura dedisset civitati quæ quondam quidem Mucissus, nunc vero Justinianopolis nuncupatur, cum aliis civitatibus et Dohara et Nazianzus subiecit ei. » Hæc si in Synecdemo præteriri potuisse putaveris, quod a Notitia ecclesiastica sit diversus, debuit tamen Mucissus urbium catalogo inseri, non regionibus sive vicis, ut sit, si post metropolis dignitatem illi oppido collatam fuerit scriptus. Ad hæc accedit, Helenepontum consulari et Polemoniacum Pontum præsidi in hac Notitia attribui, Novella vero 28 abolito Ponti Polemoniaci titulo Helenepontum moderatori Justiniano committi. Porro duæ tantum in Synecdemo Armeniæ insunt, quas multifariam sectas Justinianus (non, ut perperam Eustathius in Dionys. Perieges. 694, Justinus) quatuor Novella 34 esse atque haberi vult. Taceo quæ Justinianæ primæ causa decreverit Nov. 41, utque in Syria Theodoriadem, ne egregiæ Theodoræ honor deesset, provinciam de qua Novella 8, condiderit.

Mihi quæ abunde ad ætatem scriptoris eruendam videntur. Posses alioqui auxilio vocare urbes, quas suo et Theodoræ nomine illustres esse voluit, in unum catalogum a N. Alemanno ad Procopii Hist. Arcan. c. 41 conjectas, ni et aliæ forent quarum rationem Hierocles nullam habuit. Quod enim Justinus primus Anazarbo atque Edessæ pristinum nomen abstulit, utrique Justinopoleos, quo et priorum Mopsuestana synodo (licet *Justinianopolitana metropolis* vulgo p. 152 tom. 12 C. G. edatur) superbit, imposito titulo apud Euagrium H. E. 48 et Theophanem Chorogr. p. 146, eo nusquam, quantumvis illi temporis proximus, in Synecdemo has urbes dignatur.

Ille ergo quæ in medio posui, satis superque evincunt nihil eorum quæ Justinianus novavit Hierocli, cum hanc Notitiam vulgaret, inaudivisse videri; adeoque ante Belisarium consulem, cujus annum plures illarum constitutionum præferunt, principe tamen Justiniano scripsisse. Nam ante hunc consulem fato concessisse, quod viro erudito in mentem venit arbitrari, vix in quidem coegeris. Potuit sane vulgato Synecdemo omnia quæ imperator mutaverat addere, novamque ejus editionem publicare: at id voluisse unde cognoscemus? Quid si

etiam priori editioni illa adstruxerit, et in nostram ætatem Notitia, ut primum e scriptoris calamo defluerat devenerit? Itaque ad Synecedemum ipsum descendamus, atque intergene et genuinus, et cujus generis sit Notitia, civilis an ecclesiastica, exploremus.

Non esse genuinum neque integrum Emmanuel Schelstratenus tom. 2 *Antiq. Eccles.* p. 720 sibi persuasit, tum quod ea quæ de civitate Constantinopolitana ex Hierocle Constantinus Porphyrogenitus refert, in Notitia non compareant; tum ex eo quoque probari, quod Hieroclis opus 64 præfecturas seu provincias et 835 seu 935 civitates continuerit, Notitia autem 51 tantum provincias et 751 civitates exhibeat. Quæ accusationis capita si, ut oportet, expendantur, causam tenere haud poterunt; quod ut unicuique dilucescat, Constantini imperatoris I. II *them.* 1 verba illis adnexa quæ in superioribus exscripta dedimus, inseramus: Ἀρχὴν οὖν τῆς Εὐρώπης τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ τοῦ κόσμου παντὸς, τὴν νέαν Ῥώμην, τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐγὼ τίθημι. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ περὶ αὐτῆν θέμα, τὸ καλούμενον Θράκη, τὸ ἐν τοῖς Εὐρώπης μέρεσι, θεμάτων πρῶτον τεθείκαμεν. Quis enim, quod bene advertit Anselmus Bandurius, non viderit hæc non Hieroclis, sed Constantini verba esse, causam explicantis cur Thraciæ themati inter Europæa primum locum assignarit. Jam quod numerum provinciarum non æquare 64 adjungit, id in Caroli a S. Paulo editionem valet, non eam quam primum ipse in publicum dedit ab Holsteinio ex Farnesiano ms. pluribus provincieis auctam. Novi doctissimum Dissert. Chorogr. Ital. auctorem autumasse non 64 provincias sed 65 esse debere, quoniam in Synecedemo Pamphylia secunda memoratur, nusquam prima: cui ego opinioni nullum nisi in Latina versione præsidium reperio. Etsi enim ex ecclesiastica dispositione Pamphylia in duas fuerint partiti, ut et duæ hic recensentur nihil fuit necesse, præsertim cum una duntaxat in Notitia imperii Orientis reperitur, nec duas Justinianus, ut novella 8 indicio est, noverit. Id infirmari nolim, deesse plures civitates, nec numerum 935 rotundari. Græsa librariorum negligentia, ut in cæteris omnibus, et hic est; multaque, quia vitiosiora videbantur, neglexit, alia turpissimis mendis fœdavit. Neque nupera ea corruptela est: si de Constantini imperatoris codice ex illis quæ in I. III *Them.* inde transtulit, conjecturam feceris, corruptissimum, neque nostris munditie, quamvis admodum inquinatis, præstantiorem reperies: summa ille imis miscuit et provinciarum terminos frequentissime migravit. Quæ vitia utut agnosco, tamen criminationes quæ in hanc Notitiam afferuntur, et quibus peccatorum quorum innocentissima est rea peragitur, repellendas existimem: quod ne nunc exsequar alia prohibent.

Quærendum est, civilisne an ecclesiastica fuerit. Joan. Harduinus in Antirrhethico et Numis urb. antiq. illustr. item secundum ecclesiasticam dedit, licet, cur eam tulerit sententiam, docere neglexerit; et post Harduinum plures. Haud tamen jure: nihil enim Synecedemus præcipuum habet, unde ecclesiasticis Notitiis accensendus videri possit. Nulli, ut bene auctor *Dissert. Chorogr.*, throni, raræ metropoles, nulli archiepiscopi, nulli autocephali, cumque in una sæpe provincia plures metropoles,

tametsi dignitate impares, fuerint, uti in Bithynia, Nicomedia, Nicæa et Chalcedon, vix unam atque alteram, sæpenumero etiam nullam, eo titulo cohonestat. Ad hoc, haud paucæ recensentur urbes quibus nullus unquam episcopus fuit; quarum exempla cum suis quæque locis admetiri constituerim, una hic Seythia defungar. Illi 15 urbes contribuuntur; unde singulis episcopis, si ecclesiastica foret Notitia, subditas fuisse existimares, cum tamen omnes unius Tomitani præsulis curæ commissæ fuerint. Si adlubites, Sozomenum H. E. 6, 21, auctorem dabo: Τοῦτο δὲ τὸ ἔθνος, πολλὰς μὲν ἔχει καὶ πόλεις καὶ κόμας καὶ φρούρια, μητρόπολις δὲ ἐστὶ Τόμις, πόλις μεγάλη καὶ εὐδαίμων, παράλιος, ἐξ εὐωνύμων εἰσπλέοντι τὸν Εὐξείνιον καλούμενον Πόντον. Εἰσέτι καὶ νῦν ἔθος παλαιὸν ἐνθάδε κρατεῖ, τοῦ παντὸς ἔθνους ἕνα τὰς ἐκκλησίας ἐπισκοπεῖν. Utique si Synecedemus episcoporum ordinem et dignitates describeret, ut omnes ejus provincie urbes enumeraret nihil opus fuisset: unam Tomitanam, ut in notitiis ecclesiasticis assolet, gentis præsulis dare potuisset. Deinde plures plerisque in provinciis urbes, quæ suos sibi episcopos habuerunt, quod in Notitia ecclesiastica insolens est, negliguntur. Nec eo tamen telo alia omnia sentientes vehementius urserim: quid si illæ exciderint? et sane multas negligentia exscriptorum deperditas esse mihi persuadeo. Nam cui credibile flet, ut uno exemplo utar; in Mesopotamiæ provincia solum Amidam Hieroclis ætate Romanis fuisse superantem? Imo vero plures ibi florebant, sed a librariis susque deque habitæ; qui si absque codice Farnesiano fuisset unam itidem Phœnicæ maritimæ reliquissent Tyrum. Quid porro tituli magistratum, quibus provincie administrandæ attributæ fuerunt, ad Notitiam ecclesiasticam? quid Synecedemi nomen, quod huic Notitiæ inscriptum est? id peregrinationis comitem assignificat, argumentoque est Hieroclem provincias obituris succurrere et imperii Orientis amplitudinem in brevi quasi tabella præpingere voluisse. Quæ mihi causa videtur cur provinciarum ordinem, uti præfectis et vicariis suberant, accuratissime servavit. Libet id ostendere, quod illa re suam ab ecclesiasticis Notitiis prorsus distinxerit. Primum Thraciarum diœcesin, in 6 provinciis descriptam et vicario parentem, quo de *Notit. imp. Orient.* c. 132 exsequitur: tum Macedonia et Daciæ diœcesin præfecto prætorii Illyrici attributam; cui nuper a Justiniano reciperatam Pannoniam, quæ ante præfecto prætorii Italiæ commissa fuerat, adjungit. Hanc excipit Asiana 11 provinciarum, tum Pontica totidem provinciarum, dein Orientis provincie 15, tandem Ægyptus, prorsus ut in Notitia imp. Orientis c. 1, omnes præfecto prætorio Orientis dispositioni et curæ mandatæ.

Atque hæc de Synecedemo; cujus primam editionem Carolo a S. Paulo debemus, sed 14 provinciis mutilam. Aliam animo agitasse Jac. Sirmondum ex quadam ejus ad L. Holsteinium epistola p. 471 ed. Venet. suscipere: «De Hieroclis Synecedemo, inquit, gratuler an doleam nescio. Imo revera doleo tibi non a me dono datum fuisse, cum expeteres; et quod ego mihi contingere optabam, ut aliud exemplar nasceretur, id tibi potius obtigisse gaudeo; atque ut ex animo me gratulari

intelligas, si ad reliqua tua geographica, cum ad Cramosium mittes, Africam nostram adjici jubes, non defugiam. Quod uti advertis, consilium deinceps repudiavit. Vidit versavitque eum Sirmondi ms. Henr. Valesius, sicuti ad *Ammian.* 31, 11 protitetur, haud obscure plurimis eum vitiiis obsitum fuisse innuens. Demum L. Holsteinio bona quaedam fortuna plures manu exaratos codices, Vaticanum Altempsianum et Farnesianos, obtulit, quorum ope correctum 14 provinciis auctiorem Synecdemum præter alia geographica, de quibus Lambecius

Bibl. Cæsar. l. vi, p. 268, vulgare proposuerat; quibus conatibus, ne egregie inchoati absolventur, cum viri præstantissimi fatum obstitisset, latere diu in Barberina bibliotheca scholæ, donec Emmanuel Schestratenus inde erutas publicaret, et *Antiq. Ecclesiast.* t. II, p. 689, Hieroclem variis, quæ vocantur lectionibus et latina Holsteinii versione instructum insereret. Post deinde Anselmus Bandurius dignum censuit qui iudidem sumptus totum Imperii Orientalis p. 31 ornaret.

Sequitur SYNECDEMI textus, quem supra dedimus col. 141-146.

PETRI WESSELINGII

IN

HIEROCLIS SYNECDEMUM COMMENTARIUS.

Col. 141. A. *Θράκης Εὐρώπης.* Sex Thraciarum provincias Theodoretus H. E. 5, 28 et Sextus Rufus Breviar. c. 9, Europam, Rhodopen, Thraciam, Hæmi montem, Mœsiam secundam et Scythiam fuisse docent: easdem Hierocles, singulis suas urbes et magistratus tribuens, recenset. Subcrant uni diocesens Thraciarum vicario, de quo Notitia imp. Orient. c. 132; Theodoretus propterea H. E. 5, 7 ἀρχοντα ἀπάσης τῆς Θράκης appellare videtur.

Ibid. Ὑπὸ κορσουλάριον. Fuit olim proconsularis Europa; quam ejus provincie dignitatem Imp. Constantius creato urbis Cpolitane præfecto mutavit. Socrates H. E. 2, 41: Καὶ τότε τὸν ἑπαρχὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέστησεν, Ὀνωράτων ὄνομα, τὴν ἀνθυπάτων παύσας ἀρχὴν. Cum enim ea urbs in Europa ejusque fuerit caput, dicaturque proconsulem habuisse, de provincia dubium esse nequit; præsertim cum ex veterum scriptis proconsules Henr. Valesius eruerit, quibus addi Priscus poterit provincie Europæ proconsul ex *Menologio Canisiano* 11 Jul. sub Diocletiano, et Taurus, qui Constantini M. ætate Thracibus proconsulari imperio præfuit, ex Porphyrogenetæ Constantini l. 2 *Them.* 1, quid itaque Jo. Harduino, non Valesio solum obloquente, sed et τὴν ἀνθυπάτων ἀρχὴν de duumvirum magistratu ad Themistii orat. 17 interpretante, facias? mihi ambiguum non est quia temere a viro doctissimo dissenserit. Operæ pretium utique fuerat proconsules e veterum monumentis productos profigare, et exemplis ἀνθυπάτους eisdem ac duumviros esse firmare; quorum neutrum cum fecerit, ejus dissensu paucissimi movebuntur. Post præfectum autem urbi regie a Constantio impositum, consularis Europam administravit; unde Aradius Proculus in *Thesaur.* p. CCCLXI, 1, *consularis provincie Europæ* sub eo imperatore dicitur. Erant consulares Κορσουλάριοι, ut in Glossis est Nomicis ὑπατικοί, sive consulatu essent functi seu ornamentis consularibus donati:

nam Constantinus l. 2 *Them.* 1 βουλευτὰς esse monens, consularii κομιστάριον voce, quam suo in codice legebat, deceptus est. Regebant provincias dignatione correctoribus et præsidibus potiores, ut l. unica c. *Th. de consular.* innuit: habebant lictores et fasces, qui fasces consularitatis in l. 4 c. *Th. ad l. Jul.* de ambitu vocantur, et numero quidem sex; unde Paulinus Nolanus Natal. 13, 342, de se Campaniæ consulari:

*Ergo ubi bis terno ditioris fasce levatus
Deposui nulla maculatam cæde securim.*

Ubi vero eo honore erant defuncti, illum iterare non poterant, sicuti dicta l. ult. de ambitu sciscit: quanquam non desint eorum exempla qui iterum gesto honore claruerunt, de quibus ibi I Gothofredus. Originem consularium ab Augusto esse ad Spartiani Hadrian. c. 22 Salmasius disputat.

Ibid. *Εὐδοξιούπολις.* Ab Eudoxia Arcadii hoc nomen Selymbria impetravit. Socrates H. E. 7, 36: Θεόφιλος ἀπὸ Ἀπάμειας τῆς ἐν Ἀσίᾳ μετρημένης εἰς Εὐδοξιούπολιν τὴν τὸ παλαιὸν Σαλαμβρίαν καλουμένην. Selymbriam intelligi et Socrati reddi oportere liquet ex Stephani pontificis ad Basilium Macedonem epistola inter Acta consilii Cp. 4, p. 653, ubi Σηλυβρία, in quam episcopus ille migraverit, appellatur. Alia quidem omnia L. Holsteinius in Caroli a S. Paulo Geogr. S. autumnavit, Pisidiæ Eudoxiopolin olim Salambriam fuisse opinatus: sed Romanus Eudoxiopolitanus præsul, quo auctore potissimum nititur, auctoritatem defugit, cum tom. 8. C. Gen. p. 527 actis Chalcedonensibus inserit, *Romanus episcopus Eudoxiopolis, id est Selymbriæ provincie Thraciæ, subscripti.* Videntur autem Selymbriani hunc titulum abstulisse, postquam Arcadio se imperatori donassent. Hinc Arcadius et Honorius l. 42 C. *Th. de oper. publ.:* *Eudoxiopolitanæ civitatis cives pro oblata nobis sua patria ergasteriis condonamus.* Sic lege et vide I. Gothofredum.

Col. 141. *Ἡράκλεια*. Secundum dignitatis locum in Europa post regiam urbem tenebat, Procopio Fabr. *Justin.* 4, 9, teste; et quoniam huic metropoli olim subditum Byzantium erat, consuetudo ut Heraclensis episcopus Cpolitianum patriarcham inauguraret atque ordinaret deinceps valuit, sicut Codinus *Offic. Cp.* c. 20 admonuit.

Ibid. *Ἀρκαδιούπολις*. Bergulen Theodosius sive Arcadius (neque enim scriptoribus convenit) instauravit et Arcadii nomine prælustrem esse iussit. Theophanes *Arcadio Chronogr.* p. 66, Cedrenus patri Theodosio *Compend.* p. 266 tribuit. Apposita erat Ergino, quo de ad Ant. *Itin.* p. 230, fluvio: auctor anonymus de Leone Armeno p. 434: Καὶ ἐλθόντος ἔως Ἀρκαδιουπόλεως καὶ περάσαντες τὴν Ῥηγίαν (ποταμὸς δὲ οὗτός ἐστιν) εἶρον λαὸν πολὺν. Nam Rhegina non alius est ac Ergina sive Erginus. Excerpta e Strabonis l. 7, p. 330: Ὅτι ὁ νῦν ποταμὸς Ῥηγία ἐν Θράκῃ καλούμενος Ἐργίω ἦν. Iino Ῥηγία et Ἐργίως, Apollonio Melæ et Plinio celebratus: nam Erigon Macedoniae erat flumen.

Ibid. *Βιζύη*. Urbs ex Plinio et Ptolemæo atque aliis est notissima. Τὸ τῆς Βιζύης πολίχνιον Ζμαρᾶ in Michael Balbo p. 112, Κάστρον Βιζύης in Hist. Disputat. Maximi et Theodosii tom. III Op. Sirmondi p. 355. Βύζη in Actis concil. Ephesini et Chalcedonensis passim, sed perperam, dicitur.

Ibid. *Πάριον*. Hoc ex Constantini l. II, *Them.* 1 vulgato præponimus. Maritimæ Thraciæ αὐτὴ παράλιος τῆς Θράκης πόλις, τὸ τῆς Πάνιον καὶ ἡ Ἡράκλεια, sunt in Cedreni *Compend.* p. 417; unde colligas haud multum Heraclea semotum fuisse oppidum. Clarius id videas ex Suida in Πάνιον, et ex concilio Ephesino p. 790, ubi Heraclea et Panion eundem episcopum habent. Postea tamen singulis episcopis paruerunt; unde consilio Cp. p. 500 Ῥηγίως ἐπίσκοπος Πανίου τῆς Θρακῶν χώρας scribendo adfuisse dicitur.

Ibid. *Ὀρροί*. Frid. Morellus in Constantini l. II *Them.* 1 Ὀρεινὸς legi posse suspicatur pro oppido montanorum Thraciæ populorum, quos Ὀρεινοὺς Xenophon l. 7 *Exped. Cyri* vocet. At hujus nominis urbem in Thracia nemo novit; fuisset præterea extra Europæ fines in Scythia provincia ob ea quæ Xenophon *Exp. Cyr.* 7 p. 320 memorat. Ego de Arzo et Tonzo cogitaveram: sed cum plura, quæ vix apud alios reperias, in Synecdemo sint obvia, nihil constituerim.

Ibid. *Γάνος*. Suidas τὸ πρὸς τῇ Θράκῃ ὄρος ἡ Γάνος. Τὰ τοῦ Γάνου ὄρη memorat auctor anonymus de Leone Armeno p. 433. Hinc conjicere licet urbem Ganum ad Propontidem ejusdem nominis monte fuisse incinctam, pessime autem habitam esse in Libanii *Apol. Demosthen.* tom. I, p. 451, ubi Σέριον τεῖχος καὶ Δόριαχον καὶ Μυρτίνον καὶ Γάνος καὶ Σαλίδα χώραν εἶθ' ὑπὲρ τούτων, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἴσμεν, ἐξανιστάμεθα; scripsisse Σέρριον, Γάνος et Γανίδα ex Æschine, quem imitatur (in *Ctesiphont.* p. 65) et Valesio ad Harpocratiouis Μύρτανον cognosces.

Ibid. *Καλλιπολις*. Recentioris ævi Græcos Καλλίου πόλιν appellasse alias animadversum fuit. Causam habuere quod eam a Callia, Atheniensium dæce, conditam fuisse existimarent, ut Jo. Cinnamus 5, 3.

Ibid. *Μόριζος*. Constantinus Μήριζος. Unde Morellus: *Merizus an Meritus? ut Plinius vocat montem Thraciæ, in quo fortean urbs sita fuit; quam cum nemo noverit, conjecturæ haud accesserim.* Rectius huc referuntur ejusdem Plinii IV, 11, Morisenti, qui Thraciæ partem incoluerint; laudoque Jo. Harduinum, quod in recentata Plinii editione Morizum ad eos firmandos advocaverit.

Ibid. *Σαλιτική*. Constantinus Σαλιτική. Posses ex priorē Σιντικήν, ex posteriore Βισαλιτικήν formare, nisi regionum ea essent cognomina et ultra fines Europæ versus Macedonia. Si Σαλιτική potior sit (nam Bisanthem in voce latere non apertum est), a Saltibus, ut pluribus in Synecdemo, nomen venire potuit. [Σιντική cod. Leidensis, et recte. Sintice regio veteris Macedoniae, de qua Livius l. XLIV, c. ult., intelligitur. *Wesseling. Prolegg.* p. 630.]

Ibid. *Σαβαθία*. Sic malo e ms. quamquam Σαβαθία verius videtur. Sola, quod rescire potui, Ephesini concilii Acta urbis memoriam servarunt. Supplicat patribus episcopi Europæ p. 790, tom. V, C. G. his verbis: *Vetus mos viget in provinciis Europæ, quod singuli episcopi duos vel tres sub se habeant episcopatus. Unde Heracleæ episcopus sub se habet Heracleam et Panion, episcopus autem Byzæ sub se Byzæ et Arcadiopolin, Cœlensis vero similiter Calan et Callipolin; porro episcopus Sabadiæ sub se habet Sabadiam et Aphrodisiadem.* E quibus paucissimos olim in Europa fuisse episcopos cognoscimus, et Sabadiam Aphrodisiadi vicinam: nam Sabadiam eandem atque hanc esse nemo addubitaverit. Sita fuit in Thraciæ regione Sapaica, Σαπαική, de qua Ptolemæus 3, 2, cui a Sapaicis id nomen hæsit. Habet *Appianus* B. C. 4, p. 1037: Τὰ στενά Σαπαίων καὶ Τουρπιλων angustias Sapaicorum et Turpilorum in Thracia, quas Norbanus et Ceditius occuparint; unde perperam p. 1023 ejusdem libri τὰ στενά Τουρπίλων καὶ Σαλαπαίων iidem insediisse feruntur. Quamquam ne sic quidem bona omnia fuerint: ignoti enim plane Turpili sunt, in Corpiolos ex Plinio et Solino mutandi. Sapaicos, ut ad eos redeamus, Sabos Σάβους alii vocant, ut Eustathius in Dionys. *Perieges.* 1069, indidemque Sabazii Jovis et Bacchi titulum repetunt: Scholiastes in comici Vespas. v. 9: Σαβάζιον δὲ τὴν Διόνυσον οἱ Θράκες καλοῦσι, καὶ Σάβους τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ. A Sabis Thracibus Sabazii sacerdotibus, σάβη, σαβάζειν, Σαβάζιος formarunt; quinque Sabadius non alius sit (Macrobii *Saturn.* 1, 18: *Item in Thracia eundem haberi Solem atque Liberum accipimus, quem illi Sabadium nuncupantes magnifica religione celebrant*), plane mihi persuadeo urbem Sabadiam aut Sabadianam vero fuisse nomine, atque a cultu Sabazii, aut vicissim Sabazium ab urbe, eo titulo esse ornatam. Non desunt, fateor, qui Phrygibus Sabazium debere censent; quæ res opinioni nihil nocuerit: Phrygibus enim et Thracibus multa erant communia sacra, quibus τὰ Σαβάζια Strabo 10 p. 471 accenset: ne nunc dicam Phryges et Thracum finibus in Asiam cominigrasse perhiberi a Strabone et Herodoto VII, 73, utcunque ceciderit, digna utique Sabadia fuerat quæ inter episcopales Europæ sedes in C. a S. Paulo Geogr. S. locum tueretur.

Col. 141. Ἀφροδισία. Ἀφροδισία; præstat. Vid. Ant. Itin. p. 353.

Ibid. Κοίλα. Κοίλα oportuerat; quod nomen ex loci natura portus impetravit, prorsus ut τὰ κοίλα τῆς Εὐβοίας, de quibus præter Herodotum viii, 13, egregie Dio Chrysostomus orat. 7, p. 100. Erat hic portus circa Sestum, ut ex Niceta *Rer. Manueh.* 5, p. 81 Val'esius ad Ammian. xii, 8, docuit, nec longe a Madyto. *Anna Alex.* 11, p. 429: Τοὺς μὲν τοὺς λιμένας Μαδύτου καὶ Κοίλων προσορμίσαι. Atque hoc clarius in Actis concilii Nicæni secundi indicatur, cum Leonides ἐπίσκοπος Μαδύτου ἦτο Κόλης, p. 351 fuisse perhibetur, et p. 571, Μαδύτου ἦτοι Ἦχοίλα· quantumvis enim male portus edatur nomen (Κοίλων enim, nisi et Κόλης forinnaverint, ut Cœlam Eubœæ Valerius 1, 8, 11, et Cœlam Acta concilii Ephesini, appellari debuerat), licet, inquam, in nomine error sit, vicinos fuisse portus, cum eidem paruerint præsulī, apparet. Cæterum nulla hic habita ratio est plurium Europæ urbium; quæ res, nisi falsus sum, non scriptori, sed Amanuensis debetur.

Ibid. Ὑπὸ ἡγεμόνα. Constantinus I. II, *Them.* 1 consulari et hanc mandat, a codice suo, plura in hac provincia turbante, deceptus: præsidialem fuisse Rhodopen Notitia imp. Orient. c. 1 ostendit. Erat quidem præsidis nomen generale; eoque et proconsules et legati Cæsaris et omnes provincias regentes præsidēs appellabantur, ut in I. D. de offic. præsid. est: valuit tamen usus ut provinciis quibusdam præsidēs, a consularibus et correctoribus diversi illisque dignatione inferiores, unde et illis in I. 8, c. Th. de Cohort. postponuntur, imponerentur; cumque consulares fascibus essent illustres, horum inter insignia vexilla præsidialia I. 4, c. Th. ad L. Jul. de ambitu et Notkerus *Martyrol.* prid. Kal. Aug. recensent, qua de re I. Gothofreus. Quod vero doctissimus *Dissert. Chorogr. Ital.* auctor. p. XXV scribit, sub provincia Rhodope in Synecdemo 7 urbes designari, vix autem 5 nominari, id festinanti excidisse mihi persuadeo.

Ibid. Ἄνεος. Ab Ænea conditam perhibent: verene an nominis quadam conformatione impulsī, disputat Cl. Salmasius in Solin. p. 114, Henr. Val'esius in Ammian. xii, 8, Pier. Valerianus *Æneid.* III, 18. Homero si litis arbitrium deferratur, Ænus Ænea prior erit: inde auxilia ad Trojam mittit Iliad. IV, 520; quorsum cum Hesi-chius respexerit in Αἰνῶθεν, forte, ut poetæ scholia, ἀπὸ Αἰνῶς scripsit. Utebantur incolæ cælo frigidissimo; quamobrem Stratonizus ἐν Αἰνῶ ἔφη τοὺς μὲν ὀκτὼ μῆνας εἶναι ψῦχος, τοὺς δὲ τέτταρας χειμῶνα. Fuit Ænus, si non fallunt Acta concilii Cpolitani secundi, Rhodopes metropolis: collationi enim 8 p. 240 subscribit Paulus episcopus Æniorum (Æniorum oportuerat) metropolis Rhodopiæ provinciæ. Noli tamen credere: nam et multæ ibi metropoles recensentur de quibus, nisi honorariæ fuerint, meritissimo dubites. Constat etiam aliunde Trajanopolin cæteris hac dignitate præcelluisse. Vid. *Concil. Chalcedon.* tom. 8 C. G. p. 91.

Ibid. Μαρίνησια. Hoc ex Constantino I. II, *Them.* 2 præoptavimus. Urbem hanc et Maxinianopolin Acta concilii Chalcedon. p. 96 Rhodopæ tribuunt.

Ibid. Τόπειρος. Recte iterum Constantinus ΟΥΑ-

ΠΙΑΣ ΤΟΠΕΙΡΟΥ in Getæ et Julię Domnæ numis cognomine superbit. Erat vicina mari, nec longe ab Abderitana civitate dissociata. Rusium, quo deinceps nomine fuit, Anna Alexiad. 7 p. 212 habet fluvioque admovet, qui forte Cossinites, de quo ad Kin. A. p. 321.

Ibid. Νικόπολις. Circa Nessum amnem fuit: unde Νικόπολις ἢ περὶ Νέστον Ptolemæo III, 11; numis ΟΥΑΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ΠΡΟΣ ΝΕΚΤΩ, Socrati vii, 36, Νικόπολις τῆς Θράκης, Thraciæ latiore significatione. Senior ætas Christopolin vocavit, ut scholia Coisliniana Ptolemæi docent. Hæc itaque est quam Acta S. Germani signant c. 2, nec longe Philippis removent. Adde Theophylactum H. Mauric. 1, 7.

Ibid. Κερσόπυργος. Constantinus Κεραΐπυργος. Jo. Harduinus (*Emend.* 56 in Plinii I. 4, c. 11) cum Pyrogeris, quos Pyrgoceros, seu permutatis syllabis, quod eodem recidere ait, Cereopyrgos esse jubet, componit. Mihi longe ea confidentia. Vellem docuisset a Cereopyrgo cives gentili nomine Cereopyrgos recte appellari. Ego nusquam Cereopyrgum reperire memini, nisi si lateat in Κηριοπέρων castello, quod in Rhodope Procopius *Ædif.* Justin. 4, 11, describit.

Ibid. Ὑπὸ κορσουλάριον. CONSULARIS PROVINCIÆ THRACIÆ est in Thess. p. CCCLXIII, 2 et Notit. imp. Orient. c. 1.

Ibid. Πόλις ε'. Omnes has urbes præterit cod. Vule., huic provinciæ oppida Hæmimontis, illi vero Mæsiæ contribuens. *Wess. Proleg.* p. 630.

Ibid. Βερόη. Pulchre ita Constantinus I. 2, *Them.* 1, nec dissidet Sozomenus H. E. 4, 11, cum Liberium εἰς Βερόην τῆς Θράκης relegatum tradit. Sebastianus Episc. τῆς Βερόλιας (Βερόης p. 657) Thraciæ concilio Chalcedon. p. 624 adfuit. Ut adeo condonari vix possit C. a S. Paulo negligentia qua urbem præterit; quæ tamen illi cum multis communis est. Augusta Irene, postquam prolapsam excitaverat, Irenopolin appellavit, Theophane p. 585 auctore. De situ ad Itin. A. p. 231 disputavimus.

Ibid. Σεβαστούπολις. Hanc adhuc quæro.

Ibid. Διδόπολις. Διδόπολις præstiterat: famosus est ejus ob impudicitiam episcopus Alexander, ὁ ἀπὸ Διδὸς πόλεως τῆς Θράκης ὀνόματι Ἀλέξανδρος Jo. Malalæ tom. II, p. 167, ubi ut quid abs Chilmeado mutaretur, nihil necesse fuerat.

Ibid. Ἀδριανούπολις. Provinciæ Hæmimontis erat metropolis; unde collat. 8 concilii Constantinop. p. 240: *Joannes gratia Dei episcopus Adrianopolitanorum eminentiorum provinciæ* subscribit, pro Hæmimontiorum sen Hæmimonti.

Ibid. Ἀρχιλαός. Recte ita Constantinus I. II, *Them.* 1, et mox Δεβελτός, de qua utraque ad Ant. Itin. p. 229 concilio Ephesino adfuit Athanasius ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Δουβελτόν καὶ Σωζόπολιν quod argumento est uni episcopo dicto audientes fuisse; quæ forte causa est quare Sozopolis hic negligatur. Habuit tamen deinceps suum sibi præsulē: nam Πέτρος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Αἰμιμοντιῶν ἐπαρχίας concilio Cp. tertio p. 507 interfuit.

Ibid. Τζοῦδης. Constantinus Τζοῦδος, ubi Moretus, *Inauditum*: numquid *Tzurulum* vel *Zurulum*

Thraciæ? Male: nam Zurlum provinciae Europæ fuit, Heraclea non longe separatum, de quo abunde a l. Ant. et Hieros. Itineraria. Tzoides mutari non debet: est in alia Notitia J. c. Goari p. 378 ὁ Τζοῖδων episcopus; habet præterea Procopius Fabr. Justin. vi, 11, castellum Τζουεῖδων.

Col. 141. *Μαρκιανούπολις*. Provinciae Mæsiæ secundæ hæc metropolis fuit et præsidis sedes. Hinc in Severi Alexandri numo ΗΓ. Μ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ ΜΑΡΚΙΑΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ i. e. ἡγεμόνος Μάρκου Τερεβεντίνου, præside Marco Terebentino. Bulgari Preslaw Πρεσλάβαν vocarunt, egregie descriptam ab Anna Alexiad. 7, p. 194; quæ tamen cum μάγαν πάλιν vero olim nomine fuisse arbitratur, a recto tramite recessit. Adde Nicetam *Annal.* Isaac. 1, p. 185.

Ibid. *Ὀδυσσος*. Imo Ὀδησσος [cum codice Leid.]. Facit tamen cum nostro Procopius *Ædif.* Justin. vi, 11, et Theophanes *Chorogr.* p. 190, qui cæteroque Ὀδυσσόπολιν appellare consuevit, ut p. 137, et Varnam illi vicinam ait p. 298.

Ibid. *Δοροστόλος*. Theodoretus in Thracia locat, usu vocis latiore: Ἐν Δοροστόλῳ, inquit, πλις δὲ αὐτῆς Θράκης ἐπίσημος. Vid. Jos. *Scaligerum* in *Euseb. n.* MMCCCLXXVIII, et *Itin. Ant.* p. 222.

Ibid. *Νικόπολις*. Jornandes *Rer. Get.* c. 18: *Nicopolin accedit, quæ juxta Jatrum flumen est constituta notissima, quoniam devictis Sarmatis Trajanus eam fabricavit, et appellavit Victoriæ civitatem.* Ad quæ Jo. Harduinus in *Numis antiq. illustr.* *Ex his Jornandis verbis non uno loco Thesaurum suum Ortelius Jatro amne locupletat, cum Istrum legi oportere nemo infitari possit, qui numos veteres vel obiter riderit, cujusmodi sunt ΝΙΚΟΠΟΛ. ΠΡΟΣ ΙΚΤ. et ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡ. ΙΚΤΡΩ.* Quem si audiveris, Jatrus post hæc nullus erit. Verum cave fixis: Τὸν λεγόμενον Ἰατρὸν ποταμὸν memorat Theophylactus H. M. vii, 14, e quo et oppositæ urbi Jatri nomen venit, de qua ad Anton. *Itin.* p. 222. Erat Nicopolis ad confluentes Istri et Jatri, recteque in numis priori adstruitur.

Ibid. *Νοβαί*. Binæ erant in hac vicinia Novæ, alteræ Cuppis vicinæ, quas τὰς ἄνω Νοβὰς Theophylactus H. M. vii, 7 vocat; alteræ Appariæ propriæ, Novensis Mæsiæ civitatis nomine Marcelino Comiti notæ. De his *Ant.* 1, p. 221.

Ibid. *Ἐδριττος*. Rectius Ἀδριττος, ut Procopio sine l. 4 de *Ædif.* dicitur. Jornandi Abrittus, Mæsiæ civitas in Ambrosiano ms. ut diximus alias. Famosa urbs est Decii imperatoris cæde, passim male scripta, sicuti exemplis prolatis III. *Scaliger* in *Euseb. n.* MMCLXXVII patefecit. Sita fuit inter Odessecum et Mesembriam, diciturque in tabula Peutingerorum Erite. Falluntur itaque qui Decium ad Tanain periisse, quemadmodum Zosimus, aut trans Danubium, uti Victor, perhibent.

Ibid. *Ἐπαρχία Σκυθίας*. Hæc postrema est quatuor Thraciæ provinciarum, quæ præsidibus suberant, ut *Notit. imp. Orient.* c. 1 docet. Athanasio variis locis Σισκία dicitur Apol. contra Arianos p. 125 et 155. et *Histor.* Arian: ad *Monach.* p. 560; quibus cum provincias enumerat quarum episcopi aut Sardicensi synodo adfuerunt aut causæ suæ patrocinabantur, non dubitem quin Σκυθίαν voluerit: neque enim Siscia ejus ætate provinciæ

nomen erat, sed Pannoniæ, quam Athanasius ibidem reliquis accenset provinciis, oppidum. In Procopio errore turpi ex Scythia castellum condiderunt, pariterque ex Mysia, sine l. 4 de Fabr. enumerat egregius scriptor urbes et castella quæ Justinianus aut instauraverit aut novis operibus exornavit; cumque de Europa et Rhodope dixisset, *παρὰ μὲν ποταμὸν Ἰστρὸν, Μυσίας, Ἐρκουλέν τε*, additisque triginta aliis pergit Σκυθίας Γραφῶ κ. λ., hinc Mysiam urbem et Scythiam fecere, cum tamen aliud nihil velit quam Mysiæ ad Istrum et Scythiæ ad eundem eas esse urbes et castella.

Ibid. *Τόμις*. Scythiæ erat metropolis, cujus episcopi curæ omnes provinciæ urbes erant commissæ; quam in rem egregia sunt Sozomeni *H. E.* vi, 21 verba; quæ quod Prolegomenis sint intexta, prætereo. Id addo, Jo. *Damascenum Parallel.* p. 781 ex Theotimo τῆς Σκυθοπέλειος episcopo verba quædam excerpisse; qui cum Tomitanus fuerit teste Sozomeno *H. E.* vii, 25, maluisse Mich. Le Quien τῆς Σκυθίας. Potuisset minore molimine τῆς Σκυθῶν πέλειος.

Ibid. *Διονυσόπολις*. Ita et recte Constantinus, l. ii *Them.* 1. Theophanes *Chronogr.* p. 190 Διονυσόπολιν, ut editus et ms. *Synecdemus*, probat.

Ibid. *Ἄκρα*. Eo nomine urbem in hoc tractu requiro. Fuit quidem promontorium Tristris, ἄκρα Τριστρία Ptolemæo, cum ejusdem ferme nominis oppido; nec dixero tamen id intelligi. An Ἄκρα τῆς Σκυθίας apud Stephanum?

Ibid. *Καλλιτίς*. Hoc ex Constantino præstat. De urbe et aliis hujus oræ Anton. *Itin.* p. 227.

Ibid. *Ἰστρός*. Jul. Capitolinus in Maximo et Balbino, c. 6: *Sub his pugnatum a Carpis contra Mæsos fuit, et Scythici belli principium, et Histriæ excidium eo tempore; ut autem Dexippus dicit, Histriæ civitatis.* Fuit sine dubio in Dexippo Ἰστρου πέλειος, quemadmodum in ms. Ptolemæi Coisliliano; quam urbem Capitolinus cum non recordaretur, de Histria, longissimo terrarum intervallo a Mæsis et Carpis, Istri fluvii, ut Zosimus, i, 31 docet, accolis, remota cogitare cœpit, occasionemque Ortelio atque aliis, ut Histricam civitatem ab Istro distinctam memorarent, præbuit.

Ibid. *Κωνσταντινά*. Videtur esse CONSTANTIANA DAPHNE, quam e numo Constantini egregie illustravit Henr. Vales. in *Ammian.* xxvii, 5. Obest tamen suspicioni Procopius Fabr. Justin. iv, 7 cum in Mæsiæ secunda collocans. An ergo ex superiore in hanc provinciam migravit? Constantinus certe, l. ii *Them.* 1, ubi reliquas excerpit, hanc præterit, 14 tantum urbem provinciæ tribuens. Utique hoc aut simili nomine aliam in Scythia fuisse dicendum erit; tumque Procopius auxilio accessatur, in Scythia Constantianam Fabr. Just. l. iv, c. ult. ponens.

Ibid. *Σάλαπα*. Hoc recepimus, quoniam proposita vero abest: Σάλαπα Procopio *Ædif.* Justin. iv, 11, Σαλπιδά in Excerpt. Theophylacti apud Labbeum, p. 178, sed male, ut ex *Hist. Mauric.* i, 8 cognoscet.

Ibid. *Τρόπαιος*. Frid. Morellus de Topiro Dobroque cogitavit, quarum utraque citra hujus provinciæ fines fuit. Credo a tropæo de victis hostibus

posito loci nomen esse; quanquam eum hucusque frustra quaesivi. De Axiopoli ad Itin. A. p. 224.

Col. 141. *Κυρίδαβα*. Sic praestat e mss. et Constantino ob Itin. A. consensum. Morellus cum Comidava Ptolemæi Itin. III, 8 eadem censet, Daciam Ptolemæi cum Scythia confundit.

Ibid. *Κάρσος*. *Κάρπος* male Constantinus. Vid. Itin. A. p. 224 et seq., ubi et hæ urbes recensentur.

Ibid. *Ἀλμυρίς*. Vita S. Epicteti et Astionis c. 6: *In Scythiarum fines ingressi in Almyridensem civitatem devenerunt*. Si Morello credis, non alia Halmyris est ac Salmydessus, neque in dubium vocari posse putat; et tamen falsissimum est. Halmyris in ultima fuit Scythia Procopio *Ædif. Justin.* IV, 7 auctore, proxima Istro fluvio; Salmydessus vero sive Halmydessus vastissimo terrarum tractu inde dissociata et Ponto in Astica regione sive Rhodope provinciâ apposita. Vid. Arriani Periplus circa finem.

Ibid. *Ἐπαρχία Ἰλλυρικῶν*. Hæc et sequentes provinciæ præfecto prætorio Illyrici suberant: complectebatur enim Illyricum orientale Macedoniam primam, secundam quæ et salutaris, Thessaliam, Achalam, Cretam, Epirum veterem et novam, Daciam mediterraneam et ripensem, Dardaniam et Prævalim, quemadmodum *Notitia imp. Orient.* c. 4 et 24 docet. Additur ab Hierocle Pannonia, quod eam nuper Justinianus, ut in Novella II est, reciperat.

Ibid. *Θεσσαλονίκη*. Erat Thessalonice metropolis et caput provinciarum quæ sub dispositione præfecti prætorio Illyrici erant. Theodoretus, *H. E.* V, 17: *Θεσσαλονίκη πόλις ἐστὶ μέγιστη καὶ πλεονάνθρωπος, εἰς μὲν τὸ Μακεδόνων ἔθνος τελοῦσα, ἡγουμένη δὲ καὶ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαΐας καὶ μέντοι καὶ ἄλλων παραπέλλων ἔθνων, ὅσα τῶν Ἰλλυρίων τῶν ὑπαρχόντων ἡγούμενον ἔχει*. Vide Henr. Valesium ad Socratem *H. E.* V, 41, et P. de Marca *Dissert. de Primatib.* 37, etc.

Ibid. *Ἐδρωπος*. Duæ sunt hoc nomine in Macedonia civitates, altera in Almopiis, altera ad Axium flumen. Utraque ex Ptolemæo et Plinio notissima est. Mox *Δίον* præstiterit.

Ibid. *Βεργόλα*. Sic Constantinus, lib. II *Them.* 2; qua de re dictum alias est.

Ibid. *Ἐορδαία*. Hoc ut verius ob Polybium, LVII, 19 elegi. Vulgo *Ἐορδαία*, Constantino *Ἐορδαίοι*. Regionis est Macedonia nomen, non urbis: nam Jo. Harduinus ad Plinium I. IV, c. 10, Eordeam urbem ex Livio memorans a vero aberravit. Vide modo præstantissimi scriptoris I. XXXI, c. 39 et 40, et I. LXII, c. 53, et nihil dubitabis. *Ἐορδαία* Thucydidi II, 99.

Ibid. *Κέλλη*. Placet hoc præter mss. Constantino imperatori; neque ego pro rejiculo habuerim ob Cellas Itin. II. p. 606.

Ibid. *Ἀλμωπία*. Bene ita correxit Harduinus in Plinii I. IV, c. 10. Regionis nomen est, cujus incolæ *Ἀλμωπες* Thucydidi II, 99.

Ibid. *Ἀδρίσσα*. Exulare hanc ex Constantino I. II *Them.* 2, ubi Hierocles exscribitur, monuit L. Hosteinus. Forte non male: neque enim inter Larissas, quas scholiastes Apollonii Rhodii, I, 40, et Stephanus enumerant, ulla est quæ ad Macedoniam

hanc referri possit: nisi si ea fuerit quam hic in Ossa collocat.

Ibid. *Ἀράκκου*. Hoc Constantinus, *Ἀράκου* mss. præferunt: utrum verius sit, non temere dixero. Tamen equid inde exculpi possit quaeramus. Intelligendam esse Heracleam Pelagoniæ, concilium Constantinop. secundum ostendit: subscribit enim collat. 8, p. 328, *Benignus Heracleotanae civitatis, quæ est primæ Macedoniae, episcopus, vicem agens Eliæ archiepiscopi Thessalonicensium civitatis*; qui Collat. I *Benignus Heracleæ Pelagoniæ dicitur*. Nihil Heraclea hæc discrepat ab illa quam Ptolemæus, III, 13 in Lyncestide ponit, sita quippe in utriusque regionis finibus; quæ causa est cur Norisius, *Dissert. de Synodo V*, et ego nimis illi credulus ad Ant. Itin. p. 319, ex Actis concilii Chalcedon. p. 98 Dionysium episcopum Heracleæ Lyncestidum huic urbi imposuerit, in eum errorem Latina consilii versione impulsus; neque enim is Heracleæ Macedoniae primæ, cui Chalcedonensis concilii tempore Quintillus præerat ex Actis notissimus, præsul fuit, sed Heracleæ Latini in Caria, ut Græca inibi et p. 667 indicant. Jam cum Heraclea hæc ΑΥΝΚΗ-ΣΤΙΑΟΣ diceretur et Pelagonia regio ab Hierocle Macedoniae secundæ contribuatur, fortasse ΑΛΚ-ΚΟΥ titulum inde librarii, cum in mendo vocabulum esset, nobis reliquerunt, ut multa alia.

Ibid. *Ἀρτυγρία Γεμνίδου*. Constantinus, *Ἀρτυγρία, Γέμνδος* quibus ego nominibus in Macedonia urbes legisse non recordor. Videndum est an *Ἀρτυγόνεια Μυθονίας*, de qua Plinius Ptolemæus Stephanus atque alii, huic originem dederit.

Ibid. *Νικαῖδος*. Nicetam Thraciæ urbem ex I. LXIV *Hist. Miscell.* Abr. Ortelius Thesauro inseruit: eam, si bonæ fidei esset, huc arcesserem. Verba sunt: *Tunc Anchialum et Beroen dimittentes Christiani fugerunt, nemine persequente, Nicetamque et Brobatii castrum et alia quadam præsidia*. Quo minus tamen Anastasio filiam, Theophanes, quem exscripsit, facit *Chronograph.* p. 420: *Τότε καὶ Ἀγγιᾶλον καὶ Βεροίην ἀφέντες Χριστιανοὶ ἐφυγον, μηδενὸς διώκοντος, Νικαϊάν τε καὶ τοῦ Προβάτου κάστρον καὶ ἄλλα τινα ὄχυράματα*. Unde Nicæam, Thraciæ episcopo subditam, ut concilium Nicænum secundum p. 590 monstrat, urbem, vertere debuit et fortasse etiam scripsit. Sunt enim in historia ea urbium tituli passim corruptissimi, levi opera, si Theophanes in consilium mittatur, refigendi, et sæpe maximo hujus commodo, velut cum ibidem memorat: *Ἐξήλθεν Μιχαήλ κατὰ Βουλγάρων συνεξελευθούσης αὐτῷ καὶ Προκοπίας εἰς Τζουλοῦ*: ubi Τζουλοῦ, de quo Ant. Itin. p. 139, fuisse Anastasius testabitur, vertens: *Egressus est imperator Michael contra Bulgares et cum eo simul Procopio usque Zerulum*. Atque hoc obiter. Nicedem inveniri posse, nisi opem meliores manu exarati codices ferant, despero.

Ibid. *Δρόβρος*. Verum esse *Δρόβρος* in Plinio I. IV, c. 10 Harduinus monuit. Ejus episcopus Chalcedonensi synodo adfuit, perperamque p. 317 ἐπίσκοπος Δουβήρου Μακεδονίας πρώτης nuncupatur, p. 671.

Ibid. *Ἰδομένη*. Non aliter Ptolemæo dicitur. Thucydidi II, 100 *Εἰδομένη*, e quo pariter videas Debero haud longe affuisse: Tabuæ Idomeuia M.

P. 35 a S:obis et 53 a Thessalonica. Forte ab Idomenico Cretensi et Homeri versibus celebrato id urbi nomen est. Vide Is. Vossium in Catullum, p. 210.

Col. 141. *Βράγυλος*. Probant hoc mss. [quanquam L. βράγυλος] editi *Δράγυλος*, Constantinus, *Βράγυλος*· e quibus nisi *Ἄγριος* sit, de qua non longe a Strymone atque Amphipoli remota Thucydides, iv, 103, nihil expedito.

Ibid. *Τρίμουλα*. Mss. *Πρίμουλα*, quod nomen L. Holsteinio ad Georg. S. Car. a S. Paulo verius videtur propter Timotheum Primopolis episcopum, qui concilio Constantinop. sub Flaviano adfuit. At nihil ille iuvat, siquidem Primopoleos in Pamphylia, τῆς Πριμουπόλεως τῆς Παμφυλίας, ut p. 127. Conc. Chalcedonensis, ubi Acta synodi Constantinopolitanae repetuntur, praesul fuit. Viderint alii lateatne in voce Ptolemæi *Τρίστολος* in Sentica, illis quæ mox sequentur vicina.

Ibid. *Παρθικόπολις*. Ptolemæo *Παροικόπολις* librariorum peccato, ΠΑΡΘΙΚΟΠΟΛΙΝ in ΠΑΡΘΙΚΟΠΟΛΙΝ mutantium; quem eundem errorem in Longævus Phlegontis Tralliani c. 4 ter erraverunt: *Ἀιδέσιος Δίσα Παροικοπόλεως Μακεδών· Βίθου Διζάστου Παροικοπόλεως τῆς Μακεδόνων· Ζαικεδένης Μουχίσου Παροικοπολίτης Μακεδών*. Verum esse urbis, quod Hierocles offert, cognomen, non tantum Jonas a Macedonia de Parthicopoli, quem alibi ex Hilarii fragmentis produximus, patet, sed Joannes Παρθικουπόλεως, qui concilio *Chalcedonensi* p. 100 et 671 subscripsit, licet prave Παρθικουπόλεως episcopus p. 566 appelletur.

Ibid. *Στρυμόν*. Imo *Σερόμονος*. Sentica intelligitur, illi fluvio vicina.

Ibid. *Σέρρα*. J. Harduinus in *Plinii* l. iv, e. 10 *Δέρρα* corrigit, quo ejus scriptoris Derrha esse queat; cui emendationi Maximianus episcopus Derrhensis civitatis Macedoniae ex concilio *Chalcedon.* p. 387 faveret, nisi *Σερόνων* et *Σερόνων* πρώτης *Μακεδονίας* p. 100 et 517 vocaretur, et aliunde Serras bene habere constaret. De situ alia lis est. L. Holsteinio si accredis, Serræ et Philippis nominibus duntaxat distinctæ fuere. *Fuit dein*, inquit ad *Geogr. S. Car. a S. Paulo* de Philippis, *metropolis Macedoniae Thraciæ sive secundæ, quæ et Salutaris, Serræ postea dicta, ut et hoc tempore, unde Nicetas ὁ Σερόνων*. At enim non in Chalcedonensis tantum concilii Actis Serrensis et Philippensis episcopi perpetuo dissociantur, sed et Notitiis ecclesiasticis; ut satis ea viri egregii verba mirari non possim. Abr. Ortelio Serræ ad Tempe pertinere videntur circa Larissam Berrhæamque; cui opinioni fortean originem Nicetas Choniates in *Reb. Balduni* p. 295 præbuit. Καὶ τὰς πόλεις, inquit, μέγιστον, ὅσαι τε περὶ Σέρρας καθυπτιάζουσι καὶ τοῖς ὄροις τῆς Βερόλιας προσήγωναται, καὶ ὅσαι πρὸς τὰ Τέμπη τῶν Θεσσαλῶν παρατείνουσι. Quæ tamen eum non poterunt firmare situm, siquidem Serræ, Berrhæa et Tempe ut diversissimæ positionis loca memorantur. Putavero circa Strymonem fuisse, eaque propter τὰ περὶ Σέρρας καὶ Στρυμόνα χωρῖα Nicetam *Rer. Alexii Angeli* l. ix, p. 241 conjungere, et Nicephorum Gregoram ii, 6 Thraciam inter et Thessalicam, atque Annam Alex. 9, p. 255 haud multum a Christopholi ponere.

Ibid. *Φίλιπποι*. Verius ita, et mox *Ἀμφίπολις* codex Constantini l. ii *Them.* 4 et 2.

Ibid. *Ἀπολλωνία*. Sita erat in Chalcidice, quam in Olynthum cum 32 aliis urbibus Philippum evectis Demosthenes Philipp. iii, p. 68, et Suidas in *Κάρανος* docent. Atque huc sæpe rhetores respiciunt, ut Aristides tom. II, p. 255, et Libanius tom. I, p. 106. *Ὀλυνθίοις ἤφει τι χωρίων ὡς φιλόδωρος, καὶ μικρὸν ὑστερον οὐδαμῶ Ὀλύνητοι, μᾶλλον δὲ Χαλκιδεῖς, δύο καὶ τριάκοντα πόλεις, sive potius καὶ δύο κ. λ., ut ex ejusdem *Apolog. Demosthen.* p. 451 compertum est.*

Ibid. *Βέρρη*. Male Constantinus *Βέρπη*. Vide Stephanum.

Col. 144. *Ἄραυρος*. Constantino *Ἄραλος*. Fortasse *Ἄραλος* Ptolemæi est, in Bisaltarum regione.

Ibid. *Κλίμα Μεστικόν*. Frid. Morellum *Νεστικόν* emendantem recte coarguit Schurzleischius *Notit. bibl. Vinar.* p. 71, quanquam urbem imprudenter arbitratus. Thraciæ fluvium Nestum numi ΜΕΣΤΟΝ et mss. Solini et Plinii, teste Salmasio in p. 112, appellitant. *Κλίμα* tractum regionis, more Græcis recentioribus consueto, notat; unde *κλιματάρχαι* regionum præpositi apud Theophylactum *H. M.* iii, 9; qui cum Arabibus haud secus atque Hierocles sit prior, eorumque Geographica non videntur tractasse, non accesserim Cangio climatis eum usum ab Arabibus derivanti; præsertim cum divinus Paulus Galat. i, 21 τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ Κιλικίας, et II Corinth. xi, 10 κλίματα τῆς Ἀχαΐας, et præter eum plures alii dixerint. Nata haud dubie illa voci significatio est, quod geographi climata cæli inclinationes et subjectas terræ regiones nuncuparent. Itaque clima Mesticon nihil erit aliud ac regio illi fluvio vicina, qua de *Livius* lxxv, 29. Acontisma alibi tetigitur.

Ibid. *Στόλοι*. *Στόδοι* oportuerat; estque vetus hoc peccatum, jam ante Constantini Porphyrogenetæ ætatem admissum. Stobi Macedoniae secundæ sive Salutaris, ut *Notitiæ imp. Orient.* dicitur, metropolis erat; unde primam et præcipuam Macedoniae urbem, πρώτην τῆς Μακεδονίας πόλιν τοῦ Στόδου, quemadmodum egregie L. Holsteinus in Stephan. correxit, Malchus in *Excerpt. Hæsch.* p. 61 appellat.

Ibid. *Ἄργος*. Argos Pelasgicum intelligi putabam, ejus Homerus et vetus apud Hephæstionem *Enchirid.* p. 33 poeta meminit; quod tamen cum in Thessalia fuerit, rectius hinc aberit. Sit itaque Argos Oresticum: nam Orestias sive Orestis, in qua illud Argos, pariter ac Pelagonia superiori Macedoniae erant contributæ, teste Strabone vii, p. 326. Licet autem Pelasgicum Argos in urbium Macedonicarum censum venire haud possit, cur opem veteri Hephæstionis poetæ, qua indigere cœpit, negabimus? Κατ' ὃ χρυσόχερος, ait, βαδάκτα Γάλλων, πᾶν Πελασγικὸν Ἄργος ἐμβατεύων, ita in nupera editione hos versus vir Cl. distinxit, insuper adscribens: *Illud πᾶν non potest pendere ab ἐμβατεύων· nam sic ineptum esset. Sequebantur igitur alia, cum quibus apte coherere poterat: totum Argos Pelasgicum, simulac intraveris, latititia afficis et exsultare facis tibi. Hoc aut simile quid dixerint Græca. Et sic punctum post Γάλλων etiam appositissimum*

est. Quæ ego dicta nollem. Deditur has turbas Pan in versibus reconditus videtur, satis ceteroqui ex titulis conspiciendus. Ipsum illud ἐμβατεύων eum requirebat: quid enim poetis magis familiare quam de locis numini sacris id usurpare? Æschylus, *Persis* p. 146: Νῆσός τις ἔστι πρόσθε Σαλαμῖνος τόπων, βαῖα, δύσορμος ναυσίν, ἦν φιλόχορος Πάν ἐμβατεύει. Quibus tragici versibus alios ex Sophocle et Euripide præstans eruditione juvenis Georgius D'Arnaud *Animadvers.* c. 34 apposuit. Aristides tom. II, p. 307: Οἱ Μουσῶν καὶ Χαρίτων χοροὶ οἱ δι' αἰῶνος τῆν πάλιν ἐμβατεύοντες. Libanius *Antioch.* p. 350: Ὡς ὁ Θεὸς ἐμβατεῖ τὸν τόπον, sive potius ἐμβατεύει. Euripides apud Dionysium de *Composit. Verbor.* p. 256 edit. Londin. ὄστε πέτρον Ἀρχάδων δυσχειμέρων ἐπεμβατεύεις. Igitur distinctione non est prior a posteriore versu dissociandus; cumque βαδάκτα Γάλλων minus commode Pan nuncupetur, præferri oportuerat quod in ms. Florentino Is. Vossius in *Catullum* p. 163 legit, βαδάκτα κήλων. Et tanto quidem magis, quoniam Etymologus non aliter versum hunc Cratini, non, ut D. Heinsius in *Silii* l. XIII, 329, quanquam κήλων approbans, Diphili, scriptum invenerit. Κήλων autem cum idem sit ac θερμὸς εἰς τὴν συνουσίαν, quin de capripede deo verissime pronuntietur, nemo dubitaverit. Atque hoc obiter: nam Cratini Pelasgicum Argos quodnam sit (neque enim Thessalicum videtur) Ti. Memsterhusius propediem nos docebit.

Col. 144. *Ἐδοστράτον*. Non aliter Constantinus. Rectum esse Αἰστράτον Ptolemæus et Æstrænesius *Plinii* IV, 40 ostendunt.

Ibid. *Πελαγονία*. Non urbis, quod olim opinabar, sed regionis est nomen. Fuit utique eo nomine oppidum, sed ab Heraclea Pelagoniæ, quam in Macedonia prima vidimus, non diversum. Regionis Strabo, Plinius, Ptolemæus atque alii meminerunt.

Ibid. *Βαργυλία*. Non alia videtur ac *Livii* XXI, 42 Bargulum, fortasse hinc adjuvandum: conspirant enim in urbis nomine mss., nec aliud Δαρδάνιος Βαργύλων, qui concilio *Chalcedonensi* p. 402 subscripsit, requirit. Appellatur quidem p. 100 episcopus Βαργύλων et p. 671 Παρλαῶ, sed quisque videt ex nostro ea esse depravata, præsertim cum vetusta versio Dardanium episcopum Βαργυλίας posteriore loco præferat. Peccavit ergo C. a S. Paulum quod huic urbi inter Macedonicas locum negaverit, tum præterea quod Dardanium Βαργυλίας, Cariæ urbi, præsumere, quem Joannes pars ejusdem concilii ejusdemque oppidi episcopus non poterit ferre, dederit.

Ibid. *Κελαυρίδιον*. Hoc ex Constantino præoptavi, licet verissimum esse pro comperto non habeam: imo vero Celetrum esse, quod in Orestide regione *Livius* XXI, 40 describit, credidero.

Ibid. *Ἀρμονία*. Nusquam hanc legere memini. Est in Illyrico τύμβος Ἀρμονίης apud Dionysium *Perieges.* 391 et alios, cujus tamen hic ratio esse nequit. Videtur ab eadem Harmonia sive oppidum seu castellum id nominis accepisse.

Ibid. *Ζάπαρα*. Huic urbi episcopus fuit Sabinianus, quem concilium Constantinopolitanum secundum *Collat.* II, p. 28 Zaparcæ civitatis Illyricianæ diœcesis, ut L. Holsteinius dudum monuit, appellat. Eodem pertinere diceres Cyriacum episcopum Ζυ-

πάρων ex Actis concilii Nicæni secundi p. 349, nisi Drizuparorum Δριζουπάρων urbi præfuisse ex p. 588 liqueret.

Ibid. *Θῆβαι*. Thebæ sunt Phthioticæ, ut Livio, sive Thessalicæ, ut Plinio dicuntur.

Ibid. *Ἐχινάϊος*. Ita ex Constantino præstat ob. Procopii *Fabr.* IV, 3 consensum. Theodorus episcopus Ἐχινάϊου πόλεως ἐπαρχίας Θεσσαλίας est in concilio *Ephes.* p. 461, et Petrus Ἐχινάϊου in *Chalcedon.* p. 101. Non alia ac Echieus videtur.

Ibid. *Ῥυπάτα*. Additur ab editis et manu exaratis μητρόπολις, acsi Hypata Thessaliæ caput et metropolis fuisset. Idem velle diceres Apuleium *Metamorph.* I, p. 104: *Comperto itaque Hypatæ, quæ civitas cunctæ Thessaloniciæ antepollet, esse casuum recentem.* Sed res secus habet: Larissa urbium Thessaliæ erat caput. Rectius itaque μητρόπολις in *Constantini* I, II *Them.* 2 ab hac distinguitur; nec aliud voluit Hierocles, ut ex urbium catalogo provinciæ præscripto apparet.

Ibid. *Μητρόπολις* Thessaliæ hanc urbem ex pluribus oppidis conflata et Tricæ et Gomphis vicinam memorat Strabo I, IX, p. 437. Huc pertinent ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ numi, equo Thessalico insignes apud Goltzium. Fuit autem, quod negligi nolim, postea Novarum Patrarum urbi cognomen: Constantinus Μητρόπολις αἱ νῦν Νέαι Πάτραι. Huic ergo episcopus fuit Euthymius τῶν Νέων Πατρῶν apud Nicetam Choniaten *Ann. Andron. Comnen.* II p. 165, de cujus sede omnia incerta Abr. Ortelio videbantur.

Ibid. *Τρίκκη*. Sic oportuit, ut vel ex Homero notum est. Procopius *Ædif. Just.* IV, 3 Τρικάντους appellat, sed aliorum peccato: scripserat, credo, καὶ ἄλλων τῶν ἐπὶ Θεσσαλίας πόλεων ἀπασῶν, ἐν αἷς Δημητρίας τέ ἐστὶ καὶ Μητρόπολις ὄνομα καὶ Γόμφοι καὶ Τρίκκα, τοὺς περιόλους ἀνανεωσάμενος. Srior ætas Tricala appellavit. Catalogus urbium quæ nomen mutarunt, Codino a Jac. *Goaro* p. 404 additus: Τρίκκη τὰ νῦν Τρίκαλα. Nec alio nomine *Annæ Alexiad.* v p. 158 nota est: et Tzetæ *Chilad.* IX, 280: Χώραν τὴν Θετταλίαν δὲ συνεκτικὴν μοι νοεῖ, Φθίας καὶ Φαρσαλίας δὲ, Ἀρρίσσης καὶ Τρικάλων, Δημητριάδος, Ἰώλκου καὶ Γλαφυρῶν καὶ Φοίβης. In quibus τὸ Φοίβης absurdum est, ex Βοΐδης natum, sicuti *Iliad.* B 712 docemur. Itaque longo terrarum tractu a vero aberrat Cangius, cum *Not. in Alexiad.* p. 100 Tricala urbem ad Strymonem fluvium esse decernit.

Ibid. *Καισάρεια*. Pulchre ita Constantinus. Habet eam Thessaliæ urbem, a Justiniano instauratam, Procopius *Fabr.* IV, 3.

Ibid. *Διοκλητιανούπολις*. Apposita erat palædi Castoriæ; quam dein a barbaris dirutam egregiis operibus Justinianus munivit Procopio *Fabr.* *Just.* IV, 4 auctore. Fortasse non alia est ac Castoria, cujus Anna in hac vicinia *Alexiad.* v, p. 152 et Gauf. *Malaterra Hist. Sicul.* III, 29 atque alii ejus ætatis meminerunt.

Ibid. *Φάρσαλος*. Hoc ex Constantino præstat. Est in Ephesino conc. p. 436 Περρῆβιος Φαρμάλιον pro Φαρσάλου. Quod vero præ primis operæ pretium fuerit notari, idem præsul p. 478 τῶν Θετταλικῶν Σαλτῶν, Thessaliorum Saltuum, quamquam male p. 526 τῶν Θεσσαλονικῶν Σαλτῶν dicitur; unde non

injuria colligas Saltus, qui mox sequentur, huic urbi, siquidem ejusdem episcopi curæ fuerunt commissi, vicinos fuisse. Itaque et hæc sede episcopali *Geographia* S. Caroli a S. Paulo augeatur.

Col. 144. *Σαλτιςβουραμύλισσιον*. Constantinus Βουραμύλισσιος, unde verius videbitur *Σαλτις Βουραμύλισσιος*, aut ut Constantinus legit, et mox *Σαλτις Ἰόβιος*, pro quo Constantinus Ἰωάννου βίος. Nomen est a jugis, crebris arboribus consitis, quæ in Pharsali vicinia erant. Lucanus vi, 576: *qua juga deveexus Pharsalia porrigit Hamus*. Cui, quod Hæmum ex ultima Thracia huc transtulerit, si videre velis, ex Strabone et Cæsare nullo negotio cognoscas jugis et saltibus hunc tractum fuisse asperum. De titulis horum saltuum si rogaveris, alio tibi opus erit doctore: ego enim cum ignarissimis scio.

Ibid. *Νῆσος Σκόπελος*. Habet eam Ptolemæus circa Thermaicum sinum. Ruben episcopus Σκοπέλου scribendo adfuit Concilio Nicæno secundo; nec asseveraverim tamen, cum plures eo sint nomine, huic insulæ impositum fuisse.

Ibid. *Ἐπὶ ἀρούρατον*. Duo erant Orientis imperii proconsules, Asiæ et Achaiæ, ut *Notit. imp. Or. c. 1* docet. Utriusque meminerunt imperatores, illius in l. 4, c. Th. de Patrocin. Vicorum, hujus l. ult. de Bon. Vacant. VETTIUS AGORIUS PRÆTEXTATUS PROCONSUL ACHAIÆ est in *Thes. p. MCH, 2*. Sedem Corinthi habuisse ex l. 2. c. Th. de *Accusat.* et Aristide tom. 1, p. 43 recte colligitur.

Ibid. *Σκαρπία*. *Σκάρφεια* rectius alii. Erat Locrorum Epinemiidiorum urbs, non multum a Thernopylis; qua de viri docti ad Stephan. et Palmerius *C. A. v, 3*.

Ibid. *Ἐλατρία*. Sic mss. Constantinus l. ii, them. 5 *Ἐλαυσίνα* legit, quæ tamen cum in Attica fuerit, longius ab urbibus, quibus hoc loco cineta est, recedit. Credo *Ἐλατρία* venisse ab Hierocle, quæ Phocidis urbs non male hic locabitur. Reddamus eam Libanio tom. 1, p. 140, ubi de Æschine: *Ἐκείνον ἐγὼ καὶ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ αἰτιῶμαι συμφορᾶς ἢ μὲν γὰρ μάχη ταῦτα ἐποίησα, τὴν δὲ ἐξόδον Εἴτελ καταλειμμένη*. Sic edunt emendantque ἐν Βοιωτίᾳ. Quanto melior *Ἐλάτεια*, quam critice addicente rhetori restituit vir egregius Ti. Hemsterhusius firmatque ejusdem oratoris verbis tom. 1, p. 133: *Ἐγὼ δὲ καὶ τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ κακῶν αἰτιῶμαι τὸν Δισχίτην. Οὐκ ἂν γὰρ ἐξῆλθεν εἰς Χαιρώνειαν Ἀθηναῖοι, μὴ κατελειμμένης Ἐλατείας*.

Ibid. *Βοῆ καὶ Δρυμύα*. Conjungi hæc in Farnesianis schedis L. Holsteinius monuit, quod facile patiar, modo ne pro eadem habeantur. Prius in *Βολον Βοιον* abire debet, oppidum Doridis satis notum, alterum in *Δρυμαίαν*, quæ inter Phocidis regiones a Plinio, rectius ab aliis inter urbes refertur.

Ibid. *Δαυλία*. *Δαυλιαν* τῆς *Φωκίδος* habet Thucydides ii, 29, quam Daulidem alii vocant, qua de re L. Holst. in *Stephanum*.

Ibid. *Χερώνεια*. Imo *Χαιρώνεια*, ut Constantinus. Chæroneam Bœoticiæ urbem, sed Phocidis finibus proximam, Stephanus a Chærone, Apollinis et Therus Θηροῦς filio, initia et nomen accepisse refert, et ante eum ex Hesiodo Pausanias *Bœotic. c. 40*. Fuerit tamen Chæronis mater vero nomine Thuro Θουρῶ oportet, si urbi huic vicinus collis Θούριος et Apollo Thurius inde nomen acceperint, ut

Plutarchus in *Sullo* p. 463 auctor est; quod ipsum et eorum opinione, quam ibidem Plutarchus commemorat, firmabitur, qui a bove, quo Cadmus duce itineris erat usus, quemque θῶρ Phœnices appellabant, nominis causam repetebant. Miror autem Orchomeni nullam hic rationem haberi; quæ in transcursu juvabitur. Refert Diodorus iv, p. 226 et hoc inter Herculis stupenda opera: *Ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τὸν ἀντίον ἐμφράξας τὸ περὶ τὸν Μινυεῖον ῥεῖθρον, ἐποίησε λιμνάζειν τὴν χώραν*. Palmerius *Exercitat. p. 100* nescio quod nobis Μινυεῖον ῥεῖθρον obtrudit, quo si mss. lectio margini appicta in consilium adhibeatur, facile carebinus: iude enim haud magno molimine exsurget τὸ περὶ τὸν Μινυεῖον Ὀρχομενὸν ῥεῖθρον. Verum hoc esse Homerus *Iliad. B 515* et Thucydides iv, 76, Ὀρχομενὸν τὸν Μινυεῖον appellantes, ostendunt. Fluvius est Melas, ἀνατέλλων ὑπὸ τὴν πόλιν τῶν Ὀρχομενίων πολὺς καὶ πλώϊμος ἐν πηγαῖς μόνος τῶν Ἑλληνικῶν ποταμῶν, ut Plutarchus in *Sulla* p. 465 ait. Firmantur reliqua egregio lapide, cujus epigramma Douian. *Inscript. Class. i, 98* nuper insertum est, sed mendosius excerptum. Adde eundem Plutarchum in *Pelopida* p. 286.

Ibid. *Ἀμφισσα*. Erat in Ozolarum et Phocidis finibus, stadiis 120 Delphis separata. Pausanias *Phoc. c. 38*.

Ibid. *Τιθόρα*. Sita erat ad Parnassum stadiis circiter 80 a Delphis, Pausania, cui *Τιθορᾶ* et *Τιθορᾶτα*, quod et Stephanus ex eo habet, teste *Phoc. c. xxxii*. Plutarchus in *Sulla* p. 461 pœne cum Hierocle consentit, *Τιθόραν* appellat.

Ibid. *Ἀμβροσσος*. Ἀμβροσσος, vel geminata sibilante, ut apud Pausaniam *Phocic. c. xxxvi*, ubi Parnasso apponitur.

Ibid. *Κωρωνία*. *Κορώνεια*, Sita Coronea erat ad Phliarum amnem, si Plutarcho in *Lysandro* p. 450 credis; si Pausaniæ *Bœotic. c. xxxiv*, Ad Phalarum; ut in altero utro vitium insit, sicuti sine dubio est in Isocrate de Big. p. 521 edit. Basil. Ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ μαχόμενος ἐν Χαιρωνείᾳ τοῖς πολεμοῖς ἀπέθανεν: legi enim ἐν *Κορωνείᾳ* debet, adstipulorquo emendenti Hemsterhusio nostro. Ibi Clinias occubuit, testibus Platone in *Alcibiade* i, p. 112 et Plutarcho *Alcib. p. 191*.

Ibid. *Στήραις*. Videtur esse Στέρεις, Phocensium oppidum, de quo Pausanias *Phocic. c. xxxv*.

Ibid. *Ἀναστάσιος* Mss. Ἀναστάσις, quo nomine licet nullam hujus oræ urbem noverim, et plures sese ejus occupaturæ locum offerant, nihil tamen mutare sustineo: quid si enim Bœoticarum aut Phocidis aliqua nomen mutari? expectemus ergo donec meliori manu exarati codices aliud jubeant.

Ibid. *Ἐκεψος*. Haud scio an Αἰδηψος, Eubœæ oppidum, fuerit; nec morari quemquam debet quod insulæ præponatur: apertissimum quippe est justum ordinem, negligentia, ut puto, librarium, hic esse neglectum, neque accuratam situs habitam rationem. Carolus a S. Paulo νήσου *Εὐβοίας* emendat et huic urbi agglutinat; quo modo omnia in vado fuerint.

Ibid. *Βουμέλιτα*. Nusquam hanc legere memini. Possent, si vocabulum secaretur, inde Βούλις et Αἰλία, Phocidis urbes, nasci; quod mss. non addicentibus cum temerarium videri queat, à corrigendo temperare satius erit.

Col. 144. Ὑπτης Θύσθαι. Monstra hæc sunt, quæ an prodigari valeant videamus. Mss. Ὑπτοι Θύσθαις, ex quo posteriore levi opera Θύσθη exstruitur, urbs Bœotix, Statio *Thebaid.* vii, 261 :

Dionæisque avibus circumsona Thisbe,

ex Homero *Iliad.* B 502. Alterum Hylen dare potest, urbem ejusdem oræ maritimam, eidem Statio v. 267 memoratam. Si utramque improbaveris, Ὑποθήσθας an malueris perpende, notas Homericæ carmine et *Infra Thebas* Plinio dictas.

Ibid. Θῆβαι. Dionis Chrysostomi ætate major urbis pars in ruinis erat, ut orat. vii, p. 123 proficitur; nec aliud de suo tempore Pausanias, a Casaubono excitatus, arcem tantum Cadmeam habitari affirmans. Utrum e ruderibus resurrexerit, an Cadmea potissimum incolis fuerit sub Christianis celebrata, in obscuro est. Habuit suum sibi episcopum, qui τῆς Ἑλλάδος in conciliis, veluti *Ephesino* p. 525, dici, ut a Thessalicis Thebis distinguatur, assolet. Metropolis autem non ecclesiastica sed civilis et honoraria fuit, prorsus ut Athenæ Lacedæmon et Elis. Unam duntaxat in singulis provinciis metropolim canones ecclesiastici agnoscunt, ut concilium Chalced. tom. ix, p. 103 docet : ab ejus episcopo reliqui provinciales inaugurabantur, ejusque decretis parebant; qua dignitate in Achaia Corinthus fuit illustris. Nec impedire tamen poterat quin plures honorariæ ab imperatoribus, quibus solis id jus concil. *Chalcedon.* p. 619. tom 8 tribuitur, constituerentur; et si potuisset, nihil admodum erat cur vetaret : tantum enim diplomate imperatorio creatæ honore ampliore gaudebant, σωζομένων τῆ κατ' ἀλήθειαν μητροπόλει τῶν οὐκ ἐκείνων δικαίων, uti canon 12 Chalcedonensis concilii sciscit.

Ibid. Χαλκή. Oportuerat, ut Carolus a S. Paulo coniecisse video, Χαλκίς νήσου Εὐβοίας. Vitium satis vetustum auguror ipsoque Constantino prius : quod enim de Hierocle l. ii, Them. 5 prodit, συναριθμεῖ δὲ ταύταις καὶ νήσον τὴν Εὐβοίαν, ἣν τινες Χάλιν ἢ Χαλκίδα ὀνομάζουσιν, id hinc suam originem accepisse suspicor. Hesiodus cur Χαλκίδα καλλιγύναϊκα dixerit, explicat Casaubonus in *Athenæi* l. xiii, c. 9.

Ibid. Πορθμός. Creberrime hujus apud Demosthenem est mentio, uti *Philipp.* iii, p. 69 : Πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τῶν Ἐρετριέων, ubi Ulpianus navale fuisse Eretriensium docet. *Philipp.* 4, p. 76 : Κατέσκαπτε Πορθμὸν καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπετείχισαν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. De legat. fals. p. 218 : Καὶ μὴν καὶ μετὰ ταῦτα ὁσάκις πρὸς Πορθμῷ ἢ πρὸς Μεγάροις ἀκούοντες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖτε. Hinc hausit *Aristides* tom. ii, p. 240 : Ἐν Πορθμῷ Φιλίππος, ἐν Μεγάροις Φιλίππος, quod perperam vertitur *In freto Philippus*. Quæ cum ejus in Eubœa situm haud obscure constituant, non utique opera recentiores fuissent geographi, si oppidum sua cura fuissent dignati.

Ibid. Χάρυστος. Χάρυστος suo marmore nobilitata, et mox Πλαταιά.

Ibid. Αἰγέσθρα. Oppidum erat Megaridis, a Pausania, qui in vocis sono variat, dudum ab Abr. Berkelio adjutus, Atticæ c. xiv signatum.

Ibid. Παγαί. Itidem in Megaride erant, sed in

Bœotiam vergente, si Pausanias non fallit : nam Strabo et Ptolemæus sinui Corinthiæ acc. apponunt. Vide Ch. Cellarium G. A. ii, 13, p. 1168.

Ibid. Ἐμπορίον Κρομμῶν. Κρομμῶν oportuerat, maritimum in Corinthi et Megaridis sinibus oppidum. Seriore ætate mercatorum frequentia celebre fuisse et propterea Emporii nomen indeptum videtur.

Ibid. Αἰγίνα. Superbum ejus est in vita S. Theodoræ Thessalonicensis elogium c. i quinti Aprilis magni sanctorum operis : Ἔστι τοίνυν αὕτη νῆσος, ἠκούει Vitæ ejus auctor, τῶν ἐν Ἑλλάδι κεφάλαιον, ὡς εἴνεκα μὲν μεγέθους καὶ κάλλους καὶ θέσεως μετῴκα καθάπαξ τῶν προσοικῶν ἀναφανῆναι, καὶ οὕτω μετῴστῳ παραλλάττειν τῷ μέσῳ ὡς καὶ δοκεῖν πάσας τὰς νήσους, ὥστερ οὐκ ἀνταίρειν ἔχουσας Αἰγίνη, μεθ' ἧδονῆς τῶν πρεσβείων παραχωρεῖν. Adduntur plura in laudem, quæ non exscribo : id obiter monebo, non videri D. Papebrochium recte sententiam horum verborum percipisse, καὶ χορηγεῖν ἔχειν ἐντεῦθεν μετὰ πολλοῦ περιήντος δι' ὧν αἱ πόλεις ἀμείνους, cūm verteret quo fit ut *urbes in ea sint plurimæ* : id enim falsum est, nec Græca innuunt, tantum, habere eam quæ abundantissime aliis urbibus, unde meliores evadant, præbeat, indicantia. Adde Pindarum in laudes insulæ passim et in primis Ode 5 Nemeorum excurrentem.

Ibid. Ποιτοῖουσα. Nec urbem neque insulam eo nomine novi. Fors fuerit olim Ποιήσσα Κίεας, ut Poessa insulæ Cææ sit, quam in ruderibus fuisse Strabonis et Plinii ætate, ille l. 10, p. 486, hic l. 4, c. xii docet; e quibus resurgere potuisse cur negemus? quia dubium tamen id est, vide an Pityusa Melæ ii, 7, 80 esse queat.

Ibid. Κύθρος. Cææ locum in ms. Κύθνος occurrat, quam illi proximam in integrum restituere placuit.

Ibid. Δῆλος ἀδελός. Mss. hæc conjungere Holsteinio doctori credimus; nec sane perperam : quisquis enim Delo insulæ id cognōmen indidit, in animo atque oculis notissimum Sibyllæ versum habuit e l. iii et viii : Ἔσται καὶ Σάμος ἄμμος, ἔσεται Δῆλος ἀδελός καὶ Ῥώμη ῥύμη. Hallucinantur ergo qui insulam Adelum cæteris mediterranei maris inserunt.

Ibid. Ταλαμένη. Conspirant in vitia hæc editi et mss.; quæ si medica manu contrectaveris, sanum colorem facile receperint. Ταλαμένη, ut pulchre Carolus a S. Paulo, obstetricantibus librariis ex Σαλαμῖς νήσος nata videtur. Reliqua, ubi parum auxeris, μέχρι Θερμοπυλῶν dabunt, sicuti ex Hierocle a Constantino l. ii Them. 5 profertur; Lucas itaque Holsteinius non injuria id probabit, præsertim cum με Θερμοπυλῶν in principe sit editio. Etsi vero bene hactenus processerit, deficere tamen ea non dubitandum est quibus scriptor omnia Achaicæ loca usque ad Thermopylas proconsulis imperio mandabat.

Ibid. Κόρινθος. Hælladis metropolim fuisse locuples testis est Apuleius l. x, p. 247 : *oriundus patris Corintho, quæ caput totius Achaicæ provincie, nec alia Dioni Chrysostomo orat.* xxxvii, p. 464 de urbe sententia fuit, eum cives compellat : Ὑμεῖς γὰρ ἔσθε νῦν, τὸ δὴ λεγόμενον πρῶρα καὶ πρῶμα τῆς Ἑλλάδος. Adde Aristidem tom. I, p. 43, mox ἢ ποτὶ

'Εφύρα, re ipsa adstipulante ex Constantino, l. 2 Them. 6 præoptavi.

Col. 144. *Νέα Σικυών*. Olim Sicyon Corinthiaco sinui accubabat, inde a Demetrio Poliorcete in proximum et natura munitum collem translata, teste Diodoro xx, p. 827 et Plutarcho Demetr. p. 900; quæ novam non male dici affirmant.

Ibid. *Αίγαιρα, Αίγαιον*. Sic oportuit. Ms. Αίγραι Αιγίων. Utraque urbs veteris Achaicæ ex tabula Peutingerana, quæ 12 M. P. spatio separat, et Pausiana vii, 24 et 26 notissima est. Prior ultimæ ætatis Græciæ Botstizza dicta est, sæpe eo nomine apud Georgium Phranzam obvia, ut l. ii, 2, 9.

Ibid. *Μεθώνη*. Mss. hoc probant: Carolus a S. Paulo Μεθava vulgavit. Prius Thucydidis patrocinio tutum est l. iv, c. 45, posterius Strabonis, l. viii, p. 374 et Pausaniæ l. ii, c. 34. Oppidum erat munitum in isthmo Træzenio.

Ibid. *Τρωζήρα*. Imo Τρωζήν, aut Τρωζήνην ex Ptolemæo, nisi et id in vitio sit.

Ibid. *Πίλαυρα*. Hoc aut Πίναυρα mss. præferunt. Verum est 'Επίδαυρος, cultu Æsculapii famosa et Træzeni vicina.

Ibid. *Ἰερὰ μόνη*. 'Ερμιόνη, quæ et 'Ερμιών, ut bene in Stephano viri docti refinxerunt. Euripides Herc. For. 615: Χθονίας νιν ἄσος 'Ερμιών τ' ἔχει πόλις. Hesychius ait esse πόλιν ἐν 'Αργεῖ, pro 'Αργεῖα sive Argolide, quod ipsum de Træzene Epidaurō atque Alope itidem prædicat. Colebant Hermionenses præcipuo honore. Cererem Chthoniam, quod præter Pausaniam *Corinthiac.* c. 35 egregium nos marmor docet Inscript. Dorian. cl. iv, 9; in quo etsi nunc Ceres a Chthonia distinguatur, dubitari non potest quin exscriptoribus acceptum id referri, ut plura in eo lapide, legique non ΚΑΙ ΔΑΜΑΤΡΙ ΚΑΙ ΧΘΟΝΙΑΙ sed ΤΑΙ ΔΑΜΑΤΡΙ ΤΑΙ ΧΘΟΝΙΑΙ oporteat.

Ibid. *Θάρπουσα*. C. Θάλπουσα, Arcadiæ urbs, Stephano.

Ibid. *Μαρτύρσια*. Ab Antigono Argivi dono acceptam Antigoniā, quo nomine Plutarchi ætate, ut in Arato prodidit, p. 1048, tantum nota erat, vocarunt. Pristinum nomen beneficio Hadriani recipavit, Pausania *Arcadic.* c. viii teste.

Ibid. *Γερένθραι*. Verum nomen est Γεράνθραι, ut Sylburgius ad Pausan. *Lacon.* c. xxii docuit. Oppidum erat Eleutherolaconum.

Ibid. *Φαραί*. Carolus a S. Paulo Φεραί ex Ptolemæo corrigit; quo facile carebimus, præsertim cum vitio non sit liberum: Φηραί enim, quod idem ac Φαραί, oportuerat, ut Henr. Valesius in *Polybii excerpt.* p. 15 ostendit. Urbs erat agri Messenii.

Ibid. *'Ασώπολις*. Conflatum hoc perverse est ex 'Ασωπὸς πόλις, ut ex Ptolemæo l. iii, c. 16 et Pausania *Lacon.* c. 22 compertum habemus. Verius ad hanc urbem quam ad Asopitidem, agri Sicyonii partem, elegantem e Thes. Britan. tom. II, p. 247 nummum retuleris, in cuius altera parte ΦΘΥΑΒΙΑ ΠΑΥΤΙΑΑΑ. *CEB.*, altera Nemesis rotæ pedem imponens, addito ΑΣΩΠΕΙΤΩΝ cognomine, conspicitur.

Ibid. *'Ακραί*. 'Ακραί præstant' ex Polybio v, 49 et Pausania *Lacon.* xxii, 60 stadiis Asopo semovente. Ptolemæo 'Ακραία, Straboni 'Ακραία, haud sanè bene.

Ibid. *Φιάλαια*. Φιάλαια rectum est, quo nomine Arcadiæ oppidum fuit, olim Φηγάλαια dictum. Colebatur ibi Bacchus, ut ex Diodoro l. xv, p. 357 videas; unde Lycophroni Alex. 212 δαίμων ἐνόργης Φηγαλεὺς φουστήριος. Incolæ ΦΙΑΛΕΩΝ nomine in numis Severi et aliorum insignes sunt.

Ibid. *Κορώνη*. Κορώνη vero nomine agri hæc Messeniæ urbs fuit, vicina Pamiso fluvio, quem Ptolemæus Panisum haud recte appellat, apud Pausaniam *Messeniac.* c. 34, turpiter in eo flumine adhæsit Jac. Pontanus: nam cum in Georgio Phranza ii, 2 Πάμμισον ποταμὸν in sinum Messeniæ evolvi legisset, omnibus odiosum fluvium inde fecit. Asine, quæ sequitur, Coronæ viciniam iniegit.

Ibid. *Μοθώνη*. Tuebitur se Hierocles tabulæ Peutingeranæ et Pausaniæ suffragio, qui passim Μοθώνην et incolas Μοθωνάτους, ut l. iv, c. 35, appellat. Thucydides, Strabo, Ptolemæus atque alii Μοθώνην malunt. Mothonem suo quoque calculo ratam habuit Ammianus xxvi, 40 et quos testes ibi appellavit Henr. Valesius.

Ibid. *Κυπαρισσία*. Gemina sibilante omnes scribunt, in vocis numero variantes. Pausaniæ Κυπαρισσία Messen. c. xxvii, Straboni viii, p. 366 Κυπαρισσία. Oppidum erat Messeniorum in Elidis finibus, 15 M. P. a Pylo, ut Tabula, cui Cyparissa, ostendit.

Ibid. *'Ηλις*. Novi Elidenses et Ætolos cognatione fuisse ob Oxylum junctos, sed eorum urbem Ætoliæ tanquam caput fuisse impositam difficili persuaderi patior. Desunt, quibus ea dignitas urbi firmetur, argumenta; longius præterea ab Ætoliæ erat disparata quam ut ejus fuisse metropolim opinari possis. Puto desicere hic Patras, nobilem urbem, contra Ætoliā positam: eam metropolim fuisse ex epistola Leonis imperatoris additoque illi catalogo tomo IX *Concil. Labbei* p. 267 citra dubium est. Habet eandem inter metropoles ex Hierocle Constantinus l. ii Them. 6. Nec morari quemquam situs urbis extra Ætoliā debet: neque enim longo trajectu inde dissociata fuit; et præterea multa Augustus imperator ex opposita continente oppida Patris condonavit, de quibus Pausanias x, 38. Vide quoque vii, 48 et Ezech. Sphanhemium dissert. 41 *de usu et præst. numism.* p. 524.

Ibid. *Νῆσος Πάνορμος*. Haud parum molestiæ hæc mihi insula adpersit, neque hactenus eam deponere potui: tantum quæ in mentem venerint, adscribam. Panormum insulam veteres circum Peloponnesum ignorant: habet ejus nominis portum prope Rhium in Naupacti adverso littore Polybius v, 402 et Pausanias *Achaic.* 22, qui utique nihil ad hanc insulam. Aliam in Cephallenia novit Artemidorus apud Porphyrium de Nympharum antro p. 414, edit. Barnes: Τῆς Κεφαλληνίας ἀπὸ Πάνορμου λιμένος πρὸς ἀνατολήν δώδεκα στάδια νῆσός ἐστιν Ἰθάκη σταδίων ὀγδοήκοντα πάντε. Et Antipater in epigrammate ab Holsteinio ad Stephanū Πάνορμος publicato: Φοῖβε Κεφαλλήνων λιμενοῦ ἀκοπα, θῆνα Πανόρμου ναίων τρηχέλης ἀντιπέτρην Ἰθάκης. Hinc ego dedisse Hieroclem Νήσου Κεφαλληνίας Πάνορμος conjiciebam, aut certe ex portu nobis insulam fecisse. Quo minus tamen secure in

his acquiescam, Marcellinus Comes efficit, Zononis imperatoris jussu Pelagii gulam in insula, quæ Panormus dicitur, laqueo fractam a. 590 memorans. Et si enim, ubi posita fuerit insula, addere neglexerit, fieri potuit ut non aliam signarit.

Col. 144. *Κυθρία*. Præstiterat *Κύθηρα* et mox *Στροφάδες*, notæ Virgiliano versu : *Strophades Graio stant nomine dictæ insulæ Ionio in magno.*

Idem. *Μύκων*. Forte *Μύκωνος* ab Hierocle venit, nisi si et recto casu *Μύκων* insula dicta : certe σμικρότητα τῆς *Μύκωνος* νήσου habet Apostolius cent. xiii, 32, et quem scripsisse videtur, Zenobius cent. v, 21, hanc in rem a L. Holsteinio jam appellatus. Vide Ti. Hemsterhusium in Luciani dial. 1 Mort., ubi *μύκων* *Μύκωνον* egregie lepidissimo agriproi et plura de insula reddidit.

Idem. *Νῆσος Μόλος*. Molum insulam contra Corinthum adhuc quaero. Τὴν *πέτραν τὴν Μολουρίδα*, ex qua se Iuo cum Melicerte in Saronici sinus aquas præcipitem dederit, in hac vicinia Pausanias Attic. 44 et Tzetzes ad Lycophronis 229 commemorant.

Ibid. *Δωροῦσα*. Samus olim *Δρωῦσα*, testibus Hieracide de Polit. et Hesychio, cui tamen alio loco *Δόρυσα* est, appellabatur ; quæ cum alibi ab Hierocle recenseatur, hinc abesse debet. Habet *Ολυβύσσα* insulas in sinu Messenio Pausanias *Messen.* 34 : illæ, aut potius *Donysa*, quam viridem Virgilius vocat, huc pertinere videntur.

Ibid. *Λήμνος*. Hanc et sequentem proconsulis Achaïæ imperio fuisse contributam, cum ab Achaia longissime versus Thraciam sint semotæ, mirandum est. Constantinus, si hac in re Hieroclem fuerit secutus, septem duntaxat insulas circa Peloponnesum l. ii, Them. 6 invenit. Quoniam itaque dubium id esse potest, notari operæ pretium fuerit M. Constantinum præfectum prætorii Orientis amplissima potestate instruxisse, et præter Asiaticam Ponticamque diœcesin omnes illi Orientis provincias cum Ægypto et Thraciarum diœcesi atque insulis Cycladibus mandasse, *διχα Λήμνου καὶ Ἰμβροῦ καὶ Σαμοθράκης*, quæ præfecti prætorio Hæryici imperio relictæ sunt, ut Zosimus ii, 33 docet.

Ibid. *Ἰπὸ κορσουλάριον*. In manu exarato codice accuratissimus Holsteinus ita legit, verissimumque nobis videtur. Olim Creta provinciæ Cyrenaicæ conjuncta proconsuli paruit ; unde Q. Cæcilius Rufinus in *Thesaur.* p. MXCI 6 ἀνθύπατος Κρήτης καὶ Κυρήνης dicitur. Post dein, mutata Romanæ reipublicæ a Magno Constantino forma, distractaque hinc Cyrene, Zosimo ii, 37 teste, provincia fuit consularis, ut *Notitia imp. Orient.* c. 4 ostendit, et hoc e *Thesaur.* epigramma, p. MXCIV 4 : Φλ. Ἰπάτιον τὸν λαμπρότατον ἀπὸ ὑπάρχων πραιτωρίου δόγματι τοῦ κοινού πάσης τῆς ἐπαρχίας Οἰκουμένηος Δοσίθεος Ἀσκληπιόδοτος ὁ λαμπρότατος ὑπατικός τῆς Κρητῶν ἐπαρχίας ἀνέστησεν. Furlanus, qui Flavium virum consularem clarissimum ex hoc Flavio Hypatio fecit, risum omnibus debet : tu Fl. Hypatium intellige, qui præfectus prætorio Italiæ fuit Antonio et Syagrio consulibus, virum quieti placidique consilii interque omnes adolescentia et virtutum pulchritudine commendabilem, quo eum elogio ornavit Ammianus xxix, 2

Jam cum hujus epigrammatis Asclepiodotus ὑπατικός τῆς Κρητῶν ἐπαρχίας *Thesauri* p. MCX 90 dicitur, eo in titulo vitium esse nemo addubitabit.

Ibid. *Πόλις κβ*. Olim centum orbibus insulam fuisse celebrem res est tritissima : bella et rerum humanarum vicissitudines plures dein sustulerunt ; quarum tamen eum fuisse numerum, ut paucissimam superstites manserint, licet Servii ætate ita ferrent, nunquam censuero. *Primo quidem centum habuit Creta civitates*, grammaticus in *Æneid.* iii, 106 ait, *unde Hecatompolis dicta est : post riginti quatuor, inde, ut dicitur, duas, Gnoson et Hierapidnam, quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat.* Recte Servius Livium illi rumori opponit : sed severius eum ex sui temporis factis castigatum vellem.

Ibid. *Γορτύνη*. Gortynam Cretæ metropolim fuisse ex *Actis concilii Ephesini* p. 453 citra dubium est.

Ibid. *Ἰνατος*. *Εἰνατος* Hesychio Etymologo et Stephano. Ptolemæus nostro consentit. *Tabulæ Inata* M. P. 32 ab Hierapydna in parte insulæ australi.

Ibid. *Βιέννα*. Vitio exscriptorum *Tabulæ Bienna*, unde Ravennas Bientiam l. v, c. 21 fecit, dicitur : Stephano *Βιέννος*, fontasse invito : nam a Vienna Gallica gentile cognomen *Βιέννιος* et *Βιεννήσιος* formari ait, τῆς δὲ Βιέννης *Βιενναῖος*, quod utique et forma et orationis serie ad hanc Cretensium Biennam pertinere videtur.

Ibid. *Ἰεράπυδνα*. Dion princ. l. xxxvi τὰ *Ἰεράπυδνα* vocat. *Tabulæ Hiera* 20 M. P. a Bienna, Ravennati Jerapina ; ad quam formam in synodica Cretensium ad Leonem imperatorem epistola Euphronius episcopus Hierapinæ. Verius est *Ἰεράπυδνα*, ut lapides inscripti ostendunt. Vide B. Mansuconii *Diar. Ital.* p. 74 C. V., ubi perperam *ἸΕΡΑ ΠΥΓΝΗ*, et Edm. Chishulli *Antiq. Asiat.* p. 126.

Ibid. *Καμάρα*. Olim Lato, teste Stephano, cuius verbo Jo. Meursius l. i *Cretæ suæ* c. vii recte constituit.

Ibid. *Ἄλυγος*. Hanc insulæ urbem nondum reperi. Suspicio de mendo esse potest, nisi in *Notitia*, quam Jac. Goar Codino addidit, inter Cretenses episcopus ὁ Ἀλλύγου memoraretur.

Ibid. *Χερσόνησος*. Navale erat Lycii, cuius præsul Nisinnus Nicænæ secundæ synodo scribendo adfuit p. 354. *Χερσόνησος Κρήτης* in *Actis concilii Ephesini* p. 437 dicitur.

Ibid. *Λύκτος*. Urbem hanc *Λύττον* Polybius iv, 53 appellat, et ante eum, Strabone teste, Homerus, sita erat in excellentiore colle, quæ est nominis ejus causa : Τὸ γὰρ ἔνω. inquit Stephanus, καὶ ὕψηλὸν λύττον φασί. Atque hanc scribendæ urbis consuetudinem ipsi incolæ sunt secuti, ut in *Thesaur.* p. MLXXXV 5 : *Ματτιδίαν Σεθαστήν Αὐττίων ἢ πόλις διὰ πρωτοκόσμου Τ. Φλαουλίου Κωμαστᾶ τὸ β*. Ubi πρωτόκοσμος est magistratus cognomen, qui inter collegas, κόσμους dictos et numero quidem decem, ut Aristoteles *Polit.* ii, 10 docuit, princeps erat loco. In numis non aliud probarunt, qua de re Spanhemius in Callimachi *Hymn. in Apoll.* xxxii. Vide Hesych. *Καρηνοσόπολις*.

Ibid. *Ἀρχαδία*. *Tabulæ Arcade*, unde Arpade Ravennas exstruxit, 30 M. P. a Bienna, pro Arca-

les : urbem enim Ἀρκάδας et Ἀρχαδίαν teste Stephano appellabant. Arcadia Notitiis ecclesiasticis, ut Joannes τῆς Ἀρχαδίας ἐπίσκοπος, qui pars Nicænæ secundæ synodi fuit, testis erit placet. Male vero huic urbi in *Geographia Sacra* Carolus a S. Paulo locum negavit.

Col. 144. Σούβριτος. Theodorus ἐπίσκοπος Σουβρίτων est in Actis Nicæni secundi concilii p. 354. Subriti nominæ in tabula Peutingerana insignis est; unde Σούβριτος non male diceretur, præsertim si Σίβριτος, quam ex Polybio Stephanus habet, hinc originem acceperit. Cæteroque Σούβριτα Scylaci et Ptolemæo esse solet. Pertinet huc Cyrillus episcopus Subrius, ut vitiosissime in synodica Cretensium ad Leonem imperatorem epistola scribitur. Paulo melius in Actis Chalcedonensibus tom. VIII, p. 671 Κόβριλλος ἐπίσκοπος πόλεως Σούβριτος.

Ibid. Ὀάξιος. Imo Ὄαξος. Aberat haud multum Eleuthernis. Vide Edm. Chisull. *Ant. Asiat.* p. 125.

Ibid. Ἐλευθέρα. Multum hoc vulgato præstat, licet Dio. l. xxxvi principio τὴν Ἐλευθέραν vocet. In edito probando numi lapides scriptoresque plurimi, licet in numero vocis variantes, conspirant : τὰς Ἐλευθέρας Scylax, Plinius, Ἐλευθέρην conciliorum Chalcedonensis et Nicæni secundi Acta, Stephanusque et Tabula, quæ 8 M. P. Subriti urbe semovet, malunt.

Ibid. Λάμπαι. Λάμπη. Hinc fuit Demetrius, qui pessimo in Chalcedonensi concilio p. 100, Πάλης dicitur, ut ex p. 401 compertum est. Lappa Λάπη in Tabula, quæ a superiore M. P. 32 dissociat, et lapidibus, ut Gruteriano p. MXCI, 9 : Λαππαίων ἡ πόλις τὸν Μάρκον Δούρηλιον Κλήσιππον τε:μῆς καὶ μνήμης χάριν. Sic enim expleri illud epigramma debet, ut Mabilionius *Itin. Ital.* p. 23 et Donianæ *Inscript. class.* v, 176 docuerunt.

Ibid. Κυδωνία. Κυδωνία. Cydonia tamen Floro in, 7, ubi Dukerum vide, et Ravenanti. Κυδωνιάτας habes in Dione l, p. 507.

Ibid. Κατάρια, verius est Κάνταρος. Tabulæ Cantano M. P. 24, Cisano, Apteræ navali. Catamenis episcopus est in synodica Cretensium epistola ad Leonem imperatorem; ex qua Cisansensem Carolus a S. Paulo facit, cum Cantanensem debuisset.

Ibid. Ἐλυρος. Montibus fuisse incinctam Pausanias Phocic. 16 docet. Joannem Meursium Cretæ 1, 9, vide.

Ibid. Λίσσος. Hocce an Λάσος amplectare, dubites. Plinius in, 12. Lason in mediterraneo ponit insulæ tractu; Lissum Ptolemæus in australi Cretæ parte, quæ Tabulæ M. P. 16, a Cantano Liso dicitur. Atque hæc potior erit, tum quod Pliniana Lasos sit obscurissima, tum etiam quod ὁ Λίσσου episcopus et alius insit Notitiis. Adde Scholia in *Odyss. I*, 293.

Ibid. Φοινίκη ἦτοι Ἀραδέρα. Ita mss. ut Holsteinus admonuit. in Notitia, quam Jac. Goar publicavit, ὁ Φοινίχης ἦτοι Ἀραδῆνης præsul cæteris Cretensium accensetur: qui cum vitio sit deformatus, parum juverit. Fuisse puto Φοινίκη ἦτοι Ἀραδῆν, quam posteriore Stephanus agnoscit; Ἀραδῆν, inquit, πόλις Κρήτης, ἡ καὶ Ἀνώπολις λέγεται: διὰ τὸ εἶναι ἄνω. de Phœnice res alia est vix alibi obvia. Est in parte insulæ australi apud

Ptolemæum Φοινίξ, cuius episcopus, in Nicæno secundo concilio p. 354 memoratum, negligenter *Geographiæ* S. Conditor præteritæ si nostra est, oportet cum Aradene deinceps coaluerit; aut id si spreveris, ut Araden, incerta nobis causa, Phœnice nomen impetravit.

Ibid. Νῆσος Κλαύδος. Sic et Ptolemæus et Notitia Jac. Goar appellat; Lucæ *Act. Apost.* xxvi, 16 Κλαύδη, variantibus tamen mss. et versionibus plerisque in Cauden sive Caudon inclinantibus, qua de re Hugo Grotius. Joannes Millius Κλαύδην divini scriptoris Ptolemæi auctoritate haud male firmat, sed Athenæum, quem auxilio accessit, vellem missum fecisset. Verba Deipnosophistæ e lib. vi, c. 9, sunt: Ἀντίθετος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πρωτοχόρῳ παράγει τινὰ παραπλήσιον τῶ: ἐν τῷ Κλαυδίῳ νῦν σοφιστεύουσιν, ὧν οὐδὲ μνησθῆναι καλόν. Putat vir diligentissimus τὴ Κλαυδίον esse hanc insulam, quam si Athenæus signasset, utique ἐν τῇ Κλαυδίῳ scripsisset. Verius Is. Casaubonus in *Sueton. Claud.* c. xl animadvertit Claudium Athenæi non insulam sed museum esse, quod ab imperatore Claudio ex suo nominæ additum est Alexandrino, ut Suetonius docet.

Ibid. Νεκρόλις de ea in *Ant. Itin.* p. 325. Metropolim veteris Epiri fuisse conciliorum Acta et Leonis imperatoris epistola tom. IX *Concil. Gener.* p. 268, ostendunt.

Ibid. Δωδώρα. Sic ms. pro Δωδώνη, cuius episcopus Theodorus concilio Ephesino subscribit p. 457.

Ibid. Εἶβοτα. Urbem fuisse antiquam, et, quod aquis esset copiosissimis cincta, eo nomine dictam Procopius Fabr. Justiniani in, 4, affirmat. Marcus Εἶβοτίας sæpe in Actis Chalcedonensibus occurrit, ut p. 126, et p. 566, ubi perperam Εἰδολας præsul dicitur. Vide Valesium in *Sozomen.* vii, 26.

Ibid. Ἀκτίον. Vitiopsis et ex Ἀκτίον natum est. Fuit Actium colonia ad sinum Ambracium, qua de Plinius in, 1.

ibid. Ἀδριανούπολις. Instaurasse eam civitatem et suo nomine insignem fecisse Justinianum ex Procopio novimus. Sedem habuit in mediterrancis, si Tabulæ scriptæ fides est: nam Acta S. Leucii 11 Januar. mari admovent. Τῷ καὶ τῷ ἡμετέρῳ, aiunt, diebus 15 pervenerunt in civitatem Adrianopolim, et illic adhesit sibi duos sacerdotes Leonem et Sabinum, et inventa navi de Rhegio datoque nautico ascendit in eam Hydruntumque pervenit: neque enim dubium est quin barbarus scriptor hanc intellexerit.

Ibid. Ἀκτων. Argos Amphilochiæ in hac voce latere, si quid auxilii a mss. esset, mihi persuaderem. De Phœnice vide *Ant. Itin.* p. 324.

Ibid. Ἀγγιασμός. Episcopus Ἀγγιασμοῦ Ἡπειρου, παλαιῶς, qui Anchiæxi in versione, est in Chalcedonensi concilio p. 126. Forte portus est Onchesmus, de quo ex Strabone et Ptolemæo Palmerius *Græc. Ant.* ii, 2, p. 245.

Ibid. Βούτριτος Βουθρωτός, de qua alias Stephano Βουθρωτός νῆσος; περὶ Κέρκυραν in editione Aldina Florentinaque et Vossiano ms. ut Berkolius advertit, non, uti addit, corruptissime. Fuit sane Buthrotus in Chersoneso, nec tamen necessarium erat ut Χερρόντιος; urbium descriptori inculcareturi:

sæpe illi insulæ dicuntur quæ proxime, ut insulæ videantur, accedunt. Vide *Ant. Itin.* p. 522.

Col. 144. *Φωτική*. Sita in depressiore fuit loco, aq̄i stagnantibus circumdata, Procopio *Ædif. Justin.* iv, 4 auctore. Meminit ejusdem auctor comment. De Petro et Paulo c. iii : ἐξ ἧς (Ῥώμης) εἰς Μεδιόλανον καὶ Φωτικήν, πόλει; Ἡπειρώτιδας, ἐρχεται. Conjicit quidem God. Penschenius (tom. V, A. S. Junii p. 417) urbem Lucam a luce Φωτικήν scriptori dici : quæ Epirotarum nunquam fuit : at nostram intelligit, quam imperite Mediolano junxit : oppida enim, quod Callimachus ait, τὰδε τόσσον ὅσον διὰ πλεῖστον ἐχουσι.

Ibid. Ἡ Θρακή νῆσος. Sic mss. ; unde sine controversia eruenda erit Ἰθάκη, ut Car. a S. Paulo et L. Holsteinus viderunt.

Col. 145. Ἐπὶ κορσοῦλάριον. Idem in suo codice Constantinus l. ii, Them. 9 legit, et falsum tamen esse arbitror : nam et *Notitia imp. Orient.* c. i, utriusque, et novæ et veteri, Epiro præsidem imponit, et imperatores Valentinianus et Valens ad Zosimum novæ Epiri præsidem dant l. unicam cod. Theod. de stratoribus, innuuntque Appolloniæ agere solitum. Itaque ὅπ' ἡγεμόνα præstiterit.

Ibid. Δυρράχιον. Metropolis erat Epiri novæ ; unde Lucas ἐπίσκοπος Δυρράχιο, μητροπόλεως νέας Ἡπειρώτων concil. *Chalced.* p. 565.

Ibid. Σάμπα. Ita recte Constantinus in editione Batava : nam Σάμπα, quod Ans. Bandurius recepit, hinc detortum est. Vide ad *Ant. Itin.* p. 318.

Ibid. Βούλις. Ptolemæο Βουλίς, Stephano Βυλλίς. Urbs erat maritima, Apolloniæ vicina, unde ejusdem episcopi curæ fuerunt commissæ, qui in Ephesino concilio p. 437 Ἀπολλωνίας καὶ Βελλιάδος et p. 524 Ἀπολλωνίας καὶ Βελλίδος vitiose dicitur. Vide Holst. in Stephani Βυλλίς.

Ibid. Ἀμαντία. Fuit in Orici finibus, ab Abantibus condita et dicta. Vide Palmerium G. A. i, 31. p. 171. Eulalius episcopus ab Amantia est in fragm. iii, p. 1523. Oper. hist. Hilarii.

Ibid. Πουλχεριούπολις. Recte hoc Holsteinium probasse Constantinus l. ii, Them. 9, ostendit. Nomen est a Pulcheria Theodosii secundi sorore, situs vero obscurissimus ; qui, si nomen quo ante usa fuit, esset exploratum, commodius finiretur. Palmerius de Bulgarica Belgrado suspicionem jecit, quæ ut probari possit vehementer vereor. De Aulone *Itin. Ant.* p. 324.

Ibid. Αὐλύριδος μητροπόλις. Fuit olim Λυχνίδης, ut bene Palmerius, quæ cum Microclis avo Epiri metropolis non fuerit, credibile est μητροπόλεως vocem huc a Dyrrachio migrasse, aut Lychnido a recentiore librario fuisse appositam : fuit enim seriore ætate sub Bulgaris metropolis, quod ut appareat, sciendum est urbem hanc a gente Bulgarica Achridam fuisse nuncupatam. Cedrenus, Nicephori Gregoras et Callistus, quibus testimonium denuntiavit Palmerius V. G. i, 35, id haud obscure indicant ; nec alia fuit scholiastæ Coisliniano, cum Ptolemæο adscriberet Λυχνίδος ἢ Ἀχρίδα, sententia, sub iisdem Bulgaris Achrida Justinianæ primæ et metropoli titulo superbiit, testibus utroque Nicephoro et Wilhelmo Tyrio *Hist. Hieros.* xx, 2. Illic vero non immerito quæsi veris, sitne Lychnidus eadem ac Justiniani patria : patriam enim suam

imperator cognomine Justinianæ primæ Novella 11 illustrem esse jussit. Mihi, quantumvis in eam opinionem doctissimus Palmerius et plures alii concesserint, nullo modo plausibilis videtur. Dissentiendi causas habeo graves et varias : quid si primo Lychnidum condita Justiniana prima supersuitem fuisse ostendero ? Exstructa ea est ante Belisarium consulem sive ante annum 535, teste Novella 11 ; Lychnidus gravissimo terræ motu corruit Justiniano principe, non, ut Palmerius, Justiniano primo, apud Procopium *Hist. Arcan.* c. xviii. Movit autem terra per Achaïam et Epirum anno belli Gothici 13, eodem auctore B. G. iii, 181, pluresque urbes disiecit. Tremuit præterea anno belli ejusdem 17, B. G. iv, 25, et horribilem quidem in modum. Altero utro motu Lychnidus corruit : neque enim alius in hoc tractu memoratur. Adeoque si priore, 12 ferme annis post conditam Justinianam primam, si posteriore, 16 post eam annis in ruinas abiit. Igitur cum Lychnidus ædificata Justiniana prima pristinum nomen mordicus retinuerit, florueritque in plures annos, perperam ab Justiniano ex ruderibus excitata et novo nomine decorata perhibetur. Quod ipsum, si quæ de utraque urbe prædicantur in examen miseris, liquidius patet. Procopius in *Hist. Arcan.* Λυχνιδὸν τὴν ἐν Ἡπειρώταις sive Epiroticam appellat : at imperatoris patriam Fabr. vi, 4, in Dardanis, qui ultra Epidamniorum fines agitent, collocat ; quæ sane regiones magno terrarum intervallo dissociantur. Promptum quidem est cum Palmerio prosteri Procopium non satis edoctum fuisse limites earum regionum ; nec facile tamen illi persuaserit qui ejus de bellis Gothico Vandalico et Persico deque ælificiis Justiniani libros cum cura evoluerit : ne nunc dicam imperatorem aperte satis Novel. 11 patriam suam circa Daciam mediterraneam figere et Procopii partibus accedere. Ad hæc omnia accedit Justiniani natale solum aut Tauresium aut Bederinam sive Baderianam a Procopio et Agathia vero nomine appellari : qua ergo ratione Lychnidus erit ? porro Lychnidus excellenti colli erat imposita et fontibus abundantissima apud Malchum in *Excerpt. Hæschelii* p. 64. utrumque defuit Justinianæ primæ debuitque imperator aquæ ductibus magnifico opere exstructis subvenire civibus, ne sitirent, Procopio indice. Tandem, ne longum faciamus, si Justiniana prima eadem est ac Lychnidus, debuit Epirus nova, in qua ea urbs sedem obtinebat, Justinianæ primæ esse contributa, aut saltem ejus pars : atqui res secus habet. Decernit Justinianus *Novel.* 11, ut primæ Justinianæ, patriæ nostræ, pro tempore sacrosanctus antistes non solum metropolitanus sed etiam archiepiscopus fiat ; et cæteræ provinciæ sub ejus sint auctoritate, id est tam ipsa mediterranea Dacia quam Dacia ripensis, necnon Mæsia secunda Dardania, et Prævalitana provincia et secunda Macedonia, pars etiam secun.æ Pannoniæ. Nulla prorsus hic Epiri mentio, in qua non infimo loco Lychnidus. Dices Achridam Justinianam primam fuisse dictam, eam autem a Lychnido nihil discrepare ; quod ut libenti animo admitto, ita ea quæ disputavi prohibent ut ab Justiniano eo nomine insignitam fuisse agnoscam. Omnia nisi me fallant, Bulgaris ad Christianorum sacra

tractatis, Lychnido, quæ gentis præcipua in hoc tractu urbs, et metropolis dignitas venit et Justinianæ primæ cognomen : religione enim meliore recepta, et sacerdotibus et, qui eos inauguraret, episcopo fuit opus. Lecta ergo urbs quæ Bulgaris caput erat, et metropolitano assignata, appellataque Justiniana prima, sive quod eandem, quaiquam non sine errore, ejus temporis Græci opinarentur ; seu potius quod vera Justiniana prima, ut plures in hac vicinia aliæ, per tracta diu bella esset desolata, nec alius titulus ad novam metropolim decorandam videretur accommodator.

Col. 145. *Λιστρῶν καὶ Σκεπῶν*. *Λυστρῶν καὶ Σκευῶν* codex Vulcanii. Hæc quid velint, non facile dixero. Viri docti, qui occasione oblata in ea inciderunt, conjecturis, sed parum certis, indulserunt. Palmerio G. A. 1, 31, quod Constantinus I. 2, Them. 9. *Ἀδλων, Ἀήστρων, Σκευῶν* præferret, in mentem venit posse legi *Ἀηστήριον* vel etiam *Ἀηστῶν*, ut sit velut epithetum *Αυλον*, navale piraticum vel piratarum, ut in Attica erat *Φῶρων λιμὴν*, furum portus : cui suspicioni mss. verborum ordinem aliter digerentes, contra veniunt ; obstant quoque Romanorum leges, piraticam proseribentes. L. Holsteinus in Thesauri Orteliani *Ἔστραων Ἀιστρῶν* præoptat, *Ἔστραων*que pariter ut Carolus a S. Paulo intelligit ; quod oppidum cum in Macedonia secunda ab Hierocle fuerit collocatum, hic sedem obtinere non potest. De altero *Σκεπῶν* non minor hæsitatio : Carolus a S. Paulo videndum esse monet an *Καίσαρεων* legi possit ; ubi maxime vellem ut quid tandem Cæsepon fuerit, docuisset. Palmerio *Σκεπῶν* quæ sit non succurrit. Equidem, si sententia sit ferenda, *Λιστρῶν* esse dixero novæ Epiri castellum, cui apud Procopium *Fabr. Just. iv, 4*, nomen est *Ἄλιστρος* ; in *Σκεπῶν* autem sive *Σκευῶν* voce latere ejusdem Epiri urbem, quæ *Σκιδριῶν* et in Augustano codice *Σκυδῶν* eidem Procopio audit.

Ibid. *ὑπὸ κορσουλάριον*. Consulari Daciam mediterraneam paruisse *Notitia imp. Orient. c. 1*, confirmat. Est in l. ii, c. Theod. de inoffic. testam. Claudius præses Daciæ ; quæ cum et Sardiæ meminere, dices Daciam mediterraneam fuisse præsidialem provinciam ; quæ tamen res secus habet. Sardiæ a Constantino M. ea lex data est ad præsidem Daciæ qui propterea Daciæ mediterraneæ præses non fuit, ut I. Gothofredus censebat.

Ibid. *Σαρδική*. Daciæ metropolim fuisse Theodoretus II. E. ii, 4, docet. Constantius, inquit, προσέταξεν εἰς τὴν Σαρδικὴν (Ἰλλυρικὴ δὲ αὕτη πόλις, τοῦ Δακῶν ἔθνους μητρόπολις) καὶ τοὺς τῆς ἑώρας καὶ τῆς ἐσπέρας συνδραμεῖν ἐπισκόπους. Ubi ne ad Illyricam urbem offendaris, ita dici obiter observa, quod præfecto prætorii per Illyricum subesset, quæ ratio et Jordanem R. *Goth. c. 56*, permovit ut Naissum Illyrico contribueret. Vide de Sardica *Ant. Itin. p. 135*.

Ibid. *Παυταλία*. *Παυταλία* vero nomine fuit, numis ΟΥΑΠΙΑΣ ΠΑΥΤΑΛΙΑΣ titulis inscriptis, et tabula, quæ Peuliam 28 M. P. Sardica separat, indicibus. Ter idem commissum est peccatum in Malchi Excerpt. Legat. Hoeschelti p. 62, quæ accuratissimus L. Holsteinus ad Stephani Πα-

ταλίαν optime elicit. Sita erat non longe a Thraciæ introitu ; παραγγελίας χώραν μὲν αὐτῷ δοῦναι ἐν Παυταλίᾳ, Malchi verba sunt, ἢ τῆς μὲν Ἰλλυρικῆς μόρας ἐστὶν ἐπαρχία, οὐ πολὺ δὲ ἀπέχουσα τῶν εἰσβολῶν τῆς Θράκης. Procopio non dissimili vitio Παντάλεια. *Ædif. Just. iv, 4*, dicitur.

Ibid. *Γερμανή*. Constantinus I. ii, them. 9, Γερμανὸς habet. Verum est Γερμανή, quo nomine Procopius *Ædif. Just. iv, 4*, in hac Dacia novit urbem. Nec diversa, puto, est Germania, quam B. Vand. 1, 11, in finibus Illyrici et Thraciæ, Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυρῶν μεταξὺ, ponit, Belisarii patriam. Vide N. Alemannum in *Hist. Arcan. c. ii*, et cave credas in sanctionibus antistitum Orientalium, quod inibi fidenter et Ortelianis verbis asseritur, metropolim esse : longe enim hæc ab ea dignitate absuit.

Ibid. *Ναισόρ*. Recte ita mss. et Constantinus. vide Holst. ad Stephan. et quæ *Itiner. H. p. 566*, adscripta sunt.

Ibid. *Ῥεμεσιάννα*. De hac urbe ad Anton. *Itiner. p. 135*, disputavimus. Id mirandum est, in Actis *Chalcedonensibus* p. 323, Ἀφρουπόλιν appellari : subscribit Διογενιανὸς ἐπίσκοπος Ἀφρουπόλεως Ῥεμεσιάνων, qui in Latinis veteri versione episcopus civitatis Remissianensium et p. 126, Ῥεμεσιάνης τῆς Δαχίας recte dicitur. Putem librariorum Ἀφρουπόλεως esse conditores, et cum in Actis esset Διογενιανὸς ἐπίσκοπος Ἀφρου, Διογενιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ῥεμεσιάνης, neglecto alterius Diogeniani nomine novæ urbis fundamenta posuisse. Ἀφρου ἐπίσκοπος, ut hoc addam, episcopus Afer in his conciliorum Actis esse solet, ut p. 402.

Ibid. *τῆ παρὰ . . . ὑπὸ κορσουλάριον*. Ripensis Dacia cum intelligatur, fortasse τῆς παραποταμίας Δαχίας justum erit : Procopio *Ædif. iv, 5* Ῥιπήσια est Δαχία. Quod autem consulari administranda mandatur, id a recto longe abest : fuit enim præsidialis provincia, uti præter *Notit. imp. Orient. c. 1 ex l. ii c. Theod. de inoffic. test. pro conperto* habemus.

Ibid. *Ῥαξαρία*. *Ῥαξαρία* oportuerat. Hanc et duas sequentes Theophanes *Chronograph. p. 217* non præterit. *κτταστρέφας τὴν τε Ῥαξαρίαν, ἰν-quit, καὶ Κωνωνίαν καὶ Ἀχὺς καὶ Δωροστόλον καὶ Ζάνδαπα καὶ Μαρκιανούπολιν*. Quæ ex Theophylacto H. M. 1, 8 decerpta indidem facile saniozem recipient colorem. Vide *Ant. Itin. p. 219*.

Ibid. *Βηροπία*. *Βονοπία* codex Vulcanii. *Βωνονία* est, ut Henr. Valesius in *Ammian. xxxi, 11* dudum vidit. Quod sequitur Ἀχοῖνες, Latini Aquas, Græci Ἀχὺς vocitant ; qua de re dictum alias est.

Ibid. *Κάστρα Μάρτις*. Sozomenus II. E. ix, 5 *Κάστρα Μάρτις πόλιν τῆς Μυσίας* appellat, recte si urbis nomen spectes, non item si provinciam : fuerunt enim hæc Castra in Dacia, ubi Procopius ea *Fabr. Just. iv, 6* agnoscit et a Danubii ripa remouet ; quod sane mirandum est, siquidem Gratianus permeato Danubio delatus Bononiam, Sirmium introiit, et quatrimum ibi moratus per idem flumen ad Martis Castra descendit apud Ammianum xxxi, 11.

Ibid. *Ἰσχος*. Ita mss. Henr. Valesii conjecturam affirmantes. Vide *Ant. I. in. p. 221*.

Ibid. *Δαρδανίας*. Sita hæc provincia erat ad Macedoniæ occidentem plagam : codex missorum

Theodosii, ab Emmanuele Schelstrate tom. II, *Antiq. Eccles.* p. 526 editus: *Macedonia et Helle-spontus et pars Ponti finiuntur ab oriente mari Pontico, ab occidente desertis Dardaniæ, a septentrione flumine Nistro, a meridie Ægæo.* Harduinus, qui ad Plinii IV, 11 deserta Candaviæ substituit, easam nullam habuit.

Col. 145. Β. Σκοῦποι. Sic Ptolemæus, Stephanus Σκόπους vocat: Scyrium Marcellinus Comes a. 518, cum de ærumnabili Dardaniæ calamitate, *Scyrius namque metropolis, ait, licet sine civium suorum hostem fugientium clade, funditus tamen corrui.* Melius Paulinus Scyros Propemptico ad Nicetam:

*Tu Philippeos Macæam per agros,
Per Tomitanam gradieris urbem,
Ibis et Scyros patriæ propinquos
Dardanus hospes.*

Quoniam si iter consideres quo amicum Remesianam, patriam in urbem, mittit, maximas ambages meritissimo mirere. Quid opus Philippeos agros et Tomitanam urbem, ut Scyros devenias, invisere? Ant. Pagius Critic. a. ccccxcvii, 9, quo Paulinum ignoratæ geographiæ culpa liberet, nescio quos Philippeos agros, nusquam lectos, comminiscitur, et pro Tomitana urbe Stobitanam restituit sive Stobos. Equidem a Stobis Stobensem recte formari, nusquam Stobitanum, legi. At demus hoc: cui bono per geminam Epirum Thessalonicem Nicetam amandat, cum brevius per Prævalitanam Dardaniamque provincias iter, in Tabula signatum, in Scyros et Remesianam versus pateret? Sed hæc missa faciamus. Sita urbs fuit ad Axium sive, ut serior ætas melnit, Bardarium. Nicephorus Bryennius *Comment.* IV, 18: Ὁ δὲ Βαρδάριος καταβρέτ μὲν ἐκ τῶν τῆς νέας Μυσίας ὄρων, καὶ διτῶν διὰ Σκοῦπων κάταισι μετὰ Στρομπιττῆς. Quæ cur Possinus vertere neglexerit, divinare non possum; nihil utique habebunt obscuro, si Nicephorus Gregoras in consilium adhibeatur, Scopia, quo nomine deinceps claruit, Triballorum in montibus oppidum, Axio flumini astruens I. VIII, c. antepenult. p. 266 edit. Genev.

Ibid. *Μηρών.* Fortasse hæc delitescit inter castella quæ plura Dardaniæ Procopius *Edif. Just.* IV, 4, nobis annumerat; proxime accedere Βερμέριον Ἄρια et Μαριανὰ videntur.

Ibid. *Οὐλπιανὰ.* Urbem hæc longa temporis injuria labantem Justinianus crexit et Justinianæ secundæ cognomine superbire jussit apud Procopium *Edif., Just.* IV, 1. Habes eandem in his Jornandis *Rer. Getic.* c. LV1: Theodemir Naissum primam urbem invadit Illyrici, filioque suo Theodorico sociatus adstat et in villam comites per castrum Herculis transmittit Ulpianam, qui venientes tam eam quam et opes mox in deditioem accipiunt. Sic edunt, intricatissimam verborum sententiam susque deque habentes. Codex Ambrosianus: sociatus adstat et in villa comitibus et tam eam quam Metulus mox præfert: unde ego fuisse credidero filioque suo Theodorico sociatus adstat et III millia e comitibus per castrum Herculis transmittit Ulpianam; qui venientes tam eam quam Metulum mox in deditioem accipiunt. Castrum Herculis, ut obiter ea illustrem, Tabula 14 M. P. Naissu semovet; Metulum autem in hac vicinia oppidum erat natura et operibus

munim. Appianus *Illyr.* p. 10, ed. Hæsch. Ἐπὶ δὲ ἑτέραν πόλιν ἐχώρει Μετούλον, ἢ τῶν Ἰαπόδων ἐστὶ κεφαλή, καί ται δὲ ἐν ὕρει σφόδρα ὑλῶσαι, ἐπὶ δὴ δύο λόφων, οὗς διαιρεῖ χαράδρα στενή. Reliqua a vestigiis manu exarati codicis proxime receclunt.

Ibid. *Πρεβάλεως.* Provincia Prævalitana inter Epirum novam et Dalmatiam ad Adriaticum erat protenta sinum, Procopio B. G. I, 15 auctore. Paruisse præsidi *Notitia imp. Orient.* c. 1 affirmat.

Ibid. *Σκόδραι.* Verius [cum L] Σκὶδρα. Sicut urbis Livius XLIV, 31, describit.

Ibid. *Ἀίσσος.* Hæc et ejus arx Acrolissus ex Polybio VIII, 40 et Livio XLIII, 20 notissima est. Ἐλαίσοι. Constantino dicitur Imperatori de *Administ. Imp. er.* c. 30.

Ibid. *Δωράκιον.* Diceret hinc fuisse Eucharium Δωρακίου præsulem, qui pars Ephesini fuit concilii, nisi p. 436 adderetur τῆς νέας Ἡπείρου, atque inde Dyrrhachinus esset. Est inter Gudianas ex Ligorio inscriptiones p. CLXXI hoc epigramma: D. M. S. C. JULIUS. C. F. ÆMILIA. RUFUS DURRACI MIL. COH. XII. URB. Quod et ego ad Dyrrhachium pertinere existinem. Quid ergo huic Doracium fiet? Equidem legere id nusquam memini. Fuit præterea Prævalitanæ provinciæ metropolis Scodra, ut ex Gregorii M. I. 40 epist. 34 apparet; quare, donec aliunde firmiore Doracium hoc tibicine falciatur, arbitrabor Docleam sive Diocleam, non quidem metropolin sed celebrem tamen post Diocletianum ejus instauratorem urbem, hic suam etiam locum obtinuisse. Vide de ea Constantini *Administ. Imp.* c. 35 et Cinnamum *Histor.* VI, 1.

Ibid. *Μυσίας.* Mœsia hæc prima est sive superior, ut Tabulæ dicitur; Socrati *H. E.* I, 27 ἡ ἄνω Μυσία. LEG. AUG. PR. PR. PROVINC. PANN. ET. MOESIAE SUP. sub Septimio Severo est in *Thesaur.* p. CCCCVII. 1. postea præsidialem fuisse testis *Notitia imper. Orient.* c. 1 est.

Ibid. *Βιμεράκιν.* Βιμεράκιν rectius Theophylactus H. M. I, 5, qui πόλιν λαμπράν ad Illyricum pertinentem appellat. In Gordiani et Philippi numis P. M. S. COL. VIM., quos ridicule admodum Harduinus in *Num. urb. illustrat.* explicat de provinciæ Macedoniæ superioris colonia Viminacio. Adeone Mœsia superior ignorata fuit, ut his in numis cognosci haud potuerit?

Ibid. *Σιγγιδόνος.* Σιγγιδόν aut Σιγγιδουον oportuerat. Socrates *H. E.* I, 27 et II, 12 episcopus Σιγγιδόνος τῆς ἄνω Μυσίας Ursacium inter Arrianismi defensores numerat: ut mirer Carolum a S. Paulo Socratem notasse ob Singidunum Pannoniæ transcriptam. Certe I. I, c. 20, quorsum lectores amandat, nihil hujus legitur. Vide *Ant. Itiner.* p. 152.

Ibid. *Γρατιανὰ.* Est in *Notitia imp. Orient.* c. 133 inter Mœsiæ primæ urbes, deque ea disputavimus ad *Itiner. H.* p. 566.

Ibid. *Πριχοπρία.* Imo vero Τριχόρνια aut Τριχόρνον potius. Vide idem *Itiner.* p. 565.

Ibid. Ὁρθέμαρχος. Pro Ὁρρέο μάργου, ut diximus ad *Ant. Itin.* p. 131.

Ibid. *Παρρορίας.* Pannonia secunda est, quæ olim præfecto prætorii Italiae præerat, pars imperii Occidentis, ut *Notitia imp. Occid.* c. II docet: eam autem cum Justinianus reciperasset, sicuti *Notitia*

11 significat, provinciis Orientis Hierocles accenset. Quod autem praesidi mandatur, id Justiniano, credo, debetur; est sane Munatius Plancus v. c. praeses Pannoniae per annos 24 in lapide Reinesiano class. vi, 71; sed is Pannoniae primae praepositus fuit: nam secundam consularem fuisse *Notitia* eadem c. 1 confirmat.

Col. 145. *Σέρμιον*. Urbium mater et populosa et celebris Ammiano xxi, 40. Unde in concilio Aquileiensi sub Damaso Amenius *caput*, inquit, *Illyrici non nisi civitas est Sirmiensis*, tom. iii *Concil. Labbei*, p. 391. Non dissimilia leges Justiniani in *Novella* 11, cuius tamen verba si ita acceperis acsi Thessalonicensi Ecclesiae post Attilae et Sirmii eversi tempora demum ea dignitas accesserit qua omni Illyrico praestabat, erroris Tribonianum absolvere non poteris: multis enim ante annis, ut ex Theodoro supra monuimus, Illyricum Orientale illi urbi paruit. Vide P. de Marca *Dissert. de Primatu* c. 38, et de Basianis sive Bassianis *Itiner. A. p. 131*.

Ibid. *Ἰπὸ ἀνθύπατον*. Aristidi, tom. i, p. 614 *ἄρχων* τῆς Ἀσίας, et p. 572 ac 600 *ἡγεμὼν* τῆς Ἀσίας, quibus atque aliis in locis cum praetorem aut praesidem interpres verterit, praebita magno Usserio in *Smyrnenisium Epist.* p. 46, ed. Ruinarti ut scriberet occasio est, totius provinciae proprie dictae Asiae proconsulem tunc fuisse praesidem; quod tamen a vero procul abesse cognitissimum est. Erat proconsulis imperium latissimum, suis terminis ab eodem Aristide, tom. II, p. 501, circumscriptum: longe tamen accuratius, quanquam eius scriptoris aetate tantum non erat, ab Eunapio in *Mazimo*, p. 101, ed. Plantin. Ἄλλ' εἰς ἀρχὴν μετέστησε μελιζονα (Valens Clearchum), ἀνθύπατον αὐτὸν ἐπιστήσας τῆς νῦν ἰδίας Ἀσίας καλουμένης. Αὐτὴ δὲ ἀπὸ Περγάμου τὸ ἀλιγενὲς ἐπέχουσα πρὸς τὴν ὑπερκειμένην ἡπειρον ἕχρι Καρίας ἀκροτέμενται, καὶ Τρωῶλος αὐτῆς περιγράφει τὸ πρὸς Λυδίαν. Ἔστι δὲ ἀρχῶν ἐνδοξοτάτη, καὶ οὐ κατήκοος τοῦ τῆς αὐτῆς ἐπαρχου. Jam si observaris huic proconsuli Hellesponti consularem et insularum praesidem dicto fuisse audientem, amplissimam utique potestatem illi injunctam agnosces. Quod vero praefecti praetorii imperio exemptum fuisse affirmat, id, quamquam ab eo ad praefectum appellatio in l. 19 cod. de Appellat. permittitur, ex *Notitia imp. Orient. c. 1*, quoque cognoscas; neque enim Asia provinciis annumeratur quae sub dispositione praefecti praetorio per Orientem fuerunt. Caeterum in Eunapio verbis, quod nec interpretem fugit, non τὸ ἀλιγενὲς sed τὸ ἀλιτενὲς, ut apud Polybium iv, 39 de ora Ponti πᾶν δ' ἐστὶν ἀλιτενὲς, legi oportet. Simile vitium e Strabone l. xiii, p. 595, eluit Paul. Leopardus *Emendat.* iv, 15.

Ibid. *Πόλεις μγ'*. Olim quingentae urbes Asiae proconsulis jurisdictioni erant contributae; unde Agrippa apud Josephum *B. I.* ii, 16 § 4: Τί δὲ αὖ πεντακόσται τῆς Ἀσίας πόλεις; οὐχὶ δέχα φρουρᾶς ἐν αὐτοῖσιν ἡγεμόνα καὶ τὰς ὑπατικὰς βάρβλους; tuncque in plures descripta erat conventus, de quibus Plinius v, 29. Deminui ejus amplitudo coepta est, postquam vicinis provinciis sui magistratus sunt impositi, et alterius imperio subjecti. Vide Usserium de Asia procons. p. 32 etc.

Ibid. *Ἐφεσος*. Provinciae erat metropolis; et quanquam olim eam urbi dignitatem vicinae invidabant, ab Antonio tamen imperatore proconsuli necessitas imposita est per mare applicare καὶ τῶν μητροπόλεων Ἐφεσον (i. e. inter matrices urbium Ephesum) primam attingere ut Ulpianus l. iv, § 5 D. de offic. Procons. admonet. Nec tamen Ephesum imperator Smyrnae aut Pergamo ita praeposuit ut praee illis primas auferret: tantum ut e metropolitibus provinciae primam eam adiret edixit, ut pulchre demonstravit Ezech. Spanhemius *Dissert. ix de Usu. et Prast. Numism.* p. 614. Sequiore demum aetate reliquis est antelata, factusque ejus episcopus Asiae dioeceseos exarchus, et jure quidem Patriarchico, apud Evagrium *H. E.* iii, 6. Adde Usserium de *Asia Procons.* p. 49.

Ibid. *Ἐρέα*. Ἀνατα verum oppidi, quod Cariae Ptolemæus et Stephanus, Scylax Lydiae circa Magesiam attribuit, cognomen erat. Soticus πόλεως Ἀνατας inter Asiae episcopos Chalcedonensi concilio p. 675 subscribit, concilio vero Cpolitano tertio p. 666 Joannes ἐπίσκοπος Ἀνέων τῆς Ἀσιασίων ἐπαρχίας, qui p. 500 τῆς Ἀνατων πόλεως dicitur. Prave ergo in concilio Ephes. p. 465 Modestus fertur τῆς Ἀνέων πόλεως τῆς Φρυγίας et p. 527 τῆς Νεατων πόλεως praesul. Apud Stephanum gentile nomen est Ἀνατος et Ἀνατῆς, ad quae formam ea quae prodaxi facile corriguntur.

Ibid. *Μαγνησία Μασάρδρον*. Nummis Μαγνησία ἢ πρὸς τῷ Μαϊάνδρῳ, concilio Cpolitano tertio p. 666 Μαγνητῶν ἢ Πρωτομαϊανδρούπολις. Aherat haud multum Epheso. Vide Ezech. Spanhemium *Dissert. ix de Usu. et Prast. Numism.* p. 656.

Ibid. *Τράλλεις*. Neque haec longe Epheso remota fuit. Oracula quae Sihyllae accepta feruntur, l. iii: Τράλλεις δι' ἡ γέλιων Ἐφέσου σεισμῷ καταλύσει τείχεα. Dubium autem est, fueritne Mæandro adstructa. Stephanus affirmat: negantium partibus Strabo accedit l. xiv, p. 648; cui Whelrus numum ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ nomine inscriptum et annis figuram praferentem *Itiner.* p. 288 opponit. Nec is tamen fluvio accubuisse Mæandro probaverit, tum quod numi subinde fluvium, qui urbis agrum radit, ostendunt, ut Nicænsium amne Sagari insignes, tum maxime quod numi ejus flumen possit esse Eudon, quem circa Trallianorum urbem defluxisse Etymologus cum Plinio docet.

Ibid. *Νύσσα*. Νύσα Straboni atque aliis. *Actis concilii Ephesini*, p. 527 subscribit Theodotus episcopus Μνάσης, qui Νύσης fuit. *Νυσσαίων πόλις* concilio Constantinop. tertio, p. 667.

Ibid. *Προβύλα*. Προβύλα oportuerat, ut apud Strabonem l. p. 650 et in egregio *Thesaur. Britan.* tom. II, p. 102 ΒΡΟΥΛΑΙΩΝ numo. Idem affirmaverit Rufinus episcopus πόλεως Βροβύλων Nicæni. concil. sec. 349. Corrige ergo, quem in *Actis Ephesin.* p. 528 reperies, Βαριουλιτων praesulem. Quae sequitur Mastaura, a Strabone Stephano et conciliorum *Actis* saepe memoratur.

Ibid. *Ἀνίτρεα*. Ἀνιήτων videtur praestare ob Theodorum episcopum Ἀνιήτων in Ephesino c. p. 466, licet prave p. 528 Ἀνιήτων vocetur praesul: Mamas enim Ἀνιήτων *Chalcedonensis conc.* p. 522 illud sua subscriptione firmat, quantumvis p. 654,

ἐπίσκοπος; πόλει; Ἀνηρήτου dici videatur. De situ nihil finivero.

Col. 145. Ὑπηγά. Ὑπαίπα, unde Julianus episcopus πόλει; Ὑπαίπων in Chalcedon. synodo p. 665 et Antonius Ὑπαίπων πόλει; conc. Constantinop. tert. p. 500; quod posterius sæpe in numis apud Harduinum Vaillantium et Haymium conspicitur. Oppidum Tmololo accubabat. Ovidius *Metamorph.* xi, 450; nam freta prospiciens late riget arduus alto Tmolus in adscensu; clivoque extensus utroque Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypæria.

Ibid. Ἀδριούπολις. Verum esse Ἀρχαδιούπολις Alexander Ἀρχαδιούπολει; τῆς Ἀσίας concil. Ephes. p. 463 et 528 restabitur, qui si nomen, quo urbs antea fuerat usa, apposuisset, ejus sedem quam frustra vestigamus, eadem opera indicasset.

Ibid. Διὸς ἑρῶν ἢ ἑρῶν, Ionice Lebedum inter et Colophonem apud Stephanum oppidum: numos ΑΙΟΚΙΕΡΙΤΩΝ habet Harduinus, qui ex concilio Constantinop. tertio p. 500 et Labbei Χριστούπολιν deinceps fuisse non præterit.

Ibid. Ἐθαζα. Liberatus Diaconus *Breviar.* c. xiii: *Nono quoque Secretario acta est actio, ubi Bassianus, qui ad civitatem Evazensium episcopus ordinatus est, et Ecclesie incubuerat Ephesinæ.* Quam civitatem cur in Labbeana editione asterico notariunt, causam non video: bene enim omnia habent. Fuerat Bassianus invitus Εὐάζων civitati a Memnone Ephesio episcopus impositus: Memnone et ejus successore Basilio fato functis idem Epheso est præpositus; quæ omnia fusius concilii Chalcedon. Acta tom. IX p. 7. L. Ho!stelinus in Car. a S. Paulo *Geogr.* S. huc refert Basilii epist. 251 nov. edit., τοῖς Εὐασινοῖς inscriptam, auctorque est ut Εὐασηνοῖς legatur. Mihi, pace ejus dixerim, alia est sententia. In Basilii epist. 278 Εὐησο; Euesus Cappadocie montibus proxima, ut ex serie epistolæ cognoscas, invenitur; hujus incolis missam eam epistolam arbitror, proptereaque Εὐησηνοῖς, præcipue quod posteriore in epistola manu exarati codices, non item priore, in vocabuli scriptura consentire videantur, præopto.

Ibid. Κολοσή. Mōnu exarati codices Κολοσιός præferunt: ego neutrum probavero, tanetsi quo vero nomine fuerit pro comperto nondum habeam. In binis Jac. Goar Notitiis inter Asiæ præsules est ὁ Καλόης, subscribitque Nicæno secundo concilio p. 50, 350 atque alibi Theophanes ἐπίσκοπος Καλόης et p. 153 mendose Κάλπης. Diceres itaque Καλόη justum esse urbis titulum, nisi Aphobius, qui synodo Ephesinæ adfuit, contraireret, et se Κολώνος p. 465 sive Κολώνης p. 528 aut, quod mss. dant, Κολόης episcopum fuisse testaretur; cui ultimo cætera postponerem, illique nomen venisse a Coloe lacu haud multum a Sardibus apud Strabonem I. xiii p. 626, si aberrandi metus abesset, autumarem. Quamvis autem de urbis nomine pleraque dubia sint, non poterit Car. a S. Paulo negligentiam in ea prætereunda excusare.

Ibid. Ἀγρίτζα. Hoc Acta concilii Nicæni secundi p. 153 atque alibi, quibus Leo ἐπίσκοπος Ἀγρίτζων nomen adscripsit, firmabunt. In Chalcedon. p. 96 habebis Proclum Ἀγρίτζων et p. 398 Ἀγρίτζων. De ejus et Nicopolis, quam frustra quaero, situ, Scepticos inuitatus, nihil finivero.

Ibid. Παλαιὰ πόλις. Eandem esse volent ac Παλαιὰν κατοικίαν, de qua 130 stadiis ab Anderis remota Strabo I. xiii p. 614, dubia tamen conjectura: nam Παλαιῶν præsul in Nicæno secundo p. 51 inter Hellespontios subscribit et a Παζεπολιτάνο distinguitur. Ejus episcopi in conciliorum Actis sæpe obvii sunt. Vide Nicænum secundum p. 153 et Ephesinum p. 437.

Ibid. Βαρέττα. Constabilit hocce oppidi cognomen Joannes Βαρεττῶν episcopus in Actis Chalced. p. 675. Βαρέτων præsul est in Constantinop. tertio p. 667 et Nicæno secundo p. 153.

Ibid. Αὐλίου Κώμη. Thomas πόλει; Αὐλίου Κώμης est in Chalcedon. concilio p. 96 et 675.

Ibid. Νεαύχη. Νέα Αὐλή oportuerat ob Philipppam Νέα Αὐλή; in Chalced. conc. p. 96, qui perperam p. 675 Μεναύλης; et in Latina versione Naulochi, unde Car. a S. Paulo Naulochum urbibus Asiæ, quibus olim episcopus fuerit, adstruxit.

Ibid. Κολοφῶν. Emman. Schelstratenus et Ans. Bandurius Colophonem arctissime Μητροπόλει; vocabulum astringunt; qua ratione Colophon metropolis, ejusmodi non fuit, creatur, Ioniceque urbis Metropolis prorsus præteritur. Rectius itaque Carolus a S. Paulo distinxit. Abest Colophon, si recta naviges, Epheso stadiis 70, Strabone teste I. xiv p. 643, aut, ut Xenophon Ephesius I. i p. 8, stadiis 80.

Ibid. Μητρόπολις. Numi ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ et οἶνος Μητροπολίτης; Strabonis I. xiv p. 637, et Marcellinus Μητροπόλει; episcopus ex conc. Chalcedon. p. 96 huc pertinent. Μοχ Τέως, Anacreontis Lyrici poetæ patria, potior erit.

Ibid. Σαρχώρη. Nisi omnia me fallunt, Ἐρῶρα in voce latent: ea huic loco accommodatissima urbs est, et huic provincie a conciliorum Actis et Notitiis transcripta. Paulo ante Κλαζομεναὶ præstiterant.

Ibid. Μαγνησιασοῦπολις. Sic mss. pro Μαγνησία Σιτύλου. Unde nummi ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΣΙΠΥΛΟΥ. Pecato non dissimili Basilii episcopus Μαγνησίας Ἐπίσκου concilio Nicæno secundo subscribit p. 571.

Ibid. Ἀπάη. Natum hoc videtur ex Ἀγάη, cujus episcopus Constans in Nicæno secundo p. 350 πόλει; Ἀγάης dicitur. Id vero ex Αἰγάη: unde Cyriacus Αἰγλης pro Αἰγάης Actis Chalcedon. p. 127 inseritur, qui p. 322 Αἰγάς et p. 508 Αἰγίτης et p. 664 Αἰγάης πόλει;. Intelliguntur Ἄγαι Ἐολικæ, quarum nomen seriore ætate in aliam formam diceret procusum, si quid his inesset auctoritatis monumentis: ducimur enim illis ad Αἰγάαν atque Αἰγάην. Florento Græcia non Αἰγάς tantum sed Αἰγαίτας appellabant; quod posterius etsi certi usus est, non tamen solum pro bono est habendum. Suidas Πόλλης Αἰγίτης, ἀπὸ Αἰγῶν τῆς Ἀσίας. κείται δὲ πλησίον Μαγνησίας καὶ Σμύρνης. In quibus Grammatici, licet Ἄγαι longissimo terrarum intervallo Smyrna remotas non dixero, rectius putem καὶ Μυρίνης: illi enim proxima erant et propterea Αἰγαὶ ἐν Μυρίνη Stephano dictæ. Idem Galenus περὶ εὐχυμίας p. 558 edit Basil. ἑρματ: τοιοῦτος δὲ ἐστὶ παρ' ἡμῶν ἐν Αἰγαίς καὶ Περπερίνη, τῆ μὲν ὀμόρφ Μυρίνη, τῆ δὲ Διργάμω. Et brevi post: ὁ δὲ ἐν Αἰγαίς καὶ Περπερίνη, μέσοι τούτων εἰσίν. Quæ utique Αἰγάς et nostram conjecturam probabilem faciunt. Possunt hæc cum Theod. Laurentio

Gronovio in *Marmor. Basin.* c. 32 in *Αγαλας*, quod unice verum existimabat, perverti, at non sine aperta vi incolas Tacitus *Annal.* II, 47 *Ægeatas* appellat, qui quantumvis *Ægeatæ* ms. Florentino, ut vir doctissimus animadvertit, vocentur, non ausim tamen *Ægeatas* prorsus spernere: neque enim οἶνος Αἰγεάτης ejus lem Galeni *Method. Therap.* I, XII p. 164 id permiserit, qui perperam Ὑγιεῖν I, 5 p. 270 *Αἰγαυσις* scribitur. Vide et Anton. *Itiner.* p. 146.

Col. 145. *Τέμνος*. Imo *Τήμνος*, pro quo *Τύμνος* in concilio Nicæno secundo p. 550 et mox *Φώκαια*.

Ibid. *Μυφρα*. Sicuti hujus locum in Suida occupavit Smyrna, ita subinde in concilio *Actis* et *Aristidis Sermon. Sacr.* v tom. I p. 618 et 619, sicuti Palmerius *Exercitat.* p. 471 admonuit, idem molita est.

Ibid. *Μύχη*. Scribe *Κύμη*, quo vitio laborant *Acta* Chalcedon. p. 675, cum Chrysogonum πόλεως *Μύχης* præsullem fuisse affirmant.

Ibid. *Ελάτα*. Pergamenorum erat navale, stadiis 120 ab eorum urbe distans apud Strabonem I, XIII p. 615, cui Aristidem juage tom. I p. 620 et Galenum I, I de *Antidot.* p. 427. Incolæ ΕΛΑΙΤΑΙ in numis et Chalcedon. conc. p. 598, non ΕΛΑΙΤΑΙ, ut Stephanus, cui propterea recte subvenit L. Holsteinus.

Πιτάρη. Πιτάνη, de qua Strabo I, XIII p. 611. Pardus episcopus Πόλεως Πιτάρης eodem peccato in Nicæno secundo p. 571.

Ibid. *Τιάραι*. Nisi a vero aberro, *Κάναι* fuit; quod oppidulum ad ejusdem nominis promontorium idem Strabo I, XIII p. 615 arponit. Melæ Pomponio I, 18 *Cana*. [codex Leid. *Τιάραι*, quod verum est ob Plinii v, 30 *Tiaren* seu *Tiaras* potius. *W. Prolegg.* p. 630.]

Ibid. *Θεοδοσίου πόλεως*. Πόλις præstat. Situm urbis ignorarem, nisi ex Notitia Jac. Goar Perperinam eandem esse constaret: ea vero haud longe absfuit Pergamo, ut ex Galeno περὶ εὐχυμίας p. 558 constat. Ptolemæo *Τερμέρη*, et ms. Palatino *Περμέρη*, Coisliniano *Περπέρη* dicitur, unde verum nulla opera eruitur. Nobilis erat ejus urbis atque agri vinum, de quo Galenus eisdem locis in quibus de *Ægeate*. Vide Sirmundum in *Triplie.* numo et Anti-Tristano II.

Ibid. *Ἀδραμύτιον*. De eo ad Anton. p. 335. Mox *Ἀντανδρος* verius erit, tametsi Marius episcopus πόλεως *Ἀντάνδρου* in *Actis* sit Nicæni secundi p. 589.

Ibid. *Γάδαρα*. Γάργαρα lege, et Strabonem I, XIII p. 606 adi. Γαργάρων πρεσβύτερος Nicephorus est in Nicæno secundo conc. p. 350.

ὑπὸ κοροουλάριον. Fuisse hanc consularem provinciam *Notitia* imp. Orient. c. 4 et I. unica c. de offic. comit. sacr. patrim. ostendunt. Hinc Anicius Paulinus *Thess.* p. MXC 19 consul provincie Asiæ et Hellespontii.

Ibid. *Κύζικος*. Nobilissimæ urbi metropolis Hellespontii dignitatem Leo imperator et Jo. Malala tom. I, p. 564 asserunt: ἔπαθεν, inquit, ὅπδ θεομηνίας σεισμὸν ἢ Κύζικος, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις μεγάλη τῆς Ἑλλησπόντου ἐπαρχίας.

Ibid. *Προικόννησος*. In principe editione Προκόννησος, sicuti et in Stephano inest: Ptolemæo Προικόννησος, unde Joannes Προικόννησου in *Actis* Ephes. p. 436 et Acacius Προικοννήσου in Chalcedonens. p. 673. Cæteris Προκόννησος esse solet.

Vocis originationem critici in Apollonium II, 278, quos Etymologus ab Is. Vossio ad Scyæccem optime, ut indidem apparet, restitutus exscripsit, tradidere. De marmore Proconnesio Gothofredum in I, IX c. 2 Th. de indul. debet. vide.

Ibid. *Ἡ Ἐξοπλα*. Regionis insulæne nomen sit, incertum est. De Propontidis insula quædam memoria ex Sanctorum *Actis* inhærent, sed obscura; quorum cum nec auctor nec verba ad officium redeant, non liquere pronuntio.

Ibid. *Βυρσίπη*. Fuitne Ἀπίσθη, Abydo atque Ilio haud multum separata? *Acta* S. Parthenii Lampsaceni c. 2: *Alexandria autem quædam ex Arisba, quæ est juxta Abydum*. Lucanus *Idalin.* I, III, 201 appellat, quod agri esset Trojani et circa Idam: *Mysiaque et gelido tellus perfusa Caico, Idalis et nimium glebis exilis Arisbe*. Carolo a S. Paulo Bares ex Barispe placet, cujus episcopum Eutyelianum Chalcedonense concilium p. 673 Hellespontii annumerat.

Ibid. *Πάριον*. Lampsaco 270 stadiis, sicuti Ptolemæus 624 indicat, distabat. Sequentes urbes ad Anton. *Itin.* p. 334 attigimus.

Ibid. *Σκάμανδρος*. Videtur Scamandria parva civitas, de qua Plinius v, 30, esse.

Ibid. *Πόλιχνα*. Troadis hanc circa *Æsepum* urbem Strabo XIII p. 603 et Plinius v, 30 norunt; nec aliam multi censent quam Thucydides VIII, 14 et 24 a Clazomeniis munitam commemorat. Ego vero accesserim Acacio, Clazomeniorum eam urbem ab hac distinguenti: clarissime enim Thucydides eam in continente contra Clazomenas longæque adco a Troadis Polichna collocat.

Ibid. *Ποιμάνηρος*. Lege Ποιμανητός. Aristides tom. I p. 596: ἐτι δὲ Ποιμανητός, χωρίον τῆς Μυσίας, καὶ ἐν αὐτῷ ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ ἄγιόν τε καὶ ὀνομαστόν. Ἐνταῦθα ἐτελέσαμεν σταδίους ἐξήκοντα μάλιστα καὶ ἑκατόν. Fuit ergo Mysiæ oppidum (nam agrum male vertunt) 160 circiter stadiis ab Hadrianis, Aristidis patria. Stephano et Nicetæ Choniatae *Annal.* I, ult. p. 296 est Ποιμανίνον, et *Actis* conciliorum: subscribit enim Constantinopolitano tertio p. 501 Mercurius episcopus πόλεως Ποιμανινοῦ τῆς Ἑλλησποντιῶν ἐπαρχίας, et Nicæno secundo p. 572 Leo Ποιμανινοῦ; qui cum p. 51 episcopus Ποιμανητῶν feratur, et Jo. Masson, ut in Aristidis *Vita* III, 6 perscriptum est, Parisiis numum Ποιμανητῶν tractaverit, non dubium est quin Ποιμανητῆς Stephano reddi debeat. Scio aliam virum doctissimum ingressum esse viam et Ποιμανητῶν Aristidi restituisse: sed cum Ethnographus τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως inflecti affirmet, Ποιμανητῆς utique ab eo venit. Cæterum series Aristideæ orationis ἐστὶ δὲ Ποιμανητῆς requirere videtur.

Ibid. *Ἀρτεμέα*. Assentior J. Harduino in Plinii v, 50 Ἀταρνέα legenti. Habet Atarnæam Plinius, quæ Straboni Ἀταρνέος, Stephano ἸΑτάρνα.

Ibid. *Ῥέκετα*. Nisi Ποττειον in voce reconditam sit, nihil de ea novero. Rhocæum a Plinio Strabone atque aliis non est neglectum.

Ibid. *Βλάδος*. Βλανδὸν sive Βλαῦδον potius concilium Chalcedonense p. 575 urbibus Lydiæ contulit; nec dissident veteres *Notitiæ*. Βλαυνδέων numi, in quibus Fluvius Ἰππούριος, sunt in *Thes. Britan.* tom. II, 100. Βλαῦδον in Lydiæ sinibus mo-

morat Strabo l. xii p. 567, et ex eo Stephanus, modo id diversum a conciliorum Blando, qua de re equidem dubitaverim, fuerit; quæ cum ab Hellespontii provincia longius distent, nihil juvant. Itaque hinc et τῶ Σελεντα alius opinetur.

Cot. 145. *Μόλις*. Carolus a S. Paulo Melis seu Melitopolis suæ editioni ascripsit. Melitopolitæ et Μετλήπολεται sunt in numis et Plinio inter Hellespontii acceas. Scribendo quoque adfuit concilio Constantinop. tertio p. 501 Joannes ἐπίσκοπος τῆς Μηλητουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντιῶν ἐπαρχίας, et Nicæno secundo Michael τῆς Μελετουπόλεως, ut perperam p. 592 atque alibi scribitur. Nec asseveravero tamen, nisi meliores manu exarati codices propius obierint, eam esse.

Ibid. *Γέρμας*. Γέρμη. Non longe a Cyzico a Muisse & ephanus auctor est, ubi Holsteinium vide. Ptolemaeo ἐπὶ Γέρμη, unde solo ΤΕΡΑΣ titulo signari in egregio numo Nic. Haynius *Thes. Britan.* tom. II p. 115 arbitratur; quæ mihi conjectura multo videtur incertissima. Plura de urbe ad Anton. *Itiner.* p. 336.

Ibid. *Ἄπραος*. Hanc et sequentem frustra quaero: forte tamen in Κέργη latebit Κέβρη, urbs Troadis, sicuti Scylaci et Harpocratiōni ex Demosthene in Aristocratem p. 428 dicitur. Κεβρηγία aliis, Κέβρη Sibyllinis oraculis l. iii p. 243, quemadmodum et Holsteinius in Stephanum monuit.

Ibid. *Σάγαρα*. Nec hanc expedito. Sangarum, Bithyniæ vicinam maritimam, non longe ab Helenopoli Sozomenus *H. E.* vii, 48 fuisse refert, situ ipso multum hinc discrepantem. Σαγάρων episcopus Andreas est in *Chalcedon.* p. 574, sed Lydiæ contributus et Σατάλων p. 599 verius appellatus: nihil ergo et his auxilii feret. Restat Cleodemus Flavianus Σαγαραιτης ex Reinesiana cl. i, 72, quem hinc fuisse non injusta suspicio est.

Ibid. *Ἀδριανού θῆραι*. Sic oportuit: oppidum enim Hadrianus in Mysia Hadrianotheras M. P. 8 a Pergamo, nisi Tabula fallit, quod illic et feliciter esset venatus et ursam occidisset, constituit, ut Spartianus in Hadriano c. 29 et Dio docent. Ter oppidi meminit Aristides tom. I p. 500, semel Ἀδριανού θῆραν, librorum manifeste peccato, appellans. Ἀδριανουθῆρων episcopus est in Nicæno secundo p. 352, qui p. 592 Ἀδριανουθήρων paulo rectius dicitur. Cives Ἀδριανουθηραῖται in numis apud Harduinum et Vaillantium insunt. vide Jo. Massonum Vitæ Aristidis iii, 9, 42, ubi plurimum de hac urbe aberrationes in ordinem rediguntur.

Ibid. *Ἦρα*. Oppidum Ἐρὰς circa Erythras et Teum Thucydides viii, 49 et Strabo xiv, p. 644, sed a Palmerio emendatus, memorant: id quominus nostrum potemus, locorum intervallo prohibemur. Alius ergo, ubi in Hellespontii provincia fuerit, atque utrum ex Plinii v, 50 Tiare sive Tiaris sit ortum, docebit.

Ibid. *Πιονία*. Est apud Strabonem xiii, p. 616, et Pionitæ apud Plinium. Eulalius Πιώνων et in mss. Πασιώνων, sive, ut vetus interpres, Eulalius Pionitæ Hellespontii synodo Chalcedonensi p. 398 subscribit.

Ibid. *Κοριοκλή*. Estne Conisium, quod Plinius v, 30 inter hujus oræ oppida connumerat?

Ibid. *Ἀργίλα*. In Asiæ provincia urbem, cui Ἀλγίλα nomen erat, vidimus; a qua, si nomen

species, hæc haud multum distat, si situm, plurimum. Plinius v, 30 Μιλετοπόλις hujus provinciae Erezios jungit, quos si hinc derives, in vitio nomen urbis adhærescet. Harduinus Erezio, Cariae urbi, eos dedit cives, verum imprudenter: Caria longissime ab Hellespontii ora, quam Plinius describit, remota est.

Ibid. *Στος Τρύδος*. Jungunt hæc arctissime Schelstratenus et Banderius, non item Carolus a S. Paulo: utrum præstet, mihi in ambigno est. Nihil quod alterum utrum possit illuminare, mihi occurrit: est enim Trarium vicum Strabo l. xiii, p. 607 circa Perperenem locet, et Tragasæ, unde sal Tragasæum, de quo egregie Galenus περὶ ἀπλῶν φαρμ. π, p. 151, ab aliis memorentur, huc referre non sustinet.

Ibid. *Μανδαράδα*. Hinc Cilices Mandacadeni inter Hellespontii acceas Plinio v, 30 ex Harduinâ pulchra emendatione.

Ibid. *Ἐργαστήριον*. Vicus Cyzicum inter et Pergamum, sed hinc stadiis 440 separatus, metallis celebris atque Ergasteria dicitur, uti Ortelius adnotavit, occurrit apud Galenum περὶ ἀπλῶν φαρμ. ix, p. 127. καλεῖται δ' Ἐργαστήρια, inquit, κώμη τις, ἐν ᾗ καὶ μέταλλα ἔστι, μεταξὺ Περγάμου καὶ Κυζίκου, σταδίου ἀπέχοντα Περγάμου τετρακοσίου τεσσαράκοντα. Eum a nostro nihil discrepare certum habeo.

Ibid. *Μάνδρα*. Neandria Troadis oppidum, de quo Strabo xiii, p. 603 et p. 604, ubi tamen Κλειανδρία, male, nisi fallor, olim mihi videbatur; quam ego opinionem, etsi plausibilem, urgere nolim: quid si enim a caulibus boum atque ovium loco nomen hæserit? Ut Mandris circa Byzantium in Dionysii descriptione Bosphori apud Pet. Gyllium n, 4, et Mandræ in Pakastima quam Josephus A. E. 10 9 § 7 memorat. Atque hoc pro comperito esset habendum, si quid auctoritatis Joanni Malala inesset: affirmat enim tom. I, p. 414 Priamum seposuisse filium Alexandrum in agro ὀνόματι Μάνδρα, γαλακτοτροφῆναι παρὰ γηπόνων τιῶν. Est quidem in Malala Ἀμάνδρα: sed rectum esse quod sequimur, Cedreni Μανδρῶν, tametsi vitioso, ostenditur.

Ibid. *Ἰπποι*. Habet Strabo xiv, p. 644 circa Erythras, Ioniae urbem, νησιδας προκειμένας τέσσαρας, Ἰππους καλουμένας: quæ quamvis ab Hellespontio absuerint longius, in censum venire possent, quod insulae pariter ac Hellespontus Asiæ præconsulis imperio fuerint subjectæ. Tutius tamen erit nihil finire, siquidem et simili nomine vicus esse queat, et insulae rectius præconsulari Asiæ contribuantur.

Ibid. *Ὁ Κισιθρον*. Haud magno molimine procedi Ὀκη sive Ὀκη ex vocabuli initio posset; quam urbem conciliorum Acta provinciae Hellespontii inserunt. Vide Chalcedonense p. 673. Tumque Σίδηρον, quod restat, aut retineri, ut vici, ferri metallis copiosi, nomen sit, aut in Σίγειον, quam Troadis urbem nemo ignorat, converti oportebit. Sed hæc conjecturae sunt, quibus ipse nihil fido. Viderint ergo peritiores.

Ibid. *Σκῆψις*. Ino Σκῆψις, de qua Strabo xiii, p. 600.

Ibid. *Ἰπὸ κορσουλάρων*. Vereor vehementer ut hoc rectum sit: *Notitia imp. Orient.* c. i provinciam hanc præsidialem facit, et l. iii c. Theod. de

Protostas. Nunc quidem ea praesidi Phrygiae Palaestinae inscribitur, quod non aliud est, quam *humano capiti cervicem pictor equinam jungere si velit, et varias inducere plumas undique collatis membris, ut turpiter atrum desinat in piscem mulier formosa superne*. Animalverit et hoc eruditissimus Gothofredus, sed infelici conjectura Hygiae Palaestinae, ut Palaestina Salutaris sit, nomina substituit: ut enim Palaestina Salutaris sive *Σαλουταρία* in conc. Ephesino p. 470 et Notitia imp. Orient. atque alibi legitur, quis unquam Hygiam appellavit aut vocari posse censuit? cautius navigasset, si Phrygiam Pacatianam, quam aliis haud displicituram augurabatur, amplexus esset: nam quod sub Theodosio nulla ejus in indice provinciarum Schoonhoviano sit mentio, id enimvero emendationi nihil oberit. Scribunt imperatores Valentianus et Valens episcopis Asiae dioceseos interque eos τολ; ἐπισκόπους Καροφρυγίας Παλατιανῆς apud Theodoretum *H. E.* iv, 8 et 9, nullumque de Pacatiana Theodosio imperatore priore dubium relinquunt. Maecat ergo provincia haec praesidialis, quam etsi Capatianam cum Constantino imperatore l. i Them. 1 et Patribus synodi Laodiceae apud Beveregium tom. I, p. 453 et mss. quibusdam Paullinae ad Timotheum Epistolae noster appellet, tamen Pacatianam, Tretus imperatorum et concilio- rum Ephesini, Chalcedonensis, Constantinopolitani tertii Nicenique secundi, praetereaque Novellae 20 et plurium epistolae Paullinae codicum auctoritate, ma- hieo. Idem vocabuli origo suadet, quam Latinis acceptam refero, tametsi nominis in obscuro causa; quod enim de Pacatiano, qui anno 532 cum Hilariano consul processit et sub Constantino praetorii praefecturam administravit, G. Pancirolus in *Notitia* imp. Orient. c. 125 jecit, id in eorum genere censetur quae speciem praese ferunt, at vero sunt cassa, praesertim cum praefectum praetorii Orientis, quod vir doctus affirmabat, egisse non appareat; imo vero praefectum Italiae fuisse l. ii, c. Th. de *Sponsal.* et l. i, c. Th. de *Suar.*, quod Gothofredo non latuit, docent. Carophrygia vero, ut eo redeam, nisi cum Valesio vocem in duas provincias distraheris, dicta censeri poterit, quod Cariae proxime adhaeresceret.

Col. 145. *Λαοδικεία*. Hanc provinciae metropolin subscriptio Epistolae Paullinae primae ad Timotheum et concilia Constantinop. tertium p. 496 et Chalcedonense imponunt; quorum etiam posterius *Τριμητρίαν* novo titulo appellat p. 127. Latina quidem versio p. 92 Nunechium metropolis Phrygiae Pacatianae Trimitariae episcopum facit, ac poene L. Holsteinius ad Stephanum, ut provinciae id fuisse cognomen conjiceret, persuasit: at praeter Graeca ejus concilii verba urbis esse titulum *Acta* Cosmae et Damiani in Niceno secundo concilio p. 272 perspicue docent: Ἐπιστάς δὲ, inquirunt, τῆς Λαοδικείων πόλεως, ἥτις ἐπωνομάσθη ἢ Τριμητρία. Cur autem Trimitaria sive Trimetaria (nam *Τριμητρία* et *Τριμητρία*, e mss. *Actorum* profertur) fuerit nuncupata Laodicea, non temere dixerō. Fuit cum opinarer ex situ id nominis eam accepisse, quem in Phrygiae Cariaeque sinibus, ut ex Philostrato et rarissimo numo, de quo J. Masson *Vitae Aristidis* v, 11, constat, pariterque et Lydiae, cui propterea Stephanus attribuit, obtinebat. A meta Arnobius metarias circumscriptiones formavit: hinc Laodicea Trimetaria, quae in sinibus

trium esset provinciarum, dici posse videbatur. Verum urgere illa non ausim.

Ibid. *Ἱερὰ πόλις*. Metropolis catalogo et hanc Carolus a S. Paulo inseruit non sine consensu concilii Constantinop. tertii, cui Sisinius episcopus τῆς Ἱεροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας p. 496 subscribit. Nec censenda tamen veri nominis est metropolis, sed honoraria; quo jure nec in Ephesino neque Chalcedonensi, etsi de priore L. Holsteinius suspicionem injecit, usa fuit. Vide *Ephesi Acta* p. 533 et *Anton. Itin.* p. 337.

Ibid. *Μόσυρα*. Gennadius Μοσύνης est in Chalcedon. p. 228 et Μοσύων p. 668, in Constantinopol. tertio, p. 678 Joannes τῆς Μοσυνέων πόλεως ἐπαρχίας Φρυγῶν, atque hinc Mossyni conventus Pergameni apud Plinium v, 30. Nomen urbi ab aedibus turribusque ligneis venisse videtur: μόσσυρ Hesychio et Apollonio Rhodio ii, 383 est πύργος. Μόσσυροι, scholiastes Apollonii ait, οἱ ξύλινοι οἴκοι. Quod ipsum affirmat Xenophon *Expedit. Cyr.* v, p. 276: Ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἐν τῷ μόσσυρ τῷ ἐπ' ἄκρου ψοχοδομημένῳ οὐκ ἤθελεν ἐξελεῖν, οὐδὲ οἱ ἐν τῷ πρότερον αἰρεθέντι χωρίῳ, ἀλλ' αὐτοῦ σὺν τοῖς μόσσυροις κατεκαύθησαν. Et Orpheus *Argonaut.* 759: Λαοί τε βίχαιρες μίγδην ἐν μόσσυροις πέθον περιναεταύουσι. Sic enim scripsit: nam λαοί τ' ἐπιχειρας obstetricante inscitia librarum geniti sunt, ut bene Holsteinius. Longe quidem Mosynoeci, quos Xenophon et Apollonius describunt, a Phrygia distabant: quid autem prohibet quod minus multa cum antiquissima Phrygum gente, si sermonem species, communia habuisse fateamur?

Ibid. *Ἄττουδα*. Rectius Ἄττουδα, unde Synmachius πόλις; Ἄττουδων in Chalcedonensi p. 674. Et Ephesino p. 533 Hermolaus πόλις Σαττουδέων, littera prioris vocabuli ultima intempestive urbis vocabulo connexa, pejus in Constantinop. tertio p. 678 Stephanus πόλις Ἄττάδου Φρυγῶν ἐπαρχίας. Numos Ἄττουδέων, Diana Ephesia et Cybele ac Baccho inscriptos, *Thesaur. Britan.* exstructor N. Haymius tom. II, p. 91 dedit egregios; neque praeterit Harduinus, etsi male Plinii v, 52 Attusam, quippe Bithyniae urbem et Plinii aetate subversam, eum hac contenderit.

Ibid. *Τραπεζοῦ πόλις*. Memorat praeter Ptolemaeum hanc Phrygiae urbem Socrates *H. E.* vii, 58, ejus episcopus in consilio Constant. tertio p. 674 Eugenius πόλις Τραπεζῶν Παλατιανῆς dicitur. Harduinus eam in iterata Plinii editione ad promontorium Trapezam Hellepontii, quo de *N. H.* v, 30, refert, et Ptolemaei et Plinii sui, Trapezopolitas haud sane negligentis, oblitus videtur.

Ibid. *Κολασσαί*. Rectum hoc est: ἐν Κολασσαίς τῆς Φρυγίας Polyaeus vii, 16. Theodoretus in Pauli ad hujus urbis incolae epistolam: τῆς δὲ Φρυγίας αὐτῆς Κολασσαί· μητροπόλις δὲ αὐτῆς καὶ γέτων ἢ Λαοδικεία. Unde haud longe Laodicea dissociatam fuisse apparet: Herodotus vii, 30 Lyco anni apponit, et πόλιν μεγάλην Φρυγίας appellat. Incolae in multis Paulinae Epistolae mss. *Καλασσαίς* et *concil. Actis* dicuntur. Senior aetas Chonas vocavit, unde Dositheus episcopus Χωνῶν in Niceno secundo p. 596; quare perperam idem praesul p. 574 Ψόνων ἦτοι Κολασσῶν et p. 357 Ψονούντος ἦτοι Κολασσῶν audit. Vide et Nicetam, cujus ea patria fuit, *Annal.*

l. ult. p. 313 et p. 89, ubi Χώρας, πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην, πάλαι τὰς Παλασσάς in Basil. edit., perperam.

Col. 145. *Κερετὰπα*. Κερεταπέων numi apud Harduinum et Vaillantium hoc firmant. Corrigi ergo debent Theodulus Χαιρετάπων τῆς Φρυγίας apud Socratem *H. E.* II, 40, Philetasque πόλεως Χαιρετάπων Chalcedon. p. 674, et Michael Χαιρετόπων in *Actis Nicæni* secundi concil. p. 556, atque Andreas episcopus Ἀεργαγῶν Παχατιανῆς in Constantinop. tertio p. 674.

Ibid. *Θεμισόδοιος*. Ita manu exarati codices, qui Θεμισώνων verius probassent ob Strabonis Pausaniæ et Stephani concordiam. Θεμισονίων minimum habet *Thes. Britan.* tom. I, p. 269. Θεμισωνίων plures Vaillantius, si tamen earundem urbium illi incolæ fuerint, qua de re alias quærenus.

Ibid. *Οὐαλεντία*. Pantaleon episcopus Οὐαλεντίας Nicæno secundo p. 556 adfuit, perverseque p. 597 Γαλατίας fuisse dicitur. Potuisset Carolus a S. Paulo hæc urbe *Geograph. Sacr.* locupletare.

Ibid. *Συραδός*. Sic et Strabo XII, p. 576 et Chalcedon. concil. p. 674, ubi Antiochus πόλεως Σαναῶν.

Ibid. *Κοιτιούπολις*. Conna et apud Ptolemæum, et Conium inter Phrygiæ urbes in Plinio V, 32, sed ex Harluini emendatione: ante Iconium erat. Situpolis, quæ sequitur, nondum alibi lecta.

Ibid. *Κράσος*. Phrygiæ urbem Crasum, Κράσον τῆς Φρυγίας, ad quam Nicephorus imperator a Sarracenis prælio fuerit victus, Theophanes *Chronograph.* p. 406 obiter memorat. Quam vero huc retulit ex Galeno *περὶ τροφ. δυνάμ.* p. 312 Crassopolin Abr. Ortelius, ea diversissima est, ut suo loco ostendam.

Ibid. *Λούδα*. Rectum hoc esse Nicephorus episcopus πόλεως Λούδων in *Actis Nicæni* secundi p. 574, tametsi p. 557 Λουδῶν feratur præsul, patefacit. Nicetas inter Phrygiæ circa Mæandrum urbes τὰ Λούδα *Annal. Manuel.* VI, p. 97 recenset; quæ si hæc fuerint, de situ non omnia obscura erunt. Uicunque ceciderint, non utique indignum oppidum quod *Geographiam Sacram* Caroli a S. Paulo ornaret, fuerat.

Ibid. *Μόλη*. Mss. Μόλη, quod si parum iuueris, ad verum nos ducet. Πέλιται sunt, quas Xenophon (*Expedit. Cyr.* I, p. 496) 10 ferme parasangis Celænis semouet. Perperam itaque Pella in Tabula et Georgius episcopus Πέτλων concil. Chalcedon. p. 574 rectius, p. 556 et Constantinop. tertio p. 674 Πέμπων Παχατιανῆς.

Ibid. *Εὐμερία*. Scriptis codicibus *Εὐμερία*, neque aliter *Actis Nicæni* secundi concilii. Vulgatum Tabula Ptolemæus et Strabo ratum habent. Numi Εὐμενίων sacerdotum nominibus fere inscripti sunt; quo in genere egregius est *Thes. Britan.* tom. II, p. 486, ubi Εὐμενίων Ἰούλιος Κλέων ἀρχιερεὺς Ἀσίας. Videtur Julius Cleon, ut obiter ejus dignationem illustrem, Asiæ et patriæ urbis fuisse sacerdos summus; quo modo in Thyatirena inscriptione Sponii *Itin.* tom. I, p. 594 M. Aurelius Dialochus ἀρχιερεὺς τῆς Ἀσίας ναῶν τῶν ἐν Περγάμῳ καὶ ἀρχιερεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τῆς πατρίδος, et M. Ulpus Appulius in Aphrodisiensi marmore, ejus partem exscripsit Jo. Masson *Vit. Aristidis* a. v. c. 918 12, ἀρχιερεὺς Ἀσίας ναῶν καὶ τῶν ἐν

Σμύρνη τὸ β fuisse traditur. Asiæ sacerdotium multo erat amplissimum ac magnis opibus præstabat: Στέφανος δὲ οὗτος πολὺς καὶ ὑπὲρ πολλῶν χρημάτων, inquit in Scopeliano Philostratus. Sacra, cærimonias ludosque, unde in Aphrodisiensi marmore Apulius ea mandat quæ ludos spectandi, curabant; quod ipsum urbium quoque sacerdotibus erat injunctum. De Pergamenis sane a Galeno Commen. *περὶ ἀγῶν* III, p. 565 docemur, quotannis munera gladiatoria edere solitos: Καὶ μάλιστα ἐν ὄρει, καθ' ὃν καιρὸν αἰὲ παρ' ἡμῖν ἐν Περγάμῳ τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελοῦντων, quævis multitudinis utatur numero, unius tamen Pergamei eodem tempore summi præsulis dispositioni sacra suberant. Bini singulis annis, alter sub autumnii, sub veris alter initium, creabantur, sicuti idem *περὶ φαρμακ.* κατὰ γένη 2 p. 350 significat. Quod vero ναῶν τῶν ἐν Σμύρνη et ναῶν τῶν ἐν Περγάμῳ illis cura committitur, forte ex ea causa est, quoniam illæ ædes communibus Asianorum impensis sarta lectæ erant. Hoc, nisi fallor, significat Dio Chrysostomus *orat.* XXXV, p. 454, ubi Arapiensibus καὶ μὴ τῶν ἱερῶν τῆς Ἀσίας μέτασθιν ὑμῖν τῆς τε δαπάνης τοσούτου ὅσον ἐκείναις ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς ἐστὶ τὰ ἱερά. Jam si ἀρχιερεὺς τῆς Ἀσίας princeps collegii fuit Asiarcharum, quod vir doctissimus autumavit, oportet in communi gentis concilio ex Asiæ urbibus pro arbitrio legatorum fuerit lectus: vidimus enim Eumeniensem et Thyatirenum; Scopelianum ejusque majores Clazomenios Philostratus V. *Soph.* I, 21, 2, Philippum Trallianum *Acta S. Polycarpi* c. 21 offerunt. Verum hæc nondum ad liquidum perducta spatiosorem requirunt campum. Vide Jo. Massonum et Ezech. Spanhem. *Dissert. XII de V. et P. Num.* p. 416.

Ibid. *Σιλβία*. Ptolemæo Σιλβιον, unde Plinii sunt Silbiani. Nicæno secundo concilio, p. 574. Joannes Σιδέως, qui versioni episcopus Silbion et p. 596. Σουδῶν dicitur, nomen adscripsit, Chalcedonen-si vero Eulalius πόλεως Σιδετίας, sive, ut vetus interpretes, civitatis Silbii, p. 688 Σουδῶν etiam Nicetas Chon. *Ann. Manuel.* VI, p. 88.

Ibid. *Πέπουζα*. Phrygiæ urbem desertamque suo tempore et solo æquatam Eriphanus *Hæres.* 48, 14 affirmat. Ab ea Pepuzitis nomen venit in I. LIX, c. Th. de Hæret.; quos cum probe Jac. Gothofredus noverit, mirere utique τὴν Πέπουζαν τῆς Φρυγίας apud Philostorgium *H. E.* IV, 8 illi negotium facessivisse. Valesius urbi suum nomen reddidit. *πολιχόνιον* τῆς Φρυγίας τὴν Πέπουζαν Aristæus *Comment.* in Canon. 8 concilii Laodiceni apud Beveregium tom. I, p. 456 appellat.

Ibid. *Βριάνα*. Suspicaretur gentile hujus Ovidio esse reddendum, si paulo mihi notius esset, *Metamorph.* VII, 719: ostendit adhuc illic Tyaneus incolæ de gemina vicinos arbore truncos. Neque enim, quod Farnabius pulchre advertit, Tyaneus rectum esse poterit. Tyana erant in Cappadocia, longe terrarum a Phrygia semota: in Phrygia Philemonem et Baucidem in arbores conversos esse poeta V. 620 significat: *tilia contermina quercus collibus est Phrygiis modico circumdata muro*. Brianeus si legeretur, res foret difficultatibus exempta et poetæ sua laus sine errore constaret.

Col. 148. *Σεβάστη*. Hujus episcopus Plato

πόλεως Σεβάστης Πακατιανῆς in conc. Constantinop. tertia, p. 674 legitur. Huc citra dubium pertinet Σεβαστηῶν numus *Thes. Britan.* tom. II, p. 148. Juvenis Phrygia tiara et hæta conspiciendus hæne, non Tectosagum Galatiæ requirit.

Col. 148. Ἰλουζα. Patricius πόλεως Ἰλουζῶν ἐπαρχίας Πακατιανῶν concil. Constant. tertio, p. 534 urbis nomen bene habere patefacit.

Ibid. Ἀκμωνία. Ἀκμωνία oportuerat, uti Ch. Cellarius G. A. III, 4, p. 150 jam monuit. Gennadius Ἀκμωνίων Chalcedonenſis concilii decretis nomen apposuit, p. 668 pro Ἀκμωνίων, ut p. 400: Ἀκμωνεῖς enim in numis incolæ dicuntur, cujusmodi *Thes. Britan.* tom. II, p. 189. Jure ergo ab Ezech. Spanhemio *Dissert. II de V. et P. Num.*, p. 280. Stephani Ἀκμωνιεύς proſcribitur.

Ibid. Ἀδιοί. Imo Ἀλιοί. Leo episcopus Ἀλιῶν inter Phrygas in Nicæno secundo, p. 596 et Gaius πόλεως Ἀλιάνων in Chalcedon., p. 674 subscribit. Numos Ἀλιγῶν post L. Holsteinium recto Jo. Harduinus huc revocavit. Quod sequitur, ut sano sit colore vehementer vereor. Forte Χάραξ, de quo Stephanus, in voce delitescit.

Ibid. Διοκλεῖα. Ptolemæo inter Phrygiæ urbes Δόκεια memoratur, quam nostram esse præstantissimum Cellarius adfirmare non ausus est. Tollit dubitandi causas codex Coislinianus, Διόκλεια præferens, idque Evander Διοκλείας concilio Chalcedon., p. 98 tuebitur; atque hinc Constantinus τῆς Διοκλητιανῶν πόλεως; concil. Ephesi, p. 533 corrigendus est.

Ibid. Ἀριστιον. Paulus hujus urbis præsul Ἀριστίου in Chalced. p. 528 et 668 inter Phrygas nomen suum profitetur. Augeatur ergo *Sacra Geographia* et hoc oppido hinc usque neglecto.

Ibid. Κιδύσσορ. Verum est Κύδισσορ; unde prave apud Ptolemæum vulgo Κυδδησεῖς, pro quo ms. Coislinianus Κυδδισσεῖς et Barberinus ab L. Holsteinio inspectus Κυδισσεῖς. Concilio Chalcedon., p. 674. Heraclius πόλεως Κυδίσσου et Nicæno secundo, p. 574. Andreas Κυδέστου, sed mendoso, subscribit.

Ibid. Ἀπία. Præstat Ἀπία, unde Appiani apud Plinium et Ciceronem *Epist.* III, 7. Ἀπίας præsul est in Nicæno secundo, p. 574. De sequenti nihil dixero.

Ibid. Ἀζανολ. Sic Stephanus et manu exaratus bibliothecæ Coislinianæ codex Ptolemæi, sæpeque conciliorum *Acta*: numi Αἰζανιτῶν plures Αἰζανούς postulant. Vide Holsteinium in Stephanum, et Ezech. Spanhemium *Dissert.* IX de P. et V. Num., p. 628, et Harduinum.

Ibid. Τιβεριούπολις. Τιβερίου πόλιν τῆς Φρυγίας habet Socrates *H. E.* VII, 46 et Ptolemæus, et Τιβεριούπολιν Πακατιανῆς Constantinop. tertium, p. 674.

Ibid. Κάδοι. Notissima urbs est, cujus episcopus Philippus πόλεως Κάδων Πακατιανῆς concilio Constantinop. tertio, p. 674 subscribit. Sita urbs fuit in finibus Lydiæ, Phrygiæ et Mysiæ, unde modo huic modo illi a veteribus contribuitur, et quidem circa Herium. Id docemur egregio numo gazæ Wildianæ, altera parte ΑΥΤ. Κ. Μ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC inſcripto, altera ΕΡΜΟC. ΕΠΙ. ΚΛΕΟΠΑΤΟΡΟC. ΑΡΧΟΝ. Α. ΚΑΔΟΗΝΩΝ, et fluvii urnæ aquam

eructanti incumbentiſ figura. Similem Vaillantius in Num. Imp. Græcis, p. 183 profert, sed alium archontem, nisi si nomen ejus vitiosius sit excerptum, sine Hermi adscripto vocabulo, ostentantem.

Ibid. Θεοδοστία. Nec hæc nec mss. Θεοδοσιανὰ recta videtur. Potior est Θεοδοσιούπολις, cujus præsul concilio Chalcedon., p. 244. Thomas Θεοδοσιούπολιτῶν πόλεως ἐπαρχίας Φρυγίας Πακατιανῆς vocatur.

Ibid. Ἀγκυρα. Non alia est ac Strabonis, I, XII, p. 576 Ἀγκυρα τῆς Ἀδασιτιδος: cujus episcopus in concilio Constantinop. tertio, p. 482, Curicus Ἀγκυροσυννάου et p. 465 Ἀγκύρας Συννάου dicitur, haud dubie quod Synnao esset vicina.

Ibid. Σύνναος. Ptolemæo Συννάος: nostrum probat Aramius πόλεως Συννάου ex Chalcedon. conc. p. 674, et quæ de Ancyra dixi. Vitiosi in urbis nomine Socrates et Nicephorus sunt. Ille *H. E.* VII, 3 ἐν Συννάῳ inquit πόλει τῆς Πακατιανῆς Φρυγίας Θεοδοσιός τις ἐπίσκοπος ἦν: hic *H. E.* XIV, 11 Σύναδα πόλις τῆς Πακατιανῆς Φρυγίας ἐστίν. Priori Συννάῳ inculcat Henr. Valesius ut Synnada marmore nobilitate intelligantur: at ea Synnada Græcis omnibus fueruntque extra Pacatianam in Salutari Phrygia. Συννάῳ si rescriperis, salva omnia erunt. Posterior mendosa Socratis scriptura videtur impulsus ut ex Salutari in Pacatianam Phrygiam Synnada transferret.

Ibid. Τριμένου θύραι. Τημένου θύραι Pausaniæ, qui Lydiæ non magnum urbem esse fert *Attic.* XXXV; unde Νεικόμενος ἀρχιερεὺς Τριμενοθυριῶν in optimo *Thesaur. Britan.* tom. II, p. 268 numo. Nostrum tueri se posset Matthia πόλεως Τριμένου θύρων ex concilio Chalcedon., p. 674, nisi pariter ille ac Gregorius Τριμένου θήρων Nicæni secundi, p. 597 vitio esset obsitus. Ptolemæi Τριμενοθυρίται, ab Holsteinio in Ortelii *Thesaur.* correcti, originem dedere Jo. Tzetæ *Chiliad.* II, 396 Τριμενοθυρίταις.

Ibid. Τρανούπολις. Τρανούπολις, unde Philippus Τρανούπόλεως in Nicæno secundo, p. 596; quam vocem Carolus a S. Paulo ex Traianopoli contractum ait ob Asignium Trajanopolitanum, qui Collat. VII conc. Constantinop. secundo, p. 240 vices agit Joannis episcopi Laodicensium metropolcos Phrygiæ Pacatianæ, cui et ego assentire, ni plurima in ea collatione essent mendosissima et Notitia et concil. *Acta* obstarent. Novi quid Cellarius G. A. 3, 4 de Trajanopoli Ptolemæi disputarit, necdum tamen eam nostram esse constat, sequens Πουληγρινούπολις forte verius Πουληγριτούπολις, etsi nequam mihi visa, a Pulcheria Augusta appellabitur.

Ibid. Ὑπὸ κορσουλάριον. Consularis Lydiæ I. XVII, c. Th. de petitionib. meminit et Synesius *epist.* 127, cui ἀρχων τῆς Λυδίας.

Ibid. Σάδαις. De hac et tribus insequentibus *Ant. Itin.*, p. 336. Hic obiter illustremus *Thesaur. Britan.* tom. II, pag. 145 numum, in quo e dimidiata luna juvenale caput, Phrygia tiara ornatum, promicat, additis MHN ACKHNOC, et altera parte Hermus urnæ leniter incumbit, subscripto ΕΡΜΟC, circa vero CAPΔΙΑΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Vir doctus, qui numum publicavit, deum Lunum esse ait,

et Asceni nomine, quod sine tentorio agat, perpetuo circumactus motu, donatum; quæ mihi explicatio longius accessita videtur. Potius arbitrer non esse Græcæ originis sed barbaræ vocem, ut Μηνός; Κάρου, cui templum fuisse Laodiceam inter et Carura e Strabone XII, p. 580 novimus, et Μηνός Καμαράτου, quem Nysæorum in Caria nuni præferunt, et Μηνός Φαρνάκου, cui circa Cabira templum erat apud eundem Strabonem XII, p. 557, eoque deum Lunum et sub ejus figura Adonidesignari: quem et matrem deum seu Venerem Lydi vicinæque gentes barbaris ornatos titulis coluerunt. Proclus Diadochus in Tetrabylli Ptolem. Paraphrasi, p. 97: 'Εν ταύταις χώραις σέβουσι μὲν ὡς ἐπὶ πολὺ τὴν Ἀφροδίτην ὡς θεῶν μητέρα, διαφόροις αὐτὴν καὶ ἑγχωρίοις ὀνόμασιν ὀνομάζοντες: ὁμοίως καὶ τὸν τοῦ Ἄρεως; καλοῦντες αὐτὸν Ἄδωνιν καὶ ἄλλοις τισὶν ὀνόμασιν. E quibus, quæ de Adonide dixi, firmantur, clarissimeque apparet nullam esse causam quamobrem Livii xxxvii, 45 vicum, quem Adonidos Comen vocant, viri docti mutent: cum enim Lydi Phryges Lycii Pamphylii, de quibus omnibus Proclus, Adonin præcipuo honore coluerint, quid impediet Comen Adonidos in Phrygiæ finibus fuisse, si Livio credamus? cæterum, ut ad Ascenum redeam, non dubitem quin idem atque ille sit quem Antiochiæ in Pisidia maximo honore prosequebantur. Strabo, modo parum adjuvetur, nobis eum ostendit I. XII, p. 577: 'Ἦν δὲ ἐν ταύτῃ, inquit, καὶ ἱερῶσιν τις Μηνός Ἄρχαλου, πλήθος ἱχθῦσα ἱεροδούλων καὶ χωρίων ἱερῶν. Sic vertunt eduntque: mss. Ἄχαλου, ut I. X, p. 577, quod ex Ἄσκηος sive Ἄσκανος natum videri locorum nominumque similitudo dissuadet.

Col. 148. *Σίται*. Verum urbis nomen quod fuerit dubium est. Vaillantius numos CAETON in Græc. imp. Num., p. 36 huc retulit, sed perperam: sunt enim Samosatensium, ut ex numis Thesauri Britannici, p. 214, tom. II apparet. Rectius CAITTHNON numos hujus urbis incolis Harduinus tribuit. Itaque Σάτται rectum erit, a quo non longe abest Ptolemæi e mss. Πατάι. Σάτται, pro quo Σίται Coislinianus codex. In Actis conciliorum mo lo Σετῶν πόλις, ut Nicæno secundo p. 591, modo Σιτῶν πόλις, ἐπαρχίας Λυδίας, sicuti Constant. Tertio, p. 502, modo Σεπτῶν πόλις, quo modo in Chalcedon. p. 666, pro qua p. 97 Σετῶν, p. 527 Σέλλων et Σεύγων, p. 399.

Ibid. *Μαιονία*. Sita fuit in radice Tmolii, teste Plinio V, 29. Μαιονιόπολις τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας in Constant. Tertio, p. 668. Μιονία mendose in Nicæno secundo, p. 591. Sequentem legere non meminimus.

Ibid. *Τράλλις*. Δάδδη potior erit, ejus episcopus Joannes Δάδδης Nicæno secundo subscribit, et Ephesino, p. 535, quanquam prave, τῆς Λυδίας Δαρδάνης. Numum Daldianῶν *Thes. Britan.*, t. II, p. 104. N. Haymius inseruit; qui dum adscribit nusquam eam nisi in Suida reperiri, usu veterum scriptorum parum se instructum prodit. Carolus a S. Paulo Daldis inquit *Suida in voce Artemidorus, qui hanc urbem MYSSEN ab incolis dictam scripsit*; quibus gemina Abr. Ortelius in Thesauri sui Daldien commentatur. Utrumque Artemidorus, quantum a vero ea absint, si patrio sermone loquentem

audire voluissent, docuisset Oneirocr, 2, c. ult. οὐδὲν εὖν θαυμαστὸν ἐν Δαλδία Ἀπόλλωνα, ὃν ΜΥΣΤΗΝ καλοῦμεν ἡμεῖς πατρίῳ ὀνόματι, ταῦτά μὲ προτρέψασθαι. Intellexissent Apollinem Mysten a Daldianis fuisse cultum, nec unquam Daldiam eo nomine fuisse. Erat Daldia Lydiæ nec magnum neque memorabile oppidum: Δαλδία δέ, verba ejusdem Artemidori Oncir. 3, c. ult. sunt. πόλισμα Λυδίας καὶ οὐ σφόδρα ἐλλόγιμον. Quæ etiam haud male disputata videri queant, fortasse tutius erit Τράλλην retinere: hoc enim nomine urbem a Tralibus diversam et Notitiæ veteres et conciliorum Acta agnoscunt. Ita Constantinop. secundo, p. 243. Uranius episcopus Trallicorum civitatis Lydiæ provinciæ, et Nicæno secundo, p. 51. Michael Τράλλης inter Lydiæ episcopos, cum paulo ante Theophylactus Τραλλέων inter Asianos nomen esset professus, subscribit.

Ibid. *Αῦρηλιούπολις*. Theophilus Αῦρηλιούπολις; τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας Constantinop. tertio, p. 668 scribendo adfuit. Adde Nicænum secundum, p. 591.

Ibid. *Ἀττάλια*. Habet eam Stephanus et Lydiæ contribuit; ubi recte L. Holsteinus et aliam eo nomine in Pamphylia, quam suo loco videbimus, fuisse observat. Huc nunius Ἀτταλέων *Thes. Britan.* tom. II, p. 229, sicuti Ἀτταλεατῶν ad alteram in Pamphylia, p. 90 ejusdem toni referri oportebit, qua de re N. Haymius. Dionysius tamen Ἀτταλεῶτης Λυδῆς est in Chalcedon., p. 666.

Ibid. *Ἐρμολαπύλα*. Theopistus Ἐρμολαπύλας est in Nicæno secundo, p. 51, qui p. 591 Ἐρμολαπύλου dicitur. Hermocapellitas novit et Plinius, V, 30.

Ibid. *Ἀκρασός*. Sic mss. nec male, ut ex numis Ἀκρασιῶτῶν *Thes. Britan.* tom. II, p. 87, et quos Vaillantius inspexit, constat. Chalcedonensi concilio Patricius Ἀκρασοῦ provinciæ Lydiæ, p. 574 adfuisse legitur.

Ibid. *Ἀπόλλωνος ἱερῶν*. Hinc Apollonos hieritæ Lucius Plinii V, 29, et Lucius episcopus Ἀπόλλωνος ἱερῶν in Chalcedon., p. 666. Meminit Ἀπόλλωνος ἱερῶν in monte positi Aristides tom. I, p. 625 et 629: quod si nostrum est, 300 ferme stadiis Pergamo semotum fuit.

Ibid. *Τάβαλα*. Τάβαλα rectum est. Non diffiteor plerisque in Notitiis τὸν Γαβάλων præsulen: inter Lydiæ episcopos recenseri, neque etiam Polycarpum Γαβάλων concilio Chalcedon., p. 97 subscribere, eundemque in Latina epistola episcoporum Lydiæ ad Leonem imperatorem Galatorum dici: necdum tamen permoveri possum ut id rectum esse credam, aut cum Harduino numos Ταβαλέων vitii argnam ob Notitias ecclesiasticas: quis enim ignorat quam frequentatum librariis sit Tet Γ permiscere? Jam Τάβαλα vero nomine urbem fuisse ex conciliorum Actis patefaciam. Primo Polycarpus, qui Chalcedonensi adfuit, etsi passim Γαβάλων dicatur, Τραβάλων inscribitur, p. 399, nosque ad legitimum urbis nomen perducit. Deinde Joannes episcopus Ταβάλων constant. Actis Nicæni secundi appellatur, ut p. 51, 552, 591 atque alibi. Itaque Notitiæ omnes et Chalcedonense concilium hinc emendentur. Sita urbs fuit circa Herium: unde *Thes. Britan.* II, p. 156 Ταβαλέων numus recubantem at-

que urnæ innixum eum fluvium ostendat, ascripto Ἐρμος. Quod vero N. Haymius similem unum vulgatum negat, id secus est: scellit diligentem virum Harduinus, qui numi inscriptione correcta, seu depravata verius. Γαβαλῶν Ἐρμος in Num. urb. *illust.* Ad Gabala retulit.

Col. 148. Βάγης. Aliis Notitiis Βάγη, unde Βαγηνοί in *Thes. Britan.* tom. II, p. 249. Harduinus numum vidit Βαγηνῶν, cui aderat Ἐρμος. Unde haud multum inde dissitam fuisse colligas.

Ibid. Κήρασε Forte Κεράση. Menecrates Κερασῶν et Κερασῶν inter Lydos Chalcedon. conc., p. 526 atque alibi subscribit, et Nicæno secundo, p. 353 Michael Κερασῶν. nec aliter *Not. Jac. Goar*, p. 381.

Ibid. Μεσοτύμβλλος. Μεσοτύμβλος ex Jure Græco Romano Leuclavii, p. 91 præstiterit. Hinc Mesotimoliteæ apud Plinium v, 29, ex Harduini emendatione, quem vide.

Ibid. Ἀπολλωνίης. Ἀπολλωνίης est Strabonis xiii, p. 625, Pergamum inter et Sardes, utrimque 300 stadiis separata. Cyriacus episcopus Apolloniadis synodiæ Lydorum epistolæ nomen adscripsit. Numos Apolloniensium Ἀπολλωνιδέων habent Vailantius et Harduinus. Vide Th. Laur. Gronovium in *Bas. Marmor.*, c. xxix.

Ibid. Ἱεροκαστέλλεια. Sine dubio Ἱεροκαστέλλεια rectum est, ejus episcopus Ἱεροκαστέλλειας Cossinus Chalcedon., p. 665 scribendo adfuit. Haud longe Hypæpis distabat, famosa cultu Dianæ Persicæ, qua de Tacit. *Ann.* iii, 63, a Persicis, iulibi incolentibus apud Pausaniam v, 27, ut viri docti monuerunt, dictæ. Quæ cum non ignoraret Jo. Harduinus, ausus tamen est iteratæ Plinii editioni adscribere v, 29, nullos illic Persicos nullamque Dianam Persicam fuisse: ΠΕΡΣΙΚΗ notari ΠΕΡΣΙΝΑΧΑ Σεβαστῶν Ἱερεῖς Καθιέρωσαν Ἱρακλέους, *Pertinacem Augustum sacerdotes consecrarunt Herculis.* En cor Zenodoti, en jecur Cratetis.

Ibid. Μυστήγη. Μυστήγη, ut numus Μοστηνῶν Λυδῶν perspicue docet. Julianus πόλεως Μουστήνης est in Chalcedon., p. 240. Vide L. Theod. Gronovium in *Bas. Marmor.* c. xxxi. Cæterum quæ ultimo loco legitur Μοστίνα, nostræ correctio atque ex margine in catalogum imprudenter recepta est, ut Ch. Cellarius G. A. iii, 4, p. 151 animadvertit.

Ibid. Σατάλων. Scribo Σάταλα, pro quo prave Ptolemæus Σάτταλα et Nonnus *Dionys.* xiii, 474 Σάταλα. Andreas Σατάλων Λυδίας interfuit Chalcedon. p. 97, vitioseque, p. 574 Σαγάρων Λυδίας et p. 665 ἐπίσκοπος Ἀγαλῶν dicitur.

Ibid. Γόρδος. Γόρδος τῆς Λυδίας Socrati *H. E.* vii, 36, ejus episcopus Gregorius Γόρδου Nicæno secundo, p. 353 nomen adscripsit. Carolus a S. Paulo eandem esse censet ac Juliopolin, quæ ante Gordu Come, apud Strabonem xii, p. 574, sed errans: illam in Galatia prima videbimus; hæc Juliagordus Ptolemæo et numis, ejusmodi *Thes. Britan.* tom. ii, p. 116, una parte turribus ornatum caput et circa Ἰουλιαγόρδος, altera Ephesinam Dianam et Ἰουλιγορδῶν titulum repræsentans.

Ibid. Ἰπὸ κοροουλίαν. Fuit præsidialis provincia Pisidia, ut *Notit. imp. Orient.* c. 4 et *Novella* 24, cujus c. 4 provinciæ præses prætor Ju-

stinianus esse jubetur, indicant; estque ejus præses in Actis Zosimi tom iii Jul., p. 813, etc.

Ibid. Ἀντιόχεια. Provinciæ erat metropolis, ut ex provincialium ad Leonem imperatorem epistola constat, Lycaoniæ finibus proxima; quæ causa est quare Basilio Seleuciensi *Vit. S. Theclæ* i, p. 255 edit. Paris. τῆς Πισιδῶν τῆς καὶ γειτονοῦς Λυκαόνων dicatur. Ancyranæ synodo adfuisse fertur Sergianus Antiochiæ Pisisidæ sive Cariae, quorum alterum haud dubie a correctore est. Vide Cellarium G. A. iii, 4, p. 187.

Ibid. Νέα πόλις. Hesygium Neapolitanum inter Pisisidæ episcopos in mss. vetustissimo Nicæni primi invenit L. Holsteinus. Bassonas τῆς Νέας πόλεως inter provinciæ præsules in Chalcedonensi, p. 670 nomen proficitur. Habet etiam Ptolemæus.

Ibid. Λιμέναι. Limenopolis in provincialium ad Leonem imperatorem epist. pro Λιμενῶν πόλις. Sane Musianus Λιμενῶν Pisisidæ episcopus in Chalcedon., p. 670, dicitur, ut Constant. Tertio, p. 676 Patricius τῆς Λυμναίων πόλεως Πισιδῶν ἐπαρχίας. Unde an Λίμναι, quo nomine urbes Stephanus recenset, potiores sint, haud immerito dubites.

Ibid. Σαβίται. Hanc atque Armeniam nondum reperi. Posterior, si Græcæ sit originis, a servorum copia id nomen accipere potuit. Vide scholia in Nicandri Alexipharmi. 176.

Ibid. Πάπια. Novit eam Ptolemæus, estque in Nicæno secundo Michael ἐπίσκοπος Πάπων sive Πάππων inter Pisisidas, p. 348 et 575. Negligi ergo a Geographiæ Sacræ conditore haud debuerat.

Ibid. Σιρήθανδος. Σινιάνδος, ut Cyrillus Σινιάνδου concilio Chalcedon., p. 670, et Conon πόλεως Σινιάνδου τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας; Constant. Tertio, p. 676 ostendunt.

Ibid. Λαοδικεῖα. Non aliter Strabo, l. xiv, p. 663. Alii Λαοδικεῖαν τῆς Πισιδίας malunt, ut Socrates *H. E.* vi, 8. Palladius satis oratorie (*Vit. Chrysostomi*, p. 78) συγκλωσθεῖς, inquit, Ἀμμωνίῳ τῷ Λαοδικεῖας τῆς κεκαυμένης κεκαυμένην ἐποίησαν τὴν ἐκκλησίαν. Causa cognominis ex soli ingenio, quod ignis ibi quædam quasi scaturigines essent, sumpta videtur.

Ibid. Τυράτωρ. Rectum est. Theotecnus Τυράτωρ Chalcedon., p. 401 et Τυρασίου, p. 669 subscribit, male utrobique: facile tamen videas unde ea sint depravata. Meminit ejusdem in Phrygia, finibus ejus longius prolatis, Xenophon *Exped. Cyr.* i, p. 194, sed Τυριατῶν appellans; quod ipsum Straboni, si mss. valeat auctoritas, cum Ortelio restituendum erit, l. xiv, p. 663: ἐπὶ δὲ τὸ πρὸς τῇ Λυκαονίᾳ πέρας τῆς παρωρεῖου τὸ Τυριατῶν διὰ Φιλομήλιου μικρῷ πλεῖος τῶν πεντακοσίων. Sic enim illi, non Τυριάριον, ut vulgo, nec Τετράδιον, quod ex Ptolemæo Palmerius advocabat, probantes; ut adeo circa Lycaoniæ montana non multum a Philomelio positum fuerit; quod et Plinii Tyrienses v, 27 Philomeliensibus pæne conjuncti suadent. Poterit autem Tyriæum numerum urbium *Geographiæ Sacræ*, in qua nulla ejus mentio, augere.

Ibid. Ἀδριανούπολις. Florentinus Ἀδριανούπολεως Pisisidæ est in Chalcedon. concilio, p. 670, et Thalæus Hadrianopolitanorum Pisisidæ provinciæ Collat. 8 Constantinop. sec., p. 241.

Ibid. Φιλομήλιον. Nota urbs ex Strabone et con-

cliorum est *Actis*, non item, turpi vitio deformatam esse in Procopii *Hist. arcana* c. xviii. narrat plures urbes vehementi terræ motu corruiſe, præterque cæteras Πολύδοτόν τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ καὶ τὴν Πισιδίᾳ Φιλομήδην καλοῦσιν. Ino Φιλομήδιον, quo nomine Pisidis urbem fuisse, non altero, citra dubium est.

Col. 148. *Σωζόπολις*. Patria fuit Severi, qui Flaviano depulso Antiochenis episcopus est datus. Evagrius *H. E.* iii, 33 : ὁς πατρίδα τὴν Σωζοπολιτῶν κληρωσάμενος, ἡ μία τοῦ Πισιδῶν ἔθους ἐστίν. In *Actis* Zosimi tom. iii Jul. Σωζοπολιτῶν πόλις circa Antiochiam Pisidiæ et Comaniam c. i collocatur.

Ibid. *Τύμανδρος*. Jungitur huic arctissime in Schlestrateni et Bandurii editione *μητρόπολις*, quam Carolus a S. Paulo jure optimo hinc distinxit : neque enim Pisidiæ metropolis unquam fuit, Τύμανδρος appellanda, si Longino, qui synodo Constantinopolitanæ sub Flaviano adfuit, credimus, episcopum se τῆς Τυμανδηῶν πόλεως ἐπαρχίας Πισιδίας inter *Acta* Chalced. p. 244 professo, etiam τῆς Μανδηῶν πόλεως prave p. 247. ὁ Τομάνδρου et Τυμάνδρου est in Notitiis Jac. Goar.

Ibid. *Μητρόπολις*. Exorticius *Μητροπόλεως* Πισιδίας Chalcedonensi p. 401 et 644 subscribit, perperam Νικοπόλεως, quo nomine in Pisidarum gente urbem ignoramus, p. 670 dictus. Hinc campus Metropolitanus apud Livium xxviii, 15.

Ibid. *Ὀπαμία*. Ἀπάμεια est, de cujus amœno situ multa viri docti ex Xenophonte, Strabone, Livio Maximoque Tyrio. Vide Ch. Cellarium G. A. t. iii, 4, p. 158 et Cl. Salmasium in Solin., p. 581. Vulgo Phrygiæ adscribitur, neque id male : sub Christianis tamen Pisidiæ est contributa, unde Sisinnius Ἀπαμείας τῆς Κιθωτοῦ inter Pisidas Nicæno secundo, p. 358 subscripsit. Nimirum in Phrygiæ Pisidiæque finibus erat, quod egregie docet Dio Chrysostomus orat. xxxv, p. 432, cum Aramienenses compellens τῆς τε Φρυγίας, inquit, προκάθησθε καὶ Λυδίας, ἐτι δὲ Κιθωτῶν ἄλλα τε ἔθνη περιρικαῖ πολυανδρότατα, Καππαδοκίς τε καὶ Πάμφυλοι καὶ Πισιδαι. Ubi plura in laudem urbis adduntur, quæ non exscribo.

Ibid. *Εὐδοξιούπολις*. Quo olim nomine fuerit, ignoratur. Doctissimus Holsteinus ex Socratis *H. E.* vii, 36 suspicionem jecit, sed debili tibicine fultam, ut ad Eudoxiopolin Europæ admonuimus.

Ibid. *Ἀγαλασσός*. Sic quoque in altera *Notitia* Jac. Goar et Nicæno secundo, p. 575, ubi Theodosius τῆς Ἀγαλασοῦ, qui Σαγαλασοῦ, p. 358 ; similiter ms. quidem Liviani xxviii, 15, voci sibilantem litteram demunt, et Pliniani v, 27. Diceres propterea urbem inter eas esse referendam, quæ modo sibilantem litteram demunt, et Pliniani v, 27. Diceres propterea urbem inter eas esse referendam, quæ modo sibilantem sibi præponi modo auferri patiuntur : at obstant Græci, ut Polybius, quem Livius exscripsit, et plures alii, numi quoque Σαγαλασσῶν apud Vaillantium Harduinum et Haymum. Scribatur ergo Σαγαλασσός, quam diei itinere Aramea dissociatam fuisse Strabo, l. xii, p. 569 docet.

Ibid. *Βάρης*. Ὁ Βάρης episcopus est in *Notitia* Jac. Goar, qui perperam πόλεως Βάρης in Nicæno secundo, p. 358. Ptolemæo prorsus ut hic Βάρης,

cui Κόμανα proxime jungitur et in veteri versione Conana, haud dubie verius : nam et Constant. Κονάνης est in Nicæno secundo, p. 575, et disertè Κονανῶν πόλις in Pisidia locatur in *Actis* Zosimi tom. iii Junii, p. 815 et 816.

Ibid. *Ἡ σιδηρᾶ*. Utraque Jac. Goar *Notitia* hoc cognomine Seleuciam ornat, quod a ferri metallis accipere potuit. Nicæno secundo, p. 575 Petrus Σελευκείας τῆς Ἰδίας pro Πισιδίας subscripsit.

Ibid. *Ὁ Τιμβριάδωρ*. Sic ms. neque hiltum *Notitia* Jac. Goar dissidet. Videtur librarius hæc ad normam ecclesiasticæ Notitiæ exegisse, et episcopum hujus urbis solemnè in illis more signasse. Urbem si spectes, difficulter inveneris. Xenophon *Exp. Cyr.* i, p. 194 Θύμβριον 10 parasangis a Tyriæ, de quo supra, senovet. Id si nostram, vitii manifestum erit : nec mutari tamen sustinerem, quoniam Constantinus hujus urbis præsul in Constant. tertio p. 505 Τιμβριάδων et in veteri versione *civitatis Tibriadorum Pisidiæ provincie*, quamquam male p. 676 τῆς Μαμβιαδέων πόλεως, dicitur ; nisi et Plinius Timbrianos inde formasset v, 27. Ergo *Geographiam Sacram* et hac urbe augemus.

Ibid. *Θεμισόδιος*. Nusquam in Pisidia mihi lecta est. Phrygiæ cognominem urbem supra vidimus, forte a Pisidica nomen habentem : Strabo enim xiii, p. 629 fuisse Phrygiæ urbes, quæ a Pisidicis nomen traxerint, docet. Posses cum doctissimo *Geograph. Ital. medii ævi* p. XXVII auctore de Termino, quam Stephanus Pisidiæ urbem facit, nisi eam Pamphylie Hierocles contribuisset, cogitare.

Ibid. *Ἰουστινιανούπολις*. Nec hanc urbem, si alteram Jac. Goar *Notitiam* exceperis, legere memini. Vir doctus, quem tantum quod appellavi, quoniam Alemannus in Procopii *Hist. arcana* c. xi inter Justinianopoles Pamphylie urbem, quæ in *Notitia* veteri Myloma sit, recenset, de Myliade cœpit autumare, acsi et illa Justinianopoleos nomen induisset. At ea et ab hac provincia distat, et in Pamphylia fortasse reperietur. Equidem suspicatus sum Conanam sive Conana Justiniani nomen accepisse : causam habeo, quod Notitiarum una Jacobi Goar Justinianopolim inter Timandum et Malum interponant, reliquæ vero, Justinianopoli neglecta, Conanam. Quæ tamen mera suspicio est neque admodum firma.

Ibid. *Μάλλος*. Reliquis Notitiis Μάλλος : unde Μαλγῶν episcopus in Jure Græco Romano, p. 190, et Constant. Tertio, p. 676 Sisinnius τῆς Μανοπόλεως τῆς Πισιδῶν, sed vitiose. Vide L. Holst. in Stephan. Μάλλος. auctor *Dissert. Chorogr. Ital.* cum hujus Mali occasione, p. 27 asseverat nullam Mallum in duabus Ciliciis Hieroclem adnotare. Haud sane advertit Μάλλος Ciliciæ primæ vitiosum esse et Mallum nobis offerre.

Ibid. *Ὀδάδα*. Ino Ἀδάδα, ut ms. Palatinus Ptolemæi. Joannes episcopus τῆς Ἀδαδέων πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας concilio Constant. tertio, p. 676 adfuit. Artemidorus apud Strabonem xii, p. 570 inter Pisidiæ urbes Ἀδαδάτην Βριάδα, pro Ἀδάδα τὴν Βριάδα, seu Τιμβριάδα potius, annumerat.

Ibid. 30. *Ζόρζιλα*. Ὁ Ζαρζήλιον constantè in *Notitiis* Jac. Goar, et ea quam Beveregius Comment. in Canon. concilii Trullani, p. 140 vulgavit.

Videtur non alia ac Δύρζηλα Ptolemæi, Z et Δ, ut assolet, permutatis.

Col. 148. *Τιτυασός*. Sanum hoc est, ut et δ Τιτυασοῦ veteris Notitiæ male Petrus Totiassoῦ in Nicarno secundo, p. 358 et Τυασοῦ, p. 53, nec melius Stephanus τῆς Τυασίων πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας Constantinop. tertio, p. 676. perperam etiam Πετυασός Artemidoro apud Strabonem XII, p. 570.

Ibid. Ὑπό κορσουλῶριον. Et hæc præsidialis fuit, uti Notitia imp. Orient. c. 1 et Novella xxv docemur. Meminit quidem Theodorus Iconiensis in epist. de Cyrico et Julitta tom. III Jul., p. 26 Domitiani comitis Lycaoniæ, κόμητος Λυκαονίας, qui militi rei militaris per Lycaoniam comes fuisse videtur: Notitia eum non habet: at præter præsidem in provincia qui rem militarem curaret, fuisse, Novella xxv dubitare vetat. Justinianus uni Lycaoniæ prætori Justiniano et rem civilem et militarem mandavit.

Ibid. Ἰκόνιον. Lycaoniæ fuisse metropolin ex Chalcedon., p. 670 constat. Sita erat in Pisidarum et Phrygum finibus, nec multum ab Orientis diocesi neque Asiana disparata. Basilii Seleuciensis Vit. S. Theclæ I, p. 252: πόλις δὲ αὕτη Λυκαονίας, inquit, τῆς μὲν Ἐφάσου πολὺ ἀπέχουσα, τῇ δὲ Ἀσιαίων μᾶλλον τι προσομιλῶσα, καὶ τῆς Πισιδῶν καὶ Φρυγῶν χώρας ἐν προομιλίῳ καί μενη. Coloniae eam dignatione illuminavit imp. Gallienus, si fides rarissimo, et fortasse in hoc genere unico Thesauri Wildiani numo, cujus uni paginæ IMP. C. P. LIC. GALLIENUS. P. F. alteri ICONIEN. COLO. S. R. inscripti sunt. Cæterum Basilio illud τῆς χώρας ἐν προομιλίῳ admodum familiare est: nam et Seleuciam Vit. Theclæ I, p. 275 τῆς Ἐφάσου ὄρων ἐν προομιλίῳ positam ait, et II, 11 προομιλίον τῆς ἀτραποῦ, et c. XVII τῆς ἡμέρας προομιλίον, quin et orat. XXVII, p. 150 τῆς ὄρητος τὰ προομιλία dixit; quam vero recte atque ex usu veteris Græciæ, ex egregia Hemsterhusii nostri ad Luciani Somnium animadversione cognosces.

Ibid. Λύστρα. Luca Act. A. XIV, 6, τὰς πόλεις Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην, et v. 21: at v. 8 ἐν Λύστροις unde τὰ Λύστρα et Λύστραν in pronominis usu fuisse diceret, nisi passim alii numerum pluralem mallent. Ὁ Λύστρων est in pluribus Notitiis, subscribitque Chalcedonensi, p. 99. Plutarchus Λύστρων. Ptolemæo Λύστρα, in Palatino ms., pro quo verius scriptus Coislinianus Λύστρα.

Ibid. Μίσθια. Est hujus præsul in Chalcedon., p. 674 Armatius πόλεως Μισθίας, et Longinus Μιστιανῶν πόλεως Λυκαονίας in Constantinop. tertio, p. 670. Theophanes Chronogr., p. 320 Μισθίαν et Mistam Ravennas, l. II, c. 17 appellat, non longe Vasadis abfuisse colligas ex Basilii M. epist. 118 τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον, scribit, τὸν ὑποκείμενον τῇ Μηστειῇ, ἧ ἐπεκηρύχθη ὁ ἀνθρώπος, κέλευσον Οὐασδοῖς ὑποταλεῖν. *Agrum illum Mestiam subjectum, cui addictus est homo ille, Vasadis subesse jube.* Sic Garnerius vertit ediditque, admonens Μηστειαν in Jul. quatuor esse mss. Vasoda vero in plerisque. Veteres editi Μισθίη, Balsamon et Zouaras tom. II Beveregii Canon., p. 66 Μισθίη, quod vir doctus spernere non debuerat, utpote solum cum vero consentiens.

Ibid. Ἀμειλάδα Philostorgius II. E. v, 2 urbem

arido ac pestilenti fuisse solo, incolas barbaro atque ab humanitate alienissimo ingenio docet. Orphii episcopus πόλεως Ἀμειλάδων in Chalcedon. p. 675, et Constant. tertio p. 675, sed perperam, Ἀμειλάνδων πόλεως ἐπαρχίας Λυκαονίας. Vulgatum præter Stephanum et Philostorgium Ptolemæi mss. Palatinus Coislinianus et Barberinus, de quo L. Holst. in Steph., probant.

Ibid. Οὐάσαδα. Ptolemæus Οὐάσατα quod emendari debere ex mss. Coislin. certissimum est. Basilii M. Οὐάσαδα in nupera editione, cui hinc facillime et ex Beveregio tom. II, p. 66, tametsi pessime ibi Balsamon et Zouaras Μίασαδα legunt, succurri potuerat. Conon episcopus πόλεως Ἀασάδων ἐπαρχίας Λυκαονίας Constant. tertio p. 675 et Olympius Οὐασάδων Chalcedon. p. 674 suscripserunt, male uterque.

Ibid. Οὐμόναδα. Ὀμόναδα oportuerat, ut bello Ch. Cellarius G. A. III, 4, p. 205, licet operatum peccato Ὀνόμαδα inibi legatur. Hinc gens Homonadum apud Plinium v, 27 et Strabonem XII, p. 569. Hinc Tyrannus Ὀμονάδων in Chalcedon. p. 400, qui prave p. 99 Μανάδων, et pejus in Constantinop. tertio p. 675 Alexander πόλεως Σουμάνδων provinciae Lycaoniæ.

Ibid. Ἰλίστρα. Hoc in mss. fuisse ex Holst. in Geogr. S. novimus: editi omnes Ἰλίστρα. Orpido episcopus Martyrius Ἠλίστρων, qui recilus mss. Ἰλίστρων Ephesini concilii p. 534 et Onesimus πόλεως Ἰλίστρων Chalcedon. p. 674 fuit.

Ibid. Λάρυδα. Anton. Itin. p. 211 vide.

Ibid. Δέρβαι. Δέρβη, ut Act. A. c. XIV et apud Strabonem XII, p. 569; ubi in Isauriæ confinio locatur.

Ibid. Βαράτη. Ptolemæo Βάραττα, Tabulae Peutinger. M. P. 50 ab Iconio Barathe. Nomine metropolitæ sui Constantinus τῆς Βαρατείων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας Constantinop. tertio p. 526 subscribit. Noli tamen putare metropolin fuisse, quam dignitatem librariis debet, intempestive et satis iniuste eam Iconio auferentibus. Paulo itaque rectius p. 675 πόλεως Βαρτήης dicitur.

Ibid. Ὑδη. Plinius Lycaoniæ urbem in confinio Galatiæ atque Cappadociæ fuisse l. v, c. 27 scribit. Rufus πόλεως Ὑδης est in Chalcedon. p. 526 qui Σίδης mendose p. 400.

Ibid. Ἰσαυρόπολις. Lycaoniæ partem ad Taurum Ἰσαυρικὴν Strabo XII, p. 568 facit; nec male ergo Isauropolis huic provinciae tribuitur. Aetius Ἰσαυροπόλεως Chalcedonensi adfuit p. 673. Alii Ἰsaura appellant, Ἰσαυρέων πόλιν Diodorus XVII, p. 605, de qua Henr. Valesius in Ammian. XIV, 8. Fuisse urbem atrocissimi infamem nemo ignorat; atque haud scio an Lastrygonia sit Basilii Seleuciensis Vit. S. Theclæ II, 12, sceleratorum hominum atque ex rapto viventium receptaculum. Situs haud male convenit: dicit eam in Seleuciæ Isauriæque fuisse confinio, sed versus occasum ejus provinciae totiusque Orientis, altissimis montibus impositam: διακειμένην ὡς πρὸς ἐσπέραν καὶ ἡμᾶς τε καὶ σύμπασα, ἐφ᾽ ἣν γῆν, πολλοὶ δὲ καὶ ἰσονοφεῖσιν ὄρεσι διελημμένην. Incolis atque urbi a Lastrygonibus, quod eorum sectam atque instituta probarent, id nomen venit. Sane Isauros Basilii ætate ab improba prædandi cupiditate fuisse instructissimos ex Chry-

sostomi epistolis, Zosimo atque aliis pluribus cognitissimum est.

Col. 148. *Κόφρα*. Haude eam Ptolemæus, nec concilium Constantinop. primum, ut Carolus a S. Paulo monuit, ignorat.

Ibid. *Σάβατρα*. Consentit Tabula, quæ Iconio M. P. 44 semovet. Ptolemæo *Σαύατρα*, unde in Chalcedon. p. 673 Eustathius πόλις Σαυάτρων. Quæ differentia ex sono est, uti in *Σαλαδία* et *Σαβαδία*, *Καλυρία* et *Καλαθρία*, *καλαύροψ* et *καλάδροψ*, innumerisque aliis. Straboni xii, p. 568 *Σάατρα*, quam eandem esse recte Ch. Cellarius G. A. iii, 4, p. 205 animadvertit.

Ibid. *Πέρτρα*. Πέρτρα Ptolemæi est, cuius præsul Conou πόλις Περσῶν Chalcedon. concilio p. 674 (et in veteri versione, quam L. Holsteinius versavit, Pertorum) subscripsit, et Nicæno secundo p. 53 Eriphanus Πέρτων.

Ibid. *Κάρρα*. Ino *Κάννα*, ut apud Ptolemæum et Chalcedon. concil. p. 646 ubi, Eugenius Cannorum et p. 526 πόλις Κάννων nomen inter Lycaoniæ præsules ascribit.

Ibid. *Γλαύαμα*. Suspicio hanc in Ptolemæi *Δαύμανα*, ut ms. Palatinus præfert, absconditam latere; nec forte alia habenda est Ὑδαυτων concilii Chalcedon. p. 674; quanquam quo vero nomine fuerit, prorsus ignorem. Πέγγον nondum inveni.

Ibid. C. Ὑπό κοινουλάριον. Phrygia Salutaris præsidi paruit, non consulari, ut ex *Notitia imp. Orient.* c. i compertum habemus. Amachius ἀρχὸν τῆς ἐπαρχίας τῆς Φρυγίας, qui dein ἡγεμῶν præses iteratis vicibus, est apud Socratem *H. E.* iii, 15. Suidas rem eandem referens in Ἀμάχιος parvæ urbis Phrygiæ præsidem facit, ἀρχοντα μικρᾶς πόλιος Φρυγίας, satis imperite exscriptis Malchi aut alius auctoris verbis. Suspicio scriptorem, quicumque fuerit, τῆς μικρᾶς Φρυγίας dedisse, idque, cum in parva urbe Mero res fuerit acta, πόλιος addito vocabulo auctum. Parvam autem Phrygiam hanc fuisse dictam ex Stephano in *Εὐκαρπία* constat.

Ibid. *Εὐκαρπία*. Pagus fuit Phrygiæ, ab ubero frugum viniq. proventu id nominis sortitus, Metrophane, quem Suidas Eucarpia ortum affirmat, apud Stephanum auctore. Quod vero primo loco ponitur, id metropolin fuisse Phrygiæ Salutaris, uti L. Holsteinius in *Geograph. S.* autumat, argumento non est: nam et alia sunt in Synecdemo exempta urbium, qui principem locum in catalogo occupant nec metropoles fuerunt; et Synecdemus civilis est, neque ad metropoles semper attendit. Synnada provinciæ caput fuisse suo loco dicitur.

Ibid. *Ἱεράπολις*. celebrem hoc nomine urbem in Paratiana vidimus; dicesque ex ea provincia librarium socordia in Salutarem Phrygiam migrasse, nisi concilium Nicænum secundum Hierocli adstipularetur: cum enim p. 346 Nicolaus Hierapoleos Pacatianæ subscripsisset, nomen suum inter Salutaris Phrygiæ præsules p. 367 Michael Ἱεραπόλιος proficitur; et ne de vitio cogites, p. 597 atque alibi eundem reperies. Itaque duas Phrygiæ, alteram Pacatianæ alteram Salutaris, Hierapoles agnoscamus, et hæc *Geogr. S.* ornemus.

Ibid. Ὀστρεως. Ὀτρος, cuius episcopus πόλιος Ὀτρον in Chalcedon. p. 673, in Nicæno secundo τῷ θρόνῳ Ὀστρου p. 358 dicitur. Plutarchus τὰς

λεγόμενας ἐν Φρυγίᾳ Ὀτρώας in *Lucullo* p. 497 appellare videtur.

Ibid. *Σεπτερίον*. Hoc, utpote proxime ad Σεπτερίον, quo vero nomine fuit, accedens, e mss. arripuimus. Ptolemæo vulgo Ἰστρίον, sed vetus interpretes Stectorium legit, quod et mss. Coislinianus et Barberinus, de quo Holsteinius ad *Geograph. S.* præferunt. Joannes presbyter τῷ θρόνῳ Ἐκτορείου Nicæno secundo p. 357 nomen ascripsit, et p. 53 Ἐκτορίου.

Ibid. *Βρούξος*. Verum est Βρούζος, unde nomen Βρουζηνῶν et Βρουζίνων, ut in *Theat. Britan.* tom. ii, p. 234, de quibus egregie Harduinus in Num. urb. illustrat. Ptolemæus, cui Δρουζον, hinc auxilium accipit.

Ibid. *Κλήρος Ὀρίνης*. Lege ὄρεινης. Intelligi credo Phrygiam Paroreiam sive montanam, de qua Strabo iii, p. 577: ἡ μὲν οὖν παρωρία ὄρεινήν τινα ἔχει βᾶξιν, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐκτεινομένην ἐπὶ δύσιν. Κλήρος dicitur solemnī more, quo vox de agris sorte divisit et dein de aliis quibusvis usurpatur. Vide Cl. Dukerum in *Thucydidem* iii, 50, et quos ille appellavit.

Ibid. *Κλήρος Πολιτικῆς*. Sic mss. edere, Holsteinio ac credimus, etsi quæ Phrygiæ pars sit, in obscuro maneat. Si conjecturis in re incerta indulgere liceat, dixerim eos Phrygiæ agros signari qui usui publico reipublicæ serviebant, atque eos in primis in quibus greges dominicos pasebant. Fuisse in Phrygia imperatores Valentinianus et Valens l. xix, c. Th. de Prætoribus testabuntur; *satos de Phrygiæ*, aiunt, *gregibus 20 quatuor equos, subjungandos quadrigis, hoc est, simul octo, duobus maximarum editionum prætoribus dari sancimus*. Simili fortasse ex causa regio Aphrodisias antea Politice Orgas fuit appellata apud Plinium *N. H.* v, 50. De Debalacia nihil habeo monere, utpote nusquam lecta.

Ibid. *Λυσίας*. Nota e Strabone Plinio et Ptolemæo urbs, cuius nomen Λυσιαδέων nomen præferunt. Philippus Lysiadis est in Chalced. p. 646.

Ibid. *Σύνναδα*. Hanc provinciæ metropolin concilium Chacedonense p. 673 imponit; unde Synodorum metropolita, quamquam non sine vitio l. xxiv *Hist. Miscell.* Tabula 32 M. P. Docimeo semovet. Vide Vales. in *Socrat. H. E.* vii, 3.

Ibid. *Πρύμνησος*. Prymnesia Ptolemæo et Chalced. concil. p. 673. Vulgo quidem Πρυμνιάσση ibi appellatur, sed verum Latinus interpretes servavit, et Constantinop. tertium p. 675.

Ibid. *Ἰψος*. Urbem nobilitavit, quod prope eam depugnatum est, memorabile prælium, quo Antigonus a conjuratis ducibus victus atque interfecit est apud Plutarchum in *Pyrrho* p. 384. Ἄψος perperam Nicæno secundo p. 161.

Ibid. *Πολύδοτος*. Πολύδοτος oportuerat. Georgius presbyter πόλιος Πολυδάτου est in Nicæno secundo p. 358, hinc refingendus. Vide Cellarium G. A. iii, 4, p. 168.

Ibid. *Δοκίμιον*. Addunt Schelstratenus et Bandurinus *μητροπόλιος*; titulum; quo ornatum utique fuisse exiguum oppidum et solo marmore nobile laud constat. Verius suum sibi locum Μητρόπολις in principe editione occupavit: binas enim eo nomine in Phrygia fuisse e Stephano novimus quæ

rum fortasse hæc apud Athenæum l. xiii, p. 574 obvia. Δοκίμεον, ut eo redeamus, Stephano, Δοκίμιον, non sine errore, Πτολεμῶ, Δοκίμια κώμη Straboni l. xii, p. 577. Δοκίμιον, planè ut hic, ἐπαρχίας Φρυγίας Σαλουταρίας Ephesino concilio p. 534. Vide Norisium *Dissert.* 1 de *Epoch. Syro-Maced.* p. 14.

Col. 148. Μῆρος. Est apud Socratem *H. E.* iii, 15, et Sozomen. v, 11, ubi Valesium vide. Nec crede tamen posteriore ætate Comopolin fuisse appellatam; neque enim Constantinus imperator l. 1, Them. 1 id affirmabit, sed Meruii fuisse χωμόπολιν sive grandem vicum, qui ad urbis amplitudinem proxime accederet, uti in Marci *Evang.* 1, 38. Carolus a S. Paulo cum Myrum vocat, ab *Actis* conciliorum, ut Nicæni secundi p. 357, ubi Damianus Μύρων, in fraudem impulsus est.

Ibid. *Νακολία*. Urbem Phrygiæ, cui Nacolia nomen, πόλιν τῆς Φρυγίας ἢ Νακώλεια προσωνυμία, ad quam Valens Procopium profligaverit, Socrates *H. E.* iv, 5 vocat. Basilus *Νακωλείας Φρυγίας* Chalcedon. concilio p. 578 subscripsit. Cæteris *Νακώλεια*, ut Ptolemæo et Zozimo iv, 8. Vide Ch. Cellarium *G. A.* iii, 4, p. 144.

Ibid. *Δορύλλιον*. Δορύλλιον, uti Strabo; nisi forte Δορύλλειον, modo sanum id sit, cum Eustathio in Dionys. 815 voluerit. Proxime fluvium sedem habuit, qui in *Thes. Britan.* tom. ii, p. 257 numo Δορυλαίων urbiæ incumbit, quamquam quo nomine fuerit nondum pro comperio habetur. Nic. Haymingus Sangarium arbitrat, qui sane in Tabula Peutingerana accubat. At id flumen urbem alluissio cum certo haud constet, malim alterutrum amnium credere de quibus Cinnamus v, 1, ubi de Manuele Comeno, διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου πορθμοῦ ἐπὶ Ἀσίας διαβὰς ἔχρι Δορυλαίου ἦλθε, περὶ ἄμφω τῶ ποταμῶ, ὧν ὁ μὲν Βαθὺς πρὸς τῶν ἔγχωρων, Θύαρς δὲ ἄττερος ἴσομάζεται. Alde vi, 14 Nicetam Choniat. *Annal. Manuel.* vi, p. 88.

Ibid. *Μέδαιον*. Μίθαιον sive Μιδάειον, unde Μιδάειον numi apud Harduinum et Holst. in Stephanum.

Ibid. *Δῆμον Λυκαῶν*. Posterius e ms. eruit Holsteinius, et quo *Λυκαῶνων* δῆμος formari oportet. Δῆμος, ut sæpe, pagum notat: Stephanus *Εὐχαρπία* δῆμος τῆς μικρᾶς Φρυγίας, et in Δῆμος. Lycæones in Phrygia Plinius, v, 29 agnoscit, probe contra Harduinum a Ch. Cellario *G. A.* iii, 4, p. 164 delectos.

Ibid. *Δῆμον Αὐράκλεια*. Forte δῆμος Αὐλοκρήνη. Plinius *Αυλοκρένας* Phrygiæ tribuit, v, 29. *Marsyas*, inquit, *ibi redditur, ortus ac paulo mox conditus, ubi certavit libiarum cantu cum Apolline, Αυλοκρένης: ita vocatur convallis decem mill. passuum ab Apania Phrygiam petentibus.* Et xvi, 43, favet suspicioni Aquilas episcopus Αὐλοκρήνων, qui inter Phrygiæ Salutaris præsules Chalcedon. p. 400 nomen suum profitetur. Quia tamen Αὐροκλήων p. 246 dicitur, nihil decreverim. Id addam, in Geograph. Sacra præteriri haud debuisse.

Ibid. *Δῆμον Ἀλαμασσοῦ*. In concilio Chalcedonensi ejus episcopus memoratur, diciturque πόλις Ἀμαδάσση p. 673, et in Constantinop. secundo p. 244 civitas Amadassenorum. Rectius itaque δῆμος Ἀμαδάσσης.

Ibid. *Δῆμον Προπρίασα*. Forte δῆμος Προαιπέτις-

PATROL. GR. CXIII.

ος. Præpenissus est inter Phrygiæ urbes apud Ptolemæum, subscribitque Auzanon πόλεως Πραιπενίσσου Chalcedonensi p. 673. Quod vero his pagis episcopi fuerint impositi, id argumento est fuisse χωμοπόλεις sive amplos et civium frequentia celebres pagos, unde et πόλεις Chalcedonensi concilio dicuntur. Ceteroqui canones pago aut parvæ urbi, cui vel unus presbyter sufficeret, episcopum negabant, ut synodi Sardicensis 6: Μη ἐξεῖναι καθιστᾶν ἐπίσκοπον ἐν-τινὶ κώμῃ ἢ βραχεῖα πόλει, ἢ τινὶ καὶ εἰς πρεσβύτερος ἐπαρχεῖ· et synodi Laodicensis 56, qui περιοδεύτας sive visitatores, ut Dionysius Exiguus vertit, de quibus Beveregius plura, in ejusmodi pagos amandat; quamquam et id citra dubium est, haud raro præsulum ambitione optime decreta fuisse proterve conculcata, et quo plures suffraganeos, quos vocant, acciperent, pagis atque oppidulis episcopos datos. In Africa certe per contentiones Donatisticas incredibilem in modum præsulum numerus increvit, paulatimque villæ fundi ei vici suos sibi præpositos viderunt, sicut ex *Collat. Carthagin.* c. 181 colligas. Sed hæc ab instituto nos avocarent longius.

Ibid. Ὑπὸ κορσουλάριον. Olim Lycia et Pamphylia uni proconsuli paruerunt; unde C. Porcius procos Lyciæ et Pamphylia in *Thes.* p. CCCCLVIII, 6. Sub Constantino præsidem habuerunt, ad quem l. 2, c. Th. de censu data est. Diceres Decii tempore a Lycia jam fuisse distractam ob Pamphylia præfecturam Martiano ab eo imperatore mandatam, in *Actis S. Achatii* apud Ruinart. p. 155, si bonæ fidei semper ea essent monumenta. Forte Theodosius secundus Lyciæ suum præsidem imposuit, qua de re alias. Fuisse vero consularem Pamphyliam *Notitia imp. in Orient.* c. 1 docet.

Ibid. Πέργη. Editi omnes Σύλλαιον jungunt, ac si eadem urbs esset, prorsus contra verum: distinctissimæ enim fuerunt, singulis episcopis, ut ex Chalcedonensi concilio novimus, subdivisæ. Seniore quidem ævo dignitas metropolitana Syleum ornavit, eaque causa est, cur in aliis *Notitiis* ὁ Πέργης ἦτοι Σύλλαιον episcopus memoretur. At nondum, cum Hierocles suam digereret, eo res redierat: distinguuntur enim utriusque episcopi in Constantinop. tertio. Erat Perge provinciæ metropolis, sicuti præter Chalcedonenze concilium p. 656 scholiastes Callimachi hymn. in Dian. v. 187 et egregius nomen ab Ezech. Spanhemio (*dissert.* 9 de V. et P. Num. p. 591) productus ostendunt. Secta dein in duas Pamphylia, quæ tamen divisio Hierocle, quod supra patefecimus, posterior est, Pergo Pamphylia secundæ, primæ vero Side metropolis esse cœpit.

Ibid. Σύλλαιον. Σύλλαιον Constantino l. 4, Thom. 14, et Constantinop. tertio p. 677, ubi Paulus πόλεως Σύλλαιου τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, nec aliter *Actis S. Stephani Junioris, a Benedictinis vulgaris.* p. 452, quæ Lyciam hinc ordiuntur, etsi ipsi Σύλλεον maluerint. Putares itaque rectum id esse: ut obstat Σύλλαιον Stephani et Syleum Livii. Salmasius in *Solin.* p. 549 Σύλλιον, nisi error ibi sit ab operis commissus, verum esse pertendit. Holsteinius Σύλλαιον præfert ad Stephanum, atque *Arrian Exped. Alexand.* 1, 27 Σύλλιον, χωρίων ὄχυρόν ad hanc normam corrigit. Ego in *Arriano* nihil mutuo, Σύλλιον et Σύλλαιον cæteris præstare arbitratus. Ha-

36

bet id Polybius Leg. 50, et, quam conformatione litterarum A et A deceptam nemo dixerit, Tabula Peutingerana. Perperam ergo Ptolemæus Σύλουον, et Chalcedonense p. 402 Σίλουον. Oppidum haud multum Perga distabat.

Col. 148 *Μάγυδος*. Sic et Palat. et Coislin. mss. Pto'emæi pro vulgato Μάγυλος. Numi Μαγυδέων Thes. Britan. tom. II, p. 189, id probant. Quare non recte satis Magædensium civitas Pamphyliae Constantinop. secundo p. 241, nec Μαγιδων πόλις Constantinop. tertio p. 502, nedum πόλις Μαῦδος Chalcedon. p. 672. Verius Magydensium civitas p. 646 veteri interpreti.

Ibid. *Ἀττάλια*. Nota urbs e Strabone est circa Corycum posita. Suidas in *Κωρυκαίος* sitam sit ad Corycum promontorium, haud obscure Corycum Ciliciae cum cognomine Pamphyliae oppido confundens; quem eundem errorem Salmasius in Solin. p. 545, reprehendit in Demetrio, quo Stephanus teste usus fuit. Ἀτάλων episcopus, qui Ephesino interfuit concilio p. 535, hinc fuit, appellarique Ἀττάλειον debuerat. Cæterum seriore ætate urbs ab Alexio imperatore metropolitana jura, quemadmodum Notitia Jac. Goari docemur, impetravit. Hinc explicata, quod cæterorum absurdum videri posset, scholion Balsamonis et Zonaræ tom. I Canon. Beveregii p. 107: Παμφυλία ἐστὶν ἡ τῆς Ἀττάλιας ἐπαρχία. Vide quoque Tzetzen Chilliad vi, 72.

Ibid. *Δήμιον Οὐλίάμπος*. Ab aliis ut huic nobis pagus explicetur exspecto, gratiam relaturus si eadem opera binis sequentibus, qui meam frustra implorant, succurrere voluerint. Meminit sane Notitia Jac. Goari Δικιστανάδρων, videnturque eadem ac Κάναυρα, nec hinc tamen juvant. Carolus a S. Paulo non aliam esse ac Zenopolim fidenter affirmat, quam nos Isauriae fuisse pro comperto habemus.

Ibid. *Ζοβία*. Lege Ἰοβία et mox Τερμессός. Tribus his oppidis tempore synodi Constantinopolitanae sub Flaviano unus episcopus fuit qui inter Acta Chalcedon. p. 239 τῆς κατὰ Τερμίσσον καὶ Εὐδοκιάδα καὶ Ἰοβίαν ἁγίας Θεοῦ ἐκκλησίας διέτιμ. Ephesinae synodo p. 535 Timotheus πόλεως Τερμίσσου καὶ Εὐδοκιάδος subscripsit, unde alii Ioviam paruisse conjicias. Leone vero imperatore, quod synodica provincialium epistola docemur, et Eudocias et Termessus singulis præsulibus dicto audientes fuere. Montibus Termessus supra Phaselidem circa angustias, per quas in Milyadem transitus, erat apposita. Vide Cellarium G. A. III, 4, p. 196.

Ibid. *Δήμιον Μενδερέω*. Nisi me omnia fallunt, est hoc Ptolemæi Μενεδήμιον. Itaque Δήμιος Μενεδήμιον refugamus.

Ibid. *Δήμιον Σάβλα* imo Πώγλα, ut idem geographus. Paulus πόλεως Πούγλων inter Pamphiliis nomen in Chalcedon. p. 672 proficitur.

Ibid. *Σίνδα*. Ἰσινδα oportuerat, quod L. Holsteinius ad Geogr. S. monere haud præterit, simile mendum e Strabone et Stephano ad hujus Ἀμβλαδα eluens. Concilio Ephesino p. 585 πόλις Ἰσιωδῶν perperam appellatur, rectius Chalcedonensi p. 672.

Ibid. *Βέρδη*. Sic mss. Βάρδη aliis notitiis. Utrum præstet, in tam pertinaci veterum de oppido silentio haud temere finivero.

Ibid. *Σινδαύδα*. Et hoc e mss. Crederes hinc fuisse Neonem episcopum πόλεως Σιλιάδου Παμφυλίας in concilio Chalcedon. p. 556, nisi aliunde liqueret Syllii de quo supra, præulem fuisse. Vide p. 672 Actorum eorum. Itaque de hac et sequenti Myodia nihil profitebor aliud quam obscurissimas videri. Inveni quidem in Notitia Jac. Goari Μυδιάνην ἦτοι Ἰουστινόπολιν, pro qua Justinianopolin N. Alemannum in Procopii Hist. Arc. c. 11 legisse constat: sed ea ab auxilio ferendo tantum abest ut omnia conturbet.

Ibid. *Χωριομυλιαδικά*. Jungere hæc manu exaratos codices Holsteinio accedimus, nec tamen urbem eo nomine Pamphyliae fuisse, quæ ejusdem in Stephani Μιλύαι suspicio erat. Milyas a Pto'emæo Pamphyliae contribuitur: hinc τὴν Μιλυάδα χώραν in Lyciae Phrygiae et Pamphyliae finibus apud Arrianum Exped. Alexandr. I, 25 et Strabonem III p. 570 appellarunt. Verum ergo quæ χωρία Μιλυαδικά, ut pagi ejus regionis intelligantur.

Ibid. *Ὀλβασα*. Jurares Ὀλβίαν esse, quam omnes, si Stephanum exceperis, meritum propterea Casauboni, Salmasii atque aliorum animadversionem, Pamphyliae transcribunt. Ne quid tamen mutetur, Ptolemæus auctor erit, Ὀβασα, sive, ut Coislin. ms., Ὀλβασα Psidiae haud multum a Comana, quo de oppido mox, contribuens. Nec Psidiae mentio illi nocere debet, cum finitimas esse provincias et plura ejus oppida Hieroclem Pamphyliae suæ vindicare apertissimum sit.

Ibid. *Λυσίηρα*. Λυσινίαν Ptolemæi esse non dubito: nam et reliquæ Notitiæ urbem agnoscunt, et Theodotus Λυσινέων in Chalced. concilio p. 402, sive Lysiniensis, ut in synodica ad Leonem imperatorem epistola, memoratur.

Ibid. *Κόμαρα*. Non aliter Ptolemæus, cui Ephesius Comanenus in synodica epistola astipulator: nam operam Carolus a S. Paulo abutitur, cum Comacenum eum esse jubet. Huc refert Harduinus numum ἸΕΡΟΚΑΙΣΑΡ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ, probabili conjectura: propius enim hinc Hierocesarea quam ab oppido Pontico Cappadocice distat.

Ibid. *Κόλβασα*. Κόρβασα, quemadmodum Ptolemæus, unde Corbaseus episcopus, ut Carolus a S. Paulo admonuit, in concilio Constantinop. sub Menna.

Ibid. *Κρέμνα*. Κρημνα, quam coloniam Romanos deduxisse Strabo et Ptolemæus testantur. Sita erat in loco prærupto, quæ fortasse nominis causa, undique fossis depressissimis munita apud Zosium I, 69, ubi tamen male Lyciae tribuitur.

Ibid. *Παμέτρον τείχος*. Ἀνεμοταίχος mendose Constantino I, 1 Them. 14, ut Πανεμοταίχων numi monstrant. Τείχος autem in hac compositione arcem notat; quam rem cum pluribus exemplis L. Holsteinii ad Stephanum ajabilire constituerit, eaque absint ab ejus notis, en tibi ea ex schedis, quarum mihi copiam fecit vir clarissimus I. Ph. D'Orville. Τείχος multis in locis veterum non solum murum sed et castellum vertendum est: significat enim locum munitum. Ita ferme semper apud Scylacem et Herodotum. Sic I, 1, c. 85 Sardes vocat τείχος τῶν Λυδῶν, ubi incepte interpres murum Lydorum, et I, VII c. 59, quem locum notavi ad Stephanum. Justinus Cohort. ad Græcos: ἐπὶ τούτους γὰρ (τῶν

φιλοσόφους) ὡς περ ἐπὶ τείχος ὄχυρον καταφεύγειν ἐκόθασιν. *Et Orat. ad Gracos Hercules inter alios labōres Augiæ ὄχυρον τείχος a sordibus purgasse dicitur: utrobique validum murum reddunt perverse.* Ita νέον τείχος, Ἀθώνου τείχος, Ἡραίων τείχος; et παλαιὸν τείχος in Steph. Γάγα. *Atque ita accipe in oraculo Apollinis Atheniensibus dato ξύλινον τείχος, et vide ipsum Stephanum in τείχος, ubi φρούριον exprimit. Idem Justinus dialogo cum Tryphone Plutonem scribit et Pythagoram esse ὡς περ τείχος καὶ ἔρεισμα τῆς φιλοσοφίας: Velut murum et columen ait interpres, ego potius arcem et munimentum: nam et Homerus Iliad. A 407 τείχος Ἄρειον vocat Thebas, quasi locum ab ipso Marte munitum, Martis propugnaculum. Hæc vir doctissimus; quæ etsi verissime observata sint, non ivero tamen inlittias, murum apud Latinos eandem haud raro significationem possidere. Vide Anton. Itiner. p. 644 et Wassium ad Sallust. Catilin. c. 61.*

Col. 148. Ἀριασός. Gemina sibilante Ptolemæus et ms. Leid., nec discordante Theophilo τῆς Ἀριασσοῦ in Chalced. p. 672, tametsi perperam p. 556 πόλεως Ἀριασσοῦ Παμφυλίας.

Ibid. Μαξιμανούπολις. Est in Notitiis et conciliorum Actis, sed situs, ut pleræque hujus provinciæ, incertissimi. Κτήμα, quod sequitur, publicum urbis agrum sive prædia indicat; quo modo βασιλικὰ κτήματα in Herodiani l. 1, c. 44, sunt villæ principis, et l. 11, c. 8 τὰ πορρώτατα τῆς πόλεως κτήματα, prædia ab urbe remotiora.

Ibid. Πεγησαλάμαρα. Credo pagi aut oppidali esse nomen: solet enim Hierocles τὰ βεγέ, ex βεγεῶν accisum, illis præponere; qua de re infra cum in Bithyniam devenerimus. Pagus ipse, pariter ac Limobrama, mihi nusquam occurrit.

Ibid. Κόδρουλα. Forte Κόρδουλα præstiterit: certe Maras urbis episcopus in veteri Latina versione concilii Chalcedon. p. 100 Cordylorum et ms. Κορδύλων, etsi vulgo nunc Κοδρύλων, et pessime p. 557 Κοδραλαίων, atque in epistola provincialium synodica Codri, appellatur. Accedit Stephanus, Κόδρυλος, πόλις Παμφυλίας. Haud equidem ignoro quid Abr. Berkelius ex eo fuerit architectatus, quo atque sine incommodo nunc facile carebimus.

Ibid. Δημοσία. Sanumne hoc sit an mendosum, quemve locum cum insequente insederit, ut doceatur, aliunde expectamus.

Ibid. Παστοληρισσός. Si mss. addicerent, Πεδνηλισσὸν Ptolemæi et conciliorum præferrem.

Ibid. Σέληνη. Σέληνη haud dubie est, quod in animalversum a Ch. Cellario G. A. III, 4 p. 198 videbis. Monti erat imposita. Πολίχνη δ' αὕτη Παμφυλίας ἐστίν, ἐπὶ λόφου κειμένη Zosim. v, 15.

Ibid. Τριμούπολις. Vero nomine Πριμούπολις erat. Hinc Timotheus Πριμούπολεως τῆς Παμφυλίας in Chalcedon. p. 127 et p. 240 male Πριαμούπολις in Ephesino p. 528. Id enim vero negligi non oportet, Tribonianum Primupoleos præsulem, qui Ephesino concilio scribendo adfuit p. 438, Ἀσπένδου τῆς Παμφυλίας dici, nec usquam Primupoleos episcopum ab eo distingui; præterea in veteribus Notitiis Aspēndi præsulem sæpe memorari, et primupoleos nullam esse mentionem. Quæ mihi res argumento est Aspēndum nihil prorsus a Primupoli discre-

passe, atque adeo perperam in *Geographia S.* distingui.

Ibid. Σώδι. Lege Σίδη, quæ deinceps metropolis Pamphiliæ primæ fuit. Primum ea dignitate in Concilio Constantinop. secundo p. 240 illustrata conspicitur, etsi in Chalcedonensi p. 437 Amphilocheius ejus episcopus inter metropolitanos, quos vocant, nomen ascripserit. Numum Σιδητῶν πρώτα Παμφύλων et alterum Σιδητῶν λαμπροτάτης ἐνδόξου explicuit Spanhemius dissert. 6 de V. et P. Num. p. 591.

Col. 148. Σέρρα. Assentior Holsteinio Sennensem in concilio Ephesino episcopum huic urbi imponenti: tametsi enim Nectarius Συνέων p. 439 scribatur, alibi τῆς ἐν Σενέα καθολικῆς Ἐκκλησίας nominatur. Vide p. 529.

Λύβρη. Sic et Dionysius *Perieges.* 859 in editione Guil. Hilli, quod sphalma typographi Ch. Cellarius G. A. III, 4 p. 199 putaret, nisi in Hieroclis notitia Pamphiliæ etiam Λύβρη scriptum inveniretur. Ego contra sentio, Dionysii pleræque omnes editiones Λύβρη, etiam Ferrariensis a. 1512, præ se ferunt: nostrum vero a librario parum diligenter est: nam cæteri scriptores consentiunt Λυρβειτῶν numis.

Ibid. Κάσσα. Non alia est ac Ptolemæi Κάσαι, pro quo Cassæ vetus ejus interpres.

Ibid. Κόταρα. Si *Acta* Ephesini concilii haud fallunt, Κότενα præstiterint: subscribit enim p. 549 Acasius Κοτένων τῆς Παμφυλίας, et p. 529, quavis non sine levi mendo, τῆς ἐν Κοπένοις Ἐκκλησίας.

Ibid. Ὀρυμνα. Hoc mss. approbant. Huic episcopus fuit Paulus Orymnorum Ephesin. concil. p. 674, qui vitiose τῆς ἐν Ἐρύμνοις Ἐκκλησίας p. 555. Vide Nicæn. sec. p. 598.

Ibid. Κορακήσιον. Situm erat in saxo prærupto, olim Ciliciæ asperæ initium apud Strabonem 14 p. 668. Matidianus Κορακισίων est in Ephesino p. 438, quicum præne conspirat Κορακισίων numus *Theo. Britan.* tom. II, p. 282.

Ibid. Σύδρα. Desertum Ciliciæ scopulum Florus a Salmasio emendatus IV, 2, Lucanus parva Suedra VII, 259, ab eodem sanitati restitutus, appellat: olim Synedris legebatur, prorsus ut Coislin. mss. ex Suedra Ptolemæi Συνέδραν V, 8 fecit. Vide in Solin. p. 542, et Kuster. ad Suidæ Αἰλιανός.

Ibid. Καραλία. Κάραλλις ἢ Κάράλλεια Stephano. Concilii Ephesini *Actis* adfuit Solon Καραλλίας, p. 438, et Chalcedon. p. 672 Marcianus πόλεως Καραλλίας rectius Constantinop. tertio τῆς Καραλλέων πόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, p. 503. Vide Holst. in Stephanum, et gentile hoc a Κάραλλις derivatum atque ab Ethnographo neglectum observa.

Ibid. Ὀλύβρασος. Κορυβρασός; vere Holsteinius, cujus præsul, ab eodem appellatus in hanc rem, Nesius Κορυβρασσοῦ Ephes. concil. p. 438, perperam vero τῆς κατὰ Κορυβοσύνην Ἐκκλησίας, p. 529.

Ibid. Ὑπὸ κονσουλάριον. Præsidi Lyciam *Notitia imp. Orient.* c. 1 subjicit, estque in *Actis S. Claudii* apud Ruinart. p. 866 Lysis præses provinciæ Lyciæ; qui tamen non huic sed Ciliciæ, quoniam in civitate Ægea commoratus dicitur,

præfuisse videtur, ut bene vir doctus. Junctam Pamphyliae paulo ante observavimus. Malala tom. II, p. 69 Lyconiae olim connexam, sed a Theodosio secundo inde divulsam ac provinciam esse factam, Myrensi urbe ad metropoleos dignitatem provecta, affirmat; quod si verum est, fortasse ultimis Theodosii primi imperatoris annis Lyconiae est adjecta: tum enim Lyciae gravis iniusta nota est, permissumque ut provinciales contumelioso nomine vulnerarentur. Nec cum veritate tamen consentiet, a Theodosio juniore Lyciam pristina jura reciperasse, siquidem priorem illi famam meritumque inter ceteras renovari censuerunt imperatores Arcadius et Honorius in l. ix, c. Th. de indulgent. crimin. Forte rem eandem repetita lege Theodosius secundus jussit, eorumque scribendorum Malalæ occasionem præbuit.

Col. 148. Πόλις Λδ'. Plinius N. H. v, 27 suo tempore oppida 36 Lyciam habere, Strabo xiv p. 664 commune Lyciacum τὸ Λυκιακὸν σύστημα ex 23 civitatibus fuisse compositum, in quo Lyciarches, aliique magistratus crearentur, refert. Hoc loco numerus catalogo, qui mox sequetur, major est.

Ibid. Φασύδης. Imo Φασγίς, in finibus Lyciae et Pamphyliae posita apud Strabonem xiv p. 667. De Cylabra, quem tanquam heroem venerabantur, Athenæus vii, 13. Ex sequenti nihil, quod placeat, emergit. Vide Cicero. Verr. iv, 10.

Ibid. Γάγα. Holsteinio in Stephanum Γάγα hoc neutrum videtur plurale, cui si quod simile esset exemplum, nec tot vitia huic notitiae inessent, assentiret. Ab urbe et vicino amne, quem tamen Galenus ἀπὸ φαρμακ. ix, p. 123, etsi Lyciae oram parvæ navicula legeret, invenire potuisse negat, lapidem Gagatem appellatum voluit, qua de re Saracenus in Dioscorid. v, 146 et Rhodius in Scribonii Larg. Composit. 225, cujus tamen omnia puto non probabis. Vide vero quas turbas hoc oppidum leviter in Eusebio de Martyr. Palæstin. c. iv depravatum dedit: Εἴ τις ἄρα Πάγας ἐπίσταται, τῆς Λυκίας οὐκ ἄσημον πόλιν. Si quis, inquit, Pagas novit, urbem Lyciae non obscuram. Valesius Araxa, quod mss. ἀραπαγὰς aut ἀραγὰς offerrent, quo nomine nusquam urbs in Lycia, videtur maluisse: Henschenius tom. I. April. p. 59, Patara præoptat; Ruinarus Actis Sincer. M. p. 320, in dubio est utri accedat. Tu mecum Γαγὰς scribe, et compositos hos ductus agnosces.

Ibid. Ἀχαλισσός. Si hanc et alias Notitias exceperis, inventu difficilis erit.

Ibid. Ἐλεβεσός. Legendum haud dubie est Ἐδεθησός, quam urbem e mss. Stephano L. Holsteinio et Ahr. Berkelio restituerunt. Ἐδεθησός, ait, πόλις Λυκίας, ὡς Καπίτων Ἰσαυρικῶν α'. Nobilem vero a Berkelio probari conjecturam Hermolai Barbari in Plinio v, 27 habessum in Edebessum mutantis. Oppida, inquit, Apyre et Antiphellos, quæ quondam Habessus, atque in recessu Phellus. Nam compertissimum hinc est diversa oppida Lyciae Antiphellum et Edebessum fuisse, utpote distincte ab Hierocle memorata.

Col. 149. Λιμύρα. Hoc e mss. vulgato [λύμυρα] præferendum. Sita urbs erat ad ejusdem cognominis amnem apud Strabonem. 14, p. 666. Videntur autem τὰ Λιμύρα et τὴν Λιμύραν dixisse; sane τὸν ἐν Λιμύρᾳ Διάτριμον Basilium M. epist. 218 laudat, et

ex Ovidio *Metamorph.* ix, v. 645 haud ignotus est: *Jam Cragon et Lymiren Xanthique reliquerat undas.*

Ibid. Ἀρύκαρδα. Nota satis urbs est ex Strabone Stephano et aliis, forte apposita ad Arycandum fluvium Plinii v, 27. Male Petrus Diaconus Ὀρικήκων Nicæno secundo concilio p. 52.

Ibid. Ποδάλλα. Stephanus Ποδάλεια πόλις Λυκίας, quod jure viri docti ex Ptolemæo et Notitiis mutarunt: Lyciae enim fuit. Vide epist. provincialium synodicam tom. IX concil. Labbei p. 339.

Ibid. Χάμι. Haud aliter Plinius et Ptolemæus. Eudoxius πόλεως Χώματο; ἐπαρχίας Λυκίας in Ephesino p. 536 memoratur. Quæ hanc excipit, nihil inaudita est, vereorque ut sine modo sit. Arbitrabar Κορυδάλλα, unde Κορυθαλλέων nomen *Theo. Britan.* tom. II, p. 262, et ἐν Κορυδάλλοις (sive potius Κορυδάλλοις) Ἀλέξανδρος ἀπὸ μοναζόντων ἐπίσκοπος Basilium M. epist. 218, legi posse: sed id oppidum longius a vulgato distat, et fortasse in Κομιστάραος, quo Lyciae urbium index finitur, delitescit.

Ibid. Μύρα. Bene ms. metropolin fuisse præter Malalam concilium Chalced. et Synodica provincialium ad Leonem epistola dubitare vetant. Basilium Selenciensis Vit. S. Theclæ 1, p. 272: Ἀπαγγέλλεται εἶναι κατὰ τὰ Μύρα ὁ Παῦλος τῆς Λυκίας δὲ ἐστὶν αὐτῆ βελτίστη καὶ φαίδροτάτη πόλις. Vetera Theclæ Acta a Gabrio *Specileg.* 1, p. 114 publicata Μύραν τῆς Λυκίας appellant, male, ac propterea corrigenda: paulo enim ante ἐν Μύροις.

Ibid. Ἀρρέα. Ἀρρεαί, unde in pluribus Notitiis ὁ Ἀρρεῶν. Stephanus Ἀρρεαί πόλις Λυκίας μικρά. Cyaneæ sunt apud Plinium v, 27.

Ibid. Ἀπερβαί. Ita manu exarati libri. Ptolemæo Ἀπερβαί, Notitiis Jac. Goari ὁ Ἀπερβίων episcopus, perperam.

Ibid. Φελλός. Hanc et illi oppositam Antiphellum Strabo xiv p. 666 atque alii describunt. Ἐν Φέλω Λολλιανὸν ἐπίσκοπον Basilium M. epist. 218 commendat; ubi ex Vaticano mss. ἐν Φελλῷ admitti oportuerat.

Ibid. Κόνδυθα. Plinius et Stephanus hoc probant, Κόνδυθα Ptolemæus, haud bene. Constantinus πόλεως Κανδήθων Nicæni secundi p. 52 et Κανδήθων p. 355 hinc fuit: inserique adeo urbs hæc *Geographiæ S.* debuerat.

Ibid. Εὐδοκίαι. Notitiæ haud præterierunt, estque, quod et Holsteinio, monuit Photius Eudoxatorum provinciæ Lyciorum in concilio Constantinopolitano sub Menna.

Ibid. Πάταρα. Hanc nobilem fecit *delabrum Apollinis, quondam opibus et oraculi fide Delphico simile. Ultra est Xanthus flumen et Xanthus oppidum*, inquit Mela 1, 15. Adde Strabonem xiv, p. 665.

Ibid. Κόμβη. Ptolemæo Κόμβα, et forte verius: nam ὁ Κόμβων non tantum est in Notitiis Jac. Goari, sed et Constantinus πόλεως Κόμβων Nicæno secundo p. 356 subscripsit: unde mirere et hanc in *Geographiæ S.* esse neglectam.

Μίσα. Verum est Νύσα, sive Νύσα, ut Coisl. ms. e Ptolemæo. Ὁ Νύσων est in Notitiis. Præfuit huic urbi episcopus Georgius, qui πόλεως Νύσα Nicæni secundi concil. p. 52 et Νάσας p. 355 dicitur.

Ibid. Πύρα. Sita urbs fuit ultra Xanthum flumen, non, uti vulgo locant, cis eum fluvium, si

verum tradidit Arrianus *Exped. Alexand.* 1, 25. Episcopus τῶν Πιννάρων Theodorus cum Nicæno secundo p. 52 inter Lycios nom. en profiteatur, digna utique urbs fuerat cui in *Geographia S.* locus assignaretur.

Ccl. 149. *Σίδυμα*. Itams. et verissime, ut ex Ptolemaeo et Plinio constat. Addo Zemarchum πόλεως Σιδύμων τῆς Λυκίας concilio Constantinop. tertio p. 503 et Nicodemum πόλεως Σιδύμων Nicæno secundo p. 52 subscripsisse. Theophanes de Marciano *Chonogr.* p. 89 : Καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ, ἀρρώστια περιπεσὼν καὶ καταλειφθεὶς ἐν πόλει Σύδημα, ubi sine dubio Σίδυμα oroitet, quo et mss. Barberini Σίδημα ducit. Holsteinius in dubio utrum Σίδυμα an Δίδυμα probaret fuit. Vide ad Stephanum in Δίδυμον et Σίδυμα.

Ibid. *Τλῶ*. Hoc e mss. verum fuerit, modo Τλῶς legeris. quam urbem inter sex maximas Lyciæ Strabo xiv, p. 665, refert. Andreas πόλεως Τλοαίων Chalcedon. p. 97 et Τρόγλων p. 399, ac Constantinus Τλῶν, qui Τλωέων dici debuerat, Nicæno secundo p. 52 adfuerunt.

Ibid. *Τελμισός*. Præstat sibilantem geminari, etsi Hesychius Τελμισεὶς ἔθνος περὶ Λυκίαν, et Clemens Alexandrinus Stromat. 1, p. 361 edit. Oxon. ὡσπερ Τελμισεὶς τὴν δι' ὀναίρων μαντικὴν, et Basilius M. epist. 218 ἐν Τελμεισῶ Ἰάριος ἐπίσκοπος : alterum enim plerique veterum probare solent, interque eos Clemens ipse *Protrept.* p. 40. Posita urbs erat in colle prærupto circa mare apud Arrianum *Exp. Alexand.* 1, 28., sinuique nomen fecit. Lucianus viii, 248 : *Magnosque sinus Telmissidos undæ compensat medio pelagi.* Sic malim : nam et Themissidos in manu exarato libro Fr. Oudendorpius invenit. Vide Cellar. G. A. iii, 3, p. 107 et Holstein in Stephanum.

Ibid. *Καῦνος*. Carici hanc urbem senior ætas Lyciæ contribuit. Arces ejus Heraclæum et Persicum Diodorus Siculus xx, p. 766, non præterit. Ager circa urbem satis uber et fertilis erat, sed æper arstate et autumnum pestilentissimus, auctore Strabone xiv, p. 654, unde valetudine habitantium, quod Mela ait, oppidum erat infame : passim cives febricitabant, pallidoque vultu morbum prodebant, quam in rem præter Strabonem egregia habet Dio Chrysostomus orat. 32, p. 390. Hesychius in Καῦνος dicit 'Ρόδου esse πόλιν, quoniam Rhodiis subjecta fuit. Descivere quidem ab his Caunii apud Livium xlv, 25, sed et in ordinem sunt redacti et a Romanis deinceps iisdem addicti, indice Strabone ; quo iugo necdum exsoluti erant, cum Rhodiacam Dio Chrysostomus recitaret. Τίς γὰρ παρὰ Κουνίοις, inquit p. 349, γέγονε γενναῖος ἀνὴρ ; ἢ τίς πώποτε ἐκείνους ἀγαθὸν τι πεποίηκεν ; οἱ γὰρ δουλεύουσιν οὐχ ὑμῖν μόνοις, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίοις, δι' ὑπερβολὴν ἀνοίας καὶ μοχθηρίας διπλὴν αὐτοῖς τὴν δουλείαν κατασκευάσαντες. Quare cum ea fuerint misera conditione et inconsiderata temeritate, ne miremur ab eodem oratore p. 326, τοὺς κακοβούλους τούτους Κουνίους *peissime sibi consulentes Caunios* appellari.

Ἀράξα. Habent urbem Stephanus et Ptolemæus. Theodorus episcopus πόλεως Ἀράξων ἐπαρχίας Λυγίας, sive Ἀράξων, ut perperam p. 673, concilio Constantinop. tertio, prius Stephanus πόλεως

Ἀράξων. Nicæno secundo p. 356, subscripsisse dicitur. Bubon ex Plinio nota est.

Ibid. *Ἡρόαρχα*. Οὐνάνα ex Plinio et Stephano : nam Ptolemæi Οὐνάνα recta non sunt. Prave concil. Constantinop. tertio p. 673 Georgius præsul Ὑνάναδου ἐπαρχίας Λυκίας, et p. 533, Οὐνάναδων, ac Nicæno secundo p. 326 Georgius Οὐνάναδου scribitur.

Ibid. *Βαλούρα*. Βάλουρα, ut in Plinio et Ptolemaeo, cujus oppidi episcopus Chalcedon. Concilio p. 524 Philippus Βαρβουρέων, et p. 666 πόλεως Βαλβουραίων, optime Βαλβουρέων p. 97 vocatur.

Ibid. *Κομιστάραος*. Mihi, nisi Corydalla, sit nihil de ea innotuit.

Ibid. Ὑπὸ ἡγεμόνα. sub *Vespasiano principe insularum provincia facta est*, Sextus Rufus ait *Breviar.* c. 10, *præsidisque imperio subjecta* : unde Diocletianus imperator ad Diogenem insularum præsidem scribit l. v c. ubi caus. stat., ejusdemque meminerunt imperatores Honorius et Theodosius in l. 32 c. Th. de Navicul., ubi plura Gothofredus. Ager præses plerumque Rhodi solebat, quorsum cum hieme periculosus et sæpe incertus esset cursus, frustra Rhodiis querentibus, imperatores Valens Gratianus et Theodosius aliud edixerunt l. 6 c. de Offic. rector. provinc. *Civitas Rhodiarum, aiunt, injuriam suam non tam decenter quam sero conquesta est. Unde inviolabili observatione sancimus ut, quoniam tempore hiemis navigatio sæpe periculosa est et semper incerta, in illis quinque urbibus, quæ potiores esse cæteris asseruntur, vicissim hiemandum sibi iudices recognoscant.* Neque enim dubitandum videtur quin sub iudicum nomine præsides complectantur, tantoque minus quod et alias iudices in Ictorum fragmentis præsides assignificent, ut exemplis Corn. Van Binkershoek *Observat.* 1, 2 docuit pluribus. Cave vero quinque urbes, in quibus vicissim hiemem transigere jubentur, de insulæ Rhodi urbibus cum Guid. Panciolo in *Notit. imp. Orient.* c. 102 interpreteris : tot illa non vidit, tribus olim superba, unde τριπολις νῆσος Pindaro *Olymp.* od. 7, sed quæ in unam Rhodum, ejusdem cum insula nominis, deinceps coaluerunt, Strabone teste 14, p. 655. Quinque urbes, nisi fallor, insulæ sunt totidem, in hac provincia cæteris potiores : hoc ipsa imperatorum constitutio, ut admittas, requirit. Nec obest sermonis usus : nam et Virgilius Delum Apollinis urbem vocat : neque Græcis quidquam familiarius quam insulam πόλιν appellare. Vide Anton. *Itin.* p. 523.

Ῥόδος. Insularum provinciæ metropolis Ephesino concilio p. 453 dicitur ; Jornandi de *Regn. Succes.* *Rhodus opinatissima insula et totius Adriæ insularum metropolis*, qui rectius *Ægæi maris aut Asiæ* scripsisset. Libertate a Vespasiano privata est apud Sueton. c. 8 ; unde citra dubium est Dionis Chrysostomi Rhodiacam apte fuisse recitatam quam Rhodiis libertas auferretur, in provinciæ formam redactis : salvam illis libertatem p. 344 D, beatamque satis insulæ conditionem, cui in Caria et Lycia civitates tributariæ essent plures p. 341 C ; adfuisse illis præterea τὸ εὐτυῶν πρᾶσταναι καὶ τὴν πόλιν διοικεῖν καὶ τὸ βουλευσασθαι καὶ τὸ δικάζειν p. 359 B significat ; quæ omnia inter provincias transcriptæ haud sane conveniunt.

Ibid. *Κῶς*. De hac et sequentibus Anton. *Itin.*

p. 522. Addam justam Sopingo causam defuisse cur hæc Hesychnii de Samo Φυλλίς ἢ Σάμος τὸ πάλαι, mutaret et Φυλλάς mallet. Vulgato patrociniū nunquam Nicander negaverit Alexipharm. 149, ubi scholiastes Φυλλίς ἢ Σάμος.

Col. 149. Μέθυμνα. Sic et Scylax, quem Ch. Cellarius G. A. III, 2, p. 15 ut sine vitio sit veretur, quoniam Straboni et Thucydidi Μέθυμνα placeat. Ego haud damnaverim: nam et Μέθυμνα in Nicæno secundo p. 349 legitur, et Μεθυμναίων nummum Thes. Friderician. c. v, 29 ostentat. Videtur et assentiri Galenus Method. Therap. XII, p. 166: Τριῶν γὰρ οὐσῶν ἐν Λέσῳ πόλις, ἤττον μὲν εὐώδης καὶ γλυκὺς (οἶνος) ἐν Μιτυλήνῃ γεννᾶται, μᾶλλον δ' εὐώδης καὶ γλυκὺς ἐν Ἐρέσῳ, κἀπειτα ἐν Μεθύμνῃ. Qui tamen cum de Antidoti. I, p. 427, ἐν Μεθύμνῃ præferat, incertum relinquit utrum probaverit. Itaque succedat Μεθυμναῖος; apud Athenæum I. VIII, c. ult. et Maximum philosophum περὶ Καταρχῶν 459: Ἡ γύροις ἐνὶ κλῆμα Μεθυμναίου λελιθῆσαι κατθέμεναι. Jam si μέθυ originem dederit Μεθυμναίῳ, ut Athenæus voluit, aut Μέθυμνα potius, utique ea se tueri poterit.

Ibid. Πέτελος. Hoc nomine cum insulam nemo noverit, Carolus a S. Paulo Ἄγλος substituit, quam supra sub Achæiæ proconsulis ditione vidimus. Mihi Τῆλος, de qua Strabo X, p. 458, ex parte vocabuli haud male exstrui posse videtur, etsi gravius latere ulcus arbitrato. Auctor catalogo præscripsit urbes se 20 recensurum, et 19 tantum memorantur: desit præterea Carpathus celebri satis fama in hac provincia; itaque opem e mss. fidelioribus optemus.

Ibid. Προσελήνη. Insula Πορδοσελήνη est, quam vocabuli fetorem vitantes Πορδοσελήνην alii, alii Προσελήνην vocarunt: prius est apud Stephanum et plures alios, posterius in Chalcedon. synodo cui p. 550 et tom. IX, p. 173, Florentius Τενέδου, Λέσθου, Προσελήνης καὶ τῶν Αἰγιαλῶν subscribit, testificaturque se illis insulis episcopum fuisse; quas et conjunctas atque uni præsulī subditas ex Ephesino p. 671 colligas: videbis enim Lesboselenensem Joannem, haud dubie Lesbō et Pordoselenæ impositum. Quæ vero τῶν Αἰγιαλῶν nomine in Chalcedonensi signantur? novimus Αἰγιαλήν, sive Αἰγιαλον, ut Suidas maluit, insulæ Amorgi urbem, sed longius in Carpathium mare projectam quam ut Lesbi episcopo subditam arbitremur. Ergone a vero multum aberrabimus, si καὶ Αἰολίδων scribamus? constat enim Lesbum earum insularum principem et metropolin fuisse ex Eustathio in Dionysii Perieges. 536.

Ibid. Σύφρος. Σίφρος. Ut mss. Leid.; quam cum Stephano male Μερόπην vetusto nomine dici et Μερόπην substituendam suspicatur Abr. Berkelius, haud sane attendit ad Plinii cum Stephano consensum IV, 22.

Ibid. Ἀμοργός. Non aliter Ptolemæus, Ἀμοργός alii. Quod autem e mss. profertur Ἀμολγός, id ex posteriore natum est, prorsus ut rempublicam depulcantes Attici poetæ ἀμολγούς et ἀμοργούς appellabant. Vide Kusterum ad Suidæ Ἀμολγούς, et de insula Bochartum de Colon. Phœnic. I, 14.

Ibid. Ἀστυναία. Notissima insula est, cui cognominem in Samo urbem Polyænus Stratag. I, 23 habet, sitam, ut Etymologus docet, παρὰ τὸν

ποταμὸν Σησίον, qui forte Χέσως esse debet. Χήσιον ejus insulæ promontorium Alexipharm. 151 Nicandri scholiastes novit, unde Χησιάδες νυμφῆαι isti poetæ, et Diana Χησιάς Callimacho hymn. in Dian. 228.

Ἰπὸ κορσουλάριον. In Notitia imp. Orient. c. 1 præsidem Caria habet, apud Sozomenum H. E. V, 21: scribit enim τῷ ἡγεμόνι τῆς Καρίας Iulianus.

Ibid. Μήλιτος. Μήλιτος est, urbs nobilissima, de qua Strabo II, p. 635.

Ibid. Ἡρακλείας Ὀρμου. Jungunt hæc mss.: verum est Ἡράκλεια Λάτμου, ita, quod Latmo monti assideret, dicta. Quin et Λάτμος urbi nomen fuit, ubi Strabo. XIV, p. 635 et Apollonii scholiastes IV, 57. Monuerunt, quo insignis etiam est in Polyæni Stratag. VII, 23 et Chalced. concil. p. 581, ubi Dionysius Λάτμου Καρίας, pro Λάτμου, qui p. 667, Ἡρακλείας Ἀτάλμου graviore peccato dicitur. In Nicæno secundo Ἡράκλεια τοῦ Λατόμου p. 356. Melius Constantinop. tertio p. 673 Ἡράκλεια Λάτμου ἐπαρχία; Καρίας.

Ibid. Ἀμυρδός Μύθος, de qua Strabo XIV, p. 658 et Pausanias II, 30. Perporam Nicæno secundo p. 356 πόλις Μύθος. Halicarnassus et Cnidus nobilitate sunt et stilo minus egent; etsi hoc addi poterit, posteriorem deinceps Stadiam esse appellatam eoque nomine insigniri in Nicæno secundo p. 52.

Ibid. Κέραμος. Neque maritimam hanc urbem, unde sinui nomen venerit, Strabo XIV, p. 656 præterit. Meminit etiam Galenus περὶ τροφ. δυναμ. p. 517. Hesychnius: Κέραμος πῖθος καὶ πᾶν δοτρακόν, καὶ δεσμοτήριον, καὶ ὀχύρωμα, καὶ πόλις Καρίας: ἢ δὴ δὲ ἐπὶ ὀχυρώματος. Sic forte ultima ea legenda sunt. Ptem grammaticum illa ex criticorum scholiis in Homerum esse mutatum: soliti enim fuere Iliad. ε. 387 γαλκίῳ δ' ἐν κεράμου δίδετο diversis explicare modis atque aut de carcere aut de Cariæ urbe Ceramo, loco munito posita, accipere. Eusthatus in eum poetæ versum p. 425: Ἄλλοι δὲ φασὶ δεσμοτηρίῳ στερεῶν, λέγοντες Κυπρίους κέραμον καλεῖν τὸ δεσμοτήριον. Οἱ δὲ πόλιν Καρίας φασὶ τὴν Κέραμον, γάλακτον οἶον δοκοῦσαν καὶ τροπικῶς λεχθεῖσαν διὰ τὸ στερεῶν τοῦ τετραγώνου.

Ibid. Μύλασα. Sic et Polybius Leg. 93 et Ptolemæi ms. Coislin. et Μυλαστών numi. Μύλασσα Athenæus VIII, 18, Dio XLVIII, p. 425, atque alii, quos testes appellavit Ch. Cellarius G. A. III, 3, p. 104. Est et in Thes. Fridericiano c. XII 17 nomen Μυλλασσέων nomen præferens, qui si huc pertineret, ut viro docto visum est, multa conturbaret. Sed cave illi fidas, aut vera opineris quæ de novem Cariæ dynastis ad eum disputata sunt. Numi inscriptio alia omnia doccebit, si componatur cum illis quos Jo. Massonus memorat Vita Aristid. II, 7: inde enim ΑΛΛΑΣΣΕΩΝ legi oportere apparebit, et in corruptis Thes. Frider. litteris ΟΑΒΗΝΩΝ nomen delitescere; præterea ΚΑΙ ΚΕΝΝΑΤ. ΔΥΝΑΣΤΟΥ sanum esse, neque inde ΚΑΙ ΕΝΝΑΤΟΝ ΔΥΝΑΣΤΗΝ effici posse. Cætera expediri nondum possunt, cum laceri et detriti fere hoc genus sint numi. Erant Mylasa templorum multitudine referta magis quam hominum; quæ causa fuit cavere Stratonicus, cum

urbem ingressus esset eaque animalverteret, mutata solenni formula, ἀκούετε, ναὸι clamaret. Vide Casaub. in Athen. viii, 8.

Col. 149. *Στρατορλκεια*. Dio 48 p. 425 Labienum, Parthicum imperatorem, Ciciliam occupasse atque Asiæ urbes in continente sitas præter Stratoniceam; qui si Cariam pro Asia scriptam reliquisset, cuius sane urbes Mylasa et Alabanda et Stratoniceam in primis nominat, rem nobis, quæ veri fidem haud excederet, prodidisset. Corruptissimum urbis nomen est concil. Constantinop. tertio p. 673, ubi Theopemptus πόλεως Τροτολουκειάς ἐπαρχίας Καρίας sub-scribit.

Ibid. *Ἀμυζῶν*. Sic, uti apud Strabonem et Ptolemæum, ms. Leidensis. Hinc Joannes Ἀμυζόνος in *Chalcedon*. p. 400, et Philetus Ἀμαζόνος, levi peccato, in Ephesin. p. 437. Aliuda ex Ptolemæo et Stephano, a viris doctissimis correcto, atque aliunde notissima sunt.

Ibid. *Ἀλιάρδα* Its vulg. ms. Leid. Ἀλάβαν-δα, quomodo præter alios, Dio xlviii, p. 425. Tumulis fere incincta est apud Strabonem xiv, p. 660, ut pleræque in hac provincia urbes, collibus impositæ. Aristophanes *Avib*. 293: Ὅσπερ οἱ Κἄρες μὲν οὖν ἐπὶ λόφων οἰκοῦσιν, ὧ γὰρ ἀσφαλείας οὐνεκκ.

Ibid. *Ὀρθοστιας* Ὀρθοστια, quomodo Polybius *Leg*. 93 et ms. Ptolemæi Coislin., Strabo atque alii. Diogenes Ὀρθοστιαίων est in *Chalcedon*. p. 98.

Ibid. *Ἀρπασα*. Sita fuerunt ad amnem Harpasi apud Plinium v, 29. Phantias πόλεως Ἀρπασών τῆς Καρίας adluit Ephesino concilio p. 526.

Ibid. *Νεάπολις*. Meminit ejus Ptolemæus. Fuit hinc Dorotheus *Νεαπόλεως*, qui Nicæno secundo p. 159 subscripsit. Bassonas enim τῆς Νεᾶς πόλεως *Chalcedon*. concil. p. 99, quem huic urbi imposuit Carolus a S. Paulo, Pisidiæ ejusdem nominis ubi præsul fuit, ut ante diximus.

Ibid. *Υλάριμα*. Stephano Ὑλάριμα πολίχνην Καρίας ὑπερθε Στρατονικεῖας, quemadmodum ea verba Is. Vossius ad *Melam* i, 16 correxit. Ὑλάριμα conciliorum Acta probant, ut Georgius πόλεως Ὑλαρίμων ἐπαρχίας Καρίας Constant. tertio p. 673 et Anthimus episcopus πόλεως Ὑλαρίμων Nicæno secundo p. 52. Qui præsules etiam haud dubie indignarentur, si nullum sibi in *Geographia Sacra* locum viderent relictum.

Ibid. *Ἀντιόχεια*. Sozomenus *H. E.* vii, 2 Ἀντιόχειαν τῆς Καρίας vocat, Phlegon *Res. Mirab.* vi Ἀντιόχειαν τὴν πρὸς Μαιάνδρῳ ποταμῷ: huic enim urbs assidebat, mirandi operis ponte juncto; quem horum Ἀντιοχέων numus ob oculos ponit in *Thes. Britan.* tom. II, p. 269.

Ibid. *Ἀφροδιτία*. Metropoli fuisse Cariæ imperator Leo significat in epistola tom. IX concil. *Labbæi* p. 267, et *Chalcedon*. concil. p. 656. Ἢ πόλις τῆς Ἀφροδιτίης Damascio dicitur apud Suidam in Ἀσκληπιόδοτος: nam nostrum esse dubitare videt Photius cod. 242 p. 1050, e quo præterea discimus haud multum abfuisse a Mæandro fluvio. Adde Stephan. Νινὴ et Μεγάλη πόλις.

Ibid. *Ἡρακλείας* Ἀλαθοκόρος. Sic ms. *Farnes.*, nec sine vitio tamen; quod qui tolli debeat, discordantium opiniones satis dubium fecerunt. Holsteinio, quoniam Stephano Heraclearum undevicesima est Καρίας ἡ λεγομένη Ἀλμάκιος μεσί-

γαιος, et ab eodem Ἡρακλῆς urbs Cariæ recensetur. Ἡρακλεία Σαλμακίς vero nomine fuisse videtur, præsertim cum ab Arriano neglecta non sit. Cui accedere, etiamsi Menander episcopus opinioni favere videtur, cum Σαλμάκης Ἡρακλείας *Chalcedon*. concil. p. 667 dicitur, non possum. Agnosco urbem Salmacida esse in Stephano, sed Heracleam fuisse nemo dixit. De Arriano alia res est, qui Σαλμακίδα quidem memorat *Exped. Alexand.* i p. 26, at Halicarnassi arcem; unde Heracleam hanc esse haud posse apertissimum est. Præterea hæc Heraclea. Stephano teste, fuit mediterranea; cuiusmodi, si propter Salmacin fontem Halicarnassi posita fuit, ut vir egregius arbitratur, minus recte appellabitur, quod Halicarnassus mari pene esset incincta. Ergone cum Berkelio in Stephano amplexabimur ἡ λεγομένη Ἀλμάκιος Λάτιμος? Equidem Heracleam Latnum Cariæ urbibus libens asseruerim, nec probavero tamen viri confidentiam, qua conjectura, eaque incertissima, Stephani orationi inculcatur; ne nunc addam plurimum ea correctione a vestigiis mss. recedi. Quid itaque? dices. Putem ἡ λεγομένη Ἀλμάκιος a scriptore venisse, eamdemque esse prorsus quæ Ptolemæo in Caria Ἡράκλεια πρὸς Ἀλβάνω pro Ἀλδάκω appellatur. Auctores habeo Suidam in *Διογενειανός*, ubi ὁ ἐκ τῆς Ἀλδάκης Ἡρακλείας; τῆς ἐν Καρίᾳ Ἰατρός, et veteres *Notitias*, quæ Ἡρακλείας Σαλδάκης et Σαλδάκης sæpe meminerunt; Acta quoque concilii *Chalcedonensis*, quibus Menander Ἡρακλείας Σαλδάκης Καρίας p. 581 sub-scribit. Non diffitebor eum Σαλμάκης p. 667 nuncupari; quod cum ex priori facillime nasci posse constet, nihil nocebit; tantoque minus, quia Salbacen vetus interpret ibidem legit. Itaque eadem Heraclea Ἀλδάκιος, Ἀλδάκη et Σαλδάκη dicta videtur ab Albaco Ptolemæi sive monte seu flumine; neque enim temere fuiverim. Nec quemquam morabitur sibilans littera urbis cognomini modo connexa modo detruncata, si meminerit quæ ad Anton. Itin. p. 206 et 479 disputata fuerunt.

Ibid. *Τάβαι*. Sic codex Lugdunensis et Stephanus. Basilium Ταβών est in Nicæno secundo p. 52. Numos Ταβηγῶν dabit *Thes. Britan.* tom. II p. 150.

Ibid. *Ἀπολλωνίας*. Credo non aliam esse ac Apolloniam ad Lambanum, Ἀπολλωνίας πρὸς Λαμβάνω, pro quo Ἀλδάκω malim: certe Ἀλδάνω est in ms. Coisliniano, in quo si et Ἀπολλωνίας inesset, quod mihi verissimum videtur, bene omnia haberent. Tynchanianus πόλεως Ἀπολλωνιάδος Cariæ provinciam est in *Chalcedonensi* conc. p. 667. Sebastopolin in Caria, nisi fallor, Theophanes *Chronogr.* p. 305 ad mare habet.

Ibid. *Ἰασος*. Sic et Arcestratus, quod Holsteinium non fugit, apud Athenæum *Deipnosoph.* iii, 25: Ἦν δὲ ποτ' εἰς Ἰασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίχεται. Cæteri Ἰασσον malunt, quam in insula ejusdem nominis positam ostendit Strabo xiv p. 658. Diodorus xiii p. 223 Θάσον τῆς Καρίας habet, quam Palmerius Ἰασσον facit, probabili conjectura: Xenophon tamen eamdem rem describens *H. G.* 2 p. 355 Cedreas ad Cerameum sinum a Lyandro occupatas affirmat.

Ibid. *Ἐρεζος*. Notitiæ ecclesiasticæ Ἐρίζα probant, unde Papias Ἐρίζων in *Chalcedon*. p. 399. Vide Ch. Cellar. *G. A.* 3, 4 p. 164, Marcianopolis

quo olim nomine fuerit, cum nondum mihi pro comperito sit, de situ quidpiam finire nolum. Idem de Anastasiopoli, cujus aliqua, ut e Carolo a S. Paulo videbis, in conciliorum *Actis* memoria est, dictum esto.

Col. 149. *χώρα πατριμόνια*. Credo regionem indicari quæ principis patrimonio erat contributa. Commodissime autem Anastasiopoli jungitur, siquidem rei auctor perhibetur imp. Anastasius in *Gloss. Nomic.* Πατριμονιάλια, ὅσα ἕκαστος βασιλεὺς ἑαυτῷ κτᾶται ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἔξουρων καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόμητος τοῦ πατριμονίου. Quæ tamen an in omnibus bonæ fidei sint, sine crimine dubitari potest: nam cum coloni patrimoniales diu ante Anastasium imperatorem, ut l. 1 et 2 c. de Fugitiv. et Colon. docemur, fuerint noti et a patrimonio nomen habeant, omnino res ipsa Anastasio videtur prior. Atque in his ne ambigamus, possessiones faciunt patrimoniales per Asianam et Ponticam diœcesin et fundi patrimoniales per Mesopotamiam et Osdroenam provincias, quorum imperatores Arcadius Valentinianus et Theodosius in l. 6 et 8 c. de Fund. Patrimon. meminerunt, et Sacrum patrimonium l. 43 de *Vectigal.*; quod ultimum, tametsi Th. Reinesius App. *Inscript.* XX ita censuerit, comitem sacri patrimonii requirere merito addubites, eundemque adeo Anastasio priorem et sub Theodosii et Valentiniani principatu jam fuisse notum: nulla enim ejus in *Notitia imp. Orient.*, quod sciam, mentio; in qua sub dispositione comitis rerum privatarum præpositi gregum et stabulorum procuratoresque saltuum fundos patrimoniales c. 88 curant. Fatcor Pl. Peregrinum Saturnium moderantem illustrem sacri patrimonii comitivam esse in vetèri lapide. Largior etiam eundem videri, qui comes et procurator in l. XVI c. Th. de *Bon. Proscript.* Arcadio et Honorio principibus dicitur. At is, ut legis argumentum indicat, patrimonii Gildoniaci comes; quem *Notitia imp. Occid.* c. 42 memorat, et procurator fuit. Jam quod forma hujus comitivæ sit apud Cassiodorum ep. vi, 9, id, ut comes patrimonii ante Anastasium fuerit, efficere non poterit, cum ab Anastasio Theodoricus ejus rei exemplum sumere potuerit. Verum hoc obiter. Mss. *χωρία πατριμόνια*, e quibus si πατριμονιάλια formaveris, fundos patrimoniales habebis.

Ibid. *Κίβυρα*. Magna hæc est Cibra, a qua conventus Cibraticus apud Plinium v, 29, in Phrygiæ Cariæque finibus posita, nec longe ab Antiochia ad Mæandrum teste Strabone xiii p. 630. Itaque falsus est scholiastes Horatii Cruquianus in Ep. 1, 6, 33 scribens: *Cibra vicus maritimus in Paphlagonia aut Lydia*. Fuit quidem altera eodem nomine sed minor in Pamphylia apud eundem Strabonem xiv p. 667, quam si intellexit, errorem excusare quoque non poterit. A minore hac Cibra Thema Cybrrhæotarum appellavit Constantinus I. 1 Them. 14; quod cum patria Anastasii Thaumaturgi in Synaxario Divionensi feratur, *χώρας μὲν ἦν Κίβυρραίωνων*, merito mireris D. Papebrocium tom. 1 Jun. p. 326 scribentem: *Nihilo facilius expl:uerim quæ S. Athanasio i acria: nam Kibyrrhoitarum in elogio nominata regio nulla nobis innotuit*,

Ibid. *Κοκκημαλικαί*. Alio tibi conjectore, qui verum divinet, opus est: ego nihil hinc expedio.

Ibid. *ἐπαρχία Ποντικῆς α'*. Sic mss.; quæ lacera esse apparet. Credo ab Hieroclis manu venisse *ἐπαρχία Ποντικῆς διοικησεως α' Βιθυνία, provincia Ponticæ diœceseos prima Bithynia*. Orditur hinc diœceseos Ponticæ provincias, quas 11 fuisse, Bithyniam, Honoriadem, Paphlagoniam, Galatiam primam et secundam, Cappadocias duas, totidem Armenias, Helenopontum et pontum Polemoniacum, ex *Notit. imp. Or.* c. 1, quæ et Bithyniam consulari mandat, explore rate novimus.

Ibid. *Χαλκηδών*. Etsi primo loco inter Bithyniæ urbes ponatur et concilio Constantinop. tertio p. 495 Joannes τῆς Καλχηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας subscribat, non tamen nisi nomine tenuis metropolis fuit, salvis Nicomediæ suæ jure et privilegiis, ut Marcianus, cui honorarium hunc titulum debet, in Chalcedon. conc. p. 681 sciscit. Τὴν Καλχηδονέων πόλιν, inquit, ἐν ἧ τῆς ἁγίας πίστεως σύνοδος διεκροτήθη, μητροπόλεως ἔχειν πρεσβεῖα ἐθεσπίσαμεν, ὀνόματι μόνῃ ταύτην τιμήσαντες, σωζομένου δηλαδὴ τῆ Νικομηδέων μητροπόλεως τοῦ ἰδίου ἀξιώματος. Qui cum Καλχηδῶνα urbem appellat, haud multum abest a Καλαζονέων numis: olim enim Καλχηδῶν nuncupabatur. Quod nomen atque Καρχηδῶν cum sono parum disient, præbita sæpe librariis est occasio urbis utriusque confundendæ, veluti cum Apsyrto Ippiatr. c. xxxiii, p. 113 tribuunt, καὶ τοῦτο δὲ ἐκ τῶν Γεωργικῶν Μάγων τοῦ Χαλκηδονίου εὐρηται, et Hierocli p. 116 Μάγων δὲ ὁ Χαλκηδόνιος ἐν τοῖς Γεωργικοῖς. Neque enim Mago Chalcedoniensis, sed Carthaginiensis fuit, cujus de R. R. libros, Punico sermone scriptos, Cassius Dionysius Uticensis Græca lingua vertit apud Varronem R. R. 1, 1. Atque haud seio an hujus Magonis nomen in his Stephani lateat: Ὁ πολλῆς Καρχηδόνιος Καρχηδόνιος ἦν σοφὸς μέγας καὶ Κλειτόμαχος, ὁ Διογνήτου. Si tacerem ante locum Menagius in Diogenem Laert. iv, 67 et Berkelius constituerunt, recte, si quid ego video; qui si præterea σοφὸς Μάγων (nam alterum tolerabile non est) correxissent, locum me judice persanassent. Ne vero a proposito longius aberremus, idem mihi vitium in his Strabonis videtur admissum xiii, p. 609, ubi de Metrodoro Scepsio, διὰ δὲ τὴν δόξαν ἐν Καρχηδόνι γάμου λαμπροῦ πένης ὧν ἐτυχὲ κατέχρημάτιζε Καρχηδόνιος. De Carthagine enim vera non videntur, siquidem Metrodori ætate nulla fuit, dudum a Scipione solo æquata. Dicere posses Metrodorum ævum extendisse vixisseque donec a Cæsare urbs instauraretur, ex Plinio, a Scaligero emendato, xxvii, 6: *Hic namque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem Metrodorus Scepsius clarius quam Catullus dixit habere, quidquid habuisset Comata Gallia*. At obstat Strabo, qui Metrodorum nondum victo Tigrae Mithridatis jussu peremptum prodidit, nec dissentit Plutarchus in Lucullo p. 580. Itaque cum Is. Vossius in mss. Plinianis ad Catullum p. 71 invenerit, et post eum Harduinus, quem et res et domus ipsius clarius quam Catullus, id et ego probavero, re, ut sæpe, rem familiarem notante.

Ibid. *Νικομηδέια*. De nobilissima metropoli tantum dicam, anni fuisse appositam, quem Phrygem Themistius Orat. xxiv, p. 305 vocat Nicomediæ-

ses enim rogat, arbitrentur se ποταμού του Φρυγός τῆ φιλανθρωπία ad ipsos complectendos esse accensum? nec verum tamen id ejus fuisse nomen, sed Gallum. id ex Passione Cypriani, quam tom. 3 *Thesauri Anecd.* pag. 1648 ed. Martene complexus est, discimus: *Ducti autem ad fluvium, qui vocatur Gallus, in Nicomediam civitatem, ut decollerentur.* Gallus autem cur Phrygius dicatur, cum simili cognomine Phryges fluvium habuerint, non eget verborum ambitu.

Col. 149. Πρῶτος. Πρέσβος Socrati *H. E.* vi, 16, ubi emporium ex adverso Nicomediae situm perhibetur; atque ibi in *Tabula Peutingeri* M. P. 28 a Nicæa conspicitur. Vide Valesium in eum Socratis locum. Τὰ κατὰ Πραϊνήτων τῆς Βιθυνίας ἀγρίδια Palladius Vit. Chrysostomi p. 75. Continuator Theophanis, cujus verba exscripsit A. Pagius in *Critic.* An. 960, 5, urbem nomen id indeptam affirmat a Prænato Bithynorum quondam tutelari deo.

Ibid. Ἐλενοπόλις. Preneto vicinam Stephanus in Πρῶνετος facit: neque enim alia est ejus Drepane, ut ex Socrate *H. E.* i, 18 constat. Apposita fuit fluvio Draconi a Constantino M. novo nomine decorata in matris honorem, quæ ibi nata ferebatur apud Procopium *Fabr. Justin.* v, 2. Helenæ instaurationem tribuunt Acta S. Luciani c. 5: *Postea autem, inquit, quæ nobis salutarem Domini restituit crucem et magnum inter claros imperatores genuit Constantinum, veneranda Helena, quando revertebatur Hierosolymis, locum honorans in eo condidit civitatem, convocatisque habitatoribus ex iis quæ circumcirca erant regionibus, et effectis operibus publicis, validis eam cinxit mœnibus et templum martyri exædificavit maximum.* Similla leges in Philostorgii *H. E.* ii, 13; qui sane propterea coercionem Gothofredi non meruerat: neque enim aliud dicere voluit quam Helena auctore ac suadente Drepanem a Constantino fuisse ex vico in urbem commutatam. Propter urbem erant calidarum aquarum balnea, ad quæ Constantinus sub extrema vitæ properasse dicitur a Socrate *H. E.* i, 4 et Sozomeno ii, 34. Eusebium paria scribentem Vit. Constant. iv, 61 interpres aliud dicere coegit. Seriore ævo, ut id addam, Helenopolis miserabili conditione fuisse videtur: refert enim Glycas *Annal.* iv pag. 327 Manuelem Comnenum appulisse οὐκ ἐν τινι τόπῳ διαφανεῖ Ἐλενοπόλει δὲ τινι, ἣν οἱ ἀγροικότεροι Ἐλεεινοῦ πόλιν καλοῦσιν, appulisse Helenopolin, quam rusticiores Eleenopolin, quasi dicas oppidum miserabile, vocant: recte enim Leunclavius hanc indicari animadvertit, et vocabuli paronomasia ejus opinionem firmat; ut prorsus sine ratione illi Ph. Labbeus sit oblocutus.

Ibid. Νικαία. Bithyniæ metropolin esse ait Strabo xi, p. 565, notissimæque ejus et Nicomediae de primatu sunt contentiones; in quibus etsi victa discesserit, Nicomedia ad Metropolis dignitatem elata, tamen imp. Valentinianus et Valens, quoniam ea in urbe Augusti erant creati, eandem sed secundi loci metropolin esse jusserunt. Verba legis Actis concilii Chalcedon. tom. IX, p. 104 inserta sunt; unde natam credidero multorum persuasionem, qua Chalcedonensis concilii tempore Nicæam hac dignatione auctam arbitrati sunt. Δὲ δὴ ἐπειδὴ

μητρόπολις, inquit Augusti, πάλαι ὠνομάσθη καὶ τοῦτο νόμοι παλαιοὶ περιέχουσι, τὰ αὐτὰ ἄπερ Νικομηδεῦσι νομοθετούντων ἡμῶν ὑπῆρξεν, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχειν δύναται τὸ ἀσάλευτα καὶ ἰσχυρὰ μένειν, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα αὐξήθησόμενα. Sic illi, verborum ordine satis aspero, quem cum paulo aliter velus interpres expresserit, eum audiamus. *Propterea licet metropolitana olim est nominata et hac leges antiquæ continent, tamen legem nobis proferentibus nulla dubitatio esse poterit, eo quod hæc immota et firma permaneant et temporibus futuris augenda.* Præterit ἄπερ Νικομηδεῦσι ὑπῆρξεν, et bene me arbitro: non enim Nicæa prorsus Nicomediæ fuit æquata, sed secundi loci metropolis, salvis omnibus veræ metropoli, creata. Ἡ ἐν δευτέρῳ τόπῳ οὐσα μητροπόλις ὀνόματι καλεῖται, ἵδμε Augusti aiunt in Epist. ad Nicomedienses p. 103. Adduntur in eadem constitutione, qua Nicæa metropolis sit, quædam de Bithynarcha ejusque solleanni in metropoli processu, προόδῳ, quæ vix alibi reperias.

Ibid. Βασιλειούπολις. Gravis hac de urbe contentio inter Eunomium Nicomediensem et Anastasium Nicænum in Chalcedonensi fuit Synodo, utroque urbem sibi asserente. Præter alia Anastasius tom. IX p. 98: Ἐγὼ δὲ δείκνυμι, inquit, Βασιλειούπολιν ἅει ὑπὸ Νικαίαν γενομένην· καὶ γὰρ βεγεῶν ἦν αὐτῆς. Ταῦτα τὰ βουλευτήρια οἶδε· καὶ εἶποι, ὑπὸ τίνα ἦν Βασιλειούπολις, εἰ μὴ βεγεῶν ἦν Νικαίας. Ego ostendam Basilinopolim sub Nicæa semper fuisse: nam regio fuit ejus: id curia novit, et dicat curia, sub quo fuit Basilinopolis, si non fuit regio Nicææ. Sic vetus interpres. Post dein plura in hanc rem addit, et Julianum aut alium eo antiquiorem Basilinopolim urbis dignitate ornasse (βασιλεύς τις Ἰουλιανός, ἣ οὐκ οἶδα τίς πρὸ αὐτοῦ, ἐποίησεν αὐτὴν πόλιν), eumque ex Nicæa sumpsisse τοὺς πραγματευομένους, curiales, et Basilinopoli constituisse, valuisseque deinceps consuetudinem ut quoties Basilinopoli curiales decessent, Nicæa accesserentur. E quibus manifesto apparet olim Basilinopolin fuisse vicum, atque urbis demum privilegia ab Juliano aut alio quovis impetrasse: quoniam ego Julianum fuisse putem, qui matri Basilinæ ejusque memoriæ id dedit. Ἡ Βιθυνῶν Βασίλων πόλις in Epist. Synesii 66 non alia est, ut Abr. Ortelius jure suspicatus est, forte etiam ex animadversis emendanda: Basilinopolim enim constanter appellant, Liberatus etiam Diaconus *Breviar.* c. 13.

Ibid. Κλοῦς. Eandem ac Prusiam esse nemo ignorat; etsi enim Cius novo eo nomine fuerit donata, pristini usus perpetuo mansit, qua de re Ch. Cellarius G. A. iii, 8 p. 285.

Ibid. Ἀπάμεια. Olim Myrlea, ut præter cæteros Suidas in Ἀσκληπιάδης docet. Coloniam fuisse ex Plinio Ep. x, 56 et ex Dione Chrysostomo *Orat.* xl, p. 501 numoque Thes. Britan. tom. II, p. 264, atque haud multum Prusa ad Olympum, quæ et ejus portu, si quidem nullo alio posset, uti solebat, fuisse disjunctam ex ejusdem Chrysostomi *Orat.* xl, p. 295 novimus. Adde p. 492 et quæ ibi Casaubonus.

Ibid. Προῖσα. Plinius lib. i, v, c. ult., Prusam sub Olympo ab Annibale conditam profusus reprehensionem Salmasii in Solinum p. 616, Cellarii G.

A. III, 8 p. 583 commeritus est, haud scio an injuria; nisi enim fallor, Dio illi patrociniabitur *Orat.* XLIII p. 511. Εὗ γὰρ ἴστε, αἱ Προυσενσibus, ὅτι οὐ μαγίστη τῶν πόλεων οὖσα, οὐδὲ πλεῖστον χρόνον οἰκουμένη, πολλῶν γνωριμωτέρα ἐστὶ. Si enim Prusa Dionii aetate longissimum tempus non fuerit habitata, utique verius ejus origo referetur ad Prusiam Annibalis amicam, quam ad antiquiorem aliam: Dio certe si Cyri aetate exstructam autumasset, non insitias ivisset πλεῖστον χρόνον fuisse cultam et civibus frequentatam. Abit Strabo XII, p. 563 in alia omnia et a Prusia, cui bellum cum Cræso fuit, aut, uti Stephanus legit, cum Cyro, excitatam affirmat: quod tantum indicio est de urbis origine varium fuisse sententiis. Quin si Palmerii opinionem sequaris atque in Strabone et Stephano τοῦ πρὸς Κίερον πολεμήσαντος legas, Straboni et Plinio optime conveniet: Prusias enim Claudus, quem Cierum occupasse et Prusiam appellasse Memnon c. XXII prodidit, Hannibalem hospitio excepit. Id si nolis, ut ego sane sprevero: neque enim credibile est geographum Prusiam signare et ab aliis discernere ex bello cum ignobili oppido, et quod in alterius ditioe erat, cujusque nusquam præterea meminit, gesto, voluisse. Huc adde a Strabone Prusiam qui bello Cræsum oppugnavit, apertissime distingui ab eo Prusia qui Hannibalem amicitia complexus est; a quo diversus non erit, si viri docti conjectura valeat. At nulli reges Bithyniæ Cræsi fuerunt tempore: tacent enim Herodotus et Xenophon. Quorum silentium etsi agnosco, vereor tamen ut recte inde cogatur nullos Bithynis fuisse tum reges: nam quæ Memnon c. XXI de Dydalso et Botira refert, ea mihi ad Xenophontis aetatem descendere posse videntur; et cum primos gentis eos reges fuisse non constet, quid vetat alios illis priores admittere? Atque his firmandis Appianum *Mithridat.* p. 297 advocarem, nisi ampliore is, ab eodem Palmerio Exercit. p. 156 in aliam formam mutatus, campum postulare. Itaque præstiterit discrepantes Plinii et Strabonis de Prusæ initio opiniones et sibi contrarias fuisse profiteri.

Col. 149. *Καισάρεια*. In Vita Nicetæ Hegumeni c. 1 *Καισάρεια* τῆς Βιθυνίας. Urbs haud magna erat in Prusæ vicinia. Dio Chrysostomus *Orat.* XLVII p. 526 postquam de Nicomediensibus et Nicænis non multum Prusa disjunctis dixisset, τοὺς Καισαρεῖς, inquit, τοὺς εὐγενεῖς μὲν ἀνθρώπους καὶ σφόδρα Ἑλληνίας, πολὺ δὲ μικροτέραν οἰκοῦντας πόλιν.

Ibid. *Ἀπολλωνιάς*. Scribe *Ἀπολλωνία*. Intelligitur hujus nominis urbs ad Rhyndacum, quæ in lapide LVIII, quem *Præfat. Append. Inscription.* Cudian. Fr. Hesselius vulgavit, ἡ Ἀπολλωνιατῶν πρὸς τὸν Ῥυνδακὸν πόλις dicitur. Adde Plutarchum in Lucullo p. 498 et Tournefort *Epist.* XXI p. 192. Est in concilio Constantinop. tertio p. 502 Anastasius episcopus Θεοδοκίαν πόλεως ἦται Ἀπολλωνιάδος τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, qui vulgatum etiam in usu fuisse testatur. Adde Nicænum secundum p. 353.

Ibid. *Δασκύλιον*. Dascylos Melæ I, 18, cæteris cum nostro fere consentientibus. A Dascyle dietam volunt plerique, a loci ingenio Is. Vossius ad Melam, quem vide. Dascylæ servata memoria est, ut Holsteinius admonuit, in epigr. Alexandri Ætoli, quæd multo correctius quam apud Plutarchum legitur,

Salmasius in Solinum p. 580 vulgavit. Sic enim Aleman.: Καὶ Μούσα; ἐδάην Ἑλικωνίδας, αἱ μετῶραντων θῆκαν Δασκύλεω μείζονα καὶ Γύγεω. Erit tamen Dascylæ mentio hic incommoda, si valeat eruditissimi Bentleii animadversio in Horatii *Od.* II, 47: neque enim tyrannum Dascylen, Gygis patrem, fuisse, sed privatum, proptereaque, nisi auctori potius errorem quam librariis impingas, *Κανθαύλεω* scripsisse, certe scribere debuisset. At quid si Alexander non fuerit secutus Herodoti de Gyge narrationem, sed Plutarchi in Ἑλληνικοῖς? quæ utique majorem veri umbram præ se fert. Quid si etiam alium Dascylem ac Gygis patrem spectaverit? Dascylen Periaudi, a quo Dascyllum fuerit appellatum, memorat Stephanus, atque ejusdem nominis Tantalum filium scholiastes Apollonii II, 725 et 754.

Ibid. *Νεοκαισάρεια*. Ejus præsul Constantinop. tertio p. 668 *Νεοκαισαρέων* τῆς Βιθυνίας vocatur. Ariste deinceps dicta est, ut Acta Nicæni secundi p. 353 innunt.

Ibid. *Ἀδριανολ.* Nummi Ἀδριανῶν πρὸς Ὀλυμπον urbem Olympo monti assedisse ostendunt; quam Aristidis patriam magna diligentia examinavit, veterum scriptorum locis in consilium missis, Jo. Masson. *Vit. Aristidis* III, 3 etc. Oppidi episcopus Nicephorus sæpe in Nicæno secundo πύλεως Ἀδριανῶς, ut p. 51 et 572, dicitur, rectius David Ἀδριανῶν Chalced. tom. IX, p. 176.

Ibid. *Ψεγσταδίος*. Hanc et quæ sequitur *Ψεγδαρις* (id enim verum nomen opiner) ad *Itin. Hieros.* p. 573 abunde illustravimus. Restat ut quid *Ψεγέ* velit quæramus. Utraque *mansio* in l. 119 Th. de Decurion., altera *mutatio itinerario H.* dicitur: unde colligas nominis utriusque initium mansionem vicumve notare. Quod clarius patebit, si eam ex *βεγεῶν* detruncatam animadverteris, qua voce vicos et loca, quæ urbe sunt minora atque inferiora Notitiæ, ut illa Jac. Goari p. 365, signare solent. Idem circa dubium faciet Anastasius præsul Nicænus, in Chalcedon. concilio tom. IX, p. 98 de Tattaio et Doride hæc profatus: Ὡσπερ Τατταῖος καὶ Δωρις βεγεῶν ἐσιν ὑπὸ τὴν Νίκαιαν, οὕτως ἦν πρὸ τούτου καὶ Βασιλεῖνούπολις ὑπὸ τὴν Νίκαιαν. Utramque *βεγεῶνα* sive vicum nuncupat; et cum paullo post de Basilinopoli καὶ ἡ πρότερον οὖσα βεγεῶν, αἱ, πάλιν μετὰ ταῦτα ἐγένετο πόλις, apertissime significat eo se vocabulo locum urbis amplitudine et dignitate multo minorem intelligere. Dictæ autem regiones Nicææ videntur, quod ejus magistratibus ibi jus dicendi et coercendi esset facultas: *Regiones dicimus, Siculus Flaccus de Agr. condition.* p. 1 inquit, *intra quarum fines singularum coloniarum aut municipiorum magistratibus jus dicendi coercendique est libera potestas*

Ibid. *Ἐπαρχία Ὀρωριάδος*. Facta hæc et a Bithynia abscissa est provincia a Theodosio secundo cognominique patri ejus donata. Jo. Malala tom. II, p. 69: Ἐποίησε δὲ καὶ ἄλλην ἐπαρχίαν, ἀπομείψασα; ἀπὸ τῆς Βιθυνίας, ἣντινα ἐκάλεσεν Ὀρωριάδα, εἰς νομὸν τοῦ αὐτοῦ θεοῦ Ὀνωρίου, δούς δικαίαν μητροπόλεως καὶ ἀρχοντα Ἡρακλεία, πόλει τῆς Πόντου. Qui tamen fallitur, cum Hieracleam metropolin creatam affirmat: ea enim dignitate Claudiopolis insignis fuit, uti Leo imperator in *Epist.* tom. IX Concil. p. 267 et Justinianus *Novella* 29,

qua Honoradiis abolito nomine Provincia hæc Paphlagoniæ actissimè connectitur, docuerunt.

Col. 149. *Κλαυδιόπολις*. Bithyniæ passim contribuitur a Ptolemæo Galeno atque aliis; quod quare fictum sit, facile perspicitur. Vide Ant. Itin. p. 200. Haud multum ab hac urbe Mantinium distabat; quod quoniam magni Sanctorum operis conditores nusquam reperire se potuisse professi sunt, ex Historia martyris Titonis apud Lambecium *Biblioth. Cæsar.* viii, p. 212 firmabimus: 'Ο ἅγιος μάρτυς Τίτων ἦν ἐκ τοῦ Μαντινίου τοῦ ὑπὸ Κλαυδιόπολιν τὴν μητρόπολιν τελούτος. Adde Socratem *H. E.* ii, 38.

Ibid. *Προυσιὰς*. Recte mss. est Prusias juxta Hyrium flumen, ejus cives in Doniana inscriptione Class. V, 177 ΠΡΟΥΣΙΕΙΣ ΑΠΟ ΥΠΙΟ dicuntur. Memnon c. 49 olim Cierum a præterfluente amne, fuisse appellatam indicat: assentior enim Palmerio et Holsteinio hanc eum Prusiadem, non illam quæ et Cius, innuisse. Πόλιν Ἡρακλεωτῶν pariter ac Tium c. 29 nuncupat, atque, utraque in potestatem redacta, regem Prusiam ἐκ θαλάττης εἰς θάλασσαν τὴν Ἡράκλειαν περιγράψαι, Heracleam undique ad mare circumdedisse; quæ de Prusiade ad sinum Ciannæ vera esse haud possunt, in hanc vero egregie quadrat. Sita hæc erat ad Heracleæ occidentem, ad orientem Tius; unde utraque potius Prusias prorsus incinctos videbat Heracleenses. Quæ etsi bene habere videantur, non negavero tamen Memnonem utramque Prusiadem confudisse: nam quæ de Argonautis c. xliii refert, acsi illi ad Cierum appulerint atque in ejus vicinia Hylam amiserint, ea alii circa Ciium contigisse affirmant constanter. Vide Apollonium i, 1178, Orpheum 635 et Valerium Flaccum, iii, 484.

Ibid. *Ἡράκλεια*. Colonia Megarensium ad amnem Soonauten fuit, testibus criticis in Apollon. ii, 748; quæ cum magnam sibi potentiam multasque opes peperisset, gravissima calamitate a Triario, Mithridatici belli tempore, est oppressa apud Memnonem c. 53.

Ibid. *Τλος*. Posita urbs erat ad flumen Billæum, ut scholia Apollonii, ab Holsteinio in Stephanum correctæ, ii 791 ostendunt. Adde Ezech. Spanhemium Epist. ad Morellium.

Ibid. *Κρατία*. De hac Ant. Itin. p. 200. Corrupta videtur in his Galeni περὶ τροφ. δυναμ. i, p. 312, cum in gelidissimo Bithyniæ tractu collocantur Νίκαια καὶ Προῦσα καὶ Κράσσου καὶ Κλαυδιόπολις καὶ Ἰουλιόπολις, ἀλλὰ καὶ Δορύλαιον, ἣ ἔστι μὲν ἐσχάτη τῆς Ἀσιανῆς Φρυγίας: nam Κράσσου, etsi vocem πόλιν ex sequentibus addas, nihil est: ubi enim Crassopolis lecta scriptave? Nihil magis proficies, si cum Abr. Ortelio Κράσου legas et Crasum Phrygiæ urbem intelligas, quoniam extra Bithyniæ illa fines. Sin, ut ego putem, Κράτεια scribatur, plana res erit: ea in Bithynia et Claudiopoli vicina, nec longe ab Juliopoli, et recte propterea illis jungitur.

Ibid. *Ἀδριανούπολις*. Meminit ejus Imp. *Novella* 29 et Nicænum secundum p. 52. Unde locum illi in *Geographia* S. esse oportuerat.

Ibid. *ὑπὸ κορίκτορα*. Correctorem intelligit, cui et *Notitia imp. Orient.* c. 1 Paphlagoniam mandat. Erat is medio loco consularum inter et præsi-

dem, si dignitatem atque amplitudinem spectes, ut ex l. VIII C. Th. de Cohort. cognoscas. In Italia correctorum, de quibus Ursatus de *Notit. Roman.* p. 641 edit. Grævii, antiquissima mentio est: extra eam rarius occurrunt, et binis tantum in provinciis, Paphlagonia et Augustanica, cui utrique præter Hieroclem *Not. imp. Orient.* hunc magistratum imponit. Synesius hujus provinciæ correctorem Marcianum philosophum τὸν ἄρξεντα Παφλαγόνων generali vocabulo appellat epist. 109. Adde Pancirolum *Notit. imp. Orient.* c. 156.

Ibid. *Γάγγρα*. Probe mss. concilio Ephesino p. 532 Bosphorius subscribit Γάγγρων τῆς μητροπόλεως ἐπαρχίας Παμφυλίας, perperam pro Παφλαγονίας, ut Sozomeno *H. E.* iii, 14 Γάγγραι μητρόπολις Παφλαγόνων. Dixisse veteres τὰ Γάγγρα, τὰς Γάγγρας et τὴν Γάγγραν ex Stephano notissima res est. Adde Ch. Cellarium *G. A.* iii, 8, p. 318.

Ibid. *Πομπητούπολις*. Condita a Pompeio est apud Strabonem xii, p. 862. Ludit ergo in voce imp. Constantinus l. 1, Them. 7, cum πομπή γὰρ εἶται αἰετὶ καὶ θνεῖδος καὶ ἐξουθένημα τοῦ ἀνθρωπέλου γένους, simul indicans urbem suo tempore vilissima fuisse conditione.

Ibid. *Σόρα*. Sic Nicænum secundum p. 52. Chalcedonense p. 664 Σούρα, Constantinus Σώραν l. 1, Them. 7, Σωρὰ Justinianus *Novella* 29, ubi cumulos sive tumulos male verti Probabil. c. xiiii ostendit, mecum, quod deinceps edoctus sum, consentiente L. Holsteinio in Ortelii Sora. Superest in iisdem *Novellæ* verbis aliud quod morari possit; unde et hic illis locus dandus. Φαμὲν δὲ Γερμανικοπόλεως τε καὶ τῶν πρὸς Γάγγραν καὶ Πομπητοῦ πολιτῶν καὶ Δαδύβρων καὶ Σωρῶν Ἀμαστρίδος καὶ πρὸς γε Ἰωνοπολιτῶν. Sic Holoander vulgavit, natique hinc sunt tumuli Amastridos. Hombergius in notis e ms. puto, offert φαμὲν δὲ Γερμανικοπόλεως τε τῆς πρὸς Γάγγραν, Πομπητοῦ πόλεως, Δαδύβρων καὶ Σωρῶν καὶ Ἀμαστρίδος καὶ πρὸς γε Ἰωνοπόλεως, multo, me iudice rectius. Difficile autem est, qui sex imperator Paphlagoniæ has urbes dixerit, cum plane septem recensere videatur, Germanicopolin, Gangram, Pompeiopolin, Dadybra, Sora, Amastrin et Jonopelin; neque suspicio de numeris vitiatas incidere potest, siquidem diserte in sequentibus 12 urbes prætoris Paphlagoniæ ditioni, sex Honoradiis et totidem Paphlagoniæ, subjicit. Mihi, ut *Novellæ* sententia constet, Germanicopolis Gangræ videtur contributa ob viciniam ac propterea pro una sumi. Metropolis provinciæ Gangra præteriri haud potuit, quippe cæteris dignitate præstans; illi viciniam Germanicopolin facit aperte imperator. Γερμανικόπολιν τὴν πρὸς Γάγγραν appellans. Atque hinc videtur, etiam derivandum, cur Germanicopolin Hierocles cæteræque *Notitiæ* spreverint, curque ejus in conciliorum *Actis* mentio nulla.

Ibid. *Ἀμάστριον*. Ἀμαστρίς Luciano passimque aliis et concilio Chalcedon. p. 96. Nicæno secundo Ἀμάστρα, Constantino imperatori, itemque Nicetæ Paphlagoni orat. in S. Hyacinthum XVII Julii magni Sanctorum operis, qui eam Paphlagoniæ aut orbis potius ocellum, in cuius portum Euxini Ponti accolæ tanquam communem quemdam mercatum eomment, appellat: Ἀμάστρα ὁ τῆς Παφλαγονίας, μᾶλλον δὲ τῆς οἰκουμένης ὀλίγου δεῖν ὀφθαλμὸς.

εί; ἢν οἱ τε τὸ βόρειον τοῦ Εὐξείνου μέρος περι-
οικούντες Σκύθαι καὶ οἱ πρὸς νότον κείμενοι ὡσπερ
εἰς τι κοινὸν συντρέχοντες ἐμπόριον τὰ παρ' αὐτῶν
τε συνεισφέρουσι; καὶ τὰ παρ' αὐτῆς ἀντιλαμβά-
νουσι, πόλις ἕως τε πάσης λήξεως καὶ ἐσπερίου
μεταξὺ κειμένη · ubi plura in ejus laudem sequun-
tur. Adde schol. Apollonii I. II, 943, ubi perperam
Δάματρις.

Col. 149. *Ἰωνόπολις*. Sic et Chalcedonensi concil.
p. 95 et Nicæno secundo p. 52. Rectius Constantino
I. I, Them. 7 *Ἰωνόπολις*. Petiit impostor Alexander
παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀδῶ-
νου εἶχος καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, apud Lucianum
in Pseudomante : voti damnatum fuisse, Ἰωνοπο-
λειτῶν nummi, ab Harduino Vaillantio Spanhemioque
producti, confirmant.

Ibid. *Δαδύβρα*. *Δαδύβραν* Constantinus I. I, Them.
7, sed perperam, appellat. Pejus multo Chalcedon.
p. 664 Polychronius *Δαδύρων* dicitur : rectius Ni-
cæno secundo p. 52 Nicetas *Δαδύβρων*. Vide *Probabil.* c. XIII.

Ibid. *Γαλατίας*. Deest πρώτη. Socrates H. E. I,
36 et II, 15 μικρὰν Γαλατίαν sive parvam Galatiam
appellat et velus lapis in *Roma Subterr.* p. 154,
quod et Holsteinius vidit, ubi Δόκιμος, χωρίου
Γολδῆς μικρᾶς Γαλατίας. Ἀγκυρογαλατία dicitur in
Sardicensis synodi epist. tom. III *Concil. Gener.*
p. 51, quod Ancyra hujus esset metropolis. Subdi-
tam autem consulari, quem τοῦ ἔθνους ἄρχοντα So-
zomenus V, 41 nuncupat, fuisse, ex *Notitia imp. Orient.* c. I constat.

Ibid. *Ἀγκυρα*. Hoc justum est. Πρώτη καὶ με-
γίστη Γαλατῶν πόλις Libanio *Apologet.* orat. p. 599,
metropolis Galatiæ in Theodori Syciotæ *Vita XXII*
April. sapissime dicitur. Vide *Ant. Itin.* p. 143.

Ibid. *Τυβία*. Erat in Trocmis, unde nummus CE.
TPO. TAOYIANQN, Severianorum Trocmorum Tavi-
anorum, in *Thes. Britan.* tom. II, p. 233. Plura
Anton. Itin. p. 202, et de Aspona p. 143.

Ibid. *Κίτρυα*. Habet hanc urbem Galatiæ *Vita*
Theodori Syciotæ c. 8, et Nicænum secundum p. 50,
Κιτρινῶν πόλις concil. Constantinop. tertio p. 501.
Ptolemæo perperam vulgὸ Κίταινα, quod hinc corri-
ggi debere codicis Coisluniani Κίτρυα affirmat.

Ibid. *Ῥεγαγαλία*. *Ῥεγελαγαλία* oportuerat,
quippe Lagania Tabulæ et *Itin. Ant.* p. 142. Ejus
præul Euphrasius *Λαγανίας* dicitur p. 95 concil.
Chalcedon., verius *Λαγανίας* p. 662. Dicta deinceps
Anastasiopolis videtur, quoniam in Jac. Goari *Notitiis*
illa memoratur, nusquam Lagania; quam
conjecturam situs plausibilem facit. Lagania 24 M.
P. Juliiopoli distabat, spatii medium secante Siberi
fluvio, cui Syceon oppidum vicinum erat, Procopio
Ædific. Just. V, 4 auctore : Syceon vero cum 12
M. P. Anastasiopoli affuerit, non alia utique ea ac
Lagania dicenda est. *Vita Theodori Syceotæ* c. 2 :
*In Galatarum regione est oppidum, quod Syceon ap-
pellatur, subjectum Anastasiopoli primi Ancyranorum
principatus : distat autem Anastasiopoli 12 M. P.;*
ubi P. Franciscus Zinus, cui Latinam eam vitam
defemus, haud dubie offendit ad πρώτην Ἀγκυ-
ρανῶν ἐπαρχίαν, ut ex primo Ancyranorum princi-
patu perspicitur.

Ibid. *Ῥεγεμνηζος*. Μνίζος est, cujus episcopus
Andreas πόλεως Μνίζου τῆς πρώτης Γαλατῶν ἐπαρ-

χίας concilio Constantinop. tertio p. 501 subscribit,
Nicæni secundi concilii affuit Actis ejusdem episco-
pus Leo, sed qui vitiosissime p. 51 πόλεως Ἀμίνων
et p. 591 Μιζούης dicitur, melius p. 351. Digna ita-
que fuerat quæ in *Geographia S.* locum occuperet.
Vide *Ant. Itin.* p. 142 : nam βεγὲ ut de novo expli-
cemus, nihil fuerit necesse.

Ibid. *Ἡλιούπολις*. Heliopolin Galatiæ *Vita Theodori*
Syceotæ c. 5 et 9 memorat; præterea Meliph-
thongus Ἡλιουπολιτῶν Chalcedon. concilio p. 193
interest : unde sanum hoc esse diceres, siquidem
et cæteræ *Notitiæ* conspiciunt. Corruptum tamen est,
et in Ἰουλιούπολις mutandum, tum quod Meliph-
thongus constanter alibi, ut p. 243 et 662 Ἰουλιου-
πόλεως scribatur, et concilio Constantinop. tertio
p. 501 Martyrius τῆς Ἰουλιουπολιτῶν πόλεως, τῆς
πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας appelletur; tum
maxime quod nulla in Galatia fuerit Heliopolis. De
Juliiopoli *Ant. Itiner.* p. 142.

Ibid. *Γαλατίας Σαλουρατίας*. Galatiam secun-
dam appellat concilium Constantinop. tertium et
passim alii. Zosimo est ἡ κατὰ Φρυγίαν Γαλατία IV,
7, quod Phrygiæ esset finitima. *Notitiæ imp. Orient.*
c. 4, uti nostro, Galatia salutaris, præsidei subjecta.

Ibid. D. *Πισινοῦς*. Verius *Πεσσινούς*, vel *Πεσι-
νοῦς*, de qua A. *Itin.* p. 201. Metropolis provincie
erat; unde in concilio Constantinop. tertio p. 663
Constantinus *Πεσσινουσιτῶν τῆς δευτέρας τῶν Γαλα-
τῶν ἐπαρχίας* inter metropolitanos connumeratur.
Vita Theodori Syceotæ c. 11 *Πεσσινουσιτῶν* metro-
polis, haud dubie quod in Græco inesset *Πεσσινου-
σιτῶν μητρόπολις*.

Ibid. *Ῥεγεμανρέκιον*. Sic mss., unde vicum fuisse,
quem legere non memini, apparet.

Ibid. *Πητινησός*. Non alia est ac *Ptolemæi Πετι-
νησός*, sive, ut *Palat.* et *Coislun. mss.*, *Πετανησός*.
Habet et *Notitia Jac. Goari*.

Ibid. *Αλώριον*. Putabam, cum primum hoc oppi-
dum considerarem, lucem hinc atque auxilium acci-
pere *Philostratum Vit. Sophist.* II, 41 posse καὶ
Ἀκύλας ὁ ἐκ τῆς ἐώλου Γαλατίας : latere enim in
voce ἐώλου Galatiæ quamdam urbem dudum mihi
persuaseram, mirabarque doctissimum *Olearium*,
spreta *Salmasii* admonitione, orientalem Galatiam
vertisse, et serio defendisse ἐώλον Γαλατίαν recte,
si opponatur Gallie Europææ, dici, præsertim cum
nemo Græcorum (nam *Hesychii* verba aliorum spe-
ctant) aut Galatiam aut aliam quamvis ad orientem
positam regionem tali titulo ornarit. Postquam vero
Αλώριον primum esse animadverti, suspicio incidit,
fuissetne olim ἐκ τῆς Ὠλένου Γαλατίας in *Philo-
strato*; quam conjecturam *Ptolemæi* auctoritate con-
stabilitam, donec mss. aliud jusserint, aut spernan-
dam arbitrer. Ἀλώριον idem est ac *Αλώριον*, ejusque
vitiosi locum occupare debet : etsi enim id oppidum
a multis Phrygiæ tribuitur, serior tamen ætas Gal-
atiæ secundæ accensuit, ut Constantinop. tert.
p. 672, cui *Theodorus Ἀμωρίου τῆς δευτέρας τῶν
Γαλατῶν ἐπαρχίας* scribendo affuit.

Ibid. *Κλάρεος*. Sic mss., quorum auctoritatem
non esse spernendam *Salomon Κλαρέου τῆς δευτέρας
τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας* Constantinop. tert. p. 504
et 672 et *Nicephorus Κλαρέου Nicæni.* sec. p. 555
ostendunt. Mæne hæc urbs ex *Geographia S.* exulat.

Ibid. *Ῥεγετρακάδη*. Ita e mss. profertur : tamen

Holsteinius in *Geograph. S.* manu exaratum codicem Trocnada sive Τρεγετροκνάδα præferre monet, quod sine dubio rectius est : nam et Cyriacus Τροκνάδων Chalcedon. p. 663, et Theodorus Τροκνάδων τῆς δευτέρας Γαλατῶν ἐπαρχίας Constantinop. tertio p. 672, et Leon. Τροκνάδων Nicæno secundo p. 355 subscribit. Quoniam vero Cyriacus, cujus memini, Τροκμάδων in Chalced. p. 125 et 309 dicitur, forte Τρόκμαδα præstiterint ut a Trocmis, gente Galatica, nomen descendat.

Col. 119. *Εὐδοξιάς*. Haud multum disjunctam fuisse a Germiorum civitate, ex Vita Theodori Syceotæ c. viii apparet. Ejus episcopus Aquilas est in Chalcedon. p. 663, ut perperam nulla ejus sit ratio in *Geographia S.* habita.

Ibid. *Μυρικίων*. Hoc mss. dant; nec quidquam mihi de urbe innotuit, quam Jac. Goari *Notitiam* non prorsus eam damnare.

Ibid. *Γερμία*. Γερμοκλώνεια *Notitia* J. Goari p. 344, nec male, ut ad *Itin. Ant.* p. 201 videbis. Ætate seriore Myriangelorum nomine hæc colonia celebris fuit. Theophanes p. 203 : Ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς χάριν εὐχῆς ἐν τοῖς Μυριαγγέλοις ἤγουν ἐν Γερμοῖς, πόλει τῆς Γαλατίας. Fallit enim J. Goar, cum Pythiæ thesmias, de quibus Procopius Fabr. Justin. v. 3, intelligendas censet : illæ in Bithynia fuerunt, Germia 16 M. P. a Pessinunte.

Ibid. *Υπὸ κοινουδριον*. Vespasianus Cappadociæ propter assiduos barbarorum incursus legiones addidit, consularemque rectorem imposuit pro equite Romano, apud Sueton. c. viii. Sub Constantino præsidii, cujus in l. 41, c. de libral. caus. mentio est, paruit; neque alium Basilii M. aut Chrysostomi tempore magistratum habuisse videtur. Ille epist. 78 et 94 ἀρχοντα τῆς ἐπαρχίας et epist. 86 ἡγεμόνα, hic ἡγεμόνα epist. xiv p. 596 nov. edit. nuncupat. Denuo consulari mandata est a Theodosio secundo, cujus mihi rei auctor est Firmus Cæsariensis episcopus, in epistolis, quas A. Muratorius in *Anecd. Græc.* vulgavit. Sic enim epist. xvii ad Soterichum : Ποιήσατε δὲ ἡμῖν καὶ τὸν ἀρχοντα μείζονα μὴ τῷ ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει : nam si provinciæ præpositus, quem præsidem vidimus, titulo excellentiore fuerit donatus, utique ad consularis dignitatem evectus erit censendus. Atque hoc epist. xvi ad Thalassium clarius innuit : Καὶ τὸν ἀρχοντα, ὃν ἐπιφανέστερον ἡμῖν πεποιήκας σὴ σπουδῆ, χάρισαι τοῖς πράγμασιν, ὡς προσήκοντά σοι, γνωρίζεσθαι. Postulat Firmus ut Cappadociæ primæ consularis latiore campum, ubi excurrere ejus virtus et prudentia possit, accipiat, atque ad eum redeant urbes quæ a Valente imperatore fuerant distractæ et præsidii Cappadociæ secundæ subjectæ. Ea est sententia verborum, ad quæ vir doctissimus offendi-se videtur : Δὸς δὲ καὶ πόλεων προσθήκη τῇ ἀρχῇ εὐθηνεῖσθαι, ἵνα σοι περιβλεπτός διὰ πάντων ἡ πατρὶς γένηται. Recte ergo consularem Hierocles huic Cappadociæ dedit; nec quidquam illi officiet *Notit. imp. Orient.* c. 1, ubi præsidii committitur, modo eam Theodosio secundo et Firmo episcopo esse priorem memineris.

Ibid. *Καὶσάρεια*. Olim totius Cappadociæ fuit metropolis, sed provincia in duas a Valente imperatore secta hanc illi dignitatem invidisse Tyana videntur. Litem sub Theodosio secundo sopitam fuisse et

veterem dignationem Cæsareæ stabilitam Firmus epist. 17 ind. cat. S. tam fuisse ad Argæum montem norunt omnes, non item propter amplissimum lacum, qui in Halyn influet; operæ itaque pretium fuerit paulum huic rei immorari, et quæ loca Halys præfluat inquirere. Lacus distincta mentio apud Strabonem xii, p. 538 est, et incertum auctorem epistolæ quæ inter Basilianas novissimæ editionis 363. Is cum in manem nivis et pluvix copiam in eum depluisse narrasset, ἀθρόας οὖν γενομένης, inquit, τῆς τήξεως ἀνελκαστα ἐκινήθη βρέματα, ἀεννάφ ποταμῷ συνεπιμιγνόμενα τῷ Ἄλυϊ ἐναύλη τε ἔντι : *qua nive subito liquescente, fluctus incredibiles, jugi fluvio atque arto alveo ruenti Halys commixti, surrexerunt.* Quæ Halym, licet Cotelarius tom. ii Monum. Græc. p. 97 et nuperus editor eum videre noluerint, haud multum Cæsarea remouent. Nec alius, puto, est γέτων ποταμός, ejus Firmus epist. 35. meminit; nisi tu Melanem esse inalis, quem Strabo xii, p. 538 stadiis 40 ab urbe scaturire prodidit. Quod utcumque ceciderit, Halym agro suo, etsi sæpe perincommodum, Cæsarienses eripi non patientur. Huc a Sebastia defluebat, in Armeniorum ditione ortus : οὗτος ὁ λοχῶν (sic cum Hemsterbusio nostro lege : nam λαχῶν multo ineptissimum est), οὗτος ὁ λοχῶν ἡμῖν, inquit epistolæ scriptor, γέτων ποταμός, ἐκβλύζων μὲν ἐκ τῆς τῶν Ἀρμενίων, ἐμβιβαζόμενος; δὲ ἐν τῇ ἱερωτάτῃ λίμνῃ τῶν Σεβαστηνῶν κ. λ. Atque hoc cum Strabone xii, p. 546 bene satis convenit : Halym enim ex magna Cappadocia circa Cambysemem, Armeniæ contributam, derivat. Nec longe aberit Herodotus i, 72, si per Ἀρμένιον ὄρος montem Armeniæ intellexerit. Optime vero cum Gregorio Nysseno epistolæ auctor consentit, qui orat. 1 in 40 Martyr. Sebastienos p. 501 : Τοῦτον λέγω τὸν γέτονα ποταμὸν, ὃς διὰ τὸ μέγεθος τοῖς ὀνομαστοῖς τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ποταμῶν ἐναριθμῖος ὢν, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀρχόμενος ἐν χρόνῳ παραμείβει τὴν πόλιν. Non ille quidem Halym nominat; sed nec in Irin neque Lycum quadrant quæ de fluvio prædicat : neuter enim tam large et ample fluxit ut cum nobilissimis orbis terrarum fluviiis contendere possit. In Halym convenire nemo negaverit. Ne dicam nullius auctoritate liquere Sebastianam Lyco fuisse appositam; cujus fontibus assidebat Sebastopolis, ni fallat Ptolemæus, a qua versus interioriorem Armeniam plus 40 M. P. Sebastia distabat. Itaque si recte hæc disputavimus, non video qui excusari Plinius possit vi, 2 amnem Halym per Cataoniam in Cappadociam immittens : defluerit enim oportet ex regionibus longe ultra Taurum positis, siquidem Cataonia Commagenæ fuit prætenta. Multo minus sese tuebuntur recentiores geographi, passim hoc flumen ex intima Asia, meridiem spectante, emittentes contra Arriani monita in *Peripl. Pont. Euxin.* p. 16 ed. Oxon., neque urbes, quas dixi, illi adstruentes. Cæterum, quod propemodum neglexeram, in Gregorii Nysseni verbis non ἐν χρόνῳ sed ἐν χρόνῳ παραμείβει scribi debet, ut pulchre amicus noster.

Ibid. *Νύσσα*. Hanc metropolin, sed titulo tetus sine re Is. Casaubonus in epist. Gregorii Nysseni ad Eustathiam p. 116. fuisse autumabat, quod haud injuria negavit Spanhemius Dissert. 9 de Usu et Præst. Num. p. 599, tametsi erret vir nobilissimus,

cum Casaubonum ibi fugisse opinatur Mocissum tertiæ Cappadociæ fuisse metropolin : diserta enim ejus inibi mentio est; nec unquam in iisdem notis a viro magno, licet a Spanhemio affirmetur, tertiæ Cappadociæ metropolin Nyssam fuisse scriptum memini : tantum honorario metropoleos titulo in conc. Constantinop. secundo condecoratam censuit ob Socratem *H. E.* v, 8, ubi tamen *πατριαρχαι* nec metropoles nec patriarchatus, quos vocant, sed regimen ac gubernationem, ut bene Henr. Vallesius, notant.

Col. 149. *Θέρμα*. Vide, Ant. Itin. p. 202.

Ibid. *Πεγεποδαρδός*. Vita Eutylichii patriarchæ Cropolitani c. vi : *Ἐτερός τις ἀνθρώπος ἦλθε πρὸς τὸν ὄσιον, λέγων ἑαυτὸν ἀπὸ Κομανῶν εἶναι τοῦ πολυανθοῦ*. Sic D. Papebrochius correxit, cum in mss. *πολυάνδρου* legeretur, deceptus corrupta Ptolemæi scriptura. Mihi omnino ἀπὸ κώμης *Ποδαρδου* dedisse scriptorem probabile fit : neque enim Comana *Ποδαρδο* fuere juncta. Plura in Hieros. et Anton. Itiner. p. 142 et 578.

Ibid. *Καππαδοκίας β*. Secunda hæc Cappadocia originem suam debet Valenti imperatori, qui circa annum 371 eam, primæ distractam, Tyanis tantquam metropoli addidit. Basilius eam ægerrime tulit divisionem, ut ejus epist. 74 et 75 testantur; tantoque magis quod Anthimus Tyanensis, civili ea divisione instituta, multa sibi arrogaret et reditus ecclesiæ Cæsariensis intervertere conaretur, qua de re Gregorius Nazianzenus orat. 20 p. 355 rectissime vero ms. hanc Cappadociam præsidi, pariter ut *Notit. imp. Orient.* c. 1, mandat.

Ibid. *Τύανα*. Gregorius Nazianzenus epist. 33 *ἑὴν μητρόπολιν*, cujusmodi ejus ætate re vera erat, appellat. Adde orat. 20, p. 355 et *Itin. H.* p. 577, et de Faustino Ant. Itin. p. 145.

Ibid. *Κύβιστρα*. Situm Cicero Ep. xv, 4 ad Catonem signat : *Itaque in Cappadocia extrema non longe a Tauro apud oppidum Cybistra castra feci, ut et Ciliciam tuerer et Cappadociam tenens nova finitimum consilia impedirem*.

Ibid. *Ναζιανζός*. Gregorius Nazianz. epist. 50 ab Olympio Nazianzum primæ Cappadociæ attributam fuisse, sed mox in secundæ ditionem rediisse significat; in qua ad Justiniani tempora mansit, quando Mucisso, tertiæ Cappadociæ tum constitutæ metropoli, subdita est; unde Theodosius Mucissi episcopus (Collat. 5 synodi Constantinopol. secundæ p. 97) *sub mea gubernatione*, inquit, *modo est Dohara et Nazianzos, sub qua Nazianzo et Arianzos prædium constitutum est*. Id ab instituto nostro alienum non erit, si inquiramus an Nazianzus eadem ac Diocæsarea, cujus in Cappadocia Ptolemæus et Plinius meminerunt, fuerit. Baronius cardinalis in Gregorii Vita, quæ a D. Papebrochio IX Maii est edita, ita censuit; et favere opinioni Gregorius videtur, cum de se carm. v, 25 : *Γρηγορίου μνήσαίτο, τὸν ἔτρεφε Καππαδόκεσσι τῆ Διοκαισαρέων ὀλίγη πόλις*. Se enim Diocæsareæ nutritum canit, quem certum est Nazianzi præcipue fuisse educatum atque doctum. Huc adde Diocæsareæ nullam in conciliorum *Actis* et *Notitiis* esse mentionem, frequentem Nazianzi; quod utique mirandum foret, si diversæ fuissent. Necdum tamen his moveor ut cum cardinale paria faciam : ultima enim ratio levis est. siquidem plures

urbes, nobiles olim, in *Notitiis* et conciliis nullum sibi episcopum habent, neque adeo de Diocæsarea mirabimur, quæ parva admodum erat, Gregorio carm. xxxiii, in Anecd. Græc. Muratorii, teste : *Τυτθὸν μὲν πολλοῦθρον, ἀτὰρ πολλὸν ἀνέρα δῶκε βήμασιν ἰθυδικῆς ἡ Διοκαισαρέων, Ἀμφιλοχον*. Altera speciosior est : sed cum Arianzi Gregorius fuerit natus, idque prædium æque Nazianzo ac Diocæsareæ fuerit vicinum, fieri utique potuit ut Diocæsareæ, antequam pater Nazianzo episcopus daretur, nutriretur. Vicina autem oppida fuisse ex Ptolemæo v, 6 colligitur, ubi arcissime Diocæsaream et Neanessum sive, ut ms. Nanessum, quam Nazianzum esse debere mihi persuadeo, jungit. Ad hoc, nihil Gregorius ep. 49, qua pro Diocæsariensis deprecatur, de patre suo matre; quod argumentum aptissimum fuerat ad iram Olympii molliendam. At præterea se Diocæsareæ Deo templum excitasse; quod si eadem ac Nazianzus foret, a vero discederet : basilicam quippe miri operis pater ejus Nazianzi exstruxit ut orat. 19, p. 313 docemur. De Sasimis *Itin. Anton.* p. 144.

Ibid. *Παρασός*. Gentile hujus *Παρασσηνός* est in Basilii epist. 239. Vide *Itin. H.* p. 576.

Ibid. *Πεγεδόρα*. Vicus olim erat, unde Basilius epist. 239 *ἐν Δοάροις τῇ κώμῃ*. Idem episcopum illi imposuit, qua occasione Gregorius Nazianzenus orationem 30 recitavit, uti ad eam Elias Cretensis animadvertit. Nec vincere tamen Basilius potuit ut primæ Cappadociæ ascripta maneret, si quidem Tyanensi deinceps subdita fuit, ut mox videbitur.

Ibid. *Πεγεκουκουσός*. Omnino *Πεγεμωκισός* sive *Πεγεμουκισός* legi oportet : nam et Constantinus imperator l. 1, Them. 2 *Μωκισόν* hinc habet, et Cucusus Armeniæ secundæ fuit. Procopius Fabr. Just. v, 4 castellum Cappadociæ, plano solo situm, ait, atque ab Justiniano instauratum : *Ἦν δέ τι ἐν Καππαδοκίαις φρούριον, Μωκισός ὄνομα, ἐν μὲν τῷ ὀμαλεῖ κείμενον*. Nec restituit tantum imperator, sed suo nomine urbem, tertiæ Cappadociæ metropolin impositam, illustrem esse jussit. Hinc Collat. 5 concil. Constantinop. sec. p. 96 : *In illo autem tempore sub Tyanensi civitate erat et Dohara et Nazianzus usque ad tempora hujus pii imperii. Piissinus autem imperator cum metropolitana jura dedisset civitati, quæ quondam quidem Mucissos, nunc vero Justinianopolis nuncupatur, cum aliis civitatibus et Dohara et Nazianzum subjecit ei*.

Col. 152. *Ἐλενοπόντου*. Sic oportet ex Constantino l. 1, Them. 2, quod illi nomen ab Helena imperatoris Constantini M. matre, venisse Justinianus Nov. 28 c. 1 affirmat. *Notitia imp. Orient.* c. 1 præsidi Helenopontum committit, quem Justinianus, abilito Ponti Polemoniaci titulo ejusque urbis huic provinciæ contributis, moderatorem creavit.

Ibid. *Ἀμασία*. Metropolis Helenoponti dicitur Gregorio Nysseno orat. de Theodoro p. 582, *Novel.* 28, c. 2, et in Vita Eutylichii c. 6. *Acta S. Basilii* c. 5 satis ambigue *μητρόπολιν τῆς Ποντικῆς ἐπαρχίας* appellant : dubites enim diocësimne Ponticam, cujus metropolis Cæsarea, an Helenopontum intelligant. *Μητρόπολις* πρώτη πόντου pluribus in nummis apud Harduinum et N. Hymium tom. II *Theo.*

Britan. p. 252. Situm urbis accuratissime Strabo xii, p. 651 descripsit.

Col. 152. *Ἰβυρα*. Rectum Ἰβωρα, et ex orat. 3 Gregorii Nysseni in 40 Martyr. p. 212, ubi πολίτην vocat, apertissimum est, atque ex Eutychie Vit. c. 11, et Nov. 28. Appositum oppidum erat Euxino ponto apud Sozomenum II. E. vi, 30, etsi male ibi atque apud Palladium Ἰβήρων πόλις: hinc enim fuisse Evagrium, quo de duumviri illi, Hieronymus epist. ad Ctesiphontem significat. Vulgo quidem Hyperboriā ibi audit, quod jure Valesius in Sozomenum et Rosweidus in Palladium mutarunt, quando et ms. Corbeiensis Hiberitam pro Hiborita ostendit. Photius πόλις; Ἰβήρων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας; concilio Constantiur. tertio p. 670 pro Ἐλενοποντίων. dicitur.

Ibid. *Ζήλα*. Haud multum aberat Amasia. Vita Eutychie c. 6: Πολίτην τίς ἐστὶν, Ζήλα προσαγορευομένη, γειτονιάζει δὲ τῆ μητροπόλει Ἀμασειά. Plutarchus *Cæsar*. p. 731 πόλιν Ζήλαν vocat, cumque vetustæ Hirtii de bello Alexandr. c. 72 editiones et mē. Norvic. Zelam exhibeant, id a Davisio defendi, neque Ζήλα Plutarcho et Dionii iuculari debuere. Stephano Ποντικῆ Ζήλα.

Ibid. *Σάλτων Ζαλίχην*. Sic mss. et recte, modo Σάλτος Ζαλίχης refingatur. Putem urbem saltibus fuisse incinctam, et propterea Σάλτων præponi. Nicæno concilio secundo Andronicus presbyter nomine Joannis episcopi Ζαλίχων p. 355 subscribitur, qui cum p. 163 presbyter Λεοντοπόλεως ἦτο: Ζαλίχου dicatur, certus nobis index est non aliam atque hanc Leontopolim esse, cujus imperator *Novella* 28 commemorat. Corruptum sæpe id nomen est in *Vita Eutychie* c. 11, ubi Amazeno subditus episcopus τῆς τῶν Λαζιχῶν πόλεως et Λαζιχῶν προεδρία et τοῦ Λαζιχῶν ἐπισκοπῆ. Forte et huc referenda est oratio quæ Basilio M. tom. II, p. 587 tribuitur, ἐν Λαζιχοῖς: quod utat fuit, negligi urbs in *Geographia* S. non oportuerat.

Ibid. *Ἀνδραπα*. Hujus episcopus Paralius Ἀνδράπων τῆς Ἑλλησπόντου (pro Ἐλενοπόντου, quod nec L. Holsteinium ad *Geogr.* S. fugit) concilio Ephesino p. 438 dicitur. Adde de urbe *Acta* Hesychii Thaumaturgi ex Synaxario Græco VI Mart. Operis Sanctorum, ubi plura.

Ibid. *Ἀμισός*. Constantino I. 1, Them. 2 Ἀμισός, et Suida, haud sane bene. Aberat Amisus stadis 900 Synope, ut e Straboni xii. p. 547 prodidit Stephanus.

Ibid. *Σινώπη*. Σινώπη, ut ms Leidensis. Nobilem hanc urbem, peninsulæ impositam, Strabo xii, p. 545 describit, et Turnefort epist. xvii p. 91. De conditoribus scholiastes Apollonii II, 948.

Ibid. *Πόντου Πολεμωνιακοῦ*. A Polemone, Ponti hujus rege, nomen ei venit: Justinianus *Novella* 28 c. 1 indicat. Provinciis annumerari cœpius est sub Nerone, qui Ponti regnum, concedente Polemone, in provinciæ formam redegit apud Sueton. c. 18. Præsidi itidem mandatur in *Notit. imp. Or.* c. 1.

Ibid. *Νεοκαισάρεια*. KOINON. NEOKAI. ΜΗΤΡΟ. vidit in nummo Mediceo Holsteinius, cui geminum habet *Theo. Britan.* tom. II, p. 256. Gregorius Nyssenus (in cognominis sibi Thaumaturgi Vita p. 537) communi gentis consensu κορυφήν πάσης τῆς

περιοχίδος haberi, ac a Romanorum Cæsare, loci amœnitate capto, novo nomine esse donatam refert. Plinius Lycum flumen urbem præfluere vi, 3 affirmat; quod utrum verum omnino sit dubites, præsertim si cum radere Neocæsaream inteligas. Nam agrum urbis alluere manifesto ex eadem Thaumaturgi Vita p. 557 colligitur. Dubitandi causæ sunt, quod Nyssenus Gregorius, urbem ejusque situm describens, nihil de Lyco memoret. Præterea Gregorii frater Basilius epist. 210 apud Neocæsarienses in aviæ ædibus et dein in monasterio melitum se temporis contrivisse testatur; atqui illud monasterium propter Iridem flumen erat, eodem epist. 223 et Gregorio in Vita Maerinae p. 182 auctore. His adde Neocæsaream et Comana Amasiæ, quæ Iridi assidebat, vicina perhiberi in *Actis* Eutychie c. 7. Fortasse itaque rectius Iridem inter et Lycum collocabitur.

Ibid. *Κόμαρα*. Sita erant ad amnem Iridem apud Strabonem xii, p. 547, nec longe a Neocæsarea; unde πόλιν ἀστυγέτονα Gregorius Nyssenus in Thaumaturgi Vita p. 561 et τὴν Κομαραίων ταύτην ἀστυγέτονα πόλιν orat. de Baptismo p. 220 appellat. Quod autem Ch. Cellarius G. A. III, 8 p. 327 Comana ab Iridis fontibus parum distare ex Strabone colligit, id amnis ex intima Armenia ortus et per Pontum hunc decurrens apud eundem Gregorium in *Maerinae Vita* p. 182 non feret.

Ibid. *Τολεμόριον*. Rectum est Πολεμώνιον, quod oppidum inter Thermodontem et Cotyora situm obtinebat apud Arrianum in Periplo p. 17 De Cerasunte, maritimo oppido, Xenophon. *Exped. Cyr.* v, p. 273 et Turnefort *epist.* xvii. p. 98.

Ibid. *Τραπεζοῦς*. Circa Nicæni secundi concilii tempora Phasis et Trapezus uni episcopo paruisse videntur; unde Christophorus τοῦ Φάσιδος ἦτο Τραπεζοῦντος p. 345 subscribit. Vide *Ant. Itin.* p. 216.

Ibid. *Ἰγὸ ἡγεμόνα*. Sic mss., quibus præter *Not. imp. Orient.* c. 1, quæ præsidialem hanc facit, assentitur Basilius M. epist. 112. Nam Andronicum ἡγεμόνα, ad quem illæ litteræ mittuntur, Armeniæ primæ præfuisse ex Sebastianæ in illis mentione haud obscure colligitur. Cæterum primam hanc Armeniam idem Basilius epist. 195 et 263 μικρὰν Ἀρμενίαν vocat.

Ibid. *Σεβάστεια*. Provinciæ metropolis est in Theodoret. II. E. II, 25 et *Novella* 51. Sita erat loco amœno, præterque Halym, qui urbis mœnia radebat, mediam secabat alius amnis, qui mox in vicinum lacum abdebatur Gregorio Nysseno orat. 1 in 40 Martyr. p. 501 et orat. 2 p. 510 auctore. Vide *Itin. Ant.* p. 177.

Ibid. *Νικόπολις*. Non longe Colonia dissociata erat, quicum et Sacra Christiana communicaverat; und τὴν μητέρα ὑμῶν τὴν ἐν Νικοπόλει ἐκκλησίαν Basilius epist. 227, Coloniensibus inscripta, appellat; nec dissimilia tribus sequentibus epistolis reperies. Lycus fluvius in spatio 6 M. P. ab urbeolvebatur, si *Actis* 40 Mart. tom. III Jul. p. 46 fides est. Plura Anton. *Itin.* p. 182.

Ibid. *Κολωνία*. Κολωνία sive Κολώνεια. Liberatus Breviar. c. 6 Cappadociæ secundæ, nihil dissidente concilio Chalcedon. p. 557, transcribit: at Basilius epist. cccxxviii ἐν τῆ ἐσχάτῃ τῆς Ἀρμενίας, et epist.

εἶεν μακρὴν ἀπρξίσθαι τῶν ἰδευομένων τόπων τὴν Κολώνειαν ἀσφίματ. Ergo circa Chalcedonensis concilii tempora Colonia Cappadociæ fuit contributa; reliisse dein ad Armeniam primam ante Justiniani ætatem *Novella* 51 docemur.

Col. 452. *Σάταλα*. Basilium vide epist. xcix et *Anon. Itin.* p. 183; fundos Satalenæ civitati contiguos Theodosius secundus in *Novella* 3 tit. 12 memorat. Ibid. *Σεβαστούπολις*. *Novella* 51 Armeniæ primæ itidem tribuit. Adde *Itin. A.* p. 205.

Ibid. Ὑπὸ ἡγεμόνα. Assentitur *Notit. imp. Orient.* c. 1. Joannes Chrysostomus epist. lxxv ἀρχοντα τῆς Ἀρμενίας (nam secundæ Armeniæ præsidem intelligere epistolæ argumentum patefacit) appellat.

Ibid. *Μελετηρή*. Μελετηρὴ quam περιφανὴ τῶν Ἀρμενίων μητρόπολιν, illustrem Armeniorum metropolin, Cyrillus in *Vita Euthymii* vocat, ut *Anton. Itin.* p. 209 ascripsimus de Arca p. 211.

Ibid. Ἀράβισος. Patria Mauritii imperatoris fuit; quorsum respiciunt quæ in *Vita Eutychii*, c. vii referuntur: Ὅτις μὲν μήμην ἐποιεῖτο τῆς Ἀραβισσῆντων πόλεως, οὕτως ἔλεγεν χαριέντως, ἀκούοντων πάντων ἡμῶν καὶ τῶν ἐκεῖθεν ὀρωμένων ἀρχόντων· «Μεγάλη ἐστὶν ἡ πόλις ὑμῶν. Διὰ τοῦτο εἴρηται περὶ αὐτῆς. Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;» *Plura ad Ant. Itin.* p. 181, quibus Suidam in *Eὑδῆσιος* jungē.

Ibid. *Κουκουσός*. De eo Chrysostomus epist. xxx: Οἰκοῦμεν γὰρ χωρὶον ἐρημότατον καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότερον. Quæ nobis, si addantur ad *Anton. Itin.* p. 179 ex eodem observata, urbem fuisse desertissimam ostendunt. Quod vero epist. 125 Κουκουσός τῆς Κιλικίας, id Montfauconius mss. auctoribus recte mutavit: nunquam enim Ciliciæ Cucucus fuit.

Ibid. *Κόμονα*. Κόμωνα, de qua et Ariarathia (eo enim nomine utebatur) abunde *In. Ant.* p. 181.

Ibid. *Κιλικίας α'*. Orditur Hierocles Orientis provincias 15, quarum prima hæc Cilicia, postrema Arabia, omnes sub dispositione comitis Orientis, quo de Henr. Valesius in *Ammiani* l. xiv, c. 4 et Th. Reinesius *Class. VI. Inscript.* 47. Recta vero primam Ciliciarum consulari regendam tradit, prorsus ut *Notit. imp.* c. 4 et l. 1, c. de *General. Abolition.*

Ibid. *Τάρσος*. Metropolis dignitatem Leo imperator in epist. tom. IX Concil. Labbei et Concilio-rum *Acta* illi affirmant. Sita erat commodissimo loco, ὥστε Ἰσαύρου καὶ Κιλικίας Καππαδόκας τε καὶ Σύρου δι' ἐαυτῆς συνάπτειν, auctore Basilio M. epist. 34. Idem proficitur alter Basilius, Seleuciæ episcopus, *Miracul. Theclæ* II, 43, cum de Tharso Ἐπὶ τε κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ οἷς ἀν ἀπλῶς πόλις λαμπρὰ καὶ εὐδαίμων γνωρισθεῖη, πᾶσιν ἐπιγαυρουμένη, καὶ τὸ πρῶτην μάλιστα τῆς ἐώρας ἀνίσχειν, καὶ πρῶτην πάλιν προσβάλλειν τοῖς ἐξ ὁποιασοῦν γῆς ὀρωμένοις πρὸς τὴν ἐψαν. Aperte enim indicat tali positam esse loco ut, si quis ex vicinis provinciis in Orientis diœcesin pergere aut ex ea in Ponticam sive etiam Asiaticam transire velit, adeunda ea primum sit. Vide *In. H.* p. 579.

Ibid. *Πομπηίουπολις*. Mari assidebat, eo nomine a Pompeio donata cum Solorum ante fuisset usa.

Auctor *Vitæ Arati* in *Uranologio* Petavii: Οἱ δὲ Σόλοι πόλις ἐπιφανεστάτη τῆς Κιλικίας, ἀφ' ἧς πολλοὶ κάγαθοι γεγόνασιν ἄνδρες· καλεῖται δὲ νῦν Πομπηίουπολις. Eisdem δὲ καὶ ἕτεροι Σόλοι τῆς Κύπρου ἀλλ' οἱ μὲν Κύπριοι Σόλοι καλοῦνται, οἱ δὲ Κιλικιοὶ Σολεῖς. Cui gentile nomen distinguenti astipulatur Diogenes Laertius I, 51, ubi Menagii diligentiam verba ex Arati Vita non effugerunt.

Ibid. *Σεβαστή*. Olim Elæussa contra Corycum in insula nec longe a Tarso, quamobrem conc. Chalcedon. p. 126. Σεβάστη ἢ Τάρσου. Est inter Gazæ Wildianæ nummos, qui antica parte CABINA TPANKYAA. . . . et postica CEBACTH. IEP. AC. AYT. NAYAPXIC. EAETHEPA cum turrito velatoque capite præfert, certoque nobis est argumento, Gordiani ætate urbem satis illustrem fuisse et re nautica valuisse. Adde H. Norisium *dissert.* 2 de *Epochis Syro-Maced.* p. 436.

Ibid. *Κόρυκος*. Κώρυκος, ut Lugdun. Oppianus *Haliect.* III, 208: Ὅσσοι θ' Ἐρμεῖο πόλιν, ντυσί-κλυτον ἄστν Κωρύκιον ναῖουσι· Qui versus Valeriani nummum, ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ. ACCT. NAYAPXIC insculptum explicant. Joannes πόλεως Κουρουκουτῆς τῶν Κιλικίων ἐπαρχίας subscribit Constantinop. tertii synodo p. 670, pro Κωρύκου τῆς Κιλικίων.

Ibid. Ἄδανα. In *Actis* Theophili, de quibus *Lambecius Bib. Vindob.* VIII, p. 75, Ἄδανα τῆς τῶν Κιλικίων δευτέρας ἐπαρχίας, et apud Eutychianum in ejusdem *Vita* c. 4 die IV Febr. *Oper. S.*, sed perperam: primæ enim Ciliciæ in Chalced. concil. p. 660 atque aliis accensetur.

Ibid. Ἀγουσία. Αὐγούστα, ut bene Ch. Cellarius *G. A.* III, 6, p. 241 correxit; quam urbem Latino nomine decoratam credibile est, ut a Sebaste hujus provinciæ discerni posset. Theodorus πόλεως Αὐγούστης est in Chalcedon. p. 660, et nummi ΑΥΓΟΥΣΤΑΝΩΝ in *Thesouro Britan.* tom. II, p. 242.

Ibid. *Μάλλος*. Verum Μάλλος erit, quod oppidum loco edito non longe a Pyramo positum erat, neque multum a Tarso, cum ejus etiam civibus de vicino littore et agris circa lacum disceptabant apud Dionem Chrysostomum *Tarsica* 2, p. 426. Reddere urbem Is. Casaubonns eidem Chrysostomo orat. 45, p. 516 voluit. Τὶ οὖν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἢ τρεῖς, inquit orator, γενομένης χειροπονίας; ἐξῆλθον, οὐδὲ μάλλον παρατυχῶν τοῖς γεγόνασιν. Cum enim τὸ μάλλον quid in vulgata vellet lectione, non appareret, ἐξῆλθον εἰς Μάλλον, οὐ παρατυχῶν τοῖς γ. refluxit, plausibili, nisi Mallos plurimum a Prusa distaret, conjectura. Aliter Seldenus in *Anecd. Wolfii*, tom. I, p. 273 instituit. Mihi parvo molimine, οὐδὲ μέλλων παρατυχεῖν τοῖς γ. *Cum decrevissem factis non adesse, succurri posse Dionii* videtur.

Ibid. *Ζεφύριον*. In Menæis VI Jun. de Dula: Οὗτος ἦν ἐκ Ζεφυρίου Πραιτωριάδος, ἐπαρχίας τῆς Κιλικίας. Unde Prætoriam dicitam fuisse putare. At non ipsa urbs, sed vicus illi vicinus eo cognomine fuit: nam Dulas ipse in *Actis*, tom. II Jun. p. 1004, ἔθνος; μὲν εἶμι, inquit, Κιλικίων, κώμη δὲ Πραιτωριάδος. Aberat Zephyrium M. P. 34 Tarso, si iidem *Actis* fidere fas est. Ejus episcopus Petrus πόλεως τοῦ Ζεφυρίου τῆς πρώτης τῶν Κιλικίων ἐπαρχίας in Constantinop. tertio, p. 670 dicitur.

Ibid. *Κιλικίας β'*. Hanc provinciam, priori abstractam, et Anazarbum metropolin Theodosius

secundus fecit, Malala, tom. II, p. 69 auctore : Καὶ Κιλικίαν δευτέραν ἀπομερίσας ἀπὸ τῆς πρώτης ἐποίησεν ἐπαρχίαν, δούς δικαίον μητροπόλεως Ἀναζάρβω τῆ πόλει. Cui tamen utrum tuto assentiaris dubites : nam in *Notitia imp. Orient.* utraque Cilicia memoratur ; et præses Ciliciæ, cuiusmodi magistratus huic fuit impositus, est in *Actis Claudii* sub Diocletiano apud Ruinart. p. 266, et sub Constantio in l. xviv, c. Theod. de *Appellat.* atque in Ammian. xviii, c. 2.

Col. 152. Ἀνάζαρβος. Hanc metropolin præter Malalam synodus Mopsuestena frequenter memorat. Vide concil. Constantinop. secundum p. 119 et *Ant. Itin.* p. 213.

Ibid. *Μοψουεστία*. Mopsuestia colonia Christianissima in *Actis Constantinop.* secundi p. 118, quo titulo quando ornari fuerit cœpta equidem ignoro. Ἰερὰ καὶ ἐλευθέρη καὶ ἄσυλος in *Theo.* p. CLV, 4 et liberum oppidum Plinio. Vide *Itin. H.* p. 580.

Ibid. *Αἴγαι*. Civitas Ægea in *Actis S. Claudii*, c. 1, et Ægæa in Synodo Mopsuestana inter concil. Constantinop. sec. decreta, p. 118. Αἴγαια. Constantino imperatori, l. 1, them. 13, Basilio M. epist. 244 Patrophilus episcopus τῆς ἐν Αἴγαις ἐκκλησίας, prorsus ad Hieroclis mentem. Vide *Anton. Itin.* p. 146. Situm oppidi *Acta S. Zenobii* in Lambecii *Bibl. Cæsar.* viii, p. 256 accurate ita describunt : Αἴγαι πόλις ἐστὶν ἐπὶ κόλπῳ μὲν Ἰονίῳ κειμένη, ὑπὸ Κιλίκῳ δὲ οἰκουμένη. Ἦς τὸ μὲν πρὸς ἤπειρον οὐ πολὺ. Πλατείαν καὶ ἰκανῶς εἰς μῆκος διήκουσαν ὁ τῆς γείτονος θαλάσσης ὄρωμα ἐκδέχεται. Male tamen κόλπῳ Ἰονίῳ astruitur, quæ Ἰσσιτικῶν vicina fuit.

Ibid. *Ἐπιφανία*. Epiphaniam Ciliciæ oppidum Ammianus xvii, 41, appellat. Basilius πόλεως Ἐπιφάνειας τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας. Constantinop. tertio p. 670 et Nicetas Epiphaneorum civitatis Constantinop. secundo p. 132 subscripsit. De Alexandria *Itiner. H.* p. 580.

Ibid. Ῥώσος. Assidebat Issico sive Rhosio, ut Polyæno dicitur, sinui. Theodoretus *Philoth.* c. x : Ῥώσος ἐστὶ Κλισσα πόλις, ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Κιλίκιον κόλπον. Proxime urbem saxum erat excelsum, quod Ptolemæus et Stephanus Ῥωσικὸν σκάπελον vocant. Eiusdem meminit Polyænus 4, 6, 9, etsi nunc vitio deformati. Ὁ μὲν Σωσιγένης, inquit, ἐπὶ Ὀρθιουμάγου διέτριβεν, ἀποσκοπῶν τὴν τοῦ πελάγους κίνησιν. Nihil enim hic est Ὀρθιουμάγου, Celticum quid spirans, vocabulum. Abr. Ortelius de Orthosiade, Phœnices oppido, cogitavit ; quod cum longius a Rhoso et vocabuli ductibus distet, ὄρθλου πάγου malim, quo modo ὄρθλους πέτρας 4, 3, 23 dixit. Posses etiam ὄρθλουπάγου legere ob hæc Plutarchi in Sylla p. 463 : Ἔστι δὲ κορυφὴ τραχέια καὶ στροβιλωδὲς ὄρος, ὃ καλοῦμεν ὄρθλουπάγον.

Ibid. *Εἰρηνοπούλις*. Paulus Εἰρηνοπούλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας est in Constantinop. tertio p. 670, et in Hilarii *Fragm. Operis histor.* Narcissus Irenopolis, qui cum Νάρκισσος ἀπὸ Νερωνιάδος Athanasio Apolog. Arian. p. 153 sit, monuerunt Benedictini Neropolis in Hilario olim fuisse, parum sane considerate, siquidem Neronias et Irenopolis eadem urbs est, et Narcissus Sozomeno *H. E.* iii, 10 præsul Εἰρηνοπόλεως τῆς Κιλικίας dicitur. Videtur Neroniadis nomine donata a

Claudio, quod sub Domitiano imperatore iam dapsuerat : discimus hoc ex egregio Gazæ *Waddinge* nummo, qui una parte ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ. ΔΟΜΙΤΙΑ. et altera ΕΙΡΗΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ET. BM. cum figura turribus ornata mulieris, rupibus insidentis, e quorum pede annis emergit. Æra in Claudii principatum, si conferantur nummi quos Vaillantius habet, incidet.

Ibid. *Φλαβιάς*. Φλαυιόπολις Ptolemæo et nummis Φλαουιοπολειτῶν in *Theo. Britan.* tom. II, p. 250 et Vaillantio, p. 378, e quorum signata epocha a Vespasiano imperatore instauratam dicere oportet. Flavia *Itin. Anton.* p. 212 et Chalcedon. concil. p. 660, ubi Joannes ἐπίσκοπος Φλαβιάδος.

Ibid. *Καστάβαλλα*. Καστάβαλα. Appianus *Mithridat.* p. 403. τῆς Κιλικίας πόλιν Κάβαλα, quam ego Καστάβαλα credo, memorat. Adfuit concilio Constantinop. tertio p. 670 Theodorus πόλεως τῶν Κασταυλῶν, pro Κασταβάλων. Vide *Itiner. A.* p. 146.

Ibid. Ἰγὸ κορσουλάριον. Sub Augusto provincia erat στρατηγική sive prætoria, teste Strabone, l. xiv, p. 684 et sine xvii, etsi postea ad jus populi paruerit, ut ex Dione liv, p. 589 Jo. Alberti in *Act. Apost.* xiii, ostendit. Recte ergo Sergius Paulus ibi ἀνθύπατος dicitur, præsertim cum et Coninius Proclus in Cypriorum apud Vaillantium nummo ἀνθύπατος, et Caius Anitius Quadratus Κρήτης καὶ Κύπρου ἀνθύπατος, in lapide Sponii tom. I *Itiner.* p. 443 appelletur. Post dein consulari subdita est, cuius et *Notitia imp. Or.* c. 1 meminit.

Ibid. Πόλις ι'. L. Holsteinius in mss. *Farvesiano*, cui et duæ ultimæ urbes manu recentiorum erant additæ, πόλις ιγ' reperit. Idem in pristinis Constantini l. 1, them. 15 editionibus inerat, sed et aliis dein ex mss. 15 urbes in Constantino sunt expletæ ; cumque ultimæ urbes ante Hieroclis ætatem fuerint satis celebres, nihil causæ video quam obrem quid mutetur.

Ibid. *Κωνσταντία*. Salamis est, quam insulæ metropolin Ephesina synodus p. 779 et imp. Leo in epist. tom. IX, concil. Labb. p. 267 imponunt. De ea abunde Jo. Meursius, l. 1 Cypri, c. 20.

Ibid. *Ταμασσός*. Sic præter Ptolemæum Strabo. Constantino imperatori Ταμασός, cui Nonnus Dyonys. xi:1, 445 et Eraphroditus πόλεως Ταμασοῦ concil. Chalcedon. p. 676 astipulantur. Cum vero Ταμασιωτῶν sit apud Goltzium nummus dubium est quin id præstet. Adde Ovidium *Metamorph.* x, 644.

Ibid. *Κίτιον*. Aberat stadiis 200 Salamine apud Diodorum xx, p. 785. De eo præter Meursium l. 1, c. 10 Bochartus *Phaleg.* iii, 5.

Ibid. Ἀμαθοῦς. Hoc malim ex mss. Lugdun. et Constantino : nam Ἀμαθουσία gentile est, cui si πόλις addatur, ferri poterit. Heliodorus πόλεως Ἀμαθοῦντος ; est in Chalcedon. p. 670.

Ibid. *Κούριον*. Et hoc ex Constantino præfero, cuius episcopus Curiensis in Ephesino p. 779 appellatur. Ch. Cellarius G. A. iii, 7, p. 273 nostri Κόρυ cum Plinii Corineo aliquod commune habere suspicabatur, quod ego, cum dubiæ sit fidei, et Constantinus Κούριον hinc deprompserit, huc accessere nolim.

Col. 452. Πάφος. Cyprum insulam huic urbi cognominem fecisse Servium Isidorum atque alios, *Anton. Itiner.* p. 256. ascripsimus. Ovidium addo *Metamorph.* x, 297 : *Ille Paphon genuit, de quo tenet insula nomen.*

Ibid. Ἀρσινόη. Sic recte Constantinus. Olim hæc urbs Marium erat, Stephano teste; estque ejus rex apud Diodorum 19, p. 701 : Ὁ δὲ Κιτιεύς καὶ Λαπίθιος, ἔτι δὲ Μάριος καὶ Κερωνίτης τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν συντέθεινται. Ubi tamen Μαριεύς oportuerat : id enim urbis gentile. Eundem Στασίσιον τὸν βασιλέα τῶν Μανίων, p. 704 et Στασίσιον τὸν τοῦ Μαλιέως, p. 719 vulgo libri appellant, rectius utrobique τῶν Μαριέων nuncupaturi. Scio Ch. Cellarium G. a 3, 7, p. 273 posteriorem advocasse, ut Μάλων ejusdem Diodori xii, p. 73 tueretur; quod cum nusquam alibi sit lectum et Stasiæcus Mario imperaverit, putem ad eandem formam esse refingendum. Nam Arrianus, cui testimonium Jo. Meursius 1, 43 denuntiavit Mali causa, nihil prodest : meminit sane de *Exped. Alexand.* ii, 20 Solorum et Malli, quæ Ciciiliæ oppida fuisse nemo ignorat. Adde Jac. Gronovium, mihi consentientem, in Scylacem, p. 98.

Ibid. Σόλοι. Acta Auxibii c. 1 pagum Limnen M. P. 4 ab urbe semovent et Σολίων πόλιν appellant, et jure : nam Σόλοι ab hac urbe, sicuti ab ejusdem nominis in Ciciilia Σολεῖς, appellabantur, quæ de re supra ex Arati Vita. Galenus ἀπλ. φαρμακ. 9 p. 125, τῶν ἐν Κύπρῳ Σόλων meminit et metallorum. quæ stadiis 30 ab oppido aberant.

Ibid. Λάπηθος. Non aliter Acta Auxibii c. 1, Ptolemæus, Didymus πόλεως Λαπίθου in Chalcedon. concil. p. 670, et βασιλεὺς Λαπίθας apud Diodorum 19, p. 749 et Λαπίθιος p. 701. Tamen cum ΑΛΠΗΘΕΩΝ nummus sit apud Goltzium, et veterum plures, a Meursio 1, 42 conducti, Λάπηθον vocent, id malim.

Ibid. C. Κιρβοῖα. Constantino l. i, them. 45 Κερμια, quam Jo. Meursius 1, 9 a Cronia sive Cerunia, haud differre autumat. At eam post deinde Hierocles et Constantinus recensent; quare, donec felicior manus vitium detulerit, Cremaseam arbitrabor, quæ de Nonnus 13, 455 :

Οἱ τ' εἶχον Κρεμάσειαν, ἀλιστεφῆς οὐδας ἀρούρης.]

Ibid. Κύθροι. Κυθρία Carolus a S. Paulo margini editionis suæ ascripsit, favetque Constantinus; quæ tamen conjectura, quoniam hoc nomine urbem Cyprus ignoravit, ut bene contra Meursium Ch. Cellarius G. A. 3, 7, p. 281 asservit, rejicula esse debet. Intelligitur mediterranea insulæ urbs, quæ Κύθροι aliis et concilio Chalcedon. 671. Cum nostro facit Spyridon præsul Παλαίας ἦτοι Κύθρων in Nicæno secundo.

Ibid. Καρπάσιον. Ex Constantino recepimus, sententiam L. Holsteinii in Stephanum secuti ob Plinii 5 31 Carpasium. Ceteri Καρπασίαν probant.

Ibid. Κυρήνια. Κυρήνια Constantino, Stephano in Πηγῇ dicitur Κυρήνια, quam Berkellius imprudenter Κυθρώναν esse jussit, Cretam cum Cypro confundens. Nec dissentit Menologium Carisianum VI Maii. Verior tamen, nisi diversæ fuerint urbes, erit Κερυνία, cujus rex Κερυνίτης Diodoro dicitur

19 p. 701, etsi male p. 701 Κερυνία et p. 749 Κερυνία. Putarem non aliam etiam esse 20 p. 783 Οὐρανίαν, nisi illius patrocinium Nonnus profiteretur 13 452 : Καὶ Οὐρανίης πέδον ἔδρης, αἰθρηίου κενεῶνος ἐπώνυμον. Ubi cum ætherium ventrem vertunt, non bene ad Nonni consuetudinem dictionemque animum advertisse videntur. Αἰθρηῖον κενεῶνα ipsum appellat cælum, ut ix, 82 χθόνιον κενεῶνα terram, et 41 3 ὄλης κενεῶνας ἀρούρης agros, quamquam, ut vere dicam, satis insolenter.

Ibid. Τριμιθούνη. Ch. Cellarius G. A. 3 7 p. 276 Τριμιθούνην legi posse arbitratur, sicuti ex Hydrus sit Latine Hydruntum, ex Sipus Sipuntum; cui, si usquam Trimituntum legeretur, haud difficulter astipularer. Videntur librarii ὁ Τριμιθούνην dedisse, ut ejus episcopus, sicuti in aliis *Notitiis* assolet, intelligeretur, male tamen, siquidem hæc ab ecclesiastica distat.

Ibid. Λευκωσία. Diversis hæc nominibus fuit usa. Hieronymus *Catal. script. Eccles.* c. 92 : *Triphyllius, Cyprî Ledrensîs sive Λευτεῶνος episcopus, eloquentissimus suæ ætatis et sub rege Constantio celeberrimus fuit.* Sozomeno H. E. 4 10 Triphyllius τῶν Λεδρών dicitur; quem hinc fuisse ex Actis ejus c. 1 colligo, ubi Τριφύλλιος ἐπίσκοπος Λευκωσίας, τῆς νῦν μητροπόλεως Κύπρου, et c. 3 : Ψῆφῳ θεῖα τῆς Καλλινηκῆσεων μὲν πρὶν, νῦν δὲ Λευκωσίας προχειρίζεται. Non diffiteor Papebrochium tom. 2 Jul. p. 682 duos nobis Triphyllios esse commentum, quorum alter Ledrorum, alter Leucosie fuerit præsul; qui si ad ea attendisset quæ ex Actis S. Spyridonis Lambecius Bibl. Cæsar. 8 p. 311 excerpserit, eam haud dubie conjecturam damnavisset : inibi enim Τριφύλλιος ἐπίσκοπος τῆς Καλλινηκῆσεων πόλεως ἦτοι Λευκῶν θεῶν ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, quæ perspicue docent in Triphyllium Spyridonis æqualem ea omnia convenire, atque eandem prorsus esse Ledrorum Callinicensium et Leucosie urbem, imo vero in Hieronymi catalogo non Λευτεῶνος sed Λευκῶν θεῶν rectum esse.

Ibid. Ὑπὸ ἡγεμόνα. Præsidem Diocletiano imperatore Isauriam habuisse Theodorus Iconiensis in epistola, quæ tom. 3 Jul. ab Antwerpiensibus est vulgata p. 26, ostendit. *Notitia imp. Orient.* eum non habet, sed comitem rei militaris Isauriæ, cujus etiam Ammianus xiv, 2 et xix, 43 commemorat. Puto et præsidem et comitem habuisse, quorum hic rei militaris curam gereret et Isaurorum latrocinia compesceret, ille vero rem civilem curaret. Justinianus dein *Novella* 28 utramque administrationem conjunxit et uni comiti mandavit.

Ibid. Σελεύχεια. Provinciæ metropolin Theodoretus H. E. ii, 26 facit, et maxime Basilius Seleniensis extremo l. 4 de *Vita S. Theclæ* : Πόλις δὲ ἐστὶν αὕτη τῶν τῆς Ἐφῆς ὄρων ἐν προοίμιῳ κειμένη, προεδρεύουσα δὲ καὶ προκαθεζομένη πάσης Ἰσαυρίδος πόλεως, πρὸς ἰσικὸς θαλάττη, ποταμοῦ γέλιων. Κάλυδνος ὄνομα τῷ ποταμῷ, ἐρχομένη μὲν ἀνωθεν ἀπὸ τῶν τῆς Κήτιδος μυχαιτάτων χωρίων. Quæ et metropolin fuisse et maritimam ac Calycadno, quem Calydnium appellat, id quod Stephanus in Ὑρία prodit firmans, vicinam. Addit dein tanto splendore atque amœnitate esse ut multas exsuperet et quibusdam exæquetur, cum Tarso autem, elegantissima urbe, montibus, situ, aeris temperie, fructuum

copia et rerum venalium abundantia aliisque ad elegantiam et utilitatem rebus de palma certet; celebrari in urbe quotannis varia ludorum genera, quæ Olympia appellent, et in quæ non immerito Orat. 27, p. 148 invehitur. Zosimus 1 27 Σελεύκειαν τὴν μετὰ Κελικίαν vocat., et Apollinis Serpedonii, in quo oracula redderentur, templo insignem fuisse, cujus et Basilius *Vitæ Theclæ*, 1, p. 275 et de *Mirac. Thecl.* 11, 2 et 26 mentionem fecit. Perperam Σελεύκεια ἢ ἐν Καισαρείᾳ in Symeonis Stylitæ *Actis* c. 25, tom. 5 Maii p. 384. Rectius Seleucia *Τραχεῖα* aliis, quod in Isauria *Τραχεῖα*, de qua Candidius apud Photium cod. 79, esset.

Col. 152. *Κελσεθήρη*. Κελένδερικς est, quæ Celen-Melæ, quamquam Citandarîs ms. D'Orvilliani ad Celenderin propior est. Condita est a Sandoco sive Sandaco, si Apollodorus *Bibl.* 111, p. 193 fidem mereatur, patre Cinyræ, quem ex Pharnace, quam Apollodorus *Θανάκην* vocat, genuit. Vide Hesychium in *Κινύρας* et Suidam in *Καταγγάσαις*, ubi mallem nihil a Kustero mutatum.

Ibid. *Ἀνεμούριον*. Sita erat in ejusdem nominis promontorio, olim Ciliciæ contributa. Meminerunt urbis *Acta* S. Barnabæ, quæ Joannes, ejus comes, videri vult digessisse, tom. 11 Jun. p. 432 : refert se cum Barnaba Laodiceæ in Syria navim, ut Cyprum peterent, conscendisse, adversoque conflictatos fuisse vento. Sed ipsum quid dicat audire est operæ pretium : Ἠλθομεν ἐν τῷ Κορασίῳ. Ἐκειθεν δὲ ἤλθομεν εἰς Παλαίαν τῆς Ἰσαυρίας, κάκειθεν ἐλθόντες ἐν νήσῳ τινὶ Πιτυούσῃ καλουμένῃ· ἐκειθεν δὲ παραπλεύσαμεν τὰς Ἀκονησίας, καὶ ἤλθομεν ἐν πόλει Ἀνεμούριῳ. Ubi observari velim insulas Pityusam et Acenesias, vix alibi obvias; præterea Corasium idem ac Pseudocorasium esse Stephani et Παλαίας Παλῆας ab Ammiano bene describi, etsi male ejus libri paleas vocent, 14 2.

Ibid. *Τιτιούπολις*. Habet urbem Constantinus I. 1 them. 13, quam Domitius præsul Τιτιουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας concilio Constantinop. tertio p. 671 firmat.

Ibid. *Λάμος*. Situm ad ejusdem nominis amnem habebat, unde et vicina regio Λαμωτικὴ apud Stephanum in Ἀντιόχεια. Vide Nicænum secundum p. 599.

Ibid. *Ἀντιόχεια*. Posita in Lamotide erat, quamobrem Ἀντιόχεια τῆς Λαμωτικῆς in concilio Chalcedon. p. 528 dicitur, et quidem in colle circa mare, ut Theophanes *Chronograph.* p. 119 docet : Τοῦτω τῷ ἔτει, inquit, Δογγίνος τις ὁ λεγόμενος Σελινοῦντιος, τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Ἰσαυρίας οἰκῶν, ἐπὶ τινος ὄρους κειμένην ὕψηλόν κατὰ τὴν μεσημερινὴν τῆς χώρας θάλασσαν, εἰσήγεν τοὺς Ἰσαύρους τὰ τρόφιμα. Mons, cui imposita erat, Cragus dicebatur, ut Ptolemæus docet.

Ibid. *Ἰουλιουσεβαστή*. Hujus episcopus in Synodica provincialium epistola tom. ix Concil. Labb. p. 519 Sebastianus Sebastia dicitur : nam quod Carolus a S. Paulo vitium ibi suspicatur, atque ex Cilicia prima eam inter Isauros migrasse, id hæc *Notitia* falsi arguitur.

Ibid. *Κέστροι*. Epiphanius πόλεως Κέστρων est in Chalcedon. p. 659, qui pessime p. 575 Κέστρων τῆς Συρίας, pro Ἰσαυρίας, scribitur. Ptolemæo Κλυ-

στρος, et in Palatino et Coislin. mss. Καύστρος, unde Κέστρος formari oportet.

Ibid. *Σελινοῦς*. Trajanopolin, quod Trajanus ibi vitæ finem habuisset, dictam fuisse ex Ulpiano Xiphilinoque compertissimum habemus. Rediit dein pristinum urbi nomen, cujus situm egregie describit Basilius Seleuciensis *Mirac. S. Theclæ*, 11, 11 : Σελινοῦς ἐστὶ πόλις μικρὰ μὲν καὶ ἐφάλιος μεγίστη ποτὲ καὶ εὐδαιμονοῦσα τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, ἐπιφθονος δὲ καὶ τότε καὶ νῦν οὕσα τοῖς πολέμοις. Parvam suo tempore ait urbem esse et maritimam, olim cum pax esset, magnam et felicem et propterea hostium invidiæ expositam. Ταύτην, pergit, τοιγαροῦν καὶ θάλαττα μὲν ὑποζώνουσιν ὥσπερ τις περιεληλαμένη τάφρος ἀχειροποίητος, καὶ κρημνὸς δὲ ὑπερανεστηκώς, καθάπερ τι κρᾶνος κεφαλὴν, φυλάττει τε καὶ οὐ ποιεῖ πολέμοις ἐπίδρομον. Itaque cum mari, tanquam a natura facta fossa, fuerit incincta, et prærupta rupes eam, ut caput gales, defenderit, apparet munitissimo fuisse loco. Vide Corn. van Binkershoek *Observ. Jur.* v, 21.

Ἰουδάκη. Ita mss. Ptolemæo Ἰουδάκη et Chalcedon. concil. p. 659. Vide II. Norisium *Dissert.* 11 de *Epochis*, p. 135.

Ibid. *Διοκαισαρεία*. Ejus episcopus Joannes πόλεως Διοκαισαρείας in Chalcedon. p. 659 dicitur. Vide Norisium, *Dissert.* v de *Epoch.* p. 562.

Ibid. *Ὀλβη*. Non multum a Seleucia separatam fuisse Basilius *Mir. S. Theclæ* 11, 8 significat. ἀστυγέστονα πόλιν, ἢ ὄνομά ἐστιν Ὀλβα, appellans. Theodorus πόλεως Ὀλβης τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας Constantinop. tertio subscripsit. Plura in *Anon.* *Iim.* p. 212.

Ibid. *Κλαυδιούπολις*. Colonia erat a Claudio deducta, Ammiano teste xiv, 8, olim, si Theod. Ruinartus ad epist. Theodori Iconiensis *Act. Sincer.* p. 478 non fallit, Isaura. Falsum tamen puto, et Ammiani verbis non ut oportuerat intellectis deceptum : nam et Ptolemæus et Hierocles et ipse Ammianus utramque distincte memorant. Vide quem signavi locum cum Valesii nota. Sita Claudiopolis erat in Isauriæ mediterraneis inque planitie inter duo Tauri juga, μεταξύ τῶν δύο Ταύρων ἐν πεδίῳ κειμένη, inquit Theophanes *Chronograph.* p. 119.

Ibid. *Ἱεράπολις*. Fovit hanc Isauriæ Hierapolin Chalcedon. concil. p. 674. Fortasse et huc pertinet rarissimus Ἱεροπολιτῶν τῶν πρὸς τῷ Πυράμῳ nummus *Theo. Britan.* tom. II, p. 114 : etsi enim Pyramus Ciliciæ sit flumen, nihil impedit si ad ejus fontes, unde et juvenis specie in nummo emergit, hanc urbem quæramus atque extra ejus provinciæ terminos, præsertim cum plura veteris Ciliciæ oppida Isauriæ deinceps sint transcripta.

Ibid. *Δαλισανθός*. Apposita erat monti excelso sed amœno et irrigo, ad vilem et miseram conditionem redacta Basili tempore. Δαλισανθός ἐστὶ πόλις, inquit *Mirac. S. Theclæ* 11, 10, ἢ πόλις ἐδωλον, ἐν τοῖς ἀφανέσι μὲν καὶ ἀνωνόμοις ἀπερρίμμενη. Credebatur a Santa Herculis si in et Damalide esse dicta. Idem Basilius *Mir. S. Thecl.* 11, 15, de Eusebia et Hyperechio : Καὶ γὰρ ἐκ μιᾶς πόλεως ὠρμηγνο τῆς Δαμαλίδος τε καὶ Σάνδα τοῦ Ἡρακλείους τοῦ Ἀμφιτρώωνος. Ad hanc enim urbem ea pertinere cum Ti. Hemsterhusio existimo, non ad Tarsum, quæ Henr. Valesii in Ammian. 14 8 erat seu-

tentia : etsi enim Ammiani Sandan viri doctissimi opinioni quodammodo patrocinetur, obstat tamen Damalis, quæ cum Sanda conjuncta *Δαμαλισανδὸν* et contracte *Δαλισανδὸν* format : ne dicam Basilium Tarsi cum meminit semper honoris titulos addere, ut Vit. Theclæ I p. 275 *Τάσος ἡ καλῆ*, 2 10 ἡ *μεγάλη*, et 13 ἡ *κάλλει καὶ μεγέθει λαμπρὰ καὶ εὐδαίμων*. Ad hoc, urbis apud Basilium conditor Sandas Hercules filius fuit, cum Ammiani Sandan ex Æthiopia sit profectus, vir opulentus et nobilis, et diversæ propterea originis videatur. Quod tamen urgere nolim, cum in heroum genere secum invicem sæpe dissentiant veteres; certe non laudavero nec Valesii, qui pro *ex Æthiopia*, quoniam mss. quidam *ex Æchio* scribunt, *ex Chio profectus* emendavit, conatum, nec Gronovii *ex Metachio* vel *Metachio* corrigentis. Sandes enim sive Hercules seu Herculis filius peregrinus fuit, et ex ultimis Indiæ locis, quam cum Æthiopia sæpe permisceri notum est, in Ciliciam invasit. Docemur hoc a Nonno 34 196, cum Morrheum, Indorum regis generum et copiarum ducem, Ciliciam domuisse ac Sandam inibi appellari perhibet : "Ὅθεν Κιλίκων ἐν γαίῃ Σάνδης Ἑρακλῆς κικλήσκειται εἰσέτι Μόρρεως, ubi, ut a doctissimo Cunæo quid mutaretur, nihil fuerat necesse, uti nec ab Harduino in Plinii 6 20 : Indus enim *Fluvius*, incolis Sandus appellatus, Herculi huic Indico videtur merito cognominis. Nec Indis tantum Sandes in honore erat, verum et Persis, quos Agathias, cujus mihi indicium fecit Hemsterhusius noster, 2, p. 62 Herculem Sanden nuncupare testificatur. Itaque si a Damalide et Sanda Dalisandus sit, vix mihi persuaderi patior *Δαλισανδα* urbem fuisse, tamen si testem citet Stephanus Capitonem. I. i *Isauricorum*, unquam dictam. Novi quid Victorinus Grammat. p. 2170, quid alii de A et Δ inter sese commutatis scripserint : sed alia hic et multo diversa est ratio : neque enim Damalim et Lamalim dixisse credibile est. Potius arbitror in Capitonis Isauricis conformatione litterarum Δ et A errasse librariorum, eaque ratione *Δαλισανδα* esse nata.

Col. 152. *Γερμανικόπολις*. Inter Isauriæ mediterraneas Constantinus I. 1, them 13 locat. *Γερμανικόπολις* τῆς Ἰσαυρίας concil. Chalcedon. p. 659.

Ibid. *Εἰρηνοπόλις*. Distinguenda hæc est ab eisdem nominis in Cilicia secunda urbe, ut studiosè sit in Constantinop. secundo p. 670 et 671 : nam et Paulus *Εἰρηνοπόλεως* τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας et Georgius *Εἰρηνοπόλεως* τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας subscribunt. Basilii *Mirac. S. Thecl. 2 48 τὴν κατ' ἡμᾶς Εἰρηνοπόλιν*, ut a Ciliciæ urbe distinguat, nuncupat.

Ibid. *Φιλαδέλφεια*. Est in Ptolemæo et concilio Chalcedon. p. 659; sequentem legere non memini. Habet Stephanus Isauriæ urbem *Μονόβας* ex Capitone quam nostram esse non linivero.

Ibid. *Δαρσός*. Puto Carolum a S. Paulo Ἄδρασὸν recte cotrexisse. Stephanus *πόλεως Ἄδρασού* τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας. eam urbem, male in *Geographia* S. neglectam, requirit Concil. Constantinop. 1. 1. p. 671.

Ibid. *Ζεβέδη*. Σβίδη aliis *Notitiis*, Βίδη Chalcedon. Synodo p. 674.

Ibid. *Νεάπολις*. De hac nihil dixero, nisi Suidam ejus nobis memoriam servasse in Ἰνδικοῦ.

Ibid. *Λαύζαδος*. Ita Constantinus lib. 1, them. 13, ubi eam in Isauriæ mediterraneis fuisse affirmat.

Ibid. *Υπὸ κορσουλάριον*. Inscripta est Jo. Chrysostomi epist. 139 Theodoro τῆς Συρίας κορσουλάριον. Vide et Jac. Gothofredum in l. 11 c. Th. de Cohortal.

Ibid. *Ἀντιόχεια*. Cæles Syriæ metropolin agnoscunt omnes. Vide Spanhemium *Dissert. 9 de usu et præst. Num.* p. 586. Hinc Eunapio in Libanio ἡ τῆς κοίτης καλουμένης Συρίας πρώτη πόλις. Quam illi dignitatem Theodosius primus ob motam secessionem, prorsus ut olim Severus imperator, abstulit et Laodiceæ transcripsit, teste Theodoro II. E. 5 20, cui egregiam Jo. Chrysostomus *Homilia 17 ad Antiochen.* p. 175 edit. nov. lucem feret.

Ibid. *Σελεύχεια*. Auctori lib. I *Maccab.* c. 11 8 *Σελεύχεια παραθαλάσσια*, cujus situm accuratissime descripsit Polybius 5 59. Libanius τὴν *Σελεύχου* appellat, quod cum non animadverteret interpretes, turpiter lapsus est in *Antiochico* p. 363, τὸν ἐκ τῆς Σελεύχου τύραννον (sic enim scripsit Libanius) *tyrannum a Seleuco* vertens. Eugenius intelligitur, qui Seleuciæ, cum imperio Diocletianus præesset, tyrannidem invaserat; quo de egregie, ut solet, Henr. Valesius in Eusebii *H. E.* 8 6. Et Seleucensium nummi superant plures, e quibus hic *Gazæ Wildianæ* notandus est : ΑΥΤΟΚΡ . . . ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΑΡΙCΤ. CEB. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ. et parte altera ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΠΙΕΡΙΑC. B. cum templo quatuor columnis suffulto, in cujus medio mons, infra quem ΖΕΥC ΚΑΣΙΟC. Huic similem in *Thes. Frider.* c. IX 11 cum Δ et in *Num. Imp. Græc.* Vaillantii p. 50 cum nota senarii reperies; quæ litteræ nec Trajani annos (obstant quippe Dacici atque Optimi tituli) nec novam designant æram, cujus initium repetendum foret a Trajani pietate, quam Jovi Casio in its partibus probaverit, quæ cl. Liebe sententia : *vetant* Berœensium nummi, iisdem Trajani titulis inscripti, inter Wildianos, quorum unus ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ. B. alter Γ, tertius, quem vir egregius Select. Numism. tab. XVII vulgavit, H præfert, et Chalcidensium apud Vaillantium cum signis A et Δ. Neque enim puto, vir doctus arbitrabitur ad omnes Syriæ urbes eam æram pervasisse, et passim Syros ex cultu Casii apud Seleucienses Jovis annos sub Trajano numerasse. Forte verius monetariorum notæ credentur, nobis nunc ignotæ. De Laodicea dictum alias est.

Ibid. *Γάβαλα*. Πόλις τῆς πρώτης Συρίας Jo. Malalæ tom. II, p. 88. Theodoro πόλις μικρὰ καὶ χαριστάτη *Histor. Religios.* c. 28. Vide *Ant. Itin.* p. 148.

Ibid. *Πάλιτος*. Aberat. 20 M. P. Laodicea. Vide *Ant. Itin.* p. 147. Justinianus hanc et Laodiceam et Gabala, Antiochiæ quodammodo adeptas, novæ provinciæ, cui Theodoradias nomen fecerat, prætereaque ex Syria secunda Balaneas contribuit apud Jo. Malalam tom. II, p. 183.

Ibid. *Βέροια*. De hac et Chalcide disputavimus et idem *Itiner.* p. 193. Obiter hic Socrati auxilium feremus 7 16. Ἐν Ἰνμειστάρ, inquit, οὕτω καλουμένη πόλι, ὅς κεῖται μεταξύ Χαλκίδος καὶ Ἀντιόχειας τῆς ἐν Συρίᾳ, Ἰουδαῖοι συνήθως ἑαυτοῖς παύοντα ἐπετέλουν τινά. Flagitiose enim corruptum est vici

nomen, in quo scelus quod Socrates enarrat Judæi patrarunt. Lege ἐν Ἱμμαις γάρ, et vicum habebis, 20 M. P. a Chalcide disjunctum apud Theodoretum *Hist. Relig.* c. 7 atque in Tabula Peutingerorum. Firmat conjecturam, etsi in vocabuli numero et genere dissentiens, Theophanes *Chronograph.* p. 71 : Τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι εἰς τὸ Ἱμμον παιδίων Χριστιανῶν συλλαβόντες. Et Cedrenus, quanquam per παιδίων Theophanis in errore impulsus, p. 276 : Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἱμμον πεδίων Χριστιανῶν παῖδα συλλαβόντες. Fecit ex vicinia soni τοῦ παιδίου et πεδίου, Innum campum, quem, si ad hæc attendisset Abr. Ortelius, circa Byzantium non quævisset.

Col. 152. Ὑπὸ ἡγεμόνα. Distracta hæc est provincia a Cæle Syria, ut Evagrius *H. E.* 3 32 docet et quidem, si quæ Malala tom. II, p. 69 fides, a Theodosio secundo, quem et Araniajus metropoleos dedisse affirmat. Præsidi paruisse *Notitia imp. Orient.* c. 1 monere haud neglexit.

Ibid. Ἀπάμια. Provincia erat metropolis, quamobrem τοὺς ὑπὸ Ἀπάμειαν ἱερέας, episcopos hujus urbis metropolitano subditos, Evagrius *H. E.* 3 34 appellat. Erat circa urbem vicus, χωρίον, cui Μάρτος Ζαβδάλης erat nomen, tom. XI Concil. Labb. p. 403 et 408 memoratus: vicinos ille habuisse videtur Maratocyprenos, de quibus in Ammian. 28 2, affirmatque primam tituli grassatorum illorum, de qua dubitatum video, partem. Sequentes tetiginus in *Anton. Itiner.* p. 187.

Ibid. Μαριάμη. Sic et Ptolemæus. Arrianus *Exp. Alex.* II, 13 Μαριάμην, Concil. *Acta Μαριάμην* vocare assueverunt. Vide Synod. Constantinop. sub Menna tom. XI Conc. p. 402 et Chalcedon. p. 659. L. Holsteinius et Ch. Cellarius ex Alexandrino Chron. Κώμην Μαριάμην, in qua Gelasinus martyr fuerit contumelatus, cum hac urbe componunt; quod ut recte fecerint, vereor. Plane proxime Heliopolin ibi collocatur, a qua Ptolemæus hanc longius removet. Provinciae quoque diversæ sibi vindicant, hanc Syria secunda, illam Phœnice ad Libanum. De sequente *Ant. Itin.* p. 148.

Ibid. Παφαναίε. Παφανάει Ptolemæo et Stephano, qui urbis gentile Παφανεώτης esse addit. Lampadius Παφαναίων πόλις est in Chalcedon. p. 660, et Zoilus Ρεεφάνης in Constantinop. sub Menna p. 402, satis vitiose.

Ibid. Σελευκόδηλος. Seleucia est ad Beluum sive amnem seu montem: neque enim alterutrum pro comperto est. Vide Ch. Cellarium. *G. A.* 3 12 p. 420. Sita erat in finibus Aramiensium. Theophanes *Chronogr.* p. 289: Οἱ δὲ Σκλαθῖνοι τούτῳ προορυσθέντες σὺν αὐτῷ ἐν Συρίᾳ κατῆλθον, χιλιάδες πέντε, καὶ ὄκησαν εἰς τὴν Ἀπάμειαν χώραν ἐν κώμῃ Σευσοκοδόλῳ. Vertit *Miscellæ Hist.* I. XIX auctor: Porro Sclavini ad hunc confluentes cum ipso descenderunt in Syriam, numero quinque millia, et habitabant in Aramiensium regione in castella Seleucobori. Unde vides legisse eum eis τὴν Ἀπαμείων χώραν, et bene: dein Σελευκοδόλῳ, quod ex Σελευκοθήλῳ natum est. Stephanus Σελευκόδηλον et Σέλευκον, περὶ τῆ ἐν Συρίᾳ Ἀπαμεία ἀρσενικῶς λεγομένην πόλιν, distinguit, perverse, si quid in his video: eadem enim est, et Σελευκόδηλος et Σέλευκος πρὸς τῷ Βήλῳ appellata, ac, uti vidimus, Aramia, unde longius Seleucia Pieriæ distabat, vicina.

Ibid. Εὐφρατησίας. Olim Comagene erat. Procopius *B. Pers.* 1 17: Χώρα γούν, ἥ ἐκ Σαμοσάτων ἐκτὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἐστὶ, πάλαι μὲν Κομαγηνὴ ἐκλήθη, τὰ νῦν δὲ ποταμῷ ἐστὶν ἐπώνυμος. Et 2 20: Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Κομαγηνῶν χώραν ὁ Χοσρόης ἀφίκετο, ἦν καλοῦσιν Εὐφρατησίαν. Augusto-Euphratesia in Chalcedon. p. 565 dicitur, et Leoni imperatori l. 10 c. de *Divers. Offic.* provincia facta est et a Syria et Osdroena dissociata jussu Constantini M., teste Malala tom. II, p. 3. Præses ejus est in *Notitia imp. Orient.* c. 1 et præsidiale officium Euphratense l. 2 c. Th. de Venat. Fer.

Ibid. Ἱεράπολις. Metropolis huic provinciæ fuisse præter imp. Leonem atque alios testis est Evagrius *H. E.* 6 19. Quo nomine Arabibus et Syris sit, imp. Constantinus Porphyrog. orat. de imagine Edess. p. 51 edit. Combelsii docet: Εἰς τὸ κάστρον Ἱεραπόλειως ἐφθασεν, ὃ τῆ μὲν Σαρακηνῶν φωνῇ Μεμυλχ λέγεται, τῆ δὲ τῶν Σύρων Μαβούκ. Unde egregia Hydii in *Itin. Peritz.* p. 43 conjectura constabatur, qua in Plinio 5 23 *Bambyce, quæ alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero Mabog,* expulso atque ad tenebras damnato *Magog,* emendat. Vide Alb. Schultens. indicem Bohadino annexum, in Manbesium.

Ibid. Κύρος. Cyrestana civitas imp. Justiniani epistole Collat. 7 concil. Constantinop. sect. p. 219. Cives D. Papebrochius Cyropolitano, qui *Actis Juliani* οἱ τῆς πόλεως Κύρου, tom. II Jun p. 178 appellat, haud recte. Vide *Ant. Itin.* p. 189.

Ibid. Δολιχίη. Πολίχνη σικιρά Theodoro *H. E.* 5 4, Δολιχία Theophani *Chronogr.* 354; ad quem modum Philoxenus Dulichii episcopus in Collat. inter Catholicos et Severianos tom. XI Concil. Labb. p. 137. Plura supra p. 184, ubi de Zeugmate etiam et Germanicia.

Ibid. Περρή. Liberatus Diaconus Breviar. c. 13 ecclesie Parenisium Sabinianum fuisse ait episcopum, quem Perrhensium fuisse *Acta concilii Chalcedon.* tom. IX Conc. Labb. p. 106 clamant. V. *Ant.* 1 p. 210.

Ibid. Νικόπολις. Non aliam esse puto atque eam quam Josua Stylites in Chron. Syriaco sub imp. Anastasio vehementi terræ tremore corruisse refert tom. I *Bibl. Orient.* Assemani p. 271, nec diversa, fortasse est *Itin. Ant.* p. 190.

Ibid. Σκευαρχαία. Σκηνή ἀρχαία. Viderint peritiores an loco nomen venerit a tentorium copia, et quid Σαλγενορατίζεον sibi velit.

Ibid. Σύριμα. Putares Συρά sive Συῶρον, ut Evagrius *H. E.* IV, 25, urbem in Euphratis ripa positam (*Vita Symeonis Stylitæ* c. 26: Ἦν τις ἐν Συροῖς στρατιώτης, πολίχνην δὲ τι τοῦτο τῶν ἐπευφρατιῶν), nisi propius abessent Οὐριμα, pro quibus Οὐριμα editus Ptolemæus, sed hinc et ex Colslia. ms. adjuvandum Ὀριμα et Ὀριμα Chalcedon. concil. p. 676. Erat Euphrati adsita, unde *castellum Ultima Euphrati accubans* in veteri codice Syriaco tom. I. *Biblioth. Orient.* p. 172 Assemani.

Ibid. Εὐρωπός. Josua Stylites *castrum* aut *Euro-pas, quod in provincia Mabugensi,* sive Hierapolitana ad occidentem Euphratis est positum *Bibl. Orient.* tom. I, p. 282; cui Procopius Fabr. Justinian. 29 et B. P. 2 20 assentitur. Merito ergo Lucianus insulsum scriptorem historiarum taxavit, qui de

urbe hac: 'H δὲ Εὐρωπὸς κείται μὲν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ σταθμοὺς δύο τοῦ Εὐφράτου ἀπέχουσα, ἀπέχισαν δὲ αὐτὴν Ἐδεσσαῖοι. *Europus sicut quidem est in Mesopotamia, mansionibus ab Euphrate duabus distincta et ab Edessenis condita.* Nomen est a Macedonibus, qui urbium patriæ suæ nomina oppidis Syriæ indiderunt. Vide Appianum *Syriac.* p. 201 et Abr. Berkelium in Stephan. Εὐρωπός, ubi commista videlibus quæ longo terrarum situ distinctissima fuere.

Col. 153 Ὀσροήνης. Ὀσροήνης. Nomen provinciam ab Osroe Procopius *B. P.* 1 17 accepisse memorat, nec multum, ut alias observavimus, ab eo dissidet Dionysius Patriarcha. Provincia post Constantinum a Mesopotamia videtur divulsa, qua de re Norisius *dias.* 11 de *Epoch.* p. 110. Præses Osdroenes est in l. 105 c. Th. de Decur. et *Notitia* l. O. c. 1.

Ibid. Ἐδεσσα. Provinciæ metropolis fuit, περιβόητος τῆς Ὀσροήνης ἐπαρχίας μητρόπολις Theophani *Chronograph.* p. 146. *Acta* S. Thaidæi apud Lambecium *Bibl. Cæsar.* VIII p. 202: Ἦν μὲν ἀπὸ Ἐδέσσης τῆς πόλεως, μητρόπολις δὲ ὑπάρχει αὐτῆ, Ὀσροήνη καλουμένη, Ἀρμενοσύρων μεσόγειος. Quæ cum urbem Osroenem vocitant, videri possent vitiosa, nisi et Syri Orrhoam et Osroam appellarent. Vide *Anton. Itin.* p. 185.

Ibid. *Κωνσταντία.* Κωνσταντίνη aliis, Suidæ Κωνσταντία, cuius episcopus Sophronius est in Actis synodi Antiochenæ, intextis Actioni 14 concilii Chalcedon. tom. IX *Concil.* p. 120. Olim Nicephorium dicebatur, Stephano teste, Syris autem Telsa ἤθη quod utrumque nomen Constantii imperatoris jussu, quemadmodum Chron. Edessenum tom. I *Bibl. Orient.* p. 395 refert. Quod vero a Chronici auctore additur, quæ olim Antipolis dicebatur, non mihi satis rectum videtur. Succurrit Ammianus 18 9, ubi Ammidam et Antoninupolin, prorsus ut scriptor Edessenus, eodem tempore a Constantio instauratas fuisse memorat. Male itaque Assemanus dissert. De Monophysitis tom. II *Bibl. Orient.* ex Antipoli facit Anthemusiam Taciti sive Anthemusiam aliorum, reprehenditque Ch. Cellarium, qui Stephanum Suidamque secutus Nicephorium a Constantina nihil differre recte affirmaverat. Aberat ad occasum Nisibis et septentrionem Amidæ stadiis 56, si quæ fides Theophani *Chronogr.* p. 124; quæ sane, nisi culpa recidat in librariorum, exigua esse debet: longius enim intervallum in eas urbes interjectum fuisse Peutingerorum Tabula vetat dubitare, vide etiam Procopium *Ædif. Justin.* II, 5.

Ibid. Θεοδοσιούπολις. Posita erat ad flumen Chaborram loco munito. Procopius *Fabr. Justin.* II, 5: Θεοδοσιούπολις ἡ παρὰ ποταμὸν Ἀβέρραν γῆς τῶν Ῥωμαίων προεβλημένη. Distinguenda ergo ab altera ejusdem est nominis urbe in Armenia, qua de *Fabr. Just.* II, 5.

Ibid. *Κάρραι.* Recte ita codex Lugdunensis. Urbem Christiani, quod cives sacris paganorum deditissimi essent, Ἑλλήνων πόλιν vocarunt. Libellus Samuelis et reliquorum presbyterorum contra Iham tom. IX *Concil.* Labb. p. 37: Ὅτι ἐχειροτόνησε Δανιῆλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφίδου ἐπίσκοπον τῆς Ἑλληνικῆς πόλεως. Ubi eos Carras intelligere libelli prin-

cipium ostendit: Συνήλασεν ἡμᾶς, inquit, ἐκ τῆς πόλεως τὴν κατηγορίαν ἐλαβεῖν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δανιήλου, καὶ αὐτοῦ ἐπίσκοπου Κάρραιων πόλεως, tametsi male ἀδελφὸς Ithæ frater Daniel vocetur, qui ἀδελφίδου sive fratris Ithæ filius fuit. Pejus vero commonitorium Damascio tribano missum p. 26 Δανιῆλον τὸν εὐλαβέστατον Θεοδοσιούπολιως ἐπίσκοπον nuncupat: neque enim ille Theodosiopolitanus fuit præsul, sed Joannes; quare verius vetusta versio..... et *Danielem Carrhenorum civitatis episcopum et Joannem reverendissimum Theodosiopolitanum episcopum* præfert. Consentit in Carrarum illo titulo scriptor Syrus Vitæ S. Ephraemi, qui tom. I *Bibl. Orient.* p. 51 de Juliano: *Et divertit Carras, urbem paganorum refertamque simulacris.* Vide itaque hucine referri oporteat l. 8. c. Th. de Pagan., qua Theodosius duci Osdroenæ scribit: *Ædem olim frequentia dedicatam, cætui etiam populo quoque communem, in qua simulacra servantur posita, artis pretio quam divinitate metienda jugiter pntere publici concilii auctoritate decernimus.* Mihi sane, tametsi pro Edessa Gothofredus disputaverit, ædes illa Carris fuisse videtur, præsertim quod Edesseni, ut ex eorum chronico Syriaco patet, Theodosio imperatore sacrorum Christianorum essent studiosissimi atque a simulacris aversissimi. Plura *Ant. Itin.* p. 195 et de *Batnis* pag. 190.

Ibid. *Νέα Βαλερτία.* Nusquam, quod quidem recordor, hanc Valentiam reperire potui. Videtur e castellis fuisse quæ Euphrati assidebant.

Ibid. *Λεοτόπολις.* Præstiterat ἡ καὶ Καλλίνικος, quomodo Libanius, Theodoretus, Procopius atque alii, jam ante ad *Ant. Itin.* p. 191 appellati. Urbem instauravit imp. Leo circa a. 466, suoque nomine insignem esse voluit, uti Chron. *Edesseno* tom. I *Bibl. Orient.*, p. 405 perscriptum. Adde Assemanus notata tomi ejus p. 258.

Ibid. *Βίρθα.* Virta munimentum valde vetustum, in extremo Mesopotaniæ situm Ammianus 20 7 memorat, quod cum Birta videatur Ptolemæi ad Tigrim, nostra esse nequit. Forte hæc latet in Birta, cui in Osdroena locum dedit *Notitia Imp. Orient.* c. 169.

Ibid. Ἐπαρχία Μεσοποταμίας. Præsidi quoque parat in *Notitia Imp. Orient.* c. 1. Quod vero una illi urbs Amida datur, id ne librariis acceptum referri oporteat vereor: erant quippe Hierocelis ætate plures in ea provincia urbes et castella. Darras paulo ante muniterat imp. Anastasius apud Evagrium *H. E.* 3 37, ne de arcibus dicam, quas Procopius de *Fabr. Justin.* II, 4 describit.

Ibid. Ἀμιδα. Πόλιν ὀχυράν τῆς μέσης τῶν ποταμῶν Evagrius *H. E.* 3 37 appellat. Situm signat Ammianus 18 9, Procopius atque alii, quos nunc prætereo. Id quaeram, tametsi ab instituto recedat, verumne sit Nisibin, celebrem olim hujus provinciæ urbem, Σιδάπολιν fuisse nuncupatam. Abiit in hæc opinionem D. Papebrochius tom. V *Jun.*, p. 15 ad Vitam S. Feltoniæ, in cuius Actis c. 1 Σιδάπολις, ἧτις δικάσθητο ἐν ἐρίοις τοῖς πρὸς τοὺς Ἀσσυρίους. Censet vir doctus Syrorum sermone Nisibin et Sibapolin rem eandem significare; quod, puto, nunquam probabitur. Nihil quoque in Actis, unde Nisibin intelligendam esse colligas. Ego τὴν Σιδά-

πολιν non aliam esse autumo atque eam quæ Syris Sibabarech, cujusque haud obscura mentio in *Bibl. Orient.* tom. II, p. 361; *Actorum* autem Febronix interpretem Sibacarech legisse et propterea Σιδάπολιν vertisse: Syris enim ܣܝܒܪܝܘܫ seu ܣܝܒܪܝܘܫ oppidum significat, et proxime a productione urbis Sibabarech, unde facilis errori via, distat. Posita urbs erat intra Mesopotamiam, ut ea *Acta* ostendunt; quæ res Assemano in dissert. de Monophysitibus tom. II *Bibl. Orient.* dubia atque incerta visa est. Hoc obiter: nunc in viam redeamus.

Col. 153. *Φοινίκη*. Hæc est *Φοινίκη παράλος*, ut Evagrius 3 35 et Jo. Malalæ tom. II, p. 73 dicitur. Subditam fuisse viro consulari l. 52 de Decurion. et *Notitia Imp. Orient.* c. I testantur. Facta provincia est, sed multo amplior et Phœnicen secundam complexa, ab Adriano apud Spartian. c. 14.

Ibid. *Τύρος*. Provinciæ erat metropolis, quo titulo etsi in nummis ante Adrianum insignis est, Phœnicæ tamen a Syria devulsa, provinciæ caput est imposita, ut Suidas in Παῦλος Τύριος significat. Vide Norisium diss. de *Epoch.* 5 p. 396 et Spanhem. *Dissert. ix de Us. de Præst. N.* p. 588.

Ibid. B. *Βηρυτός*. Metropolitanano nomine ac dignitate civitatem Berytum exornaverat Theodosius secundus l. un. c. de metrop. Beryt.; qua re Eustathius urbis ejus præsul accensus Phœnicæ urbes Byblon, Botryn, Tripolin, Orthosiadem, Arcas atque Antaradon sibi, utpote novæ metropoli subjiaciendas, vindicavit. Contra venit Photius Tyrriorum præsul, quæstusque est Patribus Chalcedonensibus ab Eustathio injuriam sibi illatam canonemque Nicæni primi concilii quartum proterve esse proculcatum. Patres secundum Photium litem dedere, jusseruntque Tyrum esse metropolin, Berytum vero nihil præter cæteras provinciæ urbes sibi sumere p. 622. Adde Balsamonem in can. 29 Chalcedon. concilii apud Beveregium tom. I, p. 148. Plura *Itin.* II. p. 583 et de sequentibus *Ant. Itin.* p. 148.

Ibid. *Βόστρυς*. Lege Βότρως et Βύβλος, etsi Βύβλος sit in Actis Chalcedon. p. 618, Βόστρυς in Chronogr. Theophanis p. 193.

Ibid. *Ἀρχαί*. Recte mss., ut alias diximus. Aurelius Victor duplex illi nomen fuisse Arcæ et Cæsareæ in Alexandro Severo asseverat; cumque urbs Libano fuerit vicina, uti Gesta Tancredi c. 105 indicant, haud spernenda videtur N. Haymii conjectura, qua nummum *Καίσαρος Αἰβάδου* huic tribuit tom. I *Thes. Britan.* p. 252.

Ibid. *Ὀρθοσιὰς*. Ὀρθοσιὰς vicina fluvio Eleuthero apud Strabonem 16 p. 753. Vide Noris. *Epoch. diss.* II., p. 103.

Ibid. *Ἀραδος*. Uni episcopo Aradum atque Antaradum subditas fuisse *Acta* concil. Ephesini et Chalcedon. vetant dubitare; nec justa tamen propterea hæc Harduini animadversio. In *Notitia*, ait in *Num. Ant. Illustr.*, *Hieroclis Aradus et Antaradus ceu duo diversa oppida, episcopali decore insignita, appellantur in provincia Phœnicæ paraliæ sive maritimæ, credo mendose, cum utriusque oppidi unum fuisse antistitem merito suscipemur ex epistola Orientalium 15 in auctario Theodoretii p. 564.* Neque enim ecclesiastica hæc *Notitia*; nedum omnia oppida, quæ Synecedemo comprehensa sunt,

suos sibi episcopos habuerunt. Plura *Itin. Ant.* p. 148.

Ibid. *Κωνσταντίνα*. Nusquam eam reperio, verorque ne quid hic a librariis sit neglectum. Si Ἀντάραδος ἢ καὶ Κωνσταντία legeretur, salva res foret: Constantius enim urbem instauratam suo nomine donavit. Theophanes *Chronogr.* p. 31: *Καὶ πόλιν ἔκτισεν ἐν τῇ Φοινίκη, ἣν Κωνσταντίαν κέκληκεν, τὴν πρότερον καλουμένην Ἀντάραδον.* Atque hinc Atticus episcopus Aradiæ Constantiæ provincialium ad Leonem Imperatorem epistolæ tom. IX *Concil.* p. 312 subscribit ut jam ante diximus.

Ibid. *Πωγωνάς*. Codex Leidensis *Πωγωνάς*, quo ego nomine oppidum in hac ora ignoro. Si rectum est, potuit ex simili causa locus dici quo portus Træzenius Πώγων, de quo Suidas. Fortasse tamen Saltus Gonaticus, quem aliæ *Notitiæ* in hac provincia agnoscunt, et cujus possessionum imp. Zeno l. II c. de *Præd. Tamiac.* meminit, sub vocabuli involuero latet. Vide Jac. Rhenferdii diss. de *Angulo Arab.* p. 821, nec crede tamen saltum Gonaticum esse angulum illum cavum ex concursu Libani et Antilibani ortum, de qua Strabo agit, uti ait: nihil enim hujus in Strabone reperies. Habet sine Bonfrerius ad Antilibanum Hieronymi, atque ex eo Rhenferdus, hæc Strabonis e l. XVI: *Duo sunt montes, qui eum faciunt, quæ Concaus Angulus dicitur, quasi inter se pares, Libanus et Antilibanus, paulo ultra mare incipientes.* At si l. XVI p. 754 inspexeris, cavam quidem Syriam, nusquam eum angulum invenies.

Ibid. *Πανιάς*. Vitiose Σπανιάς in Vita S. Sabæ, quam a Cyrillo conscriptam Cotelierius tom. III *Mon. Gr.* inseruit, p. 252. Multo pejus in Actis Procopii, seu fabula potius, cum Cæsarea Palæstinae metropoli sive Stratonis turre confunditur c. 3: *Καίσαρειαν δὲ ταύτην φαρὲν ἦν καὶ Φιλίππου καλεῖν εἰώθαμεν. Αὕτη δὲ καὶ Στράτωνος μὲν πύργος τὸ πρότερον ἐκαλεῖτο Φοινίκης δὲ Πανιάδα κατονομάζουσιν, ἀπὸ τοῦ γέλτονος αὐτῇ δροῦς Πανέου τῆν ἐπωνυμίαν θέμενοι.* Quom eundem errorem scriptor Vitæ Eriphanii erravit, dum c. 44 ex Cyprose navi Cæsaream Philippi trajecisse narrat: Ἀπάραντες δὲ ἀπὸ Κύπρου ἀπεπεύσαμεν ἐν Καίσαρῃ τῇ Φιλίππου. Neque enim Paneadem sive Cæsaream Philippi appellere potuit.

Ibid. *Φοινίκης Λιβανησιὰς*. Fuit provincia hæc conjuncta superiori, donec a Theodosio M. distraheretur et suum sibi præsidem acciperet. Vidit hoc H. Norisius ex conciliorum *Actis dissert.* IV de *Epochis* p. 356, tametsi per errorem Arcadio originem hujus provinciæ tribuerit: Theodosium enim auctorem esse Jo. Malala tom. II p. 39 perspicue docet. Ὁ δὲ αὐτὸς, inquit, βασιλεὺς ἀπέμερισε καὶ τὴν Φοινίκην Λιβανησιὰν ἀπὸ τῆς Παρήλου, καὶ ἐποίησεν ἐπαρχίαν, δούς δίκαια μητροπόλεως καὶ ἄρχοντα ὀρδινάριον Ἐμέσση τῇ πόλει. Quamquam quæ de Emessa addit, a vero abeunt: neque ea enim metropolis provinciæ, sed Damascus fuit. Nec succurres homini, si civilem metropolin eam urbem factam dixeris, quoniam jura et dignitatis civilis privilegia ecclesiastica secum trahebant. Sic cum Tyanis Valens jus metropolitanum contribueret, ejus urbis antistes jura ecclesiastica statim sibi arrogavit; quæ eadem res Eustathium Berytensem,

postquam Berytus a Theodosio secundo metropolis esset constituta, ut sibi vicinas urbes subjeceret, impulsisse videtur. Id superest, ut honorariam metropolin Emesam, etsi verbis Malalæ non satisfaciat, creatam profitearis. Præsidentem huic provincie præfuisse *Notitia imp. O. c. 1* ostendit. Cave tamen huc referas cum Pancirolo c. 112 *Notitiæ* ejus præsidem provincie Phœnicie, ad quem Diocletianus l. III c. *De divers. rescript.* et Constantinus I. unico c. *De form. et imperat. sublat.* mittunt. Is totius Phœnicæ, antequam in duas seceretur, curam gessit, propterea PRÆSES PROVINCIÆ SYRIÆ PHOENIC. in inscriptione Sponiana Miscellan. p. 270, quæ in paucis diversa et inter Gudianas p. 69 4 legitur, appellatus.

Col. 153 *Ἐμισσα*. Ἐμισσα τῆς τοῦ Λιβάνου Φοινίκης πόλις. J. Malalæ tom. I, p. 391. Vide *Ant. Itin.* p. 188.

Ibid. *Λαοδικεῖα*. Laodicea est ad Libanum, de qua *Ant. Itin.* p. 198.

Ibid. *Δαμασκός*. Provincie erat metropolis, unde Theodorus episcopus τῆς μητροπόλεως Δαμασκού in Chalcedon. concil. p. 676, et in Actis Stephani Sabaitæ c. 6 tom. III Jul. p. 555 ἡ ἐπίσημος καὶ πανευδαίμων μητρόπολις. Plura alias.

Ibid. *Ἡλιούπολις*. Diutissime hujus cives paganice superstitioni studuerunt. Urbs ipsa altissimis montibus undique erat incincta. Vide Theodoretum *H. E.* IV, 22, p. 183, et *Ant. Itin.* p. 189, ubi et de Abila.

Ibid. *Παλμύρα*. Theophanes πόλιν Φοινίκης Λιβανισίας *Chronogr.* p. 148, Procopius de *Fabr.* II, 41 Φοινίκης τῆς παρὰ Λιβάνου, et ab imp. Justiniano instauratam prodit. Palladius *Vit. Chrysostom.* p. 194 Παλμύραν τὸ τῶν Περσῶν φρούριον, quod ad Persas compescendos commodissima esset, appellat, 80 M. P. Emesa removens. Fuit itaque in finibus Romanæ Persicæque ditionis, nec longe ab Euphrate, ut Appianus *B. Civit.* 5 p. 1079 ostendit. Quare Ulpianus l. 4 D. de Censib. § 5 prope barbaras gentes et nationes collocatam in provincia Phœnicæ ait, gentium et nationum nominibus vicinos Arabes, Parthos cæterosque ejus oræ Barbaros complexus. Cicero in simili re voces jungit de *Provinc. consul. c. 1x* : *Celebrantur aures quotidie meæ novis nominibus gentium, nationum, locorum.* et c. XIII : *Cæteræ partes a gentibus aut inimicis huic imperio aut infidis aut incognitis aut certe immanibus et barbaris et bellicosis tenebantur; quas nationes nemo unquam fuit qui non frangi domarique cuperet.* Neque aliter Velleius II, 110 : *Gentium nationumque, quæ rebellaverant, omnis numerus amplius 800 millia explebat.* Vide et c. 98 et Cortium in Sallustii *Catilin.* c. 40.

Ibid. *Παλιωστέρης*. Excidit πρώτης : tres enim ordine recensentur Palæstinæ, quarum et imp. Theodosius in l. 30 c. Th. de *Erogat. milit.* et *Notitia imp. Orient.* c. 1 meminit; quæ res parum animadversa sæpe doctis, quos Jac. Rhenferdus dissert. II in Euseb. *Onomast.* p. 788 ab errore revocare adnotis est, negotium facessivit. Junctæ snere ad Arcadii usque tempora : nam quod Jo. Malala tom. II, p. 5, Constantinum M. Palæstinam tertiam provinciam constituisse asseverat, id Hieronymus *Quæst. in Genes.* c. 21 convellit, ante non

grande tempus Palæstinam Salutarem, quæ eadem æ tertiam, ex divisione præsidum esse factam et dictam affirmans. Idem et hinc statuminatur, quod omnis Palæstina sub Theodosio M. uni proconsuli paruerit, quemadmodum ex Zosimo 4 41 liquet. Vide H. Norisium *diss. v de Epoch.* p. 474. Consularis Palæstinæ primæ est in *Notit. imp. Orient.* c. 1 et apud Palladium *Histor. Lausiac.* c. 65.

Ibid. C. *Κισσόρεια*. Metropolin hujus provincie canon 7 Nicæni primi apud Beveregium tom. I, p. 68 et Hieronymus in epist. ad Pammachium agnoscunt; quæ dignitas urbi mansit, postquam tres Palæstinæ episcopo Hierosolymitano in Synodo Chalcedonensi tom. IX, p. 2, sublitæ, atque eidem jura patriarchalia fuerunt aucta, uti *Novella 103* ostendit.

Ibid. *Ἀώρα*. Stephanus maritimam hanc urbem egregie illustrat in *Ἀώρος*. Adde H. Relandum *Palæst.* III p. 739 et *Probabil. nostrorum* c. 25.

Ibid. *Διόσπολις*. Lydda est. Cyrillus Hierosolymitanus *Catech.* 17, p. 204 : *Ἀόδα ἡ νῦν Διόσπολις.* Vide *Itin. H.* p. 600, ubi et de Antipatrie.

Ibid. *Ἀζωτος παράλιος*. Duplicem Azotum, si *Notitias* exceperis, vix alibi reperies. Videtur Azotus mediterranea ea esse cujus sacræ Litteræ, Herodotus, Diodorus, Josephus atque alii meminerunt. Posita illa non longe a mari erat, nec illi tamen juncta. Josephus inde B. I. 1 7 § 7 inter τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις recenset, et τὰς παραλίους ab ea distinguit. Idem facit Wilh. Tyrius *Hist. Hieros.* XII, 6 et XV, 24. Nec dissentire videtur Fulcherius Carnotensis c. 52, qui præterea suo tempore vicum fuisse, quam Ibenum indigenæ vocabant : forte is non alius est ac Iebna, qui H. Relando *Palæst.* III p. 608 molestus fuit. Maritima Azotus prioris esse portus potuit : quomodo Ascalon, etsi mari prætenta apud Wilh. Tyrium XVII 22, suum sibi portum habuit, episcopo æque ac Ascalon subjectum : subscribit enim rescripto Joannis Hierosolymitani ad Joannem Constantinop. et Antonium Ascalonium et Stephanum Majumæ Ascalonis tom. XI *Concil. Labb.* p. 376. Majuma autem Ascalonis ejus portus est ut Majuma Gazensium et Majuma Alexandriæ, quam alias, hæctenus minus notam, illustrabo. De Eleutheropoli et cæteris, quas intactas prætereo, vide R. Relandum.

Ibid. *Ἀλλία ἡ καὶ Ἰσροδόλυμα*. Recte ita ms. Lygdonensis. Ἀλλίæ nomen diutissime Hierosolymis hæsit. Joannes Chrysostomus orat. 5 in *Judæos* p. 645 ed. novæ : *Ἐπειδὴ γὰρ Ἀλλίος ὁ Ἄδριακὸς ἐχρημάτισεν, οὕτω καὶ τὴν πόλιν καλεῖσθαι ἐνομοθέτησεν, ἐκεῖθεν τε Ἀλλία μέχρι καὶ νῦν ὀνομάζεται.* Plura, quæ in Justiniani usque ætatem eum urbi titulum durasse affirmant, Beveregius in can. 7 Nicæni primi coacervavit. Adde Vales. in Euseb. *H. E.* VII, 5.

Ibid. *Λιβιάς*. Olim Betharam, teste Eusebio, sed in Livie Augustæ honorem novo titulo decorata. Erant circa eam, trans Jordanem et 12 M. P. ab Hierichunte positam, balnea aquarum calidarum. Gregorius Turonensis *Miracul.* I, 18 : *Sunt autem et ad Liviana civitatem aquæ calidæ, in quibus Jesus Nave lavare solitus erat; ubi similiter leprosi mundantur. Est autem ab Jericho duodecim millibus.* Qui locus situm egregie firmat.

Ibid. *Σεβαστή*. Urbem hanc in Trachonitidem

transportavit J. Malala apud J. Damascenum orat. 3, p. 368, ubi de Joanne Baptista : Καὶ ἀπέτεμεν αὐτὸν Ἡρώδης ὁ τοπάρχης, εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Τραχωνίτιδος χώρας, ἐν Σεβαστῇ τῇ πόλει. Paulo melius, nec tamen sine errore, in Chilmeadi editione tom. I p. 305 legitur ὁ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ὁ Φιλίππου, ὁ τοπαρχῶν ἦτοι βασιλεύων τῆς Τραχωνίτιδος : neque enim Herodes Trachonitidi, ut bene vir doctus, præsuit ; et cui hono ὁ βασιλεὺς ὁ τοπαρχῶν ἦτοι βασιλεύων concervantur ? forte ex Damasceno ita relingenda omnia : Ἡρώδης ὁ τοπάρχης ἦτοι βασιλεύων τῆς Τραχωνίτιδος, κ. λ. ; quo quidem modo erroris non absolvitur Joannes, eripitur tamen graviori.

Col. 153. Ἀρθῶν. Gaza stadiis 20 aberat, Sozomeno H. E. v, 9 auctore, mari proxima. Diocletianopoleos, si *Notitias* et *Concillorum Acta* exceperis, rara mentio. Vide H. *Relandum Palest.* III p. 736.

Ibid. *Συκαμάζων*. Εὐχομάζων in *Notit.* Jac. Goari, Estomason in *Notitia* quæ Willh. Tyrio adjuncta est, Ascozamon Gervasio Tilberienti tom. II *Script. Brunsvicens.* p. 760. Nostrum rectum est, etsi situs ejus ignotus.

Ibid. Ὀροῦς. Creditur esse Ono, de qua 1 *Chronic.* 8 12. Sequentem habet Stephanus, quamquam nihil de loco occupaverit.

Ibid. Γάζα. Duplicem olim fuisse Gazam, quarum vetustior apostolorum ætate fuerit eversa et deserta, ad Anton. *Itin.* p. 151 disputavimus. Mecum sentit Hieronymus de *Loc. Sacr.* *Quæritur*, inquit, *quomodo in quodam propheta dicatur Gaza futura in tumultum sempiternum. Quod solvitur ita : antiquæ civitatis locum viz fundamentorum præbere vestigia ; hanc autem quæ nunc cernitur, in alio loco, pro illa quæ corrui, ædificatam.* Cui oculato testi, et hac in parte aliis consentienti, cur fidem negemus ? Erat Urbs Gordiani imperatoris ætate sacra, sui juris et admodum splendida, ut egregio hoc epigrammate inter Doniana *Class.* III. 45 docemur : Ἀγαθῇ τύχῃ αὐτοκράτορα Καίσαρα Μ. Ἀντώνιον Γορδιανόν, εὐσεβῆ, εὐτυχῆ, σεβαστὸν, κοσμοκράτορα, ἡ πόλις ἡ τῶν Γαζαίων, ἱερὰ καὶ ἀσυλος καὶ αὐτόνομος, πιστῆ, εὐσεβῆς, λαμπρὰ καὶ μεγάλη, ἐξ ἐνκλίτους τοῦ πατρῶου Θεοῦ, τὸν ἐαυτῆς εὐεργέτην, διὰ Τιθ. Κλ. Παπείρου ἐπιμελητοῦ τοῦ ἱεροῦ. Id mirere, virum eruditum, qui inscriptionem Latinam fecit, in ea deum Enclyseum invenisse : vertit enim media *ex Enclyseo patrio deo* : qui nullus fuit et ex corrupta ENKEΛΥΣΕΩΣ voce natales accepit. Fuit in marmore ENKEΛΕΥΣΕΩΣ, certe esse debuit ; quod *ex jussu*, ut sæpe in his monumentis, notat, κατὰ κλέυσιν Θεοῦ in simili re habes in *Theo.* p. 21, 1. Deus autem patrius Gazensium est Marnas, cujus jussu lapis est dedicatus. Vide de eo H. Norisium *dissert. Epoch.* v, 494.

Ibid. Ἀζίζα. Nisi erro, Γάρδαρα sive Γάζαρα, quam urbem seu vicum *Notitiæ* in Palestina prima non longe ab Azoto agnoscunt, præstiterit. De ea *Relandus Palest.* III p. 679. Quæ sequitur Βετύλη, Bethelne an Betulia sit, in dubio est. Aliis *Notitiis* dicitur Βετέλιος.

Ibid. *Παλαιστίνης β'.* Hujus et superioris provincie incolae totiusque Cavae Syriae audaces atheos atque insidiosissimo esse ingenio perhibet Proclus

Diadochus in *Paraphrasi Tetrabibli* Ptolem. p. 95 : Ὡς ἐπὶ πολὺ θρασεῖς εἰσὶ καὶ ἄθεοι καὶ ἐπιθουλεύτικοι. Idem Anonymus scholiastes, Basileæ editus, in eadem *Tetrabibl.* p. 62, sed verbis mire turhat, proflatur. Ὁ γὰρ, inquit, τῆς Ἀφροδίτης τῶ Ἄρει συμπλακεῖς τοιοῦτους ποιεῖ (καὶ ἄθεους ἀμέλει Ἰουδαίους) τοὺς Ἰουδαίους ἐκ ταύτης ὄντας τῆς θέσεως φησὶν ὅθεν κατὰ τὴν προσηγορίαν σημεῖόν σοι γινέσθω τῆς κατὰ τὴν χώραν εὐθηνίας ὀνόμιμος γὰρ ὁ τοῦ Διὸς ἀστὴρ ἐν τοῖς φθάσαιν ἐλέγεται. Varia enim scholia in unum sunt conflata ; quæ facile distingues, si observaris καὶ ἄθεους esse Ptolemæi verba, eaque brevioris scholio explicari ἀμέλει Ἰουδαίους : mox allium idem paulo pluribus interpretari. Quæ vero adduntur ὅθεν κατὰ τὴν προσηγορίαν, κ. λ., ea Judæam non spectant, sed Arabiam εὐδαίμονα, quem ejus titulum haud obscure respiciunt. Vide Proclum II p. 95, et me falsum negabis. Nata ea persuasio paganis est, quod Judæi in summi Numinis cultu cum reliquis omnibus dissiderent. Hinc et Lucanus II, 593 : Et dedita sacris incerti Judææ Dei. Et Aristides tom. III p. 514 : Τοῖς ἐν Παλαιστίνῃ δυσσεβέσι παραπλήσιοι τοὺς τρόπους καὶ γὰρ ἐκεῖνοις τοῦτ' ἔστι σύμβολον τῆς δυσσεβείας, ὅτι τοὺς κρείττονας οὐ νομίζουσι. Quo tamen loco si et Christianos notari cum Jebbio velis, nihil intercedam. Cæterum præsidem huic provincie etiam *Notitia imp. Orient.* c. 4 imponit.

Ibid. *Σκυθόπολις*. Provincie fuit metropolis ; quare ex ea ortus Cyrillus (in *Vita S. Sabæ c.* 80) γυνή τις, inquit, ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς μητροπόλεως ὀρωμένη, et c. 75 : καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ ἐν Σκυθοπόλει, ἐξῆλθεν ὁ μητροπολίτης Θεοδόσιος μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Aristidi tom. III, p. 595, Σκυθῶν πόλις, quo de nomine ad *Itin. H.* p. 586.

Ibid. Πέλλα. Imo Πέλλα. Quod nomen a Macedonibus accepit, solitis patriæ suæ oppidis cognominibus devictas urbes facere apud Appian. *Syriac.* p. 201. Πέλλα παρὰ τοὺς πέλας, τοὺς λίθους κατὰ τὴν Μακεδόνων φωνήν, quod Macedones lapides pellas vocarent, est dicta, ut ex Ulpiano in Demosthenis orat. de *Legal. Fals.* p. 254 Spanhemius *diss.* 9 de *Usu et P. N.* p. 654 patefecit. Perperam ergo a nescio quo Pella Stephanus nomen derivat, meritoque Ti. Hemsterhusius eorum mutandi libidinem compescit, qui Hesybianum Πέλλα λίθος, corrigere instituerunt. Sedem urbs, nobilis mora Hierosolymis digressorum Christianorum, in Persæa obtinebat.

Ibid. Γάδαρα. Non longe ab urbe fluvius Hieramax decurrebat, quem propterea τὸν λεγόμενον ποταμὸν Γαδάρων Cyrillus in *Vita S. Sabæ c.* 33, et Antoninus Martyr in *Itiner.* fluvium calidum, qui dicitur Gadara, appellat. De sequentibus *Relandus* et nos alibi.

Ibid. Ἰαππος. Aberat stadiis a Tiberiade 30. Josephus *Vitæ suæ c.* 65 : Ἡ δὲ σὴ πατρις, ᾧ Ἰούστει, χειμένη ἐν τῇ Γεννησαρίτιδι λίμνῃ καὶ ἀπέχουσα Ἰππου μὲν στάδια τριάκοντα, Γαδάρων δὲ ἐξήκοντα, Σκυθοπόλεως δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατόν.

Ibid. Ἐλέρου πόλις. Magni Constantini matri hoc nomen debet, teste Sozomeno H. E. II, 2. Si pristinum, quo ante utebatur, notius esset, de situ, qui obscurissimus, fortasse certiora haberemus..

Ibid. Διοκίτσια. Lege Διοκίτσια, quæ in me-

dia Galilæa posita (apud Josephum Vitæ suæ c. 65) olim Sepphoris erat. Hieronymus de *Loc. Sacris*: Porro et alia villa Araba nomine in finibus Diocæsareæ, quæ olim Sephorine dicebatur. Vide Palladium *Histor. Lausiac.* p. 563, et de Maximianopoli *Itin. H.* p. 586.

Col. 153. *Γάβαι*. Hinc fuit Anastasius, qui Γαβῶν sive Gabenorum antistes in synodo Hierosolymitana dicitur. Aberat urbs M. P. 16 a Cæsarea, ut Eusebius et Hieronymus in *Onomastico* monuerunt. Vide eundem Norisium *dissert.* iv, p. 460.

Ibid. *Παλαιστίνη γ'*. Olim hæc Arabia erat, sed Palæstina in plures divisa provincias, illis accenseri cœpta est. Procopius de *Fabric.* v, 8: Ἐν δὲ τῇ κάλαι μὲν Ἀραβία, νῦν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ τρίτῃ καλουμένη, χώρα μὲν ἔρημος ἐπὶ μακρὸν κατατείνει. *Notitia Imp. Orient.* Palæstinam Salutarem, præsidii subjectam, appellat.

Ibid. *Πέτρα*. Ἀδριανὴ Πέτρα μητρόπολις in nunimis: Πέτρας πρὸς ἑσχατιαῖς τῶν Παλαιστίνων καίμενας Evagrius *H. E.* iii, 52 vocat, quod in ultimis Palæstinæ finibus essent. Sozomenus *Πετραίους* et Ἀρεοπολίτας *H. E.* vii, 15 in Arabia, ad quam olim pertinuerunt, locat. Passim alii in Palæstina tertia, ut Stephanus. Vide Renferdii *dissert.* ii, in *Euseb. Onom.* et Relandi *Palæst.* iii, p. 927.

Ibid. *Ἀγούσουπόλις*. Joannes Ἀγούσουπόλεως subscriptis synodo Ephesinæ p. 526.

Ibid. *Ἀρίνθηλα*. Stephanus Ἀρίνθηλα τρίτης Παλαιστίνης, cujus nomen in *Actis* conciliorum varie esse vitiatum admonuit L. Holsteinus. Vide Ephesin. p. 487 et 530.

Ibid. *Χαρακμοῦσα*. Illustris urbs in *Actis* S. Stephani Sebaitæ c. 4, tom. III Jul. p. 545: Memorant enim Joannem τῆς περιφανοῦς καὶ ἐνδόξου πόλεως Χαρακμοῦσων. Adde Stephanum in *Χαρακμοῦσα*.

Ibid. *Ἀρεόπολις*. Olim Ar et Moab dicebatur, ut Eusebius in *Onomast.* et Hieronymus in *Isai.* c. 43 testantur. Polychronius Areopolitanus subscriptis rescripto Joannis Hierosolymitani tom. XI *Concil. Labb.* p. 376.

Ibid. *Ζώρα*. Hebræorum זורא est, sita ad lacum Asphaltiten. Cyrillus in *Vita* S. Sabæ c. 22: Καὶ περὶ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν ὁδεύων τὴν ἐπὶ Ζώρα ἴδεν ἐν θαλάσῃ νῆσόν τινα χέρσον καὶ μικροτάτην. Adde H. Relandum *Palæst.* iii p. 1065.

Ibid. *Μάμφις*. Aliis *Notitiis* Μάμφης, quo nomine Ptolemæus Idumææ urbem ad Jordanis occasum agnoscit, Μάψ tamen scribens.

Ibid. *Βιταρούς*. In Jac. Goari *Notitiis* Βιροσάμων et Βιροσάδων hac in provincia recensetur; quæ mihi æque est obscura. Fortasse nostri Βιταρούς est *Notitiæ imp. Orient.* c. 145 Bethora, quæ sub dispositione ducis Arabiæ præfecturam legionis quartæ Martiæ habet; quorsum et Gothofredus eleganti conjectura l. 15 c. Th. de Erogat. militar. refert. aut certe vicus Idumææ Βητάρις apud Josephum *B, Jud.* 4, 8 § 1; atque hoc malim, etsi Rufinus aliter legisse videatur: neque enim præter morem id accidit.

Ibid. *Ἐλοῦσα*. Posita fuit in partibus veteris Moabitidis, teste Hieronymo in *Isai.* c. 15; urbis episcopi sæpe in conciliis obvii sunt, et ab H. Relando recensiti.

Ibid. *Σάβρων*. Deest aliquid: solet salibus, quo-

rum in provinciis meminit, addere titulos, ut cognoscantur. Jac. Goari *Notitia* Σάβρων Ἱερατικὸν appellat, quod verum videtur.

Ibid. Ὑπὸ κοροουλάριον. Fuit Arabia Constantii imperatoris tempore præsidialis, ut ex l. 3 c. Th. de Pœnis apparet: habuit præterea ducem, qui rei militaris curam administraret. Ab eo vero cum præses penderet, tandem soli duci Arabia est commissa. Docemur hæc a Justiniano Nov. 102. *Erat enim*, inquit, *ita tenui potestate præditus is qui civili magistratu defungebatur, ut ei qui præses armis servili propemodum more manciparetur, et in illius arbitrio hujus salus esset posita, aut ut ne esset quidem omnino hic magistratus: unde adeo et longum tempus est ex quo is desierit, et militaris ea quæ civilem magistratum concernunt peragat.* Idem *Notitia imp. Orient.* c. 1, ducem quidem Arabiæ, nusquam præsidem aut consularem, nisi c. 145, ubi dux et præses qui ante dux tantum, memorans, affirmat. Itaque dubium esse non potest quin hic error sit, et in consularis locum dux succedere debeat.

Ibid. *Βόστρα*. Provinciæ metropolis erat. Eusebius in *Bόστρο*: Ἀὕτη ἐστὶ Βόστρα, ἡ νῦν μητρόπολις τῆς Ἀραβίας. Adde concil. Chalcedon. p. 676. Isidorus (apud Photium p. 1006) Bostra οἰστρον τῆς βοός, quasi Io in vaccam versa nomen urbi fecerit, notare auctor est, sed errans: est enim ΠΤΣΒ, quo Hebræi et vicinæ gentes locum munitum describunt.

Ibid. *Νελαχώμη*. Ignota mihi est: cogitaveram Νεῦη κόμη, quæ in Goari *Notitia* et Concil. Chalcedon. p. 676 conspicitur, an Πενταχώμη, an Νεέλη κόμη, cujus episcopus in eodem est concilio, præstaret; forte posterior suspicio non longe a vero aberit. Id præterire nolo, ibidem Joannem πόλεως Ἐρῆρης inter Arabas nomen profiteri, et mansionem *Itin. Ant.* p. 196 Ἄρε, sive, ut in Vaticano ms. legitur, Ere tueri.

Ibid. *Ἄδρα*. Sic et Ptolemæus. Tabulæ Peutingerorum Adraha M. P. 24 a Bostris, Eusebio in *Onomast.* Adara, cum de urbe Esdrai καὶ νῦν, inquit, ἐστὶν Ἄδρα πόλις ἐπίσημος τῆς Ἀραβίας, διεστώσα Βόστρων (sic præstat) σημεῖοις κδ'. Vertit Hieronymus: *Nunc autem est Adara insignis civitas Arabiæ in vicesimo quarto lapide a Bostra.*

Ibid. *Δα*. Δίαν τὴν ἔρημον πόλιν, Isidorus in *Vita* Damascii apud Photium *Biblioth.* p. 1061 vocat, addens prope urbem esse campum, in quo aqua stygia ebulliat: fortasse ergo huc pertinet epigramma apud Stephanum, quod ipse ad Diem Syriæ, si tamen alia ac nostra est, transtulit, quo aqua Diensis potu quidem dulcis, sed et mortifera perhibetur: *Νῆμα τὸ Διηνὸν γλυκερὸν ποτόν· ἂν τότε πίης, παύση μὲν δίψης, εὐθὺ δὲ καὶ βίου.*

Ibid. *Ἐξαχώμη*. Habetur et in Jac. Goari *Notitia*. Nomen illi a sex pagis, ut Pentacomix, quam eadem agnoscit, a quinque, venit.

Ibid. *Μήδαβα*. Medeba est in portione tribus Ruben. Jos. c. xiii, 16. Cyrillus in *Vita* S. Sabæ c. 45: Μήδαβα πόλις ἐστὶ πέρα τοῦ Ἰουρδάνου κατ' ἀνατολὰς, ὑπὸ τὴν Ἀραβίαν τελοῦσα. Meminit ejus Eusebius in *Καριαθεῖμ* et Ἰεσσα, ubi pro μεταξὺ Μηδαμῶν, quod Martianci editio præfert, Μηδαμὸν λέγει oportet.

Ibid. *Ἰέρασα*. Πόλις ἐπίσημος τῆς Ἀραβίας. Eu-

sebio *Onomast.* in Γεργαετ, semota a fluvio Jacob M. P. 4, teste Hieronymo in Jacob ejusdem Eusebii. Episcopus ejus Placus est in Chalcedon. concil. p. 675.

Col. 153. *Μαιουδος*. Nihil mihi de hac innotuit : posset ex *Notitiis* et conciliorum *Actis* alia non magno molimine substitui, nisi ea res periculosæ plena foret alæ.

Ibid. *Φιλαδελφια*. Non alia est ac Rabbatamana, quæ a Ptolemæo Philadelpho novo donata est nomine. Hieronymus in *Ezech.* c. 25 : *Filii Ammon habebant metropolin nomine Rabbath, quæ hodie a rege Ægypti Ptolemæo, cognomento Philadelpho, qui Arabiam tenuit cum Judæa, Philadelphia cognominata est.* Aberat haud longo intervallo ab amne Jacob apud Eusebium *Onomast.* In *Γαβόκ.* plura Eduard. Bernardus in Josephi *A. Jud.* 4, 5.

Ibid. *Νέα πόλις*. Chilon πόλεως Νέας πόλεως inter Arabes antistites concilio Chalcedon. p. 675 nomen ascripsit.

Ibid. *Γεράπολις*. Alii hanc explicuerint; mihi ignota est.

Ibid. *Φιλιππόπολις*. Condita est a Philippo Arabe, ut Victor Zonaras et Cedrenus docent et viri docti dudum monuerunt. Quod vero Bostra eandem atque hanc arbitrantur, id et hæc *Notitia* et concilium Chalcedonense convellit : distinguunt enim Bostra et Philippopolin. Vide tom. VIII *Concil. Labb.* p. 644 et 675, prætereaque Spanhemium *dissert. 13 de Us. et P. N.* p. 612.

Ibid. *Φαινώ*. Ita legendum vidit L. Holsteinius, Sita erat Petram inter et Zoora, aris metallis et exiliis multorum infamis. Eusebius in *Φινών* : *Αὕτη ἐστὶ Φαινώ, ἐνθα τὰ μέταλλα τοῦ χαλκοῦ, μεταξὺ κειμένη Πέτρας πόλεως καὶ Ζοορῶν.* Sic Jo. Clericus, et recte emendavit, quem et in κατὰ τὴ χρυσία et Δαιδὼν vide. Hieronymus, *Fenon, castra fi iorum Israel in deserto. Fuit autem quondam civitas principum Edom, nunc viculus in deserto; ubi aris metalla damnatorum supplicii effodiuntur inter civitatem Petram et Zoaram.* Alde S. Bochartum *P. 2. Hierozoi.* III, 13.

Ibid. *Κωνσταντία*. *Notitiæ* Jac. Goari *Κωνσταντινή*, concilium Chalcedon. p. 676 *Κωνσταντιάνη*, et in veteri versione Constantia.

Ibid. *Διονυσιάς*. Maras Διονυσιάδος sub Bostreno metropolita in eodem est concilio. Incolæ Διονυσιαίς, non multum a Bostria, Isidoro apud Photium *Bibl.* p. 1060.

Ibid. *Κανόθα*. *Κανωθά* Concilium Chalcedon. p. 660, nummus *Κανωθαίων* apud Vaillantium. Harduinus Domitiani nummum *ΚΑΝΑΘΑΙΩΝ ZNP.* inscriptum in Num. Urb. Illust. edidit, cui similem Wildiana gaza servat. Consentit Eusebius in *Onomast.* *Κανάθ κώμη τῆς Ἀραβίας, εἰσέτι Κανωθά λεγομένη.* Et post pauca : *Κεῖται δὲ εἰσέτι καὶ νῦν ἐν Τραχωניתίδι πλησίον Βόστρων.* Fuit ergo propter Bostra.

Ibid. *Ἀδρασός*. II. Relando non alia est atque Adra Favet illi *Notitia* Jac. Goari, Adrassum memorans, non illam eum tamen Hierocles distinguat, præstitit enim, etsi solæ *Notitiæ* ejus meminerint, audire.

Ibid. *Ἐπαρχία Αἰγυπτιακῆς*. Orditur diœcesim Ægyptiam, quæ Ammiani ætate quinque provinciis,

Ægypto, quæ sub Justiniano duplex erat, ut Edict. 13 indicat, Thebaide, Libya, Augustamnica et Periapoli absolvebatur, uti l. 22, c. 16, scribit. Addita dein ab Arcadio imperatore Arcadia est, cujus *Notitia imp. Orient.* c. 117 meminit. Post dein Augustamnica in duas est secta. Omnes præfecto Augustali, etsi Ægyptus provincia præcipua ejus esset sors, subjectæ. Primus horum Augustalium, *Αὐγουσταίων*, si non fallit Jo. Malala tom. 1, p. 290, Cornelius fuit Gallus : Augustus enim domitæ Ægypto equitem imposuit, apud Dionem l. cxi. p. 521, interque alia dominationis arcana vetuit, nisi permissu, ingredi senatores, Tacito *Annal.* II, 59 teste. Solemnis præfecti Augustalis sedes Alexandria erat; unde *ὑπαρχος τῆς Ἀλεξανδρείας* Sozomeno *H. E.* VII, 15 dicitur. Theodorus *Αὐγουσταίως* est in Isidori *Pe-lusiotæ* epist. III, 50, alius in Synesii epist. 105. De officio ejus vide l. 1 et 2 c. de Offic. Præf. August. atque Edict. Justiniani 13, et Pancirolum in *Notit. imp. Orient.* c. 117.

Ibid. *Ἀλεξάνδρεια*. Dio Chrysostomus orat. 22, p. 372 totius orbis sua ætate emporium fuisse atque undique in eam omnes confluisse mercatores, *ὥστε τὰς ἐμπορίας, inquit, οὐ νήσων, οὐδὲ λιμένων, οὐδὲ πορθμῶν τινῶν καὶ ἰσθμῶν, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπάτη; τῆς οἰκουμένης γίνεσθαι παρ' ὑμῖν :* quam rerum copiam et incolarum frequentiam diu illi durasse aliunde constat. Haud longe aberat Pharus, dein urbi conjuncta ac Majumæ nomine celebris. *Acta S. Cyri* c. III, tom. II, Januar. p. 1090 : *Majumetes hic erat, non ex Gazensium Majuma tradiens, sed ex illa Alexandrinorum, quam Pharus, quondam insula, complectitur, quæque nunc Alexandria cum insulana civitate conjunctæ pars habetur, vetere Majumæ nomine adhuc retento.* Philonis ætate αὐχὴν ὑποταλνίος ex insula ad urbem pertinebat, quæ *Ἰωνία*, de qua et Strabo XVII, p. 800, aut si breviter malis, paulatim alluvionibus videtur aucta, de *Vita Mosis* II, p. 659. Cæterum urbis episcopi per universam Ægyptum auctoritas amplissima erat, sibi que subjectos centum circiter antistites habebat, ut Athanasius *Apolog. c. Arian.* p. 187, affirmat.

Ibid. *Ἐρμούπολις*. Parva Hermupolis, quæ τῆς Ἀλεξανδρέων χώρας metropolis Ptolemæo dicitur, unde Athanasius Dracontium ejus præsulem modo τῆς Ἀλεξανδρέων χώρας sive ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων χώρᾳ, ut tom. 1, p. 265, modo *Ἐρμουπόλεως μικρᾶς*, sicuti in epist. ad Antiochen. p. 776, nuncupat.

Ibid. *Μεσσαίτης*. Vicina erat Schedia, unde Agathodæmon *Σχεδίας* καὶ Μεσσαίτου episcopus in epist. Athanasii ad Antiochen. Intellige autem nomen Menelaïten : nam urbs Menelaus, si tamen urbem esse velis, Justinianus Edit. 13, c. 18 auxilio erit. Schedia prope Chæreum mansionem, de qua *Ilin. Ant.* p. 154, erat. Schol. Nicandri *Theriac.* 623 : *Σχεδία δὲ πόλις Αἰγύπτου, πλησίον Χαίρετου.* Adle l. 3 *Maccab.* c. IV, 11, ubi Latinus interpres Schediam videre non potuit.

Ibid. *Μέτηλις*. Recte L. Holsteinius correxit. Aberat haud longe Alexandria Stephano auctore. Nummi METHAITON sunt apud Harduinum et Vaillantium, ac episcopus Macarius *Μετρηλιτῶν* in Ephesino concilio p. 551.

Ibid. *Βούτος*. Haud longo intervallo semotâ fuit ab ostio Sebennitico, Βουτώ quoque, uti Ephraïm

tom. I p. 1092, Ægyptiorum more dicta. Teonas episcopus Βουτιτῶν subscribit synodo Constantinop. sub Gennadio apud Lambecium *Bibl. Vindob.* VIII p. 423, Ammon Βουτητῶν, levi vitio, Ephesianæ p. 531.

Col. 153. *Κάβασσα*. Κάβασα Ptolemæus, et ΚΑΒΑΣΙΤΩΝ nummi. Theopemptus Καβάσων, pro quo ms. Καβάσων, nomen Ephesino concilio p. 531 et Chalcedon. p. 127 ascripsit.

Ibid. *Σάτζ*. Ita codex Lugdunensis. Nobilem hanc cognominis nomi urbem Nicander *Theriac.* 567 Σάτν αἰθαλόεσσαν appellat, ubi scholiastes, Σάτζ, inquit, πόλις Αἰγύπτου, γέμουσα ἰπποποτάμων· αἰθαλόεσσαν δὲ φησιν, ἐπεὶ μελανόγειός ἐστι. Incolæ Σαίται, ut ab ejusdem nominis in Thracia civibus distinguantur. *Vita Arati in Uranolog.* Petavii p. 184: Καὶ γὰρ Σάτζ· πόλις ἐστὶν ἐν Θράκη, καὶ ἐτέρα ταύτη ὁμώνυμος ἐν Αἰγύπτῳ· ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ οἱ πολλοὶ Σαίται καλοῦνται, οἱ δὲ τῆς Θράκης Σάτοι.

Ibid. *Ναύκρατις*. In eodem erat nomo, flumini accensans. Esaias Ναυκρατιτῶν synodo Constantinop. sub Gennadio apud Lambecium *Bibl. Caesar.* 8 p. 423 subscripsit.

Ibid. *Ἀνδρών*. Habet *Ant. Itin.* p. 154. Carolus a S. Paulo in Athanasii ad Anthiochenos epist. p. 776 Andromenam appellari censet, errore ridiculo. Memorantur inibi Ζώϊλος Ἀνδρώ, Μηγᾶ; Ἀντίφων episcopi: hinc Andromenam exstruxit, ut Benedictini pridem monuerunt. Vide Xenophonem Ephes. I, 41.

Ibid. *Νικίου*. Vide *Ant. Itin.* p. 155. Episcopus τῆς Νικιωτῶν est in synodica Gennadii apud Lambecium.

Ibid. *Σότζ*. Urbs insulam in nomo Schennyti-c) insidebat, *Orac. Sibyll.* I. v, p. 307 Σοῦτζ dicta:

Θμοῦτζ καὶ Σοῦτζ. Οὐίβεται καὶ κόπτεται Ζού.η
Ἰρακλῆους τε Διδός τε καὶ Ἐρμείου.

Qui versus, si in prioris sine Βουτῶ scripseris et posteriori addideris, ne claudicat, πόλις, melius decurrunt pluresque Ægypti comprehendunt urbes.

Ibid. *Φραυόνης*. Φράγωνις rectum videtur: certo Athanasius epist. ad Antiochen. p. 776 Agathum ait antistitem Φραγώνεως καὶ μέρους τῆς Ἐλεαρχίας τῆς Αἰγύπτου fuisse, quibus pariter, ubi quaerenda sit, indicavit. In *Liberali Breviario* c. 14 memorantur Athanasius episcopus Busirios et Nestorius Phragoneos et Auxonius Cabasensis, quorum medius Phragoneos, ultimus Cabasensis, de cujus urbe ante, verius appellabitur. Φραγονέας sive Φλαγονέας (variant enim mss.) præsul adfuit concilio Ephesino. vide p. 439 et 530.

Ibid. *Παχυμερόης*. Ptolemæo Παχυμουρίς, Athanasio Παχυμερονίς: episcopum enim in epistola ad Antiochenos Ammonium fuisse ait Παχυμερονέως καὶ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς Ἐλεαρχίας: unde apertum mihi est hanc superiori fuisse vicinam, et in Elearchia, de qua postmodum, positam.

Ibid. *Σεβόνυτος*. Σεβενυτὸς præstat, sita ad ejusdem nominis fluvium apud Ptolemæum et Stephanum. Paulus Σεβενυτοῦ subscribit Synodice Gennadii apud Lambecium *B. Cæs.* VIII p. 423.

Ibid. *Ὄνουφης*. Stephano πόλις οὐκ ἄγνωστος, Athanasio Ὄνουφης τῆς Λύχνων epist. ad Antioch.

p. 776, haud scio qua de causa. De *Tava Itin. Ant.* p. 153.

Ibid. *Κλεοπάτρα*. Κλεοπατρὶς alia in *Notitia*; quam Carolus a S. Paulo prope Hermopolin parvam locat, indignantibus et nullo auctore id fieri asseverantibus Benedictinis ad tabellam geographicam, quam Athanasio addiderunt. Neque sane injuria: quis enim veterum hunc illi locum assignavit? Nollem tamen Cleopatridem nullam aliam esse atque Arsinoen, tanta cum confidentia affirmasset. Arsinoen Cleopatridis nomine insignem fuisse, Straboni 17 p. 804 accedimus: at ea ab hac provincia longissime abest, sinui Arabico apposita. Hanc vero cum *Notitiæ* agnoscant, et Κλεοπατρίδος antistes sit in Concilio Ephes. p. 531, distinguaturque ab episcopo ἐν Ἀρσινόῃ in Meletii *Breviario* p. 187, haud sane absurde Cleopatris suum sibi locum tuebitur. Dices τοῦ Ἀρσινόουτοῦ præsulē non urbis Arsinoes, sed agri vicini fuisse: unde vero probabitur? Neque enim sine testimonio in hoc genere cuiquam credimus. Addo superioribus, Cleopatridem in Ephesino p. 439 Tava et Chalced. p. 127 Busiridi, urbibus hujus provinciar, jungi.

Ibid. *Κυνώ*. Hæc est ἡ κάτω Κυνώ, a Tava 50 M. P. remota et Busiri vicina; unde Hermῶν ἐν Κυνῶ καὶ Βούσιρι antistes in Meletii *Breviario* p. 188. Vide *Anton. Itin.* p. 153.

Ibid. *Βουσίρης*. Præstat Βουσίρις. Zonaras a Diocletiano eversam et imprudentissime Thebis Ægyptis vicinam trahit: erat enim intra Delta. Paria de Diocletiano *Acta S. Procopii* c. 4 tom. II Jul. p. 55. Et libros chemicos, ne Ægyptii artis, multis desideratissimæ, auxilio sese locupletarent, ab eodem exustos referunt, plane ad Suidæ mentem in Διοκλήτιανός. Jos. tamen Pinus, Actorum interpretres, Busirin urbem videre noluit, cum προσῆλθε δὲ καὶ μέχρι Βουσίρειως ad Busiridis usque immanitatem processit vertit. Athanasius in *Vita Antonii* c. 58 Βούσιριν τὴν τρίπολιν habet, quam nostram esse *Acta Chalcedonensia*, quibus Athanasius antistes Βουσίρειως τρίπολεως κατ' Αἰγύπτου p. 188 subscribit, dubitare vetant.

Ibid. *Ὄασις*. Ὄασις. Est autem parva Oasis: duas enim Ptolemæus et *Notitia imp. Orient.* c. 143 atque alii norunt, tres Strabo 17 p. 815 et Olympiodorus apud Photium cod. 80 p. 191. Hæc circa Mæridis fuit lacus: fortasse eadem quam Palladius in *Vita Chrysostomi* p. 195, Ὄασιν τὴν γελτονα τῶν Μαζιχῶν, et Joannes Romanæ Ecclesiæ diaconus in *Vitis Patrum* c. 12 *Oassa*, ubi genus est *Nazicorum*, appellant: Mazyces quippe Marmaricæ huic confinem incolebant, Pentapôlitani sæpe infesti, ut diximus alibi. Josephus in *Appion.* II. 3 ἐν Ὄάσει τῆς Αἰγύπτου Apionem fuisse natum, affirmat, qui cum cap. 4 eundem ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς Αἰγύπτου editum profitetur, hanc an majorem Oasin intellexerit incertum reliquit. Mirum autem est Mæreoten nomen ab Hierocle præteriri, quem alia *Notitiæ* et *Conciliorum Acta* sæpe memorant. Obiter notabimus ridiculum Corderii errorem, hæc Joannis Philoponi I. 5 de *Mundi Creat.* c. v. Ἐλλειπής ποτε τοῦ Νεῖλου γέγονεν ἡ ἐπίβασις, καὶ τῆς λίμνης τῆς καλομένης Μαρίας βάθος οὐκ ἐχούσης πολὺ διὰ τὴν τοῦ ὕδατος ἐνδείαν, vertentis, *Contigit aliquando ut Nilii ascensus esset pertenuis, et cum lacus, Μαρίας*.

βάθος *appellatus, deficeret propter aquæ penuriam.* Fefellit hominem distinctio male posita: debuerat, cum lacus, *Maria dictus, profundus non esset.* Patebat lacus, supra quem Nitria, monachis olim celeberrima, sese porrigebat, M. P. 70, si Palladius *Histor. Lausiaca* c. ix non fallit: nam aliter Plinius N. H. v, 10. Adde Evagrium tom. III *Monument.* Cotelerii p. 401 et Philonem in Flaccum p. 971.

Col. 153. *Ἐλεαρχία.* Provinciæ aut regionis nomen est, etsi Isaac *Ἐλεαρχίας* in concilio Ephesino p. 439 et Chalcedon. p. 127 memoretur: ille enim aut Pachnemunis aut Phragonis, quæ utraque in Elearchia sedem habuit, antistes fuit. Sita provincia sive ea regio erat inter ostia Sebennyticum et Phatnicum: priori vicinam fuisse ex Ptolomæo IV, 5, posteriori ex Diodoro 28 p. 806 apertum est. Nomen accepit a paludibus, quæ ibi plurimæ. Thucydides I, 110: Αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλεῖ ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἔλεσι βασιλέως. Τοῦτον δὲ διὰ μέγεθος τὰ τοῦ ἔλους οὐκ ἐδύνατο ἔλειν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἔλειοι. Adde Herodotum II, 152. Quæ omnia cum illas paludes, τὰ ἔλη, in aperta luce ponant, mirabere viris eruditione celeberrimis sæpenumero parum animadversas negotium facessivisse, solidamque adeo restitutarum gloriam Hemsterhusio nostro esse relictam: quis enim dubitaverit quin in his Polyæni *Stratag.* II, 16 κρύψας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τοῖς Ἐλλήσι, παρατάξας προῆγε τοὺς Ἕλληνας, legi ἐν τοῖς ἔλεσι oporteat? aut ambigat Aristidem tom. III p. 591 delisse ἦτε γὰρ Μοίριδος λίμνη καὶ αὐτὸς τοῖς ἔλεσι κάτω, καὶ ἡ πρότερον μὲν ὑπὲρ Φάρου νῦν δ' ἐξόπισθεν τῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως *Maria*, ἐξ ἀρχῆς τὴν εἰσι τοῦ Νείλου κόλποι, non, ut nunc editi præ se ferunt, πρὸς τοῖς Ἐλλήσι κάτω? id enim multo ineptissimum, quemadmodum etiam p. 612, cum de Nilo κάτω δ' ἐν τοῖς Ἐλλήσι εἰ; ἐπὶ τὰ καταβαίνετω, ubi itidem ἔλεσι reliquerat. Par ratio est in his scholiastæ Aristophanis *Plut.* 478: οἵτινες καὶ διαπεράσαντες εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐν τινὶ τῶν τοῦ Νείλου στομάτων ἀναπλεύσαντες, προσέσχον τοῖς Ἐλλήσι. Reliqui commentator τοῖς ἔλεσι, tantoque beneficio collegæ meo obstrictus, medicam ejusdem manum in plerisque aliis supplex sibi expostulat.

Ibid. *Παράλιος.* Ita mss. L. Holsteinius *Πάραλος* emendat, cujus præsul in Ephes. concilio p. 439 Athanasius *Παράλου* et in Chalcedon. p. 127 Pameius *Παράλου* dicitur, et in latina versione *Parali*, etsi Ephesianæ synodi interpres *Paralii* maverit. De ejus situ, nisi intra Delta fuisse, nihil certi constat.

Col. 156 A. *Αὐγούστα.* Forte Αὐγουσταμνικῆς quomodo Constantius imperator apud Athanasium *Apolog.* Arian. p. 174 τοῖς ἐν Αὐγουσταμνικῇ καὶ Θεβαῖδι καὶ Λιβύαις ἡγεμόσι: pro quibus Metaphrastes in Athanasii *Vita* c. 41 τοῖς ἐν Ταμνικῇ καὶ Θεβαῖδι καὶ Λιβύῃ ἡγεμόσι. Perperam diceres, nisi Nilus Doxopatrius tom. I, *Var. Sacr.* Le Moyno p. 223 τὴν πρώτην Σταμνικῆς, ἐν ἡ πρώτῃ μετροπόλει τὸ Πηλοῦσιον ἐπὶ τὴν δευτέραν ἐπαρχίαν Σταμνικῆς haberet, suspicionemque injiceret seriore ævo Stammicam provinciam pro Augustamnica fuisse usurpatam. Latini Augustamnica et Augustani-

cani, qua de Henr. Valesius in *Ammian.* XII, 16, vocitant; Epiphanius *Hæres.* 73 c. 26., Αὐγουσταμνικῆν, Cyrillus epist. ad Atticum p. 205 Αὐγουσταμνικῆν. Speculator ἐν τῇ Αὐγουσταμνικῇ est in Athanasii eadem *Apolog.* p. 199, sed is cohortis fuit Augustalianæ, cujus imp. Justinianus *Edict.* XIII c. 2 meminit. Dicta Augustamnica ab amne Nilo est, quem amnem Augustum nominasse videntur. Provinciæ correctorem et *Notitia* imposuit c. 1, estque Isidori Pelusiotæ I. 2, ep. 15 ad Serapionem Κοροπίκτορα, et plures ad Ausonium correctorem, ut I. I ep. 116 et L. 2 ep. 25 et passim.

Ibid. *Προκόρουρα.* Non hæc provinciæ metropolis, sed Pelusium, ut ex Nilo Doxopatrio vidimus. Plinius extra Ægypti terminos 5 12 Rhinocorura locat. Nostro consentiunt Ptolemæus, Ammianus XII, 16 et Hieronymus in *Isai.* c. XIX, omnesque *Notitiæ.* Vide *Ant. Itin.* p. 152.

Ibid. *Ὀστρακίχη.* Recte ita ms. Leidensis. Hand longe aberat ab urbe lacus Sirhous, teste Aristide tom. III p. 591. Plura de ea et Casio ac Pentaschoeno alias.

Ibid. *Ἀφράτορ.* Est in Ephesino p. 439 Hierax Ἀφρατοῦ, agnoscuntque urbem cætera *Notitiæ.* Carolus a sancto Paulo *Itin. Ant.* p. 162 Daphno sive Daphen Stephani eandem arbitratur; cui suspicioni etsi situs nihil obstat, vix se tamen tueri ea poterit, nisi in aliam formam nomen deinceps procursum fuisse appareat.

Ibid. *Γέβρας.* Sic præ se mss. ferunt. Ptolemæus Gerrhum et ante eum Plinius VI, 29, cognomento Adipson, vocat: Gerra Strabo XVI p. 760, nihil dissidente Peutingerorum *Tabula.* Nostro astipulari videtur Sozomenus H. E. VIII, 19: Ἀπὸ τοῦ πελάγους ὤδε συμβᾶν κατήρην εἰς Γέβραν, πόλιν μικρὰν. ἄμφι πεντήκοντα στάδια τοῦ Πηλοῦσιου ἀφροστῶσαν. Verius tamen Gerrhum sive Gerra fuerit, siquidem ἀπὸ τῶν Γέβρων, quatenus tabernacula, σκηνάς, notant, nomen acceperint. Scholiastes Luciani in Ἀνάχαρσ. p. 32 edit. Amst.: Δημοσθένης δὲ ἐπὶ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν περιφραγμάτων (pro Coron. p. 168 ed. Paris.) εἰ καὶ τὰ Γέβρα ἐνεπίμψασαν. Καὶ παρ' Αἰγυπτίους δὲ τὰ κατὰ τὸ Πηλοῦσιον καλούμενον διὰ τοῦτο ὀνομάσθη, ἐπεὶ σκηνώματα ἐστίν, ἐν οἷς παραφυλάττοντες τὰς εἰσόδους διατρέουσι. Quibus critici verbis et Gerrhorum positura confirmatur, et id docemur, fuisse ibi custodes sive præsidarios milites, qui Ægypti aditus contra hostium incursiones tuerentur. Erat Gerrhum loco commodissimo positum, atque ad initium quidem Barathrorum sive voraginum, quæ Pelusium versus porrigebantur; quod si ergo cum cura servaretur, ad claustra Ægypti aditus erat hostibus interclusus. De Barathris illis Diodorus XVI p. 444 et Strabo XVI p. 760.

Ibid. *Σέβνα.* Σέλα, cujus episcopus Alypius Σέλης ἐπαρχίας Αὐγουσταμνικῆς in Ephesino concilio p. 478 dicitur. Vide *Itin. Ant.* p. 171.

Ibid. *Σεθραττης.* Straboni in mss. Σεθραῖτης XVII p. 884. Sed nostro accedit Ptolemæus. Cujus nomi metropolis Hercules parva urbs erat. Neque alia hic intelligitur: nam in concilio Ephesino modo Theon, ut p. 472, antistes Σεθροῦτου, modo Πρακλέους τοῦ Σεθροῦτου, quemadmodum p. 551, dicitur. Pelusio *Itin. Ant.* M. P. 22 separat.

Col. 456. **Ἡραίστος*. Joannes Ἡραίστου Ἀγούσταμνικῆς subscripsit Ephesino concilio p. 474.

Ibid. *Πανίθυσος*. Ascripsit L. Holsteinius Πανίφυσος, Πανέφυσος et Παναίφυσος. Ptolemæo dicitur Πανέφυσος metropolis nomi Neut, Ephesino concilio p. 478 Πανέφυσος ἐπαρχίας Ἀγούσταμνικῆς, et p. 440 Πανέφυσος. Casianus Collat. xi c. 5 oppidum Panephisin appellat, et satis miserabili fuisse conditione prodit.

Ibid. *Πάννις*. Ita mss., sed verum Τάννις sive Τάνις est. Harpocras Τάνεως Gennadii Synodicæ, apud Lambecium *Bibl. Cas.* viii p. 423 subscribit. Vide *Itin. Ant.* p. 153.

Ibid. *Θμούης*. Θμούϊς. Pindarus apud Strabonem xvii p. 802 Mendetem mari apponit, merito castigatus ab Aristide tom. III p. 610 : Φησὶ γὰρ Αἰγυπτίαν Μένδητα παρὰ κρημνὸν θαλάσσης· καίτοι οὐτε κρημνὸς ἐστὶν οὐδὲς ἐκεῖ οὐτε θάλαττα προσήκει, ἀλλ' ἐν πεδίῳ κεχυμένῳ ὁ Μενδήσιος ἄσπας νομὸς οἰκεῖται, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἦν ὀνομάζουσα Θμούϊν.

Ibid. *Ἀγούστα*. Ἀγούσταμνικῆς. Post Theodosii secundi tempora hæc videtur provincia facta. Unam tantum Augustamniam *Notitia imp. Orient.* novit, unam etiam Cyrillus in epist. ad Atticum p. 205. Præsidem habuisse Hierocli credimus. Est Augustamnica præses in l. 34 c. Th. de Decurion. et apud Athanasium *Apol. contra Arian.* p. 174 ; qui toti Augustamnicae, nondum in duas distractæ, sub Constantio imperavit. Post dein sub Arcadio eadem correctorem, ut ex Isodoro ostendimus, habuit. Ubi vero ex una binæ sunt creatæ Augustamnicae, prima correctorem, secunda, uti olim, præsidem, cui pareret, nacta est.

Ibid. *Λεοντώ*. Πόλις Λεόντων Ptolemæo circa Busiriticum amnem, unde ejus in Ephesino concilio, p. 374 episcopus Metrodorus Λεόντων dicitur. Nec damnum tamen nostrum est, quod formam Ægyptiam præfert, et receptum satis est. Xenophon Ephesius iv, p. 56 : Διελεθόντες δὲ Ταῦα ἐπὶ Λεοντῶ ἔρχονται πόλιν. Sic enim ingeniosissime vulgatum ταῦτα Ti. Hemsterhusius refinxit. Nilus Doxopatrius (tom. I *Var. Sac. Le Moyne*, p. 224) τὴν Λεοντῶ metropolin Augustamnicæ secundæ esse ait. Vide *Itin. Ant.*, p. 153.

Ibid. **Ἀθριβίς*. Fuit in cognomine nomen, non multo a Leonum urbe dissociata spatio apud Ptolemæum. Habet etiam Palladius *Hist. Laus.*, c. xxxv, ubi maximopere vellem ab Jos. Meursio nihil fuisse ascriptum περὶ τῆς Αἰθιοπίου πόλεως, ex qua secunda Muhammedis prodiisse Zonaras Cedrenus Constantinusque imperator prodidere : ea enim ab Athribe hac multo est diversissima, quippe in intima Arabia posita : non aliam enim esse ac Medinam, quæ Jatrib olim, certissimum est. Vide Jac. Golium in *Alfergan.*, p. 97. De Heliopoli sive Ἠλίῳ *Ant. Itin.*, p. 169.

Ibid. *Βούβαστος*. Apposita fuit Bubastico fluvio, a Diana, quæ Ægyptiis βούβαστις apud Herodotum ii, p. 137, id nominis sortita. Hermon τῆς Βουμαστικῶν pro Βουβαστικῶν vest in tom. III Maii *Act. S.*, p. 71.

Ibid. *Φάρζιθος*. Rectum est Φάρβιθος, ut Ptolemæus et Stephanus, aut Φάρβητος, quomodo Strabo et Epiphanius in *Expos. fidei*, c. xii, p. 1095. Se-

dem urbs inter Bubasticum et Busiriticum amnes habebat.

Ibid. **Ἀραβία*. Intelligitur nomen Arabicum circa Bubasticum fluvium Arabiam versus protentus. Ceteroqui et alia Arabia cognomini sinui confinis et in Æthiopiā pertingens in Ægypto erat. Nobilis ea est marmore porphyrite, ejus ibi metalla, sed et aridissimo solo atque arenis infans apud Aristidem tom. III, p. 587. Atque hic, puto, fuit πορφύρετης τόπος, ejus Palladius *Hist. Laus.*, c. xlii meminit, et eremus Porphyrio, quam ab oppidis aut habitabili terra septem mansionibus vel eo amplius separatam Cassianus de Spir. Acediæ 7, 24 prodit : bene enim illi in eremi descriptione cum Aristide convenit ; id vero mirum accidit, Babylonem ab Hierocle in hac provincia negligi, satis sua ætate celebrem. Aberat ab Arabico sinu, si jumentis sarcinalibus iter ingrederentur, intervallo quatuor dierum, quod tamen expeditus eques unius diei et noctis decursu absolvere poterat. Hoc Jo. Philoponus de *Mund. Creat.* iv, 5 his verbis, quæ Corderius non intellexit, docet : Πλησιάζει δὲ οὗτος (ὁ Ἀράβιος κόλπος τῆ κατ' Αἰγυπτὸν Βαβυλωνίαν, ἔθνη ἐξ αὐτῆς ἔχων ἀχθοφόροις μὲν ζώοις ἡμερῶν ἐγγύς πού τεσσάρων, ὁξυτάτῳ δὲ δρομεῖ ἵππον ἐλαύνοντι νυχθημέρου. Vide et *Ant. Itin.*, p. 196.

Ibid. *Κλύσμα κίστρον*. Lege cum Holsteino Κίστρον : sic enim Epiphanius *Hæres.* lxxvi, c. 1 et incertus auctor in *Bibl. Coisliniana*, p. 599. Palmerius *Exercit.*, p. 546 Clysma ad fluvium sive fossam Ptolemæi, a Trajano renovatam et repurgatam, appositum fuisse censet ex his Luciani in *Pseudomant.*, p. 775 eq. Amst. : Ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἰγυπτὸν ἄχρι τοῦ Κλύσματος, πλοίου ἀναγομένου, ἐπέισθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεύσαι. Recte quidem Latinum interpretem castigavit, qui Clysma non observaverat ; quod ipsum et Bevergius fecit in Canon. concil. Trullani, p. 151 : at de fossa Ptolemæi res alia est. Illa Arsinoen usque fuit producta apud Strabonem xvii, p. 804, Trajani vero ad Heroum urbem Arsinoæ vicinam, teste Ptolemæo iv, 5. Ab utraque amplius 69 M. P. Clysma erat semotum, quemadmodum *Ant. Itin.* indicat, longèque adeo a fossa Trajana Ptolemæi que. Si præterea Luciani orationem recte consideraveris, nullum huic opinioni præsidium auxiliumve invenies : neque enim ἄχρι Κλύσματος, πλοίου ἀναγομένου recte verteris usque ad Clysma adducto navigio, quandoquidem naves ἀνάγεσθαι dicuntur quæ solvunt et ex portu provehantur. Polybius i, 60 : Ὅς ἀναχθεὶς καὶ καταρὰς ἐπὶ τὴν Ἰσρὴν καλουμένην νῆσον, et 5 2 : ἀνήχθη καὶ κατῆρε δευτεροῦς εἰς Πάτρας, et passim alii, a viris doctissimis ad *Act.* xxvii, 2, 3 excitati. Itaque hoc Lucianus voluisse videtur, juvenem eum in interiorem Ægyptum navigasse et Clysma adisse, cum vero navis inde solveret, persuasum fuisse ut eam conscenderet et Indiam peteret : erat quippe Clysma portus ad iter Indicum, ut Epiphanius significat, accommodatus. Vide et *Ant. Itin.*, p. 170.

Ibid. **Ἀραδία*. Nomen provincia ab Arcadio indepta est, estque prima ejus, quod sciam, apud Cyrillum epist. ad Atticum, p. 205 et concilio, Ephesino, p. 474 mentio. Arcadium illi nomen dedisse Eustathius in Dionysii *Perieges.* 251

testabitur; facileque adeo Harduini carebimus commento, quo provincia eo titulo donata perhibetur, quod totius Ægypti esset media uti Arcadia Peloponnesi; quæ si solida foret ratio, cur nusquam id nomen obvium est nisi post imp. Arcadii ætatem? præses Arcadiæ est in *Notitia imp. Orient.* cap. 1.

Col. 156. *Κυνώ*. Hæc superior est Cyno, ἡ ἄνω Κυνώ, in Meletii *Breviario*, p. 187; quæ etsi principem in urbium catalogo locum teneat, metropolis tamen censenda non erit cum L. Holsteinio: sæpius enim videmus seu consulto seu librariorum negligentia metropoles aliis fuisse postpositas.

Ibid. *Ὁξύρυγχος*. Hæc provinciæ metropolis est apud Nilum Doxopatrium, p. 225 tom. I *Var. S.* Le Moyne. Urbs erat amplissima et incredibili monachorum frequentia celebris; qua de re Rufinus ad *Ant. Itin.*, p. 157 a me appellatus, et maxime *Paradisus* seu *Hist. Monach. Ægypti* tom. III *Monum. Cotelerii*, p. 175.

Ibid. *Ἡρακλέως*. *Ἡρακλέως* voce πόλις subintellecta. Ephesino concilio 531 ἡ ἄνω Ἡράκλεια et Ἡρακλεωτῶν πόλις τῆς Ἀρχαδίας, ut, p. 474 dicitur. In ejus vicinia natus fuit Antonius, monachorum parens, cujus vitam Athanasius nobis reliquit. Sozomenus *H. E.* 1 13: Ἐγένετο δὲ οὗτος Αἰγύπτιος τῷ γενεῖ, τῶν εὐπατριδῶν ἀπὸ Κομάκωμῃ δὲ αὐτῇ ὀμοῦ Ἡρακλεῖας τῆς παρ' Αἰγυπτίους ἀρασι. Sic edidit H. Valesius, secutusque conjecturam, qua Heracleam minorem a Sozomene signari arbitratur, vertit: *Fuit hic Ægyptius, ortus genere nobili in vico Coma. Est autem hic vicus juxta Heracleam, urbem Ægypti, quæ cognominatur minor.* Ergo aliter sentio, et majorem Heracleam indicari opinor. Invenerat vir egregius in codice Fuketiano τῆς παρ' Αἰγυπτίους Ἀρχάσι: unde colligas fuisse Arcadium aut Arcadiæ ibi mentionem. Idem confirmat Nicephorus, qui ex Sozomene habet ὁμορος δὲ αὐτῇ Ἡρακλεῖα τῶν παρ' Αἰγυπτίους Ἀρχάδων. Forte ergo verum fuerit, κώμῃ δὲ αὐτῇ ὁμορος Ἡρακλεῖα τῆς παρ' Αἰγυπτίους Ἀρχαδίας. Certe articulus τῆς Fuketiani ms. hoc requirit: posses cæteroque, si τοῖς παρ' Αἰγυπτίους Ἀρχάσι aliorum codicum retinendum censeas, præpositionem addere atque ἐν τοῖς x. λ. legere, sententia eadem. Alterutrum prorsus necessarium est.

Ibid. *Ἀρσενότης*. Ita codex Leidensis. Intelligent Arsinoen et nomum ad occasum insulæ Heracleoticæ, cujus episcopus Andreas Ἀρσενότου in epist. ad *Antiochenos*, p. 776 ab Athanasio memoratur.

Ibid. *Θεοδοσιούπολις*. Habent ejus episcopum *Acta conc. Chalcedon.*, cumque is pro Arsinoita antistite subscribat, urbs Arsinoæ vicina fuisse videtur. Forte statio Ptolemæi apud Ptolemæum id nominis a Theodosio est sortita.

Ibid. *Νικόπολις*. L. Holsteinus Νειλόπολις corrigi, rectissime, me arbitro. Fuit sane Nicopolis in Ægypto, sed Alexandria vicina apud Josephum *B. Jud.* 4, 11, § 5, a qua longius discessimus. Nilopolis erat in insula Heracleotica, cujus episcopus Ephesino, p. 531 Eusebius Νειλούπολιως cum cæteris Ægyptiis nomen ascribit.

Ibid. *Ἀφροδιτώ*. Forina hæc Ægyptia est, ut *Λεοντώ*, *Λυκώ*. Ptolemæο Ἀφροδιτῆς πόλις. Chry-

sarius Ἀφροδιτῶν Ephesino, p. 459. Vid. *Ant. Itin.*, p. 168.

Ibid. *Πέμφις*. *Μέμφις*. Quam urbem cultu Apis famosam olim fuisse constat; de quo cum omnia jam sint vulgata, circumspiciamus tamen ecquid lucis obscurioribus Lucani verbis de Achoreo afferri possit 5, 477: *hunc genuit custos Nili crescentis in arva, Memphis vana sacris; illo cultore deorum lustra suæ Phœbes non unus vexerat Apis.* In illis enim, qui Apis lustra suæ Phœbes vehere dicitur, vix intelligas. Equidem, cum in *Regio* ms. et uno Pulmanni Oudendorpii *duxerat* offenderit, *luzerat* maluerit, ut Apis lustra suæ Phœbes, quibus sacerdotum in fonte mersus enecabatur, luxisse perhibeatur; idque mihi propterea arrisit quod sacra illa summo cum luctu Ægyptii obirent; unde Tibullus l. viii, 27: *Te canit atque suum pubes miratur Osirim Barbara, Memphitem plangere docta bovem*: et Statius, simili metaphora, *Theb.* 1, 265: *et ariscni lugentia flumina Nili.* Neque oberit conjecturæ luctus bovi tributus, siquidem poetæ id sibi licere arbitrantur. Idem Statius *Theb.* v, 334: *regemque peremptum ipse ager, ipsi amnes et muta armenta queruntur.* Etsi autem Lucanus id mihi voluisse videatur, ultro suspicionem, ubi meliora fuero edoctus, damnabo; neque tamen eripi mihi patiar præsidium, quod hinc Ammiano veniet. Scribit 22, 14 Apin Lunæ fuisse sacratum, meritis propterea Salmasii in *Solin.*, p. 311 castigationem: *quod contra omnes est*, inquit, *qui ὁμοθυμαδὸν Apin Osiridi, id est Soli, dicatum dixere.* Atqui Lucanus Phœbæ sive Lunæ Apin evidentissime ascribit; et Porphyrius apud Euseb. *Præp. Evang.* iii, 43: *Σελήνη δὲ ταῦρον ἀνέθεσαν ὃν Ἄπιν ἐπονομάζουσι.* Nunc e diverticulo in viam atque ad Latonæ urbem.

Ibid. *Ἀττεως*. *Ἀττεως*, unde Isaac ex *Ἀττεως* in Meletii *Breviario*, p. 187. Vide *Ant. Itin.*, p. 156.

Ibid. *Θηβαῖδος*. Unam Thebaidem Ægyptus Constantii imperatoris ætate habebat, ut ex ejus epistola apud Athanasium tom. 1, p. 174 videas. *Notitia imp. Orient.*, c. 1 unam quoque novit. Secta postea in duas est, quarum Justinianus Edicto 43, c. 21, præsidibus subditarum, meminit.

Ibid. *Ἐρμούνη*. Ita ms. Leidensis, alii Ἐρμάη, male omnes. Ἐρμούπολις vero nomine fuit, quam μεγάλην vocabant, ut ab altera, quam supra tetigimus, discernent. Gennadius Ἐρμούπολιως μεγάλης adfuit Ephesinæ secundæ synodo, estque in Chalcedonensi, p. 127. Vide *Itin. Ant.*, p. 127. Sequentem legere non recordor.

Ibid. *Ἀρτινῶ*. Sic et Moschus in *Prat. Spirit.*, c. xxxvii et Rufinus in *Vit. Patrum.*, c. 12: *Vidimus et alium senem venerabilem, Eliam nomine, in finibus civitatis Antino, quæ est metropolis Thebaidis.* Palladius *Hist. Laus.*, c. lxxxv et lxxxvii πόλιν Ἀρτινῶν vocat. Plura ad *Itin. Ant.*, p. 167.

Ibid. *Ἀκούσα*. Ita scholæ Leidenses. Holsteinus Φάκουσα emendat, et ms. Κακος legere admonet; cui astipulari, etsi magnopere velim, non possum. Phacusa vicus erat, Stephano teste, Ægyptum inter et Arabicum mare, sive, ut Ptolemæus, metropolis nomi Arabiæ. Præterea Strabo vii, p. 805 fossæ Ptolemaicæ, quæ ex Bubastico anne in sinum Arabicum erat perducta, Phaccusa (sic enim appellat) initium esse affirmat. Quæ om-

nia Phacusam in Augustamnica prima fuisse et longissime hinc semotam indicant. Verum est *Κούσα*, unde Cusis *Itin. Ant.*, p. 157, quod adi.

Col. 156. *Αύκων*. Si πόλις addatur, bonum erit: cæteroqui *Αυκὼ* Ægyptiorum more dici assolet, ut Palladio *Hist. Laus.*, c. xli et Cassiano de *Instit. Renunt.*, iv, 15: *Primum abbatem Joannem, qui commemoratus est juxta Lyco, quod est oppidum Thebaidos. et Collat. I, c. 21. Adde canonem Theophili apud Bevereg. tom. II, p. 575, et quæ ibi Balsamon. Cusis M. P. 56 Itin. Ant. dissociat.*

Ibid. *Υψηλή*. Hoc manu exaratus *liber*, qui Lugduni in Batavis est, probat. Athanasio *Apolog. c. Arian.*, p. 185 *Υψηλῶν πόλις*, Eriphanio *Hæres.*, lxxvi c. 9 *Υψηλή πόλις οὕτω καλουμένη περὶ τὴν Θηβαῖδα*. Vide Ch. Cellarium G. A. 4 I, p. 70, et de sequenti *Itin. A.*, p. 158.

Ibid. *Ἀρτέου*. Pro *Ἀνταίου*, solemnī recentioribus more, ut ad *Anton. Itin.* vidinus. Causam nominis locique situm Diodorus I, p. 18 signal, γενέσθαι inquietus, τὴν μάχην παρὰ τὸν ποταμὸν, πλησίον τῆς νῦν Ἀνταίας κώμης καλουμένης, ἣν κεῖσθαι μὲν λέγουσιν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρει, τὴν προσηγορίαν δ' ἔχειν ἀπὸ τοῦ κολασθέντος ὑφ' Ἡρακλείου Ἀνταίου, τοῦ κατὰ τὴν Ὀσίριδος ἡλικίαν γενομένου. Rhodomanus vicum vertendo in parte quadam Arabiæ collocans, haud sane attendit rem in Ægypto esse gestam. Posita urbs sive vicus ad orientem erat Nili, ut Ptolemæus quoque docet; quem tractum Arabiæ vicinum faciunt. Vide *Itin. Ant.*, p. 164, et de Πανδός (sic enim recte ms. Leidensis) urbe, p. 166.

Ibid. *Ἰασίς μεγάλη*. *Ἰασίς μεγάλη*, uti Socrati H. E. II, 28 dicitur ἢ *ἄνω Ἰασίς Hist. Arian.*, p. 387 et *μεγάλη Ἰασίς Apolog. ad Constantium*, p. 316. Siccam et exsilis famosam fuisse præter alios Diodorus Tarsensis apud Photium cod. 223, p. 671 docet. Zonaras, qui in Theodosio secundo Oasin Arabiæ regionem ait, errorem excusare non poterit.

Ibid. *Υπὸ δούκα*. Unum Constantii imperatoris tempore Ægyptus ducem habebat, qui rei militaris curam ageret. Athanasio *Hist. Arian.*, p. 394 modo λαμπρότατον δούκα, modo στρατηλάτην, ut *Apolog. ad Constantium*, p. 318, appellat; postea duo constituti sunt, alter Thebaidos, Libyæ alter, cujus utriusque *Notitia imp. Orient.*, c. I et l. ult. c. de *Divers. Offic.* meminit. Justinianus dein *Edicto xvi*, c. 22 duas Thebaidas uni duci mandavit, eique utriusque provinciæ præsidēs parere jussit.

Ibid. *Πτολεμαῖς*. Hæc est Ptolemæis Hermitæου Πτολεμαῖς non apud Ptolemæum tantum, sed et Theodorum Meliteniotam *Proæmio in Astronom.* tom. ix *Bibl. Græc. Fabricii*, p. 212. Zosimo ἢ κατὰ τὴν Θηβαῖδα Πτολεμαῖς, I, 71; auctor l. III *Maccab.*, c. vii, 17 Ptolemaidem habet, quæ ex loci ingenio βοδοφόρος dicebatur: nostrane an statio Ptolemæis in Amsinoita nomo sit, non temere dixerō. De Diospoli *Ant. Itin.*, p. 159.

Ibid. *Τέντρον*. Lege *Τέντρον*. Vide ibidem.

Ibid. *Μαξιμιανούπολις*. Nomen a Maximiano Herculeo impetrasse videtur. In Meletii *Breviario*, p. 187 *Μαξιμιανούπολις* vitiose dicitur. Adde *Notit. imp. Orient.*, c. 143.

Ibid. *Κόπτος*. *Κόπτος*. Xenophou Ephes. iv,

p. 56, *Κόπτον τῆς Αἰθιοπίας πλησίον vocat*, et frequentia mercatorum in Æthiopiam Indianam transmittentium celebrem ait. Statio *Theb.* I, 265, *Μαροσσις Coptos*, satis audaci figura. Quæ vero illic a Lactantio de Iside notantur, plenius scholiastes Luciani tom. II, p. 35 exponit.

Ibid. *Φίλαι*. Rectum est *Φίλαι*, de quibus *Ant. Itin.*, p. 164.

Ibid. *Διοκλητιανούπολις*. Est in aliis quoque *Notitiis*. Condita videtur, cum Diocletianus in Achilæum arma moveret et Ægyptios in ordinem cogeret: tum enim varia per hanc provinciam castella excitavit, de quibus Jo. Malala tom. I, p. 409.

Ibid. *Ἐρέσθυθος*. Vereor vehementer ut se tueri hoc possit. Nusquam, quod quidem sciam, eo nomine urbem in *Thebaidæ* inveni; et nisi me omnia fallunt, *Ἐρμονθίς*, de qua *Itin. Ant.*, p. 160, erit.

Ibid. *Λάττων*. *Λάτων*, quanquam et *Λάττων* in *Vita S. Pachomii*, c. vii § 52. Latopolis est, ad *Itin. Ant.* satis illustrata.

Ibid. *Ἀπολλωνίας*. *Ἀπόλλωνος*, uti aliæ *Notitiæ* malunt: Ptolemæo magna Apollinis urbs, *Itin. Ant.* Apollonos superioris et *Notis imp. Orient.* c. 143. Mox *Ὁμοιοι* lege.

Ibid. *Αἰθύς τῆς ἄνω*. Superior Libya *Notit. imp. Orient.* c. I, ubi et præsidem habet, obvium quoque in Actis S. Lucii apud Lambecium liv. viii, p. 206 *Bibl. Vindeb.* et Athanasii *Apol. cont. Arian.*, tom. I, p. 174.

Ibid. *Σώζουσα*. Hujus antistes Zosimus *Σωζούσης* concilio Ephesino secundo inter *Acta Chalcedonensis*, p. 127 subscripsit. *Σώζουσα* τῆς Πενταπόλεως; dicitur Eriphanio. *Hæres.* lxxiii, c. 26, satis recte: nam Libya superior Pentapoli complexitur.

Ibid. *Κυρήνη*. Nobilissima olim urbs Synesii ætate deploranda erat conditione, prorsus neglecta et in ruinam procumbens; unde orat. de Regno, p. 2 meritissimo imperatoris opem implorat: *Πόλις Ἑλληνίς*, inquit, *παλαιὸν ὄνομα καὶ ἐν ᾧδῇ μυρία τῶν πάλαι σοφῶν, νῦν πένης καὶ κατηφῆς καὶ μέγα ἐρείπιον, καὶ βασιλέως δεόμενον, εἰ μᾶλλον τι πράξειν τῆς περὶ αὐτὴν ἀρχαιολογίας ἐπάξιον*. Plura in *Ant. Itin.*, p. 68. Portu utebatur Phycuntæ, de quo præter Ptolemæum idem Synesius *epist.* 51: *Ἀρντες ἐκ Φυκοῦντος ἀρχομένης Ἐψας, δελιῆς ὄψιας τῷ κατ' Ἐρυθρὰν κόλπῳ προσέσχομεν*. Ubi male de mari Rubro D. Petavius cogitavit, quod fortasse in altera editione correxit. Scribi debet *Ἐρυθρόν*, quo nomine locum maritimum in Pentapoli Ptolemæus habet et Synesius ipse *epist.* 67. Adde *epist.* 100.

Ibid. *Πτολεμαῖς*. Provinciæ est metropolis apud Synesium *epist.* 67 et Nilum Doxopatrum, p. 223. Non longe aberat Barce, quæ festinanti manum injicit. Puto eam in animo atque oculis fuisse scriptoribus vetustis, qui Jacobi Majoris exitum describere; quod ut pateat, ipsos audiamus. Isidorus, seu quis alius auctor, in libro de Vita et Obitu Sanctorum, *hic ab Herode*, inquit, *tetrarcha gladio cæsus occubuit, sepultus in arce Marmaria*. Sic ms. Jesuitarum Antverpiensium præfert, ut ipsi profiterentur tom. VI Jul., p. 83. Alii codices, quos Mariana in disputat. *De Adventu S. Jacobi in Hispan.*, c. 7 inspexit, in arce aut arca Carnarica, *Marmarica, Marmorica, Achimarmarica* edunt; Martyrol. Vetus, tom. III *Anecd.* ed. Martene, p. 1549 in

Acaia Marmarica. E quibus mirificis lectionibus Hispani scriptores multa comminiscuntur, ut Jacobum intra suæ regionis fines tumulatum fuisse vincant. Mariana arcam marmoricam effingit, in quam Jacobus fuerit illatus, prorsus, ut de vocabulo si-leam, contra scriptoris mentem: solet enim locum, in quo viri pietate illustres fuerint sepulti, apponere. Aliud ergo Maurus Castellus Ferrerius et Gaspar Sanctius apud exstructores magni operis Sanct. tom. VI Jul., p. 14 inde eruerunt, opinati Tamaricam rectam esse; Tamaricam autem Gallæciæ esse partem, quam Tamarici apud Melam 3, 4 olim habuerunt; quod posterius ut verum esse demus, magna tamen differentia inter Tamaricam et Marmaricam sese offert: et quæ arca illa sive arx Tamarica? aut ubi tandem lecta? enimvero si partium seposito studio rem ipsam consideraveris, quid magis Isidori verbis accommodatum esse potest Barce Marmarica? Præsertim cum Freculphus, tom. II, l. II, c. 4 Jacobum intra Marmaricam, et Anonymus scriptor operibus Œcumenii præpositus ἐν πόλει τῆς Μαρμαρικῆς sepultum fuisse tradat, librarii que in Marmaricæ vocabulo sæpe peccarint turpiter, ut Jos. Simlerus et H. Surita in *Ant. Itin.*, p. 70 monuerunt. Dices Græculum illum esse nullius fidei et multa perperam miscere; neque ego negavero: satis tamen indicat de Marmarica se aliquid inaudivisse, non de Tamarica, neque de arca marmorica. Probe vero Barcen Marmaricam appellari nemo facile negaverit, qui Marmaridas a Parætonio ad Syrtin usque majorem porrectos fuisse e Plinio V, 5 didicerit.

Col. 156. *Τεύχερα.* Imo *Τεύχερα.* Vitiosum orbis hujus nomen est in Diodoro Siculo, xvii, p. 605: *Μετὰ δὲ ταῦτα θαρσῆσας, καὶ τὴν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Τάρχη ἀποποροχῆσας.* Lege *Τεύχερα*, quorsum res ipsa et mss. variantes scripturæ ducunt, et vide *Ant. Itin.*, p. 67 et schol. Pindari *Pyth. Od.* 4, ubi Cyrenæ hujus originem vindicat. De sequentibus duabus. *Itin. Anton.*

Ibid. *Λιθύς τῆς κάτω.* Athanasius τὴν ἑγγιστα Λιθύς appellare solet, ut epist. ad Antiochen., p. 776. Cum Hierocle *Notitia imp. Orient.*, cap. 4 facit, quæ ejus etiam administrationem præsidit, sicuti imp. Justinianus Edicto xiii, c. 17, committit.

Ibid. *Παρατόριον.* Libyæ hinc initium sumit Justinianus Edicto 13, c. 18. Lucanus Syrtibus appositum fuisse videtur censuisse, cum 3, 295 canit *Usque Parætonias Eoa ad littora Syrtes*, haud dubio perperam: longe enim Syrtes a Parætonio distabant. Tamen, quasi certus hujus opinionis, et alibi Syrtes Ægypto pæne jungit, veluti 7, 444: *Syrtibus hinc Libyis tuta est Ægyptus*, et 540: *Et vada testantur junctas Ægyptia Syrtes.*

Ibid. *Ζωγοζαγούλης.* L. Holstenius in Caroli a S. Paulo Geograph. S. duabus vocibus Ζώγρα Ζάγολις legendum aut duas illas urbes in unam demceps coaluisse arbitratur; quod et mihi arrisit.

Philocalus Ζαγυλέων antistes est in concilio Chalcedon., p. 127 et apud Lambecium *Bibl. Vindob.*, viii, p. 423. Maximus Ζαγυλέωσ Gennadii Synodica subscribit. Athanasius a. Antiochen. 767. Marcum, Ζύγρων τῆς ἑγγιστα Λιθύς memorat. Ptolemæo utraque est, κώμη vicus, non longo quidem inter se intervallo, nec juncti tamen arctissime.

Ibid. *Πιδωρία.* Πηδωνία et Ptolemæi prope Cæwathmon parvum; atque haud scio an hinc fuerit Apollon Πιθανίας in Synodica Genadii.

Ibid. *Ἀντιφρώ.* Eidem Synodica Apollon Ἀντιφρών subscribit. Ἀντιφραι Straboni, qui xvii, p. 799 non longe a mari locat.

Ibid. *Δάρρις.* Hæc provincia fuit metropolis, nisi Nilus Doxopatrus fallat, certe corruptus cum urbem Δαρικῶ, p. 223 vocat. Plura *Ant. Itin.*, p. 69.

Ibid. *Ἀμμωνιακή.* Recte ita mss. *Lugdun.* Non alia est ac Ptolemæi χώρα Ἀμμωνιακή, cæli solique siccitate aspera. Athanasius Ἀμμωνιακὴν τῆς Λιθύς. Apol. ad Constantium, p. 317 appellat, et exsiliis episcoporum frequentem fuisse tum eo loco tum *Histor. Arian.*, p. 387 significat. Fortasse et huc pertinet Oasis Strabonis, quam prope Ammonis oraculum collocat. Recte sane Ammoniæ appellabitur.

Ibid. *Ἐὶς τῆς δύσεως.* Hæc et quæ sequuntur, a ms. Leidensi exsulant, hanc clausulam addente, *Τὸς τοῦ καταλόγου πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, διοικουμένων:* quæ mihi multo quoque justior et verior illis videtur quæ L. Holstenius ex suis codicibus excerptis: neque enim commode Occidentis imperio ab Hierocle provinciæ tribuentur, quæ ipsius ætate amissæ prorsus erant; cujusmodi pleræque sunt quas subjunctas vides.

Ibid. *Γαλήνων.* Γάλλων aut Γαλιτῶν aut Γαλιῶν oportuerat.

Ibid. *Σπανίων.* Solemni more pro Ἰσπανίων. Ita Paulus *Epist. ad Roman.* xv, 28 τὴν Σπανίαν, et Galenus *περὶ τροφ. δυνάμ.* II, p. 520 κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τε καὶ Σπανίαν ὀνομαζομένην, et Athanasius τὴν τῶν Σπανίων Ὀσίον nuncupat. Similiter Σπάνιοι ἴπποι apud Apsyrtum *Hippiat.* c. 115, et Melane τὸ γένος Σπάνη in *Hist. Laus. Palladii.* c. 65. Adde Salmasium in *Spartian. Hadrian.* c. 1, et Jo. Rhodium in *Lexico Scriboniano.*

Ibid. *Βρισγάμων.* Βρισάντων scribere voluit.

Ibid. *Ἐπαρχία Σικελλίας.* Ilas tres ad Italianam pertinere L. Holstenius margini ascripsit, eaque ratione numerum VII provinciarum rotundari; quod uti verum est, ita scriptorem id voluisse dubites: ea enim si homini opinio fuit, cur Italiæ tres has provincias non addidit? Putem hoc auctarium non unius esse auctoris, novisque accessionibus in hanc formam a diversis fuisse exstructum. Certe dignum non est quod nos multum, metam tandem assecutos, moretur.

INDICES.

INDEX RERUM MEMORABILIU

QUE

In libris Constantini Porphyrogeniti de thematibus ac de administrando Imperio continentur.

Revocatur lector ad numeros crassiores textui inserto.

A

- Aaron Arabum princeps, 75. Ejus filii inter se de principatu certant, 76.
- Abari a Dalmatis infestati, Dalmatiam fere omnem occupant, 86, 87, 95, 94, 97, 99, 103, 104. A Chrobotis postea expulsi, 95, 97.
- Abasgia regio ubi, 114.
- Abdelas Arabum princeps, 75.
- Abdelas Arabum tyrannus ab Abimelecho principe victus, 72.
- Abdelas Aaronis Arabum principis filius bellum contra fratrem Mahomelem gerit, 76.
- Abderachim Aposehatæ filius, ameras Mantziciert, 120.
- Abelchamit Apelbarti filius, Ameras Mantziciert, 119.
- Abercius spatharocandidatus Maritimarum Attaliæ capitaneus ab Alexandro imp. designatur, 138.
- Abimelech Arabum princeps quot annis, 72. Abdelam tyrannum occidit, 72. Pacem cum Rhinometo quibus conditionibus facit, 74. Africam invadit, 73.
- Abnecum urbs sui juris, 121. Ejus pagos Romani depopulantur, 124. Ejus ameras Porphyrogenito se subicit, 124.
- Abubacharus secundus Arabum princeps quot annis, 70. Gazam urbem capit, 70, item Cyprum insulam, 17. Ejus filia ibi sepulta, 17.
- Achaia. V. Peloponnesus.
- Achmet Apolesphueti privignus et filius adoptivus ei mortuo succedit, 119, 120. Ab Apelbarto Aposelme filio occisus, 121.
- Accubitor sub Basilio nullus fuit, 138.
- Adelbertus Lotharii filius, Hugonis regis Italiæ pater, 81.
- Adelesa Rodulphi filia, Lotharii Italiæ regis uxor, 82.
- Adranasæ Asotii filius, Iberiæ europalates a Leone imp. factus, 122.
- Adranasæ Pancratii magistri filius, Iberiæ europalates, 125. Fillam patris Davidis uxorem ducit, 126.
- Adranasæ magister affinis europalates Iberiæ sub Porphyrogenito, 124.
- Adranutzium Iberiæ urbs ditissima, et fertilis soli, 126.
- Ægæum pelagus et thema unde sic dictum, 18. Quænam in eo themate urbes et insulæ, 18 et 19. Navigatu cur difficile, 19.
- Æsopus ex urbe Colyæo, 9.
- Aetius Bonifacium apud Placidiam Valentiniani matrem calumniatur, eundemque ad rebellandum compellit, 78.
- Agapius monachus Cymenæ filius sub Romano, 126.
- Apud eum pro Asotio Ciscasæ legatione fungitur, 127.
- Agathias historicus sub Justiniano, 5.
- Agmina militaria quot in partes olim divisa, 3.
- Agraria imperatoris et Augustæ sub quorum potestate, 140, 141, 143.
- Alani Chazaros bello infestare possunt illosque aditu in Chersonem prohibere, 62.
- Alania regio ubi, 113.
- Alaricus Wisigothorum rex, 79.
- Aleinos Corcyræ rex, 25.
- Alemus Phatimen Mahometis filiam uxorem ducit, 73.
- Arabum imperio qua ratione dejicitur, 75.
- Alemi filii a Mavia Arabum principe victi, 71, 75.
- Alexander imp. mutationes plurimas induxit, 137.
- Alexander prefectus Asiæ, 8.
- Alexius Armenius Cypri ins. prefectus sub Basilio Macedone, 17.
- Alyattus Lydorum rex, 8.
- Ameræ Arabiæ et Persiæ rebellant, et amerumnnes se dici volunt, 80.
- Amerumnnes Africæ ex prosapia Alemi, et Phatimes Mahometis filia, 79.
- Amerumnnes Bagdadensis ex prosapia Mahometis, 79.
- Quot Ameradias olim sub se habuit, 79 et 80.
- Amerumnnes Hispaniæ ex progenie Maviæ, 80.
- Amiræi, 75.
- Anastasii (S.) virginis templum Diadoræ, 95. Ejus corpus in eo depositum, 95.
- Anastasio (S.) corpus ubi asservatum, 92.
- Anatolicum thema cur sic dictum, 3, 4. Quibus ex provinciis constat, quibusque circumscribitur, 5.
- Anaxarchus philosophus a tyrannide Cypri insulæ sublati, 17.
- Apasæcius magister, Symbatii principis principum filius, 118.
- Apelbart ameras Mantziciert, 119.
- Apelbart alter, ameras Mantziciert, Aposelme filius, 120.
- Apelmuze secundus Aposehatæ ameras Mantziciertani filius, 120.
- Apia. V. Peloponnesus.
- Apoganem Cricoricii Taronitæ frater protospatharius, ac deinde patricius factus, Constantini filii Libis filiam uxorem ducit, domumque Barbari CP. ab imperatore accipit, 115.
- Apolesphuet secundus Abelchamiti filius, 119. Ameras Mantziciert, 120.
- Aposehatæ Persidis ameras Symbatium principem principum interficit, 118, 119.
- Aposehatæ Abelchamiti filius ac post eum ameras Mantziciert, Romano imperio se subicit, 119.
- Aposelmes tertius Abelchamiti filius, 119. ameras Mantziciert, 120.
- Arabes in Christianos deserviunt, 76.
- Arcaicæ filii a Cricoricio Taronite capti, et petente Leone imp. liberati, 114.
- Archelaus Cappadociæ rex, 6.
- Argos. V. Peloponnesus.
- Ariaratha Cappadociæ rex, 6.
- Armeniacum thema cur sic dictum, 5. Cappadociæ pars, 6. Ejus urbes, 7.
- Arpades Salmutzis filius, Turcarum Boëbodus ac deinde princeps, 108. Ejus filii, 110.
- Arrhabonites prætor, 124.
- Arsenius protospatharius et manciabita sub Porphyrogenito, 140.
- Artaxerxem quem leo invaserat Persa quidam liberat, 6.
- Asandus Mundari filius, 68.
- Asia Minor sub Persis, posteaque sub Macedonibus in satrapias divisa, 4, 5. Sub Romanis ab uno proconsule administrata, 5. In eadem unus magister militum ad Justinianum usque, 4. Post eum in exiguas partes secta, 4.
- Asotius primus principum princeps, 118.
- Asotius alter, sive Asoticus prioris nepos, principum princeps, 116, 114, 119.

Asotius Iberiæ europalates Adranase europalatae filius, 126, 127, 128, 129.
 Asotius Ciscases patricius Paucratii magistri Iberis filius, 122, 123. Filium Curconio magistro dat uxorem. 125. Adranutium urbem, cum inter se ac generum inimicitiae essent, Romano imp. donare vult, sed frustra, 127, 128, 129. Eandem postea ab ipso gener suus aufert, 123, 126.
 Asotius Cricoricii Taronitæ filius protospatharius a Leone imp. factus, 115. Postea patricius a Romano renuntiat, 117.
 Asotius protospatharius Cricoricii sive Gregorii patricii filius, 114.
 Aspalathum urbs a Diocletiano condita, 86, 92. Ejus descriptio, 92.
 Aspar Romani exercitus dux a Gezericho victus in Africa, 79.
 Atech insula in Burlico Mæotidis paludis ostio, 113.
 Attalus Pergamenus, 11.
 Attila Avarum rex Italiam universam devastat, 85.
 Avars Gepedum pars, 79.
 Azatus europalata Iberiæ, 123.
 Azed Arabum princeps, 75.
 Azolus Armenius Angurines Læcastriæ gener, præfectus excubitorum sub Leone, 13. Contra Bulgaros pugnant occiditur, 13.

B

Baasacius Larissæ clisuriarcha sub Leone Phil., 156.
 Barbari domus CP. Apoganemo, posteaque Cricoricio Taronitæ data, 115. Hanc Cricoricus, cum Gregoræ suburbio in Celtzene commutat, 116. Sed utrumque sibi vindicat imperator, 116.
 Barbatius patricius accubitor sub Alexandro imp., 138.
 Bardas Platypus protospatharius et Peloponnesi prætor sub Romano, 134. Leonem Agelastum protospatharium expellit, 134.
 Basiliscus archiepiscopus Comanensium et Martyr, 7. Ejus corpus cum reliquiis D. Joannis Chrysostomi conditum, 7.
 Basilus Magnus Cæsareæ episcopus, Cappadox, 7. Ejus fratres, 7.
 Basilus Macedo accubitor antequam imperium adeptus esset, 159. Chrysocher et Carbeam Tephrices principes vicit, 12. Cyprum insulam a Saracenis recepit, 17. Saracenos ab Italia expulit 88.
 Basillus patricius accubitor sub Porphyrogenito, 138.
 Bela Terbuniæ Zupanus, 103.
 Belisarius magister Orientis, 4.
 Belochrobatorum vires, 99.
 Beneventam urbs a Longobardis capta, 83. A Soldano oppugnata ab imperatore CP. liberatur, eique se subiecit, 90, 91.
 Berengarius Italiæ regnum adit, et Romæ coronatur, 81. Cum Rodulpho regnum partitur, 81. Marchiones Burgundos vincit, 81. A Phalamberto compatre occiditur, 82.
 Bertha Adelberti Italiæ regis uxor, 81.
 Bertha Rodulphi ac postea Hugonis uxor, 82.
 Bertha Hugonis filia, Romano Porphyrogeniti filio nupta, Eudociæque a Græcis appellata, 82.
 Biscus Chersonis princeps Bosporianus vincit, 118.
 Blastemerus Serviorum princeps Bulgaros vincit, 100. Ejus liberi, 100.
 Blastemerus Michaëlis Bulgariæ principis filius, a Serviis in bello captus, 100.
 Boëbodi Turcarum, duces, 107.
 Boisesthlabus Serviorum princeps, 100.
 Bonifacius Libyæ occidentalis præfectus Africam Vandalis prodit, 78, 79. Ab iisdem postea cum eos expellere vellet, victus, 79.
 Bos Hugonis Italiæ regis frater, Burgundiæ marchio a Berengario victus, 81.
 Bosporiani Lazicam et Ponticam temporibus Diocletiani invadunt, 144. A Chersonitis pacem petere compelluntur, 143, 146, 147. Ab iisdem sæpe victi parte regionis suæ mutantur, 148, 149, 150. Insidiis Chersonitis frustra petunt, 150 et seqq.
 Bosphorus Ponti civitas regni Bosporiani caput, 50. Unde sic dicta, 50.
 Bosphorus Thracius unde sic dictus, 50.
 Brannus Muntimeri filius Serviæ principatu a patruelo Petro dejicitur, 100. Ab eodem, cum in eum movisset arma, capitur, et oculis orbatur, 101.
 Buccelliariorum thema unde sic dictum, 10. Quibus populis et urbibus constat, 10 et 11.
 Bulgari Onogunduri olim appellati, 21. Quando Istrum fluvium trajecterunt, 21. A Patzinacitis sæpe victi, 57.
 Bultzus Turcarum carchas, filius Caie carcha, 110.
 Burlic Mæotidis paludis ostium, 113.
 Busebutze Zachlumorum princeps, 103.
 Butelinus Francorum dux a Narsete victus, 28, 29.
 Byzantii quorum coloni, 18, 21.

C

Cabari Chazarorum gentiles ab iis victi ad Turcas secedunt, 108. Patria et Turcarum lingua utuntur, 109. Iis conjuncti Patzinaciam invadunt, Symeonemque Bulgarum fugant, 109. Postea a Symcone et Patzinacitis ejiciuntur, 109.
 Cæcicius Basparacania, 116.
 Cades, 73.
 Cæsar cur sic dictus, 13.
 Cæsareæ urbes a quo sic dicte, 13.
 Cæsarianus qua ratione in Chersonem eat, et fœdera cum Patzinacitis ineat, 57, 58.
 Cæsarius Gregorii Nazianzeni frater, 7.
 Caisus Mundari filius, 68.
 Calabriae urbes, 28.
 Callinicus Græcum ignem primus imp. Pogonato reperit, 131.
 Calphus Saracenorum dux, 29, 88.
 Camelancia Constantino a Deo per angelum missa, et in S. Sophia deponi jussa, 63. Quando imperatores iis utuntur, 63.
 Canale Terbuniæ pars, 103, 104. Cur sic dicta, 104.
 Cascar Patzinacitarum pars, 106.
 Cappadoces famosi, 7.
 Cappadocia unde sic dicta, 5, 6. Quot in partes diversis temporibus distributa, 5, 6, 7. Ejus urbes, 7.
 Cappadocia Major quibus terminis circumscripta, 5.
 Cappadociæ Minoris fines, et urbes, 6, 7.
 Capua a Vandalis his capta et deleta, 81. In ejus locum alia urbs a Laudulpho episcopo ædificata, 84. Quæ a Soldano obsessa, ab imperatore CP. liberatur, eique se subiecit, 89, 90, 91.
 Caranus tertius Herculis filius, primus Macedoniæ rex 22.
 Carbeas Tephrices princeps a Basilio Mac. vicus, 12.
 Carchan tertia Turcarum dignitas, 110.
 Carolus M. monasteria in Palæstina excitavit, 80.
 Casuchia regio ubi, 113.
 Catacalus magister et scholarum domesticus sub Leone, Phasianem devastat, 122.
 Cataonia Cappadociæ pars, 5.
 Caucasus mons ubi, 113.
 Cephallenia thematis Peloponnesi pars, 25. Ejus insula, 25.
 Cetzeum urbem ab Iberibus frustra petunt Leo et Romanus imp., 123.
 Chaldia thema unde sic dictum, 12. Quibus genibus et urbibus continetur, 12.
 Charsianum mediterranea Cappadociæ pars, 6.
 Charsias dux Romani exercitus contra Persas, 6.
 Chartularius cursus publici, 115.
 Chase protospatharius a Saracenis oriundus sub Alexandro, 137.
 Chazaros Alani bello infestare possunt, illosque aditu in Chersonem prohibere, 62. Item Bulgari, 62.
 Chersonitæ Bosporianos Lazicam et Ponticam devastantes pacem a Romanis petere cogunt, 144, 143, 146, 147. Sæpe victos parte regionis suæ mutant, 148, 149, 150. Insidiis a Bosporianis petuntur, sed frustra, 150 et seqq. Scythas defectionem spectantes ad deditionem compellunt, 147. Privilegiis a Diocletiano et Constantino plurimis ornati, 147, 148. Rebellantes quam ratione reprimi possunt, 156, 157. Iis Patzinacitæ mercenariam operam præstant, 57.
 Cherson ubi, 113. Ad Theophilum usque a protenonte administrata, 112. Deinde prætor in illam ab imperatore missus, 112.
 Christophorus Romani imp. filius, 25.
 Chrobatorum regio ubi, 93. Eorum pars Abaris expulsis Dalmatiam occupant, et a Francorum dominio se subtrahunt, 95, 97. — Baptismum Heraclio imp. suscipiunt, 97. Bellum extra fines non ferunt, 97, 98. A Bulgariis frustra accessit, 98. Eos tandem ad interuentionem cadunt, 102. Eorum Zupaniz, 95. Vires et urbes, 98. Eorum pars quadam Illyricum et Pannoniam occupat, 95.
 Chrobatiz silus, 96.
 Chrysocher Manichæorum princeps a Basilio Mac. victus, 12.
 Chrysogoni (S.) monachi et martyris corpus ubi assertatum, 93.
 Cibirrhæotæ res novas frequenter moliti, 16. Cibir-

rhaetorum thema quas urbes continet, quibusque circumscribitur, 15, 16.
 Civitas Nova Italiae urbs prope Beneventum a Longobardis exstructa, 85.
 Civitas Nova Venetiae urbs, olim sedes ducatus, 86.
 Clima urbes ubi, 115.
 Clissa Dalmatiae urbs qua ratione ab Aharis capta, 87.
 Clonimerus Stroemerii filius a patruelis Petro Serviae principatum invadens occiditur, 101.
 Clusura, 136.
 Cuenus Bulgarorum exercitus dux, 102.
 Cuenobia SS. Euthymii et Theodosii ab Arabibus vastata, 76.
 Colonea thema initium Minoris Armeniae, 12. Quibus terminis circumscribitur, 12.
 Comes, 2.
 Commercialis Chaliae, 118.
 Condurae navium genus, 98.
 Constantinus a Diocletiano contra Bosporianos missus, bellum cum his infeliciter gerit, 141. Sed Chersonitis adjuvantibus eisdem ad pacem petendam compellit, 146. Postea Imperator, 147.
 Constantinus prospatharius et mancipita sub Romano, patricius et drungarius rei navalis sub Porphyrogenito, 126. Legatus ad Asotum Ciscasem, Curcentium et Davidem Iberes, 126 et seqq.
 Constantiae episcopus Cyzicum ex decreto synodi in Trullo transfertur, et Hellesponti episcopis praestit, 129, 130.
 Constantinopolis a Mavia Saraceno duce frustra obsessa, 72.
 Constantinus imperium in tres filios qua ratione divisit, 27.
 Constantini Porphyrogeniti Aurea bulla, seu foedus cum Iberibus, 124.
 Constantinus patricius et accubitor sub Leone, et sub Porphyrogenito, 138, 142.
 Constantinus Libis filius protospatharius et domesticus inferiorum ministrorum aulae CP. sub Leone, sub Porphyrogenito proconsul, patricius et magnus hetaerarcha, 115. Ejus legationes, 115.
 Constantinus Loricatus protocarabus, et Phialae protospatharius sub Romano, 143. Qui etiam ei attribuit agraria Augustae, 143.
 Cortellini, 10.
 Cotys Thracum rex, 8.
 Cotys Bosporianorum rex, 30.
 Cozilis Francorum dux a Chrobatis in bello occisus, 95.
 Crainas Belae Zupani filius Blastemeri Serviae principis filiam uxorem ducit, et primus Terbuniae princeps renuntiatur, 103.
 Crasemere Chrobatorum rex, Terpemere filius, 98.
 Cricoricias Taronis princeps Saracenis adversus Romanos favet, 114. Arcaica filios capit, et petente Leone imp. liberos abire sinit, 114 et 115. CP. renuntiatur magister et praetor Taronis, 115. Plurima ab imperatore CP. accipit, posteaque amittit, 115, 116, 117.
 Cricoricus, seu Gregorius patricius, 114.
 Crinitae Protospatharii legationes ad Tornicum Apogonem filium, 118, 119.
 Crinites Arotas protospatharius et Peloponnesi praetor sub Romano, 133. Sclaves rebellantes reprimit, novaque iis tributa imponit, 134. Postea Graeciae praetor 134.
 Criseon Bosporianorum princeps sub Diocletiano Lazicam et Ponticam devastat, sed Bosporo a Chersonitis capta pacem petere cogitur, 144, 145, 146.
 Ctenas clericus, et Novae ecclesiae domesticus protospatharii dignitatem a Leone imp. emit, 138, 139.
 Curcentius Pancratii magistri filius, Symbati Magni Iberiae principis nepos, 125.
 Curcentius alter Asotii Ciscas patricii filiam uxorem ducit, et ab ipso Adranutzium urbem aufert, 125, 126. Magister a Romano imp. factus, 126, 127, 128.
 Cusarus Mundarii filius, 68.
 Cyclades insulae quoniam sic dictae, 18.
 Cyprius insula unde sic dicta, 17. Quorum olim in potestate, 17. A Romanis provincia facta, deinde a Saracenis capta et vastata est, ibid. Postea tamen imperante Rhinotmeto habitari coepit, 170. Quot in ea urbes, 17.
 Cyzici episcopus a quo ordinari debet, 130.

D

Dalmatae Romani cur dicti, 86. Sclavorum tributarii, 96.
 Dalmatia Italiae regio, 27. A Diocletiano novis urbibus aucta, 86. Ab Aharis qua ratione occupata, 97, 91.

Deinde in Chrobatorum potestatem venit, 95, 97. Dalmatiae fines, 95.
 Damianus patricius et accubitor sub Michaeli, 137, 138.
 Danapris fluvius ubi, 113. A Danastri et a Danubio quantum distat, 115.
 Davidem regem Iberes patrem suum esse gloriantur, 121.
 David Iberum pater Hierosolymis migrat in persidem, 121, 122.
 David Symbatii Magni Iberiae principis filius, 125.
 David Adranase Curopalatae Iberiae filius, 127, 128, 129.
 Decapolis ubi, et quas urbes continet, 15.
 Decatera urbis situs, 92.
 Demoniacus Cypri rex, 12.
 Diadora urbs cur sic dicta, 92. Aliquot ejus templorum brevis descriptio, 95.
 Dialecti linguae Graecae quot, et quinam populi his usi sunt, 18.
 Dioclea urbs a Diocletiano condita, 86, 104.
 Dioclea regio ubi, 95. Ab Aharis occupata, deinde Servii ad habitandum concessa, 104. Ejus urbes, 104.
 Diocletianus Salona oriundus, 27. Dalmatiam novis urbibus aucta, 86.
 Diogenes Chersonis proteuon sub Constantino Scythas rebellantes vincit, denisque plurimis ab imperatore coonestatur, 147, 148.
 Dolonchi Thraciae populi unde sic dicti, 21.
 Domni (S.) corpus ubi asservatum, 92.
 Dromonium imperiale quandonam in usu esse coepit, 139. Quinam in illud cum imperatore ascenderint, 139, et 140.
 Dyrrachium olim Epidamnus, urbs Macedonica, 26. Nunc thematis caput, 26. Quoniam eo themate urbes et praefecturae, 26.

E

Epicurus Neoclis, Samius, 17.
 Epidaurus urbs a Sclavis capta, 91.
 Etzboelias Bulgarorum exercitus dux, 162.
 Eudocia Constantini Porphyrogeniti avia, 82.
 Eudocia Constantini Porphy. soror, 82.
 Eudocia Romani Porphy. uxor, 82. V. Bertha.
 Euphemius grammaticus sub Romano, 25.
 Eustathius patricius, reique navalis drungarius sub Leone, 141.
 Eustathius Argyri Charsiani praetor sub Leone, 156.
 Eustathius protospatharius, asecreti, et Cibyriae officii thematis vicarius inimicitias cum Stauracio Paty exercet, eumque apud Leonem imp. calumniatur, 157.
 Eustratus (S.) martyr, Arabraenus, 42.
 Ezelech Jelechi filius, Arpadae nepos, 110.
 Ezeritae Sclavi sub Theophilo et Michaeli rebellantes ad tributa pendenda damnantur, 133. Ea tributa sub Romano iisdem defectionem parantibus augetur ac non multo post imminuuntur, 154.

F

Fluvii Sarcel inter et Danubium, 142.
 Fontes qui ulcera in ore excitent, ubi, 156.
 Franci Chrobatorum Dalmatiae dominum amittunt, 95.

G

Gabriel clericus ad Turcas legatus, 58.
 Galatae Francorum coloni, 11.
 Georgius magister et Abasgiae princeps, 126.
 Gepedes Gothica gens quam regionem incolere, 78.
 Gezericus Vandalorum princeps Libyam occidentalem occupat, Asparemque ac Bonifacium Romanos duces vincit, 79.
 Gogidiselus Vandalorum princeps, 79.
 Goinicus Blastemeri Serviae principis filius, a Muntiero fratre captus, et in Bulgariam missus, 100.
 Gottharus Vandalorum princeps Libyam occidentalem occupat, 79.
 Gotthi sub Arcadio et Honorio Romanorum in terris sedes ponunt, 78. Pannoniam primo, deinde Thraciam ac denique Libyam occidentalem incolunt, 79.
 Graecus ignis quando inventus, 61, 131.
 Graecus sermo deficientem Romano imperio affectatus, 2.
 Gregorius (S.) Thaumaturgus Neocaesareae episcopus, Cappadox, 7.
 Gregorius (S.) Nazianzenus, Cappadox, 7. In aede SS. Apotolorum CP. sepultus, 7.
 Gregorius (S.) Basilii Magni frater, 7.
 Gregorius Patricius, 114.
 Gycia Lamachi filia Asandri Bospori principis filio nupta 150. Memoriam patris quotannis celebrat, 150. Patriam

ab insidiis viri qua ratione liberat, 151. Quo privilegio donata, 155. Ei statuas Chersonitæ erigunt, 155.
Gylas secunda Turcarum dignitas, 110.

H

Hellas Achillis urbs, 24.
Hædalis thematis præcipue urbes et insulæ, 24.
Hellenes quinam proprie dicti, 24.
Hemerius patricius et logotheta cursus publici sub Leone, 137.
Hemneus Bulgarorum exercitus dux, 102.
Hesychius illustris historicus sub Justiniano, 5
Hispania. V. Iberia.
Hugo Adelberti ex Bertha filius. Lotharii nepos, 81.
A Berengario Italiæ rege victus, 81. Rodolpho expulso Italiæ rex renuntiatur, ejusque mortui uxorem Bertham matrimonio sibi copulat, 82.
Hugo Taliapherni Burgundiæ marchio, a Berengario victus, 81.

I

Iheres a Davide genus se ducere gloriantur, 121. Hierosolymis excedunt, et in quadam Persidis parte sedes ponunt, 121 et 122. Icto cum Heraclio federe Persas infestant, 122, 123. Fœdera cum Porphyrogenito ineunt, et male observant, 125, 124. Phasianes partem a Porphyrogenito accipiunt, 125. Munera Hierosolymorum Patriarchæ frequenter mittunt, 122. Cognatas uxores ducunt, 121.
Iberia ad columnas Herculeas quot in gentes et provincias divisa, 76, 77. Hispania postea dicta, 78.
Iberi in victu parcissimi, iidemque in vestibus splendidissimi, 77.
Icanati, 10.
Imperatores olim expeditionibus intererant, 2.
Imperium Romanum in tres filios a Constantino qua ratione divisum, 27.
Indictiones cur sic dictæ, 16.
Ingor Russiæ princeps, 59.
Isamus Arabum princeps, 75.
Ismaelis filii Abrahami posteriori, 67, 68.
Ismael Armenius Symposii Clisurarchas sub Leone, 136.
Italia universa post translata CP. imperii sedem a duobus patriciis administrata, 82. Ejus pars a Narsete Longobardis cur prodita, 82.
Izid Arabum princeps, 72.

J

Jachnucas Manuelis Tece principis filius, Nicopoleos prætor sub Leone, 136.
Jelech alter Arpadæ filius, 110.
Joannes Eladas magister et patricius sub Leone, 145.
Joannes Manuelis Tece principis filius, 135, 136.
Joannes Thalasson Phialæ protospatharius sub Leone, 140.
Joannes clericus et rector sub Romano, 143.
Joannes Curcuas magister sub Romano Phasianem devastat, 122, 125. Theodosiopolim frustra oppugnat, 124. Mastatum capit, et Pancratii custodiendam tradit, 124 et 125.
Joannes protospatharius Peloponnesi prætor sub Romano, 135, 145.
Joannes protospatharius, et prætor Arrhabontes sub Porphyrogenito, 124.
Jordanes patricius et magister Orientis sub Arcadio, 4. Ejus lances sculptiles, 4.
Justinianopolis nova metropolis Hellesponti, 150.
Justinianus ante imperium unicus prætor Romanorum agnimum, 14.
Justinianus Rhinotmetus Cyprius, 129. Pacem cum Saracenis quibus conditionibus facit, 74. Mardaitas sedibus suis abducit, 74 et 75. Pacem cum Bulgaris factam dissolvit, 75. Cyprum iterum habitari curat, 150. Ejectus restituitur, 75.
Jutotzas tertius Arpadæ filius, 110.

L

Lalaco Patricius et Armeniacorum prætor sub Leone Phasianem vastat, 122.
Lamachus Chersonis proteuou ditissimus, 150. Eius memoriam filia Gycia singulo quoque anno celebrat, 151.
Landolphus Capuæ episcopus Capuam Novam in locum veteris urbis a Longobardis destructæ excitat, 81.
Lauræ SS. Charionis et Syriaci et S. Sabæ ab Arabibus vastatæ, 76.
Laurentii (S) archidiaconi et martyris corpus ubi aservatum, 92.

Lebedias Turcarum boebodus uxorem Chazaram ducit, 107. Principatum a Chazariæ chagano sibi oblatum respuit, 107.

Legiones per singulas Romani imperii provincias distributæ, 2.

Legiones-Fulminatrix, 2. — Marmaritarum, 2. — Pisidica, 2. — Quadraginta martyrum, 2. — Thessalica, 2.
Leo Armenus filiam chagani Chazariæ uxorem ducit 66. Ejus mors, 64.

Leo Rabduchus protospatharius, Dyrrachii præfectus, magister et logotheta cursus publici sub Leone, 104. Legatus ad Petrum Serviciæ principem, 101.

Leo Argyri Eustathii Argyri filius, Sebastii prætor posteaque magister et scholarum domesticus, 136.

Leo protospatharius et Tzycane prætor sub Leone, 145.
Leo Armenius Phialæ protospatharius fit, et postea classis vicarius, 140, 141, 142.

Leo Agelastus protospatharius sub Romano, 154.

Liuntica Turcarum princeps, Arpadæ filius, 109.

Longini, 2.

Longobardi Gepedum gens, 78. Pannoniam primo incolunt, ac postea a Narsete invitati Italiam fere universam occupant, 83.

Longobardia quibus urbibus continetur, 28. In duos Principatus quando divisa, 83. Postea imperatori CP. subjecta, 29.

Lotharius Italiæ rex Hugonis avus, 80. Romam bello capit, ac non multo post Placentiæ moritur, 80.

Lotharius Hugonis filius Italiæ rex, 82.

Ludovicus Italiæ regnum invadens oculis orbatur, 81.

Ludovicus Franciæ rex Soldanum Saracenorum ducem capit, 89. Ejus fraude Capuam ac Beneventum amittit, 90.

Lycandus vetustissima Armeniæ urbs, 14. Quandonam inter themata censeri cœpit, 15, 156.

M

Macedonia unde sic dicta, 22. Eadem Macetia nuncupata, 22. Sub regibus primum, deinde Romani imperii provincia, ac denique thema, 22. Quot in ea præfecturæ et urbes, 23.

Macedoniæ reges Herculis nepotes, 22. Eorum insigne, 22.

Madis Arabum princeps, 75.

Magistranus, 74.

Mahometes pseudopropheta genus ab Ismaele ducens, 67. Primum camelorum ductor, mox heram suam uxorem ducit, 68. Phatemitarum copis adjutus victoriis suis novam sectam nobilitat, 69. Quo anno ad bellum egressus, 69. Ejus imperii anni, 69. Quædam ejus nugæ, 68, 70. A Judeis aliquandiu pro Christo habitus, multa ab his mutuatus est, 69.

Mahometes Aaronis filius Arabum princeps, 76. Ejus tempore bellum civile inter Arabes ortum, 76.

Maine urbs ubi, 134, 135. Quamam tributa pendit, 135.

Mampalis Symbatii Magni Ibeis filius, 125.

Manuel Tece princeps protospatharius a Leone factus, urbem suam ei tradit, 135.

Marcianus, qui postea imperator, contra Vandalos pugnant in Africa capitur, 79.

Mardaitæ Libanum et Palestinam devastant, 71. Sedibus suis a Rhinotmeto abducti, 74, 75.

Mardaitarum Attallæ capitaneus ab imperatore quam ratione designabatur, 138.

Mardonius Persarum dux a Lacedæmoniis victus, 23.

Marmaes Bulgarorum exercitus dux, 101. A Servis in bello occisus, 102.

Martinus quidam apud Chrobotos miraculis clarus, 98. Quænam iis mandata dedit, 98.

Marnamus Arabum princeps, 78.

Masalmes Suleemani militiæ præfectus, a Græcis victus, 74, 75.

Mastatum Joannes magister capit, eandemque Pancratii magister qui custodiendam acceperat, Theodosiopolitanis reddit, 124, 125.

Matrimonia Romani quibuscum contrahere possunt, 65 et seqq.

Mavia Uthmani militiæ præfectus Rhodum, Cyprum et Aradum insulas capit, 70, 71. CP. Frustra obsidet, 72. Posthæc Arabum princeps pacem cum Pogonato sancit, et Alemi filios rebellantes profligat, 71. Ejus posteri in Hispaniam a Maurophoris expulsi trajiciunt, Cretamque insulam non ita multo post capiunt, 72, 73.

Maurophori Maviæ posteros ejiciunt, 71.

Melias Euphratiæ turmacha sub Leone, 136. Lycandum urbem instaurat, itemque Tzamandum, 13, 14, 156. Sympsiu occupat, 136. Lycandi prætor primus a

Porphyrogenito designatur, posteaque patricius et magister, 136.

Melissus philosophus Samius, 17.

Menander historicus sub Justiniano, 5.

Menippus geographus, 5.

Mesopotamia sub Leone primam inter themata censerii copta, 12, 136. Ejus fines Romanus extendit, 136.

Michael Boroses Bulgariae princeps Chrobatos bello frustra lacessit, 98. A Serviis victus, 100.

Michael Busebutze filius Zachlunorum princeps, patricius et proconsul, 101, 103.

Michael protospatharius, et Chaldae commercarius, 118.

Michael Phiae protospatharius sub Porphyrogenito, 111, 112.

Michael Barcales protocarabus dromoei imperialis, 111, 112.

Milengi Sclavi sub Theophilo et Michaele rebellantes ad tributa pendenda damnantur, 153. Ea tributa iisdem defectionem parantibus sub Romano augentur, et paulo post imminuuntur, 151.

Mirosthabus Chrobatorum rex a Pribunia bano interfectus, 98.

Monasterium Magai Agri a Theophane constructum, 70.

Moraviam Turcae occasione belli civilis inter principes orti arrepta javadunt, 62, 111.

Musoch Cappadocum pater, 7.

Mudaphar Manuelis Teceis principis filius, 135, 136.

Muta ubi primum orta, 11.

Mundarus Zenari filius, 68.

Muntimerus Serviae princeps fratres capit et in Bulgariam mittit, 100.

N

Narses Butelinum Francorum ducem vincit, 28. Italiam Longobardis prodit, 82, 83.

Nasar patricius et rei navalis drungarius, 140.

Naucratus S. Basilii frater, 7.

Nicetas Oryphas patricius et rei navalis drungarius sub Basilio Mac, 88.

Nicetus protospatharius Cibyrhæotarum prætor sub Alexandro, 137.

Nicetas Sophiam filiam Christophoro Romani imp. filio in matrimonium locat, 23.

Nicolaus Damascenus historicus, Herodis scriba, 8.

Nieopolis urbs cur sic dicta, 25. Caput thematis olim veteris Epiri Phocensis, 23.

Numeri cohors ad custodiam palatii CP. destinata, 140.

O

Obsequium thema unde sic dictum, 9. Quibus populis circumscribitur, 9. Ejus urbes populi, 9.

Optimatum thema cur sic nuncupatum, 10. E quibus populis et urbibus constat, 10.

Orestes Charsianites Mesopotamiae prætor sub Leone, 136.

Orus Bosporianus, 144.

Oxianus Piscis, 113.

P

Pagani Serviorum gens cur sic dicti, 104. Arentani etiam appellati, 104. Eorum urbes et insulae, 96, 104, 105.

Paganie regionis situs, 96. Ejus Zupanie, 96.

Palus Maotis ubi, 113.

Pancratii (S.) corpus ubi asservatum, 92.

Pancratius Cricoricii Taronitae filius, patricius factus et Taronis prætor, 117. Theophylacti Magistri filiam uxorem ducit, 117.

Pancratius magister Symbatii Magni Iberiae principis filius, 125.

Pancratius magister Adranase curopalatae filius, 126, 127.

Pancratius magister Mastatum urbem sibi commissam Theodosiopolitanis reddit, 125.

Pancratius Davidis Iberis filius, 122.

Pancratucas Manuelis Teceis principis filius, 12, 135, 136.

Pancratucas et bucelliariorum prætor sub Leone 135, 136.

Papagia regio ubi, 113.

Paphlagonum thema quibus finibus circumscribitur, 11. Ejus urbes, 12.

Patrae urbs a Sclavis Peloponnesi obsessa a B. Andrea liberatur, 131, 132.

Patzinaciae situs, 106, 112. Quenam in ea monumenta, 109. Ejus Guvii, 108. Ejus themata, 105, 106.

Patzinaciae ab Uzis et Chazaris ejecti Turcarum regionem invadunt, 105. Quibus formidolosi, 56, 57, 58, 59,

60, 61. Ubi aetatem transigunt, 59. Eorum quidem carcar appellati, 106. Eorum principes quo ordine sibi succedunt, 105. Patzinacitarum quidam cum Uzis habitaverunt, et ab iis vestitu differabant, 106.

Paulus Serviae princeps Zachariam principatum invadentem cepit, et Bulgariae tradit, 101. Ab eodem Bulgariae juvenibus eicitur, 101.

Paulus Magistrianus legatus ad Saracenos, 74.

Pausanias Damascenus scriptor, 5.

Pechus Chazariae, 112.

Peloponnesi immunitatem a militia a Romano imp. tributum extra ordinem pendendo obtinent, 143, 144.

Peloponnesus olim Apia, deinde Pelagia et Argos dicta, 24. Eadem Achaia nuncupata, 24. Post Heraclidarum et Macedonum imperium Romani imperii provincia facta, 24. Quenam ejus praecipuae urbes, 24.

Persae ab Atheniensibus et a Lacedaemoniis victi, 24, 25. Post Heraclium a Barbaris facile infestati, 122.

Petronas Camaterus Sarcel urbem jubente Theophilo condit, et protospatharius, primusque Chersonis prætor renuntiatur, 112.

Petronas Boilas Nicopoleos capitaneus, 124.

Petrus S. Basilii frater, 7.

Petrus Goinici filius patruales Serviae principatu dejicit, 100. Branum arma moventem capit et oculis orbat, 101. Clonimerum qui et ipse principatum invadere parabat interficit, 101. A Bulgariae deceptus capitur, 101.

Petrus Bulgariae neptem Romani imp. uxorem ducit, 65.

Phaedimus Amaseus, Cappadox, 7.

Phalambertus Berengarium Italiam regem interficit, 81.

Pharizis Jutotae filius, Arpadæ nepos et Turcarum princeps, 110.

Phangumes Cyprii sub Rhinotmeto legati ad Saracenos, 150.

Pharnacus Chersonis proteuon Sauromatum Bosporianorum principem singulari praelio vincit, Bosporianosque parte regionis suae multat, 149, 150.

Phasianem quam Saraceni invaserant Leo ac post eum Romanus devastant, tandemque recipiunt, 122. et seqq. Ejus partem Iberibus donat Porphyrogenitus, 125.

Phatemita Arabiae populi, 68.

Phatemita Libyae populi, 68.

Phatime Mahometis filia, 68.

Phineus Aegyptius Paphlagonum pater, 11.

Pipinus Italiae rex Venetos multo tempore obsidet, 85.

Podaron Phialae protospatharius, posteaque vicarius Classis, 141. Denique Cibyrhæotarum prætor, 142.

Polycrates Sami ins. tyrannus, 17.

Porga primus Chrobatorum rex Christianus, 97.

Presiam Bulgariae princeps a Serviis victus, 100.

Pribesthabus Serviae princeps a patruelo Petro dejicitur, 100.

Principes, 4.

Principium princeps cui regioni dominabatur, 118.

Procopius historicus sub Justiniano, 5.

Prosegoes Serviorum princeps, 100.

Protelates, 141, 142.

Proteuon Chersonis, 112.

Protocarabus, 141, 142.

Protospathariorum vestis et roga, 158.

Protospatharius Phialae cur sic dictus, 140. Quinam sub ejus potestate, 140 et seqq.

Provinciae occidentis immunitatem a militia a Leone imp. tributum extra ordinem pendendo obtinent, 143.

Publii Asiae Minoris proconsulis inscriptio, 3.

Pucricas Armenius, 12.

Pythagoras Muesarchi, Samius, 17.

R

Ragusae olim Iaustrae dicti, 91. Eorum origo, 91. Tributa pro vineis quibus pendunt, 96.

Ragusium urbs Dalmatiae metropolis, 29. A Saracenis obsessa a Basilio Mac. liberatur, 84. In ea corpus S. Pancratii asservatum, 92. Ejus situs, 96.

Rhabias Zenari filius, 68.

Rhodus insula Dorum colonia, 16. Ejus Colossus a quo factus, 71. A Mavia Arabum duce subvatus, 71.

Rodosthabus Serviorum princeps, 109.

Rodulphus Berengarium Italiae regno deturbat, posteaque victus regnum cum eo parititur, 81. Rebellante populo in Burgundiam secedit, 82.

Romae princeps legitimus papa, 27.

Romanus imp. neptem Petro Bulgaro uxorem dedit, 66. Ejus Aurea buia, seu fedus cum Iberibus, 125.

Romani quibuscum matrimonia contrahere possunt, 65, 66, 67.

Romanum imperium regnante Heraclio mutilari cepit, 2.

Romani Dalmatæ cur nuncupati, 86. Ab Abaris quos lacessiverant pene deleti, 86 et 87.
 Russi Patzinacitas maxime omnium reformidant, 56.
 Eorum iter in Romaniam, et superstitiones, 59 et seqq.

S

Sabas vel Samanus Saracenorum Afrorum dux, 29, 83.
 Sagenæ navium genus, 98.
 Salmutzes Turcarum boeododus, 108.
 Salona Dalmatiæ caput, 95. Aquis ad potum suavissimis commendata, 27. Ab Abaris qua ratione capta, 87, 94.
 Samarizæ incolæ ab Assyriis quo translati, 12.
 Samonas patricius et accubitor sub Leone, 158.
 Sapes, 17.
 Samus insula et thema unde sic dicta, 17. Quenam in eo themate urbes et turmæ, 18.
 Sangarius fluvius pontæ junctus a Justiniano, 10. In eum epigramma, 10.
 Saraceni e regione sua quando egressi, 69. Ragusium frustra obsident, 29, 88. Iidem Barim capiunt, indeque post aliquot annos a Græcis et a Francis ejiciuntur, 88. Phasianem sub Leone invadunt, et sub Romano amittunt, 122 et seqq. Eorum classis apud Cyzicum sub Pogonato incensa, 151.
 Sarcel Chazarorum oppidum ad Tansaim quando et a quo ædificatum, 112.
 Saurumatus Bosphorianorum dux a Chersonitis vincitur, 148.
 Saurumatus alter a Pharnaco Chersonis proteuente singulari certamine vincitur, 149.
 Scholarum domesticus destinatus cum numeri cohorte ad palatii custodiam, 140.
 Scholasticus ostiarius accubitor sub Theophilo, 158.
 Selabesiani in Peloponnesum sub Romano irrumpunt, 134.
 Sclavi Dalmatiæ ditioni Romanæ se subtrahunt, 87, 88. Baptismum Basilio imperante suscipiunt, eique se subijciunt, 87, 88. Eorum duces Zupani, 87.
 Sclavi Peloponnesi Patras sub Nicephoro obsident, 151. Inde a B. Andrea repulsi attribuentur ejus apostoli templo Patris celebri, 152, 153. V. etiam Ezeritæ. Milengi.
 Scriniarii, 4.
 Scylax Caryandenus scriptor, 5.
 Scythæ rebellantes a Chersonitis ad deditionem compelluntur sub Constantino, 147. Eos Rhinotmetus in montibus Strymonis collocat, 23.
 Sébastææ thema ex Armenia Minore, 15. Unde sic dictum, 15.
 Seleuciæ thema quibus ex urbibus constat, 14, 15. Quando inter themata censeri cepit, 15.
 Serbula, 99.
 Serbuliani, 99.
 Servii Albi ubi, 99. Serviorum pars ad Heraclium imp. confugit, et in themate Thessalonices primum, deinde in Dalmatia sedes ponit, 99. Baptismum suscipiunt, 100. Bulgaros sæpe repellunt, 99 et seq. Ab iis denique decepti, et in Bulgariam abducti sunt, 102. Sed adjuvantibus Græcis regionem suam recipiunt, et imperatorii CP. se subijciunt, 102.
 Servizæ situs 96. Ejus urbes, 102.
 Sicardus Longobardizæ princeps, 85.
 Sicilia olim Sicania maxima insularum Mediterranei maris, 27, 28. Olim sub regibus postea in Romanorum potestatem venit, 28. CP. imperatori cur subjecta, 27. Pene universa a Saracenis capta, 28. Ejus præcipuæ urbes, 28.
 Sico Longobardizæ princeps, 85.
 Sinutes eunuchus, chartularius cursus publici sub Leone, et legatus ad Adranasæ, 115.
 Smyrna prætorium thematis Sami, 18.
 Soldanus Saracenorum Afrorum dux Ragusium frustra obsidet, 29, 88. Inde Barim capit, et Longobardiam aliquandiu tenet, 29, 88. Inde pulsus, et a Ludovico Franciæ rege captus Capuæ ac Beneventi principes in eum suscitavit, 89, 90. — In patriam reversus Capuam et Beneventum oppugnatum venit, sed frustra, 90, 91.
 Sophia Nicetæ filia Christophoro Romani imp. filio nupta, 25.
 Sophitanus Maviæ avus, 74.
 Sophronius Hierosolymorum episcopus Palæstinæ ecclesias infa cum Arabibus pactione servat, 70.
 Spandiatæ Iberico corpore excepto corde invulnerabili, 121.
 Spatharocandidatus, 112.
 Sphendoplorus Moraviæ princeps, 62, 109, 110. regionem in tres filios dividit, 110, 111.

Sphendosthlabus Russiæ princeps, 59.
 Spiridion (S.) ex Trimytho urbe in Cypro insula, 17.
 Sporades insulæ præcipuæ, 18.
 Stauracius Platys Mardaitarum Attaliæ capitaneus inimicitias cum Eustathio Cibyrrhæotarum vicario exercet, et a Leone imp. revocatur, 157.
 Stenitæ remiges agrariorum imperialium, 159.
 Stephanus Serviæ princeps a patruale ejicitur, 100.
 Strabo geographus Cappadox ex Amasea, 5.
 Stroemerus Blastemeri filius a Muntimero fratre captus, in Bulgariam mittitur, 100.
 Strymonis thema ubi, 25. In eo Scythæ a Rhinotmeto collocati, 25.
 Suleemanus Saracenorum princeps a Græcis victus, 74, 75.
 Supolicus Chersonita, 148.
 Symbatius principum princeps, 114, 118, 119. Ab Apocata Persidis Amara interfectus, 118, 119.
 Symbatius Magnus Iberiæ princeps, 125.
 Symbatius Davidis filius, et Symbatii Magni nepos, 126. Pancratii patris filiam uxorem ducit, 126. Adranutzium ab Asotii Ciscasis filia aufert, 126.
 Symeon Bulgariæ princeps Petrum Serviæ principem in vincula conjicit, eique Paulum substituit, 101. Idem Paulum ejicit et Zachariam Serviæ principem renuntiat, 101. Quo et ipso expulso, Servios omnes in Bulgariam abducit, 102.
 Symeon ascretis patricius sub Romano, 127.
 Symposium Clusura ubi, 156. A Melitiniatis capitur, sed iterum a Melia occupatur, et turma fit, 156.

T

Tarcatzus primus Arpadæ filius, 110.
 Taronis regio in quos divisa, 118.
 Tase Arpadæ nepos, 110.
 Taurica Cappadociæ pars, 5.
 Taurus Thraciæ sub Constantino proconsul, 20.
 Tautucas Armenius, 12.
 Taxis Zellæ filius, Arpadæ nepos, 110.
 Tebe'e Tarcatzi filius, Arpadæ nepos, 110.
 Terbuniæ regionis situs, 95.
 Terbuniatæ Serviorum pars olim sub Zupanis, postea sub principibus, 105. Cur sic dicti, 105. Eorum urbes, 104.
 Termatzus Arpadæ abnepos, 110.
 Terpemere Chrobatorum princeps, 98.
 Tetrangurium urbs cur sic dicta, 92. Ejus situs, 92.
 Thema quid, 2. Unde sic dictum, 2. Thematum nomina alia antiqua, alia recentia, 1. Themata quando constituta, 2. Eorum sub Leone et Romano mutationes, 155, 156.
 Themistus Chersonis proteuon Bosphorianos pacem a Diocletiano petere compellit, 144 et seqq.
 Theoctistus Brœniorum, Peloponnesi prætor sub Michaeli Theophili filio, Slavos rebellantes ad tributa pendenda damnat, 155.
 Theodori (S.) martyris scutum ubi, 15.
 Theodorus Sgritzes Bulgarorum exercitus dux, a Servis in bello occisus, 101, 102.
 Theodorus Armeniorum interpres sub Leone, 145.
 Theodosiopolis a Græcis post diutinum bellum capta, 122 et seqq.
 Theodosius protovestiarius sub Leone contra Bulgaros pugnavit occiditur, 13.
 Theodotus protocarabus Dromonii imperialis sub Porphyrogenito, 142. Eum cæsum tonsuræ Romanus perpetuo exilio damnat, 145.
 Theophanes conditor monasterii Magni Agri, avunculus Porphyrogeniti, 76.
 Theophanes patricius accubitor sub Romano, 158.
 Theophilus patricius et Chaldiæ prætor sub Romano Phasianem devastat, 112.
 Theophilus patricius et Theodosiopoieus prætor sub Porphyrogenito, 124.
 Theophylactus Bimilides Phialæ protospatharius sub Leone et Porphyrogenito, 142.
 Theophylactus protospatharius et mensæ Augustæ domesticus sub Romano, 145. Bene erga Porphyrogenitum animatus, 145.
 Theophylactus magister sub Porphyrogenito, 142.
 Theuderichus patricius, consul et Gothorum princeps Libyam occidentalem occupat, 79.
 Thessalonica Macedoniæ urbs unde sic dicta, 25. Nunc thematis caput, 25. Quantum a Danubio distat, 111.
 Thomas Lycandi proæcus quæ munera Justiniano obtulit, 14.
 Thraciesii Asiæ Minoris incolæ, 8.
 Thracesium thema unde sic dictum, 8. Ejus urbes, 8.

Ejus prætor equestris agminis dux, 18.
 Thracia unde sic dicta, 21. Olim in duo regna divisa, 20. Deinde Provincia Romani imperii ab uno proconsule administrata, denique in exigua segmenta divisa, 20. Ejus præfecturæ et urbes, 21.
 Thymimes Mundari filius, 68.
 Tornicius Apoganem Taronitæ filius patricius, 116, 117. Regionem suam imperatori CP. donat, sed eam imperator patribus Tornicii reddit, 118. Ejus vidua in monasterium Psomatheï CP. secedit, 118.
 Tryphonis (S.) corpus ubi asservatum, 92.
 Turcæ olim Sabarocæphali dicti, 107. A Patzinacitis ejecti, pars in Perside, pars in Atelcusu regione sedes ponunt, 107. Hi Moraviam invadunt, 108, 111. A Patzinacitis sæpe victi, 56, 58. In octo gentes divisi, 110. Eorum princeps ex Arpadæ prosapia, 110. Eorum dignitates, 110.
 Turcia ubi, 111. Quinam in ea fluvii, quibusque gentibus circumscribitur, 110.
 Turmarum mutationes sub Leone, 135.
 Tzamando occupata Melias ejus Clisuriarcha factus, 156.
 Tzeesthlabus Clonimeri filius Serviam a Bulgaris devastatam occupat, et adjuvante imperatore CP. habitatoribus frequentem reddit, 102. Romano imperio se subicit, 102.

V

Valid Arabum princeps, 75. Universam Africam capit, 75.

Vandali Hispaniam primo, deinde Africam occupant, 79.
 Veneti olim Henotici in insulas secedunt, 84, 85. A Pipino tributa solvere compelluntur, 85. Eorum insulæ et urbes in Italia, 84.
 Venetarum ducis sedes, 85, 86.
 Venetum mare quot flumina influunt, 84.
 Visigothi Roma devastata Gallias primum, deinde Hispaniam occupant, 79, 80.
 Umarus classis Arabum præfectus, ac deinde princeps, 75. Ejus expeditiones et imperii tempus, 70.
 Usa Palæstinæ ameras, 72.
 Uthmanes Arabum princeps, 70. Ejus expeditiones, 70.
 Uzi Patzinacitis formidolosi, 61. Idem Chazaros faci e infestant, 62.

Z

Zacharias Atheniensis papa, 85.
 Zacharias Pribesthlabi filius a Paulo Brani filio Servie principatum invadens capitur, et Bulgaris traditur, 101. Eundem adjuvantibus Bulgaris dejicit, 101. Bulgaros vincit, posteaque ab eis ejicitur, 102.
 Zachumi Serviorum pars cur sic dicti, 103. Eorum Regionis situs, 96. Eorum urbes, 110.
 Zaltas quartus Arpadæ filius, 110.
 Zenarus Ismaelis pronepos, 67.
 Zichia ubi, 113. Ejus insulæ, 113 et 114.
 Zupani Servie a Bulgaris ejecto principe Zacharia decepti, et in vincula conjecti, 102.
 Zurbaneles protospatharius Azatus curopalætæ Iberie, 125.

INDEX AUCTORUM

Qui in libris Constantini Porphyrogeniti De thematibus ac De administrando imperio citantur.

Abro, 77.
 Æschylus, 30.
 Alexander historicus, 23.
 Alexius comicus, 28.
 Apollodorus, 76.
 Apollonius, 77.
 Aristophanes, 77.
 Artemidorus, 18, 76, 77.
 Athenæus, 77.
 Charax, 78.
 Clidemus, 22.
 Dexippus, 26.
 Dionysius Periegetes, 17, 18, 21, 77.
 Epigrammata, 7, 10, 29, 30.
 Favorinus, 30.
 Gregorius Theologus, 26.

Hellanicus, 21, 27.
 Herodotus, 76.
 Herodotus, 6, 17.
 Hesiodus, 22.
 Hesychius Illustris, 26.
 Hierocles grammaticus, 21, 23, 24.
 Homerus, 8, 11, 16, 21, 23.
 Inscriptiones, 3, 4, 14,
 Ister, 17.
 Joannes Lydus, 5.
 Lucas (S.), 8, 103.
 Marcianus, 77.
 Marsyas, 22.
 Menander, 77.
 Mexippus, 27.

Nicolaus Damascenus, 8, 24.
 Parthenius, 77.
 Paulus (S.), 23.
 Philostephanus, 17.
 Phlegon, 50.
 Polybius, 5.
 Quadratus, 77.
 Regum libri, 12.
 Stephanus grammaticus, 27.
 Stephanus mathematicus, 69.
 Strabo geographus, 18, 30.
 Synodus in Trullo, 130.
 Theophanes, 69, 71, 74, 78.
 Thucydides, 25.
 Xenophon, 12.

INDEX GEOGRAPHICUS

Ad Constantinum Porphyrogenitum De thematibus et De administrando imperio.

A

Abara, 137.
 Abares sive Avars, 78, 85, 89, 87, 91, 93, 97, 99, 103, 104.
 Abasgia, 111, 114, 123, 126.
 Abniciothæ, 22.
 Abnieum, 122, 123, 121, 125.
 Abydus, 9, 18, 19.
 Acampse, 128.
 Acanthus, 25.
 Acarcus, 135.
 Achæi, 24.
 Achaia, 21, 132.
 Achelous fluv., 23.
 Acontisma, 21.
 Acræ, 21.
 Acroinum, 3.
 Acroïssus, 16.
 Actium prom. 26.
 Adana, 6.
 Adata, 113.
 Adranutzium, 123, 126, 127, 128, 129.
 Adrianopolis, 21.
 Æculum, 81.
 Æga promontorium, 18.
 Ægææ, 15.
 Ægeaticus sinus, 19.
 Ægeum, pelagus, 18, 19.
 Ægius, 11.
 Ægina ins. 21.
 Ægissus, 21.
 Ægyptii, 3, 11, 23.
 Ægyptus, 27, 68, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 80.
 Ænus, 21.
 Æoles, 18.
 Æolis, 3, 18.
 Ætherii (S.), ins. 61.
 Æthiopes, 5.
 Æthribus, 68, 70, 71, 72, 75.
 Ætna mons, 27.
 Africa, 29, 70, 71, 75, 79, 80, 88, 90.
 Afri, 27, 29, 70, 78, 84, 90, 151.
 Agapeti (S.), vicariatus 133.
 Agareni, 4, 71, 72, 73, 75, 116, 124.
 Agrigentum, 28.
 Aibolas, 85.
 Aimanas, 84.
 Aiphar, 60.

- Alabanda, 8.**
Alania, 62, 106, 111, 113.
Alani, 62, 79, 114.
Alba, 106.
Albanus, 96.
Albus fluv., 61.
Alenidus, 26.
Alinda, 8.
Almatæ fluv. 112.
Almopia, 23.
Aloëp, 93.
Alpes, 27.
Alizice, 119, 120, 121.
Amaphis, 82, 83, 84.
Amanitæ, 68.
Amantia, 26.
Amasca, 5, 6, 7.
Amastria, 11, 12.
Amathus, 17.
Aminusus, 7, 11, 157.
Amoligus, ins. 19.
Amorium, 3.
Amphipolis, 23.
Amphissa, 24.
Anatolicum thema, 5, 135.
Anchialus, 21.
Ancyra, 11.
Andani, 15.
Andrapa, 7.
Anemotichos, 16.
Anemurium, 16.
Antania, 23.
Antibaris, 93, 95.
Antiochia, 75, 80.
Antiochia Minor, 16.
Antiquus, portus, 16.
Apachune, 118, 119, 120.
Apamea, 9.
Apate, 23.
Aphrasia, 135.
Aphrodisia, 21.
Aphrodisias, 15.
Apia, 24.
Apollonia, 23, 26.
Apros, 21.
Apsanum, 84.
Aquileia, 81, 85.
Arabes, 69, 71, 72, 74, 75, 76, 79.
Arabia Felix, 80.
Arabia Petraea, 73.
Aradus ins., 71.
Aralus, 23.
Arbe, 87, 93, 96.
Arcadiopolis, 21.
Arentani, 87, 88, 104.
Argivi, 16.
Argos, 21.
Argos, 23.
Ariarthea lacus, 6.
Armenia, 74, 118, 119, 121, 123, 126.
Armenia Minor, 5, 12, 13.
Armenia Quarta, 75.
Armeniacum thema, 5, 123, 135, 157.
Armenii, 3, 6, 17, 14, 115, 136.
Arsinoe, 17.
Artemisia, 15.
Arzes, 118, 119, 120, 121, 126.
Asia, 3, 4, 5, 7, 8.
Asmosatum, 135.
Aspalathus, 86, 87, 92, 95, 96, 97.
Asponas, 133.
Aspron, 106.
Assyrii, 12.
Astacenus sinus, 9.
Astacus, 10.
Atech ins., 113.
Atel fluv. 103.
Atelcusu, 107.
Athenienses, 21, 25.
Atramythium, 18.
Attalia, 3, 16, 157, 158.
- Atzra, fluv., 126.**
Aulus, 26.
Aureum litus, 113.
Ausones, 27.
Axiopolis, 21.
- B**
- Bætica Hispania, 77.**
Bætis, fluv., 77.
Bagdad, 79, 80, 150.
Bagibarea, 95.
Bal, fl., 113.
Balbadonos, 135.
Baretas, 135.
Bargala, 23.
Bargyia, 15.
Bargyliacus sinus, 15.
Baris, 29, 83, 89.
Bartus, ins., 96.
Baruch, fluv., 108.
Baruphorus, 40.
Basilæum, 11.
Basparacaca, 116.
Basparacanitæ, 123.
Becla, 27, 93, 96.
Belegrada, 109, 111.
Bellitza, 98.
Belochrobati, 93.
Belogradum, 98, 99.
Beneventum, 82, 83, 89, 90, 91, 95.
Berbiani, 61.
Beriniopolis, 135.
Beroe, 21.
Berpe, 23.
Berrhoea, 23.
Berullia, 101.
Berutze, 60.
Billæus, fl., 11.
Biniola, 84.
Bislas, fluv., 103.
Bitelzebe, 59.
Bithynia, 4.
Bithyni, 5, 9, 10, 11.
Bizya, 21.
Boeoti, 21.
Boes, 84.
Bogu, fluv., 112.
Boici, 99.
Bona, 103.
Borotalmat, 106.
Bosona, 103.
Bosporus Byzantius, 30.
Bosporus Cimmericus, 30, 106, 111, 112, 113, 145, 147, 148, 150.
Bosporiani, 30, 144, 115, 146, 149, 150, 151, 152, 153, 155.
Bothrenotus, 28.
Bragylus, 23.
Brates, ins. 105.
Brebera, 95.
Britannia, 78.
Bronium, 84.
Brundus, 84.
Brutus fluv., 108.
Buccelliariorum th., 3, 6, 10, 11, 133, 136, 157.
Bulatzospon, 106.
Bulgaria, 20, 61, 96, 98, 100, 101, 102, 106, 113, 141.
Bulgaria Nigra, 62, 113.
Bulgari, 20, 21, 57, 58, 75, 98, 100, 101, 102, 110, 111.
Rullis, 26.
Bulnephrac, 60.
Buraminsius, 73.
Burat, 113.
Burgundia, 81, 82.
Burlic fluv., 113.
Busegrade, 89.
Butoba, 29, 88.
Byzantii, 18.
Byzantium, 3, 20, 21, 79, 117.
- C**
- Cabari, 108, 109.**
Cabertzentza, 84.
Cæsarea, 15, 23, 135.
Cæsarea Cappadociae, 5, 6, 7.
Calabria, 28, 29, 82, 83, 85, 135.
Callatis, 21.
Callipolis, 21, 83.
Calpiani, 76.
Camacha, 135, 136.
Camirus, 16.
Canale, 104.
Canalita, 87, 88, 99, 103.
Cancar, 106, 107.
Capante, 84.
Capha, 148, 149, 150.
Capidava, 21.
Cappadoces, 7, 135.
Cappadocia, 3, 11, 135.
Cappadocia Armeniaca, 6, 7.
Cappadocia Cataonia, 5.
Cappadocia Charniana, 6.
Cappadocia Major, 4, 5.
Cappadocia Mediterranea, 5, 6.
Cappadocia Minor, 4, 5, 6.
Cappadocia Taurica, 5.
Cappadocia montes, 5.
Capre, 84.
Capua, 82, 83, 84, 89, 90, 91, 93.
Caratia lacus, 6.
Care, 109.
Cares, 5, 8.
Caria, 3.
Carpasium, 17.
Carpus, 21.
Cars, 118.
Carthago, 27.
Carthago Nova, 77.
Case, 109, 133.
Castalius, fons, 26.
Castellum, mons, 16.
Casulinus fluv., 28.
Cataonia, 5.
Catautrebena, 93.
Catera, 103.
Caucasus mons, 113.
Cazachia, 111, 113.
Celauidium, 23.
Celle, 25.
Celtzene, 12, 116, 117, 133, 136.
Cephalonia, 23, 135.
Ceræopyrgus, 23.
Ceramicus sinus, 15.
Cermia, 17.
Cetezum, 123.
Chabuxingyla, 106.
Chader fluv., 113.
Chæronea, 24.
Chalcis ins., 21.
Chaldæi, 12.
Chaldæi thema., 12, 115, 122, 127, 135.
Chalep, 80.
Chalial, 118, 119.
Chalis ins., 21.
Chamuch, 156.
Chanit, 135, 136.
Charan, 80.
Charca, 119, 120.
Charoboe, 105, 106.
Charzianum, 6, 135, 156.
Chazaria, 57, 62, 63, 64, 106, 107, 113.
Chazari, 62, 63, 105, 107, 108, 109, 111, 112.
Chelandia, 107.
Chemps, 80.
Cherronesus, 24.
Chersonis th., 30, 53, 57, 58, 60, 62, 73, 106, 111, 112, 113, 148, 151, 157.
Chersonitæ, 57, 60, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 155, 156, 157.
Chert, 118, 119.
Chiduas fl., 107.
- Chingylus fluv., 107.**
Chius ins., 18.
Chlebena, 96, 98.
Chlebiana, 95.
Chliat, 118, 119, 120, 121.
Chlum, 103.
Chlumus mons, 103.
Choara ins., 105.
Cnonæ, 8.
Chopon, 105.
Choracul fluv., 113.
Chorosan vel Chorossan, 76, 80.
Chozani thema., 135.
Chrobatia, 93, 96, 97, 98, 99, 101, 102, 104.
Chrobatia Alba, 99.
Chrobati, 62, 87, 88, 93, 96, 97, 98, 102, 103, 104, 110, 111.
Chrobati Albi, 97.
Chrysopolis, 30.
Clabus, 61.
Cianus sinus, 19.
Cibyrtha, 16.
Cibyrthæotæ, 15, 130, 137, 142.
Cibyrthæoticum thema, 3, 15, 16.
Cicer ins., 104.
Cilicia, 6, 7, 14.
Ciliciæ montes, 14.
Cimmerius sinus, 30.
Cioba fluv., 59.
Citium, 17.
Civita Nova, 83, 86.
Claboca, 98.
Claudiopolis, 11, 15.
Clausura Strymonis, 23.
Clazomene, 18.
Clima, 21.
Climato, 53, 62, 115.
Clissu, 86.
Clugia, 84.
Cnidus, 15.
Cœlia, 21.
Cogradus, 84.
Coloneæ thema, 5, 6, 12, 122, 135.
Colophon, 8, 18.
Coloris, 126.
Colossæ, 8.
Commata, 135.
Comodromus, 135.
Comopolis Domateri, 7.
Comopolis Meri, 3, 9.
Comopolis Modreue, 10.
Concordia, 84.
Conopa, 61.
Constantia, 17, 61.
Constantiana, 21.
Constantiensium urbs, 150.
Constantinopolis, 20, 21, 27, 59, 71, 72, 74, 82, 90, 102, 115, 129.
Corcyra, 25.
Corcyraei, 26.
Core, 119, 120.
Cori, 98.
Corinthus, 24, 151, 144.
Corus, 7.
Corycus, 15.
Corycium antrum, 15.
Cotyæum, 9.
Craenacata, 106.
Cranium, 60.
Cratia, 11.
Creta ins., 7, 28, 73.
Cribasa, 95.
Cribetæni, 59.
Cribitæ, 61.
Crisus fluv., 110.
Crociferum pratium, 15.
Cromna, 11.
Croto, 28.
Crucis (S.) vicariatus 133.
Cuartzitzur, 106.
Cubu fl., 108.

- Calpae, 103.
 Cuphis fluv., 112.
 Curera ins., 104.
 Curcra ins., 96.
 Curlum, 17.
 Curtugermati, 109.
 Cusu, 109.
 Cybernicum, 149.
 Cybistra, 7.
 Cyciades insulae, 18, 19, 24, 27, 57.
 Cymbaleus, 136.
 Cynetus, 76.
 Cyprii, 129, 150.
 Cyprus ins., 17, 28, 70, 74, 129, 150.
 Cyrenaea, 17.
 Cyrene, 27, 79.
 Cyriaca (S.), urbs, 28.
 Cynus ins., 28.
 Cytheraea, 17.
 Cyturus, 11.
 Czycius, 9, 18, 19, 129, 130, 151.
- D**
- Dacia praefectura, 26.
 Dadibra, 12.
 Dagotheni, 9.
 Dalenus, 96.
 Dalisandus, 15.
 Dalmatae, 94.
 Dalmatia, 26, 29, 86, 87, 88, 95, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 104.
 Damascus, 71, 72, 73, 80.
 Danapris fluv., 58, 59, 61, 106, 111, 112, 115.
 Danastris fluv., 58, 112, 115.
 Danubius fl., 58, 61, 78, 85, 95, 94, 99, 110, 111, 112, 115.
 Dardania praefectura, 26.
 Dardani, 9.
 Dascylium prom., 9, 19.
 Dasymon, 6.
 Daulium, 24.
 Debelus, 21.
 Decapolis, 15.
 Decatera, 29, 88, 92, 95.
 Delphi, 24.
 Delus ins., 18.
 Demetrius, 25.
 Derzene, 156.
 Desnoc, 103. **J**
 Diadora, 87, 92, 96.
 Dioburus, 25.
 Dioclea, 86, 95, 104.
 Diocletiani, 86, 87, 88, 104.
 Diocletianopolis, 25.
 Dionysopolis, 21.
 Ditzice fluv., 103.
 Ditzina fluv., 61.
 Dios, 25.
 Dobrisic, 103.
 Dodone, 26.
 Doionchi, 21.
 Domaterus, 9.
 Dometopolis, 15.
 Dorienses, 16.
 Dorylaeum, 9.
 Dostinica, 101, 102.
 Dresneec, 102.
 Drungubita, 61.
 Dyrhachium, 26, 27, 93, 98, 99, 101.
- E**
- Echinaeus, 25.
 Elessa, 23.
 Elbysini, 76.
 Eleusin, 24.
 Elissus, 95.
 Elituaiba, 84.
 Elos, 135.
 Emessa, 87.
 Emet, 80.
 Emetta, 95.
 Emeti, 11.
- Eordaei, 25.
 Ephesii, 8.
 Ephesus, 8, 18, 71.
 Ephira, 24.
 Epidaurus, 26.
 Epidaurus, 91.
 Epirus Nova, 26.
 Epirus Phocencis, 25.
 Episcopium, 156.
 Erax fluv., 124, 125.
 Eriem, 105.
 Erysuma, 7.
 Erythiini, 11.
 Esibe, 80.
 Essupe, 59.
 Estunex, 95.
 Etel, 109.
 Eubura ins., 24, 28.
 Eudocias, 135.
 Eudoxiopolis, 21.
 Euphrates fluv., 71, 75.
 Euphratia, 136.
 Europa, 5, 20, 21, 79.
 Europus, 23.
 Eustræum, 25.
 Ezeritæ, 153, 154.
 Ezerum, 155.
- F**
- Faustinopolis, 7.
 Francia, 29, 62, 84, 85, 88, 89, 90, 95, 97, 98, 99.
 Francia Magna, 80, 81, 89.
 Franci, 11, 28, 29, 65, 79, 84, 85, 99, 110.
 Frigidi montes, 5.
- G**
- Gades, 77.
 Galeta, 82, 83.
 Galatae, 10, 11.
 Galatia, 5.
 Gallia, 27, 78, 79.
 Galumacnic, 103.
 Gangra, 12.
 Ganos, 21.
 Gaza, 70.
 Geech fluv., 105.
 Gelandri, 60.
 Gemindus, 25.
 Genach, 109.
 Gepedes, 78.
 Germani, 79.
 Germanicopolis, 15.
 Germanus, 26.
 Giaticata, 106.
 Glazichopon, 106.
 Gletes, 76.
 Gozanum, 12.
 Gomphi, 25.
 Gotthi, 28, 78, 79.
 Gradetae, 104.
 Graecia, 25, 154.
 Graeci, 9, 25, 24, 105, 151, 154.
 Granicus fluv., 9, 18.
 Gregoria suburbium, 116, 117.
 Gregorii (S.) ins., 60.
 Gutzeca, 55.
 Gyla, 105, 106.
 Gyra, 61.
- H**
- Hamus mons, 20.
 Hagia, 16.
 Haticarnassus, 15, 71.
 Halmyris, 21.
 Halys fluv., 5, 11, 144, 146.
 Harmonia, 25.
 Hebola, 84.
 Hedomene, 25.
 Helcynium, 95.
 Helenopolis, 10.
 Heltopolis, 151.
 Hellas, 19, 25, 27.
 Hellenes, 24.
 Hellespontica provincia, 150.
- Hellespontus, 19, 27.
 Henetici, 84.
 Heraclea, 11, 21.
 Heraclea Lacci, 25.
 Heraclea Strymni, 21.
 Hercules Columnae, 27, 76.
 Hesperia, 10.
 Hierapolis, 8.
 Hierosolyma, 70, 121, 122.
 Hispania, 72, 75, 77, 78, 79, 80.
 Homeritæ, 68.
 Hormus, 104.
 Hybul fluv., 112.
 Hydruns, 83.
- I**
- Iberes, 77, 121, 122, 125, 124, 125, 128.
 Iberia Occidentalis, 76, 77, 78.
 Iberia Orientalis, 74, 77, 115, 116, 126, 127, 129.
 Iberus fluv., 76, 78.
 Ibora, 7.
 Iconium, 5.
 Ies ins., 105.
 Ilium, 24.
 Illyricum, 21, 95, 125.
 Indi, 5.
 Indes, 5, 8.
 Ionia, 5, 71.
 Ionicus sinus, 27.
 Ionopolis, 12.
 Irenopolis, 15.
 Isauri, 5, 4, 14, 16.
 Isauria, 5, 14.
 Isauriae montes, 5.
 Issicus sinus, 15.
 Issus, 15.
 Ister fluv., 20, 21, 110.
 Ister urbs, 21.
 Iстрия, 96.
 Itaca ins., 25.
 Itapolis, 25.
 Itali, 78.
 Italia, 27, 78, 80, 82, 84, 83.
- J**
- Jabdiertim, 106.
 Jalyssus, 16.
 Japyges, 27.
 Jasus, 15.
 Joannubius, 25.
 Josle, 105.
 Justiniana, 84.
 Justinianopolis, 150.
- L**
- Labinetza, 104.
 Lacedaemonia, 24, 135.
 Lacedaemonii, 16, 21.
 Lagobardia, 28.
 Lamia, 25.
 Lampsacus, 9, 74.
 Laodicea, 8.
 Laphus, 17.
 Larissa, 25, 156.
 Laryma, 15.
 Lastobon ins., 105.
 Lau, 91.
 Laurion, 84.
 Lausæi, 91.
 Lauzalus, 15.
 Lazi, 144, 146.
 Lazica, 144, 148.
 Leanti, 60.
 Lebedus, 8, 18.
 Lebedis, 107.
 Lectum, 18, 19.
 Lenzaneni, 59, 106.
 Lesbus ins., 28.
 Lesnec, 105.
 Lestron, 26.
 Leucas ins., 25.
 Leucosyri, 6.
 Leucusia, 17.
 Libanus mons, 71, 74, 75.
 Libya, 27, 68, 79.
- Lihya Occidentalis, 78, 79.
 Ligures, 28, 77.
 Limon, 151, 152.
 Lindus, 16.
 Lissus, 26.
 Litumancerses, 84.
 Litzza, 95.
 Longobardia, 28, 29, 82, 83, 88, 89, 135, 145.
 Longobardi, 29, 78, 83, 84.
 Lontodocla, 104.
 Lucabete, 104.
 Lullianum, 84.
 Lulli, 6.
 Lumbricatum, 95.
 Lusitani, 78.
 Lusitania, 77.
 Lycandi Th., 13, 14, 136.
 Lycaones, 4, 6.
 Lycaonia, 5, 5, 6.
 Lycia, 5.
 Lycii, 16.
 Lydi, 5, 8.
 Lydia, 5, 8.
- M**
- Macedones, 4, 23, 135.
 Macedonia Th., 22.
 Maceta, 22.
 Madamaucus ins., 84, 85.
 Madianitica solitudo, 68.
 Maeander fluv., 17.
 Maeones, 8.
 Maonia, 5.
 Maeotis Palus, 111, 113, 144, 145, 146, 147, 148, 149.
 Magnesia, 8, 18.
 Maine, 154.
 Malea prom., 155.
 Malozeatae ins., 105.
 Mantziert, 118, 119, 120, 123.
 Mantziertani, 122.
 Mardaitæ, 71, 74, 75, 157, 158.
 Mare Nigrum, 99.
 Mariandyni, 5, 11.
 Mastatum, 124, 125.
 Mastieni, 76.
 Matarcha, 111.
 Maurophori, 71.
 Mazaca, 7.
 Mazari, 105.
 Meca, 68.
 Medi, 10.
 Megarenses, 21.
 Megere, 109.
 Megyretus, 102.
 Melasosyri, 6.
 Melas fluv., 16.
 Meleta, 95, 96, 105.
 Melissonium, 26.
 Melitena, 5, 156.
 Melitiniati, 133, 156.
 Melus, 19.
 Merizus, 21.
 Merus, 5.
 Mesembria, 20, 59.
 Mesopotamia, 12, 122, 155, 156.
 Mesticon, 21.
 Metropolis, 25.
 Midæum, 9.
 Milengi, 135, 134.
 Miletus, 8, 15, 16, 18.
 Miliniska, 59.
 Mimoniti praefectura, 21.
 Mischii, 126.
 Mitylene, 18.
 Moccissus, 7.
 Mocriscie, 105.
 Mocrum, 96, 104.
 Modrena, 10.
 Mogola, 16.
 Mopsuestia, 6, 75.
 Moravia, 62, 108, 109, 110, 111.
 Morescs fluv., 110.

Mundraga, 109.
Mura, 84.
Murgule, 128.
Musel, 80.
Mylassa, 45.
Myndus, 15.
Myra, 16.
Myrina, 8, 18.
Myriocephalum, 135.
Myrlea, 9.
Mysia, 8, 21.
Mysii, 9.

N

Naisus, 26.
Napresi, 60.
Naupactum, 24.
Nazianzus, 7.
Neapolis, 15, 25, 28, 82, 83, 84.
Neaset, 60.
Nece, 109.
Necropyta, 111, 115.
Nemevus, 17.
Nemogarda, 59.
Neocæsarea, 5, 7, 12.
Neocastrum, 84.
Nicaea, 9.
Nicedes, 25.
Nicomedia, 10, 126, 127, 140, 147.
Nicopolis, 12, 25, 25, 124, 156.
Nicopsis fluv., 113, 114.
Niger mons, 71.
Nina, 95.
Nona, 95, 98.
Novæ Patræ, 25.
Noviodunum, 21.
Nugrade, 104.
Nunum, 84.
Nyssa, 8, 135.

O

Obsequium thema, 5, 9.
Oceanus Occiduis, 27, 79.
Oedemus sinus, 15.
Oeniades, 16.
Olympus, 9, 140.
Olympus Mystus, 9.
Onogundur, 21.
Opsara, 87, 95, 96.
Optimatium thema., 9, 10
Orni, 21.
Orontius fluv., 96.
Ostrobunprach, 60.
Ostroc, 104.

P

Pagani, 87, 88, 96, 104, 105.
Paganis, 96, 98, 99, 101, 104.
Page, 156.
Palestina, 27, 68, 70, 71, 72, 75, 80.
Pamphylia, 5.
Panphylia, 4, 5.
Pamphylia sinus, 17.
Papia, 78.
Panion, 21.
Pannonia, 26, 79, 95.
Pantalia, 26.
Panticapeus, 50.
Papagia, 111, 113, 156.
Paphlagonis, 5.
Paphlagonia, 11, 113, 157.
Paphlagonum thema., 112.
Paphus, 17.
Papja, 80, 81, 82, 83, 85.
Paracladium Danubii, 61.
Parathalassia, 95.
Parius, 9, 19.
Parnasus, 7.
Parthenius fluv., 10, 11.
Parthenopolis, 10.
Parthicopolis, 21.
Patara, 16.
Patræ, 21, 151, 152, 144.

Patræ Novæ, 25.
Patzi Suburbium, 116.
Patzinacia, 105, 106, 111, 112.
Patzinacitæ, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 99, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 113, 157.
Pelagia ins., 15.
Pelagonia, 23.
Pelasgia, 24.
Pelle, 25.
Peloponnesi, 145.
Peloponnesus, 46, 21, 151, 155, 154, 145, 144.
Pentadactylus mons, 153.
Peparethus ins., 25.
Pereri, 118, 119, 120, 121.
Pergamus, 8, 18.
Perge, 16.
Persæ, 4, 12, 121, 122.
Persia, 71, 76, 80, 107, 108, 118, 119, 121, 22, 128.
Persthlabus, 109.
Pesenta, 95.
Phæaces, 25.
Phalacrus mons, 12.
Phanagorium, 50.
Phara ins., 105.
Pharsalus, 25.
Pharus ins., 96.
Phasiæ, 122, 125, 125.
Phasilis, 16.
Phasis fluv., 124, 125.
Phateme, 68.
Phatemiæ, 86, 80.
Phatellum mons, 135.
Philadelphia, 8.
Phileta, 16.
Philippi, 21.
Philippopolis, 21.
Philistim, 80.
Phines, 84.
Phocensis Epirus, 25.
Phœnice, 72.
Phœnix fluv. et urbs, 16.
Phosann, 84.
Phosphorium, 50.
Phryges, 4, 5, 9, 10.
Phrygia, 5.
Phrygia Capatanes, 5.
Phrygia Minor, 5.
Phrygia Salutaris, 5.
Phitotis, 25, 24.
Pinetæ, 84.
Pisidæ, 4.
Pisidia, 5.
Pisuch, 95.
Pisya, 16.
Placentia, 80.
Pleba, 95.
Plutinopolis, 21.
Podalia, 16.
Podendus, 6.
Pompeopolis, 12, 15.
Pontici, 144.
Ponticum Mare, 5.
Pontus, 19, 20, 111, 113.
Prænetus, 10.
Pribana, 25.
Priene, 8.
Pristena, 84.
Præconnesus, 9, 19.
Propontis, 18, 19.
Prusa, 159.
Prusias, 11.
Ptelem, 114.
Pulcheriopolis, 26.
Pylæ, 9.
Pyrchanus, 29.
Pyrenæi montes, 76, 77.
Pyrotima, 95.
Pythia, 140.

R

Ragusini, 88, 89, 96.
Ragusium, 29, 87, 88, 91, 95, 96.

Rastolza, 96.
Rhamble, 80.
Rhegedora, 7.
Rhegepodandus, 7.
Rhegium, 28.
Rhegi pons, 139.
Rhemestiana, 26.
Rhenus fl., 79.
Rhibalenses, 84.
Rhibantus, 84.
Rhisena, 104.
Rhodanus, 76.
Rhodopes præfectura, 21.
Rhodus ins., 115, 116, 70, 71, 72.
Rhomatina, 84.
Rhusium, 25.
Rhyndacus fl., 9, 19.
Rhynea, 19.
Rizmicus, 26.
Rodentus, 6.
Roma, 27, 29, 81, 82, 85, 86, 97, 100, 103, 144, 146, 147.
Romani, 55, 56, 65, 67, 72, 76, 79, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 97, 94, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 109, 112, 114, 118, 119, 120, 121, 122, 128, 129, 151, 154, 156, 144, 145, 146.
Romania, 61, 121, 126, 128, 150, 157.
Romanopolis, 155, 156.
Rusianum, 85.
Russi, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 65, 112, 115.
Russia, 57, 59, 60, 106, 111.

S

Saburtasphali, 107.
Sakas fluv., 111.
Sacacata, 106.
Sagalassus, 16.
Salapas, 118, 119.
Salenus, 105.
Salernum, 32, 85.
Salmacata, 106.
Salona, 27, 86, 87, 91, 95, 94, 97.
Saltice, 21.
Saltus, 25.
Samaris, 12.
Sambatas fluv., 50.
Samothræce ins., 21.
Samus ins., 17.
Sangarius fluv., 10.
Saniæna, 11, 155.
Sapaxi, 156.
Sapicium, 156.
Saraceni, 120, 28, 29, 67, 69, 72, 75, 74, 88, 89, 114, 122, 125, 128, 129, 150, 151, 156, 157.
Sarat, 113.
Sarcel, 62, 111, 112, 113.
Sardiani, 8.
Sardinia, 26, 28.
Sardis, 8.
Sarmatæ, 144, 145, 147, 149, 150.
Savada, 21.
Saxonia, 95.
Scampta, 26.
Scarphia, 24.
Scepila ins., 25.
Scerda, 95.
Secupton, 26.
Scirdacissa, 95.
Sclabesiæ, 151.
Sclavi, 59, 60, 61, 86, 87, 89, 91, 95, 94, 95, 96, 97, 103, 104, 106, 151, 153, 154.
Sclavonia, 85.
Scordona, 98.
Scyrus ins., 19.
Scythæ, 21, 25, 114, 147.

Sebastæ th., 15, 156, 157.
Sebastopolis, 23.
Selbo, 95.
Seicucia, 15, 16.
Seleucia Th., 14, 15.
Selga, 16.
Selinas fluv., 61.
Selinus urbs et fluv., 16.
Selymbria, 20.
Seretus fluv., 108.
Serræ, 21.
Servia, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 105, 104.
Servii, 61, 87, 88, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104.
Servii Albi, 99.
Sesamus, 11.
Severinæ (S.) urbs, 28.
Sicania, 27.
Siceliotæ, 28.
Sicilia ins., 27, 75, 82, 84, 155.
Siculi, 28.
Sicyon, 24.
Side, 16.
Sidraga, 95.
Sigriana montes, 9.
Singidon, 79.
Sinope, 7, 11.
Sipendus, 85.
Sirmium, 79, 109.
Smyrna, 18, 71.
Soli, 15, 17.
Sora, 12.
Soteriopolis, 111, 114.
Spania, 76.
Sparta, 14.
Sporades ins., 18, 27.
Srechiabarax, 136.
Stenite, 159, 141.
Stenum, 150, 141.
Stoli, 25.
Stolpon, 98.
Stratonicia, 8, 16.
Strobilus, 15.
Strobulus, 84.
Strubun, 60.
Strymonis thema., 25.
Surrentum, 85, 84.
Susa, 150, 151, 152.
Syce, 16.
Sylæum, 16.
Syme, ins., 15.
Symposium, 156.
Syngul fluv., 112.
Syracuse, 28.
Syri, 6.
Syria, 27, 71, 72, 75, 75, 115, 114, 126, 150.
Syrucalpeæ, 106.
Sysperites, 12.

T

Tabia, 105.
Talmat, 105.
Tamasus, 17.
Tamataarcha, 115, 156.
Tanais fluv., 112, 115.
Tariani, 109.
Tarrhaconcesa, 77.
Taro, 114, 115, 117, 118.
Taronitæ, 116, 117.
Tarsia, 5.
Tarsus, 15.
Tartessii, 76.
Taurica, 5.
Teuromenium, 28.
Tauropolis, 16.
Taurus mons, 3, 14, 16.
Tece, 155.
Teium, 11.
Teliutza, 59.
Telmessus, 16.
Tenen, 98.
Teos, 8, 18.
Tephrike, 12.
Terbunia, 95, 96, 97, 99, 105, 104.
Tetrangurium, 87, 92, 96.

- Tharsisatæ, 10.
 Thasus ins., 21.
 Thebæ, 23.
 Theodosiopolis, 122, 123, 124, 125.
 Theodosiopolitani, 122, 125.
 Thera ins., 19.
 Therasia ins., 19.
 Therma, 7.
 Thermopylæ, 24.
 Thessalis prefectura, 25.
 Thessali, 23, 24.
 Thessalonice, 23, 111.
 Thessalonices thema, 23, 99.
 Thraces, 8, 133.
 Thraciorum thema, 7, 8, 16, 130.
 Thracia, 8, 74, 79.
 Thraciæ prefectura, 21.
 Thracium thema, 20.
 Thyatira, 8.
 Thyni, 10.
 Tibe, 118, 119.
 Tibium, 122.
 Tiberi, 80.
 Timeses fluv., 110.
 Titiopolis, 15.
 Titza fluv., 110.
 Tius, 11.
 Tion, 16.
 Tomis, 21.
 Topirus, 25.
 Tortzeli, 84.
 Trajani Pons, 109.
 Trajanopolis, 21.
 Trallis, 8, 18.
 Trapezus, 12, 156.
 Trice, 23.
 Thrinythus, 17.
 Tripolis, 79.
 Triton, 9.
 Trojani, 9.
 Tropæus, 21.
 Trosmis, 21.
 Trullus fluv., 108.
 Trypia, 136.
 Tungatæ, 106.
 Turcæ, 56, 58, 62, 63, 91, 93, 99, 101, 103, 107, 108, 109, 110, 111, 141, 142.
 Turcia, 97, 106, 108, 111.
 Turgancrch ins., 114.
 Tules fluv., 110.
 Tyana, 7.
 Tyrocastrum, 125.
 Tzemandus, 13, 14, 156.
 Tzabagani ins., 114.
 Tzæna, 95.
 Tzentina, 96.
 Tzentena, 95.
 Tzernatzu, 118, 120.
 Tzernabusceæ, 102.
 Tzernigoga, 59.
 Tziliapert, 156.
 Tzoidus, 21.
 Tzopon, 106.
 Tzur, 103.
 Tzycane, 143.
- U
- Ulborsæ, 60.
 Uentes, 118.
 Uliani, 106.
 Wisigothi, 79.
 Uzi, 61, 62, 103, 106.
 Uzia, 106.
- V
- Vandali, 78, 79, 84.
 Varna, fluv., 61.
 Veruch fluv., 113.
 Veneti, 84, 85.
 Venetia, 98.
 Venetiæ, 84, 85, 98.
 Verona, 81, 82.
 Vesuvius mons, 28.
- X
- Xanthus, 16.
- Z
- Zachluma fluv., 105.
 Zachlunitæ, 87, 88, 96, 97, 99, 101, 103, 104.
 Zacynthus ins., 25.
 Zalichus, 7.
 Zapara, 23.
 Zeipa, 21.
 Zenopolis, 15.
 Zentina fluv., 96.
 Zellebe, 104.
 Zichi, 113, 114, 136.
 Zichia, 57, 111, 113, 136.

INDEX RERUM

ET VERBORUM

IN EXCERPTIS DE LEGATIONIBUS

PRÆCIPUE MEMORABILIMUM.

A

- Abari gens omnium fortissima et populosissima, 99. Iidem, genus hominum invictum, et inexpugnabile, etc. 99. Iidem auxilium optulim, 99. Abari, transgressa et spreta ea quæ legatis debetur reverentia, Mezamirum necant, 100. Abaros suæ fraudi obtendere sermones officio plenos, 101. Nihil Abaris erat deliberatius quam omnibus capis in bellum erumpere, 101. Abari antea superbi ac effertati, jam moderatiores facti, apud se cogitant quo tandem res casuræ essent, et quis futurus esset earum exitus, 103. Abari per Romanorum pusillanimitatem sua sibi comparabant commoda, 102. Abari existimabant se precibus, et blanditiis imperatorem delinituros, et minis perterrefaciuros, 102. Abari imperatoris fortitudinem admirati, 103. Abari in Francorum regionem abierunt, 103. Abari cum Francis sedus ineunt, 110. Cum Abaris, et advenis amicitiam tenere gravius et acerbius est, quam eos hostium numero habere, 156.
 Abarisson, 159.
 Abhorret a communi sensu, simul et vincere, et eorum quos vicereis bona aliis tribuere, 155.
 Acerbæ contumeliæ, 112.
 Adamantius Theodorico consilium dat ut se summisus erga imperatorem gerat, 84.
 Admodum adolescens, 154.
 Adriganum urbs in Armenia, 186.
 Adrianopolis, 70.
 Adversarius inimicus, 80.
 Adulatio freda, 116.
 Accusandi se mutuo causæ, 120.
 Acus, urbs, 178.
 Acuta hasta quæ transadigat costas, 174.
 Adamantius per viam incognitam, et quæ tum primum equites admisit, pervenit ad castrum Epidamno proximum, 83.
 Adhibere manum salutarem, 185.
 Admirazione correpti immobiles et fixi steterunt, 16.
 Ægyptius medicus, legatus invitus omnia pessumdedi, 4.
 Æquipollentibus verbis, et eisdem sensus, 110.
 Ætas inbellis, et nulli usui apta, 19.
 Æthiopum gentes, 37.
 Aetius Romanorum Occidentalium dux, 37.
 Affinitas ex nuptiis, 74.
 Affinitati nuntium remittere ob scelera, 27.
 Afumum castellum, 167.
 Agintheus ordinum ductor in Illyrico, 50.
 Agricolæ qui nihil commenerunt, ob politicorum demeritiam plectuntur, 91. Agricolarum genus obtritum ab exercitu, 90.
 Alamandariensis pro republica Romana quiescit, 115.
 Alboinus Longobardorum dux, 110.
 Ambigua victoria ab armis discessit utraque gens, 121.
 Ambrus et Camboses fratres, 106.
 Ambrus Saracenorum phylarchus, 104.
 Ambro Alamandaro Saracenorum duci mille auri libræ debebantur, 139.
 Amici amicorum periculum levant suo, 9.
 Amicis officia debita ne deneges, 167.
 Amicitia pecuniis contracta haud probatur, 116. Amicitia turpis, servilis, et pretio empta, 116. Amicitia cuius ratio constans et natura bene fundata, æqualis, non questu comparata, 116. Amicitia firma et inviolabilis, 133.
 Ad amicitiam nostræ reipublicæ accurrens, 163.
 Amingus Francus, 135.
 Amorcesus genere Nocalius, 91.
 Amorcesus cupido incessit Saracenorum qui in Arabia Petrææ degunt phylarchus esse, 92.
 Amorcesus immoderate honoratur ab imperatore, 92.
 Anancastes, 161.
 Anatolius legatus, 56.
 Anchialis urbs, 176.
 Andigan Persarum rex, 171. Vir admodum prudens, 171.
 Animalium statnas dux habebat in deliciis, 153.
 Animi immoderata elatio, 9. Cum animi alacritate et facilitate discere, 7. Animum convivio exhilarare, 53.
 Anniversarius reditus, 178.
 Annum numerandum secundum morem antiquum qui terminatur trecentesimo sexagesimo quinto die, 142. In tam longo annorum decursu infinitæ res evenerunt, 1.
 Ab antiquo apud utrosque principes (Persarum et Ro-

manorum) in more positum est, post magnos legatos, mittere alios minores quibus non is cultus et honos, qui magnis legatis exhibetur, præstatur, 158.

Apamia, 174.

Apparatus bellicus terret, præsertim cum magnificentia præstringit oculos, 8.

Apparitor id solum exsequi debet quod iudicii calculus fert, 61.

Appharban amicissimus Narcæo Persarum regi, 26.

Aperte et dilucide sententiæ sunt exponendæ, 9. Ut rescindantur ambigua, 9.

Apollonius Zenonem cognatione contingebat, et ducis dignitate auctus, 72.

Apsichus, 174.

Aqua in utribus apportata, ut usui esset in locis inaquosis, 109. Aquæ infectæ, 42. Aquæ ducis apud Daras, 149.

Arabs Scenita, seu Saracenus, 91.

Arcadiopolis non armis sed fame, esurie, atque inopia capta, 93.

Arcadiopolim omni apparatu oppugnaturus Theudericus, 93.

Arcesilas Turcorum monarcha, 161.

Ardaburius Asparis filius ad Damascum Saracenos debellavit, 40.

Ardentibus animis profecti ad pugnandum, 97.

Arma et jus belli, 189. Non debent arma gestare servi adversus dominos, 185. Ab armis omnibus perfecta quies, 137.

Armenia Persarum ditioni confinis, 73. Armenia nunquam expugnata a Persis, 169.

Ars navium ædificandarum, 127.

Arsanice, 50.

Artes bellicas necessario edocti, 174.

Arx Jerovach ad portas Caspias sita, 43.

Asimuntii, 35.

Asperitatem litterarum Narses legationis princeps; suorum morum lenitate temperavit, 28.

Arrabanus Tiridatem regno expellit, 23.

Aspidus Mediæ fluvius, 29.

Asterius iudex, seu contrascriba, 120.

Asterius clam litteras scripserat ad imperatorem Romanorum, ut dum res Persarum afflictæ essent, eos adiretur, 120.

Astringi et Lacoragi, 24.

Attentius et perfectius assequi cognitionem etc. itaque remisse ac perfunctorie non est libris abutendum, 2.

Attilas Hunnorum rex litteras ad Theodosium misit, 54. Attilas Honorium poscit, 40. Attilæ filii, Denzich et Irnach, 44. Attilas ne postularet majoris dignitatis viros ad se legatos transire, 48. Attilas homo, Theodosius Deus, 49. In Attilam compositas insidias exsequi, 51. Attilas Bigilam vocat feram impudentem, 55. Cruceum minatur, 53. Attilas filiam Escam in uxorem, Scytharum legibus id permittentibus, ducere voluit, 53.

Attilæ ædes reliquis omnibus eminentiores, 58. Attilas comessatus est equo insidens, 58., domus Attilæ descriptio, 63. Attilas constanter minatur bellum nisi Sylvanus, aut pecula dedantur, 64. Attilæ contracta landatio, 64. Si Attilam impetus cõperit Medos invadendi, 64.

Attilas Romanos ad parium poculorum certamen invitavit, 66., coram Attila filius ejus præ pudore, oculis semper in terram dejectis fuit, 65. Attilas modestus, 67. Attilæ poculum ligneum, convivis aurea et argentea pocula, 67. Attila filium juniorem Irnach placius et lætis oculis est intuitus, 68. Filius Attilæ Oebersium ðeiov patrum, sui patris loco ducebat, 69. Attilas omnes Scythiæ principes donis Maximinum ornare jussit, 70. Attilas filium Bigilæ coram patre Bigila ense trajici jubet, nisi diceret, quem in usum tantum auri asportasset: monitus enim fuerat de conjuratione, 71. Attilas superbe et insolenter disserens, 72. Attilas de reddendis profugis consilium probat, modo Romani a transfugis admittendis temperent, 72.

Atraelon nomen loci, 120.

Audacia retundenda, 106.

Audacior, ultra barbaricam insolentiam vana gloria elatus, tumens, verba arrogantiora et vires excedentia denuntians legatus, 113.

Audita sæpe abalienant, 163.

Audinicus Greene familiaris, 80.

Augustus Orestis filius, 93.

Augusta et veneranda dies Nativitatis Christi Dei, 143.

Aulici irrident homines militares, 19. Aulici omnem diligentiam ac studium adhibent, ut fautores donis demerantur, 126.

Aurelianus imperator vi Juthungos Scythas devicit, 7.

Auri ducentæ libræ Admantio datæ ad convehendos

commeatus, 80. Auri quantitas, usque ad centum viginti pondo mittitur in Italiam a Cesare, 124. Qui aurum habet cum voluptate possidet perfidiam, 185.

Authenticum approbatum exemplar, 142.

Auctoritatis primo gradu se collocaturam recte sentientes de fide Christiana dux Mauricius ait, 126.

Auxilia proxima, non e longinquo expectanda, 46.

B

Babylonicæ copiæ, 184.

Badonarius inter Germanos potentia atque auctoritate excelluit, 17.

Bajanus, 101. Bajanus Abarorum dux, 110. Bajanus se in omnes partes dicendo versabat, 111. Bajanus minatur se missurum exercitum, ex talibus conflatum, ut ex eorum exilio^o damnium nullum esset perventurum, 114. Bajanus in cathedra aurea sedet, 131. Bajanus faciles Romanos non erat reperiturus, 131.

Balaam Hunnorum urbs expugnata, 46.

Balamerus Scythæ, 74. Balamero Romani decem et novem auri libras quot annis solvi constituerunt, 74. Balamerus Tobos evertit, 78. Balameri filius Romanorum amicus, et qui se eorum filium dicebat, 91.

Ballomarius rex Marcomannorum, 24.

Balneum Onesezii, 58. Balnei architectus sit balneator, 24. In balneo puelæ odas seu cantilenas Scythicas canebant, 58.

Baramus detestandus servus, 135.

Barbari magnificentis verbis sua efferunt, 46. Barbarum ab urbium ruinis et excidiis avertit, 79. Barbarus sacerdos, quem Christiani presbyterum vocant, 82. In Barbaros recedentes prosilire minime tutum, 82. Barbari natura sunt elato animo, et rebus secundis ferociores redduntur, 125. Barbarorum in morem, inconditis iocibus, 137. Barbarorum est ferax, et impotens ingentium, 163. Barbarorum erga captivos humanitas, 163. Barbari, hic sunt Franci, 189. Barbarus non auditus, 189.

Barbarica inopinata humanitas, 190.

Bazic et Cursic Medorum oppida, 64.

Bellum federe finire, 7.

Belli ærumnas et molestias deponere, 9. Singulis diebus exercitum ad bellum exercere, 25. Belli incerta, 27. Belli renovandi occasio singulis annis usurpata, 42.

Belli molem avertere, 65. Belli casus hos dominos fecit, 69. Bellum fraude finire, 75. Quoad utile est bellum finiendum, 93. A solitudine et vastitate quam bella fecerunt se relicere, 117. Qui prior bellum suscepit si prior supplicet, turpe dicitur, 118. Bello posito res in commodiorem statum rediguntur, 122. Dum quisque sua recuperat, nulla belli scintilla relinquitur, 122. Bellum magis ac magis in ardentioorem contentioneem ingravescens, 126. Bellum Persicum, 126. Bellum res mala, 154. Belli effecta, 153. Belli apparatus opportunus, 150. Donec erunt bella et enses, 163. Bellum tam dirum, ut si quis venari vellet, nullum animal vivum offenderet, 159.

Bellum conventionibus solve, 175. Bellum humanorum malorum auctor, et magister, a se eductus, 184. In bello nihil magis perfidum pecunia, 183. Lacrynosum bellum, 183. Alieni bellum facere, admixto studio, 187.

Beneficiis [pro] insidiæ, 153.

Benevolentia infinita pedibus calcata, 186.

Berichus Scythæ nobilis, 66. Berichus odio vel saltem ira latente Maximinum prosequatur, 70.

Bostamus vir apud Persas illustris, 186.

Biganes, 125. Quamdiu biganis solem intueri liceret, 125.

Bigilas insidiarum in Attilam manifeste convictus, 59. Bigilas in erpres, 48. Bigilas dira bestia appellatur ab Attila, 71.

Bitharmasus, 145.

Blandis verbis adulatus, 180.

Blemmyes et Nubades a Romanis victi, 40.

Bleda, 48. Bleda episcopus hæreses Genserichi, 75.

Bochanus missus ut Bosphoron caperet, 164.

Bolocalabra facinus admodum periculosum patrat, cum concubina Chagani ludit, 177. Bolocalabra vir Scythæ, 177.

Bona multa fecit, valde amice, 181. Bono vulnerato non licebat per Theodorum medicum exire, 12. Bono sunt animo qui multos suarum partium patronos ac fautores habent, 93.

Bononia, urbs, 178.

Bonus mercenariorum et domesticarum copiarum dux, 101.
Breves in politicis orationes, 145.

C

Cæsar dixit erga eos qui sponte in ejus potestatem venirent se liberalem futurum: et eos qui se suæ potestati submittere recusarent vi et virtute parere coacturum, 119. Cæsar non permittit Romanos quidquam pendere Persis, neque pacem tanquam rem venalem emere, 121. Cæsar multum in eo sermone versatus est, 121. Cæsari omnia, præ bello Persico, nullius momenti erant, 124. Cæsar id utile suis rationibus existimabat, et providentia quadam faciebat, 157.
Calamitas illi contigit quod minime notus, 16.
Cannum pro Cerevisia, 55.
Candich legatus Abarorum, 99.
Cantu (a) et cithara conversus, 125.
Captivi, quos bellum nobis tradidit, 15.
Caput primum locorum communium, de imperatorum proclamatione, 5.
Carbonaria, 151.
Cardariga, 185.
Cardonene, 50.
Caridachus, 55.
Carpi se Gothicis præstantiores prædicant, 25. Carporum gens, 24.
Carpia incolis vacua atque deserta, 81.
Casia insula, 151.
Caspas ad portas præsidium Persicum, 44.
Casus, quos fortuna ferat, expectare facile est rebus firmatis, 80. Proprio casu communi hominum sorti ingemiscere edoctus, 94.
Cathrororum regio, 55.
Catulus, stuprata fuerat a rege uxor ejus, 107.
Cathedra Disabuli duabus rotis innixa, 152.
Causa (sine justa) imo absque commentitia occasione, impudentia effrenata fœdus frangere, 126, 127. Causæ fictæ, et vanæ occasiones legatorum mittendorum, 57. Ob vanas causas a scrivis profectas inimicorum loco habere, 70.
Celeres cursorum, 184.
Celeritas in bello, 88, 89.
Celtiberi, Franci, 189.
Celtiberiæ legati Besus et Bottus, 189.
Centum annorum induciæ, 40.
Cenchrum pro frumento, 55.
Cerca uxor Attiliæ, 65.
Certa explorataque victoria, 172.
Certare officio et humanitate, 167.
Chalcitis insula, 178.
Chaldæi habitantes Martyropoli, 186.
Chaganus incredibili audacia in Romanos insurgit, 117.
Chaganus Abarico atque militari ritu jusjurandum præstat: ense educto et in altum sublato, sibi suæque genti imprecatur si, etc., 128. Chaganus a Romanis diffidentibus ad jusjurandum provocatus, 128. Chaganus postquam juravit Abarico ritu, rogat ut liceat quoque jurare Romanorum more atque modo, juro in verba quæ habentur in sacris Dei chartis, etc., 128. Chaganus pacem, et Deum per quem juravit, ipse delusit, 151. Chaganus dicebatur adulterium cum Bajani uxore commisisse, 175. Chaganus se dicit regem omnium gentium, 178. Chaganus fastum comprimit, 179. Chaganus fastum comprimens per horas aliquot siluit, 179. Chagani dictum, Novi animo mæo moderari, 179. Chaganus Romanos famis molestiis eripit, 190. Chaganus dominus septem gentium, 190.
Chersonensis pugna, 54.
Chliatium dux, 109.
Chlomarorum oppidum, 125.
Chosroes volens volens pacem amplectitur, 181. Quæ Chosroes cum honore dignitateque ad Cæsarem præscripserat, 184. Chosroes cum honore ingenti adoratur a legatis, 186. Chosroes miratur Romanorum virtutem, 187. Ne Chosroes fortunis subveniret, 187. Si Chosroes recuperaret regnum, 188. Chosroes relinquit imperatori syngrapham, 188.
Chosroperozes, 187.
Christiani orthodoxi, 117.
Chronicorum variorum recensio, 5.
Chrysaphius imperatoris satellites, 57. Chrysaphius eunuclus, 48. Chrysaphius ab Attila et a Zenone ad purnam depositus, 71.
Cibis destitutos facile opprimere, 45.
Cidaritis non licet imperanti uxorem habere servillis conditionis pro ingenua et nobili, 75.

Cives minime duris rebus assueti, 174.
Civitas non parvo metu levata, 86.
Clade (ex) domi accepta suam comparare prosperitatem, 20.
Claudestina consilia composita in Attilam a Bigila, ab Edecone, ab eunucho, et ab imperatore, 71.
Classis trecentarum navium, 42.
Claudius Gothicarum copiarum præfectus, 85.
Clavibus (cum) munus, 188.
Collectores vectigallium ex mercibus, 140.
Colchus recusat mittere Suanis solitum frumentum, 159.
Colchidis ora importuosa, 74.
Cohibenda malorum imminentium expectatio, 145.
Comes rerum privatarum, 96.
Comentiolus scriba, 176.
Comita in vincula coniectus, 111.
Comites apud Parthos viros pileatis, 24.
Commiseratione potius quam terrore adductus, 155.
Commovei (non) casibus qui in bello accidunt, 134.
Commodiorem (in) et firmiorem statum res redactæ, 19.
Comparata in Attilam conjuratio detecta, 51, 52.
Conatus et aggressionis subitas, brevi post penitentiam manet, 10, 11.
Concertationes rosecare intra sex menses tenetur præfectus Orientis, 75.
Conchas Hunnorum rex, 75. Mulierem laudat ob veritatem detectam, 141.
Concio pacifica, 182.
Concordiam ad antiquam, quæ est utrisque utilior, rediro, 8.
Conditiones turpes, et quæ minime existimationi quam adeptus erat, conveniebant, 151. Conditiones minime honestæ, 172. A conditionibus pacis fugiens, 142.
Conditores, servatores, medici afflictæ reipublicæ, 185.
Conducit sæpe sive expedit bello prævenire, 111.
Confidentia non est humana oratio, 185.
Confederati in belli societatem ascripti, 12.
Congratulationes (post), 162.
Conmundo nihil inerat fidei, 111.
Conservare possessiones a patre relictas, 170. In aliis sui conservandi spem collocare, nec arma gestare quibusvis propuleretur, 60.
Consilio tuto, virium firmitudine utentes difficulter superantur, 9.
Consolationem habebit dolor, 16.
Constans multorum regum progenies, 28.
Constantinus Porphyrogeneta, vir promptus et acris ingenio, 2.
Constantinus Mestrianus comes, 27.
Constantiæ arx, 47.
Constantius proditoris suspectus in crucem actus, 57.
Conti prægrandes, quibus in fastigio linum cum sulphure alligaverant, ut urbem incendio cremarent, 86.
Continua alimentorum penuria et lassitudine oppressi, 11.
Contrascriba, 5.
Contribules minime delendi, 152.
Controgori, 151.
Controgori Hunni, 114.
Controversa quæ secare non potuimus, ad te rejecimus, ut quæ convenirent statueres, 145. Donec controversa cum majori causæ cognitione judicentur, 152. Controversias amice transigere semper consultius est, 42.
Convента res est, 125.
Conventus ad mercatus paribus legibus celebrantur, 48.
Conventus (a) non est recedendum, 89.
Conventiones cannis exaratae, 41. Conventionum approbationes syllabis comprehensæ, 140. Ex conventionibus debitum, 159.
Convenit (non) peditibus cum equitibus disserere, 47.
Convitiarum acervus, 89.
Convivio colere, et donis additis, 49. Quæ convivio conveniebant dixerunt, 153.
Contumeliosus deponendus, 188.
Copen amnis, 109.
Coram Persarum rege in genua prostrati, 119.
Cordate, et libere linguæ ingenuitatem ostendere, 175.
Corpus exile sed validum, 160.
Correges, 55.
Coruthon, 140.
Costus, id est, Casia, 190.
Cotis frater Mithridatis mittitur legatus ad Claudiu, 25. Cotis rex Iberiæ constituitur Mithridatis loco 25.
Cotrageus, 100

Cursus, 158.
 Cruditatis et cædium nullus modus, 19.
 Crudele (ex) mactatis hominibus gloriam reportare, 135.
 Cubile aureum, quatuor pavonibus adreis suspensum, 153. Cubilia Romani et Græci nubentibus adornant, 66.
 Cudendæ monetæ præfecti, 145.
 Culpa omnis in Barbarum conversa est, 105.
 Cunimundus Gepidarum dux, 110.
 Cupiditas et ambitio in causa sunt ut plura mala patiantur homines aut aliis inferant. *Macovellæ* effecta, 88.
 Currus ad usum exercitus, 85.
 Cyrus amnis, 159.

D

Dalaua satrapa, 188, 189.
 Damianus ordius ductor, 115.
 Damnum ex temeritate reportatur, 10. Damnum suæ iniquitati imputent, 61.
 Daras urbs jure belli Romanis subjecta, 120.
 Dardania regio vacua quæ indiget incolis, 84.
 Darine, 109.
 Dasibulus callidus et versutus, 107. Dasibuli lectus ex auro, 155.
 Datores bonorum angeli Dei, 186.
 Decebalus Dacorum rex, 25. Decebalus Trajanum adorat, 24.
 Decimum lapidem metatus, 184.
 Decipere perstitit, deceptus et ipse, 54. Non in decipiendo prudentia declaratur, 171.
 Defectionis auctores inno consanguinei puniuntur, 122.
 Denatus, 29.
 Denuntiationem mutare, 182.
 Descriptio hominis qui est sul impotens, 177.
 Desiderium terræ atricis natura omnibus hominibus inest, 122.
 Desperatio ex calamitatum acerbitate, 53. Deus justitiæ inventor, 61.
 Deus perjuril ultor, 131. Deus felicitatem Romanorum quæ nimia erat, puniuit, 131. Dei ira commota in Heraclium, ita ut in perpetua fuga fuerit, 88. Præcomitate Deum aliquem Cæsarem existimabant hostes, 17.
 Dexippus omnia ad fidem persecutus, 6. Dexippus, alter cum perspicuitate Thucydides, 6.
 Dicta in contrarium sensum accipienda, quæque robor non habeant, 124.
 Dierum quinque iter expedito homini, 57. Per tres dies in expectatione decertandi, 174.
 Difficile est homini in Dei conspectum venire, 55.
 Difficultatibus terreri, 11.
 Dignitas Tarchon, 154. Dignitas ornamenti loco, 65.
 Dignitates apud Romanos clarissimæ, 79. In ea dignitate constitutus quæ patriciatus dicitur, cultus Romanis conveniens assumendus et usurpandus, 94.
 Diligentiori cautione adhibita, spe non sumus destituti, 9.
 Dilucidum compendium, 5.
 Disabulus se Romanorum amicis processus, 162.
 Disabuli domicilium in valle montis aurei, 152.
 Discordia prævaluit, 115.
 Disputant fere illi semper, utri populo fœderis violatio tribuenda hic et alibi passim, 120.
 Disserens sese vultu componebat, 175.
 Dissidiorum causis reseratis, 44.
 Distinctio per communes notiones seu locos, 5.
 Diploma præfecturæ et administrationis, 146.
 Dixerunt quæ oportuit dici, et forte quæ minime oportuit, 120.
 Dochia sunt in justis mortuorum observari solent, 164.
 Dolla aurea, 153.
 Doloso et magniloquo verborum fastu et ornatu, 175.
 Domestici dignitas magnam habet in regia auctoritatem, 80.
 Dementiolus legatus in Persiam, 148.
 Domitianus oratione placidus, 187. Ejus laudes, 187.
 Domitianus antistes Melitine cognatus imperatoris, 187.
 Domus quæ aureis tectis præfulgeat, 57.
 Domus videbatur carcer, 170.
 Dona an exuvie? munera an spolia? 73. Donis imperatorem conciliare, 140. a liberalitate imperator devincit, 150.
 Dorostolum. urbs, 178.
 Dranus fluvius, 111.
 Dreco fluvius, 72.
 Duodecim interpretes, sex Romani, etc., 142.
 Dux Phrabitus, 21. Omnium hominum præstantissimus, 142, 22.

E

Ecthal, mons Aureus, 152.
 Edecon legatus cum Oreste, 57. Edecon, Orestes, Scota, Scytharum primores, 50.
 Edessa urbs in Romanorum ditone posita, et Persis contermina, 74.
 Ego qui nunquam eloquentiæ operam dedi, neque me ut persuaderem dicendo exercui, 150.
 Elephantum, 117. Elephantem reportari (melius remitti) jubet, 117.
 Eloquentia ac persuadendi vi, diluere ac refutare, 150.
 Elpidius vir senatorius, 176.
 Eluri olim secundam Pannoniam incolebant, 101.
 Ensibus quies, 121.
 Eorum qui nomina militiæ dederant catalogi aureis litteris perscripti, 8.
 Epigenes sapientiæ laude celebris, 17. Quæsturæ dignitate, 47.
 Epiphania sancta habita, 143.
 Epirus nova, 81.
 Epistola ad legatos, 157. Tales quales Epistolæ, 108.
 Per epistolam alloquor, 186.
 Equis (ab), pro, super equis, 8. Equi publici, 140.
 Equitatus flagellum immisum in populos, 162.
 Erulfus impotens et furibundus, 22. Necater 22.
 Esia adhiberi solitus componendis Romanorum et Hunnorum controversiis, 47.
 Euphemus officiorum magister prudentia et eloquentia clarus, 41.
 Eunapius rhetor Lydorum legatus, 17. De Eunapio, 13 et 14. Is Sardinianus, 15.
 Eventuum (propter) incertitudinem pacem bello præponere, 8.
 Exercitus (recte se habens) dispositio, 8. Exercitus ex conventis et imberillibus, 8. Exercitus paulisper rescindendus, 86. Exercitu domestico, et auxiliariis copiis fretus, 75. Exercitus facile eo petulantia deveniunt, ut sine ullo ordine, sive certo imperio sint, 89. Exercitus ad omnes occasiones instructi, 95. Exercitum necessariis recreant, ut leguminibus, ovibus, bobus, 110. Exercitus vi, aut dolo, 141. Exercitus non male habet cum stipendiis persoluita, 171. Validus exercitus, 164. Exercitus incredibilis ad pugnandum alacritas, 175. Exercitus inopia laboraturus, quod nullum semen terræ mandatum, 80.
 Exploratores denuntiant, 53. Explorator cruci affigitur, jubente Attila, 69.
 Exterrire et deindere, 173.
 Extremis (in) tanta multitudo mittenda quæ vi et fortitudine possit Abarorum exercitum ab obsidione depellere, 130.

F

Facies gladii deradere, 163.
 Faciles et moderati, 171.
 Facinus pœnas parurit, 177.
 Fama divulgat, aut insusurrat, 107. Quæ fama percipiuntur, incerta, 172. Famam bonam adeptus est Adamantius, nullis partis divitiis, 86.
 Fames urget Barbaros, 95. Violenta fames opprimit, 169. Fame exercitus laborat, 29. Fame oppressi cibis nefandis se sustentabant, 174.
 Fastu (cum magno) 163.
 Felicior servitus apud magnum regem quam in proprio regno, 16.
 Felicitate nil instabilius, 179. Parta felicitate exutus Græcus, non Scythæ, 59.
 Felix et prudens, qui quancumque partem res cadant efficit ut suo commodo cedant, 160.
 Femina mollius et venustius vestitæ quam captivæ deceat, 20.
 Ferarum pellibus Scythæ reges ad ornatum utuntur, 72.
 Festinatio insperata, 184.
 Festum sordida moruaria, 149.
 Fervens belli ardor, 143.
 Fide a monarcha accepta, 75. Nihil fidei inesse promissis imperatoris querebatur Balamurus, 96.
 Fidens amicitia fœderatorum, 129.
 Filius regis captivus apud victorem regie educatus, 16.
 Filius Attilæ dextram, o-se loco moto, sibi frugerat, 59.
 Finem (sub) comediarum res sæpe ad ambigua vergunt, 16. Deus ex machina, 16.
 Finibus in propriis ultionem de hostibus sumere, 11.
 Fine rei non bono, 181.
 Firma fidei vincula, 11.
 Florentes (in) suas res incumbere, 9.
 Fletus acerbus, et calamitas varia, 180.

Flumen Athesis, 135. Flumen Rhen et Daich, 109.
 Fœdera in insula deposita, 41, id est, pecta in scriptis redacta. Quia fœdera rumpit, a suis conditionibus fugit, 111. Fœdera revirescunt, 118. Si vel unum telum concias fœdus frangit, 128. Fœderum condiciones inter Persas et Romanos scriptæ Græce et Persice, 140. Fœderum conventiones reip. majestatem non lædant, 150.
 Fortitudini summum in prudentia præsidium, 144.
 Fortuna potius quam virtute, 9. Fortuna pro Romanis militat, 21. Meliori fortunæ gratulari, 119. Fortunæ recentes, 184.
 Fossa profunda in quam fluvius vorticosus influebat, 83.
 Fracti et debilitati homines, quia sine intermissione laborant, timidiore, 11.
 Francorum ducum aliquos mercede sibi socios adjungere Cæsar animo voluit, 121.
 Fraudis crudelissima pœna, 75. Sine fraude amicus, 93. Fraus et invidia amicitias quantumvis firmas possunt dissolvere, 152.
 Fuga exprobrata, 189.
 Fugit (qui) potest a suo domino puniri, 61.
 Furorem plebis magistratus blandis verbis demulcent, 78.

G

Galerius, 26. Galerius et Diocletianus, 29.
 Genserichus Italiam invasit, 42. Genserichus Romam diruit, 75. Genserichus celeritate exsequendi aliorum consilia præveniebat, 96.
 Gentis (pro cujusque) regis merito, et gradu, 55. Gentis Saracenicæ aliquæ Persis, nonnullæ Romanis parent, 149. Nulla gentis, nisi devictæ et subactæ memoria restaret, 172. Gentis feræ et iniquæ capiunt libertatem grassandi, 185.
 Gento, vir Gothus qui mulieri Romanæ in Epiro nupsit, 86.
 Georgius urbium Orientalium tributis præfectus, 181. Gothicæ queruntur se a Romanis contemni sua postula refutari, et rejici, 111.
 Gimer Vandalus captivus fit, 100.
 Gloria post mortem non abolenda, 185.
 Gobases, 41.
 Gorga nomen loci, 75.
 Gothi terræ cultum negligunt, 45. Gothorum majores eo-jurejurando obstrinxerant cum Hunnis nullum commercium fore, imo ex adverso eorum societatem fugere, 45.
 Gravibus quibusque periculis exercitati, 11.
 Græce loquitur et salutem vir Scythico habitu, 89.
 Græcia (vastata a Sclavinis), 161.
 Gregorius Antiochenæ Ecclesiæ præses, 187.

H

Hastæ et gladii, antiquata, 182.
 Hæmi (portæ) montis, 89.
 Hebrus, 156.
 Heraclea Macedoniæ, archiepiscopatus, 79.
 Heraclio (pro) dux Zeno imperator pollicitus est centum talenta, 87. Heraclius occiditur in via, 88. Heraclius insimulatur Scythas in civitatem coniectos subterraneam lapidibus obruisse, 88.
 Heracleotæ urbem reliquerant, 81.
 Historia Gotthica Prisci Rhetoris, 47. Historiæ textura immensum fere extensa atque dilatata, 1. Historiæ commentarii in breviores partes contrahendi, 2.
 Hecades, quæ longè appellatur, 164-166.
 Honor legibus statutus, 149. Honoribus ab imperatore delatis arrogantiores faci, 21. Per omnes honorum gradus, 71. Ut sibi honos haberetur non valde laborabant, 163. In hanc honoris lucem elatus, 185.
 Honorificæ legationes Julianum conveniunt, 17.
 Hormisdas sceleratus, 168. Cum hormisdæ factum Tiberius audivisset, 178.
 Hurmoschorum, 109.
 Hospitalitatis tessera, 70.
 Hostes (qui) contemptui habent, a quibus sibi non cavent, facile superantur, 9. Hostis sæpe hostem prævenit, et cum spe sua deperit, 156.
 Humani ingenii imbecillitas facit ut alii aliorum jura turantur, 60. Nimis quam maxima humanitate usus, 181.
 Hunni Acathiri, 43. Hunni Cidaritæ, 45. Hunni interpretes, 151. Hunni, a. i. s. Turcæ, orti ab antiqua gente Scytharum, 177.

Honeus ad exponendos casus, 177.
 Ignis inextinguibilis, seu perivigil, in perpetuum ar-

dere secundum legem debebat, 43. Ignis Deus qui in cælo est, 128.

Ignominia (contracta), non obliviscendis in æternum opprobriis diffamari, 187.

Imperator graviter verba facit, 16. Imperator nec bellum gerentes, nec pacem facientes superant, 17. Imperator excipiens legatum jubet ut causam quamdam contra adversariam potentem et gratiosum ægeret, 18. Primas gratiæ partes apud imperatorem occupare, 19. Imperator multarum pecuniarum Dominus, 27. Mæ sunt partes de his ad imperatorem referre, ait Menophilus, 25. Imperator nihil dat Carpi ex conventionem, sed ex gratificatione, 25. Decet imperatorem promissa adimplere, 39. Imperator respondit Dengisich legatis, se omnia paratum facere, quo eos suo imperio obsequentes redderet, 45. Imperatorem haud secus quam patrem colere aut revereri, 85. Imperator jubet Theodoricum abire tanquam illo nihil sibi opus esset, 86. Sæpe multa occurrunt quæ in solius Imperatoris arbitrio posita sunt, 94. Imperatores tuto suas res agunt, qui sua consilia cum exercitibus communicant, 95. Talem se unusquisque ostendere studeat, quem imperator merito suo plurimi faciat, 97. Imperator mordens, 103. Imperator Mebodis culpam in interpretem rejicit, 105. Imperator Saracenum vocat insitorem, qui mercaturæ faciendæ gratia venisset, 106. Imperator Romanus, 107. Imperatori per concisas litteras nuntiatum, 109. Imperator donum ad regalem magnificentiam excolens, 117. Imperator sagax conatus et mentem exterorum detegit, 129. Imperator subristit, 184. Imperator constituit se cunctis præbere formidandum, 150.

Imperatrix Sophia Justini, 156.

Imperium Romanum atque Persicum sunt tanquam duo luminaria, 26. Imperium Romanorum atque Persarum, duo mundi oculi, 185. Imperio Romano et Persio reliqui homines exornantur, 185. Imperia gerere, 115. Imperium incipiens destruitur, 185.

Imperitia quidem et imprudentia Tachondri res benegesserunt, 170.

Impium est innocentes pro pernicioso lanare, 17.

Impudens, Persarum motus, 125.

Impudenter violare inducias, 166.

Impurissimæ induciæ, 185.

Imprecationis horrendæ formula, 128.

Improvisa invasio, 160.

Incendium civitatis sub Leone, 45.

Inconsulte et imprudenter gesta prudeuti moderatione temperare ac corrigere, 156. Inconsulte facta in melius corrigere, 151.

Inconstantiæ fortunæ, 19.

Indegouach regis cubicularius, 155.

Induciæ triennales, 125.

Induciæ quæ ad perfectam pacem spe ducunt, 152. Induciis restauratis, 177.

Indignantis mores, nihil respondit et discessit, 49.

Ineptia percunctatio, 51.

Infamia nunquam interitura, 163.

Ingrati animi exemplum insigne, 21.

Inimicitia ex violato fridere, 159. Ex privatis inimicitiis, publica calamitas, 165.

Initium a quibus est injuriæ, si plus peccant, 17.

Injuriarum protector, 185.

Injustorum perperissio querimoniarum parens, 153.

Inscriptio regis Persarum *Divinus, bonus, pacificus, summus princeps, Chosroes, rex regum, felix, pius, beneficus, cui dii magnum imperium cum magnis opibus indulserunt, gigas gigantum, ad deorum exemplar compositus, Justiniano Cæsari fratri nostro*, 137.

Instrumenti vis, verba enim non id expresse continebant, 146.

Intiline, 50.

Intritus in regiam nondam potitus, 181.

Inus tatum ut homo Turcus mentitur et fallat, 162.

Invalescendi argumentum, 186.

Inveteratæ inimicitia impediunt quominus perficiatur quæ ad communem utilitatem spectant, 94.

Invidia (sine ulla) in commune ponenda est, quæ ex libris oritur, utilitas, 2.

Ira acerbitas legationis reverentia lenitur, 55. Apud ira accensus, sermo alio detorquendus, 49.

Iram non facile abjiciunt qui sunt feræ et agrestis nature, 70. Ira dolori immista, 151.

Iratus quoniam circumventus Chaganus, 178.

Irruptio Scytharum in Romanos mercatus tempore, 55. Istri accolæ, Amalorsuri, Ihamari, Tancassii, Boisci, etc.

Italica diocesis, 95.

Jehudas, 154.
 Jedegousaphus divinus cubicularius, 157.
 Joannes præfectus a Siccariis appetitus, 80. Joannes legationis non ex utilitate reipublicæ gestæ condemnatus, 151.
 Jotabe insula quæ Romanis parebat, 92.
 Judica Deus inter, 180.
 Judicii acumen et providentia in imperatore, 19. Judicio dirimatur controversia, id est, querimonia, 141.
 Judices a principibus juri dicendo præpositi, 141.
 Juliano supplicanti Canavi, 15.
 Jursamento fides datur, et fide firmitas, 89.
 Juris inæqualitas corrigatur et emendetur, 141. In jus dominiumque victoris venire, 154.
 Jusjurandum quod apud Persas sacrosanctum habetur, 139.
 Jussione (sine) præsidiali mercatores qui vias minime tritas incedunt, 140.
 Justinianus vir gravis, et constans, 149. Justinianus equum ademit Contraguris, ne haberent quo vecti et insidentes Romanis nocerent, 133.
 Justinus sibi unice conciliaverat unum ex legatis nomine Oeconomum, 101. Justinus mentis imbecillitate laborat, 118. Justinus ingenio et corpore male se habebat, 119. Justinus imperator, vir gravis et elati animi, qui omnia exquisitè perenderet, 151.
 Justitiæ brachium, et arma, 185.
 Justus rex in juriis officialis ipse interimit, 12.
 Juthungi cum ardore, et promptitudine audent, qua progredi oporteat, non providentes, 10. Non accessit Juthungi, sed spe et cupiditatibus erecti bellum gerunt adversus Romanos, 11.
 Juvare pecuniis, 43.
 Juvenes ætate florentes ut fugerent, 19. Juvenes, qui greges pascebant, rapti, 36. Juvenes qui ad bellum proferiscuntur ut aurum modio metiantur, 90.

L

Labores perferre, et arti dicendi studere, regibus tribuitur, 1. In his non minimis opus fuit laboribus, 178.
 Largi, qui liberalius profundunt ea, quæ sua sunt, 120.
 Laudibus (multis) vir ille dignus est, qui utilia consulit, eademque perfecte ad exitum perducit, 138.
 Lazi Suanis oppida eriperant, 46.
 Legatis (caput de), etc., 5. Legatos ut oporteat mittere, aut admittere, 4. In legatis excipiendis apta humanitas, liberalitas, cautio circumspicienda, fortitudinis potiusquam deliciarum ostentatione, 4. In mittendis legatis, expeditur viri missi probitas et pietas, prudentia, in periculis firmitudo atque constantia, liberalis sed ubi et quando oportet, 4. Legatus prudens res hostium laudat, nihilque parvè pendit, 4. Legatus summa moderatione utatur, temporibus serviat, 4. Legati probatio, 5. Legatus causam agens postquam judicibus, quæ volebat persuasisset, non parvam gloriam reportavit ex facultate dicendi, 18. Legatorum dignitas, 18. Legati admissi, 27. Legati controversias dirempturi, 34. Legatos discedere jusserunt, 51. Legatorum jura minime colere, 51.
 Legationis (non) causa, sed privati officii, et familiaritatis ergo, 57. Legati quide pace violata quererentur, 74.
 Nullum donum viro legato dignius quam captivos in libertatem vindicare, 87. Legatus despectui habitus tamen omni cura contendit, instat: indoles hominis politici, 104. Legatus superior notatur hic tanquam in defectu, 104. Legati veneno perempti, 107. Legati Turcici imperatori dinumerarunt gentes Turcis subditas, 108. Non est in potestate legatorum quidquam aliter quam imperator præscripsit facere, 115. Legatus sæpe frustra laboris multum perfert, et sine ullo emolumento expeditio suscipitur, 115. Facta potestate legatis quantum velent oratione rem exaggerare, et verum dicendo obscurare, 119. Legati aliquando amice agunt, communicato consilio, 123. Legati proponunt ea quæ ad rem pertinere existimant, 123. Legati in istis sermonibus occupati, 124. Legatus cautior non patitur se quocumque pertrahi, 124. Amorum legatorum interpretes, ab utrisque prolata explicantes, 136. Legatorum quisque suam assertionem tueatur, 146. Legati Justiniani ad Persas, 148. Legatus, qui non tam venit ut legationem faceret, quam ut mores Abarorum indicaret, et cognitos ac perspectos efficeret, 153. Legatus ex medicis imperatoris, 156. Legatus Trajanus quæstor, 157. Legati fraude et dolo succincti, 162.
 Legati Romanorum præsumentes se cum honore et acclamationibus exceptos iri, 168. Legati introducti, 168. Cum legatis lente agitur, interea maximus belli apparatus fit, 169. Legatus doctissimus historiarum, con-

tundit exemplis ferociam, 178. Legatus exsibilatus, 185. Primarius legatus lacrymatur, 187. Legati admissi ad Cæsarem, 187.

Legationes coronas aureas adferunt, 18.
 Legatione Maximinus precibus victus suscepit, 49. Non legationis, sed privatorum rei causa, 52. A studio obeundarum legationum avocari, 70. Alienus a sua legatione, 75. Ut dignationem legationi adderet, et eam augustiorem redderet Severum patricium creavit imperator, 87. Legationem admittere Justinus non vult, aut saltem significare contendit non esse acceptam atque gratam, 103. Legatio Saracenorum contra ipsos vertit, 106. Legatio constitutionis Romanæ discipiendæ gratia, 109. Legatio per inducias, 115. Pudet aliquando legationem mittere, 118. In legationibus difficilibus partes utraque in multas altercationes erumpunt, 121. Ad munus legationum viri deliguntur, 161. Publicis rebus utiles legationes, 166. Legationis suavor, 167. Legatio non fucata, 184.
 Leges in omnes positæ sunt, ut et ipse imperator pareat, 91. Leges bonæ, magistratus non item, 62. Nihil contra legem committendum, 83. Legi, quæ sacrosanctos legatos esse constituit, parendum, 163.

Lembi præparati, 50.
 Lentas, quæ tam stulte cedit, reprehenditur, 180.
 Leo imp. Illyrii præfecto jubet auxiliares copias Sciris adversus Gothos præbere, 44.
 Leo Marcellus, 91.
 Librorum utilium penuria historiarum investigatio vaga et incerta, 2. Liber in quo numerabantur ordine et distincte Lazorum reges, 146.
 Libera custodia, 18.
 Libertatem fecistis bello, 185. Liberalitate Persis facta exponendi, 186.
 Liberalitate (per eos quos) complectebatur, gentem sibi conciliabat, 150.
 Liberalitatis modum, cum non oportet, excedere, 186. Liberalitatem et humanitatem in hostes exercere ridicula res, 155.

Libidinum, nomen urbis, 177.
 Licet sero, quo nomino minime tibi succensemus, 145.
 Lignedum, 81.
 Lilius tyrannicæ proclamationis nuntius, 181.
 Limitibus (hi qui) præsent, 141.
 lite (ex una) altera his, 61.
 Litigantes Attilam adeunt, 63.
 Litteræ sacræ, 156. Litteræ humanitatis plenæ, 167.
 Litterarum alumni, 2.
 Litteratura immortalem gloriam parit, 1. Litteratura (ex) honesti cognitio, 1 et 2.
 Loca ubi ex Petra maritima flamma ardet, 64. Locorum situs plurimum obest, vel juvat, 81. Locus populi usus relictus, 112.
 Locustæ fruges depastæ, 169.
 Longinquo (e) viri muneribus sunt præficiendi, ut imperium eis semper sit formidini, 92.
 Longobardi et Obii ad sex mille Istrum trajiciunt, at que in fugam vertuntur, 24. Longobardi nefandas omnia a Gepidibus passi, 110.
 Longum tempus in litibus consumi providentius est, et consultius, ne iudices properantes ab accurata iudicandi ratione aberrent, 61.
 Lubrica et ambigua verba, 150.

M

Machine quibus urbes capiuntur, 125.
 Magi Romanorum finium incolæ, 45. Magica sectantes, id est, paganorum Deorum cultum. et magicis ceremoniis interesse, pro nefandis sacris, 142. Magis authenticæ tabulæ cereis effigibus involutæ, 142.
 Magistratus sæpe vix multitudinem continere possunt, 34. Magistratus qui quæstor dicitur, 157. Magna animi magnitudine præditus, 156. Magna acervati successus fortuna, 178.
 Magnentius et Britannio, 27.
 Magnifica et nobilis cogitatio est, res decore et honestate metiri, 156.
 Magnificentiam regiam sapiunt hæc, regionem a nostris servis regi, 145.
 Magnopere caverat videri id de industria et cogitato facere, 150.
 Magnus oculus potestatis, 185.
 Maoranus Romanorum Occidentalium imper., 42.
 Mala mente, et malo animo benefactoribus suis graves atque molesti, 135.
 Mala ex bello orta sapere, 169.
 Malchus sophista, 77.
 Mali demones, quæ rite ordinata sunt a Deo, confundunt, 185.

Malis et incommodis attriti et confecti, 170.
 Mama et Attacam ex regio genere apud Scythas, 48.
 Maniach precatus est ne sibi inutiles et infructuosi essent tam longi itineris sudores, 108. Maniach legatus posteaquam pronuntiavit, manibus in caelum subatis, iurejurando maximo affirmavit se bona fide omnia hæc dixisse, 108.
 Marcellinus in suspicionem adductus, 43. Marcellinus Sicilia excedit, 72.
 Margus urbs in Illyrico Mysorum ad Istrum sita, 47.
 Margi episcopus, 55.
 Martialis officiorum magister, 38. Hic erat particeps omnium imperatoris consiliorum, 53.
 Martianus Romanorum Orientalium imperator, 73.
 Martianopolis, 178.
 Martinius Romanorum dux in partibus Sasanorum, 159.
 Martissensis detectus, 65.
 Materiarum per classes, et hypotheses differentes distinctas ac divisas, ita ut nulla materia sit, quæ effugiat harum classium, et hypothesen dispositionem, 5.
 Materia aliunde advecta ad ædificia, 58.
 Mauricius Pauli filius qui Cæsari bene ex animo cupiebat, 125. Nihil quidquam quod ad Mauricii sententiam accederet, retulit sacerdos, 126.
 Mauricius imperator, 176.
 Maurusiorum terra, 42.
 Maxima temporum festivitas, 190.
 Maximinus in morbum incidit, et moritur, 41. Maximinus ad multa imperatori aptus, et utilis, 48. Maximinus legatus a Romanis, 62. Ad Onesegium dona mittit et aurum, 62. Cum Maximinus moderationis gloriam reportare studeret, 70.
 Maximum inimicitiarum et hostilitatis incendium, 145.
 Maximus legatus, qui de omnibus rebus accuratius ageret, 156.
 Mebodes legatus, inflatus opinionibus, et superbus in regiam pervenit, magnam spem volvens animo, 104. Mebodus arrogantia et importunitas imperatori prænuntiata, 104. Mebodes arrogantius, quam legatum decebat, se gessit, 104. Mebodes non tam legatum agebat, quam judicem, 105. Mebodes timet imperatorem in quo tanta ingenii acies, ut si qua inesset verbis asperitas, facile deprehenderet, 106. Mebodes eum-alloquitur imperatorem, dicit, Domine, 106. Mebodes Sannachoeriga, 120.
 Medum pro vino, 55.
 Membranon, 185.
 Menander protector historicus, 98.
 Mens. Derecto Mentis statu dejectus ab honesto recessit, 126.
 Mensa (a) patera vini tradita, 67.
 Merces eorum qui pecunias deferrent, 126.
 Mermereos, 144.
 Mesamirus Idaristii filius, Calagasti frater, 100.
 Mesamirus vir vanus, et magiloquus, in verba superbiora et arrogantiora prorupit, 100.
 Metus Romanorum ducum mentes occupaverat, 54.
 Migdonius annis, 172 et 173.
 Mihi conanti in eum sermonem devenire, etc., 62.
 tefacit, 128. Militi armato minime fidendum, 128. Inter Milites illustriores, 128. Milite fuso, seditionem vereri, 185.
 Plum est Milites qui auxilium ferunt, alere, 61.
 Milites, nondum a laboribus respirantes, vix iter ingredi possunt, 84. Milites sæpe levibus præliis congregiuntur, cum pabulatum eunt, 89. Milites gregarii ducem mancipiorum instar sequuntur, 90. Miles sibi aditum paminidiana regio, 110.
 Minime injurii et injusti famam reportabis, 144.
 Minuta supellex turbine disjecta, 56.
 Miragrus Satrapa, 186.
 Mithridates Iberorum rex, 23. Mithridates licet in apparatu belli esset contra Romanos, volebat tegere quod susceperat, 23.
 Moderatio in victoria, 26.
 Moderatum quid et æquum obtinere ab imperatore conari, 79.
 Modo his, modo aliis miseris confici, 11. Modo me, modo eos, qui mea nunciata sunt, decipitis, 162.
 Mollitiem (in omnem) devenientes non amplius sollicitudine aut timore excitabantur, 95. Mollities omnia pesumdat, 97.
 Momenta ad omnia, et omnes casus se præpararet, 168.
 Monastica domus quæ Sebanus vocatur, 156.
 Monocartum, locus, 175.
 Mortui obskles dari non possunt, 16.
 Nagrus mortis reses, 177.
 Mortem filiorum ultra modum deslere, 180. Mortis pi-

ctor bellum, 182. Mortuos sepulcris condere permissum, 142. Mortali corpori immortalæ ignominiam inussistis, 26. Hoc qualibet morte est perniciosius, 165.
 Mos. Non moris est Romanis dignas penas exposcere, sed magis contemnere, 455. Mos per interpretem colloquendi, 15.
 Motu capillorum mentis ferociam indicare, 18.
 Multa conventa, 56.
 Multato eo qui injurios fuerit, 141.
 Multæ gentes a Romanis douis affectæ, quæ tempore procedentæ et subactæ sunt et eversæ, 150.
 Mundi universalis perniciæ, tuba, 181.
 Mundiuchus Attilæ pater, 39.
 Munerum magnitudine, et blanda legatorum oratione deliniri, 72. In excipiendis muneribus minime se præposterum aut festinantem exhibere, sed facilem et benignum, 18.
 Muneribus honorari se pateretur, 180.
 Muuimentis (a) extruendis abstineant, 141.
 Mutationem (ad) rerum non advertere, et suppetias opportune oblatas respicere, 9.
 Mutuo accepta infortunia exaggerare, 154.
 Muros longos sic dictos, 176.
 Mysorum præda, 20.

N

Nacherga, 145.
 Nadoes electus et a Chrosyge missus, 119.
 Naissus solo æquata, 49.
 Naissi montes, 30.
 Navigia quæ utrimque puppim habebant, 165.
 Naviculæ unico ligno confectæ, 55. Lembi curribus imponuntur a Barbaris, ut in loca restagnantia importent, ad trajiciendum, 55.
 Narses, 155.
 Narses ducis Armiger, 188.
 Natura (si quod) justum est dominaretur, nihil opus esset neque rhetorum cultu, neque orationum ubertate, etc., 154.
 Ne quis præter id quod statutum est audeat, 140.
 Nebogastus, 17.
 Nefas est supplices qui salutem deprecantur, trade e in eorum manus qui vitam eripere volunt, 87.
 Negotium arduum, quod non facile possit ad justam rationem expendi, 18. Negotia et usus mentem acunt, 171.
 Nece sitatem (cur non) necessitatem efficiam, 144.
 Nemino (a) mala passurus, nemini quoque inferat, 88.
 Nepotes patruo nihil concedebant de imperio, 19.
 Ne nimis altum sapias, 179.
 Nihil, quod perfici non possit, promittere, 41. Nihil eorum quæ pater vivus statuit, eo mortuo immutes, 102.
 Nihil quidquam a nobis accipietis nisi quantum nobis visum fuerit, idque tanquam mercedem et auctoramentum servitutis, non quoddam tributum genus, 105. Si nihil a te dictum est ab officio et decoro alienum, tu quidem crimen facile purgasti, 105. Nihil reliqui quod ultra eloqui, etc., 146. Nihil tam sæpe agitur, quam quæstio hæc, quomodo bello finis imponi posset, 171.
 Nisibis ad Tigrim amnem sita, 50.
 Nobiles a rege Scytharum repetuntur, 18.
 Non debet inconsulto inferior scribere ad dominum epistolas, 29. Non oportet est innotam perniciem armatis pergere nulla habita cognationis ratione, 90. Non jam amplius amicus, sed dominus insultet, 65. Non aperte, sed obscurioribus verbis in aula loqui amant, 125. Nos segnitè, non mollitè, sed omnibus viribus in Abas impetus est faciendus, 150.
 Nonnulli ex senatu senioris Romæ, 126.
 Non consentiens in istud tragicum, 180.
 Non suo tempore, sed sero, et tardiuscule, 159.
 Non expectata salus, 177.
 Nos justa facere volumus existimari, 154.
 Nostri optimo jure sunt, 155.
 Notitia hostium facit ut tantopere non deterreamur, 10. In notitiam, et amicitiam Romanorum venire peroptant Abari, 99.
 Notum omnibus mortalibus pacem amplecti et servare, 154.
 Nounechlus senatus princeps, 27.
 Nullum familiaritatis exhibere signum contemnere est, 104.
 Numerum (in) patriciorum affectus Nomius, 71. Eorum Numero qui minime commodi rebus, 151.
 Nuntii qui Zenoni restitutum imperium gratularentur, 93. Nuntius vetus celeritate equorum publicorum, 140.

O

Obsides fidei firmandæ gratia, 15. Obsidem habebat Cæsar non tanquam pignus pacis et foederis, sed ut suæ virtutis documentum et exemplar, 17.
 Obsidibus confæci parum caute res administrabant, 158.
 Obstante magnanimitate, 183.
 Odium reconditum in pectore, 163.
 Odoacer idoneus qui salvas res faceret, 93.
 Odoacer, 94.
 Odysseorum civitas, 48.
 Officii genus apud Romanos non inhonoratum, 176.
 Olcadibus, quæ celeriores erant, solvit, 161.
 Omnia mortales faciunt aut quæstus gratia, etc., 160.
 Onesegius, 49. Onesegius Attiliæ fidelis, 62. Onesegius prope Attiliam utilis Romanis quod leniret ejus animum si quando exacerbaretur, 63.
 Ongori Eitasali Hunnira gens, 100.
 Opera genuina, opponuntur fictitiis et supposititiis, 3.
 Opera venusta, ad delicatorem cultum spectantia, 102.
 Opera virum demonstrant et indicant, 135.
 Opinione eventus rerum præcipere, 11. Opinione decepti credebant solem aberrasse, 50. Opinio a longo tempore inveterata et confirmata difficulter deponitur, 82.
 Oportet exercitum ne quid novarum rerum molitur solvere, 97. Oportet paternos amicos colere, 102. Oportet totum hunc sermonem omittere, 121. Opperiri, id est expectare, 54.
 Oppida Lazices, 132.
 Opprobrium (ne) aut tyrannis illudat, 186.
 Optima diffugiunt et se a nobis subtrahunt, 175.
 Oratio ambigua, quæ duplici sensu circumvenit, 10.
 Oratio quæ nihil continet quam imperatoris contumeliam atque ludibrium, 102. Orationis illecebræ et verborum circuitus, 135. Sub ruditate orationis mentis dignitas, 181.
 Orestes coram imperatore venire jubetur cum crumena collo appensa in qua erat aurum quod Edeconi daretur, 39.
 Orientis bellum, 164.
 Ornigisclus, 44.
 Otrogori, 151.
 Ovaranes, 147.
 Ovarchonitæ, 162. Servi nostri, 162.
 Oudobatus, 112.
 Ousdibadou Gepida, 154.
 Ousdibades factus Barcæ mancipium, 155.
 Outrigori excellenti fortitudine, et audacia præditi, 163.

P

Pacales reditus, 178.
 Priora pacta (ad) additamentum, 189.
 Paludis aqua potui apta, 36.
 Pamphronius patricius, 124.
 Panasi, urbs, 178.
 Pantalia Illyricæ partis provincia, 79.
 Parcere subjectis, et debellare superbis, 27.
 Pars oppressa, 142. Iesus, 27.
 Partes Orientis, 119. Ex parte prædæ ne excludatur, 179.
 Particeps reipublicæ Romanæ, 122.
 Pater affectum paternum exhibiturus filio, 151. Quos Patres et auctores hi sermones habeant, 5.
 Paternos amicos tanquam paternam possessionem tibi obvenisse putes, 163.
 Patriciatus in dignitatem cooptatur, 43. Plus erat patriciatus dignitas, quam consulatus: ad consulatus patriciatus quoque honorem sortitus, 43. Patriciatus et ducatus erant apud Romanos præmia his, qui strenuam reip. navaverant operam, constituta, 85.
 Patrimonium proprium, 144.
 Pax quibus de causis expectatur ut plurimum, 8. Nul- lum aliud ex bello uberius lucrum quam pacificatio, 10. Idoneus pacis vades regis filius, 16. Pax denuntiatur, ut et bellum denuntiarum dicitur, 23. Non ferre conditiones pacis, sed aliorum arbitrio permittere, 26. In pace acer- biores calamitates quam in bello, 60. Paci studendum, 90. Inter se, pro arbitrato pacem faciunt duces, 90. Plena pacis confirmandæ auctoritas, 120. Pax plane perfecta, 135. Pax res honesta, bona, 134. Pax per quinquaginta annos, 136. Pacis ratificatio, 137. Pacis fructus, ut omnes nulla in re injuria affecti vitam agant, pacate et quiete degant, 141. Pace delectantur plerique mortalium, 160. Pacis operari et ministri, 163. Pacis faciendæ variæ rationes propositæ, 172. Pacis adulteri, 180.
 Pecuniæ ad subsidia rei familiaris, 70. Ad sustentan-

dam familiam, 71. Qui antea pecunias dabant ut a ducibus militiæ vacationem impetrarent, iidem pretium munera- bant quo sibi potestas fieret in hostes exeundi, 97. Loco pecuniarum, nostri timorem et metum ad salutem vestram, convertite et reportate, 103. Pro pecuniis calamitates scelestus atque improbus feret, 106. Suo periculo pecunias nemo deportet, 166. Pecuniæ in limitibus non accipiendæ, 166. Pecunia pacem emere, 182.

Pedes alicujus in robur concludere, 177.
 Pejor portis inferni, 22.
 Percussor ne quis clam, 189.
 Peroses Persarum rex, 75.
 Persæ captivi haud quidquam in captivitate contumeliæ passi sunt, 26. Persæ et Medi hic pro iisdem, 64. Persæ circa Suaniam in insidiis, 109. Persas facile opprimi a Turcis et Romanis quorum in medio constituti erant, 114. Persica verba Græcè exponere, 118. Persæ non quieturi dum Persarmenia et Iberia a Romanis detine- rentur, 121. Persæ ex secundis rebus spiritus sumunt, 122. Persæ honori non ducunt qualemcumque hostem vicisse, 135. Persa ait Romanos per pacem, quam propo- nunt, colorem timiditati suæ querere, 135. Si Persæ vœ- num exponerent Suaniam, 148. Persarum legatus legem silentii apud ipsos in conviviis observari solitam trans- gressus, 153. Persæ scutiferi et sagittarii, 166. Persar- menii Genearchæ, 167. Mansuetissimum Persarum impe- rium, 185.

Perterrefactus (an), an deridens, 117.
 Petitio dilatione et procrastinatione ducenda, 111.
 Petitio facundia sermonis extorquens, 187.
 Petourone Norici civitas, 57.
 Petrus orator, 22.
 Petrus Saracenorum episcopus, 92.
 Petrus paululum a proposito digrediens, 137.
 Pharaohdates vir Persa, 167.
 Phasis urbs quondam sedes regia, 132.
 Philippici Campi, 93.
 Philippopolis, 70.
 Philosophicis disciplinis innutritus, 114.
 Philoxenus legatus, 96.
 Phocas Zenonis ducis scriba, 79.
 Phraates a Tiberio datus Parthis, 25.
 Phylarcus, 42.
 Pileati apud Parthos honoratiores, 24.
 Pileus, quem in capite, ut Persarum leges ferunt, ges- tabat, 116.
 Pocula suscipientes honorati honorem quoque exhibe- bant, 66.
 Puna et multa redimere, 171. Qui primi peccant illos et correctionis prænitentia, 183.
 Populi coram equitatu se abdunt in interiora terræ, 162.
 Posterioribus sæculis omnia in pejus propenderunt, 1.
 Potentiæ accessio, 63.
 Potestate (in) non est magistratuum magnam turbam continere, 96.
 Publica illa ingens celebritas, id est, ἡ τοῦ Πάσχατος ἐορτή, 190.
 Pudori est omnibus hominibus paterna profligare, 170.
 Pulvere (sine) occupare, 139.
 Placidiam duxit Olibrius, 74.
 Plinthas, 47. Singulachus, 74. Plinthas, legationem ad Attiliam exsequitur, 74.
 Plurimis usus ceremoniis, 180.
 Prædis a agendis per inducias abstinere, 154.
 Præfectus Ægypti qui vix quinquaginta auri libras mit- tere solebat, ad quingentas misit, 88.
 Prætextu (sub) auxilii afferet detrimentum, 188.
 Prætoris tribunal, 176.
 Primus Noricæ regionis præfectus, 57.
 Principes confinium viri, 171. Principes viri utriusque regno subditi in unum convenirent, 157. Princeps sæpe alium principem per legatos rogat, ut in partem periculi veniat, 111. Principes viri, et cætera turba, 116. Prin- ceptis principem rogat, ne ea quæ se bene habent, moveat, 116. Principes mittunt viros primarios non vero τοῦ τοῦ στρατός, 119.
 Priscus scriptor hujus historiæ in partem curarum im- perii vocatus ab Euphemio, 41. De Prisco Sophista, 31 et 32.
 Privatorum facultates, 34, 53. Scrip'to adnotatæ, 33.
 Probus præfectus præsidariæ cohortis, 184.
 Procella horrenda, 36.
 Procrastinatio mali ominis, 106.
 Propitiatorium mœnibus sepeperant Persæ, 156.
 Proprietarum virium fiducia, 9.
 Propterea quod imbecilliores essent, magnifice de se prædicabant. Jactatio infirmitatis indignum, 136.
 Propugnacula turbarum occasio, 141.

Prospepastes, statutorum imperatoris præparator, 171.
 Prospero successu in bello pax contemnitur, 9.
 Prudentia emendat quæ perperam gesta erant, 106.
 Prudenti moderatione potentia cohibetur, 143.
 Prudentiæ magis quam viribus fidentes Romani, 10.

Q

Quadi populi, 24.
 Quamvis eloquentia quis non poleat, ei nihilominus licet ex animi sententia, quod justum videatur, promere, 144.
 Quando quid labat et deest imbecillitati iudicii, tribuitur, 138.
 Quantum memoria se in præteritum extendere potest, 143.
 Quæ contra sententiam accidunt, percellunt, 167. Quæ pacta conventaque fuerant, 162.
 Quædam pereunt victori, 27.
 Quæstio est de patria Suariorum an serviat, 147.
 Quem bellum perdidit Deus, et Romanorum benignitas restituit, 17.
 Quies non est utilitate potior, 156.
 Qui haud cum fervore ad res gerendas feruntur, hos in optima quaque re vires minime deficere necesse est, 10.
 Qui mortuos petit obsides non videtur fœdus inire velle, 28.
 Qui non soluto redemptionis pretio ad sua redierant, 48.
 Qui privatam vitam agit, et contentus est suis facultatibus in quibus manet, nihil turbarum excitat, 88.
 Qui in castris sunt, pecunias in numerato non habent, 113.
 Qui summæ sacrorum præerat, 126.
 Qui multum usum, et scientiam navium fluminis habebant, 127.
 Qui per pacem aufugiunt propriis dominis reddantur: qui per bellum transfugerint liberum sit eis ad sua regredi, 141.
 Qui edoctus non persuadetur reprehensione dignus, 144.
 Qui iterum suggeruntur menti valent, et corroborantur, 149 et 150.
 Qui res non alio, quam quo earum natura ducit, trahit, 149.
 Quis est hominum, qui solis radiis tepescit, qui nostram potentiam possit subigere, 165.
 Qui turbatos affectus cohibet, et obediens rationi facit, beneficentior est, eo, qui sumptus in deliciis præbet, 105.
 Quibus nihil generosum inest quo se tueri et confirmare possint, conantur eos qui illis adversantur tollere et evertere, 20.
 Quibus victoriis, quibus trophæis clarioris facti, 170.
 Quinquaginta annorum infuclia, 119.
 Quodcumque quis moriens statuerit, lex est, 62.
 Quod nostrum est recipiamus, 144. Nostra nobis donetis, 62.

R

Ratiaria urbs magna, et populosa, 54.
 Rationem investigare quomodo pax firma stabilietur, 120.
 Rauraci, Romanorum Colonia, 17.
 Recca Attiliæ uxor, 68.
 Redituum coactores, 96.
 Refugium ad Cæsarem, 184.
 Relapso anno, 177.
 Relapso de religione sensus, 116.
 Reliquum hominum genus a Persis vinci didicit, 135.
 Renuntiata legatione, 44.
 Reprehensio nugarum, 133. Reprehensio modum in verbis egressa, 177.
 Responsa non tam accipere, quam elicere, 51.
 Regio interlimitaneas censenda, 120. Regio quæ non est digna nostra cura, 144. Regio quæ habeat regulum, 145.
 Regio Accagas, 161. Est et nomen reginæ, 145. In vastissima regione res difficilis iuventur, vir exsul, 175.
 Regia pompa, 188.
 Regiæ felicitatis particeps, 75.
 Reges ducibus magis egent quam gregario milite, 75.
 Regem decet minime negligere exercitum federatum, 110.
 Regi Romanorum illustrissimo, 185. Regis thesauri dilapidati, 54 et 35. Magni regis posse plus habere, sed nolle, 145. De regno inter liberos controversia sæpe occasio est extraneis bellum inferendi, 40. Quilibet rex cogitat qua ratione nullis bellis interturbatam et impeditam regni paterni possessionem liberis suis relinquat, 116.
 Rex Persarum cum alloquitur Romanorum imperatorem Cæsarem utitur voce fraternitatis, 137. Rex qui recenter ad thronum regium ascenderat, 168.
 Res. Re (e) nata, ingeniose ab imperatore excogitata, 129. Ex secundis rebus spes, ex spe fiducia, 11. Rebus prospere gestis triumphos parere, 28. In rebus prosperis hostium cogitet legatus graviter ferri suam orationem, præsertim si sit fastuosa, 185. Rei in tempore gerendæ opportuni-

tate non usus, 159. Rem duxit, et dilatione usus est, 158. Ad nullam aliam rem intenti milites sint, quam ut se ad pugnam præparent, 60. Rerum humanarum instabilitas, et inconstantia, 26. Rerum necessariarum penuria victi, 45. Res ad resistendum hostibus necessaria, 160. Res Italas stare non posse nihil sibi Vandalos reconciliarent, 43. Res sibi habere, id est, proprias sibi efficere, in domus usum convertere, 113. Res factæ, simulatio, rectæ calliditates, 174.

Res in ultimum discrimen adductæ, 118.
 Risus qui sedari et extinguere non poterat, 67.
 Rhetaurium, 110.
 Richimerus, 74.
 Romana libertate intaminate servata, 176.
 Romanus vir omnibus gravis et terror, 158. Romani audent cum securitate, recedunt cum providentia, etc., 10. Romani cum Hunnis pacem faciunt, quibus conditionibus, 34. Romani Eoi, 45. Ut erant Romam Hesperii, 40, 42. Romani septingentas anni libras tributum nomine Scytharum regibus pendunt, 48. Antea Romani pendebant trecentas quinquaginta libras, 48. Romani cum Scythis certant muneribus atque honore, 56. Romani laborum patientes, et belli cupidi, quos vita delicatior et mollior minime juvet, 115. Romani omnia quæ Persæ voluerunt sunt concessuri, 118. Romani Persis tributum pendunt triginta millia aureorum, 121. Romani a proditione timebant, 127. Romani Persas in eo vincunt quod eos pacis petendæ celeritate præveniant, 135. Romani Persis aurum pendunt, 156. Romani, qui decem linguas, sed una fraude utuntur, 162. Romani omnes gentes verborum illecebris, et ingenii versutia, demulcent et deludunt: deinde eas ubi capite demisso se præcipites periculis objecerunt, negligunt, 162. Romanis non expedit commoditates proprias cum hostibus communicare, 44. Sit Romanis ut mihi cupiunt, ait Attilas, 53. Apud Romanos fas non est mulierem invitam viro collocare, 72. Romanorum imperator Abaros ad majores quam par est spiritus sublato ad æquitatem, et saniora consilia ut redirent, dicit se effecturum, 103. Romanorum imperator omnia curabat, quo sibi Turcorum amicitiam fidam et tutam conservaret, 114. Romanorum legati ex parte Cæsaris contra disseverunt, 121. Romanorum multa millia, qui apud Sclavos serviebant, libertate donata, 127. Romanorum imperator mendax, legati dolosi, 263. Minime in potestate Romanorum fore, ne quidem auditu ipso strepitum pharetrarum Persicæ multitudinis sustinere, 173. Romanorum legati, cum eos Persæ nullo liberali et benigno sermone affati essent, discesserunt, 169. Romanus miles in tenebris inclaruit, 178. Romani sedentes et otiosi efficiebant ut Gothi per Gothos dicerentur, et conficerentur, 90.
 Romulus comitis dignitate decoratus, 56.
 Rova Hunnorum rex, 47.
 Rufinus et Marcellinus, 27.
 Rusticus Attilæ a secretis, 68.

S

Sabinianus et Adamantius Lignedum veniunt, 82. Sabinianus curruum duo millia cepit incendit, 85.
 Sabiro expulerant Abari, 45.
 Sacrorum princeps, 125. Sacra sanctio, 156.
 Sæpe politicos penitet eorum quæ fecerunt ipsi, 21. Sæpe ita in iram vertuntur homines, ut vix ad nullam animi æquitatem possint revocari, 49. Multi sæpe contra spem in bello cadunt, 100. Sæpe aliter usu venit quam quod homines in mente gerunt, 101.
 Sapientia longe vim armorum superat, 144. Sapientia vis si offenderit animum dicendi et persuadendi facilitate orbatur et destitutum, ratiocinando, quod infirmitas et imbecillum est, prosternit et conterit, 114.
 Saldapa, urbs, 178.
 Saldichus Outigourorum dux, 152.
 Salomon præfectus Sirmio, 174.
 Sanctitas fœderum non est ludibrio habenda, 11.
 Sapoës Meærari viri filius, 166.
 Sapores Persarum rex, 25.
 Saracenus imperatoris aditum respuit et renuit, 105.
 Saraceni hominum genus habendi avidissimum, 149. Saracenorum animi impotentia, 149.
 Saragosius Alanorum dux, 99.
 Saraguri, Urogi, et Hunoguri, 43.
 Sarames, 187.
 Sarnachosganes, 184.
 Sarodius Alanorum dux Turcorum legatos noluit admittere, quin arma prius deposuerint, 109.
 Satis silentio indicavit se dicendo a Zacharia superatum, 172. Satis aspere tractatus apud Persas, 181. Sa

- Injusta facere sibi conscius, 17.
 Scamanes in insidiis, 115.
 Sceptra regia, 188.
 Scholiis duabus præfici, est in conditionibus pacis, 96.
 Scavorum gens ignota improbius et versutior, 118.
 Scavorum centum fere millia in Thraciam irrumpunt, 121.
 Scavini iræ moderari nequibant, 165.
 Scotta, 35.
 Scribarum quidquam de ea rescriptum haberet, quo Cæsaris concilia secretiora et occultiora essent, 123.
 Scytharum exercitus magno cum fastu, et arrogantia incedit, 18. Scythæ deformes, 18. Scythæ ab Hennis caesi, 19. Scythæ arma deponunt, 19. Scytharum barbara natura et perfida, 20. Scythæ graviora et atrociora quam fuerant passi, ausi sunt, 20. Illi a suis Gentilibus Scythis cruci affixi sunt in pœnam fugæ, 48. Scythæ calamis siccis ad ignem utuntur, 56. Neque Scytharum quisquam facile loquitur Græce, 59. Scythæ capite in rotundum raso, 59. Qui apud Scythas degunt, tolerato bellorum labore, sine ulla sollicitudine vitam peragunt, 60. Apud Scythas pincernæ ante accubitus calicem porrigitur legatis, ut vota faciant, 66. Scythæ versus Attilæ recitant, 67. Scythica comitate poculum plenum porrigitur, 68. Omne Scythicum genus perfidum et mutabile, 107. Scythæ Bigilam, Edeconi pecunias portantem, comprehenderunt, 70.
 Seditio (in) statu Zenonis dejectæ, 78.
 Securitatibus instrumentum, 137.
 Senatusconsultum imperatoris suffragio comprobatum, 47.
 Senator, quamvis legati nomen adeptus esset, minime tamen est ausus, etc., dignitas non avellit metum, 48.
 Senatus veteris Romæ, 95. Senatus monuit Mauricum, 180.
 Senectus quiescere cogitur, 67. In senectute dum effectum est corpus, homines animi robur, et belli appetentem virtutem, desidia et otio commutant, 100.
 Senior Roma, 124.
 Sententiam (in) finlendi belli ire, 12.
 Sententia (in) ferendis alii rigidiores, alii benigniores, 21.
 Serdica distans a Constantinopoli tredecim dierum itinere, homini expedito, 49.
 Serius significatum esse nocet, 159.
 Sermones comitate, et humanitate pleni, et ab omni insolentia remoti, 164. Sermonibus et muneribus delinire, 187. Sermones æqui et lenes, 117.
 Septemdecim millia et ducenti captivi, 190.
 Septentrione (s) venturi, 89.
 Sesostrius Ægyptiorum rex efferatior rebus secundis, 138. Ejus magniloquentia reprimatur, 138. Sesostrius historia, in qua superbientis, et nimium elati triumphatoris animus contunditur, 179.
 Servus morte afficere apud Romanos non licet, 61. Servus servi non dicitur apud Romanos, 146.
 Severus ex Senatu legatus deligitur, vir qui modestia, et temperantia, et injustitia præstare existimabatur, 87. Severus legatus Sicilia soluit, Carthaginem venit, 87. Severus bona mobilia publice per præconem vœnum exposuit, ut ex pretio captivos redimeret, 87. Severi vita frugi et modesta, 87.
 Sethus Singidone præfectus, 127.
 Si vel unum digitum apponeret, 117.
 Si jure belli, an illa-ja justitia, 144.
 Si quis apte, et concinne dicat, dicendo evincit, 144.
 Si semel illi fuerunt prudentia destituti, non est abutendum, aut ad consuetudinem trahendum, nec ex eo præsumendum semper futuros imprudentes, 155.
 Sicorius probus contrascriba a memoria, 29.
 Sidimunthus bene sentit de rebus Romanorum, 80. Sidimunthus Epidamnium venit, et privatim unumquemque civium circumiens, 80. Sidimunthus quotidie novos ru mores spargebat Epidamni, 81.
 Sigibertus Francorum dux, 110.
 Signa coadunati exercitus aquilæ aureæ, 8.
 Sincera mens ejus qui amice et benevole sentit, de eo qui longe ab se abest, ab officio non discedit, nec alienior est; dum incertum est an intervenierit aliqua voluntatis mutatio, 163.
 Sirmium oppidum, domestica, et privata possessio ducis Abarorum, 114.
 Sirmianam insulam, habitatoribus in ea collocatis, sibi propriam facere contendit Chagonus, 150.
 Sogdaitæ Ephalitarum postea Turcorum subditi, 106.
 Solochus a Chagano legatus, 130.
 Solo (in) herbido jacentes, 52.
 Solutione (una) repræsentare, 121.
 Sordidus mons akus et præruptus, 89.
 Sophene, 50.
 Sorosgi, 48.
 Speculam (per) caput exerentes, 112.
 Sperando hoc lucrifaciunt homines, ut animum non despondeant, nec oneri succumbant, 11.
 Spes meliorum successuum suspensos animos tenent, 9.
 Ut in magnas spes milites erigerentur, imperator non permittit fortitudinem infructuosam esse, 86. Spes involvere aliquid, 124.
 Spontaneæ res violentis præferendæ, 134.
 Suania Lazicæ pars, 139. Suania belli formes, 145.
 Suania ducatus, Suania dux, rector, 146.
 Suani latrones, prædarum abactores, scelerum patratores, 145.
 Subrumi pueruli, 184.
 Successus fortunatior inevitabile malum affert lentioribus, 178.
 Super successu non possunt moderari, 184.
 Sufficit duorum aut trium mentium spatium et qui bona fide pacem tueri instituit, 168.
 Sumptuum æstimatio, 41. Sumptibus atteri, 46. Sumptus in litem facti, 61.
 Superbire eum minime oportet, qui nullo rerum usu valet, 118.
 Superfluis verborum ambagibus extra propositum egredi et excurrere insolens viro Persæ, 135.
 Superiores Nobæ, 189.
 Supplicium meritum, 71.
 Suspenso (in) et indeclsa, 158.
 Surenas, 139.
 Surinæ cædes, 115.
 Suspicionis (nil) relinquendum, 95.
 Sylvanus Armii mensæ Romæ præfectus, 87.
 Syllabis uti, 115.
 Syllabarum vim et sensum æque pollutibus, et eadem significantibus verbis exprimere, 142. Syllabas proferre, 169.
 Synagomeum, locus in radice montis, ad Aretum, 159.
 Syrium numisma, 25.

T

- Tabernaculum legatorum destructum, 117.
 Tachodrou, 157.
 Tagma legatus in locum Maniach, 154.
 Talas nomen loci, 153.
 Tamchosroes, 184.
 Tapetes in quibus inerant effigies, a quo tamen more recedunt, 155.
 Tardou consanguineum Turcxanthi, 164.
 Targitius legatione fungitur, 114. Targitii verba insolentia et superbia plena imperator elusit, contempsit, et verbis imperatoriam majestatem decentibus est usus, 114.
 Targites, 154.
 Tatianus ad Vandalos legationem suscipit, 43. Tatianus in Patriciorum numerum conscriptus, 74.
 Temere et imprudenter prælium incuntes malo afficiuntur, 10.
 Temperata cogitatio, 144.
 Temporis prorogatione superbi spiritus franguntur et retunduntur, 25.
 Tempus est expectationem, quam excitasti, explere, 89. Tempus præveniendum, 158.
 Teratis, urbs, 178.
 Tam multa aratra terram versant; id est, tam late patet, et tot incolis plena est regio, 20.
 Terrore (ex) silentium, 8.
 Textilo gemmisornatum tanquam lectum, (*un dais*), 151.
 Theodoricus Triarii, 80. Theodoricus et Adamantii colloquium, 85. Theodoricus Romanos accusat proditionis, 85.
 Theodoricus rex Francorum, 189.
 Theodosius accepta a patre nobilitate exidit, 39.
 Theodorus (tandem) quod publice intererat spectans permisit ut bonus extra urbem iret, 112. Theodorus dux munerariorum: tunc thesaurorum comes, seu largitionum comes, 120. Theodorus Bacchi filius, 159. Theodorus a natura factus homo elegans et prudentissimus, 178.
 Theodulus præsidiariorum Thraciæ militum dux, 56.
 Theognis fœdus inire recusat, 131. Theognis paucitate militum laborabat, 175.
 Theophylactus scripturarius, 176, *in titulo*.
 Thessalonica ignis prætorio admoveatur, 78. Claves Thessalonicae a præfecto acceptæ, archiepiscopo traditæ, 79.
 Theudericus audax, et Theudericus iis qui currus agebant, manus amputavisse existimabatur, etc., 94.
 Tiberius ad Cæsarem potentiam evectus, 161.

Timor prudentia duce, 11.
 Tiridatis a Tiberio datus Parthis in regem post obitum Phrahat, 25.
 Toxandri bellica spolia, 161.
 Toschodrus, 163.
 Tribuum duces, 21. Tribuum præpositi, 169.
 Tropæum, urbs, 178.
 Tuba bellis amica, 117.
 Tullius Menophilus Carporum legatos tanquam aliud agens, et quasi longe illi graviora negotia essent cum eis sermonem habuit, veluti nulla eorum habita ratione, 25.
 Turcis non est possibile vivere, nisi in frigida aeris constitutione, 107. Apud Turcos quatuor præfecturæ; sed summum totius gentis imperium penes solum disabulum esse, 108. Turci antiquitus Sacæ vocabantur, 151. Turci ferrum venum exponebant, 152. Apud eos rarum, 152. Turci aliqui dicebant se esse malorum et infortuniorum depulsores, 152. Avertuntur. Turcæ circa flammam circumducunt, et ita lustrant homines, 152. Tentorii Turci descriptio, 153. Turcorum dux Zemarchum honoravit captiva concubina ex his quæ Carchis dicuntur, 153. Turcorum dux plus honoris detulit Romanorum legato, quam Persarum, 153. In Turcorum dominatus interiora dimissus, 164.
 Turbæ pugna apta, 19.
 Turxanthus, 162.
 Tyberius imperii negotia curabat, 119.
 Tyrannide (ac) præsumpto belli argumento, 181. Tyranno non favendum, 187.
 Tzatheus Suanorum dux, 158.

U

Unicuique sua præmia, 154.
 Unus ex illis qui regi, in negotiis et regis, et publicis ministerium præbent, 168. Unus ex his, quorum sunt partes ad sequitare, 175. Unusquisque conatur evincere orationis vi et gravitate se justum esse, 134.
 Urbs Sirmium vocatur una olla, 150. Urbs promptissimum propugnaculum, 150. Urbs belli sedes, 150. Quæ urbs expugnata difficilior, Daras vel Theodosiopolis, 150. Ea urbs demum in expugnabilis, quam Deus in suam custodiam tutelamque in perpetuum recepit, 160. Urbes possidere non poterat Theodoricus Romanis imminentiibus, 81. Urbes armis vacua, et delictis plena, 92.
 Utilitate (ex) publica est diligenti perquisitione libros omni scientia refertos per universum terrarum orbem colligere, 2. Utilitatibus alicujus parere, 159.
 Uvittigas Gotthus captivus fit, 160.
 Uxor locuples matrimonio copulanda, 69. Uxor quæ dotem afferat, 69. Uxor defuncti Armatii forma, genere, et divitiis conspicua Constantio nabit, suadente imperatore, 72. Uxori homini necessariis gratificandum, 58. Uxorem expetivit ne propter corporis necessitatem, injuriis esse cogatur, 22.

V

Vadiana, 159.
 Vandali a Romanis superati, 12. Vandali victi, 25. Quæ Vandalorum invasioni patebant, 42. Vandali Christianorum cultum amplexi, 75. Vandalus Nicopolim capit, 87.
 Valentinus unus ex imperatoris satellitibus, 100.
 Varii libertatis adipiscende modi, 61, 62.

Vasa aurea oppignerata, 57.
 Venalis adhortatio, 10.
 Venerianus militari morte perit, 6. In flo.
 Verbis consolari, 50. Verborum immensa et confusa congeries multis gravis et molesta, 2. Verborum ubertate et copia superior, 144.
 Verina, 91.
 Viarum erroribus fatigare, 169.
 Viaticum alendo exercitui, 81.
 Vici domina peregrinis cibaria, et mulieres formosas suppeditat, hoc enim apud Scythas honori ducitur, 56.
 Vicinorum clades initium nostræ calamitatis, 41.
 Victor infeliciter agit quod crescat et auctior fiat his quibus alii in luctu mœrore sunt, 134.
 Victoria kedissima et dissolutissima, 20. Victoria potius, victus ab æquitate et honestate, 144.
 Videri volebant sponte fecisse, necessitate coacti, 31.
 Viminacium Mysorum urbs in Illyrico, 35.
 Vincere in Persis minime mirum, 135.
 Vincula ne ultra, 177.
 Vinum — in vino Dionysii veritas, 22. pro vino, potio
 Turcica suavis et dulcis, 153.
 Violata legatorum religione, 177.
 Vir qui rempublicam ab everione, et interitu vindicare possit, 97. Vir, qui veritatem non aversatur nec expellit, 172. Viri bellicosi, 182. Virorum, non mulierum, Romanorum imperium esse, 59. Viros delegare, 160. Viros ad eam rem idoneos, 185.
 Virtus attritu aliorum aggressioni objicitur, 90.
 Virtutis intemeratæ effigies, 1. Virtutis magnitudo in Phrabito elucet, 22.
 Vita in magnis opibus beata, 38. Vita et salus cæteris omnibus anteponenda, 150.
 Vitallianus interpres, 154. Vitallianus interpres in vincula conjectus, 111.
 Vivianus urbi expræfectus, 79. Dignitate consulari auctus, 79.
 Voluntas eadem benevolentia, 163.
 Vulgus, in quo non est neque ratio neque modus, 11.
 Vulgus neque animi neque corporis viribus valens, 11.
 Vulgus ad turbandum proclive, 86.
 Vulnera (præstat) corpore quam animo gerere, 156.
 Vultu et motu corporis acerbitatem iræ demonstrare, 27.
 Vultus contractio superbientis est et fastidientis, 117.

Z

Zabdicene, 50.
 Zaberger, 152.
 Zacharias inter imperatoris medicos ascriptus, 119. Zacharias imperatorius medicus, 163.
 Zemarchus Cilix, dux urbium orientis, 151.
 Zeno homo admodum homo admodum ignavus et imbellis, 87. Zeno imperator præsentiebat Theudericum Balameri filium opibus et potentia labi et imminui, 88.
 Zenonis restitutio, 94. Zeno abstinere condemnatione mortis et cædibus videri volebat, 95. Zeno ad pristinam naturam redit, et ad insitam animi imbecillitatem delabitur, 97.
 Zerchon Maurusius, 67.
 Zichus corpore imbecillius se habere incipit, aumo cecidit, et ex morbo quo detinebatur, vitam cum morte commutavit, 104. Zichus nomen dignitatis apud Persas, 135.
 Zintha, castrum in confinibus Mediæ situm, 50.
 Zoas dux, 82.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

IMPERATOR CONSTANTINUS PORPHYROGENI- TUS.

Præfationes variorum.	9
<i>Theod. Luc. Frid. Tafel Dissertatio quæ librum De thematibus egregie illustrat.</i>	15
DE THEMATIBUS ORIENTIS ET OCCIDENTIS LIBRI DUO.	
LIBER PRIMUS. — De thematibus Imperii Orientalis.	65
Thema I, Anatolicum appellatum.	66
Thema II, Armeniacum dictum.	72
Thema III, dictum Thraciorum.	79
Thema IV, dictum Obsequium.	83
Thema V, dictum Optimatum.	86
Thema VI, dictum Buccellariorum.	87
Thema VII, dictum Paphlagonum.	90
Thema VIII, dictum Chaldia.	91
Thema IX, Mesopotamia.	91
Thema X, Colonea.	94
Thema XI, Sebastea.	94
Thema XII, dictum Lycandi.	94
Thema XIII, Seleucia.	98
Thema XIV, dictum Cibyrræotarum.	99
Thema XV, præfectura Cypri dictum.	103
Thema XVI, Samus insula.	106
Thema XVII, Ægæum Pelagus.	106
LIBER SECUNDUS. — De thematibus Imperii Occidentalis.	110
Thema I, Thracia, sive Europæ.	110
Thema II, Macedonia.	115
Thema III, Strymonis.	119
Thema IV, Thessalonice.	119
Thema V, Europæ, Hellas.	122
Thema VI, Peloponnesus.	123
Thema VII, Cephalenia.	126
Thema VIII, Nicopolis.	126
Thema IX, Dyrachium.	127
Thema X, Sicilia.	134
Thema XI, Longobardiæ.	135
Thema XII, Chersonis.	138
<i>Synecdemus Hieroclis grammatici.</i>	142
LIBER DE ADMINISTRANDO IMPERIO	158
Proœmium.	158
Caput primum. — De Patzinacitis, et quantum prosint imperatori Romano si pacem cum ipsis habeat.	159
Cap. II. — De Patzinacitis et Russis.	162
Cap. III. — De Patzinacitis et Turcis.	163
Cap. IV. — De Patzinacitis, Russis et Turcis.	165
Cap. V. — De Patzinacitis et Bulgaris.	165
Cap. VI. — De Patzinacitis et Chersonis.	166
Cap. VII. — De Cæsariensis missis a Chersone in Patzinaciam.	167
Cap. VIII. — De Cæsariensis ab urbe a Deo custodita missis in Patzinaciam cum chelandis per Danubium, Danaprim et Danastrim flumina.	167
Cap. IX. — De Russis et Russia Constantinopolim in lintribus vententibus.	170
Cap. X. — De Chazaria, quomodo et quorum opera eam bello impetere oporteat.	178
Cap. XI. — De castro Chersone et de castro Bosphoro.	178
Cap. XII. — De Nigra Bulgaria et Chazaria.	179
Cap. XIII. — De gentibus quæ Turcis finitimæ sunt.	179
Cap. XIV. — De genealogia Mahometis.	190
Cap. XV. — De genere Phatemitarum.	194
Cap. XVI. — Ex canone, quem vaticinando ex astris posuit Stephanus mathematicus de Saracenorum expeditione, et quo anno ab orbe condito fuerit, et quo Romanorum imperatore.	195
Cap. XVII. — Ex chronico beati Theophanis.	193
Cap. XVIII. — Secundus Arabum princeps Abubachar annis tribus.	198
Cap. XIX. — Tertius Arabum princeps Omar.	199
Cap. XX. — Quartus Arabum princeps Othman.	199
Cap. XXI. — Ex chronico Theophanis: anno ab orbe condito 6171.	202
Cap. XXII. — Excerptum ex beato Theophane chronographo de iisdem: ac de Mavia, deque eius prosapia, et quomodo in Hispaniam trajecerit. Justinianus Rhinometus Romanorum imperator.	210
Cap. XXIII. — De Iberia et Hispania.	218
Cap. XXIV. — De Hispania.	222
Cap. XXV. — Ex historia sancti Theophanis Sigiariæ.	225
Cap. XXVI. — Genealogia conspicua regis Hugonis.	227
Cap. XXVII. — De Longobardiæ themate, ejusque principatibus, ac ducatibus.	234
Cap. XXVIII. — Narratio, quomodo conditus fuerit quæ nunc Venetiæ nuncupantur.	242
Cap. XXIX. — De Dalmatia, et populis ei adjacentibus.	247
Cap. XXX. — De themate Dalmatiæ narratio.	271
Cap. XXXI. — De Chrobatis, et terra quam nunc incolunt.	282
Cap. XXXII. — De Serviis, et de regione quam nunc ipsi incolunt.	287
Cap. XXXIII. — De Zachlumis, et ea, quam nunc incolunt, regione.	299
Cap. XXXIV. — De Terbuntatis et canalitis, et de regione quam nunc incolunt.	309
Cap. XXXV. — De Diocletianis, et ea, quam nunc incolunt, regione.	302
Cap. XXXVI. — De laganis, qui et Aretani appellantur, et de ea, quam nunc habitant, regione.	305
Cap. XXXVII. — De Patzinacitarum gente.	311
Cap. XXXVIII. — De Turcarum gentis genealogia, et unde ea gens originem ducat.	318
Cap. XXXIX. — De Cabirorum gente.	322
Cap. XL. — De Cabaris et Turcis.	322
Cap. XLI. — De Moravia regione.	326
Cap. XLII. — Descriptio tractus a Thessalonica usque ad flumen Danubium, et urbem Belgrada; Turciaque, et Patzinaciæ usque ad Chazarorum urbem Sarcel, et Russiam, et Necropylas, quæ sunt ad Pontum, prope Danaprim flumen; Chersonis item, atque Bospori ubi climatum seu regionum urbes sunt: deinde usque ad paludem Mæotidem, quæ ob magnitudinem mare appellatur; et ad urbem Matarcha dictam. Præterea etiam Zichia, Papagia, Cazachia, Alanie, et Abasgia, usque ad Soteriopolim.	328
Cap. XLIII. — De regione Taro.	334
Cap. XLIV. — De terra Apachunes, oppidoque Mantziert, et Perci, et Chliat, et Chhall, et Arzes, et Tibe, et Chert, et Salamas, et Tzermatzu.	345
Cap. XLV. — De Iberibus.	347
Cap. XLVI. — De Iberum genealogia, et de oppido Adranutzio.	358
Cap. XLVII. — De Cypriorum migratione Historia ita habet.	366
Cap. XLVIII. — Caput XXXIX sanctæ sextæ synodi, in Trullo magni palatii habitæ.	366
Cap. XLIX. — Qui scire volet quomodo Patrensi ecclesiæ subjecti fuerint Sclavi, hinc discat.	370
Cap. L. — De Peloponnesi thematis Sclavis, Milengis, Ezeritis, eorumque quæ solvunt tributis. Item de habitatoribus urbis Maines, et eorum quæ pendunt tributis.	371
Cap. LI. — De imperiali dromenio, quomodo factum sit, et de protocarabis ejus; item de protospathario phialæ.	396
Cap. LII. — Exactio equorum, quæ facta in themate Peloponnesi sub Romano imperatore, uti dictum est.	395
Cap. LIII. — De castro Chersonis historia.	395
NARRATIO DE IMAGINE EDESSENA.	422
DELECTUS LEGUM COMPENDIARIUS LEONIS ET CONSTANTINI.	454
Præfatio.	454
Titulus primus. — De legibus et justitia.	459
Titulus II. — De principe.	459
Titulus III. — De patriarcha.	463
Titulus IV. — De officio præfecti urbis.	466

Titulus V. — De quæstore.	467
Titulus VI. — De præsidibus in genere.	471
Titulus VII. — Ne præsidibus donis corrupti se patiantur, neu quisquam ob iudicandum pecuniam accipiat, neu sibi eam dari patiatur a rebus.	474
Titulus VIII. — De episcopis et eorum creatione, et omni ecclesiastica nominatione.	478
Titulus IX. — De officio episcoporum, presbyterorum, diaconorum, et in genere omnium ecclesiasticorum, et monachorum.	483
Titulus X. — De iudiciorum ordine, et iudiciis.	490
Titulus XI. — De contrahendis et dirimendis sponsalibus, deque pupillis sponsalia contrahentibus, ac deinde penitentibus.	491
Titulus XII. — De nuptiis concessis et prohibitis, primis ac secundis, interveniente scriptura, vel non interveniente contractis.	494
Titulus XIII. — De solutione matrimonii.	502
Titulus XIV. — De dote scripta et non numerata, deque jure dotis.	503
Titulus XV. — De simplicibus donationibus, hoc est, cum statim usus et proprietates rerum, vel proprietates earum duntaxat; aut post mortem alicui relinquuntur: deque causis ex quibus donationes hujusmodi rescinduntur.	503
Titulus XVI. — De personis testari prohibitis, et de testamentis tam in scriptis quam citra scripturam.	506
Titulus XVII. — De bonis acquisitis, de quibus testari quis potest aut etiam testari prohibetur.	507
Titulus XVIII. — De successione ab intestato, deque legatis; et de his qui ea per ingratitudinem amittunt.	511
Titulus XIX. — De curatoribus.	514
Titulus XX. — De libertatibus.	515
Titulus XXI. — De venditione et emptione.	518
Titulus XXII. — De mutuo, et pignori, et societate.	522
Titulus XXIII. — De deposito.	526
Titulus XXIV. — De emphyteusi.	527
Titulus XXV. — De locationibus et conductionibus.	530
Titulus XXVI. — De testibus.	531
Titulus XXVII. — De transactione.	535
Titulus XXVIII. — Pœnalis criminalium.	535
Tituli alii memorantur.	546
CONSTANTINI PORPHYROGENITI NOVELLÆ CONSTITUTIONES.	550
I. — De alienatione fundorum, ac prælatione propinquorum et consortium, et permisorum, et sub eodem titulo collationis adjacentium, et contiguo unitorum: deque prædiis et agris, qui sub eodem titulo pendere vectigal intelliguntur: et de colibendis personis potentibus, ac militarium fundorum alienatione.	550
II, III. — Bullæ aureæ variae, quæ memorantur (<i>Vide in Addendis, col. 1059</i>).	558
IV. — Romani majoris novellæ de potentibus in consortia pauperum succedentibus; arcens eos, quo minus emptiones in universitate prædiorum faciant.	558
V. — Constantini imperatoris Porphyrogeniti novella de potentibus in prædia pauperum succedentibus.	570
VI. — Eiusdem novellæ constitutio, quam dictavit Theophilus patricius et quæstor. De sportulis, de apertendis testamentis, et de eo quod certus ac definitus consuetudinum modus esse debeat.	575
VII. — Novella constitutio ejusdem de militariis fundis: quam dictavit Theodorus patricius et quæstor Decapoleos.	579
VIII. — Eiusdem novellæ constitutio, quam dictavit Theodosius patricius et quæstor Decapoleos, de sportulis hæc promulgata est abrogata priori constitutione, quia permitteret iudicibus provincialibus, et scribis sportulas accipere, vel, ut quædam exemplaria habent, iudicare.	587
IX. — Eiusdem constitutio de his quæ cædes sponte	

committunt, et ad ecclesiam confugiunt, ut non admittantur.

X. — De his qui cædes sponte committunt, lex altera, reiplens quidem eos ex commiseratione, præter sententiam prioris; verum exilio perpetuo, honorumque amissione, multatur.

XI. — Novella imperatoris Constantini, de his qui intestati sine liberis vita funguntur, ne totaliter bonorum his qui ex lege vocati sunt cognati eventiens, vel, cum illi desunt, publico ærario attribuantur, sed ut his quidem duæ partes, tertia vero Deo consecratur: in quo comprehenduntur servi, libertate per præsentem novellam donati.

XII. — Constantini novella quinta, quæ in sacello reciditur. De fugis mancipiorum, et de jumentis perditis.

XII Constantini rescriptum de restitutione prædiorum a potentibus comparatorum. Memoratur, nam non exstat.

EXCERPTA DE LEGATIONIBUS. 606
Præfationes variorum. 606
De legatis Romanorum ad gentes. 634
Constantini Porphyrog. Proœmium. 634
Quomodo oportet legatos admittere, aut legatos mittere. 635

Ex Libris DEXIPPI Atheniensis de bellis Scythicis excerpta de legationibus gentium ad Romanos. 639
Excerpta ex EUNAPIO Sardiniano de legationibus gentium ad Romanos. 650

Excerpta ex PETRO PATRICKO de legationibus Romanorum ad gentes. 663

Excerpta ex eodem de legationibus gentium ad Romanos. 674

Excerpta ex PASCIO rhetore de legationibus gentium ad Romanos. 678

Excerpta ex eodem de legationibus Romanorum ad gentes. 703

Excerpta ex MALCHO rhetore de legationibus Romanorum ad gentes. 735

Excerpta ex eodem de legationibus gentium ad Romanos. 779

Excerpta ex MENANDRO PROTECTORE de legationibus Barbarorum ad Romanos. 791

Excerpta ex eodem de legationibus Romanorum ad gentes. 850

Excerpta ex THEOPHYLACTO SIMOCATTA de legationibus Romanorum ad gentes. 927

Excerpta ex eodem de legationibus gentium ad Romanos. 958

Argumentum libri primi de virtutibus et vitiis Constantini Porphyrogeniti. 951

Notæ Henrici Valesii in excerptis de legationibus. 955

S. NICON IN CRETA MONACHUS. 975

Vita S. Niconis. 975

THEODOSIUS DIACONUS.

Monitum Nic. Mariæ Foggial. 987

DE EXPUGNATIONE CRETÆ ACROASES QUINQUE. 995

Proœmium. 995

Acroasis prima. 1016

Acroasis secunda. 1031

Acroasis tertia. 1044

Acroasis quarta. 1050

Acroasis quinta. 1058

Vocabula Theodosio propria. 1059

ADDENDA. 1059

Bulla aurea Romani junioris imp. pro monasterio Xeropotami in monte Atho. 1069

P. Wesselingii Commentarius ad Hieroclesis *Synecdemum*. 1069

FINIS TOMI CENTESIMI DECIMI TERTII.

Parisiiis. — Ex typis L. MIGNE.

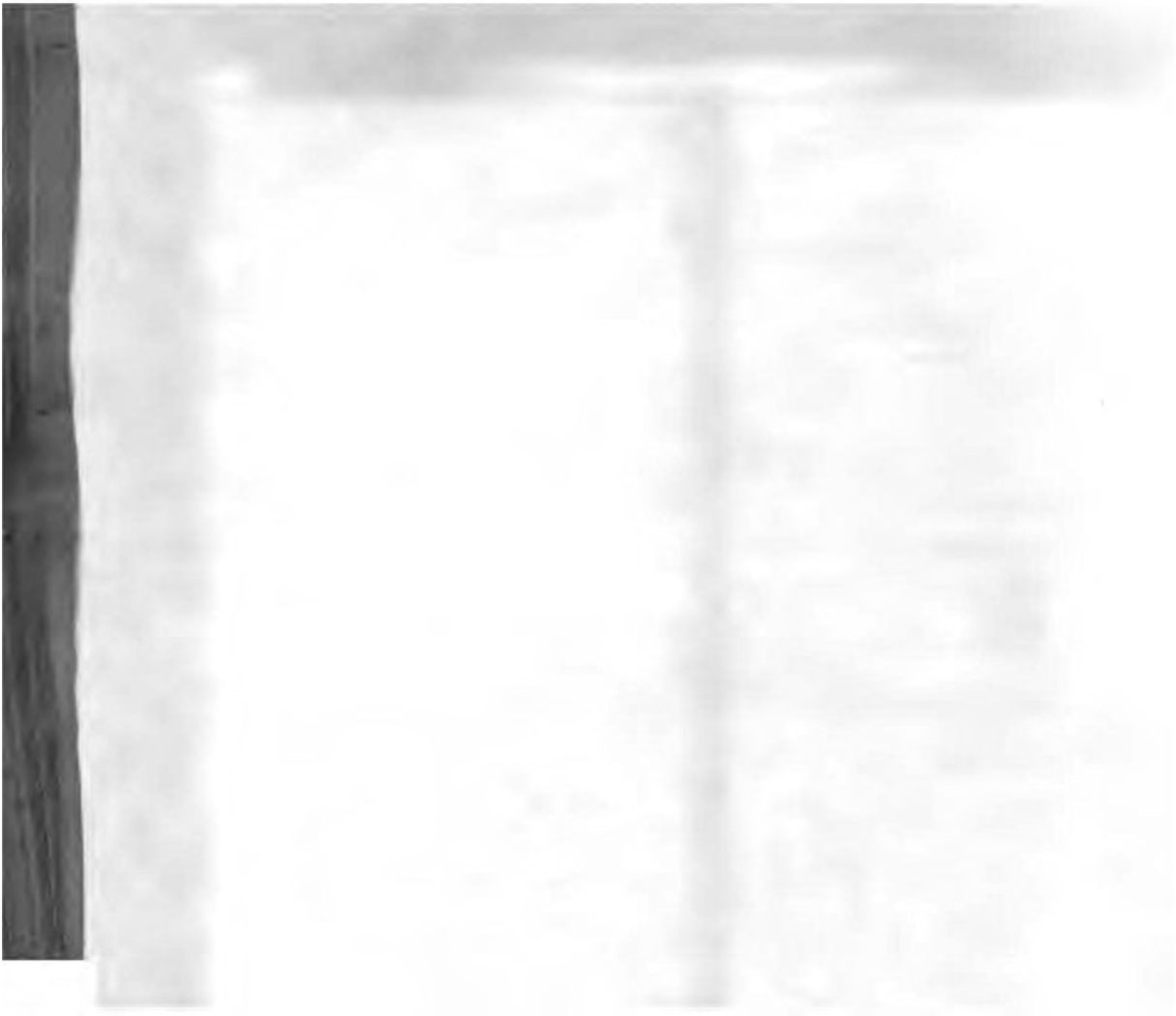

3 2044 073 502 270

 THIS VOLUME
DOES NOT CIRCULATE
OUTSIDE THE LIBRARY

**THIS VOLUME
DOES NOT CIRCULATE
OUTSIDE THE LIBRARY**

**THIS VOLUME
DOES NOT CIRCULATE
OUTSIDE THE LIBRARY**

Это цифровая копия книги, хранящейся для потомков на библиотечных полках, прежде чем ее отсканировали сотрудники компании Google в рамках проекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских прав на эту книгу истек, и она перешла в свободный доступ. Книга переходит в свободный доступ, если на нее не были поданы авторские права или срок действия авторских прав истек. Переход книги в свободный доступ в разных странах осуществляется по-разному. Книги, перешедшие в свободный доступ, это наш ключ к прошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все пометки, примечания и другие записи, существующие в оригинальном издании, как минимум о том долгом пути, который книга прошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Компания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы перевести книги, перешедшие в свободный доступ, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, перешедшие в свободный доступ, принадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые действия, предотвращающие коммерческое использование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас о следующем.

- Не используйте файлы в коммерческих целях.
Мы разработали программу Поиск книг Google для всех пользователей, поэтому используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- Не отправляйте автоматические запросы.
Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного перевода, оптического распознавания символов или других областей, где доступ к большому количеству текста может оказаться полезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем использовать материалы, перешедшие в свободный доступ.
- Не удаляйте атрибуты Google.
В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он позволяет пользователям узнать об этом проекте и помогает им найти дополнительные материалы при помощи программы Поиск книг Google. Не удаляйте его.
- Делайте это законно.
Независимо от того, что Вы используете, не забудьте проверить законность своих действий, за которые Вы несете полную ответственность. Не думайте, что если книга перешла в свободный доступ в США, то ее на этом основании могут использовать читатели из других стран. Условия для перехода книги в свободный доступ в разных странах различны, поэтому нет единых правил, позволяющих определить, можно ли в определенном случае использовать определенную книгу. Не думайте, что если книга появилась в Поиске книг Google, то ее можно использовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских прав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и полезной. Программа Поиск книг Google помогает пользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый поиск по этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>